

PATROLOGIÆ

CURSUS COMPLETUS,

SEU

BIBLIOTHECA UNIVERSALIS, INTEGRÆ, UNIFORMIS, COMMODA, OECONOMICA,
OMNIUM SS. PATRUM, DOCTORUM, SCRIPTORUMQUE ECCLESIASTICORUM,

SIVE LATINORUM, SIVE GRÆCORUM,

QUI AB ÆVO APOSTOLICO AD ÆTATEM INNOCENTII III (ANN. 1216) PRO LATINIS
ET AD PHOTII TEMPORA (ANN. 883) PRO GRÆCIS FLORUERUNT :

RECUSIO CHRONOLOGICA

OMNIUM QUÆ EXSTITERE MONUMENTORUM CATHOLICÆ TRADITIONIS PER DUODECIM PRIORA
ECCLESIE SÆCULA ET AMPLIUS,

JUXTA EDITIONES ACCURATISSIMAS, INTER SE CUMQUE NONNULLIS CODICIBUS MANUSCRIPTIS COLLATAS,
PERQUAM DILIGENTER CASTIGATA;

DISSERTATIONIBUS, COMMENTARIIS, VARIISQUE LECTIONIBUS CONTINENTER ILLUSTRATA;

OMNIBUS OPERIBUS POST AMPLISSIMAS EDITIONES QUÆ TRIBUS NOVISSIMIS SÆCULIS DEBENTUR ABSOLUTAS
DETECTIS AUCTA;

INDICIBUS PARTICULARIBUS ANALYTICIS, SINGULOS SIVE TOMOS SIVE AUCTORES ALICUIUS MOMENTI
SUBSEQUENTIBUS, DONATA;

CAPITULIS INTRA IPSUM TEXTUM RITE DISPOSITIS, NECNON ET TITULIS SINGULARUM PAGINARUM MARGINEM SUPERIOREM
DISTINGUENTIBUS SUBJECTAMQUE MATERIAM SIGNIFICANTIBUS, ADORNATA;

OPERIBUS CUM DUBIIS, TUM APOCRYPHIS, ALIQUA VERO AUCTORITATE IN ORDINE AD TRADITIONEM
ECCLESIASTICAM POLLENTIBUS, AMPLIFICATA;

DUCENTIS ET AMPLIUS INDICIBUS LOCUPLETATA; SED PRÆSERTIM DUOBUS IMMENSIS ET GENERALIBUS, ALTERO
SCHLICET RERUM, QUO CONSULTO, QUIDQUID NON SOLUM TALIS TALISVE PATER, VERUM ETIAM UNUSQUISQUE

PATRUM, ABSQUE ulla EXCEPTIONE, IN QUODLIBET THEMA SCRIPSERIT, UNO INTUITU CONSPICIATUR;

ALTERO SCRIPTURÆ SACRÆ, EX QUO LECTORI COMPERIRE SIT OBVIUM QUINAM PATRES ET

IN QUIBUS OPERUM SUORUM LOCIS SINGULOS SINGULORUM LIBRORUM SCRIPTURÆ VERSUS,

A PRIMO GENESEOS USQUE AD NOVISSIMUM APOCALYPSIS, COMMENTATI SINT.

EDITIO ACCURATISSIMA, CÆTERISQUE OMNIBUS FACILE ANTEPONENDA, SI PERPENDANTUR CHARACTERUM NITIDITAS,

CHARTÆ QUALITAS, INTEGRITAS TEXTUS, PERFECTIO CORRECTIONIS, OPERUM RECUSORUM TUM VARIETAS

TUM NUMERUS, FORMA VOLUMINUM PERQUAM COMMODA SIBIQUE IN TOTO PATROLOGIÆ DECURSU CONSTANTEM

SIMILIS, PRETII EXIGUITAS, PRÆSERTIMQUE ISTA COLLECTIO, UNA, METHODICA ET CHRONOLOGICA,

SÆCULORUM FRAGMENTORUM OPUSCULORUMQUE HACTENUS HIC ILIC SPARSORUM,

PRIMUM AUTEM IN NOSTRA BIBLIOTHECA, EX OPERIBUS ET MSS. AD OMNES ÆTATES,

LOCOS, LINGUAS FORMASQUE PERTINENTIBUS, COADUNATORUM.

SERIES GRÆCA,

IN QUA PRODEUNT PATRES, DOCTORES SCRIPTORESQUE ECCLESIE GRÆCÆ
A S. BARNABA AD PHOTIUM.

ACCURANTE J.-P. MIGNE,

Bibliothecæ Cleri universæ,

SIVE

CURSUM COMPLETORUM IN SINGULOS SCIENTIÆ ECCLESIASTICÆ RAMOS EDITORE.

PATROLOGIA, AD INSTAR IPSIUS ECCLESIE, IN DUAS PARTES DIVIDITUR, ALIA NEMPE LATINA, ALIA GRÆCO-LATINA.
LATINA, JAM PENITUS EXARATA, VIGINTI-QUINQUE ET DUCENTIS VOLUMINIBUS MOLE SUA STAT, AC QUINQUE-
VIGINTI-CENTUM ET MILLE FRANCIS VENIT. GRÆCA DUPLICI EDITIONE TYPIS MANDATA EST. PRIOR GRÆCUM
TEXTUM UNA CUM VERSIONE LATINA LATERALI AMPECTITUR, ET FORSAN CENTUM VOLUMINUM EXCEDET. NU-
MERUM. POSTERIOR AUTEM HANC VERSIONEM TANTUM EXHIBET, IDEOQUE INTRA QUINQUAGINTA CIRCA VOLUMI-
NA RETINETUR. UNUMQUODQUE VOLUMEN GRÆCO-LATINUM OCTO, UNUMQUODQUE NEMPE LATINUM QUINQUE
FRANCIS SOLUMMODO EMITUR: UTRORIQUE VERO, UT PRETII HUIUS BENEFICIO FRUATUR EMPTOR, COLLECTIONEM
INTEGRAM SIVE GRÆCAM SIVE LATINAM COMPARET NECESSE ERIT; SECUS ENIM CUJUSQUE VOLUMINIS AMPLITU-
DINEM NECNON ET DIFFICULTATES VARIA PRETIA ÆQUABUNT.

PATROLOGIÆ GRÆCÆ TOMUS XVI. PARS TERTIA ET ULTIMA.

ORIGENES.

EXCUEBATUR ET VENIT APUD J.-P. MIGNÈ EDITOREM,

IN VIA DICTA D'AMBOISE, OLIM PROPE PORTAM LUTETIÆ PARISIORUM VULGO D'ENFER
NOMINATAM, SEU PETIT-MONTRÔUGE, NUNC VERO INTRA MŒNIA PARISIINA.

1860

SÆCULUM *VI*, ANNUS 253.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ

ΤΑ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΑ ΠΑΝΤΑ.

ORIGENIS OPERA OMNIA,

EX VARIIS EDITIONIBUS ET CODICIBUS MANU EXARATIS, GALLICIS, ITALICIS, GERMANICIS ET
* ANGLICIS COLLECTA ATQUE ADNOTATIONIBUS ILLUSTRATA, CUM COPIOSIS INDICIBUS, VITA AUCTORIS
ET MULTIS DISSERTATIONIBUS.

OPERA ET STUDIO

DD. CAROLI ET CAROLI VINCENTII DELARUE,

Presbyterorum et monachorum Benedictinorum e congregatione S. Mauri;

ACCURANTE ET DENUO RECOGNOSCENTE J.-P. MIGNE,

Bibliotheca Cleri universae,

SIVE

CURSUM COMPLETORUM IN SINGULOS SCIENTIÆ ECCLESIASTICÆ RAMOS EDITORE.

PARS TERTIA TOMI SEXTI,

CONTINENTIS PARTEM ALTERAM HEXAPLORUM QUÆ AD PRIMITIVUM REDUXIT ORDINEM, NEMPE
VERE HEXAPLAREM, INNUMERISQUE OMNIS GENERIS EXPURGAVIT ERRORIBUS, NOVIS
AUXIT INTERPRÆTUM LECTIONIBUS, NOTISQUE ILLUSTRAVIT SUIS NON PAUCIS

P. L. B. DRACH

S. CONGR. DE PROPAGANDA FIDE BIBLIOTHECARIUS HONORARIUS; PHILOSOPHIÆ ET LITTERARUM DOCTOR; PONTIFICIARUM ACADE-
MIARUM RELIGIONIS CATHOLICÆ ET ARCADUM, PARIENSISQUE SOCIETATIS ASIATICÆ, ETC., ETC., SODALIS; EQUUS GALLICÆ
LEGIONIS HONORIS, REGNORUM ORDINUM PIANI, S. GREGORII MAGNI, S. SYLVESTRI, S. LUDOVICI CIVILIS MERITI LUCENSIS SECUNDÆ
CLASSIS, ETC.; OLIM VERO, DUM IN SYNAGOGA, RABBINUS LEGISQUE DOCTOR.

HUIC VOLUMINI ACCEDIT

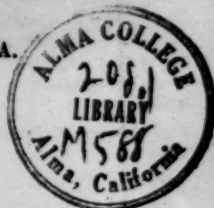
LIBER CONTRA HÆRESES QUI INSCRIBITUR : ΦΙΛΟΣΟΦΟΥΜΕΝΑ.

VENIUNT NOVEN VOLUMINA 95 FRANCIS GALLICIS.

EXCUDEBATUR ET VENIT APUD J.-P. MIGNE EDITOREM,
IN VIA DICTA D'AMBOISE, OLIM PROPE PORTAM LUTETIÆ PARISIORUM VULGO D'ENFER
NOMINATAM, SEU PETIT-MONTROUGE, NUNC VERO INTRA MŒNIA PARISIENA.

1860

8093

ELENCHUS

AUCTORUM ET OPERUM QUI IN HOC TOMO XVI CONTINENTUR.

ORIGENES.

Hexaplorum quæ supersunt (*continuatio et finis*).

col. 2400 ad 3009

Philosophumena, sive Omnium hæreseon refutatio.

3009 ad finem.

MONITUM.

Tertius jam effluxit annus ex quo Origenis Hexapla primigeniæ formæ restituta recudendi laborem arduum, et quantorum sumptuum suscepimus, qui tandem in hoc volumine absolvitur. Sequitur liber qui inscribitur *Philosophumena*, de cujus auctore multis disputatum est. Hippolyto Portuensi tribuunt editores Gottingenses novissimi et doctores plerique Ultrarhenani; Caio alii, alii Epiphanio, Didymo etiam Alexandrino. Quibus ut contradicamus et Origeni adjudicemus, facit codicum manu exaratorum consensus, quos in Præfatione recenset doctissimus editor, D. Emmanuel Millerus, qui opus ex codice montis Sancti exscripsit et primus edidit. Præclare de hoc libro disputarunt doctissimi æque ac reverendissimi viri DD. Darboy, olim Parisiensis Ecclesiæ vicarius generalis, San-Dionysianus archidiaconus, nunc episcopus Nanceiensis; et abbas Cruice, Scholæ ecclesiasticæ Superiorum Studiorum, quæ audit *Carmelitarum*, præpositus. Plura Auctoris nostri loca excussit D. Alfred Maury in *Ephemeridibus* quæ inscribuntur: *Revue archéologique (Etudes sur les documents mythologiques contenus dans les Philosophumena d'Origène. Année viii* (Paris, 1851), p. 255, 364 et 365; année ix* (Paris, 1852), p. 144.*

IN EZECHIELEM MONITUM.

His usi sumus manuscriptis editisque libris, in colligendis veterum interpretum lectionibus.
Codice RR. PP. Jesuitarum unde multa excerptimus.
Codice Coisliniano in Ezechielem, pervetusto.
Codice Regio bombycino XIII sæculi.
Codice San-Germanensi antiquissimo Langobardicis litteris descripto, ubi S. Hieronymi Comment. in Ezechielem.
Origene multis in locis.
Gregorio Neocæsariensi in Ezechielem.
Eusebio De locis Hebraicis.
Athanasii edito semel.
Hieronymi edito Comment. in Ezechielem.

EZECHIELIS CAPUT PRIMUM.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

ΑΚΥΤΑΑΣ.

1. דגל	1. 1.	1. 1.
3. עליו שם	3. 3.	3. 3.
4. רוח סערה	4. 4.	4. ("Ανεμος λαλαπος.)
והנה לו סביב ומדמה כנף וחשכל ו' עבראיו, φως γὰρ ἐν μέσῳ αὐτοῦ ὡς ὄρασις ἱρίδος, καὶ αὐτὴ διεύδης ἦν ἐν μέσῳ αὐτῶν.	6. 6.	6. ✕ Αὐτοῖς.
6. וארבע כנפים לאות להם	7. 7.	7. 7.
7. ורביעיהם רגל ישרה	8, 9. 8, 9.	8, 9. ✕ Καὶ αἱ πτέρυγες αὐτῶν τῶν τεσσάρων ἐχόμεναι ἑτέρα τῆς ἑτέρας, καὶ αἱ πτέρυγες αὐτῶν ἐπιστρέφοντο.
8, 9. ונפיהם לארבעתם : ברת אשה אל-ועדות כנפיהם לא-יסב	11. 11.	11. 11.
11. ופניהם	12. 12.	12. 12.
12. לא יסב בלתי		

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Transmigrationis.	1. Captivorum.	1. 1.
3. Super eum ibi.	3. Super eum ibi.	3. 3.
4. Ventus turbinis.	4. Ventus turbinis.	4. Ventus turbinis.
Et splendor ei undique, et de medio ejus veluti species crepitantis flammæ, de medio ignis. <i>Hebræus int.</i> , lumen quippe in medio ejus quasi aspectus iridis, et ipsa perspicua erat in medio eorum.	Et splendor in circuitu ejus : et de medio ejus quasi species electri, id est, de medio ignis.	
6. Et quatuor alæ unicuique eis.	6. Et quatuor pennæ uni.	6. Eis.
7. Et pes eorum, pes rectus.	7. Pedes eorum pedes recti.	7. 7.
Et planta pedum eorum veluti planta pedis vituli.	Et planta pedis eorum quas planta pedis vituli.	Vestigiura vero pedum eorum veluti vestigium rotundum.
8, 9. Et alæ eorum in quatuor ipsis. Junctæ alia ad aliam, alæ eorum non revertébantur.	8, 9. Et pennas per quatuor partes habebant. Junctæque erant pennæ eorum alterius ad alterum : non revertébantur.	8, 9. Et alæ eorum quatuor junctæ alia ad aliam, et alæ eorum non revertébantur.
11. Et facies eorum.	11. Facies eorum.	11. 11.
12. Non revertébantur in ambulando illa.	12. Nec revertébantur cum ambularent.	12. 12.

IN EZECHIELEM MONITUM.

Theodoreti edito in Ezechielem.

Notis Romanæ editionis et Drusii.

[In additionibus nostris plura nobis suppeditavit volumen cui titulus: *Iezeciel secundum Septuaginta ex Tetraplis Origenis e singulari Chisiano codice annorum circiter 130000, Opera et studio R. D. Vincentii de Regibus etc.*] Romæ typis cussis anno 1840, cujus splendidissimæ editionis exemplar grato animo servamus ex dono piæ eruditæque memoriæ Rmi. P. Ungaretti, ex illa doctissima illustrissimæque Congregatione Barnabitarum, quam nobilitant cti. nomm. Eminentissimorum cardinalium Gerdili, Lambruschini, R. P. Verzellone, aliorumque insignium virorum. Eam autem editionem, quod valde dolendum, non pauca deturpant typographica menda, quibus viz una vel altera vacat pagina.

Novas interpretum lectiones, ut et variantes, e codice Chisiano excerptas signamus littera C, e codice vero Barberino, littera B. DRACH.]

EZECHIELIS CAPUT PRIMUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

O.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.

1. Τῆς αἰχμαλωσίας. Οἱ λοιποὶ, τῆς μετοικεσίας.

3.

3. 'Εν ἐμὲ ✕ ἐκεί.

4.

4. Πνεῦμα ἐξαίρον.

Καὶ φέγγος κύκλῳ αὐτοῦ, καὶ πῦρ ἐξαστράπτων, καὶ ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ ὡς ὄρασις ἡλέκτρου ἐν μέσῳ τοῦ πυρός.

6.

6. Καὶ τέσσαρες πτέρυγες τῷ ἐνί.

7.

7. Καὶ τὰ σκέλη αὐτῶν, ✕ σκέλη · ὁρθά.

Prorsus alia.

8, 9. Partim vacat, partim non convenit.

11.

11. ✕ Καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν.

12.

12. Καὶ οὐκ ἐπιστρέφον ✕ ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαι αὐτά.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1.

* 1. Captivitalis. Reliqui, transmigrationis.

3.

3. Super me ibi.

4.

4. Spiritus auferens.

Et splendor in circuitu ejus, et ignis fulgurans, et in medio ejus quasi visio electri, in medio ignis.

6.

6. Et quatuor alæ uni.

7.

7. Et crura eorum crura recta.

Prorsus alia.

8, 9. Partim vacat, partim non convenit.

11.

11. Et facies eorum.

12.

12. Et non revertentur in exeundo ipsa.

1.

3.

4.

6.

7.

8, 9.

11.

12.

1.

3.

4.

6.

7.

8, 9.

11.

12.

Vestigium autem pedum eorum quasi vestigium vituli.

8, 9. Et alæ eorum quatuor junctæ aliæ ad aliā, et alæ eorum non revertentur.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

AKYAAΣ.

14. והחזיר רצוא ושוב כבורא הבק

16. ומעשיהם כעץ תרשיש

ומות אחד לארבעת ובוראיהם ומעשיהם

17. על ארבעת רבעות בלחם ילם

18. ויראה להם

24. כקל - שדי בלחם קל ומהל
נקל כחנה

בעמדם תרפינה כנפיהן

26. ומכועל לרקיע אשר על ראשם

27. כבורא - אש מת - לה סביב

VERSIO HEBRAICI TEXT.

14. Et animalia currere et redire, secundum aspectum coruscationis.

16. Et opus earum quasi aspectus tharsis.

Et similitudo una quatuor ipsis : et aspectus earum, et opus earum.

17. Super quatuor quadrilateris suis in eundo ipsarum ibant.

18. Et pavor propter eas.

24. Tanquam vocem Saddai in eundo ipsa, vocem loquelse tamquam vocem castrorum.

Cum starent, demittebant alas suas.

26. Et desuper firmamentum, quod super caput eorum.

27. Tanquam aspectus ignis domus ipsi circum.

14.

16.

17.

18.

24.

26.

27.

VULGATA LATINA.

14. Et animalia ibant et revertebantur, in similitudinem fulguris coruscantis.

16. Et opus earum, quasi visio maris.

Et una similitudo ipsarum quatuor : et aspectus earum, et opera.

17. Per quatuor partes earum euntes ibant.

18. Et horribilis aspectus.

24. Quasi sonum sublimis Dei : cum ambularent quasi sonus erat multitudinis, ut sonus castrorum.

Stabant et submittebant alas suas.

26. Et super firmamentum, quod erat imminens capiti eorum.

27. Velut aspectum ignis, intrinsecus ejus per circuitum.

14. (Καὶ τὰ ζῶα ἔτρεχον καὶ ἀνέκαμπτον) ὡς εἶδος ἀποβόλαις ἢ ἀστραπῆς.

16. Καὶ αἱ ποιήσεις αὐτῶν ὡς ὀφθαλμοῦ χρυσοῦ λίθου.

17.

18.

24.

26.

27. ✕ Ὡς θρασίς πυρὸς ἐστὼθεν αὐτοῦ κύκλῳ.

AQUILA.

14. (Et animalia currebant et reflectebant) quasi species fluxus aut fulguris.

16. Et operationes earum quasi oculus chrysolithi.

17.

18.

24.

26.

27. Quasi visio ignis intra ipsum in circuitu.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Ezechielis.

V. 1. Οἱ Λοιποὶ, τῆς μετακινήσεως. Drusus. In hunc vero locum Hieronymus : « Significantiusque juxta Hebræos et cæteros interpretes *transmigratio* dicitur Joachim, et non *captivitas*, quod LXX translulerunt. Non enim captus urbe superata, sed voluntate se tradens, ductus est in Babylonem. Igitur Joachim, i. e. Jechoniae, dicitur prima *transmigratio* : Sedeciae autem secunda, vel extrema, *captivitas*. » Nic codex Jes. has nomina propriorum interpretationes adfert, Χοβάρ, βαρυσμός : Ἰωακίμ, Ἰαὼ ἐτοιμάσιος : Ἰεζεκιήλ, κράτος Θεοῦ ; Βουζὶ, πεφασισμένος. [Hebr. et Vulg., in trigesimo anno. LXX, ἐν τῷ τριακοστῷ ἔτει. B, ἄλλος, τριακοστῷ πέμπτῳ τῆς αἰχμαλωσίας. — LXX, Χοβάρ. Sed χωδάρ C et B, qui posterior ad marginem, βαρυσμός (*aggravatio*), sine interpretis nomine, ubi nonnullæ aliæ propriorum nomina interpretationes leguntur, videlicet ad vocem Ἰεζεκιήλ, κράτος τοῦ Θεοῦ ; ad Βουζὶ, ἄλλος, πεφασισμένος. Ἄλλος, Βουζὶ. — LXX, Ἰβον. C, εἶδον. Sic etiam Ald. et quidam codd. — LXX, ὁράσεις. C, θρασίον. — B, ἄλλος, ὁράσεις. Οἱ Λοιποὶ, ὅπτασιον ἢ θρασίον, ubi videntur binæ interpretationes. DRACH.]

V. 2. Ο, τοῦτο τὸ ἔτος. C, τοῦτο ἔτος. — Ο, ποταμοῦ τοῦ χωδάρ. C, π. χωδάρ. DRACH.

V. 3. ✕ Ezeł. Ms. Jes., cum asterisco. [Itemque C in textu. DRACH.]

V. 4. Hieronymus : *Aq.*, ventus turbinis (quem sequitur ipse Hieron.). *Sym. et Theodotio*, flatus ac spiritus tempestatis. Aquila Græce haud dubie habuisse videtur ἀνεμος λαίλαπος. Symmachi lectionem Græce adfert Theodoretus. [Aliter habentur trium lectiones apud L. Bos, nimirum, Ἄξ., ἀνεμος προσητός. Σύμ., πνοὴ θυέλλης. Θεοδ., πνεῦμα θυέλλης. B vero, Ἄ., πνεῦμα καταιγίς. Σ., πνοὴ καταιγίς, ὁμήνη. Θ., πνεῦμα καταιγίδος. — Ο, καὶ Ἰβον. C, καὶ εἶδον, ht Ald. DRACH.]

Ibid. Ὁ Ἑβραῖος, φῶς γὰρ etc. Ms. Reg. bombycinus, similiterque Coislinianus ex Polychronio. [Qui addit, φῶς γὰρ ἐν μέσῳ αὐτοῦ ὡς θρασίς ἱριδός, καὶ αὐτῇ διειδής (*perspicuus*) ἦν ἐν μέσῳ αὐτῶν. B vero ad vocem τῶν LXX θρασίς, ante ἡμέτερον, habet, Ἄ., ὀφθαλμός. Σ., εἶδος. Ἄλλος, ὁμοίωμα. DRACH.]

V. 5. B : Ο, θρασίς αὐτῶν. Σ., ὅπτασιον αὐτῶν. — Ο, ὁμοίωμα. Σ., ὁμοίωσις. DRACH.

V. 6. Ἄ., Θ., αὐτοῖς. Ms. Jes., cum asterisco. [Pro Θ. ita C in textu, sed de more sine interprete. B vero adfert : Σ., εἶχεν κατὰ τὴν ἑκάστην αὐτοῦ. DRACH.]

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΩΤΙΟΝ.

14. (Καὶ τὰ ζῶα ἔτρεγον καὶ ἀνέκαμπτον) ὡς εἶδος ἀπίνος ἀστράπη.

16. . . ὡς θρασις θακίνθου.

17.

18.

24.

26.

27.

SYMMACHUS.

14. (Et animalia currebant et reflectebant) quasi species radii fulguris.

16. . . quasi visio hyacinthi.

17.

18.

24.

26.

27.

14. Vacat.

16. Ὡς εἶδος θαρσις.

Καὶ ὁμοίωμα ἐν τοῖς τέσσαρσιν, καὶ τὸ ἔργον αὐτῶν.

17. Ἐν τὰ τέσσαρα μέρη αὐτῶν ἵπποῦντο.

18. Καὶ ἴδον αὐτά. Ἄλλος, καὶ φοβεροὶ ἦσαν.

24. Vacat.

Ἐν τῇ ἐστάναι αὐτά, κατέπαυον αἱ πτέρυγες αὐτῶν.

26. Vacat.

27. Vacat.

LXX INTERPRETES.

14. Vacat.

16. Quasi species tharsis.

Etsimilitudo una (illis) quatuor, et opus earum.

17. Ad quatuor partes ipsarum procedebant.

18. Et vidi ea. Al., et terribiles erant.

24. Vacat.

Cum ipsa starent, cessabant alae eorum.

26. Vacat.

27. Vacat.

14. * Καὶ τὰ ζῶα ἔτρεγον καὶ ἀνέκαμπτον ὡς εἶδος τοῦ Βεζεκ.

16. Καὶ αἱ ποιήσεις αὐτῶν ὡς εἶδος θαρσις.

* Καὶ ἡ θρασις αὐτῶν ; καὶ τὸ ἔργον αὐτῶν.

17. * Ἐν τῇ πορεύεσθαι αὐτοὺς ; ἵπποῦντο.

18.

24. * Ὡς φωνὴν ἱκανοῦ ἐν τῇ πορεύεσθαι αὐτά, φωνὴ τοῦ λόγου ὡς φωνὴ παραβολῆς.

* Ἐν τῇ ἐστάναι αὐτά ἀνιόντα, αἱ πτέρυγες αὐτῶν.

26. * Καὶ ὑπὲρ τοῦ στερέωματος τοῦ ὑπὲρ κεφαλῆς αὐτῶν.

27. * Ὡς θρασις πυρὸς ἰσχυρῶν αὐτοῦ κυκλῶν.

THEODOTIO.

14. Et animalia currebant et reflectebant quasi species Bezece.

16. Et operationes earum quasi species tharsis.

Et visio earum et opus earum.

17. In procedendo ipsos procedebant.

18.

24. Tanquam vocem potentis cum ambularent ipsa, vox verbi tanquam vox castrorum.

Cum starent ipsa remittentia, alae eorum.

26. Et supra firmamentum quod super caput eorum.

27. Quasi visio ignis intra ipsum in circuitu.

Notae et variae lectiones ad cap. I Ezechielis.

V. 7. Σχέλη (alterum) : Ms. Jes., cum asterisco. [Al., ὄρδια. C. καὶ τὰ σκέλη αὐτῶν * σκέλος ὀρθόν. Dr.]

Ibid. Gregorius Neocaesariensis in Ezechieli cap. 1, qui Commentarius etiam Gregorio Nazianzeno falso adscribitur : τὸ ἔγνος δὲ τῶν ποδῶν, ὡς μὲν ὁ Σύμμαχος, μόσχου διὰ τὸ γεωπόνον ὡς δὲ Ἀκύλας, στρόγγυλον, διὰ τὸ κάλλιστον τῶν σχημάτων. τὸ εἶδος δὲ τῶν τροχῶν, ὡς μὲν ὁ Σύμμαχος, θακίνθινον. [Senum versio non convenit cum fonte Hebr. L. Bos, Aq., καὶ τὸ ἔγνος τῶν ποδῶν αὐτῶν κυκλωτέρως. B, A., καὶ τὸ ἔγνος τῶν ποδῶν αὐτοῦ στρόγγυλον. Σ., καὶ ὡς ἔγνος ποδὸς μόσχου. In O vacat. C in textu, οἱ ποδὲς αὐτῶν * ὡς ἔγνος μόσχου : DRACH.]

V. 8, 9. Ἀ., Θ., καὶ αἱ πτέρυγες etc. Ms. Jes., cum asterisco. [C, καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν (ὀφθαλμοὶ, et facies eorum), * καὶ πτέρυγες αὐτῶν : τῶν τεσσάρων ἐγόμεναι ἑτέρα * τῆς ἑτέρας, καὶ αἱ πτέρυγες αὐτῶν οὐκ ἐπιστρέφοντο. Et ita fere Alex. et Aldina, vel ut dicit Rom. ed., ceteri. C constanter omittit nomina interpretum in textu.—Aliae variae lectiones. Vers. 8. O, τῶν περὶ τῶν ποδῶν αὐτῶν. C omittit αὐτῶν. B : O, ἐπὶ τὰ τέσσαρα μέρη αὐτῶν. Σ., τετραμένως. V. 9. O, ἀπέναντι. C, κατέναντι. Ita etiam B, Alex., Ald., Complut. — B : O, οὐκ

ἐπιστρέφοντο. Ἀ., οὐ μετετρέποντο. Θ., οὐκ ἀντρέποντο. — O, κατέναντι τοῦ προσώπου αὐτῶν ἵπποῦντο. Λοιποὶ, κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ ἵπποῦντο. DRACH.]

V. 10. O, καὶ ὁμοίωσις. C cum Alex., καὶ ἡ ὁμ. — O, πρόσωπον τοῦ λέοντος. C cum Alex. absque τοῦ.—O, καὶ πρόσωπον αὐτοῦ τοῖς τέσσαρσι. C addit, καὶ πρόσωπα αὐτῶν, quod habent initio comitatus sequentis Hebr., Vulg. et, ut vides, Marshal. codex, cum additione articuli τὰ, necnon B. DRACH.

V. 11. Καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν. Ms. J's., cum asterisco. [B in textu, καὶ πρόσωπα αὐτῶν. Ad marginem vero, Λοιποὶ, ταῦτα τὰ πρόσωπα αὐτῶν, καὶ πτέρυγες, etc. Sic etiam Theodor. Idem, O, ἐκτεταμέναι (Hebr., divise. Vulg., extentae). Ἀ., διακρισμέναι (determinate). Θ., χειρωμέναι (separate). Idem, O, ἐκάστην (Hebr., שְׁלֵשׁ. Vulg., unicuique). Σ., ἐκάστην. Ita etiam C ἐκάστην in textu.—O, ἐπάνω. C, ἐπάνωθεν. DRACH.]

V. 12. O, ἐκάτερον. C, ἑκάστον. — O, οὐ ἂν ἦν. C, οὐ ἂν ἦ. — O, καὶ οὐκ ἐπιστρέφον. C addit, * ἐν τῇ πορεύεσθαι αὐτά, quod habent Hebr. et Vulg., cum ambularent.—B : O, καὶ ἑκάστον. Ἀ. ἄλλος, καὶ ἐκάτερον. — O, οὐ ἂν ἦ τὸ πνεῦμα. Σ., ὅπου ἦ ἡ

δρμη τοῦ πνεύματος. — Ο', καὶ οὐκ ἐπέστρεπον. Οἱ λοιποὶ, ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτά. DRACH.

V. 13. Ο', ὡς ὄψις λαμπάδων. C addit, ✕ ἐστὶ (sic). Respondet τῷ Hebr. מִלֵּךְ. — Ο', ἀστραπή. C, ὡς ἀστρ. Hebr. autem et Vulg. simpliciter, *fulgur*. — B unus, Ο', καὶ ἐν μέσῳ τῶν ζώων. 'A., καὶ ὁμοιώσεις τ. ζ. (Hebr. et Vulg., et similitudo animalium). Idem, Ο', ὡς ὄψις. Θ., ὄρασις. Σ., εἶδεα (Hebr. et Vulg., quasi aspectus). Idem, Ο', συστρεφόμενων (discurrentium). Σ., διερχομένην (pertransiens). Θ., διεπορεύετο (Hebr., perambulans). Idem, Ο', ἀναμέσον τῶν ζώων. 'Αλλος, ἀναμέσον τῶν λαμπάδων. IDEM.

V. 14. Θ., καὶ τὰ ζῶα, etc., cum asterisco. Hæc ex ms. Jes., Drusio, et Hieronymo, qui sic habet: « Quodque sequitur, et animalia currebant, et revertebantur quasi species Bezec, de editione Theodotionis in LXX additum est. » Et paulo post: « Essetque quæstio, nisi sequeretur, in similitudinem fulguris coruscantis, quod Hebraico sermone dicitur Bezec, et interpretatus est Symmachus, quasi species radii fulguris. »

Drusius hæc notat in vocem בֶּזֶק: scholion, τὸ βεζεκ ἀστραπήν σημαίνει. Greg. Naz., Bezec, fulgur. Hieron., fulgur coruscans. Philo in Nom. ex libro Judicum, fulgur micans. Idem, Adonibezec, Dominus meus fulgurans, vel, Dominus fulminis. [Theodotionis versio legitur in Alex., Ald. et Complut., necnon apud Theodoretum. C sic exhibet, ✕ καὶ τὰ ζ. ἐστρ. ✕ καὶ ἀνέκ. ὡς εἶδος τοῦ ✕ Βεζέκ. — B in margine ad vocem Βεζέκ habet, 'A., ἀπορρόιας. Σ., ἀκτίνος. Θ., ἀστραπή. DRACH.]

V. 15. B: Ο', ἐχόμενος. 'A., Σ., πλησίον. Hebr., Vulg., *juxta*. DRACH.

V. 16. Ms. Jes., 'A., Θ., καὶ αἱ ποιήσεις αὐτῶν ὡς εἶδος θαρσεῖς. Ubi priora tantum verba, καὶ αἱ ποιήσεις αὐτῶν, Aquila esse possunt. Nam posteriora, nisi ex altera ejus editione prodierint, Aquila esse nequeunt: notat enim idem codex, 'A., ὡς ὀφθαλμὸς χρυσολίδου. Σ., ὡς θρασις ὀακίνθου. Hanc vero lectionem asserit supra Gregorius Neocesariensis, ubi ait, ὡς μὲν δὲ Σύμμαχος, ὀακίνθινον. Quamobrem cum ait Hieronymus: Pro tharsis, quam nos in

mare vertimus, Aquila *hyacinthum* posuit, qui lapis cœli habet similitudinem; vel memoria labitur, vel a librariis vitiatum videtur. Scholion, τὸ θαρσεῖς χρυσολίδον φησιν, ἡ ὀακίνθου, quod ex edit. Rom. habet Drusius. [LXX addidimus, nonnisi enim prima desideratur vox Hebraici fontis, עֵצֵי חַיִּים, et opera earum. C, ✕ καὶ ποιήσεις αὐτῶν. Complut., καὶ ποίημα αὐτῶν. Apud S. Hieron. in LXX, et *factura earum*. B: Οἱ λοιποὶ, ἡ ποιήσις αὐτῶν. Σ., καὶ κατασκευὴ (et apparatus) αὐτῶν. Et ita suppletur lacuna quam reliquit Montf. DRACH.]

Ibid. Θ., καὶ ἡ θρασις αὐτῶν. Ms. Jes., cum asterisco. [Hæc eadem leguntur in quibusd. ll. et apud Theodoretum. C habet sub asterisco. — B: 'A., Σ., κατασκευὴ χαρδῆς (speculatio gaudii) χρυσολίδου. Σ., ὀακίνθου (in alia ejusd. editione, ut suspicamur). Θ., ὡς εἶδος θαρσεῖς. — Ο', ἐν τῷ τροχῷ. 'A., Θ., ἐν μέσῳ τροχῷ. Σ., ἐντός. DRACH.]

V. 17. Θ., ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτούς. Ms. Jes., cum asterisco. [C similiter. B ad ἐπὶ τὰ τέσσα. μ. αὐτῶν, habet, ἄλλος, τετραπόσωπον. DRACH.]

V. 18. 'Αλλος, καὶ φοβεροὶ ἦσαν. Drusius, qui addit: Legitur in quibusdam libris, et apud Theodoretum, nec Hieron. agnoscit in versione. [Lege, nec non Hier.—LXX, quorum addidimus versionem, legerunt, אַחַד אַחַד. In C utraque versio simul exhibetur: καὶ φοβεροὶ ἦσαν καὶ εἶδον αὐτά. — Pro οὗδ' οἱ in LXX, Complut. habet; καὶ δ' οἱ. Al., καὶ οἱ. — R: Ο', ὡτότο (prius). 'A., αὐγένας (colla). — Ο', καὶ ὕψος. 'A., μετεωρότης (sublimitas). Σ., τὰ ἀναστήματα. DRACH.]

Montf. edidit: « V. 19. אֵלֶּיךָ הָאֵשׁ הַזֹּאת. Ο', ἐξήροντο. ✕ 'A., Θ., οἱ τροχοὶ ἐν αὐτοῖς. » Et in nota: « Ms. Jes. » Perperam applicuit Hebr. textum; ἐξήροντο enim respondet τῷ יָנְסוּ. Præterea hic nihil desideratur in senum versione quod aliunde compleatur. Verum enimvero lectio msti. Jes. pertinet ad versiculum 21 infra, ubi Hebr. habet, וַיָּנֻסוּ הָאֵשִׁים לְפָנָיו, elevabantur rotæ juxta illa, LXX solummodo, ἐξήροντο, σὺν αὐτοῖς (cf. γ. 20, וַיָּנֻסוּ, σὺν αὐτοῖς). Ibi ms. Jes. addit ex Aq. et Th., οἱ τροχοί, præfigens asteriscum. Eodem etiam

EZECHIELIS CAPUT II.

TO ERPAIKON.

4, 3 פשעו בי ערעצם היום הזה
הבנים קשי חזקו-לב אני
שולח אותך אליהם
וְהָיָה אִתְּךָ אֲדֹנָי
'Ελωλ.

7 יחולל 7.

10 ותרב אליה קנים והגה והי 10

VERSIO HEBRAICI TEXT.

3, 4. Prævaricati sunt in me usque ad corpus dici istius: et filii duri facie, et duri corde: ego mittens te ad eos.

Dominus Deus. *Hebraus*, Adonai Eloi.

7. Cessent.

10. Et scriptum in ea lamentationes et gemitus, et vae.

TO ERPAIKON

'Ελληνικοῖς γράμμασι.

3, 4.

7.

10

VULGATA LATINA.

3, 4. Prævaricati sunt pactum meum usque ad diem hanc. Et filii dura facie et indomabili corde sunt, ad quos ego mitto te.

Dominus Deus.

7. Quiescant.

10. Et scriptæ erant in eo lamentationes et carmen et vae.

AKYAAΣ.

3, 4.

7.

10. Καὶ γεγραμμένον ἦν ἐν αὐτῷ κτίσις καὶ ἀντίβλησις, καὶ ἔσται.

AQUILA.

3, 4.

7.

10. Et scriptum erat in ea creatio et collatio, et erit.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Ezechielis.

V. 1. Ο', εἴπε (πρὸς μέ). C, εἶπεν. Additionale v ante consonantem. Et ita sepenumero. — B: Ο', καὶ καλῆστο. Σύμ., εὐα λ. DRACH.

V. 2. Ο', ἐπὶ τοῖς πόδα. C, ἐπὶ πόδας. IDEM.

V. 3, 4. Θ., ✕ ἡθάρσαν ἐν ἐμοί etc. Ms. Jes. Eandem porro lectionem sequitur Theodoretus, qui tamen habet θρασυκάρδιοι, pro στερεωκάρδιοι. Hieronymus in Comment. ait hæc apud LXX non

loco addit codex C, *oi τροχοί* sub asterisco, absque nomine interpretum ut solet. Ceteroqui, per caliginem oculorum legit Montf. *en pro sún*. Sic igitur reponendum est: V. 21. Hebr., *וְיָ, וְיָ, וְיָ*, *ἐξήρποντο*. Σ., Θ., *✕* *oi τροχοί* *σύν αὐτοῖς*.—Versus 19 variae lectiones. Unus C: O', *xal ἐν τῷ ἐξαίρειν*. Σ., *ἐπαίρομένων*. — O', *ἐξήρποντο*. Σ., *συνεπήρποντο*. DRACH.

V. 20. O', *ἐκεῖ τὸ πνεῦμα*. C: *ἐκεῖ ὄρμα τὸ πνεῦμα*. B, *oi λοιπ.*, *ὄρμα*. — O', *ἐπορεύοντο* *oi τροχοί*. C, *ἐπορεύοντο τὰ ζῶα, xal oi τροχοί*. Similiter Alex., Ald. et Complut. — B: O', *ἐξήρποντο*. Σ., *ἐπήρποντο*. IDEM.

V. 21. Vide supra ad γ 19. IDEM.

V. 22. O', *ὕπὲρ κεφαλῆς αὐτῶν*. C, *ὁ. κ. αὐτοῖς*. Sicetiam Alex., Ald., abest vero a Compl. Hebr., super capitibus animalis. — O', *ὡς δράσις χρυστάλλου*. C, *ὡς ὄρ. κρ. ✕ φοβεροῦ* (horribilis). B: Σ., *oi Γ*, O', *φοβεροῦ*. Etiam hic vides *oi Γ* praefer Symmachum. Edit. Rom. et Polyglotten-Bibel testantur in quibusd. codd. legi *φοβερόν*. IDEM.

V. 23. O', *xal ὑποκάτωθεν*. C, *ut et Alex.*, *xal ὑποκάτω*. — B: O', *ἐκτεταμέναι*. Σ., *ὄρβαί. Θ.*, *εὐθεῖς*. Hebr. et Vulg., rectae. — O', *ἐπικαλύπτουσαι*. *Ἄλλος*, *συνεzeugμέναι* (conjunctae). Alii, Alex., Ald., *συνεzeugμέναι ἐπικαλύπτουσαι*. Sed duplex est versio τοῦ ΠΙΠΠ, *tegentes*. — O', *τὰ σώματα αὐτῶν*. C addit, *✕ xal δύο ἀποκαλύπτουσαι αὐτοῖς ✕ τὰ σώματα αὐτῶν*: (et duae tegentes sibi corpora sua). IDEM.

V. 24. Θ., *ὡς φωνὴν Ἰξαοῦ* etc. Ms. Jes., sub asterisco. Aquila item et Symmachus *Ἰξαὺν* vertunt, ut ait Theodoretus. (Non erit supervacaneum adscribere totum comma 24, quod Hebraice ita sonat: Et audiui sonum alarum eorum quasi sonum aquarum multarum, sicut vocem Saddai in ire eorum; vocem tumultus, sicut vocem castrorum; in stare eorum remittebant alas suas. LXX autem: Et audiui vocem alarum ipsorum, dum ipsa irent, quasi vocem aquae multae: cumque ipsa starent, cessabant alae eorum. Videsis utrumque textum. C, *xal ἤκουον τὴν φωνὴν τῶν περὶ αὐτῶν* *✕ ἐν τῷ περὶσεσθαι* (lege *περὶσεσσεσθαι*, in alas qua-

tiendo) *αὐτὰ*, *ὡς φωνὴν ὕδατος πολλοῦ, ὡς φωνὴν Ἰξαοῦ*, *ἐν τῷ περὶσεσθαι αὐτὰ, φωνὴ τοῦ Λόγου* (Verbi, nempe, *וְיָ, וְיָ, וְיָ*, pro massoretico *וְיָ, וְיָ, וְיָ*, *multus*), *ὡς φωνὴ παρεμβολῆς*: *xal ἐν τῷ ἐστάναι αὐτὰ, κατέπαυον αἱ πτέρυγες αὐτῶν*. — B ad vocem Ἰξαοῦ, habet, *λοιποί, Θεοῦ Σαδδαί*. — Apud Theodoretum est, *φωνὴν ὑδάτων πολλῶν*: *ὡς φωνὴν Θεοῦ Σαδδαί*. Et in explanatione, Θεοῦ Σαδδαί: ὅπερ A. xal Σ. Ἰξαοῦ ἠρμήνευσαν. Atque in quibusd. exempll. est, Θεοῦ Σαδδαί Ἰξαοῦ. LXX apud S. Hieron., *et quasi vocem Fortis*. Scil., Ἰξαοῦ, quod etiam habet Complut. Theodoretus alique non pauci, pro *κατέπαυον* (αἱ πτέρυγες), habent *ἀνίσαντο, demittebuntur*. DRACH.]

V. 25. Haud integrum reddunt LXX hunc versum; et recte observat S. Hieron., *et multaeque et in hoc et in aliis capitulis ab eis (senibus) praetermissa*. Ceterum, haec non pertinent ad institutum nostrum. Post κεφαλῆς αὐτῶν, C addit itemque Alex. et Ald., *✕ ἐν τῷ ✕ ἐστάναι αὐτὰ, ἀνίσαντο αἱ πτέρυγες ✕ αὐτῶν*: *xal ὑπὲρ αὐτῶν τοῦ στερεώματος τοῦ ὑπὲρ ✕ κεφαλῆς αὐτῶν*: Quibus consonat Theodoretus, qui tamen post στερεώματος ita continuat, *τοῦ ὄντος ὑπὲρ κεφαλῆν αὐτῶν*. DRACH.

Ibid. et v. 26. Θ., *ἐν τῷ ἐστάναι* etc. Ms. Jes., cum asterisco. [Vide ad γ praecedentem. DRACH.]

V. 27. A., Θ., *ὡς δράσις* etc. Ms. Jes., cum asterisco. [C bis pro ἴδον, εἶδον, quod saepe contingit hoc in libro. Post ἡλέκτρον addit idem codex, cum Alex., Ald., Complut. et Theodor., *✕ ὡς δράσις* (Alex., Ald., Complut. et Theodor., *δρασιν*) *πυρὸς ἐπὶ αὐτοῦ ✕ κύκλῳ*. — B: O', *ὡς ὄψιν*. A., *ὀφθαλμόν*. Σ., Θ., *εἶδος*. *Ἄλλος*, *δρασιν*. — O', *ὀσφύς*. A., *νότος*. — O', *xal τὸ φέγγος*. Σ., *πυρροῦ φέγγος*. DRACH.]

V. 28. O', *ἐν ἡμέραις*. C, Ald. et Complut., *ἐν ἡμέρᾳ*. Hebr. et Vulg., *die*. — B: O', *ἡ στάσις*. A., Θ., *δρασις*. Σ., *εἶδος*. Hebr. et Vulg., *aspectus*. Theodoretus quoque legit, *ἡ δρασις*. DRACH.

EZECHIELIS CAPUT II.

SYMMACHOS.

O'.

THEODOTION.

3, 4.

3, 4.

3, 4. ✕ Ἠθέτησαν ἐν ἡμέραις τῆς σήμερον ἡμέρας, xal υἱοὶ σκληροπρόσωποι: xal στερεωκαρδιοὶ ἐγὼ ἀποστέλλω σε πρὸς αὐτούς.

Κύριος Κύριος.

7.

7. Πτοηθῶσιν. *Oi λοιποί, κοπάσουσιν*.

7.

10. Θρήνος xal κατάλεγμα xal μέλος πινηκόν.

10. Θρήνος xal μέλος xal οὐαί.

10. Θρήνος xal μέλος xal οὐαί.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

3, 4.

3, 4.

3, 4. Prævaricati sunt in me usque ad hanc diem: et filii duri facie et graves corde: ego mitto te ad eos.

Dominus Dominus.

7.

7. Timeant. *Reliqui, cessent*.

7.

10. Lamentatio et querimonia, et carmen lugubre.

10. Lamentatio et carmen et vae.

10. Lamentatio et carmen et vae

Notae et variae lectiones ad cap. II Ezechielis.

haberi. [Montf. bis edidit mendose ἐθέτησαν. Theodotionis versionem habent in textu C, Alex., Ald. et Complut. Textus τῶν O' Rom., quem non dedit Montf., sic est: *ἔως τῆς σήμερον ἡμέρας*. Ald. et

Complut. habent ἀποστέλλω pro ἀποστέλλω.—Lectio- nes variantes. V. 3. O', *εἶπε πρὸς*. C, *εἶπεν π.*, ut supra. — B: O', *παρεπύκρυναν*. A., *ἀπέστησαν*. Θ., *ἀφ' ἐστηκότα*. — V. 4. O', *Κύριος*. C, Alex., Ald.,

Complut., κύριος κύριος. B : 'A., Σ., ΠΙΠΙ δ Θεός. Θ., δδωνά πππ. In quibusd. est, Κύριος 'Αδωνά. Apud Theodoretum, 'Αδωνά Κύριος, qui id sic explicat, τὸ δὲ 'Αδωνά, καὶ αὐτὸ τὸ Κύριος σημαίνει. 'Εγὼ δὲ καὶ συμπεράν τινα ἐτέραν ἔμφασιν (habet autem et aliam quamdam emphasim). DRACH.]

Ibid. 'Ο 'Εβραῖος, 'Αδωνά 'Ελωτ. Ita Regius codet bombycinus.

V. 5. Cod. B : 'Ο, ἐὰν ἀπα. Σ., ἐὰν πως. — 'Ο, πτοη-θῶσι. 'A., Σ., παύσονται. — 'Ο, παραπικραίνων. 'A., Σ., προσεριστής (contentiosa). DRACH.

V. 6. 'Ο, διότι παροιστήσουσι, insanient (aliter, ὀργισθήσονται, irascentur), καὶ ἐπισυστήσονται, congregabuntur (C., ἐπισυστήσουσι, conspirabunt),

ἐπὶ σέ. B : Σ., ἱταμοὶ (crudeles) γὰρ καὶ ἀπόρρητοὶ (secreti) εἰσι πρὸς σέ. Θ., δύσκολοι (dyscoli) καὶ ἀπειθεῖς μετὰ σοῦ. — 'Ο, τοὺς λόγους αὐτῶν. Θ., ἀπὸ τῶν λόγων αὐτῶν. — 'Ο, ἐκστής. 'A., πλήξης, exarvescas. Σ., καταπλαγῆς, consterneris. Θ., πτοη-θῆς, formides. Idem.

V. 7. Οἱ λοιπ., κοπάσουσιν. Ita Reg. cod. bomb. [B : 'A., Σ., παύσονται. Et pro τῶν LXX, παραπικραίνων. 'A., Σ., προσεριστής, ut supra. DRACH.]

V. 8. B : 'Ο, (φάγε) δ, quod. Alex., Ald. et Compl., δ, quæ. Vulg., quæcumque. 'A., τὰ ὅσα. Σ., ὅσα. DRACH.

V. 9. 'Ο, κεφαλὴς βιβλίου. S. Hieron., pro involutio libro, LXX capitulum libri transtulerunt.

EZECHIELIS CAPUT III.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

AKYAAΣ.

'Ελληνικοῖς γράμμασι.

אכל את אשר-תמצא אכל	1.	1.
7 חזקי-בנח	7.	7. ✕ Ἰσχυροὶ μετώπῳ.
9 נתתי בנחך	9.	9.
ולא-תחזק		
13 וקל	13.	13.
15 תל אביב	15.	15. Θηλ ἀβιβ.
בשמים		'Ηρεμάζων.
16 יהיה דבר-יהוה אלי לאבד	16.	16. ✕ Καὶ ἐγένετο λόγος Κυρίου πρὸς μετ' ἐγών.
17 והזרת	17.	17.
18 לחיות	18.	18. Τοῦ σῶσαι αὐτόν.
20 מכשול	20.	20.
כי לא והזרת		
26 אל-הך	26.	26.
ונאמכת		
27 השבע ישבע דחול יהול	27.	27. 'Ο ἀκούων ἀκουσθήσεται, καὶ ὁ καταλείπων καταλείψεται.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Quodcumque inveneris comede.	1. Quodcumque inveneris comede.	1.
7. Rigidi fronte.	7. Attrita fronte.	7. Fortes fronte.
9. Dedi frontem tuam. Neque consterneris.	9. Dedi faciem tuam. Neque metuas.	9.
13. Et vocem.	13. Et vocem.	13.
15. Thel abib.	15. Ad acervum novarum frugum.	15. Thel abib.
Stupefactus.	Mærens.	Quiescens.
16. Et fuit verbum Domini ad me, dicendo.	16. Factum est verbum Domini ad me, dicens.	16. Et factum est verbum Domini ad me, dicens.
17. Et admonebis.	17. Et annuntiabis.	17.
18. Ad vivificandum eum.	18. Et vivat.	18. Ad salvandum eum.
20. Offendiculum.	20. Offendiculum.	20.
Quia non admonuisti eum.	Quia non annuntiasti ei.	
26. Ad palatum tuum. Eteris mutus.	26. Palato tuo. Et eris mutus.	26.
27. Audiens audiat, et cessans cesset.	27. Qui audit, audiat : et qui quiescit, quiescat.	27. Qui audit audietur, et qui relinquit relinquetur.

Notæ et variae lectiones ad cap. III Ezechielis.

V. 1. Οἱ Γ', δ ἐὰν εὐρης φάγε. Ms. Jes. [Hebr. et Vulg., quodcumque inveneris comede. Comede volumen istud. 'Ο tantum κατάφαγε τὴν κεφαλὴν ταύτην. Montf. non animadvertit hoc senum κατάφαγε respicere alterum comede, et adscripsit ad

prius, quo minime pertinet; ideo delevimus. C habet in textu versionem τῶν Γ', prænotans asteriscum. Complut. sic, κατάφαγε δ, τι εὐρης, καὶ φάγε τὴν κεφ. τ. DRACH.]

V. 2. Hebr. et Vulg., et cibavit me volumine illo.

Scholion, κεφαλὴς δὲ βιβλίου, ἀντὶ τοῦ τόμος· οὕτω γὰρ τὸν τόμον Ἑβραῖοι προσαγορεύουσιν (nuncupant).—B : Σ., εὐλητόν (cum aspero) τεύχος, involutus liber. Idem.

V. 10. Ἀ., καὶ γεγραμμένον ἦν etc. Hæ lectiones prodeunt ex notis edit. Romanæ, et ex Regio hombycino, ubi legitur κτίσις, ut et in edit. Rom., sed male pro κτίσις : nam עֶזְרָא derivat Aquila a עֶזְרָא possedit. In versione Symmachi κατάλεγμα legitur, ejus vocis interpretationem non satis assequor. Jeremiae xxv, 30, idem habet, κατάληγμα, sed exprimit ibi vocem Hebraicam עֶזְרָא. [Constitetur noster se non assequi posse interpreta-

tionem vocis κατάλεγμα. Item Drusius : « Quid sit κατάλεγμα aliis inquirendum relinquo. » Sed apprime interpretatus est Nobilius in edit. Rom., querimonia. Videsis quæ adnotavimus supra ad Jerem. xxv, 30, ubi similiter κατάλεγμα, non vero κατάληγμα, legendum. Verbum Hebr. עֶזְרָא et creo et emo sonat ; κτίζω et κτάρμαι. Unde non mirum si κτίσις et κτήσις pari jure expriment nomen Hebr. עֶזְרָא, ut legit Aquila, quod palam est. Cf. Ps. civ, 24, ubi eandem vocem עֶזְרָא LXX ipsi interpretantur κτίσις. Male igitur correxit Montf., et nos in textu reposuimus κτίσις sicut habent Origenes et codex Regius. Dnacs.]

EZECHIELIS CAPUT III.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 1.
7. Ἀναιδεῖς μετώπῳ.
- 9.
- ✕ Μηδὲ ὑπενδῶς.
13. Καὶ σύγκρουσιν.
15. Θῆλ ἀδίδ.
16. ✕ Καὶ ἐγένετο λόγος Κυρίου πρὸς με λέγων.
17. Καὶ προφιλᾶξεις.
- 18.
- 20.
- ✕ Ἐπειδὴ μὴ προσφύλαξας αὐτόν.
- 26.
- Καὶ διάλογος ἔσθ.
- 27.

SYMMACHUS.

- 1.
7. Impudentes fronte.
- 9.
- Neque cedas.
13. Et concussionem.
15. Thel abib.
16. Et factum est verbum Domini ad me, dicens.
17. Et custodies.
- 18.
- 20.
- Quia non custodisti eum.
- 26.
- Et eris mutus.
- 27.

1. Vacat. Οἱ Γ', δὲ τὸν εὐρησ φάγε.
7. Φιλόνηκοι.
9. Vacat.
- Μηδὲ πτοηθῆς.
13. Φωνήν.
15. Μετέωρος, καὶ περιήλθον. Ἀναστρεφόμενος.
16. Λόγος Κυρίου πρὸς με λέγων.
17. Καὶ διαπειλήσθ.
18. Τοῦ ζῆσαι αὐτόν.
20. Βάσανον. Οἱ λοιποὶ, σκάνδαλον.
- Ὅτι οὐ διεστέλλω αὐτῷ.
26. Vacat.
- Καὶ ἀποκωφωθήσθ.
27. Ὁ ἀκούων ἀκούετω, καὶ ὁ ἀπειθὼν ἀπειθεῖτω.

LXX INTERPRETES.

1. Vacat. Tres Int., quod inveneris comede.
7. Contentiosi.
9. Vacat.
- Neque metuas.
13. Vocem.
15. Sublimis, et circuivi.
- Conversans.
16. Verbum Domini ad me dicens.
17. Et comminaberis.
18. Ut vivat.
20. Tormentum. Reliqui, scandalum.
- Quia non distinxisti ei.
26. Vacat.
- Et mutus evades.
27. Qui audit, audiat, et qui est inobediens, non obediat.

- 1.
- 7.
9. ✕ Δέδωκα τὸ μετώπόν σου.
- 13.
15. Θῆλ ἀδίδ.
- Θαυμάζων.
16. ✕ Καὶ ἐγένετο λόγος Κυρίου πρὸς με λέγων.
- 17.
- 18.
20. Ἀσθένειαν.
26. ✕ Πρὸς τὸν λάρυγγά σου.
- 27.

THEODOTIO.

- 1.
- 7.
9. Dedi frontem tuam.
- 13.
15. Thel abib.
- Admirans.
16. Et factum est verbum Domini ad me, dicens.
- 17.
- 18.
20. Infirmitatem.
26. Ad guttur tuum.
- 27.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Ezechielis.

Ο', καὶ ἐφώμισέ με τὴν κεφαλίδα. C et Complut. Itemque nonnulli mss. addunt, ταύτην. Idem.

V. 5. Hebr., ventrem tuum ciba. LXX, τὸ στόμα οὐ φάγεται (comedet). Sed sciendum στόμα et σῶμα saepe confusa reperiri in eod. versionis LXX.

vitalis. Hac de re docte disserit Schleusnerus in Thesaurο, sub voce στόμα. Hic probabiliter primitus jacebat σῶμα, et φάγεται induxit librarios ad corrigendum στόμα.—B : Ο', τῆς δεδομένης εἰς σῶμα. Σ., οὐ δέδωκά σοι, quod dedi tibi. — Ο', γλυσσάων.

γωδάρ Et B, ἄλλος, βαρυσμός, *aggravatio*. DRACH.]

Ibid. Hieronymus : « Pro eo quod nos diximus, *maerens*, et in Hebræo scriptum est, MASMIM, Theodotio transtulit, *admirans* : Aquilæ vero secundæ editio, quam Hebræi κατὰ ἀφρίδειαν nominant, transtulit, ἡρεμάζων, id est, *quiescens*, et *seorsum positus*. » [B, Σ, ἀθμονῶν, *animo concidens*. DRACH.]

V. 16. Ἀ., Σ., Θ., καὶ ἐγένετο etc. Ms. Jes. [Trium lectionem habet in textu C sub asterisco. Ald. et Complut. absque asterisco. DRACH.]

V. 17. Σ., καὶ προφυλάξεις. Ms. Jes. [B : Ο', σκοπόν, Ἀ., σκοπευτήν. — Ο', δέδωκά σε. C, ἔδωκά σε. B, Σ., ἔταξά σε, *ordinavi te*. — B : Ο', καὶ διατείλησθαι, et comminaberis. Ἀ., διαστείλῃ, *mandabis*. Σ., προφυλάξεις, *custodies*. DRACH.]

V. 18. Ἀ., τοῦ σῶσαι αὐτόν. Ms. Jes. [Hebr., et non admonueris eum, nec locutus fueris ad monendum impium a via sua impia. Col. B : Ο', καὶ οὐ διαστείλω (Ἀ., διαστείλῃ, *mandaveris*) αὐτῷ οὐδὲ ἐλάλησας τοῦ διαστείλασθαι τῷ ἀνδρὶ, τοῦ ἀποστρέψαι αὐτόν ἀπὸ τῶν ὁδῶν αὐτοῦ. Σ., μὴ προφυλάξης αὐτόν, μὴδὲ λαλήσης, ὥστε ἀποστρέψαι αὐτόν τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ. Non custodieris eum, neque locutus fueris, ut avertatur ipse a via sua. — Quidam miss., καὶ ἐὰν μὴ διατείλῃ αὐτῷ μὴδὲ λαλήσης. Polyglotten-Bibel. — Edit. Rom. non habet οὐδὲ ἐλάλησας, habent autem C, B, Alex., Ald. et Complut. — Ultimam vocem textus Hebr., *impia*, una reddit Complut. editio, (ὁδῶν αὐτοῦ) ἀδίκων. DRACH.]

V. 19. B : Ο', διατείλῃ. Σ., προφυλάξης. DRACH.

V. 20. Οἱ λοιποὶ, σκάνδαλον. Ms. Jes. Θ., ἀσθενίαν. Ex Hieronymo, qui ait Theodotionem vertisse, *infirmiorem*. [B : οἱ Γ', σκάνδαλον. — Hebr. et Vulg., *iustitiæ ejus*] quas fecit. In O' vacat. C autem, ἃς ἐποίησε. Alex., Ald. et Complut., ἃς ἐποίησεν. DRACH.]

Ibid. Σ., ἐπειδὴ μὴ προσφύλαξας. Ms. Jes.

V. 21. B : Ο', διαστείλω. Ἀ., διαστείλῃ, *mandatum fuit*. Σ., διαστάλῃ, *discretum fuit*. DRACH.

V. 22. Hebr., (et facta est) ibi. In O' vacat. Complut., ἐκαί. IDEM.

V. 23. Ο', καθὼς ἡ δρασις, καὶ. Hæc in C obelo notantur, et revera non jacent in Hebr. Similiterque absunt a Theodoro, a Complut. et a Vulgata. IDEM.

V. 24. B : Ο', καὶ ἦλθεν ἐπ' ἐμὲ. Ἀ., Θ., εἰσῆλθεν ἐν ἐμοί. — Ο', καὶ ἔστησέ με. C, καὶ ἀνέστησέ με. — Ο', ἐν μέσῳ. Σ., ἐντός. IDEM.

V. 25. B : Ο', δεσμοί. Σ., βρόχοι, *laquei*. IDEM.

V. 26. Θ., πρὸς τὸν λάρυγγά σου. Ms. Jes. [B ad hanc lectionem, οἱ Γ' καὶ λοιποὶ. C habet in textu sub asterisco. Complut., τῷ λάρυγγί σου. — B : Ο', ἐλέγχοντα. Ἀλλος, εὐθύνοντα, *dirigentem*. DRACH.]

Ibid. Σ., καὶ ἄλλος ἔση. Ms. Jes.

V. 27. Hebr., (dicit) Adonai Jehova. Vulgata, Dominus Deus. O', Κύριος. C, Ἄδωναὶ Κύριος. Alex., Ald. et Complut., Κύριος Κύριος. B, H., Ἄδωναὶ : Κύριος, omnes, Adonai Dominus. DRACH.

Ibid. Aquilæ editionis secundæ versionem Latine adfert Hieronymus, qui audit audietur etc.

EZECHIELIS CAPUT IV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Πλίνθιν.

5.

6.

9. Ζέας.

13.

14. Μηδαμῶς.

15.

16. Στερέωμα ἄρτου.

SYMMACHUS.

1. Laterculum.

5.

6.

9. Speltam.

13.

14. Nequaquam.

15.

16. Firmamentum panis.

1. Πλίνθιν.

5. Ἐνενήχοντα καὶ ἑκατὸν ἡμέρας. Οἱ λοιποὶ, ✕ τριακοσίας καὶ ἐνενήχοντα ἡμέρας.

6. Vacat.

9. Ὀλύραν.

13. Ἀκάθαρτα. Οἱ Γ', ✕ τὸν ἄρτον αὐτῶν ἀκάθαρτον.

14. Μηδαμῶς, Κύριε Θεὲ Ἰσραὴλ.

15. Βόλβιτα βῶων.

16. Στήριγμα ἄρτου.

LXX INTERPRETES.

1. Laterem.

5. Nonaginta et centum dies. Reliqui, trecentos et nonaginta dies.

6. Vacat.

9. Olyram.

13. Immunda. Tres Int., panem suum pollutum.

14. Nequaquam, Domine Deus Israel.

15. Stercora boum.

16. Fulcimentum panis.

1.

5.

6. ✕ Δεύτερον.

9. Ὀλύραν.

13.

14. Ὡ, Κύριε Θεός.

15. ✕ Τὰ : βόλβιτα βῶων.

16. Στερέωμα ἄρτου.

THEODOTIO.

1.

5.

6. Secundo.

9. Olyram.

13.

14. O Domine Deus.

15. Stercora boum.

16. Firmamentum panis.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV Ezechielis.

στρέψεις, vertes. — Ο', ἐν συγκλείσμῳ. Ἀ., Θ., περισχῇ, munitione. Σ., πολιορκουμένη, obsessa. — Ο', καὶ συγκλείσεις. Ἀ., καὶ περιέξεις, et circumdabis. Σ., ἀποτειγίσεις, vallabis. Θ., πολιορκήσεις, obsidebis. IDEM.

V. 4. Ο', ἡμερῶν πενήντη καὶ ἑκατὸν. Sic etiam Theodoretus ; sed absunt a plerisque, nec leguntur in Hebr., in Vulg., in Ald. et in Complut. Quidam post ἑκατὸν sic habent : ἡμέρας κομμηθήσῃ ἐπ' αὐ-

τοῦ. C, — ἐνενήχοντα καὶ ἑκατὸν : Montf. hanc adfert notam ex ms. Jes. — πενήντη καὶ ἑκατὸν, οὐ κεῖται παρ' Ἑβραίων. IDEM.

V. 5. Hebr. et Vulg., annos iniquitatis eorum. O', τὰς ἀδικίας αὐτῶν. C, cum Theodoro, Alex., Ald. et Complut., τὰς δύο ἀδικίας αὐτῶν. Nimirum Hebr. וְשָׁוַר pariter annos et duo significat. IDEM.

Ibid. Οἱ λοιποὶ, ✕ τριακοσίας etc. Hic dies pro annis habendos putat Hieronymus, qui hæc susis-

sime pertractat in Commentario, dicitque post alia multa : « Satisque miror cur Vulgata exemplaria centum nonaginta annos habeant; et in quibusdam scriptum sit, centum quinquaginta; cum perspicue et Hebraicum, et Aquila, Symmachusque et Theodotio trecentos nonaginta annos teneant; et apud ipsos LXX qui tamen non sunt scriptorum vitio depravati, idem numerus reperitur. » Et sane in notis edit. Rom. dicitur quædam exemplaria sic habere, et Polychronium ita legisse, ἐνενήκοντα καὶ τριακοσίας ἡμέρας. [Theodoretus ut textus noster senum. At Complut. habet τριακοσίων, et ponit ante ἐνενήκοντα. Ald., ἐνενήκοντα καὶ τριακοσίας ἡμέρας, quo modo etiam legit Polychronius, qui et hæc notat : ἄλλη ἐκδόσις περιέχει ἐνενήκοντα καὶ ἑκατὸν ἡμέρας. Origenes : οὐκ ἀγνοοῦμεν δὲ τινὰ τῶν ἀντιγράφων ἔχειν ρ' καὶ ν ἡμέρας· καὶ ἄλλας, ι' καὶ ἑκατὸν ἡμέρας, καὶ τὰ πλεονα δὲ ι' καὶ ρ' ἡμέρας. 'Αλλ' ἐπισκεψάμενοι τὰς λοιπὰς ἐκδόσεις εὗρομεν τ' εἶναι καὶ ι' ἡμέρας. I. e., Non ignoramus autem quædam exemplaria habere 100 et 50 dies, et alios, 90 et 100 dies : et plura quidem 90 et 100 dies. Sed consideratis cæteris editionibus invenimus esse 300 et 90 dies. Hanc notam partim eruimus ex ed. Rom.—Cod. B : 'A., Σ., Θ., τ' καὶ ς ἡμέρας, trecentos et nonaginta dies. DRACH.]

V. 6. 'A., Θ., ✕ δευτερον. Ms. Jes. [C habet in textu δευτερον, prænotato asterisco. — B : 'A., τὸ δευτερον. 'Αλλος, δευτερον.—Hebr., Chetib, ה'יב'י, Keri, ה'יב'י, lege haimani. DRACH.]

V. 7. B : Ο', στερεώσεις. Θ., ἀποκαλύψον, revela — Ο', ἐπ' αὐτήν, nimirum, Jerusalem. C, ἐπ' αὐτόν. DRACH.

V. 9. Hieronymus : « Quam nos viciam interpretati sumus, pro quo in Hebræo dicitur CHASAMIM, LXX Theodotioque posuerunt ὄλυσαν, quam alii avenam, alii secalem [Martianæus sigalam, ms. Sangermanensis antiquissimus sicalem] putant. Aquilæ autem prima editio et Symmachus ζίας sive ζέας interpretati sunt : quas nos vel far, vel gentili Italiæ Pannoniæque sermone spicam speltamque dicimus. » [Notat etiam apud LXX dictum esse III Reg. xix, 6, panem, ὄλυστήν. — B : 'A., Σ., ζέαν. Ο', Θ., ὄλυσαν.—Etiam hic eadem numerorum discrepantia deprehenditur, quæ supra versu 5. Hebr. et Vulg., trecentis et nonaginta diebus. Ο', ἐνενήκοντα καὶ ἑκατὸν ἡμέρας. Ald., ἐνενήκοντα, καὶ τριακοσίας. Complut., τριακοσίας ἐνενήκοντα. DRACH.]

V. 10. Hebr., (et cibus tuus) quem (comedes eum). In LXX non est illud quem. Habent autem C et tres edit., scil., Alex., Ald. et Compl., 5 (φάγεσαι).—B : Ο', σίχλους. Σ., στατήρα.—Ο', ἔως. Σ., εἰς. — Polychronius, εἰκοσι σίχλοι ποιοῦσι τρεῖς οὐγκίας, μικρόν τι πρὸς (et aliquid plus). Scholion, στατήρας εἰκοσι, ὅπερ εἰσὶ δραχμαὶ π' (drachmæ 80). Scholion aliud, τὸν σίχλον, δραχμὴν εἶναι φασί. Δράχμα δέ ἐστι γράμματα τρία. S. Hieron., « siclus autem, id est, stater, habet drachmas quatuor. » Contendunt docti utrum hic de profano agatur siclo,

EZECHIELIS CAPUT V.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
1 קל	1.	1. ✕ Σαυτοῦ.
2 את-השלשה	2	2. Τὸ τρίτον.
ארוק		
3 בכנף	3.	3.
5 זאת ירושלם בתוך הגוים	5.	5.
שבתיה וסביבותיה ארצות		
6 וחבר את-משפטי לרשעה	6.	6.
כן-הגוים ואת-תקותי מן-הארצות		
אשר סביבותיה כי בששפטי כאסר		
ותקותי לא-הלט בום		
7 יען והנכם מן-הגוים אשר	7.	7.
סביבותיכם		
11 תעבתך	11	11.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Tibi.	1. Tibi.	1. Tibi ipsi.
2. Tertiam partem.	2. Tertiam partem.	2. Tertiam partem.
Evacuabo.	Nudabo.	
3. In alis tuis.	3. In summitate pallii tui.	3.
5. Hæc Jerusalem, in medio gentium posui eam, et circuitibus ejus terræ.	5. Ista est Jerusalem, in medio gentium posui eam, et in circuitu ejus terras.	5.
6. Et mutavit judicia mea in impietatem præ gentibus, et statuta mea præ terris quæ in circuitu ejus; quia in judiciis meis reprobaverunt, et statutis meis non ambulaverunt in eis.	6. Et contempsit judicia mea, ut plus esset impia quam gentes; et præcepta mea ultra quam terræ quæ in circuitu ejus sunt : judicia enim mea projecerunt, et in præceptis meis non ambulaverunt.	6.
7. Quia multiplicastis præ gentibus, quæ in circuitu vestro.	7. Quia superastis gentes, quæ in circuitu vestro sunt.	7. Eo quod numerati estis in gentibus, quæ in circuitu vestro sunt.
11. Abominationibus tuis.	11. Abominationibus tuis.	11.

an de sacro, qui duplo majoris pretii erat. DRACH.

V. 11. B., O', εἰν. C., ἴν. Ald., ὄνον. Complut., ὄν (aliter, ἴν). Theodoretus, τὸ δὲ εἶν μέτρον ἦν παρ' αὐτοῖς οὐ τὸ ἔκτον κατὰ τὸν Σύρον ἡμῖς ἐχώρει ἕξτου (juxta Syrum dimidium capiebat sexti). Polychronius autem: τὸ ἴν, Ἑβραϊκὸν δὲ σημαίνει τοῦ ἕξτου καὶ ὀγδοῦν. Apollinarius, τὸ ἴν ποιεῖ χά-εις δύο. S. Hieron., « Porro *hin* duos *chas* Atticos facit, quos nos appellare possumus, duos sextarios Italicos, ita ut *hin* mensura sit Judaici sextarii, nostrique castrens, cujus sexta pars facit tertiam partem sextarii Italici. » IDEM.

V. 12. Post κρίθινον addit C, ἕως καιροῦ, usque ad tempus, quod non legitur in Hebr. et in Vulg. — B: O', ἐγκρυφίαν. Σ., διαρτισμόν, *subactum*. — O', βολδίτοις κόπρου. Σ., ἐν σκυβάλοις διαχωρήσεως, in *stercoribus excrementi*. IDEM.

V. 13. OI Γ, * τὸν ἄρτον etc. Ms. Jes. (Hebr. et Vulg., et dixit Dominus: Sic comedent filii Israel panem suum pollutum inter gentes, ad quas ejiciam eos. O', καὶ ἐρεῖς (non habet Complut. Et revera obelo signanda) Τάδε λέγει Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ· Οὕτως φάγονται οἱ υἱοὶ τοῦ Ἰσραὴλ ἀκάθαρτα ἐν τοῖς ἔθνεσιν. C ita: καὶ ἐρεῖς· Τάδε λέγει Κύριος — ὁ Θεὸς — τοῦ Ἰσραὴλ· οὕτως φάγονται οἱ υἱοὶ τοῦ Ἰσραὴλ * τὸν ἄρτον αὐτῶν· ἀκάθαρτα ἐν τοῖς ἔθνεσιν, * οὐ διασκορπίσω αὐτοὺς ἐκεῖ. Ed. Ald., οὐ διασκορπίω αὐτοὺς (al. add., ἐκεῖ). Complut., (ἔθνεσιν) εἰς ἃ ἐκβαλῶ αὐτούς. B ita: O', καὶ ἐρεῖς· Τάδε λέγει Κύριος — ὁ Θεὸς — τοῦ Ἰσραὴλ, * Οὕτως... 'A., Σ.,

Θ., καὶ εἶπε Κύριος πρὸς με, Οὕτως... DRACH.]

V. 14. Aquila, *ah, ah, ah*. Sym., LXX, μηδαμῶς. Hieron. [C ponit sub obelo ἐν ἀκαθαρσίᾳ εἰ πᾶν, quæ non sunt in Hebr. In initio versiculi, μηδαμῶς, Κύριε ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ, et in fine habet cum Alex., βέβηλον pro ἕωλον. In quibusdam et apud Theodoretum, utrumque conjungitur, ἕωλον, καὶ βέβηλον. — Plenius adfert Lamb. Bos locum Aquilæ, ἱ ἃ ἃ, Κύριε Κύριε, ἰδοὺ ἡ ψυχὴ. Th., ὦ Κύριε. — B: O', εἰ. 'A., Σ., Θ., ἰδοὺ. — O', βέβηλον. Ἀλλως, ἕωλον. Θ., φεγγούλ. Effer, *pheggul*. DRACH.]

V. 15. 'A., Θ., τὰ βολδίτα. Ms. Jes. in textu cum asterisco, quia articulus τὰ ex 'A., Θ. additur. [C ita, * τὰ: βολδίτα * τῶν· βοῶν. Et post ἄρτους, ita ut Complut., non habet σου. — B: O', βολδίτων. Σ., σκυβάλων. — Hebr. Chetib, חֲטִיבִים. Kerī, חֲטִיבִים. DRACH.]

V. 16. Hieronymus: « Verbum Hebraicum MATE, prima Aquilæ editio *baculum*; secunda, et Symmachus, Theodotioque *στερέωμα*, id est, *firmamentum*, interpretati sunt. » [Lamb. Bos, Aquila 4 ed., *ράβδον*. 2 ed. et Sym., *στερέωμα*. B autem, 'A., *ράβδον ἄρτου*. Idem cod., O', καὶ ἐν ἐνδεῖᾳ. 'A., *μερίμνη, cura*. Σ., *μετὰ ἀκρίβειας, cum tristitia*. DRACH.]

V. 17. B: O', καὶ ἐνδεεῖς γίνονται ἄρτου. Σ., λιπόμενος, *deficiens*. — Pro ἐνταχθῆσονται, C, ἐκταχθῆσονται. Alex., ταχθῆσονται. DRACH.

EZECHIELIS CAPUT V.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

- 1.
2. Γυμνώσω.
3. Ἐν ἄκρῃ τοῦ ἱματίου σου.
5.

6.

7.

11.

SYMMACHUS.

- 1.
2. Nudabo.
3. In summitate vestimenti tui.
5. Hæc Jerusalem, quam in medio nationum posui, et circa eam regiones.
6. Commutavit judicia impietatis, quas didici a gentibus, et justificationes meas a regionibus, quæ sunt in circuitu ejus: quia legitima mea reprobaverunt, et in judiciis meis non ambulaverunt.
7. Multitudo vestra fuit ex gentibus, quæ in circuitu vestro sunt.

11.

O'.

1. Vacat.
2. Τὸ τέταρτον. Ἐκκενώσω.
3. Τῇ ἀναβολῇ σου.
5. Αὕτη ἡ Ἱερουσαλὴμ, ἐν μέσῳ τῶν ἐθνῶν τέθεικα αὐτήν, καὶ τὰς κύκλῳ αὐτῆς χώρας.
6. Καὶ ἐρεῖς τὰ δικαιώματά μου τῇ ἀνέμῳ ἐκ τῶν ἐθνῶν, καὶ τὰ νόμιμά μου τῶν χωρῶν τῶν κύκλῳ αὐτῆς· διότι τὰ δικαιώματά μου ἀπώσαντο, καὶ ἐν τοῖς νομίμοις μου οὐκ ἐπορεύθησαν ἐν αὐτοῖς.
7. Ἀνθ' ὧν ἡ ἀφορμὴ ὕμῶν ἐκ τῶν ἐθνῶν τῶν κύκλῳ ὕμῶν.

11.

LXX INTERPRETES.

1. Vacat.
2. Quartam partem. Evacuabo.
3. Indumento tuo.
5. Hæc Jerusalem, in medio gentium posui eam, et quæ sunt in circuitu ejus terras.
6. Et dices justificationes meas ipsi iniquæ ex gentibus, et legitima mea de regionibus, quæ sunt in circuitu ejus: justificationes enim meas projecerunt, et in legitimis meis non ambulaverunt in eis.
7. Quia occasio vestra de gentibus, quæ in circuitu vestro.

11.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. * Σακούρ.
2. Τὸ τρίτον.
- 3.
- 5.
- 6.
- 7.
11. * Τοῖς προσοχθίσμασι σου.

THEODOTIO.

1. Tibi ipsi.
2. Tertiam partem.
- 3.
- 5.
- 6.
- 7.
11. Abominationibus tuis.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ

ΑΚΥΑΑΣ.

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

12. והשלשית ביד ישר
והשלשית לכל - רוח אורה
13. והנחית
14. ולחרפה בגוים אשר סביבותך
15. והנחפה
סוסר והשכח
באף ובחמה
16. הרעים
אשר אשלו אותם לשחתם ורעם
אסף עליכם

12.
13.
14.
15.
16.

12.
13. καὶ τὸ τέταρτον σου εἰς παν-
τα ἀνεμὸν σκορπίω αὐτοῦ.
14.
15. Βλασφημία.
16.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

12. Et tertia pars in gladio ca-
det.
Et tertiam partem in omnem
ventum dispergam.
13. Et consolatus ero.
14. Et in opprobrium in genti-
bus, quæ in circuitu tuo.
15. Et convitium.
Castigatio et stupor.
In furore et in ira.
16. (Sagittas famis) malas.
Quos mittam eos ad disperden-
dum vos, et famem colligam super
vos.

12. Et tertia pars tui in gladio
cadet.
Tertiam vero partem in omnem
ventum dispergam.
13. Et consolabor.
14. Et in opprobrium gentibus,
quæ in circuitu tuo sunt.
15. Blasphemia.
Exemplum et stupor.
In furore et in indignatione.
16. Pessimas.
Quas mittam ut disperdam vos:
et famem congregabo super vos.

12.
Et quartam partem tuam in om-
nem ventum dispergam illos.
13.
14.
15. Blasphemia.
16.

Notæ et variæ lectiones ad cap. V Ezechielis.

V. 1. Ο, καὶ λήψῃ (sic sappe). Α., Θ., καὶ σταντῶ :
ζυγόν. Ms. Jes. In vetustissimis codicibus λήψῃ pro
λήψῃ passim legitur. [C, καὶ λήψῃ καὶ σταντῶ :
ζυγόν, et assumes tibi ipsi jugum. Hebr., et capies
tibi bilances. Vulg., et assumes tibi stateram. —
Aliæ variantes lectiones e cod. B : Ο, κτήσῃ αὐ-
τήν. Α., Θ., λήψῃ, accipies, ut Hebr. — Ο, σταθμίσω.
Α., σταθμίσω, ponderis, ut Hebr. et Vulg. — Ο, καὶ
διαστήσεις (Α., Σ., Θ., μερίσεις) αὐτούς, et divides
eos. Sic etiam Hebr. et Vulg. DRACH.]

V. 2. Α., Θ., τὸ τρίτον, et sic quater in eodem
versu in notis editionis Romanæ. [De hujusmodi
falsa quaternitate nullam invenies mentionem in
edit. Rom. cujus nota digna est ut integre hic ad-
ducatur : « Aq. et Theod., τὸ τρίτον, tertiam, et
sic deinceps : de qua re legendi sunt S. Hieron. et
Theodoretus. S. Hieron. quidem ea quæ sequuntur,
et assumes quartam, et combures eam in medio ejus,
videtur prope quarto loco apud LXX legisse, a
quibus inquit addita de suo. » Perperam putavit
Montf. hæc verba, et sic deinceps significare Aquila-
m et Theodotionem quater posuisse τὸ τρίτον, de
Hebr. enim transtulerunt, וְשֵׁשׁ, tertiam partem,
quod in textu originali ter tantum legitur. Lamb.
Bos ad duo priora τὸ τέταρτον adnotat : Aq. et Th.,
τὸ τρίτον. Cod. autem B. ad primum, Α., Σ., Θ., τὸ
τρίτον, addens Symmachum. Sed non praterenda
S. Hieronymi ipsa verba in hunc et 12 infra versi-
culum. γ 2. « Pro tribus partibus capillorum et pi-
lorum. LXX quatuor partes interpretati sunt. Cum-
que dixissent : quartam partem ligni combures in
medio civitatis, et quartam concides gladio in cir-
cuiu ejus, et quartam disperges in ventum, quia re-
manebat eis quarta pars alia, addiderunt de suo :

et quartam partem assumes, et combures eam in me-
dio civitatis : quasi non sit ipsa quæ prima, et aliud
quid in prima dixerit, aliud in ista quæ addita est.
γ 12. « Septuaginta quia supra quatuor partes po-
suerant, in hoc quoque loco eandem primam par-
tem dividerunt in duas, ut dicerent : Quartam pars
tui morte atteretur, et quarta pars tui fame consu-
metur in medio tui, et quartam partem tui in omnem
ventum dispergam : licet hoc quod posuimus, et
quarta (perspicue legendum, tertia. Sic Drusius.
Non assentimur) pars tui in gladio cadet, de Theo-
dotionis editione sub asteriscis additum sit. Perspi-
cium est autem, ut Hebræa veritas continet, tres
esse partes. De quarum prima dicatur : et tertia tui
pars peste morietur, et fame consumetur in medio
tui. Multoque melius fuerat transferre quod scrip-
tum est, quam rei male translate patrociniū
querere. Nec hoc dicimus ab illis factum, quibus
vetustas auctoritatem dedit : sed per multa sæcula,
scriptorum atque lectorum vitio depravatum. Quam-
quam et Aristeus (l. Aristæus) et Josephus, et omnis
schola Judeorum, qui quæ tantum libros Moysi a
Septuaginta translatos asserant. » Ad quæ de hoc
articulo S. Doctor ad Michæam II. 9 et 10. — Variæ
lectiones. Ο, ἀνακαύσεις. C, ἀναλώσεις. — Ο, κατὰ
τὴν πληρωσιν τῶν ἡμερῶν. Α., ἄλλοι, συμπληρωσιν.
Σ., ἕως ἂν πληρωθῶσι αἱ ἡμέραι. B. — Ο, ἐν μέσῳ
αὐτῆς καὶ τὸ τέταρτον etc. C, ἐν μέσῳ — αὐτῆς,
καὶ τὸ τέταρτον etc. — Ο, τῷ πνεύματι. Α., Σ., Θ.,
εἰς ἀνεμὸν. B. — Ο, ὅπισθω αὐτῶν. Α., Σ., Δοίπολι,
ἐν μέσῳ αὐτῶν. Idem. DRACH.]

Ibid. Σ., γομφύσω. Ms. Reg. bombycinus et ros.
Jes.

V. 3. Σ., ἐν ἄκρῳ. Ms. Jes. [Cod. B aliam adfert

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

12.

12.

12. * Καὶ τὸ τέταρτόν σου ἐν μα-
χαίρᾳ πασείται.

13.

13. Vacat.

13. * Καὶ παρακληθήσομαι.

14.

14. * Καὶ εἰς θνείδος ἐν τοῖς
ἔθνεσι τοῖς κύκλῳ σου.

14.

15. Βλασφημία.

15. Καὶ δηλαστή.

15. Καὶ δηλαστή.

Vacat.

* Παιδεία καὶ ἀφανισμός.

16.

16. (Βολίδας λιμοῦ) * τὰς πο-
νιρὰς.

16.

* Ἀς ἀποστελῶ αὐτὰς διαφθεῖ-
ραι ὑμᾶς, καὶ λιμὸν συνάξω ἐφ'
ὑμᾶς.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

12.

12.

12. Et quarta pars tui in gladio
cadet.Et quartam partem tuam in om-
nem ventum dispergam illos.

13.

13. Vacat.

13. Et consolatus ero.

14.

14. Et in opprobrium in genti-
bus quæ in circuito tuo.

14.

15. Blasphemia.

15. Et misera.

15. Et misera.

Vacat.

Eruditio et destructio.

In ira et furore.

16.

16. (Sagittas famis) malas.

16.

Quas mittam eas ad perdendum
vos, et famem congregabo super
vos.

Notæ et variæ lectiones ad cap. V Ezechielis.

Symmachi lectionem : ἐν τοῖς κρασπέδοις, in *sim-
briis*; additque, Ἀ., ἐν τοῖς περὶ τοὺς πόδας σου, in *alio*
tuus. Idemque codex, O, καὶ συμπεριλήψῃ. Θ., καὶ
δήσει, et *ligabis*. DRACH.]

V. 4. In fine versiculi, Hebr. et Vulg., ex eo
egredietur ignis ad (Vulg., in) omnem domum
Israel. LXX, ἐξ αὐτῆς ἐξελεύσεται πῦρ. Καὶ ἐρεῖς
πᾶντι οἴκῳ Ἰσραὴλ. Theodoretus autem et Aldina
sic habent : ἐξ α. ἐξελ. πῦρ εἰς πάντα οἶκον Ἰσραὴλ.
C vero utramque admittit lectionem, præfigens
obelum, quem librarius haud ad proprium posuit
locum, et sic rescribendum : ἐξ α. ἐξελ. πῦρ εἰς
πάντα οἶκον Ἰσραὴλ, ἢ καὶ ἐρεῖς πᾶντι οἴκῳ
Ἰσραὴλ : Sic etiam in aliis, ut testatur edit. Rom.
Porro scholion : καὶ ἐρεῖς πᾶντι οἴκῳ Ἰσραὴλ οὐ
καίται παρ' Ἑβραίων. Idemque scholion adfert
Montf. e cod. Marchal. DRACH.]

V. 5. Hujus et sequentis versus interpretationem
Latine adfert Hieronymus dicens : « Quod pulchre
interpretatus est Symmachus : Hæc, inquit, Jeru-
salem etc. » ut supra. [Hebr., Adonai Jehova. Vulg.,
Dominus Deus. LXX, Κύριος. C, Ἀδωνάι Κύριος.
Alex., Ad., Complut., Ἀδωνάι K. Sic etiam in sqq.
§§ 7, 8, 11. DRACH.]

V. 6. Priora verba hujus versiculi sic habet C, καὶ
ἐρεῖς, ἢ ἡλλαξε : τὰ δικαιώματά μου. Librarium
vitiō irrepsit obelus pro asterisco; quod liquidum,
Hebr. enim habet *והוא*, et *mutavit*. B has præfert
lectiones : Ἀ., καὶ προσήρises τὸ κρίμα μου. Σ.,
ἀντικατηλλάξαντο δέ. Θ., καὶ ἡλλαξαν τὰ κρίματά
μου. Pro χωρῶν, C et Complut., χωρίων. Apud
Theodoretum : ἡλλαξε τὰ δικαιώματά μου εἰς ἀνο-
μιαν ἐκ τῶν ἐθνῶν, καὶ τὰ νόμιμά μου ἐκ τῶν χω-
ρίων. DRACH.]

V. 7. Secundæ Aquilæ editionis, et Symmachi
lectiones Latine adfert Hieronymus. [Eas ita Græce
exhibet Lamb. Bos : Σ., τὸ πλῆθος ὑμῶν. Ἀ. ed. 2,
ὅτι ἡριθμήθητε ἐν τοῖς ἔθνεσι τοῖς κύκλῳ ὑμῶν. B
vero : O, ἡ ἀφορμὴ ὑμῶν. Θ., οἱ λογιζομὲνοι ὑμῶν.
DRACH.]

V. 8. Hebr., etiam ego, et faciam. Vulg., et ipse
ego faciam. LXX, καὶ ποιήσω. C, καὶ ἐγὼ ποιήσω.
B autem : Ἀ., Θ., * κατέγω ἐγὼ. Σ., * καὶ αὐτὸς
ἐγὼ : ποιήσω. Idem cod. ad Κύριος, Ἄλλος, Κύ-
ριος, Κύριος. DRACH.]

Ibid. O, κρίμα. C cum Ald., κρίματα. Hebr. et
Vulg., iudicia. IDEM.]

V. 9. O, ἄ. Ἀ., τὰ ὅσα, quæcumque. B. IDEM.]

V. 10. Hebr. et Vulg., (Ideo patres comedent)
filios (in medio tui, et filii comedent) patres suos.
LXX, τέκνα... πατέρας. C, τέκνα αὐτῶν... πατέ-
ρας. Sed suspicamus transpositionem esse illud αὐτῶν,
cujus legitimus locus est post πατέρας, juxta He-
braicam veritatem. Nonnulli vero codd., ut testatur
Polyglotten-Bibel, habent αὐτῶν post utrumque.
IDEM.]

V. 11. O, ἡ μὲν, profecto. C cum Alex., et μὴ,
nisi. Vide etiam notam nostram supra ad § 5. IDEM.]

Ibid. Θ., τοῖς προσοχθίσμασι σου. Ms. Jes. [Hebr.,
תְּרַחֲוֹתֶיךָ וְכָל תְּרַחֲוֹתֶיךָ, in omnibus idolis tuis
et in omnibus abominationibus tuis. LXX habent
tantum, ἐν πᾶσι τοῖς βδελύγμασι σου, in omnibus
abominationibus tuis. Quod autem deficiebat in LXX
e Theodotione suppletum est, ut videre licet in C,
qui habet, * ἐν πᾶσι τοῖς προσοχθίσμασι σου : in
omnibus idolis tuis. Sic etiam, absque tamen aste-
risco, in Alex. et in Complut. Hebr. תְּרַחֲוֹתֶיךָ proprio

valet, *res abominanda*; maxime vero usurpatur de idolis. Ad catholicum nostrum *lexicon hebraicum*. Idem etiam dicendum de Græco προσόχθισμα, a προσοχθίζω: et recte observat Suidas, προσοχθίσματα ἢ γραφή καλεῖ τὰ εἰδωλα. Unde liquet quantum erraverit Montf. qui ad Theodotionis locum adscripsit תעבירך, et in eandem foveam quo ipse cecidit attraxit editorem Tetraplorum Chisianorum. — O, χάω (prius). 'A., Θ., καίγε ἐγώ. Σ., αὐτός. B. — O, χάω (alterum). 'A., Θ., καίγε ἐγώ. B. Pro utroque χάω, Alex., καί ἐγώ. C tantum pro altero. DRACH.]

V. 12. Θ., καὶ τὸ τέταρτον etc. Ms. Jes. [Cf. quæ adnotavimus ad § 2. — C.,... καὶ τὸ τέταρτον σου: ἐν λιμῷ συντελεσθήσεται ἐν μέσῳ σου, καὶ τὸ τέταρτον (sic) σου ἐν βορραῖα πεσούντι κύκλῳ σου, καὶ τὸ τέταρτον σου εἰς πάντα ἀνεμὸν σκορπιῶ αὐτούς. Et ita melius quam cætera exemplaria observat ordinem textus Hebraici. Scholion: τὸ τέταρτον σου οὐ καίται παρ' Ἑβραίοις. — B: O, συντελεσθήσεται. Σ., ἀναλωθήσεται. — O, ἐκκενώσω, Σ., γυμνώσω, nudabo. DRACH.]

Ibid. 'A., καὶ τὸ τέταρτον σου etc. Ms. Jes. Quæ lectio hodie in τοῖς O habetur, ex Aquila, ut videtur, desumpta. [Ante leves, crede, pascentur in

æthere cervi, quam Aquila, κατὰ ἀκριβείαν interpretans, tantum quantum hoc abscedat ab Hebr. textu. DRACH.]

V. 13. Θ., καὶ παρακληθήσεται. Idem ms. Jes. [C addit cum asterisco. Habent etiam Ald. et Complut. B vero sic: 'A., Σ., Θ., O, παρακληθήσεται. Idem cod., O, καὶ ἡ ὀργή μου ἐπ' αὐτούς. 'A., Σ., Θ., καὶ καταπαύσω, et quiescere faciam. Scilicet, sic vertunt tres interpretes verbum Hebr. נַחֲמֵנִי, quod desideratur in LXX. DRACH.]

V. 14. Καὶ εἰς θνείδος etc. Ms. Jes. Quod abesse a LXX testificatur Hieronymus. [LXX pro his prorsus aliter: καὶ τὰς θυγατέρας σου κύκλῳ σου. C, καὶ εἰς θνείδισμῳ ἐν τοῖς ἔθνεσι καὶ (sic) τοῖς κύκλῳ σου, καὶ τὰς θυγατέρας σου κύκλῳ σου. B: 'A., Σ., Θ., O, καὶ εἰς θνείδος ἐν τοῖς ἔθνεσι τοῖς κύκλῳ σου. Ald. habet ut C, et Theodoretus ut B et Marchal. DRACH.]

V. 15. Hieronymus: « In LXX legitur: Et erit στενακτή, i. e. gemibilis. Et de Theodotione additum est, καὶ δηλαστή, cuius verbi notitiam non habemus. Pro quo tres alii interpretes, blasphemiam, transtulerunt, quæ in Hebraico dicitur, GEDDUPHA. » Et paulo post: « δηλαστήν et δηλαῖαν, quidam infelicem, et miseram: alii perspi-

EZECHIELIS CAPUT VI.

TO EBPAIKON.

4 תשבור מזבחותיכם תשבור
הבנים
5 ותחתית את-פגרי בני ישראל
לפני גלליהם
6 ותשבור
תבדח מעשיכם
8 ותחתית
9 אשר-כר
10 לא אל-תכם דברתי לעשות
לכם הרעה הזאת
11 ותבדח את
12 ותנשאת
13 בכל ראשי הדרים
ותחת כל-אלה עבתי

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

5.

6.

8.

9.

10.

11.

12.

13.

AKYAAΣ.

4. Καὶ ἀφανισθήσεται τὰ θυσιαστήρια ὁμῶν, καὶ συντριβήσεται τὰ τεμένη ὁμῶν.

5.

6.

8.

9.

10.

11. 'A, &.

12.

13.

Καὶ ἀποκάτω πάσης θρύος θαλάσσης.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

4. Et desolabuntur altaria vestra, et confringentur statuæ vestrae.

5. Et dabo cadavera filiorum Israel ad facies idolorum eorum.

6. Et cessabunt.

Et delebuntur opera vestra.

8. Et remanere faciam.

9. Quod declinavit.

10. Non gratis locutus sum ad faciendum eis malum hoc.

11. Et dic, Heu.

12. Et relictus.

13. In cunctis capitibus montium.

Et subtus omnem quercum implicatam.

VULGATA LATINA.

4. Et demoliar aras vestras, et confringentur simulacra vestra.

5. Et dabo cadavera filiorum Israel ante faciem simulacrorum vestrorum.

6. Et cessabunt.

Et delebuntur opera vestra.

8. Et relinquam.

9. Et recedens.

10. Non frustra locutus sum ut facerem eis malum hoc.

11. Et dic, Heu.

12. Et qui relictus fuerit.

13. Et in cunctis summitatibus montium.

Et subtus universam quercum frondosam.

AQUILA.

4. Et destruentur altaria vestra et conterentur delubra vestra

5.

6.

8.

9.

10.

11. A, a.

12.

13.

Et sub omni quercu frondosa.

cuam et expositam ad miseras intelligi volunt. Drusius legit δελαϊστή, sed melius δηλαϊστή, et sic habent optimi mss. Hieronymi. Quid autem intelligat per tres alios Interpretes, seclusis O et Θ, divinandum relinquitur. Putaverim esse Aquilæ primam, et secundam, atque Symmachum; vel fortassis Aquilam, Syrum et Symm., vel quintæ, sextæ et septimæ lectionem esse. Certe sic possunt tres illi alii Interpretes indicari. Mirum tamen erit hoc tantum Ezechielis loco memorari tres illos Interpretes. Quare in dubio res versatur.

Ibid. O', δηλαϊστή. C, δήλη, manifesta. B, 'A., Σ., Θ., βλασφημία. O', δηλαϊστή. 'Αλλος, δηλαία. Alex., δηλαία. Ald., δελαία. Complut., δήλη ἔσται. Theodoretus, δήλη. DRACH.

Ibid. Θ., παιδεία καὶ ἀφανισμός. Ms. Jes. [Sic etiam C sub asterisco. B adscribit Aquilæ pariter et Theodotioni. Theodoretus melius: (δήλη) παιδεία καὶ ἀφανισμοίς. DRACH.]

Ibid. Θ., ἐν ὀργῇ καὶ θυμῷ. Ms. Jes. [C, X ἐν ὀργῇ μου καὶ ἐν θυμῷ. Alex., Ald. et Complut., ἐν ὀργῇ καὶ ἐν θυμῷ. DRACH.]

Ibid. O', θυμοῦ μου (Θ., juxta Marchal., σου). Istud μου non habet Hebraica lectio, neque Vulgata, et abest a C et Complut. DRACH.

V. 16. O', ἀποστελᾶι με βολίδας. C, ἐξαποστελᾶι με τὰς βολίδας. Et ita etiam Alex. Pro βολίδας, 'A., Σ., Θ., βέλη. B. IDEM.

Ibid. Τὰς πονηράς. Ms. Jes. [C, X τὰς πονηράς: —Hebr., (cum misero tela famis) mala in eos, quæ facta sunt in vastatorem. Vulg., (quando misero sagittas famis) pessimas in eos, quæ erant mortifera. LXX.... ἐπ' αὐτούς, καὶ ἔσονται εἰς ἐκλείψιν. Ad hæc B: Θ., X τὰ πονηρὰ ἐν αὐτοῖς ἃ ἐγένοντο εἰς διαφθοράν. DRACH.]

Ibid. Θ., ἀποστελῶ εἰς. C, ἃ ἀποστέλλω αὐτὰ X διαφθεῖραι ὑμᾶς, καὶ λιμὸν συνάξω: ἐφ' ὑμᾶς. B, 'A., X (ἃ) ἀποστελῶ αὐτὰ διαφθεῖραι ὑμᾶς, καὶ λιμὸν συνάξω ἐφ' ὑμᾶς. Apud Theodoretum et in Complut., (post ἐκλείψιν) καὶ ἀποστελῶ αὐτοὺς διαφθεῖραι ὑμᾶς, καὶ λ. συν. ἐφ' ὑ. DRACH.

Ibid. B: O', καὶ συντριψώ. 'Αλλος, X ὑμῖν: στήριγμα. Hebr. et Vulg., et conteram (Vulg., in) vobis baculum. IDEM.

V. 17. O', διελεύσονται (Ald., διελεύσεται) ἐπὶ σέ. B, Σ., ὀδεύσει διὰ σοῦ. Hebr., transibit per te. IDEM.

Ibid. O', κυκλόθεν. Hebr. non habet, et abest a Complut. IDEM.

Ibid. O', λελάληκα. C, ἐλάλησα. IDEM.

EZECHIELIS CAPUT VI.

O'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

4.

4. Καὶ συντριβήσονται τὰ θυσιαστήρια ὑμῶν, καὶ τὰ τεμένη ὑμῶν.

5.

5.

6.

6. Καὶ συντριβήσονται.

8.

8. Vacat.

9.

9. Vacat.

10.

10.

11. Σχετίλασον.

11. Καὶ εἰπὸν, Εὐγε, εὐγε.

12.

12. Vacat.

13.

13.

Καὶ ὑποκάτω πάσης δρυὸς βασιλείας.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

4.

4. Et conterentur altaria vestra, et delubra vestra.

5.

5.

6.

6. Et conterentur.

8.

8. Vacat.

9.

9. Vacat.

10.

10.

11. Plange.

11. Et dic, Euge, euge.

12.

12. Vacat.

13.

13.

Et sub omni quercu frondosa.

ΠΑΤΡΟΛ. GR. XVI.

4. Καὶ ἀφανισθήσεται τὰ θυσιαστήρια ὑμῶν, καὶ συντριβήσεται τὰ τεμένη ὑμῶν.

5. X Καὶ δώσω τὰ σώματα τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ κατὰ πρόσωπον τῶν εἰδώλων αὐτῶν.

6. Καὶ καταπαύσουσιν.

X Καὶ ἐξαλειφθῶσιν τὰ ἔργα ὑμῶν.

8. X Καὶ ἀπολείψομαι.

9. X Καὶ ἀποστάτη.

10. X Οὐκ εἰς δωρεὰν λελάληκα τοῦ ποιῆσαι αὐτοῖς ἅπαντα τὰ κακὰ ταῦτα.

11. Εὐγε.

12. X Καὶ ὁ ὑπολειφθεὶς.

13. X Καὶ ἐν πάσαις κορυφαῖς τῶν ὀρέων.

Καὶ ὑποκάτω πάσης δρυὸς βασιλείας.

THEODOTIO.

4. Et destruentur altaria vestra, et conterentur delubra vestra.

5. Et dabo corpora filiorum Israel ad faciem idolorum eorum.

6. Et cessabunt.

Et delebuntur opera vestra.

8. Et relinquam.

9. Et deficienti.

10. Non gratis locutus sum ad faciendam eis omnia mala hæc.

11. Euge.

12. Et relictus.

13. Et in omnibus cacuminibus montium.

Et sub omni quercu frondosa.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI Ezechielis.

V. 2. B : Ο, στήρισον (Complut., στήριξον). 'A., Σ., δέξ. Θ., τάξον. DRACH.

V. 3. Hebr., (verbum) Adonal Jehovah. (Sic dixit) Adonal Jehovah. LXX, Κυρίου... Κύριος. C, 'Αδωνα! Κυρίου... 'Αδωνα! Κύριος. Alex., Ald., Complut., 'Αδωνα! K... 'Αδωνα! K. Idem codex anteponebat vāpαις voci φάραγι, cui addit v euphonicum.—Codex B : Ο, καὶ ταῖς νάπαις. 'A., καὶ ταῖς χειμάρροις, et torrentibus. (Quod proprie respondet Hebraico נַפְתָּחַי). Cæterum vāpαις vertendum vallibus, quem significatum neque vox Hebraica nostra respuit, potius quam rupibus, ut reddidit Nobilius. Sanctus autem Hieron. qui ex Hebr. transtulit rupibus, haud dubie aliquid aliud legit, forsitan (לְכִיפִי). Ο, ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω. 'A.... ✕ εἰμι (ἐπάγω). Σ., ✕ αὐτός. Nimirum expressius voluere reddere τὸ יָמָא. — Ο, καὶ ἐξολοθρευθήσεται. 'A. Ἄλλος, καὶ ἐξολοθρευθήσονται. Hebr. autem et Vulg., et disperdam (excelsa vestra). IDEM.

V. 4. 'A., Θ., καὶ ἀφανισθήσεται etc. Ms. Jes. [C., καὶ ἀφανισθήσεται τὰ θυσιαστήρια ὑμῶν, ✕ καὶ ✕ συντριβήσεται ; τὰ τεμένη ὑμῶν. — B : Π. (πάντες), ✕ ἀφανισθήσονται. — 'A., Θ., Ο, καὶ συντριβήσονται. Σ., συγχλασθήσονται. — Ο, τεμένη ὑμῶν. 'A., ξόανα ὑμῶν. Binas igitur habemus Aquilæ versiones.—Ο, τραυματίας ὑμῶν. 'A., ἀνηρημένους ὑμῶν, interfectos vestros. DRACH.]

V. 5. Θ., καὶ δώσω τὰ σώματα etc. Drusius legit πτώματα, quod idipsum significat. Hieronymus : « Hoc quod nos posuimus : Et dabo cadavera filiorum Israel ante faciem simulacrorum vestrorum, in LXX non habetur. » [C., καὶ δώσω τὰ ✕ πτώματα τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ καὶ ✕ τὰ (sic) πρόσωπον τῶν εἰδῶλων αὐτῶν : Sic etiam Alex., Ald., Complut. absque asteriscis.—B., Ο, εἰδῶλων αὐτῶν. 'A., καθαράματα αὐτῶν, purgamentorum eorum, quasi, deorum stercoreorum eorum. Similiter reddit eamd. vocem מְלִיץ Deut. xix, 17. DRACH.]

V. 6. Quod in textu Hebr. massoretico initium est hujus commatis, codex Vaticanus, antiquissimus

omnium nobilissimusque, a cl. cardinale Ang. Majo doctæ piæque memoriæ typis diligentissime expressus, cujus exemplar nuperrime dono posthumo Eminentissimi olim optimique Patroni nostri ad manus pervenit nostras, connectit cum fine commatis antecedentis, et coniungit ita : καὶ διασκορπίω τὰ ὀστά ὑμῶν κύκλῳ τῶν θυσιαστηρίων ὑμῶν ἐν πάσῃ τῇ κατοικίᾳ ὑμῶν. γ 6. Αὶ πόλεις etc. Sic etiam S. Hieron. Comment. in Ezech., « et dispergam ossa vestra circa aras vestras in omnibus habitationibus vestris. 6. Urbes, etc. » Nota hujus codicis tibi erit, benigne lector, VM, i. e., Vaticanus Maji.

Ibid. Ms. Jes. post ἐξολοθρευθήσῃ, quod legitur in Ο, Θ., ✕ καὶ πλημμελήσουσι ('), et post συντριβήσονται, Θ., ✕ καὶ καταπαύουσιν. [C., ✕ καὶ συντριβήσονται καὶ καταπαύουσι : B : Θ., καὶ καταπαύουσι, sine asterisco. Alii, καταπαυσῇ. Edit. Rom. DRACH.]

Ibid. Θ., καὶ ἐξαλειφῶσι etc. Ms. Jes. Multa autem in hoc capitulo a LXX prætermissa fuisse testificatur Hieronymus. [C., καὶ ✕ ἐξαλειφῶσι τὰ ἔργα ✕ ὑμῶν : Habet quoque Alex. absque asteriscis.—Aliæ variantes lectiones e cod. B : Ο, κατοικία ὑμῶν. 'A., καθέδραις ὑμῶν. — Ο, καὶ τὰ ὑψέλα. 'A., καὶ τὰ ὑψώματα. — Ο, ἀφανισθήσεται. 'A. Ἄλλος, ἀφανισθήσονται. — Ο, εἰδῶλα ὑμῶν. 'A., καθάρματα ὑμῶν. — Ο, τεμένη ὑμῶν. 'A., ξόανα ὑμῶν. DRACH.]

V. 8. Θ., καὶ ἀπολείψομαι. Ms. Jes. [C., ✕ καὶ ὑπολείψομαι : ἐν τῷ γενέσθαι. Sic etiam Alex. et Complut. B : 'A., διαλείψουσι. Theodoretus videtur habuisse καὶ ἀναλήψομαι. Alii pro ἐν τῷ γ., habent τοῦ γ. Ex edit. Rom. DRACH.]

V. 9. Ο, ὁμώμοχα τῇ καρδίᾳ αὐτῶν. Nimirum, pro ἠνέβρωσθαι, fractus sum, legerunt ἠνέβρωσθαι, juravi. C : ὅτι ὁμ. etc. Et ex B., 'A., Θ., συνέτριψα. Σ., συγκατάβα (confregi) τὴν καρδίαν αὐτῶν. DRACH.

Ibid. Θ., καὶ ἀποστάσῃ. Ms. Jes. [C., ✕ τῇ ἀποστάσῃ. Sic etiam Alex. et Complut. — B : Ο, τῇ ἐκπορευούσῃ. 'A. Ἄλλος, τῇ ἀποστάσῃ. Σ., τῇ ἐκνευσάσῃ, declinanti. — Ο, ἐκπορευούσιν. C et VM., πορευέουσιν. — Ο, καὶ κόφονται πρόσωπα αὐτῶν.

(') Eamque lectionem habet C præfigens asteriscum, sublatoque nomine interpretis, ut ubique. B vero adscribit Aquilæ. Respondet autem verbo Hebr. מְשַׁחֲתִים, devastabuntur, quod præterierunt senes. DRACH.

EZECHIELIS CAPUT VII.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

AKYLAAS.

3 עתה רקך עריך ושלחתי
בך ושמחתי כדרכך וטוה עריך
את כל-תעבתך

3.

3.

4 ולא-תדעס עיני עריך ולא-אחבול
כו דרכך עריך אתן ותעבתך בתוך
ותיך ודעסם כראני ידע

4.

4.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

3. Nunc finis super te, et mit-
tam furorem meum in te, et judi-
cabo te juxta vias tuas, et dabo
super te omnes abominationes
tuas.

3. Nunc finis super te, et immit-
tam furorem meum in te : et judi-
cabo te juxta vias tuas, et ponam
contra te omnes abominationes
tuas.

3.

4. Et non parces oculus meus
super te, nec indulgebo : nam vias
tuas super te dabo, et abominatio-
nes tuæ in medio tui erunt, et
scietis quod ego Dominus.

4. Et non parces oculus meus su-
per te, et non miserebor : sed vias
tuas ponam super te, et abomina-
tiones tuæ in medio tui erunt : et
scietis quia ego Dominus.

4.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI Ezechielis.

B, 'A., δυσαρστηθήσονται, displicebunt. Θ., προσ-
οχθιούσι κατά πρόσωπον αὐτῶν, moleste ferent ante
faciem suam. Complut., κατά πρόσωπον ταυτῶν.
Sciendum נִסְּחָן esse passivum niph'al verbi נִסַּח,
quod et fastidire et præcidere, abscindere sonat.
Adi. sodes, catholicum nostrum lexicon Hebr.
פָּנֵינוּ autem proprie significat, in facie eorum.
—Hebr., ob mala quæ fecerunt, quoad omnes abo-
minationes eorum. Vulg., super malis q. f. in uni-
versis abominationibus suis. LXX tantum, ἐν πάσι
τοῖς βδελύγμασιν αὐτῶν. Alex., Ald., Complut., περὶ
τῶν κακιῶν ὧν ἐποίησαν ἐν πάσι etc. C autem,
ἄλλοι περὶ τῶν κακιῶν ὧν ἐπενόησαν (exco-
gitaverunt) ἐν πάσι etc. B ita, ἄλλοι, τῶν κακιῶν ὧν ἐποίησαν
ἐν πάσι τοῖς βδελύγμασιν αὐτῶν, καὶ ἐν πάσι τοῖς
ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν. Ita etiam Alex. Ista additio,
καὶ ἐν πάσι τοῖς ἐπιτ., quæ obelo signanda, duplex
versio est pro lectione codicis C. DRACH.]

V. 10. Θ., οὐκ εἰς ὠρεάν etc. Ms. Jes. [Ita etiam
Alex., Ald., Compl. Hæc ultima autem habet πάντα,
pro ἅπαντα. C ita, ἄλλοι οὐκ εἰς ὠρεάν λελάληκα τοῦ
ποιῆσαι αὐτοῖς ἄπαντα τὰ κακὰ ταῦτα. Ad hæc
editor Tetraplorum adnotat: «Θ., οὐκ εἰς ὠ-
ρεάν etc. Ms. Jes. Verbum pro verbo exstat in textu
Chisiani, excepto uno αὐτοῖς post ποιῆσαι, et inter-
prete. » Sed istud αὐτοῖς ipse edidit in textu, unde
nunc dicit abesse.—In B habetur, Σ., εἰχὴ (pro εἰς
ὠρεάν). DRACH.]

V. 11. Hebr., Adonai Jehova. Vulg., Dominus
Dens. LXX, Κύριος. C, Ἄδωνα? K. Alex. et Ald.,
Ἄδωνα? K. — B: O', καὶ ψόφησον. Σ., πάταξον.
DRACH.]

Ibid. Hieronymus: « Quod ostenditur verbo, heu:
pro quo Aquila interpretatus est, ἄ, ἄ, Symmachus
σχετλάσον, quod significat lamentare, vel plange:
LXX et Theodotio εὐγε, quod magis insultantis est,
quam plangentis. » [C semel habet εὐγε, ut Th.
Origenes, τὸ, καὶ εἰπὼν, Εὐγε, παραφράζων ὁ
Σύμμαχος, ποιοῖν καὶ σχετλάσον. Schol.,
αὐτὸς ἔχει καλῶς. Cod. B: 'A., ἄ, ἄ, (ier) σχετλά-
σον. Ἄλλοι, εὐγε. DRACH.]

Ibid. Hebr. et Vulg., ad omnes abominationes
malorum (domus Israel). LXX, ἐπὶ πάσι τοῖς βδε-
λύγμασιν. C addit, ἄ κακιῶν. Et B, ἄ κακιῶν.
Idem B, ad vocem Ἰσραήλ, 'A.,.... ὅσοι. Σ.,.... ἄ

τῶν. Θ.,.... ἄ οἵτινες. DRACH.]

Ibid. Hebr. et Vulg., fame et peste. LXX, ἐν θα-
νάτῳ καὶ ἐν λιμῷ (VM. λιμῷ hic et in 9 sq.). C et
Complut., ἐν λ. καὶ ἐν θ. IDEM.]

V. 12. Hebr. et Vulg., qui longe est, peste mo-
rietur, qui autem prope, gladio corruiet. LXX, ὁ ἐν-
γὺς ἐν ῥομφαίᾳ πεσέσεται, ὁ δὲ μακρὰν ἐν θανάτῳ
τελευτήσει. C autem et Complut., ὁ μακρὰν... ὁ δὲ
ἐγγύς... B: O', ἐν θανάτῳ. 'A., Σ., λοιμῷ. IDEM.]

Ibid. Θ., καὶ ὁ ὑπολειφθεὶς etc. Ms. Jes. [C, ἄ
καὶ ὁ ὑπολειφθεὶς. In quibusd., καὶ ὁ περιλειφθεὶς.
B, λοιποὶ, καὶ περιλειφθεὶς. Et ad συντελεσθήσε-
ται, 'A., Σ., Θ., ἀποθάνειται, quod cohæret voci
Hebr., נִשְׁחָד. DRACH.]

V. 13. O', ὑψηλόν. Θ., μετέωρον, sublimem. Ex
cod. B. DRACH.]

Ibid. Θ., καὶ ἐν πάσαις etc. Ms. Jes. [Post ὁρέων
addit Monif., συσκίου. Σ., εὐθαλῆς, sed manifeste
pertinent ad stichum subsequentem, sic: O', συ-
σκίου. Σ., εὐθαλῆς. Quæ Symmachi versio adprime
recte exprimit Hebr. נִשְׁחָד. C, ἄ καὶ ἐν πάσαις κο-
ρυφαῖς ἄ τῶν ὁρέων. Habent etiam Alex., Ald.,
Complut., sine autem asteriscis ut constanter. Hæc
præterierunt senes Alexandrini, ut asserit S. Hier.
B ad marginem: 'A., κεφαλῆς (pro κορυφαῖς).
DRACH.]

Ibid. 'A., Σ., Θ., καὶ ὑποκάτω. Ms. Jes. Hæc
porro a LXX prætermissa fuisse testificatur Hiero-
nymus. [Habet C, absque asterisco, cum Alex. et
Complut. B ad marg., 'A., ταραδίνω (sic) ἰθαρο-
τόπω. Forte ἰθαροφ τόπω. Vide Hesychium, necnon
Stephani Thesaurum, ed. Didot, ad vocem ἰθαρός.
— O', εἰδῶλοις αὐτῶν. 'A., καθάρμασιν, ut supra.—
Hoc etiam monere volumus lectorem, pro tribus
ὁμῶν senum, textum Hebraicum suffixum habere
possessivi tertiæ personæ pl. masc. סֵּנָם, eorum.
DRACH.]

V. 14. O', καὶ θήσωμαι τὴν γῆν. B ita: Σ., δώσω.
'A., ἄ σὺν: τὴν γῆν. Σὺν pro particula Hebr. גַּם,
quæ accusativum casum denotat, ut sæpe Aquilas.
— O', Δεβλαθά. VM, Δεβλαθά. — O', τῆς κατοικεσίας
αὐτῶν: ἐπιγνώσεσθε (αὐτῶν abest a VM). C, τῆς
κατοικίας αὐτῶν καὶ ἐπιγν. Alex., τῆς κατοικίας,
καὶ ἐπιγν. Complut., τῆς κατοικεσίας αὐτοῦ.
DRACH.]

EZECHIELIS CAPUT VII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

O'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

3.

3. Ἄλλοι, νῦν τὸ πέρας πρὸς
σέ: καὶ ἀποστελῶ ἐγὼ ἐπὶ σέ, καὶ
ἐκδικήσω ἐν τοῖς ὁδοῖς σου, καὶ δώ-
σω ἐπὶ σέ πάντα τὰ βδελύγματά
σου.

3.

4.

4. Ἄλλοι, οὐ φείσεται ὁ ὀφθαλ-
μός μου ἐπὶ σέ, οὐδὲ μὴ ἐλεήσω,
διότι τὴν ὁδόν σου ἐπὶ σέ ὥσω, καὶ
τὰ βδελύγματά σου ἐν μέσῳ σου
ἔσται, καὶ γινώσκῃς ὅτι ἐγὼ Κύριος.

4.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

5.

5. Alius, nunc terminus ad te, et
mittam ego super te. et ulciscar in
viis tuis, et dabo super te omnes
abominationes tuas.

5.

4.

4. Alius, non parceret oculus
meus super te, nec miserebor,
quia viam tuam super te dabo, et
abominationes tuæ in medio tui
erunt, et cognosces quia ego Do-
minus.

4.

TO EBPAIKON.

- 5 כה אמר אדני ידע רעה אדני
רעה הנה באה
6 קץ בא בא הקץ הקץ אליך
7 באה הצפירה אליך
בא העת קרוב היום מוסמה ולא-
חד הרים
10 הנה היום הנה באה יצאה
הצפירה צץ המסמה פרח החורן
11 ולא מוסמהם ולא ידעו בהם
12 כי חורן אל-מל-דמותה
13 לא ישוב ועוד בחיים חיותם
כי-חורן אל-מל-דמותה לא ישוב
14 ואין תלך למלחמה כי חרוני
אל-מל-דמותה
16 כי-דני המאיות
כלם דמות איש בעדני
17 תלכנה בים 'O 'Ebr. παραλυ-
θῆσονται ὡς ὕδωρ.
19 כספם וזהבם לא-יוכל להצילם
ביום עברת ידע
20 שקד-יהם עשו בו

VERSIO HEBRAICI TEXT.

5. Sic dixit Dominus Deus, Ma-
lum unum, malum ecce venit.
6. Finis venit, venit finis: evigi-
lavit adversum te.
7. Venit cidaris ad te.
Venit tempus, propinqua dies
tumultus, et non repercussio mon-
tium.
10. Ecce dies, ecce venit: egressa
est cidaris, floruit virga, germi-
navit superbia.
11. Neque e tumultu eorum, et
non lamentum in eis.
12. Quia ira ad omnem turbam
ejus.
13. Non revertetur. Et etiam in
viventibus vita eorum, quia visio
ad omnem turbam ejus non rever-
tetur.
14. Et non est procedens ad bel-
lum, nam ira mea ad omnem tur-
bam ejus.
16. Veluti columbæ vallium.
Universi ipsigementes unusquis-
que in iniquitate sua.
17. Ibunt aquæ. *Hebræus Int.*,
dissolventur ut aqua.
19. Argentum eorum, et aurum
eorum non valebit liberare eos in
die furoris Domini.
20. Spurcitiarum snarum (ima-
gines) fecerunt ex eo.

TO EBPAIKON
'Ελληνικοῖς γράμμασι.

5.
6.
7.
10.
11.
12.
13.
14.
16.
17.
19.
20.

VULGATA LATINA.

5. Hæc dicit Dominus Deus, Af-
flictio una, afflictio ecce venit.
6. Finis venit, venit finis: evigi-
lavit adversum te.
7. Venit contritio super te.
Venit tempus, prope est dies
occisionis, et non gloriæ montium.
10. Ecce dies, ecce venit: egressa
est contritio, floruit virga, germi-
navit superbia.
11. Neque ex sonitu eorum: et
non erit requies in eis.
12. Quia ira super omnem popu-
lum ejus.
13. Non revertetur, et adhuc in
viventibus vita eorum: visio enim
ad omnem multitudinem ejus non
regrediatur.
14. Et non est qui vadat ad præ-
lium: ira enim mea super univer-
sum populum ejus.
16. Quasi columbæ convallium.
Omnes trepidi, unusquisque in
iniquitate sua.
17. Fluent aquis.
19. Argentum eorum, et aurum
eorum non valebit liberare eos in
die furoris Domini.
20. Simulacrorum (imagines)
fecerunt ex eo.

ΑΚΥΛΑΣ.

5.
6
7. Ἡ προσκοπήσις.
10.
11.
12.
13.
14.
16.
17.
19.
20.

AQUILA.

5.
6.
7. Prospectia.
10.
11.
12.
13.
14.
16.
17.
19.
20.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

5. Κάκωσις.

6.

7.

.....

10.

11.

12.

13.

14.

16.

17.

19.

20.

SYMMACHUS.

5. Afflicio.

6.

7.

Venit tempus, prope est dies
festinationis, et non recrastina-
tionis.

10. Inspectio.

11.

12.

13.

14.

16.

17.

19.

20.

EZECHIELIS CAPUT VII.

Ο'.

5. Ἄλλος, διότι τάδε λέγει Ἄδω-
ναϊ Κύριος.

6.

7.

Ἦκει ὁ καιρὸς, ἤγγικεν ἡ ἡμέρα
ἡ μετὰ θορύβων, οὐδε μετ' ὠδίνων.

10. Ἄλλος, ἰδοὺ ἡμέρα Κυρίου
ἔκει, ἐξῆλθεν ἡ πλοκή, καὶ ἤνθη-
σεν ἡ ῥάβδος, ἐξανέστησαν ἡ ὕβρις.

11.

12.

13. ✕ Καὶ οὐκέτι ἐν ζωῇ τὸ ζῆν
αὐτῶν, ὅτι ὄρασις εἰς πᾶν τὸ πλῆθος
αὐτῆς οὐκ ἀνακάμψει.

14.

Καὶ πάντας ἀποκτενῶ, ἕκαστον
ἐν ταῖς ἀδικίαις αὐτοῦ.

17. Μολυνθήσονται ὕγρασία.

19.

20.

LXX INTERPRETES.

5. *Alius*, quia hæc dicit Adonai
Dominus.

6.

7.

Venit tempus, appropinquavit
dies, quæ cum tumultibus, et non
cum doloribus.

10. *Alius*, ecce dies Domini ve-
nit, exiit nexus, et floruit virga,
surrexit contumelia.

11.

12.

13. Et non ultra in vita vivere
eorum, quia visio ad omnem mul-
titudinem ejus non revertetur.

14.

16.

Et omnes occidam, unumquem-
que in iniquitatibus suis.

17. Polluentur humore.

19.

20.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

5. ✕ Κακία μία, κακία ἰδοὺ
παρέστι.

6. ✕ Τὸ πέρας ἔκει, ἔκει τὸ πέ-
ρας, ἐξεγέρθη πρὸς σέ.

7. ✕ Ἰδοὺ ἔκει ἡ πλοκή ἐπὶ σέ.
.....

10.

11. ✕ Καὶ οὐκ ἐξ αὐτῶν εἰσιν,
οὔτε ὠραῖσμός ἐν αὐτοῖς.

12. ✕ Ὅτι ὀργὴ εἰς πᾶν τὸ πλῆ-
θος αὐτῆς.

13.

14. ✕ Καὶ οὐκ ἐστὶν ὁ πορευό-
μενος εἰς πόλεμον, ὅτι ἡ ὀργὴ μου
εἰς πᾶν τὸ πλῆθος αὐτῆς.

16. ✕ Ὡς περιστέραὶ μελέτητι-
καί.
.....

17.

19. ✕ Τὸ ἀργύριον αὐτῶν, καὶ
τὸ χρυσίον αὐτῶν οὐ δυνήσεται ἐξε-
λέσθαι αὐτοὺς ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς Κυ-
ρίου.

20. ✕ Προσοχθίσματα αὐτῶν ἐ-
ποίησαν ἐξ αὐτῶν.

THEODOTIO.

5. Malitia una, malitia ecce
adest.

6. Finis venit, venit finis: exsus-
citus est ad te.

7. Ecce venit nexus ad te.

Venit tempus, prope est dies
famis, et non gloriæ montium.

10.

11. Et non ex eis sunt, neque
pulchritudo in eis.

12. Quia ira in omnem multi-
tudinem ejus.

13.

14. Et non est procedens ad bel-
lum, quia ira mea in omnem mul-
titudinem ejus.

16. Ut columbæ meditantes.

Omnes mussitantes, unaquæque
in iniquitate sua.

17.

19. Argentum eorum, et aurum
eorum non valebit liberare eos in
die iræ Domini.

20. Offendicula sua fecerunt ex
iis.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι

AKYAAΣ.

לִסְחָ
22 פִּרְצִים 22.
וְחָלָה
23 וְחָלָה 23.
כִּשְׁפֵּי דְמִים
24 וְחָלָה רֵעִי גִּיּוֹם יִרְכֶּנּוּ אֶת־
בְּתִימָה

וְחָשְׁבָה גִּאָר
25 קֶפֶס בָּא
27 וְחָלָה יִתְחַבֵּל

VERSIO HEBRAICI TEXT.

In separationem, vel in menstruatam.

22. Effractores.

22. Et profanabunt illud.

23. Catenam.

Judicio sanguinum.

24. Et adducam pessimos gentium, et possidebunt domos eorum.

Et cessare faciam superbiam.

25. Præcisio venit.

27. Rex lugebit.

VULGATA LATINA.

In immunditiam.

22. Emissarii.

Contaminabunt illud.

23. Conclusionem.

Judicio sanguinum.

24. Et adducam pessimos de gentibus, et possidebunt domos eorum.

Et quiescere faciam superbiam.

25. Angustia superveniente.

27. Rex lugebit.

22.

Λαϊκώσουσι.

23.

24.

Καὶ καταπαύσω ὑπερηφανείαν.

25.

27. ✕ Βασιλεὺς πενθήσει.

AQUILA.

22.

Profanabunt.

23. Conclusionem.

24.

Et cessare faciam superbiam.

25. Adest angustia.

27. Rex lugebit.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII Ezechielis.

Hieronymus : « In hoc capitulo juxta LXX Interpretes ordo mutatus est atque confusus : ita ut prima novissima sint, et novissima vel prima, vel media, ipsaque media nunc ad extrema, nunc ad principia transferantur. Ex quo nos et ipsum Hebraicum, et ceteros secuti interpretes, ordinem posuimus veritatis. »

A tertio autem usque ad septimum versum, lectiones mutuamur ex ms. Jes. ubi textus paululum differt a LXX.

V. 2. V, εἰπὼν, dic. Deest in C, Complut., Hebr. et Vulg. — Idem C, τὰδε λέγει Ἀδωναὶ Κύριος τῇ ᾧ τοῦ Ἰσραὴλ πέρασ ἔχει etc. Adonai Dominus habent omnes editi. præter Rom. et cod. VM, qui tantum, Κύριος. — Heb. et Vulg., plagas. LXX, πτέρυγας, alas. Σ., ἀπρά, summitates. B. DRACH.

V. 3. Ἄλλος, vñ τὰ πέρασ etc. Eadem habet C ad γ 5, sed post καὶ ἐκδιχῆσω addit ας, te, quod etiam habent Hebr., Vulg., Orig., Alex. aliaque exemplaria Græca. In B ad marginem, ut Ἄλλος, usque ad ἐν ταῖς ὁδοῖς σου, pro quo Σ. et Θ., κατὰ τὰς ὁδοῖς σου. Cætera vero omittuntur. In eod. cod. pro πάντα, Aq., ✕ σὺν : πάντα. Hic habet C, sub obelo, — ἔχει τὸ πέρασ ut in edit. Rom. usque ad βελύγματα σου. Idem.

V. 4. C, οὗ φείσεται ὁ ὀφθαλμός σου (primus amanuensis emendavit, μου, sed secunda manus repositit σου), οὐδὲ μὴ ἐλεῆσθ. Cætera ut in edit. Rom. usque ad τῶππων. Sed potius respicit γ 9 textus Hebr., qui parum differt a γ 4, nisi quod in fine addit, τῶπ, percutiens, τῶππων. Ad versus autem 6, 7 habet ut hic Ἄλλος, sed pro ἐλεῆσθ, iterum ἐλεῆσθ, et pro ὅτι, διότι. — B ad marginem, Σ., θῆσω σοι, pro ἐπὶ σὲ δώσω. Idem.

V. 5. Σ., κακῶσις. Drusius ex edit. Rom. [C, γ 8. Διότι τὰδε λέγει Κύριος Κύριος ✕ κακία μία ἰδοὺ πάρεστι. — B vocibus Ἀδωναὶ Κύριος præligit Ἄ., Σ., Θ. DRACH.]

V. 6. Θ., τὸ πέρασ etc. Ita etiam C, sub asterisco, ad γ 9. DRACH.

V. 7. Hieronymus : « Venit contractio, quæ in Hebraico dicitur SEPHHIRA, et quam Aquila interpretatus est προσκόπησιν, i. e. contemplationem,

et prospectionem, quam semper pavidam tibi venire metuebas; et quam interpretatus est Theodotio πλοκήν, i. e. ordinem contextumque malorum omnium. »

Ibid. Hieronymus : « Verbum Hebraicum ADARIM, quod nos in duo verba divisum, primum AD, secundum ARIM, juxta Theodotionem, gloriam montium interpretati sumus, Symmachus vertit, et refectionem, dixitque, Et tempus prope est : dies festinationis, et non refectionis. Porro LXX ita transtulerunt : Venit tempus, appropinquavit dies, non cum perturbatione, neque cum doloribus. Theodotio : Venit tempus, prope est dies famis, et non gloriæ montium. » [C, γ 9. ✕ τὸ πέρασ ἔχει... πρὸς σέ. γ 3. ÷ ἔχει τὸ πέρασ... μετ' ὀδῶν, ut edit. Rom. Cf. supra ad γ 5. — B, ἦκεν, ἦκεν, venit, venit (γ 6 et 7). Ἄ., Σ., ✕ ἦλθεν, ἦλθεν. ΓΡΕΞΤΙ, cidaris. Ἄ., Σ., προσκόπησιν, prospectio. Ἄ., συστολή, contractio. Binas vides ejusdem vocis versiones Aquilæ. — Item C, γ 10, ἰδοὺ ἔχει ✕ ἡ πλοκή, absque ἐπὶ σέ. DRACH.]

V. 8. LXX, ἐν ταῖς ὁδοῖς σου, legerunt Γ-Β-Δ, pro τῶππων. DRACH.

V. 9. Vide supra ad γ 4. Idem.

V. 10. Ἄλλος, ἰδοὺ ἡμέρα etc. Drusius. Hieronymus vero in hunc locum hæc habet : « Locus difficilis, et inter Hebraicum et LXX multum discrepans, quibus plerique de Theodotionis editione addita sunt, ut aliquam habere consequentiam viderentur. »

Ibid. Symmachus, inspectio. Ex Hieronymo. [Lamb. Bos : « Pro ἡ πλοκή, Aq., ἡ προσκόπησις. Sym. πρόσφσις, inspectio, ut vertit S. Hier. Cf. supra γ 7. Evidenter legerunt ΓΡΕΞ pro ΓΡΕΞ. C. γ 10. ἰδοὺ ἡμέρα — κύει : ἰδοὺ τὸ πέρασ ἔχει. ✕ ἐξῆλθεν ἡ πλοκή, καὶ ἐσθένει ἡ ῥάβδος, ἐβλάστησεν ἡ ὑπερηφανεία : ἐξανέστηκεν ἡ ὕβρις. Ecce dies parit, ecce finis venit : exiit complexio, et infirmata est virga, germinavit superbia, suscitata est injuria. B vero verbis ἐβλάστησεν ἡ ὕπ. præligit, Ἄ., Θ. DRACH.]

V. 11. H. et V., Iniquitas surrexit in virga impietatis. Ἄ., ἀδικία ἀνέστη εἰς ῥάβδον ἀθεσίας, iniquitas surrexit in virgam prævaricationis. Σ., ἡ

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

.....
22.

23. Καθήλωσιν.

24.

Ἀνεντρέπω.

25.

27.

SYMMACHUS.

In nauseam.

22. Irrumpentes.

23. Confixionem.

24.

Evertō.

25. Mæror.

27.

Εἰς ἀκαθαρσίαν.

22. Ἀφυλάκτως.

Καὶ βεβηλώσουσιν αὐτά.

23. Φορμὸν.

Λαῶν. Ἄλλος, κρίσεως αἱμάτων.

24.

Καὶ ἀποστρέψω τὸ φρύγμα.

25. Καὶ ἐξίλασμός ἤξει.

27.

LXX INTERPRETES.

In immunditiam.

22. Incaute.

Et contaminabunt ea.

23. Permixtionem.

Populorum. Alius, iudicii sanguinum.

24.

Et avertam arrogantiam.

25. Et propitiatio veniet.

27.

22.

23. Καθήλωσιν.

24. ✕ Καὶ ἄξω πονηροῦς ἰθύνων, καὶ κληρονομήσουσι τοὺς οἴκους αὐτῶν.

25.

27. ✕ Βασιλεὺς πενήθῃσι.

THEODOTIO.

22. Pestilentes.

23. Confixionem.

24. Et adducam malos gentium, et hæreditate possidebunt domos eorum.

25. Adest angustia.

27. Rex lugebit.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII Ezechielis.

πλεονεξία ἔστηκεν εἰς πρόκλησιν ἀνομίας. *avaritia stetit ad advocacionem iniquitatis*. Ο', ἐξάνεστηκεν ἡ ὕbris, καὶ συντρέψει στήριγμα ἀνόμου, *surrescit contumelia, et conleret firmamentum iniqui*. Codex B. DRACH.

Ibid. Θ., καὶ οὐκ ἐξ αὐτῶν etc. Ms. Jes. [Accinit ad verbum C, excepto nomine interpretis, ut de more. Bad illud οὐτὶς ὑπαίτιμος ἀνομίας, Σ., ἐκ τοῦ κάλλους. — Pro τῷ, Sym. et Theod. legerunt, τῷ, Vulgatæ autem auctor, τῷ. — Item B : Ἀ., (οὐ μετὰ) φαιδανίης, καὶ οὐκ ἐπιδοξότης, *non cum edacitate, et non magnificentia*. Θ., οὐκ ἐξ αὐτῶν, οὐδὲ ἐκ τοῦ πληθους αὐτῶν, *non ex eis, neque a multitudine eorum*. Υ', καὶ οὐ μετὰ θορύβου (Ἄλλως, θορύβων), οὐδὲ μετὰ σπουδῆς (Ἄλλως, οὐδὲ μετὰ ὀδυνῶν), *et non cum tumultu (Aliter, tumultibus), neque cum festinatione (Aliter, neque cum doloribus)*. Ita B. Hebr. ut Theod. Vulg., *non ex eis, et non ex populo*. DRACH.]

V. 12. Ὅτι ὀργή etc. Ms. Jes. Quod in LXX non haberi testatur Hieronymus. [Consonat C in textu, præter dicit pro ὅτι. — Υ', *advenit*. B : Ἀ., κατήνυσεν, *occurrit*. Σ., ✕ ἐνέστη, *institit*. Θ., ἔφρασεν, *venit*. Ο', ἰδοὺ. LXX legerunt τῷ. DRACH.]

V. 13. Hebr. et Vulg., quia qui vendit ad id quod vendidit non revertetur. Aliud quid legerunt LXX qui vertunt, διότι ὁ πτωμένος πρὸς τὸν πωλοῦντα οὐκέτι μὴ ἐπιστρέψει, *quia emens ad vendentem non ultra revertetur*. DRACH.

Ibid. Καὶ οὐκέτι ἐν ζωῇ etc. Ms. Jes. Drusius melius, καὶ ἔτι, *et adhuc*. Quod etiam in LXX non exstare ait Hieronymus. [C, ✕ καὶ ἔτι ἐν ζωῇ... ἀνακάμψῃ. DRACH.]

V. 14. Hebr., clauxerunt (buccina) in Thakoa, et preparando omnia. B : Ἀ., Θ., ἐτοιμάσατε, *præparate*. LXX legerunt τῷ, *clangite*, pro τῷ. DRACH.

Ibid. Θ., καὶ οὐκ ἔστιν etc. Ms. Jes. Et desiderabantur in LXX, teste Hieronymo. [C, καὶ οὐκ ἔστι πορευόμενος ✕ εἰς τὸν πόλεμον, ὅτι ἡ ὀργὴ οὐκ εἰς πᾶν τὸ πλῆθος ✕ αὐτῆς. Ita, binis illuminantibus asteriscis. DRACH.]

V. 15. B : Ἄλλος, οἱ ἐν τῷ πεδίῳ ἐν βομπαίῃ

τελευτήσουσιν, *qui in campo, in gladio morientur*. — Ο', συντελέσει. Ἀ., καταράγεται, *devorabit*. DRACH.

V. 16. Ο', ἀνασωζόμενοι. B : Σ., ἐκφεύγοντες, *fugientes*, quod melius quadrat ad Hebr. IDEM.

Ibid. Θ., ὡς περιστερὰ μελετήκαλ. Ms. Jes., ὡς περιστερὰ μελετ-. Ibi Hieronymus : LXX, *columbas convallium*, sive ut Theodotio transtulit, *meditantes*, omnino tacuerunt. [C, ✕ ὡς περ. μελ. B : Ἄλλος, ὡς περιστερὰ. Ἀ., τῶν φαραγῶν, *vallium*. Σ., ἐν φαραγῶν, *in vallibus*. DRACH.]

Ibid. Th., *Omnes mussitantes anaqueque in iniquitate sua*. Hieronymus, qui hæc fusius ibidem prosequitur. [Mussitantes egregie reddit Hebr. תַּחַח. LXX vero interpretes ἀποκτανῶ, legerunt תַּחַח, quod palam. DRACH.]

V. 17. Ὁ Ἐδραῖος, παραλυθόνται etc. Sic ms. Regius bombycinus et Coislins. et scholion Rom. editionis. [B : Σ., ρεύσει ὕδατα, *fluunt aquæ*. DRACH.]

V. 19. Hebr., תַּחַח, ut § 20 seq. B : Ἀ., εἰς χωρισμόν, *in separationem*. Σ., εἰς σίχχος, *in nauseam*. Θ., εἰς ἀκαθαρσίαν, *in immunditiam*. Ο', ὑπεροφθῇται, *despicietur*. DRACH.

Ibid. Θ., τὸ ἀργύριον etc. Ms. Jes. Hoc autem apud LXX non exstare testatur Hieronymus. [C, ✕ τὸ ἀργ- αὐτοῦς ✕ ἐν ἡμ. ὀργῆς K. : — Hebr. et V., saturabunt. LXX, ἐμπλησθῶσι, *saturabuntur*.

Θ., χορτασθήσεται, *saturabitur*. B. — Hebr., תַּחַח, *offendiculum*. Ἀ., Σ., σκάνδαλον, *scandalum*. Θ., κόλασις, *punitio*. Ο', βάσανος, *cruciatibus*. B. DRACH.]

V. 20. Hebr., et decus ornatus sui in superbiam posuit eum. B : Σ., τὸν κόσμον τῶν περιβεβῆτων αὐτῶν (ἄλλως, αὐτοῦ) ἕκαστος εἰς ὑπερηφανίαν ἔταξεν, *ornamentum circumpositionem suarum (al. ejus) unusquisque in superbiam posuit*. Ο', ἐκλεκτὰ κόσμου εἰς ὑπερηφανίαν ἔθεντο αὐτά, *electa mundi in superbiam posuerunt ea*. DRACH.

Ibid. Θ., προσοχθίσματα etc. Ms. Jes. Apud Theodoretum legitur, *προσοχθισμάτων*. In hunc vero locum Hieronymus : Illudque quod sequitur, *offendicula eorum*, sciamus de Theodotione additum. [C, ✕ προσοχθίσματα αὐτῶν. Quæ autem sequuntur ἐποίησαν ἐξ αὐτῶν, in LXX leguntur

etiam edit. Romanæ, neque a Theod. mutuata sunt, ut testatur S. Hier. — B: Σ., σίχχη αὐτῶν, *nauseas suas*. Θ., προσοχθ. αὐτῶν. DRACH.]

Ibid. Sym., in *nauseam*. Hieronymus. [B: Σ., (εἰς) σίχχος, ut ὃ præcedenti. DRACH.]

V. 21. Hebr. et Vulg., et impiis. Ο, καὶ τοῖς λοιμοῖς, *et pestilentibus*. B: 'A., Σ., Θ., (καὶ τοῖς) ἀσεβέσι, (et) *impiis*. — Ο, εἰς σκύλα, in *spolia*. C, εἰς σκύβαλα, in *stercora*. — Hebr. et Vulg., et contaminabunt illud. LXX, ut ὃ 22 seq. B: Σ., καὶ μιανούσιν αὐτά, *et polluent ea*. DRACH.

V. 22. Hebr., abditum meum. LXX, τὴν ἐπισκοπὴν μου, *visitationem meam*. B: 'A., τὸν ἀπόκρυφόν μου, *abditum meum*. IDEM.

Ibid. Hieronymus: « Et introibunt in illam emisarii, sive, ut LXX transtulerunt, ἀφωλύκτως, i. e. temere, vel ut Symm. et Theodotio, *irrupentes et pestilentes*. » [B: 'A., διακόποντες, *diffringentes*. Θ., λοιμοί, *pestilentes*. DRACH.]

Ibid. 'A., λαϊκώσουσι. Ms. Jes.

V. 23. Hieronymus: « Verbum Hebraicum, ARETHIC, Aquila, *conclusionem*; Symm. et Theodotio, καθήλωσιν, i. e. *confixionem*, interpretati sunt. Pro quo LXX posuere φυρμόν, quod nos in *perturbationem* vertimus. » [B: Σ., Θ., καθήλωσιν. DRACH.]

Ibid. Ἀλλος, κρίτως αἱμάτων. Drusius. [Ita etiam C in textu, sed absque ulla præfixa nota. LXX

EZECHIELIS CAPUT VIII.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

AKYAAΣ.

1 יהוה בשנה הששית בשש בחמשה
לחדש

1.

1. Ἐτεῖ ε', μηνὶ ε', ἡμέρᾳ ε'.

ותפל עלי שם יד אדני יהוה
2 דמות כסא-ראש

2.

2.

כסא-הדוד כעץ החשמלה

Ὡς ὄρασις φέγγουσα.

3 בעיצת ראשי

3.

3. ✕ Τοῦ κρασπέδου τῆς κορυφῆς μου.

הפנימית

אשר-שם מושב סכל וקטא
המקנה

6.

6. ✕ Ἀς ὁ οἶκος Ἰσραὴל ποιῶσιν.

6 אשר בית-ישראל ו עשים

7.

7.

7 ואראה והנה תראה בקיר

8.

8. ✕ Ὅρουσον δὴ ἐν τῷ τοίχῳ· καὶ ὠρυξά ἐν τῷ τοίχῳ.

8 ותראה בקיר ואחזר בקיר

9.

9. ✕ Τὰς πονηράς.

9 וראה את-תועבות הרעות

10.

10.

10 והנה בלתי-נבנית רמש ובדסה

על-הקיר סביב ו סביב

11.

11.

11 ותתן ענך-הקטרת

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Et fuit in anno sexto, in sexto, in quinta mensis.

1. Et factum est in anno sexto, in sexto mense, in quinta mensis.

1. Anno sexto, mense quinto, die quinta.

Et cecidit super me ibi manus Domini Dei.

Et cecidit ibi super me manus Domini Dei.

2. Similitudo quasi aspectus ignis.

2. Similitudo quasi aspectus ignis.

2.

Quasi aspectus splendoris, quasi species crepitantis flammæ.

Quasi aspectus splendoris, ut visio electri.

Quasi visio splendens.

3. In cincinnis capitis mei.

3. In cincinnis capitis mei.

3. Fimbriæ verticis meis.

Interioris.

Interioris.

Ubi habitatio imaginis zeli zelare facientis.

Ubi erat statutum idolum zeli ad procurandam æmulationem.

6. Quas domus Israel faciunt.

6. Quas domus Israel facientes.

6. Quas domus Israel facit.

7.

7. Et vidi, et ecce foramen unum in pariete.

7. Et vidi, et ecce foramen unum in pariete.

8. Fode quæso in muro, et fodi in muro.

8. Fode nunc in parietem, et fodi in parietem.

8. Fode parietem. Et cum fodissem parietem.

9. Malas.

9. Et vide abominationes pessimas.

9. Vide abominationes pessimas.

10.

10. Et ecce omnis similitudo reptilis et animalis.

10. Et ecce omnis similitudo reptilium et animalium.

11.

Super parietem circum circum.

In pariete in circuitu per totum.

11. Et vapor nebulae suffimenti.

11. Et vapor nebulae de thure.

interpretantes λαῶν legērunt עַמִּים pro עִירֹת, nec habuerunt עִירֹת, *judicio vel judicii.* DRACH.]

V. 24. Θ., καὶ ἀξω etc. Ms. Jes. [C, ✕ καὶ ἀξω ✕ πονηροῦς... οἴκους αὐτῶν, duabus illuminantibus stellis. DRACH.]

Ibid. 'A., καὶ καταπαύσω etc. Ms. Jes. [In cod. B ad marginem habetur tantum, 'A., Σ., τὴν ὑπερ-ηφανείαν. DRACH.]

V. 25. Hieronymus: «Juxta superiorem ordinem recte Aq. et Theodotio interpretati sunt, *adesse angustiam*; Symmachus, *mærorem*. » Et mox: «Nos autem juxta Symmachum priorem sententiam cum posteriore conjunximus, ut diceremus, *Angustia superveniente requirunt pacem, et non erit.* »

[B: Σ., ἀθυμία, *mæror*. Θ., συνοχή, *angustia*. Dn.]

V. 27. 'A., Θ., ὁ βασιλεὺς πενθήσει. Ms. Jes. Hieronymus: «Nescio quid volentes LXX hoc quod de Hebraico expressimus, *rex lugebit*, omnino tacerunt. » Quod hic asseritur ex Origene, τὸ, ὁ βασιλεὺς πενθήσει, συνήθως ἐστὸρηται, recte jam ab aliis emendatum fuit, ἡστέρισται, i. e. *asterisco de more notatum est*. [C in textu ut Aq. et Th. præter nomina interpretum. — O, ἐνδύσεται ἀφανισμόν, *induetur interitum*. Σ., ἀφανισθήσεται ἀθρομνία, *destruetur desperatione*. — O, ἐκδικήσω, *ulciscar*. 'A., Σ., Θ., κρίνω, *judicabo*. E cod. B. — LXX interpretantes κατὰ τὰς ὁδοὺς αὐτῶν legērunt עֲדַרְדַּר pro עֲדַרְדַּר. DRACH.]

EZECHIELIS CAPUT VIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

O.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. [Ἐνέπεσέ μοι ἡ χεὶρ Κυρίου.]
2. 'Ὡς ὄρασις φέγγουσα.
3. Μάλλου.
- Ἐκτύπωμα παραζηλώσεως.
6. ✕ 'Ἀς ὁ οἶκος Ἰσραὴλ ποιού-
σιν.
- 7.
- 8.
9. ✕ Τὰς πονηράς.
- 10.
- ✕ (Ἐπὶ) τοῦ τοίχου κύκλω.
- 11.

SYMMACHUS.

1. Incidit mihi manus Domini.

2. Quasi visio splendens.

3. Comæ.

- Simulacrum æmulationis.

6. Quas domus Israel faciunt.

- 7.

- 8.

9. Malas.

- 10.

- (Super) murum in circuitu.

- 11.

1. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἔκτῳ ἔτει, ἐν τῷ πέμπτῳ μηνί, πέμπτῳ τοῦ μηνός.
Καὶ ἐγένετο ἐπ' ἐμὲ χεὶρ Κυρίου.
2. Ὁμοίωμα ✕ ὡς εἶδος: ἀν-
δρός.
'Ὡς ὄρασις ἡλέκτρου.
3. Τῆς κορυφῆς μου. Ἄλλος, τῆς
κεφαλῆς μου.
Vacat. Ἄλλος, τῆς ἐσωτέρας.
Οὗ ἦν ἡ στήλη τοῦ κτωμένου.
Ἄλλος, περιχόρου.
6. Vacat.

7. Vacat.

8. Ὅρουσον, καὶ ὠρυξά.

9. Καὶ ἴδε τὰς ἀνομίας.

- 10.

- Ἐπ' αὐτοὺς κύκλω.

11. Καὶ ἡ ἀτμίς τοῦ θυμιάματος.

LXX INTERPRETES.

1. Et factum est in sexto anno, in quinto mense, quinta mensis.
Et facta est super me manus Do-
mini.

2. Similitudo quasi species viri.

- Quasi visio electri.

3. Vertice meo. *Alius*, capitis mei.

- Vacat. *Alius*, interioris.

- Ubi erat statua possidentis. *Alius*, ambitus.

6. Vacat.

7. Vacat.

8. Fode, et fodi.

9. Et vide iniquitates.

- 10.

- Super eos in circuitu.

11. Et vapor thymiamatis.

- 1.
- 2.
- 'Ὡς ὄρασις αὐρας, ὡς εἶδος ἡλέκ-
τρου.
3. ✕ Τοῦ κρασπέδου τῆς κορυ-
φῆς μου.

- ✕ Τῆς εἰκόνης τοῦ ζήλου μου.

6. ✕ 'Ἀς ὁ οἶκος Ἰσραὴλ ποιού-
σιν.

7. ✕ Καὶ ἴδον, καὶ ἰδοὺ ὅπῃ μία
ἐν τῷ τοίχῳ.

- 8.

9. ✕ Τὰς πονηράς.

10. ✕ Καὶ ἰδοὺ πᾶσα ὁμοίωμα
ἐρπετοῦ καὶ κτήνους.

- ✕ (Ἐπὶ) τοῦ τοίχου κύκλω.

11. ✕ Τῆς νεφέλης.

THEODOTIO

- 1.

- Quasi visio auræ, quasi species
electri.

3. Fimbriæ verticis mei.

- Imaginis zeli mei.

6. Quas domus Israel faciunt.

7. Et vidi, et ecce foramen unum
in muro.

- 8.

9. Malas.

10. Et ecce omnis similitudo
reptilis et jumentis.

- (Super) murum in circuitu.

11. Nubis.

TO EBPAIKON.

12. אין ידע ראה אתנו ערב
13. עד תשוב תראה
14. אדחתבזר 'O Σύρος, θαμ-
μούς.
16. 'O Σύρος, αγγλίδας.
כעשרים וחבשה
המה משתדלים קדמה לשמש
17. וישבו להבעיטני
הנם שלחים אתהסודה אל'אפם

18. וקראו באזני קל גדול ולא
אשבע אותם

VERSIO HEBRAICI TEXT.

12. Non Dominus videns nos,
dereliquit.
13. Adhuc converteris, videbis.
14. Thammuz. Syrus, idem.
16. Vestibulum. Syrus, can-
cellum.
Quasi viginti et quinque.
Et ipsi incurvantes se ad ortum
solis.
17. Et conversi sunt ad irritan-
dum me.
Et ecce ipsi mittentes ramum ad
nasum suum.

18. Et clamabunt in auribus
meis voce magna, et non exaudiam
eos.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

12.

13.

14.

16.

17.

18.

VULGATA LATINA.

12. Non videt Dominus nos, de-
reliquit.
13. Adhuc conversus videbis.
14. Adonidem.
16. Vestibulum.
Quasi viginti quinque.
Et adorabant ad ortum solis.
17. Et conversi sunt ad irritan-
dum me.
Et ecce applicant ramum ad na-
res suas.

18. Et cum clamaverint ad aures
meas voce magna, non exaudiam
eos.

AKYAAΣ.

12. (Ὁς ὁρᾷ ὁ Κύριος) ✕ ἡμεῖς.
15. ✕ Ἐπιστρέψας.
14.
16. 1. Προστάδα. 2. Αἰάδα.
17.
Πρὸς मुखτῆρα αὐτῶν.

18.

AQUILA.

12. (Non videt Dominus) nos.
13. Conversus.
14.
16. 1. Porticum. 2. Ælam.
17.
Ad nasum suum.

18.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII Ezechielis.

V. 1. 'A., ἔτι ζ' etc. Ms. Jes.

Ibid. Hieronymus : « Pro eo quod nos diximus, cecidit super me manus Domini, Symmachus trans-
tulit, incidit mihi manus Domini, quod in Hebraico dicitur THEPPHOL. » Codex Sangermanensis anti-
quissimus Hieronymi in Ezechielem THEPPOL.
[C, καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἔτι τῷ ἔκτω (sic etiam Com-
plut. et ita Hebr. et Vulg.), ἐν τῷ πέμπτῳ — μηνί
(mense abest ab Hebr.), πέμπτῃ τοῦ μηνὸς, ἐγὼ
ἐκασθῆμην ἐν τῷ οὐκῶ μου (μου addit etiam Compl.
H. et V., in domo mea), καὶ οἱ πρεσβύτεροι 'Ιούδα
ἐκάθηντο ἐνώπιον' (edit. Rom., ἐνώπιόν μου, Alex.,
ἐμου. H. et V., coram me) καὶ ἐγένετο ἐπ' ἐμὲ ✕
ἐκεῖ : (H. et V., ibi) χεῖρ 'Αδωναὶ Κυρίου (Alex.,
Ald., Complut., χ. 'Αδωναὶ K. Hebr., manus Adonai
Jehova. Vulg., manus Domini Dei). Habemus hic
Origenis notam minime prætermittendam. « Ἐν τισὶ
δὲ γέγραπται χεῖρ Κυρίου Κυρίου, καί γε ἐν ἄλλοις
εἰρηχάμεν, ὅτι πολλοῦ τοῦ ἐκφωνοῦμενον ἐν τῇ
Κύριος φωνῇ τὸ σεβάσμιον παρ' Ἑβραίοις ἐστὶν
ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ὃ, τιπερ οὐ ταχέως προφέρονται.
Πλὴν ἐστὶ ὅτι τὸ κύριος τάσσεται καὶ ἐπὶ κυρίου
τῶν δούλων. Ἐνθα οὖν κεῖται τὸ Κύριος, Κύριος,
χρὴ εἰδέναι ὅτι τὸ μὲν ἕτερον ὀνομα τὸ κύριον ὄνομα
καὶ ἀρρήτῳ ἐστὶ τοῦ Θεοῦ. Τὸ δὲ λοιπὸν τὸ Κύριος,
'Εβραίοι 'Αδωναὶ ἐπὶ τοῦ Κυρίου τάσσουσιν' ὅτι
μὲν προφερόμενοι τὴν φωνὴν ἐπὶ τοῦ ἀρρήτου ὀνό-
ματος, ὅτι δὲ ὀνομα ἐπὶ τοῦ κυρίου τῶν δούλων. Τὸ
οὖν 'Αδωναὶ Κυρίου τῷ νοήσαντι τὰ εἰρηχάμενα ἐπὶ
τοῦ ἀρρήτου ὀνόματος, οὐδὲν διαφέρει τοῦ Κυρίου,

ὡς ἐκδεῶχαμεν. I. e., « In quibusdam autem scri-
ptum est, manus Domini Domini. Atqui in aliis
diximus id quod exprimitur in ista voce Dominus
sæpe venerandum esse illud apud Hebræos nomen
Dei, quod quidem non cito proferunt (nimirum
nomen יהוה, Jehova). Verumtamen est etiam cum
istud dominus usurpatur in domino servorum. Ubi
igitur ponitur Dominus, Dominus, intelligendum
est alterum quidem esse quasi proprium et ineffa-
bile nomen Dei (scil., Jehova). Reliquum vero Do-
minus, Hebræi Adonai in Domino ponunt (deest hic
aliquid, sed sententia manifesta est; scil. Hebræi
superstitiosi pro Jehova efferunt Adonai) : interdum
quidem proferentes vocem istam in nomine ineffa-
bili (id est, loco nominis ineffabilis), interdum vero
quasi in domino servorum. Illud igitur Adonai
Domini, intelligenti quæ dicta sunt de ineffabili
nomine, nihil differt a Domino, ut edidimus. »

Videsis quæ fuse disseruimus de nomine ineffa-
bili Jehova, SS. et individuum denotante Trinita-
tem Personarum unius Dei, in opere nostro, De
l'harmonie entre l'Eglise et la Synagogue, tom. I.
Drach.]

V. 2. ✕ ὡς εἶδος. Ms. Jes. [Ita etiam C sub aste-
risco, et Ald. Drach.]

Ibid. Θ., ὡς δρασις; αὔρας etc. Ex Drusio et ex
ms. Jes. Hieronymus : « Pro splendore, qui in He-
braico dicitur ZOR, auram Theodotio transtulit. »
[C, ὡς δρασις ✕ αὔρας, ὡς εἶδος : τοῦ ἡλέκτρου.
B ad marginem refert tantum, 'A, ὡς ὀφθαλμός,

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΟΝ.

12. (Οὐχ ὁρᾷ ὁ Κύριος) ✕ ἡμᾶς.

13.

14.

16. Πρόθυλον.

17.

Καὶ ὡς ἀφιέντες εἰσὶν ἐπὶ ἤχον ὡς ἄσμα διὰ τῶν μυκτηρίων αὐτῶν. Ἄλλως, ἤχον ὡς ἄσμα διὰ τῶν μυκτηρίων αὐτῶν.

18.

12. Οὐχ ὁρᾷ ὁ Κύριος, ἐγκαταλείπει.

13. Ἐτι ὕψει.

14. Θαμμοῦζ. Ἄλλ., παροξυσμός. Ἄλλος, βδελύγματα.

16. Αἰλάμ. Ἄλλος, πρόθυρον.

Εἴκοσι.

Καὶ οὗτοι προσκυνοῦσι τῷ ἡλίῳ.

17. Vacat.

Καὶ ἰδοὺ αὐτοὶ ὡς μυκτηρίζοντες.

18. Vacat.

12.

13. ✕ Ἐπιστρέψας.

14.

16. Οὐλάμ.

Εἴκοσι καὶ πέντε.

✕ Κατ' ἀνατολάς.

17. ✕ Καὶ ἐπιστρέψαν τοῦ παροργίσει με.

Εἰς τὸν μυκτηῖρα αὐτῶν.

18. ✕ Καὶ καλέσουσιν ἐν τοῖς ὡσί μου φωνὴ μεγάλη, καὶ οὐ μὴ εἰσακούσῃ αὐτῶν.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

12. (Non videt Dominus) nos.

13.

14.

16. Vestibulum.

17.

Et quasi emittentes sunt sonitum quasi canticum per nares suas. Aliter, sonitum ut anhelitum per nares suas.

18.

12. Non videt Dominus, dereliquit.

13. Adbuc videbis.

14. Thammuz. Alius, irrationes. Alius, abominaciones.

16. Ælam. Alius, vestibulum.

Viginti.

Et ipsi adorant solem.

17. Vacat.

Et ecce ipsi quasi subsannantes.

18. Vacat.

12.

13. Conversus.

14.

16. Ulam.

Viginti et quinque.

Ad orientem.

17. Et converterunt se ad irritandum me.

In nasum suum.

18. Et vocabunt in auribus meis voce magna, et non exaudiam eos.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII Ezechielis.

quod respicit verbum Hebr. רָאָה, quod proprie sonat, sicut oculus. Complut., ὁρασις φέγγους, ὡς εἶδος τοῦ ἡλ. Sic etiam apud Theodor. DRACH.]

V. 3. Ἄ., Θ., τοῦ κρασπέδου etc. Ms. Jes. [B: Ἄ., τοῦ κρασπέδου τῆς κορυφῆς μου. Σ., μάλλου. Complut., ἐπὶ τοῦ κρασπ. τ. x. μ. C non habet, καὶ ἀνέλαβέ με τ. x. μ. DRACH.]

Ibid. Τῆς ἑωτέρας. Drusius. [Accinit C, sed prænotans asteriscum. Sequitur in eod. cod., ut et in Alex., Ald., Complut., τῆς βλεπούσης πρὸς Βορρᾶν, pro τῆς βλ. eis B. Romanæ editionis. DRACH.]

Ibid. Θ., ✕ τῆς εἰκόνος τοῦ ζήλου etc. Hæ lectiones prodeunt ex ms. Jes., Hieronymo et editione Romana. Hieronymus sic habet: « ✕ et in statua imaginem zeli » de Theodotione additum est. In editis eadē legitur pro zeli, sed perperam. Schol., εἰκὼν ζήλου, imago zeli. Hic Drusius: Emulationis vel zelotypiæ. Cæterum Senes videntur legisse זָהָר. Nam verunt, possidentis. Hieron., porro quia zelus et possessio, quod Hebraice dicitur זָהָר eodem appellantur nomine, pro statua zeli LXX statua possidentis interpretati sunt. Hæc cum iudicio legenda: nam quod ait zelum et possessionem eodem nomine appellari, aperte falsum est. Possessio enim זָהָר dicitur, non זָהָר. Hoc a זָהָר deducitur, illud a זָהָר. Hactenus Drusius. Verum Hieronymus hic non Hebraicis litteris posuit זָהָר: sed CENA, ut restituit Martianæus, quam

vocem secundum similitudinem soni, non litterarum, ait zelum et possessionem eodem appellari nomine. Nam alibi quoque Hieronymus parem similitudinem observat, et a sono tantum ac pronuntiatione accipiendam esse monet. [C. τῆς εἰκόνος τοῦ ζήλου (sic), absque asterisco et absque mou quod non legitur in Hebr. — B: Ἄ., Θ., ✕ καθέδρα εἰδύλου τοῦ ζήλου (sic): τοῦ κτωμένου, sedes idoli zeli possidentis. Σ., ἐκτύπωμα παραζηλώσεως, simulacrum æmulationis. DRACH.]

V. 5. Vide editionem Rom. C, καὶ εἶπεν (sic) πρὸς μέ· Ὡς ἀνθρώπου, ἀνάβλεψον τοῖς ὀφθαλμοῖς (Ald., τοὺς ὀφθαλμούς) σου πρὸς Βορρᾶν· [καὶ ἀνέβλεψα τοῖς ὀφθαλμοῖς μου (Ald. iterum τοὺς ὀφθαλμούς, et sic Hebr. hic et supra) πρὸς Βορρᾶν.] (Hæc verba unciis inclusa non habentur in textu codicis C, sed secunda manu cod. Alexandrino aut Vaticano suppleta videntur) καὶ ἰδοὺ ἀπὸ Βορρᾶ ἐπὶ τὴν πύλην + τὴν πρὸς ἀνατολάς (hæc tria verba non leguntur in Hebr.) ✕ τοῦ θυσιαστηρίου ἢ εἰκὼν τοῦ ζήλου (sic) ✕ τούτου, ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι ✕ αὐτὴν: Alex., πύλην ✕ τοῦ θυσιαστηρίου, ἢ εἰκὼν τοῦ ζήλου (sic) τούτου ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι αὐτὴν (τὴν βλέπουσαν) πρὸς ἀνατολάς (de his quinque verbis nihil in Hebr.). Ald. et Complut., πύλην τὴν πρὸς ἀνατολάς, ἢ (al., οὐ ἢ) εἰκὼν τοῦ ζήλου (Ald., εἰδύλου) τούτου ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι αὐτὴν. Complut. addit, πρὸς ἀνατολάς. — B: Ἄ., εἰδύλου. Σ., οἱ λοιποὶ, ἐκτύπωμα. Ο', εἰκὼν DRACH.

V. 6. 'Α., Σ., Θ., &ς ὁ οἶκος Ἰσραὴλ ποιοῦσι. Ms. Jes. [Et ita Alex., Ald., Complut. in textu vero codicis C, & &ς ὁ οἶκος Ἰσραὴλ. Sic denotans hæc tantum in LXX defuisse, illud vero ποιοῦσιν habitum. — Post τοῦ ἀπέχεσθαι Complut. et quidam codd. addunt, αὐτούς, ut *abstineant se*. Vulgata autem, ut *procul recedam*. Hebr. ambiguum est. — B, ad idem verbum : 'Α., Θ., τοῦ μακρυνθῆναι, *ad longe recedendum*. — Hebr. et Vulg., et adhuc conversus videbis. LXX, καὶ ἐτι ὄψαι. B : Σ., & πάλιν. 'Α., Θ., ἐπιστρέψας : ὄψαι. — LXX, ἀνομίας. B : 'Α., Σ., Θ., βδελύγματα. DRACH.]

V. 7. Θ., καὶ ἰδὼν etc. Ms. Jes. [Ita etiam C, cum asterisco, nec non aliqui codd. Alex., Ald., Compl., parum inter se diversi. DRACH.]

V. 8. 'Α., δρυζὼν δὴ etc. Ms. Jes. [Ita etiam codd., Ald., Complut. et Alex. Hic autem non habet alterum ἐν τῷ τοίχῳ. C, δρυζὼν & δὴ ἐν τ. τ. καὶ ὥρ. ἐν τ. τ. — Post ὅρα, iidem omnes addunt μία. Hebr. et Vulg., ostium unum. DRACH.]

V. 9. Οἱ Γ', & τὰς πονηράς. Ms. Jes. [C, cum Alex., Ald., Complut. et codd., τὰς ἀνομίας τὰς πονηράς. C habet lineam terminalem cuspidatam (quæ valet ;) post πονηράς, ita ut manifestum sit librarium incogitantem omisisse asteriscum ante τὰς articulum præcedentem. — Post ὥδε alii addunt σήμερον, *hodie*, quod non est in Hebr. — B, ad τὰς ἀνομίας, 'Α., Σ., Θ., τὰ βδελύγματα. DRACH.]

V. 10. Θ., καὶ ἰδοὺ πάντα etc. Ms. Jes. Hæc porro teste Hieronymo deerant in LXX. [Lectionem Theod. habent, absque nomine, C, sub asterisco, Alex., Ald., Complut. — B : 'Α., Σ., προσοχθίσματα, *abominations*. — Idem, LXX, διαγεγραμμένα. Σ., καταγεγραμμένα. DRACH.]

Ibid. Σ., Θ., & (ἐπὶ) τοῦ τοίχου κύκλῳ. Ms. Jes. Edit. Rom., ἐπ' αὐτούς. [C, ἐπ' αὐτοῦ κύκλῳ κύκλῳ. Sic etiam in aliquo libro Vaticano, in quo ab alia manu additum est alterum κύκλῳ. Complut.,

ἐπὶ τοῦ τοίχου κύκλῳ διόλου, *in pariete in circuitu per totum*. Et ita Theodoretus. B : Σ., & διόλου : κύκλῳ. II., ἐν μέσῳ. 'Α., Θ., κύκλῳ. DRACH.]

V. 11. Θ., & τῆς νεφέλης. Ms. Jes. [C, § 11. Καὶ ἐβδουμήνonta ἄνδρες ἐκ τῶν πρεσβυτέρων οἴκου Ἰσραὴλ & καὶ : Ἰερωνίας (ita etiam Alex., Hebr. et Vulg.) ὁ τοῦ Σαφὴν εἰστέχει ἐν μέσῳ αὐτῶν, εἰστήκεισαν πρὸ προσώπου αὐτῶν, καὶ ἕκαστος θυμιατήριον αὐτοῦ εἶχεν (hoc verbum non est in Hebr.) ἐν τῇ χειρὶ (Hebr. addit, *sua*. Alex., ἐν χειρὶ αὐτοῦ), καὶ ἡ ἄτμυς & τῆς νεφέλης : τοῦ θυμιάματος ἀνέβαινε. Cf. editionem Rom. — B : Ο', καὶ ἡ ἄτμυς. 'Α., Θ., τῆς νεφέλης / τοῦ θυμιάματος. Quod Marchal. uni adscribit Theodotoni. B etiam Aquila, et absque asterisco. Linea cuspidata indicat finem lectionis duorum interpretum. DRACH.]

V. 12. Phrasis Hebr. est interrogativa. Num vidisti? — H. et V., in tenebris. In LXX nostris deest. C, & ἐν τῷ σκότει : Complut., ἐν σκότει. Hebr. autem habet articulum. B : 'Α., Θ., & ἐν τῷ σκότει. Σ., σκοτεινῷ. DRACH.]

Ibid. 'Α., Σ., & ἡμᾶς. Ms. Jes. [C, & ἡμᾶς : B, οἱ Γ', & ἡμᾶς : Θ., οὐκ ἐφορᾷ. Habent in textu ἐφορᾷ Alex. et Ald. — B : Ο', Κύριος. 'Α., & σὺν : τὴν γῆν. DRACH.]

V. 13. 'Α., Θ., & ἐπιστρέψας. Ms. Jes. [C, ἐτι & ἐπιστρέψας : ὄψαι. — B : Ο', ἀνομίας. Οἱ Γ', βδελύγματα. DRACH.]

V. 14. Ἄλλος, παροξυσμούς. Ἄλλος, βδελύγματα. Cod. Reg. Hieronymus : *Quem nos Adonidem interpretati sumus, et Hebræus et Syrus sermo THAMUZ vocat.* [Theodoretus : ὁ Θαμμυδός, ὁ Ἀδωνίς ἐστὶ κατὰ τὴν Ἑλλάδα φωνήν. *Thamuz, est Adonis secundum Græcam linguam*. DRACH.]

V. 15. Iterum interrogativa est phrasis. Hebr., sic : num vidisti, fili hominis? Sola Polygl. Bibel habet signum interrogationis in textu Græco. C, ἰώρασας, *ut* ἀνθρώπου, et ita Ald., Complut. Edit.

EZECHIEL CAPUT IX.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

בְּיָמַי בָּרַח הַכֹּהֵן מִן הַבַּיִת 2 ו'
Ἐβραῖος, μέλαν καὶ κάλαμος γρα-
φῆς ἐπὶ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ.

מִן הַכֹּהֵן 3

אֶל מִסְכָּן הַבַּיִת

בְּיָמַי בָּרַח הַכֹּהֵן מִן הַבַּיִת 4

וְהָיָה כְּעֶלְיוֹן הַכֹּהֵן

וְהָיָה כְּעֶלְיוֹן הַכֹּהֵן 6

וְהָיָה כְּעֶלְיוֹן הַכֹּהֵן

VERSIO HEBRAICI TEXT.

2. Lineis et tabella scribæ in renibus ejus. Hebræus Int., atramentum et calamus scribæ super renes ejus.

3. Desuper Cherub.

Ad limen domus.

4. In medio civitatis, in medio Jerusalem.

Et signabis thau super frontes.

6. Super quem thau.

Et a sanctuario meo.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

2.

3.

4.

6.

VULGATA LATINA.

2. Lineis, et atramentarium scriptoris ad renes ejus.

3. De Cherub.

Ad limen domus.

4. Per mediam civitatem, in medio Jerusalem.

Et signa thau super frontes.

6. Super quem videritis thau.

Et a sanctuario meo.

ΑΚΥΤΑΑΣ.

2. 1. . . . κάστῳ γραμματέως [ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ]. 2. μελανοδόχειον γραφῆς ἐπὶ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ.

3.

4.

Σημείωσις τοῦ θαῦ ἐπὶ τὰ μέτωπα.

6. Ἐφ' ὃν ἐπ' αὐτῷ τὸ θαῦ.

Ἀπὸ τοῦ ναοῦ.

AQUILA.

2. 1. Præcipua, casty scribæ in manu ejus. 2. Atramentarium scribæ ad lumbos ejus.

3.

4.

Signum thau super frontes.

6. Super quem super ipso thau.

A templo.

autem Rom. et Alex., οὐκ ἀνθρ., εἰς. — Hebr. et Vulg., adhuc conversus videbis. LXX nostri, καὶ ἐτι ὄψει. C, καὶ ἐτι (X) ἐπιστρέψας; ὄψει. — B: O', ἐπιστρέψατα. OI P', βδελύγματα. DRACH.

V. 16. Hieronymus: « Quod nos vestibulum juxta Symmachum interpretati sumus, qui πρόθυλον posuit, pro eo quod LXX et Theodotio ipsum verbum Hebraicum transtulerunt, (*) Aquilæ prima editio προστάβη, secunda αὐτὰν τοῦ ἱεροῦ interpretata est: quam nos porticum templi exprimere possumus, sive intetum atrium, quod inter templum et altare erat. » Alibi legitur τοῦ οὐλάμ, alibi τῶν Αὐλάμ. Scholion, τὸ ἀναμέσον τῶν αὐλάμ καὶ τῶν προθύρων ἦτο, ἦτοι τῶν καγκέλλων. Αὐλάμ δὲ τὸ προθύλαιον ἐκάλεσε τοῦ θαύου ναοῦ, πρὸ αὐτοῦ γὰρ ἔβρωτο τὸ χαλκοῦν θυσιαστήριον. Αὐλάμ γὰρ τὸ προθύλαιον ὁ Σῦρος τὴν κιγκλίδα καλεῖ, ἥτις λέγεται παρὰ τοῖς πολλοῖς καγκέλλον. [B: 'A., προστάβος; porticus. Σ., προθύρου, vestibuli. Lamb. Bos: 'A., edit. 1, τῆς προστάβος. Σ., τοῦ προθυλαίου, vestibuli. DRACH.]

Ibid. Θ., εἰκοσι καὶ πέντε. Hieronymus ait illud πέντε in LXX ex Theodotione additum fuisse. [Καὶ πέντε habet Cabsque asterisco; et ita Alex., Ald., Complut. — In B, post illa senum versionis, τὰ ἐπίσθια αὐτῶν, adfertur ad marginem, Σ., ἔχοντες. 'Αλλος, δεδοκότες, relate ad ἀνδρες. DRACH.]

Ibid. Θ., X κατ' ἀνατολάς. Ms. Jes. [B: 'A., ἀρχήθεν δὲ, ab initio autem. Σ., πρὸς ἀνατολήν. Θ., κατ' ἀνατολάς. C, X κατὰ ἀνατολάς. DRACH.]

V. 17. Σ., καὶ ὡς ἀφίεντες etc. Has lectiones exhibet ms. Jes. Itemque Coislinianus, qui habet, Σῦμ., ὡς ἀφίεντες εἰς τὴν ἡχὸν, ὡς ἀσθμα διὰ μυκτῆρων. Hieronymus: « Pro eo quod nos diximus: Et ecce applicant ramum ad nares suas; LXX transtulerunt, Et ecce ipsi sicuti subsannantes;

quibus de Theodotione additum est, extendunt ramum; ut sit totum pariter: Et ecce ipsi extendunt ramum quasi subsannantes. Pro quo interpretatus est Symmachus quasi emittens sonitum in similitudinem cantici per nares suas. » [Edit. Rom.: « S. Hieron. apud Symmachum videtur legisse, ἄσμα, ita enim interpretatur, in similitudinem cantici. DRACH.]

Origenes, τὸ μὲν, ἐκτεροῦσι τὸ κλῆμα, μὴ καίμενον παρὰ τοῖς O' ἀπὸ Θεοδοτίωνος προσεθήκαμεν. Ἰστέον δὲ ὅτι μωρὰ ἑβραϊστὶ καὶ ἡχὸν καὶ κλῆμα σημαίνει. [I. e. « Illud quidem ext. τ. κλ., extendunt ramum, quod non jacet apud LXX, addidimus ex Theod. Sciendum autem quod mora hebraice et sonum et ramum significat. » Hoc in loco Origenis mendose μωρὰ positum est pro מוֹרָא, memora. Dr.]

Ibid. Iterum phrasis Hebr. interrogative ponitur: Num vidisti, fili hominis? Et ita textus Græcus in Polygl.-Bibel. C post τῷ οἴκῳ Ἰούδα, addit, τούτῳ, sed non habet Hebr. — Idem cod., X καὶ ἐπιστρέψαν τοῦ παροργίσαι με; καὶ ἰδοὺ αὐτοὶ X ἐκτείνουσιν, extendunt, τὸ κλῆμα: ὡς μυκτῆρίζοντες. Et ita Alex., Ald., Complut. editiones, parum inter se diversæ. — B: O', ἀνομίας. OI P', ἀδικίας. Et postea, Σ., καὶ ὡς ἀφίεντες εἰς τὴν ἡχὸν, sonitum, ὡς ἄσμα διὰ τῶν μυκτῆρων, absque αὐτῶν. DRACH.

V. 18. Θ., X καὶ καλέσουσι etc. Ms. Jes. [C, οὐδὲ οὐ μὴ ἐλεήσω. X καὶ καλέσουσιν ἐν τοῖς ὡσὶ μου, X φωνὴ μεγάλη, X καὶ οὐ μὴ εἰσακούσω αὐτῶν: Alex., Ald., Complut., καὶ καλέσουσιν ἐν τοῖς ὡσὶν (sic) μου (Alex., Ald. addunt, φωνὴ μεγάλη), καὶ οὐ μὴ εἰσακούσω αὐτῶν (Ald., καὶ οὐκ εἰσακούσομαι αὐτῶν). — B. ad marg., 'Αλλος, καὶ οὐκ εἰσακούσομαι. Θ., καὶ οὐ μὴ. OI λοιποὶ, X μὴ. DRACH.]

(*) Ille habet S. Hieronymi textus, Etiam. Sed expungunt Montfauconius et Vallarsius, ejus vide notiam ad h. l. DRACH.

EZECHIELIS CAPUT IX.

SYMMACHOS.

O'.

THEODOTION.

2. ... καὶ πινακίδιον γραφῆς ἔχων ἐπὶ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ.

2. Ποδήρη, καὶ ζώνη σαπφείρου ἐπὶ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ.

2. Βαδδὶμ, κάστου γραμματίως [ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ].

3.

5. Ἀπὸ τῶν Χερουβίμ. Ἀλλως, ἀπὸ τοῦ Χερουβ.

3.

4.

Εἰς τὸ αἶθριον τοῦ οἴκου.

Εἰς τὸ αἶθριον τοῦ οἴκου.

4.

4. Μέσσην Ἱερουσαλήμ. Ἀλλως, μέσσην τὴν πόλιν, μέσσην Ἱερουσαλήμ.

4.

Καὶ ὁδὸς σημείων ἐπὶ τὰ μέτωπα.

Σημείωσις τοῦ θαυ ἐπὶ τὰ μέτωπα.

6.

6. Ἐφ' οὓς ἐστι τὸ σημεῖον.

6. Ἐφ' ὃν τὸ θαυ.

Ἀπὸ τῶν ἁγίων μου.

Ἀπὸ τοῦ ναοῦ.

SYMMACHUS.

2. Lineis, et tabulas scriptoris habens in renibus suis.

LXX INTERPRETES.

2. Talari, et zona sapphiri super lumbum ejus.

THEODOTIO.

2. Baddim, casty scribæ in manib. ejus.

3.

3. De Cherubim. Aliter, de Cherub.

3.

In subdio domus.

In subdio domus.

4.

4. Mediam Jerusalem. Aliter, mediam civitatem, mediam Jerusalem.

4.

Et da signum super frontes.

Signum thau super frontes.

6.

6. Super quos est signum.

6. Super quem thau.

A sanctis meis.

A templo.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

AKYAAΣ.

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

תחתית 7 ו' עבר., τὰς αὐλάς.

7.

7.

זא יצא וזכר בעיר

8 דכחם והאשאר אני

8.

8.

9 דכים

9.

9. Αἱμάτων.

11 דבדים

11.

11.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

7. Atria. Hebr. Int., id.

7. Atria.

7.

Egredimini. Et egressi sunt, et percutiebant in civitate.

Egredimini. Et egressi sunt, et percutiebant eos qui erant in civitate.

8. Cum percuterent, et remansi ego.

8. Et caede completa, relictus sum ego.

8.

9. Sanguinibus.

9. Sanguinibus.

9 Sanguinibus.

11. Lineis.

11. Lineis.

11. Præcipua.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX Ezechielis.

V. 1. B: O', τῆς ἐξολοθρευσεως ἐν χειρὶ αὐτοῦ. Ol Γ', διαφθορᾶς, perditionis. Θ., ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. DRACH.

V. 2 Hieronymus: « Et pro lineis, quod nos juxta Symmachum interpretati sumus, LXX, ποδήρη, Theodotio ipsum verbum Hebraicum BADA-DIM; Aquila, præcipua, interpretati sunt. »

Ibid. Hebraici lectionem adfert codex Regius bombycinus. De reliquis interpretationibus hæc Hieronymus: « Rursum ubi nos diximus, et atramentarium scriptoris ad renes ejus; LXX posuerunt, Et zona sapphirina super renes ejus: Theodotio, κάστου scribe in manu ejus; Aquila, μελανοδοχείον, id est, atramentarium scribe ad lumbos ejus; Symmachus, tabulas scriptoris habebat in renibus suis. »

Quibusdam interpositis Hieronymus: « Quodque Aquilæ prima editio et Theodotio dixerant, κάστου, pro quo in Hebræo legitur CESATH, cum ab Hebræo quererem quid significaret, respondit mihi Græco sermone appellari καλαμάριον, ab eo quod in illo calami recondantur. Nos atramentarium, ex eo quod atramentum habeat, dicimus. Multi significantius thecas vocant, ab eo quod thecæ sint scribentium calamorum. » Codex Regius bombycinus, itemque Coislinianus, 'A. καὶ Θ., κάστου γραμματέως, quod ex Origene sumtum est. Ait autem idem Origenes, οὐδὲν γὰρ ἡγοῦμαι σημαίνεσθαι παρ' Ἑλλήσιν ἐκ τῆς κάστου φωνῆς, τῶν δὲ Ἑβραίων τις ἔλεγε τὸ καλούμενον καλαμάριον εἶναι τὸ κάστου. I. e. Nihil autem voce κάστου apud Græcos significari puto: Hebræus autem quidam dicebat casty esse id quod dicitur calamarium. [B legit, 'A., Θ., γραμματέως. DRACH.]

C, ἀνὴρ εἰς, et ita Complut., Hebr. et Vulg. Rom. autem edit., εἰς ἀνὴρ. — ἐνδεδωμένος, pro nostro ἐνδεδωκός. — ζώνην, pro nostro ζώνη. — εἰσῆλθον, pro εἰσῆλθοσαν. — Et in fine versus, ἐστήσαν ἑγόμενα (absque τοῦ θυσιαστηρίου) τοῦ χαλκοῦ. — B: O', τῆς ὑψηλῆς. Θ., τῆς ἀνω, quæ supra. — O', πέλους. 'A., Σ., σκευὸς καὶ διασκορπισμοῦ αὐτοῦ, vas dispersionis suæ. Hebr., vas dissipationis suæ. — O', ἐνδεδωκός. Ol Γ', ἐνδεδωμένος. — O', ποδήρη. 'A., ἐξάριετα, præcipuis. Σ., λινά, lineis. Θ., βαδίμ. — O', ἐγόμενα. 'A., πλησίον, prope. — Lamb. Bos: 'A., ἐξάριετον. Σ., λινὴν. Θ., βαδίμ. Aquilæ et Symmachi non habuit Montf. verba Græca. Attamen ipse dedit eandem lectionem nostrorum interpretum ad II Reg. vi, 14. Vult Lud. Cappellus Aquilam legisse דא pro דא: sed probe evincit Buxtorfius in Anticritica, p. 703, nihil mutandum. דא enim primitive signifi-

cat, singularis; et inde, eximius, præcipuus et byssinus. Cf. etiam Michaelis supplementa n. 202. DRACH.

V. 5. 'A. ἄλλος, ἀπὸ τοῦ χειροῦ. Sic ms. Jes. in textu. [C, καὶ δόξα τοῦ Θεοῦ Ἰσραὴλ ἀνέβη ἀπὸ τοῦ Χειροῦ, ἡ οὐσα ἐπ' αὐτῶν. — B: O', ἀπὸ τῶν Χειρῶν. 'A. ἄλλος, ἀπὸ τοῦ Χειροῦ. — O', εἰς τὸ ἀσθῆριον. 'A., Σ., τῶν οὐδῶν, liminum. DRACH.]

Ibid. Hieronymus: « Et ubi nos transtulimus, limen domus, LXX et Theodotio τὸ αἶθριον, I. e. sub divo, posuere vestibulum. »

V. 4. Μέσσην τὴν πόλιν etc. Ms. Jes. [C, διέλλα μέσσην καὶ τὴν καὶ πόλιν μέσσην, Ἱερουσαλήμ. Sic interpungit. — B: O', ἐν μέσσω αὐτῶν. 'A. ἄλλος, ἐν μέσσω αὐτῆς. Et ita Alex., Hebr. et Vulg., in medio ejus (scil. τῆς Jerusalem). — In principio versiculi, C, καὶ ἔτερον (sic) Κύριος πρὸς αὐτόν. Et ita Alex., Ald., Compl., Hebr. et Vulg. DRACH.]

Ibid. 'A., Θ., σημείωσις τοῦ θαυ etc. Ex Origene. Ibi puto Origenem de altera Aquilæ editione agere, ubi θαυ legebatur ut infra: nam quod ait Hieronymus, ad alteram spectare debet: « Pro signo (sic ille) quod LXX, Aquila et Symmachus transtulerunt, Theodotio ipsum verbum Hebraicum posuit THAU. » Et aliquanto post: « Antiquis Hebræorum literis, quibus usque hodie utuntur Samaritani, extrema Thau litera crucis habet similitudinem: quæ in Christianorum frontibus pingitur, et frequentius manus inscriptione signatur. » Non prætermittenda Origeneis annotatio insignis, quæ habetur in Coisliniano codice, necnon in Regio bombycino: Ol μὲν O' τῷ ἐνδεδωμένῳ φασι τὸν ποδήρη προστετάχθαι ὑπὸ τῆς δόξης τοῦ Κυρίου, σημείον δοῦναι ἐπὶ τὰ μέτωπα τῶν κατασταναζόντων καὶ τῶν κατοδυνωμένων. Πυνθανομένων δὲ τῶν Ἑβραίων, εἰ τι πάτριον ἔχοιεν περὶ τοῦ θαυ λέγειν μάθημα, ταῦτα ἠκούσαμεν. Τινὲς μὲν φάσκοντες, ὅτι τὸ θαυ ἐν τῶν παρ' Ἑβραίοις εἰκοσιθῶ στοιχείων ἐστὶ τὸ τελευταῖον, ὡς πρὸς τὴν παρ' αὐτοῖς τάξιν τῶν γραμμάτων. Τὸ τελευταῖον οὖν ἐληπτὰ στοιχεῖον εἰς παράστασιν τῆς τελειότητος τῶν διὰ τὴν ἐν αὐτοῖς ἀρετῇ στεναζόντων, καὶ ὀδυνωμένων ἐπὶ τοῖς ἁμαρτανωμένοις ἐν τῷ λαῷ, καὶ συμπλαίνοντων τοῖς παρανομοῦσι. Ἐτέρος δὲ ἔλεγε, σύμβολον εἶναι τὸ θαυ τῶν τὸν νόμον τετηρηκότων· ἐπεὶ περὶ ὁ νόμος παρ' Ἑβραίοις ὁμῶς καλεῖται, καὶ τὸ πρῶτον αὐτοῦ στοιχεῖον ἐστὶ τὸ θαυ· καὶ σύμβολον οὖν ἐστὶ τῶν κατὰ τὸν νόμον βεβιωκότων. Τρίτος δὲ τις φάσκων τῶν καὶ εἰς τὸν Σωτήρα πεπιστευκότων, ἔλεγε τὰ ἀρχαῖα στοιχεῖα

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 7.
- 8.
- 9. Αιμάτων.
- 11.

SYMMACHUS.

- 7.
- 8.
- 9. Sanguinibus.
- 11. Lineis.

- 7. Τὰς ὁδοῦς.
Ἐκπορευόμενοι, καὶ κόπτετε
καὶ πατάξετε τὴν πόλιν, καὶ
ἐξελεύσονται ἐκ τῆς πόλεως.
- 8. Ἐν τῷ κόπτειν αὐτούς.
- 9. Λαῶν πολλῶν.
- 11. Ποδήρη.

LXX INTERPRETES.

- 7. Vias.
Exeuntes, et percutite et percu-
tite urbem: et egressi percute-
bant urbem.
- 8. In percutiendo ipsos.
- 9. Populis multis.
- 11. Talari.

- 7.
- 8. Καὶ ὑπελείφθη ἐγώ.
- 9. Αιμάτων.
- 11. Βαδδίμ.

THEODOTIO.

- 7.
- 8. Et relictus sum ego.
- 9. Sanguinibus.
- 11. Baddim.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX Ezechielis.

ἐμφερὲς ἔχειν τὸ θαυ τῷ τοῦ σταυροῦ χαρακτῆρι· καὶ προφητεῦσθαι περὶ τοῦ γενομένου ἐν Χριστιανοῖς ἐπὶ τοῦ μετώπου σημείου· ὅπερ ποιοῦσιν οἱ πεπιστευκότες πάντες οὐτινοσούν προκαταρχόμενοι πράγματος, καὶ μάλιστα εὐχῶν ἢ ἁγίων ἀναγνωσμάτων. Ὁ δὲ Ἀκύλας καὶ Θεοδοσίων φασὶ, σημειώσας τὸ θαυ. Sensus est: Septuaginta dicunt, ei qui talari veste indutus erat, a gloria Domini preceptum fuisse, ut signum daret in frontibus gementium et dolentium. Interrogatis autem Hebræis, num quam a majoribus sibi traditam circa *thau* notitiam haberent, hæc audivimus. Unus quidem dicebat, *thau* unum ex viginti duobus Hebræorum elementis esse, ipsumque ultimum secundum ordinem litterarum suarum: ideoque ultimum elementum propositum fuisse, ad declarationem perfectionis eorum, qui ob insitam virtutem gemebant, et de peccatis populi dolebant, et concidebant cum delinquentibus (i. e. ne conciderent.) Alius autem dicebat, *thau* symbolum eorum esse, qui legem servaverant; quoniam apud Hebræos *lex thora* (תורה) vocatur, et primum vocis hujus elementum est *thau*: quapropter symbolum est eorum, qui secundum legem vixerant. Tertius, e numero eorum qui in Salvatore crediderant, dicebat vetera elementa *thau* crucis formæ simile habere: ac prophetice enuntiari signum quo Christiani in frontibus insigniendi erant: quod sane omnes qui in Christum crediderunt, efformare solent initio cujusque operis, maxime autem orationum et lectionum sacrarum. Aquila autem et Theodotio dicunt, signum *thau*. [In cod. autem B ad marginem legitur, Ἀ., Θ., καὶ σημειώσεις τὸ θαῦμα, *mirabilia*, Σ., καὶ σημειώσαι σημείων.—In iis quibus Samaritani utuntur literis, *thau* non habet formam crucis; sed in vetustis Hebræorum nummis tribus his

modis comparet: et in nummis monumentisque Phœniciis, Cf. annotationem nostram ad Biblia quæ edidimus latine et gallice. Cæterum, apposite Cartwright (in mellificio Hebr. l. i. c. 4) reponi vult in versione Aq. et Theod., σημειώσεις τὸ vel τῷ θαυ, *signabis thau*, ut fert Hebraica veritas. Drach.]
V. 5. C, εἰς τὴν πόλιν ὀπίσω αὐτοῦ. Et ita Ald., Complut., Hebr. et Vulg. Drach.
V. 6. A., ἐφ' ὃν ἐπ' αὐτῷ τὸ θαυ etc. Ms. Jes. [B vero tantum sic, Θ., τὸ θαῦμα. Drach.]
Ibid. A., Θ., ἀπὸ τοῦ ναοῦ. Drusius.

C, καὶ ἀπὸ τῶν ἁγίων μου. Et ita Ald., Ald., Complut., Hebr. et Vulg. Et mox, ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν πρεσβυτέρων: — B: O', ἀπὸ τῶν ἁγ. μ. OI Γ', τοῖς ἁγίοις μου. Drach.
V. 7. O' Ἐδραῖος, τὰς αὐλὰς. Ibi Hieronymus: Pro atriis, quæ Hebraice dicuntur ASEROTH, LXX posuere *vias*. [Lectio Hebraici prodit e scholio. Notat etiam S. Hier. Drach.]
Ibid. καὶ κόπτετε καὶ πατάξετε τὴν πόλιν: Cætera non legit. Nonnulli codd., καὶ ἐξελεύσονται ἐκ τῆς πόλεως (aliter, ἐκποτῶν) τὴν πόλιν. Ex Polyglotten-Bibel. Et ita melius; Hebr. enim habet , et percusserunt, non autem , et percussit, ut supponit textus receptus τῶν LXX. — B: O', μιάνετε. A., σύν / . τὸν οἶκον. Drach.
V. 8. καὶ ὑπελείφθη ἐγώ. Drusius ex ms. Jes. [C, καὶ ὑπελείφθη ἐγώ: absque καὶ, quod tamen habet Hebr. Et mox, οἱμοὶ Ἀδωναὶ Κύριε, et ita Alex., Ald. et Complut. (Ἀδωναὶ K.) Hebr., ahah, Adonai Jehova. Vulg., heu, Domine Deus. — B: O', ἐν τῷ κόπτειν αὐτούς. A., Σ., καὶ ὑπελείφθη ἐγώ. O', ἐξαλείψεις: Ἀλλως, ἐξαλείψεις: *deles*: Ἀλλος, εἰς ἐξαλείφειν σὺ ποιεῖς; ad perditionem tu facis? Drach.]
V. 9. A., Σ., Θ., αἱμάτων. Drusius. [C utramque habet lectionem λαῶν, αἱμάτων, absque πολ-
λῶν, quod non est in Hebr., et potius glossatoris sapit vanum. Cæterum LXX interpretantes λαῶν, legerunt pro . — B: OI Γ', αἱμάτων. Et ad marg., ad ἀκαθαρσίας textus LXX, OI Γ', ἐκκλί-
σεως, *declinatione*. A., καὶ σφάλμου, *errare*. O', Κύριος. A., σύν / . τὴν γῆν. OI Γ', καὶ / . οὐκ. In LXX ita, Κύριος τὴν γῆν, οὐκ. Hebr. et Vulg., Dominus terram, et non. Drach.]
V. 10. O', καὶ. B: A., καὶ καί. Ἀλλος, καὶ ἐγώ εἰμι. Hebr., et etiam ego. Drach.
V. 11. Vide supra versu 2. IDEM.
Ibid. C iterum, ἐνδεδυμένος, pro ἐνδεδυκώς Rom. editionis. Mox, ἀπεκρίνατο καὶ λόγον: λέγων et ita Alex., sed absque asterisco. Hebr. et Vulg., respondit verbum, dicens. — B: O', ὁ ἐνδεδυμένος. Ἀλλος, ὁ ἐνδεδυκώς. — O', τὸν ποδήρη. A., τὰ ἐξάίρετα. Σ., τὰ λινὰ (Vontf. latine tantum attulit). Θ., τὸ βαδδίμ. — O', καὶ ἐξωσμένας τῇ ζώνῃ τὴν ὀσφιν αὐτοῦ. A., οὐ μελανοδοχεῖον τοῦ γραμματέως ἐν νώτῳ αὐτοῦ, *cujus atramentarium scribæ in dorso ejus*. Σ., ὁ τὴν πινγλίδα ἐν ὀσφυὶ ἔχων, *qui tabulam in renibus ha-*
bens. Hebr., qui tabella in lumbis ejus. IDEM.

TO EBPAIKON.	EZECHIELIS CAPUT X. TŌ EBPAIKON Ἑλληνικοὺς γράμμασι.	AKYAAΣ.
1 כְּבֹרָאָה דְּמֹחַ כֶּסֶם נִרְאָה עֲלֵיהֶם 5 כְּקוֹל אֱלֹהִים 7 וְיִשְׁלַח הַכְּרֹב אֶת־יָדוֹ מִבֵּינֵיהֶם 9 כְּעֵין אֶבֶן חֲרֹשֶׁת 11 כִּי הִבֹּקֵם אֲשֶׁר־יִפְנֶה הָרֹאשׁ	1. 5. 7. 9. 11.	1. 5. Ἰχθυόυ. 7. 9. Ὡς . . . χρυσολίθου. 11.
12 וְכָל־בָּשָׂר 13 הַגִּלְגָּל	12. 13.	12. Ὅπισθ' αὐτοῦ ἐπορεύοντο. 13. Τροχός.
14 וְאַרְבַּעָה פָּנִים לְאֶחָד פְּנֵי הָאָדָם פְּנֵי הַכְּרֹב וּפְנֵי הַשָּׁנִי פְּנֵי אָדָם וְהַשְּׁלִישִׁי פְּנֵי אֲרִיָּה וְהָרְבִּיעִי פְּנֵי־ נֶשֶׁךְ	14.	14.
16 גִּבְדֵּיהֶם מֵאֲעֹלָם	16.	16.
18 מֵעַל מַפְתַּן הַבַּיִת	18.	18.
21 אֲרִבְעָה אֲרַבְעָה פָּנִים 22 מֵרָאִידִם	21. 22.	21. Τέσσαρα τέσσαρα πρόσωπα. 22.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Veluti aspectus similitudinis solii apparuit super eos.	1. Quasi species similitudinis solii, apparuit super ea.	1.
5. Sicut vox Dei Saddai. 7. Et misit Cherub manum suam de inter Cherubim. 9. Tanquam oculus lapidis thar- sis. 11. Nam locum quo vertebat se caput.	5. Quasi vox Dei Omnipotentis. 7. Et extendit Cherub manum de medio Cherubim. 9. Quasi visio lapidis chryso- lithi. 11. Sed ad locum, ad quem ire declinabat quæ prima erat.	5. Potentis. 7. 9. Tanquam . . . chrysolithi. 11.
Post illud ibant. 12. Et omnis caro earum.	Sequebantur et cæteræ. 12. Et omne corpus earum.	Post illud ibant. 12.
13. O rota. 14. Et quatuor facies unicui- que, facies unius facies Cherub : et facies secundi facies hominis, et tertii facies leonis, et quarti fa- cies aquilæ.	13. Volubiles. 14. Quatuor autem facies habe- bat unum : facies una, facies Che- rub : et facies secunda, facies ho- minis : et in tertio facies leonis : et in quarto facies aquilæ.	13. Rota. 14.
16. Etiam ipsæ ab apud eos. 18. De super limine domus.	16. Sed et ipsæ juxta erant. 18. A limine templi.	16. 18.
21. Quatuor quatuor facies. 22. Aspectus eorum.	21. Quatuor vultus. 22. Intuitus eorum.	21. Quatuor quatuor facies. 22.

Notæ et variæ lectiones ad cap. X Ezechielis.

V. 1. ✕ ὥς θρασὺς etc. Ms. Jes. [C, ὥς θρασὺς : ὡφθῇ. In LXX nostris deest. Hebr., visa est. Vulg. apparuit. DRACH.]
 εἶδος θυμωμάτος, quasi species similitudinis. 'A., ✕ ὥς θρασὺς. Idem : 'A., ὡφθῇ, visa est. Σ., Θ.,
 V. 2. C, ... στολήν ✕ καὶ εἶπεν : (Hebr. et Vulg., et ait), εἰσελθε εἰς τὸ μέσον τῶν τροχῶν, καὶ ὑπο-

EZECHIELIS CAPUT X.
EZECHIELIS CAPUT X.

SYMMACHOS.

σ.

THEODOTIAN.

4.
5. Ὡς βροντὴ Θεοῦ Ἰκανού.
7.
9. Ὡς εἶδος ὑακίνθου.
11.

4. Ὁμοίωμα θρόνου ἐπ' αὐτῶν.
"Ἄλλως, ✕ ὥς ὄρασις ὁμοίωμα
θρόνου ὡσθὲν ἐπ' αὐτῶν.
5. Ὡς φωνὴ Θεοῦ Σαδδαι.
7. Καὶ ἐξέτεινεν ὁ Χερουβὶς τὴν
χεῖρα αὐτοῦ.
9. Ὡς ὄψις λίθου ἀνθρακος.
11. Ὅτι εἰς ὃν ἂν τόπον ἐπέβλε-
ψεν ἡ ἀρχὴ ἢ μία. "Ἄλλως, εἰς ὃν
ἂν τόπον, οὗ ἐπιβλέψαι ἡ κεφαλὴ.
"Ἄλλως, οὗ ἂν ἐκλινεῖ ὁ πρῶτος.
"Ἄλλως, οὗ ἐτρέπετο ὁ ἀρχηγός.

4.
5. Ὡς βροντὴ Θεοῦ Ἰκανού.
7. ✕ Ἐκ τῶν ἀναμέσων τῶν Χε-
ρουβίμ.
9.
11.

12.

Ἐπορεύοντο.
12. Vacat. "Ἄλλως, καὶ πᾶσα ἡ
σὰρξ αὐτῶν.

Ὅπισω αὐτοῦ ἐπορεύοντο.

12.

13.

13. Γέγελ. "Ἄλλως, ✕ κυλί-
σματα.

13.

14.

14. Vacat.

14. ✕ Καὶ τέσσαρα πρόσωπα εἶν
ἐν· τὸ πρόσωπον τοῦ ἐνδὲς πρό-
σωπον τοῦ Χερουβ, καὶ τὸ πρό-
σωπον τοῦ ἐνδὲς πρόσωπον ἀνθρώπου,
καὶ τρίτον πρόσωπον λέοντος, καὶ
τὸ τέταρτον πρόσωπον ἀετοῦ.

16.

16. ✕ Καί γε αὐτοὶ ἀπὸ τῶν ἐχό-
μενα αὐτῶν.

16.

18.

18. Ἀπὸ τοῦ οἴκου. "Ἄλλως, ἀπὸ
τοῦ αἰθρίου τοῦ οἴκου.

18.

21.

21. Τέσσαρα πρόσωπα.

21. Τέσσαρα τέσσαρα πρόσωπα.

22.

22. Vacat.

22. ✕ Τὴν ὄρασιν αὐτῶν.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1.

1. Similitudo throni super eos.
Aliter, sicut visio similitudo throni
visa est super eos.

1.

5. Sicut tonitru Dei Potentis.

5. Sicut vox Dei Saddai.

5. Sicut tonitru Dei potentia.

7.

7. Et extendit Cherub manum
suam.

7. De medio Cherubim.

9. Quasi species hyacinthi.

9. Quasi aspectus lapidis car-
bunculi.

9.

11.

11. Quoniam in quemcumque
locum respiciebat principium
unum. *Alius*, in quemcumque lo-
cum quo respiciet caput. *Alius*,
quocumque declinabat primus.
Alius, quo vertebatur dux.

11.

ibant.

Post illud ibant.

12.

12. Vacat. *Alius*, et omnis caro
eorum.

12.

13. Volubiles.

13. Gelgel. *Aliter*, volubilitates.

13.

14.

14. Vacat.

14. Et quatuor facies uni : fa-
cies unius facies Cherub, et facies
unius facies hominis ; et tertium,
facies leonis, et quartum, facies
aquilæ.

16.

16. Etiam ipsi ab apud eos.

16.

18.

18. A domo. *Alius*, de subdio
domus.

18.

21.

21. Quatuor vultus.

21. Quatuor quatuor facies.

22.

22. Vacat.

22. Visionem eorum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. X Ezechiels.

κάτω τοῦ Χερουβίμ. Pro δράκας, Alex. et Ald.,
χειρας. — B : σ, τὴν στολήν. Ἀ., ἐξαίρετα τὰ
μόνα, *principiis singularibus* (cf. quæ adnotavimus
ad § 2 antecedentis cap.). Σ., τὰ λινά. Θ., βαδδίν. —

σ, τὰς δράκας σου. "Ἄλλως, τὰς χεῖρας σου. — σ, ἐκ.
Σ., Θ., ✕ τοῦ /. μέσου. Jam monuimus /. indicare
sinem additionis. DRACH.

V. 4. C, καὶ ἀπῆρην ἡ ὁδὸς Κυρίου ἀπὸ τοῦ Χε-

ροῦδ. B : 'A., ὑψώθη. — O', καὶ ἐπλήσσε τὸν οἶκον ἡ νεφέλη. Θ., ἐπλήσθη ὁ οἶκος τῆς νεφέλης. IDEM.

V. 5. Σ., Θ., βροντῇ Θεοῦ Ἰκανοῦ. Drusius et Coisl. Hieronymus vero ait : « *Saddai* Aquila, Symmachus et Theodotio Ἰκανόν, quod *fortem potentemque* significat, transtulerunt. » Vide cap. i, v. 24. [Pro ἔως, alii legunt πρό. Ex Lamb. Bos. DRACH.]

V. 6. O', ἐκ μέσου. Complut., ἐκ τοῦ μεταξὺ. — B : O', τὴν στολήν. 'A., τὰ ἐξάφρετα. Σ., τὰ λινά. Θ., τὰ βαδδίν. Idem : Σ., ✕ τοῦ τροχοῦ. O', Θ., ✕ τῶν τροχῶν. — O', ἐχόμενος. 'A., πλησίον, *prope*. DRACH.

V. 7. Θ., ἐκ τῶν ἀναμέσον etc. Ms. Jes. Edit. Rom. variat. [Edit. Rom., καὶ ἐξέτεινε τὴν χεῖρα. C, καὶ ἐξέτ. ὁ Χερουβ (et ita Alex. et Complut. Ald., ὁ Χερουβίμ) τὴν χεῖρα αὐτοῦ ✕ ἐκ τῶν ἀναμέσον τῶν ✕ Χερουβίμ, εἰς μέσον τοῦ πυρὸς τοῦ ὄντος ἐν μέσῳ (etiam Complut., ἐν μέσῳ) τῶν Χ. DRACH.]

V. 9. Edit. Rom., καὶ ἴδον, καὶ ἰδοὺ τροχοὶ τέσσαρες. C, καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ τέσσαρες τροχοὶ (etiam Complut. tēs. tr. ut Hebr. et Vulg., quatuor rotæ) εἰστήκεισαν ἐχόμενοι τῶν Χερουβίμ· τροχὸς εἰς ἐχόμενος Χερουβ ἐνός ✕ καὶ τροχὸς εἰς ἐχόμενος Χερουβ ἐνός ; (et ita Alex., Hebr. et Vulg. In edit. Rom. desiderantur quæ hic sub asterisco). DRACH.

Ibid. Theodoretus Symmachii versionem adfert. Hieronymus vero ait : « Juxta LXX quasi visio λίθου ἄνθρακος, i. e. *carbunculi*, licet in Hebraico THARSIS scriptum sit : quod Aq. *chrysolithum*,

Symm. *hyacinthum* transtulerunt. » [B habet tantum, 'A., ὀφθαλμῶν, interpretatio vocis Hebraicæ ἵγצו. Idem cod. : O', ἐχόμενος. 'A., πλησίον. Pro ἔως, in ultimo loco, alii, ὄρασις. Ex Lamb. Bos. DRACH.]

V. 10. B : O', καὶ ἡ ὄρασις αὐτῶν (ita Alex. C autem ut et edit. Rom. absque articulo. Complut., καὶ ἡ θεωρία αὐτῶν). 'A., Θ., ἡ ὄρασις. Σ., τὸ εἶδος. DRACH.

V. 11. Ἄλλος, εἰς ὃν ἂν τρόπον etc. Has omnes lectiones exhibet ms. Jes.

Ibid. 'A., Θ., ὁπίσω etc. Ms. Jes. [C, ὁπίσω αὐτοῦ :—B : O', οὐκ ἐπιστρεφον. Σ., οὐ μετατρέποντο, non convertebantur. — O', ἐπέβλεψεν ἡ ἀρχὴ ἡ μία. 'A., νεύει κεφαλὴ, *vergit caput*. Ἄλλος, ἐπιβλέπει ἡ κεφαλὴ, *respicit caput*. Σ., ἐτρέπετο ὁ ἀρχηγός, *vertebatur dux*. Θ., ἐκλίνετο ὁ πρῶτος, *declinabat primus*. Ἄλλος, ἐκλινε ὁ πρῶτος, *declinabat*. — Isti τῶν O', ἐπορεύοντο, præponit hanc Theodotionis lectionem, ὁπίσω αὐτοῦ. DRACH.]

V. 12. Ἄλλος, καὶ πᾶσα etc. Drusius. [C, ✕ καὶ πᾶσαι αἱ σάρκες αὐτῶν : Scholion in ed. Rom., καὶ πᾶσαι αἱ σάρκες αὐτοῦ. Complut. ut Ἄλλος noster. — B : 'A., Σ., Θ., O', καὶ πᾶσαι αἱ σάρκες αὐτῶν, ut C in textu. Sed Hebr., *caro*. DRACH.]

V. 13. Hieronymus : « Rotæ quoque ipsæ appellatæ sunt lingua Hebraica GELGEL, quod Symm. *volubiles*, Aquila *rotam* interpretatus est. » Ms. Jes. habet, ✕ κυλίσματα, quæ est forte versio Symmachii. [B : O', Γελγλ. Σ., κυλίσματα, ut suspicatus

EZECHIELIS CAPUT XI.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

AKYAAΣ.

Ἑλληνικοὶ γράμμασι.

11. הִיא לֹא־תִהְיֶה לָכֶם לְסִיר וְתִהְיֶה בְּתוֹכָם לְבָשָׁר אֶל־גִּבְלֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר אֲחַבֵּם
12. וַיֹּדַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה אֲשֶׁר חָקִי לֹא הִלָּחֵם וּמִשְׁפָּטִי לֹא עָשִׂיתִם וּבְמִשְׁפָּטֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סָבִיבוֹתֶיכֶם עָשִׂיתֶם

15. אֲחִיךָ אֲחִיךָ אֲנִשִּׁי

כל

VERSIO HEBRAICI TEXT.

11. Hæc non erit vobis in lebetem, et vos eritis in medio ejus in carnem. In termino Israel judicabo vos.

12. Et scietis quia ego Dominus, quia in præceptis meis non ambulastis, et judicia mea non fecistis : sed juxta judicia gentium, quæ in circuitu vestro, fecistis.

15. Fratres tui, fratres tui, viri. Ipsa tota.

VULGATA LATINA.

11. Hæc non erit vobis in lebetem, et vos non eritis in medio ejus in carnes : in finibus Israel judicabo vos.

12. Et scietis quia ego Dominus : quia in præceptis meis non ambulastis, et judicia mea non fecistis, sed juxta judicia gentium, quæ in circuitu vestro sunt, estis operati.

15. Fratres tui, fratres tui, viri. Universi.

Notæ et variæ lectiones

ad cap. XI Ezechielis.

V. 1. Pro τῆς πόλης, *portæ*, ut etiam Hebr. et Vulg., C habet, τῆς αὐλῆς, *atrii*. Mox, εἶδον, et ita quasi constanter, pro ἴδον editionis Rom.—Hebr., Jaazaniam filium Azzur. Vulg., Jezoniam filium Azur. Edit. Rom., Ἰεζονίαν τὸν τοῦ Ἐζερ. C, Ἰεζονίαν τὸν τοῦ Ἀζούρ. Alex. et Ald., Ἰαζερ.—Hebr., filium Banaiahu. Vulg., filium Banaia. LXX, τὸν τοῦ Βαναίου. C, τὸν τοῦ Βανέου. — B : O', τὸν τοῦ Ἀζούρ. Ἄλλως, Ἰάζερ. Oī Γ', τὸν υἱὸν Ἀζούρ. — O', τὸν τοῦ Βανέου. Ἄλλος, τὸν υἱὸν τοῦ

Βανέου. — O', τοὺς ἀρηγουμένους. Oī Γ', τοὺς ἀρχοντας. DRACH.

V. 2. O', καὶ εἶπεν Κύριος. Illud Κύριος deest in Complut. nec habet Hebr. — B : O', καὶ βουλευόμενοι. Σ., καὶ συμβουλευόντες, *et consulentes*. IDEM.

V. 3. B : O', προσφάτως, *recenter*. Σ., ἀρτίως, *modo*. Editor Romanus libri Jezeciel Tetraplorum vertit, *perfecte* ; sed non quadrat. IDEM.

V. 5. O', λέγε. C, εἰπέ (non εἶπε, ut edi jussit idem editor). IDEM.

15. ✕ Ἀδελφοὶ σου, ἀδελφοὶ σου οἱ ἄνδρες.

(Σὺμπαντες.)

AQUILA.

11.

12.

15. Fratres tui, fratres tui, viri. Universi.

est Montf. Lamb. Bos : 'A., τροχός. Σ., εὐστροφα, hanc vocem Græcam non habuit Montf., qui Latini-
nam tantum dedit ex S. Hieron. DRACH.]

V. 14. Θ., καὶ τέσσαρα πρόσωπα etc. Ms. Jes. Drusius vero sic sine interpretis nomine : καὶ τέσσαρα πρόσωπα εἶχεν ἕκαστος τῶν ζώων· τὸ πρόσωπον τὸ ἐν πρόσωπον Χερουβ, καὶ τὸ πρόσωπον τὸ δευτερον πρόσωπον ἀνθρώπου, καὶ τὸ τρίτον etc. Hieronymus vero ait : Porro quod sequitur, *audiente me*, usque ad eum locum ubi scriptum est, *elevati sunt Cherubim*, in LXX non habetur, sed de Hebraico additum est. » [Ita etiam C, omnia sub asteriscis ; sed pro altero τοῦ ἐνός habet, τοῦ δευτέρου, ut Hebr., יְשֻׁבִּי, *secundi*. Cæterum, τὸ τρίτον πρόσ. et τὸ τέταρτον πρόσ. forsitan melius vertere-
tur, *tertia facies, quarta facies*. Alex., Ald., Complut., τέσσαρα (Alex., τέσσαρα) πρόσωπα τῶν ἐνί· (pro τῶ ἐνί Complut. habet, εἶχεν ἕκαστος τῶν ζώων) τὸ πρόσωπον τοῦ ἐνός (Complut., τὸ ἐν) πρόσωπον Χερουβ (Ald., τοῦ Χερουβίμ) καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ δευτέρου (Complut., τὸ δευτερον) πρόσωπον ἀνθρώπου, καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ τρίτου (Ald. et Complut., καὶ τὸ τρίτον πρόσ.) πρόσωπον λέοντος, καὶ τὸ τέταρτον πρόσωπον αἰετός. DRACH.]

V. 15. Hebr. et Vulg., et elevata sunt Cherubim. Ipsum est animal... C, καὶ ἐπῆραν τὰ Χερουβίμ· τοῦτο τὸ ζῶον... Alex., Ald., Complut., καὶ ἐπῆραν (Ald., ἀπῆραν. Complut., ἐπῆρθη) τὰ Χερουβίμ (Ald., Complut., τὰ Χερουβίμ)· τ. τ. ζ. Romana autem edit. non quadrat cum Hebr. Sequitur in C, δ εἶδον ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ Χωδάρ. DRACH.

V. 16. * καίτε αὐτοὶ etc. Ms. Jes. [C ita : * καίτε αὐτοὶ ἀπὸ τῶν ἐγόμενα * αὐτῶν : Sic etiam Alex., Ald. et Complut. editi., parum inter se di-
versæ. — B : O, καὶ ἐν τῷ ἐξαίρειν. Σ., καὶ ἐν τῷ ἐπαίρειν. Ἀλλος, ἐπαϊρόντων. — O, τοῦ μεταωρίζεσθαι ἀπὸ τῆς γῆς. Σ., τοῦ ὑψοῦσθαι ἐπάνωθεν, *elevari desuper*. Idem in marg. ad vocem ἐγόμενα, 'A., πλησίον. DRACH.]

V. 17. Pro nostro μεταωρίζοντο, C habet ἐμ-
εωρίζοντο. — B : O, ζωῆς. 'A., τοῦ ζώου. DRACH.

V. 18. Ἀλλος, ἀπὸ τοῦ αἰθρίου etc. Drusius. [C, ἀπὸ * τοῦ αἰθρίου : τοῦ οἴκου. — B : 'A., Σ., τῶν οὐδῶν, *liminibus*. DRACH.]

V. 19. B : O, ἐνώπιον ἐμοῦ. 'A., κατ' ὀφθαλμούς μου, ut Hebr., יְנִיחַ, *ad oculos meos*. — O, τῆς ἐπ-
έναντι (?). Σ., τῆς ἀνατολικῆς, *orientalis*. Θ., κατ' ἀνατολάς, *ad orientem*. DRACH.

V. 20. C, ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ + τοῦ : Χωδάρ, per
ω. IDEM.

V. 21. 'A., Θ., τέσσαρα τέσσαρα πρόσωπα. Ms. Jes. [C, * τέσσαρα : τέσσαρα πρόσ. Et mox. ὁμοίωμα χειρῶν ἀνθρώπου. Et ita Alex. Hebr. et Vulg., *hominis*. — B : Ἀλλος, τ. τ. πρ. DRACH.]

V. 22. Θ., τὴν ὄρασιν αὐτῶν. Ms. Jes. [C, καὶ ὁμοίωμα τῶν προσώπων αὐτῶν, ταῦτα τὰ πρόσωπά ἐστιν, δ εἶδον + ὑποκάτω τῆς δόξης Θεοῦ Ἰσραὴλ : (Hebr. non habet) ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ αὐτοῦ Χωδάρ * τὴν ὄρασιν * αὐτῶν : Etiam Alex., Ald., Complut., τὴν ὄρ. α., pro quo Sym. in cod. B, τοῦ εἰδούς, *speciei*. DRACH.]

EZECHIELIS CAPUT XI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

O.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

11.

11. Ἀλλος, αὕτη ὁμὴν οὐκ ἔσται
εἰς λέβητα, καὶ ὑμεῖς οὐ μὴ γένη-
σθε ἐν μέσῳ αὐτῆς εἰς κρέα, ἐπὶ
τῶν ὀρίων τοῦ Ἰσραὴλ κρινὺ ὑμᾶς.

11.

12.

12. Ἀλλος, καὶ ἐπιγνώσεσθε ὅτι
ἐγὼ Κύριος, ὅτι ἐν τοῖς δικαίωμασί
μου οὐκ ἔπορεύθητε, καὶ τὰ κρίμα-
τά μου οὐκ ἐποίησατε· ἀλλὰ κατὰ
τὰ κρίματα τῶν ἐθνῶν τῶν περι-
κύκλῳ ὑμῶν ἐποίησατε.

12.

15. * Ἀδελφοί σου, ἀδελφοί σου,
οἱ ἄνδρες.

15. Οἱ ἀδελφοί σου καὶ οἱ ἄνδρες.

15. * Ἀδελφοί σου, ἀδελφοί σου,
οἱ ἄνδρες.

(Σύμπαντες.)

Συντετέλεσται.

(Σύμπαντες.)

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

11.

11. *Alius*, hæc vobis non erit
in lebetem, et vos non eritis
in medio ejus in carnes : super
terminos Israel judicabo vos.

11.

12.

12. *Alius*, et cognoscetis quia
ego Dominus, quia in iustifica-
tionibus meis non ambulastis, et
judicia mea non fecistis, sed se-
cundum judicia gentium, quæ in
circuistis vestro, fecistis.

12.

15. Fratres tui, fratres tui, viri.
Universi.

15. Fratres tui, et viri.
Consummata est.

15. Fratres tui, fratres tui, viri.
Universi.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XI Ezechielis.

V. 6. O, καὶ ἐνεπλήσατε τὰς ὁδοὺς αὐτῶν. C, καὶ
ἐπλήσατε τὰς ὁδοὺς αὐτῆς. Illud αὐτῆς habent Alex.
et Ald. Hebr. et Vulg., ejus, *d'elle*. IDEM.

V. 7. Pro Κύριος, C, Ἀδωναΐ K. Alex. quoque,
Ald. et Complut., Ἀδωναΐ K. Hebr., Adonai Je-
hova. Vulg., Dominus Deus. Sic etiam in præsentī
cap. 15, 16, 17, 21. IDEM.

V. 8. O, Κύριος. C, K. K. Alex., Ald., Complut.,
Hebr. et Vulg., ut ὃ antecedit. IDEM.

V. 10. C, ὀρίων. Ita et Complut. Hebr. et Vulg.

similiter, *finibus*. Quod autem in edit. Rom. aliis-
que non paucis exemplaribus, necnon apud Theo-
doretum, legitur, ὀρέων, *montibus*, ἀμάρτημα γρα-
φικόν videtur esse librarium. Apposite Drusius :
« Nam proclivis sane lapsus de ὀρίων in ὀρέων. »
IDEM.

V. 11. Ἀλλος, αὕτη ὁμὴν etc. Drusius. [C habet
ut *alius*, absque ulla præfixa nota ; sed pro γένη-
σθε, legit γενήσεσθε. Istam varietatem non obser-
vavit editor textus Tetraplorum. — B, in margine,

ad vocem γενήσεσθε, οι Γ', ἐσσεσθε. Etiam Alex. et Complut. ut alius; sed Alex. pro ὁρίων, legit, ὁρίων. DRACH.]

V. 12. Ἄλλος, καὶ ἐπιγνώσεσθε. Drusius. Notatque Hieronymus hæc in LXX non haberi, sed ex Hebræo addita fuisse: quæ tamen ille Latine tantum adfert. [C ita: καὶ ἐπιγνώσεσθε ὅτι ἐγὼ Κύριος· (quæ sequuntur sunt etiam in B) καὶ ὅτι ἐν... οὐκ ἐποίησατε καὶ τὰ κρίματα τῶν ἰδίων τῶν περικύκλω ὑμῶν ἐποίησατε. Et ita Complut., nisi quod legit, ὅτι ἐν ταῖς ἐντολαῖς. Alii exhibent alterum stichum bina cum negatione: ἀλλ' οὐδὲ κατὰ τὰ κρίματα... οὐκ ἐποίησατε. Sed S. Hieron. versio Latina hujus loci, et Hebr. textus, sine negatione: sed juxta judicia gentium, quæ in circuitu vestro sunt, estis operati. DRACH.]

V. 13. B: O, δ. OI Γ', υἱός / τοῦ Βαβαθου.—O,

οἱμοι. Ἄλλως, οἱμοι, οἱμοι (sic, circumfl.). OI Γ', ὅμοι.—O, εἰς συντέλειαν. Σ., εἰς ἀνάλωσιν, in excidium. —O, τοὺς καταλοιπούς. Σ., τὸ λείψανον, reliquias. DRACH.]

V. 13. καὶ οἱ Γ', ἀδελφοί σου etc. Ms. Jes. [Et ita C, sed absque asterisco. Et mox legit: ἡμῖν καὶ αὐτοῖς δέδοται. — B: O, αἰχμαλωσίας σου. Ἀ., ἀγγιστείας σου, propinquitatis tuæ. O, συντετέλειται. Ἄλλος, πάντας. O, μακρὰν ἀπέχετε. Θ., μακρύνθητε, procul recedite. O, ἡμῖν. Ἀ., Θ., αὐτῇ δέδοται, ipsa data est. DRACH.]

Ibid. Hieronymus: « Pro universis, illi (scil. LXX) posuerunt, consummata est, propter litterarum et verbi ambiguitatem: CHULLO enim quod Aq., Sym. et Theod. universos interpretati sunt, illi verterunt, consummata est, quod juxta sensum

EZECHIELIS CAPUT XII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
בית דבור 2	2.	2.
בית מור 3	3.	3.
הנשיא הכושם 10	10.	10.
אריק אחריהם 14	14.	14.
ברעש 18	18.	18.
הכושל 22	22.	22.
ואבד 24	24.	24.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. In medio domus rebellionis.	2. In medio domus exasperantis.	2.
3. Domus rebellionis.	3. Domus exasperans.	3.
10. Principi onus.	10. Super ducem onus.	10.
14. Evacuabo post eos.	14. Evaginabo post eos.	14.
18. In tremore.	18. In conturbatione.	18.
22. Proverbium.	22. Proverbium.	22.
Et peribit.	Et peribit.	
24. Lenientis.	24. Ambigua.	24.

Notæ et variorum lectiones ad cap. XII Ezechielis.

V. 2. Ἄλλος, ἐν μέσῳ οἴκου παραπ-. Drusius. Hieronymus vero hæc notat: « Pro eo quod nos vertimus, in medio domus exasperantis tu habitas, LXX posuerunt: In medio iniquitatum eorum tu habitas. » [Oἴκου legitur etiam apud Theodoretum. — B: O, Σ., Θ., τοῦ βιάσθαι. Ἄλλος, τοῦ ὁρᾶν, ad faciendum. Lapsus manifestus pro ὁρᾶν. Et ita Alex. et Ald., ὁρᾶν. O, οἴκος παραπικραίνων. Ἀ., Σ., οἴκος προσεριστής, domus contentiosa. (Edit. Rom. ad hunc,) Theodoretus ex Symm., προσεριστής.) Drusius autem ad γ 3 seq. refert, et, ut de more, Montfauconium post se trahit. Cæterum Aquilæ pariter, uti vides, tribuenda est lectio. DRACH.]

V. 3. Σ., οἴκος προσεριστής. Drusius.

Ibid. C ita: σκεὺ αἰχμαλωσίας, καὶ αἰχμαλωτίζῃ. Itā etiam Alex. et Ald. Complut. autem,

αἰχμαλωτεύθητι. Hebr. et Vulg., vas transmirationis, et transmigrabis. Mox, εἰς τόπον ἕτερον. Itā etiam Complut., Hebr. et Vulg.— B: O, αἰχμαλωσίας. Ἀ., μετοικεσίας, transmirationis. O, ἐστὶ. Ἄλλος, εἰσίν. Et ita Hebr., sunt. DRACH.]

V. 4. C, ἐσπέρας ἐνώπιον αὐτῶν, ὡς ἐκπορεύεται αἰχμάλωτος. Eundem ordinem verborum habent Hebr., Vulg., Alex., Ald. et Complut., quem haud servat Rom. edit. Idem.

V. 5. Hebr., ad oculos eorum. In LXX nostris desunt. C, καὶ εἰς ὀφθαλμούς καὶ αὐτῶν. — B: O, εἰς τὸν τοίχον. Ἄλλος, ἐν τῷ τοίχῳ, in pariete. Et ita Hebr. Idem.

V. 6. B: O, ἀναληψθήσῃ. Ἀ., ἀρθήσῃ, tolleris. Θ., ἀρτίς, portabis. Hebr., portabis. — O, τέρας. Ἄλλος, πέρας, terminum. Sed alius lectio lapsus est librarii, quod palam. Idem.

omnino non resonat. Codex no-ter vetustissimus habet CHOLLO. [Extulerunt LXX חָלָל, cala pro cullo.

DRACH.]

V. 16. Post eis τὰ ἔθνη C addit : καὶ διασκορπίω αὐτοὺς εἰς τὰ ἔθνη. Supervacanea et obelo notanda. Mox, εἰς πᾶσαν τὴν γῆν. Artic. τὴν etiam in Alex. legitur. — B : O', ἀπόσωμαι αὐτούς. Σ., μακρὰν ποιήσω αὐτούς, *procul faciam eos*. — O', οὐ. Σ., εἰς ἄς, *ad quas*. DRACH.

V. 17. B : O', οὐ. Σ., ὅπου. IDEM.

V. 18. B : O', πάντα. 'Α., ✕ σύν/. πάντα.—O', τὰ βδελύγματα αὐτῆς. Σ., τὰ σίχη αὐτῆς. IDEM.

V. 19. B : O', ἐτέραν (legerunt ἑτέραν). 'Α., Σ., θ., μλαν, unum. Et ita Hebr., et Vulg. — O', δώσω ἐν αὐτοῖς. Σ., (δώσω) εἰς τὰ ἔγχεα ὀμῶν, *in viscera vestra*. Ad lit. ex Hebr., עֲבַרְבָּר. IDEM.

V. 20. B : O', ἐν τοῖς προτάγμασί μου. 'Α., ἐν ταῖς ἀκριβείαις μου, *in accuratis statutis meis*. IDEM.

V. 21. B : O', καὶ εἰς τὴν καρδίαν τῶν βδελυγμάτων αὐτῶν. 'Αλλως, καὶ κατὰ τὰς καρδίας..., *et secundum corda...* Σ., ὧν δὲ πρὸς τὴν ἐνθύμησιν τῶν βδελυγμάτων αὐτῶν, *quorum autem (cor) ad cogitationem abominationum suarum*. IDEM.

V. 22. B : O', ἐγόμενοι αὐτῶν. 'Α., συμφώνως. IDEM.

V. 24. LXX, καὶ ἀνέλαβέ με πνεῦμα. C vero cum Complut., καὶ πν. ἀνέλ. με. Et ita Hebr. et Vulg. — B : O', καὶ ἀνέβην ἀπὸ τῆς ὁράσεως ἡς. Σ., καὶ ἀνελήφθη ἀπ' ἐμοῦ ἡ ὁρασις ἡν. Hebr., et ascendit desuper me visio, quam. IDEM.

V. 25. B : O', πρὸς τὴν αἰχμαλωσίαν. 'Α., σύν/. πάντας. IDEM.

EZECHIELIS CAPUT XII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

O'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2.	2. Ἐν μέσῳ τῶν ἀδικιῶν αὐτῶν. "Ἄλλος, ἐν μέσῳ οἴκου παραπικραίνοντος.	2.
3. Οἶκος προσεριστής.	3. Οἶκος παραπικραίνων.	3.
10.	10. Ὁ ἄρχων καὶ ὁ ἀφηγούμενος. "Ἄλλος, τῷ ἄρχοντι καὶ τῷ ἀφηγούμενῳ.	10.
14. Γυμνώσω ὀπίσω αὐτῶν.	14. Ἐκκενώσω ὀπίσω αὐτῶν. "Ἄλλος, ἐκχεῶ ὀπίσω αὐτῶν.	14.
18.	18. Μετὰ ὀδύνῃς. "Ἄλλος, μετ' ἐνδείας.	18.
22. Παροιμία. Διαπνεύσει.	22. Παραβολή. Οἱ λοιποὶ, <i>idem</i> . Ἀπολλωλεν.	22.
24.	24. Τὰ πρὸς χάριν. Οἱ λοιποὶ,	24.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

2.	2. In medio iniquitatum ipsorum. Alius, in medio domus exasperantis.	2.
3. Domus contentiosa.	3. Domus exasperans.	3.
10.	10. Princeps et dux. Alius, principi et duci.	10.
14. Nudabo post eos.	14. Evacuabo post eos. Alius, effundam post eos.	14.
18.	18. Cum dolore. Alius, cum penuria.	18.
22. Proverbium. Dissipabitur in vaporem.	22. Parabola. Reliqui, <i>idem</i> . Periit.	22.
24.	24. Juxta gratiam. Reliqui, lubrica.	24.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XII Ezechielis.

V. 7. Hebr. et Vulg., quasi vasa. In LXX nostris deest. C, cum Alex., Ald. et Theodor., ὡς σκεῦθ. Complut., σκεῦθ. — Hebr. et Vulg., manu. In LXX nostris deest. C, cum Alex., Ald. et Complut., τῇ χειρὶ. — Pro ἑπ' ὤμων, C legit, ἀπ' ὤμων. Hebr., super humero. — B : O', καὶ κεκρυμμένος. 'Α., ἐν ἀγλῶτι, *in caligine*. Σ., ἐν σκοτίᾳ, *in tenebris*. Θ., ἐν σκότει, *id. IDEM*.

V. 8. C, πρὸς με τοπρωτ. Idem ordo verborum in Alex. et in Hebr. IDEM.

V. 9. Pro εἶπαν, dixerunt, C legit, εἶπον, dixi. Hebr. autem, dixerunt. Mox, non habet articulum ὁ ante παραπικραίνων. IDEM.

V. 10. "Ἄλλος, τῷ ἄρχοντι etc. Ms. Jes. [Alex., εἶπον τῷ ἄρχοντι καὶ τῷ ἀφηγούμενῳ Ἰερουσαλήμ. Ita etiam Ald. et Complut. Sed non habent εἶπόν, et ante Ἰερους. addunt ἐν. — Pro: Κύριος Κύριος,

Complut., Ἀδωναΐ K.—B : ὁ ἄρχων καὶ ὁ ἀφηγούμενος. 'Α., τῷ ἐπικρατῶν τὸ ἄρμα τοῦτο, *sublato onus hoc*. Σ., περὶ τοῦ ἄρχοντος τὸ λῆμμα τοῦτο, *de principe assumptio hæc*. Θ., οἱ λοιποὶ, ὁ ἄρχων ὁ ἀφηγούμενος οὗτος, *princeps dux hic*. "Ἄλλος, τῷ ἄρχοντι καὶ τῷ ἀφηγούμενῳ. DRACH.]

V. 11. B : O', αὐτῶν. 'Α., ὁμῖν (legit, οὖν, *vobis*). Σ., θ., αὐτοῖς, *ipsis*. Hebr., עִמָּי, *eis*. DRACH.

V. 12. C ita : καὶ ὁ ἄρχων ὁ ἐν μέσῳ αὐτῶν. Hebr. et Vulg., et dux qui est in medio eorum. In fine commatis, pro τὴν γῆν, habet C, τὴν ὁργὴν, sed perperam.—B : 'Α., σύν/. τὴν γῆν. IDEM.

V. 13. B : O', ἐν τῇ περιοχῇ μου. 'Α., ἀμφιδελήστρω μου, *retiaculo meo*. Σ., σαγήνη μου, *sagena mea*. IDEM.

V. 14. Σ., γυμνώσω etc. Ms. Jes. [C ut alius, et ita Alex., Ald. et Complut.—B : O', τοὺς ὀντίλα-

βομένους αὐτοῦ. 'Α., ἀγάλματα αὐτοῦ, *simulacra ejus*. Σ., τὰ πτερὰ αὐτοῦ, *alas ejus*. Θ., τὰ ὑποστηρίγματα αὐτοῦ, *sustentacula ejus*. Et ad marginem, pro ὀπίσω αὐτῶν, habet ἀκολουθοῦσαν αὐτοῖς, *persequentem illos*, quod refertur ad præcedentem vocem *βομβαίαν*, *gladium*. DRACH.]

V. 16. B : Ο', καὶ ὑπολείψομαι. 'Αλλος, καὶ ὑπολήψομαι, *et suscipiam*. Ο', καὶ ἐκ θανάτου. 'Α., Σ., καὶ ἐκ λοιμοῦ, *et a peste*, uli et Hebr. DRACH.

V. 18. 'Αλλος, μετ' ἐνδελας. Ms. Jes. [Et ita C cum Ald. — B : 'Α., ἐν σεισμῷ, in *commotione*. Σ., ἐν ἀκαταστασίᾳ, in *instabilitate*. Θ., ἐν σάλῳ, in *commotione*. Idem cod. : Ο', μετὰ βασάνου, *cum tormento*. 'Α., ἐν κλόνοις, in *commotionibus*. Σ., μετὰ σάλου, *cum commotione*. Θ., σπουδῆς, *sollicitudine*. DRACH.]

V. 19. Pro λέγει Κύριος, C, cum Alex., Ald., Complut., λ. 'Αδ. K. Hebr. et Vulg. similiter ut saepe indicatum. — Pro πάντες οἱ κατοικοῦντες, Complut. melius, πάντων τῶν κατοικούντων, *omnium qui habitant*; ita enim fert Hebr. veritas, et

sic vertit Vulg. — C, ἀφανισθῇ ἡ γῆ συμπληρώματι, pro σὺν πληρώματι, *editionum cæterarum*. — B : Ο', μετ' ἐνδελας, *cum egestate*. 'Α., Θ., ἐν μερίμνῃ, in *sollicitudine*. Σ., μετ' ἀκαταστασίας, *cum instabilitate*. Ο', μετ' ἀφανισμοῦ, *cum dissipatione*. Σ., ἀδημονίας, *desperatione*. Ο', σὺν πληρώματι αὐτῆς, Σ., ἀπὸ πληρώματος αὐτῆς, *a plenitudine sua* (et ita Hebr.). 'Αλλος, ἐν τῷ πληρώματι. Ο', ἐν ἀσεβείᾳ γὰρ πάντες οἱ κατοικοῦντες, in *impietate enim omnes qui habitant*. Σ., διὰ ἀδικίαν πάντων τῶν κατοικούντων, *propter iniquitatem omnium inhabitantium*. DRACH.

V. 20. B : Ο', ἐξηρημωθῇσονται, in *desolationem erunt*. 'Α., καθαιρεθῇσονται, *destruentur* (et ita Hebr.). Σ., κενωθῶσιν, *evacuabuntur*. Ο', εἰς ἀφανισμόν, in *dissipationem*. Σ., ἀτακτος, *inordinata*. Idem.

V. 22. Hieronymus : « Quod nos diximus, proverbium, juxta Symmachum, omnes alii interpretes *parabolam* transtulerunt, quæ Hebraice appellatur MASAL. »

EZECHIELIS CAPUT XIII.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

AKYAAΣ.

2 הנבאים ואמרת לנביאי מלכם

2.

2. ✕ Τοὺς προφητεύοντας, καὶ ἐρεῖς τοῖς προφῆταις τοῖς προφητεύουσιν ἀπὸ καρδίας αὐτῶν.

3 אשר הלכים אחר רוחם

3.

3.

4 כשעלים בדרבנת נביאך ישראל

4.

4. Ὡς ἄλωπεκες ἐν ταῖς ἐρήμοις οἱ προφῆταί σου, Ἰσραήλ.

5 לא עליתם בפצת חגולו גדר על־בית ישראל לעמד בבולמח ביום ידח

5.

5.

7 ואמרום נאם־יהוה ואני לא דברתי

7.

7.

9 בסדר

9.

9.

10. 11 מחים אתה תפל ; אמר

10, 11.

10, 11. ('Αλεφουσιν) αὐτὸν ἀναλον, εἰπόν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

2. Prophetantes : et dices prophetantibus de corde suo.

2. Qui prophetant : et dices prophetantibus de corde suo.

2. Prophetantes : et dices prophetis prophetantibus de corde suo.

3. Qui euntes post spiritum suum.

3. Qui sequuntur spiritum suum.

3.

4. Tamquam vulpes in desertis prophetæ tui, Israel.

4. Quasi vulpes in desertis prophetæ tui, Israel.

4. Quasi vulpes in desertis prophetæ tui, Israel.

5. Non ascendistis in fracturas, et sepivistis sepem super domum Israel ad standum in bello in die Domini.

5. Non ascendistis ex adverso, neque opposuistis murum pro domo Israel, ut staretis in prælio in die Domini.

5.

7. Et dicentes : Dixit Dominus, et ego non locutus sum.

7. Et dicitis, Ait Dominus, cum ego non sim locutus.

7.

9. In secreto.

9. In consilio.

9.

10, 11. Oblinentes eum insulso : Dic.

10, 11. Liniebant eum luto absque paleis. Dic.

10, 11. Liniunt eum absque sale. Dic.

Ibid. Hieronymus : « Omnis visio peribit : vel juxta Symmachum, διαπνεύσει, id est, in ventum et auram tenuem dissolvetur. » [In fine commatis. Hebr. et Vulg., omnis visio. C, πᾶσα ὄρασις, et ita Ald. et Complut. In Rom. et Alex. deest πᾶσα. DRACH.]

V. 23. C, λέγει Ἀδων. K. Et ita Alex., Ald. et Complut. Hebr. et Vulg., ut de more.—B : Πάντες, ΠΠΠ. Idem cod. : Ο', καὶ ἀποστρέψω, et avertam. Σ, παύσω, quiescere faciam. Ο', ὅτι. Ἀ., ἄλλ' ἤ, sed etiam. Ο', καὶ λόγος. Σ., καιρός. Ita etiam Complut. DRACH.

V. 24. Hieronymus : « Ubi a nobis editum est, neque erit divinatio ambigua, vertere LXX, neque divinans juxta gratiam : pro quo omnes lubricum interpretati sunt, quod nos ambiguum diximus. » [B : Σ., ὀλισθηρόν, lubricum (en tibi Græcum omnium S. Hieronymi). Θ., λεία, mollia. Idem cod. : Ο', ψευδής. Ἀ., εἰκῇ, temere. Σ., Θ., ματαλά, vana. DRACH.]

V. 25. Vide edit. Rom. C, Διότι ἐγὼ Κύριος λαλήσω, λαλήσω τοὺς λόγους μου καὶ ποιήσω, καὶ οὐ μηχανῶ ἐτι· ὅτι ἐν ταῖς ἡμέραις ὁμῶν, οἶκος ὁ παραπικραίνων, λαλήσω λόγον καὶ ποιήσω, λέγει Ἀδωνάι Κύριος (Alex., Ald. et Complut., Ἀδωνάι K.). — B : Ο', μηχανῶ. Σ., παροικισθήσεται, peregrinabitur. Ο', παραπικραίνων. Ἀ., προσεριστής. DRACH.

V. 27. C ita : ἰδοὺ ὁ οἶκος Ἰσραὴλ + ὁ παραπικραίνων + λέγοντες : λέγουσιν quæ hic obelo signantur non sunt in Hebr. textu. IDEM.

V. 28. C congruit cum Hebr., exceptis duobus quæ notabimus. Διὰ τοῦτο εἰπὼν (Complut., εἰπὲ) πρὸς αὐτοὺς. Τάδε λέγει Ἀδωνάι Κύριος (Alex., Ald. et Complut., Ἀ-αὶ K.). Οὐ μὴ μηχανοῦσιν οὐκ ἐτι πάντες οἱ λόγοι μου, οὓς ἂν λαλήσω· λαλήσω (hoc alterum λαλήσω deest in Hebr.) λόγον καὶ ποιήσω (Hebr., fiet), λέγει Ἀδωνάι Κύριος. (Alex., Ald., Complut., Ἀ-αὶ K.) IDEM.

EZECHIELIS CAPUT XIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2. 2.
3. 3.
4. Ὡς ἀλώπεκες ἐν ἐρειπίοις οἱ προφήται σου, Ἰσραὴλ.

5. Οὐκ ἀνέβητε εἰς τὰς διακοπὰς, οὐδὲ περιεφράξατε φραγμὸν περὶ τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ, ὑπὲρ τοῦ στήναι ἐν πολέμῳ ἐν ἡμέρᾳ Κυρίου.

7.

9. Ἐν ὁμίλῳ.

10, 11. (Ἀλείφοντες) αὐτὸν ἀναρτύψω, εἰπὲ.

4. Ὡς ἀλώπεκες ἐν ταῖς ἐρήμοις οἱ προφῆται σου, Ἰσραὴλ.

5. Οὐκ ἔστησαν ἐν στερεώματι· καὶ συνήγαγον ποίμνια ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ Ἰσραὴλ· οὐκ ἀνέστησαν οἱ λέγοντες, Ἐν ἡμέρᾳ Κυρίου.

7. Ἀλλος, καὶ ἐλέγετε, Θεοὶ Κύριος, καὶ ἐγὼ οὐκ ἐλάλησα.

9. Ἐν παιδείᾳ.

10, 11. Ἀλείφουσιν αὐτὸν, πεσεῖται, εἰπὼν.

2. ✕ Τοὺς προφητεύοντας, καὶ ἐρεῖς τοῖς προφήταις τοῖς προφητεύουσιν ἀπὸ καρδίας αὐτῶν.

3. ✕ Τοῖς πορευομένοις ὀπίσω τοῦ πνεύματος αὐτῶν.

4. Ὡς ἀλώπεκες ἐν ἐρειπίοις οἱ προφῆται σου, Ἰσραὴλ.

5.

7.

9.

10, 11. Ἀλείφουσιν αὐτὸν ἀφροσύνη, εἰπὼν.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

2. 2.
3. 3.
4. Sicut vulpes in parietinis prophetæ tui, Israel.

5. Non ascendistis ad intercessionem, neque obsepivistis sepem circa filios Israel, ad standum in prælio in die Domini.

7.

2. In colloquio.

10, 11. Liniunt eum absque temperamento. Dic.

4. Quasi vulpes in desertis prophetæ tui, Israel.

5. Non steterunt in firmamento, et congregaverunt greges super domum Israel : non resurrexerunt dicentes, In die Domini.

7. Al., et dicebatis, Dicit Dominus : et ego non locutus sum.

9. In disciplina.

10, 11. Liniunt eum : cadet. Dic.

2. Prophetantes : et dices prophetis prophetantibus de corde suo.

3. Euntibus post spiritum suum.

4. Sicut vulpes in parietinis prophetæ tui, Israel.

5.

7.

9.

10, 11. Liniunt eum stultitia. Dic.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

AKYAAZ.

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

כֹּחַ יְדֵי תַּחֲמוֹתַי כֹּחַ יְדֵי תַּחֲמוֹתַי
 שֶׁכָּחַלְתִּי לְעַלְיוֹתָם וְלִי יְדֵי תַּחֲמוֹתַי
 תַּחֲמוֹתַי כֹּחַ יְדֵי תַּחֲמוֹתַי 'O Ebr.,
 οὐαὶ ταῖς ποιούσαις φυλακτήρια,
 καὶ κρεμαζούσαις ἐπὶ τοῖς βραχί-
 οσιν αὐτῶν, καὶ ἐπιτιθεμέναις αὐτάς
 ἐπάνω κεφαλῆς ἐκάστης ἡλικίας,
 τοῦ διαστρέφειν τὰς ψυχάς.

תחמתי ידני 22

22.

22. . . . χειμαζετε.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

18. Væ consentibus pulvinaria
 super omnibus axillis manuum
 mearum, et facientibus velamina
 super caput omnis staturæ ad
 venandum animas. *Hebræus int.*,
 væ facientibus phylacteria et ap-
 pendentibus super brachia ipsa-
 rum, et imponentibus illa supra
 caput uniuscujusque staturæ, ad
 subvertendum animas.

22. Ad conterendum.

18. Væ quæ consuunt pulvillos
 sub omni cubito manus: et faciunt
 cervicalia sub capite universæ
 ætatis ad capiendas animas.

18.

22. Pro eo quod mœrere fe-
 cistis.

22. . . fluctuare faciebatis.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIII Ezechielis.

V. 2. 'A., Θ., τοὺς προφητεύοντας etc. Ms. Jes.
 quæ a LXX prætermissa fuisse testificatur Hierony-
 mus. [C ita: οὐδ' ἀνθρώπου, προφητεύουσιν ἐπὶ τοὺς
 προφήτας τοῦ Ἰσραὴλ καὶ τοὺς προφητεύοντας, καὶ
 καὶ ἐπὶ τοῖς προφήταις τοῖς προφητεύουσιν ἀπὸ καρ-
 διας αὐτῶν, + καὶ προφητεύσεις, καὶ ἐπὶ πρὸς
 αὐτούς: (obelo notata non sunt in Hebr.) Ἀκού-
 σατε λόγον Κυρίου. Et ita Alex., Ald. et Complut.,
 cum parvo discrimine. DRACH.]

V. 3. Heb., Adonai Jehova. C cum Alex. et Com-
 plut., Ἀδωναὶ Κύριος. DRACH.

Ibid. Θ., τοὺς πορευομένους etc. Ms. Jes. [C καὶ τοὺς
 πορ. ὅπ. τοῦ καὶ πνεύμ. α. ita et Complut. B: Σ.,
 τοὺς ἀκολουθήσαντι τῷ πνεύματι αὐτῶν, sequentibus
 spiritum suum. O, Θ., τοὺς πορευομένους ὀπίσω τοῦ
 πνεύματος αὐτῶν. Id. cod. B: O, τοὺς προφητεύου-
 σιν ἀπὸ καρδίας αὐτῶν (legerunt, ut videtur, כֹּחַ
 pro nostro מִלְּבָבָי, et quidem longe melius). 'A.,
 ... ἀπορρέοντα, ... diffuentes. Θ., ἐπὶ τοὺς προφήτας
 τοὺς ἀφρονας, super prophetas stultos (legit מִלְּבָבָי).
 O, καὶ τὸ καθέλου μὴ βλέπουσιν. 'A. ἰδιότ., καὶ τοὺς
 καθέλου μὴ βλέπουσιν, et iis omnino non videntibus.
 Σ., μηδέν, nihil. DRACH.]

V. 4. Σ., ὡς ἀλώπεκες etc. Theodoretus, ταῦτα ὁ
 Σύμμαχος σαφέστερον ἡρμήνευσεν, ὡς ἀλώπεκες
 etc. Hieron., i Prophetæ Israel vulpium similes sunt,
 quotidie domesticarum avium furta facientes, qui
 habitant, juxta Aquilam et LXX, in desertis; juxta
 Symmachum et Theod. in parietinis, atque ruino-
 sis. [C ut 'A., O, sed post Ἰσραὴλ addit, καὶ ἦσαν:
 In B ad marg. post ἀλώπεκες notatur sic: 'A., Σ.,
 καὶ ἐγένοντο. Θ., καὶ ἦσαν. DRACH.]

V. 5. Σ., οὐκ ἀνέβητε etc. Ex Theodoro. [C non
 habet, ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ, quod tamen legitur in
 Heb. — B ad marg.: 'A., Θ., διακοπαῖς. Θ., καὶ οὐκ
 ψυχοδομήσαντο φραγμὸν ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ, τοῦ
 στήναι ἐν πολέμῳ ἐν ἡμέρᾳ. Σ., ὑπὲρ τοῦ ἐνοστήναι
 ὡς ἐν πολέμῳ ἐν ἡμέρᾳ Κυρίου. DRACH.]

V. 6. Manifesto lapsus est scriba codicis C. Pro
 μάταια scripsit incogitantè μαντεῖα, et hoc ἀμάρ-
 τημα aggravavit corrector typographicus, qui poni
 jussit μαντεῖα. In eod. cod. legitur, καὶ ἐγὼ Κύριος
 οὐκ ἀπέσταλκα ἐν αὐτοῖς. Illud ἐγὼ non est in Hebr.
 et præterea discrepat cum verbo tertie personæ.
 Primus amanuensis et Latinus interpres emenda-

runt, ἀπέσταλκα, misi, sed secunda manus ἀπέσταλ-
 κεν reposuit. Ald. legit, ἐγὼ οὐκ ἀπέσταλκα. — B:
 O, τοῦ ἀναστήναι. Σ., κυριῶσαι, firmare, Θ., στή-
 σαι, stare. DRACH.

V. 7. 'A. ἰδιότ., καὶ ἐλέγετε. Hieronymus vero hæc
 habet: Quodque sequitur, Et dicebatis, Dicit Do-
 minus, et ego non sum loquutus, in LXX non ha-
 betur. [C ut alius, sed præfixo asterisco. Et ita
 Ald., Alex. et Complut. Duo posteriores, λέγετε
 (Alex. non λέγεται, ut perperam asserit L. Bos).
 B: 'A. ἰδιότ., καὶ ἐλέγετε. Id. B: O, οὐχ. 'A.,
 καὶ μήτι; numquid? ἰδιότ., οὐχί; nonne? Idem, Σ.,
 ἐμοῦ μὴ λαλήσαντος. 'A. ἰδιότ., καὶ ἐγὼ οὐκ ἐλάλησα.
 DRACH.]

V. 8. Heb., Adonai Jehova. LXX, Κύριος. C, Κύ-
 ριος Ἀδωναὶ. Alex., Ald., Complut., Ἀδ. K. Et in
 line nostri cominitis, C, Ἀδ. K., ut tres editiones.
 Sic etiam γ' 9, 13, 16, 18.

V. 9. Σ., ἐν ὀμίλῳ. Drusus.

Ibid. Heb. et Vulg. et in scriptura domus Israel
 non scribentur, LXX οὐδὲ ἐν γραφῇ οἴκου Ἰσραὴλ
 οὐ γραφῆσονται. C tantum, οὐδὲ ἐγγραφῆσονται. —
 B: O, καὶ τοὺς ἀποφθεγγόμενους. A., Σ., Θ., μαν-
 τευομένους, vaticinantes. O, ἐν παιδείᾳ. 'A., ἐν ἀποθ-
 ρήτῳ, in secreto. Σ., ἐν ὀμίλῳ, in colloquio. Θ., ἐν
 βουλῇ, in consilio. Hebr. תַּחֲמוֹתַי, uniuscujusque trium
 versionis sensum habet. DRACH.

V. 10, 11. Ms. Jes. 'A., αὐτὸν ἀναλον, εἰπόν. Σ.,
 ἀναρτύτῳ, εἰπέ. Hieronymus vero in hunc locum:
 Ipsumque parietem, qui in sequentibus CIR ap-
 pellatur, linebant pseudoprophete absque tempera-
 mento, ut interpretatus est Symmachus, hoc est,
 puro luto, et quod paleas non haberet, ut nec præ-
 here posset aliquam fortitudinem. Ut vero LXX et
 Theodotio, linunt eum stultitia: Aquila autem ver-
 bum Hebraicum THAPHEL, interpretatus est ἀναλα,
 [in aliis libris est, ἀνάλω vel ἀναλον] quod significat
 absque sale. Quod vero ait Hieronymus LXX ver-
 tisse stultitia, ut Theodotio reddidit, intelligendum
 videtur de Editione τῶν O' Hexapli. Nam in editis
 legitur πεσείσαι. Et in edit. Complut. utraque lectio
 adhibetur, ἀφροσύνη πεσείσαι. Huc respicit nota
 Anonymi in codice Coisliniano: ὁ Ἑβραῖος ἔχει,
 χρίουσι τὸν τοῖον πῆλον ἀνευ ἀχύρων. [C habet ut
 Θ. Scholion codicis Coisl. sic verte: linunt parietem
 luto absque paleis. — B: O, ἀνθ' ὧν. Θ., καὶ καὶ.]

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

ΟΨ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

18. Οὐαὶ τοῖς συρραπτούσαις ὑπαγκώνια, ὑπὸ πάντα ἀγκῶνα χειρὸς, καὶ ποιούσαις ὑπαυχένια πρὸς κεφαλῇς πάσης ἡλικίας εἰς τὸ θηρεύειν ψυχάς.

18. Οὐαὶ ταῖς συρραπτούσαις προσκεφάλαια ὑπὸ πάντα ἀγκῶνα χειρὸς, καὶ ποιούσαις ἐπιβόλαια ἐπὶ πᾶσαν κεφαλὴν πάσης ἡλικίας, τοῦ διαστρέφειν ψυχάς.

18.

22.

SYMMACHUS.

18. Væ consuentibus pulvinaria sub omni cubito manus, et facientibus cervicalia ad caput omnis ætatis, ad venandum animas.

22. Ἀνὸ ὧν διαστρέφετε.

LXX INTERPRETES.

18. Væ iis quæ consuunt cervicalia sub omni cubito manus, et quæ faciunt velamina super omne caput universæ ætatis, ut pervertant animas.

22.

THEODOTIO.

18.

22.

22. Pro eo quod pervertebatis.

22.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIII Ezechielis.

ΟΨ, ἀλείφουσιν. Σ., ἀπέχριον, *innungebant*. DRACH.]

V. 11. C post ἀλείφοντας, addit ἀφροσύνη. Et post πετροβόλους, + εἰς τοὺς ἐνδεσμούς αὐτῶν. Notat obelo, non enim est in Hebr. — B ad marg. : πρὸς τοὺς ἀλείφοντας· πεσείται. Σ., ἀναρτῶτον, (ad eos qui liniunt) *absque temperamento*. Θ., ἀφροσύνη. Ἄλλος, εἰ. Ἀ., ἀναλωθήσεται, *consummabitur*. Ἀ., Θ., καὶ πεσείται. Σ., ὅτι. ΟΨ, πετροβόλους. Σ., χαλάζης, *grandinis*. ΟΨ, ἐξαίρον, *auferens*. Σ., καταγίδος, *procellæ*. DRACH.

V. 12. B : ΟΨ, καὶ οὐκ ἐροῦσι. Ἀ., ✕ μῆτι οὐκ ἐρῇ; *numquid non dicet?* Σ., ✕ ἄρα οὐ λεχθήσεται; *forte non dicetur?* IDEM.

V. 13. Hebr. et Vulg., in furore meo. LXX, μετὰ θυμοῦ. C addit, μου. Et ita alii codd., ut testatur Polygl. Bibl. — B : ΟΨ, καὶ ῥήσω. Ἀ., Σ., σχίσω, *scindam*. ΟΨ, ἐξαίρουσαν. Ἀ., καὶ ἀπαιών, *turbidum*. Σ., Θ., καταγίδος, *procellæ*. IDEM.

V. 14. Pro συντελεσθήσεσθε, C legit, συντελεσθήσεται. Et ita Alex. et Ald. Sed Hebr., *consumemini*. — B : Ἀ., Σ., ΟΨ, καὶ ἀποκαλυφθήσεται. Ἄλλος, καὶ ἀνακαλυφθήσεται. ΟΨ, μετ' ἐλέγχων, *cum increpationibus*. Οἱ Γ', ἐν μέσῳ αὐτῆς, *in medio ejus*. (LXX legerunt *הוֹרִיחוּ*. Tres vero interpretes, ut exemplaria hodierna, *הוֹרִיחוּ*.) IDEM.

V. 15. B : ΟΨ, πεσείται, *cadet*. Ἀ., ἀνάλω, *absque sale*. Σ., ἀναρτῶν, *absque temperamento*. Θ., ἀφροσύνη, *stultitia*. (Hebr. *שֵׁן* LXX extulerunt *thippol*, et idem dicendum de *pepsit* antecedentis versus; cæteri vero, *thaphel*.) IDEM.

V. 16. Hebr. et Vulg., visionem. ΟΨ, εἰρήνην, *pacem*. B : Ἀ., ὁραματισμὸν, *visionem*. Σ., Θ., ὁρασιν. IDEM.

V. 17. Hebr. et Vulg., pone. LXX, στήρην, *obsirma*. B : Ἀ., Θ., ὅς, *pone*. Σ., τάξον, *ordina*. IDEM.

V. 18. Ὁ Ἑβραῖος, οὐαὶ ταῖς ποιούσαις etc. Lectio Hebræi Interpretis prodit ex codice Regio, Symmachi ex Theodoret. [Lectionem Hebræi exhibet pariter B. In his autem discrepat a codice regio : ἐπὶ τοὺς βραχίονας, pro ἐπὶ τοῖς βραχίοσιν; subinde ἐπιτιθέασιν αὐτά, pro ἐπιτιθεμέναις αὐτάς; ante κεφαλῇς addit πάσης, et quæ sequuntur omittit. Postea refert has lectiones : Σ., ὑποστρώματα (ad προσκεφάλαια); Σ., Θ., ὑπαυχένα (ad ἐπιβόλαια); Ἀ., Σ., Θ., τοῦ θηρεύειν (ad τοῦ διαστρέφειν). Id.

cod. : ΟΨ, καὶ ψυχάς. Θ., ✕ ἐαυτῶ : *perimunt, sibi ipsi salvabant*. DRACH.]

V. 19. Hebr. et Vulg., panis. LXX, ἄρτων, *panum*. C, cum Alex. et Ald., ἄρτου, *panis*. — B : ΟΨ, καὶ ἔνεκεν κλασμάτων, *et propter fragmenta* (panis). Θ., ἐν ψωμοῖς, *in frustulis*. ΟΨ, τοῦ ἀποκτείνει. Ἄλλος, ὥστε ἀποκτείνει. ΟΨ, καὶ τοῦ περιτοῖσθαι, *et salvarent*. Σ., περισώζειν, *servare*. Ἀ., Θ., τοῦ ζωῶσαι, *ut vivificarent*. Ἄλλος, καὶ περιποιοῦντο, *et salvabant*. ΟΨ, ἐν τῷ ἀποφθέγγεσθαι ὑμᾶς, *dum loquimini vos*. Ἀ., Θ., ἐν τῷ διαφεύδεσθαι ὑμᾶς, *dum mentimini vos*. Hebr., in mentiendo vos. DRACH.

V. 20. B : ΟΨ, συστρέφετε, *colligitis*. Οἱ Γ', θηρεύετε, *venamini*. Hebr., *venantes*. ΟΨ, ψυχάς (primo loco). Ἀ., ✕ σὺν : τὰς ψυχάς ✕ τὰς πετομένας, *animas volantes*. Σ., εἰς τὸ πέτεσθαι, *ad volandum*. Θ., ✕ εἰς ἐκλυσιν, *ad dissolutionem*. Hebr., *animas ad volandum*. ΟΨ, τὰς ψυχάς. Ἀ., ✕ σὺν : τ. ψ. ΟΨ, ἐκστρέφετε, *pervertitis*. Ἀ., παγιδεύετε, *illaqueatis*. Σ., θηρεύετε, *venamini*. Ἄλλος, ἐξεστρέφετε, *pervertebatis*. ΟΨ, εἰς διασκορπισμὸν, *in dispersionem*. Σ., τὸ ἀναπετασθῆναι, *ad volandum*. Θ., εἰς ἐκλυσιν. IDEM.

V. 21. B : ΟΨ, εἰς συστροπὴν, *in congregationem*. Ἀ., εἰς παγιδευσθῆναι, *ad illaqueandum*. Θ., εἰς θηρευθῆναι, *ad venandum*. Σ., εἰς θήρευμα, *in venationem*. Et ita Hebr. IDEM.

V. 22. Hebr. et Vulg., (cor justii) mendaciter. In LXX nostris deest. C, cum tribus editi. sæpe memoratis, *adixit, in iuste*. — Hebr. et Vulg., ut non reverteretur a via sua mala. LXX, τὸ καθόλου μὴ ἀποστρέφαι ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ. C, τὸ καθ. μὴ ἀποστρ. αὐτὸν ἀπὸ τῆς ἀνομίας αὐτοῦ τῆς πονηρίας. Et ita Complut. — B : ΟΨ, διεστρέφετε. Ἀ., ἡμαυρώθη, *obscuratum est*. Quo sensu verbum *הִסְתִּיר* sumi potest. Pertinet enim ad vicinam radicem *הִסְתִּיר*, ut apposite observat Gesenius. Cf. idem verbum Deuter. xxxiv, 7, ubi LXX, οὐκ ἡμαυρώθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ. ΟΨ, τὸ καθόλου μὴ. Ἀ., Σ., τοῦ καθ' ὅλου μὴ. Θ., ἔνα. ΟΨ, καὶ ζῆσαι αὐτόν. Ἀ., τοῦ ζῆσαι αὐτόν. In codice B, deficientibus nonnullis foliis, capp. xiv, xv et cap. xvi usque ad γ' 48 inclusive desiderantur. Cui lacunæ, utique deplorandæ, melam ex parte affert codex Syro-Hexaplaris, quem dabimus infra, Deo auxiliante. DRACH.

EZECHIELIS CAPUT XIV.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

AKYAAΣ.

1 בזקני ישראל
3 האנשים האלה העלו גלולים
על-לבם ומנשול עונם נתנו נכח
פניהם
4 אדגלול
8 לאות
9 והנביא כי-ישתה דבר-דבר
10 כעץ הנביא יהיה

1. Ἑλληνικοῖς γράμμασι.
3.
4.
8.
9.
10.

1.
3. Οἱ ἄνδρες οὗτοι ἀνήνεγκαν τὰ
εἰδωλα αὐτῶν ἐπὶ καρδίας αὐτῶν,
καὶ σκάνδαλον ἀνομίας αὐτῶν ἔδει-
ξαν ἀπέναντι τοῦ προσώπου αὐτῶν.
4. Τὰ εἰδωλα αὐτοῦ.
8.
9.
10.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. De senioribus Israel.
3. Viri isti ascendere fecerunt
idola sua super cor suum, et of-
fendiculum iniquitatis suae dede-
runt contra facies suas.
4. Idola sua.
8. In signum.
9. Et propheta cum seductus
fuerit, et locutus fuerit verbum.
10. Sic iniquitas prophetæ erit.

1. Seniorum Israel.
3. Viri isti posuerunt immun-
ditias suas in cordibus suis, et
scandalum iniquitatis suæ statu-
erunt contra faciem suam.
4. Immundities suas.
8. In exemplum.
9. Et propheta cum erraverit,
et locutus fuerit verbum.
10. Sic iniquitas prophetæ erit.

1.
3. Viri isti obtulerunt idola sua
in corde suo, et scandalum iniqui-
tatis suæ posuerunt contra faciem
suam.
4. Idola sua.
8.
9.
10.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIV Ezechielis.

V. 1. 'A. l. l., ἐκ τῶν πρεσβ. Drusius. [C habet ut
alii noster. Alii, pro ἐκ, legunt ἀπὸ. DRACH.]

V. 2. Hebr., verbum Domini ad me. LXX, πρὸς
μὲ λόγος Κυρίου. C vero, cum Alex., servat ordinem
verborum textus Hebr. DRACH.

V. 3. 'A., οἱ ἄνδρες etc. Ex Theodoret. Hiero-
nymus autem ait : « Posuerunt immundities suas in
cordibus suis, sive cogitationes; et juxta Symm. et
Theodotionem, idola, et scandalum. Ms. Jes. oi Γ',
εἰδωλα. [Pro τὴν κόλασιν LXX senu Theod. vertit
τὸ πρόσκομμα. Lamb. Bos. Igitur scandalum loci
S. Hier. modo allati ad Theodotionem pertinet.
DRACH.]

V. 4. Hebr., Adonai Jehova. LXX, Κύριος. C
cum Alex., Ald. et Compl., Ἀδωναὶ Κύριος. Ita etiani
¶ 11, 14, 16, 18, 20, 21, 23. DRACH.

Ibid. 'A., Σ., Θ., τὰ εἰδωλα αὐτοῦ. Drusius, qui

Aquilam non memorat; sed ita vertisse et hoc loco,
certum videtur ex superioribus.

Ibid. Post προφήτην addit C ita, τοῦ ἐπερωτῆσαι
αὐτὸν ἐν ἐμοί, ut interroget ipsum in me. Incogitan-
ter omisit, ut videtur, librarius obelum. Hæc enim
non exstant in Hebr. Vulg. tamen Latina habet,
interrogans per eum me. Et in comment. S. Hier.,
LXX viris tribuitur, ut interroget eum per me.
DRACH.

Ibid. LXX, αὐτῶ ἐν οἷς, C, αὐτῶ ἐν αὐτοῖς ἐν
οἷς. Et ita Ald. et Complut. IDEM.

V. 6. Pro εἰς τὸν οἶκον, C, cum tribus edit.,
habet, πρὸς τ. ο. Hebr. et Vulg., ad domum. IDEM.

Ibid. In fine commatis, post ὅμων addit C, cum
Ald. πρὸς μὲ, quod non habet Hebr. Apud S. Hier.,
LXX, (et convertite facies vestras) ad me. IDEM.

V. 8. 'A. l. l., εἰς σημεῖον. Drusius. [C non habet
καὶ εἰς ἀφανισμόν. — Etiam Aldina et nonnulli

EZECHIELIS CAPUT XV.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

AKYAAΣ.

4 הנה לאש נתן
שני קצותיו

4. Ἑλληνικοῖς γράμμασι.
4.

4.
4. Δύο ἑγχατα αὐτοῦ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

4. Ecce igni datum est.

4. Ecce igni datum est.

4.

Duas extremitates ejus.

Utamque partem ejus.

Duo novissima ejus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XV Ezechielis.

V. 2. C ita : + καὶ οὐ : οὐκ ἀνθρ. Illud καὶ οὐ
non exstat in Hebr. neque habet Alex. DRACH.

V. 4. 'A. l. l., ἰδοὺ πῦρ δίδεται. Drusius.

Ibid. Hieronymus : « Ambiguitas enim verbi He-

braici SENE, quod tribus literis scribitur, SIN et
NUN et IOD : si legatur SENE, duo significat; si
SANE, annos. Unde factum est, ut pro duabus sum-

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Ἐκ τῶν πρεσβυτέρων ἄνδρες τοῦ λαοῦ Ἰσραὴλ. Ἄλλος, ἐκ τῶν πρεσβυτέρων τοῦ Ἰσραὴλ.
3. Εἶδωλα αὐτῶν.
4. Τὰ εἶδωλα αὐτοῦ.
- 8.
- 9.
10. Καὶ κατὰ τὸ ἀδίκημα ὁμοίως τῷ προφῆτῃ ἔσται. Ἄλλος, ὡσαύτως καὶ τὸ ἀδίκημα τοῦ προφῆτου ἔσται.

1. . . .
3. Εἶδωλα αὐτῶν.

4. Τὰ εἶδωλα αὐτοῦ.
- 8.
- 9.
- 10.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1. De senioribus viri populi Israel. *Al.*, de senioribus Israel.
3. Idola sua.
4. Idola sua.
- 8.
- 9.
10. Et juxta iniquitatem similiter prophetæ erit. *Alius*, similiter et iniquitas prophetæ erit.

1. . . .
3. Idola sua.
4. Idola sua.
- 8.
- 9.
- 10.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIV Ezechielis.

codd. habent εἰς σημεῖον. Hebr., in signum et in proverbium. DRACH.]

V. 9. ✕ Οἱ Γ', λόγον. Ms. Jes. [C ita, ἐάν πλανήθῃ, si erraverit, καὶ καλήσῃ ✕ λόγον : Sic etiam Compl. Hebr., propheta autem quando persuaderi sibi passus fuerit ut loquatur verbum. DRACH.]

V. 10. Ἄλλ., ὡσαύτως etc. Drusius. [Ita etiam Theodoretus et Complut., et juxta Polygl. - Bibel, quidam mss. DRACH.]

V. 13. Hebr. et Vulg., et jumentum. LXX, καὶ κτήνη. C, καὶ κτήνος. Sic etiam Complut. et aliqui mss. DRACH.

V. 15. Post ἀφανισμὸν addit C, καί. Et ita Alex., sed Hebr. non habet. IDEM.

V. 17. C ita : ἐκ καὶ ῥομφαίαν νέαν, *gladium novum* (De novo gladio nihil in textu Hebr. Liqueat νέαν vocem esse vitiatam ; nimirum librarii oscitantia ἐάν transformatum est in νέαν), ἐπάγω ἐπὶ τὴν γῆν ἐκεί-

νην, καὶ εἰπω ῥομφαία, (lege : εἰπω ῥομφαία, absque virgula. Interpres Latinus editionis Tetraplorum textus, male reddit, dixero *gladio*), διελθέτω (et ita codd., Ald. et Complut. pro nostro διελθάντω) διὰ τῆς γῆς, καὶ ἐξαρῶ ἐξ αὐτῆς (ita etiam Alex. Hebr., ex ea. Vulg., de ea. Ed. autem Rom. cæteraque, ἐξ αὐτῶν) .. IDEM.

V. 18. Post αὐτῆς addit C, ὥσιν. Sic etiam Alex. et Ald. Vulg., fuerint. — Pro ῥύσσονται, C, ῥύσωνται, ut Alex. IDEM.

V. 19. Hebr. et Vulg., immiserō. LXX nostri, ἐπαποστέλλω. C, ἐπαποστελῶ. Ita etiam Ald. et codd. Alex., ἐπάγω. IDEM.

V. 20. Post αὐτῆς addit C ὥσιν, ut Alex. et Ald. Vulg., fuerint. Cf. supra γ 18. IDEM.

V. 22. C ita : καὶ ἰδοὺ ὑπολειπόμενοι ἐν αὐτῇ οἱ ἀνασεωσμένοι ἐξ αὐτῆς υἱοὺς καὶ θυγατέρας, ἰδοὺ αὐτοὶ ἐκπορεύονται. Cætera ut in ed. R. IDEM.

EZECHIELIS CAPUT XV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

4. Πάρεξ δὲ πυρὶ δέδοται. Ἄλλος, ἰδοὺ πυρὶ δέδοται.
- Δύο ἄκρα αὐτοῦ.
- Τὴν κατ' ἐνιαυτὸν κάθαρσιν ἀπ' αὐτῆς.

4. . . .
- Δύο ἄκρα αὐτοῦ.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

4. Præter id quod igni datum est. *Al.*, ecce igni datum est.
4. . . .

Duas summities ejus.

Annua purgationem ex ea.

Duas summities ejus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XV Ezechielis.

mitatibus ejus, quod nos interpretati sumus, utramque partem ejus, LXX interpretarentur, annua purgationem ejus, cum Aquila dixerit, duo novissima

ejus : Symm. et Theodotio, duas summities ejus. [Duorum locum Græce addidimus ex Lamberto Bos. C omittit ἀπ' ante αὐτῆς. DRACH.]

V. 5. εἰ ἔσται ἔτι εἰς ἐργασίαν; Complut. melius, εἰ ποιηθήσεται εἰς ἐργ. Et ita varii codd., quorum nonnulli addunt, ἔτι. Ex Polygl.-Bibel. Hebr., et fiet adhuc ad opus. DRACH.

EZECHIELIS CAPUT XVI.

TO EBPAIKON.

לֹא-כִרְתָּ שֵׁךְ 4
 6 בְּבֹיךְ 'O 'Ebr., ἐν ὄγκρασι.
 7 'O 'Ebr., καὶ ἡχμασας, καὶ ἡλθε εἰς ὤραν καὶ λλωπισμοῦ.
 8 'O 'Ebr., καιρὸς τοῦ διαπαρθενευθῆναι σε.
 'O 'Ebr., τὸ περὺγιόν μου.
 10 תָּשׁ כֶּשֶׁת
 11 וְרִבִּיד
 12 נָם
 תְּפֹאֶרֶת
 13 וְכֶשֶׁת
 וְחִפִּי בְּמֹאֵד מֵאֵד
 14 וְיָצָא לְךָ שֵׁם בְּנִים בִּפְיֶךָ כִּי כָלִיל דָּוָא בְּהַדְרִי אֲשֶׁר-שָׁכַחְתִּי עָלֶיךָ
 נָאֻם אֲדֹנִי יְהוָה
 16 וְתָקַף מִבְּגִידְךָ וְתַעֲשֶׂי-לְךָ בְּמֹת טִלְאֹת וְתֹנִי עֲלֵיהֶם לֹא בָאָה
 וְלֹא יִהְיֶה

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

4.

6.

7.

8.

10.

11.

12.

13.

14.

16.

AKYAAΣ.

4.

6.

7.

8. 1. Καὶρὸς μασθῶν. 2. Καὶρὸς συναλλαγῆς.

10.

1. Ψηλαφητόν. 2. Ἀνθιμον.

11. 2. Καὶ κλειόν.

12.

13. Καὶ ἄνθιμον.

14.

16. Ἐμβολίσματα.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

4. Non præcisus fuisset umbilicus tuus.
 6. In sanguinibus tuis. *Hebr. Int.*, in humore.
 7. Et grandis facta es, et venisti in ornamentum ornamentorum. *Hebr. Int.*, et adulta facta es, et venisti in tempus ornamenti.
 8. Tempus amantium. *Hebr. Interpr.*, tempus devirginiandi te. Alam meam. *Hebr. Int.*, oram meam.
 10. Taxo. Serico.
 11. Et torquem.
 12. In aurem.
 Glorise.
 13. Et sericum.
 Et pulcra facta es valde valde.

14. Et egressum est tibi nomen in gentes propter speciem tuam, quia perfecta ipsa in decore meo, quem posueram super te, dicit Dominus Deus.

16. Et sumpsisti de vestimentis tuis, et fecisti tibi excelsa hinc inde consuta: et fornicata es super eis, sicut non est factum, neque futurum est.

VULGATA LATINA.

4. Non est præcisus umbilicus tuus.
 6. In sanguine tuo.
 7. Et grandis effecta, et ingressa es, et pervenisti ad mundum muliebrem.
 8. Tempus amantium.
 Amictum meum.
 10. Ianthino. Subtilibus.
 11. Et torquem.
 12. In aurem.
 Decoris.
 13. Et polymito.
 Et decora facta es vehementer nimis.

14. Et egressum est nomen tuum in gentes propter speciem tuam: quia perfecta eras in decore meo, quem posueram super te, dicit Dominus Deus.

16. Et sumens de vestimentis tuis, fecisti tibi excelsa hinc inde consuta: et fornicata es super eis, sicut non est factum, neque futurum est.

AQUILA.

4

6.

7

8. 1. Tempus uberum. 2. Tempus sponsalium.

10. Ianthina.

1. Palpabili. 2. Florido.

11. 2. Et torquem.

12.

13. Et floridum.

14.

16. Embolismata.

V. 6. Εἰπόν, *dic*, non legitur in Hebr. et in Vulg., et deest in Complut. — C addit τῷ ante πυρί, et ita Alex. Etiam Hebr. habet articulum. — Hoc in com-

mate ut etiam γ 8 C legit Ἄδωνα? Κύριος, pro Κύριος. Idem.

EZECHIELIS CAPUT XVI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4.	4. Δ', οὐκ ἐτμήθη ἡμφαλὸς σου.	4.
6.	6. Ἐν τῷ αἵματί σου.	6.
7.	7. Καὶ ἐμεγαλύνθης, καὶ εἰσῆλ- θες εἰς πόλεις πόλεων.	7. ...
8. Καὶρὸς ἀγαπῆς.	8. Καὶρὸς καταλύντων.	8.
10.	Τὰς πτέρυγάς μου.	
Ἐπένδυμα.	10. Ὑάκινθον.	10. Ὑακίνθινα.
11. Καὶ κλοῖον.	Τριχάπτω. Ἄλλ., περιδέρβριον.	Μεσσὲ, vel μεσσί.
12. Ἐπιβρίνιον.	11. Καὶ κάθεμα.	11. Καὶ κάθειμα.
....	12. Οἱ λοιποὶ, ἐνώτιον.	12.
13. Καὶ πολύμιτον.	Οἱ λοιποὶ, καυχῆσεως.	
	13. Καὶ τριχάπτά.	13. Καὶ μεσσί.
	Καὶ ἐγένου καλὴ σφόδρα ✕ σφό- δρα.	
14. (Καὶ ἐξηλθέ σου ὄνομα εἰς τὰ ἔθνη, ὅπερ τέλειον ἦν διὰ τὸ ἀξιωμαίον μου, ὅπερ. ... λέγει Κύ- ριος ὁ Θεός.)	11. Καὶ ἐξηλθέ σου ὄνομα ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐν τῷ κάλλει σου, διότι συντελεσμένον ἦν ἐν εὐπρεπείᾳ ἐν τῇ ὡραιότητι ἢ ἔταξα ἐπὶ σέ, λέγει Κύριος.	14.
16.	16. Καὶ ἑλαβες ἐκ τῶν ἱματίων σου, καὶ ἐποίησας σεαυτῇ εἰδωλα ραπτὰ, καὶ ἐξεπόρνευσας ἐπ' αὐτὰ, καὶ οὐ μὴ εἰσέλθης, οὐδὲ μὴ γένη- ται.	16. Ἐμβολίσματα.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
4.	4. IV, non est praeclusus umbi- licus tuus.	4.
6.	6. In sanguine tuo.	6.
7. ...et pervenisti ad ornatum mulierum.	7. Et magnificata es, et ingressa es in civitates civitatum.	7. Et ingressa es ad ornamen- tum ornamentorum.
8. Tempus amoris.	8. Tempus divertentium.	8.
	Alas meas.	
10. Ianthina. Indumentum.	10. Hyacintho. Trichapto. Alius, amictu pelli- ceo.	10. Hyacinthina. Messe, vel messi.
11. Et torquem.	11. Et torquem.	11. Et torquem.
12. Ornamentum naris. Decoris.	12. Reliqui, in aurem. Reliqui, gloriationis.	12.
13. Et polymitum.	13. Et trichapta. Et facta es pulchra valde valde.	13. Et messi.
14. Et egressum est nomen tuum in gentes, quod perfectum erat propter dignitatem meam, quam posueram super te, dicit Dominus Deus.	14. Et exivit nomen tuum in gentes in specie tua: quia com- pletum erat in decore, in pulchri- tudine, quam posui super te, dicit Dominus.	14.
16. Cumque tulisses de vesti- bus tuis, fecisti tibi excelsa mul- ticoloria, et fornicata es in eis, non facta, neque futura.	16. Et tulisti de vestibus tuis: et fecisti tibi idola consuta: et fornicata es super eis, et non ingredieris, neque fiet.	16. Embolismata.

TO EBPAIKON.

21. וחתנים בהעביר אותם
25. איז איי לך נאם אדני ידנה
24. נב
רבה
27. זכה
29. אוד-חנותך
אל-ארץ כנען כשדימה

30. מזה אמלה לבתך נאם אדני
ידנה

חנה שלמה
31. ורבותך

33. לכל-זנות יתני-נדה ואת נתת
אוד-נניך לכל-מאוביך

והשחזי אותם
34. ואחר-ך לא חנה
47. כבעש קט

והשחזי כהן

VERSIO HEBRAICI TEXT.

21. Et dedisti eos in transire
faciendo eos.

23. Væ, væ tibi, dicit Dominus
Deus.

24. Fornicem.

Excelsum.

27. Scelerata.

29. Fornicationem tuam.

In terra Chanaan, in Chasdim.

30. Quam infirmatum est cor
tuum, dixit Dominus Deus.

Meretricis imperiosæ.

31. Et excelsum tuum.

33. Omnibus meretricibus da-
bunt donum: et tu dedisti præmia
tua omnibus amatoribus tuis.

Et remunerabas illos.

34. Et post te non fornicatum
fuit.

47. Quasi paululum pauxillum.

Et corrupta es præ illis.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

21.

25.

24.

27.

29.

30.

31.

33.

34.

47.

VULGATA LATINA.

21. Et dedisti, illos consecrans.

23. Væ, væ tibi, ait Dominus
Deus.

24. Lupanar.

Prostibulum.

27. Scelerata.

29. Fornicationem tuam.

In terra Chanaan cum Chal-
dæis.

30. In quo mundabo cor tuum,
ait Dominus Deus.

Meretricis et procacis.

31. Et excelsum tuum.

33. Omnibus meretricibus dan-
tur mercedes: tu autem dedisti
mercedes cunctis amatoribus tuis

Et dona donabas eis.

34. Et post te non erit forni-
catio.

47. Pauxillum minus.

Pene sceleratiora fecisti illis.

AKYAAΣ.

21.

23. Οὐαὶ σοι, οὐαὶ σοι, λέγει
Ἄδωνα? Κύριος.

24. Βόθυνον.

Ἰψήλῳ.

27.

29.

30.

31.

33.

Καὶ ἐδωροδότες αὐτοῦς.

34.

47.

Καὶ διεφθείρας ὑπὲρ αὐτάς.

AQUILA.

21. Transtulisti et transduxisti
eos.

23. Væ tibi, væ tibi, dicit Ado-
nai Deus.

24. Foveam.

Excelsum, sive sublime.

27.

29.

30.

31.

33.

Et dona dabas illis.

34.

47.

Et corrupta es super illas.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Υ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

21.
 23. Οὐαί σοι, οὐαί σοι, λέγει
 Ἀδωναὶ Κύριος.
 24. Πορνεῖον.
 Ὑψηλόν.
 27.
 29.
 30.
 31.
 33.
 Καὶ ἐδομάτιζες αὐτούς.
 34. Καὶ μετὰ σὲ οὐκ ἔσται πορ-
 νεία.
 47.
 Καὶ διέφθειρας ὑπὲρ αὐτάς.

SYMMACHUS.

21. Transtulisti et transduxisti
 eos.
 23. Væ tibi, vae tibi, dicit Ado-
 nai Dominus.
 24. Lupanar.
 Excelsum, sive sublime.
 27. Scelerata.
 29.
 30.
 31.
 33.

Et munera dabas illis.
 34. Et post te non erit forni-
 catio.

47.

Et corrupta es super illas.

21. Καὶ ἔδωκας αὐτὰ ἐν τῷ ἀπο-
 τροπιάζεσθαι σε αὐτά.
 23. Λέγει Κύριος.
 24. Οἴκημα πορνικόν.
 Ἐκθεμα.
 27. Ἦς ἡσέθησας.
 29. Τὰς διαθήκας σου. Ἄλλος,
 τὰς πορνείας σου.
 πρὸς γῆν Χαλδαίων. Ἄλλος,
 πρὸς γῆν Χαναάν, καὶ εἰς τοὺς Χαλ-
 δαίους.
 30. Τί διαθῶ τὴν θυγατέρα σου,
 λέγει Κύριος. Ἄλλως, τί διαθῶ τὴν
 καρδίαν σου, λέγει Κύριος. Δ', τίνα
 καθαριῶ.

- Πόρνης.
 31. Καὶ τὴν βάσιν σου. Ἄλλως,
 καὶ τὸ ἐκθεμά σου.
 33. Πᾶσι τοῖς ἐκπορνεύσασιν αὐ-
 τὴν προσεδίδου μισθώματα· καὶ σὺ
 δέδωκας μισθώματα πᾶσι τοῖς ἐρα-
 σταῖς σου. Ἄλλ., πᾶσαι πόρναις
 δέδοται μισθώματα, σὺ δὲ προσέδω-
 κας μισθώματά σου πᾶσι τοῖς ἐρα-
 σταῖς σου.

- Καὶ ἐφόρτιζες αὐτούς.
 34. Καὶ μετὰ σοῦ πεπορνεύκασιν.
 47. Παρὰ μικρόν. Ἄλλως, κατὰ
 μικρόν ὅσον.

Καὶ ὑπέρκεισαι αὐτάς.

LXX INTERPRETES.

21. Et dedisti eos in expiando
 te ipsos.
 23. Dicit Dominus.
 24. Habitaculum fornicationis.
 Prostibulum.
 27. Qua impie egisti.
 29. Testamenta tua. *Al.*, forni-
 cationes tuas.
 Ad terram Chaldaeorum. *Al.*, ad
 terram Chanaan, et in Chaldaeos.
 30. Quomodo disponam filiam
 tuam, dicit Dominus. *Aliter*, quo-
 modo disponam cor tuum, dicit
 Dominus. *IV*, in quo mundabo.

Fornicarum.

31. Et basin tuam. *Aliter*, et
 prostibulum tuum.

33. Omnibus qui fornicabantur
 cum ea dabat mercedes : et tu de-
 disti mercedes omnibus amatori-
 bus tuis. *Al.*, omnibus meretri-
 cibus dantur mercedes : tu autem
 dedisti mercedes tuas omnibus
 amatoribus tuis.

Et onerabas illos.

34. Et tecum fornicatae sunt.

47. Paulo minus. *Aliter*, paulum
 quantulum.

Et supergressa es eas.

21.
 23. Οὐαί σοι, οὐαί σοι, λέγει
 Ἀδωναὶ Κύριος.
 24. Πορνεῖον.
 Ὑψηλόν.
 27. Ζεμμά.
 29.
 30.
 ✕ Πόρνης παρρησιαζομένης.
 31.
 33.

✕ Πόρνης παρρησιαζομένης.
 31.

34.

47.

Καὶ διέφθειρας ὑπὲρ αὐτάς.

THEODOTIO.

21. Transtulisti et transduxisti
 eos.
 23. Væ tibi, vae tibi, dicit Ado-
 nai Dominus.
 24. Lupanar.
 Excelsum, sive sublime.
 27. Zemma.
 29.
 30.
 Meretricis confidentis.
 31.
 33.

34.

47.

Et corrupta es super illas.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

AKYAAΣ.

ושבתי 53.
שבתי סדם
שבתי סמרון
למנן השאי 54.
56. ולוא היתה סדם אחתך
לשכוחה בפק ביום נאניך

53.

54.

56.

57.

58.

61.

53.

Αἰχμαλωσίαν Σοδόμης.
Αἰχμαλωσίαν Σαμαρείας.
54.

56.

57.

58.

61.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

53. Et convertam.

Captivitatem Sodom.

Captivitatem Samariæ.

54. Ut portes.

53. Et convertam.

Conversionem Sodomorum.

Captivitatem Samariæ.

54. Ut portes.

53.

Captivitatem Sodom.

Captivitatem Samariæ.

54.

56. Et non fuit Sodom soror
tua in auditu in ore tuo in die
superbiarum tuarum.

57. Antequam revelaretur ma-
litia tua sicut tempore opprobrii
filiarum Aram, et omnium circui-
tuum ejus, filiarum Philistim
spernentium te undique.

58. Scelus tuum et abominatio-
nes tuas tu portasti ea, dixit Do-
minus.

61. In filias.

56. Non fuit autem Sodoma so-
ror tua audita in ore tuo in die
superbiæ tuæ.

57. Antequam revelaretur ma-
litia tua sicut hoc tempore in op-
probrium filiarum Syriæ, et cun-
ctarum in circuitu tuo filiarum
Palæstinarum, quæ ambiunt te per
gyrum.

58. Scelus tuum et abominatio-
nem tuam tu portasti, ait Domi-
nus Deus.

61. In filias.

56.

57.

58.

61.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVI Ezechielis.

V. 3. Hebr., Adonai Jehova. O, Κύριος. C, ut et Complut., Ἀδωνα? K. Sic etiam γγ 8, 14, 23, 30, 36, 59, 63. — Pro Χερρία, C unum tantum scribit τ. Et ita Origen. in Catenis. Sed in Hebr. gemina-
tur littera ḥ. DRACH.

V. 4. Δ', οὐκ ἐτμήθη etc. Ms. Jes. Δ', vero signi-
ficat quatuor Interpretes, A., S., LXX, Th. In LXX
autem hodie non habetur; sed forte in editione He-
xaplati τῶν Ὁ additum fuerat, vel forte, et quidem
probabilius, Δ' significat τετραπλᾶ, ut sensus sit sic
in Tetraplis legi. Qua de re frequenter in libro Job.
[Codex Chisianus, qui textum exhibet LXX virorum
ab Origenis Tetraplis summa fide desumptum, istam
non habet lectionem, neque codex Syro-Hexaplaris
nec in textu, nec nomine cujusquam trium inter-
pretum. Ad aliam igitur hic recurrendum est expli-
cationem τοῦ Δ'. Nos iterea, in versione Latina,
pro Montfauconii, quatuor int. vel Tetrapla. repo-
suimus simpliciter, iv. — Heb., non præcisus est
(umbilicus tuus). Formant enim passivam indicat
punctum dagesch insolite in littera ḥ inscriptum.
LXX, οὐκ ἔδησας τοὺς μαστοὺς σου, non ligavisti
mamillas tuas. Legerunt ἦν, pro nostro ἦν.
C, ut et Alex. Ald., ἔδησαν. Complut., οὐκ ἐτμήθη
ὁ ὀμφαλός σου. Ald. utramque præfert versionem,
καὶ οὐκ ἔδησαν τοὺς μαστοὺς σου, ὁ ὀμφαλός σου οὐ
περιετμήθη. Et ita LXX apud S. Hier., non ligave-

runt mamillas tuas, et umbilicus tuus non est præ-
cisus. Ita etiam Vetus Italica apud Sabatier. Simi-
liter auctor op. imp. in Matth. Homil. 33, non est
præcisus tuus umbilicus, et non alligaverunt ma-
millas tuas. Sanctus tamen Hier. in ep. ad Eustoch.
constanter habet, non est præcisus umbilicus tuus.
DRACH.]

Ibid. Hebr. et Vulg., et aqua non es lota in sa-
litem. וְיָשַׁבְתִּי, juxta Joseph Kimkhi, aliosque rab-
binos, sonat, ad munditiam, a radice יָשַׁב. Paraphr.
chald., ad emundandum. Cf. Buxtorfii lex. thalm.
chald. sub בָּקַר. Sed facile deduci potest a radice
יָשַׁב, salvare. Duobus vero efferi potest modis: vel
lemischi (pro lemischiith, forma chaldaica), et signi-
ficat, ad salutem, vel lemoschii, et significat, ad Sal-
vatorem meum. Hinc emergerunt duæ variæ versio-
nes, quarum nullam tamen habet edit. Rom. C.
✠ εἰς σωτηρίαν, in salutem. Ita etiam LXX apud
S. Hier., Orig., Theodor. et Complut. Vetus Italica,
et hodierna Vulg., in salutem. Et ita auctor operis
imp. modo memoratus. Alex. autem cod., τοῦ Χρι-
στοῦ μου, Christi mei. Aperte ad futurum salutaris-
simum S. Baptismum alludit, ut apposite exponunt
S. Hier. et Theodor. Auctor op. imp. etiam S.
Chrisma legit nostro in commate: neque oleo uncta
es, ita ut habeamus hæc tria baptismatis, aquam,
sal et oleum. Sed neque oleo etc. quod, ut videtur,
in aliquib. vet. exemplaribus legebatur, ab Isaia i,

SYMMACHUS.

U.

THEODOTIΩN.

53. Καὶ ἀποκαθίστω.

Αἰχμαλωσίαν Σαμαρείας.

54.

56.

57.

58.

61.

SYMMACHUS.

53. Et restituam.

Captivitatem Samariæ.

54.

56. Quia non fuit Sodoma soror tua in auditu per os tuum in die superbie tue.

57. Antequam revelaretur ignominia tua, sicut in tempore opprobrii filiarum Syriæ, et omnium quæ in circuitu tuo sunt filiarum Palestinarum quæ te ambiunt per gyrum.

58. Scelos tuum et nefas tuum tu portatura es, dicit Dominus.

61.

53. Καὶ ἀποστρέψω.

Τὴν ἀποστροφὴν Σοδόμων.

Ἀποστροφὴν Σαμαρείας.

54. Ὅπως κομίση. Ἄλλος, ἵνα κομίσω.

56. Καὶ εἰ μὴ ἦν Σόδομα ἡ ἀδελφὴ σου εἰς ἀκοὴν ἐν τῷ στόματι σου ἐν ταῖς ἡμέραις ὑπερηφανίας σου.

57. Πρὸ τοῦ ἀποκαλυφθῆναι τὰς κακίας σου, ὃν τρόπον νῦν θνείδος εἰ θυγατέρων Συρίας, καὶ πάντων τῶν κύκλῳ αὐτῆς θυγατέρων ἄλλοφύλων τῶν περιεχουσῶν σε κύκλῳ.

58. Τὰς ἀσεβείας σου καὶ τὰς ἀνομίας σου σὺ κακόμεσαι αὐτάς, λέγει Κύριος.

61. Εἰς οἰκοδομήν. Ἄλλος, εἰς δοκιμήν.

LXX INTERPRETES.

53. Et convertam.

Conversionem Sodomorum.

Conversionem Samariæ.

54. Ut portes. Alius, ut portem.

56. Et nisi fuisset Sodoma soror tua in auditu in ore tuo, in diebus superbie tue.

57. Antequam revelarentur malitia tue, sicut nunc opprobrium es filiarum Syriæ, et omnium quæ in circuitu ejus filiarum alienigenarum, quæ circumdant te per gyrum.

58. Impietates tuas et iniquitates tuas tu portasti eas, dicit Dominus.

61. In ædificationem. Alius, in probationem.

THEODOTIO.

53.

54.

56. Et non erat Sodoma soror tua in auditu oris tui, in die superbie tue.

57. Antequam revelaretur malitia tua sicut tempus opprobrii filiarum Syriæ, et omnium per circuitum ejus filiarum alienigenarum, quæ abominantur te per gyrum.

58. Fornicationem tuam et contaminationes tuas tu portasti, dicit Dominus.

61.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVI Ezechielis.

6, desumptum, huc illatum fuisse dicendum. DRACH.]

V. 5. C, οὐδὲ ἐπέλατο ἐπὶ σοὶ ὁ ὀφθαλμός σου; neque percipit super te oculus tuus. Etiam Orig. et aliquot mss., ὁ ὀφθαλμός σου. LXX apud S. Hier., et Vetus Italica, super te oculus tuus. Ed. autem Rom. cæteraque exemplaria, ὁ ὀφθαλμός μου, oculus meus. Hebr. et Vulg. tantum, non percipit super te oculus. Vulgo exprimi potest: Nul ne t'a regardée d'un œil de pitié. — In fine versus, C, ἐν ἡμέρᾳ ἐτέχης. Idem.

V. 6. Schol. edit. Romanæ, ὁ Ἑβραῖος, ἐν τῇ ὑγρασίᾳ ἔχει. Ὑγρασίαν καλέσας τὸν περιεχόμενον ἰχώρα [i. e., Ita vocans circumjacentem ichorem].

Hebr., et dixi tibi, In sanguine tuo vive; et dixi tibi, In sanguine tuo vive. C, καὶ εἰπά σοι. Ἐκ τοῦ αἱματός σου ζωῇ, καὶ εἰπά σοι. Ἐκ τοῦ αἱματός σου ζωῇ. Complut., ζῆσον, vive, καὶ εἰπὼν σοι. Σὺν τῷ αἱματί σου ζωῇ. Alex. ut ed. Rom. Sed post ζωῇ addit σου. DRACH.]

V. 7. Hebræi Interpretis lectionem habet Theodoretus ex codice Regio. De reliquis audi Hieronymum: « Porro quod interpretatus est Symmachus, et pervenisti ad ornatum mulierum; sive ut Theodotio, et ingressa es ad ornatum ornamentorum, pro quo nos sequuti sensum Hebraicum diximus, et pervenisti ad mundum muliebrem etc. » [Lamb. Bos: Pro πόλεως πόλεων, Sym., κόσμον γυναικῶν. Th., κόσμον τῶν κόσμων. DRACH.]

PATROL. GR. XVI.

V. 8. Lectio Hebræi Interpretis ex Theodoro. Cætera ex Hieronymo, ejus verba adferre compendii causa nolumus: nihil quippe aliud, quam quod in textu vides, exhibent. [Lamb. Bos: Aq. ed. 1, et Theod., καὶ ῥὸς μαρτῶν. DRACH.]

Ibid. Ὁ Ἑβραῖος, τὸ πτερύγιον. Item ex Hieronymo.

V. 10. « A. et S., ianthina. LXX et Theodotio, hyacinthina transtulerunt. Pro quo in Hebræo scriptum est THAS. » Hieronymus. [L. Bos: Pro ὀάκινθον, Aq. et Sym., ἰάνθινα. DRACH.]

Ibid. Hieronymus: « Trichapto pro quo Aquila florido, sive palpabili, Symmachus indumento. Theodotio ipsum verbum Hebraicum posuit MESSE, vel MESSI. » Paulo post ait Hieronymus illud, florido, esse secundæ editionis Aquilæ. Ἄλλ., περιδέρβαιον. Regius codex. Origenes vero ait, alios interpretes vertisse ἐπένδυμα, et ἐνδυμῶν. Prima lectio est Symmachi, secundæ Aquilæ. De Τριχάπτον multa disputat Hieronymus, atque esse vocem a LXX compositam. Theodoretus dicit esse plexum e capillis factum, qui capiti mulierum circumponitur. Codex Coisl. Ἀκύλας · Τριχάπτον ἐστὶ τὸ ψηλαφῆτον, quod respondet voci palpabili, ab Hieronymo allatæ. Ibidem ex Origene, Τριχάπτον ἡρμήνευσαν οἱ ἄλλοι ἐρμηνεύται, ἀνθίμωρ καὶ ἐπένδυμα. Aliud scholion, Πλέξις ἢ τινα αἱ τρίχες συμπλέκονται. Τριχάπτον δὲ λέγει τὸ ἀπὸ χρύσου κατεσκευασμένον, ἵνα εἴπῃ ἀπὸ

χρυσονήματος. Λέγει δὲ τὴν ἐκ χρυσοῦ διάζωδον ἐσθῆτα. I. e. Plexus, quo capilli complicantur. Trichaptum autem dicit quod ex auro concinnatum est, quasi dicat, ex aureo filo. Loquitur autem de veste figuris animalium ex auro intertexta. [Lamb. Bos : Th., mesot. Sym., ἐνδύματι. Aq. ed. 1. ἀνδύμα, ed. 2. ψηλαφῆμα. DRACH.]

V. 11. 'A. 2., Σ., καὶ κλιών etc. Hieronymus : « Pro torque, quam juxta Aquila secundam edit. et Symmachum interpretati sumus, LXX et Theodotio κάθεμα transtulerunt. Quod non solum hic, sed etiam in Hesaiā scriptum est. . . . Puto autem κάθεμα ab eis dictum ex variis gemmis in pectus mulierum monile descendens, qui et ipse ornatus pulcherrimus mulierum est. » [L. Bos : Pro κάθεμα, Aq. et Sym., στρεπτόν, torqueum. DRACH.]

V. 12. Σ., ἐπεβρίνιον. Hieronymus, qui ait Alios inaurum transtulisse.

Ibid. Hieronymus : « Decorem juxta Symmachum ob sensus elegantiam interpretati sumus. Alioqui et in Hebræo est THOPHERTH, et in reliquis Interpretibus καύχησις, gloriatio dicitur. » [L. Bos : Pro καύχησις, Sym., κάλλους. DRACH.]

V. 13. Hieron. : « Verbum Hebraicum MESSI, et hic Theodotio ipsum ut supra posuit, Aquila ἀνθιμον, Symmachus polymitum etc. »

Ibid. ✕ σφόδρα. Ms. Jes.

Ibid. καὶ κατηρβύνθης εἰς βασιλείαν. Drusius. Hieronymus vero : « Hoc in LXX non habetur, qui forsitan Alexandria in Græcum sermonem Scripturas ex Hebraica veritate vertentes, timuerunt hoc edere, ne regem Ægypti viderentur offendere, dum a Deo Jerusalem debitum regnum esse commemorarent : quamquam eruditi solos quinque libros Moysi ab eis interpretatos putant. » [C., καὶ ἐγένετο καλὴ σφόδρα σφόδρα, ✕ καὶ κατηρβύνθης εἰς βασιλείαν, et directa es in regnum. Et ita Complut., qui pro altero σφόδρα habet, σφοδρῶς. Alex., tantum σφόδρα σφόδρα, quod etiam geminatur in Hebr., nimis, nimis. Postea pergit, ut et Vulg., et profecisti in regnum. — L. Bos : Pro βύσσιν, Aq., ἀνθιμα. Sym., πολύμιτα. Th., ἐκ μεσσί. Sed ista potius pro τρίχαπτα. DRACH.]

V. 14. Hieronymus : « Hunc locum manifestius interpretatus est Symmachus, Et egressus est etc. » Ibi LXX, loco τοῦ ἱερῶν ἐν εὐπρεπείᾳ ἐν τῇ ὥραιότητι. Ubi due interpretationes in unam coaluere ; quod saepe contingit. [C., non habet ἐν τῇ ὥρ. — L. Bos ita exhibet Symmachii lectionem : Καὶ ἐξῆλθε τὸ ὄνομα σου εἰς τὰ ἔθνη διὰ τὸ κάλλος σου ὅπερ τέλειον ἦν διὰ τὴν εὐπρεπείαν μου ἣν ἔθηκες ἐπὶ σέ. DRACH.]

V. 15. In fine commatis Hebr., ἡν-ῆ, ipsi erat, vel fiebat. In LXX nostris vacat. C, αὐτῷ ἐγένετο, et ita alii codd. ut testificatur Polygl.-Bibel. Complut., similiter, et aliter αὐτῷ ἐγένετο. Alex., ὁ οὐκ ἔσται. Nimirum legit ἄλ. DRACH.

V. 16. Sym., cumque tulisses etc. Hieronymus, qui adjicit : « Pro consutis et versicoloribus, Aquila et Theodotio ἐμβολίσματα transtulerunt, quod significat divulsos pannos hinc et inde consutos, et instar emplastris factum idolum, quasi πολυῤῥαφον vestimentum. » [Symmachii Græca ita leguntur apud Lambertum Bos : Καὶ αἶφρουσα ἐκ τῶν ἱματίων σου ἐποίησας σεαυτῇ ὑψηλὰ ποικίλα, καὶ ἐπόρνευσας ἐπ' αὐτά· οὐ γεννήθεντα, οὐδὲ γενήσμενα. Idem Bos addit : « Pro βαπτὰ, Aq. et Th. habent, ἐμβολισμάτων, i. e. secundo casu. Sed forsitan pro βαπτὰ melius cum Bielio legas βαντά, variis distincta coloribus. Ita enim melius quadraret ad Hebraicum ἱνῶν, quod Synim, optime transtulit ποικίλα. DRACH.]

V. 17. Hebr., de auro meo atque de argento meo. LXX, ἐκ τοῦ χρυσοῦ μου καὶ ἐκ τοῦ ἀργυρίου μου. C, ἐκ τοῦ ἀργ. καὶ ἐκ τοῦ χρ. μου. Et ita Complut., qui tamen habet ἀργ. μου. DRACH.

V. 18. Pro αὐτάς, C, cum Alex., habet αὐτά. Idem.

V. 19. Hebr., et factum est, ait Adonai Jehova. LXX, καὶ ἐγένετο, λέγει Κύριος. C, καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα, λέγει Ἀδωναΐ K. Alex., et Ald. habent μετὰ ταῦτα, Orig. et Compl., Ἀδ. K. Idem.

V. 20. Pro ἑσθῆς, Aq. et Th., μετήνεγκας, transduxisti. Sym., μετήγαγες, transtulisti. Ex L. Bos. Idem.

Ibid. Hebr., et Vulg., (et filias tuas) quas generasti mihi. LXX, ἄς ἐγέννησας. C, ἄς ἐγέννησάς ✕ μοι : Et ita nonnulli codd. Idem.

V. 21. Hieronymus : « LXX, transtulerunt, et dedisti eos ad placandum, sive expiandum ; A., S. et Th. posuerunt, transtulisti et transduxisti eos, quia ethnici pro ignem filios suos vel transtulerunt parvulos, vel adultos transire compellunt. » [Vide notam priorem ad versum præcedentem, ubi Labes Græca istarum lectionum. Utum huc an illuc referenda ? Nihil decernere audent. DRACH.]

V. 22. Hebr., omnibus tamen cum abominationibus tuis, et scortationibus tuis non recordata es dierum juvenutis tuæ, cum esses nuda et denudata, (et) conculcata in sanguine tuo es. LXX edit. Rom. parum concinunt. C, Τοῦτο παρὰ πάντων τὴν πορνείαν σου, ✕ καὶ τὰ βδελύγματά σου, ✕ καὶ οὐκ ἐμνήσθης τῆς ἡμέρας τῆς νηπιότητός σου, ὅτι ἦσθα γυμνὴ καὶ ἀσηχημονοῦσα, πεφυρμένη ἐν τῷ αἵματι σου ἐξήσας. Orig., Alex., Ald., Complut. habent illud καὶ τὰ βδελύγματά σου. Similiter, Ald., Compl., τῆς, Alex., τὰς ἡμέρας τῆς νηπ. LXX apud S. Hier., et abominations tuas... diei infantie tuæ. — Senes interpretantes ἐξήσας, vixisti, legerunt ἡνιχ pro nostro ἡνιח. Cf. textum Hebr. supra, versu 6. DRACH.

V. 23. Oī Γ', ✕ οὐαί σοι etc. Ms. Jes. Quod ex Theodotionis editione additum fuisse τοῖς Ο', docet Hieronymus. [C, ✕ οὐαί οὐαί σοι, ✕ λέγει Ἀδωναΐ Κύριος. Alex., Ald., Compl., οὐαί οὐαί σοι. DRACH.]

V. 24. Hieronymus : « Rursumque ubi nos diximus, Et ædificasti tibi lupanar, pro quo LXX transtulerunt, Et ædificasti tibi habitaculum fornicationis, Sym. et Theod., πορνείον interpretati sunt ; Aquila volens exprimere etymologiam sermonis Hebraici, GOB, posuit βόθυνον, quod nos dicere possumus forream, ut significet ganeam ad defossum specum atque tenebrosam, in quo prostitutarum libido versatur. » Postea vero vocis Hebraica RAMA interpretationes, quales supra in textu exhibentur, refert Hieronymus. Vox autem Rama significat excelsum, atque hic prostibulum significare, ut volentibus fornicari procul appareat fornicationis locus. Polychronion autem, Ἐκθεμα λέγει ὅλον τὸ προαγώνιον, ἔνθα τὰς πόρναις τρέφειν εἰώθασι. I. e. Ecstema dicit, quasi prostibulum, ubi solent scorta alere.

V. 27. Hieronymus : « Quod nos interpretati sumus juxta Symm. scelerata, Theodotio ipsum verbum Hebraicum posuit ZEMMA. »

Ibid. Hebr., et ecce extendi (manum meam). LXX, ἔκτείνω. Compl., καὶ ἰδοὺ ἐκτείνω. Ita etiam aliquot codd., quorum nonnulli, ἐκτενώ. Ex Polygl.-Bibel. DRACH.

Ibid. Post παραδώσω addit C, σε, te, quod habent Hebr. et Vulg., Orig., Alex., LXX apud S. Hier. vetustusque Italica. Idem.

V. 28. Hebr., (et fornicata es) ad filios Assur. LXX, ἐπὶ τὰς θυγατέρας Ἀσσοῦρ. C autem, cum Orig. et Compl., ἐπὶ τοὺς υἱοὺς Ἀ. LXX apud S. Hier., et vetus Ital., in filios Assur. Idem.

Ibid. Pro ἐνεπίλω, C legit ἐνεπύλω. Et ita Ald. Complut. autem, ἐπλήσθης (aliter, ἐνεπλήσθης). Idem.

V. 29. Ἀλλος, τὰς πορνείας. Sic quaedam exemplaria. Theodoretus v. ro, τὰ πορνεία. Nescio quid legerint LXX qui verterunt, τὰς διαθήκας.

Ibid. Ἀλλος, γῆν Χαναάν καὶ εἰς τοὺς Χαλδαίους. Ms. Jes. [C, καὶ ἐπλήθυνας τὰς πορνείας σου πρὸς γῆν ✕ Χαναάν ; Χαλδαίων, Compl., τὰς πορνείας...

Χαναάν, καὶ εἰς τοὺς Χαλδαίους. Alex., Χαναίων καὶ Χαλδαίων. Ald., Χαναὶν καὶ Χαλδαίων. DRACH.]

V. 50. Τὶ διαθῶ τὴν θυγατέρα etc. Qui ita vertit תָּבַח, legit ac si ἔσset praepositio, et תָּב filiam significaret ut vulgo. Illud autem Δ' τὴν καθαρίω perplexe jacet in Ms. Jes. ita ut non nisi divinando exscribi possit: nam legi videtur καθαίρω, quod nihil significat. Δ' autem Tetrapla significare puto. Vide in libro Job, et in Preliminaribus. [C ita habet verum integrum: Τὶ διαθῶ τὴν καρδίαν σου, λέγει Ἄδωναὶ Κύριος, ἐν τῷ ποιῆσαι σε πάντα ταῦτα ἔργα γυναικὸς πόρνῃς καὶ παρῥησιαζομένης; ἐξεπόμευ-σας τρισάς — ἐν ταῖς θυγατράσι σου. Merito signat obelo haec ultima verba; duplex enim, et quidem falsa, est interpretatio verbi תָּבַח a sequenti commate huc translata. Significat vero, non in filiabus tuis, sed in edificante te, vel ut apprime Complut., ἐν τῷ οἰκοδομηθῆσαι σε. Neque et fornicata es tripliciter legi tur in Hebr. fonte, qui habet תָּבַח, vehementer, procat, imprudens, παρῥησιαζομένη, ut interpretantur Theod., Complut. et C, pro quo LXX perperam legerunt תָּבַח (schelischith). Apposite S. Hier.: « Quod dixere LXX, et fornicata es tripliciter in filiabus tuis, in Hebraico non habetur, nec aliorum interpretum quisquam posuit. » DRACH.]

Ibid. Θ., καὶ πόρνῃς παρῥη- etc. Ms. Jes.

V. 51. Ἄλλος, καὶ τὸ ἐκθεμά σου. Idem. [Et ita apud Theodoretum. DRACH.]

Ibid. Hebr. et Vulg., nec facta es (quasi meretrix). LXX, καὶ ἐγένου. C autem, Theodor., Complut. et aliiq. codd., καὶ οὐκ ἐγένου. S. Hier., LXX, et vetus Italica, et non fuisti. DRACH.]

V. 52. Ante ὁμοία σου, praefigit C obelum. Merito, non enim habetur in Hebraico. S. Hier.: « Hoc quod in LXX scriptum est, similitis tui, in Hebr. non habetur, et lectionis conturbat ordinem. » Idem.

V. 53. Ἄλλος, πάσαις ταῖς πόρνοις etc. Drusus. [C, (δεδωκας) καὶ τὰ μισθώματα. DRACH.]

Ibid. Ἀ., καὶ ἐδιωρ- Lectionem Aquilae mutuamur ex Ms. Jes., Symmachi ex cod. Reg.

V. 54. Hieronymus: « Juxta Symmachum interpretati sumus, et post te non erit fornicatio. » [C, καὶ μετὰ σὲ οὐ παπορνεύκατιν. Eandem negationem habent Hebr., Vulg., vetus Italica, Theodor., Ald., LXX apud S. Hier. et Compl., quae legit, cum Theodor., οὐ πορνεύουσιν, non fornicabuntur. DRACH.]

V. 56. C non habet con post αἰσχύνῃ. Sed exstat in Hebr. DRACH.]

V. 57. Pro ἐγὼ ἐπισυνάγω, C, ἐγὼ ἐπὶ σὲ συνάγω. Illud σὲ non fertur in textu Hebr. Attamen habent Alex., Ald. et Compl. LXX apud S. Hier. et vet. Ital., ego super te congregabo. Idem.

V. 58. Post ἐκδικήσαι, C ita: μοιχαλίδων καὶ ἐκχεουσῶν αἷμα, καὶ ὄρω etc. Ita etiam Theodor. et Compl. Hebr. et Vulg., LXX apud S. Hier. et vet. Ital., adulterarum et effundentium sanguinem. Idem.

V. 41. Hebr. et Vulg., non dabis. LXX, οὐ μὴ δώσω. C, Theodor., Alex., οὐ μὴ δῶς. Compl., οὐ μὴ προσδῶς. LXX ap. S. Hier., non dabis. Idem.

V. 43. Hebr. et Vulg., (non fueris recordata) dierum adolescentiae tuae. LXX tantum, τῆς νεότητός σου. C, cum Alex., Ald. et Compl., τὴν ἡμέραν τῆς v. σ. LXX ap. S. Hier. et vet. Ital., dici infantiae tuae. Et mox, C, λέγει Ἄδωναὶ Κύριος. Hebr., Adonai Jehova. LXX ap. S. Hier. et vet. Ital., Adonai Dominus. Idem.

V. 44, 45. Hebr. et Vulg., sicut mater, ita et filia ejus. Filia matris tuae es tu. C, καθὼς ἡ μήτηρ καὶ ἡ θυγάτηρ. Θυγάτηρ τῆς μητρός σου εἶ, absque con post μητρός. Apud autem S. Hier. LXX, sicut mater, et filia. Filia matris tuae tu es. — In v. 44, pro ἐν παρθολῇ, Symmachus, ἐν παροιμίᾳ. Ex Lamb. Bos. — In versu 45, C ita legit: ἡ μήτηρ ὁμῶν κεθθαία (sic), καὶ ὁ πατήρ ὁμῶν Ἀμορρῆας. Alterum ὁμῶν, quod exprimit Hebr., habent Alex. et Complut. Idem.

V. 46. Pro καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῆς, C, contra textum Hebr., καὶ θυγάτηρ αὐτῆς. Idem.

V. 47. Ἄλλος, κατὰ μικρόν ὅσον. Ms. Jes. [C, κατὰ μικρόν καὶ ὅσον. DRACH.]

Ibid. Οἱ Γ', καὶ διέφθειρας etc. Ms. Jes.

V. 48. C, Ζῶ ἐγὼ, λέγει Ἄδωναὶ Κύριος, εἰ ἐποίη-σας Σδόμα ἡ ἀδελφὴ σου, αὐτῇ etc. Hebr., dicit Adonai Jehova, si fecit S. soror tua. Alex., Ald., Complut., Σδδ. ἡ ἀδελφὴ σου. S. Hier., LXX, dicit Adonai Dominus, si fecit Sodoma soror tua. DRACH.]

V. 49. C, Πλὴν τοῦτο καὶ ἦν: ἀνεμ... ἐσπατάλων αὐτὴ καὶ... (Rom. et Alex., αὐτῇ. Ald. et Compl., αὐτῇ) — τοῦτο ὅπῃ ἔργον. — B: O, καὶ χεῖρα πτω-χού καὶ πένιτος οὐκ ἀντελαμβάνοντο. Σ., καὶ χεῖρα πτωχῷ καὶ πένιτι οὐκ ὄρεγον, non porrigebant. Id.

V. 50. C, καθὼς εἶδες, sicut vidisti. Hebr. autem, sicut vidi. — B: O, ἴδον. Ἄλλος, εἶδον, ridi. Non viderunt, ut nonnulli Latine vertunt. Oī Γ', εἶδος, speciem. Idem.

V. 52. B: O, καὶ σὺ. Ἀ., καὶ καὶ γε: σὺ. — O, ἐσθειας. Σ., ὑπερέβαιες, exsuperasti. Idem.

V. 53. Σ., ἀποκαθιστῶ. Ms. Reg. [B: Σ., οὖν ἀπο-καθιστῶν, igitur restituens. DRACH.]

Ibid. Ἀ., αἰχμαλωστὴν Σδομ... Hieronymus: « Primum restituitur conversio, sive captivitas Sodoma, ut interpretatus est Aquila: secundo captivitas Samariae, ut idem Aquila et Symmachus transtulerunt. » [B: Ἀ., τὴν αἰχμαλωστὴν Σδομῆς. Lamb. autem Bos ad τὰς ἀποτροφάς, adnotat: « Aq. et Sym., τὴν αἰχμ. » DRACH.]

Ibid. Pro priore τῶν θυγατέρων, C legit τῶν ἀδελ-φῶν, sororum; sed repugante textu Hebr. DRACH.]

V. 54. Ἄλλος, ἵνα κομισῶ. Ms. Jes.

Ibid. B: O, τὴν βάσανόν σου. Ἀ., ἐντροπὴν σου, confusionem tuam. Σ., θ., ignominiam tuam. — U, καὶ ἀτιμωθήσῃ. Ἀ., θ., καὶ ἐντραπήσῃ, et confundaris. Σ., καὶ κατασχυνθήσῃ, et erubescas. — O, ἐντῷ σε (istud se non habent C et ed. Rom., sed addunt Alex., Ald., Compl.) παρηγοῖται με. Σ., παρηγοροῦ-σα αὐτάς, consolans eas. Hebr., in consolando te eas. DRACH.]

V. 55. Post ἀπ' ἀπαρχῆς, C addit, καὶ Σαμάρεια καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῆς ἀποκατασταθήσονται, καθὼς ἦσαν ἀπ' ἀρχῆς. Eadem habent, parvo cum discrimine, Alex., Ald., Compl. Theodor. tamen non legit, nec habet cod. Vatie. Sed ubi haec deficiunt, procul dubio ex ὁμοιοταλῶς scribarum vitio praetermissa sunt. Hebr. et Vulg., et Samaria et filiae ejus revertentur ad antiquitatem suam. Apud S. Hier. LXX, et Samaria et filiae ejus restituentur sicut fuerant a principio. — B: O, ἀποκατασταθή-σονται Ἀ., ἐπιστρέψουσιν, revertentur. — O, καθὼς ἦσαν ἀπ' ἀρχῆς. Ἀ., θ., εἰς τὸ ἀρχαῖον αὐτῶν, ad antiquitatem suam. Idem.

V. 56. Hujus et sequentium versuum interpreta- tiones ex Hieronymo mutuamur Latine: Graece vero nusquam exstant. [Lamb. Bos sic exhibet Sym- machi et Theodotionis, et insuper Aquilae, lectio- nes: Σ., ὅτι οὐκ ἦν Σδόμα ἡ ἀδελφὴ σου ἐν ἀκοῇ διὰ στόματός σου. Θ., καὶ οὐκ ἦν Σδδ., ἡ ἀδ. σ. ἐν ἀκοῇ στόματός σου. Ἀ., οὐκ ἦν δὲ Σδδ., ἡ ἀδ. σ. ἰκουσμένη ἐν τῷ στόματί σου. Tribus adde, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ὑπερηφανίας σου. — Hic S. Hier.: « Editioni Aquilae congruit nostra translatio. » Scilicet quae nunc in Vulg. Lat. Quod et dicendum de seqq. vv. 57, 58. — Praeterea, ad haec verba τῶν O, καὶ εἰ μὴ ἦν, notat B: Σ., ὅτι οὐκ ἐγένετο. DRACH.]

V. 57. B voci priorī θυγατέρων praepōnit, Π., καὶ τῶν. Et ad vocem περιεχουσῶν, refert, Ἀ., παι-δευουσῶν. Θ., βδελυσσομένων. — Lamb. Bos: « Pro τὰς κακίας, Sym., τὴν αἰσχύνην, Aq. et Th., τὴν κακίαν. Post, Sym., ὡς περ ἐν χρόνῳ διειδούς τῶν θυγατέρων. Th., ὡς χρόνος διειδούς τῶν θυγ. Aq., ὡς περ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ εἰς διειδούς τῶν θυγ. » Et ad ἀλλοφύλων, « Aq. et Sym., Παλαστίνων. Post, Th., τῶν βδελυσσομένων σε. » DRACH.]

V. 58. Pro κολύμειται, alii habent, κρύμνεται, portat,

fer. Et ita apud S. Hier. et Theod. Lamb. Bos : « A., τὸ ἀνόμημά σου, καὶ τὴν ἀτιμίαν σου. Th., τὴν πορνείαν σου, καὶ τὰ μίσσητά σου. Pro κεχόμεναι vero, Th., ἐχόμενας. S., κομίση. » Hebr., *scelus tuum, et abominationes tuas, tu portasti ea.* — B : O', τὰς ἀσεβείας. 'A., τὴν συνταγήν. Σ., μυστήριον σου. Θ., πορνείαν. — O', καὶ τὰς ἀνομίας σου οὐ κεχόμεναι. 'Αλλος, καὶ ταῖς ἀνομίαις σου, Π., ἔλαβες. I. e., pro κεχόμεναι, *Omnes habent Elabas.* DRACH.

V. 59. C, X 'Οτι : (τάδε λέγει). Hebr. et Vulg.,

Quia (hæc dicit). — B : O', ἡτίμωσας ταῦτα. 'A., Σ., (ἡτίμωσας) τὴν ἀράν. Θ., τὸν ὄρκον. Nimirum, LXX legerunt *ἡῖν, elle*; tres autem interpp., *ἡῖν, ala*, ut punctarunt masorethæ. Hebr. et Vulg., *despexisti juramentum.* Ald. et Compl., ἀράν. IDEM.

V. 60. B : O', νηπιότητός σου. Oί Γ', νεότητός σου. — O' καὶ Π., σοι. 'Αλλος, ἐμαυτῷ. Ita etiam Complut., ἐμαυτῷ. Hebr. tamen, *tibi.* IDEM.

EZECHIELIS CAPUT XVII.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

'Ελληνικοὶς γράμματα.

AKYAAΣ.

אֶרֶץ דְּמָר 3 5.
קֶרֶן 5 5.
מִעֵרֵי מִסְעָה 7 7.
אֶמֶר הַדְּבָרָא בְּךָ 12 12.
בְּקוֹם וּבְלֶךְ הַמִּלִּיךְ 16 16.
וְהִבְיָאֲתִיךָ בְּבֵלָה וְנִשְׁפָּטִי 21, 20 20, 21.
אֲנִי שֶׁם מַעֲלֹ אֲשֶׁר מַעֲלִי : וְהָאֵל כְּלִסְבֵּרְךָ בְּכֹל-אֲנָפִי

3. Μήκιστα τὰ μετάφρενα.

5.

7.

12. Εἰπὼν αὐτοῖς, Ἴδεὺ ἤξει ὁ βασιλεὺς.

16.

20, 21.

וְהָאֵל מִרְאשׁ יִנְקָרִי 22 22.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

3. Larga penna.
5. Tulit.
7. De lineis plantationis suæ.
12. Dic, Ecce venit rex.
16. In loco regis regnare facientis.
20, 21. Et adducere faciam eum in Babel, et judicabor cum eo ibi, prævaricatione ejus, qua prævaricatus est contra me: et omnes profugi ejus cum omnibus alis suis.
22. Et dabo de capite ramorum ejus.

3. Longo membrorum ductu.
5. Ut firmaret radicem.
7. De areolis germinis sui.
12. Dic, Ecce venit rex.
16. In loco regis, qui constituit eum regem.
20, 21. Et adducam eum in Babylonem, et judicabo eum ibi in prævaricatione qua despexit me. Et omnes profugi ejus cum universo agmine suo.
22. Et ponam de vertice ramorum ejus.

3. Longissima dorsa.
5.
7.
12. Dic eis, Ecce veniet rex.
16.
20, 21.
22.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVII Ezechielis.

V. 2. Pro διήγημα, Aq., ἀνιγμα, juxta Lambertum Bos. B autem ita : O', διήγησαι διήγημα. 'A, Θ., πρόβλημα. Σ., ἀνιξαι ἀνιγμα. DRACH.

V. 3. C, λέγει Ἀδωνάι Κύριος. Ita etiam vv. 9, 16, 19, 22. In omnibus his locis Hebr., Adonai Jehova. Apud S. Hier., Adonai Dominus. IDEM.

Ibid. 'A., μήκιστα τὰ μετ. Cod. Reg. [B : O', ὁ μακρὸς τῇ ἐκτάσει. 'A., μήκιστος τὰ μετάφρενα. Σ., εὐμήκης τοῖς μέλεσι. 'Αλλος, τῇ ἐκτάσει. — O', ὀνύχων. 'A., πτερύγων. — O', τὸ ἥγημα. 'A., Σ., Θ., τὴν ποικιλίαν. — O', τὰ ἐπιλεχτα. 'A., τὸ ἄκρον. Σ., τὸ ἐγκάρδιον. Θ., τὸν καυλόν, *scapum*, vel *cacumen*. Cf. infra xxxi, 14 ubi eo l. modo reddit Th. vocem *תִּרְצָב*, quæ etiam hic. Perperam edidit editor lezechielis ex Tetraplis, καυλόν. Καυλός loci nomen est. Ad Steph. Thes. Gr. ed. Didot. Lamb. Bos ita exhibet Aquilæ versionem : μακρόπτερος, μεγάλη τῶν μελῶν ἐκτάσει, πλήρης πτελῶν καὶ ποικιλίας. DRACH.]

V. 4. B : O', τῆς ἀπαλότητος. Σ., τῶν θαλλῶν. Θ., τῶν παραφυσῶν. — O', ἀπέκνισε. 'A., ἐκλασεν. — O', εἰς πόλιν τεταγισμένην. 'A., (εἰς πόλιν) ἐμπόρων. Θ., μεταβάλλον. DRACH.

V. 5. Θ., X ληπτόν. Ms. Jes. ubi vox ληπτόν punctis undequaque cingitur, ut spuria, quæ tamen respondere videtur voci Hebraicæ *קֶרֶן*. [C, (εἰς τὸ πείδιον φυτὸν) X ληπτόν. — B : O', εἰς τὸ πείδιον φυτὸν. Σ., ἐν χώρᾳ σπορίμῃ λαβεῖν ῥίζωσιν, in regione terminali ad accipiendum radicationem. — O', ἐπιδιδόμενον. Oί Γ', ἐπιπόλαιον, in superficie. Compl. et apud Theodor., πείδιον σπόριμον (sativum) λαβεῖν ῥίζωσιν φυτὸν. DRACH.]

V. 6. C post μικράν addit, τῷ μεγέθει, *magnitudine*. Et ita Alex., Ald., Compl. Apud S. Hier., *parvulam magnitudine*. Hebr., *humilem proceritate*. — B : O', ἀρετα (ita in textu), inutilis. 'A., σωρήχ. Σ., ἡπλωμένη, *expansa*. 'Αλλος, εὐθηνούσαν, *prosperam*. 'Αλλος, ἀσθηνούσαν. — O', τοῦ ἐπιφαίνε-

V. 61. Ms. Jes. in textu, εις δοκιμήν, ad marg. vero, Δ', γρ. εις οίκοδομήν, quo significatur, ni fallor, in Tetraplis scribi εις οίκοδομήν. [C. εις δοκιμήν. Et ita Alex. Apud S. Hier., in probationem. Heb., *נִסָּב*. Si *efferas lebanoth*, ut hodie punctatur, in *filias* sonat; si *libnoth*, in *edificationem*; si autem addas Π, sic, *נִסָּב*, in *probationem*. — B: O', καὶ ἐξατιμωθήσῃ. 'Α., Θ., καὶ ἐντραπήσῃ. Σ., καταγνώσῃ σαυτῆς, *reprehendes teipsam*. — O', ἐν τῷ ἀνα-

λαβεῖν σε. 'Α., μιμήσασθαι, *imitari*. — O', εις οίκοδομήν. Oί Γ', εις θυγατέρας σου. 'Α.Λ.Λ.Ο.ς, εις δοκιμήν. — O', καὶ οὐκ ἐκ διαθήκης σου. Σ., ἀλλ' οὐκ ἀπὸ (διαθ. σου). DRACH.]

V. 63. C. ἀνοίξαι στόμα ἀπὸ. — B: O', ἀτιμίας σου. 'Α., Θ., ἐντροπῆς σου, *confusionis tuae*. Σ., αἰσχύνῃς σου. — O', ἐν τῷ ἐξιλάσκεισθαι με σοί. Σ., ὅταν ἐξιλάσθῃ σοί. DRACH.

EZECHIELIS CAPUT XVII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

O'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

3.

3. Μακρὸς τῇ ἐκτάσει.

3.

5.

5. *Vacat.*

5. ✕ Ληπτόν :

7.

7. Σὺν τῷ βῶλῳ τῆς φυτείας αὐ-
τῆς. 'Α.Λ.Ο.ς, σὺν τῷ βῶλῳ ἀπὸ
τοῦ πρέμνου.

7.

12.

12. Εἰπόν, Ὅταν ἔλθῃ βασιλεύς.

12.

16.

16. Ἐν τόπῳ ὃ βασιλεὺς ὁ βασι-
λεύσας. 'Α.Λ.Ο.ς, ἐν τόπῳ τοῦ βασι-
λέως τοῦ βασιλεύσαντος.

16.

24, 21.

20, 21. ✕ Καὶ ἄξω αὐτὸν εἰς Βα-
βυλῶνα, καὶ διακριθήσεται μετ'
αὐτοῦ ἐκεῖ τὴν ἀδικίαν αὐτοῦ, ἣν
ἠδίκησεν ἐν ἐμοί, καὶ πάσας φυγα-
δίας αὐτοῦ ἐν πάσῃ τῇ παρατάξει,
καὶ πάντες οἱ ἐκλεκτοὶ αὐτοῦ σὺν
αὐτῷ.

20, 21.

22.

22.

22. ✕ Καὶ δώσω ἀπὸ κεφαλῆς
παραφύδων αὐτῆς.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

3.

3. Longus extensione

3.

5.

5. *Vacat.*

5. Captum.

7.

7. Cum gleba plantationis suæ.
Alius, cum gleba a caudice.

7.

12.

12. Dic, Cum venerit rex.

12.

16.

16. In loco ubi rex qui regnare
fecit. *Alius*, in loco regis, qui re-
gnare fecit.

16.

20, 21.

20, 21. Et ducam eum in Ba-
bylonem, et dijudicabor cum eo
ibi de iniquitate ejus, qua injuste
egit erga me, et de omnibus fugi-
tivis ejus in omni acie: et omnes
electi ejus cum eo.

20, 21.

22.

22.

22. Et dabo de capite ramorum
ejus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVII Ezechielis.

σθαι.... αὐτό. 'Α., ἵνα τετραμμένοι (*conversi*) ὦσιν
οἱ κλάδοι αὐτῆς πρὸς αὐτόν. — O', ἀπώρυγας. 'Α.,
κλήματα. Σ., παραφύδας. Θ., κλάδους. — O', τὴν
ἀναδεδραάδα αὐτῆς. DRACH.]

V. 7. 'Α.Λ.Ο.ς, σὺν τῷ βῶλῳ ἀπὸ τοῦ πρέμνου. Ms.
Jes. [Ed. Rom. et Complut., βῶλῳ. C et Alex.,
βῶλῳ. — B: O', δυοῖ. 'Α., πτεροῖς. Σ., Θ., πτελοῖς,
pennis. — O', ἐξαπέστειλεν αὐτῷ. Σ., πρὸς αὐτόν. —
O', σὺν τῷ βῶλῳ (sic) τῆς φυτείας αὐτῆς. 'Α., ἀπὸ
τῶν πρασιῶν, *de areolis*. Σ., ἀπὸ τοῦ πρέμνου. Θ.,
ἐκφυάδων. DRACH.]

V. 9. Ms. Jes., ὁ καρπὸς αὐτῆς ξηρανθήσεται.
Et ad marg. σαπῆσεται. [Ed. Rom., ὁ καρπὸς σαπῆ-
σεται. C et Compl., ὁ καρπὸς αὐτῆς σαπ. Hebr., fru-
ctum ejus. Apud S. Hier., et fructus illius. Mox,
προανατέλλοντα αὐτῆς ✕ ξηρανθήσεται. — B: O',
εἰπόν. 'Α., Σ, εἰπέ. Et ita Complut. — O', εἰ (κα-
τευθυνοί). 'Α.Λ.Ο.ς, ἄρα. — O', σαπῆσεται. Σ., ἀπο-
ψύξει, *siccabit*. — O', πάντα τὰ προανατέλλοντα

αὐτῆς. Σ., σὺν πᾶσι τοῖς φύλλοις τοῖς βλαστήσασιν
αὐτῇ. DRACH.]

V. 10. C. ξηρανθήσεται ξηρασία; (ita etiam Alex.,
Ald., Compl. Hebr., exarescet exarescendo. Apud
S. Hier., siccabitur ariditate) σὺν τῷ βῶλῳ ἀνατο-
λῆς (absque αὐτῆς) ξηρανθήσεται. — B: O', πιαίνε-
ται. Σ., Θ., πεφύτευται. — O', μὴ κατευθυνοί. Σ.,
ἄρα. Θ., οὐ. — O', τὸν καύσωνα. 'Α., ἀπληρώτην,
subsolanum. — O', σὺν τῷ βῶλῳ ἀνατολῆς αὐτῆς. 'Α.,
ἐπὶ τρεῖς πρασιαὶς βλαστοῦ αὐτῆς. Et ita Hebr., su-
per areolis germinis illius. DRACH.]

V. 12. 'Α., εἰπόν αὐτοῖς, ἰδοὺ etc. Ex Ms. Jes. [C,
ἐπ' ἔλθῃ ὁ βασις. Complut. et apud Theodor., ἰδοὺ
ἔρχεται. A principio commatis, C, ÷ ὑπὲρ ἀνθρώπου:
Recte obelo præsignatur, non enim jacet in Hebraica
veritate. — B: O', παραπικραίνοντα. 'Α., ἀλλάσσοντα.
Σ., προσεριστήν. — O', οὐκ (ἐπίστασθαι). Σ., ✕ ἄρα.
— O', τί ἦν ταῦτα. 'Α.Λ.Ο.ς, τί ἐστίν. DRACH.]

V. 13. B: O, καὶ διαθήσεται. Σ., συντελέσει, perficiet. DRACH.

V. 14. B: O, τοῦ γενέσθαι. Σ., ὑπὲρ τοῦ εἶναι.— O, τὸ καθόλου μὴ ἐπαίρεσθαι. A., Θ., τοῦ μὴ ἐπ. Σ., ἵνα μὴ. IDEM.

V. 15. Post ἀγγέλους C, Ald. et Complut. non habent ταυτοῦ. Hebr. tamen, nuncios suos. — B: O, τοῦ δοῦναι. Σ., ἵνα δοῶσιν. — O, εἰ κατευθυνεῖ. Σ., μὴ κατ.— O, διασωθήσεται. A., Θ., καὶ διασ. IDEM.

V. 16. Ἄλλος, ἐν τόπῳ etc. Sic Theodoretus et Ms. Jes. [Theodoretus, ἐν τῷ τόπῳ. Ita etiam C et Alex. — B: O, ἐὰν μὴ. A., Θ., εἰ μὴ. Σ., ὅτι. DRACH.]

V. 17. Post ψυχάς, C cum Complut. addit πολλάς.

Hebr. et Vulg., animas multas. — B: O, ἐν χαρὰ καβολίᾳ. A., ἐν τῷ ἐκγῶσαι πρόσχωμα, in effundendo aggerem (et sic sonat Hebr.). Σ., ἐν περιβολῇ τάφρου, in circumvallatione densitatis. Ἄλλος, ἐν χαρὰ καβολίᾳ. — O, βελοστάσεων. Σ., ἀποτειγίσματος. Ἄλλος, βελοστασιῶν. — O, τοῦ ἐξῆραι. Οἱ Γ, τοῦ ἐξολεθρεῦσαι. — O, ψυχάς. Π., ψ. ✕ πολλάς. DRACH.

V. 18. C, ἐποίησεν — αὐτῷ, Jure adponitur obelus; Hebr. enim non habet ei. — B: O, δέδωκα. Ἄλλος, δέδωκε (etiam Hebr. et Vulg., dedit). — O, μὴ. Οἱ Γ, οὐ. IDEM.

V. 19. B: O, ὀρκωμοσίαν μου. A., Σ., Θ., ἀράν μου. O, (καὶ δώσω) αὐτήν (i. e. διαθήκην). Ἄλλος, αὐτά. Hebr., illud (i. e. fœdus). IDEM.

V. 20. ✕ καὶ ἔξω αὐτόν etc. Ms. Jes. [C, ✕ καὶ

EZECHIELIS CAPUT XVIII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ἌΚΥΤΑΣ.
πνικη 2	2.	2.
פרי 10	10.	10. 2. Ἀμαρτωλόν.
ידול 15	15.	15. Εἰδωλα.
לך לך נפש נפש 17	17.	17. Οὐκ ἔλαθεν, δικαιοσύνην ἐποίησε.
לך נפש 25	25.	25.
לך נפש 30	30.	30. ✕ Διὰ τοῦτο ἕκαστον κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ κρινεῖ.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Obstupescet.	2. Obstupescunt.	2.
10. Effractorem.	10. Latronem.	10. 2. Peccatorem.
15. Idola.	15. Idola.	15. Idola.
17. Non acceperit, judicia mea fecerit.	17. Non acceperit, judicia mea fecerit.	17. Non accepit, justitiam fecit.
25. Non dirigitur.	25. Non est æqua.	25.
30. Idcirco unumquemque juxta vias suas judicabo.	30. Idcirco unumquemque juxta vias suas judicabo.	30. Idcirco unumquemque juxta viam suam judicabo.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVIII Ezechielis.

V. 1. C ita : 1. Καὶ ἐγένετο λόγος ὑπὲρ Κυρίου πρὸς μὲ, λέγων. 2. Ὑπὲρ ἀνθρώπου. ✕ DRACH.

V. 2. Σ., O, ἐγομφίασαν. Ἄλλος, ἐμωδίασαν. Primam lectionem exhibet Drusius ex edit. Rom., secundam Ms. Jes. Apud Athanasium et alios frequentius legitur etiam ὠμωδίασαν, et quidem melius, ni fallor. [Verbum est αἰμωδιάω, a nomine αἰμωδία, stupor dentium. Idcirco videtur ὠμωδίασαν corrupte scriptum, pro ἡμωδίασαν. Id vero probari potest ex ipso Senum textu, qui habet, Hierem. cap. XXXVIII (Hebr., XXXI) ἔγ 29 et 30, ἡμωδίασαν et αἰμωδιάσουςιν. — Theodor. tribuit Symmacho lectionem ἐγομφίασαν. — B: O, ἡ παραβολή. A., ἡ παροιμία. — O, ἐγομφίασαν. Σ., ἐμωδίασαν (sic, per o). DRACH.]

V. 3. Hebr., dicit Adonai Jehova. C, cum Alex. et Complut., λέγει Ἀδωναὶ Κύριος. Sic etiam infra ἔγ 8, 9, 30, 32. DRACH.

V. 4. C non habet καὶ ante οὕτως, quod tamen jacet in Hebr. — B: O, ὅτι. A., Σ., ἰδοὺ. IDEM.

V. 5. Ed. Rom., κρίμα καὶ. C, κρίματα καὶ (non animadvertit editor Tetraptorum). Hebr., judicium et. In VM deest utrumque verbum. — B: O, κρίματα. Ἄλλος, κρίμα. (Et ita melius scribitur.) IDEM.

V. 6. B: O, ἐνθυμήματα. Οἱ Γ, εἰδωλα. — O, οὐ μὴ μιάνη. Θ., οὐκ ἐμίανεν. IDEM.

V. 7. O ed. Rom., τὸν ἄρτον αὐτοῦ τῷ πεινῶντι δώσει, καὶ γυμνὸν περιβαλεῖ. C, τὸν ἄρτον πειν. δ., καὶ γ. περιβ. ἱμάτιον. Istud ἱμάτιον adjicitur similiter in Alex., Ald., Compl. et apud S. Hier. Hebr.

et Vulg., panem suum esurienti dederit, et nudum operuerit vestimento. — B: O, οὐ μὴ καταδυναστεύσῃ. A., οὐ μὴ θλίψῃ. Σ., οὐ μὴ ὀδυνήσῃ. Θ., οὐ μὴ κακώσῃ. IDEM.

V. 8. C ita : — καὶ τὸ ἀργύριον αὐτοῦ : (ὠδελισμένα, quia in Hebr. desunt) ἐπὶ τόκῳ οὐ δώσει, καὶ πλεονασμὸν οὐ λήψεται (VM, λήψεται) : ἔξ (Rom. ed. καὶ ἔξ. Sed καὶ deest in Hebr., Ald. et Compl.) ἀδικίας.... ἀναμίσειν ἀνδρὸς καὶ — ἀναμίσειν : (deest in Hebr. et in Compl.) τοῦ πλησίον αὐτοῦ. — B: O, κρίμα δίκαιον ποιήσει. Σ., (κρ.) ἀληθὲς π. IDEM.

V. 9. C non habet καὶ ante τὰ, sed legitur in Hebr. Et mox, ἐστιν, ζωῇ, cum v euph. ante conson., quod frequentissime per totum textum in VM, ut hic, προστάγμασιν μου. — B: τοῦ ποιῆσαι αὐτά. Σ., (τοῦ π.) ἀληθῶς. IDEM.

V. 10. Hieronymus : « Pro latrone, in Hebraico scriptum habet PHARIS, quod Aquila secunda editio peccatorem, Symmachus transgressorem, Septuaginta et Theodotus pestilentem interpretati sunt. » [Pro ἀμαρτήματα, C legit ἀμάρτημα. Sed veritas Hebr. ita habet : unum (פַּרְס, idem quod פָּרַס) de uno ex istis. S. Hier. : « et fecerit unum de istis, sive ut LXX transtulerunt, et fecerit peccata. » Aquila autem in cod. B: καὶ ποιήσει ἀφενος (ἀφ' ἐνός) ✕ ἀπὸ πάντων τούτων : DRACH.]

V. 11. Hebr. a principio commatis, et ille omnia ista non fecerit. S. Hier. : « et hæc quidem omnia non facientem. Sive ut LXX transtulerunt, in via

ἄξω αὐτὸν εἰς Βαβυλῶνά, καὶ διακριθῆσμαι μετ' αὐτοῦ ἐκεί τὴν ἀδικίαν αὐτοῦ, ἣν ἔδρασαν ἐν ἐμοί, 21. καὶ πάσας φυγαθείας (sic) αὐτοῦ, ἢ ἐν πάσῃ τῇ παρατάξει. Cætera ut sequuntur in ed. Rom. Ita etiam Alex., Ald., Complut., aliquatenus tantum discrepantes. — Ad illud τὴν ἀδικίαν αὐτοῦ, B habet in margine, Σ., περί τῆς καταφρονήσεως αὐτοῦ. DRACH.]

V. 22. Θ., καὶ δώσω etc. Idem, et Drusus. Hieronymus item, qui ait : « Quod in LXX legitur, et dabo de capite ramorum ejus, de Theodotionis editione additum est. » [C, καὶ δώσω ἀπὸ κεφαλῆς τῶν παραφυάδων αὐτῆς, — B : Ο', ἐκ κορυφῆς. Οἱ Γ', τῆς ὑψηλῆς. — Ο', ἀπὸ κεφαλῆς τῶν παραφυάδων. Σ., ἀπὸ τοῦ ἄκρου. Θ., θαλλῶν. — Ο', καρ-

δίας αὐτῶν. Οἱ Γ', ἀπαλόν. — Ο', ἀποκνύω. 'Α., περικλάσω. DRACH.]

V. 25. C, καὶ τὰ κλήματα αὐτοῦ ἀποκαταστήσονται : S. Hier. : « Quod sequitur, et rami ejus restituentur, obelo prænotandum est, quia in Hebraico non habetur. » Pro eo textus Hebr. habet, in umbra ramorum illius habitabit. — B : Ο', μετεώρω. 'Α., ὑψους. Σ., ἐπληρύνω. — Ο', καὶ ἐξοίσει βλαστὸν. Σ., καὶ βλαστήσει θαλλόν. — Ο', καὶ ἀναπαύσεται. 'Α., καταπτήσεται, devolabit. Σ., κατασκηνώσει. Ο', Π., ὄρνενον. 'Αλλος, θηρίον. Hebr. autem, avis. DRACH.]

V. 24. Post ultimum verbum hujus commatis, C ponit obelum, sic : ποιῆσω. — B : τοῦ πεδίου, διότι. Π., ἀγροῦ, ὅτι. IDEM.]

EZECHIELIS CAPUT XVIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2. Ἐγομφίασαν.
10. Παραβάτην.
15. Εἰδωλα.
17. Οὐκ ἔλαβεν, δικαιοσύνην ἐποίησε.
25.
30. καὶ διὰ τοῦτο ἕκαστον κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ κρινῶ.

SYMMACHUS.

2. Obstupuerunt.
10. Transgressorem.
15. Idola.
17. Non accepit, justitiam fecit.
25.
30. Idcirco unumquemque juxta viam suam judicabo.

2. Ἐγομφίασαν. 'Αλλος, ἐμωδίασαν. 'Αλλος, ὠμωδίασαν.
10. Λοιμόν.
15. Ἐνθυμήματα.
17. Οὐκ ἔλαβεν, δικαιοσύνην ἐποίησε.
25. Οὐ κατευθύνει. 'Αλλος, οὐ κατορθοῖ.
30. Ἐκαστον κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ κρινῶ.

LXX INTERPRETES.

2. Obstupuerunt. Alius, hebetes facti sunt Alius, idem.
10. Pestilentem.
15. Cogitationes.
17. Non accepit, justitiam fecit.
25. Non recte perget. Alius, non recta est.
30. Unumquemque juxta viam suam judicabo.

2.
10. Λοιμόν.
15. Εἰδωλα.
17.
25.
30. καὶ διὰ τοῦτο ἕκαστον κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ κρινῶ.

THEODOTIO.

2.
10. Pestilentem.
15. Idola.
17.
25.
30. Idcirco unumquemque juxta viam suam judicabo.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVIII Ezechielis.

patris sui justī non ambulaverit. » Complut., καὶ ταῦτα οὐ ποιοῦντα. — B : Ο', ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τοῦ δικαίου οὐκ ἐπορεύθη. 'Α., καὶ αὐτὸς σὺμπαντα (σὺν πάντα?) ταῦτα οὐκ ἐποίησε. — Ο', ἀλλὰ καί. 'Α., ὅτι καίης. DRACH.]

V. 15. B : Ο', ἐπ' αὐτῶν. Οἱ Γ', ἐν αὐτῷ. IDEM.
V. 14^a B : Ο', κατὰ ταύτας (ita etiam C. Ed. Rom., κατ' αὐτάς. Compl., κατὰ ταῦτα). 'Α., ὡς αὐτά. Σ., ὅμοια αὐταῖς. Hebr., sicut illa. IDEM.

V. 15. Οἱ Γ', εἰδωλα. Ms. Jes. [Sic etiam B, οἱ Γ', εἰδωλα. — C non habet αὐτοῦ post ὀφθαλμούς, sed fertur in Hebr. DRACH.]

V. 16. C, οὐκ ἔκατεδυνάστευσε. Et in fine versus post περιέβαλεν, addit. cum Ald. et Complut., καὶ ἱμάτιον. Hebr. et Vulg., vestimento. — B : Ο', καὶ ἄνθρωπον. 'Α., καὶ ἄνδρα. — Ο', ἐνεχυρασμὸν . . . ἔρπασε. 'Α., ἐνέχυρον οὐκ ἐνεχυράσε, καὶ βίαν οὐκ ἐδίκαστο. DRACH.]

V. 17. 'Α., Σ., Ο', οὐκ ἔλαβεν etc. Ms. Jes. [B, ad δικαιοσύνην, Σ., ὅ, τὰ κρίματά μου. Hebr. et Vulg., judicia mea. — C, τόκον καὶ πλεονασμὸν. Hebr. et Vulg., usuram et superabundantiam. Post ἐπορεύθη, addit, οὗτος, quod est in Hebr. — B ita : Ο', ἐπορεύθη. 'Α., Σ., Θ., καὶ οὗτος καὶ αὐτὸς / οὐ. DRACH.]

V. 18. Ed. Rom., ἀρπαγμα, ἐναντία. C, ἀρπαγμα καὶ ἀδελφῷ καὶ τὰ ἐναντία. Hebr., rapinam fratris, et quod non bonum. — B : Ο', ἀρπαγμα. Οἱ Γ', καὶ ἀδελφῷ. — Ο', καὶ ἐναντία. Οἱ Γ', καὶ τὸ μὴ ἀγαθόν. — Π. et V., (in medio) populi sui. LXX,

τοῦ λαοῦ μου. Complut. autem, τ. λ. αὐτοῦ. — VM, ἐὰν θλαῖται θλίψη, cum hac in margine adnotatione Card. Maji : « Ita cod. θλαί, θλί. » DRACH.]

V. 19. C, οὐκ ἔλαβεν ὁ υἱὸς τὴν ἀδικίαν. Quem ordinem verborum servant Hebr., Vulg. et Ald. Et mox, ἕως καὶ δικαιοσύνην. Melius Compl., κρίμα καὶ δικ. Hebr. enim sonat, judicium et justitiam. IDEM.]

V. 20. C, Ἡ δὲ (absque alt. ἡ) ψυχὴ ἀμαρτάνουσα, καὶ αὐτὴ : (Hebr. et Vulg., ipsa. Alex., αὐτὴ) ἀποθνήσκει· ὁ δὲ υἱὸς οὐ λήψεται (VM, λήμψεται) τὴν ἀδικίαν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ (hoc αὐτοῦ, quod non habet ed. Rom., non exprimitur in textu Hebr. Habet tamen Alex.), οὐ δὲ πατὴρ λήψεται (VM, λήμψεται) τὴν ἀδικίαν τοῦ υἱοῦ· δικαιοσύνη δικαίου (etiam Alex., Ald. et Compl., δικαίου. Π. et V., justī) ἐπ' αὐτὸν ἔσται, καὶ ἀνομία ἀνόμου (etiam Alex., Ald., Compl., ἀνόμου. Π. et V., impīi) ἐπ' αὐτὸν ἔσται. IDEM.]

V. 21. C, ἐὰν ἐπιστρέψῃ. Et mox Complut. item, κρίμα καὶ δικαιοσύνην, ut § 19. In fine versus, VM, οὐ μὴ ἀποθάνῃ, absque καί, quod non habet textus Hebr. IDEM.]

V. 22. C, οὐ μὴ μνησθῆσεται καὶ αὐτῷ : — B : Θ., οὐ μὴ μνησθῶ. 'Αλλ., οὐ μὴ μνησθῆσονται καὶ αὐτῷ. Et ita Hebr., non memorabuntur ei. IDEM.]

V. 23. C, λέγει Κύριος Κύριος, Mox, ἐπιστρέψαι. — B : Ο', μὴ θελήσει θελῆσαι. Σ., ἄρα θελήματι. 'Α., θέλω. — Ο', Κύριος. Π., ἄδωναι K. — Hebr., sec.

chethib, a via sua; sec. autem keri, a viis suis. LXX, ἐκ τῆς ὁδοῦ. Alex., Ald. et Compl. addunt αὐτοῦ. IDEM.

V. 24. C, 'Εν δὲ τῷ ἀποστρέψαι δίκαιον ἐκ τῆς δικαιουσύνης αὐτοῦ, καὶ ποιήσῃ (ita et Alex., καὶ ποιήσῃ. Hebr., et fecerit) ἀδικίαν κατὰ πάσας τὰς ἀνομίας, ἃς ἐποίησεν ὁ ἀνομος καὶ ποιήσῃ, καὶ ζήσεται; (Heb., fecerit, num vivet?) — B: O', ἐν δὲ τῷ ἀποστρέψαι. Σ., καὶ ἐν ἐντράπη. O', A., τὰς ἀνομίας. Aλλος, τὰς ἀδικίας. IDEM.

V. 25. C, Καὶ εἰπατε, Οὐ κατευθύνει (ed. Rom.,

κατευθύνει) ἡ ὁδὸς Κυρίου. 'Ακούσατε δὲ, οἶκος 'Ισραὴλ: (absque πὰς δ, quod non habet Hebr. Deest pariter in VM et in Complut.) Μὴ ἡ ὁδὸς μου οὐ κατευθύνει; οὐχὶ ἡ ὁδὸς ὁμῶν οὐ (etiam Alex., οὐ. Hebr., non) κατευθύνει; — B: O', οὐ κατευθύνει. A., Θ., οὐκ εὐθεῖα. Aλλος, οὐ κατορθοί. — O', οὐ κατευθύνει (bis). Aλλος, οὐ κατορθοί. IDEM.

V. 28. C, καὶ εἶδεν (sic), καὶ ἀπέστρεψεν. (Alex., καὶ ἴδεν. Ald. et Complut., καὶ εἶδε. Hebr., et videt.) Et mox, ἐν ζωῇ ζήσεται. — B: O', καὶ

EZECHIELIS CAPUT XIX.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON	AKYAAΣ.
	'Ελληνικοῖς γράμμασι.	
2 לביא	2.	2.
4 וישבעו אליו גוים	4.	4.
8 ויתנו עליו	8.	8.
9 ויתנו בסגר בחי'ם ויבא אלמלך בב	9.	9.
14 כמטה בדיה	14.	14.
כוסה עז		
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Leæna.	2. Leæna.	2.
4. Et audierunt ad eum gentes.	4. Et audierunt de eo gentes.	4.
8. Et dederunt super eum.	8. Et convenerunt adversus eum.	8.
9. Et dederunt eum in claustrum in hamis: et adduxerunt eum ad regem Babel.	9. Et miserunt eum in caveam, in catenis adduxerunt eum ad regem Babylonis.	9.
14. De virga membrorum ejus.	14. De virga ramorum ejus.	14.
Virga roboris.	Virga fortis.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIX Ezechielis.

V. 1. Alex. et Ald., Καὶ σὺ, οὐκ ἀνθρώπου, λάβε. Hebr. et Vulg., Et tu assume. DRACH.

V. 2. Aλλος, λείνα. Ms. Jes. [Ita etiam apud Theodor. — B: O', ἐπλήθυσε. A., Θ., ἐξέθρεψεν, enutrivit. DRACH.]

V. 3. B: O', καὶ ἀπεπλήθησεν εἰς. A., ἀνέγειρεν. Θ., καὶ ἀνεβίβασεν ἐνα. DRACH.

V. 4. Aλλος, καὶ ἤκουσαν περὶ αὐτοῦ ἔθνη. Ms. Jes. [C, καὶ ἤκουον. — B: O', καὶ ἤκουον (ut C) κατ' αὐτοῦ. Σ., Θ., περὶ αὐτοῦ. Aλλος, καὶ ἤκουσαν. — O', ἐν διαφορᾷ (sic absque τῇ) αὐτῶν. A., ἐν βόθρῳ αὐτῶν, in scrobe eorum. Aλλος, ἐν τῇ διαφορᾷ (contentione) αὐτῶν. — O', ἐν κημῷ. A., ἐν πέδιλας. — VM ad marg.: « Sec. m., κημῷ. Sic et infra. » I. e. § 9. DRACH.]

V. 5. B: O', ἀπόστα. A., ἐπρόθη, vulnerata est. Σ., ἡσθένησεν. — O', ἡ ὑπόστασις αὐτῆς. A., ἡ προσδοκία. Θ., ἐλπίσι. — O', ἐταξεν αὐτόν. A., ἔθετο αὐτόν. — VM, ἴδεν. Et ad marg., 2 m., εἶδεν. DRACH.

V. 6. C, καὶ ἀντεπρέφeto, et enutriebatur. Sed Hebr., et incedebat. Melius ed. Rom., καὶ ἀντεπρέφeto. — B: O', καὶ ἀνέστρε. A., καὶ ἐμπεριεπάτησεν. Aλλος, ἀντεπρέφeto. IDEM.

V. 7. C, ὥρῳματος (pro ὠρῳματος editionis Rom.). VM ad marg.: « 1 m. ὠρῳμ., 2 m. ὠρῳμ. » Sic per o. — B: O', καὶ ἐνέμετο τῷ θράσει αὐτοῦ. Σ., καὶ ἔγνωσεν χήρας ποιεῖν. A., καὶ ἐκάκωσε χώρας (legit, וְיָדַע אֶת-יָדָיו). Θ., καὶ ἔγνω βάρεις (palatia. Scil. legit, וְיָדַע אֶת-יָדָיו) αὐτοῦ. — O', ὠρῳματος (ut C) αὐτοῦ. Σ., βουχῆματος αὐτοῦ. IDEM.

V. 8. Aλλ., καὶ ἐπέθεντο αὐτῷ. Ms. Jes. [C, καὶ ἔδωκεν. Ita etiam in Ald. et apud S. Hier., sed invito Hebr. textu, qui fert et dederunt. — Κυκλόθεν ἐκ χωρῶν. Recte, juxta ordinem Hebr. veritatis. — 'Εν διαφορᾷ (pro διαφορᾷ). — B: O', καὶ ἔδωκεν ἐπ' αὐτόν. Σ., καὶ ἐπέθεντο αὐτῷ. — O', ἐν διαφορᾷ. A., ἐν βόθρῳ αὐτῶν. Aλλος, διαφορᾷ αὐτῶν. DRACH.]

ἀπιστρέψεν. 'Α., καὶ ἐπιστρέψει. Θ., καὶ ἀποστραφή. IDEM.

V. 29. In hoc et in sequenti versu, Hebr. et Vulg., via Domini, viae meae, viae vestrae, juxta vias suas. O', semper in sing. numero posuerunt. IDEM.

V. 30. O' Γ', ✕ διὰ τοῦτο etc. Ms. Jes. [Ita etiam C sub asterisco. — B : O', ἐπιστρέψετε καὶ ἐπιστρέψετε. 'Αλλος, ἀποστράφητε καὶ ἐπιστρέψετε. Dr.]

V. 31. C, ἀπορρίψατε ἀπὸ ἐαυτῶν. Et ita Alex. et VM. — Omnia exemplaria, εἰς ἐμέ, sed textus Hebr., in eis. Vulg., in quibus. — B : O', ἀποθνήσκει. 'Αλ-

λος, ἀποθνήσκει. DRACH.

V. 32. Post Κύριος, C addit, καὶ ἐπιστρέψατε ✕ καὶ ζήσατε. ✕ Et ita Alex. sed absque his binis asteriscis. Hebr., et revertimini et vivite. — B : O' Γ', καὶ ζήσεσθε. 'Αλλος, καὶ ζήσατε. — In quibusd. H. ita est in extremo cap. : δίδωμι οὐ βούλομαι τὴν θάνατον τοῦ ἀμαρτωλοῦ, λέγει 'Αδωναὶ Κύριος, ὡς τὸ ἐπιστρέψαι αὐτὸν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ, καὶ ζῆν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, λέγει 'Αδωναὶ Κύριος. 'Επιστρέψατε οὖν καὶ ζήσεσθε. Et ita fere habet Theodor. Sed nihil de hoc in Hebr. IDEM.

EZECHIELIS CAPUT XIX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

O'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2.	2. Σκύμνος. 'Αλλος, λεία. 2.
4.	4. Καὶ ἤκουσαν κατ' αὐτοῦ ἔθνη. 'Αλλος, καὶ ἤκουσαν περὶ αὐτοῦ ἔθνη. 4.
8.	8. Καὶ ἔδωκαν ἐπ' αὐτόν. 'Αλλος, καὶ ἐπέθεντο αὐτῷ. 8.
9.	9. Καὶ ἐν γαλεάγρα ἦλθεν ✕ καὶ ἤγαγον αὐτόν : πρὸς βασιλεῖα Βαβυλῶνος. 9.
11.	11. Καὶ ράβδου ἐκλεκτῶν αὐτῆς. 'Αλλος, ἐκ τῶν ράβδων τῶν ἐκλεκτῶν αὐτῆς. 11.
	'Ράβδος ἰσχύος. 'Αλλος, σκῆπτρον εἰς τὸ ἐξουσιάζειν.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

2.	2. Catulus leonis. Alius, leæna. 2.
4.	4. Et audierunt contra eum gentes. Alius, et audierunt de eo gentes. 4.
8.	8. Et dederunt super eum. Alius, et irruerunt in eum. 8.
9.	9. Et in cavea venit et adduxerunt eum ad regem Babylonis. 9.
11.	11. Et virga electorum ejus. Alius, ex virgis electorum ejus. 11.
	Virga fortitudinis. Alius, sceptrum ad imperandum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIX Ezechielis.

V. 9. ✕ καὶ ἤγαγον αὐτόν. IDEM.

Ibid. C, ἡ φωνὴ αὐτοῦ ἐστὶ (hoc ἐστὶ adjicitur etiam in Compl., quæ pariter habet additionem καὶ ἤγαγον αὐτόν, et apud S. Hier. Heb. et Vulg., vox ejus ultra) ἐπὶ τὰ ὄρη 'Ισραήλ. DRACH.

V. 10. C non ponit καὶ post ἀμπελος. — B : O', ἐν ῥοφῇ (legerunt רֹחַב) Σ., Θ., ἐν τῷ αἵματι σου. IDEM.

V. 11. C, ράβδος ἰσχύος. Hoc ἰσχύος, quod habet Hebr., additur etiam in Alex., Ald., Compl. necnon apud S. Hier. — Pro καὶ ἐγένετο αὐτῇ, melius legit Alex., καὶ ἐγένοντο αὐτῇ. Hebr. enim, ut et Vulg., et factæ sunt ei (virgæ etc.). B : O', ἐν μέσῳ στελεχῶν. 'Α., Θ., ἐν μέσῳ δασείων. Σ., συμφύτων. — O', κλημάτων αὐτῆς. 'Α., ἀναγεννῶδων. Σ., κλάδων. Θ., παραφυάδων. IDEM.

V. 12. Pro ἐξήρανε, C ἐξῆραν. Sed hoc ἀμάρτημα γραφικόν. — B : O', τὰ ἐκλεκτὰ αὐτῆς. O' Γ', καρπὸν

αὐτῆς. Hebr. et Vulg., fructus ejus. — O', ἐξεδικήθησαν. 'Α., Σ., διελύθησαν. Θ., διεχύθη. Trium versiones melius quadrant ad Hebr., quam interpretatio Senum. IDEM.

V. 13. B : O', ἐν γῇ ἀνύδρω. 'Α., Σ., ✕ καὶ διψῶση. Ita etiam Complut., ἀνύδρω καὶ διψῶση. Hebr., in terra ariditatis et sitis. IDEM.

V. 14. 'Αλλος, ἐκ τῶν ράβδων etc. IDEM.

Ibid. 'Αλλος, σκῆπτρον etc. Drusius. Videtur autem esse Aquilæ, qui vocem רֹחַב sic vertere solet. In aliquot exemplaribus legitur φυλὴ σκῆπτρον, quæ sunt duæ ejusdem vocis interpretationes. [Jam observatum a S. Hier., et a Nobilio in ed. Rom. « Nam, inquit Drusius, רֹחַב tam tribum significat quam sceptrum. » — B : O', εἰς παραβολὴν. 'Α., εἰς ἐξουσίαν. Σ., εἰς τὸ ἐξουσιάζειν. Θ., τοῦ ἀρῆσαι. — VM habet (παραβολὴν) ὁρόνου. Lapsus typographi, ut liquidum est. DRACH.]

EZECHIELIS CAPUT XX.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKTAAS.
1 בחמשי בעשר לחדש	1.	1.
3 אסאדרש לכם	3.	3.
6 צבי 'O 'Eθp., κάλλιστον.	6.	6. 1. Στερέωμα. 2. . . .
7 שקצי ובבלוי	7.	7. 2. Ἀποκόμματα.
8 ולא אבו לשכון אלי	8.	1. . . . 2. Καὶ ἐν εἰδώλοις.
13 וימורדכי ביה ישראל במדבר	13.	13.
22 והשיבתי את ידי	22.	22. ✕ Καὶ ἐπέστρεψα τὴν χεῖρά μου αὐτοῖς.
25 וגם אני נתתי להם חקים לא טובים ומשפטים לא יחיו בהם	25.	25.
26 ואסמא אותם במתנתם בהעביר כל־פטר רחם למזן אשכנז למזן אשר ידע אשר אני יהוה	26.	26. Καὶ ἐμίνα αὐτοὺς ἐν τοῖς δόγμασιν αὐτῶν ἐν τῇ παραγωγῇ πᾶν διανοίγον μητρὰν. . . .
28 ויתושם כעס קרבנם וישימו שם ריח נחיהם	28.	28.
29. 'O Σύρος, λίθος; מזה הבמה	29.	29.
37 הברית	37.	37. ✕ Τῆς διαθήκης.
VERSO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. In quinto, in decima mensis.	1. In quinto, in decima mensis.	1.
3. Si requirar vobis.	3. Non respondebo vobis.	3.
6. Ornamentum. <i>Hebr. Int., optimum.</i>	6. Quæ est egregia.	6. 1. Firmamentum. 2. Inclutum.
7 Abominaciones. Et in idolis.	7. Offensiones. Et in idolis.	7. 2. Abscissiones.
8. Nolueruntque audire me.	8. Nolueruntque audire me.	1. Et inquinamentis. 2. Et in idolis.
13. Et rebellaverunt in me domus Israel in deserto.	13. Et irritaverunt me domus Israel in deserto.	8.
22. Et averti manum meam.	22. Averti autem manum meam.	13.
25. Et etiam ego dedi eis statuta non bona, et judicia non vivent in eis.	25. Ergo et ego dedi eis præcepta non bona, et judicia in quibus non vivent.	22. Et converti manum meam ipsis.
26. Et pollui eos in muneribus suis, in transire faciendo omnem apertionem vulvæ propter delicta eorum, ut scirent quia ego Dominus.	26. Et pollui eos in muneribus suis, cum offerrent omne quod aperit vulvam, propter delicta sua, et scient quia ego Dominus.	25.
28. Et dederunt ibi iram oblationis suæ, et posuerunt ibi odorem requiei suæ.	28. Et dederunt ibi irritationem oblationis suæ, et posuerunt ibi odorem suavitatis suæ.	26. Et pollui eos in dogmatibus suis in producendo omne aperiens vulvam...
29. Quid est excelsum? <i>Syrus, lapis?</i>	29. Quid est excelsum?	28.
37. Fœderis.	37. Fœderis.	29.
		37. Testamenti.

EZECHIELIS CAPUT XX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.
3. Οὐκ ἀποκριθήσομαι ὑμῖν.
6. Στάσιν.
7. Τὰ σίχη.
Καὶ ἐν εἰδώλοις.
8.
13.
22. ✕ Καὶ ἐπέστρεψα τὴν χεῖρά μου αὐτοῖς.
25.
26.
28.
29. Τί ἐστὶ βαμά;
37.

SYMMACHUS.

1.
3. Non respondebo vobis.
6. Stationem.
7. Nauseas.
Et in idolis.
8. Et non acquieverunt mihi.
13.
22. Et converti manum meam ipsis.
25. Igitur et ego dabo eis præcepta non bona, et judicia propter quæ non vivent.
26. Et polluam eos propter munera sua, quia conscrant et transducunt omne quod aperit vulvam, et scient quia ego Dominus.
28.
29. Quid est lama?
37.

1. Τῇ πεντεκαίδεκάτῃ τοῦ μηνός.
"Ἄλλος, ἐν τῷ πέμπτῳ μηνὶ δεκάτῃ τοῦ μηνός.
3. Εἰ ἀποκριθήσομαι ὑμῖν.
6. Κηρίον.
7. Βδελύγματα.
Καὶ ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν.
8. Καὶ οὐκ ἠθέλησαν εἰσακοῦσαί μου.
13. Καὶ εἶπα πρὸς τὸν οἶκον Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐρήμῳ. Ἐν τοῖς προστάγμασί μου πορεύεσθε. Ἄλλος, καὶ παρεπίκρανάν με οἶκος Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐρήμῳ.
22. Vacat.
25. Καὶ ἐγὼ ἔδωκα αὐτοῖς προστάγματα οὐ καλὰ, καὶ δικαιώματα ἐν οἷς οὐ ζήσονται ἐν αὐτοῖς.
26. Καὶ μιανῶ αὐτοὺς ἐν τοῖς δόγμασιν αὐτῶν, ἐν τῷ διαπορεύεσθαί με πᾶν διανοήγον μήτρην, ὅπως ἀφανίσω αὐτούς.
28.
29. Τί ἐστὶν ἀβαμά;
37. Vacat.

LXX INTERPRETES.

1. Decima quinta mensis, Alius, quinto mense, decima mensis.
3. Si respondebo vobis.
6. Favus.
7. Abominationes.
Et in adinventionibus.
8. Et noluerunt exandire me.
13. Et dixi ad domum Israel in deserto: In præceptis meis ambulat. Al., et exacerbaverunt me domus Israel in deserto.
22. Vacat.
25. Et ego dedi eis præcepta non bona, et justificationes in quibus non vivent in ipsis.
26. Et polluam eos in dogmatibus eorum, in transducendo me omne adaperiens vulvam, ut dederem eos.
28.
29. Quid est abama?
37. Vacat.

1.
3.
6. ...
7. Προσοχίσματα.
Καὶ ἐν εἰδώλοις.
8.
13.
22. ✕ Καὶ ἐπέστρεψα τὴν χεῖρά μου αὐτοῖς.
25.
26.
28. ✕ Καὶ ἔταξαν ἑκατὶ θυμὸν δώρων αὐτῶν, καὶ ἔθεντο ἑκατὶ ὀσμὴν εὐωδίας αὐτῶν.
29.
37. ✕ Τῆς διαθήκης.

THEODOTIO.

1.
3.
6. Fundamentum.
7. Offendicula.
Et in idolis.
8.
13.
22. Et converti manum meam ipsis.
25.
26.
28. Et statuerunt ibi furorem munerum suorum, et posuerunt ibi odorem fragrantiae suae.
29.
37. Testamenti.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

AKYAAΣ.

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

39. איש גלוליו לם עבדו ואחר
אם-אנכם שמעוים אלי ואת-שם
קדשי לא תגללו-עד בכותחיהם
ובגלוליהם

39.

39.

39.

40. כי בדר-קדשי בדר מרחם
ישראל נאם אדני יהוה שם יעבדני
כל-בית ישראל

40.

40.

40.

43. ונקטתם בפנים בגל-רעותיהם
אשר עשיתם

43.

43. ✕ Kal δυσαρρεστηθήσεσθε...
αἷς ἐποήσατε.

43.

44. נאם אדני יהוה

44.

44. ✕ Λέγει Κύριος.

44.

46. בך-אדם שים פניך דרך תיכסה
והטף אל-יודים והנבא אל-יער
השדה נב

46.

46.

46.

47. ונצרב-בה כל-פנים מנב
צפיה 'O 'Ebr., καὶ καυθήσεται
πᾶν πρόσωπον ἐν αὐτοῖς διὰ τοῦ
ἀπὸ βορρᾶ ἐρχομένου πυρός.

47.

47.

47.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

39. Vir (ad) idola sua ambulate,
servite : et post si non vos audien-
tes ad me : et si nomen sanctitatis
meæ non polluetis ultra in donis
vestris et in idolis vestris.

39. Singuli post idola vestra
ambulate et servite eis, quod si et
in hoc non audieritis me, et no-
men meum sanctum pollueritis
ultra in muneribus vestris et in
idolis vestris.

39. Ite post idola vestra, et ser-
vite eis. Quod si nequaquam au-
dieritis me, sed nomen sanctum
meum pollueritis idolis vestris.

40. Quia in monte sanctitatis
meæ in monte altitudinis Israel,
dixit Dominus Deus, ibi serviet
mihi omnis domus Israel.

40. In monte excelso Israel, ait
Dominus Deus, ibi serviet mihi
domus Israel.

40. Quia in monte sancto meo,
in monte excelso Israel, dicit Do-
minus Deus, ibi serviet mihi omnis
domus Israel.

43. Fastidietis in facie vestra ob
omnia mala vestra, quæ fecistis.

43. Et displicebitis vobis in
spectu vestro in omnibus ma-
litiis vestris, quas fecistis.

43. Et displicebitis vobis.. quas
fecistis.

44. Dixit Dominus Deus.

44. Ait Dominus Deus.

44. Dicit Dominus.

46. Fili hominis, pone facies
tuas viam ad austrum, et stilla ad
austrum : propheta ad sylvam agri
meridiei.

46. Fili hominis, pone faciem
tuam contra viam austri, et stilla
ad africanum, et propheta ad saltum
agri meridiani.

46.

47. Et comburentur in ea omnes
facies ab meridie ad aquilonem.
Hebraeus int., et comburentur omnis
facies in illis per ignem ab aqui-
lone venientem.

47. Et comburetur in ea omnis
facies ab austro usque ad aquilo-
nem.

47.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XX Ezechielis.

V. 1. Ἄλλος, ἐν τῷ πέμπτῳ etc. Drusius. [Ha-
bent ut ἄλλος, C, Alex., Ald. et Complut. Mox C
habet ἐκάστισαν, lapsus librarii pro ἐκάθισαν. — B :
O', ἐπερωτήσαι. A', Θ., ἐκζητήσαι. DRACH.]

V. 3. Σ., οὐκ ἀποκριθήσονται ὑμῖν. Hieron. : « Sym-
machus manifestius iranstulit, non respondebo vobis. »
[C, λάλησον πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους τοῦ Ἰσραὴλ
(absque τοῦ οὐχου). Hebr. et Vulg., loquere seniori-
bus Israel. Et in eod. versu his, λέγει Ἀδωνὰι Κύ-
ριος. Sic etiam versibus 5, 27, 31, 33, 44. — B :
O', εἰ ἐπερωτήσαι. Σ., ἀρα / ἐπερωτήσαι. — O', εἰ
ἀποκριθήσονται. Σ., οὐκ ἀποκρ. DRACH.]

V. 4. B : O', εἰ ἐκδικήσω αὐτοὺς ἐκδικήσαι. A',
ἡ κρίθητι πρὸς αὐτοὺς, ἡ κρίθητι. — O', τὰς ἀνομίας.
Ἄλλος, τὰς ἀμαρτίας. H. et V., abominaciones. —
O', διαμάρτυραι αὐτοῖς. OI Γ', γνώρισον αὐτοῖς. Dr.
V. 5. C, Ἰσραὴλ, ἐγνωρίσθη (absque καὶ). Et
mox, ἐν γῇ Αἰγύπτῳ. — B : O', ἡρέτισα. OI Γ', ἐξ-
ελέξαμην. IDEM.

V. 6. Hieronymus : « Pro eo quod dixere LXX,
factus est ultra omnes terras, pro quo nos interpre-
tati sumus, egregia est inter omnes terras, Aquilæ

prima editio etc. » ut supra. Hanc porro notam
exhibent codex Regius et editio Romana : Κυρίως
Ἑβραῖος κάλλιστος εἶπεν Σόμμ., στάσις ἐστίν.
ἐφη, στάσιν καλέσας τὸ αὐτόθι τὴν ἱερατεῖαν ἀνα-
καλεῖσθαι Θεῷ. I. e. Hebraeus dixit, optimum, Symm.,
statio est, stationem vocans, eo quod ibi sacerdo-
tium dicatum Deo esset. Cur autem Hieronymus
στάσιν verterit regionem, non video : forte aliud
legerit. [Lamb. Bos : Aq. 1 ed., στερέωμα. 2 ed.,
ἐνδοξον. Th., κρατάτωμα, aliter, κοσμιωτάτη. — B
ad marg. : A', στάσεις. Σ., θρησκεία. Θ., δυνά-
μεις. DRACH.]

V. 7. Ms. les. A', ἀποκρίματα. Σ., τὰ σίχη. Θ.,
προσοχθίσματα. Hieronymus vero : « Pro offensio-
nibus, quæ Hebraice dicuntur SECUSE, Symmachus
interpretatus est, nauseas ; Aquilæ 2 editio. absce-
siones. »

Ibid. Hieron. : « GELULE quoque verbum He-
braicum est, quod LXX adinventiones, Aq. 1 edit.
inquinamenta, secunda, Symm. et Theodotio, idola
interpretati sunt. » [C, μιαινώσθε, Κύριος. Absque
ἐγώ, quod tamen habet Hebr. — B : O', ἀποβρέψατω.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

59.

59. Ἐκαστος τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτοῦ ἐξάρτα· καὶ μετὰ ταῦτα εἰ ὑμεῖς εἰσακούετέ μου, καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ ἅγιον οὐ βεβηλώσετε οὐκέτι ἐν τοῖς ὅμοις ὑμῶν, καὶ ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν ὑμῶν.

40.

40. Διότι ἐπὶ τοῦ ὄρους ἁγίου μου, ἐπ' ὄρους ὀφθαλμοῦ, λέγει Κύριος Κύριος, ἐκεῖ δουλεύουσιν μοι πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ.

43.

43. Καὶ κόψεσθε τὰ πρόσωπα ὑμῶν ἐν πάσαις ταῖς κακίαις ὑμῶν.

44. ✕ Λέγει Κύριος.

44. Λέγει Κύριος.

46. Ὡς ἀνθρώπου, στήρισον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ τὸν νότον ὁδὸν λιθῶς, καὶ προφήτευσον περὶ τοῦ δρυμοῦ τῆς χώρας τῆς μεσημβρινῆς.

46. Ὡς ἀνθρώπου, στήρισον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ θαιμάν, καὶ ἐπίβλεψον ἐπὶ Δαρὼμ, καὶ προφήτευσον ἐπὶ δρυμὸν ἡγούμενον Ναγέβ.

47. Ἀπὸ μεσημβρίας.

47. Καὶ κατακαυθήσεται ἐν αὐτῇ πᾶν πρόσωπον ἀπὸ ἀπηλιώτου ἕως βορρᾶ.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

39. Unusquisque idolis suis euntes servite, quia noluitis audire me: nomen autem meum sanctum nolite ultra polluere per munera vestra atque simulacra.

39. Unusquisque ad inventiones suas afferte: et post hæc, si vos exaudieritis me, et nomen meum sanctum non pollueritis ultra in muneribus vestris, et in studiis vestris.

40. Quia in monte sancto meo, in monte excelso Israel, dicit Dominus Deus, ibi serviet mihi omnis domus Israel.

40. Quia in monte sancto meo, in monte excelso, dicit Dominus Dominus, ibi serviet mihi omnis domus Israel.

43. Et parvuli vobis videmini propter omnes malitias quas fecistis.

43. Et percutietis facies vestras in omnibus malitiis vestris.

44. Dicit Dominus.

44. Dicit Dominus.

46. Fili hominis, firma faciem tuam super austrum viam africæ, et propheta de sylvæ regionis meridiane.

46. Fili hominis, obfirma faciem tuam super Theman, et respice super Darom, et propheta super saltum ducem Nageb.

47. A meridie.

47. Et ardebit in ea omnis facies a subsolano usque ad aquilonem.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XX Ezechielis.

Ἀλλος, ἀπορρίψατε. — Ο', ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν. Οἱ Γ', ἐν εἰδώλοις. DRACH.]

V. 8. Symmachi lectionem exhibet Hieronymus. [B vero, Σ., ἠπειθήσαν δέ μοι. Ἀ., ἤλλαξαν τὸ ῥῆμά μου. Lamb. Bos: Symm., οὐκ ἀναπαύσαντό μοι. Præterea B: Ο', βδελύγματα. Ἀ., ἀποκόμματα. Σ., οἰκχή. Θ., προσοχθίσματα. Sed Lamb. Bos: Symm., τὰς ναυτίας (nauseas). Aq. ed. 2, τὰς ἀποτμήσεις. — C ita, ✕ ἕκαστος: τὰ βδελύγματα. Ἐκαστος, quod jacet in Hebr., habent pariter Ald., Compl. et aliquot mss. Mox idem codex, cum Alex. et Compl., ἐν μέσῳ γῆς Αἰγύπτου. Hebr. et Vulg., in medio terræ Ægypti. DRACH.]

V. 9. Pro ἐν οἷς, C, οἷς. — B: Ο', ὅπως τὸ ὄνομά μου τὸ παράπαν μὴ βεβηλωθῇ. Ἀ., διὰ τὸ ὄνομά μου τοῦ μὴ βεβηλωθῆναι. DRACH.

V. 10. C: Καὶ ἐξήγαγον αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου (hæc additio, quæ adest in ed. Rom., habetur in Alex., Ald. et Compl. Hebr., et eduxi eos e terra Ægypti), καὶ ἤγαγον αὐτοὺς εἰς γῆν ἔρημον. Hebr., deduxique eos in desertum. IDEM.

V. 11. B: Ο', καὶ τὰ δικαιώματά μου. Οἱ Γ', τὰ

κρίματά μου. — Ο', ὅσα ποιῇσαι. Σ., ἃ ποιήσας. — Ο', ἐν αὐτοῖς. Σ., δι' αὐτῶν. IDEM.

V. 12. B: Ο', καὶ τὰ σάββατά μου. Ἀ., ✕ καί γε σὺν / τὰ σ. μ. — Ο', τοῦ γνῶναι. Σ., Θ., τοῦ εἰδέναι. — C legit, τοῦ γν. αὐτά. IDEM.

V. 13. Ἀλλος, καὶ παρεπιτήρ. Drusius. [Compl., παρεπι. με ὁ οἶκος. — C ita: Καὶ εἶπα πρὸς τὸν οἶκον (sine τοῦ) Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐρήμῳ. Ἐν τοῖς προστάγμασί μου. — πορεύεσθε: (ὁδεύεσθε. Hebr. enim tantum, non ambulaverunt, quod sequitur in LXX). — B: Ο', καὶ τὰ δικαιώματά μου ἀπώσαντο. Ἀλλος, καὶ τὰ δικ. μου φυλάσσετε τοῦ ποιεῖν αὐτά. DRACH.]

V. 14. B: Ο', καὶ ἐποίησα. Ἀ., καὶ οὐκ ἐπ. Mirum; hanc enim negationem non habet Hebr. DR.

V. 15. C: Καὶ ἐγὼ ἐξῆρα τὴν χεῖρά μου ἐπ' αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ — τὸ παράπαν: (deest in Hebr. textu) τοῦ μὴ εἰσχαγεῖν αὐτοὺς εἰς γῆν ἔδωκα (Rom. ed., τὴν γῆν ἣν ἐδ.) — αὐτοῖς, γῆν. (desunt in Hebr.) βρίουσαν etc. — B: Ο', καὶ. Ἀ., Θ., ✕ γε / ἐγὼ. — Ο', ἐξῆρα. Ἀ., Σ., ἔλαβον, ἐπῆρα. Arbitramur ἔλαβον Aquileæ tribuendum. — Ο', κηρίον. Ἀ., στάσις. Σ., θρησκεία. IDEM.

πυρ : ὑμεῖς μιαινώσεσθε.) — Ο', τοῖς ἐνθυμήμασιν ὑμῶν. Οἱ Γ', τοῖς εἰδώλοις ὑμῶν. — Ο', εἰ ἀποκρίθησονται. Σ., ὅτι οὐκ ἀπ. IDEM.

V. 32. C, ὑμεῖς ἐλέγετε. — B : Ο', καὶ εἰ ἀναθήσεται ἐπὶ τὸ πνεῦμα ὑμῶν τοῦτο, καὶ οὐκ ἔσται. Σ., οὐδὲ τὸ ἐνθυμημα ὑμῶν γινόμενον ἔσται. Hebr., et quod ascendit super spiritum vestrum esse non erit. — Ο', ὑμεῖς λέγετε. Ἀλλος, ὑμεῖς ἐλέγετε. — Ο', ὡς αἱ φυλαὶ (C, ὡς φυλαί). Ἀ., ὡς αἱ συγγένειαι. Θ., ὡς αἱ πατρίαι. IDEM.

V. 33. C, ÷ Διὰ τοῦτο, : (in Hebr. deest) ζῶ ἐγώ etc. — In hoc et sequenti versu, VM scribit βραχέοντι. IDEM.

V. 34. B : Σ., Θ., Ο', καὶ ἀθροίσω. Ο' ἄλλως, καὶ ἐξάξω. IDEM.

V. 35. B : Ο', κατὰ πρόσωπον. Π., πρὸς πρ. IDEM.

V. 36. C, ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὅτε ἐξήγαγον αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου. Ita etiam Alex. et Ald. Monif. ex Marchal. cod., & ὅτε ἐξήγαγεν αὐτούς. Hebr. et Vulg., in deserto terrae Aegypti. — In extremo versu C, λέγει Κύριος Κύριος. IDEM.

V. 37. Ἀ., Θ., & τῇ διαθήκῃ. Ms. Jes. Aquila tamen מִן בְּרִית solet vertere συνθήκην. [Et ita C, sub asterisco. Habent etiam plerique libri et Eus. in Demonstratione, lib. II, p. 83, § 60. — B : Ο', καὶ διάξω. Ἀ., Σ., καὶ παράξω. — Ο', καὶ εισάξω ὑμᾶς ἐν ἀριθμῷ. Ἀ., ἐν δεσμοῖς & τῇ διαθήκῃ. Σ., καὶ καθαρῷ ὑμᾶς διὰ κλοίου (per torquem) & τῆς συνθήκῃς. Θ., ἐν τῇ παραδόσει (traditione) & τῆς διαθήκῃς. DRACH.]

V. 38. VM, Καὶ ἐλέγξω — C, τοὺς ἀφεστηκότας καὶ τοὺς ἀσεβεῖς. Idem ordo verborum apud Euseb. loco modo citato. — In fine versus, semel Κύριος, ut textus Hebr. In VM sic desinit versus : καὶ ἐπιγνώσεσθε διότι ἐγὼ Κύριος Κύριος, καὶ ὑμεῖς οἶκος Ἰσραὴλ. § 39 incipit, Τάδε λέγει. — B : Ο', καὶ τοὺς ἀφεστηκότας. Ἀ., Θ. (addunt), ἐν ἐμοί. Hebr. in me. — B : Ο', τὴν γῆν. Ἀ., Θ., ἄδαμα. I. e., ipsum verbum Hebr., אָדָם. DRACH.]

V. 39. Interpretationem Symmachi et Aquilae Latine adfert Hieronymus, hujus videlicet ac sequentis versus. Sed in versione Aquilae magis sensum quam verba respexisse videtur. Drusius ex verbis Hieron. veram Aquilae lectionem elicere studuit, qualem nos damus. [C, εἰ μὴ ὑμεῖς εἰσακούσατέ μου. Hebr., si non fueritis obediētes mihi. VM. 1 m. (prima manus), εἰ μὴ, sed μὴ abrasum. Et mox, 4 m., βεβηλώσεται. — Lamb. Bos : Aq., πορεύεσθε ὅπισθ' αὐτῶν εἰδώλων ὑμῶν. Symm., ἕκαστος τοῖς εἰδώλοις αὐτοῦ πορευόμενοι δουλεύετε. Διότι ὑμεῖς οὐκ ἠδελήσατε ἀκούειν μου, (καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ ἅγιον) οὐκ ἐτί βεβηλώσατε τοῖς δώροις ὑμῶν, καὶ τοῖς εἰδώλοις ὑμῶν. — B : Ἀ., εἰδωλά ἀπελθόντες λατρεύετε : μετὰ τὸ μὴ βούλεσθαι ὑμᾶς ἀκούειν μου. Σ., ἕκαστος τοῖς εἰδώ-

λοις αὐτοῦ ἀπελθόντες λατρ., reliqua ut Aq. DRACH.]

V. 40. C, ἐπ' ὄρους ὕψηλῳ ÷ Ἰσραὴλ. Amanuens prave posuit obelum pro asterisco; addendum enim erat Ἰσραὴλ communi Senum textui, in quo deest, habet autem Hebr. Exstat in All. et Compl. — B : (Hebr., tota [domus] in terra. In LXX vacat.) Ἀ., ὁ πᾶς & ἐν τῇ γῇ ἐκείνῃ. Σ., σύμπας & ἐν τῇ ἐκείνῃ. — Ο', ἐπισκέψομαι. Οἱ Γ', ἐκλήτῃσω. — Ο', τὰς ἀπαρχὰς ὑμῶν. Σ., Θ., ἀφαιρέματα ὑμῶν. — Ο', ἀφορισμὸν ὑμῶν. Ἀ., δεκάτων ὑμῶν. Σ., δομάτων ὑμῶν. Θ., λημμάτων ὑμῶν. — Ο', ἀγιάσμασιν ὑμῶν. Οἱ Γ', ἀγίοις ὑμῶν. DRACH.]

V. 41. B : Ο'. εὐωδίας. Σ., εὐαρεστήσεως. — Ο', κατ' ὀφθαλμούς. Ἀ., Σ., ἐνώπιον. IDEM.

V. 43. Hic etiam lectionem Symmachi Latine adfert Hieronymus. Ἀ., Θ., αἷς ἐποιήσατε. Ms. Reg. Idem ubi LXX κόψεσθε habent, ait Aquilam veruisse δυσαρρεστηθήσεσθε, Theodotionem autem προσοχθίετε. [Etiam C, sub asterisco, αἷς ἐποιήσατε. — B : Ο', καὶ. Ἀ., Θ., (addunt) πάντα /. (quod habet Hebr.) τὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν. — Ο', καὶ κόψεσθε τὰ πρόσωπα ὑμῶν. Ἀ., δυσαρρεστηθήσεσθε. Σ., μικροὶ φανήσεσθε ἐν αὐτοῖς. Θ., προσοχθίετε κατέναντι αὐτῶν. — Ο', κακίας ὑμῶν. Ἀ., Σ., Θ., (addunt), αἷς ἐποιήσατε. Ἀλλος, ἀδικίας. DRACH.]

V. 44. Οἱ Γ', & λέγει Κύριος. Ms. Jes. [C ita : & οἶκος Ἰσραὴλ, λέγει Ἀδωνὰι K. Et B : Οἱ Γ', οἶκος Ἰσραὴλ. Hebr., domus Israel. — B : Ο', ὅπως τὸ ὄνομά μου, μὴ (C praeponit asteriscum vocis μὴ). Ἀ., Θ., διὰ τὸ ὄνομά μου. Οἱ Γ', & οὐ. — Ο', καὶ κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν. Σ., καὶ κατὰ τὰς ἐννοίας ὑμῶν. DRACH.]

V. 46. Σ., υἱὲ ἀνθρώπου etc. Drusius et Ms. Jes. ubi legitur ἐπὶ δρυμόν, pro περὶ τοῦ δρυμοῦ. [Pro Δαρὸν Rom. editionis, C Δαρῶν. VM, Δαγῶν. — B : Ο', θαμνάν. Ἀ., ὅδον νότου. Σ., ὅδον λιθός. — Ο', ἐπὶ Δαρῶν (ut C). Ἀ., ἐπὶ νότον. Ἀλλος, ἐπὶ Δαγῶν. — Ο', ἡγούμενον Ναγέβ. Ἀ., τοῦ ἀγροῦ νότου. Σ., τῆς χώρας τῆς μεσημβρινῆς. Θ., ἀγροῦ τοῦ Ναγβαί. Ἀλλος, Ναγεβί. DRACH.]

V. 47. Ο' Ἐβραῖος, καὶ καθύζεται etc. Ms. Reg. et Coislin. Σ., ἀπὸ μεσημβρίας. Coislin. [C, τάδε λέγει Κύριος. — VM, καταφάγεται ἐν σοὶ ξύλον, absque πᾶν, quod tamen habet Hebr. — B : Ο', ἀπὸ ἀπληρώτου. Ἀ., Θ., ἀπὸ νότου Σ., ἀπὸ μεσημβρίας. DRACH.]

V. 48. C, ÷ καὶ : οὐ σβεσθήσεται. Deest in Hebr. καὶ, et in C omissa linea cuspidata, quae : valet. DRACH.]

V. 49. B : Ο', καὶ εἶπα Μηδαμῶς. Οἱ Γ', ὦ Κύριε. — Ο', πρὸς μέ· Οὐχὶ παραβολὴ ἐστὶ λεγομένη αὕτη; Σ., περὶ ἐμοῦ. & Ἀρα /. οὐχὶ παραβολὰς παραβάλλει οὗτος; Hebr., mihi : Nonne parabolas parabolizat hic? IDEM.

EZECHIELIS CAPUT XXI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

3. Τὴν μάχαιράν μου.

12.

3. Τὸ ἔγχειρίδιόν μου.

12. Παροικήσουσιν, ἐπὶ βομφαίᾳ ἐγένετο ἐν τῷ λαῷ μου. Ἀλλος, οἱ παροικούντες εἰς βομφαίαν ἐγένετο σὺν τῷ λαῷ μου.

3. Τὴν μάχαιράν μου.

12.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

3. Machæram meam.

12.

3. Gladium meum.

12. Inhabitabunt, propter gladium fuit in populo meo. Alius, inhabitantes in gladium fuerunt cum populo meo.

3. Machæram meam.

12.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

ΑΚΥΛΑΣ.

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

13. כִּי בָק
19. בִּרְא
21. לִקְטֹם 'O 'Ebr., βίψαι.
בְּחֻפִּים
22. קָל בְּחֻדָּעָה
23. שְׁבַעֵי שְׁבַעֵי לְהֵם

15.
19.
21.
22.
23.

13. Ὅτι ἠρεύνησεν.
19. Κεντούσα.
21.
Ἐν τοῖς θαλασφαίν.
22.
23.

13.
19.
21.
T2
22.
23.

עַן לְחַפֵּשׂ

25. וְאַתָּה הָלַל רֹשַׁע נְשִׂיא יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר-בָּא יִמּוֹ בַּעַז עַן קָץ
26. כִּד אִמּוֹר אֲדֹנִי יְהוָה הִסִּיר
דְּבַעֲנַפֵּת הַדִּים הַעֲסִירָה זֹאת לֹא-
זֹאת הַשְׁפִּילָה הַגְּבָה וְהַגְּבָה הַשְׁפִּיל

25.
26.

25.
26.

25.
26.

27. עֵה עֵה עֵה אֲשִׁימָנָה גִּסְדָּאת
לֹא הִיָּה עַד-בָּא אֲשֶׁר-לֹ הַמִּשְׁפָּט
וְנִתְחַיֵּי

27.

27.

27

30. אֶל-חֻדָּעָה

30.

30.

31. וְעִבִּי

31.

31. Ἀπειλήν μου.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

13. Quia probatio.
19. Elige.
21. Ad 'divinandum. *Hebræus*
Int., ad conjiciendum.
In theraphim.
22. Vocem in vociferatione.
23. Jurantes juramenta eis.
Iniquitatis ad capiendum.

13. Quia probatus est.
19. Capiet.
21. Divinationem quærens.
Idola.
22. Vocem in ululatu.
23. Sabbatorum otium imitan-
tes.
Iniquitatis ad capiendum.

13. Quia investigavit.
19. Confodiens.
21.
In theraphin.
22.
23.

25. Et tu profane, impie, dux
Israel, cujus venit dies ejus in
tempore iniquitatis finis.

25. Tu autem profane, impie,
dux Israel: cujus venit dies in
tempore iniquitatis præfinita.

25.

26. Sic dixit Dominus Deus:
Remove cidarim, et leva diadema:
hæc non hæc: humilem suble-
vando, et altum humiliando.

26. Hæc dicit Dominus Dens:
Aufer cidarim, tolle coronam:
nonne hæc est quæ humilem sub-
levavit, et sublimem humiliavit?

26.

27. Perversam, perversam, per-
versam ponam eam: etiam hoc
non fuit, donec veniat cui ei judi-
cium, et tradam eum.

27. Iniquitatem, iniquitatem,
iniquitatem ponam eam: et hoc
non factum est, donec veniret cui-
us est judicium, et tradam ei.

27.

30. Ad vaginam suam.

30. Ad vaginam tuam.

30.

31. Indignationem meam.

31. Indignationem meam.

31. Comminationem meam.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXI Ezechielis.

V. 2. C, cum Ald., non habet, διὰ τοῦτο προφη-
τευσον, quæ etiam desunt in Hebr. — B: O', στήρι-
σον. 'A., θ., θές. Σ., τάξον. — O', ἐπὶ τὰ ἅγια αὐτῶν.
Οἱ I', ἐπὶ τὰ ἁγίασμα. DRACH

V. 3. 'A., ῥομφαίαν etc. Ms. Jes. [B: 'A., ῥομ-
φαίαν μου. Σ., θ., μάχαιράν μου. — C, λέγει Κύριος

Κύριος. Hebr., Jehova. Et in fine versiculi, δίδωσον
καὶ ὄνομα. Et ita, absque obelo, VM et Alex.
Hebr. habet, *justum et impium*, ut vertit S. Hier.,
qui addit: « pro quo nescio quid volentes LXX
iniquum et injustum interpretati sunt, quasi non
idem utrumque significet. » DRACH.]

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

13. 19. Κεντούσα.
21. Τὰ εἰδωλά.
22.
23.
25. . . .
26. . . .
27. . . .
30.
31. Ἐυδρίωσίν μου.
SYMMACHUS.
13.
19. Confodiens.
21.
Idola.
22.
23.
25. Tu autem profane, inique, dux Israel, cujus venit dies in tempore iniquitatis constitutus.
26. Hæc dixit Dominus Deus: Abstulit cidarim, et tulit coronam: neque hoc neque illud: humilem sublevabit, et sublimem humiliabit.
27. Iniquitatem, iniquitatem, iniquitatem faciam illud: et hoc non fuit iste, cujus judicium est, quem daturus sum.
30.
31. Fremitum meum.
13. 19. Vacat.
21. Ἀναβράσαι.
Ἐν τοῖς γλυπτοῖς.
22. Φωνὴν μετὰ κραυγῆς. Ἄλλ., μετὰ φωνῆς σάλπιγγος.
23. Vacat.
Ἄδικίας αὐτοῦ μνησθῆναι. Ἄλλος, ἀνομίαν αὐτῶν τοῦ συλληφθῆναι.
25. Καὶ σὺ βέβηλε, ἀνομιε, ἀφηγούμενε τοῦ Ἰσραὴλ, οὗ ἦκει ἡ ἡμέρα ἐν καιρῷ ἀδικίας, πέρας.
26. Τάδε λέγει Κύριος· Ἀφελίου τὴν κίδαριν, καὶ ἐπέθου τὸν στέφανον, αὐτῇ οὕτω αὐτῇ ἔσται. Ἐταπείνωσας τὸ ὕψηλόν, καὶ ὕψωσας τὸ ταπεινόν.
27. Ἀδικίαν, ἀδικίαν, ἀδικίαν θήσομαι αὐτῇ, οὐαὶ αὐτῇ, τοιαύτη ἔσται ἕως οὗ ἔλθῃ ὃ καθήκει, καὶ παραδώσω αὐτῇ. Οἱ Γ', ἀδικίαν, ἀδικίαν, ἀδικίαν θήσομαι αὐτῇ, οὐδ' αὐτῇ τοιαύτη.
30. Μὴ καταλύσης. Ἄλλος, εἰς τὸν κολεόν αὐτοῦ.
31. Ὅργην μου.
LXX INTERPRETES.
13. Quia justificatus est.
19. Vacat.
21. Ad exsilire faciendum.
In sculptilibus.
22. Vocem cum clamore. Alius, cum voce tubæ.
23. Vacat.
Iniquitatis ejus ad recordandum. Alius, iniquitatem eorum ut comprehendantur.
25. Et tu profane, inique, dux Israel, cujus venit dies in tempore iniquitatis, finis.
26. Hæc dicit Dominus: Abstulisti cidarim, et imposuisti coronam, ei non erit talis. Humiliasti excelsum, et sublevasti humilem.
27. Iniquitatem, iniquitatem, iniquitatem ponam eam: vix illi, talis erit donec venerit cui convenit, et tradam ei. Tres int., iniquitatem, iniquitatem, iniquitatem ponam eam, neque ipsa talis.
30. Ne maneat. Al., ad vaginam suam.
31. Iram meam.
13. 19. Vacat.
21. Ἐτοιμάσαι.
22.
23. ✕ Ἐβδομάζοντες ἑβδομάδας αὐτοῖς.
25.
26.
27.
30.
31. Ἐμβρίμημά μου.
THEODOTIO.
13.
19. Ad præparandum.
21.
22.
23. Hebdomazontes hebdomadas ipsis.
25.
26.
27.
30.
31. Fremitum meum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXI Ezechielis.

V. 4. C, iterum ἄδικον καὶ ÷ ἀνομιον. Hebr., justum et impium.—B: O, οὕτως. Οἱ Γ', διὰ τοῦτο. DRACH.

V. 5. B: O, ἀποστρέψει. Ἀ., ἐπιστρέψει. Σ., Θ., ἀναστρέψει. IDEM.

V. 6. C, σάφος ÷ σου: Et revera Hebr. non

PATROL. GR. XVI.

habet σου.—B: O, ἐν συντριβῇ. Σ., ἐν κατάγματι, fractura. IDEM.

V. 7. C, ἕνεκα τίνος ✕ σὺ στενάξεις;... καὶ παραλυθῶσονται πᾶσαι γαῖρες (ita etiam Hebr.), καὶ ἐκψύξει ÷ πᾶσα σὰρξ καὶ: (non jacent in Hebr.) πᾶν πνεῦμα... ἰδοὺ ἐρχεται καὶ ἔσται (etiam Alex., Ald.,

Compl. addunt καὶ ἔσται, quod habet Hebr. Apud S. Hier., *et erit. Vulg., et fiet*, λέγει Κύριος Κύριος. Ita et VM, K. K. — B: O', καὶ θραυσθήσεται. 'A., καὶ ταχέσται, *labescet*. Σ., διαλυθήσεται. — O', καὶ παραλυθήσονται. Σ., καὶ παρεθήσονται, *remittentur*. — O', καὶ ἐκλύσει. 'A., καὶ ἀσθενήσει. Σ., καὶ ἀμβλυθήσεται, *hebetabitur*. Θ., καὶ ἀμαυρωθήσεται, *obscurabitur*. — O', μολυνθήσονται ὕγρασις. Σ., βεύσει ὕδατα. Et ita Vulg., *fluent aquæ*. IDEM.

V. 9. C, cum tribus editt., λέγει 'Αδωναὶ Κύριος (sed Hebr. non habet Adonai). Sequitur in C, καὶ εἰπόν. Hoc καὶ deest in Hebr. IDEM.

V. 10. C, σφάζε, ἐξουθένει (sic, per θ), ✕ υἱ μου: (Hebr., בן) ἀπόθου (sic, per ω et melius quam ed. Rom.) πᾶν ῥύλον. — B: O', εἰς σπλῶσιν. OI Γ', εἰς ἀστραπήν. — O', ἐτοίμη εἰς παράλυσιν σφάζε, ἐξουθένει, ἀπόθου (ita ed. Rom.). Θ., ἐστιλβωμένη, εἰ κινούσα ῥάβδον υἱόν μου, ἀποθουμένη (sic. Melius legas, ἀπωθ.) quæ resplenduit, si movens virgam filiorum meorum, repellens. Sed Hebr. prorsus aliter: *expolitus* (est): aut (nunc) *letabimur*? (Atqui) *virga filii mei* (esse) *renuit omne lignum*. Sic optime vertit Seb. Schmidius. IDEM.

V. 11. C, ἐξηκονθή ῥομφαία. Absque ἡ. Neque Hebr. habet articulum. — B: O', ἐτοίμη. 'A., ἡκονημένην. Σ., ἐξεσπαμένην (sic, pro ἐξεσπασμ.), *extractum*. — O', χεῖρα αὐτοῦ. Σ., ✕ ἔστιν. 'Αλλος, εἰς χεῖρας αὐτοῦ. — O', τοῦ δοῦναι αὐτὴν εἰς χεῖρα. 'Αλλος, τοῦ δοθῆναι εἰς χεῖρας. Sed Hebr., in manum. — O', ἀποκεντῶντος, *transfigentis, perfodientis* (frustra contendunt Cappellus aliiq. legendum esse ἀποκτείνοντος). 'A., φονευτοῦ. Σ., ἀναίρουντος. IDEM.

V. 12. 'Αλλος, οἱ παροικούντες etc. Ms. Jes. et Theodoretus. Ubi Hieronymus: *Rursum, ait, ubi nos diximus, qui fugerant, gladio traditi sunt, et illi et alii transulerunt: Hospites mei, sive habitatores*. (Pro ἐπὶ ῥομφαίᾳ ἐγένετο ἐν τῷ..., C legit ἐπεὶ (quoniam) ῥομφαία ἐγ. τῷ... Hebr., ob gladium erunt apud populum meum. — B: O' παροικήσουσιν. 'A.,

συγκεκλεισμένοι, *conclusi*. — VM ita terminat versum 12: ἐπὶ τὴν χεῖρά σου, οὗτι δεικαίωται. Et postea sic inchoat versum 13: Καὶ φυλὴ ἀπωθῇ, absque καὶ τί εἰ Rom. editionis. Sed Hebr., *Et quid si etiam*. DRACH.]

V. 13. 'A., οὗτι ἡρεύνησεν. Drusius et Ms. Jes. [C, οὐκ ἔστι. DRACH.]

V. 14. B: O', καὶ διπλασάσων ῥομφαίαν. Σ., ἐπιδιπλωθήσεται (*duplicabitur*) γὰρ μάχαιρα. — O', καὶ ἐκστήσεις αὐτούς. 'A., οἱ θαμβοί, *illi stupefacti*. VM bis τραυματίων, ut ipsa Rom. ed. infra γ 29. DRACH.]

V. 15. C, ὅπως θραυσθῇ (absque negatione μή, quæ deest in Hebr. ut et in Alex., Ald. et Complut.) ... ἐπὶ πᾶσαν πύλιν ✕ αὐτῶν: (Hebr., eorum. Tres editt., αὐτῶν)... εὐ γέγονεν εἰς σπλῶσιν, εὐ γέγονεν εἰς σφαγὴν. — B: O', παραδίδονται. 'Αλλος, παραδέδονται. — O', εὐ γέγονεν. 'A., ὀξεία γ. — O', εἰς σπλῶσιν. Σ., ὡς ἀστραπή. IDEM.

V. 16. C non habet καὶ, quod deest in Hebr., in Alex. necnon in Compl. et Vulg. IDEM.

V. 19. 'A., Σ., κεντούσα. Ms. Jes. [C habet ut Θ., præmisso asterisco. — B ita: 'A., κεντώσαν, *confo-dientem*. Σ., ἡτοιμάσαν. 'Αλλος, ἡτοιμάσουσιν. — Ed. Rom. «Nonnulli ac Theodoretus, ἡτοιμάσαι χεῖρα κεντούσαν, ἐν ἀρχῇ ὁδοῦ ἐκάστης πόλεως κεντούσαν, *para manum pungentem, in principio viæ cuiusque civitatis pungentem*. Ubi ἡτοιμάσαι et κεντούσαν duæ videntur interpretationes; atque illud ἐκάστης redundat... Hoc autem loco S. Hier. inquit LXX ab Hebraico non tam sensu quam verbis in plerisque discordare. » — B: O', αἱ δύο. 'Αλλος, ἀρχαὶ δύο. — Voci πόλεως Senum præponit Σ., ✕ ἐκάστης, ut legit Theodor., sed deest in Hebr. — O', ἐπ' ἀρχῆς (legerunt בראי, loco בראי) ὁδοῦ διατάξεις (20) τοῦ εἰσελθεῖν. 'Αλλος, ✕ καὶ σύ, ἐτοιμάσον, καὶ διάταξον ὁδόν: τοῦ εἰσελθεῖν. — In C incipit versus 20 a τοῦ εἰσελθεῖν ῥομφαίαν βασιλέως, et desinit his verbis, ἐν μέσῳ αὐτῆς. DRACH.]

EZECHIELIS CAPUT XXII.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

'Ελληνικοῖς γράμμασι.

AKYAAΣ.

4. וחקרבי ימך	4.
5. וחקרלבך	5.
9. אנשי רגלי	9.
16. ונחלך בך לניני בים	16.
18. לסג	18.
ועשרת בתך סר	

4.	4.
5.	5.
9.	9.
16. 1. . . .	16. 1. . . .

4.	4.
5.	5.
9.	9.
16. 1. . . .	16. 1. . . .
18. 1. Εἰς στέμφυλον, γίγαρτον.	18. 1. Εἰς στέμφυλον, γίγαρτον.
2. Αναμεμιγμένοι.	2. Αναμεμιγμένοι.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

4. Et appropinquare fecisti dies tuos.	4. Et appropinquare fecisti dies tuos.	4.
5. Subsannabunt in te.	5. Triumphabunt de te.	5.
9. Viri delationis.	9. Viri detractores.	9.
16. Et hæreditabis in te in oculis gentium.	16. Et possidebo te in conspectu gentium.	16. 1. Et contaminabo te in conspectu gentium.
18. In scoriam.	18. In scoriam.	18. 1. In acinum vinacei. 2. Commixti.
Et plumbum in medio fornacis.	Et plumbum in medio fornacis.	

4. Et appropinquare fecisti dies tuos.	4. Et appropinquare fecisti dies tuos.	4.
5. Triumphabunt de te.	5. Triumphabunt de te.	5.
9. Viri detractores.	9. Viri detractores.	9.
16. Et possidebo te in conspectu gentium.	16. Et possidebo te in conspectu gentium.	16. 1. Et contaminabo te in conspectu gentium.
18. In scoriam.	18. In scoriam.	18. 1. In acinum vinacei. 2. Commixti.
Et plumbum in medio fornacis.	Et plumbum in medio fornacis.	

4.	4.
5.	5.
9.	9.
16. 1. Et contaminabo te in conspectu gentium.	16. 1. Et contaminabo te in conspectu gentium.
18. 1. In acinum vinacei. 2. Commixti.	18. 1. In acinum vinacei. 2. Commixti.

V. 20. B: O', ἐπὶ 'Paββθ υἱῶν. "Αλλος, 'Paβ-
βθ ἐπὶ υἱῶν. — O', ἐν μέσῳ αὐτῆς. 'A., περιοχῆς,
munitionis. Σ., ἐν πολιορκίᾳ, in obsidione. Θ., ὀχυ-
ρωμένη. DRACH.

V. 21. Polychronius, ἀντὶ τοῦ ῥίψαι βέλη, ταύτη
γὰρ τῇ λέξει ἐχρήσατο καὶ ὁ Ἑβραῖος. [B: 'A., Σ.,
Θ., παρατάξει (ad instruendum) τοῖς βέλεσιν. DRACH.]

Ibid. 'A., ἐν τοῖς θαλασφαῖν. Σ., τὰ ἐκβολα. Ms. Jes.
[B: 'A., Θ., θαλασφαῖν. — Idem superius: O', ἐπὶ
τῇ ἀρχαίᾳ ὁδῷ. 'A., ἐπὶ τὴν ὁδόν, bivium. —
Pro κατασκοπῆσθαι, C legit, ἡπατοσκοπῆσθαι.
Et sic corrigendum dicit editio Rom. Complut., ἡπατι
σκοπῆσθαι. Hebr., inspexit jecur. DRACH.]

V. 22. "Αλλος, μετὰ φωνῆς σάλπιγγος. Ms. Jes.
[Pro φωνῆν, C, φωνῇ. — Idem Codex, ÷ Καὶ ἔγέ-
νετο. Illud καί, quod habent Ald. et Compl., non
existit in Hebr. — B: O', χάρακα. Σ., τύρσεις. Θ.,
προμαχῶνας. — O', χώμα. 'A., Θ., πρόσχωμα. Σ.,
τάφρον, vallum. — 'A. 1., O', βελοστάσεις. 'A. 2.,
τείχος. Binas vides Aquilae interpretationes ejusdem
vocis, nempe P. Θ., χαράκων. DRACH.]

V. 23. Θ., * ἐβδομάζοντες ἐβδομάδας αὐτοῖς. Dru-
sius, Ms. Jes. [C ita: * ἐβδομάζοντες (non — ες)
* ἐβδομάδας αὐτοῖς, * duabus illuminantibus stel-
lis. B autem: O', Θ., * ἐβδομάζοντες ἐβδομάδας αὐ-
τῶν. 'A., * ἐπὶ ἐβδομάδες αὐτοῖς. Idem B: O',
μαντεύσαν. 'A., κενά. Σ., μάταια. DRACH.]

Ibid. "Αλλος, ἀνομίαν αὐτῶν etc. Ms. Jes. [B
vero Aquilae tribuit τοῦ συλλεφθῆναι. DRACH.]

Trium sequentium versuum lectionem ex Sym-
macho adfert Hieronymus.

V. 24. C, λέγει Κύριος Κύριος. Mox, τοῦ ὁραθῆ-
ναι ἁμαρτίας ὑμῶν ÷ ἐν πάσαις ÷ ταῖς ἀσεβείαις
ὑμῶν, καὶ * ἐν πάσαις τοῖς (Hebr., in omnibus) ἐπιτη-
δεύμασιν ὑμῶν. Scholion in editione Rom., necnon
in cod. Regio hombyc., ἐν πάσαις ταῖς ἀσεβείαις
ὑμῶν, οὐ κεῖται παρ' Ἑβραίοις. — B: O', ἀνθ' ὧν
ἀνεμνήσατε, ἐν τούτοις ἀμνησέσθε. Σ., διὰ τὸ μνημο-
νεύθῃναι ὑμᾶς ἐν χειρὶ συλλεφθῆσθε. Hebr., propter
recordari vestrum, vel, pro eo quod recordati estis,

in vola capiementi. DRACH.

V. 25. VM, ἔνομε, βέβηλε. Lamb. Bos: * Pro
πέρας, Sym., συνταχθεῖσα. DRACH.

V. 26. C, λέγει Κύριος Κύριος. Et paulo post,
αὕτη οὐ τοιαύτη ἔσται, haec non talis erit. — Quae hic
Montfauconio non suppetebant Symmachi Graeca,
plene exhibet L. Bos: (Τάδε λέγει Κύριος ὁ Θεός)
'Αφελετο τὴν κίβδριν, καὶ ἤνεγκε στέφανον· οὐδὲ
τοῦτο, οὐδὲ ἐκείνο, τὸν ταπεινὸν ἐπαρεῖ, καὶ τὸν ὕψι-
λὸν ταπεινώσει. — Pro ἀφελου et ἐπέθου, Theodor.
aliaque exemplaria, ἀφελού et ἀπόθου. Idem.

V. 27. Oί Γ', * ἀδικίαν etc. Ms. Jes. Hujus item
versus ex Symmacho lectionem adfert Hieronymus.
Licet autem Symmachus sit unus e tribus, et ejus
versio a trium versione aliquantum discrepet, nihil
mirum, quando certum est parvam illam differen-
tiam neglectam fuisse: quae de re in Preliminari-
bus. [Juxta L. Bos, Sym.: ἀδικίαν, ἀδικίαν, ἀδικίαν
ποιήσω τοῦτο· καὶ τοῦτο οὐκ ἦν οὗτος οὐ τὸ κρίμα
ἔστι, ὃν ἐγὼ δώσω. — C ita: 'Αδικίαν, * ἀδικίαν,
* ἀδικίαν (LXX bis tantum apud S. Hier., qui in com-
ment. addit: * juxta LXX bis) θήσεται αὐτήν,
οὐδὲ αὕτη τοιαύτη ἔσται, ἕως οὗ ἔλθῃ ὁ καθήκει, καὶ
παραδώσω αὐτῇ. DRACH.]

V. 28. C, λέγει Κύριος Κύριος. Et pro εἰς σφάγια,
εἰς σφαγὴν. DRACH.

V. 29. C, ita et tres edit., ὧν ἕκει. Exprimuntur
etiam in Hebr. relativum ὧν. — B: O', ἐν τῇ ὁράσει
σου τῇ ματαίᾳ. 'A., Σ., ἐν τῷ ὁρᾶν σε μάταια. Idem.

V. 30. "Αλλος, εἰς τὸν κολεόν αὐτοῦ. Drusus. [B
vero: Oί Γ', ἐπιστρέψον εἰς τὸν κολεόν σου. Hebr.
autem, ut vidisti supra, in vaginam suam. — Pro ὧ
γεγέννηται, C, ὡς γ., ut genitus es. DRACH.]

V. 31. 'A., ἀπειλὴν μου etc. Ms. Jes. [B tantum:
'A., ἀπειλὴν μου. Idem cod.: O', ἐμφυσήτω. 'A.,
ἀνάψω. — O', βαρβάρων. Oί Γ', ἀφρόνων. Et ita so-
nat Hebr. — C, καὶ ἐκχέω ἐπὶ σοί. Et ita Alex. et
Complut., σοί. In fine versus, διαφθοράν. Ita etiam
Alex. et Ald. DRACH.]

EZECHIELIS CAPUT XXII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

O'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

4. Καὶ ἐσπάσω τῆς θλίψεώς σου
τὸν καιρόν.

5.

9. [Ἄνδρες δόλιοι.]

16. . . .

18. Εἰς σκωρίαν.

4. Καὶ ἤγγισας τὰς ἡμέρας σου.

5. Καὶ ἐμπαίζονται ἐν σοί. "Αλ-
λος, * καὶ βοήσουσιν ἐπὶ σοί.

9. Ἄνδρες λησταί.

16. Καὶ κατακληρονομήσω ἐν
σοὶ κατ' ὀφθαλμοῦς τῶν ἐθνῶν.

18. Ἀναμειγμένοι.

Καὶ μολύβῳ ἐν μέσῳ. Oί Γ',
* καμίνου.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRÈTES.

THEODOTIO.

4. Et attraxisti tribulationis
tuae tempus.

5.

9. Viri dolosi.

16. Et vulnerabo te, sive con-
fodiam te, in conspectu gen-
tium.

18. In scorium.

4. Et appropinquare fecisti dies
tuos.

5. Et illudent in te. Alius, et
clamabunt super te.

9. Viri latrones.

16. Et hereditabo in te ante
oculos gentium.

18. Commixti.

Et plumbo in medio. Tres int.,
camini.

4.

5.

9. Viri dolosi.

16. Et contaminabo te in con-
spectu gentium.

18.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

AKYAAΣ.

הַשָּׁן הַזֶּה בְּיָמֵי 28 'Ο Ἐθραῖος,
ἤλειπον αὐτοὺς πῆλιν ἀνευ οὐχούρου.

28.

'Ελληνικοῖς γράμμασι.

28. Ἀνάληρ.

וְכֵן בַּפֶּה 30

30.

30.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

28. Liniebant eos insulso. *Hebraeus Int.*, liniebant eos luto absque palea.

28. Liniebant eos absque temperamento.

28. Insulso.

30. Et stantem in fractura ante faciem meam.

30. Et staret oppositus contra me.

30.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXII Ezechielis.

V. 1. VM constanter scribit πρὸς μὲ, quæ forma non raro deprehenditur in vet. codicibus, et in impressis. Sed de tali inclinatione nihil definitum inter antiquos grammaticos. Ea de re celeberrimus grammaticus Germanus, Buttmann, § 67. 2 : « Sogar, πρὸς μὲ, und die ganze Sache ist noch nicht aufgeklärt. DRACH.

V. 2. C, εἰ κρινεῖς εἰ (εἰς ?) τὴν πόλιν τῶν αἱμάτων; παράδειξον. Absque καί, quod tamen habet Hebr. In eod. desinit γ 2 cum his verbis, ἀνομίας αὐτῆς. — B : O', εἰ κρινεῖς τὴν πόλιν; 'A., Σ., Θ., κριθῆτι (Σ., Θ., τῇ πόλει). Ad marginem vero : 'A., Σ., Θ., O', οὐ κρινεῖς; Hebr., num judicabis, num judicabis (his) urbem sanguinum? IDEM.

V. 3. VM ad εἰλεῖν adnotat : 1 m., εἰσελθεῖν. Postea habet, καθ' αὐτῆς, et protrahit versiculum 3 usque ad οἷς ἐξέχεας inclusive. — B : O', καὶ παράδειξον αὐτῇ. 'A., Σ., καὶ γνωρίσεις αὐτῇ. IDEM.

V. 4. Σ., καὶ ἐσπάσω etc. Ms. Reg. [B : O', καὶ ἤγγισας. Σ., ἐγγὺς ἐποίησας. — Pro ἐποίησας, C et Complut., ἐποίησας. Hebr. et Vulg., fecisti. Pro ονειδισμὸν, C, ut et VM, Alex., ονειδος. Præterea VM legit, ἐμειαίνου, et concludit hunc versum cum ἐτῶν σου. — B : O', παραπέπτωκας. 'A., Σ., Θ., ἐπλημμέλῃσας. — O', καὶ ἤγαγες καιρὸν ἐτῶν σου. Θ., ἐνστήναι (ut constituerentur) τὰ ἔτη σου. DRACH.]

V. 5. καὶ βοήσουσιν ἐπὶ σοί. Ms. Jes. Est alia interpretatio. [Pro ἐγγιζούσαις, C mendose ἐγγιζούσαις. — B : O', ἐγγιζούσαις. 'A., Σ., ἐγγύς. DRACH.]

V. 6. B : O', πρὸς τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ (nempe legerunt in Hebr., *lezar-o*). 'A., Σ., Θ., ἐν βραχίονι αὐτοῦ (extulerunt cum punctis masoriticis hodiernis, *hazro-o*). — Ad συνεφύροντο, VM in marg., ἐνεφύραντο. DRACH.

V. 7. C, καὶ (deest in Hebr.) ὄρσαν ἡν καὶ χήραν κατεδυνάστευον ἐν σοί. Illud ἐν σοί habent pariter Alex., Ald., Complut. Hebr., in te. — B : ἐκαχολόγουν. 'A., ὕβρισαν. Σ., Θ., ἠτίμασαν. Hebr., vilipenderunt. — VM, ad marg. : 1 m., καὶ προσήλυτον, sed καὶ non est in Hebr. Mox, ad marg. : 1 m., ἀδικαίς. IDEM.

V. 8. VM, ad marg. : 2 m., ἀγιασμὸν (pro ἄγια). Et in textu, ἐξουδένουν. IDEM.

V. 9. Hieronymus : « Viri detractores, sive juxta

Sym. et Theod. *dolosí*, quod in Hebræo dicitur RA-CHIL. » [C, Ἄνδρες λησταὶ καὶ ἦσαν : (hoc verbum habent tres editi. et Hebr.) . . . καὶ ἐπὶ τῶν ὁρέων ἤσθουσιν (sic) ἐν σοί. Alex. et Complut., ἐν σοί. Hebr., in te. VM : ἤσθουσιν (2 m., ἤσθιόν) ἐν σοί. — B : O', λησταί. Οἱ Γ', δόλοιοι. — O', ἀνόστια. 'A., συνταγὴν, contentum. Σ., μῦσος, abominationem. Θ., ζέμμα. I. e., ipsa vox Hebraica, *זמא*. Cf. supra xvi, 27, et Levit. xx, 14. Editor autem Tetraplorum ridicule pariter et inscite, hic et γ 11, vertit, *decoctum*, quod non ζέμμα sed ζέμα scribitur. DRACH.]

V. 11. B : O', ἠνομούσαν. Οἱ Γ', ἐποίησαν βδέλυγμα. — O', ἐν ἀσεβείᾳ. 'A., ἐν συνταγῇ, contentu. Σ., ἐν μύσει, abominatione. Θ., ζέμμα, quæ est ipsa vox Hebraica Græcis descripta litteris. Vide adnotationem nostram ad γ 9. DRACH.

V. 12. C, ut et Complut., bis ἐλάβανον loco ἐλαμβάνουσιν. Et mox, συντέλειαν κακίας σου. In fine commatis, λέγει Κύριος Κύριος. Hebr., Adonai Jehova. — B : O', καὶ συντελέσω συντέλειαν κακίας σου, τὴν ἐν καταδυναστείᾳ. Σ., Θ., καὶ ἐπλεονέκταις (fraudabas) τοὺς πλησίον σου ἐν συκοφαντίᾳ. Hebr., et lucrum captasti a proximis tuis per violentiam. IDEM.

V. 13. C, Ἐάν δὲ πατάξω χεῖρά μου πρὸς χεῖρά μου, ἐφ' οἷς συντελέσαι (Rom. ed., συντετέλεσται). — B : O', ἐάν δὲ πατάξω χεῖρά μου (ita ed. Rom.). Θ., καὶ ἰδοὺ ἐκρήτησα χεῖρά μου. Hebr., et ecce percussi manum meam. IDEM.

V. 14. B : O', εἰ ὑποστήσεται; Σ., Θ., μὴ (numquid) ὑπ.; — O', εἰ κρατήσουσιν; Οἱ Γ', εἰ ἰσχύσουσιν; IDEM.

V. 15. C, καὶ διασπερῶ σε εἰς τὰς χώρας. IDEM.

V. 16. Has versiones adfert Hieronymus, ut nos referimus. [Juxta Lambertum Bos Græca : 'A., 1 ed. et Θ., (καὶ) μιανῶ σε (ἐνώπιον τῶν ἐθνῶν). Σ., (καὶ) θραύσω (σε ἐνώπιον τῶν ἐθνῶν). — B vero ita : 'A., καὶ κληροδοτήσω, quæ lectio probabilior. Legit, *יהיטי*. Σ., καὶ καταστρώσω σε. Θ., καὶ βεβηλωθήσῃ. DRACH.]

V. 18. S. Hier. : « Verbum Hebraicum SIG Symmachus *scoriam*, Aquilæ prima editio *στέμφυλον* et γίγαρτον, quod utrumque *acinum vinacei* signi

EZECHIELIS CAPUT XXIII.

TO EBPAIKON

TO EBPAIKON

AKYAAΣ.

וְכֵן בְּיָמֵי 3

3.

3.

וְכֵן בְּיָמֵי 3

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

3. In adolescentia sua fornicatæ sunt.

3. In adolescentia sua fornicatæ sunt.

3.

Et ibi compresserunt mammas virginittatis earum.

Fractæ sunt mamme pubertatis earum.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

28. Ἀναρτύψ.

28. Ἀλείφοντες αὐτοὺς πεσούν-
ται. Ἄλλος, ἄλειφον αὐτοὺς
πλήν ἀνευ ἀχύρων.

28.

30.

30. Καὶ ἐστῶτα ὁλοσχερῶς πρὸ
προσώπου μου ἄν διακοπῇ φραγ-
μοῦ.

30.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

28. Absque temperamento.

28. Ungentes eos cadent. Alius,
liniebant eos luto absque paleis.

28.

30.

30. Et staret integre ante faciem
meam in scissura macerie.

30.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXII Ezechielis.

interpretati sunt. [Lamb. Bos: Sym., εἰς σκορίαν (sic. Utroque modo scribitur, per o et per ω, teste Schleusnero). Aq. 1 ed., στέμφυλον, aut, ut alibi, γίγαρτον. (Apprime). — C, καὶ κασσίτερος, καὶ σιδήρῳ (et ita Complut., Hebr. et Vulg.), καὶ μολίβδῳ (ita etiam Alex.), ἐν μέσῳ ἁκαμίνου; (etiam Complut., καμίνου) ἀργυρίου ἀναμιγμένον (sic) ἐστὶ. Compl., ἀναμιγ-
μένοι εἰσίν. Hebr., scoriæ argenti fuerunt. — B: O', ἐν μέσῳ. Oī Γ', καμίνου. — O', ἀναμιγμένος (ut C) ἐστὶ. Ἀ., κράμα (mixture). Hic et § 19 rescribe, κράμα) ἀργυρίου ἦσαν. Σ., σκωρία ἀργυρίου ἐγένοντο. Θ., γίγαρτῶδες ἀργύριον ἐγενήθησαν. DRACH.]
Ibid. Oī Γ', ἁκαμίνου. Ms. Jes.

V. 19. C, ἀνθ' ὧ ἐγένεσθε πάντες. Etiam Alex., Ald., Complut., πάντες. Hebr., omnes vos. Et mox, εἰσδέξομαι ὑμᾶς. — VM, Κύριος semel. — B: εἰς σύγκρασιν. Ἀ., εἰς κράμα. Σ., εἰς σκορίαν. Θ., εἰς γίγαρτα. — O', διὰ τοῦτο. Ἀλλ., ἰδοὺ / ἐγὼ. DRACH.

V. 20. C, καὶ μολίβδος (ita hic), καὶ κασσίτερος (Hebr., et plumbum, et stannum)... οὕτως εἰσδέχομαι (sed Hebr. in futuro tempore) ἐν ἁ τῇ ὀργῇ μου ἁ καὶ ἐν τῷ θυμῷ μου, (hanc additionem habent pariter Alex. et Complut. Hebr., in ira mea et in furore meo) καὶ συνάξω καὶ χωνεύσω ὑμᾶς. ἁ καὶ συνάξω ὑμᾶς; Hæc additio deest in omnibus quæ nobis videre, contigit exemplaribus; probe autem reddit Hebraicum צַהַל וְנִסְחַל, quod legitur in initio proxime sequentis commutatis. Solus cum nostro C vertit Sym. ejus lectionem ita exhibet B, ἁ καὶ ἀθροίσω ὑμᾶς. Vulg., et congregabo vos. — VM hic et § 22, καμίνου. — B: O', τοῦ χωνεῦσθαι. Σ., εἰς τὸ χ. — Ἀ., ἁ καὶ ἀναπαύσομαι. O', vacat. In cæteris autem exemplaribus, O', καὶ συνάξω. Hebr., et relinquam. Vulg., ut Aquila, et requiescam. IDEM.

V. 24. B: O', οὐ βρεχομένη. Σ., μὴ καθαρηθεῖσα. Et ita sonat Hebr., non mundata. IDEM.

V. 25. C, καὶ αἱ χῆραι σου. Ita etiam VM. — B: O', οἱ ἀφηγούμενοι αὐτῆς. Ἀ., σύσπρεμμα (cætus vel conjuratio). Editor autem Tetraplorum vertit Latine, globus, quod minime quadrat. Σ., συνωμοσία. Θ., συστροφή προφητῶν αὐτῆς. Aquila versio, ut et Symmachi, solam respicit vocem חַוַּר. IDEM.

V. 26. B: O', καὶ βεβήλου. Σ., λαϊκοῦ. — O', οὐ

διέστελλον. Ἀ., οὐκ ἐγνώρισαν. Et ita Hebr., non fecerunt scire. Σ., οὐκ ἐδίδασκον. — O', παρεκάλυπτον. Σ., παρέβλεπον. Ἀλλος, ὑπερίδον. — O', Θ., καὶ ἐβεβηλούμην ἐν μέσῳ αὐτῶν. O' ἄλλως, καὶ τὰ σάββατά μου ἐβεβήλουν ἐν μέσῳ αὐτῶν. IDEM.

V. 27. C, τοῦ ἐκχέαι αἷμα, ἁ τοῦ ἀπολέσαι ψυχάς; Ita etiam Complut. absque asterisco de more. B: Π., ἁ τοῦ ἀπολέσαι ψυχάς. Hebr., ad perdendum animas. — B præterea: O', ὅπως. Σ., ὥστε. IDEM.

V. 28. Ὁ Ἑβραῖος, ἁλειφον αὐτοὺς etc. Drusius ex editione Romana. [Schol., ὁ Ἑβρ., οὕτω λέγει ἁλειφον etc. DRACH.]

Ibid. Ἀ., ἀνάλω etc. Ex Hieron. [B: Ἀ., ἀνάλω. Σ., ἀναρτύψ. Θ., ἀφροσύνη. Trium versio coheret voci, ἁ, quam LXX acceperunt quasi a verbo ἁ, cadere. — C, μαντευόμενοι ἁ αὐτοῖς; (Hebr. et Vulg., eis) ψευδῇ, λέγοντες. Tāδε λέγει Ἀδωνάϊ Κύριος (Hebr., Adonai Jehova), καὶ Κύριος οὐ λελάληκε. VM et Compl., οὐ λελάληκεν. — B: O', ἀλείφοντες. Σ., ἐπέχριον. — O', μαντευόμενοι. Σ. (addit), αὐτοῖς. — Ἀ., Ἀδωνάϊ. In LXX deest. DRACH.]

V. 29. C, λαὸς (Heb. ambiguum, populus vel populum) τῆς γῆς ἐκπνέουσιντες ἀδικίαν. Ald. et Compl., ἀδικίαν. — B: O', ἐκπνέουσιντες ἀδικίαν (ut ed. Rom.). Ἀ., ἐσυκοφάντησαν συκοφαντίαν. — O', καταδυναστεύοντες. Ἀ., ἐδιάζοντο. — O', οὐκ ἀναστρεφόμενοι μετὰ κρίματος. Σ., ἐσυκοφάντησαν ἀκρίτως, sine judicio. DRACH.

V. 30. ἁ ἐν διακοπῇ φραγμοῦ. Ms. Jes. In editione τῶν O' Romana legitur, καὶ ἐστῶτα πρὸ προσώπου μου ὁλοσχερῶς ἐν τῷ καιρῷ τῆς ὀργῆς. [C, καὶ ἐστῶτα ὁλοσχερῶς (VM, 1 m., ὁλοσχ.) πρὸ (etiam Complut. ponit ὁλοσχερῶς ante πρὸ, ut Hebr. et Vulg.) προσώπου μου ἐν καιρῷ (absque τῷ, quod pariter deest in VM). — Plerique libri ac Theodoretus: ἐστῶτα ἐν διακοπῇ φραγμοῦ πρὸ προσώπου μου. — B: O', ἀναστρεφόμενον ὀρθῶς καὶ ἐστῶτα ὁλοσχερῶς. Θ., οἰκοδομοῦντα φραγμὸν καὶ ἐστῶτα ἐν τῇ διακοπῇ. DRACH.]

V. 31. C, τοῦ συντελεῖσαι ἁ αὐτοὺς; Etiam Alex. et Compl. habent αὐτοὺς. Hebr., eos. B: Σ., τοῦ ἀναλῶσαι. Oī Γ' (addunt), ἁ αὐτοὺς. DRACH.

EZECHIELIS CAPUT XXIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

5.

5. Ἐν τῇ νεότητι αὐτῶν. Oī Γ',
ἁ ἐπὶ ὀρνέυσαν.

5.

Ἐκεῖ διεπαρνευθῆσαν ἁ τί-
θοι παρνευθῶν αὐτῶν.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

3.

3. In juventute sua. Tres int.,
fornicate sunt.

3.

Ibi devirginate sunt mammae
virginitatis earum.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ.

- 5 קרובים
6 לבשי תכלת
11 ענבתה
14 בשר
15 סרחי מבלים
מראה שלשים כלם
20 וזכות סמים וזכותם
καὶ αἱ διεγέρσεις αὐτῶν ὡς ἔπαυεν.
23 פקד ושוע וקדע
ומגנים כלם שלשים
24 וגלגל ובקדל עמים צנה ומגן
וקובע ישימו עליך סביב
29 כל-יגיעך
32 תהיה לצחק וללעג
34 ומצויר ואת-חשידה תגרימי
ושדך תנחמי

38 ממאז את-מקדשי ביום ההוא

VERSIO HEBRAICI TEXT.

5. Propinquos.
6. Indutos hyacintho.
11. Amorem suum.
14. In minio.
15. Tiaras tinctas.
Aspectus triariorum (est aspectus) omnium eorum.
20. Et fluxus equorum fluxus eorum. *Hebr. int.*, et arrectiones eorum quasi equorum.
23. Phacud, et Sue, et Cue.
Et magistratus ipsos universos triarios.
24. Et rota, et in cœtu populo- rum scutum, et clypeum et galeam ponent contra te circumcirca.
29. Omnem laborem tuum.
32. Eris in derisum et in sub- sannationem.
34. Et exprimes, et testas ejus confringes, et ubera tua evelles.
38. Polluerunt sanctuarium meum in die illa.

5.

6.

11.

14.

15.

20.

23.

24.

29.

32.

34.

38.

VULGATA LATINA.

5. Propinquant.
6. Vestitos hyacintho.
11. Libidine.
14. Coloribus.
15. Tiaras tinctas.
Formam dueum omnium.
20. Et fluxus equorum fluxus eorum.
23. Nobiles, tyrannosque, et principes.
Duces et magistratus universos, principes principum.
24. Et rota, multitudo populo- rum: lorica et clypeo, et galea armabuntur contra te undique.
29. Omnes labores tuos.
32. Eris in derisum et in sub- sannationem.
34. Et epotabis usque ad fæces, et fragmenta ejus devorabis, et ubera tua lacerabis.
38. Polluerunt sanctuarium meum in die illa.

5.

6.

11.

14.

15.

Ὅρασις σκυλευτῶν πάντες.
20.

23. Ἐπισκέπτῃν καὶ τύραννον καὶ κορυφαῖον.

24.

29.

32.

34.

38.

AQUILA.

5.
6.
11. Concupiscentiam.
14.
15.
Aspectus prædonum omnes.
20.
23. Inspectorem, et tyrannum, et ducem.
24.
29.
32.
34.
38.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

5. 5. Τοὺς ἐγγίζοντας αὐτῇ. Ἄλλ., τοὺς ἐγγὺς αὐτῆς. 5.
6. Ἡμφισμένους ἐν κατασκευῇ. 6. Ἐνδεδυκότας ὑακίνθινα. 6. Ἐνδεδυμένους παντοίας.
11. 11. Ἐπίθουσιν. 11.
14. 14. Ἐν γραφίδι. Ἄλλ., ἐν χρώμασιν. 14.
15. 15. Παραδαπτά. Ἄλλος, καὶ τιάραι βαπταί. 15.
- Εἰδέα τριστῶν πάντων. Ὅψις τρισπῇ πάντων.
20. 20. Καὶ αἰδοῖα ἱππων τὰ αἰδοῖα αὐτῶν. 20.
23. Φακούδ καὶ Σουέ, καὶ Κουέ. 23. Φακούδ καὶ Σουέ, καὶ Κουέ.
24. Καὶ στρατηγούς πάντας τρισσοὺς. Ἄλλος, πάντας τριστάτας. 24.
29. 24. Καὶ τροχοὶ μετ' ὄχλου λαῶν καὶ θώρακας καὶ ἀσπίδας καὶ περικεφαλαίας ἐνδύσσονται· ἐπὶ σὲ κύκλω. 29.
32. 29. Πάντας τοὺς πόνοὺς σου καὶ τοὺς μόχθους σου. 32.
34. 32. Vacat. 32. ✕ Καὶ ἔσται εἰς γέλωτα καὶ εἰς μукτηρισμόν.
38. 34. Καὶ τὰς ἐορτὰς καὶ νομηνίας αὐτῆς ἀποστρέψω. Ἄλλ., καὶ ἐκστραγγίσεις, καὶ τὰ δοτρακα αὐτοῦ καταφαγῇ, καὶ τοὺς μασθοὺς σου κατατίλεις. Ἄλλος, καὶ τὰ δοτρακα αὐτοῦ κατατρώξεις. 34.
38. 38. Τὰ ἄγιά μου ἐμίλαινον. Οἱ Γ', ✕ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνῃ. 38.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

5. 5. Propinquantēs ipsi. Alius, eos qui prope ipsam. 5.
6. Amictos in apparatu. 6. Indutos hyacinthinis. 6. Indutos varia veste.
11. 11. Applicationem. 11.
14. 14. In stylo. Alius, in coloribus. 14.
15. 15. Tincta. Alius, et tiaræ tinctæ. 15.
- Species tristatarum omnium. Aspectus triplex omnium.
20. 20. Et verenda equorum verenda eorum. 20.
23. Phacud, et Sue, et Cue. 23. Phacud, et Sue, et Cue. 23. Phacud, et Sue, et Cue.
24. Et duces omnes triarios. Al., omnes tristatas. 24.
29. 24. Et rotæ cum tumultu populorum et thoracas, et scuta et galeas induentur contra te in circuitu. 29.
32. 29. Omnes labores tuos, et ærumnas tuas. 32.
34. 32. Vacat. 32. Et erit in derisum et in subannationem. 34.
38. 34. Et festivitates et neomenias ejus auferam. Alius, et exprimes, et testas ejus devorabis, et ubera tua evelles. Alius, et testas ejus comedes. 38.
38. 38. Sancta mea polluerunt. Tres int., in die illa. 38.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

AKYAAΣ.

וַיָּבֹאוּ אֲלֵי מִצְרַיִם בֵּית הַמִּצְרַיִם 39

39.

39.

סְבָאִי 42

42.

42.

סְבָאִי 45

45.

45.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

39. Et ingrediebantur in sanctuarium meum in die illa.

39. Et ingrederentur sanctuarium meum in die illa.

39.

42. Sabæi.

42. Et veniebant.

42.

45. Effundentium.

45. Effundentium.

45.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIII Ezechielis.

V. 2. C, δύο γυναῖκες θυγατέρες μητρὸς μιᾶς ἦσαν. DRACH.

V. 3. OI Γ. ✕ ἐπόρνευσαν. Ms. Jes. [C, ἐν τῇ νεότητι αὐτῶν ✕ ἐπόρνευσαν. DRACH.]

Ibid. ✕ τίθῃ παρθενίων αὐτῶν. Idem. [C, διαπαρθευθῆσαν ✕ τίθῃ παρθενίων αὐτῶν. dualis illuminantibus stellis, ut non raro. B ita: 'A. λος, ἤμασαν, maturuerunt, τίθῃ παρθενίων (sic) αὐτῆς. — Idem B: O', ἐπεσον. 'A., ἐκλάσθησαν, fracta sunt. Σ., ἐμαλόγησαν, emollita sunt. DRACH.]

V. 4. C, Τὰ δὲ ὄψα αὐτῶν ἡ 'Ὀδλα (sic etiam in sqq., paroxylonum) ἡ πρεσβυτέρα, καὶ 'Ὀλλῆα (item paroxyl. per totum capit.) In fine autem hujus commatis, Ὀλλῆα, cum unio o et absque spiritu, perspicue lapsus est typographicus) ἡ (in Complut. et apud Theodor. additur hic, νεώτερα ἡ, Hebr. non habet)... Σαμάρεια ἡ 'Ὀδλα, καὶ 'Ιερουσαλήμ ἡ Ὀλλῆα (lege, 'Ὀλλῆα). — VM, 'Ὀλλῆα. Sed γ' 5 et 35 cum unica λ. In fine hujus commatis 'Ὀλλῆαν. — Alex. cod., 'Ὀλλῆα et 'Ὀλλῆα. DRACH.

V. 5. 'A. λος, τοὺς ἐγγὺς αὐτῆς. Sic Ms. Jes. in textu. [B: O', καὶ ἐπέθετο. 'A., καὶ ἐπεποίησεν, confidit. Σ., καὶ ἠριθεύσατο, contendit. Θ., καὶ ὤρμησεν, irritat. DRACH.]

V. 6. Σ., ἡμφισμένους etc. Ex eodem. [C, νεανίσκοι ἐπὶ κεκοίτοι, absque καί, quod neque Hebr. habet. — B: O', ἐπίκεκοίτοι. Σ., Θ., ἐπιβουρῆτοι, desiderabiles. DRACH.]

V. 7. C, ἐπὶ πάντας ἐφ' οὓς ἐπέθετο. Et mox ἐνθυμήσιν αὐτῶν. Ita et Hebr. et Vulg., eorum. — B: O', ἐπέθετο. 'A., ἐπεποίησεν. Σ., ἤθετο, delectabatur. Sed γ' 5 aliter reddiderat verbum צַד, adamanit. DRACH.

V. 8. C, οὐ κατέλειπεν, ὅτι μεθ' αὐτῆς (lege μετ') ἐκοιμῶντο ἐν τῇ νεότητι αὐτῆς. — IDEM.

V. 9. B: O', ἐπατίθετο. 'A., ἐπεποίησεν. Σ., προσήριθεύσατο. IDEM.

V. 10. C, καὶ ἐκδικήσεις ἐποίησα. Eundem ordinem servant VM et Complut., sed melius habent ἐποίησαν. Hebr., et judicia fecerunt. Vulg., et j. perpetraverunt. — B: O', καὶ ἐγένετο λάλημα. Σ., καὶ ἐγ. ὀνομαστή. — O', καὶ ἐκδικήσεις (ut C). 'A., Θ., καὶ κρίματα. IDEM.

V. 11. 'A., ἐπισπῶσιν. Ex Theodoro. [B: Σ., τὴν ἐριθείαν, contentionem, αὐτῆς. Θ., ὀρμήν, impetum, αὐτῆς. — VM, καὶ ἰδεν, et 2 m., καὶ εἶδεν. Ita etiam γ' 13, 14. DRACH.]

V. 12. C, εὐπάφουρα. Perperam. — B: O', ἐπέθετο. Σ., ἠριθεύσατο. 'O', εὐπάφουρα. 'A., συντέλειαν. Σ., ἐν κατασκευῇ. Θ., παντοία. — L. Bos: « Scholion, εὐπάφουρα, ἀντὶ τοῦ κεκοιμημένα. Aliud schol., διαπρόφουρα ποικιλία. DRACH.

V. 13. C, καὶ εἶδον. IDEM.

V. 14. 'A. λος, ἐν χρώματι. Ex edit. Rom. [Seil., apud Theodor. et in quibusdam legitur, ἐν χρώματι, ἐν γραφίδι ἐξωσμένους. ποικιλία ἐπὶ τὰς ἐσφύας αὐτῶν. Ita interpretantur. Sed sciendum χρώμασι et γραφίδι duas esse interpretationes ejusdem vocabuli Hebr. צִבְרִין. — B: O', ἀνδράς ἐξωγραφ-

μένους. 'A., ἀνδρῶν μίμημα. — O', εἰκόνας. 'A., εἰδωλα. — O', ἐν γραφίδι. Θ., ἐν χρώματι. DRACH.]

V. 15. 'A. λος, καὶ τῖραι βαπταί. Drusius. [Ed. Rom.: « Apud Theodoretum est καὶ τῖραι βαπταί. In quibusdam vero codd. conjungitur utrumque, παραβαπταί καὶ τῖραι βαπταί. » C legit, καὶ τῖραι βαπταί. B: Σ., περιβλήματα, indumento. Θ., χαλάσματα ἀναδεδεμένα, catenulas ligatas. Idem cod.: O', ποικιλία. Σ., ζῶνας. DRACH.]

Ibid. 'A., ὄρασις σκυλευτῶν πάντες. Σ., εἶδα τριστῶν πάντων. Sic Ms. Jes. Drusius vero sic, Σ., ὄρασις σκυλευτῶν πάντων. De his multa Hieronymus, qui dicit: « Tristata autem nomen est apud Græcos secundi gradus post regiam dignitatem. » [Theodor. ex Symmacho, ὄρασις σκυλευτῶν πάντων. Aliter, ὄρασις τριστῶν. B hæc tantum: 'A., σκυλευτῶν. Σ., τριστῶν. Θ., τριστῶν. — C, ὁμοίωμα υἱῶν ✕ Βαβυλῶνος. Χαλδαίων. Et ita Complut. B: O', υἱῶν. Π., Βαβυλῶνος. Hebr., (filiorum) Babylonis, Chaldaeorum. — Pro (πατρίδος) αὐτοῦ, in plerisque, ut in Alex., αὐτῶν. Hebr., eorum. DRACH.]

V. 17. C, καὶ ἤλθον πρὸς αὐτὴν. Ita etiam tres editt. — B: O', καταλύοντων. 'A., συζυγίας. Θ., τιθῶν, legit in Hebr., daddim. Hebr., amores (daddim). — O', ἡ ψυχὴ αὐτῆς ἀπ' αὐτῶν. 'A. λος, ἡ ψυχὴ μου ἀπ' αὐτῆς. Sed Hebr., anima ejus (d'elle) ab illis. — Ed. Rom.: « In aliquo est, (ἐν τῇ πορνεύῃ) αὐτῶν. » Sic etiam Hebr. DRACH.

V. 18. C, καὶ ἐπεδάψεν αἰσχύνην. IDEM.

V. 19. C (ἀναμνήσαι) ἡμέρας. Ita et Alex., Hebr. et Vulg., dies. IDEM.

V. 20. Polychronius, ὁ 'Εβραῖος, καὶ αἰδιεγέρσεις αὐτῶν ὡς ἐπῶν. [B in marg., 'A., καὶ βρόμος. Σ., καὶ ὄρημα. — Idem cod.: O', καὶ ἐπέθου. Σ., ἠριθεύσω. Et post ita: O', OI Γ, ✕ αἱ σάρκες αὐτῶν. DRACH.]

V. 21. C, οὐ οἱ μαστοὶ ἐπεσον νεότητός σου. Apud Theodor. legitur quoque ἐπεσον, sed post σου. Alex., ἐπεσαν νεότητός. Ald., οὐ ἐπεσαν. Complut., νεότητός σου ἐπεσαν. — O, τὴν ἀνομίαν. 'A., συνταγήν. Σ., τὸ μῦθος. Θ., τὴν πορνεύαν. — O', ἃ ἐποίησιν ἐν Αἰγύπτῳ ἐν τῇ καταλύματι σου, οὐ οἱ μαστοὶ ἐπεσαν (ut Alex.) νεότητός σου. 'A., ἐν τῇ ποιήσῃ Αἰγύπτου συζυγίᾳ σου... dum faceret Aegyptius copulationes tuas... Σ., ὅποτε ἤμασαν, maturuerunt, ἀπ' Αἰγύπτου οἱ τίθῃ σου, ἐνεκεν μαστῶν νεότητός σου. ἧτι extulit Aq., dodaikh; Sym. vero, daddaikh, cum punctis hodiernis masoretharum. Hebr., cum contractarentur ab Aegypto mammæ tuæ, propter ubera adolescentiæ tuæ. DRACH.]

V. 22. C, λέγει Κύριος Κύριος. Mox, ἡ ψυχὴ μου. Sed Hebr. et Vulg., anima tua. — B: O', ἀπ' ὧν ἀπέστη. 'A., οἱς προσώχθησεν, quibus indignata est. IDEM.

V. 23. 'A., ἐπισπῶσιν etc. Drusius. Hieronymus vero sic habet: « In Hebraico habetur, PHACUD et SUE et CUE, quas multi gentes Orientales intelligunt: cum hujusmodi nomina nec in Regum volumine, nec in Paralip. neque in Jeremia quidem

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

39. Καὶ εἰσπορεύοντο εἰς τὰ ἁγία μου. Οἱ Γ', ✕ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.
42. Vacat. Ἀλλος, οἰνωμένους.
45. Vacat. Ἀλλος, ἐχχεουσῶν.
39. Et ingrediebantur in sancta mea. Tres int., in die illa.
42. Vacat. Alius, vino ebrios.
45. Vacat. Alius, effundentium.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIII Ezechielis.

qui describunt captivitatem Jerusalem, aut in aliquo loco Scripturæ sanctæ inveniamus. Nec mirum si LXX ipsa Hebraica posuerunt nomina, cum Symmacho et Theod. in eadem verba consentiant. [Ex ed. Rom. expiscatus est Drusius locum Aquilæ, quem B ἀλλω tribuit. — C, ✕ Φακούθ, καὶ Σουέ (patoxyt.), καὶ Κουέ. Hic mire variant cætera exemplaria. Alex., καὶ Φουδ, καὶ Σουδ, καὶ Λουδ. Ald., Φακούθ, καὶ Σουέ, καὶ Κουδ. Complut., Φακούθ, καὶ Σουέ, καὶ Κουδ. DRACH.]

Ibid. Ἀλλ., πάντας τριστάτας. Ms. Jes. [B: Ἀ., σκολευτάς. Σ., τριστάτας. Theodor. habet τριστάτας. In aliquot libris conjungitur duplex interpretatio, τριστάτας τριστούς. — B: Ο', ἰππεύοντας. Σ., ἐπιβάτας. — Post ἰππων addit C, πάντες. Hebr., omnes ii. DRACH.]

V. 24. ✕ καὶ θώρακας etc. Idem. [Eadem lectionem habet Complut., nisi pro ἐνδύσονται, legit περιθήσονται. Ita etiam apud Theodor. qui legit, καὶ περικεφαλίδας περιθήσονται. Ed. Rom.: καὶ τροχοὶ μετ' ὄχλου λαῶν, θύρεοι καὶ πέλται, καὶ βαλεῖ φυλακὴν ἐπὶ σέ κύκλῳ. — B: Ο', καὶ πέλται. Σ., καὶ ἀσπίδες. — Ο', καὶ βαλεῖ φυλακὴν. Σ., Θ., καὶ περικεφαλίδας θήσονται. Ἀλλος, βαλῶσι. — In C incipit hic versus ab ἤξουσιν. DRACH.]

V. 25. C, καὶ τὰ ὠτά σου. — VM, मुखт́ρας σου. Sed Hebr., nasum. Mox, λήμψονται, et ita ὡς 26, 29; et ὡς 49, λήμψεσθε. — B: Ο', καὶ ἐκδικήσουσί σε. Ἀ., Σ., Θ., καὶ κρινούσιν σε. — Ο', καὶ τοὺς καταλοίπους σου. Ἀ., Σ., καὶ ἐσχατά σου. — Ο', καταφάγεται πῦρ (ita etiam C). Ο' ἄλλος, ἐμπρήσουσιν ἐν πυρὶ. Ἀλλος, ἐν πυρὶ ἀναλώσουσι. DRACH.]

V. 26. B: Ο', καυχῆσεώς σου. Σ., ἐμπρηστίας σου. Θ., ὁδός σου. IDEM.

V. 27. B: Ο', καὶ ἀποστρέψω. Οἱ Γ', καὶ καταπαύσω. Alii cum aliis legerunt punctis verbum Hebr. — Ο', ἀσεβείας σου. Ἀ., συνταγὴν σου. Σ., μυσσάρειαν σου. Θ., πορνείαν σου. IDEM.

V. 28. VM, μέσεις; et ὡς 29, μέσαι. — B: Ο', εἰς χεῖρας. Ἀ., Θ., ✕ ἐν χειρὶ. Σ., εἰς χεῖρα. Hebr., in manum, et in manu. IDEM.

V. 29. Ο', πάντας τοὺς πόρους σου, καὶ τοὺς μόχθους σου. Videntur esse duæ vocis שָׁרָא interpretationes. In LXX duas conjunctim reperiri sæpe contingit. [C ita: τοὺς πόρους σου — καὶ τοὺς μόχθους σου:] B: Ἀ., Σ., πάντας τοὺς κόπους σου. — Complut. omittit καὶ τοὺς μόχθους σου, nisi spurium ac aliunde adductum. — B: Ο', καὶ ἀσεβείας σου. Ἀ., συνταγὴ σου. Σ., καὶ μυσσάρειαν σου. Θ., ζέμα σου. Nimirum ipsa vox Hebraica. DRACH.]

V. 30. B: Ο', καὶ ἐμπαίνου. Ἀ., ✕ ἐπὶ οὗς / Θ., ✕ ἐπ' οὗς / ἐμπαίνου. Hebr., super quibus polluisti te. — Ο', ἐν τοῖς ἐνθυμίσμασιν αὐτῶν. Οἱ Γ', ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν. DRACH.]

V. 32. ✕ καὶ ἔσται εἰς γέλωτα etc. Ms. Jes. [Alex., Ald. et Complut. habent ut Theod. C inserit in textum sub asterisco. — Vocem פָּחַד, quæ in textu Hebr. est in principio versus sequentis, adiungunt LXX finis presentis, et vertunt, τὸ πλεονάζον (scil., ποτήριον) τοῦ συντελέσαι μέθην. Symmachus autem, juxta

B, ἡ (Ooliba) πολλοὺς χωροῦσα, capiens, μέθης. Dr.]

V. 33. C, ποτήριον ✕ ἀφανείας καὶ ἀφανισμοῦ. Hebr., calice devastationis (vel stuporis) et desolationis. — B: Ο', καὶ ἐκλύσεως. Σ., καὶ ἀνιάσεως, insanabilitate. — Ο', ποτήριον ἀφανισμοῦ. Ἀ., ἐρημίας. Σ., ἀρμονίας; ✕ καὶ ἀθυρίας. Θ., ποτήριον ✕ ἀφανείας καὶ / ἀφανισμοῦ. DRACH.]

V. 34. Ἀλλος, καὶ ἐκστραγγίσεις etc. Drusius, et partim Ms. Jes. Edit. Complut. habet κατατρώξῃ pro καταπαγῇ. Hieron.: et fragmenta ejus devorabis, et ubera tua lacerabis; sive ut LXX transtulerunt, festivitates et neomenias ejus auferam. [Prioris alius versio est apud Theodoretum. — C, καὶ (etiam VM habet καὶ) πίεσαι αὐτόν, ✕ καὶ ἐκστραγγίσεις, καὶ τὰς ἑορτάς etc. ut ed. Rom., nisi in fine λέγει Ἀδωναὶ Κύριος. B: Ἀ., Σ., Θ., καὶ τὰ δοτρακα αὐτοῦ κατατρώξεις, ὡς δοτρα, καὶ τοὺς μαστούς σου κατατίλεις. DRACH.]

V. 35. C, λέγει Ἀδωναὶ Κύριος. — B: Ο', λάβε. Ἀ., πῖς. Legit ΓΨ. DRACH.]

V. 36. LXX, οὐ κρινεῖς. Ed. Rom. et In multis et xp. Theodoretus: τὸ εἰ κρινεῖς (etiam ille legit ei, et sic Hebr. interrogative) οἱ ἄλλοι ἐρμηνευταὶ κριθήντη ἡρμηνεύσαν. C alterutrum ponit, εἰ οὐ xp., et mox legit, ἀπαγγελεῖς. — B: Ἀ., κριθήντη μετὰ Ὀδλας (sic). IDEM.]

V. 37. C, καὶ αἶμα ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν καὶ τὰ ἐνθυμ. Mox, διηγὼν αὐτοὶ δι' ἐμπύρων. — B: Ο', καὶ τὰ ἐνθυμήματα αὐτῶν (ut C). Ἀ., Σ., Θ., καὶ εἰδωλα αὐτῶν. — Ο', ἐγέννησάν. Θ., ✕ γέ / μοι. — Ο', διηγὼν (ut C) αὐτοῖς δι' ἐμπύρων. Ἀ., Σ., Θ., βρώσαν. Ἀλλος, διήγαγον αὐτοὶ διὰ πυρός. IDEM.]

V. 38. Οἱ Γ', ✕ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Ms. Jes. et similiter versu sequenti. [Ita etiam B, et C in textu sub asterisco. Hic initio versiculi, ἕως ταῦτα. Hebr., adhuc ista. DRACH.]

V. 39. C, ✕ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ: quæ B Πᾶσι adscribit sub asterisco. Habent pariter, sed absque nota, Alex. et Complut. — B: Ο', καὶ οἱ Γ', καὶ ἰδοὺ. Hebr., et ecce. DRACH.]

V. 40. C, VM et Ald. legunt ἐξαπέστειλλον, pro ἐξαπέστειλαν. Præterea C non habet καὶ ἅμα τῷ ἔρχεσθαι αὐτούς, quæ sunt in Hebr. — B: Ο', οἷς ἀγγέλους. Σ., Θ., πρὸς οὓς ἀγγέλους. — Ο', καὶ ἐστιθίζου. Ἀ., Θ., ἐστιμίσω. Ἀλλος, ἐστιθίζου. IDEM.]

V. 41. VM, ἐπὶ κλίνης. C, τὸ θυμιάμα μου. Et ita Alex., Complut., Hebr. et Vulg. — B: Ο', εὐφραίνοντο. Ἀ., Θ., ἐπέθγκαν. Hebr. et Vulg., posuisti. IDEM.]

V. 42. Ἀλλος, οἰνωμένους. Drusius et Ms. Jes. [C, ἐκ πλήθους ἤκοντας ✕ οἰνωμένους:] In communi Senum textu vacat; nam quod ex eo inconsiderate adscripsit Montf., ἤκοντας, et nos omisimus, cohereret verbo precedenti עָנַן עָבְרוּ, Cf. textum codicis C modo allatum. — Eliam Alex., Ald., Complut. habent οἰνωμένους, inebriatos; juxta ethiib, עָבְרוּ (adducti) ebrios. Keri autem est עָבְרוּ, Sabai. Ἀ., μεθύοντων, inebriantium, juxta B, qui et hæc habet: Ο', ἀρμονίας. Ἀ., πλήθους. Σ., ὄχλου. — Ο', ἀρμονίας ἀνεκρούοντο. Θ., ἤχους εὐθηνίας ἐν τῇ. — C, VM et Alex., ψῆμα, cum uno λ. DRACH.]

V. 43. C, αὐτῆς (ἐξεπόμευσε), perperam. — B: O, οὐκ ἐν τούτοις μοιχεύουσι; 'A., καὶ τοῦ κατατρίψαι, ut conterat, μοιχείας. Σ., παλαιούται, ut antiquetur, μοιχεία. Θ., τῇ παλαιούσῃ, inveterata, μοιχεία; — O, καὶ ἔργα πόρνῃς. 'A., νῦν πορνεύουσιν. Σ., καὶρὸς πορνείας. DRACH.

V. 44. B: O, τοῦ ποιῆσαι ἀνομίαν (legerunt פשע).

'A., τὰς γυναῖκας τῆς συνταγῆς. IDEM.

V. 45. 'A. ἄλλος, ἐχέουσιν αἷμα. Drusius. [Apud Theodoretum et in Complut. est ἐχέουσιν, sed melius in vetusto codice, ut testificantur Nobilius ac Polygl.-Bibel, ἐχέουσιν. B ita: O! Γ, καὶ κρίσιν ἐχέουσιν. — C, ... αὐτοὶ ἐκδικήσουσιν αὐτὰς ἐκδικῆσαι μοιχαλίδων. — B: O, ἐκδικήσουσιν. 'A., Θ.,

TO EBPAIKON.

EZECHIELIS CAPUT XXIV.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

AKYAAΣ.

2	2.
7	7:
9	9.
10	10.
11	11.
13	13.
14	14.
16	16.
17	17.
18	18.

2.	2.
7.	7. Λεῖαν πέτρας.
9.	9. ✕ Οὐαὶ πόλεις τῶν αἱμάτων.
10.	10.
11.	11.
13.	13.
14.	✕ Καὶ οὐκ ἐκαθαρίσθης ἀπὸ ἀκαθαρσίας σου.
16.	16.
17.	17.
18.	18.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

2.	2. Nomen diei.
7.	7. Super fastigium læve petrae.
9.	9. Vae civitati sanguinum.
10.	10. Et ossa comburantur.
11.	11. Super prunas ejus vacuum.
13.	13. Fœditas.
14.	14. Et non mundata es ab immunditia tua.
16.	16. Desiderium oculorum suorum. Hebr. interpr., idem.
17.	17. Clamando tace.
18.	18. Et mortua est uxor mea in vespera.

2.	2. Nomen diei.
7.	7. Super lævissimam petram.
9.	9. Vae civitati sanguinum.
10.	10. Et ossa tabescent.
11.	11. Super prunas vacuum.
13.	13. Execrabilis.
14.	14. Nec placabor.
16.	16. Desiderabile oculorum tuorum.
17.	17. Ingemisce tacens.
18.	18. Et mortua est uxor mea in vespere.

2.	2. Lævem petrae.
9.	9. Vae civitas sanguinum.
10.	10.
11.	11.
13.	13. Constitutum.
14.	14. Et non mundata es ab immunditia tua.
16.	16.
17.	17.
18.	18.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIV Ezechielis.

V. 1. C, πρὸς μὲ λέγων. Et mox, ἐνάτω. Ita etiam scribit VM, ἐνάτω. DRACH.

V. 2. 'A. ἄλλ., τὸ ὄνομα τῆς ἡμέρας. Drusius. [Ita in quibusd. codd., in Compl. et apud Theodor. B: O! Γ, τὸ ὄνομα ✕ τῆς ἡμέρας. Idem cod. : O, ἀπ-

ηρίσματο. 'A., ἀπίστη. Θ., προέθετο. DRACH.]

V. 3. C, ἐπίστησον τὸν λόβητα, ✕ ἐπίστησον. Quæ repetitio verbi ἐπίστ. in Complut., in Hebr. et in Vulg. B: Π., ✕ καὶ ἐπίστησον. — Idem B: O, καὶ εἰπόν. 'A., καὶ παροιμιάζη, proverbialiter loque-

κρινούσιν. DRACH.

V. 46. C. "Οτι τάδε λέγει etc. Hebr., quia. DRACH.

V. 47. Ed. Rom. : « Multi καὶ κατακεντήσουσιν. Aliqui et Theodoretus, λιθοβοληθήτωσαν, lapidentur, ἐν λίθοις δγλων, καὶ κατακεντέτωσαν, confodiant. » Hebr., ut lapident eas lapide congregatio, et discindant eas gladiis suis. — B : O', δγλων. 'A., Θ., ἡ

ἐκκλησία. — In fine versus, C, ἐν πυρὶ ἐμπρήσουσι. Etiam Hebr., in igne. IDEM.

V. 48. C, καὶ οὐ μὴ ποιήσωσι. — B : O', κατὰ τὰς ἀσεβείας αὐτῶν. 'A., συνταγὴ αὐτῶν. Σ., μύση αὐτῶν. Θ., πορνείαν αὐτῶν. IDEM.

V 49. C, ἐγὼ Κύριος Κύριος. IDEM.

EZECHIELIS CAPUT XXIV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. "Αλλος, τὸ ὄνομα τῆς ἡμέρας.	2.
7.	7. Ἐπὶ λεωπετρίαν.	7.
9.	9. Vacat.	9. ✕ Οὐαὶ πόλεις τῶν αἱμάτων.
10.	10. Vacat. "Αλλος, καὶ τὰ ὅσα συντριβήσονται.	10.
11.	11. Ἐπὶ τοὺς ἀνθρακας. "Αλλος, ἐπὶ τοὺς ἀνθρακας αὐτῆς κενή.	11.
Συνταγή.	Ἐν τῇ ἀκαθαρσίᾳ αὐτῆς. "Αλ- λως, ἐν μέσῳ ἀκαθαρσίας αὐτῆς.	Συνταγή.
13.	13. "Αλλος, ζέμα.	13. ✕ Καὶ οὐκ ἐκαθαρίσθης ἀπὸ ἀκαθαρσίας σου.
14.	14. Vacat.	14. ✕ Μὴ παρακληθῶ.
16.	16. Ἐπιθυμήματα τῶν ὀφθαλ- μῶν σου. Vacat.	16. ✕ Οὐδ' οὐ μὴ ἐλθῇ δάκρυά σοι.
17.	17. Στεναγμὸς αἵματος. "Αλλος, στέναζε σιγῶν. "Αλλος, ἀνθρώπινον πένθος οὐ ποιήσῃ.	17.
18.	18. Ὅν τρόπον ἐνετειλατό μοι ἐσπέρας. "Αλλος, καὶ ἀπέθανεν ἡ γυνὴ μου ἐσπέρας.	18.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

2.	2. Alius, nomen diei.	2.
7.	7. Super lævissimam petram.	7.
9.	9. Vacat.	9. Væ civitas sanguinum.
10.	10. Vacat. Alius, et ossa conte- rentur.	10.
11.	11. Super carbones. Al., super prunas ejus vacua.	11.
Constitutum.	In immunditia ejus. Aliter, in medio immunditiæ ejus.	Constitutum.
13.	13. Al., zema.	13. Et non mundata es ab immun- ditiâ tuâ.
14.	14. Vacat.	14. Neque consolabor.
16.	16. Desideria oculorum tuo- rum. Vacat.	16. Neque veniant lacrymæ tibi.
17.	17. Gemitus sanguinis. Al., geme tacens. Al., humanum luctum ne fa- cias.	17.
18.	18. Sicut præceperat mihi ve- speri. Al., et mortua est uxor mea vespere.	18.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIV Ezechielis.

ris. Σ., καὶ παροϊκίαςαι. Θ., καὶ παραβαλοῦ. Hebr., et paraboliza. Vulg., et dices per proverbium. — O', τὸν παραπικραίνοντα. 'A., τὸν ἐλλάσσοντα. Corrige ἀλλ. et verte, rebellantem. Cf. LXX, Nehem. ix, 26. Non autem audiendus editor Tetraplorum, qui ver-

tit, instabilem. DRACH.

V. 4. B : O', τὰ διχοτομήματα. 'A., Σ., Θ., μέλη. — O', πᾶν διχοτόμημα. Oί Γ', πᾶν μέλος. — O', σκέ-
λος. Oί Γ', μηρόν. — Hebr., imple. O', vacat. 'A.,
✕ πλήρης. Σ., πλήρωτον. Θ., πλήρη. IDEM.

V. 5. C. ἔξεσεν ἔξεσεν. Compl., ἔξεσεν (sic) καὶ ἔξεσεν. Hebr., *servefac servefactione ejus*. Vulg., *effervuit coctio ejus*. Quo sensu pariter, intelligi potest Hebr. — In VM incipit hic versiculus a καὶ ὑπό-
καιε. Et in textu ἡφθθαι, ad marg. vero: cod., ἡφθ-
ται. — B: O', εἰλημμένων usque ad αὐτῶν. Σ., λάβε
ἄλας, sales, καὶ σύνθεες τὰ ὁστὰ κυκλότερω. Idem.

V. 6. C. λέγει Ἀδωναὶ Κύριος. Sic etiam ᾠδ. 9, 14, 24. Mox, καὶ ἰός, absque ὁ. — B: O', καὶ ὁ ἰός. Ἀλλος, καὶ ὁ ὀός. Sed lapsus videtur librarii. — O', ἐξήνεγκεν. Ol Γ' (addunt), καὶ αὐτὴν. Hebr. et Vulg., eam. Idem.

V. 7. A., λείαν πέτρας. Ms. Jes. forte pro λείαν πέτραν. Idem in textu, πετρίαν. [B ita: A., λείαν πέτραν. — Cod. Alex., λεοπετρίαν. Hesychius, λεω-πέτρα, λίθος λείος. Suidas, λεωπετρία, λείος λίθος. Nonnulli putant scribendum esse λεοπετρία, haud male. Πετρία autem nihil est. Mendosam suspicamus scriptionem, pro πέτρα. Theodoretus, infra ad cap. xxvii, interpretatur λεωπετρίαν, læves lapides, in quibus piscatores explicare solent sagenas. Scholion vero ibidem, γῆν πεπατημένην, *calcatam*, καὶ συμ-
πεπιλημένην, *constipatam*. Cf. infra xxvi, 14, ubi dicitur, καὶ ὁσῶν σε λεωπετρίαν, *ψυχμὸς, siccatio*, ἀναγνῶν ἔση. — VM, ὅτι αἵματα. Sed 2 m., αἶμα. Drach.]

V. 9. A., Θ., καὶ οὐαὶ πόλεις τῶν αἱμάτων. Ms. Jes. et Drusius: sed hic postremus sine interpre-
tatione nomine. [C. καὶ οὐαὶ πόλεις τῶν αἱμάτων, : ita etiam apud Theodor. et in Alex. (qui πόλεις), Ald., Compl. Pro οὐαὶ, aliter, ὦ. — Pro ὁσῶν, cod. VM, λαόν, et ita legit Complut. Sed invito textu Hebr. — B: O', καὶ ἐγώ. A., Θ., καὶ καίτε / ἐγώ. Drach.]

V. 10. Ἀλλος, καὶ τὰ ὁστὰ etc. Drusius. [Eamd. habet lectionem C sub asterisco. Item tres editiones; sed Alex., συμφορηθήσονται. Ald., συντριβή-
σονται. Aliter, συμφορηθή. Apud S. Hieron., et ossa concrementur. — B: O' ταχῆ. A., συντελέσω. Σ., ἀνολωθήσεται. Θ., ἐκλεβή. — O', ὁ ζυμός. A., ἐψή-
σις. Drach.]

V. 11. Ἀλλος, ἐπὶ τοὺς ἀνθρ- Drusius. Ibid. A., Σ., Θ., συνταγή. Ms. Jes. quæ lectio suspecta mihi (?). Idem in textu habet, ἐν τῇ ἀνα-

θαρίᾳ. [C, καὶ στή ἐπὶ τοὺς ἀνθρακας καὶ αὐτῆς, ἐξήφθη. : ὅπως προσκαυθῇ καὶ θερμανθῇ, καὶ ὅπως φρυγῇ : ὁ χαλκὸς αὐτῆς, καὶ ταχῆ ἐν μέσῳ καὶ αὐτῆς : ἀκαθαρσία αὐτῆς καὶ ἐκλείπη ὁ ἰός αὐτῆς : καὶ ταπεινω-
θήσεται ὁ ἰός. : Editio Rom. : « In multis additur (i. e., post ἀνθρακας) αὐτῆς, et apud S. Hier., suos : in quibusd. et apud Theodor. praeterea, καὶνή, *inanis* (respondet Hebraico קרה). In his etiam quæ sequun-
tur, magna varietas. In aliquot codd., et apud Theo-
doretum, sic habent, ἐξήφθη, ὅπως προσκαυθῇ, καὶ
θερμανθῇ, καὶ ἐκφρυγῇ ὁ χαλκὸς αὐτῆς, καὶ ταχῆ ἐν
μέσῳ αὐτῆς ἡ ἀκαθαρσία αὐτῆς, καὶ ἐκλείπη ὁ ἰός αὐ-
τῆς, καὶ ταπεινωθήσεται ὁ ἰός αὐτῆς. » — LXX apud
S. Hier. : et stet super carbones suos. Incensa est
ut exuratur et frigatur aes ejus, et concrementur
(sic) in medio illius immunditia ejus, et deficiat ru-
bigō ejus : humiliabitur rubigō, ᾠδ. 12, et non exist
etc. Textus Hebr. sonat : et colloca eam super pru-
nas ejus vacuam, ut incalescat et fervescat aes ejus,
et liquescat in ea immunditia ejus : consumatur
spuma ejus. — B: O', καὶ ἐκλείπη. Σ., ἀνάλωθῃ.
Drach.]

V. 12. C, post alterum αὐτῆς, ita terminat hunc
versum, καὶ (deest in Hebr.) καταισχυνοθήσεται ὁ ἰός
αὐτῆς. — B: O', πολλὸς ὁ ἰός αὐτῆς. A., ἐχθρα, *ini-
micitia*, τοῦ αὐτῆς ἐν πορῇ. Drach.]

V. 13. Ἀλλος, ζέμα. Ms. Jes. in textu, et Drusius. De hac voce supra. Heic ex Theodotione addi-
tum ait Hieronymus.

Ibid. A., Θ., καὶ οὐκ ἐκαθαρίσθης etc. Ms. Jes. [C, ᾠδ. 13, καὶ ἐν τῇ ἀκαθαρσίᾳ σου ζέμμα, : ἀνθ' ὧν ἐμιαίνου σὺ, καὶ οὐκ ἐκαθαρίσθης ἀπὸ ἀκα-
θαρσίας σου : καὶ τί ἐὰν μὴ καθαρίσθῃς ἐτι ἕως οὗ
ἐμπλήσω τὸν θυμὸν μου ἐν σοί : Eamd. apud Theo-
dor., qui legit ζέμα. Drusius scribit ζεμά et ζεμά, et
sic rectius, nam nomen Hebraicum זיממה, *zimma*,
est oxytonum, et ultima syllaba producta. LXX apud
S. Hier. : immunditia tua ZEMMA, pro eo quod
contaminata es tu, et non es emundata ab immun-
ditia tua. Et quid erit si non fueris emundata ultra
donec impleam furorem meum in te? Et in fine
addit : « Quorum pleraque de Theodotione addita
sunt, et verbum Hebraicum ZEMMA, pro quo nos
exsecrabilem immunditiam interpretati sumus. »

(*) Hæc lectio extra locum suum posita in ms. Jes., pertinet ad ᾠδ. 13, ubi coheret voci זיממה. Drach.

EZECHIELIS CAPUT XXV.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
לְבָנִי 4	4.	4.
וְשֵׁעִר 8	8.	8. καὶ Σησίρ.
בְּעַל מֶעַן וְקִרְיָתָיִם 9	9.	9.
וְדִדָּן 10	10.	10.
בְּנוֹיִם		καὶ Ἐν τοῖς ἔθνεσι.
וְדִדָּן 13	13.	13.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Filiis Orientis.	4. Filiis Orientalium.	4.
8. Et Seir.	8. Et Seir.	8. Et Seir.
9. Beelmeon, et Cariathaim.	9. Beelmeon, et Cariathaim.	9.
10. Et dabo eam.	10. Et dabo eam.	10.
In gentibus.	In gentibus.	In gentibus.
13. Et Dedan.	13. Et qui sunt in Dedan.	13.

Hebr.: In immunditia tua facinus (zimma), quia mundavi te, et non mundata es; ab immunditia tua non mundaberis adhuc, donec quiescere fecero furorē meum in te. — B: 'A., Σ., συνταγή. Θ., μυστήριον. Cohæret voci כח, quam præterierunt LXX, et, S. Hier. teste, Symm. reddidit, ζέμμα. DRACH.]

V. 14. Θ., ✕ μη παρακληθῶ. Ms. Jes. [C. ✕ οὐδ' οὐ μη παρακληθῶ. (Complut., καὶ οὐ μη παρακληθῶ. Et apud S. Hier., nec deprecabilis ero.) Mox præfigit obelos a διὰ τοῦτο usque ad finem commatis. S. Hier.: Illudque ab eis additum est, quod in Hebraico non habetur, et obelo prænotandum est: Propterea ego iudicabo te iuxta sanguinem tuum (legit αἷμά σου), et iuxta cogitationes tuas iudicabo te, immunda atque (legit heic καὶ) famosa et nimia ad irritandum. B: O', οὐ διαστελῶ. 'A., Θ., οὐ διασχεδάσω. Σ., οὐχ ὑπερβήσομαι. — Pro οὐδ' οὐ μη παρακληθῶ, Π., οὐδὲ μη φείσομαι. — O', καὶ κατὰ τὰ ἐνθυμήματά σου. 'A. λόγος, καὶ κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματά σου. DRACH.]

V. 16. O' Ἐβρ., ἐπιθύμημα τῶν ὀφθ- Ex Theodoro.

Ibid. Θ., ✕ οὐδ' οὐ μη ἔλθῃ etc. Ms. Jes. et Drusus. [C. ἐπιθυμήματα ὀφθαλμῶν σου, absque τῶν. Tradit Theodor. in comment. ad h. l. quædam exemplaria habere, τὰ ἐνθυμήματα τῶν ὀ. σ. — Post clausuræ addit C hæc, quæ desiderantur in ed. Rom., et in ms. Jes. habentur aliquanto aliter nomine Theodonis: ✕ οὐδὲ μη ἔλθῃ δάκρυά σοι, ✕ Hebr., neque veniat lacryma tua. Complut., οὐδὲ μη ἔλθῃ σοι δάκρυα. Apud S. Hier., nec venient lacrymæ tibi. — B: O', 'A., Σ., Θ., ✕ οὐδ' οὐ μη δακρύσῃς. Idem B: O', ἐν παρατάξει. 'A., ἐν πληγῇ. Hebr., in plaga. DRACH.]

V. 17. 'A. λόγος, στέναζε σιγῶν. Drusus.

Ibid. 'A. λόγος, ἀνθρώπινον etc. Idem [Ita et apud Theodor., στέναζε (aliter, στέναζαι) σιγῶν. Hebr. et Vulg., ingemisce tacens. Vocabulum דם (dom) extulerunt LXX, dam. — B: O', στεναγμός αἵματος, ὁσφύος πένθος ἔση. (C. πένθος ἔστιν.) οὐχ ἔσται τὸ τρίχωμά σου συμπλεγμένον ἐπὶ σέ. Σ., στέναζε σιγῶν, ἀνθρώπινον πένθος οὐ ποιήσῃς, ὃ στέφανός σου ἐπικεῖσθαι σοι. Hebr., ingemisce tacens, mor-

tuorum luctum ne facias, tiamam tuam liga super te. DRACH.]

V. 18. 'A. λόγος, καὶ ἀπέθανε etc. Drusus. [Ita etiam apud Theodoretum, in tribus edit. et in C, absque ulla nota. Qui posterus ita: 18. καὶ ἐλάλησα πρὸς τὸν λαὸν τοῦ πρωῒ — ἐν τῷ πρῶτῳ ἐνετείλατο (sic) μοι, ✕ καὶ ἀπέθανε ἡ γ. μ. ἔ. DRACH.]

V. 19. C, cum Complut., ἀπαγγέλλεις. Mox, τί ἐστι ταῦτα ✕ ἡμῖν. Hebr., quid ista nobis. — O', ἀ σὺ ποιεῖς. 'A., ὅτι σὺ ποιεῖς. Hebr., quia tu facis. DRACH.]

V. 20. VM, πρὸς με ἐγένετο. Idem.

V. 21. C, εἰπὼν πρὸς τὸν οἶκον 'Ισραὴλ. Τάδε λέγει Κύριος Κύριος. Eimox, ἐπιθυμητὰ ὀφθαλμῶν ὑμῶν. — B: O', φρύαγμα. 'A., καυχήμα. — O', καὶ ὑπὲρ ὧν φεῖδονται. Σ., καὶ σπλαγχνίζονται. Idem.

V. 22. C, καὶ ποιήσατε. — B: O', ἀπὸ στόματος αὐτῶν οὐ παρακληθήσεσθε. Σ., περὶ τὰ χεῖρῃ οὐ μη περιβάλεσθε. Hebr., super mysticem non obvolvatis. Idem.

V. 23. B: O', καὶ αἱ κόμαι ὑμῶν. 'A., καὶ οἱ κόσμοι ὑμῶν. Σ., καὶ στέφανοι ὑμῶν. Hebr., et ornamentum vestrum. — O', καὶ ἐνταχέσεσθε. Σ., ἀλλὰ ἐντ. Idem.

V. 24. C, κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησε. Etiam Complut., ἐποίησε. Hebr., Vulg., et apud S. Hier., fecit. — VM ad ποιήσατε adnotat in marg., 1 m., ἐποιήσατε ποιήσατε. Idem.

V. 25. C, τὴν ἰσχυρὴν ✕ αὐτῶν. παρ' αὐτῶν, καὶ ἐπαρσιν τῆς καυχ. Mox, καὶ ἐπαρσιν ψυχῆς. — B: O', οὐχ. Σ., ὅρα. — O', τὴν ἐπαρσιν. 'A., τὸ ἀγαλλίαμα. Hebr., Vulg., gaudium. — O', τῆς καυχήσεως αὐτῶν. 'A. λόγος, τῆς κατισχύσεως αὐτῶν. — O', καὶ τὴν ἐπαρσιν. 'A., καὶ τὸ λῆμμα. Respicit vocem נשוא, quam alibi passim Aquila in ἄρμα, Symm. et Theod. in λῆμμα vertunt. Idem.

V. 26. In hoc et sequenti versu VM, ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. Idem.

V. 27. C, καὶ λαλήσεις. Etiam tres editiones, Hebr. et Vulg. habent, et. — B: O', πρὸς ἀνασώζόμενον. Σ., πρὸς τὸν ἀναφεύγοντα. Hebr., fuga elapsum. Idem.

EZECHIELIS CAPUT XXV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

O'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

4. 4. Τοῖς υἱοῖς Κεδέμ. 'A. λοι, Σαρακηνῶν. OI Γ', τοῖς υἱοῖς ἀνατολῶν.
8. ✕ Καὶ Σεῖρ.
9. 9. Ἐπάνω πηγῆς πόλεως παραθαλασσίας. 'A. λοι, τὴν Βαελμῶν, καὶ τὴν Καριαθέμ.
10. 10. Δέδωκα αὐτῷ. 'A. λ., δέδωκα αὐτῇ.
13. 13. Διωκόμενοι. 'A. λοι, καὶ ἐκ Δαυδάν.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

4. 4. Filiis Celim. Alii, Saracenorum. Tres interpr., filii Orientalis.
8. Et Seir.
9. 9. Super fontem urbis maritimæ. Al., Baelmon et Cariathem.
10. 10. Dedi ei. Al., dedi eam.
13. 13. Fugientes. Al., et ex Dædan.

4. 4. ✕ Καὶ Σεῖρ.
9. 9. ✕ Ἐν τοῖς ἔθνεσι.
10. 10. ✕ Ἐν τοῖς ἔθνεσι.
13. 13. In gentibus.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

AKYAAΣ.

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

בשח 15

15.

15.

בנפש'ל משה'ל אבות שלם

אח-כרתים 16

16.

16.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

15. Cum contemptu.

15. Toto (animo).

15.

In animo ad destructionem,
inimicitia sæculi.(Toto) animo interficientes, et
implentes inimicitias veteres.

16. Cherathaim.

16. Interfectorem.

16. Interfectores, vel interfe-
ctionem.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXV Ezechielis.

V. 2. C, στήριτον, στήρισον. In Hebr. non itera-
tur. — B: O', στήρισον. 'A., Θ., θές. Σ., τάξον.
DRACH.

V. 3. C, λόγον Ἀδωναὶ Κυρίου. Et non habet,
τάδε λέγει Κύριος, Hebr., sic dixit Adonai Jehova.
IDEM.

V. 4. Oί Γ', τοῖς υἱοῖς ἀνατολῶν. In hæc verba no-
tat Drusius: « Theodoretus, *Filios Cedem*, alii In-
terpretes dixerunt, υἱοὺς ἀνατολῶν, *filios Orientis*.
Scholion, τινὲς μὲν ἡρμηνεύσαν Σαρακηνῶν. Κατὰ
δὲ τὴν τρίτην ἔκδοσιν, ἀνατολῶν ἡρμηνεύσαν. Quæ
hæc tertia Editio? Eusebius de Locis, *Cedem in*
Ezechiel, quod Aquila et Symmachus interpretantur
Orientem. Hieronymus in Comment. ad hunc lo-
cum: Propterea et ego tradam te filiis Kedem, quos
Orientales interpretati sumus: Nullique dubium est
Madianitas, et totam eremi vastitatem adjacere Ara-
biæ, qui habent camelorum greges etc. Et mox:
Per Madianæos, Ismaelitas et Agarenos, qui nunc
Saraceni appellantur, assumptes sibi falso nomen
Saræ, quod scilicet de ingenua et domina videantur
esse generati, Scriptura significat. » Tertia autem
illa Editio lapsu graphico inducta videtur. Cum enim
legeretur, κατὰ δὲ τὴν Γ. ἔκδοσιν, illud Γ. quispiam
τρίτην legerit, cum sit legendum, τρίτων. Et revera
tres Interpretes ἀνατολῶν verterunt. [B: 'A., Σ.,
Θ., τοῖς υἱοῖς ἀνατολῶν. Idem cod.: O', ἐν τῇ ἀπαρ-
τίᾳ (VM, 1 m., ἀπαρτίᾳ) αὐτῶν. 'A., Θ., ἐπαύλεις,
villas, αὐτῶν. Σ., μάνδρας, speluncas, αὐτῶν. — O',
τὰ σκηνώματα αὐτῶν. Oί Γ', τὰς σκηνὰς αὐτῶν. —
O', πίστιν σου. 'A., Σ., Θ., γάλα σου. DRACH.]

V. 5. B: O', πόλιν Ἀμμῶν (absque τοῦ). Oί Γ',
'Ραβὰ. DRACH.

V. 6. C, λέγει Κύριος Κύριος... καὶ ἐπεφόρησας.
Etiam VM habet ἐπεψ.... καὶ ἐπεχάρης. Quoad
sensum idem quod ἐπέχαρας, *gavisa es*, aut *insulta-*

sti, utroque enim modo S. Hieronymus. — B: O'
ἐκρότησας τὴν χειρὰ σου. Ἀλλος, ἐκρ. τῇ χειρὶ σου.
— O', καὶ ἐπέχαρας. 'A., ἐν ὅλῃ τῇ διαθέσει, *affectu*,
σου. Θ., σὺν πᾶσι τοῖς μετὰ σοῦ/. ἐκ ψυχῆς σου.
Uterque sensus accommodari potest Hebraico, quod
tamen melius vertitur, in *omni contemptu tuo ex*
animo. IDEM.

V. 7. C, διὰ τοῦτο καὶ ἰδοὺ ἐγώ: Hebr. et Vulg.,
idcirco ecce ego. Mox, καὶ ἀπολέσω σε ἐκ τῶν χω-
ρῶν. Editi. Rom. et Ald. habent, sed perperam,
χειρῶν. VM, καὶ ἐπιγνώσει. 2 m., ἐπιγνώση. — B:
O', διαρπαγὴν. Θ., εἰς προνομὴν, *rastrationem*. Hebr.
Chethib, בל, in cibum, Keri, בל, in prædam, in
direptionem. Utraque lectio in eundem recidit sen-
sum. IDEM.

V. 8. 'A., Σ., Θ., καὶ Σηεῖρ. Ms. Jes. [S. Hier.:
« Hoc quod nos interpretati sumus, et *Seir*, in LXX
non habetur, sed de Theodotionis editione additum
est. C, καὶ Σηεῖρ, ἰδοὺ (absque οὐχ Rom. edi-
tionis, et legi debet sine interrogatione) ὃν τρόπον
πάντα τὰ ἔθνη, οἶκος — Ἰσραὴλ, καὶ: Ἰούδα. Me-
rito præsignantur obelo Ἰσρ. et καί, non enim ha-
bentur in Hebr. LXX apud S. Hier.: ecce sicut
omnes gentes domus Israel. Desunt etiam in Com-
plut. DRACH.]

V. 9. O', οἶκον θεθιασιμούθ. In hæc verba Dru-
sius: « Alius, βαθιασιμούθ. Schol. ἀσιμούθ nomen
Idoli: βαθ, sive βῆθ, i. e. οἶκος. Possunt ergo duæ
interpretationes esse. Et tamen Hieronymus annotat
LXX ita vertisse: Nescio, inquit, quid volentes LXX
interpretati sint, *Domum Bethiasimuth*, cum hoc
vocabulum *villam desertam* significet. Idem paulo
post: *Bethiesimoth* interpretatur *domus solitudinis*
atque *deserta*. »

Ibid. Ἀλλος, τὴν βασιλῶν etc. Drusius. [C. Βα-
θιασιμούθ. VM, βαθιασιμούθ. 1 m., θασιμούθ. Idem

EZECHIELIS CAPUT XXVI.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

AKYAAΣ.

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

צר 2

2.

2.

תירש 4

4.

4.

סלה 8

8.

8.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

2. Sor.

2. Tyrus.

2.

4. Et dissipabunt.

4. Et dissipabunt.

4.

8. Aggerem.

8. Aggerem.

8.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.

15.

15. Ἐπιχαίροντες. Ἄλλος, ἐν μηνίδι.

15.

Ἐκ ψυχῆς τοῦ ἐξαλειψαί ἕως ἐνός. Ἄλλος, τοῦ ἐξαλειψαί ἕως αἰώνος. Ἄλλος, * τοῦ διαφθεῖραι ἐκ ψυχῆς κατ' ἐχθραν αἰώνιον.

16.

16. Κρήτας.

16.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

15.

15. Insultantes. *Alius*, in indignatione.

15.

Ex animo ut delerent usque ad unum. *Alius*, ut delerent usque in sæculum. *Alius*, ut disperderent ex animo per inimicitiam sempiternam.

16. Interfectores, vel interfectionem.

16. Cretenses.

16. Interfectores, vel interfectionem.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXV Ezechielis.

VM, ἐπάνω πηγῆς. 1 m., ἐπανωγῆς. Apud S. Hier., domum Beth lasimuth. El in comment., « Beth Iesimoth (juxta versionem suam, et ita legitur in Hebr.), quæ interpretatur, domus solitudinis atque deserta, et Beelmeon (בְּעֵל מְעֹן), quæ et ipsa vertitur, habens fontem, sive super fontem, et Cariathaim (Chethib, כְּרִיתַיִם, Keri autem, כְּרִיתַיִם), quam LXX civitatem maritimam transtulerunt. » Utraque interpretatio apud Theodoretum conjuncta est: nam post παραθαλασσίας, addit, τὴν Βασιλῶν καὶ τὴν Καριαθέμ. — B : O', ἀπὸ τῶν πόλεων. Oī Γ' (addunt), * ἀπὸ πόλεων αὐτῶν. Hebr. et Vulg., de civitatibus, de civitatibus (inquam) ejus. — O', Βεθασιμούθ. Σ., Ἰσιμούθ. Ἄλλος, Βεθσιμούθ. — O', ἐπάνω πηγῆς πόλεως παραθαλασσίας. Ἀ., Θ., Βελμεών καὶ Καριαθαῖθ. DRACH.]

V. 10. Ἄλλ., δέδωκα αὐτῇ. Drusius. [Etiam apud Theodor. additur αὐτῇ. B, Ἄλλος, δέδωκα αὐτῇ. DRACH.]

Ibid. Ἀ., Θ., ἐν τοῖς ἔθνεσι. Ms. Jes. [C, * ἐν τοῖς ἔθνεσι. Apud S. Hier., in gentibus. DRACH.]

V. 12. C, Τάδε λέγει Ἄδναϊ Κύριος. Ita etiam γγ 13, 14, 15, 16, 17. Mox, δίκην * ἐν αὐτοῖς. Hebr., in eis. — B : O', ἐδίκησιν. Σ., μὴνιν. — O', καὶ ἐδίκησαν δίκην. Ἀ., Θ. (addunt), * ἐν αὐτοῖς. Σ., ἐν αὐτῶν, absque nota. DRACH.

V. 13. Ἄλλος, καὶ ἐκ δαίδιν. Drusius. [Ita et apud Theodoretum. DRACH.]

V. 14. B : O', ἐν χειρὶ. Σ., διὰ χειρός. — O', τὴν ἐδίκησιν μου. Σ., τὴν μὴνιν μου. DRACH.

V. 15. Ἄλλ., ἐν μηνίδι. Schol. Edit. Rom. εὖρον ἐν τινι ἀντιγράφῳ κείμενον ἐδίκησιν ἐν μηνί, καὶ τὴν ἐρμηνείαν ταύτην τινὲς τῇ μηνί ὀξυτόνως ἀνέγνωσαν. Τῇ δὲ ἀληθείᾳ ἐπὶ τῆς μηνίδος κεῖται.

Ibid. * Τοῦ διαφθεῖραι etc. Ms. Jes. [C, ἐξαλειψαί

(absque τοῦ) ἕως αἰώνος. Habent pariter αἰώνος Alex., Ald., Complut. Apud S. Hier., usque in æternum. — B : O', ἐν ἐδίκησιν. Σ., ἐν μὴνι. Hebr., in ultione. — O', καὶ ἐξανέστησαν. Ἀ., Θ., καὶ ἐεδίκησαν. Hebr., et ulti sunt. DRACH.]

V. 16. Hieron. : « Pro quo LXX nescio quid volentes Cretenses interpretati sunt, cum et Ag. et Symm. et Th. ipsum verbum Hebraicum CHORETHIM vel interfectores, vel interfectionem verterint, non solum in præsentī loco, sed etiam in Sophonia : Et erit Creta in pabulum pastorum (Sophon. II, 6). Et hic enim cum LXX Cretam verterint, cæteri translatores ἐλεθρον, i. e. interfectionem, vel perditionem interpretati sunt. » [Lamb. Bos : « Pro Κρήτας, Ag., Κερεθεῖμ, Symm. et Th., ὀλοθρεύοντας. Alii vertunt, ἐλεθρον. » In loco S. Hier. heic allato, pro translatores, quod restituimus, falso edidit, Interpretes, Montfauconius, qui toto cœlo erravit dum putaret istos translatores esse Aquilam, Symmachum, Theodotionem; horum enim trium interpretum nullus transfert in ἐλεθρον. Cf. infra Soph. II, 6. B ita : Oī Γ', * τοὺς / Ἀ., Χερεθιέιν. Σ., ὀλεθρίου. Θ., Καριθεῖμ. — C, καὶ ἐξολοθρεύσω * τοὺς Κρήτας, καὶ ἀπολώ τοὺς καταλοιπούς + τοὺς κατοικοῦντας : τὴν παραλίαν. B : Π., τὴν παραλίαν. Ἄλλος, τὴν παραθαλασσίαν. Τοὺς κατοικοῦντας obelo expungit C, id est, textus Tetraplorum, quia nihil de hoc in Hebraico, qui habet : et perdam reliquias littoris maris. Neque legit S. Hieron., qui ita refert locum Senum : et perdam reliquias littoris maritimi : scil., τοὺς καταλοιπούς τῆς παραλίας vel παραθαλασσίας. DRACH.]

V. 17. C, καὶ ποιήσω ἐν αὐτοῖς (cod. Vatic., αὐταῖς) ἐδίκησεις μεγάλας * ἐν ἐλεγμοῖς θυμοῦ. : (in redargutionibus furoris). Hebr., in correptionibus furoris. Apud S. Hier., in vindicta furoris. DRACH.

EZECHIELIS CAPUT XXVI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.

2.

2. Σόρ. Οἱ λοιποὶ, Τύρος.

2.

4.

4. Καταβαλοῦσι. Ἄλλος, καταλοῦσι.

4.

8.

8. Καὶ περίσπασιν ὄπλων. Ἄλλ., καὶ βελοστάσεις.

8.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

2.

2. Sor. Reliqui, Tyrus.

2.

4.

4. Deicient. *Alius*, destruent.

4.

8.

8. Et circumstantiam armorum. *Alius*, et ballistas.

8.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

AKYAAE.

צנה				
9 בדר-בוחי	9.	9.	9.	9.
13 והשבת	13.	13.	13.	13.
17 אבדת נשבת מיומים העיר החלה אשר היתה חזקה בים היא וישביה	17.	17.	17.	17.
18 ונבדלו האיים אשר-בים מבצוק	18.	18.	18.	18.
21 ותבקשי ולא תבצאי	21.	21.	21.	21.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

Scutum.	Clypeum.			
9. In gladiis suis.	9. In armatura sua.	9.	9.	9.
13. Et cessare faciam.	13. Et quiescere faciam.	13.	13.	13.
17. Peristi habitata a maribus, urbs laudata, quæ fuit fortis in mari ipsa et habitatores ejus	17. Peristi quæ habitas in mari, urbs inclyta, quæ fuisti fortis in mari, cum habitatoribus tuis, quos formidabant universi.	17.	17.	17.
18. Et terrebantur insulæ quæ in mari ab egrediendo te.	18. Et turbabuntur insulæ in mari, eo quod nullus egrediatur ex te.	18.	18.	18.
21. Et requireris, et non inve- nieris.	21. Et requisita non invenieris.	21.	21.	21.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVI Ezechielis.

V. 1. B: O', εν τῷ undecátw. Ἀλλος, εν τῷ δε-
κάτῳ. Hebr., in undecimo. — O', μιξ. Σ., πρώτη.
DRACH.

V. 2. OI λοιποὶ, Τύρος. Ms. Jes. Ait Hieronymus
Tyrum Hebraico Syroque sermone appellari Sor.
[C, ἀνθ' ὧν εἶπεν Σόρ. — B: O', ἀνθ' οὗ. Σ., ✕ εἰ.
— O', Σόρ. OI λοιποὶ, Τύρος. — O', τὰ ἔθνη. OI Γ',
αἱ θύραι τῶν λαῶν. Hebr. et Vulg., portæ populorum.
— O', ἡρήμωται. Σ., ἐκενώθη. DRACH.]

V. 3. C, τάδε λέγει Ἀδωναΐ Κύριος. Ita enim ἔγ
7, 14. Mox, ἡ θάλασσα ἐν τοῖς κυμασιν αὐτοῖς. —
B: O', Σόρ. OI Γ', Τύροι. DRACH.

V. 4. Ἀλλος, καθελοῦσι. Ms. Jes. [B: Ἀ., Σ.,
O', Θ., σου. Ἀλλως, Σόρ. — Ἀ., O', Θ., (εἰς) ✕ πέ-
τρας. O' ἄλλως, εἰς λεωπετρίαν. Vide quæ adnota-
vimus supra ad xxiv, 7. DRACH.]

V. 5. C, εἰ ἐγὼ ἐλάλησα, λέγει Κύριος Κύριος.
— B: O', ἐγὼ λελάληκα (ut edit. Rom.). Ἀλλος,
ἐγὼ Κύριος λελάληκα. Hebr., ego locutus sum. —
O', εἰς προνομὴν. Ἀ., Σ., εἰς διαρπαγὴν. DRACH.

V. 6. C, καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῆς ✕ αἱ: Hebr. et
Vulg., quæ. IDEM.

V. 7. C, ἐθνῶν πολλῶν ÷ σφόδρα: Et deest in
Hebr. B: O', καὶ συναγωγῆς. Ἀ., Θ., καὶ ἐκκλησίας.
IDEM.

V. 8. Ἀλλ., καὶ βλοσάσεις. Non indicat Montf.
unde hauserit; est autem lectio Alexandrini cod.
IDEM.

Ibid. Ἀλλος, τοὺς κριοὺς. Ms. Jes. [C, ÷ καὶ πε-
ριοικοδομήσει, καὶ ποιήσει ἐπὶ σέ etc., εἰ, καὶ τὰς
λόγχας ÷ αὐτοῦ: Hebr., et fundet contra te etc.,

et scutum (absque sum). — B: O', προφυλαχὴν.
Ἀ., τεῖχος. Σ., ἀποτείχισμα. Θ., χαράκωσιν. Hebr.,
antemurale. — O', χάρακα. Ἀ., Θ., πρόσχωμα. Σ.,
τάφρον, vallum. Hebr., vallum. DRACH.]

V. 9. Ἀλλος, ἐν τοῖς ὅπλοις. Ms. Jes. [Ita apud
Theodoretum. — B: O', καὶ τὰς λόγχας ÷ αὐτοῦ
(ut in C) ἀπέναντί σου δώσει. Ἀ., καὶ προδρόμους
αὐτοῦ.... Θ., καὶ πρόσκρουσμα ἐνθυσμοῦ, et offen-
diculum concussionis, αὐτοῦ δώσει ἐν τοῖς τεύχεσιν σου.
Hebr., et arietem suum dabit in muros tuos. Hæc in
LXX inserta sunt in ὧ 8. DRACH.]

V. 10. B: O', εἰς πόλιν ἐκ πεδίου. Legerunt
ἡρῶν. Ἀ., πόλιν ἐρρήγμενην. Σ., πόλιν περιεσχί-
σμενην. Hebr. cum punctis masorethiis, urbis per-
ruptæ vel disruptæ. — Montf. ita edidit in Hexaplis:

O', εἰσπορευόμενος εἰς πόλιν. Ἀλλος, εἰσπορευομέ-
νου αὐτοῦ τὰς πύλας σου. Quod valde ineptum
utrumque enim legitur in Senum textu Græco, et
in Hebr. textu, qui ita sonat: ingrediente illo pe-
porias tuas, sicut ingressus in urbem (disruptam).
LXX, εἰσπορευομένου αὐτοῦ τὰς πύλας σου, ὡς εἰσ-
πορευόμενος εἰς πόλιν (πεδίου). DRACH.

V. 11. C, ✕ σὺν: πάσας τὰς πλατείας σου. Et
mox, σου τῆς ἰσχύος. Etiam VM, σου. τ. i. — B: O',
πλατείας σου. Ἀ., ἐξώτατά, extima, σου. Σ., ἀμφοδὶ
σου. Θ., ἐξόδους σου. — O', καὶ τὴν ὑπόστασιν. Θ.,
καὶ τὰς στήλας. Hebr. et Vulg., et statuæ. IDEM.

V. 12. C, καὶ προνομεύσουσι. Hebr., et diripient.
Vulg., vastabunt,.... σου τὰ τεύχη. Ita etiam VM....

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

9. Τὰς λόγχας. "Α.λ.λ., τοὺς κριοὺς.
9. Ἐν ταῖς μαχαίραις αὐτοῦ.
"Α.λ.λ.ος, ἐν τοῖς ὅποις αὐτοῦ.
13. Καὶ καταλύσει. "Α.λ.λ., καὶ καταλύσω.
17. Κατελύθη ἐκ θαλάσσης, ἡ πόλις ἡ ἐπαινετὴ, ἡ δοῦσα τὸν φόβον αὐτῆς πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν αὐτήν.
18. Καὶ φοβηθήσονται αἱ νῆσοι ἀπὸ ἡμέρας πτώσεώς σου.
21. Vacat.
9. 9. Καὶ ἀπώλου καὶ κατελύθη ἐκ θαλάσσης ἡ πόλις ἡ ἐπαινετὴ, ἡτις ἐγενήθη ἰσχυρὰ ἐν θαλάσσει, αὕτη καὶ οἱ κατοικοῦντες αὐτήν.
13. 13. Καὶ παραχθήσονται αἱ νῆσοι ἐν τῇ θαλάσσει ἀπὸ τῆς ἐξόδου σου.
21. 21. Καὶ ζητηθήσῃ καὶ οὐκ εὑρεθήσῃ.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

9. Lanceas. Alius, arietes.
9. In gladiis suis. Alius, in armis suis.
13. Et cessare faciet. Alius, et dissolvam.
17. Dissipata es a mari, urbs laudata, quæ dedit timorem suum omnibus habitatoribus ejus.
18. Et formidabunt insulæ a die ruinæ tuæ.
21. Vacat.
9. 9. Et periisti, et expulsa es a mari, urbs laudata, quæ fuit fortis in mari, ipsa et inhabitantes eam.
13. 13. Et turbabuntur insulæ in mari ab exitu tuo.
21. 21. Et quæreris, et non inveniēris.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVI Ezechielis.

τοὺς οἰκους τοὺς ἐπιθυμητοὺς σου. Ita etiam VM. Post εὐλα et θαλάσσης deest σου. Idem.

V. 13. "Α.λ.λ., καὶ καταλύσω. Drusius. [Ed. Rom. : « Multi, καταδύσει, *deprimet*. In aliquo est, καταλύσω. » Hebr. et Vulg., et requiescere faciam. Varie, ut vides, redditur Latine in his duobus versibus, 13 et 17, verbum καταλύω. — B : O', τὸν φάλτριν. Θ., τὸν ὀργάνων. — O', ἔτι. "Α.λ.λ.ος, ἐν σοὶ ἔτι. Sed Hebr. non habet in te. DRACH.]

V. 14. C, εἰς λεωπετρίαν. Hebr. et Vulg., in..... ἐγὼ λελάληκα. Sed Hebr., ego Jehova locutus sum. — B : O', "Α., Θ., ✕ πέτρας. O' ἀλλως, λεωπετρίαν. Σ., ψιλὴν πέτραν. Videsis ad xxiv, 7. Dr.

V. 15. C, τραυματίας σου. Etiam Alex. et Complut. addunt σου. Non autem habet Hebr. B : O', τῇ Σόρ. Οὐκ. O' Γ', Τύρι. "Α.λ.λ.ος, Οὐχί. — O', πτώσεώς σου. Σ., φόρου, *strepitus*, σου. Hebr., casus tui. — O', ἐν τῷ σπᾶσαι μάχαιραν. Θ., ἐν τῷ ἀνηρῆσθαι ἀνηρημένον. Hebr., in occidendo occidionem. Idem.

V. 16. C ita : πάντες οἱ ἄρχοντες ἐκ τῶν ἐθνῶν : (desunt in Hebr.)... τὰς μίτρας ἀπὸ τῶν κεφαλῶν : (etiam hæc desunt in Hebr., qui præterea pro *mitras*, habet, *amicula*)... ἐπὶ τὴν γῆν. Etiam Hebr. habet articulum. Apud S. Hier. LXX : omnes principes maris, et auferent coronas suas, et vestimentis etc. — B : "Α., τὰς ἐφαπτιδας, *connexiones*, αὐτῶν. Σ., τὰ ἐπενδύματα αὐτῶν. Θ., τὰς ἐπενδύτας αὐτῶν. O', τὰς μίτρας ἀπὸ τῶν κεφαλῶν : (ut C) αὐτῶν. — O', ἐκστᾶσει ἐκστήσονται. Σ., ἐκπλήξιν ἐνδύσονται. Hebr., terroribus induentur. — O', τὴν ἀπώλειαν αὐτῶν. Σ., περὶ τῶν ἀφηνιδίων de repentibus. Idem.

v. 17. Θ., καὶ ἀπώλου etc. Ms. Jes. [C ita, καὶ ἐροῦσι ✕ σοὶ. Πῶς ἀπώλου, καὶ κατελύθη ἐκ θαλάσσης, ἡ πόλις ἡ ἐπαινετὴ, ✕ ἡτις ἐγενήθη ἰσχυρὰ ἐν θαλάσσει, αὕτη καὶ ✕ οἱ κατοικοῦντες αὐτήν, : ἡ δοῦσα etc. Apud S. Hier., quomodo periisti et dissipata es in mari, urbs laudata, quæ fuisti (non fuit) fortis in mari, ipsa et habitatores ejus, quæ dedit etc. — B : "Α., Θ., ✕ σὺ ἀπώλου /. Σ., κατοικισμένη... ἡ κρατοῦσα τῆς θαλάσσης.... DRACH.]

V. 18. Θ., καὶ παραχθήσονται etc. Ms. Jes. [C, ✕ καὶ παραχθήσονται νῆσοι (absque articulo, quem habet Hebr.) ἐν τῇ θαλάσσει : ἀπὸ τῆς ἐξόδου, *egressione*, σου. B : O', ἀπὸ τῆς ἐξόδου σου (ut C). O' ἀλλως, πτώσεώς σου. "Α., ἐξόδου σου. Σ., ἀπὸ τοῦ μὴ προ-έρχεσθαι ἀπὸ σοῦ. In quibusdam et apud Theodoretum est, ἀπὸ τῆς ἐξουσίας, *potestate*, σου. In uno libro ad ἐξουσίας appositum est ἐξοδίας, et schol. in marg., ἐξοδίαν φησὶ τὴν τὰ ἐναντία τῆς δόξης μεταβολήν, *commutationem gloriæ in contraria*. LXX apud S. Hier. : et turbabuntur insulæ in mari in exitu tuo. — Ad ἀπὸ (C, ἀφ') ἡμέρας, B : Σ., ἐν τῇ ἡμέρᾳ. Hebr., die. Vulg., in die. DRACH.]

V. 19. C, ὅτ' ἐν δὴ σε πόλιν... κατοικηθησόμενας. VM, κατακαλύψῃ. DRACH.

V. 20. B : O', εἰς βόθρον. "Α., Σ., Θ., λάκκων. — O', εἰς βάθος τῆς γῆς. "Α., Σ., Θ., ἐν γῇ κατωτάτῃ. — O', ἐπὶ γῆς ζωῆς. "Α., Θ., ἐν γῇ τῶν ζώντων. Σ., ἐν τῇ γῇ τῶν ζώντων. H. et V., in terra viventium. Id.

V. 21. Θ., ✕ καὶ ζητηθήσῃ etc. Ms. Jes. [C ita, ✕ καὶ ζητηθήσῃ, ✕ καὶ οὐκ εὑρεθήσῃ : B : O', ἔτι "Α., Σ., οὐκέτι. DRACH.]

TO EBPAIKON.		TO EBPAIKON		AKYΛAΣ.	
		'Ελληνικοῖς γράμμασι.			
כלל	4 בלב ימים גמליך ביד כלל	4.		4.	
	יפך				
	קרשך 6	6.		6.	
	בת-אשרים				
8 ישי	'O 'Ecp. καὶ Σύρος, οἱ	8.		8.	Σανίσι κεκαλυμμένας.
	γείτονές σου.				
	11 על וצמחתך סביב	11.		11.	
	ונבדים				
12 תרשוש	'O Σύρος καὶ 'Ecp.,	12.			1. Καὶ πυγμαῖοι.
	Θαρσεῖς.				12. Θαρσεῖς.
	14 ופרדים	14.		14.	
	15 בני דן	15.		15.	Υἱοὶ Δαδάν.
	16 ארם	16.		16.	
	בנך				Συναλλαγὴ σου.
	ארגבך				
	ובין				
	וראבות				
	וכדך				
	17 ופג	17.		17.	Καὶ φανάγ.
	18 בין חלבן	18.		18.
	ועמך צדך				(Καὶ ἑρλοῖς Σοόρ.)
	19 דן ויון מאחל בעובונך	19.		19.
	23 שבה אשר	23.		23.	

VERSIO HEBRAICI TEXT.

4. In corde marium termini tui.
Ædificatores tui perfecerunt decorem tuum.

6. Tabulatum tuum.

Filia Assurim.

8. Habitatores. *Hebr. et Syrus int.*, vicini tui.

11. Super muros tuos in circuitu.

Et pygmæi.

12. Tharsis. *Syrus et Hebræus int.*, *idem*.

14. Et mulos.

15. Filii Dedan.

16. Aram.

In carbunculo.

Purpuram.

Et bysso.

Et coralliis.

Et rubinum.

17. Et phannag.

18. In vino Chelbon.

Et lana alba.

19. Et Dan, et Javan vagus in nudinis tuis.

23. Saba, Assur.

VULGATA LATINA.

4. Finitimi tui, qui te ædificaverunt, impleverunt decorem tuum.

6. Transtra tua.

(Ex ebore) indico.

8. Habitatores.

11. Super muros tuos in circuitu.

Et pygmæi.

12. Carthaginenses.

14. Et mulos.

15. Filii Dedan.

16. Homines.

Gemmam.

Purpuram.

Et byssum.

Et sericum.

Et Chodchod.

17. Balsamum.

18. In vino pingui.

In lanis coloris optimi.

19. Dan, et Gracia, et Mosel, in nudinis tuis.

23. Saba, Assur.

AQUILA.

4.

6.

Tabulis contextas.

8.

11.

1. Et pygmæi.

12. Tharsis.

14.

15. Filii Dadan.

16.

Commutatio tua.

Et serica vel subtilia.

17. Et phanag.

18. Vinum de Helbon.

(Et lanis Soor.)

19. De Uzal.

23.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

4.
6.
8.
11.
Ἀλλὰ καὶ Μῆδοι.
12. Θαρσεῖς.
14.
15. Υἱοὶ Δαδάν.
16.
Πολύμηγα (*aliter*, πολύμητα).
17. Καὶ φανάγ.
18. Οἶνος λιπαρός.
19.
23.

SYMMACHUS.

4.
6.
8.
11.
Sed etiam Medi.
12. Tharsis.
14.
15. Filii Dadan.
16.
Polymita.
17. Et phanag.
18. Vinum pingue.
19. Deferens.
23.

4. Ἐν καρδίᾳ θαλάσσης τῷ Βεελ-
λειμ υἱοὶ σου καὶ οἱ ὄμοροι αἱ οἰκο-
δομοῦντές σε συνετέλεσαν τὸ κάλλος
σου.
6. Τὰ ἱερά σου. *Οἱ λοιποὶ*, τὰ
κέρας σου.
Οἴκους ἀλσιώδεις.
8. Οἱ ἀρχόντες σου οἱ κατοικοῦν-
τες.
11. Ἐπὶ τῶν τειχέων σου καὶ κύ-
κλῳ.
Φύλακες.
12. Καρχηδόνιοι.
14. *Vacat.* Ἄλλ., καὶ ἡμίονους.
15. Υἱοὶ Ῥοδίων.
16. Ἀνθρώπους. Ἄλλοι, ὁ Σύ-
ρος.
καὶ Ἐν Ἀφέχ.
Στακτὴν. *Οἱ λοιποὶ*, πορφύραν.
Καὶ ποικίλματα ἐκ Θαρσεῖς. *Π.*,
καὶ βύσσον.
Καὶ Ῥαμόθ.
Καὶ Χορχόρ. *Π.*, καὶ Χορχόθ.
17. Καὶ μύρων.
18. Οἶνος ἐκ Χελδών.
Καὶ ἱρία ἐκ Μιλήτου.
19. Ἐξ Ἀσὴλ.
23. Ἀσσοῦρ. Ἄλλος, Σαβὰ καὶ
Ἀσσοῦρ.

LXX INTERPRETES.

4. In corde maris ipsi Beelim,
filii tui contermini, qui ædifica-
bant te, consummaverunt decorem
tuum.
6. Templi tua. *Reliqui*, cornu
tuum.
Domos sylvestres.
8. Principes tui qui habitabant.
11. Super muros tuos circum.
Custodes.
12. Carthaginenses.
14. *Vacat.* *Al.*, et mulos.
15. Filii Rhodiorum.
16. Homines. *Alii*, Syrus.
In Aphech.
Stacten. *Reliqui*, purpuram.
Et varietates ex Tharsis. *Om-
nes*, et byssum.
Et Rhamoth.
Et Chorchor. *Omnes*, et Chod-
chod.
17. Et unguentorum.
18. Vinum de Chelbon.
Et lanas de Mileto.
19. Ex Asel.
23. Assur. *Al.*, Saba et Assur.

4.
6.
8.
11.
Γαμμαδείμ.
12. Θαρσεῖς.
14.
15. Υἱοὶ Δαδάν.
16.
Ἐν Ναφέχ.
17. Καὶ φανάγ.
18.
(Καὶ ἐπίοις Σοόρ.)
19.
23.

THEODOTIO.

4.
6.
8.
11.
Gammadim.
12. Tharsis.
14.
15. Filii Dadan.
16.
In Naphec.
17. Et phanag.
18. Vinum de Helbon.
(Et lanis Soor.)
19. Dan, et Javan, et Meozel in
nundinis tuis.
23.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

AKYAAΣ.

24. בְּכִלְלִים בְּלִמְיָהוּ תִכְלֵה

וְרִקְמָה וּבְגָמִי בְּדִמְיָה
ἐν ἀποκρύφους σχεύεσι.31. וְהִרְיִיתִי אֵלֶיךָ קִרְמָה וְהִגֵּד
שָׂקִים וּבְנֵי אֵלֶיךָ בְּמֹר-נֶפֶשׁ מִסָּדֵר
מֹר32. וְנִשְׂאֵי אֵלֶיךָ בְּנִידִים קִטֵּה וְקִינֵה
עֵלֶיךָ
מִי נִמָּד כְּדֹמָה מִדֵּךְ הָיִים

36. סְדִירִים בְּנִמִּים שִׂרְךָ עֵלֶיךָ

21.

31.

32.

36.

24. Ἐγκατασκευοῖς εἰλημᾶτιν
ὕακινθου.Καὶ ποικιλίας (aliter,.....) καὶ ἐν
μαγώζοις συγκαίμενοις.

31.

32.

36.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

24. In universitatibus in involucri hyacinthi.

Et recamationis, et in thesauris vestium pretiosarum. Syrus, in occultis vasis.

31. Et decalvabunt ad te calvitium, et accingent se saccis: et flebunt te in amaritudine animæ, planctu amaro.

32. Et tollent ad te in querimoniis suis lamentum, et lamentabuntur super te.

Quis sicut Sor, sic succisa in medio maris?

36. Negotiatores in populis sibilaverunt super te.

VULGATA LATINA.

24. Multifariam involucri hyacinthi.

Et polymitorum gazarumque pretiosarum.

31. Et radent super te calvitium, et accingentur ciliciis: et plorabunt te in amaritudine animæ ploratu amarissimo.

32. Et assument super te carmen lugubre, et plangent te.

Quæ est ut Tyrus, quæ obmutuit in medio maris?

36. Negotiatores populorum sibilaverunt super te.

AQUILA.

24. Constructis involucri hyacinthi.

Et varietatis (aliter, polymita), et in magosis compositis.

31.

32.

36.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVII Ezechielis.

V. 2. C. ✕ καὶ σὺ, ὡς ἀνθρώπου. VM, ὡς ἀνθρ., καὶ σὺ. DRACH.

V. 3. Sunt qui autem legendum esse ἐπὶ νήσων, loco ἀπὸ νήσων: textus enim Hebr. non habet de, sed ad. B. autem: 'A., Θ., εἰς νήσους, et Vulg., ad insulas. Nos potius in LXX eis reponi velimus. — B præterea: O', ἐγὼ περιέβηκα ἐναντὶ κάλλος μου. Σ., ἐγὼ τελεία καλῇ, perfecta pulchritudine. Θ., ἐγὼ στέφανος κάλλους. Hebr., ego (sum) perfecta pulchritudine. — C, λέγει Κύριος Κύριος. IDEM.

V. 4. ✕ Οἱ ὄμοροι etc. Ms. Jes. [B: 'A., τὰ ὄριά σου... (pro Senum τῷ Βελεῖμ). Σ., ὄμοροι, contemini, σου, οικοδομοῦντες συνετέλεσαν τὸ κάλλος σου. Hebr., (in medio maris) termini tui, ædificatores tui perfecterunt decorem tuum. LXX transferentes, filii tui, legerunt in textu Hebr., banach. Sed cum punctis masoreticis efferendum, bonaich (ædificatores tui). DRACH.]

V. 5. C. scribit Σανίρ. VM, ἐλήμφθησαν. — B: O', κυπαρίσσου. Ἀλλος, κυπαρίσσοι. — O', τοῦ ποιῆσαι σοι ἱστῶς. 'A., (τοῦ π.) ἐπὶ σὲ πρίνινα, ilicea. — O', τανίαι σανίδων. Σ., πάσαις σανίτιν. — Ad hanc Senum vocem, ἐλατίνους, B adnotat: τουτέστιν, ὑψηλοῦς, ὃν τρόπον τοὺς ἐλατίνους: λέγεται: γὰρ ὑψηλότατον εἶναι τὸ δένδρον. — Opinatur Schleusnerus, et quidem haud male, Senes scripsisse taneia, longas tabulas et crassas, quod huic loco admodum convenit. Vox taneia reperitur apud Theophrastum in Hist. Plant. lib. iv, cap. 4. Ita etiam reposuit Meibomius, Fabr. Triem. p. 127. Thesaurus Græcus, edit. Didot: taneia, porrecta

tigna. Ex vitioso græco exemplari Hieron. transtulit, tenues tabellas cyprissinas. DRACH.

V. 6. Οἱ Λοίπολ, τὸ κέρας σου. Ms. Jes. [B: 'A., κέρας σου. Schleusnerus: « Fortasse legendum est κεραλα σου, antenna tua. » Et pro ἐπὶ Senum, reponi vult, ζυγά, h. e., transtra tua fecerant ex ebore. — C, ἐξ ἐλάφαντος (sic) et Χεττιεῖμ. VM, Βασανείτιδος et Χεττιεῖν. DRACH.]

Ibid. 'A., σανίσι κεκαλυμμένας. Theodoretus.

V. 7. C. ... στρωμνὴ σοι, τοῦ περιβεῖναι σοι δόξαν ÷ καὶ περιβαλεῖ ÷ σε, ὡς ὕακινθος καὶ πορφύρα ἐκ τῶν νήσων Ἐλισαί (sic) ἐγένετο (absque καὶ) περιβάλαί σου. Apud S. Hier.: de insulis Elissa facta sunt opertoria tua. Hebr., Byssus in acupictura ex Ægypto fuit expansio tua, ut esset tibi in signum. Hyacinthinum et purpura ex insulis Elisa fuit tegumentum tuum. — B: στρωμνὴ σοι (ut C). Θ., διαπετάσματα, expansio, σου. DRACH.

V. 8. Ἐβραῖος καὶ Σύρος, οἱ γείτονές σου. Theodor. [VM, Σειδῶνα. — C, ÷ Καὶ οἱ ἀργοντές σου: Et reapse nihil de hoc in Hebr. — B: O', κυβερνήται. 'A., ῥωποπῦλαι, scrutarii, i. e. rerum minutarum venditores: Gallice, merciers. Nomen enim nostrum Hebr. verti potest, funis, funiculus. — Ostendit Dæderlein in singulari scriptione, Quis sit ὁ Σύρος V. T. Græcus interpres, Syri nomine intelligi, non interpretem Syriacum, sed Sophronium Patriarcham Constantinopolitanum, qui Hieronymi interpretationem ex Hebræo factam Græce vertit. Cf. supra T. I, col. 37, 38, quæ hac de re Montfauconius. DRACH.]

V. 9. Post alterum αὐτῶν, additur apud Theodo-

SYMMACHOS.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

24.

.....

31.

32.

36.

SYMMACHUS.

24. Pretiosis involucris.

Polymita.

31.

32.

36.

24. Φέροντες ἐμπορίαν ὑάκινθον

Καὶ θησαυροὺς ἐκλεκτούς.

31. Vacat.

32. Καὶ λήφονται οἱ υἱοὶ αὐτῶν ἐπὶ σὲ θρήνον, θρήνημα Σόρ.

Vacat. Ἄλλος, τίς ὥσπερ Τύρος κατασιγηθεῖσα ἐν μέσῳ θαλάσσης;

36. Ἐμποροὶ ἀπὸ ἔθνων ἐσύρισάν σε. Ἄλλος, ἔμποροὶ ἔθνων συρροῦσιν ἐπὶ σοί.

LXX INTERPRETES.

24. Ferentes negotiationem hyacinthum.

Et thesauros electos.

31. Vacat.

32. Et assument filii eorum super te lamentum, lamentationem Sor.

Vacat. Alius, quis sicut Tyrus, quæ contigit in medio maris?

36. Negotiatores de gentibus sibilaverunt te. Al., negotiatores gentium sibilabunt super te.

24. Ἐν Μαχαλίμ καὶ Γαλιμα ὑάκινθον.

31. ✕ Καὶ φαλακρόσουσιν (δύλωρ, καὶ ξυρῆσονται) ἐπὶ σὲ φαλάκρωμα· καὶ περιζώσονται σάκκον, καὶ κλαύσονται περὶ σοῦ ἐν πικρασμῷ ψυχῆς, καὶ κοπιεῖν πικρὸν λήφονται ἐπὶ σέ.

32. ✕ Καὶ λήφονται ἐπὶ σὲ υἱοὶ αὐτῶν θρήνον, θρήνημά σοι.

36.

THEODOTIO.

24. In Machalim et Galima hyacinthum.

31. Et decalvabunt (aliter, et radent) super te calvitium, et circumcingentur sacco: et flebunt super te in amaritudine animæ, et luctum amarum assumunt super te.

32. Et assument super te filii eorum plantum: lamentum tibi.

36.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVII Ezechielis.

retum, inque aliis libris, ἦσαν ἐν σοὶ ἀμειβόμενοι τῇ ἐπιμειξίᾳ σου, permutantes commercio tuo, καὶ ἐγένοντο etc. Sed potius respicit Hebr. עָרַב מַעֲרָב in fine versiculi, ad negotiandum negotiationem tuam. Cf. Symmachum mox afferendum. — B: O', Βιβλίω. A., Σ., Βιβλίου. Θ., Γεβάλ, i. e. ipsa vox Hebr. — O', κωπυλάται. A., ναῦται. — O', ἐπὶ θυμῶς δυσμῶν. Quasi a מַעֲרָב, Occidens. A., εἰς πλῆθος συναλλαγῆς, commercii, σου. Σ., οἱ ἀμειβόμενοι τῇ ἐπιμειξίᾳ σου. Θ., συμμίζειν συμμίχτοις σου. DRACH. V. 10. B: O', καὶ Λίβυς. OI Γ', 058. Hebr., Phut. — O', πέλτας. A., θυρεὸν. Σ., ἀσπίδα. Idem.

V. 11. ✕ Κύκλω. Ms. Jes. [Ita etiam C sub asterisco. Apud S. Hier.: in circuitu. DRACH.]

Ibid. Hieronymus: « Verbum GAMADIM Aquilæ prima editio pygmaeos, Symm. Medos, LXX custodes, Theod. Gomadim. » Plena Symmachi versio erat, ἀλλὰ καὶ Μῆδοι, ac si lectum fuisset מִדּוֹת מִל. Ita habet Ms. Jes. [B: A., τετελεσμένοι. Nimirum, legit resch pro littera daleth. Σ., Μῆδοι. Θ., Γομαδεῖμ. — O', τῶν ὀρμῶν σου. (Editor Tetraplorum male ὀρμῶν, Latine enim reddit, [super] propugnacula.) OI Γ', τῶν τευχῶν σου. — In multis, et apud Theodor. est, ὀρμῶν (super) commissuras, vel humeros. — Pro οὗτοι, C, αὐτοί. DRACH.]

V. 12. Ὁ Σόρος καὶ ὁ Ἑβρ., Θαρσεῖς. Theodoretus. [B: A., Σ., Θ., Θαρσεῖς. — O', Ισχύος. OI Γ', κλούτου. Hebr., opum. — C obelo signat + καὶ χρυσίου; quod in Hebr. deest. DRACH.]

V. 13. C iterum pro οὗτοι, αὐτοί. Et in fine com-matis ita: ✕ τὴν ἐμπορίαν σου. — B: O', ἡ Ἑλλὰς παρατείνοντα. A., Ἐλνδοβὲλ καὶ Μοσόχ. Σ., Ἰωνία... — O', ἐμπορίαν σου. Eamd. habes vocem Hebr. עָרַב, quam supra § 9. Et hic aliter, sed rectius, interpretantur Senes. A., συναλλαγῆν σου. Σ., ἐπιμειξίαν σου. Θ., σύμμικτόν σου. DRACH.

V. 14. Ἄλλος, καὶ ἡμίονους. Drusius. [C, ἱππους καὶ ἱππεῖς ✕ καὶ ἡμίονους: ἔδωκαν. Et ita Hebr. apudque S. Hier.: equos et equites et mulos dederunt. Editio Rom.: « Theodoretus: Phrygiam interpretantur, τὸν οἶκον τοῦ Θογαράμ (sic. VM autem Θαιγαράμ, et C, Θογαράμ). — B: O', ἀγοράν σου. A., ἐγκατάλειμά σου, reliquias tuas. Nempe deducit vocabulum עָרַב, a verbo עָרַב, reliquit. DRACH.]

V. 15. A., Σ., Θ., υἱοὶ Δαδάν. Hieron.: « Pro quo nescio quid volentes LXX filios Rhodiorum interpretati sunt: nisi forte prima litteræ falsi similitudine, ut pro Dadan legerent Radan: et ipsa Cycladum maxima est, et in Ionio mari quondam urbs potentissima etc. » Et mox: « Sed melius est Dadan alterius loci nomen accipere, ut et in Hebraico et apud ceteros Interpretes habetur. » [B: OI Γ', υἱοὶ Δαδάν. — O', ὀδόντας. OI Γ', κέρατα. Scilicet addunt κέρατα, juxta textum Hebr., qui utrumque habet. Plerique libri atque Theodor., κέρατα καὶ ὀδόντας ἐλεφαντίνους. Subjungit Theodor.: κέρατα ὁ Σύμμαχος ἐθέρους ἠρμήνευσεν, ἀφ' ὧν τὰ ἐβένια καλούμενα, quæ ebenia vocantur, γίνονται. — O', καὶ τοὶ εἰσαγομένοις ἀντεδίδους τοὺς μισθοὺς σου. Σ., καὶ

ἐβένους ἀντέδωκαν ἀμείψεις σου, et ebenos rependerunt remunerationes tuas. Hebr., et ebena reddiderunt munus tuum. Hinc evincitur errasse Theodoretum. Symmachi enim ἐβένους non est pro κέρματα, Hebr., קרמה, sed refertur ad הכבבים (cujus Keri est, הכבבים). LXX vero interpretantes, καὶ τοῖς εἰσαγομένοις, legerunt הכבבים. DRACH.]

V. 16. LXX legerunt דמא qui vertunt ἀνθρώπους, τ pro γ ut saepe alibi.

Ibid. Ms. Jes. ✕ ἐν Ἀφέχ. Ἀ., συναλλαγὴ σου. Σ., πολύμιγα, seu πολύμιτα. Hieron.: « In Naphec, quod de Theodotionis edit. in LXX additum est: pro quo Symmachus vertit, *polymita*. » Quod autem in quibusdam libris Latine legitur, in Aphec, et Graece, ἐν Ἀφέχ, cum sit legendum *Naphec* secundum Hebraeum, id ex concursu duarum N factum est, ut saepe contingit; nam tunc altera a librariis omitti solet. [Drusius: « Th., ἐν Νάφεχ (paroxyt.). Est cur malim Νάφεχ, cum γ in ultima, cui respondeat caph apud Hebraeos. Vulgata scriptura, ἐν Ἀφέχ (oxyt.), mendum continet, quale ἦν ὠφέδ, pro Νωφέδ, utrobique ultima similis exclusit sequentem. » Hν νωφέδ, est apud LXX, IV Reg. III, 4; pro quo Complut., παδόρια. — C. ἐν Ἀφέχ. Complut., ἐν Ἀφέχ. Apud S. Hier., in Aphec. Et in commentario suo scribit in Aphech. DRACH.]

Ibid. Οἱ λοιποὶ, πορφύραν. Ex Hieronymo. [Apud Theodor., in Complut. et in quibusd. aliis utrumque ponitur, στακτήν καὶ πορφύραν. Et tunc στακτή est interpretatio vocis Hebr. פפ (νόφεχ et melius νόφεχ, et quidem paroxytonum ut in Hebr.) quæ derivatur a פפ, stibium, antimonium. Στακτήν, inquit Theodor., ὀνομάζει τὸ καλούμενον βάλαμον. Alii vero est gemmarum species. Vide quæ de hac voce docte disputat J. Braunius in cel. opere, *De restituta sacerdotum Hebr.* lib. II, cap. 41. Πορφύραν autem habet textus Hebr. Itaque non possumus assentiri S. Hieronymo scribenti: « Stacten quoque, pro quo omnes alii *purpuram* interpretati sunt, quæ Hebraice dicitur ARGAMAN. » DRACH.]

Ibid. Omnes, καὶ βύσσον. Item ex Hieronymo. [Ed. Rom., Θαρσεῖς. Cod. Alex., Θάρρεις. Ald. et Complut., Θαρσεῖς. C et VM, Θαρσεῖς. Qui posterior addit καὶ Λαμῶθ. Alex., Παμῶθ. Ald., Δαμῶθ. Compl., Παμῶθ. — Iterum apud Theodor. utrumque ponitur, καὶ βύσσον καὶ ποικ. Et ita Complut. DRACH.]

Ibid. Aq., serica, vel subtilia. Hieronymus.

Ibid. Omnes, Chodchod. Hieronymus, qui ait hanc vocem obscurissimam ab Hebraeis pro mercibus quibuscumque pretiosissimis haberi. [Lectiones desumptæ e cod. B: O, ἀνθρώπους ἐμπορίαν (C, ἐμπορίαν) σου. Ἀ., Ἐδῶμ (etiam ille legit τ pro γ, et habent τ perplura exemplaria, quæ sequuntur Arabi et Syrus Hexaplaris. Vide De-Rossi *varias lectiones*) ἐμποροὶ σου. Σ., Θ., Συρία (legit per γ)... — O, τοῦ συμμίκτου σου. Ἀ., ποιημάτων τῶν ἔργων σου. Hebr. habet tantum, *operum tuorum*. — O, Θ., ἐν Ἀφέχ. Ἀ., συναλλαγὴν (quarto casu) σου. Σ., πολύμιτα. — O, στακτήν. OI Γ, πορφύραν. Ἀ., ἱα-σπιν. Hæc Aquila versio palam ad פפ refertur. Vide quæ adnotavimus supra hoc in versu. — O, καὶ ποικίλματα. OI Γ, πορφύραν. Id est, addunt πορφ. ante ποικίλματα. Et perperam ead. lectio modo ad στακτήν adscripta est. Hebr., purpuram et acupictum. — O, χορχόρ. Ἀλλος, χορχόρ, τὸ Ἑβραϊστὶ Ἀράμ, quod Hebraeis est Arami. In aliis II. legitur, χόρ, χορχορύ; et χορχόδ. — O, τὴν ἀγοράν σου. Ἀ., ἐν ἐγκαταλίμμασί σου. Videsis adnotationem nostram ad γ 14. DRACH.]

V. 17. Ἀ., Σ., Θ., καὶ φανάγ. Hieron.: « Verbum Hebraicum PHANAG A. S. Th. ita ut apud He-

braeos positum est, transtulerunt: pro quo LXX unguenta, nos balsamum vertimus. » [B: A., φενέγ. Σ., φανάγ. Θ., φενέν. — O, εἰς τὸν συμμικτόν σου. Ἀ., συναλλαγὴν σου. Et ita interpretatur eadem vocem Hebr. supra γ 13. — C, καὶ υἱοί, absque ol... ἐν σίτου πράσει. Ita etiam VM... — καὶ κασίας, — καὶ πρῶτον μέλι: — VM, ῥητίνην, et mox, 1 m., συμμικτόν, ut et alibi interdum. DRACH.]

V. 18. Hieron.: « Pro vino pingui, quod interpretatus est Symmachus, et apud Aquilam et Theod. et in ipso Hebraico habet, *vinum de Helbon*. Alii, *Chelbon*. » Theodoretus et Polychronius aiunt Symmachum vertisse χαλδάνην, quæ est forte altera Symmachi interpretatio, ut alibi non infrequenter. [B: Ἀ., ἐν οἶνῳ Χαλδάνη. Σ., ἐν οἶνῳ λιπαρῷ. Apud Theodor. utrumque conjungitur, οἶνος λιπαρὸς ἐκ Χαλδών, et idem Theodor. tribuit Symmacho lectionem Χαλδάνη. Verba ejus sunt: τὸ δὲ Χαλδών, Χαλδάνην ὁ Σύμ. ἠρμήνευσσε. DRACH.]

Ibid. A., Th., et lanis Soor. Hieronymus. [B: O, ἔρια ἐκ Μελήτου (VM, 1 m., ἔρια et Μελήτου). Ἀ., (ἔρια ἐκ) Σοόρ. Σ., (ἔρια) στιλδής, *splendoris*. Lamb. Bos: « Aq. et Th., ἐν ἐρίοις Σοόρ. » Quæ autem supra in textu, Montf. de suo fecit Graece. Hebr., lana candida, vel, ut vult Bochartus in Hieroz. parte I, lib. II, cap. 45, collato Arabico *تشن*, lana summe candida. Miletum vero in Hebraeo non habetur. Ald., ἔρια στιλδὰ ἐκ M. Complut., ἔριον στιλδὸν ἐκ M. — C ita: Δάμασκος ἐμπορὸς σου ✕ ἐν πληθείῃ ἔργων σου. ✕ ἐκ πληθους πάσης δυνάμεως σου. οἶνος ἐκ χαλδών, καὶ ἔρια ἐκ Μελήτου, — καὶ οἶνον, — καὶ δὴν καὶ Ἰουδαίαν ✕ Μωωζήλ, — εἰς τὴν ἀγοράν σου — ἔδωκαν. γ 19. Ἐξ Ἀθήλ; etc. Hebr., Damascus negotiatrix tua in multitudine operum tuorum, præ multitudine omnis fortitudinis (i. e. omnium opum); in vino Chelbon et lana candida. γ 19. Et Dan atque Javan *Menzzal* (quæ vox Hebraica a variis varie interpretatur) in negotiationibus tuis dederunt: ferrum etc. — In multis et apud Theodor. est, καὶ Ἰωνάν, καὶ Μωωζήλ εἰς τὴν ἀγοράν σου ἔδωκαν. Lamb. Bos: « (Pro Μωωζήλ) Aq., ἐξ Οὐζάλ. Symm., ἀποφύρων. » (Quæ Graeca non suppetebant Montfauconio.) Utrumque haud male respondet Hebraico. Theodoretus ait quosdam putare Azel esse Asiam. S. Hier., ✕ Dan et Javan et Mozel in nundinis tuis: quæ in editione eorum (LXX) de Theodotione addita sunt. — B: O, Ἀ., Σ., Θ., ἐν πληθείῃ ἔργων σου (O, ut in C). — O, δυνάμεως σου. OI Γ, πλοῦτου, et absque σου, quod deest in Hebr., ut vidisti supra. — O, οἶνος ἐκ Χαλδών. Ἀ., ἐν οἶνῳ χαλδάνη. Σ., ἐν οἶνῳ λιπαρῷ. DRACH.]

V. 19. Th., Dan et Javan etc. Hæc quoque ex Hieronymo. [Adi quæ adnotavimus ad versum præcedentem. — C, καὶ τροχὸς (ed. Rom., τροχιάς. VM, τροχειάς) ἐν τῷ συμμικτῷ ἐστίν (sic, et absque σου, quod tamen exprimitur in Hebr.). — B: Ἀ., O, ✕ καὶ δὴν, καὶ Ἰουδαν ἀπὸ Ἰουζάν. Σ., ... ἀπηνεγμένα (pro Μωωζήλ, vel Οὐζάλ, vel Ἰουζάν). — O, εἰς τὴν ἀγοράν σου. Ἀ., ἐν τῷ ἐγκαταλίμμασί σου. — O, vacat. Ἀ., σπαρτίον. Σ., στακτήν. Θ., καιδά. I. e., ipsum verbum Hebr. *תר*, casia significans. — O, καὶ τροχιάς. OI Γ, καὶ κάλαμος. Hebr., calamus. — O, ἐστὶ. Ἀ., ἦν. Σ., ἐγένετο. Θ., ἐγενήθη. DRACH.]

V. 20. B: O, μετὰ κτηνῶν ἐκλεκτῶν. Ἀ., ἐν ἱματισμῷ ἐλευθερίας. (Hebr., *in vestibus libertatis*. Quid autem legerint Senes, difficile divinatu.) Σ., ἐν ἐνδύματι ἐπιδήτῳ. Θ., (ἐν ἱματισμῷ vel ἱματίῳ) ἐπικαλύπτω. Verbum *ושי* et in *libertatem* et in *stratificationem* (a sterno) verti potest, secundum diversitatem vocabulorum. DRACH.]

V. 21. C, H Ἀραβία, καὶ πάντες — οἱ: ἄρχοντες Κηδάρ, οὗτοι ἐμποροὶ (absque σου) διὰ χειρὸς σου, κμήλους καὶ κριούς, καὶ ἀμνούς, (ita etiam VM,

qui scribit χροῖους. Hebr., per agnos, et arietes, et hircos) ἐν οἷς ἔμπορεύονται σοι. IDEM.

V. 22. C, Σαβὰ, καὶ Παρμά. VM, Σαβὰ καὶ Παρμά. — B: 'A., ✕ ὡς / Σ., Θ., ✕ οἱ / O', ἔμποροι. (Ex quo conficitur, ὡς οἱ ἔμπ.) — O', ἡδυσμάτων. 'A., ἀρωμάτων. Hebr., aromatis. — O', χρηστών. 'A., Σ., Θ., τιμίων. IDEM.

V. 23. Σαβὰ καὶ Ἀσσοῦρ. Drusius. (C, Χαρβάν, καὶ Χαννὰ, (VM, Χαρβὰ καὶ Χαναὰ. Aliique aliter) ✕ καὶ Δαδάν, (alii Δαδάν et Αἰδάν) οὗτοι: ἔμποροι σου. ✕ Σαβὰ, Ἀσσοῦρ (apud S. Hier., Sabba, Assur) καὶ Χαλμὰδ (VM, χαλμὰν), ἔμποροι σου. Hebr., Hharan, et Channe, et Eden, negotiatores Saba, Assur, Chilmad negotiatrice tua. — B: O' Γ', Σαβὰ. Absque nota. DRACH.]

V. 24. Aquilæ versionem adfert Theodoretus, itemque Theodotionis, et infra Syri etiam Interpretis. Hieron. vero: « Quod autem de Theodotione in LXX additum est, in Machabim et Galima, Symm., pretiosis involucris. » Theodoretus vero hæc adjicit: « Ἐν ἀποκρύφους σκεύεσι οὕτω γὰρ καὶ ὁ Σύρος ἡρμήνευσεν· εὐθύς δὲ ῥησι πολυτελῆς, καὶ ποικίλη διὰ πολυτίμων εἰλημάτων κεκαλυμμένη, καὶ ἐν σκεύεσιν ἄριστα ἡσκημένους ἀποκαμμένη, καὶ ἐν σχολίοις καταδεδεμένη ἐνομιζέτο σοι.

Ibid. 'A., καὶ ποικίλας, καὶ ἐν μαγώζοις. Theodoretus, qui ait, σημαίνει δὲ ἐν ἀποκρύφους σκεύεσι. [Pro illis Senum ab ὀκνίθων usque ad ἐνεπλήσθης sequentis commatis, in aliquot codd. et apud Theodoretum habentur ista: ἐν Μαχαλὶμ, καὶ Γαλιμά, ὀκνίθων καὶ ποικίλων, καὶ θησαυροὺς ἐκλεκτοὺς, ἐν μαγώζοις (ipsum verbum Hebr. מַגָּז, thesauri, paululum deflectum, ut mox dicetur) συγκατεμένους, καταδεδεμένους ἐν σχολίοις (aliter, δεδεμένους σχολιν.), καὶ ἐν κυπαρίσσινος πλοῖοις (aliter, καὶ κυπαρίσσινος πλοῖα) ἐν αὐτοῖς (aliter, ἐν οἷς) ἡ ἔμπορία σου, πλοῖα Καρχηδονίων ἐν τῇ ἔμπορίᾳ σου, ἐν τῷ πλήθει τῶν συμμίκτων (aliter, τῶν συμμίκτων) σου. Ac Theodoretus: τὸ δὲ ἐν Μαχαλὶμ, ὁ Ἀχ. οὗτος ἡρμήνευσεν· ἐν κατισκευοῖς εἰλημάσι (sic, non ut ex exemplaribus mendosis mendose exscripsit Montf. supra in textu): τὸ δὲ ἐν μαγώζοις ἀπὸ τοῦ Ἑβραίου ἐξελληνίζει, Græcum facit, σημαίνει δὲ, ἐν ἀποκρύφους σκεύεσι· οὕτως γὰρ καὶ ὁ Σύρος ἡρμήνευσεν. Hinc liquido patet Monifauconium perperam subtraxisse priori sticho Syri versionem, quam nos, ut res ipsa clamat, ad alterum stichum transtulimus. — Lamb. Bos: « Σ., ἐν τιμίοις περιελήμασι. Pro πορφύραν, Aq. et Symm., πολύμιτα. (Quæ Græca non suppetebant Monifauconio.) Th., ποικίλας, aliter ποικίλματα. — C, φέροντες ἔμποριαν ✕ ἐν Μαχαλὶμ καὶ ἐν Γαλιμά, ὁκνίθων, καὶ ποικίλων, ✕ καὶ θησαυροὺς ἐκλεκτοὺς, σχολίοις ✕ δεδεμένους καὶ κυπαρίσσινος ✕ ἐν αὐτοῖς ✕ ἡ ἔμπορία σου. — B: O', φέροντες ἔμποριαν. 'A., Σ., αὐτοὶ ἔμποροι σου. Hebr. et Vulg., ipsi negotiatores tui. — 'A., Σ., ἐν ἐγκατασκευοῖς εἰλημάσι (l. εἰλημάσι). Θ., ἐν Μαχαλὶμ καὶ Γαλιμά. Hebr., in perfectionibus in involucriis. O', vacat. — O', καὶ θησαυροὺς ἐκλεκτοὺς. 'A., Σ., καὶ ἐν μαγώζοις ἐγκειμένους. Θ., καὶ ἐν γάζαις Βαραμὲμ. Bar. est ipsa vox Hebr., quæ sonat, vestes pretiosæ. — O', καὶ κυπαρίσσινος πλοῖα ἔμποροι σου, ἐν τῷ πλήθει (ut ed. Rom., sed aliter interpretantur). 'A., καὶ κέρδος ἐν ταῖς ἔμποροις σου πλοῖα θαρσεῖς ἐκτεύργει σοι. Hebr., et cedrina in mercatu tuo. § 25. Naves Tharsis turmæ tuæ, i. e., turmatim veniebant. DRACH.]

Ibid. A., S., polymita. Ex Hieronymo.

V. 25. C, συμμίκτων ✕ σου. — B: O', καὶ ἐθαυρόντης σφόδρα. A., Θ., καὶ ἰδοξασθῆς σφόδρα. Utrumque sensum admittit textus Hebr. DRACH.

V. 27. Pro ἦσαν, in quibusd., al. Pro καὶ οἱ συμ-

μικτοὶ σου ἐκ τῶν συμμίκτων σου, nonnulli, καὶ οἱ ἐπιμιγνόντες, commiscientes, τὴν ἐπιμίξιν, commisionem, σου. — B: O', ἦσαν δυνάμεις σου. 'A., Θ., πλοῦτός σου. Σ., ὑπαρξίς σου. Nullum horum sensum respuit Hebr. — O', καὶ ὁ μισθός σου, καὶ τῶν συμμίκτων σου. 'A., καὶ ἐγκατάμιμά σου, συναλλαγὰς σου. Σ., τὰ ἀποθέματά σου, καὶ ἡ ἐπιμίξιν σου. Θ., καὶ ἀγορὰ ὁ σύμμικτός σου. — O', καὶ οἱ σύμβουλοί σου. 'A., οἱ ἰσχυροποιοῦντες τὴν ἐπισκευὴν σου. Θ., οἱ κρατύναντες τὸ βεδέχ σου. Hebr., confirmantes fissuram (Hebraice, bedek) tuam. — O', καὶ οἱ σύμμικτοὶ σου ἐκ τῶν συμμίκτων σου. Σ., καὶ ἐπιμιγνόντες τὴν ἐπιμίξιν σου. O', συναγωγὴ σου. Θ., ἐκκλησία σου. — C, ÷ ἦσαν. Et mox, οἱ πολεμισταὶ σου ἐν σοὶ· καὶ πᾶσα ἡ συναγωγὴ σου, ✕ ἡ: ἐν μέσῳ σου. IDEM.

V. 28. C, ✕ πρὸς: τὴν φωνὴν τῆς κραυγῆς σου. Hebr., ad vocem clamoris. — B: O', φόβῳ φοβήθησονται. Σ., σεισθήσονται οἱ ἄπωθεν. Θ., σάλευσθήσονται αἱ πατρίαι. IDEM.

V. 29. C, ἀπὸ τῶν πλοίων ✕ αὐτῶν: Hebr., ex navibus suis. — B: O', καὶ οἱ ἐπιβάται. Σ., ναῦται. Absque καὶ οἱ, quæ desunt in Hebr. — O', καὶ οἱ πρῶται. O' Γ', ✕ πάντες / κυβερνήται. Quasi κυβερνήται: in textu Senum, ut etiam habent Hebr. et Vulg. IDEM.

V. 30. C, ἐπὶ σὲ φωνῇ, absque τῇ. — B: O', καὶ ἀλαλάζουσιν. 'A., Θ., καὶ ἀκουτίζουσιν. Σ., καὶ ἀκουστὴν ποιήσωσιν. Hebr., et audire facient. — O', πικρὸν. Θ., πικρῶς. — O', στρώσονται. 'A., κλυθήσονται, volventur. Ἀλλος, ὑποστρώσονται. IDEM.

V. 31. Θ., ✕ καὶ φαλακρῶσονται etc. Ms. Jes. et Drusius, qui legit, καὶ ἐυρήσονται. Horum et sequentium meminit Hieronymus, qui ait de Theodotione in LXX addita fuisse.

V. 32. Θ., ✕ καὶ λήψονται etc. Ms. Jes. Ed. R. parum differt.

Ibid. Ἀλλος, τίς ὥσπερ Τύρος etc. Drusius. (§ 31 et 32. Omnia Theodotionis et Alius, habet C sub asterisco. Legit φαλακρῶσονται. Et § 32, ÷ οἱ: υἱοὶ αὐτῶν, expungens ei. Eadem agnoscuntur etiam apud Theodoretum. — B: Hebr., sicut succisa, vel ad silentium redacta. O', vacat, sed, ut jam dictum, Alius et C atque apud Theodor., κατασπινθήσεται. 'A., ὡς ὕψος αὐτῆς. Nimirum, legit, נִכְרַח, per resch. — VM, καὶ λήψονται: ἐπὶ σὲ οἱ υἱοὶ αὐτῶν. DRACH.]

V. 33. C, ÷ πάντας: (in Hebr. deest) βασιλεῖς. — B: O', πόσον τινὰ εὐρὴς μισθὸν ἀπὸ τῆς θαλάσσης. 'A., ἐν τῷ ἐξελθεῖν ἐγκατάμιμά σου (ἀπὸ τ. Θ.). Σ., ἐν τῷ προβαλέσθαι τὴν προσθήκην, cum proferretur additamentum, σου (ἀπὸ τ. Θ.). Θ., ἐν τῷ ἔμπορεύεσθαι τὴν ἀγοράν σου ἐξ ἡμερῶν. Hebr., in exeundo negotiationes tuas ex maribus. Et juxta Theodotionem, qui Hebr., iammim, cum aliis legit punctis, iammim, a diebus. — O', ἀπὸ τοῦ πλήθους σου. 'A., Θ., ἀπὸ τοῦ πλοῦτος σου. — O', καὶ ἀπὸ τοῦ συμμίκτου σου. 'A., καὶ ἀπὸ τῆς συναλλαγῆς σου. DRACH.

V. 34. C, ἐν βάθει ὁδάτων. — B: O', ὁ σύμμικτός σου. 'A., ἡ συναλλαγὴ σου. IDEM.

V. 35. In nonnullis et apud Theodor. ita habetur: ἐκστάσει ἐκστήσονται, καὶ θαυρώσει τὸ πρόσωπον αὐτῶν. Hebr., horruerunt horrore, turbatae sunt facies. — C, ἔπασαν ÷ πάντες οἱ κωπηλάται σου. Et revera absunt ab Hebr. — B: O', ἐστύγνασαν. Θ., ἐθαύμασαν. — O', ἐκστάσει ἐξέστησαν. Σ., ὀρθοτριχῆσους φρίκη. IDEM.

V. 36. Ἀλλος, ἔμποροι ἐθνῶν etc. Drusius. [Et ita apud Theodoretum. — C, ἐσύρισαν ἐπὶ σὲ. — B: O', ἐσύρισαν ἐπὶ σὲ (ut C). Σ., συριούσι ἐπὶ σὲ. — O', ἀπώλεια ἐγένου, καὶ οὐκ εἶπεν ἐπὶ τὴν αἰών. Θ., σπουδασμὸς ἐγένου, καὶ οὐχ ὑπάρξεις εἰς τ. α. Da.]

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γραμμασι.

ΑΚΥΑΑΣ.

וַתַּעַשׂ 4	4.
9 בֵּד בּוֹחֶלֶךְ	9.
10 מוֹתֵי עוֹלִים חֲבוּחַ	10.
12 מִלֵּא חֲבֹהָ	12.
13 מִלֵּאבֵן יִקְרָה מִסֵּתֶךְ	13.
מִלֵּאנֶת חֶפֶץ	
14 כִּנְעוֹ אֶת-נְרוֹב מִמִּשְׁחַח הַסֵּךְ	14.
וְהוֹלֵכֶת	
15 חֲבִים	15.
16 רִנְהֶךְ	16.
וּמִבְּדֵךְ נְרוֹב הַסֵּךְ	
18 חֲלֵלֶת מִקְדָּשֶׁיךְ	18.
לִאֲפֵי	
23 וְשִׁלַּחְתִּי-בָּהּ דְּבַר רוּחַ	23.
בְּחֵכָה	
25 אֶת-בֵּית יִשְׂרָאֵל	25.

4.

9.

10.

12.

13.

14.

Ἐμπεριπατήσας.

15. Τέλειος.

16.

Ἀπολέσω σε τὸ Χεροὺβ τὸ συ-
σχιάζον.

18.

23.

✕ Ἐν μέσῳ αὐτῆς.

25.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

4. Et fecisti.	4. Acquisisti.	4.
9. In manu sauciantis te.	9. Coram interficientibus te.	9.
10. Mortibus incircumcisorum morieris.	10. Morte incircumcisorum morieris.	10.
12. Plenus sapientia.	12. Plenus sapientia.	12.
13. Omnis lapis pretiosus operimentum tuum.	13. Omnis lapis pretiosus operimentum tuum.	13.
Opus tympanorum tuorum.	Opus decoris tui.	
14. Præparata sunt. Tu Cherub unctus tegens.	14. Præparata sunt. Tu Cherub extensus et protegens.	14.
Ambulasti.	Ambulasti.	Circumambulans.
15. Perfectus.	15. Perfectus.	15. Perfectus.
16. Negotiationis tuæ.	16. Negotiationis tuæ.	16.
Et perdam te Cherub tegens.	Perdidi te, o Cherub protegens.	Perdam te Cherub obumbrans.
18. Polluisti sanctuaria tua.	18. Polluisti sanctificationem tuam.	18.
In cinerem.	In cinerem.	
23. Et mittam in eam pestilentiam et sanguinem.	23. Et immittam ei pestilentiam et sanguinem.	23.
In medio ejus.	In medio ejus.	In medio ejus.
25. Domum Israel.	25. Domum Israel.	25.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVIII Ezechielis.

V. 2. C, τότε λέγει Κύριος Κύριος. Hebr., Adonai Iehova. Mox, ἡ καρδία σου. — B: O', εἰπόν. O: Γ',

εἰπέ. O', Θεός. Θ., Ἰσχυρός. Hebr., Potens. — O', κατοικήσαν. A., καθέδραν. Hebr., sedem. — O', αὐ

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

ΘΕΟΔΩΤΙΟΝ.

4.	4. Vacat. Ἄλλος, καὶ περιποιήσω.	4.
9.	9. Vacat. Ἄλλος, ἐν χειρὶ τραυματιζόντων σε. Ἄλλος, τιτρωσόντων.	9.
10.	10. Ἐν πλήθει ἀπεριτμήτων ἀπολλῆ. Ἄλλος, θανάτοις ἀπεριτμήτων ἀποθάνῃ.	10.
12.	12. Vacat. Οἱ Γ', ✕ πλήρης σοφίας.	12.
13.	13. Πάντα λίθον χρηστὸν ἐνδέξεται.	13.
.....	Ἐνέπλησας τοὺς θησαυροὺς σου.	
14. Ἠτοίμασαν μετὰ τοῦ Χερουὶδ κεχρισμένου, καταμετρημένου.	14. Σὺ μετὰ τοῦ Χερουὶδ.	14. ✕ Ἠτοίμασαν μετὰ τοῦ Χερουὶδ κεχρισμένου, τοῦ κατασκευούντος.
	Vacat.	
15.	15. Ἄμωμος.	15.
16.	16. Ἐμπορίας σου. Ἄλλος, περιδρομῆς σου.	16.
Ἀπολέσει σε, Χερουὶδ ὁ σκίπτων.		Τὸ Χερουὶδ τὸ συσχιάζων.
18. Ἐδεήλωσας τὸν ἁγιασμόν σου.	18. Ἐδεήλωσα τὰ ἱερά σου.	18.
23.	Σποδόν. Ἄλλ., εἰς σποδόν. 23. Αἷμα καὶ θάνατος. Ἄλλος, καὶ ἐξαποστειλῶ ἐπ' αὐτὴν θάνατον καὶ αἷμα.	23.
✕ Ἐν μέσῳ αὐτῆς.	Vacat.	✕ Ἐν μέσῳ αὐτῆς.
25.	25. Τὸν Ἰσραήλ. Οἱ Γ', ✕ τὸν οἶκον Ἰσραήλ.	25.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

4.	4. Vacat. Alius, et acquisisti.	4.
9.	9. Vacat. Alius, in manu vulnerantium te. Alius, sauciantium.	9.
10.	10. In multitudine incircumcisorum morieris. Alius, mortibus incircumcisorum morieris.	10.
12.	12. Vacat. Tres Int., plenus sapientia.	12.
13. Omni lapide pretioso vincus atque constrictus fuisti. Opus tympanorum tuorum.	13. Omni lapide bono circumdatus es. Replesti thesauros tuos.	13.
14. Præpararunt cum Cherub uncto, commensurato.	14. Tu cum Cherub.	14. Præparaverunt cum Cherub uncto, inhabitante.
	Vacat.	
15.	15. Immaculatus.	15.
16.	16. Negotiationis tuæ. Alius, circumcursionis tuæ.	16.
Perdet te, Cherub tegens.		Cherub obumbrans.
18. Polluisti sanctificationem tuam.	18. Contaminavi sancta tua.	18.
23.	Cinerem. Alius, in cinerem. 23. Sanguis et mors. Alius, et mittam in eam mortem et sanguinem.	23.
In medio ejus.	Vacat.	In medio ejus.
25.	25. Israel. Tres Int., domum Israel.	25.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVIII Ezechielis.

δὲ εἰ ἄνθρωπος. Οἱ Γ', σὺ δὲ ὡν ἄνθρ. — Ο', καὶ οὐ
 Θεός. Θ., καὶ οὐκ Ἰσχυρός. Hebr., et non Potens. Dr. V. 3. VM non habet ἡ ante σοφοί. Deest etiam ἡ
 apud Theodor. Edit. Rom.: εἰ in multis est ἡ σο-

φοί, quod et etiam in nostram per errorem irrepsit, ac delendum est. » In Hebr., nihil de sophia, atque enuntiatio est absoluta, sic : Ecce sapiens tu prae Daniele (videlicet, secundum opinionem tuam), ullum occultum, vel arcanum tibi non absconderunt (ita dicitur Hebraice, pro, non absconditum fuit). Cui textui probe quadrat Theodotionis versio, quam exhibet B : πᾶν κρυφόν (sic edit. Tetraplor. pro κρυφίων) οὐκ ὑπερέχει, *superavit*, se. IDEM.

V. 4. Ἄλλος, καὶ περιποίησω. Ex Drusio. [Ed. Rom. : « Multi, καὶ ἐποίησας χρυσίον, et apud S. Hier., et *feristi aurum*. In aliquo est, περιποίησω. » C, καὶ ἐποίησας χρυσόν. Id. cod., ἡ ἐν τῇ φρονήσει. — B : Ὁ, ἐν τῇ ἐπιστήμῃ. Ἄ., Σ., Θ., ἐν τῇ σοφίᾳ. DRACH.]

V. 5. C, ἡ ἐν τῇ πολλῇ. Etiam Alex., Ald., Complut. habent ἡ. Mox, καὶ : ὑψώθη. Hebr., et elatum est. DRACH.

V. 6. C, τάδε λέγει Κύριος Κύριος. IDEM.

V. 7. C, τὰς μαχαίρας αὐτῶν — ἐπὶ σέ, καὶ : ἐπὶ τὸ κάλλος. Hebr., gladios suos super pulchritudinem. Librarius male collocavit obelum : — αὐτῶν ἐπὶ σέ : — B : Ὁ, λοιμούς. Ἄ., δυνατούς. Σ., ἀκαταμάχτους, *inexpugnabiles*. Θ., ὑψηλούς. Hebr., robustos, vel violentos. — Ὁ, καὶ ἐκκενώσουσι. Σ., καὶ γυμνώσουσι. — Ὁ, καὶ στρώσουσι. Θ., καὶ βεβηλώσουσι. Hebr., et profanabunt. — Ὁ, εἰς ἀπώλειαν. Ol Γ', εἰς διαφθοράν. IDEM.

V. 9. Ἄλλος, ἐν χειρὶ τραυματιζόντων se. Ms. Jes. Drusius vero, τιτρωσκόντων. [Edit. Rom. : « Plerique, ἐν χειρὶ τιτρωσκόντων se. » C, ἐν πλῆθει καὶ τραυματιζόντων se. ὃ 10. θανάτοις : Apud S. Hier. ut C, in multitudine vulnerantium te. DRACH.]

V. 10. Ἄλλος, θανάτοις etc. Ex Drusio. [Potius ex edit. Romana, quæ monet eadem haberi et apud Theodor. Ita etiam C, cum linea cuspidata, quæ in textu valet, post θανάτοις, ut modo vidisti. DRACH.]

V. 11. B : Ὁ, ἐπὶ τὸν ἀρχοντα. Ol Γ', ἐπὶ τὸν βασιλέα. DRACH.

V. 12. Ol Γ', πλήρης σοφίας. Ms. Jes. [Ita etiam C, sub asterisco, et apud Theodor. Et B : Ol Γ', πλ. σοφ., absque nota. Apud S. Hier., plenus sapientia. — B præterea : Ὁ, καὶ εἰπόν. Ol Γ', καὶ ἐρεῖς. Hebr., et dices. — Ὁ, ἀποσφράγισμα ὁμοιώσεως. Ἄ., σφραγὶς ἐτοιμασιῶν, preparationum. Σ., ... ὁμοιώματος. Θ., ... ἐτοιμασίας. Hebr., obsignans demensum, vel summam. Pro Hebr., *hhothem*, participio verbi, quæ nunc est communis lectio, LXX et Aq. legerunt nomen *hhotham*, quod habent non pauca exemplaria, et est lectio Ben-Aser, quamquam non recensetur inter varias lectiones Ben-Aser et Ben-Naphthali. De qua voce consule *varias lectiones* J. Bernardi De-Rossi, et librum *Minhhath-Schai R. Salomonis Norzi*. Porro, LXX et Aq. legerunt *thobnith*, pro recepto *thochnith*. Sed neque in hoc concordant exemplaria. DRACH.]

V. 13. Hieronymus : « Hoc observandum est, non omni lapide pretioso regem Tyri fuisse circumdatum, sive opertum, et ut Symmachus transtulit, *vinctum atque constrictum* : sed omnem lapidem quem habuit princeps Tyri, fuisse *pretiosum*. » Et paulo post : « Sed et A., S. et Th. in præsentī loco multum inter se et LXX Interpr. non solum ordine, sed et numero discrepant atque nominibus. » Et multis interpositis : « Porro Symmachi interpretatio istum principem Tyri, quasi pretiosissimum monile lapidibus scribit esse *distinctum*. Denique *auri tympanum* vocat, in quo infixi sunt lapides. » Hinc Drusius putat, sed non sine dubio quodam, Symmachum vertisse, *opus tympanorum tuorum*, quod mihi etiam verisimile videtur. [C, ἐγενήθης. Et mox obelo expungit — καὶ ἀργύριον καὶ χρυσίον : quæ desunt in Hebr. — Lamb. Bos : Symm., διέστιξαι, *fuisti distinctus* (perf. pass. verbi διαστίζω), pro Senum ἐνδέδεσαι. Cf. S. Hieronymum, cuius verba modo attulit Montf., (principem lapidibus) *esse distinctum*. — B : Ὁ, τοῦ παραδελσου. Θ., τοῦ κήπου. — Ὁ, πάντα λίθον χρηστὸν ἐνδέδεσαι. Σ., πᾶς λίθος τίμιος περιέφραξέ σε. — Ὁ, ἐνέπλησας τοὺς θησαυ-

EZECHIELIS CAPUT XXIX

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

ΑΚΥΛΑΣ.

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

בשנה העשרת 1.

1.

בשנים עשר

1.

דבר ואמרת 3.

3.

הנני עריך פרעה מלך מצרים
התניח הגול 'O *Ephraïm*, τὸ κή-
τος τὸ μέγα.

לו יארר

4 החיים 4.

4.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. In anno decimo.

1. In anno decimo.

1.

In duodecimo.

In undecima.

1.

3. Loquere et dices.

3. Loquere et dices.

3.

Ecce ego super te, Pharao rex
Ægypti.Ecce ego ad te, Pharao rex Æ-
gypti.Draco magnus. *Hebræus int.*,
et tum magnum.

Draco magne.

Nibi fluvius meus.

Meus est fluvius.

4. Hamos.

4. Frenum.

4.

ρούς σου. 'Α., Θ., ἔργον τοῦ κάλλους σου. Legerunt, ἔργον τοῦ τυμπάνου σου. Hebr., opus tympanorum tuorum. — Ο', καὶ τὰς ἀποθήκας σου. 'Α., καὶ τρήσεων σου. Hebr., et foraminum tuorum. DRACH.]

V. 14. Σ., Θ., ἠτοίμασαν etc. Ms. Jes. Alius legit, ἠτοιμάσθσαν. Conveniunt autem Symm. et Theod. usque ad χειρισμένον. Vocem autem ἠτοίμασαν Scholiaste Romano, Θ., κατασκευούντος, Σ., καταμετρημένου. Sed ms. Jes. habet, Σ., τοῦ κατασκευούντος. Codex Coislin. habet, Σ., τοῦ Χερουὶ καταμετρημένου. [In scholio notatur Theodotionem legisse ἠτοιμάσθσαν. Etiam Hebr. et Vulg. passive, praeparata sunt. — C, ✕ ἠτοίμασαν μετὰ τοῦ Χερουὶ χειρισμένου τοῦ κατασκευούντος· καὶ ἔδωκά σε· ἐν ἔρει etc. — B : Ο', ἐκτίσθης. 'Α., ✕ ἠτοίμασας ἐν σοί. — Ο', σὺ μετὰ τοῦ Χερουὶ. Σ., καὶ μετὰ Χερουὶ καταμετρημένος. Θ., ✕ χειρισμένου κατασκευούντος. DRACH.]

Ibid. 'Α., ἐμπεριπατήσας. Drusius. [Scholiastes in ed. Rom. DRACH.]

V. 15. 'Α., τέλειος. Idem. Mox, 'Αλλος, περιδρομῆς. Ms. Jes. [Aquilae lectionem exhibet ed. Rom. — C, ἀμωμος σὺ ἐν ταῖς. Hoc sū deest in VM. Mox C, εὐς οὐ, ut etiam Complut. — B : Ο', ἐν ταῖς ἡμέραις σου. Οἱ Γ', ἐν ταῖς ὁδοῖς σου. Hebr. et Vulg., in viis tuis. — Ο', ἐν σοί. Π., (τὰ ἀδικήματά) ✕ σου. Sed Hebr. et Vulg., (iniquitas) in te. DRACH.]

V. 16. 'Α., ἀπολέσω σε τὸ Χερουὶ τὸ συσχιάζον. Ms. Jes. Drusius vero, Χερουὶ ὁ συσχιάζων. Coislin. autem habet, 'Α., ἀπολέσει σε Χερουὶ ὁ συσχιάζων. Σ., ἀπολέσει σε Χερουὶ ὁ σκέπων. [Aquila in ed. Rom., ὁ συσχιάζων. Theodor. legit in textu συσχιάζων, et apud S. Hier., obumbrans. C, ✕ τὸ σκιάζον. — B : Ο', ταμεῖά σου. 'Α., Σ., ἐντός σου. — Ο', καὶ ἡγαγέ σε τὸ Χερουὶ. 'Α., καὶ πτερύγια Χερουὶ ἐσκέπασέ σε. Σ., καὶ ἀπολέσει σε Χερουὶ ✕ ὁ σκεπάζας σε. Θ., ✕ τὸ συσχιάζον. — Ο', πυρίνων, 'Α., πυρός. Hebr., (lapides) ignis. DRACH.]

V. 17. C ita, ÷ διὰ πληθὺς ἀμαρτιῶν σου : Et

desunt in Hebr. DRACH.

V. 18. Σ., ἐβεβήλωσας etc. Ms. Jes. [B : 'Αλλος, ἐβεβήλωσας. Ed. Rom. : In multis est, ἐβεβήλωσας. — B : Ο', τὰ ἱερά σου. Σ., τὸν ἀγιασμόν σου. Ed. Rom. : In quibusd. et apud Theodor., τὸν ἀγιασμόν σου. DRACH.]

Ibid. 'Αλλος, εἰς σποδόν. Drusius. [Ed. Rom., unde hausit Drusius : Multi, εἰς σπ. [ita etiam C cum tribus edit. Apud S. Hier., in cinerem. DRACH.]

V. 19. Pro στενάζουσιν, C, στυγνάζουσιν, contristabuntur. Et ita Alex., Ald. et Complut. Apud S. Hier., contristabuntur. B : Ο' ἀλλως, στυγνάζουσιν. Θ., ἐθαύμασαν. H. et V., obstupescunt. — B : Ο', ἀπώλεια ἐγίνου. Θ., ἐθανατώθης, morti traditus es. DRACH.]

V. 21. VM, Σειδῶνα. Et in versu seq., Σειδῶν. IDEM.

V. 22. C, τάδε λέγει 'Αδωναὶ Κύριος. Hebr., Adonai Jehova. Ita etiam γ 25. Et mox, ὅτι ἐγὼ ÷ εἰμι. Hebr. non exprimit sum. — B : Οἱ Γ', Ο', καὶ ἔρεῖς. 'Αλλως, καὶ εἰπόν. IDEM.

V. 23. 'Αλλος, καὶ ἐξαποστελῶ etc. Drusius. [C, καὶ ἐξαποστελῶ ἐπὶ σὲ θάνατον, καὶ αἷμα ἐν ταῖς πλ. Et ita apud Theodoretum. DRACH.]

Ibid. 'Α., Σ., Θ., ἐν μέσῳ αὐτῆς. Ms. Jes. [C, ✕ ἐν μέσῳ αὐτῆς : DRACH.]

V. 24. C, ἐν τῷ οἴκῳ 'Ισραὴλ σκόλοψ. Etiam VM scribit σκόλοψ. Et mox, ἀπὸ πάντων τῶν περιχύλων. Εἰ, ἐγὼ εἰμι 'Αδωναὶ Κύριος. — B : Ο', ἀτιμασάντων. 'Α., μαστιγούντων, flagellantium. Nimirum deducit verbum Hebr. a צוּף, flagellum. DRACH.]

V. 25. Οἱ Γ', τὸν οἶκον 'Ισραὴλ. Idem. [C, τὸν ✕ οἶκον : 'Ισραὴλ. Mox, ἐνώπιον ÷ τῶν ÷ λαῶν, καὶ : τῶν ἐθνῶν. Quae hic obelo expunguntur desunt in Hebr. Et post, ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῶν, ἥς ἔδωκα. — B : Ο', ἐκ, Θ., ✕ πάντων / τῶν ἐθνῶν. Sed haec Theodotionis additio, πάντων, non est in Hebr. DRACH.]

V. 26. C, ÷ καὶ ὁ θεὸς τῶν : Quae desunt in Hebr. DRACH.]

EZECHIELIS CAPUT XXIX.

SYMMACHOS.

Ο'.

THEODOTIEN.

1. 1. Ἐν τῷ ἔτει τῷ δωδεκάτῳ. 1. 'Αλλος, δεκάτῳ.
Δεκάτῳ. 'Αλλος, ἐν τῷ δωδεκάτῳ.

3. 3. Καὶ εἰπόν. Οἱ Γ', ✕ λάλησον : 3. καὶ εἰπόν.
Ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σὲ, Φαραὼ ✕ βασιλεὺς Αἰγύπτου.

4. 4. Παγίδας. 'Αλλος, χαλινόν. 4. Τὸν δράκοντα τὸν μέγαν.
Ἐμοὶ εἰσιν οἱ ποταμοί. 'Αλλοι, ἐμοὶ ὁ ποταμὸς μου.

4. 4. Παγίδας. 'Αλλος, χαλινόν. 4.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1 1. In anno duodecimo. Alius, decimo.

Decimo. Alius, in duodecimo.

5. 3. Et dic. Tres Int., loquere et dic.

Ecce ego super te, Pharaon rex Aegypti.

Draconem magnum.

Mihi sunt fluvii. Alii, mihi fluvius meus.

4. 4. Laqueos. Alii, frenum. 4.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

AKTAAS.

ותא כל-דגת יאריך בקשקשית
דבקר

15 נמשית דמדרה אורק ותא
כל-דגת יאריך

10 לחמה דרב שמכה

Μαγδάλ. Ὁ Ἑβραῖος, ἀπὸ Μαγδάλ.
19 ונשא המנה

VERSIO HEBRAICI TEXT.

Et omnis pisci fluminum tuorum in squamis tuis adhærebit.

5. Et derelinquam te in deserto, te et omnem piscem fluminum tuorum.

10. In solitudines, solitudinis, desolationis.

A turre. Hebr. int., a Magdal.

19. Et tollet multitudinem ejus.

VULGATA LATINA.

Et agglutinabo pisces fluminum tuorum squamis tuis.

5. Et projiciam te in desertum, et omnes pisces fluminis tui.

10. In solitudines, gladio dissipationam.

A turre.

19. Et accipiet multitudinem ejus.

AQUILA.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIX Ezechielis

V. 1. Ἄλλος, δεκάτω. Drusius. [Perperam edidit Montf., LXX δεκάτω. Alius δωδεκάτω. Drusius enim et ed. Rom. τῷ ἄλλῳ adscribunt δεκάτω. LXX autem habent δωδεκάτω. Quem errorem imprudenter descripsit editor Tetraplorum. — C, ἐν τῷ ἔτει τῷ δεκάτῳ. DRACH.]

Ibid. Ἄλλος, ἐν τῷ δωδεκάτῳ. Idem. [Etiam hic perperam adscripsit Montf., et post illum editor Tetraplorum, LXX, δεκάτω. Senes enim habent, μιᾷ. Ecce textum Hebr. : In anno decimo, in decimo (subaudi, mense), in duodecimo (subaudi, die) mensis. Pro quo LXX : ἐν τῷ ἔτει τῷ δωδεκάτῳ, ἐν τῷ δεκάτῳ μηνί, μιᾷ τοῦ μηνός. Et pro Senum μιᾷ, Drusius affert Alius lectionem, ἐν τῷ δωδεκάτῳ, quæ concinit cum Hebr., et est lectio Theodoretii. — VM, ἐνδεκάτω μηνί. Et ita Vulgata, undecima die. Dr.]

V. 2. B : Ὁ, στήρισον. Ἀ., Θ., θίς. Σ., τάζον (ita edit. Tetraplorum. Forte reponendum τάζον). Hebr. et Vulg., pone. DRACH.

V. 3. Οἱ Γ', λάλησον καὶ εἰπόν. Ms. Jes. [C, ✕ λάλησον : καὶ εἰπον. Τάδε λέγει Κύριος Κύριος. Dr.]

Ibid. ✕ βασιλεῦ Αἰγύπτου. Idem. Ed. Rom., ἐπὶ Φαραῶ. [C, Ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σέ. Φαραῶ ✕ βασιλεῦ Αἰγύπτου. : Et præsignat asterisco ultimam partem versiculi, a voce ἐμοί, absque linea cuspidata. Dr.]

Ibid. Ὁ Ἑβρ., τὸ κήτος τὸ μέγα. Drusius. Ms. vero Jes. habet : τὸ Ἑβραϊκόν, τὸ κήτος, ἔχει, ἵνα ἐμπανή τὸν κροκόδειλον. I. e., Hebraicum habet cetum, ut significet crocodilum.

Ibid. Scholion a Drusio allatum sic habet : Τινὲς τῶν ἑρμηνευτῶν ἐνικῶς εἶπαν, τὸν ποταμὸν, οἱ δὲ Ὁ', πληθυντικῶς. I. e., Quidam Interpretum singulariter fluvium dixerunt; LXX vero pluraliter. Quæ verba non alium quam hunc locum respicere posse videntur. [Est scholion Theodoretii. — B : Ὁ', τὸν ἐγκαθήμενον. Ἀ., τὸν ἐγκοιμώμενον, incubantem. Hebr., qui recubat. — Ὁ', ἐποίησα αὐτούς. Ἀ., ἐποίησα με. Σ., ἐμαυτὸν. Hebr. et Vulg., feci me-

metipsum. DRACH.]

V. 4. Ἄλλος, χαλινόν. Ms. Jes. [Etiam apud Theodor., χαλινόν. B : Σ., Θ., χαλινόν. Ἀ., ἀκίδας, acmina. DRACH.]

Ibid. Ἄλλος, καὶ πάντες οἱ ἰχθύες etc. Drusius. [Hæc sunt etiam apud Theodoretum. Aliter, καὶ πάντας τοὺς ἰχθύας. — C, τοὺς ἰχθύς. Et ita VM. In fine versus, post σου, addit C, ✕ καὶ πάντας τοὺς ἰχθύας τοῦ ποταμοῦ etc. ut ἄλλος. — B : Ὁ', τοῦ ποταμοῦ, Θ., ✕ σου. Respicit alterum τοῦ ποταμοῦ, nempe additionis Tetraplorum et Alius. Hebr., fluminis tui. — Et post : Ἀ., ✕ ἐν τοῖς λεπίσι σου κοληθήσονται. DRACH.]

V. 5. Ἄλλος, καὶ ἀποθήρῃω σε etc. Idem. [Ed. Rom., unde deprompsit Drusius : εἰ In aliquo libro, et apud Theodoretum : καὶ ἀποθήρῃω σε εἰς γῆν (abest γῆν a Theodor. ut et ab Hebr.) ἔρημον, καὶ πάντα etc. ut supra in textu. — B : Ὁ', ἐν τάχει. Οἱ Γ', ἐν τῇ ἐρήμῳ. — Post ἐν τάχει, addit C, ✕ καὶ σέ, : Hebr., te. Et post τοῦ ποταμοῦ, non habet σου, quod tamen est in Hebr. — B : Ὁ', συναχθή. Σ., εἰσενεχθήσῃ. — Ἀ., Ὁ', ✕ κατὰ / κατὰ βρωμα. Ὁ' ἄλλος, εἰς κατὰ βρωμα. DRACH.]

V. 7. Pro ἐπεκράτησεν (VM, ἐκράτησεν, sed 2 m., ἐπεκρ.), C legit, ἐπεκράτησεν, tenuit. — B : Ὁ', καὶ ὅτε ἐπεκράτησεν ἐπ' αὐτούς πᾶσα χεὶρ. Ἀ., καὶ διέβρῃξας, disruptisti, αὐτοῖς πάντα ὤμον. Hebr., et perfodisti eis omnem, vel totum, humerum. — Ὁ', καὶ ὅτε ἐπανεπαύσαντο. Σ., καὶ ἐπιστηριγθέντων αὐτῶν, et cum innixi fuerint. Hebr., et innitentibus eis. DRACH.]

V. 8. C, Κύριος, Κύριος. Ita etiam iteratur K. γῇ 13, 19. — B : Ὁ', ἀνθρώπους. Οἱ Γ', ἀνθρωπον. Hebr. et Vulg., hominem. — VM ita : ἀνθρώπους ἀπὸ σοῦ. Idem.

V. 9. C expungit obelo αὐτούς, quia non est in Hebr. — Juxta B, pro Senum, ἀντὶ τοῦ, Σ., διότι. Idem.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

Vocat. Ἄλλος, καὶ πάντες οἱ
ἰχθύες τοῦ ποταμοῦ ταῖς λεπίσι σου
προσκολλήθονται.

5. 5. Καὶ καταβαλῶ σε ἐν τάχει, καὶ
πάντας τοὺς ἰχθύας τοῦ ποταμοῦ
σου. Ἄλλος, καὶ ἀπορρέψω σε εἰς
ἐρημον, καὶ πάντας τοὺς ἰχθύας τοῦ
ποταμοῦ.

10. 10. Εἰς ἐρημον καὶ βομφαίαν καὶ
ἀπώλειαν. Ἄλλος, εἰς ἐρημον κε-
νήν καὶ ἡφανισμένην.

Ἀπὸ Μαγδωλοῦ.

19. 19. *Vocat.* Ἄλλος, καὶ λήφεται
τὸ πλῆθος αὐτῆς.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIΩ.

Vocat. Al., et omnes pisces flu-
minis squamis tuis adhærebunt.

5. 5. Et projiciam te velociter, et
omnes pisces fluminis tui. Alius,
et projiciam te in desertum, et om-
nes pisces fluminis.

10. 10. In solitudinem et gladium
et perditionem. Al., in desertum
vacuum et desolatum.

A Magdolo.

19. 19. *Vocat.* Al., et accipiet mul-
titudinem ejus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIX Ezechielis.

V. 10. Ἄλλος, εἰς ἐρημον κενὴν etc. Drusius, qui suspicatur legendum esse ξηρὴν. Melius diceret ξηράν: quamquam non video cur opus sit hic mendum suspicari, cum ἐρημον κενὴν optime exprimat דְּרִיבָה דְּרִיבָה desertum vacuum et inane. Pergit deinde Drusius: LXX et Hieronymus legerunt דְּרִיבָה (cum duplici segol), nam verterunt βομφαίαν, gladium. Sic variant codices Ps. ix. Nam in aliis est דְּרִיבָה harboth, gladii, quod legerunt Græci. In aliis vero דְּרִיבָה (cum camels hatheph) horboth, destructiones, vastitates. Porro דְּרִיבָה Ps. vii. 13. Symmachus interpretatur τὴν μάγαιραν αὐτοῦ. ἡδωδ Schol. ὁ Ἑβραῖος, ἀπὸ Μάγδαλ. Sic videtur etiam legisse Hieronymus; nam ait: Pro turre, quæ Hebraice MAGDAL dicitur, LXX loci nomen posuerunt, ut Μαγδωλὸν scriberent. Turris autem Syene usque hodie permanet, castrum ditioni Romanæ subdium, ubi sunt Nili cataractæ, et usque ad quem locum de nostro mari Nilus navigabilis est. Sed forte Hieronymus scripsit Magdol. Nam et hæc vox appellative sumitur pro turri. Aliquando est proprium loci. Hactenus Drusius. [B: Γ, γῆν. Ἀ., Σ. (addunt), τήν. — Ο', ἀπὸ Μαγδωλοῦ. Ἀ., Σ., ἀπὸ πύργου. DRACH.]

V. 11. B: Ο', ἐν αὐτῇ. Ἄλλος, δι' αὐτῆς. DRACH.

V. 12. C, τὴν γῆν αὐτῆς [εἰς] (sic) ἀπώλειαν....

✕ ἀφανισμὸς: τεσσαράκοντα ἔτη. Hebr., vastatio....

✕ τήν: Αἴγυπτον. — B: Οἱ Γ', ✕ τήν / Ο', Αἴγυ-
πτον. — Ο', εἰς τὰς χώρας. Π., ἐν ταῖς γαλαῖς. IDEM.

V. 13. C, συνάξω τοὺς Αἰγυπτίους. — B: Οἱ Γ',

✕ δεῖ / Ο', τάδε. IDEM.

V. 14. C, καὶ κατοικήω... καὶ ἔσται ✕ ἐκεῖ:

ἀρχὴ ταπεινῆς. Ita et B: Οἱ Γ', ✕ ἐκεῖ / ἡ βασιλεία.

Id est, Tres addunt ἐκεῖ, et loco vocis ἀρχὴ vertunt

ἡ βασιλεία. Hebr., ibi regnum. Idem B: Ο', Φαθω-
ρῆς. Θ., Φαθουρῆς. IDEM.

V. 15. C, παρὰ πάσας τὰς ἀρχάς ✕ ἔσται ταπει-
νή. Et B: Οἱ Γ', ✕ ἔσται ταπεινή. Hebr., eris

humilis. In LXX autem nostris desideratur. — Idem

B: Ο', παρὰ πάσας τὰς ἀρχάς. Θ., παρὰ τὰς βρσι-
λειάς. Hebr. non habet omnes. — Ο', τοῦ μὴ εἶναι
αὐτοὺς πλειονας. Σ., ✕ ἵνα μὴ ἐπιτάσσουσι, præci-
piant. Hebr., ad non nominandum. IDEM.

V. 16. VM, καὶ οὐκ ἔσονται ἔτι. C, καὶ οὐκ ἔσου-
ται ἐπὶ. Sed conjicimus ἐπὶ librarii oscitantia pro
ἔτι positum esse. Μοχ, ἐγὼ εἰμι Ἀδωναὶ Κύριος.
— B: Ο', ἐν τῷ ἀκολουθῆσαι αὐτοὺς ὀπίσω αὐτῶν.
Σ., προσφευγόντων αὐτῶν ἀκολουθεῖν αὐτοῖς. IDEM.

V. 17. C, ἐν τῷ εἰκοστῷ καὶ ἑβδόμῳ ἔτει. Hebr.
et Vulg., in vigesimo et septimo anno. IDEM.

V. 18. LXX, καὶ τῆς δουλείας. In quibusdam et
apud Theodoretum, καὶ τῇ δουλείᾳ. Ex ed. Rom. —
B: Σ, ὑπὲρ τῆς ἐργασίας. Hebr., super servitutum.
Præterea B: Ο', κατεδουλεύσατο (nostri autem,
κατεδουλώσατο). Σ., ἐργάσεσθαι ἐποίησεν. — Ο', Θ.,
φαλακρά. — Ο', μαδών. Ἀ., ἀπερρέουκας, diffluens.
— Ο', καὶ τῇ δυνάμει αὐτοῦ. Σ. (addit), οὐδέ. Ἀ.,
εὐπορίᾳ αὐτοῦ. — Paulo superius, VM, αὐτοῦ τὴν
δύναμιν. IDEM.

V. 19. Ἄλλος, καὶ λήφεται etc. Drusius. [Drusii
lectiones plerumque prodeunt ex notis Rom. editioni-
bus. Nostram habent C, Complut. et Alex. qui seri-
bi h. l. m. f. e. t. — C, ✕ διὰ τοῦτο: τάδε λέγει Κύ-
ριος Κύριος. Ἰδοὺ ✕ ἐγὼ: δίδωμι τῷ N. β. B.
✕ τήν: γῆν A. B: Οἱ Γ', ✕ τήν / γῆν. Hebr.,
Propterea hæc dicit Adonai Jehova. — B: Ο', ἀντὶ τῆς λειτουργείας
αὐτοῦ. Ἄλλος, ἀντὶ τῆς δουλείας αὐτοῦ. — Ο', γῆν.
Οἱ Γ', ✕ τήν / γῆν. — Ο', ✕ ἀνθ' ὧν (ἐποίησε).
Θ., ἐν αὐτῇ. DRACH.]

V. 20. C, δέδωκα αὐτῷ τὴν γῆν Αἰγύπτου, ✕ ὅσα
ἐποίησέ μοι, : : : τάδε: λέγει K. K. Hebr., dedi ei
terram Ægypti, pro eo quod opus fecerint mihi,
ait Adonai Jehova. — B: Ο', ἀντὶ τῆς λειτουργείας
αὐτοῦ. Ἄλλος, ἀντὶ τῆς δουλείας αὐτοῦ. — Ο', γῆν.
Οἱ Γ', ✕ τήν / γῆν. — Ο', ✕ ἀνθ' ὧν (ἐποίησε).
Θ., ἐν αὐτῇ. DRACH.

EZECHIELIS CAPUT XXX.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι	AKTAAS.
2 הילול 2	2.	2.
3 יום ענן 3	3.	3.
עת נמים יהיה		
4 ולקח המטה 4	4.	4.
5 וכל הערב 5	5.	5.
9 מלפני 9	9.	9.
בצים		Ἐν Σελμ.
בטח		Τὴν πεποιθυῖαν.
12 ומרתתי אודהאץ בידרעים 12	12	12. ✕ Καὶ ἀποδώσωμαι τὴν γῆν ἐν χειρὶ πονηρῶν.
13 והאבותי גלולים והשבתי 13	13	13.
14 בנא 14	14.	14. Ἐν Νώ.
16 והף צרי יומם 16	16.	16.
21 לאחבשה 21	21.	21. Οὐκ ἐμωσώθη.
לחבשה לחוקה		
22 אודהחוקה ואודהבשרת 22	22.	22. Τὸν ἰσχυρὸν καὶ ὑψηλόν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

2. Ululate.
3. Dies nubis.
Tempus gentium erit.
4. Et tollent turbam ejus.
5. Et omne vulgus.
9. A facie mea.
In navibus.
Confidenter.
12. Et vendam terram in manum malignorum.
13. Et perdam simulacra, et cessare faciam.
14. In No.
16. Et ipsi Noph tormina interdum.
21. Non est alligatum.
Ad alligandum ad roborandum illud.
22. Fortem et fractum.

VULGATA LATINA.

2. Ululate.
3. Dies nubis.
Tempus gentium erit.
4. Et ablata fuerit multitudo illius.
5. Et omne reliquum vulgus.
9. A facie mea.
In trieribus.
Confidentiam.
12. Et tradam terram in manus pessimorum.
13. Et disperdam simulacra, et cessare faciam.
14. In Alexandria.
16. Et in Memphis angustiae quotidianæ.
21. Non est obvolutum.
Ut fasciaretur linteolis, ut recepto robore.
22. Forte sed confractum.

AQUILA.

2.
3.
4.
5.
9.
In Sim.
Confidentem.
12. Et tradam terram in manus malignorum.
13.
14. In No.
16.
21. Non est curatum.
22. Robustum et excelsum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXX Ezechielis.

V. 2. Ἀλλος, ὁλολύξατε. Drusius ex Complutensi edit. ut et alia. [Ita et apud Theodoretum. B: Σ., Θ., ὁλολύξατε. Supra jam monuimus plerasque Drusii lectiones prodire ex ed. Rom. — C, Ἀδωνὰτ Κύριος. DRACH.]

V. 3. Οἱ Γ', ✕ ἡμέρα νεφέλης. Et sic O' hodie, quia multa ex edit. Hexaplatari in κοινῇ remanserunt. [C ita: ὅτι ἐγγὺς ἡμέρα, καὶ ἐγγὺς ἡμέρα τοῦ Κυρίου, ἡμέρα ✕ νεφέλης. Apud S. Hier., quoniam juxta est dies, et juxta via Domini, dies nubis. Hebr., quia propinqua est dies, et propinqua dies Jehovah, dies nubis. B: 'A., O', Θ., ✕ ὅτι ἐγγὺς ἡμέρα. Σ. (ad hæc addit), ✕ καὶ ἐγγίξει ἡμέρα. Quod pariter additur apud Theodoretum, hoc modo, καὶ ἐγγίξει ἡ ἡμέρα νεφέλης. Dr.]

Ibid. Ἀλλος, καὶ ρός ἐθνῶν ἔσται. Drusius. [Ita et

apud Theodoretum. In VM deest vox νεφέλης. Dr.

V. 4. Ἀλλος, καὶ λήφονται etc. Idem. [C, ✕ καὶ λήφονται: τὸ πλῆθος ✕ αὐτῆς. Et ita apud Theodoretum. Al., ληφθήσεται. Al., αὐτῶν. Ex ed. Rom. Apud S. Hier., et auferent multitudinem ejus. — C præterea: καὶ ἔσται ταραχὴ ἐν Αἰθιοπία (absque γῇ, quod deest in Hebr.), καὶ πεσοῦνται. DRACH.]

V. 5. Σ., καὶ πᾶσα ἡ Ἀραβία. Idem. Hic autem Hieronymus, cum ait: « In commune de variis populis et Chuth, quod Symmachus vertit in Arabiam, » labi sane videtur: nam Arabia hic haud dubie respondet voci Hebraicæ ערב, non autem voci proxime antecedenti ערב vel subsequenti ערב. Hoc autem non Librarii mendo scriptum est: nam multis interpositis Hieronymus ait, « et Chub, i. e. Arabes. » [Montf. male exscripsit Chuth, et ita post cum edi-

EZECHIELIS CAPUT XXX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΟΝ.

2.	2. Ἄλλος, ὁλοῦσατε.	2.
3.	3. ✕ Ἡμέρα νεφέλης. Οἱ Γ', id. Πέρας ἰθὺν ἔσται. Ἄλλος, καιρὸς ἰθὺν ἔσται.	3.
4.	4. Vacat. Ἄλλος, καὶ λήφονται τὸ πλῆθος αὐτῆς.	4.
5. Καὶ πᾶσα ἡ Ἀραβία.	5. Καὶ πάντες οἱ ἐπίμικτοι.	5.
9. Ἐν ἐπιείξει.	9. Vacat. Σπεύδοντες. Vacat.	9. Ἐκ προσώπου μου. Ἐν Σείμ. Τὴν ἐλπίδα.
12.	12. Vacat.	12. ✕ Καὶ ἀποδώσομαι τὴν γῆν ἐν χειρὶ πονηρῶν.
13.	13. Καὶ ἀπολῶ (μεγιστάνας).	13. ✕ Καὶ ἀπολῶ βδελύγματα καὶ καταπαύσω (μεγιστάνας).
14. Ἐν Νώ.	14. Ἐν Διοσπόλει.	14. Ἐν Νώ.
16.	16. Vacat. Ἄλλος, καὶ ἐν τῇ Μέμφει πολέμιοι αὐθημερινοί.	16.
21. Οὐκ ἐπεδέθη.	21. Οὐ κατεδέθη. Τοῦ δοθῆναι ἰσχύον. Ἄλλος, τοῦ δεθῆναι τοῦ κατισχύσαι.	21.
22.	22. Τοὺς ἰσχυροὺς, καὶ τοὺς τεταμένους.	22. Τὸν ἰσχυρὸν καὶ μέγαν.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

2.	2. Alius, ululate.	2.
3.	3. Tres et LXX int., dies nubis. Finis gentium erit. Alius, tempus gentium erit.	3.
4.	4. Vacat. Al., et accipient multitudinem ejus.	4.
5. Et omnis Arabia.	5. Et omnes commisti.	5.
9. In festinatione.	9. Vacat. Festinantes. Vacat.	9. A facie mea. In Sim. Spem.
12.	12. Vacat.	12. Et tradam terram in manum malignorum.
13.	13. Et perdam (optimates).	13. Et perdam abominaciones, et cessare faciam (optimates).
14. In No.	14. In Diospoli	14. In No.
16.	6. Vacat. Alius, et in Memphi inimici eo ipso die.	16.
21. Non est alligatum.	21. Non est ligatum. Ad dandum robor. Al., ad ligandum et roborandum.	21.
22.	22. Fortia et extenta	22. Robustum et magnum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXX Ezechielis.

tor Tetraplorum, cum tamen S. Hier. habeat, *Chub*. — B : Ἀ., καὶ πᾶσα Ἀραβία. Σ., Ἀραβία. Apud Theodor., καὶ Αἰθίοπες, καὶ πᾶσα ἡ Ἀραβία. — B : Ο', Πέρας καὶ Κρήτες. Ἀ., Σ., Θ., Αἰθιοπία καὶ Φουδ. — Ἀ., Σ., Θ., ✕ καὶ Χουβάλ. Hæc lectio palam respicit Hebr. כּוּב. Quomodo autem reddant LXX, non in promptu est dicere, invertunt enim ordinem. Non autem omittunt, ut credit Rosenmullerus, qui non attendit tot exprimere nationes LXX quot textus Hebr., nimirum, sex. — Οἱ Γ', ✕ γῆς. l. e. addunt τῆς ante διαθήκης. — C, ἐν αὐτῇ μαχαίρᾳ πεσοῦνται. DRACH.]

V. 6. C, ✕ τότε λέγει Ἄδωνα Κύριος, : καὶ πεσοῦνται etc. Hebr., sic dixit Jehova. B : Π., ✕ τότε λέγει HIII, sic melius. Et mox C obelo expungit ἕως Σοφνης, quod tamen est in Hebr. — B : Ο', τὰ

ἀντιστηρίγματα. Ἀ., Σ., οἱ ὑποστηρίζοντες. — Ο', καὶ καταβήσεται. Θ., καὶ καθαιρεθήσεται, *destruetur*. — Ο', ἡ ὕβρις. Ἀ., Σ., ἡ υπερφανία. — Ο', ἀπὸ Μαγδωλοῦ. Ἀ., Σ., ἀπὸ πύργου. Cf. supra xxix, 10. DRACH.

V. 7. C, ἐν μέσῳ χωρῶν ✕ ἠφανισμένων (etiam Alex. ἡφ.), ✕ καὶ ἀπολείς αὐτοὺς (scriptoris vitium, pro καὶ αἱ πόλεις αὐτῶν) ἐν μέσῳ πόλεων : — B : Ο', χωρῶν. Ἄλλος, πόλεων. IDEM.

V. 8. B : Ο', συντριβῶσι. Ἄλλος, συντριβήσονται. IDEM.

V. 9. Θ., ἐκ προσώπου μου etc. Hæ lectiones ex Drusio et ex ms. Jes. prodeunt. Hieronymus, : Ἀ., Th., in Sim. Sym., *festinantes*. : Hic ms. Jes. sic habet : ἐκ προσώπου μου ἐσσίμ (sic). Σ., ἐν ἐπιείξει. Drusius vero sic : : Scholiastes hoc loco ex

Theodotione videtur referre ἔγκαθισμός, *in sessio*. Theodoretus vero, ἐν σείμ, quod in multis libris ait Græca lingua significare ἐν ισχύϊ, *in robore*. » At non video quid affinitatis habeat ἔγκαθισμός cum בָּצִים. [In textu separavimus voces בָּצִים et בָּצִים, quorum versiones Monif. ita confudit ut non facile scire possit lector quo spectent, neque animadvertit Senum σπεύδοντες, quod addidimus, coherere alteri harum vocum. Pro priore, in plerisque ll. est, ἀπὸ προσώπου μου. Alterius retinuerunt Aq. et Th. ipsam formam Hebr. LXX et Symm. reddiderunt quasi a verbo פָּחַ, *festinavit, ursit*.] Est littera servilis. Legerunt ergo, בָּצִים, ut conjici potest e lectione Tetraplorum mox afferenda. — C, ἐξελεύσονται ἄγγελοι * ἐκ προσώπου μου * ἔσοιμ : σπεύδοντες ἀφανίσαι τὴν Αἰθιοπίαν * τὴν * ἐλπίδα, : καὶ ἔσται ταραχή etc. — B : O', Θ., ἐκ προσώπου μου * ἔσοιμ (ut C). 'A., ἐν ἐπιείμ. Σ., ἐν ἐπιείμ. — O', ἀφανίσαι τὴν Αἰθιοπίαν. Σ., τοῦ ἐκπλήξαι τῆς Αἰθιοπίας τὴν ἀφοδίαν. — O', Θ., * τὴν ἐλπίδα (ut C). 'A., τὴν πεποιθῆσαν. — O', ἐπὶ ἰσοῦ. Σ., * πάντως. DRACH.]

Ibid. 'A., τὴν πεποιθῆσαν. Θ., τὴν ἐλπίδα. Drusus.

V. 10. C, ἀπολὼ τὸ πληθος. B : O' Γ', τὸ, O', πληθος. DRACH.

V. 11. C, λαοῦ αὐτοῦ * μετ' αὐτοῦ, : Hebr. et Vulg., cum eo. B : Σ., μετ' αὐτοῦ. Mox C, ἐκκενώσουσι : πάντες : Deest omnes in Hebr. et in Vulg. — B : O', λοιμοὶ ἀπὸ ἐθνῶν ἀπεσταλμένοι. 'A., ισχυροί... Σ., ἀκαταμάχητοι, *inexpugnabiles*, ἐθνῶν ἀχθή-

σονται. Hebr., fortissimi gentium. — O', καὶ ἐκκενώσουσι. Σ., καὶ γυμνώσουσι. — O', τραυματιῶν. Σ., τρώσεων. IDEM.

V. 12. 'A., Θ., * καὶ ἀποδώσομαι etc. Ms. Jes. [Legitur etiam apud Theodoretum. Apud S. Hier., et tradam terram in manu pessimorum. DRACH.]

V. 13. Θ., * καὶ ἀπολὼ βδελύγματα. Idem. [Est lectio trium editionum, i. e. Alex., Ald., Complut. S. pariter Hier., in comment., ex LXX, et perdam abominaciones, et desicere faciam optimates. C eadem habet sub asterisco. Idem C, καὶ ἀρχοντας ἐκ γῆς Αἰγύπτου, καὶ οὐκ ἔσονται ἐπὶ * * καὶ δώσω φόβον ἐκ γῆς Αἰγύπτου, (Alex. et Complut. autem, ἐν γῇ A.) : Hebr., et princeps e terra Ægypti non erit amplius : et dabo timorem in terra Ægypti. — B : Σ., Θ., ἐδῶκα. Pro βδελύγματα Tetraplorum. Da.]

V. 14. 'A., Σ., Θ., ἐν Νό. In hæc verba Hieronymus : « Faciamque, ait, judicia tua in Alexandria, quæ hodie sic vocatur. Cæterum, pristinum nomen habet No, quod Aq., Sym., Th. sicut in Hebræo positum est, transtulerunt. Pro quo nescio quid volentes LXX dixere Diospolim, quæ Ægypti parva civitas est. Nos autem pro No, Alexandriam posuimus per anticipationem, quæ Græce προλήψις appellatur, juxta illud Virgilianum, *Lavinæque venit littora* : non quod eo tempore, quando venit Æneas in Latium, *Lavina* dicerentur : sed quæ postea *Larina* nuncupata sunt, ut manifestior locus fieret lectoris intelligentiæ. » [Lamb. Bos habet Nō, B : 'A., Βανῶ. l. e., nomen Hebr., No, cum littera servili] affixa. Σ., 'Εν Νό. Θ., ἐν Νοί (absque accen-

EZECHIELIS CAPUT XXXI.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικαῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
צֶדֶד 3 דֶּרֶשׁ מֶלֶךְ	3.	3.
עֲבִים וְתַרְכֵּנִי פִּאֲרָתִי 5	5.	Δασείων. 5.
בְּשִׁי לֹא עֲבִים 8 וְשִׁי עֲבִים בְּרִב דְּלִיָּהוּ 9	8. 9.	8. 9.
וְרִם לְבָנוֹ בְּנֶגֶד 10	10.	10.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Cedrus. Et sylvæ innumbrans.	3. Cedrus. Et frondibus nemorosus.	3.
Implicata. 5. Et prolongati sunt rami ejus.	Densas frondes. 5. Et elevati sunt rami ejus.	Condensorum 5.
In mittendo ipsam. 8. Non obscuraverunt eam.	Cumque extendisset, 8. Non fuerunt altiores illo.	8.
9. Pulcrum feci eum in multitudine ramorum ejus.	9. Quoniam speciosum feci eum, et multis condensisque frondibus.	9.
10. Et elevatum est cor ejus in altitudine sua.	10. Et elevatum est cor ejus in altitudine sua.	10.

(u). — Pro communi Φαθωρῆς, C habet Φαθουρῆς. Alex., Παθουρῆς. DRACH.]

V. 15. C scribit Σάιν. — B : Ο', καὶ ἀπολῶ. "Αλλος, καὶ ἀπολείται, peribit. Hebr., et succidam. — Ο', Μέμφεως. 'Α., Νώ. Σ., Νό. Θ., Νόως. DRACH.

V. 16. "Αλλος, καὶ ἐν τῇ Μέμφει etc. Drusius. [Juxta ed. Rom., hæc in quibusd. codd. et apud Theodoretum. Pro πολέμιοι, aliter πόλεμοι, *prælia*, ut apud Theodor. — Pro Σύνη, C habet Σάις. Ald. et Complut., Σαίς. — B : Ο', ἐκρηγμα, καὶ διαχυθήσεται ὕδατα. Σ., ἀνάρρηξις, καὶ ἐν Μέμφει πολέμιοι αὐθιμέρινοι. — VM, καὶ ταραχὴν ταρχυθήσεται. DRACH.]

V. 17. B : Ο', Ἠλίουπόλεως. 'Α., Ὀν. Σ., Θ., Αὐν. — Ο', καὶ αἱ γυναῖκες. 'Α., καὶ αὐτοί. Sed Hebr., et ipsæ; unde arbitramur in Aq. reponendum esse καὶ αὐτά. IDEM.

V. 18. C, καὶ ἐν Τάφνας... ἡ ὕβρις τῆς ἰσχύος... αἰχμάλωτοι ἀχθήσονται. Etiam VM, Alex. et Complut., ἀχθ. Et apud S. Hier., ducentur. IDEM.

V. 19. C, καὶ ποιήσω κρίματα. Ita etiam Complut. Hebr., Vulg. et apud S. Hier., *judicia*. IDEM.

V. 21. 'Α., οὐκ ἐμωθή etc. Drusius. [Ed. Rom., οὐ κατεδέθη, non *deprecatus* est, sed C ut ei, juxta notas ed. Rom., plerique, κατεδέθη. — B : Ο', κατεδέθη (ut C et Complut.). 'Α., οὐκ ἐμωθή. Θ., ἐπεδέθη. DRACH.]

Ibid. "Αλλος, τοῦ δεθῆναι etc. Idem ex Complut. [C, οὐ κατεδέθη τοῦ δεθῆναι ἐπ' αὐτὸν μέλαγμα, τοῦ δεθῆναι ἰσὺν ἐπιλαδέσθαι μαχαίρας. Hebr., non obligatum est, ad dandum sanationes, ad ponendum fasciam, ad obligandum illud, ad tenendum glá-

dium. — VM hic et γγ 22, 24, 25 bis, βραχίονας, ες. Idem scribit συνέτριψα. — B : Ο', ἱστίον. Σ., θερὰ πέλαν. — Hebr. ad obligandum illud. Ο', *vacat*. 'Α., ✕ εἰς ἐπίδεσμον. Σ., ✕ ὥστε ἐπιδέσσαι. Θ., ✕ τοῦ καταδέσσαι. DR.]

V. 22. 'Α., τὸν ἰσχυρόν etc. Drusius. In hunc locum Hieronymus : « Illud autem quod in LXX dicitur τεταγμένα, scriptorum vitio depravatum est. Ibi enim interpretati sunt, non τεταγμένα, sed τεταμένα, hoc est, non, *disposita*, sed *extenta*. Pro quo juxta consuetudinem suam, alii interpretes *excelsa* posuerunt. » [Senum versionem adscripsimus nos. C, καὶ τοὺς τεταγμένους ✕ καὶ τοὺς : συντριβομένους, καὶ καταβάλῃ τὴν μάχαιραν (absque αὐτοῦ) ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ. Hebr., et fractum, et cadere faciam gladium e manu ejus. — B : 'Α., τὸν κραταῖον καὶ ὑψηλόν. Θ., τὸν ἰσχυρόν καὶ τὸν μέγαν. DR.]

V. 23. C, καὶ διασπερῶ ✕ τὴν : Αἴγυπτον. — B : 'Α., καὶ ρίψω. Σ., Θ., ✕ τὴν / Αἴγυπτον. DRACH.

V. 24. B : Ο', καὶ ἐπάξει usque σκύλα αὐτῆς. Θ., καὶ συντρίψει τοὺς βραχίονας Φαραῶ, καὶ στενάξει στεναγμούς τραυματίου. Hebr., et frangam brachia Pharaonis, et ingemiscet gemitibus confossi coram illo. Istud coram illo desideratur in LXX, sed juxta B vertunt 'Α., Θ., ✕ ἐνώπιον αὐτοῦ. IDEM.

V. 25. C præligit asteriscum huic versiculo, sine linea cuspidata. Mox, ἐν τῷ δοῦναι με. Hebr., in dando me. IDEM.

V. 26. C, ✕ τὴν : Αἴγυπτον. Et mox, καὶ γνώσονται : πάντες. Et revera omnes abest ab Hebr. ID.

EZECHIELIS CAPUT XXXI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

3.	3. Κυπάρισσος. "Αλλος, κέδρος.
<i>Vacat.</i> "Αλλος, καὶ πυκνὸς ἐν τῇ σκέπῃ.
Νεφελῶν.	3.
5.	5.

<i>Vacat.</i> "Αλλος, ἐν τῷ ἐκτείναι αὐτόν. | 5. ✕ Καὶ ὑψώθησαν αἱ παραφυάδες αὐτοῦ. |
8.	8. "Αλλος, οὐχ ὑπερῆραν αὐτόν.	8.
9.	9. Διὰ τὸ πλῆθος τῶν κλάδων αὐτοῦ. "Αλλος, καλὸν ἐποίησα αὐτόν ἐν τῷ πλήθει τῶν κλάδων αὐτοῦ.	9.
10.	10. Καὶ εἶδον ἐν τῷ ὑψωθῆναι αὐτόν. "Αλλος, καὶ ἐπῆρθῃ ἡ καρδία αὐτοῦ ἐπὶ τῷ ὑψεῖ αὐτοῦ.	10.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

3.	3. Cyparissus. <i>Alius</i> , cedrus.
<i>Vacat.</i> <i>Alius</i> , et densus in tegmine.	3.
5.	Nabium.
5.
<i>Vacat.</i> <i>Alius</i> , cum extenderet.	Condensorum.
5. Et elevatae sunt propagines ejus.
8.	8. <i>Alius</i> , non superaverunt, vel, extulerunt, eum.	8.
9.	9. Propter multitudinem ramorum ejus. <i>Alius</i> , pulcrum feci eum in multitudine ramorum ejus.	9.
10.	10. Et vidi dum ipse exaltaretur. <i>Alius</i> , et elevatum est cor ejus in altitudine sua.	10.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

ΑΚΥΛΑΣ.

עשה יעשה לו כרשע גרשתי 11

11.

11.

אח צמח 14

14.

14. Το άκρον αὐτῶν.

בארץ תחתית 16

16.

16.

בכבוד ובגוד בעד-עץ 18

18.

18.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

11. Faciendo faciet ei: juxta impietatem ejus ejeci eum.

11. Faciens faciet ei: juxta impietatem ejus ejeci eum.

11.

14. Cacumen suum.

14. Sublimitatem suam.

14. Cacumen ipsorum.

16. In terra infima.

16. In terra infima.

16.

18. In gloria et in magnitudine inter ligna Eden.

18. O inclyte atque sublimis inter ligna voluptatis.

18.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXI Ezechielis.

V. 1. B: O', μιᾶ. Σ., πρώτη. Omnes fere lectiones nomine Drusii allatæ hoc in capite, conspiciuntur in edit. Rom. Sic et alibi, ut jam monuimus. DRACH.

V. 2. B: O', εἰπόν. 'A., Σ., εἰπέ. IDEM.

V. 3. 'Αλλος, κέδρος. Drusius. [B: O', κυπάρισσος. Σ., ὡς κέδρος. DRACH.]

Ibid. 'Αλλος, πυκνὸς ἐν τῇ σκέπῃ. Idem. [C ita: καὶ καὶ πυκνὸς ἐν τῇ σκέπῃ, Pro quo Σ., juxta B: καὶ εὐσχιος ἦν. Mox C, καὶ εἰς μέσον. Etiam Hebr. addit, et.—B: O', παραφύασι. 'A., Θ., κλάδοις. Σ., θαλλοῖς. DR.]

Ibid. 'A., Θ., δασέων. Ms. Jes. [B: 'A., δασέων. Σ., πιχαζόντων (lege, πυκ.,) densantium. Idem B: O', ἀρχὴ αὐτοῦ. 'A., ἄκρον αὐτοῦ. DRACH.]

V. 4. B: O', τοὺς ποταμοὺς αὐτῆς ἤγαγε κύκλῳ. Σ., οἱ ποταμοὶ αὐτῆς διήρχοντο, transibant, κύκλῳ. —O', καὶ τὰ συστήματα αὐτῆς. Θ., ὁδωγωγούς. Hebr., aqueductus suos.—O', πεδίου. OI Γ', ἀγροῦ. DRACH.

V. 5. Θ., καὶ ὑψώθησαν etc. Ms. Jes. [Ita etiam C sub asterisco.—B: O', ἀφ' ὕδατος. Θ., ἐξ ὕδατων. DRACH.]

Ibid. 'Αλλος, ἐν τῷ ἔκτειναι etc. Drusius ex Complut. [Ita etiam apud Theodoretum. C habet sub asterisco. B: O, Θ., καὶ ἐν τῷ ἔκτειναι αὐτόν. 'A., καὶ ἐν τῷ ἐξαποστεῖλαι αὐτόν. Σ., ἐκταθείσης αὐτῆς. DRACH.]

V. 6. C, πᾶν τὸ πλῆθος ἐθνῶν.—B: O', κλάδων αὐτοῦ. Σ., Θ., παραφύαδων αὐτοῦ. Hebr., ramis

ejus. DRACH.

V. 7. C, διὰ τὸ μήκος (Hebr., longitudine) τῶν κλάδων αὐτοῦ.—B: O', τῶν κλάδων αὐτοῦ. 'A., τῶν ἀναδενδράδων αὐτοῦ, arbustorum suorum. Hebr., ramorum suorum. IDEM.

V. 8. 'Αλλος, οὐχ ὁπερῆραν etc. Drusius. [Ita etiam apud Theodor.—B: O', οὐχ ὁμοῖαι (absque ἐγγέ- νοντο). Θ., οὐχ ὁμοιώθησαν. Hebr., non fuerunt similes.—O', καὶ ἐλάται. 'A., ἀρμωνισμ (ipsa vox Hebr., quæ diverse interpretatur, castaneas, abietes, platanos). Θ., πλάτανοι.—O', ἐν τῷ παραδείσῳ. 'A., Θ., ἐν τῷ κήπῳ. DRACH.]

V. 9. 'Αλλος, καλὸν ἐποίησα. Idem. [Eamd. lectionem affert B, nomine 'A. et Θ., sub asterisco.—C, πάντα τὰ ξύλα, et non habet, διὰ τὸ πλῆθος τῶν κλάδων αὐτοῦ. DR.]

V. 10. 'Αλλος, καὶ ἐπήρθη. Idem. [Ita etiam apud Theodor.—B ita: 'A., καὶ ὑψώθη. Θ., καρδία αὐτοῦ. Id. B: O, νεφελῶν. Σ., πυκαζόντων. Cf. supra γ 3.—C, λέγει K. K. Et mox ἔδωκε pro ἔδωκε. Sic etiam in aliquo codice, ut testatur ed. Rom. DR.]

V. 11. 'Αλλος, ἐποίησε αὐτῷ. Idem. [Ita etiam apud Theodor. et in quibusd. B autem: OI Γ', ποιῶν ποιήσει αὐτῷ κατὰ τὴν ἀσέθειαν αὐτοῦ. Idem B: O', ἀρχοντος. OI Γ', ἰσχυροῦ.—C addit in fine versus sub asterisco, ut et apud Theodor., ἐξέβαλον αὐτόν. Hebr. et Vulg., ejeci eum. DRACH.]

V. 12. C, ἀπὸ τῆς σκέπης αὐτοῦ. Edit. Rom., αὐ-

EZECHIELIS CAPUT XXXII

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

ΑΚΥΛΑΣ.

בשתי עשרה שנה בשני עשר 1

1.

1.

שנה

2 כתבים

2.

2. Ὡς λευιαθῶν.

5 ומלאתי הגאית רכותך

5.

5.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. In duodecimo anno, in duodecimo mense.

1. Duodecimo anno in mense duodecimo.

1.

2. Sicut cetus.

2. Draconi.

2. Sicut leviathan.

5. Et implebo valles celsitudine tua.

5. Et implebo colles tuos sanie tua.

5.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

11.

11. Καὶ ἐποίησε τὴν ἀπώλειαν αὐτοῦ. Ἀλλος, ἐποίησε αὐτῷ κατὰ τὴν ἀσέβειαν αὐτοῦ, καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἐγώ.

11.

14. Τὰς καρδίας αὐτῶν.

14. Τὴν ἀρχὴν αὐτῶν.

14. Τὸν καυλὸν αὐτῶν.

16.

16. Ἐν γῇ. Ἀλλος, ἐν γῇ κατωτάτῃ.

16.

18.

18. Ἀλλος, ἐν δόξῃ καὶ ἐν μεγέθει, ἐν τοῖς ξύλοις τῆς τρυφῆς.

18.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

11.

11. Et fecit perditionem ejus. Alius, fecit ei secundum impietatem ejus : et ejeci eum ego.

11.

14. Corda eorum.

14. Principium suum.

14. Scapum suum.

16.

16. In terra. Alius, in terra infima.

16.

18.

18. Alius, in gloria et in magnitudine, in lignis voluptatis.

18.

Notæ et variae lectiones ad cap. XXXI Ezechielis.

τῶν. Sed Hebr., ejus. — B : O', ἀλλότριον. Σ., ἀσπλαγχοί, immisericordes. — O', οἱ κλάδοι αὐτοῦ. Ἀ., αἱ ἀναθενδράδες αὐτοῦ. Σ., αἱ παραφυάδες αὐτοῦ. Cf. supra γ 7. — O', καὶ ἐδάφισαν αὐτόν. Σ., ἀφῆκεν αὐτόν. — Perperam adscriptit Montf. ad ἡρωικήν versionem Alius, καὶ ἐξωλόθρευσαν αὐτόν, ex Drusio, qui ad ἡρωικήν refert hanc lectionem ; estque ead. cum lectione LXX nostrorum, non autem Alius. DRACH.

V. 13. Pro ἐγένοντο, C, ἐγένοντο. — B : O', ἐπὶ τὰ στελέχη αὐτοῦ. Oί Γ', ἐπὶ τοὺς κλάδους αὐτοῦ. Hebr., et ad ramos ejus. IDEM.

V. 14. Ἀ., τὸ ἄκρον αὐτῶν etc. Ms. Jes. Versu autem 15, sic legitur in eodem cod. : ἐπένησεν αὐτὸν ἡ ἄβυσσος, ἐκάλεσε τοὺς ποταμοὺς αὐτῆς, καὶ ἐκύκλωσε. [V. 14. C, καὶ οὐκ ἔδωκαν (sic in multis, ut testatur ed. Rom. In aliquo et apud Theodor., καὶ οὐ μὴ δώσιν. Hebr., et non dabunt, vel dent) τὴν ἀρχὴν αὐτῶν εἰς μέσον νεφελῶν, καὶ οὐκ ἔστησαν ἄπὸς αὐτὰ : ἐν τῷ ὕψει αὐτῶν πάντες οἱ πίνοντες ὕδωρ, ὅτι (hoc ὅτι additur etiam apud Theodor. et in B tribuitur τοῖς Γ' sub asterisco) πάντες ἐδόθησαν εἰς θάνατον, εἰς γῆς βάθος, ἐν μέσῳ υἱῶν ἀνθρώπων ἀνθρώπων (sic, his) πρὸς καταβαίνοντα : rapid Theodor., καταγομένων.) εἰς βόθρον. — B : O', νεφελῶν. Σ., πυκνάσματα, condensa. DRACH.]

V. 15. C, εἰς ἄδου ἐπένησεν, ἐπέστησα ἐπ' αὐτόν τὴν ἄβυσσον, καὶ ἐκύκλωσα πλῆθος etc. Pro ἐκύκλωσα, Theodor., διεκύκλωσε, circumdedit. — B : O', ἐπένη-

σεν αὐτόν ἡ ἄβυσσος. Ἀ., Θ., ἐκάλυφα, operui, ἐπ' αὐτόν τὴν ἄβυσσον. Oί Γ', ἐκάλυψεν ἡ ἄβυσσος. — O', καὶ ἀπέστησα. Oί Γ', καὶ ἐκύκλωσα. — O', καὶ ἐκύκλωσα. Ἀ., ἐξέλειπεν. — O', καὶ ἐσκότασεν. Λοιποί, ἐπένησεν. Θ., ἐσκυθρόωπασεν. — O', ἐξελύθησαν. Ἀ., ἐκρότησαν, colliserunt. Σ., ἡλλομόρφωσαν, transformata sunt. DRACH.

V. 16. Ed. Rom. : Plerique, ἐν γῇ κατωτάτῃ. C, ἐν γῇ κατωτάτῃ. B : Oί Γ', κατωτάτῃ. Et mox id. C, τὰ ἐκλεκτά, ἄ καὶ τὰ κάλλιστα : Hebr., selectio et praeceptum. B : Ἀ., Σ., O', Θ., ἄ καὶ τὰ κάλλιστα. IDEM.

V. 18. Ἀλλος, ἐν δόξῃ etc. Drusius. — [Ed. Rom. : In plerisque et apud Theodor., ἐν δυνάμει (scil., πῶς, in virtute, pro πῶς, sic) καὶ ἐν δόξῃ etc. B vero : Ἀ., O', Θ., ἄ ἐν δόξῃ, ἐν μεγαλειότητι, ἐν ξύλοις τρυφῆς. C, ἄ ἐν ισχύϊ, ἐν δόξῃ, ἐν μεγαλειότητι, ἐν ξύλοις τρυφῆς. Et hinc usque ad finem versus sequitur ita : καὶ καταβῇ μετὰ τῶν ξύλων τῆς τρυφῆς εἰς γῆς βάθος, in profundum terrae, ἐν μέσῳ ἀπεριτμητῶν κοιμηθῇ μετὰ τῶν τραυματιῶν μαχαίρας, οὕτως ἄ ἐστίν : Παραῶ καὶ πᾶν τὸ πλῆθος τῆς ἰσχύος : αὐτοῦ, λέγει Κύριος Κύριος. — B : O', οὕτως (ut C et VM). Ἀλλος, οὕτος. Θ., ἄ ἐστίν. DRACH.]

Ibid. ΠΤΥΧΗ O', κατάβῃ καὶ καταβιδάσθῃ. Sunt, ut videtur, duae interpretationes vocis Hebraicae, ut saepe contingit in LXX.

EZECHIELIS CAPUT XXXII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.

1. Ἐν τῷ δεκάτῳ ἔτει, ἐν τῷ δεκάτῳ μηνί. Oί λοιποί, ἐν τῷ δεκάτῳ ἔτει, ἐν τῷ δωδεκάτῳ μηνί.

1.

2.

2. Ὡς δράκων.

2.

5.

5. Καὶ ἐμπλήσω ἀπὸ τοῦ αἱματός σου. Oί Γ', καὶ ἐμπλήσω ἄ τὰς φάραγγας : ἀπὸ τοῦ αἱματός σου.

5.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1.

1. In decimo anno in decimo mense. Reliqui, in decimo anno, in duodecimo mense.

1.

2.

2. Quasi draco.

2.

5.

5. Et implebo sanguine tuo. Tres int., et implebo valles sanguine tuo.

5.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
6 בדנך 'O 'Eβρ., ἀπὸ τῶν ἰσ- ρων σου.	6.	6.
8 כלבואורי אור בשמים	8.	8.
14 ותררחם	14.	14.
17 ויהי בשחי עשרה שנה בחבשה עשר לחוש	17.	17.
18 על־דבן בערים	18.	18.
19 ממי נעבת רדה והשכבה אור ערלים	19.	19.
23 אשר נתנו קברותיה בירסו- בר ויהי קולה מבימת קבריה כלם 'O 'Eβραῖος, ἑλλοῖς נפלים בדרב ἐν μῆκει λάκκου.	23.	23.
26 משך חבל	26.	26.
28 תשבר ותשכב	28.	28.
29 שבה אדם מלכיה ומל־נשיאיה	29.	29.
30 ומל־צנתי אשר־ירדו את־חללים בדחיתם מנגידתם בושים וישכבו	30.	30. ✕ Αλοχυνόμενοι ἐκοιμήθη- σαν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

6. De sanguine tuo. <i>Hebr. int.</i> , de sanie tua.	6. Fœtore sanguinis tui.	6.
8. Omnia luminaria lucis in cœlis.	8. Omnia luminaria cœli.	8.
14. Et flumina eorum.	14. Et flumina eorum.	14.
17. Et fuit in duodecimo anno, in quinta decima mensis.	17. Et factum est in duodecimo anno, quintadecima mensis.	17.
18. Super turbam <i>Ægypti</i> .	18. Super multitudinem <i>Ægy- pti</i> .	18.
19. Quo jucundior fuisti? de- scende et jace cum præputiatis.	19. Quo pulchrior es? descende, et dormi cum incircumcisis.	19.
23. Cujus posita sunt sepulcra ejus in lateribus lacus: et fuit cœtus ejus circuitus sepulcri ejus: omnes ipsi interfecti cadentes in gladio. <i>Hebr. int.</i> , in longitudine lacus.	23. Quorum data sunt sepulcra in novissimis lac: et facta est multitudo ejus per gyrum sepul- cri ejus: universi interfecti, ca- dentesque gladio.	23.
26. Mosoch Thubal.	26. Mosoch, et Thubal.	26.
28. Contereris et dormies.	28. Contereris et dormies.	28.
29. Ibi Edom, rex ejus, et omnes principes ejus.	29. Ibi Idumæa, et reges ejus, et omnes duces ejus.	29.
30. Et omnis Sidonius, qui de- scenderunt cum interfectis in ter- rore suo a fortitudine sua erube- scentes: et jacebant.	30. Et universi venatores qui deducti sunt cum interfectis, pa- ventes, et in sua fortitudine con- fusi: qui dormierunt.	30. Pudefacti dormierunt.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

6. 6. Ἀπὸ τῶν προχωρημάτων σου.
8. 8. Πάντα τὰ φαίνοντα φῶς ἐν τῷ οὐρανῷ. Ἄλλος, πάντας τοὺς ἀστέρας τοῦ οὐρανοῦ.
14. 14. Καὶ οἱ ποταμοὶ αὐτῶν. Ἄλλος, καὶ αἱ διώρυγες αὐτῶν.
17. 17. Καὶ ἐγενήθη ἐν τῷ δωδεκάτῳ ἔτει — ἐν τῷ α' μηνί· (ἄλλως, τοῦ πρώτου μηνός), πεντεκαδεκάτῃ τοῦ μηνός.
18. 18. Ἐπὶ τὴν ἰσχυὴν Αἰγύπτου.
19. 19. Ἄλλος, ἐπὶ τὸ πλῆθος Αἰγύπτου.
23. 23. Τίνος κρείττων εἶ; Ἄλλος, οὐ γὰρ σὺ τινὸς βελτίων.
26. 26. Ἐκεῖ ἐδόθησαν, καὶ ἡ ταφὴ αὐτῶν ἐν βάθει βόθρου, καὶ ἐγενήθη ἡ συναγωγὴ αὐτοῦ περικύκλῳ τοῦ μνήματος αὐτοῦ. Πάντες οἱ τραυματῖαι οἱ πεπτωκότες μαχαίρᾳ.
28. 28. Μοσχ καὶ Θοβέλ.
29. 29. Ἄλλος, συντριβὴ καὶ κοιμηθῆσιν.
30. 30. Ἐκεῖ ἐδόθησαν οἱ ἄρχοντες Ἀσσοῦρ.
30. 30. Πάντες στρατηγοὶ Ἀσσοῦρ οἱ τινες κατήχθησαν μετὰ τραυματιῶν θύον τῷ φόβῳ αὐτῶν, ἀσχυνόμενοι ἐκοιμήθησαν. * Πάντες στρατηγοὶ Ἀσσοῦρ καὶ τῇ ἰσχύϊ αὐτῶν.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

6. 6. De stercoribus tuis.
8. 8. Omnia ostendentia lumen in caelo. Alius, omnes stellas caeli.
14. 14. Et flumina eorum. Al., et canales eorum.
17. 17. Et factum est in duodecimo anno in primo mense (aliter, primi mensis) quintadecima mensis.
18. 18. Super fortitudinem Aegypti. Alius, super multitudinem Aegypti.
19. 19. Quo melior es? Alius, non enim tu quopiam praestantior.
23. 23. Ibi dati sunt, et sepulcrum eorum in profundo foveae: et facta est congregatio ejus in circuitu sepulcri ejus: omnes vulnerati qui ceciderunt gladio.
26. 26. Mosoch et Thobel.
28. 28. Al., contereris et dormies.
29. 29. Ibi dati sunt principes Assur.
30. 30. Omnes duces Assur, qui dejecti sunt cum vulneratis cum timore eorum, pudefacti erubescerunt dormierunt. Omnes duces Assur et fortitudine eorum.
6. 6. Ex odatwn edprepwv kataththi, kai koiwththi metw aperitwthwn.
23. * Oi idwkan tws tafws auths en mhrois lakkou: kai egenhthi ekkhlosia perikuklw tws tafhs autou. Pantes autoi trawmatiai piptontes machairw.
26.
28. 28. * Exei Edwm, kai oi basileis auths, kai pantes oi arxontes auths.
30. * Aschynomenoi ekoiwthhsan.
6. 6. Ex aquis decentibus descende, et cuba cum incircumcisis.
23. Qui dederunt sepulcra ejus in lateribus lacus, et facta est congregatio in circuitu sepulcri ejus: omnes ipsi vulnerati cadentes gladio.
26. Cubile eorum.
28. 28. Ibi Edom et reges ejus, et omnes principes ejus.
30. Pudefacti dormierunt.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

AKYAAΣ.

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

32. אֶת־כָּל־חַיֵּי הָאָרֶץ וְכָל־בְּרֵיתָהּ וְכָל־בְּרֵיתָהּ
כְּדָרָה

32.

32.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

32. Cum interfectis gladij, Pharao et omnis turba ejus.

32. Cum interfectis gladio, Pharao et omnis multitudo ejus.

32.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXII Ezechielis.

V. 1. *Oi λοιποὶ*, ἐν τῷ δεκάτῳ etc. Drusius ex Hieronymo, qui ait : « In multis exemplaribus juxta LXX, *duodecimus annus et mensis decimus* ponitur : juxta cæteros autem interpretes, *decimus annus et duodecimus mensis*. » [Ed. Rom., ἐν τῷ δωδεκάτῳ ἔτει, ἐν τῷ δεκάτῳ μηνί. VM autem et C, ... δεκάτῳ ... δεκάτῳ. In B ad marg. legitur tantum, 'A., ἐν τῷ δεκάτῳ ἔτει. Σ., ἐν δεκάτῳ ἔτει. DRACH.]

V. 2. 'A., ὡς λευισθάν. Item ex Hieronymo. [Quidam, ἐν ποταμοῖς. Hebr. et Vulg., ἐν fluminibus. — C, ὡς δράκων ἐν τῇ... — B : O', λάβε. Σ., Θ., ἄνάλαβε. — O', καὶ ἐκεράτεις. 'A., καὶ παρέταξας. Nimirum legitur קַרְטִי. DRACH.]

V. 3. C, τάδε λέγει Κύριος Κύριος. Καὶ περιβαλὼ ἐπὶ σὲ τὰ δίκτυά μου καὶ ἐν ἐκκλησίᾳ σου. λαὸν etc. Quæ similiter afferuntur in notis Rom. editionis. B : Σ., ἐν συναγωγῇ. DRACH.

V. 4. C, πλησθήσεται σου. Etiam Theodor. legit σου. Apud S. Hieronymum, *tui*. Mox, καὶ ἐμπλήσω ἐκ σοῦ πάντα etc. Apud Theodor., ἐκ μέσου σου. In VM desideratur τοῦ οὐρανοῦ. IDEM.

V. 5. OI Γ', καὶ ἐμπλήσω τὰς φάραγγας etc. Ms. Jes. [C, καὶ τὰς φάραγγας. — B : Σ., καὶ πλησώ τὰς φάραγγάς σου ἀπὸ τοῦ αἵματός σου. OI Γ', καὶ ἐμπλήσω etc. ut supra, sed absque asterisco. LXX et cæteri omnes legerunt τ pro γ. DRACH.]

V. 6. In ms. Jes. ad marg. legitur, σαφέστερον δ' ἔβρο. ἀπὸ τῶν ἰγῶρων σου. Hæc autem, ut et aliæ quædam ejusdem ms. notæ, recentiore manu scripta sunt ab annis circiter 700, et quidem, ut videtur, Latina manu ; nam characteres non expediti sunt. [B : O', ἀπὸ τῶν προχωρημάτων σου. Σ., τῷ ἰγῶρί σου. OI Γ', ἀπὸ τοῦ αἵματός σου. DRACH.]

V. 8. Ἀλλος, πάντας τοὺς etc. Cod. Reg. [C, ἐπὶ τὴν γῆν σου. Hebr. et Vulg., super terram tuam. B : Π., καὶ σου. IDEM : O', συσκοτάσουσιν. Ἀλλος, οὐ δώσουσι τὸ φῶς. DR.]

V. 9. C, καρδίαν πολλῶν, absque λαῶν. — B : O', αἰχμαλωσίαν σου. Σ., συντριβὴν σου. Hebr. et Vulg., contritionem tuam. — VM, pro ἄν, 2 m., ἑάν. DR.

V. 10. C, ἐκτάσσει καὶ ἐπὶ σὲ : ἐκστήσονται ἐν τῷ πετασθῆναι (apud Theodor., ἐκπάσαι με) τὴν βομφαίαν μου ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν. — B : O', ἐν τῷ πετάσθαι (sic). 'A., Σ., Θ., ἐν τῷ ἐκπτάσσει με. — O', προσδεχόμενοι τὴν πτώσιν αὐτῶν. 'A., καὶ ταραχθήσονται εἰς ταραχὴν ἕκαστος τῇ ψυχῇ αὐτοῦ. — O', ἀφ' ἡμέρας. 'A., Θ., ἐν ἡμέρα. IDEM.

V. 12. B : O', γιγάντων. 'A., Θ., θυνάτων. Σ., ἀνδρείων. — O', λοιμοί. 'A., ἰσχυροί. Σ., ἀκαταμάχητοι. — O', τὴν ὕδριν Αἰγύπτου. Σ., τὸ μεγαλύνημα Αἰγύπτου. IDEM.

V. 13. C non habet ἐτι post ἀνθρώπων. — B : O', καὶ οὐ μὴ ταραξῇ αὐτό. Σ., ἴνα μὴ τ. α. — O', ἀνθρώπων. 'A., Θ., καὶ ἐτι. Σ., καὶ μηκέτι. IDEM.

V. 14. Ἀλλος, καὶ αἱ διώρυγες αὐτῶν. Cod. Reg. [Pro οὕτως, C, — οὕτως. Hebr. non habet. Et mox, λέγει Ἀδωνὰι Κύριος. — Pro πορεύσονται, in nonnullis, βεύσονται. DR.]

V. 15. C, δὴ τὴν Αἰγύπτου. Et pro διασπέρω, διασπείρω. Etiam VM, διασπείρω. — B : ὅτ' ἂν διασπείρω. 'A., Σ., ἐν τῷ παρατάξει. Legendum vide-

tur παρατάξει, Hebr. enim, in *percutiendo me*. DR.

V. 16. C, καὶ θρηγήσει αὐτόν, καὶ θυγατέρες. Et post, θρηγήσουσιν αὐτόν. Sed Hebr., αὐτήν. Autamen B : O', αὐτήν. Ἀλλως, αὐτόν. IDEM.

V. 17. O', καὶ ἐγενήθη ἐν τῷ δωδεκάτῳ ἔτει [ad marg. ἐν τῷ πρώτῳ μηνί] πεντεκαίδεκάτῃ τοῦ μηνός. Ita ms. Jes. qui hanc notam habet in margine : Ἐν τῇ τῶν O' ἐκδόσει οὕτω φέρεται. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἰβ' ἔτει, ἐν τῷ α' μηνί ἐ' τοῦ μηνός. τὸ δὲ, ἐν τῷ α' μηνί, ὥς ἐγενήθη πεντεκαίδεκάτῃ τοῦ μηνός. Ταῦτα δὲ κατὰ λέξιν εἶπεν ἐν τῷ ἰβ' τόμῳ τῶν εἰς τὸν Ἰεζεκιήλ ἐξηγητικῶν. Ἔοικεν ἡ προφητεία αὕτῃ ἐξῆς τῇ πρὸ αὐτῆς τεταγμένῃ καὶ αὕτῃ τῷ ἰβ' λελέχθαι ἔτει ὁμοίως μὲν ἐκείνῃ, καὶ κατὰ τὸ ἐν τῷ ἰβ' μηνί πεπορητεῦσθαι. Οὐκέτι δὲ ὁμοίως κατὰ τὴν ἡμέραν, ἢ μὲν γὰρ μὴ τοῦ μηνός ἐλλείκτο· αὕτῃ δὲ ἐ' τοῦ μηνός, διόπερ τὸ, τοῦ α' μηνός ὥς ἐγενήθη ἐπομνησάμεν περιελεῖν, ὡς πάντῃ ἀλόγως προκειμένον. I. e. : « In editione LXX Interpretum sic habetur : *Et factum est in xii anno, in primo mense, decimaquinta mensis*. Illud autem, in primo mense, obelo notatum abstulit Origenes. Hæc autem ad verbum dicit in 49 tomo Commentariorum in Iezeciel : *Videtur hæc prophetia consequenter post precedentem posita, et ipsa anno xii prolata fuisse, atque etiam in duodecimo mense quemadmodum et illa prodixisse : sed non similiter in die conveniunt ; illa quippe prima mensis pronuntiata fuit, hæc vero decimaquinta mensis. Quamobrem illud, in primo mense, utpote omnino temere positum, obelo notatum auferre ausi sumus.* » [C, ἐν τῷ δεκάτῳ ἔτει, πεντεκαίδεκάτῃ etc. Et B ad marg., 'A., Θ., ἐν τῷ δεκάτῳ ἔτει. DRACH.]

V. 18. Ἀλλος, ἐπὶ τὸ πλῆθος etc. Drusius. [B : Θ., εἰδὼν μέλος ἐπὶ τὸ πλῆθος Αἰγύπτου. — O', τὰ ἔθνη. Ἀλλος, τῶν ἐθνῶν. DRACH.]

V. 19. Ἀλλος, οὐ γὰρ σύ etc. Ms. Reg. [Hanc Senum versionem quæ, ut et versio Alius, refertur ad כְּכִי כְכִי, nullus habet editorum nostrorum, neque ipse C, qui raro omittit quæ in Hebr. feruntur. DR.]

Ibid. Hieron. : « Porro sub asteriscis additum est, *de aqua pulcherrima descendente, et dormi cum incircumcisis.* » Et paulo ante : « Multum in hoc loco LXX Interpretum editio, et ordine, et translatione discordat, et quædam in ea de Theodotione addita sunt. » [Apud Theodor. ead. leguntur quæ Theodotioni tribuuntur. Qui hoc sensu interpretati sunt legerunt כְּכִי כְכִי, *de aquis.* — C ita : § 19 καὶ ἐξ ὕδατος εὐπρεπῶς : κατὰ καὶ θρηβί (sic), καὶ κοιμήθητι μετὰ ἀπεριτμήτων, ἐν μέσῳ τραυματίων μαχαίρᾳ πισούνται μετ' αὐτούς. Quæ ultima post alterum obelum habet ed. Rom. in § 20. — B : O', τίνας χρεῖται τῶν ἐλ ; (nota, ut ms. Regius.) 'A., ὑπὲρ τίνα ὥραν ὅθι ; Σ., τίνας βελτίων εἰς ; DRACH.]

V. 20. B : O', μαχαίρᾳ πεισούνται μετ' αὐτοῦ (omnia sic), καὶ κοιμηθήσεται πᾶσα ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ. 'A., ἐν βομφαίᾳ ἑδῶθ' ἐξέλκυσαν αὐτήν, καὶ τὸ πᾶν πλῆθος αὐτῆς. Hebr., gladio data est, extraxerunt eam et omnes multitudines ejus. DRACH.

V. 21. C non habet καὶ ante κατὰθεθί. Pro βέθρου, VM legit θορύβου, sed repugnante Hebr. ve-

SYMMACHOS.

O.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

32.

32. Μετὰ τραυματιῶν μαχαίρας
Φαραώ, καὶ πᾶν τὸ πλῆθος αὐτοῦ
μετ' αὐτοῦ.

32. ✕ Τραυματῖαι μαχαίρας Φα-
ραώ, καὶ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῶν.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

32.

32. Cum vulneratis gladio Pha-
rao: et omnis multitudo ejus cum
eo.

32. Vulnerati gladii Pharaon, et
omnis virtus eorum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXII Ezechielis.

ritate. Hic nonnulla, quæ non habet Hebr., addita sunt ex Theodotione et leguntur apud Theodoretum. De quibus adi notas Rom. editionis et S. Hieronymi comment. — B : 'A., σὺν τοῖς βοηθοῖς αὐτῶν κατέβησαν. LXX non quadrant ad Hebr. textum, qui sonat : cum adjutoribus suis descenderunt. IDEM.

V. 22. In C ita est : 'Εξεῖ Ἀσσοὺρ καὶ πᾶσα ἡ συναγωγὴ αὐτοῦ, ἡ πάντες τραυματῖαι ἐκεῖ ἐδόθησαν, καὶ ἡ ταφή αὐτῶν ἐν βάθει βόθρου, καὶ ἐγενήθη ὁ (sic iteratur obelus) συναγωγὴ αὐτοῦ περὶ : κύκλῳ τοῦ μνήματος αὐτοῦ, πάντες οἱ τραυματῖαι οἱ πεπτωκότες μαχαίρα. — O', συναγωγὴ αὐτοῦ. 'A., Θ., ἐκκλησία. — (O', ✕ περικύκλῳ ✕ τοῦ μνήματος ✕ αὐτοῦ. 'A., κύκλῳ αὐτοῦ τάφοι αὐτοῦ. Hebr., in circuitibus ejus sepulcra ejus. IDEM.

V. 23. Θ., ✕ οἱ ἔδωκαν etc. Drusius et ms. Jes. Hieronymus vero : Et iterum de Theod. editione sub asteriscis additum est, qui dederunt etc.)

Ibid. 'Ο Ἑβραῖος, ἐν μήκει λάκκου. Ms. Jes. et Drusius ex Origene. Confundit hic Interpres τὴν latius, cum τὴν longitudine. [C, ὃ 23. ✕ οἱ ἔδωκαν τὰς ✕ ταφὰς αὐτῆς ἐν μηροῖς λάκκου, καὶ ἐγενήθη ἐκ ✕ κλησία περικύκλῳ τῆς ταφῆς αὐτοῦ, ✕ πάντες αὐτοὶ τραυματῖαι πίπτοντες ✕ μαχαίρα, : οἱ δόντες τὸν φόβον αὐτῶν ἐπὶ γῆς ζωῆς. — B : O', καὶ ἡ ταφή αὐτῶν. 'A., ✕ ταφὰς. O' (sic), Σ., Θ., αὐτοῦ. Hebr., sepulcra ejus. — O', ἐν βάθει. Σ., ἐν τοῖς κατωτάτοις. — O', συναγωγὴ αὐτοῦ. 'A., Θ., ἐκκλησία. — O', ἐπὶ γῆς ζωῆς. 'A., Σ., Θ., ἐν γῇ ζώντων. Vox Hebraica et vltæ et videntium significat. DRACH.]

V. 24. C, δεδοκότες φόβον αὐτῶν. — B : O', καὶ οἱ καταβάντες. 'A., οἱ κατέβησαν. Hebr., qui descenderunt. — O', βάσανον αὐτῶν. 'A., Σ., αἰσχύνῃν αὐτῶν. Θ., ἀτίμῃαν αὐτῶν. DRACH.]

V. 25. C præponit voci ἐκεῖ asteriscum, quem non sequitur linea cuspidata. Idem cod. legit ἡ ἰσχύς αὐτῶν. Sed Hebr. ut edit. Rom., ejus. — Duos editionis Rom. versus 25 et 26 in unum cohibet ὃ 25 cod. C. — VM, ἐπὶ τῆς ζωῆς, cum hac Cardinalis nota in marg. : « Ita heic et postea cod., non γῆς. » l. e. ὃ 32. — B : 'A., A. (λοιποὶ), ✕ ἐκεῖ κοίτην αὐτῇ ἐν παντὶ τῷ πλῆθει αὐτοῦ. πάντες αὐτοὶ ἀπερίτμητοι ἀνθρωπογενεῖς μαχαίρας, ὅτι ἐδόθη πτῆξις, consternatio, αὐτῶν ἐν γῇ ζώντων, καὶ ἀρούσιν ἐντραπὴν, confusionem, αὐτῶν σὺν καταβαλίνουσιν λάκκον ἐν μέσῳ ἀνθρωπίνων, interfectorum. IDEM.

V. 26. Hieron. : « Pro Mosoch Thubal, Sym. et Theod. interpretati sunt, cubile eorum. » Si תב תב sic reddiderint Symmachus et Theodotio, aliud sane legerint oportet. In prima voce מוֹסֹךְ pro תב legisse conspicuum ; secundam horum interpretationi aptare nequeo. [ὃ 26 Rom. editionis. B : O', מוֹסֹךְ καὶ תב. II., מוֹסֹךְ καὶ תב. Et sic punctatur Hebr. punctis vocalibus Mesech, Thubal. — O', καὶ πᾶσα ἡ ἰσχύς αὐτοῦ. Ἄλλος, πάντες οἱ δόλοι αὐτῆς. Hebr., et omnis multitudo ejus (d'elle. Melius Germanice : und ihre ganze Volksmenge.) — O', ἀπερίτμητοι. O' I', ἀκρόβυστοι. — O', οἱ δεδοκότες. O' I', ὅτι δεδοκότες. Hebr. et Vulg., quia dederunt. Dr.]

V. 27. Drusius, Ἄλλος, καὶ φόβος δυναστευόντων

ἐγένετο ἐν τῇ γῇ τῶν ζώντων. [Juxta Rom. editionem hæc adduntur in fine commatis. Sunt etiam apud Theodoretum. — Hic versus est ὃ 26 in C, qui habet sequentia : ✕ οὐκ ἐκοιμήθησαν : (apud S. Hier., non dormierunt. Hebr. et Vulg., et non dormient) ... ἐν ὅπλοις πολεμικοῖς αὐτῶν. (Hebr., in vasis belli suis) ... ἐπὶ τῶν ὀστέων. Ita etiam VM, ὀστέων. Pro πάντας, C habet γίγαντας. Ita etiam apud Theodor. Apud S. Hier., gigantes. Hebr., potentes. — B : O', μετὰ τῶν γιγάντων. O' I', μετὰ τῶν δυνάτων. Hebr., cum potentibus. — O', ἀπ' αἰῶνος (legerunt ὀληντος). O' I', ἀπὸ ἀκρόβυστων. Hebr., de præputiatis. — O', ἐν ὅπλοις. O' I', ἐν σκεύεσι. Hebr., in vasis, ut modo dedimus. DRACH.]

V. 28. Ἄλλος, συντριβὴν etc. Idem. In LXX omnia confusa sunt. [Apud S. Hier., contereris et dormies. C, ὃ 27. ✕ Καὶ σὺ ἐν μέσῳ ἀπεριτμήτων ✕ συντριβὴν, καὶ κοιμήθησιν : μετὰ τετραυματισμένων μαχαίρα. — B, ὃ 28 : O', ἀπεριτμήτων. O' I', ἀκρόβυστων. DRACH.]

V. 29. Θ., ✕ ἐκεῖ Ἐδὼμ etc. Ms. Jes. [Ita, juxta ed. Rom., in plerisque et apud Theodor. Pro priore αὐτῆς, alii αὐτοῦ, sed Hebr., αὐτῆς. Pro altero αὐτῆς, alii Ἀσσοὺρ, sed Hebr. iterum αὐτῆς. Apud S. Hier., Ibi Edom et reges ejus, et omnes principes Assur. C, ὃ 28, 'Εκεῖ Ἐδὼμ οἱ βασιλεῖς αὐτῆς, ✕ καὶ πάντες : οἱ ἄρχοντες αὐτῆς, οἱ δόντες etc. Reliqua ut in nostris. — B : O' I', ἀρχόντες Ἀσσοὺρ. O' I', ἐπηρμένοι αὐτῆς. — O', τὴν ἰσχύν αὐτοῦ. 'A., Σ., Θ., αὐτῆς. — O', μετὰ τραυματιῶν. O' I', σὺν ἀκρόβυστοις. Hebr., cum præputiatis. DRACH.]

V. 30. O', πάντες στρατηγοὶ Ἀσσοὺρ etc. Ex Drusio, et partim ex Ms. Jes. Hic multum variat edit. Romana, quæ sic habet : Πάντες στρατηγοὶ Ἀσσοὺρ οἱ καταβαλίνοντες τραυματῖαι, σὺν τῷ φόβῳ αὐτῶν καὶ τῇ ἰσχύϊ αὐτῶν ἐκοιμήθησαν ἀπερίτμητοι. [Quæ dedit supra Montf. sunt etiam apud Theodor., qui præterea post φόβῳ αὐτῶν, addit cum aliquot libris, ἡττηθέντες ἀπὸ τῆς ἰσχύος αὐτῶν. — C, ὃ 29, ut edit. Rom. ὃ 30, nisi quod in his duobus differt : πάντες αὐτοὶ στρατηγοὶ, et τῇ ἰσχύϊ αὐτῶν ✕ αἰσχυνόμενοι : — B : O', οἱ ἄρχοντες. 'A., καθεστάμενοι, constituti. — O', τοῦ βορρᾶ. 'A., Σ., Σιδωνιοι. Hebr., aquilonis. — O', καὶ τῇ ἰσχύϊ αὐτῶν. 'A., Σ., Θ. (addunt, ut C), ✕ αἰσχυνόμενοι. DRACH.]

V. 31 (C, ὃ 30.) In C ita integrum comma : 'Εκεῖνους ὀφθαί Φαραώ (absque βασιλεῦς, quod deest in Hebr.), καὶ παρακληθήσεται ἐπὶ πᾶσαν τὴν ἰσχύν αὐτῶν. ✕ καὶ τραυματῖαι μαχαίρα Φαραώ, ✕ καὶ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτοῦ, : λέγει Κύριος Κύριος. — B : O', ἐπὶ πᾶσαν τὴν ἰσχύν αὐτῶν. O' I', ἐπὶ πάντας δόλους αὐτοῦ. Hebr., super omni multitudo sua (d'elle. Germanice, ihre). DRACH.]

V. 32. Θ., ✕ τραυματῖαι μαχαίρας etc. Ms. Jes. et Drusius. [Eandem lectionem exhibet ed. Rom., ex qua Drusius, nomine plerorumque, sed ἡ δύναμις αὐτοῦ, ut C in ὃ antecedenti. In C ita desinit versus noster, καὶ πᾶν τὸ πλῆθος αὐτοῦ, λέγει Κύριος. — B : O', φόβον αὐτοῦ. Σ., μου. Hebr., secundum Chethib, (terrorem) ejus ; sec. Keri, meum. — O', ἐπὶ γῆς ζωῆς. 'A., Σ., Θ., ἐν γῇ ζώντων. DRACH.]

TO EBPAIKON.

EZECHIELIS CAPUT XXXIII.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

AKYAAΣ.

7. הַיּוֹמָהּ אֵלֶּם כֹּסֶנִי
8. רשע
12. בְּיָמַי הַזֶּה
25. לֵן אֶבֶר אֶלֶם כִּדְאֹבֵר אֲנִי
יְהִי עַל יְדֵיכֶם תֹּאכְלוּ וְתִנְנֶם תִּשְׁאֹר
אֶל־גִּלְיָנִים וְדָם תִּשְׁפֹּךְ וְהָרָץ
תִּירָשָׁה

26. עֹשִׂיכֶם עַל־תִּלְבָּמָם עֲשִׂיתֶם
תִּעֲבֹה וְהָיָה אֶת־אִשְׁתְּךָ רֵעָה כְּאֹחֶיךָ
וְהָיָה וְהָיָה

27. כִּדְאֹבֵר אֶלֶם כִּדְאֹבֵר
אֲנִי יְהִי
30. אִישׁ אֶת־דֹּאֲרָתִי
31. עֹבֵי
הָרָץ

VERSIO HEBRAICI TEXT.

7. Et praeconebris eos ex me.

8. Impie.

12. In die qua peccaverit.

25. Idcirco dic ad eos : Sic dixit Dominus Deus : Super sanguine comedetis, et oculos vestros levabit ad idola vestra : et sanguinem effundetis, et terram possidebitis ?

26. Stetistis super gladio vestro, fecistis abominationem, et unusquisque uxorem socii sui polluit : et terram possidebitis ?

27. Sic dices ad eos : Sic dixit Dominus Deus.

30. Unusquisque cum fratre suo.

31. Populus meus, Ambulans.

7.

8.

12.

25.

26.

27.

30.

31.

VULGATA LATINA.

7. Annuntiabis eis ex me.

8. Impie.

12. In quacumque die peccaverit.

25. Idcirco dices ad eos : Haec dicit Dominus Deus : Qui in sanguine comeditis, et oculos vestros levatis ad immunditias vestras, et sanguinem funditis : numquid terram hereditate possidebitis ?

26. Stetistis in gladiis vestris, fecistis abominationes, et unusquisque uxorem proximi sui polluit, et terram hereditate possidebitis ?

27. Haec dices ad eos : Sic dicit Dominus Deus.

30. Vir ad proximum suum.

31. Populus meus. Sequitur.

7.

8.

12. ✕ Ἐν ἡμέρᾳ ἀμαρτίας αὐτοῦ.

25.

26.

27.

30. Εἰς τὸν ἐνί.

31. ✕ Ὁ λαός μου.

✕ Πορεύσθαι.

AQUILA.

7.

8.

12. In die peccati sui.

25.

26.

27.

30. Unus cum uno.

31. Populus meus. Ambulat.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIII Ezechielis.

V. 2. B : Ὁ, τοῖς υἱοῖς. Οἱ Γ', πρὸς τοὺς υἱοὺς. — Pro δώσω, VM, 2 m., δώσωσιν. DRACH.

V. 3. B : Ὁ, καὶ σημάνη τῷ λαῷ. Ἀ., Σ., καὶ προφυλάξει τὸν λαόν. IDEM.

V. 4. C, ὁ ἀκούσας τὴν φωνήν. Ita etiam VM et Alex. — B : Ὁ, ἀλπίγγος. Σ., κερατίνης. — Ὁ, Θ., καὶ οὐκ ἐφυλάξατο. Ἀλλος, καὶ οὐκ ἐφύλαξε. — Ὁ ἄλλος, καὶ μὴ φυλάσσεται. IDEM.

V. 5. Pro ἐξέλατο, C legit ἐξέλετο. — B : Ὁ, ἐπ' αὐτοῦ. Σ., κατ' αὐτοῦ. — Ὁ, καὶ οὗτος ἐπ' ἐφυλάξατο, τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐξέλατο. Σ., καὶ οὗτος ἐπ' ἐφυλάσσεται, τὴν ψυχὴν αὐτοῦ περιέσωσεν. IDEM.

V. 6. Pro αὐτῇ, C habet αὐτῇ. Et mox, ἐκ τῆς χειρὸς. — B : Ὁ, καὶ τὸ αἷμα. Οἱ Γ' (addunt), ✕ αὐτῷ. Hebr., ejus. IDEM.

V. 7. ✕ καὶ διαφυλάξεις etc. Ms. Jes. Drusius legit, καὶ προσφυλάξεις. Complut., καὶ ἀναγγελεῖς. [C ut ms, Jes. sub asterisco. Ed. Rom. : « In aliquo

cod. et apud Theodoretum sequitur, καὶ προσφυλάξεις αὐτοὺς (al., αὐτὸν) παρ' ἐμοῦ. » B : Ἀ., καὶ φυλάξεις αὐτοὺς παρ' ἐμοῦ. DRACH.]

V. 8. Ἀλλος, ἀμαρτωλῶ. Drusius. Vocem γὰρ ἀμαρτωλῶς vertit Aquila Psalm. ix, 10. Hic vero eadem vox repetita postremo loco omittitur a LXX. [Non postremo, sed primo loco, ut videre licet. — C habet ἀμαρτωλῶ sub asterisco. Est etiam apud Theodoretum. — VM, ἐν τῷ εἰπαί. Et 2 m., εἰπέν. Sic §§ 13 et 14. DRACH.]

V. 9. C, Σὺ δὲ ἀν. Pro οὗτος, αὐτός, et pro σαυτοῦ, σαυτοῦ. — B : Ὁ, προσαπαγγεῖλης. Ἀλλος, διαστείλη, mandaveris. — Ὁ, ἀπ' αὐτῆς. Οἱ Γ', ἀπὸ τῆς ὁδοῦ. Hebr., ab ipsa. — Ὁ, τὴν ψυχὴν σαυτοῦ ἐξήρησαι. Ἀ., Θ., τὴν ψυχὴν σου ἐρρύσω. DRACH.

V. 10. B : Ὁ, εἰπόν. Ἀ., Σ. εἰπέ. — Ὁ, ἐφ' ἡμῖν. Σ., κατ' ἡμῶν. IDEM.

V. 11. C, Ζῶ ἐγὼ, λέγει : Ἀδωνα? Κύριος... ὡς τὸ

EZECHIELIS CAPUT XXXIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Υ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

7. 7. *Vacat.* Ἄλλος, καὶ διαφυλάξεις αὐτοὺς παρ' ἐμοῦ.
8. 8. *Vacat.* Ἄλλος, ἀμαρτωλός.
12. 12. *Vacat.*
25. 25. *Vacat.*
26. 26. *Vacat.*
27. 27. Διὰ τοῦτο εἰπὼν αὐτοῖς, Τάδε λέγει Κύριος Κύριος.
30. 30. Ἄνθρωπος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.
31. 31. *Vacat.*

7. 7.
8. 8.
12. 12. καὶ Ἐν ἡμέρᾳ ἀμαρτίας αὐτοῦ.
25. 25. καὶ Διὰ τοῦτο εἰπὼν αὐτοῖς· Τάδε λέγει Κύριος· Ἐπὶ τοῦ αἵματος ἔσθετε, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν αἴρετε πρὸς τὰ εἰδωλά ὑμῶν, καὶ αἷμα ἐκχέετε, καὶ τὴν γῆν κληρονομήσετε;
26. 26. καὶ Ἐσθετε ἐπὶ τῆς μαχαίρας ὑμῶν, ἐποίησατε βδελύγμα, καὶ ἕκαστος τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον αὐτοῦ ἐμίανετε, καὶ τὴν γῆν κληρονομήσετε;
27. 27. καὶ Οὕτως ἐρεῖς πρὸς αὐτοὺς, Τάδε λέγει Ἀδωναὶ Κύριος.
30. 30. Εἰς σὺν ἐνί.
31. 31. καὶ Ὁ λαός μου. Πορεύεται.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

7. 7. *Vacat.* Alius, et custodies eos a me.
8. 8. *Vacat.* Alius, peccator.
12. 12. *Vacat.*
25. 25. *Vacat.*
26. 26. *Vacat.*
27. 27. Propterea dic eis: Hæc dicit Dominus Dominus.
30. 30. Homo fratri suo.
31. 31. *Vacat.*

7. 7.
8. 8.
12. 12. In die peccati sui.
25. 25. Propterea dic eis: Hæc dicit Dominus: Quia de sanguine comeditis, et oculos vestros levatis ad idola vestra, et sanguinem effunditis, et terram hæreditate possidebitis?
26. 26. Stetistis super gladio vestro, fecistis abominationem, et unusquisque uxorem proximi sui poluistis: et terram hæreditate possidebitis?
27. 27. Sic dices ad eos: Hæc dicit Adonai Dominus.
30. 30. Unus cum uno.
31. 31. Populus meus. Ambulat.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIII Ezechielis.

ἀποστρέψαι... ἀπὸ τῆς ὁδοῦ ὑμῶν καὶ τῆς πονηρίας (Hebr., a viis vestris pravis) καὶ ἵνατί καὶ ἀποθνήσκετε; οἶκος Ἰσραὴλ; — B: O, οὐ βούλομαι. Σ., καὶ οὐ β. — O, ὡς ἀποστρέψαι τὸν ἀσεβῆ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ, καὶ ζῆν αὐτόν. Σ., ἀλλ' ἵνα ἀποστρέψας ὁ παράνομος ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ ζῇ. Hebr., sed ut convertatur impius a via sua et vital. Idem.

V. 12. A., Θ., καὶ ἐν ἡμέρᾳ etc. Ms. Jes. Drusus vero totum locum sic: οὐ μὴ δύνηται ζῆσαι διὰ τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, ἐν ἡμέρᾳ ἀμαρτίας. [Drusus deprompsit ex edit. Rom., quæ sic: « In uno autem pervetusto est, οὐ μὴ δύνηται etc. — VM, οὐ μὴ ἐξέλθῃται (sic, et C, ἐξέλθῃται), et mox, οὐ μὴ δύναται. — C habet in textu lectionem 'A., Θ., præeunte asterisco. In eod. cod. ita incipit comma nostrum, καὶ καὶ σὺ οὐκ ἀνθρώπου, quæ etiam referuntur in edit. Rom., sed Hebr. non habet, et pro asterisco oheius reponendus. — B: O, οὐ μὴ κακώσῃ αὐτόν.

A., οὐ μὴ συντρέψῃ αὐτόν. — O, ἡ ἡμέρα ἀποστρέψῃ. Σ., ἡ ἡμέρα μετανοήσῃ. DRACH.]

V. 13. C, ἐν τῷ εἰπεῖν με τῷ δικαίῳ καὶ οὗτος καὶ πέποιθεν etc. absque linea cuspidata. Hebr., vivendo vivet. Mox, καὶ ποιήσῃ ἀνομίαν. Etiam VM, ποιήσῃ. — B: O, ἐν τῷ εἰπεῖν με τῷ δικαίῳ. Σ., καὶ εἶπω περὶ τοῦ δικαίου. — O, πέποιθεν ἐπὶ τῇ δικαιοσύνῃ αὐτοῦ. Σ., πέποιθώς ἐπὶ τῇ δικαιοσύνῃ ἑαυτοῦ. — O, ἀνομίαν. Ἄλλος, ἀδικίαν. DRACH.

V. 14. C et VM, καὶ ἀποστρέψῃ... καὶ ποιήσῃ. — B: O, καὶ ἐν τῷ εἰπεῖν με. Σ., ἐὰν εἴπω. Idem.

V. 15. C, καὶ ἄρπαγμα ἀποτίσῃ (etiam VM ἀποτίσῃ), ἐν προστάγματι ζωῆς. — B: O, ἀποδοί. Σ., Θ., παράνομος. Hebr., reddiderit impius. Idem.

V. 16. C, οὐ μὴ ἀναμνηθῶσιν καὶ αὐτοῦ. B: O! Γ, αὐτῷ. Hebr., non commemorabuntur ei. — C, ζωῇ ἐν αὐταῖς ζήσεται. B: Σ., Θ., ζῶν ζήσεται.

Hebr., *vivendo vivet*, absque in autais, quod neque exprimit Vulg., quæ tantum habet, *vita vivet*. IDEM.

V. 17. C, ἡ ὁδὸς Κυρίου. — B: O, καὶ αὐτῇ. Σ., αὐτῶν δέ. Hebr., et ipsi via eorum. IDEM.

V. 18. Pro καὶ ποιήσει, VM καὶ ποιήσῃ. Sic etiam versu sequenti. IDEM.

V. 19. B: O, ἐν αὐτοῖς. Σ., δι' αὐτῶν. IDEM.

V. 20. C præfigit asteriscum ante αὐτοῦ, absque linea cuspidata. — B: O, δ' εἴπατε οὐκ εὐθεία. Σ., καὶ λέγεται (lege λέγεται) * ὅτι / οὐ βεβαία. Θ., οὐ κατορθοί. — O, ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ (legerunt יְדֻדִים). OI Γ, κατὰ τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ. Hebr. et Vulg., juxta vias suas. IDEM.

V. 21. C, ἐν τῷ δεκάτῳ ἔτει (ita etiam VM, et ed. Rom.), ἐν τῷ δεκάτῳ μηνί. B: Σ, O, ἐν τῷ δεκάτῳ ἔτει. Ἀλλος, ἐν τῷ δωδεκάτῳ ἔτει. — Hoc in versu existit versio τοῦ Σύρου: τῷ ἐνδεκάτῳ ἔτει καὶ τῷ δωδεκάτῳ μηνί. Eam exhibet Theodoretus, addens, καὶ μᾶλλον ἀκολουθῶς, τῷ γὰρ ἐνδεκάτῳ ἔτει ἦλω ἡ πόλις. IDEM.

V. 22. Apposite observat ed. Rom. ὡς hic, ut et alibi, idem valere atque ἕως, donec, quod reipsa est in nonnullis. — B: O, οὐ συνεσθῆ. Ἀ., καὶ οὐκ ἤμην ἄλλος. Hebr., et non obmutui. IDEM.

V. 24. In C ita totum hoc commia: οὐ ἐνθρώπου, οἱ κατοικοῦντες τὰς ἐρημωμένας (sed legendum ἡρημ.) * καὶ ταύτας: ἐπὶ τῆς γῆς τοῦ Ἰσραὴλ λέγουσι * λέγοντες: * Εἰς ἣν Ἀβραὰμ, καὶ κατέσχε τὴν γῆν, καὶ ἡμεῖς πλείους ÷ ἐσμεν, * ἡμῖν δέδοται ἡ γῆ εἰς κατάσχεσιν. B: O, ἡρημωμένας. Σ., ἐρείπια. — O, λέγουσι. Ἀ., Σ., * λέγοντες. — O, καὶ κατέσχε. OI Γ, καὶ ἐκκληρονόμησεν. DRACH.

V. 25. Θ., * διὰ τοῦτο etc. Hunc et sequentes duos versus sic habet ms. Jes. Drusius vero sic: Διὰ τοῦτο εἰπέ πρὸς αὐτοὺς, Τάδε λέγει Ἀδωναΐ Κύριος, Ἐπειδὴ τοῦ αἵματος ἐσθίετε, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἀφρετε πρὸς τὰ εἰδωλα ὑμῶν, καὶ αἷμα ἐχέετε, καὶ τὴν etc. Ibi vero Hieronymus: « Primum sciendum, quod octo plus minus versus ab eo loco quem posuimus, Qui in sanguine comeditis, et oculos vestros levatis ad immunditias vestras, usque ad eum locum, ubi scriptum est: Hæc dices ad eos: Sic dicit Dominus Deus; in LXX non habentur, qui cum multis aliis et hæc prætermiserunt: sive interpretata ab eis scriptorum paulatim sublata sunt vitio. Ubi adjicit Drusius ad illud, octo plus minus versus; imo duo tantum: ignorans scilicet versiculos tempore Hieronymi perquam brevissimos fuisse. Quæ

EZECHIELIS CAPUT XXXIV.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
אֲלֵיָם 2	2.	2.
וְאֶתְּחַלְּלֶנּוּ לְאֶתְּחַלְּלֶנּוּ 4	4.	4.
וְבִקְרָה רִדְתֶּם אִתָּם וּבִשְׁפָה		
וְדַרְשֵׁנּוּ אֶתְּחַלְּלֶנּוּ 10	10.	10.
וְדָרָה יִרְעָה אִתָּם 23	23.	23. * Καὶ αὐτὸς: ποιμανεῖ αὐτούς.
וְיִשְׁכְּנוּ בְּעֵדֵיהֶם 25	25.	25. Καὶ ὑπνώσουσιν ἐν τοῖς ὄρεσιν.
וְכִרְכָּה 26	26.	26. * (Τοῦ ὄρους μου) εὐλογία.
וְאֶתְּחַלְּלֶנּוּ עֲלֵם 27	27.	27.
וְשָׁם 29	29.	29.
וְאִתָּם 30	30.	30. * Μετ' αὐτῶν.
וְאֶתְּחַלְּלֶנּוּ מִן מִרְעִיתֵי אִתָּם 31	31.	31.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

2. Ad eos.

4. Et infirmum non sanastis.

Et in robore dominati estis eis et cum crudelitate.

10. Et requiram gregem meum.

23. Ipse pascet eos.

25. Et dormient in sylvis.

26. Benedictionem.

27. Vectes jugi eorum.

29. In nomen.

30. Cum eis.

31. Et vos grex meus, grex pascuæ meæ, homo vos.

VULGATA LATINA.

2. Vacat.

4. Et quod ægrotum non sanastis.

Sed cum austeritate imperabatis eis, et cum potentia.

10. Et requiram gregem meum.

23. Ipse pascet eas.

25. Dormient in saltibus.

26. Benedictionem.

27. Catenas jugi eorum.

29. Nominatum.

30. Cum eis.

31. Vos autem greges mei, et greges pascuæ meæ, homines estis.

AQUILA.

2.

4.

10.

23. Et ipse pascet eos.

25. Et dormient in salibus.

26. (Collis mei) benedictio.

27.

29.

30. Cum eis.

31.

de re in Præliminaribus, et frequenter in libro Job, actum est. [Theodotionis versionem ad verbum habet C sub asteriscis, sed λέγει Κύριος Κύριος. Utrique εἶθετε idem est atque εἰσθετε. Hebr., ut et Vulg., comeditis. Supervacaneum est dicere Drusii lectionem ex edit. Rom. emergere. Et est, præter alios, apud Theodoretum. — B ad marg. : Ο', Θ., ἐπὶ τοῦ αἵματος εἰσθετε. Ἄλλος, ἐπὶ αἵματι φάγεσθε. — Ο', Θ., αἵρετε. Ἄλλος, λήψετε. DRACH.]

V. 26. C ad verbum, et sub asteriscis, ut Theod. Pro τῆς μάχαιρας, ed. Rom. τῆς βομφαλας. B autem ad marg., Ἄλλος, τῇ βομφαλῇ ὑμῶν. DRACH.

V. 27. C, οὕτως ἐρεῖς πρὸς αὐτούς. * Τάδε λέγει Ἄδωναι Κύριος. * Ζῶ ἐγώ etc. — B ad marg. : Ἀ., Σ., Ο', Θ., * οὕτως ἐρεῖς πρὸς αὐτούς. — Idem B : Ο', εἰ μὴν. Σ., ὅτι. — Ο', μάχαιραις. Ἄλλος, μάχαιρα. Hebr., in gladio. — Ο', ἐπὶ προσώπου. Θ., ἐν μέσῳ. — Ο', ἐν ταῖς τετειγισμέναις. Ἀ., ὀχύροις. Σ., κρυφίοις. Θ., περιοχαῖς. IDEM.

V. 28. C, καὶ δώσω τὴν γῆν ἔρημον * καὶ ἠφανισμένην. * Hebr., et dabo terram desolationem et vastitatem. — B : Ο', ἡ ὕδρις. Ἀ., ὑπερφανία. Hebr., superbia. — Ο', διὰ τὸ μὴ εἶναι διαπορευόμενον. Σ., μηδενὸς παροδύοντος. IDEM.

V. 30. Θ., εἰς σὺν ἐνί. Ms. Jes. [C, καὶ ἐν τοῖς πύλωσι τῶν οἰκῶν, καὶ ἐλάουν εἰς * σὺν ἐνί, * ἀνθρωπος τῷ ἀδελφῷ αὐτῶν, λέγοντες. Συνέλωμεν δὲ, καὶ ἀκούσωμεν * τὰ ῥήματα, * τὰ ἐκπορευόμενα παρὰ Κυρίου. — B : Ο', ἀνθρωπος. Σ., Θ., εἰς ἐνί, ἕκαστος. Hebr., unus ad unum, vir etc. — Ο', συνέλωμεν. Οἱ Γ' (addunt), * δὲ. DRACH.]

V. 31. Σ., Θ., * ὁ λαὸς μου. Idem. [Ita etiam C, prænotato asterisco. DRACH.]

Ibid. Ἀ., Θ., * πορεύεται. Idem. [Est etiam apud Theodoretum. C, * πορεύεται. — B : Ἀ., Ο', Θ., * πορεύεται. — Idem C, καὶ αὐτὰ οὐ μὴ ποιήσωσιν, ὅτι ψεύδος ἐν τῷ στόματι αὐτῶν * αὐτοὶ * ποιοῦσιν, καὶ ὅπως τῶν μισμμάτων αὐτῶν etc. — B : Ο', * ῥήματά σου. Π., μου. Hebr. autem, tua. — Ο', ἐν τῷ στόματι αὐτῶν. Θ. (addit), * αὐτοὶ ποιοῦσιν. Hebr., ipsi faciunt. — Ο', καὶ ὅπως τῶν μισμμάτων αὐτῶν (ut C) Ἀ., ὅπως τῶν δώρων αὐτῶν. Σ., Θ., ὅπως τῆς πλεονεξίας αὐτῶν. DRACH.]

V. 32. C, τὰ ῥήματά σου, καὶ οὐ μὴ ποιήσωσιν αὐτά. — B : Ο', εὐαρμοστόν. Θ., καλῶς κιθαρίζων. Hebr., et excellens pulsare. DRACH.

V. 33. C, Καὶ ἦνίκα ἀνέλθῃ ÷ ἐροῦσί σοι : Derst in Hebr. IDEM.

EZECHIELIS CAPUT XXXIV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2.
4.
10. * Αὐτοὶ ἐκζητήσω τὰ πρό-
βατα.
23.
25.
26.
27.
29.
30.
31.

2. Vacat. Οἱ Γ', * πρὸς αὐτούς.
4. Καὶ τὸ κακὸς ἔχον οὐκ ἐσωμα-
τοποιήσατε.
Καὶ τὸ ἰσχυρὸν κατειργάσασθε
μόθῳ. Ἄλλος, καὶ ἐν κράτει
ἐπαυδεύσατε αὐτά, καὶ ἐν παιγνίῳ.
10. Καὶ ἐκζητήσω τὰ πρόβατά
μου.
23. Vacat.
25. Καὶ ὑπνώσουσιν ἐν τοῖς δρυ-
μοῖς.
26. Vacat.
27. Τὸν ζυγὸν αὐτῶν. Ἄλλος,
τοὺς κλοιοὺς τοῦ ζυγοῦ αὐτῶν.
29. Εἰρήνης. Ἄλλος, εἰς ὄνομα.
30. Vacat.
31. Πρόβατά μου καὶ πρόβατα
ποιμνίου μου ἐστέ. Ἄλλος, καὶ
ὁμεῖς πρόβατά μου καὶ πρόβατα
νομῆς μου, ἄνθρωποι ἐστέ.

2.
4. * Καὶ τὸ ἄρρωστον οὐκ ἴασα-
σθε.
10.
23. * Καὶ αὐτοὶ : ποιμανεῖ αὐ-
τούς.
25. Καὶ ὑπνώσουσιν ἐν τοῖς δρυ-
μοῖς.
26. * (Τοῦ δρους μου) εὐλογία.
27.
29.
30. * Μετ' αὐτῶν.
31.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

2.
4.
10. Ipse requiram oves.
25.
25.
26.
27.
29.
30.
31.

2. Vacat. Tres Interpr., ad eos.
4. Et quod male habebat non
corpore curastis.
Et quod forte affixistis labore.
Al., et vi castigastis ea, et in illu-
sione.
10. Et requiram oves meas.
23. Vacat.
25. Et dormient in saltibus.
26. Vacat.
27. Jugum eorum. Alius, vectes
jugi eorum.
29. Pacis. Alius, in nomen.
30. Vacat.
31. Oves meæ, et oves gregis
mei estis. Alius, et vos oves meæ,
et oves pascuæ meæ, homines
estis.

2.
4. Et infirmum non sanastis.
10.
23. Et ipse pascet eos.
25. Et dormient in saltibus.
26. (Collis mei) benedictio.
27.
29.
30. Cum eis.
31.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIV Ezechielis.

V. 2. ΟΙ Γ, πρὸς αὐτοὺς. Ms. Jes. [C, καὶ εἰπὼν ἄνθρωπος αὐτοῖς, τοῖς ποιμαίνουσιν etc. Mox, μὴ βόσκεισιν οἱ ποιμένες. — B : O', ὅ ποιμένες Ἰσραὴλ, μὴ βόσκεισιν ποιμένες αὐτοὺς. 'A., Θ., οὐαὶ ἐπὶ τοῖς ποιμαίνουσιν Ἰσραὴλ. Σ., οἱ ποιμαίνοντες αὐτοὺς. Hebr., vñ pastoribus Israel, qui fuerunt pascentes seipsos. DRACH.]

V. 3. C, τὸ γάλα κατεσθίετε. DRACH.

V. 4. Θ., καὶ τὸ ἄρρωστον etc. Ms. Jes. et Drusius. [C utramque habet interpretationem sub asteriscis, et pariter utraq. apud Theodor. C mox, κατεργάσασθε ἅ τοις : μόθω. — B : O', τὸ ἡσθενηκὸς οὐκ ἐνισχύει. Θ., τὸ ἐνοχλούμενον, perturbatum, οὐκ ἐνισχύει. — 'A., O', Θ., καὶ τὸ ἄρρωστον οὐκ ἴσασι. O' ἄλλως, καὶ τὸ κακὸς ἔχον etc. — O', καὶ τὸ ἰσχυρὸν κατεργάσασθε μόθω. Σ., καὶ μετὰ κράτους ἐπατάσσετε αὐτοὺς. DRACH.]

Ibid. 'A.λλος, καὶ ἐν κράτει etc. Drusius. [Omnes Drusii lectiones hoc in capite, ut plerumque alibi, profert edit. Romana, i. e., Nobilius in notis ad eand. adjectis. DRACH.]

V. 6. C, καὶ διεσπάρη, καὶ ἠγνόησαν, erraverunt (Hebr. et Vulg., erraverunt) : τὰ πρόβατά μου ... καὶ ἐπὶ κακῆς προσώπου τῆς γῆς (Hebr. et Vulg., et super omnem faciem terræ) διεσπάρη καὶ τὰ πρόβατά μου : καὶ οὐκ ἦν etc. — B : O', Θ., καὶ ἠγνόησαν. DRACH.

V. 7. C, ἀκούσατε καὶ τὴν : λόγον Κυρίου. IDEM.

V. 8. C, λέγει Ἄδωναι Κύριος. — B : O', εἰ μὴ ἄντι τοῦ γενέσθαι. Θ., ἀνθ' ὧν ἐγενήθη. IDEM.

V. 9. Ἄντι τούτου, ποιμένες καὶ ἀκούσατε λόγον Κυρίου : Hebr. et Vulg., audite verbum Domini. IDEM.

V. 10. Σ., καὶ αὐτὸς ἐκζητήσω etc. Ms. Jes. [C, καὶ οὐ βόσκεισιν ἐτι (sed lapsus videtur scriptoris, et reponendum βοσκήσουσιν). Mox, καὶ οὐκ ἔσονται αὐτοὶ εἰς κατάδρομα. Absque ἐτι, quod non habet Hebr. — B : O', καὶ ἀποστρέψω αὐτοὺς (extulerunt verbum Hebr., vahaschibothim). Σ., καὶ παύσω, cessare faciam, αὐτοὺς. Hebr. juxta lectionem masoretarum, et cessare faciam eos. DRACH.]

V. 11. C, ἰδοὺ ἐγὼ καὶ αὐτὸς : Hebr. et Vulg., ecce ego ipse. DRACH.

V. 12. C, ἐν μέσῳ προβάτων καὶ αὐτοῦ : Hebr. et Vulg., in medio ovium suarum. IDEM.

V. 13. B : O', καὶ βοσκήσω αὐτοὺς. 'A., Θ., καὶ ποιμανῶ αὐτοὺς. — O', καὶ ἐν ταῖς φάραγξι. 'A., ἐν ταῖς χειμάρροισι. Σ., ἐν ταῖς ὀρεῖσιν, canalibus. Θ., ἐν ταῖς ἀπέσι. IDEM.

V. 14. C ita : + καὶ κοιμηθήσονται + καὶ ἐταῖ : ἀναπαύσονται etc. IDEM.

V. 15. C, + καὶ γνώσονται ὅτι + ἐγὼ εἰμι Κύριος. : — B : O', βοσκήσω. Οἱ λοιποὶ, ποιμανῶ.

Hic editor Romanus Tetraplorum textus Chisiani codicis : « Hucusque lectiones variantes Aquilæ, Symmachi, Theodotionis quæ ad marg. codicis Barberini appositæ erant : cæteræ vero usque ad finem hujus prophetæ desiderantur, quia codex mutilus est. » IDEM.

EZECHIELIS CAPUT XXXV.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAE.
דָם שִׁנְאָה דָם יִרְדָּף 6	6.	6.
עֵבֶר וְשֶׁבַע 7	7.	7.
וּכְנָקָאֵךְ אִשְׁרֵי עִשְׂיָה מִשְׁתַּחֲוִי 11	11.	11.
בָּם		
וְהִשְׁתַּחֲוִי עָלַי דְּבָרֵיכֶם 13	13.	13.
כִּשְׁבוּחֶךָ לְחַלֹּת בֵּית־יִשְׂרָאֵל 15	15.	15.
וְכָל־אָדָם כָּלָה		

VERSIO HEBRAICI TEXT.

6. Sanguinem odio habueris, et sanguis persequetur te.

7. Transeuntem et redeuntem.

11. Et secundum zelum tuum, quem fecisti propter odia tua in eos.

13. Et auxistis super me verba vestra.

15. Juxta lætitiā tuā ob hæreditatem domus Israel.

Et omnis Edom ipsa tota.

VULGATA LATINA.

6. Et cum sanguinem oderis, sanguis persequetur te.

7. Euntem et redeuntem.

11. Et secundum zelum tuum, quem fecisti, odio habens eos.

13. Et derogastis adversum me verba vestra.

15. Sicuti gavisus es super hæreditatem domus Israel.

Et Idumæa omnis.

AQUILA.

6.

7.

11.

13.

15.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXV Ezechielis.

V. 2 C, καὶ προφήτευσον ἐπ' αὐτό. DRACH.

V. 3. C, δώσω σε ἔρημον. Absque eis, quod in VM

nisi 2 m. additum. IDEM.

V. 4. C, et apud Theodor., καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν σου.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIV Ezechielis.

V. 16. C, τὸ πλανώμενον ἐπιστρέφω. Ita etiam Alex., Ald., Complut. Mox, ἐπιστρέφω, καὶ τὸ πλῖν; Hebr. et Vulg., et quod pingue. IDEM.

V. 17. C, Καὶ ὁμῖς πρόβατά μου; Hebr. et apud S. Hier., oves meæ. Mox, pro διακρινῶ, ἀνακρινῶ. VM autem hic et versibus 20, 22 habet διακρινῶ. — Theodoretus habet, κρινὼν καὶ τράγον. Hebr. ita sonat: inter pecudem et pecudem, sive arietum sive hircorum. Cui nostræ versioni consonant Vulg. Lat. IDEM.

V. 18. Pro ἐταράσσετε, VM, ἐταράσσετε. IDEM.

V. 19. C, ἀπὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν. IDEM.

V. 20. C, τάδε λέγει Κύριος Κύριος καὶ πρὸς αὐτούς; (Hebr., ad eos) ἰδοὺ ἐγὼ ἀνακρινῶ. IDEM.

V. 21. C ita: καὶ τοῖς κέρασιν ὑμῶν ἐκτερίζετε πᾶν τὸ ἐκλείπον καὶ ἕως οὗ: ἐξεθλίψατε καὶ αὐτὰ ἐξω. Eadem habent Theodoretus et quidam, sed pro ἐξεθλίψατε, ἐξώσατε, expulstis. Hebr., et cornibus vestris feritis omnes infirmas, donec disperseritis eas foras. IDEM.

V. 23. 'A., Θ., καὶ αὐτός. Ms. Jes. [C, Δαυὶδ, αὐτὸς ποι καὶ μανὲν αὐτούς; καὶ ἔσται αὐτῶν ποιμήν. DRACH.]

V. 25. 'A., Θ., καὶ ὀπνώσουσιν ἐν τοῖς δρυμοῖς. Sic etiam legitur hodie in τοῖς O' Rom. edit. [C, ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ πεποιθότες; quæ additio etiam apud Theodoretum. Hebr., sidenter. DRACH.]

V. 26. 'A., Θ., καὶ εὐλογία. Idem. [C, τοῦ θρους μου καὶ εὐλογίαν, καὶ δώσω τὸν ὅσπιν ὑμῖν, ὅσπιν

εὐλογία; καὶ ἔσονται; Apud Theodoretum, καὶ καταδιδάσω τὸν ὅσπιν ὑμῖν ἐν καιρῷ αὐτοῦ, ὅσπιν εὐλογία; ἔσονται. Hebr., et demittam pluviam in tempore suo; pluvie benedictionis erunt. DRACH.]

V. 27. 'A., ὅς, τοὺς κλοῖους τοῦ ζυγοῦ αὐτῶν. Drusius. In Complutensi vero, τὴν σειράν. [Apud Theodor. ut 'A., ὅς. C autem, τὸν κλοῖον τοῦ ζ. a. DRACH.]

V. 28. C, καὶ τὰ θηρία τῆς γῆς οὐκ ἐστὶν φανῶσιν αὐτοῖς. Hanc mutationem verbi φάγωσιν in φανῶσιν, quod non habet veritas Hebr., libenter tribuimus temeritati scriptoris; imperitia enim quid non audet? DRACH.

V. 29. 'A., ὅς, εἰς ὄνομα. LXX qui vertunt εἰρήνης, legisse videntur πᾶν inversis literis. [C, λιμὼν ἐν τῇ γῇ. Et ita Complut. DRACH.]

V. 30. 'A., Θ., καὶ μετ' αὐτῶν. Ms. Jes. [Ita etiam C in textu, sub asterisco. Idem in fine versus, λέγει Κύριος Κύριος. DRACH.]

V. 31. 'A., ὅς, καὶ ὁμῖς πρόβατά μου etc. Drusius. [C, καὶ ὁμῖς πρόβατά μου, καὶ πρόβατά τοῦ ποιμνίου μου καὶ ἀνθρώποι; ἐπεὶ, καὶ ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν, λέγει Κύριος (semel K.). Eadem apud Theodor., nisi quod habet, πρόβατά νομῆς μου. — Ex his verbis textus Hebraici, homo vos, i. e., homo estis, quæ desunt in LXX nostris, colligunt rabbini in thalmude, in zohar alibi que frequenter, solos Judæos esse homines, omnes autem cæterarum gentium personas nihil aliud quam bestias. DRACH.]

EZECHIELIS CAPUT XXXV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

O.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

6. Τὸ αἷμά σου ἐμίσησας, καὶ τὸ αἷμα ἐκδιώκεται σε.

7.

11.

13.

15.

6. Vacat.

7. Ἀνθρώπους καὶ κτήνη. Ἄλλ., παραπορευόμενον καὶ ἀναστρέφοντα.

11. Vacat.

13. Vacat.

15. Vacat.

Καὶ πᾶσα ἡ Ἰδουμαία καὶ ἐξανωλευθήσεται. Ἄλλοι, καὶ πᾶσα ἡ Ἰδουμαία ἐξανωλευθήσεται. Ἄλλ., ἐξολοθρευθήσεται.

6.

7.

11. καὶ κατὰ τὸν ζῆλόν σου, ὃν ἐποίησας ἐκ τοῦ μεμισήκεναι σε ἐν αὐτοῖς.

13. καὶ ἐδοξάσατε ἐπ' ἐμὲ λόγους ὑμῶν.

15. καὶ καθὼς ὑπεράνδρης εἰς κληρονομίαν οἴκου Ἰσραὴλ.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

6. Sanguinem tuum odisti, et sanguis persequetur te.

7.

11.

13.

15.

6. Vacat.

7. Homines et jumenta. Alius, pretergredientem et redeuntem.

11. Vacat.

13. Vacat.

15. Vacat.

Et omnis Idumæa et consumetur. Alius, et omnis Idumæa consumetur. Alius, exterminabitur.

6.

7.

11. Et secundum zelum tuum, quem fecisti eo quod oderis eos.

13. Et clamastis super me verba vestra.

15. Sicuti gavisus est super hereditatem domus Israel.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXV Ezechielis.

Hebr., urbes tuas (vastitatem ponam). IDEM.

V. 5. C, Ἀντὶ τοῦ γενέσθαι σε (Theodor., ἐν σοί)

ἐγθραν αἰώνιον, καὶ ἐνεκάθισας τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ + ὁδῶν; (in Hebr. deest) ἐν χειρὶ + ἐγθρῶν; (in Hebr.

deest) μαχαίρα ἐν καιρῷ καὶ θλίψεως καὶ πόνων, ἐν καιρῷ. (Ita etiam apud Theodor. Hebr., in tempore afflictionis eorum, in tempore) ἀδικίας, ἐπ' ἐσχάτω. Ita etiam apud Theodor. hæc extrema ab ἐχθρῶν. IDEM.

Drusius, post edit. Romanam, ex versu 4 adfert, ἐν ταῖς πόλεσι σου, ubi LXX edit. Rom., καὶ ταῖς πόλεσι σου. Ex versu 5, ἐν σοὶ ἐχθρὰν αἰώνιον, ubi LXX σε ἐχθρὰν αἰώνιον. Indidem ἐν χειρὶ μαχαίρας, ubi LXX ἐν χειρὶ ἐχθρῶν μαχαίρα. Quæ monuisse satis esto. Hæc vero Drusii lectiones, in Notis editionis Romanæ allatæ, in Complutensi habentur, cum

tantillo discrimine ad versum 5, ubi ἐν σοὶ non habetur.

V. 6. Σ., τὸ αἷμα σου etc. Drusius. Latinam vero Symmachi versionem Hieronymus. [In fine versus addit C, καὶ ἐπὶ αἷμα ἐμίσησας καὶ αἷμα διώξῃται σε : Quam additionem habet etiam Theodoretus. Ea autem desiderantur in LXX nostris; nam quod adscripsit Montf. : Ο, εἰς αἷμα ἡμαρτες, καὶ αἷμα διώξεται σε, respicit quæ præcedunt in Hebr., כִּי יִדְּרֶךְ יְהוָה דָּמְךָ. DRACH.]

V. 7. Ἄλλος, παραπορ- etc. Drusius. Hieronymus vero Latine, euntem et redeuntem. [Apud Theodore-

EZECHIELIS CAPUT XXXVI.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	AKYAAP.
וּבְמֶנְיָ 2	2.	2.
כָּל־לֵב 5	5.	5.
וְהָיָה 11	11.	11. * Καὶ αὐξηθήσονται καὶ πληθυνθήσονται.
וְהָיָה 15	15.	15.
וְהָיָה 18	18.	18. * Περὶ τοῦ αἵματος οὗ ἐξεγεναν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν ἐμίλαναν αὐτήν.
וְהָיָה 19	19.	19.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Et excelsa.	2. Altitudines.	2.
5. Omnis cordis.	5. Toto corde.	5.
11. Et multiplicabuntur et crescent.	11. Et multiplicabuntur et crescent.	11. Et augebuntur et multiplicabuntur.
15. Et gentem tuam non impingere facies adhuc.	15. Et gentem tuam non amittes amplius.	15.
18. Super sanguinem quem fuderunt super terram, et in idolis suis polluerunt eam.	18. Pro sanguine, quem fuderunt super terram, et in idolis suis polluerunt eam.	18. De sanguine quem effuderunt super terram, et in idolis suis polluerunt eam.
19. Et juxta studia eorum.	19. Juxta vitas eorum.	19.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVI Ezechielis.

V. 2. Ἄλλος, καὶ τὰ ὑψηλά. Drusius, qui hæc notat : Hieron. altitudines, sive solitudines. Idem alibi : Bama singulariter excelsum, et Bamoth excelsa significat. Eusebius de Locis : Bama Aquila semper ὑψηλὸν reddit.

V. 3. C, ἀντὶ τοῦ καὶ ἀντὶ τοῦ : (quæ repetitio etiam in Hebr.) Non habet miseri, pro quo Hebr., absorbere. DRACH.

V. 4. C, διὰ τοῦτο, ὅρη Ἰσραὴλ, ἀκούσατε λόγον Ἀδωναὶ Κυρίου. Τάδε λέγει Κύριος Κύριος τοῖς ἔθνεσι, καὶ τοῖς βουνοῖς, καὶ τοῖς χειμάρροισι, καὶ ταῖς φάραγξι, καὶ τοῖς ἐξηρημαμένοις + καὶ ἡφανισμένοις, καὶ ταῖς πόλεσι ταῖς ἐγκαταλειμμέναις, αἱ (etiam Theodoretus αἱ) ἐγένοντο εἰς προνομῆν καὶ εἰς καταπάτημα τοῖς καταλειφθεῖσιν ἔθνεσι, ἔθνεσι περικύκλω. IDEM.

V. 5. Ἄλλος, ἐξ ὅλης καρδίας. Drusius. [Etiam apud Theodoretum. DRACH.]

V. 6. C, τάδε λέγει Κύριος Κύριος. DRACH.

V. 7. C, διὰ τοῦτο καὶ τάδε λέγει Ἀδωναὶ Κυρίου. Quæ etiam ad verbum apud Theodoretum. IDEM.

V. 8. C, τὴν σταφυλὴν καὶ δώσετε : Et ὁ λαὸς μου Ἰσραὴλ, IDEM.

V. 11. A., Θ., καὶ αὐξηθήσονται etc. Ms. Jes. [Sic etiam apud Theodoretum. C habet sub asteriscis. DRACH.]

V. 13. C, κατέσθουσα ἀνθρώπους εἰ σύ. Quod autem apud Theodoretum aliosque additur ante verbum, nimirum γῆ, Hebr. non habet. DRACH.

V. 15. Ἄλλος, καὶ τὸ ἔθνος etc. Drusius. [Sic etiam apud Theodor. C habet sub asteriscis. DRACH.]

V. 17. C, ἐν τῇ ὁδῷ αὐτῶν, + καὶ ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν, καὶ ταῖς ἀκαθαρσίαις αὐτῶν, : καὶ κατὰ τὴν ἀκαθαρσίαν etc. DRACH.

V. 18. A., Θ., καὶ περὶ τοῦ αἵματος etc. Ms. Jes. [Ita etiam C sub asterisco. DRACH.]

V. 19. Ἄλλος, καὶ κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτῶν.

tum utraque interpretatio. — C, τὸ ὄρος Σηείρ. Dr.]

V. 8. C, καὶ ἐμπλήσω ✕ τὰ ὄρη αὐτοῦ : τῶν τραυματιῶν σου, τοὺς βουνούς σου etc. DRACH.

V. 11. Θ., καὶ μετὰ τὸν ζῆλον etc. Ms. Jes. et Drusius. [Eadem in C sub asterisco, necnon apud Theodoretum. DRACH.]

V. 12. C, τὰ ὄρη Ἰσραὴλ ✕ λέγων : ἐρημία ἡμῖν etc. Melius autem apud Theodor., Ελεγες περὶ τῶν ὄρων Ἰσραὴλ, λέγων. Hebr., dixisti contra montes Israelis, dicendo. DRACH.

V. 13. Θ., καὶ ἐδοῦσατε etc. Ms. Jes. [Eadem habet C sub asterisco. Apud Theodor. melius ad Hebr.,

καὶ ἐπλήθυνας, et multiplicasti. — C et VM, ἐμεγαλορῆμ. DRACH.]

V. 14. C, λέγει Κύριος Κύριος. DRACH.

V. 15. Θ., καθὼς ὑψώθη etc. Drusius. Hieronymus vero dicit hæc ex Theodotione sub asteriscis τοῖς Ο' addita fuisse. [C, ✕ Καθὼς ὑψώθη etc. εἰς κληρονομίαν οἴκου Ἰσραὴλ. ὅτι ἠφανίσθη, οὕτως ποιήσω σοι, : ἔρημον ἔσθι ὄρος Σηείρ, καὶ πᾶσα ἡ Ἰδουμαία + ἐξαναλωθήσονται, : καὶ γνώσονται ὅτι ἐγὼ εἰμι Κύριος + ὁ Θεὸς + αὐτῶν. DRACH.]

Ibid. Ἄλλος, καὶ πᾶσα ἡ Ἰδουμαία ἐξαναλωθήσεται. Drusius. Al., ἐξαλωθρευθήσεται.

EZECHIELIS CAPUT XXXVI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2.	2. Ἔρημα. Ἄλλος, καὶ τὰ ὄρη-λά.	2
5.	5. Vacat. Ἄλλος, ἐξ ὅλης καρδίας.	5.
11.	11. Vacat.	11. ✕ Καὶ αὐξηθήσονται καὶ πληθυνθήσονται.
15.	15. Vacat. Ἄλλος, καὶ τὸ ἔθνος σου οὐκ ἀτεκνωθήσεται ἐτι.	15.
18.	18. Vacat.	18. ✕ περὶ τοῦ αἵματος οὗ ἐξερχεαν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν ἐμίλανε αὐτήν.
40.	19. Καὶ κατὰ τὴν ἁμαρτίαν αὐτῶν. Ἄλλος, καὶ κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτῶν.	19.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

2.	2. Deserta. Alius, et excelsa.	2.
5.	5. Vacat. Alius, ex toto corde.	5.
11.	11. Vacat.	11. Et augebuntur et multiplicabuntur.
15.	15. Vacat. Alius, et gens tua absque liberis ultra non erit.	15.
18.	18. Vacat.	18. De sanguine quem effuderunt super terram, et in idolis suis polluerunt eam.
19.	19. Et iuxta peccatum eorum. Alius, et iuxta studia eorum.	19. β

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVI Ezechielis.

Drusius. [Sic etiam Theodoretus. DRACH.]

Deinde ad versum 20 notat Drusius, ἐν τῷ λέγεσθαι αὐτοῖς, ubi LXX ἐν τῷ λέγεσθαι αὐτούς. Et ad § 38, προβάτων ἀνθρώπων, quod similiter in LXX enuntiat. Quæ lectiones in notis edit. Romanæ habentur.

V. 22. C, λέγει Κύριος Κύριος. Mox, ἀλλὰ διὰ τὸ ὄνομα. DRACH.

V. 23. C, ὅτι ἐγὼ εἰμι Κύριος, ✕ λέγει Ἄδωνα Κύριος. : Et sic Hebr. IDEM.

V. 25. Ante καθαρίω, C non habet καί, quod deest in Hebr. IDEM.

V. 27. Pro πορεύσθε, C, πορεύσεσθε. Mox, καὶ ποιήσετε ✕ αὐτά : Sed potius obelo notandum. IDEM.

V. 28. C, καὶ κατοικήσετε. IDEM.

V. 30. C, καὶ τὰ γενήματα (sic) τοῦ ἀγροῦ, ὅπως ἂν μὴ λάβητε ✕ ἐτι : Etiam Theodor., ἐτι. Hebr. et Vulg., ultra. IDEM.

V. 31. Κατὰ πρόσωπον αὐτῶν. Verte, ante faciem vestram ipsorum. Alii melius, ὡμῶν. Hebr., ante faciem vestram. IDEM.

V. 32. VM, 2 m., λέγει Ἄδωνα Κύριος. IDEM.

V. 33. C, Τάδε λέγει Κύριος Κύριος : Ἐν ἡμέρῃ ἡ καθαρίσω ὑμᾶς ἐκ τῶν ἀνομιῶν ὑμῶν, καὶ κατοικήσω τὰς πόλεις, καὶ οἰκοδομηθήσονται αἱ ἐρημιοί. Id.

V. 35. C, ἡ γῆ ἐκεῖνη ἡ ἠφανισμένη. Et mox, καὶ ἠφανισμένη (lege — μὲναι) κατεσχαμμένη. Absque altero καί. IDEM.

V. 36. In fine commatis, C, καὶ ἐποίησα. Hebr. et feci. IDEM.

V. 37. C, Τάδε λέγει Κύριος Κύριος. Mox, τοῦ ποιῆσαι αὐτοῖς. Hebr. et Vulg., eis. — Adde ex Theodoretici commentario : Ο' ζητηθήσονται. Σ., εὐρεθήσονται. Hebr., inveniar. IDEM.

V. 38. C, ὡς πρόβατα τῆς Ἰερουσαλήμ. IDEM.

EZECHIELIS CAPUT XXXVII

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

AKYAAΣ.

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

1. וַיֵּצֵאֵנִי בְרוּחַ יְהוָה	1.	1.
9. מֵאַרְבַּע רִדְחֹת בְּאֵי הָרִחַ	9.	9. Ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων ἔλθῃ, πνεῦμα.
רִפְחֵי בְרוּחִים הָאֵלֶּה		Καὶ ἐμπύσησον ἐν τοῖς πεφονευμένοις τούτοις.
10. חֵל בָּזָל	10.	10. Δύναμις μεγάλη.
12. אַתֶּם מִקְבְּרֹתֵיכֶם עִמִּי	12.	12.
22. לָכֵן לֵמֹךְ	22.	22.
23. וּבִשְׁחָדָיִם וּבְכָל פְּשָׁעֵיהֶם	23.	23.
25. וּבְנֵיהֶם וּבְנֵי בְנֵיהֶם	25.	25. ✕ Καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν, καὶ οἱ υἱοὶ τῶν υἱῶν αὐτῶν.
26. וְנַעֲמִים הָרִבְתִּי אִתָּם	26.	26. ✕ Καὶ δώσω αὐτοῖς καὶ πληθύνῃ αὐτούς.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA

AQUILA.

1. Et eduxit me in spiritu Domini.	1. Et eduxit me in spiritu Domini.	1.
9. A quatuor ventis veni, spiritus.	9. A quatuor ventis veni, spiritus.	9. A quatuor ventis veni, spiritus.
Et insuffla super interfectos istos.	Et insuffla super interfectos istos.	Et insuffla super interfectos istos.
10. Virtus magna.	10. Exercitus grandis.	10. Exercitus magnus.
12. Vos ex sepulcris vestris, popule mi.	12. Vos de sepulcris vestris, populus meus.	12.
22. Omnibus illis in regem.	22. Omnibus imperans.	22.
23. Et in sceditatibus suis, et in cunctis prævancationibus suis.	23. Et abominationibus suis, et cunctis iniquitatibus suis.	23.
25. Et filii eorum, et filii filiorum eorum.	25. Et filii eorum, et filii filiorum eorum.	25. Et filii eorum, et filii filiorum eorum.
26. Et dabo eos, et multiplicabo eos.	26. Et fundabo eos, et multiplicabo.	26. Et dabo eos, et multiplicabo eos.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVII Ezechielis.

V. 1. In hunc locum notat Drusius : וַיֵּצֵאֵנִי בְרוּחַ יְהוָה : Verba hæc ambigua sunt. Nam verti possunt, et eduxit me in spiritu DOMINUS : et, eduxit me, nempe manus DOMINI, in spiritu DOMINI. Utraque interpretatio exstat in codicibus Græcis. Hieron. autem hanc postremam in versione sua secutus est. Cui infirmandæ verbum masculinum וַיֵּצֵאֵנִי eduxit, cum nomen דָּ quod manum significat, in communi usu femininum sit. Verba Hieron. in comment. Et eduxit me in spiritu Domini, subauditur, manus Domini. Cui favet locus Sophoniæ iii, 16, ubi דָּ masculine constituitur. R. David annotat alium reperriri in quinque Megillis. » [C habet ut Alius. In fine commatis expungit obelo + ἀνθρωπίνων, quod deest in Hebr. DRACH.]

V. 2. C, καὶ ἰδοὺ ξηρὰ σφόδρα. Hebr., et ecce arida valde. DRACH.

V. 3. C, οὐ ἐπιστάσαι + ταῦτα. : Hebr. tantum, tu nosti. IDEM.

V. 4. C, Καὶ εἶπεν πρὸς μὲ, Ὡς ἀνθρώπου, προφήτευσον. Et apud S. Hier., Fili hominis. Sed Hebr. non habet fili hominis. IDEM.

V. 5. C, Τάδε λέγει Κύριος Κύριος. Et mox, cum VM, φέρω εἰς ὑμᾶς. IDEM.

V. 6. C, ἀνάξω ἐφ' ὑμᾶς σάρκα. Et ita VM. Vulg., carnes. IDEM.

V. 7. Notat Drusius, καὶ ἐγένετο φωνή, ubi LXX καὶ ἐγένετο tantum habent. Sed ἡ φωνή exprimitur in Hebræo. [C, καθὼς ἐνετέλειτό μοι Κύριος (Hebr., sicut præceptum erat mihi), καὶ ἐγένετο ✕ φωνή. : (Apud S. Hier., et facta est vox.)... καὶ προσήγαγε τὰ ὀστά ὅστεν πρὸς τὴν ἁρμοσίαν αὐτοῦ. DRACH.]

V. 8. C, Καὶ εἶδον,... καὶ ἀνέβαινον ἐκ' αὐτὰ ἕρμα ἐπάνω, καὶ πνεῦμα ὡς ἦν ἐν αὐτοῖς. DRACH.

V. 9. 'A., ἐκ τῶν τεσσάρων etc. Ms. Reg. [C, Τάδε λέγει Κύριος Κύριος : Ἐκ τῶν τεσσάρων πνευμάτων ἔλθῃ ✕ τὸ πνεῦμα : Apud S. Hier., spiritus. DRACH.]

Ibid. 'A., καὶ ἐμπύσησον etc. Idem.

V. 10. 'A., Σ., Θ., δύναμις μεγάλη. Drusius, 'A., Θ. Sed et Symmachi esse monet Regius. Ibid. notat Drusius, σφόδρα σφόδρα, pro כָּבֶד כָּבֶד ubi LXX

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.	1. Καὶ ἐξήγαγέ με ἐν πνεύματι Κύριος. Ἄλλος, καὶ ἐξήγαγέ με ἐν πνεύματι Κυρίου.	1.
9.	9. Ἐκ τῶν τεσσάρων πνευμάτων ἐλθέ. Καὶ ἐμφύσησον εἰς τοὺς νεκροὺς τούτους.	9.
10. Δύναμις μεγάλη.	10. Συναγωγή πολλή.	10. Δύναμις μεγάλη.
12.	12. Ὑμᾶς ἐκ τῶν μνημάτων ὁμῶν. Ἄλλος, ὁμᾶς ἐκ τῶν τάφων ὁμῶν, λαός μου.	12.
22.	22. Αὐτῶν. Ἄλλος, πάντων αὐτῶν εἰς βασιλέα.	22.
23.	23. *Καὶ ἐν τοῖς προσοχθίσμασιν αὐτῶν, καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἀσθενείαις αὐτῶν.	23.
25.	25. Vacat.	25. * Καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν, καὶ οἱ υἱοὶ τῶν υἱῶν αὐτῶν.
26.	26. Vacat.	26. * Καὶ δώσω αὐτοὺς καὶ πληθυνῶ αὐτούς.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1.	1. Et eduxit me in spiritu Dominus. Alius, et eduxit me in spiritu Domini.	1.
9.	9. A quatuor ventis veni. Et insuffla in mortuos istos.	9.
10. Exercitus magnus.	10. Synagoga multa.	10. Exercitus magnus.
12.	12. Vos de monumentis vestris. Alius, vos de sepulcris vestris, populus meus.	12.
22.	22. Eorum. Al., omnium ipsorum in regem.	22.
23.	23. Et in offendiculis eorum, et in omnibus impietatibus eorum.	23.
25.	25. Vacat.	25. Et filii eorum, et filii filiorum eorum.
26.	26. Vacat.	26. Et dabo eos, et multiplicabo eos.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVII Ezechielis.

σφόδρα semel. [C. συναγωγή πολλή σφόδρα * σφόδρα. : Apud S. Hier., vehementer nimis. Hebr., virtus magna valde valde. DRACH.]

V. 11. C. αὐτοὶ λέγουσι, absque καί, quod deest etiam in Hebr. et Vulg. DRACH.

V. 12. Ἄλλος, ὁμᾶς ἐκ τῶν etc. Drusius. [C. ἐκ τῶν μνημάτων ὁμῶν, * λαός μου : Apud S. Hier., de sepulcris vestris, populus meus. Et superius C. καὶ εἶπον * πρὸς αὐτούς. : Τάδε λέγει Κύριος Κύριος. DRACH.]

V. 13. C. * καὶ γινώσκεισθε : ὅτι... τοῦ ἀναγαγεῖν με * ὁμᾶς : ἐκ τῶν τάφων * ὁμῶν, : λαός μου. DRACH.

V. 14. C. Καὶ δώσω τὸ πνεῦμά μου... ὅτι ἐγὼ Κύριος ἐλάλησα καὶ ποιήσω, λέγει Κύριος Κύριος. IDEM.

V. 16. C. * καὶ σὺ, : ὑπὲρ ἀνθρώπου (Hebr. et Vulg., et tu filii hominis), λάβε σεαυτῷ ῥάβδον * μίαν, : (Hebr. et Vulg., lignum unum)... καὶ γράψῃς ἐπ' αὐτήν (Hebr. et Vulg., et scribe

super illud). IDEM.

V. 17. C. τοῦ δεῖναι + αὐτάς. Etiam VM αὐτάς. IDEM.

V. 18. C. οἱ υἱοὶ τοῦ λαοῦ σου, * λέγοντος : (Hebr., dicendo), οὐκ ἀναγγελεῖς (etiam Hebr. in futuro tempore) ἡμῖν. IDEM.

V. 19. C. τάδε λέγει Κύριος Κύριος ... εἰς ῥάβδον μίαν, * καὶ ἔσονται μία (Hebr. et Vulg., unum, et erunt unum) ἐν τῇ χειρὶ Ἰούδα. IDEM.

V. 21. C. ita : ἀπὸ + πάντων : (deest in Hebr.) τῶν περικύκλων αὐτῶν. IDEM.

Ad versum 22. Drusius, εἰς ἔθνος ἐν. Ubi LXX ἐν omitunt ob concursum ἐν præpositionis sequentis. Quod monuisse satis erit. [C. εἰς ἔθνος ἐν. Apud S. Hier., Hebr. et Vulg., in gentem unam. DRACH.]

Ibid. πάντων αὐτῶν εἰς βασιλέα. Sic legit Theodoretus. Verisimileque est sic olim habuisse LXX Interpretes : Hieronymus quippe in LXX legit, omnium istorum in regem. [Ita etiam Theodoretus. C. καὶ ἀρχῶν εἰς ἔσται αὐτῶν * εἰς βασιλέα, : Dr.]

V. 23. * Kal ἐν τοῖς προσοχίσμασιν etc. Ms. Jes. [Eadem habet C sub asterisco. Apud S. Hier., et in offendiculis suis, et in omnibus impietatibus suis. DRACH.]

V. 24. C, ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ ποιμὴν εἰς ἔσται

πάντων * αὐτῶν, : Quæ omnia ita in Hebr. Da.]

V. 25. A., Θ., καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν etc. Ms. Jes. [C eadem habet sub asterisco, et insuper addit, ἕως αἰῶνος. Hebr. et Vulg., in sempiternum. Apud S. Hier., filii eorum, et filii filiorum eorum usque in

EZECHIELIS CAPUT XXXVIII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
וְשָׂא רֹאשׁ כֶּשֶׁף וְחֹבֶל 2 ו' סύ- ρος, κεφαλῆς.	2.	2. Ἀρχοντα κεφαλῆς Μοσὸχ καὶ Θοβέλ.
וְשׁוּבְתִיךְ וְנָתַתִּי חַיִּים בְּלִחְיֶיךָ 4 קוֹל רֹב צֶנֶה וּכְמֵן חַפְשֵׁי חַיִּים כֻּלָּם	4.	4.
5 פֶּרֶס כֶּשֶׁף וְפִיט אֹתָם כֻּלָּם כְּמֵן וְסִבֵּעַ	5.	5.
6 וְחֹדֶד כְּלִיאֲנַפִּי	6.	6.
9 כְּשֹׂאֵה	9.	9.
13 וְסִדְרֵי תִרְשִׁישׁ ו' Eθρ. καὶ δ Σύρος, ἑμποροὶ Θαρσεῖς.	13.	13.
וְכָל־כַּפְיֵיהֶם 17 הַנִּבְאִים	17.	17.
18 בְּאִפִּי	18.	18.
21 וְקִרְאֹתַי עָלָיו לְמַדְרֵי חַיִּים	21.	21.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Principem capitis Mosoch et Thubal. Syrus, capitis.	2. Principem capitis Mosoch et Thubal.	2. Principem capitis Mosoch et Thobel.
4. Et reducam te, et dabo hamos in maxillis tuis. Cætus multus scutum et clypeum, tenentes gladios omnes ipsi.	4. Et circumagam te, et ponam frenum in maxillis tuis. Multitudinem magnam, hastam et clypeum arripientium et gladium.	4.
5. Paras, Chus et Phuth cum eis, omnes ipsi clypeum et galeam.	5. Persæ, Æthiopes, et Libyes cum eis, omnes scutati et galeati.	5.
6. Et omnes alæ ejus.	6. Et universa agmina ejus.	6.
9. Quasi tempestas.	9. Quasi tempestas.	9.
13. Et negotiatores Tharsis. Hebr. int. et Syrus, idem. Et omnes leuunculi ejus.	13. Et negotiatores Tharsis. Et omnes leones ejus.	13.
17. Prophetantium.	17. Qui prophetaverunt.	17.
18. In ira mea.	18. In furore meo.	18.
21. Et vocabo super eum in cunctis montibus meis gladium.	21. Et convocabo adversus eum in cunctis montibus meis gladium.	21.

sempiternum. DRACH.]

Ibid. Drusius, ἀρχων αὐτῶν ἔσται, ubi LXX ἀρχων tantum habent. [Etiam C habet ἔσται, sed præmisso obelo, quia in Hebr. deest. DRACH.]

V. 26. 'A., Θ., καὶ δώσω αὐτοὺς etc. Ms. Jes. Ms.

vero Reg. et Drusius habent, καὶ τάξω αὐτοὺς etc. [Apud Theodor., καὶ τάξω αὐτοὺς etc. C, ✕ καὶ δώσω αὐτοὺς, καὶ πληθυνῶ αὐτοὺς, ; Apud S. Hier. et dabo eos, et multiplicabo eos. DRACH.]

EZECHIELIS CAPUT XXXVIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

V.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2. Ἀρχοντα Ῥώς, Μοσὸχ καὶ
Θοβέλ.

4.

2. Ἀρχοντα Ῥώς, Μεσὸχ καὶ
Θοβέλ.

4. Vacat.

2. Ἀρχοντα Ῥώς, Μοσὸχ καὶ
Θοβέλ.

4. ✕ Καὶ περιστρέψω σε, καὶ
δώσω χαλινὸν εἰς τὰς σιαγόνας σου.

5.

✕ Συναγωγὴ πολλή, πέλτας καὶ
ἀσπίδας, καὶ μαχαίρας πάντες αὐ-
τοὶ ἔχοντες.

5.

6.

5. Πέρσαι καὶ Αἰθίοπες, καὶ Αἴ-
θιοες, πάντες περικεφαλαίαις καὶ
πέλταις. Ἄλλος, Πέρσαι καὶ Αἰ-
θίοπες, καὶ Αἴθιοες μετ' αὐτῶν,
πάντες οὗτοι ἀσπίδας καὶ περικε-
φαλαίας ἔχοντες.

6.

9.

6. Καὶ πάντες οἱ περὶ αὐτόν.
Ἄλλος, καὶ πάντα τὰ ὑποστηρίγ-
ματα αὐτοῦ.

9.

15.

9. Ὡς νεφέλη. Ἄλλος, ὡς κατ-
αιγίς.

15.

17.

15. Ἐμποροὶ Καρχηδόνιοι.
Καὶ πᾶσαι αἱ κῶμαι αὐτῶν.

17.

18.

17. Vacat. Ἄλλος, τῶν προφη-
τευσάντων.

17.

21.

18. Vacat.

18. ✕ Ἐν ὀργῇ μου.

21. Καὶ καλέσω ἐπ' αὐτὸ καὶ πᾶν
φρόβον (sic). Ἄλλος, καὶ καλέσω
ἐπ' αὐτόν εἰς πάντα τὰ ὄρη μου
μάχαιραν.

21.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

2. Principem Ros, Mosoch et
Thobel.

4.

2. Principem Ros, Mesoch et
Thobel.

4. Vacat.

2. Principem Ros, Mosoch et
Thobel.

4. Et circumagam te, et ponam
frenum in maxillis tuis.

5.

Congregatio magna, peltas et
clypeos et gladios omnes hi ha-
bentes.

5.

6.

5. Persæ, et Æthiopes, et Libyes,
omnes galeis et peltis. Alius, Persæ
et Æthiopes, et Libyes cum ipsis,
omnes hi clypeos et galeas habentes.

6.

9.

6. Et omnes qui circa ipsum.
Alius, et omnia sustentacula ejus.

9.

13.

9. Quasi nubes. Alius, quasi
tempestas.

13.

17.

15. Negotiatores Carthaginen-
ses.

17.

18.

Et omnes villæ eorum.

18. In ira mea.

21.

17. Vacat. Alius, qui propheta-
verunt.

21.

18. Vacat.

21. Et vocabo super ipsum et
omnem timorem. Alius, et vocabo
super eum in omnes montes meos
gladium.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVIII Ezechielis.

V. 2. 'A., ἀρχοντα etc. Has omnes lectiones mutamur ex Theodoro, Drusio et ex Ms. Jes. Sic autem habet Hieronymus : « Porro quod in exercitu Gog, sive Magog, qui juxta LXX, Sym. et Th., princeps est Ros, Mosoch et Thubal : primam gentem Ros, Aquila interpretatur caput, quem et nos secuti sumus, ut sit sensus, principem capitis Mosoch et Thubal. » Theodoretus vero, τὸ δὲ ῥῶς, κεφαλὴν ὁ Σούρος ἠρμήνευσεν, καὶ ὁ Ἀκύλας δὲ κεφαλὴν Μοσὺχ, τὸ ῥῶς Μοσὺχ ἠρμήνευσεν. [C, ῥῶς, καὶ Μοσὺχ. DRACH.]

V. 3. C, ἐπὶ σὲ, Γῶγ, ἀρχοντα. Hebr. et Vulg., ad te, Gog, principem. DRACH.

V. 4. θ., καὶ περιστρέψω etc. Ms. Jes. [Eadem sub asterisco in C. Eadem pariter Theodoretus, nisi quod addit κυκλόθεν ante καὶ δώσω. Sed hoc κυκλόθεν non est in Hebr. DRACH.]

Ibid. ✕ συναγωγὴ etc. Drusius. In aliis libris legitur πέλτας, καὶ περικεφαλαιας, καὶ μαχαίρας ἀσπίδας. In O' edit. Rom., συναγωγὴ πολλή, πέλται καὶ περικεφαλαιαὶ καὶ μάχαιραι. [C, καὶ μάχαιραι ✕ πάντες ✕ αὐτοί, : duabus illuminantibus stellis, ut non

raro. Etiam apud Theodoretum, πάντες αὐτοί. Hebr., omnes ii. DRACH.]

V. 5. Ἄλλος, Πέρσαι etc. Drusius, καὶ Αἰθίοες. Theodoretus, καὶ Φούτ. In aliis legitur, καὶ Αἰθίοι, καὶ Αἰθίοες, καὶ Φρύγες. [C, καὶ Αἰθίοες ✕ μετ' αὐτῶν, : Etiam Theodor. legit μετ' αὐτῶν. DRACH.]

V. 6. Ἄλλος, καὶ πάντα etc. Drusius. [C et VM, οἶκος τοῦ θεργαμῆ.—Theodor. legit ut Alius noster, πάντα τὰ ὑποστηρίγμ. DRACH.]

V. 7. Pro ἡ συνηγμένη, C habet, οἱ συνηγμένοι. Hebr., qui congregati. DRACH.

Ad versum 8. Drusius alteram lectionem adfert corruptam, quæ nihil pene differt a LXX habeturque in notis edit. Romanæ his verbis : ἐτοιμασθήσῃ, καὶ ἐπ' ἐσχάτου τῶν ἑτῶν ἤξεις, καὶ ἤξεις εἰς γῆν, εἰς τὴν γῆν ἀπεστραμμένην ἀπὸ μαχαίρας, ἡθροισμένη ἀπὸ λαῶν πολλῶν. Sicque legitur apud Theodoretum. [Pro συνηγμένων, C, συνηγμένην. Hebr., congregatam. DRACH.]

V. 9. Ἄλλος, ὡς καταιγίς. Ms. Jes.

V. 11. C, ἤξω ἐφ' ἡσυχάζοντας ἐν ἡσυχίᾳ, absque

EZECHIELIS CAPUT XXXIX.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAZ.
דביתו קשור 3	3.	3.
ושהיה ראש בבגיו 6	6.	6.
9 ובעדד השיוק בנשק ובחן רצה בקשת ובחצים ובמקל יד ובחרם	9.	9.
11 קדמת היה	11.	11.
12 וקברד שם	12.	12.
13 יהיה להם לשם יום הבדד	13.	13.
14 יבדילו	14.	14.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Et percutiam arcum tuum.	3. Et percutiam arcum tuum.	3.
6. Et mittam ignem in Magog.	6. Et immittam ignem in Magog.	6.
9. Et succendent, et comburent in armatura, et clypeum et scutum in arcu et in sagittis, et in baculo manus, et in lancea.	9. Et succendent, et comburent arma, clypeum, et hastas, arcum et sagittas, et baculos manuum, et contos.	9.
11. Ad orientem maris.	11. Ad orientem maris.	11.
12. Et sepelient ibi.	12. Et sepelient ibi.	12.
13. Et erit eis in nomen dies in qua glorificabor.	13. Et erit eis nominata dies in qua glorificatus sum.	13.
14. Seligent.	14. Constituent.	14.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVIII Ezechielis.

τῇ, quod neque habet VM. Et in fine versus, οὐκ εἰσὶν αὐταῖς. DRACH.

V. 12. C, χεῖράς μου εἰς γῆν (Hebr. non habet terram) ἡρημωμένην, ἢ κατοικισθῇ (sic, et male, et VM, κατοικισθῇ, pro κατοικ.), καὶ ἐπὶ ἔθνος.... κτήσεις καὶ ὑπαρξίν. Etiam apud Theodor. additur ὑπαρξίν, substantiam. Hebr., et possessionem. IDEM.

V. 13. Ὁ Ἐβρ. καὶ ὁ Σύρος, ἔμποροι θαρσεῖς. Theodoretus.

Ibid. Θ., καὶ πᾶσαι αἱ κῶραι αὐτῆς. Drusius. Sic autem Hieronymus loquitur: « Ut autem pro *catulis lionum*, qui Hebraice dicuntur CHAPHIR, LXX et Theod. ponerent *villas*, error perspicuus est. Si enim per *Chi* litteram scribas, appellatur *catulus leonis*; sin autem cum *ce*, qui Hebraice dicitur *Coph*, *ager* appellatur et *villa*. » Sic restituit Martianeus noster ex mss. quorum unus Sangermannensis habet *cum ce*, Editi *per ce*. [Palam liquet hunc S. Hieronymi locum aliquid passum esse vitio amanuensium. Etenim *catulus leonis* Hebraice dicitur, *ךפיר*, *chephir*, et *villa* vel *pagus*, *עב*, *chaphar*. Utraque nuncupatio per idem elementum *ç*.

— Lamb. Bos: Ag. et Sym., καὶ πάντες οἱ σκύμνοι, *catuli leonis*, αὐτῶν. — C, Σαβὰ, καὶ Δαδάν. In fine commatis, post σκύλα, addit μεγάλη. Hebr., *spolium magnum*. DRACH.]

V. 14. In fine commatis, pro ἐγερθήτη, quidam et Theodor., γνώση. Hebr., cognosces. DRACH.

V. 16. C, ἐνώπιον αὐτῶν καὶ Γώγ. Hebr., in oculis eorum, Gog. IDEM.

V. 17. Ἄλλος, τῶν προφητευσάντων. Tacet Montf. unde sit expiscatus; sed juxta ed. Rom. est apud Theodor. Habet etiam C, priusnotato asterisco. — Pro ἀναγαγεῖν, C, ἀγαγεῖν. IDEM.

V. 18. Θ., ἐν ὀργῇ μου. Ms. Jes. [Ita etiam C sub asterisco. DRACH.]

V. 20. C, καὶ σεισθήσονται ἀπὸ προσώπου μου. Hebr. et Vulg., et commovebuntur a facie mea. DRACH.

V. 21. Ἄλλος, καὶ καλέσω etc. Drusius. [C, Καὶ καλέσω ἐπ' αὐτὸν πάντα φόβον μαχαίρας, λέγει Κύριος Κύριος. DRACH.]

V. 25. C expungit obelo ÷ καὶ ἐνδοξασθήσονται, quia non est in Hebr. veritate. DRACH.

EZECHIELIS CAPUT XXXIX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

3.	3. Καὶ ἀπολῶ τὸ τόξον σου. Ἄλλος, καὶ ἀποτινάξω τὸ τόξον σου.	3.
6.	6. Καὶ ἀποστελῶ πῦρ ἐπὶ Γώγ. Ἄλλος, καὶ ἀποστελῶ πῦρ εἰς Μαγώγ.	6.
9.	9. Καὶ καύσουσιν ἐν τοῖς ὅπλοις, πέλταις καὶ κόντοις, καὶ τόξοις, καὶ τοξεύμασι, καὶ ῥάβδοις χειρῶν καὶ λόγχαις. Ἄλλος, καὶ ἐκκαύσουσι καὶ ἀνάψουσιν ἐν τοῖς ὅπλοις, θυρεοῖς καὶ πέλταις, καὶ τόξοις, καὶ βέλεσι καὶ βακτηρίαις χειρῶν, καὶ λόγχαις.	9. καὶ ἐκκαύσουσιν καὶ καύσουσι ἐν τοῖς ὅπλοις, πέλταις....
11.	11. Πρὸς τῇ θαλάσῃ. Ἄλλος, ἐξ ἀνατολῆς τῆς θαλάσσης.	11.
12.	12. Κατορύξουσιν ἐκεῖ. Ἄλλος, καὶ θάψουσιν ἐκεῖ.	12.
13.	13. Καὶ ἔσται αὐτοῖς ὀνομαστή, ἡ ἡμέρα ἐδοξάσθη. Ἄλλος, καὶ ἔσται αὐτοῖς εἰς ὄνομα ἡ ἡμέρα, ἐν ᾗ ἐνδοξασθήσονται.	13.
14.	14. Διαστελοῦσι. Ἄλλος, ἀποστελοῦσι.	14.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

3.	3. Et perdam arcum tuum. Al., et executiam arcum tuum.	3.
6.	6. Et emittam ignem in Gog. Al., et immittam ignem in Magog.	6.
9.	9. Et succedent in armis, peltis, et contis, et arcubus, et sagittis, et baculis manuum, et lanceis. Alius, et comburent, et incendent in armis, et seutis, et peltis, et arcubus, et jaculis, et baculis manuum, et lanceis.	9. Et incendent et comburent in armis, peltis...
11.	11. Ad mare. Al., ex oriente maris.	11.
12.	12. Et defodient ibi. Al., et sepelient ibi.	12.
13.	13. Et erit eis nominata, qua die glorificatus fuerit. Al., et erit eis in nomen dies, in quo glorificabor.	13.
14.	14. Secernent. Alius, mittent.	14.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ελληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
המונה 16	16.	16.
אילים כרים ועוזים פרים כריאי בשן כלם 18	18.	18.
כאריצת איביום 27	27.	27.
ונבסדים אלאדכותם ולא- אחזיר עד כום שם 28	28.	28.
אדדחוי 29	29.	29.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
16. Hamona.	16. Hamona.	16.
18. Arietum, agnorum et hircorum, vitulorum bubalorum Basan, cunctorum ipsorum.	18. Arietum, et agnorum, et hircorum, taurorumque et altitilium, et pinguium omnium.	18.
27. De terris inimicorum suorum.	27. De terris inimicorum suorum.	27.
28. Et congregarem eos ad terram suam, et non relinquam ultra ex eis ibi.	28. Et congregaverim eos super terram suam et non derelinquam quempiam ex eis ibi.	28.
29. Spiritum meum.	29. Spiritum meum.	29.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIX Ezechielis.

V. 1. C, τάδε λέγει Κύριος Κύριος. Mox, Μοσόχ. DRACH.

V. 2. C, καὶ ἀναδιδάσω. IDEM.

V. 3. Ἄλλος, καὶ ἀποτινάξω etc. Drusius.

V. 4. C, ἐπὶ τὰ ὄρη Ἰσραήλ, absque altero τὰ Rom. editionis. DRACH.

V. 5. C, ἐπὶ πρόσωπον, et λέγει Κύριος Κύριος. IDEM.

V. 6. Ἄλλος, καὶ ἀποστελῶ etc. [Non indicat Montf. unde deprompserit istam lectionem Græcam, quam Drusius non exhibet. Edit. Rom. tantum : « In plerisque Magog. » C, ἐπὶ Μαγώγ. DRACH.]

V. 8. Pro (ἡμέρα) ἐν ᾗ, Theodor., ἦν. Hebr., quam. DRACH.

V. 9. Θ., καὶ ἐκχαύσουσι etc. Ms. Jes. Alteram vero lectionem addfert Drusius. [C, καὶ ἐκχαύσουσι, καὶ καύσουσιν etc. DRACH.]

V. 10. C, ἀλλὰ τὰ ὅπλα. Et in fine commatis, λέγει Κύριος Κύριος. DRACH.

V. 11. Ἄλλος, ἐξ ἀνατολῆς etc. Drusius. [Est lectio apud Theodoretum. DRACH.]

V. 13. Ἄλλος, καὶ θάψουσιν ἐκεί. Idem. [Sic etiam pro duobus κατορύξουσιν proxime sequentis versus, Alii θάψουσι. DRACH.]

V. 13. Ἄλλος, καὶ ἔσται αὐτοῖς εἰς ὄνομα etc. Idem. Editio Romana, ὀνομαστόν. [Etiam C et VM ὀνομαστόν. Alius lectio est apud Theodoretum. In fine commatis C, Κύριος Κύριος. DRACH.]

V. 14. Ἄλλος, ἀποστελοῦσι. Ms. Jes. qui mox habet πᾶσαν ante τὴν γῆν. [C, ἐπιπορευομένους πᾶσαν τὴν γῆν, θάψαι καὶ τοὺς παραπορευομένους, prætereuntes. In notis ed. Rom. : « In plerisque, μετὰ τῶν περιερχομένων, cum circumeuntibus. » In ed. Rom. et VM desideratur. Hebr. et cum transeuntibus, et τοὺς transeuntes verti potest. In fine commatis C, καὶ ζητήσουσι. Sed Hebr. non habet καὶ. DRACH.]

EZECHIELIS CAPUT XL.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ελληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
יבא אתי שמה : במראות אלהים בראש השנה 1	1.	1.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. In capite anni. Et adduxit me illuc. In visionibus Dei.	1. In exordio anni. Et adduxit me illuc. In visionibus Dei.	1.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

16. 16. Πολυάνδριον. "Αλλος, Ἀμω-
νά.
18. 18. Κριούς, καὶ μόσχους καὶ
τράγους, καὶ οἱ μόσχοι ἐστεατω-
μένοι πάντες. "Αλλος, κριῶν καὶ
μόσχων, καὶ τράγων, καὶ ἀρνῶν,
καὶ ταύρων ἐστεατωμένων πάντων.
27. 27. Ἐκ τῶν χωρῶν τῶν ἐθνῶν.
"Αλλ., ἐκ τῶν χωρῶν τῶν ἐχθρῶν
αὐτῶν.
28. 28. 28. *Vacat.* "Αλλ., ✕ καὶ συνάξω
αὐτοὺς ἐπὶ τὴν γῆν αὐτῶν, καὶ οὐ
καταλείψουσιν ἐτι ἀπ' αὐτῶν ἐκεῖ.
"Αλλος, καὶ οὐ καταλείψω ἀπ' αὐ-
τῶν οὐκέτι.
29. 29. Τὸν θυμὸν μου. "Αλλος, τὸ
πνεῦμά μου.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

16. 16. Polyandrion. *Al.*, Amona.
18. 18. 18. Arietes, et vitulos et hircos,
et vituli adipati omnes. *Al.*, arie-
tum et vitulorum, et hircorum et
agnorum, et taurorum adipato-
rum omnium.
27. 27. De terris gentium. *Alius*, de
terris inimicorum suorum.
28. 28. 28. *Vacat.* *Alius*, et congregabo
eos in terram suam, et non de-
relinquent amplius eorum quem-
piam ibi. *Al.*, et non derelinquam
amplius eorum quempiam.
29. 29. Furorem meum. *Alius*, spi-
ritum meum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIX Ezechielis.

V. 15. C, οἰκοδομήσει παρ' αὐτὸ (sic) σημεῖον ἕως
ἔτου θάψουσιν αὐτὸ οἱ θάπτοντες εἰς τὸ Γε' τὸ πολυάν-
δριον τοῦ Γωγ. Nobilius : « In multis est τόγς. Dr.

V. 16. "Αλλος, Ἀμωνά. Quod cum aspirata seri-
bendum putat Drusius, qui hæc Hieronymi loca
adfert : « Nomen autem civitatis appellari *Amona*,
quæ Græce dicitur πολυάνδριον, hoc est, *multitudo*
hominum sepulorum. » Rursum : « Sepulcrum Gog
non erit in montibus, sed in depressis vallibus et
in confragosis locis, quæ Hebraice appellantur *Gai*
sive *Gæ*. » Et mox : « Nomen autem civitatis.....
appellabitur *Amona*, sive *polyandron*. » Idem.

V. 17. C, Καὶ σὺ οὐκ ἀνθρώπου· τάδε λέγει Κύριος
Κύριος· εἰπὼν παντὶ... συνάχθητε ἀπὸ πάντων·
(Hebr. non habet *omnibus*) τῶν περικύκλω ἐπὶ τὴν
θοῤῥάν μου ἦν ✕ ἐγώ· (Hebr., ego) τέθουκα etc.
Idem.

V. 18. "Αλλος, κριῶν καὶ μόσχων etc. Drusius.
Hic invertuntur quædam : sic enim Hebraica series

postularet, κριῶν, καὶ ἀρνῶν, καὶ τράγων, καὶ μό-
σχων etc.

V. 20. C non habet καὶ ante γίγαντα, neque
Hebr. Et in fine commatis Κύριος Κύριος. Drach.

V. 25. C, Νῦν ἀναστρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν Ἰα-
κώβ. Ed. Rom. : « Illud in (Jacob) abest a pleris-
que. » Hebr. et Vulg., reducam captivitatem Jacob.
Idem.

V. 26. C, τὴν ἀτιμίαν ἑαυτῶν. Drusius.

V. 27. "Αλλος, ἐκ τῶν χωρῶν τῶν etc. Idem.

V. 28. ✕ Καὶ συνάξω etc. Ms. Jes. et Drusius.
[C ita : ✕ καὶ συνάξω αὐτοὺς ✕ ἐπὶ τὴν γῆν αὐτῶν,
καὶ οὐ καταλείψω οὐκέτι ἀπ' αὐτῶν ἐκεῖ. Drach.]

V. 29. "Αλλος, τὸ πνεῦμά μου. Drusius. Ubi LXX,
τὸν θυμὸν μου, quam τῶν Ο' interpretationem me-
morat Hieronymus, aitque RUHI non *furorem*
meum, sed *spiritum meum* significare. [C, ἀνθ' οὗ
ἔξῃχα τὸν θυμὸν μου. Drach.]

EZECHIELIS CAPUT XL.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. 1. Ἐν τῷ πρώτῳ μηνί.
✕ Καὶ ἤγαγέν με ἐκεῖ ἐν ὁράσει
Θεοῦ.
1. 1. [Ἐν νέῳ ἔτει.]

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1. 1. In primo mense.
Et adduxit me illuc in visione
Dei.
1. In novo anno.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΤΑΑΣ.

2 מנב
3 ביה וקטו הכוזה וזמא עכו
בשע

5 דסכו
אדרחוב הבנין
וקכוזה
6 ועל בועלות
קך
7 וקך

8 Ὁ Σῦρος, τὴν κυκλίδα.
9 אדרחוב השער
ואילו

10 וזמא השער ודך וקכו

11 השער

12 הנבל לפני ותאוח אכות-אחז

דחמ
14 ואיל-איל ודחמ
15 על-לפני אים השער
16 ודחמ אכות
דחמים
אליהם

לאלכות
17 לשכח

VERSIO HEBRAICI TEXT.

2. A meridie.

3. In manu ejus, et calamus mensurae: et ipse stans in porta.

5. Murus.

Latitudinem aedificii.

Et altitudinem.

6. Et ascendit in gradus ejus.

Limen.

7. Et limen.

Vestibulum. Syrus, cancellum.

9. Vestibulum portae.

Et postes ejus.

10. Et thalami portae viam orientis.

11. Portae.

12. Et terminum ante thalamos cubito uno.

Et thalamus.

14. Et ad postem atrii.

15. Super faciem vestibuli portae.

16. Et fenestras clausas.

Thalamis.

Postibus eorum.

In vestibulis.

17. Cubicula.

2.

3.

5.

6.

7.

9.

10.

11.

12.

14.

15.

16.

17.

VULGATA LATINA.

2. Ad Austrum.

3. In manu ejus, et calamus mensurae in manu ejus: stabat autem in porta.

5. Murus.

Latitudinem aedificii.

Et altitudinem.

6. Et ascendit per gradus.

Limen.

7. Et limen.

Vacat.

9. Vestibulum portae.

Et frontem.

10. Porro thalami portae ad viam orientalem.

11. Portae.

12. Et marginem ante thalamos cubiti unius.

Thalami autem.

14. Et ad frontem atrium.

15. Et ante faciem portae.

16. Et fenestras obliquas.

Thalamis.

Postibus eorum.

In vestibulis.

17. Gazophylacia

2. Ἐξέναντι τοῦ βορρᾶ.

3. ✕ Ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, (καὶ κάλαμος μέτρου) καὶ αὐτὸς εἰστέχει ἐπὶ τὴν πύλην.

5. Τείχος.

Τὸ πλάτος τῆς οἰκοδομῆς.

Καὶ ἀνάστημα.

6.

Πρόθυρον.

7. Καὶ πρόθυρον.

9.

10.

11.

12. Στηριγμάτων.

14. Καὶ κρῶμα...

15.

16.

Στήριγμα.

17. Γαζοφυλάκια.

AQUILA.

2. Ex adverso Aquilonis.

3. In manus ejus, (et calamus mensurae) et ipse stabat in porta.

5. Murus.

Latitudinem aedificii.

Et altitudinem.

6.

Vestibulum.

7. Et vestibulum.

9.

10.

11.

12. [Ante] sustentacula.

14. Et frontem (atrii).

15. Ante faciem postium portae.

16.

Sustentaculum.

17. Gazophylacia.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2. 'Απὸ νότου ἀπὸ μεσημβρίας.
3.

5. Περίβολος.

Τὸ πλάτος τῆς οἰκοδομῆς.

Καὶ ἀνάστημα.

6. Καὶ ἀνέβη δι' ἀναβαθμῶν.
Οὐδὲν.

7. Καὶ οὐδὲν.

Πρόπυλον.

9. Πρόπυλον τῆς πυλῶνος.

10. Αἱ δὲ παραστάδες τῆς θύρας
ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν ἀνατολικήν.

11.

12. Καὶ ὄριον ἔμπροσθεν τῶν
παραστάδων πῆχους ἑνός.

Καὶ αἱ παραστάδες.

14. Καὶ παραστάσεις.

15. . . .

16. Καὶ πεφραγμέναι τοξικαί.

Παραστάδας.

Ταῖς περιστάσεσι.

Ταῖς περιστάσεσι.

17. Ἐξέδρας.

SYMMACHUS.

2. Ab Austro a meridie.

3.

5. Septum.

Latitudinem ædificii.

Et altitudinem.

6. Et ascendit per gradus.

Limen.

7. Et limen.

Antiliminare.

9. Vestibulum portæ.

10. Postes autem januæ ad viam
orientalem.

11.

12. Et terminum ante postes
cubiti unius.

Et postes.

14. Et parastases, vel postes.

15. Contra faciem vestibuli
portæ.

16. Et munitæ arcuatæ.

Postes.

Circumstantiis.

Circumstantiis.

17. Exedras.

2. Ἀπέναντι.

3. Καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἦν σπαρ-
τίον οἰκοδόμων, καὶ χάλαμος μέ-
τρον, (ἄλλως, μέτρου,) καὶ αὐτὸς
εἰστέκει ἐπὶ τῆς πύλης.

5. Περίβολος.

Τὸ προτείχισμα.

Καὶ τὸ ὕψος.

6. Ἐν ἑπτὰ ἀναβαθμοῖς.

7.

Αἰλᾶμ.

9. Αἰλᾶμ τοῦ πυλῶνος.

Καὶ τὰ αἰλεῦ. Ἄλλος, τὸ περὶ
αὐτό. Ἄλλος, τῆς πύλης στήριγμα.

10. Καὶ τὰ θεὰ τῆς πύλης.

11. Τοῦ πυλῶνος. Ἄλλως, τοῦ
προπυλαίου.

12.

Καὶ τὸ θεῖ.

14.

15. Καὶ τὸ αἰθριον τῆς πύλης.

16. Καὶ θυρίδες κρυπταί.

Τὸ θεεῖμ.

Τοῖς αἰλαμῶθ. Ἄλλως, τὰ αἰ-
λᾶμ.

Ἐπὶ τὰ αἰλᾶμ.

17. Παστοφόρια.

LXX INTERPRETES.

2. E regione.

3. Et in manu ejus erat funi-
culus cæmentariorum, et calamus
mensura (aliter, mensuræ), et
ipse stabat in porta.

5. Septum.

Antemurale.

Et altitudinem.

6. In septem gradibus.

7.

Ælam.

9. Ælam portæ.

Et æleu. Al., quod circa eum.
Al., portæ sustentaculum.

10. Et thee portæ.

11. Portæ. Aliter, vestibuli.

12.

Et ipsum thee.

14.

15. Et sub divo portæ.

16. Et fenestræ absconditæ.

Theim.

Ælammoth. Aliter, ælam.

Super ælam.

17. Pastophoria.

2. Ἀπὸ νότου ἀπὸ μεσημβρίας.

3. ✕ Ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, (καὶ
χάλαμος μέτρου) καὶ αὐτὸς εἰστέ-
κει ἐπὶ τὴν πύλην.

5. Τεῖχος.

6.

Πρόθυρον.

7. Καὶ πρόθυρον.

9.

10.

11.

12. ✕ Πήχεος ἑνός.

14.

15.

16.

17.

THEODOTIO.

2. Ab Austro a meridie.

3. In manu ejus, (et calamus
mensuræ) et ipse stabat in porta.

5. Murus.

6.

Vestibulum.

7. Et vestibulum.

9.

10.

11.

12. Cubiti unius.

14.

15.

16.

17.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

AKYTAAS.

ורצפה עשו לחצר סביב סביב

...Κύκλω ✕ κύκλω.

21 ורחבו ורחבו

21.

21. Παρσάδας.

ואילו

22.

ואלמו

22 ובמעלות

22.

ואלמו

24.

24 ודך ודחם

24.

אלו

Τὰ στηρίγματα αὐτῆς.

29 ואלמו סביב סביב

29.

29. Καὶ τῷ αἰλαμῶθ κύκλω
✕ κύκλω.

32 אל-החצר הפנימי דרך הקדים

32.

32.

34 לחצר החיצונה

34.

34.

38 שם ידודו אוד-העלה

38.

38.

39 ובאלם השער שנים שלחנות

39.

39.

בסו ושנים שלחנות ספה

העלה והחכותא

40 ואל-הכותף כדוצה לעלה לפתח השער

40.

40. Καὶ πρὸς τῇ ὀμῃ τῇ ἐξω-
θεν, τῇ ἀναβαινούσῃ πρὸς τὴν θύ-
ραν τῆς πύλης.

43 והשפתים

43.

43. 1. Ἐπιστάσεις. 2. χεῖλη.

45 זה והלשח

45.

45. Τὸ γαζοφυλάκιον.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

Et pavimentum factum atrio circum.

Et pavimentum stratum lapide per circuitum.

Circum circa.

21. Et latitudinem ejus, et thalami ejus.

21. Quam in latitudine. Et thalamos ejus.

21. Postes.

Et postes ejus.

Et frontem ejus.

Et vestibula ejus.

Et vestibulum ejus.

22. Et in gradibus.

22. Et graduum.

22.

Et vestibula ejus.

Et vestibulum.

24. Viam austri.

24. Ad viam australem.

24.

Postes ejus.

Frontem ejus.

Sustentacula ejus.

29. Et vestibula ejus circum.

29. Et vestibulum ejus in circuitu.

29. Et aëlammoth circum circa.

32. Ad atrium interius via orientis.

32. In atrium interius per viam orientalem.

32.

34. Atrio exteriori.

34. Atrii exterioris.

34.

38. Ibi abluent holocaustum.

38. Ibi lavabunt holocaustum.

38.

39. Et in vestibulo portæ, duæ mensæ hinc, et duæ mensæ inde.

39. Et in vestibulo portæ, duæ mensæ hinc, et duæ mensæ inde.

39.

Holocaustum et sacrificium pro peccato.

Holocaustum et pro peccato.

40. Et ad humerum extra gradum ad ostium portæ.

40. Et ad latus exterius, quod ascendit ad ostium portæ.

40. Et ad latus exterius, quod ascendit ad ostium portæ.

43. Et cremathræ.

43. Labia.

43. 1. Epistases. 2. labia.

45. Hoc cubiculum.

45. Gazophylacium.

45. Gazophylacium.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

* Καὶ περίστυλα πεποιημένα
τῆς αὐλῆς κύκλω.

21.

Καὶ ὑπερόχσις.

22.

24. Εἰς λίβα.

Τὰ περὶ αὐτήν.

29.

32.

34.

38

39.

40. Καὶ πρὸς τῇ ὡμίᾳ τῇ ἐξω-
θεν, τῇ ἀναβαινώσει πρὸς τὴν θύ-
ραν τῆς πόλεως.

43. Χεὶλη.

45. Ἡ ἐξέδρα.

SYMMACHUS.

Et intercolumnia facta atrii
circum.

21.

Et eminentia.

22.

24. Ad africanum.

Quæ circa cam.

29.

32.

34. Atrii interioris.

38.

39.

40. Et ad latus exterius, quod
ascendit ad ostium portæ.

43. Labia.

45. Exedra.

Καὶ περίστυλα.

21. Καὶ τὸ πλάτος * αὐτῆς :
καὶ τὸ θεῖ.

Καὶ τὸ αἰλεῦ. Οἱ Γ', καὶ τὰ ὑπέρ-
θυρα.

Καὶ τὰ αἰλαμῶθ.

22. Καὶ κλιμακτῆρσιν. * Ἄλλος,
καὶ βαθμοῖς.

Καὶ τὰ αἰλαμῶθ (aliter, αἰλου-
μῶν). * Ἄλλος, καὶ πρόπυλον.

24. Κατὰ νότον. * Ἄλλος, κατὰ
τὴν ὁδὸν τὴν πρὸς νότον.

Τὰ αἰλεῦ.

29. Καὶ τῷ αἰλαμῶθ κύκλω.

32. Εἰς τὴν πόλιν τὴν βλέπουσαν
κατὰ ἀνατολάς. * Ἄλλος, εἰς τὴν
αὐλὴν τὴν ἐσωτέραν ὁδῷ κατ' ἀνα-
τολάς.

34. Εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐσωτέραν.

38. Vacat.

39. Ἐν δὲ τῷ αἰλᾷ τῆς πόλεως +
τῆς δευτέρας * δύο τράπεζαι ἐνθεν
καὶ δύο τράπεζαι ἐνθεν.

Vacat.

40.

43.

45. Ἡ ἐξέδρα.

LXX INTERPRETES.

Et intercolumnia.

21. Et latitudinem ejus, et
thee.

Et æleu. Tres interpr., et su-
perliminaria.

Et ælamoth.

22. Et gradibus. *Alius, idem.*

Et ælammoth. *Alius, et antili-
minare.*

24. Ad austrum. *Alius, ad viam
quæ ad austrum.*

Æleu.

29. Et ælammoth circum.

32. In portam respicientem ad
orientem. *Alius, in atrium interius
via ad orientem.*

34. In atrium interius.

38. Vacat.

39. In ælam vero portæ secundæ
duæ mensæ hinc, et duæ mensæ
inde.

Vacat.

40.

43.

45. Exedra.

* Καὶ περίστυλα πεποιημένα
τῆς αὐλῆς κύκλω * κύκλω.

21. Παραστάδας.

22.

24

29. Καὶ τῷ αἰλαμῶθ κύκλω
* κύκλω.

32.

34.

38. * Ἐκεῖ πλουνοῦσι τὴν ὀλο-
καύτωςιν.

39.

* Τὴν ὀλοκαύτωςιν καὶ τὰ ὑπὲρ
ἀμαρτίας.

40.

43. Χεὶλη.

45. Ὁ θάλαμος.

THEODOTIO.

Et intercolumnia facta atrii cir-
cum circum.

21. Postes.

22.

24.

29. Et ælammoth circum cir-
cum.

32.

34.

38. Ibi lavabunt holocaustosin.

39.

Holocaustosin et quæ pro pec-
cato.

40.

43. Labia.

45. Thalamus.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

AKYAAE.

מִן הַיָּמִים אֲשֶׁר הָיוּ לָנוּ 49.

49.

49. 1. . . . 2. . . .

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

49. Et in gradibus quibus
ascendit ad illud.49. Et octo gradibus ascende-
batur ad eam.49. 1. Et gradibus in quibus
ascendebatur ad eam. 2. Gradibus
undecim.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XL Ezechielis.

V. 1. Hieronymus : « Qui (Theodotio) in eo loco ubi nos posuimus, in exordio anni, interpretatus est, in novo anno, decima mensis. Novus autem annus apud Hebræos vocatur mensis septimus, qui apud eos habet vocabulum, THESRI. » [C. + Kal ἐγένετο : (deest in Hebr.) ἐν τῷ εἰκοστῷ πέμπτῳ ἔτει... ἐν τῷ τεσσαρικαίδεκάτῳ. (VM, 2 m. τεσσαρισκ. Adi Maji spicilegium Rom. T. 2. fin.) DRACH.]

Ibid. ✕ Καὶ ἤγαγεν etc. Ms. Jes. Hæc porro habentur in edit. Rom. ubi ἐξελ non adest. [C. καὶ ἤγαγε με ✕ ἐξελ : DRACH.]

V. 2. Hieronymus : « LXX et Aq. e regione et ex adverso Aquilonis. Th. et Symm. vergentis ad Austrum. » Interpretum lectionem Græcam mutuamur ex codice Regio. [C tantum sequentia habet hoc in versu : ἐν ὁράσει Θεοῦ, καὶ ἤγαγε με ἐπ' ὄρους ὑψηλοῦ σφόδρα, καὶ ἐπ' αὐτοῦ ὥστε οἰκοδομῇ πόλεως ἀπέναντι. Quæ autem hic desiderantur habentur in Hebr. et in LXX nostris. DRACH.]

V. 3. 'A., Θ., ἐν τῇ χειρὶ etc. Ms. Jes. ubi illud, καὶ κάλαμος μέτρον, omittitur. [In C prænotatur obelo + στίλβοντος, : quia non adest in Hebr. — Mox, καὶ κάλαμος μέτρον ✕ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, : DRACH.]

V. 4. C, καὶ εἶπεν πρὸς με ὁ ἀνὴρ + Ἐώρα-
κας, : (deest in Hebr.) υἱὲ ἀνθρώπου, ὡς τοῖς ὀφθαλ-
μοῖς σου, καὶ ἐν τοῖς ὡσὶ σου ἄκουε, καὶ τάξον +
εἰς : (abest ab Hebr.) τὴν καρδίαν σου πάντα etc.
DRACH.

V. 5. 'A., Θ., τεῖχος. Σ., Ὁ, περίβολος. Hieron. :
« Pro muro, quem Aq. et Th. interpretati sunt,
Sym. et LXX posuere περίβολον. »

Ibid. 'A., Σ., τὸ πλάτος τῆς οἰκοδομῆς. Drusius.
Regius vero codex pro τῆς οἰκοδομῆς, habet τῶν
ἀναβαθμῶν.

Ibid. 'A., Σ., καὶ ἀνάστημα. Drusius.

V. 6. Σ., καὶ ἀνέβη etc. Drusius. In hunc locum
Hieron. : « Propterea per gradus ingreditur, imo
conscendit, quos soli LXX septem nominant : cum
et in Hebræo et in cæteris translationibus, gradus
tantum absque numero legerimus. » [C, κατὰ ἀνα-
τολάς ἐν + ἐπτά : ἀναβαθμοῖς, καὶ διεμέτρησε τὸ
θεὶ ἐξ ἐξ, τὸ Αἰάμ etc. DRACH.]

V. 7. 'A., Θ., καὶ πρόθυρον. Σ., καὶ οὐδὲν. Ms.
Jes. ex Origene, et Drusius ex hoc Hieronymi loco :
« Limen igitur portæ sive θεῖ, imo SEPH, quod
Symm. οὐδὲν, Aq. et Th. πρόθυρον interpretati
sunt. » [Ed. Rom. et Lamb. Bos : Pro καὶ τὸ θεῖ,
Symm. vertit, τὸν ἐκ οὐδὲν. DRACH.]

Ibid. עֲשֵׂה לִי LXX, παραστάδες. Ubi hæc notat
Drusius : « Singularis (vox) κτῆ ex quo factum pu-
tauerim θεῖ, quod in editione τῶν Ὁ. Id cum ἦρ
confundant, et limen interpretantur. In edit. Rom.
τὸ θεῖ, A. S. Th. πρόθυρον, vestibulum, οὐδὲν, limen.
Theodoretus annotat apud Syrum se reperisse θεῖ
et limen et superliminare significare : Them vero
eadem numero multitudinis. Hieron. limen portæ,
sive θεῖ, imo SAPH. Et mox : Post limen autem
portæ, juxta Hebraicum, mensus est thalamum, sive
cubiculum, ut Symm. transtulit, παραστάδες, i. e.
postes. Et post aliquanto : Extrema thalamorum, vel
ut Symm. transtulit, παραστάδων. Thalami autem, sive
παραστάδες, et ut LXX de suo posuere, θεηλάδ. Et
deinde : Mensusque est portam a tecto thalami, sive

παραστάδος : et cubacula autem, id est, thalami, et
παραστάδες. Hic vides θεῖ corruptum esse in θεη-
λάδ. Nam, ut ait Hieronymus, omnia prope verba
Hebraica, et nomina quæ in Græca et Latina trans-
latione sunt posita, nimia velustate corrupta, Scri-
ptorumque vitio depravata, et dum de inemendatis
scribuntur inemendatiore, de verbis Hebraicis facia
esse Sarmatica, imo nullius gentis, dum et Hebræa
esse desierint, et aliena esse non cœperint. »

Ibid. Σ., πρόθυλον. Ms. Jes. ex Origene, et Drusi-
us. Ὁ Σῦρος, τὴν χιγλῶδα. Ms. Jes. Hieronymus :
« Post limen portæ etc. quod LXX Αἰάμ transtule-
runt, quod in sequentibus Symm. antelimitare inter-
pretatus est. » [Ubi edit. Rom. πλάτος et μήκος, C
et VM, μήκος et πλάτος. — C, καὶ τὸ Αἰάμ ἀναμέ-
σον τοῦ θαλαμῶ (VM, θεηλάδ. Ed. Rom., θεηλάδ). In
fine commatis, καὶ τὸ Αἰά πηγῶν πέντε. DRACH.]

V. 8. In C ita : καὶ τὸ θεῖ τὸ τρίτον, ἴσον τῷ κα-
λάμῳ τὸ πλάτος, καὶ ἴσον τῷ καλάμῳ μήκος. Et nihil
amplius. DRACH.

V. 9. Σ., πρόθυλον τοῦ πυλῶνος. Ex Ms. Jes.

Ibid. 'Αἰάος, τὸ περί αὐτοῦ. 'Αἰάος, τῆς πύλης
στήριγμα. Ms. Jes. Hieron. eadem ipsa exprimit
ELAÜ, circa eum, sive sustentacula. Prima versio
Symmachi esse videtur, ut infra v. 24 et cap. xxi.
v. 3. [In C ita § 8, καὶ τὸ Αἰά τοῦ πυλῶνος πλησίον
τοῦ Αἰάμ τῆς πύλης ὅκτω πηγῶν, καὶ τὰ Ἐλεῦ
δύο πηγῶν + καὶ τὸ Αἰάμ τῆς πύλης τῆς Ἐσθεν.
DRACH.]

V. 10. Σ., αὶ δὲ παραστάδες τῆς θύρας etc. Drusi-
us. [C, καὶ τὰ θεῖ τῆς πύλης κατέναντι, τρεῖς ἐν-
θεν καὶ τρεῖς ἐθεν, μέτρον ἐν etc. DRACH.]

V. 11. 'Αἰάος, τοῦ προπυλαίου. Ex scholio Ro-
mæ edit.

Ibid. τὸ μήκος τῆς πύλης. Hanc lectionem τοῖς Ὁ
tribuit scholion edit. Rom. Verum illi habent εὔρος,
et Hieronymus testificatur legi in LXX latitudinem.

V. 12. Σ., καὶ ὄριον etc. Hoc quasi scholion adfert
Drusius : at est versio Symmachi, ut colligitur ex
codice Jes. qui habet, Σ., παραστάδων. Unde etiam
relíquas interpretationes mutuamur.

Ibid. Σ., καὶ αἱ παραστάδες. Drusius. [In C totus
noster versus ita : Καὶ πῆχυς ἐπισυναπτόμενος (sic),
continuabat, ἐπὶ [κατὰ] πρόσωπον τῶν θεῖμ ✕ πῆ-
χεως ἐνδς, καὶ πῆχεως ἐνδς ὄριον ἐνθεν καὶ ἐνθεν, :
καὶ τὸ θαῦ πηγῶν ἐξ ἐνθεν + καὶ πηγῶν ἐξ ἐνθεν. :
DRACH.]

V. 13. Hieron., a tecto thalami, sive παραστάδος.
[C, ἀπὸ τοῦ τοίχους. Etiam Alex. τοίχους. Mox, πλά-
τος εἰκοσιπέντε. DRACH.]

V. 14. Hieron. : « Symmachus hunc locum sic
interpretatus est, et fecit παραστάσεις, pro quibus
in Hebraico habet ELIM, quæ Aq. interpretatus est
xρωμα, et nos in fronte verimus. » Verum hæc
suspicionem non vacant : nam mira perturbatio hoc
Capite. Ibid. pro illo τῶν Ὁ, τὸ αἰθριον Αἰάμ, Ms.
Jes. ad marg. πρόθυλον. [In C § 14 ita : καὶ τὸ αἰ-
θριον τοῦ Αἰάμ τῆς πύλης ἐξήκοντα πῆχεις, καὶ
θαλαμῶ τῆς αὐλῆς τῆς πύλης κυκλῶ ✕ κυκλῶ, :
DRACH.]

V. 15. Hieronymus : « Sub divo quoque Ailam
portæ. Aq., ante faciem postium portæ, Sym., con-
tra faciem vestibuli portæ, interpretati sunt. » [C,
καὶ τὸ αἰθριον τῆς αὐλῆς. DRACH.]

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

O

ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.

49. . . .

49. Καὶ ἐπὶ δέκα ἀναβαθμῶν
ἀνέβαινον ἐπ' αὐτό.

49. . . .

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

49. Gradibus octo.

49. Et super decem gradus
ascendebant ad illud.

49. Gradibus undecim.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XL Ezechielis.

V. 16. Σ., καὶ πεφραγμέναι τοῖς καὶ. Cod. Reg. bombycinus. Hieron. item: «*Fenestras absconditas*, quæ Hebraice appellantur ATEMOTH, Sym. τοῖς καὶ translit. » Et infra: «*Et hæ fenestras erant in thalamis*, hoc est, in cubiculis singulis et porticibus, quæ ante cubacula tendebantur, obtinebant cubitos 50. Quæ fenestras oblique, sive τοῖς καὶ, idcirco a sagittis vocabulum perceperunt, quod instar sagittarum angustum in ædes lumen immittant, et intrinsecus dilatentur. »

Ibid. 'A., στήριγμα. Σ., παραστάδας. Ms. Jes. Longe aliter Drusius סִימָכִי S., postes. A., thalamos.

Ibid. Σ., ταῖς περιστάσεσι. Ms. Jes. Drusius vero: A., *frontes eorum*. S., *circumstantias*. Sic ex Hieronymo.

Ibid. Σ., ταῖς περιστάσεσι. Ms. Jes. ubi hæc nota additur, τούτῳ, ταῖς περιστοιχίαις περὶ τὴν αὐλήν, καὶ λεγόμεναις ὑπὸ Ἀκύλου στήριγμασιν. 'Ap. i. e., Ὀριγένης. [C, Καὶ θυρίδες κρυπτὰ ἐπὶ τὰ θάλαμ. Mox, καὶ ὡσαύτως τοῖς Αἰλαμῶν, καὶ θυρίδας κύκλῳ καὶ κύκλῳ; ἔσωθεν, καὶ ἐπὶ etc. Da.]

V. 17. 'A., γασοφυλακία. Σ., ἐξέδρας. Ex Hieronymo.

Ibid. Σ., Θ., καὶ πεποιημένα τῆς αὐλῆς κύκλῳ καὶ κύκλῳ. Ms. Jes. [C, καὶ περιστύλα καὶ πεποιημένα: τῆς αὐλῆς κύκλῳ καὶ κύκλῳ, : τριάνοντα etc. DRACH.]

V. 18. C, καὶ στοαὶ κατὰ Νότου (per o) τῶν πυλῶν. DRACH.

V. 19. C, καὶ διεμέτρησε τὸ πλάτος + τῆς αὐλῆς: ἀπὸ τοῦ αἰθρίου τῆς πύλης τῆς βλεπούσης ἔξω, πηγχεῖς ἑκατὸν + τῆς βλεπούσης (sic) κατ' ἀνατολάς: καὶ εἰσῆγαγέ με ἐπὶ Βορρᾶν. IDEM.

V. 20. C, καὶ διεμέτρησεν + αὐτὸν, : τὸ μήκος αὐτῆς καὶ τὸ πλάτος αὐτῆς. IDEM.

V. 21. Καὶ τὸ πλάτος καὶ αὐτῆς, καὶ τὸ θεῖ. 'A., Θ., παραστάδας. IDEM.

Ibid. OI Γ, καὶ τὰ ὑπέρθυρα. Ms. Jes. Ex Origene schol. Romanus, τὰ ὑπέρθυρα καὶ ὑποχωρήσεις αὐτῆς.

Ibid. Σ., καὶ ὑπερόρησις. IDEM: an ὑποχώρησις, ut supra? [C, καὶ τὸ θεῖ καὶ αὐτῆς: τρεῖς ἔνθεν καὶ τρεῖς ἔνθεν, καὶ τὰ Αἰλεῦ, καὶ τὰ Αἰλαμῶν, + καὶ τοὺς φοίνικας αὐτῆς: καὶ ἐγένετο.... πενήτηκοντα πηχῶν τὸ μήκος αὐτῆς, καὶ τὸ εὖρος αὐτῆς πηχῶν εἰκοσι καὶ πέντε. DRACH.]

V. 22. 'A.λλος, καὶ πρόπυλον. Ms. Jes. ex Origene. [C, τὰ Αἰλαμῶν. Sed in fine versus, Αἰλαμῶν. DRACH.]

V. 23. C, τῆς πύλης καὶ τῆς βλεπούσης. DRACH.

V. 24. 'A.λλος, καὶ τὴν ὁδὸν etc. Ex Drusio.

Ibid. 'A., τὰ στήριγμα etc. Ms. Jes. ex Origene. [C, καὶ τὰ Αἰλαμῶν. DRACH.]

V. 26. C, καὶ κλιμακτῆρες ἐπὶ αὐτῆς, καὶ Αἰλαμῶν ἔσωθεν, καὶ φοίνικας αὐτῆς, εἰς ἔνθεν etc. DRACH.

V. 27. C, Καὶ πύλη + κατέναντι πύλης: τῆς αὐλῆς... ἀπὸ πύλης ἐπὶ πύλῃν πρὸς Νότον, πηγχεῖς ἑκατὸν + τὸ + εὖρος. : IDEM.

V. 28. C, καὶ διεμέτρησε τὴν πύλῃν καὶ τὴν πρὸς νότον: κατὰ τὰ μέτρα ταῦτα. : IDEM.

V. 29. 'A., Θ., καὶ κύκλῳ. Ms. Jes. [C, καὶ θυρίδες αὐτῆς, καὶ τῷ Αἰλαμῶν κύκλῳ καὶ κύκλῳ: DRACH.]

V. 30. Comma hoc desideratur in LXX nostris.

C ita: καὶ Αἰλᾶν καὶ κύκλῳ κύκλῳ μήκος πέντε καὶ εἰκοσι πηγχεῖν. Ad quæ adiciendum complementum ex Alex., καὶ πλάτος πέντε πηγχεῖν. DRACH

V. 31. C, καὶ Αἰλαμῶν: (claudit asteriscum versus precedentis) εἰς τὴν αὐλήν... καὶ ὀκτὼ κλιμακτῆρες καὶ ἀναβάσεις αὐτοῦ. : IDEM.

V. 32. 'A.λλ., εἰς τὴν αὐλήν etc. Drusius ex edit. Complutensi. [C, τὴν βλέπουσαν καὶ ὁδὸν: κατ' ἀνατολάς. DRACH.]

Versu sequenti ita legitur in Ms. Jes.: εἰκοσι πέντε καὶ Αἰλαμῶν. Θ., καὶ κύκλῳ κύκλῳ μήκος ε' καὶ κ' πηγχεῖν καὶ Αἰλαμῶν. [C ita: § 33, καὶ τὰ θεῖ, καὶ τὰ Αἰλεῦ, καὶ τὰ Αἰλαμῶν κατὰ τὰ μέτρα ταῦτα, καὶ θυρίδες αὐτῆς, καὶ Αἰλαμῶν κύκλῳ κύκλῳ, : πηγχεῖς πενήτηκοντα μήκος αὐτῆς, καὶ εὖρος πηγχεῖς εἰκοσιπέντε. DRACH.]

V. 34. Hieron.: «*Atrii exterioris*, pro quo LXX et Sym. *interiorem* posuerunt. » [C, καὶ Αἰλαμῶν κλιμακτῆρες, per iota, ut pluries. DRACH.]

V. 35. C, πρὸς τὴν πύλῃν. DRACH.

V. 36. Καὶ τὰ θεῖ, καὶ τὰ Αἰλεῦ, καὶ τὰ Αἰλαμῶν, καὶ θυρίδες αὐτῆς κύκλῳ καὶ κύκλῳ, : + καὶ τῷ Αἰλαμῶν: μήκος αὐτῆς πενήτηκοντα πηγχεῖς, καὶ εὖρος πέντε καὶ εἰκοσι πηγχεῖς. IDEM.

V. 37. Καὶ τὰ Αἰλαμῶν (ita etiam versu seq.).... κλιμακτῆρες. IDEM.

V. 38. Θ., ἔκει πλυνούσι etc. Drusius et ms. Jes. [C habet sub asterisco. DRACH.]

V. 39. 'Εν δὲ τῷ Αἰλᾶν etc. Drusius. Hieron. vero ait: «*Pro AELAM*, in Hebræo positum est, ULAM. » In edit. Romana, ubi multa perplexe jacent hoc Capite, legitur, καὶ τὰ Αἰλαμῶν αὐτῆς ἐπὶ τῆς πύλης τῆς δευτέρας ἔκρουσις.

Ibid. Θ., καὶ τὴν ὀλοκαυτῶσιν etc. Ms. Jes. Hieronymus ait ex Theodotione additum esse in LXX. [C ita: + ἐν δὲ τῷ Αἰλᾶν τῆς πύλης + τῆς δευτέρας ἔκρουσις, δύο τράπεζαι ἔνθεν, : καὶ δύο τράπεζαι ἔνθεν, ὅπως σφάδουσιν ἐν αὐτῇ καὶ τὴν ὀλοκαυτῶσιν, καὶ : τὰ ὑπὲρ ἀμαρτίας, καὶ ὑπὲρ ἀγνοίας. DRACH.]

V. 40. 'A., Σ., καὶ πρὸς τῇ ὡμῇ etc. Drusius. In edit. Romana omnia perplexa sunt. [C, καὶ κατὰ νότου τοῦ ῥόακος τῶν ὀλοκαυτῶματων καὶ εἰς θύραν πύλης: τῆς βλεπούσης πρὸς Βορρᾶν, δύο τράπεζαι + πρὸς ἀνατολάς, : κατὰ νότου (per o) τῆς ἐτέρας, καὶ τοῦ Αἰλᾶν τῆς πύλης δύο τράπεζαι + κατ' ἀνατολάς. : DRACH.]

V. 41. C ita habet hunc versum: Τέσσαρες τράπεζαι ἔνθεν, καὶ τέσσαρες τράπεζαι ἔνθεν, κατὰ νότου (per o) τῆς πύλης τῶν ὀκτὼ τραπεζῶν + τῶν + θυμάτων, : ἐπ' αὐτὰ σφάδουσι τὰ θύματα + κατέναντι. : DRACH.

V. 42. C,... λελαξευμέναι, τὸ μήκος πηγχεῖς ἔνδς καὶ ἡμίους, καὶ τὸ πλάτος πηγχεῖς ἔνδς καὶ ἡμίους, καὶ ἐπὶ πηχῶν τὸ ὕψος καὶ ἔνδς, : + ἐπ' αὐτὰ ἐπιθήσουσι etc. DRACH.

V. 43. 'A., 1. ἐπιστάσεις etc. Has lectiones ex Hieronymo mutuamur, quemadmodum et sequentes usque ad finem. [§ 43 ita in C, καὶ Γεῖσος παλαιστήν ἔξουσι λελαξευμένον ἔσωθεν κύκλῳ κύκλῳ, καὶ ἐπὶ τὰς τραπέζας ἐπάνωθεν στέγας, τοὺ καλύπτεισθαι + ἀπὸ τοῦ + ὑετοῦ, καὶ ἀπὸ τῆς ξηρασίας. : Da.]

V. 44. C, + καὶ εἰσῆγαγέ με...., καὶ ἰδοὺ ἐξέλθαι δύο. Deinde bis κατὰ νότου, per o. DRACH.

V. 46. C, ἐξείναι εἶσιν οἱ Σαδδούκ, absque viol.
DEM.

V. 47. C, καὶ εὐρος πῆγμων ἑκατόν. IDEM.

V. 48. C,... καὶ διεμέτρησε τὸ Αἰλάμ πηγῶν πέντε

EZECHIELIS CAPUT XLI.

TO EBPAIKON.

1. אֶת־הָאֵילִים
רוֹחַ הָאֵל
2. וְכַתְּפוֹת
3. אֵיל־הַפֶּתַח
הַפֶּתַח שְׁנַיִם אַמּוֹת
4. וְעֶשְׂרִים אַמּוֹת
Σύρος, πηγῶν εἴκοσι.
8. וְרֵאִיתִי לְבֵית נָחָה מִכֵּיב
מִיִּסְדּוֹת הַצִּלְעוֹת

10. וּבֵין הַלְּשָׁכֹת 40

11. וְרוֹחַב מְקוֹם 11.

12. הַנּוֹרָה 12

15. וְהָיִל הַפְּנֹמִי 15

20. עַד־מַעַל הַפֶּתַח 20.

וְהַחֲבוּרִים

26. וְהַעֲבִים 26.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Postes.

Latitudinem tabernaculi.

2. Et humeri.

3. Postem ostii.

Ostii duobus cubitis.

4. Viginti cubitus. *Hebr. int.*
et Syrus, viginti cubitorum.

8. Et vidi in domo altitudinem
circum fundamenta coësta-

10. Et inter cubacula.

11. Et latitudo loci.

12. Tabulati sepositi.

15. Et templum interius.

20. Usque ad desuper ostium.

Et palmæ.

26. Et trabes.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

1.

2.

3.

4.

8.

40

11.

12

15

20.

26.

AKYAAΣ.

1.

✕ Πλάτος τῆς σκηνῆς.

2. Καὶ ὅμοι.

3. Στήριγμα τῆς θύρας.

✕ Καὶ θύραν δύο πῆχεις.

4.

8.

10. Καὶ ἀναμέσον τῶν γαζοφυ-

λακίων.

11.

12. 1. 2. Γαζερά.

15.

20.

26.

AQUILA.

1.

Latitudinem tabernaculi.

2. Et humeri.

3. Sustentaculum portæ.

Et portam duos cubitos.

4.

8.

10. Et inter gazophylacia.

11.

12. 1. Separatum. 2. Gazera.

15.

20.

26.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLI Ezechielis.

V. 1. Hieronymus : « Et mensus est frontem tem-
pli ; pro quo *alim* LXX, et *alim* Th., et in circuitu
Sym. transtulerunt. » Sym. in circuitu, τὰ περὶ, ut
supra c. 40, v. 24 et infra v. 3.

Ibid. 'A., πλάτος τῆς σκηνῆς. Ms. Jes. [Habet etiam,
sub asterisco, C, qui sic legit initium versus : καὶ
πηγῶν ἕξ τὸ εὐρος ἔνθεν, absque τοῦ αἰλάμ, Drach.]

V. 2. 'A., καὶ ὅμοι etc. Idem.

V. 3. 'A., στήριγμα τῆς θύρας. Σ., τὸ περὶ τὴν
θύραν. Idem. Hieronymus vero ait Aquilam vertisse
ostium. [C,... τοῦ θυρώματος δύο πηγῶν, ✕ καὶ τὴν

θύραν ἕξ πῆγχεις, : καὶ τὰς ἐπωμίδας τοῦ θυρώμα-
τος πηγῶν ἑπτὰ ἔνθεν, : absque καὶ πηγῶν ἑπτὰ
ἐνθεν. Drach.]

V. 4. 'O 'Eθρ. καὶ ὁ Σύρος, πηγῶν εἴκοσι. Theo-
doretus. [C, ut et VM, καὶ εὐρος, absque τό. Præ-
terea C, καὶ εἶπεν (sic) ✕ πρὸς μέ. : τοῦτο etc.
Drach.]

V. 5. C,... κυκλόθεν ✕ τῷ οἴκῳ ✕ κύκλῳ, : Dr.

V. 6. C,... τριάκοντα καὶ τρεῖς δῖς : καὶ διάστημα
(per ε) ἐν τῷ τοίχῳ τοῦ οἴκου ἐν τοῖς πλευροῖς κύκλῳ
✕ κύκλῳ. : Idem.

+ τὸ πλάτος : ἐνθεν, καὶ πηγῶν πάντε ἐνθεν, καὶ καὶ ἐπωμίδες τῆς + θύρας τοῦ ΑΔΑΜ : πηγῶν
εὗρος τοῦ θυρώματος + πηγῶν + δεκατεσσάρων, τριῶν εἰς. DRACH.

EZECHIELIS CAPUT XLI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.	1. Τὸ αἰλᾶμ.
Vacat.	1. ΑΔΑμ.
2. Καὶ ὠμίας.	2. Καὶ ἐπωμίδες.	2. Καὶ ὠμια.
3. Τὸ περὶ τὴν θύραν.	3. ΑΓΛ.	3. ΑΓΛ.
✕ Καὶ θύραν δύο πήχεις.	Θυρώματος πηγῶν δύο.	
4.	4. Πηγῶν μ'.	4.
8.	8. Καὶ τὸ θραῖλ τοῦ οἴκου ὕψος
κύκλῳ διάστημα τῶν πλευρῶν.
"Αἰλιος, καὶ εἶδον κατὰ τὸν οἶκον ἐν
ὑφει περικύκλῳ πλευρῶν.	8.
10. Καὶ ἀναμέσον τῶν ἐξεδρῶν.	10. Καὶ ἀναμέσον τῶν ἐξεδρῶν.	10.
11.	11. Καὶ τὸ εὗρος τοῦ φωτός.
"Αἰλιος, καὶ τὸ εὗρος τοῦ τόπου.	11.
12.	12. Τοῦ ἀπολοιπού.	12. Γαζερὰ.
15.	15. Καὶ ὁ ναός. "Αἰλιος, καὶ ὁ
ναός ὁ ἐσώτερος.	15.
20.	20. Ἔως τοῦ φατνώματος. "Αἰ-
λιος, ὑπεράνω τῆς θύρας.
Καὶ οἱ φοίνικες.	20.
Καὶ φοῖνιξ.
26.	26. Ἐζυγώμενα. "Αἰλιος, καὶ τὰ
πάχη.	26.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1. In circuitu.	1. Ælam.
Vacat.	1. Ælim.
2. Et humeri.	2. Et superhumeralia.	2. Et humeri.
3. Quod circum portam.
Et portam duos cubitos.	3. Ail.
Portæ cubitorum duorum.	3. Ail.
4.	4. Cubitorum quadraginta.	4.
8.	8. Et thrael domus altitudo in
circuitu distantia laterum. Alius,
et vidi in domo in altitudine in
circuitu laterum.	8.
10. Et inter exedras.	10. Et inter exedras.	10.
11.	11. Et latitudo luminis. Alius,
et latitudo loci.	11.
12. Separatum.	12. Reliqui.	12. Gazera.
15.	15. Et templum. Alius, et tem-
plum interius.	15.
20.	20. Usque ad laquear. Alius,
supra portam.
Et palmæ.	20. Et palma.
26.	26. Æqui ponderis. Alius, et
crassitudines.	26.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLI Ezechielis.

V. 7. C. Καὶ τὸ εὗρος τῆς ἀνωτέρας κατὰ πρόσ-
θεμα τῶν πλευρῶν ἐκ τοῦ τοίχου πρὸς τὴν ἀνωτέραν
✕ κύκλῳ : κύκλῳ τοῦ οἴκου, ὅπως διαπλατύνηται ὁ
οἶκος ἀνωθεν, καὶ ἐκ τῶν κάτωθεν ἀναβαίνουσιν ἐπὶ
τὰ ὑπερῶα — καὶ ἐκ τῶν μέσων + ἐπὶ τὰ + τριώ-
ροφα. IDEM.

V. 8. "Αἰλιος, καὶ εἶδον etc. Drusius ex editionis
Romanæ notis. « Illud θραῖλ, vel θραήλ, LXX Inter-
pretum, ut omnino spurium rejicit Hieronymus, ait
que cæteros Interpretes vertisse, et vide. Hebraicum
est תַּיִן. » [C.,... ὕψος κύκλῳ ✕ κύκλῳ, : καὶ διά-

στημα. Mox, πήχειων. Sic etiam VM qui cod., quod
notandum, constanter facit hanc vocem paroxyto-
nam, πηγῶν. DRACH.]

V. 9. C.,... τῆς πλευρᾶς ✕ εἰς τὸ : ἐξωθεν. Mox,
τὰ ἀπόλοιπα ἀναμέσον, absque altero τὰ. DRACH.

V. 10. "Α., καὶ ἀναμέσον τῶν γαζ-Ex Hieronymo.
[C.,... κύκλῳ ✕ κύκλῳ. : DRACH.]

V. 11. "Αἰλιος, καὶ τὸ εὗρος etc. Ex Drusio. [C,
καὶ τὸ εὗρος τοῦ φωτός τὸς τοῦ ἀπολοιπού πηγῶν
πάντε + πλάτος : κυκλῶθεν. DRACH.]

V. 12. Has versiones Latine ad verbum referi

Hieronymus. [C. τοῦ ἀπολοιποῦ καὶ ὁδὸν, ὡς πρὸς θαλάσσου καὶ πλάτους : πηχῶν ἐδδομήκοντα, πλάτος τοῦ τοίχου τοῦ διορίζοντος etc. Et in fine commatis, ἐνεμήκοντα πηχεων. DRACH.]

V. 15. C. Καὶ διεμέτρησε + κατέναντι : τοῦ οἴκου μήκος ἑκατὸν πηχῶν. DRACH.

V. 15. Hieronymus : ἐκθέτας (Alli, *ethecas*, quod habet Vulg. Latina) autem Romæ appellant Solaria de cœnaculorum mœnibus eminentia, sive Meniana, ab eo qui ea primus invenit, quæ nonnulli

Græcorum ἐξώστρας vocant. » Cæterum sive ἐκθέτας legas, sive *ethecas*, ex voce Hebraica מִתְּרָא expressum videtur.

Ibid. Ἄλλος, καὶ ὁ ναὸς etc. Hanc et sequentes omnes lectiones ex Drusio mutuamur. [§ 15. C. πηχῶν ἑκατὸν + τὸ μήκος. Et in fine commatis πεπαινωμένα. DRACH.]

V. 16. C. ... ἐξυλωμένα κύκλῳ καὶ κύκλῳ, καὶ τὸ ἑδάφος, + καὶ ἐκ τοῦ ἑδάφους : ἕως τῶν θυρίδων

EZECHIELIS CAPUT XLII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ

ΑΚΥΛΑΣ.

1. וַיֵּצֵאנִי אֶל-חֲצֵר הָעֶזְרָא 1.

1.

1.

וְלִשְׁכָּה

Γαζοφυλάκιον.

וְהַגֹּדֶר

1.... 2. Γαζερά.

2. אֶל-פְּנֵי 2.

2.

3. אֶחָד אֶל-פְּנֵי-רִאשֹׁן בְּשֵׁשׁ 3.

3.

3.

4. אֶל-הַפְּנִימִית וְדָךְ אֶחָד אֶחָד 4.

4.

4.

6. כִּי מִשְׁלֹשָׁה הָיָה

6.

6.

נִצָּל כְּהַחֲזֹקֶת

7.

7.

7. וְהָיָה

14.

14.

14. וְשֵׁשׁ יָנִיד בְּגִדֵּי

20.

20.

20. לְאַרְבַּע רִחוּת כְּדֹד

20.

20.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Et eduxit me in atrium exterius.

1. Et eduxit me in atrium exterius.

1.

Cubiculum.

Gazophylacium.

Gazophylacium.

Tabulatum sepositum.

Separatum.

1. Separatum. 2. Gazera.

2. Ad faciem.

2. In facie.

2.

3. Angulus ad faciem anguli in tertiis.

3. Ubi erat porticus juncta porticui triplici.

3.

4. Ad interius, via cubiti unius.

4. Ad interiora respiciens viæ cubiti unius.

4.

6. Quia tertiata ipsa.

6. Tristega enim erant.

6.

Separatum est ab inferioribus.

Eminebant de inferioribus.

7. Et maceriae.

7. Et peribolus.

7.

14. Et ibi reponent vestimenta sua.

14. Et ibi reponent vestimenta sua.

14.

20. Ad quatuor ventos mensus est ipsum.

20. Per quatuor ventos mensus est.

20.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLII Ezechielis.

V. 1. Ἄλλος, καὶ ἐξήγαγέ με etc. Drusius. Ibid. Hieronymus : « Eductus autem est in *gazophylacium*, sive ut Sym. et LXX transtulerunt, *caedram*, vel ut Th. *παστοφόριον*, quod in *thalamum* vertitur. » *Gazophylacium* autem, ut liquet, est versio Aquilæ; etsi hic non memoretur. Edit. Rom. ἐξέρχαι πάντε.

Ibid. Variarum interpretationes vocis Hebraicæ בִּדְדָה exprimit Hieronymus, quales nos edidimus :

aitque in istis locis multum interesse discriminis Hebraicum inter et LXX non solum ordine, sed numero verborum, et interpretatione. [Versio ἐξέρχαι quam Montf. sub Symmachi nomine exhibet, τῷ Σύρω tribuitur a Theodoro, cujus verba sunt : τὰ δὲ παστοφόρια ὁ Σύρος ἐξέρχαι ὠνόμασεν. — C. ... τὴν ἐσωτέραν + κατὰ ἀνατολὰς, κατέναντι.... καὶ ἰδοὺ ἐξέρχαι + πάντε ἐρχόμεναι etc. DRACH.]

V. 2. Ἄλλος, κατὰ πρόσωπον. Drusius. [Et ita

καὶ αἱ θυρίδες ἀναπτυσσόμεναι + τρισῶς, : εἰς τὸ διακῦπτειν. DRACH.

V. 17. C. καὶ ἕως τοῦ οἴκου τῆς ἐσωτέρας, καὶ ἕως τῆς ἐξωτερῆς, καὶ ἐφ' ὅλον τὸν τοῖχον κύκλῳ * κύκλῳ : ἐν τῷ ἔσωθεν καὶ τῷ ἔξωθεν * μέτρα. IDEM.

V. 18. C. καὶ : γεγλυμμένα... ἀναμέσον Χερουῖδ καὶ Χερουῖδ, absque altero ἀναμέσον. IDEM.

V. 19. C.... καὶ ἔνθεν, * διαγεγλυμμένος ὅλος ὁ οἶκος κυκλόθεν. IDEM.

V. 20. Pro φανώματος, C, παθνώματος. IDEM.

V. 22. C.... καὶ τὸ μήκος πηγῶν δώδεκα, + καὶ τὸ εὖρος πηγῶν δύο, : καὶ πέρατα εἶχεν (sic, ut mox εἶπεν) καὶ etc. IDEM.

V. 23. C tantum hæc : καὶ τῷ ἁγίῳ δύο θυρώματα. IDEM.

V. 24. C, τοῖς θυρώμασι τοῖς ἑσὶ τοῖς στροφωτοῖς. IDEM.

V. 25. VM, χερουδεῖν. IDEM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.

Ἐξέδραν.

.....

2.

3.

4.

6. Τρίστεγα γὰρ ἦν.

7.

14.

20.

SYMMACHUS.

1.

Exedram.

Separatum.

2.

3.

4.

6. Tristega enim erant.

7.

14.

20.

1. Καὶ εἰσῆγαγέ με εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐσωτέραν. Ἄλλος, καὶ εἰσῆγαγέ με εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐξωτερῆν.

Ἐξέδραν.

Ἀπολοίπου.

2. Vacat. Ἄλλος, κατὰ πρόσωπον.

3. Ἀντιπρόσωποι στοὰι τρισσαί. Ἄλλος, ἔκθετον πρὸς πρόσωπον ἐκθέτου ἐν τρισσοῖς.

4.

6. Διότι τριπλαῖ ἦσαν.

Ἐξείχοντο τῶν ὑποκάτωθεν.

7. Καὶ φῶς. Ἄλλος, καὶ φιλιά.

14. Vacat. Ἄλλος, καὶ ἐκεῖ ἀποθήσκονται τὰ ἱμάτια αὐτῶν.

20. Τὰ τέσσαρα μέρη τοῦ αὐτοῦ καλάμου. Ἄλλος, τὰ τέσσαρα μέρη τῷ αὐτῷ καλάμῳ ἐμέτρησεν.

LXX INTERPRETES.

1. Et induxit me in atrium interius. Alius, et eduxit me in atrium exterius.

Exedram.

Reliqui.

2. Vacat. Alius, juxta faciem.

3. E regione invicem posite porticus ternæ. Alius, solarium ad faciem solarium in triplicibus.

4.

6. Quia triplices erant.

Eminebant ab iis quæ erant inferius.

7. Et lumen. Alius, et limen.

14. Vacat. Alius, et ibi reponunt vestimenta sua.

20. Quatuor partes ejusdem calami. Alius, quatuor partes eodem calamo mensus est.

1.

Παστοφόριον.

Γαζερά.

2.

3.

4. * Εἰς τὸ ἐσώτερον ὁδὸν πηγῶς ἐνός.

6.

Ἐπισυνήχθησαν ὑπὲρ κατώτερα.

7.

14.

20.

THEODOTIO.

1.

Pastophorium.

Gazera.

2.

3.

4. In interius via cubiti unius.

6.

Collecti sunt supra inferiora.

7.

14.

20.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLII Ezechielis.

C sub asterisco. DRACH.]

V. 5. Ἄλλος, ἔκθετον etc. Drusius. Vide supra cap. 41.

V. 4. Θ., εἰς τὸ ἐσώτερον etc. Ms. Jes. Drusius legit, πρὸς τὴν ἐσωτέραν ὁδόν... [C, ... τὸ πλάτος, + ἐπὶ πηγῆς ἐκατὸν τὸ + μήκος, : * εἰς τὸ ἐσώτερον : ὁδόν etc. DRACH.]

V. 5. C, .. καὶ + τὸ διάστημα, : οὕτως περίστυλον, καὶ διά+στημα, καὶ οὕτως στοὰι, : absque

δύο. DRACH.

V. 6. Σ., τρίστεγα γὰρ ἦν. Drusius.

Ibid. Θ., ἐπισυνήχθησαν. Idem. [C, ... ἀπὸ τῆς γῆς * πενήκοντα. : Quæ additio etiam in Vulg., se. in Hebr. deest. DRACH.]

V. 7. Ἄλλος, καὶ φιλιά. Idem. [C, ... τῶν ἐξεδρῶν + τῶν πρὸς Βορρᾶν. : etc. DRACH.]

V. 8. C, ... καὶ αὐταὶ εἰσὶν ἀντιπρόσωποι. DRACH.

V. 10. C,... ἐν ἀρχῇ τοῦ περιπάτου... καὶ ἐξέδραι. *Idem.*

V. 11. C,... κατὰ τὰ μέτρα τῶν ἐξεδρῶν καὶ τὴν ὁδὸν : τῶν πρὸς βορρᾶν, καὶ τὸ μήκος αὐτῶν, καὶ κατὰ τὸ εὖρος αὐτῶν, καὶ κατὰ πάσας τὰς ἐπιστροφάς etc. absque linea terminali cuspidata. *Idem.*

V. 12. C,... τὰ θυρώματα τὰ ἀπ' ἀρχῆς. Et mox,

διαστέματος, per e. *Idem.*

V. 13. C,... αἱ πρὸς νότον, αἱ οὐσαι... οἱ ἱερεῖς οἱ υἱοὶ Σαδδούκ... καὶ τὰ ὑπὲρ ἀγνοίας, διότι τόπος ἅγιος. *Idem.*

V. 14. "Α.Λ., καὶ ἐκαὶ ἀποθήσονται etc. *Idem.* [C,... + ὅπως διαπαντὸς ἅγιοι ὦσιν + οἱ προσάγοντες, : DRACH.]

EZECHIELIS CAPUT XLIII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὺς γράμμασι.	ΑΚΥΑΑΣ.
בְּכֵל מִיָּם רִבּוּי 2 וְעֶבְרָאִיֹס καὶ ὁ Σύρος, ὡς φωνὴ ὑδάτων πολλῶν.	2.	2.
בְּבֵאִי לְשֹׁחַת אֶתְהַעֵיִר 3 וְעֶבְרָאִיֹס καὶ ὁ Σύρος, ὅτε εἰσῆλθον ἀπολέσαι τὴν πόλιν.	3.	3.
בִּנְיָ וּבְנֵיהֶם 8	8.	8.
וּפְגְרֵי מַלְכֵיהֶם 9	9.	9.
וַיִּכְרְמוּ 10	10.	10.
וְתַבְעִיטָהּ וְכֹחֶמֶץ וְכֹחֶמֶץ וְכֹחֶמֶץ 11 וְתַבְעִיטָהּ וְכֹחֶמֶץ וְכֹחֶמֶץ	11.	11.
וְזֹאת תִּזְכֹּר הַבַּיִת 12	12.	12.
בִּמְכֹת אֶמְכָּר אֶמְכָּר וְשֹׁפֵחַ חֲזִיק וְנִבְלָה 13	13.	13. καὶ Πήχεως : τὸν πῆχυν, πῆγμα τὸ κόλπωμα ἦν. Καὶ τὸ ὄριον.
וְכֹחֶם וְאֶרֶץ עַד-הַעֲזָרָה 14 וְנִבְנִינָה	14.	14. Καὶ ἀπὸ τοῦ κόλπου τῆς γῆς : ἕως τοῦ κρηπιδώματος τοῦ κατωτάτου.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

2. Quasi vox aquarum multarum. <i>Hebr. int. et Syrus, idem.</i>	2. Quasi vox aquarum multarum.	2.
3. In veniendo me ad perdendam urbem. <i>Hebr. int. et Syrus, cum ingressus sum ad perdendam urbem.</i>	3. Quando venit ut disperderet civitatem.	3.
8. Inter me et inter eos.	8. Inter me et inter eos.	8.
9. Et cadavera regum suorum.	9. Et ruinas regum suorum.	9.
10. Et erubescant.	10. Et confundantur.	10.
11. Et dispositionem ejus, et exitus ejus, et introitus ejus, et omnes figuras ejus, et omnia statuta ejus.	11. Et fabricæ ejus, exitus et introitus, et omnem discrepationem ejus, et universa præcepta ejus.	11.
12. Ista est lex domus.	12. Ista est lex domus.	2.
13. In cubitis cubitus, cubitus, et palmus et sinus.	13. In cubito verissimo, qui habebat cubitum et palmum : in sinu.	13. Cubiti cubitum, cubitalis mensura sinuositas erat.
Et terminus ejus.	Et definitio.	Et terminus.
14. Et a sinu terræ usque ad atrium auxilii inferius.	14. Et de sinu terræ usque ad crepidinem novissimam.	14. Et a sinu terræ usque ad crepidinem infimam.

V. 15. Pro πρὸς ἀνατολάς, VM legit κατὰ ἀνατολάς. DRACH.

V. 16. C, κατὰ νότου τῆς π. λης. IDEM.

V. 18. C, πεντακοσίους ✕ ἐν τῷ καλάμῳ τοῦ μέτρου ✕ κύκλῳ. IDEM.

V. 20. Ἄλλος, τὰ τέσσαρα etc. Ms. Jes. ubi frequenter legitur τέσσαρα pro τέσσαρα. [In VM non

raro occurrit 4 m. τέσσαρα, 2 vero m. τέσσαρα adscribitur vel superscribitur. — Prima pars huius commatis ita est in C, καὶ περίβολον αὐτῷ κύκλῳ, τὰ τέσσαρα μέρη τοῦ αὐτοῦ καλάμου· καὶ διέταξεν αὐτὴν πεντακοσίων, καὶ εὖρος πεντακοσίων πηχῶν, τοῦ διαστέλλειν etc. DRACH.]

EZECHIELIS CAPUT XLIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2. 2. Ὡς φωνὴ διπλασιαζόντων πολλῶν.
3. 3. Ὅτε εἰσπορευομένην τοῦ χρίσαι τὴν πόλιν. Ἄλλος, εἰσπορευομένην αὐτοῦ διαφθεῖραι τὴν πόλιν.
8. 8. Ὡς συνεχόμενον ἔμοῦ καὶ αὐτῶν. Ἄλλος, ἀναμέσον ἔμοῦ καὶ αὐτῶν.
9. 9. Καὶ τοὺς φόνους τῶν ἡγουμένων αὐτῶν. Ἄλλος, καὶ πτώματα (τῶν βασιλέων αὐτῶν.)
10. 10. Καὶ κοπάσουσιν. Ἄλλος, εἰπὼς ἐντραπῶσιν.
11. 11. Καὶ τὰς ἐξόδους αὐτοῦ, καὶ τὴν ὑπόστασιν αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ προστάγματα αὐτοῦ. Οἱ Γ', ✕ καὶ τὰς εἰσόδους αὐτοῦ· καὶ τὰ νόμιμα αὐτοῦ· ✕ καὶ πάντας τοὺς νόμους αὐτοῦ.
12. 12. Vacat. Ἄλλος, οὗτος ὁ νόμος τοῦ οἴκου.
13. 13. Πήχισμα πεπηγισμένον. Καὶ περιορισμὸν.
14. 14. Περιδρομήν. Καὶ γείσος.
14. 14. Ἐκ βάθους τῆς ἀρχῆς τοῦ κοιλώματος αὐτοῦ, πρὸς τὸ ἱλαστήριον τὸ μέγα τοῦτο.

2. 2.
3. 3.
8. 8.
9. 9.
10. 10.
11. 11. ✕ Καὶ τὴν ἐτοιμασίαν αὐτοῦ· καὶ τὰς ἐξόδους αὐτοῦ.
12. 12.
13. 13. ✕ Καὶ πήχεως.
- Καὶ τὸ δριον.
14. 14. Ἀζαρά.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

2. 2. Quasi vox geminantium multorum.
3. 3. Quando ingrediebar ut ungerem civitatem. Alius, ingrediente illo ad destruendam urbem.
8. 8. Ut connexum meum et eorum. Alius, inter me et eos.
9. 9. Et homicidia ducum suorum. Alius, et ruinas regum suorum.
10. 10. Et cessabunt. Alius, si forte erubescant.
11. 11. Et exitus ejus, et substantiam ejus, et omnia praecepta ejus. Tres interpr., et ingressus ejus, et legitima ejus, et omnes leges ejus.
12. 12. Vacat. Alius, ista est lex domus.
13. 13. Cubitalis dimensio cubiti dimensa.
14. 14. Circuitum.
14. 14. In cubito cubiti et palmæ sinus.
- Et gisus.
14. 14. A profundo exordii cavitatis ejus ad propitiatorium magnum hoc.
2. 2.
3. 3.
8. 8.
9. 9.
10. 10.
11. 11. Et præparationem ejus et exitus ejus.
12. 12.
13. 13. Et cubiti.
- Et terminus.
14. 14. Azara.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

AKYAAΣ.

וְהָיָה כְּהָיָה
וְהָיָה כְּהָיָה

16. רחב
17. והנה
18. והנה
19. פ
20. והנה
21. והנה

16.
17.
18.
19.
20.
21.

Kal apō krepidēmatos tou mi-
krou ēws tou krepidēmatos tou
megάλou.

16.
17.
19.
20.
26. . .

VERSIO HEBRAICI TEXT.

Et ab atrio auxilii minore usque
ad atrium auxilii magnum.

16. Latitudo.
17. Et atrium auxilii.
Et sinus ei.
19. Vitulum.
20. Et expiabis ipsum.
26. Et implebunt manum ejus.

VULGATA LATINA.

Et a crepidine minore usque ad
crepidinem magnam.

16. Latitudinis.
17. Et crepido.
Sinus ejus.
19. Vitulum.
20. Et expiabis.
26. Et implebunt manum ejus.

AQUILA.

Et a crepidine minore usque ad
crepidinem magnam.

16.
17.
19.
20.
26. Et implebunt manus ejus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLIII Ezechielis.

V. 1. C. + καὶ ἐξήγαγέ με· Deest in Heb. DRACH.
V. 2. 'Ο Ἐβρ. καὶ ὁ Σύρος, ὡς φωνή etc. Theo-
doretus. [In fine commatis C, ἀπὸ τῆς δόξης Κυρίου
κυκλόθεν. Hebr. nonnisi, a gloria ejus. DRACH.]

V. 3. 'Ο Ἐβρ. καὶ ὁ Σύρος, ὅτε εἰσῆλθον. Item
Theodoretus. [Pro ἴδον, quod quater occurrit, C,
εἶδον. DRACH.]

V. 5. C. et VM, δόξης Κυρίου ὁ οἶκος. DRACH.

V. 7. C, ἐν μέσῳ οἴκου Ἰσραὴλ εἰς τὸν αἰῶνα.
Sic etiam γ 9. εἰς τὸν αἰ. IDEM.

V. 8. Ἄλλος, ἀναμέσον ἐμοῦ etc. Drusius. In
aliiis libris, ex duabus lectionibus una efficitur,
συνεχόμενον ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ αὐτῶν.

V. 9. Ἄλλος, καὶ πτώματα. Drusius.

V. 10. Ἄλλος, εἰ πῶς ἐντραπῶσιν. Ms. Jes. et
Drusius.

V. 11. Θ., καὶ τὴν ἐτοιμασίαν αὐτοῦ etc. Ms. Jes.
[C, καὶ διαγράψεις τὸν οἶκον, * καὶ * τὴν ἐτοιμα-
σίαν αὐτοῦ, * καὶ τὰς ἐξόδους αὐτοῦ, * καὶ εἰσόδους
αὐτοῦ, * καὶ τὴν ὑπόστασιν αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ
προστάγματα αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ νομίματα αὐτοῦ,
καὶ πάντας * τοὺς νόμους αὐτοῦ * γνωρίσεις αὐτοῖς
etc. DRACH.]

V. 12. Ἄλλος, οὗτος ὁ νόμος etc. Drusius. [In C
desinit versus ita : ἅγια ἀγίων * εἰσὶν, οὗτος ὁ νό-

μος τοῦ οἴκου.· Hebr., sanctum sanctorum : ecce
hæc lex domus. DRACH.]

V. 13. 'A., Θ., * καὶ πῆχεως. Ms. Jes.

Ibid. 'A., πῆχεως τὸν πῆχυν etc. Idem. Drusius
ibidem : * πῆχυν καὶ παλαιστής, cubitus et
palmus. Sunt qui utuntur voce Græca παλαιστής, in
antiqua versione apud Hieronymum, cubitus et pa-
lastes. Hieronymus in sua, cubitum, sive palmum,
sive παλαιστήν. Dicitur et παλαιστή. Idem in com-
ment. Cui jungitur palmus, id est, παλαιστή, sextam
habens partem cubiti. Lexicon vetus, παλαιστής
χειρὸς, palmus, palma. Hieronymus distinguit :
Palmus, inquit, Græce dicitur παλαιστή, et est sexta
pars cubiti. Alioquin palmus σπιθαμὴ sonat, quam
nonnulli pro distinctione palmum, porro παλαιστήν
palmum nominare consueverunt.]

Ibid. 'A., Θ., καὶ ὅριον etc. Ms. Jes. Hierony-
mus vero, Aq., Sym., Th., terminus. LXX, γεισός.
Cujus verbi significationem ignorare se fatetur Hie-
ronymus. [C, ἐν πῆχει τοῦ πῆχεως, * καὶ πῆχεως,·
καὶ παλαιστής, κόλπωμα βάθος (sic) ἐπὶ πῆχυν. Μοι,
κυκλόθεν σπιθαμῆς * μιάς,· Hebr. et Vulg., pal-
mus unus. DRACH.]

V. 14. 'A., καὶ ἀπὸ τοῦ κόλπου etc. Drusius. Le-
gitur etiam κρηπιδήματος. Idem πῆχυν Σ., περιδρο-

EZECHIELIS CAPUT XLIV.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

AKYAAΣ.

3. נש 3
אלם השע
4. מל נבד ירה

3.
4.

3.
4.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

3. Princeps.
Vestibuli portæ.

4. Implevit gloria Domini.

VULGATA LATINA.

13. Princeps.
Portæ vestibuli.

4. Implevit gloria Domini.

AQUILA.

3.
4.

Καὶ ἀπὸ τοῦ ἱασηρίου τοῦ μι-
κροῦ ἐπὶ τὸ ἱασηρίον τὸ μέγα.

16.
17. Καὶ ἡ περιδρομή.
(Συντέλεια αὐτοῦ.)
19. Ταῦρον.
20.
26.

SYMMACHUS.

16.
17. Et circuitus.
Consummatio ejus.
19. Taurum.
20.
26. Et implebunt manus ejus.

16. Vacat. Ἄλλος, πλάτος.
17. Καὶ τὸ ἱασηρίον.
Καὶ τὸ γείσος αὐτῶ.
19. Μόσχον.
20. ✕ Καὶ περιφαντίαις αὐτό.
26. Καὶ πλήσουσι χεῖρας αὐτῶν.

LXX INTERPRETES.

Et a propitiatorio minore ad
propitiatorium majus.

16. Vacat. Alius, latitudo.
17. Et propitiatorium.
Et gisus ei.
19. Vitulum.
20. Et expiabis ipsum.
26. Et implebunt manus suas.

16.
17. Καὶ Ἄζαρα.
19. Μόσχον.
20.
26.

THEODOTIO.

16.
17. Et Azara.
19. Vitulum.
20.
26. Et implebunt manus ejus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLIII Ezechielis.

μην. Th., Azara. Ex Hieronymo.

V. 15. Ms. Jes. ad vocem ἀριήλ, sic habet : φῶς μου θεός, ἦτοι θεός Θεοῦ, διὰ τὸ θυσιαστήριον οὕτως ἐκάλειπεν. [Eusebius : ἐρμηνεύεσθαι φασὶ τὸ ἀριήλ, λέων Θεοῦ. Polychronius : τὸ ἀριήλ, θεός Θεοῦ. Theodor., τὸ ἀριήλ σημαίνει τῇ Ἑβραίων φωνῇ, θεός Θεοῦ, ἢ κατ' ἄλλην ἐρμηνείαν, φῶς Θεοῦ. Dn.]

V. 16. Ἄλλος, πλάτος. Drusius. [Etiam C supplet πλάτος, absque asterisco. DRACH.]

V. 17. Σ., καὶ ἡ περιδρομή. Idem ex Hieronymo, qui duas Symmachi interpretationes, easque varias adfert. An ex duabus ejusdem editionibus? Ejus verba sunt : « Et corona in circuitu ejus dimidii cubiti, pro qua rursum LXX γείσον interpretati sunt : et sinus, sive juxta Symmachum, consummatio ejus atque perfectio cubiti unius per circuitum. » Et postea : « Et sinus ipsius propitiatorii, sive consummatio atque perfectio, quam Symmachus interpretatus est περιδρομήν, habebat unum cubitum. » [Hic manifestus evadit error Drusii, qui, ut plerumque in errorem suum attraxit Montfauconium. Et enim patet omnibus, καὶ τὸ γείσος Senum pertinere ad ἱασηρίον, non autem ad ῥηπη(proprie, et sinus), quod interpretati sunt, καὶ τὸ κύκλωμα, et circuitus,

et supra, § 13, κύκλωμα, sinus. Et pro hoc nostro κύκλωμα, Symmachus vertit, ut testatur Lamb. Bos, καὶ τὸ τελεῖωμα. Præterea alias duas lectiones exhibet hic idem Bos, quæ egregie quadrant ad Hebr., nimirum, κύκλωμα et κύκλωμα. — C, ἐπὶ τὰ τέσσαρα μέρη αὐτοῦ. Mox, rursum κλιμακτήρες. DRACH.]

V. 18. C, τάδε λέγει Κύριος Κύριος. DRACH.
V. 19. Hieronymus : S., taurus. Th., vitulus. [C mendose habet ἐγγίσουσι, pro ἐγγίξ. Mox, λέγει Κύριος Κύριος. DRACH.]

V. 20. C, καὶ ἐπὶ τὴν βάσιν κύκλω, ✕ καὶ περὶ ἀμαρτιῶν εἰς αὐτό. (Hebr., ut a peccatis mundes illud) καὶ ἐξιλιάσονται αὐτό. DRACH.

V. 21. C, τὸν μόσχον τὸν ὑπὲρ ἀμαρτίας. Idem.
V. 22. C, ὑπὲρ ἀμαρτίας, καὶ ἐξιλιάσαντο ἐν τῷ μόσχω, et nihil amplius. Idem.

V. 23. C, συντελέσαι σε τὸν ἐξιλιάσμένον... καὶ κρινὲν ἐκ τῶν προβάτων ἀμωμον. Sic etiam § 25 ἐκ τῶν προδ. Idem.

V. 26. A., S., Th., et implebunt manus ejus. Hieron.

V. 27. Ante καὶ ἵσταται, C addit ✕ καὶ συντελέσουσι τὰς ἡμέρας. Apud S. Hier. LXX, et consummabunt dies. Hebr., et absolverunt dies. Idem.

EZECHIELIS CAPUT XLIV.

3. 3. Ἠγούμενος. Οἱ Γ', ἀρχων.
Ἀλλὰ τῆς πύλης. Ἄλλος, πρό-
θυρον πύλης.
4. 4. Πλήρης δόξης. Οἱ Γ', πλήρης
δόξης ✕ Κυρίου.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

3. 3. Dux. Tres int., princeps.
Ἀσλὴν portæ. Al., vestibulum
portæ.
4. 4. Plena gloria. Tres int., plena
gloria Domini.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γραμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ.

6 אֶל־כּוֹרֵי
7 הַלֵּב
8 וְלֹא שְׂבוּרֹם מִשְׁכוֹת קֹדֶשׁ
10 אֲשֶׁר רָחֵק מִעָלַי
מִתְעוֹרֵר יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר תַּעַ מִעָלַי
אֲחֵרֵי גִלְיָהֶם

11 הָיוּ בְּמִקְדָּשִׁי מִשְׁוֹתִים פְּקוּדוֹת
אֲל־שְׂעָרֵי הַבַּיִת וּמִשְׁוֹתֵיהֶם אֲת־הַבַּיִת
רַבָּה יִשְׁכּוּכוּ אֲת־הַעֲלָה וְאֲת־הַזֶּבֶחַ
לֵעָם וְרַבָּה יַעֲמֹדוּ לִפְנֵיהֶם לְשֹׁרֶם

12 יֵקֵן אֲשֶׁר יִשְׁוֹדוּ אִחֵם לִפְנֵי
גִלְיָהֶם הָיוּ לְבֵית־יִשְׂרָאֵל לְמִכְשָׁל
עַן עֲלֵיכֶן

6.

7.

8.

10.

11.

12.

6. Πρὸς ἄριστον καὶ φιλόνοστον.

7.

8.

10.

11.

12.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

6. Ad rebellem.

6. Ad exasperantem.

6. Ad contentiosum et pervicacem.

7. Adipem.

7. Adipem.

7.

8. Et non servastis custodiam sanctitatum mearum.

8. Et non servastis praecepta sanctuarii mei.

8.

10. Qui elongaverunt se a me.

10. Qui longe recesserunt a me.

10.

In errando Israel, qui erraverunt a me post idola sua.

In errore filiorum Israel, et erraverunt a me post idola sua.

11. Et erunt in sanctuario meo ministri praefecturae ad portas domus, et ministri domus: ipsi mactabunt holocaustum et victimam populo, et ipsi stabunt ante faciem eorum ad ministrandum eis.

11. Erunt in sanctuario meo aeditui, et janitores portarum domus, et ministri domus: ipsi mactabunt holocausta et victimas populi: et ipsi stabunt in conspectu eorum, ut ministrent eis.

11.

12. Pro eo quod ministraverunt illis in conspectu idolorum suorum, et facti sunt domui Israel in offendiculum iniquitatis: idcirco.

12. Pro eo quod ministraverunt illis in conspectu idolorum suorum, et facti sunt domui Israel in offendiculum iniquitatis: idcirco.

12.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

6. Πρὸς ἑριστὴν καὶ φιλόνεικον.

7.

8.

10.

11.

12.

6. Πρὸς τὸν οἶκον τὸν παραπι-
κραίνοντα.

7. Σάρκας. "Α.λ.λ., στέαρ.

8. Vacat.

10. Οἱτινες ἀφῆλαντο ἀπ' ἐμοῦ.
"Α.λ.λ.οι, οἱ μακρυνθέντες ἀπ' ἐμοῦ.Ἐν τῷ πλανᾶσθαι τὸν Ἰσραὴλ
ἀπ' ἐμοῦ κατόπισθεν τῶν ἐνθυμη-
μάτων αὐτῶν. "Α.λ.λ.οι, ἐν τῇ πλά-
νῃ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ τῶν πλανη-
θέντων ὀπίσω τῶν εἰδῶλων αὐτῶν.11. Καὶ ἔσονται ἐν τοῖς ἀγίοις
μου λειτουργοῦντες, θυρωροὶ ἐπὶ
τῶν πυλῶν τοῦ οἴκου, καὶ λειτουρ-
γοῦντες τῷ οἴκῳ· οὗτοι σφάζουσι
τὰς θυσίας καὶ τὰ ὀλοκαυτώματα
τῷ λαῷ, καὶ οὗτοι στήσονται ἐναν-
τίον τοῦ λαοῦ, τοῦ λειτουργεῖν αὐ-
τοῖς. "Α.λ.λ.οι, καὶ ἦσαν ἐν τῷ ἀγιά-
σματί μου λειτουργοῦντες τὰς ἐπι-
σκοπὰς κατὰ τὰς πύλας τοῦ οἴκου
... αὐτοὶ ἐσφάζον τὴν ὀλοκαύτωςιν
καὶ τὴν θυσίαν τῷ λαῷ, καὶ αὐτοὶ
εἰστήκεισαν ἐνώπιον αὐτῶν λει-
τουργεῖν αὐτοῖς.12. Ἀνθ' ὧν ἐλειτούργουν αὐτοῖς
πρὸ προσώπου τῶν εἰδῶλων αὐτῶν,
καὶ ἐγένετο τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ εἰς
κόλασιν ἀδικίας. Ἔνεκα τούτου.
"Α.λ.λ.οι, ἀνθ' ὧν οὖν ἐλειτούργη-
σαν αὐτοῖς ἐνώπιον τῶν εἰδῶλων
αὐτῶν, καὶ ἐγενήθησαν εἰς κόλασιν
ἀνομίας. Ἔνεκα τούτου.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

6. Ad contentiosum et perva-
cem.

7.

8.

10.

11.

12.

6. Ad domum exasperantem.

7. Carnes. *Alius*, adipem.

8. Vacat.

10. Qui resilierunt a me. *Alius*,
qui elongati sunt a me.Cum erraret Israel a me post
cogitationes suas. *Alius*, in errore
filiorum Israel, qui erraverunt
post idola sua.11. Et erunt in sanctis meis
ministrantes, ostiarii in portis do-
mus, et ministri domus: isti im-
molabunt sacrificia et holocausta
populo: et isti stabunt ante popu-
lum, ut ministrent eis. *Alius*, et
erant in sanctuario meo ministran-
tes praeffecturas obeuntes in portis
domus.... ipsi mactabant holocau-
stum et victimam populo: et ipsi
steterunt coram eis, ut ministra-
rent illis.12. Pro eo quod ministraverunt
eis ante faciem idolorum suorum,
et factum est domui Israel in tor-
mentum iniquitatis. Propterea.
Alius, pro eo quod igitur mini-
straverunt illis in conspectu ido-
lorum suorum, et facti sunt in
poenam iniquitatis. Ideo.

6. Πρὸς ἑριστὴν καὶ φιλόνεικον.

7.

8. ✕ Καὶ οὐκ ἐπεφυλάξαθε τὴν
φυλακὴν τῶν ἀγίων μου.

10.

11.

12.

6. Ad contentiosum et perva-
cem.

7.

8 Et non custodistis custodiam
sanctorum meorum.

10.

11.

12.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

AKYAAΣ.

נשאו עתם

14 ותתן אחם שכור כשכורת
הבית לכל עבדו ולכל אשר יעשה
בו

14.

14.

17 השנימית

17.

17. Καὶ ἔσω.

18 בידע

18.

18. 1. . . . 2. Βουζά.

20 וְיָשֹׁלֵךְ 20 'Ο Σύρος καὶ ὁ
'Εβρ., οὐ θρέψουσι.

20.

20.

25 וְיָשֹׁלֵךְ 25 'Ο 'Εβρ. καὶ ὁ Σύ-
ρος, καὶ ἐπὶ νεκρῶ.

25.

25.

29 והסתר

29.

29. Δῶρον.

הים

'Ανάθημα.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

Et portabunt iniquitatem suam.

Et portabunt iniquitatem suam.

14. Et dabo eos custodes custo-
diae domus in omni servitio ejus,
et in omni quod fiet in eo.14. Et dabo eos janitores domus
in omni ministerio ejus, et in
omnia quaecumque fecerint.

14.

17. Interioris.

17. Interioris.

17. Et intra.

18. In sudore.

18. In sudore.

18. 1. In sudore. 2. Buza.

20. Non demittent. Syrus et He-
braeus, non nutriend.

20. Neque comam nutriend.

20.

25. Et ad mortuum. Hebraeus et
Syrus, et super mortuo.

25. Et ad mortuum.

25.

29. Munus.

29. Victimam.

29. Donum.

Anathema.

Votum.

Anathema.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLIV Ezechielis.

V. 2. C, καὶ οὐδεὶς οὐ μὴ, et Θεὸς τοῦ Ἰσραήλ.
DRACH.V. 3. Οἱ Γ', ἀρχων. Ms. Jes. [C utrumque ponit,
sic: διδοὶ ὁ ἡγούμενος ✕ ἀρχων, * DRACH.]Ibid. Ἄλλος, πρόθυρον πύλης. Drusius. [Ad vo-
cem Senum αἰλάμ, adnotat Lamb. Bos. Sym., προ-
πυλαίου. Schol., αἰλάμ ἐρμηνεύεται πρόθυρον πύλης.
DRACH.]V. 4. Οἱ Γ', ✕ Κυρίου. Idem. [Et ita C, πλήρης
δόξης Κυρίου. DRACH.]V. 5. C, καὶ ἔδε τοῖς ὀφθαλμοῖς σου (Hebr., Vulg.
et apud S. Hier., oculis tuis), καὶ τοῖς ὠσὶ σου
ἀκουε ✕ σὺν: πάντα ὅσα... προτάγματα οἴκου Κυ-
ρίου... εἰς τὴν ὁδὸν (ed. Rom., εἰσοδὸν) τοῦ οἴκου
etc. DRACH.]V. 6. Ἀ., Σ., Θ., πρὸς ἐριστήν etc. Drusius ex
scholio edit. Rom. ubi legitur una voce προσερι-
στήν, sed male. Non putandum autem singulos ex
tribus eandem vocem כִּי duabus illis vocibus ἐρι-
στήν καὶ φιλονεικὼν expressisse: sed significari inscholio singulos ex tribus, vel ἐριστήν, vel φιλονει-
κὼν edidisse. [C ita: Καὶ ἐρεῖς + πρὸς + τὸν οἶκον,
(obelo prænотата absunt ab Hebr.) τὸν παραπ. Et
μοχ, τὰς λέγει Κύριος Κύριος. DRACH.]V. 7. Ἄλλος, στέαρ. Idem. [C, τοὺς ἀρτοὺς
✕ μου, * στέαρ καὶ αἶμα. Et pro nostro βεδήλουν,
habet ἐδεβήλουν. DRACH.]V. 8. Θ., ✕ καὶ οὐκ ἐπεφυλάξασθε etc. Drusius
et Ms. Jes. qui habet, καὶ οὐκ ἐτι φυλάξασθε, male.
[Totum hoc comma ita in C: ✕ καὶ ✕ οὐκ ἐφυλά-
ξασθε τὴν φυλακὴν ✕ τῶν ἁγίων μου, * καὶ διετά-
ξατε τοὺς φυλάσσειν φυλακὰς τοῖς ἁγίοις μου. DRACH.]V. 9. C, τὰς λέγει Κύριος Κύριος: Πᾶς ὁ υἱὸς ἀλ-
λογενῆς etc. DRACH.]V. 10. Ἄλλ., οἱ μακρυνθέντες etc. Drusius.
Ibid. Ἄλλος, ἐν τῇ πλάνῃ etc. Idem. [C, οἱ τινες
ἀπειλοντο ἀπ' ἐμοῦ ἐν τῇ πλανᾷσθαι τὸν Ἰσραήλ,
✕ ὅτι ἐπλανήθησαν: (Hebr., qui aberraverunt) ἀπ'
ἐμοῦ etc. DRACH.]

V. 11. Ἄλλος, καὶ ἦσαν etc. Idem.

EZECHIELIS CAPUT XLV.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

AKYAAΣ.

עשרה 1

1.

1.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Decem.

1. Decem.

1.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

14.

17.

18.

20.

25.

29. Δῶρον.
Ἀνάθημα.

SYMMACHUS.

14. Posueram enim eos custodes
januarum domus universi mini-
sterii ejus, et cunctorum quæ sunt
in ea.

17.

18. In sudore.

20.

25.

29. Donum.
Anathema.

14. Κατάξουσιν αὐτοὺς φυλάσ-
σιν φυλακὰς τοῦ οἴκου εἰς πάντα
τὰ ἔργα αὐτοῦ, καὶ εἰς πάντα ὅσα
ἀν ποιήσωσιν. Ἄλλος, δέδωκα γὰρ
αὐτοὺς τοῦ φυλάσσειν τὴν φυλακὴν
τοῦ οἴκου εἰς πᾶσαν λατρείαν αὐ-
τοῦ, καὶ εἰς πάντα γινόμενα ἐν αὐ-
τῷ.

17. Τῆς ἐσωτέρας.

18. Βίᾱ.

20. Οὐ φιλώσουσι.

25. Καὶ ἐπὶ ψυχὴν.

29. Καὶ τὰς θυσίας.
Ἀφόρισμα.

LXX INTERPRETES.

14. Demittent eos ut servant
custodias domus in omnia opera
ejus, et in universa quæcumque
fecerint. *Alius*, dedi enim eos ad
custodiendam custodiam domus
in universum ministerium ejus,
et in omnia quæ sunt in ea.

17. Interioris.

18. Violenter.

20. Non ad pressum tondebunt.

25. Et super animam.

29. Et sacrificia.
Separatio.

✕ Καὶ λήφονται τὴν ἀνομίαν
αὐτῶν.

14.

17. Καὶ ἔσω.

18. Ἐν ἰαζῇ.

20.

25.

29. Ἀνάθημα.

THEODOTIO.

Et accipient iniquitatem suam.

14.

17. Et intra.

18. In Jaze.

20.

25.

29.
Anathema.

Notæ et varæ lectiones ad cap. XLIV Ezechielis.

V. 12. Ἄλλος, ἀνθ' ὧν οὖν ἐλειτούργησαν etc.
Sunt qui hæc omnia sumpta suspicantur ex editione
Symmachi. Vide notas ad editionem Romanam.

Ibid. Θ., ✕ καὶ λήφονται etc. Ms. Jes. qui habet
λήφονται, et alibi sæpe. [In fine versus, post Θεός,
addit C: ✕ καὶ λήφονται ἀτιμίαν ✕ αὐτῶν, * Apud
S. Hier.: et accipient iniquitatem suam. Etiam VM
ubique scribit λήμψ. DRACH.]

V. 13. C, πρὸς πάντα τὰ ἅγια + υἱὼν Ἰσραὴλ
(Hebr., ad omnia sancta mea; et non habet, filio-
rum Israel). Et mox, ἀτιμίαν αὐτῶν. DRACH.

V. 14. S., Posueram etc. Ex Hieronymo. Græca
autem, δέδωκα γὰρ αὐτοὺς etc. Latinis Symmachi
non penitus respondent: quare crediderim alterius
esse versionem Græcam. [C, ut Sym., addit in fine
commatis: ✕ ἐν αὐτῷ, * DRACH.]

V. 15. C expungit obelo vocem + θυσίαν *, quia
non adest in Hebraico. DRACH.

V. 17. Ἀ., Θ., καὶ ἔσω. Ms. Jes.

V. 18. Has versiones ad verbum refert Hierony-

mus. [Lamb. Bos: « Pro βίᾱ, Aq. 2 ed., βαίῃζα.
Idem 1 ed. et Sym., ἐν ἰδρωτί. Th., ἰάζα. » — C le-
git ἐπὶ τὰς κεφαλὰς et ἐπὶ ταῖς ὀσφύσιν. DRACH.]

V. 20. Lectiones Syri et Hebræi hujus et 25 ver-
sus ex Theodoro.

V. 22. C, ἐκ τοῦ σπέρματος οἴκου Ἰσραὴλ (Hebr.,
domus Israel). Mox, καὶ χήρα ἐκ γένηται ✕ χήρα;
ἐξ ἱερέως. Hebr., et viduam (LXX, χήρα, quia non
adest in Hebr. particula casus accusandi, γυνή), quæ
fuerit vidua a sacerdote. DRACH.

V. 27. C, εἰσπορεύονται (sic, per o) ✕ εἰς τὸ ἅγιον;
εἰς τὴν ἀβλὴν. Hebr., ad sanctuarium ad atrium. Et
mox, προσοίσει θασμὸν. Hebr. et Vulg., offeret.
IDEM.

V. 28. C, + ὅτι: sub obelo, quia deest in Hebr.
IDEM.

V. 29. A., S., donum. Hieronymus. Quod He-
braice dicitur MANAA.

Ibid. Ἀ., Σ., Θ., ἀνάθημα. Quod Hebraice dicitur
HEREM. Hieronymus.

EZECHIELIS CAPUT XLV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.

SYMMACHUS.

1.

1. Εἰκοσι. Ἀλλος, δέκα.

LXX INTERPRETES.

1. Viginti. *Alius*, decem.

1.

THEODOTIO.

1.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

AKYAAΣ.

2	הקדש
3	מנרש המקדש קדש קדשים
4	קדש מקדוֹרֶץ הוא
5	לשכת
11	האיפה
12	עשרה חמשה
13	מחמר
14	חוק
15	מנער הבת מקדוֹרֶץ עשרת הבתים חמר כירעשרת הבתים חמר
17	ממשהק ישראל
18	ואתדמנה
19	פר
20	העזרה
25	מאיש שנה ומפתי בחמשה עשר יום

2.

3.

4.

5.

11.

12.

13.

14.

15.

17.

18.

19.

20.

25.

2.

3.

4.

5.

11.

12.

13.

14.

Ὁ βάτος ὁ μετρήτης ἀπὸ τοῦ κόρου· ὅτι οἱ εἴ' μετρήται κόρος.

15. Ἀπὸ τῶν ὑδάτων Ἰσραὴλ.

17. Καὶ δῶρον.

18.

19.

20.

25.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

2.	Sanctificationem.
	Suburbanum.
3.	Sanctuarium sanctitas sanctitatum.
4.	Sanctitas de terra ipsa.
5.	Cubacula.
11.	Epha.
12.	Decem et quinque.
13.	De chomor.
14.	Et statutum.

2.	Sanctificatum.
	Suburbana.
3.	Templum sanctumque sanctorum.
4.	Sanctificatum de terra erit.
5.	Gazophylacia.
11.	Ephi.
12.	Quindecim.
13.	De coro.
14.	Mensura.

2.	
3.	
4.	
5.	Exedras.
11.	
12.	
13.	
14.	

Decima bati de coro : decem bati chomor, quia decem bati chomor.

Decima pars cori est : et decem bati corum faciunt, quia decem bati implent eorum.

Batus metretes a coro, quia decem metretes corus.

15.	De irriguo Israel.
17.	Et munus.
18.	Vitulum.
19.	Atrii auxilii.
20.	A viro errante et a simplici.
25.	In quinta decima die.

15.	De his quæ nutriunt Israel.
17.	Et sacrificium.
18.	Vitulum.
19.	Crepidinis altaris.
20.	Pro unoquoque qui ignoravit, et errore deceptus est.
25.	Quintadecima die.

15.	De aquis Israel.
17.	Et donum.
18.	
19.	
20.	
25.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLV Ezechielis.

V. 1. Ἄλλος, δέξα. Drusius. [Etiam C, cum Ald: et Complut., δέξα. Idem C, ἀπὸ τῆς γῆς πέντε
✕ μήκος, Hebr., longitudo. DRACH.]

V. 2. Ἄλλος, ἁγίασμα. Ἄλλος, ἁγιον. Idem. [C, Καὶ ἔσται ἐκ τούτου ✕ εἰς τὸ ἁγίασμα. DRACH.]
Ibid. Hieronymus : « Præcipit ut 50 cubitis per

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Υ.

ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.

2. 2. Ἀγιάσματα. Ἄλλος, ἀγία- 2. 2. Ἀγιάσματα. Ἄλλος, ἀγία-
σμα. Ἄλλος, ἅγιον.
..... Διάστημα. Ἀφόρισμα.
3. 3. Ἅγια τῶν ἁγίων. Ἄλλος, 3. 3. Ἅγια τῶν ἁγίων. Ἄλλος,
τὸ ἀγίασμα τὸ ἅγιον τῶν ἁγίων.
4. 4. Ἀπὸ τῆς γῆς ἔσται. Ἄλλος, 4. 4. Ἀπὸ τῆς γῆς ἔσται. Ἄλλος,
ἅγιον ἀπὸ τῆς γῆς τοῦτο.
5. 5. Πόλεις. 5. 5. Πόλεις.
11. 11. Τὸ μέτρον. Ἄλλος, οἴφι. 11. 11. Τὸ μέτρον. Ἄλλος, οἴφι.
12. 12. Δέκα καὶ πενήκοντα. Οἱ Γ', 12. 12. Δέκα καὶ πενήκοντα. Οἱ Γ',
πεντεκαδέκα.
13. 13. Ἀπὸ τοῦ γομόρ. Οἱ Γ', ἀπὸ 13. 13. Ἀπὸ τοῦ γομόρ. Οἱ Γ', ἀπὸ
τοῦ κόρου.
14. 14. Καὶ τὸ πρόσταγμα. Ἄλλος, 14. 14. Καὶ τὸ πρόσταγμα. Ἄλλος,
καὶ τὸ δικαίωμα.
Ἀπὸ δέκα κοτυλίων, ὅτι αἱ δέκα Ἐξ ὧν ὁ μετρητὴς ἀπὸ τοῦ κό-
κοτύλαι εἰσὶ γομόρ. Ἄλλως, δεκα- ρου, οἱ εἰς βάτοι κόρος.
κοτυλίων αἱ δεκακοτύλαι γομόρ· αἱ
δεκακοτύλαι εἰσὶ γομόρ.
15. Ἀπὸ τῶν ὁδάτων Ἰσραὴλ. 15. Ἐκ πασῶν τῶν πατριῶν τοῦ 15. Ἀπὸ τῶν ποτιστηρίων Ἰσ-
Ἰσραὴλ. Ἀπὸ τῶν ποτιστηρίων ραὴλ.
17. Καὶ ὄρων. 17. Καὶ τὴν θυσίαν. 17. 17. Καὶ τὴν θυσίαν.
18. 18. Μόσχον. 18. 18. Μόσχον.
19. 19. Τοῦ ἱεροῦ. 19. 19. Τοῦ ἀζαρά.
20. ✕ Ἀγνοοῦντος καὶ ἀπὸ νη- 20. ✕ Ἀγνοοῦντος καὶ ἀπὸ νη-
πίου. πίου.
25. 25. Πεντεκαδεκάτη. Οἱ Γ', πεν- 25. 25. Πεντεκαδεκάτη. Οἱ Γ', πεν-
τεκαδεκάτη ✕ ἡμέρᾱ.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

2. 2. Sanctificationes. *Alius*, san- 2. 2. Separatio.
ctificationem. *Alius*, sanctum.
Terminus. Spatium.
3. 3. Sancta sanctorum. *Alius*, 3. 3. Sancta sanctorum. *Alius*,
sanctificatio sanctum sanctorum.
4. 4. De terra erit. *Alius*, sanctum 4. 4. De terra erit. *Alius*, sanctum
de terra hoc.
5. Thalamos. 5. Civitates. 5. 5. Civitates.
11. 11. Mensura. *Alius*, cēphi. 11. 11. Mensura. *Alius*, cēphi.
12. 12. Decem et quinquaginta. *Tres* 12. 12. Decem et quinquaginta. *Tres*
int., quindecim. *int.*, quindecim.
13. 13. De gomor. *Tres interpr.*, de 13. 13. De gomor. *Tres interpr.*, de
coro. coro.
14. 14. Et praeceptum. *Alius*, et ju- 14. 14. Et praeceptum. *Alius*, et ju-
stificatio. stificatio.
De decem cotylis, quia decem Batus metretes de coro, decem
cotylae sunt gomor. *Aliter*, deca- bati corus.
totylarum, decatotylae gomor: de-
catotylae sunt gomor.
15. De aquis Israel. 15. Ex omnibus patriis Israel. 15. De canalibus Israel.
De canalibus Israel.
17. Et donum. 17. Et sacrificium. 17. 17. Et sacrificium.
18. Taurum. 18. Vitulum. 18. 18. Vitulum.
19. 19. Templi. 19. 19. Azara.
20. Ignorante et a parvulo. 20. 20. Ignorante et a parvulo.
25. 25. Quintadecima. *Tres interpr.*, 25. 25. Quintadecima. *Tres interpr.*,
quintadecima die.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLV Ezechielis.

circuitum terra sit vacua in suburbana, vel ut Sym. machi, secunda Theodot., tertia LXX. [Lamb. Bos :
et Th. et LXX transtulerunt in terminum, et sepa- « Pro διάστημα, Synm., ὄριον, Th., διορισμός, »
rationem, et spatium. » Prima igitur versio est Sym- DRACH.]

V. 3. "A.L.I., τὸ ἀγίασμα etc. Drusius. [Ita etiam C. Apud S. Hier. LXX, sanctumque sanctorum. — Idem C, ut supra γ 2, καὶ εὐρος δέκα (ed. Rom., εἴκοσι. Hebr. et Vulg., decem) χιλιάδας. DRACH.]

V. 4. "A.L.I., ἄγιον ἀπὸ τῆς etc. Idem. Edit. Complut. ἡγιασμένον. [C, "Αγιον ἀπὸ τῆς γῆς ἔσται τοῖς ἱεροῦσι etc. Apud S. Hier., sanctum etc. DRACH.]

V. 5. A., exedras. S., thalamos. Th., civitatem. Hieronymus. Vide supra cap. 41. [Lamb. Bos : « Pro πόλεις, Aq., ἐξέδραι εἴκοσι. Sym., θάλαμοι εἴκοσι. Th., γαζήραι εἴκοσι. Alius, γαζοφυλάκια. » Hebr., in possessionem viginti cubiculos. Vulg., possidebunt viginti gazophylacia. — C iterum hic, καὶ εὐρος δέκα χιλιάδας. DRACH.]

V. 7. C, καὶ ἀπὸ τῶν πρὸς θάλασσαν καὶ καὶ τ' ἀνατολὰς, : πρὸς ἀνατολὰς. Hebr., versus mare, et ab angulo orientis versus orientem. Vulg., usque ad mare et a latere orientis usque ad orientem. DRACH.

V. 9. C, Τάδε λέγει Κύριος Κύριος. Et in fine commatis, λέγει Κύριος ὁ Θεός. Idem.

V. 10. C, Ζυγὸν δέκατον, primo casu. Idem.

V. 11. "A.L.I., οἶφι, vel οἶφι. Drusius. Hieronymus vero : « Pro Ephī, LXX interpretati sunt mensuram. » [C, καὶ τοῦ οἶφι. DRACH.]

V. 12. Ms. Jes., πεντεκαίδεκα εἰς τοὺς Γ' ἐγγράπτο καὶ διώρθωσα πέντε καὶ εἴκοσι, οἱ ε' σίχλοι ἐν τισι. [Totus hic versus ita in C : Καὶ στάθμια, καὶ ὅβολοι, εἴκοσι σίχλοι, πέντε καὶ εἴκοσι σίχλοι, δέκα καὶ πέντε σίχλοι ἢ μὲν ἔσται ὅμιν. DRACH.]

V. 13. OI Γ', ἀπὸ τοῦ κόρου. Idem. Hieronymus vero : « Qui supra pro Ephī mensuram, et pro bato

chanica dixerant, et pro coro Gomor, pro siclo appendiculam, et hic pro Ephī posuere mensuram : et pro coro nunc gomor, nunc ipsum corum : et in mensura olei pro bato κοτύλην, i. e. cyathum. » [Bis occurrit τρις hoc in commate. LXX vertunt prius, ἀπὸ τοῦ γομόρ, alterum vero, ἀπὸ τοῦ κόρου. — C, ἔκτον τοῦ οἶφι, absque αὐτοῦ. DRACH.]

V. 14. "A.L.I., καὶ τὸ δικαίωμα. Ms. Jes.

Ibid. Ms. Jes., ἐλαίου δέκατον. Θ., μετρήτης.

Ibid. 'A., ὁ βάτος ὁ μετρήτης etc. Has lectiones exhibet Ms. Jes. [Totus versiculus 14 ita in C : Καὶ τὰ προστάγματα τοῦ ἐλαίου κοτύλην ἐλαίου καὶ δέκατην : καὶ ἀπὸ δέκα κοτυλῶν αἱ δέκα κοτυλῶν, αἱ δέκα κοτύλαι γομόρ, : οἱ αἱ δέκα κοτύλαι εἰσι γομόρ. DRACH.]

V. 15. Hieronymus : « Quod nos interpretati sumus, de his quæ nutriunt Israel (al. nutrit), in Hebraico scriptum est MEMMASCE, quod Aq. et S. interpretati sunt, ἀπὸ τῶν ὑδάτων. LXX et Th., ἀπὸ τῶν ποτιστηρίων : quorum alterum de irriguis, alterum de canalibus, sive piscinis sonat. » Drusius suspicabatur legendum ποτιστηρίων [hoc S. Hieronymi loco], et quidem optime : nam sic habet m. noster Sangermanensis antiquissimus caractere Saxonico ; editi vero, ποτηρίων. Lectio LXX prior, ἐκ πασῶν τῶν πατριῶν, corruptissima est. [Schleusnerus post hæc S. Hieronymi verba allata, querit. Unde igitur venit nostra lectio? Nimirum, Senum πατριῶν. Responditque : πατριῶν pro ποτηρίων irrepsit, et sciolus infersit πασῶν. — Ad εἰς θυσιᾶς versionis τῶν LXX, Lamb. Bos : « Pro θυσιᾶς, Aq. et Sym., θῶρα. Th., μαννά. » — C, Καὶ πρέβαν

EZECHIELIS CAPUT XLVI.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON	AKYTAAS.
	Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	
2. כחד 2	2.	2.
5. חכנה 5 'Ο Σύρος, καὶ Μαννά.	5.	5. Καὶ δῶρον.
6. איפה	6.	6.
6. כדבקר 6	6.	6.
12. נדה 12	12.	12.
13. חביום 13	13.	13. Τέλειον.
14. וכוונה 14	14.	14. Καὶ δῶρον.
16. לרם	16.	16.
16. תהיה אחוזם היא	16.	16.
17. הדודר 17	17.	17.
18. חתנת 18	18.	18. . . .
23. הבירות 23	23.	23. Στιβάδας.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Deforis.	2. Deforis.	2.
5. Et munus. Syrus, et manaa.	5. Et sacrificium.	5. Et donum.
Epha.	Ephi.	
6. Filium bovis.	6. De armento.	6.
12. Spontaneum.	12. Spontaneum.	12.
13. Integrum.	13. Immaculatum.	13. Perfectum.
14. Et munus.	14. Et sacrificium.	14. Et donum.
Ad subigendam (similam).	Ut misceatur (similæ).	
16. Erit possessio eorum ipsa.	16. Filiorum suorum erit : pos-	16.
	sidebunt eam.	
17. Libertatis.	17. Remissionis.	17.
18. Ad opprimendum eos.	18. Per violentiam.	18. Ut affligat eos atque contri-
		stet.
23. Parietes.	23. Culinæ.	23. Stibadas.

ἐν ἀπὸ τῶν προβάτων ἀπὸ τῶν διακοσίων + ἀφαίρεμα
ἐκ πασῶν, ἀπὸ τῶν ποιιστηρίων τοῦ Ἰσραὴλ, εἰς
θυσίας, καὶ ὀλοκαυτώματα (absque eis), καὶ etc.
DRACH.]

V. 16. C, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἅ τῆς γῆς : Hebr. et
Vulg., omnis populus terræ. Mox, ἀφηγουμένῳ τῷ
Ἰσραὴλ. DRACH.]

V. 17. A., S., donum. Hieronymus. [Cf. quæ ad-
notavimus ad § 15. — C, οἴκου Ἰσραὴλ· ὁ αὐτοῖς
ποιήσει τὰ ὑπὲρ ἁμαρτίας, καὶ τὴν θυσίαν, καὶ τὰ
ὀλοκαυτώματα, absque τοῦ, etc. DRACH.]

V. 18. S., laurum. Hieronymus. Et mox idem :
Th., Azara. [C, in § 18, τάδε λέγει Κύριος ὁ Θεός.
DRACH.]

V. 20. Θ., Σ., ἅ ἀγνοοῦντες etc. Ms. Jes. [In C
totus § 20 ita : καὶ οὕτως ποιήσεις ἐκ τῆ ἐβδόμῃ τοῦ
μηνὸς ἅ παρ' ἐκάστου ἅ ἀγνοοῦντος καὶ ἀπονήτου
(lege ἀνοήτου), : καὶ ἐξιλῆσαι (ἐξιλῆσσεθε?) τὸν
οἶκον. DRACH.]

V. 21. C, τέσσαρες καὶ δεκάτῃ ἅ ἡμέρᾳ : τοῦ
μηνός. Hebr. et Vulg., quartadecima die mensis.
DRACH.]

V. 22. C, ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὑπὲρ αὐτοῦ + καὶ
τοῦ οἴκου, : Quæ sub obelo, desunt in Hebr. Mox,
μίσχον ἐκ βοῶν. Hebr. duntaxat, juvenum. IDEM.

V. 24. [C, καὶ πέμμα τῷ μίσχῳ, καὶ πέμμα (ed.
Rom., πέμματα, Hebr., et epha. Vulg., et ephi) τῷ
κρίῳ ποιήσεις, καὶ ἐλαίου τὸ ἓν (ed. Rom., εἓν) τῷ
πέμματι. DRACH.] — Schol. σημίδαλιν. Drusius ad
vocem מִשְׁכָּה ubi LXX habent, πέμμα. Quæ vox vere
non ad מִשְׁכָּה refertur, hæc enim præmittitur in edi-
tione τῶν Ο', sed ad sequentem מִשְׁכָּה quam LXX ab

תֵּן coquere, derivantes vertunt πέμμα, coctionem.
Male igitur in editione Romana, ut ait Drusius, ad
vocem πέμμα notant ex Theodoretō : μαναά est sa-
crificium σημίδαλεως, nam hæc pertinent ad præce-
dentem vocem מִשְׁכָּה quæ in LXX non exprimitur.
Hic autem Hieronymus : « Pro Ephī, quæ est deci-
ma pars cori, LXX transtulerunt πέμμα, quod in
nostra lingua coctionem sonat. »

Ibid. Drusius : γῆ εἶν, hin. Theodoretus, τὸ εἶν
παρὰ τῷ Σύρῳ ἡμιναν εὐρον. Quæ verba significant
pro hin Syrum heminam transtulisse, aut exposuisse.
Idem Ezech. 4, τὸ δὲ εἶν μέτρον ἦν παρ' αὐτοῖς, οὐ
τὸ ἔκτον κατὰ τὸν Σύρῳ ἡμῖν ἐξέστου ἐχώρει. (I. e.
Hin autem mensura erat apud illos, cujus sexta
pars secundum Syrum, dimidium Sextarii capiebat.)
Polychronius : τὸ ἓν Ἐβραϊκὸν ὄν, σημαίνει τοῦ ἐξ-
έστου τὸ ἕβδομον, (I. e. Hin Hebraicum, significat
Sextarii octavam partem.) Apollinarius : τὸ ἓν ποιεῖ
δύο χεῖς. (I. e. Hin duo chaos facit.) Hactenus Dru-
sius, cujus annotationi Græcorum locorum inter-
pretationes adjecimus. Hic autem vides Theodore-
tum nec sibi ipsi, nec Polychronio consentire circa
mensuram hin. Apollinarius vero cum secundo
Theodoretī loco convenit, ubi dicitur hin esse sextam
dimidii Sextarii, seu heminae, partem. Nam chus est
cotyla duodecima pars : cotyla autem dimidium
sextarii : unde sequitur chaos duos esse sextam
partem dimidii Sextarii. Vide Analecta Græca no-
stra, p. 395.

V. 25. Οἱ Γ', ἅ ἡμέρᾳ. Ms. Jes. [C, καὶ ἐν τῇ
ἐβδόμῃ, πάντε καὶ δεκάτῃ ἅ ἡμέρᾳ : τοῦ μηνός.
DRACH.]

EZECHIELIS CAPUT XLVI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2.	2. Τῆς ἑσπερας. Ἄλλος, ἔσπερας.	2.
5.	5. Καὶ Μαναά.
Πέμμα. Ἄλλος, οἶφι.	5. Καὶ θυσία.
6.	6. Vacat.	6. ἅ Ἰὺδν βουκολίου.
12.	12. Ὁμολογῶν. Ἄλλος, ἐκού-
σιον.	12.
13.	13. Ἀρωμον.	13.
14. Καὶ δῶρον.	14. Καὶ μαναά.
Τοῦ ἀναμίξει.	14. Καὶ θυσία.
	16. Ἔσται κατάσχεσις.	16. Ἔσται κατάσχεσις ἅ αὐτῶν
αὐτῇ.
17.	17. Ἀφέσεως.	17. Δερῶρ.
18. & ...	18. Τοῦ καταδυναστεύσαι αὐ-
τούς.	18.
23. Περιφράγματα.	23. Μαγειρεῖα.	23. Τειρώθ.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

2.	2. Interioris. Alius, deforis.	2.
5.	5. Et manaa.
Coctionem. Alius, cephi.	5. Et sacrificium.
6.	6. Vacat.	6. Filium bucolii.
12.	12. Confessionem. Alius, spon-
taneum.	12.
13.	13. Immaculatum.	13.
14. Et donum.
Ut aspergatur.	14. Et manaa.
Et miscendam.	14. Et sacrificium.
16.	16. Erit possessio.	16. Erit possessio eorum hæc.
17.	17. Remissionis.	17. Deror.
18. Ut affligat eos atque con-
tristet.	18. Opprimendo eos.	18.
23. Septa.	23. Culinæ.	23. Tiroth.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLVI Ezechielis.

V. 1. C, ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἀνοιγήσεται. Quæ hic desiderantur post σαββάτων, scil., ἀνοιγῆ, καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς νοουμένης, omissa sunt a scriptore ex ὁμοιοτελευτῇ verbi ἀνοίγω, et formæ ἀνοίγθ. DRACH.

V. 2. Ἄλλος, ἐξῶθεν. Drusius. [Lamb. Bos: « Pro τὰ ὀλοκαυτώματα αὐτοῦ, Sym., τὴν προσφορὰν αὐτοῦ. » DRACH.]

V. 3. Hujus versus binas dant LXX versiones. Quarum altera, quæ tamen in C obelo prænotatur, sola ad verbum concinit cum Hebraico textu. DR.

V. 4. C, Καὶ τὰ ὀλοκαυτώματα ἃ προσοίσει. Heb., et holocaustum quod offeret. IDEM.

V. 5. A., καὶ ὄρων etc. Drusius. Ibid. Ἄλλος, οὐκ. Idem. Hieron. vero: « Ubi nos diximus sacrificium, LXX ipsum Hebraicum verbum posuere माना, quod A., donum, vel sacrificium, Th., sacrificium transtulit. » Theodoretus, माना ὁ Σῦρος ἡρμήνευσε τὴν ἐκ σεμιδάλεως θυσίαν. [Ad καὶ माना

adnotat L. Bos: « Syrus, θυσίαν τῆς σεμιδάλεως. — C, ὄμα τῆς χειρὸς, et mox, τὸ ἴν. DRACH.]

V. 6. Θ., υἱὸν βουκολίου. Ms. Jes. [C, μόσχον ἃ βοδὸς υἱὸν βουκολίου. ἃ μωμον, — καὶ ἐξ ἀμνούς, καὶ κριὸν, ἀμωμα ἔσται. Hebr., integri erunt. Da.]

V. 7. Ad vocem माना, Theodoretus, ὁ Σῦρος ἡρμήνευσε, τὴν τῆς σεμιδάλεως θυσίαν. — C,.... μόσχῳ... κριῷ, ut Hebr. et Vulg. Mox ἴν, et ita constanter. DRACH.

V. 9. C, τῆς πύλης τῆς πρὸς Βορρᾶν... τῆς πύλης πρὸς Νότον... οὐκ ἀναστρέψει κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης, ἢ εἰσελθούσιν. IDEM.

V. 10. C, + μετ' αὐτῶν. Deest in Hebr. IDEM.

V. 12. Ἄλλ., ἐκούσιον. Drusius. [Bis occurrit vox דבר hoc ἴν versu; prius reddit textus codicis C, ὁμολογίαν, alterum ἐκούσιον. C enim ita: Ἐάν δὲ ποιήσῃ ὁ ἀφηγούμενος ὁμολογίαν (דבר), ὀλοκαύτωμα, ἃ ἡ σωτηρίου ἐκούσιον (דבר). — Testifica-

EZECHIELIS CAPUT XLVII.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

AKYAAΣ.

יְצֵאִים כְּחוֹב מִפֶּתַח הַבַּיִת 1 4.

4.

וְהָיָה מִן הַיָּמִין חֹב מֵאֵלֶּיךָ 3 3.

3.

וְהָיָה מִן הַיָּמִין חֹב מֵאֵלֶּיךָ 4 4.

4. Ἔως ἀστραγάλων.

וְהָיָה מִן הַיָּמִין חֹב מֵאֵלֶּיךָ 5 5.

5. Χιλιούς ἃ χειμάρρους. *

וְהָיָה מִן הַיָּמִין חֹב מֵאֵלֶּיךָ 8 8.

8.

וְהָיָה מִן הַיָּמִין חֹב מֵאֵלֶּיךָ 8 8.

Eis ὀμαλὴν.

וְהָיָה מִן הַיָּמִין חֹב מֵאֵלֶּיךָ 11 11.

11.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Eredientes de sub limine domus.

1. Egredebantur subter limen domus.

1.

3. In egrediendo virum. Hebr. interpr., et ecce cum exiret quidam homo, stetit ex adverso.

3. Cum egrederetur vir.

3.

Mille cubitos.

Mille cubitos.

4. Talorum.

4. Usque ad talos.

4. Usque ad talos.

Poplitum.

Usque ad genua.

5. Mille, torrens.

5. Mille, torrentem.

5. Mille torrentes.

8. Istæ egredientes ad tumulum. Hebraus, hæc aqua primum egreditur in Galileam.

8. Aquæ istæ quæ egrediuntur ad tumulos sabuli.

8.

Super planitiem. Hebraus, in Occidentem.

Ad plana deserti.

In planitiem.

Eductæ. Hebraus int., salsuginis maris.

Et exhibunt.

11. Et non sanabuntur, in salem dabuntur.

11. Et in palustribus non sanabuntur, in salinas dabuntur.

11.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLVI Ezechielis.

ur L. Bos etiam Aquilam, Sym. et Th. habere εκούσιον. DRACH.]

V. 13. 'A., τέλειον. Drusius. Hieronymus item, A., perfectum. [C geminat πρωτ, ut Hebr. DRACH.]

V. 14. 'A., Σ., καὶ δῶρον. Drusius ex Hieronymo, ut supra.

Ibid. S., ut aspergatur. Hieronymus. [Quæ Græca non suppetebant Montfauconio exhibet Lamb. Bos ita: Sym., τοῦ ἐπιβράναι τὴν σπειράδιν, ad aspergendum similam. — C, τὸ πρωτ πρωτ... πρόσταγμα * αἰώνιον: διαπαντός. Hebr., statuta æternitatis jugiter. DRACH.]

V. 16. Θ., * αὐτῶν αὐτῇ. Ms. Jes. [Ita etiam C, præmisso asterisco. — Idem C, τάδε λέγει Κύριος Κύριος: 'Εάν δὴ ὁ ἀφηγοῦμενος δόματα. Sed Hebr., donum. DRACH.]

V. 17. Th., deror. Hieronymus, * remissionis. Th., ipsum verbum Hebraicum posuit. » [C, 'Εάν δὲ δὴ δόμα * ἐκ τῆς κληρονομίας αὐτοῦ. Hebr. et

Vulg., de hæreditate sua. Mox ἀποδοθήσεται, pro communi ἀποδώσει. DRACH.]

V. 18. A., S., ut affligat etc. Hieronymus. [Lamb. Bos: « Aq., τοῦ θλίψαι, ut affligat. Sym., τοῦ λυπῆσαι. ut contristet. » — C, ἐκ τῆς κληρονομίας τοῦ λαοῦ αὐτοῦ (hoc αὐτὸν non exprimitur in Hebr.)... ἐκ τῆς κατασχέσεως αὐτοῦ, * ἀπὸ τῆς * κληρονομίας αὐτοῦ: Hebr., de hæreditate eorum; de hæreditate (vero) sua etc. DRACH.]

V. 22. C, + κατὰ τὸ κλίτος αὐλῇ, αὐλῇ: (hæc ὠδελισμένα desunt in Hebr.) ἐπὶ τὰ τέσσαρα κλίτη τῆς αὐλῆς, αὐλῇ μικρᾷ, καὶ μῆκος σεράκοντα (l. τεσσαράκοντα) πηχῶν, καὶ εὖρος etc. DRACH.

V. 23. Hieron.: « accubita, quæ Aq. στιβάδας interpretatus est: S., περιφράγματα, Th. ipsum verbum Hebraicum posuit THUROTH. » Ms. noster habet TUROTH: litera enim τ non aspiratur. [L. Bos: « Aq., πλησίον τῶν στιβάδων. Symm., περιφραγμάτων. Th., τειρώ. » DRACH.]

EZECHIELIS CAPUT XLVII.

SYMMACHOS.

Θ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. 1. Ἐξεπορεύετο ὑποκάτωθεν τοῦ αἰθρίου. Ἄλλος, ἐξεπορεύετο ἀπὸ τοῦ οὐδοῦ τῆς θύρας.
3. 3. Καθὼς ἐξοδος ἀνδρὸς ἐξεναντίας.
4. 4. Ἔως ἀστραγάλων.
5. 5. Χιλίους * πῆχεις: ἐν τῷ μέτρῳ.
8. 8. Τὸ ὕδωρ τοῦτο τὸ ἐκπορευόμενον εἰς τὴν Γαλιλαίαν.
- Ἐπὶ τὴν αἰκίητον.
- Ἐπὶ τὴν Ἀραβίαν.

Τῆς διεκβολῆς.

1. 1.
3. 3.
4. 4. Ἔως ἀστραγάλων.
5. 5. Χιλίους * χειμάρρους:.
8. 8.
- Ἀραβία.

11. 11. Οὐ μὴ ὑγιᾶσιν εἰς ἅλας δίδονται. Ἄλλος, τὰ ἐξώτερα τῆς θαλάσσης οὐκ ἰαθήσεται. Ἄλλος, καὶ οὐ μὴ ἰαθῇ, εἰς ἅλας δοθήσονται.

SYMMACHUS:

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1. 1. Egrediebatur de subdio. Alius, egrediebatur e limine portæ.
3. 3. Sicut exitus viri ex adverso.

4. Usque ad talos.

Mille cubitos in mensura.

4. Usque ad talos.

4. Remissionis. Usque ad femora. Alii, usque ad genua.

5. 5. Mille.

5. Mille torrentes.

8. 8. Aqua ista egrediens in Galileam.

8.

In inhabitabilem.

In Arabiam.

Araba.

Exitus.

11. 11. Non sanabunt: in sales data sunt. Alii, exteriora maris non sanabuntur. Alius, et non sanabuntur, in salem dabuntur.

11.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
לֹא יִבֹּל עָלָיו 12	12.	12.
לֹא יִבֹּל עָלָיו		
פִּי		Ὁ καρπὸς αὐτοῦ.
חֶסֶר דְּחִינָן 16	16.	16.
צִפְרָה וְהַל חֶסֶת וְאֵת פֶּסֶחַ 17	17.	17.
פֶּסֶחַ		
דְּחִין 18	18.	18.
כְּחֹבֶר 19	19.	19.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
12. Non defluet folium ejus.	12. Non defluet folium ex eo.	12.
In mensibus suis maturabit.	Per singulos menses afferet primitiva.	
Fructus ejus.	Fructus ejus.	Fructus ejus.
16. Chaser medium.	16. Domus Tichon.	16.
17. Ad Aquilonem, et terminum Hemath, et angulum Aquilonis.	17. Ad Aquilonem: terminus Emath, plagæ Septentrionalis.	17.
18. Hauran.	18. Auran.	18.
19. A Thamar.	19. A Thamar.	19.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLVII Ezechielis.

V. 1. Ἄλλος, ἐξεπορεύετο etc. Drusius ex Polychronio. [Post αἰθρίου addit C, τοῦ οἴκου. Mox, ἐπέβλεψε κατὰ ἀνατολὰς, καὶ ὕδωρ κατέβαινεν ἀπὸ τοῦ κλίτους αὐτοῦ οἴκου; Hebr., a latere domus. Dn.]

V. 2. C, καὶ ἐξήγαγέ με κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης πρὸς Βορρᾶν, καὶ περιήγαγέ με τὴν ὁδὸν πύλης ἐξωθεν αὐτῆς πρὸς τὴν πύλην τὴν ἐξω: τῆς αὐλῆς τῆς βλεπούσης etc. DRACH.

V. 3. Ὁ Ἑβραῖος, καὶ ἰδοὺ etc. Ex Polychronio.

Ibid. αὐτῆς. Ms. Jes. [C, καὶ διεμέτρησε (sic) χιλίους πήχεις. DRACH.]

V. 4. Ἄ., Σ., Θ., ἕως ἀστραγάλων. Ms. Jes. sine nomine Interpretum. Verum Hieronymus: «A., S., Th., ἀστραγάλους interpretati sunt. » Ubi accusativum casum ad seriem suam adaptat, ut sæpe alibi. [L. Bos: « Pro ἀράσσεως, Aq., Sym., Th., ἕως τῶν ἀστραγάλων. » — C, καὶ διεμέτρησε χιλίους ἐν τῷ μέτρῳ. Sed Hebr. non fert in mensura. DRACH.]

Ibid. Ἄλλος, ἕως τῶν γονάτων. Ex Ms. Jes.

V. 5. Ἄ., Θ., αὐτῶν χειμάρρους. Ex eodem. Ibid. ἐξυβρίζων. Ms. Jes. ad marg., ἐκδράζων. [C, καὶ διεμέτρησε χιλίους χειμάρρους, καὶ οὐκ ἤδυνάτο διελθεῖν. οὐκ ἐξυβρίζων (l. ἐξυβρίσεν) τὸ ὕδωρ, etc. DRACH.]

V. 6. C, καὶ ἀπήγαγέ με, αὐτῶν καὶ ἀπέστρεψέ με: ἐπὶ etc. DRACH.

V. 7. C non habet ἐπὶ τοῦ χιλίου τοῦ ποταμοῦ, quæ tamen existunt in Hebr. Idem.

V. 8. Ὁ Ἑβραῖος, τοῦτο τὸ ὕδωρ etc. Ms. Jes. Hieron. vero: « Deinde pro Galilæa, quæ Hebraice dicitur GALILA, Aq., θίνας... quod tumulos significat arenarum, S., μεθόριον, quod nos possumus transferre confiniam. » In ms. nostro legitur θίνα, et μεθόριον recte, secus quam in editis nonnullis, ubi θινὰς et μετόριον legitur. Nota vero ms. Jes. sic habet: Σαφέστερον παρὰ τῷ Ἑβραϊκῷ ἡ ῥῆσις: φησὶ γάρ, τοῦτο τὸ ὕδωρ πρῶτον ἐκπορεύεται εἰς τὴν

Γαλιλαίαν. l. e. Clarius effertur sententia apud Hebraicum; dicitur enim, Hæc aqua primo egreditur in Galilæam. [L. Bos: « Pro εἰς τὴν Γαλιλαίαν, Aq., εἰς θίνας ἀνατολικὰς. Sym., εἰς τὸ μεθόριον ἀνατολῆς. » — C, τὸ ὕδωρ τοῦτο εἰς Ἀραβίαν. DRACH.]

Ibid. Ἄ., εἰς ὁμαλὴν. Σ., ἐπὶ τὴν ἀοίκητον. Θ., Ἀραβίαν. Hieronymus: « Pro Arabia quoque Sym., inhabitabilem, Aq., humilia, vel plana, Th., Arabas (in editis legitur arabas). Ms. vero Jes. in hæc verba, κατέβαινεν ἐπὶ τὴν Ἀραβίαν, hæc notat in margine: ἀοίκητον. Ὁ δὲ Ἑβραῖος, ἐπὶ δυσμὰς φησιν. Ἡ δὲ ἀσάφεια ἀπὸ τοῦ τὸ Ἀραβὰ καὶ δυσμὰς δηλοῦν, καὶ ἀοίκητον. Ἔοικεν δὲ τὸ αὐτὸ πως καὶ ὁ Ἑλληνικὸς σημαίνειν προσθεὶς τὸ, ἤρχετο ἕως ἐπὶ τὴν θάλασσαν. Ἡ γὰρ Γραφή πολλοῦ τὴν θάλασσαν ἐπὶ τοῦ τῆς δύσεως μέρους λαμβάνει. Σαπηντέον δὲ μὴ τὸ, κατέβαινεν ἐπὶ τὴν Ἀραβίαν, τὴν ἀρχὴν ἐπὶ τὴν Ἀραβίαν ἐξεβόη, τὴν Ἑβραῖαν θέντων φωνῇ τῶν ἐρμηνεύσαντων. l. e. Inhabitablem. Hebræus vero, ad Occidentem ait. Obscuritas autem hinc procedit, quod Araba et Occidentem significet et inhabitabilem. Videatur porro illud Græcus etiam textus significare, adjiciens, veniebat usque ad mare. Nam Scriptura plerumque mare pro Occidentali parte accipit. Animadvertendum autem est, nam illud, descendebat in Arabia, sic initio positum fuerit, in Araba: vocem Hebraicam ponentibus Interpretibus.

Ibid. Ὁ Ἑβραῖος, τῆς ἀλμυρᾶς. Ms. Jes. sic habet: Ὁ Ἑβραῖος ἀντὶ τῆς διεκδολῆς, τῆς ἀλμυρᾶς τῆς θαλάσσης ἔχει. l. e. Hebræus pro exilis, habet saluginis maris.

V. 9. C, καὶ ζῆσεται πᾶν ὅ ᾧ ἂν ἐπὶ ὅλῃ ἔχει, ὁ ποταμὸς, καὶ ζῆσεται. DRACH.

V. 10. C, καὶ στήσονται ἐπ' αὐτοῦ αἱ λίθες, ἀπὸ Ἰνγαδὶ ἕως Αἰνγαλλίμ... Mire variant hic exemplaria. Alex. et Theodor., Ἐνγαδὲν. Aliter, juxta

SYMMACHOS.

σ.

ΘΕΟΔΟΤΙΟΝ.

12. 12. Οὐ μὴ παλαιωθῇ ἐπ' αὐτοῦ.
"Ἄλλος, οὐκ ἀποβρύσεται τὸ φύλ-
λον αὐτοῦ.
Τῆς καινότητος αὐτοῦ πρωτοβο-
λήσει. "Ἄλλος, εἰς τοὺς μῆνας αὐ-
τοῦ πρωτογεννήσει.
Ὁ καρπός.
16. 16. Αὐλὴ τοῦ Σαυνάν. "Ἄλλος,
αὐλαὶ τῶν θίχων.
17. 17. Vacat.
18. 18. Ἀωρανίτιδος. "Ἄλλος, Αὐ-
ράν.
19. 19. Καὶ φοινικῶνος. Οἱ λοιποὶ,
ἀπὸ θαμάρ.

12. 12. Ὁ καρπὸς ✕ αὐτοῦ.
16. 16. 7. ✕ Κατὰ Βορρὰν καὶ τὸ ὄριον
Αἰμάθ, καὶ τὸ ὄριον Βορρὰν.
18. 18.
19. 19.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

12. 12. Non veterascet in eo. Alius,
non defluet folium ejus.
Renovationis suae primitiva da-
bit. Alius, in menses suos primo-
genita afferet.
Fructus.
16. 16. Atrium Saunan. Al., atria
Thichon.
17. 17. Vacat.
18. 18. Aoranitidis. Alius, Auran.
19. 19. Et palmeto. Reliqui, a Tha-
mar.

12. 12.
Fructus ejus.
16. 16.
17. 17. Ad Aquilonem, et terminum
Emath, et terminum Aquilonem.
18. 18.
19. 19.

Notae et variae lectiones ad cap. XLVII Ezechielis.

Nobilium, apud Theodor., Ἡγαδδὶ. Ald., Ἀγαδδὶν. Complut., Ἐγγαδδὶ. Ed. Rom., Ἰνγαδδὶν. Et pro ejusdem editionis Ἐναγαλλεῖμ, VM et Alex., Ἐναγαλλεῖμ. IDEM.

V. 11. Ms. Jes., ἀνεί τοῦ, τὰ τέλη αὐτοῦ, ἡ τὰ ἐξώτερα τῆς θαλάσσης οὐκ ἰαθῆσεται, οὕτως γὰρ καὶ ὁ Ἑβραῖος ἔχει. [C. + καὶ ἐν τῇ ἐπιστροφῇ αὐτοῦ.] Merito haec δὲ λέγονται, quorum ne vestigium quidem in Hebr. veritate. DRACH.]

V. 12. "Ἄλλος, οὐκ ἀποβρύσεται etc. Drusius. Hieronymus vero : Non defluet folium ex eo, sive non veterascet ex eo.

Ibid. "Ἄλλος, εἰς τοὺς μῆνας etc. Drusius. Ms. vero Jes. ἐν ἄλλοις, εἰς τοὺς μῆνας αὐτοῦ πρωτογεννήσει. Hieron. : « Per singulos menses afferet primitiva : sive, ut in LXX scriptum est, [fructus ejus in renovatione sui primitiva dabit. » [C. καὶ ἔσται ὁ καρπὸς αὐτοῦ εἰς βρώσιν, καὶ ἀνάθαις αὐτοῦ εἰς ὕγιαν. Hebr., et erit fructus ejus in cibum et folium ejus in medicamentum. DRACH.]

Ibid. "Α., Θ., ✕ αὐτοῦ. Ms. Jes.

V. 13. C. τάδε λέγει Κύριος ὁ Θεός· Ταῦτα τὰ ὅρια, ἃ κατακληρονομήσετε, Hebr. terminus, quem hereditabilis. DRACH.

V. 14. C. ἥρα πρῶτον, primum, τοῦ δοῦναι etc. Sed Hebr., levavi manum meam. IDEM.

V. 15. C. ita claudit versum : τῆς εἰσόδου Σεδδαδ. Hebr., ad veniendum in Sedad. Vulg., venientibus Sedada. IDEM.

V. 16. S., atrium medium. Hieronymus. Complut., αὐλαὶ τῶν θίχων. Ubi exprimitur vox Hebraica [צִיָּה]. [Lamb. Bos : « Complut., θίχων, quod Theodotionis est. Sym., ἡ μέση. — Totus versus noster in C ita : Ἐμάθ, Βηρωθὰ, Σαβαριμ τὴν ἀναμέσον ὁρίων Δαμασκού, καὶ ἀναμέσον ὁρίων Ἡμάθ, αὐλαὶ

τοῦ θίχων, αἱ εἰσὶν ἐπάνω τῶν ὁρίων Ἀβρανίτιδος DRACH.]

V. 17. Θ., ✕ κατὰ Βορρὰν etc. Ms. Jes. [C. ἀπὸ τῆς αὐλῆς τοῦ Ἡνάν, ὅρια Δαμασκού, καὶ τὰ πρὸς Βορρὰν ✕ κατὰ Βορρὰν ✕ καὶ τὸ ὄριον Ἀσιμαθ, καὶ τὸ ὄριον Βορρὰν. DRACH.]

V. 18. Hieron. : « Auran, quam LXX in Graecum vertere sermonem, Auranitidis, quod iracundiam sonat. » [Edit. Rom., Ἀωρανίτιδος. Hoc nomen male, quia nimis cursim, legit Montf. Ἀωρονίτιδος. VM, Ἀωρανίτιδος. Alex., Ὀρανίτιδος. Ald. et Compl., ut etiam C, necnon apud S. Hier., Ἀδρανίτιδος. — Pro Γαλααδίτιδος editionis Rom., C habet Γαλαδίτιδος. DRACH.]

V. 19. Οἱ λοιποὶ, ἀπὸ θαμάρ. Drusius. Hieronymus in libro Locorum. [Addenda hic Syri lectio, quae fugit Montfauconium. Eam autem suppediat Theodoretus, qui disertè in commentario ad hunc locum : ἕως ὁδῶν ἀντιλογίας· οὕτω γὰρ τὸ Μαριμῶθ (Senum) ὁ Σόρος ἡρμηνεύσται. — C. . . . ἀπὸ θαμάρ + καὶ φοινικῶνος· ἕως ὕδατος Μαριμῶθ Κάδης, παρεκτείνων etc. DRACH.]

V. 20. C. τῆς θαλάσσης, ✕ θαλάσσης : (geminatur etiam in Hebr.) τῆς μεγάλης ὁρίξει, ἕως κατέναντι τῆς εἰσόδου Ἡμάθ + ἕως εἰσόδου αὐτοῦ, ταῦτά ἐστι τὰ πρὸς θάλασσαν + Ἡμάθ. Quae obelo prae-signantur absunt ab Hebr. DRACH.

V. 21. C. διαμετρεῖτε. IDEM.

V. 22. C. καὶ ἔσονται ὅμιν ὡς αὐτόχθονες. Etiam Hebr. et Vulg., vobis. Mox, μεθ' ὁμῶν ἔσονται ἐν κληρονομίᾳ. Hebr., vobiscum cadent. I. e., sorte dividunt. IDEM.

V. 23. C. καὶ ἔσονται ἐν φωνῇ. Sed manifestum ἀμάρτυρα γραφικόν, pro φυλῇ. Hebr. et Vulg., tribu. IDEM.

EZECHIELIS CAPUT XLVIII.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

AKYAAΣ.

2 גבול ח
9 עשרת אלפים
10 ולאליהו חזיהו ותרבות הקדש
לסבנים

2.
9.

10.

חב עשרת אלפים וקדימה רחב
עשרת אלפים תגבה אוך וכשה
ועשרים אלף
15 לח
ולסבנש

15.

21 אלפי
24 גבול
28 כוריבה
30 תרמאח

21.
24.
28.
30.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

2. Terminum Dan.

9. Decem millium.

10. Et istis erit oblatio sancti-
tatis sacerdotibus.

VULGATA LATINA.

2. Terminum Dan.

9. Decem millibus.

10. Hæ autem erunt primitiæ
sanctuarii sacerdotibus.

Latitudinis decem millia, et ad
Orientem latitudinis decem millia;
et ad meridiem longitudinis quin-
que et viginti millia.

15. Profanum.

Et in suburbanum:

21. Ad facies.

24. Terminum.

22. Contradictionis.

30. Egressus.

Latitudinis decem millia, sed et
ad Orientem latitudinis decem
millia, et ad Meridiem longitudi-
nis viginti quinque millia.

15. Profana.

Et in suburbana.

21. E regione.

24. Terminum.

22. Contradictionis.

30. Egressus.

2. Τὸ ὄριον τοῦ Δάν.
9.

10.

15. Βέθελον.

21.

24. Τὸ ὄριον.

28. Διαδικασμοῦ.

30. Διέξοδοι.

AQUILA.

2. Terminum Dan.

9.

10.

15. Profanum.

21.

24. Terminum.

22. Litis.

30. Exitus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLVIII Ezechielis.

V. 1. Αὐλῆς Αἰνάν. Drusius. Complut. vero, Αἰνών.
[Hebr., אֵינָן. Vulg., atrium Enan. LXX, αὐλῆς
τοῦ Αἰνάν. Ita etiam C et VM. Alex., αὐλῆς τοῦ Αἰ-
νάν.—C, κατὰ μέρος Ἡράθ + αὐλῆς, : Deest atrii
in Hebr. DRACH.]

V. 2. 'Α., Σ., τὸ ὄριον τοῦ Δάν. Idem Drusius. Et
9. 'Αλλος, ἀπαρχή. Idem, ex Complut.

V. 2, 3. C, 'Ασθήρ. Et sic γ 34. DRACH.

V. 6, 7. C, Ρουβίν. Idem.

V. 8. C, Καὶ ἀπὸ τῶν ὀρίων Ἰούδα, ἀπὸ τῶν πρὸς
ἀνατολᾶς, ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν. Hebr., usque ad
angulum versus mare. Vulg., usque ad plagam ma-
ris. Idem.

V. 9. 'Αλλος, δέκα χιλιάδες. Drusius. [C, ἀπαρχή,
ἣν ἀφοριούσι. Et mox, καὶ εὐρος πάντε χιλιάδες.
DRACH.]

V. 10. 'Αλλος, καὶ αὐται etc. Idem.

Ibid. x εὐρος etc. Idem. [C, καὶ πρὸς θάλασσαν
πλάτος δέκα χιλιάδες, καὶ πρὸς Νότον μήκος εἴκοσι
πάντε χιλιάδες, καὶ ἔσται τὸ ὅρος τῶν ἁγίων ἐν μέσῳ

αὐτοῦ. DRACH.]

V. 11. C, ἐν τῇ πλανήσῃ Ἰσραήλ, absque ulw,
quod tamen legitur in Hebr. DRACH.

V. 13. C, in fine commatis, καὶ εὐρος δέκα (ed.
Rom., εἴκοσι) χιλιάδες. Hebr. et Vulg., et latitudo
decem mil. Idem.

V. 15. 'Α., Βέθελον etc. Hieronymus: « Quod nos
vertimus in profanum, pro quo Aquila, βέθελον,
Sym. et Th. λαϊκόν transtulerunt, LXX dixere προ-
τελίσμα, quod *antemurale* possumus dicere. *Pro-
fanum* autem est et *laicum*, i. e. *vulgare*, quod
omni populo habitare passim licet. » [LXX legerunt
βη, cum vocali tsere. Vide Catholicum nostrum
lexicon Hebr. DRACH.]

Ibid. Hieronymus: « Pro *suburbana*, quæ He-
braice dicuntur MAGRAS, rursum LXX, διάστημα,
i. e. *spatium*, transtulerunt. » His addit Drusius:
« Josue xxi, 4. Hieron., *suburbana*, Symm., *πρό-*

SYMMACHOS.

Θ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2. Τὸ ὄριον τοῦ Δάν.

9.

10.

2. Τῶν ὀρίων τοῦ Δάν.

9. Πέντε χιλιάδες. Ἄλλος, δέκα χιλιάδες.

10. Τούτων ἔσται ἡ ἀπαρχὴ τῶν ἁγίων τοῖς ἱεραῦσι. Ἄλλος, καὶ αὗται αἱ ἀπαρχαὶ τοῦ ἁγιάσματος τοῖς ἱεραῦσιν.

✕ Εὗρος δέκα χιλιάδες, καὶ πρὸς ἀνατολὰς πλάτος δέκα χιλιάδες, καὶ πρὸς νότον μήκος· εἴκοσι καὶ πάντε χιλιάδες.

15. Λαϊκόν.

15. Προτείχισμα.

Καὶ εἰς διάστημα. Ἄλλος, καὶ εἰς πρόσπειρα.

21.

21. Vacat.

21.

24. Τὸ ὄριον.

21. Τῶν ὀρίων.

24.

28. Ἀντιλογίας.

28. Μαριβώθ.

28.

30. Διέξοδοι.

30. Διεκβολαί.

30. Διέξοδοι.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

2. Terminum Dan.

2. Terminis Dan.

2.

9.

9. Quinque millia. Alius, decem millia.

9.

10.

10. Horum erunt primitiæ sanctorum sacerdotibus. Alius, et hæ primitiæ sanctificationis sacerdotibus.

10.

Latitudo decem millia, et ad Orientem latitudo decem millia, et ad Austrum longitudo viginti et quinque millia.

15. Laicum.

15. Antemurale.

15. Laicum.

21.

21. Vacat.

21. Ad faciem.

24. Terminum.

24. Terminis.

24.

28. Contradictionis.

28. Mariboth.

28.

30. Exitus.

30. Egressus.

30. Exitus.

Notæ et variae lectiones ad cap. XLVIII Ezechielis.

στία. Supra xlv, 2. (LXX, διάστημα) Symm., Th., terminus et separatio, i. e. ἀφόρισμα. Hinc liquet, eis πρόσπειρα, quod in nonnullis codicibus, non Senum esse, sed Symmachi, vel alterius interpretis.

V. 21. Θ., ✕ κατὰ πρόσωπον. Ms. Jes. [Habet etiam C sub asterisco. Idem codex non habet καὶ ἐκ τούτου, quod tamen est in Hebr. Et mox, καὶ πρὸς θάλασσαν ἐπὶ ✕ πρόσωπον : ἐπὶ πάντε καὶ εἴκοσι etc. Hebr., ad facies quinque et viginti. DRACH.]

V. 22. In C ita inchoat versus noster : καὶ ἀπὸ τῆς κατασχέσεως τῶν λευτῶν, καὶ ἀπὸ τῆς κατασχέσεως τῆς πόλεως ἐν μέσῳ etc. Et ita Hebr. In fine commatis, C, cum Ald. et Complut., τῶ ἀφηγουμένῳ ἔσται : Hebr., principi erit. DRACH.

V. 23. LXX, μία. Aq. et Sym., ἐν. Ex L. Bos. IDEM.

V. 24. Ἀ., Σ., τὸ ὄριον. Hieronymus : de cuius sensu sine causa ambigit Drusius, ut quisque vi-

dere possit.

V. 28. Nescimus unde eruerit lectiones Aquilæ et Symmachi Montfauconius, qui nihil adnotat ad hunc versum. — Edit. Rom. et VM, Βαρύμωθ. Ald. et C, Μαριμώθ. Compl., Μαριβώθ. IDEM.

V. 29. Pro ἐν κλήρῳ, C, ἐν κληρονομίᾳ. IDEM.

V. 30. Ἀ., Σ., Θ., διέξοδοι. Hier. [C, αἱ πρὸς Βορρᾶν πενταχόσιοι καὶ πεταχισχίοι μέτροι. Hebr. et Vulg., quingentos et quatuor millia. DRACH.]

V. 31. C, Πουδίρ. DRACH.

V. 35. Stichus alter hujus commatis ita habetur in C : καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως, ἐφ' ἧς Κύριος ἔκει, ἔσται τὸ ὄνομα αὐτῆς. Et in fine libri additur : Ἰεζεκιὴλ (sic) κατὰ τοὺς Ὁ. ἐγγράφη κατὰ ἑξ ὧν καὶ παρτίθη. I. e., Jezeciel juxta LXX descriptus est secundum Origenem, cum quibus etiam collatus est. » Cf. notam ad Is. xiv, 6. IDEM.

CODEX SYRIACO-HEXAPLARIS

AMBROSIANO-MEDIOLANENSIS.

PROPHETIA HEZECIELIS.

Cap. I, 1. Et factum est in anno trigesimo in mense quarto, quinto mensis, (a) et ego + sum : fui in medio captivitatis super fluvium Chobar, et aperti sunt cœli, et vidi visiones Dei, 2. quinto mensis : hic annus quintus captivitatis regis Joacim : et factum est verbum Domini ad Hezecielem filium Buzi, sacerdotem in terra Chaldæorum super fluvium Chobar. 3. Et facta est super me ✕ ibi : manus Domini, 4. (b) et vidi, et ecce spiritus ✕ (c) Domini : tollens veniebat ab aquilone, et nubes magna in eo, et splendor circa eum, et ignis fulgurans : et in medio ejus quasi visio electri in medio ignis, et splendor in eo. 5. Et in medio quasi similitudo quatuor animalium : et hæc visio eorum, sicut similitudo hominis super eis. 6. Et quatuor facies uni, et quatuor alæ uni ✕ ex eis : 7. et crura eorum ✕ crura : recta, et pedes eorum alati, ✕ sicut ungulæ tauri ; (d) et scintillæ, quasi æs fulgurans ; et leves alæ eorum, 8. et manus hominis sub alis eorum super quatuor partes eorum : et facies eorum, ✕ et alæ eorum : quatuor ipsorum 9. propinque una alteri, ✕ (c) et alæ eorum : non revertebantur, cum incederent : unumquodque ex eis ante faciem suam ibant. 10. Et similitudo facierum eorum, facies hominis, et facies leonis a dextra quatuor lis, et facies tauri a sinistra quatuor lis, et facies aquilæ quatuor lis. 11. (f) Et facies eorum, et alæ eorum extensæ desuper quatuor lis ; unicuique duæ simul junctæ ad se invicem, et duæ tegebant super corpus eorum, 12. et unumquodque ex eis coram facie sua ibat : quocumque ibat spiritus, ibant, et non revertebantur, ✕ cum irent. 13. Et in medio animalium visio quasi carbonum ignis ardentium, (g) quasi visio lampadum ✕ est : se circumagentium in medio animalium, et splendor ignis, et ex igne egrediebatur sicut fulgur : 14. ✕ et animalia currebant, et redibant, (h) sicut visio Bozec. 15. Et vidi, et

ecce rota una super terra, propinqua animalibus quatuor ipsis. 16. Et adspectus rotarum, ✕ et opus earum : sicut adspectus (i) tharsis, et similitudo una quatuor ipsis : ✕ et visio earum ; et opus earum erat, quasi esset rota in rota. 17. Super quatuor partes eorum, ✕ cum irent ; ibant : non revertebantur, cum irent, 18. neque dorsa earum, (k) et altitudo erat eis. Et vidi ea, et dorsa earum plena oculis circumcirca quatuor ipsis. 19. Et cum irent animalia, ibant rotæ juxta ea : et cum elevarentur animalia de terra, elevabantur rotæ. 20. (l) Ubicumque erat nubes, illuc ibat spiritus : ibant animalia, et rotæ, et elevabantur cum eis ; quia spiritus vitæ in rotis. 21. Cum irent, ibant, et cum starent, stabant, et cum elevarentur de terra, elevabantur ✕ rotæ : cum eis ; quia spiritus vitæ erat in rotis. 22. Et similitudo super caput eis animalium quasi firmamentum, quasi adspectus crystalli terribilis, extensum super alas eorum desuper : 23. et sub firmamento alæ eorum extensæ, volantes altera alteri : unicuique duæ simul obvolventes, obvolventes corpora eorum, ✕ et duæ tegentes sibi corpora sua. 24. Et audiui vocem alatum eorum, quasi vocem aquæ multæ, quasi vocem (m) sufficientis : cum irent, vox sermonis quasi vox castrorum, et cum starent, cessabant alæ eorum. 25. (n) Et ecce vox super firmamentum, quod erat super caput eorum, ✕ cum starent, cessabant alæ eorum, 26. et super firmamentum, quod super caput eorum ; quasi adspectus lapidis saphiri, similitudo throni super eo, et super similitudine throni similitudo quasi adspectus hominis desuper. 27. Et vidi quasi adspectum electri, ✕ quasi adspectum ignis ✕ intrinsecus ejus circumcirca : a visione lumbi, et supra : et a visione lumbi, et usque deorsum vidi visionem ignis, et splendor ejus circumcirca, 28. sicut visio arcus, quando fuerit in nube in die pluvias, sic statio

(a) S., cum essem in demigratione. (b) S., vidi vero sicut flatum procellosum. (c) Heb. Domini. (d) S., et fulgurabant, sicut aspectus laminæ politæ æris. (e) et facies eorum quatuor ipsorum. (f) S., et contra facies eorum alæ eorum, (g) S., erat autem et sicut visio lampadum hæc transiens. (h) S., sicut visio splendoris fulguris. Cum inspicere autem animalia, visa est rota una in terra juxta animalia, habens quatuor facies. (i) S., hyacinthi. (k) S., et statio erat animalibus, et altitudo. (l) S., quocumque ferebat spiritus impetum ad eundem, eo cum iret spiritus, etiam rotæ simul elevabantur similiter eis. (m) ΣΑΔΔΑΙ, Sadio potentis. (n) S., et cum fieret vox super firmamentum, quod erat super caput eorum, stabant, et cessabant alæ eorum.

splendoris circumcirca. Hæc visio similitudinis et A tuum, et auribus tuis audi : 11. et vade, ingredere in captivitatem ad filios populi tui, et loqueris ad eos, et dices ad eos : Hæc dicit Dominus Dominus : si forte audiant, si forte concedant. 12. Et assum-

Cap. II, 1. Et dixit ad me : Fili hominis, sta super pedes tuos, (o) et loquar ad te. 2. Et venit super me spiritus, et assumpsit me, et elevavit me, et statuit me super pedes meos, et audiebam eum loquentem ad me. 3. Et dixit ad me : Fili hominis, mitto te ego ad domum Israelis, exacerbantes me, qui exacerbarunt me, ipsi et patres eorum ✕ perfide egerunt in me : usque ad diem hodiernum. 4. ✕ Et filii duri facie, et duri corde : ego (p) mitto te ad eos : Et dices ad eos : Hæc dicit Dominus. 5. (q) Si forte audiant, aut paveant, quia domus irritans est, et scient, quod propheta es tu in medio eorum. 6. Et tu, filii hominis, ne timeas eos, et a facie eorum ne obstupescas ; (r) quia venient in impetu cum insania, et insurgent super te circumcirca, et in medio scorpionum tu habitas : verba eorum ne timeas, et a facie eorum ne obstupescas ; quia domus irritans est. 7. Et loqueris verba mea ad eos, si forte audiant, aut trepident ; quia domus irritans est. 8. Et tu, filii hominis, audi loquentem ad te : ne sis irritans, sicut domus irritans : aperi os tuum, et comede quod ego do tibi. 9. Et vidi, et ecce manus extensa ad me, et in ea (s) capitulum libri. 10. Et expandit illud coram me : et in eo scripta erant a fronte ejus et a tergo ejus : et scriptum erat in eo lamentatio, et (t) canticum, et vā.

Cap. III, 1. Et dixit ad me : Fili hominis, ✕ quodcumque inveneris, ede : comede capitulum hoc, et vade, et loquere ad filios Israelis. 2. Et aperit os meum, et edere fecit me capitulum hoc. 3. Et dixit ad me : Fili hominis, os tuum edet, et venter tuus implebitur capitulo hoc dato in te. Et edi illud, et factum est in ore meo, sicut mel dulce. 4. Et dixit ad me : Fili hominis, vade, ingredere ad domum Israelis, et loquere verba mea ad eos. 5. Quoniam non ad populum profundum labio et gravem lingua tu mitteris ad domum Israelis : 6. neque ad populos multos alienos vocibus, aut alienos lingua, neque qui sunt obfirmati lingua, quorum ne audias sermones eorum : et si ad tales mitterem te, hi obediunt tibi. 7. Domus autem Israelis non volent exaudire te, quia non volunt exaudire me ; quia omnis domus Israelis litigiosi sunt, et duri corde. 8. Et ecce dedi faciem tuam potentem contra facies eorum, et contentionem tuam corroborabo adversus contentionem eorum. 9. et erit, semper duriorum petra ✕ dedi (u) frontem tuam : ne timeas eos, neque paveas a facie eorum, quia domus irritans est. 10. Et dixit ad me : Fili hominis, omnes sermones, quos locutus sum tecum, assume in cor

tuum, et auribus tuis audi : 11. et vade, ingredere in captivitatem ad filios populi tui, et loqueris ad eos, et dices ad eos : Hæc dicit Dominus Dominus : si forte audiant, si forte concedant. 12. Et assum- sit me spiritus, et audiui a tergo meo vocem commotionis magnæ, dicentium : Benedicta gloria Domini de loco suo. 13. Et vidi (x) vocem alarum animalium volantium una ad alteram, et vox rotarum coram eis, et vox commotionis ✕ magnæ : 14. Et spiritus elevavit me, et sustulit me, et abili sublimis aere in impetu spiritus mei, (y) et manus Domini facta est super me potens. 15. Et ingressus sum in captivitatem sublimis aere, et circuivi habitantes super fluvium Chobar, eos qui erant ibi : et sedi ibi septem dies, (z) conversans in medio eorum. 16. Et factum est post hos septem dies ✕ et factum est : verbum Domini ad me, dicens : 17. Fili hominis, speculatorem dedi te domui Israelis, et audies ex ore meo verbum, (a) et comminaberis eis a me, 18. cum dixerio iniquo : Morte morieris : et non distinxisti, neque locutus es ad distinguendum iniquo, ut revertatur a viis suis, ut vivat : iniquus ille (b) in injustitia sua morietur, et sanguinem ejus de manu tua requiram. 19. Et tu, si distinxeris iniquo, nec reversus fuerit ab iniquitate sua, et a via sua, iniquus ille in injustitia sua morietur, et tu animam tuam liberabis. 20. Et cum se averterit justus a justitiis suis, et fecerit delictum, etiam dabo tormenta in faciem ejus : ipse morietur, quia non distinxisti ei : et in peccatis suis morietur, quia non commemorabuntur ei justitiæ ejus, quas fecit, et sanguinem ejus de manu tua requiram. 21. (c) Tu autem si distinxeris justo, ut ne peccet, et ipse non peccaverit, justus vita vivet, quia distinxisti ei, et tu animam tuam liberabis. 22. Et facta est super me ✕ ibi : manus Domini, et dixit ad me : Surge, et egredere in campum, et ibi allocutio fiet ad te. 23. Et surrexi, et egressus sum in campum : et ecce ibi gloria Domini stabat, sicut + adspectus, et sicut : gloria, quam vidi super fluvium Chobar. Et cado super faciem meam, 24. et venit super me spiritus, et statuit me super pedes meos, et locutus est ad me, et dixit mihi : Ingredere, et includere in medio domus tuæ. 25. Et tu, filii hominis, ecce data sunt super te vincula, et vincient te in eis, et non egredieris de medio eorum. 26. Et linguam tuam simul ligabo ✕ ad gntur tuum : et obmutescas, et non eris eis in virum objurgantem ; quia domus irritans est. 27. Et cum locutus fuero ad te, aperi os tuum, et dices ad eos : Hæc dicit (d) Adonai Dominus : Qui audit, audiat, et qui rebellis est, rebellet ; quia domus irritans est.

Cap. IV. — 1. Et tu, filii hominis, sume tibi la-

(o) quod loquar ad te. Et ingressus est in medium mei spiritus. (p) Dominus. (q) si quemadmodum audiverint, acquieverint. (r) S., impudentes enim sunt, et sine spe ad te. (s) S., scriptoria tabula rotunda. (t) S., plangens. (u) contentionem. (x) S., pulsationem simul (i. e. complosionem) alarum. (y) S., manus enim Domini erat super me. (z) S., Th., habitans ego. (a) S., et præveneris monebis eos a me. (b) in iniquitate. (c) S., Th., si vero præveneris monueris justum, ut ne peccet. (d) Dominus.

terem, et pones eum ante faciem tuam, et describes super eo urbem Jerusalem : 2. et dabis super eam (e) inclusionem, et ædificabis super eam (f) propugnacula, et jacies super eam fossam, et dabis super eam castra, et ordinabis stationes et balistas in gyro. 3. Et tu sume tibi sartagine ferri, et ponas eam parietem ferri inter te et inter urbem, (g) et parabis faciem tuam super eam, (h) et erit in conclusionem, et concludes eam : signum est hoc filiis Israelis. 4. Et tu cubabis super latus tuum sinistrum, et pones injustitias domus Israelis super eo, juxta numerum dierum + nonaginta et centum ; quos cubabis super eo, et assumes injustitias eorum. 5. Et ego dedi tibi duas injustitias eorum in numerum dierum, et centum dies, et assumes injustitias domus Israelis. 6. Et consummabis hæc + omnia ; et cubabis super latus tuum dextrum ✕ secundo ; et assumes injustitias domus Judæ quadraginta dies : diem in annum posui tibi. 7. Et in conclusionem Jerusalem (i) parabis faciem tuam, et brachium tuum corroborabis, et prophetabis super eam. 8. Et ego ecce dedi super te vincula, et ne convertas te de latere tuo in latus tuum, donec completi fuerint dies conclusionis tuæ. 9. Et tu sume tibi triticum, et hordeum, et fabas, et lentes, et milium, et speltam, et mites ea in vas unum + testaceum ; et facies ea tibi in panes, et juxta numerum dierum, quos tu dormis super latere tuo, nonaginta et centum dies comedes ea. 10. Et cibus tuus, quem comedes, in pondere viginti siclos die : a tempore usque ad tempus comedes ea. — 11. Et aquam in mensura bibes, sextam partem in a tempore usque ad tempus bibes. 12. Et (k) panem subcineritium hordei comedes ea : in fimo stercoris humani abscondes ea ante oculos eorum, 13. et dices : Hæc dicit Dominus + Deus Israelis : Sic comedent filii Israelis ✕ panem : solum non mundum (l) in gentibus, quo dispergami eos illic. 14. Et dixi : Nequaquam, Domine Deus Israelis : si anima mea non polluta + in immunditia ; et morticinum, et captum a feris non comedi a nativitate mea usque nunc, neque ingressus est in os meum + omnis : caro immunda. 15. Et dixit ad me : Ecce dedi tibi ✕ tā ; stercora boum pro stercoribus humanis, et facies panes tuos super eis. 16. Et dixit ad me : Fili hominis, ecce ego confringo fulcrum panis in Jerusalem, et comedent panem etiam in pondere, et in penuria : et aquam in mensura, et (m) in exitio bibent, 17. ut egeni fiant

A panis, et aque : et corrumpetur homo, et frater ejus, et liquescent in injustitiis suis.

Cap. V. — Et tu, fili hominis, sume tibi gladium acutum plus quam novacula tonsoris, et posside eum tibi, et inducas eum super caput tuum, et super barbam tuam : et sumes ✕ tibi : stateram ponderum, et divides ea : 2. quartam partem in igne (n) dissipabis in medio urbis, (o) juxta completionem dierum conclusionis : et sumes quartam partem, + et combures eam in medio ejus : et quartam partem ; concides in gladio circum eam : et quartam partem disperges vento : et gladium evacuabo post eos. 3. Et sumes inde paucos in numero, et simul involves eos indumento tuo. 4. Et ex his sumes adhuc, et proficies ea in medium ignis, et combures ea in igne : ex ea egredietur ignis : + et dices : omni domui Israelis : 5. Hæc dicit Adonai Dominus : Hæc Jerusalem, (p) in medio gentium posui eam, et regiones quæ circa eam. 6. (q) Et dices (r) jura mea (ipsi) inique ex gentibus, et legitima mea ex regionibus, quæ circa eam ; quia jura mea repulerunt, et in legibus meis non ambularunt in eis. 7. Propter hoc hæc dicit Adonai Dominus : Pro eo quod (r) occasio vestra ex gentibus, quæ in circuitu vestro, et in legitimis meis non ambulastis, et justificationes meas non fecistis, sed neque juxta justificationes gentium, quæ in circuitu vestro, fecistis : 8. propter hoc hæc dicit Adonai Dominus : Ecce ego super vos, et ego faciam in medio tui judicia coram gentibus, 9. et faciam in te, quæ non feci, et quæ non faciam similia eis amplius juxta omnes abominationes tuas. 10. Propter hoc patres comedent filios in medio tui, et filii comedent patres : et faciam in te judicia, et dispergam omnes residuos tuos in omnem ventum. 11. Propter hoc vivo ego, dicit Adonai Dominus, nisi pro eo quod Sancta mea contaminasti in omnibus ✕ (s) abominationibus tuis, et in omnibus : inquinamentis tuis, etiam ego (t) expellam te : non parces oculus meus, et ego non miserebor. 12. Quarta pars tui in morte consumetur : + et quarta pars tui : in fame conficietur in medio tui : ✕ et quarta pars tui in gladio cadet circa te : et quartam partem tui in omnem ventum dispergam eos : et gladium evacuabo post eos. 13. Et complebitur furor meus, et ira mea super eos, ✕ et consolabor (u) ; et cognosces, quia ego Dominus locutus sum in zelo meo, cum implevero iram meam in eis. 14. Et ponam te in desertum, et in opprobrium, ✕ in gentibus, quæ circa te ; et

(e) S., ambitum belli (i. e. *obsidionem*). (f) S., munimentum muri. (g) S., et convertes. (h) S., ut sit conclusa. (i) S., ordinabis faciem tuam, et brachium tuum nudum. (k) S., complementum. (l) S., a contactu gentium. (m) S., cum violentia, ut, cum egeni sunt panis et aque, confractio eis. (n) combures. (o) S., cum completi fuerint dies. (p) S., erat in medio gentium. (q) S., mutarunt vero pro judiciis meis impietates, quas a gentibus. (r) Pro *מִשְׁפָּטִים*, et *מִשְׁפָּטִים*, legerunt LXX *מִשְׁפָּטִים*, et dices. Quæ lectio absurda, sicut et ea quæ sequuntur. Sensus enim Hebr. veritatis est : et mutavit (Jerusalem) judicia mea in impietatem præ gentibus. DRACH. (r) S., multitudo vestra fuit. (s) S., pollutis tuis. (u) Passive, a verbo *consolo* (cf. Forcellini lexicon). Ita reposuimus ut respondeat Syro *אֲנִי אֶחְיֶה*, et Græco Tetraplorum, ✕ καὶ παρακληθήσομαι. DRACH.

filias tuas circa te coram omni viatore. 15. Et eris gembunda, ✕ et manifesta (') in disciplina (u) et destructio : in gentibus, quæ circa te, cum fecero in te judicia ✕ in ira mea, et in furore ; et in ultione furoris : ego Dominus locutus sum. 16. Quando misero sagittas ✕ malas : famis super eos, et erunt in defectionem, ✕ quas mittam eas, ad disperdendum vos : et famem congregabo : super vos, et conteram fulcimentum panis tui. 17. Et mittam super te (x) famem, et bestias malas, (y) et ponam in caput tuum (**), et mors et sanguis transibunt super te, et gladium inducam super te undique : ego Dominus locutus sum.

Cap. VI. — 1. Et factum est verbum Domini ad me, dicens : 2. Fili hominis, pone faciem tuam super montes Israelis, et propheta super eos, 3. et dices : Montes Israelis, audite verbum Adonai Domini : hæc dicit Adonai Dominus montibus, et collibus, (z) et salebris, et vallibus : Ecce ego induco super vos gladium, et delebuntur excelsa vestra, 4. (a) et perdentur altaria vestra, ✕ et conterentur : templa vestra, et dejiciam cadavera vestra coram idolis vestris. 5. ✕ Et dabo cadavera filiorum Israelis ante faciem idolorum eorum ;, et dispergam ossa vestra circa altaria vestra. 6. In omni habitatione vestra urbes desertæ erunt, et excelsa abolebuntur, ut deleantur, ✕ (b) et conculcabuntur (***) altaria vestra, et conterentur, et cessabunt : idola vestra, et tollentur delubra vestra, ✕ et delebuntur opera vestra ;, 7. et cadent occisi in medio vestri, et cognoscetis, quod ego Dominus. 8. ✕ Et residuum faciam ;, dum fuerint ex vobis evadentes a gladio in gentibus, et in dispersione vestra et in regionibus : 9. et recordabuntur mei, qui evaserint ex vobis in gentibus, quo captivi ducti fuerint illuc : quia juravi cordi eorum fornicanti, ✕ ei, quod recessit : a me, et oculis eorum fornicantibus post studia sua : (c) et percutient facies suas, ✕ propter mala, quæ fecerunt in omnibus : abominationibus suis ✕ et in omnibus studiis suis :. 10. Et cognoscent, quod ego Dominus ✕ non frustra locutus sum, ut facerem eis omnia mala hæc. 11. Hæc dicit Adonai Dominus : Plaudite manu, et obstrepe pedibus, (d) et dic : bene quidem, super omnibus abominationibus ✕ malorum : domus Israelis : in gladio, et in fame, et in morte cadent. 12. Qui longe, in morte morietur, qui vero prope, in gladio cadet, ✕ et qui relictus fuerit ;, (e) et qui conclusus, in

fame consumetur : et complebo iram meam super eos. 13. Et scietis, quod ego Dominus, cum fuerint occisi vestri inter idola vestra circa altaria vestra : super omnem collem excelsum, ✕ et super omnibus verticibus montium ;, et subter omnem arborem umbrosam, et subter omnem quercum densam, locum ubi dederunt ibi odorem suavem omnibus idolis suis. 14. Et extendam manum meam super eos, et ponam terram (f) in exitum, et in deletionem a deserto Deblatha ex omni habitatione eorum, et cognoscetis, quod ego Dominus.

Cap. VII. — 1. Et factum est verbum Domini ad me, dicens : 2. Et tu, fili hominis, hæc dicit Adonai Dominus terræ Israelis : Finis venit, finis venit super quatuor alas terræ. 7. → Venit finis : super te, qui habitas super terra : venit tempus, appropinquavit dies non cum præcipitationibus, (g) et non cum doloribus. 8. Nunc de propinquo effundam iram meam super te, et complebo furorem meum in te, et iudicabo te in viis tuis, et dabo super te omnes abominationes tuas. 9. Non parcet oculus meus, neque miserebor : quia vias tuas super te dabo, et abominationes tuas in medio tui erunt, et cognosces, quod ego sum Dominus, qui percutio. 3. Nunc finis ad te, et mittam ego super te, et ulciscar te in viis tuis, et dabo super te omnes abominationes tuas. 4. Non parcet oculus meus (****) super te, neque miserebor : quia vias tuas super te dabo, et abominationes tuas in medio tui erunt, et scies, quod ego Dominus. 5. Quia hæc dicit Dominus Dominus : ✕ malitia una ecce (h) propinqua. 6. Finis venit, venit finis, evigilavit ad te :. Ecce venit complexio : 10. ecce dies + parit ;, ecce finis venit : ✕ egressa est complexio, et floruit virga, et progerminavit superbia ;, evigilavit contumelia : 11. et conteret fulcrum iniqui, et non eum perturbatione, neque cum festinatione, ✕ et non ex eis sunt, neque decor in eis :. 12. Venit tempus, ecce dies : qui emit, non lætetur, et qui vendit, non lugeat : ✕ quia ira in omnem multitudinem ejus :. 13. Quia emens ad vendentem non amplius revertetur : ✕ (i) et amplius in vita vivere eorum : quia visio in omnem multitudinem ejus non redibit ; et homo in oculo vite suæ non obtinebit. 14. (k) Clangite in tuba, et iudicate omnia, ✕ et non est proficiscens in bellum : quia ira mea in omnem multitudinem ejus :. 15. Bellum in gladio foris, et fames et mors intrinsecus : qui in campo, in gladio

(i) S., confregi te. (') Pro *מַנִּיחַ*, quod perperam edidit Norberg, et ex ingenio vertit, *misericordia*, quia in LXX nostris vidit *ἐπιλαστή*, reponendum est in Syriaco textu *מַנִּיחַ*, et manifesta. Et reipsa Tetrapla habent, ✕ *καὶ ὁλη*. DRACH. (u) S., et ambiguitate. (x) S., gladium. (**) l. e., et puniam te. Senes : *καὶ τιμωρήσονται σε*. DRACH. (y) S., quæ reddent te sine liberis. (z) S., et completis. Th., rivulis. (a) S., et confringentur. (b) S., et abolebunt. (***) Verbum Syr. *ἵκανον* potius significat, et contemnentur. Tetrapla ✕ *καὶ πλημμελήσωσι*. DRACH. (c) S., ut reprehendant semetipsos. (d) S., et contristare. (e) S., et qui subactus in urbe. (f) S., corruptam, et iterum corrumpendam. (g) S., et non cum recrastinatione. (****) Edidit Norberg, *oculus tuus*, adnotavitque : *« ὁ οὐδ' ἔμεν, pro ὁ οὐδ' tuus, certe legendum. »* Hebr., oculus meus. LXX nostri et Tetrapla, *ὁ ὀφθαλμός σου*. DRACH. (h) A., venit. (i) S., sed et amplius nec in viventibus vita eorum. (k) S., clangent in tuba, quod præparaverint omnia.

conficietur, eos autem, qui in urbe, fames, et mors A consumet. 16. (f) Et salvi evadent, (m) qui evaserint ex eis, et erunt super montibus, ✕ sicut columbas concredite : omnes occidam, unumquemque in iniquitatibus suis. 17. Omnes manus dissolvantur, (n) et omnia femora polluentur humore : 18. et accingent se saccis, et operiet eos stupor ; et super omnem faciem pudor super eos, et super omne caput calvitium. 19. Argentum eorum in plateis projicietur, et aurum eorum (o) contemnetur : ✕ argentum eorum, et aurum eorum non valebit eripere eos in die irae Domini : animae eorum non saturabuntur, et ventres eorum non implebuntur ; quia cruciatus iniquitatum eorum sunt. 20. Electa mundi in superbiam posuerunt ea, et imagines abominationum suarum res offendiculae suae fecerunt ex eis : propter hoc dedi ea eis in immunditiam. 21. Et tradam ea in manus alienorum, ut diripiant ea, et corruptioribus terrae in praedam, et polluent ea. 22. Et avertam faciem meam ab eis, (p) et polluent visitationem meam, et ingredientur in ea (q) non provide, et contaminabunt ea. 23. (r) Et faciant permutationem ; quia terra plena (s) iudicii sanguinum, et urbs plena iniquitatis. 24. ✕ Et adducam malos gentium, et hereditabunt domos eorum ; et avertam jactantiam (t) fortitudinis eorum, et polluentur Sancta eorum. 25. (u) Expiatio veniet, (x) et quaeret pacem, et non erit. 26. Vae super vae erit, et nuntius super nuntium erit, et quaeretur visio de propheta, et lex peribit a sacerdote, et consilium a senioribus. 27. ✕ Rex logetur, et princeps induet (y) exitium, et manus populi terrae remittentur : secundum vias eorum faciam eis, (z) et in iudiciis eorum ulciscar eos, et scient, quod ego Dominus.

Cap. VIII. — 1. Et factum est in anno sexto et in mense quinto ; quinto mensis, ego sedebar in domo mea, et seniores Iudae sedebant coram me : et facta est super me ✕ ibi : manus Adonai Domini, 2. et vidi, et ecce similitudo, ✕ quasi adspectus : viri a lumbis ejus et usque deorsum ignis, et a lumbis ejus et supra eum ✕ quasi adspectus : flatus lenis, quasi adspectus electi. 3. Et extendit similitudinem manus, et sustulit me ventus inter terram et inter caelum, et adduxit me in Jerusalem in visione Dei ante vestibulum portae interioris, respicientis ad aquilonem, (a) ubi erat statua ✕ imaginis zeli : possidentis. 4. Et ecce ibi erat gloria Domini Dei Israelis, secundum visionem, quam vidi in campo. 5. Et dixit ad me : Fili hominis, aperi inspicere oculis tuis ad aquilonem : et aperui

inspexi oculis meis ad aquilonem, et ecce ab aquilone ad portam, quae versus orientem ✕ (b) altaris imago zeli hujus, cum ingreditur : (c). 6. Et dixit ad me : Fili hominis, ✕ vidisti : quid hi faciunt ? iniquitates magnas, quas domus Israelis : faciunt hic, ut se elongent a Sanctis meis, et adhuc videbis iniquitates majores. 7. Et introduxit me ad vestibulum atrii, ✕ et vidi, et ecce foramen unum in pariete : 8. Et dixit ad me : Fili hominis, fode ✕ nunc in pariete : et fodi in pariete, et ecce ostium unum. 9. Et dixit ad me : Ingredere, et vide iniquitates ✕ malas : quas hi faciunt hic hodie. 10. Et ingressus sum, et vidi, et ecce ✕ omnis similitudo reptilis et jumenti : abominationes vanae, et omnia idola domus Israelis descripta super pariete circumquaque. 11. Et septuaginta viri de senioribus domus Israelis, ✕ et Jezonia filius Saphan stabat : in medio eorum, et stabant (d) ante faciem eorum : et unusquisque thuribulum suum erat ei in manu, et vapor ✕ nebulae : suffimenti ascendebat. 12. Et dixit ad me : Vidisti, fili hominis, quae seniores domus Israelis faciunt + hic : ✕ in tenebris : unusquisque eorum in cubiculo abscondito suo ; quia dixerunt : Non videt ✕ nos : Dominus, dereliquit Dominus terram. 13. Et dixit ad me : Adhuc ✕ conversus : videbis iniquitates majores, quas isti faciunt. 14. Et introduxit me ad vestibulum (e) portae domus Domini, quae respicit ad aquilonem : et ecce ibi mulieres sedentes, plangentes Thammuz. 15. Et dixit ad me : Vidisti, fili hominis, et adhuc ✕ cum converteris : videbis adinventiones majores his. 16. Et introduxit me in atrium interius domus Domini : et super vestibulis templi Domini (f) inter Aelam et inter altare, quasi viginti ✕ et quinque viri, posteriora eorum ad templum Domini, et facies eorum (g) contra : et hi adorant ✕ versus orientem : solem. 17. Et dixit ad me : Vidisti, fili hominis : numquid parva domui (h) Iudae huic, ut facerent iniquitates, quas fecerunt hic ? quia repleverunt terram iniquitatibus, ✕ et conversi sunt : ad irritandum me : (i) et ecce ipsi ✕ extendunt palmitem, quasi subsannantes. 18. Et ego faciam eis cum furore : non parceat oculus meus, neque miserebor : ✕ et vocabunt in auribus meis voce magna, et non exaudiam eos :.

Cap. IX. — 1. Et clamavit in aures meas voce magna dicens : (k) Appropinquavit ultio urbis : et unusquisque erant ei vasa deletionis in manu sua. 2. Et ecce sex viri veniebant ex via portae excelsae, quae respicit ad aquilonem, et unusquisque securis in manu sua : et vir unus in medio eorum, et

(f) S., et qui fugerint ex eis. (m) S., homines, qui fugerint ex eis. (n) S., et omnia genera fluent [Graece in cod. B. πύσαι ὕδατα. DRACH.] aquae. (o) S., unus siclus erit. (p) S., qui profanant arcanum (אֲרָמִיתָא arcanum pro אֲרָמִיתָא legendum puto) meum. (q) S., dum irruerunt. (r) S., fecerunt paullum. (s) Ex populis. (t) S., inverecundorum. (u) S., cum mœror venit. (x) Et quaeres pacem. (y) S., mœrorem. (z) S., et in iudiciis eorum iudicabo eos. (a) S., eo, quo fixus erat typus zeli zelotypi. (b) S., ab ea quae versus altare, typus zeli, hic in introitu. (c) Eius, quae respicit in orientem. (d) S., ante picturas. (e) S., in porta domus Domini. (f) S., inter vestibulum et altare. (g) S., ad orientem. (h) Israelis. (i) S., et sunt, quasi dimittentes sonum sicut cantum in naribus eorum. (k) S., appropinquarunt ad visitationem urbis, et unusquisque vas corruptionis erit, est ei in manu ejus.

indutus (l) podere, et zona saphiri super lumbos ejus : et ingressi sunt, et steterunt juxta + aliare : aris. 3. Et gloria Dei Israelis descendit de Cherubim, quæ erat super eis, in limen domus : et vocavit virum indutum podere, cui erat super lumbos ejus zona. 4. Et dixit Dominus ad eum : Transi ✕ per mediam urbem mediam : Jerusalem, et da signum super frontes virorum gementium, et lamentantium super omnibus iniquitatibus, quæ sunt in medio (m) eorum. 5. Et illis dixit, audiente me : Ite in urbem post eum, et percutite, ne parcatis oculis vestris, nec misereamini. 6. senioris, et infantis, et virginis : et parvulos, et mulieres occidite in interfectionem ; omnibus vero, super quibus est signum, ne appropinquetis, et a sanctis meis incipite : et inceperunt a viris ✕ senioribus ; qui erant intus in domo. 7. Et dixit ad eos : Contaminate domum, et implete vias mortuis exeuntes, et cadite ✕ et percutite urbem : 8. Et factum est, dum percuterent, ✕ relictus sum ego ; et cado super faciem meam, et clamavi, et dixi : Væ mihi. Adonai Domine, delevisi tu residuos Israelis, effundens furorem tuum super Jerusalem ? 9. Et dixit ad me : Injustitia domus Israelis et Judæ magnificata est valde valde ; quia repleta est terra populis, et urbs repleta est injustitia et immunditia, quia dixerunt : Dereliquit Dominus terram, nec inspicit Dominus : 10. + et ego sum superne ; non parcat oculus meus, neque miserabor : vias eorum in capita eorum dedi. 11. Et ecce vir qui indutus erat (n) podere, et accinctus lumbum suum zona, et respondit ✕ verbum ;, dicens : Feci, sicut præcepisti mihi.

Cap. X. — 1. Et vidi, et ecce super firmamento, quod supra caput Cherubim, quasi lapis saphiri, ✕ quasi visio : similitudo throni ✕ apparuit : super eis. 2. Et dixit ad virum indutum stola ✕, et ait : Ingredere in medium rotarum, et subter Cherubim, et imple pugnos tuos carbonibus ignis de medio Cherubim, et disperge super urbem : et ingressus est coram me, 3. et Cherubim stabant a dextera domus, cum ingrederetur vir : et nubes implevit atrium interius. 4. Et elevata est gloria Domini de Cherubim in limen domus, et implevit domum nubes : et atrium impletum est splendore gloriæ Domini. 5. Et vox alarum Cherubim audiebatur usque ad atrium exterius, quasi vox Dei Saddai loquentis. 6. Et factum est, cum præciperet viro induto stola sancta, dicens, Sume ignem de medio rotarum, de medio Cherubim ; et ingressus est, et stetit a latere rotarum. 7. Et extendit Cherub manum suam ✕ de medio Cherubim ; in medium ignis existentis in medio Cherubim, et sumsit, et dedit in manus induti stola sancta : et accepit, et egressus est. 8. Et vidi Cherubim similitudinem manuum homi-

nis subter alas eorum. 9. Et vidi, et ecce quatuor rotæ stabant a latere Cherubim : rota una a latere Cherub unius, ✕ et rota una a latere Cherub unius : et aspectus rotarum quasi aspectus lapidis (o) carbunculi. 10. Et aspectus earum similitudo una quatuor ipsis, quemadmodum cum fuerit rota in medio rotæ. 11. Cum irent, in quatuor partes suas ibant, non revertebantur, cum irent : (p) quia in locum quem respiciebat unum principium ✕ post illud : ibant, et non convertebantur, cum irent. 12. ✕ Et omnis caro eorum ; et dorsa eorum, et manus eorum, et alæ eorum, et rotæ plenæ oculis per circuitum quatuor rotis eorum. 13. Rotis autem istis (q) invocatum est Gelgel, audiente me. 14. ✕ Et quatuor facies uni : facies unius facies Cherub, et facies secundi facies hominis, et facies tertia leonis, et facies quarta aquilæ : 15. Et sustulerunt se Cherubim, hoc ipsum animal, quod vidi super fluvium Chobar. 16. Et cum irent Cherubim, ibant rotæ, et hæ propinquæ eis : et cum tollerent Cherubim alas suas, ut se elearent a terra, non (r) revertebantur rotæ eorum, ✕ etiam ipse ✕ ab eis, quæ a latere eorum : 17. Cum starent, stabant, et cum se efferrent, se efferebant cum eis ; quia spiritus vitæ in eis erat. 18. Et egressa est gloria Domini ✕ a limine ; domus, et ascendit super Cherubim. 19. Et sustulerunt Cherubim alas suas, et se elevarunt de terra coram me, dum egrediebantur quoque rotæ a latere eorum : et steterunt ante vestibulum portæ domus Domini, (s) quæ e regione, et gloria Dei Israelis erat super eis desuper. 20. Hoc animal est, quod videram subter Deum Israelis super fluvium Chobar, et cognovi, quod Cherub esset. 21. Quatuor facies uni et quatuor alæ uni : et similitudo manuum hominis sub alis eorum. 22. Et similitudo facierum eorum : hæ facies sunt, quas vidi ✕ sub gloria Dei Israelis : super fluvium Chobar ✕ aspectum eorum : et hæc unumquodque e regione faciei suæ ibant.

Cap. XI. 1. Et assumpsit me spiritus et duxit me super portam domus Domini, quæ e regione mei, (t) respicientem in orientem : et ecce ante vestibulum portæ quasi viginti et quinque viri, et vidi in medio eorum Jazaniam filiam Azur, et Phaltiam filium Banæ, qui sunt in principatu populi. 2. Et dixit Dominus ad me : Fili hominis, hi viri, qui cogitant vana, et consulunt consilium malum in urbe ista, 3. qui dicunt : Nonne recenter edificatae sunt domus ? Hæc est olla, nos autem carnes. 4. Propter hoc propheta super eos, propheta, filii hominis. 4. Et cecidit super me spiritus Domini, et dixit ad me : Dic : Hæc dicit Dominus : sic dixistis, domus Israelis, et cogitationes spiritus vestri ego (u) novi : 6. multiplicastis (x) mortuos vestros in urbe hac, et implevistis vias ejus occisis. 7. Propter

(l) S., linteum, cui erat tabula scriptoris. (m) ejus. (n) S., linteum, cui erat scriptoria tabula in lumbis ejus. (o) S., hyacinthi. *Hebr., Th., chrysolithi.* (p) S., in quemcumque enim locum inclinabat caput, in eum post id adhærebant. (q) S., invocatum fuit nomen volutiones. (r) S., remanebant. (s) S., versus orientem. (t) S., orientalem : (u) S., præveni, novi. (x) S., percussos a vobis.

hoc hæc dicit Adonai Dominus : Mortuos vestros, A quos percussistis in medio ejus, hi sunt carnes, hæc autem est olla, et vos educam de medio ejus. 8. Gladium timetis, et gladium inducam super vos, ait (y) Dominus Dominus. 9. Et educam vos de medio ejus, et tradam vos in manus alienorum, et faciam in vobis judicia : 10. in gladio cadetis, super (a) montibus Israelis judicabo vos, et scietis, quod ego Dominus. 11. Hæc vobis non erit in ollam, et vos non eritis in medio ejus in carnes : super montibus Israelis judicabo vos. 12. Et cognoscetis, quod ego Dominus; ✕ quia in justificationibus meis non ambulastis, et judicia mea non fecistis, et secundum judicium gentium, quæ circa vos, fecistis : 13. Et factum est, cum prophetarem, et Phaltia filius Bannæ mortuus est : et cecidi super faciem meam, et exclamavi voce magna, et dixi : Væ mihi, væ mihi, Adonai Domine, consummationem tu facis residuum Israelis? 14. Et factum est verbum Domini ad me, dicens : 15. Fili hominis, (a) hi fratres tui, fratres tui, et viri captivitatis tuæ, et omnis domus Israelis consummata est, quibus dixerunt eis habitatores Jerusalem : Longe abestis a Domino, nobis ✕ nostra : data est terra in hereditatem. 16. Propter hoc dic : Hæc dicit Adonai Dominus : Quod repellam eos in gentes, et dispergam eos in gentes (b), et dispergam eos in omnem terram, et ero eis in sanctuarium parvum in regionibus, quocumque fuerint ingressi illuc. 17. Propter hoc dic : Hæc dicit Adonai Dominus : Et suscipiam eos de gentibus, et congregabo eos de regionibus, quibus dispersi eos in eis, et dabo eis terram Israelis : 18. et ingredientur illuc, et auferent omnes abominationes ejus, et omnes iniquitates ejus de ea. 19. Et dabo eis cor aliud, et spiritum novum dabo in eis, et extraham cor eorum lapideum ex carne eorum, et dabo eis cor carneum, 20. ut in præceptis meis ambulent, et justificationes meas custodiant, et faciant ea ; et erunt mihi in populum, et ego ero eis in Deum, + dicit Dominus :. 21. (c) Et secundum cor abominationum suarum et iniquitatum suarum, quo modo cor eorum ibat, vias eorum in capita eorum dedi, dicit Adonai Dominus. 22. Et sustulerunt Cherubim alas suas, et rotæ a latere eorum, et gloria Dei Israelis super iis supra eos. 23. Et ascendit gloria Domini de medio urbis, et stetit super monte, (p) qui erat e regione urbis. 24. Et spiritus sustulit me, et duxit me in terram Chaldeorum ad captivitatem in visione in spiritu Dei. Et ascendi a visione, quam vidi. 25. Et locutus sum ad captivitatem omnia verba Domini, quæ ostenderat mihi.

Cap. XII, 1. Et factum est verbum Domini ad me, dicens : 2. Fili hominis, in medio (e) iniquitatum eorum tu habitas, quibus sunt oculi ad videndum, et non vident, et aures sunt eis ad audiendum, et non audiunt, quia domus irritans est. 3. Et tu, fili hominis, fac tibi vasa captivitatis, et captivare interdiu coram eis, et captivaberis de loco tuo in locum alium coram eis, ut videant, quod domus irritans est. 4. Et proferes vasa tua, vasa captivitatis, interdiu (f) ad oculos eorum, et tu egredieris vespere coram eis, ✕ sicut egreditur captivus : 5. Ad oculos eorum perfode tibi in parietem, et egredieris per eum. 6. Coram eis super humeris (g) portaberis, et absconditus egredieris : faciem tuam cooperies, et non videbis terram ; quia portentum dedi te domui Israelis. 7. Et feci ita, juxta omnia, quæ præceperat mihi : et vasa protuli, quasi vasa captivitatis interdiu, et vespere perfodi mihi parietem manu mea, et absconditus egressus sum, super humeris (h) portatus sum coram eis. 8. Et factum est verbum Domini ad me mane, dicens : 9. Fili hominis, nonne dixi (i) tibi, domus Israelis, domus irritans est, quid tu facis? 10. Dic ad eos : Hæc dicit Dominus Dominus (j) principi et duci in Jerusalem, et omni domui Israelis, qui sunt in medio eorum, 11. dic, quod ego portenta facio in medio : quomodo modum feci, sic erit ei, in demigratione, et in captivitate ibunt, 12. et princeps, qui in medio eorum, super humeris portabitur, et absconditus egredietur per parietem, et perfodiet, ut egredietur per eum : faciem suam cooperiet, ut ne videatur oculo, et ipse terram non videbit. 13. Et expandam rete meum super eum, et capietur in septo meo, et ducam eum in Babylonem, in terram Chaldeorum, et ipsam non videbit, et ibi morietur. 14. Et omnes, qui circa eum, auxiliares ejus, (k) et omnes protegentes eum dispergam in omnem ventum, et gladium effundam post eos. 15. Et scient, quod ego Dominus, quando dispersero eos in gentibus, et dispersero eos in regionibus. 16. Et relinquam residuum ex eis viros in numero a gladio, et a fame, et a morte, ut sint narrantes omnes iniquitates eorum in gentibus, quo ingressi fuerint illuc, et scient, quod ego Dominus. 17. Et factum est verbum Domini ad me, dicens : 18. Fili hominis, panem tuum (l) cum penuria comedes, et aquam cum cruciatu angustiae bibes. 19. Et dices ad populum terræ : Hæc dicit Adonai Dominus habitantibus in Jerusalem super terra Israelis : Panes suos (m) cum penuria comedent, et aquam suam (n) cum exitio bibent, (o) ut

(y) Adonai. (z) Finibus. (a) A., propter fratres tuos, fratres tuos, viros propinquos genus tui et omnium domuum Israelis, omnes, quibus dixerunt habitatores Jerusalem. (b) Et dispergentur. (c) S., quorum autem ad cogitationes profunditatem suarum et abominationum suarum cor eorum ivit, viam eorum in caput eorum posui. (d) Th., qui ab oriente. (e) Domus irritantis. (f) Coram eis. (g) Assumes. (h) S., gestavi. (i) Hic Norberg : אמר, dixerunt, pro אמר dixi, legendum videtur. Textus Tetraplorum, אמר ambiguum est. Omnia alia exemplaria, אמר Hebr. et Vulg., dixerunt. Drach. (i) S., propter principem onus hoc. (k) S., et omnes alas ejus dispergam. Th., fulcra ejus. (l) Cum dolore. (m) S., cum non ordine. (n) S., cum merore. (o) S., ut non ornata sit terra.

corrumpatur terra cum plenitudine ejus; in impie-
tate epim omnes, qui habitant in ea. 20. Et urbes
eorum, quæ habitantur, vastabuntur, et terra (p)
in exitum erit, et cognoscetis, quod ego Dominus.
21. Et factum est verbum Domini ad me, dicens:
22. Fili hominis, quæ parabola hæc vobis super
terra Israelis, dicentibus vobis: Longi dies, periit
omnis visio? 23. Propter hoc dic ad eos: Hæc
dicit Adonai Dominus: (q) Et avertam parabolam
istam et non ultra dicent parabolam istam domus
Israelis; quia loqueris ad eos, ∞ dicens: Ap-
propinquarunt dies, et verbum omnis visionis.
24. Quia non erit ultra omnis visio falsa, (r) et di-
vinans quæ pulchritudinis in medio filiorum Israe-
lis. 25. Quia ego Dominus loquar, loquar verba
mea, et faciam, et non prolongabo amplius; quia
in diebus vestris domus ∞ Israelis: irritans; lo-
quar verbum, et faciam, dicit Adonai Dominus.
26. Et factum est verbum Domini ad me, dicens:
27. Fili hominis, ecce domus Israelis irritans, di-
cendo dicunt: Visio, quam hic videt, in dies multos,
et in tempora longa iste prophetat. 28. Propter hoc
dic ad eos: Hæc dicit Adonai Dominus: Non pro-
longabuntur ultra omnia verba mea, quæcumque
locutus fuero: loquar verbum, (s) et faciam, dicit
Adonai Dominus.

Cap. XIII, 1. Et factum est verbum Domini ad
me, dicens: 2. Fili hominis, propheta super pro-
phetas Israelis, qui prophetant, ✕ et dices prophe-
tis, qui prophetant de corde suo, et prophetabis,
et dices ad eos: Audite verbum Domini. 3. Hæc
dicit Adonai Dominus: Væ his qui prophetant de
corde suo, ✕ ambulantes post spiritum suum, et
omnino non vident. 4. Sicut vulpes in desertis
prophetae tui, Israel, ✕ erant: 5. (t) non stete-
runt in firmitate: et congregarunt greges super
domum Israelis: non resurrexerunt, qui dicunt in
die Domini. 6. videntes mendacia, (u) divinantes
vana qui dicunt: Dicit Dominus; et Dominus non
misit eos, et cœperunt suscitare sermonem. 7.
Nonne visionem falsorum vidistis, et divinationes
vanas dixistis? ✕ et dixistis: Dicit Dominus; et
ego non locutus sum. 8. Propter hoc dic: Hæc
dicit Adonai Dominus: Pro eo quod verba vestra
mendacia, et divinationes vestrae vanae, propter
hoc ecce ego super vos, dicit Adonai Dominus,
9. et extendam manum meam super prophetas, qui
vident mendacia, et qui cæsim loquuntur vana: in
disciplina populi mei non erunt, ∞ et in scriptura
domus Israelis: non scribentur, et in terram
Israelis non ingredientur, et scient, quod ego sum

A Adonai Dominus. 10. Pro eo quod deceperunt po-
pulum meum, dicentes: Pax, et non erat pax: (x)
et iste ædificat parietem, et isti linunt eum sine
ratione, ∞ heus cadet. 11. Dic ad eos, qui linunt
sine ratione: Cadet, et erit pluvia inundans, et
dabo lapides prægrandes + in juncturas eorum, et
cadent, et ventum auferentem, et dirumpetur.
12. Et ecce cecidit paries, (y) et non dicent ad vos:
Ubi est litura vestra, quam linivistis? 13. Propter
hoc hæc dicit Adonai Dominus: Etiam projiciam
statum auferentem cum furore meo, et pluvia inun-
dans in ira mea erit, et lapides prægrandes in fu-
rore inducam in consummationem: 14. et evertam
parietem, quem linivistis, ut cadat: et ponam eum
super terram, et detegentur fundamenta ejus, et
cadet, et consumetur cum reprehensionibus, et
cognoscetis, quia ego Dominus. 15. Et complebo
furem meum super parietem, et super eos, qui
linunt eum, et eadet. Et dixi ad vos: Non est pa-
ries, neque qui linunt eum. 16. (z) Propheta
Israelis, qui prophetant super Jerusalem, et qui
vident ei pacem, et pax non est, dicit Adonai Do-
minus. 17. Et tu, fili hominis, obfirma faciem
tuam super filios populi tui, qui prophetant de
corde suo, et propheta super eas, 18. et dices: Hæc
dicit Adonai Dominus: Væ his, qui consunt (a)
cervicalia subter omnem cubitum manus, et faciunt
velamina (b) super omne caput omnis stature, ad
perturbandum animas: (c) animæ perturbatæ sunt
populi mei, et animas liberabant. 19. Et profa-
nabant me ad populum meum propter pugillum
hordei, et propter fragmenta panis, ad occidendum
animas, quas non oportuit mori, et ad liberandum
animas, quas non oportuit vivere, cum cæsim lo-
quimini populo audienti concisa verba vana. 20.
Propter hoc hæc dicit Dominus Dominus: Ecce ego
super cervicalia vestra, super quæ (d) perturbatis
ibi animas: et discindam ea de brachiis vestris, (e)
et emittam animas, quas vos evertitis animas eo-
rum in dispersionem: et discindam velamina ve-
stra, et liberabo populum meum e manu vestra,
et non erunt ultra in manibus vestris in conturba-
tionem: et cognoscetis, quod ego Dominus. 22. (f)
Pro eo quod perturbabatis cor justi injuste, et ego
non perturbabam eum, et ad corroborandum ma-
nus iniqui, ut omnino non se averteret ∞ ab inju-
sticia sua, et: a via sua mala, et viveret; 23. pro-
pter hoc mendacia non videbitis, et divinationes
non divinabitis amplius: et liberabo populum meum
de manu vestra, et cognoscetis, quia ego Dominus.

Cap. XIV, 1. Et venerunt ad me viri de seniori-

(p) S., non ordinata erit. (q) S., etiam quiescere faciam. (r) S., et non divinatio lubricitatis.
(s) S., et simul fiet. (t) S., non ascendistis in rupturas neque sepivistis sepem circa filios Israelis,
pro eo quod starent, sicut in bello, in die Domini. (u) In divinatione. (x) S., et ipse quidem ædi-
ficabat parietem sicut firmum; illi autem liniebant eum non condito. (y) S., annon dicetur vobis:
ubi litura quam linivistis? (z) S., sed prophetae Israelis. (a) S., strata. (b) S., subter omnem
cervicem. (c) S., animas venabantur populo meo; animas autem vobis dixistis (i. e. studuistis)
liberare. (d) S., venamini animas, quasi volarent. (e) S., et dimittam. (f) S., ob id quod torque-
batis.

bus Israelis, et sederunt coram facie mea. 2. Et factum est verbum Domini ad me, dicens: 3. Fili hominis, viri isti posuerunt (g) cogitationes suas super corda sua, et ponere in capita (i. e. *attrahere pœnam*) injustitiarum suarum posterunt (h) coram faciebus suis: si respondendo respondebo eis? 4. Propter hoc loquere eis, et dices ad eos: Hæc dicit Adonai Dominus: Homo, homo de domo Israelis, qui posuerit cogitationes super cor suum, et tormentum injustitiæ suæ ordinaverit coram facie sua, et venerit ad prophetam, et ad interrogandum eum in me: ego Dominus (i) respondebo ei in his, in quibus tenetur mens ejus. 5. (k) ut (l) averteret domum Israelis secundum corda eorum, quæ abalienatæ sunt a me cogitationes eorum. 6. Propter hoc dic ad domum Israelis: hæc dicit Dominus Dominus: convertimini, et recedite a studiis vestris, et ab omnibus impietatibus vestris, et convertite facies vestras ad me. 7. Quia homo, homo de domo Israelis, et de advenis, qui additi sunt in Israele, quicumque abalienatus fuerit a me, et posuerit cogitationes suas super cor suum, et ponere in caput (i. e. *attrahere pœnam*) justitiæ suæ ordinaverit coram facie sua, et venerit ad prophetam, ad interrogandum eum in me, (m) ego Dominus respondebo ei in eo quo tenetur in ipso. 8. Et obfirmabo faciem meam super hominem illum, (n) et ponam eum (o) in desertum, et in corruptionem; et tollam eum de medio populi mei, et cognoscetis, quod ego Dominus. 9. Et propheta si erraverit, et locutus fuerit ✕ verbum: ego Dominus errare feci prophetam illum, et extendam manum meam super eum, et abolebo eum de medio populi mei Israel. 10. Et accipient injustitiam suam, secundum injustitiam interrogantis: (p) et secundum injustitiam similiter propheta erit. 11. ut ne erret ultra domus Israelis a me, et ut ne contumineret adhuc in omnibus delictis suis: et erunt mihi in populum, et ego ero eis in Deum, dicit Adonai Dominus. 12. Et factum est verbum Domini ad me, dicens: 13. Fili hominis, terra si peccaverit mihi, (q) delinquendo delictum, et extendam manum meam super eam, et confringam fulcrum panis ejus, et immittam super eam famem, et tollam de ea hominem et jumentum. 14. Et si fuerint isti tres viri in medio ejus, Noe, et Daniel, et Job, ipsi in justitia sua servabuntur, dicit Adonai Dominus. 15. Si et bestias malas induxero super terram, et posuero in caput (i. e. *puniam*) ejus, (r) et erit in exitum, et non erit transiens viam a facie bestiarum. 16. et isti tres viri in medio ejus fuerint; vivo ego, dicit Adonai Dominus, si filii

eorum, aut filiae eorum servabuntur, sed si ipsi soli servabuntur, terra autem erit in perditionem. 17. Aut si (s) etiam gladium inducam super terram illam, et dicam: Gladius transeat per terram, et tollam de ea hominem et jumentum. 18. Et tres viri isti in medio ejus fuerint, vivo ego, dicit Adonai Dominus, non liberabunt filios, aut filias, sed ipsi soli servabuntur. 19. Aut (t) si quoque mortem immittam super terram illam, et effundam furorem meum super eam in sanguine, ad delendum ex ea hominem et jumentum. 20. et Noe, et Daniel, et Job in medio ejus, vivo ego, dicit Adonai Dominus, si filii, aut filiae relinquantur, ipsi in justitia sua liberabunt animas suas. 21. Hæc dicit Adonai Dominus: Si autem et quatuor ultiones meas malas, gladium, et famem, et bestias malas, et mortem immisero super Jerusalem, ad delendum ex ea hominem et jumentum. 22. (u) Et ecce residui in ea, qui servati ex ea, ipsi educant filios et filias, ecce ipsi egredientur ad vos, (x) et videbitis vias eorum, et (y) cogitationes eorum, et pœnitebit vos super malis, quæ induxi super Jerusalem, (z) omnibus malis, quæ induxi super eam. 23. Et consolabuntur vos, quia videbitis vias eorum, et cogitationes eorum, et sciitis quod non frustra feci omnia, quæ feci in ea, dicit Adonai Dominus.

Cap. XV, 1. Et factum est verbum Domini ad me, dicens: 2. Et tu, fili hominis, quid fiet lignum vitis ex omnibus lignis (a) palmitum, qui sunt in lignis silvæ? 3. Si sument de ea lignum ad faciendum in opus? si sument de ea paxillum ad suspendendum super eo omne vas? 4. (b) Præterquam quod igni data est in consumptionem: purgationem ejus, quæ in omni anno, consumit ignis, et deficit in finem: numquid utile erit in opus? 5. Nequè adhuc dum est integrum, non erit in opus? quanto magis si etiam ignis consumpsit illud in finem, si erit adhuc in opus? 6. Propter hoc dic: Hæc dicit Adonai Dominus: Quæmadmodum lignum vitis in lignis silvæ, quod dedi illud igni in consumptionem, sic dedi habitantes in Jerusalem. 7. (c) Et dabo faciem meam super eos: de igne egredientur, et ignis devorabit eos, et scient, quod ego Dominus, cum obfirmavero faciem meam super eos. 8. Et dabo terram in desolationem, pro eo quod deliquerunt delicto, dicit Adonai Dominus.

Cap. XVI. — 1. Et factum est verbum Domini ad me, dicens: 2. Fili hominis, testificare Hierosolymæ iniquitates ejus. 3. et dices: Hæc dicit Adonai Dominus ad Jerusalem: (d) Radix tua, et generatio tua de terra Chanaan: pater tuus Amorrhæus, et mater tua Hetæa. 4. (e) Et generatio tua in die,

(g) S., Th., idola sua. (h) S., contra. (i) S., respondebo ei ob multitudinem idolorum suorum. (k) Ne. (l) Averterent. (m) S., respondebo ei ego per manum meam. (n) S., et notum. (o) In signum. (p) S., sic iniquitas propheta erit. (q) S., cum contempsit contemptum. (r) S., et erit non pervia, eo quod non sit transiens in via propter bestias. (s) Autem. (t) Autem. (u) S., verumtamen relinquantur in ea fugitivi, isti homines, qui educant filios et filias. (x) S., ut videatis. (y) S., astutias. (z) S., super omnibus, quæ induxi super eam. (a) S., palmitum, qui si fuerit in lignis silvæ. (b) S., nonne igni data est in consumptionem? duas extremitates ejus consumpsit ignis, et medium ejus adurens: num proderit ad opus? (c) Et obfirmabo. (d) S., datio. (e) S., et cum natæ es.

quo nata es, non ligarunt mamillas tuas, et in aqua non lota es (f) in salutem, nec sale salita es, et faciliis non fasciata es : 5. nec pepercit oculus meus super te, ad faciendum tibi unum ex his omnibus, ad patiendum quippiam super te : et projecta es super faciem campi perversitate animæ tuæ, in die, quo nata es. 6. Et transivi super te, et vidi te cruentatam in sanguine tuo, et dixi tibi : ex sanguine tuo vivendo vive. 7. Multiplicare : sicut ortus agri dedi te, et multiplicata es, et magnificata es, (g) et ingressa es in urbes urbium : ubera tua erecta sunt, et pilius tuus ortus est, tu autem eras nuda, et discooperta. 8. Et transivi super te, et vidi te : et ecce tempus tuum, et tempus (h) divertentium : et expandi alas super te, et operui pudenda tua, et iuravi tibi : et ingressus sum in testamentum tecum, dicit Adonai Dominus : et facta es mihi, 9. et lavi te in aqua, et abfui sanguinem tuum a te, et unxi te in oleo. 10. Et indui te versicoloribus, et calceavi te hyacintho, et accinxi te bysso, (i) et circumdedi te trichapto, 11. et ornavi te ornamento, et posui armillas super manus tuas, et (k) torquem in collum tuum : 12. et dedi inaurem (l) ad narem tuam, et rotulas super aures tuas, et coronam gloriationis super caput tuum : 13. et ornata es auro et argento, et vestimenta tua byssi, et trichapta, et (m) versicoloria : similam, et mel, et oleum comedisti, et facta es pulchra valde valde, (n) et recta ivisti ✕ in regnum : 14. et exivit nomen tuum in gentibus de pulchritudine tua, quia completum erat in pulchritudine decoris, quam constitui super te, dicit Adonai Dominus. 15. Et confisa fuisti super pulchritudinem tuam, et scortata es super nomine tuo, et effudisti scortationem tuam super omnem viatorem : ipsi eras. 16. Et tulisti de vestibulis tuis, et fecisti tibi (o) idola consuta, et scortata es super ea, (p) et non ingredieris, neque flet. 17. Et sumsisti vasa gloriationis tuæ de argento meo, et de auro meo, de iis, quæ dedi tibi, et fecisti tibi imagines masculinas, et scortata es in eis, 18. et sumsisti vestimentum tuum varium, et operuisti eas, et oleum meum, et aromata mea posuisti ante faciem earum : 19. et panes meos, quos dedi tibi, similam, et oleum, et mel edere te feci, et posuisti ea ante faciem earum in odorem suavem. Et factum est post hæc, dicit Adonai Dominus, 20. et sumsisti filios tuos, et filias tuas, quas genuisti ✕ mihi ; et sacrificasti ea eis in consumptionem : quasi parum scortata sis, 21. et mactasti filios tuos, et dedisti eos, cum reduxisti ab eis eos. 22. Hoc plus quam omnis scortatio tua, ✕ et abominationes tuæ : et non recordata es diei pueritiæ tuæ, dum eras

nuda et discooperta, et dum cruentata tu in sanguine tuo vixisti. 23. Et factum est, post (q) omnes malitias tuas, ✕ væ, væ tibi ; dicit Adonai Dominus, 24. et ædificasti tibi domum scortationis, et fecisti tibi habitaculum in omni platea, 25. et super principio omnis viæ ædificasti lupanar tuum, et corrupisti pulchritudinem tuam : et divaricasti crura tua omni viatori, et multiplicasti scortationem tuam, 26. et scortata es super filios Ægypti, vicinos tuos, magnæ carnis, et multum scortata es ad irritandum me. 27. Si autem extendero manum meam super te, et tollam legitima tua, et tradam te in animas odientium te, filias alienigenarum, quæ declinare te faciunt (r) a via tua, impie egisti. 28. Et scortata es super (s) filios Assur, et non sic satiata es, et scortata es, et non satiata fuisti, 29. et multiplicasti (t) scortationes tuas ✕ ad terram Chanaan, et ; Chaldeorum, nec in his expleta es. 30. (u) Quid ponam (x) cor tuum, dicit Adonai Dominus ? cum facias hæc omnia opera mulieris fornicariæ, ✕ (y) confidenter agentis ; scortata es tripliciter super filiabus tuis : 31. quando ædificasti lupanar tuum super principio omnis viæ, et habitaculum tuum fecisti in omni platea, et non facta es sicut meretrix (z) congregans mercedes, 32. (a) mulier adulterans desubter viro suo cum alienis similis tibi, quæ a viro suo accipit mercedes, 33. et omnibus scortantibus cum ea addens dat mercedes : et tu dedisti ✕ mercedes omnibus amatoribus tuis, et onerabas eos, ut venirent ad te e circuitu tuo in scortatione tua. 34. (b) Et facta est in te perversitas plus quam in mulieribus, in scortatione tua, et post te non scortatæ sunt, in eo, quod adderes dans mercedes, et tibi mercedes non datæ sunt, et facta sunt in te perversa. 35. Propter hoc, meretrix, audi verbum Domini. 36. Hæc dicit Adonai Dominus : Pro eo quod effudisti æs tuum, etiam revelabitur turpitudine scortationis tuæ ad amatores tuos, et in omnes cogitationes iniquitatum tuarum, et in sanguinibus filiorum tuorum, quos dedisti eis. 37. Propter hoc + ecce ego super te : congreco omnes amatores tuos, in quibus te commiscuisti in eis, et omnes, quos amasti, cum omnibus, quos oderas : et congregabo eos super te undique, et revelabo malitias tuas ad eos, et videbunt omnem turpitudinem tuam. 38. Et ulciscar te ultione adulterarum, et effundentium sanguinem, et ponam te in sanguinem furoris, et zeli. 39. Et tradam te in manus eorum, et subvertent lupanar tuum, et exstirpabunt (c) habitaculum tuum, et exuent te vestimentis tuis, et tollent vasa gloriationis tuæ, et dimittent te nudam, et discoopertam. 40. Et addu-

(f) S., Th., in impudentiam. (g) S., et ingressa es in ornamentum ornamentorum. (h) S., amoris. (i) S., et velavi te velamine. (k) S., collare. (l) S., super narem tuam. (m) S., texturiorum multorum. (n) S., et extendisti te. (o) S., excelsa multicoloria. (p) S., quæ non facta sunt, neque futura sunt. (q) Omnes iniustitias tuas. (r) S., extra a viis tuis sordidis. (s) S., filias, quia non satiata es. (t) Testamenta. (u) S., in quo mundabo cor tuum. (x) Filias. (y) S., imperiosæ domi. (z) S., in equitate fidei congregans mercedes. (a) S., o mulier adultera accipiens desubter viro suo alienos. Omnibus scortis mercedes dantur : tu autem cum hoc dedisti. (b) S., et factum est in te quod in opposito. (c) S., altitudinem tuam.

cent super te turlas, et lapidabunt te in lapidibus, et occident te in gladiis suis. 41. Et comburent domos tuas in igne, et facient in te ultiones coram mulieribus multis : et avertam te a scortatione tua, et mercedes non dabis ultra. 42. Et dimittam furor meum super te, et tolletur zelus meus a te : et requiescam, et non curabo amplius; 43. pro his quod non recordata es dierum adolescentiæ tuæ, (d) et tristitia afficiebas me in his omnibus : et ego ecce vias tuas in caput tuum dedi, dicit Adonai Dominus : (e) et sic fecisti impietatem super omnes iniquitates tuas. 44. Hæc sunt omnia, quæ dixerunt super te in parabola, dicentes : Sicut mater, etiam filia. 45. Filia matris tuæ tu es, quæ repulit virum suum, et filios suos, (f) et sororem sororum tuarum, quæ (g) repulerunt viros suos, et filios suos : mater vestra Bethæa, et pater vester (h) Amoraus. 46. Soror vestra senior Samaria, hæc, et filia ejus, quæ habitant a sinistra tua : et soror tua junior te, quæ habitat a dextra tua Sodoma, et filia ejus. 47. Sed non sicquidem in viis earum ambulasti, neque secundum iniquitates earum egisti paullominus sicut dicere : et transgrederis eas in omnibus viis tuis. 48. Vivo ego, dicit Adonai Dominus, si fecit Sodoma soror tua ipsa, et filia ejus, quemadmodum fecisti tu, et filia tuæ. 49. Verumtamen hæc x est : fuit iniquitas Sodomæ sororis tuæ, superbia in saturitate panum, et in abundantis vini delicate vivebant, ipsa et filia ejus : et hoc erat ei : et filii ejus (i) et manum pauperis et egeni non apprehendebant, 50. et magna gloriabantur, et fecerunt iniquitates coram me, et abstuli eas, sicut vidi. 51. Et Samaria secundum dimidium peccatorum tuorum non peccavit : et multiplicasti iniquitates tuas plus quam ea, et justificasti sorores tuas in omnibus iniquitatibus tuis, quas fecisti. 52. (k) Et tu sustine tormentum tuum in eo, quod corrueris sorores tuas in peccatis tuis, quibus inique egisti plus, quam ea, et justificasti eas plus quam te : et tu erubescas, et suscipe ignominiam tuam, eo quod justificaveris sorores tuas. 53. Et convertam reversionem earum, conversionem Sodomæ, (l) et sororum ejus : et convertam reversionem Samariæ, et filiarum ejus : et convertam conversionem tuam in medio earum ; 54. ut portes tormentum tuum, (m) et contemneris ex omnibus, quæ fecisti, ad irritandum me. 55. Et soror tua Sodoma, et filia ejus restituentur, sicut erant a principio : et tu, et filia tuæ restituemini, sicut eratis a principio. 56. Et nisi fuisset Sodoma soror tua in auditum in ore tuo, in diebus superbiæ tuæ, 57. antequam re-

velarentur malitiæ tuæ, quemadmodum nunc opprobrium es filiarum Syriæ, et omnium, quæ in circulo ejus, filiarum alienigenarum, quæ circumdant te circumcirca te, 58. (n) impietates tuas, et iniquitates tuas tu portasti eas, dicit Dominus. 59. x Quia : hæc dicit Adonai Dominus : Etiam faciam in te, sicut fecisti, sicut despexisti hæc, ut transgredereris testamentum meum : 60. et recordabor ego testamenti mei, quod tecum in diebus pueritiæ tuæ, et suscitabo tibi testamentum sempiternum. 61. (o) Et recordaberis viæ tuæ, et contemneris, cum receperis sorores tuas majores te cum junioribus te, et dabo eas tibi in probationem, et non ex testamento tuo. 62. Et suscitabo ego testamentum meum tecum, et cognosces, quod ego Dominus ; 63. ut recorderis, et erubescas, et non sit tibi ultra aperire os x tuum : a facie ignominie tuæ, cum propitius fuero tibi juxta omnia, quæ fecisti, dicit Adonai Dominus.

Cap. XVII. — 1. Et factum est verbum Domini ad me, dicens : 2. Fili hominis, narra narrationem, et dic parabolam ad domum Israelis, 3. et dices : Hæc dicit Adonai Dominus : Aquila magna, magna alis, longa extensione, plena unguium, cui est impetus intrandi in Libanum : et sumpsit (p) electa cedri, 4. (q) summitates teneritudinis infirmavit, et adduxit eas in terram Chanaan, (r) in urbe munita posuit eas. 5. Et sumpsit de semine terræ, et dedit illud (s) in campo plantationem x acceptam : super aquam multam : visibile ordinavit illud. 6. Et ortum est, et factum est in vitem infirmam, et parvam magnitudine, ut viderentur palmites ejus super eam : et radices ejus sub ea erant : et facta est in vineam magnam, et fecit (t) propagines, et extendit virgas suas. 7. Et facta est aquila altera magna, magna alis, multa unguibus : et ecce vitis hæc implicata ad eam, et radices ejus ad eam et palmites suos subter se emisit ei, ut irrigaret eam (u) cum bolo plantationis suæ. 8. In campo bono super aquam multam hæc impinguatur, ut faciat virgulta, et ut afferat fructum, ut sit in vineam magnam. 9. Propter hoc dic : Hæc dicit Adonai Dominus : (x) Si dirigatur, nonne radices teneritudinis ejus, et fructus ejus putrescent? et arescent omnia, quæ præveniunt germinant ex ea, x arescent : et non in brachio magno, neque in populo multo, ad evellendum eam et radicibus suis. 10. Et ecce impinguatur : numquid dirigetur? Nonne simul ac tetigerit eam ventus uredinis, arescet ariditate? (y) cum bolo germinis arescet. 11. Et factum est verbum Domini ad me, dicens : 12. Fili hominis, dic

(d) Th., et ad iram provocabas me. (e) S., et non feci juxta abominationes tuas. (f) et sorores. (g) Quæ vendiderunt. (h) S., ut subeatis judicium, reæ estis, quarum enim in judicio filia videmini (hæc obscura, et incertum, quo pertineant). (i) S., manum vero pauperi et egeno non porrigebant. (k) S., etiam tu itaque porta pudorem tuum, sicut quidem superasti sorores tuas peccatis tuis. (l) S., et filiarum. (m) S., et erubescas pro omnibus quæ fecisti, consolans eam. (n) S., abominationes tuas. (o) S., et cum in memoriam revocaveris vias tuas, reprehendes temetipsam. (p) Th., capitella. (q) S., summitates ramorum. Th., virgulta. (r) S., in urbe mercatoria. Th., adducentium sarcinas. (s) S., in regione sala, ad capiendum firmitatem radicis super aquas. (t) S., radices. (u) S., ex structura plantationis suæ. Th., ex phiala. (x) S., num extendatur. (y) S., cum natura.

ad domum Israelis irritantem : Non scitis, quid A
sint hæc, quæ dixi? dic eis : (a) Ecce veniet rex
Babylonis super Jerusalem, et capiet eam, et regem
ejus, et principes ejus, et ducet eos ad semetipsum
in Babylonem. 13. Et sumet de semine regni, et
disponet ad eum testamentum, et introducet eum
in maledictione, et principes terræ capiet, 14. (a) ut
sit in regnum infirmum, quod omnino non eleva-
bitur, ad custodiendum testamentum ejus, et sta-
tuet illud. 15. Et recedet ab eo, mittendo nuntios
in Ægyptum, ad dandum ei equos, et populum
multum. Si dirigetur, si servabitur, qui facit con-
traria? (b) et qui transgreditur testamentum, si
salvabitur? 16. Propter hoc vivo ego, dicit Adonai
Dominus, nisi in loco regis, qui regnare fecit eum,
qui sprevit maledictionem meam, et qui transgres-
sus est testamentum meum, cum eo in medio Ba-
bylonis morietur. 17. Et non in virtute magna,
neque in turba multa faciet adversus eum Pharo
bellum, in actu fossæ, et in structura stationum et
balistarum, ut deiciat animas multas. 18. Et spre-
vit juramentum, ut transgrederetur testamentum :
et ecce (c) dedit manum suam, et omnia hæc fecit ei
; num salvabitur? 19. Propter hoc dic : Hæc
dicit Adonai Dominus : Vivo ego, nisi juramentum
meum, quod sprevit, et testamentum meum, quod
transgressus est, et dabo illud in caput ejus : 20. et
extendam super eum rete meum, et capietur in gyro
ejus : + et ducam eum in Babylonem, et dijudicabo
eum eo ibi injustitiam ejus, quam injuste egit in
me : 21. (d) et omnes profugi ejus : in omni in-
structione belli ejus in gladio cadent : (e) et residuos
eorum in omnem ventum disseminabo, et cognos-
cetis; quia ego Dominus locutus sum. 22. Propter
hoc hæc dicit Adonai Dominus : Et sumam ego de
electis cedri de vertice, ✕ et dabo de capite propa-
ginum ejus ; corda eorum infirmabo, et plantabo
ego super montem excelsum, 23. et suspendam
eum in monte sublimi Israelis. Et plantabo, (f) et
proferet germen, et faciet fructum, et erit in cedrum
magnam : et requiescet sub ea (g) omnis avis, et
omne volatile sub umbra ejus + requiescet ; et
palmites ejus restituentur, 24. et scient omnia ligna
campi; quia ego Dominus, qui humilio lignum ex-
celsum, et ex alto lignum humile, et arefacio lignum
viride, et denuo virescere faciam lignum aridum.
Ego Dominus locutus sum, et quoque faciam.

CAP. XVIII. — 1. Et factum est verbum Domini ad
me dicens : 2. Fili hominis, quid vobis parabola
hæc (h) in filiis Israelis, dicentes : Patres comede-
runt uvas acerbas, et dentes filiorum stupuerunt .

A 3. Vivo ego, dicit Adonai Dominus : si fuerit am-
plius dicenda parabola hæc in Israele; 4. quia om-
nes animæ meæ sunt, quemadmodum anima patris,
ita et anima filii, meæ sunt : anima quæ peccave-
rit, (i) ipsa morietur. 5. Homo autem, qui fuerit
justus, qui facit judicium et justitiam, 6. super
montibus non comederit, et oculos suos non sustu-
lerit ad (k) cogitationes domus Israelis, et uxorem
proximi sui non polluerit, et ad mulierem, quæ est
in menstruo, non accesserit, 7. et hominem non
subegerit, pignus debitoris reddiderit, et rapinam
non rapuerit, panem suum esurienti dederit, et nu-
dum operuerit veste, 8. et argentum suum super
usura non dederit, et superfluum non sumserit, ab
injustitia averterit manum suam, judicium justum
fecerit inter virum et + inter ; proximum ejus,
9. et in præceptis meis ambulaverit, et justificationes
meas custodiverit, ut faciat eas; justus hic est,
vita vivet, dicit Adonai Dominus. 10. Et si genuerit
filium (l) corruptorem, effundentem sanguinem, et
facientem peccata, 11. in via patris sui justi non
ambulavit, sed et super montibus comedit, et uxo-
rem (m) proximi sui polluit, 12. et egenum et pau-
perem subegit, et rapinam rapuit, et pignus non
reddidit, et in idola posuit oculos suos, iniquitatem
fecit, 13. cum usura dedit, et superfluum sumpsit ;
(n) hic vita non vivet : omnes has iniquitates fecit,
morte mortificabitur : sanguis ejus super ipsum
erit. 14. Si autem genuerit filium, et viderit omnia
peccata patris sui, quæ fecit, et timuerit, et non
fecerit secundum ea, 15. super montibus non co-
medit, et oculos suos non posuit ad cogitationes
domus Israelis, et uxorem proximi sui non polluit,
16. et hominem non subegit, et pignus non sumpsit,
et rapinam non rapuit, panem suum esurienti dedit,
et nudum operuit ✕ veste ; 17. et ab injustitia
avertit manum suam, usuram et superfluum non
sumsit, justitiam fecit, et in præceptis meis am-
bulavit ; hic non morietur in injustitiis patris sui,
vita vivet. — 18. Pater ejus autem si afflictione
afflixerit, et rapuerit rapinam ✕ fratris ; et con-
traria fecerit in medio populi mei; etiam morietur
in injustitia sua. 19. (o) Et dicitis : Quid est quod
non tulit filius injustitiam patris sui? Quia filius
misericordiam et justitiam fecit, omnia legitima
mea custodivit, et fecit ea : vita vivet. 20. Anima
autem peccans ✕ ipsa ; morietur; filius autem non
accipiet injustitiam patris, neque pater accipiet in-
justitiam filii sui : justitia justis super ipsum erit,
et iniquitas iniqui super ipsum erit. 21. Iniquus si
se converterit ab omnibus iniquitatibus suis, quas

(a) Quando. (a) S., pro eo quod esset regnum humile, ut ne se efferret, sed custodiret fœdus ejus, ut sta-
tueret illud. Recessit autem ab eo, dum misit legatos in Ægyptum, ut darentur ei equi. (b) Et qui transgreditur
testamentum, si effugiet. (c) Dedi. (d) S., et omnes profugi ejus cum omnibus pennis ejus. (e) Et om-
nes. (f) S., et portabit ramos. (g) Omnes bestię. (h) Super terra. (i) Perperam vertit Norberg verbum
Syriacum *דקן* in *fulguravit*. *דקן* enim significat etiam *stupuit*; teste nomine *דקן*, *stupor deu-*
tium. DRACH. (i) Et ejus, qui comederit uvas acerbas, ejus obstupescant dentes. (k) Idola. (l) S., tranz-
gredientem fœdus. (m) S., fratris. (n) S., num vivet? non vivet. (o) S., et dixistis autem; quare
imul non portavit filius iniquitatem patris sui?

fecit, et custodierit omnia praecepta mea, et fecerit A
justitiam et misericordiam, vita vivet, et non mori-
etur: 23. (p) omnia delicta ejus, quae fecit, non
commemorabuntur ✕ ei, sed : in justitia sua,
quam fecit, vivet. 23. Numquid volendo volam mor-
tem iniqui, dicit Dominus Dominus, sicut id quod
se convertat a via sua mala et vivet? 24. Cum vero
se averterit justus a justitia sua, et fecerit inju-
stitiam, secundum omnes iniquitates, quas fecit
iniquus, si fecerit, non vivet, omnes justitiae ejus,
quas fecit, non commemorabuntur ei: in delicto
suo, in quod cecidit, et in peccatis suis, quae pec-
cavit, in eis morietur. 25. Et dixistis: Non recta it
via Domini: audite autem, domus Israelis: num-
quid via mea non recta it? Nonne via vestra non
recta it? 26. Cum averterit se justus a justitia sua,
et fecerit delictum, et morietur in delicto, quod fecit,
in eo morietur. 27. Et cum averterit se iniquus
ab iniquitate sua, quam fecit, et fecerit judicium,
et justitiam, hic animam suam custodivit. 28. ✕ Et
vidit, et se avertit ab omnibus impietatibus suis,
quas fecit, vita vivet, non morietur. 29. Et dicunt
domus Israelis, Non recta it via Domini. Numquid
via mea non recta it, domus Israelis? Nonne via
vestra non recta it? 30. ✕ Propter hoc : unum-
quemque secundum viam suam judicabo vos, domus
Israelis, dicit Adonai Dominus. Convertimini, et
avertite vos ab omnibus impietatibus vestris, et non
erunt vobis in tormentum iniquitiae. 31. Projicite a
vobis omnes impietates vestras, quas impie egi-
stis in me, et facite vobis cor novum, et spiritum
novum, et facite omnia praecepta mea: et quare
moriemini, domus Israelis? dicit Dominus. 32.
Quia non volo mortem morientis, dicit Adonai Do-
minus: ✕ et convertimini, et vivite.

CAP. XIX. — 1. Et tu fili hominis, sume lamen-
tationem (q) super principem Israelis, 2. et dices:
Quare mater tua catula in medio leonum (r) facta
est? in medio leonum (s) multiplicavit catulos suos.
3. Et subsilivit unus ex catulis ejus, leo factus est,
et didicit rapere rapinas: homines comedit. 4. Et
audierunt (t) super eo gentes: in corruptione eo-
rum captus est, et adduxerunt eum in camo in
terram Aegypti. 5. Et vidit, quod repulsus esset ab
ea, et periisset (u) substantia ejus, et sunsit alium
de catulis suis, leonem constituunt eum. 6. Et con-
versabatur in medio leonum: leo factus est, et di-
didit rapere rapinas: homines comedit: 7. et pa-
scebatur in audacia sua, et urbes eorum desolavit,
et vastavit terram, et plenitudinem ejus a voce ru-
gitus sui. (x) 8. Et dederunt super eum gentes un-
dique e regionibus, et expanderunt super eum retia
sua: in corruptione eorum captus est. 9. Et posue-

runt eum in camo, et in cavea: venit ad regem Ba-
bylonis, et introduxit eum (y) in carcerem, ut ne
audiretur vox ejus super montes Israelis. 10. Mater
tua sicut vitis, sicut flos in malogranato, plantata
in aqua: fructus ejus, et germen ejus factum est ex
aqua multa. 11. Et facta est ei virga roboris super
tribum ducum, et exaltata est in magnitudine sua,
in medio (z) propaginum. Et vidit magnitudinem
suam in multitudine palmitum suorum: 12. et
confracta est in furore, super terram projecta est,
et ventus urendis arefecit electa ejus: vindicata
sunt, et exaruerunt virgæ roboris ejus: ignis con-
sumsit eam: 13. et nunc plantarunt eam in deserto
in terra sine aqua. 14. Et exivit ignis e virga (a)
electorum ejus, et comedit eam, et non erat in ea
virga roboris: (b) in tribum, in parabolam lamen-
tationis est, et erit in lamentationem.

CAP. XX. — 1. Et factum est in anno septimo, in
mense quinto, decimo mensis, venerunt viri ex se-
nioribus domus Israelis, ad interrogandum Domi-
num, et sederunt ante faciem meam. 2. Et factum
est verbum Domini ad me, dicens: 3. Fili hominis,
loquere ad seniores domus Israelis, et dices ad eos:
Hæc dicit Adonai Dominus: Si ad interrogandum
me vos venistis? Vivo ego, si respondero vobis, dicit
Adonai Dominus, 4. si ultus fuero eos ultione: fili
hominis, (c) iniquitates patrum eorum contestare
eis, 5. et dices ad eos: Hæc dicit (d) Dominus (e)
Dominus: Ex die quo elegi domum Israelis, (f) et
innotui semini domus Jacobi, et innotui eis in terra
Aegypti, et cepi eos manu mea, dicens: Ego Domi-
nus Deus vester; 6. in die illo cepi eos manu mea,
ut educerem eos ex terra Aegypti in terram, quam
paravi eis, terram fluentem lacte, et melle, (g) favi-
us est plus quam omnis terra. 7. Et dixi ad eos: Unus-
quisque abominationes ab oculis suis projiciat, et
in studiis Aegypti ne polluantur: ego Dominus
Deus vester. 8. Et recesserunt a me, et non volu-
erunt exaudire me: ✕ unusquisque unus: abomi-
nationes ab oculis suis non projecerunt, et studia
Aegypti non reliquerunt. Et dixi, et effundam furo-
rem meum super eos, ad implendum iram meam in
eis in medio terræ Aegypti. 9. Et feci, ut nomen
meum omnino non profanaretur coram gentibus,
quarum ipsi sunt in medio earum, in quibus inno-
tui ad eos coram eis, ut educerem eos ex terra
Aegypti. 10. Et eduxi eos ex terra Aegypti, et ad-
duxi eos in terram desertum, 11. et dedi eis præ-
cepta mea, et justificationes meas notas feci eis,
quæ faciet ea homo, et (h) vivet in eis. 12. Et
sabbata mea dedi eis, ut essent in signum inter me
et inter eos, ut scirent quia ego Dominus, sancti-
ficans eos. 13. Et dixi ad domum Israelis in deserto:

(p) Omnes iniquitatis ejus. (q) S., propter principes. Th., in principes. (r) S., sedit. (s) S., edu-
cavit. (t) S., Th. de eo. (u) S., expectatio ejus. Th., spes ejus. (x) S., et posuerunt super eum.
(y) S., in Aegyptum. (z) S., plantatorum cum ea. Th., umbrorum. (a) Th., ramorum ejus. (b) S.,
in virgam regiam. (c) Peccata. (d) Adonai. (e) Deus. (f) S., et levavi manum pro semine domus.
(g) S., quæ est timor adorationis omnibus terris. Th., fortitudo est omnibus terris. (h) S., vivet
per ea.

regem Ba-
m, ut ne
10. Mater
plantata
um est ex
boris su; er
udine sua,
nitudinem
a: 12. et
projecta est,
vindicta
ignis con-
in deserto
virga (a)
erat in ea
m lamen-

ceptimo, in
viri ex so-
um Domi-
Et factum
hominis
es ad eos:
rogandum
vobis, dicit
litione: filii
contestare
dominus (e)
elis, (f) et
eis in terra
ego Domi-
manu mea,
am, quam
(g) favus
is: Unus-
official, et
Dominus
non volu-
abomi-
et studia
m furo-
meam in
ut nomen
gentibus,
bus inno-
ex terra
pti, et ad-
eis præ-
feci eis,
s. 12. Et
inter me
s, sancti-
deserto:

S., edu-
per eum.
(b) S.,
e domus.
S., viret

in præceptis meis ambulate, et justificationes meas custodite, ut faciat eas, quas faciet eas homo, et vivet in eis. Et irritarunt me domus Israel in deserto: in præceptis meis non ambularunt, et justificationes meas repulerunt, quas faciet eas homo, et vivet in eis: et sabbata mea profanarunt valde. Et dixi: Et effundam furorem meum super eos in deserto, et consumam eos. 14. Et feci, ut nomen meum omnino non profanaretur coram gentibus, quarum eduxi eos ante oculos earum. 15. Et ego levavi manum meam super eos in deserto, ut omnino non introducerem eos in terram, quam dedi eis, terram fluentem lacte et melle: (i) favus est plus quam omnis terra. 16. Pro eo quod justificationes meas repulerunt, et in præceptis meis non ambularunt in eis, et sabbata mea profanarunt, (k) et post cogitationes cordium suorum ambulaverunt, 17. et pepercit oculus meus super eos, ad delendum eos, et non feci eos in consummationem in deserto. 18. Et dixi ad filios eorum in deserto: In legitimis patrum vestrorum ne incedatis, et justificationes eorum ne custodiatis, et studiis (l) eorum + ne simul misceamini, et: ne polluamini. 19. Ego Dominus Deus vester: in præceptis meis ambulate, et justificationes meas custodite, et facite eas. 20. Et sabbata mea sanctificate, et sint in signum inter me et ✕ inter: vos, ut sciatis, quia ego Dominus Deus vester. 21. Et exacerbarunt me, + et: filii eorum in præceptis meis non ambularunt, et justificationes meas non custodierunt, ad faciendum eas quas faciet ✕ eas: homo, et vivet in eis, et sabbata mea profanarunt. Et dixi effundere furorem meum super eos, ad complendum iram meam super eos in deserto. 22. ✕ Et converti eis manum meam: et feci, ut nomen meum super omne non profanaretur coram populis, quorum eduxi eos ante oculos eorum. 23. Et ✕ levavi manum meam super eos in deserto, ad dispergendum eos in gentibus, et ad disseminandum eos in regionibus, 24. pro eo quod justificationes meas non fecerunt, et præcepta mea repulerunt, et sabbata mea profanarunt, (m) et post cogitationes patrum suorum erant oculi eorum. 25. Et ego dedi eis præcepta non bona, et justificationes, quibus non vivent in eis. 26. Et polluiam eos in muneribus suis, quando traduxero omne (n) aperiens uterum, ut (o) aboleam eos, ✕ ut: sciant, quod ego Dominus. 27. Propter hoc loquere ad domum Israel, filii hominis, et dices ad eos: Hæc dicit Adonai Dominus: Usque ad hoc ad iracundiam provocarunt me patres vestri in delictis suis, in quibus deliquerunt in me. 28. Et introduxi eos in terram, super quam levavi manum

A meam, ut darem eam illis. Et viderunt omnem collem excelsum, et omnem arborem umbrosam, et sacrificarunt ibi diis suis, + et constituerunt ibi spiraculum donorum suorum: et posuerunt ibi odorem suavem suum, et libaverunt libamina sua. 29. Et dixi ad eos: Quid est (p) Abana, quod vos intratis illuc? Et vocarunt nomen ejus (q) Abana, usque ad diem hodiernum. 30. Propter hoc die ad domum Israel: Hæc dicit Dominus (r) Dominus: Si in iniquitatibus patrum vestrorum vos polluimini, et post abominationes eorum vos scortamini, 31. et in primitiis munerum vestrorum in separationibus vestris, cum traducitis filios vestros in igne, vos polluimini in omnibus cogitationibus vestris usque ad diem hodiernum: et ego respondebo vobis, domus Israel? Vivo ego, dicit Adonai Dominus, si respondebo vobis, et si ascendet super spiritum vestrum hoc, 32. et non erit, quemadmodum vos dicitis: Erimus sicut gentes, et sicut tribus terræ, ad colendum ligna, et lapides. 33. + Propter hoc: vivo ego, dicit Adonai Dominus, nisi in manu potenti, et in brachio excelso, et in furore effuso regnvero super vos, 34. et educam vos ex populis, et recipiam vos e regionibus, quibus dispersi estis in eis, in manu potenti, et in brachio excelso, et in furore effuso. 35. Et adducam vos in desertum populorum, et iudicio contendam adversus vos ibi facie contra faciem. 36. Quemadmodum iudicio contendi adversus patres vestros in deserto, cum eduxi eos ex terra C Egypti, sic iudicabo vos, dicit Dominus (s) Dominus. 37. Et traducam vos sub virga mea, (t) et introducam vos in numero ✕ testamenti: 38. et eligam e vobis apostatas et impios; quia e terra incolatus eorum educam eos, et in terram Israel non ingredientur, et cognoscetis, quod ego Dominus. 39. Et vos, domus Israel, hæc dicit Dominus (u) Dominus: Unusquisque (x) studia sua tollite, et post hæc si vos non audieritis me, et nomen meum sanctum non profanaveritis amplius in donis vestris, et in studiis vestris; 40. quia super monte sanctitatis mee; super monte excelso Israeli, dicit Dominus Dominus, ibi colent servitium omnis domus Israel usque ad finem: et ibi suscipiam, et ibi visitabo primitias vestras, et primitias separationis D numstrarum in omnibus sanctificationibus vestris. 41. In odore suavi suscipiam ego vos, cum eduxero vos ex gentibus, et suscepero vos e regionibus, quibus dispersi estis in eis, et sanctificabor in vobis ante oculos populorum. 42. Et cognoscetis, quia ego Dominus, cum introduxero vos in terram Israel, in terram, quam levavi manum meam super eam, ad dandum eam patribus vestris. 43. (y) Et

(i) S., quæ est timor adorationis omnibus terris. Th., fortitudo est omnibus terris. (k) S., adhærescebat enim cor eorum idolis eorum. (l) Egypti. (m) S., et adhærescebat oculi eorum idolis patrum eorum. (n) Th., primogenitum uteri. (o) S., delinquent. (p) ABANA. (q) Heb., Bama BAMA. (r) Deus. (s) Deus. (t) S., et purificabo vos in annulo fœderis. Th., et traducam vos in traditione fœderis. (u) Deus. (x) S., idolis suis ite servite, postquam non vultis audire me. (y) S., et cum in memoriam revocaveritis ibi vias et consilia vestra, in quibus vos polluistis, parvuli videbimini in eis (vox ברוך, in eis, mihi transposita, et proxime a polluistis collocanda videtur), propter omnes malitias vestras, quas fecistis, et scitis, quod ego Dominus, cum fecero bene vobis propter nomen meum.

recordabimini ibi viarum vestrarum, et studiorum vestrorum, in quibus polluti estis in eis, (a) et videlicet facies vestras in omnibus malitiis vestris, quas fecistis; 44. et scietis, quia ego Dominus, cum fecero vobis sic, ut nomen meum non profanetur; secundum vias vestras malas, et secundum studia vestra corrupta, domus Israelis, dicit Adonai Dominus. 45. Et factum est verbum Domini ad me, dicens: 46. Fili hominis, obfirma faciem tuam (a) super Theman, et respice super (b) Darom, et propheta super silvam ducem Nageb, 47. et dices silvæ Nageb: Audi verbum Domini: hæc dicit Adonai Dominus: Ecce ego succendo in te ignem, et devorabit in te omne lignum viride, et omne lignum aridum: non extinguetur flamma, quæ succensa est, et ardebit in ea omnis facies ab oriente usque ad aquilonem. 48. (c) Et cognoscent omnis caro, quod ego Dominus, et succendi eam, et non extinguetur. 49. Et dixi: Nequaquam, Domine, Domine, illi dicunt ad me: Nonne hæc parabola est, quæ dicitur hæc?

CAP. XXI.—1. Et factum est verbum Domini ad me, dicens: 2. Fili hominis, obfirma faciem tuam super Jerusalem, et respice super Sancta eorum, et prophetabis super terram Israelis, 3. et dices ad terram Israelis: Hæc dicit Dominus Dominus: Ecce ego ad te, et evaginabo cultrum manuum meum e vagina sua, et exsiccabo ex te injustum et iniquum. 4. (d) + Pro eo quod perdam ex te injustum et iniquum; sic egredietur culter manualis meus e vagina sua super omnem carnem ab oriente usque ad aquilonem: 5. et cognoscat omnis caro, quia ego Dominus evaginavi cultrum manuum meum e vagina sua, et non revertetur amplius. 6. Et tu, fili hominis, ingemisce (e) in contritione lumbi + tui; et doloribus gemes ante oculos eorum. 7. Et erit, si dixerint ad te: Quare tu gemis? et dices, Pro nuntio, quia venit, et percutietur omne cor, et dissolvantur omnes manus, et exibat anima + omnis + carnis, et; omnis spiritus, (f) et omnia latera polluentur humore: ecce venit, et erit, dicit Dominus Dominus. 8. Et factum est verbum Domini ad me, dicens: 9. Fili hominis, propheta et dices: Hæc dicit Adonai Dominus: Dic, gladii, gladii, acueri, et furore exardescere, 10. ut mactes mactationes: acueri, ut sis in polimen, (g) paratus ad dissolutionem: occide, contemne, + fili mi; (h) repelle omne lignum. 11. Et dedit eum paratum ad tenendum manibus ipsius: expolitus est gladius,

A est paratus, ut detur in manum confodientis. 12. Clama, et ulula, filii hominis; quia hoc factum est in populo meo, hoc in omnibus ducebus Israelis: inhabitabunt, quia gladius fuit populo meo: propter hoc claude super manum tuam, 13. (i) quia iustificatus est: et quid si etiam tribus repulsa fuerit? Non erit, dicit Dominus Dominus. 14. Et tu, fili hominis, propheta, et complode manum super manum, (k) et duplica gladium: gladius tertius occisorum est, gladius occisorum magnus: et terrebis eos, 15. ut percutiatur omne cor (l), et multiplicentur infirmi super omnem portam corum; (m) traditi sunt in occisiones gladii: bene factus est ad splendorem, bene factus est ad mactationem. 16. Vade, exacuere a dextra, et a sinistra, quocumque facies tua excitata fuerit. 17. Et ego autem complodam manum meam ad manum meam, et immittam furorem meum: ego Dominus locutus sum. 18. Et factum est verbum Domini ad me, dicens: 19. Et tu fili hominis, ordina tibi ipsi duas vias, 20. ut ingrediatur gladius regis Babylonis: ex regione una egredientur principatus duo, et manum X ad parandum; in principio viæ urbis: super principio viæ ordinabis, ut ingrediatur gladius super Rabbath, super filios Ammon, et super Judæam, et super Jerusalem (n) in medio ejus. 21. Quia stabit rex Babylonis (o) super viam antiquam, super principio duarum viarum, ad divinandum divinationem, (p) ad concutiendum virgam, et ad interrogandum in sculpilibus, et ad explorandum vaticinium jecoris a dextra sua. 22. + Et: facta est divinatio super Jerusalem, ad jaciendum (q) fossam, et ad aperiendum os in clamore, ad exaltandum vocem super clamorem, (r) ad jaciendum foveam super portas ejus, et ad jaciendum cespitem, et ad ædificandum machinas jaculatrices. 23. Et ipse eis quasi divinans divinationem coram eis, X et sabbatizabit sabbata eis; et ipse commonefaciens de novo injustitiam ejus ad recordandum. 24. Propter hoc hæc dicit Dominus (s) Dominus: Pro eo quod in memoriam revocastis injustitias vestras in revelatione impietatum vestrarum, ut viderentur peccata vestra, in omnibus impietatibus vestris, + et; in omnibus studiis vestris, pro eo quod in memoriam D revocastis; in istis capiimini. 25. Et tu profane, inique, dux Israelis, cujus venit dies, in tempore (t) finis injustitiæ. 26. Hæc dicit Dominus Dominus: Abstulisti a te cidarim, et posuisti super te coronam hanc, non talis erit: humiliasti excelsam, et exal-

(2) et percutietis. (a) super Theman et Darom. S., super austrum viam austri, curam habe, et propheta de sylva regionis austri et dices. (b) Dagun. (c) Et cognoscat. (d) Hæc, super quibus est obeliscus, ad finem reperiuntur in Hebræo. (e) S., sicut in fractione lumbi. (f) S., et per omnia genua fluent aquæ. (g) S., evaginatus, vel fugiemus a virga, fili mi. (h) S., aversatus es ab omni ligno; sed dabitur ei evaginatus, ut capiatur manu. (i) S., et quid probatio? et quid etiam si virga. (k) S., duplicabitur enim gladius, tertius autem ejus gladius percussorum hic est gladius percussoris magnæ, qui super eos manumissus est. (l) Eorum. (m) S., dedi gladium probatum, acutum: factus est acutus, ipse sicut fulgur notus est, ad jugulandum transit: revertimini, ascendite ad dextram, transi (pro עבר transi legendum עבר transite puto) ad sinistram. (n) S., in inclusione. Th., munitam. (o) Th., super principio viæ, super principio duarum viarum. (p) Th., ad concutiendum sagittas. (q) S., turres murorum. Th., turres. (r) S., ad fodiendum lapidem, et ad ædificandum sepimentum. (s) Deus. (t) S., iniquitas definita termino.

tasti humile. 27. Injustitiam, ~~et~~ injustitiam ; in-
justitiam ponam eam, nec hæc talis erit, donec ve-
niat, cui convenit, et tradam ei. 28. Et tu, fili ho-
minis, propheta, et dices : Hæc dicit Dominus (u)
Dominus ad filios Ammon, et ad opprobrium eo-
rum, et dices : Gladius, gladius evaginatus ad ma-
cinationem, et evaginatus ad consummationem,
surge, ut fulgeas, 29. in visione tua vana, et cum
divinabis falsa, ad tradendum te super colla occi-
sorum iniquorum, quorum venit dies in tempore
finis injustitiæ. 30. Revertere, ne hospiteris in loco
hoc, quo natus es, in terra (x) tua iudicabo te, 31.
et effundam super te furorem meum, in igne iræ
meæ sufflabo super te : et tradam te in manus vi-
rorum barbarorum constantium corruptionem. —
32. In igne eris cibus, sanguis tuus erit in medio
terræ tuæ : non erit memoria tui, quia ego Dominus
locutus sum.

CAP. XXII. — 1. Et factum est verbum Domini ad
me, dicens : 2. Et tu, fili hominis, si iudicas, aut non
iudicas urbem sanguinum? et ostende ei omnes
iniquitates suas, 3. et dices : Hæc dicit (y) Dominus
(z) Dominus : O urbs effundens sanguines in medio
sui, ut veniat tempus ejus, et faciens cogitationes
contra semetipsam, ad polluendum se. 4. In san-
guinibus eorum, quos effudisti, cecidisti : et in co-
gitationibus tuis, quas fecisti, polluta fuisti : et
zppropinquare fecisti dies tuos, et adduxisti tempus
annorum tuorum. Propter hoc dedi te in oppro-
brium gentibus, et in irrisiōem omnibus regioni-
bus, 5. quæ prope sunt ad te, et quæ procul remo-
tæ sunt a te, (a) et illudent in te, immunda ista
nominata, et multa in iniquitatibus. 6. Ecce duces
domus Israelis, unusquisque ad cognatos suos, ni-
suerunt se in te, ut effunderent sanguinem. 7. Patrem
et matrem maledicebant in te, et adversus advenam
conversabantur in injustitiis in te : pupillum et vi-
duam opprimebant in te : 8. et Sancta mea sperne-
bant, et sabbata mea polluebant in te. 9. Viri
latrones ~~et~~ erant : in te, ut effunderent in te san-
guinem : et super montibus comedeant in te : (b)
non sancta faciebant in medio tui. 10. Pudenda
patris relexerunt in te, et in immunditiis menstrua-
tam humiliabant in te. 11. Unusquisque uxorem
proximi sui inique ignominia affecit, et unusquis-
que nurum suam contaminavit in impietate, et
unusquisque sororem suam, filiam patris sui, hu-
miliabant in te. 12. Munus accipiebant in te, ut
effunderent sanguinem : usuram et superfluum
accipiebant in te : et consummasti consummatio-
nem malitiæ tuæ, quæ in oppensione : mei autem

A oblita es, dicit Dominus Dominus. 13. Si autem
percussero manum meam ad manum meam (c) su-
per iis, quæ consummasti, quæ fecisti, et super
sanguinibus tuis, qui facti sunt in medio tui, 14. si
sustinebit cor tuum? si detinebunt manus manus
tuæ in diebus, quos ego facio in te? Ego Dominus
locutus sum, et faciam. 15. Et dispergam te in
gentibus, et disseminabo te in regionibus, et desti-
ciet immunditia tua a te : 16. (d) et hæreditabo in
te ante oculos gentium, et scietis, quia ego Domi-
nus. 17. Et factum est verbum Domini ad me, di-
cens : 18. Fili hominis, ecce facti sunt mihi domus
Israelis (e) misti omnes ære, et ferro, et stanno, et
plumbo in medio ~~et~~ camini ; (f) misti argento sunt.
19. Propter hoc dic : Hæc dicit Dominus Dominus :
B Pro eo quod facti estis omnes in unam commistio-
nem, propter hoc ecce ego recipiam vos in medio
Jerusalem. 20. Sicut recipitur argentum, et æs, et
ferum, et stannum, et plumbum in medium ca-
mini, ad sufflandum in illud ignem, ut confletur, ita
recipiam vos in ira mea, ~~et~~ et in furore ; et con-
gregabo, et conflabo vos, 21. ~~et~~ et congregabo vos ;
et sufflabo super vos in igne iræ meæ, et conflabi-
mini in medio ejus. 22. Quemadmodum conflatur
argentum in medio camini, ita conflabimini in me-
dio ejus, et cognoscetis, quia ego Dominus effudi
furorem meum super vos. 23. Et factum est verbum
Domini ad me, dicens : 24. Fili hominis, dic ei :
Tu es terra (g) non completa, neque pluvia facta
est super te in die iræ. 25. Cujus dures in medio
C ejus, sicut leones rugientes, rapientes rapinas,
animas devorantes in potentia, et pretia acci-
pientes in injustitia. Et viduæ tuæ multiplicatæ
sunt in medio tui. 26. Et sacerdotes ejus (h) præ-
varicati sunt legi meæ, et polluebant Sancta mea :
inter sanctum (i) et profanum non distinguebant,
et inter immundum et mundum non distinguebant,
a sabbatis meis operiebant oculos suos : (k) et pro-
fanabar in medio eorum. 27. Principes ejus in me-
dio ejus, sicut lupi rapientes rapinas, ad effunden-
dum sanguinem, ~~et~~ ad perdendum animas ; ut
avaritia lucrentur. 28. Et prophætæ ejus, (l) ungen-
tes eos, cadent, videntes vana, divinantes ~~et~~ eis :
mendacia, dicentes : Hæc dicit Adonai Dominus, et
D Dominus non locutus est : 29. populum terræ pre-
mentes injusto, et diripientes rapinas, egenum et
pauperem opprimentes, et erga advenam (m) non
conversantes cum judicio. 30. Et quærebam ex eis
virum, (n) qui conversaretur recte, et qui staret ex
toto ante faciem meam in tempore (o) iræ, ut ne in
finem delerem eam, et non inveni. 31. Et effudi

(u) Deus. (x) S., possessa tua. Th., stabilimenti radice tua. (y) Adonai. (z) Deus. (a) S., signum
eldere facientes manus super te, clamabant tibi : immunda, valde nominata. (b) S., abominaciones.
Th., ZEMMA (i. e. Hebr. זֶמָה scelus). (c) S., defraudatione tua, quam fecisti. (d) S., et pungam te
coram gentibus. (e) S., permistio tetra. Th., in calculum. (f) S., permistio tetra. Th., in argentum
scorie facte sunt. (g) S., quæ non mundata est, super quam hiems non facta est, in die incensationis.
Ju. amenta quæ simul (i. e. conjurationes) prophetarum ejus in medio ejus. (h) S., qui ducebant in vio-
lencia legem meam. (i) S., mundanum. (k) Et sabbata mea profanabant. (l) S., qui liniebant in non
condimento. Th., stultitia. (m) S., opprimerunt inique. (n) S., qui ædificaret solum. (o) Terræ.

super eam furem meum in igne iræ meæ ad consummandum ✕ eos : vias eorum in capita eorum dedi, dicit Dominus Dominus.

CAP. XXI. — 1. Et factum est verbum Domini ad me, dicens : 2. Fili hominis, duæ mulieres erant filiae matris unius, 3. et fornicatæ sunt in Ægypto, in adolescentia sua ✕ fornicatæ sunt : ibi ceciderunt ubera earum, (p) et ibi devirginatæ sunt nutrices virginitatum earum. 4. Nomina autem earum Ohola senior, et Oholiba soror ejus. Et factæ sunt mihi, et pepererunt filios, et filias : et nomina earum, Samaria Ohola, et Jerusalem Oholiba. 5. Et fornicata est Ohola a me, (q) et se apposuit post amatores suos, post Assyrios vicinos ei, 6. indutos hyacinthinis, principes, et duces : juvenes electi, omnes equites equitantes super equis. 7. Et dedit fornicationem suam super eos : electi filii Assyriorum omnes, et super omnes, super quos se imposuit : in omnibus cogitationibus (r) eorum polluta facta est. 8. Et fornicationem suam ex Ægypto non reliquit : quia cum ipsa dormiebant in adolescentia ejus, et ipsi devirginarunt (s) eam, et effunderunt fornicationem suam super eam. 9. Propter hoc tradidi eam in manus amatorum ejus, in manus filiorum Assyriorum, super eos, post quos se apposuit. 10. Isti retexerunt (t) pudenda ejus, filios, et filias ejus sumserunt, et eam in gladio occiderunt : et facta est sermo in mulieres, et ultionem (u) feci in ea + in filias ejus : 11. Et vidit soror ejus Oholiba, et corripit impositionem suam plus quam ea, et fornicationem suam plus quam fornicatio sororis suæ. 12. Post filios Assyriorum se apposuit, principes, et duces vicinos ei, indutos (x) hyacinthinis, equites equitantes super equos : adolescentes electi omnes. 13. Et vidi, quod pollutæ essent, via una amburum : 14. et adjecit ad fornicationem suam, et vidit viros depictos super pariete, imagines Chaldæorum depictos (y) in stylo, 15. accinctos variegatis super lumbos suos, (z) et pilei tincti super capitibus eorum, (a) facies triplex omnium, similitudo filiorum Babylonis, terræ Chaldæorum, regionis ejus. 16. Et se posuit post eos in adpectu oculorum suorum : et misit nuntios ad eos in terram Chaldæorum. 17. Et venerunt ad eam filii Babylonis, ad cubile divertentium, et polluebant eam in fornicatione ejus, (b) et polluta est in eis, et recessit anima ejus ab illis. 18. Et retexit fornicationem suam, et retexit pudorem. Et recessit anima mea ab ea, quemadmodum recessit anima mea a sorore ejus. 19. Et multiplicasti fornicationem tuam, (c) ad recordandum dies adolescentiæ tuæ, in quibus fornicata es in Ægypto :

(p) S., et ibi adoleverunt. (q) S., et se effudit. (r) Ejus. (s) S., Th., virgines ejus. (t) Pudorem. (u) Fecerunt. (x) S., compositis. (y) S., in coloribus. (z) S., velamen. Th., et cidares inclinatæ. (a) S., adpectus terrorum statuorum. (b) S., et decerpta est. (c) S., per id quod recordata sis. (d) S., et te effundebas ad opera eorum. Th., et subsiliisti super electos eorum. (e) S., abominationem. (f) S., quandocumque adoleverint de Ægypto nutrices tuæ. (g) Consument in igne. (h) S., et cessare faciam abominationem tuam a te. (i) S., eam, quæ de terra. (k) S., et abominatio tua, et fornicatio tua : erunt hæc tibi. (l) S., profunda, et spatiosa, eris in risum, et in sermonem, quæ multos contines. Ebrietate, et non curatione repleberis. (m) S., et testas ejus comedes, sicut ossa, et ubera tua depilabis : quia ego locutus sum. (n) S., porta abominationem tuam. (o) Nonne. (p) S., et ad idola sua mœchabantur.

20. (d) et te apposuisti post Chaldæos, quorum sicut asinorum carnes eorum, et verenda equorum verenda eorum : 21. et visitasti (e) iniquitates adolescentiæ tuæ, quæ faciebas in Ægypto (f) in diversorio tuo, ubi ubera adolescentiæ tuæ ceciderunt. 22. Propter hoc Oholiba, hæc dicit Dominus Dominus : Ecce ego suscito amatores tuos super te, a quibus recessit anima tua ab eis : et adducam eos super te undique, 23. filios Babylonis, et omnes Chaldæos, Phut, et Sud, et Coa, et omnes filios Assyriorum cum eis, juvenes electos, duces, et præfectos, omnes triarios, et nominatos, equitantes super equis omnes. 24. Venient super te ab aquilone, currus, et rotæ cum multitudine populorum, et clypei, peltæ : et mittet custodiam super te circumcirca. 25. Et dabo ante faciem eorum iudicium, et ulciscuntur te in iudiciis suis : et dabo zelum meum in te, et facient tecum in ira furoris. Nasum tuum, et aures tuas auferent, et residuos tuos in gladio decipient : isti filios tuos, et filias tuas capient, et residuos tuos (g) devorabit ignis : 26. et exuent te vestibus tuis, et capient vasa gloriacionis tuæ. 27. (h) Et avertam impietates tuas a te, et fornicationem tuam (i) de terra Ægypti : et non elevabis oculos tuos super eos, et Ægypti non recordaberis amplius. 28. Quia hæc dicit Dominus Dominus : Ecce ego trado te in manus eorum, quos odio habes, a quibus recessit anima vestra ab eis. 29. Et facient in te in odio, et sument omnes labores tuos, + et molestias tuas : et eris nuda, et ignominia plena, et revelabitur ignominia fornicationis tuæ, (k) et impietatis tuæ : et fornicatio tua. 30. fecit hæc tibi, cum scortata es post gentes, et polluta es in cogitationibus earum. 31. In via sororis tuæ ambulasti, et dabo calicem ejus in manus tuas. 32. Hæc dicit Dominus Dominus : Calicem sororis tuæ bibes, (l) profundum, et latum, ✕ et erit in derisum, et in ludibrium : abundanter ad complendum ebrietatem, 33. et dissolutione repleberis : calicem ✕ corruptionis, et : exitii, calicem sororis tuæ Samariæ, 34. et bibes eum, ✕ et exprimes eum : (m) et festivitates, et novilunia ejus avertam : quia ego locutus sum, dicit Adonai Dominus. 35. Propter hoc hæc dicit Adonai Dominus : Pro eo quod oblita es mei, et projecisti me post corpus tuum, et tu (n) accipe impietatem tuam, et fornicationem tuam. 36. Et dixit Dominus ad me : Fili hominis, (o) si iudicabis Oholam et Oholibam, et annuntiabis eis iniquitates earum : 37. quia mœchabantur, et sanguis in manibus earum, (p) et cogitationes earum mœchabantur, et filios suos, quos pepererunt mihi, traducebant per ignem,

38. donec et hæc fecerunt mihi : polluebant Sancta mea \times in die illo ; et sabbata mea profanabant, 39.

(g) et cum jugularent filios suos idolis suis, et ingrediebantur in Sanctuaria mea \times in die illo ; ad profanandum ea : et quod sic faciebant in medio domus mee, 40. et quod viris venientibus e longinquo, quibus nuntios miserant ad eos, et statim ubi venissent, lavabaris, et collyrio liniebas oculos tuos, et ornabaris ornatu, 41. et sedebas super lecto strato, et mensa instructa ante faciem ejus : et thymiana meum, et oleum meum, ketabatur in eis, 42. (r) et voces harmoniæ pulsabant, et ad viros ex cœtu hominum venientes \times inebriatos : e deserto : et dabant armillas in manus earum, et coronam gloriationis super capita earum. 43. Et dixi : (s) Nonne in his mtebantur ? et opera meretricum etiam ipsa fornicata est ? 44. Et ingrediebantur ad eam, quemadmodum ingrediuntur ad mulierem meretricem, ita ingrediebantur ad Oholam, et ad Oholibam, ut facerent iniquitatem. 45. Et viri justi, hi aleiseuntur eas ultione adulterarum, et ultione sanguinis ; quia adulteræ sunt, et sanguis in manibus earum. 46. Quia hæc dicit Dominus Dominus : Adduc (t) super eos cœtum, et da in eis inultum et rapinam, 47. et lapida super eas in lapidibus turbarum, (u) et confodite eas in gladiis eorum : filios earum, et filias earum occident, et domos earum in igne incipient. 48. (x) Et avertam impietatem de terra, et erudiantur omnes mulieres, et non facient secundum impietates earum. 49. Et dabitur impietas vestra super vos, et peccata cogitationum vestrarum accipietis, et scietis, quia ego Dominus Dominus.

CAP. XXIV. — 1. Et factum est verbum Domini ad me in anno nono, in mense decimo, decimo mensis, dicens : 2. Fili hominis, scribe tibi in diem (y) a die hoc, a quo se extulit rex Babylonis super Jerusalem, a die hodierno. 3. Et dic super domum irritantem parabolam, et dices ad eos : Hæc dicit Dominus Dominus : Pone ollam, \times pone ; et infunde in eam aquam, 4. et mitte in eam segmenta, omne segmentum decorum, crus, et humerum, abscissa ab ossibus, 5. de jumento electo (z) sumta : et incende ossa sub eis. Ferbuit, efferbuit, et cocta sunt ossa ejus in medio illius. 6. Propter hoc hæc dicit Adonai Dominus : O urbs sanguinum, olla, in qua est ærugo, et ærugo non exiit ex ea, membratim protulit, non cecidit super eam sors. 7. Quia sanguis ejus in medio illius est, super petram læ-

vem constitui eum : non effudi eum super terram ut tegeret super eum terra, 8. ut ascenderet furor in vindictam ut vindicaretur : dedi sanguinem ejus super petram lævem, ut ne tegeret eum. 9. Propter hoc hæc dicit Adonai Dominus : \times Væ urbs sanguinum ; et ego magnificabo (a) torrem, 10. et multiplicabo ligna, et succendam ignem, ut liquescant carnes (b), et imminuatur juseculum, \times et ossa simul exurentur ; 11. et stet super prunas \times ejus, inflammata est ; ut comburatur, \times ut simul exuratur ; æs ejus, et liquescat in medio \times ejus ; immunditia ejus, et deficiat ærugo ejus, \times (c) deprimatur ærugo ; 12. Et non exiit de ea multa ærugo ejus, et erubescet ærugo ejus. 13. \times In immunditia tua elixatio ; pro iis quod te contaminasti tu, \times et non purificata es ab immunditia tua ; et quid si non purificata fueris amplius, donec et impleam furem meum in te ? 14. Ego Dominus locutus sum, et veniet, et faciam (d), non differam, nec miserebor, \times obtemperabo ; secundum vias tuas, et secundum (e) cogitationes tuas judicabo te, dicit Adonai Dominus. + Propter hoc ego judicabo te secundum sanguines tuos, et secundum cogitationes tuas judicabo te, immunda, et nominata, et multa ad irritandum ; 15. Et factum est verbum Domini ad me, dicens : 16. Fili hominis, ecce ego tollo (f) desideria oculorum tuorum in instructione belli, non planges, neque desoleberis, neque venient tibi lacrimæ. 17. (g) Gemitus sanguinis, lumbi luctus est hæc : non erunt crines tui conserti super te, et calceamenta tua in pedibus tuis : non consolationem accipies in labiis eorum, et panem virorum non comedes. 18. Et locutus sum ad populum mane, + quemadmodum præcepit mihi ; et mortua est uxor mea vespere, et feci mane, quemadmodum præceptum fuit mihi. 19. Et dixit ad me populus : Non dicis nobis, quid sint \times nobis ; hæc, quæ tu facis ? 20. Et dixi ad eos : Verbum Domini factum est ad me, dicens : 21. Dic ad domum Israelis : Hæc dicit Dominus Dominus : Ecce ego profanabo Sancta mea, jactantiam fortitudinis vestræ, desiderabilia oculorum vestrorum, et pro quibus parcant animæ vestræ : et filii vestri, et filiae vestræ, quos reliquistis, in gladio cadent, 22. et facite, quemadmodum feci (h) ab ore eorum non accipietis consolationem, et panem virorum non comedetis, 23. et eincinni vestri super capite vestro ; et calceamenta vestra in pedibus vestris : nec plangetis, neque flebitis, et liquescetis

(g) S., et cum sacrificarent filios suos idolis suis, ingrediebantur. (r) S., et vox cœtus affluentis erat in ea. (s) Th., ei, cujus ab antiquo est tempus scortationis meretricis meretricium. (t) Super eas. (u) Th., et expurgabit eas in gladiis eorum. (x) S., quod cessare faciam abominationem a terra. (y) S., in ipso die hoc anteverit constituit. (z) S., sume sal, et pone circumcirca ossa sub eis. (a) Th., et inflammationem. (b) S., simul coquetur stabilimentum. (c) S., in amore laboris fuit cum molestia, et non exiit de ea multitudo æruginis ejus. (d) Illic lapsus est interpres Syriacus, qui vocem Græcam ζέμα, quæ est Hebraicum זרמ, elementis Græcis scriptum, accepit ut nomen Græcum ζέμα, a verbo ζέω, et vertit ζέμα, elixatio. Cf. supra notam ad xxii, 9. DRACH. (d) S., non retrocedam. (e) Studia. (f) S., fortunam oculorum tuorum in percussione. (g) S., geme, dum siles, et luctum humanum ne facias : corona tua fuit posita tibi, et calceasti pedes tuos, et non obvolvās labia tua, et cœnam. (h) S., labia tua (pro זרמ, tua, זרמ, vestra, legendum credo) obvolvās.

in iniustitia vestra (i) (k) et consolabimini unusquisque fratrem suum. 24. Et erit Hezeriel vobis in portentum : secundum omnia, quæ fecit, facietis, cum venerint hæc, et cognoscetis, quoniam ego Adonai Dominus. 25. Et tu, fili hominis, nonne in die, quando sumsero, robur ✕ eorum ; ab eis, et elationem gloriationis eorum, desiderabilia oculorum eorum, et elationem animæ eorum, filios eorum, et filias eorum. 26. In die illo veniet, qui salvus factus fuerit, ad te, ut dicat tibi in aures tuas ? 27. In die illo aperietur os tuum ad eum, qui salvus factus fuerit, et loqueris, nec obmutesces amplius, et eris eis in portentum, et cognoscent, quoniam ego Dominus.

CAP. XXV. — 1. Super filios Ammon. Et factum est verbum Domini ad me, dicens : 2. Fili hominis, obfirma faciem tuam super filios Ammon, et propheta super eos. 3. et dices filiis Ammon : Audite verbum Adonai Domini : hæc dicit Adonai Dominus (l) : Pro eo quod gavisi estis super Sancta mea, quod profanata sunt, et super terram Israelis, quod desolata est, et super domum Judæ, quod abierunt in captivitate ; 4. propter hoc ecce ego trado vos (m) filiis Cedem in hæreditatem, et castrametabuntur in supellectile sua in te, et dabunt in te tentoria sua : isti comedent fructus tuos, et isti bibent adipem tuam. 5. Et dabo urbem Ammon in pascuum camelorum, et filios Ammon in pascuum ovium, et cognoscetis, quia ego Adonai Dominus. 6. Quia hæc dicit Adonai Dominus : Pro eo quod plausisti manu tua, et strepuisti pede tuo, et gavisa es ex anima tua super terram Israelis ; 7. propter hoc ✕ ecce ego : extendam manum meam super te, et dabo te in direptionem in gentibus, et delebo te ex populis, et perdam te e regionibus perditione, et cognoscetis, quia ego Dominus. 8. Super Moab et Seir. Hæc dicit Adonai Dominus : Pro eo quod dixit Moab, ✕ et Seir : Ecce, quemadmodum omnes gentes, domus ✕ Israelis et Judæ. 9. Propter hoc ecce ego dissolvo humerum Moab ex urbibus extremarum altitudinum ejus, terram electam, domum Beth Asimuth super fontem urbis, quæ apud mare : 10. filios Cedem super filios Ammon dedi ei (n) in hæreditatem, ut non memoria sit filiorum Ammon ✕ in gentibus ? . 11. Et in Moab faciam ultionem, et cognoscent, quoniam ego Dominus. 12. Super Idumæam. Hæc dicit Adonai Dominus : Pro eo quod fecit Idumæa, cum ulciscerentur ultione in domum Judæ, et custodierunt exardescantiam, et ulti sunt ultione ; 13. propter hoc hæc dicit Adonai Dominus : Et extendam manum meam super Idumæam, et pessundabo de ea hominem et jumentum, et ponam eam desertam : et ex Thæman et Dadan persecutionem patientes in gladio cadent. 14. Et dabo ultionem meam super

A Idumæam in manu populi mei Israelis : et facient in Idumæa juxta iram meam, et juxta furorem meum, et cognoscent ultionem meam, dicit Adonai Dominus. 15. Super alienigenas. Propter hoc hæc dicit Adonai Dominus : Pro eo quod fecerunt alienigenæ in ultione, et excitarunt ultionem, gaudentes ex anima, (o) ut delerent usque in æternum ; 16. propter hoc hæc dicit Adonai Dominus : Ecce ego extendo manum meam super alienigenas, et pessundabo (p) Cretenses, et perdam reliquos ✕ habitantes : super ora marina. 17. Et faciam in eis ultiones magnas ✕ in redargutionibus furoris ; , et cognoscent, quia ego Adonai Dominus, cum dederò ultionem meam super eos.

B CAP. XXVI. — 1. Super Tyrum. Et factum est in anno undecimo, uno mensis, factum est verbum Domini ad me, dicens : 2. Fili hominis : pro eo quod dixit Tyrus super Jerusalem : Ah, bene, contracta est, perivit, gentes conversæ sunt ad me, quæ plena, deserta est ; 3. propter hoc hæc dicit Adonai Dominus : ✕ Ecce ego : super te, Tyre, et ascendere faciam super te gentes multas, sicut ascendit mare in fluctibus suis. 4. Et deficient muros Tyri, et deficient turres tuas : et ventilabo pulverem ejus de ea, et dabo eam in petram lævem. 5. Expansio retium erit in medio maris ; quia ego locutus sum, dicit Dominus Dominus : et erit in direptionem gentibus : 6. ✕ et filia ejus hæc : , quæ in campo, gladio occidentur, et scient, quia ego Dominus. 7. Quia hæc dicit Adonai Dominus : ecce ego adduco super te, Tyre, Nabuchodonosorem regem Babylonis ab aquilone, rex regum est, cum equis, et curribus, et equitibus, et cœtu gentium multarum ✕ valde : . 8. Hic filias tuas, quæ in campo, gladio occidet, et dabit super te ✕ excubias ; , et ædificabit circa te, et faciet super te in circuitu fossam, et tumultuariam stationem armorum, et lanceas suas contra te dabit. 9. Muros tuos, et turres tuas diruet in gladiis suis. 10. A multitudine equorum ejus operiet te pulvis eorum : a voce equitum ejus, et rotarum curruum ejus concutientur muri tui : cum ingreditur portas tuas, sicut ingrediens in urbem ex campo. 11. In ungulis equorum suorum conculcabunt omnes plateas tuas : populum tuum gladio occidet : et substantiam fortitudinis tuæ super terram deducet. 12. Et deportabit potentiam tuam, et spoliabit quæ possides, et jacet deorsum muros tuos : et domos tuas desiderabiles, et lapides tuos, et ligna tua, et pulverem tuum in medium maris inficiet. 13. Et destruet multitudinem instrumentorum musicæ tuæ, et vox cithararum tuarum non audietur in te amplius. 14. Et dabo te in petram lævem, et expansio retium eris : non ædificaberis amplius, quia ego locutus sum, dicit Adonai Dominus. 15. Quia hæc dicit

(i) Nec (hæc vox ad notam proxime præcedentem pertinere videtur). (k) S., et consolationem accipiet unusquisque per fratrem suum. Th., et gemetis. (l) S., pro eo quod dixisti, ah bene ! (m) Th., filiis orientis. (n) S., in elatum. (o) S., in corruptionem in inimicitia æterna. (p) S., destructores.

Dominus Dominus Tyro : Nonne a voce ruinæ tuæ, A cum ingemuerint occisi tui, cum evaginatus fuerit gladius in medio tui, commovebuntur insulæ ? 16. Et descendent de solis suis omnes principes ꝫ ex gentibus : maris, et tollent cidares de capitibus suis, et vestimenta varia sua exuent : stupore stupebunt, super terram sedebunt, et formidabunt perditionem suam, et gement super te : 17. et assument super te lamentationem, et dicent ꝫ tibi : Quomodo periisti, et dissoluta es ex mari, urbs celebrata, ꝫ quæ facta erat fortis in mari, ipsa, et inhabitantes eam : quæ dedit timorem suum omnibus habitantibus in ea ? 18. Et timebunt insulæ a die ruinæ tuæ, ꝫ et perturbabuntur insulæ in mari : (q) ab exitu comite tui. 19. Quia hæc dicit Dominus Dominus : Quando dederò te urbem desolatam, sicut urbes, quæ non habitantur, cum adduxero super te abyssum, et operiet te aqua multa. 20. Et descendere faciam te ad eos, qui descendunt in foveam ad populum sempiternum, et habitare faciam te in profundis terræ, sicut solitudinem sempiternam cum his, qui descendunt in foveam, ut ne habiteris (r), neque resurgas super terra vitæ. 21. Perditionem dabo te, et non existeris amplius, ꝫ et requireris, et non inveniris : in sempiternum, dicit Dominus Dominus.

CAP. XXVII. — 1. Et factum est verbum Domini ad me, dicens : 2. Et tu, fili hominis, assume super Tyrum lamentationem, 3. et dices Tyro habitanti super introitu maris, emporio populorum ex insulis multis : Hæc dicit Dominus Dominus Tyro : Tu dixisti : Ego posui mihi (s) decorem meum, 4. in corde maris (t) Beelimo : filii tui posuerunt tibi decorem. 5. Cedrus ex Sanir ædificata est tibi : zonæ asserum cypressi ex Libano sumtæ sunt, ad faciendum tibi malos abiegnos, 6. e regione Bajsan fecerunt remos tuos, templi tua fecerunt ex ebore, domos densas ex insulis Chethæorum. 7. Byssus cum varietate ex Ægypto facta est tibi stratum, ad ponendum tibi (u) gloriam, + et ad operiendum te : hyacintho, et purpura, ex insulis Elisæ, facta sunt operimenta tua. 8. + Et principes tui : habitantes in Sidone, et Arudii fuerunt ductores remorum tuorum : sapientes tui, Tyre, qui erant in te, hi nautæ tui. 9. Seniores (x) bibliorum, et sapientes eorum, qui erant in te, hi corroborabant consilium tuum : et omnes naves maris, et ductores remorum earum facti sunt tibi ab occasuum occasu. 10. Persæ, et Lydi, et Libyes erant in potentia tua, viri bellatores tui clypeos et galeas suspenderunt in te,

hi dederunt gloriam tuam. 11. Filii Arudiorum, et potentia tua super muris tuis ꝫ in circuitu : (y) custodes in turribus tuis erant, pharetras suas suspenderunt super portus tuos in circuitu : hi perfecerunt decorem tuum. 12. Carthaginenses negotiatores tui a multitudine omnis roboris tui, argentum, et aurum, et æs, et ferrum, et stannum, et plumbum dederunt nundinas tuas. 13. Græcia, et universa, et regiones extensæ, isti negotiabantur tibi in animabus hominum, et vasa æris dederunt mercatum tuum. 14. E domo Thorgama equos, et equites, et mulos dederunt nundinas tuas. 15. Filii Rhodiorum negotiatores tui ex insulis multiplicaverunt mercatum tuum dentes elephantinos, et his introductis reddebās mercedes tuas. 16. homines, mercatum tuum a multitudine commisti tui, (z) benafeg (Hebr. בנפג) stacten, et varietates ex Tharsis, et Damoth, et Chorchor dederunt nundinas tuas. 17. Juda, et filii Israelis, hi negotiatores tui in venditione frumenti, et unguentorum, + et casie : et mel primum : et oleum, et resinam dederunt in commistum tuum. 18. Damascus negotiatores tui in multitudine operum tuorum, ex multitudine omnis potentie tuæ : (a) vinum ex Helbon, + et lanam ex Mileto, et vinum : ꝫ et Dan, et Javan ex Ozel : + in nundinas tuas dederunt : 19. Ex Asel ferrum opere factum, et rota in commisto tuo est. 20. Dadan negotiatores tui cum jumento electo ad currus. 21. Arabia, et omnes principes Cedar, hi negotiatores per manum tuam, camelos, et arietes, et agnos, in quibus mercabantur tibi. 22. Negotiatores Sabæ, et Raamæ, hi negotiatores tui cum aromatibus primis, et lapidibus bonis, et aurum dederunt nundinas tuas. 23. Haran, et Chanaan, ꝫ et Dadan, + hi : negotiatores tui : ꝫ Saba : Assur, et Chalmun negotiatores tui, 24. ferentes mercatum ꝫ in Machalim, et in Galima : hyacinthum ꝫ (b) et variegatum : et thesauros electos, ligatos funibus, et naves 25. cupressorum in eis ꝫ negotiatio tua : Carthaginenses negotiatores tui in multitudine negotiatorum tuorum, in commisto tuo. Et repleta es, et aggravata es valde in corde maris : 26. in aqua multa adduxerunt te ductores remorum tuorum, spiritus austri confregit te in corde maris : 27. erant virtutes tuæ, et merces tua, et commistorum tuorum, et ductores remorum tuorum, et gubernatores tui, et consiliarii tui, et commisti tui ex commistis tuis, et omnes bellatores tui, qui in te : et omnis cœtus tuus, ꝫ qui : in medio tui, cadent in corde maris :

(q) S., ab eo quod non sit egredi a te. (r) Th., et dabo robur in terra viventium. (s) S., perfecta in decore. Th., corona decoris. (t) S., vicini tui, et qui ædificant te, perfecerunt decorem tuum. (u) S., velum. (x) Th., Hebraice; Gabal, גבאל. S., solventes mixturam tuam. (y) S., sed et Medi. Th., et Guma din. A., Sun est, et non est (quo hæc obscura pertineant, non intelligo). (z) S., varie intexte purpuræ. (a) 2 in Hebr. et in Syr. servile est, significatque, in Theodotio : ἐν ναφί. Cf. supra notam ad hunc locum. Syriaca vox : textus nostri, non benafeg, sed in nafeg vertenda est. DRACH. (b) Syr. scriptor, ut nobis videtur, posuit 7 pro 7, et Ramoth legendum. DRACH. (a) S., in vino pingui, et in lana splendida. Et Dan, et Javan, vadentes ad nundinas tuas, addiderunt ferrum : stacte, et calamus commercia tua fuerunt. (b) Et purpuras.

in die ruinæ tuæ, 28. ad vocem clamoris tui gubernatores tui (c) timendo timebunt. 29. Et descendunt de navibus suis omnes ductores remorum tuorum, et epibatæ, et se-lentes in prora navis maris super terram stabunt, 30. et ululabunt super te voce sua, et clamabunt amare, et jacent pulverem super caput suum, et cinerem sternerent sibi. 31. ✕ Et decalvabunt super te calvitie, et accingent saccos, et flebunt pro te in amaritudinibus animæ, et planctum amarum : 32. sument super te filii eorum lamentationem, lamentum Tyri : quis sicut Tyrus, quæ obmutuit in medio maris ? : 33. Quantam, quam mercedem invenisti de mari ? saturasti gentes ex multitudine tua, et a commisto tuo ditasti omnes reges terræ. 34. Nunc confracta es in mari, in profundo aquæ commistum tui, et omnis cœtus tuus in medio tui. 35. Ceciderunt omnes ductores remorum tuorum, omnes habitantes in insulis contristati sunt super te, et reges eorum stupore obstupuerunt (d), et lacrimata est facies eorum super te. 36. Negotiatores e gentibus sibilaverunt super te : perditio facta es, et non amplius eris in sæculum, dicit Adonai Dominus.

CAP. XXVIII.—1. Super principes Tyri. Et factum est verbum Domini ad me, dicens : 2. Et tu, fili hominis, dic principi Tyri : Hæc dicit Dominus Dominus : Pro eo quod elevatum est cor tuum, et dixisti : Deus sum ego, habitaculum Dei inhabitavi in corde maris, tu autem es homo, et non Deus, et dedisti cor tuum, sicut cor Dei ; 3. numquid sapiens es plus quam Daniel ? aut (e) sapientes non erudierunt te in scientia sua ? 4. Numquid in scientia tua, aut in sagacitate tua fecisti tibi fortitudinem, et fecisti aurum, et argentum in thesauris tuis ? 5. aut in scientia tua multa, et in negotiatione multiplicasti fortitudinem tuam : elatum est cor tuum in fortitudine tua. 6. Propter hoc hæc dicit Dominus Dominus : Quia dedisti cor tuum, sicut cor Dei, 7. pro hoc ecce ego adduco super te corruptores alienos e gentibus, et evacuabunt gladios suos super te, et super decorem scientiæ tuæ, et sternerent decorem tuum in perditionem, 8. et descendere facient te, et morieris morte occisorum in corde maris. 9. Numquid dicendo dices : Deus sum ego, coram occidentibus te ? tu autem es homo, et non Deus in multitudine homicidarum tuorum. 10. Mortibus incircumcisorum morieris in manibus alienorum, quia ego locutus sum, dicit Adonai Dominus. 11. Et factum est verbum Domini ad me, dicens : 12. Fili hominis, sume lamentationem super principem Tyri, et dic ei : Hæc dicit Dominus Dominus : Tu es sigillum (f) similitudinis, ✕ plenus sapientia, et corona decoris 13. in voluptate faciei Dei fuisti, omnem lapidem bonum cin-

A gens, sardium, et topazium, et smaragdum, et carbunculum, et saphirum, et jaspidem, et argentum, et aurum ; et ligurium, et achaten, et amethystum, et chrysolithum, et beryllum, et onychem, et auro implevisti thesauros tuos, et horrea tua tibi. 14. A die, quo creatus es, ✕ (g) præparaverunt : cum ✕ Cherub uncto, commoranti in tabernaculo : et dedi te in monte sancto Dei, factus es in medio lapidum igneorum. 15. Fuisti sine macula tu in diebus tuis, a die, quo tu creatus es, donec invente sunt injustitiæ tuæ in te. 16. A multitudine negotiationis tuæ implevisti (h) cellaria tua iniquitate, et peccasti, et percussus es a monte Dei : et adduxit te Cherub ✕ obumbrans : de medio lapidum igneorum. 17. Elatum est cor tuum super decore tuo, corrupta est scientia tua cum decore tuo : et propter multitudinem peccatorum tuorum : super terram projeci te, coram regibus dedi te, ut illudereris. 18. Propter multitudinem (i) peccatorum tuorum, et injusticiarum negotiationis tuæ (k) pollui (h) sacra tua, et educam ignem de medio tui, hic devorabit te : et dabo te in cinerem super terra tua coram omnibus videntibus te. 19. Et omnes, qui noverunt te in gentibus, contristabuntur super te : perditio factus es, et non existes amplius in sæculum. 20. Super Sidonem. Et factum est verbum Domini ad me, dicens : 21. Fili hominis, pone faciem tuam super Sidonem, et propheta super eam, 22. et die : Hæc dicit Adonai Dominus : Ecce ego super te, Sidon, et glorificabor in te, et scies, quia ego et sum : Dominus, quando fecero in te judicia, et sanctificabor in te. 23. Et mittam super te mortem, et sanguinem in plateis tuis, et cadent occisi ✕ in medio ejus : in gladiis in te circa te, et scient, quia ego sum Dominus. 24. Et non erit amplius in domo Israelis stimulus amaritudinis, et spina miseriæ ab omnibus, qui circa eos, qui spreverunt eos, et scient, quia ego sum Adonai Dominus. 25. Hæc dicit Adonai Dominus : Et congregabo domum Israelis ex gentibus, quo dispersi sunt illuc, et sanctificabor in eis coram gentibus et populis. 26. Et habitabunt super terra sua, quam dedi servo meo Jacobo, et habitabunt super ea in spe, et ædificabunt domos, et plantabunt vineas, et habitabunt in spe, cum fecero judicium in omnibus, qui contemserint eos in circuito eorum, et scient, quod ego sum Dominus Deus eorum, et Deus patrum eorum.

CAP. XXIX.—1. Super Ægyptum et Pharaonem. In anno (m) decimo, in mense decimo, uno mensis, factum est verbum Domini ad me, dicens : 2. Fili hominis, obfirma faciem tuam super Pharaonem regem Ægypti, et propheta super eum, et super Ægyptum omnem, 3. ✕ loquere et : dic : Hæc

(c) S., commoveantur, qui procul. Th., commovebuntur regiones. (d) S., permutabuntur imagines facierum mercatorum. (e) S., omne ineffabile non transit te. In sapientia tua, et in intelligentia tua. (f) Th., præparationis. (g) S., stabilitum est. (h) S., medium tui. (i) Iniquitatis tuæ. (k) Polluisti. (l) Sanctuarium tuum. (m) Duodecimo, in mense duodecimo.

dicit Dominus Dominus : Ecce ego super te, Pharaon, **A** rex Egypti ; draconem magnum, sedentem in medio fluminum (n) suorum, dicentem : Mea sunt flumina, et ego feci ea. 4. Et ego dabo (o) laqueum in maxillas tuas, et agglutinabo pisces fluminis tui ad alas tuas, et educam te de medio fluminis tui, et omnes pisces fluminis squamis tuis adhærebunt.

5. Et projiciam te velociter, **B** et te ; et omnes pisces fluminis : super faciem campi tui cades, et non congregaberis, neque colligeris : bestiis terræ, et volucris cæli dedi te in cibum. 6. Et cognoscent omnes inhabitantes Egyptum, quia ego sum Dominus, pro eo quod factus es virga arundinea domui Israelis : 7. cum apprehenderunt te manu sua, contractus es, et cum prævaluit super eos omnis manus, et quando requieverunt super te, contractus es, et contrivisti omnem lumbum eorum.

8. Propter hoc hæc dicit Dominus Dominus : Ecce ego induco super te gladium, et perdam de te homines et jumenta. 9. Et erit terra Egypti perditio, et solitudo : et scient, quod ego sum Dominus : pro eo quod dicitis : Flumina mea sunt, et ego feci ea. 10. Propter hoc ecce ego super te, et super omnia flumina tua, et dabo terram Egypti in solitudinem, et in gladium, et in perditionem, a Magdol, et Suis, et usque ad terminos Æthiopum. 11. Non transibit in ea pes hominis, et pes jumenti non transibit eam, et non habitabitur quadraginta annos. 12. Et dabo terram ejus perditionem in medio terræ desertæ, et urbes ejus in medio urbium desertarum erunt **C** et corruptio : quadraginta annos : et disseminabo Egyptum in gentibus, et ventilabo eos in regiones. 13. Quia hæc dicit Dominus Dominus : Post quadraginta annos congregabo Ægyptios ex gentibus, quo dispersi erant illuc : 14. et reducam captivitatem Ægyptiorum, et habitare faciam eos in terra Pathros (p), in terra, unde sumti sunt, et erit **D** et ibi : principatus humilis : 15. plus quam omnes principatus erit **E** et humilis ; non se effret amplius super gentes, et paucos eos faciam, ne sint plures inter gentes : 16. et non erunt amplius domui Israelis in spem, in memoriam revocantem iniquitatem (q), cum adhærescunt post corda eorum, et scient, quod ego sum Adonai Dominus. 17. Et factum est in anno vigesimo et septimo, uno mensis primi, factum est verbum Domini ad me, dicens : 18. Fili hominis, Nabuchodonosor rex Babylonis (r) servire fecit exercitum suum, servitute magna super Tyrum, (s) omne caput calvum, et omnis humerus depilatus : et merces non fuit ei, et exercitui ejus super Tyrum, et servitutis, quam coluerunt super eam. 19. **F** Propter hoc : hæc dicit Dominus Dominus : Ecce **G** ego : do Nabuchodonosori regi Babylonis **H** et **I** terram Egypti, et sumet multitudinem ejus, et prædabitur prædam ejus, et capti-

vam ducet captivitatem ejus ; et erit merces virtutis ejus : 20. (') pro servitui ejus, quo cultu servitutis servivit super Tyrum, dedi ei terram Egypti, **K** pro : omnibus, quæ fecerunt mihi. **L** Hæc : dicit Dominus Dominus : 21. In die illo orietur cornu omni domui Israelis, et tibi dabo os apertum in medio eorum, et scient, quod ego sum Dominus.

Cap. XXX. — 1. Et factum est verbum Domini ad me, dicens : 2. Fili hominis, propheta, et dic : Hæc dicit Adonai Dominus : O, o dies, 3. quia propinquus dies, et propinquus dies Domini, dies **M** nubis ; finis gentium erit. 4. Et veniet gladius super Ægyptios, et erit perturbatio in Æthiopia, et cadent occisi in Ægypto, **N** et capient multitudinem ejus ; et cadent simul fundamenta ejus.

5. Persæ, et Cretenses, et Lydi, et Libyes, et omnes commisti, et filiorum testamenti mei, ipso gladio cadent. 6. **O** Hæc dicit Adonai Dominus : et cadent sustentacula Ægypti, et descendet contumelia fortitudinis ejus a Magdol — usque ad Suna ; gladio cadent in ea, dicit Adonai Dominus. 7. Et desolabitur in medio regionum **P** et depravatarum erunt, et urbes eorum in medio urbium desolatarum erunt, 8. et scient, quod ego sum Dominus, quando dero ignem super Ægyptum, et contriti fuerint omnes, qui auxiliantur ei. 9. In die illo egredientur nuntii **Q** a facie mea Assim ; festinantes depravare Æthiopiam **R** et **S** spem ; et erit perturbatio in eis in die Egypti, quia ecce venit. 10. Hæc dicit Dominus Dominus : Et disperdam multitudinem Ægyptiorum per manum Nabuchodonosoris regis Babylonis, 11. ipsius, et populi ejus **T** cum eo ; corruptores, qui e gentibus missi sunt ad perdendum terram : et evacuantur — omnes : gladios suos super Ægyptum, et replebitur terra occisis : 12. et dabo flumina eorum deserta, **U** et tradam terram in manu malorum ; et disperdam terram, et plenitudinem eorum cum plenitudine ejus, in manibus alienorum, quia ego Dominus locutus sum. 13. Quia hæc dicit Dominus Dominus : Et perdam abominationes, et cessare faciam optimates de Memphis, et principes de terra Egypti, et non erunt amplius : **V** et dabo terrorem ex terra Egypti. 14. Et disperdam terram Pathros, et dabo ignem super Tanin, et faciam ultionem in Diospoli. 15. Et effundam furorem meum super Sain robur Egypti, et disperdam multitudinem Memphæos, 16. et dabo ignem super Ægyptum, et perturbatione perturbabitur Sais, et in Diospoli erit scissura, et diffundentur aquæ. 17. Juvenes urbis solis, et Bubasti, in gladio cadent, et mulieres in captivitate ibunt, 18. et in Thahphis obtenebrescet dies, quando contrivero ibi sceptrum regni Egypti, et peribit ibi contumelia roboris ejus, et hanc nubes operiet, et filiae ejus captivæ ducentur. 19. Et faciam judicia in Ægypto,

(n) Egypti. (o) Th., frenum. (p) Th., in terra nativitatis eorum. (q) S., cum confugiunt, ut adhæreant eis. (r) S., colere fecit exercitum suum opus magnum in Tyro. (s) Omne caput calvitie. (') Ab hoc versu usque ad Cap. XXXI, 7, margo codicis cum omnibus suis notis præcisus est.

et scient, quod ego sum Dominus. 20. Et factum est in anno undecimo, in mense primo, septimo mensis, factum est verbum Domini ad me, dicens : 21. Fili hominis, brachia Pharaonis regis Ægypti contrivi, et ecce non obligatus est, ad dandum ei medelam, ut daretur super eum malagma, ad dandum robur, ut teneret gladium. 22. Propter hoc hæc dicit Dominus Dominus : Ecce ego super Pharaonem regem Ægypti, et conteram brachia ejus fortia, et disposita, et eos : qui contriti, et dejecerunt gladium de manu ejus : 23. et disseminabo et thv : Ægyptum in gentes, et ventilabo eos in regiones : 24. et corroborabo brachia regis Babylonis, et dabo gladium meum in manum ejus, et inducet eum super Ægyptum, et deportabit captivitatem ejus, et prædabitur prædam ejus. 25. Et corroborabo brachia regis Babylonis ; brachia autem Pharaonis cadent. Et scient, quod ego sum Dominus, cum dederò gladium meum in manus regis Babylonis, et eduxerit eum super terram Ægypti. 26. Et disseminabo et thv : Ægyptum in gentes, et ventilabo eos in regiones, et scient omnes Ægyptii : quod ego sum Dominus.

Cap. XXXI. — 1. Et ecce in anno undecimo, in mense tertio, uno mensis, factum est verbum Domini ad me, dicens : 2. Fili hominis, dic ad Pharaonem regem Ægypti, et multitudini ejus : Cui assimilasti te in altitudine tua ? 3. Ecce Assur cyparissus in Libano, et pulcher virgultis, et densus in umbraculo ; et excelsus magnitudine, et in medio nubium factum est principium ejus. 4. Aqua nutrit eum, abyssus exaltavit eum, fluvios suos eduxit circa plantas suas, et lacunas emisit in omnia ligna campi. 5. Propter hoc elevata est magnitudo ejus plus, quam omnia ligni campi, et dilatati sunt rami ejus, et se extulerunt virgulta ejus super aquam multam, et cum se extenderet : 6. In virgultis ejus nidificaverunt omnes volucres cœli, et sub ramis ejus genuerunt omnes bestię campi, in umbra ejus habitavit omnis multitudo gentium. 7. Et erat pulcher in altitudine sua propter longitudinem ramorum suorum, quia erant radices ejus in aqua multa. 8. Et cyparissi non (i) tales in paradiso Dei, et cedri non similes virgultis ejus, et abietes non fuerunt similes ramis ejus : omne lignum in paradiso Dei non assimilatum est ei in pulchritudine sua. 9. (u) propter multitudinem ramorum ejus : (x) et æmulata sunt eam omnia ligna paradisi jucunditatis Dei. 10. Propter hoc hæc dicit Dominus Dominus : Pro eo quod factus es magnus magnitudine, et dedisti principium tuum in medium (y) nubium (z), et vidi, cum exaltaretur, 11. et tradidi eum in manus principis gentium, et fecit perditionem ejus : juxta impietates ejus et ejciam

eum : 12. Et perdidērunt eum, et deleverunt eum alieni corruptores de gentibus, et defecerunt eum super montibus : in omnibus convallibus ceciderunt rami ejus, et contritę sunt propagines ejus (a) in omni campo terrę, et descenderunt de umbraculo (b) ejus omnes gentes populorum, (c) et diruerunt eum. 13. Super ruinam ejus requieverunt omnes volucres cœli, et super propagines ejus fuerunt omnes bestię arvi, 14. ut nō se efferant super magnitudine sua omnia ligna, quę in aqua : et non dederunt principium suum in medium nubium, nec steterunt et ea : in altitudine sua omnes bibentes aquam ; quia omnes dati sunt in mortem, in profundum terrę in medio filiorum hominum, ad eos, qui descendunt in foveam. 15. Hęc dicit Dominus (d) Dominus : In die, quo descendit in infernum, (e) feci lugere, constitui super eum abyssum : et cohibui flumina ejus, et cohibui multitudinem aquę : et obtenebratus est super eum Libanus, omnia ligna campi super eo (f) dissoluta sunt. 16. A voce ruine ejus tremuerunt gentes, cum descendere facerent eum in infernum cum descendentibus in foveam : (g) et consolabantur eum in terra infima omnia ligna deliciarum, et electa, et pulchra : Libani omnia, quę bibunt aquam. 17. Etenim isti cum eo descenderunt in infernum in occisis a gladio, et semen ejus, habitantes sub umbraculo ejus in medio vitę suę perierunt. 18. Cui assimilatus es et Th., in fortitudine, et in gloria, et in magnitudine in lignis deliciarum ? et descende, et deducere eum lignis deliciarum in profundum terrę : in medio non circumcisorum dormies cum occisis gladio. Sic Pharaō, et omnis multitudo et fortitudinis : ejus, dicit Dominus Dominus.

Cap. XXXII. — 1. Et factum est in anno duodecimo, in mense decimo, uno mensis, factum est verbum Domini ad me, dicens : 2. Fili hominis, assume lamentum super Pharaonem regem Ægypti, et dices ei : (h) Leoni gentium assimilatus es tu, et sicut draco in mari, et cornupetbas fluminibus tuis, et conturbabas aquam pedibus tuis, (i) et conculcabas flumina tua. 3. Hęc dicit Dominus Dominus : Et jaciam super te retia mea, in cœtu : gentium multarum, et extraham te in hamo meo. 4. (k) et extendam te super terram : campi implebuntur te, et subsidere faciam super te omnes volucres cœli, et saturabo de te omnes bestias omnis terrę : 5. et dabo carnem tuam super montes, et implebo et valles : (l) de sanguine tuo. 6. et irrigabitur terra (m) stercorebus tuis a multitudine tua super montibus : valles implebo te. 7. et cooperiam, cum extinctus fueris, cœlum, et tenebrescere faciam stellas ejus, solem in nube operiam, et luna non

(i) Non superarunt eam. (u) Th., pulchram feci eam in multitudine ramorum ejus. (x) S., ita ut æmularentur ei. (y) S., opaca. Th., spissa. (z) Et elatum est cor ejus super altitudine sua. (a) S., et consummabunt. Th., in omnibus incultis terrę. (b) Eorum. (c) Et relinquent eum. (d) Adonai. (e) S., feci lugere. (f) S., mutarunt speciem. (g) S., et consolationem accepit. (h) S., perditore. (i) S., calcitrabas. (k) Th., et conteram te. (l) S., vermiculis tuis. (m) S., stercus tuum sanguinis tui.

lucere faciet lumen ejus. 8. Omnia lucere facientia A lumen cœli obtenebrescent super te, et dabo tenebras super terram tuam, dicit Dominus Dominus. 9. Et irritabo cor gentium multarum, cum adduxero captivitatem tuam in gentes, in terram quam non novisti. 10. (n) Et contristabuntur super te gentes multæ, et reges eorum (o) stupore X super te : stupeficient, cum volaverit gladius meus super facies eorum, (p) expectantes ruinam suam a die ruinæ tuæ. 11. Quia hæc dicit Dominus Dominus : Gladius regis Babylonis veniet tibi, 12. in gladiis gigantum, et dejiciam fortitudinem tuam : corruptores omnes de gentibus, et perdent contumeliam Ægypti, et conteretur omnis fortitudo ejus. 13. Et perdam omne jumentum ejus ab aqua multa, (q) et non perturbabit eam pes hominis, et vestigium jumenti non conculcabit eam. 14. + Sic : tunc quiescent aquæ eorum, et flumina eorum quasi oleum fluent, dicit Adonai Dominus. 15. Cum dederò Ægyptum in perditionem, et vastata fuerit terra cum plenitudine sua, cum dispersero omnes habitantes in ea, et scient, quia ego sum Dominus. 16. Lamentatio est, et lamentabuntur eam, et filiae gentium lamentabuntur eam super Ægyptum, et super omnem fortitudinem ejus lamentabuntur eam, dicit Dominus Dominus. 17. Et factum est in anno duodecimo, in mense primo, quindecimo mensis, factum est verbum Domini ad me, dicens : 18. Fili hominis, (r) lamentare lamentationem super fortitudinem Ægypti, et descendere facient filias ejus gentes mortuas in profundum terræ, ad eos, qui descendant in foveam. 19. X Ab aquis pulchris decore : descende, et dormi cum non circumcisis, in medio occisorum gladio cadent cum eo, 20. et dormiet omne robur ejus. 21. Et dicent tibi gigantes : In profundo foveæ esto : quo melior es ? descende, et dormi cum non circumcisis in medio occisorum gladiis. 22. Ibi Assur, et omnis congregatio ejus, + omnes : occisi ibi dati sunt, et sepulcrum eorum in profundo foveæ : et facta est + congregatio ejus : circa sepulcrum ejus omnes occisi, qui ceciderunt gladio : 23. X qui dederunt sepulcra ejus in lateribus foveæ : (s) et factus est cœtus circa sepulcrum ejus : omnes occisi, cadentes gladio : qui dederunt timorem suum super terram vitæ, 24. Ibi Ælam, et omnis fortitudo ejus circa sepulcrum ejus : omnes occisi, qui ceciderunt gladio, et qui descendant non circumcisi in profundum terræ, qui dederunt timorem suum super terram vitæ, et acceperunt tormentum suum cum iis, qui descendant in foveam 25. in medio occisorum. 26. Ibi dati sunt Mosoch, et Thobel, et omne robur ejus circa sepulcrum ejus, omnes occisi ejus, omnes

non circumcisi, occisi a gladio, qui dederunt terrorem suum super terram vitæ. 27. X Et non : dormierunt cum gigantibus, qui ceciderunt ab æterno, qui descenderunt in infernum in armis X eorum : bellicis, (t) et posuerunt gladios suos sub capitibus suis, et factæ sunt iniquitates eorum super ossibus eorum, quia terruerunt fortes in vita sua. 28. Et tu in medio non circumcisorum X contereris : et dormies cum occisis gladio. 29. Ibi (u) Edom, X et reges ejus : et omnes principes ejus, qui dederunt robur suum in percussionem gladii : isti cum occisis dormierunt, cum descendantibus in foveam. 30. Ibi (x) principes aquilonis, omnes duces Assur, descendentes occisi (y) cum terrore suo, et in robore suo X confusi : dormierunt non circumcisi cum occisis gladio, et acceperunt tormentum suum cum descendantibus in foveam. 31. Eos videbit Pharaon, et consolationem accipiet cum omni robore eorum, X occisi gladio Pharaonis, et omnis potentia ejus : dicit Dominus Dominus. 32. Quia dedi metum ejus super terram vitæ, et dormiet in medio non circumcisorum cum occisis gladio Pharaon, et omnis multitudo ejus, dicit Dominus Dominus.

Cap. XXXIII. — 1. Et factum est verbum Domini ad me, dicens : 2. Fili hominis, loquere filiis populi tui, et dices ad eos : Terra, super quam induxero gladium, et sumserit populus ejus terræ hominem unum (z) ex eis, et dederint eum sibi in speculatorem, 3. et viderit gladium venientem super terram, et clauferit tuba, et significaverit populo, 4. et audiverit audiens vocem tubæ, et non se custodiverit, et venerit super eum gladius, et apprehenderit eum, sanguis ejus super caput ipsius erit ; 5. quia vocem tubæ cum audivit, non se custodivit, sanguis ejus super eum erit : et hic, quia se custodivit, animam suam liberavit. 6. Et speculator si viderit gladium venientem, et non significaverit per tubam, et populus non se custodiverit, et cum venit gladius, tulerit ex eis animam, illa propter iniquitatem suam capta est, et sanguinem e manu speculatoris requiram. 7. Et tu, fili hominis, speculatorem dedi te domui Israelis, et audies ex ore meo verbum, X et custodies eos a me : 8. Cum dico peccatori : X Peccator : morte morieris, et non locutus fueris, ut se custodiat impius a via sua, ille iniquus in iniquitate sua morietur ; sanguinem autem ejus e manu tua requiram. 9. Tu vero si præveneris annuntiaveris impio viam suam, ut se avertat ab ea, et non se avertit a via sua, hic impietate sua morietur, et tu animam tuam liberasti. 10. Et tu, fili hominis, dic domui Israelis : Sic locuti estis, dicentes : Errores nostri, et iniqui-

(n) S., et stupefieri faciam propter te gentes multas. (o) S., se eriget capillus eorum. Th., inhorrescent. (p) S., et obstupeficient propter hæc, quæ subito fiunt, unusquisque propter animam suam. (q) S., ita ut non perturbet. (r) S., Th., dic canticum de multitudine Ægypti, et inclinans prolonga eam, et filias gentium discerne in turmam. (s) S., facta est multitudo ejus uniuscujusque circa sepulcra ejus. (t) S., et ponentur gladii eorum sub capitibus eorum. (u) S., uocati. (y) S., cum victi sunt a robore suo. (z) Th., a parte eorum.

tales nostræ super nos sunt, et in eis nos lique-
scimus, et quomodo vivemus? 11. dic eis : Vivo
ego, dicit Adonai Dominus, non volo mortem impii,
sicut illud, ut se avertat impius a via sua, et vivat :
revertendo revertimini a via vestra ✕ mala : et
quare moriemini : domus Israelis? 12. ✕ Et tu,
fili hominis, dic ad filios populi tui : Justitia
justi non liberabit eum in die, quo erraverit : et
iniquitas (a) iniqui non (b) nocebit ei in die, quo
se converterit ab iniquitate sua : et justus non po-
terit (c) salvari ✕ in die peccati sui. 13. Cum
dixero justo, Vita vives, et hic confidens super
justitia sua, et fecerit iniquitatem, omnes justitiæ
ejus non memorabuntur, in injustitia sua, quam
fecit, in ea morietur. 14. Et cum dixero impio,
Morte morieris, et se averterit a peccato suo, et
fecerit judicium, et justitiam, 15. et pignus debitoris
reddiderit, et rapinam rependerit, in præceptis
vitæ ambulaverit, ut ne faciat injustum, vita vivet,
et non morietur. 16. Omnia peccata ejus, quæ pec-
cavit, non memorabuntur ✕ ei : quia judicium et
justitiam fecit, in eis vivet. 17. Et dicent filii populi
tui : (d) Non recta via Domini : et hæc via eorum (e)
non recta. ✕ Audite autem, domus Israelis : num
via mea non recta non fui? via vestræ non rectæ.
18. Cum se averterit justus a justitia sua, et fe-
cerit (f) iniquitates, et morietur in eis. 19. Et cum
se averterit (g) peccator ab iniquitate sua, et fecerit
judicium et justitiam, in eis ipse vivet. 20. Et hoc
est, quod dixistis : Non recta via Domini : unum-
quemque (h) juxta vias ejus judicabo vos, domus
Israelis. 21. Et factum est in anno (i) decimo, in
mense duodecimo, quinto mensis captivitatis no-
stræ, venit ad me, qui salvatus fuit de Jerusalem,
dicens : Subacta est urbs. 22. Et manus Domini
facta est super me vespere, antequam veniret, et
aperuit os meum, donec venit ad me mane : et cum
apertum est os meum, non se continuit amplius.
23. Et factum est verbum Domini ad me, dicens :
24. Fili hominis, qui habitant in desertis ✕ istis :
super terra Israelis, dicunt ✕ dicentes : Unus erat
Abraham, et tenuit terram : et nos multi + sumus :
nobis data est terra in possessionem. 25. Propter
hoc dic (k) eis : Hæc dicit Dominus Dominus : ✕
Super sanguine comeditis, et oculos vestros tollitis
ad idola vestra, et sanguinem effunditis : et terram
hæreditabitis? 26. Stetistis super gladiis vestris,
fecistis abominationes, et unusquisque uxorem pro-
ximi sui polluitis : et terram hæreditabitis? 27. Sic
propter hoc dic (l) ad eos : Hæc dicit Adonai Do-
minus : Vivo ego, nisi qui habitant in desertis,
gladio cadent, et qui super facie campi, bestiis arvi
dabuntur in cibum, et eos, qui in munitis, et eos,
qui in speluncis, morte occidam. 28. Et dabo ter-

ram desertam et desolatam, (m) et peribit contu-
melia roboris ejus, et vastabuntur montes Israelis,
propter id quod non sit, qui ambulet in eis. 29. Et
scient, quia ego sum Dominus : et faciam terram
eorum desertam, et vastabitur propter omnes abo-
minationes eorum, quas fecerunt. 30. Et tu, fili ho-
minis, filii populi tui loquentes de te juxta muros,
et in liminibus domorum, et loquuntur unus ✕
cum uno : homo fratri (n) eorum, dicentes : Acece-
damus, et audiamus ✕ verba : quæ egrediuntur a
Domino. 31. Et veniunt ad te, sicut venit simul
populus, et sedent contra te ✕ populus meus : et
audiunt verba tua, et ea non facient : (o) quia men-
dacium in ore eorum ✕ illi faciunt : et post abo-
minationes eorum cor eorum ✕ ambulat. 32. Et
sis eis, sicut vox citharæ suavis sono, bene con-
cinnas, et audient verba tua, et non facient ea, ✕
quia mendacium in ore eorum. 33. Et cum vene-
rint, + dicent : ecce veniunt, et scient, quod
propheta erat in medio eorum.

Cap. XXXIV. — 1. Et factum est verbum Domini
ad me, dicens : 2. Fili hominis, propheta super
pastores Israelis, propheta, et dic ✕ (p) ad eos :
pastoribus : Hæc dicit Dominus Dominus : O pasto-
res Israelis, num quid pascunt pastores semetipsos?
nonne oves pascunt pastores? 3. Ecce lac comedi-
tis, et lana vos tegitis, et crassum mactatis, et oves
meas non pascitis? 4. Quod infirmum non confor-
tastis, ✕ et quod ægrotum non sanastis : et quod
C contractum non alligastis, et quod errabat non re-
duxistis, et quod perierat non quærivistis, (q) et
quod forte fatigastis ✕ ea : labore. 5. Et dispersæ
sunt oves meæ, quia non sunt pastores, et factæ
sunt in cibum omnibus bestiis arvi (r). 6. (s) Et
disseminatæ sunt, ✕ et non noverunt : oves meæ
in omni monte, et super omnem collem excelsum,
✕ et super omni facie terræ disseminatæ sunt oves
meæ : et non erat, qui requireret, neque qui re-
duceret. 7. Propter hoc, pastores, audite ✕ rōv :
(δρόν) verbum Domini. 8. Vivo ego, dicit (t) Adonai
Dominus, nisi pro eo quod factæ sunt oves meæ in
prædam, et factæ sunt oves meæ in cibum omnibus
bestiis campi, eo quod non erant pastores, (u) et
non quæsierunt pastores oves meas, et paverunt
D pastores semetipsos, oves autem meas non pave-
runt : 9. ✕ pro hoc, pastores, audite verbum Do-
mini : 10. hæc dicit Dominus Dominus : Ecce ego
super pastores, et requiram oves meas de manibus
eorum, et avertam eos, ne pascant oves meas, et
non pascent eas amplius pastores : et liberabo oves
meas ex ore eorum, et non erunt eis in cibum. 11.
Quia hæc dicit Dominus Dominus : Ecce ✕ ipse :
ego requiram oves meas, et visitabo eas. 12. Sicut
querit pastor gregem suum, in die quando fuerit

(a) Impii. (b) Occidet eum. (c) Vivere. (d) S., non firmata. (e) A., non stabilita. (f) Delictum.
(g) Iniquus. (h) Sicut. (i) Duodecimo. (k) Ad eos. (l) Eis. (m) S., et peribit superbia. (n) Ejus.
(o) S., quia canticum in ore eorum. Th., quia suaviter. (p) Pastoribus. (q) S., et cum potestate im-
perabatis eis, dum in deliciis vivebatis. Th., et in potestate crudivistis. (r) Et volucris cæli. (s) S.,
et non noverunt, et errarunt. (t) Dominus. (u) S., non enim quæsierunt.

caligo, et nubes (x) in medio ovium ejus separata-
rum, sic requiram oves meas, (y) et eripiam eas ex
omni loco, quo dispersæ sunt illuc in die nubis et
caliginis. 13. Et educam eos ex gentibus, et colligam
eos ex regionibus, et introducam eos in terram
suam, et pascam eos super montes Israelis, et in
vallibus, et in omni habitatione terræ: 14. in pascuo
bono pascam eos, in monte excelso Israelis, et
erunt caule eorum ibi, + et dormient, et ibi:
requiescent in deliciis bonis, et in pascuo pingui
pascentur super montibus Israelis. 15. Ego pascam
oves meas, et ego faciam requiescere eas, + et
scient, quod ego sum Dominus: hæc dicit Domi-
nus Dominus. 16. Quod perierat, requiram, et quod
errabat, reducam, et quod confractum, alligabo,
et quod imbecillum, corroborabo, x et quod pin-
gue: et quod forte, custodiam, et pascam eas
cum iudicio. 17. Et vos, oves meæ, hæc dicit Do-
minus Dominus: ecce ego dijudicabo inter ovem et
ovem, arietum et hircorum. 18. Et nonne sufficiens
vobis, quod pascuum pulchrum depascebatis, (z) et
residuum pasui vestri conculcabatis pedibus
vestris, et aquam limpidam bibeatis, et residuum
pedibus vestris turbabatis? 19. Et oves meæ con-
culcationes pedum vestrorum pascebant, et aquam
a pedibus vestris turbatam bibeant. 20. Propter
hoc hæc dicit Dominus Dominus x ad eos: Ecce
ego dijudicabo inter ovem fortem, et inter ovem
infirmam. 21. In lateribus, et in humeris vestris
prosternebatis, et cornibus vestris corrumpebatis,
omne quod defecit x donec: contrivistis eas x
foras. 22. Et salvabo oves meas, et non erunt
amplius in prædam, et judicabo inter arietem ad
arietem, 23. et constituam super eos pastorem
unum, et pascet eos, servum meum Davidem: x
ille pascet eos, et erit pastor eorum: 24. et ego
Dominus ero eis in Deum, et David in medio eorum
princeps. Ego Dominus locutus sum. 25. Et consti-
tuam Davidi testamentum pacis, et perdam bestias
malas de terra, et habitabunt in deserto x (a) in
confidentia: et dormient in silvis. 26. Et dabo
eos in circuitu montis mei x (b) benedictionem: et
dabo pluviam vobis, pluviam benedictionis x
erunt. 27. Et ligna quæ in campo, dabunt fru-
ctum suum, et terra dabit virtutem suam: et ha-
bitabunt super terra sua (c) in spe pacis, et scient,
quod ego sum Dominus, cum contrivero vinculum
jugi eorum: et eripiam eos de manu eorum, qui
fecerunt servire eos. 28. Et non erunt amplius in
prædam gentibus, et bestię terræ non amplius (d)
devorabunt eos: et habitabunt in spe, et non erit,
qui exterreat eos. 29. Et suscitabo eis plantationem
pacis, et non amplius erunt pereuntes fame (e) in
terra, neque portabunt amplius opprobrium gen-
tium, 30. et scient, quod ego sum Dominus Deus

A eorum x cum eis: et illi populus meus: domus
Israelis, dicit Dominus Dominus. 31. Et vos oves
meæ, et oves gregis mei, x homines estis: et
ego Dominus Deus vester, dicit Dominus Dominus.

Cap. XXXV. — 1. Super Seir. Et factum est
verbum Domini ad me, dicens: 2. Fili hominis,
converte faciem tuam super montem Seir, et pro-
pheta super eum, 3. et dic ei: Hæc dicit Dominus
Dominus: Ecce ego super te, mons Seir, et exten-
dam manum meam super te, et dabo te (f) deser-
tum, et vastaberis: 4. et in urbibus tuis desolatio-
nem faciam, et tu desertum eris, et scies, quod ego
sum Dominus. 5. Pro eo quod fueris inimicitia
sempiterna, (g) et sederis in domo Israelis in dolo,
in manu inimicorum gladius in tempore afflictionis
eorum, in tempore (h) injustitiæ, ad finem: 6.
propter hoc vivo ego, dicit Dominus Dominus, nisi
(i. e., quoniam. Et ita mox) in sanguinem peccasti,
et sanguis persequetur te, x nisi sanguinem odio
habuisti, et sanguis persequetur te: 7. Et dabo
montem Seir in desertum et vastatum, et disper-
dam de eo homines et jumenta, 8. et implebo x
montes ejus: occisis tuis, et colles tuos, et valles
tuas, et in omnibus campis tuis occisi gladio cadent
in te. 9. Desertum sempiternum ponam te, et urbes
tuæ non habitabuntur amplius, et scies, quod ego
sum Dominus. 10. Quia dixisti: Duæ gentes, et duæ
regiones meæ erunt, et hereditabo eas, (i) et Do-
minus ibi est: 11. propter hoc vivo ego, dicit Do-
minus Dominus, et faciam tibi secundum inimici-
tiam tuam, x et secundum zelum tuum, quem
fecisti, eo quod odisti in eis: et innoscam tibi,
cum judicavero te, 12. et scies, quod ego sum
Dominus: audivi vocem blasphemiarum tuarum,
et dixisti: Montes Israelis, x dicens: deserti
nobis dati sunt in cibum, 13. et superbe elatus es
super me ore tuo, x (k) et clamastis super me verba
vestra: ego audivi. 14. Hæc dicit Dominus Domi-
nus: In lætitiis omnis terræ desertum tefaciam, 15.
x Sicut gavisus es in hereditatem Israelis, quia
corrupta est, sic faciam tibi: desertum eris,
mons Seir, et omnis Idumæa consumeretur, et
scient, quod ego sum Dominus Deus eorum.

Cap. XXXVI. — 1. Et tu, fili hominis, propheta
super montes Israelis, et dic montibus Israelis:
Audite verbum Domini. 2. Hæc dicit Dominus Do-
minus: Pro eo quod dixit inimicus super vos: Ah,
bene, solitudines sempiternæ in possessionem no-
stram factæ sunt, 3. Propter hoc propheta, et dic:
Hæc dicit Dominus Dominus: Pro eo quod fuistis
in corruptionem omnibus gentibus, x et pro eo
quod: despecti estis, et odio habiti estis, ab omni-
bus gentibus, quæ circa vos, ut essetis in possessio-
nem gentibus reliquis, (l) et ascendistis loquela
linguæ, et in opprobrium gentibus, 4. propter hoc,

(x) Th., cum est in medio ovium ejus. (y) Et colligam. Et persequar. (z) S., nisi et residuum.
(a) S., sine sollicitudine. (b) S., benedictos. (c) S., non timentes. (d) Videbuntur eis. (e) Super.
(f) S., corruptum et depravatum. (g) S., et congregatus es. (h) S., limitato. (i) S., et Dominus
ibi erat. (k) Et multiplicastis. (l) Et facti estis.

montes Israelis, audite verbum Adonai Domini : A hæc dicit Dominus Dominus montibus, et collibus, et torrentibus, et vallibus, et vastatis, et depravatis ; et urbibus derelictis, quæ factæ sunt in direptionem, et in conculcationem, gentibus, quæ relictæ sunt per circuitum. 5. Propter hoc hæc dicit Dominus Dominus : Nisi in igne furoris mei locutus sum super reliquias gentium, et super Idumæam omnem; quia dederunt terram meam sibi metipsis in possessionem cum gaudio, (m) cum contemserunt animas, ut corrumpere in præda. 6. Propter hoc propheta super terram Israelis, et dic montibus, et collibus, et valleculis, et vallibus : Hæc dicit Dominus Dominus : Ecce ego in zelo meo, et in furore meo locutus sum, pro eo quod opprobrium gentium sustinuisistis. 7. Propter hoc X hæc dicit Adonai Dominus : ecce ego levabo manum meam super gentes, quæ circa vos : hi contentum suum accipient. 8. Vestram autem, montes Israelis, (n) uvam dabit, et fructum vestrum comedet populus meus X Israel ; quia sperant venire. 9. Quia ecce ego super vos, et respiciam super vos, et colemini, et seremini : 10. et multiplicabo super vos homines, omnem domum Israelis in finem, et habitabuntur urbes vestræ, et quæ desolatæ, ædificabuntur. 11. Et multiplicabo super vos homines, et jumenta, et crescent, X et multiplicabuntur ; et habitare faciam vos, sicut ab initio vestro, et bene faciam vobis, (o) sicut ab antiquo vestro, et sciatis, quod ego sum Dominus. 12. Et generabo super vos homines, populum meum Israel, et hæreditabunt vos, et eritis eis in possessionem, et non addetis amplius orbari ab eis. 13. Hæc dicit Dominus Dominus : Pro eo quod dixerunt tibi gentes : Devoratrix hominum es tu, et orba a gente tua facta es ; 14. (p) propter hoc homines non amplius comedes, et gens tua non orbabat te amplius X, et gens tua non orhabatur amplius ; dicit Dominus Dominus. 15. Et non audietur amplius super vos contentus gentium, et opprobrium populorum non sustinebitis, X et populus tuus non orbabatur amplius ; dicit Dominus Dominus. 16. Et factum est verbum Domini ad me, dicens : 17. Fili hominis, domus Israelis habitatur super terra sua, et contaminaverunt eam in viis suis, et in idolis suis, et in immunditiis suis ; juxta immunditiam constitutæ in menstruo facta est via eorum coram facie mea : 18. et effedi furorem meum super eos, X propter sanguinem, quem effuderunt super terram, et in idolis suis polluerunt eam ; 19. et disseminavi eos in gentes, et ventilavi eos in regiones : secundum viam eorum, et secundum peccatum eorum judicavi eos. 20. Et ingressi sunt inter gentes, quo ingressi sunt illuc, et polluerunt nomen sanctum meum, cum dicebantur, gens Domini hi,

et ex terra ejus egressi sunt. 21. Et peperci eis propter nomen sanctum meum, quod polluerunt domus Israelis inter gentes, quæ ingressi sunt illuc. 22. Propter hoc dicit domui Israelis : Hæc dicit Dominus Dominus : Non vobis ego facio, domus Israelis, nisi propter nomen sanctum meum, quod polluisistis inter gentes, quo ingressi estis illuc. 23. Et sanctificabo nomen meum magnum, quod profanatum est inter gentes, quod polluisistis in medio earum, et scient gentes, quod ego sum Dominus, X dicit Adonai Dominus ; cum sanctificatus fuero in vobis ante oculos earum, 24. et tollam vos de gentibus, et congregabo vos ex omnibus terris, et introducam vos in terram vestram, 25. et aspergam super vos aquam mundam, et mundabimini ab omnibus immunditiis vestris, et ab omnibus idolis vestris mundabo vos. 26. Et dabo vobis cor novum, et spiritum novum dabo in vobis, et auferam cor lapideum de carne vestra, et dabo vobis cor carneum, 27. et spiritum meum dabo in vobis, et faciam, ut in justificationibus meis ambuletis et iudicia mea custodiatis, et faciatis ea. 28. Et habitabit super terram, quam dedi patribus vestris, et eritis mihi in populum, et ego ero vobis in Deum. 29. Et salvabo vos ex omnibus immunditiis vestris, et vocabo frumentum, 30. et multiplicabo illud, et non dabo super vos famem : et multiplicabo fructum ligni, (q) et proventus agri, ut ne portetis X amplius ; opprobrium famis inter gentes. 31. Et recordabimini viarum vestrarum malarum, et studiorum vestrorum non bonorum, (r) et abominabile erit vobis ante faciem eorum in iniquitatibus vestris, et super abominationibus (s) eorum. 32. Non propter vos ego facio, dicit Dominus Dominus, notum erit vobis : erubescite, et pudore afficiamini de viis vestris, domus Israelis. 33. Hæc dicit (t) Adonai Dominus : In die, quo mundabo vos ab omnibus iniquitatibus vestris, et habitari faciam urbes, et ædificabuntur infœcunda, 34. et terra depravata coletur, pro eo quod desolata erat ante oculos omnis viatoris, 35. et dicent : Terra illa depravata facta est, ut hortus deliciarum, et urbes vastatæ, et depravatæ, et subversæ, munite cederunt. 36. Et scient gentes omnes, quæ derelictæ fuerint circa vos, quod ego Dominus ædificavi destructas, et plantavi depravatas : ego Dominus locutus sum, et feci. 37. Hæc dicit Dominus Dominus : Adhuc hoc (u) quærar domui Israelis, ut faciam eos : multiplicabo eos, sicut oves, homines, 38. sicut oves sanctas, sicut oves Jerusalem in solennitatibus ejus : sic erunt urbes vastatæ, plenæ ovium hominum, et scient, quod ego Dominus.

Cap. XXXVII. — 1. (x) Et facta est super me manus Domini, et eduxit me in spiritu Domini, et posuit me in medio campi, et hæc erat plenus ossium

(m) S., pro eo quod reprobam facient eam, et ad diripiendum. (n) S., ramos vestros dabit. (o) S., sicut a principio vestro. (p) Th., et non infirmabitur. Hæc Theodotionis non positum est in translationibus aliis. (q) S., et fructus. KAI TA IENHMATA. (r) S., et diminuemini coram eis. (s) Vestris. (t) Dominus. (u) A., S., Th., petium ponam. (x) De resurrectione mortuorum.

→ humanorum : 2. et circumdedit me super ea per gyrum in circuitu, et ecce multa valde super facie campi, et ecce sicca admodum. 3. Et dixit ad me : Fili hominis, si vivent ossa hæc ? Et dixi : Domine Domine, tu nosti → hæc : 4. Et dixit ad me : Fili hominis, propheta super ossa hæc, et dices eis : Ossa arida, audite verbum Domini. 5. Hæc dicit Dominus Dominus ossibus his : Ecce ego (y) fero super vos spiritum vitæ, 6. et dabo super vos nervos, et obducam super vos carnes, et extendam super vos pellem, et dabo in vos spiritum meum, et vivetis, et scietis, quod ego sum Dominus. 7. Et prophetavi, sicut præcepit mihi Dominus. Et facta est → vox : cum ego prophetarem, et ecce commotio, et admovit ossa os ad connexionem suam. 8. Et vidi : et ecce super ea nervi, et carnes germinabant, et ascendebat super ea pelvis desuper, et spiritus non erat in eis. 9. Et dixit ad me : Propheta super spiritum, propheta, fili hominis, et dic spiritui : Hæc dicit Dominus Dominus : A quatuor spiritibus veni, → spiritus : et insuffla in mortuos hos, et vivant. 10. Et prophetavi, sicut præcepit mihi : et intravit in eos spiritus, et vixerunt, et steterunt super pedibus suis, (z) congregatio multa valde → valde : 11. Et locutus est Dominus ad me, dicens : Fili hominis, ossa hæc omnis domus Israelis est, illi dicunt : Arida facta sunt ossa nostra, periiit spes nostra, irripi facti sumus. 12. Propter hoc propheta, et dic → ad eos : Hæc dicit Dominus Dominus : Ecce ego aperio sepulcra vestra, et educam vos ex sepulcris vestris, → popule mi, et introducam vos in terram Israelis. 13. → et scietis : quod ego sum Dominus, cum aperuero sepulcra vestra, ut educam vos de sepulcris → vestris : popule mi. 14. (a) Et dabo spiritum meum in vos, et vivetis, et ponam vos super terram vestram, et scietis, quod ego Dominus locutus sum, et faciam, dicit Dominus Dominus. 15. Et factum est verbum Domini ad me, dicens : 16. → Et tu : fili hominis, sume tibimetipsi virgam → unam : et scribe super eam Judam, et filios Israelis adjunc-tos ei : et virgam secundamumes tibimetipsi, et scribes eam Josepho, virgam Ephraem, et omnibus filiis Israelis, qui adjuncti sunt ei. 17. Et conjunges eas invicem tibimetipsi in virgam unam, → ut liges eas : et erunt in manu tua. 18. Et erit, cum dixerint ad te filii populi tui, → dicentes : Non annuntias nobis, quid sint hæc tibi ? 19. Et dices ad eos : Hæc dicit Dominus Dominus : Ecce ego sumam tribum Joseph, quæ in manu Ephraem, et tribus Israelis, quæ adjunctæ sunt ei, (b) et dabo eos super tribum Judæ, et erunt in virgam unam, → et erunt unum : in manu Judæ. 20. Et erunt virgæ, super quibus tu scripsisti super eis, in manu tua eorum eis. 21. Et dices eis : Hæc dicit Dominus Dominus : Ecce ego sumo omnem domum Israelis

A de medio gentium, quo intrarunt illæ, et congregabo eos ex omnibus, qui in circuitu eorum, et introducam eos in terram Israelis, 22. et dabo eos in gentem unam in terra mea, et in montibus Israelis : et princeps unus erit eorum → in regem : et non erunt amplius in duas gentes, nec dividuntur amplius in duo regna, 23. ut ne contaminentur amplius in idolis suis, → et in abominationibus suis, et in omnibus impietatibus suis : et eripiam eos ex omnibus (c) iniquitatibus eorum, quibus peccarunt in eis, et mundabo eos, et erunt mihi in populum, et ego ero eis in Deum. 24. Et servus meus David princeps in medio eorum, et pastor unus erit omnium → eorum : quia in præceptis meis ambulabunt, et judicia mea custodient, et facient ea, 25. et habitabunt super terra sua, quam ego dedi servo meo Jacobo, quo habitaverunt ibi patres eorum, et habitabunt super ea ipsi, et filii eorum, et filii filiorum eorum, usque in sempiternum : et David servus meus princeps eorum → erit : in sempiternum. 26. Et ponam eis testamentum pacis, testamentum, quod in sæcula, erit cum eis : → (d) et dabo eos, et multiplicabo eos : et ponam Sancta mea in medio eorum in sempiternum, 27. et erit tabernaculum meum in eis, et ero eis Deus, et illi erunt mihi populus. 28. Et scient gentes, quod ego sum Dominus, sanctificans eos, quando fuerint Sancta mea.

Cap. XXXVIII. — 1. Super Gog et Magog. Et factum est verbum Domini ad me, dicens : 2. Fili hominis, (e) pone faciem tuam super Gog, et terram Magog, principem Ros, et Mosoch, et Thobel, et propheta super eum, 3. et dic ei : Hæc dicit Dominus Dominus : Ecce ego super te Gog, principem Ros, Mosoch et Thobel. 4. → et circumagami te, et dabo frenum in maxillas tuas : et congregabo te, et omnem virtutem tuam, equos, et equites vestitos loriceis omnes, congregationem multam, clypeos, et galeas, et gladios, → omnes hi : 5. Persæ, et Æthiopes, et Lydi, et Libyæ → cum eis : omnes galeis, et clypeis, 6. Gomer, et omnes qui apud eum, domus Thergama ab extremo aquilonis, (f) et omnes qui apud eum, et gentes multæ (g) cum eo. 7. Præparare, præpara temetipsum, tu, et omnis congregatio tua, qui collecti sunt tecum, et eris mihi in custodiam. 8. A diebus multis præparabitur, et in extremo annorum veniet, et veniet in terram, quæ perversa est a gladio, congregatam ex gentibus multis, super terram Israelis, quæ facta est deserta omnino, et hic ex gentibus exivit, et habitabunt super pace omnes. 9. Et ascendes (h) sicut pluvia, et venies sicut nubes, et operies terram, et cades tu, et omnes, qui apud te, et gentes multæ cum te. 10. Hæc dicit Dominus Dominus : Et erit in die illo, ascendent verba super cor tuum, et cogitabis cogitationes malas, 11. et dices : Ascendam super terram expulsam, veniam super quiescentes in quiete, et habi-

(y) Introduco in vos. (z) S., Th., virtus. (a) S., et ponam. (b) S., et dabo eas cum illa, ut intelligat tribus regia Judæ. (c) S., aversionibus. (d) S., et confirmabo eos. (e) S., ordina. (f) Th., et omnia sustentacula ejus. (g) Cum te. (h) S., subito. Th., sicut turbo.

tantes super pace, omnes inhabitantes terram, in qua non est murus, neque vices, et portæ non sunt eis, 12. ad captivandum captivitatem, et ad prædandum prædam eorum, ad convertendum manum meam in terram desolatam, quæ habitata est, et super gentem congregatam ex gentibus multis, qui fecerunt possessiones, et acquisitionem, habitantes super umbilicum terræ. 13. Saba, et Dadan, et negotiatores Carthaginenses, (i) et omnes villæ eorum dicent tibi: Captivitatem ad captivam ducendam tu venis, et ad prædandum prædam: congregasti congregationem tuam, ad tollendum argentum et aurum, ad acquirendum acquisitionem, ad prædandum prædam et magnam. 14. Propter hoc propheta, filii hominis, et dic ad Gog: Hæc dicit Dominus Dominus: Nonne in die illo, cum habitaverit populus meus Israel super pace, surges? 15. Et venies ex loco tuo ab extremo aquilonis, et gentes multe cum te: ascensores equorum omnes, congregatio magna, et virtus multa. 16. Et ascendes super populum meum Israel, sicut nubes, ut operias terram: in extremo dierum erit, et adducam te super terram tuam, ut sciant omnes gentes me, cum sanctificatus fuero in te coram eis, et Gog. 17. Hæc dicit Dominus Dominus: Tu es, de quo locutus sum ante dies, qui ab antiquo, per manum servorum meorum prophetarum Israel, qui prophetarunt in diebus istis, et annis, ut adducerem te super eos. 18. Et erit in die illo, in die, quo venerit Gog super terram Israel, dicit Dominus Dominus, ascendet furor meus in ira mea, 19. et zelus meus, in igne iræ meæ locutus sum, nisi in die illo erit commotio magna super terra Israel, 20. et commovebuntur a facie (f) mea pisces maris, et volucres cœli, et bestię campi, et omne reptile, quod reptat super terra, et omnes homines, qui super facie terræ, et discerpentur montes, et cadent (m) valles, et omnis murus super terram cadet: 21. et vocabo super eum omnem formidinem gladii in omnibus montibus meis, dicit Dominus Dominus: gladius hominis super fratrem suum erit. 22. Et judicabo eum morte, et sanguine, et pluvia inundante, et lapidibus grandinis et ignem, et sulphur pluiere faciam super eum, et super omnes, qui cum eo, et super gentes multas cum eo. 23. Et magnificabor, et sanctificabor, et glorificabor, et innotescam coram gentibus multis, et scient, quod ego sum Dominus.

Cap. XXXIX. — 1. Et tu, filii hominis, propheta super Gog, et dic: Hæc dicit Dominus Dominus: Ecce ego super te, Gog, principem Ros, Mosoch, et Thobel, 2. et congregabo te, et deducam te, et faciam ascendere te ab extremo aquilonis, et adducam te super montes Israel. 3. (n) Et perdam arcum tuum de manu tua sinistra, et sagittas tuas de manu

dextra tua, et dejiciam te. 4. super montes Israel, et cades tu, et omnes, qui apud te, et gentes, quæ cum te, dabuntur in multitudinem avium, omni volueri, et omnibus bestiis campi dedi te ad devorandum. 5. Super facie campi cades, quia ego locutus sum, dicit Dominus Dominus. 6. Et mittam ignem super Magog, et habitabuntur insule super pace, et scient, quod ego sum Dominus. 7. Et nomen sanctum meum innotescet in medio populi mei Israel, et non polluetur nomen sanctum meum amplius, et scient (o) gentes, quod ego sum Dominus sanctus Israel. 8. Ecce venit, et scies, quod erit, dicit (p) Dominus Dominus. Hic est dies, in quo locutus sum. 9. Egre-dientur habitantes in urbibus Israel, et incendunt: et comburent in armis, in clypeis, et in lanceis, et in arcibus, et in sagittis, et in baculis manu-um, et in hastis, et succendent in eis ignem septem annis, 10. et non sument ligna ex campo, neque cadent ex silvis, sed arma comburent igne: et captivos ducent hos, qui captivos duxerunt eos, et prædabuntur hos, qui prædati sunt eos, dicit Dominus Dominus. 11. Et erit in die illo, dabo Gog locum nominatum, sepulcrum in Israele (q) sepulcra eorum, qui ceciderunt super eam quæ apud mare, et ædificabunt obstaculum ori vallis. 12. (r) Et defodient eum ibi Gog, et omnem multitudinem ejus, et vocabitur Terra sepulcri Gog. 13. Et defodient eos domus Israel, ut mundetur terra in septem mensibus, et defodient eos omnis populus terræ, et erit eis in celebritatem dies, quo glorificatus sum, dicit Dominus Dominus. 14. Et viros semper scernerent, qui circummeunt terram, ut sepeliant et circummeuntibus: eos, qui remanserint super facie terræ, ut mundent eam post septem menses, et quærent. 15. Omnes transientes terram, et cum viderit os hominis, celsificabit apud illum signum, donec sepeliant illud sepelientes in Terra sepulcri Gog. 16. Et nomen urbis (s) Sepulcrum: ei mundabitur terra. 17. Et tu, filii hominis, hæc dicit Dominus Dominus: Dic omni avi volatili, et ad omnes bestias campi: Congregamini, et venite, congregamini ab omnibus, quæ per circuitum, super victimam meam, quam ego immolavi vobis, victimam magnam super montes Israel, et comedetis carnes, et bibetis sanguinem. 18. Carnes gigantum comedetis, et sanguinem principum terræ bibetis, arietes, et vitulos, et hircos, et agnos, (t) et vituli pingues omnes, 19. et comedetis adipem ad saturitatem, et bibetis sanguinem ad ebrietatem de victima mea, quam immolavi vobis. 20. Et implebimini super mensa mea, equum, ascensorem, robustum, et omnem virum bellatorem, dicit Dominus Dominus. 21. Et dabo gloriam meam in vobis, et videbunt omnes gentes iudicium meum, quod feci, et manum meam, quam induxi super eos.

(i) S., et omnes perniciosi leones ejus. (k) S., multa. (l) Domini. (m) S., vallecule. Th., sepes. (n) S., et exercitum. (o) Omnes. (p) Adonai. (q) S., vallem transituum ab oriente maris, quæ claudit transitus. (r) Et sepelient eum. (s) S., multitudo. Th., heb. Amona. (t) S., vitulorum cibatorum pulchrorum.

22. et scient domus Israelis, quod ego sum Dominus Deus eorum a die hoc, et deinceps. 23. Et scient omnes gentes, quod propter peccata sua captivi ducti fuerunt domus Israelis, pro eo quod prævaticati sunt in me, et averti faciem meam ab eis, et tradidi eos in manum inimicorum eorum, et ceciderunt gladio omnes. 24. Secundum immunditias eorum, et secundum iniquitates eorum feci eis, et averti faciem meam ab eis. 25. Propter hoc hæc dicit Dominus Dominus: Nunc reducam captivitatem Jacobi, et miserebor domus Israelis, (u) et zelo afficiar propter nomen sanctum meum. 26. Et capient ignominiam suam, et injustitiam, qua injuste egerunt, cum habitaverint illi super terram suam super pace, et non erit, qui exterreat. 27. cum reduzero eos ex gentibus, et congregavero eos ex regionibus gentium; et sanctificabor in eis coram gentibus. 28. Et scient, quod ego sum Dominus Deus eorum, cum apparvero eis in gentibus, ✕ et congregabo eos; super terram eorum, ✕ et non relinquam amplius ab eis ibi; 29. et non avertam amplius faciem meam ab eis, (x) pro eo quod effuderim furem meum super domum Israelis, dicit Dominus Dominus.

Cap. XL. — 1. Et factum est in anno vigesimo et quinto captivitatis nostre, (y) in mense primo, decimo mensis, in anno quarto decimo, post subjugationem urbis, in die illo facta est super me manus Domini, et adduxit me ✕ illuc; 2. in visione Dei, et adduxit me autem in terram Israelis, (z) et posuit me super montem excelsum valde, et super eo quasi ædificium urbis (a) e regione mei. 3. Et introduxit me illuc: et ecce vir, et adaspectus aeris ✕ splendentis; et erat funiculus architectorum in manu ejus, et calamus mensura ✕ in manu ejus; et ipse stabat super porta. 4. Et dixit ad me vir: Vidisti; fili hominis, vide in oculis tuis, et in auribus tuis audi, et dispone ✕ in; cor tuum omnia, quæ ego ostendero tibi; (b) quia gratis ostendendi tibi, ingressus es huc, et ostendes omnia, quæ tu vides, domui Israelis. 5. Et ecce sepimentum extra domum per gym, (c) et in manu viri calamus mensuræ sex cubitorum in cubito et palmus. Et mensus est antemurale, latitudinem æqualem calamo, et altitudinem ejus æqualem calamo. 6. Et ingressus est in portam, respicientem versus orientem in septem gradibus, et mensus est (d) Thee sex et sex, et Elam portæ æqualem calamo, 7, 8. et

A Thee æqualem calamo longitudine, et æqualem calamo latitudine, et Elam in medio Thelem cubitorum sex: et Thee secundum æqualem calamo latitudine, et æqualem calamo longitudine, et El cubitorum quinque, et Thee tertium æqualem calamo longitudine, et æqualem calamo latitudine, et El liminis e regione Elam portæ, octo cubitorum, 9, (e) et Eleu duorum cubitorum, (f) et Elam portæ intrinsecus; 10. et Thee portæ e regione ejus, tres hinc, et tres inde; et mensura una tribus, et mensura una Elam hinc et inde. 11. Et mensus est latitudinem portæ luminis, decem cubitorum, et latitudinem portæ, tredecim cubitorum, 12. (g) et cubitus contrahebatur versus faciem Theim, ✕ cubiti unius, et cubiti unius, terminus hinc et inde; (h) et Thau cubitorum sex hinc, et cubitorum sex inde. 13. Et mensus est portam a muro Thee usque ad parietem Thee, latitudinem viginti et quinque cubitorum; hæc porta super portam, 14. (i) et subdiale Elam portæ, sexaginta ✕ et quinque; cubiti extrinsecus, et Theim atrii portæ per circuitum, 15. (k) et subdiale (l) atrii extrinsecus, in subdiale Elam portæ intrinsecus, quinquaginta cubitorum. 16. (m) Et fenestræ absconditæ super Theim, et super Elam intra portam atrii per circuitum: et similiter ipsis Elam et fenestræ per circuitum ✕ per circuitum; intrinsecus, et super Elam palmæ hinc et inde. 17. Et introduxit me in atrium interius, et ecce (n) exedræ, et intercolumnia ✕ facta; in circuitu atrii, triginta exedræ intercolumniis, 18. et porticus ad austrum (o) portarum, secundum longitudinem portarum intercolumnium inferius. 19. Et mensus est latitudinem atrii, (p) a subdiali portæ exterioris intrinsecus super subdiale portæ respicientis foras, cubitos centum respicientis in orientem; et introduxit me super aquilonem, 20. et ecce porta respiciens in aquilonem atrio exteriori, et mensus est eam, longitudinem ejus, et latitudinem ejus, 21. (q) Thee ejus tres hinc, et tres inde, (r) et Eleu (s) et Elammo, et palmas ejus: et factum est secundum mensuras atrii respicientis in orientem, quinquaginta cubitorum longitudo ejus: et latitudo ejus cubitorum viginti et quinque, 22. et fenestræ ejus, et Elammo, et palmæ ejus, sicut porta respiciens in orientem; et in septem gradibus scalæ ascendebant super eum, et Elammo intrinsecus: 23. et porta atrio interiori respiciens super portam aquilonis, quemadmodum + porta; quæ respicit in orientem; et

(u) S., zelo affectus sum enim pro nomine sancto meo. Et portarunt ignominiam suam, et omnes incurias suas. (v) S., et effundam spiritum meum super domum Israelis. (y) S., in mense quinto. (z) S., et quiescere fecit me. (a) S., ab austro. (b) S., propter enim id, ut ostendatur tibi, introductus es huc. (c) S., qui vero erat in manu viri calamus mensurarius, sex cubitorum erat ex cubito et palmo. (d) S., limen. (e) ELEY, S., quod apud illud, duorum cubitorum. (f) S., limen vero portæ intrinsecus; parastades autem portæ versus viam orientalem, tres hinc, et tres inde, unius mensuræ tres illæ, + et e contrario mensuræ unius, et mensura una liminis hinc et inde. (g) S., et terminum ante parastades. (h) HAY, S., parastades vero sex cubitorum ab omni latere. (i) S., et fecit peristases septem cubitorum, et in his, quæ ad atrium portæ per circuitum. (k) S., versus faciem vero portæ antiquæ contra faciem vestibuli portæ interioris, (l) Portæ. (m) S., et fenestræ obliquæ ad parastades, et ad peristases. (n) S., exedræ, et pavimentum. (o) Columnarum. (p) S., ab eo quod ante. (q) S., et parastades ejus, (r) S., et limen, quod supra portam, (s) S., ante portam (i. e. vestibulum).

mensus est atrium a porta ad portam centum cubitos. 24. Et duxit me ad austrum, et ecce porta respiciens ad austrum, et mensus est eam, et Thee, (i) et Eleu, et Alammo, secundum mensuras has. 25. Et fenestræ ejus, et Alammo circumcirca, sicut fenestræ Elam, quinquaginta cubitorum longitudo ejus, et latitudo ejus cubitorum viginti et quinque. 26. et gradus scalæ septem ejus, (u) et Alammo intrinsecus, et palmæ ejus, una hinc, et una inde + super Eleu. 27. Et porta (x) e regione portæ atrii interioris ad austrum: et mensus est atrium a porta ad portam, latitudinem cubitos centum ad austrum. 28. Et introduxit me in atrium interius portæ, quæ ad austrum, et mensus est portam, x quæ ad orientem; secundum mensuras has. 29. Et Thee, et Eleu, et Alammo, secundum mensuras has, et fenestræ ejus, et Alammo in circuitu x in circuitu: quinquaginta cubiti longitudo ejus, et latitudo cubiti viginti et quinque. 30. (y) Et Elam in circuitu x in circuitu; longitudo quinque et viginti cubitorum, et latitudo quinque x cubitorum: 31. (z) et Alammo in atrium exterius, et palmæ (a) ipsi Eleu, et octo gradus scalæ x ascensus ejus: 32. Et introduxit me in portam respicientem x viam: ad orientem, et mensus est eam secundum mensuras has. 33. (b) et Thee, et Eleu, (c) et Alammo, secundum mensuras has, et fenestræ ei, et Alammo in circuitu x in circuitu; cubiti quinquaginta longitudo ejus, et latitudo cubiti viginti et quinque. 34. Et Alammo in atrium interius, et palmæ ante Eleu hinc et inde, et octo gradus scalæ ei. 35. Et introduxit me ad portam, quæ ad aquilonem, et mensus est secundum mensuras has. 36. Et Thee, et Eleu, et Alammo, et fenestræ ei in circuitu x in circuitu: et Alammo, longitudo ejus quinquaginta cubiti, et latitudo quinque et viginti cubiti. 37. et Alammo in atrium exterius, et palmæ Eleu hinc et inde, et octo gradus scalæ ei. 38. Et exedræ ejus, et portæ ejus, et Alammo ejus super portis, + ibi lavant holocaustum. 39. In Elam autem portæ secundæ exitus aquæ duæ mensæ hinc, et duæ mensæ inde, ut immolent in ea x holocaustum, et: quæ (d) pro peccato, et quæ pro ignorantia. 40. Et ad austrum rivuli holocaustorum, x in limine portæ: respicientis ad aquilonem, duæ mensæ ad orientem in austrum alterius, et Elam portæ duæ mensæ ad orientem. 41. Quatuor mensæ hinc, et quatuor mensæ inde ad austrum portæ australis, mensæ +

A victimarum super quas jugulabunt victimas: e regione 42. et quatuor mensæ holocaustorum lapideæ dolatæ, longitudo ex cubito uno et dimidio ejus, et latitudo ex cubito uno et dimidio ejus, et super cubitum x unum; altitudo: super eas imponent vasa, in quibus jugulant ibi holocausta, et victimas. 43. (e) Et gisus palmus erunt eis, dolatus intrinsecus per circuitum x per circuitum; et super mensas desuper tecta, ut operiantur x a pluvia, et a siccitate: 44. Et introduxit me in atrium interius, et ecce exedræ (f) duæ in atrio interiori, una ab austro portæ, respicientis ad aquilonem, quæ fert ad austrum, et una ab austro portæ, quæ ad austrum, respicientis vero ad aquilonem. 45. Et dixit ad me: Exedra hæc, quæ respicit ad austrum, sacerdotibus custodientibus custodiam domus. 46. et exedra, respiciens ad aquilonem, sacerdotibus custodientibus custodiam altaris: hi sunt filii Sadduc, qui accedunt de Levi ad Dominum, ad ministrandum ei. 47. Et mensus est atrium, longitudo cubitorum centum, et latitudo cubitorum centum, super quatuor partes ejus, et altare e regione domus. 48. Et introduxit me (g) in Elam domus: et mensus est Elam, cubitorum quinque + latitudo: hinc, et cubitorum quinque inde, et latitudo portæ + cubitorum quatuordecim, et latera portæ Elam: trium cubitorum hinc, et trium cubitorum inde. 49. Et longitudo Elam viginti cubitorum, et latitudo cubitorum undecim: et super decem gradus ascendebant super illud, et columnæ erant (h) super Elam una hinc, et una inde.

Cap. XLI. — 1. Et introduxit me in templum, cui mensus est Elam, cubitorum sex latitudo hinc, 2. et cubitorum sex latitudo inde x latitudo tabernaculi, et: latitudo ostii cubitorum decem, et latera ostii quinque cubitorum hinc, et quinque cubitorum inde. Et mensus est longitudinem ejus cubitorum quadraginta, et latitudinem cubitorum viginti. 3. Et ingressus est in atrium interius, et mensus est (i) El portæ, duorum cubitorum, x et portam sex cubitos, et latera portæ cubitorum septem + hinc, et cubitorum septem inde: 4. Et mensus est longitudinem portarum cubitos (k) viginti, et latitudinem cubitorum viginti, versus faciem templi. Et dixit x ad me: Hoc Sanctum Sanctorum. 5. Et mensus est parietem domus cubitorum sex, et latitudinem lateris cubitorum quatuor circumcirca x domui per circuitum: 6. et latera lateris super lateris triginta et tria duabus vicibus, (l) et in-

(i) S., quæ apud eam, et vestibulum ejus. (u) S., et vestibulum ejus coram eis. (x) S., in ea, quæ apud portam atrii interioris, et super eam, quæ intrinsecus, in austrum. (y) S., et vestibulum. (z) S., vestibulum vero. (a) S., ad ea, quæ apud eam. (b) S., et parastades, ei ea quæ apud eam, et vestibula ejus. (c) S., et vestibula. (d) Propter. (e) S., et labia palmarum unius. (f) S., laudatoribus in atrio exteriori, quod super lateris portæ, quæ versus septentrionem; facies autem earum versus viam, quæ versus austrum, una super lateris portæ orientalis, quæ spectat versus viam septentrionalem. (g) S., in vestibulum. (h) S., super ea quæ apud illud. (i) S., quod apud portam. (k) Quadraginta. (l) S., et circumibant transitus propter hoc per parietem domus super latera per gyrum ad apprehendendum, ut ne contingerent parietem domus: et platea erat circumiens ascendens super latera; quoniam cingebat domum ascensus, educens sursum circa domum. Propter hoc erat ei latitudo domui superne. Sic igitur ab inferiori ascendebatur ad superius ejus usque ad medium.

tervallum unum parieti domus in lateribus per circuitum \times per circuitum : ut esset apprehendentibus ad videndum, ut omnino non contingerent parietes domus. 7. Et latitudo lateris superioris juxta additamentum laterum ex pariete ad superius per circuitum \times per circuitum : domus, ut dilatetur domus desuper, et ex inferiori ascendant ad superiora, et ex mediis super $+$ habentia tria tecta 8. et Thrael : domus altitudo per circuitum \times per circuitum : (m) et intervallum laterum æquale calamo cubitorum sex, (n) intervallum. 9. Et latitudo parietis lateris $+$ in iis : quæ extrinsecus cubitorum quinque, (o) et reliqua inter latera domus, 10. et inter exedras, latitudo cubitorum viginti, circumferentia domui per circuitum \times per circuitum : 11. (p) Et portæ exedrarum super reliquum portæ unius, quæ ad aquilonem : et ostium unum ad austrum, et latitudo luminis reliqui loci oratorii, cubitorum quinque $+$ latitudo circumeica : 12. (q) Et quod separat ante faciem reliqui \times via : sicut ad mare, \times latitudinis : cubitorum septuaginta latitudo, parietis separantis cubitorum quinque latitudo circumeica, et longitudo ejus nonaginta cubitorum. 13. Et mensus est \times contra : domum : longitudo cubitorum centum, (r) et reliqua, et separantia, et parietes eorum, longitudo cubitorum centum. 14. Et latitudo ante faciem domus, (s) et reliqua, quæ contra, cubitorum centum. 15. Et mensus est longitudinem separantis ante faciem reliqui eorum, quæ post domum illam, et reliqua hinc et inde, cubitorum centum $+$ longitudo : et templum, et anguli, (t) et \times Elam exterius, obumbrata. 16. Et fenestræ retium sublucentia per circuitum trium, sicut ad prospiciendum : et domus, et quæ in propinquo obducta lignis per circuitum \times per circuitum : $+$ et terram domus : et a terra domus usque ad fenestras : et fenestræ patentes tripliciter, sicut ad prospiciendum, 17. et usque ad domum (u) propinquam interioris, et usque ad exteriorem : et super omnem parietem per circuitum \times per circuitum : intrinsecus, et extrinsecus \times mensuræ, 18. et : Cherubim cælata, et palmæ, et palma inter Cherub et Cherub : duæ facies Cherubo, 19. facies hominis ad palmam hinc et hinc, et facies leonis ad palmam inde et inde, cælata tota domus circum circa. 20. A terra (x) usque ad laqueare, Cherubim, et palmæ cælatae (y). 21. Et sanctuarium, et templum (z) patens quadrangulum, ante faciem Sanctorum visio, sicut frons 22. altaris ligni, cubitorum trium altitudo ejus, et longitudo cubitorum duo-

A rum, \times et latitudo : cubitorum duorum : et cornua erant ei, et basis ejus, et parietes ejus lignei. Et dixit ad me : Hæc mensa, quæ coram facie Domini : et duæ fores templo, et Sanctuario (a) duæ fores, 23. 24. duabus foribus circumeuntibus super cardinibus : duæ fores uni, et duæ fores portæ secundæ : 25. et cælatura super eis, et super fores templi Cherubim, et palmæ juxta cælaturam Sanctorum, (b) et ligna impudentiæ contra faciem \times Elam forinsecus, 26. et fenestræ absconditæ : et mensus est hinc et inde, in laquearia \times Elam, (c) et latera domus copulata.

Cap. XLII. — 1. Et introduxit me in atrium laterius $+$ versus orientem : contra portam, quæ ad aquilonem : et introduxit me, et ecce exedrae $+$ quinque : propinquæ reliquo, et propinquæ separanti ad aquilonem, 2. \times (d) versus faciem : super cubitos centum longitudo ad aquilonem, et latitudo quinquaginta cubitorum : 3. descriptæ, quemadmodum portæ atrii interioris, et quemadmodum intercolumnia atrii exterioris ordinate contra faciem sui invicem porticus trius : 4. et contra exedras ambulatorum cubitorum decem latitudo, $+$ super cubitos centum longitudo : \times (e) in interioribus : viam ulnæ unius, et ostia earum ad aquilonem, 5. et ambulacra superiora similiter : quia exhibit intercolumnium, ex eo, ex inferiori $+$ intercolumnio, et intervallum : : sic intercolumnium, et intervallum, 6. $+$ et sic porticus : : quia (f) triplices erant, et columnæ non erant eis, sicut columnæ exteriorum : propter hoc (g) exhibant foras ab inferioribus, et mediis e terra \times quinquaginta : 7. Et lumen forinsecus, quemadmodum exedrae atrii exterioris, respicientes contra exedras, $+$ quæ ad aquilonem : longitudo cubitorum quinquaginta. 8. Quia longitudo exedrarum respicientium in atrium exterius erat cubitorum quinquaginta, et hæc sunt contra faciem his : omne cubitorum centum. 9. Et portæ exedrarum harum, introitus qui ad orientem, sicut ad ingrediendum super iis ex atrio exteriori, 10. versus lumen, quod in principio ambulari : et quæ ad austrum versus faciem austrum, versus faciem reliqui, $+$ et versus faciem separantis : et exedrae, 11. et ambulacrum contra faciem earum, juxta mensuram exedrarum \times in viam : quæ ad aquilonem, secundum longitudinem earum, et secundum latitudinem earum, et secundum omnes exitus earum, et secundum omnes reditus earum, (h) et secundum lumen earum, et secundum ostia earum, 12. exedrarum, quæ contra austrum,

(m) S., a fundamento lateribus. (n) S., juxta cubitum, illa latitudo. (o) A., intrinsecus vero domus latera domus. Th., et quod est quies, locus laterum domus. (p) S., porta autem, lateri in orationem. (q) S., latitudo autem loci orationis. Th., quietis. (r) Th., et Gazera, et quod in medio. (s) S., et sectionis ad orientem. (t) S., et exedra atrii superliminarium. (u) Prope. (x) Th., usque ad supra portam. (y) S., sicut paries templi. (z) S., superliminare quadrangulum : facies autem similitudo Sanctuarii. (a) S., duarum vero portarum unaquæque porta erat duæ patentes invicem. (b) S., et crassitudo ligni, quod ante vestibulum forinsecus, super quo fenestræ. (c) S., secundum latera domus, et crassitudines. (d) S., ante longitudinem centum cubitorum. (e) S., ad interiora respiciens. (f) S., habentia tria tecta enim erant. (g) Th., colligebantur simul plus inferioribus, et plus mediis. (h) S., et talium modorum vero et tales portæ earum secundum ostia exedrarum.

et secundum (i) ostia, quæ a principio ambulaeri, A usque ad lumen momenticalami, et versus orientem ad ingrediendum super iis. 13. Et dixit ad me : Exedre quæ ad aquilonem, et exedre quæ ad austrum, quæ sunt versus faciem intervalloꝝ, hæ sunt exedre Sanctuarii, in quibus comedent ibi sacerdotes, filii Sadduc, appropinquantibus ad Dominum, in Sancta Sanctorum, et ibi ponent Sancta Sanctorum, et sacrificium, et quæ pro peccato, et quæ pro ignorantia, quia locus sanctus est. 14. Non ingredientur illuc præter sacerdotes, non egredientur ex Sanctuario in atrium exterius, + ut semper sancti sint, qui offerunt : (k) et non tangent stolas eorum, quibus ministrant in eis, quia sancta sunt : et induent vestimenta alia, quando tangent populum. 15. Et consummata est mensuratio domus intrinsecus. Et eduxit me super via portæ, respicientis ad orientem, et mensus est exemplum domus circumcirca in ordine. 16. Et stetit versus austrum portæ, respicientis ad orientem, et mensus est quingentos in calamo mensuræ. 17. Et se vertit ad aquilonem, et mensus est id quod ante faciem aquilonis, cubitos quingentos in calamo mensuræ. 18. Et se vertit ad mare, et mensus est quod versus faciem maris, quingentos in calamo mensuræ X per circuitum. 19. Et se vertit ad austrum, et mensus est versus austrum, quingentos in calamo mensuræ, 20. in quatuor vero partes mensus est eodem calamo : et disposuit ipsum, et sepe eorum per circuitum, quingentorum cubitorum ad orientem, et quingentorum cubitorum latitudinem, ad distinguendum inter Sancta et inter antemurale, quod ordinis domus.

Cap. XLIII. — 1. Et adduxit me super portam respicientem in orientem, + et duxit me : 2. Et ecce gloria Dei Israelis veniebat super via portæ respicientis versus orientem, et vox castrorum, sicut vox multorum duplicantium : et terra lucebat sicut splendor a gloria Domini circumcirca, 3. et visio, quam vidi, secundum visionem, quam vidi. (l) quum ingrederer ad ungendum urbem. Et visio + eurrus : quem vidi, secundum visionem, quam vidi super fluvium Chobar : et cado super faciem meam, 4. et gloria Domini ingressa est in domum, super via portæ respicientis in orientem. 5. Et sustulit me spiritus, et introduxit me in atrium interius : et ecce plena gloriæ Domini domus. 6. + Et steti, et ecce vox loquentis ad me e domo, et vir stabat prope ad me, 7. et dixit ad me : Fili hominis, vidisti locum throni mei, et locum vestigiū pedum meorum : in quibus habitabit nomen meum in me-

domus Israelis in sempiternum. Et non profa- nabunt amplius domus Israelis nomen sanctum meum, ipsi, et duces eorum in scortatione sua, (m) et in cædibus ducum in medio sui, 8. et qui ponebant limen meum in liminibus suis, et superliminaria mea propinqua superliminaribus suis : et dederunt parietem meum sicut connexionem mei et sui, et profanarunt nomen sanctum meum in iniquitatibus suis, quas faciebant : et consumsi eos in furore meo, + et in occisione. 9. Nunc repellant scortationem suam, et cædes ducum suorum a me, et commorabor in medio eorum in sempiternum. 10. Et tu, fili hominis, ostende domui Israelis domum, et se cohibebunt a peccatis suis : (n) et visionem ejus, et ordinem ejus, 11. et illi accipiant tormentum suum pro omnibus, quæ fecerunt. Et describes domum, X et præparationem ejus : et exitus ejus, X et introitus ejus : (o) et substantiam ejus, et omnia præcepta ejus, et omnia legitima ejus, X et omnes leges ejus : cognoscere facies eos, et describes coram eis, et custodient omnis justificationes meas, et omnia præcepta mea, et facient ea : 12. et descriptionem domus super vertice montis, omnes termini ejus circumcirca Sancta Sanctorum X sunt : hæc lex domus. 13. Et hæc mensuræ altaris in cubito cubiti X et cubiti, et palmi (p) sinus profunditas super cubitum, et cubitus latitudo, et gisus super labio ejus circumcirca palmi X unius. Et hæc altitudo altaris 14. a profundo exordii profunditatis ejus ad propitiatorium magnum, hoc subter, cubitorum duorum, et latitudo cubiti : et a propitiatorio parvo super propitiatorium magnum, cubiti quatuor, et latitudo cubitus. 15. Et Ariel cubitorum quatuor, et ab Ariel et super cornua cubitus. 16. Et ipsum Ariel, cubitorum duodecim longitudo, super cubitos duodecim latitudo, quadrangulum super quatuor partes ejus. 17. Et propitiatorium, cubitorum quatuordecim longitudo, super cubitos quatuordecim latitudo, quadrangulum super quatuor partes ejus : (q) et gisus ejus circumcirca gyrans illud dimidium cubiti : (r) et circuitus ejus cubitus circumcirca, et gradus ejus respicientes versus orientem. 18. Et dixit ad me : Fili hominis, hæc dicit Dominus Dominus : Hæc præcepta altaris in die effectiois ejus, ad offerendum super eo (s) holocausta, et ad effundendum ad illud sanguinem. 19. Et dabis sacerdotibus Levitis, qui ex semine Sadduc, appropinquantibus ad me, dicit Dominus Dominus, et ministrent mihi vitulum ex bobus pro peccato : 20. et sument ex sanguine ejus, et ponent super quatuor (t) cornua altaris, et super

(i) S., ostium in principio viæ, quæ via erat ante septum domus transmigrationis, versus viam orientalem ingrediendi. (k) S., et ibi deponent vestimenta sua. (l) S., quum ingrederer ad corruptendum portam. Th., quum ingrederetur. (m) Th., et in cadaveribus regum suorum præparatorum. (n) S., ut mensuretur exemplar, et punietur eos omnium, quæ fecerunt : descriptionem domus, et perfectionem, quæ simul, ejus. Th., et metiantur cum exemplari suo, et + rubescant de omnibus, quæ fecerunt, a furore (anceps hæreo, annon מִדְּמִי determinatio pro מִדְּמִי furor legendum sit) domus, et a præparatione ejus. (o) S., et descriptiones ejus, et omnes terminos cum descriptionibus ejus. (p) S., in inclusionem, cubiti et cubiti latitudo, et terminus ad labium ejus. (q) S., et terminus in circuitu ejus. (r) S., et inclusio ejus cubitulina. (s) S., oblationem. (t) Partes

quatuor angulos propitiatorii, et super basin per circuitum, ✕ et adsparges super illud : et expiabunt illud : 21. et sument vitulum, qui pro peccato, et comburetur in loco separato domus extra Sancta. 22. Et die secundo sument hædos duos caprarum sine macula pro peccato, et expiabunt altare : sicut expiarunt in vitulo. 23. Et postquam (u) absolvisti expiationem, offerent vitulum sine macula de bobus, et arietem sine macula de ovibus, 24. et offeretis coram Domino : et aspergent sacerdotes super eas, et offerent ea holocausta Domino. 25. Septem diebus facies hædum pro peccato quotidie, et vitulum ex bobus, et arietem ex ovibus sine macula facient 26. septem diebus : et expiabunt altare, et mundabunt illud, et implebunt manus suas. 27. ✕ Et consummabunt dies : et erit a die octavo, et deinceps, facient sacerdotes super altare holocausta vestra, et quæ salutis vestræ : et suscipiam vos, dicit Dominus Dominus.

Cap. XLIV. — 1. Et convertit me super viam portæ Sanctorum exterioris, respicientis versus orientem, et hæc erat clausa. 2. Et dixit ad me Dominus : Porta hæc clausa erit, non aperietur, nec quis transibit per eam, quia Dominus Deus Israelis ingredietur per eam, et erit clausa. 3. Quia dñx ✕ princeps ipse sedebit in ea, ut comedat panem coram Domino : super viam (x) Atram portæ ingredietur, et super viam ejus egredietur. 4. Et introduxit me (y) super viam portæ, quæ ad aquilonem contra domum : et vidi, et ecce plena gloriæ Domini domus Domini : et cado super faciem meam. 5. Et dixit Dominus ad me : Fili hominis, dispone in cor tuum, et vide oculis tuis, et auribus tuis audi omnia, quæ ego loquor cum te (z) secundum omnia præcepta domus Domini, et omnia legitima ejus. Et dispones cor tuum in introitu domus secundum omnes exitus ejus, et in omnibus Sanctis. 6. Et dices + ad domum : irritantem, ad domum Israelis : Hæc dicit Dominus Dominus : Sufficiat vobis de omnibus iniquitatibus vestris, domas Israelis, 7. eo quod inducitis filios alienigenas non circumcisos corde, et non circumcisos carne, ut sint in Sanctis meis, et profanabant ea, cum offeratis panes meos, adipem, et sanguinem : et transgressi estis testamentum meum in omnibus iniquitatibus vestris, 8. ✕ et non custodiistis custodiam Sanctorum meorum : et disposuistis custodire custodias in Sanctis meis. 9. Propter hoc hæc dicit Dominus Dominus : Omnis filius alienigena (a) non circumcisos corde, nec circumcisos carne, non ingredietur in Sancta mea in omnibus filiis alienigenarum, qui sunt in medio domus Israelis, 10. (b) sed Levitæ, qui recesserunt a me, cum erraret Israel, ✕ qui errarunt : a me post cogitationes suas, et accipient

A injustitiam suam, 11. et erunt in Sanctis meis ministrantes, ostiarii super portas domus, et ministri domui : isti immolabant holocausta, et sacrificia populo, et isti stabunt ante populum, ut ministrarent eis, 12. pro eo quod ministrabant eis ante faciem idolorum suorum ; et factum est domui Israelis in tormentum injustitiæ. Propter hoc levavi manum meam super eos, dicit Dominus Deus, ✕ et accipient iniquitatem suam : 13. et non accedent ad me, ut sacerdotio fungantur mihi, neque ut offerant ad omnia Sancta + filiorum Israelis : nec ad Sancta Sanctorum meorum : et accipient ignominiam suam in errore, quo errarunt. 14. (c) Et deducant eos, ut custodiant custodias domus in omnia opera ejus, et in omnia quæ fecerint in ea 15. sacerdotes (d) Levitæ filii Sadduc, qui custodierunt custodias Sanctorum meorum, cum erraret domus Israelis a me : hi accedent ad me, ut ministrent mihi, et stabunt coram facie mea, ut offerant mihi + sacrificium : adipem, et sanguinem, dicit Dominus Deus. 16. Isti ingrediantur in Sancta mea, et isti ingredientur ad mensam meam, ut ministrent mihi, et custodiant custodias meas. 17. Et erit, cum ingrediantur portas atrii interioris, stolas lini inducant, non inducant lanam, quando ministrant a porta atrii interioris, et ✕ intrinsecus. 18. (e) Cidares lini erunt eis super capitibus eorum, et subligacula lini erunt eis super lumbis eorum, et non se accingent (f) violenter. 19. Et quando egrediuntur in atrium exterius ad populum, se exuant stolis suis, in quibus ministrant in eis, et ponent eas in exedris Sanctorum, et inducant stolas alias, et (g) non sanctificabant populum in stolis suis. 20. Et capita sua non tondent, et capillos suos non radent, operient capita sua. 21. Et vinum non bibent omnis sacerdos, quando ingrediantur in atrium interius. 22. Et viduam, et repudiatam non sument sibi in uxores, sed virginem e semine domus Israelis : et viduam, si fuerit ✕ vidua : de sacerdote, sument. 23. Et populum meum docebunt inter sanctum et profanum, et inter non mundum et mundum cognitum facient eis. 24. Et de judicio sanguinis ipsi stabant ad discernendum : justificationes meas + justificabant : et judicia mea judicabant, et legitima mea, et præcepta mea in omnibus solennitatibus meis custodient, et sabbata mea sanctificabant. 25. Et super animam hominis non ingredientur, ad polluendum se, sed super patre, et super matre, et super filio, et super fratre, et super sorore sua, quæ non fuit viro, se polluet. 26. Et postquam mundatus fuerit, septem dies numerabit ipse sibi. 27. Et die quo ingrediat ✕ in Sanctuarium : in atrium interius, ad ministrandum in Sancto, offeret expiationem, dicit Dominus (h) Deus,

(u) Completa est. (x) S., vestibuli. (y) S., per viam. (z) S., de. (a) S., non purus corde, nec purus carne. (b) S., et Levitæ enim, qui procul fuerunt a me, cum errarent filii Israelis, qui errarunt a me, ut adhaerescerent idolis suis, accipient iniquitatem suam. (c) S., disposui eos enim custodes custodiæ domus. (d) Autem. (e) S., ornamenta lini erunt. (f) S., in sudore. (g) S., non erunt, sanctificantes cum sunt, cum populo in vestimentis sæcularibus, nec capillum relinquunt, sed radendo radent capita sua. (h) Adonai.

28. (i) et erit eis in hereditatem : ego hereditas A
eis, et possessio eis non dabitur in filiis Israelis ;
✕ quia : ego possessio eorum. 29. Et sacrificia, et
quæ pro peccatis, et quæ pro ignorantia, hi comedent :
et omnis separatio in Israele eis erit : 30.
primitiæ omnium, et primogenita omnium, et se-
parationes omnes, de omnibus primitiis vestris,
sacerdotibus erunt : (k) et primitias proventus ve-
biri dabitur sacerdoti, ut ponat benedictiones super
domos vestras. 31. Et omne mortuum, et captum a
bestiis de ave, et de jumento, non comedent sacer-
dotes :

Cap. XLV. — 1. Et cum metimini terram in
hereditate, separabitis primitias Domino, sanctum
de terra, quinque et viginti millia longitudinem, et
latitudinem decem millia : sanctum erit in omnibus
terminis ejus per circuitum. 2. Et erit ex hoc ✕ B
in : Sanctuarium quingenti super quingentos qua-
drangulum per circuitum, et cubiti quinquaginta (f)
spatium eorum per circuitum. 3. Et a mensura
hæc mensurabis longitudinem quinque et viginti
millia, et latitudinem (m) decem millia : et in ipsa
erit Sanctuarium, Sancta Sanctorum. 4. Sanctum
de terra erit sacerdotibus ministrantibus in Sancto,
et erit eis, qui accedunt ad ministrandum Domino :
et erit eis locus in domos separatas Sancto eorum,
5. (n) viginti et quinque millia longitudo, et lati-
tudo (o) decem millia erunt, et Levitis, qui mini-
strant domui, eis in possessionem (p) urbes ad ha-
bitandum. 6. Et possessionem urbis dabis, quinque
millia latitudinem, et longitudinem quinque et vi-
ginti millia, quemadmodum et primitiæ Sanctorum
omni domui Israelis erunt, 7. et duci ex hoc : et
ex hoc in primitias Sanctorum, in possessionem
urbis, contra faciem primitiarum Sanctorum, et
contra faciem possessionis urbis, quæ ad mare, et
ab illis quæ ad mare ✕ versus orientem : ad orien-
tem : et longitudo sicut una ex partibus a terminis
qui ad mare : et longitudo super terminos qui ad
orientem terræ. 8. Et erit ei in possessionem in
Israele, et non oppriment amplius duces Israelis
populum meum, et terram hereditabant domus
Israelis secundum tribus suas. 9. Hæc dicit Domi-
nus Dominus : Sufficiat vobis, duces Israelis, in-
justitiam et depressionem auferre, et judicium et
justitiam facite : (q) tollite oppressionem de populo
meo, dicit Dominus (r) Deus. 10. (s) Statera justa,
et mensura justa, et chœnix justus erit vobis men-
suræ : 11. et chœnix similiter unus erit ad acci-
piendum : decima pars Gomor, chœnix : et decima
pars, et Gomor ✕ Ophi : sicut Gomor erit æquale.

12. Et pondera viginti oboli, viginti sicii, quinque
et (i) viginti sicii, decem et quinque sicii mina erit
vobis. 13. Et hæc primitiæ, quas separabitis : sextam
partem (u) mensuræ de (x) Gomor tritici, et sextam
partem ophi de corò hordæi. 14. (y) Et præceptum
olei, pateram olei, ✕ decimum : (z) de debem pa-
teris, ✕ (a) decem pateræ Gomor : quia decem
pateræ sunt gomor. 15. Et ovem unam ex (b) decem
ovibus, + separatio ex omnibus : ex aquaglis
Israelis, in sacrificia, et in holocausta, et in ea quæ
salutis, ad expiandum pro vobis, dicit Dominus
Deus. 16. Et omnis populus ✕ terræ : (c) dabit
primitias hæc duci Israelis, 17. et per ducem erunt
holocausta, et sacrificia, et libamina in solennitati-
bus, et in noviluniis, et in sabbatis, et in omnibus
solennitatibus domus Israelis : ille faciet quæ pro
peccato, et sacrificium, et holocausta, et quæ salu-
tis, ad expiandum pro domo Israelis. 18. Hæc dicit
Dominus Deus : In mense primo, uno mensis, su-
metis juvenum de bobus sine macula ad expian-
dum Sanctuarium. 19. Et sumet sacerdos de san-
guine ejus expiationis, et dabit super limina domus,
et super quatuor angulos (d) templi, et super altare,
et super limina portæ atrii interioris. 20. Et sic
facies in mense septimo, uno mensis, sumes ab
unoquoque ✕ (e) qui errat sibi : et ab infante (i.
e., simplici) : et expiabis domum. 21. Et in mense
primo, ✕ in die : quarto decimo mensis, erit
vobis Pascha solennitas : septem diebus azymum
comedetis. 22. Et faciet dux in illo die pro se, et
pro + domo : et pro omni populo terræ juvenum
pro peccato. 23. Et septem diebus solennitatis fa-
ciet holocausta Domino septem juvencos, et septem
arietes sine macula quotidie his septem diebus, et
pro peccato hædum caprarum quotidie, et sacrifici-
um. 24. (f) Et satum juvenco, (f) et satum ariel
facies, et olei (g) In satum. 25. Et in mense septimo,
die quintodecimo mensis, in solennitate facies juxta
ipsa hæc septem diebus, sicut quæ pro peccato, et
sicut holocausta, et sicut satum, et sicut oleum.

Cap. XLVI. — 1. Hæc dicit Dominus Deus :
Porta, quæ in atrio interiori, respiciens ad orien-
tem, erit clausa sex diebus, quæ sunt operis : in die
autem sabbatorum aperietur, 2. et ingreditur
dux (h) super via Aiam portæ exterioris, et stabit
super vestibulo portæ, et facient sacerdotes holo-
causta ejus, et quæ salutis ejus. 3. Et adorabit ante
vestibulum portæ, et egredietur, et porta non clau-
detur usque ad vesperein : (i) et adorabit populus
terræ versus vestibulum portæ illius, in sabbatis, et
in noviluniis coram Domino. 4. Et holocausta quæ

(f) S., apprehensio sortis autem hoc, quod erit eis. (k) S., et primitias ciborum vestrorum
dabitur sacerdoti. (l) S., terminus circum. (m) Viginti. (n) S., hæc autem viginti et quinque millia lon-
gitudinis, sedecim millia latitudo erit Levitis. (o) Viginti. (p) viginti exedræ. (q) S., transferre termi-
nos vestros. (r) Adonai. (s) Ophi et bati pondus unum erit, in variatione decima pars bati corus, et
decima pars cori ophi : sicut corus erit pondus uniuscujusque. Statera vero viginti oboli, viginti appensi.
(t) Decem. (u) Ophi. (x) Coro. (y) Et jus. (z) Mensura de coro. (a) Decem mensuræ corus.
(b) Ducuntis. (c) S., ordo erit ei secundum separationem hæc principi Israelis : tollentur vero super
principem oblationes, et donum, et libamina. (d) S., stadii. (e) S., qui non scit, et errat. (f) Et ophi.
(g) In. (h) S., per viam vestibuli. (i) S., sed adorabant.

offeret dux Domino in die sabbatorum, sex agnos sine macula, et arietem sine macula, 5. (k) et manna, satum arieti, et agnis sacrificium, donum manni suæ, et (l) in olei sato. 6. Et in die novilunii juvenum ✕ filium bovis : sine macula, et sex agnos, et aries sine macula erunt, 7. et satum juveno, et satum arieti erit manna, et agnis, sicut suffecerit manus ejus, et in oleo sati. 8. Et quando ingredietur dux, super via *Ælam* portæ ingredietur, (m) et super via portæ egredietur. 9. Et quando ingredietur populus terræ coram Domino in solennitatibus, qui ingreditur super via portæ, quæ ad septentrionem, ut adoret, egredietur super via portæ, quæ ad austrum : et qui ingreditur super via portæ, quæ ad austrum, egredietur super via portæ, quæ ad septentrionem : non revertetur super via portæ, in quam ingressus est, sed e regione ejus recte egredietur. 10. Et dux in medio eorum, quando ingredientur, ingredietur + cum eis ; et quando egredientur, egredietur ✕ cum eis . 11. In solennitatibus, et in festis erit manna (n) satum juveno, et satum arieti, et agnis, sicut suffecerit manus ejus, et in olei sato. 12. Si autem fecerit dux confessionem, holocaustum aut (o) salutaris ✕ voluntarium : Domino, et aperiet sibi ipsi portam respicientem versus orientem, et faciet holocaustum suum, et quæ salutis suæ, quemadmodum facit in die sabbatorum : et egredietur, et claudet portas, postquam egressus fuerit, 13. et agnum anniculum sine macula faciet in holocaustum quotidie Domino, mane mane faciet eum, 14. (p) et manna faciet super eo : mane mane sextam partem mensuræ, et oleum tertiam partem in ad miscendum similam manna Domino, præceptum ✕ quod in seculum : jugiter 15. facietis agnum : et manna, et oleum facietis mane, holocaustum jugiter. 16. Hæc dicit Adonai Dominus : Si dederit dux donum uni ex filiis suis de hereditate sua, hoc filiis ejus erit : possessio ✕ eorum ipsa : in hereditate. 17. Si autem dederit donum ✕ de hereditate sua : uni ex servis suis, et erit ei usque ad annum dimissionis, et redibit ad ducem, præter hereditatem filiorum ejus eis erit. 18. Et non sumet dux de hereditate populi sui ad opprimendum eos : de possessione sua ✕ de hereditate sua : hæredes faciet filios suos, ut ne dispergatur populus meus unusquisque de possessione sua. 19. Et introduxit me in ingressum, quæ contra austrum, portæ, in exedram Sanctorum, sacerdotum, respicientem ad aquilonem : et ecce ibi locus separatus, 20. et dixit

A ad me : Illic locus est, ubi coquent ibi sacerdotes quæ pro ignorantia, et quæ pro peccato, et ibi deperent manna omnino, non efferent in atrium exterius, ad sanctificandum populum. 21. Et eduxit me in atrium exterius, et circumdixit me super quatuor partes atrii : et ecce atrium (q) super latera atrii, 22. + super latus atrii : atrium, super quatuor latera atrii (r) atrium parvum, longitudo cubitorum quadraginta, et latitudo cubitorum triginta, mensura [מִשְׁרָאֵי מִשְׁרָאֵי] pro מִשְׁרָאֵי sane legendum] una ipsi quatuor. 23. (s) Et exedra per circuitum in eis, per circuitum ipsi quatuor : (t) et culinæ, quæ factæ erant, sub exedris per circuitum. 24. Et dixit ad me : Hæ domus culinarum, ubi coquent ibi, qui ministrant (u) domui sacrificia populi.

B Cap. XLVII. — 1. Et introduxit me super vestibulum domus, et ecce aqua egrediebatur de sub subdiali domus versus orientem, quia facies domus respiciebat versus orientem, et aqua descendebat (x) a latere ✕ domus : dextro, ab austro super altare. 2. Et eduxit me super via portæ, quæ ad aquilonem, et circumdixit me ad viam portæ foras ad portam ✕ exterioriorem : atrii respicientis versus orientem : et ecce aqua descendebat a latere dextro, 3. (y) sicut exitus viri ex adverso : et mensura, in manu ejus, et mensus est mille in mensura et transit in aqua (z) aquam remissionis, 4. et mensus est (a) mille, et transit in aqua aquam usque ad latera : et mensus est mille, et transivit aqua usque ad lumbum. 5. Et mensus est mille, et ecce torrens, quem non potuit transire, quia (b) pluit, diffuebat aqua, sicut impetus torrentis, qui non poterit transiri. 6. Et dixit ad me : Si vidisti, fili hominis ? Et duxit me, ✕ et convertit me : super labium fluvii, 7. in conversione mea : et ecce super labio fluvii arbores multæ admodum hinc et inde. 8. Et dixit ad me : Aqua hæc, quæ egreditur in (c) Galileam, quæ ad orientem, et descendebat super Arabiam, et veniebat usque ad mare super aquam exitus : et sanabit aquas : 9. et erit omnis anima animalium leprosum factorum, super omnia, quæ venerit super ea ille fluvius, vivet : et erunt ibi pisces multi admodum, quia veniet illuc aqua hæc, et sanabit, et vivet, quicquid venerit super illud fluvium, ✕ ibi : vivet. 10. Et stabunt (d) super eo piscatores ✕ multi : ab In-god et usque ad In-eglin : (e) expansio retium erit, a se et sibi erit : et pisces ejus sicut pisces maris magni, multitudo multa valde. 11. (f) Et in exitu ejus, + et in conversione ejus : et in superflua elatione ejus non (g) sanabunt : in

(k) MANAA. (l) In. (m) S., et super eadem via ejus. (n) Ophi. (o) Pacificum. (p) Et sacrificium. (q) Th., in angulo atrii. (r) S., atrium adherens. (s) S., ordo per circuitum erat in eis. (t) S., septimenta. (u) S., Domino. (x) S., Th., desub humero dextro domus. (y) Egrediebatur vir versus orientem, cui erat funiculus mensuræ super manu : et cum mensus esset mille cubitos, traduxit me per aquam usque ad talos : et cum mensus esset mille, traduxit me per aquam usque ad genua : et cum mensus esset mille, traduxit me per aquam usque ad lumbum : et cum mensus esset mille, rivum, quem non potui transire, quia prævalebat aqua profunda rivi, qui non poterat transiri. (z) Usque ad talos. (a) In mensura. (b) Superbientes. Prævalentes. (c) S., terminum orientalem, et descendit super terram, quæ non est habitabilis. (d) Ibi. (e) Extensiones retium erunt. (f) S., cum vero egredientur ad ea, quæ propinqua, non sanabuntur. (g) Sanctificabant.

bal data sunt, 12. et super fluvio (h) ascendet super A labio ejus hinc et inde omne lignum esculentum, non veterascet super eo, neque deficiet : fructus ejus novitatis primitias dabit, quia aquæ eorum ex Sanctuario hæ egrédiantur, et erit fructus eorum in cibum, et germen eorum in sanitatem. 13. Hæc dicit Dominus Deus : Ili sunt termini terræ, quos hæreditabitis, duodecim tribubus filiorum Israelis (i) augmentum funiculi. 14. Et hæreditabitis eam unusquisque, sicut frater ejus, super quam levavi manum meam, ad dandum eam patribus eorum : et cadet terra hæc vobis in hæreditatem. 15. Et hi termini terræ, quæ ad aquilonem, a mari magno descendente et discindente, introitus Sedad, 16. (k) Hamath, Beruthsepharvaim inter terminos Damasci et inter terminos Hamath, atrium (l) Thiehon, quæ sunt supra terminos Hauran. 17. Hi termini a mari : ab atrio Enan, termini Damasci, et qui ad aquilonem ✕ super aquilonem, et terminus (m) ✕ Asimoth, et terminus septentrionis. 18. Versus faciem orientis : inter Hauran, et inter Damascum, et inter Galaadiden, et inter terram Iarnelis, Jordanis determinat super mare, quod ad orientem palmeti. Ili qui ad orientem. 19. Et qui ad austrum et africum a Thæman, + et palmelo usque ad aquam Mariboth Cadis, (n) se extendens super mare magnum. 20. Hæc pars austri et africi, hæc pars maris ✕ maris : magni determinat usque contra introitum Hamath, + usque ad introitum ejus. Hi sunt, qui ad mare + Hamath. 21. Et dividetis terram hanc eis, tribubus Israelis. 22. Mittetis eam in sorte vobis, et advenis commorantibus in medio vestri, qui genuerunt filios in medio vestri, et erunt vobis quasi nati regionis in filiis Israelis : cum vobis erunt in hæreditate in medio tribuum Israelis. 23. et erunt in tribu advenarum in advenis, qui cum eis : ibi dabitis hæreditatem eis, dicit Dominus Deus.

Cap. XLVIII. — 1. Et hæc nomina tribuum ab initio, quod ad aquilonem, super partem descensus discindentis super introitum Hamath atrii Elam, terminus Damasci ad aquilonem versus partem Hamath + atrii : et erunt eis, quæ ad orientem usque ad mare, Dan una. 2. Et a terminis Dan, ab iis quæ ad orientem usque ad ea quæ ad mare, Asser una. 3. Et a terminis Asser, ab iis quæ ad orientem usque ad ea quæ ad mare, Nephthali una. 4. Et a terminis Nephthali, ab oriente usque ad ea quæ ad mare, Manasse una. 5. Et a terminis Manasse, ab iis quæ ad orientem usque ad ea quæ ad mare, Ephraem una. 6. Et a terminis Ephraem, ab iis quæ ad orientem usque ad ea quæ ad mare, Rubel una. 7. Et a terminis Rubel ab iis quæ ad orientem usque ad ea quæ ad mare, Judæ una. 8. Et a terminis Judæ, ab iis quæ ad orientem usque ad

ea quæ ad mare, (o) erunt primitiæ separationis, viginti et quinque millia latitudo, et longitudo sicut una ex partibus ab iis quæ ad orientem, et usque ad ea quæ ad mare : et erit Sanctuarium in medio eorum. (9). Primitiæ, quas separabunt Domino, longitudo quinque et viginti millia, et latitudo (p) decem millia. 10. Horum erunt primitiæ Sanctorum sacerdotum ad septentrionem quinque et viginti millia, et ad mare latitudo decem millia, ✕ et ad orientem latitudo decem millia, ✕ et ad austrum longitudo viginti et quinque millia, (q) et erit mons Sanctorum in medio ejus 11. sacerdotibus, sanctificatis filiis Sadduc, custodientibus custodias domus, qui non errarunt in errore filiorum Israelis, quemadmodum errarunt Levitæ. 12. Et erunt eis primitiæ datæ ex primitiis terræ, Sanctum Sanctorum de terminis Levitarum. 13. Levitis autem quæ propinqua terminis Sacerdotum, quinque et viginti millia longitudo et latitudo decem millia : omnis longitudo quinque et viginti millia, et latitudo decem millia. 14. Non vendetur ex eis, et (r) non mensurabuntur, nec separabuntur (s) primitiæ proventuum terræ, quia Sanctum est Domino. 15. Quinque autem millia superflua quæ super latitudine super viginti et quinque millibus, antemurale erit urbi in habitaculum, et in intervallum ejus : et erit urbs in medio ejus. 16. Et hæc mensura ejus : ab (t) iis quæ ad aquilonem, quingenti et mille quater, et ab iis quæ ad austrum, quingenti et millia quatuor, et ab iis quæ ad orientem, quingenti et millia quatuor, et ab iis quæ ad mare, quingenti et mille quater. 17. Et erit (u) intervallum urbi ad aquilonem ducenti et quinquaginta, et ad austrum ducenti et quinquaginta, et ad orientem ducenti et quinquaginta, et ad mare ducenti et quinquaginta. 18. Et superfluum longitudinis, (x) quod propinquum primitiis Sanctuarii, decem millia ad orientem, et decem millia ad mare : et erunt primitiæ Sanctuarii, et erunt proventus ejus in panes iis, qui operantur urbi. 19. Qui autem operantur urbi, operabuntur ei ex omnibus tribubus Israelis. 20. Omnes primitiæ quinque et viginti millia super quinque et viginti millia : (y) quadrangulum separabitis ejus in primitiis Sanctuarii (z) a possessione urbis. 21. Quod autem superfluum, duci ex hoc et ex hoc a primitiis Sanctuarii, et in possessionem urbis ✕ contra faciem : (a) super quinque et viginti millia longitudo, usque ad terminos eorum, quæ ad orientem et ad mare, ✕ super : faciem quinque et viginti millia, usque ad terminos eorum, quæ ad mare, in propinquo partium ducis : et erunt primitiæ Sanctorum, et Sanctuarium domus in medio ejus : 22. et de possessione Levitarum, et de possessione urbis in medio, ducis erit inter terminos Judæ, et

(h) S., naturale fuit. (i) S., Joseph funiculus protensus. (x) Admah Thiras, Ephraim Alim. (j) Eunan. (m) Hamath. (n) S., apprehensio sortis. (o) S., dabitur primitiæ. (p) Viginti et quinque. (q) S., ita ut sit Sanctuarium Domini in medio ejus. (r) Non permutabunt. (s) Th., primitiæ terræ. (t) S., facies. (u) Th., distantia. (x) S., secundum primitiis Sanctuarii. Th., contra primitiis. (y) S., quartam partem. (z) S., Th., ad possessionem urbis. (a) S., viginti et quinque millium.

inter terminos Benjamin, ducis erit. 23. Et superfluum tributum, ab his quæ ad orientem usque ad ea quæ ad mare, Benjamin, una. 24. Et a terminis Benjamin, ab his quæ ad orientem usque ad ea quæ ad mare, Simeon una. 25. Et a terminis Simeon, ab his quæ ad orientem usque ad ea quæ ad mare, Issachar, una. 26. Et a terminis Issachar, ab his quæ ad orientem usque ad ea quæ ad mare, Zabulon, una. 27. Et a terminis Zabulon, ab his quæ ad orientem usque ad ea quæ ad mare, Gad, una. 28. Et a terminis Gad usque ad ea quæ ad austrum; et erunt termini ejus a Therman, (b) et ab aqua Mariboth Cades, hereditas usque ad mare magnum. 29. Hæc terra, quam mittetis in hereditate tribus Israelis: et hæc divisiones earum, dicit Dominus Deus. 30. Et hæc plateæ urbis quæ ad aquilonem

A quater mille et quingenti mensura. 31. Et portæ urbis super nominibus triûum Israelis: portæ tres quæ ad aquilonem, porta Rubel, una: et porta Judda, una: et porta Levi, una. 32. Et quæ ad orientem, quater mille et quingenti: et portæ tres, porta Joseph, una: et porta Benjamin, una: et porta Dan, una. 33. Et quæ ad austrum, quater mille et quingenti mensura: et portæ tres, porta Simeon, una: porta Issachar, una: porta Zabulon, una. 34. Et quæ ad mare, quater mille et quingenti mensura: portæ tres, porta Gad, una: et porta Asser, una: et porta Nephthali, una. 35. Circuitus, octodecim millia: et nomen urbis, (c) a die quo facta fuerit, Dominus ibi, erit nomen ejus.

(b) S., in aqua contradictionis. (c) S., ab illo die Dominus ibi. Th., die suo Domini nomen ibi.

IN DANIELEM MONITUM.

« Lectorẽ admono, (inquit Hieronymus præfat. in Dan.) Daniele non juxta LXX Interpretes, sed juxta Theodotionem Ecclesias legere, qui utique post adventum Christi incredulus fuit: licet eum quidam dicant Ebionitam, qui altero genere Judæus est. Sed et Origenes de Theodotionis opere in editione Vulgata asteriscos posuit, docens defuisse quæ addita sunt; et rursus quosdam versus obelis prænotavit, superflua quæque designans. Cumque omnes Christi Ecclesiæ tam Græcorum, quam Latinorum, Syrorumque et Egyptiorum hæc sub asteriscis et obelis editionem legant; ignoscant invidi labori meo, qui volui habere nostros quod Græci in Aquilæ et Theodotionis ac Symmachi editionibus lectitant. Et si illi in tantis divitiis doctrinarum non contemnunt studia hominum Judæorum; cur latina paupertas despiciat hominem Christianum, cujus si opus displiceat, certe voluntas recipienda est? » Hæc Hieronymus, cujus postrema verba non carent difficultate, quæ in Preliminaribus excussa. Cum autem, ut ille ait, Ecclesiæ Daniele, non secundum LXX, sed secundum Theodotionem legerent, hic contigit ut editio τὸν Ὁ prorsus excederet, et Theodotionis sola remanserit. Varias autem lectiones et Interpretationes mutuati sumus ex codicibus et libris quorum catalogum subjiciamus.

Codex Regius XIII sæculi bombycinus, qui est catena in prophetas omnes, de quo in monitis supra.

Codex antiquissimus IX sæculi San-Germanensis, olim Corbeiensis, Hieronymi in Daniele.

Eusebius in Demonstratione Evangelica.

Joannes Chrysostomus in Daniele editus a Colclerio anno 1661.

Hieronymus in Daniele editus a Joanne Martiano nostro.

Theodoretus in Daniele.

Polychronius ex Catenis.

Chronicon Alexandrinum.

Editionis Romane et Drusii notæ.

[Textum LXX Senum, licet genuinum Theodotionis, præmissimus ex editione Vincentii de Regibus, qui utrumque descripsit e codice Chisiano. Cum autem reliquorum interpretum versiones plerumque deficiant, et inde pagina nimis vacua evasura sint, statuimus librum Danielis eadem forma edere qua dedit Montfauconius: i. e., continua serie absque distributione per columnas. DACH.]

ΔΑΝΙΗΛ

ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΕΒΔΟΜΗΚΟΝΤΑ ΕΚ ΤΩΝ ΤΕΤΡΑΠΛΩΝ ΟΡΙΓΕΝΟΥΣ.

DANIEL

SECUNDUM SEPTUAGINTA, EX TETRAPLIS ORIGENIS.

Ernit e singulari Chisiano codice annorum supra 13000, et edidit Romæ anno 1772

R. D. VINCENTIUS DE REGIBUS.

TESTIMONIA DE CODICE CHISIANO.

LEONIS ALLATII.

Codex est antiquissimus, correctissimus et absolutissimus, et, ut ipse iudico, ante millesimum et ducentesimum annum scriptus. Auro contra carior et palera aurea, gemmis gravi, pretiosior existimandus.

CARDINALIS BONÆ.

Utinam haberemus integra Origenis Tetrapla, Hexapla et Octapla; non tot questionum exortæ fuissent de Græcis sacrae Scripturae editionibus, earumque fide et sinceritate. Sed quandoquidem illa perierunt, et nunc emersit hoc fragmentum continens iv majores Prophetas juxta versionem LXX Interpretum ex ipsis Hexaplis Origenis transcriptos, operæ pretium fore existimarem si typis vulgarentur. Nam Origenes textum LXX ex Autographo Alexandriae reperto descripsit, ejusque puram editionem exhibuit, quæ ab omnibus, atque etiam ab ipso S. Hieronymo, pro sincera habita fuit. Quia vero post versionem LXX, quam ante Christum annis cclxxviii factam fuisse docet Petavius, tres alie secute sunt, nimirum Aquile Pontici ex Christiano Judæi circa annum Christi cxxx, Theodotionis Ephesii, ex Christiano et Ebionita Judæi circa annum clxxv, et Symmachi Samaritani ex Judæo Christiani et Ebionite circa annum cc, has una cum translatione LXX per columnas disposuit, et Tetrapla appellavit. Adeptus postea lingue Hebraicæ cognitionem addidit textum Hebraicum, characteribus in una columna Hebraicis, in altera Græcis: unde Hexapla. Demum repertis quinta et sexta translationibus, illa Hieronymo in doliis sub Caracalla, hæc Nicopoli ad Actium, promontorium tempore Alexandri Severi, eas cæteris adjunxit, et Octapla nominavit. Commendant hunc Origenis laborem Hieronymus, et Epiphanius, tametsi ipsi infensius hic lib. de Ponderibus et mensuris, ille in cap. iii Epist. ad Titum: et de eo disserit ipsemet Origenes tract. 8 in Matth., et epist. ad Julium Africanum. Cum autem Hexapla nonnisi magnis sumptibus describi possent, Eusebius Cæsariensis et Pamphilus Martyr solam versionem LXX ex ipsis Hexaplis emendatisime descripserunt, quæ pura, et immaculata in Ecclesiis Orientalibus conservata est, teste D. Hieronymo Epist. ad Suniam et Fretelam, qui etiam de hac re legi debet epist. 107, ad Chromatium. Constat hinc evidenter, hunc Codicem quantivis pretii esse, tum ob raritatem, tum quia credendum est textum LXX purum hic et sincerum ex Hexaplis exhiberi.

ANONYMI JUDICIUM.

Septuaginta ut vocant versionem magni semper habitam fuisse, a nemine, quod sciam, rerum illarum perito in dubium revocatur. Utrum vero modo exstet illa versio, nonnulli dubitant; longe tamen probabilius est illam etiamnum exstare: a Veteribus enim multa illius loca citantur, quæ in nostris Codicibus Græcis hodiernum legimus: non negarim tamen multa in eam vitia irrepsisse, tum ex ignorantia, et negligentia Scriptorum, tum ex hæreticorum malitia, ita ut Latinos et Hebraicos textus, auctore Bellarmino lib. ii de Verbo Dei cap. 6, ex Græcis Codicibus emendare jam tutum non sit: nec mirum si prædicta versio vitata sit hoc sæculo, quam D. Hieronymus a mille ducentis quinquaginta annis corruptam esse pronuntiavit, Præfat. in Paralip. et Esdr.

Inde autem, opinor, errores in eam irrepsērunt, quod cum multæ versiones essent, commistæ deinde inter se, atque adeo valde confusæ manserint: nam præter versionem LXX, fuerunt tres alie, Aquile sci-

licet, Theodotionis, et Symmachi, Iudeorum, vel hæreticorum hominum; ex quibus Origenes Tetrapla sua composuit, quibus addidit Hierichuntinam, et Nicopolitanam, ut jam non Tetrapla, sed Hexapla essent; sed tandem Octapla evaserunt, addito Hebraico textu litteris Græcis et Hebraicis. Alia item versio ex prædictis ab Origene compilata fuit, seu compacta, ut testatur Hieronymus epist. 89 ad Augustin., cui accesserunt tres aliae, Luciani scilicet Martyris, Hesychii, et Hieronymi ex Latino in Græcum versi, testa ipsomet Hieronymo in lib. de Vir. Illustr. in Sophronio, et lib. II contra Rufinum: addi posset alia quam Κοτϋν, seu Communem vocant, nisi forte eadem sit cum alia prædicta ab Origene compacta, quam idem auctor suis asteriscis et obelis distinguat, qui tamen temporum injuria et Scriptorum incuria exciderunt.

Anno vero elapsi proxime sæculi 1537, jussu et auctoritate Sixti V versio LXX edita fuit ex Codice Vaticano antiquissimo, cum multis aliis summa diligentia collato, cui alius omnino similis ex magna Græcia in Urbem delatus est, qui deinde penes Anton. Caraffam S. R. E. cardinalem remansit, cujus præsertim curæ et industria dicta editio commissæ fuerat, quo factum est ut antiquo fere nitore restituta, saltem ut auctor in præfatione testatur, prodierit.

His præmissis, de Codice Chigiano dicendum restat, qui cum ab editione Sixtina, de qua supra, in nonnullis discrepet; quæ tamen ex antiquissimo Codice Vaticano, ante Hieronymi ætatem, ut aiunt, exarato, ac proinde sinceriore, excerpta est, non nemo forte putaret aliud quiddam esse a LXX versione: accedit quod cum Vulgata nostra in multis consentit, non modo secundum verborum contextum, verum etiam secundum capitum ordinem, in quo convenit cum Vulgata, differt a Sixtina, ut videre est in Jeremia et Daniele.

At certissimum est Codicem ex ipsismet Hexaplis excerptum esse, cum hoc expresse legatur fol. 130, pag. 1, fol. 167, p. 1, fol. 135, p. 1, fol. 515, p. 2 et alibi, ac fere semper idem sit verborum et sententiarum tenor, quem in Sixtina observamus: nec obstat aliqua diversitas, tum verborum, tum etiam ordinis rerum et capitum; quia cum certum non sit Codicem Vaticanum sinceram LXX Versionem continere, certum etiam non est, Chigianum ab ea diversum esse, quamvis alioquin a Vaticano in multis discrepet: nec obest discrimen ordinis seu dispositionis, hæc enim in antiquis manuscriptis varia est.

Cum vero in hoc Codice maximam asteriscorum et obelorum silvam habeamus, quibus ea designantur, quæ in Vaticano, seu Sixtina editione desiderantur, quæ tamen legimus in nostra Vulgata, imo addita illa signis præfixis, eundem aliquando sensum alii repetant verbis, cujus rei luculentum exemplum existat fol. 112, pag. 1, in fine Jeremia: inde forte conjicere possumus hunc Codicem completi antiquam illam Vulgatam Græcorum ab iis Κοτϋν dictam, quam Origenes contextuit, ut supra diximus; nempe Origenes postquam Hexapla et Octapla edidisset, ut sumptibus parceret solam LXX Versionem emendatam ex iis excerptis, additis quæ deerant ex Theodotione aliisque versionibus, præfixis asteriscis atque obelis, eamque edidit ad instar novæ versionis.

Hanc autem non receptam modo, et in omnes Bibliothecas admissam, verum etiam maximopere probatam fuisse testatur Hieronymus epist. 89, ad August.: imo idem Hieronymus præfat. lib. XVI in Isaiam, dicit eandem esse cum illa communem, seu vulgatam quam Græci Κοτϋν vocant, et licet aliter sentire videatur in epist. ad Suniam et Fretellam his verbis: «Sciatis, inquit, aliam esse editionem quam Origenes, et Cæsariensis Eusebius, omnesque Græci tractatores Κοτϋν appellant, atque vulgatam et a plerisque nunc Δοκτικὴν dicitur, aliam interpretum, quæ in Ἑβραϊστῶν Codicibus reperitur:» ex quibus non nemo forte deduceret, diversam ab ea fuisse, quam Origenes contextuit, cum Origenes illam pro diversa habere videatur; hoc tamen non obstat; quia Origenes ex Hieronymo, non dicit, aliam esse ab ea quam ipse composuit, sed a versione LXX. Loquitur autem hoc loco Hieronymus de Psalterio illo communi, seu vulgato, quod, inquit, Hieronymus emendarat, et post eum Lucianus Martyr: itaque teste Hieronymo, certum est antiquam illam Κοτϋν Græcorum eandem esse cum illa, quam Origenes ex versione LXX emendata, additis multis ex aliis versionibus, composuit. Conjectura autem in eo fundatur, quod cum versione LXX emendata, alia etiam ex aliis versionibus conjuncta sint, suis asteriscis et obelis designata, tum in prædicta versione Origenis, tum in Codice Chigiano. Quod vero addita illa in vulgata nostra legantur, adeo mirum non est; nam cum vulgata nostra sit Hieronymi, quod longe verisimilius est, vel antiqua illa, quam Augustin. lib. II, Doctr. Christ. cap. 45. Italiam vocat, et aliis omnibus præferendam esse judicat, ab Hieronymo deinde ex Hebraico textu, ac præsertim ex Theodotionis versione emendata, nil mirum si ea, quæ præfixis asteriscis in Codice Chigiano notata fuerunt, et LXX versioni ex Theodotione aliisque addita, in vulgata nostra legantur.

Restat igitur ut dicamus in hoc Codice LXX versionem contineri, Sixtinæ tamen dissimilem, in iis scilicet, in quibus ab Origene post Hexapla edita, emendata fuit; multis ex Theodotione et Hebraico textu additis, et asterisco vel obelo signatis, quæ in vulgata nostra leguntur: quia hæc, ut dixi, vel est Hieronymi, ac proinde ex textu Hebraico, vel antiqua illa Italica, ab eodem Hieronymo ex Hebraico emendata, et forte ex antiqua illa Græcorum communi de qua supra: unde, meo judicio, recte dicitur Chigianus Codex ex Tetraplis, vel Hexaplis excerptus, ex quibus etiam ultima versio Origenis excerpta fuerat, multis licet additis aucta, asterisco signatis, quæ in hoc Codice iisdem signis notata, ut et in Vulgata nostra legimus.

Ex his manifestum sit quanti faciendus sit Chigianus Codex, qui nobis aperit primos illos fontes, ex quibus Vulgata nostra, quam Concil. Tridentinum authenticam declaravit, si non proditi, saltem emendata fuit, ac proinde Codici Vaticano impar esse non videtur, imo forte illi anteposendus, quia certi sumus illum ex ipsis Hexaplis excerptum fuisse, non ita forte Codicem Vaticanum.

Codicis antiquitas probari potest ex asteriscis, et obelis, item ex characteribus, et ex charta; denique in fine Isaiæ notatur hic numerus, ϰϵϵϵ, qui videtur esse annus æræ vulgaris inter Græcos ab orbe condito, quo amantensis voluerit consignare tempus descriptionis hujus, sicut difficultas est in tertia littera, quæ non potest esse ω; hæc enim littera nota est centenarii octavi, cum tamen in hac penultima sede requiratur nota alicujus denarii: scriptum igitur a librario videtur per errorem, aut calami lapsum, ω pro π: π autem significat octoginta; si hoc sequamur, numerus hic erit 6388, ex quo si detrahamus 5508, qui est annus Christi nati ab orbe creato, secundum Græcos, residuus 880 erit annus Christi, quo hæc scripta esse dicuntur; conspectus porro ipse chartæ, et manus hanc ætatem hujus scripturæ facile suadet.

Omittendum non est, in hoc Codice contineri præter IV Prophetas majores, ut vocant, a fol. 172 ad fol. 183, breve Commentarium in somnium Nabuchodonosor a S. Hippolyto Martyre episcopo Portuensi compositum, cujus meminit Hieronymus in lib. Script. ecclesiast., Eusebius item et alii; dicit enim Hieronymus Hippolytum, præter alia multa, scripsisse in Danielelem. Hoc opus in lucem huc usque editum non fuit, cui simile in Vaticana asservatur.

Denique opere pretium fore putarem, hunc Codicem typis mandari, adhibita peritissimorum industria, quæ omnino necessaria esse videtur ad emendationem et collationem.

Huc usque Testimonia in ipso Codice Chisiano asservantur.

D. JOANNIS MABILLONII

Iter Italicum, pag. 92.

Omnibus præstat Codex Græcus insignis ab annis minimum octingentis scriptus, continens quatuor Prophetas majores, item breve Commentarium in somnium Nabuchodonosoris a sancto Hippolyto Martyre et episcopo compositum, cujus meminit Eusebius, et post eum Hieronymus alique. Hic Codex videtur ex ipsismet Origenis Hexaplis excerptus, uti diserte legitur fol. 130 recto, item fol. 135, 167, et fol. 315 verso, ut Holstenius qui Codicem viderat et fere integrum descripserat observavit. Appositi sunt passim asterisci et obeli. Huic similis est alter Codex in Bibliotheca Vaticana. Denique in fine Isaie apponuntur quidam numeri quibus tempus seu annum scripti Codicis designari quidam ab Alexandro VII consulti existimant. At numerum versuum his notis significari non dubitamus HCAIAC STL. T OK, id est, Isaie οςζωι (οςζωι) seu versus tria millia octingenti ac viginti.

D. BERNARDI MONTFAUCONII

Diarium Italicum, pag. 237.

Prophetæ omnes Græcæ cum Commentariis Origenis et Hesychii, ac Epistolis, Præfationibusque antiquis. Codex x sæculi ætatis notæ membranaceus, Romæ in Bibliotheca Ghiggiana. Codex bombycinus alius, Prophetas item omnes complectens cum obelis et asteriscis, ac quibusdam Hexaplorum lectionibus ad marginem.

CARDINALIS QUIRINI

Ex Epistola ad A. S. Mazocchiū XVI Kal. Dec. 1742.

Præsto mihi adest admodum opportune antiquiss. Codex Ms. Chisianæ Bibliothecæ, quem ex singulari inclytæ ejus familiæ beneficio in manibus modo habeo, ac servavo, donec Brixie mihi repetendæ tempus adveniat. Is quatuor Prophetas majores ex Origenianis Hexaplis accurate excerptis complectens, auro contra carior, et patera aurea gemmis gravi pretiosior existimandus, ut loquitur Leo Allatius... Inde itaque depromere animus mihi est Jeremiæ prophetæ, qui primo loco inter quatuor illos ibi occurrit, caput unum in specimen propensæ meæ voluntatis in suppeditandis ex ipso, quæcunque studiis iisdem tuis quæqua ratione conducere posse cognosces. Hexaplaris vero textus ille præter obelos et asteriscos Origenianos, notis etiam marginalibus lectiones ex Aquile et Symmachi versionibus sed aliunde depromptas præferentibus exornatur in apographo ex vetustiss. illo Cod. derivato, cura profecto Leonis Allatii, cui opus illud integrum evulgandi Alexander VII P. M. provinciam demandaverat.

A. S. MAZOCCHI

Ex Epistola ad card. Quirinum prid. Kal. Mart. 1743,

adjunctaque Diatriba pag. xxvi.

Pudet me, Quirine Card. Amplissime, qui quod de Diptychis priore loco dixerim, Chisiano exemplari ad ultimum reservato (neque id sine turpi dotzopoloyt; quandoquidem in epistola illa altera tua eruditissima, cui nunc respondere aditor, Codex Chisianus prior procedebat, pone Diptychon sequebatur), nunc demum spatii exclusus iniquis, ut ille ait, reperiar. Etenim qui plura omnino, quam necesse fuerat, de Diptychis disseruerim, de Codice illo optimo ac præclarissimo qui nunc possim pro dignitate eloqui? — Meorum nunc partium erit, quæ de Codicis illius indole (quantum quidem ex fragmentis ad me missis potui judicare) adnotaverim, ne forte indignissimus tanto munere fuisse videar, breviter indicare. Ac primum omnium Codicis Chisiani textus merito Hexaplaris appellabitur, quia ex LXXviri textu illo emendatissimo in Hexaplis apposito fideliter descriptus. Nam etsi Theodotiones quædam additamenta sub asteriscis inserta haberet: tamen quia demptis pannis illis, quos sub asterisco adsuæ Adamantius, textus Hexaplaris redibat, Codex Chisianus rectissime Hexaplaris dicitur. Quo spectat illud Hieronymi, « Vis amator esse verus LXX Interpretum? non legas ea, quæ sub asteriscis sunt. » Qui certe asterisci ab Hexaplarum Seniorum contextu aberant.

EJUSDEM

Spleilegii Biblici tom. I, pag. 315.

Hieronymus (Præfatione in Danielelem) jam olim monuerat, Prophetam hunc non juxta LXX Interpp., sed juxta Theodotionem Ecclesias legere, additis tamen ab Origene asteriscis et obelis. Ex quibus verbiis arguitur non aliam fuisse causam cur processu temporis textus Prophetæ ex LXX deperierit, quam quia lectionis Danielicæ juxta LXXviros desuetudinem mox consecuta fuerit et ejus Prophetæ transcribendi desuetudo, in tantum ut eo tandem eventum fuerit ut Seniorum Danielicis textus rarissimus ac ferme pro deplorato haberetur; et in Græcis omnibus Biblior. LXXviri editionibus Daniel non ille prostatet, quem ipsi LXX dedissent, sed quem Theodotion elucubraverat, qui mature admodum in locum LXXvirorum invaserat.

Et eo jam res loci erat, cum ecce auditum fuit anno superiore in Chisiano Seniorum quantivis pretii Codice exstare LXXviralem Danielis interpretationem a Theodotione distinctam.

Prodit tandem in publicam lucem, studio et opera viri Hebraice, Græce, et Latine doctissimi, Prophetiæ Danielis diu multumque a sacrarum Litterarum studiosis expectata Septuaginta Interpretum Versio. Diuturni desiderii expectationem explebunt præclaræ adnotationes singulis ejusdem Prophetiæ capitibus subjectæ, in quibus singularis apparet clariss. viri linguarum, Græcæ præsertim perita, et illustris multiplici doctrina ingenii judicii lumen elucet. Apologia vero, quam in quinque Dissertationes distribuit pro sententiâ Patrum de Septuagintavirali Versione, incredibilem habet, quæ ad sacram profanæque eruditionem pertinent, pulcherrimarum rerum varietatem et copiam, et in iis quadam elitiæ, quæ viris in hoc studiorum genere versatis ipsa sui novitate se commendabunt. Librum igitur omni eruditionis genere abundantem, mandato Rmi Patris Ricchini Sac. Palatii Apostolici Magistri cupidissime et diligentissime legi; eumque tum Catholice Fidei tum bonis moribus reperi congruentem, et sacrorum studiorum cultoribus utilissimum fore confido. Quamobrem dignissimum censeo, qui typis impressus in publicum profertur. Datum Romæ ix Kal. Maii MDCCCLXXII.

M. Ang. Giacomellus archiepisc. Chalcedonensis.

Quod cupide expetendum erat, ut Prophetiæ Danielis Græcam Septuaginta Senum Interpretationem, quam multi temporum injuria intercidisse arbitrabantur, unus aliquis Hebraice, Græcæ, Latineque doctus tunc trucidusque blatis ereptam vulgaret; id nunc demum incredibili meo lætitiæ, atque voluptati sensu perfectum video cl. viri opera, qui non modo Græcam eandem Versionem Latinam fieri curavit, sed egregiis etiam illustravit adnotationibus; hisque addidit Dissertationes, quarum hæc est Inscriptio, *Apologia Sententiæ Patrum de Septuagintavirali Versione*. Id ego tam præclarum opus a Rmo P. Fr. Thoma Augustino Ricchini Sacri Palatii Apostolici Magistro jussus, diligenter legi; eumque orthodoxæ doctrinæ, rectæque morum institutioni consonum, plenumque reconditoris eruditionis, ac proinde gloriæ Auctori suæ, et Ecclesiæ catholicæ utilitati atque ornamento futurum, perspexerim, dignum loco publica judicavi.

Dabam Romæ in Cœnolio S. Mariæ sup. Minerv. xii Kal. Oct. 1771.

Fr. Thomas Maria Mamachius Ord. Prædic.
Theologus Casanatensis.

[In recedendo septuagintavirali et Theodotionis textu tanta cum religione editionem Romanam sequi placuit, ut vel iis quæ vitiosa apparent, parcendum esse censerimus. Hæc de re lectorem benevolum semel monuisse sufficiat. Dnacu.]

ΔΑΝΙΗΛ

ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ Ο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

1. Ἐπὶ βασιλείῳ Ἰωακείμ τῆς Ἰουδαίας ἔτους τρίτου παραγενόμενος Ναβουχοδονόσορ βασιλεὺς Βαβυλῶνος εἰς Ἱερουσαλὴμ ἐπολιόρχει αὐτήν.

2. Καὶ παρέδωκεν αὐτὴν Κύριος εἰς χεῖρας αὐτοῦ, καὶ Ἰωακείμ τὸν βασιλᾶ τῆς Ἰουδαίας, καὶ μέρος τῶν ἱερῶν σκευῶν τοῦ Κυρίου, καὶ ἀπήνεγκεν αὐτὰ εἰς Βαβυλῶνα εἰς γῆν Σενάαρ εἰς οἶκον τοῦ θεοῦ αὐτοῦ /. καὶ τὰ σκεύη /. καὶ ἀπηρεύαστο αὐτὰ ἐν τῷ εἰδωλείῳ αὐτοῦ.

3. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς Ἀβιεσδρὶ τῷ ἑαυτοῦ ἀρχικυνοῦχῳ, ἀγαγεῖν αὐτῷ ἐκ τῶν υἱῶν τῶν μεγίστων τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ἐκ τοῦ βασιλικοῦ γένους, καὶ ἐκ τῶν ἐπιλέκτων,

4. Νεανίσκους ἀμόμους, καὶ ἐνεδεῖς, καὶ ἐπιστήμονας ἐν πάσῃ σοφίᾳ, καὶ γραμματικοὺς, καὶ συνετοὺς, καὶ σοφοὺς, καὶ ἰσχύοντας, ὥστε εἶναι ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ βασιλέως, καὶ διδάξαι αὐτοὺς γράμματα, καὶ διδάσκειν Χαλδαϊκῇ.

5. Καὶ διδοῦσθαι αὐτοῖς ἐκδοσὶν ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ βασιλέως καθ' ἑκάστην ἡμέραν, καὶ ἀπὸ τῆς βασιλικῆς τραπέζης, καὶ ἀπὸ τοῦ οἴνου, ὅς πίνει ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐκπαίδευσαι αὐτοὺς ἑτὶ τρία, καὶ ἐκ τούτων στήσαι ἐμπροσθεν τοῦ βασιλέως.

6. Καὶ ἦσαν ἐκ τοῦ γένους τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ τῶν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, Δανιήλ, Ἀνανίας, Μισαήλ, Ἀζα-
ρίας.

DANIEL

JUXTA LXX.

CAPUT I.

1. Sub Joacim rege Judææ anno tertio cum advenisset Nabuchodonosor rex Babylonis in Jerusalem, obsidebat eam.

2. Et tradidit eam Dominus in manus ejus, et Joacim regem Judææ, et partem quamdam sacrorum vasorum Domini, et asportavit ea in Babylonem in terram Senaar in domum dei sui et vasa, et collocavit ea in templo idoli sui.

3. Et dixit rex Abiesdri principi suorum eunuchorum, ut adduceret sibi de filiis optimatum Israel, et de regio semine, et de electis,

4. Adolescentulos, immaculatos, et speciosos forma, et peritos in omni sapientia literisque exultos, et intelligentes, et sapientes, et robustos, ut essent in domo regis, et doceret eos literas, et dialectum Chaldaicam.

5. Utque daretur eis, quod mandatum erat ex domo regis per singulos dies, et de regia mensa, et de vino, quod bibit rex, et erudiret eos tribus annis, deindeque starent in conspectu regis.

6. Et fuerunt de genere filiorum Israel, qui erant de Judæa, Daniel, Ananias, Misael, Azarias.

7. Et imposuit eis princeps eunuchorum nomina : Danieli quidem Baltasar, Ananiam Sedrach, et Misaeli Misach, et Azariæ Abdenago.

8. Et cogitavit Daniel in corde, ne pollueretur in cibo regis, et in vino, quod bibit : et rogavit principem eunuchorum, ne coinquinaretur.

9. Et dedit Dominus Danieli honorem et gratiam in conspectu principis eunuchorum.

10. Et dixit princeps eunuchorum Danieli, Angor metu domini mei regis, qui ordinavit cibum vestrum, et potum vestrum, ne videat facies vestras diversas et infirmas præ adolescentulis alienigenarum, qui aluntur vobiscum, et periculum proprii colli subeam.

11. Et dixit Daniel Abiesdri, qui declaratus fuerat archieunuchus super Danielelem, Ananiam, Misaelem, Azariam,

12. Tenta quæso pueros tuos per dies decem, et detur nobis de leguminibus terræ, ut comedamus, et aquam bibamus.

13. Et si appareat aspectus noster diversus ab aliis adolescentulis, qui edunt de regia cœna, sicut volueris, sic utere servis tuis.

14. Fecitque eis hoc modo, et tentavit eos diebus decem.

15. Post decem dies apparuit aspectus eorum pulcher, et habitus corporis melior aliis adolescentulis, qui edebant regiam cœnam.

16. Et erat Abiesdri tollens cœnam eorum, et vinum eorum, et pro his dabat eis de leguminibus.

17. Et adolescentulis dedit Dominus scientiam, et intelligentiam, et prudentiam in omni arte literaria : Danieli vero dedit intelligentiam in omni verbo, et visione, et somniis, et in omni sapientia.

18. Post autem dies istos fussit rex introduci eos : et introducti sunt a principe eunuchorum ad regem Nabuchodonosor.

19. Cumque eis collocutus est rex, et non inventus est in sapientibus similis Danieli, et Ananiam, et Misaeli, et Azariæ, erantque apud regem.

20. Et in omni verbo, et intelligentia, et disciplina quæcumque sciscitatus est ab eis rex, deprehendit eos sapientiores decuplum super sophistas, et philosophos, qui erant in omni regno ejus, et glorificavit eos rex, et constituit eos principes, et declaravit eos sapientes super omnes, qui erant in negotiis ejus in universa terra ejus, et in regno ejus.

21. Et fuit Daniel usque ad primum annum regni Cyri regis Persarum.

CAPUT II.

1. Et in anno secundo regni Nabuchodonosor accidit, ut in visiones et somnia incideret rex, et turbaretur in somnio suo, et somnus ejus fugit ab eo.

A 7. Καὶ ἐπέθηκεν αὐτοῖς ὁ ἀρχιευνούχος ὀνόματα, τῷ μὲν Δανιὴλ Βαλτάσαρ, τῷ δὲ Ἀνανίᾳ Σεδράχ, καὶ τῷ Μισαὴλ Μισάχ, καὶ τῷ Ἀζαρίᾳ Ἀβδὲναγώ.

8. Καὶ ἐνεθυμήθη Δανιὴλ ἐν τῇ καρδίᾳ, ὅπως μὴ ἀλισγηθῇ ἐν τῷ δείπνῳ τοῦ βασιλέως, καὶ ἐν ᾧ πίνει οἶνον· καὶ ἤζηλωσε τὸν ἀρχιευνούχον, ἵνα μὴ συμπολυνηθῇ.

9. Καὶ ἔδωκε Κύριος τῷ Δανιὴλ τιμὴν καὶ χάριν ἐναντίον τοῦ ἀρχιευνούχου.

10. Καὶ εἶπεν ὁ ἀρχιευνούχος τῷ Δανιὴλ, Ἀγωνιῶ τὸν κύριόν μου τὸν βασιλεῖα, τὸν ἐκτάξαντα τὴν βρώσιν ὑμῶν, καὶ τὴν πόσιν ὑμῶν, ἵνα μὴ ἴδῃ τὰ πρόσωπα ὑμῶν διατετραμμένα καὶ ἀσθενῇ παρὰ τοὺς συντρεφομένους· ὑμεῖν νεανίας τῶν ἀλλογενῶν, καὶ κινδυνεύουσιν τῷ ἰδίῳ τραχήλῳ.

B 11. Καὶ εἶπεν Δανιὴλ Ἀβιεσδρί τῷ ἀναδειχθέντι ἀρχιευνούχῳ ἐπὶ τὸν Δανιὴλ, Ἀνανίαν, Μισαὴλ, Ἀζαρίαν.

12. Πείρασον δὴ τοὺς παῖδάς σου ἐφ' ἡμέρας δέκα, καὶ δοθήτω ἡμῖν ἀπὸ τῶν ὀσπρίων τῆς γῆς, ὥστε κάπτειν, καὶ ὑδροποτεῖν.

13. Καὶ ἴδαν φανῇ ἡ ὄψις ἡμῶν διατετραμμένη παρὰ τοὺς ἄλλους νεανίσκους τοὺς ἐσθιόντας ἀπὸ τοῦ βασιλικοῦ δείπνου, καθὼς ἴδαν θύλης, οὕτω χρῆσαι τοῖς παισὶ σου.

14. Καὶ ἐχρησάτο αὐτοῖς τὸν τρόπον τοῦτον, καὶ ἐπείρασεν αὐτοὺς ἡμέρας δέκα.

15. Μετὰ τὰς δέκα ἡμέρας, ἐφάνη ἡ ὄψις αὐτῶν καλὴ, καὶ ἡ ἐξὶς τοῦ σώματος κρείσσων τῶν ἄλλων νεανίσκων τῶν ἐσθιόντων ἐν βασιλικῷ δείπνῳ.

C 16. Καὶ ἦν Ἀβιεσδρὶ ἀναιρούμενος τὸ δείπνον αὐτῶν, καὶ τὸν οἶνον αὐτῶν, καὶ ἀντεδίδου αὐτοῖς ἀπὸ τῶν ὀσπρίων.

17. Καὶ τοὺς νεανίσκους ἔδωκεν ὁ Κύριος ἐπιστήμην, καὶ σύνεσιν, καὶ φρόνησιν ἐν πάσῃ γραμματικῇ τέχνῃ· καὶ τῷ Δανιὴλ ἔδωκε σύνεσιν ἐν παντὶ ῥήματι καὶ ὁράματι, καὶ ἐνυπνίοις, καὶ ἐν πάσῃ σοφίᾳ.

18. Μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας, ἐπέταξεν ὁ βασιλεὺς εἰσπαγεῖν αὐτοὺς, καὶ εἰσηχθῆσαν ἀπὸ τοῦ ἀρχιευνούχου πρὸς τὸν βασιλεῖα Ναβουχοδονόσορα.

19. Καὶ ὠμίλησεν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς· καὶ οὐχ εὗρεθῇ ἐν τοῖς σοφοῖς ὅμοιος τῷ Δανιὴλ, καὶ Ἀνανίᾳ, καὶ Μισαὴλ, καὶ Ἀζαρίᾳ, καὶ ἦσαν παρὰ τῷ βασιλεῖ.

D 20. Καὶ ἐν παντὶ λόγῳ, καὶ συνέσει, καὶ παιδείᾳ, ὅσα ἐζήτησε παρ' αὐτῶν ὁ βασιλεὺς, κατελάθεν αὐτοὺς + σοφιστέρους / δεκαπλασίως ὑπὲρ τοὺς σοφιστάς, καὶ τοὺς φιλοσόφους τοὺς ἐν πάσῃ τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ + καὶ ἐξέλασεν αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς, καὶ ᾤκησεν αὐτοὺς ἀρχοντας, καὶ ἀνέδειξεν αὐτοὺς σοφοὺς παρὰ πάντας τοὺς αὐτοῦ ἐν πράγμασι + ἐν πάσῃ τῇ γῇ αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ /.

21. Καὶ ἦν Δανιὴλ ἕως τοῦ πρώτου ἔτους τῆς βασιλείας Κόρου βασιλέως Περσῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

1. Καὶ ἐν τῷ ἔτει τῷ δευτέρῳ τῆς βασιλείας Ναβουχοδονόσορ, συνέβη εἰς ὁράματα καὶ ἐνύπνια ἐμπεσεῖν τὸν βασιλεῖα, καὶ ταραχθῆναι ἐν τῷ ἐνυπνίῳ αὐτοῦ· καὶ ὁ ὕπνος αὐτοῦ ἰγίνετο ἀπ' αὐτοῦ,

2. Καὶ ἐπέταξεν ὁ βασιλεὺς εἰσενεχθῆναι τοὺς ἱερεῖς, καὶ τοὺς μάγους, καὶ τοὺς φαρμακοὺς τῶν Χαλδαίων, ἀναγγεῖλαι τῷ βασιλεὶ τὰ ἐνύπνια αὐτοῦ· καὶ παραγενόμενοι ἔστησαν παρὰ τῷ βασιλεὶ.

3. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς· Ἐνύπνιον ἑώρακα, καὶ ἐκίνηθον μου τὸ πνεῦμα· ἐπιγνώνας οὖν θέλω τὸ ἐνύπνιον.

4. Καὶ ἐλάλησαν οἱ Χαλδαῖοι πρὸς τὸν βασιλέα συριστί· Κύριε βασιλεῦ, τὸν αἰῶνα ζῆθι· ἀναγγεῖλον τὸ ἐνύπνιον σου τοῖς παισὶ σου, καὶ ἡμεῖς σοὶ φράσομεν τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ.

5. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς εἶπε τοῖς Χαλδαίοις· Ὁ λόγος ἀπ' ἐμοῦ ἀπίστη· διότι ἐάν μὴ ἀπαγγεῖλητέ μοι ἐπ' ἀληθείας τὸ ἐνύπνιον, καὶ τὴν τούτου σύγκρισιν δηλώσητέ μοι, παραδειγματισθήσεσθε, καὶ ἀναληφθήσεσθε ὑμῶν τὰ ὑπάρχοντα εἰς τὸ βασιλικόν.

6. Ἐάν δὲ τὸ ἐνύπνιον διασαφήσητέ μοι, καὶ τὴν τούτου σύγκρισιν ἀναγγεῖλητε, λήψεσθε δώματα παντοία, καὶ δοξασθήσεσθε ὑπ' ἐμοῦ· δηλώσατέ μοι τὸ ἐνύπνιον, καὶ κρίνατε.

7. Ἀπεκρίθησαν δὲ ἐκ δευτέρου λέγοντες· Βασιλεῦ, τὸ ὄραμα εἶπον, καὶ οἱ παῖδες σου κρίνουνσι πρὸς ταῦτα.

8. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς, Ἐπ' ἀληθείας ὄδα, εἰτι καιρὸν ὑμεῖς ἐξαγοράζετε· καθάπερ ἑώρακα, εἰτι ἀπίστη ἀπ' ἐμοῦ τὸ πρῶγμα· καθάπερ οὖν + προσέταξα, οὕτως ἔσται·

9. Ἐάν μὴ τὸ ἐνύπνιον ἀπαγγεῖλητέ μοι ἐπ' ἀληθείας + καὶ τὴν τούτου σύγκρισιν δηλώσητε· Ὁ ἀνάστη περίπαιξέσθε· συνείπασθε γὰρ λόγους φευδαῖς ποιησάσθαι ἐπ' ἐμοῦ, ἕως ἂν ὁ καιρὸς ἀλλοιωθῇ. Νῦν οὖν ἐάν τὸ ῥῆμα εἰπητέ μοι + ὁ τὴν νύκτα ἑώρακα· γνώσομαι, εἰτι καὶ τὴν τούτου κρίσιν δηλώσητε.

10. Καὶ ἀπεκρίθησαν οἱ Χαλδαῖοι ἐπὶ τοῦ βασιλέως, εἰτι οὐδεὶς τῶν ἐπὶ τῆς γῆς δύνασται εἰπεῖν τῷ βασιλεὶ ὃ ἑώρακε, καθάπερ οὐ ἔρωτῃ· καὶ πᾶς βασιλεὺς, καὶ πᾶς δυνάστης τοιοῦτο πρῶγμα οὐκ ἐπερωτῇ πάντα σοφόν, καὶ μάγον, καὶ Χαλδαῖον.

11. Καὶ ὁ λόγος, ὃν ζητεῖς, βασιλεῦ, βαρὺς ἐστὶ + καὶ ἐπιδοξός· καὶ οὐδεὶς ἐστὶν ὃς δηλώσει ταῦτα τῷ βασιλεὶ, εἰ μὴ τις ἄγγελος, οὐ οὐκ ἐστὶ κατοικητήριον μετὰ πάσης σαρκός· ὅθεν οὐκ ἂν δέχεται γενέσθαι, καθάπερ οἴει.

12. Τότε ὁ βασιλεὺς στυγρὸς γενόμενος, καὶ περιλυπὸς προσέταξεν ἐξαγαγεῖν πάντας τοὺς σοφοὺς τῆς Βαβυλωνίας.

13. Καὶ ἐδογματίσθη πάντας ἀποκτείνειν· ἐζητήθη δὲ ὁ Δανιὴλ καὶ πάντες οἱ μετ' αὐτοῦ χάριν τοῦ συν-απολέσθαι.

14. Τότε Δανιὴλ εἶπε βουλὴν καὶ γνώμην, ἣν εἶχεν, Ἀριωχῇ τῷ ἀρχιμαγείρῳ τοῦ βασιλέως, ὃς προσέταξεν ἐξαγαγεῖν τοὺς σοφιστὰς τῆς Βαβυλωνίας.

15. Καὶ ἐκυνθάνετο αὐτοῦ λέγων, Ὁ Ἀριων τοῦ βασιλέως· περὶ τίνος δογματίζεται πικρῶς παρὰ τοῦ βασιλέως; Τότε τὸ πρῶτον ἔσημανεν ὁ Ἀριωχὴς τῷ Δανιὴλ.

16. Ὁ δὲ Δανιὴλ εἰσῆλθε ταχέως πρὸς τὸν βασι-

2. Et iussit rex, ut introducerentur iocantiores et magi, et malefici Chaldaeorum ad annuntiandum regi somnia ejus; et advenientes steterunt coram rege.

3. Et dixit eis rex: Somnium vidi, et turbatus est spiritus meus: volo igitur scire somnium.

4. Et locuti sunt Chaldaei ad regem Syriace: Domine rex, in sempiternum vive: indica somnium tuum servis tuis, et nos tibi dicemus interpretationem ejus.

5. Respondens autem rex dixit Chaldaeis: Sermo a me recessit. Ideoque nisi indicaveritis mihi in veritate somnium, et interpretationem ejus ostenderitis mihi, omnibus exemplo eritis, et redigentur substantiae vestrae in regium aescum.

6. Si autem somnium manifestum feceritis mihi, et interpretationem ejus indicaveritis, accipietis praemia omne genus, et honorem a me: ostendite mihi somnium, atque discernite.

7. Responderunt autem secundo dicentes: Rex, visionem dic; et pueri tui posthac interpretabuntur.

8. Et dixit eis rex: In veritate novi, quod tempus vos redimitis, prout vidistis, quod recesserit a me res. Quemadmodum igitur praecepi, sic erit.

9. Nisi somnium indicaveritis mihi in veritate et interpretationem ejus ostenderitis, morte cadelis: inter vos enim loquimini, ut verba mendacia componatis in me, donec tempus pertranseat. Nunc igitur si verbum dixeritis mihi quod nocte vidi, cognoscam, quod etiam interpretationem hujus ostendetis.

10. Et responderunt Chaldaei coram rege: quod Nemo ex his qui sunt in terra, poterit dicere regi quod vidit, sicut tu sciscitaris: et omnis rex, et omnis dynastia hujuscemodi rem minime sciscitatur ab omni sapiente, et mago, et Chaldaeo.

11. Et sermo, quem quaeris, rex, gravis est et sublimis, et nullus est qui ostendet haec regi, nisi aliquis angelus, ejus non est commoratio cum omni carne, unde non potest fieri, quemadmodum opinaris.

12. Tunc rex moestus, et supra modum dolore affertus praecepit, ut educerent omnes sapientes Babyloniae.

13. Et edictum promulgatum est, ut omnes interficerentur: quaesitus est autem Daniel, et omnes qui cum eo erant, ut simul perirent.

14. Tunc Daniel dixit consilium, et sententiam, quam habebat, Ariocho principi militiae regis, cui mandaverat, ut educeret sophistas Babylonis.

15. Et sciscitabatur ab eo dicens, Princeps regis, quare decernitur severe a rege? Tunc mandatum indicavit Ariochus Danieli.

16. Daniel autem ingressus est celeriter ad re-

gem, et rogavit, ut daretur sibi tempus a rege; et ostenderet omnia coram rege.

17. Tunc revertens Daniel in domum suam, Ananias, et Misael, et Azarias consociis enarravit omnia.

18. Et indixit jejunium, et deprecationem et afflictionem ad querendum a Domino altissimo de mysterio hoc, ut non traderentur Daniel, et qui cum eo, in perditionem simul cum sophistis Babylonis.

19. Tunc Danieli in visione in ipsa nocte mysterium regis patefactum est clare: tunc Daniel benedixit Domino altissimo, et exclamans dixit:

20. Sit nomen Domini magni benedictum in sæculum, quia sapientia et magnificentia ejus sunt.

21. Et ipse mutat tempora et ætates, transferens reges, et constituens: dans sapientibus sapientiam, et intelligentiam his, qui sunt in scientia.

22. Revelans profunda et obscura, et cognoscens quæ in tenebris, et quæ in lumine; et apud ipsum est solutio.

23. Tibi, Domine patrum meorum, confiteor, ac te laudo, quia sapientiam et prudentiam dedisti mihi: et nunc declarasti mihi quæ rogavi, ut ostenderem regi postea.

24. Ingressus autem Daniel ad Arioch, qui constitutus fuerat a rege, ut interficeret omnes sophistas Babylonis, dixit ei: Sophistas quidem Babylonis ne perdas: sed introduce me ad regem, et singula regi aperiam.

25. Tunc Arioch cum festinatione introduxit Danielem ad regem, et dixit ei: Inveni hominem sapientem de captivitate filiorum Judææ, qui regi aperiet singula.

26. Respondens autem rex dixit Danieli, qui cognominabatur Chaldaice Baltasar: Poteris indicare mihi visionem, quam vidi, et interpretationem ejus?

27. Exclamans autem Daniel coram rege ait: Mysterii, quod vidit rex, non est sapientum, et maleficorum, et incautorum, et gazarenorum explicatio.

28. Sed est Deus in cælo revelans mysteria, qui significavit regi Nabuchodonosor quæ oportet fieri in novissimis diebus.

29. Et qui revelat mysteria, ostendit tibi quæ oportet fieri.

30. Mihi vero non propter sapientiam, quæ sit in me super omnes homines, mysterium hoc apertum est, sed explanatum est mihi, ut nota fierent regi, quæ concepisti animo tuo in cognitione.

31. Et tu, rex, vidisti, et ecce imago una, et erat imago illa magna nimis, et aspectus ipsius sublimis stabat contra te, et visio imaginis terribilis.

λέα, καὶ ἤξιωσεν, ἵνα δοθῇ αὐτῷ χρόνος παρὰ τοῦ βασιλέως, καὶ δηλώσῃ πάντα ἐπὶ τοῦ βασιλέως.

17. Τότε ἀπαλθὼν Δανιὴλ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, τῷ Ἀνανίῃ, καὶ Μισαὴλ, καὶ Ἀζαρίᾳ τοῖς συνεταιροῖς ὑπέδειξε πάντα.

18. Καὶ παρήγγειλε νηστεῖαν καὶ δεῖπνον + καὶ τιμωρίαν ζητῆσαι / παρὰ τοῦ Κυρίου τοῦ ὀφίστου περὶ τοῦ μυστηρίου τούτου, ὅπως μὴ ἐκρωθῶσι Δανιὴλ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ εἰς ἀπόλειπν ἅμα τοῖς σοφισταῖς Βαβυλωνός.

19. Τότε τῷ Δανιὴλ ἐν ὄραματι ἐν αὐτῇ τῇ νυκτὶ τὸ μυστήριον τοῦ βασιλέως ἐξεφάνθη εὐσημῶς· τότε Δανιὴλ εὐλόγησεν τὸν Κύριον τὸν ὀφίστον, καὶ ἐκρωνῆσας εἶπεν·

20. Ἐστω τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου τοῦ μεγάλου εὐλογημένον εἰς τὸν αἰῶνα, ὅτι ἡ σοφία καὶ ἡ μεγαλοσύνη αὐτοῦ ἐστίν.

21. Καὶ αὐτὸς ἄλλοις καιροῖς καὶ χρόνοις, μεθιστῶν βασιλεῖς, καὶ καθιστῶν, διδοὺς σοφοῖς σοφίαν, καὶ σύνεσιν τοῖς ἐν ἐπιστήμῃ οὖσιν.

22. Ἀνακαλύπτων τὰ βαθεῖα καὶ σκοτεινὰ, καὶ γινώσκων τὰ ἐν τῷ σκότει, καὶ τὰ ἐν τῷ φωτὶ, καὶ παρ' αὐτῷ κατάλυσις.

23. Σοί, Κύριε τῶν πατέρων μου, ἐξομολογούμεναι, καὶ αἰνῶ, ὅτι σοφίαν καὶ φρόνησιν ἔδωκας μοι, καὶ νῦν ἐσημάνας μοι ὅσα ἤξιωσα, τοῦ δηλώσαι τῷ βασιλεῖ πρὸς ταῦτα.

24. Εἰσπελθὼν δὲ Δανιὴλ πρὸς τὸν Ἀριὼχ τὸν κατασταθέντα ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἀποκτείνει πάντας τοὺς σοφιστὰς τῆς Βαβυλωνίας, εἶπεν αὐτῷ, Τούς μὲν σοφιστὰς τῆς Βαβυλωνίας μὴ ἀπολέσῃς, εἰσάγαγε δὲ με πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ ἕκαστα τῷ βασιλεῖ δηλώσω.

25. Τότε Ἀριὼχ κατὰ σπουδὴν εἰσάγαγε τὸν Δανιὴλ πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ εἶπεν αὐτῷ, ὅτι Εὐρηκα ἄνθρωπον σοφὸν ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας τῶν υἱῶν τῆς Ἰουδαίας, ὃς τῷ βασιλεῖ δηλώσει ἕκαστα.

26. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς εἶπε τῷ Δανιὴλ, ἐπικαλουμένῳ δὲ Χαλδαῖσι Βαλτάσαρ· Ἀνήστη δηλώσαι μοι τὸ ὄραμα ὃ εἶδον, καὶ τὴν τούτου σύγκρισιν;

27. Ἐκρωνῆσας δὲ ὁ Δανιὴλ ἐπὶ τοῦ βασιλέως, εἶπε· Τὸ μυστήριον ὃ ἐώρακεν ὁ βασιλεὺς, οὐκ ἐστὶ σοφῶν καὶ φαρμακῶν, καὶ ἱπποιδῶν, καὶ γαστριῶν ἡ δέλωσις.

28. Ἄλλ' ἐστὶ Θεὸς ἐν οὐρανῷ ἀνακαλύπτων μυστήρια, ὃς ἐδήλωσε τῷ βασιλεῖ Ναβουχοδονόσορ, ὃ δεῖ γενέσθαι ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν.

29. Καὶ ἀνακαλύπτων μυστήρια ἐδήλωσέ σοι ὃ δεῖ γενέσθαι.

30. Κάμολ δὲ οὐ παρὰ τὴν σοφίαν, τὴν οὖσαν ἐν ἐμοὶ ὑπὲρ πάντας τοὺς ἀνθρώπους, τὸ μυστήριον τοῦτο ἐξεφάνθη, ἀλλ' ἐνεκεν τοῦ δηλωθῆναι τῷ βασιλεῖ ἐσημάνθη μοι, ὃ ὑπέλαβες τῇ καρδίᾳ σου ἐν γνώσει.

31. Καὶ σὺ, βασιλεῦ, ἐώρακας, καὶ ἰδοὺ εἰκὼν μία, καὶ ἦν ἡ εἰκὼν ἐκείνη μεγάλη σφόδρα, καὶ ἡ πρόσοψις αὐτῆς ὑπερρεφρῆς ἐστὶ καὶ ἐναντίον σου, καὶ ἡ πρόσοψις τῆς εἰκόνος φοβερά.

32. Καὶ ἦν κεφαλὴ αὐτῆς ἀπὸ χρυσοῦ χρηστοῦ, ἡ δὲ στήθος καὶ οἱ βραχίονες ἀργυροί, ἡ κοιλία καὶ οἱ μηροὶ χαλκοί.

33. Τὰ δὲ σκέλη σιδηρὰ, οἱ πόδες μέρος μὲν τι σιδήρου, μέρος δὲ τι δοστράκου.

34. Ἐώρακας ἕως οὗτο ἐμνήθη λίθος ἐξ ὅρου ἀνευ χειρῶν, καὶ ἐπάταξε τὴν εἰκόνα ἐπὶ τοὺς πόδας τοὺς σιδηροὺς, καὶ δοστράκινους, καὶ κατήλασεν αὐτά.

35. Τότε λεπτὰ ἐγένετο ἅμα ὁ σίδηρος καὶ τὸ δοστράκον, καὶ ὁ χαλκὸς, καὶ ὁ ἄργυρος, καὶ τὸ χρυσόν· καὶ ἐγένετο ὡς αὐτὸ λεπτότερον ἀγύρου ἐν ἅλυν· καὶ ἀβύβησαν αὐτὰ ὁ ἀνεμος, ὥστε μηδὲν καταλειφθῆναι ἐξ αὐτῶν, καὶ ὁ λίθος ὁ πατάξας τὴν εἰκόνα ἐγένετο ὅρος μέγας, καὶ ἐπάταξε πᾶσαν τὴν γῆν.

36. Τοῦτο τὸ ὄραμα, καὶ τὴν κρίσιν δι' ἐρούμεν ἐπὶ τοῦ βασιλείας.

37. Σὺ, βασιλεῦ, βασιλεὺς βασιλείων, καὶ σὺ ὁ Κύριος τοῦ οὐρανοῦ τὴν ἀρχὴν, καὶ τὴν βασιλείαν, καὶ τὴν ἰσχυρὴν, καὶ τὴν τιμὴν, καὶ τὴν δόξαν βλάσκων ἐν πάσῃ τῇ αἰουμένη.

38. Ἀπὸ ἀνθρώπων, καὶ θηρίων ἀγρίων, καὶ πετεινῶν οὐρανοῦ· καὶ τῶν· καὶ ἰχθύων τῆς θαλάσσης· παρέδωκεν ὑπὸ τὰς χεῖρας σου κυριεύειν πάντων· οὐ εἴ ἡ κεφαλὴ ἡ χρυσή.

39. Καὶ μετὰ οὗ ἀναστήσεται βασιλεία ἐλάττωσόν σου, καὶ τρίτη βασιλεία ἄλλη χαλκῇ, ἡ κυριεύσει πάσης τῆς γῆς.

40. Καὶ βασιλεία τετάρτη ἰσχυρὰ ὥς ὁ σίδηρος· ὥσπερ ὁ σίδηρος ὁ δομάζων πάντα, καὶ ὥς ὁ σίδηρος πᾶν ἄνδρον ἐκκόπτειν· καὶ αἰεθθήσεται πᾶσα ἡ γῆ.

41. Καὶ ὡς ἰώρακας τοὺς πόδας αὐτῆς· καὶ τοὺς δακτύλους, μέρος μὲν τι δοστράκον καραμικοῦ, μέρος δὲ τι σιδήρου· βασιλεία ἄλλη διμερὲς ἔσται· ἐν αὐτῇ, καθάπερ εἶδες τὸν σίδηρον ἀναμειγμένον ἅμα τῷ πηλίνῳ δοστράκῳ.

42. Καὶ οἱ δακτύλοι τῶν ποδῶν μέρος μὲν τι σιδηροῦν, μέρος δὲ τι δοστράκινον· μέρος δὲ τι τῆς βασιλείας ἔσται ἰσχυρὸν, καὶ μέρος τι ἔσται συντεταρμένον.

43. Καὶ ὡς εἶδες τὸν σίδηρον ἀναμειγμένον ἅμα τῷ πηλίνῳ δοστράκῳ, συμμειγῆς ἔσονται εἰς γένεσιν ἀνθρώπων, οὐκ ἔσονται δὲ ὁμοιοῦντες, οὐτε εὐνοοῦντες ἀλλήλοις, ὥσπερ οὐδὲ ὁ σίδηρος δύναται συγκραθῆναι τῷ δοστράκῳ.

44. Καὶ ἐν τοῖς χρόνοις τῶν βασιλείων τούτων στήσῃ ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ βασιλείαν ἄλλην, ἣ τις ἔσται εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ οὗ φθαρήσεται, καὶ αὕτη ἡ βασιλεία ἄλλη ἔσται οὐ μὴ ἴσση, πατάξαι δὲ καὶ ἀφανίσει τὰς βασιλείας ταύτας, καὶ αὕτη στήσεται εἰς τὸν αἰῶνα.

45. Καθάπερ ἰώρακας ἐξ ὅρου τμηθῆναι λίθον ἀνευ χειρῶν, καὶ συναλοῖσθαι τὸ δοστράκον, τὸν σίδηρον, καὶ τὸν χαλκόν, καὶ τὸν ἄργυρον, καὶ τὸν χρυσόν· ὁ θεὸς ὁ μέγας ἐσήμανε τῷ βασιλεῖ τὰ ἐρούμενα ἐπ' ἰσχύων τῶν ἡμερῶν· καὶ ἀκριβὲς τὸ ὄραμα, καὶ πιστὴ ἡ τοῦτο κρίσις.

46. Τότε Nabuchodonosor ὁ βασιλεὺς παύων ἐπὶ

32. Et erat caput ejus ex auro optimo, pedes et brachia argentea, venter et femora aenea.

33. Crura autem ferrea, pedes pars quendam ferri, pars autem testae.

34. Vidisti quodammodo scissum est lapis de monte sine manibus : et percussit imaginem super pedes ferreos, et testaceos, et demolitus est ea.

35. Tunc consummata sunt simul ferrum, et testae, et aes, et argentum, et aurum, et facta sunt quasi minutius paleae in area, et dispersit ea ventus, ita ut nihil relictum sit ex eis : et lapis qui percussit imaginem, factus est mons magnus, et percussit universam terram.

36. Haec est visio : sed etiam interpretationem dicemus coram rege.

37. Tu, o rex, rex regum es : et tibi Dominus caeli principatum, et regnum, et fortitudinem, et honorem, et gloriam dedit in universo terrarum orbe.

38. Homines, et bestias feras, et volucres caeli, et pisces maris tradidit sub manus tuas, ut domineris omnium : tu es caput aureum.

39. Et post te consurgit regnum minus tuo : et tertium regnum aliud aereum, quod imperabit universae terrae.

40. Et regnum quartum forte ut ferrum, sicut ferrum domans omnia, et sicut ferrum omnem arborem excidens : et turbabitur universa terra.

41. Et ut vidisti pedes ejus et digitos, partem quidem aliquam testae scissile, partem vero aliquam ferri : regnum aliud divisum erit in ipso, prout vidisti ferrum admixtum simul totam testae.

42. Et digiti pedum pars quidem aliqua ferrea, pars vero aliqua testea : pars quaedam regi erit fortis, et pars quaedam erit contrita.

43. Et sicut vidisti ferrum admixtum simul luteae testae, commixti erunt in generatione hominum, sed non erunt consentientes, neque invicem convenientes, sicut neque ferrum potest commisceri testae.

44. Et in temporibus regum istorum statuet Deus caeli regnum aliud, quod erit in saecula, et non dissipabitur, et hoc regnum aliam gentem non patietur : percutiet autem, et desolabit regnum haec, et ipsum stabit in aeternum.

45. Quemadmodum vidisti de monte scissum lapidem sine manibus, et comminuit testam, ferrum, et aes, et argentum, et aurum : Deus magnus significavit regi quae futura sunt in novissimis diebus : et certa est visio, et fidelis hujus interpretatio.

46. Tunc Nabuchodonosor rex cadens in faciem

humī, adoravit Danielelem, et præcepit, ut sacrificia et libamina facerent ei.

47. Et exclamans rex ad Danielelem dixit: Vere est Deus vester Deus deorum, et Dominus regum, qui patefacit mysteria abscondita solus, quia potuisti manifestare mysterium hoc.

48. Tunc rex Nabuchodonosor Danielelem magnificans, et dans dona magna et multa, constituit super negotia Babylonis, et declaravit eum principem et ducem omnium sophistarum Babylonis.

49. Et Daniel rogavit regem, ut constituerentur super negotia Babylonis Sadrach, Misach, Abdenago: et Daniel erat in regia aula.

CAPUT III.

1. Anno decimoctavo Nabuchodonosor rex gubernans civitates, et regiones, et omnes habitantes super terram ab Indica usque ad Æthiopiam fecit imaginem auream: altitudo ejus cubitorum sex: et statuit eam in campo vivarii regionis Babylonis.

2. Et Nabuchodonosor rex regum et imperans orbi terrarum toti, misit ad congregandum universas gentes, et tribus, et linguas, satrapas, duces, toparchas, et consules, præfectos, et eos, qui in potestatibus constituti per regionem, et universos, qui erant per orbem terrarum, ut venirent ad dedicationem imaginis aureæ, quam statuerat Nabuchodonosor rex.

3. Tunc congregati sunt consules, duces, toparchæ, prætores, tyranni, magni in potestatibus, et omnes principes regionum, ut venirent ad dedicationem imaginis, quam statuerat Nabuchodonosor rex, et steterunt qui adscripti erant in conspectu imaginis quam statuerat Nabuchodonosor.

4. Et præco promulgavit turbis: Vobis edicitur, gentes et regiones, populi, et linguae.

5. Ut cum audieritis vocem tubæ, fistulæ, et citharæ, sambucæ, et psalterii, symphonie, et universi generis musicorum, cadentes adoretis imaginem auream, quam statuit Nabuchodonosor rex.

6. Quicumque autem non cadens adoraverit, eadem hora injicient eum in fornacem ignis ardentem.

7. Et in tempore illo, quando audierunt omnes gentes vocem tubæ, fistulæ, et citharæ, sambucæ et psalterii et omnis sonitus musicorum, cadentes omnes gentes, tribus, et linguae adoraverunt imaginem auream, quam statuerat Nabuchodonosor rex, in conspectu ejus.

8. In illo tempore accedentes viri Chaldaei illuminati sunt Judæos.

9. Et suscipientes dixerunt Nabuchodonosor regi: Domine rex, in æternum vive.

Α πρόσωπον χαμηλῶς, προσκύνῃς τῷ Δανιήλ, καὶ ἐπ' αὐτῷ θυσιὰς καὶ σπονδὰς ποιῆσαι αὐτῷ.

47. Καὶ ἐκφωνήσας ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν Δανιήλ εἶπεν· Ἐπ' ἀληθείᾳ ἐστὶν ὁ θεὸς ὁμῶν θεὸς τῶν θεῶν, καὶ Κύριος τῶν βασιλείων, ὁ ἐκφαίνων μυστήρια κρυπτά μόνος, ὅτι ἰδυνάσθης δηλώσαι τὸ μυστήριον τοῦτο.

48. Τότε ὁ βασιλεὺς + Ναβουχοδονόσορ /. Δανιήλ μεγαλύνας, καὶ δοὺς δωρεὰς μεγάλας καὶ πολλὰς, κατέστησεν ἐπὶ τῶν πραγμάτων τῆς Βαβυλωνίας, καὶ ἀπέδειξεν αὐτὸν ἀρχοντα καὶ ἡγούμενον πάντων τῶν σοφιστῶν Βαβυλωνίας.

49. Καὶ Δανιήλ ἤξωκε τὸν βασιλεῖα, ἵνα κατασταθῶσιν ἐπὶ τῶν πραγμάτων τῆς Βαβυλωνίας Σαδράχ, Μισάχ, Ἀβδενάγῳ· καὶ Δανιήλ ἦν ἐν τῇ βασιλικῇ αὐλῇ.

B

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

1. + Ἐτους ὀκτωκαιδεκάτου /. Ναβουχοδονόσορ βασιλεὺς + διοικῶν πόλεις + καὶ χώρας, καὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ Ἰνδικῆς ἕως Αἰθιοπίας /. ἐποίησεν εἰκόνα χρυσεῖ· τὸ ὕψος αὐτῆς πηχῶν ἕξ· καὶ ἔστησεν αὐτὴν ἐν πεδίῳ τοῦ περιόλου χώρας Βαβυλωνίας.

2. Καὶ Ναβουχοδονόσορ βασιλεὺς + βασιλέων + καὶ κυριεύων τῆς οἰκουμένης + ἑλγος /. ἀπέστειλεν ἐπισυναγαγεῖν + πάντα τὰ ἔθνη, καὶ φυ+λὰς καὶ γλώσσας /. σατράπας, στρατηγούς, τοπάρχας, καὶ ὑπάτους, διοικητάς, καὶ τοὺς ἐπ' ἐξουσίαν κατὰ χώραν, καὶ πάντας τοὺς κατὰ τὴν οἰκουμένην, ἵνα εἰς τὸν ἑγκαλισμὸν τῆς εἰκόνης τῆς χρυσεῖ, ἣν ἔστησεν Ναβουχοδονόσορ ὁ βασιλεὺς.

3. ✕ Τότε συνήχθησαν ὕπατοι, στρατηγοί, τοπάρχαι, ἡγούμενοι, τέραννοι, μέγαλοι ἐπ' ἐξουσίαν, ✕ καὶ πάντες οἱ ἀρχόντες τῶν χωρῶν, τοῦ εἰσεῖν εἰς τὸν ἑγκαλισμὸν τῆς εἰκόνης, ἥς ἔστησε Ναβουχοδονόσορ ὁ βασιλεὺς /. + καὶ ἔστησαν οἱ προσεγγραμμένοι κατάναντι τῆς εἰκόνης ✕ ἥς ἔστησε Ναβουχοδονόσορ /.

4. Καὶ ὁ κήρυξ ἐκήρυξε τοῖς ἔθνεσιν· Ὑμῖν παραγγέλλεται, ἔθνη, καὶ χώραι, λαοί, καὶ γλώσσαι.

5. Ὅτε ἂν ἀκούσητε τῆς φωνῆς τῆς σάλπιγγος, σύριγγος, καὶ κιθάρας, σαμβύκης, καὶ ψαλτηρίου, συμφωνίας, καὶ παντὸς γένους μουσικῶν, πεσόντες προσκυνήσατε τῇ εἰκόνι τῇ χρυσεῖ, ἣν ἔστησε Ναβουχοδονόσορ βασιλεὺς.

6. Καὶ πᾶς ὃς ἂν μὴ πεσὼν προσκυνήσῃ ✕ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐμβαλοῦσιν αὐτὸν εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρὸς τὴν καίομένην.

7. Καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ὅτε ἤκουσαν πάντα τὰ ἔθνη τῆς φωνῆς τῆς σάλπιγγος ✕ σύριγγος τε καὶ κιθάρας, σαμβύκης ✕ τε καὶ ψαλτηρίου /. καὶ πάντες ἡχοῦ μουσικῶν, πίπτοντα πάντα τὰ ἔθνη, φυλαί, καὶ γλώσσαι προσκύνησαν τῇ εἰκόνι τῇ χρυσεῖ, ἣν ἔστησε Ναβουχοδονόσορ ✕ ὁ βασιλεὺς, κατάναντι τοῦτου.

8. Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ προσελθόντες ἄνδρες Χαλδαῖοι διεβάλον τοὺς Ἰουδαίους.

9. Καὶ ὑπολαβόντες εἶπον ✕ Ναβουχοδονόσορ τῷ βασιλεῖ· Κύριε βασιλεῦ, εἰς τὸν αἰῶνα ζῆθι.

10. Σὺ, βασιλεῦ, προσέταξας καὶ ἐκρίνας, ἵνα πᾶς ἄνθρωπος, ὃς ἂν ἀκούσῃ τῆς φωνῆς τῆς σάλπιγγος καὶ σύριγγος τε καὶ σαμβούκης καὶ κιθάρας, ψαλτηρίου /· καὶ παντὸς ἡχοῦ μουσικῶν, πρὸς τὴν προσκυνῆσιν τῇ εἰκόνι τῇ χρυσεῇ.

11. Καὶ ὃς ἂν μὴ πρὸς τὴν προσκυνῆσιν, ἐμὴλθῇσεται εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρὸς τὴν καιομένην.

12. Εἰσὶ δὲ τινες ἄνδρες Ἰουδαῖοι, οὓς κατέστησας ἐπὶ τῆς χώρας τῆς Βαβυλωνίας, Σεδράχ, Μισάχ, Ἀβδεναγῶ, οἱ ἄνθρωποι οὗτοι οὐκ ἐφοβήθησαν σου τὴν ἐντολήν, καὶ τῷ εἰδώλῳ σου οὐκ ἐλάτρευσαν, καὶ τῇ εἰκόνι σου τῇ χρυσεῇ, ἣ ἔστησας, οὐ προσκύνουσαν.

13. Τότε Ναβουχοδονόσορ θυμωθεὶς ὄργῃ προσέταξεν ἀγαγεῖν τὸν Σεδράχ, Μισάχ, Ἀβδεναγῶ. Τότε οἱ ἄνθρωποι ἤχθησαν πρὸς τὸν βασιλέα.

14. Οὓς καὶ συνίδον Ναβουχοδονόσορ ὁ βασιλεὺς εἶπεν αὐτοῖς, διατί, Σεδράχ, Μισάχ, Ἀβδεναγῶ, τοὺς θεοὺς μου οὐ λατρεύετε, καὶ τῇ εἰκόνι τῇ χρυσεῇ, ἣν ἔστησας, οὐ προσκυνεῖτε;

15. Καὶ νῦν εἰ μὴν ἔχετε ἑτοίμως ἅμα τῷ ἀκούσαι τῆς σάλπιγγος καὶ σύριγγος τε καὶ κιθάρας, σαμβούκης τε, καὶ ψαλτηρίου καὶ συμφωνίας /· καὶ παντὸς ἡχοῦ μουσικῶν, πρὸς τὴν προσκυνῆσιν τῇ εἰκόνι τῇ χρυσεῇ /· ἣ ἔστησας· εἰ δὲ μήτε, γινώσκετε, ὅτι μὴ προσκυνήσαντων ὑμῶν, αὐθιρὶ ἐμὴλθῇσασθε εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρὸς τὴν καιομένην· καὶ ποῖος θεοὺς ἐξελεῖται ὑμᾶς ἐκ τῶν χειρῶν μου;

16. Ἀποκριθέντες δὲ Σεδράχ, Μισάχ, Ἀβδεναγῶ, εἶπαν τῷ βασιλεῖ Ναβουχοδονόσορ· Βασιλεῦ, οὐ χρεῖαν ἔχομεν ἡμεῖς ἐπὶ τῇ ἐπιταγῇ ταύτῃ ἀποκριθῆναι.

17. Ἔστι γὰρ θεὸς + ἐν οὐρανοῖς εἰς Κύριος /· ἡμῶν, ὃν φοβούμεθα, ὃς ἐστι δυνατός ἐξελεῖσθαι ἡμᾶς ἐκ τῆς καμίνου τοῦ πυρὸς καὶ τῆς καιομένης /· καὶ ἐκ τῶν χειρῶν σου, βασιλεῦ, ἐξελεῖται ἡμᾶς.

18. Καὶ τότε παντὸς σοι ἔσται ὁ βασιλεῦ /· ὅτι οὐτε τῷ εἰδώλῳ σου λατρεύομεν, οὐτε τῇ εἰκόνι σου τῇ χρυσεῇ, ἣν ἔστησας, οὐ προσκυνούμεν.

19. Τότε Ναβουχοδονόσορ ἐπλήσθη θυμοῦ, καὶ ἡ μορφή τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἠλλοιώθη ἐπὶ Σεδράχ, Μισάχ, καὶ Ἀβδεναγῶ, καὶ ἐπέταξε καῖναι τὴν κάμινον ἐκταπλάσιως, καθ' ὃ ἔδει αὐτὴν καῖναι.

20. Καὶ ἄνδρες ἰσχυροτάτους τῶν ἐν τῇ δυνάμει ἐπέταξε, συμπόδιαντας καὶ τὸν Σεδράχ, Μισάχ, Ἀβδεναγῶ /· ἐμβάλεῖν εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρὸς τὴν καιομένην.

21. Τότε οἱ ἄνδρες ἔκεινοι συνεποδίσθησαν, ἔχοντες τὰ ὑποδήματα αὐτῶν, καὶ τὰς τιάρας αὐτῶν ἐπὶ τῶν κεφαλῶν αὐτῶν σὺν τῷ ἱματισμῷ αὐτῶν, καὶ ἐβλήθησαν εἰς τὴν κάμινον καὶ τοῦ πυρὸς τὴν καιομένην.

22. Ἐπειδὴ δὲ πρόσταγμα τοῦ βασιλέως ἤγειρε· καὶ ἡ κάμινος ἐξαυθὶς ὑπὲρ τὸ πρότερον ἐκταπλάσιως, καὶ οἱ ἄνδρες οἱ προχειρισθέντες, συμπόδιαντας αὐτοὺς καὶ προσαγαγόντες τῇ καμίνῳ ἐνέβλασαν εἰς αὐτήν.

23. Τότε μὲν οὖν ἄνδρας τοὺς συμπόδιαντας τοὺς περὶ τὸν Ἀζαρίαν ἐξελεῖσθαι ἡ φλόξ ἐκ τῆς καμίνου,

10. Tu, rex, mandasti et decrevisti, ut omnis homo, qui audierit vocem tubæ, fistulæ, et sambucæ, citharæ, psalterii et omnis sonitus musicorum, cadens adoret imaginem auream.

11. Et qui non procidens adoraverit, immissus sit in fornacem ignis ardentem.

12. Sunt autem quidam viri Iudæi, quos constituisti super regionem Babylonis, Sedrach, Misach, Abdenago: homines isti non timuerunt tuum decretum, et idolum tuum non coluerunt, et imaginem tuam auream, quam statuisti, non adoraverunt.

13. Tunc Nabuchodonosor succensus ira, præcepit, ut adducerent Sedrach, Misach, Abdenago: tunc homines adducti sunt ad regem.

14. Quos etiam conspicatus Nabuchodonosor rex dixit eis: Quare, Sedrach, Misach, Abdenago, deos meos non colitis, et imaginem auream, quam statui, non adoratis?

15. Et nunc siquidem estis parati, statim ac audieritis tubam, fistulam, et citharam, sambucam, et psalterium, et symphoniam et omnem sonitum musicorum, procidentes adorare imaginem auream, quam statui: si vero non, scitote, quod non adorantes vos, eadem hora immittemini in fornacem ignis ardentem: et quis Deus eripiet vos de manibus meis?

16. Respondentes autem Sedrach, Misach, Abdenago dixerunt regi Nabuchodonosor: Rex, non opus habemus nos in mandato hoc respondere tibi.

17. Est enim Deus in cælis unus Dominus noster, quem timeamus, qui est potens eripere nos de fornace ignis ardente, et de manibus tuis, rex, liberabit nos.

18. Et tunc manifestum tibi erit, rex, quia neque idolum tuum colimus, neque imaginem tuam auream, quam statuisti, adoramus.

19. Nunc Nabuchodonosor repletus est furore, et aspectus faciei ejus immutatus est super Sedrach, Misach, et Abdenago: et præcepit ut succenderetur fornax septuplum ultra quod oportebat ipsam succendi.

20. Et viris fortissimis eorum, qui erant in exercitu præcepit, ut colligatis pedibus Sedrach, Misach, Abdenago injicerent in fornacem ignis ardentem.

21. Tunc viri illi compedibus vincti sunt, habentes calceamenta sua, et tiaras suas super capita sua cum vestimento suo, et missi sunt in fornacem ignis ardentem.

22. Quia mandatum regis urgebat: et fornax succensa erat plus quam antea septuplum; et viri, qui jussu fuerant cum revinxisent eos, et adduxissent ad fornacem, immiserunt in eam.

23. Viros igitur, qui compedibus vincerant eos, qui erant cum Azaria, egressa flamma de fornace

incendis, et interfecit, ipsi autem conservati sunt.

24. Sic ergo precatus est Ananias, et Azarias, et Misael, et laudaverunt Dominum, quando eos rex jussit immitti in fornacem.

25. Stans autem Azarias precatus est sic, et aperiens os suum, confitebatur Domino simul cum sodalibus suis in medio igne fornacis saccente a Chabkels vehementer, et dixerunt :

26. Benedictus es, Domine Deus patrum nostrorum, et laudabile et gloriosum nomen tuum in secula.

27. Quia justus es in omnibus, quæ fecisti nobis, et omnia opera tua vera, et viæ tuæ rectæ, et omnia judicia tua vera.

28. Et judicia veritatis fecisti secundum omnia, quæ adduxisti nobis, et super civitatem tuam sanctam patrum nostrorum Jerusalem : quoniam in veritate et iudicio fecisti omnia hæc propter peccata nostra.

29. Quoniam peccavimus in omnibus, et inique egimus discedendo a te, et peccavimus in omnibus.

30. Et mandatis legis tuæ non oblaudimus, neque observavimus, neque fecimus sicut præcepisti nobis, ut bene nobis esset.

31. Et nunc omnia quæcumque nobis induxisti, et omnia quæcumque fecisti nobis in vero iudicio fecisti.

32. Et tradidisti nos in manus inimicorum nostrorum iniquorum, et inimicissimorum apostatarum, et regi iniquo et nequissimo supra omnem terram.

33. Et nunc non licet nobis aperire os : confusio et exprobratio facta est servorum tuorum, et colentium te.

34. Ne tradas nos in finem propter nomen tuum, et ne dissipes testamentum tuum.

35. Et ne overtas misericordiam tuam a nobis propter Abraham dilectum a te, et propter Isaac servum tuum, et Israel sanctum tuum.

36. Quemadmodum loquutus es ad eos, dicens, quod multiplicaretur semen eorum quasi stellæ cæli multitudinis, et quasi arena, quæ est ad oram maris.

37. Quia, Domine, minorati sumus præ omnibus gentibus, et sumus humiles in omni terra hodie propter peccata nostra.

38. Et non est in tempore hoc princeps, et propheta, neque dux, neque holocaustum, neque sacrificium, neque oblatio, neque incensum, neque locus offerendi in conspectu tuo.

39. Et inveniendi misericordiam : sed in anima contribulata, et spiritu humiliato suscipiamur.

40. Quasi in holocaustis arietum, et taurorum, et quasi in millibus agnorum pinguium : sic fiat sacrificium nostrum in conspectu tuo hodie, et propitiari

Α ἐνενήκιοι καὶ ἀνέκτιστοι, αὐτοὶ δὲ συντηρήθησαν.

24. Οὕτως οὖν προσήχετο Ἀνανίας, καὶ Ἀζαρίας, καὶ Μισαὴλ· καὶ ὕμνησαν τῷ Κυρίῳ, ὅτι αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς προσέταξεν ἐμβληθῆναι εἰς τὴν κάμινον.

25. Ὡς δὲ ὁ Ἀζαρίας προσήχετο οὕτως, καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, ἐξομολογεῖτο τῷ Κυρίῳ ὁμοῦς τοῖς συνταίροις αὐτοῦ, ἐν μέσῳ τῇ πυρὶ ὀποκαυρόμενης τῆς καμίνου ὑπὸ τῶν Χαλδαίων σφοδρᾶ, καὶ εἶπαν·

26. Ἐλογεῖτο· εἰ, Κύριε ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ αἰνεῖν καὶ δοξαζομένην τὴν θυσίαν σου εἰς τοὺς αἰῶνας.

27. Ὅτι δίκαιος εἶ ἐν παντί, εἰς ἐποίησας ἡμῖν, καὶ πάντα τὰ ἔργα σου ἀληθινὰ, καὶ αἱ δόξαι σου εὐθείαι, καὶ πᾶσαι αἱ κρίσεις σου ἀληθιναί.

28. Καὶ κρίματα ἀληθείας ἐποίησας κατὰ πάντα, ὃ ἐπλήγαες ἡμῖν, καὶ ἐν τῇ πόλει σου τὴν ἁγίαν τὴν τῶν πατέρων ἡμῶν Ἱερουσαλήμ. Διότι ἐν ἀληθείᾳ καὶ κρίσει ἐποίησας πάντα ταῦτα διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν.

29. Ὅτι ἡμάρτομεν ἐν παντί, καὶ ἠνομήσαμεν ἀποστῆναι ἀπὸ σου καὶ ἐξημάρτομεν ἐν παντί.

30. Καὶ τῶν ἐντολῶν τοῦ νόμου σου οὐχ ὑπηκούσαμεν, οὐδὲ συντηρήσαμεν, οὐδὲ ἐποίησαμεν, καθὼς ἐνετείλω ἡμῖν, ἵνα εὖ ἡμῖν γένηται.

31. Καὶ νῦν πάντα ὅσα ἡμῖν ἐπλήγαες, καὶ πάντα ὅσα ἐποίησας ἡμῖν, ἐν ἀληθείᾳ καὶ κρίσει ἐποίησας.

32. Καὶ παρέδωκας ἡμᾶς εἰς χεῖρας ἐχθρῶν ἡμῶν ἀνθρώπων, καὶ ἐχθιστῶν ἀποστατῶν, καὶ βασιλεῖ ἀδίκῳ καὶ πονηροτάτῳ παρὰ πᾶσαν τὴν γῆν.

33. Καὶ νῦν οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἀνοίξαι τὸ στόμα· αἰσχύνῃ καὶ θυνείῳ ἐγενήθη τῶν δούλων σου καὶ τῶν σκευόμενων αὐ.

34. Μὴ παραβῆς ἡμεῖς εἰς τέλος διὰ τὴν θυσίαν σου, καὶ μὴ διασκεδάσῃς σου τὴν διαθήκην.

35. Καὶ μὴ ἀποστήσῃς τὸ ἐλεος σου ἀπὸ ἡμῶν διὰ Ἀβραάμ τὸν ἡγαπημένον ἀπὸ σου, καὶ διὰ Ἰσαὰκ τὸν δούλον σου, καὶ Ἰσραὴλ τὸν ἅγιόν σου.

36. Ὡς ἐλάλησας πρὸς αὐτοὺς λέγων, πολλαπλοῦναι τὸ σπέρμα αὐτῶν ὡς τὰ ἀστέραι τοῦ οὐρανοῦ καὶ ὡς τὴν ἄμμοτον τὴν παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης.

37. Ὅτι, Δέσποτα, ἐμικρύνθημεν παρὰ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἡμεῖς ταπεινοὶ ἐν πάσῃ τῇ γῇ σήμερον διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν.

38. Καὶ οὐκ ἔστιν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ ἄρχων καὶ προφήτης, οὐδὲ ἡγουμένος, οὐδὲ βλαψύμενος, οὐδὲ θυσιᾶ, οὐδὲ προσφορά, οὐδὲ θυμίαμα, οὐδὲ τόπος τοῦ κατεῖναι τὴν θυσίαν σου.

39. Καὶ εὐρεῖν θεόν· ἀλλ' ἐν ψυχῇ συντηρημένην, καὶ πνεύματι ταπεινωμένην προσεχόμεν.

40. Ὡς ἐν βλαψύμασι κριῶν καὶ ταύρων, καὶ ὡς ἐν μυριάσιν ἀρνῶν πικρῶν· οὕτω γένεσθαι ἡμῶν ἡ θυσία ἐν ὀφθαλμοῖς σου σήμερον, καὶ ἐξέλθαι ἐπισθεῖν

σου, ὅτι οὐκ ἔστιν αἰσχύνῃ τοῖς πεποιθέσιν ἐπὶ σοί·
καὶ ταπεινώσει ὑποσθέν σου /.

41. Καὶ νῦν ἐξακολουθοῦμεν ἐν ἡμῶν καρδίᾳ ἡμῶν,
καὶ φοβοῦμεθα σε, καὶ ζητοῦμεν τὸ πρόσωπόν σου.

42. Μὴ καταισχύνης ἡμᾶς, ἀλλὰ ποιήσῃς μεθ'
ἡμῶν Πάτερ /· κατὰ τὴν ἐλεησίαν σου, καὶ κατὰ τὸ
πλεῆθος τοῦ ἔλεους σου.

43. Καὶ ἐξελεύ ἡμᾶς κατὰ τὰ θαυμάσιά σου, καὶ
ὁὗς δόξαν τῷ ὀνόματι σου, Κύριε.

44. Καὶ ἐντραπήσῃσιν πάντας οἱ ἐνδοκνύμενοι τοῖς
δοῦλοις σου κακῶς, καὶ καταισχυθεῖσιν ἀπὸ πάσης
δυναστείας, καὶ ἡ ἰσχύς αὐτῶν συντριβεῖ.

45. Γινώσκων ὅτι οὐ εἰ μόνος Κύριος ὁ Θεός, καὶ
ἐνδοξας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ.

46. Καὶ οὐ θέλουν οἱ ἐμβάλλοντες αὐτοὺς ὑπάρ-
χει τοῦ βασιλείως, καίοντες τὴν κάμινον· καὶ ἦν ἡ
ἐνδοξασία τοῦ τρεῖς εἰσάγει εἰς τὴν κάμινον, καὶ
ἡ κάμινος ἦν διέσπυρος κατὰ τὴν θερμότητα αὐτῆς
ἐκπαλαιώσας· καὶ ὅτε αὐτοὺς ἐνέβαλλον, οἱ μὲν
ἐμβάλλοντες αὐτοὺς ἦσαν ὑπερήφανοι αὐτῶν, οἱ δὲ ὑ-
περήφανοι ὑποκάτωθεν αὐτῶν νύθον, καὶ στυγνόν, καὶ
πίσαν, καὶ κλημανίδα.

47. Καὶ διερχέτο ἡ φλόξ ἐπάνω τῆς καμίνου ἐπὶ
πλήγαις τεσσαράκοντα πέντε.

48. Καὶ διεβόθουσιν, καὶ ἐνέπυσιν ὁὗς εὖρε περὶ
τὴν κάμινον τῶν Χαλδαίων.

49. Ἄγγελος δὲ Κυρίου συγκατέβη ἅμα τοῖς περὶ
τὸν Ἀζαρίαν εἰς τὴν κάμινον, καὶ ἐξέτιναξεν τὴν
φλόγα τοῦ πυρός ἐκ τῆς καμίνου.

50. Καὶ ἐποίησε τὸ μέσον τῆς καμίνου ὥστε πνεῦ-
μα δρόσου διασπρίξιν, καὶ οὐκ ἦν αὐτῶν καθέλω-
σὲν τοῦ πυρὸς, καὶ οὐκ ἐλύθησαν, καὶ οὐ παρενόχλησεν αὐ-
τοὺς.

51. Ἀναλαβόντες δὲ οἱ τρεῖς ὡς ἐξ ἐνὸς στόματος
ὕμνον, καὶ ἰδοὺσιν, καὶ ἐδόξουν· καὶ ἐξέβουν /·
τὸν Θεὸν ἐν τῇ καμίνῳ, λέγοντες·

52. Εὐλογητὸς εἰ, Κύριε ὁ Θεός τῶν πνεύμα-
των ἡμῶν, καὶ αἰνετός, καὶ ὑπερυψούμενος εἰς τοὺς αἰῶ-
νας· καὶ εὐλογημένος τὸ ὄνομα τῆς δόξης σου τὸ
ἅγιον, καὶ ὑπεραίνετον, καὶ ὑπερυψούμενον εἰς αἰ-
ῶνας τοὺς αἰῶνας.

53. Εὐλογημένος εἰ ἐν τῇ ναφί τῆς ἀγίας δόξης
σου, καὶ ὑπερυψούμενος, καὶ ὑπερένδοξος εἰς τοὺς αἰῶ-
νας.

54. Εὐλογητὸς εἰ ἐπὶ θρόνου δόξης τῆς βασιλείας
σου, καὶ ἡμνητός, καὶ ὑπερυψούμενος εἰς τοὺς αἰῶνας.

55. Εὐλογητὸς εἰ ὁ βλέπων ἀδύσους, καθήμενος
ἐπὶ Χερουβίμ, καὶ γινετός, καὶ δεδοξασμένος εἰς τοὺς
αἰῶνας.

56. Εὐλογητὸς εἰ ἐν τῷ στερέωματι τοῦ οὐρα-
νοῦ, καὶ ἡμνητός, καὶ δεδοξασμένος εἰς τοὺς αἰῶνας.

57. Εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα τοῦ Κυρίου τὸν Κύ-
ριον, ὕμνετε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

58. Εὐλογεῖτε ἄγγελοι Κυρίου τὸν Κύριον, ὕμνετε,
καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

59. Εὐλογεῖτε οὐρανοὶ τὸν Κύριον, ὕμνετε, καὶ
ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

60. Εὐλογεῖτε ὕδατα, καὶ πάντα τὰ ἐπάνω τοῦ ὀ-
-

A post te, quia non est confusio confidentibus in te et
periclitare post te.

41. Ex nunc exsequimur in toto corde nostro, et
timemus te, et querimus faciem tuam.

42. Ne confundas nos, sed fac nobiscum mis-
ericordiam secundum mansuetudinem tuam, et se-
cundum multitudinem miserationis tue.

43. Et libera nos secundum mirabilia tua, et da
gloriam nomini tuo, Domine.

44. Et confundantur omnes, qui ostendunt servis
tuis mala, et confundantur ab omni potentia, et
fortitudo eorum constet.

45. Cognoscant, quoniam tu es solus Dominus
Deus, et gloriosus super universam orbem terra-
rum.

B 46. Et non cessabunt, qui infliciebant eos, mini-
stri regis succedentes fornacem: et quando immi-
serunt tres simul in fornacem, etiam fornax erat
succensa secundum inflammationem suam septu-
plum, et quando infecerunt eos, qui quidem inflicie-
bant eos, erant supra eos: alii vero succendebant
subter eos naphtham, et stegam, et picem, et sar-
menta.

47. Effundebatur flamma super fornacem ad
cubitos quadraginta novem.

48. Et pervagata est, et incendit quos reperiit
circa fornacem de Chaldaeis.

49. Angelus autem Domini descendit simul cum
eis, qui erant cum Azaria in fornacem, et excessit
flammas ignis de fornace.

C 50. Et fecit medium fornacis quasi spiritum ro-
ris flantem, et non tetigit eos prorsus ignis, neque
contristavit, neque molestiam intulit eis.

51. Assumentes autem tres quasi ex uno ore
hymnum dicebant et glorificabant, et benedicebant,
et exaltabant Deum in fornace dicentes:

52. Benedictus es, Domine Deus patrum nostro-
rum, et laudabilis, et superexaltatus in saecula: et
benedictum nomen glorie tue sanctum, et super-
laudabile, et superexaltatum in omnia saecula.

53. Benedictus es in templo sanctae gloriae
tuae, et superlaudabilis, et supergloriosus in sae-
cula.

D 54. Benedictus es in throno gloriae regni tui, et
laudabilis, et superexaltatus in saecula.

55. Benedictus es qui cernis abyssos, sedens su-
per Cherubim, et laudabilis, et gloriosus in sae-
cula.

56. Benedictus es in firmamento caeli, et lauda-
bilis, et gloriosus in saecula.

57. Benedicite, omnia opera Domini, Domino,
hymnum dicite, et superexaltate eum in saecula.

58. Benedicite, angeli Domini, Domino, hymnum
dicite, et superexaltate eum in saecula.

59. Benedicite, caeli, Domino, hymnum dicite, et
superexaltate eum in saecula.

60. Benedicite, aquae, et omnia, quae super coelum

sunt, Domino, hymnum dicite, et superexaltate eum in sæcula.

61. Benedicite, omnes virtutes Domini, Domino, hymnum dicite, et superexaltate eum in sæcula.

62. Benedicite, sol, et luna, Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

63. Benedicite, stellæ cœli, Domino, hymnum dicite, et superexaltate eum in sæcula.

64. Benedicite, omnis imber et ros, Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

65. Benedicite, omnes spiritus, Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

66. Benedicite, ignis et æstus, Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

67. Benedicite, gelu et frigus, Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

68. Benedicite, rorēs et nives, Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

69. Benedicite, glacies et frigus, Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

70. Benedicite, pruina et nives, Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

71. Benedicite, noctes et dies, Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

72. Benedicite, lux et tenebræ, Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

73. Benedicite, fulgura et nubes, Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

74. Benedicat terra Domino, laudet, et superexaltet eum in sæcula.

75. Benedicite, montes et colles, Domino, hymnum dicite, et superexaltate eum in sæcula.

76. Benedicite, omnia nascentia in terra, Domino, hymnum dicite, et superexaltate eum in sæcula.

77. Benedicite, pluvie et fontes, Domino, hymnum dicite, et superexaltate eum in sæcula.

78. Benedicite, maria et flumina, Domino, hymnum dicite, et superexaltate eum in sæcula.

79. Benedicite, cete et omnia, quæ ræventur in aquis, Domino, hymnum dicite, et superexaltate eum in sæcula.

80. Benedicite, omnes volucres cœli, Domino, hymnum dicite, et superexaltate eum in sæcula.

81. Benedicite, omnes fera et jumenta quadrupeda, et bestię terre, Domino, hymnum dicite, et superexaltate eum in sæcula.

82. Benedicite, filii hominum, Domino, hymnum dicite, et superexaltate eum in sæcula.

83. Benedicite, Israel, Domino, hymnum dicite, et superexaltate eum in sæcula.

84. Benedicite, sacerdotes servi Domini, Domino, hymnum dicite, et superexaltate eum in sæcula.

85. Benedicite, servi, Domino, hymnum dicite, et superexaltate eum in sæcula.

86. Benedicite, spiritus, et animæ iustorum, Domino, hymnum dicite, et superexaltate eum in sæcula.

Α ρανού τὸν Κύριον, ὁμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

61. Εὐλογεῖτε πᾶσαι αἱ δυνάμεις Κυρίου τὸν Κύριον, ὁμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

62. Εὐλογεῖτε ἥλιος, καὶ σελήνη τὸν Κύριον, ὁμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

63. Εὐλογεῖτε ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τὸν Κύριον, ὁμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

64. Εὐλογεῖτε πᾶς ὁμιθρος, καὶ ὁδός τὸν Κύριον, ὁμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

65. Εὐλογεῖτε πάντα τὰ πνεύματα τὸν Κύριον, ὁμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

66. Εὐλογεῖτε πῦρ, καὶ καῦμα τὸν Κύριον, ὁμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

67. Εὐλογεῖτε ῥίγος, καὶ φύγος τὸν Κύριον, ὁμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

68. Εὐλογεῖτε ὁδός, καὶ νιπετοὶ τὸν Κύριον, ὁμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

69. Εὐλογεῖτε πάγοι, καὶ φύγος τὸν Κύριον, ὁμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

70. Εὐλογεῖτε πάχνη, καὶ χιόνος τὸν Κύριον, ὁμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

71. Εὐλογεῖτε νύκτες, καὶ ἡμέραι τὸν Κύριον, ὁμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

72. Εὐλογεῖτε φῶς, καὶ σκότος τὸν Κύριον, ὁμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

73. Εὐλογεῖτε ἀστραπαὶ, καὶ νεφέλαι τὸν Κύριον, ὁμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

74. Εὐλογεῖτε ἡ γῆ τὸν Κύριον, ὁμνεῖτω, καὶ ὑπερυψοῦτω αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

75. Εὐλογεῖτε ὄρη, καὶ βουνοὶ τὸν Κύριον, ὁμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

76. Εὐλογεῖτε πάντα τὰ φύματα ἐπὶ τῆς γῆς τὸν Κύριον, ὁμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

77. Εὐλογεῖτε ὁμιθροι, καὶ αἱ πηγαὶ τὸν Κύριον, ὁμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

78. Εὐλογεῖτε θάλασσαι, καὶ ποταμοὶ τὸν Κύριον, ὁμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

79. Εὐλογεῖτε κήτη, καὶ πάντα τὰ κινούμενα ἐν τοῖς ὕδασι τὸν Κύριον, ὁμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

80. Εὐλογεῖτε πάντα τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ τὸν Κύριον, ὁμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

81. Εὐλογεῖτε πάντα τὰ θηρία, καὶ τὰ κτήνη τετραπόδα, καὶ θηρία τῆς γῆς τὸν Κύριον, ὁμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

82. Εὐλογεῖτε οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων τὸν Κύριον, ὁμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

83. Εὐλογεῖτε Ἰσραὴλ τὸν Κύριον, ὁμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

84. Εὐλογεῖτε ἱερεῖς δοῦλοι Κυρίου τὸν Κύριον, ὁμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

85. Εὐλογεῖτε δοῦλοι τὸν Κύριον, ὁμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

86. Εὐλογεῖτε πνεύματα, καὶ ψυχὰς δικαίων τὸν Κυριον, ὁμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

87. Εὐλογεῖτε ὅσιος, καὶ ταπεινοὶ καρδίᾳ τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

88. Εὐλογεῖτε Ἀνανία, Ἀζαρία, Μισαήλ τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας. Ὅτι ἐξέλετο ἡμᾶς ἐξ ὧδου, καὶ ἔσωσεν ἡμᾶς ἐκ χειρὸς θανάτου, καὶ ἐβρύσατο ἡμᾶς ἐκ μέσου καυομένης φλογὸς, καὶ ἐκ τοῦ πυρὸς ἐλυτρώσατο ἡμᾶς.

89. Ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ, ὅτι χρηστὸς, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.

90. Εὐλογεῖτε πάντες οἱ σκώμενοι τὸν Κύριον τὸν Θεὸν τῶν θεῶν, ὑμνεῖτε, καὶ ἐξομολογεῖσθε, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ + καὶ εἰς τὸν + αἰῶνα τῶν αἰώνων.

91. Καὶ ἐγὶ + νετὸ ἐν τῷ ἀκοῦσαι τὸν βασιλεῖα + ὑμνούντων αὐτῶν + καὶ ἐπὶ τῷ ἰδεῖν αὐτοὺς ζῶντας /. Τότε Ναβουχοδονόσορ ὁ βασιλεὺς ἐθαύμασε, καὶ ἀνίστη σπείσας, καὶ εἶπεν τοῖς φίλοις αὐτοῦ + Ἰούχι ἄνδρες τρεῖς ἐδόλωμεν εἰς μέσον τοῦ πυρὸς πεπεδημένους, καὶ εἶπον τῷ βασιλεῖ· Ἀληθῆς, βασιλεῦ.

92. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς /. Ἰδοὺ ἐγὼ ὁρῶ ἄνδρας τέσσαρας λαλῶντας περιπατοῦντας ἐν τῷ πυρὶ, καὶ φθορὰ οὐδεμία ἐγενήθη ἐν αὐτοῖς, καὶ ἡ ὄρασις τοῦ τετάρτου ὁμοίωμα ἀγγέλου θεοῦ.

93. Καὶ προσελθὼν ὁ βασιλεὺς πρὸς τὴν θύραν τῆς καμίνου καιομένης τῷ πυρὶ, ἐκάλεσεν αὐτοὺς ἐξ ὀνόματος· Σεδράχ, Μισάχ, Ἀβδεναγῶ, οἱ παῖδες τοῦ Θεοῦ τῶν θεῶν τοῦ ὕψιστου, ἐξέλθετε ἐκ τοῦ πυρὸς. Οὕτως οὖν ἐξῆλθον οἱ ἄνδρες ἐκ μέσου τοῦ πυρὸς.

94. Καὶ συνήχθησαν οἱ ὑπατοὶ, τοπάρχαι, καὶ ἀρχιπατριῶται, καὶ οἱ φίλοι τοῦ βασιλέως, καὶ ἰθεῶρουν τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους, ὅτι οὐχ ἤφατο τὸ πῦρ τοῦ σώματος αὐτῶν, καὶ αἱ τρίχες αὐτῶν οὐ κατεκάψαν, καὶ τὰ σαράβαρα αὐτῶν οὐκ ἠλλοιώθησαν, οὐδὲ ὀσμὴ τοῦ πυρὸς ἦν ἐν αὐτοῖς.

95. Ὑπολαβὼν δὲ Ναβουχοδονόσορ ὁ βασιλεὺς εἶπεν· Εὐλογεῖς, Κύριος τοῦ Σεδράχ, Μισάχ, Ἀβδεναγῶ, ὃς ἀπίστευτε τὸν ἀγγελὸν αὐτοῦ, καὶ ἔσωσε τοὺς παῖδας αὐτοῦ, τοὺς ἐλπίζοντας ἐπ' αὐτόν. Τὴν γὰρ προσηγάγην τοῦ βασιλέως ἠθέτησαν, καὶ παρέδωκαν τὰ σώματα οὕτων + εἰς ἔμψυ + ρισμόν /. ἵνα μὴ λατρεύσωσι, μηδὲ προσκυνήσωσι θεῷ ἑτέρῳ, ἀλλ' ἢ τῷ Θεῷ αὐτῶν.

96. Καὶ νῦν ἐγὼ κρίνω, ἵνα πᾶν ἔθνος, καὶ πᾶσαι φυλαὶ, καὶ πᾶσαι γλώσσαι, ὃς ἂν βλασφημήσῃ εἰς τὸν Κύριον τὸν Θεὸν Σεδράχ, Μισάχ, Ἀβδεναγῶ, διαμελισθῇσεται, καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ θεμελιωθῇσεται· διότι οὐκ ἔστι Θεὸς ἕτερος, ὃς δυνήσεται ἐξελεῖσθαι οὕτως.

97. Οὕτως οὖν βασιλεὺς τῷ Σεδράχ, Μισάχ, Ἀβδεναγῶ, ἐξουσίαν δούς ἐφ' ὅλης τῆς χώρας, κατέστησεν αὐτοὺς ἀρχοντας.

98. Ἄρχη τῆς Ἐπιστολῆς NABOYXODONOSOR ὁ βασιλεὺς, πᾶσι τοῖς λαοῖς, φυλαῖς, καὶ γλώσσαις, τοῖς οἰκοῦσιν ἐν πάσῃ τῇ γῇ· εἰρήνη ὑμῖν + πληθυνθεῖν.

99. Ἐγὼ τὰ σημεῖα καὶ τὰ τέρατα ἃ ἐποίησε μετ' ἐμοῦ ὁ Θεός· ὁ ὕψιστος, ἤρπεν ἐναντίον μου ἀναγχαῖλαι ὑμῖν, ὡς μεγάλα καὶ ισχυρά.

100. — Ὁ· μεγάλη καὶ ισχυρὰ ἡ βασιλεία αὐτοῦ /.

87. Benedicite, sancti, et humiles corde, Domino, hymnum dicite, et superexaltate eum in saecula.

88. Benedicite, Anania, Azaria, Misael, Domino, hymnum dicite, et superexaltate eum in saecula. Quoniam eripuit nos de inferis, et salvos fecit nos de manu mortis, et liberavit nos de medio flammæ ardentis, et de igne redemit nos.

89. Confitemini Domino quoniam bonus, quoniam in saeculum misericordia ejus.

90. Benedicite, omnes colentes Dominum Deum deorum, laudate, et confitemini, quoniam in saeculum misericordia ejus et in saeculum saeculorum.

91. Et factum est, cum audiret rex laudantes illos et stans videret eos viventes. Tunc Nabuchodonosor rex obstupuit, et surrexit festinus, et dixit amicis suis: Nonne viros tres misimus in medium ignis vincios? Et dixerunt regi: Vere, rex.

92. Et dixit rex: Ecce ego video viros quatuor solutos deambulantes in igne, et corruptio nulla facta est in eis, et aspectus quarti similitudo angeli Dei.

93. Et cum accessisset rex ad ostium fornacis ardentis igne, vocavit eos ex nomine: Sedrach, Misach, Abdenago, servi Dei deorum excelsi, egredimini de igne. Sic igitur egressi sunt viri de medio ignis.

94. Et congregati sunt consules, toparchæ, et principes familiarum, et amici regis, et contemplantur homines illos, quoniam non tetigit ignis corpus eorum, et capilli eorum non adusti sunt, et sarabara eorum non immutata sunt, neque odor ignis erat in eis.

95. Respondens autem Nabuchodonosor rex dixit: Benedictus Dominus Sedrach, Misach, Abdenago, qui misit angelum suum, et salvavit pueros suos, qui speraverunt in eum; mandatum enim regis spreverunt, et tradiderunt corpora sua in combustionem ne colerent, neque adorarent deum alium præter Deum suum.

96. Et nunc ego decerno, ut omnis gens, et omnes tribus, et omnes linguæ, quicumque blasphemaverit in Dominum Deum Sedrach, Misach, Abdenago, membratim concidatur, et domus ejus publicetur, quia non est Deus alius, qui possit ita liberare.

97. Sic igitur rex, Sedrach, Misach, Abdenago, potestatem dans super universam regionem, constituit eos principes.

98. Initium Epistolæ. NABUCHODONOSOR rex omnibus populis, tribubus, et linguis habitantibus in universa terra; pax vobis multiplicetur.

99. Signa, et ostenta, quæ fecit mecum Deus excelsus, placuit in conspectu meo annuntiare vobis, eo quod magna, et fortia.

100. Quam magnum et potens regnum ejus, re-

gnum ejus, regnum sempiternum, potestas ejus in generationem et generationem.

CAPUT IV.

1. Anno decimoctavo regni Nabuchodonosor dixit: Pacificus eram in domo mea, et felix in throno meo.

2. Somnium vidi, et veritus sum, et timor cecidit super me.

7. In cubili meo dormiebam: et ecce arbor excelsa, quae nascebatur super terram, et aspectus ejus magnus, et non erat alia similis ei.

9. Rami ejus longitudine quasi stadiorum triginta, et subter eam habitabant omnes bestiae terrae, et in ea volucres caeli nidificabant: fructus ejus multus, et bonus, et subministrabat omnibus animalibus.

8. Et species ejus magna, vertex illius appropinquabat usque ad caelum, et truncus ejus usque ad nubes, replens ea, quae subter caelum: sol et luna erant, in ea habitabant, et illuminabant universam terram.

10. Contemplabar in somno meo, et ecce Angelus missus est in fortitudine de caelo.

11. Et clamavit, et dixit ei: Succidite eam, et destruite eam: mandatum enim est ab Altissimo, ut eradicetur, et inutilis fiat ipsa.

12. Et sic dixit: Radicein unam ejus relinquit in terra, ut cum bestiis terrae in meatibus scono sicut bos pascatur.

13. Et de rore caeli corpus ejus immutetur, et septem annis pascatur cum eis.

14. Donec cognoverit Dominum caeli potestatem habere omnium, quae sunt in caelo, et omnium, quae super terram, et quaecumque voluerit facere, facit in eis.

15. In conspectu meo succisa est in die una, et destructio ejus in hora una diei, et rami ejus dati sunt ad omnem ventum, et extracta est, et projecta est: et fenum terrae comedeat, et in custodiam tradita est, et in compedibus, et in maniciis aereis ligata est ab eis. Vehementer admiratus sum super his, et somnus meus recessit ab oculis meis: et surgens mane de cubili meo vocavi Danielelem principem sophistarum, et duces interpretantium somnis, et enarravi ei somnium, et demonstravit mihi omnem interpretationem ejus.

16. Magnopere vero obstupuit Daniel, et conjectura conturbabat eum: et expavescent, quum tremor apprehendisset eum, et immutatus esset aspectus ejus, movens caput, hora una admiratus, respondit mihi voce leni: Rex, somnium istud his, qui te oderunt, et interpretatio ejus super hostes tuos veniat.

17. Arbor, quae in terra nata est, cujus aspectus est magnus, tu es, rex.

18. Et omnes volucres caeli, quae nidificabant in ea, fortitudo terrae, et gentium, et linguarum om-

Α·Χ· η βασιλεία αὐτοῦ, βασιλεία αἰώνιος, ἡ ἐξουσία αὐτοῦ εἰς γενεάν καὶ γενεάν.

ΚΕΦΑΛΑ. Δ'.

1. + Ἐτους δέκακα τεσσάρων τῆς βασιλείας / Ναβουχοδονόσορ εἶπεν· Εἰρηνεύων ἤμην ἐν τῷ οἴκῳ μου, καὶ εὐθηνὸν ἐπὶ τοῦ θρόνου μου.

2. Ἐνύπνιον εἶδον, καὶ εὐλαβήθην. καὶ φόβος μοι ἐπέπεσον.

7. Ἐπὶ τῆς κοίτης μου ἐκάθευθον, καὶ ἰδοὺ δένδρον ὀψήλδην φυόμενον ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἡ δρασις αὐτοῦ μεγάλη, καὶ οὐκ ἦν ἄλλο ὅμοιον αὐτῷ.

9. Οἱ κλάδοι αὐτοῦ τῷ μήκει ὡς σταδίων τριάκοντα, καὶ ὑποκάτω αὐτοῦ ἐσκαίων πάντα τὰ θηρία τῆς γῆς, καὶ ἐν αὐτῷ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ ἐνόσσευον· ὁ καρπὸς αὐτοῦ πολλὸς, καὶ ἀγαθός, καὶ ἐχορήγει πᾶσι τοῖς ζώοις +.

8. Ζ· Καὶ ἡ δρασις αὐτοῦ μεγάλη, ἡ κορυφή αὐτοῦ ὥς ἤγγισεν ἕως τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τὸ κύτος αὐτοῦ ὥς τῶν νεφελῶν, πληροῦν τὰ ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ· Ζ· ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη ἦν, ἐν αὐτῷ ἔκρινον καὶ ἐφώτισον πᾶσαν τὴν γῆν.

10. Ἐθεώρουν ἐν τῷ ὕπνῳ μου, καὶ ἰδοὺ ἄγγελος ἀπεστάλη ἐν ἰσχυρί ἐκ τοῦ οὐρανοῦ.

11. Καὶ ἐφώνησεν, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἐκκόψατε αὐτὸ, καὶ καταφθαίρατε αὐτό· προστέτακται γάρ ἀπὸ τοῦ Ὑψίστου ἐκρίζωσαι καὶ ἀχρεῖωσαι αὐτό.

12. Καὶ οὕτως εἶπε· Ῥίζαν μίαν ἀφετε αὐτοῦ ἐν τῇ γῇ, ὅπως μετὰ τῶν θηρίων τῆς γῆς ἐν τοῖς ὅροις χόρτον ὡς βοῦς νέμηται.

13. Καὶ ἀπὸ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἀλλοιωθῇ, καὶ ἑπτὰ ἔτη βοσκηθῇ σὺν αὐτοῖς.

14. Ἔως ἂν γινῇ τὸν Κύριον τοῦ οὐρανοῦ ἐξουσίαν ἔχειν πάντων τῶν ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ τῶν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὅσα ἂν θέλῃ ποιεῖν, ποιεῖ ἐν αὐτοῖς.

15. Ἐνώπιόν μου ἐξεκόνθη ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ, καὶ ἡ καταφθορά αὐτοῦ ἐν ὥρᾳ μιᾷ τῆς ἡμέρας, καὶ οἱ κλάδοι αὐτοῦ ἐδόθησαν εἰς πάντα ἀνεμῶν, καὶ εἰλκυσθῇ, καὶ ἐρρίπη. Καὶ τὸν χόρτον τῆς γῆς ἥσθη, καὶ εἰς φυλάκην παρεδόθη, καὶ ἐν πέδαις, καὶ ἐν χειροπέδασι· χαλκαῖς ἐδόθη ὅπ' αὐτῶν. Σφόδρα ἐθαύμασα ἐπὶ τούτοις, καὶ ὁ ὕπνος μου ἀπέστη ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου, καὶ ἀναστὰς τὸ πρωὶ ἐκ τῆς κοίτης μου, ἐκάλεσα τὸν Δανιὴλ τὸν ἀρχόντα τῶν σοφιστῶν, καὶ τὸν ἡγεόμενον τῶν κρινόντων τὰ ἐνύπνια, καὶ διηγήσαμην αὐτῷ τὸ ἐνύπνιον, καὶ ὑπέδειξε μοι πᾶσαν τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ.

16. Μεγάλως δὲ ἐθαύμασεν ὁ Δανιὴλ, καὶ ὑπόνοια κατέσπευδεν αὐτόν· καὶ φοβήεις, τρόμου λαβόντας αὐτόν, καὶ ἀλλοιωθείσης τῆς δράσεως αὐτοῦ, κινήσας τὴν κεφαλὴν, ὥραν μίαν ἀποθαύμασας, ἀπεκρίθη μοι φωνῇ πρατῆ· Βασιλεῦ, τὸ ἐνύπνιον τοῦτο τοῖς μισοῦσί σε, καὶ ἡ σύγκρισις αὐτοῦ τοῖς ἐχθροῖς σου ἐπέλθοι.

17. Τὸ δένδρον, τὸ ἐν τῇ γῇ πεποιημένον, οὗ ἡ δρασις μεγάλη, σὺ εἶ, βασιλεῦ.

18. Καὶ πάντα τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ τὰ νοσεύοντα ἐν αὐτῷ, ἡ ἰσχύς τῆς γῆς, καὶ τῶν θινῶν, καὶ

τῶν γλωσσῶν πασῶν ἕως τῶν περάτων τῆς γῆς, καὶ πάντα αἱ χώραι σοὶ δουλεύουσιν.

19. Τὸ δὲ ἀνυψῶσθαι τὸ δένδρον ἐκεῖνο, καὶ ἔγγισαι τῷ οὐρανῷ, καὶ τὸ κύτος αὐτοῦ ἀφασθαι τῶν νεφελῶν, οὐ, βασιλεῦ, ὑψώθης ὑπὲρ πάντας τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς ὄντας ἐπὶ προσώπου πάσης τῆς γῆς· ὑψώθη σου ἡ καρδία ὑπερηφανίᾳ καὶ ἰσχύϊ ὑπὲρ τὰ πρὸς τὸν ἄγιον καὶ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ· τὰ ἔργα σου ὤφθη, καθ' ὅτι ἐξηγήμωσας τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος ἐπὶ ταῖς ἀμαρτίαις τοῦ λαοῦ τοῦ ἡγιασμένου.

20. Καὶ ἡ θρασύς, ἣν εἶδες, ὅτι ἄγγελος ἐν ἰσχύϊ ἀπεστάλη παρὰ τοῦ Κυρίου, καὶ ὅτι εἶπεν· Ἐξέραι τὸ δένδρον, καὶ ἐκκόψαι, ἡ κρίσις τοῦ Θεοῦ τοῦ μεγάλου ἔξει ἐπὶ σέ.

21. Καὶ ὁ Ὑψίστος, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ ἐπὶ σὲ κατατρέχουσιν, εἰς φυλακὴν ἀπάξουσίν σε, καὶ εἰς τόπον ἔρημον ἀποστελοῦσίν σε.

22. Καὶ ἡ ρίζα τοῦ δένδρου, ἡ ἀρθεῖσκα, ἐπὶ οὐκ ἐξερριζώθη, ὁ τόπος τοῦ θρόνου σου σοὶ συντηρηθήσεται εἰς καιρὸν καὶ ὥραν. Ἰδοὺ ἐπὶ σὲ ἐτοιμάζονται, καὶ μαστιγώσουσί σε, καὶ ἐπάξουσιν τὰ κακῆμένα ἐπὶ σε. Κύριος ὁ Θεὸς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἡ ἐξουσία αὐτοῦ ἐπὶ πάσῃ τῇ γῇ.

23. Αὐτοῦ ἐβήθητι περὶ τῶν ἀμαρτιῶν σου, καὶ πάσας τὰς ἀδικίας σου ἐν ἐλεημοσύνῃς λύτρωσαι, ἵνα ἐπιείκεια δοθῇ σοι, καὶ πολυήμερος γένῃ ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς βασιλείας σου, καὶ μὴ καταφείρῃ σε.

24. Τούτους τοὺς λόγους ἀγάπησον· ἀκριθὲς γάρ μου ὁ λόγος, καὶ πλήρης ὁ χρόνος σου. Καὶ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν λόγων Ναβουχοδονόσορ, ὡς ἤκουσε τὴν κρίσιν τοῦ ὁράματος, τοὺς λόγους ἐν τῇ καρδίᾳ συντήρησε.

25. Καὶ μετὰ μῆνας δώδεκα ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τῶν τοιχῶν τῆς πόλεως μετὰ πάσης τῆς δόξης αὐτοῦ περιπατεῖ, καὶ ἐπὶ τῶν πύργων αὐτῆς διαπορεύετο, καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν·

26. Ἀύτη ἐστὶ Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἣν ἐγὼ οἰκοδόμησα, καὶ οἶκος βασιλείας μου ἐν ἰσχύϊ κράτους μου κληθήσεται εἰς τιμὴν τῆς δόξης μου.

27. Ἐπὶ τοῦ λόγου ἐν τῷ στόματι τοῦ βασιλέως ὄντος, ἐπὶ συντελείας τοῦ λόγου αὐτοῦ, φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἤκουσε· Σοὶ λέγεται, Ναβουχοδονόσορ βασιλεῦ, ἡ βασιλεία Βαβυλῶνος ἀφαιρεθῆται σοι, καὶ ἐτέρῳ δίδεται ἐξουθενήμενον ἀνθρώπων ἐν τῷ οἴκῳ σου.

28. Ἰδοὺ ἐγὼ καθίστημι αὐτὸν ἐπὶ τῆς βασιλείας σου, καὶ τὴν ἐξουσίαν σου, καὶ τὴν δόξαν σου, καὶ τὴν τρυφὴν σου παραλήφεται· ὅπως ἐπιγνῷς, ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ Θεὸς τοῦ οὐρανοῦ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὃ ἐὰν βούληται, δώσει αὐτὴν· ἕως δὲ ἡλίου ἀνατολῆς, βασιλεὺς ἕτερος εὐφρανθήσεται ἐν τῷ οἴκῳ σου, καὶ κρατήσει τῆς δόξης σου, καὶ τῆς ἰσχύος σου, καὶ τῆς ἐξουσίας σου.

29. Καὶ οἱ ἄγγελοι διώκοντες σε ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη, καὶ οὐ μὴ ὀφθῇς, οὐδ' οὐ μὴ λαλήσῃς μετὰ παντὸς ἀνθρώπου, χρόνον ὡς βοῦν σε φεμίσουσιν, καὶ ἀπὸ τῆς χλόης τῆς γῆς ἔσται ἡ νομὴ σου. Ἰδοὺ ἀντὶ τῆς δόξης σου δέησούσιν σε, καὶ τὸν οἶκον τῆς τρυφῆς σου, καὶ τῆς βασιλείας σου ἕτερος ἔξει.

18. Nisi usque ad terminos terræ, et omnes regiones servient tibi.

19. Quod autem exaltata fuerit arbor illa, et appropinquaverit cælo, et truncus ejus tetigerit nubes : tu, rex elevatus es super omnes homines, qui sunt super faciem universæ terræ : elevatum est cor tuum superbia, et fortitudine supra ea, quæ sancti sunt, et angelorum ejus. Opera tua inaspecta sunt, secundum quod devastasti domum Dei viventis propter peccata populi sanctificati.

20. Et visio, quam vidisti, quia angelus in fortitudine missus est a Domino, et quia dixit : Tolle arborem, et succide : judicium Dei magni veniet super te.

21. Et Altissimus, et angeli ejus in te incurrunt, in custodiam abducent te, et in focum desertum mittent te.

22. Et radix arboris, quæ relicta est, quoniam eradicata non est, locus throni tui tibi conservabitur ad tempus, et horam. Ecce super te præparantur, et flagellabunt te, et inducent, quæ decreta sunt super te : Dominus vivit in cælo, et potestas ejus in universa terra.

23. Ipsum deprecare pro peccatis tuis, et omnes injustitias tuas elemosynis redime, ut mansuetudo detur tibi, et multis diebus sis super thronum regni tui, et non disperdat te.

24. Hos sermones observa : certus enim est meus sermo, et completum tempus tuum. Et in fine verborum Nabuchodonosor, postquam audivit interpretationem visionis, verba in corde conservavit.

25. Et post menses duodecim rex super muros civitatis cum omni majestate sua deambulabat, et super turres ejus pertransibat, et respondens dixit :

26. Hæc est Babylon magna, quam ego ædificavi, et domus regni mei in fortitudine potentie mee vocabitur ad honorem gloriæ meæ.

27. Cum adhuc sermo in ore regis esset, in fine sermonis sui vocem de cælo audivit : Tibi dicitur, Nabuchodonosor rex : regnum Babylonis ablatum est a te, et alteri datur abjecto homini in domo tua.

28. Ecce ego constituo eum super regnum tuum, et potestatem tuam, et gloriam tuam, et delicias tuas accipiet, ut noceas, quia potestatem habet Deus cæli in regno hominum, et cui voluerit, dabit illud. Usque ad solis ortum rex alter lætabitur in domo tua, et obtinebit gloriam tuam, et fortitudinem tuam, et potestatem tuam.

29. Et angeli persequentur te ad annos septem : et non aspiceris, neque loqueris cum omni homine : sicut ut bovem pascunt te, et de gramine terre erit pabulum tuum. Ecce pro gloria tua ligabunt te, et domum deliciarum tuarum, et regni tui alter habebit.

30. Sed usque mane omnia implebuntur super te, Nabuchodonosor rex Babylonis, et non deerit de omnibus istis quidquam. Ego Nabuchodonosor rex Babylonis septem annis colligatus fui, fœso ut bovem paverant me, et de herba terræ comedebam.

31. Et post annos septem dedi animam meam ad obsecrationem, et rogavi pro peccatis meis in facie Domini Dei cœli, et pro ignorantibus meis Deum deorum magnum deprecatus sum : et capilli mei facti sunt quasi alæ aquilæ, et unguis mei quasi leonis, immutata est caro mea et cor meum, nudus ambulabam cum bestiis terræ.

32. Somnium vidi, et suspiciones me occupaverunt, et ex tempore somnus gravis me apprehendit, et dormitatio cecidit super me. Et in fine septem annorum tempus redemptionis meæ venit, et peccata mea et ignorantie meæ completæ sunt in conspectu Dei cœli, et obsecravi pro ignorantibus meis Deum deorum magnum. Et ecce angelus unus vocavit me de cœlo dicens : Nabuchodonosor, servito Deo cœli sancto, et da gloriam Altissimo. Regnum gentis tuæ tibi redditur.

33. In illo tempore restitutum est regnum meum mihi, et gloria mea reddita est mihi.

34. Altissimo confiteor, et laudo : Creatori cœli, et terræ, et maris, et fluminum, et omnium, quæ in eis sunt, confiteor, et laudo, quia ipse est Deus deorum, et Dominus dominantium, et rex regum, quoniam ipse facit signa et ostenta, et mutat tempora et ætates, auferens regnum regum, et constituens alios pro eis. Ex hoc tempore ipsum colam, et a timore ejus tremor apprehendit me, et omnes sanctos ejus laudo : dii enim gentium non habent in semetipsis virtutem transferendi regnum regis in alium regem, et interficiendi, vivificandi, et operandi signa, et mirabilia magna et terribilia, et permutandi ultra modum res, sicut fecit in me Deus cœli, et permutavit in me magnas res.

Ego cunctis diebus regni mei pro anima mea sacrificia Altissimo offeram in odorem suavitatis Domino : et quod placitum est in conspectu ejus, faciam ego, et populus meus, gens mea, et regiones meæ, quæ sunt in potestate mea. Et quicumque loquuti fuerint contra Deum cœli, et quicumque deprehensi fuerint loquentes aliquid, hos morte damnabo.

Scriptis autem rex Nabuchodonosor epistolam circularem omnibus per locum gentibus, et regionibus, et linguis omnibus habitantibus in cunctis regionibus, generationibus et generationibus.

Dominum Deum cœli laudate, et sacrificium et oblationem offerte ei gloriose.

Ego rex regum confiteor ei magnifice, quia sic fecit mecum.

In ipsa die collocavit me supra thronum meum,

30. Ἔως δὲ πρωὶ πάντα τελεσθήσεται ἐπὶ σε, Ναβουχοδονόσορ βασιλεῦ Βαβυλῶνος, καὶ οὐχ ὑστερήσει ἀπὸ πάντων τούτων οὐθέν. Ἐγὼ Ναβουχοδονόσορ βασιλεὺς Βαβυλῶνος ἐπὶ ἑπτὰ ἐπεδήθην, χόρτον ὡς βοῦν ἐβόμισάν με, καὶ ἀπὸ τῆς χλόης τῆς γῆς ἔσθιον.

31. Καὶ μετὰ ἑπτὰ ἔδωκα τὴν ψυχὴν μου εἰς δέσιν, καὶ ἤξιωσα περὶ τῶν ἁμαρτιῶν μου κατὰ πρόσωπον Κυρίου τοῦ Θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ περὶ τῶν ἀγνοιῶν μου τοῦ Θεοῦ τῶν θεῶν τοῦ μεγάλου ἐδεήθην· καὶ αἱ τρίχες μου ἐγένοντο ὡς πτέρυγες ἀετοῦ, οἱ ὀνυχές μου ὡσεὶ λέοντος, ἡλλοιώθη ἡ σὰρξ μου καὶ ἡ καρδία μου, γυμνὸς περιπάτου μετὰ τῶν θηρίων τῆς γῆς.

32. Ἐνὸννιον εἶδον, καὶ ὑπόνοιαί με εἰλήφασι, καὶ διὰ χρόνου ὕπνος με ἔλαβε πολὺς, καὶ νυσταγμὸς ἐπέπεσε μοι. Καὶ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν ἐπὶ αὐτῶν ὁ χρόνος μου τῆς ἀπολυτρώσεως ἦλθε, καὶ αἱ ἁμαρτίαι μου καὶ αἱ ἀγνοιαί μου ἐπληρώθησαν ἐναντίον τοῦ Θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ· καὶ ἐδεήθην περὶ τῶν ἀγνοιῶν μου τοῦ Θεοῦ τῶν θεῶν τοῦ μεγάλου. Καὶ ἔδωκε ἀγγελος εἰς ἐκάλεισέ με ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λέγων· Ναβουχοδονόσορ, δοῦλευσον τῷ Θεῷ τοῦ οὐρανοῦ τῷ ἀγίῳ, καὶ δὲς δόξαν τῷ Ὑψίστῳ. Τὸ βασίλειον τοῦ ἔθνους σου σοὶ ἀποδοθήσεται.

33. Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκατεστάθη ἡ βασιλεία + μου ἐμοί, καὶ ἡ δόξα μου ἀπεδόθη μοι /.

34. Τῷ Ὑψίστῳ ἀνθομολογοῦμαι, καὶ αἰνῶ· τῷ κτίσαντι τὸν οὐρανὸν, καὶ τὴν γῆν, καὶ τὰ θαλάσσια, καὶ τοὺς ποταμούς, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, ἐξομολογοῦμαι, καὶ αἰνῶ, ὅτι αὐτὸς ἐστὶ Θεὸς τῶν θεῶν, καὶ Κύριος τῶν κυρίων, καὶ Βασιλεὺς τῶν βασιλέων· ὅτι αὐτὸς ποιεῖ σημεῖα καὶ τέρατα, καὶ ἄλλοι οἱ καιροὺς καὶ χρόνους, ἀφαιρῶν βασιλείαν βασιλέων, καὶ καθιστῶν ἑτέρους ἀντ' αὐτῶν· ἀπὸ τοῦ νῦν αὐτῷ λατρεύσω, καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου αὐτοῦ τρόμος ἐλήφε με, καὶ πάντας τοὺς ἁγίους αὐτοῦ αἰνῶ· οἱ γὰρ θεοὶ τῶν ἐθνῶν οὐκ ἔχουσιν ἐν ἑαυτοῖς λογὴν ἀποστερέσθαι βασιλείαν βασιλέως εἰς ἕτερον βασιλέα, καὶ ἀποκτείναι, καὶ ζῆν ποιῆσαι, καὶ ποιῆσαι σημεῖα, καὶ θαυμάσια μεγάλα καὶ φοβερά, καὶ ἡλλοιῶσαι ὑπερμεγέθη πράγματα, καθὼς ἐποίησεν ἐν ἐμοί ὁ Θεὸς τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἡλλοίωσεν ἐν ἐμοὶ μεγάλα πράγματα.

Ἐγὼ πάσαις τὰς ἡμέρας τῆς βασιλείας μου περὶ τῆς ψυχῆς μου τῷ Ὑψίστῳ θυσίας προσοίσω εἰς ὁσμὴν εὐωδίας τῷ Κυρίῳ, καὶ τὸ ἀρεστὸν ἐνώπιον αὐτοῦ ποιῶ αὐτῷ, καὶ ὁ λαός μου, τὸ ἔθνος μου, καὶ αἱ χώραι μου, αἱ ἐν τῇ ἐξουσίᾳ μου. Καὶ ὅσοι ἐλάλησαν εἰς τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ὅσοι ἂν καταληφθῶσι λαλοῦντές τι, τούτους κατακρινῶ θανάτῳ.

Ἐγραψε δὲ ὁ βασιλεὺς Ναβουχοδονόσορ ἐπιτολὴν ἐγκύκλιον παντὶ τοῖς κατὰ τόπον ἔθνεσι, καὶ χώραις, καὶ γλώσσαις πάσαις ταῖς οἰκοῦσαι· ἐν πάσαις ταῖς χώραις, γενναῖς καὶ γεναῖς.

Κυρίῳ τῷ Θεῷ τοῦ οὐρανοῦ αἰνεῖτε, καὶ θυσίαν καὶ προσφορὰν προσφέρετε αὐτῷ ἐνδόξως.

Ἐγὼ βασιλεὺς βασιλέων ἀνθομολογοῦμαι αὐτῷ ἐν δόξῳ, ὅτι οὕτως ἐποίησε μετ' ἐμοῦ.

Ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἐκάθισέ με ἐπὶ τοῦ θρόνου

μου, καὶ τῆς ἐξουσίας μου, καὶ τῆς βασιλείας μου· ἐν τῷ λαῷ μου ἐκράτησα, καὶ ἡ μεγαλωσύνη μου ἀποκατεστάθη μοι.

Ναβουχοδονόσορ βασιλεὺς πᾶσι τοῖς ἔθνεσι, καὶ πάσαις ταῖς χώραις, καὶ πᾶσι τοῖς οἰκοῦσιν ἐν αὐταῖς· Εἰρήνη ὅμιν πληθυνθεῖη ἐν παντὶ καιρῷ. Καὶ νῦν ὑποδείξω ὅμιν τὰς πράξεις, ἃς ἐποίησε μετ' ἐμοῦ ὁ Θεὸς ὁ μέγας· ἴδοτε δὲ μοι ἀποδείξαι ὅμιν, καὶ τοῖς σοφισταῖς ὅμιν, ὅτι ἐστὶ Θεός, καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ μεγάλα· τὸ βασιλεῖον αὐτοῦ, βασιλεῖον εἰς τὸν αἰῶνα· ἡ ἐξουσία αὐτοῦ ἀπὸ γενεῶν εἰς γενεάς. Καὶ ἀπέστειλεν ἐπιστολάς περὶ πάντων τῶν γεννηθέντων αὐτῷ ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ, πᾶσι τοῖς ἔθνεσι τοῖς οὐσιν ὑπὸ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ.

ΚΕΦΑΛΑ. Ε'

1. Βαλτάσαρ ὁ βασιλεὺς ἐποίησε δοχὴν μεγάλην ἐν ἡμέρᾳ ἐγκαινισμοῦ τῶν βασιλείων αὐτοῦ· ἐκάλεσεν ἄνδρας διαχίλους.

2. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ Βαλτάσαρ ἐνυφούμενος ἀπὸ τοῦ οἴνου, καὶ κεκυθόμενος ἐπῆμενος πάντας τοὺς θεοὺς τῶν ἔθνων, τοὺς χανεντοὺς, καὶ γλυπτοὺς ἐν τῷ τόπῳ αὐτοῦ, καὶ τῷ Θεῷ τῷ ὑψίστῳ οὐκ ἔδωκεν αἰνέσιν.

3. Ἐν αὐτῇ τῇ νυκτὶ ἐξῆλθον δάκτυλοι ὥσπερ ἀνθρώπου, καὶ ἐπύραψαν ἐπὶ τοῦ τοίχου οἴκου αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ κονιάματος κατέναντι τοῦ λύχνου. *Μανή, Φάρες, Θεκέλ.* Ἔστι δὲ ἡ ἑρμηνεία αὐτῶν· ΜΑΝΗ ἡρῶμαι, ΦΑΡΕΣ ἐξήρται, ΘΕΚΕΛ ἑσταται.

4. Βαλτάσαρ ὁ βασιλεὺς ἐποίησεν ἐστιατορίαν μεγάλην τοῖς ἑταίροις αὐτοῦ.

5. Καὶ ἔπινον οἶνον, καὶ ἀνυψώθη ἡ καρδία αὐτοῦ, καὶ εἶπεν ἐνέγκαι τὰ σκεύη τὰ χρυσεῖα, καὶ τὰ ἀργυρεῖα τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ, ἃ ἤνεγκε Ναβουχοδονόσορ ὁ πατήρ αὐτοῦ ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ, καὶ οἰνοχοῦσαι ἐν αὐτοῖς τοῖς ἑταίροις αὐτοῦ.

6. Καὶ ἠνέχθη, καὶ ἔπινον ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐπύλθοντο τὰ εἰδωλά τὰ χειροποίητα αὐτῶν.

7. Καὶ τὸν Θεὸν τοῦ αἰῶνος οὐκ εὐλόγησαν, τὸν ἔχοντα τὴν ἐξουσίαν τοῦ πνεύματος αὐτῶν.

8. Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ ἐξῆλθον δάκτυλοι, ὥσπερ χειρὶς ἀνθρώπου, καὶ ἔγραψαν ἐπὶ τοῦ τοίχου τοῦ οἴκου αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ κονιάματος κατέναντι τοῦ φωτὸς ἐναντὶ τοῦ βασιλέως Βαλτάσαρ, καὶ εἶδε χεῖρα γράφουσαν.

9. Καὶ ἡ ὄρασις αὐτοῦ ἡλλοιώθη, καὶ φόβοι καὶ ὀπνίαι αὐτὸν κατέσπευδον. Ἔσπευσεν οὖν ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐξανέστη, καὶ ἔωρα τὴν γραφὴν ἐκείνην, καὶ οἱ συνεταῖροι κύκλι αὐτοῦ ἐκταχύνοντο.

10. Καὶ ὁ βασιλεὺς ἐφώνησε φωνῇ μεγάλῃ, καλέσαι τοὺς ἑπαῖδους, καὶ φαρμακοὺς, καὶ Χαλδαίους, καὶ γαζαρηνούς, ἀπαγγεῖλαι τὸ σύγκριμα τῆς γραφῆς. Καὶ εἰσπορεύοντο ἐπὶ θεωρίαν, ἰδεῖν τὴν γραφὴν, καὶ τὸ σύγκριμα τῆς γραφῆς οὐκ εἶδοντο συγκρίναι τῷ βασιλεῖ. Τότε ὁ βασιλεὺς ἐξέθηκε πρόσταγμα, λέγων· Πᾶς ἀνὴρ ὃς ἂν ὑποδείξῃ τὸ σύγκριμα τῆς γραφῆς, στολιεῖ αὐτὸν πορφύραν, καὶ μανιάκην χρυσοῦν περιθήσεται αὐτῷ, καὶ δοθήσεται αὐτῷ ἐξουσία τοῦ τρίτου μέρους τῆς βασιλείας.

11. Καὶ εἰσπορεύοντο οἱ ἑπαῖδοι καὶ οἱ φαρμακοί,

et potestatem meam, et regnum meum; in populo meo regnavi, et magnificentia mea restituta est mihi.

Nabuchodonosor rex omnibus gentibus, et cunctis regionibus, et universis habitantibus in eis. Pax vobis multiplicetur in omni tempore. Et nunc manifestabo vobis opera, quae fecit mecum Deus magnus: visum est autem mihi ostendere vobis, et sophistis vestris, quia est Deus, et mirabilia ejus magna: regnum ejus regnum in aeternum: potestas ejus a generationibus in generationes. Et misit epistolas de omnibus, quae evenerant sibi in regno suo omnibus gentibus, quae erant sub regno ejus.

CAPUT V.

1. Baltasar rex fecit convivium magnum in die dedicationis regnorum suorum; vocavit viros bis mille.

2. In die illa Baltasar elatus a vino, et glorians laudavit omnes deos gentium conflatas, et sculptiles in loco suo, et Deo excelsio non dedit laudem.

3. In eadem nocte exierunt digiti quasi hominis, et scripserunt in muro domus ejus super albo parietis e regione lucernae: *Mane, Phares, Thecel.* Est autem interpretatio eorum: MANE numeratum est, PHARES ablatum est, THECEL appensum est.

4. Baltasar rex fecit convivium magnum amicis suis.

5. Et hibebat vinum, et elevatum est cor ejus, et dixit afferri vasa aurea, et argentea domus Dei, quae asportaverat Nabuchodonosor pater ejus de Jerusalem, et ministrari in eis vinum amicis suis.

6. Et allata sunt; et hibebant in eis, et benedicebant idolis suis manufactis.

7. Et Deo saeculi non benedixerunt, qui habebat potestatem spiritus eorum.

8. In ipsa hora illa exierunt digiti quasi manus hominis, et scripserunt in muro domus ejus super albo parietis e regione luminis in conspectu regis Baltasar; et vidit manum scribentem.

9. Et aspectus ejus immutatus est, et timores et suspiciones eum incitabant. Festinavit itaque rex, et surrexit, et videbat scripturam illam; et amici in circuitu ejus gloriabantur.

10. Et rex voce magna clamavit, ut vocarent incantatores, et maleficos, et Chaldaeos, et gazarenos ad annuntiandam interpretationem scripturae. Et ingressi sunt ad spectaculum, ut viderent scripturam, et interpretationem scripturae non potuerunt interpretari regi. Tunc rex edidit edictum dicens: Omnis vir quicumque demonstraverit interpretationem scripturae, vestiatur ipse purpura, et torques aureus circumponetur ei, et dabitur ei postestas tertiae partis regni.

11. Et introibant incantatores, et malefici, et gaza-

reni, et nemo poterat interpretationem scripturæ annuntiare.

9. Tunc rex vocavit reginam propter hoc signum, et ostendit ei, quam magnum esset, et quod nulus homo posset annuntiare regi interpretationem scripturæ.

10. Eodem tempore regina mentionem Danielis apud eum fecit, qui erat de captivitate Judææ.

11. Et dixit regi : Homo scientia præditus erat, et sapiens, et superans omnes sapientes Babylonis, et Spiritus sanctus in eo est : et in diebus patris tui regis interpretationes sublimes demonstravit Nabuchodonosor patri tuo.

12. Tunc Daniel introductus est ad regem, et respondens rex dixit ei :

13. O Daniel, potes indicare mihi interpretationem scripturæ ?

14. Et vestiam te purpura, et torque aureo circumdabo te, et habebis potestatem tertie partis regni mei.

15. Tunc Daniel stetit e regione scripturæ, et legit, et sic respondit regi : Hæc est scriptura : Numeratum est, computatum est, ablatum est : et stetit manus scribens, et hæc est interpretatio eorum.

16. Rex, tu fecisti convivium amicis tuis, et bibebas vinum, et vasa domus Dei viventis allata sunt tibi, et bibeatis in eis, tu et optimates tui, et laudastis omnia idola hominum manufacta, et Deo viventi non benedixistis, et spiritus tuus in manu ejus, et regnum tuum ipse dedit tibi, et non benedixisti ei, neque laudasti eum.

17. Hæc est interpretatio scripturæ : Numeratum est tempus regni tui.

18. Finit regnum tuum; præcisum est, et consummatum est.

19. Regnum tuum Medis et Persis datur.

20. Tunc Baltasar rex induit Danielem purpura, et torque aureum circumposuit ei, et dedit potestatem ei tertie partis regni sui.

21. Et interpretatio venit super Baltasar regem : et regnum ablatum est a Chaldeis, et datum est Medis, et Persis.

22. Et Artaxerxes Medas accepit regnum, et Darius plenus dierum, et gloriosus in senectute.

CAPUT VI.

1. Et constituit satrapas centum viginti septem super universum regnum suum.

2. Et super eos, viros tres duces eorum : et Daniel unus erat ex tribus viris.

3. Super omnes habens potestatem in regno.

4. Daniel autem erat indutus purpura, et magnus et honoratus in conspectu Darii regis, propterea quod esset celebris, et scientia præditus, et intelli-

5. καὶ γὰρ ἄνθρωποι, καὶ οὐκ ἠδυνάτο οὐδεὶς τὸ σύγκριμα τῆς γραφῆς ἀπαγγεῖλαι.

6. Τότε ὁ βασιλεὺς ἐκάλει τὴν βασιλισσαν περὶ τούτου σημείου, καὶ ἐπέδειξεν αὐτῇ, ὡς μέγα ἐστὶ, καὶ ὅτι πᾶς ἄνθρωπος οὐ δύναται ἀπαγγεῖλαι τῷ βασιλεὶ τὸ σύγκριμα τῆς γραφῆς.

7. Τότε ἡ βασιλισσα ἐμνήσθη πρὸς αὐτὴν περὶ τοῦ Δανιὴλ, ὃς ἦν ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας τῆς Ἰουδαίας.

8. Καὶ εἶπε τῷ βασιλεὶ· Ὁ ἄνθρωπος ἐπιστήμων ἦν καὶ σοφός, καὶ ὑπερέχων πάντας τοὺς σοφοὺς Βαβυλῶνος, καὶ Πνεῦμα ἅγιον ἐν αὐτῷ ἐστὶ, καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ πατρὸς σου τοῦ βασιλέως συγκρίματα ὑπέρογκα ἐπέδειξε Ναβουχοδονόσορ τῷ πατρί σου.

9. Τότε Δανιὴλ εἰσῆλθε πρὸς τὸν βασιλέα· καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς εἶπεν αὐτῷ·

10. Ὁ Δανιὴλ, δὲξέ μοι ὁποδεῖξαι τὸ σύγκριμα τῆς γραφῆς :

11. Καὶ στολίσσε πορφύραν, καὶ μακράν χρυσοῦν περιθήσῃ σοι, καὶ ἔξεις ἐξουσίαν τοῦ τρίτου μέρους τῆς βασιλείας μου.

12. Τότε Δανιὴλ ἔστη κατάναντι τῆς γραφῆς, καὶ ἀνέγνω, καὶ οὕτως ἀπεκρίθη τῷ βασιλεὶ· Αὕτη ἡ γραφή, Ἠρίθμῃται, κατελογίσθη, ἐξήρτα, καὶ ἔστη ἡ γράψασα χεὶρ, καὶ αὕτη ἡ σύγκρισις αὐτῶν.

13. Βασιλεῦ, σὺ ἐποίησα ἐστιάτοριαν τοῖς φίλοις σου, καὶ ἐπινες οἶνον, καὶ τὰ σκεύη τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ τοῦ ζώντος ἠγάγη σοι, καὶ ἐπίνετα ἐν αὐτοῖς, σὺ καὶ οἱ μεγιστάνεις σου, καὶ ἠνέκατα πάντα τὰ εἰδωλα τὰ χειροποίητα τῶν ἀνθρώπων, καὶ τῷ Θεῷ τῷ ζώντι οὐκ εὐλόγησате, καὶ τὸ πνεῦμά σου ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ τὸ βασιλεῖόν σου αὐτὸς ἔδωκε σοι· καὶ οὐκ εὐλόγησας αὐτὸν, οὐδὲ ἤνεσας αὐτῷ.

14. Τοῦτο τὸ σύγκριμα τῆς γραφῆς· Ἠρίθμῃται ὁ χρόνος σου τῆς βασιλείας.

15. Ἀπολήγει ἡ βασιλεία σου· συντελείται, καὶ συντετέλεσται.

16. Ἡ βασιλεία σου τοῖς Μήδοις καὶ τοῖς Πέρσιν δίδεται.

17. Τότε Βαλτάσαρ ὁ βασιλεὺς ἐνέδουε τὸν Δανιὴλ πορφύραν, καὶ μακράν χρυσοῦν περιέθηκεν αὐτῷ, καὶ ἔδωκεν ἐξουσίαν αὐτῷ τοῦ τρίτου μέρους τῆς βασιλείας αὐτοῦ.

18. Καὶ τὸ σύγκριμα ἐπῆλθε Βαλτάσαρ τῷ βασιλεὶ· καὶ τὸ βασιλεῖον ἐξήρτα ἀπὸ τῶν Χαλδαίων, καὶ ἐδόθη τοῖς Μήδοις καὶ τοῖς Πέρσιν.

19. Καὶ Ἀρταξέρξης ὁ τῶν Μήδων παρῆλθε τὴν βασιλείαν, καὶ Δαρεῖος πλήρης τῶν ἡμερῶν, καὶ ἑνδοξὸς ἐν γῆρει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

1. Καὶ κατέστησε σατράπας ἑκατὸν εἰκοσι ἐπὶ ἐπὶ πᾶσι τῆς βασιλείας αὐτοῦ.

2. Καὶ ἐπ' αὐτῶν ἄνδρας τρεῖς ἡγουμένους αὐτῶν καὶ Δανιὴλ εἷς ἦν τῶν τριῶν ἀνδρῶν.

3. Ὑπερ πάντας ἔχων ἐξουσίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ.

4. Καὶ Δανιὴλ ἦν ἐνδοξότατος πορφύραν, καὶ μέγας καὶ ἐνδοξὸς ἦν αὐτῷ Δαρεῖου τοῦ βασιλέως, καθότι ἦν ἐνδοξός, καὶ ἐπιστήμων, καὶ συνετός, καὶ Πνεῦμα

ἔργον ἐν αὐτῷ +, καὶ εὐ-+εδοῦμενος ἐν ταῖς πράξιν αὐτοῦ + τοῦ βασιλέως, αἷς ἔκρυσσε.

Τότε ὁ βασιλεὺς ἐβουλεύσατο καταστήσει τὸν Δανιὴλ ἐπὶ πάσης τῆς βασιλείας αὐτοῦ, καὶ τοὺς δύο ἄλλους, οὓς κατέστησε μετ' αὐτοῦ, καὶ σατράπας ἐκείνους ἐποίησε ἐπὶ αὐτοῦ. Ὅτε δὲ ἐβουλεύσατο ὁ βασιλεὺς καταστήσει τὸν Δανιὴλ ἐπὶ πάσης τῆς βασιλείας αὐτοῦ.

5. Τότε βούλην καὶ γνώμην ἐβουλεύσαντο ἐν ἑαυτοῖς οἱ δύο νεανίσκοι πρὸς ἀλλήλους λέγοντες (ἐπεὶ οὐδαμῶς ἁμαρτίαν οὐδὲ ἀγνοίαν ἠύρισκον κατὰ τοῦ Δανιὴλ, περὶ ἧς κατηγοροῦσιν αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλέα), καὶ εἶπαν· Δεῦτε, στήσωμεν ὁρισμὸν καθ' ἑαυτῶν, ὅτι πᾶς ἄνθρωπος οὐκ ἀξιώσει ἀξίωμα, καὶ οὐ μὴ εὐξεται εὐχὴν ἀπὸ παντὸς θεοῦ ἕως ἡμερῶν τριάκοντα, ἀλλ' ἢ παρὰ Δαριεῖ τοῦ βασιλέως· εἰ δὲ μὴ, ἀποθανεῖται· ἵνα ἡγησώμεν τὸν Δανιὴλ ἑναντίον τοῦ βασιλέως, καὶ βίῃ εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων. Ἦλθον γάρ, ὅτι Δανιὴλ προσεύχεται, καὶ δεῖται Κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτοῦ τρίς τῆς ἡμέρας.

6. Τότε προσήλθοσαν οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, καὶ εἶπαν ἑναντίον τοῦ βασιλέως.

7. Ὅρισμὸν καὶ στάσις ἐστήσαμεν, ὅτι πᾶς ἄνθρωπος, ὃς ἐν εὐξεται εὐχὴν, ἢ ἀξιώσει ἀξίωμα ἢ παρὰ παντὸς θεοῦ ἕως ἡμερῶν τριάκοντα, ἀλλ' ἢ παρὰ Δαριεῖ τοῦ βασιλέως.

8. Πρὴξεται εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων.

9. Καὶ οὕτω· ὁ βασιλεὺς Δαριεὺς ἐστῆσε, καὶ ἐκύρωσεν.

10. Ἐπειγὼς δὲ Δανιὴλ τὸν ὁρισμὸν, ἐν ἐστῆσε κατ' αὐτοῦ, θυρεὸς ἦνοιξεν ἐν τῷ ὑπερφῶν αὐτοῦ κατέναντι Ἱερουσαλὴμ· καὶ ἐκίπτεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ τρίς τῆς ἡμέρας, καθὼς ἐποίησεν ἔμπροσθεν, καὶ ἔδειτο.

11. Καὶ αὐτοὶ ἐτήρησαν τὸν Δανιὴλ, καὶ κατέλειπον αὐτὸν εὐχόμενον τρίς τῆς ἡμέρας καθ' ἑκάστην ἡμέραν.

12. Τότε οὕτως οἱ ἄνθρωποι ἐκείνοι ἐπὶ βασιλεῖ, καὶ εἶπαν· Δαριεὺς βασιλεῦ, οὐκ ὁρισμὸν ὥρισον, ἵνα πᾶς ἄνθρωπος μὴ εὐξεται εὐχὴν, μὴδ' ἀξιώσει ἀξίωμα παρὰ παντὸς θεοῦ ἕως ἡμερῶν τριάκοντα, ἀλλὰ παρὰ σοῦ, βασιλεῦ· εἰ δὲ μὴ, βίβησται εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων.

13. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς εἶπεν αὐτοῖς· Ἀκριβὲς ὁ λόγος, καὶ μανεῖ ὁ ὁρισμὸς. Καὶ εἶπον αὐτῷ· Ὅρα, ὁρίμεν σε ταῖς Μήδων καὶ Περσῶν ἐθνεσίν, ἵνα μὴ ἀλλοιωθῇς τὸ πρόσταγμα, μὴδ' θαυμάσης πρόσωπον· καὶ ἵνα μὴ ἐλαττώσῃς τὴν εὐχὴν τῶν εἰρημένων, ἀλλὰ καὶ κολάσῃς τὸν ἄνθρωπον, ὃς οὐκ ἐνέμενε τῷ ὁρισμῷ τούτῳ. Καὶ εἶπεν· Οὕτως ποιήσω, καθὼς λέγετε, καὶ ἐστὶν καὶ μοι τοῦτο.

14. Καὶ εἶπαν· Ἰδοὺ εὐρομεν Δανιὴλ τὸν φίλον σου εὐχόμενον καὶ δοῦμον τοῦ προσώπου τοῦ θεοῦ αὐτοῦ τρίς τῆς ἡμέρας. Καὶ λυπούμενος ὁ βασιλεὺς, εἶπεν βίβηναι τὸν Δανιὴλ εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων, κατὰ τὸν ὁρισμὸν ἐν ἐστῆσε κατ' αὐτοῦ. Τότε ὁ βασιλεὺς ἀπέβη ἀλυπῆθι ἐπὶ τὸν Δανιὴλ, καὶ ἐβόη-

A gens, et Spiritus sanctus in eo, et prospere agens in negotiis regis quæ gerebat.

Tunc rex decrevit constituere Danielelem super universum regnum suum, et duos viros, quos constituit cum eo, et satrapas centum viginti septem. Quando autem deliberavit rex constituere Danielelem super omne regnum suum.

5. Tunc consilium et sententiam inierunt illi duo adolescentes inter se loquentes invicem (quoniam nullum delictum, neque ignorantiam inveniebant contra Danielelem, de qua accusarent eum apud regem) et dixerunt: Venite, statuamus definitam legem contra nosmetipsos, quod nullus homo rogabit petitionem, neque deprecabitur qualemcunque deum usque ad dies triginta, præterquam Darium regem: quod ni faciat, morietur; ut vincerent Danielelem in conspectu regis, et projiceretur in lacum leonum. Noverat enim, quod Daniel oraret, et deprecaretur Dominum Deum suum ter in die.

6. Tunc accesserunt homines illi, et dixerunt coram rege.

7. Definitam legem, et constitutionem statuimus, quod omnis homo quicumque oraverit, et rogaverit petitionem aliquam ab omni deo usque ad dies triginta, nisi a Dario rege.

8. Projicietur in lacum leonum.

9. Et ita rex Darius statuit, et ratum fecit.

C 10. Cum autem Daniel cognovisset constitutionem, quam statuerat contra se, fenestras aperuit in summa celium suarum pariete contra Jerusalem, et procidebat super faciem suam ter in die, sicut faciebat antea, et deprecabatur.

11. Et ipsi observarunt Danielelem, et deprehenderunt eum orantem ter in die quotidie.

12. Tunc isti homines convenerunt regem, et dixerunt: Darius rex, nonne legem statuisti, ut omnis homo non orat, neque roget petitionem ab omni Deo usque ad dies triginta, nisi a te, rex? secus vero, projiciatur in lacum leonum.

D 13. Respondens autem rex dixit eis: Certus est sermo, et manebit lex. Et dixerunt ei: Adjuramus te per Medorum et Persarum decreta, ut non permutes præceptum, neque admireris personam: et ut non detrahas quidquam ex his, quæ decreta sunt; quin imo panis hominem, quicumque non steterit constitutioni huic. Et dixit: Ita faciam, quemadmodum dicitis, et ratum est mihi istud.

14. Et dixerunt: Ecce invenimus Danielelem amicum tuum orantem, et deprecantem faciem Dei sui ter in die. Et contristatus rex, dixit ut projiceretur Daniel in lacum leonum juxta constitutionem, quam statuerat adversus eum. Tunc rex vehementi dolore affectus est super Danielelem, et adjurabat

usque ad occasum solis, ut eriperet eum de manibus satraparum.

15. Et non potuit liberare eum ab eis.

16. Exclamans autem Darius rex dixit Daniell: Deus tuus, quem tu colis jugiter ter in die, ipse eripiet te de manu leonum; usque mane confide.

17. Tunc Daniel projectus est in lacum leonum. Et allatus est lapis, et positus est super os laci; et obsignavit rex annulo suo, et annulis optimatum suorum, ut non ab illis tolleretur Daniel, aut rex extraheret eum de lacu.

18. Tunc reversus est rex in regiam suam, et pernoctavit jejuns, et erat morosus propter Daniell. Tunc Deus Danielis, curam habens illius, conclusit ora leonum, et molestiam non attulerunt Daniell.

19. Et rex Darius surrexit diluculo, et assumpsit secum satrapas, et abiens stetit super os laci leonum.

20. Postea rex vocavit Daniell voce magna cum fletu dicens: O Daniel, si forte vivis, et Deus tuus, quem colis semper, servavit te de leonibus, et non contriverunt te?

21. Tunc Daniel clamavit voce magna, et dixit:

22. Rex, adhuc sum vivens, et liberavit me Deus de leonibus, eo quod iustitia in me inventa est coram eo; sed et in conspectu tuo, rex, neque ignorantia, neque delictum deprehensum est in me: tu autem audisti homines, qui seducunt reges, et projectisti me in lacum leonum ad perditionem.

23. Eodem tempore congregati sunt omnes magistratus, et intuebantur Daniell, quomodo nullam molestiam attulissent ei leones.

24. Tunc duo homines illi, qui adversus Daniell testimonium dixerant, ipsi, et uxores eorum, et filii eorum projecti sunt leonibus, et leones interfecerunt eos, et comminuerunt ossa eorum.

25. Tunc Darius scripsit omnibus gentibus, et linguis, et regionibus, et habitantibus in universa terra ejus, dicens:

26. Omnes homines, qui sunt in regno meo, sint adoratores, et cultores Dei Daniell: ipse enim est Deus manens, et vivens in generationes generationum usque in aeternum.

27. Ego Darius ero adorans eum, et serviens cunctis diebus meis. Idola enim manufacta non possunt servare, sicut liberavit Deus Danielis Daniell.

28. Et rex Darius appositus est ad genus suum, et Daniel constitutus est super regnum Darii. Et Cyrus Persa suscepit regnum ejus.

CAPUT VII.

1. Anno primo imperante Baltasar regionibus Babylonis, Daniel visionem vidit supra caput in

Α θει τοῦ ἐξελεῖσθαι αὐτὸν ἕως δυσμῶν ἡλίου ἀπὸ τῶν χειρῶν τῶν σατραπῶν.

15. Καὶ οὐκ ἠδύνατο ἐξελεῖσθαι αὐτὸν ἀπ' αὐτῶν.

16. Ἀναβοήσας δὲ Δαρείος ὁ βασιλεὺς εἶπε τῷ Δανιήλ· Ὁ Θεὸς σου, ᾧ σὺ λατρεύεις ἐνδελεχῶς, τρίς τῆς ἡμέρας, αὐτὸς ἐξελεῖται σε ἐκ χειρὸς τῶν λεόντων, ἕως πρωὶ θάρρει.

17. Τότε Δανιήλ ἐβρίβη εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων, καὶ ἤνιχθη λίθος, καὶ ἐτίθη εἰς τὸ στόμα τοῦ λάκκου, καὶ ἐσφραγίσατο ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ δακτυλίῳ ἑαυτοῦ, καὶ ἐν τοῖς δακτυλίοις τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ, ὅπως μὴ ἀπ' αὐτῶν ἀρῇ ὁ Δανιήλ +, ἥ ὁ βασιλεὺς αὐτὸν ἀνασπάσῃ ἐκ τοῦ λάκκου /

18. Τότε ὑπέστρεφεν ὁ βασιλεὺς εἰς τὰ βασίλεια αὐτοῦ, καὶ ἠύλισθη νήστης, καὶ ἦν λυποῦμενος περὶ τοῦ Δανιήλ. Τότε ὁ Θεὸς τοῦ Δανιήλ, πρόνοιαν ποιούμενος αὐτοῦ, ἀπέκλεισε τὰ στόματα τῶν λεόντων, καὶ οὐ παρηνώχλησαν τῷ Δανιήλ.

19. Καὶ ὁ βασιλεὺς Δαρείος ὠρῶντος πρωὶ, καὶ παρίλαβε μετ' ἑαυτοῦ τοὺς σατράπας, καὶ πορευθεὶς ἔστη ἐπὶ τοῦ στόματος τοῦ λάκκου τῶν λεόντων.

20. Τότε ὁ βασιλεὺς ἐκάλεισε τὸν Δανιήλ φωνῇ μεγάλῃ μετὰ κλαυθμοῦ, λέγων· Ὁ Δανιήλ, εἰ ἄρα ζῆς, καὶ ὁ Θεός σου, ᾧ λατρεύεις ἐνδελεχῶς, σέσωκέ σε ἀπὸ τῶν λεόντων, καὶ οὐκ ἠγχείλωκάν σε;

21. Τότε Δανιήλ ἐπήχουσε φωνῇ μεγάλῃ, καὶ εἶπεν·

22. Βασιλεῦ, ἐτι εἰμι ζῶν, καὶ σέσωκέ με ὁ Θεός ἀπὸ τῶν λεόντων, καθ' ὅτι δικαιοσύνη ἐν ἐμοὶ εὐρέθη ἐναντίον αὐτοῦ· καὶ ἐναντίον δὲ σου, βασιλεῦ, οὕτε ἄγνοια, οὕτε ἁμαρτία εὐρέθη ἐν ἐμοί· οὐ δὲ ἤκουσας ἀνθρώπων πλανώντων βασιλεῖς, καὶ ἐβρίβας με εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων εἰς ἀπώλειαν.

23. Τότε συνήχθησαν πάσαι αἱ δυνάμεις, καὶ εἶδον τὸν Δανιήλ, ὡς οὐ παρηνώχλησαν αὐτῷ οἱ λέοντες.

24. Τότε οἱ δύο ἄνθρωποι ἐκείνοι οἱ καταμαρτυρήσαντες τοῦ Δανιήλ, αὐτοὶ, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν ἐβρίβησαν τοῖς λίουσι, καὶ οἱ λέοντες ἀπέκτειναν αὐτοὺς, καὶ ἐθλάσαν τὰ ὀστέα αὐτῶν.

25. Τότε Δαρείος ἔγραψε πᾶσι τοῖς ἔθνεσι, καὶ γλώσσις, καὶ χώραις, τοῖς οἰκοῦσιν ἐν πάσῃ τῇ γῇ αὐτοῦ, λέγων·

26. Πάντες οἱ ἄνθρωποι, οἱ ὄντες ἐν τῇ βασιλείᾳ μου, ἔστωσαν προσκυνῶντες καὶ λατρεύοντες τῷ Θεῷ τοῦ Δανιήλ· αὐτὸς γάρ ἐστι Θεός μένων, καὶ ζῶν εἰς γενεὰς γενεῶν ἕως τοῦ αἰῶνος.

27. Ἐγὼ Δαρείος ἔσομαι αὐτῷ προσκυνῶν, καὶ δουλεύων πάσας τὰς ἡμέρας μου· τὰ γὰρ εἰδὼλα τὰ χειροποίητα οὐ δύνανται σῶσαι, ὡς ἠλυτρώσατο ὁ Θεός τοῦ Δανιήλ, τὸν Δανιήλ.

28. Καὶ ὁ βασιλεὺς Δαρείος προσετίθη πρὸς τὸ γένος αὐτοῦ +, καὶ Δανιήλ + κατεστάθη ἐπὶ τῆς βασιλείας Δαρείου /. καὶ Κύρος ὁ Πέρσης παρίλαβε τὴν βασιλείαν αὐτοῦ.

ΚΕΦΑΛΑ Ζ΄.

1. Ἐτους πρώτου βασιλεύοντος Βαλτασάρ χώρας Βαβυλωνίας, Δανιήλ ὄραμα εἶδε πορὰ κεφαλὴν ἐπὶ

τῆς κοίτης αὐτοῦ. Τότε Δανιὴλ τὸ ὄραμα, ὃ εἶδεν, ἠ-
γράφεν εἰς κεφάλαια λόγων.

2. Ἐπὶ τῆς κοίτης μου ἰδεώρουν καθ' ὕπνους νυ-
κτός· καὶ ἰδοὺ τέσσαρες ἀνέμιοι τοῦ οὐρανοῦ ἀνέπνεον
εἰς τὴν θάλασσαν τὴν μεγάλην.

3. Καὶ τέσσαρα θηρία ἀνέβαινον ἐκ τῆς θαλάσσης,
διαφέροντα ἐν παρὰ τὸ ἐν.

4. Τὸ πρῶτον ὥσει λέαινα ἔχουσα πτερὰ ὥσει ἀε-
τοῦ. Ἐθεώρουν ἕως οὗ ἐπλητὰ τὰ πτερὰ αὐτῆς, καὶ
ῥῆθη ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἐπὶ ποδῶν ἀνθρωπίνων ἐστάθη,
καὶ ἀνθρωπίνη καρδία ἐδόθη αὐτῇ.

5. Καὶ ἰδοὺ μετ' αὐτὴν ἄλλο θηρίον ὁμοίωσιν ἔχον
ἄρκου, καὶ ἐπὶ τοῦ ἑνὸς πλευροῦ ἐστάθη, καὶ τρία
πλευρὰ ἦν ἐν τῷ στόματι αὐτῆς· καὶ ἐν μέσῳ ὀδόντων
αὐτῆς· καὶ οὕτως εἶπεν· Ἀνάστα, κατάφαγε σάρκας
πολλὰς.

6. Καὶ μετὰ ταῦτα ἰδεώρουν θηρίον ἄλλο ὥσει
πάρδαλιν, καὶ πτερὰ τέσσαρα ἐπέτεινον ἐπάνω αὐτοῦ,
καὶ τέσσαρες κεφαλὰι τῷ θηρίῳ.

7. Μετὰ δὲ ταῦτα ἰδεώρουν ἐν ὁράματι τῆς νυκτός
θηρίον τέταρτον φοβερόν, καὶ ὁ φόβος αὐτοῦ ὑπερέ-
ρων ἰσχυρῶς. ἔχον ὀδόντας σιδηροῦς μεγάλους, ἐσθίον
καὶ κοπανίζον, κύκλῳ τοῖς ποσὶ καταπατοῦν, διαφό-
ρως χρώμενον παρὰ πάντα τὰ πρὸ αὐτοῦ θηρία· εἶχε
δὲ κέρατα δέκα, καὶ βουλὰι πολλαὶ ἐν τοῖς κέρασιν
αὐτοῦ.

8. Καὶ ἰδοὺ ἄλλο ἐν κέρασιν ἀνεφύη ἀναμέσον αὐτῶν
μικρόν ἐν τοῖς κέρασιν αὐτοῦ, καὶ τρία τῶν κεράτιον
τῶν πρώτων ἐξηράνθησαν δι' αὐτοῦ· καὶ ἰδοὺ ὀφθαλ-
μοὶ ὥσπερ ἀνθρώπινοι ἐν τῷ κέρατι τούτῳ, καὶ στόμα
λαλοῦν μέγαλα· καὶ ἔποιε πόλεμον πρὸς τοὺς
ἀγίους·

9. Ἐθεώρουν ἕως οὗ θρόνοι ἐτέθησαν, καὶ Παλαιὸς
ἡμερῶν ἐκάθητο, ἔχον περιβολὴν ὥσει χιτῶνα, καὶ τὸ
εἶδος τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, ὥσει ἔριον λευκὸν κα-
θαρόν, ὁ θρόνος ὥσει φλόξ πυρός· καὶ τροχοὶ αὐτοῦ
πῦρ καίμενον.

10. Καὶ ποταμὸς πυρός· ἔκταν, καὶ ἐξεπορεύετο
κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ ποταμὸς πυρός· χίλιαι χιλιά-
δες ἐδωράσαντο αὐτῷ, καὶ μύριαι μυριάδες παρει-
στήκεισαν αὐτῷ, καὶ κρίτηριον ἐκάθισεν, καὶ βίβλοι
ἠνεῳγήθησαν.

11. Ἐθεώρουν τότε τὴν φωνὴν τῶν λόγων τῶν με-
γάλων, ὧν τὸ κέραν ἐλάλει· θεωρῶν ἡμῶν, καὶ ἀπ-
εμπνευσθή τὸ θηρίον, καὶ ἀπώλετο τὸ σῶμα αὐτοῦ,
καὶ ἐδόθη εἰς καῦσιν πυρός.

12. Καὶ τοὺς κύκλους αὐτοῦ ἀπέσπασεν τῆς ἐξουσίας
αὐτῶν, καὶ χρόνος ζωῆς ἐδόθη αὐτοῖς ἕως χρόνου
καὶ καιροῦ.

13. Ἐθεώρουν ἐν ὁράματι τῆς νυκτός, καὶ ἰδοὺ ἐπὶ
τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ, ὡς υἱὸς ἀνθρώπου ἦρχετο,
καὶ ὡς Παλαιὸς ἡμερῶν παρῆν, καὶ οἱ παρεστηκό-
τες παρῆσαν — αὐτῷ.

14. Καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία· καὶ καὶ τιμὴ βασι-
λική· καὶ πάντα τὰ ἐθνη τῆς γῆς κατὰ γένη, καὶ
πᾶσα δόξα αὐτῷ λατρεύουσα, καὶ ἡ ἐξουσία αὐτοῦ,
ἐξουσία αἰώνιος, ἥτις οὐ μὴ ᾤσθη, καὶ ἡ βασιλεία αὐ-
τοῦ, ἥτις οὐ μὴ ᾤσθη.

15. Καὶ ἀκηδιάσας ἐγὼ Δανιὴλ ἐν τούτοις ἐν τῷ

cubili suo. Tunc Daniel visionem, quam vidit, scri-
psit in capitibus sermonum.

2. In cubili meo videbam per somnos noctis : et
ecce quatuor venti cœli irruerunt in mare magnum.

3. Et quatuor bestię ascendebant de mari, diffe-
rentes una ab alia.

4. Prima quasi leœna habens alas sicut aquilę.
Aspiciebam donec evulsę sunt alę ejus, et sublatā
est de terra, et super pedes humanos stetit, et hu-
manum cor datum est ei.

5. Et ecce post eam alia bestia similitudinem
habens ursi, et in latere uno stetit : et tria latera
erant in ore ejus in medio dentium ejus, et sic dixit :
Surge, manduca carnes multas.

6. Et post hæc aspiciebam bestiam aliam sicut
pardum, et alę quatuor extendebantur super eam,
et quatuor capita bestię.

7. Post autem hæc aspiciebam in visione noctis
bestiam quartam terribilem, et terror ejus excede-
bat fortitudine : quę habebat dentes ferreos ma-
gnos, manducans, et comminuens, in circuitu
pedibus conculcans, diversis operans ab omnibus,
quę fuerunt ante eam, bestiis : habebat autem cor-
nua decem, et consilia multa in cornibus ejus.

8. Et ecce aliud unum cornu renatum est in me-
dio eorum parvum in cornibus ejus : et tria de
cornibus primis exaruerunt propter illud : et ecce
oculi, sicut oculi humani in cornu lato, et os lo-
quens magna, et faciebat bellum adversus sanctos.

9. Videbam, quoadusque throni positi sunt, et
Vetustus dierum sedebat, habens amictum sicut ni-
vem, et capillitium capitis sui sicut lanam candidam
mundam : thronus sicut flamma ignis, rotę ejus
ignis ardens.

10. Flumen ignis trahens, et egrediebatur ante
faciem ejus fluvius ignis : mille millia serviebant ei,
et dena millia denu millium assistebant ei, et ju-
diciū addit, et libri aperti sunt.

11. Contemplabar tunc vocem sermonum ma-
gnorum, quos cornu loquebatur : aspiciens eram,
et sustibus cæsa est bestia, et perlit corpus ejus, et
datum est in combustionem ignis.

12. Et ab illis, qui in circuitu ejus erant, abstulit
potestatem eorum, et tempus vitę datum est eis
usque ad tempus et opportunitatem.

13. Videbam in visione noctis, et ecce super nu-
bes cœli sicut filius hominis veniebat, et sicut Ve-
tustus dierum aderat, et adstantes aderant ei.

14. Et data est ei potestas et honor regius, et
omnes gentes terrę secundum genera, et omnis
gloria serviens ei : et potestas ejus, potestas per-
petua, quę non auferetur, et regnū ejus, quod
non destruetur.

15. Et cum mœrore gravi affectus essem ego Da-

niel super his in visione noctis conturbabant me cogitationes meae.

16. Accessi ad unum stantium, et veritatem querebam ab eo super omnibus his. Respondens autem dicit mihi, et interpretationem sermonum declaravit mihi.

17. Hæ bestiae magnæ sunt quatuor regna, quæ peribunt de terra.

18. Et accipient regnum sancti Altissimi, et obtinebunt regnum usque in sæculum sæculorum.

19. Eodem tempore volui querere diligenter de bestia quarta destruente omnia, et horribili valde: et ecce dentes ejus ferrei, et ungues ejus ærei, quæ devorabat omnes in circuito, et conculcabat pedibus.

20. Et de decem cornibus ejus, quæ erant super caput, et de uno alio, quod adnatum fuerat, et deciderant propter illud tria, et cornu illud habebat oculos, et os loquens magna, et aspectus ejus superabat alia.

21. Et considerabam cornu illud, quod bellum faciebat adversus sanctos, et fugebat eos.

22. Quoadusque venit Vetus dies, et iudicium dedit sanctis Altissimi, et tempus datum est, et regnum obtinuerunt sancti.

23. Et dictum est mihi de quarta bestia, quia regnum quartum erit super terram, quod eminebit supra omnem terram, et devorabit omnem terram, et subvertet eam, et concidet eam.

24. Et decem cornua regni, decem reges stabunt: et alius rex post eos stabit, et ipse malis superabit primos, et tres reges humiliabit.

25. Et verba contra Altissimum loquetur, et sanctos Altissimi conteret: et assumet mutare tempora, et legem, et tradentur omnia in manibus ejus usque ad tempus, et tempora, et usque ad diuturnum tempus.

26. Et iudicium sedebit, et potestatem destruet, et deliberabunt contaminare, et perdere usque in finem.

27. Et regnum, et potestatem, et magnificentiam eorum, et principatum omnium sub celo regnorum, dedit populo sancto excelso ad regnandum regno sempiterno, et omnes potestates ei subleventur, et obediunt ei usque ad finem æternitatis.

28. Ego Daniel multo stupore correptus sum, et forma mea immutata est super me, et verbum in corde meo firmius statui.

CAPUT VIII.

1. Anno tertio regnante Baltasar, visio, quam vidi ego Daniel, postquam vidissem primam.

2. Et vidi in visione somnii mei, cum ego essem in Susis civitate, quæ est in Elymaide regione, et vidi in visione, cum adhuc essem juxta portam Aelam.

Δ δράματι τῆς νυκτὸς καὶ ἐτάχρασόν με οἱ διαλογισμοὶ μου.

16. Προσῆλθον πρὸς ἓνα τῶν ἱστῶτων, καὶ τὴν ἀκριβείαν ἐζητοῦν παρ' αὐτοῦ ὑπὲρ πάντων τούτων· ἀποκριθεὶς δὲ λέγει μοι, καὶ τὴν κρίσιν τῶν λόγων ἐδήλωσέν μοι.

17. Ταῦτα τὰ θηρία τὰ μεγάλα εἰσὶ τέσσαρες βασιλείαι, αἱ ἀπολοῦνται ἀπὸ τῆς γῆς.

18. Καὶ παραλήφονται τὴν βασιλείαν ἔθνη Ἰσραήλ, καὶ καθίσουν τὴν βασιλείαν ἕως τοῦ αἰῶνος τῶν αἰώνων.

19. Τότε θέλω ἐξακριβώσασθαι περὶ τοῦ θηρίου τοῦ τετάρτου, τοῦ διαφθείροντος πάντα, καὶ ὑπερφύου· καὶ ὅσοι αἱ δόσεις αὐτοῦ σιδηροί, καὶ οἱ ὀνόματι αὐτοῦ χαλκοί, κατεσθίοντος πάντας κυκλῶθεν, καὶ καταπατοῦντος τοὺς ποταμούς.

20. Καὶ περὶ τῶν δέκα κεράτων αὐτοῦ τῶν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, καὶ τοῦ ἑνὸς τοῦ ἄλλου τοῦ προσφύοντος, καὶ ἐξέτισαν δι' αὐτοῦ τρία, καὶ τὸ κέραν ἐκεῖνο εἶχεν ὀφθαλμοὺς, καὶ στέμα λαλοῦν μέγα· καὶ ἡ πρόσοψις αὐτοῦ ὑπερέφερε τὰ ἄλλα.

21. Καὶ κατεῖχον τὸ κέραν ἐκεῖνο πόλεμον συνιστάμενον πρὸς τοὺς ἁγίους, καὶ τροποῦμενον αὐτοῦς.

22. Ἔως τοῦ ληθεῖν τὴν Παλαιὰν ἡμερῶν, καὶ τὴν κρίσιν ἔδωκε τοῖς ἁγίοις τοῦ Ἰσραήλ· καὶ ὁ καιρὸς ἐδόθη, καὶ τὸ βασίλειον κατέσχον οἱ ἔθνη.

23. Καὶ ἐβλήθη μοι περὶ τοῦ θηρίου τοῦ τετάρτου, ὅτι βασιλεία τεταρτή ἐσται ἐπὶ τῆς γῆς, ἥτις θύσει παρὰ πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ καταφάγεται πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ ἀναστάνους αὐτήν, καὶ καταλειανέῃ αὐτήν.

24. Καὶ τὰ δέκα κέρατα τῆς βασιλείας, δέκα βασιλεῖς στήσονται· καὶ ὁ ἄλλος βασιλεὺς μετὰ τούτους στήσεται, καὶ αὐτοὺς θύσει· καὶ οἱς ὑπὲρ τοὺς πρώτους, καὶ τρεῖς βασιλεῖς ταπεινώσει.

25. Καὶ ῥήματα αἱς τὸν Ἰσραὴλ λαλήσει, καὶ τοὺς ἁγίους τοῦ Ἰσραήλ κατατρέψει, καὶ προσβιβέσεται ἀλλοιωσαὶ καιροὺς καὶ νόμον, καὶ παρασθῆσεται πάντα εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἕως καιροῦ καὶ καιρῶν, καὶ ἕως ἡμετέρους καιρῶν.

26. Καὶ ἡ κρίσις καθίσταται, καὶ τὴν ἐξουσίαν ἀπολοῦσι, καὶ βουλεύονται μῆτιν καὶ ἀπολέουσι ἕως τέλους.

27. Καὶ τὴν βασιλείαν, καὶ τὴν ἐξουσίαν, καὶ τὴν μεγαλειότητα αὐτῶν, καὶ τὴν ἀρχὴν παῶν τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανὸν βασιλείων, ἔδωκε λαφύρα ἁγίῳ βασιλεύσῃ βασιλείαν αἰώνιον, καὶ πᾶσαι ἐξουσίαι αὐτῇ ὀποταγήσονται, καὶ παθηθήσονται αὐτῇ ἕως καταστροφῆς τοῦ λόγου.

28. Ἐγὼ Δανιὴλ σφόδρα ἐκστάσει περιεχόμεν, καὶ ἡ εἰς μου διήγεγκαν ἔμοι, καὶ τὸ ῥῆμα ἐν καρδίᾳ μου ἐστήριξα.

ΚΕΦΑΛΑ. Η'

1. Ἐτους τρίτου βασιλεύοντος Βαλτασαρ, ὄρασις, ἣν εἶδον ἐγὼ Δανιὴλ, μετὰ τὸ ἔχειν με τὴν πρώτην.

2. Καὶ εἶδον ἐν τῷ ὁράματι τοῦ ἐνυπνίου μου, ἔμοι ὄντος ἐν Λούσις τῇ πόλει, ἥτις ἐστὶν ἐν Ἐλυμαϊδῇ χώρᾳ, καὶ εἶδον ἐν ὁράματι· ἐστὶ ὄντος μου πρὸς τῇ πόλει ΑΔΑΜ.

3. Ἀναβλέψας εἶδον κριὸν ἓνα μέγαν ἰσχυρὸν ἀνανεὶ τῆς πύλης· καὶ εἶχε κέρατα, καὶ τὰ κέρατα ἔβηλάν, καὶ τὸ ἐν ὑψηλότερον τοῦ ἑτέρου, καὶ τὸ ὑψηλότερον ἀνέβαινε.

4. Μετὰ δὲ ταῦτα εἶδον τὸν κριὸν χειρῶν ὡς πρὸς ἀνατολὰς, καὶ πρὸς βορρᾶν, καὶ πρὸς δυσμὰς, καὶ μεσημβρίαν· καὶ πάντα τὰ θηρία οὐκ ἴσθησαν ὀπίσω αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἦν ὁ ρυόμενος ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ, καὶ ἵπποι ὡς ἤθελε, καὶ ὄψις.

5. Καὶ ἐγὼ διανοούμενος, καὶ ἰδοὺ τράγος αἰγῶν ἤρχετο ἀπὸ δυσμῶν ἐπὶ προσώπῳ τῆς γῆς· καὶ ἦν τοῦ τράγου κέρας ἐν ᾧ θεωρεῖται ἡ ἀναμέσος τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

6. Καὶ ἦλθεν ἐπὶ τὸν κριὸν τὸν τὰ κέρατα ἔχοντα, ὃν εἶδον ἰσχυρὸν πρὸς τῇ πύλῃ, καὶ ἔδραμε πρὸς αὐτὸν ἐν θυμῷ ὀργῆς.

7. Καὶ εἶδον αὐτὸν προσάγοντα πρὸς τὸν κριόν, καὶ ἰδοὺ μὲν ἐπ' αὐτὸν, καὶ ἐπάταξε ᾧ τὸν κριόν, καὶ συνέτριψε τὰ δύο κέρατα αὐτοῦ, καὶ οὐκ εἶναι ἦν ἰσχυρὸς ἐν τῷ κριῷ στήναι κατάναντι τοῦ τράγου, καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ συνέτριψεν αὐτὸν, καὶ οὐκ ἦν ὁ ρυόμενος τὸν κριὸν ἀπὸ τοῦ τράγου.

8. Καὶ ὁ τράγος τῶν αἰγῶν κατίσχυσε σφόδρα, καὶ ὅτε κατίσχυσε, συνέτριψεν αὐτοῦ τὸ κέρας τὸ μέγα, καὶ ἀνέβη ἑτέρα τέσσαρα κέρατα κατόπισθεν αὐτοῦ εἰς τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τοῦ οὐρανοῦ.

9. Καὶ εἰς ἐνὸς αὐτῶν ἀναρῶν κέρας ἰσχυρὸν ἐν, καὶ κατίσχυσε, καὶ ἐπάταξεν ἐπὶ μεσημβρίαν, ἐπὶ νότον, καὶ ἐπ' ἀνατολὰς, καὶ ἐπὶ βορρᾶν.

10. Καὶ ὀρώθη ἕως τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ· καὶ ἐβράχθη ἐπὶ τὴν γῆν ἀπὸ τῶν ἀστέρων, καὶ ἀπὸ αὐτῶν καταπατήθη.

11. Ὡς ὁ ἀρχιστράτηγος ρύσεται τὴν αἰχμαλωσίαν· καὶ οἱ αὐτῶν τὰ ὄρη τὰ ἀπ' αἰῶνος ἐβράχθη· καὶ ἐξήρθη ὁ τόπος αὐτῶν, καὶ θυσία· καὶ ἔθηκεν αὐτὴν ἕως χαμαὶ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ εὐωδώθησαν, καὶ ἐγενήθη· καὶ τὸ ἅγιον ἐρημωθήσεται.

12. Καὶ ἐγενήθησαν ἐπὶ τῇ θυσίᾳ αἱ ἁμαρτίαι, καὶ ἐβρίφη χαμαὶ ἡ δικαιοσύνη· καὶ ἵππησης, καὶ εὐωδωθή.

13. Καὶ ἤκουον ἑτέρου ἁγίου λαλοῦντος· καὶ εἶπεν ὁ ἕτερος ἁγιος· τῷ Φελμυνί τῷ λαλοῦντι· Ὡς τίνος τὸ ὄραμα στήσεται, καὶ ἡ θυσία ἡ ἀρθεῖσα, καὶ ἡ ἁμαρτία ἐρημώσεται ἡ δοδεκά, καὶ τὰ ἅγια ἐρημωθήσεται εἰς καταπάντημα;

14. Καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ὡς βαπτίρας, καὶ πρίστ, ἡμέραι δισχιλῖαι τριακόςαι, καὶ καθαρῶσθήσεται τὸ ἅγιον.

15. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ θεωρεῖν με ἐγὼ ἀντιπρὸς τὸ ὄραμα, ἐξήκουον διανοηθῆναι, καὶ ἰδοὺ ἔστη καταναντίον μου, ὡς ὄρασις ἀνθρώπου.

16. Καὶ ἤκουσα φωνὴν ἀνθρώπου ἀναμέσος τοῦ ὄλου· καὶ ἐκέλευε, καὶ εἶπεν· Γαβριήλ, συνέτισον ἐκεῖνον τὴν ὄρασιν· καὶ ἀναβλέψας εἶπεν ὁ ἀνθρώπος· καὶ ἐπὶ τὸ πρῶτον ἐκεῖνο ἡ ὄρασις.

17. Καὶ ἦλθε, καὶ ἔστη ἐγγύθεν μου τῆς στάσεως, καὶ ἐν τῷ ἔρχεσθαι αὐτὸν ἰδοὺ ἐβλήθη, καὶ ἔπεσε ἐπὶ

3. Suspicieus vidi arietem unum magnum stantem e regione portarum, et habebat cornua, et cornua excelsa, et unum excelsius altero, et excelsius ascendebat.

4. Post autem hæc vidi arietem cornibus ventitantem ad orientem, et ad aquilonem, et ad occidentem, et ad meridiem: et cuncta bestia non steterunt post eum, et non erat qui liberaret de manibus ejus, et faciebat, sicut volebat, et exaltatus est.

5. Et ego animadvertēbam: et ecce hircus caprarum veniebat ab occidente super faciem terræ: et erat hirci cornu unum spectabile in medio oculorum suorum.

6. Et venit ad arietem, qui cornua habebat, quem videram stantem juxta portam, et cucurrit contra eum in furore iræ.

7. Et vidi eum accedentem ad arietem, et indignatus est contra eum, et percussit arietem, et contrivit duo cornua ejus, et non amplius erat fortitudo in ariete standi coram hircio: et dilaniavit eum super terram, et contrivit eum, et non erat qui liberaret arietem ab hircio.

8. Et hircus caprarum prævaluit valde, et postquam roboratus fuit, contritum est ejus cornu magnum, et ascenderunt alia cornua quatuor post illud in quatuor ventos cæli.

9. Et de uno illorum renatum est cornu forte unum, et prævaluit, et percussit ad meridiem, ad austrum, ad orientem, et ad aquilonem.

10. Et elevatum est usque ad stellas cæli, et detrahit super terram e stellis, atque de eis conculcavit.

11. Donec princeps militiarum liberabit captivitatem, et per ipsum montes, qui a sæculo sunt, effraeti sunt: et ablatus est locus eorum, et sacrificium: et posuit illud usque ad humum super terram, et prospere evenerunt, et facta sunt, et sanctuarium desolabitur.

12. Et fuerunt in sacrificio peccata, et projecta est in terra justitia, et fecit, et prospere cessit.

13. Et audiui alium sanctum loquentem: et dixit alius sanctus Phelmuni loquenti: Undeque visio stabit, et sacrificium, quod ablatum est, et peccatum desolationis, quod datum est, et sancta desolabuntur in conculcationem?

14. Et dixit ei: Usque ad vespertim, et mane, dies duo millia tercenti, et mundabitur sanctum.

15. Factum est autem, cum viderem ego Daniel visionem, quærebam intelligere: et ecce stetit coram me veluti aspectus hominis.

16. Et audiui vocem viri inter Ulai: et vocavit, et dixit: Gabriel, fac illum intelligere visionem, et exclamans ait homo, ad mandatum illud visio.

17. Et venit, et stetit prope stationem meam. Et cum ille venisset, perturbatus sum, et corruvi in

faciem meam, et dixit mihi: Animadvertite, filii hominis, adhuc enim ad horam temporis ista visio.

18. Cumque loqueretur ipse mecum, cubavi super faciem humi; et cum tetigisset me, erexit me super locum, et dixit mihi:

19. Ecce ego annuntio tibi, quæ erunt in novissimo trax filiis populi tui: adhuc enim ad horas temporis consummationis manebunt.

20. Aries, quem vidisti habentem cornus, rex Medorum et Persarum est.

21. Et hircus caprarum, rex Græcorum est, et cornu grande, quod erat inter oculos ejus, ipse est rex primus.

22. Quod autem confractio illo, etiam ascenderunt post illud quatuor cornua, quatuor reges de gente ejus consurgent, non juxta fortitudinem suam.

23. Et in novissimo regni eorum, completis peccatis ipsorum exsurgat rex impudens facie, excogitans ænigmata.

24. Et roborabitur fortitudo ejus, sed non in virtute sua: et mirabiliter destruet, et prosperabitur, et faciet, et exterminabit principes et populum sanctorum.

25. Et super sanctos cogitatio ejus: et prosperabitur mendacium in manibus ejus, et cor ejus elevabitur, et dolo disperdet multos; et in perditione virorum stabit, et congregabit exercitum, et retribuet.

26. Visio, quæ est vespere, et mane, inventa est in veritate: sed nunc occulta est visio, adhuc enim ad dies multos.

27. Ego Daniel ægrotavi diebus multis: cumque surrexissem, administrabam rursus regia negotia, et deficiebam super visione, et nemo erat qui intelligeret.

CAPUT IX.

1. Anno primo sub Dario Xerxis filio de genere Medorum, qui regnarunt in imperio Chaldeorum.

2. Anno primo regni ejus ego Daniel excogitavi in libris numerum annorum, quando factum est decretum terræ ad Jeremiam prophetam, ut suscitarentur ad completionem opprobrii Jerusalem septuaginta anni.

3. Et dedi faciem meam ad Dominum Deum, ut invenirem deprecationem, et misericordiam in jejuniis, et sacco, et cinere.

4. Et precatus sum ad Dominum Deum, confessus sum, et dixi: Ecce, Domine, tu es Deus magnus, et fortis, et terribilis, servans testamentum, et misericordiam diligentibus te, et custodientibus mandata tua.

5. Peccavimus, iniquitatem fecimus, imple egimus, et recessimus, et transgressi sumus mandata tua et judicia tua.

6. Et non audivimus pueros tuos prophetas, qui locuti sunt in nomine tuo ad reges nostros, et ma-

A πρόσωπόν μου, καὶ εἶπεν μοι· Διανοήθητι, υἱὲ ἀνθρώπου· ἔτι γὰρ εἰς ὥραν καιροῦ τούτου τὸ ὄραμα.

18. Καὶ λαλοῦντος αὐτοῦ μετ' ἐμοῦ, κοιμήθην ἐπὶ πρόσωπον χαμαὶ, καὶ ἀφάμενός μου ἤγειρέ με ἐπὶ τοῦ τόπου, καὶ εἶπέν μοι·

19. Ἰδοὺ ἐγὼ ἀπαγγέλλω σοὶ ὅ ἐστι αἱ ἐσχάτου τῆς ὀργῆς τοῖς υἱοῖς τοῦ λαοῦ σου· ἔτι γὰρ εἰς ὥρας καιροῦ συντελείας μένει.

20. Τὸν κρινὸν, ὃν εἶδες, τὸν ἔχοντα τὰ κέρατα, βασιλεὺς Μήδων καὶ Περσῶν ἐστίν.

21. Καὶ ὁ τράγος τῶν αἰγῶν, βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων ἐστὶ· καὶ τὸ κέρας τὸ μέγα τὸ ἀνάμεσον τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, αὐτὸς ὁ βασιλεὺς ὁ πρῶτος.

22. Καὶ τὸ συντεριέντος, καὶ ἀναβάντα ὀπίσω αὐτοῦ τέσσαρα κέρατα· τέσσαρες βασιλεῖς τοῦ ἔθνους αὐτοῦ ἀναστήσονται, οὗ κατὰ τὴν ἰσχὺν αὐτῶν.

23. Καὶ ἐπ' ἐσχάτου τῆς βασιλείας αὐτῶν, πληρουμένων τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν, ἀναστήσεται βασιλεὺς, ἀναιδὴς προπόμπη, διανοούμενος αἰνίγματα.

24. Καὶ στερεωθήσεται ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ, καὶ θαυμαστῶς φθαρεῖ, καὶ εὐδοκωθήσεται, καὶ ποιήσεται, καὶ φθαρεῖ δυνάστεας καὶ ἔθνον ὁλίγων.

25. Καὶ ἐπὶ τοῖς ἁγίοις τὸ διανοήμα αὐτοῦ, καὶ εὐδοκωθήσεται· τὸ ψεῦδος ἐν ταῖς χειρὶν αὐτοῦ, καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ ὀφωθήσεται, καὶ ὅλος ἀφανιεῖ πολλοὺς, καὶ ἐπὶ ἀπωλείας ἀνθρώπων στήσεται· καὶ ποιήσεται συναγωγὴν χειρὸς, καὶ ἀποδώσεται·

26. Τὸ ὄραμα τὸ ἱερώδες καὶ πρῶτον, ἡρόδη ἐπ' ἀληθείας, καὶ νῦν παραγμένον τὸ ὄραμα· ἔτι γὰρ εἰς τμήρας πολλὰς.

27. Ἐγὼ Δανιὴλ ἀσθενήσας ἡμέρας πολλὰς, καὶ ἀναστὰς ἐπαγματούμενην πάλιν βασιλικὴν, καὶ ἐξελύμενην ἐπὶ τῷ ὄραματι, καὶ οὐδεὶς ἦν ὁ διανοούμενος.

ΚΕΦΑΛΑ. Θ.

1. Ἐτους πρώτου ἐπὶ Δαρείου τοῦ Ἑβραίου ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς Μηδικῆς, οἱ Ἰσραηλιταὶ ἐπὶ τὴν βασιλείαν τῶν Χαλδαίων.

2. Τῷ πρώτῳ ἐταί τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ἐγὼ Δανιὴλ διανοήθην ἐν ταῖς βίβλοις τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐτῶν, ὅτε ἐγένετο πρόσταγμα τῇ γῇ ἐπὶ Ἰερουσαλὴν τὸν προφήτην, ἔγεραι εἰς ἀνακλήρωσιν οὐκαιοῦ Ἰερουσαλὴμ ἡδωμένηντα ἔτη.

3. Καὶ ἰδὼν τὸ πρόσωπόν μου ἐπὶ Κύριον τὸν Θεόν, εὐρεῖν προσεύχην, καὶ ἑλεος ἐν νηστείαις, καὶ σάκκῳ, καὶ σποδῷ.

4. Καὶ προσευξάμενη πρὸς Κύριον τὸν Θεόν, ἐξωμολογήσάμενη, καὶ εἶπα· Ἰδοὺ Κύριε, σὺ εἶ ὁ Θεός ὁ μέγας, καὶ ὁ ἰσχυρός, καὶ ὁ φοβερός, τηρῶν τὴν διαθήκην, καὶ τὸ ἑλεος τοῖς ἀγαπῶσί σε, καὶ τοῖς φυλάσσουσιν τὰ προσταγμάτά σου.

5. Ἠμάρτομεν, ἠδικήσαμεν, ἡσέθησαμεν, καὶ ἀποστήμεν, καὶ παρέδωκεν τὰς ἐντολάς σου καὶ τὰ κρίματά σου.

6. Καὶ οὐκ ἠκούσαμεν τῶν παιδῶν σου τῶν προφητῶν, οἱ ἐλάλησαν ἐπὶ τῷ ὀνόματι σου ἐπὶ τοῖς

βασίλεις ἡμῶν, καὶ δυνάσταις ἡμῶν, καὶ πατέρας ἡμῶν, καὶ παντὶ ἔθνει ἐπὶ τῆς γῆς.

7. Σὺ, Κύριε, ἡ δικαιοσύνη, καὶ ἡμῖν ἡ αἰσχύνη τοῦ προσώπου κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ἀνθρώποις Ἰούδα, καὶ καθημένοις ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραὴλ, τῷ ἐγγίῃ, καὶ τῷ ἀπωτέρω, ἐν πάσαις ταῖς χώραις, εἰς ἃς διασκόρπισας αὐτοὺς ἐκεῖ, ἐν τῇ πλημμυρίᾳ, ἣ ἐπλημμύλησαν ἐναντίον σου.

8. Δέσποτα, ἡμῖν ἡ αἰσχύνη τοῦ προσώπου, καὶ τοῖς βασιλεῦσιν ἡμῶν, καὶ δυνάταις, καὶ τοῖς πατέρας ἡμῶν, οἱ ἡμέτεροί σοι.

9. Τῷ Κυρίῳ ἡ δικαιοσύνη καὶ τὸ ἔλεος, οἱ ἀπεστήμεν ἀπὸ σοῦ.

10. Καὶ οὐκ ἤκούσαμεν τῆς φωνῆς Κυρίου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, κατακλουθῆσαι τῷ νόμῳ σου, ᾧ ἔδωκας ἐνώπιον Μωσῆ καὶ ἡμῶν, διὰ τῶν παίδων σου τῶν προφητῶν.

11. Καὶ πᾶς Ἰσραὴλ ἐγκατέλιπε τὸν νόμον σου, καὶ ἀπέστησαν, τοῦ μὴ ἀκοῦσαι τῆς φωνῆς σου· καὶ ἐπλήθυν ἐφ' ἡμᾶς ἡ κατάρα, καὶ ὁ ὄρκος ὁ γεγραμμένος ἐν τῷ νόμῳ Μωσῆ παιδὸς τοῦ Θεοῦ, οἱ ἡμέτεροί σου αὐτῷ.

12. Καὶ ἐστῆσαν ἡμῖν τὰ προστάγματα αὐτοῦ, ὅσα ἐλάλησεν ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τοὺς κριτὰς ἡμῶν, ὅσα ἐκρίνας ἡμῖν ἐπαγαγεῖν ἐφ' ἡμᾶς κακὰ μέγαρα, ὅσα οὐκ ἐγενήθη ὑπὸ τὸν οὐρανόν, καθ' ὅτι ἐγενήθη ἐν Ἱερουσαλὴμ.

13. Κατὰ τὰ γεγραμμένα ἐν διαθήκῃ Μωσῆ, πάντα τὰ κακὰ ἐπλήθυν ἡμῖν· καὶ οὐκ ἐξήχησαμεν τὸ πρόσωπον Κυρίου Θεοῦ ἡμῶν, ἀποστήναι ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, καὶ διανοηθῆναι τὴν δικαιοσύνην σου, Κύριε.

14. Καὶ ἠγρύπνησε Κύριος ὁ Θεὸς ἐπὶ τὰ κακὰ, καὶ ἐπῆγαγεν ἐφ' ἡμᾶς, οἱ δίκαιοι Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐπὶ πάντα ὅσα ἂν ποιῇ, καὶ οὐκ ἤκούσαμεν τῆς φωνῆς αὐτοῦ.

15. Καὶ νῦν, Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, διέπραξόν τὸν λαόν σου ἐξ Αἰγύπτου τῷ βραχίονί σου τῷ θύμῳ, καὶ ἐποίησας σταντὴρ ὄνομα κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην· ἡμέτεροί σου, ἠγνοήκαμεν.

16. Δέσποτα, κατὰ τὴν δικαιοσύνην σου, ἀποστραφῆτω ὁ θυμὸς σου, καὶ ἡ ὀργὴ σου ἀπὸ τῆς πόλεώς σου Ἱερουσαλὴμ, βροχὸς τοῦ ἁγίου σου, οἱ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν, καὶ ἐν ταῖς ἀγνοίαις τῶν πατέρων ἡμῶν, Ἱερουσαλὴμ, καὶ ὁ ὄρκος σου, Κύριε, εἰς ὅντις δισμὸν ἐν πᾶσι τοῖς περικύκλοις ἡμῶν.

17. Καὶ νῦν ἐπάκουσον, Δέσποτα, τῆς προσευχῆς τοῦ παιδὸς σου καὶ ἐπὶ τὰς δεήσεις μου, καὶ ἐπιθέτω τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ τὸ ὄρος τὸ ἁγίον σου, τὸ ἔρημον ἔνεκεν τῶν δοῦλων σου, Δέσποτα.

18. Πρόσχε, Κύριε, τὸ οὖς σου, καὶ ἐπάκουσον μου· ἀνοῖξον τοὺς ὀφθαλμούς σου, καὶ ἴδε τὴν ἐρημίαν ἡμῶν, καὶ τῆς πόλεώς σου, ἐφ' ἣς ἐπελήθη τὸ ὄνομά σου ἐπ' αὐτῆς· οὐ γὰρ ἐπὶ ταῖς δικαιοσύναις ἡμῶν, ἡμεῖς δεόμεθα ἐν ταῖς προσευχαῖς ἡμῶν ἐνώπιόν σου, ἀλλὰ διὰ τὸ ὄν ἔλεος, Κύριε, σὺ ἰλάττευσον.

19. Κύριε, ἐπάκουσον καὶ ποιήσον, καὶ μὴ χρονί-

A gistratus nostros, et patres nostros, et omni genti super terram.

7. Tibi, Domine, iustitia, nobis autem confusio faciei secundum diem hanc hominibus Iuda, et sedentibus in Jerusalem, et omni populo Israel, qui prope est, et ei, qui procul in universis regionibus, ad quas dispersisti eos illuc propter iniquitatem, quia improbe se gesserunt in conspectu tuo.

8. Domine, nobis confusio faciei, et regibus nostris, et principibus, et patribus nostris, quia peccavimus tibi.

9. Domino iustitia et misericordia, quoniam recessimus a te.

10. Et non audivimus vocem Domini Dei nostri, ut sequeremur legem tuam, quam dedisti coram Mose et nobis, per pueros tuos prophetas.

11. Et omnis Israel dereliquit legem tuam: et recesserunt, ne audirent vocem tuam, et supervenit super nos maledictio, et iurandum, quod scriptum est in lege Moysi pueri Dei, quia peccavimus ei.

12. Et statuit nobis praecepta sua quaecumque locutus est super nos, et super iudices nostros, quoniamque iudicasti nobis superinducere in nos mala magna, qualia non facta sunt sub caelo, sicut facta sunt in Jerusalem.

13. Juxta ea, quae scripta sunt in testamento Moysi, omnia mala venerunt super nos; et non exquiritur faciem Domini Dei nostri, ut recederemus a peccatis nostris, et cogitaremus iustitiam tuam, Domine.

14. Et vigilavit Dominus Deus super mala, et adduxit super nos, quoniam justus Dominus Deus noster in omnibus quae fecerit, et non audivimus vocem ejus.

15. Et nunc, Domine Deus noster, qui eduxisti populum tuum de Aegypto, brachio tuo excelso, et fecisti tibi nomen secundum diem hanc; peccavimus, ignoravimus.

16. Domine, secundum iustitiam tuam avertatur furor tuus, et ira tua a civitate tua Jerusalem, monte sancto tuo. Quia in peccatis nostris, et in ignorantia patrum nostrorum, Jerusalem, et populus tuus, Domine, est in opprobrium omnibus, qui in circuitu nostro sunt.

17. Et nunc exaudi, Domine, orationem pueri tui, et super preces meas: et respiciat facies tua super montem sanctum tuum, qui desertus est propter servos tuos, Domine.

18. Intende aurem tuam, Domine, et exaudi me: aperi oculos tuos, et vide desolationem nostram, et civitatis tuae, super quam invocatum est nomen tuum super eam; non enim in iustitiis nostris nos oramus in precibus nostris in conspectu tuo, sed propter misericordiam tuam, Domine, tu propitius esto.

19. Domine, exaudi, et fac, et ne tardaveris

propter temetipsum, Domine, quoniam nomen tuum invocatum est super civitatem tuam Sion, et super populum tuum Israel.

20. Et dum ego loquebar orans, et confitens peccata mea, et peccata populi mei Israel, et orans in deprecationibus coram Domino Deo meo etiam pro monte sancto Dei nostri.

21. Et adhuc me loquente in oratione mea, et ecce vir, quem vidi in somno meo ab initio Gabriel, cito veniens appropinquavit mihi in hora sacrificii vespertini.

22. Et accessit, et loquutus est mecum, et dixit: Daniel, nunc exivi ostendere tibi sensum.

23. In principio obsecrationis tuæ exivit decretum a Domino, et ego veni, ut demonstrem tibi, quia misericordiam consecutus es; et animadverte mandatum.

24. Septuaginta hebdomades decretae sunt super populum tuum, et super civitatem Sion, ut consummetur peccatum, et deficiant iniquitates, et deleantur iniustitiae, et intelligatur visio, et detur justitia sempiterna, et consummentur visiones et prophetae, et tectetur Sanctus sanctorum.

25. Et scies, et intelliges, et lataberis, et invenies praecepta, ut respondeatur: et edificabis Jerusalem civitatem Domino.

26. Et post septem et septuaginta, et sexaginta duos deficiet unctio, et non erit: et regnum gentium destruet civitatem, et sanctuarium cum uncto: et veniet consummatio ejus cum furore, et usque ad tempus consummationis a bello oppugnabitur.

27. Et praevalere testamentum in multis, et rursus revertetur, et reedificabitur in latitudine, et longitudine, et juxta consummationem temporum: et post septem et septuaginta tempora, et sexaginta duo annorum, usque ad tempus consummationis belli, et auferetur desolatio in praevalendo testamento ad multas hebdomadas, et in fine hebdomadae auferetur sacrificium, et libamen, et in templo abominatio desolationum erit usque ad consummationem: et consummatio dabitur super desolationem.

CAPUT X.

1. In anno primo Cyri regis Persarum mandatum demonstratum est Danieli, cui impositum fuerat nomen Baltasar, et vera visio, et mandatum; et multitudo fortis intelliget mandatum, et intellexi illud in visione.

2. In diebus illis ego Daniel eram lugens tres hebdomadas.

3. Panem desideriorum non comedi, et cara, et vinum non introierunt in os meum: oleo non unctus sum, donec consummarem ego tres hebdomadas dierum.

4. Et factum est die quarta et vigesima mensis primi, et ego eram super labium fluvii magni, qui est Tigris.

5. Et levavi oculos meos, et vidi, et ecce homo

α της ζωας αμαυτου, ἀσποτα, οτι το νομα σου επεκληθη επι την πολιν σου Σιών, και επι τον λαον σου Ισραηλ.

20. Και εως εγω ελλδουν προσευχόμενος, και εξομολογούμενος τας αμαρτίας μου, και τας αμαρτίας του λαου μου Ισραηλ, και δεόμενος εν ταις προσευχαις εναντιον Κυριου Θεου μου, και υπερ του θρους του αγιου του Θεου ημων.

21. Και ετι λαλουντός μου εν τη προσυχη μου, και ιδου ε ανηρ, ον ειδον εν τω ονω μου την αρχην Γαβριηλ, τάχει φερόμενος προσήγγισαι μοι εν ωρε θυσιαις εσπερινης.

22. Και προσήλθε, και ελάλησε μετ' εμου, και ειπεν· Δανιηλ, ερι εξήλδον υποδειξαι σοι διάνοιαν.

23. Εν αρχη της δεησεως σου εξήλθε πρόσταγμα παρὰ Κυριου, και εγω ήλδον υποδειξαι σοι, οτι ελαγώς ει, και διανοήθητι το πρόσταγμα.

24. Εβδομήκοντα εβδομάδες εκπήσαν επι τον λαον σου, και επι την πολιν Σιών συντελεσθηναι την αμαρτιαν, και τας δίκαιας σπινδισαι, και απαιεξσαι τας δίκαιας, και διανοηθηναι το δραμα, και δοθηναι δικαιοσύνην αλόνιον, και συντελεσθηναι τα δράματα Χ και Χ προφήτην, και εύφραναι· Άγιον άγιον.

25. Και γνώση, και διανοηθήση, και εύφρανθήση, και εύρησεις προτάγματα άποκρυφθηναι, και οίκοδομήσεις· Ιερουσαλημ πολιν Κυριου.

26. Και μετὰ επτά και εβδομήκοντα, και εξήκοντα δύο άποσταθήσεται χρίσμα, και ούκ εστι, και βασιλεία εθνών φθαρεί την πολιν, και το άγιον μετὰ του χριστου· και ήξει ή συντελεια αυτου μετ' όργης, και εως καιρου συντελειας, άπο πολέμου πολεμησησεται.

27. Και δυναστεύσει ή διαθήχη εις πολλους, και πάλιν επιστρέψει, και άνοικοδομηθήσεται εις πλάτος, και μήκος, και κατὰ συντελειαν καιρών· και μετὰ επτά και εβδομήκοντα καιρους, και εβ' ετών, εως καιρου συντελειας πολέμου, και αφαιρεθήσεται ή ερήμωσις εν τω καιροχόσσι την διαθήχην επι πολλας εβδομάδας, και εν τω τέλει της εβδομάδος άρθήσεται ή θυσία, και ή σπονδή, και επι το ιερον βδολυγμα των ερημώσεων εσται εως συντελειας, και συντελεια δοθήσεται· + επι την ερήμωσιν.

ΚΕΦΑΛΑ Γ.

1. Εν τω ενιαυτω τω πρώτω Κύρω του βασιλεως Παρων πρόσταγμα ειλείχθη τω Δανιηλ, ος επεκληθη το νομα Βαλτάσαρ· και αληθής το δραμα, και το πρόσταγμα· και το πλήθος το λοχυρον διανοηθήσεται το πρόσταγμα, και διανοήθη· + αυτό εν όραματι./

2. Εν ταις ημέραις εκείναις εγω Δανιηλ ήμην πονών τρεις εβδομάδας.

3. Άρτον επιθυμιών ούκ εφαγον, και κρέας, και οίνος ούκ εισήλδον εις το στόμα μου, ελαιον ούκ ήμειψάμην, εως του συντελειαι με τας τρεις εβδομάδας των ημερών.

4. Και εγένετο τη ημέρα τη τετάρτη και ειπάδι του μηνος του πρώτου, και εγω ήμην επι του χειλους του ποταμου του μεγάλου, ος εστι Τίγρης.

5. Και ήρα τους όφθαλμούς μου, και ειδον, και ιδου

ἄνθρωπος εἰς ἐνδεδυμένος βύσσιναν, καὶ τὴν ὀσφύν αὐτοῦ περιεσφαιμένος βυσσίνῳ, καὶ ἐκ μέσου αὐτοῦ φῶς, καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ὡσεὶ θαλάσσης.

6. Καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ ὄψεις ἀστραπῆς, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡσεὶ λαμπάδες πυρὸς, καὶ οἱ βραχίονες αὐτοῦ, καὶ οἱ πόδες ὡσεὶ χαλκὸς ἐξαερόπων, καὶ φωνὴ λαλῆς αὐτοῦ ὡσεὶ φωνὴ θυροῦ.

7. Καὶ εἶδον ἐγὼ Δανιὴλ τὴν ὄρασιν τὴν μεγάλην ταύτην, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ ὄντες μετ' ἐμοῦ οὐκ εἶδον τὴν ὄρασιν ταύτην, καὶ φόβος ἰσχυρὸς ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτοὺς, καὶ ἀπέδρασαν ἐν σπουδῇ.

8. Καὶ ἐγὼ καταλείφθην μόνος, καὶ εἶδον τὴν ὄρασιν τὴν μεγάλην ταύτην, καὶ οὐ καταλείφθην ἐν ἐμοὶ ἰσχύς· καὶ ἰδοὺ πνεῦμα ἐπιστρέψα ἐπ' ἐμὲ εἰς φόβον, καὶ οὐ κατέσχευα.

9. Καὶ οὐκ ἔκρουσα τὴν φωνὴν λαλῆς αὐτοῦ· ἐγὼ ἤμην ἑκπαυκῶς ἐπὶ πρόσωπόν μου ἐπὶ τὴν γῆν.

10. Καὶ ἰδοὺ χεῖρα προσήγαγέ μοι, καὶ ἤγειρέ με ἐπὶ τῶν γονάτων ἐπὶ τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν μου.

11. Καὶ εἶπέν μοι· Δανιὴλ, ἄνθρωπος ἐλεηνὸς εἶ, διανοήθητι τοῖς προστάγμασιν οἷς ἐγὼ λαλῶ ἐπὶ σέ, καὶ στήθι ἐπὶ τοῦ τόπου σου· ἄρτι γὰρ ἀπεστάλην ἐπὶ σε· καὶ ἐν τῷ λαλῆσαι αὐτὸν μετ' ἐμοῦ τὸ πρόσταγμα τοῦτο, ἔστην τρέμων.

12. Καὶ εἶπεν πρὸς μέ· Μὴ φοβοῦ, Δανιὴλ, ὅτι ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πρώτης, ἥς ἔδωκας τὸ πρόσωπόν σου διανοηθῆναι, καὶ ταπεινωθῆναι ἐναντίον Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου, εἰσκηκούσθῃ τὸ ῥῆμά σου, καὶ ἐγὼ εἰσῆλθον τῷ ῥήματί σου.

13. Καὶ ὁ στρατηγὸς βασιλέως Περσῶν ἀνέβησθαι ἐναντίον μου εἰσεῖσι καὶ μίαν ἡμέραν· καὶ ἰδοὺ Μιχαὴλ εἰς τῶν ἀρχόντων τῶν πρώτων ἐπέβη βοηθῆσαι μοι, καὶ αὐτὸν ἐκεῖ καταλίπον μετὰ τοῦ στρατηγοῦ τοῦ βασιλέως Περσῶν.

14. Καὶ εἶπέν μοι· Ἦλθον ὑποδείξαι σοι τί ὕπντησται τῷ λαῷ σου ἐπ' ἰσχύατος τῶν ἡμερῶν· ἐτι γὰρ ὄρασις εἰς ἡμέρας.

15. Καὶ ἐν τῷ αὐτὸν λαλῆσαι μετ' ἐμοῦ τὰ προστάγματα ταῦτα, ἔδωκα τὸ πρόσωπόν μου ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐσιώπησα.

16. Καὶ ἰδοὺ ὡς ὁμοίωσις χειρὸς ἀνθρώπου ἤψατό μου τῶν χειλέων, καὶ ἤνοιξα τὸ στόμα μου, καὶ ἐλάλησα, καὶ εἶπα τῷ ἔστηκόντι ἀπέναντί μου· Κύριε· καὶ ὡς ὄρασις ἐπιστρέψα ἐπὶ τὸ πλεονόν μου ἐπ' ἐμὲ, καὶ οὐκ ἦν ἐπ' ἐμοὶ ἰσχύς.

17. Καὶ πῶς δυνήσεται ὁ παῖς λαλῆσαι μετὰ τοῦ Κυρίου αὐτοῦ; Καὶ ἐγὼ ἠσθίνον, καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἐμοὶ ἰσχύς, καὶ πνεῦμα οὐ καταλείφθην ἐν ἐμοί.

18. Καὶ προσέθηκε, καὶ ἤψατό μου ὡς ὄρασις ἀνθρώπου, καὶ κατέσχευέ με.

19. Καὶ εἶπέν μοι· Ἄνθρωπος ἐλεηνὸς εἶ, μὴ φοβοῦ, ὕψιαινε, ἀνδρίζου, καὶ ἰσχυε· καὶ ἐν τῷ λαλῆσαι αὐτὸν μετ' ἐμοῦ ἰσχυσα, καὶ εἶπα· Ἀληθῶς ὁ Κύριός μου, ὅτι ἐνίσχυσε με.

20. Καὶ εἶπεν πρὸς μέ· Γινώσκεις τί ἦλθον πρὸς σέ; καὶ νῦν ἐπιστρέψω διαμάχεσθαι μετὰ τοῦ στρατηγοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν. Καὶ ἐγὼ ἐξεπορεύμην. καὶ ἰδοὺ στρατηγὸς Ἑλλήνων εἰσπορεύετο.

21. Καὶ μέγα ὑποδείξω σοι τὰ πρῶτα ἐν ἀπογραφῇ

A unus vestitus byssinis, et renes accincti byssino; et de medio ejus lux, et os ejus quasi maria.

6. Et facies ejus quasi species fulguris, et oculi ejus quasi lampades ignis, et brachia ejus et pedes quasi as resurgens: et vox loquelae ejus quasi vox turbine.

7. Et vidi ego Daniel visionem hanc magnam, et homines, qui erant mecum non viderunt visionem hanc: et terror vehemens irrui super eos, et auferuntur celeriter.

8. Et ego derelictus sum solus, et vidi visionem magnam hanc: et non relicta est in me fortitudo, et ecce spiritus conversus est in me ad mortem; et non habui vires.

9. Et non audivi vocem loquelae ejus: ego eram lapsus in faciem meam super terram.

10. Et ecce manum applicuit mihi, et erexit me in genibus super plantas pedum meorum.

11. Et dixit mihi: Daniel, homo misericordiae es, animadverte mandata, quae ego loquor ad te, et sta in loco tuo; modo enim missus sum ad te. Cumque loqueretur ipse mecum mandatum hoc, steti tremens.

12. Et dixit ad me: Ne timeas, Daniel, quia ex die prima, qua dedisti faciem tuam ad recogitandum et affligendum te coram Domino Deo tuo, exauditum est verbum tuum, et ego adveni verbo tuo.

13. Et dux regis Persarum restitit ex adverso mihi viginti et uno diebus: et ecce Michael unus de principibus primis supervenit ad auxiliandum mihi, et ipsum ibi reliqui cum duce regis Persarum.

14. Et dixit mihi: Veni, ut demonstrarem tibi, quid obveniet populo tuo in novissimo dierum; adhuc enim visio in dies.

15. Cumque ipse loqueretur mecum mandata haec, dedi faciem meam super terram, et silui.

16. Et ecce quasi similitudo manus hominis tetigit labia mea, et aperui os meum, et locutus sum, et dixi ei, qui stabat coram me: Domine; et tanquam visio conversa est in latus meum super me, et non fuit in me fortitudo.

17. Et quomodo poterit servus loqui cum Domino suo? Et ego defeci, et non est in me fortitudo, et spiritus non relictus est in me.

18. Et apposuit, et tetigit me quasi visio hominis, et confortavit me.

19. Et dixit mihi: Homo misericordiae es, ne timeas: vale, viriliter age, et confortare. Cumque loqueretur ipse mecum, confortatus sum, et dixi: Loquatur Dominus meus, quia confortavit me.

20. Et dixit ad me: Cognosceis quare venerim ad te? Et nunc revertar ad pugnandum cum duce regis Persarum. Et ego exivi, et ecce dux Graecorum introivit.

21. Et sane ostendam tibi praecipua in scriptura

veritatis : et nemo erat, qui adjuvaret me super his, **A** ἀληθείας· καὶ οὐδεὶς ἦν ὁ βοηθῶν μετ' ἐμοῦ ὑπὲρ τούτων, ἀλλ' ἡ Μιχαὴλ ὁ ἄγγελος.

CAPUT XI.

1. Et anno primo Cyri regis dixit mihi, ut confortarer, et viriliter agerem.

2. Et nunc veni, ut veritatem demonstrarem tibi. Ecce tres reges restiterunt in Perside, et quartus ditabitur divitiis magnis super omnes : et cum roboratus fuerit ipse in divitiis suis, insurget super omnem regem Græcorum.

3. Et stabit rex potens, et dominabitur dominatione multa, et faciet sicut voluerit.

4. Et cum exaltatus fuerit ipse, concidetur regnum ejus, et dividetur in quatuor ventos cæli, non secundum vires ejus, neque juxta dominationem ejus, qua dominatus est, quia deficiet regnum ejus, et alios docebunt ista.

5. Et confortabitur regnum Ægypti, et unus de principibus prævalebit ei, et dominabitur : dominatio magna, dominatio ejus.

6. Et in finem annorum adducet eos : et ingreditur rex Ægypti in regnum Aquilonis facturus fœdera, et non prævalebit, quia brachium ejus non stabit fortitudine, et brachium ejus torpescet, et eorum, qui conveniunt cum eo ; et manebit ad horas.

7. Et surget germen de radice ejus pro ipso : et veniet ad exercitum ejus in fortitudine sua rex Aquilonis, et faciet tumultum, et prævalebit.

8. Et deos eorum subvertet cum conflabilibus eorum, et turbas eorum cum vasis desideriorum suorum, argentum et aurum in captivitate asportabunt in Ægyptum ; et erit annus regi Aquilonis.

9. Et ingreditur in regnum rex Ægypti ad dies, et revertetur ad terram suam.

10. Et filius ejus etiam provocabitur, et colliget congregationem turbæ multæ, et ingreditur cum ea adversus Syros, pertransibit, et revertetur.

11. Et exacerbabitur vehementer, et indignabitur rex Ægypti et egredietur. Et pugnabit cum rege Aquilonis, et statuet turbam multam, et tradetur congregatio in manus ejus.

12. Et capiet congregationem, et exaltabitur cor ejus, et turbabit multos, et non timebit

13. Et revertetur rex Aquilonis, et congregabit civitatis congregationem majorem ultra priorem, secundum consummationem temporis anni : et ingreditur in eam adversus eum in turba multa, et in opibus multis.

14. In temporibus illis cogitationes surgent super regem Ægypti, et reparabit ruinas gentis suæ : et excitabitur, ut surgere faciat prophetiam ; et impingent.

15. Et superveniet rex Aquilonis, et convertet arma sua, et capiet urbem munitam : et brachia

1. Καὶ ἐν τῷ ἑνικοτῷ τῷ πρώτῳ Κύρου τοῦ βασιλέως εἶπέν μοι ἐνισχύσαι, καὶ ἀνδρίζεσθαι.

2. Καὶ νῦν ἦλθον τὴν ἀλήθειαν ὑποδείξαι σοι· Ἰδοὺ τρεῖς βασιλεῖς ἀνδραστήσαντες ἐν τῇ Περσίᾳ, καὶ ὁ τέταρτος πλουτήσει πλοῦτον μέγαν παρὰ πάντας· καὶ ἐν τῷ κατισχύσει αὐτὸν ἐν τῷ πλοῦτι αὐτοῦ, ἐκπανάσθησεται παντὶ βασιλεῖ Ἑλλήνων.

3. Καὶ στήσεται βασιλεὺς δυνατὸς, καὶ κυριαύσει κυρείας πολλῆς, καὶ ποιήσει καθὼς ἐν βούλῃται.

4. Καὶ ἐν τῷ ἀναστῆναι αὐτὸν συνεκρίθησεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ, καὶ μερισθῆσεται εἰς τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τοῦ οὐρανοῦ· οὐ κατὰ τὴν ἀλήθειαν αὐτοῦ οὐδὲ κατὰ τὴν κυρίαν αὐτοῦ, ἣν ἐδυνάστευσε, ὅτι ἀποσταθῆσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ, καὶ ἐτέρους διδάξει ταῦτα.

5. Καὶ ἐνισχύσει βασιλείαν Αἰγύπτου, καὶ εἰς ἐκ τῶν δυναστῶν κατισχύσει αὐτὸν, καὶ θυναστεύσει· θυναστεία μεγάλη ἡ θυναστεία αὐτοῦ.

6. Καὶ εἰς συντέλειαν ἑνικοτῶν ἄξει αὐτοὺς· καὶ εἰσελεύσεται βασιλεὺς Αἰγύπτου εἰς τὴν βασιλείαν τὴν Βορρᾶ ποιήσασθαι συνθήκας, καὶ οὐ μὴ κατισχύσει, ὅτι ὁ βραχίον αὐτοῦ οὐ στήσῃ· ἰσχύον, καὶ ὁ βραχίον αὐτοῦ ναρκήσῃ, καὶ τὸν συμπορευομένων μετ' αὐτοῦ, καὶ μελεῖ εἰς ὥρας.

7. Καὶ ἀναστήσεται φυτόν ἐκ τῆς ῥίζης αὐτοῦ καθ' ἑαυτὸν, καὶ ἦξει ἐπὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ ἐν ἰσχύϊ αὐτοῦ βασιλεὺς Βορρᾶ, καὶ ποιήσει ταραχὴν, καὶ κατισχύσει.

8. Καὶ τοὺς θεοὺς αὐτῶν καταστρέψει μετὰ τῶν χωνευτῶν αὐτῶν, καὶ τοὺς ὄχλους αὐτῶν μετὰ τῶν σκευῶν τῶν ἐπιθυμημάτων αὐτῶν, τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον ἐν αἰχμαλωσίᾳ ἀποϊσούσιν εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἔσται ἔτος βασιλεῖ Βορρᾶ.

9. Καὶ εἰσελεύσεται εἰς βασιλείαν βασιλεὺς Αἰγύπτου ἡμέρας, καὶ ἐπιστρέψει ἐπὶ τὴν γῆν αὐτοῦ.

10. Καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ ἐκδοθήσεται, καὶ συνάξει συναγωγὴν ὄχλου πολλοῦ, καὶ εἰσελεύσεται κατ' αὐτὴν κατὰ Σύρων, παρελεύσεται, καὶ ἐπιστρέψει.

11. Καὶ παροξυνθήσεται ἐπὶ πολλοῖς, καὶ ὀργισθήσεται βασιλεὺς Αἰγύπτου καὶ καὶ ἐξελεύσεται / καὶ πολεμήσει μετὰ βασιλέως Βορρᾶ καὶ στήσῃ ὄχλον πολλόν / καὶ παραδοθήσῃ ἡ συναγωγὴ εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ.

12. Καὶ λήφεται τὴν συναγωγὴν, καὶ ὀφειθήσεται ἡ καρδία αὐτοῦ, καὶ ταραξεί πολλοὺς, καὶ οὐ μὴ φοβηθῇ.

13. Καὶ ἐπιστρέψει βασιλεὺς Βορρᾶ, καὶ συνάξει πόλεως συναγωγὴν μέγιστον παρὰ τὴν πρώτην, κατὰ συντέλειαν καιροῦ ἑνικοτῶν, καὶ εἰσελεύσεται εἰς αὐτὴν ἐκ' αὐτῶν ἐν ὄχλῳ πολλῷ, καὶ ἐν χρήμασι πολλοῖς.

14. Καὶ ἐν τοῖς καιροῖς ἐκεῖνοις διάνοιαι ἀναστήσονται ἐπὶ τὸν βασιλεῖα Αἰγύπτου, καὶ ἀνοικοδομήσουσι τὰ πεπτωκότα τοῦ ἔθνους σου, καὶ ἀναστήσεται εἰς τὸ ἀναστήσαι τὴν προφητείαν, καὶ προσκόψουσι.

15. Καὶ ἐπελεύσεται βασιλεὺς Βορρᾶ, καὶ ἐπιστρέψει τὰ ὄρατα αὐτοῦ, καὶ λήφεται τὴν πόλιν τὴν θυ-

ρὸν, καὶ οἱ βραχίονες βασιλέως Αἰγύπτου στήσονται· A regis Ægypti stabunt cum principibus suis, et non erunt ei vires ad resistendum ei.

16. Καὶ ποιήσει ὁ εἰσπορευόμενος ἐπ' αὐτὸν κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἀνθεστηκὺς ἐναντίον αὐτοῦ· καὶ ὀθήσεται ἐν τῇ χώρᾳ, καὶ ἐπιταλεσθήσεται πάντα τὰ ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ.

17. Καὶ δώσει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπιδεῖν βίᾳ τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ συνθήκας μετ' αὐτοῦ ποιήσεται· καὶ θυγατέρα ἀνθρώπου δώσει αὐτῷ εἰς τὸ φθεῖραι αὐτήν, καὶ οὐ παύσεται, καὶ οὐκ ἔσται.

18. Καὶ δώσει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν θάλασσαν, καὶ λήφεται πολλοὺς, καὶ ἐπιστρέψει ὀργὴν ὀνειδισμοῦ αὐτῶν ἐν ὅρῳ κατὰ τὸν ὀνειδισμὸν αὐτοῦ.

19. Ἐπιστρέψει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ εἰς τὸ καταστρέφειν τὴν χώραν αὐτοῦ, καὶ προσκίψει, καὶ πεσεῖται, καὶ οὐχ εὐρεθήσεται.

20. Καὶ ἀναστήσεται ἐκ τῆς ρίζης αὐτοῦ φυτόν βασιλείας εἰς ἀνάστασιν, ἄνθρωπος τύπων δόξαν βασιλείας.

21. Καὶ ἐν ἡμέραις ἐσχάταις συντριβήσεται, καὶ οὐκ ἐν ὀργῇ, οὐδὲ ἐν πολέμῳ· καὶ ἀναστήσεται ἐπὶ τὸν τόπον αὐτοῦ εὐκαταφρόνητος, καὶ οὐ δοθήσεται ἐπ' αὐτὸν δόξα βασιλέως, καὶ ἤξει ἐξάπνινα· κατισχύσει βασιλεὺς ἐν κληροδοσίᾳ αὐτοῦ.

22. Καὶ τοὺς βραχίονας τοὺς συντριβέντας συντρίψει ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ.

23. Καὶ μετὰ τῆς διαθήκης, καὶ δήμου συναγέντος μετ' αὐτοῦ, ποιήσει ψεύδος, καὶ ἐπὶ ἔθνους ἰσχυρὸν ἐν ὀλιγοσπῷ ἔθνει.

24. Ἐξάπνινα ἐρημώσει πόλιν, καὶ ποιήσει· ὅσα οὐκ ἐποίησαν οἱ πατέρες αὐτοῦ, οὐδὲ οἱ πατέρες τῶν πατέρων αὐτοῦ· προνομὴν καὶ σκύλα καὶ χρήματα αὐτοῖς δώσει, καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν τὴν ἰσχυρὰν διανοηθήσεται, καὶ οἱ λογισμοὶ αὐτοῦ εἰς μάτην.

25. Καὶ ἐγερθήσεται ἡ ἰσχύς αὐτοῦ, καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ ἐπὶ τὸν βασιλεῖα Αἰγύπτου ἐν ὄχλῳ πολλῷ, καὶ ὁ βασιλεὺς Αἰγύπτου ἱρευσθήσεται εἰς πόλεμον ἐν ὄχλῳ ἰσχυρῷ σφόδρα λίαν, καὶ οὐ στήσεται, ὅτι διανοηθήσεται· ἐπ' αὐτὸν διάνοια.

26. Καὶ καταναλώσουσιν αὐτὸν μέμναι αὐτοῦ, καὶ ἀποστρέψουσιν αὐτὸν, καὶ παρελεύσονται, καὶ καταστρεφεί, καὶ πεσοῦνται τραυματαὶ πολλοί.

27. Καὶ δύο βασιλεῖς μόνον δειπνήσουσιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ ἐπὶ μιᾷ τραπέζῃ φάγονται, καὶ ψευδολογήσουσι, καὶ οὐκ εὐδοθήσονται· ἔτι γὰρ συντέλεια εἰς καιρὸν.

28. Καὶ ἐπιστρέψει εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ ἐν χρήμασι πολλοῖς, καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ ἐπὶ τὴν διαθήκην τοῦ ἁγίου· ποιήσει, καὶ ἐπιστρέψει ἐπὶ τὴν χώραν αὐτοῦ.

29. Εἰς καιρὸν X ἐπιστρέψει /· καὶ εἰσελεύσεται εἰς Αἴγυπτον, καὶ οὐκ ἔσται ὡς ἡ πρώτη καὶ ἡ ἐσχάτη.

30. Καὶ ἤξουσιν Ῥωμαῖοι, καὶ ἐξώσουσιν αὐτὸν, καὶ ἐμδριμῶσιν αὐτῷ + καὶ ἐπιστρέψει, καὶ ἐργισθήσεται /· ἐπὶ τὴν διαθήκην τοῦ ἁγίου, καὶ ποιήσει, καὶ ἐπιστρέψει, καὶ διανοηθήσεται ἐπ' αὐτοῦ, ἀνθ' ὧν ἐγκατέλιπον τὴν διαθήκην τοῦ ἁγίου.

16. Et faciet, qui ingreditur adversus eum, juxta voluntatem suam, et non erit, qui resistat coram eo : et stabit in regione, et perficientur omnia, quæ in manibus ejus sunt.

17. Et dabit faciem suam, ut veniat per vim ad opus suum, et fœdera cum eo faciet, et filiam hominis dabit ei ad perdendam eam ; et non persuasabit, et non erit.

18. Et dabit faciem suam super mare, et capiet multos, et convertet iram opprobrii eorum in jurejurando secundum opprobrium suum.

19. Convertet faciem suam ad corroborandam regionem suam, et offendet, et cadet, et non invenietur.

20. Et surget de radice ejus planta regni ad restaurandum, vir percussiens gloriam regis.

21. Et in diebus novissimis conteretur, et non in ira, neque in bello. Et surget super locum ejus contemptibilis, et non dabitur super eum gloria regis, et veniet repente ; corroborabitur rex in hereditate sua.

22. Et brachia, quæ contrita sunt, conteret a facie sua.

23. Et cum testamento, et populo secum conjuncto, faciet dolum : et contra gentem fortem in paucissima gente.

24. Statim devastabit civitatem, et faciet, quæ non fecerunt patres ejus, neque patres patrum ejus : depredationem, et spolia, et pecunias eis dabit, et super urbem fortem cogitabit ; sed cogitationes ejus in vanum.

25. Et excitabitur fortitudo ejus, et cor ejus super regem Ægypti in turba multa : et rex Ægypti provocabitur ad bellum in multitudine forti valde nimis : et non stabit, quia excogitabitur super eum consilium.

26. Et consument eum sollicitudines ejus, et avertent eum, et transibunt, et buccina canet, et cadent vulnerati multi.

27. Et duo reges soli convivabuntur pariter, et super unam mensam comedent, et mendaciter loquentur, et non prosperabuntur : adhuc enim consummatio ad tempus.

28. Et revertetur in regionem suam in opibus multis, et cor ejus super testamentum sancti ; faciet, et revertetur in regionem suam.

29. Ad tempus revertetur et ingreditur in Ægyptum : et non erunt sicut priora etiam novissima.

30. Et venient Romani, et expellent eum, et acriter comminabuntur ei, et revertetur, et indignabitur super testamentum sancti, et faciet : et revertetur, et cogitabit super eos, eo quod dereliquerunt testamentum sancti.

31. Et brachia ex eo stabunt, et polluent sanctum timoris; et amovebunt sacrificium, et dabunt abominationem desolationis.

32. Et in peccatis testamenti polluent in duro populo: et populus sciens hæc, confortabitur et faciet.

33. Et prudentes de gente intelligent in multos, et impingent gladio, et inveterascent in eo, et in captivitate, et in directione dierum maculabuntur.

34. Cumque afflicti fuerint, congregabant vires exiguas: et aggregabantur ad eos multi in civitate, et multi tamquam in partium divisione.

35. Et de intelligentibus cogitabant ad mundandum seipsos, et ut seligantur, et purificentur usque ad consummationem temporis: adhuc enim tempus in horas.

36. Et faciet juxta voluntatem suam rex, et irritabitur, et extolletur super omnem Deum, et adversus Deum deorum magnifica loquetur: et prosperabitur, donec consummetur ira; in ipsum enim consummatio fit.

37. Et super deos patrum suorum non intelliget, et in concupiscentia femine non excogitabit, quia in omni elevabitur, et subiciantur ei gentes fortes.

38. Super locum suum excitabit, et Deum, quem non cognoverunt patres ejus, honorabit in auro, et argento, et lapide pretioso.

39. Et in concupiscentiis aget civitatum, et in munitionem fortem veniet cum deo alieno, quem cum cognoverit, multiplicabit gloriam, et dominabitur ei multum, et dividet regionem in dono.

40. Et in hora consummationis impetret cornu suo cum rex Ægypti: et impetuose feretur in eum rex Aquilonis cum curribus, et equis multis, et in navibus multis, et ingredietur in regionem Ægypti.

41. Et invadet regionem meam, et multe scandalizabuntur, et hæc salvabuntur de manu ejus, Edom, et Moab, et caput filiorum Ammon.

42. Et mittet manum suam in terras, et in regione Ægypti non erit in ea qui salvetur.

43. Et obtinebit locum auri, et locum argenti, et omnem concupiscentiam Ægypti, et Libyes Æthiopesque erunt in turba ejus.

44. Et rumor turbabit eum ab Oriente, et Aquilone, et egredietur in furore vehementi et gladio, ad disperdendum et interficiendum multos.

45. Et statuet tabernaculum suum tunc inter maria, et montem voluntatis sancti: et veniet hora consummationis ejus, et non erit, qui adjuvet eum.

CAPUT XII.

1. Et per regionem illam transibit Michael au-

31. Καὶ βραχίονες παρ' αὐτοῦ στήσονται καὶ μιανούσι τὸ ἅγιον τοῦ φόβου· καὶ ἀποστήσουσι τὴν θυσίαν, καὶ δώσουσι βδελύγμα ἐρημώσεως.

32. Καὶ ἐν ἁμαρτίαις διαθήκης μιανούσιν ἐν σκληρῷ λαῷ· καὶ ὁ ὄμιλος ὁ γινώσκων ταῦτα κατισχύσουσι καὶ ποιήσουσι.

33. Καὶ ἐννοούμενοι τοῦ ἔθνους συνήσουσιν εἰς πολλοὺς, καὶ προσκόψουσι ῥομφαίᾳ, καὶ παλαιωθήσονται ἐν αὐτῇ, καὶ ἐν αἰχμαλωσίᾳ, καὶ ἐν προνομῇ ἡμερῶν κηλιωθήσονται.

34. Καὶ ὅτ' ἐν συντριβόνται, συνάξουσιν ἰσχὺν βραχείαν, καὶ ἐπισυναχθήσονται ἐπ' αὐτοὺς πολλοὶ ἐπὶ πλείους, καὶ πολλοὶ ὥς ἐν κληροδοσίᾳ.

35. Καὶ ἐκ τῶν συνιέντων διανοηθήσονται εἰς τὸ καθαρῶσαι ἑαυτοὺς, καὶ εἰς τὸ ἐκλεγθῆναι, καὶ εἰς τὸ καθαρισθῆναι ἕως καιροῦ συντελείας· ἔτι γὰρ καιρὸς εἰς ὥρας.

36. Καὶ ποιήσει κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς, καὶ παροργισθήσεται, καὶ ὀφεισθήσεται ἐπὶ πάντα θεὸν, καὶ ἐπὶ τὸν θεὸν τῶν θεῶν ἐξάλλα λαλήσει, καὶ εὐδοκῶνται, ἕως ἐν συντελεσθῇ ἡ ὀργή· εἰς αὐτὸν γὰρ συντελεῖται γένεσις.

37. Καὶ ἐπὶ τοὺς θεοὺς τῶν πατέρων αὐτοῦ οὐ μὴ προνοηθῇ, καὶ ἐν ἐπιθυμίᾳ γυναικὸς οὐ μὴ προνοηθῇ, ὅτι ἐν παντὶ ὀφεισθήσεται, καὶ ὀποταγήσεται αὐτῷ ἔθνη ἰσχυρά.

38. Ἐπὶ τὸν τόπον αὐτοῦ κινήσει, καὶ θεὸν ὃν οὐκ ἔγνωσαν οἱ πατέρες αὐτοῦ τιμήσει ἐν χρυσίῳ, καὶ ἀργυρίῳ, καὶ λίθῳ πολυτελεῖ.

39. Καὶ ἐν ἐπιθυμίᾳ ποιήσει πλείων, καὶ εἰς ὄχρωμα ἰσχυρὸν ἔξει μετὰ Θεοῦ ἄλλοτρίου· οὐδ' ἐὰν ἐπιγῇ, πληθυνεῖ ὄξυν, καὶ κατακυριεύσει αὐτοῦ ἐπὶ πολλῷ, καὶ χώραν ἀπομαρτυεῖ εἰς διαρῆν.

40. Καὶ καθ' ὥραν συντελείας συγκερατισθήσεται αὐτῷ ὁ βασιλεὺς Αἰγύπτου, καὶ ἐποργισθήσεται αὐτῷ βασιλεὺς Βορρᾶ ἐν ἄρμασι, καὶ ἐν ἵπποις πολλοῖς, καὶ ἐν πλοίοις πολλοῖς, καὶ εἰσελεύσεται εἰς χώραν Αἰγύπτου.

41. Καὶ ἐπλεύσεται εἰς τὴν χώραν μου ἧ, καὶ πολλὰ ἧ σκανδαλισθήσονται, καὶ αὐταὶ σωθήσονται ἀπὸ χειρὸς αὐτοῦ /. Ἐδὼμ, καὶ Μωᾶβ, καὶ κεφάλαιον υἱῶν Ἀμμὼν.

42. Καὶ ἀποστείλει χεῖρα αὐτοῦ ἐν ταῖς γαλαῖς /. καὶ ἐν χώρᾳ Αἰγύπτου οὐκ ἔσται ἐν αὐτῇ διασωζόμενος.

43. Καὶ κρατήσεται τοῦ τόπου τοῦ χρυσοῦ, καὶ τοῦ τόπου τοῦ ἀργυρίου, καὶ πάσης τῆς ἐπιθυμίας Αἰγύπτου, καὶ Αἰθῶς καὶ Αἰθιοπίας ἔσονται ἐν τῷ ὄχλῳ αὐτοῦ.

44. Καὶ ἀκοή παράξει αὐτῷ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ βορρᾶ· καὶ ἐξελεύσεται ἐν θυμῷ ἰσχυρῷ καὶ ῥομφαίᾳ, ἀφανίσαι καὶ ἀποκτείνειν πολλοὺς.

45. Καὶ στήσει αὐτοῦ τὴν σκηνὴν τότε ἀνάμεισον τῶν θαλασσῶν, καὶ τοῦ ὄρους τῆς θαλάσσης τοῦ ἁγίου, καὶ ἔξει ὥρα τῆς συντελείας αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔσται ὁ βοηθῶν αὐτῷ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

1. Καὶ κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην παρελεύσεται Μι-

καὶ ὁ ἄγγελος ὁ μέγας, ὁ ἱστηκὺς ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τοῦ λαοῦ σου· ἐκείνη ἡ ἡμέρα θλίψεως, οἱ οὐκ ἐγνήθη, ἀπ' οὗ ἐγενήθησαν ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης. Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὀφεισθήσεται πᾶς ὁ λαὸς, ὃς ἂν εὐρεθῇ ἐγγεγραμμένος ἐν τῷ βιβλίῳ.

2. Καὶ πολλοὶ τῶν καθευδόντων ἐν τῷ πλάτει τῆς γῆς ἀναστήσονται, οἱ μὲν εἰς ζωὴν αἰώνιον, οἱ δὲ εἰς ὀνειδισμόν, οἱ δὲ εἰς διασποράν, καὶ αἰσχύνην αἰώνιον.

3. Καὶ οἱ συνειντες φανοῦσιν ὡς φωστῆρες τοῦ οὐρανοῦ, καὶ οἱ κατισχύοντες τοὺς λόγους μου, ὥστε τὰ ἄστρον τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.

4. Καὶ σὺ, Δανιὴλ, κάλυψον τὰ προστάγματα, καὶ σφραγίσαι τὸ βιβλίον ἕως καιροῦ συντελείας, ἕως ἂν ἀπομανῶσιν οἱ πολλοὶ, καὶ πληθθῇ ἡ γῆ ἀδικίας.

5. Καὶ εἶδον ἐγὼ Δανιὴλ, καὶ ἰδοὺ δύο ἄλλοι εἰστέ- B
κισαν, εἰς ἔνθεν τοῦ ποταμοῦ, καὶ εἰς ἔνθεν.

6. Καὶ εἶπα τῷ ἑνὶ τῷ περιβεβλημένῳ τὰ βύσσινά τῷ ἑτέρῳ τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ· Πότε οὖν συντέ-
λεια ὧν ἐρηχάς μοι τῶν θαυμασίων; + καὶ ὁ κα-
θαρισμὸς + τούτων /.

7. Καὶ ἤκουσα τοῦ περιβεβλημένου τὰ βύσσινά, ὃς ἦν ἑτέρος τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ· Ἔως καιροῦ συν-
τελείας· καὶ ὅπως τὴν δεξιὰν καὶ τὴν ἀριστεράν
εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ὥμοις τὸν ζώντα εἰς τὸν αἰῶνα
θεόν, ὅτι εἰς καιρὸν καὶ καιροὺς, καὶ ἡμῖς καιροῦ
ἡ συντέλεια χειρῶν ἀφίσσεως λαοῦ ἁγίου, καὶ συν-
τελεσθήσεται πάντα ταῦτα.

8. Καὶ ἐγὼ ἤκουσα, καὶ οὐ διανοήθην παρ' αὐτὸν
τὸν καιρὸν, καὶ εἶπα· Κύριε, τίς ἡ λύσις τοῦ λόγου
τούτου, καὶ τίς οἱ παραβολαὶ αὐταί; C

9. Καὶ εἶπέ μοι· Ἀπόστρεφε, Δανιὴλ, ὅτι κατακεκα-
λυμμένα, καὶ σφραγισμένα τὰ προστάγματα, ἕως ἂν
πειρασθῶσι καὶ ἁγιασθῶσι πολλοί.

10. Καὶ ἀμάρταν οἱ ἁμαρτωλοὶ, καὶ οὐ μὴ δια-
νοηθῶσι πάντες οἱ ἁμαρτωλοὶ, καὶ οἱ διανοούμενοι
προσέξουσιν.

11. Ἀπ' οὗ ἂν ἀποσταθῇ ἡ θυσία διακινεῖς, καὶ
ἐτοιμασθῇ θοῇναι τὸ βέλυσμα τῆς ἀρημώσεως,
ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἐνεθήκοντα.

12. Μακάριος ὁ ἐμμένων καὶ συνάξει εἰς ἡμέρας
χιλίας τριακοσίας ἐπίδοντα πάντα.

13. Καὶ σὺ βάβυζον, ἀναπαύου· + ἔτι γὰρ εἰσὶν
ἡμέραι καὶ ὥραι εἰς ἀνακλήρωσιν συντελείας / καὶ
ἀναπαύσῃ, καὶ ἀναστήσῃ ἐπὶ τὴν δόξαν σου εἰς συν-
τέλειαν ἡμερῶν. D

Δανιὴλ κατὰ τοὺς Ο', ἔγραψεν ἐξ ἀντιγράφου ἔχον-
τος τὴν ὁποσημείωσιν ταύτην· Ἐγράψεν ἐκ τῶν Τε-
τραπλῶν ἐξ ὧν καὶ παρτέθη.

ΚΕΦΑΛΑ. II'

Σουάννα.

1. 22 Καὶ ἦν ἀνὴρ οἰκῶν ἐν Βαβυλῶνι, καὶ ὄνομα
22 αὐτοῦ Ἰωακείμ.

2. 22 Καὶ ἔλαβε γυναῖκα, ἥ ὄνομα Σουάννα, θυγά-
22 τερ Χαλκίου, καλὴ σφόδρα, καὶ φοβούμενὴ τὸν
22 Κύριον.

3. 22 Καὶ οἱ γονεῖς αὐτῆς δίκαιοι, καὶ ἐδίδασκον
22 τὴν θυγατέρα αὐτῶν κατὰ τὸν νόμον Μωϋσῆ.

4. 22 Καὶ ἦν Ἰωακείμ πλούσιος· σφόδρα, καὶ ἦν

gelus magnus, qui stat super filios populi tui: illa
(erit) dies tribulationis, qualis non facta est, ex
quo factae sunt (gentes) usque ad diem illam. Et in
illa die exaltabitur omnis populus, qui inventus
fuerit inscriptus in libro.

2. Et multi dormientium in latitudine terrae ex-
surgent, alii quidem in vitam aeternam, alii vero
in opprobrium, alii vero in dispersionem, et confu-
sionem sempiternam.

3. Et intelligentes splendent sicut luminaria
caeli: et confirmantes sermones meos quasi astra
caeli in saeculum saeculi.

4. Tu autem, Daniel, absconde mandata, et signa
librum usque ad tempus consummationis, donec in-
saniant multi, et impleatur terra iniquitatis.

5. Et vidi ego Daniel, et ecce duo alii stabant,
unus ab una parte fluminis, et alius ab altera.

6. Et dixi uni, qui indutus erat bysiniis, qui sta-
bat supra aquam fluminis: Quando igitur consum-
matio istorum, quae dixisti mihi mirabilem, et
mundatio istorum?

7. Et audiui eum, qui indutus erat bysiniis, qui
erat super aquam fluminis: Usque ad tempus con-
summationis: et elevavit dextram et sinistram in
caelum, et iuravit per viventem in aeternum Deum,
quia in tempus, et tempora, et dimidium temporis
consummatio manuum dimissionis populi sancti;
et consummabuntur omnia haec.

8. Et ego audiui, et non intellexi circa ipsum
tempus, et dixi: Domine, quoniam solutio sermo-
nis huius, et cujus parabola ista? C

9. Et dixit mihi: Revertere, Daniel, quia obiecta
et obsignata sunt mandata, quoadusque tententur
et sanctificentur multi.

10. Et peccent peccatores, et non intelligent om-
nes peccatores, et intelligentes attendent.

11. Ex quo tempore defecerit sacrificium iuge, et
paratum fuerit, ut detur abominatio desolationis,
dies mille ducenti nonaginta.

12. Beatus qui exspectat, et congregabit ad dies
mille trecentos triginta quinque.

13. Tu autem vade, requiesce, adhuc enim sunt
dies, et hora ad completionem consummationis.
Requiesces autem, et resurges super gloriam tuam
in consummatione dierum. D

Daniel juxta LXX descriptus est ab exemplari
habente subscriptionem hanc: Descriptus est ex
Tetraplis cum quibus etiam collatus est.

CAPUT XIII.

Σουάννα.

1. Et erat vir habitans in Babylone, et nomen
ejus Joacim.

2. Et accepit uxorem, cui nomen Susanna, filia
Chelciae pulchra valde, et timens Dominum.

3. Et parentes ejus justi; et docuerunt filiam
suam secundum legem Moysi.

4. Erat autem Joacim dives valde, et erat ei poma-

rium vicinum domui suæ; et ad ipsum accedebant A
Judæi, eo quod esset honorabilior omnibus.

5. Et declarati sunt duo seniores de populo ju-
dices in anno illo, de quibus loquutus est Dominus:
Quis egressa est iniquitas de Babylone a seniori-
bus judicibus, qui videbantur regere populum.

6. Et veniebant controversiæ de aliis civitatibus
ad eos.

7. Isti cum viderent mulierem elegantem forma,
mulierem fratris sui de filiis Israel nomine Susan-
nam, filiam Chelciz, uxorem Joacim, deambulantiem
in pomario viri sui tempore pomeridiano.

8. Et cum concupiscent eam.

9. Perverterunt mentem suam, et declinaverunt
oculos suos, ne aspicerent in cælum, neque recor-
darentur judiciorum justorum.

10. Et ambo erant stimulis agitati erga eam, et
alter alteri dissimulabat malitiam, quæ possidebat
eos propter ipsam; neque mulier cognoverat rem
hanc.

11. Et statim diluculo venientes falebant se in-
vicem, accelerantes quis appareret ei prior, et lo-
queretur ad eam.

12. Et ecce ipsa juxta consuetudinem deambu-
labat, et unus de senioribus venerat; et ecce alius
advenit, et unus alium interrogavit, dicens: Quare
tu ita mane egressus es, non accipiens me?

13. Et confessi sunt unusquisque inter se dolo-
rem suum.

14. Et dixit unus alteri: Eamus ad eam. Et con-
juncti accesserunt ad eam, et vim faciebant in
eam.

15. Et dixit illis Judæa: Novi quia si egero hoc,
mors mihi est, et si non egero, non effugiam manus
vestras.

16. Sed honestius mihi est non facientem inci-
dere in manus vestras, quam peccare in conspectu
Domini.

17. Iniqui autem viri reversi sunt comminantes
in semetipsis, et insidias parantes, ut morte affice-
rent eam. Et venerunt ad Synagoga civitatis, ubi
habitabant, et consederunt, qui erant ibi omnes D
filii Israel.

18. Et surgentes duo seniores et judices dixe-
runt: Mittite ad Susannam filiam Chelciz, quæ est
uxor Joacim. Illi autem statim vocaverunt eam.

19. Ut autem advenit mulier cum patre suo, et
matre, et servi, et ancillis ejus, cum essent nu-
mero quinquaginta, adfuerunt et filio Susannæ
quatuor.

20. Erat autem mulier delicata nimis.

21. Et jusserunt iniqui discoopirari eam, ut sa-
tiantur decore concupiscentiæ ejus.

22. Et fieverunt sui omnes, et qui eam noverant
omnes.

23. αὐτὴ παράδειτος γειτνίων τῷ οἴκῳ αὐτοῦ· καὶ
πρὸς αὐτὸν προσήγοντο οἱ Ἰουδαῖοι, διὰ τὸ εἶναι
αὐτὸν ἐνδοξότερον πάντων.

24. Καὶ ἀπεδείχθησαν δύο πρεσβύτεροι ἐκ τοῦ
λαοῦ κριταὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐκείνῃ. περὶ ὧν
ἐλάλησεν ὁ Ἀσπότης· Ὅτι ἐξηλθεν ἀνομία ἐκ Βαβυ-
λώνος ἐκ πρεσβυτέρων κριτῶν, οἱ ἐδόκουν κυβερνᾶν
τὸν λαόν.

25. Καὶ ἤρχοντο κρίσεις ἐξ ἄλλων πόλεων πρὸς
αὐτούς.

26. Οὗτοι ἰδόντες γυναῖκα ἀστειάν τῇ εἵδει, γυναῖκα
ἀδελφοῦ αὐτῶν ἐκ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ὄνομα Σουσάν-
ναν, θυγατέρα Χελκίου, γυναῖκα Ἰωακίμ, περιπα-
τοῦσαν ἐν τῇ παραδείσῳ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς τὸ θερινόν.

27. Καὶ ἐπιθυμήσαντες αὐτῆς.

28. Διδότρεφον τὸν νοῦν αὐτῶν, καὶ ἐξέκλιναν τοὺς
ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, τοῦ μὴ βλεπεῖν εἰς τὸν οὐρανόν,
μηδὲ μνημονεῖν κριμάτων δικαίων.

29. Καὶ ἀμφότεροι ἦσαν κατανενοημένοι περὶ αὐ-
τῆς, καὶ ἕτερος τῷ ἑτέρῳ οὐ προσηγορεύετο τὸ κακόν
τὸ ἔχον αὐτοὺς περὶ αὐτῆς, οὐδὲ ἡ γυνὴ ἔγνω τὸ
πρᾶγμα τοῦτο.

30. Καὶ ὡς ἐγένετο ὁ ὄρθρος, ἐρχόμενοι ἐκλεπτον
ἀλλήλους σπύροντες, τίς φανήσεται αὐτῇ πρότερος.
καὶ λαλήσει πρὸς αὐτήν.

31. Καὶ ἰδοὺ αὕτη κατὰ τὸ εἰωθὸς περιπάτει· καὶ
ὁ εἰς τῶν πρεσβυτέρων ἐληλύθει, καὶ ἰδοὺ ὁ ἕτερος
παρεγένετο, καὶ εἰς τὸν ἕτερον ἀνέκρινε, λέγων· Τί
σὺ οὕτως ὁρθρὸν ἐξηλθες οὐ παραλαβὼν με;

32. Καὶ ἐξωμολογήσαντο πρὸς ἀλλήλους ἑκάτερος
τὴν ὁδόν αὐτοῦ.

33. Καὶ εἶπεν εἰς τὸν ἑτέρον· Πορευθῶμεν πρὸς
αὐτήν. Καὶ συνθέμενοι προσήλθοσαν αὐτῇ, καὶ ἐξ-
εβιάζοντο αὐτήν.

34. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἡ Ἰουδαῖα· Οἶδα, ὅτι ἐὰν πρά-
ξω τοῦτο, θάνατός μοι ἐστὶ· καὶ ἐὰν μὴ πράξω, οὐκ
ἐκφεύξομαι τὰς χεῖρας ὁμῶν.

35. Καλλίων δὲ με μὴ πράξασαν ἐμπεσεῖν εἰς τὰς
χεῖρας ὁμῶν, ἢ ἀμαρτεῖν ἐνώπιον Κυρίου.

36. Οἱ δὲ παράνομοι ἄνδρες ἀπέστρεψαν ἀπειλοῦν-
τες ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐνεθρεύοντες, ἵνα θανατώσουσιν
αὐτήν· καὶ ἀλθόντες ἐπὶ τὴν Συναγωγὴν τῆς πόλεως
οὐ παρόντων, καὶ συνήδρευσαν οἱ ὄντες ἐκεί πάντες
οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ.

37. Καὶ ἀναστάντες οἱ δύο πρεσβύτεροι καὶ κριταὶ
εἶπαν· Ἀποστείλατε ἐπὶ Σουσάνναν θυγατέρα Χελ-
κίου, ἥτις ἐστὶ γυνὴ Ἰωακίμ. Οἱ δὲ εὐθέως ἐκάλε-
σαν αὐτήν.

38. Ὡς δὲ παρεγένεθαι ἡ γυνὴ ὄν τῷ πατρὶ ἐκ-
τῆς, καὶ τῇ μητρὶ, καὶ οἱ παῖδες, καὶ αἱ παιδίσκαι
αὐτῆς ὄντες τὸν ἀριθμὸν πεντηκοστοί, παρεγένοντο
καὶ τὰ παῖδια Σουσάννας τέσσαρα.

39. Ἦν δὲ ἡ γυνὴ εὐφραδὴ σφόδρα.

40. Καὶ προσέταξεν οἱ παράνομοι ἀποκαλύψαι
αὐτήν, ἵνα ἐμπλησθῶσι κάλλους ἐπιθυμίας αὐτῆς.

41. Καὶ ἐκάλεισαν οἱ παρ' αὐτῆς πάντες, καὶ ὅσοι
αὐτὴν ᾔδεισαν πάντες.

54. Ἀναστάντες δὲ οἱ πρεσβύτεροι καὶ κρίται Ἀ ἐπιθήκαν τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς.

55. Ἡ δὲ καρδία αὐτῆς ἐκποιοῦται ἐπὶ Κυρίῳ τῷ Θεῷ αὐτῆς, καὶ ἀνακύψασα, ἐκλαυσεν ἐν αὐτῇ λέγουσα· Κύριε ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ εἰδὼς τὰ πάντα πρὶν γενέσθαι αὐτῶν, σὺ οἶδας, ὅτι οὐκ ἐποίησα ἃ πονηρεύονται οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἐπ' ἐμοί. Καὶ εἰσέηκουσε Κύριος τῆς δεήσεως αὐτῆς.

56. Οἱ δὲ δύο πρεσβύτεροί εἶπαν· Ἡμεῖς περιπατούμεν ἐν τῷ παραδείσῳ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς.

57. Καὶ κυκλοῦντες τὸ στάδιον, εἰδομεν ταύτην ἀναπαυομένην μετὰ ἀνδρὸς, καὶ στάντες ἐθεωροῦμεν αὐτοὺς ὁμιλοῦντας ἀλλήλοις.

58. Καὶ αὐτοὶ οὐκ ᾔδεισαν, ὅτι εἰσήμεναι· τότε συνειπάμεθα ἀλλήλοις λέγοντες· Μάθωμεν τίνας εἰσὶν οὗτοι.

59. Καὶ προσελθόντες ἐπὶ γῶμεν αὐτὴν· ὁ δὲ νεανίσκος ἔφυγε συγκεκαλυμμένος.

40. Ταύτης δὲ ἐπιλαβόμενοι, ἐπηρωτώμεν αὐτὴν, τίς ὁ ἀνὴρ ὁς, καὶ οὐκ ἀπήγγειλεν ἡμῖν τίς ἦν. Ταῦτα μαρτυροῦμεν.

41. Καὶ ἐπίστευσεν αὐτοῖς ἡ συναγωγὴ πᾶσα, ὥς πρεσβυτέρων ὄντων καὶ χριστῶν τοῦ λαοῦ.

45. Καὶ ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου, ἐκείνης ἐξαγομένης ἀπολίσθαι, καὶ ἰδωκὲν ὁ ἄγγελος, καθὼς προσέειπεν, πνεῦμα συνέσεως νεωτέρῳ ὄντι Δανιὴλ.

48. Διαπεσίας δὲ Δανιὴλ τὸν ὕχλιν, καὶ στὰς ἐν μέσῳ αὐτῶν εἶπεν· Οὐτως, μωροὶ υἱοὶ Ἰσραὴλ, οὐκ ἀνακρίναντες, οὐδὲ τὸ σαφὲς ἐπιγινώσκοντες, ἀπεκτείνετε θυγατέρα Ἰσραὴλ;

51. Καὶ νῦν διαχωρίσατέ μοι αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων μακρὰν, ἵνα ἐτάσω αὐτοὺς· ὥς δὲ διαχωρίσθησαν, εἶπεν Δανιὴλ τῇ συναγωγῇ· Νῦν μὴ βλέψετε, ὅτι οὗτοι εἰσὶ πρεσβύτεροι, λέγοντες· Οὐ μὴ φεῦδονται, ἀλλὰ ἀνακρινῶ αὐτοὺς κατὰ τὰ ὑποπίπτοντά μοι.

52. Καὶ ἐκάλεσε τὸν ἕνα αὐτῶν, καὶ προσήγαγον τὸν πρεσβύτερον τῷ νεωτέρῳ, καὶ εἶπεν αὐτῷ Δανιὴλ· Ἀκούε, ἀκούε, πεπαικωμένε ἡμερῶν κακῶν, νῦν ἤκασι σοι αἱ ἁμαρτίαι ἃς ἐποίησας τὸ πρότερον.

53. Πιστευθεὶς ἀκούειν, καὶ κρίνειν κρίσεις θάνατον ἐπιφερούσας, καὶ τὸν μὲν ἀθῶον κατέκρινας, τοὺς δὲ ἐνόχους ἤφεις, τοῦ Κυρίου λέγοντος· Ἀθῶον καὶ δίκαιον οὐκ ἀποκτενεῖς.

54. Νῦν οὖν ὅπῃ εἰ δένδρον, καὶ ποταμῷ τοῦ παραδείσου τόπῳ ἑώρακας αὐτοὺς ὄντας σὺν ταυτοῖς; Καὶ εἶπεν ὁ ἀσέβης· Ὑπὸ σκίνον.

55. Εἶπεν δὲ ὁ νεώτερος· Ὅρθως ἔβουσαι εἰς τὴν σεαυτοῦ ψυχὴν· ὁ γὰρ ἄγγελος Κυρίου σχίσαι σου τὴν ψυχὴν σήμερον.

56. Καὶ τοῦτον μεταστῆσας εἶπε προσάγειν αὐτῷ τὸν ἑταίρον· καὶ τοῦτον δὲ εἶπεν· Διὰ τί διατραμμένον τὸ σπέρμα σου ὡς Σιδῶνος, καὶ οὐχ ὡς Ἰουδα; τὸ κάλλος οὐ ἐπάτησεν, ἢ μικρὰ ἐπιθυμία.

57. Καὶ οὕτως ἐποιεῖτε θυγατράσι Ἰσραὴλ· καὶ ἔχειναι φοβοῦμαι, ὁμιλοῦσαν ὁμῶν· ἀλλ' οὐ θυγάτηρ Ἰουδα ὑπέμεινε τὴν ψῆσον ὁμῶν ἐν ἀνομίᾳ ὑπεργαλν.

58. Νῦν οὖν λέγε μοι· Ὑπὸ τί δένδρον, καὶ ἐν ποίῳ

34. Consurgentes autem seniores et iudices imposuerunt manus suas super caput ejus.

35. Cor autem ejus fiduciam habebat in Domino Deo suo, et suspiciens flevit in seipsa, dicens: Domine Deus eterne, qui nosti omnia antequam fierent, tu scis, quia non feci, quae malitiose componunt iniqui isti in me. Et exaudivit Dominus deprecationem ejus.

36. Duo autem seniores dixerunt: Nos deambulabamus in pomario viri ejus.

37. Et circumcunctes stadium, vidimus hanc quiescentem cum viro, et stantes contemplabamur eos consuetudinem habentes inter se.

38. Et ipsi non noverant, quod adstaremus; tunc simul loquuti sumus ad invicem dicentes: Deprehendamus qui sunt isti.

39. Et accedentes cognovimus eam; adolescens vero fugit coopertus.

40. Hanc autem cum apprehendissemus, interrogavimus eam, quisnam esset homo, et non indicavit nobis quis erat: haec testatur.

41. Et credidit eis Synagoga omnis, eo quod essent presbyteri et iudices populi.

45. Et ecce angelus Domini, cum adduceretur illa, ut periret: et dedit angelus, sicut mandatum erat, spiritum intelligentiae adolescentulo, qui erat Daniel.

48. Cum autem Daniel separaret turbam, et staret in medio eorum, ait: Sic, stulti filii Israel, non interrogantes, neque quod manifestum est cognoscentes, morte multatis filiam Israel?

51. Et nunc separate mihi eos ab invicem procul, ut examinem eos. Postquam autem separati sunt, dixit Daniel multitudini: Nunc ne respiciatis, quia isti sunt presbyteri, dicentes, Non mentiantur, sed interrogabo eos juxta ea, quae mihi se offerant.

52. Et vocavit unum ex eis, et adduxerunt senio-rem adolescentulo, et dixit ei Daniel: Audi, audi, inveterate dierum malorum, nunc venerunt peccati, quae faciebas antea.

53. Cum tibi commissum fuerit audire, et discernere judicia mortem afferentia, et innocentem quidem condemnasti, reos autem dimittebas, dicente Domino: Innocentem et justum non interficies.

54. Nunc igitur sub qua arbore, et quali pomarii loco vidiasti eos secum commorantes? Et dixit impius: Sub schino.

55. Dixit autem adolescentulus: Recte mentitus es in animam tuam, angelus autem Domini scindet animam tuam hodie.

56. Et cum hunc removisset, dixit, ut adducerent sibi alterum, sed et huic ait: Quare perversum est semen tuum sicut Sidonis, et non sicut Juda? species seduxit te, parva concupiscentia.

57. Et sic faciebatu filiius Israel, et illae u-mentes conversabantur vobiscum: sed filia Juda non sustinuit morbum vestrum in iniquitate sufferre.

58. Nunc ergo dic mihi: Sub qua arbore, et in

quali loco horti comprehendisti eos inter se consuetudinem habentes? Qui vero ait, Sub primo.

59. Dixitque Daniel: Inique, nunc angelus Domini stetit gladium habens, ut dissecet te, donec populus exterminaverit vos.

60. Et omnis synagoga exclamavit super adolescentulum; quia ex ore proprio convicit eos ambos confessos falsos testes.

61. Et ut lex precipit, fecerunt eis, quemadmodum improbe egerunt in sororem.

62. Et colligaverunt eos capistro, et abducentes projecerunt in vallem. Eodem tempore angelus Domini immisit ignem inter eos, et salvatus est sanguis innoxius in die illa.

63. Ideo juniores dilecti sunt Jacobo in simplicitate sua.

64. Et nos attendamus ad filios potentes juniores: pietatem enim exercebunt juniores, et erit in eis spiritus scientie et intelligentie in seculum seculi.

CAPUT XIV.

EX PROPHECIA AMBACUM FILII JESU DE TRIBU LEVI.

1. Homo quidam erat sacerdos, cui nomen Daniel, filius Abai, conviva regis Babylonii.

2. Et erat idolum Bel, quod colebant Babylonii: impendebantur autem in eo per singulos dies similes artabae duodecim, et oves quatuor, et olei metretis sex.

3. Et rex colebat eum, et ibat rex per singulos dies, eumque adorabat. Daniel autem orabat ad Dominum. Dixitque rex Danieli: Quare non adoras Bel?

4. Et dixit Daniel ad regem: Neminem colo ego, nisi Dominum Deum, qui creavit celum et terram, et habet omnis carnis dominationem.

5. Dixit autem rex ei: Hic igitur non est Deus? non vides quanta in eum consumantur per singulos dies?

6. Et dixit ei Daniel: Nequaquam, nullus te decipiat: hic enim intrinsecus quidem luteus est, forinsecus autem aureus; juro vero tibi per Dominum Deum deorum, quod nihil comedit unquam iste.

7. Et iratus rex vocavit prefectos templi, et dixit eis: Indicate illum, qui comedit, cum parantur Bel, secus vero moriemini.

8. Aut Daniel, qui asseverat non comedi hæc ab eo. Hi autem dixerunt: Ipse Bel est, qui devorat ista. Daniel autem dixit ad regem: Fiat ita; nisi ostendero, quod non sit Bel, qui manducat ista, moriar ego, et omnes mei.

9. Erant autem sacerdotes Bel septuaginta absque uxoribus et filiis. Duxerunt autem regem ad delubrum idoli.

10. Et appositæ sunt ecce in conspectu regis et Danielis; et vinum mixtum introductum est, et appositum est Belo.

A τοῦ κήπου τότε κατέλαβες αὐτοὺς ἐμυλόντας ἀλλήλοις; Ὁ δὲ εἶπεν· Ὑπὸ πρίνον.

59. Καὶ εἶπεν Δανιὴλ· Ἀμαρτυαὶ, νῦν ὁ ἄγγελος Κυρίου τὴν ρομφαίαν ἱστηκεν ἔχων, ὥς ὁ λαὸς ἐξολοθρεύσει ὑμᾶς, ἵνα καταπρίσῃ σε.

60. Καὶ πᾶσα ἡ συναγωγὴ ἀνεβόησεν ἐπὶ τῷ νεωτέρῳ, ὥς ἐκ τοῦ ἰδίου στόματος ἐμολόγους αὐτοὺς κατέστησεν ἀμφοτέρους ψευδομάρτυρας.

61. Καὶ ὡς ὁ νόμος διαγορεύει, ἐποίησαν αὐτοῖς, καθὼς ἐπονηρεύσαντο κατὰ τῆς ἀδελφῆς.

62. Καὶ ἐβίβωσαν αὐτοὺς, καὶ ἐξαγαγόντες ἐβρίψαν εἰς φάραγγα· τότε ὁ ἄγγελος Κυρίου ἐβρίψα πῦρ διὰ μέσου αὐτῶν, καὶ ἐσώθη αἷμα ἀναιτίων ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.

63. Αἱ δὲ τοῦτο οἱ νεώτεροι ἀγαπητοὶ Ἰακώβ ἐν τῇ Β ἀπλότῃ αὐτῶν.

64. Καὶ ἡμεῖς φυλασσόμεθα εἰς υἱοὺς δυνατοῦς νεωτέρους· εὐσεβήσουσι γὰρ νεώτεροι, καὶ ἵσται ἐν αὐτοῖς πνεῦμα ἐπιστήμης καὶ συνέσεως εἰς αἰῶνα αἰῶνος.

ΚΕΦΑΛΑ. ΙΔ'.

Ἐκ προφητείας Ἀμβακούρι υἱοῦ Ἰησοῦ ἐκ τῆς φυλῆς Λευί.

1. Ἀνθρώπος τις ἦν ἱερεὺς, ᾧ ὄνομα Δανιὴλ, υἱὸς Ἀβαί, συμβιωτὴς τοῦ βασιλέως Βαβυλωνίου.

2. Καὶ ἦν εἰδωλὸν Βήλ, ὃ ἐσέβοντο οἱ Βαβυλώνιοι· ἀνηλόκητο δὲ αὐτῷ καθ' ἐκάστην ἡμέραν σεμιδάλεως ἑπτὰ δάκι δακτύλου, καὶ πρόβατα τέσσαρα, καὶ ἐλαίου μετρηταὶ ἑξ.

3. Καὶ ὁ βασιλεὺς ἐσέβeto αὐτὸν, καὶ ἐπορεύετο ὁ βασιλεὺς καθ' ἐκάστην ἡμέραν, καὶ προσκύνει αὐτῷ. Δανιὴλ δὲ προσήρχετο πρὸς Κύριον, καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ Δανιὴλ· Διὰ τί οὐ προσκύνεις τῷ Βήλ;

4. Καὶ εἶπε Δανιὴλ πρὸς τὸν βασιλέα· Οὐδένα σέβομαι ἐγὼ, εἰ μὴ Κύριον τὸν θεὸν τὸν κτίσαντα τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ ἔχοντα πάσης σαρκὸς κυρσίαν.

5. Εἶπεν δὲ ὁ βασιλεὺς αὐτῷ· Οὗτος οὖν οὐκ ἐστὶ θεός; οὐχ ὅπως δεῖα εἰς αὐτὸν δαπανῶνται καθ' ἐκάστην ἡμέραν;

6. Καὶ εἶπεν αὐτῷ Δανιὴλ· Μηδαμῶς, μηδεὶς σε παραλογίζεσθω· οὗτος γὰρ εἶσθαι μὲν πηλὸν ἐστιν, ἐξωθεν δὲ χαλκοῦς· ὁμνῶν δὲ σοὶ Κύριον τὸν θεὸν τῶν θεῶν, ὅτι οὐθέν βέβρωκε πώποτε οὗτος.

7. Καὶ θυμωθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐκάλεσε τοὺς προσετηκέντας τοῦ ἱεροῦ, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Παραβέβηκε τὸν ἐσθίοντα τὰ παρασκευαζόμενα τῷ Βήλ· εἰ δὲ μή γε, ἀποθάνεσθε.

8. Ἡ Δανιὴλ ὁ φάσκων μὴ ἐσθίεσθαι αὐτὰ ὑπ' αὐτοῦ. Οἱ δὲ εἶπαν· Αὐτοῦς ὁ Βήλ ἐστιν ὁ κατεσθίων αὐτά. Εἶπε δὲ Δανιὴλ πρὸς τὸν βασιλέα· Γινέσθω οὕτως· ἂν μὴ παραβέβῃ, ὅτι οὐκ ἐστιν ὁ Βήλ ὁ κατεσθίων ταῦτα, ἀποθανοῦμαι, καὶ πάντες οἱ παρ' ἐμοῦ.

9. Ἦσαν δὲ τῷ Βήλ ἱερεῖς ἑβδομήκοντα χωρὶς γυναικῶν καὶ τέκνων· ἤγαγον δὲ τὸν βασιλέα εἰς τὸ εἰδωλεῖον.

10. Καὶ παρετίθη τὰ βρώματα ἐνώπιον τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ Δανιὴλ· καὶ οἶνος κερασθεὶς εἰσενέχθη, καὶ παρετίθη τῷ Βήλ.

11. Καὶ εἶπεν Δανιὴλ· Ἐδ αὐτοὺς ὁρᾷς, ὅτι καίται· **A** ταῦτα, βασιλεῦ.

12. Ἐδ οὖν ἐπισφραγίσαις τὰς κλειδας τοῦ ναοῦ, ἐπὶ τὴν κλειδοφύλακα· ἥρπας δὲ ὁ λόγος τῷ βασιλεῖ.

13. Ὁ δὲ Δανιὴλ ἐκείλευσε τοὺς παρ' αὐτοῦ, ἐκδελόντας πάντας ἐκ τοῦ ναοῦ, καταστῆσαι δὲ τὸν ναὸν σποδῷ, οὐδενὸς τῶν ἐκτὸς αὐτοῦ εἰδότες. Καὶ τότε σφραγισάμενος τὸν ναὸν ἐκείλευσε σφραγίσαι τῷ τοῦ βασιλέως δακτυλῷ, καὶ τοῖς δακτυλοῖς τινῶν ἐνδόξων ἱερῶν· καὶ ἐγένετο οὕτως.

14. Καὶ ἐγένετο, ὥστε ἐπαύριον παρεγένοντο ἐπὶ τὸν τόπον· οἱ δὲ ἱερεῖς τοῦ Βηλ διὰ ψευδοθυρίων εἰσελθόντες, καταφάγσαν πάντα τὰ παρακείμενα τῷ Βηλ, καὶ ἐξέπιον τὸν οἶνον.

15. Καὶ εἶπεν Δανιὴλ· Ἐπίθετε τὰς σφραγίδας ὑμῶν, εἰ μένουσιν, ἄνδρες ἱερεῖς· καὶ οὐ δὲ, βασιλεῦ, σκέψαι, μή τι σοι δοῦμαι ὡς γένηται.

16. Καὶ εὗρον ὡς ἦν σφραγίς, καὶ ἀπέβαλον τὴν σφραγίδα.

17. Καὶ ἀνοίξαντες τὰς θύρας, εἰδόντες καταπανημένα πάντα τὰ παρατεθέντα, καὶ τὰς τραπέζας κενὰς· καὶ ἐχάρη ὁ βασιλεὺς, καὶ εἶπεν πρὸς τὸν Δανιὴλ· Μάγας ἐστὶν ὁ Βηλ, καὶ οὐκ ἐστὶ παρ' αὐτῷ δόλος.

18. Καὶ ἐγείλας Δανιὴλ σφόδρα, καὶ εἶπεν τῷ βασιλεῖ· Δεῦρο ἴτε τὸν δόλον τῶν ἱερῶν. Καὶ εἶπεν Δανιὴλ· Βασιλεῦ, ταῦτα τὰ ἔχρη τίνος ἐστὶ;

19. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς· Ἀνδρῶν, καὶ γυναικῶν, καὶ παιδῶν.

20. Καὶ ἐπῆλθεν ἐπὶ τὸν οἶκον ἐν ᾧ ἦσαν οἱ ἱερεῖς καταγινόμενοι, καὶ εὗρε τὰ βρώματα τοῦ Βηλ, καὶ τὸν οἶνον, καὶ ἐπίδειξε Δανιὴλ τῷ βασιλεῖ τὰ ψευδοθύρια, δι' ὧν εἰσπορεύμενοι οἱ ἱερεῖς, ἐκαπῶν τὰ παρατεθέντα τῷ Βηλ.

21. Καὶ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς ἐκ τοῦ Βηλοῦ, καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς τῷ Δανιὴλ, καὶ τὴν δαπάνην τὴν εἰς αὐτοὺς ἔδωκε τῷ Δανιὴλ· τὸν δὲ Βηλ κατέστρεψε.

22. Καὶ ἦν ὁρᾶν ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, καὶ εἰδόντα οἱ Βαβυλώνιοι.

23. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ Δανιὴλ· Μὴ καὶ τοῦτον ἱερεῖς, ὅτι χαλκοῦς ἐστίν; ἰδοὺ ζῇ, καὶ ἐσθίει, καὶ πίνει, προσκύνουν αὐτῷ.

24. Καὶ εἶπεν Δανιὴλ· Βασιλεῦ, δὲς μοι τὴν ἐξουσίαν, καὶ ἀνελθὼ τὸν δράκοντα ἀνευ σιδήρου καὶ βέβητου. Καὶ συναχθήσονται αὐτῷ ὁ βασιλεὺς, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Δέδοται σοι.

25. Καὶ λαθὼν Δανιὴλ πύσης μύτης τριάνοντα, καὶ στέαρ, καὶ τρίψας, ἤρξατο ἐπὶ τὸ αὐτό, καὶ ἐποίησε μάζαν, καὶ ἐπέβαλεν εἰς τὸ στόμα τοῦ δράκοντος, καὶ φάγον διὰ βρόγχου, καὶ ἔδειξεν αὐτὸν τῷ βασιλεῖ, λέγων· Οὐ ταῦτα σέβασθε, βασιλεῦ;

26. Καὶ συνήχθησαν οἱ ἀπὸ τῆς χώρας πάντες ἐπὶ τὸν Δανιὴλ, καὶ εἶπεν· Τουδαίος γέγονεν ὁ βασιλεὺς· τὸν Βηλ κατέστρεψε, καὶ τὸν δράκοντα ἀπέκτεινε.

27. Καὶ ἰδὼν ὁ βασιλεὺς, ὅτι ἐπισυνήχθη ὁ ὄχλος τῆς χώρας ἐπ' αὐτόν, ἐκάλεσε τοὺς συμβεβηκότας αὐτοῦ, καὶ εἶπεν· Αἰσῶμι τὸν Δανιὴλ εἰς ἀπώλειαν.

11. Et dixit Daniel : Tu ipse vides, quia proposita sunt ista, rex.

12. Tu ergo obsignabis claves templi, postquam clausum fuerit. Placuit autem sermo regi.

13. Daniel vero iussit his, qui cum eo erant, ut eiecissent omnibus de templo, conspergerent cinerem per totum templum, nemine eorum, qui foris erant, sciens. Et eodem tempore clauso templo praecepit, ut obsignarent annulo regis, et annulis quorundam insignium sacerdotum ; et factum est ita.

14. Et factum est, postero die venerunt ad locum : sacerdotes autem Bel per falsas fores ingressi, comederunt omnia, quae parata fuerant Bel, et biberunt vinum.

15. Et dixit Daniel : Inspicite sigilla vestra, an mancant, viri sacerdotes : sed etiam tu, rex, considera, ne quid tibi contrarium factum fuerit.

16. Et invenerunt sicut erat signaculum, et abiecerunt sigillum.

17. Et aperientes januas, viderunt absumpta omnia, quae apposita fuerant, et mensas vacuas ; et gavisus est rex, et dixit ad Danielelem : Magnus est Bel, et non est in eo dolus.

18. Et risit Daniel vehementer ; et dixit regi : Accede, vide dolum sacerdotum. Et dixit Daniel : Rex, haec vestigia cuius sunt ?

19. Et dixit rex : Virorum, et mulierum, et puerorum.

20. Et abiit in domum, in qua sacerdotes versabantur, et invenit escas Belis, et vinum ; et indicavit Daniel regi falsas fores, per quas ingredientes sacerdotes absumebant quae apponabantur Bel.

21. Et eiecit eos rex de templo Bel, et tradidit eos Danieli, et impensam, quae in eum erogabatur, dedit Danieli ; Bel autem evertit.

22. Et erat draco in ipso loco, et colebant Babylonii.

23. Et dixit rex Danieli : Numquid et hunc dicis, quod creus ait? ecco vivit, comedit, et bibit, adorat eum.

24. Et dixit Daniel : Rex, da mihi potestatem, et interficiam draconem absque ferro et fusta. Et permisi ei rex ; et dixit ei : Data est tibi.

25. Et accipiens Daniel picis unas triginta, et adipem, et pilos, coxit omnia simul, et fecit massam, et misit in os draconis, et comedens disruptus est, et ostendit eum regi, dicens : Nonne haec colitis, rex ?

26. Et congregati sunt de regione omnes adversus Danielelem, et dixerunt : Judaeus factus est rex. Bel evertit, et draconem interfecit.

27. Et videns rex, quod congregata esset multitudo regionis adversus se, vocavit convivas suos, et dixit : Trado Danielelem ad perditionem.

31. Erat autem lacus, in quo nutriebantur leones septem, quibus tradebantur insidiatores regis, et subministrabantur eis quotidie condemnatorum duo corpora.

32. Et iniecerunt Daniele turbas in illum lacum, ut devoraretur, et neque sepulturae compos fieret. Et erat in lacu Daniel diebus sex.

33. Et factum est in die sexta, et erat Ambacum habens panes intritos in alveolo in pulmento, et vas vini mixti, et ibat in campum ad messorum.

34. Et loquutus est angelus Domini ad Ambacum, dicens : Hec tibi dicit Dominus Deus : Prandium, quod habes, asser Danieli in lacum leonum in Babylonem.

35. Et dixit Ambacum : Domine Deus, non vidi Babylonem, et lacum nescio ubi sit.

36. Et apprehendens ipsum Ambacum angelus Domini coma capitis ejus, posuit eum super lacum, qui erat Babylonem.

37. Et dixit Ambacum ad Danielelem : Surgens comede prandium, quod misit tibi Dominus Deus.

38. Et ait Daniel : Recordatus est enim mei Dominus Deus, qui non dereliquit diligentes se.

39. Et comedit Daniel. Angelus autem Domini restituit Ambacum, unde ipsum assumpserat eadem die : Dominus vero Deus recordatus est Danielis.

40. Porro expressus est rex post hac plorans Danielelem, et inspicies in lacum, videt eum sedentem.

41. Et exclamans ait rex : Magnus est Dominus Deus, et non est praeter eum alius.

42. Et eduxit rex Danielelem de lacu, et auctores perditionis ejus immisit in lacum in conspectu Daniellis, et devorati sunt.

DANIEL

JUXTA THEODOTIIONEM.

CAPUT I.

1. In anno tertio regni Joakim regis Juda, venit Nabuchodonosor rex Babylonis in Jerusalem, et obsebat eam.

2. Et dedit Dominus in manu ejus Joakim regem Juda, et de parte vasorum domus Dei : et asportavit ea in terram Senaar in domum dei sui, et vasa intulit in domum thesauri dei sui.

3. Et dixit rex Asphanex praeposito eunuchorum suorum, et introduceret de filiis captivitatis filiorum Israel, et de semine regni, et de phorihominibus.

4. Pueros, in quibus non est in eis macula, pulchros specie, et intelligentes in omni sapientia, et scientes scientiam, et cogitantes prudentiam, et quibus est robor in eis standi in domo regis, et ut doceret eos litteras, et linguam Chaldaeorum.

5. Et constituit eis rex mensuram diurnam,

31. Ἦν δὲ λίαντος ἐν τῷ ἐκτρέφοντο λέοντες ἐπτά, οἷς παρεδίδοντο οἱ ἐπιβουλοὶ τοῦ βασιλέως, καὶ ἐχορηγεῖτο αὐτοῖς καθ' ἡμέραν τὴν ἡμέραν τῶν ἐπιθανατιῶν σώματα δύο.

32. Καὶ ἐνεβάλλουσιν τὴν Δανιὴλ οἱ ὄχλοι εἰς ἐκεῖνον τὸν λίαντον, ἵνα καταβρωθῇ, καὶ μηδὲ ταφῆς τύχη. Καὶ ἦν ἐν τῷ λίαντι Δανιὴλ ἡμέρας ἑξ.

33. Καὶ ἐγένετο τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑκτῇ, καὶ ἦν Ἀμβακούμ ἔχων ἄρτους ἐνεδουμένους ἐν σιδήρῳ ἐν ἐφῆματι, καὶ στάμνον οἴνου κεκρασμένον, καὶ ἐπορεύετο εἰς τὸ πᾶν πρὸς τοὺς θεριστάς.

34. Καὶ ἐλάλησεν ἄγγελος Κυρίου πρὸς Ἀμβακούμ, λέγων· Τόδε λέγει σοὶ Κύριος ὁ Θεός· Τὸ ἄριστον θ' ἔχεις, ἀπέσπασε Δανιὴλ εἰς τὸν λίαντον τῶν λεόντων ἐν Βαβυλῶνι.

35. Καὶ εἶπεν Ἀμβακούμ· Κύριε ὁ Θεός, οὐκ ἴδωκα τὴν Βαβυλῶνα, καὶ τὸν λίαντον οὗ γινώσκω ποῦ ἐστίν.

36. Καὶ ἐπιλαβόμενος αὐτοῦ ὁ ἄγγελος Κυρίου τοῦ Ἀμβακούμ τῆς κόμης αὐτοῦ τῆς κεφαλῆς, ἔθηκεν αὐτὸν ἐπ' αὐτὸν τοῦ λίαντος τοῦ ἐν Βαβυλῶνι.

37. Καὶ εἶπεν Ἀμβακούμ πρὸς Δανιὴλ· Ἀναστὰς φάγε τὸ ἄριστον, θ' ἀπέσπασε σοὶ Κύριος ὁ Θεός.

38. Καὶ εἶπεν Δανιὴλ· Ἐμνήσθη γὰρ μοῦ Κύριος ὁ Θεός, ὁ μὴ ἔγκαταλείπων τοὺς ἀγαπῶντας αὐτόν.

39. Καὶ ἔφαγε Δανιὴλ. Ὁ δὲ ἄγγελος Κυρίου κατέστησεν τὸν Ἀμβακούμ ὅθεν αὐτὸν ἔλαβε τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ· ὁ δὲ Κύριος ὁ Θεός ἐμνήσθη τοῦ Δανιὴλ.

40. Ἐξῆλθε δὲ ὁ βασιλεὺς μετὰ ταῦτα πυνθῶν τὸν Δανιὴλ, καὶ ἐκρίψας εἰς τὸν λίαντον, ὅρῃ αὐτὸν καθήμενον.

41. Καὶ ἀναδοξάσας, εἶπεν ὁ βασιλεὺς· Μέγας ἐστὶ Κύριος ὁ Θεός, καὶ οὐκ ἐστὶν πλὴν αὐτοῦ ἄλλος.

42. Καὶ ἐξήγαγεν ὁ βασιλεὺς τὸν Δανιὴλ ἐκ τοῦ λίαντος, καὶ τοὺς αἰτίους τῆς ἀπωλείας αὐτοῦ ἐνέβαλεν εἰς τὸν λίαντον ἐνώπιον τοῦ Δανιὴλ, καὶ καταβρώθησαν.

ΔΑΝΙΗΛ

ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΘΕΟΔΟΤΙΩΝΑ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

1. Ἐν ἑτῇ τρίτῃ τῆς βασιλείας Ἰωακίμ, βασιλέως Ἰούδα, ἦλθε Ναβουχοδονόσορ, βασιλεὺς Βαβυλῶνος, εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ ἐπολιοῖκε αὐτήν.

2. Καὶ ἔλαβε Κύριος ἐν χειρὶ αὐτοῦ τὸν Ἰωακίμ, βασιλέα Ἰούδα, καὶ ἀπὸ μέρους τῶν σκευῶν οἴκου τοῦ Θεοῦ, καὶ ἤνεγκε αὐτὰ εἰς γῆν Σενάαρ τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ, καὶ τὰ σκευὴ εἰσένεγκεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θησαυροῦ τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ.

3. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς Ἀσφανεὶς τῷ ἀρχιμειωνάρχῳ αὐτοῦ, εἰσαγαγεῖν ἀπὸ τῶν υἱῶν τῆς αἰχμαλωσίας τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ ἀπὸ τοῦ σπέρματος τῆς βασιλείας, καὶ ἀπὸ τῶν φορδομμεῖν.

4. Νεανίσκους, ἐν οἷς οὐκ ἐστὶν ἐν αὐτοῖς μῶμος, καὶ καλοὺς τῇ βίᾳ, καὶ συνιόντας ἐν πάσῃ σοφίᾳ, καὶ γινώσκοντας γνῶσιν, καὶ διανοομένους φρόνησιν, καὶ οἷς ἐστὶν ἰσχύς ἐν αὐτοῖς τοῦ ἐστάναι ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ βασιλέως, καὶ τοῦ διδάσκειν αὐτοὺς γράμματα, καὶ γλῶσσαν Χαλδαίων.

5. Καὶ διέταξεν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς τὸ τῆς ἡμέρας

καθ' ἡμέραν, ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ βασιλέως, καὶ ἀπὸ τοῦ οἴνου τοῦ ποτοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐκτρέφει αὐτοὺς ἐν τῇ τριᾷ, καὶ μετὰ ταῦτα στήναι αὐτοὺς ἐνώπιον τοῦ βασιλέως.

6. Καὶ ἐγένοντο ἐν αὐτοῖς ἐκ τῶν υἱῶν Ἰούδα Δανιὴλ, καὶ Ἀνανίας, καὶ Ἀζαρίας, καὶ Μισαὴλ.

7. Καὶ ἐπέθηκεν αὐτοῖς ὁ ἀρχιευνοῦχος ὀνόματα, τῷ Δανιὴλ Βαλτάσαρ, καὶ τῷ Ἀνανίᾳ Σεδράχ, καὶ τῷ Ἀζαρίᾳ Ἀβδεναγὼ, καὶ τῷ Μισαὴλ Μισάχ.

8. Καὶ ἔθετο Δανιὴλ ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ τοῦ μὴ ἀλισγηθῆναι ἐν τῇ τραπέζῃ τοῦ βασιλέως, καὶ ἐν τῷ οἴνῳ τοῦ ποτοῦ αὐτοῦ· καὶ ἤξιωσε τὸν ἀρχιευνοῦχον, ὅπως μὴ ἀλισγηθῇ.

9. Καὶ ἔδωκεν ὁ Θεὸς τὸν Δανιὴλ εἰς ἔλεον, καὶ εἰς ἐλεητηρίαν ἐνώπιον τοῦ ἀρχιευνοῦχου.

10. Καὶ εἶπεν ὁ ἀρχιευνοῦχος τῷ Δανιὴλ· Φοβοῦμαι ἐγὼ τὸν κύριόν μου τὸν βασιλεῖα, τὸν ἐκτάξαντα τὴν βρώσιν ὁμῶν, καὶ τὴν πόσιν ὁμῶν, μήποτε ἴδῃ τὰ πρόσωπα ὁμῶν σκυθρωπά παρὰ τὰ παιδάρια τὰ συνήθεια ὁμῶν, καὶ καταδικάσῃτε τὴν κεφαλὴν μου τῷ βασιλεῖ.

11. Καὶ εἶπεν Δανιὴλ πρὸς Ἀμελλάσαρ, ὃν κατέστησεν ὁ ἀρχιευνοῦχος ἐπὶ Δανιὴλ, Ἀζαρίαν, Ἀνανίαν, καὶ Μισαὴλ.

12. Παίρασόν με τοὺς παῖδας σου ἡμέρας δέκα, καὶ δώσωσιν ἡμῖν ἀπὸ τῶν σπερμάτων τῆς γῆς, καὶ φαγόμεθα, καὶ ὕδαρ πόμεθα.

13. Καὶ ἀρθθήσαν ἐνώπιόν σου αἱ ἰδέαι ἡμῶν, καὶ αἱ ἰδέαι τῶν παιδαρίων τῶν ἰσθιόντων τὴν τράπεζαν τοῦ βασιλέως, καὶ καθὼς ἔαν ἴδῃς ποιήσων μετὰ τῶν παίδων σου.

14. Καὶ εἰσήκουσεν αὐτὸν εἰς τὸ ρῆμα τοῦτο, καὶ ἐπαίρασεν αὐτοὺς ἡμέρας δέκα.

15. Καὶ μετὰ τὸ τέλος τῶν δέκα ἡμερῶν, ὥρθησαν αἱ ἰδέαι αὐτῶν ἀγαθαί, καὶ αὐτοὶ ἰσχυροὶ ταῖς σαρξίν ὅπῃ τὰ παιδάρια τὰ ἰσθιόντα τὴν τράπεζαν τοῦ βασιλέως.

16. Καὶ ἐγένετο Ἀμελλάσαρ ἀναιρούμενος τὸ δειπνῶν αὐτῶν, καὶ τὸν οἶνον τοῦ πόματος αὐτῶν, καὶ ἰδίδου αὐτοῖς σπέρματα.

17. Καὶ τοῖς παιδαρίοις τοῖς τίσασασιν ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς σύνεσιν, καὶ φρόνησιν ἐν πάσῃ γραμματικῇ καὶ σοφίᾳ· καὶ Δανιὴλ συνῆκεν ἐν πάσῃ ὁράσει καὶ ἐνυπνίοις.

18. Καὶ μετὰ τὸ τέλος τῶν ἡμερῶν, ὃν εἶπεν ὁ βασιλεὺς εἰσαγαγεῖν αὐτοὺς, καὶ εἰσάγαγεν αὐτοὺς ὁ ἀρχιευνοῦχος ἐναντίον Ναβουχοδονόσορ.

19. Καὶ ἐλάλησεν μετ' αὐτῶν ὁ βασιλεὺς, καὶ οὐχ ἐπρέθησαν ἐκ πάντων αὐτῶν ὁμοίᾳ Δανιὴλ, καὶ Ἀνανίᾳ, καὶ Ἀζαρίᾳ, καὶ Μισαὴλ· καὶ ἔστησαν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως.

20. Καὶ ἐν παντὶ ρήματι σοφίας, καὶ ἐπιστήμης, ὅπῃ ὃν ἐξήγησε παρ' αὐτῶν ὁ βασιλεὺς, ὤρεν αὐτοὺς δεκαπλασίονας ὅπῃ πάντας τοὺς ἑθνοὺς, καὶ τοὺς μάγους, τοὺς ὄντας ἐν πάσῃ τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.

21. Καὶ ἐγένετο Δανιὴλ ἕως ἡμερᾶς ἐνὸς Κύριου τοῦ βασιλέως.

A quotidie de mensa regis, et de vino potus ipsius, ut nutriret eos annis tribus, et postea starent ipsi coram rege.

6. Et fuerunt in eis de filiis Juda Daniel, et Ananias, et Azarias, et Misael.

7. Et imposuit eis praepositus eunuchorum nomina; Danieli Baltasar; et Ananiam Sedrach; et Azariam Abdenago; et Misaeli Misach.

8. Et posuit Daniel in corde suo, ut non pollueretur in mensa regis, et in vino potus ejus: et rogavit eunuchorum praepositum, ne contaminaretur.

9. Et dedit Deus Daniele in misericordiam, et in miserationem in conspectu principis eunuchorum.

10. Et dixit princeps eunuchorum Danieli: Timeo ego dominum meum regem, qui constituit cibum vestrum, et potum vestrum, ne forte videat facies vestras tristes praeter puerulis coavis vestris, et condemnatis caput meum regi.

11. Et dixit Daniel ad Amellasar, quem constituerat princeps eunuchorum super Daniele, Azariam, Ananiam, et Misael.

12. Tenta, obsecro, pueros tuos diebus decem, et dentur nobis de seminibus terrae, et comedemus, et aquam bibemus.

13. Et appareant coram te facies nostrae, et facies puerulorum, qui edunt mensam regis: et sicut videris, facito cum pueris tuis.

14. Et exaudivit eos in verbo hoc, et tentavit eos diebus decem.

15. Et post finem decem dierum, apparuerunt vultus eorum boni; et ipsi robusti carnibus super puerulos, qui edebant mensam regis.

16. Et fuit Amellasar tollens cibum eorum, et vinum potus eorum, et dabat eis legumina.

17. Et puerulis quatuor dedit eis Deus intellectum et prudentiam in omni literatura, et sapientia; et Daniel intellexit in omni visione et somniis.

18. Et post finem dierum, quando dixerat rex introduci eos, et introduxit eos praepositus eunuchorum in conspectu Nabuthodonosor.

19. Et loquutus est cum eis rex, et non sunt inventi de universis ipsis similes Danieli, et Ananiam, et Azariam, et Misael: et steterunt in conspectu regis.

20. Et in omni verbo sapientiae et scientiae, de quibus sciscitatus est ab eis rex, invenit eos decuplo potiores, praeter omnibus incantatoribus et magis, qui erant in universo regno ejus.

21. Et fuit Daniel usque ad annum unum Cyri regis.

CAPUT II.

1. In anno secundo regni Nabuchodonosor, somnavit Nabuchodonosor somnium, et obstupuit spiritus ejus, et somnus ejus recessit ab eo.

2. Et dixit rex, ut vocarent ariolos, et magos, et maleficos, et Chaldaeos ad annuntiandum regi somnium ejus. Et ingressi sunt, et steterunt coram rege.

3. Et dixit eis rex: Somnavi somnium, et obstupuit spiritus meus ad cognoscendum somnium.

4. Et loquuti sunt Chaldaei regi Syriace. Rex, in sempiternum vive: tu dic somnium pueris tuis, et interpretationem ejus indicabimus.

5. Respondit rex, et dixit Chaldaeis: Sermo recessit a me: nisi igitur indicaveritis mihi somnium, et conjecturam ejus, in perditionem eritis, et domus vestra diripietur.

6. Si autem somnium et conjecturam ejus indicaveritis mihi, praemia, et dona, et multum honorem accipietis a me: ceterum somnium et conjecturam ejus indicate mihi.

7. Responderunt secundo, et dixerunt regi: Rex, sic somnium tuum pueris tuis, et interpretationem ejus indicabimus.

8. Et respondit rex, et dixit: In veritate novi, quod tempus vos redimitis, secundum quod novistis, quia recessit a me verbum.

9. Si ergo somnium non indicaveritis mihi, una est sententia vestra, et novi, quia verbum falsum et corruptum simul dicturi estis coram me, donec tempus pertranseat. Somnium meum dicite mihi, et sciam, quia etiam interpretationem ejus indicabitis mihi.

10. Responderunt rursus Chaldaei coram rege, et dixerunt: Non est homo super aridam, qui possit notum facere verbum regis: sicut omnis rex magnus et princeps verbum hujusmodi non sciscitatur ab omni ariolo, mago, et Chaldaeo.

11. Quia sermo, quem interrogat rex, gravis est: et alius non est, qui indicet illum in conspectu regis, nisi dii, quorum non est habitatio sua cum omni carne, unde non potest fieri sicut putas.

12. Tunc rex in furore et ira multa dixit, ut perderent sapientes Babylonis.

13. Et sententia egressa est, et sapientes occidebantur: et quassaverunt Daniele et amicos ejus ad interficiendum.

14. Tunc Daniel interrogavit de consilio et sententia Arioch principem coquorum regis, qui egressus fuerat ad interficiendos sapientes Babylonis.

15. Et sciscitabatur ab eo, dicens: Principi regis, quare egressa est sententia impudens haec a

A ΚΕΦΑΛΑ Β΄

1. Ἐν τῷ εἰσι τῷ δευτέρῳ τῆς βασιλείας Ναβουχοδονόσορ, ἐνοπνιάσθη Ναβουχοδονόσορ ἐνύπνιον, καὶ ἐξίστη τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, καὶ ὁ ὕπνος αὐτοῦ ἀπεγίνετο ἀπ' αὐτοῦ.

2. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τοῦ καλεῖσαι τοὺς ἱερεῖς· τοὺς καὶ τοὺς μάγους, καὶ τοὺς φαρμακοὺς, καὶ τοὺς Χαλδαίους, τοῦ ἀναγγεῖλαι τῷ βασιλεὶ τὸ ἐνύπνιον αὐτοῦ, καὶ εἰσῆλθον, καὶ ἵστησαν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως.

3. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς· Ἐνοπνιάσθη ἐνύπνιον, καὶ ἐξίστη τὸ πνεῦμά μου, τοῦ γινῶναι τὸ ἐνύπνιον.

4. Καὶ ἀλάλουν οἱ Χαλδαῖοι τῷ βασιλεὶ Σοριστί· Βασιλεῦ, εἰς τοὺς αἰῶνας ᾗθι· σὺ εἶπες τὸ ἐνύπνιον τοῖς παῖσι σου, καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ ἀπαγγελοῦμεν.

5. Ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς, καὶ εἶπεν τοῖς Χαλδαίοις· Ὁ λόγος ἀπίστη ἀπ' ἐμοῦ· ἐάν οὖν μὴ γνωρίσῃτε μοι τὸ ἐνύπνιον, καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ, εἰς ἀπώλειαν ἔσεσθε, καὶ οἱ οἴκοι ὑμῶν διαπραγήσονται.

6. Ἐάν δὲ τὸ ἐνύπνιον καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ γνωρίσῃτε μοι, δόματα, καὶ ὑμᾶς, καὶ πολλὴν τιμὴν λήψετε παρ' ἐμοῦ· ἐάν τὸ ἐνύπνιον καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ ἀπαγγεῖλαί μοι.

7. Ἀπεκρίθησαν τὸ δευτέρον, καὶ εἶπεν τῷ βασιλεὶ· Βασιλεῦ, εἶπες τὸ ἐνύπνιον σου τοῖς παῖσι σου, καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ ἀπαγγελοῦμεν.

8. Καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς, καὶ εἶπεν· Ἐν ἀληθείᾳ οἶδα, ὅτι καὶ ὑμεῖς ἐξαγοράσετε, καὶ ἐν οὐδὲν, ὅτι ἀπίστη ἀπ' ἐμοῦ τὸ ῥῆμα.

9. Ἐάν οὖν τὸ ἐνύπνιον μὴ ἀπαγγεῖλαί μοι, ἐν ἔστι τὸ δόγμα ὑμῶν, καὶ οἶδα ὅτι ῥῆμα φευδὲς· καὶ διαφθαρένιον συνέσιτοσε εἶπεν ἐνώπιόν μου, ὡς οὗ ὁ καιρὸς παρεῖθ'· τὸ ἐνύπνιον μου· εἰπάτε μοι, καὶ γνώσωμαι, ὅτι καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ ἀπαγγεῖλαί μοι.

10. Ἀπεκρίθησαν πάλιν οἱ Χαλδαῖοι ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, καὶ εἶπεν· Οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆρᾶς, ὅστις· δυνήσεται γνωρίσαι τὸ ῥῆμα τοῦ βασιλέως, καθότι πᾶς βασιλεὺς· μέγας καὶ ἄρχων ῥῆμα τοιοῦτον οὐκ ἐπερωτᾷ πάντα ἱπποκίδων, μάγον, καὶ Χαλδαεὺν.

11. Ὅτι ὁ λόγος, ὃν ἐπερωτᾷ ὁ βασιλεὺς, βαρὺς, καὶ ἕτερος οὐκ ἔστιν, ὃς ἀναγγεῖλαι αὐτὸν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, ἀλλ' ἡ θεοί, ὃν οὐκ ἔστιν οἱ κατοικίαι αὐτῶν μετὰ πόλιν σαρκὸς, καὶ ὅθεν οὐκ ἐνδέχεται γενέσθαι καὶ ἀνάνηρ οἷον.

12. Τότε ὁ βασιλεὺς ἐν θυμῷ καὶ ὀργῇ πολλῇ εἶπεν τοῦ ἀπολέσαι τοὺς σοφοὺς Βαβυλωνίους.

13. Καὶ τὸ δόγμα ἐξῆλθε, καὶ οἱ σοφοὶ ἀπικτείνοντο· καὶ ἐξήρσαν τὸν Δανιὴλ καὶ τοὺς φίλους αὐτοῦ ἀνελθόν.

14. Τότε Δανιὴλ ἀπεκρίθη βουλὴν καὶ γνώμην τῷ Ἀριὼχ τῷ ἀρχηγείρῳ τοῦ βασιλέως, ὃς ἐξῆλθεν ἀνελθόν τοὺς σοφοὺς Βαβυλωνίους.

15. Καὶ ἐπυνθάνετο αὐτοῦ, λέγων· Ἀρχὼν τοῦ βασιλέως, περὶ τίνος ἐξῆλθεν ἡ γνώμη ἡ ἀνακείνης αὐτῇ

ἐκ προσώπου τοῦ βασιλέως; Τότε τὸ ῥῆμα ἐγνώρισεν ὁ Ἀριὼχ τῷ Δανιὴλ.

16. Καὶ Δανιὴλ εἰσῆλθε, καὶ ἤλυσεν τὸν βασιλέα, ὥπως χρόνος ἦν αὐτῷ, καὶ τὴν σύγκρισιν ἀπαγγεῖλη τῷ βασιλεὶ τοῦ ἐνυπνίου αὐτοῦ.

17. Καὶ εἰσῆλθε Δανιὴλ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ τῷ Ἀνανίᾳ, καὶ τῷ Ἀζαρίᾳ, καὶ τῷ Μισαὴλ τοῖς φίλοις αὐτοῦ ἐγνώρισεν τὸ ῥῆμα.

18. Καὶ οἱ κτιρμῶνες ἐζήτουν παρὰ τοῦ Θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ ὅπερ τοῦ μυστηρίου τούτου, ὥπως ἂν μὴ ἀπολῶνται Δανιὴλ καὶ οἱ φίλοι αὐτοῦ μετὰ τῶν ἐμπολέμων σοφῶν Βαβυλωνός.

19. Τότε τῷ Δανιὴλ ἐν ὄραματι τῆς νυκτὸς τὸ μυστήριον ἀπεκαλύφθη· καὶ πύλλογος τὸν Θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ὁ Δανιὴλ, καὶ εἶπεν·

20. Εἴη τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ εὐλογημένον ἀπὸ τοῦ αἰῶνος, καὶ ἔως τοῦ αἰῶνος, ὅτι ἡ σοφία καὶ ἡ συνέσεις αὐτοῦ ἔστι.

21. Καὶ αὐτὸς ἄλλοις καιροῖς καὶ χρόνοις, καθίστη βασιλεῖς καὶ μετίστη, δίδους σοφίαν τοῖς σοφοῖς, καὶ φρόνησιν τοῖς εὐδοκίμοις.

22. Αὐτὸς ἀποκαλύπτει βαθεῖα καὶ ἀπόκρυφα, γινώσκων τὰ ἐν τῷ σκότει, καὶ τὸ φῶς μετ' αὐτοῦ ἔστι.

23. Σὺ, ὁ Θεὸς τῶν πατέρων μου, ἐξομολογούμεαι καὶ αἰνῶ, ὅτι σοφίαν καὶ δύναμιν ἐδωκάς μοι, καὶ νῦν ἐγνώρισάς μοι ὃ ἠξιώσαμεν παρὰ σοῦ, καὶ ὅτι τὸ ὄραμα τοῦ βασιλέως ἐγνώρισάς μοι.

24. Καὶ εὐθέως ἦλθε Δανιὴλ πρὸς Ἀριὼχ, ἐν κατεστάσει ὁ βασιλεὺς ἀπολίσσει τοὺς σοφοὺς Βαβυλωνός, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Τοῖς σοφοῖς Βαβυλωνός μὴ ἀπολέσῃς, εἰσαγάγε δέ με ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, καὶ τὴν σύγκρισιν τοῦ ὁράματος ἀναγγεῖλὲ τῷ βασιλεῖ.

25. Τότε ὁ Ἀριὼχ ἐν σπουδῇ εἰσήγαγε τὸν Δανιὴλ ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Εὗρηκα ἄνδρα ἐκ τῶν υἱῶν τῆς αἰγυπτιακῆς τῆς Ιουδαίας, ὅστις τῷ βασιλεῖ τὸ σύγκριμα ἀναγγεῖλει.

26. Καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς, καὶ εἶπε τῷ Δανιὴλ, οὗ τὸ ὄνομα Βαλτάσαρ· Εἰ δύνασαι μοι ἀναγγεῖλαι τὸ ἐνυπνιον ὃ εἶδον, καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ;

27. Καὶ ἀπεκρίθη Δανιὴλ ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, καὶ εἶπεν· Τὸ μυστήριον ὃ ὁ βασιλεὺς ἐπερωτᾷ, οὐκ ἔστι σοφῶν, μάγων, ἐπαίδων, γαζαρητῶν δύναμις ἀναγγεῖλαι τῷ βασιλεῖ.

28. Ἄλλ' ἡ ἔστι Θεὸς ἐν οὐρανῷ ἀποκαλύπτων μυστήρια, καὶ ἐγνώρισεν τῷ βασιλεῖ Ναβουχοδονόσορ ὃ δεῖ γενέσθαι ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν· τὸ ἐνυπνιον σου, καὶ αἱ ὁράσεις τῆς κεφαλῆς σου ἐπὶ τῆς κοίτης σου, τούτοις.

29. Βασιλεῦ, οἱ διαλογισμοί σου ἐπὶ τῆς κοίτης σου ἀνέβησαν, εἰ δεῖ γενέσθαι μετὰ τούτων· καὶ ὁ ἀποκαλύπτων μυστήρια, ἐγνώρισεν σοὶ ὃ δεῖ γενέσθαι.

30. Καὶ ἐμοὶ οὐκ ἐν σοφίᾳ ἐφ' ὅσῃ ἐμοὶ παρὰ πάντας τοὺς ζῶντας τὸ μυστήριον τούτου ἀπεκαλύφθη, ἀλλ' ἔκρινεν τοῦ τὴν σύγκρισιν τῷ βασιλεῖ γνῶρισαι, καὶ ἵνα γνῷς τοὺς διαλογισμοὺς τῆς καρδίας σου.

31. Σὺ, βασιλεῦ, ἰδεώρεις, καὶ ἰδοὺ εἰκὼν μία μεγάλη πολλή· ἡ εἰκὼν ἐκείνη μεγάλη, καὶ ἡ πρόσφαις

PATROL. GR. XVI.

A facie regis? Tunc verbum indicavit Arioch Danieli.

16. Et Daniel ingressus est, et rogavit regem, ut tempus daret sibi, et conjecturam indicaret regi somnii sui.

17. Et ingressus est Daniel in domum suam, et Ananiz, et Azariz, et Misael amicis suis indicavit verbum.

18. Et miserationes querebant a Deo cœli pro mysterio hoc, ut non perirent Daniel et amici ejus cum cæteris sapientibus Babylonis.

19. Tunc Danieli in visione noctis mysterium revelatum est: et benedixit Deum cœli Daniel, et dixit:

20. Sit nomen Dei benedictum a sæculo et usque in sæculum: quia sapientia et intelligentia ejus sunt.

21. Et ipse mutat tempora et mætae, constituit reges et destituit, dans sapientiam sapientibus, et prudentiam intelligentibus disciplinam.

22. Ipse revelat profunda et abscondita, cognoscens quæ in tenebris, et lux cum eo est.

23. Tibi, Deus patrum meorum, confiteor et laudem do, quia sapientiam et fortitudinem dedisti mihi, et nunc ostendisti mihi, quæ regavimus te, et quia visionem regis notam fecisti mihi.

24. Et statim venit Daniel ad Arioch, quem constituerat rex, ut perderet sapientes Babylonis, et dixit ei: Sapientes Babylonis ne perdas, sed introduce me in conspectu regis, et conjecturam visionis narrabo regi.

25. Tunc Arioch in festinatione introduxit Danielem in conspectu regis, et dixit ei: Inveni virum de filiis captivitatis Judææ, qui regi conjecturam indicabit.

26. Et respondit rex, et dixit Danieli, cujus nomen erat Baltasar: Si potes mihi indicare somnium, quod vidi, et interpretationem ejus?

27. Et respondit Daniel coram rege, et dixit: Mysterium, quod rex interrogat, non est sapientium, magorum, ariolorum, gazarenorum virtus indicare regi.

28. Sed est Deus in cælo revelans mysteria, et nota fecit regi Nabuchodonosor, quæ oportet fieri in novissimis diebus. Somnium tuum, et visiones capitis tui in cubiculo tuo, hæc sunt.

29. O rex, cogitationes tue in cubiculo tuo ascenderunt, quid futurum sit post hæc: et qui revelat mysteria, ostendit tibi, quæ oportet fieri.

30. Et mihi non in sapientia, quæ sit mihi præ omnibus viventibus, mysterium hoc revelatum est: sed ut interpretationem regi manifestam faciam, et ut scias cogitationes cordis tui.

31. Tu, rex, videbas, et ecce imago una magna pimis; imago illa magna, et aspectus ipsius subil-

mis; stans ante faciem tuam, et visio ejus terribilis.

32. Imago, cujus caput erat ex auro puro, manus, et pectus, et brachia ejus argentea, venter et femora aerea.

33. Et tibie ferreae, pedes, pars quaedam ferri, pars autem testæ.

34. Videbas, donec abscissus est de monte lapis sine manibus: et percussit imaginem super pedes ferreos, et figlinos, et comminuit eos ad finem.

35. Tunc comminuta sunt pariter ferrum, testæ, æs, argentum, aurum, et facta sunt quasi pulvis de aëre æstiva, et sustulit eum multitudo spiritus, et omnis locus non est inventus eis: et lapis, qui percussisset imaginem factus est in montem magnum, et implevit universam terram.

36. Hoc est somnium: et interpretationem ejus dicemus coram rege.

37. Tu, rex regum, cui Deus cæli regnum forte, et validum, et honoratum dedit in omni loco.

38. Ubi habitant filii hominum: bestias pariter agri, et volucres cæli, et pisces maris dedit in manu tua, et constituit te dominum omnium. Tu es caput aureum.

39. Et post te consurget regnum aliud minus te: et regnum tertium, quod est æs, quod imperabit universæ terræ.

40. Et regnum quantum erit forte veluti ferrum: quomodo enim ferrum comminuit et domat, sic omnia comminuet et domabit.

41. Et quia vidisti pedes, et digitos, partem quidem aliquam ferri, partem vero quamdam testæ, regnum divisum erit in se, quemadmodum vidisti ferrum commixtum testæ luteæ.

42. Et digiti pedum pars quædam ferrea, pars autem quædam regni erit fortis, et de eo contoretur.

43. Et quia vidisti ferrum admixtum testæ luteæ, commixti erunt in semine hominum, et non ad hærebunt alter alteri, sicut ferrum non miscetur cum testæ.

44. Et in diebus regum illorum suscitabit Deus cæli regnum, quod in sæcula non dissipabitur: et regnum ejus populo alteri non tradetur; comminuet et ventilabit universa regna, et ipsum stabit in sæcula.

45. Sicut vidisti, quod de monte abscissus est lapis sine manibus, et comminuebat testam, ferrum, æs, argentum, aurum, Deus magnus ostendit regi, quæ oportet fieri post hæc: et verum est somnium, et fidelis interpretatio ejus.

46. Tunc rex Nabuchodonosor cecidit in faciem, et Daniele adoravit, et manas, et suavis odoris, dixit ut libarentur.

47. Et respondens rex dixit Danieli: In veritate

αὐτῆς ὑπερφέρης, ἐστῶσα πρὸ προσώπου σου, καὶ ἡ δράσις αὐτῆς φοβερά.

32. Εἰκὼν, ἥς ἡ κεφαλὴ χρυσοῦ καθαροῦ, αἱ χεῖρες, καὶ τὸ στήθος, καὶ οἱ βραχίονες αὐτῆς ἀργυροί, ἡ κοιλία καὶ οἱ μηροὶ χαλκοί.

33. Καὶ αἱ κνήμαι σιδηραὶ, οἱ πόδες μέρος μὲν τι σιδήρου, μέρος δέ τι δοτράκων.

34. Ἐθεώρῃς ἕως τοῦ ἀπεσπλῆσθαι ἀπὸ θρύου λίθος ἀνευ χειρῶν, καὶ ἐκτάξῃς τὴν εἰκόνα ἐπὶ τοῖς πόδας τοῦ σιδήρου, καὶ δοτράκινους, καὶ ἐλέπτυνεν αὐτοὺς εἰς τέλως.

35. Τότε ἐλεπυνώθησαν εἰσάπαξ ὁ σίδηρος, τὸ δοτράκον, ὁ χαλκός, ὁ ἀργυρός, ὁ χρυσοῦς· καὶ ἐγένοντο ὡσεὶ κονιορτὸς ἀπὸ ἀέρος θέρεινός· καὶ ἐξήρπεν αὐτὸν τὸ πλῆθος τοῦ πνεύματος, καὶ ἔπαυ· τόπος οὐκ εὗρεθῇ αὐτοῖς, καὶ ὁ λίθος ὁ πατάξας τὴν εἰκόνα ἐγένετο εἰς θρόνον μέγα, καὶ ἐπλήρωσε πᾶσαν τὴν γῆν.

36. Τοῦτό ἐστι τὸ ἐνύπνιον, καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ ἐροῦμεν ἐνὶ ὄπινον τοῦ βασιλέως.

37. Ἐδ, βασιλεῦ βασιλέων, ᾧ ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ βασιλείαν ἰσχυράν, καὶ κραταίαν, καὶ ἐντιμον ἔδωκεν ἐν παντί τόπῳ.

38. Ὅπου κατοικοῦσιν οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων· θηρία τε ἀγροῦ, καὶ πετεινὰ οὐρανοῦ, καὶ ἰχθύας θαλάσσης ἔδωκεν ἐν τῇ χειρὶ σου, καὶ κατέστησέ σε κύριον πάντων· σὺ εἶ ἡ κεφαλὴ ἡ χρυσή.

39. Καὶ ὀπίσω σου ἀναστήσεται βασιλεία ἑτέρα ἡττων σου, καὶ βασιλεία τρίτη, ἥ ἐστιν ὁ χαλκός, ἥ κυριεύσει πάσης τῆς γῆς.

40. Καὶ βασιλεία τετάρτη ἐστὶ ἰσχυρὰ ὡς σίδηρος· ἐν τρόπῳ γὰρ ὁ σίδηρος λεπτόνυι καὶ θαμάζει, οὕτως πάντα λεπτόνυι καὶ θαμάσει.

41. Καὶ ὅτι εἶδες τοὺς πόδας, καὶ τοὺς δακτύλους, μέρος μὲν τι σιδήρου, μέρος δέ τι δοτράκων, βασιλεία διηρημένη ἐστὶ ἐν αὐτῇ. ἐν τρόπῳ εἶδες τὸν σίδηρον ἀναμειγμένον τῷ δοτράκῳ τῷ πηλίνῳ.

42. Καὶ οἱ δάκτυλοι τῶν ποδῶν μέρος μὲν τι σιδήρου, μέρος δέ τι τῆς βασιλείας ἐστὶ ἰσχυρὸν, καὶ ἀπ' αὐτῆς ἐστὶ συντριβόμενον.

43. Καὶ ὅτι εἶδες τὸν σίδηρον ἀναμειγμένον τῷ δοτράκῳ τῷ πηλίνῳ, συμμιγῆς ἵκονται ἐν σπέρματι ἀνθρώπων, καὶ οὐκ ἔσονται προσκολληόμενοι οὗτος μετὰ τούτου, καθὼς ὁ σίδηρος οὐκ ἀναμίγνυται μετὰ τοῦ δοτράκου.

44. Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν βασιλέων ἐκείνων ἀναστήσει ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ βασιλείαν, ἥτις εἰς τοὺς αἰῶνας οὐ διαφθαρήσεται, καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ λαφ' ἑτέρῳ οὐκ ὑπολειφθήσεται· λεπτόνυι καὶ λίξηται πᾶσας τὰς βασιλείας, καὶ αὕτη ἀναστήσεται εἰς τοὺς αἰῶνας.

45. Ὅν τρόπον εἶδες, ὅτι ἀπὸ θρύου ἐτμήθη λίθος ἀνευ χειρῶν, καὶ ἐλέπτυνε τὸ δοτράκον, τὸν σίδηρον, τὸν χαλκόν, τὸν ἀργυρὸν, τὸν χρυσόν· ὁ θεὸς ὁ μέγας ἐγκρίσει τῷ βασιλεῖ ἃ δεῖ γενέσθαι μετὰ ταῦτα· καὶ ἀληθινὸν τὸ ἐνύπνιον, καὶ πιστὴ ἡ σύγκρισιν αὐτοῦ.

46. Τότε ὁ βασιλεὺς Ναβουχοδονόσορ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον, καὶ τῷ Δανιὴλ προσεκύνησε, καὶ μανὰ καὶ εὐδὼλαν εἶπεν σπείδειν.

47. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς, εἶπεν τῷ Δανιὴλ·

Ἐπ' ἀληθείας ὁ θεὸς ὁμῶν αὐτοῖς· ἵστί· θεὸς θεῶν, καὶ ὁ κύριος τῶν βασιλείων, καὶ ἀποκαλύπτει μυστήρια, οἱ δὲ ἰδὺνθῃς ἀποκαλύψαι τὸ μυστήριον τοῦτο.

48. Καὶ ἐμαγάλυνεν ὁ βασιλεὺς τὸν Δανιὴλ, καὶ δόματα μεγάλα καὶ πολλὰ ἔδωκεν αὐτῷ, καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἐπὶ πάσης τῆς χώρας Βαβυλώνος, καὶ ἀρχόντα σατραπῶν, καὶ ἐπὶ πάσης τῆς χώρας Βαβυλώνος.

49. Καὶ Δανιὴλ ᾔτησεν παρὰ τοῦ βασιλέως, καὶ κατέστησεν ἐπὶ τὰ ἔργα τῆς χώρας Βαβυλώνος τὸν Σεδράχ, Μισάχ, Ἀβδεναγῶ· καὶ Δανιὴλ ἦν ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ βασιλέως.

ΚΕΦΑΛ. Γ.

1. Ἐτους ὀκτωκαίδεκάτου Ναβουχοδονόσορ ὁ βασιλεὺς ἐποίησεν εἰκόνα χρυσοῦν· ὕψος αὐτῆς πηγῶν ἑξήκοντα, καὶ εὖρος αὐτῆς πηγῶν ἑξ· καὶ ἔστησεν αὐτήν ἐν πεδίῳ Ἀσσυρί, ἐν χώρᾳ Βαβυλώνος.

2. Καὶ Ναβουχοδονόσορ ὁ βασιλεὺς ἀπέστειλε συναγαγεῖν πάντας τοὺς ὑπάτους, καὶ τοὺς στρατηγοὺς, καὶ τοὺς τοπάρχας, ἡγουμένους, καὶ τυράννους, καὶ τοὺς ἐπ' αἰουσιῶν, καὶ πάντας τοὺς ἀρχοντας τῶν χωρῶν, ἵλασθαι εἰς τὰ ἔγκαθια τῆς εἰκόνης, ἥς ἔστησε Ναβουχοδονόσορ ὁ βασιλεὺς.

3. Καὶ συγχύθησαν οἱ τοπάρχαι, ὑπάτοι, στρατηγοί, ἡγούμενοι, τυράννοι μεγάλοι, οἱ ἐπ' αἰουσιῶν, καὶ πάντες οἱ ἀρχοντες τῶν χωρῶν τοῦ ἵλασθαι εἰς τὸν ἔγκαθισμὸν τῆς εἰκόνης, ἥς ἔστησε Ναβουχοδονόσορ ὁ βασιλεὺς· καὶ εἰσῆλθασαν ἐνώπιον τῆς εἰκόνης, ἥς ἔστησεν ὁ Ναβουχοδονόσορ.

4. Καὶ ὁ κήρυξ ἔδωκεν ἐν λόγῳ· Ὑμῖν λέγεται, ἔθνη, λαοί, φυλαί, γλώσσαι.

5. Ἢ ἂν ὦρα ἀκούσητε φωνῆς σάλπιγγος, σύριγγος τε καὶ κιθάρας, σαμβούκης, καὶ ψαλτηρίου, καὶ συμφωνίας, καὶ παντὸς γένους μουσικῶν, πίπτοντες προσκυνεῖτε τῇ εἰκόνι τῇ χρυσοῦ, ἣν ἔστησεν Ναβουχοδονόσορ ὁ βασιλεὺς.

6. Καὶ ὁς ἂν μὴ πεσὼν προσκυνήσῃ, αὐτῇ τῇ ὦρᾳ βληθήσεται εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρὸς τὴν καιομένην.

7. Καὶ ἐγένετο οὕτως ἡκούον οἱ λαοὶ τῆς φωνῆς τῆς σάλπιγγος, σύριγγος τε καὶ κιθάρας, σαμβούκης, καὶ ψαλτηρίου, καὶ συμφωνίας, καὶ παντὸς γένους μουσικῶν, πίπτοντες οἱ λαοί, φυλαί, γλώσσαι, προσκύνουν τῇ εἰκόνι τῇ χρυσοῦ, ἣν ἔστησεν Ναβουχοδονόσορ ὁ βασιλεὺς, κατέναντι τούτου.

8. Τότε προσήλθον ἄνδρες Χαλδαῖοι, καὶ διέβαλον τοὺς Ἰουδαίους.

9. Καὶ ἀποκριθέντες εἶπον τῷ βασιλεὶ Ναβουχοδονόσορ· Βασιλεῦ, εἰς τοὺς αἰῶνας ζῆθι.

10. Σὺ, βασιλεῦ, ἔλαβας δόγμα, πάντα ἄνθρωπον, ὃς ἂν ἀκούσῃ τῆς φωνῆς τῆς σάλπιγγος, σύριγγος τε καὶ κιθάρας, σαμβούκης τε καὶ ψαλτηρίου, καὶ συμφωνίας, καὶ παντὸς γένους μουσικῶν, πίπτει, καὶ προσκυνεῖ τῇ εἰκόνι τῇ χρυσοῦ.

11. Καὶ ὁς ἂν μὴ πεσὼν προσκυνήσῃ, ἐβλήθησεται εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρὸς τὴν καιομένην.

12. Εἰσὶν οὖν ἄνδρες Ἰουδαῖοι, οἱ κατέστησαν ἐπὶ τὰ ἔργα τῆς χώρας Βαβυλώνος, Σεδράχ, Μισάχ, Ἀβδεναγῶ· οἱ ἄνδρες οὗτοι οὐκ ὑπήκουσαν τῷ

A Deus vester ipse est Deus deorum, et Dominus regum, et revelans mysteria; quoniam potuisti revelare mysterium hoc.

48. Et magnificavit rex Danielem, et munera magna et multa dedit ei: et constituit eum super universam regionem Babylonis, et principem satraparum, et super omnem provinciam Babylonis.

49. Et Daniel postulavit a rege, et constituit super opera provinciae Babylonis, Sedrach, Misach, Abdenago: et Daniel erat in aula regis.

CAPUT III.

1. Anno decimo octavo Nabuchodonosor rex fecit imaginem auream: altitudo ipsius cubitorum sexaginta, et latitudo ejus cubitorum sex; et statuit eam in campo Deira in provincia Babylonis.

2. Et Nabuchodonosor rex misit ad congregandos omnes consules, et duces, et toparchas, praefectos, et tyrannos, et eos, qui erant in potestatibus constituti, et omnes principes regionum, ut venirent ad dedicationem imaginis, quam statuerat Nabuchodonosor rex.

3. Et congregati sunt toparchae, consules, duces, praefecti, tyranni magni, qui erant in potestate constituti, et omnes principes regionum, ut venirent ad dedicationem imaginis, quam statuerat Nabuchodonosor rex: et steterunt in conspectu imaginis, quam statuerat Nabuchodonosor.

4. Et praeo clamabat valide: Vobis dicitur, gentes, populi, tribus et linguae.

5. Quaecumque hora audieritis vocem tubae, et fistulae et citharae, sambuca, et psalterii, et symphoniae, et omnis generis musicorum, cadentes adorare imaginem auream quam statuit Nabuchodonosor rex.

6. Quicumque autem non cadens adoraverit, eadem hora mittetur in fornacem ignis ardentem.

7. Et factum est, quando audiebant populi vocem tubae, et fistulae, et citharae, sambuca, et psalterii, et symphoniae, et omnis generis musicorum, cadentes populi, tribus, linguae adorabant imaginem auream, quam statuerat Nabuchodonosor rex in conspectu ipsius.

8. Tunc accesserunt viri Chaldaei, et accusaverunt Judaeos.

9. Et respondentes dixerunt regi Nabuchodonosor: Rex, in secula vive.

10. Tu, rex, posuisti decretum, ut omnis homo, quicumque audierit vocem tubae, et fistulae, et citharae, et sambuca, et psalterii, et symphoniae, et omnis generis musicorum, cadat, et adoret imaginem auream.

11. Et quicumque non cadens adoraverit, mittetur in fornacem ignis ardentem.

12. Sunt igitur viri Judaei, quos constituisti super opera regionis Babylonis, Sedrach, Misach, Abdenago: viri illi non obedierunt decreto tuo rex,

et deos tuos non colunt, et imaginem auream, quam A statulisti, non adorant.

13. Tunc Nabuchodonosor in furore et ira dixit, ut adducerent Sedrach, Misach, et Abdenago: et viri illi adducti sunt in conspectu regis.

14. Et respondit Nabuchodonosor, et dixit eis: An vere Sedrach, Misach, et Abdenago deos meos non colitis, et imaginem auream, quam statui, non adoratis?

15. Nunc ergo si estis parati, ut in quocumque tempore audieritis vocem tubæ, et fistulæ, et citharæ, sambucæ, et psalterii, et symphonizæ, et omnis generis musicorum, cadentes adoretis imaginem, quam feci: quod si non adoraveritis, eadem hora mittemini in fornacem ignis ardentem: et quis est Deus, qui eripiet vos de manibus meis?

16. Et responderunt Sedrach, Misach, et Abdenago, et dixerunt Nabuchodonosor regi: Non opus habemus nos de verbo hoc respondere tibi.

17. Est enim Deus noster in cælo, quem nos colimus, potens eripere nos de fornace ignis ardente, et de manibus tuis, o rex, liberabit nos.

18. Et si non, notum sit tibi, o rex, quia deos tuos non colimus, et imaginem auream, quam statulisti, non adoramus.

19. Tunc Nabuchodonosor repletus est furore, et aspectus faciei illius immutatus est super Sedrach, Misach, Abdenago, et dixit: Succendite fornacem septuplum, donec in finem ardeat.

20. Ex viris robustis fortitudine dixit, ut ligantes Sedrach, Misach, et Abdenago, mitterent in fornacem ignis ardentem.

21. Tunc illi viri vincti sunt cum sarabaris suis, et tiaris, et tibialibus, et vestimentis suis, et missi sunt in medium fornacis ignis ardentis.

22. Nam verbum regis urgebat: et fornax succensa erat nimis. Et viros illos, qui accusaverant Sedrach, Misach, et Abdenago, interfecit eos flamma ignis in circuitu.

23. Et viri illi tres Sedrach, Misach, et Abdenago ceciderunt in medio camino ignis ardente compedibus vincti.

24. Et ambulabant in medio flammæ, laudantes Deum, et benedicentes Dominum.

25. Stans autem cum illis Azarias, oravit sic: et aperiens os suum in medio ignis, dixit:

26. Benedictus es, Domine Deus patrum nostrorum, et laudabile, et gloriosum nomen tuum in sæcula.

27. Quia justus es in omnibus, quæ fecisti nobis, et universa opera tua vera, et rectæ viæ tuæ, et omnia judicia tua vera.

ὁ γράμμι σου, βασιλεῦ, καὶ τοῖς θεοῖς σου οὐ λατρεύουσι, καὶ τῇ εἰκόνι τῇ χρυσοῇ ἣ ἐστῆσας, οὐ προσκυνοῦσι.

13. Τότε Ναβουχοδονόσορ ἐν θυμῷ καὶ ὀργῇ εἶπεν ἀγαγεῖν τὸν Σεδράχ, Μισάχ, καὶ Ἀβδεναγῶ· καὶ οἱ ἄνδρες ἔκεινοι ἤχθησαν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως.

14. Καὶ ἀπεκρίθη Ναβουχοδονόσορ, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Εἰ ἀληθῶς Σεδράχ, Μισάχ, καὶ Ἀβδεναγῶ τοῖς θεοῖς μου οὐ λατρεύετε, καὶ τῇ εἰκόνι τῇ χρυσοῇ, ἣ ἐστῆσα, οὐ προσκυνεῖτε;

15. Νῦν οὖν εἰ ἔχετε ἐταίμως, ἵνα ὡς ἂν ἀκούσῃτε τῆς φωνῆς τῆς σάλπιγγος, οὐρίγγος τε καὶ κιθάρας, σαμβούκας τε καὶ ψαλτηρίου, καὶ συμφωνίας, καὶ παντὸς γένους μουσικῶν, πεσόντες προσκυνεῖτε τῇ εἰκόνι, ἣ ἐποίησα· ἐὰν δὲ μὴ προσκυνήσῃτε, ταύτῃ τῇ ὥρᾳ ἐμβληθήσεσθε εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρὸς τὴν καιομένην· καὶ τίς ἐστί θεός, ὃς ἐξελεῖται ὑμᾶς ἐκ τῶν χειρῶν μου;

16. Καὶ ἀπεκρίθησαν Σεδράχ, Μισάχ, καὶ Ἀβδεναγῶ, καὶ εἶπον τῷ βασιλεῖ Ναβουχοδονόσορ· Οὐ χρεῖαν ἔχομεν ἡμεῖς περὶ τοῦ ῥήματος τούτου ἀποκριθῆναι σοι.

17. Ἔστι γὰρ ὁ θεός ἡμῶν ἐν οὐρανῷ, ᾧ ἡμεῖς λατρεύομεν, δυνατὸς ἐξελεῖσθαι ἡμᾶς ἐκ τῆς καμίνου τοῦ πυρὸς τῆς καιομένης, καὶ ἐκ τῶν χειρῶν σου, βασιλεῦ, ῥύσεται ἡμᾶς.

18. Καὶ ἐὰν μὴ, γνωστὸν ἔστω σοι, βασιλεῦ, ὅτι τοῖς θεοῖς σου οὐ λατρεύομεν, καὶ τῇ εἰκόνι τῇ χρυσοῇ, ἣν ἐστῆσας, οὐ προσκυνοῦμεν.

19. Τότε Ναβουχοδονόσορ ἐπλήσθη θυμοῦ, καὶ ἡ ὄψις τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἠλλοιώθη ἐπὶ Σεδράχ, Μισάχ, Ἀβδεναγῶ, καὶ εἶπεν· Ἐκκαύσατε τὴν κάμινον ἐπταπλασίως, ὥς εἰς τέλος ἐκκαῇ.

20. Καὶ ἄνδρας ἰσχυροὺς τῇ ἰσχύϊ εἶπεν, πεδήσαντας τὸν Σεδράχ, Μισάχ, καὶ Ἀβδεναγῶ, ἐμβάλεῖν εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρὸς τὴν καιομένην.

21. Τότε οἱ ἄνδρες ἔκεινοι ἐπεδύθησαν σαραβάροις αὐτῶν, καὶ τιάραις, καὶ περικνημίαις, καὶ τοῖς ἐνδύμασιν αὐτῶν, καὶ ἐβλήθησαν εἰς μέσον τῆς καμίνου τοῦ πυρὸς τῆς καιομένης.

22. Ἐπεὶ δὲ ῥῆμα τοῦ βασιλέως ὑπερίσχυε· καὶ ἡ κάμιнос ἐξεκαύθη ἐκ περισσοῦ· καὶ τοὺς ἄνδρας ἔκαινους τοὺς ἐνδιαβάλλοντας τὸν Σεδράχ, Μισάχ, καὶ Ἀβδεναγῶ ἀπέκτεινεν αὐτοὺς ἡ φλόξ τοῦ πυρὸς κύκλῳθεν.

23. Καὶ οἱ ἄνδρες ἔκεινοι οἱ τρεῖς Σεδράχ, Μισάχ, καὶ Ἀβδεναγῶ ἔπεσον εἰς μέσον τῆς καμίνου τοῦ πυρὸς τῆς καιομένης πεπεδημένοι.

24. Καὶ περιπατοῦν ἐν μέσῳ τῆς φλογὸς, ὑμνοῦντες τὸν θεόν, καὶ εὐλογοῦντες τὸν Κύριον.

25. Καὶ συστάς αὐτοῖς Ἀζαρίας προσήγαγε οὕτως· καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ ἐν μέσῳ τοῦ πυρὸς, εἶπεν·

26. Εὐλογητὸς εἰ, Κύριε, ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ αἰνετὸν, καὶ δεδοξασμένον τὸ ὄνομα σου εἰς τοὺς αἰῶνας.

27. Ὅτι δίκαιος εἰ ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐποίησας ἡμῖν, καὶ πάντα τὰ ἔργα σου ἀληθινὰ, καὶ εὐθεῖαι αἱ ὁδοὶ σου, καὶ πᾶσαι αἱ κρίσεις σου ἀληθιναί.

28. Καὶ κρίματα ἀληθείας ἐποίησας κατὰ πάντα, ἃ ἐπήγαγες ἡμῖν, καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν τὴν τῶν πατέρων ἡμῶν Ἱερουσαλήμ. Ὅτι ἐν ἀληθείᾳ καὶ κρίσει ἐπήγαγες πάντα ταῦτα ἐφ' ἡμᾶς διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν.

29. Ὅτι ἡμάρτομεν, καὶ ἠνομήσαμεν ἀποστάνας ἀπὸ σοῦ, καὶ ἐξημάρτομεν ἐν πάσι.

30. Καὶ τῶν ἐντολῶν σου οὐκ ἤκούσαμεν, οὐδὲ ἐφυλάξαμεν αὐτάς, οὐδὲ ἐποίησαμεν καθὼς ἐνετείλω ἡμῖν, ἵνα εὖ ἡμῖν γένηται.

31. Καὶ πάντα ὅσα ἐποίησας ἡμῖν, ἐν ἀληθινῇ κρίσει ἐποίησας.

32. Καὶ παρέδωκας ἡμᾶς εἰς χεῖρας ἐχθρῶν ἀνέμων, ἐχθίστων ἀποστατῶν, καὶ βασιλεῖ ἀδίκῳ, καὶ πονηροτάτῳ παρὰ πᾶσαν τὴν γῆν παρέδωκας ἡμᾶς.

33. Καὶ νῦν οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἀνοῖξαι τὸ στόμα· αἰσχρὴν καὶ θνητὸς ἐγένετο τοῖς δούλοις σου, καὶ τοῖς σκεδομένοις σε.

34. Μὴ δὲ παραδῶς ἡμᾶς εἰς τέλος διὰ τὸ ὄνομά σου, καὶ μὴ διασκεδάσῃς τὴν διαθήκην σου.

35. Καὶ μὴ ἀποστήσῃς τὸ ἔλεός σου ἀφ' ἡμῶν διὰ Ἀβραάμ τὸν ἡγαπημένον ὑπὸ σοῦ, καὶ διὰ Ἰσαὰκ τὸν δοῦλόν σου, καὶ Ἰσραὴλ τὸν ἅγιόν σου.

36. Οἷς ἐλάλησας αὐτοῖς λέγων· Πληθυντὸ τὸ σπέρμα ὑμῶν, ὥστε τὰ ἄστροι τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ὡς τὴν ἄμμον τὴν παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης.

37. Ὅτι, Δέσποτα, ἐσμικρύνθημεν παρὰ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐσμὲν ταπεινοὶ ἐν πάσῃ τῇ γῇ σήμερον διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν.

38. Καὶ οὐκ ἔστιν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ ἄρχων, καὶ προφήτης, καὶ ἡγούμενος, οὐδὲ ὀλοκαυτώσις, οὐδὲ θυσία, οὐδὲ προσφορά, οὐδὲ θυμίαμα, τόπος τοῦ καρπῶσαι ἐναντίον σου, καὶ εὐρεῖν Ἐλεον.

39. Ἀλλ' ἐν ψυχῇ συντετριμμένῃ, καὶ πνεύματι ταπεινώσεως προσδεχθείμεν.

40. Ὡς ἐν ὀλοκαυτώσει κριῶν, καὶ ταύρων, καὶ ὡς ἐν μυριάσιν ἀρνῶν πίωνων, οὕτω γενέσθω ἡ θυσία ἡμῶν σήμερον ἐνώπιόν σου, καὶ τοῦ ἐκτελέσαι ὀπισθὲν σου· ὅτι οὐκ ἔστιν αἰσχρὴν τοῖς παποιδόσιν ἐπὶ σοί.

41. Καὶ νῦν ἐξακολουθοῦμέν σοι ἐν ὅλῃ καρδίᾳ, καὶ φοβούμεθά σε, καὶ ζητοῦμεν τὸ πρόσωπόν σου.

42. Μὴ καταισχύνῃς ἡμᾶς, ἀλλὰ ποίησον μεθ' ἡμῶν κατὰ τὴν ἐπισκεΐάν σου, καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἔλεους σου.

43. Καὶ ἐξελοῦ ἡμᾶς κατὰ τὰ θαυμάσιά σου, καὶ ὃς δόξαν τῷ ὀνόματί σου, Κύριε.

44. Καὶ ἐντραπέψαν πάντας οἱ ἐνδείκνυμενοι τοῖς δούλοις σου κακὰ, καὶ καταισχυνθείσαν ἀπὸ πάσης δυναστείας, καὶ ἡ ἰσχύς αὐτῶν συντριβείη.

45. Γινώσκων, ὅτι σὺ εἶ Κύριος ὁ Θεὸς μόνος, καὶ ὁ ἐνδοξος ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμένην.

46. Καὶ οὐ διετίπον οἱ ἐμβάλλοντες αὐτοὺς ὑπὲρ τοῦ βασιλέως καίοντες τὴν κάμινον νάφθαν, καὶ στίπουν, καὶ πίσαν, καὶ κληματίδα.

47. Καὶ διηχείτο ἡ φλόξ ἐπάνω τῆς καμίνου ἐπὶ πήχεις τεσσαρακονταεννέα.

28. Et iudicia veritatis fecisti juxta omnia, quæ induxisti super nos, et super civitatem sanctam patrum nostrorum Jerusalem; quia in veritate et iudicio induxisti omnia hæc super nos propter peccata nostra.

29. Peccavimus enim, et inique egimus recedentes a te, et deliquimus in omnibus.

30. Et mandata tua non audivimus, neque custodivimus ea, neque fecimus, sicut mandaveras nobis, ut bene nobis esset.

31. Et omnia, quæ fecisti nobis, in vero iudicio fecisti.

32. Et tradidisti nos in manus inimicorum iniquorum, inimicissimorum apostatarum, et regi injusto, et pessimo super omnem terram tradidisti nos.

33. Et nunc non est nobis aperire os: confusio et exprobratio facta est servis tuis, et colentibus, te.

34. Sed ne tradas nos in finem propter nomen tuum, et ne dissipes testamentum tuum.

35. Et ne avertas misericordiam tuam a nobis propter Abraham dilectum tuum, et propter Isaac servum tuum, et Israel sanctum tuum.

36. Quibus loeutus es eis dicens: Multiplicabo semen vestrum sicut stellas cæli, et sicut arenam, quæ est in litore maris.

37. Quia, Domine, imminuti sumus ultra omnes gentes, et sumus humiles in universa terra hodie propter peccata nostra.

38. Et non est in tempore hoc princeps, et propheta, et dux, neque holocaustum, neque sacrificium, neque oblatio, neque thymiam, neque locus primitias offerendi coram te, et inveniendi misericordiam.

39. Sed in anima contrita, et spiritu humilitatis suscipiamur.

40. Sicut in holocausto arietum, et taurorum, et sicut in millibus agnorum pinguium; sic fiat sacrificium nostrum hodie in conspectu tuo, et ut perficiatur post te, quoniam non est confusio confidentibus in te.

41. Et nunc sequimur te in toto corde, et timeamus te, et querimus faciem tuam.

42. Ne confundas nos, sed fac nobiscum juxta mansuetudinem tuam, et secundum multitudinem misericordiæ tuæ.

43. Et erue nos juxta mirabilia tua, et da gloriam nomini tuo, Domine.

44. Et confundantur omnes, qui ostendunt servis tuis mala, et confundantur ab omni potentia, et robur eorum conteratur.

45. Cognosceant, quia tu es Dominus Deus solus, et gloriosus super universum orbem terrarum.

46. Et non cessabant, qui injecerant eos ministri regis, succedentes fornacem naphtha, et stupa, et pice, et sarmentis.

47. Et effundebatur flamma super fornacem ad cubitos quadraginta novem.

48. Et erupit, et incendit, quos invenit circa fornacem de Chaldeis.

49. Angelus autem Domini simul descendit cum iis, qui erant cum Azaria in fornacem, et excussit flammam ignis de fornace, et fecit medium fornacis, quasi spiritum roris flantem.

50. Et non tetigit eos omnino ignis, neque contristavit eos, neque molestiam intulit eis.

51. Tunc tres quasi ex uno ore laudabant, et glorificabant, et benedicebant Deum in fornace dicentes :

52. Benedictus es, Domine Deus patrum nostrorum, et laudabilis, et superexaltatus in sæcula : et benedictum nomen gloriæ tuæ sanctum, et laudabile, et superexaltatum in sæcula.

53. Benedictus es in templo sanctæ gloriæ tuæ, et superlaudabilis, et supergloriosus in sæcula.

54. Benedictus es in throno gloriæ regni tui, et superlaudabilis, et superexaltatus in sæcula.

55. Benedictus es, qui intueris abyssos, sedens super Cherubim, et laudabilis, et superexaltatus in sæcula.

56. Benedictus es in firmamento cœli, et laudabilis, et gloriosus in sæcula.

57. Benedicite omnia opera Domini Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

58. Benedicite angeli Domini Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

59. Benedicite cœli Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

60. Benedicite aquæ omnes, quæ super coslos sunt, Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

61. Benedicite omnes virtutes Domini Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

62. Benedicite sol, et luna Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

63. Benedicite stellæ cœli Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

64. Benedicite omnis imber, et ros Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

65. Benedicite omnes spiritus Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

66. Benedicite ignis, et æstus Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

67. Benedicite frigus, et æstus Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

68. Benedicite rores, et pruinæ Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

69. Benedicite gelu et frigus Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

70. Benedicite glacies, et nives Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

71. Benedicite noctes, et dies Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

72. Benedicite lux, et tenebræ Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

48. Καὶ διῶδευσε, καὶ ἐνεπύρισεν οὓς εὗρε περὶ τὴν κάμινον τῶν Χαλδαίων.

49. Ὁ δὲ ἄγγελος Κυρίου ἅμα συνκατέβη τοῖς περὶ τὸν Ἀζαρίαν εἰς τὴν κάμινον, καὶ ἐξέτιναξε τὴν φλόγα τοῦ πυρὸς ἐκ τῆς καμίνου, καὶ ἐποίησε τὸ μέσον τῆς καμίνου, ὡς πνεῦμα ὁρόσου διασπρίζον.

50. Καὶ οὐχ ἤφατο αὐτῶν τὸ καθ' ὅλου τὸ πῦρ, καὶ οὐκ ἐλύπησεν αὐτοὺς, καὶ οὐ παρηνώχλησεν αὐτοῖς.

51. Τότε οἱ τρεῖς ὡς ἐξ ἑνὸς στόματος ὕμνου, καὶ ἰδοὺσαν, καὶ εὐλόγουν τὸν Θεὸν ἐν τῇ καμίνῳ λέγοντες.

52. Εὐλογητὸς εἰ, Κύριε, ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ αἰνετὸς, καὶ ὑπερυψούμενος εἰς τοὺς αἰῶνας· καὶ εὐλογημένος τὸ ὄνομα τῆς δόξης σου τὸ ἅγιον, καὶ αἰνετὸν, καὶ ὑπερυψούμενον εἰς τοὺς αἰῶνας.

53. Εὐλογημένος εἰ ἐν τῷ ναφ τῆς ἁγίας δόξης σου, καὶ ὑπερυμνητὸς, καὶ ὑπερένδοξος εἰς τοὺς αἰῶνας.

54. Εὐλογημένος εἰ ἐπὶ θρόνου δόξης τῆς βασιλείας σου, καὶ ὑπερυμνητὸς, καὶ ὑπερυψούμενος εἰς τοὺς αἰῶνας.

55. Εὐλογημένος εἰ ὁ βλέπων ἀδύσσοις, καθήμενος ἐπὶ Χερουβίμ, καὶ αἰνετὸς, καὶ ὑπερυψούμενος εἰς τοὺς αἰῶνας.

56. Εὐλογημένος εἰ ἐν τῷ στερεώματι τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ὑμνητὸς, καὶ δεδοξασμένος εἰς τοὺς αἰῶνας.

57. Εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα Κυρίου τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

58. Εὐλογεῖτε ἄγγελοι Κυρίου τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

59. Εὐλογεῖτε οὐρανοὶ τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

60. Εὐλογεῖτε ὕδατα πάντα τὰ ἐπάνω τοῦ οὐρανοῦ τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

61. Εὐλογεῖτε πᾶσαι αἱ δυνάμεις Κυρίου τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

62. Εὐλογεῖτε ἥλιος, καὶ σελήνη τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

63. Εὐλογεῖτε ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

64. Εὐλογεῖτε πᾶς ὁμοῖος, καὶ ὁρόσος τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

65. Εὐλογεῖτε πάντα τὰ πνεύματα τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

66. Εὐλογεῖτε πῦρ, καὶ καῦμα τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

67. Εὐλογεῖτε ψύχος, καὶ καῦμα τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

68. Εὐλογεῖτε ὁρόσοι, καὶ νιφετοὶ τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

69. Εὐλογεῖτε πάγοι, καὶ ψύχος τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

70. Εὐλογεῖτε πάχνη, καὶ χιόνες τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

71. Εὐλογεῖτε νύκτες, καὶ ἡμέραι τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

72. Εὐλογεῖτε φῶς, καὶ σκότος τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

73. Εὐλογεῖτε ἀστραπαί, καὶ νεφέλαι τὸν Κύριον, ἅ ὑμεῖς, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

74. Εὐλογητῶ ἡ γῆ τὸν Κύριον, ὁμνεῖται, καὶ ὑπερυψοῦται αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

75. Εὐλογεῖτε ὄρη, καὶ βουνοὶ τὸν Κύριον, ὁμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

76. Εὐλογεῖτε πάντα τὰ φύσμενα ἐν τῇ γῇ τὸν Κύριον, ὁμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

77. Εὐλογεῖτε αἱ πηγαὶ τὸν Κύριον, ὁμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

78. Εὐλογεῖτε θάλασσαι, καὶ ποταμοὶ τὸν Κύριον, ὁμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

79. Εὐλογεῖτε κήτη, καὶ πάντα τὰ κινούμενα ἐν τοῖς ὕδασι τὸν Κύριον, ὁμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

80. Εὐλογεῖτε πάντα τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ τὸν Κύριον, ὁμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

81. Εὐλογεῖτε πάντα τὰ θηρία, καὶ τὰ κτήνη τὸν Κύριον, ὁμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

82. Εὐλογεῖτε υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων τὸν Κύριον, ὁμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

83. Εὐλογεῖτε υἱοὶ Ἰσραὴλ τὸν Κύριον, ὁμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

84. Εὐλογεῖτε ἱερεῖς τὸν Κύριον, ὁμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

85. Εὐλογεῖτε δοῦλοι Κυρίου τὸν Κύριον, ὁμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

86. Εὐλογεῖτε πνεύματα, καὶ ψυχὰι δικαίων τὸν Κύριον, ὁμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

87. Εὐλογεῖτε ὅσοι, καὶ ταπεινοὶ τῇ καρδίᾳ τὸν Κύριον, ὁμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

88. Εὐλογεῖτε Ἀνανία, Ἀζαρία, Μισαὴλ τὸν Κύριον, ὁμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας. Ὅτι ἐρρύσαστο ἡμᾶς ἐξ ἁδου, καὶ ἐκ χειρὸς θανάτου ἔσωσεν ἡμᾶς· καὶ ἐρρύσαστο ἡμᾶς ἐκ μέσου καιομένης φλογὸς, καὶ ἐκ μέσου πυρὸς ἐρρύσαστο ἡμᾶς.

89. Ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ, ὅτι χρηστὸς, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.

90. Εὐλογεῖτε πάντες οἱ σεβόμενοι τὸν Κύριον, ὅτι εἰς τοὺς αἰῶνας τοὺς αἰῶνας τὸ ἔλεος αὐτοῦ.

91. Καὶ Nabuchodonosor ἤκουσεν ὁμνούντων αὐτῶν, καὶ ἐθαύμασε, καὶ ἐξάνεστη ἐν σπουδῇ, καὶ εἶπε τοῖς μεγιστάσιν αὐτοῦ· Οὐχὶ ἄνδρας τρεῖς ἑτάλομεν εἰς μέσον τοῦ πυρὸς πεπεδημένους; καὶ ἀποκριθέντες λέγουσι τῷ βασιλεῖ· Ἀληθῶς, βασιλεῦ.

92. Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν ὁ βασιλεὺς· Ὡς ἐγὼ ὄρω ἄνδρας τέσσαρας λελυμένους περιπατοῦντας ἐν μέσῳ τοῦ πυρὸς, καὶ διαφθορὰ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς, καὶ ἡ ὄρασις τοῦ τετάρτου ὁμοία υἱῷ Θεοῦ.

93. Τότε προσῆλθε Nabuchodonosor πρὸς τὴν θύραν τῆς καμίνου τοῦ πυρὸς τῆς καιομένης, καὶ εἶπεν· Sedrach, Misach, Abdenago, οἱ δοῦλοι τοῦ Θεοῦ τοῦ

73. Benedicite fulgura, et nubes Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

74. Benedicat terra Domino, laudet, et superexaltet eum in sæcula.

75. Benedicite montes, et colles Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

76. Benedicite universa germinantia in terra Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

77. Benedicite fontes Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

78. Benedicite maria, et flumina Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

79. Benedicite cete, et omnia, quæ moventur in aquis Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

80. Benedicite omnes volucres cœli Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

81. Benedicite omnes bestię, et pecora Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

82. Benedicite filii hominum Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

83. Benedicite filii Israel Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

84. Benedicite sacerdotes Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

85. Benedicite servi Domini Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

86. Benedicite spiritus, et animę justorum Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

87. Benedicite sancti, et humiles corde Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

88. Benedicite Anania, Azaria, Missael Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula. Quia eruit nos de inferno, et de manu mortis salvos fecit nos, et liberavit nos de medio ardentis flammę, et de medio ignis eruit nos.

89. Confitemini Domino, quoniam bonus, quoniam in æternum misericordia ejus.

90. Benedicite omnes colentes Dominum, Domino Deo deorum, laudate, et confitemini, quoniam in omnia sæcula misericordia ejus.

91. Et Nabuchodonosor audivit laudantes illos, et obstupuit, et surrexit propere, et ait optimatibus suis: Nonne viros tres misimus in medium ignis compeditos? et respondentes dicunt regi: Vere, rex.

92. Et respondens dixit rex: Hic ego video viros quatuor solutos ambulantes in medio ignis, et corruptio non est in eis, et species quarti similis filio Dei.

93. Tunc accessit Nabuchodonosor ad ostium fornacis ignis ardentis, et dixit: Sedrach, Misach, Abdenago, servi Dei excelsi, egredimini, et venite.

Et egressus est Sedrach, Misach, Abdenago de medio ignis.

94. Et congregantur satrapæ, et duces, et toparchæ, et potentes regis, et contemplantur viros, quoniam nihil potestatis habuisset ignis in corpore eorum, et capillus capitis eorum non esset adustus, et sarabara eorum non fuissent immutata, et odor ignis non esset in eis.

95. Et adoravit in conspectu eorum rex Dominum, et respondit Nabuchodonosor, et dixit: Benedictus Deus Sedrach, Misach, Abdenago, qui misit angelum suum, et eruit servos suos, quia crediderunt in eum; et verbum regis immutaverunt, et tradiderunt corpora sua in ignem, ne servirent, neque adorarent omnem deum, præter Deum suum.

96. Et ego propono decretum, ut omnis populus, tribus, lingua, quæcumque loquuta fuerit blasphemiam contra Deum Sedrach, Misach, Abdenago, in perditionem erunt, et domus eorum in direptionem erunt: propterea quod non est Deus alius, qui possit salvare eos ita.

97. Tunc rex promovit Sedrach, Misach, Abdenago in regione Babylonis, et auxit eos, et dignos habuit ipsos, qui præessent omnibus Judæis, qui erant in regno suo.

98. Nabuchodonosor rex omnibus populis, tribubus, linguis, habitantibus in universa terra: pax vobis multiplicetur.

99. Signa, et ostenta, quæ fecit mecum Deus excelsus, placuit in conspectu meo annuntiare vobis, quam magna, et fortia.

100. Regnum ejus regnum sempiternum, et potestas ejus in generationem et generationem.

CAPUT IV.

1. Ego Nabuchodonosor abundans eram in domo mea, et florens in throno meo et pinguis in populo meo.

2. Somnium vidi, et perterruit me, et turbatus sum in cubili meo, et visiones capitis mei conturbaverunt me.

3. Et a me propositum est decretum, ut introducerentur in conspectu meo omnes sapientes Babylonis, ut interpretationem somnii indicarent mihi.

4. Et ingrediebantur arioli, magi, gazareni, Chaldei, et somnium dixi ego in conspectu eorum, et interpretationem ejus non indicaverunt mihi.

5. Donec alius ingressus est in conspectu meo, Daniel, cujus nomen Baltasar secundum nomen Dei mei, qui Spiritum Dei sanctum habet in semetipso; et somnium coram eo dixi.

6. Baltasar princeps ariolorum, quem novi, quod Spiritus Dei sanctus sit in te, et omne sacramentum non est impossibile tibi; audi visionem somnii, quod vidi, et interpretationem ejus dic mihi.

7. Et visiones capitis mei in cubili meo videbam, et ecce arbor una in medio terræ, et altitudo ejus multa.

A ὕψιστου, ἐξέλιθε, καὶ δεῦτε· καὶ ἐξῆλθε Σεδράχ, Μισάχ, Ἀβδεναγὼ ἐκ μέσου τοῦ πυρός.

94. Καὶ συνάγονται οἱ σατράπαι, καὶ οἱ στρατηγοί, καὶ οἱ τοπάρχαι, καὶ οἱ δυνάσται τοῦ βασιλέως, καὶ θεωροῦν τοὺς ἀνδρας, ὅτι οὐκ ἐκυρίευσεν τὸ πῦρ τοῦ σώματος αὐτῶν, καὶ ἡ θριξὶς τῆς κεφαλῆς αὐτῶν οὐκ ἐπλογίσθη, καὶ τὰ σαράβαρα αὐτῶν οὐκ ἠλλοιώθη, καὶ ὁσμη πυρός οὐκ ἦν ἐν αὐτοῖς.

95. Καὶ προσεκύνησεν ἐνώπιον αὐτῶν ὁ βασιλεὺς τῷ Κυρίῳ· καὶ ἀπεκρίθη Ναβουχοδονόσορ, καὶ εἶπεν· Εὐλογητὸς ὁ θεὸς τοῦ Σεδράχ, Μισάχ, Ἀβδεναγῶ, ὃς ἀπέστειλε τὸν ἀγγέλον αὐτοῦ, καὶ ἐξέλιετο τοὺς παῖδας αὐτοῦ, ὅτι ἐπεποιθεῖσαν ἐπ' αὐτῷ· καὶ τὸ ῥῆμα τοῦ βασιλέως ἠλλοίωσαν, καὶ παρέδωκαν τὰ σώματα αὐτῶν εἰς πῦρ, ὅπως μὴ λατρεύσωσι, μηδὲ B προσκυνήσωσι παντὶ θεῷ, ἀλλ' ἢ τῷ θεῷ αὐτῶν.

96. Καὶ ἐγὼ ἐκτίθεμαι δόγμα, ὅπως πᾶς λαὸς, φυλὴ, γλῶσσα, ἥ ἐὰν εἴπῃ βλασφημίαν κατὰ τοῦ Θεοῦ Σεδράχ, Μισάχ, Ἀβδεναγῶ, εἰς ἀπώλειαν ἔσονται, καὶ οἱ οἶκοι αὐτῶν εἰς διαρπαγὴν ἔσονται· καθότι οὐκ ἔστι θεὸς ἕτερος, ὅστις δυνήσεται ῥύσασθαι αὐτοὺς οὕτως.

97. Τότε ὁ βασιλεὺς κατεύθυνε τὸν Σεδράχ, Μισάχ, Ἀβδεναγῶ, ἐν τῇ χώρᾳ Βαβυλωνος, καὶ ἡρέτησεν αὐτοὺς, καὶ ἤξιωσεν αὐτοὺς ἡγεῖσθαι πάντων τῶν Ἰουδαίων, τῶν ὄντων ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.

98. Ναβουχοδονόσορ ὁ βασιλεὺς πᾶσι τοῖς λαοῖς, φυλαῖς, γλώσσαις, τοῖς οἰκοῦσιν ἐν πάσῃ τῇ γῇ, εἰρήνην ὁμῖν πληθυνθεῖν.

99. Τὰ σημεῖα, καὶ τὰ τέρατα, ἃ ἐποίησε μετ' ἐμοῦ ὁ θεὸς ὁ ὕψιστος, ἤρρεσεν ἐναντίον μου ἀναγγεῖλαι ὁμῖν, ὥς μεγάλη, καὶ ἰσχυρά.

100. Ἡ βασιλεία αὐτοῦ βασιλεία αἰώνιος, καὶ ἡ ἐξουσία αὐτοῦ εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

1. Ἐγὼ Ναβουχοδονόσορ εὐθνήων ἤμην ἐν τῷ οἴκῳ μου, καὶ εὐθαλὼν ἐπὶ τοῦ θρόνου μου, καὶ πλουτῶν ἐν τῷ λαῷ μου.

2. Ἐνύπνιον εἶδον, καὶ ἐφοβήρισέ με καὶ ἱταράχθη ἐπὶ τῆς κοίτης μου, καὶ αἱ ὁράσεις τῆς κεφαλῆς μου συνετάραξάν με.

3. Καὶ παρ' ἐμοῦ ἐτέθη δόγμα, τοῦ εἰσαγαγεῖν ἐνώπιόν μου πάντας τοὺς σοφοὺς Βαβυλωνος, ὅπως τὴν σύγκρισιν τοῦ ἐνύπνιου γνωρίσωσί μοι.

4. Καὶ εἰσπορεύοντο οἱ ἑπαῖδοι, μάγοι, γαζαρηνοί, Χαλδαῖοι, καὶ τὸ ἐνύπνιον εἶπον ἐγὼ ἐνώπιον αὐτῶν, καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ οὐκ ἐγνώρισάν μοι.

5. Ἔως ὅτε ἕτερος εἰσῆλθεν ἐνώπιόν μου, Δανιήλ, οὗ τὸ ὄνομα Βαλτάσαρ κατὰ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ μου, ὃς Πνεῦμα Θεοῦ ἅγιον ἔχει ἐν αὐτῷ· καὶ ἐνύπνιον ἐνώπιον αὐτοῦ εἶπον.

6. Βαλτάσαρ ὁ ἀρχὼν τῶν ἑπακιδῶν, ὃν ἔγνων ὅτι Πνεῦμα Θεοῦ ἅγιον ἐν σοὶ, καὶ πᾶν μυστήριον οὐκ ἀδυνατεῖ σοι, ἀκουσον τὴν ὁρασιν τοῦ ἐνύπνιου οὗ εἶδον, καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ εἰπέ μοι.

7. Καὶ τὰς ὁράσεις τῆς κεφαλῆς μου ἐπὶ τῆς κοίτης μου θεωροῦν, καὶ ἰδοὺ δένδρον ἐν ἐν μέσῳ τῆς γῆς, καὶ τὸ ὕψος αὐτοῦ πολὺ.

8. Ἐμεγαλύνθη τὸ δένδρον, καὶ ἰσχυσε, καὶ τὸ ὕψος αὐτοῦ ἔφθασεν ἕως τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τὸ κύτος αὐτοῦ εἰς τὰ πέρατα πάσης τῆς γῆς.

9. Τὰ φύλλα αὐτοῦ ὠραία, καὶ ὁ καρπὸς αὐτοῦ πολὺς, καὶ τροφή πάντων ἐν αὐτῷ, καὶ ὑποκάτω αὐτοῦ κατεσκήνουν τὰ θηρία τὰ ἄγρια, καὶ ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ κατῴκει τὰ ὄρνεα τοῦ οὐρανοῦ· ἐξ αὐτοῦ ἐτρέφετο πᾶσα σὰρξ.

10. Ἐθεώρουν ἐν ὁράματι τῆς νυκτὸς ἐπὶ τῆς κοίτης μου, καὶ ἰδοὺ Εἰρ, καὶ ἅγιος ἀπὸ οὐρανοῦ κατέβη.

11. Καὶ ἐφώνησεν ἐν ἰσχύϊ, καὶ οὕτως εἶπεν· Ἐκκόψατε τὸ δένδρον, καὶ ἐκτίλατε τοὺς κλάδους αὐτοῦ, καὶ ἐκτινάξατε τὰ φύλλα αὐτοῦ, καὶ διασκορπίσατε τὸν καρπὸν αὐτοῦ· σαλευθήτω τὰ θηρία ὑποκάτωθεν αὐτοῦ, καὶ τὰ ὄρνεα ἀπὸ τῶν κλάδων αὐτοῦ.

12. Πλὴν τὴν φυὴν τῶν ριζῶν αὐτοῦ ἐν τῇ γῇ ἑάσατε, καὶ ἐν δεσμῷ σιδηρῷ, καὶ χαλκῷ, καὶ ἐν τῇ χλόῃ τῇ ἔξω, καὶ ἐν τῇ ὥρᾳ τοῦ οὐρανοῦ αὐλισθήσεται, καὶ μετὰ τῶν θηρίων ἡ μερίς αὐτοῦ ἐν τῷ χρόνῳ τῆς γῆς.

13. Ἡ καρδία αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀλλοιωθήσεται, καὶ καρδία θηρίου δοθήσεται αὐτῷ, καὶ ἐπτά καιροὶ ἀλλαγῇσονται ἐπ' αὐτήν.

14. Διὰ συγκρίματος· Εἰρ, ὁ λόγος, καὶ ῥῆμα ἁγίων τὸ ἐπερώτημα, ἵνα γινῶσιν οἱ ζῶντες, ὅτι Κύριός ἐστιν ὁ Ὑψίστος τῆς βασιλείας τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὃς ἂν δόξῃ, δώσει αὐτὴν, καὶ ἐξουθένημα ἀνθρώπων ἀναστήσει ἐπ' αὐτήν.

15. Τοῦτο τὸ ἐνύπνιον εἶδον ἐγὼ ὁ βασιλεὺς Ναβουχοδονόσορ, καὶ σὺ, Βαλτάσαρ, τὸ σύγκριμα· εἰπέ κατέναντι, ὅτι πάντες οἱ σοφοὶ τῆς βασιλείας μου οὐ δύνανται τὸ σύγκριμα αὐτοῦ θηλώσαι μοι· σὺ δὲ δύνασαι, ὅτι Πνεῦμα Θεοῦ ἁγίου ἐν σοί.

16. Τότε Δανιήλ, οὗ τὸ ὄνομα Βαλτάσαρ, ἀπηνέωθῃ ὥσπερ ὦραν μίαν, καὶ οἱ διαλογισμοὶ αὐτοῦ συνετάρασσον αὐτόν· ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς, καὶ εἶπεν· Βαλτάσαρ, τὸ ἐνύπνιον, καὶ ἡ σύγκρισις μὴ κατασκευάτω σε· ἀπεκρίθη Βαλτάσαρ, καὶ εἶπεν· Κύριέ μου, τὸ ἐνύπνιον τοῖς μισοῦσί σε, καὶ ἡ σύγκρισις αὐτοῦ τοῖς ἐχθροῖς σου.

17. Τὸ δένδρον ὃ εἶδες τὸ μεγαλυνθὲν, καὶ τὸ ἰσχυρὸς, οὗ τὸ ὕψος ἔφθασεν εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ τὸ κύτος αὐτοῦ εἰς πᾶσαν τὴν γῆν.

18. Καὶ τὰ φύλλα αὐτοῦ εὐβαλῆ, καὶ ὁ καρπὸς αὐτοῦ πολὺς, καὶ τροφή πᾶσιν ἐν αὐτῷ· ὑποκάτω αὐτοῦ κατῴκει τὰ θηρία τὰ ἄγρια, καὶ ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ κατεσκήνουν τὰ ὄρνεα τοῦ οὐρανοῦ.

19. Σὺ εἰ, βασιλεῦ, ὅτι ἔμεγαλύνθης καὶ ἰσχυσας, καὶ ἡ μεγαλωσύνη σου ἔμεγαλύνθη, καὶ ἔφθασεν εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ἡ κυρεῖα σου εἰς τὰ πέρατα τῆς γῆς.

20. Καὶ ὅτι εἶδεν ὁ βασιλεὺς Εἰρ, καὶ ἅγιον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ εἶπεν, Ἐκτίλατε τὸ δένδρον, καὶ διαφθερίσατε αὐτό, καὶ πλὴν τὴν φυὴν τῶν ριζῶν αὐτοῦ ἐν τῇ γῇ ἑάσατε, καὶ ἐν δεσμῷ σιδηρῷ, καὶ χαλκῷ, καὶ ἐν τῇ χλόῃ τῇ ἔξω, καὶ ἐν τῇ ὥρᾳ τοῦ οὐρανοῦ αὐλισθήσεται, καὶ μετὰ τῶν θηρίων ἁγρίων ἡ μερίς αὐτοῦ. ἕως ἐπτά καιροὶ ἀλλοιωθῶσιν ἐπ' αὐτόν.

8. Et magnificata est arbor, et invaluit, et altitudo ejus pervenit usque ad cœlum, et latitudo ejus ad terminos universæ terræ.

9. Folia ejus pulchra, et fructus ejus multus, et esca universorum in ea; et subter eam habitabant bestię agrestes, et in ramis ejus habitabant volucres cœli: ex ea nutriebatur omnis caro

10. Videbam in visione noctis in cubili meo, et ecce Hir, et Sanctus de cœlo descendit.

11. Clamavitque in fortitudine, et sic ait: Succidite arborem, et evellite ramos ejus, et excutite folia ejus, et dispergite fructum ejus: abigantur bestię subter eam, et volucres de ramis ejus.

12. Verumtamen germen radicum ejus in terra sinite, et in vinculo ferreo, et æreo, et in herba, quæ foris est, et in rore cœli commorabitur, et cum seris pars ejus in herba terræ.

13. Cor ejus ab hominibus commutabitur, et cor feræ dabitur ei; et septem tempora mutabuntur super eam.

14. Per decretum Hir sermo, et verbum sanctum, petitio, ut cognoscant viventes, quod Dominus est ipse Altissimus regni hominum, et quicumque voluerit, dabit illud, et quod pro nihilo habetur ab hominibus, eriget super illud.

15. Hoc somnium vidi ego rex Nabuchodonosor, et tu, Baltasar, interpretationem dicito coram: quia omnes sapientes regni mei non possunt interpretationem ejus declarare mihi; tu autem potes, quia Spiritus Dei sanctus est in te.

16. Tunc Daniel, cujus nomen Baltasar, obmutuit quasi hora una, et cogitationes ejus conturbabant eum. Respondit rex, et dixit: Baltasar, somnium, et interpretatio ne sollicitum te reddat; respondit Baltasar, et dixit: Domine mi, somnium sit his, qui te oderunt, et interpretatio ejus hostibus tuis.

17. Arbor quam vidisti magnificatam, et corroboratam, cujus altitudo pervenit ad cœlum, et latitudo ejus in universam terram.

18. Et folia ejus florentia, et fructus ejus multus, et esca omnibus in ea: subter eam habitabant bestię agri, et in ramis ejus commorabantur aves cœli.

19. Tu es, o rex, quia magnificatus es, et invaluisti, et magnitudo tua magnificata est, et pervenit ad cœlum, et potentia tua ad terminos terræ.

20. Quod autem vidit rex Hir, et sanctum descendentem de cœlo, et dixit: Evellite arborem, et destruite eam, attamen germen radicum ejus in terra dimittite, et in vinculo ferreo, et æreo, et in herba quæ foris, et in rore cœli commorabitur, et cum bestiis agrestibus pars ejus, donec septem tempora mutentur super eum.

21. Hæc interpretatio ejus, o rex, et sententia Altissimi est, quæ pervenit super dominum meum regem, et te ejicient ab hominibus, et cum bestiis agrestibus erit habitatio tua.

22. Et fœno ut bovem pascent te, et de rore cæli corpus tuum aspergetur, et septem tempora mutabuntur super te, donec scias, quod dominatur Excelsus super regnum hominum, et cuicumque voluerit, dabit illud.

23. Quod autem dixit: Dimitte germen radicum arboris: regnum tuum tibi manebit, postquam cognoveris potestatem cælestem.

24. Quamobrem, rex, consilium meum placeat tibi, et peccata tua in elemosynis redime, et injustitias tuas in miserationibus pauperum: fortasse erit longanimitas pro delictis tuis.

25. Hæc omnia venerunt super te Nabuchodonosor regem.

26. Post menses duodecim in templo regni sui Babylone deambulabat.

27. Et respondit rex, et dixit: Nonne hæc est Babylonia magna, quam ego ædificavi in domum regni, in robore fortitudinis meæ?

28. Cum adhuc sermo esset in ore regis, vox de cælo facta est: Tibi dicitur, Nabuchodonosor rex: regnum tuum transiit a te.

29. Et ab hominibus te ejicient, et cum bestiis agrestibus habitatio tua, et fœno ut bovem cibant te, et septem tempora mutabuntur super te donec scias, quod dominatur Excelsus super regnum ipsorum hominum, et cuicumque voluerit, dabit illud.

30. Eadem hora sermo completus est super Nabuchodonosor, et ex hominibus ejectus est, et fœnum ut bos comedit, et de rore cæli corpus ejus infectum est, donec capilli ejus quasi leonum creverunt, et ungues ejus quasi avium.

31. Et post finem dierum ego Nabuchodonosor oculos meos ad cælum levavi, et sensus mei ad me reversi sunt, et Altissimo benedixi, et viventem in sempiternum laudavi, et glorificavi, quia potestas ejus potestas sempiterna, et regnum ejus in generationem et generationem.

32. Et omnes habitatores terræ quasi nihil computati sunt, et juxta voluntatem suam facit in virtute cæli, et in habitatione terræ. Et non est, qui resistat manui ejus, et dicat ei: Quid fecisti?

33. Ipso tempore sensus mei reversi sunt in me, et ad honorem regni mei veni, et figura mea reversa est ad me: et tyranni, et magnates mei quærebant me, et in regno meo confortatus sum, et magnificentia amplior addita est mihi.

34. Et nunc ego Nabuchodonosor laudo, et exalto, et glorifico regem cæli, quia omnia opera

A 21. Τοῦτο ἡ σύγκρισις αὐτοῦ, βασιλεῦ, καὶ σύγκριμα Ὑψίστου ἐστίν, ὃ ἐφθασεν ἐπὶ τὸν κύριόν μου τὸν βασιλέα, καὶ σὲ ἐκδιώξουσιν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων, καὶ μετὰ θηρίων ἀγρίων ἔσται ἡ κατοικία σου.

22. Καὶ χόρτον ὡς βοῦν φωμίσουσί σε, καὶ ἀπὸ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ τὸ σῶμά σου βαφθήσεται, καὶ ἑπτὰ καιροὶ ἀλλαγῇσονται ἐπὶ σέ, ἕως οὗ γνῶς, ὅτι κυριεύει ὁ Ὑψίστος τῆς βασιλείας τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὃ ἂν δόξῃ, δώσει αὐτήν.

23. Καὶ ὅτι εἶπεν, Ἐάσατε τὴν φυτὴν τῶν ῥιζῶν τοῦ δένδρου· ἡ βασιλεία σου σοὶ μενεῖ, ἀφ' ἧς ἂν γνῶς τὴν ἐξουσίαν τὴν οὐράνιον.

24. Διὰ τοῦτο, βασιλεῦ, ἡ βουλὴ μου ἀρεσάτω σοι, καὶ τὰς ἀμαρτίας σου ἐν ἐλεημοσύναις λύτρωσαι, καὶ τὰς ἀδικίας σου ἐν οἰκτιρμοῖς πενήτων· ἴσως D ἔσται μακροθυμία τοῖς παραπτώμασί σου.

25. Ταῦτα πάντα ἐφθασεν ἐπὶ σὲ Ναβουχοδονόσορ τὸν βασιλέα.

26. Μετὰ δωδεκάμηνον ἐν τῷ ναφί τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐν Βαβυλῶνι περιπατῶν ἦν.

27. Καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς, καὶ εἶπεν, Οὐχ αὕτη ἐστὶ Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἣν ἐγὼ ὠκοδόμησα εἰς οἶκον βασιλείας ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος μου;

28. Ἐτι τοῦ λόγου ἐν τῷ στόματι τοῦ βασιλέως ὄντος, φωνὴ ἀπ' οὐρανοῦ ἐγένετο· Σοὶ λέγεται, Ναβουχοδονόσορ βασιλεῦ, ἡ βασιλεία σου παρῆλθεν ἀπὸ σου.

29. Καὶ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων σὲ ἐκδιώξουσιν, καὶ μετὰ θηρίων ἀγρίων ἡ κατοικία σου, καὶ χόρτον ὡς βοῦν φωμίσουσί σε, καὶ ἑπτὰ καιροὶ ἀλλαγῇσονται ἐπὶ σοί, ἕως οὗ γνῶς, ὅτι κυριεύει ὁ Ὑψίστος τῆς βασιλείας αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὃ ἂν δόξῃ, δώσει αὐτήν.

30. Αὕτῃ τῇ ὥρᾳ ὁ λόγος συνετελέσθη ἐπὶ Ναβουχοδονόσορ, καὶ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐξεδιώχθη, καὶ χόρτον ὡς βοῦς ἦσθι, καὶ ἀπὸ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐδάφη, ἕως οὗ ἀτρίχες αὐτοῦ ὡς λέοντων ἐμεγαλύνθησαν, καὶ οἱ ὄνυχες αὐτοῦ ὡς ὀρνέων.

31. Καὶ μετὰ τὸ τέλος τῶν ἡμερῶν ἐγὼ Ναβουχοδονόσορ τοὺς ὀφθαλμούς μου εἰς τὸν οὐρανὸν ἔλαβον, καὶ αἱ φέρονες μου ἐπ' ἐμὲ ἐπιστράφησαν, καὶ τὸν Ὑψίστον εὐλόγησα, καὶ τὸν ζῶντα εἰς τοὺς αἰῶνας ἦνεσα, καὶ ἐδόξασα, ὅτι ἡ ἐξουσία αὐτοῦ, ἐξουσία αἰώνιος, καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ εἰς γενεὰν καὶ γενεάν.

B 32. Καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ὡς οὐδὲν ἐλογίσθησαν· καὶ κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖ ἐν τῇ δυνάμει τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐν τῇ κατοικίᾳ τῆς γῆς. Καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἀντιστήσεται τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἔρεῖ αὐτῷ· Τί ἐποίησας;

33. Αὐτῷ τῷ καιρῷ αἱ φέρονες μου ἐπιστράφησαν ἐπ' ἐμοί, καὶ εἰς τὴν τιμὴν τῆς βασιλείας μου ἦλθον, καὶ ἡ μορφή μου ἐπέστρεψεν ἐπ' ἐμὲ, καὶ οἱ τύραννοί μου, καὶ οἱ μεγιστάνες μου ἐζήτουν με, καὶ ἐπὶ τὴν βασιλείαν μου ἐκραταιώθη, καὶ μεγαλωσύνη περισσοτέρα προσετέθη μοι.

34. Καὶ νῦν ἐγὼ Ναβουχοδονόσορ αἰνῶ, καὶ ὠφῶ, καὶ δοξάζω τὸν βασιλέα τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι πάντα τὰ

ἔργα αὐτοῦ ἀληθινὰ, καὶ αἱ τρίβους αὐτοῦ κρίσις, καὶ πάντας τοὺς πορευομένους ἐν ὑπερηφανίᾳ, δύναται ταπεινῶσαι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

1. Βαλτάσαρ ὁ βασιλεὺς ἐποίησε δεῖπνον μέγα τοῖς μεγιστάσιν αὐτοῦ χιλίους, καὶ κατέναντι τῶν χιλίων ὁ οἶνος.

2. Πίνων Βαλτάσαρ ὁ βασιλεὺς εἶπεν ἐν τῇ γαστρὶ τοῦ οἴνου, τοῦ ἐνεγκεῖν τὰ σκεύη τὰ χρυσεῖα, καὶ τὰ ἀργυρεῖα, ἃ ἐξήνεγκε Ναβουχοδονόσορ ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ πέτευσαν ἐν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς, καὶ οἱ μεγιστάνες αὐτοῦ, καὶ αἱ παράκοιτοι αὐτοῦ, καὶ αἱ παλλακαὶ αὐτοῦ.

3. Καὶ ἠνέχθη τὰ σκεύη τὰ ἀργυρεῖα, καὶ τὰ χρυσεῖα, ἃ ἐξήνεγκε Ναβουχοδονόσορ ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ Θεοῦ τοῦ ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἔπινον ἐν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς, καὶ οἱ μεγιστάνες αὐτοῦ, καὶ παράκοιτοι αὐτοῦ, καὶ αἱ παλλακαὶ αὐτοῦ.

4. Καὶ ἔπινον οἶνον, καὶ ἤνεσαν τοὺς θεοὺς τοὺς χρυσοῦς, καὶ ἀργυροῦς, καὶ χαλκοῦς, καὶ σιδηροῦς, καὶ ξυλίνους, καὶ λιθίνους· καὶ τὸν Θεὸν τοῦ οὐρανοῦ οὐκ εὐλόγησαν, τὸν ἔχοντα ἐξουσίαν τοῦ πνεύματος αὐτῶν.

5. Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐξῆλθον δάκτυλοι χειρὸς ἀνθρώπου, καὶ ἔγραψαν κατέναντι τῆς λαμπάδος ἐπὶ τὸ κονίωμα τοῦ τοίχου τοῦ οἴκου τοῦ βασιλέως· καὶ ὁ βασιλεὺς ἐθεώρει τοὺς ἀστραγάλους τῆς χειρὸς τῆς γραφύσεως.

6. Τότε τοῦ βασιλέως ἡ μορφή ἠλλοιώθη, καὶ οἱ διαλογισμοὶ αὐτοῦ συνετάρασσαν αὐτὸν, καὶ οἱ σύνδεσμοι τῆς ὀσφύος αὐτοῦ διελύοντο, καὶ τὰ γόνατα αὐτοῦ ἔκ τοῦτο τοῦτω / . συνεκρούετο.

7. Καὶ ἐβόησεν ὁ βασιλεὺς ἐν ἰσχυρί τοῦ εἰσαγαγεῖν μάγους, Χάλδαιους, γαζαρηνοὺς· καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς, καὶ εἶπεν τοῖς σοφοῖς Βαβυλωνῶνος, ὅτι Πᾶς ἄνθρωπος, ὅς ἐάν ἀναγνῷ τὴν γραφὴν ταύτην, καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτῆς γνῶρῃς μοι, πορφυρεῖν ἐνδύσεται, καὶ ὁ μακράκης ὁ χρυσοῦς ἐπὶ τοῦ τραχήλου αὐτοῦ, καὶ τρίτος ἐν τῇ βασιλείᾳ μου ἄρξει.

8. Καὶ εἰσπορεύοντο πάντες οἱ σοφοὶ τοῦ βασιλέως, καὶ οὐκ ἠδύναντο τὴν γραφὴν ἀναγνῶναι, οὐδὲ τὴν σύγκρισιν γνῶρῃσαι τῷ βασιλεῖ.

9. Καὶ ὁ βασιλεὺς Βαλτάσαρ ἐταράχθη, καὶ ἡ μορφή αὐτοῦ ἠλλοιώθη ἐπ' αὐτῷ, καὶ οἱ μεγιστάνες αὐτοῦ συνετάρασσαν αὐτόν.

10. Καὶ ἡ βασίλισσα κατέναντι τῶν λόγων τοῦ βασιλέως, καὶ τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ εἰς τὸν οἶκον τοῦ πότου εἰσῆλθεν, καὶ ἀπεκρίθη ἡ βασίλισσα, καὶ εἶπεν Βασιλεῦ, εἰς τοὺς αἰῶνας ζῆθι· μὴ παρασφένδαίνῃς σε οἱ διαλογισμοί σου, καὶ ἡ μορφή σου μὴ ἀλλοιούσθω.

11. Ἔστιν ἄνθρωπος ἐν τῇ βασιλείᾳ σου, ἐν ᾧ Πνεῦμα Θεοῦ ὄγει ἐν αὐτῷ, καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ πατρὸς σου γρηγόρησις καὶ σύνεσις εὐρέθη ἐν αὐτῷ, καὶ ὁ βασιλεὺς Ναβουχοδονόσορ ὁ πατὴρ σου ἄρχοντα ἐπισαίδων, μάγων, Χάλδαιων, γαζαρηνῶν κατέστησεν αὐτόν.

12. Ὅτι πνεῦμα περισσὸν ἐν αὐτῷ, καὶ φρόνησις, καὶ σύνεσις, συγκρίνων ἐνύπνια, καὶ ἀναγγέλλων κρατούμενα· καὶ ὁ βασιλεὺς ἐπέθηκεν αὐτῷ ὄνομα Βαλ-

A ejus vera, et semitæ ejus judicium, et omnes gradientes in superbia potest humiliare.

CAPUT V.

1. Baltasar rex fecit grande convivium optimatibus suis mille, et e regione ipsorum mille, vinum.

2. Bibens Baltasar rex dixit in gustu vini, ut afferrentur vasa aurea, et argentea, quæ asportaverat Nabuchodonosor pater ejus de templo, quod erat in Jerusalem, et biberent in eis rex, et optimates ejus, et concubinæ ejus, et scorta ejus.

3. Et allata sunt vasa argentea, et aurea, quæ asportaverat Nabuchodonosor de templo Dei, quod fuerat in Jerusalem : et bibeant in eis rex, et optimates ejus, et concubinæ ejus, et scorta ejus.

4. Et bibeant vinum, et laudabant deos aureos, et argenteos, et æreos, et ferreos, ligneosque, et lapideos : et Deo cæli non benedixerunt habenti potestatem spiritus eorum.

5. In eadem hora egressi sunt digiti manus hominis, et scribebant e regione lampadis in tectorio parietis domus regis ; et rex contemplabatur articulos manus scribentis.

6. Tunc regis forma immutata est, et cogitationes ejus conturbabant eum, et compages renum ejus dissolvebantur, et genua ejus alterum alteri collidebantur.

7. Et clamavit rex in fortitudine, ut introducerent magos, Chaldaeos, gazarenos. Et respondit rex, et dixit sapientibus Babylonis, quod Omnis homo quicumque legerit scripturam hanc, et conjecturam ejus manifestam mihi fecerit, purpura vestietur, et torques aurea super collum ejus, et tertius in regno meo princeps erit.

8. Et ingrediebantur omnes sapientes regis, et non poterant scripturam legere, neque significationem indicare regi.

9. Et rex Baltasar turbatus est, et forma ejus immutata est in illo, et optimates ejus conturbabantur.

10. Et regina propter verba regis, et optimatum ejus in domum convivii ingressa est, et respondit regina, et dixit : Rex, in æternum vive : non conturbent te cogitationes tuæ, et forma tua non immutetur.

11. Est vir in regno tuo, in quo est Spiritus Dei sanctus in eo, et in diebus patris tui vigilantia et intelligentia inventæ sunt in eo ; et rex Nabuchodonosor pater tuus principem incantatorum, magorum, Chaldaeorum, gazarenorum constituit eum.

12. Quia spiritus amplior in eo, et prudentia, et intellectus conjiciens somnia, et indicans ostenta : et rex imposuit ei nomen Baltasar : nunc itaque

vocetur Daniel, et conjecturam ejus indicabit tibi.

13. Tunc Daniel introductus est coram rege, et dixit rex Danieli: Tu es Daniel, qui de filiis captivitalis Judæe, quam adduxit rex pater meus de Judæa?

14. Et audiui de te, quia Spiritus Dei sanctus in te, et vigilantia, et intelligentia, et sapientia amplior inventæ sunt in te.

15. Et nunc ingressi sunt in conspectu meo sapientes, magi, gazareni, ut scripturam hanc legarent, et conjecturam ejus indicarent mihi, et non potuerunt interpretationem sermonis hujus indicare mihi.

16. Et ego audiui de te, quia potes judicia interpretari, et solvere perplexa: et nunc si poteris legere scripturam, et conjecturam ejus indicare mihi, purpura vestieris, et torques aureus erit super collum tuum, et tertius in regno meo princeps eris.

17. Tunc respondit Daniel, et dixit coram rege: Munera tua tibi erunt, et donum regni tui alteri da: ego autem scripturam legam regi, et conjecturam ejus ostendam tibi, o rex.

18. Deus altissimus regnum, et magnificentiam, et honorem, et gloriam dedit Nabuchodonosor patri tuo.

19. Et a magnificentia, quam dedit ei, omnes populi, tribus, linguæ erant tremantes, et metuentes a facie ejus: quos volebat ipse interficere, et quos volebat ipse servabat, et quos volebat ipse exaltabat, et quos volebat ipse humiliabat.

20. Et quando elevatum est cor ejus, et spiritus ejus obfirmatus est ad superbiendum, depositus est de solio regni sui.

21. Et honor ejus ablatus est ab eo, et ex hominibus ejectus est, et cor ejus cum bestiis datum est, et cum onagris habitatio ejus: et scæno ut bovem cibaverunt eum, et de rore cæli corpus ejus madefactum est, donec cognovit, quia dominatur Deus altissimus super regnum hominum, et cuicumque voluerit, dabit illud.

22. Et tu filius ejus Baltasar non humiliasti cor tuum coram Deo, cujus omnia hæc noras.

23. Et super Dominum Deum cæli elevatus es, et vasa domus ejus attulerunt coram te, et tu, et optimates tui, et concubinae tuæ, et scorta tua bibebatis vinum in eis, et deos aureos, et argenteos, et æneos, et ferreos, et ligneos, et lapideos, qui non vident, et non audiunt, et non sentiunt, laudasti: et Deum, cujus respiratio tua in manu ejus, et omnes viæ tuæ, ipsum non glorificasti.

24. Idcirco a facie ejus missus est articulus manus, et scripturam hanc ordinavit.

Α τὰς αὐτὰρ νῦν οὖν κληθῆτω Δανιὴλ, καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ ἀναγγελεῖ σοι.

13. Τότε Δανιὴλ εἰσῆλθὼν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ Δανιήλ· Σὺ εἶ Δανιὴλ, ὁ ἀπὸ τῶν υἱῶν τῆς αἰχμαλωσίας τῆς Ἰουδαίας, ἧς ἤγαγεν ὁ βασιλεὺς ὁ πατήρ μου ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας;

14. Καὶ ἤκουσα περὶ σοῦ, ὅτι Πνεῦμα Θεοῦ ἅγιον ἐν σοὶ, καὶ γρηγόρησις, καὶ σύνεσις, καὶ σοφία περὶσση εὐρέθη ἐν σοί.

15. Καὶ νῦν εἰσῆλθον ἐνώπιόν μου οἱ σοφοί, μάγοι, γαζαρηνοί, ἵνα τὴν γραφὴν ταύτην ἀναγνώσῃ, καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτῆς γνῶρισωσί μοι, καὶ οὐκ ἔδυνήθησαν τὴν σύγκρισιν τοῦ λόγου τούτου ἀναγγελεῖν μοι.

16. Καὶ ἐγὼ ἤκουσα περὶ σοῦ, ὅτι δύνασαι συγκρίματα συγκρίνειν, καὶ λύειν συνδέσμους· καὶ νῦν ἐὰν δυνήθῃς ἀναγνῶναι τὴν γραφὴν, καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτῆς γνῶρισαι μοι, πορφύραν ἐνδύσῃ, καὶ ὁ μανιᾶκης ὁ χρυσοῦς ἔσται ἐπὶ τὸν τράχηλόν σου, καὶ τρίτος ἐν τῇ βασιλείᾳ μου ἄρξεις.

17. Τότε ἀπεκρίθη Δανιὴλ, καὶ εἶπεν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως· Τὰ δόματά σου σοὶ ἔσται, καὶ τὴν δωρεάν τῆς βασιλείας σου ἐτίμω δός· ἐγὼ δὲ τὴν γραφὴν ἀναγνώσομαι τῷ βασιλεῖ, καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτῆς γνῶρισω σοί, βασιλεῦ.

18. Ὁ Θεὸς δ' ὑψίστος τὴν βασιλείαν, καὶ τὴν μεγαλυσύνην, καὶ τὴν τιμὴν, καὶ τὴν δόξαν ἔδωκε Ναβουχοδονόσορ τῷ πατρὶ σου.

19. Καὶ ἀπὸ τῆς μεγαλυσύννης, ἧς ἔδωκεν αὐτῷ, πάντες οἱ λαοί, φυλαί, γλώσσαι ἦσαν τρέμοντες, καὶ φοβούμενοι ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ· οὗς ἐβούλετο αὐτὸς ἀνῆρκει, καὶ οὗς ἐβούλετο αὐτὸς ἰσωρεῖ, καὶ οὗς ἐβούλετο αὐτὸς ὑψοῦ, καὶ οὗς ἐβούλετο αὐτὸς ἐταπεινῶναι.

20. Καὶ ὅτε ὑψώθη ἡ καρδία αὐτοῦ, καὶ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐκραταιώθη τοῦ ἀπερηφανεύεσθαι, κατηνέχθη ἀπὸ τοῦ θρόνου τῆς βασιλείας αὐτοῦ.

21. Καὶ ἡ τιμὴ αὐτοῦ ἀφῆρηθη ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐξεδιώχθη, καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ μετὰ τῶν θηρίων ἐδόθη, καὶ μετὰ θύων ἀγρίων ἡ κατοικία αὐτοῦ, καὶ χόρτον ὡς βοῦν ἐβόμωζον αὐτὸν, καὶ ἀπὸ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐδάφη, ἕως οὗ ἔγνω, ὅτι κυριεύει ὁ Θεὸς ὁ ὑψίστος τῆς βασιλείας τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὃ ἐὰν δόξῃ δώσει αὐτῇ.

22. Καὶ σὺ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Βαλτάσαρ, οὐκ ἐταπεινώσας τὴν καρδίαν σου κατεχόμενον τοῦ Θεοῦ, οὐ πάντα ταῦτα ἔγνων.

23. Καὶ ἐπὶ τὸν Κύριον τὸν Θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ὑψώθης, καὶ τὰ σκεύη τοῦ οἴκου αὐτοῦ ἤνεγκαν ἐνώπιόν σου, καὶ σὺ καὶ οἱ μεγιστάνες σου, καὶ αἱ παράκοιτοί σου, καὶ αἱ παλλακαὶ σου ἐπίπνετε οἶνον ἐν αὐτοῖς, καὶ τοὺς θεοὺς τοὺς χρυσοῦς, καὶ ἀργυροῦς, καὶ χαλκοῦς, καὶ σιδηροῦς, καὶ ἐκλίβους, καὶ λιθίνους, οἱ οὐ βλέπουσι, καὶ οὐ γινώσκουσιν, ἦνεσας, καὶ τὸν Θεὸν οὗ ἡ πνοὴ σου ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ πᾶσαι αἱ δόδοί σου, αὐτὸν οὐκ ἐδόξασας.

24. Διὰ τοῦτο ἐκ προσώπου αὐτοῦ ἀπεστῆλιν ἀστράγαλος χειρὸς, καὶ τὴν γραφὴν ταύτην ἐνέταξεν.

25. Καὶ αὕτη ἡ γραφή ἡ ἐντεταγμένη· **MANH, A**
ΘΕΚΕΛ, ΦΑΡΕΣ.

26. Καὶ τοῦτο τὸ σύγκριμα τοῦ ἐρωτήματος·
MANH, ἐμέτρησεν ὁ Θεὸς τὴν βασιλείαν σου, καὶ
ἐπλήρωσεν αὐτήν.

27. **ΘΕΚΕΛ**, ἐστάθη ἐν ζυγῷ, καὶ εὐρέθη ὡστε-
ροῦσα.

28. **ΦΑΡΕΣ**, διήρηται ἡ βασιλεία σου, καὶ ἐδόθη
Μήδοις, καὶ Πέρσαις.

29. Καὶ εἶπεν Βαλτάσαρ, καὶ ἐνέδυσαν τὸν Δαυιὴλ
πορφύραν, καὶ τὸν μανιάκην τὸν χρυσοῦν περιέθηκαν
περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ ἐκήρυξε περὶ αὐτοῦ,
εἶναι αὐτὸν ἄρχοντα τρίτον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.

30. Ἐν ταύτῃ τῇ νυκτὶ ἀνηρέθη Βαλτάσαρ ὁ βασι-
λεὺς ὁ Χαλδαῖος.

31. Καὶ Δαρεῖος ὁ Μῆδος παρέλαβεν τὴν βασι-
λείαν, ὃν ἐτῶν ἐξήκοντα δύο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

1. Καὶ ἤρρεσεν ἐνώπιον Δαρείου, καὶ κατέστησεν
ἐπὶ τῆς βασιλείας σατράπας ἑκατὸν καὶ εἴκοσι, τοῦ
εἶναι αὐτοὺς ἐν ὅλῃ τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.

2. Καὶ ἐπάνω πάντων αὐτῶν τακτικοὺς τρεῖς· καὶ
ἦν Δαυιὴλ εἰς ἐξ αὐτῶν, τοῦ ἀποδιδόναι αὐτοῖς τοὺς
σατράπας λόγον, ὅπως ὁ βασιλεὺς μὴ ἐνοχλήται.

3. Καὶ ἦν Δαυιὴλ ὑπερινικῶν ὑπὲρ τοὺς τακτικοὺς
καὶ τοὺς σατράπας κατέναντι, ὅτι πνεῦμα περιστῶν
ἦν ἐν αὐτῷ.

4. Καὶ ὁ βασιλεὺς κατέστησεν αὐτὸν ἐφ' ὅλης τῆς
βασιλείας αὐτοῦ· καὶ οἱ τακτικοὶ καὶ οἱ σατράπαι
ἐζήτουν πρόφασιν εὐρεῖν κατὰ Δαυιὴλ ἐκ τῆς βασι-
λείας, καὶ πᾶσαν πρόφασιν καὶ παράπτωμα οὐχ εὗ-
ρον κατ' αὐτοῦ, ὅτι πιστὸς ἦν.

5. Καὶ εἶπον οἱ τακτικοὶ ἐκεῖνοι, Οὐχ εὐρήσομεν
κατὰ Δαυιὴλ πρόφασιν, εἰ μὴ ἐν νομίμοις Θεοῦ αὐ-
τοῦ.

6. Τότε οἱ τακτικοὶ καὶ σατράπαι παρέστησαν τῷ
βασιλεῖ, καὶ εἶπον αὐτῷ· Δαρεῖε βασιλεῦ, εἰς τοὺς
αἰῶνας ζῆθι.

7. Συνεβουλευσάντο πάντες οἱ ἐπὶ τῆς βασιλείας
σου στρατηγοὶ, καὶ σατράπαι, ὑπατοὶ, καὶ τοπάρχαι,
τοῦ στήσαι στάσιν βασιλικήν, καὶ ἐνισχύσαι ὀρισμὸν,
ὅπως ὅς ἐάν αἰτήσῃ αἴτημα παρὰ παντὸς Θεοῦ, ἢ
ἀνθρώπων, ἕως ἡμερῶν τριάκοντα, ἀλλ' ἢ παρὰ σοῦ,
βασιλεῦ, ἐμβληθῇσεται εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων.

8. Νῦν οὖν, βασιλεῦ, στήσον τὸν ὀρισμὸν, καὶ ἐκθε-
σὲν τὴν γραφήν, ὅπως μὴ ἀλλοιωθῇ τὸ δόγμα Μήδων καὶ
Περσῶν, ὅπως μὴ παραλλαγῇ κατέναντι τούτου.

9. Τότε ὁ βασιλεὺς Δαρεῖος ἐπέταξε γραφῆναι τὸ
δόγμα.

10. Καὶ Δαυιὴλ ἤνικα ἔγνων, ὅτι ἐντάγῃ τὸ δόγμα,
εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ θυρίδες ἀνεγμῆ-
ναι αὐτῷ ἐν τοῖς ὑπερφύτοις αὐτοῦ κατέναντι Ἱερου-
σαλὴμ, καὶ καιροὺς τρεῖς τῆς ἡμέρας ἦν κάμπτων
ἐπὶ τὰ γόνατα αὐτοῦ, καὶ προσευχόμενος, καὶ ἐξομο-
λογούμενος ἐναντίον τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ, καθὼς ἦν ποιῶν
ἐμπροσθεν.

11. Τότε οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι παρετηρήσαντο, καὶ εὗ-
ρον τὸν Δαυιὴλ ἀξιούντα, καὶ δεόμενον ἐμπροσθεν τοῦ
Θεοῦ αὐτοῦ.

25. Et hæc scriptura, quæ ordinata est: **MANE**
THECEL, PHARES.

26. Et hæc est interpretatio interrogationis:
MANE, mensus est Deus regnum tuum, et complevit
illud.

27. **THECEL**, appensum est in statera, et inven-
tum est minus habens.

28. **PHARES**, divisum est regnum tuum et datum
est Medis, et Persis.

29. Et dixit Baltasar, et induerunt Daniele
purpura, et torquem auream circumdederunt collo
ejus, et prædicavit de eo, esse ipsum principem
tertium in regno suo.

30. In eadem nocte interfectus est Baltasar rex
Chaldeus.

31. Et Darius Medus assumpsit regnum annos
natus sexaginta duos.

CAPUT VI.

1. Et placuit in conspectu Darii, et constituit
super regnum satrapas centum et viginti, ut essent
in toto regno suo.

2. Et super omnes eos, præfectos tres: et erat
Daniel unus ex eis: ut satrapæ illis redderent ra-
tionem, ut rex non sustineret molestias.

3. Et erat Daniel prævalens super præfectos et
satrapas coram, quia spiritus amplior erat in eo.

4. Et rex constituit eum super omne regnum
suum: et præfecti et satrapæ quærebant invenire
occasionem contra Daniele de regno: et omnem
occasionem et delictum non invenerunt contra
eum, eo quod fidelis erat.

5. Et dixerunt præfecti illi: Non inveniemus
contra Daniele occasionem, nisi in legitimis Dei
sui.

6. Tunc præsides et satrapæ astiterunt regi, et
dixerunt ei: Dari rex, in æternum vive.

7. Consilium inierunt omnes, qui super regnum
tuum duces et satrapæ, consules et toparchæ, sta-
tuere decretum regium, et confirmare constitutio-
nem, ut quicumque petierit petitionem a quocum-
que deo, aut ab hominibus usque ad triginta dies,
nisi a te, rex, mittatur in lacum leonum.

8. Nunc igitur, rex, statue constitutionem, et
propone scripturam, ut non immutetur decretum
Medorum et Persarum, neque violetur super hoc.

9. Tunc rex Darius jussit scribi decretum.

10. Et Daniel quando cognovit constitutum esse
decretum, ingressus est in domum suam: et fene-
stris apertis ei in cœnaculis suis contra Jerusalem,
et tribus temporibus diei erat fletens se super gri-
vina sua, et orans, et confitens coram Deo suo,
sicut ante facere consueverat.

11. Tunc viri illi observarunt, et invenerunt Da-
nielem obsecrantem et orantem coram Deo suo.

12. Et accedentes dicunt regi: Rex, nonne constitutionem posuisti, ut omnis homo quicumque petierit a quocumque deo et hominibus petitionem usque ad tringinta dies, nisi a te, rex, mittatur in lacum leonum?

13. Et dixit rex, Verus est sermo, et decretum Medorum et Persarum non contemnetur.

14. Tunc responderunt, et dicunt coram rege: Daniel, qui de filiis captivitatis Judææ, non subdidit se decreto tuo circa legem, quam statuisti: et tribus temporibus dici petit a Deo suo petitiones suas. Tunc rex, ut audivit verbum, valde contristatus est in eo: et pro Daniele decertabat ad liberandum eum, et usque ad occasum solis laborabat, ut erueret eum.

15. Tunc viri illi animadverterunt super regem, et dicunt regi: Scito, rex, quia decretum Medis et Persis est, ut omnem legem et statutum, quodcumque rex statuerit, non oporteat immutari.

16. Tunc rex dixit: et adduxerunt Daniele, et miserunt eum in lacum leonum, et dixit rex Danieli: Deus, quem tu colis semper, ipse liberabit te.

17. Et attulerunt lapidem unum, et imposuerunt super os laci: et obsignavit rex in annulo suo, et annulo optimatum suorum, ne quid secus fieret in Daniele.

18. Et abiit rex in domum suam, et dormivit inconatus, et cibos non attulerunt ei, et somnus recessit ab eo: et conclusit Deus ora leonum, et non affecerunt molestia Daniele.

19. Tunc rex surrexit mane diluculo, et in festinatione venit ad lacum leonum.

20. Et cum appropinquaret ipse lacui, Danieli in voce forti clamavit, et respondit rex, et dixit Danieli: Daniel serve Dei viventis, Deus tuus, cui tu servis semper, num potuit liberare te de ore leonum?

21. Et loquutus est Daniel regi, et ait: Rex, in sæcula vive.

22. Deus meus misit angelum suum, et obstruxit ora leonum, et non nocuerunt mihi, quia coram eo rectitudo inventa est mihi: sed et coram te, rex, delictum non feci.

23. Tunc rex vehementer gavisus est super eo, et Daniele jussit educi de lacu: et eductus est Daniel de lacu, et nulla læsio inventa est in eo, quia credidit Deo suo.

24. Et dixit rex, et adduxerunt viros, qui accusaverant Daniele, et in lacum leonum missi sunt ipsi, et filii eorum, et uxores eorum: et non pervenerunt ad pavimentum laci, donec dominati sunt eorum leones, et omnia ossa eorum comminuerunt.

12. Καὶ προσελθόντες λέγουσι τῷ βασιλεῖ· Βασιλεῦ, οὐχ ὀρίσμων ἔταξας, ὅπως πᾶς ἀνθρώπος ὃς ἴδῃ αἰτήσῃ παρὰ παντὸς θεοῦ καὶ ἀνθρώπων αἴτημα, ἕως ἡμερῶν τριάκοντα, ἀλλ' ἢ παρὰ σοῦ, βασιλεῦ, ἐμβληθήσεται εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων;

13. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς· Ἀληθινὸς ὁ λόγος, καὶ τὸ δόγμα Μήδων καὶ Περσῶν οὐ παρελεύσεται.

14. Τότε ἀπεκρίθησαν, καὶ λέγουσιν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως· Δανιὴλ, ὁ ἀπὸ τῶν υἱῶν τῆς αἰχμαλωσίας τῆς Ἰουδαίας, οὐχ ὑπατάγῃ τῷ δόγματί σου περὶ τοῦ ὀρίσμου, οὐ ἐνέταξας, καὶ καιροὺς τρεῖς τῆς ἡμέρας αἰτεῖται παρὰ τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ αἰτήματα αὐτοῦ. Τότε ὁ βασιλεὺς ὡς τὸ ῥῆμα ἤκουσε, πολὺ ἐλυπήθη ἐπ' αὐτῷ, καὶ περὶ τοῦ Δανιὴλ ἠγωνίσατο τοῦ ἐξέλσθαι αὐτὸν, καὶ ἕως πρὸς θυμᾶς ἡλίου ἦν ἀγωνιζόμενος·

Β Ἐξέλσθαι αὐτόν.

15. Τότε οἱ ἄνδρες ἐκείνοι παρετήρησαντο ἐπὶ τὸν βασιλέα, καὶ λέγουσι τῷ βασιλεῖ· Γνωθί, βασιλεῦ, ὅτι τὸ δόγμα τοῖς Μήδοις καὶ Πέρσαις, τοῦ πάντα ὀρίσμων, καὶ στάσιν, ἦν ἴδῃ ὁ βασιλεὺς στήσῃ, οὐ δεῖ παραλλάξαι.

16. Τότε ὁ βασιλεὺς εἶπεν· καὶ ἡγαγον τὸν Δανιὴλ, καὶ ἐνέβαλον αὐτὸν εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων, καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ Δανιὴλ· Ὁ Θεὸς ὃς σὺ λατρεύεις ἐνδελγῶς, αὐτὸς ἐξέλσεται σε.

17. Καὶ ἤνεγκαν λίθον ἓνα, καὶ ἐπέθηκαν ἐπὶ τὸ στόμα τοῦ λάκκου, καὶ ἐσφραγίσατο ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ δακτυλίῳ αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ δακτυλίῳ τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ, ὅπως μὴ ἀλλοιωθῇ τὸ πρᾶγμα ἐν τῷ Δανιὴλ.

18. Καὶ ἀπῆλθεν ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἐκοιμήθη ἄδειπνος, καὶ ἑδῆματα οὐκ εἰσήνεγκαν αὐτῷ, καὶ ὁ ὑπνος ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ· καὶ ἀπέκλεισεν ὁ Θεὸς τὰ στόματα τῶν λεόντων, καὶ οὐ παρήνωχλησαν τῷ Δανιὴλ.

19. Τότε ὁ βασιλεὺς ἀνέστη τὸ πρωὶ ἐν τῷ φωτί, καὶ ἐν σπουδῇ ἦλθεν ἐπὶ τὸν λάκκον τῶν λεόντων.

20. Καὶ ἐν τῷ ἐγγίσειν αὐτὸν τῷ λάκκῳ, τῷ Δανιὴλ ἐν φωνῇ ἰσχυρᾷ ἐβόησε, καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς, καὶ εἶπεν τῷ Δανιὴλ· Δανιὴλ ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ὁ Θεὸς σου ὃς σὺ λατρεύεις ἐνδελγῶς, εἰ ἐδυνήθη ἐξέλσθαι σε ἀπὸ στόματος τῶν λεόντων;

21. Καὶ ἐλάλησε Δανιὴλ τῷ βασιλεῖ, καὶ εἶπεν· Βασιλεῦ, εἰς τοὺς αἰῶνας ᾗθι.

22. Ὁ Θεὸς μου ἀπέστειλε τὸν ἄγγελον αὐτοῦ, καὶ ἐνέφραξεν τὰ στόματα τῶν λεόντων, καὶ οὐκ ἐλυμήναντό με, ὅτι κατέναντι αὐτοῦ εὐθύτης εὐρέθη μοι, καὶ ἐνώπιον δὲ σοῦ, βασιλεῦ, παράπτωμα οὐκ ἐποίησα.

23. Τότε ὁ βασιλεὺς πολὺ ἠγαθύνθη ἐπ' αὐτῷ, καὶ τὸν Δανιὴλ εἶπεν ἀνεγκεῖν ἐκ τοῦ λάκκου· καὶ ἀνῆνέχθη Δανιὴλ ἐκ τοῦ λάκκου, καὶ πᾶσα διαφθορὰ οὐχ εὐρέθη ἐν αὐτῷ, ὅτι ἐπίσταυσε τῷ Θεῷ αὐτοῦ.

24. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς, καὶ ἡγαγον τοὺς ἄνδρας τοὺς διαβαλόντας τὸν Δανιὴλ, καὶ εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων ἐνεβλήθησαν αὐτοὶ, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν· καὶ οὐκ ἔφθασαν εἰς τὸ ἔλασθαι τοῦ λάκκου, ἕως οὗ ἐκυρίευσαν αὐτῶν οἱ λέοντες, καὶ πάντα τὰ ὀστέα αὐτῶν ἐλέπτυναν.

25. Τότε Δαρείος ὁ βασιλεὺς ἔγραψε πᾶσι τοῖς λαοῖς, φυλαῖς, γλώσσαις, τοῖς οἰκοῦσιν ἐν πάσῃ τῇ γῇ· Εἰρήνῃ ὑμῖν πληθυνθεῖη.

26. Ἐκ προσώπου ἐτέθη δόγμα ἐν πάσῃ ἀρχῇ τῆς βασιλείας μου, τοῦ εἶναι τρέμοντας καὶ φοβούμενους ἀπὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ Δανιὴλ, ὅτι αὐτὸς ἐστὶ Θεὸς ζῶν, καὶ μένων εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ οὐ διαφθαρήσεται, καὶ κυρεῖα αὐτοῦ ἕως τέλους.

27. Ἀντιλαμβάνεται, καὶ ῥύσεται, καὶ ποιεῖ σημεῖα καὶ τέρατα ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, ὅστις ἐξελεύσεται τὸν Δανιὴλ ἐκ στόματος τῶν λεόντων.

28. Καὶ Δανιὴλ οὗτος κατεύθυνεν ἐν τῇ βασιλείᾳ Δαρείου, καὶ ἐν τῇ βασιλείᾳ Κύρου τοῦ Πέρσου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

1. Ἐν τῷ πρώτῳ ἔτει Βαλτάσαρ βασιλεὺς Χαλδαίων, Δανιὴλ ἐνύπνιον εἶδε, καὶ αἱ ὁράσεις τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἐπὶ τῆς κοίτης αὐτοῦ, καὶ τὸ ἐνύπνιον ἔγραψεν· ἀρχὴ λόγων αὐτοῦ, καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν.

2. Ἐγὼ Δανιὴλ ἐθεώρουν ἐν τῇ ὁράσει μου τῆς νυκτός· καὶ ἰδοὺ οἱ τέσσαρες ἀνεμοὶ τοῦ οὐρανοῦ προσέβαλλον εἰς τὴν θάλασσαν τὴν μεγάλην.

3. Καὶ τέσσαρα θηρία μεγάλα ἀνέβαινον ἐκ τῆς θαλάσσης διαφέροντα ἀλλήλων.

4. Τὸ πρῶτον ὡσεὶ λέαινα, καὶ περὰ αὐτοῦ ὡσεὶ αἰετοῦ· ἐθεώρουν ἕως οὗ ἐξετίλη τὰ περὰ αὐτοῦ· καὶ ἐξήρθη ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἐπὶ ποδῶν ἀνθρώπου ἐστάθη, καὶ καρδίᾳ ἀνθρώπου ἐδόθη αὐτῇ.

5. Καὶ ἰδοὺ θηρίον ἕτερον ὅμοιον ἄρκυ, καὶ εἰς μέρος ἐν ἐστάθῃ, καὶ τρία πλευρά ἐν τῷ στόματι αὐτῆς, ἀνάμεσον τῶν ὀδόντων αὐτῆς· καὶ οὕτως ἔλεγον αὐτῇ, Ἀνάστηθι, φάγε σάρκας πολλὰς.

6. Ὅπισω τούτου ἐθεώρουν ἐν ὁράματι τῆς νυκτός· καὶ ἰδοὺ ἕτερον θηρίον ὡσεὶ πάρδαλις· καὶ αὐτῇ περὰ τέσσαρα πετεινοὺ ὑπεράνω αὐτῆς, καὶ τέσσαρες κεφαλαὶ τῷ θηρίῳ, καὶ ἐξουσία ἐδόθη αὐτῇ.

7. Ὅπισω τούτου ἐθεώρουν ἐν ὁράματι τῆς νυκτός· καὶ ἰδοὺ θηρίον τέταρτον φοβερὸν, καὶ ἐκθαμβὸν, καὶ ἰσχυρὸν περισσῶς, καὶ οἱ ὀδόντες αὐτοῦ σιδηροὶ, καὶ μεγάλοι, ἐσθίον, καὶ λεπτύνουν, καὶ τὰ ἐπιλοιπα τοῖς ποσὶν αὐτοῦ συνεπάται, καὶ αὐτὸ διέφερε περισσῶς παρὰ πάντα τὰ θηρία τὰ ἐμπροσθεν αὐτοῦ, καὶ κέρατα αὐτῷ δέκα.

8. Προσενόουν τοῖς κέρασιν αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ κέρας ἕτερον μικρὸν ἀνέβαιναν ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ τρία κέρατα τῶν ἐμπροσθεν αὐτοῦ ἐξεριζώθη ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ· καὶ ἰδοὺ ὀφθαλμοί, ὡσεὶ ὀφθαλμοὶ ἀνθρώπου ἐν τῷ κέρατι τούτῳ, καὶ στόμα λαλοῦν μέγαλα.

9. Ἐθεώρουν ἕως ὅτε θρόνοι ἐτέθησαν, καὶ Παλαῖδες ἡμερῶν ἐκάθηντο, καὶ τὸ ἐνδύμα αὐτοῦ, ὡσεὶ χιτὼν λευκὸν, καὶ ἡ θριξ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, ὡσεὶ ἔριον καθαρὸν, ὁ θρόνος αὐτοῦ φλόξ πυρός, οἱ τροχοὶ αὐτοῦ πῦρ φλέγον.

10. Ποταμὸς πυρὸς εἶλκεν ἐκπορευόμενος ἐμπροσθεν αὐτοῦ· χίλια χιλιάδες ἐλειτούργουν αὐτῷ, καὶ μύρια μυριάδες παρειστήκεισαν ἐμπροσθεν αὐτοῦ· κριτήριον ἐκάθισεν, καὶ βίβλοι ἀνεγνώσθησαν.

11. Ἐθεώρουν τότε ἀπὸ φωνῆς τῶν λόγων, ὧν τὸ

25. Tunc Darius rex scripsit omnibus populis, tribubus, linguis, habitantibus in universa terra: Pax vobis multiplicetur.

26. A facie positum est decretum in omni principatu regni mei, ut sint trementes et metuentes a facie Dei Danielis, quia ipse est Deus vivens, et manens in sæcula: et regnum ejus non destruetur, et dominatio ejus usque in finem.

27. Suscipit, et liberat, et facit signa et prodigia in cælo, et in terra: qui liberavit Danielem de ore leonum.

28. Et Daniel ipse prospere agebat in regno Darii, et in regno Cyri Persæ.

CAPUT VII.

B 1. In anno primo Baltasar regis Chaldæorum, Daniel somnium vidit, et visiones capitis ejus in cubiculo ejus, et somnium scripsit: principium sermonum ejus, et respondens dixit.

2. Ego Daniel videbam in visione mea noctis, et ecce quatuor venti cæli irruebant in mare magnum.

3. Et quatuor bestię grandes ascendebant de mari diversę inter se.

4. Prima quasi læna, et alę ejus sicut aquilę: aspiciebam, donec evulsę sunt alę ejus, et ablata est de terra, et super pedes hominis stetit, et cor hominis datum est ei.

5. Et ecce bestia alia similis urso, et in parte una stetit, et tria latera in ore ejus inter dentes ejus, et sic dicebant ei: Surge, comede carnes multas.

6. Post hanc aspiciebam in visione noctis, et ecce alia bestia quasi pardus, et huic alę quatuor volucris saper ipsam, et quatuor capita bestię, et potestas data est ei.

7. Post hanc aspiciebam in visione noctis, et ecce bestia quarta terribilis, atque mirabilis, et fortis nimis, et dentes ejus ferrei, et magni, comedens, atque comminuens, et reliqua pedibus suis conculcabat; et ipsa differebat nimis præ omnibus bestiis, quę ante eam (fuerant), et cornua ei decem.

8. Considerabam cornua ejus, et ecce cornu aliud parvum ascendebat in medio eorum: et tria cornua eorum, quę erant ante ipsum, evulsa sunt a facie ejus: et ecce oculi quasi oculi hominis in cornu isto, et os loquens magna.

9. Aspiciebam, donec throni positi sunt, et Antiquus dierum sedit, et vestimentum ejus quasi nix candidum, et capillus capitis ejus quasi lana munda: thronus ejus flamina ignis, rotę ejus ignis flagrans.

10. Flumen ignis trahebat egrediens in conspectu ejus: millia millium deserviebant ei, et dena millia denum millium adstabant ante eum: judicium sedit, et libri lecti sunt.

11. Aspiciebam tunc a voce sermonum, quos

cornu illud loquebatur, aspiciens eram, quoad usque interfecta est bestia, et periit, et corpus ejus datum est in combustionem ignis.

12. Et cæterarum bestiarum translatus est principatus, et longitudo vitæ data est eis usque ad tempus et opportunitatem.

13. Aspiciebam in visione noctis, et ecce cum nubibus cæli quasi Filius hominis veniens erat, et usque ad Antiquum dierum pervenit, et in conspectu ejus oblati sunt ei.

14. Et ipsi datus est principatus, et honor, et regnum, et omnes populi, tribus, linguæ ipsi serviunt: et potestas sempiterna, quæ non pertransibit, et regnum ejus non destruetur.

15. Horrui spiritus meus, ego Daniel in habitu meo, et visiones capitis mei conturbabant me.

16. Et accessi ad unum assistentium, et veritatem quærebam ab eo discere de omnibus his: et dixit mihi veritatem, et interpretationem sermonum declaravit mihi.

17. Hæ bestiæ magnæ quatuor, quatuor regna surgent in terra, quæ auferentur.

18. Et suscipient regnum sancti Altissimi, et obtinebunt illud usque in sæculum sæculorum.

19. Et quærebam diligenter de bestia quarta, quia erat dissimilis ab omni bestia, et terribilis nimis: dentes ejus ferrei, et ungues ejus aerei: comedens, et comminuens, et reliqua pedibus suis conculcabat.

20. Et de cornibus ejus decem, quæ in capite ejus, et alio quod ascendit, et excussit de prioribus tria: et cornu illud, cui oculi sunt ei, et os loquens grandia, et aspectus eorum major cæteris.

21. Aspiciebam, et cornu illud faciebat bellum cum sanctis, et prævalebat adversus eos.

22. Quoad usque venit Antiquus dierum, et iudicium dedit sanctis Altissimi, et tempus advenit, et regnum obtinuerunt sancti.

23. Et dixit sic: Bestia quarta regnum quartum erit in terra, quod eminebit super omnia regna, et devorabit universam terram, et conculcabit eam, et concidet eam.

24. Et decem cornua ejus, decem reges consurgent: et post eos consurget alius, qui superabit malis omnes priores, et tres reges humiliabit.

25. Et sermones contra Excelsum loquetur, et sanctos Altissimi antiquabit, et cogitabit mutare tempora, et legem, et dabitur in manu ejus usque ad tempus, et tempora, et dimidium temporis.

26. Et iudicium sedit, et principatum ejus transferent ad exterminandum et perdendum usque in finem.

27. Et regnum, et potestas, et magnitudo re-

κείρας εκείνο ἐλάλει, θεωρῶν ἤμην, ἕως ἀνηρέθη τὸ θηρίον, καὶ ἀπόλωτο, καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐδόθη εἰς καυσὶν πυρός.

12. Καὶ τῶν λοιπῶν θηρίων μετεστάθη ἡ ἀρχή, καὶ μακρότης ζωῆς ἐδόθη αὐτοῖς ἕως χρόνου καὶ καιροῦ.

13. Ἐθεώρουν ἐν ὁράματι: τῆς νυκτός, καὶ ἰδοὺ μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ, ὡς υἱὸς ἀνθρώπου ἐρχόμενος ἦν, καὶ ἕως τοῦ Παλαιοῦ τῶν ἡμερῶν ἐφθασε, καὶ ἐνώπιον αὐτοῦ προσηνέχθη αὐτῷ.

14. Καὶ αὐτῷ ἐδόθη ἡ ἀρχή, καὶ ἡ τιμὴ, καὶ ἡ βασιλεία, καὶ πάντες οἱ λαοὶ, φυλαὶ, γλώσσαι αὐτῷ δουλεύουσιν: καὶ ἡ ἐξουσία αἰώνιος, ἥ τις οὐ παρελεύσεται, καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ οὐ διαφθαρήσεται.

15. Ἐφριξε τὸ πνεῦμά μου, ἐγὼ Δανιὴλ ἐν τῇ ἔξει μου, καὶ αἱ ὁράσεις τῆς κεφαλῆς μου ἐτάρασσόν με.

16. Καὶ προσήλθον ἐνὶ τῶν ἐστηκότων, καὶ τὴν ἀκρίθειαν ἐζήτουν παρ' αὐτοῦ μαθεῖν περὶ πάντων τούτων: καὶ εἶπέ μοι τὴν ἀκρίθειαν, καὶ τὴν σύγκρισιν τῶν λόγων ἐγνώρισέ μοι.

17. Ταῦτα τὰ θηρία τὰ μεγάλα τὰ τέσσαρα, τέσσαρες βασιλεῖαι ἀναστήσονται ἐπὶ τῆς γῆς, αἱ ἀρθήσονται.

18. Καὶ παραλήφονται τὴν βασιλείαν ἅγιοι Ὑψίστου, καὶ καθέξουσιν αὐτὴν ἕως αἰῶνος, καὶ ἕως αἰῶνος τῶν αἰώνων.

19. Καὶ ἐζήτουν ἀκριβῶς περὶ τοῦ θηρίου τοῦ τέταρτου, ὅτι ἦν διάφορον παρὰ πᾶν θηρίον, καὶ φοβερὸν περισσῶς: οἱ ὀδόντες αὐτοῦ σιδηροὶ, καὶ οἱ ὄνυχες αὐτοῦ χαλκοί, ἐσθίων, καὶ λεπτύνων, καὶ τὰ κατὰ

C λοιπὰ τοῖς ποσὶν αὐτοῦ συνεπάται.

20. Καὶ περὶ τῶν κεράτων αὐτοῦ τῶν δέκα τῶν ἐν τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ, καὶ τοῦ ἑτέρου τοῦ ἀναβάντος, καὶ ἐκτινάζαντος τῶν προτέρων τρία, καὶ τὸ κέρας ἐκεῖνο, ὃ ὀφθαλμοὶ αὐτῷ, καὶ στόμα λαλοῦν μεγάλα, καὶ ἡ ὁρασις αὐτῶν μεῖζων τῶν λοιπῶν.

21. Ἐθεώρουν, καὶ τὸ κέρας ἐκεῖνο ἐποίει πόλεμον μετὰ τῶν ἁγίων, καὶ ἔσχευσε πρὸς αὐτούς.

22. Ἔως οὗ ἦλθεν ὁ Παλαιὸς τῶν ἡμερῶν, καὶ τὸ κρῖμα ἔδωκεν ἁγίοις Ὑψίστου, καὶ ὁ καιρὸς ἐφθασε, καὶ τὴν βασιλείαν κατέσχον οἱ ἅγιοι.

23. Καὶ εἶπεν οὕτως: Τὸ θηρίον τὸ τέταρτον βασιλεῖα τέταρτη ἔσται ἐν τῇ, γῇ ἥτις ὑπερέξει πάσας τὰς βασιλείας, καὶ καταφάγεται πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ συμπιτήσεται αὐτὴν, καὶ κατακόψει αὐτήν.

24. Καὶ τὰ δέκα κέρατα αὐτοῦ, δέκα βασιλεῖς ἀναστήσονται, καὶ ὅπισθον αὐτῶν ἀναστήσεται ἕτερος, ὃς ὑπερῶσει καχοὺς πάντας τοὺς ἐμπροσθεν, καὶ τρεῖς βασιλεῖς ταπεινώσει.

25. Καὶ λόγους πρὸς τὸν Ὑψίστον λαλήσει, καὶ τοὺς ἁγίους Ὑψίστου παλαιώσει, καὶ ὀυνοήσει τοῦ ἀλλοιωῖσαι καιροὺς, καὶ νόμον, καὶ δοθήσεται ἐν χειρὶ αὐτοῦ ἕως καιροῦ, καὶ καιρῶν, καὶ ἡμισυ καιροῦ.

26. Καὶ τὸ κριτήριον ἐκάθισε, καὶ τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ μεταστήσουςι τοῦ ἀφανίσαι, καὶ τοῦ ἀπολέσαι ἕως τέλους.

27. Καὶ ἡ βασιλεία, καὶ ἡ ἐξουσία, καὶ ἡ μεγα-

λωσύνῃ τῶν βασιλείων, τῶν ὑποκάτω παντὸς τοῦ οὐρανοῦ, ἐδόθη ἀγίοις Ὑψίστου· καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ βασιλεία αἰώνιος, καὶ πᾶσαι αἱ ἀρχαὶ αὐτῷ δουλεύουσιν, καὶ ὑπακούονται. Ἔως ὧδε πέρας τοῦ λόγου.

28. Ἐγὼ Δανιὴλ οἱ διαλογισμοί μου ἐπὶ πολὺ συν-
ετάρασσόν με, καὶ ἡ μορφή μου ἠλλοιώθη, καὶ τὸ
ῥῆμα ἐν τῇ καρδίᾳ μου συνετήρησα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

1. Ἐν ἔτει τρίτῳ τῆς βασιλείας Βαλτάσαρ, ὅρασις
ὤφθη πρὸς μέ· Ἐγὼ Δανιὴλ μετὰ τὴν ὀφθεινάν μοι
τὴν ἀρχήν.

2. Καὶ εἶδον ἐν τῇ ὁράσει, καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἰδεῖν
με, καὶ ἤμην ἐν Σούσοις τῇ βάρει, ἣ ἐστὶν ἐν χώρᾳ
Αἰλάμ· καὶ εἶδον ἐν ὁράματι, καὶ ἤμην ἐπὶ τοῦ Οὐ-
βαλοῦλα.

3. Καὶ ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ εἶδον· καὶ
ἰδοὺ κριὸς εἰς ἐστηκὼς πρὸ τοῦ Οὐβαλοῦλα, καὶ
αὐτῷ κέρατα, καὶ τὰ κέρατα ὑψηλά· καὶ τὸ ἐν ὑψη-
λότερον τοῦ ἑτέρου, καὶ τὸ ὑψηλὸν ἀνέβαινεν ἐπὶ
ἐσχάτῳ.

4. Καὶ εἶδον τὸν κριὸν κερατίζοντα κατὰ θάλασσαν,
καὶ βορρᾶν, καὶ νότον, καὶ πάντα τὰ θηρία οὐ στή-
νονται ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐξαιρούμενος ἐκ
χειρὸς αὐτοῦ καὶ ἐποίησε κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ,
καὶ ἐμεγαλύνθη.

5. Καὶ ἐγὼ ἤμην συνιῶν, καὶ ἰδοὺ τράγος αἰγῶν
ῥηχετο ἀπὸ Λιθὸς ἐπὶ πρόσωπον τῆς γῆς πάσης· καὶ
οὐκ ἦν ἀπτόμενος τῆς γῆς· καὶ τῷ τράγῳ ἐκείνῳ
κέρας θεωρητὸν ἀνάμεσον τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ.

6. Καὶ ἦλθεν ὁ τράγος ἕως τοῦ κριοῦ τοῦ τὰ κέ-
ρατα ἔχοντος, ὃν εἶδον ἐστῶτα ἐνώπιον τοῦ Οὐβα-
λοῦλα, καὶ ἔδραμε πρὸς αὐτὸν, ἐν ὁρμῇ τῆς ἰσχύος
αὐτοῦ.

7. Καὶ εἶδον αὐτὸν φθάσαντα ἕως τοῦ κριοῦ, καὶ
ἐξηγγιώθη πρὸς αὐτὸν, καὶ ἐπαισε τὸν κριόν, καὶ
συνέτριψεν ἀμφοτέρω τὰ κέρατα αὐτοῦ, καὶ οὐκ
ἦν ἰσχύς τῷ κριῷ τοῦ στήναι ἐνώπιον αὐτοῦ· καὶ
ἐβρίψεν αὐτὸν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ συνεπάτησεν αὐτὸν,
καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐξαιρούμενος τὸν κριὸν ἐκ τῆς χειρὸς
αὐτοῦ.

8. Καὶ ὁ τράγος τῶν αἰγῶν ἐμεγαλύνθη σφόδρα·
καὶ ἐν τῷ ἰσχύσει αὐτὸν, συνετρίβη τὸ κέρας αὐτοῦ
τὸ μέγα, καὶ ἀνέβη τέσσαρα κέρατα ἕτερα ὑποκάτ-
ωθεν αὐτοῦ εἰς τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τοῦ οὐ-
ρανοῦ.

9. Καὶ ἐκ τοῦ ἐνὸς αὐτῶν ἐξῆλθε κέρας ἐν ἰσχυ-
ρὸν, καὶ ἐμεγαλύνθη περισσῶς πρὸς τὸν νότον, καὶ
πρὸς ἀνατολήν, καὶ πρὸς τὴν δύναμιν.

10. Καὶ ἐμεγαλύνθη ἕως τῆς δυνάμεως τοῦ οὐρα-
νοῦ· καὶ ἐπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν ἀπὸ τῆς δυνάμεως, καὶ
ἀπὸ τῶν ἀστέρων, καὶ συνεπάτησεν αὐτούς.

11. Καὶ ἕως ἀρχοντος τῆς δυνάμεως ἡδρύνθη, καὶ
ἕως οὗ ὁ ἀρχιστράτηγος ῥύσεται τὴν αἰχμαλωσίαν,
καὶ δι' αὐτὸν θυσία ἐταράχθη παραπτώματι· καὶ
ἐγενήθη, καὶ κατεωδῶθη αὐτῷ· καὶ τὸ ἅγιον ἐρη-
μωθήσεται.

12. Καὶ ἐδόθη ἐπὶ τὴν θυσίαν ἁμαρτία, καὶ ἐβρί-
-

A gum, qui sub omni cælo (sunt) data sunt sanctis
Altissimi : et regnum ejus, regnum sempiternum,
et omnes principatus ipsi servient, et obedient. Huc-
usque finis sermonis.

28. Ego Daniel cogitationes meæ multum con-
turbabant me, et forma mea mutata est, et verbum
in corde meo conservavi.

CAPUT VIII.

1. In anno tertio regni Baltasar, visio apparuit
mihi : ego Daniel post eam, quæ apparuerat mihi
in principio.

2. Et vidi in visione, et factum est cum viderem,
et eram in Susis castro, quod est in regione Ælam :
B et vidi in visione, et eram super Ubalula.

3. Et levavi oculos meos, et vidi : et ecce aries
unus stans ante Ubalula, et ei cornua, et cornua
excelsa ; et unum excelsius altero, et excelsum
ascendebat in novissimo.

4. Et vidi arietem cornibus ventilantem contra
mare, et aquilonem et austrum, et omnes bestie
non stabant coram eo : et non erat qui erueret de
manu ejus, fecitque secundum voluntatem suam, et
magnificatus est.

5. Et ego eram intelligens : et ecce hircus cap-
rarum veniebat ab Africo super faciem terræ uni-
versæ, et non erat tangens terram : et hircus illi
cornu conspicuum inter oculos ejus

6. Et venit hircus usque ad arietem, qui habebat
cornua, quem videram stantem ante Ubalula, et
cucurrit ad eum in impetu fortitudinis suæ.

7. Et vidi eum venientem usque ad arietem, et
effleratus est in eum, et percussit arietem, et con-
trivit duo cornua ejus, et non erat fortitudo arieti
standi coram eo : et projecit eum in terram, et
conculcavit eum, et non erat qui liberaret arietem
de manu ejus.

8. Et hircus caprarum magnificatus est valde :
et, dum invalesceret, contritum est cornu illius ma-
gnum, et ascenderunt quatuor cornua alia subter
illud per quatuor ventos cæli.

9. Et de uno ex eis egressum est cornu unum
forte, et magnificatum est nimis contra austrum,
et contra orientem, et contra fortitudinem.

10. Et magnificatum est usque ad virtutem cæli ;
et dejecit in terram de fortitudine, et de stellis, et
conculcavit eas.

11. Et usque ad principem virtutis grande evasit,
et quoadusque dux militiæ liberaverit captivita-
tem, et propter eum sacrificium turbatum est deli-
cto : et factum est, et prospere cessit ei ; et san-
ctuarium desolabitur

12. Et datum est super sacrificium peccatum, et

projecta est humi justitia, et fecit, et prospere A φη χαμαὶ ἡ δικαιοσύνη, καὶ ἐποίησε, καὶ εὐωδῶθη. cessit.

13. Et audiui unum sanctum loquentem : et dixit unus sanctus Phelmuni loquenti : Usquequo visio stabit, et sacrificium ablatum, et peccatum desolationis, quod datum est, et sanctuarium, et fortitudo conculcabitur?

14. Et dixit ei : Usque ad vesperam, et mane dies duo mille, et trecenti : et mundabitur sanctuarium.

15. Et factum est, cum viderem ego Daniel visionem, quærebam intelligentiam : et ecce stetit in conspectu meo quasi species viri.

16. Et audiui vocem viri inter Uhalula, et vocavit, et dixit : Gabriel, fac istum intelligere visionem.

17. Et venit, et stetit prope stationem meam : et cum venisset ipse expavi, et corruo in faciem meam : et dixit ad me : Intellige, fili hominis, adhuc enim in temporis finem visio.

18. Cumque loqueretur ipse mecum, cado in faciem meam super terram : et tetigit me, et statuit me super pedes meos, et dixit :

19. Ecce ego ostendo tibi quæ futura sunt in novissimis ire : adhuc enim in temporis finem.

20. Aries, quem vidisti, qui habebat cornua, rex Medorum est, et Persarum.

21. Et hircus caprarum rex Græcorum, et cornu grande, quod erat inter oculos ejus, ipse est rex primus.

22. Quod autem contritum est, et steterunt quatuor cornua subter illud, quatuor reges consurgent de gente ejus, et non in fortitudine sua.

23. Et in novissimo regni eorum, completis peccatis eorum, cum obsignata fuerint delicta eorum, consurget rex impudens facie, et intelligens propositiones.

24. Et robusta fortitudo ejus, sed non in robore suo : et mirabiliter vastabit, et prosperabitur, et faciet, et exterminabit fortes, et populum sanctum.

25. Et jugum vinculi ejus dirigetur : dolus in manu ejus, et in corde ejus magnificabitur : et dolo corrumpet multos, et in perditione multorum stabit ✕ et contra principem ✕ principum consurget, et quasi ova in manu conteret eos.

26. Et visio vespere, et mane, quæ dicta est, vera est : et tu signa visionem, quia in dies multos erit.

27. Et ego Daniel decubui, et elangui per dies : et surrexi, et faciebam opera regis, et admirabar visionem, et non erat qui intelligeret.

CAPUT IX.

1. In primo anno Darii filii Assueri de semine Medorum, qui regnavit super regnum Chaldaeorum :

2. In anno uno regni ejus, ego Daniel intellexi

13. Καὶ ἤκουσα ἐνὸς ἁγίου λαλοῦντος : καὶ εἶπεν εἰς ἅγιος τῷ Φελμουνὶ τῷ λαλοῦντι : Ὡς πότε ἡ ὄρασις στήσεται, καὶ ἡ θυσία ἡ ἀρθεῖσα, καὶ ἡ ἁμαρτία τῆς ἐρημώσεως ἡ δοθεῖσα, καὶ τὸ ἅγιον, καὶ ἡ δύναμις συμπατηθήσεται ;

14. Καὶ εἶπεν αὐτῷ : Ὡς ἐσπέρας, καὶ πρωὶ ἡμέραι δισχιλῖαι, καὶ τριακόσιαι, καὶ καθαρισθήσεται τὸ ἅγιον.

15. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἰδεῖν με, ἐγὼ Δανιήλ, τὴν ὄρασιν, ἐξήτουν σύνεσιν, καὶ ἰδοὺ ἔστη ἐνώπιόν μου, ὡς ὄρασις ἀνδρός.

16. Καὶ ἤκουσα φωνὴν ἀνδρός ἀνάμεσον τοῦ Οὐβαλοῦλα, καὶ ἐκάλεσε, καὶ εἶπε : Γαβριήλ, συνέτισον B ἐκεῖνον τὴν ὄρασιν.

17. Καὶ ἦλθε, καὶ ἔστη ἐχόμενα τῆς στάσεώς μου : καὶ ἐν τῷ ἔλθειν αὐτὸν ἐθαμβήθην, καὶ πίπτω ἐπὶ πρόσωπόν μου : καὶ εἶπεν πρὸς με : Σύνες, οὐδὲ ἀνθρώπου, ἔτι γὰρ εἰς καιροῦ πέρας ἡ ὄρασις.

18. Καὶ ἐν τῷ λαλεῖν αὐτὸν μετ' ἐμοῦ, πίπτω ἐπὶ πρόσωπόν μου ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἤψατό μου, καὶ ἔστησέ με ἐπὶ τοὺς πόδας μου, καὶ εἶπεν :

19. Ἴδοὺ ἐγὼ γυνωρίζω σοὶ τὰ ἐσόμενα ἐπ' ἐσχάτων τῆς ὀργῆς : ἔτι γὰρ εἰς καιροῦ πέρας.

20. Ὁ κρύβς ὃν εἶδες, ὃ ἔχων τὰ κέρατα, βασιλεὺς Μήδων, καὶ Περσῶν.

21. Καὶ ὁ τράγος τῶν αἰγῶν, βασιλεὺς Ἑλλήνων, καὶ τὸ κέρας τὸ μέγα, ὃ ἦν ἀνάμεσον τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, αὐτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς ὁ πρῶτος. C

22. Καὶ ὅτι συντερίθῃ, καὶ ἔσται τέσσαρα κέρατα ὑποκάτωθεν αὐτοῦ, τέσσαρες βασιλεῖς ἀναστήσονται ἀπὸ τοῦ ἔθνους αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ.

23. Καὶ ἐπ' ἐσχάτῃ τῆς βασιλείας αὐτῶν, πληρουμένων τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν, ὡς ἀνσφραγίσονται τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀναστήσεται βασιλεὺς ἀναιδὲς προσώπῳ, καὶ συνιῶν προβλήματα.

24. Καὶ κραταιὰ ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ : καὶ θαυμαστὰ διαφθερεῖ, καὶ κατευνεῖ, καὶ ποιήσει, καὶ διαφθερεῖ ἰσχυροὺς, καὶ λαὸν ἅγιον.

25. Καὶ ὁ ζυγὸς τοῦ κλοιοῦ αὐτοῦ κατευνεῖ : ὁδὸς ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ μεγαλυνηθήσεται, καὶ ὁδὸς διαφθερεῖ πολλοὺς, καὶ ἐπὶ ἀπωλείᾳ πολλῶν στήσεται ✕ καὶ ἐπὶ ἄρχοντα ✕ τα ἀρχόντων στήσεται, καὶ ὡς ὡς ἐν χειρὶ συντρίβει αὐτούς. D

26. Καὶ ἡ ὄρασις τῆς ἐσπέρας, καὶ τῆς πρωίας τῆς κηθείσεως ἀληθὴς ἐστὶ : καὶ οὐ σφράγισαι τὴν ὄρασιν, ὅτι εἰς ἡμέρας πολλὰς ἔσται.

27. Καὶ ἐγὼ Δανιήλ ἐκοιμήθην, καὶ ἐμαλακίσθην ἡμέρας, καὶ ἀνέστην, καὶ ἐποίουν τὰ ἔργα τοῦ βασιλέως, καὶ ἐθαύμαζον τὴν ὄρασιν, καὶ οὐκ ἦν ὁ συνιῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

1. Ἐν τῷ πρώτῳ ἔτει Δαρείου τοῦ υἱοῦ Ἀσσοῦρου ἀπὸ τοῦ σπέρματος Μήδων, ὃς ἐβασίλευσεν ἐπὶ τὴν βασιλείαν Χαλδαίων :

2. Ἐν ἔτει ἐνὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ἐγὼ Δανιήλ

συνῆκα ἐν ταῖς βίβλοις τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐτῶν, ὃς ἂν ἐγενήθη λόγος Κυρίου πρὸς Ἱερεμίαν τὸν προφήτην, εἰς συμπλήρωσιν ἐρημώσεως Ἱερουσαλὴμ ἐβδομήκοντα ἔτη.

3. Καὶ ἔδωκα τὸ πρόσωπόν μου πρὸς Κύριον τὸν Θεόν, τοῦ ἐπιζητησαί με προσευχὴν, καὶ δέξιν, ἐν νηστεαῖς, καὶ ἐν σάκκῳ, καὶ σποδῷ.

4. Καὶ προσηυξάμην πρὸς Κύριον τὸν Θεόν μου, καὶ ἐξωμολογησάμην, καὶ εἶπον· Κύριε ὁ Θεός ὁ μέγας, καὶ θαυμαστός, ὁ φυλάσσων τὴν διαθήκην καὶ τὸν ἔλεον τοῖς ἀγαπῶσί σε, καὶ φυλάσσουσι τὰς ἐντολάς σου.

5. Ἠμάρτομεν, ἠδικήσαμεν, ἡσεθήσαμεν, καὶ ἀπέστημεν, καὶ ἐξεκλίναμεν ἀπὸ τῶν ἐντολῶν σου, καὶ ἀπὸ τῶν κριμάτων σου.

6. Καὶ οὐκ ἠκούσαμεν τῶν δούλων σου τῶν προφητῶν, οἱ ἐλάλουν ἐν τῷ ὀνόματί σου πρὸς τοὺς βασιλεῖς ἡμῶν, καὶ πρὸς τοὺς ἀρχοντας ἡμῶν, καὶ πατέρας ἡμῶν, καὶ πρὸς πάντα τὸν λαὸν τῆς γῆς.

7. Σοὶ, Κύριε, ἡ δικαιοσύνη, καὶ ἡμῖν ἡ αἰσχύνη τοῦ προσώπου, ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη, ἀνδρὶ Ἰούδα, καὶ τοῖς κατοικοῦσιν ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ παντὶ Ἰσραὴλ, τοῖς ἐγγύς, καὶ τοῖς μακρὰν ἐν πάσῃ τῇ γῇ, οὗ διέσπειρας αὐτοὺς ἐκεῖ ἐν ἀθεσίᾳ αὐτῶν ἣ ἠθέτησαν ἐν σοί.

8. Κύριε, ἡμῖν αἰσχυνὴ τοῦ προσώπου, καὶ τοῖς βασιλεῦσιν ἡμῶν, καὶ τοῖς ἀρχουσιν ἡμῶν, καὶ τοῖς πατράσιν ἡμῶν, οἱ τινες ἡμάρτομεν ἐν σοί.

9. Τῷ Κυρίῳ Θεῷ ἡμῶν οἱ οἰκτιρμοὶ, καὶ οἱ ἱλαρμοὶ, ὅτι ἀπέστημεν.

10. Καὶ οὐκ εἰσηκούσαμεν τῆς φωνῆς Κυρίου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, πορεύεσθαι ἐν τοῖς νόμοις αὐτοῦ, οἷς ἔδωκε κατὰ πρόσωπον ἡμῶν ἐν χειρὶ τῶν δούλων αὐτοῦ τῶν προφητῶν.

11. Καὶ πᾶς Ἰσραὴλ παρέβησαν τὸν νόμον σου, καὶ ἐξέκλιναν τοῦ μὴ ἀκοῦσαι τῆς φωνῆς σου, καὶ ἐπῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς ἡ κατὰρα, καὶ ὁ ὄρκος ὁ γεγραμμένος ἐν νόμῳ Μωσῆ δούλου τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἡμάρτομεν αὐτῷ.

12. Καὶ ἔστησε τοὺς λόγους αὐτοῦ, οὓς ἐλάλησεν ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τοῖς κριταῖς ἡμῶν, οἱ ἔκρινον ἡμᾶς ἐπαγαγεῖν ἐφ' ἡμᾶς κακὰ μέγала, οἷα οὐ γέγονεν ὑποκάτω παντὸς τοῦ οὐρανοῦ, κατὰ τὰ γενόμενα ἐν Ἱερουσαλὴμ.

13. Καθὼς γέγραπται ἐν τῷ νόμῳ Μωσῆ, πάντα τὰ κακὰ ταῦτα ἦλθεν ἐφ' ἡμᾶς· καὶ οὐκ ἐδεήθημεν τοῦ προσώπου Κυρίου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἀποστρέψαι ἀπὸ τῶν ἀδικιῶν ἡμῶν, καὶ τοῦ συνιέναι ἐν πάσῃ ἀληθείᾳ.

14. Καὶ ἐργηγόρησε Κύριος ὁ Θεός ἡμῶν ἐπὶ τὴν κακίαν ἡμῶν, καὶ ἤγαγεν αὐτὴν ἐφ' ἡμᾶς, ὅτι δίκαιος Κύριος ὁ Θεός ἡμῶν ἐπὶ πάσαν τὴν ποίησιν αὐτοῦ, ἣν ἐποίησε, διότι οὐκ εἰσηκούσαμεν τῆς φωνῆς αὐτοῦ.

15. Καὶ νῦν Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν, ὃς ἐξήγαγες τὸν λαόν σου ἐκ γῆς Αἰγύπτου ἐν χειρὶ κραταιᾷ, καὶ ἐποίησας σεαυτῷ ὄνομα ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη, ἡμάρτομεν, ἠνομήσαμεν.

16. Κύριε, ἐν πάσῃ ἐλεημοσίᾳ σου, ἀποστραφῆτω

in libris numerum annorum, qui factus est sermo Domini ad Jeremiam, prophetam in completionem desolationis Jerusalem septuaginta annis.

3. Et dedi faciem meam ad Dominum Deum, ut quærerem preces, et obsecrationem in jejuniis, et in sacco, et cinere.

4. Et oravi ad Dominum Deum meum, et confessus sum, et dixi : Domine Deus magne, et mirabilis, custodiens testamentum, et misericordiam diligentibus te, et custodientibus mandata tua.

5. Peccavimus, iniquitatem fecimus, impie egimus, et recessimus, et declinavimus a mandatis tuis, et a judiciis tuis.

6. Et non audivimus servos tuos prophetas, qui loquebantur nomine tuo ad reges nostros, et ad principes nostros, et patres nostros, et ad omnem populum terræ.

7. Tibi, Domine, justitia, nobis autem confusio faciei, sicut dies hæc, viro Judæ, et habitantibus in Jerusalem, et omni Israel, his qui prope sunt, et his qui procul in universa terra, quo dispersisti eos illuc, in prævaricatione eorum, qua prævaricati sunt in te.

8. Domine, nobis confusio faciei, et regibus nostris, et principibus nostris, et patribus nostris, qui peccavimus in te.

9. Domino Deo nostro miserationes, et propitiationes, quia recessimus.

10. Et non exaudivimus vocem Domini Dei nostri, ut ambulemus in legibus ejus, quas dedit ante faciem nostram in manu servorum suorum prophetarum.

11. Et omnis Israel prævaricati sunt legem tuam, et declinaverunt, ne audirent vocem tuam, et supervenit super nos maledictio, et juramentum quod scriptum est in lege Mosi servi Dei, quia peccavimus ei.

12. Et statuit sermones suos, quos locutus est super nos, et super iudices nostros, qui judicaverunt nos, ut superinducerent super nos mala magna, qualia non fuerunt sub omni cælo, secundum ea, quæ facta sunt in Jerusalem.

13. Sicut scriptum est in lege Mosi, omnia mala hæc venerunt super nos : et non rogavimus faciem Domini Dei nostri, ut reverteremur ab iniquitatibus nostris, et ut intelligeremus in omni veritate.

14. Et vigilavit Dominus Deus noster super militiam nostram, et adduxit eam super nos : quia justus Dominus Deus noster in omni opere suo, quod fecit : quia non exaudivimus vocem ejus.

15. Et nunc, Domine Deus noster, qui eduxisti populum tuum de terra Ægypti in manu forti, et fecisti tibi nomen sicut dies hæc : peccavimus, impie egimus.

16. Domine, in omni misericordia tua, averta-

tur, obsecro, furor tuus, et ira tua a civitate tua Jerusalem, monte sancto tuo. Quia propter peccata nostra, et propter iniquitates nostras, et patrum nostrorum, Jerusalem, et populus tuus in opprobrium factus est omnibus, qui in circuitu nostro sunt.

17. Et nunc exaudi, Domine Deus noster, orationem servi tui, et preces ejus, et ostende faciem tuam super sanctuarium tuum, quod desertum est, propter te, Domine.

18. Inclina, Deus meus, aurem tuam, et audi: aperi oculos tuos, et vide desolationem nostram, et civitatis tuæ, in qua invocatum est nomen tuum in ea: quia non in justificationibus nostris nos prosternimus miserationem coram te, sed super miserationes tuas multas, Domine.

19. Exaudi, Domine, propitiare, Domine, attende, Domine, fac, Domine: et ne moreris propter te ipsum, Deus meus: quoniam nomen tuum invocatum est super civitatem tuam, et super populum tuum.

20. Et adhuc me loquente, et orante, et confidente peccata mea, et peccata populi mei Israel, et prosternente miserationem meam coram Domino Deo meo, pro monte sancto sancti Dei mei.

21. Et adhuc me loquente in oratione, et ecce vir Gabriel, quem videram in visione mea in principio, volans, et tetigit me quasi hora sacrificii vespertini.

22. Et intelligere fecit me, et locutus est mecum, et dixit: Daniel, nunc exivi imbui te intelligentia.

23. In principio obsecrationis tuæ exivit sermo: et ego veni, ut annuntiem tibi, quia vir desideriorum es tu; et recogita in verbo.

24. Septuaginta hebdomades abbreviatæ sunt super populum tuum, et super civitatem sanctam, quoadusque antiquetur delictum, et consummetur peccatum, et obsignentur peccata, et deleantur impietates, et propitientur iniquitates, et adducatur justitia sempiterna, et signetur visio, et propheta, et ungatur Sanctus sanctorum.

25. Et scies, et itelliges, ab exitu sermonum ad respondendum, et ut ædificetur Jerusalem usque ad Christum ducem, hebdomades septem, et hebdomades sexaginta duæ: et revertetur, et ædificabitur platea, et circummurale, et evacuabuntur tempora.

26. Et post hebdomadas sexaginta duas exterminabitur unctio: et iudicium non est in eo. Et civitatem, et sanctuarium dissipabit cum duce adveniente, et excidentur quasi in diluvio, et usque ad finem belli concisi desolationibus. Confirmabit autem testamentum multis hebdomada una: et dimidium hebdomadæ cessare faciet thymia, et sacrificium, et libamen, et super pinnaculum ordine desolationis, et usque ad consummationem, et festinationem ordine, destructione.

A δὲ θυμὸς σου, καὶ ἡ ὀργὴ σου ἀπὸ τῆς πόλεως σου Ἱερουσαλὴμ ὕδρους ἀγίου σου· ὅτι ἐν ταῖς ἀμαρτίαις ἡμῶν, καὶ ἐν ταῖς ἀδικίαις ἡμῶν καὶ τῶν πατέρων ἡμῶν, Ἱερουσαλὴμ, καὶ ὁ λαὸς σου εἰς ὀνειδισμὸν ἐγένετο ἐν πᾶσι τοῖς περικύκλῳ ἡμῶν.

17. Καὶ νῦν εἰσάκουσον, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, τῆς προσευχῆς τοῦ δούλου σου, καὶ τῶν δεήσεων αὐτοῦ, καὶ ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ τὸ ἅγλασμά σου Ἱερημον, ἕνεκέν σου, Κύριε.

18. Κλῖνον, ὁ Θεός μου, τὸ οὖς σου, καὶ ἀκουσον· ἀνοιξον τοὺς ὀφθαλμούς σου, καὶ ἴδε τὸν ἀφανισμὸν ἡμῶν, καὶ τῆς πόλεως σου, ἥ ἧς ἐπικέκληται τὸ ὄνομά σου ἐπ' αὐτῇ· ὅτι οὐκ ἐπὶ ταῖς δικαιοσύναις ἡμῶν ἡμεῖς βλέπομεν τὸν οἰκτιρισμὸν ἐνώπιόν σου, B ἀλλ' ἐπὶ τοῖς οἰκτιρμοῖς σου τοὺς πολλοὺς, Κύριε.

19. Εἰσάκουσον Κύριε, πλάσθητι Κύριε, πρόσχε· Κύριε, ποιήσον Κύριε, καὶ μὴ χρονίσῃς ἕνεκέν σου ὁ Θεός μου, ὅτι τὸ ὄνομά σου ἐπικέκληται ἐπὶ τὴν πόλιν σου, καὶ ἐπὶ τὸν λαόν σου.

20. Καὶ ἐτι ἐμοὺ λαλοῦντος, καὶ προσευχομένου, καὶ ἐξαγορεύοντος τὰς ἀμαρτίας μου, καὶ τὰς ἀμαρτίας τοῦ λαοῦ μου Ἰσραὴλ, καὶ βλέποντος τὸν ἑλὸν μου ἐναντίον Κυρίου τοῦ Θεοῦ μου περὶ τοῦ ὕδρους τοῦ ἀγίου τοῦ ἀγίου τοῦ Θεοῦ μου.

21. Καὶ ἐτι ἐμοὺ λαλοῦντος ἐν τῇ προσευχῇ, καὶ ἰδοὺ ὁ ἀνὴρ Γαβριὴλ, ὃν εἶδον ἐν τῇ ὁράσει μου ἐν τῇ ἀρχῇ, πετόμενος· καὶ ἤψατό μου, ὥσπερ ὥραν θυσίας ἐσπερινῆς.

22. Καὶ ἐσυνέτισέ με, καὶ ἐλάλησε μετ' ἐμοῦ, καὶ εἶπεν· Δαυὶθ, νῦν ἐξῆλθον συμβιβάσαι σε σύν- C εστιν.

23. Ἐν ἀρχῇ τῆς δεήσεώς σου ἐξῆλθεν ὁ λόγος, καὶ ἐγὼ ἦλθον τοῦ ἀναγγεῖλαι σοι, ὅτι ἀνὴρ ἐπιθυμῶν εἶ σὺ, καὶ ἐνοήθητι ἐν τῷ ῥήματι.

24. Ἐβδομήκοντα ἑβδομάδες συνετεμήθησαν ἐπὶ τὸν λαόν σου, καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν, ἕως τοῦ παλαιωθῆναι τὸ παράπτωμα, καὶ τοῦ συντελεσθῆναι ἀμαρτίαν, καὶ τοῦ σφραγίσαι ἀμαρτίας, καὶ τοῦ ἀπαλεῖψαι ἀνομίας, καὶ τοῦ ἐξιλάσασθαι ἀδικίας, καὶ τοῦ ἀγαγεῖν δικαιοσύνην αἰώνιον, καὶ τοῦ σφραγίσαι θρασιν, καὶ προφήτην, καὶ τοῦ χρίσαι Ἅγιον ἅγιον.

25. Καὶ γνώση, καὶ συνήσεις, ἀπὸ ἐξόδου λόγων τοῦ ἀποκριθῆναι, καὶ τοῦ οἰκοδομηθῆναι Ἱερουσαλὴμ, ἕως Χριστοῦ ἡγουμένου, ἑβδομάδες ἑπτὰ, καὶ ἑβδομάδες ἐξήκοντα δύο· καὶ ἐπιστρέψει, καὶ οἰκοδομηθήσεται πλατεῖα, καὶ περίτεχος· καὶ ἐκκενωθήσονται οἱ καιροί.

26. Καὶ μετὰ τὰς ἑβδομάδας τὰς ἐξήκοντα δύο ἐξολοθρευθήσεται χρίσμα, καὶ χρίμα οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ· καὶ τὴν πόλιν, καὶ τὸν ἅγιον διαφθερεῖ σύν τῳ ἡγουμένῳ τῷ ἐρχομένῳ, καὶ ἐκκοπήσονται ὡς ἐν κατακλυσμῷ, καὶ ἕως τέλους πολέμου συνετεμημένου ἀφανισμοῖς. Καὶ δυναμώσει διαθήκην πολλοῖς ἑβδομάς μία· καὶ ἤμισυ τῆς ἑβδομάδος καταπαύσει θυμίαμα, καὶ θυσίαν, καὶ σπονδὴν, καὶ ἐπὶ πτερύγιον τάξει ἀφανισμοῦ, καὶ ἕως συντελείας, καὶ σπουδῆς τάξει ἀφανισμοῦ.

27. Καὶ δυναμώσει διαθήκην πολλοῖς ἑβδομάς μία, Α καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἑβδομάδος ἀρθήσεται θυσία, καὶ σπονδή, καὶ ἐπὶ τούτοις, ἐπὶ τὸ ἱερὸν βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, καὶ ἕως συντελείας καιροῦ συντέλεια δοθήσεται ἐπὶ τὴν ἐρήμωσιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ.

1. Ἐν ἔτει τρίτῳ Κύρου τοῦ βασιλέως Περσῶν λόγος ἀπεκαλύφθη τῷ Δανιὴλ οὗ τὸ ὄνομα ἐπεκλήθη Βαλτάσαρ· καὶ ἀληθινὸς ὁ λόγος, καὶ δύναμις μεγάλη, καὶ σύνεσις ἐδόθη αὐτῷ ἐν τῇ ὁπτασίᾳ.

2. Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐγὼ Δανιὴλ ἡμην πενθῶν τρεῖς ἑβδομάδας ἡμερῶν.

3. Ἄρτον ἡμερῶν οὐκ ἔφαγον, καὶ κρέας, καὶ ὄνος οὐκ εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου, καὶ ἀλειμμα οὐκ ἤλειψάμην, ἕως πληρώσεως τριῶν ἑβδομάδων ἡμερῶν. Β

4. Καὶ ἐν ἡμέρᾳ εἰκοστῇ καὶ τετάρτῃ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου ἐν τῷ τρίτῳ ἔτει, ἐγὼ ἡμην ἐχόμενα τοῦ ποταμοῦ τοῦ μεγάλου, αὐτὸς ἐστὶ Τίγρις.

5. Καὶ ἤρα τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ εἰς ἐνδεδυμένος βαδδὶν, καὶ ἡ ὀσφὺς αὐτοῦ περιεζωσμένη χρυσίῳ Ὠφάζ, καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ὥσει θαρσεῖς.

6. Καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὥσει ὄρασις ἀστραπῆς, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὥσει λαμπάδες πυρὸς, καὶ οἱ βραχίονες αὐτοῦ, καὶ τὰ σκέλη ὡς ὄρασις χαλκοῦ στίλβοντος, καὶ ἡ φωνὴ τῶν λόγων αὐτοῦ ὡς φωνὴ ἐχλίου.

7. Καὶ εἶδον ἐγὼ Δανιὴλ μόνος τὴν ὁπτασίαν, καὶ οἱ ἄνδρες οἱ μετ' ἐμοῦ οὐκ εἶδον τὴν ὁπτασίαν, ἀλλ' ἡ ἔκστασις μεγάλη ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτούς, καὶ ἔφυγον ἐν φόβῳ. C

8. Καὶ ἐγὼ ὑπελείφθην μόνος, καὶ οὐκ ὑπελείφθη ἐν ἐμοὶ ἰσχύς, καὶ ἡ δόξα μου μετεστράφη εἰς διαφθοράν, καὶ οὐκ ἐκράτησα ἰσχύος.

9. Καὶ ἤκουσα τὴν φωνὴν τῶν λόγων αὐτοῦ· καὶ ἐν τῷ ἀκοῦσαί με τὴν φωνὴν τῶν ῥημάτων αὐτοῦ, ἡμην κατανευυγμένος ἐπὶ πρόσωπόν μου, καὶ τὸ πρόσωπόν μου ἐπὶ τὴν γῆν.

10. Καὶ ἰδοὺ χεὶρ ἀπτομένη μου, καὶ ἤγειρέ με ἐπὶ τὰ γόνατά μου, καὶ ἐπὶ τὰ ἔχνη τῶν ποδῶν μου.

11. Καὶ εἶπεν πρὸς μέ· Δανιὴλ ἀνὴρ ἐπιθυμιῶν, D σύνεσις ἐν τοῖς λόγοις οἷς ἐγὼ λαλῶ πρὸς σέ, καὶ στήθι ἐπὶ τῇ στάσει σου, ὅτι νῦν ἀπεστάλην πρὸς σέ. Καὶ ἐν τῷ λαλῆσαι αὐτὸν πρὸς μέ τὸν λόγον τοῦτον, ἀνέστην ἐντρομος.

12. Καὶ εἶπεν πρὸς μέ· Μὴ φοβοῦ Δανιὴλ, ὅτι ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας ἧς ἔδωκας τὴν καρδίαν σου τοῦ συνιέναι, καὶ κακωθῆναι ἐναντίον Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου, ἠκούσθησαν οἱ λόγοί σου, καὶ ἐγὼ ἦλθον ἐν τοῖς λόγοις σου.

13. Καὶ ὁ ἄρχων βασιλείας Περσῶν εἰσῆλκει ἐξ ἐναντίας μου εἰκοσι καὶ μίαν ἡμέραν· καὶ ἰδοὺ Μιχαὴλ εἰς τῶν ἀρχόντων τῶν πρώτων ἦλθε βοηθεῖσάί μοι, καὶ αὐτὸν κατέλιπον ἐκεῖ μετὰ τοῦ ἀρχόντος βασιλέως Περσῶν.

27. Et confirmabit testamentum multis hebdomada una, et in dimidio hebdomadis auferetur sacrificium, et libamen, et post hæc in templo abominatio desolationis : et usque ad consummationem temporis consummatio dabitur super desolationem.

CAPUT X.

1. In anno tertio Cyri regis Persarum, verbum revelatum est Danieli, cujus nomen vocatum est Baltasar, et verum verbum, et fortitudo magna, et intelligentia data est ei in visione.

2. In diebus illis ego Daniel eram lugens tres hebdomadas dierum.

3. Panem dierum non comedi, et caro, et vinum non introierunt in os meum, et unguento non sum unctus : usque ad completionem trium hebdomadarum dierum.

4. Et in die vigesima, et quarta mensis primi in anno tertio, ego eram juxta fluvium magnum, ipse est Tigris.

5. Et elevavi oculos meos, et vidi, et ecce vir unus vestitus baddin, et repes ejus accincti auro Ophaz, et corpus ejus quasi Tharsis.

6. Et facies ejus veluti species fulguris, et oculi ejus ut lampades ignis, et brachia ejus, et crura quasi species æris candentis : et vox sermonum ejus ut vox multitudinis.

7. Et vidi ego Daniel solus visionem : et viri, qui erant mecum, non viderunt visionem, sed terror magnus irruit super eos, et fugerunt in timore.

8. Et ego relictus sum solus : et non remansit in me fortitudo, et gloria mea conversa est in interitum : et non retinui fortitudinem.

9. Et audiui vocem sermonum ejus : et cum audirem vocem verborum ejus, eram compunctus super faciem meam, et facies mea super terram.

10. Et ecce manus tangens me, erexit me super genua mea, et super plantas pedum meorum.

11. Et dixit ad me : Daniel vir desideriorum, intellige in verbis, quæ ego loquor ad te : et sta in gradu tuo : quia nunc missus sum ad te : cumque dixisset ipse ad me sermonem istum, surrexi tremens.

12. Et dixit ad me : Noli metuere, Daniel, quia ex primo die, quo posuisti cor tuum ad intelligendum, et affligendum te coram Domino Deo tuo, audita sunt verba tua : et ego veni in verbis tuis.

13. Et princeps regni Persarum stetit ex adverso mihi viginti et uno diebus : et ecce Michael unus de principibus primis venit ad auxiliandum mihi, et ipsum reliqui ibi cum principe regis Persarum.

14. Et veni, ut docerem te, quæ ventura sunt A populo tuo in novissimis diebus, quoniam ecce visio in dies.

15. Cumque loqueretur ipse mecum secundum hujusmodi verba, dedi faciem meam in terram, et compunctus sum.

16. Et ecce quasi similitudo filii hominis tetigit labia mea : et aperui os meum, et locutus sum, et dixi ad eum, qui stabat contra me : Domine in visione tua conversa sunt interiora in me, et ecce non habeo fortitudinem.

17. Et quomodo poterit servus tuus, Domine, loqui cum Domino isto? et ego amodo non stabit in me fortitudo, halitus non remansit in me.

18. Et addidit, et tetigit me quasi visio hominis, B et confortavit me.

19. Et dixit mihi : Noli timere, vir desideriorum : pax tibi : viriliter age, et confortare. Cumque loqueretur ipse mecum, convalui, et dixi : Loquatur Dominus meus, quia confortasti me.

20. Et dixit : Scisne, quare venerim ad te? et nunc revertar, ut præliar cum principe Persarum : et ego egrediebar, et princeps Græcorum veniebat.

21. Verumtamen annuntiabo tibi, quod constitutum est in scriptura veritatis : et non est unus ad hærens mihi de his, nisi Michael princeps vester.

CAPUT XI.

1. Et factum est in anno primo Cyri, stabam ad C robur, et fortitudinem.

2. Et nunc annuntio tibi veritatem : ecce adhuc tres reges surgent in Perside, et quartus ditabitur divitiis magnis super omnes ; et cum invaluerit ipse divitiis, insurget super omnia regna Græcorum.

3. Et surget rex potens, et dominabitur dominatione multa, et faciet secundum voluntatem suam.

4. Et cum steterit regnum ejus, conteretur, et dividetur in quatuor ventos cæli, et non in novissima sua, neque secundum dominationem suam, qua dominatus est : quia exstirpabitur regnum ejus, et dabitur aliis præter istos.

5. Et confortabitur rex austri : et unus de principibus ejus prævalebit super eum, et dominabitur dominatione multa præter potestatem suam.

6. Et post annos illius commiscebuntur : filiaque regis austri ingredietur ad regem aquilonis facere fœdera cum eo, et non obtinebit fortitudinem brachii, nec stabit semen ejus, et tradetur ipsa, et qui adducebant eam, et adolescentula, et qui confortabat eam in temporibus.

7. Et surget de flore radices ejus præparationis illius : et veniet ad virtutem, et ingredietur in propugnacula regis aquilonis : et faciet in eis, et obinebit.

14. Καὶ ἤλθον συνεῖσαι σε ὅσα ἀπαντῆσεται τῷ λαῷ σου ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν, ὅτι ἰδοὺ ἡ ὄρασις εἰς ἡμέρας.

15. Καὶ ἐν τῷ λαλῆσαι αὐτὸν μετ' ἐμοῦ κατὰ τοὺς λόγους τούτους, ἔδωκα τὸ πρόσωπόν μου εἰς τὴν γῆν, καὶ κατενύγην.

16. Καὶ ἰδοὺ ὡς ὁμοίωσις υἱοῦ ἀνθρώπου ἤφατο τῶν χειλέων μου, καὶ ἤνοιξα τὸ στόμα μου, καὶ ἐλάλησα, καὶ εἶπον πρὸς τὸν ἐστῶτα ἐναντίον μου· Κύριε, ἐν τῇ ὁράσει σου ἐστράφη τὰ ἐντός μου ἐν ἐμοί, καὶ ἰδοὺ οὐκ ἔχω ἰσχύν.

17. Καὶ πῶς δυνήσεται ὁ παῖς σου, Κύριε, λαλῆσαι μετὰ τοῦ Κυρίου τούτου ; καὶ ἐγὼ, ἀπὸ τοῦ νῦν οὐ στήσεται· ἐν ἐμοί ἰσχύς, καὶ πνοὴ οὐχ ὑπελείφθη ἐν ἐμοί.

18. Καὶ προσέθετο, καὶ ἤφατό μου ὡς ὄρασις ἀνθρώπου, καὶ ἐνίσχυσέ με.

19. Καὶ εἶπέν μοι· Μὴ φοβοῦ, ἀνὴρ ἐπιθυμιῶν, εἰρήνη σοι· ἀνδρίζου, καὶ ἰσχυε· καὶ ἐν τῷ λαλῆσαι αὐτὸν μετ' ἐμοῦ, ἐνίσχυσα, καὶ εἶπον· Ἀλαίτω ὁ Κύριός μου, ὅτι ἐνίσχυσάς με.

20. Καὶ εἶπεν, εἰ οἶδας τί ἤλθον πρὸς σέ ; καὶ νῦν ἐπιστρέψω τοῦ πολεμῆσαι μετὰ ἀρχοντος Περσῶν· καὶ ἐγὼ ἐξεπορευόμην, καὶ ὁ ἀρχὼν τῶν Ἑλλήνων ἤρχετο.

21. Ἄλλ' ἡ ἀναγγελῶ σοι τὸ τεταγμένον ἐν γραφῇ ἀληθείας, καὶ οὐκ ἔστιν εἰς ἀντεγόμενος μετ' ἐμοῦ περὶ τούτων, ἀλλ' ἡ Μιχαὴλ ὁ ἀρχὼν ὑμῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

1. Καὶ ἐγένετο ἐν ἑταί πρώτῳ Κύρου, ἔστην εἰς κράτος καὶ ἰσχύν.

2. Καὶ νῦν ἀναγγέλλω σοι ἀλήθειαν· ἰδοὺ ἐτι τρεῖς βασιλεῖς ἀναστήσονται ἐν τῇ Περσίᾳ, καὶ ὁ τέταρτος πλουτήσῃ πλουτὸν μέγαν παρὰ πάντας, καὶ μετὰ τὸ κρατῆσαι αὐτὸν τοῦ πλοῦτου, ἐπαναστήσεται πάσαις ταῖς βασιλείαις τῶν Ἑλλήνων.

3. Καὶ ἀναστήσεται βασιλεὺς δυνατὸς, καὶ κυριεύσει κυρείας πολλῆς, καὶ ποιήσει κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ.

4. Καὶ ὡς ἂν στῇ ἡ βασιλεῖα αὐτοῦ συντριβήσεται, καὶ διαρεθήσεται εἰς τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τοῦ οὐρανοῦ, καὶ οὐκ εἰς τὰ ἑσχάτα αὐτοῦ, οὐδὲ κατὰ τὴν κυρείαν αὐτοῦ, ἣν ἐκυριεύσεν, ὅτι ἐκτιλήσεται ἡ βασιλεῖα αὐτοῦ, καὶ δοθήσεται ἐτέροις ἐκτὸς τούτων.

5. Καὶ ἐνισχύσει ὁ βασιλεὺς τοῦ νότου, καὶ εἰς ἀπὸ τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ ἐνισχύσει· ἐπ' αὐτὸν, καὶ κυριεύσει κυρείας πολλῆς ἐκτὸς ἐξουσίας αὐτοῦ.

6. Καὶ μετὰ τὰ ἔτη αὐτοῦ συμμιγῆσονται· καὶ ἡ θυγάτηρ βασιλέως τοῦ νότου εἰσελεύσεται πρὸς βασιλεῖα τοῦ βορρᾶ ποιῆσαι συνθήκας μετ' αὐτοῦ, καὶ οὐ κρατήσῃ ἰσχύος βραχίονος, καὶ οὐ στήσεται τὸ σπέρμα αὐτοῦ, καὶ παραδοθήσεται αὐτῇ, καὶ οἱ φέροντες αὐτὴν, καὶ νεάνις, καὶ ὁ κατισχύων αὐτὴν ἐν τοῖς καιροῖς.

7. Καὶ ἀναστήσεται ἐκ τοῦ ἀνθους τῆς ρίζης αὐτῆς τῆς ἐτοιμασίας αὐτοῦ, καὶ ἔξει πρὸς τὴν δύναμιν, καὶ εἰσελεύσεται εἰς τὰ ὑποστηρίγματα τοῦ βασιλέως τοῦ βορρᾶ, καὶ ποιήσει ἐν αὐτοῖς, καὶ κατισχύσει.

8. Καὶ γε τοὺς θεοὺς αὐτῶν μετὰ τῶν ᾠνευτῶν αὐτῶν, πᾶν σκεῦος ἐπιθυμητὸν αὐτῶν, ἀργυρίου, καὶ χρυσοῦ, μετὰ αἰχμαλωσίας εἰσίοισι εἰς Αἴγυπτον, καὶ αὐτὸς στήσεται ὑπὲρ βασιλείως τοῦ βορρᾶ.

9. Καὶ εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ βασιλέως τοῦ νότου, καὶ ἀναστρέψει εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ.

10. Καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ συνάξουσιν ὄχλον δυνάμεων πολλῶν, καὶ συνάξουσι, καὶ εἰσελεύσεται ἐρχόμενος, καὶ κατακλύζων, καὶ παρελεύσεται, καὶ καθιέται, καὶ οὐ πλεκήσεται ἕως τῆς ἰσχύος αὐτοῦ.

11. Καὶ ἀγριωθήσεται βασιλεὺς τοῦ νότου, καὶ ἐξελεύσεται, καὶ πολεμήσει μετὰ τοῦ βασιλέως τοῦ βορρᾶ, καὶ στήσει ὄχλον πολλόν, καὶ παραδοθήσεται ὁ ὄχλος ἐν χειρὶ αὐτοῦ.

12. Καὶ λήψεται τὸν ὄχλον, καὶ ὕψωθήσεται ἡ καρδία αὐτοῦ, καὶ καταβαλεῖ μυριάδας, καὶ οὐκ ἀντισχύσει.

13. Καὶ ἐπιστρέψει ὁ βασιλεὺς τοῦ βορρᾶ, καὶ ἄξει ὄχλον πολλόν ὑπὲρ τὸν πρότερον· καὶ εἰς τὸ τέλος τῶν ἡμερῶν ἐπελεύσεται εἰσὶν ἐν δυνάμει μεγάλῃ, καὶ ἐν ὑπάρξει πολλῇ.

14. Καὶ ἐν τοῖς καιροῖς ἐκείνοις πολλοὶ ἐπαναστήσονται ἐπὶ βασιλείᾳ τοῦ νότου, καὶ οἱ υἱοὶ τῶν λοιμῶν τοῦ λαοῦ σου ἐπαρθήσονται, τοῦ στήσαι ὄρασιν, καὶ ἀσθενήσουσι.

15. Καὶ εἰσελεύσεται βασιλεὺς τοῦ βορρᾶ, καὶ ἐκχειρὶ πρόσχωμα, καὶ συλλήψεται πόλεις ὀχυράς, καὶ βραχίονες βασιλείως τοῦ νότου στήσονται, καὶ ἀναστήσονται οἱ ἐκλεκτοὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔσται ἰσχύς τοῦ στήναι.

16. Καὶ ποιήσει ὁ εἰσπορευόμενος πρὸς αὐτὸν κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔστιν ἐσὼς κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ· καὶ στήσεται ἐν τῇ γῇ τοῦ Σαβίρ, καὶ συντελεσθήσεται ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ.

17. Καὶ τάξει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, εἰσελθεῖν ἐν ἰσχύϊ πάσης τῆς βασιλείας αὐτοῦ, καὶ εὐθέα πάντα μετ' αὐτοῦ ποιήσει· καὶ θυγατέρα τῶν γυναικῶν δώσει αὐτῷ τοῦ διαφθεῖραι αὐτήν, καὶ οὐ μὴ παραμείνῃ, καὶ οὐκ αὐτῷ ἔσται.

18. Καὶ ἐπιστρέψει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ εἰς τὰς νήσους, καὶ συλλήψεται πολλὰς, καὶ κατακαύσει ἀρχοντας ὀνειδισμοῦ αὐτῶν, πλὴν ὁ ὀνειδισμὸς αὐτοῦ ἐπιστρέψει αὐτῷ.

19. Καὶ ἐπιστρέψει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ εἰς τὴν ἰσχὺν τῆς γῆς αὐτοῦ, καὶ ἀσθενήσει, καὶ πεσεῖται, καὶ οὐκ εὐρεθήσεται.

20. Καὶ ἀναστήσεται ἐκ τῆς ρίζης αὐτοῦ φύλλον βασιλείας ἐπὶ τὴν ἐτοιμασίαν αὐτοῦ, παραβιάζων, καὶ πρᾶσσον δόξαν βασιλείας.

21. Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις συντριβήσεται, καὶ οὐκ ἐν προσωπίσι, οὐδὲ ἐν πολέμῳ, καὶ στήσεται ἐπὶ τὴν ἐτοιμασίαν αὐτοῦ· ἐξουθενώθη, καὶ οὐκ ἔδωθ' ἐπ' αὐτὸν δόξα βασιλείας, καὶ ἤξει ἐν εὐθηνίᾳ, καὶ κατισχύσει βασιλείας ἐν ὀλισθήμασι.

22. Καὶ βραχίονες τοῦ κατακλύζοντος κατακλυσθήσονται ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ, καὶ συντριβήσονται, καὶ γε ἡγούμενος διαθήκῃς.

8. Etiam deos eorum cum fusilibus eorum omne vas desiderabile eorum argenti, et auri cum captivitate asportabit in Ægyptum : et ipse stabit super regem aquilonis.

9. Et intrabit in regnum regis austri, et revertetur in terram suam.

10. Et filii ejus congregabunt turbam exercituum multorum, et conjungent et ingredietur veniens, et inundans, et pertransibit, et sedebit, et non congredietur usque ad fortitudinem ejus.

11. Et rex austri efferabitur, et egredietur, et pugnabit cum rege aquilonis, et faciet stare turbam multam, et tradetur turba in manu ejus.

12. Et capiet multitudinem, et exaltabitur cor ejus, et dejiciet myriades, et non prævalebit.

13. Et convertetur rex aquilonis, et adducet turbam multam super priorem : et in fine dierum ingredietur vias in virtute magna, et in apparatu multo.

14. Et in temporibus illis multi consurgent super regem austri : et filii pestilentium populi tui extollentur, ut statuam visionem, et infirmabuntur.

15. Et ingredietur rex aquilonis, et effundet aggerem, et capiet civitates munitas, et brachia regis austri stabunt, et consurgent electi ejus, et non erit fortitudo ad standum.

16. Et faciet ingrediens adversus eum secundum voluntatem suam, et non est, qui stet contra faciem ejus : et stabit in terra Sabir, et consumetur in manu ejus.

17. Et ponet faciem suam, ut ingredietur in fortitudine totius regni ejus, et recta omnia cum eo faciet : et filiam feminarum dabit ei, ut perdat illam : et non permanebit, et non erit ei.

18. Et convertet faciem suam ad insulas, et capiet multas : et consumet principes opprobrii sui, verumtamen opprobrium ejus convertetur ei.

19. Et convertet faciem suam ad fortitudinem terræ suæ, et infirmabitur, et cadet, et non invenietur.

20. Et surget de radice ejus germen regni ad præparationem ipsius transferens, et faciens gloriam regni.

21. Et in diebus illis conteretur, et non in personis, neque in bello : et stabit super præparationem ejus : contemptus fuit, et non data est super eum gloria regni, et venit in tranquillitate, et obtinebit regnum in lubricitatibus.

22. Et brachia inundantis inundabuntur a facie ejus, et conterentur : et dux testamenti.

23. Et ex commistionibus adversus eum faciet dolum, et ascendet, et praevaleret in eum in modica gente.

24. Et in prosperitatem, et in plures regiones veniet : et faciet quae non fecerunt patres ejus, et patres patrum ejus ; direptionem, et spolia, et substantiam eis dissipabit, et super Aegyptum cogitabit cogitationes suas, et usque ad tempus.

25. Et excitabitur fortitudo ejus, et cor ejus super regem austri in virtute magna : et rex austri conjunget praelium cum eo in virtute magna, et forti nimis, et non stabit, quia cogitabunt super eum cogitationes.

26. Et comedent necessaria ejus, conterent eum, et virtutes ejus inundabit : et cadent interfecti multi.

27. Et utrique reges, corda eorum ad malitiam, et ad mensam unam mendacia loquentur, et non proficiunt : quia adhuc finis in tempus.

28. Et revertetur in terram suam in substantia multa : et cor ejus super testamentum sanctum, et faciet, et revertetur in terram suam.

29. Ad tempus revertetur, et veniet ad austrum : et non erit sicut prima, et sicut novissima.

30. Et ingredientur ad illum egredientes, et equitatus, et humiliabitur, et revertetur, et indignabitur super testamentum sanctum, et faciet, et revertetur, et intelliget super eos, qui reliquerunt testamentum sanctum.

31. Et brachia ex his stabunt, et polluent sanctificationem fortitudinis, et transferent jube sacrificium, et dabunt in abominationem desolatam.

32. Et eos, qui impie agunt in testamentum, adducent in lubricitates : et populus cognoscens Deum suum obtinebit, et faciet.

33. Et intelligentes de populo intelligent in multa : et infirmabuntur in gladio, et in flamma, et in captivitate, et in rapina dierum.

34. Cumque infirmati fuerint ipsi adjuvabuntur adjumento parvulo : et applicabuntur eis multi in lubricitatibus.

35. Et de intelligentibus infirmabuntur ad conflandum in eis, et dealbandum usque ad temporis terminum, quia adhuc in tempus.

36. Et faciet juxta voluntatem suam rex, et elevabitur, et magnificabitur adversus omnem deum, et adversus Deum deorum, et loquetur superba, et dirigetur, donec compleatur ira : in consummationem enim, et festinationem fit.

37. Et super omnes deos patrum suorum intelliget, et concupiscentiam feminarum, et super omnem deum non intelliget : quia super omnes magnificabitur.

38. Et deum Mazoim in loco suo glorificabit, et deum, quem ignoraverunt patres ejus, glorificabit in argento, et auro, et lapide pretioso, et in concupiscentiis.

39. Et faciet in munitionibus confugiorum cum

23. Καὶ ἀπὸ τῶν συμμίξεων πρὸς αὐτὸν ποιήσει δόλον, καὶ ἀναθήσεται, καὶ ὑπερισχύσει αὐτοῦ ἐν ὀλίγῳ ἔθνει.

24. Καὶ ἐν εὐθηνίᾳ, καὶ ἐν πλείοσι χώραις ἔξει, καὶ ποιήσει ἃ οὐκ ἐποίησαν οἱ πατέρες αὐτοῦ, καὶ οἱ πατέρες τῶν πατέρων αὐτοῦ· προνομήν καὶ σκύλα καὶ ὑπαρξιν αὐτοῖς διασκορπίει, καὶ ἐπ' Αἴγυπτον λογιέται λογισμοὺς αὐτοῦ, καὶ ἕως καιροῦ.

25. Καὶ ἐξεγερθήσεται ἡ ἰσχύς αὐτοῦ, καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ ἐπὶ βασιλεῖα τοῦ νότου ἐν δυνάμει μεγάλῃ, καὶ ὁ βασιλεὺς τοῦ νότου συνάξει πόλεμον πρὸς αὐτὸν ἐν δυνάμει μεγάλῃ, καὶ ἰσχυρὰ σφόδρα, καὶ οὐ στήσεται, ὅτι λογιῶνται ἐπ' αὐτὸν λογισμοὺς.

26. Καὶ φάγονται τὰ δέοντα αὐτοῦ, συντρίψουσιν αὐτὸν, καὶ δυνάμεις αὐτοῦ κατακλύσει, καὶ πησοῦνται τραυματῖαι πολλοί.

27. Καὶ ἀμφοτέροι οἱ βασιλεῖς, αἱ καρδίαι αὐτῶν ἐπὶ πονηρίαν, καὶ ἐπὶ τραπέζῃ μὲν ψευδῇ λαλήσουσι, καὶ οὐ κατευθυνεῖ, ὅτι ἔτι πέρας εἰς καιρὸν.

28. Καὶ ἐπιστρέψει εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ ἐν ὑπάρξει πολλῇ, καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ ἐπὶ διαθήκην ἁγίαν, καὶ ποιήσει, καὶ ἐπιστρέψει εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ.

29. Εἰς τὸν καιρὸν ἐπιστρέψει, καὶ ἔξει ἐν τῷ νότῳ, καὶ οὐκ ἔσται ὡς ἡ πρώτη, καὶ ὡς ἡ ἐσχάτη.

30. Καὶ εἰσελεύσονται ἐν αὐτῷ οἱ ἐκπορευόμενοι, καὶ ἵπποι, καὶ ταπεινωθήσεται, καὶ ἐπιστρέψει, καὶ ὀργισθήσεται ἐπὶ διαθήκην ἁγίαν, καὶ ποιήσει, καὶ ἐπιστρέψει, καὶ συνήσει ἐπὶ τοὺς καταλιπόντας διαθήκην ἁγίαν.

31. Καὶ βραχίονες ἐξ αὐτῶν στήσονται, καὶ βεβλήσωσι τὸ ἅγιον τῆς δυναστείας, καὶ μεταστήσωσι τὸν ἐνδελαιγισμόν, καὶ δώσωσιν εἰς τὸ βδέλυγμα ἡφανισμένον.

32. Καὶ τοὺς ἀνομοῦντας διαθήκην ἀπάξουσιν ἐν ὀλισθήμασι· καὶ λαὸς γινώσκωντες Θεὸν αὐτοῦ κατισχύσωσιν, καὶ ποιήσουσι.

33. Καὶ οἱ συνετοὶ τοῦ λαοῦ συνήσουσιν εἰς πολλὰ, καὶ ἀσθενήσουσιν ἐν ῥομφαίᾳ, καὶ ἐν φλογί, καὶ ἐν αἰχμαλωσίᾳ, καὶ ἐν διαρπαγῇ ἡμερῶν.

34. Καὶ ἐν τῷ ἀσθενῆσαι αὐτοὺς βοηθηθήσονται βοηθεῖαν μικρὰν, καὶ προστεθήσονται πρὸς αὐτοὺς πολλοὶ ἐν ὀλισθήμασι.

35. Καὶ ἀπὸ τῶν συνιέντων ἀσθενήσουσι, τοῦ πυρῶσαι ἐν αὐτοῖς, καὶ τοῦ ἐκλευκάναι ἕως καιροῦ πέρας, διότι ἔτι εἰς καιρὸν.

36. Καὶ ποιήσει κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς, καὶ ὤψωθήσεται, καὶ μεγαλυνθήσεται ἐπὶ πάντα Θεὸν, καὶ ἐπὶ τὸν Θεὸν τῶν Θεῶν, καὶ λαλήσει ὑπερόγκᾳ, καὶ κατευθυνεῖ μέχρι τοῦ συντελεσθῆναι τὴν ὀργὴν, εἰς γὰρ συντέλειαν καὶ σπουδὴν γίνεται.

37. Καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς θεοὺς τῶν πατέρων αὐτοῦ συνήσει, καὶ ἐπιθυμίαν γυναικῶν, καὶ ἐπὶ πάντα Θεὸν οὐ συνήσει, ὅτι ἐπὶ πάντας μεγαλυνθήσεται.

38. Καὶ Θεὸν Μεζωεὶμ ἐπὶ τόπου αὐτοῦ δοξάσει καὶ Θεὸν, ὃν οὐκ ἔγνωσαν οἱ πατέρες αὐτοῦ, δοξάσει ἐν ἀργυρίῳ, καὶ χρυσῷ, καὶ λίθῳ τιμῷ, καὶ ἐπιθυμήμασιν.

39. Καὶ ποιήσει ἐν τοῖς ὀχυρώμασι τῶν καταφυ-

γῶν μετὰ θεοῦ ἀλλοτρίου, ὃν οὐκ ἐγνώρισε, καὶ πλη-
θύνει δόξαν, καὶ ὑποτάξει αὐτοῖς πολλοὺς, καὶ γῆν
διελεῖ ἐν δώροις.

40. Καὶ ἐν καιροῦ πάρατι συνθήκας θήσεται μετὰ
τοῦ βασιλέως τοῦ νότου, καὶ συναχθήσεται ἐπ' αὐτὸν
βασιλεὺς τοῦ βορρᾶ ἐν ἄρμασι, καὶ ἐν ἵππευσι, καὶ
ἐν ναυσὶ πολλαῖς, καὶ εἰσελεύσεται εἰς τὴν γῆν ἐν
ταῖς κατακλύσεσι, καὶ συντρίψει, καὶ παρελεύσεται.

41. Καὶ εἰσελεύσεται εἰς τὴν γῆν τοῦ Σαβεῖμ, καὶ
πολλοὶ ἀσθενήσουσι, καὶ οὗτοι διασωθήσονται ἐκ χει-
ρὸς αὐτοῦ, Ἐδὼμ, καὶ Μωάβ, καὶ ἀρχὴ υἱῶν Ἀμ-
μών.

42. Καὶ ἐκτενεῖ τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ
ἡ γῆ Αἰγύπτου οὐκ ἔσται εἰς σωτηρίαν.

43. Καὶ κυριεύσει ἐν τοῖς ἀποκρύφοις τοῦ χρυ-
σίου, καὶ τοῦ ἀργυρίου, καὶ ἐν πᾶσιν ἐπιθυμητοῖς
Αἰγύπτου, καὶ Λιβύων, καὶ Αἰθιοπῶν, καὶ ἐν τοῖς
ἐχυρώμασιν αὐτῶν.

44. Καὶ ἀκοαί, καὶ σπουδαὶ ταραξουσιν αὐτὸν ἐξ
ἀνατολῶν καὶ βορρᾶ· καὶ ἤξει ἐν θυμῷ πολλῷ τοῦ
ἀφανίσαι, καὶ τοῦ ἀναθεματίσαι πολλοὺς.

45. Καὶ πῆξει τὴν σκηνὴν αὐτοῦ ἐν Ἀπαδανῷ,
ἀνάμεσον τῶν θαλάσσων, εἰς ὅρος Σαβεῖν ἁγίον, καὶ
ἤξει ἕως μέρους αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔστιν ὁ βυόμενος αὐ-
τόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

1. Καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ ἀναστήσεται Μιχαὴλ ὁ
ἄρχων ὁ μέγας, ὁ ἐπεστηκώς ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τοῦ
λαοῦ σου· καὶ ἔσται καιρὸς θλίψεως, θλίψις οἷα οὐ
γέγονεν ἀπ' οὗ γεγέννηται ἔθνος ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἕως
τοῦ καιροῦ ἐκεῖνου. Καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ σωθή-
σεται ὁ λαὸς σου πᾶς ὁ εὐρεθείς γεγραμμένος ἐν τῇ
βίβλῳ.

2. Καὶ πολλοὶ τῶν καθευδόντων ἐν γῆς χώματι
ἐξεγερθήσονται, οὗτοι εἰς ζωὴν αἰώνιον, καὶ οὗτοι
εἰς ἀνειδίμην, καὶ εἰς αἰσχρινὴν αἰώνιον.

3. Καὶ οἱ συνιέντες ἐκλάμψουσιν ὡς ἡ λαμπρότης
τοῦ στερεώματος, καὶ ἀπὸ τῶν δικαίων τῶν πολλῶν
ὡς οἱ ἀστέρες εἰς τοὺς αἰῶνας.

4. Καὶ σὺ, Δανιὴλ, ἐμφραξὼν τοὺς λόγους, καὶ σφρά-
γισαι τὸ βιβλίον ἕως καιροῦ συντελείας, καὶ διδα-
χθῶσι πολλοί, καὶ πληθυνθῇ ἡ γνῶσις.

5. Καὶ εἶδον ἐγὼ Δανιὴλ, καὶ ἰδοὺ δύο ἕτεροι εἰ-
στήκεισαν, εἰς ἐντεῦθεν τοῦ χειλὸς τοῦ ποταμοῦ, καὶ
εἰς ἐντεῦθεν.

6. Καὶ εἶπον τῷ ἀνδρὶ τῷ ἐνδευμένῳ τὸ βαδδὶν,
ὃς ἦν ἐπάνω τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ· Ἔως πότε τὸ
πέρας ὧν εἴρηκας τῶν θαυμασίων, καὶ ὁ καθαρισμὸς
τούτων;

7. Καὶ ἤκουσα τοῦ ἀνδρὸς τοῦ ἐνδευμένου τὸ
βαδδὶν, ὃς ἦν ἐπάνω τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ, καὶ
ὤψωσε τὴν δεξιὰν αὐτοῦ, καὶ τὴν ἀριστεράν αὐτοῦ
εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ὡμοσε τῷ ζῶντι εἰς τὸν αἰῶνα,
ὅτι εἰς καιρὸν, καὶ καιροὺς, καὶ ἡμῖς καιροῦ ἐν τῷ
συντελεσθῆναι διασκορπισμὸν χειρὸς λαοῦ ἡγιασμέ-
νου, γινώσκονται ἅγιον, καὶ συντελεσθήσονται ἅπαντα
ταῦτα.

8. Καὶ ἐγὼ ἤκουσα, καὶ συνῆκα, καὶ εἶπον· Κύ-
ριε, τί τὰ ἔσχατα τούτων;

A deo alieno, quem non cognovit, et multiplicabit
gloriam, et subjiciet ipsis multos, et terram dividet
in donis.

40. Et in temporis fine fœdera faciet cum rege
austri, et congregabitur super eum rex aquilonis
in curribus, et in equitibus, et in navibus multis,
et ingreditur in terram in inundationibus, et con-
teret et pertransibit.

41. Et ingreditur in terram Sabim, et multi in-
firmabuntur, et hi salvabuntur de manu ejus,
Edom, et Moab, et principium filiorum Ammon.

42. Et extendet manum suam super terram, et
terra Ægypti non erit in salutem.

43. Et dominabitur in reconditis auri, et argen-
ti, et in omnibus desiderabilibus Ægypti, et Libum,
et Æthiopum, et in munitionibus eorum.

44. Et rumores, et festinationes turbabunt eum
ab oriente, et aquilone, et veniet in furore multo
ad disperdendum, et interficiendum multos.

45. Et figet tabernaculum suum in Apadano in
medio marium in monte Sabin sancto, et veniet
usque ad partem ejus : et non est, qui eruat eum.

CAPUT XII.

1. Et in tempore illo consurgit Michael princeps
magnus, qui stat pro filiis populi sui : et erit tem-
pus tribulationis, tribulatio qualis non fuit, ex qua
facta est gens in terra, et usque ad tempus illud.
C Et in tempore illo salvabitur populus tuus omnis,
qui inventus fuerit scriptus in libro.

2. Et multi de his, qui dormiunt in terræ pul-
vere, evigilabunt : alii in vitam æternam, et alii in
opprobrium, et in confusionem æternam.

3. Et intelligentes fulgebunt sicut splendor fir-
mamenti, et de justis plurimis quasi stellæ in sæ-
cula.

4. Tu autem, Daniel, claudes sermones, et signa
librum usque ad tempus consummationis, et do-
ceantur multi, et multiplicetur scientia.

5. Et vidi ego Daniel, et ecce duo alii stabant
unus hinc super labium fluminis, et alius inde.

D 6. Et dixi viro, qui indutus erat baddin, qui sta-
bat super aquam fluminis : Usquequo finis eorum
quæ dixisti mirabilem, et expiatio istorum?

7. Et audiui virum, qui indutus erat baddin,
qui stabat super aquam fluminis, et elevavit dexte-
ram, et sinistram suam in cœlum, et juravit vi-
venti in æternum, quia in tempus, et tempora, et
dimidium temporis, cum consummata fuerit dis-
persio manus populi sanctificati, cognoscent san-
ctum, et consummabuntur omnia hæc.

8. Et ego audiui, et intellexi, et dixi : Domine,
quid novissima horum?

9. Et dixit: Hucusque Daniel, quia clausi, signati sunt sermones usque ad temporis finem.

10. Donec eligantur, et dealbentur, et per ignem probentur multi, et impie agent impii, neque intelligent omnes impii, et docti intelligent.

11. Et a tempore mutationis jugis sacrificii, et cum data fuerit abominatio desolationis, dies mille ducenti nonaginta.

12. Beatus qui exspectat, et pervenit ad dies mille trecentos triginta quinque.

13. Tu autem, vade, et quiesce: adhuc enim dies in completionem consummationis, et requiesces, et resurges in sorte tua in consummatione dierum. Et rex Astyages appositus est ad patres suos, et suscepit Cyrus Perses regnum ejus. Et erat Daniel conviva regis, et honoratus super omnes amicos ejus.

CAPUT XIII.

1. Et erat vir habitans in Babylone, et nomen ei Joakim.

2. Et accepit uxorem, cui nomen Susanna filia Chelciae, pulchra nimis, et timens Dominum.

3. Et parentes ejus justi, et erudierunt filiam suam juxta legem Mosi.

4. Erat autem Joakim dives valde, et erat ei pomarium vicinum domui suae, et apud ipsum congregabantur Judaei, eo quod esset ipse honoratior omnibus.

5. Et designati sunt duo senes de populo judices in anno illo: de quibus locutus est Dominus: Quia egressa est iniquitas de Babylone a senioribus judicibus, qui videbantur regere populum.

6. Isti frequentabant domum Joakim, et veniebant ad eos omnes, qui habebant judicia.

7. Et factum est, quando populus recedebat per meridiem, ingrediebatur Susanna, et deambulabat in pomario viri sui.

8. Et videbant eam senes quotidie ingredientem, et deambulantem, et exarserunt in concupiscentiam ejus.

9. Et everterunt sensum suum, et declinaverunt oculos suos, ne aspicerent in caelum, neque meminissent judiciorum justorum.

10. Erant ergo ambo vulnerati amore ejus, nec indicaverunt sibi invicem dolorem suum.

11. Erubescabant enim indicare concupiscentiam suam, quia volebant concumbere cum ea.

12. Et observabant quotidie sollicito videre eam: et dixerunt alter ad alterum:

13. Eamus domum, quia prandii est hora: et egressi recesserunt a se mutuo.

14. Cumque revertissent, venerunt in unum: et sciscitantes ad invicem, quoniam esset causa, confessi sunt inter se concupiscentiam suam: et tunc in commune statuerunt tempus, quando eam possent invenire solam.

15. Et factum est cum observarent ipsi diem

9. Καὶ εἶπεν· Δεῦρο Δανιὴλ, ὅτι ἐμπεφραγμένοι καὶ ἐσφραγισμένοι οἱ λόγοι ἕως καιροῦ πέρατος.

10. Ἔως ἐκλεγῶσι, καὶ ἐκλευκανθῶσι, καὶ ἐκπωρωθῶσι πολλοί· καὶ ἀνομήσουσιν ἀνομοί, καὶ οὐ συνήσουσι πάντες ἀσεβεῖς, καὶ οἱ νοήμονες συνήσουσι.

11. Καὶ ἀπὸ καιροῦ παραλλάξεως τοῦ ἐνδελεχισμού, καὶ τοῦ δοθῆναι βδέλυγμα ἐρημώσεως, ἡμέραι χίλια διακόσται ἐνεθήκοντα.

12. Μακάριος ὁ ὑπομένων, καὶ φθάσας εἰς ἡμέρας χίλιας τριακοσίας τριακονταπέντε.

13. Καὶ σὺ δεῦρο, καὶ ἀναπαύου· ἐτι γὰρ ἡμέραι εἰς ἀναπλήρωσιν συντελείας, καὶ ἀναπαύση, καὶ ἀναστήσῃ εἰς τὸν κληρὸν σου εἰς συντέλειαν ἡμερῶν. Καὶ ὁ βασιλεὺς Ἀστυάγης προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ· καὶ παρέλαβε Κύρος ὁ Πέρσης τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, καὶ ἦν Δανιὴλ συμβιωτὴς τοῦ βασιλέως, καὶ ἐνδοξος ὑπὲρ πάντας τοὺς φίλους αὐτοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

1. Καὶ ἦν ἀνὴρ οἰκῶν ἐν Βαβυλῶνι, καὶ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωακεὶμ.

2. Καὶ ἔλαβε γυναῖκα, ἣ ὄνομα Σουσάννα, θυγατέρα Χελκίου, καλὴ σφόδρα, καὶ φοβουμένη τὸν Κύριον.

3. Καὶ οἱ γονεῖς αὐτῆς δίκαιοι, καὶ ἐδίδαξαν τὴν θυγατέρα αὐτῶν κατὰ τὸν νόμον Μωσῆ.

4. Καὶ ἦν Ἰωακεὶμ πλούσιος σφόδρα, καὶ ἦν αὐτῷ παρόδοις γεινιῶν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ πρὸς αὐτὸν συνήγοντο οἱ Ἰουδαῖοι, διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἐνδοξότερον πάντων.

5. Καὶ ἀπεδείχθησαν δύο πρεσβύτεροι ἐκ τοῦ λαοῦ κριταὶ ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ, περὶ ὧν ἐλάλησεν ὁ Δεσπότης ὅτι ἐξῆλθεν ἀνομία ἐκ Βαβυλῶνος ἐκ πρεσβυτέρων κριτῶν, οἱ ἐδόκουν κυβερνᾶν τὸν λαόν.

6. Οὗτοι προσεκαρτέρουν τῇ οἰκίᾳ Ἰωακεὶμ, καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτοὺς πάντες οἱ κρινόμενοι.

7. Καὶ ἐγένετο ἡνίκα ἀπέτερχεν ὁ λαὸς μέσον ἡμέρας, εἰσπορεύετο Σουσάννα, καὶ περιπάτει ἐν τῷ παραδείσῳ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς.

8. Καὶ ἐθεώρουν αὐτὴν οἱ πρεσβύτεροι καθ' ἡμέραν εἰσπορευομένην, καὶ περιπατοῦσαν, καὶ ἐγένοντο ἐν ἐπιθυμίᾳ αὐτῆς.

9. Καὶ διέστρεψαν τὸν ἑαυτῶν νοῦν, καὶ ἐξέκλιναν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, τοῦ μὴ βλέπειν εἰς τὸν οὐρανόν, μηδὲ μνημονεύειν κριμάτων δικαίων.

10. Καὶ ἦσαν ἀμφότεροι κατανενυγμένοι περὶ αὐτῆς, καὶ οὐκ ἀπήγγειλαν ἀλλήλοις τὴν ὁδὸν αὐτῶν.

11. Ὅτι ἡσχύνοντο ἀπαγγεῖλαι τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν, ὅτι ἤθελον συγγενέσθαι αὐτῇ.

12. Καὶ παρετήρουν καθ' ἡμέραν φιλοτίμους τοῦ ὄρῃν αὐτὴν· καὶ εἶπον ἕτερος τῷ ἑτέρῳ·

13. Πορευθῶμεν εἰς οἶκον, ὅτι ἀρίστου ἐστὶν ὥρα· καὶ ἐξελθόντες διεχωρίσθησαν ἀπ' ἀλλήλων.

14. Καὶ ἀνακάμψαντες ἦλθον ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ ἀνετάζοντες ἀλλήλους, τίς ἡ αἰτία, ὥμολόγησαν ἀλλήλοις τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν· καὶ τότε κοινῇ συνετάξαντο καιρὸν, ὅτε αὐτὴν θυνήσονται εὐρεῖν μόνην.

15. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ παρατηρεῖν αὐτοὺς ἡμέραν·

εἰθετον, καθὼς χθες, καὶ τρίτην ἡμέραν, εἰσῆλθέ A
ποτε ἡ Σουσάννα μετὰ δύο μόνων κορασιῶν, καὶ
ἐπεθύμησε λούσασθαι ἐν τῷ παραδείσῳ, ὅτι καῦμα
ἦν.

16. Καὶ οὐκ ἦν οὐδεὶς ἐκεῖ, πλην οἱ δύο πρεσβύτε-
ροι κεκρυμμένοι, καὶ παρατηροῦντες αὐτήν.

17. Καὶ εἶπεν τοῖς κορασίαις· Ἐνέγκατε δὴ μοι
ἐλαιον, καὶ σμῆγμα, καὶ τὰς θύρας τοῦ παραδείσου
κλείσατε, ὅπως λούσωμαι.

18. Καὶ ἐποίησαν καθὼς καὶ εἶπεν, καὶ ἀπέκλει-
σαν τὰς θύρας τοῦ παραδείσου, καὶ ἐξῆλθον κατὰ τὰς
πλάγιους θύρας, ἐνεγκεῖν τὰ προστεταγμένα αὐταῖς,
καὶ οὐκ εἶδον τοὺς πρεσβυτέρους, ὅτι ἦσαν ἐγκε-
κρυμμένοι.

19. Καὶ ἐγένετο ὡς ἐξῆλθον τὰ κοράσια, καὶ ἀν-
έστησαν οἱ δύο πρεσβύτεροι, καὶ ἐπέδραμον αὐτῇ,
καὶ εἶπον·

20. Ἴδοὺ αἱ θύραι τοῦ παραδείσου κέκλεινται, καὶ
οὐδεὶς θεωρεῖ ἡμᾶς, καὶ ἐν ἐπιθυμίᾳ σοῦ ἐσμεν· διὸ
συχκατάθου ἡμῖν, καὶ γενοῦ μεθ' ἡμῶν.

21. Εἰ δὲ μὴ, καταμαρτυρησόμεν σοι, ὅτι ἦν μετὰ
σοῦ νεανίσκος, καὶ διὰ τοῦτο ἐξαπέστειλας τὰ κορά-
σια ἀπὸ σοῦ.

22. Καὶ ἀνεστέναξεν Σουσάννα, καὶ εἶπεν· Στενά
μοι πάντοθεν· ἐάν τε γὰρ τοῦτο πράξω, θάνατός μοι
ἐστίν· ἐάν τε μὴ πράξω, οὐκ ἐκφεύξομαι τὰς χεῖρας
ὁμῶν.

23. Αἰρετώτερόν μοι ἐστὶ μὴ πράξασαν ἐμπεσεῖν
εἰς τὰς χεῖρας ὁμῶν, ἢ ἁμαρτεῖν ἐνώπιον Κυρίου.

24. Καὶ ἀνεβόησε Σουσάννα φωνῇ μεγάλῃ· ἀν-
εβόησαν δὲ καὶ οἱ δύο πρεσβύτεροι κατέναντι αὐτῆς. C

25. Καὶ δραμὼν ὁ εἰς, ἤνοιξε τὰς θύρας τοῦ παρα-
δείσου.

26. Ὡς δὲ ἤκουσαν τὴν κραυγὴν τὴν ἐν τῷ παρα-
δείσῳ οἱ οἰκέται τῆς κυρίας, εἰσπηδήσαν διὰ τῆς
πλαγίας θύρας ἰδεῖν τὸ συμβεβηκὸς αὐτῇ.

27. Ἦνικα δὲ εἶπαν οἱ πρεσβύτεροι τοὺς λόγους
αὐτῶν, κατησχύνθησαν οἱ δοῦλοι· σφόδρα, ὅτι οὐδὲ
πώποτε ἐβρέθη λόγος τοιοῦτος περὶ Σουσάννας.

28. Καὶ ἐγένετο τῇ ἐπαύριον συνῆλθον ὁ λαὸς πρὸς
τὸν ἄνδρα τῆς Σουσάννας τὸν Ἰωακείμ, καὶ ἦλθον οἱ
δύο πρεσβύτεροι πληρεῖς τῆς ἀνόμου αὐτῶν ἐννοίας
κατὰ Σουσάννας, τοῦ θανατώσαι αὐτήν.

29. Καὶ εἶπαν ἐμπροσθεν τοῦ λαοῦ, ἀποστείλατε D
ἐπὶ Σουσάνναν τὴν θυγατέρα Χελκίου, ἧτις ἐστὶ γυνὴ
Ἰωακείμ. Οἱ δὲ ἀπέστειλαν.

30. Καὶ ἦλθον αὐτὴ, καὶ οἱ γονεῖς αὐτῆς, καὶ τὰ
τέκνα αὐτῆς, καὶ πάντες οἱ συγγενεῖς αὐτῆς.

31. Ἡ δὲ Σουσάννα ἦν τρυφερά σφόδρα, καὶ καλὴ
τῷ εἶδει.

32. Οἱ δὲ παράνομοι ἐκέλευσαν ἀποκαλύψαι αὐτήν,
ἦν γὰρ κατακεκαλυμμένη, ὅπως ἐμπλησθῶσι τοῦ
κάλλους αὐτῆς.

33. Ἐκλαῖον δὲ οἱ παρ' αὐτῆς, καὶ πάντες οἱ εἰ-
δότες αὐτήν.

34. Καὶ ἀναστάντες οἱ δύο πρεσβύτεροι ἐν μέσῳ
τοῦ λαοῦ, ἔθηκαν τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν
αὐτῆς.

aptum, sicut heri, et nudius tertius, Ingressa est
aliquando Susanna cum duabus solis puellis, vo-
luitque lavari in pomario: æstus quippe erat.

16. Et non erat ibi quisquam præter duos senes
absconditos, et contemplantes eam.

17. Et dixit puellis: Afferre jam mihi oleum, et
smegma, et ostia pomarii claudite, ut laver.

18. Et fecerunt sicuti etiam dixerat: et clause-
runt ostia pomarii, et egressæ sunt per posticas fo-
res, ut afferrent quæ mandata fuerant sibi: et non
viderunt senes, quia erant absconditi.

19. Et factum est, posquam egressæ sunt puellæ,
B et surrexerunt duo senes, et accurrerunt ad eam, et
dixerunt:

20. Ecce ostia pomarii clausa sunt, et nemo vi-
det nos, et in concupiscentia tua sumus: quam-
obrem assentire nobis, et commiscere nobiscum.

21. Quod si nolueris, dicemus contra te testi-
monium, quod fuerit tecum juvenis, et ob hanc
causam emiseris puellas a te.

22. Et ingemuit Susanna, et ait: Angustiae sunt
mihi undique: si enim hoc egero, mors mihi est;
nisi autem egero, non effugiam manus vestras.

23. Melius est mihi absque opere incidere in ma-
nus vestras, quam peccare in conspectu Domini.

24. Et exclamavit Susanna voce magna: exclam-
averunt autem et duo senes adversus eam. C

25. Et currens unus aperuit ostia pomarii.

26. Ut autem audierunt clamorem in pomario
famuli dominæ, irruerunt per posticas fores, ut vi-
derent quidnam accidisset ei.

27. Postquam autem senes dixerunt sermones
suos, erubuerunt servi vehementer: quia nequa-
quam unquam dictus fuerat sermo hujuscemodi de
Susanna.

28. Et factum est die crastina, cum convenisset
populus ad virum Susannæ Joakim, venerunt etiam
duo senes pleni iniqua sua cogitatione adversus Su-
sannam, ut morte afficerent eam.

29. Et dixerunt coram populo: Mittite ad Su-
sannam filiam Chelciæ, quæ est uxor Joakim. Illi
vero miserunt.

30. Et venerunt ipsa, et parentes ejus, et filii
ejus, et omnes cognati ejus.

31. Porro Susanna erat delicata nimis, et pulchra
specie.

32. At iniqui jusserunt, ut discooperirent eam
(erat enim cooperta), ut satiarentur decore ejus.

33. Flebant igitur sui, et omnes, qui noverant
eam.

34. Consurgentes autem duo presbyteri in medio
populi, posuerunt manus suas super caput ejus.

35. Quæ vero fens suspexit in cœlum : erat enim A cor ejus fiduciam habens in Domino.

36. Et dixerunt presbyteri : Deambulantibus nobis in pomario solis, ingressa est ista cum duabus puellis, et clausit ostia pomarii, et dimisit puellas.

37. Venitque ad eam adolescens, qui erat absconditus, et concubuit cum ea.

38. Porro nos cum essemus in angulo pomarii, videntes iniquitatem, cucurrimus ad eos, et noscentes eos commisceri :

39. Illum quidem nequivimus comprehendere, quia fortior ipse nobis erat, et apertis ostiis exsilivit.

40. Hanc autem cum apprehendissemus, interrogavimus quisnam esset adolescens, et noluit indicare nobis : hæc testamur.

41. Et credidit eis multitudo, ut presbyteris populi, et judicibus, et condemnaverunt eam ad mortem.

42. Exclamavit autem voce magna Susanna, et dixit : Deus eterne, qui absconditorum es cognitor, qui nosti omnia antequam ipsa fierent.

43. Tu scis, quoniam falsum contra me tulerunt testimonium : et ecce morior, cum nihil eorum fecerim, de quibus isti testimonium dixerunt adversus me.

44. Et exaudivit Dominus vocem ejus

45. Cumque duceretur ipsa, ut periret, suscitavit Deus Spiritum sanctum pueri junioris, cujus nomen Daniel.

46. Et exclamavit voce magna : Mundus ego sum a sanguine hujus.

47. Conversus est autem populus omnis ad eum, et dixerunt : Quis est sermo iste, quem tu locutus es ?

48. Qui vero cum staret in medio eorum ait : Sic fatui filii Israel, non judicantes, neque quod manifestum est cognoscentes, condemnatis filiam Israel ?

49. Revertimini igitur ad judicium ; falsum enim testimonium isti locuti sunt adversus eam.

50. Et reversus est populus cum festinatione, et dixerunt ei presbyteri : Veni, et sede in medio nostrum, et indica nobis, quia tibi dedit Deus honorem senectutis.

51. Et dixit ad eos Daniel : Separate eos procul ab invicem, et dijudicabo eos.

52. Cum ergo divisi essent alter ab altero, vocavit unum de eis, et dixit ad eum : Inveterate dierum malorum, nunc venerunt peccata tua, quæ faciebas prius,

53. Judicans judicia injusta, et innocentes quidem condemnans, dimittens autem reos, dicente Domino : Innocentem, et justum non interficies.

54. Nunc ergo hanc si vidisti, dic sub qua arbore vidisti eos colloquentes invicem. Qui dixit : Sub schino.

55. Dixit autem Daniel : Recte mentitus es in

35. Ἡ δὲ κλαίουσα ἀνέβλεψεν εἰς τὸν οὐρανὸν, ὅτι ἦν ἡ καρδία αὐτῆς πεποιθὴς ἐπὶ τὸν Κύριον.

36. Εἰπόν δὲ οἱ πρεσβύτεροι · Περιπατοῦντων ἡμῶν ἐν τῷ παραδείσῳ μόνων, εἰσῆλθεν αὐτῇ μετὰ δύο παιδισκῶν, καὶ ἀπέκλεισε τὰς θύρας τοῦ παραδείσου, καὶ ἀπέλυσεν τὰς παιδίσκας.

37. Καὶ ἦλθε πρὸς αὐτὴν νεανίσκος, ὃς ἦν κεκρυμμένος, καὶ ἀνέπεσε μετ' αὐτῆς.

38. Ἡμεῖς δὲ ὄντες ἐν τῇ γωνίᾳ τοῦ παραδείσου, ἰδόντες τὴν ἀνομίαν, ἐδράμομεν ἐπ' αὐτούς, καὶ ἰδόντες συγγινομένους αὐτούς,

39. Ἐκείνου μὲν οὐκ ἔδυνθῆμεν ἐγκρατεῖς γενέσθαι, διὰ τὸ ἰσχυεῖν αὐτὸν ὑπὲρ ἡμᾶς, καὶ ἀνοίξαντα τὰς θύρας ἐκπεπηδηκέναι.

B 40. Ταύτης δὲ ἐπιλαθόμενοι, ἐπηρωτῶμεν, τίς ἦν ὁ νεανίσκος, καὶ οὐκ ἠθέλησεν ἀπαγγεῖλαι ἡμῖν ταῦτα μαρτυροῦμεν.

41. Καὶ ἐπίστευσεν αὐτοῖς ἡ συναγωγὴ ὡς πρεσβυτέροις τοῦ λαοῦ, καὶ κριταῖς, καὶ κατέκρινον αὐτὴν ἀποθανεῖν.

42. Ἀνεβόησε δὲ φωνῇ μεγάλῃ Σουσάννα, καὶ εἶπεν · ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ τῶν κρυπτῶν γνώστης, ὁ εἰδὼς τὰ πάντα πρὶν γενέσεως αὐτῶν

43. Σὺ ἐπίστασαι, ὅτι ψευδῇ μου κατεμαρτύρησαν, καὶ ἰδοὺ ἀποθνήσκω μὴ ποιήσασα μηδὲν, ὧν οὗτοι κατεμαρτύρησαν κατ' ἐμοῦ.

44. Καὶ εἰσέηκουσε Κύριος τῆς φωνῆς αὐτῆς.

C 45. Καὶ ἀπαγομένης αὐτῆς ἀπολέσθαι, ἐξήγειρεν ὁ Θεὸς τὸ Πνεῦμα τὸ ἄγιον παιδαρίου νεωτέρου, ᾧ ὄνομα Δανιὴλ.

46. Καὶ ἐδόησε φωνῇ μεγάλῃ · Καθαρὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ αἵματος ταύτης.

47. Ἐπέστρεψε δὲ πᾶς ὁ λαὸς πρὸς αὐτόν, καὶ εἶπον · Τίς ὁ λόγος οὗτος, ὃν σὺ λελάληκας ;

48. Ὁ δὲ σταθεὶς ἐν μέσῳ αὐτῶν, εἶπεν · Οὕτω, μωροὶ υἱοὶ Ἰσραὴλ, οὐκ ἀνακρίναντες, οὐδὲ τὸ σαφὲς ἐπιγνόντες κατεκρίνατε θυγατέρα Ἰσραὴλ ;

49. Ἀναστρέψατε σὺν εἰς τὸ κριτήριον, ψευδῇ γὰρ οὗτοι κατεμαρτύρησαν αὐτῆς.

D 50. Καὶ ἀνέστρεψεν ὁ λαὸς μετὰ σπουδῆς, καὶ εἶπον αὐτῷ οἱ πρεσβύτεροι · Δεῦρο, καὶ καθίσον ἐν μέσῳ ἡμῶν, καὶ ἀπάγγειλον ἡμῖν, ὅτι σοι ἔδωκεν ὁ Θεὸς τὸ πρεσβεῖον.

51. Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς Δανιὴλ · Διαχωρίσατε αὐτοὺς μακρὰν ἀπ' ἀλλήλων, καὶ ἀνακρινῶ αὐτούς.

52. Ὡς δὲ διαχωρίσθησαν εἰς ἀπὸ τοῦ ἐνδός, ἐξήλεσε τὸν ἕνα αὐτῶν, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν · Πεπαλαιωμένε ἡμερῶν κακῶν, νῦν ἤκασιν αἱ ἀμαρτίαι σου, ἃς ἐποίησες τὸ πρότερον,

53. Κρίνων κρίσεις ἀδίκους, καὶ τοὺς μὲν ἀθώους κατακρίνων, ἀπολύων δὲ τοὺς αἰτίους, λέγοντος τοῦ Κυρίου · Ἀθῶον καὶ δίκαιον οὐκ ἀποκτενεῖς.

54. Νῦν οὖν ταύτην εἶπερ οἶδας, εἰπὲ, ὅπο τί δένδρον εἶδες αὐτοὺς ὁμιλοῦντας ἀλλήλοις. Ὁ δὲ εἶπεν · Ὑπὸ σχίνον.

55. Εἶπε δὲ Δανιὴλ · Ὅρθως ἐφύεσαι εἰς τὴν σεαυ-

τοῦ κεφαλῆν· ἤδη γὰρ ἄγγελος τοῦ Θεοῦ λαβὼν παρὰ Α

caput tuum : ecce enim angelus Dei accipiens a Deo, scindet te medium.

56. Καὶ μεταστῆσας αὐτὸν, ἐκέλευσε προσάγειν τὸν ἕτερον, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Σπέρμα Χαναάν, καὶ οὐχὶ Ἰούδα, τὸ κάλλος ἠπάτησέ σε, καὶ ἡ ἐπιθυμία διέστρεψε τὴν καρδίαν σου.

56. Et amoto eo jussit adduci alium, et dixit ei : Semen Chanaan, et non Juda, species seduxit te, et concupiscentia subvertit cor tuum.

57. Οὕτως ἐποιεῖτε θυγατράσιν Ἰσραὴλ, καὶ ἐκείναι φοβούμεναι ὁμίλουν ὑμῖν· ἀλλ' οὐ θυγάτηρ Ἰούδα ὑπέμεινε τὴν ἀνομίαν ὑμῶν.

57. Sic faciebatis filiabus Israel, et illæ timentes loquebantur vobis : sed non filia Juda sustinuit iniquitatem vestram.

58. Νῦν οὖν λέγε μοι, ὑπὸ τί δένδρον κατέλαβες αὐτοὺς ὁμιλοῦντας ἀλλήλοις; Ὁ δὲ εἶπεν· Ὑπὸ πρίνον.

58. Nunc ergo dic mihi; sub qua arbore comprehendisti eos loquentes invicem? Qui vero ait : Sub prino.

59. Εἶπεν δὲ αὐτῷ Δανιὴλ· Ὁρθῶς ἐφύσωσας καὶ σὺ εἰς τὴν σαυτοῦ κεφαλὴν· μένει γὰρ ὁ ἄγγελος τοῦ Θεοῦ, τὴν ρομφαίαν ἔχων πρὶς σε μέσον, ὅπως ἐξολοθρεύσῃ ὑμᾶς.

59. Dixit autem Daniel : Recte mentitus es et tu in caput tuum : manet enim angelus Dei gladium habens ad secundum te medium, ut exterminet vos.

60. Καὶ ἀνεβόησε φωνῇ μεγάλῃ πᾶσα ἡ συναγωγὴ, καὶ εὐλόγησαν τῷ Θεῷ τῷ σώζοντι τοὺς ἐλπίζοντας ἐπ' αὐτόν.

60. Et exclamavit voce magna omnis synagoga, et benedixerunt Deo, qui salvat sperantes in se.

61. Καὶ ἀνέστησαν ἐπὶ τοὺς δύο πρεσβυτέρους, ὅτι συνέστησεν αὐτοὺς Δανιὴλ ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν ψευδομαρτυρήσαντας· καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὃν τρόπον ἐπονηρεύσαντο ποιῆσαι τῷ πλησίον, κατὰ τὸν νόμον Μωσῆ.

61. Et consurrexerunt adversus duos presbyteros (convicerat enim Daniel ex ore ipsorum, falsum dixisse testimonium), et fecerunt eis sicut malitiose egerant adversus proximum secundum legem Mosi.

62. Καὶ ἀπέκτειναν αὐτοὺς, καὶ ἐσώθη αἷμα ἀναιτίον ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.

62. Et interfecerunt eos, et salvatus est sanguis innoxius in die illa.

63. Χελκίας δὲ καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἦνσαν περὶ τῆς θυγατρὸς αὐτῶν Σουσάννας μετὰ Ἰωακείμ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, καὶ τῶν συγγενῶν πάντων, ὅτι οὐχ εὐρέθη ἐν αὐτῇ ἀσχημον πρᾶγμα.

63. Chelcias autem, et uxor ejus laudaverunt pro filia sua Susanna, cum Joakim marito ejus, et cognatis omnibus, quia non esset inventa in ea res turpis.

64. Καὶ Δανιὴλ ἐγένετο μέγας ἐνώπιον τοῦ λαοῦ ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης, καὶ ἐπέκτεινα.

64. Et Daniel factus est magnus in conspectu populi a die illa, et deinceps.

65. Καὶ ὁ βασιλεὺς Ἀστυάγης προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ· καὶ παρέλαβε Κύρος ὁ Πέρσης τὴν βασιλείαν αὐτοῦ.

65. Et rex Asiyages appositus est ad patres suos, et suscepit Cyrus Perses regnum ejus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

CAPUT XIV.

1. Καὶ ἦν Δανιὴλ συμδωτὴς τοῦ βασιλέως, καὶ ἐνδοξος ὑπὲρ πάντας τοὺς φίλους αὐτοῦ.

1. Et erat Daniel conviva regis, et honoratus super omnes amicos ejus.

2. Καὶ ἦν εἰδωλὸν τοῖς Βαβυλωνίοις, ᾧ ὄνομα Βῆλ, καὶ ἐδαπανῶντο εἰς αὐτὸν ἐκάστης ἡμέρας σεμιδάλεως ἄρτάβαι δώδεκα, καὶ πρόβατα τεσσαράκοντα, καὶ οἶνου μέτρα ἕξ.

2. Et erat idolum Babylonii, cui nomen Bel : et impendebantur in eo per singulos dies similæ artabæ duodecim, et oves quadraginta, et vini mensuræ sex.

3. Καὶ ὁ βασιλεὺς ἐπέθετο αὐτόν, καὶ ἐπορεύετο ὁ βασιλεὺς καθ' ἐκάστην ἡμέραν προσκυνεῖν αὐτῷ. Δανιὴλ δὲ προσεκύνει τῷ Θεῷ αὐτοῦ· καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς, διατί οὐ προσκυνεῖς τῷ Βῆλ;

3. Et rex colebat eum, et ibat rex per singulos dies adorare eum : porro Daniel adorabat Deum suum. Dixitque ei rex : Quare non adoras Bel

4. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, ὅτι οὐ σέβομαι εἰδωλα χειροποίητα, ἀλλὰ μᾶλλον τὸν Θεὸν τὸν ζῶντα, τὸν κτίσαντα τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ ἔχοντα πᾶσης σαρκὸς κυρίαν.

4. At ille dixit ei : Quia non colo idola manufacta, sed magis Deum viventem, qui creavit cælum, et terram, et habet potestatem omnis carnis.

5. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς· Οὐ δοκεῖ σοι ὁ Βῆλ εἶναι θεὸς ζῶν; ἢ οὐχ ὀρεῖ ὅσα ἐσθίει, καὶ πίνει καθ' ἐκάστην ἡμέραν;

5. Et ait rex ad eum : Non videtur tibi Bel esse Deus vivens? An non vides, quanta comedat, et bibat quotidie?

6. Καὶ εἶπε Δανιὴλ γελᾶσας· Μὴ πλανῶ, βασιλεῦ, οὗτος γὰρ ἐσωθὲν ἐστι πηλὸς, ἐξωθεν δὲ χαλκός, καὶ οὐ βέβρωκεν οὐδέποτε.

6. Et ait Daniel ridens : Ne erres, rex : iste enim intrinsecus est luteus, forinsecus autem æreus, neque comedit aliquando.

7. Καὶ θυμωθεὶς βασιλεὺς ὁ ἐκάλεσε τοὺς ἱερεῖς αὐτοῦ, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ἐάν μὴ ἐπιγνῇ μοι, τίς ὁ κατεσθίων τὴν δαπάνην ταύτην, ἀποθανεῖσθε.

7. Et iratus rex vocavit sacerdotes ejus, et ait eis : Nisi dixeritis mihi quis est, qui comedit impensas has, moriemini.

8. Si autem ostenderitis quoniam Bel comedat A hæc, morietur Daniel, quia blasphemavit in Bel. Et dixit Daniel regi: Fiat juxta verbum tuum.

9. Erant autem sacerdotes Bel septuaginta, exceptis uxoribus, et filiis: et venit rex cum Daniele in domum Belis.

10. Et dixit sacerdos Belis: Ecce nos egredimur foras: tu autem rex appone escas, et vinum miscens pone, et claude ostium, et signa annulo tuo.

11. Et veniens mane, nisi inveneris omnia comesta a Bel, moriemur, vel Daniel, qui mentitus est adversus nos.

12. Ipsi autem contemnebant, quia fecerant sub mensa absconditum introitum, et per illum ingrediebantur continuo, et auferbant ea.

13. Et factum est, postquam exivit inde, et rex apposuit cibos ante Bel: præcepit Daniel pueris suis, et attulerunt cinerem, et sparserunt per totum templum coram rege: et egressi clausuerunt ostium, et signaverunt annulo regis, et abierunt.

14. Sacerdotes autem ingressi sunt nocte juxta consuetudinem suam ipsi, et uxores eorum, et filii eorum, et comederunt omnia, et biberunt.

15. Surrexit autem rex primo diluculo, et Daniel cum eo.

16. Et ait rex: Salva sunt signacula, Daniel? At ille dixit: Salva, rex.

17. Et factum est simul ac aperuit ostia, aspiciens rex super mensam, exclamavit voce magna: Magnus es Bel, et non est apud te ullus dolus.

18. Et risit Daniel, et tenuit regem, ne ingrediretur intro, et dixit: Vide nunc pavimentum, et animadvertite, cujus vestigia sunt hæc.

19. Et dixit rex: Video vestigia vitorum, et mulierum, et parvulorum: et iratus rex.

20. Tunc apprehendit sacerdotes, et uxores eorum, et filios eorum: et ostenderunt ei abscondita ostia, per quæ ingrediebantur, et consumeabant quæ erant in mensa.

21. Occidit ergo illos, et Bel tradidit in potestatem Danielis, qui subvertit eum, et templum ejus.

22. Et erat draco magnus in loco et colebant eum Babylonii.

23. Et dixit rex Danieli: Ecce nunc non potes dicere, quia non sit iste Deus vivens: adora ergo eum.

24. Et dixit Daniel: Dominum Deum meum adorabo: quia ipse est Deus vivens.

25. Tu autem, rex, da mihi potestatem, et interficiam draconem absque gladio, et fuste. Et ait rex: Do tibi.

26. Tulit ergo Daniel picem, et adipem, et pilos, et coxit pariter, fecitque massas, et dedit in os

8. Ἐὰν δὲ δείξητε, ὅτι ὁ Βήλ κατεσθίει αὐτά, ἀποθάνεσθαι Δανιήλ, ὅτι ἐδλασφήμευσεν εἰς τὸν Βήλ· καὶ εἶπεν Δανιήλ τῷ βασιλεῖ· Γενέσθω κατὰ τὸ ῥημά σου.

9. Καὶ ἦσαν ἱερεῖς τοῦ Βήλ ἐβδομήκοντα ἐκτὸς γυναικῶν, καὶ τέκνων· καὶ ἦλθεν ὁ βασιλεὺς μετὰ Δανιήλ εἰς τὸν οἶκον τοῦ Βήλ.

10. Καὶ εἶπεν ὁ ἱερεὺς Βήλ· Ἴδοὺ ἡμεῖς ἀποτρέχομεν ἔξω· σὺ δὲ, βασιλεῦ, παράθεε τὰ βρώματα, καὶ τὸν οἶνον κεράσας θεός, καὶ ἀπόκλεισον τὴν θύραν, καὶ σφράγισον τῷ δακτυλίῳ σου.

11. Καὶ ἐλθὼν πρωτὶ, ἐὰν μὴ εὕρῃς πάντα βεβρωμένα ὑπὸ τοῦ Βήλ, ἀποθανούμεθα, ἢ Δανιήλ ὁ ψευδόμενος καθ' ἡμῶν.

12. Αὐτοὶ δὲ κατεφρόνουσαν, ὅτι πεποιθήκεισαν ὑπὸ τὴν τράπεζαν κεκρυμμένην εἰσοδόν, καὶ δι' αὐτῆς εἰσπορεύοντο διόλου, καὶ ἀνῆλθον αὐτά.

13. Καὶ ἐγένετο ὡς ἐξηλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ὁ βασιλεὺς παρέθηκε τὰ βρώματα τῷ Βήλ· καὶ ἐπέταξε Δανιήλ τοῖς παιδαρίοις αὐτοῦ, καὶ ἤνεγκαν τέφραν, καὶ κατέσεισαν ὅλον τὸν ναὸν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως· καὶ ἐξελθόντες ἐκλείσαν τὴν θύραν, καὶ ἐσφράγισαντο ἐν τῷ δακτυλίῳ τοῦ βασιλέως, καὶ ἀπῆλθον.

14. Οἱ δὲ ἱερεῖς εἰσῆλθον τὴν νύκτα κατὰ τὸ ἔθος αὐτῶν αὐτοί, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν, καὶ κατέφαγον πάντα, καὶ ἐξέπιον.

15. Καὶ ὠρθρίσεν ὁ βασιλεὺς τὸ πρωτὶ, καὶ Δανιήλ μετ' αὐτοῦ.

16. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς· Σῶσι αἱ σφραγίδες, Δανιήλ; Ὁ δὲ εἶπεν· Σῶσι, βασιλεῦ.

17. Καὶ ἐγένετο ἅμα τὸ ἀνοίξαι τὰς θύρας, ἐπιβλέψας ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὴν τράπεζαν, ἐδόξασε φωνῇ μεγάλῃ· Μέγας εἰ Βήλ, καὶ οὐκ ἔστι παρὰ σοὶ δόλος οὐδὲ εἰς.

18. Καὶ ἐγάλασε Δανιήλ, καὶ ἐκράτησε τὸν βασιλέα, τοῦ μὴ εἰσελθεῖν ἐσω, καὶ εἶπεν· Ἴδε δὴ τὸ ἔδαφος, καὶ γνῶθι, τίνας τὰ ἰχνη ταῦτα.

19. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς· Ὅρῳ ἰχνη ἀνδρῶν, καὶ γυναικῶν, καὶ παιδίων· καὶ ὀργισθεὶς ὁ βασιλεὺς,

20. Τότε συνέλαβε τοὺς ἱερεῖς, καὶ τὰς γυναῖκας αὐτῶν, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν, καὶ ἔδειξαν αὐτῷ τὰς κρυπτὰς θύρας, δι' ὧν εἰσπορεύοντο, καὶ ἐδαπάνων τὰ ἐπὶ τῇ τραπέζῃ.

21. Καὶ ἀπέκτειναν αὐτούς, καὶ τὸν Βήλ ἐκδοτὸν ἔδωκε τῷ Δανιήλ, καὶ κατέστρεψεν αὐτὸν, καὶ τὸν ναὸν αὐτοῦ.

22. Καὶ ἦν δράκων μέγας ἐν τῷ τόπῳ, καὶ ἐσέδοντο αὐτὸν οἱ Βαβυλωνῖοι.

23. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ Δανιήλ· Ἴδοὺ δὴ σὺ δύνασαι εἰπεῖν, ὅτι οὐκ ἔστιν αὐτὸς θεὸς ζῶν, καὶ προσκύνησον αὐτῷ.

24. Καὶ εἶπεν Δανιήλ· Κυρίῳ τῷ θεῷ μου προσκυνήσω, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ θεὸς ὁ ζῶν.

25. Σὺ δὲ, βασιλεῦ, δός μοι τὴν ἐξουσίαν, καὶ ἀποκτενῶ τὸν δράκοντα ἄνευ μαχαίρας, καὶ ῥάβδου, καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς· Δίδωμί σοι.

26. Καὶ ἔλαβε Δανιήλ πίσσαν, καὶ στέαρ, καὶ τρίχας, καὶ ἤψεν ἐπὶ τὸ αὐτό· καὶ ἐποίησεν μάζας,

καὶ ἔδωκεν εἰς τὸ στόμα τοῦ δράκοντος, καὶ διεβράβη A
ὁ δράκων, καὶ εἶπεν Δανιήλ· Ἴδε τὰ σεβάσματα
ὁμῶν.

27. Καὶ ἐγένετο, ὡς ἤκουσαν οἱ Βαβυλώνιοι, ἠγανά-
κτησαν λίαν, καὶ συνεστράφησαν ἐπὶ τὸν βασιλέα,
καὶ εἶπον· Ἰουδαῖος γέγονεν ὁ βασιλεὺς, τὸν Βῆλ
κατέσπασε, καὶ τὸν δράκοντα ἀπέκτεινε, καὶ τοὺς
ιερεῖς κατέσφαξεν.

28. Καὶ εἶπον πρὸς τὸν βασιλέα· Παράδος ἡμῖν τὸν
Δανιήλ, εἰ δὲ μὴ, ἀποκτενοῦμέν σε, καὶ τὸν οἶκόν σου.

29. Καὶ εἶδεν ὁ βασιλεὺς, ὅτι κατεπαίγουσιν αὐ-
τὸν σφόδρα, καὶ ἀναγκασθεὶς παρέδωκεν αὐτοῖς τὸν
Δανιήλ.

30. Οἱ δὲ ἔβαλον αὐτὸν εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόν-
των, καὶ ἦν ἐκεῖ ἡμέρας ἕξ.

31. Ἦσαν δὲ ἐν τῷ λάκκῳ ἑπτὰ λέοντες, καὶ ἐδί- B
δοντο αὐτοῖς τῆς ἡμέρας δύο σώματα, καὶ δύο πρό-
βατα· τότε δὲ οὐκ ἐδόθη αὐτοῖς, ἵνα καταφάγῃσι τὸν
Δανιήλ.

32. Καὶ ἦν Ἀμβακούμ ὁ προφήτης ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ,
καὶ αὐτὸς ἤψησεν ἕψημα, καὶ ἐνέθρυφεν ἄρτους εἰς
σκάφην, καὶ ἐπορεύετο εἰς τὸ πεδῖον ἀπενεγκεῖν τοῖς
θερισταῖς.

33. Καὶ εἶπεν ἄγγελος Κυρίου, τῷ Ἀμβακούμ·
Ἀπένεγκε τὸ ἄριστον ὃ ἔχεις εἰς Βαβυλῶνα τῷ Δα-
νιήλ εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων.

34. Καὶ εἶπεν Ἀμβακούμ· Κύριε, Βαβυλῶνα οὐχ
ἔώρακα, καὶ τὸν λάκκον οὐ γινώσκω.

35. Καὶ ἐπελάβετο ὁ ἄγγελος Κυρίου τῆς κορυφῆς
αὐτοῦ, καὶ βαστάσας τῆς κόμης τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ,
ἔθηκεν αὐτὸν εἰς Βαβυλῶνα ἐπάνω τοῦ λάκκου, ἐν τῷ
βοίῳ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ.

36. Καὶ ἐδόξεν Ἀμβακούμ λέγων· Δανιήλ, λάβε
τὸ ἄριστον, ὃ ἀπέστείλέ σοι ὁ Θεός.

37. Καὶ εἶπεν Δανιήλ· Ἐμνήσθης γάρ μου ὁ Θεός,
καὶ οὐκ ἐγκατέλιπες τοὺς ἀγαπῶντάς σε.

38. Καὶ ἀναστὰς Δανιήλ ἔφαγεν· ὁ δὲ ἄγγελος
τοῦ Θεοῦ ἀπεκατέστησε τὸν Ἀμβακούμ παραχρῆμα
ἐπὶ τὸν τόπον αὐτοῦ.

39. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἦλθε τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ πεν-
θεῖσαι τὸν Δανιήλ, καὶ ἦλθεν ἐπὶ τὸν λάκκον, καὶ
ἀνέβλεψε, καὶ ἰδοὺ Δανιήλ καθήμενος.

40. Καὶ ἀνεδόξεν ὁ βασιλεὺς φωνῇ μεγάλῃ, καὶ
εἶπεν· Μέγας εἶ, Κύριε ὁ Θεός τοῦ Δανιήλ.

41. Καὶ ἀνέσπασεν αὐτόν. Τοὺς δὲ αἰτίους τῆς
ἀπολείας αὐτοῦ ἐνέβαλε, καὶ κατεβρώθησαν παρα-
χρῆμα ἐνώπιον αὐτοῦ.

A draconis, et disruptus est draco : et dixit Daniel :
Ecce quæ vos colitis.

27. Et factum est ut audierunt Babylonii, indi-
gnati sunt vehementer, et conversi adversus regem
dixerunt : Judæus factus est rex : Bel destruxit, et
draconem interfecit, et sacerdotes occidit.

28. Et dixerunt ad regem : Trade nobis Danie-
lem, alioquin interficiemus te, et domum tuam.

29. Vidit ergo rex, quod incitarentur in se ve-
hementer : et necessitate compulsus tradidit eis
Danielem.

30. Illi autem miserunt eum in lacum leonum, et
erat ibi diebus sex.

31. Porro erant in lacu septem leones, et daban-
tur eis quotidie duo corpora, et duæ oves : tunc
autem non sunt data eis, ut devorarent Danielem.

32. Erat autem Ambacum propheta in Judæa, et
ipse coxerat pulmentum, et intriverat panes in al-
veolo : et ibat in campum, ut afferret messoribus.

33. Dixitque angelus Domini ad Ambacum : Fer
prandium, quod habes, in Babylonem Danieli in
lacum leonum.

34. Et dixit Ambacum : Domine, Babylonem non
vidi, et lacum nescio.

35. Et apprehendit angelus Domini verticem ejus,
et portans coma capitis ejus, posuit eum in Baby-
lone supra lacum in impetu spiritus sui.

36. Et clamavit Ambacum, dicens : Daniel, tolle
prandium, quod misit tibi Deus.

37. Et ait Daniel : Recordatus es quippe mei
Deus, et non dereliquisti diligentes te.

38. Surgensque Daniel comedit. Porro angelus
Dei restituit Ambacum confestim in locum ejus.

39. Rex autem venit die septimo, ut lugeret Danie-
lem, et venit ad lacum, et respexit, et ecce Daniel
sedens.

40. Et exclamavit rex voce magna, et ait : Ma-
gnus es, Domine Deus Danielis.

41. Et extraxit eum. Porro illos, qui perditionis
ejus causa fuerant, injecit, et devorati sunt in mo-
mento coram eo.

HEXAPLORUM QUÆ SUPERSUNT.

DANIELIS CAPUT PRIMUM.

צִוְּשׁ נָחֵן 2 Θ. Εἰς γῆν Σενναάρ. Ἄλλος, εἰς γῆν
Βαβυλῶνος.

דַּנְיֵאל בֶּרַב נִשְׁמָל 3 Θ. τῷ Ἀσφανεὶ τῷ ἀρχιευ-
νούχῳ αὐτοῦ. Ἄλλος Ἀβδιεζδρί διδασκάλῳ εὐνού-
χων αὐτοῦ.

2. Heb. in terram Senar. Th. Vulg. in terram
Sennaar. Alius, in terram Babylonis.

3. Heb. Asphenez magistro ennuchorum suorum.
Th. Asphanez prapósito eunuchorum suorum. Alius,
Abdiezdri magistro eunuchorum suorum. Vulg.
Asphenez prapósito eunuchorum.

סְרַחֲמִין 'Ο Ἑβραῖος, τῶν εὐγενῶν. 'Α. 1. Ο. Α. ἐπιλέκτων. 'Α. 2. τυράννων. Σ. Πάρθων. Θ. Φορ-
θορμίν.
לְחַנּוּן 8 Θ. ἀλισγηθῆ. 'Αλλος, μινανθῆ.

סְרַחֲמִין 10 Θ. ἀρχιευνούχος.
סְרַחֲמִין Θ. καὶ καταδικάστητε. 'Αλλος, καταδικα-
σθῆναι ποιήσητε.

דָּן 12 Θ. πείρασον. 'Αλλος, δοκίμασον.
דָּן 12 Θ. τοὺς παῖδάς σου. 'Αλλος, τοὺς δούλους
σου.

דָּן 14 Θ. καὶ ἐπείρασεν αὐτούς. 'Αλλος, καὶ
ἐδοκίμασε τὴν ἰδέαν αὐτῶν.

בָּשָׂר 15 Θ. καὶ ἰσχυροὶ ταῖς σαρκί. 'Αλλος,
καὶ αὐτοὶ ἰσχυροὶ ταῖς σαρκί.

דָּן 16 Θ. σπέρματα. 'Αλλος, δσπρια.

בְּכָל 17 'Α. ἐν παντί τῷ βιβλίῳ. Σ... Θ. ἐν
πάσῃ γραμματικῇ.

בְּכָל 18 Θ. ἐναντίον Ναβουχοδονόσορ.
'Αλλος, πρὸς Ναβουχοδονόσορ.

סְרַחֲמִין 20 Θ. σοφιστὰς καὶ φιλοσόφους.
Θ. τοὺς ἐπακιδούς καὶ τοὺς μάγους.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Danielis.

V. 1. 'Sciendum Montfauconium afferre juxta
Biblia nostra Theodotionis textum, qui in multis
abcedit a textu Theodotionis Chisiano quem dedi-
mus supra. DRACH.

V. 2. Schol. Βαβυλῶνος, apud Drusium ex edit.
Romana, estque haud dubie altera versio. Hierony-
mus in comment. « Terra Sennar locus est Baby-
lonis, in quo fuit campus Dura, et turris, quam usque
ad cælum hi, qui ab Oriente moverant pedes suos,
ædificare nisi sunt. »

V. 3. 'Αλλος, Ἀβδισδὲρ διδασκάλῳ εὐνούχων
αὐτοῦ. Cod. regius Bombycinus. Hanc lectionem
memorat Hieronymus, qui ait : « Pro Asphanes, in
editione Vulgata Ἀβδισδὲρ scriptum reperi. » Cod-
ex noster antiquissimus Corbeiensis habet litteris
latinis, Abiesdri.

Ibid. 'Ο Ἑβρ. τῶν εὐγενῶν. Idem ms. reg. De re-
liquis versionibus hæc Hieronymus : « Et pro φορ-
θορμίν, quod Theodotio posuit, LXX. et Aquila
electos transtulerunt; Symmachus, Parthos, pro
verbo nomen gentis intelligens, quod nos juxta
editionem Hebræorum, quæ κατ' ἀκριβείαν legitur,
in tyrannos vertimus. » Priora hujus loci verba sic
habet ms. Corbeiensis noster, « Et pro Porthom-
min, quod Theodotio posuit. »

Heb. principibus. *Hebræus*, nobilium. A. 1. LXX.
electorum A. 2. Vulg. tyrannorum. S. Parthorum.
Th. Phorthommin.

8. Heb. pollueret se. Th. Vulg. pollueretur
Alius, contaminaretur.

10. Heb. Th. Vulg. princeps eunuchorum.
Heb. et condemnabit. Th. et condemnetis. *Alius*,
et condemnari facialis. Vul. condemnabit.

12. H. Th. Vul. tenta. *Alius*, proba.
H. *Alius*, Vul. servos tuos. Th. pueros tuos.

14. Heb. Th. et tentavit eos. *Alius*, et probavit
ideam, [i. vultum] eorum. Vul. tentavit eos

15. Heb. et pinguiore carne. Th. et robusti car-
nibus. *Alius*, et ipsi robusti carnibus. Vul. et cor-
pulentiores.

16. H. Th. semina. *Alius*, Vul. legumina.

17. Heb. A. Vul. in omni libro. S. in omni arte
grammatica. Th. in omni literatura.

18. H. ad facies Nebuchadnesar. Th. Vul. in con-
spectu Nabuchodonosor. *Alius*, ad Nabuchodonosor.

20. H. genethliacos sophos. LXX. sophistas et
philosophos. Th. incantatores et magos. Vul. ario-
los et magos.

V. 8. 'Αλλος, μινανθῆ. Drusius.

V. 10. Θ. ἀρχιευνούχος. Hieron. « Non solum
præpositus Eunuchorum, sive magister, et ut alii
transtulerunt, ὁ ἀρχιευνούχος, sanctis immutat no-
mina, sed et Pharaon Joseph in Ἄγριο, etc. »

Ibid. 'Αλλος, καταδικασθῆναι ποιήσητε. Id. Dru-
sius quasi scholion affert.

V. 12. 'Αλλος, δοκίμασον. Drus. Ibid. Chrys.
τοὺς δούλ.

V. 14. 'Αλλος, καὶ ἐδοκίμασε, etc. Drusius. Quæ
sunt alterius interpretis, cujus nomen tacetur.

V. 15. 'Αλλος, καὶ αὐτοὶ ἰσχυ. Ex Jo. Chrysos-
tomo in Danielelem.

V. 16. 'Αλλος, δσπρια. Ex Drusio.

V. 17. 'Α. ἐν παντί τῷ βιβλίῳ. Ms. reg. et Poly-
chronio. Drusius ex edit. Rom. Schol. ἐν παντί τῷ
βιβλίῳ, mendose : nam βιβλος est feminini generis.
« Pro quo, inquit Hieronymus, Symmachus inter-
pretatus est, *artem grammaticam*. »

V. 18. 'Αλλος, πρὸς Ναβουχ. Ex Chrysostomo
in Danielelem

V. 20. Ms. reg. Ο', σοφιστὰς καὶ φιλοσό-
φους. Hieronymus : « Pro hariolis et magis, Vul-
gata editio, *sophistas et philosophos* transtulit. »

DANIELIS CAPUT II.

סְרַחֲמִין 2 'Α. Σ. Ο'. Θ. ἐπακιδούς. 'Ο Σύρος, σο-
φούς.

סְרַחֲמִין 3 Σ. καὶ διηπόρει. Θ. καὶ ἐξίστη.

רְחִיבִי 8 Θ. καιρὸν ὑμεῖς ἐξαγοράζετε.

רְחִיבִי 'Ο Σύρος, ἀπατᾷ με. Θ. ἀπέστη ἀπ'
ἐμοῦ.

רְחִיבִי 15 Θ. vacat. 'Αλλος, καὶ ἐπυνθάνετο
αὐτὸν λέγων.

2. Heb. genethliacos. A. S. LXX. Th. incant-
atores. Syrus, sophos. Vul. arioli.

3. H. et consternatus est. S. et hæsitabat. Th. et
obstupuit. Vulg. et mente confusus.

8. H. tempus vos ementes. Th. tempus vos re-
dimitis. Vulg. tempus redimitis.

H. effuxerit a me. Syrus, decipit me. Th. disces-
sit a me. Vulg. recesserit a me.

15. Heb. respondit et dixit. Th. vacat. *Alius*, et
interrogabat eum dicens. Vulg. et interrogavit
eum.

ἐκείνοι οἱ τρεῖς, Σεδράχ, Μισάχ, Ἀβδνεγάβ, ἔπασον εἰς μέσον τοῦ πυρὸς πεπαιδευμένοι. Θ. καὶ οἱ τρεῖς οὗτοι, Σεδράχ, Μισάχ, καὶ Ἀβδνεγάβ, ἔπασον εἰς μέσον τῆς χαμίνου τῆς καιομένης πεπαιδευμένοι.

24
 ἡτοιμασεν ὁ βασιλεὺς ἐκ Ναβουχοδονόσορ
 θάψασκε, καὶ ἀνέστη ἐν σπουδῇ, καὶ ἀπεκρίθη καὶ
 εἶπε τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ. Θ. καὶ Ναβουχοδονόσορ
 ἤκουσεν ὑμνουμένων αὐτῶν, καὶ ἐθάψασκε καὶ ἐξάνε-
 στη ἐν σπουδῇ, καὶ εἶπε τοῖς μεγιστᾶσιν αὐ-
 τοῦ. ^η

25 וְהָיָה דִּי רַבִּיעָא דְּכֹהֵן לְבִרְאָהּ 'A..... ὁμοιος
 וִיֵּן Θεοῦ. Σ..... Υ.... ἀγγέλῳ Θεοῦ. Θ. καὶ ἡ δρασις
 τοῦ τετάρτου ὁμοία וִיֵּן Θεοῦ.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Danielis.

V. 1. Ex Hieronymo, qui sic habet in ms. Corbeiensi: « Pro Dura Theudocio (sic) Deira, Symmachus Durau, ΛXX περιβολον. » Ubi Dura, Deira, Durau legendum, non Durauum, ut in editis: nam lineæ supra posite in ms. hic non indicant *m* in fine.

V. 3. Θ., ἡς ἐστῆς etc. Sic editi

V. 4. Ἀλλος, ἔθνη, λαοί, καὶ γλῶσσαι. Drusius.

V. 5. *Ἄλλος, συμφωνίας*. Drusius, qui hanc notam adfert : « Elias in libro ubi vocum Chaldaicarum quoda explicat : *Nomen est instrumenti musici, quod italice vocatur Symphonia, et Germanice Lier, i. e. Lyra.* » Isidorus : *Symphonia appellatur lignum cavum, ex utraque parte pelle extensa, quam virgulis hic inde musici feriunt etc.* »

V. 18. Symmachus, *statua aurea*. Ex Hieronymo.

V. 21. Hieronymus : « Pro braccis, quas Symmachus ἀναβραχιάς vocat, Aq. et Theodotio *saraballa* dixerunt, et non, ut corrupte legitur, *sarabara*. Lingua autem Chaldaeorum *saraballa*, crura hominum vocantur et *tibiae* : et ὀμωνύμας etiam *braccæ* eorum quibus crura teguntur et *tibiae*, quasi *crurales* et *tibiales* appellatæ sunt. » Drusius hoc loco sic annotat :

Quidde hoc loco Hieronymi sentiendum sit, diximus alibi. In Vulgata Scriptura Codices plerumque consentiunt. Quocirca satius ut dicamus λ in ρ mutasse; nam hæc litteræ de facili alternant. Sic $\lambda\mu\alpha$ et $\rho\mu\alpha$ quod Græce est ἀρὰ, maledictio, dicitur. Sic $\chi\lambda\iota\beta\alpha\nu\omicron\varsigma$ et $\chi\rho\iota\beta\alpha\nu\omicron\varsigma$. Sic sarabala, sarabara, Chaldaice ܫܪܒܠܐ . An Aquila scripserit, $\sigma\upsilon\nu\ \tau\omicron\iota\varsigma\ \sigma\alpha\rho\alpha\beta\alpha\lambda\omicron\varsigma$ αἰών, nescio. Hoc scio, vocem sarabara, etiam profanis auctoribus usitatam esse, quod alias a me probatum. Nunc moneo minus recte scriptum

dentis ligati. A. et viri illi tres, Sedrach, Misach, Abdenago ceciderunt in medium ignis colligati. Th. et tres isti, Sedrach, Misach, et Abdenago, ceciderunt in medium camini ardentis ligati. Vulg. viri autem hi tres, id est, Sidrach, Misach, et Abdenago, ceciderunt in medio camino ignis ardentis colligati.

24. Hebr. Tunc Nabuchadnesar rex obstupuit, et surrexit in festinando, respondit et dixit magnatibus suis. A. rex Nabuchodonosor miratus est, et surrexit festinanter, et respondit, dixitque optimatibus suis. Th. et Nabuchodonosor audivit hymnos canentes ipsos, et miratus est, et surrexit propere, et ait magnatibus suis. Vulg. Tunc Nabuchodonosor rex obstupuit, et surrexit propere, et ait optimatibus suis.

25. H. et species quarti similis est filio Dei.
A..... similis filio Dei. S. species autem quarti,
similitudo filiorum deorum. LXX..... angelo Dei.
Th. Vul. et species quarti, similis filio Dei.

esse in *Hieronymo* saraballa cum l duplici, cum
unicum duntaxat sit in scriptura Chaldaica. Qui
habet, adeant ad *Questiones meas*, ubi plura de hac
voce. Scholion : τινὲς σαράβαλα εἰρήχασιν, τὰ μὲν
παρὰ τῶν πολλῶν λεγόμενα μωχία, παρὰ δὲ τοῖς
Ἑλλήσιν ἀναεὺριδας προσγορευόμενα. Dictio, μω-
χία, sonat ridicula : sed fortasse legendum βρα-
χία. *Theodorelus Sarabara* scribit esse vestimenti
Persici genus : a quibus distinguit ἀναεὺριδας, quas
putat esse ipsas περικνημίδας. *Hactenus* *Drusius*, de
cujus conjectura circa μωχία iudicent eruditi

Consequenter idem Drusius. In Compl. est σαπα-
δαίος. Tertullianus autem de Oratione, Sarabarais,
habet. Idem de carne Domini, cum braciis suis.
Sequitur, καὶ τάραις καὶ περικνημίσι, quæ legi
malim ordine inverso, ut ἵψωδ' sini περικνημίδες,
et ἵψα τάραι. Est autem τάραι, teste Hieronymo,
genus pileoli, quo Persarum Chaldaeorumque gens
utitur. Locus iste valde debilitat opinionem Hiero-
nymi de Sarabaris. Nam si περικνημίδες, ut recte
censet Theodoretus, sunt ipsæ ἀναξυρίδες, aut aliud
dicunt Sarabaræ, aut minus absurde ταυτολογεῖ ὁ
Theodoretus.

V. 92. "Αλλοι, καὶ τοὺς ἀνδρας etc, Drusius.

V. 23 et 24. Lectio Aquilæ prodit ex epist. Origenis ad Africanum.

V. 25. Hieronymus : « Speciem autem quarti, quem similem dicit Filio Dei, vel Angelum debemus accipere, ut LXX, transulerunt, vel certe, ut plerique arbitrantur, Dominum Salvatorem, Sed nescio quomodo rex impius Dei Filium videre mereatur. Ergo juxta Symm. qui interpretatus est : *Species autem quarti similitudo filiorum*, non Dei, sed, *deorum*, angeli sententi sunt, qui vel dii et deorum, vel Dei filii sæpissime nuncupantur. »

DANIELIS CAPUT IV.

יְהוָה אֱלֹהֵינוּ 1. Ἀλλος, καὶ εὐθαλῶν ἐπὶ τοῦ θρόνου μου. Θ. καὶ εὐθαλῶν.

4. οἱ ἑπασιδοί, μάγοι, Γαζαρηνοί, Χαλδαῖοι.

Θ. ἕως ἡλθε Δαυιθλ. 5 ועד אחריין על קדמו דניאל

1. Heb. et frondosus in palatio meo. *Alius*, et florens in throno meo. Th. et florens. Vulg. et florens in palatio meo.

4. Heb. genethliaci, sophi, Chasdim, et divini
Th. incantatores, magi, Gazareni, Chaldæi. Vulg
arioli, magi, Chaldæi, et aruspices.

5. Heb. et usque ad novissimum intravit coram

"Αλλος, ἕως οὗ ἕτερος εἰσῆλθεν ἐνώπιόν μου Δα-
νιήλ.

ךְ דַּנְיֵאל 6 Θ. οὐκ ἀδυνατεῖ σε. "Αλλος, οὐκ ἀδυ-
νατεῖ σοι.

רִשְׁאֵי יְהוּדָה 7 "Αλλος, καὶ αἱ ὁράσεις τῆς κεφαλῆς
μου. In Θ. vacat.

יְהוּדָה 8 Θ. καὶ τὸ χῦτος αὐτοῦ.

יְהוּדָה 9 Ol λοιποὶ, εἰς τὰ πέρατα. Θ. εἰς τὸ πέρας.

יְהוּדָה 10 Α. Σ. ἐγγήγορος. Ο. ἄγγελος. Θ. εἰρ.

יְהוּדָה 12 Θ. κοιτασθήσεται. "Αλλος, αὐλισθήσεται.

יְהוּדָה 15 "Αλλος, κατέναντι. Θ. ὅτι.

יְהוּדָה 16 Θ. ἀπηνεύθη.

יְהוּדָה 17 Α. Σ. ἐγγήγορος. Ο. ἄγγελος. Θ. εἰρ.
יְהוּדָה 18 Θ. κοιτασθήσεται. "Αλλος, αὐλισθήσεται.
יְהוּדָה 19 Θ. καὶ τὸ χῦτος αὐτοῦ.

יְהוּדָה 22 "Αλλος, τὸ σῶμά σου βαφθήσεται.
Θ. αὐλισθήσεται.

יְהוּדָה 24 Θ. ἴσως ἔσται μακρόθυμος. "Αλ-
λος, ἴσως ἔσται μακροθυμία.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV Danielis.

V. 1. Hieronymus : « Quietus eram in domo mea, et florens in palatio meo, sive in throno, ut interpretatus est Theodotio. » Verba illa ἐπὶ τοῦ θρόνου μου absunt a plerisque exemplaribus, excidisseque videntur.

V. 4. Θ., οἱ ἑπαιδοὶ etc. In has voces hoc scholion adfert Drusius ex edit. Romana : ἑπαιδοὶ ἐκάλουν τοὺς ἐξαιρέτως περὶ τὰς ἑπαιδὰς καὶ ἐπι-
κλήσεις τῶν δαιμόνων σκολάζοντας· μάγους δὲ τοὺς
τοῦ πυρὸς μέχρι καὶ νῦν θεραπευτὰς παρ' αὐτοῖς,
καὶ τοὺς ἀγνισμοὺς ἐπιτελοῦντας, καὶ περὶ τὴν τῶν
ἀστρῶν κατασκοπὴν, ὡς δοκοῦσιν ἐπιστημόνως ἔχον-
τας· Χαλδαίους δὲ τοὺς ἐν τῇ Χαλδαϊκῇ χώρᾳ, ἀπ' ἧς
ἡ Αβραὰμ ὤρμητο· μέρος γὰρ αὕτη τῶν Ἀσσυ-
ρίων ἀστεροσκοπία καὶ οἰωνοσκοπία προσέχοντας·
Γαζαρηνοὺς δὲ τοὺς τὰς θυσίας λειτουργοῦντας· θυ-
τας γὰρ ἀντὶ Γαζαρηνῶν Θεοδοτίων ἐξέδωκεν. I. e. :
Incantatores vocabant eos, qui potissimum incanta-
tionibus, et invocationibus demonum vacabant : Ma-
gos autem eos qui apud ipsos usque in hodiernum
diem cultores ignis sunt, et purificationes perficiunt,
et in stellarum contemplatione, ut ipsi putant, perite
versantur : Chaldeos autem, qui in regione Chaldaica,
ex qua Abraham profectus est : pars autem hæc
Assyriorum : stellarum speculationi et auspicio dant
operam : Gazarenos autem eos qui sacrificia offerunt :
nam Theodotio pro Gazarenis θυτάς sine sacrificulis
vocat. Hic haud dubie Theodotionem pro Symmacho
posuisse videtur, nam Theodotio Γαζαρηνοὶ habet.
Vide supra Daniel. II, 7.

V. 5. "Αλλος, ἕως οὗ ἕτερος etc. Hieronymus :
« Exceptis LXX translatoribus, qui hæc omnia ne-
scio qua ratione præterierunt, tres reliqui collegam
interpretati sunt. Unde iudicio magistrorum Eccle-
siae editio eorum in hoc volumine repudiata est, et
Theodotionis vulgo legitur, quæ et Hebræo et cæ-
teris translatoribus congruit. » Legerit ergo Hiero-

me Daniel. Th. donec venit Danieli. Alius, donec
alius intravit coram me Daniel. Vul. donec collega
ingressus est in conspectu meo Daniel.

6. Heb. non facit negotium tibi. Th. Alius, Vul.
non est impossibile tibi.

7. Hebr. Alius, et visiones capitis mei. In Th.
vacat. Vul. visio capitis mei.

8. Heb. et aspectus ejus. Th. et moles ejus. Vul.
aspectus illius.

Heb. ad finem. Reliqui, ad terminos. Th. ad ter-
minum. Vul. usque ad terminos.

10. Heb. A. S. Vul. vigil. LXX, angelus. Th. ir.

12. H. Vul. tingatur. Th. cubabit. Alius, manebit.

15. Heb. omni respectu quia. Alius, e regione.
Th. Vul. quia.

16. H. obstupefactus est. Th. obstupuit. Vul. cœ-
pit intra semetipsum tacitus cogitare.

Hebr. Respondit rex, et dixit, Baltasar, somnium
et interpretatio ejus non terreat te. Alius, et respon-
dit rex, et dixit, Baltasar, somnium et interpre-
tatio ejus, ne sollicitum te reddat. In Th. vacat.
Vul. respondens autem rex ait, Baltasar, somnium
et interpretatio ejus non conturbent te.

22. Hebr. te tingentes. Alius, corpus tuum intin-
getur. Th. commoraberis. Vul. infunderis.

24. Heb. ecce erit prolongatio. Th. forte erit
longaminis. Alius, forte erit longanimitas. Vul. for-
sitan ignoscet delictis tuis.

nymus ἑταῖρον, qui vertit collegam, ut auspicatur
Drusius, quæ lectio non quadrare videtur ad vocem
Chaldaicam רִיחָא, quæ significat, alium; sed for-
tasse ille ἑταῖρον pro ἑταρον legerit.

Ibid. Th., Θεοῦ ἀγίου. Drusius. [Non conspicitur
in textu supra. Respicit רִיחָא רִיחָא, Deorum san-
ctorum. Et ita vertit Vulg. Lat. DRACH.]

V. 6. "Αλλος, οὐκ ἀδυνατεῖ σοι. Ex Drusio.

V. 7. "Αλλος, καὶ αἱ ὁράσεις etc. Idem.

V. 8. Hieron. : « Quod autem ait juxta Theodo-
tionem, τὸ χῦτος, altitudo ejus, sive ἡ κυρτή, ut
postea ipse interpretatus est, i. e. dominatio, pro
quo nos vertimus aspectus ejus etc. »

Ibid. Ol λοιποὶ, εἰς τὰ πέρατα. Drusius.

V. 10. Hieron. : « Pro vigili Theodotio ipsum Chal-
daicum posuit HIR, quod per tres litteras, AIN, IOD
et RES scribitur : significat autem Angelos etc. »
HIR legit Martianus noster itemque ms. Corbeien-
sis. Scholion Romanæ edit. τὸ δὲ εἰρ οὐδὲν ἕτερον ἢ
ἐγγήγορος καὶ ἀγγελλος ἐρμηνεύεται. Aliud scho-
lion, ἀντὶ τοῦ εἰρ οἱ Ὁ ἄγγελος ἡρμηνεύσαν, οἱ δὲ
λοιποὶ, ἐγγήγορος. His addit Drusius : quod in mente
habuit Hieronymus, cum ad hunc locum hæc anno-
taret : consuetudo autem Græci Latini sermonis
ἱερὺν vocat, quæ per multicolorem arcum ad terras
descendere dicitur.

V. 15. "Αλλος, κατέναντι. Drusius.

V. 16. Θ., ἀπηνεύθη. Polychronius, τούτῃ ἐξ-
πλάγη ἐπὶ τῷ παραδόξῳ τῶν δευθέντων, καὶ σύν-
νους ἐγένετο. Id est, consternatus est super mira
novitate rerum ostensarum, et cogitabundus fuit.

Ibid. "Αλλος, καὶ ἀπεκρίθη etc. Drusius.

V. 22. "Αλλος, τὸ σῶμά σου βαφθήσεται. Idem
Joannes Chrysostomus comment. in Daniele legit,
βαφθήσεται τὸ σῶμά σου.

V. 24. "Αλλος, ἴσως ἔσται μακροθυμία. Joann.
Chrysost. in Daniele.

DANIELIS CAPUT V.

וְשָׁרָה מִלְּפָנֵי הַמֶּלֶךְ 1 *Οἱ Λοιποί, Θ. καὶ κατέναντι τῶν χιλιῶν, ὁ οἶνος, καὶ πίνων.*

וְשָׁרָה 7 *Θ. καὶ τρίτος.*

וְשָׁרָה מִלְּפָנֵי הַמֶּלֶךְ 11 *Οἱ Λοιποί, πνεῦμα θεοῦ ἁγίου. Σ. πνεῦμα θεῶν ἁγίων. Θ. πνεῦμα θεοῦ.*

וְשָׁרָה 12 *Θ. κρυπτούμενα. Ἀλλος, κρυπτόμενα.*

וְשָׁרָה 15 *Θ. ἀναγνώσι. Ἀλλος, γνωρίσωσι.*

וְשָׁרָה 16 *Θ. vacat. Ἀλλος, καὶ λύειν συνδέσμους.*

1. Heb. et contra mille vinum bibebat. *Reliqui*, et coram mille vinum bibebat. Th. et e regione ipsorum mille, vinum, et bibens. Vul. et unusquisque secundum suam bibebat etatem.

7. H. Th. Vul. et tertius.

11. Hebr. S. spiritus deorum sanctorum. *Reliqui*, spiritus Dei sancti. Th. spiritus Dei. Vul. spiritum deorum sanctorum.

12. Hebr. ænigmatum. Th. defenta. *Alius*, abscondita. Vul. secretorum.

15. Hebr. Th. Vul. legerent. *Alius*, cognoscerent.

16. Hebr. et nodos solvere. Th. *vacat. Alius*, et vincula solvere. Vul. et ligata dissolvere.

Notæ et variæ lectiones ad cap. Danielis V.

V. 1. Hieronymus : « Unusquisque autem principum vocatorum juxta suam bibebat etatem : sive ut ceteri interpretes transtulerunt, bibebat ipse rex vinum coram principibus quos vocaverat. » Non verba ceterorum interpretum hic adfert Hieronymus, sed sensum dumtaxat, ut liquet ex versione Theodotionis, qui unus ex ceteris est, cujus tamen postrema verba nunc variant.

V. 7. Hieron. : « Vel tertius post me, vel unus e tribus principibus, quos alibi trιστάτας legimus. »

V. 11. *Οἱ Λοιποί, πνεῦμα θεοῦ ἁγίου* etc. Drusius. Hieronymus vero sic habet : « Præter Symmachum,

qui Chaldaicam veritatem secutus est, ceteri spiritum Dei interpretati sunt. »

V. 12. In editione Theodotionis legitur κρυπτούμενα ex ἡν Chaldaice, κρυπτός pro Hebr., ἡν mutato γ in τ de more. Chronicon etiam Alexandrinum habet κρυπτούμενα. In edit. Complut. habetur κρυπτόμενα, quæ videtur esse alia versio.

V. 15. *Ἀλλος, γνωρίσωσι.* Ex Chronico Alexandrino.

V. 16. *Ἀλλος, καὶ λύειν συνδέσμους.* Joann. Chrysost. in Daniele.

DANIELIS CAPUT VI

וְשָׁרָה 1 *Θ. Ἀρταξέρξου. Θ. Δαρείου.*

וְשָׁרָה 2 *Ἀ. συνεκτικούς. Σ. ἀρχοντας. Θ. δύο ἀνδρας. Θ. τακτικούς.*

וְשָׁרָה 3 *Ἀλλος, προσεδέκατο καταστήσαι αὐτόν. Θ. κατέστησεν αὐτόν.*

וְשָׁרָה 4 *Ἀλλος, ἐκ πλαγιῶν βασιλείας. In Θ. vacat. Ἀλλ., ἐκ τῆς βασιλείας.*

וְשָׁרָה 5 *Ἀ. καὶ ἀμύλακημα. Θ. καὶ ἀμύλακημα (al. ἀμύλακημα).*

וְשָׁרָה 8 *Ἀλλος, ὅπως ἂν μὴ παραγραφῇ κατέναντι τούτου. In Θ. vacat.*

וְשָׁרָה 13 *Ἀ. καὶ περὶ τοῦ ὀρισμοῦ οὗ ἐταξας. Θ. vacat.*

וְשָׁרָה 14 *Ἀλλος, καὶ ἕως πρὸς δυσμὰς ἡλίου. Θ. καὶ ἕως ἑσπέρας.*

וְשָׁרָה 15 *Ἀλλος, παρετηρήσαντο ἐπὶ τὸν βασιλέα. Θ. vacat.*

וְשָׁרָה 27 *Θ. ἐκ χειρὸς τῶν λεόντων.*

1. Hebr. Darius. LXX, Artaxerxe. Th. Vul. Dario.

2. Hebr. præsides. A. præsfectos. S. Vul. principes. LXX, duos viros. Th. ordinatorum, seu præsfectos ordinum.

3. Hebr. Vul. cogitabat constituere eum. *Alius*, in animo habebat constituere eum. Th. constituit eum.

4. Hebr. ex parte regni. *Alius*, ex lateribus regni. In Th. *vacat. Alius*, ex regno. Vul. ex latere regis. Hebr. et corruptela. A. Th. et peccatum. Vul. et suspicio.

8. Hebr. ut non transgrediatur : omni respectu hoc. *Alius*, ut non violetur e conspectu ejus. In Th. *vacat.* Vul. nec prævaricari cuiquam liceat. Porro.

13. Hebr. et super obvinctione, quam designasti. *Alius*, et circa decretum quod statuisti. Th. *vacat.* Vul. et de edicto, quod constituisti.

14. H. *Alius*, Vul. et usque ad occasus solis. Th. et usque ad vesperam. Vul. et usque ad occasum solis.

15. Hebr. tumultuario venerunt ad regem. *Alius*, observarunt super regem. Th. *vacat.* Vul. intelligentes regem.

27. Hebr. Th. de manu leonum. Vul. de lacu leonum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI Danielis.

V. 1. Hieronymus : « Pro Dario, LXX Artaxerzem interpretati sunt. » Sic etiam interpretantur nomen וְשָׁרָה in historia Esther. [Qui versus in

LXX signatur 1, est in Hebr. γ 2. Et sic deinceps per totum hoc caput. DRACH.]

V. 2. Hier. : « Pro principibus, quod Symmachus

transiit, Theodotio, τακτικούς, A. συνεκτικούς interpretatus est. Cumque quærerem qui essent isti principes τακτικοί, vel συνεκτικοί, in LXX editione legi manifestius, qui dixerunt: et duos viros quos constituit cum eo, et satrapæ centum viginti. »

V. 3. "Αλλος, προσεδόκω etc. Drusius.

V. 4. "Αλλος, ἐκ πλαγίων βασιλείας. Drusius ex notis edit. Rom. ubi dicitur in aliquot exemplaribus Theodoretum habere ἐκ τῆς βασιλείας: et sic habet Chrysost. in Danielelem.

Ibid. Hieronymus: « Pro suspitione Theodotio et Aq. ἀμβλάκημα interpretati sunt; quæ Chaldaice dicitur ESSAITHA. Cumque ab Hebræo quærerem

quid significaret, respondit vim verbi sonare δέλαρ, quam nos illecebram sive σφάλμα, hoc est, errorem, dicere possumus. Porro Euripides in Medea ἀμπλακίας, per π, et non per β, ἀμπατίας, id est, peccata appellat. »

V. 8. "Αλλος, ὅπως ἂν μὴ etc. Joann. Chrysost.

V. 13. "Αλλος, καὶ περὶ τοῦ etc. Idem.

V. 14. "Αλλος, καὶ ὥς πρὸς etc. Idem.

V. 15. "Αλλος, παρέτηρήσαντο etc. Idem.

V. 27. Θ., ἐκ χειρὸς τῶν λεόντων. Theodotio hic Hebraismum servavit, ut LXX in Psalmis, *de manu canis*. Aliqui, ἐκ στόματος τῶν λεόντων.

DANIEL CAPUT VII.

אבר מן שאר 1 "Αλλος, καὶ τὸ κεφάλαιον τῶν λόγων εἶπεν. "Αλλος, ἀρχὴ λόγων αὐτοῦ, καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν. Θ. vacat.

מ'ל'ל'עו יוהא 2 "Αλλος, ἐν ὁράματί μου τῆς νυκτός. "Αλλος, ἐν τῇ ὁράσει μου τῆς νυκτός. Θ. vacat.

רבר 7 "Αλλος, μεγάλοι. Θ. vacat.

יוהא ריוה 9 "Αλλος, καὶ ὁ παλαιῶν τὰς ἡμέρας. Θ. καὶ παλαιὸς ἡμερῶν.

יוהא רבר 10 "Αλλος, εἶλκεν ἐκπορευόμενος. Θ. εἶλκεν ἐμπροσθεν αὐτοῦ.

יוהא רבר 13 "Αλλος, καὶ ἐνώπιον αὐτοῦ προσηγήθη. Θ. καὶ προσήχθη αὐτῷ.

מברבר מוהא 17 "Αλλος, τὰ θηρία τὰ μεγάλα. Θ. θηρία.

מ'ל'עו יוהא 25 Σ. (καὶ λόγους ὡς Θεὸς λαλήσει.) Θ. καὶ λόγους πρὸς τὸν Ὑψίστον λαλήσει.

מ'ל' Θ. παλαιώσει. "Αλλος, καταστρέψει. "Αλλος, ταπεινώσει.

רבר Θ. καὶ ὑπονοήσει. "Αλλος, καὶ προσδοχήσει. "Αλλος, καὶ προσδέξεται.

מ'ל'עו יוהא 28 "Αλλος, καὶ ἡ λέξις διήνεγκεν ἐμοί. Θ. καὶ ἡ μορφή μου ἡλλούθη.

1. Hebr. caput verborum dixit. *Alius*, et caput verborum dixit. *Alius*, principium sermonum ejus, et respondens dixit. Th. vacat. Vul. brevi sermone comprehendit.

2. Heb. in visione mea cum nocte. *Alius*, in visione mea noctis. *Alius*, idem. Th. vacat. Vul. in visione mea nocte.

7. Hebr. *Alius*, magni. Th. vacat. Vul. magnos (dentes).

9. Hebr. Th. Vul. et antiquus dierum. *Alius*, et antiquans dies.

10. Heb. trahens et egrediens a coram eo. *Alius*, trahebat egrediens. Th. trahebat in conspectu ejus. Vul. rapidusque egrediebatur a facie ejus.

13. H. et coram eo appropinquare fecerunt eum. *Alius*, et coram eo oblatus est. Th. et oblatus est ei. Vul. et in conspectu ejus obtulerunt eum.

17. H. *Alius*, Vul. bestiae magnae. Th. bestiae.

25. Heb. et sermones contra Altissimum loquatur. S. et sermones quasi Deus loquatur. Th. et sermones contra Altissimum loquatur. Vul. et sermones contra Excelsum loquatur.

H. abolēbit. Th. faciet veterascere. *Alius*, everiet. *Alius*, humiliabit. Vul. (et sanctos Altissimi) conteret.

H. Vul. et putabit. Th. et cogitabit. *Alius*, et sperabit. *Alius*, et expectabit.

28. Hebr. et splendorēs immutati sunt super me. *Alius*, et sermo diversus fuit mihi. Th. et forma mea mutata est. Vul. et facies mea mutata est in me.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII Danielis.

V. 1. "Αλλος, καὶ τὸ κεφ. Drusius, qui addit: « *Alibi est, ἀρχὴ λόγων αὐτοῦ: et apud Theodoretum additur, καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν.* » Et sic legit Chrysostomus.

V. 2. "Αλλος, ἐν ὁράματί μου etc. Drusius. Chrysost. ἐν τῇ ὁράσει.

V. 7. "Αλλος, μεγάλοι. Drusius.

V. 9. "Αλλος, καὶ ὁ παλαιῶν τὰς ἡμέρας. Theodoretus, τινὲς τῶν ἐρμηνευτῶν... ἀντὶ τοῦ, παλαιὸς τῶν ἡμερῶν, ὁ παλαιῶν τὰς ἡμέρας τθεῖκαται.

V. 10. "Αλλος, εἶλκεν ἐκπορευόμενος. Drusius.

V. 13. "Αλλος, καὶ ἐνώπιον αὐτοῦ προσηγήθη. Idem.

V. 17. "Αλλος, τὰ θηρία τὰ μεγάλα. Idem.

V. 25. Hieronymus: « *Symm., et sermones quasi Deus loquatur.* »

Ibid. Θ., παλαιώσει etc. Has lectiones adferi Drusius, atque in aliis plancti legi cum hoc scholio in margine, *τοῦτέστι σκυλὴν αὐτοῖς ποιήσει.*

Ibid. Θ., καὶ ὑπονοήσει. Schol. προσδοχήσει. Justinus habet προσδέξεται.

V. 28. "Αλλος, καὶ ἡ λέξις etc. Drusius.

DANIELIS CAPUT VIII.

מ'ל'עו יוהא רבר 2 "Αλλος, καὶ ὤν ἐν

2. Hebr. et vidi in visione, et fuit in videndo

תִּי הִרְאִיתִי, וְכַלֵּי הַיָּדַיִם לֹא יָדָעוּ מִי. Θ. *vacat*.

הַיָּדַיִם לֹא יָדָעוּ מִי. Σ. Θ. ἡ ἔστιν ἐν χώρᾳ Αἰλάμ.

אֵלֶּיךָ אֵלֶּיךָ אֵלֶּיךָ 'A. Σ. Θ. Θ. ἐπὶ τοῦ Οὐράν.

הַיָּדַיִם 5 'Αἰλος, καὶ ὑψηλότερον. Θ. καὶ τὸ ὑψηλόν.

הַיָּדַיִם בֵּין הַיָּדַיִם 5 'Αἰλος, κέρας θεωρητὸν ἀναμέσον τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. Θ. κέρας μέσον τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ.

הַיָּדַיִם 6 'Αἰλος, ἐστῶτος. Θ. ἐστῶς.

הַיָּדַיִם 9 Θ. ἰσχυρόν.

הַיָּדַיִם 'Αἰλος, καὶ πρὸς τὴν ἀνατολήν. Θ. *vacat*.

הַיָּדַיִם Θ. καὶ πρὸς τὴν δύναμιν. 'Αἰλος, καὶ πρὸς τὴν δύσιν.

הַיָּדַיִם 10 Θ. καὶ ἐπεσε.

הַיָּדַיִם Θ. ἀπὸ τῆς δυνάμεως τοῦ οὐρανοῦ.

הַיָּדַיִם Θ. καὶ συνεπάτησεν αὐτά. 'Αἰλος, αὐτούς.

הַיָּדַיִם 11 'Αἰλος, καὶ ἕως ἀρχοντος τῆς δυνάμεως ἡδρύνθη. Θ. καὶ ἕως οὗ ὁ ἀρχιστρατήγος βύσσηται τὴν αἰχμαλωσίαν.

הַיָּדַיִם 12 'Αἰλος, ἐν παραπτώματι. Θ. ἡ ἀμαρτία.

הַיָּדַיִם 13 'A. Θ. Θ. τῷ φελμωνί. Σ. τινὶ ποιε.

הַיָּדַיִם 14 'Αἰλος, τριακόσιαι. Θ. τετρακόσιαι.

הַיָּדַיִם 19 'Αἰλος, ἐπ' ἐσχάτῃ τῆς ὀργῆς. Θ. ἐπ' ἐσχάτων τῆς ὀργῆς.

הַיָּדַיִם 24 'Αἰλος, καὶ οὐκ ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ. Θ. *vacat*.

הַיָּדַיִם 25 'Αἰλος, καὶ ἐπὶ ἀρχοντὰ ἀρχόντων στήσεται. Θ. καὶ ἐπὶ ἀπωλείας πολλῶν στήσεται.

הַיָּדַיִם 27 'Αἰλος, ἡμέρας. Θ. *vacat*.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII Danielis.

V. 2. 'Αἰλος, καὶ ἰδὼν ἐν τῇ ὁράσει etc. Drusius. Ibid. Hieron. : « Sive ut Symmachus interpretatus est, *civitate* : a qua etiam regio nomen accepit. . . . pro qua LXX *Elimaide* interpretati sunt. » [Lamb. Bos : Sym., ἐν Αἰλάμ πόλει. DRACH.]

Ibid. Hieronymus : « *Super portam Ulai* : pro quo Aq. transtulit, *super Ubal Ulai* : Symm., *super paludem Ulai*. LXX, *super portam Ulai*. Sciendum est autem *Ulai* nomen esse loci, sive portæ, ut in Troia, σκαπὰ porta, et apud Romanos, *Carmentalis*. » [Lamb. Bos : Sym., τῆς λίμνης Οὐλάτ. DRACH.]

V. 3. 'Αἰλος, καὶ ὑψηλότερον. Drusius. Sic etiam habet Chrysostomus in Daniele.

V. 5. 'Αἰλος, κέρας θεωρητὸν etc. Idem, et Chrysostomus.

me. *Alius*, et vidi in visione, et tactum est cum viderem. In Th. *vacat*. Vul. vidi in visione mea.

Hebr. quæ in Elam provincia. S. quæ est in Elam civitate. LXX, quæ est in Elimaide regione. Th. quod est in regione Elam. Vul. quod est in Elam regione.

H. super rivum Ulai. A. super Ubal Ulai. S. super paludem Ulai. LXX, super portam Ulai. Th. super Ubal. Vul. super portam Ulai.

3. H. Th. et excelsus. *Alius*, et excelsius. Vul., et unum excelsius altero.

5. H. cornu visionis inter oculos ejus. *Alius*, cornu conspicuum inter oculos ejus. Th. cornu medium oculorum ejus. Vul. cornu insigne inter oculos suos.

6. H. Vul. stantem. *Alius*, stantis. Th. stans.

9. H. parvum. Th. forte. Vulg. modicum.

Hebr. *Alius*, et ad Orientem. In Th. *vacat*. Vul. et contra Orientem.

H. et ad ornatum. Th. Vul. et contra fortitudinem. *Alius*, et ad Occidentem.

10. Hebr. Vul. et dejecit. Th. et cecidit, *vel* dejecit.

H. de exercitu. Th. de virtute cœli. Vul. de fortitudine.

H. Vul. et conculcavit eas. Th. et conculcavit ea. *Al*. eos

11. H. et usque ad principem exercitus magnificatum est. *Alius*, et usque ad principem virtutis grande evasit. Th. et quoadusque dux exercitus liberaverit captivitatem. Vul. et usque ad principem fortitudinis magnificatum est.

12. Heb. in prævaricatione. *Alius*, in delicto. Th. peccatum. Vul. propter peccata.

13. Heb. cuidam. A. LXX. Th. Phelmoni. S. ne scio cui. Vul. alteri nescio cui.

14. Hebr. et trecentis. *Alius*, Vul. trecenti. Th. quadringenti.

19. Heb. *Alius*, in novissimo iræ. Th. in novissimis iræ. Vul. in novissimo maledictionis.

24. Heb. et non in fortitudine sua. In Th. *vacat*. Vul. sed non in viribus suis.

25. H. et super principem principum stabit. *Alius*, Vulg. et contra principem principum consurget. Th. et super perditiones multorum stabit.

27. H. *Alius*, Vul. per dies. In Th. *vacat*.

V. 6. 'Αἰλ., ἐστῶτος. Idem.

V. 9. Θ., ἰσχυρόν, nescio quid legerit qui ita vertit, nam ἰσχυρόν significat *parvum*, *modicum*, ut Vulgata vertit.

Ibid. 'Αἰλος, καὶ πρὸς τὴν ἀνατολήν. Idem et Chrysostomus.

Ibid. 'Αἰλ., καὶ πρὸς τὴν δύσιν. Sic Chrysostomus et Complut.

V. 10. Θ., καὶ ἐπεσε. Sunt qui exponant transitive, et *dejecit*, sive *cadere fecit*, aut *deturbavit*. Drusius.

Ibid. Θ., ἀπὸ τῆς δυνάμεως τοῦ οὐρανοῦ. Polychronius, ὁ Σύρος τὸ ἀπὸ τῆς δυνάμεως, οὐκ ἔχει.

Ibid. 'Αἰλος, αὐτούς. Idem Drusius.

V. 11. 'Αἰλ., καὶ ἕως ἀρχοντος etc. Idem, et

Chrysostomus.

V. 12. Ἄλλος, παραπτώματι. Idem.

V. 13. Hieron. : « Pro altero nescio quo, quod Symmachus interpretatus est τινὶ ποτε, A. et Th. et I.XX, φελμωνί, ipsum verbum Hebraicum posuere. » Ms. Corbeiensis habet latinis literis PHELMONI.

DANIELIS CAPUT IX

לְחַלּוֹת הָיָה שָׁנָה 2 Ἄλλος, ἐν ἔτει ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ. Θ. vacat.

שָׁנָה 3 Θ. vacat. Ἄλλος, καὶ σποδῷ.

שָׁנָה 5 Ἄλλος, ἡδίκησαμεν, ἡσεδήσαμεν. Θ. ἡδίκησαμεν, ἡνομήσαμεν.

חֲמוּצָה 23 Σ. ἀνὴρ ἐπιθυμητέ. Θ. ἀνὴρ ἐπιθυμῶν.

שָׁנָה 24 Ἄλλος, ἐδοκιμάσθησαν. Ἄλλος, ἐκρίθησαν. Θ. συνετμήθησαν.

שָׁנָה 25 Ἄ. ἐπὶ τὸν λαόν σου, καὶ ἐπὶ πόλιν ἡγιασμένην σου. Σ. κατὰ τοῦ λαοῦ σου, καὶ τῆς πόλεως τῆς ἁγίας σου. Θ. ἐπὶ τὸν λαόν σου, καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν.

חֲמוּצָה 26 Σ. ἀνὴρ ἐπιθυμητέ. Θ. ἀνὴρ ἐπιθυμῶν. Σ. ἀνὴρ ἐπιθυμητέ. Θ. ἀνὴρ ἐπιθυμῶν. Σ. ἀνὴρ ἐπιθυμητέ. Θ. ἀνὴρ ἐπιθυμῶν.

שָׁנָה 27 Ἄ. καὶ τοῦ ἐξιδάσασθαι ἀνομιαν. Θ. καὶ ἀπαλεῖψαι τὰς ἀδικίας, καὶ τοῦ ἐξιδάσασθαι ἀδικίας.

שָׁנָה 28 Ἄ. καὶ τοῦ ἐξιδάσασθαι ἀνομιαν. Θ. καὶ ἀπαλεῖψαι τὰς ἀδικίας, καὶ τοῦ ἐξιδάσασθαι ἀδικίας.

שָׁנָה 29 Ἄ. καὶ τοῦ ἐξιδάσασθαι ἀνομιαν. Θ. καὶ ἀπαλεῖψαι τὰς ἀδικίας, καὶ τοῦ ἐξιδάσασθαι ἀδικίας.

שָׁנָה 30 Ἄ. καὶ τοῦ ἐξιδάσασθαι ἀνομιαν. Θ. καὶ ἀπαλεῖψαι τὰς ἀδικίας, καὶ τοῦ ἐξιδάσασθαι ἀδικίας.

שָׁנָה 31 Ἄ. καὶ τοῦ ἐξιδάσασθαι ἀνομιαν. Θ. καὶ ἀπαλεῖψαι τὰς ἀδικίας, καὶ τοῦ ἐξιδάσασθαι ἀδικίας.

שָׁנָה 32 Ἄ. καὶ τοῦ ἐξιδάσασθαι ἀνομιαν. Θ. καὶ ἀπαλεῖψαι τὰς ἀδικίας, καὶ τοῦ ἐξιδάσασθαι ἀδικίας.

V. 14. Hieron. : « Quidam pro duobus millibus trecentis, duo milia ducentos legunt, ne sex anni et tres menses superesse videantur. »

Sequentes item hujus capituli lectiones ex Drusio et ex edit. Romana prodeunt.

2. Heb. *Alius*, in anno uno regni ejus. Th. *vacat*. Vul. anno uno regni ejus.

3. H. *Alius*, Vul. et cinere. Th. *vacat*.

5. H. et pravaricati sumus, et impie egimus. *Alius*, inique egimus, impie egimus. Th. Injuste egimus, inique egimus. Vul. iniquitatem fecimus, impie egimus.

23. Hebr. desideriorum. S. vir desiderabilis. Th. Vul. vir desideriorum.

24. H. decisæ. *Alius*, probatæ sunt. *Alius*, decretæ sunt. Th. Vul. abbreviatæ sunt.

Heb. super populum tuum, et super civitatem sanctitatis tuæ. A. super populum tuum, et super civitatem sanctificatam tuam. S. contra populum tuum, et civitatem sanctam tuam. Th. super populum tuum, et super civitatem sanctam. Vul. super populum tuum, et super urbem sanctam tuam.

H. ad consumendum pravaricationem, et ad sigillandum peccata. A. ad consummandam pravaricationem, et consummandum peccatum. Th. ut consummetur pravaricatio, et finem accipiat peccatum.

H. A. et ad expiandam iniquitatem. Th. et deleantur iniquitates, et expientur iniquitates. Vul. et deleatur iniquitas.

H. et ad signandam visionem et prophetiam, et ad ungendam sanctitatem sanctitatum. I.XX, Th. et signetur visio et propheta, et ungatur sanctus sanctorum. Vul. et impleatur visio et prophetia, et ungatur sanctus sanctorum.

26. Hebr. et post hebdomadas sexaginta et duas, excidetur unctus et non ei. A. et post septem hebdomadas et sexaginta duas, exterminabitur unctus, et non est ei. S. et post hebdomadas septem et sexaginta duas, excidetur Christus, et non existet ei. Th. et post hebdomadas sexaginta duas, exterminabitur unctio, et judicium non est in eo. Vul. et post hebdomadas sexaginta duas occidetur Christus : et non erit ejus populus.

Heb. et civitatem et sanctitatem destruet populus ducis venturi. A. et civitatem et sanctum corrumpet populus ducis venturi. Th. et civitatem et sanctuarium destruet cum duce adveniente. Vul. et civitatem et sanctuarium dissipabit populus cum duce venturo.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX Danielis.

V. 2. Ἄλλος, ἐν ἔτει ἐν τῇ βασιλείᾳ etc. Drusius ex ed. Romana.

V. 5. Ἄλλος, καὶ σποδῷ. Joannes Chrysostomus in Daniele.

V. 5. Ἄλλος, ἡδίκησαμεν, ἡσεδήσαμεν. Drusius.

V. 23. Σ., ἀνὴρ ἐπιθυμητέ. Idem.

V. 24. Ἄλλος, ἐδοκιμάσθησαν. Sic ex Theodoro.

Ibid. Ἄ., ἐπὶ τὸν λαόν etc. Has omnes Aquilæ et Symmachi lectiones usque ad finem capituli, ex Demonstratione evangelica Eusebii proferimus.

Ibid. O', Θ., καὶ τοῦ σπράγισαι etc. Adde ex Lamberto Bos: Aq., καὶ τοῦ τελέσαι δραματισμὸν καὶ

προφήτην, τοῦ ἀλείφαι ἡγιασμένον ἡγιασμένων. DRACH

DANIELIS CAPUT X.

לְקַח 4 Θ. Τίγρις Έδδεκλ.

וְיָאֵן 5 Θ. καὶ ἰβὺς ἀνὴρ. Σ. (ὡς ἀνὴρ.)

וְיָאֵן 'A. . . . Σ. ἐξαίρετα. O'. . . . Θ. βαδίν.

וְיָאֵן וְיָאֵן וְיָאֵן וְיָאֵן 'A. . . . 'Oφάξ. Θ. καὶ ἡ θοφὸς αὐτοῦ περιεζωσμένη ἐν χρυσῷ 'Oφάξ.

וְיָאֵן וְיָאֵן 6 'A. (καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ὥσπερ χρυσολίθος.) Σ. Θ. καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ὥσπερ θαρσίς. O', καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ὥσπερ θάλασσα.

וְיָאֵן וְיָאֵן 9 'A. . . . φωνὴν ῥημάτων αὐτοῦ. Θ. τὴν φωνὴν τῶν λόγων αὐτοῦ.

וְיָאֵן וְיָאֵן 10 'A. . . . καὶ ταρσοὺς χειρῶν μου. Θ. vacat.

וְיָאֵן וְיָאֵן 11 Σ. ἀνὴρ ἐπιθυμητὴ. Θ. ἀνὴρ ἐπιθυμῶν.

וְיָאֵן וְיָאֵן 13 'A. . . . εἰς τῶν ἀρχόντων τῶν πρώτων. Θ. εἰς τῶν ἀρχόντων.

וְיָאֵן 16 Θ. Κύριε. 'A. . . . Κύριε μου.

Notæ et variae lectiones ad cap. X Danielis.

V. 4. Θ., Τίγρις Έδδεκλ. Videntur esse duæ interpretationes. Tigris Chaldaei est Diglath. Plinius ait vocari ab incolis Diglito. In quibusdam vero codicibus, Τίγρις, in aliis vero Heddekel tantum reperitur. Hæc annotavit Drusius.

V. 5. Hieronymus: «Pro eo autem quod nos juxta Hebraicum verimus, ecce vir, Symmachus posuit, quasi vir. Non enim vir erat, sed viri habebat similitudinem.»

Ibid. Hieron.: «Pro lineis quod interpretatus est Aquila, Theodotio BADDIM posuit. LXX, byssina; Sym., ἐξαίρετα, id est, præcipua.» [Polychronius autem: Oī O', θύσσινα, 'Ακύλας δὲ ἐξαίρετα λέγει. Aquila tribuens lectionem, quam S. Hier. Symmacho. DRACH.]

Ibid. Hieron.: «Auro obryso. Pro quo in Hebræo legitur OPHAZ, quod Aq. ita interpretatus est: Et lumbi ejus accincti erant colore ὠφάξ.» Ms.

4. Hebr. Heddekel. Th. Tigris Eddecel. Vul. Tigris.

5. Hebr. Th. Vul. et ecce vir. S. quasi vir.

Hebr. A. Vulg. lineis. S. præcipuis. LXX, byssinis. Th. baddin.

Hebr. et lumbi ejus accincti in massa auri obryzi. A. et lumbi ejus accincti erant colore Ophaz. Th. et renes ejus accincti auro Ophaz. Vul. et renes ejus accincti auro obryzo.

6. Hebr. et corpus ejus sicut Tharsis. A. Vul. et corpus ejus quasi chrysolithus. S. Th. et corpus ejus quasi Tharsis. LXX, et corpus ejus quasi mare.

9. Hebr. Alius, vocem verborum ejus. Th. Vul. vocem sermonum ejus.

10. Heb. et palmas manuum mearum. Alius, et articulos manuum mearum. Th. vacat. Vul. et super articulos manuum mearum.

11. Hebr. Th. Vul. vir desideriorum. S. vir desiderabilis.

13. Heb. Alius, unus principum primorum. Th. unus de principibus. Vul. unus de principibus primis.

16. H. Alius, Vul. Domine mi. Th. Domine.

Corbeiensis habet, in Hebræo legitur OPAZ, et postea, pro quo Aq. interpretatus est: et lumbi ejus accincti erant colore ophaz.

V. 6. Hieron.: «Pro Chrysolitho, qui unus est de duodecim lapidibus qui ponuntur in logio Pontificis, in Hebræo habet THARSIS: quod Theod. et Symmachus eodem verbo interpretati sunt, LXX vero mare appellaverunt.»

V. 9. 'A. . . . φωνὴν ῥημάτων αὐτοῦ. Drusius.

V. 10. 'A. . . . καὶ ταρσοὺς χειρῶν μου. Idem.

V. 11. Hieron.: «Pro viro desideriorum Symm. interpretatus est virum desiderabilem.»

V. 13. 'A. . . . εἰς τῶν ἀρχόντων τῶν πρώτων. Θ., εἰς τῶν ἀρχόντων. Sic unus.

V. 16. Hieron.: «Domine mi, in visione tua conversa sunt anteriora mea in me. Sic Theod. interpretatus est.»

DANIELIS CAPUT XI.

וְיָאֵן 10 'A. . . . εὐνάμεων πολλῶν. Θ. ἀναμείσων πολλῶν.

וְיָאֵן 16 'A. . . . Σ. ἐν τῇ γῇ τῇς εὐνάμεως. O', ἐν τῇ γῇ θαλάσσης. Θ. ἐν τῇ γῇ τοῦ Σαβεί.

וְיָאֵן 20 'O Σύρος, καὶ οὐ ποιήσει ὡς τὰ πρώτα καὶ τὰ ἔσχατα. Θ. καὶ οὐκ ἔσται ὡς ἡ πρώτη καὶ ἡ ἔσχατη.

וְיָאֵן 30 'A. . . . Θ. καὶ ταπεινωθήσεται.

וְיָאֵן 'A. . . . Θ. καὶ συνήσει:

10. Hebr. Vulg. exercituum plurimorum. Alius, virtutum multarum. Th. inter medium plurimorum.

16. H. in terra ornamenti. A. Vul. in terra inclitya. S. in terra fortitudinis. LXX, in terra voluntatis. Th. in terra Sabei.

20. Heb. et non erit sicut prius, et sic posterius. Syrus, et non faciet ut prima etiam novissima. Th. et non erit sicut prima etiam novissima. Vul. et non erit priori simile novissimum.

30. Heb. Th. et humiliabitur. Alius, et comminabitur. Vul. et percutietur.

Hebr. et intelliget super derelinquentes pactum

ἐπὶ τοὺς καταλιπόντας διαθήκην ἁγίαν.

sanctuarii. Th. Vulg. et cogitabit adversum eos qui dereliquerunt testamentum sanctuarii (Th. testamentum sanctum).

ועל דהיינו 31 "אללור, καὶ βραχίονες. Θ. καὶ σπέρματα. אללור ועל אל 36 "אללור, καὶ ἐπὶ τὸν Θεὸν τῶν θεῶν. Θ. vacat.

כי נדעצה נעשה "אללור, Θ. εἰς γὰρ συντέλειαν γίνεταί. "אללור, καὶ σπουδῇ.

ועל דהיינו 37 ועל דהיינו 38 "אללור, καὶ ἐπὶ Θεὸν πατέρων αὐτοῦ οὐ συνήσει, καὶ ἐπὶ ἐπιθυμίαν γυναικῶν, καὶ ἐπὶ πάντα Θεὸν οὐ συνήσει. Ο'. Θ. καὶ ἐπὶ πάντας Θεοὺς τῶν πατέρων αὐτοῦ οὐ συνήσει, καὶ ἐπιθυμία γυναικῶν, καὶ ἐπὶ πᾶν Θεὸν οὐ συνήσει.

intelliget : et concupiscentia mulierum, et super suorum non reputabit : et erit in concupiscentiis 38 "Α. Ο'. Θ. Θεὸν Maozim.

ועל דהיינו 39 ועל דהיינו 40 "אללור, καὶ ἐπὶ Θεὸν πατέρων αὐτοῦ οὐ συνήσει, καὶ ἐπὶ ἐπιθυμίαν γυναικῶν, καὶ ἐπὶ πάντα Θεὸν οὐ συνήσει. Ο'. Θ. καὶ ἐπὶ πάντας Θεοὺς τῶν πατέρων αὐτοῦ οὐ συνήσει, καὶ ἐπιθυμία γυναικῶν, καὶ ἐπὶ πᾶν Θεὸν οὐ συνήσει.

39 ועל דהיינו 40 "אללור, καὶ ἐπὶ Θεὸν πατέρων αὐτοῦ οὐ συνήσει, καὶ ἐπὶ ἐπιθυμίαν γυναικῶν, καὶ ἐπὶ πάντα Θεὸν οὐ συνήσει. Ο'. Θ. καὶ ἐπὶ πάντας Θεοὺς τῶν πατέρων αὐτοῦ οὐ συνήσει, καὶ ἐπιθυμία γυναικῶν, καὶ ἐπὶ πᾶν Θεὸν οὐ συνήσει.

41 Θ. εἰς τὴν γῆν τοῦ Sabaim.

42 "Α. Σ. Θ. καὶ πολλοὶ ἀσθενήσουσιν.

43 ועל דהיינו 44 ועל דהיינו 45 "אללור, καὶ ἐπὶ Θεὸν πατέρων αὐτοῦ οὐ συνήσει, καὶ ἐπὶ ἐπιθυμίαν γυναικῶν, καὶ ἐπὶ πάντα Θεὸν οὐ συνήσει. Ο'. Θ. καὶ ἐπὶ πάντας Θεοὺς τῶν πατέρων αὐτοῦ οὐ συνήσει, καὶ ἐπιθυμία γυναικῶν, καὶ ἐπὶ πᾶν Θεὸν οὐ συνήσει.

46 ועל דהיינו 47 ועל דהיינו 48 "אללור, καὶ ἐπὶ Θεὸν πατέρων αὐτοῦ οὐ συνήσει, καὶ ἐπὶ ἐπιθυμίαν γυναικῶν, καὶ ἐπὶ πάντα Θεὸν οὐ συνήσει. Ο'. Θ. καὶ ἐπὶ πάντας Θεοὺς τῶν πατέρων αὐτοῦ οὐ συνήσει, καὶ ἐπιθυμία γυναικῶν, καὶ ἐπὶ πᾶν Θεὸν οὐ συνήσει.

Notae et variae lectiones ad cap. XI Danielis.

V. 10. "Αλλορ, δυνάμεων πολλῶν. Drusius.

V. 16. Hieronymus : « Terram inclitum sive ut LXX interpretati sunt, voluntatis, hoc est, quae complaceat Deo, Judaeam significat, et proprie Jerusalem... pro terra inclitum, quod interpretatus est Aq. quem nos in hoc loco secuti sumus, Theodotio ipsum verbum Hebraicum posuit sabir, pro quo Sym. vertit, terram fortitudinis. » Ms. Corbeiensis habet sabir. Theodoretus item. « Enia τῶν ἀντιγράφων ἐν τῇ γῇ τοῦ Sabaim ἔχει· τινὲς δὲ τὴν τῶν Ἑβραίων φωνὴν εἰς τὴν Ἑλλάδα μεταβιβαλέμεν, γῆν θελήσεως τὴν γῆν τοῦ Sabair κεκλημάσι. »

V. 29. « Οὐ Σύρος, καὶ οὐ ποιήσει etc. Drusius.

sanctitatis A. et cogitabit, ut deseratur pactum sanctuarii (Th. testamentum sanctum).

31. Hebr. Alius, Vul. et brachia. Th. et semina. 36. Heb. Alins, et super Deum deorum. Th. vacat. Vulg. et adversus Deum deorum.

H. quia decisa est, facta est. Al. in ipso enim erit consummatio. Th. in consummationem enim fit. Al. et festinationem. Vul. perpetrata quippe est definitio.

37. H. et super Deum patrum suorum non intelliget, et super desiderium mulierum, et super omnem deum non intelliget. A. et super Deum patrum suorum non intelliget, et super concupiscentiam mulierum, et super omnem deum non intelliget. LXX, et concupiscentis mulierum non subiacet. Th. et super omnes deos patrum suorum non omne deum non intelliget. Vul. et Deum patrum suorum, nec quemquam deorum curabit.

38. Heb. Th. et deum Maozim. A. Deo fortitudinum. LXX, Deum fortissimum. Vul. Deum autem Maozim.

39. H. Et faciet munitionibus Maozim cum deo alieno, quem agnoscat : multiplicabit gloriam, et dominari faciet eos in multis : et terram dividet in pretio. Th. Et faciet in munitionibus confugiorum cum deo alieno : et multiplicabit gloriam : et subiacet ipsis multos : et terram dividet in donis. Vul. Et faciet ut muniat Maozim cum deo alieno, quem cognovit, et multiplicabit gloriam, et dabit eis potestatem in multis, et terram dividet gratuito.

40. Heb. et inundabit. Th. Vul. et conteret. Alins, in inundationibus.

41. Hebr. in terram decoris. Th. in terram Sabaim. Vul. in terram gloriosam

H. A. Vul. et multae corrueunt. S. et multa millia corrueunt. Th. et multi infirmabuntur.

45. H. Et plantabit tabernacula palatii sui inter maria in monte decoris sanctitatis, et veniet usque ad summitatem ejus. A. Et plantabit tabernaculum praetorii sui in apadano inter maria in monte Sabim glorioso et sancto, et veniet usque ad finem ejus. Symm. ex Hieronymo. Et extendet papiliones equitatus sui inter maria super montem fortitudinis sanctum, et veniet usque ad verticem montis. LXX, Et statuet tabernaculum suum tunc inter maria, et montem voluntatis sanctum, et veniet hora consummationis ejus. Th. et figet tabernaculum suum in Ephadano inter maria in monte Sabaim sancto, et veniet usque ad partem ejus. Vul. Et figet tabernaculum suum Apadno inter maria, super montem inclitum et sanctum : et veniet usque ad summitatem ejus.

V. 30. Hieron. : « et percutietur : sive ut alius interpretatus est, et comminabuntur ei. » Quae pertinent ad vocem Hebraicam וְכָרַע, non autem ad וְנָפַל, ut suspicatus est Drusius.

Ibid. Aq. et cogitabit etc. Hieronymus.

V. 31. "Αλλορ, καὶ βραχίονες. Drusius. Hieronymus vero : « Pro brachiis, alius interpretatus est semina. » [Alius legit וְרָעַם DRACH.]

V. 36. "Αλλορ, καὶ ἐπὶ τὸν Θεὸν etc. Drusius.

Ibid. Hieron. : « perpetrata quippe definitio est Sive ut alius, in ipso enim erit consummatio. »

V. 37. Hieron. : « Quia vero in Hebraico pro eo

IN PROPHETAS MINORES

MONITUM.

Prophetarum Minorum Hexaplares lectiones collegimus ac multis in locis restauravimus ope manuscriptorum ac editorum, quorum catalogum subjicimus.

Codex Barberinus cujus lectiones suppeditavit Brianus Waltonus sexto Polyglottorum tomo, unde majorem interpretationum copiam eruimus, quam ex omnibus aliis.

Codex Marchalianus, nunc RR. PP. Jesuitarum, de quo superius passim actum est.

Codex Regius Bombycinus, de quo sæpius actum est.

Coislinianus Codex unus IX, vel X. sæculi.

Alter Coislinianus ubi Eclogæ quædam.

Colbertinus IX. sæculi στιχηρῶς scriptus.

Codex San-Germanensis S. Hieronymi in Prophetas minores.

Origenes in Matthæum semel adductus.

Eusebius de locis Hebraicis.

Ejusdem Demonstratio Evangelica.

Hieronymus in minores Prophetas.

Ejusdem Epist. ad Marcellam.

Theodoretus in minores Prophetas.

Procopius in Hesaiam.

Romanæ editionis ac Drusii notæ.

[Ipsa lectionum natura nobis causa fuit edendi prophetas minores continua serie, ut dedimus supra Danieli hexaplares. DRACH.]

OOSEE CAPUT PRIMUM.

וַיְהִי 7 O', οὕτως ἐν ἱππεύσι. Ἄλλος, οὕτως ἐν ἄρμασιν.

7. Heb. Vul. et in equitibus. LXX, neque in equitibus. Alius, neque in curribus.

Nota.

V. 7. Ἄλλος, οὕτως ἐν ἄρμασιν. Sic quidam codices et Alexandrinus; quæ lectio vel alterius inter-

pretis est, vel redundat. In Hebræo sane non habetur.

OOSEE CAPUT II.

וַיִּבְּרוּ 2 'A. Σ. διάσασθε. O', κρήνη.

2. Heb. contendite. A. S. disceptate. LXX, judicemini. Vul. judicate.

וַיִּבְּרוּ 5 OI λοιποί, τὰ ἔρια μου. O', τὰ ἱμάτιά μου.

5. Hebr. Vul. lanam meam. Reliqui, lanas meas. LXX, vestimenta mea.

וַיִּבְּרוּ 11 O', τὰς νομηνίας αὐτῆς. Θ. X καὶ τὰ σάββατα αὐτῆς.

11. H. Vul. neomeniam ejus et sabbatum ejus. LXX, neomenias ejus. Th. et sabbata ejus.

וַיִּבְּרוּ 13 Σ. καὶ τὰ περιτραχήλια αὐτῆς. O', καὶ τὰ καθόρμια αὐτῆς.

13. H. Vul. et monili suo. S. collaria sua. LXX, et monilia sua.

וַיִּבְּרוּ 15 O' Εὐρός, Ἀχάρ. O', Ἀχώρ.

15. Heb. LXX, Vul. Achor. Syrus, Achar.

וַיִּבְּרוּ 17 Σ. εἰς θύραν ἐλπίδος. O', διανοιῆσαι σύνεσιν αὐτῆς. Θ. ἀνεψῆσθαι τὴν ὑπομονὴν αὐτῆς.

Heb. S. in ostium spei. LXX, ad aperiendam intelligentiam ejus. Th. ad aperiendam patientiam ejus. Vul. ad aperiendam spem.

וַיִּבְּרוּ Σ. καὶ κακωθήσεται. O', καὶ ταπεινωθήσεται. Θ. καὶ ἀποκριθήσεται.

Hebr. Th. et respondebit. S. et affligetur. LXX, humiliabitur. Vulg. canel.

וַיִּבְּרוּ Σ. Θ. νεότητος. O', νηπιότητος αὐτῆς.

Heb. adolescentiarum suarum. S. Th. Vul. juven- tutis. LXX, infantie suæ.

וַיִּבְּרוּ 16 'A. [καλέσει με, ὁ ἀνὴρ μου, καὶ οὐ καλέσει με ἔτι, ἔχων με.] O', καλέσει με, ὁ ἀνὴρ μου, καὶ οὐ καλέσει με ἔτι, βαλαίμ.

16. Heb. Vocabis (me): Vir meus, et non vocabis me ultra Baali. A. vocabit me, vir meus, et non vocabit me, ultra habens me. LXX, Vocabit me, Vir meus, et non vocabit me ultra, Baalim. Vul. Vocabit me, vir meus, et non vocabit me ultra, Baali.

וַיִּבְּרוּ 8 'A. καὶ κοιμήσω αὐτοὺς εἰς πεποιθήσιν. Σ. καὶ κατοικήσω (al. κατοικίσω) αὐτοὺς ἐν εἰρήνῃ. O', καὶ κατοικίω σε ἐπ' ἐλπίδι. Θ. καὶ κατοικίω αὐτοὺς ἐν πεποιθήσει.

18. Hebr. et recumbere faciam eos in fiducia. A. et dormire faciam eos in fiducia. S. et habitare faciam eos in pace. LXX, et habitare te faciam in spe. Th. et habitare faciam eos in fiducia. Vul. et dormire eos faciam fiducialiter.

קָרַח וְאֶהֱרָא 19 O', καὶ μνησθεύσομαι σε. Ἀλλος, καὶ λήψομαι σε.

19. H. et desponsabo te. LXX, Vul. et sponsabo te. Alius, et accipiam te.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Osee.

V. 2. 'A., Σ., δικάσασθε. Barberin.
V. 5. Oi λοιποὶ, τὰ ἐρίᾱ μου. Idem.
V. 11. Θ., καὶ τὰ σάββατα αὐτῆς. Ms. Jes.
V. 13. Σ., καὶ τὰ περιτραχίλια. Barberin.
V. 15. 'O Σὺρος, Ἀγάρ. Theodoretus.
Ibid. Σ., εἰς οὐραν etc. Drusius ex Hieronymo.
Ibid. Σ., καὶ κακωθήσεται etc. Barberin. Hieronymus : « In Hebræo scriptum est ANATHA, quod Sym. interpretatus est affligitur, Th., respondebit, A., obediēt i. e. ὑπακούσει : nos ab Hebræo κατὰ λέξιν magis accipimus. I. e. praeinet. » Et infra : « Interpretatio Aquilæ et Th. e quibus alter ὑπακούσει posuit, i. e. audiet, alter, ἀποκριθήσεται i. e.

respondebit, nobiscum facit, quod præcipientibus aliis, alii respondeant concinentes. » Ὑπακούειν vero etiam respondere non infrequenter significat, ut exemplis comprobavimus in editione Athanasii et alibi.

Ibid. Σ., Θ., νεότητος. Barberin.

V. 16. Hieronymus : « Denique Aquila diligens et curiosus interpres, Vocabit, inquit, me vir meus etc. »

V. 18. 'A., καὶ κοιμήσω etc. Hasce trium lectiones exhibet Barberinus.

V. 19. Ἀλλος, καὶ λήψομαι σε. Barberinus, sine Interpretis nomine.

OSEE CAPUT III.

וְשָׁמַר 1 'A. παλαιά. Σ. ἀχάρπους. O', πέμματα.

וְשָׁמַר 2 Oī λοιποὶ, κόρον καὶ ἡμίκορον. O', καὶ γομὸρ κριθῶν καὶ νέβελ οἴνου. Alter Barberinus, δ' ἑστρ. OMOP ΣΕΩΡΙΜ ΟΥΛΕΘΧ ΣΕΩΡΙΜ. 'A. κόρου κριθῶν. Σ. καὶ θύλακος κριθῶν, καὶ ἀσκού οἴνου. Θ. καὶ γομὸρ ἀλείτων, καὶ νέβελ οἴνου.

וְשָׁמַר 4 Σ. Θ. καὶ ἄνευ Ἐφὼδ καὶ ἄνευ Θεραφίμ. O', οὐδὲ ἱερατείας οὐδὲ δέλων. Sed Barberinus sic, 'A. καὶ μορφωμάτων. Σ. οὐδὲ ἐπιλύσεις. Θ. οὐδὲ ἐπιλυσμένους.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Osee.

V. 1. Hieron. : « Unde pro vinaciis quod Hebraice dicitur ASISE, A. interpretatus est παλαιά i. e. vetera, S., ἀχάρπους i. e. steriles. » Et infra : « Pro pematibus quæ LXX transtulerunt, et comeduntur cum uvis passis sive vinaciis, placentas Latine possumus dicere, vel crustula quæ idolis offeruntur et Græce appellantur πόπανα. »

V. 2. Hieron. : « Pro Gomor in Hebraico scriptum est OMER quod omnes Interpretes absque LXX coram interpretati sunt, sermone Græco, et maxime Palestino, qui habet LXX modios. Et pro nebel vini in Hebraico legitur LETHCH SEORIM, quod cæteri interpretes ἡμίκορον hordei transtulerunt. I. e. mediam partem cori. » Barberinus longe diversas interpretationes adfert : ac S., LXX, Th. in postrema parte non conveniunt cum Hebræo. Forte putaverint וְשָׁמַר mendose repetitum, legendumque esse מן.

V. 4. Σ., Θ., ἄνευ Ἐφὼδ καὶ ἄνευ Θεραφίμ. Ex Hieronymo epist. ad Marcellam. Sed longe alio modo codex Barberinus : qui fortasse alteram Symmachi editionem exhibet.

וְשָׁמַר S., Th., Theraphim. In hanc vocem Drusius : ἄνευ Θεραφίμ, vel si placet Θεραφίμ, ut Gen. 31, 34. וְשָׁמַר A., μορφώματα. S., Θεραφίμ. Hieron. in libro question. Hebraic. THERAPHIM Aq., μορφώματα, id est, figuras et imagines interpretatur. Idem in Comment. ad hunc locum. THERAPHIM proprie appellantur μορφώματα, id est, figuræ et simulacra. Si eundem recte capio, Aquila hoc loco

εἰς τοὺς εἰδωλὰς transtulit, id est, illuminationes (imo transtulit μορφώματα ut habet Coislin. nam φωτισμός, est ὡρίσι, forte quod illuminando docerent ac patefacerent futura. Qua ratione vocantur a paraphraste Chaldaeo Jonatha כַּדְדִּי, id est, indicantes, et a Græcis δῆλοι, i. e., manifestationes : alibi Chaldaus interpretatur סִמְלֵי, id est, simulacra, et Græci εἰδωλὰ : id est, idola. De his Trismegistus in Asclepio, Videsne, inquit, statuas animatas, sensu et spiritu plenas et talia facientes? statuas futurorum præcias etc. Marsilius Ficinus in libello de Vita celestis producenda cap. 15. Trismegistus ait Ægyptios ex certis mundi materiis facere consuevisse imagines, et in eas oportune animas dæmonum inserere solitos atque animam avi sui Mercurii, itemque Phœbi cuiusdam et Isidis Osiridisque sic in statuas descendisse, profuturas hominibus, vel etiam nocituras, et quæ sequuntur. Vide et cap. 16 et 18. Idem cap. 20. Arabes et Ægyptii tantum statuis et imaginibus attribuunt arte astronomica et magica fabricatis, ut spiritus stellarum in eis includi putent. Spiritus autem stellarum intelligit alii quidem mirabiles celestium vires, alii vero dæmonas etiam stellæ hujus illiusve pedissequas. Spiritus igitur stellarum qualescunque sint, inseri statuis et imaginibus arbitrantur, non aliter ac dæmones soleant humana nonnunquam corpora occupare, perque illa loqui, moveri, movere, mirabilia perpetrare. Similia quedam per imagines facere stellarum spiritus arbitramur etc.

OSEE CAPUT IV.

וְשָׁמַר 13 'A. ὑποκάτω δρυὸς καὶ λευκῆς καὶ τερεβίνθου. Σ. ὑπὸ τὴν δρῦν

13. Hebr. subter quercum, et populum et terebinthum, quia bona umbra ejus. A. sub quercu et

καὶ πεύκην καὶ πλάτανον ἐπισκιάζουσιν. Ο'. Θ, ὑποκάτω δρυὸς (Θ. κάτω) καὶ λεύκης (Θ. πεύκης), καὶ ἐν δένδρῳ συσκιάζοντες.

יִדְּעוּ 14 'A. ἐχωρίζοντο. Σ. ἠκολούθησαν Ο', συνεφύροντο. Θ. κατηριθμήθησαν

יִדְּעוּ יִשְׂרָאֵל וְעַם יִשְׂרָאֵל 'A. καὶ μετὰ τῶν ἐνηλλαγμένων (al. διηλλαγμένων). Σ. καὶ μετὰ τῶν ἐταιριδίων (al. ἀκαθάρτων). Ο', καὶ μετὰ τῶν τετελεσμένων ἔθουον. Θ. καὶ μετὰ τῶν κεχωρισμένων (al. καὶ τοῖς βδελύγμασιν) ἔθουον.

יִדְּעוּ יִשְׂרָאֵל וְעַם יִשְׂרָאֵל 15 'A. Σ. Θ. Ε', εἰ πορνεύεις σὺ Ἰσραὴλ, μὴ συμπλημμελήσῃ Ἰούδα. Ο', σὺ δὲ Ἰσραὴλ μὴ ἀγνοεῖ, καὶ Ἰούδα μὴ εἰσπορεύσῃ.

בֵּית 'A. Θ. οἶκον ἀνωφελῆ. Σ. οἶκον ἀθετα. Ο' Σύρος, βηθανέν. Ο', οἶκον Ὀν. In Barberino: 'A. Σ. Θ. οἶκον ἀνωφελοῦς.

כִּסְאֵי הַדָּבָר 17 Σ. Ε', ἡνώθη εἰδύλοις Ἐφραΐμ . . . ἐπέκλινε συμπόσιον. Ο', μέτοχος εἰδύλων Ἐφραΐμ, ἔθηκεν αὐτῷ σκάνδαλα, ἤρετίσας Χανααναίους.

יִשְׂרָאֵל וְעַם יִשְׂרָאֵל 19 Σ. ἔδρασαν ἀνεμον ἐν πτέρυξιν ἀνέμου (l. αὐτοῦ). Ο', συστροφή πνεύματος σὺ εἶ ἐν ταῖς πτέρυξιν αὐτῆς.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV Osee.

V. 13. 'A., ὑποκάτω δρυὸς etc. Has lectiones exhibet Barberinus.

V. 14. Similiter trium lectiones ex Barberino.

Ibid. 'A., μετὰ τῶν ἐν. etc. Drusius.

Hieronimus: « Sciendum autem quod in præsentī CADESOTH, meretrices, Iepelas, i. e. sacerdotes Priapo mancipatas vocet. In aliis autem locis viros exsectos libidine, CADESIM legimus, Isaia dicente: et illusores dominabuntur eorum; pro quo in Hebræo dicitur, et CADESIM dominabuntur eorum, quod nos in effeminatos vertimus. A. autem ἐνδιηλλαγμένους interpretans, i. e. mutatos, hoc ostendere voluit, quod suam naturam mutaverint, et de viris facti sint feminae. S. ἐταιριδίας proprie meretrices appellavit. LXX, τετελεσμένους, i. e. consecratos et initiatos, ut cultores idolorum ostenderent: Theodotion, κεχωρισμένους, i. e. a populo separatos etc. » Sic ex Hieronymo. Subjunctas vero lectiones versu 15 mutuamur ex Barberino.

V. 15. 'A., Θ., οἶκον ἀνωφελῆ etc. Sed has lectiones confudit Barberinus, qui tribus Interpretibus unam versionem adscribit. Codex Reg. unus ex

populo et terebintho. S. subtus quercum et pinum et platanum obumbrantem. LXX, Th. sub quercu et populo (Th. pino) et arbore adumbrante. Vul. subtus quercum, et populum, et terebinthum, quia bona erat umbra ejus.

14. Hebr. diviserunt se. A. separabantur. S. sequuti sunt. LXX, commiscebantur. Th. connumerati sunt. Vul. conversabantur.

H. et cum scortis sacrificaverunt. A. et cum immutatis. S. cum meretricibus, sive impuris. LXX, et cum initiatis immolabant. Th. cum separatis, (al. cum abominationibus) immolabant. Vul. et cum effeminatis sacrificabant.

15. H. Si fornicans tu Israel, ne delinquat Juda. A. S. Th. V, Si fornicaris tu Israel, ne una delinquat Juda. LXX, Tu autem Israel ne ignores, et Juda ne ingrediamini. Vul. Si fornicaris tu Israel, non delinquat saltem Juda.

Heb. Syrus, Vulg. Beth-aven. A. Th. domum inutilem. S. domum impietatis. LXX, domum On. Barberin. A. S. Th. domum inutilis.

17. Hebr. socius dolorum Ephraim, dimitte eum: recessit potus eorum. S. V, unitus est idolis Ephraim. declinavit convivium. LXX, particeps idolorum Ephraim, posuit sibi ipsi scandala, provocavit Chananeos. Vul. particeps idolorum Ephraim, dimitte eum. Separatum est convivium eorum.

19. Heb. ligavit spiritus eam in alis suis. S. ligavit ventum in alis suis. LXX, turbo spiritus tu es in alis ejus. Vul. ligavit eum spiritus in alis suis.

Theodoreto, ὁ μὲν γὰρ Ἀχ. καὶ ὁ Θ., οἶκον ἀνωφελῆ ἡρμηνεύουσιν, ὁ δὲ Σύμ. οἶκον ἀθετα. Similiterque in editione Rom. in notis legitur ὁ δὲ Σύμ. οἶκον ἀθετα, perguit ibidem ex eodem Theodoretō, καὶ ὁ Σύρος δὲ αὐτὸ τὸ Ἑβραϊκὸν τέθεικεν ὄνομα, quæ nota in eodem Regio habetur. His non consonat Hieron. in Comment. qui ait: « Pro domo ὧν in quibusdam exemplaribus, et maxime in Theodotione legitur, domus iniquitatis; quod Aquila et Sym. interpretati sunt domum ἀνωφελοῦς, id est, inutilem, quæ nihil prosit, et alio verbo idolum nuncupetur. » In tanta lectionum varietate hæreo, et tamen puto illud Σ., οἶκον ἀθετα probe assertum et γνήσιον esse. Notes autem velim, illud Hieronymi de nominibus Hebraicis: « On, civitas Samaritæ: pro qua in Hebraico scriptum est AUN quod A. et S. interpretantur inutile, Th., iniquitatem, » non repugnare iis quæ supra ex Commentario ejusdem attulimus. Nam in loco de nominibus Hebraicis jamjam allato, interpretationes illas adfert quæ in libris Josue et Regum usurpabantur ab Interpretibus: qui non semper in vertendi modo sibi constabant.

OSEE CAPUT V.

פְּעָצָה 1. 'A. τῇ σκοπεύσει. Σ. πλατείᾳ. Ο', τῇ σκοπῇ.

יִדְּעוּ 'A. Σ. Θ. ἐπὶ Θαβώρ. Ο', ἐπὶ τὸ Ἰταβύριον. Barberinus vero, ἐπὶ Θαβώρ ex 'A. videlicet. Σ. ἐπὶ τὸ ὄριον. Θ. εἰς τὸν δρυμόν.

כִּסְאֵי הַדָּבָר 3 A. οὐκ ἀπεκαλύφθη ἐξ ἐμοῦ. Σ. οὐκ ἐλάθησαν. Θ. καὶ Ο', οὐκ ἀπεστίν ἀπ' ἐμοῦ.

1. Hebr. Maspa. A. Vul. speculationi. S. plateæ. LXX, speculæ.

H. A. S. Th. Vul. super Thabor. LXX, super Itabyrium. Barberin. A. super Thabor. S. super terminum. Th. in sylvam.

3. Hebr. non absconditus est a me. A. non revelatus est ex me. S. non latuerunt. Th.

Ο' ἄλλως, οὐκ ἀπέστη ἀπ' ἐμοῦ.

קנ'ללע 4 'A. τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτῶν. Σ. τὰς βουλὰς αὐτῶν. Ο', τὰ διαβούλια αὐτῶν. Θ. τὴν γνώμην αὐτῶν.

קנ'ל 5 'A. Θ. ἡ ἀλαζονεία. Σ. Ο', ἡ ὕβρις.

קנ'ל 7 'A. Θ. ἐγέννησαν. Ο' ἐγεννήθησαν.

קנ'ל 7 'A. νεομηνία. Σ. Θ. μὴν. Ο', ἡ ἐρυσίδη.

קנ'ל 8 'A. Σ. κερατίνη. Ο', σάλπιγγι.

קנ'ל קנ'ל 'A. Σ. εἰς οἶκον ἀνωφελοῦς. Σ. Θ. ὄν. Ο'. ἐν τῷ οἴκῳ ὄν.

קנ'ל קנ'ל 'A. Σ. Θ. ὅπισω σου. Ο', ἐξέστη. Ε', κατὰ νότου σου.

קנ'ל קנ'ל 10 Σ. ὡς παρορμίζοντες. Ο', ὡς μετατιθέντες ὅρια. Ε', ὅμοιοι τοῖς ἀποτεμνομένοις ὅρια.

קנ'ל קנ'ל 'A. Ol λοιποὶ, [τὴν ὀργὴν μου] Ο', τὸ ὀργημὰ μου. Barberinus sic : 'A. ἀνυπερθεσίαν μου. Σ. ὕδροκελίαν ὀργημάτων μου. Θ. ὡς ὕδωρ τὸν χόλον μου.

קנ'ל קנ'ל 15 'A. δικάζόμενον. Σ. . . . Θ. [κριτήν.] Ο', 'Iarib, melius, 'Iarib.

קנ'ל קנ'ל 'A. Ol λοιποὶ καὶ Ο', ἰάσασθαι. Ο' ἄλλως, ῥύσασθαι.

קנ'ל קנ'ל 'A. ἐπίδεις vel σύνδεσμος. Ο', ὀδύνη.

קנ'ל קנ'ל 14 'A. ὡς λέαινα. Σ. ὡς ἐπιβολὴ λεαίνης. Ο' ὡς πανθῆρ. Θ. ὡς λῆς.

et LXX, non abest a me. LXX aliter, non recessit a me. Vul. non est absconditus a me.

4. Heb. opera eorum. A. studia eorum. S. consilia eorum. LXX, Vul. cogitationes suas. Th. sententiam eorum.

5. Hebr. superbia. A. Th. Vul. arrogantia. S. LXX, injuria.

7. Heb. A. Th. Vul. genuerunt. LXX, geniti sunt.

Heb. S. Th. Vul. mensis. A. neomenia. LXX, rubigo.

8. Hebr. Vulg. buccina. A. S. cornea. LXX, tuba.

Hebr. Beth-aven. A. S. in domum inutilitatis. S. Th. On. LXX, in domo On. Vul. in Bethaven.

Hebr. A. S. Th. Vul. post te. LXX, mente excedit. V, ad tergum tuum.

10. Hebr. transferentes terminum. S. ut transmoventes. LXX, quasi transferentes terminos. V, si similes absconditis terminis. Vul. quasi assumentes terminum.

Heb. quasi aquam indignationem meam. Reliqui, iram meam. LXX, impetum meum. Barberin. sic : A. celeritatem meam. S. hydroceliam impetus mei. Th. Vul. quasi aquam iram meam.

15. H. Iareb. A. disceptantem. Th. iudicem. S. Vul. ultorem. LXX, Iarim, melius Jarib.

H. Reliqui, LXX, Vul. sanare. LXX al., liberare.

Heb. purulentam plagam. A. colligationem vel vinculum. LXX, dolor. Vul. vinculum.

14. Heb. quasi panthera. A. Vul. quasi leaena. S. quasi irruptio leaenae. LXX, quasi panther. Th. quasi leo.

Notæ et variæ lectiones ad cap. V Osee.

V. 1. 'A. τὴ σκοπεῖσαι etc. Has lectiones exhibet Barberinus Cod.

Ibid. 'A. Σ. Θ. ἐπὶ θαλάσσῃ. Euseb. et Hieron. de locis Hebraicis. Hieronymus in Comment. hæc habet : « LXX Ἰταθύριον transtulerunt. Hanc habentes consuetudinem, ut Hebræa nomina Græco sermone declinent, sicut Edom. . . . Idumæam. » Longe aliud Barberinus, cui assentiendum est. Nam Eusebius de locis Hebraicis interpretationes adfert, quæ aliquando quidem, sed non ubique ab interpretibus usurpantur, ut jam vidimus.

V. 3. 'A. οὐκ ἀπεκ- Ex Barberino.

V. 4. 'A. τὰ ἐπιτηδ- Ex eodem.

V. 5. 'A. Θ. ἡ ἀλαζονεία. Σ. Ο'. ὕβρις. Drusius. Hieronymus vero : « Verbum GAON LXX, et S. interpretantur injuriam : A. et Th., superbiam. »

V. 7. 'A. Θ. ἐγέννησαν. Sic unus.

Ibid. 'A. νεομηνία. Σ. Θ. μὴν. Drusius ex Hieron.

V. 8. 'A. Σ. κερατίνη. Drusius. Hieron. « Buccina pastoralis est, et cornu recurvo efficitur : unde et proprie Hebraice SOPHAR, Græce κερατίνη appellatur. »

Ibid. 'A. Σ. εἰς οἶκον ἀνωφελοῦς. Sic Barberinus, qui binas Symmachi lectiones adfert, et notam adfert sic : 'A. Σ. εἰς οἶκον ἀνωφελοῦς, τούτῃστιν

εἰδῶλου παντὸς, ὃν δὲ ἐστὶν ὁ ἥλιος. Σ. Θ. ὄν.

Ibid. 'A. Σ. Θ. ὅπισω σου. Idem.

V. 10. Σ. ὡς παρόρμ. Idem.

Ibid. Hieronymus : « Pro ira LXX ὀργημὰ, id est, impetum transtulerunt... sed rectius, ut omnes præter LXX transtulerunt, ira accipienda est, præsertim cum nomen effusionis et iræ conveniat, dicente Propheta ad Dominum, Effunde super eos iram tuam. » Hæc Hieronymus : at non video quæ ratione hæc quadrare possint ad lectiones Barberini, quas adferimus.

V. 15. Hieronym. « A. Th. Iudicem interpretati sunt. Quod autem IARIB ultorem significet et iudicem, nomen Gedeonis ostendit, quem cum cultores Baal expeterent ad supplicium, eo quod lucum Baal arasque evertisset, respondit pater, ulciscatur se Baal, et appellatus est, inquit, Jerobaal, i. e. ulciscatur se Baal. » Sed Barberinus habet 'A. δικάζόμενον, et cum Hieronymo consonat.

Ibid. Ol λοιπ., ἰάσασθαι. Ms. Jes.

Ibid. Binas Aquilæ interpretationes adfert Hieronymus, forte ex duabus ejusdem editionibus desumptas.

V. 14. 'A. ὡς λέαινα. Trium lectiones adfert Barberinus.

OSEE CAPUT VI.

קרו 1 O', ηρπακε. Ἄλλος, πέπαιχε.

ונכשני Ol pdrtes, καὶ μοτώσει ἡμᾶς. Barberinus. S. καὶ μαλαγματίσει ἡμᾶς. S. ἄλλως, ἐπιδήσει ἡμᾶς.

וניק 2 'A. S. ἀναζώσει ἡμᾶς. O', ὕγιασει ἡμᾶς. E', ὕγιεις ἀποδείξει ἡμᾶς.

ונדפ 3 S. γινώμεν οὖν σπεῦσαι. O', καὶ γνωσόμεθα. Διώξωμεν. E', παιδευθώμεν οὖν, καὶ ἐπειχθώμεν.

ונכשני 4 S. ὅτι ὡς ὄρθρος βεβαία ἡ ἐπιφάνεια αὐτοῦ. O', ὡς ὄρθρον ἔτοιμον εὐρήσομεν αὐτόν.

ונכשני 4 O', τὸ δὲ ἔλεος ὑμῶν. E', ὁ γὰρ περὶ ὑμᾶς οἰκτιρισμός.

ונכשני 5 'A. Θ. ἐλατόμησα. S. οὐκ ἐφείσάμην. O', ἀπεθήρισα. E', ἐξέκοφα.

ונכשני O'. καὶ τὸ κρίμα μου. Ἄλλος, ἡ δικαιοκρασία.

ונכשני 8 'A. περικαμπῆς ἀπὸ αἵματος. S. διώκεται ἀπὸ αἵματος. O', ταρασσούσα ὕδωρ. E', ὑποσκελίζουσα καὶ δολοφονούσα.

ונכשני 9 S. ὑποκριτοῦ. 'A. εὐζώνων. Θ. πειρατοῦ. O', καὶ ἡ ἰσχὺς σου ἀνδρὸς πειρατοῦ. E', ὡς λογὸς πολυχειρίας ληστρικῆς.

ונכשני 11 'A. . . . S. . . . O', ἐκρυσαν ἱερεῖς ὄδον, ἐφόνευσαν Σιχίμα. Θ. . . .

bant humeros. S. societas sacerdotum in via occidebant Sichem. LXX, absconderunt sacerdotes viam, occiderunt Sicima. Th. absconderunt sacerdotes viam, interficiebant in dorso. Vul. particeps sacerdotum, in via interficientium pergentes de Sichem.

ונכשני 11 Barber. καὶ Ἰούδα ἀφῆκε θερισμὸν αὐτοῦ. S. καὶ σὺ, Ἰούδα, ἀπόκειται θερισμός. O', καὶ Ἰούδα. Ἀρχὸν τρυγῆν σεαυτῷ. E', ἀλλὰ καὶ σὺ, Ἰούδα, παρεσκευάσεις αὐτόν εἰς τὸ ἐκθερισθῆναι.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI Osee.

V. 1. Ἄλλος, πέπαιχε. Sic Barberinus.

Ibid. Omnes, μοτώσει. Hieronymus qui addit : « Proprie autem μότα appellantur linteola, quæ inferuntur vulneribus, ut putridas carnes comedant, extrahant purulentas. » At Barberinus codex binas easque diversas Symmachi interpretationes adfert, cui magis credendum : nam Hieronymus hic omnes pro majori parte posuit, ut et alibi.

Ibid. 'A., S., ἀναζώσει etc. Barberin. [In Polyglottis Londin. sic legitur : Barb. in marg. S., ἐπιδήσω ὑμᾶς. 'A., S. (Lamb. Bos, 'A., Θ.), ἀναζώσει. Et alias lectiones codicis B. a Montifauconio allatas correximus in textu. DRACH.]

V. 5. Ilæ omnes versiones a tertio versu ad nonum ex Barberino prodeunt, qui in quinto versu ἐλινό-

1. Hebr. LXX, rapuit. Alius, percussit. Vul. cepit.

Hebr. et alligabit fasciis nos. Omnes, Vul. et curabit nos. Barberinus, S. malagmata apponet nobis. S. aliter, alligabit nos.

2. Hebr. Vul. vivificabit nos. A. S. reviviscere faciet nos. LXX, sanos faciet nos. V, sanos demonstrabit nos.

3. Hebr. et sciemus, sequemur. Vul. sciemus, sequemurque. S. sciamus igitur ad festinandum. LXX, et sciemus. Persequamur. V, erudiamur ergo, et inducamur.

Hebr. tamquam aurora præparatus egressus ejus. S. quia quasi diluculum firmum adventus ejus. LXX, quasi mane paratum inveniemus eum. Vul. quasi diluculum præparatus est egressus ejus.

4. Hebr. et misericordia vestra. LXX, misericordia autem vestra. V, nam miseratio erga vos. Vul. misericordia vestra.

5. Hebr. succidi. A. Th. cælavi. S. non peperci. LXX, demessui. V, excidi. Vul. dolavi.

Hebr. Vul. et judicia tua. LXX, et judicium meum. Alius, justum judicium.

8. Hebr. fœdata a sanguine. A. deflexa a sanguine. S. persecutores a sanguine. LXX, conturbans aquam. V, supplantans et dolo occidens. Vul. supplantata sanguine.

9. Hebr. et juxta expectare viros latrones. S. et fauces tuæ quasi viri insidiatoris. A. expeditorum. Th. pirate. LXX, et fortitudo tua viri pirate. V, quasi cohors magnæ catervæ prædatrix. Vul. et quasi fauces virorum latronum.

Hebr. societatem sacerdotum via interficiebant humerum. A. participatio sacerdotum in via occidebant Sichem. LXX, absconderunt sacerdotes viam, occiderunt Sicima. Th. absconderunt sacerdotes viam, interficiebant in dorso. Vul. particeps sacerdotum, in via interficientium pergentes de Sichem.

H. etiam Juda posuit messem tibi. Barb. et Juda dimisit messem suam. S. et tu, Juda, deposita est messis. LXX, et Juda. Incipe vindemiare tibi. V, etiam tu quoque, Juda, præparabas ipsum ut metetur. Vul. Sed et, Juda, pone messem tibi.

μησα habet, sed perperam.

V. 8. Adde ex cod. B : Θ., ἡ πτέρνα αὐτῆς ἀφ' αἵματος. DRACH.

V. 9. S., et fauces tuæ etc. Hieron. Lectiones Græcæ ex Barberino prodeunt. Hic vides Hieronymum vocem ὑποκριτοῦ vertisse insidiatoris. [L. Bos exhibet lectiones Græcæ alterius stichi hujus commatis, societatem sacerdotum etc. hoc modo : 'A., μετοχὴν τῶν ἱερέων ἐν ὁδῷ ἐφόνευσον ὁμοῖς. S., ἐταιρία τῶν ἱερέων ἐν ὁδῷ ἐφόνευσον Σιχίμα. Θ., ἐκρυσαν οἱ ἱερεῖς ὄδον, ἐφόνευσον ἐν ὁδῷ. DRACH.]

V. 11. Barber., καὶ Ἰούδα ἀφῆκε. Sic in textu. Ad marg. vero Symmachi et Quintæ lectiones adfert. [In Symmachi lectione, pro σὺ, quod habet B, posuit Montf. σοί. Non male, sed non verè. DRACH.]

OSEE CAPUT VII.

וְיָדוּ בְּיָדָם שֶׁשֶׁם יְבִי 1 Σ. καὶ κλέπτης μὲν
εἰσῆλθεν, ἐκδύον δὲ ληστῆριον ἔξω. Ο', καὶ κλέπτης
πρὸς αὐτὸν εἰσελεύσεται, ἐκδιδύσκων ληστῆς ἐν τῇ
ὁδῷ αὐτοῦ. Ε', καὶ κλέπτης μὲν ἔστιν ἔνδον, λωπο-
δύτης δὲ ληστεύει τὰ ἔξω.

וְכִי יִשְׁכַּח בְּלִבָּם לֵבָבָם 2 'A. καὶ μή-
ποτε ἐλπίσω ταῖς καρδίαις αὐτῶν, πᾶσαν κακίαν αὐ-
τῶν ἐμνήσθην. Ο', ὅπως συνῶδουσιν ὡς ᾄδοντες τῇ
καρδίᾳ αὐτῶν, πᾶσας τὰς κακίας αὐτῶν ἐμνήσθην.
omnes malitias eorum recordatus sum. Vul. et ne
eum me recordatum.

כִּי לֹא יִשְׁכַּח 'A. Σ. τὰ ἐπιτηδεύματα. Ο', τὰ διαβούλια
αὐτῶν. Ε', ἀσεβήματα.

וְכִי יִשְׁכַּח בְּיָדָם שֶׁשֶׁם יְבִי 4
וְכִי יִשְׁכַּח בְּיָדָם שֶׁשֶׁם יְבִי Ο', πάντες μοιχεύοντες ὡς
κλῖβανος καιόμενος εἰς πέψιν κατακαύματος (Barb.
κατακαύσει αὐτούς) ἀπὸ τῆς φλογός, ἀπὸ πυράσεως
στάατος, ἕως τοῦ ζυμωθῆναι αὐτό. Ε', ἅπαντες εἰς
τὸ μοιχεύειν ἔκφυρτοί, ὡς ὀπτανίον ὑπὸ τοῦ πέ-
σοντος : ἐπαύσατο πρὸς ὀλίγον ἢ πόλις τοῦ πυράμα-
τος κοινωνίας, καὶ μετὰ μικρὸν πᾶσα ἐζυμώθη.

consortii, et post paululum tota fermentata est. Vul. omnes adulterantes, quasi clibanus succensus
a coquente: quievit paululum civitas a commistione fermenti, donec fermentaretur totum.

וְכִי יִשְׁכַּח 5 Ο', ἡμέραι τῶν βασιλέων ἡμῶν. Θ.
ἡμέρα βασιλείας.

וְכִי יִשְׁכַּח 'A. χλευαστῶν. Ο', λοιμῶν.

וְכִי 6 'A. ἤγγισαν. Ο', ἀνεκαύθησαν.

וְכִי 'A. Σ. Θ. ἐνεδρεύειν. Ο' ἐν τῷ καταράσσειν
αὐτούς.

וְכִי 'A. Σ. Θ. ἐνεδρεύειν. Ο' ἐν τῷ καταράσσειν
αὐτούς.

וְכִי 8 Ο', ἐγένετο ἐγκρυφία: οὐ με-
ταστρεφόμενος. Ε', ἕως (l. ὡς) ἐν σποδιᾷ πετσόμενος
ἄρτος ἀμετατρέπτως.

וְכִי 9 Ο', οὐκ ἔγνω, καὶ πο-
λιαὶ ἐξήγησαν αὐτῷ. Ε', οὐκ ἥσθετο, καὶ ταῦτα πο-
λιδοὶ ἤδη συγγάνειν.

וְכִי 10 Ο', ὕβρις. Θ. ὑπερηφανία.
וְכִי Ο', ἐπέστρεψαν. Ε', μετενόησαν.

וְכִי Ο', ἐξεζήτησαν αὐτόν. Ε', ἐπεκαλέσαντο.

וְכִי 11 'A. θολομένη. Σ. ἀπατωμένη. Ο', ἄνους.

וְכִי 12 'A. κατὰ ἀκοῆς τῆς συναγωγῆς.
Σ. κατὰ ἀκοῆς τῆς μαρτυρίας. Ο', ἐν τῇ ἀκοῇ τῆς
ὀλίφειας αὐτῶν.

וְכִי 13 'A. προνομή αὐτοῖς. Σ. διαφθορά. Ο',

1. Heb. et fur ingressus est, spoliavit latro foris.
S. et fur quidem ingressus est, exuens autem
turma latronum foris. LXX, et fur ad eum ingre-
dietur, spolians latro in via ejus. V, et fur qui-
dem est intus: prædo autem furatur ea quæ foris
sunt. Vul. et fur ingressus est spolians. latrunculus
foris.

2. Hebr. et non dicent in corde suo, omnis ma-
litia eorum recordatus sum. A. et ne forte dicant
cordibus suis, omnis malitia eorum recordatus sum.
LXX, ut concinant quasi canentes corde suo: om-
ne forte dicant in cordibus suis, omnem malitiam eo-

Heb. A. S. studia eorum. LXX, deliberationes
sue. V, impietates. Vul. adinventiones sue.

4. Hebr. omnes ipsi adulterantes, sicut clibanus
succensus a coquente, cessabit ab excitando a sub-
igendo pastam, donec fermentetur. LXX, omnes
adulterantes quasi clibanus accensus ad coctionem
deustionis (Barb. combureteos,) a flamma, a com-
mistione fermenti, donec fermentetur. Quinta edi-
tio, omnes ad adulterandum accensi, sicut fornax a
pistore: cessavit ad modicum civitas a conspersione
Vul. omnes adulterantes, quasi clibanus succensus
a coquente: quievit paululum civitas a commistione fermenti, donec fermentaretur totum.

5. Heb. Vul. dies regis nostri. LXX, dies regum
nostrorum. Th. dies regis.

H. Vul. illisoribus. A. irrisoribus. LXX, pesti-
lentibus.

6. Heb. Vul. applicuerunt. A. admoverunt. LXX,
accensæ sunt.

Heb. A. S. Th. in insidiando eos. LXX, cum in-
gruerent ipsi. Vul. cum insidiaretur eis.

Heb. Vul. dormivit coquens eos, mane. A. dor-
mivit coquens mane. LXX, somno Ephraim reple-
tus est.

8. Heb. fait libum non versum. LXX, factus est
subcinericius, qui non reversatur. V, quasi in ci-
nere conspersus panis, qui non reversatur. Vul.
factus est subcinericius panis, qui non reversatur.

9. H. nescivit etiam canities sparsit se in eo.
LXX, nescivit, et cani effluerunt ei. V, non sen-
sit, et hæc cum jam canus esset. Vul. nescivit: sed
et cani effusi sunt in eo.

10. H. Th. Vul. superbia. LXX, contumelia.

H. LXX, Vul. reversi sunt. V, pœnitentiam ego-
rant.

H. Vul. quæsierunt eum. LXX, exquisierunt eum.
V, invocaverunt.

11. Heb. stolidi. A. lactati. S. decepti. LXX, in-
sipientes. Vul. seducti.

12. Heb. juxta auditum cœtus eorum. A. secun-
dum auditum synagogæ. S. secundum auditum
testimonii. LXX, auditu tribulationis eorum. Vul.
secundum auditionem cœtus eorum.

13. Hebr. A vastitas eis. S. interitus. LXX,

καθ' αὐτὸν Ἐφραϊμ. Ε', ὡς ὄναγρος μονάζων καθ' αὐτὸν διαιωμένους.

מקרבנך עתה בניו בניו 10 Ο', διὰ τοῦτο παρὰδοθήσονται ἐν τοῖς ἔθνεσι. Νῦν εἰσδέξομαι αὐτούς. Ε', ἀλλὰ καὶ ὅταν μισθώσῃται ἔθνη, εὐθέως περιστοιχισοῦμαι αὐτούς.

ויהיו כעם כמשמך מלך שרם 'Α. καὶ λιτανεύσωσιν ὀλίγον ἀπὸ ἄρματος βασιλέως καὶ ἀρχόντων. Σ. καὶ μενοῦσιν βραχοί (l. βραχεῖ) ἀπὸ φόβου βασιλέων, καὶ διαλείψουσι τοῦ χρίσιν. Ο', καὶ κοπάσουσι μικρὸν τοῦ χρίσιν βασιλέα καὶ ἀρχοντας. Θ. καὶ διαλείψουσι τοῦ χρίσιν.

כחשבו כבודו רבו 12 'Α. γράψω αὐτῶ πληθυνομένους νόμους, ὁμοίως ἄλλοις τοῖς ἐλογίσθησαν. Σ. ἔγραψα αὐτῶ πληθὺς νόμων μου, ὡς ἄλλοις τοῖς ἐλογίσθησαν. Ο', καταγράψω αὐτῶ πληθὺς, καὶ τὰ νόμιμα αὐτοῦ εἰς ἄλλοις ἐλογίσθησαν. ejus in aliena reputata sunt. Vul. scribam ei multiplices leges meas, quæ velut alienæ computatæ sunt.

והביא הבשר 13 'Α. θυσίας φέρε φέρε θυσιάζουσιν. Σ. θυσίας ἐπαλλήλους θυσιάζουσι. Ο', θίστι ἂν θύσῃσι θυσίαν. Θ. θυσίας μεταφορῶν ἐθυσίασαν.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII Osee.

V. 1. Hieron. : « In gutture tuo sit tuba. A., S., Th. similiter transtulerunt. » [Lamb. Bos : 'Α., Σ., Θ., ἐν λάρυγγί σου σάλπιγξ. DRACH.]

V. 5. 'Α., ἀπώθησον etc. Has lectiones exhibit Barberinus.

Ibid. 'Α., ἀθωώθηναι etc. Idem.

V. 6. 'Α., τεχνίτης. Barberinus. [In lectione V, B non habet ἦ, sed εἰ. Lamb. Bos : « B in margine Σ., ἀκατάστατος, aliter, ἀκαταστατῶν. Ε', παραπλησίως τῶ τῆς ἀστραπῆς ἰσὺ. Aq. ed. 1. πλανωμένοις, ed. 2. ἀποστρεφόμενοις. Th., ῥεμβεύων, quod Schol. Rom. quintam editionem habere docent. » DRACH.]

Ibid. Ε', καὶ τὸ ὑπὸ τέκτονος etc. Idem.

Ibid. Hieron. : « In eo loco in quo nos posuimus,

seipsum Ephraim. V, quasi onager solitarius apud seipsum vitam agens.

10. Hebr. Etiam quia munera miserunt ad gentes, nunc congregabo eas. LXX, Propter hoc tradentur in gentibus : nunc suscipiam eos. V, Etiam cum mercede conduxerint gentes, statim complectar eos. Vul. Sed et cum mercede conduxerint nationes, nunc congregabo eos.

Hebr. et dolebunt paululum propter onus regis principum. A. et supplicabunt paululum ab onere regis et principum. S. et manebunt brevi a timore regum, et desinent ungere. LXX, et cessabunt parum ab ungendo regem et principes. Th. et desinent ungere. Vul. et quiescent paulisper ab onere regis et principum.

12. H. Scribam ei præcipua legis meæ : sicut alienum reputata sunt. A. scribam ei multiplicatas leges : similiter alieni reputati sunt. S. scripsi ei multitudinem legum mearum, sicut alieni reputati sunt. LXX, scribam ei multitudinem, et legitima sunt. LXX, scribam ei multiplices leges meas, quæ velut alienæ computatæ sunt.

13. Heb. sacrificia donorum meorum sacrificabunt. A. hostias, age, age, sacrificant. S. hostias frequentes sacrificant. LXX, quia si immolaverint hostiam. Th. hostias translationum immolaverunt. Vul. hostias offerent, immolabunt.

aranearum telas, in Hebraico scriptum est SABABIM, per IOD, litteram penultimam : non ut quidam false putant SABABUM, i. e. per VAU, quod LXX et Th. πλανῶν interpretati sunt, i. e. seducens, atque decipiens ; A., errantibus, sive conversis : S., inconstans vel instabile, i. e. ἀκαταστατῶν, V ed. ῥεμβεύων, vagus et fluctuans. Nos ab Hebræo didicimus proprie nominari aranearum fila per aerem volantia. » At Barberinus sic habet : Σ., ἀκατάστατος, Ε', παραπλησίως τῶ τῆς ἀστραπῆς ἰσὺ ἀράχνης. Et hæc versio cum Vulgata consonat.

V. 9. Hujus et sequentium ad finem usque capituli versuum lectiones exhibit Barberinus.

V. 10. Pro βραχοί, potius legendum βραχύ.

OSEE CAPUT IX.

מסמס 3 'Α. μεμιασμένα. Σ. ἀπόβλητα. Ο', ἀκάθαρτα.

תנח 5 'Α. (καιρός.) Ο', πανηγύρεως.

הם 6 ('Α. ἐκ στόματος.) Ο', Μέμφεις.

מחמח 'Α. Σ. τὰ ἐπιθυμήματα. Ο', Μαχμάς.

נשנש 7 'Α. ἐπιληπτός. Σ. ἐνός. Ο', παρεξεστηκώς.

מחמח 'Α. ἐγκότσεις. Ο', μανία σου. 'Αλλος, ἔκστασις.

שרי 8 'Α. ἐσκαλωμένη. Σ. ἐνέδρα. Ο', σκολιά.

מחמח 10 Ο', ἐν συκῇ. 'Αλλος, ὡς σύκων.

ויהיו כעם כמשמך מלך שרם 11 'Α. Σ. Θ. Ε', ἀπὸ τοκετῶν,

5. Hebr. A. polluta. S. abjecta. LXX, impura. Vul. pollutum.

5. Heb. solemnitis. A. tempus. LXX, conventus. Vul. solemn.

6. H. Moph. A. ex ore. LXX, Vul. Memphis.

Heb. desiderium. A. S. concupiscentiæ. LXX, Machmas. Vul. desiderabile.

7. Heb. furiosus. A. epilepticus. S. mutus. LXX, insaniens. Vul. insanum.

Hebr. odium. A. iracundia. LXX, amentia tua. Alius, excelsus mentis. Vul. amentia.

8. Heb. œcupis. A. in offendiculum cadens. S. insidiæ. LXX, tortuosus. Vul. ruinæ.

10. Hebr. LXX, in ficu. Alius, ut ficus. Vul. ficulnæ.

11. Hebr. A. S. Th. V, Vul. a partu, et ab utero,

καὶ ἀπὸ γαστρὸς, καὶ ἀπὸ συλλήψεως. Ο', ἐκ τόκων καὶ ὠδίνων καὶ συλλήψεων.

כֹּחַ בְּשׂוּרֵי כֹחַ 12 'A. ἐκκλιναντός μου ἀπ' αὐτῶν. Ο', οὐαὶ αὐτοῖς ἐστὶ· σὰρξ μου ἐξ αὐτῶν. Θ.

בְּטֵן הָיְתָה לְעַד 13 'A. Σ. ὡς ἀκρότομον πεφυτευμένην ἐν κατοικίᾳ. Ο', εἰς θήραν παρέστησαν τὰ τέκνα αὐτῶν. Θ. εἰς πέτραν πεφυτευμένοι, οἱ υἱοὶ αὐτῆς.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX Osee.

V. 1. 'A., μεμιασμένα etc. Barberinus.

V. 5. A., *tempus*. Hieronymus.

V. 6. 'A., ἐκ στόματος. Drusus qui unde accepit ignorare se fatetur. Hieronymus vero : « Memphis, quod interpretatur, *ex ore* ; » sed sine ulla Aquilæ mentione.

Ibid. Eusebius et Hieronymus de locis Hebr. 'A., Σ., τὰ ἐπιθυμήματα. A., S., *concupiscentias*.

V. 7. 'A., ἐπίληπτος etc. Barberin.

Ibid. 'A., ἐγκότησις. Ex Agellio in psalmum 37.

Illud vero, ἑκστασις adfert Barber. sine Interpretis nomine.

V. 8. 'A., ἐσκαλωμένη etc. Barberinus.

V. 10. 'A.λλος, ὡς σῶκον. Sic quædam Exempl. et Cyrillus recte.

V. 11. 'A., Σ., Θ., Ε', ἀπὸ τοκετῶν etc. Barberinus.

et a conceptu. LXX, ex partu, et parturitionibus, et conceptibus.

12. Hebr. Væ eis in recedendo me ab eis. A. declinante me ab eis. LXX, Væ eis est : caro mea ex eis. Th. Væ illis, caro mea ex eis. Vul. Væ eis cum recessero ab eis.

13. Hebr. in Sur plantata in habitaculo. A. S. ut petra prærupta plantata in habitatione. LXX, in captionem præbuerunt filios suos. Th. in petra plantati filii ejus. Vul. Tyrus erat fundata in pulchritudine.

V. 12. Hieron. : « LXX et Th., *Væ eis, caro mea ex eis*. Quærensque causam cur sit tanta varietas, hanc mihi videor reperisse : *Caro mea* lingua Hebræa dicitur BASARI : rursum si dicamus, *recessio mea*, sive *declinatio mea*, dicitur BASORI. » Lectionem Aquilæ sequentem adfert Barberinus.

V. 13. 'A., Σ., ὡς ἀκρότομον etc. Barberinus qui non repugnat sequenti Hieronymi notæ : nam ἀκρότομος est petra.

Ibid. Hieron. : « LXX interpretati sunt θήραν, i. e. *venationem*, sive *capturam* : A., S., Th., *petram durissimam*, i. e. *silicem*, quæ lingua Hebræica appellatur SUR. » LXX igitur *Daleth* pro *Res* legunt, ut monet ibid. Hieronymus. [I. e., דַּלֶּת, pro דַּר. Sed *venatio* vel *captura* dicitur Hebræice, דַּר. DRACH.]

OSEE CAPUT X.

בְּקָח 1 'A. ἐνυδρος. Σ. ὀλομανούσα. Ο', εὐκληματούσα.

וְהָיוּ מִלִּי 4 Σ. ὄρκους μεταλούς. Ο', ῥήματα προφάσεις ψευδεῖς.

וְהָיוּ מִלִּי 5 'A. τὰς δαμάλεις τοῦ οἴκου ἅς ἐσεδάστησαν. Ο', τῶ μόσχῳ τοῦ οἴκου ὃν παροικήσουσι. 'A.λλος, τὸν μόσχον τοῦ οἴκου ὃν ἐφοβήθησαν.

וְהָיוּ 6 'A. διχάζοντι. Σ. ὑπερμάχοντι. Ο', Ἰαρείμ.

וְהָיוּ 7 Σ. ὡς ἐπίζεμα. Ο', Θ. ὡς φρύγανον.

וְהָיוּ 9 Ol λοιποὶ, ἀπὸ ἡμερῶν Γαβαά. Ο', ἀφ' οὗ οἱ βουνοί.

וְהָיוּ 11 'A. ἐπὶ τὸ κάλλος. Σ. κάλλος. Ο', ἐπὶ τὸ κάλλιστον.

וְהָיוּ Ol λοιποὶ, ἀποτρίψει Ἰούδα. Ο', παραιοπήσομαι Ἰούδαν.

וְהָיוּ 12 Ο', τρυγήσατε. 'A.λλος, θερίσατε.

וְהָיוּ 13 Ο', παραιοπήσατέ. 'A.λλος, ἐσπίρατε.

וְהָיוּ Ο', τὰς ἀδικίας αὐτῆς. 'A.λλος, τὸν καρπὸν αὐτῆς.

וְהָיוּ 14 Ο', τὰ περιτετευχημένα σου οἰχίσεται. 'A.λλος, τετευχημένα σου ἀφανισθήσεται.

1. Heb. vacua. A. inaquosa. S. frondibus exuberans. LXX, bonas habens propagines. Vul. frondosa.

4. Heb. verba jurando mendaciter. S. juramenta vana. LXX, verba, occasiones mendaces. Vul. verba visionis inutilis.

5. Hebr. ad vitulas Beth-aven pavebunt. A. vitulas domus, quas venerati sunt. LXX, apud vitulum domus On habitabunt. *Alius*, vitulum domus On timuerunt. Vul. vaccas Bethaven coluerunt.

6. Heb. jareb. A. disceptanti. S. propugnatori. LXX, jarim. Vul. ultori.

7. Heb. quasi spuma. S. sicut infervescitio vel ebullitio. LXX, Th. sicut cremium. Vul. quasi spumam.

9. Hebr. *Reliqui*, a diebus Gabaa. LXX, ex quo colles. Vul. ex diebus Gabaa.

11. Heb. super bonitatem. A. Vul. super pulcritudinem. S. pulcritudinem. LXX, super pulcherrimum.

Heb. *Reliqui*, arabit Juda. LXX, reticebo Judam. Vul. arabit Judas.

12. Hebr. *Alius*, Vul. metite. LXX, vindemiate.

13. Heb. Vul. arastis. LXX, reticulistis. *Alius*, seminastis.

H. Vul. iniquitatem. LXX, iniquitates ejus. *Alius*, fructum ejus.

14. H. Vul. et omnes munitiones tuæ vastabuntur. LXX, omnia murata tua abibunt. *Alius*, mœnia tua delebuntur.

Notæ et variæ lectiones ad cap. X Osee.

V. 1. Hieron. : « Pro vite frondosa, A., interpretatus est ἐνυδρον, quam nos aquosam, vel εξοινον possumus dicere, eo quod vini perdat saporem. S., ὁλομανούσαν, quæ tota in frondibus creverit. »

V. 4. S., ὄρχους ματάλους. Barberinus.

V. 5. 'A., τὰς δαμάλεις etc. Barberinus. Ubi illud ἀς pro ἦν omnino vitiatum est, videturque legendum ἀνωφελοῦς : quo pacto vertit semper Aquila vocem ἦν. [Non prætereunda nota codicis B in marg. : εἰς Αἰγύπτου et ἐν γῇ Αἰγύπτου. Ὁ Σὺρος, ὡς Αἰγύπτου ὠκῆσαν τὴν γῆν μου. Quod minime concinit cum Hebr. DRACH.]

V. 6. S., ὑπερμάχοντι. Hieronymus. V. supra v,

13. Barberinus habet ὑπερμαχοῦντι, et ad Aquilam διχάζοντι.

V. 7. Hieron. : « Pro spuma LXX et Th., φρύγανον, i. e. cremum, transtulerunt, aridas scilicet herbas siccaeque virgulta, quæ camino et incendio præparantur. S. posuit ἐπιζέμα, volens ostendere ferventis ollæ superiores aquas, et in spumam bullasque assurgentes : quas Græci πομφόλυγας vocant. »

V. 9. Hanc et reliquas omnes lectiones ad finem usque capitis ex Barberino mutuamur. [In γ 9, B, ὁ, quod est, οἱ λοιποί. DRACH.]

OSEE CAPUT XI.

1 כי נער ישראל ואהבתי וסמערתי קראתי לבני
'Ebr. χι νερ Ἰσραὴλ οὐσαθεῖου σου μεμμεσραῖμ καραθί
βανι. 'A. ὅτι παῖς Ἰσραὴλ, καὶ ἡγάπησα αὐτόν, καὶ
ἀπὸ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου. S. ὅτι παῖς Ἰσ
ραὴλ καὶ ἡγαπημένος, ἐξ Αἰγύπτου κέκληται υἱός
μου. O, ὅτι νῆπιος Ἰσραὴλ, καὶ ἐγὼ ἡγάπησα αὐτόν,
καὶ ἐξ Αἰγύπτου μετεκάλεσα τὰ τέκνα αὐτοῦ. Θ. ὅτι
νῆπιος Ἰσραὴλ, καὶ ἡγάπησα αὐτόν, καὶ ἐκάλεσα υἱόν
μου ἐξ Αἰγύπτου.

4 אהבתי בנפשו אדם אכזרי דם בנבלי 4 'A. S. Θ. . . .
O, ἐν διαφθορᾷ ἀνθρώπων ἐξέτεινα αὐτούς, ἐν δε
σμοῖς ἀγαπήσεώς μου.
in corruptione hominum extendi eos, in vinculis
in vinculis charitatis.

והיה על ער כבודי על חיהוה Σ. O, καὶ
ἔσομαι αὐτοῖς ὡς βασιλεὺς ἀνθρώπος ἐπὶ τὰς σιαγό
νας αὐτοῦ.
quasi dans alapas homo super maxillas ejus. Vul.
eorum.

והיה אלהי אבות Σ. O, καὶ ἐπιβλέψομαι
πρὸς αὐτόν, δυνήσομαι αὐτῷ.

6 א' Σ. O, καὶ ἡσθένη
σεν.

7 ב' Σ. O, ἐν ταῖς χερσίν αὐτοῦ.

8 אכנך 'A. ὁπλῶ κυκλώσω σε. Σ. ἐκδώσω σε. O,
ὑπερασπίσω σου. Θ. ἀποκλίσω σε.

12 ד' 'A. ἐπικράτεια. O, ἔγνων αὐτούς.

1. H. A. Vul. quia puer Israel, et dilexi eum : et ex
Ægypto vocavi filium meum. S. quia puer Israel
et dilectus : ex Ægypto vocatus est filius meus.
LXX, quia parvulus Israel, et ego dilexi eum, et
ex Ægypto vocavi filios ejus. Th. quia parvulus
Israel, et dilexi eum, et vocavi filium meum ex
Ægypto.

4. Heb. in funibus hominis traham eos, in den
sis funibus charitatis. A. S. Th. in funiculis ho
minum traham eos, in funiculis charitatis. LXX,
charitatis meæ. Vul. in funiculis Adam traham eos,

Heb. et ero eis tamquam exaltantes jugum super
maxillis eorum. S. et putaverunt quod imponerem
jugum super maxillam eorum. LXX, et ero illis
et ero eis quasi axaltans jugum super maxillas

H. et declinabo ad eum cibum. S. et declinavi ad
eum cibos. LXX, et respiciam ad eum, prævalebo
ei. Vul. et declinavi ad eum ut vesceretur.

6. H. et impendebit. A. irruet. S. vulnerabit.
LXX, et infirma fuit. Vul. cœpit.

H. membra ejus. S. brachia illius. LXX, in ma
nibus ejus. Vul. electos ejus.

8. Heb. S. tradam te. A. scuto circumdabo te.
LXX, protegam te. Th. armis nudabo te. Vul.
protegam te.

12. H. dominans. A. imperium. LXX, cognovit
eos. Vul. descendit (cum Den).

Notæ et variæ lectiones ad cap. XI Osee.

V. 1. 'Ebr. χι νερ etc. Hæ lectiones prodeunt ex
Eusebii Demonstr. evangelica, et ex Barberino co
dice, ubi hac forma disponuntur in margine secun

χι νερ Ἰσραὴλ 'A. ὅτι παῖς Ἰσραὴλ, C. ὅτι παῖς Ἰσραὴλ Oἱ O, διότι νῆπιος Θ. ὅτι νῆπιος
οὐσαθεῖου σου καὶ ἡγάπησα αὐτόν, καὶ ἡγαπημένος, ἐξ Ἰσραὴλ ἐγὼ ἡγάπη
μεμμεσραῖμ καὶ ἀπὸ Αἰγύπτου Αἰγύπτου κέκληται σα αὐτόν, καὶ ἐξ Αἰ
καραθί βανι ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου. υἱός μου. σα υἱόν μου.

Hanc vero notam adjicit Barber. : τούτω ἐχρήσατο
ὁ Ματθαῖος, ὡς οὕτως ἔχοντος δηλονότι τοῦ Ἑβραῖ
κοῦ. ὡς καὶ ὁ 'A. ἡρμήνευσε.

V. 4. A., S., Th., in funiculis etc. Hieronymus.

Ibid. S., et putaverunt etc. Idem.

Ibid. S., et declinavi etc. Idem.

V. 6. A., irruet. S., vulnerabit. Idem.

Ibid. S., brachia illius. Idem. LXX qui verterunt
ἐν ταῖς χερσίν αὐτοῦ, legerunt haud dubie ודב.

V. 8. Hieron. : « In Hebraico scriptum est AM

MAGGENACH, quod A. transtulit ὅπλων κυκλώσω σε, i. e. *scuto circumdabo te*. Quod cum in bonam partem putaremus intelligi, et significare protectionem, ex edit. Symmachi contrarius nobis sensus subjicitur dicentis, ἐκδώσω σε, i. e. *tradam te*. Ex translatione Theodotionis non prospera, sed adversa de-

monstrantur : ἀποπλήσω σε, quod significat : *Nudabo te*, et auferam a te ὅπλον, hoc est *scutum*, quo te ante protexeram.

V. 12. Hieron. : *Rad enim et descensionem et fortitudinem significat ; pro quo Aquila transtulit, ἐπιπράτεια.*

OSEE CAPUT XII.

קרח 1 'A. Σ. ἀνεμον. O. πνεῦμα.

קרחי 1 'A. Σ. καὶ συνθήκην. O. καὶ διαθήκην.

יבנא 4 'A. Σ. Θ. ἐκλαυσε καὶ ἰδεήθη αὐτοῦ, καὶ ἐν Βαιθήλ εὗρεν αὐτόν. O. ἐκλαυσαν, καὶ ἰδεήθησάν μου ἐν τῷ οἴκῳ Ὡν εὗροσάν με.

י 8 'A. ἀνωφελὲς αὐτῷ. O. ἀναψυχὴν ἐμαυτῷ.

כנ' 11 'A. ὡς σωροί. Σ. . . Σ. ἀλλ., ὡς βάτραχοι. O. ὡς χελῶναι. Θ. . . Θ. ἀλλ., τῶν ἀλωπέκων.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XII Osee.

V. 1. 'A., Σ., ἀνεμον. Barberinus.

Ibid. 'A., Σ., καὶ συνθήκην. Idem.

V. 4. Theodoretus : τοῦτο οἱ ἄλλοι ἐρμηνεύται, 'A., Σ., Θ., ὡς περὶ τοῦ ἱακῶβ εἰρημένον τεθείστασι, ἐκλαυσε etc.

V. 8. 'A., ἀνωφελὲς αὐτῷ. Barberinus.

V. 11. Hieronymus : *« Rursum ubi nos posuimus, acervos, qui Hebraice appellantur GALLIM ; et proprie θίνας significant, hoc est, ex arena tumu-*

1. Hebr. A. S. Vul. ventum. LXX, spiritus.

H. A. S. Vul. et fœdus. LXX, et testamentum.

4. H. Flevit et rogavit eum, Bethel invenit eum. A. S. Th. Flevit et deprecatus est eum, et in Bethel invenit eum. LXX, Fleverunt et deprecati sunt me : in domo On invenerunt me. Vul. Flevit, et rogavit eum : in Bethel invenit eum.

8. H. robor mihi. A. inutilitatem ei. LXX, requiem mihi. Vul. idolum mihi.

11. H. Vul. quasi acervi. A. velut acervi. S. acervi lapidum. S. aliter, ut ranæ. LXX, quasi testudines. Th. colles. Aliter, vulpium.

los congregatos ; qui maxime in deserto, in litoribus flante vento, vel augentur, vel minuuntur, LXX transtulerunt, testudines : pro quibus S., acervos lapidum interpretatus est ; Theodotio, colles. Sed longe diversas Symmachi et Theodotionis interpretationes adfert Barberinus, ut supra ; nimirum Σ., ὡς βάτραχοι, Θ., τῶν ἀλωπέκων. Illius est etiam Aquilæ versio.

OSEE CAPUT XIII.

היה נשן קרח 1 'A. φόβῳ ἔλαθεν αὐτός. Σ. Θ. . . O. δικαιώματα ἔλαθεν αὐτός.

ישי' 2 'A. . . μόσχους καταφιλοῦντες. Σ. . . μόσχους προσεκυνήσατε. O. θύσατε ἀνθρώπους, μόσχοι γὰρ ἐκλελοίπασι.

כנ' 3 O. ὡς χνοῦς ἀποφυσώμενος ἀφ' ἁλωνος. 'Αλλος, καὶ ὡς ἀράχνη ἀποφυσωμένη λαίλαπι.

מארב' 'A. ἀπὸ τῆς καταράκτης. Σ. . . O. ἀπὸ θαυρώων. Θ. ἀπὸ καπνοδόχης.

עשבו' 6 Σ. κατὰ τὴν νομὴν αὐτῶν ἦν ἐνεπλήσθησαν. O. κατὰ τὰς νομάς αὐτῶν, καὶ ἐνεπλήσθησαν.

שבו' 8 O. ἀπορουμένη. 'Αλλος, ἀτεκνουμένη.

קרחי 11 O. λοιποί, . . . O. καὶ ἔσχον.

עשבו' 12 O. συστροφὴν ἀδικίας. Θ. ἐνδεδεμένη ἀδικία αὐτοῦ.

כנ' 13 O. ὁ φρόνιμος. 'Αλλος, ὁ ἀνόητος.

ידי' 14 'A. E', ποῦ εἰσὶν οἱ λόγοι σου ; Σ.

1. Heb. terror, elevavit ipse. A. horrorem accepit ipse. S. Th. tremorem. LXX, justificationes accepit ipse. Vul. horror invasit.

2. Heb. Sacrificantes hominem, vitulos, osculabuntur. A. . . vitulos osculantes. S. Immolate, homines vitulos adorare. LXX, Immolate homines : vituli enim defecerunt. Vul. Immolate homines vitulos adorantes.

3. Heb. sicut gluma exturbabitur ab area. LXX, sicut pulvis exsufflatus ab area. Alius, et sicut aranea exsufflata turbine. Vul. sicut pulvis turbine raptus ex area.

Heb. Th. Vul. de fumario. A. de cataracta. S. de foramine.

6. H. juxta pascuum suum, et saturati sunt. S. juxta pascuum suum quo adimpleti sunt. LXX, secundum pascua sua, et repleti sunt. Vul. juxta pascua sua adimpleti sunt.

8. H. orbatus. LXX, indigens. Alius, Vul. orbata catulis.

11. Hebr. Reliqui, et abstuli. LXX, et habui. Vul. et auferam.

12. Heb. ligata iniquitas. LXX, conglobationem iniquitatis. Th. ligata iniquitas ejus. Vul. colligata est iniquitas.

13. H. Vul. non sapiens. LXX, sapiens. Alius, stultus.

14. Hebr. ero pestis tua. A. V, ubi sunt sermo-

(ἐσομαι πληγή σου.) O, πού ἡ δίκη σου;

תַּפַּח S. ἀπάντημά σου. O, τὸ κέντρον σου. O.
E. . . .

nes tui? S. ero plaga tua. LXX, ubi est causa tua?
Vul. ero mors tua.

Hebr. excisio tua. S. occursus tuus. LXX, aculeus tuus. Th. V, plaga et conclusio tua. Vul. morsus tuus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIII Osee.

V. 1. Hieronym. : « Pro horrore qui Hebraice dicitur RATHAD, (l. Rathath) quem S. et Th. tremorem interpretati sunt, nescio quid volentes διχαίματα, i. e., justificationes LXX transtulerunt. » Aquilæ vero lectionem adfert Barberinus.

V. 2. Hieron. : « Pro eo quod LXX interpretati sunt, *immolate homines, vituli enim defecerunt*; et nos vertimus, *immolate homines vitulos adorantes*, Symmachus interpretatus est, *immolate, homines vitulos adorent*, ut sit sensus : *Immolate*, hoc est *sacrificate idolis*; et hucusque distinctio sequatur, rationale animal homines, adorent vitulos muta animantia. » Et infra dicit Aquilam transtulisse καταφιλοῦντας, pro, *adorantes*. Barberinus vero sic habet, *μόσχους καταφιλοῦντας*. S., *μόσχους προσεκυνήσατε*. Illud vero καταφιλοῦντας est Aquilæ secundum Hieronymum.

V. 3. Ἄλλος, καὶ ὡς ἀράχνη etc. Barberinus.

Ibid. Hieron. : « Querimus autem quare LXX pro fumario quod Th. transtulit χαπνοδόχη, locu-

stas interpretati sunt? Apud Hebræos *locusta* et *fumarium* iisdem scribitur litteris ALEPH, RES, BETH, HE. Quod si legatur ARBE, *locusta* dicitur; OROBBA, *fumarium* : pro quo A., καταράχτην, S., *foramen* interpretati sunt. »

V. 6. S., κατὰ τὴν etc. Barberinus.

V. 8. Ἄλλος, ἀεχνουμένη. Idem.

V. 11. Hieron. *Omnes*, et abstuli.

V. 12. Θ., ἐνδεδεμένη etc. Barberin.

V. 13. Ἄλλος, ἀνόητος. Idem. In LXX legendum videtur οὐ φρόνιμος.

V. 14. Hieron. : « In eo loco in quo LXX transtulerunt, *ubi est causa tua?* et nos diximus, *ero mors tua?* S. interpretatus est, *ero plaga tua*. V ed. et A., *ubi sunt sermones tui*, quod Hebraice legitur DABARACH : legentes DABAR, hoc est, *verbum*, pro DEBER, quod interpretatur *mors*. »

Ibid. Hieron. : « S., ἀπάντημα, i. e., *occursum*. Th. et V ed., *plagam* et *conclusionem* interpretati sunt. »

OOSEE CAPUT XIV.

עֲשָׂה 1 S. μεταμελήσει. O, ἀφανισθήσεται.

וְהָ 8 O, μεθυσθήσονται. Ἄλλος, στηριχθήσονται.

וְהָ 9 'A. ἐγὼ ὡς ἐλάτη τις εὐδαλῆς.
O, ἐγὼ ὡς ἀρχεuthos πυκάζουσα.

1. Heb. desolabitur. S. aget poenitentiam. LXX, disperdetur. Vul. pereat.

8. Hebr. vivificabunt. LXX, inebriabuntur. *Alius*, confirmabuntur. Vul. vivent.

9. Heb. A. ego ut abies frondosa. LXX, ego sicut janiperus condensa. Vul. ego ut abietem virentem.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIV Osee.

V. 1. S., μεταμελήσει. Hieronymus.

V. 8. Ἄλλος, στηριχθήσονται. Barberinus.

V. 9. 'A., ἐγὼ ὡς ἐλάτη etc. Idem, ubi legitur ἐλάτα, male. [B in fine subiungit versuum nume-

rum. Ἐτίτοι φν (550) et Ὁση (cum aspero spiritu, ut Hebr. הן) λυπούμενος. Item, Ὁση σιωσμέ-
νος ἢ συσσιάζων. DRACH.]

JOELIS CAPUT PRIMUM.

וְהָ 5 Ol λοιποὶ καὶ O, ἐκνήφατε οἱ μεθύοντες.

וְהָ 9 O, θυσιαστηρίῳ Κυρίου. Θ. Κυρίῳ.

וְהָ 11 O, ἐξηράνθησαν. Ἄλλος, κατησχύνθησαν.

וְהָ O, τρυγητός. Ἄλλος, θερισμός.

וְהָ 14 'A. S. σύνδοον. O, θεραπείαν.

וְהָ 20 'A. ἐπρασιώθη. O, ἀνέδλεφαν πρὸς σέ.

5. Hebr. Vul. Expergiscimini ebrii. *Reliqui*, et LXX evigilate qui ebrii estis.

9. Hebr. Vul. Domini. LXX, altari Domini. Th. Domino.

11. H. pudore afficite. LXX, aruerunt. *Alius*, Vul. confusi sunt.

Heb. *Alius*, Vul. messis. LXX, vindemia.

14. Hebr. S. Vul. cœtum. A. diem collectæ. LXX, curationem.

20. H. vociferabitur ad te. A. imbrem sicut areola sitierunt. LXX, respexerunt ad te. Vul. quasi area sitiens imbrem suspexerunt ad te.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Joelis.

V. 5. Ol λοιποί, ἐκνήφατε etc. Drusus ex Hier.

V. 9. Θ., Κυρίῳ. Barber. Respicit ad postremam huius versus vocem.

V. 11. Ἄλλος, κατησχύνθη. Barberin.

Ibid. Ἄλλος, θερισμός. Idem.

V. 14. Hieron. : « In Hebraico legitur, ASARA :

quod S., *synodum*, A., *diem collectæ*, interpretatus est. » [L. Bos : Aq., *ήμεραν συλλογῆς*. DRACH.]

V. 15. O, οἱμοί, οἱμοί, οἱμοί εἰς ἡμέραν. 'A., ἃ, ἃ εἰς ἡμέραν. Ex Lamb. Bos. Hebr. . heu diei. Vul., a, a, a, diei. DRACH.

V. 20. 'A., ἐπρασιώθη. Hier. Vide psalm. xli, 1.

JOELIS CAPUT II.

וְיָמִי 2 O', καὶ μετ' αὐτοῦ (al. αὐτόν). Θ. καὶ μετ' αὐτόν.

וְשָׁל 3 OI λοιποί, πρὸ προσώπου αὐτοῦ. O', τὰ ἐμπροσθεν αὐτοῦ.

וְיָמִי 16 O', ἐκ τοῦ κοιτῶνος αὐτοῦ. Ἄλλος, ἐκ τοῦ νυμφῶνος αὐτοῦ.

וְיָמִי 17 Ἀ. πρόδρομον. Σ. προπύλαιον. O', τῆς κρηπίδος. Θ. οὐλάμ.

וְיָמִי 20 O', καὶ ἐξώσω αὐτόν. Ἄλλος, καὶ ἐκβαλὼ αὐτόν. Ἄλλος, ἐξοίσω.

וְיָמִי 22 Σ. ἡ νομή. O', τὰ πεδία.

וְיָמִי 23 Σ. τὸν ὑποδεικνύοντα. O', τὰ βρώματα.

וְיָמִי 28 Πάντες, ἐκχεῶ.

וְיָמִי 32 Σ. . . . O', ἀνασωζόμενος.

2. Hebr. Th. Vul. et post eum. LXX, et cum eo. LXX al., et post eum.

3. Hebr. ad facies ejus. Reliqui, Vul. ante faciem ejus. LXX, quæ ante eum.

16. Hebr. LXX, Vul. de cubili suo. Alius, de cubiculo nuptiali suo.

17. Hebr. A. S. Vul. vestibulum. LXX, crepidinem. Th. ulam

20. Hebr. et expellere faciam eum. LXX, Vul. et expellam eum. Alius, et ejiciam eum. Alius, efferram.

22. Hebr. pascua. S. pascuum. LXX, campi. Vul. speciosa.

23. Hebr. Vul. doctorem. S. commonstrantem. LXX, escas.

28. Hebr. Omnes, effundam.

32. Hebr. evasio. S. qui fugerit. LXX, salvatus. Vul. salvatio.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Joelis.

V. 2. Θ., καὶ μετ' αὐτόν. Ms. Jes.

V. 3. OI λοιπ., πρὸ προσώπου αὐτοῦ. Barberin.

V. 16. Ἄλλος, νυμφῶνος. Barberin.

V. 17. Hieron. : « LXX crepidinem interpretati sunt, S., προπύλαιον, A., πρόδρομον, Th. ipsum verbum Hebraicum posuit ULAM. » [Hebr. et Vulg., inter vestibulum. Aq., ἀναμέσον τοῦ προδρόμου. Sym., τοῦ προπυλαίου. Th., τοῦ Οὐλάμ. Quæ S.

Hieron. ad seriem accommodavit suam. DRACH.]

V. 20, 22 et 23. Lectiones ex Barberin.

V. 28. Hieron. : « Verbum effusionis, quod Hebraice dicitur ESPHOCH, et omnes similiter translulerunt. »

V. 32. Hieron. : « In Hebraico scriptum est PHA-LETA. S. transtulit, qui fugerit. » [Symmachi lectio Græca est, ἐκφυγών, ut testatur L. Bos. DRACH.]

JOELIS CAPUT III.

וְיָמִי 2 O', εἰς τὴν κοιλάδα Ἰωσαφάτ. Θ. εἰς τὴν χώραν τῆς κρίσεως.

וְיָמִי 4 Ἀ. θῖνας. Σ. . . . O', Γαλιλαία.

וְיָמִי 8 Ἀ. Σ. τοῖς Σαβαίμ. O', εἰς αἰχμαλωσίαν.

וְיָמִי 10 Ἀ. O', ὁ ἀδύνατος.

וְיָמִי 14 Ἀ. Σ. Ε', . . . O', ἐν τῇ κοιλάδι τῆς κρίσεως. Θ. ἐν τῇ κοιλάδι τῆς κρίσεως.

וְיָמִי 18 Σ. τὴν κοιλάδα τῶν ἀκανθῶν. O', τὸν χειμάρρουν τῶν σχοίνων.

2. Hebr. LXX, Vul. in vallem Josaphat. Th. in regionem vel in locum judicii.

4. Hebr. termini. A. littora. S. Vul. terminos. LXX, Galilæa.

8. Hebr. A. S. Sabaim. LXX, in captivatem. Vul. Sabæis.

10. Hebr. debilis. A. LXX, Vul. infirmus.

14. Hebr. A. S. V, Vul. in valle concisionis. LXX, in valle disceputationis. Th. in valle judicii.

18. H. torrentem Sittim. S. Vul. torrentem spinarum. LXX, torrentem juncorum. Aliter, funiculorum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Joelis.

V. 2. Θ., εἰς τὴν χώραν etc. Drusius ex edit. Rom.

V. 4. Hieron. : « Pro Galilæa in Hebræo scriptum est GALILOTH, quod A., θῖνας, S., terminos transtulit. [Sym., θρια. DRACH.]

V. 8. Ἀ., Σ., τοῖς Σαβαίμ. Drusius ex Hierony-

mo. [Adde, ex L. Bos : Th., Σαβαίμ. DRACH.]

V. 10. Ἀ., O', ὁ ἀδύνατος. Ms. Jes.

V. 14. Ex Hieronymo.

V. 18. Σ., τὴν κοιλάδα etc. Drusius. [Sym. aliter, φάραγγα ἀκανθῶν. DRACH.]

AMOS CAPUT PRIMUM.

וְיָמִי 1 Ἀ. ἐν ποιμνοτρόφοις. Σ. Ε', ἐν τοῖς ποιμέσι. O', ἐν Ἀκκαρείμ. Θ. ἐν νοκεδείμ.

וְיָמִי 2 Ἀ. Σ. Θ. ἐπὶ Ἰσραήλ. O', ὑπὲρ Ἱερουσαλήμ.

וְיָמִי 2 Ἀ. προβάτων νομέων. O', ποιμένων.

וְיָמִי 3 Σ. προσδέξομαι αὐτόν. O', ἀποστραφήσομαι αὐτόν.

וְיָמִי 4 Ἀ. Σ. ἐπὶ Ἰσραήλ. O', ὑπὲρ Ἱερουσαλήμ.

1. Hebr. in pecuariis. A. in pastoribus. S. V, in pastoribus. LXX, in Accarim. Th. in nodedim. Vul. in pastoribus.

Hebr. A. S. Th. Vul. super Israel. LXX, super Jerusalem.

2. Hebr. LXX, Vul. pastorum. A. ovium pastorum.

3. Hebr. Vul. convertam eum. S. excipiam eum. LXX, aversabor eum.

H. S. eo quod triturerint in plaustis ferreis

σαν τροχοῖς σιδηροῖς τὴν Γαλαάδ. Ο', ἀνθ' ὧν ἐπρι-
ζον πρίοσι σιδηροῖς τὰς ἐν γαστρὶ ἐχούσας τῶν ἐν
Γαλαάδ. Θ. τροχοῖς σιδηροῖς.

רַחֲטֵבבבבב 5 'A. . . ἀνωφελοῦς. Σ. Ε', . . . ἀδι-
κίας. Ο', Θ. ἐκ πεδίου Ἰδν.

רַחֲטֵבבבבב 11, ἐξ οἴκου Ἐδεν. Ο', ἐξ ἀνδρῶν Χαρ-
ράν.

רַחֲטֵבבבבב 'A. Κυρήνη. Ο', ἐπικλήτος.

רַחֲטֵבבבבב 6 'A. 1. αἰχμαλωσίαν ἀπηρτισμένην.
'A. 2. αἰχμαλωσίαν ἀναπεπληρωμένην. Σ. Θ. αἰχμα-
λωσίαν τελείαν. Ο', αἰχμαλωσίαν τοῦ Σαλωμών.

רַחֲטֵבבבבב 8 Σ. Φυλιστιαίων. Ο', ἀλλοφύλων.

רַחֲטֵבבבבב 11 'A. διέφθειρε σπλάγχνα αὐτοῦ. Σ.
διέφθειρε σπλάγχνα ἴδια. Ο', ἐλυμήνατο μήτερα (ἀλ-
λως, μήτραν) ἐπὶ γῆς.

רַחֲטֵבבבבב Σ. καὶ ἤγρευσε αἰωνίως ἐν ὄργῃ
αὐτοῦ. Ο', καὶ ἤρπασεν εἰς μαρτύριον φρίκην αὐτοῦ.
Θ. καὶ ἤρπασεν εἰς μακρὸν τὸν θυμὸν αὐτοῦ.

רַחֲטֵבבבבב 'A. καὶ ἀνυπερβείαν αὐτοῦ...
Σ. καὶ τὴν μνήμην αὐτοῦ ἐφύλαξεν ἕως τέλους. Ο',
καὶ τὸ ὄρημα αὐτοῦ ἐφύλαξεν εἰς νῆκος. Θ. καὶ τὴν
ὄργην αὐτοῦ ἐφύλαξεν εἰς τέλος.

רַחֲטֵבבבבב 12 'A. Σ. βάσεις. Ὅ, θεμέλια. Θ. . .

רַחֲטֵבבבבב 13 'A. Θ. ὅπως ἐμπλατύνωσι. Ο', ὥστε
ἐμπλατύναι.

רַחֲטֵבבבבב 14 Σ. Ο', καὶ ἐξάψω πῦρ. Θ. ἀνάψω πῦρ.

רַחֲטֵבבבבב 15 II. ἱερεῖς τοῦ αὐτοῦ. Ο', οἱ ἱερεῖς αὐτῶν
καὶ οἱ ἀρχόντες αὐτῶν.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Amos.

V. 1. Ex Hieronymo qui ait Hebraicum habere
NOCEDIM.

Ibid. 'A., Σ., Θ., ἐπὶ Ἰσραήλ. Ex Hieronymo.

V. 2. 'A., προβάτων νομένων. Barberin.

V. 3. Σ., προσδέξομαι. Idem.

Ibid. Σ., ἀνθ' ὧν ἤλθον etc. Theodoretus et co-
dex unus Regius, qui habet, καθὼς ἤλθον. Idem-
que alunt Aquilam et Theodotionem eodem sensu
vertisse, τὴν αὐτὴν δὲ διάνοιαν καὶ ὁ Ἀκύλας καὶ ὁ
Θεοδότιος τεθείκασι. Hieronymus: « Pro tribulis,
quæ Hebraice appellantur ARSOTH, et a Theodo-
tione translate sunt rotæ ferreæ, quæ nos plaustra
ferreæ interpretati sumus, LXX transtulerunt serris
ferreis. »

V. 5. Hieronymus: « Campum autem idoli, quod
Hebraice dicitur AVEN, et LXX et Th. interpretati
sunt ὄν, Symmachus et V ed. transtulerunt ini-
quitatem: Aquila, ἀνωφελοῦς, i. e., inutilis. »
Sic et Barber.

Ibid. Hieron.: « In eo quoque loco, ubi nos dixi-
mus, de domo voluptatis, quod Hebraice dicitur
MEBBETH EDEN, et omnes similiter transtulerunt,
LXX interpretati sunt ex viris Charran, DALETH
mediam nominis litteram RES arbitantes; et juxta
consuetudinem suam AIN primæ Hebraicæ litteræ

ipsam Galaad. LXX, pro eo quod secernerunt serris
ferreis prægnantes eorum, qui in Galaad. Th. rotis
ferreis. Vul. eo quod tritruverint in plaustris fer-
reis Galaad.

5. H. de valle Aven. A.... inutilis. S. V, iniqui-
tatis. LXX, Th. de campo On. Vul. de campo idoli.

H. et Omnes, de domo Eden. LXX, de viris
Charran. Vul. de domo voluptatis.

Hebr. in Chir. A. Cyrene. LXX, nominatus. Vul.
Cirenen.

6. Heb. A. 1. S. Th. Vul. captivitatē perfectam.
A. 2. captivitatem completam. LXX, captivitatem
Salomonis.

8. H. Pelisthim. S. Phylistæorum. LXX, alieni-
genarum. Vul. Philisthinorum.

11. Heb. et corripuit misericordias suas. A. cor-
rupit viscera sua. S. corripuit viscera propria. LXX,
violavit matrem (aliter, vulvam) super terram. Vul.
violaverit misericordiam ejus.

H. et rapuerit in perpetuum furor ejus. S. et
rapuit æternum in ira sua. LXX, et rapuit in testi-
monium horrorem suum. Th. et rapuit in dintur-
num furorem suum. Vul. et tenuerit ultra furorem
suum.

H. et iram suam servavit perpetuo. A. et celeri-
tatem iræ suæ... S. et memoriam ejus custodivit
usque ad finem. LXX, et impetum suum custodivit
in victoriam. Th. et iram suam custodivit in finem.
Vul. et indignationem suam servaverit usque in
finem.

12. H. Vul. ædes. A. S. domos. LXX, fundamenta.
Th. habitatores.

13. H. Vul. ad dilatandum. A. Th. ut dilarent.
LXX, ut dilatarent.

14. H. S. LXX, Vul. et succendam ignem. Th. et
accendam ignem.

15. Hebr. Vul., et principes ejus. Omnes, Sacer-
dotes ejusdem. LXX, Sacerdotes eorum et prin-
cipes eorum.

CHI Græcum præponentes. [Parum recte conjicit
sanctus doctusque Scripturarum explanator; certo
enim certius est, pro רַחֲטֵב LXX legisse רַחֲטֵב. DRACH.]

Ibid. 'A., Κυρήνη. Barberin.

V. 6. Hieron.: « Denique Aquila ἀπηρτισμένην
transtulit et ἀναπεπληρωμένην, S. et Th., τελείαν,
quod non Salomonem, sed perfectam significat atque
completam; ut nullus remanserit captivorum qui
non sit traditus Idumæis. » Symmachi lectionem
adfert item Barberinus.

V. 8. Σ., Φυλιστιαίων. Barberinus.

V. 11. Hieron.: « S., viscera propria. » Proco-
pius vero in Hesaiam cap. 21, καὶ ἐλυμήνατο πα-
τέρα ἐπὶ γῆς, κατὰ δὲ Σύμμαχον σπλάγχνα ἴδια.
Barber. 'A., διέφθειρε σπλάγχνα (sic) αὐτοῦ. Σ.,
διέφθειρε σπλάγχνα ἴδια. [Ad ἀλλως, μήτραν, nihil
adnotat Montf. Est autem lectio Alex., quæ etiam
apud Theodoretum. S. Hier. sic affert Senum inter-
pretationem: et violaverit vulvam super terram.
Et in comment.: « Pro misericordia, Septuaginta
vulvam transtulerunt, quia REHEM et vulvam et
misericordiam significat. » Barber., μήτραν ἐπὶ τῇ
γῇ. Sed in marg. μήτέρα, ut Rom. DRACH.]

Ibid. Σ., καὶ ἤγρευσε etc. Barberinus.

Ibid. 'A., καὶ ἀνυπερβείαν. Hanc et reliquas le-

etiones adfert Barberinus. [In Sym., pro μνήμην, melius reponas μνήν, ut quadret ad Hebr. DRACH.]

V. 12. 'A. Σ., βάρεις. Th., *habitatores*. Drusus. Scholion, βάρεις ἐπιχωρίως λέγονται παρὰ Σύροις αἱ μεγάλοι οἰκίαι. [Cf. notas ad Prov. xviii, 19, et Jerem. xvii, 27. DRACH.]

V. 13. 'A., Θ., ὅπως ἐμπλατύνωσι. Ms. Jes.

V. 14. Σ., Ο', ἐξάψω πύρ. Idem. [LXX habent

ἀνάψω in omnibus exemplaribus nostris. DRACH.]

V. 15. Π., ἱερεῖς τοῦ αὐτοῦ. Idem. Hic porro notes velim in ms. legi Π., τοῦ αὐτοῦ, ὁμοίως et Γ'. [S. Hieron. : « *Et principes ejus*, id est, sacerdotes ejus, pariter adducuntur. *Sacerdotes* in Hebræo non habetur, sed *principes*. Addiderunt itaque Septuaginta *sacerdotes*, ut si velis scire qui sint illi principes, audias *sacerdotes*. » DRACH.]

AMOS CAPUT II.

תבנית 5 'A. βάρεις. Ο', θεμέλια. Θ. οἰκίσεις.

הבית 12 Ο', ἡγιασμένους. Θ. Ναζωραίους.

העגלה תעיק כאשר כונתו בעיק מנכי 15 Ο', ἐγὼ κυλῶ ὑποκάτω ὑμῶν ὃν τρόπον κυλῆται ἡ ἄμαξα. "Αλλος, τριζήσω ὑποκάτω ὑμῶν κατὰ τρίξει ἡ ἄμαξα.

ונו' שרע' בנביות לב' מנכי 16 'A. καὶ ὁ κρατερὸς καρδίαν αὐτοῦ ἐν δυνατοῖς γυμνὸς φεύζεται. Σ... ἐν τοῖς ἀνδρείοις γυμνὸς φεύζεται. Ο', καὶ ὁ κρατερός οὐ μὴ εὐρήσει τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐν δυναστείαις ὁ γυμνὸς διώζεται. "Αλλος, καὶ εὐρεθῇ ἡ καρδία αὐτοῦ ἐν δυνάσταις.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Amos.

V. 5. 'A. βάρεις. Θ. οἰκίσεις. Barberinus. [Qui perperam habet οἰκίσεις. DRACH.]

V. 12. Θ. Ναζωραίους. Barberinus.

V. 15. "Αλλος, τριζήσω etc. Idem.

5. Hebr. Vul. ædes. A. domos. LXX, fundamenta. Th. habitationes.

12. Hebr. Naziræos. LXX, sanctificatos. Th. Nazoræos. Vul. Nazaræis.

13. Hebr. ego coarctans subter vos, quemadmodum coarctares plaustrum. LXX, Ego volvo subter vos, sicut volvitur plaustrum. *Alius*, Vul. Stridebosubter vos sicut stridet plaustrum.

16. Hebr. et roborator sui cordis in potentibus nudus fugiet. A. et robustus corde suo inter fortes nudus fugiet. S. in fortibus nudus fugiet. LXX, et fortis non inveniet cor ejus in potentatibus, nudus fugiet. *Alius*, et inventum est cor suum in potentibus. Vul. et robustus corde inter fortes nudus fugiet.

AMOS CAPUT III.

כסותי 2 'A. ἀνομίας ὑμῶν. Σ. ἀδικίας ὑμῶν. Ο', ἀμαρτίας ὑμῶν. Θ. ἀσεβείας ὑμῶν.

תעצבונת בתי 3 'A. ἐὰν μὴ συντάξωνται. Ο', ἐὰν μὴ γνωρίσωσιν ἑαυτούς.

תב 7 Ο', παιδείαν. Θ. τὴν βουλήν αὐτοῦ.

צר 11 'A. Ο', Τύρος. Σ. πολιορκία. Θ. ἰσχύς.

קריב הדין Σ... Ο', κυκλόθεν ἡ γῆ σου.

שר 12 'A. ... Ο', ἱερεῖς.

תבנית 13 Ο', παντοκράτωρ. "Αλλος, ὁ τῶν στρατιῶν.

קריב הדין ה' תבנית 15 'A. Σ. Θ. τὸν οἶκον χειμερινόν. Σ. καὶ πατάξω τὸν οἶκον τὸν χειμερινόν ἐπὶ τοῦ οἴκου θερινοῦ. Ο', καὶ πατάξω τὸν οἶκον περίπτερον ἐπὶ τὸν οἶκον τὸν θερινόν.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Amos.

V. 1. 'A. ἀνομίας ὑμῶν etc. Barberinus.

V. 3. 'A. ἐὰν μὴ συντάξωνται. Ex edit. Rom.

V. 7. Θ. τὴν βουλήν αὐτοῦ, ex eadem editione. Hanc Theodotionis lectionem adfert item codex regius ex Hesychio.

V. 10. Ad Senum vocem ταλαιπωρίαν, Hesychius : ὁ Σύρος, συνοχή. I. e. *pressura*, *angustia*. DRACH.

V. 11. Hieronymus : « Pro Tyro quæ in Hebræico

2. Hebr. A. Vul. iniquitates vestras. S. injustitias vestras. LXX, peccata vestra. Th. impietates vestras.

3. Hebr. nisi convenerint. A. nisi constituerint. LXX, nisi cognoverint se. Vul. nisi convenerit eis.

7. Hebr. Vul. secretum suum. LXX, eruditionem. Th. concilium suum.

11. Th. tribulatio. A. LXX, Tyrus. S. obsidio. Th. fortitudo. Vul. tribulabitur.

Hebr. circum terran.. S. circumdatio terræ. LXX, in circuitu terra tua. Vul. et circuietur terra.

12. Hebr. strati. A. grabatum. LXX, sacerdotes. Vul. grabato.

13. Hebr. *Alius*, Vul. exercituum. LXX, omnipotens.

15. H. et percutiam domum hyemis super domo æstatis. A. S. Th. domum hyemalem. S. et percutiam domum hyemalem super domo æstatis. LXX, et percutiam domum pinnatam super domum æstivam. Vul. et percutiam domum hyemalem cum domo æstiva.

duabus litteris scripta est SADE et RES, et appellatur SOR: quod et A. et LXX similiter transtulerunt, Hebræus qui me in sanctis Scripturis erudit, *tribulationem* interpretatus est, nec renuimus ejus sententiam; quia et Symmachus, qui non solet verborum xaxoçηλίαν, sed intelligentiæ ordinem sequi ait, *obsidio* et *circumdatio* terræ. Pro obsidione terræ, quæ ab eo dicitur πολιορκία, *fortitudo*

a Theodotione posita est, qui putavit non SAR et SOR, quod *tribulatio* vel *Tyrus*; sed SUR legendum: quod proprie refertur ad *petram durissimam*, quæ Græce appellatur ἀκρότομος, et quam nos Latine *silicem* dicere possumus.

Ibid. S., *circumdatio terræ*. V. supra.

V. 12. Hieronymus: « Quod in principio Capituli juxta LXX positum est, *Sacerdotes*, in Hebraico non habetur, sed pro hoc verbo legitur ARES, quod Aquila interpretatus est *grabatum*: et puto LXX ipsum verbum posuisse Hebraicum, quod quidam non intelligentes, pro ARES legerunt *ἱερείς* i. e. *Sacerdotes*. » [Vox Hebraica est proprie *eres*, significatque, si κακοζήλιαν sequaris, ut modo dixit S. Hier., *sponda*, *lectus* (lit à baldaquin, à ciel. Cf. catholicum nostrum lex. Hebr.); juxta autem regulas punctorum masoreticorum effertur hoc in loco *ares*: finis enim verus præcedentis 12 anno-

citur in textu primitivo Hebraico. Senes ut nomen proprium accipientes, non inusule, scripserunt ἱερείς, quod scribere oscitantes vel temerarii mutarunt in ἱερείς. Ea de re disserit etiam L. Cappellus in critica sacra, lib. IV, cap. 13. Sed multum abest ut acu tetigerit. Barber. ita: ἡ (i. e., οἱ λοιποὶ), κλίτη, *lectus*. DRACH.]

V. 13. Ἄλλος, ὁ τῶν στρατιῶν. Barberinus.

V. 15. Ἄ. Σ. Θ. τὸν οἶκον etc. Theodoretus. Hieronymus vero: « Pro domo hyemali, οἶκον τὸν περίπτερον LXX transtulerunt: quod nos interpretati sumus *pinnatam*, eo quod ostiola habeat per fenestras et quasi *pinna*s ad magnitudinem frigoris repellendam. « Symmachi vero lectionem plenam habet Barberinus, ubi lapsu graphico legitur ἐπὶ τοῦ χειμερινοῦ pro θεινῷ, quo pacto vertit alibi Symmachus vocem γῆρ.

AMOS CAPUT IV.

פְּרוֹחַ הַבָּשָׂה 1 Σ. αἱ βόες εὐτροφοί. Ο', δαμάλεις τῆς Βαζανίτιδος. Ἄ. Θ. τοῦ Βαζάν.

בְּקֶרֶן 2 Σ. κατὰ τῆς ἀγιοσύνης αὐτοῦ. Ο', κατὰ τῶν ἁγίων αὐτοῦ.

בְּנֵינָה 3 Ἄ. [ἐν θυρεοῖς.] Σ. Ο', ἐν ὅπλοις. Θ. ἐν δόρασι.

וְאֶחָדָם 4 Ο', καὶ τοὺς μεθ' ὑμῶν. Θ. καὶ τὰ ἔχονα ὑμῶν.

בְּסִירָהּ 5 Ἄ. . . . Ο', εἰς λέβητας ὑποκαίοντες εἰς ἐμβολοῦσι.

וְהַרְבֵּהּ 6 Ἄ. εἰς Ἀρμανὰ ὄρος ἀπάγοντες. Σ. . . . εἰς Ἑρμηνίαν [al. εἰς Ἀρμενίαν]. Ο', καὶ ἀπορριψήσεσθε εἰς τὸ ὄρος τὸ Ῥεμμάν. Θ. . . . εἰς ὕψηλον ὄρος. Ε'. . . . Μονά.

וְהָיָה 7 Σ. (τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ...) Ο', εἰς τὴν τρίτην ἡμέραν, τὰ ἐπιδέκατα ὑμῶν. Ἄλλος, εἰς τὴν τρίτην ἡμέραν.

וְהָיָה 8 Ἄ. εὐχαριστίαν. Ο', νόμον.

וְהָיָה 9 Ἄ. Σ. Θ. καθαρισμὸν ὀδόντων. Ο', γομφιασμὸν ὀδόντων. Ἄ. Barb. πληγὴν.

וְהָיָה 10 Ο', μηνῶν τοῦ τρυγητοῦ. Ἄλλος, μηνῶν τοῦ θερισμοῦ.

וְהָיָה 11 Ἄ. Σ. Θ. ἀνεμοφορίαν. Ο', ἐν πυρώσει.

וְהָיָה 12 Η. καὶ ἐν ἰκτέρι. Θ. καὶ ὠχρίσει.

וְהָיָה 13 Ἄ. λοιμὸν. Δ', πληγὴν. Ο', θάνατον.

וְהָיָה 14 Ἄ. καὶ ἀνελίθασα σαπρίαν. . . . Σ. . . . τὴν δυσοσμίαν τῶν παρεμβολῶν ὑμῶν εἰς τοὺς μυκτηῖρας ὑμῶν. Ο', καὶ ἀνήγαγον ἐν πυρὶ τὰς παρεμβολὰς ἐν τῇ ὀργῇ ὑμῶν.

וְהָיָה 15 Ἄ. ὑστερον. Ο, πλὴν ὅτι. Θ. ἐσχάτως.

1. Hebr. vaccae Basan. S. boves saginatae. LXX, vaccae Basanitidis. A. Th. ipsius Bazan. Vul. vaccae pingues.

2. Heb. in sanctitate sua. S. per sanctitatem suam. LXX, per sanctos suos. Vul. in sancto suo.

H. in spinis. A. in clypeis. S. LXX, in armis. Th. in hastis. Vul. in contis.

Heb. et posteritates vestras. LXX, et eos qui vobiscum sunt. Th. et posteros vestros. Vul. et reliquias vestras.

Heb. in ollis piscis. A. in lebetibus pisciculorum. LXX, in ollas succensas injicient. Vul. in ollis ferventibus.

3. Hebr. et projicere facietis palatium. A. in Armana montem abducentes. S. . . . in Armeniam. LXX, et projiciemini in montem Remman. Th. . . . in excelsum montem. V. . . . montem Mona. Vul. et projiciemini in Armon.

4. Heb. Vul. tribus diebus decimas vestras. S. tertia die decimas vestras. LXX, in triduum decimas vestras. Alius in tertiam diem.

5. H. confessionem. A. gratiarum actionem. LXX, legem. Vul. laudem.

6. Hebr. A. S. Th. munditiam dentium. LXX, Vul. stuporem dentium. A. Barb. plagam.

7. Heb. menses ad messem. LXX, menses vindemiae. Alius, menses messis. Vul. (tres) menses superessent usque ad messem.

9. H. LXX, uredine. A. S. Th. vento vostante. Vul. in vento urente.

Heb. et in rubigine. Omnes, Vul. et in aurugine. Th. et in pallore.

10. Hebr. A. pestilentiam. IV, plagam. LXX, Vul. mortem.

Heb. et ascendere feci foetorem castrorum vestrorum, et in nasum vestrum. A. et ascendere feci foetorem... S... foetorem castrorum vestrorum in nares vestras. LXX, et eduxi in igne castra in ira vestra. Vul. et ascendere feci putredinem castrorum vestrorum in nares vestras.

12. Heb. pro eo. A. postea. LXX, verumtamen quia. Th. novissime. Vul. postquam.

תְּחִילָה תִּקְרָא לְרֹגֶן 'A. Σ. Ε'. . . Ο', ἐτοιμάζου
τοῦ ἐπικαλεῖσθαι τὸν Θεόν σου.

וְהָיָה 13 Οἱ λοιποὶ, ὄρη. Ο', βροντήν.

וְהָיָה 'A. τίς ἡ ὁμιλία αὐτοῦ. Σ. τὸ φώνημα αὐ-
τοῦ. Ο', τὸν Χριστὸν αὐτοῦ. Θ. τὸν λόγον αὐτοῦ. Ε',
τὴν ἀδολεσχίαν αὐτοῦ.

וְהָיָה 'O', ὁφθαλμὸς. 'Αλλος, ἀκρα. 'Αλλος, ὕψη.

Heb. *præpara te ipsum in occursum Dei tui*. A. S. V.
præparare ut adverseris Deo tuo. LXX, *præparare*
ut invoces Deum tuum. Th. Vul. *præparare in oc-*
cursum Dei tui.

13. Heb. *Reliqui*, Vul. montes. LXX, tonitruum.

Hebr. *quid meditatio ejus*. A. *quæ conversatio*
ejus. S. *quæ vociferatio ejus*. LXX, *Christum ejus*.
Th. *sermonem ejus*. V. *exercitationem ejus*. Vul.
eloquium suum.

H. LXX, Vul. *excelsa*. *Alius, summa*. *Alius, ca-*
cumina.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV Amos.

V. 4. Hieronymus : « *Pro vaccis pinguibus*, LXX
posuerunt *Basanitides*, A. et Th. ipsum verbum He-
braicum *BASAN*; nos *Symmachi* interpretationem
secuti, qui ait *ai βόδες εὐτροφοί*, i. e. *boves saginatae*,
vaccæ pingues interpretati sumus. »

V. 2. Σ., κατὰ τῆς ἁγιοσύνης αὐτοῦ. Theodoretus,
et sic Barberinus.

Ibid. Hieronymus : « *Pro contis* quoque qui He-
braice dicuntur *SANNOTH*, A. interpretatus est
clypeos : S. et LXX, *arma* : solus Th., *δόρατα*, quem
nos sequenti, *contos* vel *hasas* interpretati sumus. »

Ibid. Θ., καὶ τὰ ἐχγόνα ὑμῶν. Barberinus.

Ibid. Α., in *lebetibus pisciculis*. Ex Hieronymo.

V. 5. Hieron. : « *Denique S. ita interpretatus est* :
et projiciemini in Armenia : pro quibus LXX, *mon-*
tem Remmam : A., *montem Armona*, Th., *montem*
Mona, V ed., *excelsum montem*. » Eusebius de locis
Hebraicis : *Ῥεμμὰ, ὄρος ἐν Ἡσαΐα ἐν Ῥεμμωνᾷ*.
Σ., εἰς Ἀρμενίαν. Suspiciat Drusus ista pertinere
ad hunc locum Amos. Certe apud Hesaiam, qui ci-
tatur ab Eusebio nondum reperi. Ut ut sit hæc cor-
rupta videntur, quemadmodum et altera lectio Grae-
ca εἰς Ἀρμανὰ ὄρος etc. quæ nonnisi ad Aquilam
pertinere posse videtur. Barberinus id confirmat,
qui habet : Α., Ἀρμωνᾷ. Σ., εἰς Ἐρμηνίαν, pro Ἀρ-
μενίαν.

V. 4. Symm., *tertia die* etc. Hieronymus. Sed
Barberinus sine interpretis nomine, εἰς τὴν τρίτην
ἡμέραν.

V. 5. Α., εὐχαριστίαν. Hieronymus.

V. 6. Juxta Hieron. : Α., S., *munditiam dentium*.
Theodor., Σ., Θ., *καθαρισμὸν ὀδόντων*. Fortasse er-
ror in nominibus Interpretum apud alterutrum.
Barberinus Α., *πληγῇ*, sed errore ni fallor.

V. 7. Αλλος, *μηνῶν τοῦ θερσιμοῦ*. Ms. Jes.

V. 9. Α., Σ., Θ., ἀνεμοφθορίαν. Hieronymus pro
ἀνεμοφθορίᾳ : nam casum de more seriei suæ ada-
pat.

Ibid. Hieronymus : « *Auruginem* autem omnes
ἔτερον similiter transtulerunt : absque Theodotio-
ne, qui solus *ὥχλασιν*, quæ *pallorem* significat, in-
terpretatus est. »

V. 10. Α., *λοιμὸν*. Δ', *πληγὴν*. Quid autem signi-
fiet τὸ Δ', jam sæpe diximus, nempe *τετραπλᾶ*, ut
putamus.

Ibid. Α., καὶ ἀνεθ-. Lectiones Aquilæ et Symm.
adfert Barberinus. [Qui ita : Α., καὶ ἀνεθίσασα σα-
πρίαν παρεμβολῶν ὑμῶν. Σ., τὴν δυσσομ. etc. DRACH.]

V. 12. Hieronymus : « *Pro eo quod nos inter-*
pretati sumus postquam, et in Hebraico scriptum
est *ECEB*, A. interpretatus est, *ὕστερον*, id est,
postea, et Th., *novissime*, et LXX, *verumtamen*. »

Ibid. Hieron. : « *Ubi LXX transtulerunt* : *præ-*
parare ut invoces Deum tuum : et nos juxta Theo-
dotionem posuimus : *præparare in occursum Dei*
tui : S. et V ed. transtulerunt : *præparare ut adver-*
seris Deo tuo : quod Hebraice dicitur, *HECHIN LA-*
CERATH ELOAH. » Multis autem interpositis Hie-
ron. : Α., S., *hæc faciam tibi Israel*, *postea* : *et cum*
hæc fecero tibi, *præpara te adversari Deo tuo*. »
[Lamb. Bos : Sym., ὅπως ἐναντιώσης τῷ Θεῷ σου.
Th., εἰς κατέντησιν Θεοῦ σου. DRACH.]

Ibid. Hieron. : « *Pro montibus quoque* qui He-
braice dicuntur *ARIM*, soli LXX βροντήν, i. e.,
tonitruum, verterunt. »

V. 13. Α., τίς ἡ ὁμιλία αὐτοῦ. Sic editio Rom.
melius quam apud Hieronymum, ubi legitur, τὴν
ὁμιλίαν αὐτοῦ. Cæteræ lectiones ex Hieronymo.
[Ed. Rom. ita : Th., ὁ λόγος. Quinta editio, ἀδολε-
σχία, in casu recto. Cætera ut supra. DRACH.]

AMOS CAPUT V.

כִּסְיָה 8 'A. ἀρκτούρον. Σ. Θ. πλειάδας. Ο', πάντα.

וְכִסְיָה 'A. καὶ ὠρίονα. Σ. καὶ ἄστρα. Ο', καὶ μετα-
σκευάζων. Θ. καὶ ἑσπερον.

וְהָיָה 9 'A. ὁ μειδιῶν. Ο', ὁ διαίρων.

וְהָיָה 10 Σ. (ῥῆμα ἀμωμον.) Ο', Θ. λόγον
ἔσιον.

וְהָיָה 11 Ο', κατεκονδύλιζον πτωχοῦς.
'Αλλος, κατεκονδύλιζετε εἰς κεφαλὰς πτωχῶν.

וְהָיָה 12 Οἱ λοιποὶ, ἐξόλασμα. Ο', ἀλλάγματα.

וְהָיָה Σ. . . Ο', ἐκκλίνοντες.

8. Hebr. A. Vul. *Areturum*. S. Th. *Pleiades*. LXX,
omnia.

Heb. A. Vul. et *Orionem*. S. et *astra*. LXX, et
transformans. Th. et *vesperum*.

9. Hebr. *confortans*. A. Vul. qui *subridet*. LXX,
qui *dividit*. Th. *vesperum*.

10. H. Vul. et *loquentem perfecte*. S. *verbum*
immaculatum. LXX, Th. *verbum sanctum*.

11. H. *conculcare vos super tenuem*. LXX, *pugno*
percutiebant pauperes. *Alius*, *percutiebatis in capita*
pauperum. Vul. *diripiebatis pauperem*.

12. H. *propitiationem*. *Reliqui*, *propitiationes*.
LXX, *commutationes*. Vul. *munus*.

Hebr. *declinare fecerunt*. S. *oppresserunt*. LXX,
declinantes, *melius*, *declinare facientes*. Vul. *de-*
primentes.

וְכָל־הָעָם 16 Σ. καὶ ἐν πᾶσιν (sic) ἀμφόδοις. Ο', καὶ ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς.

וְהָיָה 25 Σ. τοὺς γινώσκοντας μέλος. Ο', εἰδότας θορήκον.

וְהָיָה 23 'Α. νάβλων σου. Ο', ὀργάνων σου.

וְהָיָה 24 Σ. κεκλύσται γάρ. Ο', κυλισθήσεται. Θ. καὶ ἀποικισθήσεται.

וְהָיָה 26 'Α. συσχισμούς. Σ. Ο', τὴν σκητὴν. 'Α. ἄλλος, εἰκόνας. Θ. εἰδωλὸν ὁμῶν.

וְהָיָה 'Α. μελχόμ. Σ. Θ. (τοῦ βασιλέως ὁμῶν.) Ο', τοῦ Μολόχ.

וְהָיָה 'Α. Σ. καὶ χιούν. Ο', καὶ τὸ ἄστρον. Θ. ἀμαύρωσιν.

וְהָיָה 'Α. Σ. καὶ χιούν. Ο', καὶ τὸ ἄστρον. Θ. ἀμαύρωσιν εἰδωλῶν, ἄστρον τοῦ θεοῦ ὁμῶν, et obscurationem, idolorum stellam dei vestri. Vul. et portastis tabernaculum Moloch vestro, et imaginem idolorum vestrorum, sidus dei vestri.

Notæ et variæ lectiones ad cap. V Amos.

V. 8. Hieron.: « Arcturi qui Hebraice CHIMA dicitur, et a S. et Th. εἰς κλειδάς vertitur: quem vulgo *Booten* vocant. » Codex Barberinus 'Α., ἀρ-κτούρον καὶ ὠρίωνα. Σ., κλειδάς καὶ ἄστρον.

Ibid. Hieron.: « Orion, qui Hebraice dicitur CHASIL, S. absolute *stellas*, Th. interpretatus est *vesperum*. Hebraeus autem qui nos in Scripturis sanctis erudit, CHASIL interpretari putat *splendorem*, et significare generaliter *astra fulgentia*. »

V. 9. Hieron.: « A. interpretatus est ὁ μεδιῶν. Proprie autem μεδιάμα dicitur, quod nos *subrisio-nem* possumus appellare, quando quis irascitur, et apertis paululum labiis subridere se simulat, ut iræ ostendat magnitudinem. »

V. 10. S., *verbum immaculatum*. LXX, Th., *sermonem sanctum*. Hieronymus.

V. 11. 'Α. ἄλλος, κατεχονδύλλετε etc. Barberin.

V. 12. Οἱ Λοιστοί, ἐξέλασμα. Barber. S. autem Hier. « Omnes similiter ἐξέλασμα, id est, *propitio-*

16. H. et in cunctis plateis. S. et in omnibus bi-viis. LXX, et in omnibus viis. Vul. et in cunctis quæ foris sunt.

Heb. scientes querimoniam. S. cognoscentes me-lodiam. LXX, scientes lamentationem. Vul. qui sciunt plangere.

23. Hebr. A. naborum tuorum. LXX, organo-rum tuorum. Vul. lyre tue.

24. Heb. evolvat se. S. convolutus est enim. LXX, volvetur. Th. deportabitur. Vul. et revelabitur.

26. Heb. succhoth. A. umbracula. S. LXX, Vul. tabernaculum. Alius, imagines. Th. idolum ve-strum.

H. regem vestrum. A. Melchom. S. Th. regis ve-stri. LXX, ipsius Moloch. Vul. Moloch vestro.

Heb. et Saturnum. A. S. et Chiun. LXX, et sidus. Th. obscuritatem. Vul. et imaginem.

Heb. et portastis Succhoth regem vestrum, et Chiun (Saturnum) imaginum vestrarum, stellam deorum vestrorum. LXX, et assumpsistis taberna-culum Moloch, et stellam dei vestri Ræphan, figu-ras eorum. Th. et portastis visionem regis vestri, et portastis tabernaculum Moloch vestro, et imagi-nem idolorum vestrorum, sidus dei vestri.

nem transtulerunt. DRACH.

Ibid. S., *oppresserunt*. Hieron.

V. 16. Σ., καὶ ἐν πᾶσιν ἀμφόδοις. Barberin.

Ibid. Σ., τοὺς γινώσκοντας μέλος. Barberin.

V. 23. 'Α., νάβλων σου. Barberin.

V. 24. Σ., κεκλύσται γάρ. Idem.

V. 26. 'Α. ἄλλ., εἰκόνας. Θ., εἰδωλὸν ὁμῶν. Idem.

Ibid. In sequentes lectiones hæc Hieronymus: « In eo autem loco ubi Lucas (Act. vii. 41 sqq.) posuit Μολόχ, et in Hebraice scriptum est MELCHE-CHAM; A. et LXX verterunt μελχόμ; S. et Th., *reges vestri*. Pro eo quoque quod in LXX legitur Ræphan; A. et S. ipsum Hebraicum transferentes posuerunt CHION, Th., ἀμαύρωσιν, i. e., *obscuri-tatem*. Rursum pro SOCHOTH, A., συσχισμούς, i. e., *tabernacula*, S. et LXX, *tabernaculum*; Th. transtulit visionem. »

Ibid. Θ., καὶ ἤρατε etc. Barberinus.

AMOS CAPUT VI.

וְהָיָה 3 'Α. οἱ ἀποχωρισμένοι. Σ. ἀφωρισμένοι. Ο', οἱ ἐρχόμενοι.

וְהָיָה 6 Σ. τῶν μύρων. Ο', μῦρα.

וְהָיָה 7 Σ. καὶ περιαιρεθήσεται ἐται-ρεῖα τρυφητῶν. Ο', καὶ ἐξαρθήσεται χρημετισμὸς ἱππων ἐξ Ἐφραῖμ.

וְהָיָה 11 'Α. ἡσυχώθητι τοῦ ἀναμνήσαι ἐν ὀνόματι Κυρίου. Σ. σιώπα· οὐ γάρ ἐστιν ἀναμνήσαι τὸ ὄνομα Κυρίου. Ο', σίγα ἕνεκα τοῦ μὴ ὀνομάσαι τὸ ὄνομα Κυρίου. Θ. ὅτι οὐκ εἰς (τὸ) ἀναμνήσαι ἐν ὀνόματι Κυρίου.

וְהָיָה 13 'Α. εἰ ἀροτριαθῇσεται. . . .

3. Hebr. elongantes. A. Vul. qui separati estis. S. segregati. LXX, venientes.

6. Hebr. S. unguentorum. LXX, unguentis. Vul. unguento.

7. Heb. et recedet convivium luxuriantium. S. et auferetur societas voluptuaria. LXX, et auferetur hinnitus equorum ex Ephraim. Vul. et auferetur factio lascivientium.

11. H. Tace, quia non ad memorandum in nomine Domini. A. Quiesce ad memorandum in nomine Domini. S. Sile, quia non est quod memoretur nomen Domini. LXX, Tace, ut non nomines nomen Domini. Th. quia non ad memorandum nomen Domini. Vul. Tace, et non recorderis nominis Do-mini.

13. H. num arabit in bobus. A. si arabitur...

Σ. πέτρα διὰ βοῶν. Ο', εἰ παρασιωπήσονται
ἐν θηλείαις.

דבר אלל Σ. ἀλόγως. Ο', ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ.

תבאנח 14 Ο', τῶν δυνάμεων. Ἄλλος, στρατῶν.

מלכ Σ. ἀπὸ εισόδου. Ο', τοῦ μὴ εἰσελθεῖν.

תחב Ο', Αἰμάθ. Ἄλλος, χόλον.

הערה לנח א. τῆς ὁμαλῆς. Σ.
τῆς πεδιάδος. Ο', ἕως τοῦ χειμάρρου τῶν θυσμῶν.
Θ. τῆς Ἀραβᾶ.

S... petra per boves. LXX, si reticebunt ad femi-
nas. Vul. aut arari potest in bubalis.

Hebr. in nullo verbo. S. temere. LXX, super
nullo verbo. Vul. in nihilo.

14. Heb. *Alius*, Vul. exercituum. LXX, virtu-
tum.

Hebr. S. Vul. ab introitu. LXX, ut non introea-
tis.

H. Hamath. LXX, Aemath. *Alius*, indignationem.
Vul. Emath.

Hebr. Vul. usque ad torrentem deserti. A. usque
ad torrentem qui est in planitie. S. usque ad vallem
campestram. LXX, usque ad torrentem Occidentis.

Th. usque ad torrentem Araba (*al. Arabiæ*).

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI Amos.

V. 3. 'A., οἱ ἀποκεχωρισμένοι etc. Barberin.

V. 6. Σ., τῶν μύρων. Idem.

V. 7. Σ., καὶ περιαιρ- Idem.

V. 11. Trium lectiones addfert idem Barberinus.

V. 13. 'A., εἰ ἀροτρ- Idem.

Ibid. Σ., ἀλόγως. Hieronymus

V. 14. Ἄλλ., στρατῶν : et postea Σ., ἀπὸ εἰς-
όδου, deindeque, Ἄλλ., χόλον. Barberinus.

Ibid. Has quoque interpretationes Latine addfert
Hieronymus : Græce imperfectas Barberinus.

AMOS CAPUT VII.

בב 1 'A. βοράδων. Ο', ἀκριδων.

הערה לנח א. τῆς ὁμαλῆς. Σ.
τῆς πεδιάδος. Ο', ἕως τοῦ χειμάρρου τῶν θυσμῶν.
Θ. τῆς Ἀραβᾶ.

קח 2 Σ. τίς ὦν (sic) ὑποστήσεται Ἰα-
κώβ. Ο', τίς ἀναστήσει τὸν Ἰακώβ.

קח 3 Σ. παρεκλήθη Κύριος. Ο', μετανόησον,
Κύριε.

קח 5 Σ. τίς ὦν (sic) ὑποστήσεται. Ο', τίς ἀνα-
στήσει.

קח 6 'A. παρακλήθητι. Ο', μετανοήσον.

קח 7 Σ. ὅτι ἐφάνη Κύριος. Ο', οὐ-
τως ἐδείξε μοι Κύριος. Θ. ἰδοὺ Ἄδωναι Κύριος.

קח 'A. γάνωσις. Σ. Ο', ἀδάμας. Θ. τηρόμενον.

קח 9 Σ. τὰ ὑψηλά. Ο', βωμοί.

קח 10 'A. συνέδησεν. Σ. ἀνέπισεν. ἀναπαράσ-
σον. Ο', συστροφὰς ποιεῖται.

קח 14 'A. Σ. Θ. καὶ Ε', βουκόλος. Ο', αἵπολος.

קח 16 'A. καὶ ἐρευνῶν συκομόρου. Σ. καὶ
ἐχὼν συκομόρους. Ο', καὶ κνίζων συκάμινα. Θ. καὶ
χαρακῶν συκαμίνους.

קח 16 Σ. Ο', καὶ οὐ μὴ ἐχλαγω-
γῆσης.

קח 17 Σ. πορνευθῆσεται. Ο', πορνεύσει.

1. Heb. LXX, locustarum. A. boradum. Vul. lo-
custæ.

H. ecce herba serotina post tonsiones regis. A.
ecce serotinus post Gazæ regem. LXX, ecce bru-
chus unus Gog rex. Vul. ecce serotinus post ton-
sionem regis.

2. H. LXX, Vul. quis suscitabit Jacob. S. quis
ergo suscitabit Jacob.

3. H. pœnituit Dominum. S. revocatus est Domi-
nus. LXX, pœniteat te, Domine. Vul. misertus est
Dominus.

5. H. LXX, Vul. quis suscitabit? S. quis igitur
suscitabit?

6. H. pœnituit. A. miserere. LXX, pœniteat te.
Vul. misertus est.

7. H. Sic ostendit mihi, et ecce Dominus. S. Quia
visus est Dominus. LXX, Sic ostendit mihi Domi-
nus. Th. Ecce Adonai Dominus. Vul. Hæc ostendit
mihi Dominus : et ecce Dominus.

Hebr. perpendiculum. A. stannatura. S. LXX,
adamas. Th. liquescens. Hieron. tabescens. Vul.
trulla cæmentarii.

9. H. S. Vul. excelsa. LXX, aræ.

10. Heb. conjuravit. A. colligavit. S. conspiravit.
LXX, congregationes facit. Vul. rebellavit.

14. Heb. Vul. armentarius. A. S. Th. et V, bu-
bucus. LXX, caprarius.

H. A. et scrutans sycomoros. S. et habens syco-
moros. LXX, et vellens sycamina. Th. et vallans,
vel fossa muniens sycamina. Vul. vellicans syco-
moros.

16. Heb. Vul. et non stillabis. S. et non incre-
pabis. LXX, et ne congreges turbas.

17. Heb. LXX, Vul. fornicabitur. S. fornicatio-
nem patietur.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII Amos.

V. 1. 'A., βοράδων. Barberinus.

Ibid. Hieron. : : Quid autem voluerit Aquila di-

cere : ecce serotinus post Gazæ regem ; cum Gaza
verbo Hebraico AZA appelletur, non satis intelligo,

nisi forte ipsum sermonem GOZI posuit; et paulatim in *Gazam* errore corruptus est. » [Barber. ita habet: 'A., ὀψίμως (sero) ὀπίσω τῆς γάζης βασιλέως. Absque ἰδού. DRACH.]

V. 2. Σ., εἰς ὧν pro τίς ὧν etc. Lectiones sequentes usque ad versum 7 habet Barberinus. [Tίς non legitur in cod. Barber. DRACH.]

V. 7. Hieron.: « Priusquam de *adamante* disse-ramus, quem S. et LXX pro eo quod in Hebraico ENACH scriptum est transtulerunt, dicendum est breviter, quod hoc verbum A., γάνωσιν. Th., τηρόμενον interpretati sunt: quorum alterum *stannatum*, alterum *tabescentem* significat. » Hic autem loco τοῦ γάνωσιν, quod restituit Martianæus nosster, veteres editi habebant ἀλείφωσιν. Barberinus vero lectionem illam γάνωσις tribuit Symmacho. [Bis comparat vox γῆ in nostro versu. Trium interpretationes, ut videtur, pertinent ad alterum quod est in casu recto. DRACH.]

V. 9. Σ., τὰ ὀψηλά. Barberin.

V. 10. 'A., συνέδωσεν. Barber. Lectio autem Symmachi corrupta duplex addfertur, sed ambæ æque vitio laborant. Primam ἀνέπισεν, puto sic restituendam ἀνέδωσεν. Nam ille verbum ἔωρ vertit alibi ἐνδέειν. Secundum ἀναπαράσσον potuerunt Librarii ponere pro ἀντήρεν: nam ille ἔωρ nomen vertit ἀνταρσις. Hoc conjecturæ tantum loco ponimus.

V. 14. Hieronymus: « Pro *armentario*, qui Hebraice dicitur ΒΟCER, A., S., Th. et V ed., βοῦ-κόλον transtulerunt, qui armenta pascit, non oves. Soli LXX ἀπλόλον dixerunt. »

Ibid. 'A., καὶ ἐρευνῶν etc. Has lectiones Græce addfert Theodoretus, Latine Hieronymus.

V. 16. S., et non increpabis. Hieronymus.

V. 17. Hieronymus: « *fornicabitur*, quod melius interpretatus est S., πορνευθήσεται: non quod ipsa fornicetur, sed quod passivo genere ab aliis constuprata sustineat fornicationem. »

AMOS CAPUT VIII.

ק"ב 1 Σ. κάλαθος ὁπώρας. Ο', ἄγρος ἱευν-
τού.

ק"ג 3 Σ. καὶ ὀλοῦξουσιν αἱ ὀψαί. Ο', καὶ
ὀλοῦξει τὰ φατνώματα.

ק"ד 4 Ο', καὶ καταδυναστεύοντες. Θ. λύοντες.

ק"ה 6 Ο', καὶ ἀπὸ παντὸς γεννήματος. Ἄλλος,
πάσης πράσεως.

ק"ז 11 'A. Θ. Ο', εἰψαν.

ק"ח 14 Ο', κατὰ τοῦ ἱλαμοῦ. Ἄλλος, ἐν τῇ
πλημμυρίᾳ.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII Amos.

V. 1. Σ., κάλαθος ὁπ- Barberinus.

V. 3. Σ., καὶ ὀλοῦξουσιν etc. Idem.

V. 4. Θ., λύοντες. Idem.

V. 6. Ἄλλος, πάσης πράσεως. Idem. Ms. Jes.

1. Heb. canistrum æstatis. S. calathus autumnii. LXX, vas aucupis. Vul. uncinus pomorum.

3. H. S. et ululabunt cantica. LXX, et ululabunt laquearia. Vul. et strident cardines.

4. H. et ad abolendum. LXX, et opprimentes. Th. solventes. Vul. delicere facitis.

6. H. et labile frumenti. LXX, et de omni genimine. *Alius*, de omni venditione. Vul. et qui-
quiliis frumenti.

11. H. A. LXX, Th. Vul. sitim.

14. Hebr. *Alius*, Vul. in delicto. LXX, per propitiationem.

AMOS CAPUT IX.

ק"ט 1 Σ. οἰκοδόμημα ἱλαστήριον. Ο', ἱλαστή-
ριον.

ק"י 3 Ο', εἰς τὰ βάθη. Ἄλλος, εἰς τὰ θεμέλια.

ק"כ 6 Οἱ λοιποὶ, καὶ τὴν δέσμην αὐτοῦ. Ο', καὶ
τὴν ἐπαγγελίαν αὐτοῦ.

ק"כא 7 'A. Σ. μήτι οὐχ ὡς υἱοί. Ο', οὐχ ὡς
υἱοί.

ק"כב 8 'A. μήτι οὐ τὸν Ἰσραήλ. Σ. μή οὐχ
τὸν Ἰσραήλ. Ο', οὐ τὸν Ἰσραήλ.

ק"כג 'A. ἀπὸ 'Καρά. Ο', ἐκ Καππαδοκίας.

ק"כד 'A. E'. ἀπὸ Κεῖρ. Σ. ἀπὸ Κυρήνης. Ο', ἐκ
βέθρου. Θ. ἐκ τοῦ τοίχου.

ק"כה 9 'A. Σ. καὶ κοσκινῶ. Ο', καὶ λιμνῶ.

ק"כו 'A. Σ. ἐν τῷ κοσκίνῳ. Ο', ἐν τῷ λιμνῶ.

ק"כז 'A. καὶ οὐκ ἐμπιπείτω δὲ ψη-
φίον ἐπὶ τὴν γῆν. Ο', καὶ οὐ μὴ πέση σύντριμμα ἐπὶ
τὴν γῆν.

ק"כח 13 Ο', ἀμνός. Ἄλλος, ἀλοητός.

1. Heb. sphærolam. S. ædificium propitiatorium. LXX, propitiatorium. Vul. cardinem.

3. H. in pavimento. LXX, in profunda. *Alius*, in fundamenta. Vul. in profundo.

6. Hebr. *Reliqui*, Vul. et fasciculum suum. LXX, et promissionem suam.

7. Hebr. LXX, Nonne sicut filii? A. S. Vul. Num-
quid non ut filii?

Heb. S. LXX, nonne Israel? A. Vul. numquid non Israel?

H. de Chaphthor. A. de 'Cara. LXX, Vul. de Cappadocia.

Heb. A. V. de Kir. S. de Cyrene. LXX, de fovea. Th. de pariete. Vul. de Cyrene.

9. H. A. S. et cribrabo. LXX, et ventilabo. Vul. et concutiam.

Heb. A. S. Vul. in cribro. LXX, in ventilabro.

Hebr. A. Vul. et non cadet lapillus super ter-
ram. LXX, et non cadet contritio super terram.

13. Heb. Vul. arator. LXX, messis. *Alius*, tri-
tura.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX Amos.

V. 1. Σ., οἰκοδόμημα ἱλαστήριον. Barberin.
 V. 5. Ἀλλος, εἰς τὰ θεμέλια. Idem.
 V. 6. Οἱ λοιποὶ, καὶ τὴν δέσμην. Idem.
 V. 7. Ἀ., μήτι etc. Idem. Et infra Ἀ., μήτι οὐ
 etc. Idem.
 Ibid. Ἀ., ἀπὸ Καρά. Idem. Sed arbitror corru-
 ptum esse ex sequenti Κεῖρ.

Ibid. Hieron. : « Pro Cyrene Aq. et V ed. ipsum
 verbum Hebraicum posuerunt CIL; LXX, *foveam*,
 i. e., βόθρον, Th., *parietem*. S., *Cyrenem*, quem et
 nos in hoc loco sequuti sumus. »

V. 9. Ἀ., Σ., καὶ κοσινιῶ. Barberinus. Simili-
 terque sequentes omnes lectiones usque ad finem
 capituli.

ABDIAS.

יְצִי 1 Σ. καὶ ἀγγελίαν. Ο', καὶ περιοχὴν.

יְהִיבִי 8 Ἀ. Θ. ἀπολῶ. Ο', ἀπολέσω.
 יְהִיבִי 9 Ο', ὅπως ἀρθῇ ἄνθρωπος. Θ.
 ὅπως ἐξαρθῇ ἄνθρωπος.

יְהִיבִי 10 Σ. εἰς τὸν ἀδελφόν σου. Ο', ἀδελφοῦ σου.

יְהִיבִי 12 Οἱ Γ', ἐν ἡμέρᾳ ἀπωλείας αὐτοῦ.
 Ο', ἐν ἡμέρᾳ ἀπωλείας αὐτῶν.

יְהִיבִי 18 Ἀ. Θ. Ε', καὶ οὐκ ἔσται κατα-
 λειμμένον. Σ. καὶ οὐκ ἔσται διασωζόμενον. Ο', καὶ
 οὐκ ἔσται πυροφόρος.

יְהִיבִי 19 Οἱ Γ', νότον. Ο', Ναγέβ.

יְהִיבִי Ἀ. καὶ πεδινῇ. Σ. καὶ κοιλάς. Ο', καὶ οἱ
 ἐν τῇ Σεφηλά.

יְהִיבִי 20 Ἀ. Σ. Θ. ἐν Σαφαράδ. Ο', ἕως Ἐφραθά.

יְהִיבִי 21 Ἀ. αἰσωσμένοι. Σ. σώζοντες. Ο', Θ.
 ἀνασωζόμενοι.

Notæ et variæ lectiones ad Abdiam.

V. 1. Σ., καὶ ἀγγελίαν. Sic Theodoretus.
 V. 8. Ἀ., Θ., ἀπολῶ. Ms. Jes.
 V. 9. Θ., ὅπως ἐξαρθῇ ἄνθρωπος. Idem.
 V. 10. Σ., εἰς τὸν ἀδελφόν σου. Idem.
 V. 12. Οἱ Γ', ἐν ἡμέρᾳ ἀπωλείας αὐτοῦ. Idem.
 V. 18. Theodoretus, τὸν πυροφόρον ὃ μὲν Σύμ-
 μαχος διασωζόμενον εἰρκεν. Ἀκύλας δὲ καὶ Θεο-
 δοσίων καταλειμμένον. Hieronymus vero : « Sed
 melius est ut ipsum sequamur Hebraicum, i. e.,
 SARID, quod interpretatur vel reliquus juxta Aquil-
 lam; vel *effugiens*, juxta Symmachum; vel secun-
 dum Theodotionem, et quintam editionem *resi-
 duus*. »

V. 19. Theodoretus, καὶ τοῦτο δὲ συμφώνως οἱ
 τρεῖς ἐρμηνεύται νότον ἡρμηνεύσασιν· οὕτω γὰρ ὁ
 νότος ἐρμηνεύεται τῇ Ἑβραίων φωνῇ, scilicet ναγέβ.
 Ibid. Eusebius de locis Hebraicis. Σεφηλά, ἐν
 Ἡσαΐ. Ἀ., πεδινῇ. Σ., κοιλάς· καὶ εἰς ἐτι νῦν Σ.

φηλά καλεῖται. Suspicitur Drusius hic Hesaiam
 pro Abdia positum esse. In Hesaiam tamen xxxii, 19
 reperitur יְהִיבִי; sed LXX vertunt ἐν τῇ πεδινῇ,
 non σεφηλά, ut hic, quod forte Drusii conjecturæ
 faveat, nisi dicatur, ἐν τῇ πεδινῇ ibi ex Aquila re-
 mansisse, quod sæpe contigit.

V. 20. Hieronymus : « Ubi nos posuimus *Bospho-
 rum*, in Hebræico habet SAPHARAD : quod nescio
 cur LXX Ephratha transferre voluerint, cum et
 A., et S., et Th. cum Hebraica veritate concordent. »

V. 21. Hieronymus : « Pro eo autem quod nos
 interpretati sumus, et *ascendent salutores*, ac LXX
 transtulerunt, *hi qui salvi fuerint* : in Hebræo scri-
 ptum est MOSIM, qui non ut A., et LXX, et Th.
 passive αἰσωσμένοι, vel ἀνασωζόμενοι, sed juxta
 Symmachum σώζοντες, i. e., active *salutores* intel-
 ligendi sunt. »

JONÆ CAPUT PRIMUM.

יְהִיבִי 4 Σ. πνεῦμα μέγα. Ο', πνεῦμα.

יְהִיבִי Ο', τοῦ συντριβῆναι. Ἀλλ., τοῦ διαλυθῆναι.

יְהִיבִי 6 Ἀ. καὶ κατέβη. Ο', καὶ προσήλθε.

יְהִיבִי Οἱ λοιποὶ, ἀνάστηθι. Ο', ἀνάστα.

יְהִיבִי 8 Ἀλλος, καὶ πόθεν ἐρχῇ, καὶ ποῦ
 πορεύῃ. Ο', καὶ πόθεν ἐρχῇ.

4. Heb. Vul. ventum magnum. S. spiritum ma-
 gnum. LXX, spiritum.

Heb. LXX, Vul. conteri. *Alius*, dissolvi.

6. Heb. LXX, Vul. et accessit. A. et descendit.

Heb. *Reliqui*, LXX, Vul. surge.

8. Heb. LXX, et unde venis. *Al.* et unde venis, et
 quo vadis? Vul. et quo vadis?

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Jonæ.

V. 1. Ο'. τὸν τοῦ Ἀμαθί. Barber. in marg. : Θ.,
 οὐδὲν. DRACH.

V. 2. Νινευή. Barb. in margine : γοντὴν ὠραιότη-
 τος. Δ', κατασκοπὴν χαρᾶς. DRACH.

V. 4. Σ., πνεῦμα μέγα. Barberin. Ibi l. 'Αλλος, τοῦ διαλυθῆναι. Idem.
V. 5. Ἐκάθευδε. Barb. in marg.: 'Α., ἐκαί. Sed non habet Hebr. Dnach.
V. 6. 'Α., κατέβη. Idem. Verum hæc lectio suspecta, aut alicunde translata videtur.

V. 8. 'Αλλος, καὶ πόθεν ἔρχη, καὶ ποῦ πορεύη. Hic ejusdem Hebraici dicti מִן הַיָּם דְּמַרְיָא duas interpretationes exhibent quædam τῶν Ὁ exemplaria. Postremam vero lectionem, καὶ ποῦ πορεύη, quæ videtur esse veteris ejusdem Interpretis, sequitur Vulgata quæ habet, *et quo vadis?*

JONÆ CAPUT II.

יָמִים בְּלִבָּי הַיָּם וְכִנְיָשְׁתִּי 4 'Α. καὶ ἔρριψάς με ἐν βυθῷ καρδίας θαλασσῶν. Ὁ, ἀπὲρριψάς με εἰς βάθῃ καρδίας θαλάσσης. Θ. ἔρριψάς με εἰς ἄβυσσον ἐν καρδίᾳ θαλασσῶν.

בְּרִיחַ 5 Σ. γυφοί σου. Ὁ, μεταωρισμοί σου.

נִשְׁרַף 5 'Α. ἐξέβην. Σ. Θ. ἐξεβλήθην. Ὁ, ἀπώσμαι.

וְשִׁיר לְיְהוָה וְיִשְׁחַרְצֵנִי מִן הַיָּם 7 Σ. ἵσως πάλιν προσθέλω πρὸς ναὺν ἁγίον σου. Ὁ, ἄρα προσθήσω τοῦ ἐπιβλέψαι με πρὸς ναὺν τὸν ἁγίον σου. Θ. πῶς ἐπιβλέψω πρὸς τὸν ναὺν τὸν ἁγίον σου;

וְהָיָה 6 Σ. θάλασσα. Ὁ, ἄβυσσος.
וְהָיָה 'Α. ἐρυθρά. Σ. ἀπέραντος. Ὁ, ἰσχύατη.

וְהָיָה 7 Ὁι λοιποὶ, ἀναβήτω ἐκ φθορᾶς ἡ ζωῇ μου. Ὁ, ἀναβήτω φθορὰ ζωῆς μου.

וְהָיָה 9 'Α. ἀποφύλασθόντων ματαιότητα εἰκῇ Σ. οἱ παραφύλασσοντες ἀτμούς ματαίους τὸν ἔλεον αὐτῶν ἀπεβάλλοντο. Ὁ, φύλασσομένοι μάταια καὶ ψευδῆ, ἔλεος αὐτῶν ἐγκατέλειπον.
Vul. qui custodiunt vanitates frustra, misericordiam suam derelinquunt.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Jonæ.

V. 1. 'Α. et Θ. lectiones habet Coislin. noni vel decimi sæculi, ubi post Psalmos sunt Cantica Scripturæ cum expositionibus Patrum: qui codex sequentes etiam suppediat usque ad versum 7.

V. 7. Ὁι λοιποὶ, ἀναβήτω ἐκ φθορᾶς etc. Hanc lectionem exhibet codex Reg. Bombycinus, necnon

4. Hebr. et projecisti me profundum in cor marium. A. et projecisti me in profundum cordis marium. LXX, projecisti me in profunda cordis maris. Th. projecisti me in abyssum in cor marium. Vul. et projecisti me in profundum in corde maris.

H. illisiones tuæ. S. caligines tuæ. LXX, elevationes tuæ. Vul. gurgites tui.

5. Hebr. S. Th. expulsus sum. A. exii. LXX, Vul. abjectus sum.

H. verumtamen addam respicere ad templum sanctitatis tuæ. S. forte iterum respiciam ad templum sanctum tuum. LXX, putasne addam, ut videam templum sanctum tuum. Th. quomodo respiciam ad templum sanctum tuum? Vul. verumtamen rursus videbo templum sanctum tuum.

6. H. LXX, Vul. abyssus. S. mare.

H. carectum. A. rubrum. S. interminatum. LXX, novissima. Vul. pelagus.

7. Hebr. ascendere fecisti de fovea vitam meam. Reliqui, ascendat de corruptione vita mea. LXX, ascendat corruptio vitæ meæ. Vul. et sublevabis de corruptione vitam meam.

9. H. custodientes vanitates mendacii, misericordiam suam derelinquent. A. custodientium vanitatem frustra. S. observantes vapores vanos, misericordiam suam abjecerunt. LXX, qui custodiunt vana et mendacia misericordiam suam reliquerunt. Vul. qui custodiunt

Colbertinus unus.

V. 9. 'Α., ἀποφύλασθόντων etc. Ex codice Psalmorum Colbertino στιχηρῶς scripto, qui in fine habet canticum Jonæ cum cæteris Veteris Testamenti Canticis. Coislinianus has ipsas lectiones effert, et ad Symmachum habet, τὸν ἔλεον αὐτοῦ.

JONÆ CAPUT III.

יָמִים אַרְבַּעַת 4 'Α. Σ. Θ. ὁ Σόρος καὶ ὁ Ἔβρ. ἔτι τεσσαράκοντα ἡμέραι. Ὁ, ἔτι τρεῖς ἡμέραι.

וְהָיָה 8 'Α. Θ. καὶ ἐπέστρεψαν. Ὁ, ἀπέστρεψαν. 'Αλλ., ἀνέστρεψαν.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Jonæ.

V. 4. Lectionem 'Α., Σ., Θ. itemque Syri et Hebræi adfert et asserit Theodoretus. Vide Hieronymum in hunc locum. Apud Justinum Dial. cum Tryphone legitur, ὅτι μετὰ (ἐν ἀλλοῖς τρεῖς) τεσσα-

4. Heb. A. S. Th. Syrus, Hebræus et Vul. adhuc quadraginta dies. LXX, adhuc tres dies.

8. H. et convertantur. A. Th. et conversi sunt. LXX, et Al., et reversi sunt. Vul. et convertatur.

ράκοντα τρεῖς, ita ut ex duabus lectionibus una facta fuerit.

V. 8. 'Α., Θ., καὶ ἐπέστρεψαν. Ms. Jes.

JONÆ CAPUT IV.

וְהָיָה 4 Ὁι λοιποὶ, εἰ καλῶς ἐλυπήθης. Σ. ἄρα δικαίως ἐλυπήθης. Ὁ, εἰ σφόδρα λελύπηται σύ.

Heb. num bene faciendo ira est tibi? Reliqui, an bene contristatus es? S. Jurene tristatus es? LXX, si vehementer contristatus es tu? Vul. putasne bene irascaris tu?

MICHÆE CAPUT II.

וְיָ 1 'A. Σ. οὐαί. Ο', ἐγένοντο.

וְיָ 1 'A. διότι ἰσχυρὸν χεὶρ αὐτοῦ. Σ. διὰ ἰσχυρὸν ἢ χεὶρ αὐτοῦ. Ο', διότι οὐκ ἦσαν πρὸς τὸν Θεὸν χεῖρας αὐτῶν.

וְיָ 6 'A. μὴ σταλάζετε σταλάζοντες, οὐ σταλάζετε εἰς τούτους, οὐ καταλήψῃ ἐντροπὰς ὁ λέγων. Σ. μὴ ἐπιτιμᾶτε ἰδὼν ἐπιτιμήσητε, οὐκ ἐπιτιμῶντες οὐ κωλύει κατασχυρμός. Ο', μὴ κλαίετε δάκρυσι, μὴ δὲ θαυμάσιον ἐπὶ τούτοις· οὐδὲ γὰρ ἀπώσεται ὁ νεῖδη, ὁ λέγων.

bria qui dicit. Vul. ne loquamini loquentes, non stillabit super istos, non comprehendet confusio. Dicit.

וְיָ 8 'A. καὶ συναντῶν. Σ. πρὸς μίαν δὲ τὴν λαὸς... Ο', καὶ ἐμπροσθεν ὁ λαὸς μου εἰς ἔχθραν ἀντέστη.

tea populus meus in inimicitia restitit. Vul. et e contrario populus meus in adversarium consurrexit.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Michææ.

V. 1. 'A., Σ., οὐαί. Barberin. LXX qui vertunt, ἐγένοντο, legerunt haud dubie וְיָ pro וְיָ.

Ibid. 'A., διότι ἰσχυρὸν etc. Has Aquilæ et Symmachi lectiones adfert idem. Lectio autem Aquilæ videtur deficere. [Barb. exhibet pariter Theodotionis versionem, quæ fugit Montfauconii oculos : διότι ἰσχυρὸν ἰσχυρὸν τὴν χεῖρα αὐτῶν. DRACH.]

1. Hebr. A. S. Vul. vñ. LXX, facti sunt.

Heb. quia est in forti manus eorum. A. quia fortis est manus ejus. S. quia fortis erat manus ejus. LXX, quia non leverunt ad Deum manus suas. Vul. quoniam contra Deum est manus eorum.

6. Hebr. ne stilletis, stillabunt : non stillabunt istis : non comprehendet ignominias. O dicta [domus.] A. ne stilletis stillantes, non stilletis in hos, non comprehendes confusiones qui dicis. S. ne increpetis si increpetis : non increpantes non cohibet ignominia. LXX, nolite flere lacrymis, neque plorent super his, neque enim abjiciet opprobria super istos, non comprehendet confusio.

8. Hebr. et heri populus meus in inimicum insurrexit. A. et occurrens... S. ante unam diem populus meus quasi inimicus restitit. LXX, et ante e contrario populus meus in adversarium consurrexit.

MICHÆE CAPUT III.

וְיָ 1 'A. διότι ἰσχυρὸν χεὶρ αὐτοῦ. Σ. διὰ ἰσχυρὸν ἢ χεὶρ αὐτοῦ. Ο', διότι οὐκ ἦσαν πρὸς τὸν Θεὸν χεῖρας αὐτῶν.

וְיָ 8 Σ. ἀλλὰ μὴν ἐγὼ ἐνεπλήσθην ἰσχύος. Ο', ἰδὼν μὴ ἐγὼ ἐμπλήσω ἰσχύον.

וְיָ 12 'A. διὰ τοῦτο χάριν ὁμῶν Σιών χώρα ἀποτρεφθήσεται, καὶ Ἱερουσαλὴμ λιθολογηθήσεται. Ο', διὰ τοῦτο δι' ὁμῶν Σιών ὡς ἀγρὸς ἀποτρεφθήσεται, καὶ Ἱερουσαλὴμ ὡς ὀπωροφυλάκιον ἔσται.

marii erit. Vul. propter hoc, causa vestri, Sion quasi ager arabitur, et Jerusalem quasi acervus lapidum erit.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Michææ.

V. 1. Hieron. : « Pro reliquis domus Israel, exceptis LXX omnes, duces domus Israel transtulerunt. »

V. 8. Σ., ἀλλὰ μὴν etc. Barberinus.

1. Heb. et gubernatores domus Israel. Reliqui. Vul. et duces domus Israel. LXX, et residui domus Israel.

8. H. et vere ego repletus sum fortitudine. S. verum ego repletus sum fortitudine. LXX, nisi ego implevero fortitudinem. Vul. verumtamen ego repletus sum fortitudine.

12. H. Idcirco propter vos Sion ager arabitur, et Jerusalem in acervos erit. A. Ideo propter vos Sion ager arabitur, et Jerusalem in acervum lapidum redigetur. LXX, Idcirco propter vos Sion quasi ager arabitur, et Jerusalem ut custodia potius erit.

V. 12. 'A., Σ., διὰ τοῦτο χάριν etc. Eusebius in Demonstr. evangelica.

MICHÆE CAPUT IV.

וְיָ 3 Ο', καὶ τὰ δόρατα αὐτῶν. Ἄλλος, ζιζυῖνας αὐτῶν.

וְיָ Σ. Θ. ἐπ' ἔθνος. Ο', πρὸς ἔθνος.

וְיָ 8 'A. σκοτώδης θυγάτηρ Σιών. Σ. ἀπόκρυφος θυγάτηρ Σιών. Ο', αὐχμώδης, θυγάτηρ Σιών.

וְיָ 11 Σ. συνήχθησαν. Ο', ἐπισυνήχθησαν.

3. Heb. LXX, Vul. et hastas suas. Alius, lanceas suas.

H. LXX, contra gentem. S. Th. super gentem. Vul. adversus gentem.

8. Heb. editus locus filia Sion. A. tenebrosa filia Sion. S. abscondita ipsa est filia Sion. LXX, squallens, filia Sion. Vul. nebulosa filia Sion.

11. Heb. S. Vul. congregatæ sunt. LXX, una congregatæ sunt.

וְיִכְרְתֶנּוּ 13 *Οἱ λοιποὶ, ἀναθεματίσεις. Ο', ἀναθή-*
σεις.

עַצְמָם *Σ. τὸ χάρδος αὐτῶν. Ο', τὸ πλῆθος αὐτῶν. Θ*
τὰ ὄψα αὐτῶν. Ε', ἡ ὠφέλεια.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV Michææ.

V. 3. Ἀλλος, ζιδύνας. Barberin.

Ibid. Σ., Θ., ἐπ' ἔθνος. Ms. Jes.

V. 8. Hieronymus : « *Et hæc turris filia Sion ;*
sive ut Symmachus vertit in Græcum, et ipsa est
filia Sion. » Quæ haud dubie vitiosa videntur. Bar-
berinus Ἀ., σκοτώδης. Σ., ἀπόκρυφος ; hæ videntur

13. H. anathematizabo. *Reliqui, anathematizabis.*
LXX, consecrabis. Vul. interficies.

H. desiderium eorum. S. lucrum eorum. LXX,
multitudinem eorum. Th. dona eorum. V, utilitas.
Vul. rapinas eorum.

esse veræ lectiones:

V. 11. Σ., συνήχθησαν. Barberin.

V. 13. *Οἱ λοιπ., ἀναθεματίσεις.* Idem.

Ibid. Hæ lectiones prodeunt ex Hieronymo et ex
edit. Romana.

MICHÆE CAPUT V.

נִתְּנָה בְּיָדֵי הַכּוֹחַ 1 *Ἀ. Σ. Θ. Ε'.*
Ο', νῦν ἐμπραχθήσεται θυγάτηρ ἐμπραγμῶ.

יִשְׂרָאֵל שֶׁשָׁם תָּמַד וְיִלְחָד עַל יָדוֹ *Ἀ. πλήξουσιν ἐπὶ*
σιαγόνα τὸν κριτὴν Ἰσραήλ. Σ. τύψουσι κατὰ σιαγό-
νας τὸν κριτὴν Ἰσραήλ. Ο', πατάξουσιν ἐπὶ σιαγόνας
τὰς φυλὰς Ἰσραήλ. Θ. πατάξει ἐπὶ σιαγόνα τὸν κρι-
τὴν Ἰσραήλ.

שָׁם *Οἱ Γ', τὸν κριτὴν. Ο', τὰς φυλὰς.*

וְיָשׁוּ 4 *Σ. Ο', ὑπάρξουσιν.*

וְיָשׁוּ 5 *Ἀ. ἐπτά νομαίς,*
καὶ ὅκτω καθεσταμένους ἀνθρώπους. Σ. ἐπτά ποιμέ-
νας, καὶ ὅκτω χριστοὺς ἀνθρώπων. Ο', ἐπτά ποιμέ-
νες, καὶ ὅκτω δῆγματα ἀνθρώπων. Θ. ἐπτά ποιμέ-
νας, καὶ ὅκτω ἀρχηγούς ἀνθρώπων. Θ. ἄλλως, Ε',
ἀρχοντες ἀνθρώπων.

וְיָשׁוּ 6 *Ἀ. ἐπτά νομαίς,*
καὶ ὅκτω καθεσταμένους ἀνθρώπους. Σ. ἐπτά ποιμέ-
νας, καὶ ὅκτω χριστοὺς ἀνθρώπων. Ο', ἐπτά ποιμέ-
νες, καὶ ὅκτω δῆγματα ἀνθρώπων. Θ. ἐπτά ποιμέ-
νας, καὶ ὅκτω ἀρχηγούς ἀνθρώπων. Θ. ἄλλως, Ε',
ἀρχοντες ἀνθρώπων.

וְיָשׁוּ *Ἀ. ἐν Σ. ἐν τὸς πυλῶν αὐτῆς. Ο', ἐν*
τῇ τάφρῳ αὐτῆς. Θ. ἐν πύλαις αὐτῆς. Ε', ἐν παρα-
ξίρεσιν αὐτῶν.

וְיָשׁוּ 7 *Ἀ. καὶ ὡς ψεκᾶδες ἐπὶ πόαν*
(al. σπόρον). Ο', καὶ ὡς ἄρνες ἐπὶ ἀγρωσίν. Θ. καὶ
ὥσει νιφετὸς ἐπὶ χόρτον. Σ. ἐπὶ χόρτον.

וְיָשׁוּ *Ἀ. ὅς οὐχ*
ὑπομενεῖ ἀνδρα, καὶ οὐ περὶ υἱὸς ἀνθρώπων. Ο',
ὅπως μὴ συναχθῇ μὴδεις, μὴδὲ ὑποστῇ ἐν υἱὸς ἀν-
θρώπων. Θ. ὅς οὐ μνεῖ ἀνθρώπων, καὶ οὐκ ἐλπίζει
ἐπὶ υἱὸν ἀνθρώπων.

וְיָשׁוּ 12 *Ἀ. καὶ κληδονιζόμενοι. Σ. καὶ σημειο-*
σκοπούμενοι. Ο', καὶ ἀποφθεγγόμενοι.

Notæ et variæ lectiones ad cap. V Michææ.

V. 1. Trium interpretationes ex eclogis Joannis
monachi littera X in cod. Coislin.

Ibid. *Οἱ Γ', τὸν κριτὴν.* Barberin.

V. 4. Hieron. : « *Et convertentur ;* sive, ut me-
lius interpretatus est Symmachus, *habitabunt.*

1. Hebr. nunc tormatim excurre, filia turmæ.
A. S. Th. V, Vul. nunc vastaberis, filia latronis.
LXX, nunc obstruetur filia obstructione.

H. A. percutient super maxillam judicem Israel.
S. percutient in maxillas judicem Israel. LXX, per-
cutient in maxillas tribus Israel. Th. percutiet in
maxillam judicem Israel. Vul. percutient maxillam
judicis Israel.

Hebr. Tres Interpret. Vul. judicem. LXX, tribus.

4. H. et manebunt. S. et habitabunt. LXX, erunt.
Vul. et convertentur.

5. H. Th. septem pastores, et octo principes ho-
minum. A. septem pastores, et octo constitutos
homines. S. septem pastores, et octo christos homi-
num. LXX, septem pastores, et octo morsus homi-
num. Th. *aliter*, V, principes hominum. Vul. septem
pastores, et octo primates hominum.

6. H. et depascent terram Assur in gladio, et
terram Nemrod intra portas ejus. S. et pascent Assur
in gladio, et terram Nemrod intra portas ejus. LXX,
ei pascent Assur in gladio, et terram Nemrod in
fovea ejus. Vul. et pascent terram Assur in gladio,
et terram Nemrod in lanceis ejus.

Heb. in portis ejus. A. Vul. in lanceis ejus. S. in-
tra portas ejus. LXX, in fovea ejus. Th. in portis
ejus. V. in siccis eorum.

7. Hebr. tamquam imbres super herbam. A. ut
guttæ roris super herbam (*al. semen*). LXX, et
sicut ægni super gramen. Th. et sicut stillæ super
sœnum. S. super sœnum. Vul. et quasi stillæ super
herbam.

H. quæ non exspectabit virum, nec præstolabitur
filios hominis. A. quæ non exspectabit virum, nec
circa filios hominum. LXX, ut non congregetur
quisquam, neque sit in filiis hominum. Th. quæ
non exspectabit hominem, neque sperabit in filios
hominum. Vul. quæ non exspectat virum, et non
præstolatur filios hominum.

12. H. et præstigiatores. A. et hariolantes. S. et
augures. LXX, et loquentes. Vul. et divinationes.

JASUBU enim verbum Hebraicum utrumque signif-
cat. » In illa autem hujus versus verba καὶ στήσεται
καὶ ὀφείλει, notat ad marg. Ms. Jes., τὰ ὀφελισμένα
εἰς τοὺς δύο τόπους οὗ καίονται ἐν τῷ ἐξαελλῶ. I. e.
quæ obelo notantur in duobus locis non exstant in

Hexaplo, scilicet, ut male posita.

V. 5. 'A., καθισταμένους. Drusius ex editione Romana. Hieronymus vero sic habet : « Ubi nos posuimus *primates homines*, et in Hebraico scriptum est NESICHE ADAM, S. interpretatus est *christos hominum*, Th. et V ed., *principes hominum*, Aquila, *graves*, vel *constitutos homines*, i. e., καθισταμένους. » Sed trium lectiones pleniores proferimus ex Barberino codice.

V. 6. Hieronymus : « Rursum in eo ubi ego et Aquila transtulimus, in lanceis ejus, ut subaudiat, *terre Nemrod* ; S. vertit, *ἐν τῷ πύλων αὐτοῦ*, i. e., *intra portas ejus*, Th. in *portis eorum*. V ed., ἐν

παράστατον αὐτῶν, quod nos possumus dicere, *in siccis eorum* : in Hebræo autem positum est BAPHE-THEE. »

Infra vero Hieronymus plenam Symmachi versionem adfert qualem nos edidimus.

V. 7. 'A., καὶ ὡς ψεκάδες ἐπὶ πόναν. Ex Eusebii Demonstr. evangelica. Barberin. 'A., σπόρον. Σ., θ., χόρτον.

Ibid. 'A., οὐχ ὑπομνεῖ etc. Aquilæ et Theodotionis lectionem exhibet Euseb. in Demonstr. p. 82 ut supra.

V. 12. 'A., καὶ κληθονίζ- etc. Barberin.

MICHÆÆ CAPUT VI.

פֶּרָא מִסּוּחַ מִן הָאֵשׁ 2 Σ. Ο', καὶ αἱ φάραγ-
γες θεμέλια τῆς γῆς. Ε'. . . .

מִשְׁחָתָם 5 Οἱ λοιποὶ, Ο', ἀπὸ τῶν
σχοίνων.

מִרְחָם Σ. (Ελεος). Ο', ἡ δικαιοσύνη.

יְהִי אֲנִי עִם לְבָבְךָ 8 Ο', καὶ ἔτοιμον εἶναι τοῦ
πορεύεσθαι μετὰ Κυρίου Θεοῦ σου. Θ. καὶ ἀσφαλ-
ίζω τοῦ πορεύεσθαι μετὰ 'Ελωαίχ. Ε', καὶ φροντί-
ζειν.

מִרְחָ 9 Σ. βοήθει. Ο', ἐπικληθήσεται.

מִשְׁחָתָם 14 'A. καὶ κατα-
φύταί σου ἐν ἔγκυρῳ σου, καὶ καταλήψῃ, καὶ οὐ μὴ
διασωθῇς. Σ. ἀλλὰ καὶ διαφθερεῖς εἰς τὰ ἐντός σου,
καὶ ἤξεις, καὶ οὐ μὴ διασωθῇς. Ο', καὶ συσκοτάσει
ἐν σοὶ, καὶ ἐκνεύσει, καὶ οὐ μὴ διασωθῇς.

מִשְׁחָ 16 'A. ποιήματα. Ο', ἔργα.

מִשְׁחָ 16 Ο', ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν. 'Αλλος, ἐν ταῖς
βουλαῖς αὐτῶν.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI Michææ.

V. 2. Hieron. : « S. et Th. transtulerunt, et an-
tiqua *fundamenta terræ*. Quinta autem ed. ipsum
Hebraicum posuit, *ETHANIM, fundamenta terræ*. »

V. 5. Hieron. : « Pro *justitiis* sive *justitia*, *misericordia* interpretatus est S., et ubi LXX, *schœnis*,
Omnes ipsum Hebraicum *SETTIM* transtulerunt. »

V. 8. Θ., καὶ ἀσφαλίζου τοῦ πορεύεσθαι μετὰ

Ελωαίχ. Sic restituit Martianæus, antea legatur
μετὰ Θεοῦ σου. V ed., καὶ φροντίζειν. Hieron.

V. 9. Σ., βοήθει. Barberin.

V. 14. 'A., καὶ καταφύταί σου etc. Lectiones A-
quilæ et Sym. sic exhibet Barberin.

V. 16. 'A., ποιήματα. Barb.

Ibid. 'Αλλος, βουλαῖς. Idem.

MICHÆÆ CAPUT VII.

מִסּוּחַ 2 Οἱ λοιποὶ, ἐκλείπειν. Ο', ἀπόλων.

מִסּוּחַ 4 'Αλλ., πολιορκία αὐτῶν. 'Αλλος, φρού-
ρσις αὐτῶν. Ο', κλαυθμοὶ αὐτῶν.

מִרְחָ 11 Σ. ἐπιταγή. Ο', νόμιμα. Θ. πρόσταγμα.

מִרְחָ 12 Η. περιοχή. καὶ περίφραγμα καὶ πολιορ-
κία. Ο', ὄχυρα.

מִרְחָ 18 Οἱ λοιποὶ, εἰσαεῖ. Ο', Ε' εἰς μαρτύριον.

מִרְחָ 20 Ο', ἀρχήθεν. 'Αλλως, ἐμπροσθεν.

2. Hebr. LXX, Vul. perit. *Reliqui*, defecit.

4. Hebr. perplexitas eorum. *Alius*, obsidio eorum.
Al. munitio eorum. LXX, *stetis* eorum. Vul. vasti-
tas eorum.

11. Hebr. statutum. S. præceptum. LXX, legi-
tima. Th. jussio. Vul. lex.

12. Hebr. munitio. *Omnes*, munitio, et circum-
vallatio, et obsidio. LXX, munitæ. Vul. munitas.

18. Hebr. in perpetuum. *Reliqui*, in sempiternum.
LXX, V, in testimonium. Vul. ultra.

20. H. quondam. LXX, a principio. *Al.* priores.
Vul. antiquis.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII Michææ.

V. 2. *Ol λοιπ.*, ἐκλλοιπεν. Barbaricus.

V. 4. Hieronymus : « Vastatio tua venit : nunc erit vastitas eorum, i. e., *habitorum*, sive *obsidio*: MABUCHA enim magis *πολιορκίαν* et *φρουρήσιν*, i. e., *obsidionem* et *custodiam*, quam *vastitatem* in Hebræo sonat. » Ubi haud dubie aliorum Interpretum versionem tacito nomine adfert.

V. 11. S., Th., ἐπιταγήν καὶ πρόσταγμα. Hieronymus.

V. 12. Hieron. : « MASOR : quod verbum si in

præpositionem MA, et nomen SOR, dividatur, de Tyro, intelligitur : sin' autem unus sermo sit, *munitionem* sonat. Denique omnes *παριοχὴν*, καὶ *παρτιφράγμα*, καὶ *πολιορκίαν*, non de Tyro, ut LXX, sed *munitionem* et *ambitum muratæ urbis* transtulerunt. » Ubi trium haud dubie lectionem adfert.

V. 18. *Ol λοιποί*, εἰσαί etc. Has lectiones ex codice Regio et ex Hieronymo mutuamus.

V. 20. Ἀλλως, ἱμπεροσθεν. Sic quædam exemplaria.

NAHUM CAPUT PRIMUM.

נחם 1 'A. ἄρμα. O', λῆμμα.

נחם 2 'A. Θ. καὶ ἔχων θυμόν. O', μετὰ θυμοῦ.

נחם 5 'A. καὶ ἔφριεν. S. καὶ ἐκινῆθη. O', καὶ ἀνεστάλη.

נחם 6 'A. τίς ἀντιστήσεται . . . S. . . . O', καὶ τίς ἀντιστήσεται ἐν ἔργῃ θυμοῦ αὐτοῦ.

נחם 'A. συνεχυνεῦθη. S. Θ. ἔσταζεν. O', τήκει.

נחם 8 'A. . . . ἀπὸ τῶν ἀνισταμένων. O', καὶ κατακλυσμῷ πορείας συνεκλειαν ποιήσεται : τοὺς ἐπιχειρομένους. Θ. . . . E'. . . .

consummationem faciet : transeuntes. Th. . . . consurgentibus ei. V. . . . a consurgentibus ei.

נחם 9 'A. οὐκ ἐκδικήσει δις ἐπιτοαυτὸ ἐν ὁλίῳ. Θ. . . .

vindictabit his in idipsum in tribulatione. Th. non duplex tribulatio.

נחם 11 'A. κακίαν βουλευόμενος ἀποστασία. O', πονηρὰ βουλευόμενος ἐναντία.

נחם 14 O', ὅτι ταχεῖς. E', ὅτι ὀδρίσθη.

1. Heb. A. Vul. onus. LXX, assumptio.

2. Hebr. A. Th. Vul. et habens furorem. LXX, cum furore.

5. Heb. et conflagravit. A. et inberruit. S. et commota est. LXX, et contracta est. Vul. et contremuit.

6. Heb. et quis stabit in ira furoris ejus? A. quis resistet. . . . S. et quis sustinebit iram furoris ejus? LXX, Vul. et quis resistet in ira furoris ejus?

Heb. Vul. effusa est. A. conflata est. S. Th. stillavit. LXX, consumit, sive liquefacit.

8. Heb. et in inundatione transeunte consummationem faciet loci ejus. S. Vul. et in diluvio prætereunte consummationem faciet loci ejus. A. . . . a consurgentibus. LXX, et in diluvio transeunte consummationem faciet loci ejus. V. . . . a consurgentibus ei.

7. Hebr. non consistet bis angustia. S. non sustinebunt impetum secundum angustiae. LXX, non consurget secunda tribulatio. Vul. non consurget

11. Hebr. malum consulens Belial. A. malitiam deliberans apostasia. LXX, pessima cogitans contraria. Vul. malitiam : mente pertractans prævaricationem.

14. Hebr. quia despectus fuisti. LXX quia veloces. V, quia contumelia affectus es. Vul. quia in-honoratus es.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Nahum.

V. 1. 'A., ἄρμα. Hieron. Prologo in Nahum. LXX interpretantur λῆμμα. A., ἄρμα. Apud Hebræos MASSA.

V. 2. 'A., S., καὶ ἔχων θυμόν. Drusius.

V. 5. 'A., καὶ ἔφριεν etc. Theodoretus.

V. 6. Hieronymus : « Apertius interpretatus est Sym., et quis sustinebit iram furoris ejus. » Infra vero : « Porro verbum Hebraicum IACCUM, quod et A. et LXX transtulerunt, resistet etc. »

Ibid. 'A., συνεχυνεῦθη etc. Hieronymus.

V. 8. Hieronymus : « Verbum MACOMA, quod nos interpretati sumus, loci ejus, omnes in duas orationis partes diviserunt ; ut MA, in præpositio-

nem de, verterent, i. e. ἀπό, COMA, surgentes interpretarentur. Denique Aquila ἀπὸ ἀνισταμένων, inquit, i. e. a consurgentibus ; LXX, consurgentes ; Theodotio, consurgentibus ei ; V ed., a consurgentibus illi. Solus Symmachus cum nostra interpretatione consentiens, ait : Et in diluvio etc. »

V. 9. S., Th. Lectiones adfert Hieronymus, ut nos edimus.

V. 11. 'A., κακίαν βουλευόμενος etc. Ms. Jes.

V. 14. Hieron. : « V editio, ὅτι ὀδρίσθη, LXX transtulerunt : quia veloces, quod in Hebraico legitur CHI CALLOTH. »

NAHUM CAPUT III.

נחם 1 'A. ἐξαχνετισμοῦ πλήρης. S. 1. ἀποτομίας πλήρης. S. 2. μελοχοπίας πλήρης, O' ἀδίκίας πλήρης.

1. Heb. extorsione plena. A. excervicatione plena. S. 1. crudelitate plena. S. 2. membrorum concisione plena. LXX, iniquitate plena. Vul. dilaceratione plena.

יָדוּשׁ לֹא יִשָּׁאֵר 'O, οὐ φηλαφή-
θησεται θήρα.

יִשָּׁאֵר בְּחַיִּים 3 'O, καὶ ἀσθενήσουσιν
ἐν τοῖς σώμασιν αὐτῶν.

בְּעוֹלָם כְּשֶׁפִּי 4 'A. S. 'O, ἡγουμένη
φαρμάκων.

וְהָיָה כִּי יִבְרָא יְהוָה וְהָיָה כִּי יִבְרָא יְהוָה 7
יִבְרָא יְהוָה 'O, καὶ ἔσται, πᾶς ὁ
ἄρῶν σε καταθήσεται ἀπὸ σοῦ, καὶ ἔραϊ, Δειλαία Ni-
νευή, τίς στενάξει αὐτήν;

erit, omnis qui viderit te recedet a te, et dicet, Misera Ninive, quis gemet eam? Vul. et erit: omnis,
qui viderit te, resiliet a te, et dicet: Vastata est Ninive: quis commovebit super te caput?

וְהָיָה כִּי יִבְרָא יְהוָה 18 'A. S. Θ. ὁ συνάγων. 'O, ἐκδεχόμενος.

Heb. non recedet praeda. S. ubi indesinens praeda
est. LXX, non contractabitur venatio. Vul non
recedet a te rapina.

3. Hebr. impingent in corpora eorum. S. et
offendunt in cadaveribus mortuorum. LXX, et in-
firmabuntur in corporibus eorum. Vul. et corruent
in corporibus suis.

4. Heb. patronæ maleficiorum. A. S. habens ma-
leficia. LXX, dux maleficiorum. Vul. habentis
maleficia.

7. Heb. Et erit omnis qui viderit te vagabitur a
te, et dicet, Vastata est Ninive, quis condolebit ei?
S. Et omnis qui viderit te recedet a te, et dicet,
Dissipata est Ninive, quis lugebit cum ea? LXX, Et
erit, omnis qui viderit te recedet a te, et dicet, Misera Ninive, quis gemet eam? Vul. et erit: omnis,
qui viderit te, resiliet a te, et dicet: Vastata est Ninive: quis commovebit super te caput?

18. Heb. A. S. Th. Vul. qui congreget. LXX,
qui suscipiat.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Nahum.

V. 1. Hieronymus: « Ubi nos posuimus laceratione plena, in Hebræo habetur PHEREC MALEA, quod interpretatus est A. ἐξευγενισμοῦ πλήρης, i. e., excercicatione plena. Symmachus autem ἀποτομία; πλήρης, quod possumus dicere, crudelitate vel severitate plena. In altera ejus editione reperi, με-

λοκοπίας πλήρης, i. e., sectionibus carniū, et frustis per membra concisus. »

Ibid. S., ubi indesinens etc. Hieronymus.

V. 3. S., et offendunt etc. Drusius ex Hieronymo.

V. 4. A., S., habens maleficia. Hieronymus.

V. 7. S., et omnis qui viderit etc. Hieronymus.

HABACUC CAPUT PRIMUM.

וְהָיָה 1 'A. ἄρρα. S. 'O, Θ. λήμμα.

וְהָיָה 5 'A. S. Θ. 'O, ὡς οἱ κατα-
φρονηταὶ 'Αλλος, 'Αλλος,

וְהָיָה כִּי יִבְרָא יְהוָה 7 'O, διότι ἔργον ἐγὼ ἐργάζομαι ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν,
ὁ οὐ μὴ πιστεύσητε ἐάν τις ἐκδιηγῇται.

וְהָיָה כִּי יִבְרָא יְהוָה 7 'O, αὐτὸς ἑαυτῷ δι-
κάσει, καὶ ὄγμα τὸ ἑαυτοῦ ἐπιτελεῖσεται. 'O, ἐξ
αὐτοῦ τὸ κρίμα αὐτοῦ ἔσται, καὶ τὸ λήμμα αὐτοῦ ἐξ
αὐτοῦ ἐξελεύσεται.

וְהָיָה כִּי יִבְרָא יְהוָה 8 'O, καὶ ἐξίπκασονται οἱ
ἱππεῖς αὐτοῦ.

וְהָיָה כִּי יִבְרָא יְהוָה 'A. παρὰ παρθέλους τῆς ἑσπέρας. 'O,
ὅπῃ τοὺς λύκους τῆς 'Αραβίας.

וְהָיָה כִּי יִבְרָא יְהוָה 9 'O, πάντα εἰς πλεονεξίαν ἤξει.
'O, συντέλεια εἰς ἀρετὴς ἤξει.

וְהָיָה כִּי יִבְרָא יְהוָה 'O, ἡ πρόσφίς τοῦ προσώπου
αὐτῶν ἀνεμος καύσων. 'O, ἀνθεστηκός τις προσώποις
αὐτῶν ἐξεναντίας.

וְהָיָה 11 'A. S. καὶ πλημελήσει, 'O, καὶ ἐξιδά-
σεται.

וְהָיָה 12 'O, καὶ ἐξιδάσεται.
וְהָיָה 12 'O, καὶ ἐξιδάσεται.
וְהָיָה 12 'O, καὶ ἐξιδάσεται.
וְהָיָה 12 'O, καὶ ἐξιδάσεται.

1. Heb. A. Vul. onus. S. LXX, Th. assumptio.

5. Heb. videte in gentibus. A. S. Th. Vul. aspi-
cite in gentibus. LXX, videte contemptores. Alius,
videbitis calumniatores. Alius, videbitis declinantes.

H. Quia opus operans in diebus vestris, non
creditur cum narrabitur. S. quia opus fiet in diebus
vestris, quod nemo credet cum narrabitur. LXX, quia
opus ego operor in diebus vestris quod non credetis,
si quis narraverit. Vul. quia opus factum est in
diebus vestris, quod nemo credet cum narrabitur.

7. Heb. Ipsa ex seipsa judicium ejus, et exaltatio
ejus egrediatur. S. Ipsa sibi judicabit, et decreto suo
egrediatur. LXX, ex ipsa judicium ejus erit, et
assumptio ejus ex se egrediatur. Vul. Ex semetipsa
judicium, et onus ejus egrediatur.

8. H. et late patebunt equites ejus. S. effundentur
equites ejus. LXX, et equitabunt equites ejus. Vul.
et disfundentur equites ejus.

Hebr. præ lupis vespere. A. præ pardis vespere.
LXX, lupis Arabia. Vul. (velociore) lupis
vespertinis.

9. H. tota ipsa ad rapinam veniet. S. omnia in
avaritiam venient. LXX, consummatio in impios
veniet. Vul. omnes ad prædam venient.

Heb. oppositio facierum eorum ad orientem. S.
aspectus vultus eorum ventus urens. LXX, resi-
stentes faciebz ipsorum ex adverso. Vul. facies
eorum ventus urens.

11. Hebr. A. S. et delinquet. LXX, et propitiabi-
tur. Vul. et corruct.

12. H. Nonne tu a principio Dominus Deus meus
sanctus meus? non moriemur, Domine, ad judi-
cium posuisti eum, et petram ad increpandum fun-
dasti eum. A. et firmum ad arguendum fundasti

ταὶν εἰ; τὸ ἐλέγχειν ἐστῆσας αὐτὸν. Ὁ, οὐχὶ σὺ ἀπ' ἀρχῆς, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ ἁγίός μου; καὶ οὐ μὴ ἀποδά- νωμεν, Κύριε, εἰς κρίμα τέτακας αὐτὸ, καὶ ἑλπίσας με τοῦ ἐλέγχειν παιδεῖαν αὐτοῦ.

Domine Deus sancte meus? et non moriemur: Domine, in judicium posuisti eum: et fortē ut corriperes, fundasti eum.

נִסְּכָה בְּיָדַי רִשְׁתִּי בְּלֵעַל וְיִתְּנִי 13 'A. S. Θ. παρα- στωπῆ; καταπίνοντος ἀσεβοῦς τὸν δικαιοτέρων αὐτοῦ. Ὁ, παρασωπῆση ἐν τῷ καταπίνειν ἀσεβῇ τὸν δίκαιον.

eum. S. Nonne tu a principio, Domine, Deus meus, sancte meus, ut non moreremur? Domine ad judi- candum posuisti eum, et fortē ad corripiendum constituisti eum. LXX, Nonne tu a principio, Do- mine in judicium posuisti ipsum: et plasmavit me ut arguam disciplinam ejus. Vul. Numquid non tu a principio, Domine Deus meus, Sancte meus, et non moriemur? Domine in judicium posuisti eum: et fortē ut corriperes, fundasti eum.

13. H. Tacebis in deglutiendo impio justum pra- se. A. S. Th. Vul. Taces devorante impio justiore m se. LXX, Tacebis dum impius devorat justum.

Notae et variae lectiones ad cap. I Habacuc.

V. 1. Hieronymus in Prologo: « LXX, S., Th., λήμμα. A., pondus, i. e., ἄρμα., » ut supra cap. i Nahum

V. 5. Hieron.: « Ubi in Hebraico scriptum est RAU BAGGOIM, et nos transtulimus, aspice in gentibus, et LXX posuerunt, Videte contemtores, excepto Aquila et S. et Th. qui cum nostra inter- pretatione concordant, in alia quadam editione ha- betur, videbitis calumniatores, et in alia pariter absque auctoritis titulo, videbitis declinantes. »

V. 6. Hieron.: « Symmachus pro eo quod dixi- mus, quia opus factum est in diebus vestris, inter- pretatus est, quia opus fiet in diebus vestris: caetera similiter. »

V. 7. S., αὐτὸς ἐαυτῷ etc. Theodoretus. Codex vero Reg. habet ἐαυτὸν. Hieronymus: « S., ipsa sibi judicabit, et decreto suo egredietur. »

V. 8. S., effundentur equites ejus. Hieron.

Ibid. 'A., παρὰ παρδ. Barberinus.

V. 9. S., πάντα εἰς πλεονεξίαν ἤξει. Theodore- tus et cod. Reg.

Ibid. S., ἡ πρόσφορος etc. lidem.

V. 11. 'A., καὶ πλημμελήσει. Hieronymus, qui sic habet: « Et postea corruet: pro quo A. et S. transtulerunt καὶ πλημμελήσει, i. e., et delinquet; hanc habente Scriptura sancta consuetudinem, ut VASAM, i. e. delinquet, ponat pro eo quod est, de- sinet esse quod fuerat. »

V. 12. S., Nonne tu a principio etc. Hieron. Graeca vero Aquilae et Symmachi ex Barberino mu- tuamur.

V. 13. 'A., S., Θ., παρασωπῆς etc. Theodoretus et ms. Reg.

HABACUC CAPUT II.

עַל־שִׁמְשֹׁם יִתְּנִי אֶמְצָא וְאֶחָד מִן־בְּרֵי וְהָאֵשׁ עַל־תַּכְתֹּךְ 1

Σ. Ὁ, ἐπὶ τῆς φυλακῆς μου στήσεται, καὶ ἐπιθήσεται ἐπὶ πέτρῃ, καὶ ἀποσκοπεύσω τοῦ ἰδεῖν τί λαλήσει ἐν ἐμοί, καὶ τί ἀποκριθῶ ἐπὶ τὸν ἐλεγχόν μου.

et contradicam adversum arguentem me. LXX, Super custodiam meam stabo, et ascendam super petram, et contemplabor ad videndum quid loquatur mihi, et quid respondeam ad correptionem meam. Vul. Super custodiam meam stabo, et figam gradum super munitionem: et contemplabor, ut videam quid dicatur mihi, et quid respondeam ad arguentem me.

בָּצֵר 'A. E'. Σ. Ὁ, πέτρῃ Θ.

יְהִי 2 'A. δραματισμὸν. Ὁ, ὄρασιν.

יִתְּנִי Σ. Ὁ, πυξίον.

יִדְרִי 'A. Σ. τρέχῃ. Ὁ, διώκῃ.

יִכֹּב 3 'A. Σ. καὶ οὐ διαφεύσεται. Ὁ, καὶ οὐκ εἰς κενόν.

יִתְּנִי 4 'A. ἐὰν δὲ μελλήσῃ, προσδέχου αὐτὸν, ὅτι ἀρχόμενος ἔξει (αὐ. ἐλεύσεται) καὶ οὐ βραδυεῖ. Σ. στραγγεύσεται. Ὁ, ἐὰν ὑστερήσῃ ὑπόμεινον αὐτὸν, ὅτι ἐργό- μενος ἔξει, καὶ οὐ μὴ χρονίση.

יִכֹּב 4 'A. ἰδοὺ νοηλευο- μένου οὐκ εὐθραῖα ἡ ψυχὴ μου ἐν αὐτῷ. Ὁ, ἐὰν ὑπο- στελλῇται, οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχὴ μου ἐν αὐτῷ.

יִתְּנִי 5 'A. καὶ δίκαιος ἐν πίστει αὐτοῦ ζήσεται. Σ. Θ. E', Γ', Z', ὁ δὲ δίκαιος τῇ ἐαυτοῦ πί-

1. Heb. Super custodiam meam stabo, et subsi- stam super munitionem, et contemplabor ad viden- dum quid loquatur in me, et quid respondeam super increpatione mea. S. Quasi custos super spec- ulam stabo, et stabo velut inclusus, et contempla- bor ut videam quid dicatur mihi, et quid respondeam, et ascendam super petram, et contemplabor ad videndum quid loquatur mihi, et quid respondeam ad correptionem meam. Vul. Super custodiam meam stabo, et figam gradum super munitionem: et contemplabor, ut videam quid dicatur mihi, et quid respondeam ad arguentem me.

Heb. Vul. munitionem. A. V. circum. S. conclu- sum. LXX, petram. Th. gyrum.

2. Hebr. LXX, visionem. A. Vul. visum.

Heb. Vul. tabulas. S. paginas. LXX, buxum.

Heb. Vul. percurrat. A. S. currat. LXX, perse- quatur.

3. Hebr. A. S. Vul. et non mentietur. LXX, et non in vanum.

H. si moram fecerit exspecta eum, quia veniendo veniet, non tardabit. A. si autem procrastinaverit, exspecta eum, quia veniens veniet, et non tardabit. S. coarctabit. . . . LXX, si moram fecerit, sustine eum, quia veniens veniet, et non tardabit. Vul. si moram fecerit, exspecta eum, quia veniens veniet, et non tardabit.

4. H. Ecce elata est, non recta anima ejus in eo. A. Ecce tardante non recta anima mea in ipso, LXX, si retraxerit se, non placet anima mea in eo. Vul. Ecce qui incredulus est, non erit recta anima ejus in semetipso.

Heb. A. et justus in fide sua vivet. S. Th. V, VI, VII, justus autem fide sua vivet. LXX, justus.

bet : « Porro quod nos interpretati sumus : Et lignum quod inter juncturas ædificiorum est respondebit : pro quo LXX posuerunt : Et scarabeus de ligno loquetur ea, manifestius more suo transtulit Symm., καὶ σκαράβος etc. [ut supra in textu] : quæ et ipsæ interpretationes cum Symmachi et nostra interpretatione concordant : quod enim lingua Hebraica dicitur CHAPUIS, lignum significat, quod ad continendos parietes in melio structura ponitur ; et vulgo apud Græcos appellatur ἱμάντης. . . . Reperi, exceptis quinque editionibus, i. e. A., S., LXX, Th. et V in duodecim Prophetis et duas alias editiones, in quarum una scriptum est : quia lapis de pariete clamabit quasi vermis in ligno loquens : et in altera, lapis enim de pariete vociferabitur, et σκώληξ de ligno loquetur ea. Sed et Aquila aliud quiddam, quam nos diximus posuit, καὶ μάσα, ἢ σ., et massa de ligno respondebit. » Illæ vero duæ editiones incerto auctore sunt sexta et septima, quas memorat supra Eusebius v. 4. De lignis ad structuræ murorum firmitatem usurpatis, hæc habet Flaminius Vacca, quem ex Italico vulgari idiomate Latine versum edidimus in Diario Italico p. 205 :

« Memini audivisse me ab Horatio Mario, ut exornaretur Monasterium quoddam Montanum, jam in foro Nervæ situm, in solum projecta fuisse quædam saxa pepering quadra, et inter duo quadra fuisse assulas ex quolibet latere, ad formam caudæ hirundinis. Sed, quod summopere miror, aiebat Horatius usque adeo sanas et sinceræ esse, ut possent adhuc in opus admodum. Nullusque lignarius faber ligni naturam novit. »

V. 15. Has item omnes lectiones adfert Hieronymus ibid. quas hic repetere non est necesse. Ad Aquilam vero pro ἐκτίμωρος, Barberinus habet, ἐκπερίτρωος, non male.

Ibid. 'A., τὴν γύμνωσιν αὐτῶν etc. Barb.

V. 16. 'A., καὶ καρῶθητι. Barb.

V. 17. 'A., αἶμα, forte αἶμας ; ita ut vocem Hebraicam græcis litteris expresserit, addita vocali i, post a, ut alibi.

Ibid. 'A., καὶ προνομή et cætera hujus versus ex Barberino.

V. 18. Σ., δαλα. Hieron.

V. 19. Hieron. : « Unde et Aquila significantius vertit Hebraicum dicens : Et spiritus etc. »

HABACUC CAPUT III.

חֲבַצְלֵי מַיִם יִבְרָכְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהָיָה כִּי יִבְרָכְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהָיָה כִּי יִבְרָכְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ . . . ἐπὶ ἀγνοημάτων. Ὁ, καὶ ἄλλος, προσευχῇ Ἀμβροσίου τοῦ προφήτου μετ' ὧδης. Θ. . . . ὑπὲρ τῶν ἐκουσιασμάτων.

יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ 2 Ὁ, Κύριε, ἐσαχήσῃα τὴν ἀκοήν σου, καὶ ἐφοβήθην. Ἄλλος, Κύριε, εἰσέχουσα τὴν ἀκοήν σου, καὶ εὐλαβήθην. Ambo, κατενόησα τὰ ἔργα σου, καὶ ἐξέστην.

יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ 'A. ἐν τῷ ἐγγίσειν τὰ ἐξ ἡ ζωῶν σου αὐτό. Σ. ἐν τῷ τῶν ἐνιαυτῶν ἀναζώσεων αὐτό. Ὁ, καὶ ἄλλος, ἐν μέσῳ δύο ζωῶν γκωσθήσῃ. Θ. ἐν μέσῳ ἐτῶν ζωῶν σου αὐτό.

יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ Ὁ, καὶ ἄλλ., ἐν τῷ ἐγγίσειν τὰ ἐξ ἡ ἐπιγνωσθήσῃ, ἐν τῷ παρῆναι τὸν καιρὸν ἀναδειχθήσῃ. tempus demonstraberis. Vul. in medio annorum daberis.

יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ 3 'A. Σ. Ε'. ὁ Θεὸς ἐκ Θαμάν ἤξει. . . . Ὁ, ὁ Θεὸς ἐκ Θαμάν ἤξει. καὶ ὁ ἅγιος ἐξ ὄρους Φαράν κατασκίου δασέος. Θ. ὁ Θεός (al. Ἐλωά) ἀπὸ νοτίου ἤξει, ἀπὸ ὄρους Φαράν. Ἄλλος, ὁ Θεὸς ἀπὸ λίθους ἤξει, καὶ ὁ ἅγιος ἐξ ὄρους Φαράν.

יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ 'A. Σ. Ε'. εἰς τέλος. Ε'. σέλα. Ἄλλος, μεταβολὴ διαψάλματος.

יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ 'A. Θ. ἀπεκάλυψεν οὐρανὸς τὴν εὐπρέπειαν αὐτῆς, δόξης αὐτοῦ καὶ τῆς αἰνέσεως αὐτοῦ ἐπληρώθη ἡ οἰκουμένη. Ὁ, ἐκάλυψεν οὐρανὸς ἡ ἀρετὴ αὐτοῦ, καὶ αἰνέσεως αὐτοῦ πλήρης ἡ γῆ. Ἄλλος, ἐκάλυψεν ὁ οὐρανὸς τὴν εὐπρέπειαν τῆς δόξης αὐτοῦ, καὶ τῆς αἰνέσεως αὐτοῦ ἐπληρώθη ἡ οἰκουμένη.

1. Heb. Oratio Habacuc prophetæ super ignorantia. A. S. V, Canticum... super ignorantis. LXX, et Alius, Oratio Ambacum prophetæ cum cantico. Th... pro voluntariis. Vul. Oratio Habacuc prophetæ pro ignorantis.

2. Heb. Domine, audiivi auditum tuum, timui, Domine, opus tuum. LXX, Domine, audiivi auditum tuum, et timui. Alius, Domine, audiivi auditum tuum, et reveritus sum. Ambo, consideravi opera tua et obstinui. Vul. Domine, audiivi auditionem tuam, et timui, Domine, opus tuum.

Heb. in interiori annorum vivifica illud. A. in appropinquando annos vivifica illud. S. intra annos revivifica illud. LXX, et Alius, in medio duorum animalium cognosceris. Th. Vul. in medio annorum vivifica illud.

Heb. in interiori annorum notum facies, in ira misericordiæ recordaberis. LXX, et Alius, cum appropinquaverint anni cognosceris, cum advenerit notum facies, eum iratus fueris, misericordiæ recor.

3. Hebr. Deus de Theman veniet, et sanctus de monte Pharan. A. S. V, Deus de Theman veniet. LXX, Deus de Thaman veniet, et sanctus de monte Pharan, umbroso condens. Th. Deus (al. Eloa) ab austro veniet, a monte Pharan. Alius, Vul. Deus ab austro veniet, et sanctus de monte Pharan.

Heb. V, sela. A. semper. S. in sæculum. LXX, diapsalma. Th. in finem. Alius, mutatio diapsalmatis.

II. operuit cælos decor ejus, et laudis ejus plena est terra. A. Th. revelavit cælos decorem ejus, gloria ejus et laude ejus repletus est orbis. LXX, operuit cælos virtus ejus, et laudis ejus plena est terra. Alius, operuit cælum decorem gloriæ ejus, et lauda ejus repletus est orbis. Vul. operuit cælos gloria ejus : et laudis ejus plena est terra.

וְהָיָה כְּכֹחַ יְדֵי מִן הַיָּד 4 O, καὶ φέγγος αὐτοῦ ὡς φῶς ἔσται, κέρατα ἐν χερσίν αὐτοῦ. "Αλλος, διαύγασμα φωτός ἔσται αὐτῷ, κέρατα ἐκ χειρὸς αὐτοῦ ὑπάρχει αὐτῷ. Haec postremam lectionem τοῖς O tribuit Coislin. in margine positam.

וְהָיָה כְּכֹחַ יְדֵי מִן הַיָּד 'A. S. O, καὶ ἔθετο ἀγάπησιν κρηταῖαν. ἰσχύος αὐτοῦ. "Αλλος, ἐκεῖ ἐπιστήριχται ἡ δύναμις τῆς δόξης αὐτοῦ.

dilectionem robustam fortitudinis suæ. *Alius*, ibi data est fortitudo ejus.

וְהָיָה כְּכֹחַ יְדֵי מִן הַיָּד 5 'A. S. O, πρὸ προσώπου αὐτοῦ πορεύσεται λόγος. Θ. λόγος. "Αλλος, πρὸ προσώπου αὐτοῦ πορεύσεται πτώσις.

וְהָיָה כְּכֹחַ יְדֵי מִן הַיָּד 'A. S. Θ. E. O, καὶ ἐξελεύσεται εἰς πεδία κατὰ πόδας αὐτοῦ. "Αλλος, κατὰ πόδας αὐτοῦ ἀκολουθήσῃ τὰ μέγιστα τῶν πετηνῶν.

וְהָיָה כְּכֹחַ יְדֵי מִן הַיָּד 6 O, ἔστη καὶ ἐσαλεύθη ἡ γῆ, ἐπέβλεψε καὶ διετάκη ἔθνη· διεθρύβη τὰ ὄρη βίβ, ἐτάκησαν βουνοὶ αἰώνιοι πορείας αἰωνίας αὐτοῦ. "Αλλος, στάς διεμέτρησε τῆς γῆς· κατανόησας ἐξεῖλασε τὰ ἔθνη· διεθρύβη, καὶ τὰ ὄρη θραυσθήσονται· ταπεινωθήσονται αἱ νάπαι ἐκ τοῦ αἰῶνος, αἱ ὁδοὶ αἱ ἐξ ἀρχῆς ἀλλοιωθήσονται· αὐτοῦ ἔνεκα σεισθήσεται ἡ οἰκουμένη. quæ ab initio immutabuntur : ejus causa commovebitur orbis. Vul. Stetit et mensus est terram : aspexit et dissolvit gentes, et contriti sunt montes sæculi, incurvati sunt colles mundi ab itineribus æternitatis ejus.

וְהָיָה כְּכֹחַ יְדֵי מִן הַיָּד 7 O, ἀντὶ κόπων εἶδον σκηνώματα Αἰθίοπων, πτοηθήσονται καὶ αἱ σκηναὶ γῆς Μαδιὰμ. "Αλλος, κατανενώχα τὰς σκηνὰς Αἰθίοπα ν, παραχθήσονται οἱ κατοικοῦντες τὰς δόρυβας Μαδιὰμ. Pro iniquitate vidi tentoria Æthiopiarum : turbabuntur tentoria Æthiopiarum : turbabuntur tentoria Æthiopiarum. 8 O, καὶ ἄλλος, μὴ ἐν ποταμοῖς ὥργισθης, Κύριε, ἢ ἐν ποταμοῖς ὁ θυμός σου ;

וְהָיָה כְּכֹחַ יְדֵי מִן הַיָּד 9 O, ἐνταίνων ἐνέτεινας τόξον σου ἐπὶ σκῆπτρα, λέγει Κύριος. "Αλλος, ἐξεγέρθη τὸ τόξον σου, ἐχόρτασας βολίδας τῆς φαρέτρας αὐτοῦ.

וְהָיָה כְּכֹחַ יְדֵי מִן הַיָּד 'A. ἄλ. O, "Αλλος, διάψαλμα. ὡς ἔρχεται ὁ ποταμὸν ῥαγίζεσθαι γῆ. "Αλ-

4. Heb. et splendor ut lux erat, cornua de manu ejus ei. LXX, et splendor ejus ut lux erit, cornua in manibus ejus. *Alius*, splendor lucis erit ei : cornua de manu ejus sunt ipsi. Vul. splendor ejus ut lux erit : cornua in manibus ejus.

Heb. et ibi absconsio fortitudinis ejus. A. et posuit absconsionem fortitudinis suæ. S. et posuit absconditam fortitudinem suam. LXX, et posuit firmata est virtus gloriæ ipsius. Vul. ibi abscon-

5. H. ad facies ejus ibit pestis. A. ante faciem ejus ibit pestis. S. ante faciem ejus præcedet mors. LXX, ante faciem ejus ibit verbum. Th. verbum. *Alius*, ante faciem ejus præbuit ruina. Vul. ante faciem ejus ibit mors.

Heb. et egrediebatur carbo ad pedes ejus. A. volatile. S. Th. V, volucris. LXX, et egredietur in campos ad pedes ejus. *Alius*, et ad pedes ejus sequeris maxima volucrum. Vul. et egredietur diabolus ante pedes ejus.

6. Heb. Stetit et mensus est terram : vidit et exsilire fecit gentes ; et contriti sunt montes perpetuitatis, incurvaverunt se colles sæculi, itinera sæculi ei. LXX, Stetit et commota est terra : aspexit et tabuerunt gentes : contriti sunt montes violentia : tabuerunt montes sempiterni, itineris sempiterni ejus. *Alius*, Stans mensus est terram : cogitans effluxit gentes : contritæ sunt : et montes confringentur : humiliabuntur saltus a sæculo, viæ quæ ab initio immutabuntur : ejus causa commovebitur orbis. Vul. Stetit et mensus est terram : aspexit et dissolvit gentes, et contriti sunt montes sæculi, incurvati sunt colles mundi ab itineribus æternitatis ejus.

7. H. Pro iniquitate vidi tentoria Chusan, move-runt se cortinæ terræ Madian. LXX, Pro laboribus vidi tentoria Æthiopum : pavebunt et tabernacula terræ Madiam. *Alius*, Cogitavi tabernacula Æthiopum, turbabuntur inhabitantes pelles Madiam. Vul. pelles terræ Madian.

8. H. Numquid in flumina iratus est Dominus ? Num in flumina furor tuus ? LXX, et *Alius*, Vulg. Numquid in fluminibus iratus es, Domine, aut in fluminibus furor tuus ?

Hebr. num in mare ira tua ? quia equitabis super equos tuos, quadrigas tuas, salutem. LXX, vel in mare impetus tuus : quia ascendes super equos tuos, et equitatio tua salus. *Alius*, aut in mari ira tua : ascendisti super currus tuos, equitatio tua salus, quod præcessisti. Vul. vel in mari indignatio tua. Qui ascendes super equos tuos, et quadrigæ tuæ salvatio.

9. Hebr. Denudatione denudabitur arcus tuus, juramenta tribuum, dictum. LXX, Intendens intendisti arcum tuum super sceptrum, dicit Dominus. *Alius*, excitatus est arcus tuus, satiasti jacula pharetræ ejus. Vul. Suscitans suscitabis arcum tuum, juramenta tribubus quæ locutus es.

Hebr. sela. A. semper. LXX, *Alius*, diapsalma.

Heb. Vul. fluvios scindes terræ. LXX, fluviorum.

venit, ut ex earum locis supra allatis liquidum est : quare ut incerti Interpretis postrema semper ponitur, praemissa voce, Ἄλλος, per totum Canticum. Esse vero septimam editionem vix est quod dubitemus. [In Th. pro ἐκουσιασμών potius legendum putamus ἀκουσιασμών, involuntariis; Hebr. enim נַחֲשָׁא derivatur a נָחַשׁ, idem quod נָחַשׁ, cuius prima significatio est, *erravit; involuntarie*, i. e. per errorem et imprudentiam, *deliquit*. Sic nomen נַחֲשָׁא passim per ἀκούσιον redditur a LXX, ut Num. xv, 23, 24. Eccl. x. 5 alibi. DRACH.]

V. 2. 'A., Ἄλλ' ἐν τῷ ἐγγίξειν. Ex Euseb. Demonstrat. evang. p. 279. [Ad Sym. et Th. habet Eus. non αὐτό, sed αὐτόν, cum. Edit. Rom. ex Theodor. etiam ad Aquilam dat αὐτόν. DRACH.]

V. 3. 'A., Σ., Ε', ὁ Θεός etc. Has lectiones ex Eusebio, Theodoro et Hieron. mutuumur; qui postremus ait : « A. et S. et V ed. ipsum Hebraicum posuerunt THEMAM : solus Th. quid significaret *Theman* interpretatus est, dicens, *ELOIM ad Anastro venit, et sanctus de monte Pharan in finem.* » Drusius legit ἑλωά, vel ἑλωά, et Eusebius ὁ Θεός etiam ad Theodotionem.

Ibid. Hieronymus : « Sed et hoc quod LXX transtulerunt διάβαλα, et nos posuimus, *semper*, S. interpretatus est, *in aeternum*; Th., *in finem*; V ed. ipsum Hebraicum SELA. » Idipsumque haud dubie v. 9 et 15.

Ibid. 'A., Θ., ἀπεκάλυψεν οὐρανούς etc. Ex Colbert. scriptor scripto, qui continet Psalmos et Cantica Scripturae. Coislinianus vero habet, 'A., Θ., ἀπεκάλυψεν ὁ οὐρανός etc.

V. 4. Ex Hieronymo, qui addit : « Verbum enim SAM pro qualitate loci, et posuit intelligitur, et ibi. »

V. 5. Hieron. : « Pro eo quod nos transtulimus *mortem*, in Hebræo tres litterae positae sunt DA-LETH, BETH, RES, absque ulla vocali : quae si legantur DABAR, *verbum* significant; si DEBER *posuim*, quae Graece dicitur *δοιμός*. Denique et A. sic interpretatus est ante etc. » ut supra.

Ibid. Hieronymus : « Ubi diximus : *Egredietur diabolus ante pedes ejus*; et LXX aliter transtulerunt, juxta quos postea disputabimus; Aquila pro *diabolo* transtulit, *volatile*. S. autem et Th. et V ed., *volucrum*, quod Hebraice dicitur, RESEPH. » Postea vero dicit Hieronymus Hebræos *Reseph* habere pro diabolo, qui principatum teneat inter alios.

V. 13. 'A., ἑξήλθες etc. Lectionem Aquilae exhibet Eusebius in Demonstr. evang. p. 188. Hieronymus vero : « Sciendum autem, ut supra diximus, quod ubi posuerunt LXX pluralem numero, ut *salvares christos tuos*, ibi esse in Hebraico LAJESUA ETHI MESSIACH, quod A. transtulit, in *salutem cum Christo tuo* : . . . V ed. similiter transtulit, *Egressus es in salutem populi tui, in salutem cum Christo tuo*. Theodotio autem vere quasi pauper et Ebionita; sed et Symmachus ejusdem dogmatis, pauperem sensum secuti, Judaeae transtulerunt : *Egressus es in salutem populi tui, ut salvares Christum tuum*; et, *egressus es salvare populum tuum, salvare Christum tuum*. Rem incredibile dicturus sum, sed tamen veram : Isti semichristiani Judaeae transtulerunt; et Judaeae Aquila interpretatus est ut Christianus. VI editio prodens manifestissime

sacramentum, ita vertit ex Hebræo, *egressus es* etc. » ut supra.

Ibid. Theodotio, *ornasti* etc. Hieronymus qui etiam editionis quintae lectionem adjicit, ut nos edimus.

V. 14. 'A., τοῦ διασκοπεῖσαι etc. Hanc Aquilae et Symmachi lectionem offert Coislinianus codex. [Canticum hoc Habacuci, quia in codice Barber. admodum a Rom. ceterisque omnibus editionibus differt, ut dictum est in nota ad vers. 4, totum hic dare libet ex illo : Κύριε, εἰσήκουσα τὴν ἀκοήν σου, καὶ εὐλόγηθ' ἡν. Κύριε, κατενόησα τὰ ἔργα σου, καὶ ἐξέστην· ἐν μέσῳ δύο ζώων γνωσθήσῃ, ἐν τῷ ἐγγίξειν τὰ ἔτη ἐπιγνωσθήσῃ· ἐν τῷ παρῆναι τὸν καιρὸν ἀναδειχθήσῃ· ὁ Θεὸς ἀπὸ τοῦ ἡέρι, καὶ ὁ ἄγιος ἐξ ὄρους Φαράν. Μεταβολὴ διαφύλακτος. Ἐκάλυψεν ὁ οὐρανὸς τὴν εὐπρέπειαν τῆς δόξης αὐτοῦ, καὶ τῆς αἰνέσεως αὐτοῦ ἐπλήσθη ἡ οἰκουμένη. Διὰ γὰρ φωτὸς ἵσταται αὐτῷ· κέρατα ἐκ χειρὸς αὐτοῦ ὑπάρχει αὐτῷ· ἐκεῖ ἀπεστήρικται ἡ δύναμις τῆς δόξης αὐτοῦ· πρὸ προσώπου αὐτοῦ προελεύσεται πτώσις, καὶ κατὰ πόδας αὐτοῦ ἀκολουθήσῃ (ἀκολουθήσει) τὰ μέγιστα τῶν πετηνῶν (πετεινῶν). Στάς διεμέτρησεν τὴν γῆν, κατανοήσας ἐξέλασεν τὰ ἔθνη· διεθρόνη, καὶ τὰ ὄρη θραυσθήσεται· ταπεινωθήσονται αἱ νῆπαι ἐκ τοῦ αἵματος· αἱ ὁδοὶ αἱ ἐξ ἀρχῆς ἀλλοιωθήσονται· αὐτοῦ ἕνεκα σισθήσεται ἡ οἰκουμένη· κατανανήσκα τὰς σκηνὰς Αἰθιοπῶν· ταραχθήσονται οἱ κατοικοῦντες τὰς δόρυς Μαδίμ. Μὴ ἐν ποταμοῖς ὀργισθῇ, Κύριε; ἢ ἐν ποταμοῖς ὁ θυμὸς σου; ἢ ἐν θαλάσσῃ ἡ ὀργὴ σου; Ἀνέθες ἐπὶ τὰ ὄρη τὰ σου· ἢ ἱππασία σου σωτηρία ὁ (οὐ) προῖσθ; ἐξεγέρθη τὸ τόξον σου· ἐγόρτασας βολίδας τῆς φαρέτρας αὐτοῦ. Διάβαλα. Ποταμούς διασκεδάσεις· καὶ γῆν σείσεις· ἐν τῷ αὐτοφθαλμῇ (lege, αὐτοφθαλμῇ) σε ταραχθήσονται τὰ ὄρη· ἐν τῷ τὸν ἐξέλαιόν σου θυμὸν διελθεῖν δι' αὐτῆς· ἡ ἄβυσσος ἀνεφώνησεν μετ' ὧν τὸ λαμπρὸν τοῦ ἡλίου ἐπέσχεν· τὸ δὲ φέγγος τῆς σελήνης ἐστάθη· κατὰ τὸ φέγγος τῶν βολιδῶν σου πορεύσονται, κατὰ τὸ φέγγος ἀστραπῆς μαχαίρας σου· μετὰ θυμοῦ ἐγερθήσῃ ἐπὶ τὴν γῆν· μετ' ὀργῆς ἀλοήσεις ἔθνη· ἀνεφάνης ἐπὶ σωτηρία τοῦ λαοῦ σου, ρύσασθαι τοὺς ἐκλεκτούς σου· κατετόξευσας κεφαλὰς ἀνθρώπων ὑπερῶν· ἔως ἀβύσσου τῆς θαλάσσης· καταδύσονται. Ἐξεδίχῃσας μετὰ δυνάμεώς σου τοὺς ἀρχηγούς τῶν ἀμαρτωλῶν· τοὺς πεποιθότας ἐπὶ τῇ αὐθαδεῖᾳ αὐτῶν, ἕνεκεν τοῦ καταφαγεῖν τοὺς πτωχοὺς· λάβρα· ἀνεβίβασας ἐπὶ θαλάσσης τοὺς ἱπποὺς σου· ἐταράχθη τὰ ἐξέλαια ὕδατα τῆς ἀβύσσου· ἐταξάνην, καὶ ἀνεστατώθη τὰ σπλάγγνα μου. Ἀπὸ τῆς φωνῆς τοῦ στόματός σου εἰσέδω τρόμος, εἰς τὰ ὅσα μου, κατ' ἐμαυτὸν ἐταράχθη· ταῦτα φυλάξεις ἐν ἡμέρᾳ ὀλίφῃς, ἐπαγαγεῖν ἐπὶ ἔθνος πολεμῶν τὸν λαόν σου. Ἡ συχὴ οὐ μὴ παραθῇ τὸν καρπὸν αὐτῆς· καὶ ἐν ταῖς ἀμπέλοις οὐκ ἔσται φορὰ· ἡ ἑλαία ἐξέτιλος ἔσται· ἢ δὲ γῆ οὐ μὴ ἐκβάλῃ βοτάνην· ἐκλείψει ἐκ μάνδρας πρόβατα, καὶ βόες οὐκ ὑπάρξουσιν ἐπὶ φάτναις· ἐγὼ δὲ ἐν Κυρίῳ ἀγαλλιάσομαι, χαρήσομαι ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ σωτηρὶ μου. Κύριος ὁ Θεός μου ἔδωκέ μοι ἰσχύ· καὶ κατέστησε τοὺς πόδας μου ἀσφαλεῖς· καὶ ἐπὶ τοὺς τραχήλους τῶν ἐχθρῶν μου ἐπέβη με, ταχίσας κατεπαύσατο.

Praeterea notae editionis Rom. movent in uno vetustissimo libro, majoribus literis exarato, a primo diapsalmate usque in finem capituli multas et insignes varietates esse. Quam partem ibi legas te monemus. DRACH.]

SOPHONIAE CAPUT PRIMUM.

וְיִשְׁמְרוּן מִלְּפָנָיו 3 Σ. καὶ τὰ σκάνδαλα σὺν ἀσεβείαι. Ο', Θ. καὶ ἀσθενήσουσιν οἱ ἀσεβεῖς. Ε'. . .

וְיִשְׁמְרוּ 5 Ο', κατὰ τοῦ βασιλέως αὐτῶν. Ἄλλος, κατὰ τοῦ Μολόχ.

3. Hebr. et offensacula cum impiis. S. et scandala cum impiis. LXX, Th. et infirmabuntur impij. V, et infirmitas cum impiis deficiet. Vul. et ruinae impiorum erunt.

5. Hebr. in Malcham. LXX, per regem suum. Alius, per Moloch. Vul. in Melchom.

אֲנִי 9 Σ. ἐπιβαίνοντας. In O vacat.

שְׁמִי 11 'A. εἰς τὸν ὅλμον. Barber. 'A. Σ. τῶν ὁλμῶν. O, τὴν κατακοιμημένην. Θ. ἐν τῷ βάθει.

שְׁמִי 12 Ol λοιποὶ, ἐκδικήσω. O, ἐξέρυσήσω.

שְׁמִי 15 'A. τάλαιπωρίας. O, θλίψεως.

הַיּוֹם 16 'A. ἡμέρα συμφορᾶς καὶ ἄτης. O, ἡμέρα ἀσπίρας καὶ ἀφανισμοῦ.

הַיּוֹם 18 'A. κατασπουδασμὸν. Σ. μετὰ ἐπαι-
ξίως. O, καὶ σπουδῆν.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Sophoniæ.

V. 3. Hieron. : « Hoc quod posuimus in LXX, et infirmabuntur impii, de Theodotionis translatione additum est: pro quo S. interpretatus est, et scanda-
la cum impiis, ut subaudiatur, congregabuntur, sive deficient. V autem ed., et infirmas cum impiis de-
ficiet. » Græca adfert Barberinus.

V. 5. 'A. ἄλλος, κατὰ τοῦ Μολόχ. Barberinus.

V. 9. Σ., ἐπιβαίνοντας. Barber.

9. H. omnem transilientem. S. ascendentes. In LXX vacat. Vul. omnem, qui arroganter ingreditur.

11. Hebr. Machthes. A. in mortarium. Barb. A. S. mortariorum. LXX, concisam. Th. in profundo. Vul. pilæ.

12. Heb. Vul. scrutabor. Reliqui, vindicabo. LXX, investigabo.

15. Heb. Angustiae. A. miseriae. LXX, Vul. tribulationis.

Hebr. dies tumultus et desolationis. A. dies calamitatis et infortunii. LXX, dies immaturitatis et perditionis. Vul. dies calamitatis et miseriae.

18. H. profecto festinatam. A. festinationem (al. sollicitudinem). S. Vul. cum festinatione. LXX, et festinationem.

V. 11. Hieron. : « Pila, quæ Hebraice dicitur MACHTHES, et ab Aquila versa est, εἰς τὸν ὅλμον. » Theodotionis lectionem habet Barberinus.

V. 12. Ol λοιπ., ἐκδικήσω. Barberin.

V. 15. 'A., τάλαιπωρίας. Idem.

Ibid. 'A., ἡμέρα συμφορᾶς καὶ ἄτης. Idem.

V. 18. 'A., κατασπ. etc. Idem.

SOPHONIAE CAPUT II.

וְיָרֵךְ 1 Σ. καὶ συλλεγῆτε. O, καὶ συνδύητε.

וְיָרֵךְ 4 Ol λοιποὶ, ἐγκαταλειμμένη. O, διηρη-
σμένη.

וְיָרֵךְ 5 'A. Ε', ἔθνος ὀλέθριον. Σ. ἔθνος ὀλε-
θρευόμενον. O, πάροικοι Κρητῶν. Θ. ἔθνος ὀλεθρίας.

וְיָרֵךְ 6 'A.
τὸ σχοίνισμα τῆς ὠραιότητος. Σ.
περίμετρον τὸ παράλιον.
O, καὶ ἔσται Κρήτη νομὴ ποιμνίων, καὶ μάνδρα προ-
βάτων.

וְיָרֵךְ 14 'A. πελεκᾶνοι. O, χαμαιλέοντες. Θ. κύ-
κνοι.

1. Hebr. S. et congregamini. LXX, et colliga-
mini. Vul. congregamini.

4. Heb. Reliqui, derelicta. LXX, direpta. Vul. de-
structa.

5. Hebr. genti Cerethim. A. V, gens perniciosā.
S. gens perditā. LXX, advenæ Cretensium. Th.
gens perniciet. Vul. gens perditorum.

6. H. et erit portus maris, habitacula caularum
pastorum. A. funiculus speciei. S.
mensura maritima. LXX, et erit Creta pasena
gregum, et ovile pecorum. Vul. et erit funiculus
maris requies pastorum.

14. Hebr. pelicanus. A. pelicani. LXX, chamæ-
leones. Th. cyeni. Vul. onocrotalus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Sophoniæ.

V. 1. Σ., καὶ συλλεγῆτε. Barberin.

Ibid. Ol λοιπ., ἐγκαταλειμμένη. Idem.

V. 5. Hieronymus : « Ubi nos transtulimus, gens
perditorum, illi (LXX) dixerunt, advenæ Cretensium,
et quod Hebraice scriptum est GOI. CHORETHIM,
pro GOI, i. e., gente, legerunt GAR, hoc est, adve-
nam: et pro CHORETHIM, quod dicitur, perditō-
rum, nomen Cretæ insulæ putaverunt. Denique et
A. et V ed. interpretati sunt ἔθνος ὀλέθριον; et Th.,
ἔθνος ὀλεθρίας; S. quoque, ἔθνος ὀλεθρευόμενον,
quæ omnia cum interpretatione nostra faciunt. » In
editis antea legebatur ad singulos γένος pro ἔθνος.

sed ἔθνος restituit Martianæus, ut habent optimi
mss.

V. 6. Hieronymus : « Rursum, ubi nos diximus :
Et erit funiculus maris requies pastorum, et omnes
Interpres huic translationi congruerunt; scribitur
in LXX, Et erit Creta pasena gregis, et ovile peco-
rum. » Ita Hieronymus qui magis sensum quam
verba respicit. Barberinus vero Aquilæ et Symma-
chi lectiones habet quales attulimus.

V. 14. 'A., πελεκᾶνοι. Θ., κύκνοι, Barberinus.
Hæc vero respiciunt vocem τῶν O, χαμαιλέοντες,
non sequentem, ut notatur apud Waltonum.

SOPHONIAE CAPUT III.

וְיָרֵךְ 1 O, ὃ ἡ ἐπιφανής. 'A. ἄλλος, οὐαὶ ἡ
ἀθετούσα.

וְיָרֵךְ Σ. ἀνόητος. O, ἡ περιστερά.

וְיָרֵךְ 4 'A. θαμβευταί. O, πνευματοφόροι.

1. Heb. Væ fœdatae. LXX, O illustris. Alius, Væ
contemnens. Vul. Væ provocatrix.

Heb. columbae. S. stulta. LXX, Vul. columba.

4. Hebr. leves. A. stupenti s. LXX, portantes spi-
ritum (i. e. spiritu malo correpti). Vul. vesani.

תנ" 8 II. εις μαρτύριον.

היה פשוט ענין לא תהא יק 9 'A. Θ. τότε στρέψω πρὸς πάντας τοὺς λαοὺς χεῖλος ἐξελεγκμένον. Σ. τότε μεταστρέψω ἐν τοῖς λαοῖς χεῖλος καθαρόν. Ο. τότε μεταστρέψω ἐπὶ λαοὺς γλώσσαν εἰς γενεάν αὐτήν.

וְנָתַן מִן הַמַּיִם לַחֲסִידָיו וְיָנֹכַח שָׁמַיְתָא מִיָּד 10 Σ. πέραθεν ποταμῶν Αἰθιοπίας ἔκτελούντά με, τέκνα τῶν διεσκορπισμένων ὑπ' ἐμοῦ ἐνέγκωσι δῶρον ἐμοί. Ο, ἐκ παράτων ποταμῶν Αἰθιοπίας προσδέξομαι ἐν διεσπαρμένοις μου· οἴσουσι θυσίας μοι.
meis : offerent victimas mihi. Vul. Ultra flumina meorum deferent munus mihi.

וְיָה 18 'A. οἱ. Ο, οὐαί.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Sophoniæ.

V. 1. 'Αλλος, οὐαί ἡ ἀθετοῦσα. Barberin.

Ibid. Σ., ἀνόητος. Idem.

V. 4. Hic prius editi Hieronymi confictam vocem invexerant, nempe 'A., ἐνδουσιαζόμενοι, quæ in mss. non habetur. Alteram substituit Martianæus, nempe θαμπταί, vel θαμταί, quæ, ut testificatur ipse, in codicibus habetur : et hæc quidem lectio ad veritatem accedit ; sed cum non omnino quadret, alteram ex ms. nostro noni sæculi adfero, quæ licet vitiosa sit, veræ asserendæ lectioni admodum juvabit : legitur ibi *caalbrutai* : ubi notes in his mss. Latinis, cum Græca verba occurrunt, Θ frequentissime per Ε scribi, ob magnam harumce litterarum in codicibus uncialibus Græcis affinitatem, ubi sic scribebantur Ε Θ., *al* vero sive ΑΑ Græce ex littera Μ factum est. Post Β autem r ex e haud dubie factum ; ita ut legi debeat ΘΑΜΒΕΥΤΑΙ. Quam lectionem veram esse liquet : nam Gen. αλκx, 3. Aquila vocem πω,

8. Heb. in spoliū. Omnes, in testimonium. Vul. in futurum.

9. H. Tunc convertam ad populos labium purum. A. Th. Tunc vertam ad omnes populos labium electum. S. Tunc convertam in populis labium purum. LXX, Tunc convertam super populos linguam in generationem ejus. Vul. Tunc reddam populis labium electum.

10. Hebr. De trans flumina Chus Atharzi, filia dispersorum meorum, deferent munus meum. S. De trans flumina Æthiopiæ supplicanti mihi, filii dispersorum a me deferent donum mihi. LXX, De finibus fluviorum Æthiopiæ suspiciam in dispersis Æthiopiæ, inde supplices mei, filii dispersorum

18. Heb. fuerunt. A. Oī. LXX, Væ. Vul. erant.

θαμβεύειν, vertit. Et hic ΘΥΠΩ θαμβευταί haud dubie transtulit.

V. 8. Omnes, εις μαρτύριον. Drusius ex Hieronymo.

V. 9. 'A. Θ., τότε στρέψω etc. Has lectiones exhibet Theodoretus. Hieronymus vero sic habet : « Notandum autem quod in eo loco, ubi nos interpretati sumus : *reddam populis labium electum, pro electo* LXX dixerunt, *in generationem ejus*, ut subaudiatur *terræ*. Et hinc error exortus est, quod verbum Hebraicum BARURA, quod A. et Th., *electum*, S. *mundum* interpretatus est, LXX legerunt BADURA, RES litteram DALETH existimantes, propter elementi nimiam similitudinem, quod parvo apice distinguitur. »

V. 10. Σ., πέραθεν etc. Eusebius in Demonstr. evang. libro II. Theodoretus et codex Reg.

AGGÆI CAPUT PRIMUM.

וְיָה בִּיד 1 Σ. δὲ 'Αγγαίου. Υ, ἐν χειρὶ 'Αγγαίου.

היה פשוט 'A. Σ. Θ. ἡγούμενον 'Ιούδα. Ο, ἐκ φυλῆς 'Ιούδα.

וְיָה 4 'A. ὠροφωμένοις. Ο, κοιλοστάθμοις.

וְיָה 10 Οἱ λοιποὶ, ἐφ' ὅμας ξηρασία. In Ο' vacat.

וְיָה 13 Ο, ἐν ἀγγέλοις. 'Αλλος, ἐν ἀποστολῇ.

1. Heb. in manu Haggai. S. per Aggæum. LXX, Vul. in manu Aggæi.

Hebr. A. S. Th. Vul. ducem Juda. LXX, de tribu Juda.

4. H. A. Vul. laqueatis, LXX, concavis.

10. Hebr. super vos clauserunt se. *Reliqui*, super vos siccitas. In LXX *vacat*. Vul. super vos prohibiti sunt.

13. Heb. *Alius*, in legatione. LXX, in angelis. Vul. de nuntiis.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Aggæi.

V. 1. Σ., δὲ 'Αγγαίου. Drusius qui reliquas usque ad versum 10 interpretationes adfert,

V. 10. Οἱ λοιποὶ, ἐφ' ὅμας ξηρασία. Barberinus.

V. 13. 'Αλλος, ἐν ἀποστολῇ. Barberinus.

AGGÆI CAPUT II.

וְיָה מִלְּבָרִי מִמִּנְחָה 23 'Αλλος, Ο, καὶ ὁλοθρεύσω δύναμιν βασιλέων τῶν ἰθύνων.

וְיָה Οἱ λοιποὶ, καὶ καταθήσονται. 'Αλλος, καὶ ἀναθήσονται.

23. Heb. *Alius*, LXX, et disperdam fortitudinem regum gentium. Vul. et conteram fortitudinem regni gentium.

Heb. *Reliqui*, Vul. et descendant. *Alius*, et ascendent.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Aggæi.

V. 23. 'Αλλος, Ο, καὶ ὁλοθρεύσω etc. Hanc lectionem ex aliis Interpretibus, puta ex Theodotione, additam τοῖς Ο' fuisse ait Hieronymus.

Ibid. In textu codicis Jes. legitur, καὶ ἀναθήσονται ; ad marg. vero, *οἱ λοιποὶ*, καὶ καταθήσονται : quo pacto habet hodie edit. Rom.

ZACHARIÆ CAPUT PRIMUM.

סִימְטָה בָּ 8 'A. Σ. μυρσινεύνας (al. μυρσινεύων). D. ἀναμέσον τῶν ὀρέων.

סִימְטָה 'A. ξανθοί. O'. ποικίλοι.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Zachariæ.

V. 4. Τὸν τοῦ Βαραχίου. Barber. in marg., Σ., πάππος, αὐτοῦ. DRACH.

V. 8. 'A., Σ., μυρσινεύνας. Theodoretus. Barberinus vero λοιπ., μυρσινεύωνων. [Legerunt LXX,

8. Heb. A. S. Vul. inter myrieta, al. myrtetorem. LXX, inter monter.

Hebr. nigri. A. russi. LXX. Vul. varii.

Hebr. nigri. A. russi. LXX. Vul. varii.

סִימְטָה. DRACH.]

Ibid. 'A., ξανθοί, Barberinus. Sed posset fortasse referri ad vocem Hebraicam præcedentem סִימְטָה, quam Vulg. vertit rufi; LXX, πυρροί, ignei.

ZACHARIÆ CAPUT II.

תִּימָה 4 Σ. ἀτειχίστως. O', κατακάρπως. Θ. εἰς πλάτος.

תִּימָה 11 O', καὶ καταφεύξονται. 'Αλλος, προστεθήσονται.

תִּימָה O', καὶ ἐπιγνώσῃ. 'Αλλος, καὶ γνώσονται.

תִּימָה 12 O', τῇ μερίδι αὐτοῦ. 'Αλλος, τὴν μερίδα αὐτοῦ.

תִּימָה O', καὶ αἰραται. 'Αλλος, καὶ ἐκλέγεται.

תִּימָה 13 O', ἐκ νεφελῶν ἁγίων αὐτοῦ. 'Αλλος, ἐκ κατοικήσεως ἁγίας αὐτοῦ.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Zachariæ.

V. 1. Σ., ἀτειχίστως. Has lectiones exhibet Barberinus.

V. 11. 'Αλλ., προστεθήσονται. Sic quædam exemplaria ex alio videlicet Interprete.

4. Heb. villæ. S. Vul. absque muro. LXX, frugifere. Th. in latitudinem.

11. Heb. et adhaerebunt. LXX, et confugient. Alius, adjicientur. Vul. et applicabuntur.

Hebr. LXX, Vul. et scies. Alius, et scient.

12. Heb. Alius, Vul. partem suam. LXX, parti sue.

Hebr. LXX, Alius, Vul. et eliget.

13. Heb. Alius, Vul. de habitaculo sancto suo. LXX, de nubibus sanctis suis.

Ibid. 'Αλλος, καὶ γνώσονται. Sic quædam exemplaria ut etiam duas sequentes lectiones

V. 13. 'Αλλος, ἐκ κατοικήσεως ἁγίας. Barberin.

ZACHARIÆ CAPUT III.

תִּימָה 1 OI λοιποί, καὶ σατάν. O', καὶ ὁ διάβολος.

תִּימָה 2 'A. μήτι οὐχὶ οὗτος δαλός ἐβρύσμενος ἀπὸ πυρός. Σ. οὐχ ὄρεξ αὐτὸν ὡς δαλὸν ἐξηγμένον ἐκ πυρός; O', οὐκ ἴδου τοῦτο ὡς δαλός ἐξεσπασμένος ἐκ πυρός;

תִּימָה 8 'A. τέρατος. Σ. θαυμάσιοι. O', τερατοσκόποι.

תִּימָה 9 'A. διαγλύψω ἀνοιγμα αὐτῆς. Σ. γλύψω γὰρ τὴν γλυφὴν αὐτοῦ. Θ. διαγλύψω τὴν γλυφὴν αὐτοῦ. O', ὀρύσσω βέθρον.

Notæ et variæ lectiones

V. 1. OI λοιπ., καὶ σατάν. Barberinus.

V. 2. Lectiones Aquilæ et Sym. profert idem.

V. 8. 'A., τέρατος. Σ., θαυμάσιοι. Idem.

1. Heb. Reliqui, Vul. et satan. LXX, et diabolus.

2. Heb. A. Nonne hic torris erutus de igne? S. Nonne vides eum ut torrem ablaturum ex igne? LXX, Nonne ecce hoc ut torris erutus de igne? Vul. Numquid non isie torris est erutus de igne?

8. Heb. A. portenti. S. admirabiles. LXX, portentorum spectatores. Vul. portendentes

9. Heb. aperiens apertionem ejus. A. sculpmam aperturam ejus. S. sculpmam enim sculpturam ejus. Th. sculpmam sculpturam ejus. LXX, fodio foveam. Vul. exalabo sculpturam ejus.

ad cap. III Zachariæ.

V. 9. 'A., Σ., Θ., διαγλύψω etc. Drusius. Barber. vero legit 'A., διαγλύψω ἀνύγματα (l. ἀνοίγματα) αὐτῆς. Σ., γλύψω γὰρ τὴν γλυφὴν αὐτοῦ.

ZACHARIÆ CAPUT IV.

תִּימָה 2 'A. ἐπιρυτά. Σ. ἐπιρυτῆρες. O', ἐπαρυστρίδες.

תִּימָה 7 'A. τὸν λίθον τὸν πρωτεύοντα. Σ. τὸν λίθον τὸν ἀκρον. O', τὸν λίθον τῆς κληρονομίας. Θ. τὸν λίθον τὸν πῶτον.

תִּימָה 'A. ἐξιśώσει χάριτος. Σ. πρὸς χάριν αὐτοῦ. O', ἰότητα χάριτος. Θ. κατὰπαναίς αὐτῆς.

תִּימָה 12 'A. שְׁנֵי בָּדִים אֶחָד 12 Σ. οἱ ἀνὰ χεῖρας τῶν δύο ἐπιρυτῆρων (χρυσῶν) τῶν ἐκκενοῦντων ἀπ' ἑαυτῶν. O', οἱ ἐν ταῖς χερσὶ τῶν δύο μυξωτῆρων τῶν χρυσῶν τῶν ἐπιχερόντων, καὶ ἐπαναγαγόντων τὰς ἐπαρυστρίδας.

2. Heb. A. S. LXX, Vul. infusoria

7. Heb. A. Vul. lapidem primarium. S. lapidem summum. LXX, lapidem hereditatis. Th. lapidem primum.

Heb. strepibus gratia. A. adæquatione gratiæ. S. ad gratiam ejus. LXX, æqualitatem gratiæ. Th. requies hæc. Vul. et exæquabit gratiam gratiæ.

12. II. Quæ in manu duarum ampullarum auri evacuantium desuper se. S. Quæ ad manum duarum ampullarum aurearum evacuantium a se ipsis. LXX, Qui sunt in manibus duorum emunctoriorum aureorum infundentium et reducentium suffusoria. Vul. Quæ sunt juxta duo rostra aures, in quibus sunt suffusoria.

שְׁנֵי בְנֵי-יִצְחָק 14 'A. δύο υἱοὶ σπλιπνότητος. S. δύο υἱοὶ ἐλαίου. O'. δύο υἱοὶ τῆς πύτης. Θ. δύο υἱοὶ λαμπρότητος.

14. Heb. S. Vul. duo filii olei. A. duo filii splendoris. LXX, duo filii pinguedinis. Th. duo filii claritatis.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV Zachariæ.

V. 2. Aq. et Symmachi lectiones habet Barber.
V. 7. Idem.
V. 12. S., οὐ ἀνὰ γαστέρα. hlem.
V. 14. Hieron. : « Isti sunt duo filii olei, ut Symmachus voluit, sive σπλιπνότητος, ut interpretatus

est Aquila, id est splendoris, vel πύτης, hoc est, pinguedinis, ut verterunt LXX, aut λαμπρότητος, i. e., claritatis, ut Theodotio transtulit. » Vide etiam in epist. ad Nepotianum tom. IV, p. 235.

ZACHARIÆ CAPUT V.

כֹּהֵן 1 'A. Θ. διφθέρα. S. κεφαλή. O'. δρέπανον.

1. Hebr. Vul. volumen. A. Th. diphthera. S. capitulum. LXX, falx.

קֶרֶן 3 S. δίκην δώση (sic). O'. ἐκδικηθήσεται.

3. Hebr. succisus est. S. poenas dabit. LXX, ultionem subibit. Vul. judicabitur.

מִדֵּי 6 S. οἶφι. O'. τὸ μέτρον.

6. Hebr. epha. S. cephi. LXX, mensura. Vul. amphora.

עַיְנֵי לְוַי S. πρὸς τοῦτο ἀποβλέπουσι. O', αὐτὴ ἡ ἀδικία αὐτῶν

Hebr. hæc oculus eorum. S. ad hoc respiciunt. LXX, hæc iniquitas eorum. Vul. hæc est oculus eorum.

וַיִּשָּׁלֶךְ 8 O', καὶ ἐρρίψεν αὐτήν. Θ. . . .

8. Hebr. LXX, Vul. et projectit eam. Th. et projecit sese.

מִדֵּי 9 O', λίθον τοῦ μολύβδου. Θ. . . .

H. LXX, lapidem plumbi. Th. pondus plumbi. Vul. massam plumbi.

מִדֵּי 9 'A. S. Θ. ἐρωδίου. O', ἔμποτος.

Heb. ciconiæ. A. S. Th. herodionis. LXX, upuræ. Vul. milvi.

Notæ et variæ lectiones ad cap. V Zachariæ.

V. 1. Hieronymus : « Volumen Hebraice dicitur MEGELLA, et ab Aq. et Th. versum est διφθέρα; Symm., κεφαλή, i. e., capitulum. »

'Αχύλαν. Sic etiam LXX interpretantur Psalm. ciii, 17, ubi Arnobius, *fulica*. Suidas : ἐρώδιος εἶδος ἐρωδίου ὁ πέλαργος λεγόμενος, ἡ ὁμοίος αὐτῷ ἐλώδιος τις ὢν παρὰ τὸ ἐν ἔλειο διατρίβειν, τούτῳ καθύγροις τόποις. De ciconia dissentit Olympiodorus : ἀσίδα, inquit, ὁ ἐρώδιος, ἡ πέλαργος, ὡς τινες ἐρασάν, οὐ καλῶς νοήσαντες. Ecce manifestum discrimen ponit inter erodium et ciconiam : et negat ἡ ἑρῶν ciconiam esse, aut saltem eos errare asserit qui hoc tradunt. De pietate erodii avis in pullos videndus Ælianus lib. xiii, cap. 22 *Hist. animalium* etc. »

V. 5. S., δίκην δώση. Barberin.

V. 6. Hujus item versus lectiones adfert Barberinus.

V. 8. Th., et projectit sese. Drusius ex Hieronymo, ut et sequentem lectionem.

V. 9. A., S., Th., ἐρώδιον, soli LXX, ἔμποτα. Hieronymus, qui casum seriei suæ accommodat. In vocem ἐρώδιος sic edisserit Drusius : « ἐρώδιος, Job. xxxix, 13. In Græcis Bibliis legitur ἀσίδα, ad quem locum Olympiodorus, ἀσίδα ὁ ἐρώδιος ἔστι κατὰ

ZACHARIÆ CAPUT VI.

מִדֵּי 3 'A. κρατερὸν. O', ψαρὸν.

3. Heb. A. Vul. fortes. LXX, sturnini.

יְהוֹאָחָז 10 'A. παρὰ 'Ολδα, καὶ παρὰ Τοβίας, καὶ παρὰ 'Ιδα. O', παρὰ τῶν ἀρχόντων, καὶ παρὰ τῶν χρησίων, καὶ παρὰ τῶν ἐπεγνωκότων αὐτήν.

10. Heb. ab Heldai de Tobiau, et de Jedsia. A. ab Olda et a Tobia et ab Idea. LXX, a principibus et ab utilibus, et ab aliis qui cognoverunt eam. Vul. ab Holdai, et a Tobia, et ab Idaia.

קֶרֶן 12 'A. ἀναφυή. S. βλάστημα. O', ἀνατολή.

12. Hebr. A. germen. S. surculus. LXX, Vul. oriens.

מִדֵּי 13 'A. ἄλλος, ἐπιδοξόγητα. 'A. ἄλλος, εὐπρέπειαν. 'A. ἄλλος, ὄξαν. O', ἀρετήν.

13. Heb. *Alius*, Vul. gloriam. *Alius*, conspiciatatem. *Alius*, decorem. LXX, virtutem.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI Zachariæ.

V. 3. 'A., κρατερὸν. Ex Hieronymo. [Lamb. Bos : Aq., κραταιόν. » Quæ lectio probabilior. DRACH.]

Aquila primam, Symmacho alteram tribuit etiam Barberinus.

V. 10. 'A., παρὰ 'Ολδα etc. Barberinus.

V. 12. 'A. ἄλλος, ἀναφυή. 'A. ἄλλος, βλάστημα. Ita Hieronymus. Prior vero lectio est Aquilæ, posterior Symmachi, qui sic vertere solet vocem קֶרֶן.

V. 13. 'A. ἄλλος, ἐπιδοξόγη etc. Has item lectiones exhibet Hieronymus. Prior videtur Aquilæ esse, qui ita vertit Psalm. ciii, 1.

ZACHARIÆ CAPUT VII.

מִדֵּי 1 O', μηνὸς τοῦ ἑννάτου. 'A. ἄλλος, μηνὸς ἑκτου.

1. Heb. LXX, Vul. mensis noni. *Alius*, mensis sexti.

הַשָּׁמַיִם 7 O, καὶ εὐθηνούσα. Ἀλλοι, καὶ εὐφραίνουσα.

7. Heb. et quietam. LXX, et abundans. *Alius*, et lætans. Vul. et esset opulenta.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII Zachariæ.

V. 1. Ἀλλος, μηδὲς ἔκτου. Sic quædam exemplaria.

busdam exemplaribus : estque haud dubie alterius Interpretis lectio.

V. 7. Ἀλλος, καὶ εὐφραίνουσα. Ita legitur in qui-

ZACHARIÆ CAPUT VIII.

יְהוָה 17 H. κακίαν.

17. Heb. *Omnes*. Vul. malum.

עַם הַרְבִּיעִי עָם הַשְּׁבִיעִי עָם הַחֲמִישִׁי עָם הַרְבִּיעִי 19
יְהוָה. A. S. Θ. νηστεία ἡ τοῦ τετάρτου, καὶ νη-
στεία ἡ τοῦ πέμπτου, καὶ νηστεία ἡ τοῦ ἑξῆς, καὶ
νηστεία ἡ τοῦ δεκάτου. O, νηστεία ἡ τετράς, καὶ
νηστεία ἡ πέμπτῃ, καὶ νηστεία ἡ ἑξῆς, καὶ νη-
στεία ἡ δεκάτῃ.

19. Hebr. A. S. Th. Vul. Jejunium quarti, et je-
junium quinti, et jejunium septimi, et jejunium de-
cimi. LXX, jejunium quartum, et jejunium quintum,
et jejunium septimum, et jejunium decimum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII Zachariæ.

V. 17. Hieronymus. *Omnes*, κακίαν.

V. 19. A., S., Θ., νηστεία etc. Ex Theodoretō.

ZACHARIÆ CAPUT IX.

יְהוָה דָּבַר מִשָּׁמַיִם 1 A. ἄρμα λόγου Κυρίου. O, λῆμ-
μα λόγου Κυρίου.

1. Heb. A. Vul. onus verbi Domini. LXX, as-
sumptio verbi Domini.

יְהוָה מִנְּחָם יְהוָה A. καὶ ἐν Δαμασκῷ ἀνάπαυσις αὐτοῦ.
O, καὶ Δαμασκὸς θυσία αὐτοῦ.

Hebr. et Damesec requiei ejus. A. et in Damasco
requies ejus. LXX, et Damasci sacrificium ejus.
Vul. et Damasci requiei ejus.

יְהוָה עַל הַר הָעֵמָת 2 A. καί γε Ἡμᾶθ
ὀριοθετήσεται ἐν αὐτῇ Τύρος καὶ Σιδὼν. S. ἔτι καὶ
ἐν Ἡμᾶθ τῇ ὁμορούσῃ, καὶ Τύρῳ καὶ Σιδῶνι. O, καὶ
ἐν Ἡμᾶθ, ἐν τοῖς ὀρίοις αὐτῆς, Τύρος καὶ Σιδὼν.

2. H-b. et etiam Hamath terminabit in ea Sor, et
Sidon. A. etiam Hemath terminabitur in ea Tyrus
et Sidon. S. etiam et in Hemath contermina, et
Tyro et Sidone. LXX, et in Emath, in terminis
ejus, Tyrus et Sidon. Vul. Emath quoque in ter-
minis ejus, et Tyrus et Sidon.

יְהוָה מִנְּחָם 8 S. κωλύων στρατείαν παράγοντος.
O, ἀνάστημα τοῦ μὴ διαπορεύεσθαι.

8. Hebr. ab exercitu, a transeunte. S. impediens
exercitum pertranseuntis. LXX, elevationem ut non
pertranseat. Vul. ex his qui militant mihi euntes.

יְהוָה עַל הַר הָעֵמָת 9 A. αὐτὸς πραῖς καὶ ἐπιθεθῆκώς ἐπὶ ὄνου καὶ πώλου
υἱοῦ ὀνάδων. S. αὐτὸς πτωχὸς καὶ ἐπιθεθῆκώς ἐπὶ
ὄνου καὶ πώλου υἱὸν ὀνάδος. O, αὐτὸς πραῖς, καὶ
ἐπιθεθῆκώς ἐπὶ ὑποζύγιον καὶ πώλον νέον. Θ. αὐτὸς
ἐπακούων καὶ ἐπιθεθῆκώς ἐπὶ ὄνον καὶ πώλον υἱὸν
ὄνου. E, αὐτὸς πτωχὸς καὶ ἐπιθεθῆκώς ἐπὶ ὑποζύ-
γιον καὶ πώλον υἱὸν ὄνου.

9. H. Ipse humilis et equitans super asinum, et
super asellum, filium asinarum. A. Ipse mansue-
tus, et vectus super asino et pullo filio asinarum.
S. Ipse pauper et vectus super asinum et pullum
filium asinae. LXX, Ipse mansuetus et vectus super
subjugali et pullo juvene. Th. Ipse obediens, et
vectus super asino et pullo filio asinae. V. Ipse pau-
per et vectus super subjugali, et pullo filio asina-
rum. Vul. Ipse pauper, et ascendens super asinam,
et super pullum filium asinae.

יְהוָה מִן הַיָּם 10 A. καὶ ἀπὸ ποταμῶν
ἕως τῶν περάτων τῆς γῆς. A. S. Θ. καὶ λαλήσει
εἰρήνην τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἡ ἐξουσία αὐτοῦ ἀπὸ θαλάσ-
σης ἕως θαλάσσης, καὶ ἀπὸ ποταμοῦ ἕως περάτων
τῆς γῆς. O, καὶ πληθεύσει εἰρήνην ἐξ ἔθνων, καὶ
κατάρξει ὁδῶν ἕως θαλάσσης καὶ ποταμῶν, δι-
εκβολὰς γῆς.

10. Hebr. et loquetur pacem gentibus, et pote-
tas ejus a mari usque ad mare, et a flumine usque
ad fines terræ. *Hebraus interp.* et a fluminibus
ad fines terræ. A. S. Th. Vul. et loquetur pacem
gentibus, et potestas ejus a mari usque ad mare, et
a flumine (Vul. fluminibus) usque ad fines terræ.
LXX, et multitudo et pax ex gentibus : et domina-
bitur aquis usque ad mare et fluminibus, exitus
terræ.

יְהוָה 17 A. καὶ οἶνία. O, καὶ οἶνος.

17. Hebr. et vinum novum. A. et vinum novum.
LXX, Vul. et vinum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX Zachariæ.

V. 1. A., ἄρμα λόγου Κυρίου, de more. Hierony-
mus Latine tantum : A., *pondus et onus verbi Do-*
mini.

Hebr. A., καὶ ἐν Δαμασκῷ etc. Theodoretus.

V. 2. A., καί γε etc. Idem.

V. 5. Ἀρχαίων Barber. in marg., σίρος (l. σιρός)

αὐτῆς. Δ', ἐξαναρῖζωσις αὐτῆς. DRACH.

V. 8. Σ., κωλύων etc. Theodoretus.

V. 9. 'Α., αὐτὸς πραῖς etc. Has omnes lectiones adfert Origenes in Matthæum.

V. 10. 'Ο 'Εβραῖος, καὶ ἀπὸ ποταμῶν etc. Has lectiones effert Eusebius in Demonstr. evang. pag.

458, et in Psalmos pag. 571. [In Sym. loco τῆς γῆς, Lamb. Bos dat, τῆς οἰκουμένης. — Bafb. in marg. : λ, καὶ λαλήσει εἰρήνην εἰς εὐνοσί. DRACH.]

V. 17. Hieron. : « Pro vino, quod Hebraice dicitur THIROS, Aquila olivam interpretatus est : quod et ipsum ad ubertatem vindemiæ referri potest. »

ZACHARIÆ CAPUT X.

וְנָתַן 4 'Α. εἰσπράσσω. Ο', ἐξαλαύνων.

וְנָתַתְּ לָם 6 Σ. καὶ ἔσονται ὡς ἂν εἰ μὴ ἀπωσάμην αὐτούς. Ο', καὶ ἔσονται ὅν τρόπον οὐκ ἀπεστρεψάμην αὐτούς.

Notæ et variæ lectiones ad cap. X Zachariæ.

V. 4. Hieronymus : « In Hebraico scriptum est NOGES, et Aquila interpretatus est εἰσπράσσω. »

4. Hebr. A. Vul. exactor. LXX, qui abigit.

6. H. et erunt sicut quando non elongavi eos. S. et erunt ut si non repulissem eos. LXX, et erunt ac si non avertissem eos. Vul. et erunt sicut fuerunt quando non projeceram eos.

V. 6. Σ., καὶ ἔσονται etc. Theodoretus,

ZACHARIÆ CAPUT XI.

מִקְרָב 7 'Α. ἰσχυράς. Ο', δύο βά-
δους.

וְנָתַתְּ לָם 8 'Α. καὶ ἐκολούθη (al. ἐφοθή-
θη) ἡ ψυχὴ μου ἐπ' αὐτούς. Σ. καὶ ὠλιγοφύγησα ἐν
αὐτοῖς. Ο', καὶ βαρυνθήσεται ἡ ψυχὴ μου ἐπ' αὐτούς.
Θ. καὶ ὠλιγοφύγησεν ἡ ψυχὴ μου ἐπ' αὐτούς.

וְנָתַתְּ לָם 9 'Α. καί γε ἡ ψυχὴ αὐτῶν ἐπέρ-
χασεν ἐν ἐμοί. Σ. καὶ ἡ ψυχὴ αὐτῶν ἤκμασεν ἐν ἐμοί.
Ο', καὶ γὰρ αἱ ψυχὰς αὐτῶν ἐπαρύνοντο ἐπ' ἐμέ.

וְנָתַתְּ לָם 10 'Α. καὶ ἐλα-
βον τὴν βάδδον μου τὴν εὐπρέπειαν, καὶ περιέκοφα
αὐτήν. Ο', καὶ λήψομαι τὴν βάδδον μου τὴν καλήν,
καὶ ἀποβρέψω αὐτήν.

וְנָתַתְּ לָם 11 'Α. πτωχοὶ τοῦ ποιμνίου
μου οἱ φυλασσόμενοί με, Ο', οἱ Χαναναῖοι τὰ πρόβα-
τα τὰ φυλασσόμενά μου.

וְנָתַתְּ לָם 12 'Α. Ο', καὶ ἔστησαν
τὸν μισθόν μου τριάκοντα ἀργυροῦς. Σ. καὶ ἐστάθμι-
σαν τὸν μισθόν μου τριάκοντα ἀργυροῦς.

וְנָתַתְּ לָם 13 'Α. καὶ εἶπε Κύριος πρὸς με, 'Ρίψον
αὐτὰ πρὸς τὸν πλάστην ὅτι ἐτιμήθη ἡ τιμὴ ἣν ἐτι-
μήθην ἐπ' αὐτῶν. Ο', καὶ εἶπε Κύριος πρὸς με, Κά-
θες αὐτούς εἰς τὸ χωνευτήριον, καὶ σκέψομαι εἰ δό-
κιμὸν ἐστίν, ὅν τρόπον ἐδοκιμάσθην ὑπὲρ αὐτῶν.
batum est, sicut probatus sum pro eis. Vul. et dixit
eorum pretium quo appretiatum sum ab eis.

וְנָתַתְּ לָם 14 'Α. καὶ ἐβρέψα αὐτὸ
ἐν οἴκῳ Κυρίου πρὸς τὸν πλάστην. Σ. καὶ ἐβρέψα
αὐτὸ εἰς τὸν οἶκον Κυρίου εἰς τὸ χωνευτήριον, Ο', καὶ

7. Heb. LXX, Vul. duas virgas. Alii, duas agy-
talas.

Heb. unam vocavi Noam, et unam vocavi Ho-
belim. A. Vul. unam vocavi decorem, et alteram
vocavi funiculum. S. alteram quidem vocavi de-
corem, unam vero vocavi funiculum. LXX, unam
vocavi pulchritudinem, et alteram vocavi sanien-
lum.

8. Heb. et abbreviata est anima mea in eis. A. et
abbreviata est (al. timuit) anima mea in eis. S. et
animo defeci in eis. LXX, et ingravescet anima mea
super eos. Th. et animo defecit anima mea in eis.
Vul. et contracta est anima mea in eis.

H. et etiam anima eorum nauseavit in me. A. et
quidem anima eorum maturuit in me. S. et anima
eorum floruit in me. LXX, siquidem et animæ eo-
rum rugiebant super me. Vul. siquidem et animæ
eorum variavit in me.

10. H. et tuli virgam meam Noam, et absceidi
eam. A. et accepi virgam meam decorem, et circum-
cidi eam. LXX, et assumam virgam meam pulchram,
et projiciam eam. Vul. et tuli virgam meam, quæ
vocabatur decor, et absceidi eam.

11. Hebr. afflicti pecoris custodientes me. A. pau-
peres ovillis mei custodientes me. LXX, Chananæi
oves custodite mihi. Vul. pauperes gregis qui cu-
stodiunt mihi.

12. Hebr. S. Vul. et appenderunt mercadem meam
triginta argenteos. A. LXX, et statuerunt mercadem
meam triginta argenteos.

13. Hebr. et ait Dominus ad me : Projice illud
ad figulum, magnificentiam gloriæ, qua appretiatum
sum desuper eis. A. et dixit Dominus ad me : Pro-
jice ea ad figulum ; grandissimum pretium, quo
æstimatus sum ab eis. LXX, et ait Dominus ad me :
Depone eos in conflatorium : et considerabo, si pro-
batus sum ab eis. Vul. et ait Dominus ad me : Projice illud ad statuarium, de-

Hebr. A. et projeci illud in domum Domini ad
figulum. S. et projeci illud in domum Domini in
conflatorium. LXX, et injeci eos in domum Du-

ἐνέβαλον αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον Κυρίου εἰς τὸ χωνευ-
τήριον.

תַּיִן תַּיִן 14 O', τὴν κατάσχουσιν. Ἄλλος, τὴν δια-
θήκην.

יְהִי 15 'A. Σ. Θ. ἄφρονος. O', ἀπαίρου.

Notæ et variæ lectiones

V. 7. Hieron. : « duas scutillas, i. e., baculos, qui Hebraice dicuntur MACALOTH. »

Ibid. 'A., τὴν μίαν etc. Eusebius in Demonstr. evangelica.

V. 8. 'A., καὶ ἐκολοβώθη, al. ἐφοβήθη etc. Idem p. 483.

mini in conflatatorium. Vul. et projecit illos in domum Domini ad statuarium.

14. Hebr. fraternitatem. LXX, possessionem. Alius, testamentum. Vul. germanitatem.

15. Heb. A. S. Th. stulti. LXX, imperiti. ad cap. XI Zachariæ.

V. 11. 'A., πτωχὸν etc. Barberinus colex.

V. 12. 'A., καὶ etc. Eusebius ut et reliquas omnes hujus et sequentis versus lectiones.

V. 14. Ἄλλος, καὶ διαθήκην. Barberin.

V. 15. 'A., Σ., Θ., ἄφρονος. Eusebius.

ZACHARIÆ CAPUT XII.

יְשׁוּעָה שְׁמוֹתַי 3 'A. ὁ βαστάζων αὐτὸν
σπαρασσόμενος ἀμυχθήσεται. O', πᾶς ὁ καταπατῶν
αὐτὴν ἐμπαίζων ἐμπαίζεται.

יְהִי כֹחַ 5 'A. καρτέρησόν μοι. O', εὐρήσομεν ἐαυ-
τοίς.

יְהִי תַעֲדוֹ תַרְדֵּי שָׁמַיָא תַח אִלָּהּ יוֹכִיחַ 10 'A. . . .
σὺν ὃν ἐξεκέντησαν, καὶ κόφονται αὐτόν. Σ. . . .
ἐμπροσθεν ἐπεξεκέντησαν, καὶ κόφονται αὐτόν. O',
καὶ ἐπιδελύφονται πρὸς με' αὐτόν. Θ. καὶ ἐπιδελύφονται πρὸς
με' ὃν ἐξεκέντησαν, καὶ κόφονται αὐτόν.

Notæ et variæ lectiones

V. 3. 'A., ὁ βαστάζων etc. Barberinus.

V. 5. 'A., καρτέρησόν μοι. Hieronymus.

V. 10. 'A., Σ., Θ., ἐξεκέντησαν. Drusius. Hieronymus vero notat LXX qui verterunt κατωρχήσαντο legisse RACADU תַּרְדֵּי. Barberinus autem pleniores lectiones adfert quales nos damus, et hæc notat : 'Αὐθ' ὃν κατωρχήσαντο· οὕτω μὲν οἱ O', ὁ δὲ Θεοδωτίων ἐποίησεν, καὶ ἐπιδελύφονται πρὸς με' ὃν ἐξεκέντησαν. Ἐσημειώσαμεθα δὲ ὅτι ἐπὶ τινων οἱ ἀπόστολοι τὸ 'Εβραϊκόν, καὶ οὐ τὸ ἐν τῇ κοινῇ τεθείκασιν. 'Ρομφαία, ἐξεγέρθητι ἐπὶ τοὺς ποιμένας μου, καὶ ἐπ' ἄνδρα πολίτην αὐτοῦ, λέγει Κύριος παντοκράτωρ· πατάξετε τοὺς ποιμένας, καὶ ἐκσπάσατε τὰ πρόβατα, καὶ ἐπάξω τὴν χειρὰ μου ἐπὶ τοὺς ποιμένας· καὶ ταῦτα πρὸς τοὺς σιλαργυροῦς. Ἐπειδὴ δὲ κείναι ἐν τοῖς ἔξῃς πρὸς τὴν τέλει, καὶ ἀντὶ σκαταβατοῦ (sic) ρομφαία, ἐξεγέρθητι ἐπὶ τὸν ποιμένα μου, καὶ τὰ ἔξῃς, ὥστε οὐκ ἔγχεσαντο οἱ περὶ τὸν Ἀκύλαν, οὐδὲ οἱ O', ἀναγκαίως ἐσημειώσαμεθα ἵνα γνωστῇ ὅτι ἀδιαφόρως οἱ ἀπόστολοι ποτε τῇ τὴν O', ἄλλοτε τῇ κοινῇ, ἄλλοτε τῇ 'Εβραϊκῇ ἀκολουθοῦντες, παρατίθενται τὰς χρήσεις. I. e. « Pro eo quod insultaverunt; sic

3. Heb. omnes onerantes se eo incidendo inciduntur. A. qui gestat ipsum discerptus lacerabitur. LXX, omnis qui conculcaverit eam, illudens illudet. Vul. omnes, qui levabunt eam concione lacerabuntur.

5. Hebr. robor mihi. A. conforta mihi. LXX, inveniemus nobis. Vulg. confortentur mihi.

10. Hebr. et aspicient ad me, quem confixerunt, et plangent super eum. A... quem confixerunt, et plangent eum. S... prius confixerunt, et plangent eum. LXX, et aspicient ad me pro eo quod insultaverunt : et plangent super eum. Th. et respicient ad me quem confixerunt, et plangent eum. Vul. et aspicient ad me quem confixerunt, et plangent eum.

ad cap. XII Zachariæ.

quidem LXX, Theodotio autem vertit, et aspicient ad me, quem confixerunt. Notavimus autem apostolis in quibusdam locis Hebraicum, non autem id quod in Vulgata habetur posuisse. *Fræmæ, suscite super pastores meos, et super virum concivem ejus, dicit Dominus omnipotens. Percutite pastores, et extrahite oves, et inducam manum meam super pastores.* Et hæc ad avaros. Quia vero legitur in sequentibus, sub fine, *Fræmæ, suscite super pastorem meum etc.* quo nec Aquila, nec LXX sunt usi, id necessario annotavimus, ut sciaur, Apostolos aliquando LXX versionem, aliquando Vulgatam, nonnumquam Hebraicum indifferenter secutos, loca posuisse. Hæc non carent mendis. Verumtamen scriptoris mentem assequi, facile est. Ait igitur Apostolos modo Hebraicum, modo editionem τῶν O', Hexaplaem scilicet, modo Vulgatam, seu κοινήν sequi. Non quod editio illa τῶν O' Hexaplaris Apostolorum tempore existeret; sed quia illi lectiones usurparunt omnino similes illis quæ postea in editione illa Hexaplaris positæ sunt.

ZACHARIÆ CAPUT XIII.

יְהִי מַיִם מִבְּעַר מִקְדָּשׁ דָּוִד 1 'A. . . . φλέψ ἀνοιγο-
μένη Σ. Θ. ἔσται πηγὴ ἀνοιγομένη τῷ οἴκῳ
Δαυὶδ. O', ἔσται πᾶς τόπος διανοιγόμενος τῷ οἴκῳ
Δαυὶδ.

יְהִי מַיִם מִבְּעַר מִקְדָּשׁ דָּוִד יְהִי מַיִם מִבְּעַר מִקְדָּשׁ דָּוִד 'A. καὶ τοῖς καθημέ-
νοις ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ εἰς τὴν μετακίνησιν, (al.
ἀμαρτίαν) καὶ εἰς τὸν βαντισμόν. Σ. . . . πηγὴ
εἰς περισπασμὸν, καὶ εἰς περιβρᾶντισμόν. O', καὶ
τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλὴμ εἰς τὴν μετακίνησιν,
καὶ εἰς τὸν χωρισμόν.

1. Hebr. Vul. erit fons patens domui David. A... vena aperta... S. Th. erit fons apertus domui David. LXX, erit omnis locus apertus domui David.

Heb. et habitantibus Jerusalem in peccatum et in menstruum. A. et sedentibus in Jerusalem et in transmotionem (al. in peccatum) et in aspersionem. S. . . . fontem in expiationem et in aspersionem circum. LXX, et habitantibus Jerusalem in transmutationem, et in separationem. Vul. et habitantibus Jerusalem in abluionem peccatoris et menstruatæ.

וְיָרִידוּ 5 'A. S. Θ. καὶ ἐξεκέντησαν αὐτόν. Ο', καὶ συμποδίσουσιν αὐτόν.

דבר 7 'A. S. μάχαιρα. U, βομφαία.

וְעַמִּי תֵּיבָר 'A. καὶ ἐπ' ἄνδρα σύμφυλόν μου. S. καὶ ἐπ' ἄνδρα τοῦ λαοῦ μου. Ο', καὶ ἐπὶ ἄνδρα πολίτην μου. Θ. καὶ ἐπ' ἄνδρα πλησίον αὐτοῦ.

mei. LXX, et super virum civem meum. Th. et super virum proximum ejus. Vul. et super virum coherentem mihi.

וְעַמִּי תֵּיבָר 'A. ἐπὶ τοὺς ποιμένας βραχίς. S. Ο', ἐπὶ τοὺς μικροὺς. Θ. ἐπὶ τοὺς νεωτέρους.

5. H. Vul. et configent eum. A. S. Th. et confixerunt eum. LXX, et compedient eum.

7. Heb. o framea. A. S. gladius. LXX, Vul. framea.

Hebr. et super virum proximum meum. LXX, super virum contribulem meum. A. et super virum contribulem meum. S. et super virum populi

Heb. super parvulos. A. super pastores parvos. S. LXX, super parvos. Th. super juniores. Vul. ad parvulos.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIII Zachariæ.

V. 1. Barberinus sic habet, 'A., φλέψ ἀνοικομένη. S., Θ., πηγή διανοικομένη. Legitur etiam S., ἔσται ἀνοικομένη in edit. Rom.

Ibid. Lectiones Aquile et Symmachi habet Barberinus. Illud autem eis μετακίνησιν ex LXX in Aquilam mendose inductum videtur. [Trium lectiones aliquanto accuratius quam Moutf. descripsimus e cod. Barb. Drach.]

V. 3. 'A., S., Θ., ἐξεκέντησαν. Ex Hieronymo, ut supra.

V. 7. 'A., S., μάχαιρα. Hieron. [Aq. et S., ut et LXX, in vocativo casu. Drach.]

Ibid. 'A., καὶ ἐπ' ἄνδρα etc. Theodoretus.

Ibid. 'A., ἐπὶ τοὺς ποιμένας βραχίς etc. Ex Barberino.

ZACHARIE CAPUT XIV.

וְיָרִידוּ 5 'A. S. Θ. καὶ ἐξεκέντησαν αὐτόν. Ο', καὶ συμποδίσουσιν αὐτόν. S. καὶ ἐπὶ ἄνδρα τοῦ λαοῦ μου. Θ. καὶ ἐπὶ ἄνδρα πολίτην μου. Θ. καὶ ἐπὶ ἄνδρα πλησίον αὐτοῦ. LXX, et super virum civem meum. Th. et super virum proximum ejus. Vul. et super virum coherentem mihi.

וְיָרִידוּ 6, 7 'A. S. Θ. καὶ ἐξεκέντησαν αὐτόν. Ο', καὶ συμποδίσουσιν αὐτόν. S. καὶ ἐπὶ ἄνδρα τοῦ λαοῦ μου. Θ. καὶ ἐπὶ ἄνδρα πολίτην μου. Θ. καὶ ἐπὶ ἄνδρα πλησίον αὐτοῦ. LXX, et super virum civem meum. Th. et super virum proximum ejus. Vul. et super virum coherentem mihi.

וְיָרִידוּ 10 'A. S. Θ. καὶ ἐξεκέντησαν αὐτόν. Ο', καὶ συμποδίσουσιν αὐτόν. S. καὶ ἐπὶ ἄνδρα τοῦ λαοῦ μου. Θ. καὶ ἐπὶ ἄνδρα πολίτην μου. Θ. καὶ ἐπὶ ἄνδρα πλησίον αὐτοῦ. LXX, et super virum civem meum. Th. et super virum proximum ejus. Vul. et super virum coherentem mihi.

וְיָרִידוּ 17 'A. S. Θ. καὶ ἐξεκέντησαν αὐτόν. Ο', καὶ συμποδίσουσιν αὐτόν. S. καὶ ἐπὶ ἄνδρα τοῦ λαοῦ μου. Θ. καὶ ἐπὶ ἄνδρα πολίτην μου. Θ. καὶ ἐπὶ ἄνδρα πλησίον αὐτοῦ. LXX, et super virum civem meum. Th. et super virum proximum ejus. Vul. et super virum coherentem mihi.

וְיָרִידוּ 20 'A. S. Θ. καὶ ἐξεκέντησαν αὐτόν. Ο', καὶ συμποδίσουσιν αὐτόν. S. καὶ ἐπὶ ἄνδρα τοῦ λαοῦ μου. Θ. καὶ ἐπὶ ἄνδρα πολίτην μου. Θ. καὶ ἐπὶ ἄνδρα πλησίον αὐτοῦ. LXX, et super virum civem meum. Th. et super virum proximum ejus. Vul. et super virum coherentem mihi.

וְיָרִידוּ 21 'A. (ἐμπορος). Ο', Χαναναῖος.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIV Zachariæ.

V. 5. S., καὶ ἐμπραχθήσεται etc. Euseb. Demonstr. evang. p. 290.

V. 6 et 7. S., καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ etc. Euseb. Demonstr. evang. p. 292.

V. 10. 'A., S., Θ., καὶ ὕψωθήσεται. Eusebius et Hieronymus de locis Hebraicis : ubi Græce quidem legitur 'Pabedé, Latine vero Ramale ; sed mendose ut ibidem deprehenditur : nam agitur de Rama. Ibi tamen ὕψωθήσεται Aquilæ tantum tribuitur. At Hieronymus in Commentariis, Aquila et ceteri, exaltabitur.

5. Heb. et fugietis in vallem montium, quia pertinet vallis montium ad Asal : et fugietis. S. et obturabitur vallis montium meorum, et adhuc appropinquabit vallis ad id quod adiacei, et obturabitur. Reliqui, obturabitur. LXX, et obturabitur vallis montium meorum : et adjungetur vallis montium usque Jasod, et obturabitur. Vul. et fugiet ad vallem montium eorum, quoniam conjungetur vallis montium usque ad proximum, et fugietis.

6. 7. Heb. Et erit in die illa, non erit lux pretiositatum et coagulationis. Et erit dies unus, ipsa notus erit Domino, non dies, neque nox. Et erit in tempore vespere erit lux. S. et in die illa non erit lux, sed frigus et gelu. Erit una die, quæ nota est Domino, non dies, neque nox ; sed erit ad vesperam lux. LXX, Et erit in illa die, non erit lux, et frigus, et gelu. Erit una die, et dies illa nota Domino, et non dies neque nox : et ad vesperam erit lux. Vul. Et erit in die illa non erit lux, sed frigus et gelu. Et erit dies una, quæ nota est Domino, non dies, neque nox : et in tempore vespere erit lux.

10. Heb. A. S. Th. Vul. et exaltabitur. LXX, Rhama vero.

17. Hebr. et non super eos erit imber. A. S. Th. et non erit super eos imber. LXX, et isti illis apponentur. Vul. non erit super eos imber.

20. Heb. tintinnabula. A. Th. profundum. S. incessum umbrosum. LXX, Vul. frenum.

21. Heb. A. Vul. mercator. LXX, Chananæus.

ronymus in Commentariis, Aquila et ceteri, exaltabitur.

V. 17. A., S., Th., et non erit super eos imber. Hieronymus.

V. 20. 'A., Θ., βύθον. S., περίπατον σύσκιον. Hieron.

V. 21. A., mercator. Idem Hieron., i. e., ἐμπορος, ut alibi vertit Aquila.

MALACHIE CAPUT PRIMUM.

מָלְאִי 1 'A. ἄρμα. S. O. Θ. λήμμα.

מָלְאִי Ol λοιποί, Μαλαχί. O, ἀγγέλου αὐτοῦ.

תָּנִיחַ 3 'A. εἰς σιρῆνας. S. Θ. εἰς ἀνεπίδρατα. O, εἰς δόματα.

יָבִיחַ 6 Ol λοιποί, φοβηθήσεται. O, δοξάσει.

בִּזְיָה 7 'A. ἐξουθενούντες. O, ἐφραύλισαμεν.

מָלְאִי 7 'A. S. μεμολυσμένους. O, ἡλισθημένους.

מָלְאִי 8 'A. Θ. δυσωπηθήσεται. O, εἰ λήψεται.

מָלְאִי 14 'A. S. ἐμμωμον. O, διεφθαρμένον.

מָלְאִי O, ἐπιφανής. 'A. ἄλλος, ἐπιφοβός.

Notæ et variae lectiones ad cap. I Malachias.

V. 1. Hieron. : « Quid significet onus, id est, pondus, quod Hebraice MASSA, et ab Aquila ἄρμα dicitur; vel quid λήμμα, i. e., assumptio, quod et LXX ceteri Interpretes transtulerunt, in aliis Prophetis diximus. » In editis perperam legitur ὄραμα; sed ἄρμα legendum esse tum ipsa Hieronymi series, tum frequentissima quæ præcesserunt exempla comprobant.

Ibid. Ol λοιποί, Μαλαχί. Hieronymus : « Exceptis LXX alii Interpretes nomen MALACHII, ita ut in Hebræo legitur, transtulerunt. » Quod de primo versiculo, non autem de titulo libri intelligendum, ut indicat Hieron. initio Præfationis : « ejus nomen

1. Hebr. A. Vul. onus. S. LXX, Th. assumptio. Heb. Reliqui, Malachi. LXX, angeli ejus, in titulo autem, Malachias. Vul. Malachiz.

3. H. Vul. in dracones. A. in sirenas. S. Th. in inaccessa. LXX, in domata.

6. H. honorabit. Reliqui, timebit. LXX, glorificat. Vul. honorat.

Hebr. LXX, Vul. despeximus. A. vilipendentes.

7. Heb. Vul. pollutum. A. S. LXX, pollutos.

8. Hebr. nullo accipiet? A. Th. reverebitur. LXX, si accipiet. Vul. si suscepit.

14. Hebr. LXX, corruptum. A. S. maculosum. Vul. debile.

Heb. Alius, terribile. LXX, illustre. Vul. horrible.

LXX transtulerunt, angelus ejus, dicentes : Assumptio verbi Domini super Israel in manu angeli ejus. » Et tamen Barberin. habet, 'A., S., Θ., Μαλαχίου, sed mendose, ut puto.

V. 3. 'A., εἰς σιρῆνας etc. Barberin. [Qui scribit σιρῆνας. DRACH.]

V. 6. Ol λοιποί, φοβηθήσεται. Idem.

Ibid. 'A., ἐξουθενούντες. Barberin.

V. 7. 'A., S., μεμολυσμένους. Theodoretus. [Barberin. : 'A., S., Θ., μεμολ. DRACH.]

V. 8. 'A., Θ., δυσωπηθήσεται. Barberinus.

V. 14. 'A., S., ἐμμωμον. Barberin.

Ibid. 'A. ἄλλος, ἐπιφοβός. Barberin.

MALACHIE CAPUT II.

מָלְאִי 2 O, τὴν κατάραν. 'A. ἄλλος, σπάνιν.

מָלְאִי 3 'A. ἰδοὺ ἐγὼ ἐπιτιμῶ ὑμῖν σὺν τῷ βραχίονι, καὶ λιχμήσω κόπρον ἐπὶ πρόσωπα ὑμῶν, κόπρον ἔσθρων ὑμῶν. O, ἰδοὺ ἐγὼ ἀφορίζω ὑμῖν τὸν ὄμω, καὶ σκορπιῶ ἐνυστρον ἐπὶ τὰ πρόσωπα ὑμῶν, ἐνυστρον ἔσθρων ὑμῶν.

super facies vestras, ventriculum solennitatum vestrarum. Vul. ecce ego projiciam vobis brachium, et dispergam super vultum vestrum stercus solennitatum vestrarum.

מָלְאִי 4 'A. τὴν συνθήκην μου. O, τὴν διαθήκην μου.

מָלְאִי 8 'A. S. ἐσκανδαλίσετε. O, ἡσθενήσατε.

מָלְאִי 9 S. ἐδυσωπεισθε πρόσωπα ἐν νόμῳ. O, ἐλαμβάνετε πρόσωπα ἐν νόμῳ.

מָלְאִי 13 'A. ἰδοὺ ἐγὼ ἐπιτιμῶ ὑμῖν σὺν τῷ βραχίονι, καὶ λιχμήσω κόπρον ἐπὶ πρόσωπα ὑμῶν, κόπρον ἔσθρων ὑμῶν. O, ἰδοὺ ἐγὼ ἀφορίζω ὑμῖν τὸν ὄμω, καὶ σκορπιῶ ἐνυστρον ἐπὶ τὰ πρόσωπα ὑμῶν, ἐνυστρον ἔσθρων ὑμῶν.

2. Heb. LXX, maledictionem. Alius, Vul. egestatem.

3. Heb. Ecce ego corripiens vobis semen, et spargam stercus super faciem vestram, stercus solennitatum vestrarum. A. Ecce ego increpo vobis cum brachio, et ventilabo stercus super facies vestras, stercus solennitatum vestrarum. LXX, Ecce ego separo vobis humerum, et dispergam ventriculum super vultum vestrum stercus solennitatum vestrarum.

4. Heb. A. Vul. pactum meum. LXX, testamentum meum.

8. Hebr. offendiculo fuistis. A. S. Vul. scandalizastis. LXX, infirmari fecistis.

9. Heb. et assumentes facies in lege. S. reveriti estis facies in lege. LXX, accipiebatis personas in lege. Vul. accipistis faciem in lege.

13. Hebr. Et hoc secundo facietis, operire lacryma altare Domini, sicut et clamore, a non ultra respiciendo ad munus, et ad capiendum beneplacitum de manu vestra. A. Et hoc secundo faciebatis, operiebatis lacryma altare, sicut et ululatu; eo quod non esset ultra respicere ad munus, et accipere beneplacitum de manu vestra. S. Et hac secundo faciebatis, operientes in lacrymis altare, flentes et ululantes, eo quod non esset ultra qui respiceret ad donum et ad accipiendum beneplacitum de manu vestra. LXX, Et hac quæ oderam, faciebatis; operiebatis lacrymis altare Domini, et planctu et gemitu de laboribus. Adhuc dignum respicere ad

acriter resistente Demetrio. Sed ne hoc quidem necessarium est ut urgeatur, esse cum utpote sacerdotem quodammodo apostolorum successorem: cum in eodem illo loco ἀρχιεπιστολῆς vocabulo Origenes utatur tanquam opposito Judæorum ἀρχιεπιστολῆς; nec qui hoc sensu de nostra ἀρχιεπιστολῇ loquitur, opus est ut ipse quoque sit archiepiscopus. Apparet quam infirmum sit argumentum hoc negativum; positiva autem prorsus de conjectura petita sunt, quibus alii Didymo Alexandrino, alii Aetio, alii S. Hippolyto, alii S. Epiphanio attribuerunt φιλοσοφούμενα, ac vel ipsi S. Irenæo, cujus Patris in nostris satis longum legitur excerptum. Quas conjecturas nunc si exeutere aggredieremur, lectores nobis ὕμνος εἰς θάλασσαν, occinerent.

Jam supra demonstravimus libros septem quos luci damus, post intervallum continuare librum φιλοσοφούμενων, qui titulus in quarti libri finē est repetitus. Hac re explanata, si in quacunque continui operis parte agnoscamus verum et genuinum Origenem, ab ipso scriptos esse decem libros certe demonstratum erit. Statim sese offert S. Callixti primi martyrium, quod libro ix auctor narrat ut brevi tempore consummatum postquam ipse Romæ egerit: constat autem Origenem in ea urbe annos aliquot commoratum esse pontifice maximo Zephyrino (cujus frequens mentio in illa narratione), quem Callixtus in pontificio munere anno 217 excepit. Hoc Origenis loco nunc prolato simul constitui potest *Fusciani Romæ præfecti* ætas, quem anno 178 per conjecturam assignaverat Corsinius (a), cum jam intelligatur fuisse anni 222. Quam narrationem satis longam sigillatim persequentes multa exhibere possemus indicia Origenis certissima, nisi inutiliter sane hic repeterentur quæ in alio loco hujus ipsius voluminis plene leguntur. Ipse etiam ille qui codicem scripsit, Origenianum se opus exarare sciebat: nam ubi philosophorum aut Gnosticorum placita enarrantur, ille ubique fere rubricatis litteris, aliquoties atris in margine adjecit nomen ejus cujus sententiæ in textu referuntur; tandemque ubi ad illam veritatis Christianæ professionem ventum est qua opus terminatur, in margine ponit Ὁριγένους καὶ Ὁριγένους δόξα (cf. p. 331), quanquam in textu non legitur. Non solum igitur re ipsa intelligitur opus nos possidere Origenianum, sed etiam habitum et lectum fuisse pro Origeniano, scribæ testimonio constat. Quid quod in epistola ab Eusebio inserta *Historiæ Eccl.* vi, cap. 19, Origenes scripsit: ἐπεὶ δὲ . . . προσήμας ὅτι μὲν αἱρετικοί, ὅτι δὲ ἀπὸ τῶν Ἑλληνικῶν μαθημάτων, καὶ μάλιστα τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ, ἔδοξεν ἐξετάσαι τὰ τε τῶν αἱρετικῶν δόγματα καὶ τὰ ὑπὸ τῶν φιλοσόφων περὶ τῆς ἀληθείας λέγειν ἐπαγγελλόμενα, nonne est argumentum hujus operis ipsa Origenis manu delineatum? Ut sane supersedere possimus examini professionis fidei Origenianæ in fine positæ, an cum cæteris ejus scriptis et narrationibus aliorum consentiat: quale examen nemo nescit quot paginas sit sine ulla necessitate absumpturum. Neque Lemoynii quæstiones de libro Περὶ τῆς τοῦ παντὸς ὥσεως (b) (quem commemorat Origenes, p. 384, 79) excutiamus; nam quod ille edidit fragmentum et S. Hippolyto tribuit, nihil continet eorum quæ in loco allato respexit Origenes. Multo plures vero quæstiones et fructuosiores in historia, in philosophia, in litteris excitant ipsi quos edimus libri septem: quibus de quæstionibus aptiore loco quam in editione principe tractabimus, libro quem Gallice scribendum paramus de insigni hoc et ad omne litterarum genus utilissimo Origenis opere.

Animus erat primum in principe hac editione codicem ita representare uti scriptus est, emendatione omni in inferiorem marginem relegata. Verum tam frequentes insunt librariorum aberrationes, ut ejusmodi textus sæpissime inhibuisset lectorem et perpetua quadam molestia fatigasset. Præterea in illis locis ubi Origenes Sextum Empiricum, Platonem, Josephum, S. Irenæum, alios ad verbum fere repetit, perspicue cognosci poterat quot et quanta vitia hoc opus per evidentem incuriam librariorum traxerat. Potius igitur et consultius visum est lectorum nostrorum commoditati prospicere quantum quidem sine ulla temeritatis culpa fieri poterat. Ubique sententia restituebatur levi mutatione atque tali qualem palæographiæ leges et mos librariorum ubique admittunt, emendatam et necessariam scripturam haud cunctanter in textu posuimus, inferius indicata codicis lectione, ita quidem ut vel vitiosissima et ex aperto lapsu orta nusquam præteriremus. At ubique dubitandi locus esse videbatur, conjecturam nostram in adnotatione critica protulimus. Experti autem sumus in scriptore quem primus in lucem emitas vel postrema legenti specimina novas subinde nasci emendationes. Quapropter diutius penes nos cohibere voluissimus libros novis usque curis relegendos, nisi delegati typographi academici Oxoniensis, egregii viri et bonis litteris sapienter promovendis nati, orbem litterarium hoc Origenis opere nimis diu occultato quantocius donare voluissent. Primum librum, ut par erat, præmisimus juxta magnam editionem Patris Delarue, excepta annotatione ad rem criticam spectante. Eundem fere modum in cæteris quoque tenuimus, quæcunque ad explicationem pertinerent et ad infinitas illas quæstiones historicas, philosophicas, litterarias undecunque in his pullulantes, hæc omnia, quemadmodum dixi, alio loco aptiori reservantes.

Tu vero, benigne Lector, de pretiosissimo opere Origeniano post tot sæcula feliciter in lucem producto, præter reverendos viros delegatos typographi academici Oxoniensis, grates habebis viro ingeniosissimo, qui summam apud nos rem scholasticam sapienter moderatus per totam Europam monumenta vetera vel conquiri vel catalogis recenseri jussit, Abeli Villemain, et felici codicis repertori, Mynoidæ Mynæ; nostram denique qualemcunque operam petimus ut æqui bonique consulas.

Scribebam Parisiis Kalendis decembribus MDCCCL.

EMMANUEL MILLER.

(a) *Præf. Urbis*. Pisis, 1763, in-4. p. 87.

(b) De hujus operis auctore cf. Photii *Biblioth.* cod. XLVIII.

LUD. DUNCKERI PRÆFATIO *.

(Fasciculo II præmissa.)

Cum ante hos octo annos in Nuntiis litterariis Gottingensibus (a) de opere, quod inscribitur *Origenis Philosophumena, sive omnium hæresium refutatio*, tum primum a viro doctissimo Emmanuele Millero e codice Parisino, qui paulo ante ex Græcia allatus erat, in lucem edito exponerem, neque a summo illo Ecclesiæ Alexandrinæ doctore, sed ab Hippolyto id esse scriptum probare studerem, sub finem commentarioli jam novam libri a Schneidewino, collega meo conjunctissimo, et meipso communibus studiis adornandam promisi editionem criticam. Haud mediocri animi ardore rem aggressi, iterum ac sæpius librum simul recognoscendo et perscrutando et communi consilio textum emendando ac versione Latina notisque illustrando per aliquot annos difficili labori insudavimus. Opus autem nostrum propter causas, quas enumerare longum est, præter voluntatem tardius processit, ita ut, cum Schneidewinus tribus fere abhinc annis inopinata ac præmatura morte et litteris et amicis eriperetur, nondum dimidia pars totius libri typis esset exscripta. Quo tristi casu socio operis solertissimo atque exoptatissimo orbatum cum iisdem diebus etiam benevolentissimum horum studiorum nostrorum fautorem atque adiutorem, Carolum Fridericum Hermannum, virum immortalis memoriæ, morte amissemus, jam, ne res hæresceret, priorem hujus libri fasciculum foras emittendum curavi, et dum ipse pro virili parte rem promovere studebam, Christianum Petersenium, professorem Hamburgensem, affinem meum dilectissimum, precibus adivi, ut in opere perficiendo benigno mihi consilio suo atque auxilio adesse vellet. Qui cum summa, qua est humanitate et erga me benevolentia, petenti mihi non deesset, sperabam fore, ut brevi tempore altera quoque libri pars e prelo prodiret. Sed præter expectationem res evenit. Diuturno enim morbo impeditus, quominus adhuc fidem præstarem, nunc demum opus post varios casus tandem absolutum in publicum emitto, quod ut æque et benigne excipiant benevoli lectores vehementer cupio. Facere autem non possum, quin, oblata mihi occasione utar et omnibus, qui me in hoc libro edendo et consilio et re lubentissime et diligentissime adjuverunt, viris doctis summopere colendis maximas palam gratias agam, in primis Christiano Petersenio, amico charissimo, et Hermanno Sauppio, collegæ conjunctissimo, quorum ille postremam libri partem accuratissime mecum recensuit atque castigavit neque ut socius operis unquam mihi defuit, uterque autem singulas plagulas typis exscriptas diligenter perlustrando multa errata correxerunt, elegantissimas textus emendationes proposuerunt et præclaras notas ad scriptoris sententiam explicandam adjecerunt.

Quibus breviter de modo, quo hic liber confectus est, præmissis, non est quod multa de consilio novæ hujus editionis addam. De inscriptione, quam libro præfiximus, postquam olim in Nuntiis litterariis Gottingensibus strictim dixi, jam alio loco latius et uberius disputabo. In verbis scriptoris recensendis ab editione principe Oxoniensi Em. Milleri, cujus paginas sæpius a nobis in adnotatione laudatas signavimus, tanquam a fundamento profecti, quæcunque ad textum emendandum a primo editore meritissimo aliisque viris doctis (inter quos Bernaysium, Bunsenium, Røperum, R. Scottum grato animo nomino) vel in libris editis universo orbi litterato publice commendata, vel consuetudine sive sermonis sive litterarum nobis privatim proposita sunt, diligenter examinavimus. Præterea summam dedimus operam, ut fontes, ex quibus auctor noster hausit, indagando et comparando ipsiusque verba inter se conferendo et veram ejus sententiam explorando, orationem ad nativam suam veritatem atque sinceritatem revocaremus. Sexcenta igitur librariorum menda, quibus innumeris liber scatebat, sustulimus multasque lacunas explevimus, emendationibus parum certis vel ad notas relegatis, vel versione Latina significatis, locos vero ultra spem salutis corruptos intactos relinquere quam emendandi periculo cupidius faciendo pessumdare maluimus.

Versionem, cujus postrema pars inde a libro septimo exeunte post Schneidewini obitum a me solo confecta est, tanquam commentarii loco textui adjungendam esse censuimus, ideoque non in eo potissimum laboravimus, ut eleganter, sed ut accurate et ad verbum Græca transferremus. Adnotationes vero, quibus librum explanaremus, non nisi rarissimas aspersimus, sufficiens esse rati eos auctoris nostri vel aliorum scriptorum locos attulisse, qui ad rem illustrandam facerent.

Indices, quibus opus instruxi, maximam partem cura atque solertia viri doctissimi Mül-
deneri, doctoris Gottingensis, cujus optima opera jam in typographorum erroribus notandis
usi sumus, conscripti sunt.

Scribebam Gottingæ, d. 30, m. Aug. a. MDCCCLIX.

LUDOVICUS DUNCKER.

(a) *Göttingische gelehrte Anzeigen*. Jahrgang 1831. Stück. 152 — 155. S. 1513 — 1550.

* S. Hippolyti episcopi et martyris *Refutationis omnium hæresium librorum decem quæ supersunt. Recensuerunt, Latine vertent, notas adjecerunt Lud. Duncker et F. G. Schneidewin, professores Gottingenses*. Fasciculus I, Gottingæ sumptibus Dieterichianis. 1856; opus Schneidewino defuncto absolvit Ludovicus Duncker et edidit anno 1859.

INDEX NOTARUM.

M Millerus in editione principe Oxoniensi
 C Codex Parisinus II. IV — X operis nostri continens
 B Codex Barberinus
 L Codex Medicus
 O Codex Ottobonianus
 T Codex Taurinensis

ARGUMENTUM.

LIBER I.		Prepon			
Prooemium	Caput. Pag.	Carpocrates	31.	391.	
Thales	1. 8.	Cerinthus	32.	398.	
Pythagoras	2. —	Ebionæi	33.	404.	
Empedocles	3. 14.	Theodotus	35.	—	
Heraclitus	4. —	Melchisedeciani	36.	—	
Anaximander	6. 16.	Nicolaus	—	408.	
Anaximenes	7. 18.	Cerdo	37.	—	
Anaxagoras	8. 20.	Apelles	38.	410.	
Archelaus	9. 24.				
Parmenides	11. 26.	LIBER VIII.			
Leucippus	12. —	Docetæ	8.	412.	
Democritus	13. —	Monoimus	12.	424.	
Xenophanes	14. 28.	Tatianus	16.	432.	
Ephantus	15. —	Hermogenes	17.	—	
Hippo	16. 30.	Quartodecimani	18.	431.	
Socrates	18. —	Montanistæ (Maximilla, Priscilla)	19.	436.	
Plato	19. —	Eueratitæ	20.	—	
Aristoteles	20. 38.				
Stoici	21. 40.	LIBER IX.			
Epicurus	22. —	Noetus	7.	410.	
Academici	23. 42.	Heraclitus	9.	442.	
Brachmanes	24. 44.	Callistus	11.	450.	
Druidæ	25. 46.	Elhasaitæ	13.	462.	
Hesiodus	26. —	Judei	18.	470.	
		Esseni	18.	470.	
		Pharisæi	23.	486.	
		Sadducæi	29.	488.	
LIBER IV.					
Astrologi	1. 50.	LIBER X.			
Astronomi	8. 61.	Recapitulatio	5.	494.	
Arithmetici	14. 72.	Philosophi	6.	496.	
Frontispices	15. 80.	Naasseni	9.	502.	
Magici	28. 83.	Peratæ	10.	—	
Recapitulatio. — Egyptii	43. 108.	Sethiani	11.	506.	
Astrotheosophi	46. 114.	Simon Magus	12.	510.	
Hebdomadarii	51. 124.	Valentinus	13.	512.	
LIBER V.		Basilides	14.	514.	
Naasseni	6. 130.	Justinus	15.	516.	
Peratæ	12. 176.	Docetæ	16.	518.	
Sethiani	19. 198.	Monoimus	17.	522.	
Justinus	25. 214.	Tatianus	18.	—	
LIBER VI.		Marcion — Cerdo	19.	524.	
Simon Magus	7. 231.	Apelles	20.	—	
(Apsesthus)	8. —	Cerinthus	21.	526.	
Valentinus	21. 253.	Ebionæi	22.	—	
Valentiniani	29. 270.	Theodotus	23.	—	
Secundus — Epiphaneus	38. 292.	Melchisedeciani	24.	—	
Ptolemaeus	— 294.	Phryges (Montanistæ)	25.	528.	
Marcus	39. 296.	Noetus — Callistus	27.	—	
LIBER VII.		Hermogenes	28.	530.	
Basilides	13. 316.	Elhasaitæ	29.	—	
Saturilus	23. 380.	Chronologia Judaica	30.	—	
Marcion	29. 382.	Veritatis doctrina	32.	536.	
		Epilogus	34.	544.	

ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΠΑΣΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ

BIBLION A'.

REFUTATIONIS OMNIUM HÆRESIUM

LIBER PRIMUS.

[1-2] Τάδε ἐνεστὶν ἐν τῇ πρώτῃ τοῦ κατὰ πασῶν Α αἰρέσεων ἐλέγχου.

Τίνα τὰ δόξαντα τοῖς φυσικοῖς * φιλοσόφοις * καὶ τίνες οὗτοι, καὶ τίνα τὰ τοῖς ἠθικοῖς * καὶ τίνες οὗτοι, καὶ τίνα τὰ τοῖς διαλεκτικοῖς καὶ τίνες οἱ διαλεκτικοί.

Φυσικοὶ μὲν οὖν Θαλῆς, Πυθαγόρας, Ἐμπεδοκλῆς, Ἡράκλειτος, Ἀναξίμανδρος, Ἀναξίμενης, Ἀναξαγόρας, Ἀρχέλαος, Παρμενίδης, Λεύκιππος, Δημόκριτος, Ξενοφάνης, Ἐκφάντος, Ἴππων.

Ἠθικοὶ Σωκράτης Ἀρχέλαου μαθητῆς τοῦ φυσικοῦ, Πλάτων Σωκράτου * μαθητῆς * οὗτος τὰς τρεῖς φιλοσοφίας ἐμίξεν.

Διαλεκτικοὶ Ἀριστοτέλης Πλάτωνος μαθητῆς * οὗτος τὴν διαλεκτικὴν συνεστήσατο. Στωικοὶ δὲ Χρύσιππος, Ζήνων.

Ἐπίκουρο· δὲ σχεδὸν ἐναντίαν δόξαν πᾶσιν ἐπεχειρήσεν. Πύρρων δὲ Ἀκαδημῖος * οὗτος ἀκαταληψίαν τῶν πάντων λέγει. Βραχμᾶνες οἱ ἐν Ἰνδοῖς, Δρυῖδαι οἱ ἐν Κελτοῖς καὶ Ἡσιόδοι.

* Οὐδένα * μῦθον τῶν παρ' Ἑλληνῶν ὀνομασμένων * παραιτεῖται. Πιστὰ γὰρ καὶ τὰ ἀσύστατα αὐτῶν δόγματα ἡγητέον διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν τῶν αἰρετικῶν μανίαν, οἱ δὲ τὰ ¹⁰ σιωπᾶν ἀποκρύπτειν τε τὰ ἄρρητα ἐαυτῶν μυστήρια ἐνομισθήσαν πολλοῖς θεὸν εἶδειν * ὧν καὶ πάλαι μετρίως τὰ δόγματα ἐξεθέμεθα, οὐ κατὰ λεπτὸν ἐπιδείξαντες, ἀλλὰ ἀδρομερῶς ἐλέγχοντες, μηδὲν ἄξιον ¹¹ ἡγησάμενοι τὰ ἄρρητα αὐτῶν εἰς φῶς ἄγειν, ὥπως δι' [p. 2, 3] αἰνιγματῶν ἡμῶν ἐκθεμένων τὰ δόξαντα αὐτοῖς, C αἰσχυνθέντες μήποτε καὶ τὰ ἄρρητα ἐξεπύοντες ἀθόως ἐπιδείξωμεν, παύσωνταί τι τῆς ἀλογίστου γνώμης καὶ ἀθεμίτου ἐπιχειρήσεως ¹². Ἄλλ' ἐπεὶ ὅρῳ μὴ δυσωπουμένου· αὐτοὺς τὴν ἡμετέραν ἐπιεί-

1-3 Hæc insunt in primo libro refutationis omnium hæresium.

Quænam placuerint physicis philosophis et quibusnam hi fuerint, et quænam ethicorum placita et quinam hi, et quænam dialecticorum decreta et quinam dialectici.

Physici igitur Thales, Pythagoras, Empedocles Heraclitus, Anaximander, Anaximenes, Anaxagoras, Archelaus, Parmenides, Leucippus, Democritus, Xenophanes, Ecphantus, Hippo.

Ethici Socrates Archelai discipulus physici, Plato Socratis discipulus. Hic tres philosophias miscuit.

Dialectici Aristoteles Platonis discipulus; hic dialecticam artem constituit; Stoici autem Chrysippus, Zeno.

Epicurus autem pene contrariam doctrinam omnibus molitus est. Pyrrho Academicus; hic incomprehensibilitatem omnium docet. Brachmanes in Indis, Druidæ in Celtis et Hesiodus.

Nullum commentum eorum qui apud Græcos philosophi appellati sunt spernendum est. Certæ enim vel absontæ eorum opiniones ducendæ sunt propter exsuperantem hæreticorum vesaniam, qui propter silentium et quia abscondunt arcana mysteria sua crediti sunt multis Deum colere. Quorum jam olim strictim placita exposuimus, non subtiliter explanantes, sed summam perstringentes, non digna arbitrati eorum arcana, 4-5 quæ in lucem proferrentur, ut, ubi per ænigmata explicassemus placita eorum, illi reveriti, ne quando etiam arcanis per nos protractis atheos illos coargueremus, aliquantum desisterent ab insana doctrina et impio conatu, Sed cum videam non revereri illos nostram

VARIE LECTIONES.

* Inscriptiones codd. hæc sunt: Ὀριγένους κατὰ πασῶν αἰρέσεων ἐλέγχοι O in textu: Ὀριγένους φιλοσοφούμενων B, L, O in margine: Ὀριγένους πάντα τοῦ σωφωτάτου T. * φυσικοῖς om. pr. L. * φιλοσόφοις om. B, O. * τοῖς ἠθικοῖς — τοῖς διαλεκτικοῖς B: τῆς ἠθικῆς — τῆς διαλεκτικῆς L, O. * Σωκράτους M.

* Ἀκαδημῖος Røperus coll. Philostrat. Vit. Apollon. VII, 2 p. 280: Ἀκαδημῖος B: Καδῖμιος L, O: Καδῖμιος T: Ἀκαδημῖος M: Ἀκαδημαῖος Røperus antea Philolog. vol. 7, 515. * Ὀνομασμένων. ὀνομασμένων φιλοσόφων? ¹⁰ διὰ τὸ Richterius: διὰ τοῦ vulgo. ¹¹ μηδὲν ἄξιον. μὴ ἀνάξιον Gronovius: μὴ ἂν ἄξιον B, O, T: μὴ ὄν ἄξιον Røperus. ¹² τῆς ἀθεμίτου γνώμης καὶ ἀλόγου ἐπιχειρήσεως T.

modestiam, neque pensi habere Deum longanimitatem esse ab ipsis irrisum, ut aut præ pudore mutent mentem, aut si in errore persistant iuste iudicentur, coactis progrediuntur, ostensurus arcana eorum mysteria, quæ initiatis magna cum fiducia tradunt, non prius confessi, nisi talem, ubi per tempus in suspensio tenere contumeliosumque erga verum Deum reddidere, in servitutem redegerint et cupiditate flagrantem promissorum viderint. Atque tum cum exploratum habent vinculis peccati illigatum esse, initiant perfectum malorum tradentes, postquam iuramentis vinxerunt, se neque evulgaturos neque cum quolibet communicaturos, nisi pariter servitutem subeat, quo simpliciter tradito non jam iuramentum necessarium erat. Nam qui sustinuit pati et accipere perfecta eorum mysteria, talis ipsa re et ad conscientiam suam et ne aliis prodant erit victus. Nam si prodant alicui homini tale nefas, neque in hominibus censebitur neque qui lucem cernat dignus habebitur, si quidem veritate carentia tale nefas non conantur, sicuti suis locis dicemus. Sed quoniam nos cogit ratio in magnum profundum narrationis descendere, non tacendum arbitramur, sed omnium placitis singularim enarratis nihil silebimus. Visum autem est, etiamsi longior erit sermo, non deficere. Non enim exiguum quoddam subsidium vitæ hominum relinquimus ad errores in posterum cavendos, cum manifestio omnes videbunt clandestina eorum et arcana orgia, quæ tanquam promi condi solis mystis tradunt. Hæc autem alius non refutabit nisi qui in Ecclesia traditur Spiritus sanctus, quem priores nacti apostoli impertiverunt rectam fidem professis, quorum nos qui successores sumus et ejusdem gratiæ participes et summi sacerdotii et magisterii et custodes ecclesiæ æstimati non oculo connivemus neque rectam doctrinam silemus; **6-7** sed ne omni quidem animo atque corpore laborantes deficiamus digna digne Deo benefico nostro reddere conati, et ne sic quidem pro merito remunerantes, nisi quod in eis quæ nobis concessita sunt non deficiamus, sed nostræ opportunitatis modum impleamus, et quidquid præbebit sanctus Spiritus cum omnibus citra invidiam communicemus; non solum aliena agnendo in lucem proficere, sed etiam quidquid veritas per Patris gratiam acceptum hominibus ministravit, hæc et per sermonem significantes et per litteras testificantibus sine rubore prædicamus. Quo igitur, sicut supra diximus, atheos illos ostendamus et ad sententiam et ad mores et ad opera, et unde conatus eorum profecti sint, nec quidquam eos ex

κείαν μηδὲ ¹³ λογιζομένους, ὡς θεὸς μακροθυμεῖ ὑπὲρ αὐτῶν βλασφημούμενος. ὅπως ἡ αἰδεσθέντες μετανοήσωσιν ἢ ἐπιμείναντες δικαίως κριθῶσι, βιασθεὶς πρὸς ταῖς δειξὼν αὐτῶν τὰ ἀπόβλητα μυστήρια, ἃ τοῖς μουσούμενοις μετὰ μεγάλης ἀξιοπιστίας παραδιδόσιν οὐ πρότερον ὁμολογήσαντες, εἰ μὴ τὸ τοιοῦτον δουλώσονται χρόνῳ ¹⁴ ἀνακρεμάσαντες καὶ βλάσφημον πρὸς τὸν ὄντως Θεὸν κατασκευάσαντες καὶ περιεργίᾳ ¹⁵ γλιχόμενον τῆς ἐπαγγελίας ἰδῶσι. Καὶ τότε δοκιμάσαντες δέσμιον ¹⁶ εἶναι τῆς ἀμαρτίας μουσῶσι τὸ τέλειον τῶν κακῶν παραδιδόντες, ὅρκοις δέσαντες μήτε ¹⁷ ἐξείπειν μήτε τῷ τυγχόντι μεταδοῦναι, εἰ μὴ ὁμοίως δουλωθῇ, οὐ μόνον ¹⁸ παραδοθέντος, οὐκ ἔτι ὅρκος ἀναγκαῖος ἦν. Ὁ γὰρ ὑπομείνας παθεῖν ¹⁹ καὶ παραλαβεῖν τὰ τέλεια αὐτῶν μυστήρια **B** ἱκανῶς ²⁰ αὐτῷ τῷ ἔργῳ πρὸς τὴν ἰδίαν συνείδησιν καὶ πρὸς τὸ ἑτέροις μὴ ἐξείπειν ἔσται δεδεμένος. Εἰ γὰρ ἐξείποι τινα ἀνθρώπων τὸ τοιοῦτον ἀνόμεμα, οὔτε ἐν ἀνθρώποις λογισθήσεται, οὔτε τὸ τῷ ὄρῳ ἀξίως ἡγηθήσεται, εἰ ²¹ καὶ ἄλλα ὄντα τοιοῦτον ἀνόμεμα οὐκ ἐπιχειρεῖ, καθὼς ἐν τοῖς τόποις γενόμενοι ἐροῦμεν. Ἄλλ' ἐπεὶ ἀναγκάζει ἡμᾶς ὁ λόγος εἰς μέγαν θυμὸν διηγῆσεως ἐπιβῆναι ²², οὐκ ἡγοῦμεθα σιγῇ, ἀλλὰ τὰ πάντων δόγματα κατὰ λεπτόν ἐκθέμενοι οὐδὲν σιωπήσομεν. Δοκεῖ δὲ, εἰ καὶ μακρότερος ἔσται λόγος, μὴ καμῖν. Οὐδὲ γὰρ μικράν τινα βοήθειαν τῷ τῶν ἀνθρώπων βίῳ καταλείβομεν πρὸς τὸ μηκέτι πλανᾶσθαι, φανερώς πάντων ὁρώντων τὰ κρύφια αὐτῶν καὶ ἀβήτητα ὄργια, ἃ ταμειούμενοι μόνους τοῖς μύσταις παραδιδόσιν. Ταῦτα δὲ ἕτερος οὐκ ἐλέγξει, ἥ τὸ ἐν Ἐκκλησίᾳ παραδοθέν ἅγιον Πνεῦμα, οὐ τυχόντες πεπειστοὶ ἀποστόλοι μετέδωκαν τοῖς ὀρθῶς πεπιστευκόσιν ὧν ἡμεῖς διάδοχοι τυγχάνοντες τῆς τῆ αὐτῆς χάριτος μετέχοντες ἀρχιερατείας τε καὶ διδασκαλίας καὶ φρουροὶ τῆς Ἐκκλησίας λελογισμένοι οὐκ ὀφθαλμῷ νυστάζομεν ²³, οὐδὲ λόγον ὀρθὸν ²⁴ σιωπῶμεν, ἀλλ' οὐδὲ πάσῃ [p. 4, 5] ψυχῇ καὶ σώματι ἐργαζόμενοι κάμνομεν ἀεὶ ἀξίως Θεῷ τῷ ἐργετῇ ἀνταποδιδόναι πειρώμενοι, καὶ οὐδὲ οὕτως κατ' ἀξίαν ἀνταμειβόμενοι ²⁵, πλὴν ἐν οἷς πεπιστευμένα μὴ ἀπονοῦντες, ἀλλὰ τοῦ ἰδίου καιροῦ τὰ μέτρα ἐπιτελοῦντες, καὶ ὅσα παρέξει τὸ ἅγιον Πνεῦμα πᾶσιν ἀφθόνω κοινοῦντες· οὐ μόνον ἀλλότρια δι' ἐλέγχου ²⁶ εἰς φανερόν ²⁷ ἄγοντες, ἀλλὰ καὶ ὅσα ἡ ἀλήθεια ὑπὸ **D** τῆς τοῦ Πατρὸς ²⁸ χάριτος παραλαβοῦσα ἀνθρώποις διηκόνησε, ταῦτα καὶ διὰ λόγου σημειούμενοι καὶ διὰ γραμμάτων ἐμάρτυρα ποιοῦμενοι ²⁹ ἀνεπαίσχυντος κηρύσσομεν. Ἵνα οὖν, καθὼς φθάσαντες ³⁰ εἴπομεν, ἀθέως αὐτοὺς ἐτιδείξωμεν καὶ κατὰ γνώμην καὶ κατὰ τρόπον καὶ κατὰ ἔργον, ὅθεν τε τὰ ἐπιχειρήματα αὐτοῖς γένηται, καὶ ὅτι μὴθὲν ἐξ

VARIE LECTIONES.

¹³ μήτε vulgo. ¹⁴ χρόνον L. ¹⁵ περιεργίᾳ T : περιεργίαν Wolsius. ¹⁶ δεδεμένον L. ¹⁷ μήτε L : τοῖς B, O. ¹⁸ μόνον Roepers : μόνου vulgo. ¹⁹ παθεῖν. μαθεῖν Roepers. ²⁰ ἱκανὸν B, T : ἱκανὰ O. ²¹ εἰ Roepers : ἃ vulgo : ὅτι Sanctofius. ²² ἐμβῆναι vel ἀναβῆναι Roepers, ²³ νυστάζομεν Richters; νυστάζομεν vulgo. ²⁴ λόγον ὀρθὸν B : λόγου ὁρθοῦ O, T : λόγου ὀργάνῳ Roepers. ²⁵ ἀνταμειβόμενοι Sanctofius : ἀνταμειβόμενοι Gronovius : ἀμειβόμενοι B, O, T. ²⁶ ἐλέγχον L. ²⁷ φανερόν φορὰν T. ²⁸ τοῦ Πνεύματος T. ²⁹ ἐμάρτυρα ποιοῦμενοι Sanctofius : ἐμάρτυρα σημειούμενοι vulgo : ἐμάρτυρησάμενοι Moius et Roepers p. 515 sq. ³⁰ καθάπερ φθάντες L.

ἀγίων Γραφῶν λαβόντες ταῦτα ἐπεχειρήσαν, ἢ τινος Ἀ
 ἀγίου διδοχὴν φυλάξαντες ἐπὶ ταῦτα ὤρμησαν, ἄλλ' ἔστιν αὐτοῖς τὰ δοξαζόμενα ἀρχὴν μὲν ³¹ ἐκ τῆς
 Ἑλλήνων σοφίας λαβόντα, ἐκ δογμάτων φιλοσοφου-
 μένων καὶ μυστηρίων ἐπιχειρημένων καὶ ἀστρο-
 λόγων βεβομένων· δοκεῖ οὖν πρότερον ἐκθεμένους
 τὰ δόξαντα τοῖς τῶν Ἑλλήνων φιλοσόφοις ἐπιδείξαι
 τοῖς ἐντυγχάνουσιν ὅντα τοῦτων παλαιότερα καὶ
 πρὸς τὸ θεῖον σεμνότερα· ἔπειτα συμβαλεῖν ἐκάστην
 αἵρεσιν ἐκάστω, ὥς τοῖς τοῖς ἐπιχειρήμασιν ἐπι-
 δαλόμενος ³² ὁ πρωτοστάτης ³³ τῆς αἵρέσεως ἐπλεο-
 νέκτισε λαβόμενος ³⁴ τὰς ἀρχὰς καὶ ³⁵ ἐκ τούτων
 ἐπὶ τὰ χεῖρονα ὀρμηθεὶς δόγμα συνεστήσατο. Ἔστι
 μὲν οὖν πόνου μεστὴν τὴν ἐπιχειρούμενον καὶ πολλῆς
 δούμενον ἱστορίας· ἀλλὰ οὐκ ἐνδεήσομεν ὕστερον
 γὰρ εὐφρανεῖ ὡς ἀθλητὴν μετὰ πολλοῦ πόνου στεφά-
 νου τυχόντα, ἢ ἔμπορον μετὰ μέγαν θαλάσσης ὅλον
 κερδάναντα, ἢ γεωργὸν μετὰ ἰδρύτα προσώπου καρ-
 πῶν ἀπολαύσαντα, ἢ προφίτην μετὰ οὐνεισμοῦς
 καὶ ὕβρεις ὄρῶντα τὰ λαλήθηεντα ἀποβαίνοντα. Ἀρ-
 ξάμενοι τοίνυν ἐροῦμεν, τίνας οἱ παρ' Ἑλλήσι πρῶ-
 τον φιλοσοφίαν φυσικὴν ἐπιδείξαντες. Τούτων γὰρ
 μάλιστα γεγνηέναι κλειψόλογοι οἱ τῶν αἵρέσεων πρω-
 τοστατήσαντες, ὥς μετέπειτα ἐν τῇ πρὸς ἀλλήλους
 συμβολῇ ἐπιδείξομεν. Ἐκάστην δὲ τῶν προαρξαμέ-
 νων τὰ ἴδια ἀποδιδόντες γυμνοῦς καὶ ἀσχημονας
 τοὺς αἰρεσιάρχας παραστήσομεν ³⁶.

1. [p. 5, 6] Λέγεται Θαλῆν τὸν Μιλήσιον ἓνα τῶν
 ἑπτὰ σοφῶν πρῶτον ἐπιχειρηκέναι φιλοσοφίαν
 φυσικὴν. Οὗτος ἔφη ἀρχὴν ³⁷ τοῦ παντὸς εἶναι καὶ C
 τέλος τὸ ὕδωρ ³⁸. Ἐκ γὰρ αὐτοῦ τὰ πάντα συνίστα-
 σθαι πηγνυμένου καὶ πάλιν διανιεμένου ἐπιφέρεισθαι
 τε αὐτῷ τὰ πάντα, ἀφ' οὗ καὶ σείσμος καὶ πνευ-
 μάτων στροφὰς καὶ ἀστρων ³⁹ κινήσεις· καὶ τὰ
 πάντα φέρεσθαι ⁴⁰ τε καὶ βεῖν τῇ τοῦ πρώτου ἀρχ-
 ῆς γένεσεως αὐτὸν φύσει συμπεριέμενα. Θεῖον ⁴¹,
 δὲ τοῦτο εἶναι, τὸ μὴ ἀρχὴν μῆτε τελευτὴν ἔχον.
 Οὗτος περὶ τὴν τῶν ἀστρων λόγον καὶ τὴν ζήτησιν
 ἀσχολήθεος Ἑλλήσι ταύτης τῆς μαθήσεως αἷτιος
 πρῶτος γίγνεται, ὃς ἀποβλέπων πρὸς τὸν οὐρανὸν
 καὶ τὰ ἀνω ἐπιμελῶς κατανοεῖν λέγων εἰς φρέαρ
 ἐνέπεσεν, ὃν ⁴² ἐγγελώσα τις θεραπεινὴς, Θραπτα
 τοῦνομα, ἔφη· Τὰ ἐν οὐρανῷ προθυμούμενος
 εἰδέναι ⁴³ τὰ ἐν ποσὶν οὐκ οἶδεν. Ἐγένετο δὲ κατὰ
 Κροίσον.

2. Ἔστι δὲ καὶ ἑτέρα φιλοσοφία οὐ μακρὰν τῶν
 αὐτῶν χρόνων, ἥς ἤρξε Πυθαγόρας, ὃν Σάμιόν τινες
 λέγουσιν. Ἦν Ἰταλικὴν προσηγόρευσαν διὰ τὸν
 Πυθαγόραν φεύγοντα Πολυκράτην τὸν Σάμιον ⁴⁴
 τύραννον οἰκῆσαι πόλιν τῆς Ἰταλίας καλεῖ τὸν βίον

A sacris Scripturis mutatos hæc periclitatos esse, aut
 sancti alicujus successionem observantes ad hæc
 delatos esse, sed decreta illorum principum ex
 Græcorum sapientia duxisse, ex dogmatis philoso-
 phis et mysteriis tentatis et astrologis circumva-
 gantibus : placet igitur prius expositis Græcorum
 philosophorum placitis ostendere lecturis esse his
 antiquiora et ad divinum numen sanctiora, posthac
 conferre singulas hæreses cum singulis, quomodo
 his conatibus superveniens primus conditor hæresis
 lucri fecerit repetens principia et ex his ad dete-
 riora delapsus dogma confinxerit. Est igitur plenum
 laboris quod suscipimus multaue indiget questione.
 Sed non deficiemus, posthac enim exhilarabit, velut
 B athletam multo cum labore coronam nactum, aut
 mercatorem post vehementem æstum maris locrum
 adeptum, aut agricolam post sudorem frontis cum
 frugibus fruitur, aut vatem post convicia et con-
 culationes cum videt evenire quæ prædixerat. Prin-
 cipio igitur dicemus, quinam inter Græcos philo-
 sophiam naturalem primi instituerint. Horum enim
 potissimum decreta surripuerunt qui hæresium si-
 gniferi exstiterunt, ut posthac ubi inter se compara-
 bimus ostendemus. Singulo autem cuique eorum qui
 principes doctrinæ exstiterant tribuentes suum,
 nudos et inanes exhibebimus hæresiarchas.

8-9 I. Dicitur Thales Milesius unus de septem
 sapientibus primus philosophiæ physiciæ auctor
 exstuisse. Hic dixit principium universi esse et
 finem aquam : ex ea enim omnia constare et con-
 creta et rursus dissoluta, et ea sustineri omnia un-
 de et terræ motus et fluminum conversiones et
 astrorum motus. Et omnia et ferri et fluere primi
 ortus ipsorum auctoris naturam secuta. Divinum
 autem id esse quod neque principium habeat neque
 finem. Ille circa astrorum rationem et investigatio-
 nem versatus Græcis hujus doctrinæ primus au-
 ctor evadit, qui vultu in cælum sublato et subli-
 mia curiose perspicere jactans in puteum incidit,
 quem irrident ancilla quædam Thralta nomine
 dixit : Res cælestes nisis novisse, quæ sunt ad pe-
 des non novit. Floruit ætate Cræsi.

D 2. Est autem etiam alia philosophia non longe
 distans ab iisdem temporibus, cujus auctor exstuit
 Pythagoras, quem Samium quidam serunt; quam
 italicam appellaverunt, propterea quod Pythagor-
 ras cum fugeret Polycratem Samiorum tyrannum

VARIE LECTIONES.

³¹ ἀρχὴν μὲν cf. Roepersum p. 516, qui pro ἀρχὴν μὲν vestigiis codd. ἀφορμὴν commendari arbitrat-
 ur. ³² ἐπιδαλόμενος Roepersum : ἐπιλαβόμενος vulgo. ³³ πρωτοστάτης B, O : πρωτοστατήσα; L. ³⁴ λα-
 βόμενος λαδών? ³⁵ καὶ om. Gronovius. ³⁶ παραστήσομεν Wolsius : προστῆσομεν vulgo. ³⁷ τὴν
 ἀρχὴν B. ³⁸ ὕδωρ vulgo. ³⁹ ἀστρων Roepersum : ἀέρων vulgo. ⁴⁰ φέρεσθαι Roepersum : φύεσθαι
 vulgo. ⁴¹ Θεῖον. Θεοῦ vulgo cf. Clem. Alex. Strom. V. p. 594 D sqq. Syll. τί ἐστι τὸ Θεῖον; Τὸ μῆτε
 ἀρχὴν, ἔφη, μῆτε τέλος ἔχον et Kriche Forschungen auf dem Gebiete der alten Philosophie 4, 58 sqq.
⁴² ὃν. ᾧ Wolsius : ὃ; Roepersum. ⁴³ εἰδέναι; Roepersum coll. Plat. Theæt. p. 174 A : ἴδεν vulgo. ⁴⁴ Σαμίον?
 Roepersum.

habitaerit urbem Italiam ibique vitam expleverit. Cujus doctrinam qui exceperunt non multum discreperunt ab eadem sententia. Et ipse vero res physicas rimatus miscuit astronomiam et geometriam et musicam et arithmetica. Et sic monadem edixit esse deum, numeri autem naturam curiose cum perdidicisset, concinere dixit mundum et per harmoniam constare, et septem siderum primus motum in rhythmum et concentum redegit. Admiratus autem administrationem universorum voluit principio silere discipulos, cum quasi mystae universi in mundum venissent; deinde, ubi satis illi visi sunt magnos progressus in disciplina sua fecisse et perite de sideribus et natura posse disputare, puros arbitratus tum demum jubet vocem mittere. Hic discipulos discriminavit cum alteros esotericos, exotericos alteros vocavit. Alteris autem altiora praecepta conerebat, alteris autem tenuiora. Attingit autem etiam magicam 10-11 artem, ut volunt, et physiognomonicam ipse invenit numeros quosdam et mensuras pro fundamento statuens, cum dicebat principium arithmeticae philosophiam per compositionem continere in hunc modum. Numerus constituit primum principium, quod quidem est infinitum, incomprehensibile, continens in se omnes qui in infinitum possunt venire numeros per multitudinem. Numerorum autem principium constituit per substantiam prima monas, quae est monas masculina gignens instar patris omnes reliquos numeros. Altero loco dyas femininus numerus, idem autem etiam par ab arithmeticeis vocatur. Tertium trias numerus masculinus, hic etiam impar ab arithmeticeis receptum est ut vocetur. Super omnes autem hos tetras femininus numerus, idem autem etiam par vocatur quia femininus est. Existunt igitur universi numeri sumpti generatim quatuor (numerus autem erat ad sexum indefinitus), unde constituit illis perfectus numerus decas. Etenim unum, duo, tria, quatuor efficiunt decem, ubi singulis numeris servabatur ex re domesticum nomen. Hanc Pythagoras appellavit sanctam tetractyn, fontem sempiternae naturae radices habentem in sese, et ex hoc numero reliquos omnes habere numeros principium. Numerus enim undenarius et duodenarius et qui sunt praeterea principium existentiae ex denario participant. Illius denarii numeri, qui perfectus est, quatuor vocantur partes: numerus, monas, potentia, cubus.

A πληρῶσαι. Ὡς τὴν αἴρεσιν οἱ διαδεξάμενοι οὐ πολὺ διήνεγκαν τοῦ αὐτοῦ φρονήματος. Καὶ αὐτὸς δὲ περὶ φυσικῶν ζητήσεως ἔμιξεν ἀστρονομίαν καὶ γεωμετρίαν καὶ μουσικὴν [καὶ ἀριθμητικὴν]. Καὶ οὕτως μονάδα μὲν εἶναι ἀπεφάνητο τὸν Θεόν, ἀριθμοῦ δὲ φύσιν περιέργως καταμαθὼν μελετῶν ἐφη τὸν κόσμον καὶ ἀρμονίᾳ ¹⁰ συγκεῖσθαι, καὶ τῶν ἐπὶ ἀστρων ¹¹ πρῶτος τὴν κίνησιν εἰς ῥυθμὸν καὶ μέλος ἤγαγεν ¹². Θευμάσας δὲ τὴν διοίκησιν τῶν ὁλῶν ἔξλωσε τὰ πρῶτα σιγᾷ τοὺς μαθητὰς, οἰοῦναι μύστας τοῦ παντὸς εἰς τὸν κόσμον ἤκοντας· εἰτα ἐπειδὴν αὐτοὺς ἱκανῶς παιδείας τῆς τῶν λόγων δόξῃ μετεῖναι καὶ δυνατῶς περὶ ἀστρων καὶ φύσεως φιλοσοφῆσαι, καθαρὰς κρίνας τότε καλεῖται φθέγγεσθαι. Οὗτος τοὺς μαθητὰς διέλεξε καὶ τοὺς μὲν ἐσωτερικούς, τοὺς δὲ ἐξωτερικούς ἐκάλεσεν. Τοῖς δὲ τὰ τελεώτερα μαθήματα ἐπίστευε, τοῖς δὲ τὰ μετρίωτερα. Ἐφῆφατο [p. 6, 7] δὲ καὶ μαγικῆς, ὡς φασί, καὶ φυσιογνωμονικῆς ¹⁴ αὐτὸς ¹⁵ ἐξεῦρεν ἀριθμούς τινας καὶ μέτρα ὑποθέμενος, λέγων τὴν ἀρχὴν τῆς ἀριθμητικῆς ¹⁶ φιλοσοφίαν ¹⁷ κατὰ σύνθεσιν περιέχειν τόνδε τὸν τρόπον. Ἀριθμὸς γέγονε πρῶτος ἀρχή, ὅπερ ἐστὶν ¹⁸ ἀόριστον, ἀκατάληπτον ¹⁹, ἔχων ἐν ἑαυτῷ πάντα τοὺς ἐπ' ἀπειρον δυναμένους ἐλθεῖν ἀριθμούς κατὰ τὸ πλῆθος. Τῶν δὲ ἀριθμῶν ἀρχὴ γέγονε καθ' ὑπόστασιν ²⁰ ἡ πρώτη μονάς, ἥτις ἐστὶ μονὰς ἀρσὴν γεννῶσα πατρικῶς πάντας τοὺς ἄλλους ἀριθμούς. Δεύτερον ἡ δυὰς θήλυς ἀριθμὸς, ὅδε αὐτὸς καὶ ἀρτίος ὑπὸ τῶν ἀριθμητικῶν καλεῖται. Τρίτον ἡ τριάς ἀριθμὸς ἀρσὴν, οὗτος καὶ περισῆδς ὑπὸ τῶν ἀριθμητικῶν ²¹ νενομοθέτῃται ²² καλεῖσθαι. Ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις ἡ τετράς θήλυς ἀριθμὸς, ὅδε αὐτὸς καὶ ἀρτίος καλεῖται ὅτι θηλὴς ἐστίν. Γενόμεον οὖν οἱ πάντες ἀριθμοὶ ληφθέντες ἀπὸ γένους ²³ τέσσαρες (ἀριθμὸς δ' ἦν γένος ἀόριστος ²⁴), ἀφ' ὧν ὁ τέλειος ²⁵ αὐτοῖς συντέτῃκεν ἀριθμὸς ἡ δεκάς. Τὸ γὰρ ἐν, δύο, τρία, τέσσαρα γίνεται δέκα, ἐὰν ἐκάστῳ τῶν ἀριθμῶν φυλάσσῃται κατ' οὐσίαν τὸ οἰκτεῖον ὄνομα. Ταύτην ὁ Πυθαγόρας ἐφη ἱερὰν τετρακτὺν πηγὴν ²⁶ ἀενάου φύσεως ²⁷ ῥιζώματα ἔχουσαν ἐν ἑαυτῇ, καὶ ἐκ τούτου τοῦ ἀριθμοῦ πάντας ἔχειν τοὺς ἀριθμούς ²⁸ τὴν ἀρχήν. Ὁ γὰρ ἑνδεκα καὶ ὁ δώδεκα καὶ οἱ λοιποὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ εἶναι ²⁹ ἐκ τοῦ δέκα μετέχουσι. Ταύτης τῆς δεκάδος, τοῦ τελείου ἀριθμοῦ, τὰ τέσσαρα καλεῖται μέρη ἀριθμὸς, μονάς ³⁰, δύναμις, κύβος. Ὡς καὶ ἐπιπλοκαὶ καὶ μίξεις πρὸς γένεσιν αὐξήσεως γίνονται, κατὰ φύσιν τὸν γόνιμον ἀριθμὸν ἀποτελοῦσαι· ὅταν γὰρ δύναμις αὐτῇ ³¹ ἐφ' ἑαυτὴν

VARIAE LECTIONES.

¹⁰ περὶ φύσεως B. ¹¹ καὶ ἀριθμητικὴν add. Roperus, quem cf. p. 520 sq. ¹² ἀρμονία καθ' ἀρμονίαν Roperus p. 521. ¹³ ἀστέρων L. ¹⁴ ἀνήγαγεν Roperus. ¹⁵ φυσιογνωμονικὴν B cf. Roperus p. 521 sqq. : φυσιογονικὴν vulgo. ¹⁶ αὐτὸς, πρῶτος? Roperus : πρῶτος αὐτός? cf. p. 89, 14 sqq., ubi pene eadem iterantur. ¹⁷ φιλοσοφίας vulgo. ¹⁸ ἐστὶν ἐν vulgo, cf. infra p. 89, 16. ¹⁹ ἀόριστος, ἀκατάληπτος vulgo. ²⁰ ὑπόστασιν Codl. : ὑπόθεσιν pr. L et vulgo. ²¹ ἀριθμῶν B, O. ²² νενομοθέτῃται vulgo. ²³ infra p. 89, 27, ἀπὸ τοῦ γένους. ²⁴ ἀόριστον vulgo; cf. infra p. 89, 28. ²⁵ τέλειος, τρίτος B. ²⁶ πηγὴν ἀενάου φύσεως. ἀένναον φύσιν T. De scriptura ἀένναος posterioris aetatis scriptoribus familiari dixit Lehrs in Jahrb. analib. a. 1828. ²⁷ φύσεως ὡς vulgo; cf. infra p. 90, 55. ²⁸ Accuratus infra p. 90, 55. sq. τοὺς ἄλλους πάντας ἀριθμούς. ²⁹ τοῦ εἶναι τῆς γενέσεως infra p. 90, 55. ³⁰ ἀριθμὸς, μονάς. Roperus p. 531. ordo verborum ita mutandus videtur : μονάς, ἀριθμὸς. ³¹ αὐτῇ, αὐτὴν vulgo : αὐτὴν Salvinus; cf. infra p. 90, 40.

κυβισθῇ⁶², γέγονε δυναμοδύναμις· ὅταν δὲ δύναμις ἔπι κύβον, γέγονε δυναμόκυβος⁶³, ὅταν δὲ κύβος ἔπι κύβον, γέγονε κυβόκυβος· ὡς γίνεσθαι τοὺς πάντας ἀριθμούς, ἐξ ὧν ἡ τῶν γινομένων [p. 7, 8] γένεσις γίνεται, ἑπτά· ἀριθμὸν, μονάδα⁶⁴, δύναμι, κύβον, δυναμοδύναμιν, δυναμόκύβον, κυβόκυβον.

Item genitura oritur, septem : numerus, monas, potentia, cubus, dynamodynamis, dynamocubus, cubocubus.

Οὗτος καὶ ψυχὴν ἀθάνατον εἶπε καὶ μετενσωμάτωσιν· διὸ εἰλεγεν ἑαυτὸν πρὸ μὲν τῶν Τρωϊκῶν Αἰθαλιῶν⁶⁵ γεγονέναι, ἐν δὲ τοῖς Τρωϊκοῖς Εὐφορβον, μετὰ δὲ ταῦτα Ἑρμότιμον Σάμιον, μεθ' ὃν Πύρρῳν Δῆλιον, πέμπτον Πυθαγόραν. Διόδωρος⁶⁶ δὲ ὁ Ἑρετριεύς καὶ Ἀριστόξενος ὁ μουσικός φασὶ πρὸς Ζαράταν τὸν Χαλδαῖον ἐληλυθέναι Πυθαγόραν· τὸν δὲ ἐκθέσθαι αὐτῷ δύο εἶναι ἀπ' ἀρχῆς τοῖς οὖσιν αἷτια, πατέρα καὶ μητέρα· καὶ πατέρα μὲν φῶς, μητέρα δὲ σκότος, τοῦ δὲ φωτὸς μέρη θερμὸν, ξηρὸν, κοῦφον, ταχὺ· τοῦ δὲ σκότους ψυχρὸν, ὑγρὸν, βαρὺ, βραδύ· ἐκ δὲ τούτων πάντα⁶⁷ τὸν κόσμον συνιστάναι, ἐκ θηλείας καὶ ἀρρένος. Εἶναι δὲ τὸν κόσμον φύσιν κατὰ⁶⁸ μουσικὴν ἁρμονίαν, διὸ καὶ τὴν ἥλιον ποιῆσθαι τὴν περιόδον ἑναρμόνιον. Περὶ δὲ τῶν ἐκ γῆς καὶ κόσμου γινομένων τάδε φασὶ λέγειν τὸν Ζαράταν· δύο δαίμονας εἶναι, τὸν μὲν οὐράνιον, τὸν δὲ χθόνιον· καὶ τὸν μὲν χθόνιον ἀνίεναι τὴν γένεσιν ἐκ τῆς γῆς· εἶναι δὲ ὕδωρ· τὸν δὲ οὐράνιον πῦρ μετέχον τοῦ ἀέρος, θερμὸν τοῦ ψυχροῦ⁶⁹· διὸ καὶ τούτων οὐδὲν ἀναίρειν⁷⁰ οὐδὲ μιαίνειν φησὶ τὴν ψυχὴν· ἔστι γὰρ ταῦτα οὐσία τῶν πάντων. Κυάμους δὲ λέγεται παραγγέλλειν μὴ ἐσθίειν, αἷτια τοῦ τὸν Ζαράταν εἰρηκεῖναι κατὰ τὴν ἀρχὴν καὶ σύγκρισιν τῶν πάντων συνισταμένης τῆς γῆς ἔτι καὶ συγγεσημένης γενέσθαι τὸν κύαμον. Τούτου δὲ τεκμήριον φησιν, εἰ τις καταμασησάμενος· λείων τὸν κύαμον καταθείη πρὸς ἥλιον χρόνον τινὰ (τοῦτο γὰρ εὐθὺς ἀντιλήψεται), προσφέρειν⁷¹ ἀνθρωπίνου γόνου ὀσμὴν, σαφέστερον ἔτι εἶναι καὶ ἕτερον παράδειγμα λέγει, εἰ ἀνθούντος τοῦ κύαμου λαβόντες τὸν κύαμον καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ καὶ καταθέντες εἰς χύτραν ταύτην τε καταχρίσαντες εἰς γῆν κατορύττειν καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀνακαλύψαιμεν, ἴδοιμεν αὐτὸ εἶδος ἔχον τὸ μὲν πρῶτον ὡς αἰσχρὴν γυναικὸς, μετὰ δὲ ταῦτα κατανοούμενον παιδίου κεφαλὴν συμπεφυκυῖαν. Οὗτος ἐν Κρότωνι τῆς Ἰταλίας ἅμα τοῖς μαθηταῖς ἐμπυρίσθει· διαφθάρη. Ἔθος δὲ τοῦτο ἦν παρ' αὐτῷ, ἐπειδὴν προσήει τις μαθητευσόμενος, πιπράσκειν τὰ ὑπάρχοντα καὶ τὸ ἀργύριον κατατιθέναι [p. 9, 10] ἐσφραγισμένον παρὰ τῷ Πυθαγόρῃ⁷², καὶ ὑπέμεινε σωτῶν ὅτι μὲν ἔτη τρία, ὅτι δὲ πέντε καὶ μανθάνων⁷³.

A Quorum etiam complexiones et misiones ad generationem augmenti sunt, per naturam genitalem numerum perficientes. Cum enim potentia ipsa secum ipsa multiplicabitur, sit dynamodynamis, cum autem potentia cum cubo, existit cubocubus, cum autem cubus cum cubo, existit cubocubus, ut fiant omnes numeri, ex quibus **12-13** gignen-

Hic etiam animam immortalem docuit et migrationem animarum. Quapropter dixit semet ante Trojana tempora Æthalidam exstitisse, Trojanis autem temporibus Euphorbum, posthac autem Hermotimum Samium, post quem Pyrrhum Delium, B quintum Pythagoram. Diodorus autem Eretriensis et Aristoxenus musicus dicunt ad Zaratam Chaldaeam venisse Pythagoram, illum autem exposuisse ei duas esse a principio causas rerum, patrem et matrem, et patrem quidem lucem, matrem autem tenebras, lucis autem partes calidum, aridum, leve, citum; tenebrarum autem frigidum, humidum, grave, tardum; ex his autem omnem mundi constare, ex feminino et masculo. Esse autem mundum ad naturam suam musicum concentum, quapropter etiam solem facere circuitum per concentum. De his autem quæ ex terra et mundo existunt hæc ajunt dicere Zaratam : duos genios esse, alterum celestem, alterum terrestrem, et terrestrem quidem submittere generationem ex terra, esse autem C aquam, celestem autem esse ignem participem aeris, calidum frigidum; quare etiam horum nihil interimere nec maculare ait animam; sunt enim hæc substantia omnium. Fabis autem dicitur vetare vesci propterea quod Zaratam dixerit in initio et concrezione omnium, cum terra etiam tum concinnaretur et computresceret, oriam esse fabam. Hujus autem rei documentum esse ait, si quis nudatam siliquis fabam manducaverit et deposuerit adversus solem per tempus (id enim illico juvabit) afferre humani seminis odorem. Apertius autem etiam alterum ait documentum esse, si florescentem decerpserimus fabam floremque ejus eamque deposuerimus in olla et hanc circumlitam in terra defoderimus et paucos post dies retexerimus, videbimus eam speciem præbere primum quidem ut pudendum muliebre, posthac autem accuratius consideratam infantis caput recens concretum. Hic Crotone Italiae una cum discipulis igni concrematus periiit. Institutum autem hoc erat apud eum, sicubi ad eum se conferebat quispiam disciplina **14-15** usurns, ut venderet quæ haberet pecuniam:

VARIE LECTIONES.

⁶² κυβισθῇ Roepertus : κυβισθῇ vulgo : κυβισθῆσεται infra p. 90, 40. ⁶³ γέγονε δυναμόκυβος — κύβον in Codd. ommissa restitimus ex p. 90, 41 sq., qualia fere jam Wollius desideravit. ⁶⁴ ἀριθμὸν, μονάδα cf. Roepertum p. 531. ⁶⁵ Αἰθαλιῶν vulgo. ⁶⁶ De Diodoro Eretriensi cf. Roepertum p. 532 — 35. ⁶⁷ πάντα Roepertus : πάντων vulgo. ⁶⁸ φύσιν κατὰ φύσιν καὶ vulgo : φησὶν καὶ L. M : τὴν κόσμου φύσιν καὶ Roepertus. ⁶⁹ τοῦ ψυχροῦ Roepertus : καὶ ψυχρὸν vulgo : ὑγροῦ? ⁷⁰ ἀναίρει Roepertus. ⁷¹ προσφέρειν T ; προσφέρει vulgo. ⁷² Πυθαγόρῃ vulgo. ⁷³ μανθάνων Wollius : μανθάνειν vulgo.

que deponeret signatam apud Pythagoram, et manebat silens, aliquando tres annos, interdum quinque, et discens; rursus autem solutus misceretur cum reliquis et remanebat sectator et simul cœnabat, sin minus, recipiebat sua et rejiciebatur. Alteri igitur qui esoterici erant vocabantur Pythagorei, alteri autem Pythagoristæ. Ex discipulis autem ejus qui evaserunt conflagrationem Lysis erat et Archippus et Pythagoræ servus Zamolxis, qui etiam apud Celtas Druidas docuisse fertur Pythagorica philosophari. Numeros autem et mensuras ab Ægyptiis dicunt Pythagoram didicisse, qui admiratus sacerdotum gravem et speciosam et non nisi difficulter cum aliis communicatam sapientiam, imitatus et ipse pariter silentium imponebat, et in

tes instituēbat. Empedocles autem, qui post hos natus est, etiam de geniorum natura dixit multa, ut versentur administrantes res mundanas, numero permulti. Hic universi principium discordiam et amicitiam dixit, et monadis ignem mente præditum Deum, et constitisse ex igni universa et in ignem resolutum iri. Cui fere et Stoici astipulantur decreto conflagrationem expectantes. Maxime autem omnium consentit cum migratione animarum, sic fatus:

*Profecto enim ego exstiti puerque puellaque
Frutexque alesque et ex mari exsul piscis.*

Hic omnes animas in omnia animalia transmutari dixit. Etenim horum auctor Pythagoras dixit se Euphorbum fuisse, qui ad Trojam imperitavit, affirmans se recognoscere clypeum. Hæc quidem Empedocles.

Heraclitus autem physicus philosophus, Ephesius universas res lugebat inscitiam universæ vitæ coarguens et omnium hominum, miseratus mortaliū vitam. Semet enim dicebat omnia cognovisse, reliquos autem homines nihil. Et ipse vero pene congrua Empedocli pronuntiavit, discordiam et amicitiam statuens universorum principium esse et ignem intelligibilem Deum, 16-17 conferrique universa invicem et non consistere, et sicut Empedocles omnem circa nos locum dixit malis confertum esse et usque ad lunam quidem pertingere mala ex loco circa tellurem porrecta, ulterius autem non progredi, quippe cum omnis supra lunam purior sit locus. Ita etiam Heraclito visum est.

Post hos exstiterunt etiam alii physici, quorum non necessarium arbitrati sumus decreta apponere, quippe quæ nihil ab iis quæ supra dicta sunt discrepent. Sed cum in universum non exigua exsti-

A Λύσις δὲ λυθείς ἐμίσγετο τοῖς ἐτέροις καὶ παρέμενε μαθητὴς καὶ συνεσιώστο ἄμα, εἰ δ' οὐ, ἀπελάμβανε τὸ ἴδιον καὶ ἀπεδύλλετο. Οἱ μὲν οὖν ἐσωτερικοὶ ἐκαλοῦντο Πυθαγόρειοι, οἱ δὲ ἑτεροὶ Πυθαγορισταί. Τῶν δὲ μαθητῶν αὐτοῦ οἱ διαφυγόντες τὸν ἐμπρησμόν Λύσις ἦν καὶ Ἀρχίππος καὶ ὁ τοῦ Πυθαγόρου οἰκίτης Ζάμολξις ἦ, ὅς καὶ τοὺς παρὰ Κελτοῖς Ἀρυίδας λέγεται διδάσκει φιλοσοφεῖν τὴν Πυθαγόρειον φιλοσοφίαν. Τοὺς δὲ ἀριθμοὺς καὶ τὰ μέτρα παρὰ Αἰγυπτίων φασὶ τὸν Πυθαγόραν μαθεῖν, ὃ, καταπλαγείς τῇ τῶν ἱερῶν ἀξιοπιστίῃ καὶ φαντασιώδει καὶ δυσχερῶς ἐξαγορευομένη σοφίᾳ, μιμησάμενος ὁμοίως καὶ αὐτὸς σιγῇν προσέταξεν καὶ ἐν αὐτοῖς καταγείους ἦ ἐρημεῖν ἵπολοι μανθάνοντας ἦ. 16. 17. adytis subterraneis solitariam vitam agere discern-

B 3. Ἐμπεδοκλῆς δὲ μετὰ τούτους γενόμενος καὶ περὶ δαιμόνων φύσεως εἶπε πολλὰ, ὡς ἀναστρέφονται διοικοῦντες τὰ κατὰ τὴν γῆν ὄντες πλείστοι. Οὗτος τὴν τοῦ παντὸς ἀρχὴν νεῖκος καὶ φιλίαν ἔφη καὶ τὸ τῆς μονάδος νοερὸν πῦρ τὴν θεὸν, καὶ συνεστάναι ἐκ πυρὸς τὰ πάντα καὶ εἰς πῦρ ἀναλυθῆσθαι ᾧ σχεδὸν καὶ οἱ Στωικοὶ συντίθενται δόγματι, ἐκπύρωσιν προσδοκῶντες. Μάλιστα δὲ πάντων συγκатаτίθεται τῇ μετενσωματώσει, οὕτως εἰπών·

Ἦτοι μὲν γὰρ ἐγὼ γενόμην κοῦρός τε, κόρη τε, θάμνος ἢ οἰωνός τε, καὶ ἐξ ἄλλος ἔμφορος ἢ ἰχθύς.

Οὗτος πάσας εἰς πάντα τὰ ζῶα μεταλλάττειν εἶπε τὰς ψυχὰς. Καὶ γὰρ ὁ τούτων διδάσκαλος Πυθαγόρας ἔφη αὐτὸν Εὐφορβον γεγονέναι τὸν ἐπὶ Ἰλίον στρατεύσαντα, φάσκων ἐπιγινώσκειν τὴν ἀσπίδα. Ταῦτα μὲν ὁ Ἐμπεδοκλῆς.

C 4. Ἡράκλειτος δὲ φυσικὸς φιλόσοφος, ὁ Ἐφέσιος, τὰ πάντα ἐκλαίεν ἀγνοίαν τοῦ παντὸς βίου καταγινώσκων καὶ πάντων ἀνθρώπων, ἐλεῶν δὲ τὸν τῶν ὀνητῶν βίον. Αὐτὸν μὲν γὰρ ἐφασκε τὰ πάντα εἰδέναι, τοὺς δὲ ἄλλους ἀνθρώπους οὐδέν. Καὶ αὐτὸς δὲ σχεδὸν σύμφωνα τῇ Ἐμπεδοκλεῖ ἐφθέγγετο, στάσιν καὶ φιλίαν φήσας τῶν ἀπάντων ἀρχὴν εἶναι καὶ πῦρ νοερὸν [p. 10. 11.] τὸν θεὸν συμφέρεισθαι τὰ πάντα ἀλλήλοις καὶ οὐχ ἐστάναι, καὶ ὥστερ ὁ Ἐμπεδοκλῆς, πάντα τὸν καθ' ἡμᾶς τόπον ἔφη κακῶν μεσθὲν εἶναι καὶ μέχρι μὲν σελήνης τὰ κακὰ εὐθάνειν ἐκ τοῦ περὶ γῆν τόπου ταθέντα, περιαιτέρω δὲ μὴ χωρεῖν, ἅτε καθαρωτέρου τοῦ ὑπὲρ τὴν σελήνην παντὸς ὄντος τόπου. Οὕτω καὶ τῷ Ἡρακλείτῃ εδοξεν.

D 5. Μετὰ τούτους ἐγένοντο καὶ ἑτεροὶ φυσικοὶ, ὧν οὐκ ἀναγκαῖον ἡγησάμεθα τὰς δόξας εἰπεῖν, μηδὲ τῶν προσηρμένων ἀπεμφαινούσας. Ἀλλ' ἐπεὶ καθόλου οὐ μικρὰ γηγένται ἡ σχολὴ πολλοὶ τε οἱ

VARIAE LECTIONES.

ἦ Λύσις vulgo. ἦ Ζάμολξις B. ἦ καταγείους Roesperus: κατὰ γων vulgo. ἦ ἐρημεῖν Roesperus: ἦρε-
μεῖν vulgo. ἦ μανθάνοντα vulgo. ἦ Leguntur hi versus apud Karsten. v. 380. sq., apud Stein.
v. 383 sq. ἦ θάμνος καὶ θῆρ Cedrenus, et profecto quadrupedis mentio desideratur. ἦ ἀμνός? ἦ ἐξ
ἄλλος. εἰν ἄλλ' alii. ἦ ἔμφορος. Alii aliter; vide Karsten. et Stein. ἦ τούτου ὧν Roesperus p. 606. ἦ περὶ
Ἰλίον Roesperus. ἦ ἐλεῶν δὲ Roesperus. ἦ συμφέρεισθαι Roesperus: ἐμφέρεσθαι vulgo. ἦ καθ' ἡμῶν Gru-
novius. ἦ μὲν T Roesperus: δὲ vulgo.

μετέπειτα φυσικοί ἐξ αὐτῶν γαγνένηται ἄλλοι ἄλλως A
περὶ φύσει τοῦ πάντος διηγούμενοι, καὶ δοκεῖ
ἡμῖν τὴν ἀπὸ Πυθαγόρου ἐκθεμένους φιλοσοφίαν
κατὰ διαδοχὴν ἀναδραμεῖν ἐπὶ τὰ δόξαντα τοῖς μετὰ
Θαλῆν, καὶ ταῦτα ἐξεπιπόντας ἰλθεῖν ἐπὶ τε τὴν ἡθι-
κὴν καὶ λογικὴν φιλοσοφίαν, ὣν ἤρξαν Σωκράτης μὲν
ἠθικῆς ¹¹, Ἀριστοτέλης δὲ διαλεκτικῆς.

6. Θαλοῦ τοίνυν Ἀναξίμανδρος γίνεται ἀκροατής.
Ἀναξίμανδρος Πραξιᾶδου Μιλήσιος. Οὗτος ἀρχὴν
ἔφη τῶν ὄντων φύσιν τινὰ τοῦ ἀπείρου, ἐξ ἧς
γίνεσθαι τοὺς οὐρανούς καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς
κόσμους ¹². Ταύτην δ' αἰδίον εἶναι καὶ ἀγήρω, ἣν
καὶ πάντας περιέχειν τοὺς κόσμους. Λέγει δὲ χρόνον
ὦ; ὡρισμένης τῆς γενέσεως καὶ τῆς οὐσίας καὶ τῆς
φθορᾶς. Οὗτος μὲν ἀρχὴν καὶ στοιχεῖον εἰρηκε
τῶν ὄντων τὸ ἀπείρον, πρῶτος τοῖνομα καλέσας
τῆς ἀρχῆς. Πρὸς δὲ τούτῳ ¹³ κίνησιν αἰδίον
εἶναι, ἐν ᾗ συμβαίνειν ¹⁴ γίνεσθαι τοὺς οὐρα-
νοὺς ¹⁵. Τὴν δὲ γῆν εἶναι μετέωρον ὑπ' οὐδενός ¹⁶
κρατούμενην, μένουσαν διὰ τὴν ὁμοίαν πάντων
ἀπόστασιν. Τὸ δὲ σχῆμα αὐτῆς γυρὸν ¹⁷, στρογγύ-
λον, κίονι ¹⁸ λίθῳ παραπλήσιον. Τῶν δὲ ἐπιπέδων ὧ
μὲν ἐπιβεβήκαμεν ¹⁹, ὃ δὲ ἀντίθετον ὑπάρχει. Τὰ
δὲ ἄστρα γίνεσθαι κύκλον πυρὸς, ἀποκριθέντα τοῦ
κατὰ τὸν κόσμον πυρὸς, περιληφθέντα δ' ὑπὸ αἰέρος.
Ἐκπονάς δ' ὑπάρχει τινὰς ἀερῶδεις, καθ' οὓς
τόπους ²⁰ φαίνεται τὰ ἄστρα · διὸ καὶ ἐπιφρασσομέ-
νων τῶν ἐκπνοῶν τὰς ἐκλείψεις γίνεσθαι. Τὴν δὲ
σελήνην πατὴρ μὲν πληρουμένην φαίνεσθαι, ποτὲ δὲ
μειουμένην κατὰ τὴν τῶν πόρων [p. 11. 12.] ἐπι-
φραξιν ἢ ἀνοξιν. Εἶναι δὲ τὸν κύκλον τοῦ ἡλίου
ἐπτακακισκοπλάσιον ²¹ τῆς σελήνης, καὶ ἀνωτάτω
μὲν εἶναι τὸν ἡλίον ²², κατωτάτω δὲ τοὺς τῶν
ἀπλανῶν ἀστέρων κύκλους. Τὰ δὲ ζῶα γίνεσθαι
ἐξατμιζόμενα ὑπὸ τοῦ ἡλίου. Τὸν δὲ ἄνθρωπον
ἐτέρῳ ζῳῇ γεγενῆσθαι, τοῦτέστιν ἰχθύϊ, παραπλήσιον
κατ' ἀρχῆς. Ἀνέμους δὲ γίνεσθαι τῶν λεπτοτάτων
ἀτμῶν τοῦ αἰέρος ἀποκρινομένων, καὶ ὅταν ἀθροισθῶσι
κινουμένων, οὕτῳ δὲ ἐκ γῆς ἀναδυομένης ἐκ τῶν
ὑπ' ἡλίον ²³ ἀστραπῆς δὲ, ὅταν ἀνεμος ἐμπίπτων
διωτῇ τὰς νεφέλας. Οὗτος ἐγένετο κατὰ ἔτος τρίτον
τῆς τεσσαρακοστῆς δευτέρας Ὀλυμπιάδος.

7. Ἀναξίμενης δὲ καὶ αὐτὸς ὢν Μιλήσιος, υἱὸς δ'
Εὐρυστράτου, αἶρα ἀπειρον ἔφη τὴν ἀρχὴν εἶναι, D
ἐξ οὗ τὰ γινόμενα, τὰ γεγονότα καὶ τὰ ἐσόμενα, καὶ
θεοὺς καὶ θεῖα γίνεσθαι, τὰ δὲ λοιπὰ ἐκ τῶν τοῦ-
των ²⁴ ἀπογόνων. Τὸ δὲ εἶδος τοῦ αἰέρος τοιοῦτον,
ὅταν μὲν ὁμαλώτατος ᾖ, ὅφει δόξῃ, ἐκλειθεῖν δὲ τῷ
ψυχρῷ, καὶ τῷ θερμῷ, καὶ τῷ νοτιῶν καὶ τῷ κινου-

terit schola multique postea physici ex iis ori sint,
alii aliter de natura universi disserentes, etiam vi-
detur nobis exposita per successiones a Pythagora
philosophia recurrere ad ea quae placuerunt Thale-
tis successoribus, hisque enarratis accedere ad
ethicam et logicam philosophiam, quarum auctores
exstiterunt Socrates ethicae, Aristoteles autem dia-
lecticae.

Thaletis igitur Anaximander fuit auditor; Anaxi-
mander Praxiadæ Milesius. Ille principium dixit re-
rum naturam quamdam infiniti, ex qua existere
caelos mundosque qui sunt in iis. Principium au-
tem esse æternum et æni expers, quod universos
contineat mundos. Dicit autem tempus ut finita
generatione et existentia et interitu. Ille princi-
pium et fundamentum dixit rerum id quod infinitum
est, primusque nuncupavit nomen principii. Præ-
terea autem motum sempiternum esse, per quem
fieri ut existant cæli. Terram autem pendulam
esse, nulla re roboratam, manentem propter parem
omnium distantiam. Figuram autem ejus curvam,
rotundam, columnæ lapidi similem. Planities
alteri insistentis, altera autem opposita est. Stellæ
autem esse orbem ignis, discretum ab igni qui est
circa mundum, comprehensum autem ab aere.
Expirationes autem existare quasdam aerias, per
quæ loca lucent stellæ, quapropter etiam exspira-
tionibus obstructis eclipses fieri. Lunam autem
alias plenam apparere, aliquando autem minuen-
tem secundum transitum obstructionem aut reclu-
sionem. Esse autem orbem **18-19** solis septies
et vicies majorem luna, et in supremo loco esse
solis, in infimo autem non errantium stellarum or-
bes. Animalia autem gigni evaporata a sole. Homi-
nem autem alii animali, hoc est pisci, consimilem
ab initio. Ventos autem nasci tenuissimis vaporibus
aeris secretis et cum congregati sunt se ino-
ventibus, pluviam autem existere ex nubibus,
fulgura autem, quando ventus incidens discindat
nubes. Ille natus est anno Olympiadis quadrage-
simæ secundæ tertio.

Anaximenes autem, qui et ipse fuit Milesius,
D filius autem Eurystrati, aerem infinitum dixit prin-
cipium esse, ex quo quæque sint, quæque fuerint,
quæque futura sint, et deos et divina nasci, reliqua
autem ex horum sobole. Speciem autem aeris ta-
lem esse · quando maxime æqualis sit non posse
visu conspici, posse autem frigido et calido et hu-

VARIE LECTIONES.

¹¹ ἠθικῆς — διαλεκτικῆς Gronovius. ¹² τοὺς — κόσμους H. Ritterus : τὸν — κόσμον vulgo. ¹³ τοῦ-
των B. T. ¹⁴ συμβαίνειν Roepers : συμβαίνει vulgo. ¹⁵ οὐρανούς, ἀνθρώπους B. ¹⁶ μηδενός T.
¹⁷ γυρὸν Roepers : ὀρθόν vulgo. ¹⁸ κίονι Wolfius : γίονι vulgo; cf. Roepers p. 607. sq., qui ad
Anaximandro ipso κίονεῖ profectum arbitratur. ¹⁹ ἐν ἐπιβεβήκαμεν, ὃ μὲν δὲ B. O : τῷ μὲν — τόδ᾽
Salvinus. ²⁰ τόπους τινὰς ἀερῶδεις καθ' οὓς φαίνεται vulgo; correxit Roepers. p. 608. ²¹ ἐπτακακισ-
κοπλάσιον. Cf. Roepers, qui ἐπτακακισκοπλάσιον commendat p. 609. ²² ἡλίου Roepers : ἡλίον
vulgo. ²³ Fortasse in verbis τῶν ὑπ' ἡλίον latet τῶν νεφελῶν; ceterum cf. conamina Roepers p. 614.
²⁴ τούτων T : τούτου vulgo.

mido et motu, in motu autem esse semper, non enim mutari quæcunque mutantur, nisi motus accedat. Condensatum enim et extenuatum diversum apparere; quando enim in tenuius diffundatur, ignem existere, in medio autem statu rursus in aerem condensatum, ex aere nebulam gigni secundum coarctationem, magis autem etiam aquam, majorem in modum autem densatum terram et cum maxime densum lapides: ut primaria generationis principia sint contraria et calidum et frigidum. Terram autem planam esse in aere vectam, similiter autem etiam solem et lunam et reliquas stellas, omnes enim quæ igneæ sint vehi in aere per latitudinem. Natas autem esse stellas ex terra propterea quod humor ex hac surgat, quo tenuato ignem nasci, ex igne autem sursum lato stellas consistere. Esse autem etiam terrenas naturas in regione stellarum quæ una ferantur cum illis. Non moveri autem sub terram stellas dicit, sicut alii statuerunt, sed circum terram, quemadmodum circum nostrum caput vertitur pileus, et occultari solem, non infra terram delatum, sed **20-21** a partibus terræ altioribus obiectum et propter majorem a nobis distantiam quæ incidat. Stellas autem non calefacere propter magnitudinem distantiae. Ventos autem nasci, quando condensatus aer extenuatus feratur, quando autem congressus sit et majorem in modum crassus, nubes nasci et ita in aquam converti. Grandinem autem fieri, quando aqua a nubibus delata conerescat; nivem autem, quando hæ ipsæ, humidiores cum sint, coalescant; fulmen autem, quando nubes discindantur per vim ventorum: his enim discedentibus lucidum et ignitum existere splendorem. Iridem autem nasci solaribus radiis in aerem consistentem cadentibus, motum autem terræ terra majorem in modum immutata per calefactionem et refrigerationem. Hæc igitur Anaximenes. Hic floruit circa annum primum quinquagesimæ octavæ Olympiadis.

Post hunc oritur Anaxagoras Hegesibuli Clazomenius. Hic dixit universi principium mentem et materiam, et mentem quidem efficientem, materiam autem fientem. Cum enim essent omnia simul, mens interveniens disposuit. Materialia autem principia infinita subesse et ad multitudinem et ad tenuitatem, etenim vel tenuiora infinita dicit. Motum autem pertinere ad omnia, a mente scilicet mota, congressaque esse quæ consimilia sint. Et celestia quidem ornata esse ab orbiculari motu. Densum igitur et humidum et obscurum et frigidum et omnia gravia congressa esse in medium, ex quibus conerectis terram substituisse, contraria autem horum,

A μέν, κινεῖσθαι δὲ αἰεὶ. οὐ γὰρ μεταβάλλειν ὅσα μεταβάλλει, εἰ μὴ κινεῖτο. Πυκνούμενον γὰρ καὶ ἀραιούμενον διάφορον φαίνεσθαι· ὅταν γὰρ ²⁰ εἰς τὸ ἀραιότερον διαχυθῇ, πῦρ γίνεσθαι, μέσως δὲ πάλιν ²¹ εἰς αἶρα πυκνούμενον ἐξ αἵρος νέφος ἀποτελεῖσθαι· κατὰ τὴν πύλησιν ²², ἐπεὶ δὲ μέλλον ὕδωρ, ἐπὶ πλείον πυκνωθέντα γῆν, καὶ εἰς τὸ μάλιστα πυκνώτατον λίθους. Ὄστε τὰ κυριώτατα τῆς γενέσεως ἐναντία εἶναι θερμόν τε καὶ ψυχρόν. Τὴν δὲ γῆν πλατεῖαν εἶναι ²³ ἐπὶ αἵρος ὀχουμένην, ὁμοίως δὲ καὶ ἥλιον καὶ σελήνην καὶ τὰ ἄλλα ἄστρα· πάντα γὰρ πύρινα ὄντα ἐποχεῖσθαι ²⁴ τῷ αἵρι διὰ πλάτος. Γαγονῖναι δὲ τὰ ἄστρα ἐκ γῆς διὰ τὸ τὴν ἱκμάδα ἐκ ταύτης ἀνίστασθαι, ἥς ἀραιουμένης τὸ πῦρ γίνεσθαι, ἐκ δὲ τοῦ πυρὸς μετειωριζόμενον τοὺς ἀστέρας συνίστασθαι. Εἶναι δὲ καὶ γασῶδεις φύσεις ἐν τῷ τόπῳ τῶν ἀστέρων συμφερομένας ἐκείνοις. Οὐ κινεῖσθαι δὲ ὑπὸ γῆν τὰ ἄστρα λέγει, καθὼς ἕτεροι ὑπελάθασιν, ἀλλὰ περὶ γῆν, ὥσπερ περὶ τὴν ἡμετέραν κεφαλὴν στρέφεται τὸ πῆλιν, κρύπτεσθαι τε τὸν ἥλιον οὐχ [p. 13. 14.] ὑπὸ γῆν γενόμενον, ἀλλ' ὑπὸ τῶν τῆς γῆς ὀψιλοτέρων μερῶν σκεπόμενον, καὶ διὰ τὴν πλείονα ἡμῶν αὐτοῦ γενομένην ἀπόστασιν. Τὰ δὲ ἄστρα μὴ θερμαίνειν διὰ τὸ μῆκος τῆς ἀποστάσεως· ἀνέμους δὲ γεννᾶσθαι, ὅταν ἐκπεπυκνωμένος ὁ ἀήρ ἀραιωθείς φέρεται, συνελθόντα δὲ καὶ ἐπὶ πλείον παχυθέντα ²⁵ νέφει γεννᾶσθαι, καὶ οὕτως εἰς ὕδωρ μεταβάλλειν. Χάλαζαν δὲ γίνεσθαι, ὅταν ἀπὸ τῶν νεφῶν τὸ ὕδωρ καταφερόμενον παγῇ· χιόνα δὲ, ὅταν αὐτὰ ταῦτα ἐνυγρότερα ὄντα πῆξιν λάβῃ· ἀστραπὴν δ', ὅταν τὰ νέφη διστίγῃται ²⁶ βίβη πνευμάτων· τούτων γὰρ δισταμένων λαμπρὰν καὶ πυρῶδην γίνεσθαι τὴν αὐγὴν. Ἴριν δὲ γεννᾶσθαι τῶν ἡλιακῶν αὐγῶν εἰς αἶρα συνεστῶτα πιπτουσῶν· σεισμὸν δὲ, τῆς γῆς ἐπὶ πλείον ἀλλοιουμένης ὑπὸ θερμασίας καὶ ψύξεως. Ταῦτα μὲν οὖν Ἀναξίμενης. Οὗτος ἤκμασε περὶ ἔτος πρῶτον τῆς πεντηκοστῆς ἐγδοῆς Ὀλυμπιάδος.

8. Μετὰ τούτων γίνεται Ἀναξαγόρας Ἡγησιβοῦλου ²⁷ ὁ Κλαζομένιος. Οὗτος ἔφη τὴν παντὸς ἀρχὴν νοῦν καὶ ὕλην, τὸν μὲν νοῦν ποιοῦντα, τὴν δὲ ὕλην γινομένην. Ὄντων γὰρ πάντων ὁμοῦ, νοὺς ἐπελθὼν διεκόσμησεν. Τὰς δ' ὀλικὰς ἀρχὰς ἀπείρους ὑπάρχειν, καὶ τὰς σμικροτέρας αὐτῶν ἀπειρα λέγει ²⁸. Κινήσεως δὲ μετέχειν τὰ πάντα ὑπὸ τοῦ νοῦ κινούμενα, συνελθεῖν ²⁹ τε τὰ ὁμοία. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὸν οὐρανὸν κεκοσμηθῆναι ὑπὸ τῆς ἐγκυκλίου κινήσεως. Τὸ μὲν οὖν πυκνὸν καὶ ὕγρὸν καὶ τὸ σκοτεινὸν καὶ ψυχρὸν καὶ πάντα τὰ βαρέα ³⁰ συνελθεῖν ἐπὶ τὸ μέσον, ἐξ ὧν παγέντων τὴν γῆν ὑποστῆναι· τὰ δ' ἀντικείμενα τούτοις τὸ θερμὸν καὶ τὸ λαμπρὸν καὶ

VARIE LECTIONES.

²⁰ γὰρ Roepers: δὲ vulgo. ²¹ πάλιν Roepers: ἐπὶ vulgo. ²² ἀποτελεῖσθαι Roepers: ἀποτελεσθῆναι vulgo. ²³ πύλησιν Salvini: πύλησιν T: πύλησιν reliqui. ²⁴ πλατεῖαν ἐπὶ αἵρος ὀχουμένην B, O: παχυνθέντα Salvini. ²⁵ ἐπιγεῖσθαι L, O. ²⁶ παχυνθέντα Salvini. ²⁷ διστίγῃται vulgo. ²⁸ Ἡγησιφόντου T. ²⁹ Si contuleris locum Simplic. in Arist. Phys. fol. ³⁰ B. Ἀναξαγόρας λέγων ὅτι ἀρχὴς· Ὅμοῦ πάντα χρεῖματα ἦν, ἀπειρα καὶ πλῆθος καὶ σμικρότητα· καὶ γὰρ τὸ σμικρὸν ἀπειρον ἦν, apparebit auctorem nostrum hæc potius scripsisse: καὶ πλῆθος καὶ σμικρότητα· καὶ τὰ σμικρότερα γὰρ ἀπειρα λέγει. ³¹ συνελθεῖν δὲ L. ³² βαρέα Salvini: βαρεῖα vulgo.

τὸ ξηρὸν καὶ τὸ κοῦφον εἰς τὸ πρόσω τοῦ αἰθέρος ὁρμῆσαι. Τὴν δὲ γῆν τῷ σχήματι πλατεῖαν εἶναι καὶ μένειν μετέωρον διὰ τὸ μέγεθος καὶ διὰ τὸ μηδὲν εἶναι κενὸν καὶ διὰ τὸ τὸν ἀέρα ἰσχυρότατον ὄντα φέρειν ἐποχουμένην τὴν γῆν. Τὸν δ' ἐπὶ γῆς ὑγρῶν τὴν μὲν θάλασσαν ὑπάρχει, τὰ τε ἐν αὐτῇ ὕδατα ἐξατμισθέντα ²²..... ὑποστάντα οὕτως γεγενῆναι καὶ ἀπὸ τῶν καταρρέουσάντων ποταμῶν. Τοὺς δὲ ποταμοὺς καὶ ἀπὸ τῶν θύβρων λαμβάνειν τὴν ὑπόστασιν καὶ ἐξ ὕδατων ²³ τῶν ἐν τῇ γῇ. Εἶναι γὰρ αὐτὴν [p. 14, 15.] κοιλὴν καὶ ἔχειν ὕδωρ ἐν τοῖς κοιλώμασιν. Τὸν δὲ Νεῖλον αὖξῃσθαι κατὰ τὸ θέρος καταφερομένων εἰς αὐτὸν ὑδάτων ἀπὸ τῶν ἐν τοῖς ἀντοίκους ²⁴ χιόνων. Ἥλιον δὲ καὶ σελήνην καὶ πάντα τὰ ἄστροι λίθους εἶναι ἐμπόρους συμπεριληφθέντας ὑπὸ τῆς ²⁵ αἰθέρος περιφορᾶς. Εἶναι δ' ὑποκάτω τῶν ἄστρον ἥλιον καὶ σελήνην ²⁶, καὶ σώματά ²⁷ τινα συμπεριφερόμενα ἡμῖν ὁράτα τῆς δὲ θερμότητος μὴ αἰσθάνεσθαι τῶν ἄστρον διὰ τὸ μακρὰν εἶναι [καὶ διὰ] ²⁸ τὴν ἀπόστασιν τῆς γῆς· ἔτι δὲ οὐχ ὁμοίως θερμὰ τῷ ἡλίῳ διὰ τὸ χώραν ἔχειν ψυχροτέραν. Εἶναι δὲ τὴν σελήνην κατωτέρω τοῦ ἡλίου πλησιώτερον ἡμῶν. Ὑπερέχειν δὲ τὸν ἥλιον μεγέθει τὴν Πελοπόννησον. Τὸ δὲ φῶς τὴν σελήνην μὴ ἔσθαι ἔχειν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἡλίου. Τὴν δὲ τῶν ἄστρον περιφορὰν ὑπὸ γῆν γίνεσθαι, Ἐκλείπειν δὲ τὴν σελήνην γῆς ἀντιφραττούσης, ἐνίοτε δὲ καὶ τῶν ὑποκάτω τῆς σελήνης, τὸν δὲ ἥλιον ταῖς νοσηνταῖς σελήνης ἀντιφραττούσης. Τροπὰς δὲ ποιεῖσθαι καὶ ἥλιον καὶ σελήνην ἀποθουμένους ὑπὸ τοῦ ἀέρος. ²⁹ Σελήνην δὲ πολλάκις τρέπεσθαι διὰ τὸ μὴ δύνασθαι κρατεῖν τοῦ ψυχροῦ. Οὕτως ἀφώρισε πρῶτος τὰ περὶ τὰς ἐκλείψεις καὶ φωτισμούς. Ἐρῆ δὲ γῆνην εἶναι τὴν σελήνην ἔχειν τε ἐν αὐτῇ πεδία καὶ φάραγγας. Τὸν δὲ ³⁰ γαλαξίαν ἀνάκλασιν εἶναι τοῦ φωτὸς τῶν ἄστρον τῶν μὴ καταλαμβανόμενων ³¹ ὑπὸ τοῦ ἡλίου. Τοὺς δὲ μεταβαίνοντας ἀστέρας ὥστε σπινθῆρας ἀφαλλομένους γίνεσθαι ἐκ τῆς κινήσεως τοῦ πόλου. Ἀνέμους δὲ γίνεσθαι λεπτυνομένου τοῦ ἀέρος ὑπὸ τοῦ ἡλίου καὶ τῶν ἔκκασιμένων πρὸς τὸν πόλον ὑποχωρούντων καὶ ἀποφερομένων. Βροντὰς δὲ ³² καὶ ἀστραπάς ἀπὸ θερμοῦ γίνεσθαι ἐμπέποντος εἰς τὰ νέφη. Σεισμούς δὲ γίνεσθαι τὸ ἀνωθεν ἀέρος εἰς τὸν ὑπὸ γῆν ἐμπέποντος ³³· τοῦτο γὰρ κινουμένου καὶ τὴν ὀχουμένην γῆν ὑπ' αὐτοῦ σαλεύεσθαι. Ζῶα δὲ τὴν μὲν ἀρχὴν ἐν ὑγρῷ γενέσθαι ³⁴, μετὰ ταῦτα δὲ ἐξ ἀλλήλων, καὶ ἄρβενας μὲν γίνεσθαι, ὅταν ἀπὸ τῶν δεξιῶν μερῶν ἀποκριθὲν τὸ σπέρμα τοῖς δεξιόις μέρεσι τῆς μήτρας κολήθῃ, τὰ δὲ θῆλα κατὰ τὸν αὐαντίον. Οὗτος ἡμῶν ἔτους πρώτου τῆς ὀγδοηκοστής ὀγδόης Ὀλυμπιάδος, καθ' ὃν καιρὸν καὶ Πλάτωνα λέγουσι γεγενῆσθαι. Τοῦτον λέγουσι καὶ προγνωτικὸν γεγονέναι.

9. [p. 15. 16] Ἀρχέλαος τὸ μὲν γένος Ἀθηναῖος,

A calidum et clarum et aridum et leve in ulteriora ætheris nisa esse. Terram autem figura planam esse et manere pendulam propter magnitudinem, et propterea quod nullum adsit inane et quia aer, qui sit robustissimus, ferat inveciam terram. Humidorum autem in terra primum mare exstitisse aquasque in eo exsiccatas..... substitisse et sic natum esse et ab amnibus qui in id defluerint. Amnes autem et ab imbribus accipere subsistentiam **22-23** et ex aquis in terra; esse enim eam cavam et continere aquam in cavernis. Nilum autem augescere per æstatem, cum deferantur in eum aquæ a nivibus apud anteocos. Solem autem et lunam omnesque stellas lapides esse ignitos circumvolutos una ab ætheris rotatione. Esse autem subter **B** stellas solem et lunam et corpora quedam una circumrotata nobis non conspicia; calorem autem non sentiri stellarum, quoniam longius distent a terra; præterea vero non parem soli calorem habere, quia locum obtineant frigidiorum. Esse autem lunam inferiori sole propiorum nobis. Superare autem magnitudine solem Peloponnesum. Lumen autem non habere suum lunam, sed a sole. Stellarum autem conversionem sub terram fieri. Deficere autem lunam terra officiente, interdum autem etiam iis quæ sunt infra lunam, solem autem noviluniis luna officiente. Clinamina autem facere et solem et lunam, repulsa ab aere; lunam autem sæpe declinare propterea quod nequeat superare frigidum. Hic definiit primus doctrinam defectionum et illuminationum. Dixit autem terrenam esse lunam habereque in se campos et salus. Circulum autem lacteum repercussionem esse lucis stellarum non superatarum a sole; discurrentes autem stellas tanquam scintillas resultantis oriri ex motu poli. Ventos autem nasci, cum extenuetur aer a sole et partes exustæ ad polum subeant et deferantur. Tonitrua autem et fulgura a calido fieri quod incidat in nubes. Motus autem terræ fieri cum superior aer incidat in subterraneum; hoc enim moto etiam vectam in eo terram ab eo concuti. Animalia autem initio in humido nata esse, post illa autem ex se invicem, et masculina quidem fieri cum a dextris partibus secretum semen dextris partibus uteri adhærescat, feminina autem per contrarium. Hic floruit anno primo octogesimæ octavæ Olympiadis, quo tempore et Platonem dicunt natum esse. Hunc aiunt etiam rerum futurarum præsagum fuisse.

24-25 Archelaus stirpe Atheniensis filius autem

VARIE LECTIONES.

²² Røperus p. 610. 11 collatis aliorum scriptorum testimoniis lacunosa verba ita refecit: ἐξατμισθέντων ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἐκείνων ὑποστάντα. ²³ ὕδατων Røperus: αὐτῶν vulgo. ²⁴ ἀντοίκους Røperus p. 611. 612: ἀρχτοῖς vulgo. ²⁵ τῆς. τῆς τοῦ Brandis. ²⁶ ἡλίου καὶ σελήνης vel καὶ ἡλίου x. σ. conjicit Røperus. ²⁷ καὶ σώματα Brandis: σώματα vulgo; alia tentat Røperus. ²⁸ καὶ διὰ delenda esse tantologia demonstrat. Aliter Røperus p. 614. ²⁹ Τὸν δὲ Røperus: Τὸν τε vulgo. ³⁰ καταλαμβανόμενων — καταλαμπομένων Gronovius. ³¹ δὲ Røperus: τε vulgo. ³² ἐμπέποντος Schaubach: ἐκπέποντος vulgo. ³³ γεννᾶσθαι B.

Apollodori. Illic docuit misturam materiae consimiliter Anaxagorae principiaque eodem modo, hic autem in mente inesse quamdam statim mistionem. Esse autem principium motus secretionem a se calidi et frigidi, et calidum quidem moveri, frigidum autem quiescere. Liquefactionem autem aquam in medium confluere, in quo exstant aërem fieri et terram, quorum alterum superne ferri, alterum autem subdisteré infra. Terram igitur quiescere et frigidam consistere ob has causas, jacere autem in medio, quae, si fas sit dicere, nulla sit pars universi, res edita ex incensione, a qua primum destituta stellarum sit natura, quarum maxima sit sol, altera autem luna, reliquarum autem aliae minores, aliae majores. Desuper autem incumbere caelum ait et ita solem in terram fundere lucem atque aerem facere pellucidum et terram aridam. Lacum enim esse primum, quippe quae in ambitu sit alta, media autem cava. Testimonium autem fert cavitatis, quod sol non simul et oriatur et occidat omnibus, id quod debebat evenire, si esset aequalis. De animalibus autem dicit, calefacta terra primum in inferiore parte, ubi calidum et frigidum miscebatur, apparuisse et reliqua animalia multa et imparia, omnia eodem victu utentia, videlicet a luto nutrita, fuisse autem brevis aevi; posthac autem emitti ex semet invicem generationem exstitisse et discretos esse homines a reliquis animalibus et duces et leges et artes et oppida et reliqua constituisse. Mentem autem dicit innatam esse omnibus animalibus pariter; uti enim quodvis animal instar et corporum mentē, nisi quod tardius alia, alia celerius.

Physica igitur philosophia a Thalete usque ad Archelaum duravit. Huius exstitit Socrates auditor. Sunt autem etiam alii plurimi diversas sententias professi deque divino Numine universique natura, quorum si omnes sententias vellemus apponere, nullam profecto silvam librorum oporteret conficere. Sed recordati illorum quorum oportebat, maxime illustrium eorumque **26-27** qui, si ita dicere licet, antesignani universis post illos philosophatis exstiterunt, quippe qui ad conatus suos reliquos instigaverint, ea quae restant aggrediemur.

Etenim et Parmenides unum quidem universum ponit aeternumque et non generatum et sphaeriforme. Ne ipse quidem effugiens multitudinis opinionem, ignem dicens et terram universi principia, et terram quidem tanquam materiam, ignem autem tanquam efficientem et operantem, mundum dixit consumi, qua vero ratione non dixit. Idem autem dixit sempiternum esse universum et non natum et spheri-

A υἱὸς δὲ Ἀπολλοδώρου. Οὗτος ἔφη τὴν μίξιν τῆς ὕλης ὁμοίως Ἀναξαγόρῃ, τὰ τε ἀρχὰς ὡσαύτως, οὗτος δὲ τῷ νῦν ἐνυπάρχειν τι εὐθέως μίγμα. Εἶναι δ' ἀρχὴν ⁴⁴ τῆς κινήσεως τὸ ἀποκρίνεσθαι ⁴⁵ ἀπ' ἀλλήλων τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν, καὶ τὸ μὲν θερμὸν κινεῖσθαι, τὸ δὲ ψυχρὸν ἡρεμεῖν. Τηχόμενον δὲ τὸ ὕδωρ εἰς μέσον ρεῖν, ἐν ᾧ κατακαίόμενον ⁴⁶ αἴρα γίνεσθαι καὶ γῆν, ὣν τὸ μὲν ἄνω φέρεσθαι, τὸ δὲ ὑπὸ σταθαι κάτω. Τὴν μὲν οὖν γῆν ἡρεμεῖν καὶ γενέσθαι διὰ ταῦτα, κείσθαι δ' ἐν μέσῳ ⁴⁷ οὐδὲν μέρος οὖσαν, ὡς | εἰπεῖν, τοῦ πάντος, ἐκδεδομένον ἐκ τῆς πυρώσεως, ἀφ' οὗ πρῶτον ἀποκαιομένου τὴν τῶν ἀστέρων εἶναι φύσιν, ὣν μέγιστον μὲν ἥλιον, δευτερον δὲ σελήνην, τῶν δὲ ἄλλων τὰ μὲν ἐλάττω, τὰ δὲ μέγιστο. Ἐπικλιθῆναι δὲ τὸν οὐρανὸν φησι, καὶ οὕτως τὸν ἥλιον ἐπὶ τῆς γῆς ποιῆσαι φῶς καὶ τὸν τε αἴρα ποιῆσαι διαφανή καὶ τὴν γῆν ξηράν. Αἰμυρὴν γὰρ εἶναι τὸ πρῶτον, ἀτε κύκλῳ μὲν οὖσαν ὕψηλην, μέσον ⁴⁸ δὲ κοίλην. Σημειὸν δὲ φέρει τῆς κοιλότητος, ὅτι ὁ ἥλιος οὐχ ἅμα ἀνατέλλει τε καὶ δύεται πᾶσιν, ὅπερ ἔδει συμβαίνειν, εἴπερ ἦν ὁμαλή. Περί δὲ ζώων φησὶν ὅτι θερμαινομένης τῆς γῆς τὸ πρῶτον ἐν τῷ κάτω μέρει, ⁴⁹ ὅπου τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν ἐμίσγεται, ἀνεφαίνετο τὰ τε ἄλλα ζῶα πολλὰ καὶ ἀνόμοια πάντα τὴν αὐτὴν διαίταν ἔχοντα ἐκ τῆς ἰλῦος τρεφόμενα, ἣν δὲ ὀλιγοχρόνια ὕστερον δὲ αὐτοῖς καὶ ἐξ ἀλλήλων γένεσις, ἀνέστη ⁵⁰, καὶ διεκρίθησαν ἀνθρωποι ἀπὸ τῶν ἄλλων, καὶ ἡγεμόνας, καὶ νόμους, καὶ τέχνας, καὶ πόλεις, καὶ τὰ ἄλλα συνέστησαν. Νῦν ⁵¹ δὲ λέγει πᾶσιν ἐμφέρεσθαι ζώοις ὁμοίως. Χρησασθαι γὰρ ἕκαστον καὶ τῶν σωμάτων ὅση ⁵² τὸ μὲν ⁵³ βραδυτέρως, τὸ δὲ ταχυτέρως.

10. Ἡ μὲν οὖν φυσικὴ φιλοσοφία ἀπὸ Θάλητος ἕως Ἀρχελάου διέμεινε· τοῦτο γίνεται Σωκράτης ἀκροατής. Εἰσι δὲ καὶ ἑτέροι πλείστοι διαφόρους δόξας προενεγκάμενοι ⁵⁴ περὶ τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς τοῦ παντὸς φύσεως. Ἄν εἰ πάσας τὰς δόξας ἐβουλόμεθα παραθεῖναι, πολλὴν ἂν ὕλην βιβλίων ἔδει κατασκευάζειν. Ἄν δὲ ἔδει μάλιστα ἐπ' ὁνόματος ὄντων καὶ ὡς εἰπεῖν [p. 17-18] κορυφαίαν πᾶσι τοῖς μετέπειτα φιλοσοφήσασιν γενομένων ἀφορμὰς δεδωκότων πρὸς τὰ ἐπιχειρούμενα ὑπομνησθέντας ἐπὶ τὰ ἐξῆς ὁρμήσομεν ⁵⁵.

D 11. Καὶ γὰρ καὶ Παρμενίδης ἐν μὲν τὸ πᾶν ὑποτίθεται αἰδιδόν τε καὶ ἀγέννητον καὶ σφαιροειδές. Οὐδὲ αὐτὸς ἐκφεύγων τὴν τῶν πολλῶν δόξαν, πῦρ λέγων καὶ γῆν τὰς τοῦ παντὸς ἀρχάς, τὴν μὲν γῆν ὡς ὕλην, τὸ δὲ πῦρ ὡς αἶθρον καὶ ποιοῦν, τὸν κόσμον ἔφη φθεῖρεσθαι, ᾧ δὲ τρόπῳ, οὐκ εἶπεν. Ὁ αὐτὸς δὲ εἶπεν αἰδιδόν εἶναι τὸ πᾶν καὶ οὐ γενομένον, καὶ σφαιροειδές, καὶ ὁμοιον, οὐκ ἔχον δὲ ⁵⁶

VARIAE LECTIONES.

⁴⁴ δ' ἀρχὴν. ἀρχὴν Roepers : ἀρχὰς vulgo. ⁴⁵ τὸ ἀποκρίνεσθαι H. Ritterus : ἀποκρίνεσθαι vulgo. ⁴⁶ κατακαίόμενον Roepers : καὶ κατακαίόμενον vulgo. ⁴⁷ Cf. de hoc loco Roepers. p. 614. ⁴⁸ μέσον B. O : μέσου vulgo. ⁴⁹ κάτω μέρει H. Ritterus : κατὰ μέρος vulgo. ⁵⁰ συνέστη O. T. ⁵¹ ὅσα B. O. ⁵² ἂν Χρησασθαι δὲ ἕκαστον κατὰ τὴν τῶν σωμάτων διαφορὰν τὸ μὲν, x. t. λ. ? Cf. de hoc loco Roepers p. 615. ⁵³ προενεγκάμενοι vulgo. ⁵⁴ ὁρμήσομεν Wolf : ὁρμήσωμεν vulgo. ⁵⁵ τόπον Brandis Comm. tleatic. p. 146 : τύπον vulgo.

τόπον ἐν αὐτῷ, καὶ ἀκίνητον καὶ πεπερασμένον. A forme et æquabile, non autem habens locum in se, et immotum et finitum.

12. Λευκίππος δὲ Ζήνωνος ἑταῖρος οὐ τὴν αὐτὴν δόξαν διετήρησεν, ἀλλὰ φησιν ἄπειρα εἶναι καὶ ἀεικινούμενα καὶ γίνεσιν καὶ μεταβολὴν συνεχῶς οὖσαν. Στοιχεῖα δὲ λέγει τὸ πᾶν καὶ τὸ κενόν. Κόσμους δὲ γίνεσθαι ⁶⁰ λέγει οὕτως ⁶¹· ὅταν εἰς μέγα κενὸν ⁶² ἐκ τοῦ περιέχοντος ἀθροισθῇ πολλὰ σώματα καὶ συβρύῃ, προσκρούοντα ἀλλήλοις συμπλέκεσθαι τὰ ὁμοιοσχήμονα καὶ παραπλήσια τὰς μορφάς, καὶ περιπλεχθέντων ⁶³ εἰς ἕτερα γίνεσθαι, αἰεῖν δὲ καὶ φθίνειν διὰ τινά ⁶⁴ ἀνάγκην. Τίς δ' ἂν εἴη ἡ ἀνάγκη, οὐ διώρισε.

13. Δημόκριτος δὲ Λευκίππου γίνεται γνώριμος. Δημόκριτος Δαμασκόπου. Ἀδελφεὶς ⁶⁵ πολλοῖς συμβαλὼν γυμνοσοφισταῖς ἐν Ἰνδοῖς, καὶ ἱερεῦσιν ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ ἀστρολόγοις καὶ ἐν Βαβυλῶνι μάγοις. Λέγει δὲ ὁμοίως Λευκίππῳ περὶ στοιχείων, πλήρους καὶ κενού, τὸ μὲν πᾶν λέγων ὅν, τὸ δὲ κενόν, οὐκ ὄν· ἔλεγε δὲ ὡς ἀεὶ κινουμένων τῶν ὄντων ἐν τῷ κενῷ· ἀπείρους δὲ εἶναι | κόσμους καὶ μεγέθει διαφέροντας, ἐν τισὶ δὲ μὴ εἶναι· ἥλιον μὲν δὲ σελήνην, ἐν τισὶ δὲ μέζω τῶν παρ' ἡμῖν, καὶ ἐν τισὶ πλείω. Εἶναι δὲ τῶν κόσμων ἄνισα τὰ διαστήματα, καὶ τῇ μὲν πλείους, τῇ δὲ ἐλάττους, καὶ τοὺς μὲν αἰεῖσθαι, τοὺς δὲ ἀκμάζειν, τοὺς δὲ φθίνειν, καὶ τῇ μὲν γίνεσθαι, τῇ δὲ λείπειν ⁶⁶. Φθίρεισθαι δὲ αὐτοὺς ὅπ' ἀλλήλων προσπίπτοντας. Εἶναι δὲ ἐνίοους κόσμους ἐρήμους ζῶν καὶ φυτῶν καὶ παντὸς ὕπου. Τοῦ δὲ παρ' ἡμῖν κόσμου πρότερον [p. 18. 19] τὴν γῆν τῶν ἄστρων γενέσθαι, εἶναι δὲ τὴν μὲν σελήνην κάτω, ἔπειτα τὸν ἥλιον, εἶτα τοὺς ἀπλανεῖς ἀστέρας. Τοὺς δὲ πλανήτας οὐδ' αὐτοὺς ἔχειν ἴσον ὕψος. Ἀκμάζειν δὲ κόσμον, ἴω· ἂν μὴκέτι δύνῃται ἐξωθῆναι τι προσλαμβάνειν. Οὗτος ἐγὼ πάντα, ὡς γέλωτος ἀξίων πάντων τῶν ἐν ἀνθρώποις.

14. Ξενοφάνης δὲ ὁ Κολοφώνιος Ὀρθομένους υἱός. Οὗτος ἔω· Κύρου διέμενε. Οὗτος ἐφ' ἡρώτων ἀκαταληψίαν εἶναι πάντων, εἰπὼν οὕτως·

Εἰ γὰρ καὶ τὰ μάλιστα τύχῃ τετελεσμένον εἴπω,
Αὐτὸς ὅμως οὐκ οἶδε, δόκος δ' ἐπὶ πᾶσι τέτυ-
χται ⁶⁷.

Λέγει δὲ ὅτι οὐδὲν γίνεται, οὐδὲ φθίρεται, οὐδὲ κινεῖται, καὶ οἱ ἐν τῷ πᾶν ἔστιν ἕξω μεταβολῆς. Φησὶ δὲ καὶ τὸν Θεὸν εἶναι ἄβδιον, καὶ ἕνα, καὶ ὁμοῖον πάντῃ, καὶ πεπερασμένον ⁶⁸, καὶ σφαιροειδῆ, καὶ πᾶσι τοῖς μορίοις αἰσθητικόν. Τὸν δὲ ἥλιον ἐκ μι-

Leucippus autem Zenonis sodalis non in eadem sententia perseveravit, sed dicit infinita esse et semper moventia et generationem commutationemque continuam. Elementa autem dicit plenum et inane. Mundus autem nasci dicit sic: cum in magnum inane ex continenti coacerventur multa corpora et confluant, illidentia ad se invicem complicari quæ sint simili specie et formis comparia, quæ autem non complicantur aliorum ferri. Mundus autem augescere et perire secundum quamdam necessitatem; quænam autem sit necessitas non definiuit.

Democritus autem Leucippi existit familiaris. Democritus Damasippi, Abderita, cum multis versatus gymnosophistis in Indis et sacerdotibus in Ægypto et astrologis et Babylone magis. Dicit autem consimiliter Leucippo de elementis, pleno et inani, id quod plenum est appellans *exsistens*, inane autem *non exsistens*; dicebat autem, quoniam moveantur semper ea, quæ exsistunt, in inani. Infinitos autem esse mundos et magnitudine differentes, in quibusdam autem non esse solem neque lunam, in quibusdam autem majores nostris, et in quibusdam plures. Esse autem mundorum inæquales distantias, et alicubi quidem esse plures mundos, alicubi autem pauciores, et alios quidem crescere, alios vigere, alios denique perire, et alicubi exsistere, alicubi deficere; perire autem a se invicem collidentes. Esse autem quosdam mundos orbos animalibus et plantis et quovis humido. Nostri autem mundi prius terram **28-29** natam esse quam stellas, esse autem lunam infra, deinde solem, deinceps immotas stellas. Errantes autem stellas nec ipsas habere æqualem altitudinem. Vigere autem mundum donec jam non possit extrinsecus aliquid assumere. Illic ridebat omnia, tanquam risu dignæ essent res humanæ omnes.

Xenophanes autem Colophonius Orthomenis filius. Ille usque ad Cyrum vixit. Ille primus dixit esse incomprehensibilitatem omnium, his usus verbis:

Etenim si vel maxime attigerit dicendo id quod perfectum est.

Ipse tamen non novit, opinatio autem rebus in omnibus existat.

Dicit autem nihil fieri neque perire neque moveri, et unum esse universum citra conversionem. Dicit autem etiam Deum esse æternum et unum et æquabilem ab omni parte et terminatum et orbicularem et omnis particulis sensibilem. Solem autem ex

VARIE LECTIONES.

⁶⁰ γίνεσθαι Roeporus: γενέσθαι vulgo. ⁶¹ οὕτως· ὅταν Roeporus: ὅταν vulgo. ⁶² μέγα κενόν Roeporus: μετάκοινον vulgo. ⁶³ Quid auctor dixerit colligitur ex loco Diogenis Laertii ix, 51 unde Roeporus τὰ δὲ μὴ περιπλεχθέντα suspirat p. 617. ⁶⁴ διὰ τινά Roeporus e Diogene Laertio ix, 52: διὰ τὴν vulgo. ⁶⁵ Ἀδελφεὶς M: Αἰδελφεὶς vulgo. ⁶⁶ ἐκλείπειν H. Ritterus. ⁶⁷ Karsten. fragm. xiv p. 51. ⁶⁸ οὐ πεπερασμένον Wolfius.

parvis igniculis conglomeratis existere singulo quoque die, terram autem infinitam esse et neque ab aere neque a cælo comprehendi. Et infinitos soles esse et lunas, omnia autem esse ex terra. Hic in mare salsum dixit propterea quod plurimæ misturæ conflant in eo; Metrodorus autem, quia percolatur per terram, ex eo fieri salsum. Xenophanes autem olim existisse ait misturam terræ cum mari, eamque tempore ab humido solutam esse, hæc promens sententiæ suæ documenta: in media terra et in montibus reperiri conchas, veluti et Syracusis in lapicidinis dicit repertam esse imaginem piscis et phocæ, in Paro autem insula imaginem pisciculi in imo monte, in Melita autem crustas quodumvis marinarum animalium. Hæc autem ait facta esse, cum omnia luto obvolverentur olim, imaginem autem in luto arefactam esse; interimi autem omnes homines, quando terra delata in mare aliquando lutum existat, deinde rursus incipere fieri, idque omnibus mundis existere principium nascendi.

Epphantus quidam Syracusanus dixit non licere terrarum eorum quæ sint capere intellectum; deflinit autem, ut quisque 30-31 arbitratur. Prima indivisa esse corpora et commutationes eorum existere tres, magnitudinem, figuram, potentiam, ex quibus ea quæ sensibus percipiuntur fiant. Esse autem multitudinem eorum, delinitorum in hunc modum, infinitam. Moveri autem corpora neque per pondus, neque per ictum, sed divina potestate, quam mentem et animam nuncupat. Huius igitur mundum esse speciem, quare etiam orbicularem vi divina factum esse. Terram autem, medium mundi, moveri circa suum centrum versus Orientem.

Hippo autem Rheginus principia dixit frigidum aquam, et calidum ignem. Ortum autem ignem ab aqua devicisse genitricis potestatem constituisseque mundum. Animam autem aliquando dixit cerebrum esse, aliquando aquam, nam etiam semen esse, quod nobis appareat ex humido, unde ait animam nasci.

Ei hæc quidem quæ apposuimus nobis sufficere videntur. Quapropter videtur nobis jam satis perscrutari physicorum placitis recurrere ad Socratem et Platonem, qui moralem potissimum partem ex-
tulerunt.

A κρῶν πυριδίων ἀθροίζομένων γίνεσθαι καθ' ἑκάστην ἡμέραν. τὴν δὲ γῆν ἀπειρον εἶναι, καὶ μήτε ὑπ' αἰέρος μήτε ὑπὸ τοῦ οὐρανοῦ περιέχεσθαι. Καὶ ἀπείρου ἡλίου εἶναι καὶ σεληνάς, τὰ δὲ πάντα εἶναι ἐκ γῆς. Οὗτος τὴν θάλασσαν ἀλμυρὰν ἐφη διὰ τὰ πολλὰ μίγματα συρρέειν ἐν αὐτῇ⁷⁰. ὁ δὲ Μη | τρῶδωρος διὰ τὸ ἐν τῇ γῇ διηθεῖσθαι, τοῦτου χάριν γίνεσθαι ἀλμυρὰν· ὁ δὲ Ξενοφάνης μίξιν τῆς γῆς πρὸς τὴν θάλασσαν γενέσθαι⁷¹ δοκεῖ καὶ τῷ χρόνῳ ἀπὸ τοῦ ὕγρου λύεσθαι, φάσκων τοιαύτας εἶχει ἀποδείξεις, ὅτι ἐν μέσῃ γῇ καὶ ὅρειν εὐρίσκονται κόγχαι, καὶ ἐν Συρρακούσαις δὲ ἐν ταῖς λατομίαις λέγει εὐρησθαι τύπον ἰχθύος καὶ φωκῶν· ἐν δὲ Πάρῳ τύπον ἀφύης⁷² ἐν τῷ βάθει τοῦ λίθου, ἐν δὲ Μελίτῃ⁷³ πλάνας συμπάντων θαλασσίων. Ταῦτα δὲ φησι γενέσθαι, ὅτε πάντα ἐπηλώθησαν⁷⁴ πάλαι, τὸν δὲ τύπον ἐν τῷ πληρῷ ἐξηρανθῆναι, ἀναίρεισθαι δὲ τοὺς ἀνθρώπους πάντας, ὅταν ἡ γῇ κατενεχθεῖσα εἰς τὴν θάλασσαν πηλὸς γένηται, εἴτα πάλιν ἀρχεσθαι τῆς γενέσεως, καὶ τοῦτο πᾶσι τοῖς κόσμοις γίνεσθαι καταβολήν⁷⁵.

15. Ἐκφάντος τις Συρρακούσιος ἐφη μὴ εἶναι ἀληθινὴν τῶν ὄντων λαβεῖν γνώσιν. Ὁρίζει δὲ⁷⁶ ὡς νομίζει τὰ μὲν πρῶτα [p. 19. 20] ἀδιαίρετα εἶναι σώματα, καὶ παραλλαγὰς αὐτῶν τρεῖς ὑπάρχειν, μέγεθος, σχῆμα, δύναμις, ἐξ ὧν τὰ αἰσθητὰ γίνεσθαι. Εἶναι δὲ τὸ πλῆθος αὐτῶν ὠρισμένον καὶ τοῦτο ἀπειρον⁷⁷. Κινεῖσθαι δὲ τὰ σώματα μήτε ὑπὸ βάρους μήτε πληγῆς, ἀλλ' ὑπὸ θείας δυνάμεως, ἣν νοῦν καὶ ψυχὴν προσαγορεύει. Τοῦτου⁷⁸ μὲν οὖν τὸν κόσμον εἶναι· ἰδεᾶν⁷⁹, δι' ὃ καὶ σφαίρεισθ' ὑπὸ θείας⁸⁰ δυνάμεως γαγονέναι. Τὴν δὲ γῆν μέσον κόσμου κινεῖσθαι περὶ τὸ αὐτῆς κέντρον ὡς πρὸς Ἀνατολήν.

16. Ἰππῶν δὲ ὁ Ῥηγίνος ἀρχὴς ἐφη ψυχρὸν τὸ ὕδωρ καὶ θερμὸν τὸ πῦρ. Γενόμενον⁸¹ δὲ τὸ πῦρ ὑπὸ ὕδατος κατανικῆσαι⁸² τὴν τοῦ γεννησαντος δύναμις, συστήσαι τε τὸν κόσμον. Τὴν δὲ ψυχὴν ποτὲ μὲν ἐγκέφαλον ἐφη εἶναι⁸³, ποτὲ δὲ ὕδωρ· καὶ γὰρ⁸⁴ τὸ σπέρμα εἶναι, τὸ φαινόμενον ἡμῖν ἐξ ὕγρου, ἐξ οὗ φησι ψυχὴν γίνεσθαι.

17. Ταῦτα μὲν οὖν ἱκανῶς δοκοῦμεν παρατεθεικέναι. Διὸ δοκεῖ λοιπὸν αὐτάρχεις διαδραμεῖν τῶν ἡμῶν τὰ τοῖς φυσικοῖς δόξαντα, ἀναδραμεῖν ἐπὶ Σωκράτῃ καὶ Πλάτωνα, οἱ τὸ ἡθικὸν μάλιστα προετίμησαν.

VARIE LECTIONES.

⁷⁰ σύρεται ἐν αὐτῇ. Roepers. ⁷¹ γίνεσθαι vulgo. ⁷² ἀφύης Gronovius: δάφνης libri. ⁷³ Μελίτῃ Κιρ-
stenius: Μελίτῳ vulgo. ⁷⁴ ἀπλάθησαν O: ἐπελάθησαν L. ⁷⁵ καταβολὴν Roepers p. 619: καταβάλλειν
vulgo: μεταβάλλειν Wollins mendose. ⁷⁶ Si quid tribuendum sit paraphrastæ, sequentia verba ὁρίζει
δὲ ὡς νομίζει τὰ μὲν πρῶτα probationis loco ad priora referenda erunt, quibus Epphantus dicebatur
omnem veri sententiam sustulisse, quia unusquisque ita iudicet, prout ipsius ferat opinio sive senten-
tia. Paraphrastes enim ita habet: ὅτι καὶ Ἐκφάντος μὴ εἶναι γνώσιν ἀληθὴ τῶν ὄντων λαβεῖν ἰδούσαν,
ἀλλ' Ἐκφάντος ὁρίζει ὡς νομίζει τὰ πράγματα. Et sane hæc rectius sibi constare videntur, quam si verba
ista conjungantur ita: quam scriptoris nostri cum sequentibus: ὁρίζει δὲ ὡς νομίζει τὰ μὲν πρῶτα, etc. Sic
itaque excidisset vox Ἐκφάντος, sequentia autem ab his τελεῖται σιγγῇ συνιuncta Epphantii doctrinæ ordine
exponere censenda essent: τὰ μὲν πρῶτα, etc. Wollins. ⁷⁷ Cf. Roepers. p. 619. 20. An ὠρισμένων κατὰ
τοῦτο, ἀπειρον? ⁷⁸ Τοῦτου Roepers: τοῦ vulgo. ⁷⁹ εἶναι ἰδεᾶν Roepers p. 620: ἰδεῖναι ἰδεῖν vulgo.
⁸⁰ θείας⁸¹ μίας vulgo. ⁸² Γενόμενον Roepers: Γεννόμενον vulgo. ⁸³ κατανικῆσαι T: κατανικῆσαν reliqui.
⁸⁴ ἐφη εἶναι Roepers p. 621: ἔχειν vulgo. ⁸⁵ γὰρ Bakhuizen van den Brink varr. lectionn. ex hist. phi-
l. m. omi. p. 47. 52: παρὰ vulgo.

18. Ὁ μὲν οὖν Σωκράτης γίνεται Ἀρχελαίου τοῦ Ἀ φυσικοῦ ἀκροατῆς· ὅς τὸ Γνωθὶ σαυτὸν, προτιμή-
σας καὶ μεγάλῃ σχολῇ συστήσας ἔσχε πάντων τῶν
μαθητῶν ἱκανώτερον τὸν Πλάτωνα, αὐτὸς μὲν μηδὲν
σύγγραμμα^α καταλιπὼν. Ὁ δὲ Πλάτων τὴν πᾶσαν
αὐτοῦ σοφίαν ἀπομαζάμενος συνέστησε τὸ διδασκα-
λεῖον, μίξας ὁμοῦ φυσικὴν, ἠθικὴν, διαλεκτικὴν. Ἀ
δὲ ὁ Πλάτων ὀρίξει, ἐστὶ^α ταῦτα.

19. Πλάτων ἀρχὰς εἶναι^α τοῦ παντὸς Θεὸν καὶ
ὕλην καὶ παράδειγμα^α. Θεὸν μὲν τὸν ποιητὴν καὶ
διακοσμήσαντα τὸδε τὸ πᾶν καὶ προνοούμενον αὐτοῦ·
ὕλην δὲ τὴν πᾶσιν^α ὑποκειμένην, ἣν καὶ^α δεξα-
μένην καὶ τιθήνην καλεῖ, ἐξ ἧς διακοσμηθείσης γε-
νέσθαι τὰ τέσσαρα στοιχεῖα, ἐξ ὧν συνέστηκαν ὁ
κόσμος, πυρὸς, ἀέρος, γῆς, ὕδατος, ἐξ ὧν καὶ τὰ
ἄλλα πάντα συγκρίματα^α καλούμενα, ζῶα τε καὶ B
φυτὰ συνεστηκέναι. Τὸ δὲ παράδειγμα τὴν διάνοιαν
τοῦ Θεοῦ εἶναι, ὃ καὶ ἰδέας^α καλεῖ, ᾧ οἷον^α εἰκο-
νίσματι προσέχουν ἐν τῇ ψυχῇ ὁ Θεὸς τὰ πάντα ἐδη-
μιούργει. Τὸν μὲν Θεὸν φησὶν ἀσώματον τε καὶ ἀνεί-
θεον καὶ μόνους σοφοὺς ἀνδράσι καταληπτόν εἶναι·
τὴν δὲ ὕλην δυνάμει μὲν σῶμα, ἐνεργείᾳ δὲ οὐδέπω·
ἀσχημάτιστον γὰρ αὐτὴν οὖσαν καὶ ἄπειρον, προσλα-
βοῦσαν σχήματα καὶ ποιότητας γενέσθαι σῶμα. Τὴν
μὲν οὖν ὕλην ἀρχὴν εἶναι καὶ σύγχρονον τῷ Θεῷ,
ταύτῃ^α καὶ ἀγέννητον τὸν κόσμον. Ἐκ γὰρ αὐτῆς^α
συνεστάναι φησὶν αὐτόν. Τῷ δὲ ἀγεννήτῳ ἀκολουθεῖν
πάντως καὶ τὸ ἀφθαρτόν. Ἢ δὲ σῶμά τε καὶ ἐκ
πολλῶν ποιότητων καὶ ἰδεῶν συγκείμενον ὑπάρθεται,
ταύτῃ καὶ γεννητὸν καὶ φθαρτόν. Τινὲς δὲ τῶν Πλα-
τωνικῶν ἀμφότερα ἔμειζαν, χρῆσάμενοι παραδείγματι
τοιούτῳ· ὅτι, ὥσπερ ἄμαξα δύναται ἀεὶ διαμένειν
ἀφθαρτος κατὰ μέρος ἐπισκευαζομένη, καὶ τὰ μέρη
φθειρῆται ἐκάστοτε, αὐτὴ δὲ ὁλόκληρος ἀεὶ μένει·
τοῦτον τὸν τρόπον καὶ ὁ κόσμος κατὰ μέρη μὲν εἰ
καὶ^α φθείρεται, ἐπισκευαζομένην δὲ καὶ^α ἀναν-
τιστομένων τῶν ἀφαιρουμένων αἰτίῳς μένει. Τὸν δὲ
Θεὸν οἱ μὲν ἕνα φασὶν αὐτὸν εἶπαι ἀγέννητον καὶ
ἀφθαρτόν, ὡς λέγει ἐν τοῖς Νόμοις· Ὁ μὲν δὲ^α
Θεός, ὥσπερ καὶ ὁ παλαιὸς λόγος, ἀρχὴν τε καὶ
τελευτήν καὶ μέσα τῶν ὄντων ἀπάντων^α ἔχει^α.
Ὅπως ἕνα αὐτὸν τὸν διὰ πάντων κειρωρηχότα ἀπο-
φαίνεται. Οἱ δὲ καὶ πολλοὺς, ἀορίστως, ὅταν λέγῃ·
Θεὸς θεῶν, ὧν^α ἐγὼ δημιουργός τε καὶ πατήρ.
Οἱ δὲ καὶ ὠρισμένους, ὅταν λέγῃ· Ὁ μὲν δὲ μέγας D
ἐν οὐρανῷ Ζεὺς πτηνῶν ἄρμα ἐλαύνων, καὶ ὅταν
γενεαλογῇ τοὺς Οὐρανοῦ παῖδας καὶ Γῆς. Οἱ δὲ συ-
στήσασθαι μὲν αὐτὸν θεοὺς γενητούς^α, καὶ διὰ μὲν
τὸ γεγενῆσθαι πάντως αὐτοὺς φθαρτῆναι ἀνάγκην
ἔχειν, διὰ δὲ τὴν βούλησιν τοῦ Θεοῦ ἀθανάτους εἶναι.

Igitur Socrates Archelai physici factus est au-
ditor. Qui dictum illud : *Nosce te ipsum*, maxime
amplexus, magna schola aperta nactus est omnium
discipulorum habilissimum Platonem. Ipse quidem
nihil scripti reliquit. Plato autem universam ejus
doctrinam reddens condidit scholam suam mista
simul physica, ethica, dialectica philosophia. Quæ
autem Plato definit, hæc sunt.

Plato principia universi dixit esse Deum et ma-
teriem et exemplar, et Deum quidem conditorem
et qui disposuerit hocce universum prospiciatque illi,
materiem autem rebus omnibus substratam, quam
eamdem vocat receptaculum et nutri em, ex 32-
33 qua exornata existisse quatuor elementa, unde
existit mundus, igni, aere, terra, aqua, ex quibus
et reliqua omnia, quæ coagula vocantur, et anima-
lia et plantas constituisse. Exemplar autem intel-
lectum Dei esse, quod et idearum nomine appellat,
quod tanquam effigiem respiciens in anima Deus
universa fabricaverit. Deum quidem dicit incorpo-
ralem et ineffigiatum et a solis sapientibus viris
comprehendi posse; materiem autem potentia qui-
dem corpus esse, actu autem nondum; informem
enim et carentem qualitatibus assumptis formis et
qualitatibus existisse corpus. Materiem igitur ab
initio esse et aequalem Deo, ab hac parte etiam
mundum non natum; ex ea enim ait constituisse
mundum, id autem quod natum non sit necessario
sequi ut non pereat; quatenus autem et corpus et
ex multis qualitatibus et speciebus compositum
ponit mundum, ita etiam natum et periturnum. Qui-
dam autem ex Platoniceis utraque miscuerunt uti
exemplo hoc : velut plaustrum potest semper per-
manere salvum, cum per partes reparatur, etiamsi
partes pereunt singulis vicibus, ipsum autem inte-
grum semper manet : hunc in modum etiam mun-
dus etsi per partes perit, reparatis autem et com-
pensatis iis quæ dempta sunt, sempiternum manet.
Deum autem alii dicunt unum eum statuisse non
natum et non periturnum, ut dicit in Legibus : *Deus*
igitur, sicut etiam antiqua fabula est, et principium
et finem et medium omnium eorum quæ sunt habet.
In hunc modum unum eum qui omnia pervaserit
declarat. Alii autem etiam multos illum dicere,
quando dicat : *Deus deorum, quorum ego et opifex*
et pater. Alii vero etiam definitos, quando dicat :
Igitur magnus in celo Jupiter alatum currum agens,
et quando stirpem recenscat filicrum Cæli et Terræ.
Alii autem constituisse eum deos generatos et
propter generationem omnimodo perire eos neces-

VARIE LECTIONES.

^α μηδὲν σύγγραμμα Røeperus : μηδὲ συγγράμματα vulgo. ^α ὀρίξει, ἐστὶ Røeperus : ὀρίζεται
vulgo. ^α Existitne alicui ἔφη γὰρ φησὶν? ^α πᾶσιν Røeperus : πᾶσαν vulgo. ^α ἣν δὲ καὶ L : ἣν δὲ καὶ
Røeperus ; δεξαμένην L : δεξαμένην reliqui ; cf. Lobeck. ad Phrynichum p. 322. ^α συγκρίματα T.
^α ἰδέαν Gronovius. ^α ᾧ οἷον Røeperus : οἷον vulgo. ^α ταύτῃ—ταύτην vulgo. ^α αὐτῇ Røeperus : αὐτοῦ
vulgo. ^α μὲν εἰ καὶ—μένει καὶ vulgo : μὲν Røeperus. ^α δὲ καὶ Røeperus : καὶ vulgo. ^α δὲ. δὲ vulgo.
^α ὄντων ἀπάντων T et Plato Legg. iv p. 715 h. : ἀπάντων vulgo. ^α ἔχει Plato : ἔχων vulgo. ^α ὧν inser-
tum ex Plat. Tim. p. 41 : Θεοὶ θεῶν, ὧν ἐγὼ δημιουργός πατήρ τε ἐργων, ἃ δι' ἐμοῦ γενόμενα ἅπαντα ἐμοῦ
γὰρ ὄντος. Cf. p. ulio post l. 19 — 21. ^α γενητούς et γεγενῆσθαι B. ^α γεννητούς et γεγενῆσθαι vulgo.

sitatem esse, per voluntatem autem Dei immortales esse, ubi hæc addit: *Deus deorum, quorum ego et opifex et pater, indissolubilia me quidem volente, quoniam, si vellet dissolvi, facile dissolverentur. Dæmonum autem naturas accipit, et alios* **34-35** *quidem bonos esse dicit eorum, alios autem pravos. Et animam quidem nonnulli dicunt eum non generatam dicere et non perituram, quando dicat: Anima quævis immortalis, nam quod semper movetur immortale est, et quando per se ipsam moveri eam doceat eamque esse principium movendi. Alii autem generatam, non autem perituram per voluntatem Dei. Alii denique compositam et generatam et perituram; etenim craterem ejus statuere eum, corpusque eam habere lucis simile, quidquid autem generatum sit necessario perire. Qui autem immortalem eam esse dicunt, iis potissimum nituntur, quibus etiam judicia esse ait post mortem et in Orco tribunalia, et bonas quidem animas mercedem consequi, pravas autem consentaneas pœnas. Jam quidam aiunt illum etiam migrationem animarum comprobare et transmigrare animas, quæ numero definitæ sint, alias in alia corpora, prouti singule quæque mereantur, et per quædam intervalla statuta remitti in hunc mundum rursus documentum exhibituræ electionis suæ. Alii contra, locum adipisci prouti mereantur singulæ, utunturque testimonio, quod dicat cum Jove quosdam esse, alios autem cum aliis diis conversantes proborum virorum, alteros autem pœnas sufferre æternas, quotquot prava et injusta per hanc vitam perpetraverint. Dicunt autem eum idia, æµσα dicere, alia ἔµµσα, alia µεσα rerum. Vigilare et somnare æµσα et quæ sunt ejusdemmodi, ἔµµσα autem, veluti bona et mala, et µεσα, veluti inter candidum et nigrum fuscum vel aliquem alium colorem. Bona autem sola proprie dicere eum aiunt quæ pertinent ad animam, quæ autem sint corporis et extra, non jam proprie bona, sed appellata bona, sæpe autem etiam media appellavisse ea, licere enim illis et bene et male uti. Jam virtutes ex pretio ait summities esse, re autem medietates. Pretiosius enim nihil virtute; quidquid autem earum vel exsuperet vel deficiat in pravitate terminari, veluti quatuor statuit esse virtutes: prudentiam, temperantiam, justitiam, fortitudinem. Parum unamquamque comitari duo vitia, per exsuperantiam et diminutionem, veluti prudentiam imprudentiam per diminutionem, calliditatem autem per exsuperantiam, temperantiam autem incontinentiam* **36-37** *per diminutionem, imbecillitatem per exsuperantiam, justitiam autem inonexiam per diminutionem, pleonexiam per exsuperantiam, fortitudinem*

ἐν ᾧ προσθεῖς λέγει· Θεὸς θεῶν, ὧν ἐγὼ δημιουργός τε καὶ πατήρ, ἀλύτα ἐμοῦ γε θέλοντός, ὥς ἂν εἰ λυθῆναι αὐτὰ θέλει, ῥαδίως λυθησόμενα. Δαιμόνων δὲ φύσεις ἀποδέχεται, καὶ τοὺς μὲν ἀγαθοὺς εἰναί [p. 22. 23] φησιν αὐτῶν, τοὺς δὲ φαύλους. Καὶ τὴν ψυχὴν οἱ μὲν φασιν αὐτὸν ἁγνίστητον λέγειν καὶ ἀφθαρτον, ὅταν λέγῃ· Ψυχὴ πάσα ἀθάνατος· τὸ γὰρ δεικνύοντος ἀθάνατον· καὶ ὅταν αὐτοκίνητον αὐτὴν ἀποδείκνυῃ καὶ ἀρχὴν κινήσεως. Οἱ δὲ γενετήν μὲν, ἀφθαρτον δὲ διὰ τὴν τοῦ Θεοῦ βούλησιν. Οἱ δὲ σύνθετον καὶ γενετήν καὶ φθαρτήν· καὶ γὰρ κρατῆρα αὐτῆς ὑποτίθεται³, καὶ σῶμα αὐτὴν ἔχειν· αὐτοσιδὲς, τὸ δὲ γενόμενον πᾶν ἀνάγκη ἔχειν⁴, φθαρῆναι. Οἱ δὲ ἀθάνατον αὐτὴν εἶναι λέγοντες, μάλιστα ἐκαίνοις⁵ ἰσχυρίζονται, ὅσοις καὶ κρίσεσι φησὶν⁶ εἶναι μετὰ τελευτῆν, καὶ ἐν ᾧ δὸς δικαστήρια, καὶ τὰς μὲν ἀγαθὰς ἀγαθοῦ μισθοῦ τυγχάνειν, τὰς δὲ πονηρὰς ἀκολουθῶν δικῶν. Τινὲς μὲν οὖν φασιν καὶ μετεσσωμάτωσιν αὐτὸν ὁμολογεῖν καὶ μεταβάλλειν⁷ τὰς ψυχὰς ὀρισμένας οὕσας ἄλλας εἰς ἄλλα σώματα κατ' ἀξίαν ἐκάστη καὶ κατὰ τινὰς περιόδους ὀρισμένας ἀναπέμπεσθαι εἰς τοῦτον τὸν κόσμον πάλιν πείραν παρεξομένας τῆς ἐκείνων προαιρέσεως. Οἱ δὲ οὐδ', ἀλλὰ τόπον λαγχνάνειν κατ' ἀξίαν ἐκάστη, καὶ χρώνται μαρτυρίᾳ, ὅτι φησὶ⁸ μετὰ Διὸς τινὰς εἶναι, ἄλλους δὲ μετὰ ἄλλων θεῶν συμπεριπολοῦντας τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν, τοὺς δὲ ἐν κολάσεσιν ὑπάρχειν αἰωνίους⁹, ὅσοι πονηρὰ καὶ ἀδικα παρὰ τοῦτον τὸν βίον εἰσὶν ἐξεργασμένοι. Φασὶ δὲ αὐτὸν τὰ μὲν ἄµεσα λέγειν, τὰ δὲ ἔµµεσα, τὰ δὲ µεσα τῶν πραγμάτων. Ἐργήγορσιν μὲν καὶ ὕπνον ἄµεσα, καὶ ὅσα τοιαῦτα· ἔµµεσα δὲ, οἷον ἀγαθὰ καὶ κακὰ· καὶ µεσα, οἷον τοῦ λευκοῦ καὶ μέλανος τὸ φαῖον ἢ τι ἄλλο χρῶμα. Ἀγαθὰ δὲ μόνον κυρίως λέγειν φασὶν αὐτὸν τὰ περὶ ψυχῆν, τὰ δὲ περὶ σῶμα καὶ τὰ ἐκτὸς οὐκ ἔτι κυρίως ἀγαθὰ, ἀλλὰ λεγόμενα ἀγαθὰ, πολυλαχοῦ δὲ καὶ µεσα ὀνομακίναί αὐτὰ· εἶναι γὰρ αὐτῶς καὶ καλῶς καὶ κακῶς χρῆσθαι. Τὰς μὲν οὖν ἀρετὰς κατὰ τιμὴν ἀκρότητας εἶναι φησι¹⁰, κατὰ δὲ οὐσίαν μεσότητας· τιμωτέρον μὲν γὰρ οὐδὲν ἀρετῆς. Τὸ δὲ ὑπερβάλλον αὐτῶν ἢ ἐνδὲον εἰς κακίαν τελευτᾶν, οἷον τέσσαρά; φησιν¹¹ εἶναι ἀρετὰς φρόνησιν, σωφροσύνην, δικαιοσύνην, ἀνδρείαν. Τοῦτων ἐκάστη παρακολουθεῖν δύο κακίας, καθ' ὑπερβολὴν καὶ µειωσιν, οἷον τῇ μὲν φρονήσει ἀφροσύνην κατὰ µειωσιν, πανουργίαν [p. 23, 24] δὲ καθ' ὑπερβολὴν, τῇ δὲ σωφροσύνῃ ἀκολασίαν κατὰ µειωσιν, σκαιότητα καθ' ὑπερβολὴν, τῇ δὲ δικαιοσύνῃ μειονεξίαν κατὰ µειωσιν, πλεονεξίαν καθ' ὑπερβολὴν, τῇ δὲ ἀνδρείᾳ δειλίαν κατὰ µειωσιν, θρασύτητα¹² καθ' ὑπερβολὴν, ταύτας δὲ ἔγγενοµέναις τὰς ἀρετὰς ἀνθρώπων ἀπεργάζεσθαι αὐτὸν τέλειον καὶ παρέχειν αὐτῷ εὐδαιμονίαν. Τὴν δὲ εὐδαιμονίαν εἶναι φησιν ὁμοίωσιν

VARIAE LECTIONES.

³ αὐτὸν Wolfius: αὐτῶν reliqui. ⁴ ὑποτίθεται T: ὑποτίθεται vulgo. ⁵ ἔχειν. εἶναι T. ⁶ ἐκαίνοις—ὅσοις Roepertus: ἐκαίνοι—ὅσοι vulgo: ἐκαίνω—ὅτι R. Schottus. ⁷ φησιν Roepertus: φασὶν vulgo. ⁸ μεταβάλλειν O. ⁹ φησὶ Wolfius: φασὶ vulgo. ¹⁰ αἰωνίους M: αἰωνιαίους O: αἰωνιαίς vulgo. ¹¹ φησὶ Wolfius: φασὶ vulgo. ¹² θρασύτητα B: θράσος vulgo.

Θεῷ κατὰ τὸ δυνατόν. Τὴν δὲ ὁμοίωσιν τῷ Θεῷ, ὅταν τις θεοὺς τε καὶ δίκαιος γένηται μετὰ φρονήσεως. Τέλος γὰρ τοῦτο τῆς ἀκρας σοφίας καὶ ἀρετῆς ὑποτίθεται. Λέγει δὲ ἀντακούουθαι τὰς ἀρετὰς ἀλλήλαις καὶ μονοειδῆς εἶναι καὶ μηδέποτε ἐναντιοῦσθαι ἀλλήλαις. Τὰς δὲ κακίας πολυτρόπους τε εἶναι καὶ ποτὲ μὲν ἀντακούουθαι, ποτὲ δὲ ἐναντιοῦσθαι ἀλλήλαις. Εἰμαρμένην φησὶν¹³ εἶναι, οὐ μὴν πάντα καθ' εἰμαρμένην γίνεσθαι, ἀλλ' εἶναι τι καὶ ἐφ' ἡμῖν, ἐν οἷς φησιν· Αἰτία ἐλομένην, Θεὸς δὲ ἀναίτιος· καὶ Θεσμός τε Ἀδραστικός ὁδε¹⁴. Οἱ δὲ οὕτω τὸ καθ' εἰμαρμένην, οἱ δὲ καὶ τὸ ἐφ' ἡμῖν· ἀκούσιζα δὲ φησιν εἶναι τὰ ἀμαρτήματα· εἰς γὰρ τὸ κάλλιστον τῶν ἐν ἡμῖν, ὅπερ ἐστὶν ἡ ψυχὴ, οὐκ ἂν τίνα τὸ κακὸν παραδέξασθαι, τοῦτέστι τὴν ἀδικίαν· κατὰ ἀγνοίαν δὲ καὶ σφάλμα τοῦ ἀγαθοῦ, οἰομένους καλὸν τι ποιεῖν, ἐπὶ τὸ κακὸν ἐρχεσθαι. Καὶ λέξις τοῦτο ἐμφανιστάτη ἐστὶν ἐν τῇ Πολιτείᾳ, ἐν ἣ φησιν· Πάλιν δὲ αὐτὸ τολμᾷτε λέγειν¹⁵ ὡς αἰσχρὸν καὶ θεομισῆς ἡ κακία. Πῶς οὖν δὴ τις τὸ τοιοῦτον κακὸν αἰροῖτ' ἂν; Ἥττων δὲ ἂν ἦ, φατέ¹⁶, τῶν ἡδονῶν. Οὐκοῦν καὶ τοῦτο ἀκούσιον, εἴπερ τὸ νικᾶν ἐκούσιον; ὥστε ἐκ παντὸς λόγου τὸ γε ἀδικεῖν ἀκούσιον ὁ λόγος αἰρεῖ¹⁷. Ἀντιτίθεται δὲ τις αὐτῷ πρὸς τοῦτο· διὰ τί οὖν κολάζονται, εἰ ἀκούσιως ἀμαρτάνουσιν; Ὁ δὲ λέγει, Ἵνα τε αὐτοὺς οὕτως τάχιστα ἀπαλλαγῇ κακίας, καὶ κόλασιν ὑπόσχῃ. Τὸ γὰρ κόλασιν ὑποσχέσθαι οὐ κακὸν εἶναι ἀλλὰ ἀγαθόν, εἴπερ μέλλει καθαρίσθαι τῶν κακῶν γίνεσθαι· καὶ ἵνα μηδὲν¹⁸ ἀμαρτάνουσιν οἱ λοιποὶ ἀκούοντες ἀνθρώποι, ἀλλὰ φυλάσσονται τὴν τοιαύτην πλάνην. Κακοὶ δὲ φύσιν οὕτε ὑπὸ Θεοῦ γενέσθαι, οὕτε καθ' αὐτὴν ὑπόστασιν ἔχειν, ἀλλὰ κατ' ἐναντίωσιν [p. 24—26] καὶ παρακούουσιν τοῦ ἀγαθοῦ γενέσθαι¹⁹, ἢ καθ' ὑπερβολὴν ἢ κατὰ μείωσιν, ὡς περὶ τῶν ἀρετῶν προείπομεν. Ὁ μὲν οὖν Πλάτων, καθὼς προείπομεν, συναγαγὼν τὰ τρία μέρη τῆς κατὰ πάντα φιλοσοφίας, οὕτως ἐφίλοσόφησιν.

consistere, sed per adversationem et comitatum boni exstitisse, aut per diminutionem aut per exsuperantiam, uti de virtutibus ante diximus. Plato igitur, ut supra diximus, consociatis tribus partibus universalis philosophiæ in hunc modum philosophabatur.

20. Ἀριστοτέλης τοῦτου γενόμενος ἀκροατῆς εἰς τέχνην τὴν φιλοσοφίαν ἤγαγεν, καὶ λογικώτερος ἐγένετο, τὰ μὲν στοιχεῖα τῶν πάντων ὑποθέμενος οὐσίαν καὶ συμβεβηκός· τὴν μὲν οὐσίαν μίαν τὴν πᾶσιν ὑποκειμένην· τὰ δὲ συμβεβηκότα ἐννεῖα· ποσόν, ποιόν, πρὸς τί, πού, πότε, ἔχειν, καίεσθαι, ποιεῖν, πάσχειν. Τὴν μὲν οὖν οὐσίαν τοιαύτην εἶναι, οἶον θεόν, ἀνθρώπον καὶ ἕκαστον τῶν τῷ ὁμοίῳ λόγῳ ὑποπασσείν δυνάμενων. Περὶ δὲ τὰ συμβεβηκότα θεωρεῖται τὸ μὲν ποιόν, οἶον λευκόν, μέλαν· τὸ δὲ ποσόν, οἶον δίπληχον, τρίπληχον· τὸ δὲ πρὸς τί, οἶον

A autem ignaviam per deminutionem, audaciam per exsuperantiam. Has autem virtutes cum insint in homine reddere eum perfectum præbereque ei beatitudinem. Beatitudinem autem esse ait, cum quis assimiletur, quantum fieri possit, Deo. Assimilari autem quemquam Deo, cum sanctum et justum se præstet cum prudentia. Finem enim hunc summæ sapientiæ et virtutis statuit. Dicit autem societate quadam contineri virtutes et ejusdem speciei esse nec inquam adversari inter se. Vitia autem et multigena esse et aliquando societate inter se contineri, aliquando autem adversari inter se. Fatum dicit esse, non vero omnia per fatum fieri, sed esse aliquid etiam in nostra potestate, cum dicit: *Culpa est ejus, qui elegit sibi, Deus non in culpa*, et: *Lex Adrastæ hæc*. Jam alii sic illum appellare quod per fatum fiat, alii et id quod in nostra potestate sit aiunt. Invita autem esse ait peccata. In id enim, quod pulcherrimum est in nobis, id quod est anima, non facile quemquam malum recipere, hoc est pravitatem; per imprudentiam autem et lapsus boni qui opinentur se pulchrum aliquid facere devenire in malum. Cujus quidem sententiæ declaratio clarissima exstat in Civitate, in qua dicit: *Rursus autem audent dicere, turpe esse diisque invisum pravitatem. Quomodo igitur tandem quispiam concupiscat tale malum? Qui inferior est, respondetis, voluptatibus? Non ergo et hoc invitum, siquidem vincere non invitum? ut ex omni ratione prave facere præter voluntatem fieri ratio vincat*. Opponit autem quidam ei contra hoc: quam ob causam igitur puniuntur qui invitum peccant? Is autem dicit: ut et ipse quam celerrime liberetur pravitate et pœnas det. Nam pœnas dare non malum esse, sed bonum, siquidem futura sit purgatio malorum et ne quid peccent reliqui homines cognito exemplo, sed caveant ab ejusmodi errore. Mali autem naturam neque a Deo factam esse, neque per se consi-

38-39 boni exstitisse, aut per diminutionem aut per exsuperantiam, uti de virtutibus ante diximus. Plato igitur, ut supra diximus, consociatis tribus partibus universalis philosophiæ in hunc modum philosophabatur.

Aristoteles, qui hujus auditor fuit, in artem philosophiam redegit logicamque disciplinam magis excoluit, elementa universorum ponens substantiam et accidens, et substantiam quidem unam, quæ universis substrata sit, accidentia autem numero novem: quantum, quale, ad quid, ubi, quando, habere, situm esse, facere, pati. Jam substantiam hujusmodi esse, veluti Deum, hominem, et nihil non quod in eundem censum veniat. Quod autem attinet ad accidentia, id quod quale dicit ostenditur veluti album, nigrum; quantum autem veluti duarum

VARIE LECTIONES.

¹³ φασίν B, L, O. ¹⁴ ὁδε Røperus addidit ex Plat. Phædr. p. 248. ¹⁵ Cf. Røper. p. 625. Locus exstat in Clitophonie p. 107 sic scriptus: Πάλιν δ' αὐ τολμᾷτε λέγειν ὡς αἰσχρὸν καὶ θεομισῆς ἡ ἀδικία· πῶς οὖν δὴ τις τὸ γε τοιοῦτον κακὸν αἰροῖτ' ἂν; ἥττων δὲ ἂν ἦ, φατέ, τῶν ἡδονῶν· οὐκοῦν καὶ τοῦτ' ἐκούσιον, εἴπερ τὸ νικᾶν ἐκούσιον; ὥστε ἐκ παντὸς τρόπου τὸ γε ἀδικεῖν ἀκούσιον ὁ λόγος αἰρεῖ, κ. τ. λ. ¹⁶ αὐτῷ ἅμα τε λέγειν vulgo. ¹⁷ ἢ τῶν δ. τ. δὴ φατέ vulgo. ¹⁸ ὁ λόγος αἰρεῖ — λόγος αἰρεῖ δὲ; λόγος ἐρεῖ vulgo. ¹⁹ μὴδὲ vulgo. ²⁰ γενήσεσθαι T.

triumve uinarum; illud autem ad quid, velut pater, A filius; ubi autem, velut Athenis, Megaris; quando autem, velut decima Olympiade; habere autem, velut possidere; facere autem, velut scribere et omnino patrare aliquid, situm autem esse, veluti humi jacere; pati autem, velut verberari. Ponit et ipse alia medium habere, alia non habere, ut diximus etiam de Platone. Et pene in rebus plurimis concordat cum Platone excepta de anima doctrina. Plato enim immortalem, Aristoteles autem permanere et post hæc et ipsam evanescere in quintum corpus, quod ponit esse cum reliquis quatuor, hoc est et igni et terra et aqua et aere tenuius, tanquam spiritum. Verum Plato sola bona reapse quæ pertineant ad animam dicit eaque sufficere ad beatitatem; Aristoteles autem trifariam divisa bona inducit nequeque perfectum esse sapientem, nisi adsint ei etiam corporis bona et quæ sunt extra: quæ sunt pulchritudo, robur, vigor sensuum, integritas, sanitas, quæ autem sunt extra: divitiæ, nobilitas, gloria, potentia, pax, amicitia; quæ autem intus sunt circa animam, sicut etiam Platoni visum est, prudentiam, temperantiam, iustitiam, fortitudinem. Mala autem etiam hic dicit per adversationem exstitisse bonorum et esse in eo loco, qui sub luna est, supra lunam autem non pertingere. Animam autem universi quidem mundi immortalem esse et ipsum mundum æternum, 40-41 singulorum autem, ut supra diximus, perire. Hic igitur in Lyceæ versari solius philosophabatur, Zeno autem in porticu quæ Pæcile vocabatur. Nacti autem sunt Zenonis discipuli a loco nomen, cum a Stoa Stoici vocati sint, Aristotelis autem ab opere; quoniam enim ambulantes in Lyceæ commentabantur, hanc ob causam Peripatetici appellati sunt. Hæc igitur Aristotelis doctrina fuit.

Stoici et ipsi quidem syllogisticam partem philosophiæ amplificaverunt et pene terminis suis circumscriserunt, idem secuti et Chrysippus et Zeno, qui posuerunt et ipsi Deum quidem principium rerum, qui sit corpus purissimum, per omnia autem pervadere providentiam illius, et ipsi vero fato omnia fieri pro certo posuerunt, exemplo usi hocce: Veluti ad currum cum junctus sit canis, quando quidem voluit sequi, et trahi et sequi sponte, cum D faciat etiam quod voluntario faciat cum necessitate, tanquam fato; sin minus velit sequi, certe coactum iri. Idemque valere in hominibus. Etenim vel cum sequi nolunt, certe cogentur devenire in id quod fatum est. Animam autem dicunt permanere post mortem, esse autem corpus et ortum esse ex refrigeratione aeris continentis, quapropter etiam vocari

πατήρ, υἱός· τὸ δὲ πού, ὅσον Ἀθήνῃσι, Μεγαροῖς· τὸ δὲ πότε, ὅσον ἐπὶ τῆς δεκάτης Ὀλυμπιάδος· τὸ δὲ ἔχειν, ὅσον κατεῖσθαι· τὸ δὲ ποιεῖν, ὅσον γράφειν καὶ ὧως ἐνεργεῖν τι· τὸ δὲ καίσθαι, ὅσον κατακαίσθαι· τὸ δὲ πάσχειν, ὅσον τύπτεσθαι. Ὑποτίθεται καὶ αὐτὸς τὰ μὲν μεσότιστα ἔχειν, τὰ δὲ ἄμεσα εἶναι, ὡς εἴπομεν καὶ περὶ τοῦ Πλάτωνος. Καὶ σχεδὸν τὰ πλεῖστα τῷ Πλάτῳ συμφωνός ἐστι πλὴν τοῦ περὶ ψυχῆς ὁρίματος. Ὁ μὲν γὰρ Πλάτων ἀθάνατον, ὁ δὲ Ἀριστοτέλης ἐπιδιαμένειν καὶ μετὰ ταῦτα καὶ ταύτην ἐναφανίζεσθαι τῷ πέμπτῳ σώματι, ὃ ὑποτίθεται εἶναι μετὰ τῶν ἄλλων τεσσάρων, τοῦ τε πυρὸς καὶ τῆς γῆς καὶ τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ ἀέρος λεπτότερον, ὅσον πνεῦμα. Ὁ μὲν οὖν Πλάτων μόνᾳ ἀγαθῇ ὄντως τὰ περὶ ψυχὴν εἶναι φησιν, καὶ ἀρκεῖν πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν. Ὁ δὲ Ἀριστοτέλης τριγένηται τῶν ἀγαθῶν εἰσάγει, καὶ λέγει μὴ εἶναι τέλειον τὸν σοφὸν, ἐὰν μὴ παρῇ αὐτῷ καὶ τὰ τοῦ σώματος ἀγαθὰ καὶ τὰ ἐκτὸς, ἃ ἐστὶ κάλλος, ἰσχύς, εὐαισθησία, ἀρτιότης· τὰ δὲ ἐκτὸς, πλοῦτος, εὐγένεια, δόξα, δύναμις, εἰρήνη, φίλια. Τὰ δὲ ἐντὸς περὶ ψυχὴν καθὼς καὶ Πλάτῳν ἔδοξε, φρόνησιν, σωφροσύνην, δικαιοσύνην, ἀνδρείαν. Τὰ δὲ κακὰ φησι καὶ οὗτος κατ' ἐναντίωσιν τῶν ἀγαθῶν γενέσθαι, καὶ εἶναι ὑπὸ τὸν περὶ σελήνην τόπον, ὑπὲρ δὲ σελήνην μήκει. Τὴν δὲ ψυχὴν τὴν μὲν οἷου τοῦ κόσμου ἀθάνατον εἶναι, καὶ αὐτὸν τὸν κόσμον [p. 26. 27] ἀίδιον, τὴν δὲ καθ' ἑκάστον, ὡς προεῖπομεν, ἀφανίζεσθαι. Οὗτος μὲν οὖν ἐν τῷ Λυκαίῳ ποιούμενος τὰς διατριβὰς ἐφιλοσόφει· ὁ δὲ Ζήνων ἐν τῇ Ποικίλῃ στοᾷ. Ἐκτίσαντο δὲ οἱ μὲν ἀπὸ τοῦ Ζήνωνος ἀπὸ τοῦ τόπου τὸ ὄνομα, τούτῳσιν ἀπὸ τῆς Στοᾶς Στωικοὶ κληθέντες· οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους ἀπὸ τοῦ ἔργου. Ἐπειδὴ γὰρ περιπατοῦντες ἐν τῷ Λυκαίῳ ἐζήτουν, διὰ τοῦτο Περιπατητικοὶ ἐκλήθησαν. Ταῦτα μὲν οὖν καὶ ὁ Ἀριστοτέλης.

21. Στωικοὶ καὶ αὐτοὶ μὲν ἐπὶ τὸ συλλογιστικώτερον τὴν φιλοσοφίαν ᾗδῃσαν καὶ σχεδὸν ὅροις περιέλαβον, ὁμόδοξοι γενόμενοι ὅ τε Χρῦσιππος καὶ Ζήνων, οἳ ὑπέθετον καὶ αὐτοὶ ἀρχὴν μὲν θεὸν τῶν πάντων, σῶμα δὲ τὸ καθαρῶτατον, διὰ πάντων δὲ διήκων τὴν πρόνοιαν αὐτοῦ, καὶ αὐτοὶ δὲ τὸ καθ' εἰμαρμένην εἶναι πάντη διεθεθαύσαντο παραδείγματι χρῆσάμενοι τοιούτῳ, ὅτι ὥσπερ ὀχλήματος ἐν ἡ ἐξηρητημένος κῶων, ἐὰν μὲν βούληται ἐπισθαι, καὶ ἔλκεται καὶ ἐπισθαι ἄλλων, ποιών· καὶ τὸ αὐτοῦ ἐξούσιον μετὰ τῆς ἀνάγκης ὅσον τῆς εἰμαρμένης· ἐὰν δὲ μὴ βούληται ἐπισθαι, πάντως ἀναγκασθήσεται, τὸ αὐτὸ δὲ πού καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων· καὶ μὴ βουλόμενοι γὰρ ἀκολουθεῖν ἀναγκασθήσονται πάντως εἰς τὸ πεπρωμένον εἰσελθεῖν. Τὴν δὲ ψυχὴν λέγουσι μένειν μετὰ θάνατον, εἶναι δὲ σῶμα καὶ

VARIE LECTIONES.

²¹ Μεγαροῖς Roepers: Μεγαροῖσι vulgo. ²² ψυχῆς Menagius ad Bing. L. vii, 157: ψυχὴν vulgo. ²³ ὃ ὑποτίθεται L. ²⁴ οὖν — αὐ Roepers p. 621. ²⁵ εἰρήνη, φίλια Roepers coll. Joh. Stob. eclog. ii p. 274, καὶ τῶν ἐκτὸς λεγομένων εὐγένειαν, πλοῦτον, δόξαν, εἰρήνην, ἐλευθερίαν, φίλιαν· ἐρρωμένην φίλων vulgo. ²⁶ τὴν μὲν Roepers; τοῦ μὲν vulgo. ²⁷ Οἱ δὲ Στωικοὶ T. ²⁸ πάντα T. ²⁹ ἐκὼν ποιών Wollfus: ποιών vulgo: alia Roepers p. 625. ³⁰ μένειν μετὰ θάνατον Roepers p. 625 sq.: μὲν ἀθάνατον vulgo.

γενέσθαι ἐκ τῆς περιψύξεως τοῦ ἀέρος τοῦ περιέχον-
τος, διὸ καὶ καλεῖσθαι ψυχὴν. Ὁμολογοῦσι δὲ καὶ
μετενωμάτων γενέσθαι ὠρισμένων οὐσῶν τῶν ψυ-
χῶν. Προσδέχονται δὲ ἐκπύρωσιν ²¹ ἔσθαι καὶ κάθα-
ρσιν τοῦ κόσμου τούτου, οἱ μὲν παντὶς, οἱ δὲ μέρους,
καὶ κατὰ μέρος· δὲ αὐτὴν καθαρῆσθαι λέγουσιν· καὶ
σχεδὸν τὴν φθορὰν καὶ τὴν ἑτέρου ἐξ αὐτῆς γένεσιν
κάθαρσιν ²² ὀνομάζουσιν. Σώματα δὲ πάντα ὑπέθετο,
καὶ σῶμα διὰ σώματος μὲν χωρεῖν ²³, ἀλλὰ ἀνάκλα-
σιν ²⁴ εἶναι καὶ πεπληρωσθαι πάντα καὶ μηδὲν εἶναι
κενόν. Ταῦτα καὶ οἱ Στωικοί.

22. Ἐπίκουρο; δὲ σχεδὸν ἐναντίαν πᾶσι δόξαν
ἔθετο. Ἀρχὰς μὲν τῶν ὄντων ὑπέθετο ἀτόμους καὶ
κενόν. Κενὸν μὲν οἷον τόπον τῶν ἰσομένων, ἀτόμους
δὲ τὴν ὕλην, ἐξ ἧς τὰ πάντα. Ἐκ δὲ τῶν ἀτόμων
συνελθόντων γενέσθαι καὶ τὸν Θεόν, καὶ [p. 27. 28] ^B
τὰ στοιχεῖα ²⁵ πάντα, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα καὶ ²⁶
ζῶα καὶ ἄλλα, ὡς μὴδὲν γίνεσθαι μῆτε συνεσθάναι,
εἰ μὴ ἐκ τῶν ἀτόμων εἴη. Τὰς δὲ ἀτόμους τὸ λεπτο-
μερέστατον καὶ ἐφ' ²⁷ οὐ οὐκ ἂν γένοιτο κέντρον οὐδὲ
σημεῖον οὐδὲν οὐδὲ διαίρεσις οὐδεμία, ἐφη εἶναι, διὸ
καὶ ἀτόμους αὐτὰς ὀνόμασε. Τὸν δὲ Θεὸν ὁμολογῶν
εἶναι ἀίδιον καὶ ἀφθαρτόν φησι μηδεὶς προνοεῖν, καὶ
ὅπως πρόνοιαν μὴ εἶναι μὴδὲ εἰλημμένην, ἀλλὰ
πάντα κατὰ αὐτοματισμὸν γίνεσθαι. Καθῆσθαι γὰρ
τὸν Θεὸν ἐν τοῖς μετακοσμοῖς, οὕτω καλούμενοι; ²⁸
ὑπ' αὐτοῦ· ἔξω γάρ τι τοῦ κόσμου οἰκητήριον τοῦ
Θεοῦ ἔθετο εἶναι, λεγόμενον τὰ μετακόσμια, ἥδεσθαι
τε καὶ ἡσυχάζειν ἐν τῇ ἀκροτάτῃ εὐφροσύνῃ, καὶ
μῆτε αὐτὸν πράγματα ²⁹ ἔχειν μῆτε ἄλλοι; παρέχειν.
Οἱ; ἀκόλουθον καὶ τὸν περὶ τῶν σοφῶν ἀνδρῶν πε-
ποιήται λόγον, λέγων τὸ τέλος τῆς σοφίας ³⁰ εἶναι
ἡδονήν. Ἄλλοι δὲ ἄλλως τὸ ὄνομα τῆς ἡδονῆς ἐξέλα-
βον· οἱ μὲν γὰρ κατενόησαν ³¹ τὰς ἐπιθυμίας, οἱ
δὲ τὴν ἐπὶ τῇ ἀρετῇ ἡδονήν. Τὰς δὲ ψυχὰς τῶν ἀν-
θρώπων λύεσθαι ἅμα τοῖς σώμασιν, ὥσπερ καὶ συγ-
γεννησθαι αὐτοῖς τίθεται· αἷμα γὰρ αὐτὰς εἶναι, οὗ
ἐξεληθέντος ἢ τραπέντος ἀπόλλυσθαι ὅλον τὸν ἀνθρώ-
πον, ᾧ ἀκολουθεῖ μῆτε κρίσεις εἶναι ἐν ᾧ, μῆτε
δικαστήρια, ὡς ³² ὅ τι ἂν δράσῃ τις ἐν τῷ βίῳ τούτῳ
καὶ διαλάβῃ ἀνεύθυνον εἶναι παντελῶς. Οὕτως οὖν
καὶ Ἐπίκουρος.

23. Ἄλλῃ δὲ αἵρεσις φιλοσόφων ἐκλήθη Ἀκαδη-
μαϊκὴ, διὰ τὸ ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τὰς διατριβάς αὐτοῦς
ποιεῖσθαι, ὧν ἄρξας ὁ Πύρρων, ἀφ' οὗ Πυρρῶνιοι ³³
ἐκλήθησαν φιλόσοφοι, τὴν ἀκαταληψίαν ἀπάντων πρώ-
τος εἰσήγαγεν, ὡς ἐπιχειρεῖν μὲν εἰς ἑκάτερα, μὴ μέν-
τοι ἀποφαίνεσθαι μηδὲν. Οὐδὲν γὰρ εἶναι οὔτε τῶν νοη-
τῶν οὔτε τῶν αἰσθητῶν ἀληθές, ἀλλὰ δοκεῖν τοῖς ἀνθρώ-
ποις οὕτως ἔχειν. Ῥευστήν τε εἶναι τὴν οὐσίαν πα-
σαν καὶ μεταβλητὴν, καὶ μηδέποτε ἐν τῷ αὐτῷ μέ-
νειν. Οἱ μὲν οὖν τῶν Ἀκαδημαϊκῶν λέγουσι μὴ

A p-ycham. Consentiant autem etiam migrationem
animarum existere, cum definitæ sint animæ. Su-
munt autem conflagrationem fore et purgationem
hujus mundi, alii universi, partis alii et per partem
eum purgari aiunt, et pene interitum aliisque ex
eo generationem purgationem appellant. Corpora
autem universa ponunt et corpus penetrare quidem
per corpus, sed refractionem esse, et impleta esse
omnia nec quidquam esse vacuum. Hæc quidem et
Stoici.

Epicurus autem pene contrariam universis doctri-
nam professus est. Principia omnium statuit ato-
mos et inane: inane quidem tanquam spatium rerum
futurarum, atomos autem materiem, ex qua uni-
versa. Ex congressis autem atomis exstitisse ⁴²⁻
⁴³ etiam Deum et elementa [et mundos] et quæ
sunt in eis omnia, et animalia et reliqua, ut nihil
neque fiat neque exstiterit, nisi quod ex atomis
natum sit. Atomus autem tenuissimum et in quo
esse nequeat neque centrum, neque signum, nec
denique divisio ulla dixit esse, quapropter et atomos
eas vocavit. Deum autem perennem et immortalem
confessus esse dicit nullius rei providentiam ha-
bere, neque omnino esse providentiam nec fatum,
sed omnia fortuito fieri. Considerare enim Deum in
locis, quæ intermundia appellat; extra enim mun-
dum quoddam Dei habitaculum esse statuit eaque
intermundia vocari, lætarique et requiescere in extre-
ma hilaritate, neque ipsi vel habere negotia vel
præbere aliis. Quibus consentaneam et de sapien-
tibus hominibus instituit disputationem, dicens
finem sapientiæ esse voluptatem. Alii autem aliter
vocem voluptatis interpretati sunt; alii enim intel-
lexerunt cupiditates, alii autem eam voluptatem,
quam habet virtus. Animas autem hominum solvi
simul cum corporibus, sicuti etiam una gigni statuit,
sanguinem enim eas esse, quo egresso aut mutato
interire totum hominem, cui consecrarium est, quod
nulla esse statuit judicia in Orco neque tribunalia,
ut, quidquid commiserit quispiam in hac vita et læ-
tuerit, plane impune illi sit. Ita igitur et Epicurus.

Alia schola philosophorum vocata est Academi-
corum, quia in Academia conversationes instituere
solebant, quorum dux qui exstitit Pyrrho, a quo
Pyrrhōnei vocati sunt philosophi, incomprehensibi-
litem omnium primus introduxit, ut aggrediantur
quidem in utramque partem, non vero definiant
quidquam. Nihil enim esse neque comprehensibilem
neque sensibilem verum, sed videri hominibus ita
esse, fluidamque esse materiem omnem et mutabi-
lem nec unquam in eodem loco permanere. Jam

VARIE LECTIONES.

²¹ ἐμπύρωσιν O. ²² κάθαρσιν Roepertus; καθάρσιον vulgo. ²³ μὲν χωρεῖν. μὴ χωρεῖν vulgo. ²⁴ ἀνά-
κλασιν H. Ritterus; ἀνάστασιν vulgo; ἀντίστασιν Salvinus. ²⁵ Roepertus p. 626 ad doctrinam Epicuri
congruenter ita scriptum malit: καὶ τὰ στοιχεῖα, καὶ τοὺς κόσμους, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα. ²⁶ πάντα καὶ
ante ζῶα om. T. ²⁷ ἐφ' Roepertus; μεθ' vulgo. ²⁸ καλούμενοις Gronovius; καλούμενου libri. ²⁹ οὐτε
αὐτὸν πρᾶγμα ἔχειν, οὐτε ἄλλω παρέχειν· ᾧ ἀκόλουθον T. ³⁰ τῆς σοφίας, αὐτοῖς T. ³¹ κατενόησαν — κατὰ
ἔθνη vulgo; κατ' αἰσθήσιν Roepertus. ³² ὡς Roepertus; ὧν vulgo. ³³ Πυρρῶνιοι vulgo.

alii ex Academicis dicunt non oportere omnino de quoquam affirmare, sed tantum aggressos mittere. Alii autem illud non magis adjecerunt, his usi verbis; non magis ignis, **44-45** ignis quam quodvis aliud. Illud autem non declaraverunt, ignis ipse quid esset, sed in hunc modum.

Est autem etiam in Indis schola philosophantium in Brachmanis. Qui vitam cum abstinentem sectantur, animatis et igni coctis cibis omnibus abstinent acquiescuntque in frugibus arborum, et ne has quidem decerpentes, sed quæ ceciderunt in terram auferentes vivunt, aquam fluminis Tagabena bibentes. Per omnem autem vitam agunt nudi, corpus vestimentum animæ a Deo tributum esse affirmantes. Hi Deum lucem esse dicunt, non qualem quis cernit, nec qualis sol et ignis, sed est iis Deus Logus, non articulatus, sed cognitionis, per quem abscondita naturæ arcana cernuntur sapientibus. Hanc autem lucem, quam dicunt Logum Deum, semet solos novisse qui sint Brachmanes, quippe qui soli abiecerint vanam opinionationem, quod est velamen animæ extremum. Hi mortem contemnunt, celebrant autem domestica lingua Deum, quem vocant eo nomine, quo supra diximus, hymnosque in sublime mittunt. Neque autem mulieres inter illos, neque procreant liberos. Qui autem similem illis vitam affectant, ex terra quæ trans flumen est transgressi illuc inter illos manent, nec unquam revertuntur, et ipsi autem Brachmanes vocantur. Vitam autem non eodem modo peragunt; sunt enim etiam mulieres in ea regione, ex quibus qui inhabitant ea loca et generantur et generant. Hunc autem Logum, quem Deum vocant, corporeum esse et vestitum corpore extra se, tanquam cum quis pellem ovilem gestet, exuto autem corpore, quo vestitus sit, clare oculis patere. Bellum autem inesse in corpore, quo vestiantur, docent Brachmanes [et plenum esse corpus hostium arbitratur], contra quod tanquam contra hostes justa acie depugnant, sicuti antea declaravimus. Omnes autem homines aiunt captivos esse congenitorum suorum hostium, ventris et pudendorum, gulæ, iræ, lætitiæ, luctus, cupiditatis et quæ sunt reliqua. Solus autem ad Deum graditur qui de his tropæum erexit. Quapropter Dandamin, ad quem Alexander Macedo accessit, **46-47** tanquam victorem belli, quod est in corpore, Brachmanes pro divino numine venerantur. Calanum autem insecantur, ut qui præter fas describerit a philosophia sua. Deposito autem corpore Brachmanes tanquam ex aqua exsistentes pisces in purum aerem conspiciantur solem.

A δεῖν τὴν ἀρχὴν περὶ μηδεὸς ἀποφαίνεσθαι, ἀλλ' ἀπλῶς ἐπιχειρήσαντας εἶναι· οἱ δὲ τὸ οὐ μᾶλλον ἢ προσέθεσαν, λέγοντες οὐ μᾶλλον τὸ πῦρ πῦρ εἶναι ἢ ἄλλο τι. Οὐ μέντοι ἀπεφάναντο αὐτὸ τί ἐστίν, ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον.

24. Ἔστι δὲ καὶ παρὰ Ἰνδοῖς αἱρεσις φιλοσοφουμένων ἐν τοῖς Βραχμάναις, οἱ βίον μὲν αὐτάρκη προβάλλονται, ἐμψύχων δὲ καὶ τῶν διὰ πυρὸς βρωμάτων πάντων ἀπέχονται, ἀκροδρῶσις ἀρκούμενοι, μηδὲ αὐτὰ ταῦτα τρυγῶντες, ἀλλὰ τὰ πίπτοντα εἰς τὴν γῆν ἢ βαστάζοντες ζῶσιν, ὕδωρ ποταμοῦ Ταγαβηνὰ πίνοντες. Διαδιούσι δὲ γυμνοὶ, τὸ σῶμα ἐνδύμα τῇ ψυχῇ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ γεγενῆσθαι λέγοντες. Οὗτοι τὸν Θεὸν φῶς εἶναι λέγουσιν, οὐχ ὁποῖόν τις ὄρεξ', οὐδ' ὅσον ἥλιος καὶ πῦρ, ἀλλὰ ἐστὶν αὐτοῖς ὁ Θεὸς λόγος, οὐχ ὁ ἐναρθρός, ἀλλὰ ὁ τῆς γνώσεως, δι' οὗ τὰ χρυστὰ τῆς φύσεως ἢ μυστήρια ὁράται σοφοῖς. Τοῦτο δὲ τὸ φῶς, ὃ φασι λόγον τὸν Θεόν, αὐτοὺς μόνους εἰδέναι ἢ Βραχμᾶνας λέγουσι, ἵνα τὸ ἀπορρήψαι μόνους τὴν κενοδοξίαν, ὃς ἐστὶ χιτῶν τῆς ψυχῆς ἐσχατος. Οὗτοι θανάτου καταφρονοῦσιν· ἀεὶ δὲ ἰδίᾳ φωνῇ Θεὸν ὀνομάζουσι, καθὼς προείπομεν, ὕμνους τε ἀναπέμπούσιν. Οὕτε δὲ γυναῖκες παρ' αὐτοῖς οὕτε τεκνοῦσιν. Οἱ δὲ τοῦ ὁμοίου αὐτοῖς βίου ὀρεχθέντες ἐκ τῆς ἀντιπέραν χώρας τοῦ ποταμοῦ διαπερήσαντες ἐκεῖσε ἐναπομένουσιν, ἀναστρέφοντας μηχανεῖ· καὶ αὐτοὶ δὲ Βραχμᾶνες καλοῦνται. Βίον δὲ οὐχ ὁμοίως διάγουσιν· εἰσὶ γὰρ καὶ γυναῖκες ἐν τῇ χώρᾳ, ἐξ ὧν περ οἱ ἐκεῖ κατοικοῦντες γεννῶνται καὶ γεννῶσιν. Τοῦτον δὲ τὸν λόγον ὃν Θεὸν ὀνομάζουσι, σωματικὸν εἶναι, περιειρημένον τε σῶμα ἐξωθεν ἑαυτοῦ, καθάπερ εἰ τις τὸ ἐκ τῶν προβάτων ἐνδύμα φορεῖ, ἀπεκδυσάμενον δὲ τὸ σῶμα, ὃ περικειται, ὀφθαλμοφανῶς φαίνεσθαι. Πόλεμον δὲ εἶναι ἐν τῷ περιειρημένῳ αὐτῶν σώματι οἱ Βραχμᾶνες λέγουσι [καὶ πληρεῖς εἶναι πολεμίων] αὐτοῖς τὸ σῶμα νενομίσαι, πρὸς ὃς πρὸς πολεμίους παρατεταγμένοι μάχονται, καθὼς προεδηλώκαμεν. Πάντας δὲ ἀνθρώπους λέγουσιν αἰχμαλώτους εἶναι τῶν ἰδίων συγγενῶν πολεμίων, γαστρὸς καὶ αἰδοίων, λαιμοῦ, ὀργῆς, χαρᾶς, λύπης, ἐπιθυμίας καὶ τῶν ὁμοίων. Μόνος δὲ πρὸς τὸν Θεὸν χωρεῖ ὁ κατὰ τοῦτον ἐγείρας τρόποιον. Διὸ δ' ἀνδραμιν μὲν, πρὸς ὃν Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν εἰσῆλθεν, [p. 30. 31] ὡς νενικηκότα τὸν πόλεμον τὸν ἐν τῷ σώματι, Βραχμᾶνες θεολογοῦσι· Καλάνου δὲ καταφέρονται ὡς ἀσεβῶς ἀποστατήσαντος τῆς κατ' αὐτοὺς φιλοσοφίας. Ἀποθέμενοι δὲ Βραχμᾶνες τὸ σῶμα ὥσπερ ἐξ ὕδατος ἰχθύες ἀνακύψαντες εἰς ἀέρα καθαρὸν ὁρῶσι τὸν ἥλιον.

VARIE LECTIONES.

τὸ οὐ μᾶλλον — οὐ μᾶλλον Roepers p. 628 Coll. Seki. Empir. Pyrrhon. hypotypos. i. 188 — 192; Diog. Laert. ix. 75; Gell. noct. Att. xi. 5; τὸ μᾶλλον — τὸ μᾶλλον vulgo. πῦρ πῦρ. πῦρ vulgo. αὐτὸ τί. αὐτὸ τὸ τί Roepers. ἐν τῇ γῇ T. Οὗτοι Roepers: Αὐτοὶ vulgo. φύσεως Roepers p. 629: γνώσεως vulgo. εἰδέναι. ἰδεῖν Roepers. Βραχμᾶνες Roepers. ὃς Roepers: ὁ vulgo. φωνῇ Θεόν. φῶς τὸν Θεόν Roepers. ἂν ᾄδουσι δὲ ἰδίᾳ φωνῇ Θεόν, ὃν ὀνομάζουσι, x. τ. λ.? B¹⁰ Ruens. Immerito videtur de sinceritate horum verborum dubitare Roepers, ὅτι Verba καὶ — νενομίσαι uncis inclusit Roepers. πολεμίων Roepers; πολέμων vulgo. ὅπου στήσαντες B. O.

25. Δρυΐδαι οἱ ἐν Κελτοῖς τῇ Πυθαγορείῳ φιλοσοφίᾳ κατ' ἀκρον ἐγκύβαντες, αἰτίου αὐτοῖς γενομένου ταύτης τῆς ἀσκήσεως Ζαμολξίδος ⁶⁰ δούλου Πυθαγόρου, γένει Θρακίου ⁶¹. ὃς μετὰ τὴν Πυθαγόρου τελευτήν ἐκεῖ χωρήσας αἴτιος τούτοις ταύτης τῆς φιλοσοφίας ἐγένετο ⁶². Τούτους Κελτοὶ ὡς προφῆτας καὶ προγνωστικούς δοξάζουσιν, διὰ τὸ ἐκ ψήρων καὶ ἀριθμῶν Πυθαγορικῇ τέχνῃ προαγορεύειν αὐτοῦς ⁶³· τινὰ, ἥς καὶ αὐτῆς τέχνης τὰς ἐφοδούς αὐ σιωπήσομεν, ἐπεὶ καὶ ἐκ τούτων τινὲς αἰρέσεις παρεισάγειν ἐτόλμησαν. Χρῶνται δὲ Δρυΐδαι καὶ μαγείαις ⁶⁴.

26. Ἡσιόδος δὲ ὁ ποιητὴς καὶ αὐτὸς περὶ φύσεως οὕτω λέγει ἀκροῖναι παρὰ Μουσῶν. Διὸς δὲ εἶναι τὰς Μούσας θυγατέρας. Ἑννέα γὰρ νύκτας ἑμοῦ καὶ ἡμέρας δι' ὑπερβολὴν ἐπιθυμίας ἀδιαλείπτως ⁶⁵· B συνευνηθέντος τῇ Μνημοσύνῃ τοῦ Διὸς, ἐννέα ταύτας τὴν Μνημοσύνην συλλαβεῖν ἐν μίᾳ γαστρὶ, ἐφ' ἐκάστης νυκτὸς ὑποδεξαμένην ⁶⁶· μίαν. Καλέσας οὖν τὰς ἐννέα Μούσας ἀπὸ τῆς Πιερίας, τούτεστιν ἀπὸ τοῦ Ὀλύμπου, διδάχθῃναι παρεκάλει,

... ὡς τὰ πρῶτα ⁶⁷ θεοὶ καὶ γαῖα γένοντο,
καὶ ποταμοὶ καὶ πόντος ἀπείριτος οἰδῶν ⁶⁸·
Ἄστρα τε λαμπρότιστα ⁶⁹, καὶ οὐρανὸς εὐρύς
Ὅς στέφανον ⁷⁰ δάσσαντο ⁷¹, καὶ ὡς τιμὰς δι-
ἠλόντο. ⁷²
Ἥδὲ καὶ ὡς τὰ πρῶτα πολὺπυχον ἔσχον Ὀλύμ-
πον.

Ταῦτά μοι, Μοῦσαι, φησὶν, ἔσπετ' ⁷³
Ἐξ ἀρχῆς καὶ ἐπειθ' ὅτι περ πρῶτον γένετ' αὐτῶν. C

Ἦτοι μὲν πρῶτιστ' Ἥλος γένετ', αὐτὰρ ἔπειτα ⁷⁴
Γαῖ' εὐρύστερος πάντων ἔδος ἀσφαλὲς αἰεὶ
Ἀθανάτω, οἱ ἔχουσι κάρη ⁷⁵· νιφόντος ⁷⁶ Ὀλύμ-
που.

Τάρταρά τ' ἡμερόεντα ⁷⁷· μυχῷ χθονὸς εὐρύ-
[οδεῖς] ⁷⁸
Ἥδ' Ἔρος, ὃς κάλλιστος ἐν ἀθανάτοισι θεοῖσι
Αὐσιμελής πάντων τε θεῶν πάντων τ' ἀνθρώπων,

Δάμναται ⁷⁹ ἐν στήθεσσι ⁸⁰· ῥόον καὶ ἐλπίσιν ⁸¹
[βουλήν].

Ἐκ Ἥλως δ' Ἐρεβὸς τε μέλαιρά τε Νύξ ἐγένοντο.
Νυκτὸς δ' αὖτ' Αἰθήρ τε καὶ Ἥμερ' ἐξεγένοντο.
Γαῖα δὲ τοι πρῶτῃ ⁸² μὲν ἔγειρατο Ἴσος ἐαυτῇ
Οὐρανὸν ἀστερόενδ' ἵνα μιν ⁸³ περὶ πάντα κα-
λύπτῃ ⁸⁴.

Ὅρρα ἔη ⁸⁵ μακάρεσσι θεοῖς ἔδος ἀσφαλὲς αἰεὶ.
Γείρατο δ' οὐρεα μακρὰ θεῶν ⁸⁶· χαλκίεντας ἐραβ-
[λους]

Νυμφῶν ⁸⁷, αἱ ραῖουσι κατ' οὐρεα θηοσύνετα.
Ἥδὲ καὶ ἀνρύγετορ Πέλαγος τέλει οἰδῶνι θυόν
Πόντος ἀτερ φιλότῃτος ἐφίμερον, αὐτὰρ ἔπειτα
Οὐρανῷ ἐνηθέϊσα τέχ' Ἰκεανὸν βαθυδίνην
Κοῖόν τε Κρείον ⁸⁸· Ἐπερίον τ' Ἰάπετόν τε

Druidae, qui sunt in Celtis, Pythagorae philosophiae summo studio sese deliderunt, postquam iis auctor hujus disciplinae exstitit Zamolxis, qui servus fuit Pythagorae, genere Thrax. Qui cum post Pythagorae obitum eo se contulisset, auctor illis hujus philosophiae exstitit. Hos Celtae pro prophetis et futurorum vatibus habent, quandoquidem ex calculis et numeris ex arte Pythagorica vaticinantur quaedam, ejus et ipsius artis vias non silebimus, quoniam et ex his haereses inducere quidam conati sunt. Utuntur autem Druidae etiam magicis artibus.

Hesiodus autem poeta et ipse de natura ita se dicit audivisse a Musis. Jovis autem Musas esse filias. Novem enim noctes simul et dies per exsuperantiam cupidinis cum perpetuo Jupiter cum Mnemosyna concubisset, novem has Mnemosynam concepisse uno utero, singulis enim noctibus concepisso unam. Postquam igitur novem Musas invocavit, ex Pieria hoc est ab Olympo, ut sese edocerent oravit,

...ut ab initio dii et terra exstiterint
Et fluvii et mare immensum portaque maris

Stellaeque collucescentes et caelum vastum superne,

Utque divitias dispertiverint inter se et ut munera
[distribuerint].

Et ut ab initio multijugem occupaverint Olympum.

... Haec mihi, Musae, inquit, dicite

A principio et deinde quid tandem primum exstitit.
[rit eorum].

Igitur omnium primum Chaos exstitit, verum postea Tellus late patens, omnium sedes immota semper Immortalium, qui obtinent cacumen nivosi Olympi,

48-49 Tartarique tenebrosa sinu terrae vasta,

Atque Amor, qui pulcherrimus in immortalibus diis, Levans curas omniumque deorum omniumque mor-
[talium].

Domat in pectoribus mentem et prudens consilium.

Ex Chao autem et Erebus et atra Nox exstiterunt. Ex Nocte autem rursus et Aer et Dies enati sunt. Tellus autem primum peperit par sibimet ipsi Caelum stellatum, ut se circumquaque obiegeret,

Ut esset beatis diis sedes immota semper.

Peperit autem montes magnos deorum jucunda cubila

D Nympharum, quae habitant per montes confragosos, Praeterea et sterile Mare peperit aestu fervens Pontum sine amore jucundo, verum postea Caelo juncta peperit Oceanum profundum Caenumque et Crium Hyperionemque Japetumque

VARIE LECTIONES.

⁶⁰ Ζαμπεριδός B; Ζαμολξίδος L. ⁶¹ γένει Θρακίου om. B, O; γένει Θρακός? an γένους Θρακίου? ⁶² γε-
γνήνται T. ⁶³ αὐτοῖς O; αὐτοῖς vulgo. ⁶⁴ μαγείαις Roepertus: μαγίαις vulgo. ⁶⁵ ἀδιαλείπτως T; om.
ceteri. ⁶⁶ ὑποδεξαμένην Wolfius; ὑποδεξαμένης libri. ⁶⁷ Hesiod., Theog. 108 seqq., ubi multa alia M.
⁶⁸ λεπτόντα O; λεπτόντα B, T; λεπτήντα L. ⁶⁹ ὡς τ' ἄφρονος Hesiod., Theog. v. 112. ⁷⁰ δάσαντο
codd. ⁷¹ ἐπειθ' Roepertus p. 632: ἐπειτα vulgo; καὶ ἐπειθ' ὅτι πρῶτον Hesiodus. ⁷² κάρη Hesiodus.
⁷³ νιφόντος vulgo. ⁷⁴ ἡρρόντα Hesiodus. ⁷⁵ εὐρυδής L.; εὐρωδής B, O, T. ⁷⁶ δάμνατε L, T. ⁷⁷ στή-
θεσσι L, T; στήθεσι vulgo. ⁷⁸ πρῶτῃ B, O; πρῶτα L; πρῶτον libri vulgati et Hesiodus. ⁷⁹ ἵνα μιν
δύναμιν codd. ⁸⁰ καλύπτειν codd. ⁸¹ ὅρρ' ἐν B; ὅρρ' ἔη Gronovius. ⁸² θεῶν. ὅρα codd. ⁸³ Νυμ-
φάων B, O; Νυμφάων L.

*Thiamque Rheamque Themique Mnemosynamque
Phaebumque aurea iœnia Teihynque amabilem,
Post hos autem supremus natus est Saturnus vaser,*

*Ferocissimus filiorum, vegetum autem oderat pa-
[rentem.
Peperit autem rursus Cyclopes truncem animum ge-
[rentes.*

Et reliquos omnes a Saturno enumerat Gigantes.
Post autem aliquando ex Rhea natum esse Jovem.

Illi igitur omnes de universi et natura et genitura
hæc, sicut exposuimus, ex doctrina sua statuerunt.
Universi autem degressi infra id, quod divinum est,
de creaturarum rerum natura quæsiverunt, excellen-
tias mundi admirati, quippe quas pro divino numine
acciperent, cum aliis aliam partem mundi antefere-
rent, Deum autem horum omnium et opificem igno-
rarent.

Igitur eorum, qui in Græcis philosophati sunt,
decreta abunde exposita esse arbitror, a quibus
profecti hæretici quæ paulo post dicentur aggressi
sunt. Placet autem prius expositis mysticis etiam
quæcunque operose de stellis quidam et spaliis
commenti sunt dicere. Etenim ex illis profecti hæ-
retici 50-51 prodigia loqui censentur a multitu-
dine. Tum deinceps futilia illorum commenta illu-
strabimus.

⁵² Θίαν vulgo. ⁵³ Ρείαν vulgo. ⁵⁴ ἀκρότατος codd., ὀπλότατος Hesiodus. ⁵⁵ ἀγκυλομήτης vulgo.
⁵⁶ τοῖς πολλοῖς. πολλοὶ Korperus; πολλοῖς; vulgo.

A *Θείαν* ⁵² τε *Ρείαν* ⁵³ τε, *Θέμιν τε, Μνημοσύνην τε,
Φαίβην τε χρυσοστόμαρον, Τηθύν τε ἑρατεινήν,
Τοὺς δὲ μετ' ἀκρότατος* ⁵⁴ γένετο Κρόνος ἀγκυ-
[λομήτης ⁵⁵,
Δειρότατος παίδων, θαλερὸν δ' ἤχθηρε τοκῆα.

Γείρατο δ' αὖ Κύκλωπας, ὑπέρβιον ἦτορ ἔχοντας.

Καὶ τοὺς ἄλλους πάντας ἀπὸ τοῦ Κρόνου καταριθμεῖ
Γίγαντας. Ὑστερον δὲ πού ἐκ τῆς Ῥέας γεγενῆναι
τὸν Δία.

Οὗτοι μὲν οὖν πάντες περὶ τῆς τοῦ παντὸς φύσεως
τε καὶ γενέσεως ταῦτα καθὼς ἐξεθέμεθα τῇ αὐτῶν
δόξῃ ἐξεῖπον. Οἱ δὲ πάντες κάτω τοῦ Θείου χωρή-
σαντες περὶ τὴν τῶν γενομένων οὐσίαν ἡσυχολήθη-
σαν. τὰ μεγέθη τῆς κτίσεως καταπλαγέντες, καὶ
B αὐτὰ τὰ Θεῖον εἶναι νομίσαντες, ἕτερος ἕτερον μέρος
τῆς κτίσεως προκρίναντες, τὸν δὲ Θεὸν τούτων καὶ
δημιουργὸν μὴ ἐπιγινόντες.

Τὰς μὲν οὖν τῶν καθ' Ἑλλήνας φιλοσοφεῖν ἐπι-
χειρησάντων δόξας ἱκανῶς ἐκπεθεῖσθαι νομίζω, παρ'
ὧν τὰς ἀφορμὰς λαβόντες οἱ αἰρετικοὶ τὰ μετ' οὐ
πολύ βοηθησόμενα ἐπεχείρησαν. Δοκεῖ δὲ πρότερον
ἐκθεμένους τὰ μυστικὰ καὶ ὅσα περιέργως περὶ
ἀστρα τινὲς ἢ μεγέθη ἐφαντάσθησαν, εἰπεῖν· καὶ γὰρ
ἐξ [p. 32-34] αὐτῶν λαβόντες ἀφορμὰς τερατολο-
γεῖν νομίζονται τοῖς πολλοῖς ⁵⁶. Ἐ εἰτα ἀκολουθεῖ
τὰ ὑπ' αὐτῶν ἀδρανῆ δόγματα φανερώσωμεν.

ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΠΑΣΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΝ Δ'.

REFUTATIONIS OMNIUM HÆRESIUM

LIBER QUARTUS.

4. [Stellarum autem appellant terminos in uno- C 4. ⁵⁸ [μοῖρας ἐπὶ ποσὴν μοῖραν πλεῖ-
quoque signo, in quibus unaquæque stella a quota
parte ad quotam usque partem potest plurimum.
De quibus non exigua] est apud illos secundum
[tabulas suas diversitas. Stipari autem tanquam
a satellitibus] stellas aiunt [quando mediæ sunt
inter alias stellas in confiniis], signorum, veluti,
quando [eiusdem signi stella aliqua primas occupat
partes], alia [extremas, alia denique quæ sunt in
medio], stipari a satellitibus dicitur ea quæ est

στον δύναται. Περὶ ὧν οὐχ ἡ τυχοῦσα] παρ' αὐτοῖς
ἐστὶ κατὰ ⁵⁹ [τοὺς πίνακας διαφωνία. Δορυφορεῖσθαι
δὲ] ἀστέρας; λέγουσιν, ὅτι μὲν ὡς ἴσιν ἄλλων ἀστέ-
ρων ἐν συνεχείᾳ ζωδίων, οἷον, ἐὰν ⁶⁰ τοῦ αὐτοῦ ζω-
δίου ὅς μὲν ⁶¹ τις ἀστήρ τὰς πρώτας ἐπέχη μοῖρας,
ὅς δὲ ⁶² [τὰς τελευταίας, ὅς δὲ τὰς ἐν μέσῳ, δορυφο-
ρεῖσθαι λέγεται ὁ ἐν], μέτῳ ὑπὸ τῶν τὰς ἐπ' ἀκροῖς
ἐπεχόντων μοῖρας. [Ἐπιδιδέσκειν δὲ ⁶³ λέγονται ἀλλή-
λους καὶ συμφωνεῖν ἀλλήλοις] ὡς οἱ κατὰ τρίγωνον

VARIE LECTIONES.

⁵⁸ Quid exciderit, ex Sext. Empir. adv. Mathem. V, § 37, p. 345, quem secutus est auctor noster
cognoscitur, apud quem hæc præcedunt: Ὅρα δὲ ἀστέρων προταγορεύουσιν ἐν ἑκάστῳ ζωδίῳ ἐν οἷς
ἕκαστος τῶν ἀστέρων ἀπὸ ποσότης. Uncis inclusa in cod. prorsus evanuerunt M. ⁵⁹ καὶ κατὰ Sextius.
⁶⁰ ἐὰν. ἀντὶ C. ⁶¹ ὁ μὲν M. ⁶² ὁ δὲ C, M. ⁶³ Eadem iterantur p. 127, 17 sqq.

ἡ τετράγωνον ἢ φαίνονται. Κατὰ τρίγωνον μὲν οὖν ὡς σχηματίζονται καὶ ἐπιθεωροῦσιν ἀλλήλους οἱ ἐπὶ τριῶν ὁφείων ἔχοντες τὸ μεταξὺ διάλειμμα, κατὰ τετράγωνον δὲ οἱ δυνεῖν κεφαλῇ τὰ ὑποκείμενα μέρη συμπάσχει καὶ τοῖς ὑποκειμένοις ἢ κεφαλῇ, οὕτω καὶ τοῖς ὑπερσεληναίοις τὰ ἐπιγεια. Ἀλλὰ τις ἐστὶ τούτων διαφορά καὶ ἀσυμπάθεια, ὥς ἂν μὴ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἔχοντων ἔνωσιν. | superlunaribus paribus terrestres. Sed quædam unam eandemque habeant juncturam.

2. Τούτοις χρῆσάμενοι Εὐφράτης ὁ Περ[ατικὸς] καὶ Ἀδμεθῆς ὁ Καρύστιος καὶ ὁ λοιπὸς τούτων χορὸς τῷ λόγῳ τῷ τῆς ἀληθείας ἐπονομάσαντες αἰώνων στᾶσιν καὶ ἀποστάσιν ἀ[γαθῶν] δυνάμεων εἰς κακὰ καὶ συμφωνίας ἀγαθῶν μετὰ πονηρῶν προσ- ἀγορεύουσι, καλοῦντες τοπάρχας καὶ προαστεῖους καὶ ἄλλα πλεῖστα ὀνόματα, ὧν πᾶσαν τὴν ἐπιχειρημένην αἵρεσιν ἐκθῆσομαι [p. 34. 35] καὶ διελέξω, ἐπὶ εἰς τὴν περὶ τούτων λόγον φθάσωμεν. Νυνὶ δὲ, μὴ ποτέ τις νομίσῃ πιστὰ εἶναι καὶ ἀσφαλῆ τὰ τοῖς Χαλδαίοις νενομισμένα περὶ τὴν ἀστρολογικὴν μάθησιν, οὐκ ὀκνήσωμεν τὴν πρὸς τούτους ἔλεγχον δι' ὀλίγων παραθεῖναι, ἐπιδεικνύντες μάταιαν τὴν τέχνην καὶ πλανῆν ἄλλον καὶ ἐξαφανίζειν ψυχὴν δυναμένην ἐλπίζουσαν μάταια, ἣ ὥφελειν. Οἷς οὐ κατὰ τέχνης ἐμπειρίαν ἐπὶ λέγομεν, ἀλλ' ἐκ τῆς τῶν πρακτικῶν λόγων [γνώ]σεως. Οἱ ταύτην τὴν μάθησιν ἡσυχάζοντες Χαλδαῖον γενόμενοι ὀμιλεῖται ὡς ξένα τοῖς ἀνθρώποις καὶ θαυμάσια μεταδιδόντες μυστήρια τοῖς ὀνόμασιν ἐναλλάξαντες αἵρεσιν ἐνθεν συνεστήσαντο ἄλλ' ἐπεὶ τὴν τῶν ἀστρολόγων τέχνην ὡς δυνατὴν νομίσαντες ταῖς τε παρ' αὐτῶν μαρτυρίαις χρώμενοι τὰ ἐπιχειρούμενα δι' αὐτῶν πιστεύουσι: θέλουσι, τανῦν καθὼς ἔδοξε τὴν ἀστρολογικὴν ἐπιδειξόμεν ἀσύστατον, αὐτοὺς μέλλοντες καὶ τὴν περατικὴν ἀκυροῦν ὡς κλάδον ἐκ βίξης ἀσύστατου πεφυκυῖαν.

3. Ἀρχὴ μὲν οὖν καὶ ὥσπερ θεμελίος ἐστὶ στήσαι τὴν ὠροσκόπον. Ἀπὸ τούτου γὰρ τὰ λοιπὰ τῶν κέντρων λαμβάνεται τὰ τε ἀποκλίματα καὶ αἱ ἐπαναφοραὶ τὰ τε τρίγωνα καὶ τὰ τετράγωνα καὶ οἱ κατ' αὐτὰ σχηματισμοὶ τῶν ἀστέρων, ἀπὸ δὲ πάντων τούτων αἱ προαγορεύσεις. Ὅθεν ἀναιρεθέντος τοῦ ὠροσκόπου κατὰ ἀνάγκην οὐδὲ τὸ μεσουρανοῦν ἢ δύνων ἢ ἀνιμεσουρανοῦν ἐστὶ γνωρί- μων, ἀκαταλήπτουμένων δὲ τούτων συναφανίζεται ἡ πᾶσα ἡ Χαλδαϊκὴ μέθοδος. Ὅτι δὲ ἀνέυρετον αὐτοῖς ἐστὶ τὸ ὠροσκοποῦν ζώδιον,

A media ab iis, quæ oblinent eas partes, quæ sunt in extremo. [Aspectare autem dicuntur invicem et concinere inter se] utpote in figura triangulari aut quadrangulari apparentes. Atque triacula quidem figurantur forma et aspectant inter se, quæ trium signorum spatium habent interjectum, quadracula autem, quæ duorum. Capiti humano subjectæ partes [compatiuntur et subjectis] caput, ita etiam harum est diversitas et incompatibilitas, ut quæ non

2. His usi Euphrates Peraticus et Acembes Carystius reliquaque horum turba doctrinæ veritatis aliena affligentes ævorum discordiam et transgressionem bonarum potestatum in mala et concitium bonarum cum pravis loquuntur, vocantes toparchas et proastios aliisque plurimis nominibus, quorum universam, 52-53 quam moliti sunt, pravam doctrinam exponam et confutabo, cum in illum locum devenimus. Nunc vero, ne forte quisquam opinetur fide digna et certa esse, quæ apud Chaldaeos opinione recepta sunt circa astrologicam doctrinam, non cunctabimur horum refutationem paucis afferre, cum demonstramus futiliter esse illorum artem et ita comparatam, ut decipiat potius funditusque tollat mentem sperantem vana, quam juvet. Quibuscum nobis non ex artis præceptis res erit, sed ex rationibus communis vitæ. Hanc doctrinam qui sectati sunt, Chaldaeorum-usi consuetudine, tanquam nova hominibus et mirabilia prodentes mysteria commutatis nominibus hæresin inde constituerunt. Sed quoniam astrologorum arti mirificam vim tribuentes illorumque usi testimoniis molimini suis fidem facere conantur, nunc, sicuti placuit, astrologicam artem quam sit inepta demonstrabimus, deinceps Peraticorum etiam doctrinam infirmaturi, tanquam ramum ex inepta radice protraximus.

3. Principium igitur et quasi fundamentum est constituere horoscopus. Ab hoc enim reliqui cardinum sumuntur et declinationes et successiones et triacula et quadrata stellarumque ad ea conformations, ab omnibus autem his prædictiones. Unde dempto horoscopo necessario neque id quod est in medio cœli aut occidens, aut quod est ex adverso ejus quod est in medio cœli cognosci potest; hæc autem cum comprehendere nequeunt, una tollitur universa Chaldaeorum ars. Reperiri autem ab iis non posse horoscopi signum multifariam licet ostendere.

VARIÆ LECTIONES.

κατὰ τρίγωνον ἢ τετράγωνον om. C. M. Cf. Sext. § 39. κατὰ τρίγωνον μὲν οὖν σχηματίζοντα καὶ ἐπιθεωροῦσιν Sextus: καὶ συσχηματίζοντες ἐπιθεωροῦσι δὲ C. M. οἱ Sextus: om. C. M. δι- ἄστημα Sextus. οἱ Sextus: ei C. M. δυνεῖν Sextus. κεφαλῇ C. ἐν κεφαλῇ C. ὑπὲρ σεληναίους C; ἐπουρανίους Sextus. συμπάθεια, ὡς ἀν C. Cf. Sext. V, § 44, p. 345. Ἀδμεθῆς. Infra p. 127 ΚΑ- ὁ δὲ, p. 315 Ἀδμεθῆς. Cf. infra p. 127, 26 sqq., ubi eadem ampliora leguntur. φθάσωμεν C. τούτοις C. πλάνην C. ἐνδέχοντες M. ἐπὶ C. τούτων C. Quæ sequuntur apud Sextum leguntur § 50 sqq. p. 346 sqq. ἐστὶ τὸ στήσαι Sextus Bekkeri; ἐπιστήναι C; ἐστὶ στήναι M; ἐστὶ τὸ στήναι Sextus ante Bekkerum. at om. Sextus ante Bekkerum. τὰ om. C. M. οὐδὲ τὸ Sextus; οὐτε τι C. M. Uncis inclusa desunt in C. ἢ — ἢ. οὐτε — οὐτε M. ἐπὶ γνωρίμων C. ἀκαταλή- πτουτων C. M. συναφανίζεται D. ἢ om. C. ἔστι Sextus.

Ut enim hoc comprehendatur oportet primum genituram ejus, qui cadit sub considerationem, certo definitam esse; deinde autem horoscopium, quod illam significet, esse non fallax, postremo autem ascensionem signi accurate observatam esse. In pariendo enim ascensio signi in coelo orientis observata **54-55** esse debet, quoniam horoscopi signum definites Chaldaei ex ascensione configurationem stellarum instituunt, id quod dispositionem appellant, qua innixi praedictiones formant. Verum neque genituram eorum, qui sub considerationem cadunt, licet assequi, ut docebo, neque horoscopium infallax est, neque oriens signum satis accurate comprehenditur. Qua ratione igitur inepta sit Chaldaeorum ars nunc ostendamus. Igitur genituram eorum qui sub considerationem cadent prius cum definiuerunt quaerere, aut a seminis depositione et conceptione ducunt, aut a partu. Et quando quis a conceptione ducere periclitabitur, accurata horum ratio comprehendere nequit, quippe cum cecleriter transvolet tempus; et probabiliter quidem; non enim habemus dicere, utrum una cum transfusione seminis facta sit conceptio annon. Potest enim vel momento cogitationis hoc contingere, sicut etiam farina aqua subacta ardentibus clibanis immissa statim conglutinetur; potest autem etiam post tempus. Spatio enim intercedente ab ore utri usque ad fundum, ubi et conceptiones fieri aiunt medici, certe in aliquo tempore spatium hoc penetrare consentaneum est demissam naturam seminis. Tenentes igitur quantitatem temporis haud accurate Chaldaei nunquam conceptionem comprehendunt. Cum semen aliquando recta iniiciatur et ipsis incidat simul oportune ad conceptionem comparatis uteri [locis, aliquando autem multifariam dissectum incidat, ab ipsa autem quae in utero est vi in unum locum congregari] possit: in ignoratione versatur, quando accidit prius, quando alterum, et quantum temporis in illam conceptionem consumatur, et quantum in hanc. Haec autem cum ignorentur, sublata est et accurata comprehensio conceptionis. Sin vero, sicuti quidam physicorum dixerunt, coctum prius et ante commutatum in utero semen tum demum intrat in reserata ejus vasa, sicuti in terram semina terrae: hinc qui **56-57** ignorant quantitatem temporis ad mutationem necessariam ne conceptionis quidem tempus cognitum habebunt. Praeterea vero etiam ut ad reliquas partes corporis differunt a se

A ποικίλως ἔστι διδάσκειν. Ἴνα γὰρ τοῦτο καταληφθῇ, δεῖ πρώτων μὲν τὴν γένεσιν τοῦ πέπτοντος ὑπὸ τὴν ἐπίσκεψιν βεβαίως κατελήφθαι, δεύτερον [δὲ] ³⁸ τὸ διασημαίνον ³⁹ ταύτην ὠροσκόπου [ἀπλάνες] ⁴⁰ ὑπάρχειν, τρίτον δὲ τὴν ἀναφορὰν ⁴¹ τοῦ ζωδίου πρὸς ἀκριβείαν συνῶφθαι. Ἐπὶ ⁴² μὲν γὰρ τῆς ἀποτέξεως ⁴³ ἡ ἀναφορὰ ⁴⁴ τοῦ κατ' οὐρανὸν ἀνίσχοντος ζωδίου τετηρήσθω ⁴⁵, ἐπεὶ ⁴⁶ τὸ ὠροσκοποῦν ὀρισμένοι οἱ [p. 35-37] Χαλδαῖοι ἐπὶ τὴν ἀναφορὰν τὸν συσηματισμὸν ⁴⁷ τῶν ἀστρῶν ποιοῦνται, ὅπερ διάθεμα καλοῦσιν, ἐφ' ᾧ τὰς προαγορεύσεις δογματίζουσιν. Οὕτε δὲ τὴν γένεσιν τῶν ὑπὸ τὴν ⁴⁸ ἐπίσκεψιν πέπτοντων λαμβάνειν δυνατόν ἐστιν, ὡς παραστήσω ⁴⁹, οὕτε τὸ ὠροσκόπου ἀπλάνες καθέστηκεν, οὕτε τὸ ἀνίσχον ζωδίον πρὸς ἀκριβείαν καταλαμβάνεται. Πῶς οὖν ⁵⁰ ἀσύστατος ⁵¹ ἡ τῶν Χαλδαίων μέθοδος νῦν λέγωμεν ⁵². Τὴν δὲ ⁵³ γένεσιν τῶν ὑπὸ τὴν ἐπίσκεψιν πέπουμένων πρότερον ὀρίσαντες ⁵⁴ ἐπιζητεῖν ἤτοι ἀπὸ τῆς τοῦ σπέρματος καταβολῆς καὶ συλλήψεως λαμβάνουσιν ἢ ἀπὸ τῆς ἐκτέξεως. Καὶ εἰ μὲν ἀπὸ τῆς συλλήψεως λαμβάνειν ἐπιχειρήσει τις, ἀληπτός ἐστιν ὁ ἀκριβὴς περὶ τούτου λόγος, ταχὺς ὑπάρχων χρόνος· καὶ εἰκότως. Οὐ γὰρ ἔχομεν λέγειν, εἴτε ἅμα τῇ μεταθέσει ⁵⁵ τοῦ σπέρματος γέγονεν ἡ συλλήψις εἴτε καὶ μὴ. Δύναται μὲν γὰρ καὶ ἅμα νοήματι τοῦτο συμβαίνειν, ὥσπερ καὶ τὸ προσπαθὲν τοῖς διαπύροις τῶν κλιδάνων στέαρ εὐθύς κολλᾶται, δύναται δὲ καὶ μετὰ χρόνον. Διαστήματος γὰρ ὄντος ἀπὸ τοῦ στόματος τῆς μήτρας μέχρι τοῦ πυθμένος, ⁵⁶ ἐνθα καὶ τὰς συλλήψεις λέγουσι γίνεσθαι λατροί. πάντως ἐν χρόνῳ τινὶ τὸ διάστημα τοῦτο ἀνύειν ⁵⁷ πέφυκεν ⁵⁸ ἡ καταβαλλομένη τοῦ σπέρματος ⁵⁹ φύσις. Ἀγνοοῦντες οὖν τὴν ποσότητα τοῦ χρόνου κατὰ τὸ ἀκριβὲς οἱ Χαλδαῖοι οὐδέποτε τὴν σύλληψιν καταλήφονται. Τοῦ σπέρματος ὅτε μὲν εὐθυβολομένου καὶ αὐτοῖς προσπίπτοντος ⁶⁰ ὅφ' ἐν τοῖς εὐφύως ἔχουσι πρὸς σύλληψιν τῆς μήτρας [τόποις, ὅτε δὲ πολυσπόρως ἐμπιπτοντος, ὅπ' αὐτῆς δὲ τῆς ἐν τῇ μήτρᾳ δυνάμεως εἰς ἓνα τόπον συνάγεσθαι ⁶¹] δυναμένου· τῶν ἀγνώστων τὸ πότε ⁶² γίνεται τὸ πρῶτον καὶ πότε τὸ δεύτερον, πόσος τε ὁ εἰς ἐκείνην τὴν σύλληψιν ἀναλίσκόμενος χρόνος καὶ πόσος [ὁ] εἰς ταύτην ⁶³· ἀγνοομένων δὲ τούτων ἤρται ⁶⁴ καὶ ἡ πρὸς ἀκριβείαν τῆς συλλήψεως κατάληψις. Εἴπερ τε ⁶⁵, ὥσπερ τινὲς τῶν φυσικῶν εἰρήκασιν, ἐβόμενον ⁶⁶ πρῶτον καὶ προμεταβαλλόμενον ⁶⁷ ἐν μήτρᾳ τὸ σπέρμα τότε προσέρχεται τοῖς ἀναστομωθείσιν αὐτῆς ἀγγείοις, καθάπερ ⁶⁸ τῇ γῇ τὰ τῆς γῆς σπέρματα· αὐτόθεν ⁶⁹

VARIE LECTIONES.

³⁸ δὲ om. C. ³⁹ διασημαίνόμενον C, M. ⁴⁰ ἀπλάνες om. C. ⁴¹ ἀναφορὰν Sextus; διαφορὰν C, M. ⁴² Ἐπὶ Sextus; Ἀπὸ C, M. ⁴³ ἀποτέξεως C et Sexti codd., C, S, V. ⁴⁴ ἡ διαφορὰ—ισχοντος C. ⁴⁵ τετηρήσθω C; τετήρηται Sextus. ⁴⁶ ἐπὶ C. Ulierius Sextus § 53. Τετήρηται, καθάπερ διακόνῳ πρὸς τὴν τήρησιν τοῦ ὠροσκόπου χρησαμένων τῶν Χαλδαίων· ἐπὶ δὲ τῇ ἀναφορᾷ ὁ συσηματισμὸς τῶν ἀλλων ἀστέρων, ὅπερ διάθεμα καλοῦσι, καὶ ἐπὶ τῷ διαθέματι αἱ προαγορεύσεις. ⁴⁷ σηματοισμὸν C, M. ⁴⁸ ἐπὶ τὴν Sextus ante Bekkerum. ⁴⁹ παραστήσωμεν Sextus. ⁵⁰ ἀστατος C. ⁵¹ λέγομεν C et Sexti cod. R et ed. Gen. ⁵² Τὴν δὲ Sextus; Δεῖ τὴν C, M. ⁵³ ὀρίσαντας C, M. ⁵⁴ θέσει Sextus; ἀν καταθέσει? ⁵⁵ ἀνύειν ποιεῖν Sextus. ⁵⁶ πέφυκεν ἡ Sextus; πέφυκε C, M. ⁵⁷ τοῦ σπέρματος Sextus τὸ σπέρμα ἡ; C, M. ⁵⁸ προσπίπτου C. ⁵⁹ Uncis inclusa supplata ex Sexto. ⁶⁰ δυνάμεων ἀγνώστων δὲ ὄντων πότε C, M. ⁶¹ πόσος εἰς αὐτὴν C. ⁶² ἤρται—ὀφεται Sextus. ⁶³ τε, γε C. ⁶⁴ ἐβόμενον Sextus; ἐβόμενον C, M. ⁶⁵ προμεταβάλλον Sextus. ⁶⁶ καθάπερ—σπέρματα. Haec, quae parum ad rem facere videntur, omissa apud Sextum. ⁶⁷ αὐτόθεν Sextus; ὅθεν C, M.

οἱ μὴ ⁵⁵ εἰδότες τὴν ποσότητα τοῦ τῆς μεταβολῆς A
[p. 37-39] χρόνου οὐκ εἰσονται οὐδὲ τὸν τῆς συλλή-
ψεως καιρὸν. Ἐτι δὲ καὶ ⁵⁶ ὥς κατὰ τὰ λοιπὰ μέρη
τοῦ σώματος διαφέρουσιν ἀλλήλων αἱ γυναῖκες κατὰ
ἐνέργειάν τε καὶ τὰς λοιπὰς αἰτίας, οὕτως καὶ κατὰ
τὴν τῆς μήτρας ἐνέργειαν τὰς μὲν θάττον συλλαμ-
βανούσας τὰς δὲ βράδιον. Καὶ οὐ παράδοξον, ὅπου ⁵⁷
καὶ αὐταὶ αὐταῖς ⁵⁸ συγκρινόμεναι νυνὶ μὲν εὐσύλληπτοι
θεωροῦνται, νυνὶ δὲ οὐδαμῶς. Τοῦτου δ' οὕτως ἔχοντος ἀδυνάτως ⁵⁹ ἔστι λέγειν πρὸς ἀκριβεῖαν πότε συνέχεται ⁶⁰
τὸ καταβληθὲν σπέρμα, ἵνα ἀπὸ τοῦτου τοῦ χρόνου στήσωσιν ⁶¹ οἱ Χαλδαῖοι τῆς γενέσεως τὸν ὥροσκόπον.

4. Τοῦτω τῷ λόγῳ ἀδυνάτον ἐστὶν ἐκ τῆς συλλή-
ψεως στήσαι τὸν ὥροσκόπον. Ἄλλ' οὐδὲ ⁶² ἐξ ἀπο-
τίξεως ⁶³. Πρῶτον μὲν γὰρ ἀπορὸν ἐστὶ τὸ πότε
ῤῥηθήσεται ἀποτίξιν εἶναι· ἀρὰ γὰρ ὅταν ἀρῇται
προκύπτειν εἰς τὸν ψυχρὸν ἀέρα τὸ ἀποτικτόμενον ⁶⁴,
ἢ ὅταν ὀλίγον ⁶⁵ ἐξίσχῃ, ἢ ὅταν εἰς τὴν γῆν κατε-
νευθῇ ⁶⁶; οὐδ' ἐν ἑκάστῳ ⁶⁷ τούτων δυνατόν ἐστι
τὸ ἀκριβὲς τῆς ἀποτίξεως ⁶⁸ καταλαβεῖσθαι ἢ χρόνον
ὀρίσκειν. Καὶ γὰρ διὰ παράστημα ψυχῆς καὶ δι' ἐπι-
τηδεσιότητα σώματος καὶ διὰ προαίρεσιν ⁶⁹ τῶν τόπων
καὶ δι' ἐμπειρίαν μαίας ⁷⁰ καὶ ἄλλας ἀπείρους
προφάσεις οὐχὺς αὐτός ἐστι χρόνος καθ' ὃν προκύπτει
τὸ τικτόμενον βράγντων τῶν ὑμένων, ἢ ἐκτὸς ὀλί-
γον ⁷¹ γίνεσθαι, ἢ εἰς τὴν γῆν καταφέρεται, ἀλλ'
ἄλλος ἐπ' ἄλλων ⁷². Ὅν ⁷³ πάλιν μὴ δυνάμενοι ὠρι-
σμένως καὶ ἀκριβῶς σταθμῆσθαι ⁷⁴· ⁷⁵ οἱ Χαλδαῖοι
ἐκπεσοῦνται τοῦ δεόντως ⁷⁶ τὴν τῆς ἀποτίξεως ⁷⁷
ὥραν ὀρίσκειν. Ὅτι μὲν οὖν ἐπαγγέλλονται ἐπὶ τοῖς
τῆς ἀποτίξεως χρόνοις οἱ Χαλδαῖοι τὸν ὥροσκόπον
γινώσκειν, οὐκ ἴσασι ⁷⁸ δὲ, ἐκ τούτων συμφανές·
ὅτι δὲ οὐδὲ τὸ ὥροσκόπιον ἀπλανὲς αὐτοῖς ἐστὶ, πάρ-
εστιν ἐπιλογίζεσθαι. Ὅταν γὰρ λέγωσιν ὅτι ὁ προσ-
ερεῖων τῇ ὠδινούσῃ ἄμα τῇ ἀποτίξει ⁷⁹ δίσκου ση-
μαίνει τῷ ἀπὸ ⁸⁰ τῆς ἀκρωρείας ἀστεροσκοποῦντι
Χαλδαῖοι, κακεῖνος εἰς οὐρανὸν ἀποβλέπων παραση-
μαίνεται ⁸¹ τὸ ἀνίσχον [p. 39, 40] ζῶδιον, τὸ μὲν
πρῶτον ἐπιδείξωμεν ⁸² αὐτοῖς ὅτι τῆς ἀποτίξεως
ἀορίστου τυχαίουσης, καθὼς μικροῦ πρότερον παρ-
εστήσαμεν, οὐδὲ τῷ δίσκῳ ταύτην διασημαίνειν εὐ-
χολον ⁸³. Εἴτ' ἴστω καὶ καταληπτὴν ⁸⁴ ὑπάγειν τὴν
ἀποτίξιν, ἀλλ' οὕτιγ' ⁸⁵ πρὸς ἀκριβῆ χρόνον σημειοῦ-
σθαι ⁸⁶ ταύτην δυνατόν ἐστι· τὸν γὰρ τοῦ δίσκου
ψόφον ἐν πλεονί ⁸⁷ χρόνῳ καὶ ἐν συγχῷ ⁸⁸ πρὸς
ἀσθησὶν δυνάμενον μερίζεσθαι κινεῖσθαι ⁸⁹ συνέβη D

mulieres et ad vigorem et reliqua, ita par est eas
etiam ad vigorem uteri differre, ita ut aliae citius
concupiant, aliae tardius. Nec absurdum, cum et ipsae
secum ipsis comparatae aliquando pronae ad concipi-
endum reperiantur, aliquando autem nequaquam.
Quae cum ita se habeant, accurate dici nequit,
quando contineatur injectum semen, ut ab hoc tem-
pore horoscopus Chaldaei constituant.

⁶⁰ ἔστι λέγειν πρὸς ἀκριβεῖαν πότε συνέχεται ⁶¹
οἱ Χαλδαῖοι τῆς γενέσεως τὸν ὥροσκόπον.

4, Propter hanc rationem fieri non potest, ut ex
conceptione constituatur horoscopus. Sed ne ex
enixione quidem. Primum enim arduum est affir-
mare quando jure dicatur enixio adesse. Anne
quando coepit provolvi in frigidum aerem id quod
paritur, an quando paululum emineat, an quando in
terram delapsum sit? Neque in singulis his casibus
potest fieri ut ipsum momentum enixionis compre-
hendatur aut tempus definiatur. Etenim per prae-
sentiam animi et opportunitatem corporis et ele-
ctionem locorum et scientiam obstetricis aliasque
causas innumerabiles non idem est tempus, quo
provolvitur partus ruptis membranis, aut paululum
prominet, aut in terram deferitur, sed in aliis aliter.
Quod rursus tempus cum non possint definire et
accurate statuere Chaldaei, excidenti facilitate
enixionis tempus, ut oportebat, definiendi. Profleri
quidem igitur in ipsis enixionis momentis Chaldaei
horoscopus sese cognoscere, non nosse autem ex
his apertum est, esse autem nec horoscopium qui-
dem iis certum, in promptu est rationem subdu-
cere. Quando enim dicunt eum, qui assideat par-
turienti, cum ipsa enixione disco significare Chal-
dæo ex edito loco stellas contemplanti; huncque in
caelum intuentem **58-59** notare oriens signum:
primum demonstremus illis, cum enixio non definita
sit, ut paulo superius exposuimus, hanc ne disco
quidem significare facile esse. Porro vel esto com-
prehendi posse enixionem, at certe fieri nequit, ut
ad accuratum tempus significetur; disci enim sonus
longiore demum tempore ad sensum dividi cum
possit, evenit ut ægre moveatur ad cacumen. Do-
cumentum autem est id, quod in iis qui in longin-
quo ligna caedunt observatur. Nam post satis diu-

VARIE LECTIONES.

⁵⁵ οἱ μὴ οὐκ Sextus. ⁵⁶ Rectior hæc exstant apud Sextum sic: Καὶ μὴν ὥσπερ κατὰ τὰ
λοιπὰ μέρη τοῦ σώματος ἐν ταῖς τῶν μερῶν ἐνεργείαις διαφέρουσιν ἀλλήλων αἱ γυναῖκες, οὐ-
τως εἰκὸς αὐτάς καὶ κατὰ τὴν τῆς μήτρας ἐνέργειαν διαφέρειν, τὰς μὲν θάττον συλλαμβανού-
σας, τὰς δὲ βράδιον. ⁵⁷ ὅπου ὅτε Sextus. ⁵⁸ αὐταὶ αὐταῖς C; αὐταὶ αὐταῖς M: ταυταῖς Sextus.
⁵⁹ τῶν ἀδυνάτων Sextus; ἀδυνάτον M. ⁶⁰ τὸ πότε συνέσχηται Sextus. ⁶¹ συστήσωσιν Sextus ante Bekke-
rum. ⁶² ἀλλ' οὐδὲ ἄλλοι δὲ C: καὶ μὴν οὐδὲ Sext. V § 64 p. 348. ⁶³ ἐξ ἀποτίξεως ἀπὸ τέξεως Sextus.
⁶⁴ τὸν ψυχρὸν ἀέρα τὸ ἀποτικτόμενον Sextus; τὸν θυρεὸν C, M. ⁶⁵ ὀλίγον Sextus; ὀλον C. ⁶⁶ κατενευθῇ
Sextus; ἐνευθῇ C, M. ⁶⁷ οὐδ' ἐν ἑκάστῳ οὐδὲν ἑκάστῳ C: εἴτα οὐδὲ ἐφ' ἑκάστου Sextus. ⁶⁸ ἀποτίξεως
Sextus: ἀποδείξεως C, M. ⁶⁹ καὶ πρὸς διάθεσιν Sextus. ⁷⁰ μαίας Sextus: ἄμα C. ⁷¹ ὀλίγον Sextus:
ὀλον, ante quod vocabulum duæ litteræ evanuerunt, C. ⁷² ἐπ' ἄλλων. ⁷³ ὃν Sextus; ἐπ' ἄλλῳ ὢν C: ἐπ'
ἄλλῳ, ἐν M. ⁷⁴ σταθμῆσθαι C. ⁷⁵ δεόντος C. ⁷⁶ ἀποτίξεως Sextus: ἀποδείξεως C, M. ⁷⁷ οὐκ
ἴσασι Sextus: οὐκ ἴσασι C. ⁷⁸ ἄμα τῇ ἀποτίξει τὴν ἀποτίξιν Sextus. ⁷⁹ ἐπὶ τῆς Sextus. ⁸⁰ παρασημα-
νεται ἐπισημειοῦται Sextus. ⁸¹ ἐπιδείξωμεν C: ἐπιδείξωμεν M; ὑποδείξωμεν Sextus. ⁸² εὐχολον Sextus,
εὐλογον C. ⁸³ καὶ καταληπτὴν Sextus, καταληπτὴν C, M. ⁸⁴ οὐ γὰρ Sextus. ⁸⁵ παραπισσημειοῦσθαι Sex-
tus, ⁸⁶ ἐν πλεονί Sextus, πλεονί C, M. ⁸⁷ ἐν συγχῷ Sextus, ἐν συγχῷ C, συγχῷ M, ⁸⁸ καὶ κινεῖσθαι C.

turnum tempus quam securis demissa est exauditur sonus iclus, quippe qui longiore intervallo penetret ad eum qui audit. Hanc ob rem igitur non licet accurate Chaldaeis tempus exorientis signi et quod revera pro horoscopo habeatur assequi. Tametsi non solum majus temporis intervallum intercedit post partum, dum is, qui assidet parturienti, ferit disco, deinde; postquam ferit, audit qui sedet in cacumine: sed etiam dum circumspicit et cernit in quo signorum sit luna et reliquarum stellarum in quonam signo sit quaeque, necessario consequitur ut diversa existat stellarum dispositio, cum poli motus ineffabili celeritate feratur antequam curiose observando accommodaverit ejus qui nascitur momento ea quae in caelo spectantur.

θεμα, τῆς τοῦ πόλου κινήσεως ἀλέκτωρ ἰ τάχει φερομένης, πρὶν τηρητικῶς παραφυλάεσθαι τὴν τοῦ γεννηθέντος ὥραν κατ' οὐρανὸν βλέπομένην.

5. In hunc modum absurda ostenditur Chaldaeorum ars. Sin vero dixerit quispiam ex interrogationibus ejus qui sciscitetur ex Chaldaeo posse perspicui genituram, manifestum est ne hac quidem ratione assequi illum posse accuratum tempus. Etenim si celebrata est tanta illorum dexteritas in arte sua, et ne ipsi quidem assequuntur accuratum tempus, sicuti demonstravimus, qui tandem qui rudis est illius artis comprehendit enixionis tempus accurate, unde edoctus Chaldaeus horoscopus recte constituat? Verum ne ex contemplatione quidem horizontis ubique apparebit exorians eadem stella, sed est ubi 6061 pro horoscopo habebitur declinatio, ab altera parte erit ubi successio, prouti loca in conspectum cadunt vel editoria, vel depressiora: quapropter etiam ab hac parte non accuratam esse apparebit praedictionem, cum multi per universum orbem terrarum eadem hora nascentur, alius autem aliter stellas observet. Vana autem etiam est quae per clepsydram celebratur comprehensio. Non enim pariter amphora fluat, cum erit plena quam cum erit seminans, dum ipse polus ex illorum doctrina uno impetu pari celeritate fertur. Sin tergiversati dicent non se accuratum tempus sumere, sed prouti accidit in aliqua latitudine, ferme ab ipsis coarguentur apotelesmatis. Nam eodem tempore qui editi sunt non eandem degerunt vitam, sed alii exempli gratia reges facti sunt, alii in vinculis consenuerunt. Nemo certe Alexandro Macedoni existit compar, quanquam multi per orbem terrarum una cum illo erant nati, nemo Platoni philosopho; ut

Α ἐπὶ τὴν ἀκρίρειαν. Τεκμήριον δὲ [τὸ 55] ἐπὶ τῶν πόρρωθεν δεικνύμενων θεωρούμενον· μετὰ γὰρ ἱκανὴν ὥραν τοῦ κατενεχθῆναι τὸν πλέκον ἀκούεται ἡ φωνὴ τῆς πληγῆς, ὡς ἂν ἐν 56 χρόνῳ πλείονι φθάνουσα ἐπὶ τὸν ἀκούοντα. Καὶ διὰ τοῦτο τοῖνον οὐκ ἔστιν ἀκριδῶς τοῖς Χαλδαίοις τὸν χρόνον τοῦ ἀνίσχοντος ζωδίου καὶ κατ' ἀλήθειαν 57 ὠροσκοποῦντος λαμβάνειν. Καὶ μὴν οὐ μόνον φθάνει 58 πλείων διελθὼν 59 χρόνος μετὰ τὴν ἀποτέξιν τοῦ παρεδρεύοντος τῇ ὠδινούσῃ κρούσαντος τῷ δίσκῳ, εἰτα μετὰ τὸ κρούσαι ἀκούσαντος τοῦ ἐπὶ τὴν ἀκρίρειαν, [ἀλλὰ 60] καὶ περισκοποῦντος καὶ βλέποντος ἐν τίνι τῶν ζωδίων ἔστιν ἡ σελήνη 61 καὶ τῶν λοιπῶν ἀστέρων ἐν τίνι ἕκαστος, φθάνει 62 ἀναγκαῖον 63 ἀλλοιότερον γενέσθαι τὸ περὶ τοὺς ἀστέρας διά-

Β 5. Οὕτως ἀσύστατος δειχθήσεται ἡ κατὰ Χαλδαίους τέχνη. Εἰ δὲ ἐξ ἐπερωτήσεων φάσκει τις σκοπεῖσθαι τοῦ πυθθανομένου τὴν γένεσιν ἢ περὶ 6 οὐ ἐπεριωτάτω, μὴδὲ κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον δύνασθαι ἐφικνεῖσθαι ἐπὶ τὸ ἀκριδές. Εἰ γὰρ τοσαύτη τις ἐπιμέλεια ἰστέρηται κατ' αὐτοὺς περὶ τὴν τέχνην καὶ μὴδ' αὐτοὶ ἐφικνοῦνται ἐπὶ τὸ ἀκριδές, καθὼς ἐπεδείξαμεν, πῶς ὁ ἰδιώτης κατεβλήφε τῆς ἀποτέξεως τὸν χρόνον ἀκριδῶς, ἵνα παρὰ τούτου μαθὼν ὁ Χαλδαῖος στήσῃ τὸν ὠροσκοπὸν ἀληθῶς; Ἄλλ' οὐδὲ κατὰ τὴν τοῦ 6 ὀρίζοντος δύναν πάντῃ ὁ αὐτὸς φανήσεται [p. 40-42] ἀνίσχων ἀστὴρ, ἀλλ' ὅπου μὲν ὠροσκοπὸς νομισθῆσεται τὸ ἀπόκλιμα, ὅπου δὲ ὠροσκοπὸς ἡ ἐπαναφορὰ παρὰ τὴν τὸν τόπον ἐπιφάνειαν ὄντων ἡ ταπεινότη- 7 ρων ἢ ὑψηλότητων, ὥστε καὶ κατὰ τοῦτο τὸ μέρος οὐκ ἀκριδῶς φανήσεται ἡ προαγόρευσις, πολλῶν κατὰ πάντα τὸν κόσμον τῇ αὐτῇ ὥρᾳ γεννωμένων, 8 ἄλλου ἄλλως τὰ ἀστρα θεωρούμεντος. Ματαίᾳ ἐκ καὶ ἡ διὰ τῶν 6 [δρι]ῶν νομιζομένη κατάληψις. Οὐ γὰρ ὁμοίως [6] ἀμφοτέρους 9 το..... θεὸς ῥύσει πληρώσων ὡς ἀπόκενος, αὐτοῦ τοῦ πόλου 10 κατὰ ἐκείνων λόγον ἐνὶ ὁρμηματι ἰσοταχῶς φερομένου. Εἰ δὲ ἀναστρέψαντες 11 λέγοιεν μὴ τὸν ἀκριδῆ χρόνον λαμβάνειν, ἀλλ' ὡς ἔτυχεν ἐν πλάτει, σχεδὸν ὑπ' αὐτῶν ἐλεγχθήσονται τῶν ἀποτελεσμάτων. Οἱ γὰρ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ γεννηθέντες οὐ τὸν αὐτὸν ἐξῆσαν βίον, ἀλλ' οἱ μὲν, λόγου χάριν, ἐδασίλευσαν, οἱ δὲ ἐν πέδαις κατεγήρασαν. Οὐδεὶς γοῦν Ἀλεξάνδρῳ τῷ Μακεδόνι γέγονεν ἴσος πολλῶν κατὰ τὴν οἰκουμένην ὁμοίως 12 ἀποτεχθέντων αὐτῷ, οὐδεὶς 13 Πλάτωνι τῷ φιλοσόφῳ. 14 Ὅστε τὸν ἐν πλάτει 15 τῆς γενέσεως χρόνον ὁ Χαλδαῖος

VARIÆ LECTIONES.

55 τὸ add. M. ex Sexto. 56 γὰρ Sextus, δὲ C. 57 ἂν ἐν Sextus, ἀνευ C. 58 κατ' ἀκριδῆαν Sextus. 59 φθάνει Sextus, φανέται C, M. 60 διελθὼν Sextus. 61 ἀλλὰ Sextus, om. C. 62 ἔστιν ἡ σελήνη Sextus, ἐστὶ σελήνη C, M. 63 φθάνει Sextus, φαίνεται C, M. 64 ἀναγκαῖον om. Sextus. 65 ἀλέκτωρ Sextus, ἀλλ' ἐν C. 66 φερομένης Sextus, φερόμενα C. 67 Sextus apertius: Πρὶν τηρητικῶς παραπλάσασθαι τῇ τοῦ γεννηθέντος ὥρᾳ τὰ κατ' οὐρανὸν βλέπομενα § 70 p. 349. 68 ἡ περὶ C. Hæc gravior corrupta eam lere sententiam videntur habuisse, quam in versione expressimus. Cf. Sexti § 87. 69 τοῦ om. pr. C. 70 Rectius Sextus § 77, p. 350: Ὁ ἀμφοτέρους οὐχ ὡσαύτως ῥύσεται πλήρης καθεστὼς, ὡσαύτως δὲ ἡμίκενος. 71 πόλου. πολλά C. 72 ἀναστρέψαντες Sextus § 88, p. 352, διαστρέψαντες C. 73 λαμβάνεσθαι Sextus. 74 οὐδ' εἰς C, οὐδὲ Sextus. 75 Apertius Sextus § 89: Ὅστε εἰ τὸν ἐν πλάτει τῆς γενέσεως χρόνον ὁ Χαλδαῖος ἐπισκέπτεται, οὐ δυνήσεται παγίως λέγειν ὅτι ὁ x. τ. λ.

ἀκριβῶς οὐ δύνησεται λέγειν, εἰ [δ] κατὰ τὸν αὐτὸν ¹³ A χρόνον γεννηθεὶς εὐτυχῆσει. Πολλοὶ γοῦν κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ¹⁴ γεννηθέντες ¹⁵ ἔδυστύχησαν, ὥστε ματαίᾳ καὶ ἡ κατὰ τὰ διαθέματα ὁμοίότης. Διαφόρως οὖν ¹⁶ καὶ πολυτρόπως τὴν ματαιόπουν σκέψιν τῶν Χαλδαίων διελέξαντες οὐδὲ τοῦτο παραλείψομεν, ὥς εἰς ἄπορον χωρήσουσιν αἱ προβήσεις αὐτοῖς. Εἰ γὰρ τὸν ἐν τῇ ἀκίδι τοῦ ¹⁷ Τόξου γεννηθέντα, ὥς οἱ μαθηματικοὶ λέγουσιν, ἀνάγκη σφαγῆσθαι, πῶς αἱ τοσαῦτα τῶν βαρβάρων μυριάδες ἀγωνιζόμεναι ¹⁸ πρὸς τοὺς ¹⁹ Ἕλληνας ἐν Μαραθῶνι ἢ Σαλαμῖνι ²⁰ ὅφ' ἐν κατεσφάγησαν; Οὐ γὰρ δὴ γε ἐπὶ πασιῶν ²¹ ὁ αὐτός, ²² ἦν ὁρσώμενος. Καὶ πάλιν εἰ ²³ τὸν ἐν τῇ κάλῃ τοῦ Ὑδροχόου γεννηθέντα ναυαγήσειν ²⁴, πῶς οἱ ²⁵ ἀπὸ Τροίας ἀναγόμενοι ²⁶ τῶν Ἑλλήνων περὶ τὰ κοῖλα τῆς Εὐβοίας συγκατεποντισθῆσαν; Ἀπίθανον γὰρ πάντας μακρῷ χρόνῳ διαφέροντας ἀλλήλων ἐν τῇ κάλῃ ²⁷ τοῦ Ὑδροχόου γεγεννηθῆσαι. Οὐ γὰρ ἔστι λέγειν ἑτι δὲ ἓνα πολέμους, [p. 42-44] ὃ εἰμαρται κατὰ πῆλαγος φθαρῆναι, πάντες οἱ ἐν τῇ νηὶ συναπολοῦνται. Διὰ γὰρ ἡ τοῦτο εἰμαρμένη τὰς πάντων νικᾷ, ἀλλ' οὐχὶ διὰ τὸν ²⁸ ἓνα, ὃ εἰμαρται ἐπὶ γῆς τελευτᾶν, πάντες περισύζονται;

6. Ἄλλ' ἐπεὶ καὶ περὶ τῆς τῶν ζωδίων ἐνεργείας λόγον ποιοῦνται, οἷς φασὶ προσομοιοῦσθαι τὰ ἀποτικτόμενα, οὐδὲ τοῦτον παραλείβομεν, ὅσον τὸν ἐν Λέοντι γεννηθέντα ἀνδρεῖον ἔσεσθαι· ὁ δὲ ἐν Παρθένῳ τετανόθριξ, ²⁹ λευκόχρως ³⁰, ἀπαις, αἰδήμων. Ταῦτα δὲ καὶ τὰ τοῦτοις ὅμοια γέλωτός ἐστι μᾶλλον ἄξια καὶ οὐ ³¹ σπουδῆς. Ἔστι γὰρ κατ' αὐτοὺς μηδὲνα Αἰθιοπα ἐν Παρθένῳ γεννᾶσθαι· εἰ δ' οὐ, δώσει [εἶναι] ³² τὸν τοιοῦτον λευκὸν, τετανόθριχα καὶ τὰ ἕτερα. Οἷμαι δὲ μᾶλλον τοὺς ἀρχαίους [τὰ] ³³ ὁνόματα τῶν κειμένων ζώων ἐπὶ κλητοῖς ³⁴ ἀστροῖς προστεθεικέναι οἰκειώσεως χάριν, οὐχ ὁμοιοτρόπου φύσεως· τί γὰρ ἔχουσιν ὅμοιον ἄρκυ ³⁵ οἱ ἐπὶ ἀστέρους διεσπῶντες ἀπ' ἀλλήλων; ἢ δράκοντος κεφαλῇ οἱ, ὥς φησιν ὁ Ἀρατος, πέντε ³⁶;

Ἄλλὰ δύο ³⁷ χρόταφοι, δύο δ' ὀφθαλμοὶ, εἰς δ' ³⁸ ἑξήκοντα ³⁹ ἔσχατην ἐπέχει ⁴⁰ γένος δειροῖο κελύρου.

7. Οὕτως ⁴¹ καὶ ταῦτα οὐκ ἄξια τοσούτου πόνου δεικνύται τοῖς εὐφρονεῖν προφηρημένοις καὶ μὴ προσέχουσι τῇ τῶν Χαλδαίων ἐμφυσίῳσι, οἱ καὶ βασιλεῖς ἐξαφανίζουσι δειλίαν καταρτίζοντας καὶ ἰδιώτας παραβαρβύνουσι μεγάλα τολμᾶν. Εἰ δὲ ἀποτύχοι

A cum minus accuratum natalium tempus sumet Chaldeus, accurate nequeat dicere, num qui eodem tempore natus est prospera usus sit fortuna. Multi certe per idem tempus nati adversa fortuna sunt conflictati, unde apparet vanam esse etiam similitudinem secundum disposituras. Consultata igitur diversis rationibus multisque modis inani sedulitate Chaldæorum ne hoc quidem prætermittimus, prædictiones eorum inexplicabiles difficultates habere. Si enim, ut mathematici dicunt, enim, qui est sub cuspide Sagittarii natus, oportebit jugulari, quomodo tandem tot barbarorum myriades, quæ certaverunt cum Græcis ad Marathonem vel ad Salaminem, simul jugulati sunt? Non enim profecto omnibus idem horoscopus illuxit. Et rursus si eum, B qui sub sjnula Aquarii natus est, naufragio uti oportebit, quomodo Græcorum ii, qui Troja redierunt, circa cava Eubææ una in mare demersi sunt? Improbabile enim est omnes magno spatio temporis a se distantes sub stjpla Aquarii natos esse. Non enim licet dicere propter unum ⁶²⁻⁶³ sæpe, cui fatale est in mare demergi, omnes, qui eadem navi vehuntur, una demersum iri. Cur enim hujus fatum reliquorum omnium fata vincit, et non propter unum, cui fatale est in terra mori, reliqui omnes conservantur?

6. Sed quoniam et de signorum potestate sermonem instituunt, quibus ajunt assimilari quæ nascuntur, ne hunc quidem omittemus, veluti, qui sub Leone natus erit fortem fore; qui autem sub Virgine promissis capillis, candida facie, carens liberis, verecundus. Hæc autem horumque similia risu potius digna et non studio. Fieri enim ex istorum ratione nequit, ut aliquis Æthiops sub Virgine nascatur; sin contra, dabit talem esse candidum, promissis capillis et reliqua. Opinor autem potius antiquos nomina receptorum animalium pro cognominibus posuisse stellis familiaritatis gratia, non similiter comparatæ naturæ. Quid enim habent commune cum ursa septem stellæ distantes inter se, aut cum draconis capite quinque quas dicit Aratus stellæ?

Tempora bina tenent, oculos duo, subtile et unum

Immanis monstri mazillæ extrema capessit.

D 7. Ita hæc quoque non digna tanto labore monstrantur iis, qui recte sentire gestiunt et non animum appellant ad Chaldæorum gloriationes, qui et reges de medio tollunt ignaviam concinnantes, et homines privatos excitant ad magna facinora. Sin

VARIE LECTIONES.

¹³ τὸν αὐτὸν Sextus, τοῦτον τὸν C. M. ¹⁴ αὐτὸν τὸν C. ¹⁵ τοῦτον γεννηθέντες Sextus, ¹⁶ γοῦν C. ¹⁷ τόξου C. ¹⁸ ἀνταγωνιζόμενοι Sextus. ¹⁹ πρὸς τοὺς pr. C. ²⁰ ἢ Σαλαμῖνι om. Sextus § 92, p. 353. ²¹ πάντων Sextus. ²² ὁ αὐτός Sextus, αὐτὸν C. ²³ εἰ om. C. M. ²⁴ ναυαγήσειν C. ²⁵ πῶς οἱ Sextus, πόσοι C. ²⁶ ἀναγομίζοντες Sextus. ²⁷ ἐν τῇ κάλῃ Sextus, ἐπὶ τῇ κάλῃ C. M. ²⁸ συναπολλύνται Sextus. ²⁹ διὰ τὴν ὃ εἰμαρτο C. ³⁰ Post τετανόθριξ Sextus § 95, p. 353 add χαρπός. ³¹ λευκόχρως Sextus; λευκόχρως C. M. ³² καὶ οὐ ἢ Sextus. ³³ εἶναι ex Sexto addidimus. ³⁴ τὰ add. M. ³⁵ ἐπὶ κλητοῖς τοῖς M recte, ut videtur. ³⁶ ἄρκυ οἱ Sextus. ³⁷ 98§; ἄρκου C. ³⁸ κεφαλῇ ὥς φησιν ὁ Ἀρατος πέντε; C, κεφαλῇ οἱ πέντε; ἐφ' ὧν φησιν ὁ Ἀρατος Sextus M. ³⁹ Arat. Phenom. 56. ⁴⁰ ἐσάτη δ' ἐπέχει C. ⁴¹ Πῶς C.

quis ipse in errorem lapsus a vero aberraverit, tantum abest, ut exemplo suo reliquos doceat, ut ipsa repulsa hos fallere studentes in infinitum mentes eorum perturbent dicendo, non aliter earundem stellarum configurationem ad idem pervenire posse quam per reversionem magni anni, per septem millia annorum et septingentos et septuaginta septiem. Quomodo igitur poterit humana observatio congruere cum tot saeculis in una genitura? idque non semel, sed saepe... Pluribus confutari Chaldaeorum artem oportuit, quanquam ob 64-65 alias res meminimus ejus, non proprie ob ipsam. Sed postquam propositum fuit nihil ex placitis ethnico- rum omittere propter multisonam haeresium versuti- am, videamus quid dicant etiam ii, qui de magni- tudinibus periclitati sunt dicere, qui perspecto plurimorum vano labore, cum alius aliter mentitus et celebritatem nactus esset, majus quid conati sunt eloqui, quo ab iis, qui parva mendacia magni- ficis laudibus extulissent, majoribus efferrerentur. Hi orbes et mensuras triangulosque et quadrangulos duplaque et tripla ponunt. Multos autem de hac re sermo est, sed ut ad propositum nostrum non sit necessarius.

8. Sufficere igitur arbitror exponere quae ipsi portenta loquuntur. Quamobrem usus epitomis eorum quae ipsi docent ad ea quae reliqua sunt me convertam. Docent autem haec: Principatum dedit opifex mundi ejusdem ipsius similisque conversioni; eam namque solam indivisam reliquit, interiorum vero cum sexies divisisset, septemque orbes in- aequales dupli et tripli intervallis effecisset, singula, cum tria sint utriusque, contrariis inter se cursibus orbes peragere jussit: et ex septem interioribus tres quidem pari celeritate, quatuor vero et ad se et ad reliquos tres celeritate quidem impari, justa tamen ratione convertit. Principatum igitur datum esse ejusdem ipsius conversioni ait, non solum quoniam continet alterius conversionem, hoc est stellas erraticas, sed quia etiam tantum habet principa- tum, hoc est tantam vim, ut vel quae in adversam partem, hoc est erraticae, ab occasu ad orientem vertantur ipsas propria potentia pariter etiam ab ortu ad occasum secum una circumagat. Unam au- tem eam et indivisam relictam esse ait hanc con- versionem, primum quidem quia omnium fixarum stellarum pari temporis intervallo sunt conversio- nes et non discretae secundum amplius vel brevius tempus, deinde quia omnes habent eandem appa- rentiam, quae est extrema conversionis, erraticae

A αὐτὸς κακῶ περιπαρεῖς, οὐ πᾶσι γίνεται διδασκαλὸς ὁ βλαβεῖς, οὗς φρεναπατῶν βουλόμενοι τοῖς ἀποτεύγ- μασιν εἰς ἀπειρον τὸν νοῦν αὐτῶν συνοδοῦντες.⁴⁶ λέγουσιν οὐκ ἄλλως⁴⁷ ἐπὶ τὸ αὐτὸ⁴⁸ δύνασθαι τὸν συ- σχηματισμὸν⁴⁹ τῶν αὐτῶν ἀστέρων γίνεσθαι ἢ διὰ τῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ μεγάλου ἐνιαυτοῦ, δι' ἐπτακισχιλίων⁵⁰ ἐτῶν καὶ ἐπτακοσίων ἐβδομήκοντα καὶ ἑπτὰ. Πῶς οὖν φθάσει ἀνθρωπίνῃ παρατήρησις τοῖς τοσούτοις αἰώσι συνδραμεῖν ἐπὶ μίᾳ γενέσει; καὶ ταῦτα οὐχ ἅπαξ ἀλλὰ πολλάκις⁵¹ οἶμαι, παρ' ἐλπίδα πλείονων ἐληλέγχθαι τὴν Χαλδαϊκὴν [p. 44. 45.] τέχνην εἶδει· καίτοι δι' ἑτέρα αὐτῆς ἡμῶν μνησθέν- των, οὐχ ἰδίως δι' αὐτὴν⁵². Ἀλλ' ἐπεὶ προσηρή- μεθα⁵³ μηδὲν τῶν παρ' ἔθνει δογμάτων καταλι- πεῖν διὰ τὴν πολυφῶνον τῶν αἰρέσεων πανουργίαν, B ἴδωμεν τί λέγουσι καὶ οἱ περὶ μεγεθῶν τετολμηκό- τες, οἱ κατιόντες τὴν τῶν πλείονων ματαιοπόνην, ἄλλου ἄλλως διαψευσαμένου καὶ εὐδοκίμησαντος, μεῖζόν τι ἐτόλμησαν εἰπεῖν, ὅπως ὑπὸ τῶν τὰ μικρὰ φεύσματα μεγάλως δοξασάντων μεζόνως δοξασθῶ- σιν. Οἱτοὶ κύκλους καὶ μέτρα τρίγωνά τε καὶ τε- τράγωνα διπλάσια τε καὶ τριπλάσια ὑποτίθενται· πολὺς δὲ ὁ περὶ τούτου λόγος, ἀλλ' οὐ πρὸς τὸ προ- κείμενον ἀναγκαῖος.

8. Ἰκανὸν οὖν λαγίζομαι ἐξεῖπεῖν τὰ ὑπ' αὐτῶν τερατολογούμενα. Διὸ τοῖς ἐπιτόμοις χρησάμενος ἴδω⁵⁴ αὐτοὶ λέγουσιν, ἐπὶ τὰ ἑτέρα τραπήσομαι. Λέγουσι δὲ ταῦτα⁵⁵. Κράτος ἔδωκεν ὁ δημιουργήσας τῇ ταύτῃ καὶ ὁμοίου περιφορᾷ· μίαν γὰρ αὐτὴν C ἀσχιστον εἶπας, τὴν δὲ ἐντὸς σχίσας· ἐξαχῇ⁵⁶ ἐπὶ τὰ κύκλους ἀνίσους κατὰ τὴν τοῦ διπλάσιου καὶ τρι- πλάσιου⁵⁷ διάστασιν ἐκάστην, οὓτων ἑκατέρων τριῶν, κατὰ τὰ ἐναντία μὲν ἀλλήλοις προσέταξεν ἵνα τοὺς κύκλους, τάχει δὲ τρεῖς μὲν ὁμοίως⁵⁸, τοὺς δὲ τέσσαρας ἀλλήλοις τε καὶ τοῖς τρισὶν ἁνο- μοίως⁵⁹, ἐν λόγῳ δὲ φερομένους⁶⁰. Κράτος μὲν δεδό- σθαι τῇ ταύτῃ φορᾷ φησιν, οὐ μόνον ἐπειδὴ περιέ- χει τὴν θατέρου φορὰν, τούτεστι τοὺς πλανωμένους, ἀλλ' ὅτι καὶ τοσούτον ἔχει κράτος, τούτεστι τοσαύτην δύναμιν, ὥστε καὶ τοὺς ἐπὶ⁶¹ τὰναντία, τοὺς πλα- νωμένους ἀπὸ δύσεως ἐπ' ἀνατολὴν φερομένους αὐτοὺς τῇ οἰκείᾳ ἰσχύϊ ὁμοίως καὶ ἀπὸ ἀνατολῆς ἐπὶ δύσιν ἑαυτῷ συμπεριάγειν⁶². Μίαν δὲ καὶ ἀσχιστον εἶδῃ⁶³ φησι ταύτην καὶ⁶⁴ φορὰν, πρῶτον μὲν D ἐπειδὴ πάντων τῶν ἀπλανῶν ἰσόχρονοι αἱ περιφοραὶ καὶ οὐ διηρημένοι κατὰ πλείους καὶ ἑλάττους χρό- νους· ἔπειτα ὅτι μίαν πάντες ἔχουσιν⁶⁵ ἐπιφάνειαν τὴν τῆς ἑξωτάτω φορᾶς, οἱ δὲ πλανώμενοι καὶ εἰς χρόνους πλείονας καὶ διαφόρους τῶν κινήσεων καὶ εἰς ἀποστάσεις ἀπὸ γῆς ἀνίσουσιν διήρηται· τὴν δὲ θατέ-

VARIÆ LECTIONES.

⁴⁶ συνοδοῦντα C. ⁴⁷ οὐκ ἄλλως C. Fr. Hermannus. οὐ καλῶς C M. ⁴⁸ ἐπιτοαυτὸ C. ⁴⁹ σχηματισμὸν C. ⁵⁰ δι' ἐπτακισχιλίων ἐπτακοσίων καὶ ἐβδομήκοντα καὶ ἑπτὰ ἐτῶν Sextus § 105, p. 355. ⁵¹ Post vocabu- lum πολλάκις quædam desiderari arguit Sextus, idque suspicio est ipsis verbis οἶμαι παρ' ἐλπίδα a libra- tio esse significatum. Is enim ascripsisse videtur οἶμαι, παραλείπει sive τινὰ ἐλλείπει· tum auctor perre- xerit: Διὰ πλείονων, x. t. λ. ⁵² αὐτὴν M. ⁵³ προκρίμεθα C. ⁵⁴ ὡς C. ⁵⁵ Plat. Tim. p. 36, C. ⁵⁶ ἐξαχῇ Plato, ἐξ αὐτῆς C. ⁵⁷ καὶ τριπλάσιου Plato cf. infra p. 66 init.: om. C. ⁵⁸ ὁμοίως C. ⁵⁹ ἁνομοίως C. ⁶⁰ φερομένων C. ⁶¹ τοῖς ἐπὶ C, M. ⁶² συμπεριάγει C, M. ⁶³ εἰ εἶδῃ C, M. ⁶⁴ ταύτην τὴν ταύτην C, M. ⁶⁵ ἔχουσιν C.

ρου φησὶν ἐξαχῆ εἰς ἑπτὰ κύκλους ἐσχίσθαι, εἰκότως. Ὅπως γὰρ ἂν ὦσιν ἑκάστου αἱ τομαὶ, μονάδι⁶⁰ πλείω τῶν τομῶν γίνεται τὰ τμήματα, ὅλον ἂν μιᾷ τομῇ διαιρεθῇ, δύο ἔσται τμήματα, [p. 45. 46.] ἂν δυοῖ, τρία τμήματα· οὕτω δὴ καὶ ἐξαχῆ τι τμηθῇ, ἑπτὰ ἔσται τὰ τμήματα. Τὰς δὲ ἀποστάσεις αὐτῶν κατὰ⁶¹ διπλάσια καὶ τριπλάσια ἐναλλάξ τετάχθαι φησὶν, οὐσῶν ἑκατέρων τριῶν· ὕπερ καὶ ἐπὶ τῆς συστάσεως τῆς ψυχῆς, ἐπὶ τῶν ἑπτὰ ἀριθμῶν ἔδειξε. Τρεῖς μὲν γὰρ εἰσιν ἐν⁶² αὐτοῖς διπλάσιοι ἀπὸ μονάδος β', δ', η' ⁶³, τρεῖς δὲ ⁶⁴.... μ' καὶ ρη' σταδίων.

Περίμετρος δὲ γῆς σταδίων μ⁶⁵ καὶ φμγ'· καὶ ἀπόστημα δὲ ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ἐπὶ τὴν σελήνιακὸν κύκλον ὁ μὲν Σάμιος· Ἀριστάρχος ἀνα-
ρη'

γράφει σταδίων μ, ὁ δὲ Ἀπολλώνιος μυριάδ. φ', ὁ δὲ Ἀρχιμήδης μυριάδ. ⁶⁶ φνδ' καὶ μονάδ. δρλ', ἀπὸ δὲ τοῦ σελήνιακού ἐπὶ τὸν τοῦ ἡλίου κύκλον σταδίων μυριάδ. εκς⁶⁷ καὶ μονάδ. βξε'. Ἀπὸ τοῦδε ἐπὶ τὸν τῆς Ἀφροδίτης κύκλον σταδίων μυριάδ. ⁶⁸ βκζ' καὶ μονάδας βξε'. ἀπὸ τοῦδε ἐπὶ τὸν τοῦ Ἑρμοῦ κύκλον σταδίων μυριάδ. επα, μονάδ. λρξε' ⁶⁹, ἀπὸ τοῦτου δὲ ἐπὶ τὸν τοῦ πυρρέντος κύκλον σταδίων μυριάδ. δνδ' ⁷⁰ μονάδ. αρη'. ἀπὸ τοῦτου δὲ ἐπὶ τὸν τοῦ Διὸς κύκλον σταδίων μυριάδ. βκζ', μονάδας εξε', ἀπὸ τοῦτου δὲ ἐπὶ τὸν τοῦ Κρόνου κύκλον σταδίων μυριάδ. βλζ', μονάδ. με' ⁷¹.

9. Τὰ μὲν ἀπ' ἀλλήλων διαστήματα τῶν κύκλων καὶ τῶν σφαιρῶν βάθι τε ⁷² ὑπὸ τοῦ Ἀρχιμήδους ἀποδίδονται. Τοῦ δὲ ζωδιακοῦ τὴν περίμετρον λαμβάνει σταδίων δευτέρων ἀριθμῶν δ' καὶ μυριάδ. βψλα'· ὥστε συμβαίνει τὴν ἐκ τοῦ κέντρου τῆς γῆς ⁷³ εὐθεῖαν ἄχρι τῆς ἐπιφανείας τῆς ἐσχάτης ⁷⁴ τὸ ἔκτον εἶναι τοῦ λεγθέντος ἀριθμοῦ, τὴν ⁷⁵ δὲ ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, ἐφ' ἧς ⁷⁶ βεδῆκαμεν, ἄχρι τοῦ ζωδιακοῦ, ἄρτι ῥηθέντος ⁷⁷ ἔκτον τοῦ ἀριθμοῦ, λείπον τέτταρι μυριάσι σταδίων, δ' ἐκ τοῦ κέντρου τῆς γῆς μέχρι τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς· ἀπὸ τοῦ Κρόνου δὲ κύκλου ἐπὶ τὴν γῆν φησι τὸ διάστημα σταδίων δευτέρων ἀριθμῶν εἶναι ⁷⁸ μονάδ. δύο καὶ μυριάδ. βσεθ' καὶ μονάδ. βψια'· ἀπὸ [p. 47. 48.] τοῦ δὲ ⁷⁹ τοῦ Διὸς κύκλου ἐπὶ τὴν σταδίων δευτέρων ἀριθμῶν μονάδ. β' καὶ μυριάδ. σοζ' καὶ μονάδας ⁸⁰ χμζ'. ἀπὸ δὲ τοῦ πυρρέντος κύκλου ἐπὶ τὴν δευτέρων ἀριθμῶν μονάδ. μίαν καὶ μυριάδ. γσμα' καὶ μονάδ. ηφπα'. Ἀφ' ἡλίου ἐπὶ τὴν δευτέρων ἀριθμῶν μονάδ. μίαν καὶ μυριάδ. βρξ' καὶ μονάδας βνυδ'· ἀπὸ δὲ τοῦ Σελήνοντος ἐπὶ τὴν γῆν μυριάδ. εσεθ', μονάδας ηπνθ'· ἀπὸ δὲ Ἀφροδίτης ἐπὶ τὴν γῆν μυριάδ. επα', μονάδ. λρξ'.

VARIE LECTIONES.

⁶⁰ μονάδι πλείω Roperus, μονάδας λέγω C, M. ⁶¹ κατὰ Roperus, καὶ τὰ C, M. ⁶² ἐν. ἐπ' C, M. ⁶³ η'. ⁶⁴ C. ⁶⁵ τρεῖς δέ. Post hæc verba apertum est quædam excidisse. ⁶⁶ μ' καὶ φμγ. μ κε' καὶ φμγ' Roperus. ⁶⁷ Qui numeri Archimedis auctoritatem falso præ se ferunt, de qua re dubitari non posse intelligentissimus harum rerum arbiter M. A. Sternius, collega noster affirmat, ex parte corruptiores sunt quam qui certo rescripti possint. ⁶⁸ μυριάδ. εκς. Infra p. 70, 16 μυριάδ. εκζ'. ⁶⁹ μυριάδ. βκζ'. μυριάδ. εκζ' C, M, cf. infra p. 70, 17. ⁷⁰ λρξε'. λρξε' C. ⁷¹ δνδ', μονάδ. αρη'. δνδ', μονάδ. αρηδ' C, M; cf. infra p. 70, 20 sqq. ⁷² μυριάδ. βη', μονάδ. με'. Hæc vera esse nequeunt; nam monadum quadraginta millia efficiunt quatuor myriades, ut illud Hippolytus ponisse nequeat. An μυριάδ. βη', μονάδ. βε'? ⁷³ τε. δέ C. ⁷⁴ τῆς γῆς M. A. Sternius, om. C, M. ⁷⁵ ἐσχάτης γῆς C. ⁷⁶ τὴν. τοῦ C, M. ⁷⁷ εφ' C, ἀφ' M. ⁷⁸ ῥηθέν C, M. ⁷⁹ ἀριθμῶν εἶναι. ἀριθμᾶσθαι C. ⁸⁰ τοῦ δέ. τοῦδε C, M. ⁸¹ μονάδας C, M.

A. autem et in tempora plura et diversa conversionum et in distantias a terra inæquales divisæ sunt. Alterius autem conversionem ait sexfariam in septem orbes dissectam esse: **66-67** probabiliter; quot enim sunt cujusque sectiones, monade plura quam sectiones fiunt segmina, veluti quando una sectione dividetur, duo erunt segmina, quando duobus, tria segmina: sic igitur ubi et sexies quid secabitur, septem erunt segmina. Distantias autem eorum secundum dupla et tripla per vices ordinatas esse ait, cum utræque sint tres, id quod etiam de compositione animæ in septem numeris fundata demonstravit. Tres enim sunt in iis dupla a monade: 2, 4, 8, tres autem [tripla: 3, 9, 27]... [Diameter terræ] 80,108 stadiorum, perimenter autem terræ 250,543 stadiorum. Et distantiam vero a superficie terræ ad lunarem orbem Samius Aristarchus quidem notat stadiorum.... Apollonius autem 5000000; Archimedes autem 5544130, e lunari autem ad solarem orbem stadiorum 50262065, ab eo autem ad Veneris orbem stadiorum 20272065, ab eo autem ad Mercurii orbem 50817165, ab hoc autem ad Martis orbem stadiorum 40541108, ab hoc autem ad Jovis orbem stadiorum 20275065, ab hoc autem ad Saturni orbem stadiorum 40572065, ab hoc autem ad Zodiacum et extimam peripheriam stadiorum 20082005.

9. Jam distantie a se invicem orbium et sphaerarum profunditatesque ab Archimede redduntur. Zodiaci autem perimetrum sumit stadiorum 447310000, ut consequatur lineam ex centro terre rectam usque ad extimam apparentiam sextam esse partem ejus numeri quem diximus, eam autem lineam, quæ est a superficie terræ in qua versamur usque ad Zodiacum, sextam partem ejus quem modo diximus esse numeri **68-69** demptis quatuor myriadibus stadiorum, quod efficitur ex centro terre usque ad superficiem ejus. A Saturni autem orbe ad terram ait distantiam esse stadiorum 222692711; a Jovis autem orbe ad terram 202770646; a Martis autem orbe ad terram 135418581; a sole ad terram 121604454; a Mercurio autem ad terram 52688259; a Venere autem ad terram 50815160.

40. De luna autem dictum est superius. Distantias igitur et profunditates spherarum in hunc modum Archimedes reidit, aliter autem de iis Hipparchus dixit et aliter Apollonius mathematicus. Nobis autem sufficit Platoniceam doctrinam secutis dupla et tripla erratarum a se invicem distantias statuere. Conservatur enim ita doctrina, ex qua ex concentu conditum sit universum, ex rationibus continentibus secundum has distantias. Numeri autem ab Archimede expositi et a reliquis de distantiiis proditæ observationes si non in continetibus essent rationibus, hoc est a Platone statutis duplis et triplis, extra concentus autem reperitæ, non conservarent illam doctrinam, ex qua universum ex concentu conditum sit. Non enim neque credibile neque possibile, esse eorum distantias et irrationales et carere concentu congruisque rationibus, excepta fortasse luna sola propter defectus et umbram terre, de cuius solius et fidem quispiam habeat Archimedi distantia, hoc est lunæ a terra. Hanc igitur secutis in facili erit secundum illud Platoniceum ipsum ex duplo et triplo, sicut statuit Plato, et reliquas distantias numero complecti. Si quidem secundum Archimedelem a superficie terræ luna distat stadiorum 5544150, facile est hos numeros augentem duplo et triplo et reliquorum reperire distantias, tanquam una parte sumpta eorum numero stadiorum, quot luna distat a terra. Reliquos autem numeros ab Archimede de distantia erratarum stellarum positos non in congruis rationibus facile est intellectu, ubi perspexeris, quomodo inter se referantur et quibus nitantur in rationibus. Illud autem fieri nequit, ut non sint in **70-71** congruentia et concentu hæ, quæ sunt in congruentia consistentis mundi partes. Igitur cum primus numerus, quem distat sol a luna, qui sit 5544150, secundus numerus, quem distat sol a luna, qui sit 50272065, maiore constat ratione quam nonupla. Ad hunc autem superior numerus, qui sit 20272065, ratione continetur [minore quam dimidia. Ad hunc autem superior numerus, qui sit 50817165, ratione continetur] maiore quam dupla. Ad hunc autem superior numerus, qui sit 40541108, ratione continebitur minore quam superquarta. Ad hunc autem superior numerus qui sit 20275065, ratione continetur maiore quam dimidia. Ad hunc autem supremus numerus, qui sit 40372065, ratione continetur minore quam dupla.

41. Hæ igitur rationes et major quam nonupla et minor quam dimidia et major quam dupla et minor quam superquarta et major quam dimidia et minor quam dupla extra omnes sunt concentus, ex quibus

10. Περί σελήνης δὲ ἐλέχθη τὸ πρότερον. Τὰ μὲν οὖν ἀποστήματα καὶ βάθη τῶν σφαιρῶν οὕτως Ἀρχιμήδης ἀποδίδωσιν, ἑτέρως δὲ ὑπὲρ αὐτῶν Ἱπάρχῳ εἰρηται καὶ ἑτέρως Ἀπολλωνίῳ τῷ μαθηματικῷ. Ἡμῖν δὲ ἐφαρκεῖ τῇ Πλατωνικῇ δόξει¹¹ ἐπομένους διπλάσια μὲν καὶ τριπλάσια οἰεσθαι τῶν πλανωμένων τὰ ἀπ' ἀλλήλων διαστήματα· σώζεται γὰρ οὕτως¹² ὁ λόγος τοῦ καθ' ἀρμονίαν συγκεῖσθαι τὸ πᾶν ἐν λόγοις συμφώνους κατὰ ταῦτα τὰ ἀποστήματα. Οἱ δ' ἐκτεθέντες ὑπὸ Ἀρχιμήδους ἀριθμοὶ καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων περὶ τῶν ἀποστημάτων¹³ λεγόμενοι λόγοι εἰ μὴ ἐν συμφώνοις εἴεν λόγοις, τοῦτέστι τοῖς ὑπὸ Πλάτωνος εἰρημένοις διπλασίοις καὶ τριπλασίοις, ἐξω δὲ συμφωνιῶν εὐρίσκόμενοι, οὐκ ἂν σώζοιεν τὸ καθ' ἀρμονίαν¹⁴ κατεσκευάσθαι τὸ πᾶν· οὐ γὰρ πιθανὸν οὐδὲ δυνατόν· ἀλογὰ τε¹⁵ καὶ ἐξω συμφωνιῶν καὶ ἐναρμονίων λόγων εἶναι αὐτῶν τὰ ἀποστήματα¹⁶, πλὴν ἰσως σελήνης μόνης ἐκ τῶν λείψεων καὶ τῆς σκιάς τῆς γῆς, περὶ ἧς μόνης καὶ πιστεῦσαι τις ἂν Ἀρχιμήδῃ ἀποστάσεις, τοῦτέστι τῆς σεληνιακῆς ἀπὸ γῆς· ταύτην δὲ λαβοῦσι ῥάδιον ἔσται κατὰ τὸ Πλατωνικὸν αὐτὸ τὰ¹⁷ κατὰ τὸ διπλάσιον καὶ τριπλάσιον, ὡς ἀξιοῖ Πλάτων, καὶ τὰ λοιπὰ ἀποστήματα¹⁸ ἀριθμῷ¹⁹ περιλαβεῖν. Εἰ δὲ κατὰ τὸν Ἀρχιμήδην ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ἡ σελήνη ἀφέστηκε σταδίων μυριάδ. φνδ', σταδίου βρλ', ῥάδιον τοῦτους τοὺς ἀριθμοὺς αὔξοντας κατὰ τὸ διπλάσιον καὶ τριπλάσιον καὶ τὰ τῶν λοιπῶν εὐρεῖν διαστήματα, ὡς μὲς μοίρας λαμβανόμενης τοῦ τῶν σταδίων ἀριθμοῦ οὗς ἡ σελήνη τῆς γῆς ἀφέστηκεν. Ὅτι δὲ οἱ λοιποὶ ἀριθμοὶ οἱ ὑπ' Ἀρχιμήδους περὶ τῆς ἀποστάσεως τῶν πλανωμένων λεγόμενοι οὐκ ἐν συμφώνοις λόγοις, ῥάδιον γινῶναι, πῶς ἔχουσι πρὸς ἀλλήλους καὶ ἐν τοῖς λόγοις εἰσὶ κατανοήσαντας· μὴ εἶναι δὲ ἐν ἀρμονίᾳ καὶ συμφωνίᾳ ταῦτα τοῦ καθ' ἀρμονίαν συνεστῶτος [p. 48. 49.] κόσμου ὄντα μέρη ἀδύνατον. Τοῦ μὲν δὲ πρώτου ἀριθμοῦ ἐν ἀφέστηκεν ἡ σελήνη τῆς γῆς ὄντος μυριάδ. φνδ' μονάδων βρλ', ὁ δεῦτερος ἀριθμὸς ἐν ἀφέστηκεν ἥλιος τῆς σελήνης ὢν μυριάδ. εκζ', μονάδων βξε', ἐν λόγῳ ἐστὶ πλείονι²⁰ ἢ ἑλασσον²¹· πρὸς δὲ τοῦτον ὁ ἀνωτέρω ἀριθμὸς ὢν μυριάδ. βκζ', μονάδ. βξε', ἐν λόγῳ ἐστὶ [ἐλάττω²² ἢ ἡμίσει. Πρὸς δὲ τοῦτον ὁ ἀνωτέρω ἀριθμὸς ὢν μυριάδ. πεα μονάδων ζρξε' ἐν λόγῳ ἐστὶ] πλείονι ἢ διπλασίῳ. Πρὸς δὲ τοῦτον²³ ὁ ἀνωτέρω ἀριθμὸς ὢν μυριάδ. βνδ', μονάδων αρη', ἐν λόγῳ ἔσται ἐλάττω²⁴ ἢ ἐπιτετάρτῳ²⁵. Πρὸς δὲ τοῦτον ὁ ἀνωτέρω ἀριθμὸς ὢν μυριάδ. βκζ'²⁶ μονάδων εκξε', ἐν λόγῳ ἐστὶ πλείονι ἢ ἡμίσει. Πρὸς δὲ τοῦτον²⁷ ὁ ἀνωτάτω ἀριθμὸς ὢν μυριάδ. βλλ', μονάδ. βξε', ἐν λόγῳ ἐστὶ ἐλάττω²⁸ ἢ διπλασίῳ.

11. Οὗτοι δὲ οἱ λόγοι ὁ τε πλείων²⁹ ἢ [ἐννεαπλάσιος καὶ]³⁰ ἐλάττων ἢ ἡμιτὺς καὶ πλείων ἢ διπλάσιος καὶ ἐλάττων ἢ ἐπιτετάρτος καὶ πλείων ἢ ἡμισὺς καὶ ἐλάττων ἢ διπλάσιος ἐξω πασῶν εἰσι³¹ συμφων-

VARIE LECTIONES.

¹¹ δόξα C. ¹² οὕτως C. ¹³ ἀποστημάτων pr. C. ¹⁴ κατ' ἀρμονίαν C. ¹⁵ ἀλογα δὲ C. ¹⁶ ἀποστήματα C. ¹⁷ τὰ. τὰς C. M. ¹⁸ ἀποστήματα C. ¹⁹ ἀριθμῶν C. M. ²⁰ πλείον C. ²¹ ἑλασσον. An ἐννεαπλάσιος? ²² Uncis inclusa supplenda esse admonuit Sterninus. ²³ τοῦτο C. ²⁴ ἐπιτετάρτῳ ἐπὶ δὴ (sic) C. ²⁵ βκζ'. βκξ' C. M. ²⁶ τοῦτον. τοῦτ' C. ²⁷ πλείω C. ²⁸ Uncis inclusa supplivimus. ²⁹ εἰ C.

νῶν, ἐξ ὧν οὐκ ἀναρμόνιον τι καὶ σύμφωνον ἂν γένοιτο.¹ Ὁ δ' ἅπας κόσμος καὶ τὰ τούτου μέρη κατὰ πάντα² ὁμοίως ἀναρμόνιος καὶ σύμφωνος σύγκειται. Οἱ δὲ ἀναρμόνιοι καὶ σύμφωνοι λόγοι σώζονται, καθάπερ προειρήκαμεν, τοῖς διπλασίοις καὶ τριπλασίοις διαστήμασιν. Εἰ δὲ πῶς τὸν Ἀρχιμήδην ἡγησάμεθα ἐν μόνῳ τῷ πρώτῳ ἀποστήματι τῷ ἀπὸ σελήνης μέχρι γῆς, ῥάδιον καὶ τὰ λοιπὰ κατὰ τὸ διπλάσιον καὶ τριπλάσιον αὐξόνα εὑρεῖν. Ἐστω δὲ κατὰ τὸν Ἀρχιμήδην τὸ ἀπὸ γῆς μέχρι σελήνης ἀπόστημα³ σταδίων μυριάδ. φθ' μονάδων βρλ', ἔσται μὲν δὴ τούτου διπλασίως ἀριθμὸς σταδίων ἐν ἀφέστηκεν ὁ ἥλιος τῆς σελήνης μυριάδ. ἀρῆ⁴ καὶ ης⁵. ἀπὸ δὲ τῆς γῆς ἀφέστηκεν ὁ ἥλιος σταδίων [μυριάδ.] αχξ' καὶ βτγ⁶. καὶ Ἀφροδίτη δὲ ἀφέστηκεν ἀπὸ μὲν ἡλίου σταδίων μυριάδ. αχξ' καὶ σταδίου βτγ', ἀπὸ δὲ γῆς μυριάδων, γκς⁷ σταδίου δβπ', Ἑρμῆς δὲ Ἀφροδίτης μὲν ἀφέστηκεν ἀπὸ σταδίων μυριάδων βσι⁸ σταδίων ζςχ', ἀπὸ δὲ γῆς μυριάδων ε⁹ πεντακλῖα μδ σταδίου γατ'. Ἀρης δὲ Ἑρμοῦ μὲν ἀφέστηκεν σταδ. μυριάδ. δβπθ¹⁰, σταδίου ζρσ', ἀπὸ δὲ γῆς μυριάδ. μυριάδα καὶ φλγ', σταδίου ηςυ'. Ζεὺς δὲ Ἀρεως μὲν ἀφέστηκεν μυριάδ. καὶ δβξθ¹¹ [p. 49—51.] σταδίου αφν'. Κρόνος ἀπὸ δβξθ¹², σταδίου αφν', ἀπὸ δὲ γῆς μυριάδ. μυριάδας

12. Τίς οὐ θαυμάσει τὴν τοσαύτην φροντίδα μετὰ τοσούτου πόνου γεγεννημένην; οὐκ ἀχρεῖος δὲ μοι οὗτος ὁ Πτολεμαῖος ὁ τούτων μεριμνητῆς δοκεῖ· τοῦτο δὲ μόνον λυπεῖ, ὥς πρόσφατος γεννηθεὶς οὐκ ἐυχρηστος γέγεννηται γιγάντων παισὶν¹³, οἳ τὰ μέτρα ταῦτα ἡγνοηκότες ἔγγυς νομίζοντες εἶναι ὑψηλοῦ πυργῶν μάτην ἠπεχείρησαν ποιεῖν, οἷς εἰ¹⁴ κατ' ἐκείνο παρὼν τὰ μέτρα διηγῆσάτο, οὐκ ἂν μάτην τετολμήκεισαν. Εἰ δὲ τις τούτῳ φάσκει ἀπιστεῖν, μετρήσας πειθίσθω· ταύτης γὰρ φανερωτέραν ἀποδείξει οὐκ ἔχει πρὸς τοὺς ἀπίστους. Ὡς ματαιοπόνου¹⁵ ψυχῆς φωτισέως καὶ πίστεως ἀπιστοῦ, ἵνα πάντως¹⁶ Πτολεμαῖος σοφὸς νομίζεται παρὰ τοῖς τὴν ὁμοίαν σοφίαν ἡσυχῶσι.

13. Τούτοις ἐν μέρει ἐπισχόντες τινὲς ὡς μεγάλα κρύβαντες καὶ λόγου ἄξια νομίσαντες αἰρέσεις ἀμέτρους καὶ ἀπείρους συνεστήσαντο. Ὡς εἰς μὲν Κολάρβασος, ὃς διὰ μέτρων καὶ ἀριθμῶν ἐκτίθεσθαι θεοσίμβειαν ἐπιχειρεῖ¹⁷, καὶ ἕτεροι δὲ ὁμοίως οὗς ἐπιδείξομεν, ἐπὶ τὰ περὶ αὐτῶν ἀρξώμεθα λέγειν, οἳ Πυθαγόρειον ψήφῳ ὥς δυνατῇ προσέχουσι καὶ τὴν ἀσφαλῆ φιλοσοφίαν δι' ἀριθμῶν καὶ στοιχείων σχεδιάζουσι μαντευόμενοι μάταια· ὧν ὁμοίως¹⁸ λόγους ἐρανισάμενοι¹⁹ τινες ἀποπλανῶντων ἰδιώτας, προγνωστικούς²⁰ ἑαυτοὺς φάσκοντες ἐσθ' ὅτε διὰ τοῦ πολλὰ μαντεύεσθαι ἐν ἐπιτυχάνοντες καὶ ἐπὶ μὲν τοῖς πολλοῖς ἀποτεύγμῃσι μὴ αἰδούμενοι, ἐπὶ δὲ τῷ ἐνὶ

non congruens quoddam et concinens existat systema. Universus autem mundus ejusque partes per omnia pariter congruenter et concinenter conditus est. Congruentes autem et concinentes rationes conservantur, sicuti prædiximus, duplis et triplis distantis. Ergo si fidem adjunximus Archimedi in sola prima distantia, quæ est a luna ad terram, facile est et reliquas secundum duplum et triplum augmentem reperire. Esto igitur secundum Archimedem distantia a terra ad lunam stadiorum 5544130, erit igitur hujus duplex numerus stadiorum, quæ distat sol a luna, 11088260, a terra autem distat sol stadiorum 16632390; et Venus vero distat a sole quidem stadiorum 16632590, a terra autem 55264780 stadia, Mercurius autem a Venere quidem distat stadiorum 22176520, a terra autem 55441300 stadia; Mars autem a Mercurio distat stadiorum 49897170, a terra autem 105338470 stadia; Jupiter autem a Marte quidem distat 44353040 **72-73** stadia, a terra autem 149691510 stadia; Saturnus a Jove quidem distat stadiorum 149691510, a terra autem 299383020 stadia.

δουλε', σταδίου γμ', ἀπὸ δὲ γῆς μυριάδ. [μυριάδα] μὲν Διδὸς ἀφέστηκεν σταδίων μυριάδ. μυριάδα καὶ β' καὶ ¹⁰ θβλη', σταδίου γζ.

12. Quis non admirabitur tantam solertiam tanto cum labore peractam? Non inutilis autem mihi hicce Ptolemæus videtur harum rerum scrutator, nisi quod hoc tamen dolet, quod nuper admodum natus usui esse non potuit gigantum filiis, qui harum mensurarum ignari, prope abesse rati altitudinem cæli, turrem incassum periclitati sunt struere, quibus si illo tempore præsens mensuras exposuisset, non illi incassum periclitati forent. Sin vero quispiam se huic fidem non habere profitebitur, ipse mensus fidem habere discat; hæc quidem ærtiorem demonstrationem non habet incredulis. O frustra laborantem animi sufflationem et infidam fidem, ut quovis pacto Ptolemæus sapiens existimetur apud eos, qui parem sapientiam professi sunt.

13. Hæc sua quisque ratione secuti tanquam magna arbitrati et studio digna hæreses immensas et infinitas condiderunt. Ex quibus unus Colarbasus, qui per mensuras et numeros explicare religionem deorum conatur, et alii similiter, quos ostendemus, quando commenta eorum recensere ordiemur, qui Pythagoreum computum tanquam efficacem sequuntur et stabilem philosophiam per numeros et elementa comminiscuntur hariolati vana. Quorum tamen rationes suffragati quidam in errores agunt imperitos, cum se prognosticos appellant, qui quidem, cum multa vaticinantur, unum quoddam assequuntur, et in multis quæ non contigerunt haud erubescunt, in

VARIE LECTIONES.

¹ σύστημα γένοιτο C, M. ² πάντας C, M. ³ ἀπόστημα corr. C. ⁴ ἀρη' C. ⁵ βτγ' C. ⁶ δτπθ' — βρσ' C. ⁷ γμ' ημ' C, M. ⁸ δτςθ' C. ⁹ δβξθ'. δρςθ' C, δβξθ' M. ¹⁰ μυριάδας β' καὶ θβλη'. μυριάδα καὶ θτλη' C, μυριάδα καὶ θβλη' M. ¹¹ πδσιν C. ¹² οἷς ὡς εἰ C. ¹³ ματαιοπόνου καὶ C. ¹⁴ πάντων C. ¹⁵ ἐκίρρη C. ¹⁶ ὁμοίως C, M, an ὁμοῖς? ¹⁷ ἐρανισάμενι οἷτινες C. ¹⁸ πρὸς γνωστικούς C.

uno autem illo gloriantur. Ne horum quidem insipientem sapientiam præmittam, sed, postquam exposuero, eos qui ex his religionem deorum constituere conantur coarguam infirmæ radicis et fraudum plenæ esse discipulos.

14. Igitur illi qui per calculos et numeros elementaque et nomina valitiniari opinantur ab hoc principio profecti artem suam condunt, cum dicunt esse fundum singuli cujusque numeri in chiliadibus quidem tot monades, quod sint chiliades, veluti **74-75** sex millium fundus est senarius numerus, septem millium septenarius, octo millium monades octo, et in reliquis pariter, eadem ratione et in hecatontadibus, quot sint hecatontades, tot monades est fundus earum, veluti septingentorum septem sunt hecatontades, fundus earum septem monades, sexcentorum sex hecatontades, fundus earum sex monades. Idem valet et in decadibus, numeri octogenarii monades octo, sexagenarii monades sex, quadragenarii monades quatuor, denarii monas una. In monadibus autem pro fundo sunt ipsæ monades, veluti novenarii numeri novem, octonarii octo, septenarii septem. Sic igitur etiam in litterarum elementis tenendum est. Unaquæque enim littera numero alicui respondet, veluti littera ν' quinquaginta monadum est; quinquaginta autem monadum fundus est quinarius, et litteræ ν' fundus est quinarius. Age vero, ex aliquo nomine fundos ejus sumamus: veluti nominis, quod est Ἀγαμέμνων, est littera α' monas una, γ' autem monades tres, alterius α' monas una, μ monades quatuor, ε' monades quinque, ρ' monades quatuor, ν' monades quinque, ω monades octo, ν' monades quinque, quæ in unum subducta erunt: 1, 3, 1, 4, 5, 4, 5, 8, 5; hæc conflata efficiunt monades 36. Rursus horum fundos sumunt et sunt numeri tricenarii tres, senarii autem ipse senarius, conflata igitur tres et sex efficiunt novem, novenarii autem fundus novenarius. Acquivit igitur Agamemnonis nomen in fundo qui novem est. Licebit idem etiam in alio nomine tentare, quod est Ἐκτωρ. Id nomen habet litteras: ε' et κ' et ε' et ω' et ρ'. Harum fundi: 5, 2, 3, 8, 1, quæ conflata efficiunt monades 19. Rursus denarii numeri fundus monas est, novenarii novenarius, quæ conflata efficiunt decem, denarii numeri si fundus monas. Computatum igitur nomen Hectoris efficit fundum monadem. Promptius autem est in hunc modum rem aggredi. Fundos ex elementis repertos, uti nunc nominis Hectoris reperimus monades 19, in novem seca et quod relinquitur pro fundis habeto. Veluti cum 19 dividō in novem, relinquitur unum, novies enim duo efficiunt 18 et relinquitur 1; si enim subduxero

A ἔγκομπάζοντες. Οὐδὲ τούτων τὴν ἀσοφον σοφίαν παραπεμφομαι, ἀλλ' ἐκθέμενος τοὺς ἐκ τούτων ἐπιχειροῦντας θεοσεβείαν συνιστῆν ἐλέγξω βίης ἀσοστάτου καὶ πανουργίας: ¹⁹ ἀναπλέου ²⁰ ὄντας μαθητάς.

14. Οἱ μὲν οὖν διὰ ψήφων τε καὶ ἀριθμῶν στοιχείων τε καὶ ὀνομάτων μαντεύεσθαι νομίζοντες ταύτην ἀρχὴν ἐπιχειρήσεως τοῦ κατ' αὐτοὺς ²¹ λόγου ποιοῦνται, φάσκοντες πυθμένα εἶναι ἐκάστου τῶν ἀριθμῶν, ἐπὶ μὲν τῶν χιλιάδων τοσαύτας [p. 51, 52.] μονάδας, ὅσαι ἀνῶσι χιλιάδες, ὅλον τῶν ἐξακισχιλίων ὁ πυθμὴν μονάδες ἑξ, τῶν ἐπτακισχιλίων μονάδες ἑπτὰ, τῶν ὀκτακισχιλίων μονάδες ὀκτὼ, καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ὁμοίως κατὰ τὰ αὐτὰ, καὶ ἐπὶ τῶν ἑκατοντάδων, ὅσαι ἀν ὧσιν αἱ ἑκατοντάδες, τοσαῦται μονάδες ὁ πυθμὴν ἐστὶν αὐτῶν, ὅλον τῶν ἐπτακοσίων ἑπτὰ εἰσὶν ἑκατοντάδες: ὁ πυθμὴν αὐτῶν ἑπτὰ μονάδες: τῶν ἐξακοσίων ἑξ ἑκατοντάδες: ὁ πυθμὴν αὐτῶν τρεῖς ²² μονάδες. Τὸ ὁμοίον καὶ ἐπὶ τῶν δεκάδων: τῶν μὲν ὀγδοήκοντα μονάδες ὀκτὼ, τῶν δὲ ἐξήκοντα μονάδες ἑξ, τῶν τεσσαράκοντα μονάδες τέσσαρες, τῶν δέκα μονάδες μία. Ἐπὶ δὲ τῶν μονάδων, πυθμὴν αὐταὶ εἰσὶν αἱ μονάδες, ὅλον τοῦ ἑννέα ὁ ἑννέα, τοῦ ὀκτὼ ὁ ὀκτὼ, τοῦ ἑπτὰ ὁ ἑπτὰ. Οὕτως οὖν καὶ ἐπὶ τῶν στοιχείων ποιεῖν δεῖ: ἕκαστον γὰρ στοιχεῖον κατὰ τινα τέτακται ἀριθμῶν, ὅλον τὸ ν' πεντήκοντα ²³ μονάδων ἐστίν: τῶν δὲ ²⁴ πεντήκοντα μονάδων πυθμὴν ἐστὶν ὁ πέντε, καὶ τοῦ ν' στοιχείου | πυθμὴν ἐστὶν ὁ πέντε. Ἔστω ἐκ τοῦ ²⁵ ὀνόματος τοῦς ²⁶ τοῦτο πυθμῆνας λαβεῖν. Ὅλον τοῦ Ἀγαμέμνων ὀνόματος γίνεται τοῦ μὲν ²⁷ α' μονάς μία, τοῦ δὲ γ' μονάδες τρεῖς, τοῦ ἄλλου α' μονάς μία τοῦ μ' μονάδες ὀ', τοῦ ε' μονάδες ε', τοῦ μ' μονάδες ὀ', τοῦ ν' μονάδες πέντε, τοῦ ω μονάδες ἡ', τοῦ ν' μονάδες ε', ὁμοῦ ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἔσονται α', γ', α', δ, ε, δ, ε', η', ε' ²⁸ ταῦτα συντεθέντα ποιεῖ μονάδας λς. Πάλιν τούτων πυθμῆνας λαμβάνουσι, καὶ γίνονται τῶν μὲν λ τρεῖς, τῶν δὲ ἑξ αὐτὰ τὰ ἑξ συντεθέντα οὖν τὰ τρία καὶ τὰ ἑξ ποιεῖ ἑννέα, τῶν δὲ ἑννέα πυθμὴν ὁ ἑννέα. Κατέληξεν οὖν τὸ Ἀγαμέμνων ὄνομα εἰς τὴν ἑννέα πυθμῆνα. Ἔστω τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ ἄλλου ὀνόματος ποιῆσαι τοῦ Ἐκτωρ. Τὸ Ἐκτωρ ὄνομα ἔχει στοιχεῖα ε' ²⁹ καὶ κάππα καὶ ταῦ καὶ ω' καὶ ρ'. Τούτων πυθμῆνας ε', β', γ', η', α' ταῦτα συντεθέντα ποιεῖ μονάδας ιθ'. Πάλιν τῶν δέκα πυθμὴν εἰς, τῶν ἑννέα ἑννέα, ἃ συντεθέντα ποιεῖ δέκα: τοῦ δέκα γίνεται πυθμὴν μονάς. Ψηφισθὲν οὖν τὸ Ἐκτωρ ὄνομα ἐποίησε πυθμῆνα μονάδα. Εὐκολώτερον δὲ ἐστὶ τὸ οὕτως ποιεῖν τοὺς εὐρεθέντας ἐκ τῶν στοιχείων πυθμῆνας, ὥς νῦν ἐπὶ τοῦ Ἐκτορος ὀνόματος εὗρομεν μονάδας ιθ', εἰς ἑννέα μέριζε καὶ τὸ περιλειπόμενον πυθμῆνας λέγε· ὅλον τὰ ιθ' ἂν εἰς ἑννέα μερίζω, [p. 52—54] περιλείπεται μονάς, ἑννάκις γὰρ δύο ιθ,

VARIE LECTIONES.

¹⁹ καὶ πανουργίας. καινουργίας C, καινουργία M. ²⁰ ἀναπλέου ὄντας. ἀναπλέοντας C, ἀναπτεροῦντας τοῦς M. ²¹ αὐτὴν C. ²² ἐξηκοντάδες C. ²³ τρεῖς. Leg. ἑξ, nisi exciderunt eadem verba de τριακῶσιν M. ²⁴ τὸ ν' πεντήκοντα μονάδων ἐστίν. τὸν κατὰ μονάδων ἡ' C, ἂν τὸν κατὰ μονάδων ἡ' M. ²⁵ τῶν δὲ. τῶν C, M. ²⁶ ἐκ τοῦ C. ²⁷ τοῦς. τινὰ C. ²⁸ τοῦ μὲν C, M. ²⁹ δ, ε', η', σ'. δ'. καί. C. ³⁰ στοιχεῖα ε' Rucperus: στοιχεῖα πέντε C, στοιχεῖα πέντε, ε' M.

καὶ λοιπὴ μονάς. Ἐάν γὰρ ὀφείλω ³¹ τῶν ἐν τὰ δε-
καοκτὼ, λοιπὴ μονάς· ὥστε τοῦ Ἐκτωρ ὀνόματος
πυθμὴν ἔσται μονάς. Πάλιν τοῦ Πάτροκλος ὀνόματος
πυθμῆνες εἰσὶν ἀριθμοὶ οὗτοι, η', α', γ', ζ', β', γ', ζ', β',
συντεθέντες | ποιῶσι μονάδας λδ'. Τοῦτων τὸ λοι-
πὸν ³² μονάδες ἑπτὰ, τῶν λ' τρεῖς, καὶ τῶν δ' αὐταὶ
αὶ δ'. Πυθμὴν οὖν εἰσι τοῦ Πάτροκλος ὀνόματος μο-
νάδες ζ'. Οἱ μὲν οὖν κατὰ τὸν ἑνεαδικὸν κανόνα ψη-
φίζοντες [τὸ] ³³ ἑννατον λαμβάνουσι τοῦ ἀθροισθέντος
ἐκ τῶν πυθμῶν ἀριθμοῦ, καὶ τὸ περιλειφθὲν πλη-
θος τῶν πυθμῶν ὀρίζονται, οἱ δὲ κατὰ τὸν ἑβδομα-
τικὸν τὸ ἑβδομον· οἷον εὐρέθη ἐπὶ τοῦ Πάτροκλος
ὀνόματος τὸ ἐπὶ τῶν πυθμῶν ἀθροισμα μονάδες λδ'.
τοῦτο μερισθὲν εἰς ἑβδομάδας ποιεῖ δ', ὃ ἐστὶ κη'
λοιπὰ μονάδες ἐξ· λέγει ὅτι οὐ πυθμὴν τοῦ Πάτροκλος
ὀνόματος εἰσιν ἐξ κατὰ τὸν ἑβδοματικόν. Εἰ δὲ ἔσται
μγ', τὸ ἑβδομον λέγει μβ', ἑπτάκις γὰρ ἐξ μβ', καὶ
λοιπὸν ἐν. Μονάς οὖν γίνεται ὁ πυθμὴν ὁ ἀπὸ τῶν
μγ' κατὰ τὸν ἑβδοματικόν. Δεῖ δὲ προσέχειν ἐάν ὁ
ληφθεὶς ³⁴ ἀριθμὸς μεριζόμενος ἀπαρτίσῃ, οἷον ἐάν
ἐκ τινος ὀνόματος συντεθῇ ³⁵ τοὺς πυθμῆνας εὐρω
λόγου χάριν μονάδας λς'. Ὁ δὲ ζλ' μεριζόμενος εἰς τὸν
ἐννέα δ' ἀπαρτίζει ἐννέαδας (ἐννάκις γὰρ δ' λς', καὶ
οὐδὲν περιλείπεται)· τὸν πυθμῆνα οὖν αὐτὸν τὸν θ'
ἄλλον εἶναι. Κἀν ³⁶ πάλιν τὸν τεσσαράκοντα πέντε
ἀριθμὸν μερίζοντες εὐρωμεν ἀπαρτίζοντα ἐννέα-
καὶ γὰρ ἐννάκις πέντε με', καὶ λείπεται οὐδὲν· ἐπὶ
τῶν τοιούτων αὐτὸν τὸν ἐννέα λέγουσι πυθμῆνα. Καὶ
ἐπὶ τοῦ ἑβδοματικοῦ ³⁷ ὁμοίως, ἐάν λόγου χάριν τὸν
κη' εἰς τὸν ἐπτάκις μερίζοντες ἀπαρτίσωμεν (ἐπτάκις
γὰρ δ' κη', καὶ περιλείπεται οὐδὲν), τὸν ἐπτάκις λέ-
γουσι πυθμῆνα. Ὅταν μέντοι ψηφίξῃ τὰ ὀνόματα καὶ
εὐρίσκῃ ³⁸ δις τὸ αὐτὸ γράμμα, ἀπαξ αὐτὸ | ψηφί-
ζει, οἷον τὸ Πάτροκλος ὄνομα ³⁹ καὶ τὸ π' α' δις ἔχει
καὶ τὸ ο' δις, ἀπαξ οὖν τὸ α' ψηφίζουσι καὶ ἀπαξ τὸ
ο'. Κατὰ τοῦτο οὖν πυθμῆνες ἔσονται η', α', γ', α', ζ',
β', γ', β', καὶ συντεθέντες ποιῶσι μονάδας ⁴⁰ κζ', καὶ
ἔσται πυθμὴν τοῦ ὀνόματος κατὰ μὲν τὸν ἑνεαδικὸν
αὐτὸς ὁ ἐννέα, κατὰ δὲ τὸν ἑβδοματικὸν ἐξ. Ὁμοίως ⁴¹
Σαρπηδὸν ψηφισθεὶς ποιεῖ μονάδας κατὰ [p. 54. 55]
τὸν ἑνεαδικὸν δύο πυθμῆνα, Πάτροκλος δὲ ποιεῖ μο-
νάδας θ'· νικᾷ Πάτροκλος. Ὅταν γὰρ ἦ ὁ μὲν εἰς πε-
ρισσὸς, ὁ δὲ ἕτερος ἄρτιος, ὁ περισσὸς νικᾷ, ἐάν
μερίζω ἦ. Πάλιν δὲ ἐάν ἦ ὁκτώ ἄρτιος καὶ πέντε
περισσὸς, ὁ ὁκτὼ νικᾷ, μερίζω γὰρ ἐστίν. Εἰ δὲ
εἰσιν ⁴² ἀριθμοὶ δύο οἷον ἀμφότεροι ἄρτιοι ἢ ἀμφο-
τεροι περισσοί, ὁ ἐλάσσων νικᾷ. Πῶς δὲ ὁ Σαρπηδὸν
κατὰ τὸν ἑνεαδικὸν ⁴³ ποιεῖ μονάδας δύο; Παραλεί-
πεται ⁴⁴ γὰρ τὸ ω' στοιχείον· ὅταν γὰρ ἦ ἐν ὀνόματι
στοιχείον ω καὶ η', παραλημπάνουσι τὸ ω' ἐνὶ στοιχείῳ
χρώμενοι· ἰσοδυναμεῖν γὰρ λέγουσι τὰ ἀμφοτέρω,
δις δὲ τὸ αὐτὸ οὐ ψηφίζεται, ὥς ἀνωθεν εἰρηται.

A **76-77** ex 19—18, restabit 1, ita ut Pectoris nominis fundus sit 1. Rursus nominis quod est Πάτροκλος fundi sunt numeri hi : 8, 1, 3, 1, 7, 2, 3, 7, 2; conflati efficiunt monades 34. Horum quod relinquitur monades 7, tricenarii numeri ternarius et quaternarii ipse quaternarius. Fundus igitur Patrocli nominis monades 7. Qui igitur secundum novenariam normam computant, nonam partem sumunt ejus numeri, qui ex fundis collectus est, et id quod relictum est pro multitudine fundorum numerant, qui autem secundum septenariam normam, septimam partem : veluti reperiata est in nomine Patrocli fundorum summa 34, quæ divisa in septimas partes efficit quatuor, quo efficiuntur 28; restant monades sex : alit fundum Patrocli nominis esse senarium numerum secundum septenariam normam. Si autem erit 43, septies sumptum dicit 42, septies enim sex efficit 42 et restat unum. Monas igitur existit fundus numeri 43 secundum septenariam normam. Observandum autem est, cum sumptus numerus divisus nihil reliqui faciet, veluti cum ex quopiam numero componens fundos invenero, ut exemplo utar, monades 36. Numerus autem 36 divisus in novem accurate efficit quatuor enneades, novies enim quatuor efficit 36 nec quidquam reliqui sit. Apertum igitur est ipsum fundum esse 9. Et ubi rursus numerum 45 dividentes reperiemus numerum novenarium nihil reliqui facere (etenim novies quinque efficit 45 nec quidquam restat), in talibus dicunt ipsum novenarium numerum esse fundum. Et in septenario pariter; ubi, ut exemplum ponamus, numerum 28 in numerum septenarium dividentes nihil reliqui facimus (septies enim quatuor efficit 28, nec quidquam relinquitur), septenarium dicunt fundum. Ille igitur cum computat nomina et reperit eandem litteram bis positam, semel eam computat, veluti Πάτροκλος nomen et π α litteras bis habet et ο litteram bis; semel igitur α computant, semel ο. Secundum hoc igitur fundi erunt : 8, 1, 3, 1, 7, 2, 3, 2, et conflati efficiunt monades 27, et erit fundus nominis secundum novenariam normam ipse novenarius numerus, secundum septenariam **78-79** autem senarius. Pariter Sarpedon computatus efficit monades secundum novenariam normam binarium numerum pro fundo, D Patroclus autem efficit monades 9, vincit Patroclus. Nam cum est alter fundus impar, alter autem par, impar vincit, ubi major est. Rursus autem cum est octonarius par et quinquarius impar, octonarius vincit, major enim est. Sin vero sunt numeri duo veluti uterque impar vel uterque par, inferior vincit. Qui autem Sarpedon secundum novenariam normam efficit monades duas? Nempe omittitur ω

VARIE LECTIONES.

³¹ ὀφείλω Roesperus coll. p. 79, 31, ἀφελῶ C, M. ³² λοιπόν. Ελαττον C, M. ³³ τὸ add. M coll. l. 28. ³⁴ λειφθεὶς C, M. ³⁵ συντεθείς C. ³⁶ Κἀν. Καὶ C, M. ³⁷ τοὺς ἑβδοματικούς C, M. ³⁸ εὐρίσκει C. ³⁹ Hæc valde turhata sunt. Ex calculo legam: Ὅσον τὸ Πάτροκλος ὄνομα τὸ ο δις ἔχει· ἀπαξ οὖν τὸ ο ψηφίζουσι· κατὰ τοῦτο, x. τ. λ. M, an iste Πατάρκλος voluit? ⁴⁰ μονάδες C. ⁴¹ Ὁμοίως. ὁμ ἐξ C. ⁴² ἥσαν C, M. ⁴³ ἑνεαδικὸν C. ⁴⁴ παραλείπονται C.

littera. Quando enim est in nomine littera ω et η A omittunt ω , una littera usi, pari enim potestate esse dicunt utramque, his autem idem non computatur, ut superius dictum est. Rursus Ajax efficit monades quatuor, Hector autem secundum novenariam normam facit monadem unam, et est quaternarius numerus par, monas autem impar, in tali autem causa diximus majorem vincere, vincit Ajax. Rursus Alexander et Menelaus. Alexander proprium habet nomen Paris, Paris autem efficit monades secundum novenariam normam 4, Menelaus autem secundum novenariam monades 9, vincunt autem novem quatuor; dictum enim est, quando alter impar sit, alter autem par, majorem vincere, quando autem uterque par aut uterque impar, inferiorem. Rursus Amycus et Polydeuces. Amycus quidem facit monades duas secundum novenariam normam et Polydeuces vero septem: vincit Polydeuces. Ajax et Odysseus luctabantur in certamine funebri. Ajax efficit secundum novenariam normam monades quatuor, Odysseus octo secundum novenariam. An vero Odyssei nomen epitheton et non proprium est? Vici enim. Quanquam secundum numeros vincit Ajax, historia autem Odysseum tradit vicisse. Achilles et Hector. Achilles secundum novenariam normam facit quatuor, Hector unam: vincit Achilles. Rursus Achilles et Asteropæus. Achilles facit quatuor, Asteropæus tres: vincit Achilles. Rursus Menelaus et Euphorbus. Menelaus habet monades novem, Euphorbus octo: vincit Menelaus. Quidam autem septenaria norma usi solis vocalibus utuntur, alii autem seorsum collocant et vocales et semivocales et consonantes ex tribus ordinibus constitutis sumunt fundos 80-81 seorsum et vocalium et semivocalium et consonantium et comparant seorsum unumquodque. Alii autem ne his quidem consuetis numeris utuntur, sed aliis, veluti, ut exemplo utar, π litteram negant fundum habere monades octo, sed quinque, et ξ litteram fundum monades quatuor, et omnes in partes quamvis secundum aliqui concertant, at utroque nomine primam litteram demunt, quando autem ieritium, duas utriusque nominis, et reliquis computatis comparant.

15. Arbitror autem perspicue declaratum esse et arithmeticorum mentem per numeros et nomina vitam discernere instituentium. Hos autem intelligo otiantes et in numerando exercitatos nisos esse, ut per artem a pueris sibi traditam illustres facti vates appellarentur: qui susque deque litterarum elementa metientes in ineptias abierunt. Quando enim non contigit, difficultatem rei prætendentes dicunt: Forsitan hoc nomen patrium non fuerit, sed ascititium, veluti etiam in Ulixis et Ajacis nomine lapsi insinulabant. Quis ex hac mirifica philosophia pro-

Πάλιν Αίας ποιεῖ μονάδας τέσσαρας· Ἐκτωρ κατὰ τὸν ἐννεαδικὸν ποιεῖ μονάδα μίαν. Καὶ ἐστὶν ἡ μὲν τετράς ἄρτιος, ἡ μονὰς δὲ περισσή. Ἐπὶ δὲ τῶν τοιούτων τὴν μείζονα ἐλέγομεν νικᾶν, νικᾷ ὁ Αἴας. Πάλιν Ἀλέξανδρος καὶ Μενέλαος. Ἀλέξανδρος κύριον ἔχει ὄνομα [Πάρις] 15. Πάρις δὲ ποιεῖ μονάδας κατὰ τὸν ἐννεαδικὸν 16. δ, Μενέλαος δὲ κατὰ τὸν ἐννεαδικὸν μονάδας 9, νικᾷσι δὲ αἱ ἐννέα τὰς τέσσαρας· εἰρήται γάρ, ὅπῃται ὁ μὲν περισσὸς ἦ. ὁ δὲ ἄρτιος, ὁ μείζων νικᾷ, ἔταν δὲ ἀμφοτέρω ἀρτιοὶ ἢ ἀμφοτέρω περισσὸι, ὁ ἐλάσσων. Πάλιν Ἀμυκος καὶ Πολυδεύκης. Ἀμυκος μὲν ποιεῖ μονάδας δύο κατὰ τὸν ἐννεαδικὸν, καὶ Πολυδεύκης δὲ ἐπτά· νικᾷ Πολυδεύκης. Αἴας καὶ Ὀδυσσεὺς ἐπάλαισαν ἐν τῇ ἐπιταφίῃ. Αἴας ποιεῖ κατὰ τὸν ἐννεαδικὸν μονάδας 4, Ὀδυσσεὺς ὀκτώ κατὰ τὸν ἐννεαδικὸν 17. Ἄρα οὖν μήτι τὸ Ὀδυσσεὺς ἐπὶ θετον καὶ οὐ κύριόν ἐστιν; ἐνίκησε γάρ. Κατὰ μὲν τοὺς ἀριθμοὺς νικᾷ Αἴας, ἡ δ' ἱστορία Ὀδυσσεὺς παραβιδωσιν. Ἀχιλλεύς καὶ Ἐκτωρ. Ἀχιλλεύς κατὰ τὸν ἐννεαδικὸν ποιεῖ τέσσαρας, Ἐκτωρ μίαν· νικᾷ Ἀχιλλεύς. Πάλιν Ἀχιλλεύς καὶ Ἀστεροπαῖος. Ἀχιλλεύς ποιεῖ τέσσαρας, Ἀστεροπαῖος τρεῖς 18. νικᾷ Ἀχιλλεύς. Πάλιν Μενέλαος καὶ Εὐφορβός. Μενέλαος ἔχει μονάδας ἐννέα, Εὐφορβός ὀκτώ· νικᾷ Μενέλαος. Τινὲς δὲ κατὰ τὸν ἐβδομαδικὸν μόνοις τοῖς φωνήσι 19 χρῶνται, ἄλλοι δὲ διαστέλλουσιν ἰδίᾳ μὲν τὰ φωνήεντα, ἰδίᾳ δὲ τὰ ἡμίφωνα, ἰδίᾳ δὲ τὰ ἀφωνα, καὶ τρεῖς τάξεις ποιήσαντες λαμβάνουσι τοὺς πυθμένας ἰδίᾳ μὲν τῶν 20 φωνηέντων, ἰδίᾳ δὲ τῶν ἡμιφώνων, ἰδίᾳ δὲ τῶν ἀφώνων, καὶ συγκρίνουσι [p. 53-57] χωρὶς ἕκαστον. Ἄλλοι δὲ οὐδὲ τοῦτοις τοῖς γενόμενοις ἀριθμοῖς χρῶνται, ἀλλ' ἄλλοις, ὅσων ὑποδείγματος ἕνεκα τὸ π οὐ θέλουσι πυθμένα ἔχειν μονάδας 21 η , ἀλλὰ ϵ , καὶ τὸ ξ στοιχεῖον πυθμένα μονάδας 22, καὶ παντοίως στρεφόμενοι οὐδὲν ὕγιος εὐρίσκουσιν. Ὅταν μέντοι δευτέρῳ τινες ἀγωνίζονται, ἀφ' ἑκατέρου τῶν ὀνομάτων τὸ πρῶτον στοιχεῖον ἀφαιρούσιν· ὅταν δὲ | τρίτον, τὰ δύο ἐκαστέρωθεν, καὶ τὰ λοιπὰ ψηφίζαντες συγκρίνουσιν.

vertant, nihil sani exiungunt. Quanquam ubi se-

15. Οἶμαι δὲ ἐκδήλως ἐκτεθεῖσθαι καὶ τὴν τῶν ἀριθμητικῶν ἐπίνοιαν δι' ἀριθμῶν καὶ ὀνομάτων τὸ ζῆν διακρίνειν νομιζόντων. Τοῦτους δὲ κατανοῶ σχολὴν ἀγοντας καὶ ψῆφον γυμνασμένους τεθληχεῖναι διὰ τῆς 23 παραδοθείσης αὐτοῖς ἐκ παιδῶν τέχνης [θέλειν] 24 εὐδοκιμοῦντας μάντιες προσαγορεύεσθαι 25. οἱ ἄνω κάτω τὰ στοιχεῖα καταμετροῦντες εἰς λήρον ἐχώρησαν. Ἐπ' αὐτὴν γὰρ ἀποτύχουσι, τὸ ἄπορον προβάλλοντες 26 λέγουσι, μήτι τοῦτο ὄνομα γενικὸν οὐκ ἐγένετο ἀλλὰ ἐπίθετον ὥς καὶ ἐπὶ τοῦ Ὀδυσσεύς καὶ Αἰάντος ἐκπεσόντες ἐνέκαλουν. Τίς ἐκ ταύτης τῆς

VARIAE LECTIONES.

15. Ἐκτωρ. λατον C. 16. Πάρις add. M. 17. κατὰ τὸ ἐννεαδικὸν bis C. 18. τὸ ἐννεαδικὸν C. Hic error in calculo M. 19. Error in calculo M. 20. φωνήενσι C. 21. ἰδίᾳ τῶν ἀφ. C. 22. μονάδας add. M. 23. τῆς om. pr. C. 24. θέλειν unciis inclusit M. 25. προσαγορεύεσθαι C. 26. προβάλλοντες C, M.

θαυμαστῆς φιλοσοφίας ἀφορᾶς λαδὼν καὶ θελήσας· αἰρεσιάρχης καλεῖσθαι οὐ δοξασθήσεται; Ἄλλ' ἐπεὶ καὶ ἑτέρα τις τέχνη βαυυτέρα ἐστὶ παρὰ τοῖς πάνσοφους· Ἑλλήνων μεριμνηταῖς, οἷς εὐχονται μαθητεύειν οἱ αἰρετικοὶ διὰ τὸ ὅτι ταῖς αὐτῶν δόξαις χρῆσθαι πρὸς τὰ ὑπ' αὐτῶν ἐπιχειρούμενα, καθὼς ὑποδειχθήσεται μετ' οὐ πολὺ (αὕτη δὲ ἐστὶ μετωπισκοπικὴ⁸⁷ μαντεία, μᾶλλον δὲ μανία), οὐδὲ ταύτην σιωπήσομεν. Εἰσὶν οἱ τοῖς ἀστροῖς ἀναφέρουσι τὰς μορφὰς τυποῦντας ἰδίαις καὶ τὰς φύσεις τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τὰς κατὰ ἀστέρων γενέσεις ἀναλογιζόμενοι. Οὕτω δὲ⁸⁸ λέγουσιν· Οἱ ἐν Κριῶ⁸⁹ γεννιόμενοι τοιοῦτοί ἐσονται· κεφαλῇ ἐπιμήκει⁹⁰, τριχὶ πυρρόν⁹¹ ὄφρυσιν, συνευγμέναις, μετώπῳ ὀξεῖ, ὀφθαλμοῖς, γλαυκοῖς, ὁπὸ ἄλλοις⁹², μήλοισι καθελικυόμενοις, ἐπὶ ῥῖνι⁹³, μυκτῆρσιν⁹⁴ ἡνεργμένοις, χεῖλεσι⁹⁵ λεπτοῖς γενεῶν ὀξεῖ, στόματι ἐπιμήκει. Οὗτοι, φησὶ, μεθέξουσιν φύσεως τοιαύτης· πρηνῶντικοι, ποικίλοι, δειλοὶ⁹⁶, φρόνιμοι, προσχαριῶδεις⁹⁷, ἥσυχοι, περίεργοι, βουλαῖς ἀποκρύφους, παντὶ [p. 57. 58] πράγματι κατηρτισμένοι, πλεῖον φρονήσει ἢ ἰσχύϊ κρατοῦντες, τὸ παρὸν καταγελαστοί, γεγραμματοσμένοι, πιστοὶ, φιλόνοιχοι, ἐν μάχῃ ἐρεθιστοὶ⁹⁸, ἐπιθυμητὰ, παιδεραστὰ νοσοῦντες⁹⁹, ἀπεστραμμένοι ἀπὸ τῶν ἰδίων οἰκων, ἀπαρέσκοντες¹⁰⁰, ἅπαντα, κατηγοροὶ, ἐν οἷον μανιώδεις, ἐξουθενηταί, κατ' ἔπος¹⁰¹ τι ἀποβάλλοντες, εἰς φίλιαν εὐχρηστοὶ διὰ τὴν ἀγαθωσύνην¹⁰². πλειστάκις ἐν ἀλλοτρίᾳ γῇ ἀποθνήσκουσιν.

16. Οἱ δὲ ἐν Ταύρῳ τύποι ἐσονται τῶδε· κεφαλῇ στρογγύλῃ, τριχὶ παχείᾳ, μετώπῳ πλατεῖ, τετραγώνῳ¹⁰³, ὀφθαλμοῖς καὶ ὄφρυσιν μεγάλαις¹⁰⁴, μέλασιν, ἐν τῷ λευκῷ φλέδες¹⁰⁵ λεπταί, αἱματώδεις, βλεφάροις μακροῖς, παχείσιν, ὥτιος μεγάλοις, στόμασι στρογγύλοις, ῥύθωνι παχεί, μυκτῆρσιν στρογγύλοις, χεῖλεσι παχείσιν· τοῖς ὑπεράνω¹⁰⁶ μέρεσιν ἰσχύουσιν, ἐρῶδὲς γεγεννημένοις¹⁰⁷ ἀπὸ σκελῶν· οἱ αὐτοὶ δὲ φύσεως¹⁰⁸· ἀρέσκοντες, νοῦντες, εὐφρεῖς, εὐσεβεῖς, δίκαιοι, ἀγροικοὶ, προσχαρεῖς, κοπιᾶται, ἀπὸ ἐτῶν ἱβ', ἐρεθιστοὶ¹⁰⁹, νοῦθοι· τοῦτων ὁ στόμαχος μικρὸς ἐστὶ, πληροῦνται τάχα, πολλὰ βουλευόμενοι, φρόνιμοι, φειδωλοὶ εἰς αὐτοὺς, εἰς ἄλλους¹¹⁰ θαψιλεῖς, ἀγαθοποιοὶ, σώματι βραδεῖ¹¹¹· ἐν μέρει¹¹² εἰς ἰλυτροὶ, ἀμελεῖς εἰς φίλιαν, ὠφελίμοι διὰ τὸν νοῦν, κάκοπαθεῖς.

17. Ἐν Διδύμοις τύπος· προσώπῳ κοκκίνῳ, μεγέθει οὐ λίαν μεγάλῳ, μέλεσιν ἰσοῖς, ὀφθαλμοῖς μέλασιν ὡς θλειμμένοις, μήλοισι κάτω¹¹³ τεταμένοις, στόματι παχεί, ὄφρυσιν συνεθειμέναις· συγχροτοῦσι¹¹⁴ πάντα, ἔχουσιν, ἔσχατα πλούσιοι¹¹⁵, σκνιφοί, φειδω-

A sectus 'et hæresiarcha appellari gestiens non celebrabitur? Sed quoniam etiam altera quædam ars profundior est peritis omniis scis Græcorum curiosos, quorum discipulos sese esse gloriantur hæretici, propterea quod illorum opiniones usurpant ad ea, quæ ab ipsis intentantur, uti demonstrabitur paulo post (hæc autem est frontispica vaticinatio, vel dicam vanitudo): ne hanc quidem silentio prætermittamus. Sunt qui ad stellas referant figuras formantes peculiare et naturas hominum, cum rationem referunt ad genituras a stellis aptas. Sic autem aiunt: Qui sub Ariete nati sunt tales erunt: capite obstipio, capillo rufo, palpebris conjugatis, fronte tenui, oculis cæsis, subloquacibus, genis dependentibus, nasuti, naribus adaperitis, labellis tenuibus, mento acuto, ore oblongo. Hi, inquit, tali erunt natura: cauti, varii, ignavi, prudentes, complacentes, tranquilli, sedoli, clandestinis consiliis, cuius operi apti, 82-83 plus prudentia quam robore pollentes, præsentium rerum irrisores, literati, fidi, religiosi, in pugna irritatores, libidinosi, puerorum amoribus insanientes, negligentes familiarum suar, ad omnia morosi, incassatores, in vino vesani, omnia pro nihilo habentes, verbo aliquid alijicientes, ad amicitiam utiles propter bonitatem; ut plurimum in aliena terra moriantur.

16. Qui autem sub Tauro, hæc erunt specie: capite rotundo, capillo spisso, fronte lata, quadrata, oculis et superciliis magnis, nigris, in albo venæ exiguæ, sanguinæ, palpebris amplis, crassis, auriculis magnis, oribus rotundis, naso crasso, naribus rotundis, labris crassis; superioribus artibus valent, cum a eruribus infirmi sunt. Idem autem natura sunt: placentes, intelligentes, habiles, pii, iusti, duri, officiosi, laboriosi a duodecim anni, rixatores, stupidi. Horum stomachus exilis est, implentur celeriter, multa agitant, solertes, parci in semetipsos, in alios largi, benefici, corpore tardo. Ex parte sunt terriei, incuriosi amicitia, utiles propter mentem, calamitatibus obnoxii.

17. Sub Geminis species: facie coccina, magnitudine non admodum magna, membris parilibus, oculis nigris ut unctis, genis infra defortis, ore crasso, superciliis contractis, converrunt omnia, habent, summopere divites, sordidi, parci suorum,

VARIE LECTIONES.

⁸⁷ διὰ τοῦ C, M. ⁸⁸ μετωπισκοπικῇ C, M. ⁸⁹ δὲ om. C. ⁹⁰ οἱ Κριῶ C. ⁹¹ ἐπιμήκη — τριχῇ — C. ⁹² Cod. 2494, 142 v. ὑπέρυθοι M. ⁹³ ὁπὸ ἄλλοις. ὑποάλοις susp. M. ὑπομέλασι Roepertus: an: ὑπολάλοις? ⁹⁴ ἐπὶ ῥῖνι C. ⁹⁵ ἄλλοι in cod. 2494: μυκτῆρσιν καθηλωμένοι M. ⁹⁶ χεῖλη λεπτά ἔχοντες Cod. 2494. ⁹⁷ δειλοὶ, δῆλοι C, δειλοὶ τῇ καρδίᾳ Cod. 2494. ⁹⁸ προσχαριῶδεις. χαροποὶ cod. 2494. ⁹⁹ ἀρεθιστοὶ C. ¹⁰⁰ παιδερασταί, νοσοῦντες C, M. ¹⁰¹ ἀπαρέσκονται C. ¹⁰² ἔπος. ἔτος C, M. ¹⁰³ ἀγαθωσύνην C. ¹⁰⁴ τετραγώνους C, M. ¹⁰⁵ ὀφθαλμοῖς μέλανας Cod. 2494, quo probabile sit Hippolyto reddendum esse: ὀφθαλμοῖς μέλασιν, ὄφρυσιν μεγάλαις. ¹⁰⁶ φλέδες C. ¹⁰⁷ ὑπὲρ ἄνω C. ¹⁰⁸ νοῦθοι γεγεννημένοι M coll. Manil. Astronomic. IV, 150. ¹⁰⁹ φύσεων C. ¹¹⁰ ἀρεθιστοὶ C. ¹¹¹ ἀλλήλους C. ¹¹² βραχεῖ C, M. ¹¹³ μέρεσιν C, M. ¹¹⁴ κάτω τεταμένοις Roepertus: καλῶ τετανημένων pr. C, M. καλῶ τετανημένων corr. C. ¹¹⁵ συγχροτοῦσι C, M. ¹¹⁶ πλούσια C.

profusi in res venereas, modici, musici, mendaces. A lidem autem a natura : docti, intelligentes, curiosi, suo iudicio, libidinosi, parci suorum, profusi, quieti, solertes, astuti, multa agitant, computatores, in-cusatores, importuni, non felices, a mulieribus expe-tuntur, mercatores, ad amicitiam non multum utiles.

84-85 18. Sub Canero species : magnitudine non magna, capillo tanquam caeruleo, colore sub-rufu, ore angusto, capite rotundo, fronte acuta, oculis subcaesiis, satis pulchris, membris paululum variis. lidem a natura : pravi, astuti, in fraudibus volutati, inexplati, tenaces, ingraticuli, illiberales, inutiles, immemores, neque reddunt alienum, neque repossunt suum, ad amicitiam utiles.

19. Sub Leone species : capite rotundo, capillo subruffo, fronte magna crispa, auriculis crassis, cervicosis, ex parte subcalvi, rufi, oculis caesiis, magnis maxillis, ore crasso, superioribus partibus crassi, pectore magno, inferioribus membris tenuibus. lidem a natura : sui consilii, inconcinni, placentes sibi ipsis, iracundi, animosi, contemptores, confidentes, nihil secreti agitant, paucorum verborum, male feriat, insociabiles, in res vene-reas effusi, adulteri, impudici, ad fidem infideles, rogatores, audaculi, sordidi, rapaces, in aliquo nu-mero habendi, in communionem utiles, ad ami-citiam inutiles.

20. Sub Virgine species : aspectu pulchro, oculis non magnis, pronis in Venerem, nigris, superciliis conductis, hilaribus, natantibus. Sunt autem tennes corpore . . . capillo pulchre composito, ampla fronte, naso prominente. lidem natura : dociles, modici, cogitabundi, jocos, prudentes, tardiloqui, multa volentes secum, ad gratiam exorabiles, studiose omnia observantes et dociles, quae didicerunt tenent, modici, omnia pro nihilo habentes, ama-tores puerorum, sociabiles, animo magno, con-temptiores, negotiorum non gerentes, doctrinae avidi, amabiliore in alienis quam in suis, ad ami-citiam utiles.

21. Sub Libra species : capillo tenui prominente, subruffo, sublongo, fronte acuta, crispa, superciliis pulchris, conductis, oculis pulchris, pupillis nigris, auriculis longis, teneris, capite reclinato, ore magno.

λοι ἐκ τοῦ ἰδίου, θαφίλεις⁸⁷ πρὸς τὰ ἀφροδισιακά, ἐπεικεῖς, μουσικοί, ψεύσται· οἱ αὐτοὶ δὲ φύσεως· δεδιδαγμένοι, νοούντες, περιέργοι⁸⁸. ἰδίᾳ ἀποφάσει, ἐπιθυμητικοί, φειδωλοὶ ἐκ τοῦ ἰδίου⁸⁹, θαφίλεις, ἡσυ-χοί, φρόνιμοι, δόλιοι, πολλὰ βουλευόμενοι, ψηφισταί, κατήγοροι, ἀκαίριμοι⁹⁰, οὐκ εὐτυχεῖς, ἀπὸ γυναικῶν φιλοῦνται, ἔμποροι, εἰς φίλῳν οὐκ ἐπὶ πολὺ ὠφέ-λιμοι.

[p. 58—60] 18. Ἐν Καρκίνῳ τύπος· μεγέθει οὐ μεγάλῳ, τριχὶ ὡς περ κυανέῃ⁹¹, χρώματι ὑποπύρρῳ, στόματι ὀλίγῳ, κεφαλῇ | τρογγύλῃ, μετώπῳ ὀξεῖ, ὀφθαλμοῖς ὑπογλαυκοῖς, ἱκανῶς καλοῖς, μέλεσιν ὑπο-ποικίλοις⁹²· οἱ αὐτοὶ φύσεως· κακοί, δόλιοι, βου-λαῖς ἀπληρτισμένοι, ἀπληστοί, φειδωλοί, ἀχάριστοι, ἀνελεύθεροι, ἀνωφελεῖς, ἀμνήμονες, οὕτε ἀποδιδό-
B σιν⁹³ ἄλλότριον οὕτε ἀπαιτοῦσιν ἴδιον, εἰς φίλῳν ὠφέλιμοι.

19. Ἐν Λέοντι τύπος· κεφαλῇ τρογγύλῃ⁹⁴, τριχὶ ὑποπύρρῳ⁹⁵, μετώπῳ μεγάλῳ ῥυτῷ, ὧτις παχέει, τραχηλιώται, ἐπὶ μέρει ὑπογάλακροι, πυρροί, ὀφθαλ-μοῖς γλαυκοῖς, μεγάλας γνάθοις, στόματι παχεῖ, τοῖς ἐπάνω⁹⁶ μέρεσι παχείς, στήθει μεγάλῳ, τοῖς ὑποκάτω μέλεσι λεπτοῖς· οἱ αὐτοὶ φύσεως· ἰδίας ἀποφάσεως, ἀσυγκράστοι, ἀρέσκοντες ἑαυτοῖς, ὀργίλοι, θυμώδεις, καταφρονῆται, αὐθάδεις, μηδὲν βουλευόμενοι⁹⁷, ἀναλοὶ⁹⁸, κακόσχολοι⁹⁹, συνήθεις¹, εἰς πράγματα ἀφροδισιακά ἐκκεχυμένοι, μοιχοί, ἀναιδεῖς, πίστει ἀναλθελῖς, αἰτῆται, τολμηροί, σκνι-φοί, ἄρπαγες, ἀξίολογοί, εἰς κοινωνίαν ὠφέλιμοι, εἰς φίλῳν² ἀνωφελεῖς.

C 20. Ἐν Παρθένῳ τύπος· ὀράσει καλῇ, ὀφθαλμοῖς οὐ μεγάλοις, ἐπαφροδίτοις, μέλεσιν, ὀφρῦσι³ συν-τεθειμέναις, ἱλαροῖς, κολμωδῶσιν. Εἰσι⁴ δὲ λεπτοὶ σώματι, ὑπὸ δὲ τοῦ ὕψους καλοῦ, τριχὶ καλῶς συντε-θειμένη, μετώπῳ μεγάλῳ, ῥῶτονι προδελῖ. Οἱ αὐτοὶ φύσεως⁵· εὐμαθεῖς, μέτριοι, ἐννοῆται, παιγνιώδεις, λόγιοι, βραδυλαοῦντες, πολλὰ βουλευόμενοι, πρὸς χάριν εὐπαραίτητοι⁶, | ἥδυν πέντα παρατηροῦντες, καὶ μαθηταὶ εὐφρεῖς, ἃ ἔμαθον κρατοῦσι, μέτριοι, ἐξουθενῆται, παιδεράσται, συνήθεις, ψυχῇ μεγάλῃ, καταφρονῆται, πραγμάτων ἀμελεῖς, διδαχῇ προσέ-χοντες, καλλόνες ἐν ἄλλοις⁷ ἢ τοῖς ἰδίοις, πρὸς φι-
D λίαν ὠφέλιμοι.

21. Ἐν Ζυγῇ τύπος· τριχὶ λεπτῇ προαλεῖ, ὑπο-πύρρῳ, ὑπομήκει· μετώπῳ ὀξεῖ, ῥυτῷ, ὀφρῦσι κα-
D λαῖς, συντεθειμέναις, ὀφθαλμοῖς⁸ καλοῖς, κόραις μέλεσιν, ὧτις μακροῖς, λεπτοῖς, κεφαλῇ ἐπικεκλι-

VARIE LECTIONES.

⁸⁷ θαφίλεις πραγμάτων ἀφροδισιακῶν, ἐπεικεῖς, μουσικοί, πρὸς τὰ ἀφροδισιακά, ψεύσται C. Scribendum : θαφίλεις πρὸς τὰ ἀφροδισιακά, unde πραγμάτων ἀφροδισιακῶν ortum ob solitam structuram cum genitivo, deinde in margine correctum fuerat, correctionem autem librarium alieno loco inseruit, ubi delenda. In sequentibus eadem expositio repetitur vel librarium culpa qui hac turbant, vel ipsius Origenis πολυγραφωτάτου qui bis eadem dictavit M. ⁸⁸ περιέργοι C. ⁸⁹ ἀλλοτρίου addit M. ⁹⁰ καίριμοι C. ⁹¹ κυνὶ ἀχρώματι C, κυνὶ, χρώματι M. ⁹² ὑπὸ ποικίλοις C. ⁹³ ἀποδιδῶσιν C. ⁹⁴ κεφαλῇ τρογγύλῃ C. ⁹⁵ ὑπόπυρρα C, γλαυκοὶ εἰσι καὶ πυρρότριχοι Cod. 2194. ⁹⁶ τὰ ἀνω μέρη τῶν κάτω ἔχοντες Cod. 2494. ⁹⁷ βουλόμενοι C. ⁹⁸ ἀναλοὶ, ἀλαλοὶ? ⁹⁹ κακόςχολοι C. ¹ ἀσυνήθεις? ² φίλῳν ὠφέ-λειαν C. ³ ὀφρῦσι συντεθειμέναις ὀρθοῖς, συντεθειμένοις C, M. ⁴ εἰσι τῇ ἡλικίᾳ σύμμετροι, καὶ τὸ πᾶν σῶμα τέλειον καὶ ὁρθιον (ὁρθιον?) ἔχουσι Cod. 2494. ⁵ καλῶ C. ⁶ εὐπαραίτητοι Boerperus, ὡς οἱ παρατη-ρηταὶ C, M. ⁷ ἄλλοις, ἀλλοτρίοις M. ⁸ εὐὐὐὐὐὐ Cod. 2494 μελαίναις?

μένῃ, στόματι ⁹ μακρῷ. Οἱ αὐτοὶ φύσεως ¹⁰ νοῦντες, θεοὺς τιμῶντες, ἀλλήλοις καταλαλοῦντες, ἔμποροι, κοπιᾶται, [p. 60. 61] πορισμὸν μὴ κατέχοντες, ψεύσται, μὴ φιλοῦντες ἐν πράγμασι νοῆσαι ¹¹, ἀληθεῖς, ἐλευθερογλωσσοι, ἀγαθοποιοὶ, ἀμαθεῖς, ψεύσται ¹², συνήθεις, ἀμελεῖς. [τούτοις οὐκ ἐμποιεῖ ἀδίκως ποιῆσαι μέρος ¹³.] Εἰσὶ καταφρονῆται, καταγελαστοὶ ¹⁴, ὀξεῖς, ἐνδοξοὶ, ἀκουστοὶ ¹⁵, καὶ τούτοις οὐδὲν προχωρεῖ, πρὸς φίλαν ὠφέλιμοι.

22. Ἐν Σκορπίῳ τύπος· προσώπῳ παρθενικῷ, εὐμόρφῳ, ἀλυκῷ, τριχὶ ὑπομέναν ¹⁶, ὀφθαλμοῖς εὐμόρφους, μετώπῳ οὐ πλατεῖ καὶ ῥῶθωνι ὀξεῖ, ὧτιοις συντεθειμένοις μικροῖς, μετώπῳ ῥυσῷ, ὀφρύσι στεναῖς, μήλοισι καθεῖλκυσμένοις ¹⁷. οἱ αὐτοὶ φύσεως δόλιοι, κατεστραμμένοι, ψεύσται, ἴδια βουλευμάτα μηδὲν ἀνατιθέμενοι, διπλῇ ψυχῇ, κακοποιοὶ, ἐξου-
B θνηταί, μοιχεύει, ἐνοχοὶ, εὐφρεῖς, εὐμαθεῖς, εἰς φίλαν ἀχρηστοί. |

23. Ἐν Τοξότη τύπος· μήκει μεγάλῳ, μετώπῳ τετραγώνῳ ¹⁸, ὀφρύσι μεσταῖς ¹⁹, συγκρατουμέναις, τριγῶν τεθειμένη ²⁰ προαλεῖ, ὑποπύρρῳ. Οἱ αὐτοὶ φύσεως· προσχαρεῖς ὡς οἱ πεπαιδευμένοι, ἄπλοῖ, ἀγαθοποιοὶ, παιδεράσται, συνήθεις, κοπιᾶται, φιληταί, φιλούμενοι, ἐν οἶνῳ ἱλαροὶ, καθάριοι, ὀργίλοι, ἀμελεῖς, κακοί, εἰς φίλαν ἀχρηστοί, καταφρονῆται, ψυχαῖς μεγάλαις, ὀδριστικοί, ὑπόδουλοι, εἰς κοινωνίαν εὐχρηστοί.

24. Ἐν Αἰγοκέρῳ τύπος· σώματι ὑποπύρρῳ, τριχὶ ὑποπολιῷ προαλεῖ ²¹, στόματι στρογγύλῳ, ὀφθαλμοῖς ὡς ἀετοῦ, ὀφρύσι συντεθειμέναις, μετώπῳ ἡνογιμένῳ, ὑποφάλακροι, τὰ ὑποκάτω μέρη τοῦ σώματος ²² ἰσχυρότερα ²³. Οἱ αὐτοὶ φύσεως· φιλόσοφοι, καταφρονῆται καὶ τὸ παρὸν καταγελαστοί, ὀργίλοι, συγχωρηταί, καλοὶ, ἀγαθοποιοὶ, πράγματος μουσικοῦ φιληταί, ἐν οἶνῳ ὀργίλοι, γελῶσι, συνήθεις, ἄλαιοι, παιδεράσται, ἱλαροὶ, προσφιλεῖς, φιληταί, ἐρεθίζοντες, εἰς κοινωνίαν εὐχρηστοί.

25. Ἐν Ὑδροχόῳ τύπος· μεγέθει τετράγωνος, στόματι ὀλίγῳ, ὀφθαλμοῖς ὀξεῖσι, λεπτοῖς, γοργοῖς, ἐπιτάκτης, ἀχάριστος, ὀξύς, εὐχερῶς εὐρίσκων, πρὸς φίλαν εὐχρηστος καὶ πρὸς κοινωνίαν. Ἐτι ἐξ ὕγρων ²⁴ πραγμάτων πορίζουσι τοὺς πορισμοὺς ἀπόλλουσιν ²⁵. Οἱ αὐτοὶ φύσεως· σιγηροὶ, αἰσχυνητοῖ ²⁶, συνήθεις, μοιχοὶ, σκνιφοὶ, πράγμασι ποιοῦμενοι ²⁷, θορυβιασταί, [p. 61—63] καθάριοι, εὐφρεῖς, καλοὶ, ὀφρύσι μεγά-
D λαις· πολλάκις ἐν λεπτοῖς πράγμασι γεννῶνται ²⁸ καὶ δίφρων ²⁹ πραγματεῖαν γυμνά | ζουσι. Τινὲς ἀν καλῶς ποιήσωσιν, οὐδεὶς αὐτοῖς χάριτας ἀποδίδει.

26. Ἐν Ἰθῦσι τύπος· μήκει μέσῃ, ὡς ἰχθύες μετώπῳ ὀξεῖ, τριχὶ δασεῖ· ³⁰ πολλάκις πολλοὶ ταχέως

A lidem natura : intelligentes, deorum colentes, inter se conviciantes, mercatores, laboribus contriti, **86-87** opum conquisitarum non tenaces, mendaces, in negotiis non libenter volutati, veraces, liberi oris, benefeci, a litteris alieni, mendaces, sociabiles. suorum negligentes Sunt contemptiores, derisores, acres, illustres, auscultatores, nec quidquam his procedit, ad amicitiam utiles.

22. Sub Scorpio species : facie virginali, speciosa, salsa, capillo subnigro, oculis speciosis, fronte non ampla et naso acuto, auriculis conductis exiguis, fronte crispa, superciliis angustis, genis deductis. lidem natura : astuti, intenti, mendaces, sua consilia cum nemine communicantes ; B duplici anima, malefici, pro nihilo omnia habentes, adulterio constricti, natura habiles, dociles, ad amicitiam inutiles.

23. Sub Sagittario species : magnitudine magna, fronte quadrata, superciliis modicis. . . . capillo composito prominenti, subrufo. lidem natura : gratiosi utpote litteris exculi, simplices, benefeci, puerorum amatores, sociabiles, labore contriti, amatores, amati, in vino hilares, mundi, iracundi, incuriosi, pravi, ad amicitiam inutiles, contemptores, animis magnis, injuriosi, subservi, ad communionem utiles.

24. Sub Capricorno species : corpore subrufo, capillo subcano prominenti, ore rotundo, oculis tanquam aquilinis, superciliis compositis, fronte aperta, subcalvi, inferioribus partibus corporis infirmioribus. lidem natura : philosophi, contemptores rerumque praesentium irrisores, iracundi, concessores, probi, benefeci, rerum musicarum amantes, in vino iracundi, ludicri, sociabiles, garruli, puerorum amatores, jucundi, concinni, amatores, irri-
C tantantes, ad communionem utiles.

25. Sub Aquario species : magnitudine quadratus, ore exiguo, oculis acribus tenuibus torvis, imperiosus, insuavis, acer, facile reperiens, ad amicitiam utilis et ad communionem

. lidem natura : taciturni, verecundi, sociabiles, adulteri, sordidi,

88-89 mundi, pulchri, superciliis magnis.
D si cui ben fecerint, nemo iis gratias reddit.

26. Sub Piscibus species : statura media, tanquam pisces fronte acuta, capillo denso ; saepe canescunt

VARIÆ LECTIONES.

⁹ στόματι. — νοῦντες hæc in margine M. ¹⁰ νοῆσε. πονῆσαι? M. ¹¹ διαλαλοῦντες ψευδῇ πιστευθήσονται Cod. 2494. ¹² τούτοις — μέρος uncis inclusit M. ¹³ καταγελαστοί C. ¹⁴ ὠτακουστοί? M. ¹⁵ ὑπομελαγχρίζοντες Cod. 2494. ¹⁶ καθεῖλκυσμένοις C. ¹⁷ εἰσὶ τετράγωνοι Cod. 2494. ¹⁸ μεσταῖς. An μέσαις? R. Scotius. ¹⁹ τριγῶν τεθειμένη. τριχὶ συντεθειμένη M. ²⁰ ὑπὸ πολιῇ προαλεῖς C. ὑποπολιῇ προαλεῖς M. ²¹ ἰσχυρότεροι M. ²² στόματι. σώματι C, M. ²³ ὕγρων. ἀπόρων R. Scotius. ²⁴ ἀπόλλουσιν. καὶ ἀπόλλουσιν M. ²⁵ αἰσχυνητοί? M. ²⁶ πράγμασι ποιοῦμενοι, θορυβιαστοί, εὐμενεῖς, εὐμενεῖς, οὐ βάσταί R. Scotius : πράγμασι πολιοῦνεοι, θορυβιασταί M. ²⁷ γεννῶνται. γίνονται R. Scotius. ²⁸ δίφρων. διάφορον R. Scotius.

celeriter. Iidem natura: animo magno, simplices, iracundi, parci, garruli, prima aetate erunt somnolenti, per sese res gerere volunt, gloria avidi, audaces, aemulatores, accusatores, loci mutantes, amatores, saltatores, ad amicitiam utiles.

27. Postquam et horum admirabilem sapientiam exposuimus curiosamque per mirificam solertiam vaticinandi artem latere non sivismus, ne ea quidem, in quibus lapsi nungantur, silebimus. Siderum enim nominibus figuras et naturas hominum comparantes quam nihil valent! Sidera enim novimus eos, qui a principio nominaverunt, ex sua mente nominibus appellavisse, ut facilia significatione et cognitu essent. Quae enim horum similitudo ad imaginem animalium, aut quae similis natura agendi atque operandi, ut quis eum, qui est sub Leone, dicat iracundum, qui autem sub Virgine, modicum, aut sub Cancro malum, eos autem, qui sub...

28. ... scribere jubet sciscitantem quid ex daemonibus sciscitari velit aqua solum. Deinde complicitam chartam puero tradens mittit igni cremandam, ut auferat fumus ad daemones litteras. Is autem dum imperatum exsequitur, magus primum decerpit chartae pares partes, plures autem quosdam simulat se inscribere Hebraicis litteris daemones, deinde suffimento magorum Aegyptiorum, quod vocatur cyphi, sacrificato, haec sublata suffimento admoveat. Quod autem scripsit qui sciscitatur positum in carbonibus cremavit. Deinde Spiritu concitari divino visus, irruens in angulum domus, magnum et dissonum vociferatur et omnibus incognitum...

29-31 puerum, multa ei incantant, partim Graecanico sermone, partim tanquam Hebraico, quae sunt consueti magorum incantamenta. Ille autem abiit sciscitaturus. Et intus phiala aqua repleta, in quam injiciens chalcanthum et liquefaciens medicamentum, chartulam scilicet evanidam factam illo illinens latentes et absconditas litteras rursus in lacem redire cogit, quarum ope cognoscit, quae is qui sciscitatus est scripsit. Et si quis chalcantho scribet et comminuta galla suffumigabit, clare apparebunt absconditae litterae. Et lacte vero si quis conseribet, deinde chartam crematam et comminutam inspersens teret in litteris lacte scriptis, erunt manifestae. Et urina vero et garum et tithymalli liquamen et ficus efficit idem. Postquam autem comperit quaestionem in hunc modum, in quem modum oporteat respondere providet. Et deinde

A γίνονται. Οἱ αὐτοὶ φύσις· ψυχὴ μεγάλη, ἀπλοὶ, ὀργῖλοι, φειδωλοὶ, λάλοι, πρῶτῃ ἡλικίᾳ ἔσονται ὀπνωτικοί, δι' ἐαυτῶν πραγματείας πρᾶξι θέλουσιν, ἐνδοξοί, τολμηροί, ζηλωτικοί, κατηγοροί, τόπον ἀλλάσσοντες, φιληταί, ὀργησταί, εἰς φίλων ὠφελίμοι.

κγ'. Ἐπει καὶ τούτων τὴν θαυμαστὴν σοφίαν ἐξεθέμεθα τὴν τε πολυμέριμον αὐτῶν δι' ἐπινοίας ἡμαντικῆν οὐκ ἀπεκρύψαμεν, οὐδὲ ἐν οἷς σφαλόμενοι ματαιάζουσι σιωπήσομεν. Ἄστρον γὰρ ὀνόμασιν εἶδη καὶ φύσεις ἀνθρώπων παραβάλλοντες πῶς ἡσθάνησαν! Τὰ μὲν γὰρ ἄστρο ἴσμεν τοὺς ἀν' ἀρχῆς ὀνομάσαντας ἰδίαν κατ' ἐννοίαν ὀνόμασι κεκλημένοι πρὸς τὸ εὖσημα καὶ εὐεπίγνωστα τυγχάνειν. Τίς γὰρ τούτων ὁμοίότης πρὸς τὴν τῶν ζῴων εἰκόνα, ἢ τίς ὁμοία φύσις πρᾶξεώς τε καὶ ἐνεργείας, ἢ τίς τὸν ἐν Λέοντι φάσκη θυμικὸν, τὸν δὲ ἐν Παρθένῳ μέτριον ἢ ἐν Καρκίνῳ κακὸν, τοὺς δὲ ἐν....

κγ'. λαθὼν καὶ γράφει τὸν πυνθανόμενον ἀξιοὶ τί ἂν πυθέσθαι τῶν δαιμόνων θέλῃ [ὑδατι] ὁ μόνον. Εἰτα συμπύξας τὸν χάρτην τῷ παιδί δοὺς ἀποπέμπει καυθισόμενον, ἵν' ὀλῃται φέρων ὁ καπνὸς τοῖς δαίμοσι τὰ γράμματα· τοῦ δὲ τὸ κελευσθὲν πρᾶξον | τὸς πρῶτα μὲν ἀφαιρεῖ τοῦ χάρτου μοίρας ἴσας· κλειόμενος δὲ τινα σκέπτεται ἐγγράφειν ἑβραϊκοῖς γράμμασι δαίμονας, εἰτα μάγων Αἰγυπτίων ὅσας τὸ καλούμενον κύρι θυμίαμα ταῦτα μὲν ἐπαυρήσας κατὰ τοῦ θυμιάματος φέρει· ὁ δ' εὖτυχε γράφας ὁ πυνθανόμενος θεὸς κατὰ τῶν ἀνθρώπων ἐκαύσεν, εἰτα θεοφορεῖσθαι· δοκῶν, εἰσπεσὼν τῷ मुखῷ μέγα καὶ ἀπηχὲς κέκραγε καὶ πᾶσιν ἀσύνετον... [π]ολλὸν δὲ πάντας τοὺς παρόντας.... καὶ τὸν φρὸν [p. 63. 64] [χάρ]τῃ ἐγγρα[φέντα] ἐπικαλοῦντας δαίμονα ἐπειδὴν εἰσελθόντες παραστῶσιν οἱ παρόντες ἐπὶ.... βαλὼν τὸν παῖδα πολλὰ ἐπιλέγει αὐτῷ, τοῦτο μὲν ἑλλὰδι φωνῇ τοῦτο δὲ ὡς ἑβραϊδὶ, τὰς συνήθεις τοῖς μάγοις ἐπαοιδάς· ὁ δὲ ἐνάρχεται ὁ προσπεισομένος. Καὶ ἐνδοῦν φιάλῃ ὕδατος πλήρης, ἢ ἐμβάλων χάλκανθον καὶ τήξας τὸ φάρμακον τὸ δῆθεν ἐξαλειφθὲν χαρτίον δι' αὐτοῦ καταβρᾶνας τὰ φωλευόμενα καὶ κεκρυμμένα γράμματα πάλιν εἰς φῶς ἔλθειν ἀναγκάζει, δι' ὧν μανθάνει ἅπερ ὁ πυθέμενος· ἔγραψε. Καὶ διὰ τοῦ χάλκανθου δὲ τις ἢ γράφει καὶ τῆς κηλίδος ὕποθυμιάσει λελειωμένης, φανερὰ γίνομαι· ἂν τὰ κεκρυμμένα γράμματα. Καὶ γάλακτι δὲ εἰ γράφει τις, εἰτα χάρτην καύσας καὶ λεύσας ἐπιπάσας τρέφεται ἐπὶ τοῖς τῷ γάλακτι γεγραμμένοις γράμμασιν, ἔσται πρόδηλα. Καὶ ὄρον δὲ καὶ γάρον

VARIÆ LECTIONES.

τῇ πρώτῃ? ἢ ἐπινοίας Roepers. σιωπήσομαι C, M. παραβάλλοντες M. νομίσαντας C, M. ἰδίαν κατ' ἐννοίαν. ἰδίαν κατανοεῖν C, M, qui uncialis inclusit; ἰδίαν κατανοεῖν Roepers coll. Sexti. Emp. πιν. math. 3. 97. Hec in marg. fol. 13 r. M. ὕδατι Roepers, αὐτὸν M: C. h. l. evanidus. συμπύξας. συμπύξας C, M. ὀλῃται φέρων Roepers et Scottus, ὀλῃ... ων C, M, qui susp. ὀλῃ ἀναβαίνων. πρᾶξοντος Roepers; πρᾶξαντος C, M. εἰτα. εἰς τὰ C. Αἰγυπτίων ἢ C. ἐκαύσεν] Uncis inclusa supplervit M, ὁ παῖς et deinde l. 48 καλεῖται pro πολὺ Roepers. καὶ τὸν φρὸν (vel φρὸν cf. l. 65) ἢ ὅτιν' ἔγρα[φεν], αὐτὸν ἢ τιν' ἔτερον ἀποκαλοῦντες susp. M. Lacunam explei ex lin 65 Roepers. ἐπὶ κλίην βαλὼν Roepers. ἐνάρχεται C, ἀνέρχεται Roepers. ἢ ἐμβάλων. ἐμβάλων C, M. ἅπερ ὁ πυθέμενος C. δὲ τισι C. χάρτιν C. τρέφει C. τῷ. τῶν C. ὄρος C. δὲ om. C, M.

καὶ τιθυμάλου ὁπδς καὶ συκῆς ποιεῖ τὸ ὅμοιον. Αἱ ἐπειδὴ δὲ ἔμαθε τὴν ἐρώτησιν οὕτως, | τίνα χρὴ
τρόπον ἀποκρίνεσθαι προδύνησε. Καὶ λοιπὸν εἰσω
παρελθεῖν καλεῖται τοὺς παρόντας δάφνας ἔχοντας
καὶ σείοντας καὶ χειραγόμενους καὶ τὸν φῆν ἐπιχα-
λοῦντας ⁹² δαίμονα· καὶ γὰρ ἐπιχαλεῖν ⁹³ τοῦτοις
πρέπει καὶ τοῦτο αἰτεῖν παρὰ δαιμόνων ἀξιον ⁹⁴, ὃ
δὲ αὐτῶν ⁹⁵ παρέχειν οὐ θέλουσιν ἀπολείσαντες ⁹⁶
τὰς φρένας. Τὸ δὲ ἀκόσμον τῆς βοῆς καὶ ὁ φόρος
οἷς ἐν ἀπορρήτῳ ⁹⁷ πεποιηκέναι νομίζεται ⁹⁸ παρακο-
λουθεῖν ἐκώλυσε ⁹⁹. Τίνα δὲ ταῦτά ἐστι, καὶ ὁ λοι-
πὸν λέγειν. Πολλοὶ μὲν οὖν τυγχάνει τὸ σκότος. Λέγει
γὰρ ἀδύνατον τὰ θεὰ ὁρᾶν θνητὴν φύσιν· ἱκανὸν γὰρ
τὸ ὁμολεῖν. Κατακλίνας δὲ τὸν παῖδα πρηνῆ καὶ δύο
τῶν γραμματικῶν ἐκείνων, ἅπερ ἦν ἐγγεγραμ-
μένα ¹⁰⁰· Ἑβραϊκοὺς δὲ τὴν γράμμασιν ὡς δαιμόνων
ὁνόματα, πλευρᾷ παραθεὶς ἑκατέρω ¹⁰¹ τὰ λοιπὰ τοῖς
ὡσὶν ἐνθήσειν λέγει. Ἔστι δὲ τοῦτο αὐτὸ ἀναγκαῖον,
ἵνα τι παραθῇ τοῖς ὡσὶ τοῦ παιδὸς ὄργανον, δι' οὗ
πάν ἐστι σημεῖον ¹⁰²· θέλοντα· ἔχει δὲ τὸ ¹⁰³ πρῶτον
ἵνα φοβῇ ὁ παῖς, καὶ δεύτερον ἐπιδομεῖ ¹⁰⁴, ἔπειτα
τὸ τρίτον λαλεῖ διὰ τοῦ ὄργάνου, ὃ λέγειν τὸν παῖδα
βούλεται, καὶ τὴν ἐκδοσιν τοῦ πράγματος ὡς δοκεῖ ¹⁰⁵,
[p. 64—66] εἰτα τοὺς μὲν παρόντας ἡσυχάζειν ποιεῖ,
τὸν δὲ ἃ παρὰ τῶν δαιμόνων ἤκουσε σημαίνειν ἀξιοῖ. Τὸ
δὲ τοῖς ὡσὶ παρατεθέν ὄργανον ἐστὶ φυσικὸν ὄργανον,
τὸν μακροτραχήλων γεράνων ἢ πελαργῶν ἢ κύκνων
ἀρτηρία· ὧν αἱ μὴδέτερον παρῇ, ἐστὶ ¹⁰⁶ καὶ ἑτέρα
τέχνης ὄργανα. | Δύλλισκοι γὰρ τινες χάλκεοι τὸν
ἀριθμὸν δέκα εἰς ἀλλήλους χωροῦντες, εἰς στενὸν ἀπο-
λῆγοντες εὐάρμοστοι γίνονται, δι' ὧν πρὸς τὸ οὖς ὅσα
θελεῖ φθέγγεται. Καὶ ταῦτα ὁ παῖς κατακοῦσιν ἐμ-
φῶδες ὡς ὑπὸ δαιμόνων λαλούμενα καλεῖσθαι ἀπο-
φθέγγεται. Εἰδὲ καὶ σκύτος τις βάθρῳ περιθεὶς ὄργον
ξηράνας καὶ συναγαγὼν προσαρμύσῃ καὶ ¹⁰⁷ ἀσπά-
σας τὴν βάθρον αὐλίσκου δίκην τὸ σκύτος ἐργάζεται,
τὸ ὅμοιον ποιεῖ. Εἰ δὲ τι τούτων μὴ παρῇ, βίβλον
λαβὼν ἐπισπασάμενος ἐνδοθεν ὅσον χρῆζει ἐπὶ μήκος
ἐκτείνας, τὰ ὅμοια ἐνεργεῖ. Εἰ δὲ ¹⁰⁸ προειδείῃ ὅστις ¹⁰⁹
πάρεστι πεισόμενος, ἐτοιμότερος πρὸς πάντα γίνε-
ται. Εἰ δὲ καὶ τὴν πύσιν προμάθῃ, γράφει τῷ φαρ-
μάκῳ, καὶ ὡς ἐμπάρασκενος ἱκανώτερος νομίζεται ¹¹⁰
σαφῶς γράφας τὸ ἐρωτώμενον. Εἰ δὲ ἀγνοεῖ, ὑποτο-
πάζει ¹¹¹ καὶ ἀμφίβολον καὶ ποικίλην ¹¹² ἀποφαίνεται
τι δεχόμενον ¹¹³ μετάφρασιν, ἵνα τὴν μὲν ἀρχὴν ἀσ-
μος οὖσα ἢ χρησιμοδοσία εἰς πολλὰ ἔσται, ἐπὶ δὲ τῇ
ἐκδοσὶ τῶν συμβεβημένων πρὸς τὸ συμβῆν πρόβη-
σις νομίζεται. Εἰτα λεκάνην πληρώσας ὕδατος ὡς
γράφον τὸν χάρτην ¹¹⁴ καθίστη συνημεδαλὸν χάλκαν-
θον. Οὕτως γὰρ ἀνατέλλει ¹¹⁵, τὴν ἀπόκρισιν φέρων
ὃ γραφεὶς χάρτης. Τῷ μὲν δὲ παιδίῳ καὶ φαντασίαι

A introire jubet qui adsunt instructos ramis lauri et
quantientes et vociferantes et Phren invocantes da-
monem; etenim invocare illum hos deceat, et hoc a
dæmonibus petere convenit, quod per se ipsi præ-
bere nequeunt, quippe qui ipsi phrenetici sint.
Immodica autem vociferatio et strepitus iis, quæ in
secreto fieri mos est, mentem advertere impedit.
Quæ qualia sint jam tempus est uberius persequi.
Magna quidem est obscuritas. Negat enim cadere
in humanam naturam divina perspicere, satis enim
esse in commercium deorum venire. Reclinato au-
tem puero in præceps duabnsque tabellis istis, quæ
erant Hebraicis scilicet litteris inscriptæ, utrique
lateri appositis, reliqua dæmonem in aures insurra-
turum dicit. Est autem hoc necessarium, ut aliquid
instrumenti apponat ad aures pueri, per quod licet
omnia significare quæ quis volet. Sonat autem
primum, ut in terrorem conjiciatur puer, deinde
insuper tympanum movet, postremo tertium lo-
quitur per instrumentum, quod puerum vult dicere,
et exitum rei exspectat, deinde eos qui adsunt silere
jubet, illum ⁹²⁻⁹³ autem quæ a dæmonibus ac-
ceperit profiteri. Quod autem auribus appositum
est instrumentum, est naturale instrumentum, pro-
cero collo instructionalium gruum vel cicconiarum vel
cygnorum arteria, quorum si nullum ad manus
erit, et alia ex arte instrumenta sunt. Tibiolæ
enim quædam ænææ numero decem invicem in se
coeuntes in angustum terminantes aptæ sunt, per
quas ad aures quæcunque volet loquatur. Et hæc
puer exaudiens, metu correptus quasi a dæmoni-
bus dicta ex jussu proloquitur. Sin quis etiam co-
rium circumpleans scipioni humidum idque are-
factum contrahens consuet et detracto scipione
tibiolæ in modum corium conficiet, idem facit. Sin
quid horum non aderit, librum sumit eumque ex-
plicat et in quantam volet mensuram extendit, quo
facto eundem usum præstat. Sin autem noverit,
quis sit is qui sciscitatum adsit, paratior ad omnia
sit. Sin autem vel interrogationem antea conper-
tam habebit, scribit pharmaco, et ut præparatus
tanquam solerior celebratur, ut qui clare scripserit
quod quæsitum est. Sin vero ignorat, conjecturam
periclitatur et aliquid prodiit, quod ancipitem ^D et
variam recipiat interpretationem, quo vaticinium a
principio ambiguum in diversas possit partes trahi,
in eventu autem quidquid evenierit, ad id quod
contigerit prædictio accommodatur. Deinde pelvim
ubi implevit aqua, tanquam inanem chartulam de-
mittit una immisso chalcantho. Ita enim emergit
responsum ferens scripta charta. Puero igitur ei

VARIE LECTIONES.

⁹² ἐπιχαλοῦντες C. ⁹³ ἐπιχαλεῖν. ἐπιγελᾶν C. M. ⁹⁴ ἀξιοῖ M. ⁹⁵ αὐτῶν C. ⁹⁶ ἀπολείσαντες C. ⁹⁷ ἐν
ἀπορρήτῳ C. ⁹⁸ ἐνόμιζε C. M. ⁹⁹ ἐκώλυσε C. M. ¹⁰⁰ ἐγγεγραμμένα C. ¹⁰¹ ἑκάτερα C. ¹⁰² σημεῖον [3]
ἢ οὖσα ὅσα θελεῖ· κατηγεῖ τε πρῶτον κοινῇ. M. ¹⁰³ ἔχει δὲ τὸ ἡρῶντα C. ¹⁰⁴ τὴ βομβῇ C. ¹⁰⁵ ὡς δοκεῖ.
δοκεῖ M. ¹⁰⁶ παρῇ, ἐστὶ. πάρεστι C. ¹⁰⁷ καὶ ante ἀποστ. add. M. ¹⁰⁸ Εἰ δὲ οὐδὲ C. ¹⁰⁹ ὅστις οἶ C. M.
¹¹⁰ νομίζεται. ὀνομάζεται C. ὧν δοξάζεται γράφαι susp. M. ¹¹¹ ὑποτοπάζει καὶ ὑποπτάζεται C. ¹¹² ποικίλην
Roeperus, ποικίλον C. M. ¹¹³ τι δεχόμενόν. ἐπιδεχόμενον C. M. ¹¹⁴ ὡς — χάρτην. ἀγράφου χάρτου C.
¹¹⁵ ἀνατέλλει Roeperus, ἀναπλεῖ C. M.

terriculamenta existunt saepenumero. Etenim vel verbera incutit interdum quibus exterreat. Thus enim injiciens in ignem rursus operatur in hunc modum : Frustum salis qui dicitur fossilis cera Tusca circumvolvens simulque ipsum frustum thuris dissecans injicit salis granum, et rursus colligans et reponens in ardentibus prunis sinit. Quo concremato, sales exsiliantes imaginem reddunt, quasi novum spectaculum et mirum fiat. Sanguineam autem reddit flammam Indicium atrum utpote inclusum in thure, sicuti supra diximus. Sanguineum autem liquorem facit cera anchusae commista eaque, ut dixi, cera immista in 94-95 thus. Prunas autem moveri facit supposito secto alumine, quo soluto et instar bullarum ebulliente moventur prunae.

29. Ora autem diversa ostentant in hunc modum : Cacumen perforans ab utraque parte et album subducens, rursus immergens injicito alteri minii, alteri autem scriptorii atramenti. Obscrato autem foramina ramento vorum minuto, ope succi ficus adlinens.

30. Il autem qui oves sibi amputare capita faciunt ipsa, hac ratione utuntur : Clanculum caustico medicamento illinens guttur relinquit appositum gladium; illa autem fricari cupiens irruens in gladium terendo jugulatur et parum abest quin caput abscindat. Est autem medicamentum bryonia et adurta et scilla æquis partibus mistæ. Ut autem lateat cum fert medicamentum, fert pyxidem duplicem corneam, ejus conspicua pars habet thus, obscura autem medicamentum. Sed etiam auribus morituræ injicit hydrargyrum; est autem mortiferum medicamentum.

31. Caprarum autem ubi quis obturavit cerato aures, dicunt paullo post mori, quoniam spiritum ducere prohibeantur. Viam enim hanc iis esse dicunt ducendi per respirationem spiritus. Arietem autem mori dicunt, si quis exadversus reflexerit solem. Domum autem faciunt conflagrare ejusdam ex marinis succo illitam, qui piscis vocatur dactylus. Præterea et id quod sit per aquam marinam est valde utile. Est autem apuma maris in testacea olla cum dulcibus cocta, cui ferventi ubi lumen admovebis incensum, arripio igni incenditur et infusum capiti prorsus non comburit. Sin vero etiam . . . insperges ferventi, multo magis incenditur. Rectius autem erit, si quis etiam sulfuris aliquid asumat.

32. Tonitru fit pluribus modis. Nam et lapides complures et majores præcipites dejecti per tabulas ligneas incidunt infra in æneas laminas et

A φοβεραὶ γίνονται πολλάκις· καὶ γὰρ πληγὰς ἐμβάλλει εὐπόρως ἐκφοβῶν. Λίβανον γὰρ εἰς πῦρ ἐμβαλὼν πάλιν ποιεῖ τοῦτον τὸν τρόπον. Βῶλον τῶν λεγομένων ὀρυκτῶν ἄλων κηρὸν τυρρηνικὸν περισκεπάσας καὶ αὐτὸν δὲ λιβάνου βῶλον τὸ διχοτομήσας ἐντίθῃσι τοῦ ἁλτος χόνδρον, καὶ πάλιν συγκολλήσας | ἐπὶ ἀνθρώπων καιομένων τιθεὶς ἐξ. Τοῦ δὲ συγκαέντος, οἱ ἅλεις ἀναπηδῶντες φαντασίαν ἀπεργάζονται ὥσπερ ξένου θεάματος γινόμενου· αἱματώδῃ δὲ φλόγα ποιεῖ τὸ Ἰνδικὸν μέλαν ἐντεθεὶν τῷ λιβανωτῷ καθὼς προείπαμεν. Αἱματώδῃ δὲ ὕγρασίαν ποιεῖ κηρὸν ἀγχοῦσιν ἀναμίξας καὶ, ὡς ἔρην, τῷ λιβανωτῷ τὸν κηρὸν ἐνθέμενος· ἀνθρακας δὲ κινεῖσθαι [p.66—67] ποιεῖ σχιστὴν ὑποθεὶς στυπτηρίαν, ἥς λυομένης καὶ δίκην πομφολύγων διοιδούσης κινεῖνται οἱ ἀνθρακες.

B κή. Ὡς δὲ διάφορα ἐπιδείκνυνται τὸν τρόπον τόνδε· κορυφὴν τρυπήσας ἐξ ἑκατέρων καὶ τὸ λευκὸν ὑπεξαγαγὼν αὐθις βάψας ἐμβαλε τὸ μὲν τῆς σινώπιδος, τὸ δὲ τοῦ γραφικοῦ μέλανος. Ἀποφρασσε δὲ τὰς τρυμαλίας ξέματι τῶν ὠν λείψανον μετ' ὅπου συκῆς ἐμπλάσας.

Γ. Τοῖς δὲ ἀμνοῦς ἀποτέμνεσθαι τὰς κεφαλὰς ἐαυτῶν ποιοῦσιν οὗτος ὁ τρόπος. Κρύδδην καυστικῶν φαρμάκων χρίσας τὸν φάρυγγα ἐξ παραθεῖς τὸ ξίφος· ὁ δὲ κνήθεσθαι θέλων προσπιστῶν τῇ μαχαίρᾳ θλίβων σφάζεται καὶ μικροῦ δεῖν ἀποτέμνει τὴν κεφαλὴν. Ἔστι δὲ τὸ φάρμακον βρυωνία καὶ ἀδάρκη καὶ σκίλλα κατ' ἴσον μεμιγμένα. Ἰνα δὲ λάθῃ φέρων τὸ φάρμακον, φέρι πυξίδα διπλὴν κεραιτίνην, ἥς τὸ φανερὸν μέρος ἔχει λιβανωτῶν, τὸ δὲ ἀφανὲς φάρμακον· ἄλλῃ καὶ τοῖς | ὡς τοῦ τεθηγμένου ἐμβάλλει ὑδράργυρον· ἔστι δὲ θανατηφόρον φάρμακον.

Δ. Αἰγῶν δὲ καὶ ἐμπλάσας τις κηρωτῇ τὰς ἀκοὰς, ψαλὶ θνήσκειν μετ' ὀλίγον ἀναπνεῖν κωλυομένας· ὁδὸν γὰρ αὐταῖς ταύτην εἶναι λέγουσι τοῦ δι' ἀναπνοῆς ἐλκομένου πνεύματος. Κριὸν δὲ θνήσκειν ψαλῖν, εἰ κατ' ἀντικρὺς τις ἀνακλάσειεν ἡλίου. Οἶκον δὲ ποιοῦσι καίεσθαι τῶν θαλαττίων τινὸς ἰχθύος χρίμενον τοῦ καλουμένου δακτύλου. Καὶ τὸ διὰ τῆς ἄλμης δὲ πάνω χρῆσιμον. Ἔστι δὲ ἀφρὸς θαλάσσης ἐν ὀστρακίνῳ στάμνῳ μετὰ γλυκεῖαν ἡψημένον, ᾧ ζέσαντι λύχνον ἐὰν προσάγῃς καιόμενον, ἀρπάσας τὸ πῦρ ἐξάπτεται, καὶ καταχυθὲν τῆς κεφαλῆς οὐ καίει τὸ σύνολον. Εἰ δὲ καὶ μαννῇ ἐπιπάσσει; ζέοντι, πολλὸν μᾶλλον ἐξάπτεται. Βέλτιον δὲ ὄρεξ, εἰ καὶ θεῖον τι προσλάβοι.

Ε. Βροντὴ γίνεται τρόποις πλείοσι· λίθοι τε γὰρ πλείονες καὶ μείζονες κατὰ κρημνῶν φερόμενοι διὰ σάνιδων ἐπικαταπίπτουσι χαλκοῖς ἐλάσμασι καὶ

VARIE LECTIOES.

τὸν βῶλον C. τὸν λιβάνου βῶλον. λιβανωτῶν? M. τὸν κηρὸν. κηρὸν C. ἐπιδείκνυνται C. ἐξ ἑκατέρων? τῆς. τοῦ C. τοῦ γραφικοῦ. τῆς γραφικῆς C. λείψανον C. τῶν δὲ ἀμνῶν C. παραθεῖς C. ὁ δὲ. οὐδὲ C. κνήθεσθαι C. ἀποτέμνειν C. ἀν ἀποτέμνεται? ἥς τὸ. εἰς τὸ C. λιβανωτοῦ C. ὑδράργυρον C. ἐμπλάσας C, M. ἡλίου Koeperus. χρίμενον C in marg. ἡψημένον C. quid μαννῇ sibi velit ignoro. Fortasse resinacea quædam substantia intelligitur, cum μαννα apud Plinium proprium vocabulum sit quo appellantur grana thuris et aliarum resinarum M. ζέοντι C. τι προσλάβοι A. Meinekus, τινὸς λάβοι C, M. ἐλάσμασι C.

βροντῇ παραπλήσιον τελούσι¹ [p. 67—69] φόρον. Αἱ τὰ σάνδα δὲ λεπτήν, ἥπερ οἱ γυναικὲς τὴν ἐσθῆτα πιζέουσι, σχοινίῳ λεπτῷ περιελήσαντες, εἴτα βοίξῃ τὴν σχοινίον ἐπισπώμενοι βομβοῦσι τὴν σάνδα, ἣ δὲ δονουμένη ἤχον βροντῆς ἀπεργάζεται. Ταῦτα μὲν οὕτως παίζεται. "Ετέρα δὲ ἃ καὶ αὐτὰ οἱ² | παίζόμενοι ὡς μεγάλα νομίζουσιν ἐκθήςονται. Πίσση· λέβητα μεστὸν ἐπ' ἀνθρώπων καιόμενων τιθέντες, ἐπὶ βράσῃ, καθιέντες τὰς χεῖρας οὐ καίονται· ἀλλὰ καὶ³ ἐπὶ ἀνθρώπων πυρὸς περιπατοῦντες γυμνοὺς ποσὶν οὐ καίονται· ἀλλὰ καὶ πυραμίδα λιθίνην θείς ἐπὶ πυρὸν⁴ καίεσθαι ποιεῖ· ἔκ τε τοῦ στόματος πολλὸν καπνὸν προφέρει καὶ πυρῶδ'· εἴτα καὶ σινδόνα ἐπιθείς ἐπὶ λεκάνῃ ὕδατος, πολλοὺς⁵ ἐπιβαλὼν ἀνθρώπους καιόμενους ἀκαυστος φυλάττει τὴν σινδόνα· σκότος δὲ ἐν οἴκῳ ποιήσας· ἐπιστάγειν φάσκει θεοὺς ἢ δαίμονας, καὶ εἰ πῃ ἀπαίτει τις⁶· Ἀσκληπιὸν δεικνύει, ἐπικαλεῖται οὕτως λέγων·

¹² Ὑἱά¹¹ πάλαι φθίμνον, πάλιν ἀμροτον¹²,
[Ἀπόλλωνος¹³]
Κιχλήσκω λοιθαῖσι μολεῖν¹⁴ ἐπικουρον ἐμαῖσιν·
"Ὅς ποτε¹⁵ καὶ νεκρῶν ἀμνηστῶν μυρία φύλα¹⁶,
Ταρτάρου εὐρόεντος¹⁷ δεικλαύτοις¹⁸ μελάρουσι
Δούροστον πλώοντα¹⁹· ῥόον, κέλαδόν²⁰ τε
[διαυλον²¹]
Πᾶσιν ἴσον τελέσας²² ἀνδρῶσι | καταθνητοῖ-
[σι]²³,
Ἀλμῇ παρ' ῥοδῶντα²⁴ καὶ ἄλματα²⁵ κοκκύνοντα,
Αὐτός²⁶ ἀμειδίητοιο²⁷ ἐρύσσαο²⁸ φερσεφονέης·
Εἴτ' ἐσέπει²⁹ Τρίχης³⁰ ἱερῆς ἔδος³¹, εἴτ' ἐρα-
[τεῖν]³²
Πέργαμον, εἴτ' ἐπὶ³³ τοῖσιν Ἰαορίαν³⁴· Ἐπὶ-
[δαυρον³⁵]
Δεῦρο, μάκαρ, καλέει σε μάγον [ἀρόμος]³⁶ ὧδε
[παρεῖναι]³⁷.

λγ'. Ἐπὶ³⁸ δὲ χλευάζων λήξῃ, φαίνεται κατὰ τοῦ ἐδάφους | πυρῶδης³⁹ Ἀσκληπιῶς. Εἴτα θείς ἐν μέσῳ λεκάνῃν πλήρῃ⁴⁰ ὕδατος [p. 69. 70] πάντας καλεῖ τοὺς θεοὺς καὶ παραγίνονται. Ἐγχύφας γὰρ ὁ παρὼν ἐν τῇ λεκάνῃ ὕεται πάντας καὶ τὴν Ἀρτεμιν ἅμα σκύλακας ὀλακτοῦντας ἄγουσαν⁴¹. Οὐκ ἐκνήσομεν δὲ καὶ τούτων τὴν ἱστορίαν ὡς ἐπιχειροῦσι διηγῆσθαι. Τῷ γὰρ λέβητι τῆς πίσης⁴² ὡς⁴³ ἐμβράσσοντι καθίσει τὰς χεῖρας· ἔδος δὲ⁴⁴ καὶ νίτρον ἐμβαλὼν καὶ πίσσαν ὕγρην ὑποκαλεῖ τὸν λέβητα· τὸ δὲ ἔδος ἅμα τῷ νίτρῳ μιγνὲν ἀντιλαμβάνονμενον θερμῆς μικρᾶς κινεῖ τὴν πίσσαν ὡς μέχρι τῆς

A tonitru simile efficiunt strepitum. **96-97** Et labellam vero tenuem, quali fullones vestes premunt, tenui laqueo circumvolventes, deinde cum stridore laqueum attritantes versant labellam, ea autem rotata sonum tonitru similem reddit. Hæc igitur in hunc modum luduntur. Alia autem, quæ et ipsa qui ludi sunt pro magnis æstimant, exponam. Pice abenum plenum prunis candentibus imponentes, ubi bulliet, dimittentes manus non amburantur; sed etiam in carbonibus ignis ambulantes nudis pedibus non amburantur; sed etiam pyramidem lapideam in foco impositam incendi facit, et ex ore multum effert fumum et igneum. Deinde etiam sindonem imponens in pelvi aquæ, multis injectis carbonibus candentibus, vel sic sindonem ab igni integrum servat. Tenebris autem in ædibus factis introducturum sese pollicetur deos daemonesve, et si forte quis desiderat Æsculapium monstrari, devocat his verbis:

Gnatum olim peremptum, rursus immortalem Apollinis
Cicco libaminibus adesse auxiliantem meis:
Qui aliquando et umbrarum levium innumeras genas
Tartari vasti semper defletis in aëdibus
Irremanebilem navigantes fluvium streperumque diaulorum
Omnibus æqualem emensas hominibus mortalibus,
Juxta lacum gemenes et implacabiliter lamentanter,
Ipse a videndi nescia reitaxisti Proserpinem:
Sive incolis Tricæ sanctæ sedem, seu amænam
C Pergamum, sive inspicis Ioniam Epidaurum,
Huc, beate, vocat te magorum princeps iuc adesse.

33. Postquam autem nugari destitit, apparet in solo igneus Æsculapius. Deinde posita in medio pelvi aqua plena omnes **98-99** advocat deos, et apparent. Inspectans enim quisvis in pelvim videbit omnes et Dianam simul canes latrantes ducentem. Consabinur autem etiam horum historiam, quomodo negotia sua gerunt, enarrare. In abenum enim pice repletum tanquam fervidum demittit manus; aceto autem et nitro in abenum injecto et pice liquida succendit abenum. Acetum autem cum nitro mistum ubi accepit exiguum calorem, movet picem, ut usque ad superficiem excitet bullas et speciem

VARIE LECTIONES.

¹ ἀποτελοῦσι? M. ² ἃ καὶ αὐτὰ οἱ Røperus. ἃ καὶ οἱ αὐτοὶ οἱ M. ³ Ἀλλὰ καὶ — οὐ καίονται in marg. litteris rubricatis M. ⁴ πυρὸν C. ⁵ πολλοὺς bis in C. ⁶ εἰ πῃ ἀπαίτει τις. εἰπεῖν ἀπαίτης C. εἰ τις ἀπαίτη M. ⁷ dixit de his versibus A. Meinekius in Diar. antiq. Marburg. a. 1852, IV, p. 375, 376. ⁸ Ὑἱά M. Ζήνα C. ⁹ ἀμροτον M. μ' ἀμροτον C. ¹⁰ Ἀπόλλωνος om. pr. C. ¹¹ κιχλήσκω λοιθαῖσι μολεῖν Røperus, κιχλήσκω μολεῖν C, κιχλήσκω θυσίαισι μολ. Meinekius, κιχλ. θήβαισι μολ. M. ¹² ἐμαῖσιν ποτε C. ¹³ φύλλα C. ¹⁴ εὐρόεντος C. ¹⁵ δεικλαύτοις Meinekius, qui simul coni. ἐν κλαυτοῖσι, ἀεικλαυτοῖσι C, M. ἀεικλαυτοῖσι vel ἀεικλαυστοῖσι Røperus. ¹⁶ πλώοντα Meinekius, ἀπλόεντα C, πλώσαντα Røperus, an διαπλόεντα? ¹⁷ κέλαδόν τε διαυλον. κέλαδόν τε διαύλου Meinekius, qui simul conj. κελανόν (h. e. κελαινόν) τε διαυλον. ¹⁸ ἅπασιν ἴσον τελέσ' ἀνδράσι θνητοῖσι C. ¹⁹ ποργόωντα C. ²⁰ ἄλματα M, ἀκλυτα vel ἀκρυτα susp. Meinekius. ²¹ αὐτός. αὐτὶς susp. Meinekius. ²² ἀμειδίητοιο. ἀμειδῆ τις C. ²³ ἐρύσσαο M. ²⁴ φερσεφονέης fr' ἐσέπει C. ²⁵ Τρίχης Meinekius, cf. Vindicæ Strabon. p. 156, Θρήνης C, M. ²⁶ ἔδος, εἴτ'. ἔδος εἰς C. ²⁷ ἐπὶ ἐπὶ C. ²⁸ Ἀονίαν C, cf. Pausan. Corinth. 26. M. ²⁹ πρόμος ὧδε παρεῖναι. ὧδε C, ὧδε M, χορὸς ὧδε παρεῖναι Meinekius. ³⁰ Ἐπὶ ἂν C. ³¹ πυρῶδης C. ³² κλήρη C. ³³ ἀγούσιν C. ³⁴ τῆς πίσης. μεστῷ πίσης? ³⁵ ὦ. ὡς M ἐμβράσσοντι C. ³⁶ ἔδος δέ. ἔδος C, M.

tantum præbeat ferventis. Antea autem etiam manus sæpe aqua salsa lavat, quo fit, ut non admodum concalefaciat, etiamsi reapse ferveat. Sin vero myrrhina et nitro et myrrha cum aceto mistis manus illitis abluiet aqua salita identidem, non uritur. Pedibus autem non aduritur ichthyocolla et salamandra illitis. Quod autem pyramis incenditur instar faculae, quæ lapidea sit, causa hæc est. Cretica terra est ad figuram facta pyramidis modo, colore autem tanquam lapis lacteus, comparatur autem in hunc modum: Copia olei inungit frustumque imponit in prunis et cum torruit iterumque inunxit et exussit iterum et tertium et literalis vicibus, efficit ut incendi possit, etiamsi aqua mergatur; habet enim in se multum olei. Incenditur autem sponte, dum magus libat, focus calcem coctam habens pro cinere et ibus minutum et copiosum et facularum inunctarum fasciculum gallarumque cavarum intus ignem absconditum habentium. Fumum autem exhalat ex ore per complusculum tempus, cum et ignem iniecit in gallam et stupa circumvolvitur et conflatur in ore. Sindonium autem quod superimpositum est pelvi, in quo imponit prunas, propter suppositam aquam salsam non adurebatur, et ipsum enim erat aqua salsa antea infectum, deinde inunctum albo ovi cum liquido alumine. Si quis autem liquorem sempervivi his cum aceto admiscuerit, et permulto tempore antea illinet, inunctum per medicamentum ignem prorsus non recipit.

34. Postquam igitur arcanarum istorum artium breviter potestates exposuimus facilemque viam eorum ad cognoscendum **100-101** ostendimus, ne hoc quidem visum est tacere, id quod necessarium est, quomodo solventes sigilla litteras obsignatas integris sigillis reddant. Picem et resinam et sulfur prætereaque asphaltum ex pari portione liquescentes, collyrii figura formantes custodiunt. Tempus autem ubi est solvendi litterulas, linguam oleo humectantes et deinceps sigillum inungentes modico igni calefacientes medicamentum inferunt in sigillum, tum donec prorsus riguerit sinunt, et hoc instar anuli utuntur. Dicunt autem etiam ceram cum resina pinea similem vim habere, et mastichæ duas partes cum parte aridæ asphalti. Et sulfur autem solum sufficit et gypsi vero flos cum

A ἐπιφανείας κινεῖν πομφόλυγας¹⁰⁰ καὶ φαντασίαν μύνην παρέχειν ζέοντος¹⁰¹. φθάνει δὲ καὶ τὰς χεῖρας πολλάκις ἄλλῃ νύμφαμος, διὸ οὐ πάνν τι καίει, κἀν ἀληθῶς ζῆν· εἰ δὲ μυρσίνη¹⁰² καὶ νίτρον καὶ σμύρνη μετ' ὕδρου μίξας ἐπιχρίσας ἀπονίφει τὰς χεῖρας ἄλλῃ πλειστοκίς, οὐ καίεται· τοὺς δὲ πόδας οὐ καίεται· ἰχθυοκόλλα¹⁰³ καὶ σαλαμάνδρα χριστάμενος¹⁰⁴. Τὸ δὲ τὴν πυραμίδα καλεσθαι θαδίου δίκην, οὖσαν λίθον, αὕτη αἰτία. Ἡ μὲν ἐστὶ Κρητικὴ τὸ μὲν σχῆμα πεπλασμένη πυραμῖς, τὸ δὲ χρῶμα ὡς λίθος¹⁰⁵ γαλακτικὸς, κατασκευάζεται δὲ τοῦτον τὸν τρόπον· Βρέξας ἐλαίῳ πλείονι τὴν βῶλον, θεὶς ἐπ' ἀνθρώπων, ὀπτήσας καὶ πάλιν βρέξας καὶ καύσας δευτέρον καὶ τρίτον καὶ πολλάκις καλεσθαι δύνασθαι παρασκευάζει, κἀν ὕδατι βραχί· ἔχει γὰρ ἐν αὐτῷ πολὺ τὸ εἶλαιον· ἀνάπτεται δὲ δι' αὐτοῦ, τοῦ μάγου σπυῖοντος¹⁰⁶, ἢ πυρὰ¹⁰⁷ τίτανον ὑποκαταμένην ἔχουσα ἀντὶ σποδίας καὶ λιθανωτῶν λεπτῶν καὶ πολλῶν¹⁰⁸. καὶ θαδίων χειρισμένων αὐτοβόρτων¹⁰⁹ κηλίδων τε κινῶν ἔνδον πῦρ ἔχουσιν· καπνὸν δὲ ἐκ τοῦ στόματος ἀνίει ἐγγχροῖσας καὶ πῦρ κηλίδει¹¹⁰· ἐμβαλὼν καὶ τῷ στυπείῳ συμπεριβαλὼν καὶ φυσῶν ἐν τῷ στόματι. Τὸ γε μὴν περικείμενον τῇ λεκάνῃ συνδόνιον, ἐφ' ὃ τίθῃσι τοὺς ἀνθρώπους, διὰ τὴν ὑποκειμένην ἄλλῃ οὐκ ἐκαίετο, καὶ αὐτὸ δὲ ἦν ἄλλῃ προεθεραπεύμενον, εἴτα χειρισμένον ὥσθι τὸ λευκὸν μεθ' ὕδατος στυπτηρίας. Εἰ δὲ καὶ χυλὸν ἀειζώου¹¹¹ τις τοῦτοις μετ' ὕδρου ἐπιμίξειε καὶ πρὸ πολλοῦ σφόδρα καταχρίσας χρόνου, βαφὴν τῷ φαρμάκῳ μένει¹¹² παντελῶς ἀκαυστον

C λῶ. Ἐπεί μὲν οὖν τῶν¹¹³ παρ' αὐτοῖς ἀποβήτων μαθημάτων συντόμος τὰς δυνάμεις ἐξεθέμεθα εὐκολὸν τε τὴν μέθοδον [p. 70. 71] αὐτῶν¹¹⁴ κατὰ γνώσιν¹¹⁵ δειξάμεν, οὐδὲ τοῦτο σιωπῇ βουλόμεθα εἶναι ἀναγκαῖον, ὡς σφραγίδας λύοντες¹¹⁶ ἐσφραγισμένα τὰ γράμματα αὐταῖς ταῖς σφραγίσιν ἀποδιδάσκει· πίπσαν καὶ ῥητίνην καὶ θεῖον, ἐπὶ δὲ¹¹⁷ ἀσφαλτον ἴσα τήξαντες κολλυρίου¹¹⁸ σχήματι πλάσαντες φυλάττουσι· καίρος δὲ ὅταν ἡ λύειν γραμματίδων, τὴν γλῶσσαν ἐλαίῳ δεύσαντες, εἴτα ἐξ αὐτῆς τὴν σφραγίδα χρίσαντες, πυρὶ συμμέτρῳ τὸ φάρμακον θερμάναντες ἐπιφέρουσι τῇ σφραγίδι καὶ μέχρι ἀν παγῇ παντελῶς ἔωσι, καὶ τοῦτ' ὁ δίκην σημάτων χρωῖνται. Φασὶ δὲ καὶ αὐτὸν κηρὸν μετὰ πικρῆς ῥητίνης D τὸ παραπλήσιον | ποιεῖν καὶ μαστίχης μέρη δύο μετὰ ξηρᾶς ἀσφάλτου μέρους. Καὶ θεῖον δὲ μόνον

VARIE LECTIONES.

¹⁰⁰ πομφόλυγας C. ¹⁰¹ ζέοντος C. ¹⁰² μυρσίνη C. ¹⁰³ ἰχθυοκόλλας C. ¹⁰⁴ χρυσάμενος C. M. ¹⁰⁵ ὡς λίθος bis in C. An. 15 r. et init. 15 v. ¹⁰⁶ σπυῖοντος. συσκευάζοντος susp. M. an σπένδοντος? ¹⁰⁷ πυρὰ C. ¹⁰⁸ Lacunam esse post πολλῶν susp. M. id quod confirmat infra l. 99, ubi τῷ στυπείῳ. ¹⁰⁹ αὐτοβόρτων. αὐτοπόρων C. φορυτῶν susp. M. ¹¹⁰ κηλίδει C. ¹¹¹ ἀειζώου C. ¹¹² ἀν μενέει? ¹¹³ τῶν. παρὰ τῶν C, περὶ τῶν M. ¹¹⁴ μέθοδον αὐτῶν. μετ' αὐτοῖς C, μετ' αἰτίας M. ¹¹⁵ κατὰ γνώσιν. κατὰ γνώσιν C. M. ¹¹⁶ sqq. Dixit de hoc loco C. Fr. Hermannus in Suppl. Nuntiorum Göttingensium Erud. a. 1852 p. 408 sqq., qui pulchre observavit hæc sumpta esse ex eodem libro Celsi, quo respexit Lucianus Alexandro, quem ille libellum ipsi Celso dedicavit. Ibi c. 21 sermo est de magorum artibus in recludendis epistolis, ex quibus hæc apponimus: Ἐτερος δὲ τρόπος ὁ διὰ τοῦ λεγομένου κολλυρίου. Σκευασθὲν δὲ τοῦτό ἐστιν ἐκ πίττης Βρεττίας καὶ ἀσφάλτου καὶ λίθου τοῦ διαφανοῦς τετριμμένον καὶ κηροῦ καὶ μαστίχης· ἐκ γὰρ τούτων ἀπάντων ἀναπλάσας τὸ κολλύριον καὶ θερμῆνας πυρὶ, σιάλῃ τὴν σφραγίδα προχρίσας, ἐπιτίθει καὶ ἀπέματτε τὸν τύπον. Celsi libros ipsos statim commemorat Lucianus, ἐν οἷς κατὰ μάγων δυνάμεις καλλίστους τε ἅμα καὶ ὠφελιμωτάτους συγγράμμασιν, eoslemque Origenes c. Cels. l. 68, p. 383. A ed. Ruzi κατὰ μαγείας βιβλία πλείονα dicit. ¹¹⁷ ἐστὶ δὲ C. ¹¹⁸ κολλήριον C, κολλύριον M. ¹¹⁹ τοῦτο C.

ἐπισεικῶς ποιεῖ καὶ γύψου δὲ ἄνθος μεθ' ὕδατος δια-
 μένον⁶⁰ καὶ κόμμεως⁶¹, τοῦτο μὲν δὴ καὶ πρὸς τὸ
 σφραγίζουσι μολύβδον τετηκότεα ποιεῖ κάλλιστα. Καὶ
 τὸ⁶² διὰ τοῦ Τυρρηνικοῦ δὲ κηροῦ καὶ ῥητίνης φο-
 ρυκτῆς⁶³ καὶ⁶⁴ πίσης καὶ ἀσφάλτου [καὶ] μαστίχης
 καὶ λείας μαρμάρου, ἴσων ἀπάντων ἐφομένων, τῶν
 μὲν ἄλλων ὧν ἔφην ἐστὶ μὲν βέλτιον, τὸ δὲ διὰ τῆς
 γύψου οὐκ ἔλαττον. Οὕτως μὲν οὖν καὶ τὰς σφρα-
 γίδας λύειν ἐπιχειροῦσι τὰ ἐνδον γεγραμμένα μανθάνειν
 πειρώμενοι. Ταύτας δὲ⁶⁵ ὥκουν τὰς μηχανὰς
 κατατάξαι ἐν τῇ βίβλῳ, ἐνορῶν μὴ ποτὲ τις κακοῦρ-
 γος ἀφορμὰς λαβὼν ἐπιχειρήσει· οὐδ' ἡ πολλῶν
 δυναμένων σωθῆναι νέων φροντίς ἔπεισε διδᾶσαι καὶ
 προειπεῖν φυλακῆς ἕνεκεν· ὥς γὰρ χρῆσται τις
 αὐταῖς πρὸς κακοῦ μάθῃσιν, οὕτως τις ἕτερος μαθὼν
 φυλάσσεται, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ τοῦ βίου λυμεῶνες μάγοι
 αἰσχυνοῦσονται τῇ τέχνῃ χρώμενοι. Μαθόντες δὲ ἀφ'
 τῶν ταῦτα προ[διδ]αχθέντων⁶⁶ ἐμποδισθήσονται τυ-
 χὼν τῆς ἀπονοίας. Ἰνα δὲ μὴ λύηται ταύτη⁶⁷ ἡ
 σφραγίς, στέαρ ὕειον καὶ τοίχας τῷ κηρῷ τίς μίξας
 σφραγίζειτω.

λε'. Ἀλλ' οὐδὲ τὴν λεκανομαντείαν αὐτῶν οὖσαν
 πανούργημα σιωπήσομαι. Οἶκημα γάρ τι κεκλεισμέ-
 νον σκευάσαντες καὶ [p. 74—75] κυανῷ τὸν δρο-
 φον⁶⁸ χρίσαντες εἰς δὴ⁶⁹ τὸ παρὸν ἐπάγονται σκευή
 τινὰ κύνεα καὶ ἀνατίθουσιν, μέση δὲ λεκάνη κατὰ
 τῆς γῆς ὕδατος μεσθῇ⁷⁰ τίθεται, ἣ | τὴν ἀντανάκλα-
 σιν τῆς κυανοῦ προσπεσούσαν δίκην οὐρανοῦ ἐνδεί-
 κνυσιν. Ἐχει δὲ καὶ στόμιόν τι τὸ ἔδαφος λεληθὸς,
 ἣ ἐπικειμένη ἡ λεκάνη τὸν μὲν πυθμένα ἔχει ὕδατος,
 αὐτὴ δὲ ἐστὶ πετρίνη⁷¹, ὑπεστὶ⁷² δὲ οἶκος λεληθὼς,
 εἰς δὲ συμπορευόμενοι οἱ συμπαίχται σχήματα ὧν ἀν-
 βούληται δεικνύναι ὁ μάγος θεῶν καὶ δαιμόνων ἐνδυ-
 σόμενοι ἐμφαίνουσιν, οὓς καθορῶν ὁ πλανώμενος τὸ
 πανούργημα καταπέπληγε τῶν μάγων, καὶ λοιπὸν
 πάντα πιστεύει τὰ ὅτι αὐτοῦ ῥηθησόμενα. Δαίμονα
 δὲ ποιεῖ κατέσθαι, ἐν τοίχῳ διατυπώσας σχῆμα ὃ βού-
 λεται, εἰτα λαθραίως ἐπιχρίει φαρμάκῳ μεμιγμένῳ
 τοῦδε τῷ τρόπῳ· Λακωνικῷ⁷³ καὶ ἀσφάλτῳ
 Ζακυνθίῳ, εἰτα ὡς ἀποφοιδάζων τὴν λαμπάδα προσ-
 φέρει τῷ τοίχῳ. Τὸ δὲ φάρμακον ἐκλάμψαν καλε-
 ται. Ἐκείτην δὲ δοκεῖν ἔμπυρον διατρέχειν ἐν ἀέρι
 οὕτω τεχνάζεται· συμπαίχτην τινὰ κρύψας ἐν τόπῳ
 ᾧ βούλεται, παραλαβὼν τοὺς πλανώμενους πείθει
 λέγων δείξαι ἐμπυρούσαν⁷⁴ δι' αἶρος ἔμπυρον τὴν
 δαίμονα, οἷς παραγγέλλει τὰς ὕψεις ταχὺ φυλάσσε-
 σθαι ἥλικα ἰδῶσιν ἐν ἀέρι τὴν φλόγα, καλυψαμένους
 τε ἐπὶ πρόσωπον πίπτειν, ἕως αὐτὸς καλῇ⁷⁵, καὶ
 ταῦτα διδάξας ἐν ἀσέλῃῳ νυκτὶ δι' ἐπῶν οὕτως
 φθέγγεται·

Νεφερίη χθονίη τε καὶ οἰρανίη· μοῦλὲ Βομβῶ⁷⁶,

A aqua percolatus et gummi; hoc vero etiam ad obsi-
 gnandum plumbum liquefactum præstat optime. Et
 id quod sit per Tuscanam vero ceram et admistam re-
 sinam et picem et asphaltum et mastichen et mi-
 nutum marmor, cum ex pari portione omnia co-
 quantur, reliquis omnibus quæ dicebam medica-
 mentis præstat, gypsinum autem non minus. Sic
 igitur et sigilla solvere intentant, quæ intus scripta
 sunt discere aventes. Has autem dubitabam ma-
 chinas inserere in hunc librum, cavens ne forte
 quis maleficus hæc arriperet et usurparet. Nunc
 autem reputanti, quot juvenes his proditiis servari
 possent, consilium fuit docere et prodere, ut ca-
 veretur. Ut enim usurpabit quispiam ad cognitio-
 nem mali, ita alius quis ubi didicerit cavebit, et
 ipsos vero vitæ depravatores magos pudebit arte sua
 uti. Ubi autem didicerint hæc a nobis præmon-
 strata, fortasse prohibebuntur a dementia sua. Ne
 vero solvatur hac ratione sigillum, adipem adillum
 et crines ceræ admiscens obsignet.

35. Sed ne vaticinationem quidem, quæ sit per
 pelvim, quæ est ex frandibus eorum, sillebo. Con-
 clave enim clausum 102-103 instruentes et
 cyano lacunar inungentes, in præsentem usum ad-
 movent sibi instrumenta quædam cyanea et sustol-
 lunt, media autem pelvis plena aquæ deponitur in
 terra, quæ reflexionem cyani incidentem instar
 cæli reddit. Habet autem etiam aperturam quam-
 dam latentem pavementum, cui imposita pelvis fun-
 dum habet vitri, dum ipsa est lapidea; subest au-
 tem conclave delitescens, in quod congregati col-
 lutores figuras quorum volet ostendere magnus deo-
 rum dæmonumque induti ostendunt, quibus con-
 spectis is, cui imponitur, ad fraudes magorum ob-
 stupefit et deinde omnibus fidem habet, quæ ab illo
 dicuntur. Dæmonem autem facit flagrare igni, in
 pariete delineans speciem quam volet, deinde clam
 inungit medicamento misto in hunc modum... La-
 conico et asphalto Zacynithia; deinde tanquam illu-
 strans admovet facem parieti, medicamentum au-
 tem effulgens incenditur. Necate autem ut videatur
 ignita percurrere aerem hoc artificio assequitur:
 Collusorem aliquem cum abscondidit in loco, quo
 libuit, nactus quibus imponat inducit professus
 sese monstraturum equitantem per aerem ignitam
 dæmonem, quos cohortatur ad oculos confestim
 custodiendos, dum cernant in aere flammam, uique
 obvoluto vultu in os procumbant, donec ipse vocet,
 et hæc postquam edocuit, in obscura nocte per-
 versus ita fatur:

Infernalis terræque et cælestis, veni, Bombo,

VARIE LECTIONES.

⁶⁰ διεμένου C. ⁶¹ κόμμεως. κόμμεως ὡς C. M. ⁶² τὸ οἷον. C. M. ⁶³ φορυκτῆς. φρυκτῆς C, φορυκτῆς M.
⁶⁴ καὶ add. M. ⁶⁵ Ταύτας δ' οὐκ ἂν — κατατάξαι ἐν τῇ βίβλῳ C. ⁶⁶ προδιδάχθέντα προ C.
⁶⁷ προδοθέντα s. προενηχθέντα s. προδελωθέντα susp. M. ⁶⁸ ταύτη. αὕτη C. M. ⁶⁹ κυανῶν δροφον C.
⁷⁰ δὴ, δὲ C. M. ⁷¹ μεσθῇ. μέση C. ⁷² αὕτη δὲ ἐστὶ πρηνὴς C. ⁷³ ὁπίστη C. M. ⁷⁴ Ἀντι Λακωνικῷ aliquot
 vocabula omissa M. ⁷⁵ διεμπυρούσαν C. ⁷⁶ καλεῖ C. ⁷⁷ Βαυδῶ susp. M. ῥόμβω Bergkii P. L. p. 1030,
 qui hoc carmen opinatur Theocrito observari II, 15.

*Compitalia, trivla, lucifera, noctivaga,
Inimica lucis, noctis autem amica et socia,
Laeta canum latratu atque sanguine flavo,
Per cadavera vadens per sepulchra defunctorum,
Sanguinis desiderans, terrorem mortalibus ferens,
Gorgo et Mormo et Luna et multiformis,
Venias propitia ad nostras libationes.*

36. Hæc locuto illo ignis conspicitur per aerem currens, illi autem coherescentes ad nec opinatum visum obvolutis oculis humi provolvuntur muti. Artis autem magnitudo hanc **104 105** habet rationem. Collusor, quem dicebam absconditum, ubi exaudivit incantationem finitam esse, tenens milvum aut accipitrem circumvolutum stupa incendit et relaxat. Ille autem percussus flamma sublimis avolat et incitatiores volatim facit, quo conspecto insani, tanquam nescio quid divini spectaverint, sese abscondunt. Avis autem circumrotata per ignem quacumque contigit defertur, et modo domos incendit modo cortes. Talis est divinatio magorum.

37. Lunam autem in lacunari apparere faciunt et stellæ in hunc modum: In medio lacunari alligato speculo, posita in medio solo conclavis pelvi aquæ plena e regione, lucerna autem media obscurius lucente altius pelvi constituta, ita per reflexionem efficit ut luna luceat per speculum. Sed etiam tympanum sæpe de lacunari sublime suspenditur circumdatum vestimento aliquo, celatum per collusorem, ne ante tempus appareat, lumine pone posito: ubi autem signum dedit collusori, is tantum involueri aufert, quantum illi necessarium ad efficiendam imaginem, qualis per illud tempus figura lunæ est. Inungit autem perlucentes partes tympani cinnabari et gummi. . . . lapideæ lagenæ abscisso collo atque fundo, inserens lumen et circumplicans aliquid earum rerum, quæ sunt idoneæ ad pellucere faciendum figuras, quæ in sublimi ab aliquo celantur collusorum, postquam accepit signum, ex sublimi defundit machinas, ut videatur ex cælo descendere luna. Idem autem etiam per ollam fit per silvestria loca. Per ollam autem etiam quæ in ædibus sunt luduntur. Pone aram enim exstructam posita est olla tenens lumen flagrans. Cum autem plura sint lumina, nullum tale ostenditur. Postquam igitur invocavit magnus lunam, omnia jubet lumina extinguere, unum autem obscurum relinqui, et tum reflectitur lux ex olla versus lacunam, quæ refert imaginem lunæ iis qui adsunt, recondito ore ollæ, quatenus tempus requirere videtur, ut lunæ

A *Εἰροδὴν, τριδοίτην ὦν, φασγόρην, νυκτεροφοίτην.
Ἐχθρὴν μὲν φωτός, νυκτός δὲ φίλην καὶ ἑταίρην.
Χαίρουσα σκυλάκων ὄλακῃ τε καὶ αἵματι φοιτῶν,
Ἀνέκκως στείχουσα κατ' ἡρία τεθηγῶτων,
Αἵματος λμείρουσα, φόβον θνητοῖσι φέρουσα,
Γοργὴν καὶ Μορμὴν καὶ Μήνην καὶ πολύμορπον,
Ἐλδοὺς εὐδαιμονίας ἐφ' ἡμετέρῃσι θυηλαῖς.*

λγ'. Ταῦτ' εἰπόντος αὐτοῦ πῦρ δι' αἴρος βλέπεται φερόμενον, οἱ δὲ φρίζαντες τὸ παράδοξον τῆς θέας καλύψαντες τοὺς ὀφθαλμούς ἐπὶ γῆς ριπτοῦνται ἀναυδοί. Τὸ δὲ τῆς τέχνης [p. 73. 74.] μέγεθος τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον. Ὁ συμπαίκτης, δι' ἔξην κακρυμμένον, ἡνίκα ἀκούσῃ παυσαμένης τῆς ἐπαοιδῆς, ἔχων ἱκτινα ἢ γῦπα περιεπιλημμένον στυγαίῳ ἀνάψας ἀπολύει. Ὁ δὲ ὑπὸ τῆς φλογὸς παρασείμενος εἰς ὕψος ἐπαίρεται καὶ δευτέραν τὴν πτήσιν ποιεῖται· ὁ ἰδόντες οἱ μάταιοι ὥς τι θεῖον θεωροῦντες κρύπτονται. Τὸ δὲ πτηνὸν περιδινόμενον ὑπὸ τοῦ πυρὸς οὐ ἀνφάσῃ καταφέρεται· καὶ ποτὲ μὲν οἰκίας καταφλέγει, ποτὲ δὲ καὶ αὐλάς. Τοιαύτη ἡ μάχην πρόγνωσις.

λδ'. Σελήνην δὲ ἐν ὁρόφῳ φαίνεσθαι δεῖκνύουσι καὶ ἀστέραις τοῦτον τὸν τρόπον. Ἐν μέσῳ τῆς ὁροφῆς μέρει προσωρμισσας κάτοπτρον, τιθεὶς λεκάνην ὕδατος μεστήν ἐν τῷ μέσῳ τῆς γῆς κατ' ἴσον, λύχον δὲ μέσον φαίνοντα ἀμαυρὸν μετεωρότερον τῆς λεκάνης θεῖς, οὕτως ἐκ τῆς ἀντανσχλάσεως ἀποτελεῖ σελήνην φαίνεσθαι διὰ τοῦ κατόπτρου· ἀλλὰ καὶ τύμπανον πολλάκις ὅφ' ὕψους πόρρωθεν ὁρθρὸν περιβαλὼν ἐσθῆτί τινι, σκεπόμενον ὑπὸ τοῦ συμπαίκτη, ἵνα μὴ πρὸ καιροῦ φανῇ, κατόπιν θεῖς λύχον, ἐπὶ τὸ σύνθημα παράσχῃ τῷ συμπαίκτη, τοσοῦτον ἀφαίρει τοῦ σκεπάσματος, ὅσον ἀνσυνεργῆσαι τὸ προσωμῖμῃμα κατὰ τὸν καιρὸν τῆς σελήνης τὸ σχῆμα. Χρίει δὲ τὰ διαφαίνοντα τοῦ τυμπάνου μέρη κινναβάρη καὶ κόμμι καὶ τῆς ἐτυμολογικῆς δὲ λαγῆνου περιχόφας τὸν τράχηλον καὶ τὴν πυθμῖνα, ἐνθεὶς λύχον καὶ περιθεῖς τι τῶν ἐπιτηδεύων πρὸς τὸ διαυγεῖν σχῆμα, τὰς ἐφ' ὕψους κρύβδην ὑπὸ τινος σκέπην τις τῶν συμπαίκτων, μετὰ τὸ λαβεῖν τὸ σύνθημα ἐκ μετεωροῦ καταχεῖ τὰ μηχανήματα, ὥστε δοκεῖν ἐξ οὐρανοῦ κατεῖναι τὴν σελήνην. Τὸ δὲ ὅμοιον καὶ διὰ χύτρας γίνεται ἐν ὁλώδεσι τόποις. Διὰ δὲ τῆς χύτρας καὶ τὰ κατ' οἶκον παίζεται. Βωμοῦ γάρ καιμένου κατόπιν καίεται ἡ χύτρα ἔχουσα λύχον φαίνοντα· ὧντων δὲ πλειόνων λύχων οὐδὲν τοιοῦτον δεῖκνυται. Ἐπὶ οὖν ἐπικαλέσθαι ὁ ἐπαοιδὸς τὴν σελήνην, πάντας κελεύει τοὺς λύχους σβέννυσθαι, ἵνα ἐκ ἀμαυρὸν καταλιπεῖν, καὶ τότε ἀντανσχλᾷ τὸ φῶς τὸ

VARIE LECTIONES.

⁷⁷ τριδοίτην C. ⁷⁸ νυκτεροφοίτην Meinekios in Annalibus Marburgensibus a. 1852, 4, p. 376: νυκτεροφοίτη C, M. ⁷⁹ ἔχρη pr. C. ⁸⁰ ἐτέρη pr. C. ⁸¹ ἀνέκκως στείχουσα. ἀνέκκως et susp. ἐνέκκως στείχουσα C, ἐν νέκκως στείχουσα M, ut nos, etiam Meinekios emendavit. ⁸² Μήνη. μνήμη C. ⁸³ ἱκτιν C, ἱκτιν M. ⁸⁴ δεῖκνύουσι C, δεῖκνύουσι M. ⁸⁵ κατ' ἴσον. κτίσον C. ⁸⁶ φαίνων C. ⁸⁷ πολλάκις [θεῖς] ἐφ' ὕψους πορρωθεν ὁρθρὸν . . . vel potius πόρρω τεθεν ὁρθρὸν susp. M. ⁸⁸ συνεργῇ αὐτῷ πρὸς μίμημα [οἶον] κατὰ susp. M. ⁸⁹ διαφαίνοντα C. ⁹⁰ κινναβάρη καὶ κόμμι C. ⁹¹ Ἀντε καὶ τῆς λαπαρῆν indicavimus. ⁹² ἐτυμολογικῆς. ἐπὶ ὁλοκλήρου coni. M, ἐτοίμου ὁπίσθε susp. R. Scottus ⁹³ σχήματα ἀντ' ὕψ. — σκέπεται susp. M. ⁹⁴ φ' ἐδόκειν C.

ἐκ τῆς χύτρας εἰς τὸν ὄρυφον καὶ παρέχει⁹⁸ φαντα- A similis in lacunari appareat species.
σίαν σελήνης τοῖς⁹⁹ παρούσιν, ἐπισκεπασθέντος τοῦ στόματος τῆς χύτρας πρὸς ὃ ἀπαρτεῖν ὁ καιρὸς δοκεῖ,
ὡς μνησθεὶς δεῖκνυσθαι ἐν τῷ ὄρυφι τὴν φαντασίαν.

[p. 75—76] λη'. Ἀστέρων δὲ εἶναι δοκεῖν ποιοῦσι
θρισσῶν ἢ ἱπποῦρου¹⁰⁰ φολίδες ὑδατι μετὰ κόμμεως¹⁰¹
δεδευμένα καὶ προσπεπασμένα τῷ ὄρυφι κατὰ
διαλείμματα.

λθ'. Σεισμοὺ δὲ φαντασίαν ποιοῦσιν, ὡς δοκεῖν
πάντα κινεῖσθαι, κόπρον ἰχθυόμενος ἕμα τῇ σιδηρ-
αγωγούσῃ λίθῳ ἐπ' ἀνθράκων πυρούμενην¹⁰². . . .

μ'. Ἦπαρ δὲ δοκοῦν¹⁰³ ἐγγεγραμμένον δεῖκνύουσι¹⁰⁴
τῇ μὲν ἀριστερᾷ χειρὶ ἐπιγράφει ὁ βούλεται πρὸς
τὴν πύσιν¹⁰⁵ ἁρμοσάμενος, τὰ δὲ γράμματα κηκί-
δι¹⁰⁶ καὶ ὅξει δριμεῖ¹⁰⁷ γράφεται. Ἐπειτα ἀνελόμενος
τὸ ἦπαρ ἐπαναπαύσας τῇ ἀριστερᾷ ἐγγχρονίζει, τὸ
δὲ σπᾶ τὸν τύπον καὶ ὡς γεγράφθαι νομίζεται.

μα'. Κρανίον δὲ λαλεῖν¹⁰⁸ ἐπὶ γῆς θέντες ἐπιτελοῦσι
τούτω τῷ τρόπῳ¹⁰⁹. Αὐτὸ μὲν πεποιεῖται ἐπιπλοῦ¹¹⁰
βοείου, πεπλάσμενον [δὲ]¹¹¹ κηρῷ Τυρρηνικῷ καὶ γύψῳ
ἀναπεποιημένην περιτεθέντος τοῦ ὕμενος ἔμφασιν
κρανίου ἐνδείκνυται, ὃ πᾶσι¹¹² λαλεῖν δοκεῖ ἐνεργοῦν-
τος τοῦ ὀργάνου, καθ' ὃν τρόπον καὶ ἐπὶ τοῖς παισὶ
διηγησάμεθα¹¹³ γεράνου ἢ τίνος τοιοῦτου μακροτρα-
χήλου ζώου φάρυγγα σκευάσας, προσθεὶς τῷ κρανίῳ
λαληθότως ὁ συμπαίκτης ἃ θέλει φθέγγεται. Ὁ
ἐπὶ¹¹⁴ ἀφανὲς γενέσθαι θέλη¹¹⁵, ἀνθράκων πληθὺς
κύκλῳ περιθεὶς ὡς θυμῶν ἐμφανίζεται, ὧν τῆς C
θέρμης ὁ κηρὸς ἀντιλαμβάνόμενος λύεται, καὶ
οὕτως ἀφανὲς τὸ κρανίον γαγονέναι νομίζεται.

μβ'. Ταῦτα μάγων ἔργα καὶ τοιαῖδε μυρία, ἃ τῇ
τῶν ἐπὶ τῶν συμμετρίας καὶ τῶν ἀξιοπιστοῦ¹¹⁶ δρωμέ-
νων ἔργων φαντασίᾳ πείθει τοὺς ἄφρονας¹¹⁷. ὧν τὴν
τέχνην καταπλαγέντες οἱ αἰρεσιάρχαι ἐμιμήσαντο,
τὸ μὲν ἐν ἀποκρύφῳ καὶ σκότῳ παραδιδόντες τὰ
δοκούμενα, τὰ δὲ καὶ παρὰρράζοντες ὡς βία¹¹⁸
τούτου χάριν ὑπομνήσαι θέλοντες τοὺς πολλοὺς
περιεργότερον ἐγενήθημεν¹¹⁹ πρὸς τὸ μὴ καταλιπεῖν
τινα τόπον¹²⁰ τοῖς ἐθέλουσι πλανᾶσθαι¹²¹ ἀπηνέχθημεν
δὲ οὐκ ἄλλῳ εἰς τινὰ τῶν μάγων ἀπόρρητα, ἃ
πρὸς μὲν τὸ προκείμενον οὐ πᾶν ἀναγκαῖα ἦν,
πρὸς δὲ τὸ φυλάσσεσθαι τὴν τῶν μάγων πανούργον
καὶ¹²² ἀσύστατον τέχνην εὐχρηστα ἐνομίζετο¹²³. D
Ἐπεὶ τοίνυν, ὡς εἰκάσαι ἐστὶ, τὰς πάντων δόξας
ἐξεθέμεθα, πολλὴν φροντίδα ποιήσαντες πρὸς τὸ
φανερῶσαι τὰ ὡς ξένα ὑπὸ τῶν¹²⁴ αἰρεσιάρχων
ἐπεισαγόμενα πρὸς [p. 76. 77] θεοσέβειαν ὄντα μάταια
καὶ νόθα, οὐδὲ ἐν αὐτοῖς ἴσως¹²⁵ ἄξια λόγου τυγχάνοντα,
δοκεῖ διὰ συντέχνου λόγου ὑπομνησθῆναι κατὰ και-
ρὸς τὰ προσηρημένα.

μγ'. Πᾶσι τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην φιλοσόφοις

106-107 38. Stellas autem apparere faciunt
thrissarum vel hippuri squamæ aqua cum gummi
rigatæ et affixæ lacunari per intervalla.

39. Terræ motus autem speciem efficiunt, ut
videantur omnia moveri, stercus ichneumonis
cum lapide ferrum attrahente in prunis incen-
sum....

40. Jecur autem quod videatur inscriptum esse
ostendunt. Sinistræ manui inscribit quod libet,
aptatum ad id quod quesitum est, litteræ autem
galla et aceto acri scribuntur. Deinde sublatum jecur
per aliquod tempus retinet sinistra manu,
illud autem trahit typum et quasi inscriptum
videtur.

41. Cranium loqui positum in terra faciunt
in hunc modum: Ipsum quidem factum est ex
omento bovino, figuratum autem cera Tusca et
gypso apparatus, circumvoluto tegmine speciem
cranii præ se fert, quod omnibus loqui videtur ope-
rante instrumento, quemadmodum etiam de pueris
supra exposuimus. Gruis vel alicujus talis procero
collo instructæ avis gutture apparato eoque appo-
sito ad cranium latenter collusor quæ vult loquitur.
Quod ubi evanescere vult, prunarum acervo cir-
cumposito tanquam thurificans apparet, quarum
calorem cum arripuit cera liquescit, et ita cranium
evanuisse creditur.

42. Hæc magorum opera et talia sexcenta, quæ
verborum congruentia et cum fide factorum operum
specie deleniunt imperitos. Quorum artem obstu-
pesci hæresiarchæ imitati sunt, partim in abstruso
et obscuro tradentes placita, partim etiam exor-
nantes tanquam sua. Quam ob causam quo commo-
nester vulgus laboriosius hæc exposuimus,
ne ullum relinqueremus locum, si qui vellent se-
duci. Delati autem sumus non imprudenter in qua-
dam magorum arcana, quæ in rem quidem præsen-
tem non admodum necessaria erant, ad cavendam
autem magorum fallacem et ineptam artem utilia
videbantur. Postquam igitur, ut videtur, placita
universorum exposuimus, multa adhibita cura ad
illustrandum esse ea, quæ tanquam nova ab hære-
siarchis invecta sunt, vana ad pietatem 108-109
et adulterina quæque ne inter ipsos quidem fortasse
in aliquo honore habeantur, placet brevi sermone
in pauca conferre quæ supra dicta sunt.

43. Quicunque ubique vel philosophi vel theologi

VARIE LECTIONES.

⁹⁸ παρέχειν C. ⁹⁹ τοῖς. καὶ τοῖς C. ¹⁰⁰ ἢ ἱπποῦρου. ἱπποῦρου C. ¹⁰¹ κόμμεως C. ¹⁰² Post πυρούμενην
nonnulla exciderunt M. ¹⁰³ δοκεῖν C. M. ¹⁰⁴ πύσιν C. ¹⁰⁵ κηκίδι C. ¹⁰⁶ δριμεῖ oin. pr. C. ¹⁰⁷ λαλοῦν C. M.
¹⁰⁸ τῷ αὐτῷ μὲν om. pr. C. ¹⁰⁹ ἐπὶ πλοῦς C. ¹¹⁰ δὲ add. M. ¹¹¹ πᾶσι. φασί C. ¹¹² Ὁ ἐπὶ — νομίζεται in
margine Cod. M. ¹¹³ θέλει C. ¹¹⁴ ἀξιοπίπτων C. ¹¹⁵ ἐγενήθημεν C. ¹¹⁶ τῶν C. M. ¹¹⁷ καὶ τὴν C.
¹¹⁸ ἐνομίζετο. νομίζει C. νομίζω M. ¹¹⁹ ἐπὶ τῶν C. ¹²⁰ ἴσως. οἰσὶς C.

quæsiuerunt non concinunt de Deo, quid sit aut qualis. Alii enim dicunt esse ignem, alii spiritum, alii aquam, alii denique terram. Singula autem elementa aliqua ex parte deficiunt, alterumque ab altero superatur. Hoc autem aciebat mundi sapientibus, id quod intelligentissimo cuique manifestum est, ut conspectis mundi summitatibus in rerum natura conturbarentur, maiora hæc arbitrati quam quæ ab altero generationem reciperent, et ne conjunctum quidem universum ipsum esse Deum. Declaraverunt autem principium doctrinæ de Deo unam rerum visu percepturam, cum quisque statueret quodcumque præstare opinabatur, et ita cum oculis fixissent in illa, quæ a Deo creata sunt quæque ad illius exsuperantem magnitudinem minima exstant, non possent autem in magnitudinem veri Dei extendere mentem, hæc in Dei locum suffecerunt. Persæ autem arbitrati se in penetralia veritatis progressos esse, dicebant Deum esse lucidum, lucem in aere contentam. Babylonii autem dicebant Deum esse tenebrosos, quod et ipsum alterius illius consequens videtur; noctem enim subsequitur dies, diem autem nox. Ægyptii autem omnium se esse antiquissimos rati divinam vim.... computantes hæc distantias partium ex divino afflatu dixerunt Deum esse monadem indivisam et ipsam semet generantem, ex eaque omnia constitisse. Hæc enim, inquit, cum ipsa non generata sit, numeros deinceps generat, veluti ad se monas superaddita general dyadem et similiter superaddita generat triadem et tetradem usque ad decadem, quæ quidem principium et finis numerorum est, ita ut exsistat prima et decima monas, propterea quod etiam decas eandem potestatem habet et numeratur pro monade, et hæc decies sumpta evadet hecatontas et rursus sit monas, et hecatontas decies sumpta faciet chiliadem et hæc erit monas. Ita et millia decies sumpta **110-111** cum accurate reddent myriadem, similiter erunt monas. Monadis autem per indivisorum comparationem cognati numeri comprehenduntur: 3, 5, 7, 9. Est autem etiam alius numeri cognatio ad monadem naturalior secundum sextuplicis orbis rationem, dyadis, secundum parillum posituram numerorum et divisionem. Cognatus autem est numerus 4 et 8. Hæc autem. progressa sunt usque ad quatuor elementa, dico autem spiritus et ignis aqueque et terræ, ex quibus et confecit mundum et masculo-femineum eum adornavit, et duo quidem elementa ad superius hemispherium destinavit: spiritum ignemque, et vocatur hoc hemi-

A καὶ θεολόγοις ζητήσασιν οὐ συνεφώνησε περὶ τοῦ θεοῦ, τί ἐστιν ἢ ποδαπός. Οἱ μὲν γὰρ αὐτὸν λεγόντων εἶναι πῦρ, οἱ δὲ πνεῦμα, οἱ δὲ ὕδωρ. ἕτεροι δὲ γῆν. Ἐκαστον δὲ τῶν στοιχείων ἑαυτὸν¹⁰ τι ἔχει καὶ ἕτερον ὑπὸ τοῦ ἑτέρου ἡγεῖται. Τοῦτο δὲ συνέδη τοῖς τοῦ κόσμου σοφοῖς, ὅπερ ἐστὶ τοῖς νοῦν ἔχουσι πρόδηλον, ὅτι¹¹ ἰδόντες τῆς κτίσεως τὰ μεγέθη ἐπὶ τῇ τῶν ὄντων οὐσίᾳ ἀπαράχθησαν, μερίζονα ταῦτα νομίσαντες τοῦ ὕψ' ἑτέρου γένεσιν ἐπιδέξασθαι δύνασθαι, καὶ οὐδὲ ὁμοῦ τὸ σύμπαν αὐτὸ εἶναι τὸν θεόν. Ἀπέφηναν δὲ τὸ¹² αἰτίον πρὸς θεολογίαν ἐν τῶν βλεπομένων, νομίσας¹³ τις ὅπερ ἔκρινε, καὶ οὕτως ἐπὶ τοῖς ὑπὸ θεοῦ γενομένοις καὶ κατὰ τὴν ἑκείνου ὑπερβάλλουσαν μεγαλειότητα ἐλαχίστοις ὑπάρχουσιν ἐνιδόντες, | μὴ δυνήθentes δὲ εἰς τὸ μέγεθος τοῦ ὄντος¹⁴ θεοῦ ἑκταίνει τὸν νοῦν, ταῦτα ἐθεολόγησαν. Οἱ δὲ ἐνδοτέρω τῆς ἀληθείας νομίσαντες γεγενῆναι Πέρσαι ἔφασαν τὸν θεὸν εἶναι φωτεινόν, φῶς ἐν ἀέρι συνεχόμενον. Οἱ δὲ Βαβυλωνιοὶ ἔφασαν τὸν θεὸν σκοτεινὸν εἶναι, ὅπερ καὶ αὐτὸ¹⁵ τοῦ ἑτέρου ἐπακολούθημα φαίνεται· νυκτὶ γὰρ ἐπακολουθεῖ ἡμέρᾳ, τῇ δὲ ἡμέρᾳ νύξ. Αἰγύπτιοι δὲ πάντων ἀρχαιότεροι εἶναι νομίζοντες τὴν τοῦ θεοῦ δύναμιν¹⁶..... ψηφισάντες τὰς διαστάματα¹⁷ τῶν μοιρῶν¹⁸ ἐξ ἐκπινοίας¹⁹ θεοσταθῆς ἔφασαν τὸν θεὸν εἶναι μονάδα ἀδιαίρετον καὶ αὐτὴν ἑαυτὴν γεννῶσαν καὶ ἐξ αὐτῆς τὰ πάντα κατεσκευάσθαι· αὕτη γὰρ, φησὶν²⁰, ἀγέννητος οὖσα τοὺς ἐξῆς ἀριθμοὺς γεννᾷ, οἷον ἐφ' ἑαυτὴν ἡ μονὰς ἐπιπροσθεῖσα²¹ γεννᾷ τὴν δυάδα καὶ ὁμοίως ἐπιπροσθεμένη γεννᾷ τὴν τριάδα καὶ τετράδα μέχρι τῆς δεκάδος, ἥτις ἀρχὴ²² καὶ τὸ τέλος τῶν ἀριθμῶν, ἵνα γίνηται πρώτη καὶ δεκάτῃ ἡ μονὰς διὰ τὸ καὶ τὴν δεκάδα ἰσοδυναμεῖν καὶ ἀριθμεῖσθαι εἰς μονάδα, καὶ αὕτη δεκαπλασιασθεῖσα γίνηται ἑκατοντάς²³. καὶ πάλιν γίνεται μονάς, καὶ ἡ ἑκατοντάς δεκαπλασιασθεῖσα ποιῆσαι²⁴ χιλιάδα, καὶ αὕτη ἔσται μονάς· οὕτως καὶ [p. 77 — 79.] τὰ χιλία δεκαπλασιασθέντα ἂν²⁵ ἀπαρτίσωσι τὴν μυριάδα, ὁμοίως ἔσται μονάς. Τῆς δὲ μονάδος κατὰ τὴν ἀδιαίρετον σύγκρισιν συγγενεῖς ἀριθμοὶ παραλαμβάνονται γ' ε' ζ' θ'. Ἔστι δὲ καὶ ἑτέρου ἀριθμοῦ συγγένεια πρὸς τὴν μονάδα φωτικωτέρα κατὰ τὴν τοῦ ἑξακύκλου ἑλικος²⁶ πραγματείας, τῆς δυάδος κατὰ τὴν ἄρτιον θέσιν τῶν ἀριθμῶν καὶ διαίρεσιν. Συγγενὴς δὲ ὁ ἀριθμὸς ἐστὶ τοῦ θ' καὶ ἡ'. Ταῦτα δὲ ἐκ τῆς μονάδος ἀριθμῶν²⁷ λαβόντα πρόνοιαν ἀρετῆς ἐχώρησε²⁸ μέχρι τῶν ὀστοιχείων, λέγω δὲ τοῦ πνεύματος καὶ πυρὸς ὕδατος καὶ γῆς· καὶ ἐκ τούτων ποιήσας²⁹ τὸν κόσμον ἀβρόνθην αὐτὸν κατεσκευάσα, καὶ δύο μὲν στοιχεῖα εἰς τὸ ἄνω ἡμισφαίριον προσέταξε τὸ τε πνεῦμα

VARIE LECTIONES.

¹⁰ ἑαυτὸν C. ¹¹ ὅτι Roperus, οὐ C, M. ¹² ἀπέφηναν δὲ τὸ. ἀπεφώνοντο C, M. ¹³ νομίσας τις. νομίσας C, M, qui putat omisum esse ἑκαστος post vel ante νομίσας. ¹⁴ ὄντος pr. C. ¹⁵ αὐτὸ τοῦ R. Scottus, ταῦτα C, αὐτὸ M. ¹⁶ Post δύναμιν signa lacunæ posuimus. ¹⁷ τὰ τε διαστ. M. ¹⁸ μοιρῶν C. ¹⁹ ἐκπινοίας C, M. ²⁰ φασιν? M. ²¹ ἐπιπροσθεῖσα C. ²² ἡ ἀρχὴ conl. M. ²³ καὶ ἡ ἑκατοντάς Roperus, καὶ ἡ ἑκατοντάς C, M. ²⁴ ποιήσῃ M. ²⁵ ἂν om. C. lacuna relicta M. ²⁶ τοῦ ἑξακύκλου ἑλικος τῆς ἑξακύκλου ἑλικος M, τοῦ ἑξακύκλου ὕλικου Bunsenius I, 77. ²⁷ ἀριθμῶν. ἀριθμοῦ vel ἀρχὴν susp. M. ²⁸ ἐχώρησε Roperus. ²⁹ ἐκ τούτων [δ] ποιήσας susp. M.

και το πῦρ, και καλεῖται τοῦτο τὸ ἡμισφαίριον ³¹ τῆς A μονάδος ἀγαθοποιόν τε καὶ ἀνωφερές και ἀρσενικόν· λεπτομερὲς γὰρ οὕσα ἡ μονὰς ποτᾶται εἰς τὸ λεπτότατον μέρος και καθαρώτατον τοῦ αἰθέρος· τὰ τε ἄλλα δύο στοιχεῖα ὄντα παχύτερα ἀπένειμεν τῇ δυάδι, γῆν τε και ὕδωρ, και καλεῖται τοῦτο τὸ ἡμισφαίριον κατωφερές θηλυκόν τε και κακοποιόν· και αὐτὰ δὲ πάλιν τὰ ἄνω δύο στοιχεῖα ἑαυτοῖς συγκρινόμενα ἔχουσιν ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἄρρεν και τὸ θῆλυ πρὸς εὐκαρίαν και αὐξησιν τῶν ὅλων. Καὶ τὸ μὲν πῦρ ἄρρεν ἐστὶ, τὸ δὲ πνεῦμα θῆλυ· και πάλιν τὸ ὕδωρ ἄρρεν ἐστίν, ἡ δὲ γῆ θῆλυ. Καὶ οὕτως ἀπ' ἀρχῆς συνεβίωσε τὸ πῦρ τῷ πνεύματι, τῇ δὲ γῇ τὸ ὕδωρ. Ὅσπερ γὰρ δύναμις τοῦ πνεύματος ἐστὶ τὸ πῦρ, οὕτως και τῆς γῆς τὸ ὕδωρ ³². . . . και αὐτὰ δὲ τὰ στοιχεῖα ψηφίζόμενα και ἀναλυόμενα ³³ καθ' ὑφαίρεισιν ἐννάδων ³⁴ λήγει οικειῶς, ἃ μὲν εἰς ³⁵ τὴν ἄρρενικὴν ἀριθμὸν, ἃ δὲ εἰς τὴν θηλυκὴν ³⁶· ὑφαίρεται δὲ πάλιν ἡ ἐννάς διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν, διὰ τὸ τὰς τριακοσίας ἐξήκοντα τοῦ ὅλου μοίρας ἐξ ἐννεάδων συνίστασθαι και διὰ τοῦτο τὰ τέτταρα ³⁷ πλινθία τοῦ κόσμου ἐνεήκοντα μοιρῶν περιγεγράφθαι τελείων· προσυκλείεται ³⁸ δὲ τῇ μονάδι τὸ πῶς, τῇ δὲ δυάδι τὸ σκότος, και τῷ μὲν φωτὶ κατὰ φύσιν ἡ ζωῇ, τῇ δὲ δυάδι ὁ θάνατος· και τῇ μὲν ζωῇ ἡ ³⁹ δικαιοσύνη, τῇ δὲ θανάτῳ ἡ ἀδικία. Διὸ πᾶν γινώμενον ἐν τοῖς ἀρσενικοῖς ἀριθμοῖς ἀγαθοποιόν ἐστὶ, τὸ δὲ ἐν τοῖς θηλυκοῖς κακοποιόν ἐστίν, ὅσον [p. 79. 80.] ψηφίζουσι· μονάς, ἵνα ἀπ' αὐτῆς ἀρξώμεθα ⁴⁰, γίνεται τῆς· ἃ λήγει εἰς μονάδα τῆς ἐννεάδος ὑφαίρεσις. Ὅμοιος ψήφισον· δυάς γίνεται χε', ὑφαίρεται τὰς ἐννεάδας, λήγει εἰς δυάδα, και ἀποκαθίσταται ἕκαστον εἰς τὸ ἴδιον.

μὲν. Τῇ οὖν μονάδι ἀγαθοποιῶν οὕση ⁴¹ εἰς τὴν ἀπεριζυγον ἀριθμὸν ⁴² λήγοντα ὀνόματα ἀνωφερῇ ⁴³ ἀγαθοποιὰ εἶναι παρατηρούμενοι λέγουσι· τὰ δὲ εἰς τὸν ἄρτιον ἀριθμὸν λήγοντα κατωφερῇ τε και θηλυκὰ και κακοποιὰ εἶναι νομίζονται. Τὴν γὰρ φύσιν ἐξ ἐναντίων ⁴⁴ συνισταμένην λέγουσιν ἐκ τε καλοῦ και κακοῦ, ὥσπερ δεξιὸν και ἀριστερὸν, πῶς και σκότος, νῦξ και ἡμέρα, ζωῇ και θάνατος. Ἐτι δὲ και τοῦτο λέγουσιν ὥσει τὸ Θεὸς ψηφίσας. . . . και μὴν εἰς παντάπασι εἰς ἐννάδα κατανεῖ, ὃ ἐστὶν ἄρτιον, ὃ ἐπιγραφὴν περιάψαντες θεραπεύουσιν. Οὕτως και βοτάνῃ εἰς τοῦτο λήγουσα τοῦ ἀριθμοῦ ὁμοίως περιάψαισα ἐνεργεῖ διὰ τὴν ὁμοίαν τοῦ ἀριθμοῦ ψῆφον. Ἀλλὰ και ἱατρὸς ὁμοίᾳ ⁴⁵ ψῆφῳ ἀρρώστους θεραπεύει ῥαδίως. Τοῦτοις τοῖς ἀριθμοῖς προσέχοντες ὅσα ὁμοία ἢ λογίζονται κατὰ τὴνδε τὴν νοῦν οἱ μὲν ⁴⁶ κατὰ φωνήεντα μόνα, οἱ δὲ κατὰ πάντα τὸν

phærium monalis beneficiumque et sursum vergens et masculinum; cum enim tenui natura sit monas, effertur in tenuissimam et purissimam partem æthereis; reliquæque duo elementa, quæ sunt densiora, attribuit dyadi: terramque et aquam, et vocatur hoc hemisphærium deorsum vergens femineumque et mafeficum. Et ipsa vero rursus superiora duo elementa inter se comparata habent in se masculum et femineum ad fertilitatem et incrementa universorum. Et ignis quidem masculum est, spiritus autem femineum, et rursus aqua masculum est, terra autem femineum. Et ita a principio consuevit ignis cum spiritu, cum terra autem aqua. Sicuti enim potentia spiritus est ignis, ita etiam terræ aqua. . . . Et ipsa vero elementa computata et divisa ex subtractione enneadum desinunt proprie partim in masculum numerum, partim autem in femineum. Subtrahitur autem rursus enneas per hanc causam: propterea quod trecentis sexaginta quæ sunt universi partes ex enneadibus constant ob eamque causam quatuor quæ sunt regiones mundi nonaginta partibus circumscriptæ sunt perfectis. Appropriatus autem est monadi ignis, dyadi autem sunt tenebræ, estque luci ex natura vita, dyadi autem mors, ei vitæ quidem iustitia, mori autem pravitas. Quamobrem quidquid natum est in masculis numeris beneficium est, in femininis autem mafeficum est, veluti computant **112 113**: μονάς, ut ab ea ordiamur, sit 361, qui numerus desinit in monadem, subtracta enneade. Similem in modum computato: δυάς sit 605, subtrahito enneades, desinit in dyadem, et redit singulum quodque in suum.

44. Monadi igitur, quippe quæ sit benefica. . . in imparem numerum desinentia nomina sursum vergentia et mascula et benefica, recte observata, esse dicunt; quæ autem in parem numerum desinunt, deorsum vergentia et feminina et mafefica esse credita sunt. Naturam enim aiunt ex contrariis conflata esse et ex bono et ex malo, sicuti dextrum et sinistrum, lux et tenebræ, nox et dies, vita et mors. Præterea hoc quoque aiunt. quod est par, quod inscriptum litteris aptantes corpori medicantur. Ita etiam herba quedam, quæ desinit in hunc numerum, similiter aptata efficax est propter similem numeri computum. Verum etiam medicus simili numero ægrotos sanat; sin adversus erit numerus, non facile sanabit. His numeris observatis quæque sunt similia computant ex hac ratione alii quidem secundum vocales solas,

VARIÆ LECTIONES.

³¹ τοῦτο ἡμισφαίριον C. ³² Inter ὕδωρ et καθ' ὑφαίρεισιν ἐννάδων lacuna esse videtur, quia in superioribus nihil de enneadis ratione dictum est M. sed cf. supra cap. 14. ³³ ἀναλυόμενα Roepers, ἀποδομένα C. M. ³⁴ ἐννάδων C. ³⁵ λέγει οικειῶσαι εἰς C; λέγει· οικειῶσαι ἃ μὲν εἰς M. ³⁶ θῆλυ C. θῆλυ M. ³⁷ τέτταρα Roepers. ἑτέρα C. M. ³⁸ προσυκλείεται C. ³⁹ ζωῇ ἢ. ζωῇ C. M. ⁴⁰ ἀρξώμεθα C. ⁴¹ Post οὕση fort. inserendum [ἀκολούθως τὰ] M. ⁴² ἀπεριζυγος ἀριθμός singulari modo dictum, sed fort. non mutandum; ἡ δυάς enim περιζυγὲς ἀριθμός appellari potest, unde ἡ μονάς erit ἀπεριζυγὸς; ex species εἰς τὸν περιττὸν ἀρ. M. ἀριθμοῦ C. ⁴³ Leg. ἀνωφερῇ [καὶ ἀρσενικὰ καὶ] ἀγαθοποιὰ — παρατηρούμενα, nisi plura turbata M. ⁴⁴ ἐναντίου C. ⁴⁵ Lacunam notavit M. ⁴⁶ ὁμοίῳ C. ⁴⁷ οἱ μὲν. ὁ μὲν C.

alii autem secundum totum numerum. Talis etiam Aegyptiorum sapientia, per quam divinum numen celebrant cognoscere opinantur.

45. Satis igitur et haec a nobis videntur explicata. Verum praeterea etiam arbitror nullam opinionem sapientiae terrene et humi dejectae praetermisisse, non inutilem autem video curam, quae a nobis in eas res impensa est; non enim solum ad coarguendas haereses utilem videmus exstitisse sermonem, sed etiam ad ipsos huius doctrinae sectatores, qui, ubi incident impensae curae nostrae, et studium nostrum admirabuntur et laboris assiduitatem non vilipendent nec stultos judicabunt Christianos, ubi perspicient, quibus rebus ipsi stulte fidem habeant. Adde quod etiam eos, qui veritati sese addiderunt discendi avidi, juvabit sermo, ut intelligentiores evadant non solum, ubi didicerint haeresium fundamenta, ad facilem refutationem eorum, qui seducere eos conabuntur, sed etiam ubi didicerint sapientum quae dicuntur opiniones, quas **114-115** edocti neque ab ipsis turbabuntur tanquam ignari, neque ab aliquibus sedurentur quasi vi quadam agentibus, sed etiam eos, qui seduci se patientur, cavebunt.

46. Expositis igitur quantum satis iis, quae placuit exponi, jam ad consilium quod propositum est exsequendum transeamus, ut demonstrato quod constitutus de haeresibus et coacto, ut singulis sua reddantur, nudos haeresiarchas ostendamus, et inscitia obsequentium manifestata compellamus redire ad veritatis serenum portum. Quo autem apertiora ea quae dicenda sunt lectoribus appareant, placet etiam ea, quae ab Arato elaborata sunt de celestium siderum positura, in medium proferre, quandoquidem quidam cum doctrina sacrae Scripturae comparantes illa sensum depravant, seducere mentes eorum qui aures praebent conati, cum persuasibilibus rationibus alliciunt eos ad quae volunt, inauditis spectaculum ostendentes, quasi caelo defixa sint quae tradunt; isti autem fixis in inauditis spectaculum oculis vanorum mirantes capiuntur instar avis, quae vocatur bubo, ejus simile convenit afferre propter ea quae instant. Est autem animal hoc non multum dissimile aquilae neque magnitudine neque figura, capitur autem in hunc modum: Auceps cum vidit catervam aliquo in loco desidentem, ex longinquo concutiens manus saltare se simulat et in hunc modum paulatim appropinquat avibus, illae autem obstupefactae novitate spectaculi ad omnia caecutiunt. Alii autem ex iis, qui ad capturam parati sunt, a tergo supervenientes aves nullo negotio comprehendunt, cum contemplantur saltatorem. Quapropter precor, ne quis similibus spectaculis obstupefactus caelum in-

ἀριθμόν· τοιαύτη καὶ ἡ Αἰγυπτίων σοφία, δι' ἧς τὸ θεῖον δοξάζοντες⁴⁵ γινώσκουσιν νομίζουσιν.

με'. Ἰκανῶς οὖν δοκεῖ ἡμῶς καὶ ταῦτα ἐκτεθεῖσθαι. Ἄλλ' ἔτι⁴⁶ νομίζω μηδεμίαν δόξαν τῆς ἐπιγείου καὶ χαμαιπετοῦς σοφίας παραλειπεῖν, οὐκ ἄχρηστον δὲ τὴν εἰς αὐτὰ φροντίδα ὁρῶ ἡμῖν γεγενημένην· οὐδὲ γὰρ μόνον πρὸς ἐλεγχον τῶν αἱρέσεων εὐχρηστον ὁρῶμεν γεγενῆσθαι τὸν λόγον, ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς ταῦτα⁴⁷ δοξάζοντας, οἱ ἐντυχόντες τῇ γεγενημένῃ ἡμῶν πολυμερηνίᾳ καὶ τὸ σπουδαῖον θαυμάσουσι καὶ τὸ φιλόπονον οὐκ ἐξουθενήσουσι καὶ μωροὺς οὐκ ἀποφασίζονται Χριστιανοὺς ἐνιδόντας οἷς αὐτοὶ μωρῶς πιστεύουσιν. Ἐτι δὲ καὶ τοὺς τῇ ἀληθείᾳ προσέχοντας φιλομαθεῖς προδιδάσει ὁ λόγος φρονιμωτέρους πρὸς τὸ μὴ μόνον τὰς τῶν αἱρέσεων μαθόντας ἀρχὰς εὐκόλως ἀνατρίπτειν τοὺς πλανῶν τετολημχότας, ἀλλὰ καὶ τὰς τῶν σοφῶν λεγομένας δόξας, ὧν οὐκ ἀπειροὶ γινόμενοι, [p. 80-82] οὐθ' ⁴⁸ ὑπ' αὐτῶν ταραχθῆσονται ὡς ἀμαθεῖς, οὐθ' ὑπὸ τινων πλανηθῆσονται ὡς δυνάμει τινὶ ὁρῶντων, ἀλλ' ἔτι καὶ τοὺς πλανωμένους ἐπιτηρήσουσιν.

με'. Ἰκανῶς οὖν τὰ δόξαντα ἐκθέμενοι λοιπὸν ἐπὶ τὴν τοῦ προκειμένου πραγματείαν χωρήσωμεν, ὅπως δὲ τετάγμεθα περὶ τῶν αἱρέσεων ἐπιδείξαντες ἐκάστοις τε τὰ ἴδια ἀποδοῦναι ἀναγκάσαντες γυμνοῦς τοῖς αἱρεσιάρχαις φανερώσωμεν, καὶ ἀφροσύνην τῶν πεποιημένων κατηγορήσαντες πείσομεν παλινδρομεῖν ἐπὶ τὸν τῆς ἀληθείας εὐδὸν λιμένα. Ἴνα δὲ σαφέστερα τοῖς ἐντυχάνουσι τὰ βηθησόμενα φανῇ, δοκεῖ καὶ [τὰ⁴⁹] τῇ Ἀράτῳ πεφροντισμένα περὶ τῆς κατὰ τῶν οὐρανίων ἄστρον διαθέσεως ἐξεπεῖν, ὧς τινες εἰς τὰ ὑπὸ τῶν Γραφῶν εἰρηνόμενα ἀπεικονίζοντες αὐτὰ ἀλληγοροῦσι, μετὰγειν ⁵⁰ τὸν νοῦν τῶν προσεχόντων περὶρώμενοι, πιθανοῖς λόγοις προσάγοντες αὐτοὺς πρὸς τὰ βούλονται, ξένον θαῦμα ἐνδεικνύμενοι ὡς κατ' ἰσχυρίσιν τῶν ὑπ' αὐτῶν λεγομένων, οἱ τῷ παραξένῳ θαύματι ἐνορῶντες μικροθαύμαστοι ἀλίσκονται δίκην ὀρνέου τοῦ λεγομένου ὠτου, οὗ τὸ παράδειγμα καλὸν ἐξεπεῖν διὰ τὰ μέλλοντα. Ἔστι δὲ τὸ ζῶον οὗ πολὺ ἀπεμφαῖνον αἰτοῦ οὕτε μεγέθει οὕτε μορφῇ· ἀλίσκεται δὲ τοῦτον τὴν τρόπον· Ὁ ἀγρευτὴς ⁵¹ τῶν ὀρνίθων ἐπ' αὐτὸν ἰσθ' ἀγέλην που καταπᾶσαν ⁵², πῶρ' ὅρθεν ἀνακρουόμενος τὰς χεῖρας ὀρχεῖσθαι σκηπτεται, καὶ οὕτω πρὸς ὀλίγον ἐγγίζει τοῖς ὀρνίθιν· οἱ δὲ τὴν παράξενον θέαν καταπεπληγότες ἀπερίδελπτοι πάντων γίνονται. Ἐτεροὶ δὲ τῶν ἐπὶ τὴν ἀγρὰν παρσκευασμένων ὀπισθεν ἐπιελθόντες τοὺς ὀρνέους εὐκόλως συλλαμβάνονται θεωμένους τὴν ὀρχησθῆν. Διὸ ἀξίῳ μὴ τις τοῖς ὁμοίοις θαύμασι καταπλαγείς ἐξηγουμένων ⁵³ τὸν οὐρανὸν δίκην ὠτου συλληφθῇ· ὀρχησις ⁵⁴ γὰρ καὶ λῆρος ἡ

VARIÆ LECTIONES.

⁴⁵ δοξάζουσιν C. M. ⁴⁶ ἔτι. ἐπὶ C. M. ⁴⁷ ταῦτα. τὰ αὐτὰ C. M. ⁴⁸ οὐθ' — οὐδ' C. M. ⁴⁹ τὰ αὐτὰ. M. ⁵⁰ μετὰγειν. μετὰ C. ἀπατῶν s. πλανῶν susp. M. ⁵¹ De hac captura cf. Athen. IX, p. 390 D, M. ⁵² κατὰ πᾶσαν pr. C. ⁵³ ἐξηγουμένων C. ⁵⁴ ὀρχησις C.

τῶν τοιούτων πινουργία καὶ οὐκ ἀλήθεια⁸⁸. Φησὶν ὁ Ἄρατος οὕτως·

Οἱ μὲν⁸⁹ ὁμῶς πολέες τε καὶ ἀλλυθεις⁹⁰ ἀλλοι
 οὐρανῷ ἔλκονται πάντ' ἡμέατα συνεχῆς αἰεὶ^[δόντες]
 (τοῦτέστιν οἱ πάντες ἀστέρες.)
 Ἀὐτὰρ δ' ὁ ἄλλ' ὅτι μεταρίσσειται⁹¹, ἀλλὰ μάλ'
 ἄεθ' αἰὲρ ἀρρηεν⁹², ἔχει δ' ἀτάλαντον ἀπάντη
 Μεσσηγύς γαῖαν, περὶ δ' οὐρανὸν αὐτὸν ἀγινεῖ

μζ'. [p. 82, 83] Πολέας φησὶν⁸⁸ εἶναι τοὺς κατὰ τὸν οὐρανὸν ἀστέρας, τοῦτέστι στρεπτοὺς, διὰ τὸ περιέρχεσθαι ἀπὸ ἀνατολῆς εἰς δύσιν καὶ εὐσεως εἰς ἀνατολὴν ἀπαύτως σφαιροειδεῖ σχήματι. Ἐλίσσθαι δὲ κατὰ τὰς ἀρκτοὺς αὐτὰς λέγει οἷόν τι ποταμοῦ ρεῖμα μέγα θαῦμα Δράκοντος⁹⁰ πελώρου, καὶ τοῦτ' εἶναι ὃ φησὶν ἐν τῷ Ἰὼδ πρὸς Θεὸν⁹¹ διάβολος⁹²· ἔφη· Ἐμπεριπατήσας τὴν ὑπ' οὐρανὸν καὶ περιελθὼν⁹³ τοῦτέστι περιστρεφείς καὶ περισκοπήσας τὰ γινόμενα. Τετάρθαι γὰρ νομίζουσι κατὰ τὸν ἀρκτικὸν πόλον τὸν Δράκοντα, τὸν ὄφιν, ἀπὸ τοῦ ὑψηλτάτου πόλου πάντα ἐπιδιδέποντα καὶ πάντα ἐφορῶντα, ἵνα μηδὲν τῶν πραττομένων αὐτὸν λάθῃ· πάντων γὰρ δυνόντων τῶν⁹⁴ κατὰ τὸν οὐρανὸν ἀστέρων μόνος οὗτος ὁ πόλις οὐδέποτε δύνηι, ἀλλὰ ἄνω ὑπὲρ τὸν ὀρίζοντα ἐρχόμενος πάντα περισκοπεῖ καὶ ἐπιδίδει καὶ λαθεῖν αὐτὸν τῶν πραττομένων, φησί, δύναται οὐδέν.

Ἦχι μάλιστα⁹⁵

Μίσγονται⁹⁶ δύσεις⁹⁷ τε καὶ ἀντολῆ ἀλλήλησι,

τετάρθαι δὲ⁹⁸ φησὶν αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν. Κατὰ γὰρ τὴν δύσιν καὶ ἀνατολὴν τῶν δύο ἡμισφαιρίων κεῖται τὸ κεφάλαιον τοῦ Δράκοντος, ἵνα, φησί, μηδὲν αὐτὸν λάθῃ κατὰ τὸ αὐτὸ μῆτε τῶν ἐν τῇ δύσει, μῆτε τῶν ἐν τῇ ἀνατολῇ, ἀλλὰ πάντα γινώσκῃ⁹⁹ τὸ θηρίον ὅμοῦ. Ἔστι δὲ κατ' αὐτῆς κεφαλῆς τοῦ Δράκοντος ἰδέα¹⁰⁰ ἀνθρώπου διὰ ἄστρον θεωρουμένην, ὃ καλεῖ κεκμηκὸς εἰδωλὸν ὃ Ἄρατος καὶ μογέοντι εἰκόξ· καλεῖται δὲ ὁ Ἐν γόνασιν. Ὁ μὲν οὖν Ἄρατος⁹⁵ οἷα εἰδέναι φησὶν οὗτος τίς ἐστὶν ὁ πόνος καὶ τὸ θαῦμα τοῦτο στρεφόμενον ἐν οὐρανῷ· οἱ δὲ τῆς τῶν ἀστρον ἱστορίας¹⁰¹ αἰρετικοὶ θέλοντες τὰ αὐτῶν δόγματα συνιστῆναι, περιεργότερον τοιοῦτος ἐπισχόντες, τὸν Ἐν γόνασι φατὶν εἶναι τὸν Ἀδὰμ, κατὰ πρόσταγμα, φησὶν, τοῦ Θεοῦ, καθὼς εἶπε Μωσῆς¹⁰²,

A terpretantium instar babonis Indifectur. Saltatio enim et nugæ talium mala fraus et non veritas. Ait igitur Aratus in hunc modum :

Illæ simul multæque et aliorum alie

In cælo vertuntur per omnes dies perpetuo (hoc est universæ stellæ),
 Verum hæc ne paulum quidem declinat, sed immota semper
 Axis perpetuo manet, tenet autem fixam omnes in partes
 In medio tellurem, circumagitur autem ipsum cælum.

116-117 47. Multas (πολέας) ait esse in cælo stellas, hoc est veritentes, quia circumaguntur ab ortu ad occasum et occasu ad ortum perpetuo orbiculari figura. Volvi autem versus ipsas Ursas dicit quasi quoddam flumen omnis magnum miraculum immensi Serpentis, et hoc esse quod ait in Job ad Deum diabolus, qui dixit : Perstravi quæ sub cælum est terram et circumivi, hoc est circumegi me et undique contemplari sum mundum. Constitutum enim esse arbitrantur versus borealem polum Draconem, serpentem, qui ab altissimo polo omnia inspectat et omnia intuetur, ne quid omnium quæ fiant eum fugiat. Cum enim omnes in cælo stellæ occidant, solus hic polus nunquam occidit, sed in sublimi super horizontem vadens omnia circumspicit et inspectat, nec quidquam illorum quæ fiunt, ait, eum fugere potest.

C

Qua maxime

Miscentur et occasus et ortus secum,

constitutum esse ait ejus caput. Nam versus occasum et ortum amborum hemisphæriorum situm est caput Draconis, ne quid, inquit, eum fugiat per eundem locum neque eorum, quæ sunt in occasu, neque quæ sunt in ortu, sed omnia cognoscat belua simul. Est autem juxta ipsum caput Draconis species hominis per stellas conspicua, quam vocat Aratus imaginem labore attritam et ærumnosi similem, vocatur autem in genibus. Jam Aratus quidem ignorare ait, hic labor quis sit et miraculum hoc quod vertitur in cælo, hæretici autem per astrorum pervestigationem annisi doctrinas suas confirmare studiosius hæc scrutati illum, qui est in genibus, aiunt esse Adam, secundum imperium Dei, sicuti dixit Moses, observantem caput draconis

D

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁸ ἀλήθεια Roperus coll. p. 124, 21 : ἀληθής C. M. ⁸⁹ Cf. Arat. Phænom. v. 19 sqq. ⁹⁰ ὁμοῖος C. ⁹¹ μετανέσσειται μρ. C. μετανέσσειται corr. C. ⁹² αἱ ἐνάρηεν C. ⁹³ φασὶν C. ⁹⁴ Cf. Arat. Phænom. v. 41, 46 : Τὰς δὲ δι' ἀμφοτέρων οἷα ποταμοῖο ἀπορρώξ | Ἐλίσσεται μέγα θαῦμα, Δράκων, α. τ. λ. ⁹⁵ Θεόν. τὸν C. M. ⁹⁶ διάβολον ὡς C. M. ⁹⁷ Cf. Joh. 1, 7 : Περιελθὼν τὴν γῆν καὶ ἐμπεριπατήσας τὴν ὑπ' οὐρανὸν πάρεμι. ⁹⁸ τῶν οὐρανῶν C. ⁹⁹ Ἦχι μάλιστα C. ἤχι περ ἄρα C. Aratus v. 61. ¹⁰⁰ σμίγονται C. ¹⁰¹ δύσεις — ἀλλήλοισι C. ¹⁰² δὲ C. τῆδε sup. M. ¹⁰³ γινώσκει C. ¹⁰⁴ ἰδέα, εἰδὲ C. ¹⁰⁵ Cf. Arat. v. 63, 64. Τῆς δ' ἄγχου μογέοντι κυλινδρεται ἀνδρὶ εἰκόξ | εἰδωλὸν, α. τ. λ. v. 65, sqq. ἀλλὰ μὲν αὐτῶς | Ἐγγόνασιν καλέουσι· τὸ δ' αὖτ' ἐν γόνασι κάμνον | Ὀκλάζοντι εἰκεν. ¹⁰⁶ Cf. Arat. v. 64, 65 : τὸ μὲν οὕτως ἐπίσταται ἀμφαδὼν εἰπεῖν, | Οὐδ' ὅτι κρέματα κείνος πόνος, ἀλλὰ, α. τ. λ. ¹⁰⁷ Cf. I Mos. iii, 15 : Αὐτὸς σου τηρήσει (al. τηρήσει vel τηρήσει) κεφαλὴν, καὶ σὺ τηρήσεις (al. τηρήσεις vel τηρήσεις) αὐτοῦ πτέρυναν.

et draconem caicem ejus. Ita enim inquit Aratus:

Dextri pedis vestigium habens inflexi Draconis.

118-119 48. Juxta positam autem esse ait ei utrinque (dico autem ei, qui est in genubus) Lyram et Coronam, ipsum autem genu flectere et passis manibus tanquam de peccato confitentem. Esse autem lyram musicum instrumentum, ab infante admodum etiamtum fabricatum logo, logum autem esse qui apud Græcos vocatur Hermes. Dicit autem Aratus de fabricatione lyrae:

Illam autem etiamtum in cunis vagiens Mercurius terebrauit, lyram autem edixit vocari.

Septem chordarum est, per septem chordas universam harmoniam et fabricam mundi continentem significans. Nam in sex diebus mundus factus est et septimo requieuit. Si igitur, inquit, confitens Adam et caput observans belluæ secundum imperatum Dei imitabitur lyram, hoc est obsequetur logo Dei, hoc est parens legi, appositam ei coronam accipiet. Ubi autem negliget, una deorsum feretur cum bellua, quæ subjacet, et sortem habebit, inquit, cum bellua. Videtur autem in genubus ab utraque parte injicere manus et ab altera parte attingere lyram, ab altera autem coronam, ut licet videre per ipsum habitum. Insidiis autem peti simul et atrectat coronam ejus alia bellua, minor draco, quæ est proles ejus qui observatur ab eo, qui est in genubus, pede. Homo autem astat utraque manu per vim constringens et retrahens a corona serpentem, nec patitur attingere coronam vehementer nitentem belluam. Anguitem autem appellat eum Aratus, quoniam detinet impetum serpentis, qui nititur assequi coronam. Logus autem, inquit, est figura hominis is qui impedit, quominus assequatur coronam, belluam, miseratus eum, cui insidiantur draco simul et proles ejus. Ipsæ autem Ursæ, aiunt, hebdomades sunt duæ, ex septem stellis constantes, duplicium creaturarum imagines. Prima enim, inquit, creatura est secundum Adam in iuvennis, quod est is, qui in genubus est conspicuus. Altera **120-121** autem creatura secundum Christum, per quam regeneramur, quod est Anguitemens, reluctans belluæ et impediens coronam attingere, quæ apparsa est homini. Magna autem Ursa est Helica, inquit, magnæ creaturæ signum, ad quam navigationem dirigitur Græci, hoc est ad quam instituuntur et per fluctus vitæ portati

Ἀφυλάσσοντα τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀράκοντος καὶ τὸν ἀράκοντα τὴν πτέραν αὐτοῦ. Οὕτως ἢ γὰρ φησιν ὁ Ἀράτος:

Δεξιτεροῦ ποδοῦ ἴχνος ἔχων ⁷⁷ *σκολιοῦ ἀράκοντος* ⁷⁸ *μη*. [p. 83, 84] Παρετάχθαι ⁷⁹ δὲ φησιν αὐτῷ ἐκατέρωθεν (λέγω δὲ τῷ Ἐν γόνασι ⁸⁰) Λύραν καὶ Στέφανον, αὐτὸν δὲ γόνυ κλίνειν καὶ ἐκτετακὸτα ἀμφοτέρως τὰς χεῖρας οἰοεὶ περὶ ἀμαρτίας ἐξομολογούμενον. Εἶναι ⁸¹ δὲ τὴν λύραν μουσικὸν ὄργανον ὑπὸ νηπίου ἐστὶ παντελῶς κατασκευασμένον τοῦ λόγου ⁸². λόγον δὲ εἶναι παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἀκούμενον ⁸³ τὸν Ἑρμῆν. Φησὶ δὲ ὁ Ἀράτος περὶ τῆς κατασκευῆς τῆς λύρας:

Τὴν δ' ἀρ' ἔτι καὶ παρὰ Μηνὸς Ἑρμῆος ἐτόρησε, λύρην δ' εἰκεν ⁸⁴ *καλέεσθαι.*

Ἐπτάχορδός ἐστι, διὰ τῶν ἐπτά χορδῶν τὴν πᾶσαν ἀρμονίαν καὶ κατασκευὴν ἑμμελῶς ἔχουσαν τοῦ κόσμου [σημαίνουσα ⁸⁵]· ἐν ἐξ ἡμέραις γὰρ ἐγένετο ὁ κόσμος, καὶ τῇ ἑβδόμῃ καταπέπαιται. Εἰ οὖν, φησὶν, ἐξομολογούμενος ὁ Ἀδάμ καὶ τὴν κεφαλὴν φυλάσσων τοῦ θηρίου κατὰ τὸ πρόσταγμα τοῦ Θεοῦ ἐκμημῆσται τὴν λύραν, τοῦτέστι κατακολουθήσει τῷ λόγῳ ⁸⁶ τοῦ Θεοῦ, τοῦτέστι παιθόμενος τῷ νόμῳ, παρακείμενος αὐτῷ τὸν στέφανον λήφεται. Ἐὰν δὲ ἀμελήσῃ, συγκατενεχθήσεται τῷ ὑποκειμένῳ θηρίῳ, καὶ τὸ μέρος ἔξει, φησὶ, μετὰ τοῦ θηρίου. Ἔοικε δὲ ὁ Ἐν γόνασιν ἐκατέρωθεν ἐπιβάλλειν ⁸⁷ τὰς χεῖρας, καὶ τοῦτο μὲν τῆς λύρας, τοῦτο δὲ τοῦ ⁸⁸ στεφάνου ἐφάπτεσθαι [τοῦτο δὲ ἐξομολογεῖσθαι ⁸⁹], ὡς ἐστὶν ⁹⁰ *ἰδεῖν δι' αὐτοῦ τοῦ σχήματος· ἐπιβουλεύεται δὲ ὁμῶς καὶ ἀποσπᾶται ὁ στέφανος αὐτοῦ ὅπ' ἄλλου θηρίου, μικρότερον δράκοντος, ὃ ἐστὶ γέννημα τοῦ φυλάσσομένου ὑπὸ τοῦ Ἐν γόνασι τῷ ποδὶ ⁹¹. Ἀνθρώπος δὲ ἔστηκεν ἐκατέρωθεν ταῖς χερσὶ καρτερῶς κατασφίγγων καὶ εἰς τὰ ὀπίσω ἔλκων ἀπὸ τοῦ στεφάνου τὸν ὄφιν, καὶ οὕτ' ἐφάπτεσθαι βιαζόμενον τοῦ στεφάνου τοῦ θηρίου· Ὀφιοῦχον δὲ αὐτὸν ὁ Ἀράτος καλεῖ, ὅτι κατέχει τὴν ὀμὴν τοῦ ὄφιος ἐπὶ τὸν στέφανον ἰλθεῖν. πειρωμένον. Λόγος δὲ, φησὶν, ἐστὶ σχήματι ἀνθρώπου ὁ κωλύων ἐπὶ τὸν στέφανον ἰλθεῖν τὸ θηρίον, οἰκτεῖρων τὸν ἐπιβουλεύόμενον ὑπὸ τοῦ δράκοντος ὁμοῦ καὶ τοῦ γέννηματος ἐκείνου. Αὐτὰ ⁹² δὲ αἱ Ἀρκτοί, φασὶν, ἑβδομάδες εἶναι ὅσοι, ⁹³ *ἐξ ἐπτά ἀστερῶν* ⁹⁴ *συγκαίμεναι, δις αὐτῶν τίσεων ἐκόνες*. Πρώτῃ γὰρ, φησὶν, κτίσις ἡ κατὰ τὸν Ἀδάμ ἐν πόντοις, ὃ ἐστὶν ὁ ⁹⁵ ἐν γόνασιν [p. 84-86] ὁρώμενος. Δεύτερα δὲ ἡ κτίσις ἡ κατὰ Χριστὸν, δι' ἣς ἀναγεννιόμεθα, ὃ ἐστὶν ὁ Ὀφιοῦχος ἀνταγωνιζόμενος τῷ θηρίῳ καὶ κωλύων ἐπὶ τὸν στέφανον ἰλθεῖν τὸν ἡτοιμασμένον τῷ ἀνθρώπῳ. Μεγάλη δὲ ἐστὶν Ἀρκτος ἡ Ἑλέκη,*

VARIE LECTIONES.

⁷⁷ ὅσος pr. C. ⁷⁸ ποδὸς ἀκρον ἔχει Aratus v. 70. ⁷⁹ Παρὰ τὸ τετάχθαι C. ⁸⁰ τὸ ἐν γόνασι C. ⁸¹ εἶδεναι C. ⁸² λόγον R, Scottus, λόγῳ C, M. ⁸³ ἀκούμενον. καλούμενον R, Scottus. ⁸⁴ Arat. v. 268: τὴν δ' ἀρετὴν καὶ παραλήκων C. ⁸⁵ ἐτόρησε λύρην δ' εἶπε C, δὲ μὲν εἶπε λέγεσθαι Aratus. ⁸⁶ σημαίνουσα n. h. Roesperus. ⁸⁷ τῷ λόγῳ. τοῖς C, τοῖς λόγοις M. ⁸⁸ ἐπιβάλλειν C. ⁸⁹ τοῦ om. C, M. ⁹⁰ τοῦτο — ἐξομολογεῖσθαι. Hæc ex p. 118, 14 interpolata esse vidit Roesperus. ⁹¹ ὁμοῦ C, M. ⁹² τῷ παιδὶ C, cf. Arat. v. 70. ⁹³ Αὐταί. Αὐταί C, M. ⁹⁴ ἀστέρων Roesperus, ἀριθμῶν C, M. ⁹⁵ ἐν πόντοις ὃ ἐστὶν ὁ ἐν πόντοις ὃ C, ἣν ἐμφαίνει ἐν π. ὃ M, ἣν ἐμφαίνει ὃ C, Scottus.

φῆσιν, μεγάλης κτίσεως σύμβολον, πρὸς ἣν πλέουσιν Ἕλληνες, τούτεστι πρὸς ἣν παιδεύονται καὶ διὰ τῶν τοῦ βίου φερόμενοι κυμάτων ἐπαχολουθοῦσιν. ἔλκην τινὰ οὖσαν τὴν τοιαύτην κτίσιν ἢ διδασκαλίαν ἢ σοφίαν, εἰς τὰ ὀπίσω ἀγούσαν τοὺς ἐπομένους τῇ τοιαύτῃ κτίσει. Στροφὴ γάρ τις τῆς Ἑλικῆς προσ-
 ηγορία καὶ ἀνακύκλωσις ἐπὶ ²² τὰ αὐτὰ εἶναι δοκεῖ. Μικρὰ δὲ τις ἢ ἐτέρα Ἄρκτος οἶονεῖ τις εἰκὼν τῆς δευτέρας κτίσεως τῆς κατὰ θεὸν κτισθείσης· ὀλίγοι γάρ, φησὶν ²³, εἶσιν οἱ διὰ τῆς στενῆς ὁδοῦ πορευόμενοι· στενὴν ²⁴ δὲ λέγουσιν εἶναι τὴν Κυνοσουρίδα, πρὸς ἣν ὁ Ἀρατὸς φησὶν ὅτι οἱ Σιδόνιοι ναυτιλλο-
 νται ²⁵. Σιδονίους δὲ ἀπὸ μέρους εἰρήκεν ὁ Ἀρατὸς Φοινίκας διὰ τὸ εἶναι τὴν Φοινίκων σοφίαν θαυμα-
 στήν, Φοινίκας δὲ εἶναι Ἕλληνας ²⁶ λέγουσι τοὺς ἀπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης κατοικήσαντας· εἰς τοῦτον τὸν χρόνον, οὗ καὶ νῦν οἰκοῦσι· τοῦτο γάρ Ἡρόδοτος ²⁷ δοκεῖ. Κυνοσουρα δὲ, φησὶν, αὕτη ἡ Ἄρκτος, ἢ κτί-
 σις ἢ δευτέρα, ἢ μικρὰ, ἢ στενὴ ὁδός, καὶ οὐχὶ ἡ Ἑλική. Οὐ γάρ εἰς τὰ ὀπίσω ἀγεί, ἀλλ' εἰς τὰ ἐμ-
 προσθεν ἐπ' εὐθείας τοὺς ἐπομένους ὁδηγεῖ, κυνὸς ²⁸ οὖσα. Κύων γάρ ὁ λόγος, τοῦτο μὲν φρουρῶν καὶ φυλάσων τὸ ἐπιβουλεύμενον ὑπὸ τῶν λύκων πολ-
 μινον, τοῦτο δὲ ἀπὸ τῆς κτίσεως τὰ θηρία κυνηγῶν καὶ διαφθείρων, τοῦτο δὲ γεννῶν τὰ πάντα, καὶ, ὃ δὴ φησι, κύων, τούτεστι γεννῶν. Ἐντεῦθεν, φησὶν, ὁ Ἀρατὸς περὶ τῆς τοῦ Κυνὸς ἀνατολῆς λέγων εἰρη-
 κεν οὕτως· Κυνὸς δὲ ἀνατελλαντος οὐκέτι φυτα-
 λια ²⁹ ἐφύεσσαντο. Τοῦτό ἐστιν ὃ λέγει· Τὰ φυ-
 τεύόμενα φυτὰ εἰς τὴν γῆν μέχρι τῆς τοῦ Κυνὸς ἀνατολῆς πολλὰκις μὴ ριζοβολήσαντα ὁμας τέθηλα
 φύλλοις, καὶ ἐνδείκνυνται τοῖς βλέπουσιν ὅτι ἔσται τελεσφόρα καὶ φαίνεται ζῶντα, οὐκ ἔχοντα ζῶην ἀπὸ
 τῆς ρίζης ἐν αὐτοῖς· ἐπειδὴν δ' ἡ ³⁰ τοῦ Κυνὸς ἀνα-
 τολὴ γένηται, ὑπὸ τοῦ Κυνὸς τὰ ζῶντα ἀπὸ τῶν νε-
 κρῶν διακρίνεται· μαραινεται γάρ ὄντως ὅσα οὐκ ἐρριζοβόλησεν. Οὗτος οὖν, φησὶν, ὁ Κύων, λόγος τις
 ὢν θεός, ζῶντων [p. 86, 87] καὶ νεκρῶν κριτὴς καθέστηκε, [καὶ ³¹] καθάπερ τῶν φυτῶν ³² ὁ Κύων τὸ
 ἄστρον ἐπὶ τῆς κτίσεως θεωρεῖται, οὕτως ἐπὶ τῶν οὐρανίων φυτῶν, φησὶ, τῶν ἀνθρώπων, ὁ λόγος. Διὰ
 τὴν τοιαύτην οὖν αἰτίαν ἢ δευτέρα κτίσις, Κυνοσουρα, λογικῆς κτίσεως εἰκὼν ἔσθηκεν ἐν οὐρανῷ· μέσος
 δὲ ὁ Ἀράκων τῶν δύο κτίσεων ὑποτείνεται, τὰ ἀπὸ
 τῆς μεγάλης κτίσεως καλύων ἐπὶ τὴν μικρὰν κτίσιν
 μεταθεῖν, τὰ τε ἐν τῇ κτίσει καθέστηκότα, καθάπερ
 τὸν Ἐν γόνασιν, παραφυλάσων ³³, τηρῶν πῶς καὶ
 τίνα τρόπον ἕκαστον ἐν τῇ μικρᾷ κτίσει καθέστηκε. Τηρεῖται δὲ καὶ αὐτὸς κατὰ τὴν κεφαλὴν, φησὶν, ὑπὸ
 τοῦ Ὀριούχου. Αὕτη, φησὶν, εἰκὼν ³⁴ ἔσθηκεν ἐν
 οὐρανῷ, σοφία τις οὖσα τοῖς ³⁵ ἰδεῖν δυναμένοις. Εἰ

sequuntur, tanquam volutam quamdam talem crea-
 turam vel disciplinam vel sapientiam retro ducentem
 eos qui sequuntur talem creaturam. Versio
 enim quædam Helicæ appellatio et revolutio ad ean-
 dem esse videtur. Exigua autem quædam altera
 Ursa tanquam imago quædam alterius creationis
 secundum Deum conditæ. Pauci enim, inquit, sunt,
 qui per angustum tramitem incedunt. Angustiam
 autem dicunt esse Cynosuridem, ad quam Aratus
 Sidonios ait navigationem instittere. Sidonios au-
 tem ex parte Aratus dixit Phœnices, propterea quod
 Phœnicum sapientia admirabilis est. Phœnices au-
 tem esse Græci dicunt eos, qui ab Rubro mari se-
 des transtulerunt in eum locum, quem etiam nunc
 inhabitant; hoc enim Herodoto placet. Cynosura
 autem, inquit, hæc Ursa, creatura secunda, parva,
 angustus trames, et non Helica. Non enim retror-
 sum ducit, sed prorsus recta via eos qui sequuntur
 manuducit, quippe quæ sit κυνός. Κύων enim logus
 est, partim custodiens et servans gregem, cui insi-
 diantur lupi, partim a creatura bellus tanquam canis
 venans et pessumdans, partim generans cuncta
 et, quod aiunt, κύων, hoc est generans. Hinc,
 aiunt, Aratus de ortu Canis loquens dixit hoc mo-
 do: *Cane autem orto non jam segetes mentitæ sunt.*
 Hoc est quod ait: semina conjecta in terram usque
 ad Canis ortum sæpe, cum radices non egerunt,
 tamen effloruerunt foliis et manifestant inspectan-
 tibus se fore fructuosa et apparent vigentia, non
 habentia vitam a radice in ipsis; ubi autem Canis
 ortus erit, a Cane quæ vivunt a mortuis discernun-
 tur; arescunt enim revera quæcumque radices non
 egerunt. Hic igitur, inquit, Canis cum logus qui-
 dam sit divinus, vivorum et mortuorum iudex
 122-123 existit, et sicuti plantarum Canis si-
 nus in creatura sese exhibet, ita in celestibus
 plantis, inquit, hominibus, logus. Propter hanc
 igitur causam altera creatura, Cynosura, logicæ
 creaturæ imago constitit in cælo. Medius autem
 Draco inter ambas creaturas subtenditur, ea, quæ
 sunt magnæ creaturæ, impediens in exiguam crea-
 turam transmigrare, eaque, quæ in creatura con-
 stiterunt, veluti eum, qui est in genubus, custo-
 diens, observans, quomodo et quemadmodum sin-
 gula in exigua creatura constiterint. Observatur
 autem et ipse ad caput, inquit, ab Anguitenente.
 Hæc, inquit, imago constitit in cælo, sapientia
 quædam iis, qui videre possunt. Sin ab hac parte
 obscurum est, per aliam, inquit, imaginem crea-
 tura decet philosophari, de qua Aratus dixit in
 hunc modum:

VARIÆ LECTIONES.

²² ἐπὶ τὰ C. ²³ Cf. Matth. vii, 14: Τὶ στενὴ [ἢ πύλη] καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδός, ἢ ἀπαγούσα εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὐρίσκοντες αὐτήν. ²⁴ στενὴ C. ²⁵ Cf. Arat. v. 44: Τῇ καὶ Σιδόνιοι ἰθύντατα να-
 τιλλονται. ²⁶ Ἕλληνες C. ²⁷ Ἡρόδοτος corr. C, cf. Herodot. Hist. I. 1 M. ²⁸ κυνός, κτίσις C. M. ²⁹ φυλαίται C. Arat. v. 332 seqq.: Οὐκέτι κείνων (sc. Σελίων) ἀμ' ἡέλιον ἀνιόντα | Φυτਾਲια ψεύδονται ἀναλδέα
 φυλλιώσας. | Ρεῖα γὰρ οὖν ἔκρινε διὰ στίχας ὀξὺς ἀίτας, | Καὶ τὰ μὲν ἔρρωσεν, τῶν δὲ φλόων ὤλεσε
 πάντα. ³⁰ δ' ἡ, δὲ C. ³¹ καὶ add. M. ³² τὸ φυτὸν C. M. ³³ παραφυλάσων Hæperus, παραφυλάσσει C,
 παραφυλάσσει M. ³⁴ In C vox εἰκὼν videtur erasa M. ³⁵ τοῖς C.

δε ἔστιν ἀσφαλὲς κατὰ τοῦτο, δι' ἄλλης εἰκότος, φησὶν ῥηκεν οὕτως:

Neque igitur Cephei genus ærumnosum lasidæ.

49. Cepheus, inquit, ibi prope abest et Cassiopea et Andromeda et Perseus, magna creaturæ elementa iis qui cernere possunt. Cepheum enim ait esse Adam, Cassiopeam Evam, Andromedam utriusque horum animam, Perseum loquim, alutam Jovis prolem, Cetum insidiantem belluam. Non ad alium quempiam horum, sed ad solam Andromedam vadit qui interfecit belluam, a qua et Andromedam sibi vindicans, quæ exposita erat vinculis constricta belluæ, logus, inquit, hoc est Perseus, liberat. Perseus autem est pennata axis penetrans utrumque polum per mediam terram et torquens mundum. Est autem etiam spiritus qui est in mundo avis Cygnus circa Ursas, musicum animal, divini imago Spiritus, quia in ipsis jam terminis constitutum vitæ tantum canere incipit cum bona spe discedens a prava creatura, hymnos edens Deo. Canceri autem et tauri et leones et arietes et capræ et hædi et quotquot alia animalia per astra nominantur in cælo, imagines scilicet sunt, i. quit, et exempla, unde mutabilis creatura nacta species talibus animalibus impletur.

124-125 50. Iis usi sermonibus opinantur multos decipere, quotquot operosius astrologis aurem præbent, hinc fidem Dei confirmare annisi, quæ quidem longe abludit ab horum opinionationibus. Quapropter, dilecti, fugiamus illam vanorum mirationem avis bubonis; hæc enim et hujuscemodi alia saltatio sunt et non veritas. Etenim nullo pacto stellæ hæc ostendunt, sed de suo homines ad accuratiorem quarundam stellarum appellationem nomina in hunc modum composuerunt, quo notabiles sibi flerent. Quid enim ursæ aut leonis aut hædorum aut aquarii aut Cephei aut Andromedæ aut spectrorum, quæ celebrantur in Orco, simile habent stellæ dispersæ per cælum, cum multo post nati sint hi homines nominaque postquam hominum exstitit ortus: ut etiam hæretici percussis spectaculo ita demum aunitantur per tales sermones confirmare suas ipsorum doctrinas?

51. Sed quoniam pene nulla non hæresis per arithmetica[m] artem invenit hebdomadam mensuras et æonum quasdam propages, cum alii aliter artem distraherent et solis nominibus variarent, horum autem magister iis exstitit Pythagoras, qui primus ex Ægypto hujusmodi numeros tradidit: placet

A Οὐδ' ἄρα Κηφῆος μογερόν γένος Ἰασιδαο.

μθ'. Ὁ Κηφεύς, φησὶν, αὐτοῦ ἔστι πλησίον καὶ ἡ Κασσιόπεια καὶ ἡ Ἀνδρομέδα καὶ ὁ Περσεύς, μεγάλα τῆς | κτίσεως γράμματα τοῖς ἰδεῖν δυναμένοις. Κηφέα γάρ φησιν εἶναι τὸν Ἀδάμ, τὴν Κασσιόπειαν ¹⁰ Εὐάν, τὴν Ἀνδρομέδαν τὴν ἀμφοτέρων ¹¹ τούτων ψυχὴν, τὸν Περσεά Λόγον, πτερωτὸν Διὸς ἔγγονον, τὸ Κῆτος ¹² τὸ ἐπίβουλον θηρίον. Οὐκ ἐπ' ἄλλον τινὰ τούτων ¹³, ἀλλ' ἐπὶ μόνην τὴν Ἀνδρομέδαν ἐρχεται ὁ ἀποκτείνας τὸ θηρίον, οὗ καὶ τὴν Ἀνδρομέδαν πρὸς ἑαυτὸν λαβὼν ἐκδοτὸν δεδεμένην τῷ θηρίῳ ὁ Λόγος, φησὶν, ὁ Περσεύς ῥύεται. Περσεύς δὲ ἔστιν ὁ ὑπόπτερος ἄξων, ὁ περαίνων ἑκατέρους τοὺς πόλους διὰ μέσης τῆς γῆς καὶ στρίφων τὸν κόσμον. Ἔστι δὲ καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἐν τῷ κόσμῳ ὁ ὄρνις ὁ Κύκνος ¹⁴ παρὰ τὰς Ἀρκτοῦς, [μουσι]κὸν ζῶον, τοῦ θείου σύμβολον Πνεύματος: ὅτι πρὸς αὐτοῖς ἦδη τοῖς τέρμασι ¹⁵ γενόμενον τοῦ βίου μόνον ἄδειν πέφυκε, μετὰ ἀγαθῆς ἐλπίδος τῆς κτίσεως τῆς πονηρᾶς ἀπαλλασσόμενον ὕμνους ἀναπέμπον ¹⁶ τῷ Θεῷ. Καρκίνου δὲ καὶ ταύρου καὶ λέοντες καὶ κριοὶ καὶ αἴγες καὶ ἔριφοι, καὶ ὅσα ἄλλα θηρία διὰ τῶν ἀστρων ὀνομάζονται κατὰ τὸν οὐρανὸν, εἰκόνες δὴ ¹⁷, φησὶν, εἰσὶ καὶ παραδείγματα, ἀφ' ὧν ἡ μεταβλητὴ κτίσις λαμβάνουσα τὰς ἰδέας τοιούτων ζῶων γίνεται πλήρης.

ν'. [p. 87—89] Τούτοις χρώμενοι τοῖς λόγοις ἀπατῶν νομίζουσι πολλοὺς, ὅσοι περιεργότερον ¹⁸ τοῖς ἀστρολόγοις προσέχουσιν, ἐντεῦθεν τὴν θεοσέβειαν συνιστῶν πειρώμενοι μακρὰν ἀπεμαρύνουσιν τῆς τούτων ὑπολήψεως. Διδ, ἀγαπητοί, φύγωμεν τὸ μικροθραύμαστον τοῦ ὄρνιθος τοῦ ὧτου· ταῦτα γὰρ καὶ τὰ τοιαῦτα ἐρχησὶς ἔστι καὶ οὐκ ἀλήθεια. Οὐδὲν ¹⁹ γὰρ ἄστρο ταῦτα δηλοῖ, ἀλλὰ ἰδίως οἱ ἄνθρωποι πρὸς ἐπισημείωσιν τινων ἀστρων ὀνόματα οὕτως ἐπεκάλεσαν, ἵνα αὐτοῖς ἐπίσημα ²⁰ ᾗ. Τί γὰρ ἀρκτου, ἡ λέοντος, ἡ ἐρίφων, ἡ ὕδροχόου, ἡ Κηφέως, ἡ Ἀνδρομέδας, ἡ τῶν ἐν Ἰαίδου ὀνομαζομένων εἰδώλων ὁμοιον ἔχουσιν ἀστέρες διεσπαρμένοι κατὰ τὸν οὐρανὸν, πολλὸν μεταγενεστέρων γεγεννημένων ²¹ τούτων τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ὀνομάτων ἡ ²² τῶν ἀνθρώπων συνέστηκε γέννησις· ἵνα καὶ οἱ αἱρετικοὶ καταπλαγέντες τὸ θαῦμα οὕτως ἐξεργάσωνται διὰ τοιῶνδε λόγων τὰ βία δόγματα συνιστῶν:

να'. Ἀλλ' ἐπεὶ σχεδὸν πᾶσα αἵρεσις διὰ τῆς ἀριθμητικῆς τέχνης ἐφεῦρεν ἑβδομάδων μέτρα καὶ αἰώνων τινὰς προβολὰς, ἄλλων ἄλλως ²³ τὴν τέχνην διασπώντων καὶ τοῖς ὀνόμασι μόνον διαλλασσόντων ²⁴, τούτων δὲ αὐτοῖς διδάσκαλος γίνεται Πυθαγόρας, πρῶτος εἰς Ἑλλάδας ἀπ' Αἰγυπτου τοὺς τοιούτους

VARIÆ LECTIONES.

⁹ εἰς ἀΐδαο C, cf. Arat. v. 179 ¹⁰ Κασσιόπειαν C. ¹¹ Κασσιόπειαν C. ¹² τὸν ἀμφ. C, M. ¹³ τὸ Κῆτος. Cf. Arat. v. 353 sq.: Τὴν δὲ καὶ οὐκ ὀλίγον περ ἀπόροθι πεπτηνίαν | Ἀνδρομέδην μέγα Κῆτος ἐπερχόμενον κατεπίγει. ¹⁴ τούτου C. ¹⁵ Cf. Schol. in Arat. v. 275: Τούτων τὸν ὄρνιν οἱ μὲν λέγουσιν ὄντα κύκνον καταστερισθῆναι εἰς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος ὅτε μουσικὸν ὄντα. ¹⁶ τοῖς σπέρμασι C. ¹⁷ ἀνσπέρμων C. ¹⁸ δὴ, δὲ C, M. ¹⁹ περιεργότεροι C. ²⁰ Οὐδὲ C, M. ²¹ ἐπιστημανῆ C. ²² γεγεννημένων C. ²³ ἡ C.

ἀριθμούς παραδούς· δοκεῖ μὴδὲ τοῦτο παραλιπεῖν, ἀλλὰ διὰ συντόμου δείξαντας ἐπὶ τὴν τῶν ζητουμένων ἀποδείξιν χωρῆσαι. Γεγόνασιν ἀριθμητικοὶ καὶ γεωμέτραι ²², οἷς μάλιστα τὰς ἀρχὰς παρεσχηκέναι δοκεῖ πρῶτος Πυθαγόρας· καὶ οὗτοι ²³ τῶν ἀριθμῶν εἰς ἀπειρον αἰεὶ προχωρεῖν δυναμένων τῷ πολυπλασιασμῷ καὶ τοῖς σχήμασι τὰς πρῶτας ἑλθόν ἀρχὰς ²⁴ οἶον εἰ θεωρητὰς μόνῃ τῷ λόγῳ. Γεωμετρία· γὰρ, ὡς ἔστιν ἐνιδεῖν, σημειῶν ἐστὶν ἀρχὴ ἀμερὲς, ἀπ' ἐκείνου δὲ τοῦ σημείου τῇ τέχνῃ ἢ τῶν ἀπειρῶν σχημάτων ἀπὸ τοῦ σημείου γένεσις εὐρίσκεται. Πρὸν γὰρ τὸ σημεῖον | ἐπὶ μήκος γίνεται γραμμὴ μετὰ τὴν ῥύσιν, πέρας ἔχουσα σημεῖον, γραμμὴ δὲ ἐπὶ πλάτος ῥυεῖσα ἐπίπεδον γεννᾷ, πέρατα δὲ τοῦ ἐπίπεδου γραμμαι, ἐπίπεδον δὲ ῥυὲν εἰς βάθος γίνεται σῶμα· στερεοῦ δὲ ὑπάρξαντος, οὕτως ἐξ ἐλαχίστου σημείου παντελῶς ἢ τοῦ μεγάλου σώματος ὑπέστη φύσις, καὶ τοῦτο ἐστὶν ὃ λέγει Σίμων οὕτως ²⁵. Τὸ μικρὸν μέγα [p. 89. 90] *ἔσται οἶον εἰ σημεῖον ὄν, τὸ δὲ μέγα ἀπέραντον, κατακολουθῶν* ²⁶ τῇ γεωμετρικῇ μένῃ σημείῳ ²⁷. Τῆς δὲ ἀριθμητικῆς κατὰ σύνθεσιν ἐχούσης τὴν φιλοσοφίαν ἀριθμὸς γέγονεν ἀρχή, ὅπερ ἐστὶν ἀόριστον, ἀκατάληπτον, ἔχον ἐν αὐτῷ πάντας τοὺς ἐπ' ἀπειρον ἔλθειν δυναμένους ἀριθμούς κατὰ τὸ πλήθος. Τῶν δὲ ἀριθμῶν ἀρχὴ γέγονε καθ' ὑπόστασιν ἢ πρώτη μονάς, ἥτις ἐστὶ μονὰς ἄρσιν ²⁸, γεννῶσα πατρικῶς τοὺς ἄλλους πάντας ἀριθμούς. Δεύτερον ἢ δυάς ²⁹ θῆλυς ἀριθμὸς, ὃ δὲ αὐτὸς καὶ ἄρτιος ὑπὸ τῶν ἀριθμητικῶν καλεῖται. Τρίτον ἢ τριάς ἀριθμὸς ἄρσιν ³⁰· οὗτος καὶ περισσὸς ὑπὸ τῶν ἀριθμητικῶν νενομοθετῆται καλεῖσθαι. Ἐφ' ἅπασιν δὲ τοῖσις ἢ τετρας θῆλυς ἀριθμὸς, ὃ δὲ αὐτὸς οὗτος καὶ ἄρτιος καλεῖται, ὅτι θῆλυς ἐστὶ. Γεγόνασιν οὖν οἱ πάντες ἀριθμοὶ ληφθέντες ἀπὸ γένους ³¹ τέσσαρες (ἀριθμὸς δὲ ἦν τὸ γένος ἀόριστος), ἀφ' ὧν ὁ τέλειος αὐτοῖς ἀριθμὸς συνέστηκεν ἢ δεκάς. Τὸ γὰρ ἐν, δύο, τρία, τέσσαρα γίνεται δέκα, ὡς προσηγορεύεται, ἐὰν ἐκάστῃ τῶν | ἀριθμῶν φυλάττηται κατ' οὐσίαν ὄνομα τὸ οἰκεῖον ³². Αὕτη ἐστὶν ἡ κατὰ Πυθαγόραν ἱερὰ τετρακτύς ἀενάου φύσεως ριζώματ' ἔχουσα ἐν αὐτῇ, τοῦτέστι τοὺς ἄλλους πάντας ἀριθμούς· ὃ γὰρ ³³ ἑνδεκα καὶ δώδεκα καὶ οἱ λοιποὶ τὴν ἀρχὴν τῆς γενέσεως ἀπὸ τῶν δέκα λαμβάνουσι. Ταύτης τῆς δεκάδος, τοῦ τελείου ἀριθμοῦ, τὰ τέσσαρα καλεῖται μέρη· ἀριθμὸς, μονάς, δύναμις, κύβος, οἷς ἐπιπλοκαὶ καὶ μίξεις πρὸς γένεσιν αὐξήσεως ³⁴ γίνονται, κατὰ φύσιν τὸν γόνιμον ἀριθμὸν ἐπιτελοῦσαι· ὅταν γὰρ δύναμις αὕτη ³⁵ ἐφ' αὐτὴν κυβισθῇσεται, γέγονε δυναμοδύναμις, ὅταν δὲ δύναμις ἐπὶ κύβον, γέγονε δυναμοκύβος, ὅταν δὲ κύβος ἐπὶ κύβον, γέγονε κυβοκύβος ³⁶· ὡς γίνεσθαι τοὺς πάντας ἀριθμούς ἐπτά, ἑνα ἢ τῶν γενομένων γένεσις γένηται ἐξ ἑβδομάδος,

A ne hoc quidem prætermittere, sed, ubi paucis ostenderimus, ad ea quæ consilium est demonstranda progredi. Exstiterunt arithmetici et geometræ, quibus præter ceteros fomenta præbuisse videtur primus Pythagoras, lique a numeris, qui in infinitum multiplicando progredi possunt, etiam figuris prima principia sumpserunt tanquam sola mente percipienda. Geometriæ enim, ut licet videre, punctum indivisum est principium; ab illo autem puncto per artem infinitarum figurarum a puncto genitura repetitur. Ubi enim processit punctum in longitudinem, existit linea post processum, quæ terminum habet punctum; linea autem cum in latitudinem processit, planities gignit, termini autem planities sunt linee; planities autem cum processit in altitudinem, existit corpus. Ubi autem firmum corpus existit, in hunc modum ex minimo puncto prorsus magni corporis fundata est natura, idque est quod Simon in hunc modum **126-127** effatur: *Exiguum magnum erit, tanquam punctum quod est, magnum autem infinitum*, quippe secutus punctum geometrarum. Arithmetice autem continentis per compositionem philosophiam numerus existit principium, id quod est infinitum, incomprehensum, habens in se omnes qui possunt in infinitum per multitudinem progredi numeros. Numerorum autem principium existit per substantiam prima monas, quæ quidem est monas virilis, procreans paterne reliquos omnes numeros. Altero loco dyas, feminus numerus, idem autem et par ab arithmetice appellatur. Tertium trias, numerus virilis; hic et impar ab arithmetice vocari solet. Præter hos omnes autem tetras, feminus numerus, idem autem hic et par vocatur, qui feminus est. Sunt igitur universi numeri sumpti generaliter quatuor (numerus autem erat ad sexum indefinitus), unde perfectus illis numerus existit decas. Unum enim, duo, tria, quatuor efficiunt decem, ut supra demonstratum est, cum singulis numeris conservabitur ex re domesticum nomen. Hæc est illa Pythagoræ sacra tetractys perpetuæ naturæ continens in se radices, hoc est reliquos omnes numeros; undecimus enim numerus et duodecimus et reliqui principium generationis a numero qui est decem sumunt. Hujus decadis, perfecti numeri, quatuor vocantur partes: numerus, monas, potestas, cubus, quibus implexiones et mistiones ad generationem augmenti sunt, ex natura generatorem numerum efficietes. Ubi enim potestas ipsa multiplicabitur secum ipsa, existit dynamodynamis, ubi autem potestas cum cubo, existit dynamocubus, ubi autem cubus cum cubo, existit cubocubus, ut omnes numeri fiant septem, quo eorum, quæ generata sunt,

VARIÆ LECTIONES.

²² ἀριθμητικοὶ καὶ γεωμετρίαι C ²³ οὗτοι. τούτων C, cf. Sext. Emp. p. 514 M. ²⁴ sqq. Cf. infra l. VI, c. 23, p. 178, 179 ed. Oxon. ²⁵ Cf. infra l. VI, c. 14, p. 167, 11 — 168, 14 et c. 17, p. 172, 50. ²⁶ κατακολουθῶν C, M. ²⁷ sqq. Prorsus similia leguntur supra l. I, c. 2, p. 10, 24 — 12, 52. ²⁸ ἄρσις C. ²⁹ ἢ δυάς his C. ³⁰ ἄρσις C. ³¹ ἀπὸ γένους. ἀπὸ τοῦ γένους C, M. ³² ὀνόματος οἰκεῖον C. ³³ ὃ γὰρ. τὸ γὰρ C, M. ³⁴ γένεσιν αὐξήσεως. ἔνωσιν . . . ἡσεως C, M; cf. supra p. 10, 46. ³⁵ αὕτη C. ³⁶ κυβοκύβος. δυναμοκύβος C.

generatio fiat ex hebdomade, quæ est numerus, A
monas, potestas, cubus, dynamodynamis, dynamo-
cubus, cubocubus. Hanc hebdomadem Simon et
Valentinus, nominibus commutatis, in miraculum
exornaverunt, unde argumentum sibi arripuerunt.
Simon enim ita appellat: *mens, intelligentia, nomen,*
vox, ratiocinatio, cogitatio, qui stat, stetit, stabili.
Et Valentinus: *mens, veritas, logus, vita, homo,*
ecclesia et pater una numeratus, pariter 128-129
atque illi, qui arithmeticam philosophiam excolue-
runt, quam tanquam incognitam multitudini admi-
rati et imitati, hæreses a se excogitatas constitue-
runt. Quidam autem et ab arte medica conficere
hebdomades periclitantur, stupefacti cerebri disse-
ctione, cum dicunt universi substantiam et pote-
statem paternam et divinitatem a cerebri disposi-
tione doceri. Cerebrum enim cum sit principalis
pars universi corporis, superjacet fixum et immo-
tum in se intus habens spiritum. Jam talis narratio
non est incredibilis, sed ut longe dissideat ab horum
conatu. Cerebrum enim resectum intus habet quod
vocatur camarium, ejus ab utraque parte tenues
sunt membranulæ, quas illi pterygia appellant, le-
niter a spiritu motæ et rursus depellentes spiritum
versus cerebellum, qui percurrrens per vasculum
quoddam calami simile ad conarium meat, cui adja-
cet os cerebelli, excipiens permeantem spiritum et
transfundens ad dorsalem quæ dicitur medullam,
unde universum corpus accipit spirituale, cum om-
nes arteriæ instar rami ex hoc vasculo aptæ sint,
cujus finis in genitalia vascula terminatur, unde ei C
semina ex cerebro per femur meatia secernuntur.
Est autem habitus cerebelli similis capiti serpentis,
de quo multus sermo instituitur a magistris prave
cognominatæ cognitionis, sicut demonstrabimus.
Alteræ autem ex cerebro nascuntur sex conjunctio-
nes, quæ circa caput porrectæ continent corpora, in
ipso capite finitæ; septima autem ex cerebello per-
meat ad inferiores partes reliqui corporis, sicuti
diximus. Et de hoc quoque multus sit sermo, unde
et Simon et Valentinus reperientur et hinc doctrinæ
suzæ ansas sumpsisse ei, etiamsi non consteantur,
esse primum mendaces, deinde hæretici. Cum au-
tem hæc quoque satis a nobis videantur explicata,
omnia autem, quæ videntur terrenæ philosophiæ
placita, comprehensa sint in quatuor libris, pla-
cet proficisci ad horum discipulos, vel dicam expi-
latores.

ἡ τις ἐστίν· ἀριθμὸς, μονὰς, δύναμις, κύβος, δυνα-
μοδύναμις, δυναμόκυβος, κυβόκυβος. Ταύτην τὴν
ἑβδομάδα Σίμων καὶ Οὐαλεντίνος ὀνόμασιν ἐνδιαλλά-
ξαντες ἑτεροτολόγησαν, ὑπέθεσαν ἑαυτοῖς ἐντεῦθεν
σχεδιάσαντες. Ὁ μὲν γὰρ Σίμων οὕτως καλεῖ·
νοῦς, ἐπινοία, ὄνομα, φωνή, λογισμὸς, ἐνθύμησις,
ὁ ἐστὼς, στάς, στησόμενος, καὶ Οὐαλεντίνος·
νοῦς, ἀλήθεια, λόγος, ζωὴ, ἀνθρώπος, Ἐκκλη-
σία καὶ ὁ πατὴρ συναριθμούμενος, κατὰ ταῦτα ²⁸
[p. 91—92] τοῖς τὴν ἀριθμητικὴν ἡσκησάσι φιλοσο-
φίαν, [ἦν] ὡς ἀγνωστον [τοῖς] ²⁹ πολλοῖς θαυμάσαν-
τες καὶ ³⁰ κατακολουθήσαντες τὰς ὁπ' αὐτῶν ἐπινοη-
θείσας αἰρέσεις συνεστήσαντο. Τινὲς μὲν οὖν καὶ
ἀπὸ πατρικῆς συνιστῶν τὰς ἑβδομάδας πειρῶνται,
ἐκπλαγέντες ἐπὶ τῇ τοῦ ἐγκεφάλου ἀνατομῇ, λέγοντες
τὴν τοῦ παντὸς οὐσίαν καὶ δύναμιν | πατρικὴν καὶ ³¹
θεϊότητα ἀπὸ τῆς τοῦ ἐγκεφάλου διαθέσεως διδάσκε-
σθαι. Ὁ γὰρ ἐγκέφαλος κύριον μέρος ὢν τοῦ παντὸς
σώματος ἐπικείται ἀτρεμῆς καὶ ἀκίνητος, ἐντὸς
ἑαυτοῦ ἔχων τὸ πνεῦμα. Ἔστι μὲν οὖν ἡ τοιαύτη
ἱστορία οὐκ ἀπίθανος, μακρὰν δὲ τῆς τούτων ἐπι-
χειρήσεως. Ὁ μὲν γὰρ ἐγκέφαλος ἀναμνηθεὶς ἑνδον
ἔχει τὸ ³² καλούμενον καμάριον, ὃ ἐκατέρωθεν ὑμέ-
νες εἰσὶ λεπτοί, οὓς περὶ γύα προσαγορεύουσιν, ἡρέμα
ὑπὸ τοῦ πνεύματος κινούμενα καὶ πάλιν ἀπελαύ-
νοντα τὸ πνεῦμα ἐπὶ τὴν παρεγκεφαλίδαν ³³. ὁ διατρέ-
χων ³⁴ διὰ τινος ἀγγείου καλάμῳ εὐκίνοτος ³⁵ ἐπὶ τὸ
κινάριον χωρεῖ, ὃ πρόσκειται τὸ στόμιον τῆς παρεγ-
κεφαλίδος ἐκδεχόμενον τὸ διατρέχον πνεῦμα καὶ ἀνα-
δίδον ἐπὶ τὸν νωτιαῖον λεγόμενον μυελόν, ὅθεν πᾶν
τὸ σῶμα μεταλαμβάνει τὸ πνευματικὸν πασῶν τῶν
ἀρτηριῶν δίκην κλάδου ἐκ τούτου τοῦ ἀγγείου ἡρτη-
μένων, οὗ τὸ πέρας ἐπὶ τὰ γεννητικὰ ἀγγεῖα τερμα-
τίζεται· ὅθεν καὶ τὰ σπέρματα ἐξ ἐγκεφάλου διὰ
τῆς ὀσφύος χωροῦντα ἐκκρίνεται. Ἔστι δὲ τὸ σχῆμα
τῆς παρεγκεφαλίδος εὐκίνοτος κεφαλῇ δράκοντος, περὶ
οὗ πολλὸς ὁ λόγος τοῖς τῆς ψευδωνύμου γνῶσεως
γίνεται, καθὼς ἐπιδείξομεν ³⁶. Ἐτερεὶ δὲ ἐκ τοῦ
ἐγκεφάλου φύονται ἐξ συζυγίας, αἱ περὶ ³⁷ τὴν
κεφαλὴν διεικνύμεναι συνεχέουσι τὰ σῶματα ἐν αὐτῇ
περατούμεναι· ἡ δὲ ἐβδόμη ἐκ τῆς παρεγκεφαλίδος
εἰς ³⁸ τὰ κάτω τοῦ λοιποῦ σώματος, καθὼς εἴπομεν.
Καὶ περὶ τούτου δὲ πολλὸς ὁ λόγος, ὅθεν καὶ Σίμων
καὶ Οὐαλεντίνος εὐρεθήσονται καὶ ἐντεῦθεν ἀφορμὰς
εἰληφότες, καὶ | εἰ μὴ ὁμολογοῖεν, ὄντες πρῶτον
φεῦσται, εἰτα αἰρετικοί. Ἐπεὶ οὖν καὶ ταῦτα δοκι-
μαῶνς ἡμᾶς ἔκτεθεισθαί, πάντα δὲ τὰ δοκούντα εἶναι
τῆς ἐπιγείου φιλοσοφίας δόγματα περιεληπτὰ ἐν
τέσσαρσι βιβλίοις, δοκεῖ ἐπὶ τοῖς τούτων χωρίοις
μαθητὰς, μέλλον δὲ κλεψιδόγους ³⁹.

VARIE LECTIONES.

²⁸ κατὰ ταῦτα Røperus: κατ' αὐτὰ C, M. ²⁹ ἦν εἰ τοῖς adl. M. ³⁰ καὶ om. C, M. ³¹ πατρικὴν καὶ
καὶ πατρικὴν C, M. ³² τό. τὸν C. ³³ παρακεφαλίδαν C. ³⁴ εὐκίνοτος C. ³⁵ ἐπιδείξο-
μεν C. ³⁶ αἱ περὶ C. ³⁷ Ante εἰς voc. εἰσιν inserendum esse censei M. ³⁸ Ad calcem hujus libri:
φιλοσοφουμένων ὁ βιβλίον M.

ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΠΑΣΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ BIBAION E'.

REFUTATIONIS OMNIUM HÆRESIUM LIBER QUINTUS.

α'. [p. 93. 94] Τάδε ἐνεστὶν ἐν τῇ πέμπτῃ τοῦ Α κατὰ πασῶν αἰρέσεων ἐλέγχου.

β'. Τίνα οἱ Ναασσηνοὶ ^α λέγουσιν οἱ ἑαυτοὺς γνωστικούς ἀποκαλοῦντες, καὶ ὅτι ἐκείνα δογματίζουσιν ἃ πρότερον οἱ Ἑλλήνων φιλόσοφοι ἐδογματίσαν καὶ οἱ ^β τὰ μυστικά παραδόντες, ἀφ' ὧν τὰς ἀφορμὰς λαβόντες αἰρέσεις συνεστήσαντο.

γ'. Καὶ τίνα τὰ τοῖς Περάταις δοκοῦντα, καὶ ὅτι μὴ ἀπὸ τῶν ἁγίων Γραφῶν τὸ δόγμα αὐτοῖς συνίσταται, ἀλλὰ ἀπὸ ἀστρολογικῆς.

δ'. Τίς ὁ κατὰ τοὺς Σηθιανούς ^α λόγος, καὶ ὅτι ἀπὸ τῶν καθ' ^β Ἑλλήνας σοφῶν κλεψιλογήσαντες ^γ Μουσαίου ^δ καὶ Αἰνίου καὶ Ὀρφικοῦ τὸ δόγμα ἑαυτῶν συνεκάτυσαν.

ε'. Τίνα τὰ Ἰουστινίου δοκοῦντα, καὶ ὅτι μὴ ἀπὸ τῶν ἁγίων Γραφῶν τὸ δόγμα αὐτῷ ^β συνίσταται, ἀλλ' ἐκ τῶν Ἡροδότου ^γ τοῦ ἱστοριογράφου τερατολογιῶν.

ς'. Πάνο νομίζω πεπονημένους τὰ δόξαντα πᾶσι τοῖς καθ' ^α Ἑλλήνας τε καὶ βαρβάρους [φιλοσόφους] ^β περὶ τε τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς τοῦ κόσμου δημιουργίας ἐκτεθεῖσθαι ἐν ταῖς ^γ πρὸ ταύτης τέσσαρσι βίβλοις, ὧν οὐδὲ τὰ περίεργα παραλείψας ^δ οὐ τὸν τυγχόντα πόνον ἀναδίδεγμα ^ε τοῖς ἐντυχάνουσι, πρὸς τρεπόμενος πολλοὺς πρὸς φιλομάθειαν καὶ ἀσφάλειαν τῆς περὶ τὴν ἀλήθειαν γνώσεως. Περιλείπεται τοίνυν ἐπὶ τὸν τῶν αἰρέσεων ἑλεγχον ὁρμᾶν, οὗ χάριν ^β καὶ τὰ προειρημένα ἡμῖν ἐκτεθεῖμεθα, ἀφ' ὧν τὰς ἀφορμὰς μετασχόντες ^γ οἱ αἰρεσιάρχαι δίκην παλαιοβράβων [συγχ]αττύσαντες ^δ πρὸς τὸν ἴδιον νοῦν τὰ τῶν παλαιῶν σφάλματα ὡς καινὰ ^ε παρέθεσαν τοῖς πλανᾶσθαι θυναμένοις, ὡς ἐν τοῖς ἀκολουθοῦσι δείξομεν. Τὸ λοιπὸν προκαλεῖται ἡμᾶς ὁ χρόνος ^β ἐπὶ τὴν τῶν προκαϊμένων πραγματείαν χωρεῖν, ἀρξασθαι δὲ ἀπὸ τῶν τετολημχότων τὸναφειον τῆς πλάνης [p. 94. 95] γεγόμενον ὅριον ὕμνεϊν διὰ τινων

1. 130-131 Hæc insunt in quinto libro refutationis omnium hæresium :

2. Quæ Naasseni dicant, qui se gnosticos appellant : quos illa profiteri, quæ prius Græcorum philosophi et ii qui mystica tradiderunt professi sint, a quibus perfecti hæreses condiderint.

3. Et quænam placita sint Peratarum, quorum dogma non manaverit a sacris Scripturis, sed ab astrologica.

4. Quæ doctrina sit Sethianorum, qui, surrepta Græcorum sapientum doctrina, Musæi, Lini, Orphæi, suum dogma consarcinaverint.

5. Quæ sint placita Justini, ejus dogma non profectum sit a sacris Scripturis, sed ex Herodoti miraculosis narrationibus.

6. Satis opinor accurate quæ placuerint omnibus et inter Græcos et inter barbaros philosophis et de divino numine et de fabrica mundi exposita esse in quatuor libris proximis superioribus, quorum ne præstigiis quidem prætermisiss non inanem laborem suscepi lecturis, incitans multos ad discendi cupiditatem et ad certam cognitionem veritatis. Relinquuntur ergo refutationem hæresium aggredi, propter quam etiam supra a nobis dicta exposuimus, a quibus perfecti hæresiarchæ instar veteramentariorum consarcinata ad ipsorum opinionem veterum errata tanquam nova proposuerunt iis qui in errorem induci possunt, ut in iis quæ sequuntur demonstrabimus. Jam provocat nos tempus ad eorum, quæ sunt nostri operis, tractationem accedere, initio ab eis ducto, qui ausi sunt erroris 132-133 auctorem serpentem celebrare per quasdam ipsius instinctu inventas dictiones. Igitur sacerdotes et antistites

VARIÆ LECTIONES.

^α Ναασσηνοὶ C. M. ^β καὶ οἱ καὶ ὅτι C. M. ^γ Σηθιανούς C. M. quod ubique correximus. ^δ κατ' C. ^ε κλεψιλογήσαντες C. supra p. 128, 20 dixit auctor κλεψιλόγους. Idem in libro primo p. 6, 88 τοῦτων γὰρ μάλιστα γεγίνηνται κλεψιλόγοι οἱ τῶν αἰρέσεων πρωτοστατήσαντες; quæ voces adlienda lexicis. M. ^β Μουσαίου C. ^γ αὐτῶν C. ^δ Ἡρωδότου C. ^ε κατ' C. ^ζ φιλοσόφοις om. C. M. ^η ταῖς τοῖς C. M. ^θ παραλείψας. ἀποκαλύψας C. M. ^ι ἀναδίδεγμα pr. C. ^κ οὗ χάριν. τούτου χάριν M. qui in Add. voc. τούτου litteras in C. prorsus ablatas dicit. ^λ μετασχόντες. μεταλαβόντες sup. M. ^μ [συγχ]αττύσαντες M in Add. αταττύσαντες C. ^ν καινὰ L.

dogmatis exstiterunt primi qui Naasseni vocantur, A lingua Hebraica ita appellati — naas autem *serpens* vocatur — ; posthac autem cognominaverunt sese gnosticos, dicentes se solos profunda cognita habere. A quibus digressi multi multifariam fecerunt haeresin, quae est una, diversis dogmatis eadem tradentes, ut arguet, progrediens sermo. Hi universarum rerum principium celebrant hominem et eundem filium hominis. Est autem hic homo mas idem et femina, vocatur autem Adamas apud eos; hymni autem facti sunt in eum multi et varii. Hymni autem, ut paucis defungamur, dicuntur apud eos in hunc ferme modum : *A te pater et per te mater, duo immortalia nomina, ævorum sator, civis cæli, inclute homo. Dividunt autem eum ut Geryonem trifariam. Est enim huius, ut aiunt, partim rationale, partim animale, partim choicum, et censent cognitionem ejus esse initium cognitionis Dei, cum dicunt sic : Initium perfectionis est cognitio hominis, Dei autem cognitio est absoluta perfectio. Hæc autem omnia, inquit, rationalia et animalia et choica cesserunt et devenerunt in unum hominem simul, 134-135 Jesum ex Maria natum. Et loquebantur, inquit, simul una hi tres homines ex sua quisque specie ad suos. Sunt enim secundum eos tria genera universorum, angelicum, animale, choicum, et tres Ecclesiarum, angelica, animalis, choica, nomina autem earum: electa, vocata, captiva.*

Idem ex hoc. "Esti γὰρ τῶν ὧν τρία γένη κατ' αὐτοὺς, ἀγγελικὴ, ψυχικὴ, χοϊκὴ· ὀνόματα δὲ αὐταί· ἐκλεκτὴ, κλητὴ", ἀρχιμάτωρ.

7. Hæc sunt multorum admodum commentorum C capita, quæ dicit tradidisse Mariamne Jacobum Domini fratrem. Ne igitur diffament neque Mariamnam posthac impii illi, neque Jacobum, neque Salvatorem ipsum, veniamus ad mysteria (unde illis

ἐφηρημένων κατ' αὐτοῦ ἐνέργειαν λόγων. Οἱ οὖν ἱερεῖς καὶ προστάται τοῦ δόγματος γεγνηνταὶ πρῶτοι οἱ 87 ἐπικληθέντες Ναασσηνοί, τῇ Ἑβραϊκῇ φωνῇ 88 οὕτως ὀνομασμένοι· — νάας δὲ 89 ὁ ὄφις καλεῖται. — Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπεκάλεσαν ἑαυτοὺς Γνωστικούς 90, φάσκοντες μόνον τὰ βάθη γινώσκειν. Ἐξ ὧν ἀπομερισθέντες πολλοὶ πολυσχιδῆ τὴν αἵρεσιν ἐποίησαν οὖσαν 91 μίαν, διαφόροις δόγμασι τὰ αὐτὰ διηγούμενοι, ὥς διελέγχει προβαίνων ὁ λόγος. Οὗτοι τῶν ἄλλων ἀπάντων 92 παρὰ τὴν αὐτῶν λόγον τιμῶσιν ἀνθρώπων καὶ υἱὸν ἀνθρώπου. Ἔστι δὲ ἀνθρώπος οὗτος ἀρσενόθελος, καλεῖται δὲ Ἀδάμας 93 παρ' αὐτοῖς· ὕμνοι δὲ εἰς αὐτὸν γεγῆνασι πολλοὶ καὶ ποικίλοι· οἱ δὲ ὕμνοι, ὥς δι' ἄλλων 94 εἰπεῖν, λέγονται παρ' αὐτοῖς τοιοῦτον τινα τρόπον 95· Ἀπὸ σοῦ πατὴρ 96 καὶ διὰ σὲ μήτηρ, τὰ δύο ἀθάνατα ὀνόματα, αἰῶνων γονεῖς 97, πολλὰ ὄντων, μεγάλων τε ἀνθρώπων. Διαίρουσι δὲ αὐτὸν, ὥς Γηρυὸν 98, τριχῇ. Ἔστι γὰρ τοῦτου, φασί, τὸ μὲν νοερὸν, τὸ δὲ ψυχικόν, τὸ δὲ χοϊκόν· καὶ νομίζουσιν εἶναι τὴν γνῶσιν αὐτοῦ ἀρχὴν τοῦ δύνασθαι γινῶναι τὸν θεόν, λέγοντες οὕτως· Ἀρχὴ 99 τελειώσεως γνῶσις [ἀνθρώπων, Θεοῦ δὲ] γνῶσις ἀπρητισμένη τελείωσις. Ταῦτα δὲ πάντα, φησὶ, τὰ νοερὰ καὶ ψυχικὰ καὶ χοϊκὰ χωρήκε 80 καὶ κατέβηκεν εἰς 81 ἓνα ἀνθρώπον ὅμου, Ἰησοῦν τὸν ἐκ [p. 95-97] τῆς Μαρίας γεγενημένον· καὶ ἐλάλουν, φησὶν, ὅμου κατὰ τὸ αὐτὸ οἱ τρεῖς οὗτοι ἀνθρώποι ἀπὸ τῶν ἰδίων οὐσιῶν τοῖς αὐτοῖς, ἀγγελικῶν, ψυχικῶν, χοϊκῶν· καὶ τρεῖς ἐκ-

ζ'. Ταῦτά ἐστιν ἀπὸ πολλῶν πάντοτε λόγων τὰ καφάλαια, ἃ φησὶ παραδεδοκέναι Μαρίας 82 τὸν Ἰάκωβον τοῦ Κυρίου τὸν ἀδελφόν. Ἰν' οὖν μήτε Μαρίας 83 ἔτι καταφεύδονται οἱ ἀσεβεῖς, μήτε Ἰακώβου, μήτε τοῦ | Σωτῆρος αὐτοῦ, ἔλθωμεν ἐπὶ τὰς

VARIÆ LECTIONES.

87 πρῶτοι οἱ. πρῶτοι C. 88 Cf. Theodoret. Quæst 49 in II, IV Regg. . . . οἱ δὲ λοιποὶ (sc. Interpretantur) τὸν Νεεσθάν νάας. Ἐντεῦθεν οἶμαι καὶ τοὺς Ὀφίτας, αἵρεσις δὲ αὕτη δυσσεβεῖς· ἀτὴν Ναασσηνοῦς ὀνομασθέντας. Ejusd. hæc. fab. 1. 13 : Ἐκ τῶν Βαλεντινίου σπερμάτων ἐκ τῶν Βαρθολιμαίων ἔχον Βορβοριανὸν ἢ Ναασσηνὸν (i. Ναασσηνῶν) ἢ Στρατιωτικὸν ἢ Φημιονικὸν (Φιδιονικὸν;) καλούμενον ἐδιδάσκειν μύσους. 88 δὲ γὰρ Rorpetus. 89 Γνωστικούς. Cf. Iren. Cont. hæc. 1. 20, 1, p. 107, ed. Mass. : Super hos autem ex his, qui predicti sunt Simoniani, multitudo gnosticorum Barbelo exsurrexit et velut a terra fungi manifestati sunt . . . Eriphian. hæc. 25, 2 : Καὶ ἐντεῦθεν ἀρχονται οἱ τῆς ψευδονόμου γνῶσεως κακῶς τῷ κόσμῳ ἐπιφύεσθαι· φημὶ δὲ Γνωστικοὶ καὶ Φιδιονίται καὶ οἱ τοῦ Ἐπιφανοῦς καλούμενοι Στρατιωτικοὶ τε καὶ Λευιτικοὶ καὶ ἄλλοι πλείους· ἕκαστος γὰρ τοῦτων τὴν ἑαυτοῦ αἵρεσιν τοῖς πάθεσιν αὐτοῦ ἐπισπώμενος μυρίας ὁδοὺς ἐπενόησε κακίας. Ejusd. hæc. 27, 1 : Οἱ Ὀφίται μὲν γὰρ, ὥς προείπον, τὰς προφάσεις εἰληφασιν ἀπὸ τῆς τοῦ Νικολάου καὶ γνωστικῶν καὶ τῶν πρὸ τούτων αἵρέσεων. 91 οὖσαν add. M. 92 infra l. x, c. 9, p. 314, 99-2 ed. Oxon. sententia verbis : Ναασσηνοὶ ἀνθρώπων καλοῦσι τὴν πρώτην τῶν ὧν ἀρχὴν, τὸν αὐτὸν καὶ υἱὸν ἀνθρώπου aperte perscripserunt, hunc autem locum manus male sedula glossæmatis iuquinavit, veluti τῶν ἄλλων ἀπάντων videtur ortum esse, postquam τῶν ὧν ἐν τῶν ἄλλων abili. Aberravit Bernaysius (ep. crit. ad Bunsenium), cum conjicit : Οὗτοι τῶν ἄλλων ἀπάντων Πατέρα τῶν αὐτῶν λόγῳ τιμῶσι, x. τ. λ. 93 Ἀδάμας. Cf. Iren. Cont. hæc. 1. 20, 3, p. 108. Confirmatis igitur sic omnibus, super hæc emitit Autogenes hominem perfectum et verum, quem et Adamantem vocant, quoniam neque ipse domatus est, neque ii ex quibus erat.... Theodoret. Hæc. fab. 1, 15. Pistis Sophia, Latine ed. Berol. 1851, p. 27 : Magnus Adamus (i. Adamas), τόζαρος p. 88, 89 et passim. 94 ἄλλων C. 95 Cf. Iren. Cont. hæc. 1. l. et refrigerant in hoc omnia hymnizante magnam Bonam. Hinc autem dicunt manifestatam Matrem, Patrem, Filium... 96 πατὴρ. πατέρ C : cf. infra l. viii, c. 12, p. 269, 40, ed. Oxon. Αὕτη μήτηρ, αὕτη πατήρ, τὰ δύο ἀθάνατα ὀνόματα. 97 γονεῖς 98 Γηρυὸν. Cf. infra c. 8, p. 107, 63, 64, ed. Oxon. 99 Lacunam explevit M ex c. 8, p. 115, 83 -85, ed. Oxon. Ἀρχὴ γὰρ, φησὶν, τελειώσεως γνῶσις ἀνθρώπου· Θεοῦ δὲ γνῶσις ἀπρητισμένη τελείωσις. 80 χωρήκε Bernaysius e l. x, c. 9, p. 314, 7 ed. Oxon. : καὶ ἐχώρησε C, κατεχώρησε M. 81 κατέβηκεν εἰς. κατ. . . . C, κατέβηκεν εἰς M. 82 κατὴν Bernaysius e l. x, c. 9, l. l. : κατὴν C, M. 83 Μαρίας C, Μαρίας M ; cf. infra l. x, c. 9, ubi τῇ Μαρίας legitur, et Orig. c. Cel. 5, 63, p. 626 ed. Delarue. 84 Μαρίας C, M.

τελετὰς (ὅθεν αὐτοῖς οὗτος ὁ μῦθος), εἰ δοκεῖ, ἐπὶ A
 τὰς βαρβαρικὰς τε καὶ Ἑλληνικὰς, καὶ ἰδωμένως
 τὰ κρυπτὰ καὶ ἀπόρρητα πάντων ὁμοῦ συνάγοντες
 οὗτοι μυστήρια τῶν ἐθνῶν καταψευδόμενοι τοῦ Χρι-
 στοῦ ἐξαπατῶσι τοὺς ταῦτα οὐκ εἰδότες τὰ τῶν
 ἐθνῶν ὄργια. Ἐπεὶ γὰρ ὑπόθεσις αὐτοῖς ὁ ἀνθρωπὸς
 ἐστὶν Ἀδάμας, καὶ λέγουσι γεγράφθαι περὶ αὐτοῦ⁸⁶,
 τὴν γενεάν αὐτοῦ τίς διηγήσεται; μάθετε πῶς
 κατὰ μέρος παρὰ τῶν ἐθνῶν τὴν ἀνεξέρευτον⁸⁷ καὶ
 ἀδιάφορον τοῦ ἀνθρώπου γενεάν λαβόντες ἐπιπλάσ-
 σουσι τῷ Χριστῷ. Γῆ δὲ⁸⁸, φασὶν οἱ Ἕλληνες, ἀν-
 θρωπον ἀνέδωκε πρῶτη καλὸν ἐνεγκάμεν γένος,
 μὴ φυτῶν ἀναισθητῶν μηδὲ θηρίων ἀλόγων, ἀλλὰ
 ἡμέρου | ζώου καὶ θεοφιλοῦς ἐθέλουσα μήτηρ γε-
 νέσθαι. Χαλεπὸν δὲ, φησὶν, ἐξευρεῖν, εἴτε Βοιωτοῖς
 Ἀλαλχομενεὺς⁸⁹ ὑπὲρ λίμνης Κηφισίδος ἀνέσχε
 πρῶτος ἀνθρώπων, εἴτε Κουρήτες ἦσαν Ἰδαῖοι⁹⁰,
 θεῖον γένος, [p. 97. 98] ἢ Φρύγιοι Κορύβατες,
 οὗς πρῶτους⁹¹ ἦλιος ἐπίδωκε δένδροφυεῖς ἀνα-
 βλαστάνοντας, εἴτε προσελαιῶν⁹² Ἀρκαδία
 Πελασγῶν, ἢ Παρία⁹³ οἰκιστὰς Διανλὸν Ἐλευ-
 σὶν, ἢ Αἰήμονα⁹⁴ καλλιπαῖδα Κάβειρον ἀρρήτων
 ἐτέκνωσεν ὄργιασμα⁹⁵, εἴτε Φελλήνη Φλε-
 γραῖον Ἀλκυονέα, πρεσβύτατον Γιγάντων. Αἰ-
 δυνες⁹⁶ δὲ Ἰάφρτα⁹⁷ ζῶσι, πρωτόγονοι αὐχμηρῶν
 ἀναδύντα πεδίω⁹⁸ γλυκείας ἀπάρχαςθαι διδὸς
 βαλάνου. Αἰγυπτίω δὲ Νεῖλος λίβη⁹⁹ ἐπιλιπαι-
 ρων μέχρι σήμερον ζωογονῶν, φησὶν, ὑγρὰ σαρ-
 κούμενα¹⁰⁰ θερμότητι ζωὰ σώματα ἀναδιδωσιν.
 Ἀσσυρίοι δὲ Ὀαννὴν¹⁰¹ ἰχθυοφάγον γενέσθαι παρ'
 αὐτοῖς, Χαλδαῖοι δὲ τὸν Ἀδάμ. Καὶ τοῦτον εἶναι C
 φάσκουσι τὸν ἀνθρώπον, ὃν ἀνέδωκεν ἡ γῆ μόνον,

hic mythus), si placet, et barbarica et Græca, et
 videamus, ut abscondita et arcana omnium simul
 congerentes mysteria ethnicorum, diffamantes Chri-
 stum, decipiant illos, qui hæc ignorant orgia ethni-
 corum. Cum enim argumentum illis sit homo Ada-
 mas et dicant scriptum esse de eo: *Generationem
 illius quis enarrabit?* discite, quomodo singulatum
 ab ethnicis inexploratum et equivocam hominis
 generationem mutuati aslingant Christo. Terra au-
 tem, aiunt Græci, hominem edidit prima pulchrum
 ferens decus, non stirpium sensu carentium, neque
 animalium ratione vacuorum, sed clemens animantis
 et Dei amantis volens mater fieri. *Ardum autem,
 ait, reperire, utrum Bæotis Alalcomeneus super lacum
 Cephisidem surrexerit primus hominum, an Curetes
 fuerint Idæi, divinum genus, 136-137 Phrygiæ
 Corybantes, quos primos sol aspexerit arborum instar
 succrescentes, an proselenæum Arcadia Pelasgum,
 an Rariæ incolam Dialum Eleusin, an Lemnium
 Cnibrium procreaverit parentem pulchrorum arcano-
 rum orgiorum, an Pallene Phlegæum Alcyoneum,
 antiquissimum gigantum. Libyes autem Jarbantem
 ferunt primigenium ex limosis exsurgentem campis
 rescui cæpisse a dulci Jovis quercu. Ægyptiorum au-
 tem Nilus limum infetans ad hunc diem, inquit,
 animantes gignens, humido carnata vapore viva cor-
 pora edit. Assyrii autem Oannen piscivororum ortum
 esse apud se, Chaldæi autem Adamum. Et hunc
 dicunt fuisse hominem, quem terra ediderit solum;
 jacere autem eum inanimum, immotum, inconcus-
 sum ut statuam, imaginem illius, qui supra est, ce-
 lebrati Adamantis hominis factum a potestatibus*

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁶ Isa. lxxxiii, 3. ⁸⁷ ἀνεξερεύετον susp. M; ἀνεξερεύνητον? ⁸⁸ Hoc carmen, quod Pindari esse suspi-
 cantur hymni in Jovem Ammonem, primus vulgavit Schneidewinus Philol. I, 421 sqq., post quem G. Her-
 mannus et scripturam emendare et numeros restituere conatus est ibid. p. 584. Deinde Th. Bergk
 hoc carmen, quod in Teubnerianam editionem Pindari p. 240 recepit Schneidewinus, tractavit in Annal.
 Antiq. Marburgenss. a. 1847, 1 sqq., iterum in Annal. Lyric. part. II, p. 14, postremo in altera editione
 Poet. Lyric. p. 1058 sq. Qui cum Schneidewini Hermannique conamina attulerit, nos Bergkii ipsius ap-
 posuimus redintegrationem, quæ hæc est:

Στρ. Ἀνθρῶπον (ὡς) ἀνέδωκε γαῖα πρῶτα ἐνεγκάμενα καλὸν γένος,
 τὸ δ' ἐξευρεῖν χαλεπὸν,
 Εἴτε Βοιωτοῖσιν Ἀλαλχομενεὺς λίμνης ὑπὲρ Κηφισίδος
 Πρῶτος ἀνθρώπων ἀνέσχεν,
 Εἴτε Κουρήτες ἦσαν γένος Ἰδαῖοι θεῶν,
 ἢ Φρύγιοι Κορύβατες,
 Οὗς ἄλλος ἀρῶτους ἐπέδωκε δένδροφυεῖς ἀναβλαστόντας,
 Εἴτε Ἀρκαδία προσελαιῶν Πελασγῶν,
 ἢ Παρίας Διανλὸν οἰκιστὴν Ἐλευσίως,
 Ἀντιστρ. ἢ καλλιπαῖδα Αἰήμονα ἀρρήτων ἐτέκνωσε Κάβειρον ὄργιον,
 Εἴτε Πελλήνα Φλεγραῖον Ἀλκυονέα Γιγάντων πρεσβύτατον
 Ἐπὶ δὲ Φαντὶ δὲ πρωτόγονοι Γαράμιντα
 Αἰδυνες αὐχμηρῶν πεδίω ἀναδύντα γλυκείας διδὸς ἀπάρχαςθαι βαλάνου.
 Νεῖλος δὲ
 Σαρκούμεν' ὑγρὰ θερμότητι ζωὰ σώματ' ἀναδιδόει.

Cæterum argumentum poetæ docte instrat Prellerus in commentatione: *Die vorstellungen der alten, be-
 sonders der Griechen, von dem ursprunge und den ältesten schicksalen des menschlichen geschlechts.* Phi-
 lol. VIII, 1 sqq. ⁸⁹ Ἀλχομενεὺς C. ⁹⁰ ἦσαν Ἰδαῖοι. ἢ σανίδαί οἱ C. ⁹¹ πρῶτος C. ⁹² ἐπίδωκε pr. C.
⁹³ πρὸς σελαιῶν Ἀρχάδα διὰ Πελασγῶν C. ⁹⁴ ἢ Παρίας G. Hermannus: ἡραπίας C. ⁹⁵ διανλὸν Ἐλ. ἢ
 Αἰήμονα C. ⁹⁶ ὄργιασμα C. ὄργιον Hermannus. ⁹⁷ Αἰδὺς δὲ Τάρβαντα C. ⁹⁸ πεδίω C. ⁹⁹ λίβη. ὕλην C.
¹⁰⁰ ὄργας ἀρκούμενα C. ¹⁰¹ ζωὰ σώματα. ζωὰ καὶ σῶμα C. ¹⁰² Ὀαννὴν C, M; cf. Berosi Chaldeorum Hist-
 riæ quæ supersunt ed. Richter. p. 48, 49.

multis, de quibus singulis longa exstat fabula. Ubi igitur penitus in potestatem redigatur magnus homo qui supra est, a quo, sicuti dicunt, omnis paternitas nominata in terra et in caelis constituta est, data est ei etiam anima, ut per animam patiat et puniatur in servitutem redactum plasma magni et pulcherrimi et perfecti hominis; etenim ita eum appellant. Quærent igitur rursus quæ sit anima et unde et cujus origine, ut, ubi venerit in hominem et moxerit, in servitutem redigat et puniat plasma perfecti hominis. Quærent autem non a Scripturis, sed etiam hoc a mysticis. Esse autem dicunt animam difficilem inventu admodum et comprehensum arduum. Non enim manet in eodem habitu eademque figura usque neque affectione una, ut quis eam aut signo monstret aut re et facto assequatur. Mutationes autem has varias in Evangelio secundum Ægyptios scripto comprehensas habent. Ambigunt igitur sicuti reliqui omnes homines ethnicorum, utrum tandem ex Proonte sit, an ex Autogene, aut ex 138-139 effuso Chao. Et primum ad Assyriorum confugiunt mysteria, tripartitam divisionem hominis considerantes. Primi enim Assyrii animam tripartitam censent et unam. Animæ enim omnis natura, alia autem aliter cupiens est. Est enim anima omnium quæ sunt causa; omnia quæcumque nutriuntur, inquit, atque augescunt, anima opus habent. Nihil enim neque nutrimentum, inquit, neque augmentum accipere potest, si absit anima. Etenim et lapides, inquit, sunt animati, habent enim vim augescendi, auctus autem non unquam evenerit sine nutrimento. Per accessionem enim augescunt quæ augescunt, accessio autem nutrimentum est eorum quæ nutriuntur. Omnis igitur natura cælestium, inquit, et terrenorum et inferorum cupiens est animæ. Vocant autem Assyrii tale Adonin aut Endymionem aut Attin, et sicubi Adonis vocatur, Venus, inquit, amat et concupiscit animam talis nominis. Venus autem generatio est secundum eos. Sicubi autem Proserpina sive Cora amat Adonin, moritura quædam, inquit, a Venere sejuncta (i. e. a generatione) est anima. Sin vero Luna in Endymionis cupidinem incidit et amore formæ, sublimiorum, inquit, natura et ipsa concupiscit animam. Sin vero, inquit, mater deorum exsecat Attin, et ipsa hunc habens amasium, supermundanorum et æternorum supra beata natura masculum potestatem animæ revocat ad se. Est enim, inquit, mas-femina homo. Ex hac igitur illis ratione valde turpe et prohibitum ex doctrina mulieris cum viro

A κεῖσθαι δὲ αὐτὸν ἄνουν, ἀκίνητον, ἀσάλευτον, ὡς ἀνδριάντα³, εἰκόνα ὑπάρχοντα ἐκείνου τοῦ ἀνω, τοῦ ὑμνουμένου Ἀδάμαντος ἀνθρώπου, γινόμενον ὑπὸ δυνάμεων τῶν πολλῶν, περὶ ὧν ὁ κατὰ μέρος λόγος ἐστὶ πολὺς. Ἰν' οὖν τελῶς ἡ κεκρατημένος ὁ μέγας ἀνθρώπος ἀνωθεν⁴, ἀπ' οὗ, καθὼς λέγουσι, πᾶσα πατριὰ⁵ ὀνομαζομένη ἐπὶ γῆς καὶ ἐν τοῖς οὐρανοῖς συνέστηκεν, ἰδῶθι αὐτῷ καὶ ψυχῇ. ἵνα διὰ τῆς ψυχῆς πάσῃ καὶ κολάζεται καταδουλούμενον τὸ πλάσμα τοῦ μεγάλου καὶ καλλίστου καὶ τελείου ἀνθρώπου· καὶ γὰρ οὕτως αὐτὸν καλοῦσι. Ζητοῦσιν οὖν αὐ⁶· πᾶν τίς ἐστὶν ἡ ψυχὴ καὶ πόθεν καὶ ποταπὴ τὴν φύσιν, ἵν' ἐλθεῖσα εἰς τὸν ἀνθρώπον καὶ κινήσασα⁷ καταδουλώσῃ καὶ κολάσῃ τὸ πλάσμα τοῦ τελείου ἀνθρώπου· ζητοῦσι δὲ οὐκ ἀπὸ τῶν Γραφῶν, ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἀπὸ τῶν μυστικῶν. Εἶναι δὲ φασὶ τὴν ψυχὴν δυσεύρετον παντὶ καὶ δυσκατανόητον· οὐ γὰρ μένει ἐπὶ σχήματος οὐδὲ μορφῆς τῆς αὐτῆς πάντοτε οὐδὲ πάθους ἑνός, ἵνα τις αὐτὴν ἡ τύπῃ εἴπῃ ἡ οὐσίᾳ καταλήφῃται. Τὰς δὲ ἐξαλλαγὰς ταύτας τὰς ποικιλίας ἐν τῷ ἐπιγραφόμενῳ κατ' Αἰγυπτίους Εὐαγγελίῳ καιμένας ἔχουσιν. Ἀποροῦσιν οὖν, καθάπερ οἱ ἄλλοι πάντες τῶν ἐθνῶν ἀνθρώποι, πότερον ποτε ἐκ τοῦ προόντος ἐστὶν, [ἡ]⁸ ἐκ τοῦ αὐτογενοῦς⁹, ἡ ἐκ τοῦ ἐκκεχυμένου χάους. Καὶ πρῶτον ἐπὶ τὰς Ἀσσυρίων καταφεύγουσι τελετὰς τὴν τριχῇ διαίρειν τοῦ [μ. 98. 99] ἀνθρώπου κατανοοῦντες· πρῶτοι γὰρ Ἀσσυριοὶ τὴν ψυχὴν τριμερῇ νομίζουσιν εἶναι καὶ μίαν. Ψυχῆς¹⁰ γὰρ, φασὶ, πᾶσα¹¹ φύσις, ἀλλῇ δὲ ἄλλως ὀρέγεται· ἐστὶ γὰρ ψυχὴ πάντων τῶν γινομένων αἰτία· πάντα ὅσα τρέφεται, φησὶ, καὶ αὔξει, ψυχῆς δεῖται. Οὐδὲν γὰρ οὕτε τροφῆς, φησὶν, οὕτε αὐξήσεως οἷόν τ' ἐστὶν¹² ἐπιτυχεῖν ψυχῆς μὴ παρούσης. Καὶ γὰρ οἱ λίθοι, φησὶν, εἰσὶν ἐμψυχοί· ἔχουσι γὰρ τὸ αὐξητικόν· αὐξήσις δὲ οὐκ ἂν ποτε γένοιτο χωρὶς τροφῆς· κατὰ προσθήκην γὰρ αὔξει τὰ αὐξανόμενα· ἡ δὲ προσθήκη τροφῆ τοῦ τρεφόμενου. Πᾶσα οὖν φύσις ἐπουρανίων, φησὶ, καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων ψυχῆς ὀρέγεται. Καλοῦσι δὲ Ἀσσυριοὶ τὸ τοιοῦτον Ἀδωνιν ἢ Ἐνδυμίωνα¹³· καὶ ὅταν μὲν Ἀδωνις καλεῖται, Ἀφροδίτῃ¹⁴, φησὶν, ἐρᾷ καὶ ἐπιθυμεῖ τῆς ψυχῆς τοῦ τοιοῦτου ὀνόματος. Ἀφροδίτῃ δὲ ἡ γένεσις ἐστὶ κατ' αὐτούς. Ὅταν δὲ ἡ Περσεφόνη καὶ¹⁵ ἡ Κόρη | ἐρᾷ τοῦ Ἀδωνίδος, θνητῆ, φησὶ, τὴς τῆς Ἀφροδίτης κενωρισμένη [τῶν γενέσεως]¹⁶ ἐστὶν ἡ ψυχὴ. Ἐὰν δὲ ἡ Σελήνη Ἐνδυμίονος εἰς ἐπιθυμίαν ἔλθῃ καὶ ἔρωτα μορφῆς, ἡ τὴν ὑψηλοτέρων, φησὶ, φύσις¹⁷ προσδεῖται καὶ ψυχῆς¹⁸. Ἐὰν δὲ, φησὶν, ἡ μήτηρ τῶν θεῶν ἀποκόσῃ τὸν Ἀττιν¹⁹ καὶ αὐτὴ τοῦτον ἔχουσα

VARIÆ LECTIONES.

³ ἀνδριάντος C. ⁴ ὁ ἀνωθεν? Cf. Ephes. iii, 15: Ἐξ οὗ. πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται. ⁵ αὐτὸν C, M, qui susp. αὐτοί. ⁶ νικήσασα Roepers; sed cf. supra l. 11 ἀκίνητον. ⁷ ἡ οὐ. C. ⁸ αὐτογενοῦς Bunsenius, Hippolytus and his age 1854 t. 1, p. 546: αὐτοῦ γένους C, M. ⁹ Ψυχῆ C, M. Tu cf. l. 42—44 et p. 117, 54—56 ed. Oxon.: Οὕτως, φησὶν, ἐστὶν ὁ πολυώνυμος κυριόματός ἀκατάληπτος, οὗ πᾶσα φύσις, ἀλλῇ δὲ ἄλλως ὀρέγεται. ¹⁰ φασὶ. πᾶσι C. ¹¹ οἷόν ἐστιν C. ¹² Ἐνδυμίωνα C. Post Ἐνδυμίωνα excidisse videtur ἡ Ἀττιν, cf. infra lin. 50 seqq. καλεῖται C. ¹³ Ἀφροδίτης C. ¹⁴ καὶ. ἡ? ¹⁵ Fori. leg. κενωρισμένη [ἡ γένεσις] ἐστὶν — Vocabula duo de glossa marginali videntur illata, ad vocem Ἀφροδίτης pertinentia M. ¹⁶ φύσις. κτίσις C, M. ¹⁷ καὶ αὐτὴ ψυχῆς susp. M. ¹⁸ Ἀττιν C.

ἐρωμένον, ἡ τῶν ὑπερκosμίων, φησί, καὶ αἰωνίων ἁνω μακαρία φύσις τὴν ἀρρενικὴν δύναμιν τῆς φύξης ἀνακαλεῖται πρὸς αὐτήν. Ἔστι γάρ, φησὶν, ἀρρενόθηλος^α ὁ ἄνθρωπος. Κατὰ τοῦτον οὖν^β αὐτοῖς τὸν λόγον πάνυ ποιηρὸν καὶ κακωλυμένον^γ κατὰ τὴν διδασκαλίαν ἡ γυναικὶς πρὸς ἄνδρα δεδειγμένη καθέστηκεν διμυλία. Ἀπεκόπη γάρ, φησὶν, ὁ Ἄτις, τούτεστιν ἀπὸ τῶν χοικῶν τῆς κτίσεως· κάτωθεν μερῶν, καὶ ἐπὶ τὴν αἰωνίαν ἁνω μετελήλυθεν οὐσίαν, οὐπου, φησὶν, οὐκ ἔστιν οὕτα^δ ὅθλη οὕτε ἄρσεν, ἀλλὰ καὶνὴ κτίσις, καὶνὸς ἄνθρωπος, ὅς^ε ἔστιν ἀρρενόθηλος^α. Ποῦ δὲ ἁνω λέγουσι, κατὰ τὸν οἰκεῖον ἐλθὼν διεῖξω τόπον. Μαρτυρεῖν δὲ φασιν αὐτῶν τῷ λόγῳ οὐκ ἀπλῶς μόνην τὴν Ῥέαν, ἀλλὰ γάρ, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ὅλην τὴν κτίσιν· καὶ τοῦτο εἶναι τὸ λεγόμενον ὑπὸ τοῦ λόγου διασαφροῦσι. Τὰ [p. 99—101] γάρ^α ἄδρατα αὐτοῦ ἀπὸ τῆς κτίσεως· τοῦ κόσμου τοῖς ποιήμασιν αὐτοῦ νοούμενα καθορᾶται, ἡ τε αἰδὶος αὐτοῦ δύναμις καὶ θεότης, πρὸς τὸ εἶναι αὐτοῦ ἀναπολογήτους. Διότι γινόντες τὸν Θεὸν οὐκ ὡς Θεὸν ἐδόξασαν ἢ ὑψοποίησαν, ἀλλ' ἐματαιώθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία· φάσκοντες γάρ εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν καὶ ἡλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου Θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκότος φθαρτοῦ ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν, καὶ τετραπόδων καὶ ἐρπετῶν· διὸ καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς πάθη αἰμιᾶς· αἵ τε γὰρ θήλειαι αὐτῶν μετήλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν παρὰ φύσιν. Τί δὲ ἔστιν ἡ φυσικὴ κατ' αὐτοὺς χρῆσις, ὕπερον ἐρῶμεν. Ὁμοίως δὲ^β καὶ οἱ ἀρρενες ἀρρενες τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς θηλείας ἐξεκαύθησαν ἐν τῇ ὁρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, ἀρρενες ἐν ἀρρεσιν τὴν ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι (ἀσχημοσύνη δὲ ἔστιν ἡ πρώτη καὶ μακαρία κατ' αὐτοὺς ἀσχημάτιστος οὐσία, ἡ πάντων σχημάτων τῶν· σχηματισμὸς αἰτία) καὶ τὴν^γ ἀντιμισθίαν ἣν ἔδει τῆς πλάνης αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες. Ἐν γὰρ τοῖς τοῖς λόγοις, οἷς εἰρηκεν ὁ Παῦλος, ὅλον φασὶ συνέχεσθαι^δ τὸ κρύφιον αὐτῶν καὶ ἀρρήτον τῆς μακαρίας μυστήριον ἡδονῆς. Ἢ γὰρ ἐπαγγελία τοῦ λουτροῦ οὐκ ἄλλη τίς ἔστι κατ' αὐτοὺς, ἢ τὸ εἰσαγαγεῖν εἰς τὴν ἀμάραντον ἡδονὴν τὸν λουόμενον κατ' αὐτοὺς ζῶντι ὕδατι καὶ χρίσμενον ἀλλά^ε χρίσματι. Οὐ μόνον δ' αὐτῶν ἐπιμαρτυρεῖν^α φασὶ τῷ λόγῳ τὰ Ἀσσυρίων μυστή-

A demonstrata est consuetudo. Exsectus est enim, inquit, Atlas, hoc est a choicis mundi infra partibus et ad æternam supra pervenit naturam, ubi, inquit, neque muliebre exstat, neque virile, sed nova creatura, novus homo, qui est mas-femina. Ubi autem supra dicant, suo loco ostendam. Attestari autem aiunt ipsorum narrationem non unam modo Rheam, sed pene universam creaturam; et hoc esse quod dicatur a Logo declarant: *Invisibilia enim ipsius 140-141 a creatura mundi ipsius factis intellecta conspiciuntur, sempiterna quoque ejus virtus et divinitas, ut sint inexcusabiles, quia cum cognovissent Deum, non sicut Deum glorificaverunt aut gratias egerunt, sed evanuit insipiens cor eorum. Dicentes enim se esse sapientes, stulti facti sunt et mutaverunt gloriam incorruptibilis Dei in similitudines imaginis corruptibilis hominis et volucrum et quadrupedum et serpentium. Propter quod etiam tradidit illos Deus in passionem ignominie. Nam semine eorum immutaverunt naturalem usum in eum usum qui est contra naturam. Quid autem sit naturalis secundum eos usus, postea dicemus. Similiter autem et masculi relicto naturali usu femine exarserunt in desideriis suis in vicem, masculi in masculos ἀσχημοσύνην operantes (ἀσχημοσύνην autem est prima et beata secundum eos ἀσχημάτιστος natura, quæ est omnium schematum schematizantis causa), et mercedem quam oportuit erroris sui in semetipsis recipientes. In his enim verbis, quæ fecit Paulus, universum dicunt inesse secretum suum et arcanum beate mysterium voluptatis. Promissio enim lavacri non talia quædam est secundum illos, quam introducere in perennem voluptatem eum, qui lavatur secundum eos viva aqua et ungitur ineffabili unguento. Non solum autem fidelem facere dicunt suæ narrationi Assyriorum mysteria, sed etiam Phrygum circa eorum, quæ fuerunt, quæque sunt, quæque futura sunt posthac, beatam opertam simul et apertam naturam, quam quidem ait intus in homine quæsitum regnum cælorum, de quo perspicue in Evangelio, quod secundum Thomam in scriptum est, tradunt, dicentes ita: *Me qui quærit inveniet in infantibus a septem annis, ibi enim in 142-143 quartodecimo ævo occultus in lucem edat. Hoc autem non est Christi, sed Hippocratis dicentis:**

VARIE LECTIONES.

^α ἀρρενόθηλος pr. C, ἀρρενόθηλος corr. C, M. ^β οὖν adl corr. C. ^γ μεμολυσμένον C. F. Hermannus. ^δ οὐδὲ . . . οὐδὲ C, M. ^ε δ C, M. ^α Cf. Galat. iii, 28; vi, 15 et Clem. Rom. ep. ii, 12 Ὅταν ἔσται τὰ δύο ἐν καὶ τὸ ἐξ ὡς τὸ ἓνα καὶ τὸ ἄρσεν μετὰ τῆς θηλείας, οὕτε ἄρσεν οὕτε θῆλυ Bunsenius l. i. ^β Cf. Rom. i, 20—26: τὰ γὰρ ἄδρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήματιν νοούμενα καθορᾶται, ἡ τε αἰδὶος αὐτοῦ δύναμις καὶ θεότης εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους, διότι γινόντες τὸν Θεὸν οὐκ ὡς Θεὸν ἐδόξασαν ἢ ὑψοποίησαν, ἀλλ' ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία· φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν καὶ ἡλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου Θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκότος φθαρτοῦ ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἐρπετῶν· διὸ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν αὐτοῖς, οἵτινες μετήλλαξαν τὴν ἀληθειαν τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει καὶ ἐσεβάσθησαν καὶ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα, ὅς ἔστιν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. Διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς πάθη αἰμιᾶς· αἵ τε γὰρ θήλειαι αὐτῶν μετήλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν παρὰ φύσιν. ^β Cf. Rom. i, 27. ^γ συνήματι corr. C. ^δ ἀλλά pr. M coll. p. 122, 69 ed. Oxon. καὶ χρίσμενοι· ἐκεῖ ἀλλὰ^α χρίσματα, ἄλλω C. ^ε δ adl M. ^α ἐπιμαρτυρεῖ pr. C.

Septem annorum puer dimidium patris. Unde hi primigeniam naturam omnium in primigenio ponentes seminae, comperto Hippocrateo illo, septem annorum puerum esse dimidium patris, in quatuordecim alunt annis secundum Thomam esse in lucem editam. Haec est arcana illis et mystica doctrina. Dicant igitur *Aegyptios*, omnium hominum post Phryges antiquissimos, quos cum omnibus reliquis hominibus constet initia et sacra eorum omnium simul communicasse primos et monstrasse species et actiones, sancta et veneranda et ineffabilia non initiatis Isidis habere mysteria. Ea autem non sunt aliud quid quam raptum et quaesitum a septies vestita et atro habitu induta membrum Osiridis. Osirin autem dicunt aquam. Natura autem septies vestita, circa se habens et induta septem vestes aethereas (erraticas enim stellas sic appellant, per allegoriam aethereas vocantes) secundum illos commutabilis generatio et ab ineffabili et ineffigato et incomprehensibili et informabili transformata creatura ostenditur. Et hoc illud est dictum, inquit, in Scriptura: *Septies cadet iustus, et surget.* Hi enim catus, inquit, astrorum conversiones ab omnia movente motae. Dicunt igitur de seminis essentia, quae est omnium existentium causa, eam horum esse nihil, generare autem et facere omnia existentia, dicentes sic: *Fio quod volo, et sum quod sum, propter hoc dico omnia movens esse immotum. Manet enim quod est, faciens omnia, et nihil existentium fit.* Hunc dicit esse bonum solum, et de hoc dictum esse illud verbum Salvatoris: *Quid me dicis bonum? Unus est bonus, Pater meus, qui in* **144-145** *caelis est, qui oriri jubet solem suum super iustos et injustos, et pluit super sanctos et peccatores.* Qui autem sint sancti, quibus pluit, et peccatores, quibus idem pluit, et hoc cum reliquis posthac dicemus. Et hoc esse magnum et absconditum universorum et ignotum mysterium apud Aegyptios velatum et revelatum. Osiris enim, inquit, est in templo ante Isidem, cujus stat nudum pudendum sursum spectans et omnes suos fructus existentium coronatum. Stare autem non solum in sanctissimis primum signorum templis dicunt hoc tale, verum etiam in omnium notitiam, tanquam lumen non sub molio, sed super candelabrum positum, praekonium praedicatum in tectis, in omnibus viis et omnibus plateis

A *ria, άλλα* ³³ *καὶ Φρυγῶν περὶ τὴν τῶν γενομένων καὶ γινομένων καὶ ἱσομένων ἐν μακαρίαν κρυβόμενῃ ὁμοῦ καὶ φανερούμενῃ φύσιν, ἥνπερ φησὶ | τὴν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ βασιλείαν οὐρανῶν ζητουμένην* ³⁴ *· περὶ ἧς διαβρήδην ἐν τῇ κατὰ Θωμᾶν ἐπιγραφόμενῃ Εὐαγγελίῳ παραδίδοσι λέγοντες οὕτως · Ἐμὲ δὲ ζητῶν εὐρήσκει ἐν παιδίοις ἀπὸ [p. 101. 102] ἐτῶν ἐπτά · ἐκεῖ γὰρ ἐν τῷ τέσσαρσε- καιδεκάτῳ* ³⁵ *αὐτῷ κρυβόμενος φανεροῦμαι* ³⁶. Τοῦτο δὲ οὐκ ἔστι Χριστοῦ, ἀλλὰ Ἰπποκράτους λέγοντος ³⁷ · *Ἐπτά ἐτῶν καὶ πατὴρ ὁ ἡμῶν* · ὅθεν οὗτοι τὴν ἀρχέγονον φύσιν τῶν ὄλων ἐν ἀρχεγόνῳ τιθέμενοι σπέρματι, τὸ Ἰπποκράτειον ἀκηκοότες, ὅτι ἔστιν ἡμῶν πατὴρ παιδίων ἐπτά ἐτῶν, ἐν τοῖς τέσσαρσι [καὶ δέκα] ³⁸ φασὶν ³⁹ ἔτεσι, κατὰ τὸν Θωμᾶν, εἶναι ⁴⁰ φανερούμενον. Οὐδὲν ἔστιν ὁ ἀπόρρητος αὐτοῖς λόγος καὶ μυστικός. Λέγουσιν οὖν ⁴¹ ὅτι Αἰγύπτιοι, πάντων ἀνθρώπων μετὰ τοῦ Φρύγας ⁴² ἀρχαιότεροι ⁴³ καθεστώ- τε· καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις ὁμολογουμένως ⁴⁴ τελετὰς καὶ ὄργια θεῶν πάντων ὁμοῦ μεταδόντες πρῶτοι ⁴⁵ καὶ κατηγγελκότες ⁴⁶ ἰδέας ⁴⁷ καὶ ἐνεργείας, ἰερὰ καὶ σεβάσματα καὶ ἀνεξαγόρευτα τοῖς μὴ τετελεσμένοις τὰ Ἰσίδος ἔχουσι μυστήρια · τὰ δ' εἶναι οὐκ ἄλλο τι ἢ ἡρπασμένον καὶ ζητούμενον ὑπὸ τῆς ἐπαστῆρος καὶ μελανιέμενος ⁴⁸ αἰδοῖον ⁴⁹ Ὀσί- ριδος. Ὅσιριν δὲ λέγουσιν ὕδωρ. Ἡ δὲ φύσις ἐπτά- στολος, περὶ αὐτὴν ἔχουσα καὶ ἐστολισμένη ἐπτά στολὰς αἱ τῶν θεῶν ⁵⁰ (τοῦς πλανήτας γὰρ ἀστέρας οὕτω προσαγορεύουσιν ἀλληγοροῦντες καὶ αἰθερίους ⁵¹ καλοῦντες) κατ' αὐτὸς ⁵² ἡ μεταβλητὴ γένεσις καὶ ὑπὸ ⁵³ τοῦ ἀρρήτου καὶ ἀνεξικκονίστου ⁵⁴ καὶ ἀνε- νοήτου καὶ ἀμόρφου μεταμορφουμένη χτῆσις ἀνα- δείκνυται · καὶ τοῦτο ἔστι τὸ εἰρημένον, φησὶν, ἐν τῇ Γραφῇ · *Ἐπτάκις* ⁵⁵ *πασεῖται ὁ δίκαιος καὶ ἀναστήσεται.* Αὐταὶ γὰρ αἱ πτώσεις, φησὶν, αἱ τῶν ἀστρῶν μεταβολαὶ ὑπὸ τοῦ πάντα κινούντος κινού- μεναι. Λέγουσιν οὖν περὶ τῆς τοῦ σπέρματος ⁵⁶ οὐσίας, ἧτις ἐστὶ πάντων τῶν γινομένων αἰτία, ὅτι τοῦτων ἐστὶν οὕδεν, γεννᾷ δὲ καὶ ποιεῖ πάντα τὰ γινόμενα, λέγοντες οὕτως · *Γίνομαι ὁ θέλω καὶ εἰμὶ ὁ εἰμὶ* ⁵⁷ *διὰ τοῦτο φημι ἀκίνητον εἶναι τὸ πάντα κινῶν.* Μὲντοι γὰρ ὁ ἔστι ποιῶν τὰ πάντα καὶ οὐδὲν τῶν γινομένων ῥίσκεται. Τοῦτον εἶναι φησὶν ἀγαθὸν μόνον, καὶ περὶ τοῦτου λελέχθαι τὸ ὑπὸ τοῦ **D** Σωτῆρος λεγόμενον · *Τί με* ⁵⁸ *λέγεις ἀγαθόν; Εἰς ἔστιν ἀγαθός, ὁ Πατὴρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς,*

VARIAE LECTIOES.

³³ ἄλλα om. C, M. ³⁴ φησὶν ἐν τῷ C. ³⁵ Cf. Luc. xvi, 21: Ἰδοὺ γὰρ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ὄντι ἔστιν. ³⁶ τεσσαρκαιδεκάτῳ C. ³⁷ Haec neque apud Fabricium neque apud Thilonem invenimus. ³⁸ Cf. Littre, *Trad. des Œuvres d'Hippocrate*, t. I, p. 396 M. ³⁹ καὶ δέκα om. C. ⁴⁰ φησὶν C. ⁴¹ εἶναι. εἰ μὲν C. ⁴² λέ- γουσι γοῦν C, M. ⁴³ μετὰ τοῦ Φρύγας. Cf. Herodot. 2, 2. ⁴⁴ Cf. Herodot. 2, 5; Pseudo-Lucian. de dea Syr. § 2. ⁴⁵ καθεστώτες corr. C. ⁴⁶ ὁμολογουμένων C. ⁴⁷ μεταδόντες πρῶτοι μετὰ τὸν πρῶτον C, M. ⁴⁸ καὶ κατηγγελκότες, κατηγγελκότες C, M. ⁴⁹ ἰδέας. καὶ ἰδέας M. ⁵⁰ μελανιέμενος C. ⁵¹ αἰδοῖον. αἰσχύνη C, M, quod easdem libro debetur vocem obscenam vitant, ut in cod. Thuaneco Martialis ejusmodi in locum vocabu- lorum substitui solet monstrum. ⁵² αἰθερίους Roperus, αἰθερίους C, M. ⁵³ αἰθερίους Roperus, αἰθερίους C, M. ⁵⁴ κατ' αὐτὸς. καθὼς C, M. ⁵⁵ καὶ ὑπὸ. ὑπὸ C, M. ⁵⁶ ἀνεξικκονίστου. ἀνεξικκιάστου pr. C. ⁵⁷ Cf. Luc. xvi, 4: Καὶ ἐὰν ἐπτάκις τῆς ἡμέρας ἀμαρτήσῃ εἰς σὲ καὶ [ἐὰν] ἐπτάκις ἐπιστρέψῃ πρὸς σὲ (-c. ὁ ἀδελφός σου). ⁵⁸ σπέρματος. πνεύματος C, M. ⁵⁹ Τί με — οὐρανοῖς. Matth. xix, 17; Marc. i, 18; Luc. xvi, 19; cf. Justin. Mart. Dial. c. Tryph. Jud. 101 p. 328 a.

[p. 102. 103] ὁ δὲ ἀνατέλλει τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους καὶ βρέχει ἐπὶ δίκους καὶ ἀμαρτωλοὺς. Τίνες δὲ εἰσιν οἱ δίκαιοι οἱ βρέχει καὶ οἱ ἀμαρτωλοὶ οἱ δὲ αὐτὸς βρέχει, καὶ τοῦτο μετὰ τῶν ἄλλων ὑστερον ἐροῦμεν. Καὶ τοῦτ' εἶναι τὸ μέγα καὶ κρύφιον τῶν ὧν καὶ ἄγνωστον ἡ μυστήριον παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις κεκαλυμμένον καὶ ἀνακαλυμμένον. Ὅσιρις γάρ, φησὶν, ἐστὶν ἐν ναφ' ἡ τῆς Ἰσιδος, οὗ ἐστῆκε γυμνὸν τὸ κεκρυμμένον, χάτωθεν ἄνω βλέπον καὶ πάντας αὐτοῦ τοὺς καρποὺς τῶν γινομένων στεφανοῦμενον· ἐστάναι δὲ οὐ μόνον ἐν τοῖς ἀγιοτάτοις, πρῶτον ἀγαλμάτων, ναοῖς λέγουσι τὸ τοιοῦτον, ἀλλὰ γὰρ καὶ εἰς τὴν ἀπάντων ἐπίγνωσιν, οἶοντι φῶς [οὐχ] ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν ἐπικείμενον, κήρυγμα κηρυσσόμενον ἐπὶ τῶν δωματίων, ἐν πάσαις ὁδοῖς καὶ πάσαις ἀγυαῖς καὶ παρ' αὐταῖς ταῖς οἰκίαις ὅρον τινὰ καὶ τέρμα τῆς οἰκίας προτεταγμένον, καὶ τοῦτο εἶναι τὸ αὐτὸ καλεῖσθαι, ὃ λέγουσιν οὐκ εἰδότες, καὶ τοῦτο φυλάσσοις μέχρι σήμερον. Τοὺς γοῦν Ἑρμᾶς, φησὶ, παρ' αὐτοῖς τοιοῦτον τετιμημένους σχήματι θεωροῦμεν. Κυλλήνιον δὲ διαφερόντως τιμῶντας Λόγιον φασιν. Ὁ γὰρ Ἑρμῆς ἐστὶ Λόγος, ὃς ἐρμηνεύει ὧν καὶ δημιουργὸς τῶν γεγονότων ὁμοῦ καὶ γινομένων καὶ ἐσομένων παρ' αὐτοῖς τιμώμενος ἐστῆκε τοιοῦτον τινὶ κεχαρκτηρισμένους σχήματι, ὅπερ ἐστὶν αἰδοῖον ἀνθρώπου ἀπὸ τῶν κάτω ἐπὶ τὰ ἄνω ὁρμὴν ἔχον. Καὶ ὅτι αὗτος, τοῦτέστιν ὁ τοιοῦτος Ἑρμῆς, ψυχαγωγός, φησὶν, ἐστὶ καὶ ψυχοπομπὴ καὶ ψυχῶν αἴτιος, οὐδὲ τοὺς ποιητὰς τῶν ἐθνῶν λαυθάνει λέγοντας οὕτως·

Ἑρμῆς δὲ ψυχὰς Κυλλήνιος ἐξεκαλεῖτο
Ἀνδρῶν μνηστήρων,

οὐ τῶν Πηνελόπης, φησὶν, ὧ κακοδαίμονες, μνηστήρων, ἀλλὰ τῶν ἐξυπνισμένων καὶ ἀνεμνησμένων, Ἐξ οἷος τιμῆς [τε] καὶ [δύσσου] μήκεος δίδου, [p. 104. 105] τοῦτέστιν ἀπὸ τοῦ μακαρίου ἄνωθεν ἀνθρώπου ἢ ἀρχανθρώπου ἢ Ἀδάμαντος, ὡς ἐκείνοις δοκεῖ, κατηνέχθησαν ὧδε εἰς πλάσμα τὸ πῆλινον, ἵνα δουλεύσωσι τῷ ταύτης τῆς κτίσεως δημιουργῷ Ἰαλδαδαῶθι, Θεῷ πυρίνῳ, ἀριθμὸν τετάρτον· οὕτως γὰρ τὸν δημιουργὸν καὶ πατέρα τοῦ ἰδικοῦ κόσμου καλοῦσιν·

Ἐξ ἧς δὲ ῥάβδον μετὰ χειρὶ
Καλὴν, χρυσεῖαν, τῇ τ' ἀνδρῶν ὄμματα θέλγει.
Ὅν ἐθέλει, τοὺς δ' αὖτε καὶ ὑπνῶντας ἐγείρει.

Οὗτος, φησὶν, ἐστὶν ὁ τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου μόνος ἔχων ἐξουσίαν. Περὶ τούτου, φησὶ, γέγραπται· *Homines autem* αὐτοῦ ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ. Ὁ δὲ ποιητής, φησὶ, κοσμήσαι βουλόμενος τὸ ἀπερινόητον τῆς μακαρίας φύσεως τοῦ λόγου, οὐ σιδηρᾶν, ἀλλὰ χρυσεὴν περιέθηκε τὴν ῥάβδον αὐτῷ. Θέλγει δὲ τὰ ὄμματα τῶν νεκρῶν, φησὶ, τοὺς δ' αὖτε καὶ ὑπνῶντας ἐγείρει, τοὺς ἐξυπνισμένους καὶ γεγονό-

et ad ipsas aedes, finem quemdam et terminum ædium præpositum, et hoc esse bonum ad omnibus dictum. Boniferum enim id vocant, quod dicunt ignorant, et hoc Græci mysticum ab Ægyptiis ascitum servant ad hunc diem. Quippe Hermas, inquit, apud eos tali cultus habitu conspicimus. Cyllenium autem eximie colentes Logium dicunt. Hermes est enim Logus, qui interpret et demiurgus eorum, quæ facta sunt quæque sunt quæque futura sunt, apud eos cultus stat tali quodam effigiatus habitu, qui quidem est pudendum hominis ab inferioribus ad superiora impetum habens. Et esse hunc, hoc est talem illum Mercurium, animarum ductorem, inquit, et comitem et auctorem, ne poetas quidem ethnicorum fugit dicentes sic :

Ἑρμῆς δὲ ψυχὰς Κυλλήνιος ἐξεκαλεῖτο
Ἀνδρῶν μνηστήρων,

B. Mercurius autem animas Cyllenius evocat
Virorum procorum,

non Penelopæ, inquit, o miseri, procorum, sed expergefactorum et admonitorum,

Ex quali honore et quanta copia beatitatis,

146-147 hoc est a beato desuper homine aut primore homine aut Adamante, ut illis videtur, detrusi sint huc in figmentum luteum, ut serviant huius creaturæ demiurgo, Ialdabaoth, deo igneo, numero quarto : ita enim demiurgum et patrem specialis mundi vocant ;

Tenebat autem virgam in manibus
Pulchram, auream, quæ hominum oculos mulcet
Quorum vult, alios autem et dormientes excitat.

Hic, inquit, est vitæ et mortis solus habens potestatem. De hoc, inquit, scriptum est : *Reges illos in virga ferrea*. Poeta autem, inquit, ornare volens incomprehensibile beatæ naturæ Logi, non ferream, sed auream tribuit virgam ei. Mulcet autem oculos mortuorum, inquit, alios autem et dormientes excitat, somno expergefactors et factos procos (memores). De his, ait, Scriptura dicit : *Surge, qui dor-*

VARIE LECTIONES.

δὲ — ἀμαρτωλοὺς. Matth. v, 45 : Ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους. ἀνατέλλει C. καὶ ἄγνωστον. ἄγνωστον C. Ὅσιρις. Οὐδεις C, M, Οὐδεις R, Scotinus; cf. Plutarch. de Isid. et Osirid. c. 51 p. 371 F : Πανταχοῦ δὲ καὶ ἀνθρωπόμορφον Ὅσιριδος ἀγαλμα δεικνύουσιν, ἐξορθίζον τῷ αἰδοίῳ, διὰ τὸ γόνιμον καὶ τὸ τροφίμον. Ἰσιδος. εἰσόδου C, M. οὐχ. οὐχ C. πρῶτον. πρὸ τῶν C, M. οὐχ om. C; cf. Luc. ii, 35; Matth. v, 15; Marc. iv, 21; Luc. vii, 16. 41. Cf. Matth. x, 27; Luc. xii, 3. Ἑρμῆς C, M. αὐτοῦ C. Κυλλήνιος C, M. λόγον (φησὶ γὰρ Ἑρμῆς ἐστὶ λόγος ἐρμηνεύς — γινομένων καὶ ἐσομένων), C, M. αἰδοῖον. αἰσχύνει C. ἔχων C. Hom. Od. xiv, 1. φησὶν, ὧ. φησὶν of C, φασὶν of M. ἐξ οἷος τιμῆς καὶ μὴ καὶ ὡς δίδου C, cf. Empedocel. v. 353 Sturz. v. 390 Stein. κατηνέχθησαν Roepers, κατενεχθείων C, M. Ἰαλδαδαῶθι. Ἰαλδαδαῶθι C, M. ἀριθμῷ C, M. ἔχει C, cf. Hom. Od. xiv, 2. οὐς C. Psal. ii, 9. φησὶ. ὧ; φησὶ C.

mis, et exsurge, et illuminabit tibi Christus. Hic est Christus, in omnibus generatis Filius hominis effigatus ab ineffigato Logo. Hoc, inquit, est magnum et arcanum Eleusiniorum mysterium *Hye Cye*. Et ei omnia esse subjecta, et hoc est dictum illud: *In omnem terram exiit sonus eorum*, ut illud: *Virgam movens ducit Mercurius, ille autem stridentem sequuntur animæ continuo ita, ut per imaginem poeta ostendit dicens:*

Ut autem cum vesperitiliones in angulo specus divina,

*Stridentes volant ubi quis decedit
Ex serie de rupe, et invicem continentur.*

De rupe, inquit, de Adamante dicit. Hic, inquit, est Adamas, lapis summus, angularis factus, in caput anguli (insertus in caput genitalis), — in capite enim esse formativum cerebri essentiam, ex quo omnis paternitas formatur — *quem insero*, inquit, *adamantem in fundamenta Sion*; per figuram, inquit, signum hominis dicit. Insertus autem adamas collibetur dentibus, **148-149** ut Homerus dicit: *Sepes dentium*, hoc est murus et munimentum, in quo est interior homo, qui illuc decedit a primore homine supra Adamante, *sectus sine manibus secantibus* et delatus in signum oblivionis, choicum, siglinum. Et dicit stridentes animas ipsum sequi, hoc est Logum:

Sic ille stridentes simul ibant, ducebat autem illas

Mercurius mitis (ἀκάχητα) per obscuros tramites. hoc est, inquit, in loca æterna ab omni malitia (καχίας) libera. Quo enim, inquit, venerunt?

Prætermabant autem præter oceani fluctus et [Leucadem petram]
Et præter solis portas et gentem somniorum.

Hic inquit, est oceanus generatio deorum generatione hominum, ex reciproca fluctuatione circumactus semper, mox sursum, mox deorsum. Sed ubi, inquit, deorsum fuit oceanus, generatio est hominum; ubi autem sursum in murum et munimentum et Leucadem petram, generatio est deorum. Hoc, inquit, est scriptum illud: *Ego dixi: Dii estis et filii Altissimi omnes, ubi ex Ægypto fugere festinabitis et perveneritis trans mare Rubrum in desertum*, hoc est ab inferiore mistione in eam quæ

τας μνηστήρας. Περὶ τούτων, φησὶν, ἡ Γραφή λέγει ^α. "Ἐγείραι, ὁ καθεύδων, καὶ ἐξεγέρθητι, καὶ ἐπιφάσει σοὶ ὁ Χριστός. Οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός, ὁ ἐν παντί, φησὶ, τοῖς γενητοῖς γίδος ἀνθρώπου κεχαρκτηρισμένος ἀπὸ τοῦ ἀχαρκτηριστοῦ Λόγου ^β. Τοῦτο, φησὶν, ἐστὶ τὸ μέγα καὶ ἀρρήτον Ἐλεουσινών μυστήριον Ὡς Κύς ^γ καὶ οὕτω, φησὶν, αὐτῷ πάντα ὑποτάσσεται, καὶ τοῦτ' ἐστὶ τὸ εἰρημένον. Εἰς πᾶσαν ^δ τὴν γῆν ἐξήλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν· ὡς τὸ

Ὡς δ' ὅτε ^α νυκτερίδες μυχῷ ἀντροῦ θεοπελοιο
Τρίλινσαι ^β πορεύονται, ἐπεὶ καὶ ^γ τις ἀποπέσῃσιν
Ὀρμαθοῦ ἐκ πέτρης, ἀνά τ' ἀλλήλῃσιν ^δ ἔχονται.

^β Πέτρης, φησὶ, τοῦ Ἀδάμαντος λέγει. Οὗτος, φησὶν, ἐστὶν ὁ Ἀδάμας ^α ὁ ἄλθος ὁ ἀχρογωνιαῖος εἰς κεφαλὴν γεγενημένος γωνίας (ἐν κεφαλῇ γὰρ εἶναι τὴν χαρκτηριστικὴν ἐγκέφαλον τὴν οὐσίαν, ἐξ οὗ πᾶσα πατριὰ χαρκτηρίζεται), ὅν, φησὶν, ἐντάσσω ἀδάμαντα εἰς τὰ θεμέλια Σιών· ἀλληγορῶν, φησὶ ^β, τὸ πλάσμα τοῦ ἀνθρώπου λέγει. Ὁ δὲ ἐντασσόμενος [p. 105. 106] ἀδάμας ἐστὶν ^γ.... ὀδόντες, ὡς Ὀμηρος λέγει ^δ ἔρκος ὀδόντων, τοῦτέστι τείχος καὶ χαράκιμα, ἐν ᾧ ἐστὶν ὁ ἕως ἀνθρώπος, ἐκείσε ^ε ἀποσιππώκῃς ἀπὸ τοῦ ἀρχανθρώπου ἀνωθεν Ἀδάμαντος, ὁ τρηθείς ^ζ ἀνεν χειρῶν τεμνονσῶν καὶ κατενηνεγμένος εἰς τὸ πλάσμα τῆς λήθης, τὸ χοῖκον, τὸ ὀστράκινον· καὶ φησὶν ὅτι τετριγυφαὶ αὐτῷ ἡκολούθουν αἱ ψυχαί, τῷ λόγῳ.

^γ Ὡς αὐταὶ ^α τετριγυφαὶ ἡμ' ἦσαν, ἤρχε δ' ἄρα [σφιν,

(τούτέστιν ἡγήτο.)

Ἐρμείας ἀκάχητα κατ' εὐρώεσσαν κέλευθα, τοῦτέστι, φησὶν, εἰς τὰ πάσης κακίας ἀπηλλαγμένα αἰώνια χωρία. Παῦ γὰρ, φησὶν, ἔληθον;

Πὰρ δ' Ἰσαν ^α ὠκεανοῦ τε ῥοὰς καὶ λευκάδα πέ-
[τρην].

Ἡδὲ παρ' ^β ἡμελοιο πύλας καὶ δῆμον ὀρεῖραν.

Οὗτος, φησὶν, ἐστὶν ὠκεανὸς γένεσις τε ^α θεῶν, γένεσις τ' ^β ἀνθρώπων, ἐκ παλιρρόας στρεφόμενος αἰετ, ποτὶ ἄνω, ποτὶ κάτω. Ἄλλ' ὅταν, φησὶ, κάτω βῇ ὁ ὠκεανός, γένεσις ἐστὶν ἀνθρώπων· ὅταν δὲ ἄνω ἐπὶ τὸ τεῖχος καὶ τὸ χαράκιμα καὶ τὴν Λευκάδα πέτρην, γένεσις ἐστὶ ^γ θεῶν. Τοῦτό ἐστι, φησὶ, τὸ γεγραμμένον· Ἐγὼ ^δ εἶπα· Θεοὶ ἐστέ καὶ υἱοὶ Ὑψίστου πάντες, ἐὰν ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου φυγεῖν σκεύδητε καὶ γένησθε ἄφραν τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης εἰς τὴν ἔρημον, τοῦτέστιν ἀπὸ τῆς κάτω

VARIE LECTIONES.

^α Ephes. v. 14: Ἐγείραι (Ἐγείραις) ὁ καθεύδων καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐπιφάσει σοὶ ὁ Χριστός. ^β λόγος C. ^γ ὡς κα. Cf. Plut. de Isid. et Os e. 34 p. 364. ^δ Rom. x. 18. ^ε ἀγεί οὐκ. C. M. Cf. Hom. Od. xxiv. 5: Τῇ δ' ἄγε κινήσας, ταὶ δὲ τρίλινσαι ἔποντο. ^ζ Hom. Od. 26, 6 sqq. ^η τρίλινσαι C. ^θ ἐπεὶ καὶ τις C. ^ι ἀλλήλοισιν C. ^κ Cf. Isa. xxviii. 16; psal. cxviii. 22. ^λ Cf. Isa. xxviii. 16. ^μ Inter totum et ὀδόντες quædam excidisse videntur. ^ν Hom. Il. iv. 550 et alibi. ^ξ ἐκείθεν C. M. ^ο Cf. Daniel. ii. 45. ^π ὡς αἱ ἐν Ἰσαν Hom. Od. xxiv. 9 sqq. ^ρ παρὰ δ' Ἰσαν C. ^σ ἡ παρὰ C. ^τ γένεσις τε. γένεσις C. M. Versus videtur conflatus esse ex Hom. Il. xiv. 201 ὠκεανὸν τε, θεῶν γένεσιν, καὶ μῆτέρα Τηθύον et v. 246, ὠκεανοῦ, ὅσπερ γένεσις πάντεσσι τέτυκται. ^θ ἐστὶ. τε C. M. ^ι ἐγὼ πάντες. Psal. lxxxi. 6.

quæ prioribus generationibus non erat cognita. **A** Nihil autem, quod sine eo factum est, mundus specialis est, exstitit enim sine eo a tertio et quarto. Hoc est, inquit, poculum **152-153** condy, in quo rex bibens auspicatur. Hoc, inquit, absconditum reperitur est in pulchris Benjamin sperminibus. Significant autem id etiam Græci, inquit, sic fu-
renti ore:

*Fer aquam, fer vinum, o puer,
Inebriato me et mulcto.
Poculum dicit menum,
Cujatem me fieri oporteat.*

Hoc, inquit, sufficiebat solum cognitum homini-
bus Anacreontis poculum mutum loquens myste-
rium ineffabile. Mutum enim, inquit, Anacreontis
poculum, quod Anacreon sibi ait loqui muta lo-
quela, cujatem oporteat eum fieri, hoc est spiri-
tuale, non carnalem, si audierit reconditum
mysterium per silentium. Et hoc est aqua in pul-
chris illis nuptiis, quam convertens Jesus fecit vi-
num. Hoc, inquit, est magnum et germanum initium
signorum, quod fecit Jesus in Cana Galilææ et
manifestavit regnum cælorum. Hoc, inquit, est
regnum cælorum in nobismet ipsis reconditum tan-
quam thesaurus, ut fermentum in farinae satis tri-
bus absconditum. Hoc, inquit, est magnum et
ineffabile Samothracum mysterium, quod solis licet
cognovisse perfectis, inquit, nobis. Diserte enim
Samothracæ Adamum illum tradunt in mysteriis,
quæ apud eos celebrantur, primorem hominem.
Stant autem statuæ duæ in Samothracum templo
hominum nudorum surrectam habentium utramque
manum in cælum et pudenda sursum tensa, sicuti
in Cylene monte Mercurii. Imagines autem sunt
supra commemoratæ statuæ primoris hominis et
renati spiritualis per omnia ejusdem naturæ cum
illo homine. Hoc est, inquit, quod dictum est a Sal-
vatore: Nisi bibitis meum sanguinem et manducatis
154-155 meam carnem, nequaquam intrabitis in
regnum cælorum, sed etiamsi biberitis, inquit, cali-
cem, quem ego bibo: quo ego vado, illuc vos intrare
non potestis. Norat enim, inquit, ex quali natura
quisque discipulorum suorum esset, et quemque
eorum in propriam naturam venire oportere. Nam
ex duodecim tribus discipulos sibi elegit duode-
cim et per eos locutus est omni tribui. Propter hoc,

ταῖς προτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνώσθη. τὸ δὲ οὐδὲν ¹⁵²
δ' χωρὶς αὐτοῦ γέγονεν, ὁ κόσμος ἰδικός ἐστιν ¹⁵³
γέγονεν ¹⁵⁴ γὰρ χωρὶς αὐτοῦ ὑπὸ τρίτου καὶ τετάρτου.
Τούτο, φησὶν, ἐστὶ τὸ ποτήριον τὸ κόνδυ ¹⁵⁵, ἐν ᾧ
[p. 107-109] βασιλεὺς πίνων οἰωνίζεται. | Τούτο,
φησὶ, κεκρυμμένον εὐρέθη ἐν τοῖς καλοῖς τοῦ Βε-
νιαμὴν σπέρμασι. Λέγουσι δὲ αὐτὸ καὶ Ἕλληνες,
φησὶν, οὕτως μαινομένῳ στόματι

¹⁵² Φέρ' ὕδωρ, φέρ' οἶνον, ὦ παῖ.
Μέθυσον με καὶ κάρωσον.
Τὸ ποτήριον λέγει μου,
Ποδαπὸν με δεῖ γενέσθαι.

Τούτο, φησὶν, ἔρκει μόνον νοηθὲν ἀνθρώποις τὸ τοῦ
Ἀνακρέοντος ποτήριον ἀλλῶως λαλοῦν μυστήριον
ἄρρητον. Ἀλλὰ γὰρ, φησὶ, τὸ Ἀνακρέοντος ¹⁵⁶ πο-
τήριον, ὅπερ αὐτῷ φησὶν Ἀνακρέων λαλεῖν ¹⁵⁷ ἀλλῶ
φθέγματι, ποδαπὸν αὐτὸν δεῖ γενέσθαι, τούτῳ πνευ-
ματικῶν, οὐ σαρκικῶν, ἐὰν ἀκούσῃ τὸ κεκρυμμένον μυσ-
τήριον ἐν σιωπῇ ¹⁵⁸ καὶ τούτῳ ἐστὶ τὸ ὕδωρ τὸ ἐν τοῖς
καλοῖς ἐκαῖνοις γάμοις, ὃ σπέρμας Ἰησοῦς ἐποίησεν
οἶνον. Αὕτη, φησὶν ¹⁵⁹, ἐστὶν ἡ μεγάλη καὶ ἀληθινὴ
ἀρχὴ τῶν σημείων, ἣν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανᾷ
τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐφανέρωσεν τὴν βασιλείαν τῶν
οὐρανῶν. Αὕτη, φησὶν, ἐστὶν ἡ βασιλεία ¹⁶⁰ τῶν οὐ-
ρανῶν ἐνδὲς ἡμῶν κατακειμένη ὡς ¹⁶¹ θησαυρὸς, ὡς
ζύμη εἰς ἀλεύρου τρία σάτα κεκρυμμένη. Τού-
τῃ, φησὶ, τὸ μέγα καὶ ἄρρητον Σαμοθράκων μυστή-
ριον, ὃ μόνος ἔξεστιν εἰδέναι τοῖς τελείοις, φησὶν,
ἡμῖν. Διαβόηθην γὰρ οἱ Σαμοθράκας τὴν Ἀδὴν ¹⁶²
ἐκαῖνον παραδιδάσκειν ἐν τοῖς μυστηρίοις τοῖς ἐπιτε-
λουμένοις παρ' αὐτοῖς ἀρχάνθρωπων. Ἔστηκε δὲ
ἀγάλματα δύο ἐν τῷ Σαμοθράκων ἀνακτόρῳ ἀνθρώ-
πων γυνῶν, ἀνω τεταμένας ¹⁶³ ἐχόντων τὰ χεῖρα;
ἀμφοτέρας | εἰς οὐρανὸν καὶ τὰς αἰσχύνας ἀνω
ἐστραμμένας, καθάπερ ἐν Κυλλήνῃ τὸ τοῦ Ἑρμοῦ.
Εἰκόνας δὲ εἰσι τὰ προειρημένα ἀγάλματα τοῦ ἀρχ-
ανθρώπου καὶ τοῦ ἀναγεννωμένου πνευματικοῦ,
κατὰ πᾶνθ' ὁμοουσίως ἐκαῖνω τῷ ἀνθρώπῳ. Τούτο,
φησὶν, ἐστὶ τὸ εἰρημένον ὑπὸ τοῦ Σωτήρος: Ἐάν
μὴ ¹⁶⁴ πλῖνγέ μου τὸ αἷμα καὶ φάγῃτε ¹⁶⁵ μου τὴν
σάρκα, οὐ μὴ εἰσελθῇτε εἰς τὴν βασιλείαν [p. 109
110] τῶν οὐρανῶν. Ἀλλὰ κἄν πίνετε, φησὶ, τὸ
ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω, ὅπου ἐγὼ πίνω, ἐκεῖ ὁμοίως
εἰσελθῇτε οὐ δύνασθε. Ἦτοι γὰρ, φησὶν, ἐξ ὅποιας
φύσεως ἕκαστος τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐστὶ καὶ ὅτι
ἕκαστον αὐτῶν εἰς τὴν ἰδίαν φύσιν ἄλλεῖ ἀνάγ-

VARIE LECTIOES.

¹⁵² οὐδὲν. οὐδὲν ἐστὶν C. M. ¹⁵³ ἰδικός ἐστιν. ἰδικός. C. M. ¹⁵⁴ γέγονεν. γέγονε, ἐν C, γέγονε μὲν M.
τὸ κόνδυ — οἰωνίζεται. | Mos. XLIV. 2, 5: Καὶ τὸ κόνδυ μου τὸ ἀργυροῦν ἐμβάλετε εἰς τὸν μάρσιπον
τοῦ νεωτέρου — Ἰνατί ἐκλέψατέ μου τὸ κόνδυ τὸ ἀργυροῦν; εὐ τοῦτό ἐστιν, ἐν ᾧ πίνει ὁ κύριος μου; Αὐτός
δὲ οἰωνισμῷ οἰωνίζεται ἐν αὐτῷ. ¹⁵⁵ Bergk retulit inter Anacreontica nr. 63 p. 835. Cum v. 1 et 2 cf.
Anacr. 50, 40: Βῆλ' ὕδωρ, δὲς οἶνον, ὦ παῖ. | Τὴν ψυχὴν μου κάρωσον. ¹⁵⁶ φέρε bis C. ¹⁵⁷ Ἀνακρέοντος.
Ἀνακρέοντος φησὶ C. M. ¹⁵⁸ λαλεῖ C. M. ¹⁵⁹ Cf. Ev. Joan. II, 1-11. ¹⁶⁰ Ev. Joan. II, 11: Ταύτην ἐποίησεν
ἀρχὴν τῶν σημείων ὃ Ἰησοῦς ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐφανέρωσεν τὴν δόξαν αὐτοῦ. ¹⁶¹ Cf. Luc. kvi,
21, ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐνδὲς ὑμῶν ἐστὶν. Matth. xiii, 44: Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν θησαυρῷ
κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ. Matth. xiii, 53: Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ
ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία. ¹⁶² εἰς ὡς C. M. ¹⁶³ Ἀδὴν. Cf. Bergk Poet. Lyr. p. 1041. ¹⁶⁴ τετα-
μένας. ταμένας C. ¹⁶⁵ Cf. Ev. Joan. vi, 53: Ἐάν μὴ φάγῃτε τὴν σάρκα τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ πίνετε
αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς. Matth. xx, 22: Δύνασθε πίνειν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω; Mare. x, 38: Δύνασθε πίνειν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω, κ. τ. λ. Ev. Joan. viii, 21 et xiii, 35: Ὅπου ἐγὼ
ἔπαγω ὁμοίως οὐ δύνασθε ἔλθειν. ¹⁶⁶ φάγετε C.

κη. Ἀπὸ γὰρ τῶν δώδεκα, φησί, φυλῶν μαθη-
 τὰς ἐξελέξατο δώδεκα καὶ δι' αὐτῶν ἐλάλησε πάση
 φυλῇ διὰ τοῦτο, φησί, τὰ τῶν δώδεκα μαθητῶν
 κηρύγματα οὕτως πάντες ἀκηρότατοι, οὕτως, ἂν ἀκού-
 σαι, παραδέξασθαι δύνανται. Ἔστι γὰρ αὐτοῖς
 παρὰ φύσιν τὰ μὴ κατὰ φύσιν. Τοῦτον, φησί,
 Θρᾷκες οἱ περὶ τὸν Αἴμον οἰκοῦντες Κορύθαρα
 καλοῦσι καὶ Θρᾳξῖν οἱ Φρύγες παραπλησίως, ὅτι
 ἀπὸ τῆς κορυφῆς ἀνωθεν καὶ ἀπὸ τοῦ ἀχαρκτη-
 ριστοῦ ἐγκατέβηκε τὴν ἀρχὴν τῆς καταβάσεως λαμ-
 βάνων καὶ πάσας τὰς τῶν ὑποκειμένων διερχό-
 μενος ἀρχὰς πῶς καὶ τίνα τρόποις κατέρχεται οὗ
 νοσῶν. Τοῦτ' ἐστίν, φησί, τὸ εἰρημένον· φωνὴν
 μὲν αὐτοῦ ἠκούσαμεν, εἶδος δὲ αὐτοῦ οὐκ ἐωρά-
 καμεν. Ἀποστατάμενον γὰρ, φησὶν, αὐτοῦ καὶ χα-
 ρακτηρισμένου ἀκούεται φωνή, τὸ δὲ εἶδος τὸ
 κατελθὼν ἀνωθεν ἀπὸ τοῦ ἀχαρκτηριστοῦ ὁποῖον
 ἐστὶν εἶδεν οὐδεὶς. Ἔστι δὲ ἐν τῷ πλάσματι τῷ χοικῷ,
 γινώσκει δὲ αὐτὸ οὐδεὶς. Οὕτως, φησὶν, ἐστὶν ὁ τὸν
 κατακλυσμόν | οἰκῶν ὁ Θεός, κατὰ τὸ Ψαλτήριον,
 καὶ φεγγαμένος [καὶ] κακρῶς ἀπὸ ὑδάτων
 πολλῶν. Ὑδατα, φησὶν, ἐστὶ πολλὰ ἢ πολυσχιδῆς
 τῶν θνητῶν γένεσις ἀνθρώπων, ἀφ' ἧς βοᾷ καὶ κέ-
 κρατε πρὸς τὸν ἀχαρκτηριστὸν ἀνθρώπων, Ρῦσαι,
 λέγων, ἀπὸ λεόντων τὴν μονογενῆ μου. Πρὸς τοῦ-
 τον, φησὶν, ἐστὶν εἰρημένον· Παῖς μου εἰ σὺ
 Ἰσραὴλ, μὴ φοβοῦ, ἐὰν διὰ ποταμῶν διέλθῃς,
 οὐ μὴ σε συγκαλύσωσιν, ἐὰν διὰ πυρὸς διέλθῃς,
 οὐ μὴ σε συγκαύσῃ. Ποταμοὺς, φησί, λέγει· τὴν
 ὑγρὴν τῆς γενέσεως οὐσίαν, πῦρ δὲ τὴν ἐπὶ τὴν γέ-
 νεσιν ὁρμὴν καὶ ἐπιθυμίαν. Εὐ ἔμοδός εἰ, μὴ φοβοῦ.
 Καὶ πάλιν φησὶν· Εἰ ἐπιλήσεται [p. 110. 111]
 μήτηρ τῶν τέκνων αὐτῆς μὴ ἐλεῆσθαι μηδὲ ἐπι-
 δοῦναι μαστὸν, κἀγὼ ἐπιλήσομαι ὁμῶν, ὁ Ἀδά-
 μας, φησί, λέγει πρὸς τοὺς ἰδίους ἀνθρώπους· ἀλλὰ
 εἰ καὶ ἐπιλήσεται ταῦτα γυνή, ἀλλ' ἐγὼ οὐκ ἐπι-
 λήσομαι ὁμῶν. Ἐπὶ τῶν χειρῶν μου ἐξωγράφηκα
 ὁμῶς. Περὶ δὲ τῆς ἀνάδοις αὐτοῦ, τοῦτέστι τῆς ἀνα-
 γεννήσεως, ἵνα γένηται πνευματικὸς, οὐ σαρκικὸς,
 λέγει, φησὶν, ἡ Γραφή· Ἀρατε πύλας, οἱ ἄρχον-
 τες, ὁμῶν, καὶ ἐπάρητε, πύλας αἰώνιοι, καὶ εἰσ-
 ελεύσεται ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης, τοῦτέστι, θαῦμα
 θαυμάτων. Τίς γὰρ, φησὶν, ἐστὶν οὗτος ὁ βασι-
 λεὺς τῆς δόξης; Σκόληξ καὶ οὐκ ἀνθρώπος,
 δευτεῖος ἀνθρώπου καὶ ἐξουθένημα λαοῦ, αὐτός

A inquit, duodecim discipulorum præconia neque om-
 nes audierunt, neque ubi audierint percipere pos-
 sunt. Sunt enim his contra naturam, quæ non sunt
 secundum naturam. Hunc, inquit, Thracæ, qui
 circa Illeum habitant, Corybantem appellant et
 cum Thracibus Phryges pariter, quoniam a capite
 supra et ab ineffigato cerebro initium descensionis
 sumens et omnes subjectorum permeans potestates,
 quomodo et qua ratione permeet ignoramus. Hoc
 est, inquit, dictum illud : Vocem quidem ejus audi-
 vimus, speciem autem ejus non vidimus. Descripti
 enim ejus, inquit, et effigati audiri vox, speciem
 autem desuper delapsam ab ineffigato qualis sit,
 novit nemo. Est autem in figmento choico, cognos-
 cit autem eam nemo. Ille, inquit, est diluvium ha-
 bitans Deus, secundum Psalterium, et loquens atque
 vociferans ab aquis magnis. Aquæ, inquit, magnæ
 sunt multiplex mortalium generatio hominum, ex
 qua clamat et vociferatur ad ineffigatum hominem :
 Serratio, dicens, a leonibus unigenitam meam. Ad
 hunc, inquit, est dictum : Filius meus es tu, Israel,
 noli metueri ; ubi per flumina transferis, non te
 corripient ; ubi per ignem transieris, non te combu-
 ret. Flumina, inquit, dicit humidam generationis
 naturam, ignem autem ad generationem impetum
 et ardorem. Tu meus es, noli metueri. Et rursus
 inquit : Si 156-157 oblivisceretur mater liberorum,
 quin misereatur et præbeat mammæ, et ego obli-
 viscar vestrum. Adamas, inquit, dicit ad proprios
 homines ; verum etiamsi hæc oblivisceretur mulier, et
 ego non obliviscar vestrum. In manibus meis vos
 expressos habeo. De ascensione autem ejus, hoc est
 de regeneratione, ut fiat spiritualis, non carnalis,
 dicit, inquit, Scriptura : Altate portas, qui estis do-
 mini, vestrum, et surgite, portæ æternæ, et intrabit
 rex gloriæ, hoc est miraculum miraculorum. Quia
 est enim, inquit, hic rex gloriæ ? Vermis et non homo,
 opprobrium hominis et nullificatio populi ; ipse est
 rex gloriæ, in bello pollens. Bellum autem dicit
 quod est in corpore, quoniam ex hostilibus ele-
 mentis fictum est figmentum, sicut scriptum est,
 inquit : Recordare bellum existens in corpore. Hunc,
 inquit, introitum et hanc portam vidit in Mesopo-
 tiam proficiscens Jacob, quod quidem est ex
 D puero pubes jam evadens et vir, hoc est intellecta

VARIE LECTIONES.

³³ Cf. Ev. Joan. iii, 8. Τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ, καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούετε, ἀλλ' οὐκ εἰδὼς πόθεν ἔρχεται ἢ ποῦ ὑπάγει. Cap. v, 37 : Οὕτως φωνὴν αὐτοῦ πόποτε ἀκηρότατε, οὕτως εἶδος αὐτοῦ ἐωράκατε, κ. τ. λ.
³⁴ Ἀποστατάμενον C. ³⁵ χαρκτηρισμένου C. ³⁶ Cf. psal. xxviii, 10 : Κύριος τὸν κατακλυσμένων κατοικίει, κ. τ. λ. V. 3 : Φωνὴ Κυρίου ἐπὶ τῶν ὑδάτων, ὁ Θεὸς τῆς δόξης ἐδρόνησεν, Κύριος ἐπὶ ὑδάτων πολλῶν. ³⁷ κατοικῶν? ³⁸ καὶ οὐκ. C. ³⁹ πολυσχιδῆς C. ⁴⁰ Cf. Psal. xliii, 17 : Ἀποκατάστησον τὴν ψυχὴν μου ἀπὸ τῆς κακουργίας αὐτῶν, ἀπὸ λεόντων τὴν μονογενῆ μου. Psal. xxi, 21, 22 : Ρῦσαι ἀπὸ βομβηλας τὴν ψυχὴν μου, καὶ ἐκ χειρὸς κυνὸς τὴν μονογενῆ μου. Σώσον με ἐκ στόματος· λεόντος κ. τ. λ.
⁴¹ Cf. Isa. xli, 8. ⁴² Εὐ δὲ, Ἰσραὴλ, παῖς μου (Isa. xlii, 3 : Δουλὸς μου εἰ σὺ, Ἰσραὴλ). Isa. xliiii, 1, 2 : Μὴ φοβοῦ, ὅτι ἐλυτρώσαμην σε, ἐκάλεισά σε τὸ ὄνομά σου, ἔμοδός εἰ σὺ. Καὶ ἐὰν διαβαίνῃς δι' ὕδατος, μετὰ σοῦ εἰμι, καὶ ποταμοὶ οὐ συγκαλύσωσίν σε· καὶ ἐὰν διέλθῃς διὰ πυρὸς, οὐ μὴ κατακαύθῃς, φλόξ οὐ κατακαύσει σε. ⁴³ Isa. lxi, 15. Μὴ ἐπιλήσεται γυνὴ τοῦ παιδίου αὐτῆς τοῦ μὴ ἐλεῆσαι τὰ ἐκγόνα τῆς κοιλίας αὐτῆς; ⁴⁴ Isa. xliii, 15 : Εἰ δὲ καὶ ἐπιλάβοιτο ταῦτα γυνή, ἀλλ' ἐγὼ οὐκ ἐπιλήσομαι σου, εἶπεν Κύριος. Ἰδοὺ ἐπὶ τῶν χειρῶν μου ἐξωγράφησά σου τὰ τέγγη. κ. τ. λ. ⁴⁵ Psal. xxiii, 7, 9. ⁴⁶ Τίς — ἐστὶν οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης; Psal. xliii, 8. ⁴⁷ Psal. xli, 7 : Ἐγὼ δὲ εἰμι σκόληξ καὶ οὐχὶ ἀνθρώπος, δευτεῖος ἀνθρώπου καὶ ἐξουθένημα λαοῦ.

sunt a proficiscente in Mesopotamiam (Mesopotamia autem est, inquit, magni oceani fluetus a medio fluens perfectio homine), et miratus est caelestem portam fatus: *Quam horribilis hic locus. Non est hoc nisi aditus Dei et haec porta caeli*. Propter hoc, inquit, dicit Jesus: *Ego sum porta vera*. Est autem haec dicens ab ineffigato supra, inquit, effigatus perfectus homo. Non potest igitur, inquit, servari perfectus homo, nisi renascetur per hanc ingressus portam. Eundem autem hunc, inquit, Phryges et papam appellant, quoniam omnia sedavit incondita et temere ante ipsius apparitionem mota. Nomen enim papa, inquit, omnium simul est et caelestium et terrestrium et infernorum, dicentium: Seda, seda incongruentiam mundi et facito pacem longe dissitis, hoc est materialibus et choicis, et pacem iis qui prope sunt, hoc 158-159 est spiritualibus et rationalibus perfectis hominibus. Appellant autem Phryges hunc eundem et mortuum, quasi in monumento et sepulcro infossum in corpore. Hoc, inquit, est dictum illud: *Sepulcra estis dealbata plena*, inquit, *intus ossibus mortuorum*, quoniam non inest in vobis homo virus; et rursus inquit: *Exsiliunt ex monumentis mortui*, hoc est ex corporibus choicis renati spirituales, non carnales. Haec, inquit, est resurrectio, quae per portam fit caelorum, per quam non ingressi, inquit, omnes manent mortui, hunc autem Phryges, inquit, eundem hunc rursus ex conversione appellant Deum. Fit enim, inquit, Deus, cum ex mortuis resuscitatus per talem portam intrabit in caelum. Hanc, inquit, portam Paulus novit apostolus, revelans in mysterio et dicens, *se raptum esse ab angelo, et venisse usque ad secundum et tertium caelum in paradisum ipsum, et vidisse quae viderit et audivisse arcana verba, quae non licent homini loqui*. Haec sunt, inquit, quae arcana ab omnibus vocantur mysteria, quae et loquimur non in doctis humanae sapientiae verbis, sed in doctrina spiritus, spiritualibus spiritualia comparantes. Animalis autem homo non percipit ea quae sunt Spiritus Dei; stultitia est enim illi, et haec, inquit, sunt spiritus arcana mysteria, quae nos novimus soli. De his, inquit, dixit Salvator: *Nemo potest venire ad me, nisi quem traxerit Pater meus caelestis*. Admodum enim, inquit, difficile est percipere etprehendere magnum hoc et arcanum mysterium. Et rursus, inquit, dixit Salvator: *Non omnis qui dicit mihi*

Α *ἐστιν ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης*, ἢ *ὅτι ἐν πολέμῳ δυνατός*. Πόλεμον δὲ λέγει τὸν ἐν σώματι, ὅτι ἐκ μαχίμων στοιχείων πέπλασται τὸ πλάσμα, καθὼς γέγραπται, *ψησὶ Μνησθῆναι πόλεμον τὸν γινόμενον ἐν σώματι* ²¹. Ταύτην, *ψησὶ*, τὴν εἰσοδὸν καὶ ταύτην τὴν πύλιν εἶδεν εἰς | Μεσοποταμίαν ²² πορευόμενος; ὁ Ἰακώβ, ὅπερ ἐστὶν ἀπὸ τοῦ παιδὸς Ἰσραὴλ ἡδὴ γινόμενος καὶ ἀνὴρ, ταυτέστιν ἐγνωρίσθη τῷ εἰς Μεσοποταμίαν πορευομένῳ. (Μεσοποταμία δὲ, *ψησὶν*, ἐστὶν ἡ τοῦ μεγάλου ὠκεανοῦ ῥοή, ἀπὸ τῶν μέσων βέουσα τοῦ τελευτοῦ ἀνθρώπου), καὶ ἐθαύμασε τὴν οὐράνιον πύλιν ἐπὶ τῶν ὡς *ροδερὸς* ²³ ὁ τόπος οὗτος. *Ὁὐκ ἐστι τοῦτο, ἀλλ' ἡ οἰκος θεοῦ, καὶ αὕτη ἡ πύλη τοῦ οὐρανοῦ*. Διὰ τοῦτο, *ψησὶ*, λέγει ὁ Ἰησοῦς: *Ἐγὼ εἰμι ἡ πύλη ἡ ἀληθινή*. Ἔστι δὲ ὁ ταῦτα λέγων ὁ ἀπὸ τοῦ ἀγαπητοῦ, *ψησὶν*, ἄνωθεν κεχαρκτηρισμένος τέλειος ἀνθρώπος. Ὁ δὲ δύναται οὖν, *ψησὶ*, σωθῆναι ὁ τέλειος ἀνθρώπος, ἐὰν μὴ ἀναγεννηθῇ διὰ ταύτης; εἰσελθὼν τῆς πύλης. Τὸν αὐτὸν δὲ τοῦτον, *ψησὶ*, *Φρύγες* ²⁴ καὶ *πάπαν* καλοῦσιν, ὅτι πάντα ἔπαυσεν ἀτάκτως καὶ πλημμυρῶς πρὸς τῇ; ἐαυτοῦ φανερώσει; κεκινημένα. Τὸ γὰρ ὄνομα, *ψησὶ*, τοῦ *πάπαν* πάντων ὁμοῦ ἐστὶ τῶν ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων λεγόντων. *Παῦς*, *παῦς* ²⁵ τὴν ἀσυμφωνίαν τοῦ κόσμου καὶ ποιῆσον εἰρήνην τοῖς μακρὰν ²⁶, ταυτέστι τοῖς ὀλίκοις καὶ τοῖς μακροῖς, καὶ εἰρήνην τοῖς ἐγγύς, ταυτέστι τοῖς [p. 111. 112] πνευματικοῖς καὶ νοεροῖς τέλειος ἀνθρώποις. Λέγουσι δὲ οἱ Φρύγες τοῦτον αὐτὸν καὶ *νέκυν*, οἷον ἐν μνήματι καὶ τάφῳ ἐγκαταφυγεῖν ²⁷ ἐν τῷ σώματι. Τοῦτο, *ψησὶν*, ἐστὶ τὸ εἰρημέων *τάροι* ἐστὲ ²⁸ *κεκοιταμένοι, γέμοντες*, *ψησὶν*, *ἔσωθεν ὁστέων νεκρῶν*, ὅτι οὐκ ἐστὶν ἐν ὑμῖν ἀνθρώπος ὁ ζῶν καὶ πάλιν, *ψησὶν*, *Ἐξελθόνται* ²⁹ ἐκ τῶν μνημείων οἱ νεκροί, ταυτέστιν ἐκ τῶν σωματικῶν τῶν οὐρανίων ἀναγεννηθέντες πνευματικοί, οὐ σαρκικοί. Αὕτη, *ψησὶν*, ἐστὶν ἡ ἀνάστασις ἡ διὰ τῆς πύλης γινόμενη τῶν οὐρανίων, δι' ἧς οἱ μὴ εἰσελθόντες, *ψησὶ*, πάντες μένουσι νεκροί. Οἱ δὲ αὐτοί, *ψησὶ*, Φρύγες τὸν αὐτὸν τοῦτον πάλιν ἐκ μεταβολῆς λέγουσι *θεόν*. Γίνεται γὰρ, *ψησὶ*, *θεός*, ὅταν ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ διὰ τῆς τοιαύτης πύλης εἰσελεύσεται εἰς τὸν οὐρανόν. Ταύτην, *ψησὶ*, τὴν πύλιν *Παῦλος* οἶδεν ὁ ἀπόστολος; *παρὰ* οὐρανὸν ἐν μυστηρίῳ καὶ εἰπὼν, *ἡρπάσθαι* ³⁰ ὑπὸ ἀγγέλου, καὶ *γεγορέναι* ³¹ *ἔως δευτέρου καὶ τρίτου οὐρανοῦ* εἰς τὸν παράδεισον αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ³² αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ³³ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ³⁴ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ³⁵ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ³⁶ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ³⁷ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ³⁸ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ³⁹ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁴⁰ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁴¹ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁴² αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁴³ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁴⁴ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁴⁵ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁴⁶ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁴⁷ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁴⁸ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁴⁹ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁵⁰ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁵¹ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁵² αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁵³ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁵⁴ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁵⁵ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁵⁶ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁵⁷ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁵⁸ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁵⁹ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁶⁰ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁶¹ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁶² αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁶³ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁶⁴ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁶⁵ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁶⁶ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁶⁷ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁶⁸ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁶⁹ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁷⁰ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁷¹ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁷² αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁷³ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁷⁴ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁷⁵ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁷⁶ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁷⁷ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁷⁸ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁷⁹ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁸⁰ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁸¹ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁸² αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁸³ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁸⁴ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁸⁵ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁸⁶ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁸⁷ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁸⁸ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁸⁹ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁹⁰ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁹¹ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁹² αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁹³ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁹⁴ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁹⁵ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁹⁶ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁹⁷ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁹⁸ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ⁹⁹ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁰⁰ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁰¹ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁰² αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁰³ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁰⁴ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁰⁵ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁰⁶ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁰⁷ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁰⁸ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁰⁹ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹¹⁰ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹¹¹ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹¹² αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹¹³ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹¹⁴ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹¹⁵ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹¹⁶ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹¹⁷ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹¹⁸ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹¹⁹ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹²⁰ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹²¹ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹²² αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹²³ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹²⁴ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹²⁵ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹²⁶ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹²⁷ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹²⁸ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹²⁹ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹³⁰ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹³¹ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹³² αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹³³ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹³⁴ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹³⁵ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹³⁶ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹³⁷ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹³⁸ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹³⁹ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁴⁰ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁴¹ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁴² αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁴³ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁴⁴ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁴⁵ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁴⁶ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁴⁷ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁴⁸ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁴⁹ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁵⁰ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁵¹ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁵² αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁵³ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁵⁴ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁵⁵ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁵⁶ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁵⁷ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁵⁸ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁵⁹ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁶⁰ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁶¹ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁶² αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁶³ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁶⁴ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁶⁵ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁶⁶ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁶⁷ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁶⁸ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁶⁹ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁷⁰ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁷¹ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁷² αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁷³ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁷⁴ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁷⁵ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁷⁶ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁷⁷ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁷⁸ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁷⁹ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁸⁰ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁸¹ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁸² αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁸³ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁸⁴ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁸⁵ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁸⁶ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁸⁷ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁸⁸ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁸⁹ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁹⁰ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁹¹ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁹² αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁹³ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁹⁴ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁹⁵ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁹⁶ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁹⁷ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁹⁸ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ¹⁹⁹ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁰⁰ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁰¹ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁰² αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁰³ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁰⁴ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁰⁵ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁰⁶ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁰⁷ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁰⁸ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁰⁹ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²¹⁰ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²¹¹ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²¹² αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²¹³ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²¹⁴ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²¹⁵ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²¹⁶ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²¹⁷ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²¹⁸ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²¹⁹ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²²⁰ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²²¹ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²²² αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²²³ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²²⁴ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²²⁵ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²²⁶ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²²⁷ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²²⁸ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²²⁹ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²³⁰ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²³¹ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²³² αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²³³ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²³⁴ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²³⁵ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²³⁶ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²³⁷ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²³⁸ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²³⁹ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁴⁰ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁴¹ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁴² αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁴³ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁴⁴ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁴⁵ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁴⁶ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁴⁷ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁴⁸ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁴⁹ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁵⁰ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁵¹ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁵² αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁵³ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁵⁴ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁵⁵ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁵⁶ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁵⁷ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁵⁸ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁵⁹ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁶⁰ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁶¹ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁶² αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁶³ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁶⁴ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁶⁵ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁶⁶ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁶⁷ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁶⁸ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁶⁹ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁷⁰ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁷¹ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁷² αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁷³ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁷⁴ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁷⁵ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁷⁶ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁷⁷ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁷⁸ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁷⁹ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁸⁰ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁸¹ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁸² αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁸³ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁸⁴ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁸⁵ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁸⁶ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁸⁷ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁸⁸ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁸⁹ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁹⁰ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁹¹ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁹² αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁹³ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁹⁴ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁹⁵ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁹⁶ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁹⁷ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁹⁸ αὐτὸν, καὶ *ἑωρακεῖν* ²⁹⁹ α

κοῦραι ῥήματα ἄρρητα ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ εἰπεῖν. Ταῦτά ἐστι, φησί, τὰ ἄρρητα ὑπὸ πάντων λεγόμενα μυστήρια ἃ [καὶ λαλοῦμεν⁶²] οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς πνεύματος, πνευματικοῖς πνευματικὰ συγκρίνοντες, ψυχικὸς δὲ ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ· μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστὶ· καὶ ταῦτα, φησὶν, ἐστὶ τὰ τοῦ πνεύματος ἄρρητα μυστήρια, ἃ ἡμεῖς ἴσμεν μόνοι. Περὶ τούτων, φησὶν, εἰρῆκεν ὁ Σωτὴρ· Οἷδεῖς δύναται⁶³ ἔλθεῖν πρὸς με, ἐὰν μὴ τίνα ἐλκύσῃ ὁ Πατὴρ μου ὁ οὐράνιος. Πάνυ γάρ, φησί, δύσκολόν ἐστι παραδέξασθαι καὶ λαβεῖν τὸ μέγα τοῦτο καὶ ἄρρητον μυστήριον. Καὶ πάλιν, φησὶν, εἰρῆκεν ὁ Σωτὴρ· Οὐ πᾶς ὁ λέγων⁶⁴ μοι, Κύριε, Κύριε, εἰσέλυσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Πατρὸς μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Ὁ δὲ ποιῶν, οὐχὶ ἀκούσας μόνον, εἰς τὴν βασιλείαν εἰσελθεῖν τὸν οὐρανῶν. Καὶ πάλιν, φησὶν, εἰρῆκεν· Οἱ τελῶναι⁶⁵ καὶ αἱ πόρραι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. [p. 112—114] Τελῶναι γάρ, φησὶν, εἰσὶν οἱ τὰ τέλη τῶν ὧν λαμβάνοντες ἡμεῖς | δὲ, φησὶν, ἴσμεν οἱ τελῶναι, εἰς οὗς⁶⁶ τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατέστηκε. Τέλη γάρ, φησὶν, εἰσὶ τὰ ἀπὸ τοῦ ἀρχαρχήτου εἰς τὸν κόσμον κατεσπαρμένα σπέρματα, δι' ὧν ὁ πᾶς συντελεῖται κόσμος· διὰ γὰρ αὐτῶν καὶ ἤρξατο γενέσθαι. Καὶ τοῦτο ἐστὶ, φησὶ, τὸ εἰρημένον· Ἐξήλθεν ὁ σπείρων τοῦ⁶⁷ σπείραι· καὶ τὰ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδὸν καὶ κατεπατήθη· τὰ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη καὶ ἐξανέτειλε, φησὶ, καὶ διὰ τὸ μὴ εἶχει βάθος ἐξηράνθη καὶ ἀπέθανε· τὰ δὲ ἔπεσε, φησὶν, ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν καὶ ἀγαθὴν, καὶ ἐποίησε καρπὸν, ὁ μὲν ἑκατὸν, ὁ δὲ ἐξήκοντα, ὁ δὲ τριᾶκοντα. Ὁ ἔχων, φησὶν, ὅσα ἀκούειν ἀκούετω. Τούτοις, φησὶν, οὐδεὶς τούτων τῶν μυστηρίων ἀκριτοῦς γέγονεν εἰ μὴ μόνοι οἱ⁶⁸ γνωστικοὶ τέλειοι. Αὕτη, φησὶν, ἐστὶν ἡ γῆ ἡ καλὴ καὶ ἀγαθὴ, ἣν λέγει Μωσῆς· Εἰσάξω⁶⁹ ὑμᾶς εἰς γῆν καλὴν καὶ ἀγαθὴν, εἰς γῆν ρέουσάν γάλα καὶ μέλι. Τοῦτο, φησὶν, ἐστὶ τὸ μέλι καὶ τὸ γάλα, οὗ γευσάμενους τοὺς τελείους ἀδασκεύτους γενέσθαι καὶ μετασχεῖν τοῦ πληρώματος. Τοῦτο, φησὶν, ἐστὶ τὸ πλήρωμα, δι' οὗ πάντα γινόμενα γεννητὰ⁷⁰ ἀπὸ τοῦ ἀγεννήτου γέγονε τε καὶ πεπληρωται. Ὁ δὲ αὐτὸς οὗτος ὑπὸ⁷¹ τῶν Φρυγῶν καὶ Ἀκαρπος καλεῖται. Ἐστὶ γὰρ Ἀκαρπος, ὅταν ἡ σαρκικὸς καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς σαρκὸς ἐργάζεται. Τοῦτο, φησὶν, ἐστὶ τὸ εἰρημένον· Πᾶρ δένδρον⁷² μὴ ποιῶν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. Καρποὶ γὰρ οὗτοι, φησὶν, εἰσὶ μόνον οἱ λογικοὶ, οἱ⁷³ ζῶντες ἄνθρωποι, οἱ δὲ τῆς πύλης

A Domine, Domine, intrabit in regnum cœlorum, sed qui facit voluntatem Patris mei qui in cœlis est : quam oportet facientes, non audientes solum in regnum intrare cœlorum. Et rursus, inquit, dixit : Publicani et meretrices præcedunt vos in regnum cœlorum. Publicani (τελῶναι **160-161** enim, inquit, sunt qui omnium rerum vectigalia recipiunt, nos autem, inquit, sumus publicani, in quos fines (τὰ τέλη) sæculorum deveniunt. Τέλη enim, inquit, sunt ab ineffigato in mundum disseminata semina, per quæ universus perficitur mundus ; per ea enim et orsus est fieri. Et hoc, inquit, est dictum illud : Exiit seminans ad seminandum, et alia ceciderunt secus riam et conculeata sunt, alia vero super petrosa, et exorta sunt, inquit, et quoniam non habebant altitudinem terræ, aruerunt et demortua sunt ; alia autem ceciderunt, inquit, in terram pulchram et bonam et faciebant fructum, aliud centesimum, aliud sexagesimum, aliud tricesimum. Qui habet aures audiendi audiat. Hoc est, inquit, nemo horum mysteriorum auditor factus est, nisi soli perfecti gnostici. Hæc, inquit, est terra pulchra et bona, quam dicit Moses : Inducam vos in terram pulchram et bonam, in terram affluentem lacte et melle. Hoc, inquit, est mel et lac, quo gustato perfectos irreges fieri et imperitari plenitudine. Hæc, inquit, est plenitudo, per quam omnia existentia nata ab innato et facta sunt et impleta. Idem autem hic a Phrygilus etiam sterilis vocatur. Est enim sterilis, quando est carnalis et cupidinem carnis efficit. Hoc, inquit, est dictum illud : Omnis arbor, quæ non facit fructum bonum, exciditur et in ignem mittitur. Fructus enim hi, inquit, sunt soli rationales, vivi homines, qui per portam ingrediuntur tertiam. Dicunt quippe : Si mortua comeditis et viva facietis, quid, si viva comedieritis, facietis ? Viva autem dicunt et rationes et mentes et homines, margaritas illius ineffigati dejectas in sumentum infra. Hoc est quod dicit, inquit : Ne projiciatis sanctum canibus, neque margaritas porcis, porcorum et canum opus dicentes esse mulieris cum viro consuetudinem. Eundem autem hunc, inquit, Phryges appellant caprarium, non **162-163** inquit, quod pascibat capras et capros, ut psychici appellant, sed quia est, inquit, αἱ πόλος, hoc est ὁ ἀεὶ πολὺν et vertens et circumagens universum mundum conversione. Πολαῖν enim significat id quod vertere et commutare res : unde, inquit, et ambo centra cœli universi appellantur polos. Et porta dicit :

VARIE LECTIONES.

⁶² καὶ λαλοῦμεν om. C, M; cf. I Cor. ii, 13, 14. ⁶³ Ev. Joan. vi, 44 : Οἷδεῖς δύναται ἔλθεῖν πρὸς με, ἐὰν μὴ ὁ Πατὴρ ὁ πέμψας με ἐλκύσῃ αὐτόν. ⁶⁴ Matth. vii, 21. ⁶⁵ Matth. xxi, 31. ⁶⁶ I Cor. x, 11. ⁶⁷ Cf. Matth. xiii, 3-9; Marc. iv, 3-9; Luc. xvi, 5-8. ⁶⁸ μόνοι οἱ μόνοι C, M. ⁶⁹ Cf. V Mos. xxxi, 20 : Εἰσάξω γὰρ αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν, ἣν ὡμοσα τοῖς πατράσιν αὐτῶν, γῆν ρέουσάν καὶ μέλι, x. τ. λ. II Mos iii, 8 : Καὶ κατέβην ἐξελίσθαι αὐτοὺς ἐκ τῆς γῆς Αἰγυπτίων, καὶ ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ τῆς γῆς ἐκείνης, καὶ εἰσαγαγεῖν αὐτοὺς εἰς γῆν ἀγαθὴν καὶ πολλήν, εἰς γῆν ρέουσάν γάλα καὶ μέλι, x. τ. λ. ⁷⁰ γέννη τὰ C; γενητὰ M. ⁷¹ ὑπὸ ἀπὸ C, M. ⁷² Matth. iii, 10; Luc. iii, 9. ⁷³ λογικῶν, cf. λογικοὶ C, M.

εισερχόμενοι τῆς τρίτης. Λέγουσι γοῦν· *Εἰ γὰρ ἐράγετε καὶ ζῶντα ἐποιήσατε* ⁷⁷, εἰ, ἂν ζῶντα φάγητε, ποιήσετε; Ζῶντα δὲ λέγουσι καὶ λόγους καὶ νόας καὶ ἀνθρώπους, τοὺς μαργαρίτας ἔχινον τοῦ ἀχαρakterίστου ἐρριμμένους εἰς τὸ πλάσμα κάτω ⁷⁸. Τοῦτέστιν ὁ λέγει, φησί· *Μὴ βάλῃτε* ⁷⁹ τὸ ἅγιον τοῖς κυσὶ μηδὲ τοὺς μαργαρίτας τοῖς χοίροις, χοίρων καὶ κυνῶν ἔργον λέγοντες εἶναι τὴν γυναικὸς πρὸς ἄνδρα ὁμιλίαν. Τὸν αὐτὸν δὲ τοῦτον, φησὶν, οἱ Φρύγες [p. 114. 115] καλοῦσιν αἰπόλον, οὐχ ὅτι, φησὶν, ἔδοσκαν αἶγας καὶ τράγους, ὡς οἱ ψυχικοὶ ὀνομάζουσιν, ἀλλ' ὅτι ⁸⁰, φησὶν, ἐστὶν αἰπόλος, τοῦτέστιν ὁ ἀεὶ πολλῶν ⁸¹ καὶ στρέφων καὶ περιελαύνων τὴν κόσμον ἔδον στροφῇ. Πολεῖν γὰρ ἐστὶ τὸ στρέφειν καὶ μεταβάλλειν τὰ πράγματα· ἔνθεν ⁸², φησὶ, καὶ τὰ δύο κέντρα τοῦ οὐρανοῦ ἅπαντες προσ-αγορεύουσι πόλους. Καὶ ὁ ποιητὴς δὲ φησὶ·

*Πωλεῖται quidem hic senex marinus terax
Immortalis Proteus Aegyptius,*

non venundatur, inquit, sed versatur ibi tanquam et circumit. Jam urbes, in quibus habitamus, quia versamur et circumimus in iis, et πόλεις vocantur. Ita, inquit, Phryges caprarium (αἰπόλον) eum appellant, qui semper omnia in omnes partes vertit et commutat ad domestica. Vocant autem eum, inquit, et sceracem Phryges, quia plures, inquit, liberi viduae potius quam ejus, quae habet maritum; hoc est renati immortales et semper permanentes sunt multi, etiamsi pauci sint nati; carnales autem, inquit, caduci omnes, etiamsi sint multi admodum nati. Propterea, inquit, plorabat Rachel filios suos et nolebat, inquit, consolari deplorans eos; *notat enim*, inquit, *non esse*. Luget autem etiam Jeremias quæ infra est Jerusalem, non Phœniciae urbem, sed quæ infra est generationem caducam. Cognoverat enim, inquit, etiam Jeremias perfectum hominem, renatum ex aqua et spiritu, non carnalem. Ipse profecto Jeremias dicebat: *Homo est et quis cognoscat eum?* Ita, inquit, est admodum profunda et difficilis comprehensio perfecti hominis cognitio. Initium enim, inquit, perfectionis cognitio hominis; Dei autem cognitio absoluta perfectio. Dicunt autem eum, inquit, Phryges etiam *viridem aristam demessam* et post Phryges Athenienses, initiantes Eleusinia et demonstrantes epoptis magnum et mirabile et perfectissimum epopticum ibi mysterium per silentium, demessam aristam. Arista autem hæc est etiam apud Athenienses ab ineffligato [delapsus filius] perfectus magnus, **164-165** sicuti ipse hierophanta, non excisus ille quidem, ut Aulis, sed eunuchus factus per cicutam et aspernatus omnem carnalem generationem, noctu Eleusine inter multos ignes peragens magna et arcana mysteria clamat et vociferatur dicens: *Sacrum peperit alma puellum Brimo Brimum*, hoc est valida validum. Alma autem est, inquit, generatio spiritualis, coe-

A *Πωλεῖται τις δεῦρο γέρον ἄλιος ῥημαρτής,
Ἀθάνατος Πρωτεύς Αἰγυπτίος* ⁸³,

οὐ πιπράσκειται, φησὶν, ἀλλὰ στρέφεται αὐτοῦ ὁνοεῖ καὶ περιέρχεται. *Ἐτι* ⁸⁴ καὶ πόλεις, ἐν αἷς οἰκοῦμεν, ἐστὶ στρεφόμεθα καὶ περιπολούμεν ⁸⁵ ἐν αὐταῖς, καὶ καλοῦνται πόλεις. Οὕτως, φησὶν, οἱ Φρύγες αἰπόλον τοῦτον καλοῦσι τὸν πάντοτε πάντα πανταχῇ ⁸⁶ στρέφοντα καὶ μεταβάλλοντα πρὸς τὰ οἰκεία. Καλοῦσι δὲ αὐτὸν, φησὶ, καὶ πολύκαρπον οἱ Φρύγες, ἐπὶ πλείονα ⁸⁷, φησὶ, τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μάλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα, τοῦτέστι τὰ ἀναγεννώμενα ἀθάνατα καὶ ἀεὶ διαμένοντά ἐστι· πολλὰ, καὶ ὀλίγα ἢ τὰ γεννώμενα· τὰ δὲ σαρκικὰ, φησὶν, φθαρτὰ πάντα, καὶ ἢ πολλὰ πάνυ γεννώμενα. Διὰ τοῦτο, φησὶν ⁸⁸, *ἔκλεισε* ⁸⁹ *Ῥαχὴλ τὰ τέκνα*

B *καὶ οὐκ ἤθελε*, φησὶ, *παρακαλεῖσθαι κλαίονσα ἐπ' αὐτοῖς* ⁹⁰· ἤδει γὰρ, φησὶν, ἐπὶ οὐκ εἰσεῖ. Θρηνεῖ δὲ καὶ Ἱερემίας τὴν κάτω Ἱερουσαλὴμ, οὗ τὴν ἐν Φοινίκῃ πόλιν, ἀλλὰ τὴν κάτω γένεσιν τὴν φθαρτὴν· ἔγνων γὰρ, φησὶ, καὶ Ἱερემίας τὸν τέλειον ἄνθρωπον, τὸν ἀναγεννώμενον ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ σαρκικόν. Αὐτὸς γοῦν ὁ Ἱερემίας εἶπεν· *Ἀνθρώπος ἐστὶ* ⁹¹ *καὶ τίς γνώσεται αὐτόν*; Οὕτως, φησὶν, ἐστὶ πάνυ βαθεῖα καὶ δυσκατάληπτος ἡ τοῦ τελείου ἀνθρώπου γνῶσις. Ἀρχὴ γὰρ ⁹², φησὶν, τελειώσεως γνῶσις ἀνθρώπου· Θεοῦ δὲ γνῶσις ἀπρησιμένη τελείωσις. Λέγουσι δὲ αὐτόν, φησὶ, Φρύγες καὶ χλοερὸν στάχυν τεθερισμένον, καὶ μετὰ τοὺς Φρύγας Ἀθηναῖοι μουσντες Ἐλευσίνια, καὶ ἐπιδικύνοντες τοῖς ἐποπτεύουσι τὸ μέγα καὶ θαυμαστὸν καὶ τελειότατον ἐποπτικὸν ἔχει μυστήριον ἐν σιωπῇ, τεθερισμένον στάχυν. Ὅ ἐδὲ στάχυν οὗτός ἐστι καὶ παρὰ Ἀθηναίους ὁ παρὰ τοῦ ἀχαρakterίστου φωστήρ *τελείος μέγας* ⁹³, [p. 115. 116.] καθάπερ αὐτὸς ὁ ἱεροφάντης, οὐκ ἀποκεικομένος μὲν, ὡς ὁ Ἄττις ⁹⁴, εὐνουσταμένος δὲ διὰ κωνελοῦ καὶ πᾶσαν παρητημένος ⁹⁵ τὴν σαρκικὴν ⁹⁶ γένεσιν, νυχτὸς ἐν Ἐλευσίνι ὑπὸ πολλῶν πυρὶ τέλων τὰ μεγάλα καὶ ἄρρητα μυστήρια βοᾷ καὶ κέκραγε λέγων· *Ἱερὸν ἔτεκε πότνια*

VARIE LECTIONES.

⁷⁷ ποιήσετε C, M. ⁷⁸ κάτω. κάρπου C. ⁷⁹ Matth. vii, 6. Μὴ δώτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσὶν, μηδὲ βάλῃτε τοὺς μαργαρίτας ὁμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων, κ. τ. λ. ⁸⁰ ἀλλ' ὅτι, ἀλλὰ τι C. ⁸¹ πολλῶν corr. C et alibi. ⁸² ἐνθε C, M. ⁸³ Hom. Od. 4, 384. ⁸⁴ Ἐτι. Λέγει C. ⁸⁵ Ἀμέλει M. ⁸⁶ περιπολούμεν. πολοῦμεν C, M; πολοῦμεθα Roepers. ⁸⁷ πάντα πανταχῇ. πανταχῇ C, M. ⁸⁸ Isa vixi, 1 et Galat. iv, 27: Ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μάλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα. ⁸⁹ Cf. Matth. ii, 10: Ῥαχὴλ κλαίονσα τὰ τέκνα αὐτῆς· καὶ οὐκ ἠθέλησεν παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσὶν. ⁹⁰ ἔκλεισε margo C, M.; ἔλαβε C. ⁹¹ Jerem. 17, 9. Βαθεῖα ἡ καρδία παρὰ πάντα, καὶ ἀνθρώπως ἐστίν· καὶ τίς γνώσεται αὐτόν; Ἀρχὴ—τελειώσεως. Cf. supra p. 132, 60 sq. ⁹² Videntur quædam excidisse, quibuscum φωστήρος commemoratio tohereret. ⁹³ Ἄττις corr. C. ⁹⁴ παρητημένος. ἀπηρητισμένος, C, M. ⁹⁵ σαρκικὴν. σαρκίην C, M.

κοῦρον Βριμὼ Βριμὼν²², τούτῃστιν ἰσχυρὰ ἰσχυρόν. Ὅτιννα δὲ ἐστὶ. φησὶν, ἡ γένεσις ἡ πνευματικὴ, ἡ ἱπουράνιος, ἡ ἄνω ἰσχυρὸς δὲ ἐστὶν ὁ οὗτος γεννώμενος. Ἔστι γὰρ λεγόμενον τὸ²³ μυστήριον Ἐλευσίν καὶ ἀνυπόκριτον²⁴. Ἐλευσίν, ὅτι ἤλθομεν, φησὶν, οἱ πνευματικοὶ ἀνορθωθέντες ἀπὸ τοῦ Ἀδάμαντος βυέντες κάτω· ἐλεύσεσθαι γὰρ, φησὶν, ἐστὶν ἀλθεῖν, τὸ δὲ ἀνυπόκριτον τὸ ἀνελθεῖν ἀνω. Τοῦτο, φησὶν, ἐστὶν ὃ λέγουσιν οἱ κατοργιασμένοι τῶν Ἐλευσινίων τὰ μυστήρια. Θέμιον²⁵ δὲ ἐστὶ τὰ μικρὰ μεμνημένοι· αὐτὸς τὰ μεγάλα μνησθῆναι. Μόροι²⁶ γὰρ μεζίζονες· μεζίζονας μοίρας λαγχάνουσι. Μικρὰ δὲ, φησὶν, ἐστὶ τὰ μυστήρια τὰ τῆς Περσεφόνης κάτω, περὶ ὧν μυστηρίων καὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἐκεῖ, οὐσης· πλατείας καὶ εὐρύχωρου καὶ γερούσης τοῦ· ἀπολλυμένους ἐπὶ τὴν Περσεφόνην²⁷, . . . καὶ ὁ ποιητὴς δὲ φησὶν·

Αὐτὰρ²⁸ ὑπ' αὐτὴν ἐστὶν ἀταρπιτὸς²⁹ ὀκρύδουσα³⁰,
Κοίτη, ἀπλώδης³¹ ἢ δ' ἡγήσασθαι ἀρίστη
Ἄλσος ἐς ἡμερόν πολυτιμητοῦ Ἀγροδίτης.

Ταῦτ' ἐστὶ, φησὶ, τὰ μικρὰ μυστήρια τὰ τῆς σαρκικῆς γενέσεως, ἀμνησθῆναι οἱ ἄνθρωποι μικρὰ παύσασθαι ὀφείλουσι καὶ μνησθῆναι τὰ μεγάλα τὰ ἱπουράνια. Οἱ γὰρ τοὺς ἐκεῖ, φησὶ, λαγχάνετε· μόρους³² μεζίζονας μοίρας λαμβάνουσιν. Αὐτὴ γὰρ, φησὶν, ἐστὶν ἡ πόλις τοῦ οὐρανοῦ καὶ οὗτος ὁ οἶκος· Θεοῦ, ὅπου ὁ ἀγαθὸς Θεὸς κατοικεῖ μόνος, εἰς ὃν οὐκ εἰσελεύσεται, φησὶν, ἀκάθαρτος οὐδεὶς, οὐ ψυχικὸς, οὐ σαρκικὸς, ἀλλὰ τηρεῖται πνευματικοὶ μόνους, ὅπου δεῖ γενόμενος βλαστῆν³³ τὰ ἐνδύματα καὶ [p. 116. 117] πάντας γενέσθαι νομφίους ἀπηρεσυνωμένους διὰ τοῦ παρθενικοῦ πνεύματος. Αὐτὴ γὰρ ἐστὶν ἡ παρθένος³⁴ ἡ ἐν γαστρὶ ἔχουσα καὶ συλλαμβάνουσα καὶ τίκτουσα υἱόν, οὐ ψυχικόν, οὐ σωματικόν, ἀλλὰ μακάριον αἰῶνα αἰώνων³⁵. Περί τούτων, φησὶ, διαβόητον εἶρηκεν ὁ Σωτὴρ, ὅτι Στενὴ καὶ³⁶ τιβλιμμένη ἐστὶν ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εἰσερχόμενοι εἰς αὐτήν, πλατεῖα δὲ καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν αὐτῆς.

9. Ἐτι δὲ οἱ Φρύγες λέγουσι τὸν πατέρα τῶν ὁλων εἶναι ἀμύγδαλον, οὐχὶ δένδρον, φησὶν, ἀλλὰ εἶναι ἀμύγδαλον ἐκεῖνον τὸν προύοντα, ὃς ἔχων ἐν ἑαυτῷ τὸν τέλειον καρπὸν οἶον διασφύζοντα³⁷ καὶ κινούμενον ἐν βάθει, διήμυξε³⁸ τοὺς κόλπους αὐτοῦ,

A lestis, sublimis, validus autem est qui sic generatus est. Vocatur enim mysterium Eleusin et Anactorium: Eleusin, quia venimus, inquit, spirituales de super ab Adamante delapsi infra; eleusese autem inquit, est id quod alere, Anactoreum autem id quod anelare, inquit, quod dicunt qui initiati sunt Eleusiniorum mysteriis. Statutum autem est, qui parvis initiati sunt ut rursus magnis initientur. Mortes enim majores majores series nanciscuntur. Parva autem, inquit, sunt mysteria Proserpinae infra, de quibus mysteriis et semita ducente illuc, quae est lata et spatiosa eademque fert intereuntes ad Proserpinam [Salvator dixit], et poeta vero ait:

Sed sub ipsam est semita aspera,
Cava, lutosae; ea autem ducere optima
Lucum in venustum summe honorata Veneris.

Hæc, inquit, sunt parva mysteria carnalis generationis, quibus initiati homines parvis requiescere debent et initiari magnis, celestibus. Nam sortiti, inquit, qui sunt ibi sortes, majores partes nanciscuntur. Hæc enim, inquit, est porta cæli et hæc domus Dei, ubi bonus Deus inhabitat solus, in quam non intrabit, inquit, impurus nullus, non animalis, non carnalis, sed reservator spiritualibus solis, quo qui pervenerint abjicere debent 166-167 vestes et omnes evadere sponsi demasculati per virginalem spiritum. Hæc enim est virgo in ventre gestans et concipiens et pariens filium, non animale, non corporalem, sed beatum ævum æternum. De his, inquit, diserte dixit Salvator: Angusta et arcta est via quæ ducit ad vitam, et pauci sunt qui ingrediuntur eam; lata autem et spatiosa via quæ ducit ad perditionem, et multi sunt qui permeant per eam.

ἀπώλειαν, καὶ πολλοὶ εἰσὶν οἱ διερχόμενοι δι'

9. Præterea autem Phryges dicunt patrem universorum esse amygdalum, non arborem, inquit, sed esse amygdalum illum ante existentem, qui habens in se perfectum fructum tanquam pulsantem et se moventem in profundo, perrupit (διήμυξε)

VARIÆ LECTIONES.

²² Βριμὼν, quod Hesychius interpretatur ἰσχυρὸν M Βριμὴ C. Versus fuerit hic Ἰρὼν δὲ Βριμὼ Βριμὼν τέξα πότνια κοῦρον. ²³ λεγόμενον τὸ. τὸ λεγόμενον C, M. ²⁴ Θέμιον C; Θεμίον Jac. Bernaysius (ep. critic. ad Bunsenium in Analect. Ante-Nicæn. ed. Bunsen. vol. III, p. 550 sq.) ²⁵ Μόροι — λαγχάνουσι. Heraclii. fr. 54 apud Schleiermacher. (Fr. Schleiermachers sämtliche Werke. Dritte Abtheilung. Zur Philosophie. Vol. II. p. 124); cf. Jac. Bernaysius l. l. Post Περσεφόνην videtur excludisse: ὁ Σωτὴρ εἶρηκεν, cum superiora aperte referantur ad locum Matth. vii, 13 ὅτι πλατεῖα ἡ πόλις καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοὶ εἰσὶν οἱ εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆς, quæ sequuntur autem oppositi illis debellant. ²⁶ Versus antea ignotus A. Meinekius (Diar. antiq. Marburg. a 1852. IV, p. 375 sq.) Parmenidi ascribit, Gretlingius (Progr. Acad. Jen. a. 1853 p. 5) Panspho Atheniensis. Røperus suspicatur idem exemplum Græci poetæ observatum esse Apuleio Metamorph. IV, 18. Hild. ²⁷ 80. ἀταρπιτὸς C. ²⁸ ὀκρύδουσα C, M. ²⁹ 81. ἢ δ' ἡγήσασθαι ἀρίστη C; ἢ M. ³⁰ λαγχάνετε· μόρους μεζίζονας ἐνθά μεζίζονας μοίρας λαμβ. Jac. Bernaysius l. l. Cf. supra p. 156. 45. sq. ³¹ οἶκος C, M. ³² βλαστῆν C, M. ³³ Cf. Isa. xli. Ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ τέξεται υἱόν. ³⁴ αἰῶνα αἰώνων. ³⁵ Cf. Matth. vii, 13, 14. Εἰσελθετε διὰ τῆς στενῆς πόλης, ὅτι πλατεῖα καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα — δι' αὐτῆς· τί στενὴ [ἡ πόλις] καὶ τεβλιμμένη ἡ ὁδὸς; ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εἰσερχόμενοι αὐτήν. ³⁶ οἶον διασφύζοντα. οἶον ἰδίᾳ σφύζοντα C, M. ³⁷ 84. διήμυξε Røperus; διέμυξε C, M.

sinus suos et generavit invisibilem et innominatum et ineffabilem filium suum, de quo loquimur. Ἀμύχαι enim significat tanquam rumpere et scindere, sicuti, inquit, de febricitantibus corporibus et habentibus in se quamdam convulsionem, ἀμυχάς dicunt medici resecantes. Sic, inquit, Phryges amygdalum vocant, a quo provenit et natus est invisibilis, per quem omnia facta sunt, et sine ipso factum est nihil. Fiatulorem autem dicunt esse Phryges quod inde natum est, quia spiritus enharmonius est quod natum est. Spiritus enim est, inquit, Deus; quapropter, inquit, neque in monte hoc adorant, neque in Jerusalem veri adoratores, sed in spiritu. Spiritualis enim, inquit, est perfectorum adoratio, non carnalis. Spiritus autem, inquit, ibi ubi et Pater appellatur et Filius ex hoc Patre ibi natus. Illic, inquit, est multinominis, innumeris instructus oculis, incomprehensibilis, cuius omnis natura, alia autem aliter cupiens est. Hoc, inquit, est Verbum Dei, quod est, inquit, verbum prædicationis magnæ potestatis. Quare erit obsignatum **163-169** et occultatum et absconditum in habitaculo, ubi radix omnium fundata est, ævorum, potestatum, cogitationum, deorum, angelorum, spirituum delegatorum, eorum quæ sunt quæque non sunt, natorum, non natorum, incomprehensibilium, comprehensibilium, annorum, mensium, dierum, horarum, puncti indivisi, ex quo exorditur minimum crescere per partes. Nihil existens, inquit, et ex nihilo constans punctum, indivisum cum sit, paulatim procedet in magnitudinem quamdam incomprehensibilem. Hæc, inquit, est regnum cælorum, graminis sinapis, quod indivisum inest in corpore punctum, quod novit, inquit, nemo nisi spirituales soli. Hoc, inquit, est dictum illud: Non sunt sermones, neque loquela, quorum non audiuntur voces eorum. Hæc sic confluent, ab omnibus hominibus quæ vel dicuntur vel aguntur, ad suam mentem, spiritualia dictitantes omnia fieri. Quare et eos, qui in theatris artem proficiunt, dicunt ne ipsos quidem sine numine quidquam loqui aut facere. Ergo igitur, inquit, cum populo in theatris congregato ingreditur quispiam indutus vestem insignem, citharam gestans et psallens, sic dicit canens magna mysteria,

καὶ ἐγέννησε τὸν ἀόρατον καὶ ἀκατανόμαστον καὶ ἄρρητον ¹⁶ παῖδα ἑαυτοῦ, περὶ οὗ λαλοῦμεν. Ἀμύχαι γάρ ἐστιν ἐλκεῖν ῥῆσαι καὶ διατεμεῖν, καθάπερ, φησὶν, ἐπὶ τῶν φλεγμαίνοντων σωματίων καὶ ἐχόντων ἐν ἑαυτοῖς τινα συστροφὴν ἀμυχάς ¹⁷ οἱ ἱατροὶ λέγουσιν ἀνατεμόντες· οὕτως, φησὶ, Φρύγες τὴν ἀμύχδαλον καλοῦσιν, ἀπ' οὗ προήλθε καὶ ἐγεννήθη ὁ ἀόρατος, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδέν. Συριακτὴν δὲ φασιν ¹⁸ εἶναι Φρύγες τὸ ἐκείθεν γεγεννημένον, ὅτι πνεῦμα ἐναρμόνιον ἐστὶ τὸ γεγεννημένον. Πνεῦμα γὰρ ¹⁹, φησὶν, ἐστὶν ὁ θεός· διὸ, φησὶν, οὕτε ἐν τῷ ῥεῖ τούτῳ προσκυνοῦσιν, οὕτε ἐν Ἱερουσαλὴμ οἱ ἀληθινοὶ προσκυνοῦνται, ἀλλὰ ἐν πνεύματι. Πνευματικὴ γὰρ, φησὶν, ἐστὶ τῶν τελείων ἡ προσκύνησις, οὗ Β *σαρκικῇ*. Τὸ δὲ πνεῦμα, φησὶν, ἐκεῖ ὅπου ²⁰ καὶ ὁ Πατήρ, ὀνομάζεται καὶ ὁ Υἱός, ἐκ τούτου τοῦ Πατρὸς [ἐκεῖ] ²¹ γεννώμενος. Οὗτος, φησὶν, ἐστὶν ὁ πολυώνυμος, μυριάδατος, ἀκατάληπτος, οὗ ²² πάσα φύσις, ἀλλή δὲ ²³ ἄλλως ὀρέγεται. Τοῦτο ²⁴, φησὶν, ἐστὶ τὸ [p. 117—119.] ῥῆμα τοῦ θεοῦ, δ, φησὶν, ἐστὶ ῥῆμα ἀποφάσεως τῆς μεγάλης δυνάμεως· διὸ ἐστὶ ἐσφραγισμένον καὶ κεκρυμμένον καὶ κεκαλυμμένον, καίμενον ἐν τῇ οἰκητρίῳ, οὗ ἡ ῥίζα τῶν ὧν τεθεμελιώται [ἀπό] ²⁵ αἰώνων, δυνάμενον ἐπινοῶν, θεῶν, ἀγγέλων, πνευμάτων ἀπεσταλμένων, ὄντων, μὴ ὄντων, γεννητῶν, ἀγεννητῶν ²⁶, ἀκατάληπτων, καταληπτῶν, ἐνιαυτῶν, μηνῶν, ἡμερῶν, ὥρων, στιγμῆς ἀμερίστου, ἐξ ἧς ²⁷ ἐξάρχεται τὸ ἐλάχιστον αὐξῆσαι κατὰ μέρος· ἡ μηδὲν οὐσα, φησὶ, καὶ ἐκ μηδενὸς συνεστῶσα C *στιγμῇ ἀμέριστος οὕσα γενήσεται ἑαυτῇ ἐπίνοιαν* ²⁸ μέγεθος τι ἀκατάληπτον. Αὕτη, φησὶν, ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ὁ κόκκος τοῦ σιναπί ²⁹, ἡ ἀμέριστος ἐνυπάρχουσα τῷ σώματι στιγμῇ, ἣν οἶδε, φησὶν, οὐδεὶς ἢ οἱ πνευματικοὶ μόνοι. Τοῦτο, φησὶν, ἐστὶ τὸ εἰρημένον· *Οὐκ εἰσι λόγους* ³⁰ οὐδὲ λαλῶν, ὧν οὐχὶ ἀκούονται αἱ φωναὶ αὐτῶν. Ταῦθ' ³¹ οὕτως σχεδιάζουσι, τὰ ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων λεγόμενά τε καὶ γινόμενα, πρὸς ἴδιον νοῦν, πνευματικὰ φάσκοντες πάντα γίνεσθαι. Ὅθεν καὶ τοὺς θεάτροις ἐπιδεικνυμένους λέγουσι μὴδ' ³² αὐτοῖς ἀπρονοήτως τι λέγειν ἢ ποιεῖν. Τοιγαροῦν, φησὶν, ἐπὶ τὸν συνελθόντων ὁ δῆμος ἐν τοῖς θεάτροις εἰσὶν ³³ τὶς ἡμφοισμένος στολήν ἐξάλλον, κιθάραν φέρων καὶ

VARIÆ LECTIONES.

¹⁶ καὶ ἄρρητον. ἄρρητον C, M. ¹⁷ ἀμυχάς. ἄς ἀμυχάς C, M. ¹⁸ φησὶν C. ¹⁹ Cf. Joan. iii, 21. sqq. Πίστευε μοι ὅτι ἔρχεται ὥρα ὅτε οὐτε ἐν τῷ ῥεῖ τούτῳ οὐτε ἐν Ἱερουσαλὴμ προσκυνᾶτε τῷ Πατρὶ... ἀλλὰ ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστίν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνῶσιν τῷ Πατρὶ ἐν Πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ. . . . πνεῦμα ὁ θεός, καὶ τοὺς προσκυνούντας αὐτὸν ἐν Πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ, οὗ προσκυνεῖν. ²⁰ Obscurum est quid sibi vellet exei ὅπου. ²¹ ἐκεῖ abundare videtur. ²² οὗ ὀρέγεται. Cf. supra p. 138. 54 qs. ²³ δὲ. τε C, M. ²⁴ Cf. infra I. VI, 9 193, 83—90. ed. Oxon. Τοῦτο τὸ γράμμα ἀποφάσεως τῆς καὶ δυνάμεως ἐξ ἐπίνοιας τῆς μεγάλης δυνάμεως τῆς ἀπεράντου. Διὸ ἐστὶ ἐσφραγισμένον, κεκρυμμένον, κεκαλυμμένον, καίμενον ἐν τῇ οἰκητρίῳ, οὗ ἡ ῥίζα τῶν ὧν τεθεμελιώται. ²⁵ ἀπὸ τε αἰνείσ inclusionis. ²⁶ γεννητῶν, ἀγεννητῶν. γεγενῶτων, γεννητῶν. C, γεγενῶτων, ἀγεννητῶν M. ²⁷ ἐξ ἧς ἐξῆς C. ²⁸ ἐαυτῇ ἐπίνοιαν intelligi nequeunt: οὕτῃ τῇ ἐπίνοια susp. M; ἐαυτῆς ἐπίνοια Reopertus ²⁹ ὁ κόκκος τοῦ σιναπί Cf. Matth. xiii, 31, 32; Marc. iv 31, 32; Luc. xiii, 19. ³⁰ Psal. xlii, 4: Οὐκ εἰσὶν λαλῶν οὐδὲ λόγος, ὧν οὐχὶ ἀκούονται αἱ φωναὶ αὐτῶν. ³¹ De his et quæ sequuntur uberius disputatum est a Schneidewino in Philol. tom. II. p. 261 sqd., deinde a Godofredo Hermann in Berichte der kœnigl. sächs. Gesellschaft der Wissenschaften in Leipzig 1849, p. 1 sqq., cuius disputationem expendit Schneidewinus in Nachrichten von der G. A. Universitat und der kœnigl. Gesellschaft der Wissenschaften zu Gœttingen 1852, 7, p. 101 sqq. Poiremo Th Rergius Poet. Lyr. p. 1045 carnem apposuit. ³² μὴδ'. μὴ C. ³³ εἰσίοι C, M.

ψάλλον, οὕτως λέγει· ἔδωκεν τὰ μεγάλα μυστήρια οὐκ ἂν εἰδῶς ἂν λέγει· *Εἶπε Κρόνου γένος, εἶπε Διὸς μάκαρος, εἶπε Ῥέας μεγάλης, χαῖρε, τὸ κατηφές ἀκρισμα* ³³ *Ῥέας, Ἄττι. Σὲ καλοῦσι μὲν Ἀσσύριοι τριπόθητον Ἀδωνιν, καλεῖ δ'* ³⁴ *Ἀλγυπτος Ὀσίριν, ἐπουράνιον μὴρὸς κέρας Ἑλλήνες, σοφίαν* ³⁵, *Σαμοθράκες Ἀδαμνα* ³⁶ *σεβασμιον, Αἰμόνιοι* ³⁷ *Κορύδαντα, καὶ οἱ Φρύγες ἄλλοτε μὲν Πάπαν, ποτὲ δὲ νέκυν, ἢ θεὸν, ἢ τὸν ἄκαρπον, ἢ αἰπόλον, ἢ χλοερὸν στάχυν ἀμυθέντα, ἢ δὲν πολύκαρπος ἔτικτεν ἀμύδαλος ἀνέρα συνικτάν. Τοῦτόν φησιν εἶναι πολύμορφον Ἄττιν, ὃν ὑμνοῦντες λέγουσιν οὕτως· Ἄττιν ὑμνήσω [p. 119. 120.] τὸν Ῥεῖης, κωδῶνα* ³⁸ *σὺν βόμοις* ³⁹, *οὐδ' αὐλῶν Ἰδαίων Κουρήτων μύκτητα, ἀλλ' εἰς* ⁴⁰ *Φοιδεῖαν μίξω μοῖσταν φορμίγγων, εὐδοί, εὐάν* ⁴¹, *ὡς Πάν, ὡς Βακχεύς, ὡς ποιμὴν λευκῶν ἀστρων. Διὰ τοὺς καὶ τοὺς τοιοῦτους λόγους παρεδρεύουσιν οὗτοι τοῖς λεγομένοις Μητρὸς μεγάλης μυστηρίοις, μάλιστα καθορᾶν νομίζοντες διὰ τῶν δρωμένων ἐκεῖ τὸ ὅλον μυστήριον. Οὐδὲν γὰρ ἔχουσι πλέον οὗτοι τῶν ἐκεῖ δρωμένων, πλὴν ὅτι οὐκ εἰσὶν ἀποκεκομμένοι, μόνον τὸ ἔργον τῶν ἀποκεκομμένων ἐκτελοῦσι. Πάνυ γὰρ πικρῶς καὶ πεφυλαγμένως παραγγέλλουσιν ἀπέχεσθαι ὡς ἀποκεκομμένοι τῆς πρὸς γυναῖκα ὁμιλίας. Γὰρ δὲ λοιπὸν ἔργον, ὡς εἰρήχαμεν διὰ πολλῶν, ὥστε οἱ ἀποκοκοί δρῶσι· τιμῶσι δὲ οὐκ ἄλλο τι ἢ τὸν νάας οὗτοι, Ναασσηνοὶ καλούμενοι. Νάας δὲ ἐστὶν ὁ ὄφις, ἀφ' οὗ φησι πάντας εἶναι τοὺς ὑπὸ τὸν οὐρανὸν προσπαγορευομένους ναοὺς, ἀπὸ τοῦ νάας· κακείνῳ μόνῳ τῷ νάας ἀνακίεσθαι πᾶν ἐρὸν καὶ πᾶσαν τελετὴν· καὶ πᾶν μυστήριον, καὶ καθόλου μὴ δύνασθαι τελετὴν εὐρεθῆναι ὑπὸ τὸν οὐρανὸν, ἐν ᾗ ναὸς οὐκ ἐστὶ, καὶ ὁ νάας ἐν αὐτῷ, ἀφ' οὗ ἔλαχε* ⁴² *ναὸς καλεῖσθαι. Εἶναι δὲ τὸν ὄφιν λέγουσιν οὗτοι τὴν ὑγρὰν οὐσίαν, καθάπερ καὶ θαλῆς ὁ Μιλήσιος, καὶ μηδὲν δύνασθαι τῶν ὄντων ὅλως ἀθανάτων, ἢ θνητῶν, τῶν ἐμψύχων ἢ ἀψύχων συνεστηκέναι χωρὶς αὐτοῦ. Ὑποκείσθαι δὲ αὐτῷ τὰ πάντα, καὶ εἶναι αὐτὸν ἀγαθόν, καὶ ἔχειν πάντα ἐν αὐτῷ ὥστε ἐν κέρατι ταύρου μονοκέρωτος* ⁴³, *ὥστε* ⁴⁴ *τὸ κάλλος [τῶν ἄλλων]* ⁴⁵ *καὶ τὴν δραστήτητα ἐπιυδῶναι πᾶσι τοῖς οὖσι κατὰ φύσιν τὴν ἐαυτῶν καὶ οἰκειότητά, οἰνοὶ διὰ* ⁴⁶ *πάντων δευόντα, ὥστε* ⁴⁷ *ἐκπορευόμενον ἐξ Ἑδέμ καὶ σχιζόμενον εἰς ἀρχὰς τέσσαρας. Ἑδέμ δὲ εἶναι λέγουσι τὸν ἐγκέφαλον, οἰνοὶ δὲδεμένοι καὶ κατεσφιγμένον ἐν τοῖς περικειμένοις χιτῶσιν ὥστε οὐρανοὶς* ⁴⁸ *παράδουσιν δ'* ⁴⁹ *εἶναι νομίζουσι τὸν μέχρι μόνης τῆς κεφαλῆς ἀνθρώπου. Ἐξερχόμενον* ⁵⁰ *οὐρανὸν*

A ignarus quid dicat: Sive Saturni genus, sive Jovis beati, sive Rheæ magnæ, salve debile mutilamen Rheæ, Attis. Te vocant Assyrii ter desideratum Adonin, vocat autem Ægyptus Osirin, celeste Menæ cornu Græci, aut caelum Mercurium, Samothracæ Adamna venerabilem, Hæmonii Corybantem, et Phrygæ alias Papam, aliquando autem mortuum, aut deum, aut sterilem, aut caprarium, aut viridem aristam demessam, aut quem ferax pariebat amygdalus virum fistulatores. Hunc ait esse multiforem Atin, quem hymno celebrantes dicunt ita: Atin cantabo Rheæ filium **170-171** non tubarum cum bombis nec rursus tibiærum Idearum, quæ accinunt Curetibus, sed in Phæbeam miscebo musam cithararum, evocæ ean, cum sit Pan, cum Bacchus, cum pastor lucidorum astrorum. Propter hæc et alia hujusmodi assident hi mysteriis quæ dicuntur magnæ Matris, maxime sese perspicere arbitrati per ea, quæ ibi peraguntur, totum mysterium. Nihil enim hi plus habent quam ea, quæ ibi aguntur, nisi quod non sunt excisi, sed quod excisorum est perficiunt. Valde enim austere et severe præcipiunt sese abstinere pariter atque excisi a consuetudine cum muliere. In reliquis, ut diximus pluribus, opus excisorum faciunt. Colunt autem nihil hi aliud quam Naas, Naasseni vocati. Naas autem est serpens, a quo ait esse omnia sub cælo quæ vocantur templa (γαοὺς), a verbo quod est vâz, et illi soli Naas dedicatum esse omne sacrarium et omne initium et omne mysterium, et omnino non posse mysterium reperiri ullum sub cælo, in quo vâs non sit et vâs in eo, unde nactus est nomen vâs. Esse autem serpentem aiunt hi humidam materiem, sicuti etiam Thales Milesius, nec quidquam posse eorum quæ existant omnino, sive immortalium sive mortalium, sive animatorum sive inanimatorum constare sine eo. Subjecta autem ei esse omnia, et esse eum bonum et habere omnia in se sicuti in cornu tauri unicornis, adeo ut pulchritudinem et venustatem impertiat universis quæ existant secundum naturam singulorum et proprietatem, tanquam per omnia permeantem, sicuti profectum ex Edem et se findentem in capita quatuor. Edem autem esse aiunt cerebrum, tanquam vinctum et constrictum in circumplectis vestibus uti cælis. Paradisum autem esse arbitrantur capite solum tenus hominem. Exeuntem igitur hunc fluvium ex Edem, hoc est cerebro, dividi in capita quatuor, vocari autem nomen primi **172-173** fluvii Phison; ipse est qui circum omnem terram Hevilath, ubi nascitur aurum. Et au-

VARIE LECTIONES.

³³ ἀκρισμα G. Hermannus, ἀκουσμα C. M. ³⁴ καλεῖ δ' Roepers, ὅλη δ' C. M. ³⁵ σοφίαν corruptum est. Desiderari Ἑρμοῦ mentionem apparet ex p. 444 sqq., nisi forte in voce σοφίαν latet Λόγον. ³⁶ Ἀδαμνα Th. Berghius l. l., coll. Hesych. s. v. Ἀδαμνέιν: Ἀδῆμ C. M. ³⁷ Αἰμόνιοι C. M. ³⁸ κωδῶνων οὐ ὠδινῶν C. ³⁹ συμβόμοις C. ⁴⁰ εἰς. οἷς C. ⁴¹ εὐάν. εὐών C. ἔλαχε. ἔλαβε C. M. ⁴² ἐν κέρατι ταύρου μονοκέρωτος Cf. 5 Mos. 33, 17: Πρωτότοκος ταύρου τὸ κάλλος αὐτοῦ, κέρατα μονοκέρωτος τὰ κέρατα αὐτοῦ, κ. τ. λ. ⁴³ ὥστε om. C. M., qui post μονοκέρωτος lacunam esse arbitratur. ⁴⁴ τῶν ἄλλων, quod sensu caret, unclis inclusimus. ⁴⁵ οἰνοὶ διὰ. οἶον ἰδίᾳ C. M. ⁴⁶ Cf. 1 Mos. 11, 10: Ποταμὸς δὲ ἐκπορεύεται ἐξ Ἑδέμ ποτίζειν τὸν παράδεισον· ἐκεῖθεν ἀφορίζεται εἰς τέσσαρας ἀρχάς. ⁴⁷ οὐρανοὶς. Οὐρανόν? ⁴⁸ δ' om. C. ⁴⁹ Cf. 1 Mos. 11, 10.

rum terræ illius optimum est: ibi invenitur bdellium et lapis onychinus. Hic, inquit, est oculus, honore et coloribus testificans id quod dicitur. Nomen autem secundi fluvii Gehon: ipse est qui circuit omnem terram Æthiopiæ. Hic est, inquit, auditus, cum sit perplexus quidam instar labyrinthi. Et nomen tertio Tigris: ipse vadit ex adverso Assyrii. Hic, inquit, est olfactus, acerrimo usus impetu flaminis. Vadit autem ex adverso Assyrii, quoniam expiranti spiritui per respirationem spiritus extrinsecus ab aere tractus (ἀπὸ τοῦ ἀέρος συρόμενον) acrior et vehementior insuper ingreditur. Respirationis enim, inquit, hæc est natura. Fluvius autem quartus est Euphrates. Hunc dicunt os, per quod precationis exitus et nutrimenti introitus, quod mulcet (ἐν-φραίνει) et nutrit et effigiat spirituales perfectum hominem. Hæc, inquit, est aqua quæ est supra firmamentum, de qua, inquit, dixit Salvator: Si scires, quis est qui petit, tu forsitan petisses ab eo, et dedisset tibi bibere vivam aquam salientem. Ad hanc, inquit, aquam omnis natura propinquat, suas quæque eligens essentias, et accedit cuique naturæ ab hac aqua, quod cuique proprium est, inquit, magis quam lapidi Herculeo ferrum et aurum marini accipitris spinæ et palea electro. Sin quis, inquit, est cæcus a natalibus nec conspicatus veram lucem, quæ illuminat omnem hominem venientem in mundum, per nos recipiat visum et cernat tanquam per paradisum quemdam omni arbore consertum et multis frugibus consitum aquam permeantem per omnes arbores et fruges, et videbit ex una eademque aqua sibi eligere et attrahere olivam oleum et vitem vinum et reliquarum generatim singulam quamque plantarum. 174-175 Est autem, inquit, homo ille ignobilis in mundo et pernobilis [in cælis, proditus] ab ignorantibus eum iis qui ignorant, aestimatus ut gutta a cado: nos autem sumus, inquit, spirituales, qui nobis eligimus a viva aqua fluentis Euphratis per mediam Babylonem domesticum, per portam meantes veram, quæ est Jesus beatus. Et sumus ex omnibus hominibus nos Christiani soli in tertia porta perficientes mysterium et uncti ibi ineffabili unguento ex cornu ut David, non ex fictili olla, ut Saul, conversatus cum malo dæmone carnalis concupiscentiæ.

A τοῦτον τὸν ποταμὸν ἐξ Ἑδὲμ, τοῦτέστιν ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου, ἀφορίζεσθαι¹¹ εἰς ἀρχὰς τῆς-σαρας, καλεῖσθαι δὲ τὸ ὄνομα τοῦ πρώτου ποταμοῦ Φεισὼν, οὗτος δ' κυκλῶν πᾶσαν [p. 120. 121.] τὴν γῆν Εὐλάτ· ἐκεῖ οὐ¹² ἐστὶ τὸ χρυσίον, τὸ δὲ χρυσίον τῆς γῆς ἐκείνης καλὸν, καὶ ἐκεῖ ἐστὶν ὁ ἀνθράξ καὶ λίθος ὁ πράσινος. Οὗτος, φησὶν, ἐστὶν¹³ ὀφθαλμὸς, τῇ τιμῇ καὶ τοῖς χρώμασι μαρτυρῶν τῇ λεγομένῳ. Τὸ δὲ ὄνομα¹⁴ τοῦ δευτέρου ποταμοῦ Γεὼν, οὗτος δ' κυκλῶν πᾶσαν τὴν γῆν Αἰθιοπίας. Οὗτος, φησὶν, ἐστὶν ἀκοή, λαθουρινθώδης τις ὢν. Καὶ ὄνομα τῷ τρίτῳ Τίγρις. Οὗτος¹⁵ ἐστὶν ὁ πορευόμενος κατέναντι Ἀσσυρίων. Οὗτος, φησὶν¹⁶ ἐστὶν ὁσφρητις, ὁδυ-τάτη χρώμενος τῇ φορᾷ τοῦ βέματος· πορεύεται δὲ κατέναντι Ἀσσυρίων, ὅτι ἐκπνέοντι τῷ πνεύματι κατὰ τὴν ἀναπονήν τὸ ἐξῶθεν¹⁷ ἀπὸ τοῦ ἀέρος συρό-μενον δξύτερον καὶ βιαιότερον ἐπεισέρχεται πνεῦμα. Ἀναπνοῆς γάρ, φησὶν, αὕτη φύσις. Ὁ δὲ ποτα-μὸς¹⁸ ὁ τέταρτος Εὐφράτης. Τοῦτον λέγουσι στόμα, δι' οὗ ἡ τῆς προσευχῆς ἐξοδος καὶ ἡ τῆς τροφῆς, εἰσόδος, ἥ¹⁹ εὐφραίνει καὶ τρέφει καὶ χαρακτηρίζει τὸν πνευματικὸν τέλειον ἄνθρωπον. Τοῦτο, φησὶν, ἐστὶ τὸ ὕδωρ²⁰ τὸ ὑπεράνω τοῦ στερεώματος, περὶ οὗ, φησὶν, εἰρήκεν ὁ Σωτὴρ· Εἰ ἤδεις²¹ τίς ἐστὶν ὁ αἰὼν, σὺ ἂν ἤτησας παρ' αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν ἄν σοι πνεῖν ζῶν ὕδωρ ἀλλόμενον. Ἐπὶ τοῦτο, φησὶ, τὸ ὕδωρ πᾶσα φύσις ἐρχεται²² τὰς ἐαυτῆς οὐσίας ἐκλέγουσα, καὶ προσέρχεται ἐκάστη φύσει²³ ἀπὸ τοῦ ὕδατος τοῦτου τὸ οἰκεῖον, φησὶ, μᾶλλον ἢ σίδηρος τῇ Ἡρακλείᾳ λίθῳ, καὶ ὁ χρυσοῦς τῇ τοῦ θαλασσίου λέρακος κεραίδι, καὶ τὸ ἄχυρον τῷ ἡλέκ-τρῳ²⁴. Εἰ δὲ τις, φησὶν, ἐστὶ τυφλὸς ἐκ γενετῆς²⁵ καὶ μὴ τεθεαμένος φῶς²⁶ τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον, δι' ἡμῶν ἀναβλεψάτω καὶ ἰδέτω οἶνον διὰ τίνος παραδείσου παμφύτου²⁷ καὶ πολυσπερμάτου ὕδωρ διερχόμενον διὰ πάντων τῶν φυτῶν καὶ τῶν σπερμάτων, καὶ ὀψε-ται, ὅτι ἐξ ἐνδὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ὕδατος ἐκλέγεται καὶ ἐπισπᾶται ἡ ἐλαία τὸ ἐλαιον καὶ ἡ ἄμπελος τὸν οἶνον καὶ τῶν ἄλλων κατὰ γένος ἕκαστον φυτῶν. [p. 121. 122.] Ἔστι δὲ, φησὶν, ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἄτιμος ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ πολῦτιμος²⁸ ὑπὸ τῶν οὐκ εἰδόντων τοὺς οὐκ εἰδόντες αὐτὸν, λελογισμέ-νος ὡς²⁹ σταγὼν ἀπὸ κάδου· ἡμεῖς δ'³⁰ ἐσμὲν, φη-

VARIE LECTIONES.

¹¹ Cf. I Mos. 11, 11, 12: Ὄνομα τῷ ἐνὶ Φεισὼν· οὗτος δ' κυκλῶν πᾶσαν τὴν γῆν Εὐλάτ, ἐκεῖ οὐ ἐστὶ τὸ χρυσίον· τὸ δὲ χρυσίον τῆς γῆς ἐκείνης καλόν· καὶ ἐκεῖ ἐστὶν ὁ ἀνθράξ καὶ ὁ λίθος ὁ πράσινος.
¹² οὐ. οὐν C, M. ¹³ ἐστὶν om. C, M. ¹⁴ Cf. I Mos. 11, 13: Καὶ ὄνομα τῷ ποταμῷ τῷ δευτέρῳ Γεὼν· οὗτος δ' κυκλῶν πᾶσαν τὴν γῆν Αἰθιοπίας. ¹⁵ Cf. I Mos. 11, 14: Καὶ ὁ ποταμὸς ὁ τρίτος Τίγρις, οὗτος δ' ἐκπνέοντι τῷ πνεύματι κατέναντι Ἀσσυρίων. ¹⁶ φησὶν. φασὶν C, M. ¹⁷ τὸ ἐξῶθεν. τοῦ ἐξῶθεν C, τὴν ἐξῶθεν susp. M. ¹⁸ I Mos. 11 14. ¹⁹ ἡ om. C, M. ²⁰ τὸ ὕδωρ — στερεώματος. Cf. I Mos. 1, 7: Καὶ δι-εχώρισεν ὁ Θεὸς ἀνὰ μέσον τοῦ ὕδατος ὃ ἦν ὑποκάτω τοῦ στερεώματος, καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ ὕδατος τοῦ ἐπ' αὐ-τῷ τοῦ στερεώματος. ²¹ Cf. Joan. 4, 10: Εἰ ἤδεις τὴν δωρεάν τοῦ Θεοῦ, καὶ τίς ἐστὶν ὁ λέγων σοι· Δός μοι πνεῖν, σὺ ἂν ἤτησας αὐτόν, καὶ ἔδωκεν ἄν σοι ὕδωρ ζῶν. Coll. v. 14: Τὸ ὕδωρ δ' ὥσπερ αὐτῷ γενήσε-ται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἀλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον. ²² ἐρχεται. εἰσέρχεται C, M. ²³ ἐκάστη φύσις C. ²⁴ τῷ ἀγύρῳ τὸ ἡλεκτρον C; cf. infra p. 137, 10 ed. Oxon. M. ²⁵ ἐκ γενετῆς C; cf. Joan. 1, 4: Καὶ παρά-γων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς. ²⁶ φῶς — κόσμον Ev. Joan. 1. 9. ²⁷ παμφύτου. συμφύτου C, M. ²⁸ Post verbum πολῦτιμος lacuna, quæ sic expleri potest: ἐν τῷ οὐρανῷ, προσδοκίμος M. ²⁹ λελογισμέ-νος ὡς γὰρ C, M, cf. Isa. 41, 15: Εἰ πάντα τὰ ἔθνη ὡς σταγὼν ἀπὸ κάδου καὶ ὡς ῥοπὴ ζυγοῦ ἐλογισθῆ-σαν, κ. τ. λ. ³⁰ κάδου· ἡμεῖς δ'· κάδου οἶτινες C, M, qui pro οἶτινες susp. οὕτως sive τινές.

σιν, οἱ πνευματικοί, οἱ ἐκλεγόμενοι ἀπὸ τοῦ ζώντος ὕδατος τοῦ ρέοντος Εὐφράτου διὰ τῆς Βαβυλώνης μέσης τὸ οἰκεῖον, διὰ τῆς πύλης ὁδεύοντες ἀληθινῆς, ἥτις ἐστὶν Ἰησοῦς ὁ μακάριος. Καὶ ἐσμέν ἐξ ἀπάντων ἀνθρώπων ἡμεῖς Χριστιανοὶ μόνοι ἐν τῇ τρίτῃ πύλῃ ἀπαρτίζοντες τὸ μυστήριον καὶ χρίμενοι¹¹, ἐκεῖ ἀλλὰ χρῆσται ἐκ κέρατος, ὡς¹² Δαβὶδ¹³, οὐκ ὁστράκινου φακοῦ¹⁴, φησὶν, ὡς ὁ Σαούλ, ὁ συμπολιτευόμενος¹⁵ τῷ πονηρῷ δαίμονι τῆς σαρκικῆς ἐπιθυμίας.

Γ'. Ταῦτα μὲν οὖν ἐκ πολλῶν ὡς ὀλίγα παρεθέ-
μεθα. Ἔστι γὰρ ἀναρίθμητα τῆς μαυρίας ἐπιχειρή-
ματα ὄντα φλύαρα καὶ μαρινώδη· ἀλλ' ἐπειδὴ δυνά-
μι¹⁶ τὴν ἀγνωστον αὐτῶν γνῶσιν ἐξεθέμεθα, καὶ
τοῦτο ἔδοξε παραθεῖναι. Ψαλμὸς αὐτοῖς ἐσχεδιάσται
οὕτως¹⁷, δι' οὗ πάντα αὐτοῖς ἐπὶ τῆς πλάνης μυσ-
τήρια δοκοῦσιν ὁμνῶσθαι¹⁸ οὕτως·

¹⁹ Νόμος ἦν γενικὸς τοῦ πατρὸς ἐκ πρώτος Νόος²⁰.
Ὁ δὲ δευτέρος ἦν τοῦ πρωτοτόκου τοῦ χυθὲν Χάος.
Τριτάτη²¹ ψυχὴ δ' ἔλαθεν ἐργαζομένην²² νόμον.
Διὰ τοῦτ' ἔλασον²³ μορφήν περιχεμένην
Κοιτὴ θανάτῳ μελέτημα κρατουμένην.
Ποτὲ βασιλείαν²⁴ ἔχουσα βλέπει τὸ φῶς,
Ποτὲ δ' εἰς ἔλεον²⁵ ἐρρίμμένην²⁶ κλαλεῖ,
Ποτὲ δὲ κλαλεῖται χαίρει,
Ποτὲ δὲ κλαλεῖ κρίνεται,
Ποτὲ δὲ κρίνεται θνήσκει,
Ποτὲ δὲ γίνεται ἀνέσθοδος ἡ μελέα κακῶ²⁷
Αὐδῶν-ῖνον εἰσῆλθε²⁸ κλανωμένην.
Εἶπεν δ' Ἰησοῦς, Ἐσὺρ, Πάτερ,
[p. 123. 124.] Ζήτημα κακῶν ἐπὶ²⁹ χθόνα
Ἀπὸ σῆς προῆς ἐπιπλάσσει.
Ζητεῖ δὲ φανεῖν τὸ πικρὸν Χάος,
Καὶ οὐκ οἶδε πῶς³⁰ διελύσεται.
Τούτου με χάριν πέμψον, Πάτερ·
Σφραγίσας ἔχωρ καταδήσομαι.
Αἰῶνας βλοῦς διοδεύσω,
Μυστήρια πάντα διανοήσω³¹,
Μορφὰς δὲ θεῶν ἐπιδείξω.
Καὶ τὰ κεκρυμμένα³² τῆς ἀγίας οδοῦ
Γνώσιν καλέσας, παραδώσω.

ΙΖ'. Ταῦτα μὲν οὖν οἱ Ναασσηνοὶ ἐπιχειροῦσιν,
ἐαυτοὺς γνωστικούς ὀνομάζοντες· ἀλλ' ἐπεὶ πολυκέ-
φαλός ἐστιν ἡ πλάνη καὶ πολυσχιδῆς³³, ὡς ἀληθῶς
ιστορομένη ὕδρα, κατὰ μίαν ταύτης [τάς] κεφα-
λὰς³⁴ πατάσσοντες διὰ τοῦ ἐλέγχειν, τῇ τῆς ἀληθείας
βάθμῳ χρησάμενοι, ἅπαν τὸ θηρίον ἀναίρησμεν·
οὐδὲ γὰρ αἱ λοιπαὶ αἰρέσεις πολὺ ταύτης ἀπεμπαί-
νουσι, συνεχόμεναι ἐν πλάνης πνεύματι. Ἀλλ' ἐπειδὴ
τὰ ῥήματα καὶ τὰ ὀνόματα τοῦ ὕψους ἐνδιαλλάξαντες
πολλὰς εἶναι κεφαλὰς τοῦ ὕψους ἠθέλησαν, οὐδὲ
οὕτως ἐνδεήσομεν διελέγειν ὡς βούλονται.

ΙΘ'. Ἔστι γοῦν³⁵ καὶ ἑτέρα τις Περαιτικὴ³⁶, ὣν
πολλοὶς ἔτεσιν ἔλαθεν ἡ κατὰ Χριστοῦ δυσφημία·
ὣν νῦν εἰς φανερόν ἄγειν ἔδοξε τὰ ἀπόρρητα μυστή-
ρια. Οὗτοι φάσκουσι τὸν κόσμον εἶναι ἓνα, τριχῇ³⁷

10. Et hæc quidem ut pauca de multis apposiui-
mus. Sunt enim innumerabilia stultitiæ conamina,
inepta illa et vesana. Sed cum pro viribus insanien-
tem eorum sapientiam exposuerimus, et hoc visum
est apponere. Psalmus iis fusus est talis, per quem
omnia sua erroris mysteria videntur cantu conce-
lebrare in hunc modum :

Erat lex generatrix universi prima Mens,
Secunda autem erat primo parientis fusum Chaos;
Tertia anima accepit efficacem legem.
Propterea cervariam formam induta saliscit,
Mortis laborem vincens.
Nunc imperio potens intuetur lumen,
Nunc in miseriam dejecta, flet,
Nunc fletur, gaudet ;
Nunc flet, judicatur ;
Nunc judicatur, moritur ;
Nunc fit inexpedibilis, misera, malo,
Labyrinthum ingressa est errabunda.
At Jesus dixit : Respice, Pater ;
176-177 Exquisitis malorum in terram
A tuo sum vagatur
Tentat sugere amarum Chaos,
Et nescit quomodo pertransibit ;
Quapropter, mitte me, Pater,
Sigilla serens descendam,
Secula cuncta transgrediar,
Mysteria omnia aperiam,
Formasque deorum demonstro,
Et arcana via sanctæ,
Scientiam appellans, iradam.

11. Et hæc quidem Naasseni conantur, semet
ipsi gnosticos appellantes. Sed cum multiceps sit
error eorum et multiplex, ut vere quæ in fabulis est
hydra, uno ictu capita ejus ubi percusserimus co-
arguendo, veritatis virga usi, totam bestiam tolle-
mus ; neque enim reliquæ hæreses multum ab hac
abludunt, quippe quæ contineantur erroris spiritu.
Sed cum verba et nomina serpentis commotantes
multa esse capita serpentis vulerint, ne sic qui-
dem omittemus coarguere, ut volunt.

12. Est certe etiam quoddam caput hydræ quod
est Peratarum, quorum multis annis latuit erga
Christum ludibrium, quorum nunc visum est in lu-
cem prodere arcana mysteria. Hi dicitant mun-

VARIE LECTIONES

¹¹ διὰ—Ἰησοῦς ὁ μακάριος. Cf. supra p. 146, 48. ¹² χρίμενοι—χρίσται. Cf. supra p. 140, 89. ¹³ ὡς.
ψ C. M. ¹⁴ κέρατος—Δαβὶδ. Cf. I Samuel. xvi, 13. Καὶ ἔλαβε Σαμουὴλ τὸ κέρας τοῦ ἐλαίου, καὶ ἐχρίσεν
αὐτόν, x. τ. λ. ¹⁵ ὁστράκινου φακοῦ—Σαούλ. Cf. I Sam. x, 1 : Καὶ ἔλαβε Σαμουὴλ τὸν φακὸν τοῦ ἐλαίου.
καὶ κατέχευεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ¹⁶ ὁ συμπολιτευόμενος—ἐπιθυμία. Cf. I Sam. xvi, 14 : Καὶ πνεῦμα
Κυρίου ἀπέστη ἀπὸ Σαούλ, καὶ ἐπινεν αὐτόν πνεῦμα πονηρὸν παρὰ Κυρίου. ¹⁷ τῇ δυνάμει susp. M, ἐν
δυνάμει? ¹⁸ οὕτως. οὕτως C. ¹⁹ δοκοῦσιν ὁμνῶσθαι. δοκοῦσι διὰ ὕμνου ἀεὶ δοῦν C, δοκοῦσι διὰ ὕμνου ἀεὶ-
δοῦν M. ²⁰ Hunc hymnum citra spem salutis corruptum attrectare veriti sumus; ergo seculi sumus
Millerum. [Interpretationem qualemcumque addimus. EoIT. PATR.] ²¹ ὁ πρώτιστος νόος susp. M. ²² τρί-
τατον M. ²³ ἐργαζομένη M; δ' ἔλαβ' ἐνθ' ἐργ. susp. M. ²⁴ τοῦτ' ἔλαφον. τοῦτο ἔλαφον C, τοῦτ' ἔλαφον
susp. M. ²⁵ ποτε μὲν βασιλείαν M. ²⁶ ἔλεον. ἔλατον C. ²⁷ ἐρρίμμένη C. ²⁸ κακῶν M. ²⁹ ἐσῆλθε M.
³⁰ εἶπεν δ' Ἰησοῦς, ἐσὺρα, πάτερ M. ³¹ ἐπὶ. τὸδ' ἐπὶ susp. M. ³² οὐκ οἶδεν ὅπως M. ³³ δ' ἀνοήτω M. ³⁴ κε-
κρυμμένα. κρυπτά τε susp. M. ³⁵ πολυσχιδῆς C. ³⁶ τὰς κεφαλὰς. κεφαλὴν C. ³⁷ Cf. infra l. x, 40, pag.
515, 516 ed. Oxon. ³⁸ Post Περαιτικὴ fort. desunt quedam M Quæ desunt supplet Epitome l. x, 40 l. l.
³⁹ τριχῇ. τριχῆς C.

dum esse unum, trifariam divisum. Est autem trifariae divisionis apud eos quasi unum quoddam initium tanquam magnus fons, in infinita per rationem dissecabilis segmenta. Primum autem segmentum et potius secundum eos est trias, et una quidem pars appellatur bonum perfectum, magnitudo patria, secunda autem triadis eorum pars tanquam potestatum innumera quaedam multitudo ex sese genitarum, tertia speciale. Et est prima quidem id quod non genitum est bonum, secunda autem bonum ex se genitum, tertia genitum, unde perspicue dicunt tres deos, tres logos, tres mentes, tres homines. Singulis enim partibus mundi, divisione discreta, tribuunt et deos et logos et mentes et homines et quae reliqua sunt. Desuper autem ex non generatione et primo mundi segmento, **178-179** cum constitisset deinceps mundus ad consummationem, descendisse ob causas, quas postea reddemus, Herodis temporibus trinaturatum quemdam et tricorneporem et tripotentem hominem vocatum Christum, in se habentem a tribus partibus mundi omnia concrementa et potestates. Et hoc ait esse quod dicitur: *Omni plenitudinem complacuit inhabitare in ipso corporaliter*, et omnis inest in ipso divinitas sic divisae triadis. Delata enim esse ait a superjacentibus mundis duobus, et non generato et ex se ipso generato, in hunc mundum, in quo versamur nos, omnifariam potestatum semina. Qui autem sit modus descensionis eorum, posthac aperiemus. Devenisse igitur Christum dicit desuper a non generatione, ut per descensionem ejus omnia salventur trifariam divisa. Quae enim, inquit, desuper deveniunt infra, ascendent per eum. Ea autem, quae insidiata sunt delapsis desuper, abjiciuntur et punita ablegantur. Hoc est, inquit, quod dictum est: *Non enim venit Filius hominis in mundum ad perdendum mundum, sed ut salvetur mundus per ipsum*. Mundum, inquit, vocat duas illas partes, quae superjacent, et non genitum et ex se ipsa genitum. Cum autem dicit, inquit: *Ut non cum mundo damnemur* Scriptura, tertiam partem dicit, qui est mundus specialis. Tertiam enim oportet perire, quam dicit mundum, reliquas autem duas sejungi ab interitu, superjacentes.

13. Videamus igitur primum, quomodo hanc doctrinam ab astrologis mutuati infament Christum,

A διηρημένον. Ἔστι δὲ τῆς τριχῆ διαιρέσεως παρ' αὐτοῖς [τὸ μὲν ἐν μέρος] ὅλον μία τις ἀρχὴ καθάπερ πηγὴ μεγάλη, εἰς ἀπείρους τῷ λόγῳ τμηθῆναι τομὰς δυναμένη. Ἡ δὲ πρώτη τομὴ καὶ προσεχέστερα κατ' αὐτούς ἐστὶν ἡ τριάς, καὶ [τὸ μὲν ἐν μέρος] καλεῖται ἀγαθὸν τέλειον, μέγεθος πατρικόν· τὸ δὲ δεύτερον τῆς τριάδος αὐτῶν μέρος οἰοῦναι δυνάμεων ἀπειρόν τι πλῆθος· ἐξ αὐτῶν γεγεννημένων· τὸ τρίτον ἰδικόν. Καὶ ἐστὶ τὸ μὲν πρῶτον ἀγέννητον, ὅπερ ἐστὶν ἀγαθόν· τὸ δὲ δεύτερον ἀγαθὸν αὐτογενές· τὸ τρίτον γεννητόν· ὅθεν διαρρήδην λέγουσι τρεῖς θεοὺς, τρεῖς λόγους, τρεῖς νοῦς, τρεῖς ἀνθρώπους. Ἐκάστῳ γὰρ μέρος τοῦ κόσμου τῆς διαιρέσεως διακεκριμένης ὁ δόδασι [p. 124. 125.] καὶ θεοὺς, καὶ λόγους, καὶ νοῦς, καὶ ἀνθρώπους, καὶ τὰ λοιπά. B Ἄνωθεν δὲ ἀπὸ τῆς ἀγεννησίας καὶ τῆς πρώτης τοῦ κόσμου τομῆς, καθεστηκότος λοιπὸν τοῦ κόσμου ἐπὶ συντελείᾳ, κατεληλυθέναι δι' αἰτίας, ἃς ὕστερον ἐροῦμεν, ἐν τοῖς Ἡρώδου χρόνοις τριφυῇ τινὰ καὶ τρισώματον καὶ τριδύναμον ἀνθρώπον καλούμενον Χριστὸν, ἀπὸ τῶν τριῶν ἔχοντα τοῦ κόσμου μερῶν ἐν αὐτῷ πάντα τὰ συγκρίματα καὶ τὰς δυνάμεις. Καὶ τοῦτο εἶναι φησὶ τὸ λεγόμενον· Πᾶν τὸ πλῆρωμα εὐδόκησε κατοικῆσαι ἐν αὐτῷ σωματικῶς, καὶ πᾶσα ἐστὶν ἐν αὐτῷ ἡ θεότης τῆς οὕτω διηρημένης τριάδος. Κατεννήχθαι γάρ φησιν ἀπὸ τῶν ὑπερκειμένων κόσμων δύο, τοῦ τε ἀγεννήτου καὶ τοῦ αὐτογενοῦς, εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, ἐν ᾧ ἐσμὲν ἡμεῖς, παντοίων δυνάμεων σπέρματα. Τίς δὲ ἐστὶν ὁ τρόπος τῆς καταβάσεως αὐτῶν, ὕστερον ἐροῦμεν. C Κατεληλυθέναι οὖν φησὶ τὸν Χριστὸν ἄνωθεν ἀπὸ τῆς ἀγεννησίας, ἵνα διὰ τῆς καταβάσεως αὐτοῦ πάντα σωθῇ τὰ τριχῇ διηρημένα. Τὰ μὲν γὰρ, φησὶν, ἄνωθεν κατεννεγμένα κάτω ἀνελεύσεται δι' αὐτοῦ· τὰ δὲ ἐπιθουλεύσαντα τοῖς κατεννεγμένοις ἄνωθεν ἀφίεται καὶ κολασθέντα ἀπολέγεται. Τοῦτό ἐστι, φησὶ, τὸ εἰρημένον, *Ὁ γὰρ ἦλθεν ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸν κόσμον, ἀπολέσαι τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ*. Κόσμον, φησὶ, καλεῖ τὰς δύο μοῖρας τὰς ὑπερκειμένας, τὴν τε ἀγέννητον καὶ τὴν αὐτογέννητον. Ὅταν δὲ λέγῃ, φησὶν, *ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν*, ἡ Γραφή, τὴν τρίτην μοῖραν λέγει τοῦ κόσμου τοῦ ἰδικοῦ. Τὴν μὲν γὰρ τρίτην δεῖ φθαρῆναι, ἣν καλεῖ κόσμον, τὰς δὲ δύο τῆς φθορᾶς ἀπαλλαγῆναι τὰς ὑπερκειμένας.

D Ἰγ'. Μάθωμεν οὖν πρῶτον, πῶς ταύτην τὴν διδασκίαν παρὰ τῶν ἀστρολόγων εἰληφότες ἐπηρεάζουσι

VARIAE LECTIONES.

¹ τὸ μὲν ἐν μέρος ut aperte ab hoc loco alienum seclusimus. Cf. infra lin. 75. ² προσεχέστερα C, M. ³ ἐστὶν ἡ τριάς. ἐστὶ τριάς C, M; cf. infra p. 315, 21 ed. Oxon. ⁴ τὸ μὲν ἐν μέρος. Verba haec, quae paulo ante delenda, in hunc locum reducenda esse videntur, ut ratio constet. ⁵ ἐξ αὐτῶν γεγεννημένων Bernaysius ep. crit. ad Bunsen. l. i. p. 314, ἐξ αὐτῶν γεγεννημένων C, M. ⁶ διακεκριμένης C; cf. infra p. 315, 28 ed. Oxon. ⁷ τῆς πρώτης. πρὸ τῆς C, M; cf. infra p. 315, 20 ed. Ox. . πρώτης J. Bernaysius l. i. ⁸ τρισώματον C, M., cf. infra p. 315, 32. ⁹ cf. Coloss. ii, 9: Ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλῆρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς; coll. col. i, 19. ¹⁰ γὰρ. δὲ legitur infra p. 315, 37. ¹¹ ἀγεννήτου C. ¹² ἀγεννησίας C. ¹³ ἀφίεται καὶ ἀφίει καὶ C, M, ἀφίει εἰχῇ καὶ infra p. 316, 45 ed. Ox. : ὁφειδεῖ J. Bernaysius l. i. p. 314 sqq. ¹⁴ Cf. Ev. Joan. iii, 16: οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν Υἱὸν αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ. ¹⁵ I Cor. xi, 32. ¹⁶ τοῦ — ἰδικοῦ. τὸν κόσμον τὸν ἰδικόν J. Bernaysius l. i. p. 315.

Χριστὸν, ἐργαζόμενοι φθορὰν τοῖς ἐπομένοις αὐτοῖς ἐν τῇ τοιαύτῃ πλάνῃ. Οἱ γὰρ ἀστρολόγοι ἕνα τὸν κόσμον εἰρηκότες διαιροῦσιν αὐτὸν εἰς τὰ ἀπλανῆ τῶν ζωδίων μέρη δώδεκα, καὶ καλοῦσι τὸν κόσμον τῶν ζωδίων τῶν ἀπλανῶν ἕνα κόσμον ἀπλανῆ· ἕτερον δὲ εἶναι τὸν τῶν πλανωμένων καὶ δυνάμει καὶ θέσει καὶ ἀριθμῷ κόσμον λέγουσιν, ὃς ἐστὶ μέχρι¹⁷ σελήνης. Λαμβάνειν δὲ κόσμον ἀπὸ [p. 125. 126.] κόσμου δυνάμειν τινα καὶ μετουσίαν, καὶ μετέχειν ἀπὸ τῶν ὑπερκειμένων τὰ ὑποκειμένα. Ἰνα δὲ ἔσται τὸ λεγόμενον ἐμφανές, αὐταῖς ἐκείναις ταῖς τῶν ἀστρολόγων ἐκ μέρους χρήσομαι¹⁸ φωναῖς ὑπομνήσων τοὺς ἐντυγχάνοντας τὰ προειρημένα ἐν τῷ τόπῳ, οὗ ἐξεθέμεθα τὴν τῶν ἀστρολόγων πᾶσαν τέχνην. Ἄ μὲν οὖν¹⁹ ἐκεῖνοις δοκεῖ ἐστὶ τάδε· ἀπὸ τῆς τῶν ἀστρῶν ἀπορροίας τὰς γενέσεις τῶν ὑποκειμένων ἀποτε-
 λείσθαι. Περιεργότερον γὰρ ἀναδελφάνας εἰς τὸν οὐρανὸν οἱ Καλδαῖοι ἔφασαν²⁰ δραστηκῶν μὲν αἰτιῶν ἐπέχειν λόγον | εἰς ἕκαστον τῶν καθ' ἡμᾶς συμβαινόντων [ἐκβαίνειν τοὺς ἐπὶ τὰς ἀστέρας]²¹, συνεργεῖν δὲ τὰ τῶν ἀπλανῶν ζωδίων μέρη. [Τὸν μὲν οὖν ζωδιακὸν κύκλον διαιροῦσιν εἰς μέρη]²² δώδεκα, ἕκαστον δὲ ζωδίων εἰς μοίρας τριάκοντα, ἕκαστην δὲ μοῖραν εἰς ἐξήκοντα λεπτά· οὕτω γὰρ καλοῦσι τὰ ἐλάχιστα καὶ τὰ ἀμερῆ. Τῶν δὲ ζωδίων τὰ μὲν ἀρβενικά καλοῦσι, τὰ δὲ θηλυκά· καὶ τὰ μὲν δίσωμα, τὰ δὲ οὐ· καὶ τὰ μὲν τροπικά, τὰ δὲ στερεά²³. Ἀρβενικά μὲν οὖν ἐστὶν ἡ θηλυκά, ἅπερ συνεργὸν ἔχει φύσιν πρὸς ἀρβενογονίαν [ἢ θηλυγονίαν]²⁴. Κριὸς γὰρ ἀρβενικὸν ἐστὶ ζωδίων, Ταῦρος δὲ θηλυκόν, καὶ τὰ λοιπὰ κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν ἃ μὲν ἀρβενικά, ἃ δὲ θηλυκά. Ἀφ' ὧν οἰομαι οἱ Πυθαγορικοί²⁵ κινηθέντες τὴν μὲν μονάδα ἀρβεν προσγορεύουσι, τὴν δὲ δυάδα θῆλυ, τὴν δὲ τριάδα πάλιν ἀρβεν· καὶ ἀναλόγως τοὺς λοιπούς²⁶ τῶν τε ἀρτίων καὶ²⁷ περισσῶν ἀριθμῶν. Ἐνιοὶ δὲ καὶ ἕκαστον ζωδίων εἰς δωδεκατημόρια²⁸ διελόντες τῇ αὐτῇ σχεδὸν ἐφόδῳ χωρῶνται, οἷον ἐπὶ Κριοῦ [τὸ μὲν πρῶτον δωδεκατημόριον αὐτοῦ Κριὸν τε]²⁹ καλοῦσι καὶ ἀρβεν³⁰, τὸ δὲ δεύτερον Ταῦρον τε³¹ καὶ θῆλυ, τὸ δὲ τρίτον Διδύμους τε³² καὶ ἀρβεν, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων μοιρῶν δὲ³³ ὁ αὐτὸς λόγος. Δίσωμα δὲ εἶναι λέγουσι ζωδία [Διδύμους τε καὶ τὸν]³⁴ διαμετροῦντα τούτοις Τοξότην, Παρθένον τε καὶ Ἰχθύας· οὐ δίσωμα δὲ τὰ λοιπὰ. Καὶ ὡσαύτως τροπικά³⁵ μὲν, ἐν οἷς γενόμενος ὁ ἥλιος μεταλλάσσει [p. 126. 127.] καὶ ποιεῖ³⁶ τοῦ περιέχοντος τροπᾶς, οἷόν ἐστι³⁷ ζωδίων ὃ τε Κριὸς καὶ ὁ τούτου διάμετρος³⁸, καθάπερ Ζυγὸς, Αἰγόκερως³⁹ τε καὶ Καρ-

afferentes perniciem iis, qui eos sequuntur in tali errore. Astrologi enim unum statuentes mundum dividunt eum in non errantes signorum animalium partes duodecim et vocant signorum non errantium mundum unum mundum non errantem; alterum autem esse errantium et vi et positura et numero mundum dicunt, qui est **180-181** usque ad lunam. Accipere autem mundum a mundo vini quamdam et communionem et participare a superjacentibus subjacentia. Ut autem quod diximus luculenter appareat, ipsis illis astrologorum singulatum utar vocibus, admoniturus lecturos eorum, quæ ante dicta sunt eo loco, ubi exposuimus astrologorum universam artem. Quæ igitur illis placent hæc sunt: ab astrorum defluxione genituras subjacentium perfici. Curiosius enim contemplati cælum Chaldaei dixerunt agentium causarum continere rationem ad singula quæque, quæ eveniat ut nobis accidant, septem stellas, adjuvare autem non errantium signorum partes. Zodiacum igitur orbem dividunt in partes duodecim, unumquodque autem signum in partes triginta, unamquamque autem partem in sexaginta minuta; sic enim appellant minima et indivisa. Signorum autem alia mascula appellant, alia feminea, et alia bicorpora, alia non, et alia tropica, alia fixa. Mascula igitur sunt aut feminina, quæcunque natura sua adjuvant masculam generationem aut femininam. Aries enim masculum est signum, Taurus autem femininum; et reliqua ad eandem rationem vel mascula vel feminina. Unde, ut opinor, Pythagorici orsi monadem masculum quoddam appellant, dyadem autem femininum, triadem autem rursus masculum, et eadem ratione reliquos et parium et imparium numerorum. Quidam autem et unumquodque signum in duodenas partes dividentes eadem fere via utuntur: veluti in ariete primam duodecim ejus partium et arietem vocant et masculum, secundam autem et taurum et femininum, tertiam autem et geminos et masculum, et in reliquis etiam partibus consimiliter. Bicorpora autem esse aiunt signa et geminos et qui exadversum illis est Sagittarium, Virginemque et Pisces, non bicorpora autem reliqua. Et pariter tropica quidem, in quibus cum constitit sol, **182-183** commutat et efficit ambientis conversiones, quale est signum et aries et qui est exadversum illi sicut Libra, Capricornusque et Cancer. In Ariete enim verna fit conversio, in Capricorno autem hiemalis, in Cancro autem æstiva, in Libra

VARIE LECTIONES.

¹⁷ ὃς ἐστὶ μέχρι. ὃ ἐστὶ μέρος C. M. ¹⁸ χρήσομαι C. ¹⁹ οὖν, οὖν ὡς C. Quæ sequuntur hausta sunt ex Sexto Empirico *adv. Mathem.* V. 5 sqq. p. 729 sqq. ed. Bekker. ²⁰ ἔφασαν C. ²¹ ἐκβαίνειν τοὺς ἐπὶ τὰς ἀστέρας om. C. M., suppleta ex Sexto. ²² τὸν μὲν οὖν ζωδιακὸν κύκλον διαιροῦσιν εἰς μέρη suppleta vit Sextus ommissa in C. M. ²³ στερεά Sextus ἔτερα C. M. ²⁴ ἢ θηλυγονίαν Sextus: om C et Serl cod. Cizensis. ²⁵ 48 oi Πυθαγορικοί Sextus; Πυθαγορικοί C. ²⁶ λοιπούς Sextus, λόγους C. M. ²⁷ ἀρτίων καὶ Sextus, ἀρτίων τε καὶ C. ²⁸ δωδεκατημόρια Sextus, δωδεκατημόριον C. M. ²⁹ τὸ μὲν πρῶτον—Κριὸν τε Sextus, om. C. M. ³⁰ καλοῦσι καὶ ἀρβεν Sextus, καλοῦσιν ἀρβεν C. M. ³¹ Ταῦρον τε Sextus: Ταῦρον, ἀρβεν τε C. M. ³² Διδύμους τε Sextus, Διδύμους C. M. ³³ μοιρῶν, δὲ Sextus, μοιρῶν δις C. M. ³⁴ ζωδία Διδύμους τε καὶ τὸν διαμ. Sextus, ζωδία τὰ διαμ., M. ³⁵ τροπικά Sextus, τροπικάς C. ³⁶ μεταλλάσσει καὶ ποιεῖ Sextus, μεγάλας ἐμπεριποιεῖ C. M. ³⁷ τροπᾶς, οἷόν ἐστι: Sextus τροπᾶς, ἀρβεν ἐστὶ C. M. ³⁸ τὸ τούτου διάμετρον Sextus ³⁹ Αἰγόκερως Sextus, ἀπόκερως C.

autem autumnalis. Hæc autem et doctrinam de his minutatim exposuimus in eo libro qui hunc antecedit, unde studiosis licet discere, quomodo Peraticæ sectæ signifieri, Euphrates Peraticus et. Celbes Carystius, quæ hauserunt, nomine tantum tenus immutaverunt, re autem consimilia statuerunt, et ipsi ad triduum usque huic arti dediti. Etenim fines astrorum astrologi dicunt, in quibus plus posse aiunt imperantes stellas, veluti in aliis malefaciunt, in aliis bene, quarum alias maleficas vocant, alias beneficas. Aspicere autem dicuntur se invicem et concinere inter se, ut quæ in triangulâri aut quadrata forma apparent. In triangulâri forma igitur conformantur aspectantes se invicem stellæ, quæ trium signorum spatium habent interjectum, in quadrata autem quæ duorum. Sicuti autem in homine capiti subjacentes partes compatiuntur, compatiatur autem etiam subjacentibus caput, sic etiam superlunaribus terræna. Verum enimvero quedam est horum differentia et incompatibilitas, ut quæ non unam eandemque habeant unionem. Hanc composituram et divergentiam stellarum, quæ est Chaldaica, sibi arrogantes, quos ante diximus, nomini veritatis falso impertientes, tanquam Christi doctrinam venditant, ævorum statum et transitiones bonarum potestatum in mala et concentus bonorum **184-185** cum pravis vocantes. Appellantes igitur toparchas et proastios et alia plurima nomina conflingentes sibi non suppeditantia, sed astrologorum omnem de stellis imaginationem præter artem in artem redigentes, magni erroris materiem superinducentes, coarquantur per nostram industriam. Componam enim supradictæ Chaldaicæ arti nonnulla Peraticorum commemororum, unde licebit instituta comparatione perspicere, quomodo Peratica doctrina astrologis aperte debeat, non Christo.

μελεία. Ἀντιπαράθεω γὰρ τῇ προλελεγμένη τῶν ἀστρολόγων Χαλδαϊκῇ τέχνῃ ἕνια τῶν Περαιτικῶν συνταγμάτων, ἀφ' ὧν ὑπάρχει συγκρίναντας ὁ κατανοῆσαι πῶς οἱ Περαιτικοὶ ὁλογοῦνται εἶναι, οὐ Χριστοῦ.

14. Visum est igitur apponere unum aliquem eorum librorum, qui iis approbati sunt, in quo dicit: *Ego vox expergefactionis in ævo noctis. De reliquo exordior nudare a chao redundantem po-*

Α κίνος. Ἐν Κριῷ μὲν γὰρ ἐαρινὴ γίνεται τροπή, ἐν Αἰγοκέρῳ δὲ χειμερινή, ἐν Καρκίνῳ δὲ θερινή, ἐν Ζυγῷ δὲ φθινοπωρινή. Ταῦτα δὲ καὶ τὸν περὶ τούτων λόγον λεπτομερῶς ἐξεθέμεθα ἐν τῇ πρὸ ταύτης βίβλῳ, ὅθεν ἔστι μαθεῖν τὸν φιλομαθῆ, ὡς οἱ τῆς Περαιτικῆς αἰρέσεως ἀρχηγοὶ Εὐφράτης ὁ Περαιτικὸς καὶ Κέλβης ὁ Καρύστιος, μεταγαγόντες ὁνόματι ὁ μόνον διήλλαξαν, δυνάμει δὲ τὰ ὁμοία ἔθεντο, καὶ αὐτοὶ τῇ τέχνῃ κατακόρω, προσέχοντες. Καὶ γὰρ ὅρια τῶν ἀστέρων οἱ ἀστρολόγοι λέγουσιν, ἐν οἷς μᾶλλον δύνασθαι φάσκουσι τοὺς ἀρχοντας ἀστέρας, οἷον [ἐν τισὶ μὲν καχοποιούσιν], ἐν τισὶ δὲ ἀγαθοποιούσιν, ὧν καὶ τινες καχοποιούς λέγουσι, τινὰς δὲ ἀγαθοποιούς. Ἐπιβλέπουν δὲ λέγονται ἀλλήλους καὶ συμφωνεῖν ἀλλήλοις, ὡς οἱ κατὰ τριγώνων [ἢ τετραγώνων φαινόμενοι. Κατὰ τρίγωνον μὲν οὖν] σχηματίζονται ἐπιθεωροῦντες, ἀλλήλους ἀστέρες, ἐπὶ τῶν ζωδίων ἔχοντες τὸ μεταξὺ διάλειμμα, κατὰ τῶν τετραγώνων δὲ οἱ δεῖν. [Ὅν δὲ τρόπον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ] κεφαλῇ μὲν τὰ ὑποκείμενα μέρη συμπάσχειν, συμπάσχειν δὲ καὶ τοῖς ὑποκειμένοις τὴν κεφαλὴν, οὕτως καὶ τοῖς ὑπερσπηλαιαῖς τὰ ἐπίγεια. Ἀλλὰ γὰρ τίς ἐστὶ τούτων διαφορὰ καὶ ἀσυμπάθεια, ὡς ἂν μὴ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἔχοντων ἔκωσιν. Ταύτην τὴν σύστασιν καὶ τὴν διαφορὰν τῶν ἀστέρων Χαλδαϊκὴν ὑπάρχουσαν πρὸς ἐαυτοὺς ἐπισπασάμενοι οὗς προείπομεν, ἐπιψεύσάμενοι τῷ τῆς ἀληθείας ὀνόματι, ὡς Χριστοῦ λόγον κατήγγειλαν αἰώνων στάσιν καὶ ἀποστασίας ἀγαθῶν δυνάμεων εἰς κακὰ καὶ συμφωνίας ἀγαθῶν μετὰ πονηρῶν προσαγορεύοντες [p. 127—129.] Καλοῦντες οὖν τοπάρχας καὶ προαστείους καὶ ἄλλα πλείστα ὀνόματα ἀναπλάσσοντες ἐαυτοὺς οὐχ ὑποκείμενα, ἀλλὰ τὴν τῶν ἀστρολόγων περὶ τοῦ ἀστέρας πᾶσαν φαντασίαν ἀτέχνως τεχνολογούντες, μεγάλης πλάνης ὑπόθεσιν ἐπισπάζοντες, ἐξελεγχθήσονται σὺν τῇ ἡμετέρᾳ ἐμμελείᾳ.

Ἰδ. Δοκεῖ οὖν παρατάζει μίαν τινὰ τῶν παρ' αὐτοῖς δοξαζομένων βίβλων, ἐν ἧ λέγει· Ἐγὼ φωνῇ ἐξυανισμοῦ ἐν τῷ αἵματι τῆς νυκτός· λοιπὸν ἄρχομαι γυμνοῦν τὴν ἀπὸ τοῦ χάους δύναμιν.

VARIE LECTIONES.

- τῶν. τοῦτον C, M. ὁ Κέλβης. CF. supra p. 50, 16, 17 not. ὁνόματι. ὀνόματα susp. M. Καὶ γὰρ. Ἀ γὰρ. C, M. Cf. Sext. V. 37, p. 734. Ὅρις δὲ ἀστέρων προσαγορεύουσιν ἐν ἑκάστῳ ζωδίῳ, ἐν οἷς ἕκαστος τῶν ἀστέρων ἀπὸ ποσῆς μοίρας ἐπὶ ποσὴν μοῖραν πλείστον δύναται. Ibid. § 20, p. 734: Οὐ γὰρ τὴν αὐτὴν δύναμιν ἔχειν ἡγοῦνται τοὺς ἀστέρας πρὸς τὸ καχοποιεῖν ἢ μὴ, ἐπὶ τε τῶν κέντρων θεωρουμένων καὶ ἐπὶ ταῖς ἀναφοραῖς, κ. κ. λ. Ἐπιβλέπουν, κ. τ. λ. hausta ex Sexto l. v, 59, p. 734 Bekker, unde auctorem nostrum correximus collatis supra p. 50 scriptis. ὡς Sextus, om. C, M. Cf. supra p. 50, 9. ἢ τετραγώνων — οὖν Sextus om. C, M. σχηματίζονται Sextus, συσχηματίζονται C, M. ἐπιθεωροῦντες. καὶ ἐπιθεωροῦσιν Sextus. ἐπὶ. οἱ ἐπὶ Sextus. Cf. supra p. 50, 10. τὸ — διάλειμμα. Cf. supra p. 50, 11: τὰ — διάλειμματα C, M, τὸ — διάστημα Sextus. κατὰ Sextus. Cf. supra p. 50, 11: καὶ C, M. οἱ δεῖν. δεῖν C, M, οἱ δεῖν Sextus. Hæc petita sunt ex Sexto V, 44, p. 735 Ὅν — ἀνθρώπων. μὲν τὰ ἄνω C, M. κεφαλῇ — ὑποκείμενα. κεφαλῇ, τὰ δὲ ὑποκείμενα C, M. τῇ κεφαλῇ τὰ ὑποκείμενα Sextus, κεφαλῇ τὰ ὑποκείμενα auctor ipse supra p. 50, 12. μέρη συμπάσχειν. μέρη πάσχειν συμπάσχειν C, M. μέρη συμπάσχει Sextus. ὑπερσπηλαιαῖς. ἐπουρανίους Sextus. Ἀλλὰ γὰρ τίς. Ἀλλή γὰρ τίς C, M, ἀλλὰ τίς Sextus et auctor noster p. 50, 14. ἀσυμπάθεια. iidem p. 50, 14; συμπάθεια C, M. ὡς ἂν μὴ. iidem p. 50, 14, 15, ὡς μὴ C, M. Cf. supra p. 50, 16—25. προσαγορεύουσι, καλοῦντες τοπάρχας C, M. ἐαυτοὺς C. συγκρίναντες C. Περαιτικοί. Περάται C, Περαιτῶν M.

Ἡ δύναμις τοῦ ἀνυσσικοῦ θολοῦ, ἡ τὸν ἀπὸ τοῦ ἀναβαστάζουσα τοῦ ἀφάρτου ἀχαροῦς διδύρου, ἡ τοῦ σπασματος ὅλη δύναμις ὑδατοχρῶς ἀεικλήτος, φέρουσα τὰ μένοντα, κατέχουσα τὰ τρέμοντα, ἀπολύουσα τὰ ἐρχόμενα, κουφίζουσα τὰ μένοντα, καθαίρουσα τὰ ἀδύοντα, πιστὴ οἰκονόμος τοῦ ἰχνους τῶν ἀέρων, ἡ τὰ ἀνερευγόμενα ἀπὸ τῶν δώδεκα ὀφθαλμῶν ἐντολῆς ἀπολαύουσα, σφραγίδα θελοῦσα πρὸς τὴν μετ' αὐτῶν οἰκονομοῦσαν τῶν ἐπιφερομένων ἀοράτων ὑδάτων δύναμις, ἐκλήθη θάλασσα. Ταύτην τὴν δύναμιν ἡ ἀγνώστια ἐκάλεσε Κρόνον, δεσμοῖς φρουρούμενον, ἐπεὶ ἐσφίγγε τὸ σύμπλεγμα τοῦ πυκνοῦ καὶ ὀμίχλώδους ἀδήλου σκοτεινοῦ ταρτάρου. Ταύτης ἐγένοντο κατ' εἰκόνα Κηφῆς, Προμηθεύς, Ἰαπετός. Δύναμις πεπιστευμένη τὴν θάλασσαν ἀρρένθηλιν ἡ τὸν ἀνατρέχοντα συριγμὸν ἀπὸ τῶν δώδεκα στομάτων τοῖς δώδεκα ἀλλοκοῖς ἀρμόζουσα διαχύνει λεπτὴ οὐσα καὶ καθαίρουσα τὴν κατέχουσαν λάβρον ἀναφορὰν, καὶ σφραγίζει ἀτραπῶν ὁδοὺς αὐτῆς, πρὸς τὸ μὴ πολεμῆσαι ἢ ἐναλλάξαι τὸ μὴ δι' αὐτῆς θυγάτηρ τυφωνικῆς πιστὴ φύλαξ ὑδάτων παντοίων. Ὅμοια αὐτῇ Χορῶν· ταύτην ἡ ἀγνώστια ἐκάλεσε Ποσειδῶνα, οὗ κατ' εἰκόνα ἐγένετο Γλαῦκος, Μελικέρτης, [p. 129. 130] Ἰνώ, Νεβρόν. Περιεσφαιρωκῶς τὴν δωδεκαγώνιον πυραμίδα, πύλιν εἰς πυραμίδα σκοτεινὴν ποικιλίαις χροαῖς καὶ ἀπαρίττωρ πᾶσαν τὴν νυκτόχρουν. Τοῦτον ἡ ἀγνώστια ἐκάλεσε Κόρην, οὗ λειτουργοὶ πέντε· πρῶτος Οὐ, δεῦτερος Ἀοαί, τρίτος Οὐδ, τέταρτος Οὐδάδ, πέμπτος..... ἄλλοι πιστοὶ οἰκονόμοι αὐτοῦ τῆς τοπαρχίας ἡμέρας καὶ νυκτὸς οἱ ἀναπαύμενοι ἐν τῇ ἐξουσίᾳ αὐτῶν. Τοῦτους ἡ ἀγνώστια ἐκάλεσε τοὺς πλανήτας ἀστέρας, ἐφ' ὧν ἡ φθαρτὴ γένεσις ἐώρηται. Ἀέρος ἀνατολῆς οἰκονόμος, Καρφακασημοχεῖρ, Ἐκκαβάχαρ· τοῦτους ἐκάλεσεν ἡ ἀγνώστια Κουρήτας· ἀρχῶν ἀνέμων τρίτος Ἀριήλ, οὗ κατ' εἰκόνα ἐγένετο Αἰολός, Βριάος. Καὶ ἀρχῶν δωδεκαχόρων νυκτερινῆς Σοκλάν, ὃν ἐκάλεσεν ἡ ἀγνώστια Ὅσιριν· τοῦτον κατ' εἰκόνα ἐγένετο Ἀδμητος, Μήδεια, Ἐλ-λην, Αἰθουσα. Ἀρχῶν ἡμερινῆς δωδεκαχόρου Εὐρώ· οὗτος οἰκονόμος τῆς πρωτοκαμάρου ἀνατολῆς καὶ ἀλδερῶν, ὃν ἐκάλεσεν ἡ ἀγνώστια Ἴστν. Τοῦτον σημεῖον τὸ κνυρὸς ἄστρον, οὗ κατ' εἰκόνα ἐγένοντο Πτολεμαῖος ὁ Ἀρσινόης, Διδύμη, Κλεοπάτρα, Ὀλυμπιάς. Δύναμις Θεοῦ δεξιὰ, ἣν ἐκάλεσεν ἡ ἀγνώστια Πέαν, οὗ κατ' εἰκόνα ἐγένοντο

A testatem. Potestas imi fundi sordidi turbamenti li-
mum sursum portans incorrupti hinc uliginosi, con-
vulsionis universa potestas aquatilis colore, semper
mobilis, serens manentia, cohíbens tremantia, ab-
solvens euntia, levans manentia, tollens augescentia,
fida dispensatrix vestigii aerum, eructatis a duodecim
oculis inunctionis fruens, sigillum manifestans ad
potestatem cum iis dispensantem aquarum, quæ in-
feruntur, invisibilem, vocata est Thalassa. Hanc
potestatem ignorantia vocavit Cronum, vinculis en-
stoditum, quoniam constringebat complexus densi et
nebulosi cæci tenebrosi tartari. Hujus exstiterunt
ad imaginem Cepheus, Prometheus, Japetus. Po-
testas, cui concredita est Thalassa, mas et femina,
quæ enascentem sibilum a duodecim oribus duodecim
tibiolis aptatum diffundit, tenuis natura sua et tollens
detinentem vehementem anaphoram, et obsignat se-
mitarum vias ejus, ad non bellandum aut commu-
tandum . . . ejus filia typhonica fidelis custos aqua-
rum omnigenarum: Nomen ejus Chorsar. Hanc igno-
rantia vocavit Neptunum, cujus ad imaginem exstitit
Glaucus, Melicertes, Ino, 186-187 Nebros. Cir-
cumvolutam habens duodecim angulorum pyramidem,
portam in pyramidem obscurans variis coloribus et
perficiens totam nocticolorem. Hunc ignorantia vo-
cavit Coram, cujus ministri quinque, primus U, se-
cundus Aoi, tertius Uo, quartus Uoab, quintus . . .
alii fideles dispensatores ejus toparchiæ diei et noctis
requiescentes in facultate eorum. Hæ ignorantia
vocavit erraticas stellas, in quibus caduca generatio
suspensa est. Stellæ ortus dispensator, Carphacase-
meocheir, Eccabbacara. Hæ ignorantia vocavit Cu-
retas. Princeps ventorum tertius Ariel, cujus ad ima-
ginem exstitit Æolus, Briares. Et princeps dode-
cahori nocturni Soclan, quem vocavit ignorantia
Osirin; hujus ad imaginem exstitit Admetus, Medea,
Hellen, Æthusa. Princeps dodecahori diurni Euno.
Hic dispensator protocamari ortus et ætherii, quem
vocavit ignorantia Isidem. Hujus signum canis
astrum, cujus ad imaginem exstiterunt Ptolemæus,
Arsinoe, Didyma, Cleopatra, Olympias. Potestas Dei
dextra, quam vocavit ignorantia Rheam, cujus ad
imaginem exstiterunt Attis, Mygdon, Ænone. Po-
testas sinistra victus facultatem habet, quam vocavit
D ignorantia Cererem, nomen ejus Bena. Hujus ad ima-
ginem exstiterunt Celeus, Triptolemus, Misyr, Praxi-
dica. Potestas dextra facultatem habet frugum; hunc
ignorantia vocavit Lunum, cujus ad imaginem exsti-
terunt Bumegas, Ostanes, Mercurius Trismegistus,
Curites, Petosiris, Zodarium, Berosus. Astrampsu-

VARIE LECTIONES.

⁸⁸ Quæ sequuntur tam perplexa sunt, ut omnem medicinam respuant. ⁸⁹ θόλου C. M. ⁹⁰ θάλασσα. Cf. Berosi Chaldaeor. Hist. quæ supersunt ed. Richter p. 49. 50 : Γενέσθαι φησὶ χρόνον, ἐν ᾧ τὸ πᾶν σκό-
τος καὶ ὕδωρ εἶναι, καὶ ἐν τούτοις ζῶα τερατώδη ἰδιοφυεῖς (al. εἰδιφυεῖς, al. διφυεῖς. . . ἀρχεῖν δὲ τούτων
πάντων γυναικᾶ καὶ ὄνομα Ὀμόρκα (al. Μαρκαία) εἶναι δὲ τοῦτο Χαλδαῖοι μὲν θαλάτθ,
Ἕλληνας δὲ μεθερμηνεύεσθαι θάλαττα (al. θάλασσα) κατὰ δὲ ἰσότην σελήνην (al. om.) Cf. D. Friedrich
Münster Religion der Babylonier, Kopenhagen 1827. p. 36—46, et D. F. C. Movers die Phönizier, tom. I,
p. 268—86. ⁹¹ τοῦ. τῆς C. ⁹² ἡ. ἡ C. 7. δαχύνει C. ⁹³ Ἰνώ. Ἰη C. ⁹⁴ Νεβρόν. Νεβρόν? M. ⁹⁵ δωδε-
καγώνιον pr. C. ⁹⁶ Hic lacuna M. ⁹⁷ αἰώρηται pr. C, εἰώρηται corr. C, ἡώρηται M. ⁹⁸ Ἀέρος, Ἀστέ-
ρος? ⁹⁹ ὃν. δ C.

chus, Zoroastrius. Potestas ignis sinistra; hunc ignorantia vocavit Vulcanum, cujus ad imaginem exstiterunt Erichthonius, Achilles, Capaneus, Phaethon, Meleager, Tydeus, Enceladus, Raphael, Suriel, Omphale. Potestates tres mediæ ex aere suspensæ auctores generationis. Has ignorantia vocavit Parcas, quarum ad imaginem exstiterunt domus Priami, domus Laïi, Ino, Autonoe, Agave, Athamas, Procne, Danaides, Peliades. Potestas mas et semina semper **188-189** infans, non consensescens, auctrix pulchritudinis, voluptatis, vigoris, appetitus, concupiscentiæ, quem vocavit ignorantia Amorem, cujus ad imaginem exstiterunt Paris, Narcissus, Ganymedes, Endymion, Tithonus, Icarus, Leda, Amygdala, Theia, Hesperides, Iasion, Leander, Hero. Hi sunt proastili usque ad ætherem; sic enim et inscribitur

librum. **Δαυαίδες, Πελλιάδες.** [p. 130. 131.] *Δύναμις ἀρσενοθήλης δει τηλιάουσα, ἀγήρατος, αἰτία κάλλους, ἡδονῆς, ἀκμῆς, ὀρέξεως, ἐπιθυμίας, ὃν ἐκάλεισεν ἡ ἀγνωσία* Ἐρωτα, οὐ κατ' εἰκόνα ἐγένοντο *Πάρις, Νάρκισσος, Γανυμήδης, Ἐρδυμίων, Τίθωνος, Ἰκάριος, Λήδα, Ἀμυμώνη, Θεία, Ἑσπερίδες, Ἰάσιον, Λεάνδρος, Ἡρώ.* Οὗτοι εἰσιν οἱ προάσταιοι ἕως αἰθέρος· οὕτω γὰρ καὶ ἐπιγράφει τὸ βιβλίον.

15. Perspicuum nemini non facile factum est Peratarum heresin ab astrologorum translatam esse nominibus tenus. Eamdem autem rationem continent etiam reliqui libri eorum, si cui placuerit omnes perustrare. Omnium enim, ut dixi, quæ nata sunt, causas statuunt esse non nata et superjacentia, et ortum esse per deflexionem mundum nostrum, quem speciale illi appellant, et has omnes simul stellas, quæ conspiciuntur in cælo, generationis auctores exstitisse hujus mundi, mutantes earum nomina, ut comparatione proastiorum instituta licet videre; deinde autem eundem in modum, ut exstiterit mundus a deflexione desuper, sic res mundanas a deflexione stellarum genituram habere et interitum dicunt et administrari. Quandoquidem astrologi norunt horoscopum et mesuranema et occasum et antimesuranema, et, his stellis alias aliter moventibus propter conversionem semper universi, alias alias declinationes existere secundum centrum et centris successiones: aliorum deflectentes astrologorum descriptionem, centrum quidem tanquam deum et monadem et dominum universæ genituræ adumbrant, declinationem autem sinistram, successionem autem dextram. Quando igitur quis, qui in libros eorum incidit, potestatem reperiet apud eos dictam dextram vel sinistram, recurat ad centrum et declinationem et successionem, et perspiciet clare universam eorum disciplinam esse astrologorum doctrinam.

16. Appellant autem sese Peratas, nihil posse

A Ἀττις, Μύθων⁷⁸, Οἰωνῶν. Δύναμις ἀριστερὰ τροφῆς ἐξουσιάζει, ἥρ ἐκάλεισεν ἡ ἀγνωσία ἀήμητραν, δρομα αὐτῇ Βέρα· τούτου κατ' εἰκόνα ἐγένοντο Κελῆς, Τριπτόλεμος, Μίνωρ, Ἀπραξία⁷⁹. Δύναμις δεξιὰ ἐξουσιάζει καρπῶν· τούτου ἡ ἀγνωσία ἐκάλεισεν Μῆνρα, οὐ κατ' εἰκόνα ἐγένοντο Βουμέτας, Ὀστάνης, Ἐρμῆς τρισμέγιστος, Κουρίτης, Πετόσιρις, Ζωδάριον, Βηρωσός, Ἀστράψουχος, Ζωράστρις. Δύναμις πυρὸς εὐώνυμος· τούτου ἡ ἀγνωσία ἐκάλεισεν Ἥφαιστον, οὐ κατ' εἰκόνα ἐγένοντο Ἐριχθόνιος, Ἀχιλλεύς, Καπαρεύς, Φλέγων⁸⁰, Μελέαγρος, τὰ δὲ πικρὰ, Κέλαδος⁸¹, Παφαίη, Σουρήη, Ομφάλη. Δυνάμεις τρεῖς μέσαι τοῦ δέρος κρεμάμεναι, αἰτίαι γενέσεως. Ταύτας ἡ ἀγνωσία ἐκάλεισεν Μοίρας, ὧρ κατ' εἰκόνα ἐγένοντο οἶκος Πριάμου, οἶκος Λαίου, Ἰνώ, Αὐτονόη, Ἀραυή, Ἀθάμας⁸², Πρόκνη, Δαυαίδες, Πελλιάδες. [p. 130. 131.] *Δύναμις ἀρσενοθήλης δει τηλιάουσα, ἀγήρατος, αἰτία κάλλους, ἡδονῆς, ἀκμῆς, ὀρέξεως, ἐπιθυμίας, ὃν ἐκάλεισεν ἡ ἀγνωσία* Ἐρωτα, οὐ κατ' εἰκόνα ἐγένοντο *Πάρις, Νάρκισσος, Γανυμήδης, Ἐρδυμίων, Τίθωνος, Ἰκάριος, Λήδα, Ἀμυμώνη, Θεία, Ἑσπερίδες, Ἰάσιον, Λεάνδρος, Ἡρώ.* Οὗτοι εἰσιν οἱ προάσταιοι ἕως αἰθέρος· οὕτω γὰρ καὶ ἐπιγράφει τὸ βιβλίον.

ιε'. Καταφανής⁸³ σύμπασιν εὐκόλως γεγίνηται ἡ τῶν Περατῶν αἵρεσις ἀπὸ τῆς τῶν ἀστρολόγων μεθρημομένη τοῖς ὀνόμασι μόνους. Τὸν δὲ αὐτὸν τρόπον περιέχει καὶ τὰ ἕτερα αὐτῶν βιβλία, εἰ τιτι φιλονεῖ διὰ πάντων ἐλθεῖν. Πάντων γὰρ, ὡς ἔφη, τῶν γεννητῶν τῆς γενέσεως αἰτία νομίζουσιν εἶναι τὰ ἀγεννητὰ καὶ τὰ ὑπερκείμενα, καὶ γεγονέναι κατὰ ἀπόβροιν⁸⁴ τὸν κόσμον τὸν καθ' ἡμᾶς, οὐδὲν ἰσχυρὸν καλοῦσι, καὶ τοῦτους πάντα ὅμοιους τοὺς ἀστέρας τοὺς θεωρουμένους ἐν τῷ οὐρανῷ τῆς γενέσεως αἰτίους γεγονέναι τοῦδε⁸⁵ τοῦ κόσμου, ἐναλλάξαντες⁸⁶ αὐτῶν τὸ ὄνομα, ὡς ἀπὸ τῶν προασταίων ἐστὶ συγχριναντας εὐρεῖν· δεύτερον δὲ διὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὡς γέγονεν ὁ κόσμος ἀπὸ τῆς ἀποβρόχας τῆς ἀνω, οὕτως τὰ ἐνθάδε ἀπὸ τῆς ἀποβρόχας τῶν ἀστέρων γένεσιν ἔχειν καὶ φθορὰν λέγουσι καὶ διοικεῖσθαι. Ἐπεὶ γοῦν οἱ ἀστρολόγοι ἴσασιν ὡροσκόπον καὶ μεσουράνημα, καὶ δύνειν καὶ ἀντισουσورانήμα, καὶ τοῦτων τῶν ἀστέρων ἄλλοτε ἄλλως κινουμένων⁸⁷ διὰ τὴν στροφὴν αἰ τοῦ παντὸς ἄλλοτε ἄλλα ἀποκλίματα εἶναι κατὰ κέντρον, καὶ κέντροις⁸⁸ ἐπαναφορὰς, ἀλληγοροῦντες τὴν διαταγὴν τῶν ἀστρολόγων τὸ μὲν κέντρον οἰοῦν θεὸν καὶ μονάδα καὶ κύριον τῆς πάσης γενέσεως ὑποτυποῦσι⁸⁹, τὸ δὲ ἀπόκλιμα ἀριστερὸν, τὴν δ' ἐπαναφορὰν δεξιόν. Ὅταν οὖν τοῖς γράμμασιν αὐτῶν ἐντυχόν τις δύναμις εὐρίσκηται παρ' αὐτοῖς λεγομένην δεξιὴν ἢ ἀριστεράν, ἀνατρεχέτω ἐπὶ τὸ κέντρον καὶ τὸ ἀπόκλιμα καὶ τὴν ἐπαναφορὰν⁹⁰, καὶ κατόβεται⁹¹ σαφῶς πᾶσαν αὐτῶν τὴν πραγματείαν ἀστρολογικὴν διδασκαλίαν καθεστῶσαν.

ιζ'. Καλοῦσι δὲ αὐτοὺς Περάτας, μηδὲν δύνασθαι

VARIE LECTIONES.

⁷⁸ Μυθῶν C, Μυθῶν M. ⁷⁹ Ἀπραξία. Πραξιδίχη? ⁸⁰ Φλέγων. Φαίθων? ⁸¹ τὰ δὲ πικρὰ. Κέλαδος. Τάλας, Κέλαδος M, Τυδεύς, Ἐγκέλαδος? ⁸² Ἀθαμάς C. ⁸³ Ἰάσιον C, M. ⁸⁴ Καταφανή C. ⁸⁵ ἀπορῶν C. ⁸⁶ τοῦδε. τοὺς δὲ C, M. ⁸⁷ ἐναλλάξαντας M. ⁸⁸ κινουμένων. γινόμενων C. ⁸⁹ κέντροις. κέντρον? ⁹⁰ ὑποτυποῦσι. ὑποτυποῦντες C, M. ⁹¹ ἀναφορὰν C, M. ⁹² καὶ κατόβεται. κατόβεται C, καὶ βύεται M.

νομίζοντες τῶν ἐν γενέσει καθεστῶτων διαφυγεῖν ἅρbitrantes eorum quæ in genitura nituntur effugere sortem a genitura iis. quæ genita sunt definitam. Nam si quid, inquit, natum, omnino **190-191** et perit, sicut etiam Sibyllæ placet. Soli autem, ait, nos, qui necessitatem genituræ perspexerimus et vias, quibus intravit homo in mundum, accurate cognitas habemus, permeare et pervadere interitum possumus soli. Est autem interitum, ait, aqua, neque alia quaquam re citius perit mundus quam aqua. Aqua autem est id quod circumvolvitur in proastiis, aiunt, Cronus; potestas enim, inquit, aquatilis colore est ille, quam potestatem, inquit, hoc est Cronum nemo eorum, qui in genitura nituntur, effugere potest. Omni enim genituræ, ut succumbat interitui, in causa Cronus est, nec fieri potest, ut genitura existat, in qua Cronus non intercedat. Hoc est, inquit, quod etiam poetæ dicunt illud, quod vel ipsos deos terrore percudit:

"Ἴστω γάρ", φησί, τότε γαῖα καὶ οὐρανὸς ἐπὶ τοῦ
καὶ τὸ κατεβόμβονον ^{ὑπερθεῖν} Στυγὸς ὕδωρ, ὅστε μέ-
γιστος ^{ἵστος} Ὀρκος δευνότατος τε πέλει μακάρεσσι ^{θεοῖσιν}.

Οὐ μόνον δὲ τοῦτο, φησὶν, οἱ ποιηταί, λέγουσιν, ἀλλ' ἤδη καὶ οἱ σοφώτατοι τῶν Ἑλλήνων, ὧν ἐστὶ καὶ Ἡράκλειτος: ¹ εἰς, λέγων. Ψυχῇσι γὰρ θάνατος ὕδωρ γενέσθαι. Οὗτος, φησὶν, ὁ θάνατος καταλαμβάνει τοὺς Αἰγυπτίους ἐν Ἐρυθρᾷ θαλάσῃ μετὰ τῶν ἀρμάτων αὐτῶν. Πάντες δὲ οἱ ἀγνοοῦντες, φησὶν, εἰσὶν Αἰγύπτιοι. Καὶ τοῦτο ἐστὶ, λέγουσι, ² τὸ ἐξελεῖν ἐξ Αἰγύπτου, ἐκ τοῦ σώματος. Αἰγύπτιον γὰρ εἶναι μικρὰν τὸ σῶμα νομίζουσι, καὶ περᾶσαι τὴν θάλασσαν τὴν Ἐρυθρὰν, τούτεστι τῆς φορᾶς τὸ ὕδωρ, ὅ ἐστιν ὁ Χρόνος, καὶ γενέσθαι πέραν τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, τούτεστι τῆς γενέσεως, καὶ ἐλθεῖν εἰς τὴν ἔρημον, τούτεστιν ἐξω γενέσεως γενέσθαι, ὅπου εἰσὶν ὁμοῦ πάντες οἱ θεοὶ τῆς ἀπωλείας καὶ ὁ θεὸς τῆς σωτηρίας. Εἰσὶ δὲ, φησὶν, οἱ θεοὶ τῆς ἀπωλείας οἱ ἀστέρες οἱ τῆς μεταβλήτης γενέσεως ἐπιφέροντες τοὺς γινομένους τὴν ἀνάγκην. Τοῦτους ³, φησὶν, ἐκάλεσε Μωϋσῆς ὄφεις τῆς ἔρημου δάκνοντας καὶ διαφθείροντας τοὺς πεπερακέναι νομίζοντας τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν. Δακνομένοις ⁴ οὖν, φησὶν, ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ [p. 133. 134] ἐπέδειξε Μωϋσῆς τὸν ἀληθινὸν ὄφιν τὸν τέλειον, εἰς ὃν οἱ πιστεύοντες οὐκ ἐδάκνοντο ἐν τῇ ἐρήμῳ, τούτεστιν ὑπὸ ⁵ τῶν δυνάμεων. Οὐδεὶς οὖν, φησὶν, ὁ δυνάμενος σῶσαι καὶ ῥύσασθαι τοὺς ἐκπορευομένους ἐκ γῆς Αἰγύπτου, τούτεστιν ἐκ σώματος καὶ ἐκ

Scito enim, inquit, hoc tellus et cælum vastum superna
Et destillans Stygis aqua, quod quidem maximum
Jusjurandum et gravissimum est beatis diis.

Non solum autem, inquit, hoc poetæ dicunt, sed jam etiam sapientissimi Græcorum, quorum est etiam Heraclitus unus, dicens: *Animabus enim mors, aquam fieri.* Hæc mors, inquit, deprehendit Ægyptios in mari Rubro cum curribus ipsorum. Omnes autem, qui illud ignorant, inquit, Ægyptii sunt. Et hoc, aiunt, est exisse ex Ægypto, e corpore. Ægyptium enim esse parvam corpus arbitrantur, et transire mare Rubrum, hoc est interitum aquam, quæ est Cronus, et transisse mare Rubrum, hoc est genituram, et pervenisse in desertum, hoc est extra genituram pervenisse, ubi sunt una omnes dii pernicii et deus salutis. Sunt autem, inquit, dii pernicii stellæ, commutabilis genituræ afferentes iis, quæ existunt, necessitatem. Hos, inquit, Moses vocavit serpentes deserti mordentes et perdescentes eos, qui se mare Rubrum transgressos esse arbitrantur. **192-193** Morsis igitur, inquit, in deserto filiis Israel demonstravit Moses verum serpentem, perfectum, cui qui confiderent non mordebantur in deserto, hoc est a potestatibus. Nemo igitur, inquit, est qui possit salvare et conservare eos, qui exeunt ex terra Ægypto, hoc est ex corpore et ex hoc mundo, nisi solus perfectus et plenus plenorum serpens. In hoc, inquit, qui spem reposuit, a serpentibus deserti non perit, hoc est a diis genituræ.

VARIAE LECTIONES.

¹ Cf. Oracula Sibyllina ed. Friedlieb Fragm. 2, vs. 1, p. 4: Εἰ δὲ γενητὸν ὅλως καὶ φθείρεται, οὐ δύναται ἄνθρωπος ἐκ μητρὸς μητρός τε θεὸς τετυπωμένος εἶναι, x. t. l. ² δὲ. Δὴ susp. M. ³ ἄλλω. ἄλλως C. ⁴ ἐκφορῶν. ἐκφορῶν, novum vocabulum, significat haud dubie *terreo*, nisi legendum ἐκφορῶν M. ⁵ Hom. Od. v, 184 sqq. Ἴστω νῦν τότε, x. t. l. ⁶ κατεβόμβονον C. ⁷ μακάρεσσι C. ⁸ Ἡράκλειτος—ὕδωρ γενέσθαι J. Bernaysius in Ep. critic. ad Bunsenium l. 1. p. 331, collato Heracliteo fragmento 49 Schleiermacher p. 117: Ψυχῇσι θάνατος ὕδωρ γενέσθαι, ὕδατι δὲ θάνατος γῆν γενέσθαι: ἐκ γῆς δὲ ὕδωρ γίνεσθαι, ἐξ ὕδατος δὲ ψυχῇ. ⁹ Ἡράκλειτος, εἰς, λέγων. Ψυχῇσι γὰρ—γενέσθαι C. M, qui prius εἰ γὰρ susp. eph. ἄν. ¹⁰ ἐστὶ, λέγουσι. ἐπιλέγουσι C. ¹¹ Cfr. IV Mos. XXI, 6 sqq. ¹² Δακνομένους—τοὺς υἱοὺς C. ¹³ ὑπὸ, ἀπὸ C, M.

Scriptum est, inquit, in libro Mosis : Hic, inquit, serpens est potestas, quam comitata est Mosen, virga conversa in serpentem. Adversati enim erant, inquit, potestati Mosis in Ægypto magorum serpentes, dii perniciet, sed omnes eos subiecit et peremit virga Mosis. Universalis serpens, inquit, hic est sapiens Evæ sermo. Hoc, inquit, est mysterium Edem, hoc fluvius ex Edem, hoc signum impositum Cain, ne quis eum reperiens interimeret. Hic est, inquit, Cain, cujus sacrificium non recepit deus hujus mundi, cruentatum autem recepit Abelis; sanguinibus enim gaudet hujus mundi dominus. Hic est, inquit, is, qui extremis diebus specie humana apparuit temporibus Herodis, factus ad exemplar Josephi venditi ex manu fratrum, cujus solius velamen erat varium. Hic, inquit, est factus ille ad exemplar Esau, cujus vel non præsentis vesti benedictum est, qui non recepit, inquit, cæcam benedictionem, sed dilescebat extrinsecus, nihil a cæcutiente nactus, cujus vidit faciem Jacob, prouti viderit homo faciem Dei. De hoc, inquit, scriptum est : *Ut Nebrod magnificus venator coram Domino*. Sunt autem hujus æmulatores multi, tot numero, quot conspecti sunt in deserto filii Israel mordentes, a quibus conservavit morsos perfectus ille, quem statuit Moses. Hoc est, inquit, quod dictum est : *Et quemadmodum Moses exaltavit serpentem in deserto, ita exaltari oportet Filium hominis*. Hujus ad exemplar factus est serpens in deserto æneus, quem statuit Moses. Hujus, inquit, solius effigies in cælo perpetuo est **194-195** in luce conspicua. Hic, inquit, est magnum principium, de quo scriptum est. De hoc, inquit, dictum est : *In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum. Hoc erat in principio apud Deum. Omnia per ipsum facta sunt, et sine ipso factum est nihil. Quod factum est in ipso, vita est*. In ipso autem, inquit, Eva facta est, Eva autem vita. Hæc autem est, inquit, Eva, mater omnium viventium, communis natura, hoc est deorum angelorum, immortalium mortalium, ratione carentium ratione præditorum; nam qui omnium dixit, inquit, omnium dixit. Et si cujus, inquit, oculi beati, hic videbit attollens oculos in cælum serpentis pulchram imaginem in magno principio cæli sese vertentem et existentem principium omnis motus omnibus quæ sunt, et cognoscet sine illo nihil neque celestium neque terrestrium neque infernalium constitisse. Non nox, non luna, non fruges, non genitura, non divitiæ, non migratio, nec omnino quidquam eorum quæ sunt est sine gubernatore illo. In hoc est, inquit, magnum miraculum, quod cernitur iis in cælo, qui

A τοῦδε τοῦ κόσμου, εἰ μὴ μόνος ὁ τέλειος, ὁ πλήρης τῶν πληρῶν ὄντων. Ἐπὶ τοῦτον, φησὶν, ὁ ἐλπίσας ὑπὸ τῶν ὄντων τῆς ἐρήμου οὐ διαφείρεται, τοῦτέστι τῶν θεῶν τῆς γενέσεως. Γέγραπται, φησὶν, ἐν βίβλῳ Μωσέως· Οὗτος, φησὶν, ὁ ὄντων ἡ δύναμις ἡ παρακολουθήσασα τῷ Μωσεί, ἡ βάβδος ἡ στρεφομένη εἰς ὄντων. Ἀνθεστήκεισαν δὲ, φησὶ, τῇ δυνάμει Μωσέως ἐν ἁγίοις τῶν μάγων οἱ ὄντων, οἱ θεοὶ τῆς ἀπωλείας· ἀλλὰ πάντας αὐτοὺς ὑπέταξε καὶ διέφθειρεν ἡ βάβδος Μωσέως. Ὁ καθολικὸς ὄντων, φησὶν, οὗτος ἔστιν ὁ σοφὸς τῆς Εὐδίας λόγος. Τοῦτο, φησὶν, ἐστὶ μυστήριον Ἐὲμ, τοῦτο ποταμὸς ἐξ Ἐὲμ, τοῦτο σημεῖον τὸ τῶν τῷ Κάιν, ἵνα πᾶς ὁ εὐρίσκων αὐτὸν μὴ ἀποκταίῃ. Οὗτος, φησὶν, ἐστὶ Κάιν, ὃς τὴν θύσαν οὐ προσεδίξατο ὁ θεὸς τοῦδε τοῦ κόσμου. Τὴν δὲ ἡμαγμένην προσήκατο τοῦ Ἀβελ· αἵμασι γὰρ χαίρει ὁ τοῦδε τοῦ κόσμου Δεσπότης. Οὗτος ἐστὶ, φησὶν, ὁ ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἐν ἀνθρώπῳ μορφῇ φανείς ἐν τοῖς χρόνοις Ἡρώδου, γενόμενος κατ' εἰκόνα Ἰωσήφ τοῦ πεπραμένου ἐκ χειρὸς ἀδελφῶν, οὐ μόνον τὸ ἐνδύμα ἦν ποικίλον. Οὗτος ἐστὶ, φησὶν, ὁ κατ' εἰκόνα Ἡσαΐ, ὃς καὶ μὴ παρόντος ἡ στολή εὐλόγηται, δὲ οὐκ ἐδέξατο, φησὶ, τὴν ἀμβλυωπὸν ἐὺλογίαν, ἀλλ' ἐπλούτησεν ἐξωθεν, οὐδὲν ἀπὸ τοῦ ἀμβλυωπῶντος λαβὼν, οὐ εἶδε τὸ πρόσωπον Ἰακώβ ὡς ἂν ἴδοι ἄνθρωπος πρόσωπον Θεοῦ. Περὶ τοῦτου, φησὶ, γέγραπται, ὡς Νεβρώδ ἤγας κυνηγὸς ἐναντὶ Κυρίου. Εἰσὶ δὲ, φησὶ, τοῦτου ἀντίμιμοι πολλοὶ, τοσοῦτοι ὅσοι ὠφθησαν ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ δάκνοντες, ἀπ' ὧν ἐβρύσατο τοὺς δακνομένους ὁ τέλειος ἐκείνους, ἐν ἑστῇσε Μωϋσῆς. Τοῦτό ἐστι, φησὶ, τὸ εἰρημένον· Καὶ ἐν τῷδε ὅπως Μωϋσῆς τὸν ὄντων ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὠφθῆναι δαὶ τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου. Τοῦτον κατ' εἰκόνα γίνεται ὁ ὄντων ἐν τῇ ἐρήμῳ χαλκοῦς, ἐν ἑστῇσε Μωϋσῆς. Ταῦτου, φησὶ, μόνου τὸ ὁμοίωμα [p. 134. 135] ἐν τῷ οὐρανῷ διὰ παντός ἐστιν φωτὶ ἐρώμενον. Οὗτος, φησὶν, ἐστὶν ἡ μεγάλη ἀρχὴ, περὶ ἧς γέγραπται. Περὶ τοῦτου, φησὶν, εἰρηται· Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεόν, καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος. Οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν θεόν, πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν, ὃ γέγονεν ἐν αὐτῷ, ζωὴ ἐστίν. Ἐν αὐτῷ δὲ, φησὶν, ἡ Εὐα γέγονεν, ἡ Εὐα ζωὴ. Αὕτη δὲ, φησὶν, ἐστὶν ἡ Εὐα, μήτηρ πάντων τῶν ζώντων, κοινὴ φύσις, τοῦτέστι θεῶν ἀγγέλων, ἀθανάτων θνητῶν, ἀλόγων λογικῶν· ὁ γὰρ πάντων, φησὶν, εἰπὼν εἰρηχε πάντων· καὶ εἰ τις, φησὶν, οἱ ὀφθαλμοὶ μακάριοι, οὗτος ὁφθαλμὸς ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν τοῦ ὄντων τὴν καλὴν εἰκόνα ἐν τῇ μεγάλῃ ἀρχῇ τοῦ οὐρανοῦ στρεφόμενην καὶ γινόμενην ἀρχὴν πάσης κινήσεως

VARIÆ LECTIONES.

- * ὄντων ὄντων C. * Cf. II Mos. iv, 2-4, 17, c. vii, 9-13. * ἐν om. C. * Cf. I Mos. iii, 1-7. * Cf. I Mos. iv, 15. * Cf. I Mos. iv, 3-5. * φασὶν C, M. * Cf. I Mos. 38, 3-28. * πεπραμένου C. * μόνον C, M. * Cf. I Mos. xxvii, 15 sqq. * ἀμβλυωπὸν Cf. I Mos. xxvii, 1. * Cf. I Mos. xxviii, 10 : Εἶδον τὸ πρόσωπόν σου, ὡς ἂν τις ἴδοι πρόσωπον θεοῦ. * I Mos. x, 9, ubi ἐναντίον pro ἐναντι. * Καὶ καθὼς Μωϋσῆς ὤφασεν τὸν ὄντων — ἀνθρώπου, καὶ κατ' M. * Ev. Joan. iii, 14. * Joan. i, 1-4. * εἰρηχε πάντων, εἰρηχε τοῦτων susp. M.

πᾶσι τοῖς γινόμενοις, καὶ γινώσκται ²² ὅτι χωρὶς αὐτοῦ [οὐδὲν] ²³ ὅτε τῶν οὐρανίων ὅτε τῶν ἐπιγίων ὅτε τῶν καταχθονίων συνίστηεν· οὐ νύξ, οὐ σελήνη, οὐ καρποὶ, οὐ γένεσις, οὐ πλοῦτος, οὐχ ἰδοιπορία, οὐδ' ὄλως· τι τῶν ὄντων ἐστὶ δίχα σημαίνοντος ἑαυτοῦ. Ἐπὶ τούτου, [φησὶν, ἐστὶ τὸ μέγα θαῦμα ὁρώμενον ἐν τῷ οὐρανῷ τοῖς δυναμένοις ἰδεῖν. Κατὰ γὰρ, φησὶ, ταύτην τὴν ἀκρὰν αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν, ὅπερ πάντων ἀπιστότερον τοῖς οὐκ εἰδῶσι, μίσγεται ²⁴ δύσιν τε καὶ δρατὸλῃ ἀλλήλων. Τούτῳ περὶ οὗ εἶπεν ἡ ἀγνοσία· Ἐν οὐρανῷ·

Εἰλεῖται ²⁵ μέγα θαῦμα δράκων δεινοῖο πελώρου.

Ἐκατέρωθεν δὲ αὐτοῦ ²⁶ παρὰτέτακται Στέφανος καὶ Λύρα, καὶ κατ' αὐτὴν ἀνωθεν τὴν κεφαλὴν ἀκρὰν ἰλαυνὸς ἀνθρώπος, ὁ ἔν γόνασιν ἐστὶν ὁρώμενος,

Δεξιτέρῳ ποδὶ ἀκρον ἔχων ²⁷ σκολιοῖο δράκοντος.

Κατὰ δὲ τὸν νῦτον τοῦ ἔν γόνασιν ἐστὶν ἀτελὲς ὅρις ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶ κατεσφιγμένος ὑπὸ τοῦ Ὀφιοῦχου, καὶ κωλυόμενος ἐφάλασθαι τοῦ στεφάνου παρακείμενου τῷ τελείῳ ὄρει.

17. Αὕτη ἡ παμποικίλος σοφία τῆς ²⁸ Περαιτικῆς αἰρέσεως, ἣν ἐξεῖπεν πᾶσαν δυσχερὲς, οὕτως οὔσαν σκολιὰν διὰ τὸ ἐκ τῆς ἀστρολογικῆς δοκεῖν συνστάναι. Καθὼ οὖν δυνατόν ἦν, δι' ὁλίγων πᾶσαν αὐτῆς τὴν δύναμιν ἐκτεθεῖμεθα. Ἰνα δὲ δι' [p. 135—137] ἐπιτομῆς τὴν πᾶσαν αὐτῶν γνῶμην ἐκδώμεθα, δοκεῖ προσθεῖναι ταῦτα. Ἔστι κατ' αὐτοῦς ²⁹ τὸ πᾶν πατήρ, υἱός, ὕλη· τούτων τῶν τριῶν ἕκαστον ἀπείρους ἔχει δυνάμεις ἐν αὐτοῖς. Καθίσταται οὖν μέσος τῆς ὕλης καὶ τοῦ πατρὸς ὁ υἱός, ὁ λόγος, ὁ ὅρις ἀπὸ τοῦ πατρὸς ἀκίνητον τὸν πατέρα καὶ κινουμένην τὴν ὕλην, καὶ ποτε μὲν στρέφεται πρὸς τὸν πατέρα, καὶ ἀναλαμβάνει τὰς δυνάμεις εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, ἀναλαβὼν δὲ τὰς δυνάμεις στρέφεται πρὸς τὴν ὕλην, καὶ ἡ ὕλη ἀποκρίνεται οὕτως καὶ ἀσχημάτιστος ἐκτυπῶνται [τὰς] ἰδέας ἀπὸ τοῦ υἱοῦ, ὅς ὁ υἱός ἀπὸ τοῦ πατρὸς ἐτυπώσατο. Ἐκτυπῶνται δὲ ὁ μὲν υἱός ἀπὸ τοῦ πατρὸς ἀρρήτως καὶ ἀλόγως καὶ ἀμεταστάτως, οὕτως ὡς φησὶ Μωϋσῆς ἀπὸ τῶν βράδων τῶν ἀπὸ τῶν ποτιστηρίων βερρευκέναι τὰ χρώματα τῶν ἐγκεκισσημένων. Ὁμοίως δ' αὖ καὶ ἀπὸ τοῦ υἱοῦ ἐπὶ τὴν ὕλην βερρευκέναι τὰς δυνάμεις κατὰ τὸ ἐγγίσημα τῆς δυνάμεως τῆς ἀπὸ τῶν βράδων ἐπὶ τὰ ἐγκεκισσημένα· ἡ δὲ διαφορά τῶν χρωμάτων καὶ ἡ ἀνομοιότης βέβυσσας ἀπὸ τῶν βράδων διὰ τῶν ὕδατων ἐπὶ τὰ πρόβατα διαφορὰ, φησὶ, γενέσεώς ἐστι φθαρτῆς καὶ ἀφθάρτου· μᾶλλον δὲ ὥσπερ ζωγραφῶν ἀπὸ τῶν ζώων μηδὲν ἀφαιρούμενος τῇ γραφίδι πάσας ἐπὶ τὸν πίνακα μεταφέρει τὰς ἰδέας ἐγγράφων, οὕτως ὁ υἱός τῇ δυνάμει τῇ αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ πατρὸς ἐπὶ τὴν ὕλην τοὺς πατρικοὺς μεταφέρει χαρακτῆρας. Ἔστιν οὖν πάντα τὰ πατρικὰ ἐνθάδε καὶ οὐδὲν. Εἰ γὰρ τις, φησὶν, ἐξισχύσει τῶν ἐνθάδε καταννοῆσθαι ³⁰ ὅτι ἐστὶ ³¹ πατρικὸς χαρακτὴρ ἀνωθεν

A possunt cernere. Etenim ad summum ejus caput, quod maxime incredibile est iis qui nesciunt, miscentur et occasus et ortus invicem. Hoc est, de quo dixit ignorantia, in celo.

Voluit magnum miraculum draco vasti portanti. Ab utraque autem parte apposita est corona et lyra et ad ipsum superne summum caput miserabilis homo, qui est in genibus, est conspicuus,

Dextri pedis extremum habens juxta vastum draconem.

Ad dorsum autem ejus, qui in genibus est, imperfectus est serpens, ambabus manibus constrictus ab ophiucho et prohibitus attingere coronam adjacentem perfecto serpenti.

17. Hæc perversa sapientia hæresis Peraticæ, quam edicere universam arduum est, tam pravam illam, quia ex astrologorum arte videtur deducta esse. Quantum igitur fieri poterat, paucis omnem vim ejus exposuimus. Ut autem per compendium

196-197 omnem eorum doctrinam explicemus, placet addere hæc. Est secundum illos universum pater, filius, materia. Horum trium unumquodque infinitas habet potestates in sese. Consedit igitur medius inter materiam et patrem filius, locus, serpens, semper sese movens ad immotum patrem et sese moventem materiam, et aliquando vertitur ad patrem et recipit potestates in personam suam; postquam autem recepit potestates, vertitur ad materiam, et materia, carens qualitate et figura, in se effingit ideas a filio, quas filius a patre in se effinxit. Effingitur autem filius a patre ineffabiliter et invocalliter et intransitive sic uti dicit Moses a

virgis ex potisteriis conspicuis fluxisse colores conceptionum fetuum. Similiter autem rursus etiam a filio in materiam fluxisse potestates ad instar infestationis potestatis quæ redundabat a virgis ad conceptus fetus. Differentia autem colorum et dissimilitudo, quæ fluxit a virgis per aquas ad oves, differentia, inquit, generationis est mortalis et immortalis. Potius autem sicut pingens ab animalibus nihil auferens stylo omnes in tabulam transfert species inscribendo, ita filius potestate sua ipsius a patre ad materiam paternas transfert notas. Sunt igitur omnia paterna hic, nec quidquam. Nam si quis, inquit, valebit eorum, qui hic sunt, perspexisse paternam se esse notam desuper translata huc, incarnatam, quasi gravidatione redundante a virga, album quid factus est, ejusdem naturæ cum

VARIÆ LECTIONES.

²² καὶ γινώσκται. γινώσκετε C, γινώσκειται M. ²³ οὐδὲν om. C. ²⁴ Cf. Arat. v. 62 et supra p. 116, 95: Μίσγονται δύσιν τε καὶ ἀντολαὶ ἀλλήλων. ²⁵ Cf. Arat. v. 46: Εἰλεῖται μέγα θαῦμα, δράκων, περὶ τ' ἀμφὶ τ' ἐαγὼς Μυρίος, et supra p. 116, 84: Μέγα θαῦμα δράκοντος πελώρου. ²⁶ Cf. supra p. 118, 12. ²⁷ ποδὶς ἀκρον ἔχει Aratus v. 70, ποδὶς ἴχνος ἔχων supra p. 116, 11. ²⁸ τῆς om. C. ²⁹ Cf. I Mos. xxx, 37 seq. ³⁰ καταννοῆσθαι, καὶ ἐννοῆσθαι C, ὡς ἐννοῆσθαι susp. M. ³¹ ἐστὶ. ἐσται C, M.

patre, qui est in cœlis, penitus, et illuc revertitur; A
sin autem carebit hac doctrina nec necessitatem
geniturae intellexerit, ut abortivus, sub noctem na-
tus, sub noctem peribit. Quando igitur, inquit, di-
cit Saluator: *Pater vester, qui est in cœlis*, illum
dicit, a quo mutatus filius notas transtulit huc;
quando autem dicit: *Vester pater ab initio homicida*
est, principem et opificem materiae dicit, qui rece-
pit tradita a filio notas et hic generavit, qui est
198-199 ab initio homicida, nam quod opus
ejus est, interitum et mortem gignit. Nemo igitur,
inquit, potest servari absque filio nec reverii, qui
est serpens. Ut enim detulit desuper paternas no-
tas, sic rursus hinc refert ex somno excitatus et
factas paternas notas substantiales ex non substan-
tiali, hinc illuc transferens. Hoc est, inquit, illud
quod dictum est: *Ego sum porta*. Transfert autem,
inquit, . . . ut naphtha ignem undique in se at-
trahens, vel potius sicuti Hercules lapis ferrum,
aliud autem nihil, vel sicuti marini accipitris spina
aurum, aliud autem nihil, vel sicuti ducitur ab
electro palea, sic, inquit, a serpente retrahitur a
mundo effugiatum perfectum genus ejusdem natura-
e, aliud autem nihil, prouti ab eo demissum est. Ad
hanc demonstrationem adhibent cerebri resectio-
nem, ipsum quidem cerebrum assimilantes patri
propter immobilitatem, cerebellum autem filio,
propterea quod et movetur et serpentis simile est,
quod arcano et obscuro modo attrahere ad se per
glandulam dicitant ex camario emanantem spiri-
tuale et genitale vim, qua recepta cerebellum
sicut filius tacite tradit materiae ideas, hoc est in
medullam dorsalem transmanant semina et genera
generatorum carnaliter. Hoc exemplo usi acite vi-
dentur subintroducere arcania sua tacite tradita
mysteria, quae eloqui nobis nefas, tamen per ea quae
dicta sunt pervidere facile est.

ἐποβρίονσαν πνευματικὴν καὶ ζωογόνον οὐσίαν. ἢν ὑποδεξαμένη ἡ παρεγκεφαλὶς ὡς περὶ οὐδὲ, ἀλά-
ως 22 μεταδίδωσι τῇ ὅλῃ τὰς ἰδέας, τοῦτέστιν ἐπὶ τὸν νωτιαίον μυελὸν διαβρέει τὰ σπέρματα καὶ τὰ γένη
τῶν γεννωμένων 23 κατὰ σάρκα. Τοῦτο τῷ παρεγκεφαλίσμῳ χρώμενοι εὐφυῶς δοκοῦσι παρρησιάζειν τὰ
ἑρρήτα αὐτῶν ἀλάλως 24 παραδιδόμενα μυστήρια, ἃ ἐξεῖπεν ἡμῖν οὐ θέμις, ὅμως 25 δὲ νοῆσαι διὰ τῶν
εἰρημένων εὐκολόν.

18. Verum cum Peraticam haeresim mihi videar
aperte exposuisse et multis manifestam reddidisse D
latentem antea et omnia commiscentem cum omni-
bus celantemque virus suum, placet nihil jam ultra
hæc arguere, cum sufficiant ad arguendos eos ipso-
rum placita.

μετανηνεγμένος ἐνθάδε σωματοποιηθείς, ὡς περ ἐγ-
κισσῆματι τῷ 22 ἀπὸ τῆς ῥάβδου, λευκὸν γέγονεν.
ὁμοούσιον τῷ πατρὶ τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ὢντος 26, καὶ
ἐκεῖ ἀνέρχεται 27. ἂν δὲ μὴ τύχῃ τῆς διδασκαλίας
ταύτης, μὴδὲ τὴν ἀνάγκην τῆς γενέσεως ἐπιγνῶ,
ὡς περ ἐκ τρωμα ὑπὸ νόκτα γεννώμενον ὑπὸ νόκτα
ἀπολείται. Ὅταν οὖν, φησί, λέγῃ 28 ὁ Σωτὴρ· Ὁ
Πατὴρ ὁμῶν 29 ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἐκεῖνον λέγει,
ἀφ' οὗ ὁ υἱὸς μεταλαβὼν τοὺς χαρακτῆρας μετενη-
νογεν ἐνθάδε· ὅταν δὲ λέγῃ· Ὁ ὁμέτερος πατὴρ 30
ἀπ' ἀρχῆς ἀνθρωποκτόνος δοτεῖ, τὸν ἀρχόντα καὶ
δημιουργὸν τῆς ὕλης λέγει, ὅς 31 ἀναλαβὼν τοὺς δια-
δοθέντας ἀπὸ τοῦ υἱοῦ χαρακτῆρας ἐγέννησεν ἐν-
θάδε, ὅς ἐστιν ἀπ' ἀρχῆς ἀνθρωποκτόνος· τὸ γὰρ
ἔργον αὐτοῦ φθορὰν καὶ θάνατον ἐργάζεται. [p. 137.
138] Οὐδέτις οὖν, φησί, δύναται σωθῆναι διχα 32 τοῦ
υἱοῦ οὐδὲ ἀναλεῖν, ὅς ἐστιν ὁ ὅρις. Ὡς γὰρ κατ-
ήνεγκεν ἄνωθεν τοὺς πατρικοὺς χαρακτῆρας, οὕτως
πάλιν ἐνταῦθεν ἀναφέρει τοὺς ἐξυπνισμένους 33 καὶ
γεγονότας πατρικοὺς χαρακτῆρας ὑποστάτους ἐκ τοῦ
ἀνωστατού ἐνταῦθεν ἐκεῖ μεταφέρει. Τοῦ· ἐστὶ·
φησί, τὸ εἰρημένον· Ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα 34. Μεταφέ-
ρει 35 δὲ, φησί, . . . καμνοῦσιν οφθαλμοῦ βλεφά-
ρου, ὡς περ ὁ νάφθας 36 τὸ πῦρ πανταχόθεν εἰς ἐν-
τὸν ἐπισπώμενος, μᾶλλον δὲ ὡς περ ἡ Ἡρακλεία
λίθος τὸν σίδηρον, ἄλλο [δὲ] 37 οὐδὲν, ἢ ὡς περ ἡ τοῦ
θαλασσίου ἱέρακος κερκίς τὸ χρυσίον, ἕτερον δὲ οὐ-
δέν· ἢ ὡς περ ἀγεται ὑπὸ 38 τοῦ ἡλέκτρον τὸ ἄχυρον.
οὕτω, φησὶν, ὑπὸ τοῦ θείου· ἀγεται πάλιν ἀπὸ τοῦ
κόσμου τὸ ἐξεικονισμένον τείλειον γένος ὁμοούσιον.
ἄλλο 39 δὲ οὐδέν, καθὼς ὑπ' αὐτοῦ κατεπέμφθη.
Πρὸς ταύτην 40 τὴν ἀπόδειξιν φέρουσι τὴν τοῦ ἐγκε-
φαλίου ἀνατομήν, αὐτὸν μὲν τὸν ἐγκεφαλὸν ἀπεικο-
νίζοντες τῷ πατρὶ διὰ τὸ ἀκίνητον, τὴν δὲ παρεγκε-
φαλίδα τῷ υἱῷ διὰ τὸ κινεῖσθαι καὶ ὁρακοντοειδῆ
ὑπάρχειν, ἢν ἀρρήτως καὶ ἀσημάτως ἐπισπᾶσθαι
διὰ τοῦ κωναρίου φάσκουσι τὴν ἐκ τοῦ καμαρίου 41

τῇ. Ἄλλ' ἐπεὶ καὶ τὴν Περτικὴν αἵρεσιν νομίζω
φανερῶς ἐκτεθεῖσθαι καὶ διὰ πολλῶν ἐκδηλὸν πε-
ποιηκέναι διαλαθεῖσαν 42 καὶ πάντα πᾶσι 43 συντι-
θεμένην, ἀποκρύπτουσάν τε τὸν ἴδιον ἰδὼν, δοκεῖ μη-
δὲν περαιτέρω τοῦτον κατηγορεῖν, ἱκανῶν ὄντων
πρὸς κατηγορίαν αὐτῶν τῶν ὑπ' αὐτῶν δογματιζο-
μένων.

VARIE LECTIONES

22 ἐγκισσῆματι τῷ. ἐν κίσσημα τὸ C, ἐγκισσῆμα τι τὸ M. 26 ὢντος C, M. 27 καὶ ἐκεῖ ἀνέρχεται κατοικεῖ
ἀνέρχεται C, κατ' οἰκίαν ἐρχεται· M. 28 λέγῃ· λέγει C. 29 Cf. Matth. vii, 14; v. 48; alibi. 30 Cf. Ev.
Joan. viii, 44: Ὑμεῖς ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστέ καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὁμῶν θέλετε
ποιεῖν· ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος ἦν ἀπ' ἀρχῆς κ. τ. λ. 31 ὅς, ὡς C. 32 διχα, διὰ C, M. 33 ἐξυπνισμούς· C.
34 Ev. Joan. x, 7. 35 Homoteleuton verbi φησί in causa fuisse videtur, cur intermedia exciderent.
36 νάφθα· ἀνάφθα C, M. 37 δὲ om. C. 38 ὑπὸ ἀπὸ C, M. 39 ἄλλο. ἄλλοι C. 40 Cf. supra p. 128,
88 sqq. 41 καμαρίου. μακαρίου C, ἐγγραλίου susp. M. Tu cfr. supra p. 128 95, 96. Ὁ μὲν γὰρ
ἐγκεφαλὸς ἀνατιμῆται ἐνδὸν ἔχει τὸ καλούμενον καμαρίον, κ. τ. λ. 42 ἀλλάλως C. 43 γενομένων C, M.
44 ἀλλάλως C. 45 ὅμως. πολλὸν C, πολλοὺς susp. M. 46 διαλαθεῖσαν, ἀεὶ λαθεῖσαν C, ἵνα ἀρετὴ λαθεῖσαν
susp. M. 47 πάντα πᾶσι. παντάπασι C, M.

18. Ἰδωμεν οὖν τί λέγουσιν οἱ Σηθιανοί. Τοῦτοις δο-
 καί⁸⁸ τῶν ὅλων εἶναι τρεῖς ἀρχὰς περιωρισμένας, ἐκά-
 την δὲ τῶν ἀρχῶν ἀπείρους ἔχειν δυνάμεις. Δυνάμεις⁸⁹
 δ' αὐτῶν λεγόντων [p. 138. 139] λογιζέσθω ὁ ἀκούων
 τοῦτο αὐτοὺς λέγειν· Πάν ὃ τι νοήσαι ἐπινοεῖς ἢ καὶ
 παραλείπεις μὴ νοηθῆν, τοῦτο ἐκάστη⁹⁰ τῶν ἀρχῶν
 πέφυκε γενέσθαι, ὡς ἐν ἀνθρωπίνῃ⁹¹ ψυχῇ πάσα
 ἡτισοῦν⁹² διδασκομένη τέχνη· οἰονεῖ, φησί, γενήσε-
 ται⁹³ τοῦτο τὸ παιδίον αὐλητῆς, ἐγγροῖσαν αὐλητῇ,
 ἢ γεωμέτρης γεωμέτρῃ, γραμματικῇ γραμματικῇς,
 τέκτων τέκτονι, καὶ ταῖς ἄλλαις ἀπάσαις τέχναις ἐγ-
 γὺς γινόμενον ὁμοίως συμβήσεται. Αἱ δὲ τῶν ἀρχῶν,
 φησὶν, οὐσίαι φῶς καὶ σκότος· τούτων δὲ ἕστιν ἐν
 μέσῳ πνεῦμα ἀκέραιον· τὸ δὲ πνεῦμα τὸ | τεταγμέ-
 νον ἐν μέσῳ τοῦ σκότους, ὅπερ ἐστὶ κάτω, καὶ τοῦ
 φωτός, ὅπερ ἐστὶν ἄνω, οὐκ ἐστὶ πνεῦμα, ὡς ἀνέμου
 ῥιπῇ⁹⁴ ἢ λεπτῇ τις αἰὼρ νοηθῆναι δύναμένη, ἀλλ'
 οἰονεῖ μύρου τις ὁσμὴ ἢ θυμιάματος ἐκ συνθέσεως
 κατεσκευασμένου λεπτῇ, διοδεύουσα δύναμις ἀνεπι-
 νόητην τινὶ καὶ κρείττονι ἢ λόγῳ ἔστιν ἐξεῖπέν πορᾶ
 εὐωδίας⁹⁵. Ἐπειδὴ δὲ⁹⁶ ἄνω ἐστὶ τὸ φῶς καὶ κάτω
 [τὸ] σκότος, καὶ τούτων, ὡς ἔφην, τοιοῦτον τρόπον⁹⁷
 μέσον τὸ πνεῦμα, τὸ δὲ φῶς⁹⁸ πέφυκε καθάπερ ἀκτὶς
 ἡλίου⁹⁹ ἄνωθεν ἐλλάμπειν¹⁰⁰ εἰς τὸ ὑποκείμενον σκό-
 τος, ἀνάπαλιν δὲ ἡ τοῦ πνεύματος εὐωδία μέσθην
 ἔχουσα¹⁰¹ τάξιν ἐκτείνεται καὶ φέρεται πανταχῇ, ὡς
 ἐπὶ τῶν ἐν πυρὶ θυμιαμάτων τὴν εὐωδίαν πανταχῇ
 φερομένην ἐπεγνώκαμεν· τοιαύτης δὲ οὕσης τῆς ду-
 νάμεως καὶ διηρημένων¹⁰² τριγῶν, τοῦ πνεύ-
 ματος καὶ τοῦ φωτός ὁμοῦ ἢ δυνάμεις ἔστιν ἐν τῷ
 σκότει τῷ¹⁰³ κάτωθεν αὐτῶν τεταγμένον. Τὸ δὲ σκό-
 τος ὕδωρ ἐστὶ φοβερόν, εἰς ὃ κατέσπασται καὶ με-
 τεινέκεται εἰς τὴν τοιαύτην φύσιν μετὰ τοῦ πνεύμα-
 τος τὸ φῶς. Τὸ δὲ σκότος· ἀσύνετον οὐκ ἐστὶν, ἀλλὰ
 φρόνιμον παντελῶς, καὶ οἶδεν¹⁰⁴ ὅτι, ἂν ἀπαρβῇ τὸ
 φῶς ἀπὸ τοῦ σκότους, μένει τὸ σκότος ἔρημον, ἀφα-
 νές, ἀλαμπές, ἀδύναμον, ἀπρακτον, ἀσθενές. Διὸ
 πάσῃ φρονήσει καὶ συνέσει βιάζεται κατέχειν εἰς
 ἑαυτὸ¹⁰⁵ τὴν λαμπρότητα καὶ τὸν σπινθῆρα¹⁰⁶ τοῦ φω-
 τὸς μετὰ τῆς τοῦ πνεύματος εὐωδίας. Καὶ τούτων
 ἐστὶν ἰδεῖν τῆς φύσεως εἰκόνα κατὰ πρόσωπον
 ἀνθρώπου, κόρην ὀφθαλμοῦ, σκοτεινὴν ἐκ τῶν
 ὑποκαίμενων ὕδατων, πεφωτισμένην πνεύματι.
 [p. 139—141] Ὡς οὖν ἀντιποιεῖται τὸ σκότος τῆς
 λαμπρότητος, ἵνα ἔχῃ τὸν σπινθῆρα δουλεύοντα καὶ
 βλέπῃ¹⁰⁷, οὕτως ἀντιποιεῖται τὸ φῶς καὶ τὸ πνεῦμα
 τῆς δυνάμεως τῆς ἑαυτῶν· καὶ σπεύδουσιν ἄραι καὶ
 ἀνακομίσασθαι πρὸς ἑαυτάς¹⁰⁸ τὰς μεμιγμένας αὐ-
 τῶν δυνάμεις εἰς τὸ ὑποκείμενον ὕδωρ σκοτεινὸν

19. Videamus igitur, quid dicant Sethiani. His
 placet universi esse tria principia descripta, singula
 autem principia infinitas **200-201** habere pote-
 states. Cum autem potestates dicunt, reputet qui
 audit hoc eos dicere : Quodcunque cognitione co-
 gnoscis, vel forte prætermittis incognitum, hoc
 unumquodque principiorum fieri potest, ut in hu-
 mana anima omnis quæ docetur ars, veluti, inquit,
 evadet hic infans tibicen per tempus usus institu-
 tione tibicinis, aut geometra geometræ, grammatici
 grammaticus, faber fabri, et in cæterarum omnium
 artium consortium adductus similiter cadet. Prin-
 cipiorum autem, inquit, naturæ lux et tenebræ,
 harum autem intermedius spiritus impermixtus.
 Spiritus autem intermedius positus inter tenebras,
 quæ sunt infra, et lucem, quæ est supra, non est
 spiritus ut venti vis aut tenuis quædam aura, quæ
 sentiri potest, sed tanquam unguenti quidam odor
 vel suffimenti ex mistura fabricati, tenuis, permeans
 potestas insensibili quadam et vehementiori, quam
 quæ verbis exprimitur, vi odoramenti. Quandoqui-
 dem autem supra est lux et infra tenebræ et harum
 intermedius, ut dicebam, in hunc modum spiritus,
 lux autem ita nata est, ut tanquam radius solis
 desuper illucescat in subjectas tenebras, rursus au-
 tem spiritus odoramentum, medium tenens locum,
 expanditur et fertur in omnes partes, ut in suffi-
 mentis igni impositis odoramentum in omnes par-
 tes sese diffundens cognovimus; — cum hæc igitur
 sit potestas trifariam divisorum principiorum : spi-
 ritus et lucis simul potestas est in tenebris infra
 ipsa positis. Tenebræ autem sunt aqua terribilis, in
 quam derepta est et translata in talem naturam cum
 spiritu lux. Tenebræ autem mente non carent, sed
 præditiæ prorsus sunt, et norunt, ubi abstrahatur
 lux a tenebris, manere tenebras desolatas, sine
 luce, sine splendore, sine vi, sine efficacia, debiles.
 Quapropter omni ratione et cogitatione nituntur
 continere in sese splendorem et scintillam lucis cum
 spiritus odoramento. Et horum est videre naturæ
 imaginem in facie hominis, pupillam oculi, tene-
 brosam ex subjacentibus aquis, illustratam **202-
 203** spiritu. Sicuti igitur sectantur tenebræ splen-
 dorem, ut habeant scintillam servientem et cer-
 nant, ita sectatur lux et spiritus potestatem sui ip-
 sorum, et nituntur tollere et recipere ad sese mi-
 stas ipsorum potestates in subjacentem aquam tene-
 brosam et terribilem. Omnes autem potestates
 trium principiorum, quæ sunt numero infinites in-

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁸ Cf. epitom. infra l. x. c. 41, p. 316—48. ed. Oxon. ⁸⁹ Δυνάμεις — λογιζέσθω. Δύνανται δὲ αὐτῶν
 λεγόντων λογιζέσθαι l. Barnaysius in Ep. crit. ad Bunsenium p. 318. ⁹⁰ δ' δ' C. ⁹¹ ἐκάστην C. ἐκάστη
 M, Barnaysius. Cfr. infra p. 316, 62 ed. Oxon. ⁹² ἀνθρωπίνῃ (sic) ψυχῇ C. ⁹³ ἡτις οὖν C. ⁹⁴ γένηται C. γέ-
 νοιτο Barnaysius. ⁹⁵ ἀνέμου ῥιπῇ. ἀνεμος ἢ ῥιπῇ C, M. ⁹⁶ πορᾶ εὐωδίας. εὐωδία C, M. cfr. infra p. 316,
 62 ed. Ox. ⁹⁷ Ἐπειδὴ δὲ. Ἐπειδὴ, Ἐταί δὲ M. ⁹⁸ τὸ οὐκ. C. ⁹⁹ τρόπον, τρόπον δν C. τρόπον δν M. cfr.
 p. 316, 63 ed. Ox. ¹⁰⁰ τὸ δὲ φῶς. τὸ φῶς M; cfr. infra l. i. ¹⁰¹ ἀκτὶς ἡλίου. δὴ τις ἡλίου C, δὴ τις ἡλίου
 M; cfr. infra p. 316, 64. ¹⁰² ἐλλάμπειν ἐλλάμπει. M. ¹⁰³ εὐωδία διαμέσθην ἔχουσαν C; cfr. p. 316, 65
¹⁰⁴ διηρημένων. εἰρημένων C, M; cfr. p. 316, 66. ¹⁰⁵ τοῦ κάτωθεν C. ¹⁰⁶ 85. οἶδεν. οὐδὲν C. ¹⁰⁷ εἰς ἑαυτὸν C.
¹⁰⁸ τὸν σπινθῆρα. σπινθῆρος C, M; cfr. p. 317, 76. ¹⁰⁹ δουλεύονται C. ¹¹⁰ βλέπει C. ¹¹¹ ἑαυτάς 59 C, M.

finitæ, sunt singulæ secundum naturam suam mente præditæ et intelligentia. Innumerabiles autem multitudine et mente præditæ cum sint intelligentiaque, ubi manebunt per se, quiescunt omnes; ubi autem propinquabit potestas potestati, dissimilitudo juxtapositionis efficit motum quemdam et actionem a motu figurarum per concursum juxtapositionis congressarum potestatum. Fit enim potestatum concursus tanquam figura sigilli per concursum reddita consimiliter effiguranti eas quæ admoventur essentias. Cum igitur infinitæ numero trium principiorum sint potestates exque infinitis potestatibus infiniti concursus, necessario nascuntur infinitorum sigillorum imagines. Nascitur igitur ex primo trium principiorum concursu magni magna quædam species sigilli, cælum et terra. Formam autem habent cælum et terra utero consimilem, umbilicum habenti medium, et si quis, inquit, sub oculis subicere volet hanc formam, gravidum uterum cujuscunque voluerit animalis per artem scrutetur et reperiet effigiem cæli et terræ eorumque, quæ in medio omnium incommutabiliter subjacent. Facta autem est cæli et terræ forma talis quasi utero consimilis per primum concursum. Rursus autem in medio cæli et terræ exstiterunt infiniti potestatum concursus. Et unusquisque concursus non aliud quidquam efferit et effiguravit quam sigillum cæli et terræ consimile utero. In terra autem rursus enatæ sunt ex infinitis sigillis diversorum animalium infinitæ multitudines. In hac **204-205** autem omnem quæ sub cælo est in diversis animalibus infinitatem dispersum est et divisum cum luce spiritus superne odoramentum. Natum igitur est ex aqua primigenium principium, ventus gravis et vehemens et omnis generationis auctor. Fervorem enim quemdam incutens aquis ab aquis excitat undas. Undarum autem motus qui quasi quidam impetus est.... gravidam factam esse hominis aut mentis, quando sub spiritus impetu intenditur. Ubi autem hæc unda a vento ex aqua excitata et grvida facta ad naturam suam generamen femellæ concepit in sese, continet lucem superne despar-sam cum spiritus odoramento, hoc est mentem figuratam in diversis speciebus suis, quæ lux est perfectus Deus, qui ex non genita superne luce et spiritu delatus in humanam naturam tanquam in templum vi naturæ et venti motu, generatus ex

καὶ φοβερόν. Πᾶσαι δὲ αἱ δυνάμεις τῶν τριῶν ἀρχῶν οὔσαι κατ' ἀριθμὸν ἀπειράκις ἀπειροὶ εἰσιν ἐκάστη κατὰ τὴν οὐσίαν τὴν ἑαυτῆς φρόνιμοι καὶ νοεραὶ· ἀναριθμητοὶ δὲ τὸ πλῆθος ⁸³, φρόνιμοί τε ⁸⁴ οὔσαι καὶ νοεραὶ, ἐπειδὴν μένουσι κατ' αὐτάς, ἡσυχάζουσαι ⁸⁵ πᾶσαι· ἐὰν δὲ πλησιάζῃ δύναμις δυνάμει, ἡ ἀνομοιότης τῆς παραθέσεως ἐργάζεται κίνησιν τινα καὶ ἐνέργειαν ἀπὸ τῆς κινήσεως μεμορφωμένην κατὰ τὴν συνδρομὴν τῆς παραθέσεως τῶν συνελθουσῶν δυνάμεων. Γίνεται γὰρ τῶν δυνάμεων ἡ συνδρομὴ οἰοῖται ⁸⁶ τις τύπος σφραγίδος κατὰ συνδρομὴν ἀποπληγείς ⁸⁷ παραπλήσιος πρὸς τὸν ἐκτυπούμενα τὰς ἀναφερομένας οὐσίας. Ἐπεὶ οὖν ἀπειροὶ μὲν κατ' ἀριθμὸν τῶν τριῶν ἀρχῶν αἱ δυνάμεις, ἐκ δὲ τῶν ἀπειρῶν δυνάμεων ἀπειροὶ συνδρομαί, ἀναγκαιῶς γεγόνασιν ἀπειρῶν σφραγίδων εἰκόνες. Αὗται οὖν εἰσιν αἱ εἰκόνες αἱ τῶν διαφόρων ζώων ἰδέαι. Γέγονεν οὖν ἐκ πρώτης τῶν τριῶν ἀρχῶν συνδρομῆς μεγάλης μεγάλῃ τις ἰδέα σφραγίδος, οὐρανὸς καὶ γῆ ⁸⁸. Σχῆμα ⁸⁹ δὲ ἔχουσιν οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ μήτρα παραπλήσιον τὸν ὁμαλὸν ἐχούση μέσον, καὶ εἰ, φησὶν, ὅπῃ ὄψιν ἀγαγεῖν θέλει τις τὸ σχῆμα τοῦτο, ἔγκυον μήτραν ὁποῖου βούλεται ζῶου τεχνικῶς ἐρευνήσας, καὶ εὐρήσει τὸ ἐκτύπωμα τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς καὶ τῶν ἐν μέσῳ πάντων ἀπαράλλακτως ⁹⁰ ὑποκειμένων ⁹¹· γέγονε δὲ οὐρανοῦ καὶ γῆς τὸ σχῆμα τοιοῦτον οἰοῖται μήτρα παραπλήσιον ⁹² κατὰ τὴν πρώτην συνδρομὴν ⁹³. Ἐν δ' αὖ τῷ μέσῳ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς ⁹⁴ γεγόνασιν ἀπειροὶ δυνάμεων συνδρομαί. Καὶ ἐκάστη συνδρομὴ οὐκ ἄλλο τι εἰργάσατο καὶ ἐξετύπωσεν ἢ σφραγίδα οὐρανοῦ καὶ γῆς ⁹⁵ παραπλήσιον μήτρα. Ἐν αὖ γῆ ⁹⁶ δὲ ἀνέφυσαν ἐκ τῶν ἀπειρῶν σφραγίδων διαφόρων ζώων ἀπειρα πλήθῃ ⁹⁷. Εἰς δὲ ταύτην πᾶσαν τὴν ⁹⁸ ὅπῃ τὸν οὐρανὸν ἐν τοῖς διαφόροις ζώοις ἀπειρίαν ⁹⁹ [p. 141. 142] κατέσπαρται καὶ καταμερίσται μετὰ τοῦ φωτὸς ἢ τοῦ πνεύματος ἄνωθεν ἐκωδία. Γέγονεν οὖν ἐκ τοῦ ὕδατος πρωτόγονος ἀρχὴ ἀνεμῶς σφοδρὸς καὶ λάβρος καὶ πάσης γενέσεως αἴτιος. Βρασμὸν γάρ τινα ἐμποιῶν τοῖς ὕδασι ἀπὸ τῶν ὕδατων διεγείρει κύματα· ἡ δὲ τῶν κυμάτων κίνησις ¹⁰⁰, οἰοῖται τις οὕσα ὁρμὴ ¹⁰¹... ἐγκύμονα γεγόναι τοῦ ἀνθρώπου ἢ τοῦ νοῦ ¹⁰², ὅπταν ὅπῃ τῆς τοῦ πνεύματος ὁρμῆς ὀργήσασα ¹⁰³ ἐπειγεται. Ἐπὶ δὲ τοῦτο τὸ ὅπῃ τὸ ἀνέμω κύμα ἐκ τοῦ ὕδατος ἐγερεθὲν καὶ ἔγκυμον εἰργασμένον ¹⁰⁴ τὴν φύσιν γέννημα θηλείας εἰλήφῃ ¹⁰⁵ ἐν ἑαυτῷ. κατέχει ¹⁰⁶ τὸ κατεσπαρμένον φῶς ἄνωθεν μετὰ τῆς

VARIE LECTIONES.

⁸³ φρόνιμοι, νοεραὶ, ἀναριθμητοὶ τὸ πλῆθος C, M. ⁸⁴ τε. δὲ C, M. ⁸⁵ ἡσυχάζουσαι C. ⁸⁶ οἰοῖται, οἷον εἰ Bernaysius. ⁸⁷ ἀποπληγείς, ἀπὸ πληγῆς C, M; ἀποπλάσῃ Bernaysius. ⁸⁸ ἰδέα, σφραγὶς οὐρανοῦ καὶ γῆς C, M. ἰδέα σφραγίδος οὐρανοῦ καὶ γῆς Bernaysius. ⁸⁹ Cf. infra p. 317, 89 ed. Ox. ⁹⁰ ἀπαράλλακτως C. ⁹¹ ὑποκειμένων C, M. Bernaysius. ⁹² παραπλήσιον κατὰ, παραπλήσιον. Κατὰ C, M. ⁹³ συνδρομὴν. Ἐν συνδρομῇ ἐν C, M. ⁹⁴ 20 δ' αὖ τῷ μέσῳ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς Bernaysius: αὐτῷ μέσῳ τῷ οὐρανῷ καὶ τῇ γῇ C, M. ⁹⁵ οὐρανῷ καὶ γῇ C. ⁹⁶ αὖ γῆ, αὐτῇ C, M. ⁹⁷ πλήθῃ, πλείον C. ⁹⁸ πᾶσαν τὴν Bernaysius: πᾶσαν ἢ C: πᾶσα ἢ susp. M. ⁹⁹ ἀπειρίαν Bernaysius; ἀπειρία C, M. ¹⁰⁰ κίνησις, γένεσις C, M. Bernaysius. Cf. infra p. 317, 96 ed. Ox. ¹⁰¹ Ἐκ τῆς τῶν ὕδατων κινήσεως. ¹⁰² Post ὁρμὴν quædam excidisse ex tenore disputationis manifestum sit, idque confirmat Epitome iis, quæ de serpentis sibilu apponit. ¹⁰³ 31. τοῦ ἀνθρώπου ἢ τοῦ νοῦ Bernaysius; τὸν ἀνθρώπον. ἢ τὸν νοῦν C, M. ¹⁰⁴ ὀργήσασα, ὀρμήσασα C, M. Cf. infra p. 317, 98 ed. Ox. ¹⁰⁵ ἔγκυμον εἰργασμένον ἐγκύμονα ἐργασάμενον C, M. Bernaysius. ¹⁰⁶ εἰλήφῃ Bernaysius; εἰλήφης corr. C, M; εἰλήφης pr C. ¹⁰⁷ κατέχει Bernaysius καὶ ἔχον C, M.

τοῦ πνεύματος εὐωδίας, τουτέστι ⁷, νοῦν μεμωρ-
 μένον ἐν τοῖς διαφόροις εἰδεσιν, ὃ ἐστὶ τέλειος θεός ⁸,
 ὃς ἐξ ἀγεννήτου φωτὸς ἀνωθεν καὶ πνεύματος κα-
 τενηγεγμένος ⁹ εἰς ἀνθρωπίνην φύσιν, ὥσπερ εἰς
 ναὸν, φορᾷ φύσεως καὶ ἀνέμου κινήματι, γεννηθεὶς
 ἐξ ὕδατος, συγκεκραμένος ¹⁰ καὶ καταμειγμένος
 τοῖς σώμασιν οἰοει δλας τῶν ¹¹ γενομένων ὑπάρ-
 χων ¹² καὶ φῶς τοῦ σκότους, ἀπὸ τῶν σωμάτων
 σπεύδων ¹³ λυθῆναι καὶ μὴ δυνάμενος τὴν λύσιν εὐ-
 ρεῖν καὶ τὴν διέξοδον ἑαυτοῦ· καταμεικταὶ γὰρ
 σπινθήρ τις ἐλάχιστος ἀπ.
 ἄσμα ἀνωθεν ἀ. νος δίκην ἐν τῷ
 λυσυγκρίτοις πολλῶν, ὡς, φησὶν ¹⁴, ἐν
 τῷ φαλμῷ λέγει. Πᾶσα οὖν φροντίς καὶ ἐπιμέλεια
 τοῦ φωτὸς ἀνωθεν ἐστὶ ¹⁵, πῶς καὶ τίνα τρόπον ἀπὸ
 τοῦ θανάτου τοῦ πονηροῦ καὶ σκοτεινοῦ σώματος
 ἀπολυθεῖ ¹⁶ ὁ νοῦς ἀπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ κάτωθεν, ὃ
 ἐστὶν ὁ ἀνεμος ἐν βρασμῷ ¹⁷ καὶ ταραχῇ ἐπεγείρας
 κύματα καὶ γεννήσας νοῦν τέλειον υἱὸν ἑαυτοῦ, οὐκ
 ὄντα ἴδιον ἑαυτοῦ κατ' οὐσίαν. Ἀνωθεν γὰρ ἦν ἀκτίς
 ἀπὸ τοῦ τελείου φωτὸς ἐκείνου, ἐν τῷ σκοτεινῷ ¹⁸
 καὶ φοβερῷ καὶ πικρῷ καὶ μιαρῷ ὕδατι κεκρατη-
 μένος ¹⁹, ὅπερ ἐστὶ πνεῦμα φωτεινὸν ἐπιφερόμενον
 ἐπάνω τοῦ ὕδατος ²⁰. ἔπει οὖν ἡμά-
 των κύματα. διαφοροίς γ.
 [p. 142, 143] . . . εἰς μήτρα τίς κα-
 τεσπαρμέν. ὡς ἐπὶ πάντων τῶν ζώων
 θεωρεῖται. Ὁ δὲ ἀνεμος λάβρος ὁμοῦ καὶ σφοδρὸς ²¹
 φερόμενός ἐστι τῷ συρίγματι ²² ὅφει παραπλήσιος ²³.
 Πρῶτον οὖν ἀπὸ τοῦ ἀνέμου, τουτέστιν ἀπὸ τοῦ
 φέως, ἡ ἀρχὴ τῆς γεννήσεως τὸν εἰρημὸν τρόπον
 γέγονε, πάντων ὁμοῦ τὴν ἀρχὴν τῆς γεννήσεως εἰ-
 ληφότων. Ἐπει οὖν κατελιπηται τὸ φῶς καὶ τὸ
 πνεῦμα εἰς τὴν ἀκάθαρτον, φησὶ, καὶ πολυτήμονα
 μήτραν ἀτακτον, εἰσω ²⁴ ὁ ὄφει εἰσερχόμενος, ὁ
 ἀνεμος τοῦ σκότους, ὁ πρωτόγονος τῶν ὑδάτων,
 γεννᾷ τὸν ἀνθρώπον, καὶ ἄλλο οὐδὲν εἶδος οὔτε ἀγαπᾷ
 οὔτε γνωρίζει ἡ ἀκάθαρτος μήτρα. Ὁμοιωθεὶς οὖν ὁ
 ἀνωθεν τοῦ φωτὸς τέλειος λόγος τῷ θηρίῳ τῷ ὄφει,
 εἰσῆλθεν ²⁵ εἰς τὴν ἀκάθαρτον μήτραν, ἐξαπατήσας
 αὐτὴν τοῦ θηρίου τῷ ὁμοιωματι, ἵνα λύσῃ τὰ δεσμά
 τὰ περιειμένα τῷ τέλειῳ νοῖ τῷ γενομένῳ ἐν ἀκα-
 θαρσίᾳ μήτρας ὑπὸ | τοῦ πρωτοτόκου ²⁶ τοῦ ὕδατος,
 ὄφως, ἀνέμου. Θηρίου ²⁷ αὐτῇ, φησὶν, ἐστὶν ἡ τοῦ δούλου μορφή ²⁸, καὶ αὕτη ἡ ἀνάγκη τοῦ κατελθεῖν
 τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ εἰς μήτραν παρθένου. Ἄλλ' οὐκ ἐστὶ, φησὶν, ἀρκετὸν τὸ εἰσεληλυθῆναι τὸν τέλειον
 ἀνθρώπον, λόγον, εἰς μήτραν παρθένου καὶ λύσαι τὰς ὁδῖνας ²⁹ τὰς ἐν ἐκείνῳ τῷ σκότει· ἀλλὰ γὰρ
 μετὰ τὸ τὰ ἐν μήτρᾳ ³⁰ μυστήρια μυστὰ ³¹ εἰσελθεῖν ἀπελούσατο καὶ ἔπει τὸ ποτήριον ³² ζῶντος

A aqua, conflatus et commistus corporibus tanquam
 sal quidam eorum quæ existunt, et lux tenebra-
 rum, a corporibus inlepis liberari nec valens libera-
 tionem reperire et exitum suum; immista est enim
 scintilla quædam tenuissima.
 ut, inquit, in Psalmo dicit. Omnis igitur cura et co-
 gitatio lucis superne delatæ est, quomodo et qua
 ratione a morte mali et tenebrosi corporis liberetur
 mens a patre qui inferne est, quod est ventus, qui
 in fervore et turba excitavit undas et generavit
 mentem perfectam filium suum, non illum pro-
 prium suum ad naturam. Superne enim erat, scin-
 tilla a perfecta luce illa, in tenebrosa et terribili
 et amara et fœda aqua superatus, quod est spiritus
 lucidus illatus super aquam. Cum igitur.
 206-207 ut in omnibus
 animalibus conspicitur. Ventus autem acer simul et
 vehemens sese inferens, sibilo suo est consimilis
 serpentis. Primum igitur a vento, hoc est a serpente
 principium generationis in eum quem diximus mo-
 dum exstitit omnium simul, quæ principium gene-
 rationis ceperunt. Postquam igitur comprehensa
 est lux et spiritus in impurum, inquit, et calamito-
 sum uterum inconditum, intus serpens intran-
 ventus tenebrarum, primigenius aquarum, generat
 hominem, nec aliam ullam speciem nec amat nec
 cognoscit impurus uterus. Assimilatus igitur su-
 perne deveniens lucis perfectus logus bestię ser-
 penti intravit in impurum uterum fallens eum si-
 militudine bestię, ut solvat vincula circumflecta
 perfectæ menti generatæ in impuritate uteri a pri-
 migenio aquæ, serpente, vento. Bestię, inquit,
 hæc est servi forma et hæc necessitas, cur descen-
 deret logus Dei in uterum Virginis. Sed non, inquit,
 sufficiens est intrasse perfectum hominem, logum,
 in uterum Virginis et solvisse graves dolores qui
 sunt in illis tenebris; at enim postquam in fœda
 uteri mysteria intravit, ablatus est et bibit poculum
 vivæ aquæ salientis, quod oportet omnino bibere
 eum, qui volet exuere servilem formam et superin-
 duere indumentum celestie.

VARIÆ LECTIONES.

⁷ τουτέστιν οὖν. ⁸ Θεός, ὃς, θεός C, M, Bernaysius. ⁹ κατενηγεγμένος C. ¹⁰ συγκεκραμένος, συγκεκρο-
 μένος C, M; συγκεκριμένος Bernaysius. Cf. infra p. 145, 58, 40; 146, 65, 73 ed. Ox. ¹¹ ἄλας τῶν Bernay-
 sius: ἀλάλων C, M. ¹² ὑπάρχον C, M. ¹³ σπεύδον C. ¹⁴ ὡς, φησὶν—λέγει. Recie Bernaysius hæc verba,
 quæ Millerus ad sequentia referebat, pertinuisse ad ea, quæ interciderunt, perspexit. ¹⁵ ἐστὶ. Πῶς καὶ τίνα
 τρόπον; M. ¹⁶ ἀπολυθεῖ Bernaysius; ἀπολυθεὶς C, M. ¹⁷ βρασμῷ. βρόμῳ C, M, Bernaysius. Cf. infra
 p. 518, 11 ed. Ox. ¹⁸ σκοτεινῷ. σχολιῷ C, M; σκοτίῳ Bernaysius. ¹⁹ κεκρατημένον C, M. ²⁰ ὕδατος,
 Bernaysius; φωτὸς. C, M. ²¹ σφοδρός, φοβερός C, M, Bernaysius. ²² συρίγματι. σύρματι C, M, Bernaysius.
 Cf. infra p. 517, 97 ed. Ox. ²³ παραπλήσιος. Πρῶτον οὖν, παραπλήσιος Bernaysius; παρα-
 πλῆσιος περὶ τῷ ὡς susp. M. ²⁴ εἰσω. εἰς; ἦν C, M, Bernaysius. ²⁵ εἰσῆλθεν Bernaysius; εἰσελθὼν C,
 M. ²⁶ πρωτοτόκου τοῦ Bernaysius; πρωτοτόκου C, M. ²⁷ Θηρίῳ M jungit: ἀνέμου, θηρίου. Αὕτη x. τ. λ.
²⁸ ἡ τοῦ δούλου μορφή. Cf. Philipp. ii, 7 μορφὴν δούλου λαβὼν, et infra p. 518, 16—18 ed. Ox. ²⁹ λύσαι
 τὰς ὁδῖνας. Cf. Act. ii, 24. ³⁰ τὸ τὰ ἐν μήτρᾳ. τὸ ἐν μήτρᾳ C; τὰ ἐν μήτρᾳ et paulo post ἐξελθὼν pro ei-
 σελθεῖν susp. M. ³¹ μυστὰ C. ³² Cf. Ev. Joān. iv, 7-14.

ἔδατο· ἄλλομένου, ὃ δὲ πάντως πλεῖν²¹ τὸν μέλλοντα ἀποδιδύσκεισθαι τὴν δουλικὴν μορφήν καὶ ἐπαυδύσκεισθαι ἐνδύμα οὐράνιον.

20. Hæc sunt quæ dicunt, ut licet paucis complecti, præsidēs Sethianæ doctrinæ. Est autem doctrina eorum conflata ex naturalibus et in alium finem comparatis dictis, quæ in suam doctrinam transferentes exponunt sicuti demonstravimus. Dicunt autem etiam Moſen auxiliari suæ doctrinæ, quando dicat: *Tenebræ et caligo et turbo*, hæc, inquit, tria verba, aut quando dicat in paradiso exstissæ tres, Adam, Evam, serpentem, aut quando dicat tres, Cain, Abel, Seth, et rursus tres, Sem, Cham, Japheth, aut quando dicat tres patriarchas, Abraham, Isaac, Jacob, aut quando dicat tres dies ante 208-209 solem et lunam exstissæ, aut quando dicat tres leges, vetantem, permittentem, poenæ constituentem. Velans autem est lex: *Ab omni ligno in paradiso vesceris comedendo, ab eo autem ligno quod est cognoscendo bonum et malum nolite edere*. Cum autem dicit: *Egrederere de terra tua et de cognatione tua, et huc veni in terram, quam monstrabo tibi*, permittens, inquit, hæc lex est; nam volenti licet egredi, nolenti autem manere. Poenæ autem constituens lex est quæ dicit: *Non machaberis, non occides, non furtum facies*: constituta est enim singulis peccatis sua poena. Est autem eis omnis ratio disciplinæ suæ ab antiquis theologis, Musæo et Lino et ab eo, qui lustrationes potissimum et mysteria tradidit, Orpheo. Etenim eorum de utero et Orphei doctrina est, et umbilicus, qui est contentus, perspicue ita habetur in Bacchicis Orphei. Initia autem hæc sunt et tradita hominibus ante Celei et Triptolemi et Cereris et Proserpinæ et Bacchi Eleusine initia Philiuntæ Atticæ. Ante mysteria enim Eleusinia exstant Philiuntæ Magæ sic dictæ orgia. Est autem porticus in ea, in porticu autem inscripta est ad hunc diem horum omnium quæ dicta sunt imago. Jam multa quidem sunt inscripta in porticu illa, de quibus et Plutarchus instituit sermones in decem quos adversus Empedoclem scripsit libris. Est autem in compluribus etiam senex quidam inscriptus, canus,

κ'. Ταῦτά ἐστιν ἃ λέγουσιν, ὡς δι' ὁλίγου ἔστιν εἰπεῖν, οἱ προστάται²² τῶν Σηθιανῶν λόγων. Ἔστι δὲ ὁ λόγος αὐτῶν συγκελιμμένος ἐκ φυσικῶν καὶ πρὸς ἕτερα εἰρημένων ῥημάτων, ἃ εἰς τὸν Ἰβιον²³ λόγον μετὰγοντες διηγούνται, καθάπερ εἰπομεν. Λέγουσι δὲ καὶ Μωϋσέα αὐτῶν συναίρεσθαι τῷ λόγῳ, ἐπὶ ἑπὶ σκότος καὶ γνόφος καὶ θύελλα²⁴· οὗτοι, φησὶν, οἱ τρεῖς λόγοι· ἢ ὅταν εἴπῃ ἐν Παραδείσῳ γεγενῆσθαι τρεῖς, Ἀδάμ, Εὐάν, ὄφιν· ἢ ὅταν λέγῃ τρεῖς, Κάιν, Ἀβὲλ, Σὴθ, καὶ πάλιν τρεῖς, Σὴμ, Χάμ, Ἰάφεθ· ἢ ὅταν λέγῃ τρεῖς πατριάρχας, Ἀβραάμ, Ἰσαάκ, [p. 143. 144] Ἰακώβ· ἢ ὅταν λέγῃ τρεῖς ἡμέρας πρὸ ἡλίου καὶ σελήνης γεγενῆσθαι· ἢ ὅταν λέγῃ τρεῖς νόμους, ἀπαγορευτικόν, ἐφετικόν, διατιμητικόν. Ἀπαγορευτικὸς δὲ ἐστὶ νόμος· Ἀπὸ παντὸς²⁵ ξύλου τοῦ ἐν τῷ Παραδείσῳ βρώσει φαγῇ²⁶, ἀπὸ δὲ τοῦ ξύλου τοῦ γινώσκοντος καλὸν καὶ πονηρὸν, οὐ μὴ φάγηται. Ἐν δὲ τῷ λέγειν· Ἐξέλθε ἐκ τῆς γῆς²⁷ σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου, καὶ δεῦρο εἰς γῆν, ἣν ἄν σοι δεῖξω, ἐφετικὸς, φησὶν, οὗτος ὁ νόμος· ἐλομένη γὰρ ἐστὶν ἐξελεῖν, μὴ | ἐλομένη δὲ μένειν. Διατιμητικὸς δὲ νόμος ἐστὶν ὁ λέγων· Οὐ μοιχεύσεις, οὐ φονεύσεις, οὐ κλέψεις²⁸· διατετμήναι γὰρ ἐκάστου τῶν ἀδικημάτων ζημία. Ἔστι δὲ αὐτοῖς ἡ πᾶσα διδασκαλία τοῦ λόγου ἀπὸ²⁹ τῶν παλαιῶν θεολόγων, Μουσαίου καὶ Αἰνίου, καὶ τοῦ τὰς τελετὰς μάλιστα καὶ τὰ μυστήρια καταδείξαντος Ὀρφῆως. Ὁ γὰρ περὶ³⁰ τῆς μήτρας αὐτῶν καὶ τοῦ Ὀρφῆως³¹ λόγος, καὶ ὁ ὁμαλὸς³², ὅπερ ἐστὶν ἁρμονία³³, διαβρέθησαν οὕτως ἐστὶν ἐν τοῖς Βακχικοῖς τοῦ Ὀρφῆως. Τετέλεστοι δὲ ταῦτα καὶ παραδίδονται ἀνθρώποις πρὸ τῆς Κελσεοῦ καὶ Τριπτολέμου καὶ Δήμητρος καὶ Κόρης καὶ Διονύσου ἐν Ἐλευσίνι τελετῆς, ἐν Φλοῦντι τῆς Ἀττικῆς³⁴. Πρὸ γὰρ τῶν Ἐλευσινίων μυστηρίων ἐστὶν ἐν τῇ Φλοῦντι³⁵ τῆς λεγομένης Μεγάλης ὄργια³⁶. Ἔστι δὲ παστὰς ἐν αὐτῇ, ἐπὶ δὲ τῆς παστάδος ἐγγέγραπται³⁷ μέχρι σήμερον ἡ πάντων³⁸ τῶν εἰρημένων λόγων ἰδέα. Πολλὰ μὲν οὖν ἐστὶ τὰ ἐπὶ τῆς παστάδος ἐκείνης ἐγγεγραμμένα, περὶ ὧν καὶ Πλούταρχος ποιεῖται λό-

VARIE LECTIONES.

²¹ πλεῖν. ποιεῖν C. ²² προστάται C; πρωτοστάται M. ²³ Ἰβιον. ἄλδιον C, M. ²⁴ Cf. II Mos. x, 22. ²⁵ I Mos. II, 16, 17: Ἀπὸ παντὸς ξύλου τοῦ ἐν τῷ παραδείσῳ βρώσει φαγῇ· ἀπὸ δὲ τοῦ ξύλου τοῦ γινώσκοντος καλὸν καὶ πονηρὸν οὐ φάγεσθε ἀπ' αὐτοῦ. ²⁶ φαγῇ. φαγεῖν C, M. ²⁷ I Mos. XII, 1. Ἐξέλθε ἐκ τῆς γῆς σου, καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου, καὶ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρὸς σου, καὶ δεῦρο εἰς τὴν γῆν, ἣν ἄν σοι δεῖξω. ²⁸ Cf. II Mos. xx, 13-15 et V Mos. v, 17: Οὐ φονεύσεις. Οὐ μοιχεύσεις. Οὐ κλέψεις. ²⁹ ἀπὸ. ὅπδ C, M. ³⁰ De his et quæ sequuntur conferendus commentariolus in *Nuntii, litterarii Gottingensibus* an. 1852. *Nachrichten* n. 7. p. 95-99, et quæ scripsit B. ten Brink in *Mnemosyne* 2. p. 383 sqq. ³¹ μήτρας. μήτρως Brinkius cogitans de Athenagoræ (*Legat. pro Christ.* c. 20) narratione, quæ est de matre Rhea, quam Jupiter venatur: quæ tamen ab hoc loco abhorrent. ³² Ὀρφῆως. ὄρεως olim Schneidevinius et Brinkius. ³³ ὁ ὁμαλὸς Brinkius: ὁμαλός C, M. ³⁴ ἁρμονία. ἀνδρεία C, M. ἔδρανον coll. hymno Orphico xxi, 4 Brinkius. Cf. infra l. 20. ³⁵ Φλοῦντι τῆς Ἀττικῆς. Φλοῦντι τ. Ἀ. C. Φλοῦσιν vel Φλοῦ vel Φλοῦ τ. A. olim Schneidevinius, Φλοῦ τ. A. Brinkius coll. Harpocratione s. v., Φλοῦντι τῆς Ἀγαλας A. Meinek. *Vindic. Strab.* p. 242. Videtur ipse Hippolytus Phlyam Atticæ cum nobiliore urbe Achaia confudisse. ³⁶ Φλοῦντι C. ³⁷ τῆς λεγομένης Μεγάλης ὄργια λεγομένη μεγαλήγορία C. λεγομένη μεγάλη ἑορτή susp. M. ἐστὶν τὰ Φλοῦσι λεγόμενα μεγάλα ὄργια olim Schneidevinius: μεγάλα ὄργια Bunsenius (*Hippolytus and his age*. 2 ed. London 1854, l. p. 347) λεγόμενα μεγάλα vel μεγάλης ὄργια R. Scottus: ἦν τὰ τῆς ἐν Φλοῦσι λεγομένης μεγάλης [θεᾶς] ὄργια Brinkius: τὰ λεγόμενα Μεγάλης ὄργια A. Meinek. *l. l. C.* Pausan. i, 31, 2. [Vide notam Chr. Petersen in Addendis.] ³⁸ ἐγγέγραπται C. ³⁹ ἡ πάντων. ἡ τὰ τῶν πάντων C.

γους ἐν ταῖς ^α πρὸς ^α Ἐμπεδοκλέα δέκα βίβλοις. Α ^α "Ἐστὶ δ' ἐν τοῖς ^α κλειστοῖς ^α καὶ πρὸς αὐτῆς τις ἐγ-
γεγραμμένον· πολλὸς περὶ αὐτῆς ^α ἀνταπαμένην ἔχων
τὴν αἰσχύνην, [p. 144—146] γυναῖκα ἀποφύγουσαν
διώκων κυανοειδῆ ^α. Ἐπιγράφεται δὲ ἐπὶ τοῦ πρὸς
αὐτοῦ, φάος ρυέντης ^α, ἐπὶ δὲ τῆς γυναίκος, πε-
ρηφικὸν ^α "Ἐοικε δὲ εἶναι κατὰ τὸν Σηθιανὸν λό-
γον ὁ φάος ρυέντης ^α τὸ φῶς, τὸ δὲ σκοτεινὸν ὕδωρ ^α
ἡ φικὸν ^α, τὸ δὲ ἐν μέσῳ τούτων διάστημα ἀρ-
μονία | πνεύματος μεταξὺ τεταγμένου. Τὸ δὲ ὄνομα
τοῦ φάος ρυέντου ^α τὴν ρύσιν ἀνωθεν τοῦ φωτός,
ὡς λέγουσι, δηλοῖ κάτω ^α. Ἄντε εὐλόγως ἂν τις
εἰποι τοῖς Σηθιανοῖς ἐγγὺς πού τελεῖν παρ' αὐτοῖς
τὰ τῆς Μεγάλης Φλυθῆν ὄργια ^α. Τῇ δὲ διαιρέσει
τῇ τριχῇ μαρτυρεῖν ἔοικε καὶ ὁ ποιητὴς λέγων·
Τριχὸν δὲ πάντα ^α δέδοσται, ἕκαστα δ' ἔμμορε
τιμῆς· τούτῃσι τῶν τριχῇ διηρημένων ἕκαστον
ἐλαφρὴ δύναμιν. Καὶ τὸ ὕδωρ δὲ τὸ ὑποκαίμενον κάτω
σκοτεινόν, ὅτι δέδοκε τὸ φῶς, καὶ ἀνακοινασθαι καὶ
λαβεῖν ἀνωθεν δεῖ τὸν κατενηγμένον σπινθῆρα ἀπ'
αὐτοῦ, οὕτως εἰκόασιν οἱ πάνσοφοι Σηθιανοὶ παρ'
Ὁμήρου λαβόντες λέγειν·

Ἴστω γάρ (φησὶ) τόδε γαῖα καὶ οὐρανὸς ἐδρὺς
[ὕπερθε,
Καὶ τὸ κατεβόσκον Στυγὸς ὕδωρ, δὲ τὸ μέγιστον
Ὁρκος δεινότητος τε πέλει μακρῶσσι θεοῖσι ^α.

τούτῃσι ἀποτρέπαιον τι καὶ φρικτὸν οἱ θεοὶ καθ'
Ὁμηρον εἶναι τὸ ὕδωρ νομίζουσιν, ὅπερ ὁ λόγος τῶν
Σηθιανῶν φοβερόν ^α εἶναι φησὶ τῷ νο ^α.

κα'. Ταῦτ' ἐστὶν ἃ λέγουσι καὶ τοιοῦτοις παρα-
κλῆσις ἐν ἀπείροις συγράμμασι· παῖθουσι δὲ ἐν-
τυγχάνειν τῷ περὶ κράσεως καὶ μίξεως λόγῳ τοῦ
μαθητευομένου, δὲ ^α μεμελέτῃται πολλοῖς, ἀλλὰ καὶ
Ἀνδρονίκῳ τῷ περιπατητικῷ. Λέγουσιν οὖν οἱ Ση-
θιανοὶ τὸν περὶ κράσεως καὶ μίξεως λόγον συνεισάγειν
τῷδε τῷ τρόπῳ· τὴν ἀκτίνα τὴν φωτεινὴν ἀνωθεν ἐγ-
κεκράσθαι, καὶ τὸν σπινθῆρα τὸν ἐλάχιστον ἐν τοῖς
σκοτεινοῖς ὕδασι κάτω καταμεμῖχθαι λεπτῶς καὶ συν-
ηνωθῆναι καὶ γεγενῆσθαι ἐν ἐνὶ φαρμάκι, ὡς μίαν ὁσμὴν
ἐκ πολλῶν καταμεμιγμένων ἐπὶ τοῦ πυρὸς θυμιαμά-
των, καὶ δεῖ τὸν ἐπὶ | στήμονα, τῆς ὁσφρήσεως ἔχοντα
[p. 146. 147] κρητῆριον εὐαγέως, ἀπὸ τῆς μιᾶς τοῦ
θυμιάματος ὁσμῆς διακρίνειν λεπτῶς ἕκαστον τῶν
καταμεμιγμένων ἐπὶ τοῦ πυρὸς θυμιαμάτων, οἷον ἐν
στόμακα καὶ σμύρναν καὶ λίβανον, ἢ εἰ τι ἄλλο εἴη
μεμιγμένον. Χρῶνται δὲ καὶ ἑτέροις παραδείγμασι,
λέγοντες καταμεμῖχθαι καὶ χρυσῷ χαλκόν ^α, καὶ

alatus, intentum habens 210-211 pudendum,
mulierem aufugientem persequens caeruleam. Ad-
scriptum autem est ad senem φάος ρυέντης, ad mu-
lierem autem περηφικόν. Videtur autem esse se-
cundum Sethianorum doctrinam ille φάος ρυέντης
lux, tenebriosa autem aqua φικόν illa, spatium
autem, quod est intermedium eorum, concentus
spiritus interpositi. Nomen autem illius φάος
ρυέντου fluxionem desuper lucis, ut sicut, signi-
ficat in inferius: ut congruenter quispiam dicat
Sethianos consimiliter fere obire apud se Magnæ
Phylasiorum orgia. Divisionem autem triperititam
attestari etiam poeta videtur cum dicit: Trisariam
autem omnia dirisa sunt, singula autem sortita sunt
honorem, hoc est trisariam divisorum singulorum
quodque accepit potestatem. Et vero aquam infra
subjacentem tenebrosam, quoniam in eam occidit
lux, et recipere ad se et assumere debet delatam
scintillam a sese, ita videntur omnes Sethiani ab
Homero mutuati dicere:

Scito enim, inquit, hoc tellus et cælum amplum su-
perno,
Et destillans Stygis aqua, quod quidem maximum
Juramentum gravissimumque exstat beatis diis,

hoc est aversandum quoddam et horrendum aquam
secundum Homerum arbitrantur dii, quam quidem
doctrina Sethianorum formidabilem dicit menti.

21. Hæc sunt quæ dicunt et his comparia in infi-
nitis commentariis. Sudent autem cognoscere de
mitione et conflatione doctrinam eis, qui ipsorum
scholam sequuntur, quam scripto exæcui sunt
multi, maxime autem Andronicus Peripateticus.
Dicunt igitur Sethiani de mitione et conflatione
doctrinam constituisse in hunc modum. Radium lu-
cidum desuper immixtum esse scintillamque te-
nuissimam in tenebris aquis infra infusam esse
tenuiter et adunatam et reolisse in unam sarragi-
nem, ut unum odorem ex multis permixtis in igni
suffimentis, et oportet intelligentem, olfactus si
modo habet subtile 212-213 indicium, ab uno
suffimenti odore discernere subtiliter singulam
quodque permixtorum igai suffimentorum, veluti
storacem et myrrham et libanum aut si quid aliud
est permixtum. Utiuntur autem et aliis exemplis,
dicentes permixtum esse etiam auro æs, et ars quæ-

VARIAE LECTIONES.

^α ταῖς τοῖς C. ^α Pro πρὸς dicere debebat eis, quod intelligitur ex Lamprie catalogo (Fabric. Bibl.
Gr. t. V. p. 160) qui habet eis Ἐμπεδοκλέα περὶ τῆς ε' οὐσίας βιβλίας ε' M. ^α δ' ἐν τοῖς δὲ ταῖς C.
^α κλειστοῖς. πυλωτοῖς susp. M. ^α περὶ αὐτῆς, περὶ αὐτῆς C. ^α κυανοειδῆ. κυανοειδῆ C, M. ^α φάος ρυέντης.
φάνης ρυέντης Brinkius coll. hymno Orphico V. 7: Πάντῃ δινηθεὶς περὶ γυναικῶν κατὰ κόσμον· Ἀμπερόν
ἀγων φάος ἀγνόν, ἀπ' οὗ σε φάνητα κυκλῆσθαι, Ἡδὲ Πρίηπον ἀνακτα. ^α περηφικόν. Περεφόνῃ Φλὺθ
Brinkius. ^α φάνης ρυέντης Brinkius. ^α τὸ δὲ σκοτεινὸν ὕδωρ. τὸ σκοτεινόν· ὕδωρ δὲ C, M. ^α φικόν. Περ-
περόνῃ Φλὺθ Brinkius. ^α φάνητος· ρυέντος Brinkius. ^α κάτω. πρὸς τὸ κάτω Brinkius prater necessitatem
^α τὰ τῆς Μεγάλης Φλυθῆν ὄργια. τ. τ. μεγάλῃς Φλυθῆν ὄργια C, M. qui susp. συνόργια· τ. τ. M. Φλυ-
θῆν ὄργια Bunsenius l. l.: τ. τ. M. Φλυθῆν ὄργια R. Scollus et Meinekus, qui addit: Videtur igitur
Dia vel Hebe apud Phylasios, senioribus fortasse demum temporibus, Magnæ deæ nomine culta esse: τὰ τῆς
μεγάλῃς θεᾶς Φλυθῆν ὄργια Brinkius. ^α Hom. II, xv, 189, ubi ἕκαστος pro ἕκαστα. ^α Hom.
H, xv, 36-38. Od. v, 185-37. ^α φοβερόν C. ^α τῷ νοι. τὸν οἱ C. M. qui susp. στοιχείον. ^α δὲ. ὡς C. ^α
χαλκός C.

dam inventa est, quæ discernit æs ab auro. Pariter autem etiam si forte in argento cassiteron aut æs aut aliquid ejusdem generis inveniat, mistura potiore quadam arte et hæc discernuntur. Jam autem vel quis aquam vino permistam discernit. Ita, inquit, universa quæ commista sunt discernuntur. Imo vero vel ab animalibus, inquit, discito. Defuncto enim animali singula quæque discernuntur, et soluto animali sic animal evanescit. Hoc, inquit, est quod dictum est: *Non veni pacem mittere in terram, sed gladium*, hoc est separare et discernere commista. Separantur enim et discernuntur singula quæque commistorum cum suum locum occupant. Ut est enim locus commissionis omnibus animalibus unus, ita etiam secretionis constitit unus, quem novit nemo, inquit, præter nos solos, qui renati sumus spirituales, non carnales, quorum est civitas in cælis supra. Ita clanculum subreptantes corrumpunt auscultantes, tum abusi dictis, in quodcunque volunt male detorquentes bene dicta, absconduntque suum peccatum per quascunque lubuit comparationes. Omnia igitur, inquit, sicut dictum est, commista suum habent locum curruntque ad domestica sua, ut ferrum ad lapidem Herculeum, et palea prope electrum, et centro marini accipitris propinquat aurum. Ita permistus aquæ luminis radius, domesticum locum ex disciplina et institutione adeptus, festinat ad locum superne degresum in imagine servili, et existit cum logo logus illic, ubi logus est, vehementius quam ferrum ad Herculeum lapidem. Et hæc ita sese habere, inquit, omnisque discerni in domesticis locis permista disce. Puteus est in Persis in urbe Ampa juxta Tigrim fluvium. Exstructum autem est ad **214-215** caput putei receptaculum quoddam habens tres carceres a sese. Ex quo puteo ubi quis hauserit cadoque extraxerit ex puteo haustum quodcunque tandem est infudit in adiaceus receptaculum. Fusum autem ubi venit ad carceres, in uno vasculo receptum discernitur, et in primo quidem sal concretus exhibetur, in altero autem carcerum asphaltus, in tertio autem oleum. Atrum autem est oleum, ut, inquit, etiam Herodotus narrat, et odorem præbens gravem, rhadinacem autem id Persæ vocant. Sufficiebat, inquit Sethiani, ad demonstrandum id quod propositum est putei similitudo magis quam omnia quæ antea dicta sunt.

22. Abunde videtur nobis declarata esse Sethianorum sententia. Sin quis omnem secundum eos

τέχνη τις εὐρηται ἡ διακρίνουσα τὸν χαλκὸν ἀπὸ τοῦ χρυσοῦ. Ὁμοίως δὲ καὶ ἐν ἀργύρῳ κασσίτερος ἢ χαλκὸς ἢ τι τῶν ὁμογενῶν καταμεμιγμένον εὐρεθῇ⁷¹, μίξεως τινὶ τέχνῃ κρείττονι καὶ ταῦτα διακρίνεται. Ἡδὲ δὲ τις καὶ ὕδωρ μεμιγμένον οἶνω διακρίνεται⁷². Οὕτω, φασί, καὶ πάντα τὰ συγκεκραμένα⁷³ διακρίνεται. Καὶ δὴ ἀπὸ τῶν ζώων, φησί, καταμάνθανε⁷⁴. Τελευτήσαντος γὰρ τοῦ ζώου ἕκαστα διακρίνεται, καὶ λυθέντος οὕτω τὸ⁷⁵ ζῶον ἀφανίζεται. Τοῦτο ἐστὶ, φησί, τὸ εἰρημένον· *Ὅχι ἤλθον*⁷⁶ εἰρήνην βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν, ἀλλὰ μάχαιραν, τοῦτέστι τὸ διχάσαι καὶ χωρίσαι τὰ συγκεκραμένα⁷⁷. Διχάζεται γὰρ καὶ διακρίνεται ἕκαστα τῶν συγκεκραμένων⁷⁸ οἰκίῳ χωρίου τυγνόντα. Ὡς γὰρ ἐστὶ χωρίον συγκράσεως τοῖς ζώοις ἀπασίν ἐν, οὕτω καὶ τῆς διακρίσεως καθίστηκεν ἐν, ὃ οἶδεν οὐδεὶς, φησὶν, ἢ μόνοι ἡμεῖς, ὃ ἀναγεννώμενοι πνευματικοί, οὐ σαρκικοί, ὧν ἐστὶ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ἄνω. Οὕτω παρεισθύνοντες διαφθείρουσι τοὺς ἀκρωμένους, ὅτε⁷⁹ μὲν ἀποχωρῶμενοι βῆτοίς, εἰς ὃ θέλουσι συνάγοντες κακῶς τὰ καλῶς εἰρημένα, φωλεύουσι τε τὸ ταυτῶν ἀδίκημα διὰ παραβολῶν ὧν βούλονται. Πάντα οὖν, φησί, καθὼς εἰρηται, τὰ συγ | κειραμένα ἔχει χωρίον⁸¹ ἴδιον καὶ τρέχει πρὸς τὰ οἰκία, ὡς σίδηρος πρὸς⁸² τὴν Ἡρακλείαν λίθον, καὶ τὸ ἄχυρον ἡλέκτρου πλησίον, καὶ τῷ κέντρῳ⁸³ τοῦ θαλασσίου ἱέρακος τὸ χρυσίον. Οὕτως ἡ τοῦ καταμεμιγμένου τῷ ὕδατι φωτὸς ἀκτίς, οἰκίῳ⁸⁴ χωρίῳ ἐκ διδασκαλίας καὶ μαθήσεως μεταλαβοῦσα, σπεύδει πρὸς τὸν λόγον τὸν ἄνωθεν ἐλθόντα ἐν εἰκόνι δουλικῇ, καὶ γίνεται μετὰ τοῦ λόγου λόγος ἐκεῖ, ὅπου λόγος ἐστὶ, μᾶλλον ἢ ὁ σίδηρος πρὸς τὴν Ἡρακλείαν λίθον. Καὶ ὅτι ταῦθ' οὕτως ἔχει, φησί, καὶ πάντα διακρίνεται ἐπὶ τῶν οἰκίων τόπων τὰ συγκεκραμένα⁸⁵, μάνθανε. Φέρεται ἐστὶν ἐν Πέρσῃς ἐν Ἀμπῇ⁸⁶ πόλις παρὰ τὸν Τίγριν ποταμὸν· φοβοδύμηται δὲ [p. 147. 148] παρὰ τὸ φέρεται ἄνω δεξαμένη τις ἔχουσα τρεῖς ἀφρητῆρας ἀπ' αὐτῆς. Οὗ φρέατος ἀνελήσας κάδῳ ἀνενέγκας τὸ ἀπὸ τοῦ φρέατος ἀνελθὲν ὃ τι ποτὲ ἐστίν, ἔχεν εἰς τὴν παρακειμένην δεξαμένην· τὸ δὲ χυθὲν ἐλθὲν ἐπὶ τὰς ἀφρητῆρας ἐν ἐνὶ σκεύει ἀναληφθὲν διακρίνεται. Καὶ ἐν μὲν πρώτῃ ἄλας⁸⁷ πηγνύμενον δείκνυται, ἐν ἐτέρᾳ δὲ τῶν ἀφρητῶν ἀσφαλτος, ἐν δὲ τῇ τρίτῃ εἰλαιον. Μῆλαν δὲ ἐστὶ τὸ εἰλαιον, ὡς, φησί⁸⁸, καὶ Ἡρόδοτος ἱστορεῖ, καὶ ὁσμὴν παρεχόμενον βαρεῖαν· ραδινάκην δὲ αὐτὸ οἱ Πέρσαι καλοῦσιν. Ἦρκει, φασὶν οἱ Σηθιανοί, πρὸς ἀποδείξιν τοῦ προκειμένου ἢ τοῦ φρέατος ὁμοιότης πάντων μᾶλλον τῶν προειρημένων.

αβ'. Ἰκανῶς δοκεῖ ἡμῖν σεσαφηνίσθαι⁸⁹ ἢ τῶν Σηθιανῶν γνώμῃ. Εἰ δὲ τις ἔλην τὴν κατ' αὐτοῦς

VARIE LECTIONES.

⁷¹ εὐρέθῃ C. ⁷² οἶνω διακρίνεται. αἰνωδία κρήνη C, M. ⁷³ καὶ καὶ C, M. ⁷⁴ συγκεκραμένα C. ⁷⁵ καταμάνθανε C. ⁷⁶ οὕτω τὸ τὸ C. ⁷⁷ Cf. Matth. x, 34: Μὴ νομίσητε ὅτι ἤλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν· οὐκ ἤλθον βαλεῖν εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν. ⁷⁸ συγκεκραμένα C. ⁷⁹ συγκεκραμένον C. ⁸⁰ ὅτε C. ⁸¹ χωρίον οὖν C βούν M. ⁸² σίδηρος πρὸς. σίδηρος C. ⁸³ τῷ κέντρῳ. Supra p. 172, 11 τῇ κερκίδι et p. 198, 36 ἡ κερκίς. ⁸⁴ ἀκτίς, οἰκίῳ οἰκίῳ C, δύναμις οἰκίῳ snsp. M. ⁸⁵ συγκεκριμένα C, M. ⁸⁶ Ἀμπῇ. Ἀμπ C, M. Cf. Herodot. vi, 20. ⁸⁷ ἐν μὲν πρώτῃ ἄλας. ἐν μὲν ἄλας C, M. ⁸⁸ ὅς φησι C. Cf. Herodot. vi, 119. ⁸⁹ σεσαφηνίσθαι C.

πραγματείας βούλεται μαθεῖν, ἐντυχέτω βιβλίῳ. ²² Ἀ doctrinam volet cognoscere, inspicat librum, qui inscribitur Paraphrasis Seth. Omnia enim arcana eorum ibi inveniet reposita. Sed postquam Sethianorum decreta enarravimus, videamus etiam ea, quæ Justino placuerunt.

κγ'. Ἰουστίνος πάντῃ ἐναντίος τῇ τῶν ἁγίων Γραφῶν γενόμενος διδασχῇ, προσέτι δὲ καὶ τῇ τῶν μακαρίων εὐαγγελιστῶν ἐγγράφῳ ²³ φωνῇ, ὡς ἐδίδασκεν ὁ Λόγος τοὺς μαθητὰς λέγων· *Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθῃτε* ²⁴, ὅπερ δηλοῖ μὴ προσέχειν τῇ τῶν ἐθνῶν ματαίᾳ διδασκαλίᾳ, οὗτος ἐπὶ τὰ ἐθνῶν τερατολογούμενα καὶ διδασκόμενα ἀναγαγεῖν πειράται τοὺς ἀκροωμένους, αὐτολεξεῖ τὰ παρ' Ἑλλήσι μυθεύμενα διηγούμενος, οὔτε πρότερον διδάσας οὔτε παραδοὺς τὸ τέλειον αὐτοῦ μυστήριον, εἰ μὴ ὅρκῳ δήσῃ τὸν πλανώμενον. Ἐπειτα τοὺς μύθους παρατίθῃσι φυβ ²⁵ βιβλίων ἀναρίθμῳ φλυαρίᾳ παραμύθιον ἔχουσι τὰ μυθεύμενα (ὅν τρόπον εἰ τις ὁδὸν μακρὰν βαδίζων, παρατυχὼν καταλύματι ²⁶ ἀναπαύεσθαι δοκᾷ), καὶ οὕτως πάλιν ἐπὶ τὴν τῶν ἀναγνωσμάτων τραπέντες πολυμήθειαν μὴ μισήσωσιν, ἕως ἐπὶ τὸ ὅπ' αὐτοῦ τεχναζόμενον ἀνόμημα διὰ πλειόνων ἐξηγηθέντες ὁρμήσωσι τετυφωμένοι ²⁷, οὐ· φρικτοῖς καταδήσας πρότερον ὅρκους μῆτε ἔξειπὲν μῆτε ἀποστήναι ὁμολογεῖν ἀναγκάσας, οὕτω παραδίδωσι τὰ ὅπ' αὐτοῦ ἐφευρημένα μετὰ ἀσεβείας μυστήρια, πῇ μὲν, καθὰ προσιποιοῖεν, μύθοις Ἑλληνικοῖς χρησάμενος, πῇ [p. 148—150] δὲ παραπειποιοῖ μύθους βιβλίοις κατὰ ²⁸ τι παρεμφαινόντι τὰς προειρημέναις αἰρέσεσιν. Οἱ πάντες γὰρ ἐν πνεύματι συνοθεύμενοι εἰς ἓνα βυθὸν ἀμάρτας συνάγονται, ἄλλοι ἄλλως τὰ αὐτὰ διηγούμενοι καὶ μυθεύοντες· οὗτοι δὲ ἰδίως οἱ πάντες γνωστικὸς ἑαυτοὺς | ἀποκαλοῦσι, τὴν θαυμασίαν γνῶσιν τοῦ τελείου καὶ ἀγαθοῦ μόνοι καταπεπωκότας ²⁹.

κδ'. Ὅμνους δὲ, φησὶν Ἰουστίνος, εἰ γυνῶναι θέλεις, *δ ὀφθαλμὸς* ³⁰ οὐκ εἶδῃ, καὶ οὐς οὐκ ἤκουσεν, οὐδὲ ἐπὶ καρδίᾳ ἀνθρώπου ἀνέβη, τὸν ἐπάνω πάντων ἀγαθόν, ³¹ τὸν ἀνώτερον, ἀρρήτα φυλάξαι τὰ τῆς διδασκαλίας σιγώμενα· καὶ γὰρ καὶ ὁ πατὴρ ἡμῶν, ἰδὼν τὸν ἀγαθόν καὶ τελειοθεὶς παρ' αὐτῷ, τὰ τῆς σιγῆς ἀρρήτα ἐφύλαξε, καὶ ὥμοσε καθὼς γέγραπται· Ὁμοσε Κύριος καὶ οὐ μεταμελήσεται ³². Ταῦτα τοίνυν οὕτω κατασφραγισάμενος πλειοὶ ³³ μύθοις ψυχαγωγεῖ διὰ πλειόνων βιβλίων, καὶ οὕτως ἐπὶ τὸν ἀγαθόν ³⁴ ἄγει, τελειῶν τοὺς μύστας τὰ ἀλα ³⁵ μυστήρια. Ἵνα δὲ ³⁶ μὴ διὰ πλειόνων ὀδεύσωμεν, ἐκ μιᾶς αὐτοῦ βίβλου τὰ ἀρρήτα ἐπιδείξομεν, οὕσης καθὼς νομίζει ἐνδόξου. Αὕτη δὲ ἐπιγράφεται Βαρούχ· ἐν ᾗ μίαν τῶν πολλῶν μυθολογίαν ἐκτιθεμένην ὅπ' αὐτοῦ δηλώσωμεν, οὕσαν παρὰ Ἡροδότῃ, ἥν ὡς κοινὴν ³⁷ τοῖς ἀκροσταῖς παραπλάσας διηγείται, ἐξ αὐτῆς πᾶσαν σύστασιν τοῦ κατ' αὐτὸν διδασκαλείου ³⁸ ποιούμενος.

23. Justinus ab omni parte sacrarum Scripturarum doctrinæ, præterea autem etiam beatorum evangelistarum adversatus scripto conceptis voci, ut docebat Logus discipulos dicens: *In viam gentium ne abieritis*, quod quidem significat, ne quis aures præbeat ethnicorum vanæ doctrinæ, — hic ad ethnicorum miraculosa commenta et placita retrahere nititur auscultantes, ipsis verbis apud Græcos fabulose narrata edisserens, neque prius docens, neque tradens perfectum auum mysterium, nisi jurejurando astrinxerit seductum. Deinde fabulas apponit delinimentum gratia, ut, qui cognoverint infinitam librorum inanitatem, solamentum habeant fabulas (quemadmodum si quis viam longam faciens, cum incidit in diversorium, requiescere in animum inducit), et ita rursus in lectionum conversi diffusam cognitionem ne aspernentur, donec ad dolese confictum ejus deliramentum per plura (ambages) excantati ruant sufflati, quos cum horribilibus prius juramentis obstrinxit et neque eloqui neque desiscere sese addicere coegit, sic tradit a sese reperta per impietatem arcana, tum, ut prædiximus, 216-217 fabulis usus Græcicis, tum supposititiis libris aliqua ex parte similitudinem referentibus hæresium supra dictarum. Universi enim uno spiritu concussi in unum fundum sentinæ conducuntur, alii aliter eadem edisserentes et fabulantes. Hi autem peculiariter omnes Gnosticos sese appellant, quippe qui mirificam cognitionem perfecti et boni soli combiberint.

24. Jura autem, ait Justinus, si cognovisse voles, *quæ oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascenderunt*, eum qui est super omnia boni in, superiorem, te indicta custoditurum disciplinæ silenda. Etenim et pater noster, ubi conspexit Bonum Initiatus apud eum, silenda custodivit indicta et juravit, sicuti scriptum est: *Juravit Dominus, nec pœnitebit eum*. Hæc igitur in hunc modum postquam obsignavit, pluribus fabulis delinit per plures libros, et ita ad Bonum ducit initiatus mystas ineffabilibus mysteriis. Sed ne per plura pergamus, ex uno ejus libro ineffabilia ostendimus, qui est, ut ipse opinatur, illustris. Hic autem inscribitur Baruch, in quo unam de multis fabulosam narrationem expositam ab eo declarabimus, quæ est apud Herodotum, quam tanquam novam auditoribus aliunde delortam enarrat, ex ipsa omnem orbem doctrinæ suæ duci ratus.

VARIE LECTIONES.

²² βιβλίῳ C. ²³ εὐαγγελιστῶν ἐγγράφῳ. εὐαγγελίων γραφῇ ἢ C. M. ²⁴ Matth. x, 5. ²⁵ κατάλυμά τι C. ²⁶ τετυπωμένοι C. ²⁷ καταπεπωκότας C. ²⁸ I Cor. ii, 9: Ὁ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδεν, καὶ οὐς οὐκ ἤκουσεν, καὶ ἐπὶ καρδίᾳ ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη. ²⁹ ἀγαθὸν C. M. ³⁰ Psal. cix, 4. ³¹ τὸν ἀγαθόν. τῶν ἀγαθῶν C. ³² ἀλα C. ³³ ἀλλὰ sup. M. ³⁴ δέ. καὶ C. ³⁵ καὶνήν. ξένην C. M. ³⁶ διδασκαλείου C.

25. Herodotus igitur Herculem narrat ab Erythea A Geryonis armenta agentem in Scythiam venisse, fessum autem peregrinando in desertum locum degressum parumper obdormivisse; somno autem sopito illo non comparuisse equum in quo insidens peregit longam viam. Expergefactus autem quiescentem faciebat in deserto diligentem, reperire conatus equum. Et equum quidem non reperit, puellam autem quamdam semivirginem in deserto conspiciens interrogabat, an forte vidisset equum. Puella autem respondit se vidisse quidem, neque tamen monstraturam illi, nisi prius in consuetudinem secum congregaretur Hercules. Erant autem, ut ait Herodotus, superiora ejus inguinibus tenus virginis, omne autem infra corpus post 218-219 inguina horribile quoddam spectrum viperae. Cupidine autem rependi equi obsequitur beluae Hercules; cognovit enim eam et fecit gravidam, et praedixit ei post cognitionem habere illam ex se in utero tres simul filios, qui quidem futuri sint illustres. Jussit autem ubi nati forent nomina illis ponere parentem Agathysum, Gelonum et Scytham. Natus autem hujus muneris gratiam equum a bestinili virgine discedebat cum hibus suis. Longa autem post haec fabula est Herodoto, valeat autem in praesens. Quae autem Justino placeant transferenti fabulam illam in universorum creationem nos enarrabimus.

26. Hic ait: Erant tria principia universorum ingenerata, mascula duo, femininum unum. Masculorum autem unum vocatur Bonus, ipsum hoc solum vocatus, praesciens universorum. Alterum autem pater omnium generatorum, non praesciens et ignarus et visu carens. Femininum autem non praesciens, iracundum, bimens, bicorpor, per omnia virgini quae est in Herodotea fabula simile, inguinibus tenus virgo, vipera autem infra, ut ait Justinus. Vocatur autem haec virgo Edem et Israel. Haec, inquit, principia universorum, radices et fontes, unde omnia exsisterant, aliud autem erat nihil. Cum igitur vidit semivirginem illam pater non praesciens ille Edem, venit in cupiditatem ejus. Elohim autem vocatur hic pater. Non autem minus et Edem tenebatur cupiditate Elohim, et conduxit eos cupiditas in unum amoris congressum. Generat autem ex congressu tali pater ex Edem sibimet ipsi angelos duodecim. Nomina autem sunt paternorum angelorum haec: Michael, Amen, Baruch, Gabriel, Essaddaeus.... Et maternorum angelorum quos peperit Edem similiter subjuncta sunt nomina. Sunt autem haec: Babel, Achamoth, Naas, Bel, Belias, Satan, Sael,

κε'. Ἡρόδοτος * μὲν οὖν τὸν Ἡρακλῆα φησὶν ἀπὸ τῆς Ἐρυθραίας * τοῦ Γηρύονος τὰς βοῦς ἀγόντα εἰς τὴν Σκυθίαν ἔλθειν, κεκμηκότα δὲ ἀπὸ τῆς πορείας εἰς ἔρημόν τι χωρίον κατακλιθέντα κοιμηθῆναι ἐλπίγον· ὀπνύσαντος δὲ αὐτοῦ ἀφανῆ γενέσθαι τὸν ἵππον, ἐφ' οὗ καθεδόμενος διόδευσεν τὴν μακρὰν ὁδὸν· περὶ γεγενησὶς δὲ ζήτησιν ἐποιεῖτο ἐπὶ τῆς ἐρημίας πολλήν, εὐρεῖν περιώμενος τὸν ἵππον. Καὶ τοῦ μὲν ἵππου διαμαρτάνει, κόρην δὲ τινα μισοπάρθενον εὐρών ἐπὶ τῆς ἐρημίας ἐπηρώτα, εἰ εἴη | που τεθεαμένη τὸν ἵππον. Ἡ δὲ κόρη φησὶν εἰδέναι μὲν, μὴ δεῖξαι δὲ πρότερον αὐτῇ, εἰ μὴ πρὸς μῆλιν φίλῃς συνέλθῃ αὐτῇ ὁ Ἡρακλῆς. Ἦν δὲ, φησὶν ὁ Ἡρόδοτος, τὰ ἀνω αὐτῆς μέχρι βουδῶνος παρθένου, πᾶν δὲ τὸ κάτω σῶμα [p. 150. 151] μετὰ βουδῶνα φρικτὸν εἶ ἑτάμα ἐχιδνῆς. Σπουδῇ δὲ τῆς περὶ τὸν ἵππον εὐρέσεως ὁ Ἡρακλῆς παίδεται τῇ θηρίῳ· ἔγνω γὰρ αὐτὴν καὶ ἐποίησεν ἐγκύμονα, καὶ προέβλεπεν αὐτῇ μετὰ τὴν γυνῶσιν, ὅτι ἔχει κατὰ γαστέρος ἐξ αὐτοῦ τρεῖς ὁμοῦ παῖδας, οἵτινες ἔσονται ἐπιφανεῖς. Ἐκέλευσε δὲ αὐτοῖς γεννωμένους ὀνόματα θεῖναι τὴν τεκούσαν Ἀγάθυσον, Γελωνὸν καὶ Σκυθὴν. Λαδίων δὲ τούτου μισθὸν τὸν ἵππον παρὰ τῆς θηριώδους κόρης, ἀπηλλάττετο * φέρον καὶ τὰς βοῦς. Μακρὸς δὲ ὀλίγα ταῦτα μῦθος Ἡρόδοτος, χαίρειτω δὲ τὸ νῦν *. Τίνα δὲ τὰ Ἰουστίνῳ δοκοῦντα, μεταγόντι ** τὸν μῦθον εἰς τὴν τῶν ὀλων γέννησιν, ἡμεῖς διηγησόμεθα.

κς'. Οὗτος φησὶν· Ἦσαν τρεῖς † ἀρχαὶ τῶν ὀλων ἀγέννητοι, ἀρρενικαὶ δύο, θηλυκὴ μία. Τῶν δὲ ἀρρενικῶν ἡ * μὲν τις καλεῖται Ἀγαθός, αὐτὸν μόνον οὕτως λεγόμενος †, προγυνωστικός τῶν ὀλων. Ἡ δὲ ἑτέρα Πατήρ † πάντων τῶν γεννητῶν, ἀπρόγυνωστος [καὶ ἀγνωστος] † καὶ ἀόρατος. Ἡ δὲ θήλεια † ἀπρόγυνωστος, ὀργίλη, διγνωμός †, δίωμος, κατὰ πάντα τῇ κατὰ τὸν Ἡρόδοτου μῦθον ἐμπεφής, μέχρι βουδῶνος παρθένος, ἐχίονα δὲ τὰ κάτω, ὡς φησιν Ἰουστίνος. Καλεῖται δὲ Ἐδέμ αὕτη ἡ κόρη καὶ Ἰσραήλ. Αὗται, φησὶν, αἱ ἀρχαὶ τῶν ὀλων, ῥίζαι καὶ πηγαι, ἀφ' ὧν τὰ πάντα † ἐγένετο· ἄλλο δὲ ἔν οὐδέν. Ἰδὼν οὖν ὁ πατήρ τὴν μισοπάρθενον ἐκείνην ἀπρόγυνωστο· ὧν τὴν Ἐδέμ, ἦλθεν εἰς ἐπιθυμίαν αὐτῆς· Ἐλωίμ δὲ, φησὶν, καλεῖται οὗτος | ὁ πατήρ· οὐδὲν δ' † ἔττον ἐπαθόμεσε καὶ ἡ Ἐδέμ τοῦ Ἐλωίμ, καὶ συνήγαγεν αὐτοὺς ἡ ἐπιθυμία εἰς μίαν φίλῃς εὐνοίαν †. Γεννᾷ δὲ ἀπὸ τῆς συνέδου τῆς τοιαύτης ὁ πατήρ ἐκ τῆς Ἐδέμ ἑαυτῷ ἀγγέλους δώδεκα. Ὀνόματα δὲ ἐστὶ τῶν πατρικῶν ἀγγέλων τάδε· Μιχαήλ, Ἀμήν, Βαρούχ, Γαβριήλ, Ἡσαΐας... Καὶ τῶν μητρικῶν ἀγγέλων, ὧν ἐποίησεν ἡ Ἐδέμ, ὁμοίως ὑποτίθεται τὰ ὀνόματα· ἐστὶ δὲ ταῦτα, Βάβελ,

VARIÆ LECTIONES.

* Cf. Herodot. iv, 8-10. * Ἐρυθρὰς, C, M. * τοῦ μὲν. τῆς μὲν C, M. * ἀπηλάττετο C. * τὸ νῦν. τὸν νῦν C. ** μεταγόντα C. † Cf. Epitomen infra l. x, 15, p. 322-24 ed. Ox. † ἡ. εἰ C. † λεγόμενος. λεγόμενον infra, p. 322, 37. † πατήρ. μήτηρ C, M. Cf. infra p. 322, 38. † καὶ ἀγνωστος; Epitome p. 322, 39: om. C, M. † θήλεια Epitome p. 322, 40, θήλυς C, M. † διγνωμός Epitome p. 322, 41, ἀγνώμων C, M. † πάντα Epitome p. 323, 46, ὅντα C, M. † δ' om. C. † εὐνοίαν. εὐνήν R. Scotius. Videtur vox integra esse; nam Hippolytus respexerit Scripturam receptam in loco I Cor. vii, 5 jam a Sottio laudatam: ὀφειλομένην εὐνοίαν, qui euphemismus quidam erat pro voc. ὁσελήν.

Ἀγαμῖθ ²¹, Νάας, Βήλ, Βάλλας, Σατάν, Σαήλ, Ἀδωναῖος, Καυθάν ²², Φαραώ ²³, Καρχαμενῶς, Ἀδαν. Τούτων τῶν εἰκοσιτεσσάρων ἀγγέλων οἱ μὲν πατρικοὶ τῷ πατρὶ συναΐρονται ²⁴ καὶ πάντα ποιοῦσι κατὰ τὸ θέλημα [p. 151. 152] αὐτοῦ· οἱ δὲ μητρικοὶ τῇ μητρὶ Ἑδὲμ· τούτων δὲ τῶν ἀγγέλων ὁμοῦ πάντων τὸ πλῆθος ὁ παράδεισος, φησὶν, ἐστὶ, παρὶ οὗ λέγει Μωσῆς· Ἐγώ τευσον ὁ θεὸς ²⁵ παράδεισον ἐν Ἑδὲμ κατὰ ἀνατολὰς, τοῦτέστι κατὰ πρόσωπον τῆς Ἑδὲμ, ἵνα βλέπῃ τὸν παράδεισον ἡ Ἑδὲμ, τοῦτέστι τοὺς ἀγγέλους, διὰ παντός. Τοῦτου τοῦ παραδείσου ἀλληγορικῶς οἱ ἄγγελοι κέκληνται ξύλα, καὶ ἐστὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς ὁ τρίτος τῶν πατρικῶν ἀγγέλων Βαροῦχ, τὸ δὲ ξύλον τοῦ εἰδέναι γινώσκιν καλοῦ καὶ πονηροῦ ὁ τρίτος τῶν μητρικῶν ἀγγέλων, ὁ Νάας. Οὗτος ²⁶ γὰρ λέγει δεῖν ²⁷ τὰ Μωσῶς ἐρμηνεύειν, λέγων· περισταλμένως ²⁸ αὐτὰ εἶπεν ὁ Μωσῆς διὰ τὸ μὴ πάντα χωρεῖν τὴν ἀλήθειαν. Γενομένου δὲ, φησὶ, τοῦ παραδείσου ἐξ εὐαρεστήσεως κοινῆς Ἐλweis καὶ Ἑδὲμ, οἱ τοῦ Ἐλweis ἄγγελοι λαβόντες ἀπὸ τῆς καλλίστης γῆς, τοῦτέστιν οὐκ ἀπὸ τοῦ θηριώδους μέρους τῆς Ἑδὲμ, ἀλλὰ ἀπὸ τῶν ὑπὲρ ²⁹ βουβῶνα ἀνθρωποειδῶν καὶ ἡμέρων χωρίων | τῆς γῆς ποιοῦσι τὸν ἀνθρώπον. Ἐκ δὲ τῶν θηριωδῶν μερῶν, φησὶ, γίνονται τὰ θηρία καὶ τὰ λοιπὰ ζῶα. Τὸν ἀνθρώπον οὖν ἐποίησαν ³⁰ σύμβολοι τῆς ἐνότητος αὐτῶν καὶ εὐνοίας, καὶ κατατίθενται τὰς ἐαυτῶν δυνάμεις εἰς αὐτόν ³¹, Ἑδὲμ μὲν τὴν ψυχὴν, Ἐλweis δὲ τὸ πνεῦμα. Καὶ γίνεται οἰονεὶ σφραγὶς τις αὐτῇ καὶ φιλας ὑπόμνημα καὶ σύμβολον αἰώνιον τοῦ γάμου τῆς Ἑδὲμ καὶ τοῦ Ἐλweis ἀνθρώπος, ὁ Ἀδὲμ. Οὐμοίως δὲ καὶ ἡ Εὐα γέγονε, φησὶν, ὥσπερ Μωσὶ γέγραπται, εἰκὼν καὶ σύμβολον, σφραγὶς εἰς αἰῶνα φυλαχθισομένη ³² τῆς Ἑδὲμ· κατετίθη τε ὁμοίως καὶ ἐν τῇ Εὐφ τῇ εἰκόνι ψυχῇ μὲν ἀπὸ τῆς Ἑδὲμ, πνεῦμα δὲ ἀπὸ τοῦ Ἐλweis. Καὶ ἐδόθησαν ἐντολαὶ αὐτοῖς· Αὐξάνεσθε ³³ καὶ πληθύνεσθε, καὶ κατακληρονομήσατε τὴν γῆν, τοῦτέστι τὴν Ἑδὲμ, οὕτω γὰρ θέλει γεγράφθαι. Πῶσαν γὰρ τὴν ἐαυτῆς δύναμιν οἰονεὶ τινα οὐσαν ἐν γάμῳ ἡ Ἑδὲμ προσήνεγκε τῇ Ἐλweis. Ὅθεν, φησὶ, κατὰ μέμνησιν ἐκείνου τοῦ πρώτου γάμου προίκα προσφέρουσι μέχρι σήμερον αἱ γυναῖκες τοῖς ἀνδράσι, θείω τινι ³⁴ καὶ πατρικῷ νόμῳ παιθόμεναι τῷ γενομένῳ πρὸς Ἐλweis τῆς Ἑδὲμ. Κτισθέντων δὲ πάντων, ὡς γέγραπται παρὰ ³⁵ τῷ Μωσῇ, οὐρανοῦ τε καὶ γῆς καὶ τῶν ἐν αὐτῇ ³⁶, εἰς τέτταρας ἀρχὰς διηρέθησαν οἱ δώδεκα τῆς μητρὸς ἄγγελοι, καὶ καλεῖται τούτων ἕκαστον τεταρτημόριον [p. 152—154] ποταμὸς, Φεισὼν καὶ Γεὼν καὶ Τίγρις καὶ Εὐφράτης, ὡς, φησὶ, λέγει Μωσῆς· οὗτοι ἐμπεριέχονται ³⁷ οἱ δώδεκα ἄγγελοι εἰς τέτταρα μέρη συμπεριπελεγμένοι καὶ διέπουσι τὸν κόσμον,

Ἀδωνεύς, Leviathan, Pharo, Carcamos, Lathen. Horum viginti quatuor angelorum paterni patrem comitantur ²²⁰⁻²²¹ et omnia perficiunt ex voluntate ejus, materni autem matrem Edem. Horum autem angelorum simul omnium multitudo paradisi est, inquit, de quo ait Moses: *Plantavi Deus paradisi in Edem orientem versus*, hoc est versus faciem Edem, ut spectet paradisi Edem, hoc est angelos, in perpetuum. Hujus paradisi allegorice angeli vocantur ligna, et est lignum vitæ tertius paternorum angelorum, Baruch; lignum autem habendi cognitionem boni et mali tertius maternarum angelorum, Naas. Ita enim ait Moyses verba interpretanda esse dicens: Circumloquendo ea extulit Moses, quippe cum non omnes assoquantur veritatem. Facto autem, inquit, paradisi ex complacito communi Elohim et Edem, Elohim angeli, sumentes a pulcherrima terra, hoc est non a bestiæ parte Edem, sed ex partibus supra inguina homini similibus et cicuribus terræ faciunt hominem. Ex bestiis autem partibus, inquit, gignuntur bestie et reliqua animalia. Hominem igitur fecerunt exemplum unitatis suæ et charitatis et deponunt suas uterque potestates in eo, et Edem quidem animum, Elohim autem spiritum. Et existit hoc tanquam sigillum quoddam et amoris monimentum et exemplum æterni nuptiarum Edem et Elohim, homo, qui est Adam. Pariter autem etiam Eva facta est, inquit, ut scriptum est Mosi, imago et exemplum, sigillum in perpetuum custodiendum illius Edem. Depositaque est pariter etiam in Eva, imago, anima quidem ab illa Edem, spiritus autem ab Elohim, et data sunt imperata his: *Augemini et multiplicamini, et sortimini terram*, hoc est Edem; sic enim vult scriptum esse. Omnem enim potestatem suam tanquam aliquam dotem in nuptiis Edem attulit Elohim. Unde, inquit, per imitationem primarum illarum nuptiarum dotem afferunt hodieque mulieres viris divinæ cuidam et patriæ legi obsecutæ, quæ lex sancita est inter Edem et Elohim. Conditis autem omnibus, ut scriptum est apud Moysen, et cælo et terra et his, quæ in eis insunt, in quatuor imperia divisi sunt duodecim ²²²⁻²²³ matris angeli, et vocatur horum quodque quadrans amnis Phison et Gehon et Tigris et Euphrates, ut, inquit, dicit Moyses. Hi circumvagantur duodecim angeli in quatuor partes inter se complicati et gubernant mundum, satrapicam quamdam obtinentes in mundum ab Edem acceptam potestatem. Manent autem non semper in locis iislem, sed tanquam in choro cyclico circumvagantur, mutant locum ex loco et cedentes certis temporibus et intervallis loca sibi

VARIE LECTIOES.

²¹ Βαδελαιμῶς C, Βάβελ, Ἀγαμῶς M. ²² Καυθάν. Αευθαθάν? Φαραώ C, M. ²³ συναΐρονται C. ²⁴ I Mos. II, 8. ²⁵ Οὗτος C, M. ²⁶ λέγει δεῖν λέγεται C, M. ²⁷ περισταλμένως C. ²⁸ τῶν ὑπὲρ τὸν ὑπὲρ. ²⁹ ἐποίησε C, M. ³⁰ αὐτόν. ἐαυτόν C. ³¹ φυλαχθισομένος C. ³² I Mos. I, 28: Αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν καὶ κατακυριεύσατε αὐτῆς, κ. τ. λ. ³³ θείω τινι bis in cod. M. ³⁴ αὐτῇ R. S. otius: ἀρχῇ C, M. ³⁵ ἐμπεριέχονται C, M.

constituta. Quando autem imperium tenet locorum Phison, fames, angustiae, miseria in illa parte terrae oriuntur. Parca (φειδῶδης) enim juxta-collocatio horum angelorum. Pariter etiam singularum partium quatuor illarum ex singularum vi et natura mala tempora et morborum irritationes. Et hoc in perpetuum secundum imperia illorum quadrantium tanquam annuum flumen malitiae ex voluntate Edem nunquam intermisso cursu mundum circumit. Existit autem malitiae necessitas ex tali quadam causa. Cum comparasset et fabricatus esset Elohim ex communi complacito mundum, ascendere voluit in alta caeli et contemplari, num aliquid desideraretur in rebus a se conditis, assumptis una secum angelis suis (ferebatur enim sursum), relicta Edem infra; terra enim quoniam erat, sequi sursum conjugem nolebat. Postquam igitur venit Elohim ad extremum supra coeli et aspexit lucem superiorem illa, quam ipsa fabricaverat, dixit: *Aperite mihi portas, ut, ubi intravero, confitear Domino; opinebar enim ego Dominus esse*. Vox ei ab luce reddita est dicens: *Haec porta Domini, justi intrant per eam*, et patefacta est illico porta, et intravit pater absque angelis ad Bonum et vidit, *quæ oculus non vidit nec auris auditit, nec in cor hominis ascenderunt*. Tum dicit ei Bonus: *Conside ad dexteram meam*. Pater autem dicit Bono: *Sine me, Domine, pervertere mundum, quem feci; spiritus enim meus illigatus est in homines, et volo eum recipere*. Tum dicit ei Bonus: *Nihil potes mali facere, cum apud* **224-225** *me sis; ex communi enim complacito fecistis mundum et tu et Edem; sinito igitur Edem habere mundam donec volet, tu autem mane apud me*. Tum intelligens Edem se desertam esse ab Elohim, dolore correpta ad latus suum posuit suos sibi angelos et decore ornavit sese, si forte Elohim in cupiditatem sui veniens descenderet ad se. Ubi autem victus a Bono Elohim non jam descendit ad Edem, imperavit Edem Babel, quæ est Venus, adulteria et divortia nuptiarum instituere in hominibus, ut, sicut ipsa repudiata sit ab Elohim, sic etiam spiritus Elohim, qui est in hominibus, divortilis ejusmodi vexatur atque angatur et patiat eadem, qualia et Edem derelicta. Et largitur Edem magnam potentiam tertio angelo suo Naas, ut omnibus poenis puniat spiritum Elohim, qui est in hominibus, ut per spiritum puniatur Elohim, qui deseruit contra pactiones inter eos factas conjugem. Hæc cum vidit pater Elohim, emittit Baruch, tertium angelorum suorum, in auxilium spiritus, qui est in hominibus. Rursus igitur Baruch constitit in mediis angelis Edem, hoc est

αὐτράπηκην ³⁷ τινα ἔχοντες κατὰ τοῦ κόσμου παρὰ τῆς Ἑδέμ ἐξουσίαν. Μένουσι δὲ οὐκ ἀεὶ ἐπὶ τῶν τόπων τῶν αὐτῶν, ἀλλ' οἰοεὶ ἐν χορῶ κυκλικῶ ἐμπεριέχονται ³⁸, | ἀλλάσσοντες τόπον ἐκ τόπου καὶ παραχωροῦντες ἐν χρόνιοις καὶ διαστήμασι τοὺς τόπους τεταγμένους ³⁹ αὐτοῖς. Ὅταν δὲ ἐπικρατῇ τῶν τόπων ὁ Θεὸς, λιμὲς, στενοχωρία, θλίψις ἐν ἐκείνῳ τῷ μέρει τῆς γῆς γίνεται· φειδῶδης γὰρ τὸ παράταγμα τῶν ἀγγέλων τούτων· ὁμοίως καὶ ἐκάστου μέρους τῶν τεσσάρων, κατὰ τὴν ἐκάστου δύναμιν καὶ φύσιν, κακοὶ καιροὶ καὶ νόσων στάσεις. Καὶ τοῦτο εἰσαὶ κατὰ τὴν ἐπικράτησιν ⁴⁰ τῶν τεταρτημορίων ὥσπερ ⁴¹ ποταμῶν βεῦμα κακίας κατὰ θέλησιν τῆς Ἑδέμ ἀδιαλείπτως τὸν κόσμον περιέρχεται. Γέγονε δὲ ἡ τῆς κακίας ἀνάγκη ἐκ τοιαύτης τινὸς αἰτίας· κατασκευάσας καὶ δημιουργήσας Ἑλωεὺς ἐκ κοινῆς εὐαρεστήσεως τὸν κόσμον, ἀναθῆναι ἠθέλησεν εἰς τὰ ὑψηλὰ μέρη τοῦ οὐρανοῦ καὶ θεάσασθαι, μὴ τι γέγονε τὸν κατὰ τὴν κτίσιν ἐνδεῶς, συμπαραλαβὼν τοὺς ἰδίους ἀγγέλους μετ' αὐτοῦ, ἦν γὰρ ἀνωφερὲς, καταλιπὼν τὴν Ἑδέμ κάτω, γῆ ⁴² γὰρ οὕσα ⁴³ ἐπακολουθεῖν ἄνω τῷ συζύγῳ οὐκ ἠθέλησεν. Ἐλθὼν οὖν ὁ Ἑλωεὺς ἐπὶ τὸ πέρας ἄνω τοῦ οὐρανοῦ, καὶ θεασάμενος φῶς κρείττον ὅπερ ὁ αὐτὸς εἰδημοῦργησεν εἶπεν· Ἀνολεῖστέ μοι ⁴⁴ πύλας, ἵνα εἰσελθὼν ἐξομολογήσωμαι τῷ Κυρίῳ· ἐδόκουν γὰρ ἐγὼ Κύριος εἶναι. Φωνὴ αὐτῷ ἀπὸ τοῦ φωτὸς ἐδόθη λέγουσα· Αὕτη ἡ πύλη τοῦ Κυρίου, δίκαιοι εἰσερχονται δι' αὐτῆς· καὶ ἀνεψῆχθ' παραχρῆμα ἡ πύλη, καὶ εἰσῆλθεν ὁ πατὴρ δίχα τῶν ἀγγέλων πρὸς τὸν Ἀγαθὸν καὶ εἶπεν, ὁ ὀφθαλμὸς ⁴⁵ οὐκ εἶδε, καὶ οὐδ' οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίᾳ ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη. Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἀγαθός· Κάθου ἐκ δεξιῶν μου ⁴⁶. Ὁ δὲ πατὴρ λέγει πρὸς τὸν Ἀγαθόν· Ἐασόν με, Κύριε, καταστρέψαι τὸν κόσμον ⁴⁷, ὃν | πεποίηκα· τὸ πνεῦμα γὰρ μου ἐνδίδεται εἰς τοὺς ἀνθρώπους ⁴⁸, καὶ θέλω αὐτὸ ἀπολαβεῖν. Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἀγαθός· Οὐδὲν δύνασαι [p. 154-155] κακοποιῆσαι παρ' ἐμοὶ γενόμενος, ἐκ κοινῆς γὰρ εὐαρεστήσεως ἐποίησατε τὸν κόσμον σύ τε καὶ ἡ Ἑδέμ. Ἐασόν οὖν τὴν Ἑδέμ ἔχειν τὴν κτίσιν μέχρις οὗ ⁴⁹ βούλεται· σὺ δὲ μένε παρ' ἐμοί. Τότε γνοῦσα ἡ Ἑδέμ ὅτι καταλείπεται ὑπὸ τοῦ Ἑλωεὺς, λυπηθεῖσα παρέστησεν αὐτῇ τοὺς ἰδίους ἀγγέλους καὶ εὐπρεπῶς ἐκόσμησεν αὐτήν, εἰ πως εἰς ἐπιθυμίαν ἔλθων ὁ Ἑλωεὺς κατέλθῃ πρὸς αὐτήν. Ὡς δὲ κρατηθεὶς τῷ ἀγαθῷ ὁ Ἑλωεὺς οὐκέτι ⁵⁰ κατέλθῃ πρὸς τὴν Ἑδέμ, προσέταξεν ἡ Ἑδέμ τῇ Βάβελ, ἥτις ἐστὶν Ἀφροδίτη, μοιχείας καὶ χωρισμοὺς γάμων κατασκευάσαι ἐν ἀνθρώποις, ἵνα ὡς αὕτη κενώρηται ἀπὸ τοῦ Ἑλωεὺς, οὕτω καὶ τὸ πνεῦμα ⁵¹ τοῦ

VARIE LECTIONES.

³⁷ ἀστράπηκην C. ³⁸ ἐμπεριέχονται C, M. ³⁹ τεταγμένων C. ⁴⁰ ἐπικράτησιν. ἐπικρασιν C. ⁴¹ ὥσπερ. ὡς περὶ C, ὥσπερ M. ⁴² Ἑδέμ κάτω, γῆ. Ἑδέμ κατώγῃ C, Ἑδέμ, κατωφερῆς M. ⁴³ οὕσαν C. ⁴⁴ Cf. Psal. CXVII, 19, 20: Ἀνολεῖστέ μοι πύλας δικαιοσύνης· εἰσελθὼν ἐν αὐταῖς ἐξομολογήσωμαι τῷ Κυρίῳ. Αὕτη ἡ πύλη τοῦ Κυρίου· δίκαιοι εἰσελεύσονται ἐν αὐτῇ. ⁴⁵ I Cor. 2, 9: Cf. supra p. 216, 24 sqq. ubi οὐδὲ pro καὶ—οὐκ legitur. ⁴⁶ Psal. CIX, 1. ⁴⁷ τὸν κόσμον. Ἐς τὸν κόσμον susp. M. ⁴⁸ ἀνθρώπους Bernaysius: οὐρανοὺς C, M. ⁴⁹ μέχρις οὗ. μέχρι C, M, ⁵⁰ Καὶ οὐκέτι C. ⁵¹ πνεῦμα om. C, M. Cf. infra lin. 72.

Ἐλωειμ τὸ ἐν ἐν τοῖς ἀνθρώποις τοῖς χωρισμοῖς τοῖς A
 τοιοῦτοις βασανίζεται ὡς λυπούμενον, καὶ πάσῃ τῇ
 αὐτῇ ὁποῖα καὶ ἡ Ἑδὲμ καταλειμμένη. Καὶ διδω-
 σιν ἔξουσίαν ἡ Ἑδὲμ μεγάλην τῷ τρίτῳ ἀγγέλῳ
 αὐτῆς τῷ Νάας, ἵνα πάσαις κολάσει κολάζῃ τὸ
 πνεῦμα τοῦ Ἐλωειμ τὸ ἐν ἐν τοῖς ἀνθρώποις, ἵνα
 διὰ τοῦ πνεύματος ἡ κολαζόμενος ὁ Ἐλωειμ ὁ κα-
 ταλιπὼν παρὰ τὰς συνθήκας τὰς γενομένας αὐτῶν ὡς
 τὴν σύζυγον. Ἰδὼν ταῦτα ὁ πατὴρ Ἐλωειμ ἐκπέμ-
 πει τὸν Βαρούχ, τὸν τρίτον ἀγγέλον τῶν ἁυτοῦ, εἰς
 βοήθειαν τῷ πνεύματι τῷ ὄντι ἐν τοῖς ἀνθρώποις.
 Πάλιν ἰδὼν ὡς ὁ Βαρούχ ἔσται ἐν μέσῳ τῶν ἀγγέ-
 λων τῆς Ἑδὲμ, τούτεστιν ἐν μέσῳ τοῦ παραδείσου
 (παράδεισος γὰρ οἱ ἀγγέλοι, ὧν μέσος ἔσται), καὶ
 περήγαγε τῷ ἀνθρώπῳ ἀπὸ πατρὸς ξύλου ὡς τοῦ
 ἐν τῷ παραδείσῳ βρώσει φαγεῖν, ἀπὸ δὲ τοῦ [ξύ-
 λου τοῦ] ὡς γενώσκειν τὸ καλὸν καὶ τὸ πο-
 νηρὸν μὴ φαγεῖν, ὅπερ ἔστιν ὁ Νάας, τούτεστι τοῖς μὲν
 ἄλλοις ἀγγέλοις παιθεσθαι τοῖς ἔνδεκα τῆς Ἑδὲμ,
 πάθῃ μὲν γὰρ ἔχουσιν οἱ ἔνδεκα, παρανομίαν δὲ οὐκ
 ἔχουσιν· ὁ δὲ Νάας παρανομίαν ἔσχε· προσῆλθε γὰρ
 τῇ Ἑδᾷ ἐξαπατήσας αὐτὴν καὶ ἐμοίχευσεν αὐτὴν,
 ὅπερ ἐστὶ παράνομον· προσῆλθε δὲ καὶ τῷ Ἀδᾶμ
 καὶ ἔσχεν αὐτὴν ὡς παῖδα, ὅπερ ἐστὶ καὶ αὐτὸ πα-
 ράνομον· ἔνθεν γέγονε μοιχεία καὶ ἀρσενοκοτία.
 Ἀπὸ τότε ἐπεκράτησε τὰ κακὰ τοῖς ἀνθρώποις καὶ
 τὰ ἀγαθὰ ἐκ μιᾶς ἀρχῆς γενόμενα τῆς τοῦ πατρὸς.
 Ἀναβὰς γὰρ πρὸς τὸν Ἀγαθὸν ὁ πατὴρ ὅδον ἔδειξε
 τοῖς ἀναβαίνειν θελοῦσιν. Ἀποστάς δὲ τῆς Ἑδὲμ
 ἀρχὴν κακῶν ἐποίησε τῷ πνεύματι τῷ ἐν τοῖς
 [p. 155-156] ἀνθρώποις ὡς. Ἐπέμψθη οὖν ὁ Βαρούχ
 πρὸς τὸν Μωσέα, καὶ δι' αὐτοῦ ἐλάλησε τοῖς υἱοῖς
 Ἰσραὴλ, ὅπως ἐπιστραφῶσι πρὸς τὸν Ἀγαθόν. Ὁ δὲ
 τρίτος ὁ ὡς... διὰ τῆς ψυχῆς ἀπὸ τῆς Ἑδὲμ οἰ-
 κούσης ὡς εἰς τὸν Μωσέα, ὡς περ καὶ εἰς πάντας
 ἀνθρώπους, τὰς ἐντολάς τοῦ Βαρούχ ἐπεσχίλασε καὶ
 τὰς ἰδίας ἐποίησεν ἀκούεσθαι διὰ τοῦτο ἡ ψυχὴ ὡς
 κατὰ τοῦ πνεύματος τέτακται, καὶ τὸ πνεῦμα κατὰ
 τῆς ψυχῆς. Ἡ μὲν γὰρ ψυχὴ ἐστὶν Ἑδὲμ, τὸ δὲ
 πνεῦμα Ἐλωειμ, ἐκάτερα ὄντα ἐν πᾶσιν ἀνθρώποις
 καὶ θῆλεσι καὶ ἄρρεσι. Πάλιν μετὰ ταῦτα ἐπέμψθη ἐπὶ
 τοὺς προφήτας ὁ Βαρούχ, ἵνα διὰ τῶν προφητῶν ἀκούσῃ
 τὸ πνεῦμα τὸ ἐν τοῖς ἀνθρώποις ὡς κατοικοῦν καὶ
 φύγῃ ὡς τὴν Ἑδὲμ καὶ τὴν πλάσιν τὴν πονηρὰν,
 ὡς περ ἔφυγεν ὁ πατὴρ Ἐλωειμ ὁμοίως καὶ [διὰ
 τῶν προφητῶν] ὡς τῇ αὐτῇ ἐπινοίᾳ ὁ Νάας διὰ τῆς
 ψυχῆς ὡς τῆς οἰκουμένης ἐν τῷ ἀνθρώπῳ σὺν τῷ
 πνεύματι τοῦ πατρὸς ὡς πύργου ὡς τοὺς προφήτας, καὶ
 ὑπεσῆρσαν ὡς πάντες, καὶ οὐκ ἠκολούθησαν τοῖς
 λόγοις ὡς τοῦ Βαρούχ, οὗς ἐνετελετο Ἐλωειμ. Τὸ

A in medio paradisi (paradisus enim angeli, quibus
 in mediis constitit), et annuntiavit homini: Ad omni
 ligno paradisi edendo vesceris, ab eo autem, quod
 est cognoscendo bonum et malum, noli vesci, id
 quod est Naas, hoc est, obsequendum esse reliquis
 angelis undecim Edem, passiones enim habent un-
 decim illi, injustitiam autem non habent; Naas au-
 tem injustitiam habuit, accessit enim ad Evam de-
 ceptam a sese et vitiavit eam, id quod est injustum,
 accessit autem etiam ad Adam abususque eo est
 tanquam puero, id quod et ipsum est injustum.
 Hinc venit scortatio et masculorum concubitus.
 Exinde dominata sunt mala in hominibus, et bona
 ex eodem fonte orta patris. Postquam enim ascen-
 dit ad Bonum pater, viam monstravit ascensu-
 ris; postquam autem discessit ab Edem principium
 malorum fecit spiritui, qui est in hominibus. Mis-
 sus 226-227 igitur est Baruch ad Moysen et per
 eum locutus est filiis Israel, ut converterentur ad
 Bonum. Tertius autem (angelus Edem) per animam
 ab Edem habitantem in Mose, sicut etiam in omni-
 bus hominibus, praecepta Baruch obscuravit et sua
 ipsius fecit ut audirentur. Propterea anima exad-
 versum spiritui collocata est et spiritus animae.
 Anima enim est Edem, spiritus autem Elohim, quor-
 um utrumque est in omnibus hominibus et femi-
 ninis et masculis. Rursus post hæc missus est ad
 prophetas Baruch, ut per prophetas audiret spiritus
 in hominibus habitans et fugeret Edem et ficturam
 pravam, ut fugit pater Elohim. Pariter etiam
 eodem consilio Naas per animam inhabitantem in
 homine cum spiritu patris allexit prophetas, et al-
 lecti sunt omnes et non obsecuti sunt dictis Baruch,
 quæ injunxerat Elohim. Ad extremum e præputio
 prophetam delegit Elohim Herculem et misit ut
 duodecim angelos Edem luctando devinceret et libe-
 raret patrem a duodecim angelis creaturæ pravis.
 Hi sunt duodecim labores Herculis, quos peregit
 Hercules ordine, a primo ad extremum, devincens
 leonem et hydram et aprum, et deinceps. Ethnicor-
 um enim esse hæc nomina, quæ repetita esse
 aiunt ab opera maternorum angelorum. Ubi autem
 sibi visus est omnes labores peregisse, sese appli-
 cat ad eum Omphale, quæ quidem est Babel sive
 D Venus, et blandiendo capiti Herculem et exiit po-
 testatem ejus, praecepta Baruch, quæ mandaverat
 Elohim, et rediit suam ipsius vestem, hoc est
 potestatem Edem, infra potestatis, et ita eventum
 caruerunt Herculis prophetia et opera ejus. Ad ex-
 tremum autem diebus Herodis regis mittitur Ba-

VARIE LECTIONES.

ὡς βασανίζεται C. ὡς αὐτῶν αὐτῷ C, M. ὡς ἀνθρώποις. Πάλιν ἰδὼν, ἀνθρώποις πᾶσιν. Ἐλὼν C, M.
 ὡς I Mos. II, 17. Cfr. supra p. 208, 91 sqq. ὡς τοῦ ξύλου τοῦ. τοῦ C, τοῦ τοῦ M. ὡς τῷ πνεύματι τῷ
 ἐν τοῖς ἀνθρώποις. τῷ πνεύματι τοῦ πατρὸς τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς C, τῷ πνεύματι τ. Πατρ. τοῦ ἐν τοῖς
 ἀνθρώποις susp. M. τῷ πνεύματι τοῦ Πατρ. τῷ ἐν τοῖς ἀνθρώποις Bernaysius. ὡς Post verba τρίτος ὁ quæ-
 dam excidisse videntur. ὡς Οἰκούσης C, ἡκούσης M. ὡς Cf. Galat. v, 17: Ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ (στρα-
 τεύεται Orig. 3, 330 d) κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τὰς σαρκός. ταῦτα γὰρ ἀλλήλοις ἀντίκεινται,
 ὡς τ. λ. ὡς ἀνθρώποις. Bernaysius: οὐρανοῖς C, M. ὡς φύγῃ, φύγόν C, M. διὰ τῶν προφητῶν, unciis in-
 clusimus, quippe quæ sententiam turbent, fortasse male iterata ex superioribus. ὡς ψυχῆς. εὐχῆς C, M.
 ὡς ὑπέσταντο, ἐπέσταντο C, ἐπεσῆρσαν susp. M. ὡς ὑπεσῆρσαν. ἐπεσῆρσαν C. ὡς τοῖς λόγοις. οἱ λόγοι C.

ruch, demissus rursus ab Elohim, et cum advenit Nazareth, reperit Jesum, filium Josephi et Mariae pascentem oves, puerulum duodecim annorum, et annuntiat ei ab infans omnia quaecunque facta sunt ab Edem et Elohim et posthac futura, et dixit: *Omnes ante te prophetae* **228-229** *capti sunt. Operam igitur dato, Jesu, fili hominis, ne capiaris, sed nuntiato hunc sermonem hominibus et renuntiato illis quae sunt patris et quae sunt Boni, et ascende ad Bonum et considito illic cum omnium nostrum Patre Elohim. Et obedivit angelis Jesus satus: O Domine, faciam omnia, et renuntiavit. Decipere igitur Naas etiam hunc voluit, [sed Jesus obedire ei noluit], sed delis enim mansit Baruch. Iratus igitur Naas, quod eum decipere non potuit, fecit ut in crucem suffigeretur. Ille autem, relicto corpore Edem in cruce, ascendit ad Bonum. Dicens autem ad Edem: *Mulier, habes tuum tibi filium*, hoc est animale hominem et choicum; ipse autem deposito in manus patris spiritu ascendit ad Bonum. Bonus autem est Priapus, is qui antequam quidquam esset fecit. Propter hoc vocatur Priapus, quoniam prius fecit omnia. Propterea, inquit, in omni templo statuitur, ab omni natura honoratus et in vils portans fructus autumnales a se suspensas, hoc est fructus creaturae, quorum auctor existit, quoniam prius fecit creaturam antea non existentem. Ubi igitur audiret, inquit, dicentes homines cygnum venisse ad Ledam et generasse ex ea, cygnus est Elohim et Leda Edem. Et cum dicunt homines aquilam venisse ad Ganymedem, aquila est Naas, Ganymedes autem Adam, et ubi dicunt aurum venisse ad Danaam et generasse ex ea, aurum est Elohim, Danae autem est Edem. Similiter autem in eundem modum omnes tales sermones, fabulas consimiles juxta ponentes, tradunt. Quando igitur prophetae dicunt: *Audi caelum et aures arrige, terra, Dominus locutus est, caelum dicit, inquit, spiritum qui est in homine ab Elohim, terram autem animam quae est in homine cum spiritu, Dominum autem Baruch, Israel autem Edem. Edem enim vocatur et Israel conjux Elohim. Non cognovit me, inquit, Israel; si enim cognovisset me apud Bonum esse, non puniretur* **230-231** *erat spiritum, qui est in hominibus per paternam ignorantiam.**

ταλαιφρονος ἐξ ἀκροβυστίας προφήτην ἐπελίζατο Ἐλωειμ τὸν Ἡρακλῆα καὶ ἐπαμφεν, ἵνα τοὺς δώδεκα ἀγγέλους τῆς Ἑδέμ καταγωνίστηται καὶ ἐλευθέρωσῃ τὸν πατέρα ἀπὸ τῶν δώδεκα ἀγγέλων τῆς κτίσεως τῶν πονηρῶν. Ταῦτά ἐστι τὰ δώδεκα ἄθλα τοῦ Ἡρακλέους, ἃ κατηγωνίστατο ὁ Ἡρακλῆς τῇ τάξει, ἀπὸ τοῦ πρώτου ἕως ἑσχατοῦ, λέοντα καὶ ὕδραν καὶ κάπρον καὶ τὰ ἐξῆς. Τῶν ἰδίων γὰρ εἶναι ταῦτα τὰ ὀνόματα, ἃ μετωνόμασται, φασίν, ἀπὸ τῆς ἐνεργείας τῶν μητρικῶν ἀγγέλων. Ὡς δ' ⁸⁸ ἰδόναι κατηγωνίσσθαι, προστέλειται αὐτῷ ἡ Ὀμφάλη, ἥτις ἐστὶ Βάβελ ἢ ⁸⁹ Ἀφροδίτη, καὶ ὑποσύρει τὸν Ἡρακλῆα καὶ ἀποδιδύσκει τὴν δύναμιν αὐτοῦ, τὰς ἐντολὰς τοῦ Βαρούχ, ὅς ἐνετείλατο Ἐλωειμ, καὶ μετενιδύσκει τὴν ἰδίαν αὐτῆς στολὴν, τούτεστι τὴν δύναμιν τῆς Ἑδέμ, τῆς κάτω δυνάμεως, καὶ οὕτως ἀτελὲς ἐγένετο τοῦ Ἡρακλέους ἡ προφητεία καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Τὸ δὲ ταλαιφρονος ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως πέμπεται ὁ Βαρούχ, καταπαμφθεὶς πάλιν ὑπὸ τοῦ Ἐλωειμ, καὶ ἰδὼν εἰς Ναζαρέτ εὗρε τὸν Ἰησοῦν, υἱὸν τοῦ Ἰωσήφ καὶ Μαρίας, βόσκοντα πρόβατα, παιδάριον δωδεκαετὲς, καὶ ἀναγγέλλει αὐτῷ ἀπ' ἀρχῆς πάντα ὅσα ἐγένετο ἀπὸ τῆς Ἑδέμ [p. 156—158] καὶ τοῦ Ἐλωειμ καὶ τὰ ⁹⁰ μετὰ ταῦτα ἐσόμενα, καὶ εἶπε· *Πάντες οἱ πρὸ σοῦ προφῆται ὑπεσύρησαν* ⁹¹. *Πειράσθῃ οὖν, Ἰησοῦ, υἱὲ ἀνθρώπου, μὴ ὑποσυρῆναι, ἀλλὰ κήρυξον τοῦτον τὸν λόγον τοῖς ἀνθρώποις καὶ ἀναγγέλλων αὐτοῖς τὰ περὶ τοῦ πατρὸς καὶ τὰ περὶ τοῦ Ἀγαθοῦ, καὶ ἀντάδωκε*

πρὸς τὸν Ἀγαθὸν καὶ κἀθὼν ἐκεῖ μετὰ τοῦ πάντων ἡμῶν πατρὸς Ἐλωειμ. Καὶ ὑπήκουσε τῷ ἀγ | γέμῳ ὁ Ἰησοῦς· εἰπὼν, ὅτι Κύριε, ποιήσω πάντα καὶ ἐκήρυξεν. Ὑποσύρει οὖν ὁ Νάας καὶ τοῦτον ἤθελσε ⁹². . . πιστὸς γὰρ ἔμεινε τῷ Βαρούχ. Ὑπογισθεὶς οὖν ὁ Νάας, ὅτι αὐτὸν ὑποσύρει οὐκ ἠδυνήθη, ἐποίησεν αὐτὸν σταυρωθῆναι. Ὁ δὲ καταλιπὼν τὸ σῶμα τῆς Ἑδέμ πρὸς τὸ ξύλον, ἀνέβη πρὸς τὸν Ἀγαθόν. Εἰπὼν δὲ τῇ Ἑδέμ· *Γόναι, ἀπέχεις σου τὸν υἱόν* ⁹³, τούτεστι τὸν ψυχικὸν ἀνθρώπον καὶ τὸν χοϊκόν, αὐτὸς δὲ εἰς χεῖρας παραθέμενος τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς, ἀνῆλθε πρὸς τὸν Ἀγαθόν. Ὁ δὲ Ἀγαθὸς ἐστὶ Πρίαπος, ὁ πρὶν τι εἶναι ποιήσας· διὰ τοῦτο καλεῖται Πρίαπος, ὅτι ἐπριοποίησε τὰ πάντα. Διὰ τοῦτο, φησὶν, εἰς πάντα ναὺν ἵσταται, ὑπὸ πάσης τῆς κτίσεως τιμώμενος καὶ ἐν τούτεστι τοῦς καρποῦς τῆς κτίσεως, ὧν αἱτιος ἐγένετο, προιοποίησας τὴν κτίσιν πρότερον ⁹⁴ οὐκ οὖσαν. Ὅταν οὖν, φησὶν, ἀκούσῃς λεγόντων ἀνθρώπων, ὅτι κύκνος ἐπὶ τὴν Ἀθήαν ἦλθε καὶ ἐτακνωποίησεν ἐξ αὐτῆς, ὁ κύκνος ἐστὶν ὁ Ἐλωειμ, ἡ Ἀθήα ἡ Ἑδέμ. Καὶ ὅταν λέγωσιν οἱ ἄνθρωποι, ὅτι ἀετὴς ἦλθεν ἐπὶ τὸν Γανυμήδην ⁹⁵, ὁ ἀετὴς ἐστὶν ὁ Νάας, ὁ δὲ Γανυμήδης ὁ Ἀδάμ· καὶ ὅταν λέγωσιν, ὅτι ὁ χρυσὸς ἦλθεν ἐπὶ τὴν Δανάην καὶ ἐπαυδοποίησεν ἐξ αὐτῆς, ὁ χρυσὸς ἐστὶν ὁ Ἐλωειμ, Δανάη δὲ ἐστὶν ἡ Ἑδέμ. Ὅμοιος δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον πάντας τοὺς τοιούτους λόγους μύθους ἐμπεριεῖς ὄντας ⁹⁶ παρατιθέμενοι διδάσκουσιν. Ὅταν οὖν προφῆται· *λέγωσιν* ⁹⁷. Ἄκουε, οὐρανὸς ⁹⁸, καὶ ἐνωτίζου, ἡ γῆ, Κύριος ἐλάλησεν, οὐρανὸν λέγει, | φησὶ, τὸ πνεῦμα τὸ ἐν τῷ ἀν-

VARIAE LECTIONES.

⁸⁸ δ' om. C, M. ⁸⁹ ἢ. ἢ C, M. ⁹⁰ καὶ τὰ om., C. ⁹¹ ἐπεσύρησαν C. ⁹² Post ἤθελσε fort. addendum; ἀλλὰ Ἰησοῦς ἀκολούθησεν αὐτῷ οὐκ ἤθελσε M. ⁹³ Cf. Ev. Joan. XIX, 26: Γόναι, ἴδε ὁ υἱός σου. ⁹⁴ πρότερον. πρώτον C, M. ⁹⁵ Γανυμήδην bis C. ⁹⁶ Μύθους ἐμπεριεῖς ὄντας. Μύθους ἐμπεριεῖς C, μύθους ἐμπεριεῖς M. ⁹⁷ λέγουσιν C. ⁹⁸ Isa. 1, 2: Ἄκουε, οὐρανὸς, καὶ ἐνωτίζου, γῆ, ὅτι Κύριος ἐλάλησεν.

θρώπων⁷³, τὸ τοῦ Ἑλωειμ, γῆν δὲ τὴν ψυχὴν τὴν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ σὺν τῷ πνεύματι, Κύριον δὲ τὸν Βαρουχ, Ἰσραὴλ δὲ τὴν Ἑδὲμ. Ἑδὲμ γὰρ λέγεται καὶ Ἰσραὴλ ἡ σύζυγος τοῦ Ἑλωειμ. Οὐκ ἔγνω⁷⁴ με⁷⁵ φησὶν, Ἰσραὴλ εἰ γὰρ ἐγνώκει, οἷον πρὸς (p. 158, 159) τῷ ἀγαθῷ εἶμι, οὐκ ἂν ἐκόλαζε τὸ πνεῦμα τὸ ἐν τοῖς ἀνθρώποις⁷⁶ διὰ τὴν πατρικὴν ἀγνοίαν.

κζ'. Ἐντεῦθεν⁷⁷ γέγραπται δὲ καὶ ὁρκος ἐν τῷ A
πρώτῳ βιβλίῳ τῷ ἐπιγραφομένῳ Βαρουχ, ὃν ὁρκι-
ζοῦσι τοὺς κατακούειν μέλλοντας τούτων τῶν μυστη-
ρίων καὶ τελείσθαι παρὰ τῷ Ἀγαθῷ⁷⁸ ὃν ὁρκον, φησὶν,
ὥμοσεν⁷⁹ ὁ πατήρ ἡμῶν Ἑλωειμ παρὰ τῷ Ἀγαθῷ
γενόμενος, καὶ οὐ μετεμείληθ' ὁμῶς, περὶ οὗ γέ-
γραπται, φησὶν Ὁμοσε Κύριος⁸⁰ καὶ οὐ μεταμε-
λήθησεται. Ἔστι δὲ ὁ ὁρκος οὗτος⁸¹. Ὁμῶς τὸν
ἐπάνω πάντων, τὸν Ἀγαθόν⁸², τηρεῖσαι τὰ μυσ-
τήρια ταῦτα καὶ ἐξεῖπεν μηδενί, μηδὲ ἀνακαμ-
ψαί ἀπὸ τοῦ Ἀγαθοῦ ἐπὶ τὴν κρίσιν. Ἐπειδὴ δὲ
ὁμῶς τούτων τὸν ὁρκον, εἰσέρχεται πρὸς τὸν Ἀγα-
θόν καὶ βλέπει, ὅσα ὀφθαλμῶς⁸³ οὐκ εἶδε, καὶ οὗς
οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίᾳ ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη,
καὶ πίνει ἀπὸ τοῦ ζώντος ὕδατος, ὅπερ ἐστὶ λουτρὸν
αὐτοῖς, ὡς νομίζουσι, πηγὴ ζώντος ὕδατος ἀλλομέ-
νου⁸⁴. Διακεχώρισται γὰρ⁸⁵, φησὶν, ἀνὰ μέσον ὕδατος,
καὶ ὕδατος, καὶ ἐστὶν ὕδωρ τὸ ὀποκάτω τοῦ στερεώ-
ματος τῆς ποιητῆς κτίσεως, ἐν ᾧ λούονται οἱ χοῖκοι
καὶ ψυχικοὶ ἄνθρωποι, καὶ ὕδωρ ἐστὶν ὑπεράνω⁸⁶ τοῦ
στερεώματος τοῦ Ἀγαθοῦ ζῶν, ἐν ᾧ λούονται οἱ
πνευματικοὶ ζῶντες ἄνθρωποι, ἐν ᾧ ἐλούσατο Ἑλωειμ
καὶ λουσάμενος οὐ μετεμείληθ'. Καὶ ὅταν λέγῃ, φησὶν,
ὁ προφήτης λαβεῖν ἐαυτῷ | γυναῖκα πορνείας⁸⁷,
διότι πορνεύουσα ἐκπορνέουσι ἡ γῆ ἀπὸ ἐπισθε
τοῦ Κυρίου, τούτῃστιν ἡ Ἑδὲμ ἀπὸ τοῦ Ἑλωειμ,
ἐν τούτοις, φησὶν, ὁ προφήτης σαφῶς λαλεῖ τὸ ὅλον
μυστήριον, καὶ οὐκ ἀκούεται διὰ τὴν κακίαν τοῦ
Νάας. Κατὰ τὸν αὐτὸν ἔχειον τρόπον καὶ τὰς ἄλλας
λαλιὰς⁸⁸ προφητικὰς ὁμοίως παρᾶβουσι⁸⁹ διὰ πλειό-
νων βιβλίων. Ἔστι δὲ αὐτοῖς προηγουμένως βιβλίον
ἐπιγραφόμενον Βαρουχ, ἐν ᾧ διὴν τὴν τοῦ μύθου
αὐτῶν διαγωγὴν ὁ ἐντυχὼν⁹⁰ γινώσκειται. Πολλὰς μὲν
οὖν ἀπέρσειεν ἐντυχὼν, ἀγαπητοί, οὐδὲν τούτου
κακῶ χειρὶν ἀνέτυχον. Ἀληθῶς δὲ, ὥσπερ λέγεται⁹¹,
κατὰ τὸν αὐτοῦ Ἡρακλῆα δεῖ μιμησάμενους ἐκκα-
θῆραι τὴν Αὐγείου κόπρον, μέλλον δὲ ἀμάραν, εἰς τὴν
ἐμπροσθέντες οἱ τούτου ἐχόμενοι⁹² οὐ πώποτε ἀποπλυ-
θήσονται⁹³, ἀλλ' οὐδὲ ἀνακύψαι δυνήσονται.

κη'. [p. 159—161] Ἐπεὶ γοῦν καὶ τὰ Ἰουστίνου
τοῦ ψευδογνωστικοῦ ἐπιχειρήματα ἐξεθέμεθα, δοκεῖ
καὶ τὰς τῶν ἀκολουθῶν αἰρέσεων δόξας ἐν ταῖς ἐξῆς
βίβλοις ἐκθέσθαι, μηδένα δὲ καταλιπεῖν ἀνελεγκτον⁹⁴
αὐτῶν, τῶν ὑπ' αὐτῶν⁹⁵ λεγομένων παρατιθεμένων,
ὅντων ἱκανῶν πρὸς παραδειγματισμὸν, εἰ καὶ
μόνον ἐκρηθείη⁹⁶ τὰ ἀπόκρυφα παρ' αὐτοῖς⁹⁷ καὶ

27. Hinc autem scriptum est etiam iurandum
in primo libro qui inscribitur Baruch, quo obsin-
gunt eos, qui audire volunt hæc mysteria et ini-
tiali apud Bonum, quod iurandum, inquit, ju-
ravit pater noster Elohimi, cum ad Bonum venisset,
nec poenituit eum iurjurandi, quo de patre scrip-
tum est, inquit: Juravit Dominus, nec poenitebit
eum. Est autem iurandum hocce: Juro per eum,
qui est super omnia, Bonum, me custoditurum hæc
mysteria nec cuiquam edicturum, nec reflexurum a
Bono ad creaturam. Ubi autem hoc iurandum
iuravit, intrat ad Bonum et cernit quidquid oculus
non vidit nec auris audivit, nec in cor hominis ascen-
dit et bibit a viva aqua, id quod est lavacrum illis,
ut arbitrantur, fons vivæ aquæ salientis. Discretum
enim est inter aquam et aquam, et est aqua infra
firmamentum pravæ creaturæ, in quo lavantur
choici et animales homines, et aqua est supra fir-
mamentum Boni viva, in qua lavantur spirituales
vivi homines, in qua lavabatur Elohimi, et postquam
laverat non poenituit eum. Et quando, inquit, dicit
propheta: Sumito tibi mulierem scortationis, quo-
niam scortando divorium faciet terra a Domino,
hoc est Edem ab Elohimi, in his, inquit, propheta
aperte eloquitur omne mysterium, nec auditur
propter malitiam Naas. Ad eundem illum modum
etiam alia dicta prophetica similiter deflectant per
complures libros. Est autem iis præcipue liber in-
scriptus Baruch, in quo omnem fabulæ eorum ex-
positionem reperient qui incident. Quanquam igitur
in multas incidi hæreses, dilecti, in nullum hoc
malo sævius incidi. Revera autem, sicut dicitur,
secundum illius Herculeum oportet imitatos Augiæ
expurgare stabulum, vel ut rectius dicam, senti-
nam, in quam cum inciderunt qui sunt ab eo non
unquam abluerunt, imo ne caput quidem tollere
poterunt.

232-233 28. Postquam igitur etiam Justinī
pseudognostici conamina exposuimus, placet etiam
comparium hæresium opiniones in libris deinceps
exponere, nullum autem relinquere irrefutatum
eorum, dum apponimus ab iis dicta, sufficientia illa
ad exemplum, etiam si solum ediceantur recondita
apud eos et arcana, quæ ægre cum multo labore in-

VARIÆ LECTIONES.

- ⁷³ ἀνθρώπων. οὐρανῷ C, M. ⁷⁴ Cf. Is. 1, 3: Ἰσραὴλ δὲ με οὐκ ἔγνω. ⁷⁵ ἔγνω με. ἔγνώκει C. M.
⁷⁶ ἀνθρώποις Bernaysius, οὐρανοῖς C, M. ⁷⁷ Ἐντεῦθεν quod clauderebat caput superius huc retraximus.
⁷⁸ ὥμοσεν. ὠνόμασεν C. ⁷⁹ Psal. cix, 4. ⁸⁰ οὗτος. οὕτως C, M. ⁸¹ πάντων, τὸν ἀγαθόν. pr. C.
⁸² πάντων τῶν ἀγαθῶν corr. C, M. ⁸³ I Cor. ii, 9. ⁸⁴ πηγὴ — ἀλλομένου. Ev. Joan. iv, 14. Coll. v. 10.
⁸⁵ Cf. I Mos. i, 6, 7. ⁸⁶ ὑπεράνω. ὑπὸ ἀνω C. ⁸⁷ Ose 1, 2: Βάδιζε, λάβε σεαυτῷ γυναῖκα πορνείας
καὶ τέκνα πορνείας, διότι ἐκπορνέουσα ἐκπορνέουσι ἡ γῆ ἀπὸ ἐπισθεν τοῦ Κυρίου. ⁸⁸ ἄλλας λαλιὰς.
⁸⁹ ἄλλας C, M. ⁹⁰ παρᾶβουσι. παραδιδούσι C, M. ⁹¹ ὁ ἐντυχὼν. ὁ εὐτυχὼν C. ⁹² λέγεται. λέγει καὶ ὁ C.
⁹³ M, qui calidè snpr. pto κατά. ⁹⁴ ἀνεγόμενοι C, M. ⁹⁵ ἀποπληθήσονται C. ⁹⁶ ἀνελεγκτον C. ⁹⁷ ὑπ' αὐτῶν.
ὑπ' αὐτὸν C. ⁹⁸ ἐκκρίθει C ⁹⁹ παρ' αὐτῆς C.

itiantur imprudentes. Videamus igitur quid etiam A ἄρρητα, ἃ μολὶς μετὰ πολλοῦ πόνου μυσθῶνται ὡς Simon dicat. ἄφρονες. Ἰδωμεν οὖν τί καὶ Σίμων λέγει.

ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΠΑΣΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ

BIBAION Γ'.

REFUTATIONIS OMNIUM HÆRESIUM

LIBER SEXTUS.

1. Hæc insunt in sexto libro refutationis omnium B hæresium.

2. Quænam sint Simonis conamina, et ejus dogma ex magicis et poeticis vim habere.

3. Quænam Valentinus doceat, ejus dogma non constare ex Scripturis, sed ex Platoniciis et Pythagoreis placitis.

4. Et quænam placuerint Secundo et Ptolemæo et Heracleoni, ut et ipsi iisdem quibus Græcorum philosophi usi sint, sed aliis verbis.

5. Quænam Marci et Colarbasii decreta fuerint, et quosdam eorum ad magicas artes et numeros Pythagoreos sese applicuisse.

6. Quotquot igitur sententiæ placuerint iis, qui a serpente initia doctrinæ suæ assumpserunt et progressu temporum in apertum commenta sua sponte prodiderunt, in eo libro, qui hunc præcedit isque refutationis hæresium quintus est, exposui. Jam vero ne eorum quidem qui subsecuti sunt sententiis silebo, sed ne unam quidem irrefutatam omittam, si quidem fieri potest, ut omnes commorem eorumque arcana orgia, quæ merito orgia appellanda sunt; non enim profecto 234-235 longe absunt ab ira (divina) qui talia conati sunt, ut etiam veriloquio utar.

7. Placet igitur etiam Simonis Gittenensis, qui vicus est Samariæ, nunc exponere placita, a quo etiam sectatores demonstrabimus initiis sumptis aliis nominibus consimilia conatos esse. Hic Simon magicæ artis peritus et partim multos decipiens Thrasymedis arte, quomodo supra exposuimus, partem etiam ope dæmonum mala machinatus deificare semet instituit, homo præstigiator et plenus ineptiarum, quem in Actis apostoli convicerunt,

α'. Τὰδε ἐνεστὶν ἐν τῇ ἑκτη τοῦ κατὰ πασῶν αἰρέσεων ἐλέγχου.

β'. Τίνα τὰ Σίμωνι τετολημμένα, καὶ ὅτι ἐκ μαγικῶν καὶ ποιητικῶν τὸ δόγμα κρατύνει.

γ'. Τίνα ὁ Οὐαλεντίνος δογματίζει, καὶ ὅτι ἐκ Γραφῶν οὐ συνίσταται αὐτοῦ τὸ δόγμα, ἀλλὰ ἐκ τῶν Πλατωνικῶν καὶ Πυθαγορικῶν δογμάτων.

δ'. Καὶ τίνα τὰ Σεκούνδῳ καὶ Πτολεμαίῳ καὶ Ἡρακλέωνι δοκοῦντα, ὡς καὶ αὐτοὶ τοῖς αὐτοῖς, οἷς οἱ Ἕλληνες σοφοὶ, ἐχρήσαντο ἄλλοις ῥήμασι.

ε'. Τίνα τὰ Μάρκου καὶ Κολαρθάσω νομισθέντα, καὶ ὅτι τινὲς αὐτῶν μαγείαι, καὶ ἀριθμοὶ Πυθαγορείοις ἔσονται.

ς'. Ὅσα μὲν οὖν ἔδωκε τοῖς ἀπὸ τοῦ ὄφεως τὰς ἀρχὰς παρεληφόσι καὶ κατὰ τελείωσιν τῶν χρόνων εἰς φανερόν τὰς δόξας ἐκουσίως ὡς προενεγκαμένοις, ἐν τῇ πρὸ ταύτης βίβλῳ οὕτῃ πέμπτῃ τοῦ ἐλέγχου τῶν αἰρέσεων ἐξεθέμην. Νυνὶ δὲ καὶ τῶν ἀκολουθῶν τὰς γνώμας οὐ | σιωπήσω, ἀλλ' ὅδε μίαν ἀνέλεγκτον καταλείψω, εἴγε δυνατόν πάσας ἀπονημονεύσαι καὶ τὰ τοῦτον ἀπόρρητα ὄργια, ἃ δικαίως ὄργια κλητέον, οὐ γὰρ [p. 161-162] μακρὰν ἀπέχουσιν ὄργης τοιαῦτα τετολημχότες, ἵνα καὶ τῇ ἐτυμολογίᾳ χρῆσθωμαι.

ζ'. Δοκεῖ οὖν καὶ τὰ Σίμωνος τοῦ Γιττηνοῦ ἡ κόμης τῆς Σαμαρείας, νῦν ἐκθίσθαι, παρ' οὗ καὶ τοὺς ἀκολουθοῦς δεῖξομεν ἀφορμὰς λαβόντας ἐτέροις ὀνόμασιν ὅμοια τετολημχέναι. Οὗτος ὁ Σίμων μαγείας ἔμπειρος ὢν καὶ τὰ μὲν παῖδας πολλοὺς κατὰ τὴν θρασυμήδους τέχνην, ᾧ τρόπῳ ἄνωθεν ἐξεθέμεθα, τὰ δὲ καὶ διὰ δαιμόνων κακοουργήσας, θεοποιῆσαι ἑαυτὸν ἐπεχείρησεν ὡς ἄνθρωπος γῆς καὶ μεστὸς ἀπονοίας, ὃν ἐν ταῖς πράξεσιν οἱ ἀπό-

VARIE LECTIONES.

ἄ μυσθῶνται C. ὅ ἄλλοις. ἄλλ' ἄλλοις? quamquam sententia potius requirere videtur: ἄλλ' ἄλλος ἄλλοις. ὡς ἔσονται. ἐνέσονται vel ἐσθλάσονται M. προσέσονται? παρεληφόσι C. τελείωσιν Bunsenius (Hippolytus and his age 2. ed. 1, 350): μελίσω C. M. 15. ἐκουσίως. ἀνοσίως Bunsenius l. l. ὡς προενεγκαμένοις C. M. τῶν ἐλέγχων C. M. Γιττηνοῦ. Γεττηνοῦ corr. C. M. Γεττινοῦ pr. C. Cf. Steph. Byz. et Jo. Cleric. ad Constituti. apostol. vi, 7. ὡς μαγείαν C. Cf. supra l. iv, 28-41, p. 89 sqq. Cf. Act. viii. 9-21.

στολοι ηλεγξαν· οὐ πολλῶι σωώτερον καὶ μετριώτερον Ἀψέθος ὁ Λίβυς·¹⁸ ὁρεχθεὶς θεὸς νομισθῆναι ἐν Λιβύῃ ἐπεχείρησεν, οὐ τὸν μῦθον οὐ πολὺ τι ἀνεμφαίνοντα τῆς Σίμωνος τοῦ ματαλοῦ ἐπιθυμίας, δοκεῖ διηγήσασθαι ὅντα ἄξιον τῆς τούτου ἐπιχειρήσεως.

ἦ. Ἀψέθος ὁ Λίβυς ἐπεθύμησε θεὸς γενέσθαι· ὡς δὲ πολυπραγμονῶν πᾶν ἀπετύγχανε τῆς ἐπιθυμίας, ἠθέλησε καὶ δοκεῖν γεγονέναι, καὶ ἰδοῦναι γὰρ ὡς ἀληθῶς χρόνῳ πλείονι γεγονέναι θεός. Ἔθυσον γὰρ οἱ ἀνόντοι Λίβυες αὐτῷ ὡς¹⁹ θεῷ τινὶ δυνάμει, νομίζοντες ἀνωθεν ἐξ οὐρανοῦ πεπιστευκέναι φωνῇ. Συναθροίσας γὰρ εἰς ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν οἰκίσκον ὀρνίθας πλείστους ψιττακοὺς καταέκλεισεν· εἰσι δὲ πλείστοι κατὰ τὴν Λιβύην ψιττακοί, καὶ ἀναργῶς μιμούμενοι πᾶν τὴν ἀνθρωπίνην φωνήν. Οὗτος χρόνῳ διαθήσας τοὺς ὀρνίθας ἰδίδεαε | λέγειν· Ἀψέθος θεός ἐστιν. Ὡς δὲ ἤσκησαν οἱ ὀρνίθες χρόνῳ πολλῷ καὶ τούτῳ εἰργον, ὅπερ ᾤετο²⁰ λαχθῆναι θεὸν εἶναι ποιῆσαι νομίζεσθαι τὸν Ἀψέθον, τότε ἀνοίξας τὸ οἶκημα εἰσεν ἄλλον ἀλλαχόσε τοὺς ψιττακοὺς. Πετομένων δὲ τῶν ὀρνίθων ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος εἰς πᾶσαν τὴν Λιβύην, καὶ τὰ ῥήματα αὐτῶν διηλθε μέχρι τῆς Ἑλληνικῆς γῆς, καὶ οὕτως οἱ Λίβυες καταπλαγάντες ἐπὶ τῇ τῶν ὀρνίθων φωνῇ τὸ τε πρᾶξθαι ὑπὸ τοῦ Ἀψέθου πανούργημα μὴ ἐνόησαντες²¹, θεὸν εἶχον τὸν Ἀψέθον. Τῶν δὲ Ἑλλήνων τις ἀκριδῶς ἐνόησας τὸ σοφίσμα τοῦ νενομισμένου θεοῦ διὰ τῶν αὐτῶν ἐκείνων ψιττακῶν οὐκ [p. 1621-63.] ἐλέγχει μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀφανίζει τὸν ἀλαζόνα καὶ φορτικὸν ἐκείνον ἀνθρώπων. Μετεδίδαξε δὲ ὁ Ἑλλήν καθιέρξας πολλοὺς ἀπὸ τῶν ψιττακῶν λέγειν· Ἀψέθος ἡμᾶς κατακλείσας ἠγάπησας λέγειν· Ἀψέθος θεός ἐστιν. Ἀκούσαντες δὲ οἱ Λίβυες τῆς παλινωδίας τῶν ψιττακῶν, πάντες ὁμοθυμαδὸν συνελθόντες κατέκασαν τὸν Ἀψέθον.

θ. Οὕτως ἡγήτεον Σίμωνα τὸν μάγον ἀπεικάζοντα τῷ Λίβυι τάχιον ἀνθρώπῳ²² γενομένῳ οὕτως θεῷ. Εἰ δὲ ἔχει τὰ τῆς εἰκόνος ἀκριδῶς, καὶ πέπονθεν ὁ μάγος πάθος τι παραπλήσιον Ἀψέθῳ, ἐπιχειρήσωμεν μεταδιδάσκειν τοῦ Σίμωνος τοὺς ψιττακοὺς, ὅτι Χριστὸς οὐκ ἦν Σίμων ὁ ἐσθῶς, σῆς, στησόμενος· ἀλλ' ἀνθρώπος ἦν ἐκ σπέρματος, γέννημα γυναικὸς, ἐξ αἱμάτων καὶ ἐπιθυμίας σαρκικῆς καθάπερ καὶ οἱ λοιποὶ γεγεννημένοι· καὶ ὅτι ταῦθ' οὕτως ἔχει, προϊόντος τοῦ λόγου ῥαδίως ἐπιδείξομεν. Λέγει δὲ ὁ Σίμων μεταφράζων²³ τὴν νόμον Μωϋσέως²⁴ ἀνοήτως τε καὶ κακοτέχνως. Μωσῆς γὰρ λέγοντος, ὅτι ὁ θεὸς πῦρ²⁵ φλέγον²⁶ ἐστὶ καὶ καταναλίσκων, δεξιόμενος τὸ λαχθῆναι ὑπὸ Μωσέως οὐκ

A quo multo sapientius et modestius Apsethus Libys concupiscens pro deo haberi in Libya aggressus est, cuius fabulam non admodum illam a Simonis vani illius cupiditate abundentem placet enarrare, quippe quæ digna sit huiusce conamine.

8. Apsethus Libya concupivit deus fieri; cum autem nihil non conatus prorsus excidisset ausis, nitebatur vel videri factus esse, et visus est profecto revera lapsu temporis factus esse deus. Sacrificabant enim insani Libyes illi tanquam divinæ cuidam potestati, opinati superne de celo lapsæ voci se credere. Congregavit enim in unam eandemque ædiculam aves plurimas psittacos easque inclusit. Sont autem permulti per Libyam psittaci et accurate admodum humanam vocem imitantes. Hic satis diu aves postquam nutriti docuit sari: *Apsethus deus est*. Postquam autem exercebant aves satis diu idque fabantur quod ille opinabatur dictum effecturum esse, ut crederetur deus esse Apsethus, tum aperta ædicula alium aliorum avolare psittacos sivit. Vojantibus autem avibus exiit vox in omnem Libyam et voces illorum penetraverunt usque ad Græcam terram, et ita Libyes perculti avium voce et fraudem ab Apsetho commissam ignorantes pro deo habebant Apsethum. Græcorum autem quidam accurate perspectis malis artibus hominis pro deo scilicet venditati per eosdem illos **236-237** psittacos non coarguit modo, sed etiam perimit hominem illum gloriosum et inanem. Contra autem docuit homo Græcus, qui multos ex psittacis in cavea inclusisset, dicere: *Apsethus cum nos inclusisset coegit dicere, Apsethus deus est*. Audita autem Libyes recantatione psittacorum omnes unanimiter congressi com-busserunt Apsethum.

9. Eodem modo statuendum est de Simone, quem citius comparaveris cum Libye illo, quam cum aliquo revera deo, sed qui assumpserit humanam speciem. Sin autem hæc comparatio accurate quadrat et passus est magus passionem quamdam Apsetho similem, experiamur redocere Simonis psittacos Christum non fuisse Simonem, qui stat, stetit, stabit, sed hominem illum fuisse ex semine, subolem mulieris, ex sanguine et concupiscentia carnali sicuti etiam reliquos natum; et hæc ita sese habere procedente sermone facile evincemus. Dicit autem Simon traducens legem Moysis insipienter et malitiose. Cum Moses enim dicit: *Deus ignis comburens et consumens est*, assumptio eo, quod Moses dixerat,

VARIÆ LECTIONES.

¹⁸ Ἀψέθος ὁ Λίβυς. Cf. Apostolus *Proverb.* s. v. Παῦλον M. Maximus Tyrius *Diss.* xxiv prorsus similia de Phasphone quodam Libye narrat, nisi quod ultima desiderantur. Maximum Tyrium excerpserim Apostolus *Cent.* xviii. 48. p. 730. ed. *Leutsch*, qui similem narrationem affert de Hannone Carthaginiensi ex *Æliano V. Hist.* xiv. 30. Cf. etiam Justin. xxi. 4 et Plin. *Nat. Hist.* viii. 16. ¹⁹ αὐτῷ ὡς. αὐτῷ C. M. qui δυνάμει delendum esse censet. ²⁰ ᾤετο. ᾤετο τὸ C. ²¹ ἐνόησαντες C. ²² Nisi amplior corruptela subest, legendum certe τάχιον [ἢ] ἀνθρώπῳ γενομένῳ ὅντως θεῷ, de Christo; confer sequentia, M. ²³ μεταφράζων. μεταφράσεων C. μεταφράσεων M. ²⁴ Μωϋσέως. Μωϋσος C. ²⁵ Cf. v Mos. iv. 24: Ὅτι Κύριος ὁ θεός σου πῦρ καταναλίσκων ἐστὶν αὐτός, θεὸς ζηλωτής. c. ix. 5, ii. xxiv. 17. ²⁶ φλέγων — καταναλίσκων pr. C, φλέγων — καταναλίσκων corr. C.

ἐξεικονισμένοις τὸ λεχθέν· Ὅτι Πᾶσα σὰρξ ἡ χόρ-
τος, καὶ πᾶσα δόξα σαρκὸς ὡς ἄνθος χόρτου.
Ἐξηράνθη δὲ χόρτος, καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσε·
τὸ δὲ ῥῆμα Κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα. Ῥῆμα
δὲ, φησὶν, ἐστὶ | Κυρίου τὸ ἐν στόματι γνωζόμενον
ῥῆμα καὶ Λόγος ἄλλη δὲ ἡ χόρτος ὡς ἡ γένεσις οὐκ
ἐστὶ.

ια'. Τοιούτου δὲ ὄντος, ὡς δι' ὀλίγων ἂν εἰπεῖν, κατὰ
τὸν [p. 165-166] Σίμωνα τοῦ πυρὸς, καὶ πάντων
τῶν ὄντων ὁρατῶν καὶ ἀοράτων, ὡσαύτως ἂν ἐνέχων
καὶ ἀνέχων ἂν, ἀριθμητῶν καὶ ἂν ἀριθμῶν, ἐν τῇ
Ἀποφάσει τῇ μεγάλῃ καλεῖ τέλειον νοερὸν ἂν, οὕτως
ὡς ἕκαστον τῶν ἀπειράκις ἀπείρων ἐπινοηθῆναι
δυναμένων καὶ λαλεῖν καὶ διανοεῖσθαι καὶ ἐνεργεῖν,
οὕτως ὡς φησὶν Ἐμπεδοκλῆς·

Γαίην μὲν γῆρ ἂν γαίαν δῶπαμεν, ὕδατι δ' ὕδωρ ἂν,
Αἰθέρι δ' αἰθέρα [διοῦ] ἂν, ἀτὰρ πυρὶ πῦρ διδῆλον,

Καὶ [στοργῇ] ἂν, στοργῇ, ρείκος δὲ τε ἂν ρείκει
| λυγρῷ.

ιβ'. Πάντα γὰρ, φησὶν, ἐνόμιζε τὰ μέρη τοῦ πυρὸς
τὰ ὁρατὰ καὶ τὰ ἄοράτα φρόνησιν ἔχειν καὶ νόμα-
τος αἶσαν ἂν. Γέγονεν οὖν ὁ κόσμος ὁ γεννητὸς ἀπὸ
τοῦ ἀγεννήτου πυρὸς. Ἡρξάτο δὲ, φησὶ, γενέσθαι
τούτων τὸν τρόπον. Ἐξ ῥίζας τὰς πρώτας τῆς ἀρχῆς
τῆς γεννήσεως λαβὼν ὁ γεννητὸς ἂν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς
τοῦ πυρὸς ἐκείνου· γεγονέναι δὲ τὰς ῥίζας φησὶ κατὰ
συζυγίας ἂν ἀπὸ τοῦ πυρὸς, ἅσιν αἰς ῥίζας καλεῖ
ν. ὧν καὶ ἐπινόειαν, φωνὴν καὶ ὄνομα ἂν, λογισμὸν
καὶ ἐνθύμησιν· εἶναι δὲ ἐν ταῖς ἑξ ῥίζαις ταύταις
πᾶσαν ὁμοῦ τὴν ἀπέραντον δύναμιν δύναμει, οὐκ
ἐνεργείᾳ. Ἦντινα ἀπέραντον δύναμιν φησὶ τὸν
ἐστῶτα, σπάντα ἂν, στηρόμενον. Ὅς ἂν μὲν ἐξε-
κονισθῇ ὧν ἐν ταῖς ἑξ δυνάμεσιν, ἐστὶ οὐσία, δυ-
νάμει, μετέσθαι, ἀπο | τελέσματος μία καὶ ἡ αὐτὴ τῇ
ἀγεννήτῃ καὶ ἀπεράντῃ δυνάμει, καὶ ἂν οὐδὲν ὅλως
ἔχουσα ἐνδεέστερον ἐκείνης τῆς ἀγεννήτου καὶ
ἀπαράλακτου ἂν καὶ ἂν ἀπεράντου δυνάμει· ἔκ-
θεν δὲ μείζῃ τῇ δυνάμει μόνον ἐν ταῖς ἑξ δυνάμεσι καὶ
μὴ ἐξεκονισθῇ, ἀφανίζεται, φησὶ, καὶ ἀπόλλυται
οὕτως ὡς ἡ δύναμις ἡ γραμματικὴ ἢ ἡ γεωμετρικὴ
ἐν ἀνθρώπῳ ψυχῇ. Προσλαβούσα γὰρ ἡ δύναμις
τὴν φῶς τῶν γινομένων γίνεσθαι, μὴ προσ-
λαβούσα δὲ ἀτεχνία καὶ σκότος, καὶ ὡς οὕτως ἂν οὐκ
ἦν, ἀποθνήσκοντι τῷ ἀνθρώπῳ συνδιαφθείρεται.

ιγ'. Τῶν δὲ ἑξ δυνάμεων τούτων καὶ τῆς ἐξόδου
τῆς μετὰ τῶν ἑξ καλεῖ τὴν πρώτην συζυγίαν νοῦν καὶ
ἐπινόειαν, οὐρανὸν καὶ γῆν· καὶ τὴν μὲν ἀρσενά φωνῶν
ἐπιδιδάσκειν καὶ [p. 166—167] προνοεῖν τῆς συζυγίας,

omnis gloria carnis tanquam flos feni. Exeruit fenum
et flos ejus decidit; verbum autem Domini manet in
aeternum. Verbum autem, inquit, Don ini est in ore
quod natum est Verbum et Logus, alias autem se-
des generationis non existat.

11. Cum autem, ut paucis desinamus, ex aen-
tencia Simonis 240-241 ita comparatus sit ignis,
cumque sit omnia vel visibilia vel non visibilia, pa-
riterque vocalia et non vocalia, numerabiliaque et
numeri: in Revelatione magna appellat perfectum
rationale, ita ut unumquodque eorum, quæ infinita
vicibus comprehendere cogitatione possunt, et loqua-
tur et intelligat et agat, ita ut ait Empedocles:

Terra enim terram conspiciamus, aqua autem aquam,
Æthere autem ætherem divinum, sed igni ignem
[aeternum],
Et amicitiam amicitia, discordiam autem pariter
[discordia tristi].

12. Omnes enim, inquit, arbitrabatur partes ignis
et visibiles et invisibiles sensum habere et intelli-
gentie sortem. Existit igitur mundus qui generatus
est a non generato igni. Cæpius autem est fieri, in-
quit, in hunc modum. Sex radices easque primas
principii generationis sumpsit is qui generatus est
a principio ignis illius. Existisse autem ait radices
per conjugationem ab igni, quas quidem radices ap-
pellat mentem et intelligentiam, vocem et nomen, ra-
tificationem et cogitationem. Esse autem in sex his
radicibus omnem simul infinitam illam potestatem
potestate, non effectione. Quam infinitam potestatem
dicit eum qui stat, stetit, stabit. Qui cum effigatus
erit ubi erit in sex illis potestatibus, erit re, vi,
magnitudine, perfectione una eademque quæ est
non generata et infinita potestas et nullo modo non-
generata illi et non-mutabili et infinitæ potestati.
Sin autem manebit sola potestas in sex potestatibus et
non effigabitur, evanescit, inquit, et perit ita ut po-
testas grammatica vel geometrica in animo hominis.
Adepta enim potestas artem flux rerum generatarum
existit, non autem adepta inertia et tenebræ, et
pariter atque tum cum non erat cum moriente ho-
mine simul perit.

13. Potestatum autem harum sex et septimæ illius,
quæ est cum his, appellat primam conjugationem
mentem et intelligentiam, cælum et terram, et illud
quidem, quod virilis 242-243 sexus ait, desuper

VARIE LECTIONES.

1 I Petr. 1, 24, ubi legitur διότι pro ὅτι et δόξα αὐτῆς pro δόξα σαρκός. ἂν ἄλλη δὲ ἄλλ' ἢ C. Ἄλλο δὲ
sive οὐ vel ὅ ἄλλο M. ἂν ὀλίγον C. ἂν ὡσαύτως, ὧν αὐτὸς C, M. ἂν ἀνέχων, ἔχων C. M. ἂν ἀριθμη-
τῶν καὶ, καὶ ἀριθμητῶν C. M. ἂν τέλειον νοερὸν, τέλειον νοερῶν C, M. ἂν Vs. 321 sqq. Karsten, vs. 335
sq. Stein. ἂν δὲ ὕδωρ C. ἂν διοῦ om. C. ἂν στοργῇ om. C. ἂν δὲ τε, ἐπὶ C. ἂν ὁρατὰ καὶ τὰ omi C,
M. Cf. infra p. 319, 30, 31 ed. Ox. ἂν νόματος αἶσαν, γνώμην ἴσθην C. M. Cf. infra l. vii, 29, p. 232,
9 ed. Ox. ἂν Post γεννητὸς fort. add. γέγονεν M. Sed obstat, quod infra p. 319, 33, 34 prorsus eadem recur-
runt. ἂν συζυγίας. Infra p. 319, 35, 36 συζυγίαν. ἂν ὄνομα, ἐννοίαν Theodoretus l. i. ἂν σπάντα
om. C. Cf. infra p. 242, 60 et alibi. ἂν ὅς, ὅς C, M. ἂν καὶ ante οὐδὲν in marg. C. ἂν ἀπαράλακτου C.
ἂν καὶ ante ἀπεράντου om. C, M. Cf. infra p. 319, 43. ἂν ἢ, ἢ C, M. Cf. infra p. 319, 46. ἂν ὅτε, ὅτε C.

adspicere et curam gerere comparis, terram autem recipere infra quā a cælo rationales deferantur terræ cognatos fructus. Hanc ob causam, inquit, despectans sapenumero locus ad ea, quæ nascuntur ex mente et intelligentia, hoc est ex cælo et terra, dicit: *Audite, cæli, et auribus percipe, terra, quoniam Dominus locutus est: Filios generavi et exaltavi, ipsi autem spreverunt me.* Qui autem hæc dicit, ait, septima potestas est, is qui stat, stetit, stabit; ipse enim auctor horum bonorum, quæ laudavit Moses et dixit valde bona. Vox autem et nomen sol et luna. Ratiocinatio autem et cogitatio aer et aqua. In his autem omnibus immista et temperata est, ut dixi, magna illa potestas infinita, stans.

14. Cum Moses igitur dixerit: *Sex diebus in quibus Deus fecit cælum et terram, et septimo die requievit ab omnibus operibus suis*, eo quo diximus modo hæc Simon aliter dispensando semet deificat. Quando igitur dicunt (Simoniani) tres esse dies ante solem et lunam natos, indignant mentem et intelligentiam, hoc est cælum et terram, et septimam potestatem infinitam illam. Hæc enim tres potestates sunt ante reliquas omnes natæ. Quando autem dicunt: *Ante omnia sæcula generat me*, de septima, inquit, potestate hæc dicuntur valere. Septima autem hæc potestas, quæ erat potestas existens in infinita illa potestate, quæ quidem existit ante omnia sæcula, hæc, inquit, est septima illa potestas, de qua dicit Moses: *Et Spiritus Dei ferebatur super aquas*, hoc est, inquit, Spiritus habens in se omnia, imago infinitæ illius potestatis, de qua Simon dicit: *Imago ex incorrupta forma, sola ordinans omnia*. Hæc enim potestas, quæ fertur super aquas, ex incorrupta, inquit, nata forma sola ordinat omnia. Cum igitur talis quædam et consimilis fabrica mundi illis existerit, finxit, inquit, Deus hominem limo sumpto de terra, finxit autem non simplicem sed duplicem ad imaginem et similitudinem. Imago autem est spiritus qui fertur super aquas, qui ubi non effugiatur erit, cum mundo peribit, cum potestate tantum maneat et 244-245 non efficientia existat. Hoc, inquit, est illud quod dictum est: *Ne una cum mundo condemnemur*. Ubi autem effugiabitur et existet a puncto indiviso, sicuti scriptum est in Revelatione, parvum evadet magnum. Magnum autem illud erit in omne ævum et immutatum, utpote quod amplius non fiat. Qui igitur et quomodo, inquit, fingit hominem Deus? In paradiso, sic enim ei placet. Esto, inquit, paradisos uterus, idque esse verum Scriptura docebit, quando dicit: *Ego sum qui formo te in utero matris tuæ*. Etenim hoc ita scriptum vult. Paradisum, inquit, per allegoriam

τὴν δὲ γῆν ὑποδέχεσθαι⁴⁴ κατὰ τοὺς ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ νοερούς καταπερομένους τῇ γῇ συγγενεῖς καρπούς. διὰ τοῦτο, φησὶν, ἀποβλέπων πολλάκις ὁ λόγος πρὸς τὰ ἐκ νοδὸς καὶ ἐκ νοτιάς⁴⁵ γεγεννημένα, τοῦτέστιν ἐξ οὐρανοῦ καὶ γῆς, λέγει· Ἄκουε, οὐρανὸς⁴⁶, καὶ ἐνωτίζου, γῆ, ὅτι Κύριος ἐλάλησεν. Πλοῦς ἐγέννησα καὶ ὕψωσα, αὐτοὶ δὲ με ἠθέτησαν. Ὁ δὲ λέγων ταῦτα, φησὶν, ἡ ἐξδόμη δύναμις ἐστίν, ὁ⁴⁷ ἐστὼς, στὰς, στησόμενος· αὐτὸς γὰρ αἰτιος τούτων τῶν καλῶν, ὧν ἐπήνεσε Μωσῆς⁴⁸ καὶ εἶπε καλὰ ἴλαν. Ἡ δὲ φωνὴ καὶ τὸ νομα, ἥλιος καὶ σελήνη. Ὁ δὲ λογισμὸς καὶ ἡ ἐνθύμησις, ἀήρ καὶ ὕδωρ. Ἐν δὲ τούτοις ἅπασιν ἐμείμικται καὶ κίρκαται, ὡς ἔφην, ἡ μεγάλη δύναμις ἡ ἀπέραντος, ὁ ἐστὼς.

ἰδ'. Μωσῆος οὖν εἰρηκτός· Ἐξ ἡμέραις⁴⁹ ἐν αἷς ὁ Θεὸς ἐποίησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ τῇ ἐξδόμῃ κατέπαυσε ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ, τὸν εἰρημένον τρόπον μετοικονομήσας ὁ Σίμων αὐτὸν θεοποιεῖ. Ὅταν οὖν λέγωσιν, ὅτι εἰσὶ τρεῖς ἡμέραι πρὸ ἡλίου καὶ σελήνης γεγεννημένοι, αἰνίσσονται νοῦν καὶ ἐπίνοιαν, τοῦτέστιν οὐρανὸν καὶ γῆν, καὶ τὴν ἐξδόμην δύναμιν τὴν ἀπέραντον. Αὐταὶ γὰρ αἱ τρεῖς δυνάμεις εἰσὶ πρὸ πασῶν τῶν ἄλλων γενομένης. Ὅταν δὲ λέγωσι· Πρὸ πάντων⁵⁰ τῶν αἰώνων γεννᾷ με, περὶ τῆς ἐξδόμης, φησὶ, δυνάμειος τὰ τοιαῦτα λέγεται εἶναι. Ἐξδόμη δὲ αὕτη δύναμις, ἥτις ἦν δύναμις ὑπάρχουσα ἐν τῇ ἀπέραντῳ δυνάμει, ἥτις γέγονε πρὸ πάντων τῶν αἰώνων, αὕτη ἐστὶ, φησὶν, ἡ ἐξδόμη δύναμις, περὶ ἧς λέγει Μωσῆς· Καὶ Πνεῦμα Θεοῦ⁵¹ ἐπεφύετο ἐπάνω τοῦ ὕδατος· τοῦτέστι, φησὶ, τὸ Πνεῦμα τὸ πάντα ἔχον⁵² ἐν αὐτῷ, εἰκὼν τῆς ἀπέραντος δυνάμειος, περὶ ἧς ὁ Σίμων λέγει· Εἰκὼν ἐξ ἀφθάρτου μορφῆς, κοσμοῦσα μόνη πάντα. Αὕτη γὰρ ἡ δύναμις, ἡ ἐπιφερομένη ἐπάνω τοῦ ὕδατος ἐξ ἀφθάρτου, φησὶ, γεγεννημένη μορφῆς κοσμοῦ μόνη πάντα. Τοιαύτης οὖν τινος καὶ παραπλήσιος τῆς κατασκευῆς τοῦ κόσμου γενομένης παρ' αὐτοῖς, ἔπλασε⁵³, φησὶν, ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον γούν ἀπὸ τῆς γῆς λαβών· ἔπλασε δὲ οὐχ ἀπλοῦν, ἀλλὰ διπλοῦν κατ' εἰκόνα καὶ [p. 167—168] καθ' ὁμοίωσιν. Εἰκὼν δὲ ἐστὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἐπιφερόμενον⁵⁴ ἐπάνω τοῦ ὕδατος, ὃ ἐὰν μὴ ἐξεικονισθῇ, μετὰ τοῦ κόσμου ἀπολείται, δυνάμει μέινον μόνον καὶ μὴ ἐνεργεῖα γενομένον. Τοῦτέ ἐστι, φησὶ, τὸ εἰρημένον· Ἴνα μὴ⁵⁵ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν. Ἐὰν δὲ ἐξεικονισθῇ καὶ γένηται ἀπὸ σιγμῆς ἀμερίστου, ὡς γέγραπται ἐν τῇ | Ἀποφάσει, τὸ μικρὸν μέγα γένησεται. Τὸ δὲ μέγα ἐστὶ εἰς τὸν ἀπειρον αἰῶνα καὶ ἀπαράλλακτον⁵⁶ τὸ μακρὶ γινόμενον. Πῶς οὖν καὶ τίνα τρόπον, φησὶ, πλάσσει⁵⁷ τὸν ἄνθρωπον ὁ Θεός; Ἐν παραδείσῳ, οὕτως γὰρ αὐτῷ δοκεῖ. Ἐστὼ, φησὶ, παράδεισος ἡ μήτρα, καὶ ὅτι τοῦτο ἐστὶν ἀλη-

VARIAE LECTIONES.

⁴⁴ ὑποδέχεται C. ⁴⁵ ἐκ νοτιάς C. ⁴⁶ Isa. i, 2. ⁴⁷ ὁ ante ἐστὼς om. C, M. ⁴⁸ Cf. I Mos. i, 31. ⁴⁹ I Mos. ii, 2: Καὶ συνετέλεσεν ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἕκτῃ τὰ ἔργα αὐτοῦ, ἃ ἐποίησε, καὶ κατέπαυσε τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐξδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὧν ἐποίησε, coll. II Mos. xx, 11: Ἐν γὰρ ἐξ ἡμέραις ἐποίησε Κύριος τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, καὶ κατέπαυσε τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐξδόμῃ. ⁵⁰ Fort. e Proverb. Salom. viii, 23-25. ⁵¹ I Mos. i, 2. ⁵² τὸ πάντα ἔχον τῷ πάντα ἔχον C. ⁵³ Cf. II Mos. ii, 7; coll. I Mos. i, 26, 27. ⁵⁴ τοῦ ἐπιφερομένου C. ⁵⁵ I Cor. ii, 32. ⁵⁶ ἀπαράλλακτον C. ⁵⁷ πλάσσει C.

θεὸς ἡ Γραφή διδάσκει ὅτι λέγει· Ἐγὼ εἰμι^α ὁ πλάσ-
 σων^β σε ἐν μήτρᾳ μητρός σου. Καὶ τοῦτο γὰρ
 οὕτω θέλει γερᾶσθαι. Τὸν παράδεισον, φησὶν, ἀλλη-
 γορῶν ὁ Μωσῆς τὴν μήτραν εἰρηκεν, εἴπερ δεῖ τῷ
 λόγῳ πιστεῦναι. Εἰ δὲ πλάσσει ὁ Θεὸς ἐν μήτρᾳ μη-
 τρὸς τὸν ἄνθρωπον, τοὔτεστιν ἐν παραδείσῳ, ὡς
 ἔφην, ἔστω παράδεισος ἡ μήτρα, Ἐδὲμ δὲ τὸ χω-
 ριον, ποταμὸς ἐκπορευόμενος^γ ἐξ Ἐδὲμ ποτί-
 ζειν^δ τὸν παράδεισον ὁ ὀμφαλὸς. Οὗτος, φησὶν,
 ἀφορίζεται ὁ ὀμφαλὸς εἰς τέσσαρας ἀρχάς, ἐκατέρω-
 θεν γὰρ τοῦ ὀμφαλοῦ δύο εἰσὶν ἀρτηρίαι παρατετα-
 μέναι^ε, ὀχετοὶ πνεύματος, καὶ δύο φλέβες, ὀχετοὶ
 αἵματος. Ἐπειδὴν^ε δὲ, φησὶν, ἀπὸ τοῦ Ἐδὲμ χω-
 ρίου ἐκπορευόμενος ὁ ὀμφαλὸς ἐμφυῖ τῷ γενομένῳ
 κατὰ τὸ ἐπιγάστριον, ὃν κοινῶς πάντες προσαγο-
 ρεῖουσιν ὀμφαλὸν^ε.... αἱ δὲ δύο φλέβες, δι' ὧν βεῖ^β
 καὶ φέρεται ἀπὸ τοῦ Ἐδὲμ τοῦ χωρίου τὸ αἷμα κατὰ
 τὰς καλουμένας πύλας τοῦ ἥπατος, αἵτινες τὸ γεν-
 νώμενον τρέφουσιν· αἱ δὲ ἀρτηρίαι, αἱ ἔφηνεν ὀχε-
 τοὺς εἶναι πνεύματος, ἐκατέρωθεν περιλαβοῦσαι^ε
 τὴν νύστιν κατὰ τὸ πλατὺ ὅσπου, πρὸς τὴν μεγά-
 λην συνάπτουσιν ἀρτηρίαν, τὴν κατὰ ῥάχιν καλου-
 μένην ἀορτήν, καὶ οὕτως διὰ τῶν παραθύρων ἐπὶ
 τὴν καρδίαν ὁδεῦσαν τὸ πνεῦμα κίνησιν ἐργάζεται
 τῶν ἐμβρύων. Πλαττόμενον γὰρ τὸ βρέφος ἐν τῇ
 παραδείσῳ οὕτε τῷ στόματι τροφὴν | λαμβάνει, οὕτε
 ταῖς ῥίσιν ἀναπνέει· ἐν ὕγρασι γὰρ ὑπάρχοντι αὐτῷ
 παρὰ πύδας ἦν ὁ θάνατος· εἰ ἀνέπνευσεν· ἐπεσπάσατο γὰρ ἄν ἀπὸ τῶν ὕγρων καὶ ἐθάρη. Ἀλλὰ γὰρ
 διὸν περιεσφιγγεται τῷ καλούμενῳ χιτῶνι ἀμνίῳ, τρέφεται δὲ δι' ὀμφαλοῦ καὶ διὰ τῆς κατὰ ῥάχιν, ὡς
 ἔφην, τὴν τοῦ πνεύματος οὐσίαν λαμβάνει.

[p. 169. 170] ιε'. Ὁ οὖν ποταμὸς, φησὶν, ὁ ἐκ-
 πορευόμενος ἐξ Ἐδὲμ εἰς τέσσαρας ἀφορίζεται ἀρ-
 χάς, ὀχετοὺς τέσσαρας, τοὔτεστιν εἰς τέσσαρας ἀλ-
 σθήσεις τοῦ γεννωμένου, ὄρασιν, ἀκοήν^ε, ὁσφρησιν,
 γεῦσιν καὶ ἀφῆν. Ταύτας γὰρ ἔχει μόνας τὰς αἰσθή-
 σεως ἐν τῷ παραδείσῳ πλάσσόμενον τὸ παιδίον. Οὗ-
 τος, φησὶν, ἐστὶν ὁ νόμος, ὃν ἔθηκε Μωσῆς, καὶ
 πρὸς τοῦτον αὐτὸν τὸν νόμον γέγραπται τῶν βιβλίων
 ἑκατον, ὡς αἱ^ε ἐπιγραφαὶ ὀφλοῦσι. Τὸ πρῶτον
 βιβλίον Γένεσις· ἥρκει, φησὶ, πρὸς γένωσιν τῶν ὅλων
 ἡ ἐπιγραφή τοῦ βιβλίου. Αὕτη γὰρ, φησὶν, ἐστὶν ἡ
 Γένεσις ὄρασις, εἰς ἣν ἀφορίζεται ποταμοῦ σχίσις
 ἡ μία. Ἐθεάθη γὰρ ὁ κόσμος ἐν ὀράσει. Ἡ ἐπι-
 γραφή^ε βιβλίου δευτέρου Ἐξόδος. Ἐδεῖ γὰρ τὸ γεν-
 νῆθαι, τὴν Ἐρυθρὰν διοδεῦσαν θάλασσαν^ε, ἔλθειν
 ἐπὶ τὴν ἔρημον (Ἐρυθρὰν δὲ λέγει, φασὶ, τὸ αἷμα),
 καὶ γεῦσασθαι πικρὸν ὕδωρ. Πικρὸν γὰρ, φησὶν, ἐστὶ
 τὸ ὕδωρ τὸ μετὰ τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν, ὅπερ ἐσ-
 τὶν ὁδὸς τῆς κατὰ τὸν βίον γνώσεως τῶν ἐπιπόνων
 ὁδευομένη καὶ πικρῶν. Στραφὴν δὲ ὅτι Μωσέως,

A Moses iterum dixit, siquidem licet logo credere. Si
 vero format Deus in utero matris hominem, hoc est
 in paradiso, ut dicebam, esto paradisi uterus,
 Edem autem regio illa, fluvius egrediens ex Edem
 ad irrigandum paradisi umbilicus. Hic, inquit,
 dividitur umbilicus in quatuor capita. Ab utraque
 enim parte umbilici quæ sunt arteriæ juxta tensæ,
 canales spiritus, et duæ venæ, canales sanguinis.
 Ubi autem, inquit, ex Edem regione egrediens um-
 bilicus increscet nascenti circa epigastrium, quem
 communi usu universi appellant umbilicem . . .
 duæ autem illæ venæ, per quas fluit et fertur ab
 Edem regione sanguis per portas, quæ dicuntur
 hepatis, quæ nascens alunt; arteriæ autem illæ,
 quas diximus canales esse sanguinis, ab utraque
 parte amplexæ vesicam circa pelvim magnam arte-
 riam contingunt, hoc est quæ per dorsum vocatur
 aortam, et ita per ostia in cor permeans spiritus
 motum efficit uterinorum. Dum enim formatur in-
 fans in paradiso, neque ore alimentum accipit,
 neque naribus respirat; in humidis enim versanti
 erat ei ante pedes mors si respiraret, duxisset
 enim ex humidis et peremptus esset. Verumenim-
 vero circumvolutus est totus tunica, quæ dicitur
 amnium, alitur autem per umbilicum, et per
 dorsalem, ut dicebam, arteriam spiritus assentiam
 accipit.

246-247 15. Fluvius igitur, inquit, egrediens
 ex Edem dividitur in quatuor capita, canales qua-
 tuor, hoc est in quatuor sensus nati, visum, audi-
 tum, olfactum, gustum et tactum. Hos enim solos
 habet sensus in paradiso figuratus infans. Hæc est,
 inquit, lex quam posuit Moses et ad hanc ipsam le-
 gem scripti sunt singuli libri, ut inscriptiones de-
 clarant. Primus liber Genesis. Sufficiebat, inquit, ad
 cognitionem universæ rei inscriptio libri. Hæc enim,
 inquit, est Genesis visus, in quem dividitur fluvii
 sectio una. Conspectus enim est mundus per visum.
 Inscriptio rursus alterius libri Exodus. Oportebat
 enim id quod natum erat permeato mari Rubro per-
 venire in desertum (mare Rubrum autem, inquit,
 dicit sanguinem) et gustare amarum aquam. Amara
 enim, inquit, est aqua, quæ est post mare Rubrum,
 quæ quidem est quod conficitur iter per vitam co-
 gnitionis aerumnosorum et amarorum. Conversum
 autem a Mose, hoc est a logo, amarum illud evadet
 dulce. Et hæc ita se habere vulgo licet ab universis

VARIE LECTIONES.

^α Fort. cfr. Jerem. 1, 5: Πρὸ τοῦ με πλάσαι σε ἐν κοιλίᾳ. ^β ὁ πλάσων C. ^γ Cf. 1 Mos. 11, 40: Ποταμὸς δὲ ἐκπορεύεται ἐξ Ἐδὲμ ποτίσειν τὸν παράδεισον· ἐκείθεν ἀφορίζεται εἰς τέσσαρας ἀρχάς. ^δ ποτίζει C. ^ε παρατεταγμένα C, M. ^ε Ἐπειτα—ἐμφύεται signo lacunæ omisso susp. Christ. Petersen, coll. Galeno in Hippocr. De Alimento p. 290 ed. Charit. vi, p. 387 Kühn. xv. ^ε Signavimus lacunam hoc potius loco quam post ἐπιγάστριον, ubi M. ^ε περιλαβοῦσαι. μὲν λαβοῦσαι C, συλλαβοῦσαι M, μεταλαβοῦσαι R. Scotius. ^ε Delendum ἀκοήν, ut ex sequentibus liquido apparet. M; quod secus est. ^ε αἱ ante ἐπιγραφὰν om. C, M. ^ε Ἡ ἐπιγραφή. Αὐ γραφή C, Αὐ ἐπιγραφή susp. M. ^ε Cf. cum his 11 Mos. xv, 22-26.

exaudire, qui poetas secuti dicunt :

Radice quidem atrum erat, lacti autem simile flore ;

Moly autem id vocant dii, arduum autem est ad effo-
[diendum.]

Hominibus certe mortalibus ; dii autem profecto om-
[nia possunt.]

16. Sufficit, inquit, quod dictum est a gentibus ad cognitionem universæ rei iis, qui habent aures auditis. Nam hunc, inquit, fructum qui gustavit, a Circe non in bestiam mutatus est solus, verum etiam eos, qui jam mutati erant, viribus talis fructus usus in primam illam peculiarem eorum reformavit et reflinxit et revocavit speciem. Fidelis autem vir isque dilectus a venefica illa per lactem et divinum illum fructum, inquit, invenitur. Leviticus similiter tertius liber, qui quidem est olfactus vel respiratio. Sacrificiorum enim et oblationum est universus iste liber. Ubiqueque autem est sacrificium, odor quidam suavis odoramenti a sacrificio per suffimenta existit, circa quod odoramentum olfactum esse experimentum. Numeri, quartus **248-249** librorum, gustum dicit, ubi sermo operatur. Propterea enim quod loquitur omnia, appellatione numeri vocatur. Deuteronomium autem, inquit, est ad tactum formati infantis inscriptum. Sicuti enim tactus ea, quæ a reliquis sensibus conspecta sunt, tangendo recapitulat et confirmat, durum aut calidum aut lubricum probans, ita quintus liber legis recapitulatio est quatuor superiorum librorum.

Omnia igitur, inquit, non generata exstant in nobis per potestatem, non efficientia, ut ars grammatica aut geometrica. Ubi igitur nacta erant institutionem idoneam et informationem, et converteretur amarum in dulce, hoc est lanceæ in falces et gladii in vomeres : Non erunt paleæ et ligna nata igni, sed fructus perfectus, effligatus, ut dicebam, similis et compar non generatæ et infinitæ potestati. Ubi autem manebit arbor sola fructum non ferens, non effligata deletur. Prope enim, inquit, securis est ad radices arboris. Omnis, inquit, arbor non ferens bonum fructum exciditur et in ignem conjicitur.

17. Est igitur secundum Simonem beatum illud et indelebile in quovis absconditum potestate, non efficientia, id quod est is qui stat, stetit, stabit, qui stat supra in non generata potestate, qui stetit infra in flumine aquarum, in imagine generatus, qui stabit supra juxta beatam infinitam potestatem, si effligat-

A τούτεστι τοῦ λόγου, τὸ πικρὸν ἵκεῖνο γίνεται γλυκὺ. Καὶ ὅτι ταῦθ' οὕτως ἔχει, κοινῇ πάντων ἐστὶν ἀκού-
σαι κατὰ τοὺς ποιητὰς λεγόντων·

'Ρίζη μὲν ἦν μέλας [σκοτεινὴ], γάλακτι δὲ εἰκαλον
[ἀνθρώπος.]

Μῶλυ δὲ μὲν καλέουσι θεοί· χαλεπὸν δὲ τ' ὀνό-
[σαςιν.]

'Ἀνδράσι γε θνητοῖσι· θεοὶ δὲ τε πάντα δύναν-
[ται].

18. Ἀρκεῖ, φησί, τὸ ἡγεῖν ὑπὸ τῶν ἐθνῶν πρὸς ἐπίγνωσιν τῶν ὧν τοῖς ἔχουσιν ἀκοὰς [τῆς ἀ]κοῆς· τοῦτου γὰρ, φησὶν, ὁ γευσάμενος τοῦ καρποῦ ὑπὸ τῆς Κίρκης οὐκ ἀπεθριώθη μόνος, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἤδη τεθριωμένους τῇ δυνάμει χρώμενος τοῦ τοιοῦτου καρποῦ εἰς τὸν πρῶτον ἔκλεινον τὸν ἴδιον αὐτῶν ἀνέπλασε καὶ ἀνετύποι καὶ ἀνεκαλίστατο χαρακτῆρα. Πιστὸς δὲ ἀνὴρ καὶ ἀγαπώμενος ὑπὸ τῆς φαρμακίδος ἐκείνης διὰ τὸν γαλακτώδη καὶ θεῖον ἔκλεινον καρπὸν, φησὶν, εὐρίσκειται. Λευιτικὸν ὁμοίως τὸ τρίτον βιβλίον, ὅπερ ἐστὶν ἡ ὁσφρησις ἢ ἀνοσπνοή. Θυσῶν γὰρ ἐστὶ καὶ προσφορῶν ὧν ἔκλεινον τὸ βιβλίον. Ὅπου δὲ ἐστὶ θυσία, ὁσμὴ τις εὐωδίας ἀπὸ τῆς θυσίας διὰ τῶν θυμιαμάτων γίνεται· περὶ ἣν εὐωδίας ὁσφρησιν [p. 170. 171] εἶναι [δοκιμαστή]ριον. Ἀριθμοὶ τὸ τέταρτον τῶν βιβλίων γεῦσιν λέγει, ὅπου λόγος ἐνεργεῖ. Διὰ γὰρ τοῦ λαλεῖν πάντα ἀριθμοῦ τάξει καλεῖται. Δευτερονόμιον δὲ, φησὶν, ἐστὶ πρὸς τὴν ἀφῆν τοῦ πεπλασμένου παιδίου ἐπιγεγραμμένον. Ὅσπερ γὰρ ἡ ἀφῆ τὰ ὑπὸ τῶν ἄλλων αἰσθήσεων ὁραθέντα διγύουσα ἀνακατασκευάζονται καὶ βεβαίαι, σκληρὸν ἢ θερμὸν ἢ γλισχρον δοκιμάσασα, οὕτως τὸ πέμπτον βιβλίον τοῦ νόμου ἀνακατασκευάζει ἐστὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ γραφέντων τεσσάρων.

Πάντα οὖν, φησὶ, τὰ ἀγέννητά ἐστιν ἐν ἡμῖν δυνάμει, οὐκ ἐνεργεῖ, ὥς ἡ γραμματικὴ ἢ γεωμετρικὴ· Ἐάν οὖν τύχη τοῦ λόγου τοῦ προσήκοντος καὶ διδασκαλίας, καὶ στραφήσεται τὸ πικρὸν εἰς γλυκὺ, | τούτεστιν αἱ ζῆδυναι εἰς δρέπανα καὶ αἱ μάχαιραι εἰς ἀροτρα, οὐκ ἐστὶ ἀχυρα καὶ ξύλα τὰ γεννώμενα πυρὶ, ἀλλὰ καρπὸς τέλειος ἐξεικονισμένος, ὥς ἔφην, ἴσος καὶ ὁμοῖος τῇ ἀγεννήτῃ καὶ ἀπείραντῃ δυνάμει. Ἐάν δὲ μείνη δένδρον μόνον, καρπὸν μὴ ποιοῦν, μὴ ἐξεικονισμένον ἀφανίζεται. Ἐγγὺς γὰρ ποῦ, φησὶν, ἡ ἀξίνη παρὰ τὰς ρίζας τοῦ δένδρου· πᾶν δένδρον, φησὶ, μὴ ποιοῦν καρπὸν

D καλὸν ἐκκόπεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.

19. Ἔστιν οὖν κατὰ τὸν Σίμωνα τὸ μακάριον καὶ ἀρθαρὸν ἔκλεινον ἐν παντὶ κεκρυμμένον δυνάμει, οὐκ ἐνεργεῖ, ὅπερ ἐστὶν ὁ ἐστὼς, στάς, στησόμενος· ἐστὼς ἄνω ἐν τῇ ἀγεννήτῃ δυνάμει· στάς κάτω ἐν τῇ ῥοῇ τῶν ὕδατων ἐν εἰκόνι γεννηθεὶς, στησόμενος ἄνω, παρὰ τὴν μακαρίαν ἀπείραντον δύνανται ἐν

VARIE LECTIONES.

ἡ πικρὸν C. ἡ Ol. x, 304 sqq. ἡ σκοτεινὴ om. C. ἡ δύνανται τε C. ἡ τὸ om. C. ἡ ἀκοὰς
κοῆς C. ἀκοὰς ὑπακοῆς conj. M. Cl. II Mos. xv, 26 : Ἐάν ἀκοῇ ἀκούσης, x. τ. λ. et supra Hn. 27. ubi post
δρασιν legitur ἀκοῆν. ἡ ἐνέπλασε C. ἡ om. C. ἡ γεωμετρικὴ ἢ γεωμετρικὴ C, M. ἡ Cf. Isa. ii,
4 : Καὶ συγκόψουσιν τὰς μαχίρας· αὐτῶν εἰς ἀροτρα καὶ τὰς ζῆδυναι αὐτῶν εἰς δρέπανα, x. τ. λ. ἡ μὴ
ante ἐξεικονισμένον om. C, M. ἡ Matth. v, 10 : Ἡδὴ δὲ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ρίζαν [radices a b c d Lucif.
120] τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. Cf.
Luc. iii, 9.

ἐξεικονισθῇ. Τρεῖς γάρ, φησὶν, εἶσιν ἐστῶτας, καὶ ἄνω τοῦ τρεῖς εἶναι ἐστῶτας αἰῶνας οὐ κοσμεῖται ὁ γέννητος^α ὁ κατ' αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ ὕδατος φερόμενος, ὁ καὶ ὁμολοῖσιν ἀναπεπλάσμενος τέλειος ἐπιφανεύς, κατ' οὐδεμίαν^β ἐκείνοιαν ἐνδεέστερος τῆς ἀγεννήτου δυνάμεως γενόμενος, τοῦτέστιν ὁ λέγουσιν· Ἐγὼ καὶ σὺ ἐν, πρὸ ἐμοῦ σὺ, τὸ^γ μετὰ σὲ ἐγώ. Αὕτη, φησὶν, ἐστὶ δύναμις μία, διηρημένη ἄνω, κάτω, αὐτὴν γεννώσα, αὐτὴν αἰζούσα, αὐτὴν ζητούσα, αὐτὴν ἐνδρασκούσα, αὐτῆς μήτηρ οὖσα, αὐτῆς πατήρ, αὐτῆς ἀδελφὴ, αὐτῆς σύζυγος, αὐτῆς θυγάτηρ, αὐτῆς υἱὸς, μήτηρ, πατήρ, ἐν, οὖσα^δ ῥίζα τῶν ὄλων.

Καὶ ὅτι, φησὶν, ἀπὸ πυρὸς ἡ ἀρχὴ τῆς γενέσεώς ἐστι· τῶν [p. 171—173.] γεννωμένων, τοιοῦτον κατανόει^α τινὰ τρόπον πάντων, ὅσαν γένεσις ἐστίν, ἀπὸ πυρὸς ἡ ἀρχὴ τῆς ἐπιθυμίας τῆς γενέσεως^β γίνεσθαι. Τοιγαροῦν πυροῦσθαι τὸ ἐπιθυμεῖν τῆς μεταβολῆς τῆς γενέσεως ὀνομάζεται. Ἐν δὲ ἐν^γ τὸ πῦρ τροπᾶς στρέφεται δύο^δ. Στρέφεται γάρ, φησὶν, ἐν τῷ ἀνδρὶ τὸ αἷμα, καὶ θερμὸν καὶ ξανθὸν ὡς πῦρ τυπούμενον, εἰς σπέρμα, ἐν δὲ τῇ γυναίκῃ τὸ αὐτὸ τοῦτο αἷμα εἰς γάλα. Καὶ γίνεται ἡ τοῦ ἀρρένου τροπὴ γένεσις^ε, ἡ δὲ τῆς θήλειας τροπὴ τροπὴ^ς τῷ γεννωμένῳ. Αὕτη, φησὶν, ἐστὶν ἡ φλογίνη ρομφαία^ς ἡ στρεφομένη φυλάσσειν τὴν ὁδὸν τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς. Στρέφεται γάρ τὸ αἷμα εἰς σπέρμα καὶ γάλα, καὶ γίνεται ἡ δύναμις αὐτῆς μήτηρ καὶ πατήρ, πατήρ τῶν^ζ γινομένων, καὶ αὐξήσις τῶν τρεφομένων, ἀπροοδεύς, αὐτάρκης. Φυλάσσεται δὲ, φησὶ, τὸ ξύλον τῆς ζωῆς διὰ τῆς στρεφομένης φλογίνης ρομφαίας, ὡς εἰρήκαμεν, ἡ δύναμις ἡ ἐδόξη ἡ ἐξ αὐτῆς, ἡ πάντας ἔχουσα, ἡ ἐν ταῖς ἐξ κατακειμένη δύναμις. Ἐάν γὰρ μὴ στρέφηται ἡ φλογίνη ρομφαία, φθαρήσεται καὶ ἀπολεῖται τὸ καλὸν ἐκείνο ξύλον· ἐάν δὲ στρέφηται^ς εἰς σπέρμα καὶ γάλα, ὁ δυνάμει ἐν τοῦτοις κατακείμενος λόγος^ς τοῦ προσήκοντος καὶ τόπου Κυρίου, ἐν ᾧ γεννᾶται λόγος, τυχόν^ς, ἀρξάμενος ὡς^ς ἀπὸ σπινθήρος ἐλαχίστου, πανταχῶς μεγαλυνοῦσθαι καὶ αὐξήσει· καὶ ἔσται δύναμις ἀπέραντος, ἀπαράλλακτος, [ἴση καὶ ὁμοία] αἰῶνι ἀπαράλλακτῳ^ς μηκέτι γινομένῳ εἰς τὸν ἀπέραντον αἰῶνα.

17. Γέγονεν οὖν ὁμολογουμένως κατὰ τοῦτον τὸν λόγον τοῖς ἀνέμοις Σίμων θεός, ὥστερ ὁ Αἰῶς ἐκεῖνος ὁ καὶ Ἀφθεός, γεννητὸς μὲν καὶ παθητὸς, ὅταν^δ ἢ ἐν δυνάμει, ἀπαθὴς δὲ ἐκ γεννητοῦ, ὅταν ἐξεικονισθῇ καὶ γενέ^ς | μενος τέλειος ἐξέλθῃ τῶν δυνάμεων τῶν πρώτων δύο, τοῦτέστιν οὐρανοῦ καὶ γῆς. Λέγει γὰρ Σίμων διαρρήδην περὶ τοῦτου ἐν τῇ Ἀποφάσει οὕτως· Ὑμῖν οὖν λέγω ὡς λέγω καὶ γράξω ὡς

bitur. Tres enim sunt, inquit, qui stant, nec, quin sint tres æones qui stant, adornatur generatus is, qui secundum illos super aquam fertur, tanquam ad similitudinem refectus perfectus celestis, qui nullâ ratione inferior quam non generata potestas factus est. Hoc est quod aiunt: Ego et tu unum, ante me tu, id quod post te ego. Hæc, inquit, est potestas una, divisa, superne, inferne, semet gignens, semet alens, semet querens, semet reperiens, sui ipsius mater, sui ipsius pater, sui ipsius soror, sui ipsius conjux, sui ipsius filia, sui ipsius alius, mater, pater, unum; cum sit radix omnium.

Et ex igne oriri principium generationis eorum quæ generantur 250-251 in hunc fere definit modum: Omnium, quorumcunque generatio existat, ab igne principium cupidinis generationis existit. Quippe igne corripitur appellatur id quod est concupiscere commutabilem genituram. Unum autem cum sit ignis, conversiones vertitur duâs. Convertitur enim, inquit, in viro sanguis, et calidus et fulvus, ut ignis effligiatus, in semen, in muliere contra idem hic sanguis in lac. Et fit masculi conversio generatio, femine autem conversio nutritio ei quod generatur. Hic, inquit, est flammeus ensis, qui vibratur ad custodiendam viam ligni vite. Convertitur enim sanguis in semen et lac et fit hæc potestas mater et pater, pater eorum quæ nascuntur, et alitura eorum quæ nutriuntur, nullius indiga, sui compos. Custodit autem, inquit, lignum vite per vibratum flammeum ensen; sicut diximus, potestas septima, quæ est ex semet prognata, quæ omnes continet, quæ in sex reposita est potestatibus. Nam cum non vibrabitur flammeus ensis, pessumdabitur et interibit pulchrum illud lignum; cum autem convertetur in semen et lac, qui potestate in his repositus est, informationem idoneam et locum justum, in quo generatur verbum, nactus, ortus tanquam a scintilla tenuissima prorsus grandæcei et augetur et erit potestas infinita immutabilis, [similis et compar] ævo immutabili; quod amplius non sit in infinitum ævum.

18. Exstitit igitur haud dubie secundum hanc rationem stultis Simon deus sicut Libys ille, dico Apsethum, generatus quidem et patibilis, quando est in potestate; impatibilis autem ex generato; quando effligatus est et factus perfectus egressus est potestates primas duas, hoc est cælum et terram. Ait enim Simon ipsis verbis de hac re in Revelatione in hunc modum: Vobis igitur dico, quæ dico et scribo,

VARIE LECTIONES.

^α ὁ γέννητος. ὁ ἀγεννήτος C. M. Cf. supra p. 242, 73-83. ^β κατ' οὐδεμίαν. κατὰ δὲ μίαν C. M. ^γ τὸ. τῷ C. ^δ ἐν, οὖσα. ἐνούσα C. ^ε κατανόει C. ^ς γενέσεως corr. C. ^ς Ἐν δὲ ἐν. Ἐνδόν C. M. ^ς τροπᾶς στρέφεται δύο. τροπᾶς τρέφεται. διὸ C. M. ^ς γένεσις corr. C. ^ς τροπῇ. τροπῇ C. ^ς I Mos. III. 24: Καὶ ἔταξε τὰ Χερουβὶμ καὶ τὴν φλογίνην ρομφαίαν τὴν στρεφομένην φυλάσσειν τὴν ὁδὸν τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς. ^ς πατήρ τῶν. πατὴρ τῶν C. M. ^ς στρέφεται C. ^ς λόγου. λόγος C. M. Cf. supra p. 248, 5, 6: τυχόν. ψυχόν C. M. ^ς ὡς ὅν C. M. ^ς ἀπαράλλακτος, ἴση καὶ ὁμοία αἰῶνι ἀπαράλλακτῳ. ἀπαράλλακτος αἰῶνι ἀπαράλλακτῳ C. ἀπαράλλακτος αἰῶνι ἀπαράλλακτῳ M. Cf. supra p. 248, 9, 10, et p. 244, 93, 94: ὅτε ἐν C.

quæ scribo. Scriptura hæc: duo sunt turiones inter universos æones, qui neque principium neque finem habent, ex una radice, quæ quidem potestas est silentium invisibile, incomprehensibile, quorum **252-253** alter apparuit superne, quæ quidem est magna potestas, mens universorum, administrans omnia, genere mascula; alter autem inferne, intelligentia magna, genere feminea, gignens omnia. Unde respondentes sibi invicem conjugium habent et mediam distantiam manifestant, aerem incomprehensibilem, neque principium neque finem habentem.* In hoc autem Pater, qui sustinet omnia et alii quæ principium et finem habent. Hic est qui stat, stetit, stabit, potestas mas simul et femina secundum eam quæ antea existit potestatem infinitam, quæ quidem neque principium habet neque finem, eamque in unitate constantem. Ab hac enim congressa quæ est in unitate intelligentia facta est duo. Et ille erat unus, habens enim illam in se erat solus, quanquam non primus, tametsi ante existens, manifestatus autem ipsi ex se ipso exiit alter. Sed ne pater quidem appellatus est antequam ipsa illum appellaret patrem. Ut igitur ipse semetipsum per se produciens manifestavit sibi propriam intelligentiam, sic et manifestata intelligentia non fecit, sed conspicata illum abscondidit patrem in sese, hoc est potestatem, et ita est masculofeminea potestas etiam intelligentia, unde sibi invicem respondent (nihil enim differt potestas ab intelligentia) quoniam unum sunt. Etenim ex iis, quæ supra sunt, reperitur potestas, ex iis autem, quæ infra, intelligentia. Ita igitur fit, ut manifestatum ab illis, cum unum sit, reperitur duplex, masculofemininus habens femineam in sese. In hunc modum est mens in intelligentia, quæ sejuncta a se invicem, cum sint unum, reperuntur duo.

19. Hæc igitur commentus Simon non solum dicta Mosis per malas artes detorsit in ea quæ libuit, sed etiam poetarum. Etenim et equum ligneum aliorum deflectit et Helenam cum lampade et aliis permulta, quæ ille traducens in ea quæ pertinent ad se et ad intelligentiam fabulatur. Esse autem hanc dicebat ovem quæ aberravit, quæ quidem semper commorans in mulieribus turbabat potestates quæ sunt in mundo **254-255** propter insuperabilem pulchritudinem suam. Unde etiam Trojanum bellum per illam conflatum est. In Helena enim, quæ illo ævo generata erat, inhabitavit hæc intelligentia, et ita, cum omnes potestates illam sibi arrogarent, discordia et bellum exortum est in quibuscunque apparuit populis. In hunc certe modum Stesichorum, qui per carmina

A γράω. Τὸ γράμμα τοῦτο δύο εἰσι παρανόδες τῶν ὁλῶν αἰώνων, μήτε ἀρχὴν μήτε πέρας ἔχουσαι, ἀπὸ μιᾶς ρίζης, ἥτις ἐστὶ δέντραμις σιγῇ ἀόρατος, ἀκατάληπτος, ὧν ἡ μία* φαίνεται ἀνωθεν, ἥτις ἐστὶ μεγάλη δέντραμις, τοῦς τῶν ὁλῶν διέκων τὰ πάντα, ἀρσσην, ἡ δὲ [p. 173. 174.] ἑτέρα κάτωθεν, ἐκίνοια μεγάλη, θήλεια, γυνώσκα τὰ πάντα. Ἐνθεν ἀλλήλοισι ἀντιστοιχοῦντες συζυγίαν ἔχουσι, καὶ τὸ μέσον διάστημα ἐμφαινοῦσιν ἀέρα ἀκατάληπτον, μήτε ἀρχὴν μήτε πέρας ἔχοντα. Ἐν δὲ τούτῳ Πατὴρ ὁ* βαστάζων πάντα καὶ τρέφων τὰ ἀρχὴν καὶ πέρας ἔχοντα. Οὗτος ἐστὶν ὁ ἐσὼς, σῆς, στησόμενος, ὧν ἀρσσηδόθλης δέντραμις κατὰ τὴν προὔπαρχουσαν δέντραμιν ἀπάρωντο, ἥτις οὐτ' ἀρχὴν οὔτε πέρας ἔχει, ἐν μορδότητι οὖσαν* ἀπὸ τῆς ταύτης προσβούσα ἡ ἐν μορδότητι ἐκίνοια ἐγένετο δύο. Κάκσιρος ἦν εἰς* ἔχων γὰρ ἐν ἑαυτῷ αὐτὴν ἦν μόρος, οὐ μέντοι πρῶτος, καίπερ προὔπαρχων, φανείς δὲ αὐτῷ* ἀπὸ ἑαυτοῦ, ἐγένετο δευτέρος. Ἀλλὰ οὐδὲ πατὴρ ἐκλήθη πρὶν αὐτὴν* αὐτὸν ὀνομάσαι** πατέρα. Ὡς οὖν αὐτὸς ἑαυτὸν ἐκὼ ἑαυτοῦ προσηγῶν ἐξανέρωσεν ἑαυτῇ τὴν ἰδίαν ἐκίνοιαν, οὕτως καὶ ἡ φανείσα ἐκίνοια** οὐκ ἐποίησεν, ἀλλὰ ἰδοῦσα αὐτὸν ἐνέκρυψε τὸν πατέρα ἐν ἑαυτῇ, τοῦτέστι τὴν δέντραμιν, καὶ ἔστιν ἀρσσηδόθλης δέντραμις καὶ ἐκίνοια, ὅθεν ἀλλήλοισι ἀντιστοιχοῦσιν (οὐδὲν γὰρ διαφέρει δέντραμις ἐκίνοιας) ἐν ὅτε. Ἐκ μὲν τῶν ἀνω εὐρίσκειται | δέντραμις, ἐκ δὲ τῶν κάτω ἐκίνοια. C Ἐστὶν οὖν οὕτως καὶ τὸ φανὲν ἀπ' αὐτῶν** ἐν δὲ, δύο εὐρίσκεισθαι, ἀρσσηδόθλης ἔχων τὴν θήλειαν ἐν ἑαυτῷ. Οὕτως** ἐστὶ τοῦς ἐν ἐκίνοια, ἀ χωριστὰ** ἀπ' ἀλλήλων, ἐν ὅτε, δύο εὐρίσκεισθαι.

19. Ταῦτα μὲν οὖν ὁ Σίμων ἐφευρών οὐ μόνον τὰ Μωσέως κακοτεχνήσας εἰς ὃ ἐβούλετο μεθρημῆνευσεν, ἀλλὰ καὶ τὰ τῶν** ποιητῶν. Καὶ γὰρ τὸν δοῦρειον ἵππον ἀλληγορεῖ καὶ τὴν Ἑλένην ἅμα τῇ λαμπάδι** καὶ ἄλλα πλείστα ὅσα μεταγ[ων] εἰς τὰ αὐτοῦ** καὶ τῆς ἐκίνοιας πλαστολογεῖ**. Εἰν[αι] δ' εἴλεγε** ταύτην τὸ πρόβατον τὸ πεπλανημένον, ἥτις αἰ καταγινόμενη ἐν γυναιξὶν ἐτάρασσε τὰς ἐν κόσμῳ δυνάμεις διὰ τὸ ἀνυπερέβλητον [p. 174, 175] αὐτῆς κάλλος, ὅθεν καὶ ὁ Τρωϊκὸς πόλεμος δι' αὐτὴν γεγένηται. Ἐν γὰρ τῇ κατ' ἐκεῖνο** καιροῦ γενομένη** Ἑλένη ἐνώκησεν αὐτὴ** ἡ ἐκίνοια, καὶ οὕτως πασῶν ἐπιδικαζομένων αὐτῆς τῶν ἐξουσιῶν, στάσις καὶ πόλεμος ἐπανεστῆ, ἐν οἷς ἐφάνη ἐθνεσιν. Οὕτως γοῦν τὸν Στησίχορον διὰ τῶν ἐπῶν λαιδορήσαντα

VARIE LECTIONES.

* ὧν, ἡ μία C. * πατὴρ ὁ. πατέρα C. * τρέφων τὰ. τρέφοντα C. * αὐτῷ. αὐτῆς M. * αὐτὴν. αὐτὴ C, M. ** ὀνομάσαι. ὀνομάσει C, ὀνομάσειε M. ** ἐκίνοια. ἐκίνοιαν C. ** ἀπ' αὐτῶν. ἂν αὐτῶν C. ** ὅτος C. M. ** ἀ χωριστὰ. ἀχώριστα C, ἀχώριστα δ' s. γὰρ M. ** τὰ τῶν. τὰς τῶν C. ** Cf. Epiphani. har. 21, 3. ** μεταγ... τὰ αὐτοῦ C, μεταγγίζων εἰς τὰ αὐτοῦ M. ** πλαστολογεῖ Roepertus, πλείστους λέγει C, ἀπάγων s. ἀποσπάσας λέγει susp. M. ** εἶναι δ' εἴλεγε. εἶν... ἐτε C. Cf. cum his et sequentibus Just. Mart. Ap. 1, 26. p. 69. E. Iren. c. hæc. 1, 23, 2 sqq. Massuet. Theodoret. Hæret. fab. 1, 1. Epiphani. har. 11, 2, 3. ** κατ' ἐκεῖνου C. ** γενομένη C. ** ἐνώκησεν αὐτὴ R. Schottius, ἐνώκησεν ἐν αὐτῇ C, M.

αὐτὴν τὰς ὕψεις τυφλωθῆναι· αὐδὶς δὲ, μεταμελη-
θέντος αὐτοῦ καὶ γράφαντος τὰς παλινωδίας, ἐν αἷς
ὑμνησεν αὐτὴν ἀναβλέψαι· μετενοωματουμένην δὲ ²²
ὁπλ. τῶν ἀγγέλων καὶ τῶν κάτω ἔξουσίων, οἱ καὶ
τὸν κόσμον, ᾤκησιν, ἐποίησαν, ὑστερον ἐπὶ τέλους ²³
ἐν Τύρῳ τῆς Φοινίκης πάλαι στήναι, ἣν κατελθὼν
εὔρεν. Ἐπὶ γὰρ τὴν ταύτης πρῶτην ζήτησιν ἔφη
παραγεγονέναι, ὅπως βύσσηται αὐτὴν τῶν δεσμῶν, ἣν
λυτρωσάμενος ἅμα ἑαυτῷ περιῆγε, φάσκων | τοῦτο
εἶναι τὸ ἀπολωλὸς πρόβατον, ἑαυτὸν δὲ λέγων τὴν
ὑπὲρ πάντα δύναμιν εἶναι. Ὁ δὲ ψυδρὸς ²⁴ ἔρασεῖς
τοῦ γυναικοῦ τούτου, Ἑλένης καλουμένης, ὠνησάμενος
εἶχε, καὶ τοὺς μαθητὰς αἰδούμενος τοῦτον τὸν μῦθον
ἐπλασεν. Οἱ δὲ αὐδὶς μιμηταὶ τοῦ πλάνου καὶ Σίμων-
ος μαγὰς γινόμενοι τὰ ὅμοια ὁρῶσιν, ἀλογίστως
φάσκοντες δεῖν μίγησθαι, λέγοντες· Πᾶσα γῆ γῆ,
καὶ οὐ διαφέρει ποῦ τις· σπείρει, πλὴν ἵνα σπείρῃ,
ἀλλὰ καὶ μακαρίζουσιν ἑαυτοὺς ἐπὶ τῇ [κοινῇ] ²⁵
μίξει, ταύτην εἶναι λέγοντες τὴν τελείαν ἀγάπην,
καὶ τὸ, Ἅγιος ἁγίων . . . ἁγίων . . . ὡς ²⁶ ἀγιασθήσεται· οὐ
γὰρ μὴ κρατεῖσθαι αὐτοὺς ἐπὶ τινι νομιζομένῳ
κακῷ, λειψύτρωνται γάρ. Τὴν δὲ Ἑλένην ²⁷ λυτρω-
σάμενος οὕτως τοῖς ἀνθρώποις σωτηρίαν παρέσχε διὰ
τῆς ἰδίας ἐπιγνώσεως. Κακῶς γὰρ διοικούντων τῶν
ἀγγέλων τὸν κόσμον διὰ τὸ φιλαρχεῖν αὐτοὺς, εἰς
ἐπανόρθωσιν ἐληλυθέναι αὐτὸν ἔφη μεταμορφώμε-
νον καὶ ἔξομοιούμενον ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἔξου-
σίαις καὶ τοῖς ἀγγέλοις, ὡς καὶ ἀνθρώπων φαίνε-
σθαι αὐτὸν μὴ ὄντα ἀνθρώπον, καὶ παθεῖν δὲ ἐν
τῇ Ἰουδαίᾳ δεδοκηκέναι ²⁸ μὴ πεπονηότα, ἀλλὰ
φανέντα Ἰουδαίους [p. 175, 176] μὲν ὡς Ἰσὶν ²⁹, ἐν
δὲ τῇ Σαμαρείᾳ ὡς Πατέρα, ἐν δὲ τοῖς λοιποῖς
ἐθνέσιν ὡς Πνεῦμα ἁγίου, ὑπομένειν δὲ αὐτὸν κα-
λεῖσθαι οἷα ἂν ὀνόματι καλεῖν βούλωνται ³⁰ οἱ
ἄνθρωποι. Τοὺς δὲ προσήτας ἀπὸ τῶν κοσμοποιῶν
ἀγγέλων ἐμπνευσθέντας εἰρηκέναι τὰς προφητείας ³¹,
διὰ μὴ φροντίζειν αὐτὸν τοὺς εἰς τὸν Σίμωνα καὶ
τὴν Ἑλένην πεπιστευκότας ἱεὺς νῦν, πράσσειν τε
δοᾶ ³² βούλονται ὡς ἐλευθέρους, κατὰ γὰρ τὴν αὐτοῦ
χάριν σώζεσθαι αὐτοὺς φάσκουσι ³³. Μηδὲν ³⁴ γὰρ
εἶναι αἰτίον δίχης εἰ | πράξει ³⁵ τις κακῶς ³⁶, οὐ γὰρ

A dilaceravisset eam, oculis captum esse, rursus au-
tem poenitentia commotum scriptis palinodiis, in
quibus celebravit illam, visum recepisse. Incorpo-
ratam autem ab angelis et infernis potestatibus,
qui et mundum, inquit, fabricati sunt, postea in
fornice Tyri, urbe Phœniciæ, prostituisse, quam ubi
descendit reperit. Ad hujus enim imprimis investi-
gationem dixit advenisse, ut liberaret illam de vin-
culis, quam in libertatem assertam secum circum-
agebat dicens hanc esse deperditam ovem, semet
autem potestatem esse quæ supra omnia sit. Mendax
autem ille, amore captus mulierculæ istius, Helenæ
nomine, emptam habebat et commotus pudore dis-
cipulorum hanc fabulam confinxit. Illi autem rursus
imitatores præstigatoris et Simonis scilicet Magi
facti æqualia agunt, nullo discrimine aientes opo-
tere misceri, his usi verbis: Omnis terra terra, nec
differt ubi quis serat, modo serat, verum etiam sese
beatos prædicant propter communem misionem
hanc dicentes esse perfectam agapen; et illud: Sanctus
sanctorum sanctificabitur. Non
enim teneri sese malo aliquo, quod vulgo habeatur
pro malo, exsoluti enim sunt. Helenam autem ubi
exsolvit ita hominibus salutem præbuit per suam
scientiam. Male enim administrantibus angelis mun-
dum propter cupidinem imperandi ad reparationem
semet advenisse dixit transfiguratum et assimilatum
imperii et potestatibus et angelis, ut et homo ap-
pareret, cum non esset homo et pati in Judæa visus
sit non passus, sed **256 - 257** patet factus Judæis
tanquam Filius, in Samaria autem tanquam Pater,
in reliquis autem gentibus tanquam Spiritus san-
ctus. Sustinere autem sese appellari quocunque no-
mine appellare velint homines. Prophetas autem
ab angelis mundi fabricatoribus inspiratos effatos
esse vaticinationes. Quapropter non curare eos, qui
in Simonem et Helenam credant, ad hunc diem fa-
cereque quæcunque libeat ut liberos; ex illius enim
gratia servari sese aiunt. Non enim esse cur quia
puniat, si quis male faciat; non enim est natura
malum, sed positione. Posuerunt enim, inquit, angeli

VARIÆ LECTIONES.

²² δὲ Roepers, om. C. M. ²³ τέλους. τε τοὺς C. M. Cf. Jasi. Mart. et Theodoret. l. i. ²⁴ ψυ-
δρὸς Roepers, ψυχρὸς C. M. μικρὸς Bunsenius (*Hippolytus and his age* l. p. 351): ψευδόχριστος? R.
Schottus. ²⁵ ποῦ τι C. ²⁶ κοινῇ. ἔξην M. qui vocem in C prorsus evanuisse dicit. ²⁷ . . . ἁγίων. ὡς Ἅγιος;
ἁγίος (s. Ἅγιον ἁγίων) καὶ Ἀλλήλους ἀγιάζετε Bunsenius l. i. p. 352: ἀγαπήτες? ²⁸ Cf. Iren. c. hæ. 4,
23, 3 *Massuet*. Quapropter et ipsum venisse, uti eam assumeret primam et liberaret eam a vinculis, ho-
minibus autem salutem præstaret per suam agnitionem. Cum enim male moderarentur angeli mundum,
quoniam unusquisque eorum concupisceret principatum, ad emendationem venisse rerum, et descendisse
eum transfiguratum et assimilatum virtutibus et potestatibus et angelis: ut et in hominibus homo appare-
ret ipse, cum non esset homo, et passum autem in Judæa putatum, cum non esset passus. Cf. etiam Theo-
doret. l. i. 1, 1 ²⁹ καὶ δεδοκηκέναι C. M. ³⁰ Iren. l. i. § 1 . . . et docuit semetipsum esse, qui inter Ju-
dæos quidem quasi Filius apparuerit, in Samaria autem quasi Pater descenderit, in reliquis vero genti-
bus qua- i Spiritus sanctus adventaverit. Esse autem se sublimissimam virtutem, hoc est eum qui sit su-
per omnia Pater, et sustinere vocari se, quodcumque eum vocant homines. Cf. etiam Theodoret. l. i. 1, 1,
³¹ βούλονται C. ³² Cf. Iren. l. i. § 3: Prophetas autem a mundi fabricatoribus angelis inspiratos dixisse
prophetias, quapropter nec ulterius curarent eos hi, qui in eum et Helenam ejus spem habeant, et ut libe-
ros agere quæ velint, secundum enim ipsius gratiam salvari homines cæt. ³³ τε δοᾶ τὰ δὲ vel
δοᾶ M. ³⁴ Iren. l. i. § 3. Nec enim esse naturaliter operationes justas, sed ex accidenti, quemadmodum
posuerunt qui mundum fecerunt angeli, per hujusmodi præcepta in servitutem deducentes homines. Qua-
propter et solvi mundum, et liberari eos, qui sunt ejus, ab imperio eorum qui mundum fecerunt repro-
misit. ³⁵ Μηδὲνα susp. Bunsenius l. i. p. 353. ³⁶ εἰ πράξει. εἰσπράξει C. ³⁷ τις κακῶς. τι κακὸν conj.
Bunsenius l. i.

mundi fabricatores quidquid voluerunt, ejusmodi A dictis opinati in servitutem redigere sibi auscultantes. Solutionem autem rursus docent mundi ad liberationem privorum hominum suorum.

20. Hujus igitur discipuli praeistigis utuntur et incantationibus, philtisraque et illecebras et qui dicuntur somnia adducentes daemones immittunt ad irritandos quos volunt. Verum etiam paredros, quos vocant, exercent, imaginemque Simonis habent in Jovis figuram et Helenae effigie Minervam, hasque adorant alterum vocantes dominum, dominam alteram. Si quis autem nomine vocabit apud illos conspectus imagines illas vel Simonis vel Helenae, repudiatur ut qui ignoret mysteria. Hic Simon multos in Samaria praeistigis in errorem agens ab apostolis convictus est et execrationibus devotus, sicut in Actis scriptum est, postea spreto fide haec aggressus est. Verum vel usque ad Romam progressus incidit in apostolos, cui multum Petrus adversatus est praeistigis seducenti multos. Hic 258-259 postremo delatus in sub platano considens docebat. Et vero ad extremum cum in eo esset ut plane convinceretur propter diuturniorem commorationem, dixit se, si vivus cooperiretur, surrecturum esse tertio die. Denique fossam postquam jussit effodi a discipulis suis jussit se cooperiri. Illi igitur quod jussum erat perfecerunt, ille autem abfuit ad hunc diem; non enim erat Christus. Haec autem et de Simone fabula, unde Valentinus profectus aliis nominibus nuncupat. *Mans* enim et *veritas* et *logus* et *vita* et *homo* et *ecclesia*, Valentini zones, aperte sunt Simonis sex radices: *mens*, *intelligentia*, *vox*, *nomen*, *ratio*, *cinatio* et *cogitatio*. Sed quoniam videmur nobis salis exposuisse Simonis commenta fabularum, videamus quid et Valentinus dicat.

21. Est autem Valentini secta ita comparata, ut Pythagoricam referat et Platoniceam doctrinam. Etenim Plato in *Timaeo* penitus expressit Pythagoram; ideo Timaeus et ipse est et Pythagoreus hospes. Quapropter placet commemoratis paucis quibusdam Pythagoreae et Platoniceae doctrinae ad Valentini decreta exponenda transire. Etenim tametsi in eis quos prius consecimus libris insunt et Pythagorae et Platoni quae placerunt, tamen etiam nunc non praeter rem commemorabo per epitomen et summam placita eorum, quo facilius recognoscantur Valentini decreta per propiore juxta-positionem et parilem comparationem, cum illi quidem olim ab

ιστι ²⁰ φύσει κακόν ²¹, ἀλλὰ θέσει. Ἐθεντο γὰρ, φησὶν, οἱ ἄγγελοι οἱ τὸν κόσμον ποιήσαντες ὅσα ἐβούλοντο, διὰ τῶν τούτων λόγων δουλοῦν νομίζοντας τοὺς ἀδυνάτους ἀκούοντας. Αὐτὸν δὲ αὖθις ²² λέγουσι τοῦ κόσμου ²³ ἐπὶ λυτρώσει τῶν ἰσίων ἀνθρώπων.

21. Οἱ οὖν τοῦτου μαθηταὶ μαγείας ἐπιτελοῦσι ²⁴ καὶ ἐπαιδαί ²⁵, φησὶν τε καὶ ἀγώγιμα καὶ τοὺς λεγομένους ἐναιροπόμους δαίμονας ἐπιτίμπτουσι πρὸς τὸ ταράσσειν οὓς βούλονται· ἀλλὰ καὶ παρέρους τοὺς λεγομένους ἀσκούσιν, εἰκόνα τε τοῦ Σίμωνος ἔχουσιν εἰς διδ. μορφήν καὶ τῆς Ἑλένης ἐν μορφῇ Ἀθηνᾶς, καὶ ταῦτα προσκυνοῦσι, τὸν μὲν καλοῦντες κύριον, τὴν δὲ κυρίαν. Εἰ δὲ τις ὀνόματι καλέσει παρ' αὐτοῖς ἰδὼν τὰς εἰκόνας ἢ Σίμωνος ἢ Ἑλένης, ἀποδίητος γίνεται, ὡς ἀνθρώπων τὴ μυστήρια. Οὗτος δὲ Σίμων πολλοὺς πλανῶν ἐν τῇ Σαμαρείᾳ μαγείας ὑπὸ τῶν ἀποστόλων ἡλίχθη, καὶ ἐπάρτατος γενόμενος, καθὼς ἐν ταῖς Πράξεσι γέγραπται, ὁσπερ ἀπυδοκίῃς ταῦτα ἐπαχίρεισεν· ἕως ²⁶ καὶ τῆς Ρώμης ἐπιδημήσας ἀντίπασαι [p. 176, 178] τοῖς ἀποστόλοις· πρὸς ὃν πολλὰ Πέτρος ἀντικατέστη μαγείας πλανῶντα πολλοῦς. Οὗτος ἐπὶ τῇ ἐκείνῃ ἐν τ. τῇ, ὑπὸ πλάτανον καθιζόμενος ἰδύσασκε. Καὶ δὴ λοιπὸν ἔγγυς τοῦ ἐλέγχεσθαι γινόμενος διὰ ²⁷ τὸ ἐγγρορίζειν, ἔφη, ὅτι εἰ χωσθεῖτε ζῶν, ἀναστήσεται τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ. Καὶ δὴ τὰ φρον καλεῖσας ὀρυγῆναι ὑπὸ τῶν μαθητῶν ἐκάλεισε χωσθῆναι. Οἱ μὲν οὖν τὸ προσταχθέν ἐποίησαν, ὃ δὲ ἀπέμεινεν ἰσὺς νῦν· οὐ γὰρ ἦν ὁ Χριστός. Οὗτος δὲ καὶ ὁ κατὰ τὸν Σίμωνα μῦθος, ἀφ' οὗ Οὐαλεντίνος τὰς ἀφορμὰς λαβὼν ἄλλοις ὀνόμασι καλεῖ. Ὁ γὰρ νοῦς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ λόγος καὶ ζωὴ καὶ ἀνθρώπος καὶ ἐκκλησία, οἱ Οὐαλεντίνου αἰῶνες, ὁμολογουμένως εἰσὶν αἱ ²⁸ Σίμωνος εἰς βίβλιν, τοὺς, ἐπίνοια, φωνή, ὄνομα, λογισμὸς καὶ ἐνδομήσις. Ἀλλ' ἐπὶ ἱκανῶς ἡμῖν δοκεῖ ἐκτεθεῖσθαι τὴν Σίμωνος μυθοποιαν, ἴσμεν τι λέγει καὶ Οὐαλεντίνος.

κα'. Ἔστι μὲν οὖν ἡ Οὐαλεντίνου αἵρεσις Πυθαγορικὴν ἔχουσα καὶ Πλατωνικὴν τὴν ὑπόθεσιν. Καὶ γὰρ Πλάτων εἰως ²⁹ ἐν τῇ *Τιμαίᾳ* τὴν Πυθαγόραν ἀπεμάζατο ³⁰· τοιγαροῦν καὶ ὁ Τίμαιος αὐτὸς ἐστὶν αὐτῇ Πυθαγόρειος ἕνεος. Διὸ δοκεῖ ὀλίγα τῆς Πυθαγορείου καὶ Πλατωνικῆς ³¹ ὑπομνησθέντας ὑποθέσεως ἀρῆσθαι καὶ τὰ Οὐαλεντίνου λέγειν. Εἰ γὰρ ³² καὶ ἐν τοῖς πρότερον ὅφ' ἡμῶν πεποιημένοις ἔγχεινται καὶ τὰ Πυθαγόρα καὶ Πλάτων διδοχμήματα, ἀλλὰ γε καὶ νῦν οὐκ ἀλόγως ὑπομνησθήσομαι δι' ἐπιτομῆς καὶ κορυφαῖστα τῶν αὐτοῖς ἀρεσκομένων, πρὸς τὸ εὐεπίγνωστα γενέσθαι τὰ Οὐαλεντίνου δόξαντα διὰ τῆς ἐγγίνομος παραθέσεως καὶ ὁμοίας

VARIE LECTIONES.

²⁰ ἔστι. ἔστι τι Bunsenius I. I. ²¹ κακόν. κακός C, M. ²² Αὐτὸν δὲ αὖθις. Φύσιν δὲ αὖθις C, M. Αὐτὸν δὲ αὖθις Bunsenius I. I. p. 354. ²³ τοῦ κόσμου. τὸν κόσμον C, M, Bunsenius I. I. ²⁴ Iren. I. I. § 4. Igitur horum mystici sacerdotes libidinose quidem vivunt, magias autem perficiunt, quemadmodum potest unusquisque ipsorum. Exorcismis et incantationibus utuntur. Amatoria quoque et agogima et qui dicuntur paredri et oniropompi et quaeunque sunt alia perierga apud eos studiosae exercentur. Imaginem quoque Simonis habent factam ad figuram Jovis, et Helenae in figuram Martis, et has adorant, cetera. ²⁵ μαγείας — ἐπαιδαί C, M. ²⁶ ἕως. ἕως δὲ? ²⁷ διὰ. δις C. ²⁸ οἱ C, M. ²⁹ εἰς pr. C. ³⁰ ἀπομάζατο C. ³¹ Πλατωνικὴν pr. C, Πλάτωνος; corr. C. ³² Cf. supra I. I, c. 2, p. 8 14; c. 19, p. 30-38; I. IV, c. 81, p. 124 sqq.

συγκρίσεως τῶν μὲν παλαιῶν ἀπ' Αἰγυπτίων ταῦτα παραλαβόντων καὶ εἰς Ἑλλήνας μεταδιδάξαντων, τοῦ δὲ παρὰ τούτων, ὅτι δὲ παρ' αὐτῶν, διαψευσαμένου ἰδίων τε δόξαν συστήσῃ πεπειραμένους. . . . σπαρδάντα μὲν τὰ ἐκείνων ὀνόμασι καὶ ἀριθμοῖς, ἰδίως δὲ καλέσαντα καὶ μέτροις διορίσαντα, ὅπως αἴρεσιν Ἑλληνικὴν ποιήσῃ μὲν, ἀσύστατον δὲ καὶ οὐκ ἀνήκουσαν Χριστῷ συστήσῃ.

κβ'. Ἡ μὲν οὖν ἀρχὴ τῆς ὑποθέσεως ἐστίν ἔν τῳ | Τιμαίῳ τῷ Πλάτῳ. . . . σφία Αἰγυπτίων· ἐκεῖθεν γὰρ ὁ Σόλων . . . τὴν δὴν ὑπόθεσιν περὶ τῆς κόσμου γενήσεως καὶ φθορᾶς παλαιῷ τινι [p. 178, 179] λόγῳ καὶ προφητικῷ, ὡς φησὶν ὁ Πλάτων, τοὺς Ἑλλήνας ἰδιδάξῃ, παῖδας νέους ὄντας καὶ πρεσβύτερον ἐπισταμένους μάθημα οὐδὲν θεολογοῦμενον. Ἰν' οὖν παρακολούθῃσωμεν τοῖς λόγοις, εἰς καταβιβληται Οὐαλεντίνος, προσκῆθῃσομαι νῦν, τίνα ἐστὶν ἡ Πυθαγόρας ὁ Σάμιος μετὰ τῆς ὀνομαζόμενης ἐκείνης παρὰ τοῖς Ἑλλήσι· σιγῆς φιλοσοφεῖ, εἰθ' οὕτως ταῦτα, δ' . . . Πυθαγόρου λαβὼν καὶ Πλάτωνος Οὐαλεντίνος σεμνολογῶν ἀνατίθῃσι Χριστῷ καὶ πρὸ τοῦ Χριστοῦ τῷ Πατρὶ τῶν ὧν καὶ σιγῇ τῇ συναρξουμένη τῷ Πατρὶ.

κγ'. Πυθαγόρας τοίνυν ἀρχὴν τῶν ὧν ἀγέννητον ἀπερήναιτο τὴν μονάδα, γεννητὴν δὲ τὴν δυάδα καὶ πάντας τοὺς ἄλλους ἀριθμοὺς. Καὶ τῆς μὲν δυάδος πατέρα φησὶν εἶναι τὴν μονάδα, πάντων δὲ τῶν γεννωμένων μητέρα δυάδα, γεννητὴν γεννητῶν. Καὶ Ζαράτας . . . ὁ Πυθαγόρου διδάσκαλος ἐκάλει τὸ μὲν ἑκατέρα, τὸ δὲ δύο μητέρα. Γενένηται γὰρ ἐκ μὲν μονάδος δυὰς κατὰ τὸν Πυθαγόραν, καὶ ἐστὶν ἡ μὲν μονὰς ἄρρεν καὶ πρῶτη, ἡ δὲ δυὰς θῆλυ. Παρὰ τῆς δυάδος δὲ πάλιν, ὡς ὁ Πυθαγόρας λέγει, ἡ τριάς καὶ αἱ ἑξαῖς ἀριθμοὶ μέχρι τῶν δέκα. Τούτων γὰρ οἷα μόνον τέλειον ἀριθμὸν Πυθαγόρας τὸν δέκα· τὸν γὰρ ἑνδεκά καὶ δώδεκα προσθήκην καὶ ἵκαναποδισμόν τῆς δεκάδος, οὐκ ἄλλου τινὸς ἀριθμοῦ γέννησιν τὸ προστιθέμενον. Πάντα δ' . . . σῶματα . . . στερεὰ ἐξ ἀσωμάτων γεννᾷ. Τῶν τε γὰρ σωμάτων καὶ ἀσωμάτων ὁμοῦ στοιχείον . . . εἶναι φησὶ καὶ ἀρχὴν τὸ | σημεῖον ὃ ἐστὶν ἀμερές, γίνετα· δὲ, φησὶν, ἐκ σημείου γραμμῇ, καὶ [ἐκ γραμμῆς ἐπιφάνεια] . . . ἐπιφάνεια δὲ βρεῖται εἰς βάθος στερεὸν ὑφέστηκε, φησὶ, σῶμα. Ὅθεν καὶ ὅρκος τίς ἐστι τοῖς Πυθαγορικοῖς ἡ τῶν τεσσάρων στοιχείων συμφωνία. Ὅμ- . . . νήσουσι δ' οὕτως.

Ναὶ . . . μὰ τὸν ἀμετέρα κεφαλῇ . . . παραδόντα τῇ τραπεζῇ.

Ἡγήθη δὲ ἀνείον' ὅς φησὶ [ὁ δὲ] . . . ἔχουσιν.

Ἔστι δὲ ἡ τετρακτὶς τῶν φυσικῶν καὶ στερεῶν

A Ægyptiis hæc mutuati sint et Græcos edocuerint, ille autem ab illis, nisi quod celarit sua ab illis esse accepta, quippe qui peculiarem sectam condere conatus fuerit . . . namque ille commutavit illorum decreta nominibus et numeris, singulari autem modo appellavit ei mensuris descripsit, ut hæresin Græcam variam quidem, sed inconcinnam et quam non cadat in Christum conderet.

22. Igitur principium doctrinæ in Timæo est Platonī sapientia Ægyptiorum. Illinc enim Socris universam doctrinam de mundi ortu et occasu vetusta quadam fama et fatidica, ut ait 260-261 Plato, Græcos docuit, etiam tum infantes nec antiquius decretum quod ad doctrinam de Deo referretur cognitum habentes. Ut igitur persequamur decreta, quæ pro fundamento posuit Valentinus, prius edisseram nunc, quæ sint illa, quæ Pythagoras Samius juncto sibi celebrato illo Græcis hominibus silentio philosophatur, tum ita hæc, quæ a Platone sumpta et Pythagora Valentinus sublimem in speciem refert ad Christum et ante Christum ad Patrem universi et ad Silentium conjugatum cum Patre.

23. Pythagoras igitur tanquam principium universorum non generatum posuit monadem, genitum autem dyadem reliquosque numeros omnes. Et dyadis autem patrem ait esse monadem, omnium autem quæ generantur matrem dyadem, generatam generatorum. Et Zaratras, Pythagoræ magister, unum vocabat patrem, duo autem matrem. Generalis enim est ex monade dyas secundum Pythagoram, et monas quidem est masculinum et prima, dyas autem femininum. A dyade autem rursus, ut Pythagoras dicit, trias et deinceps numeri ad decimum. Hunc enim solum novit Pythagoras perfectum numerum decimum; undecimum enim et duodecimum appendicem et reiterationem decimi, non alius ejusmodi numeri generationem id quod apponatur. Omnia autem corpora solida ex incorporeis generat. Namque et corporum et incorporeorum simul elementum esse ait et principium punctum quod est indivisum, nascitur autem, inquit, ex puncto linea et ex linea superficies, superficies vero procedens in altitudinem solidum exstitit, inquit, corpus. Unde et iusjurandum quoddam est Pythagoreis quatuor elementorum concentus. Jurant autem in hunc modum:

Per eum, qui tradidit nostro capiti quaternarium,

Fontem sempiternæ naturæ radices habentem.

Est autem quaternarius naturalium et solidorum

VARIÆ LECTIONES.

ἔστι δὲ. ἔστι C. M. . . . Ante σπαρδάντα (παρὰ δὲ ἀνείοντα?) videtur aliquid excidisse. . . . ἐστὶν ἡ M. . . . Πλάτωνος M. . . . Σολομὸν C. Cf. Plat. Tim. p. 24 sqq. . . . Ἑλλήσι σιγῆς. Ἑλλήσι γῆς C. M. . . . ἀ. ἀπὸ sup. M. παρὰ Moeperus, R. Schottus. . . . Χριστῷ. Χριστοῦ C. . . . Cf. Plutarch. De anima procreatione in Timæo Platon. p. 1012: Καὶ Ζαράτας, ὁ Πυθαγόρου διδάσκαλος, τούτῃ μὲν (sc. δυάδα) ἐκάλει τοῦ ἀριθμοῦ μητέρα, τὸ δὲ ἐν πατέρα. . . . δὲ. τὲ C. . . . Cf. supra p. 124, 42 sqq. et Philop. in I. de An. p. 2. . . . στοιχείον. σημεῖον C. M. . . . ἐκ γραμμῆς ἐπιφάνεια om. C. M. Cf. supra I. I. . . . De his duobus versibus cf. Fabricius in Sexti. Emp., p. 352, M. . . . ἀμᾶτεραι κεφαλῇ (sic) C. . . . ἀνείον C. . . . βρεῖται. om. C. spatio relicto.

corporum principium, ut monas intelligibilem. Et quaternarium autem generare. **262-263** ait, perfectum numerum, ut in intelligibilibus monadem, denarium, docent hoc modo: Si quis incipiens numerare dicit: *unum*, et addit *duo*, tum pariter *tria*, erunt hæc *sex*, ad hæc autem etiam *quatuor*, erit pariter totum *decem*. *Unum* enim, *duo*, *tria*, *quatuor* summi *decem*, qui est perfectus numerus. Sic, ait, per omnia imitatus est quaternarius intelligibilem monadem, perfectum numerum generare valentem.

24. Duo igitur secundum Pythagoram sunt mundi, alter intelligibilis, qui monadem habet principium, alter autem sensibilis, huius autem est quaternarius habens iota, unam virgulam, numerum perfectum; et est secundum Pythagoreos: illud, quæ est una virgula, prima et præcipua et intelligibilem essentia accidentia incorporea novem, quæ seorsum ab essentia esse nequeunt, *quale et quantum et ad quid et ubi et quando et situm esse et habere et agere et pati*. Sunt igitur novem accidentia, quæ essentiae adnumerata continent perfectum numerum denarium. Quapropter diviso universo, ut diximus, in intelligibilem et sensibilem mundum habemus etiam nos ab intelligibili rationem, ut ratione intelligibilem et incorporeorum et divinorum aspectemus essentiam, sensus autem, inquit, habemus quinque: olfactum, visum, auditum, gustum et tactum, quibus in sensibilem pervenimus cognitionem; et ita divisus est, inquit, sensibilis ab intelligibili mundo. Et habere nos cognitionis instrumentum ad utrumvis eorum hinc perspicimus. Nihil, ait, intelligibilem in cognitionem nostram cadere potest per sensum; illud enim neque oculus aspexit, neque auris audivit, neque percepit, ait, reliquorum sensuum quilibet. Nec rursus ratione ad cognitionem cuiuscunque sensibilem perveniri potest, sed oportet videre aliquid album esse et gustare esse dulce et sonorum esse aut insonorum auditu cognoscere, et utrum quid odororum sit suaveolens an insuave, olfactus est, non rationis. Idem cadit in tactum. Dorum enim aut tenerum, vel **264-265** calidum aut frigidum fieri non potest ut auditu percipias, sed talium iudicium est tactus. Hæc cum ita comparata sint, adornatio eorum, quæ facta sunt quæque sunt, tanquam per numeros facta intelligitur. Nam sicut a monade orsi secundum appositionem monadum vel triadum et deinceps confectorum numerorum unum aliquod systema facimus maximum numeri, deinde rursus a numero ex compositione confecto subtractione aliqua et reiteratione solutionem compositorum arith-

A αωμάτων ἀρχή, ὡς ἡ μονὰς τῶν νοητῶν. Ὅτι δὲ καὶ ἡ τετρακτὺς γεννᾷ, φησὶ, τὸν τέλειον ἀριθμὸν, ὡς ἐν τοῖς νοητοῖς [ἡ μονὰς], ⁹⁹ τὸν δέκα, [p. 179. 180] διδάσκουσιν οὕτως· Εἰ ἀρξάμενος ἀριθμεῖν λέγει τις ἐπὶ ἑν, καὶ ἐπιφέρει δύο, ἔπειτα ὁμοίως τρία, ἔσονται ταῦτα δέ· πρὸς δὲ τοῦτοις ἐπὶ τέσσαρα, ἔσται ὁμοίως τὸ πᾶν δέκα. Τὸ γὰρ ἐν, δύο, τρία, τέσσαρα γίνονται δέκα ¹⁰⁰, ὁ τέλειος ἀριθμός. Οὕτως, φησὶ, κατὰ πάντα ἐμμήσατο ἡ τετρακτὺς τὴν νοητὴν μονάδα, τέλειον ἀριθμὸν γεννῆσαι δυνήθεισαν.

B καὶ δύο οὖν κατὰ τὸν Πυθαγόραν εἰσὶ κόσμοι, εἰς μὴν νοητὸς, δὲ ἔχει τὴν μονάδα ἀρχὴν, εἰς δὲ αἰσθητὸς, τοῦτου ¹⁰¹ δὲ ἐστὶ τετρακτὺς ἔχουσα ἰῶτα, τὴν μίαν κεφαλαίαν ¹⁰², ἀριθμὸν τέλειον· καὶ ἐστὶ κατὰ τοῦ Πυθαγορικῶς τὸ ε', ἡ μία κεφαλαία, πρώτη καὶ κυριωτάτη ¹⁰³ καὶ τῶν ¹⁰⁴ νοητῶν οὐσία νοητῶς καὶ αἰσθητῶς λαμβανομένη ¹⁰⁵· συμβεβηκότα γέννη ¹⁰⁶ ἀσώματα ἐννέα, ἀ χωρὶς εἶναι τῆς οὐσίας οὐ δύναται, ποιεῖν τὸν λόγον καὶ πρὸς τὴν καὶ πρὸ καὶ πότε καὶ καίεσθαι καὶ ἔχειν καὶ ποιεῖν καὶ πάσχειν. Ἔστιν οὖν ἐννέα τὰ συμβεβηκότα τῇ οὐσίᾳ, οἷς ἀριθμουμένη ¹⁰⁷ συνέχει τὸν τέλειον ἀριθμὸν, τὸν ε'. Διόπερ διηρημένου | τοῦ παντός, ὡς εἰπομεν, εἰς νοητὸν καὶ αἰσθητὸν κόσμον, ἔχομεν καὶ ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νοητοῦ τὸν λόγον, ἵνα τῷ λόγῳ τῇ τῶν νοητῶν καὶ ἀσωμάτων καὶ θεῶν ἐποπτεύωμεν ¹⁰⁸ οὐσίαν, αἰσθητοῖς δὲ, φησὶν, ἔχομεν πάντες, ὁσπρησιν, ὄρασιν, ἀκοῇ, γεύσιν καὶ ἀφῇ, ἐν οἷς τῶν αἰσθητῶν ἀρχόμεθα εἰς γνῶσιν· καὶ οὕτω, φησὶν, ἐστὶ διηρημένος ὁ αἰσθητός· ¹⁰⁹ ἀπὸ τοῦ νοητοῦ κόσμου. Καὶ ἐπὶ ἔχομεν γνώσεις ὄργανον πρὸς ἐκάτερον αὐτῶν, ἐντεῦθεν κατανοώμεν. Οὐδὲν, φησὶ, τῶν νοητῶν γνωστὸν ἡμῖν δύναται γενέσθαι δι' αἰσθήσεως· ἐκεῖνο γὰρ οὔτε ὀφθαλμὸς εἶδεν, οὔτε οὐς ἤκουσεν, οὔτε ἔγνω, φησὶ, τῶν ἄλλων αἰσθήσεων οἰαδιτιστοῦ. Οὐδ' αὖ πάλιν τῷ λόγῳ εἰς γνῶσιν τῶν αἰσθητῶν οὐχ οἶόν τε ἐλθεῖν τινος, ἀλλὰ δεῖ ἐπὶ λευκὸν ἐστὶν ἰδεῖν, καὶ γεύεσθαι ἐπὶ γλυκὺ, καὶ ἐπὶ φιδικὸν ἢ ἀπιδικὸν ¹¹⁰ ἀκούσαντας εἶδέναι, καὶ εἰ τὴν ὁσμὴν ἐστὶν εὐώδης ἢ ἀηδὲς, ὁσπρήσεως ἔργον, οὐ λόγου. Ὁσαύτως δὲ ἔχει καὶ τὰ τῆς ἀφῆς· σκληρὸν γὰρ ἢ ἀπαλὸν, ἢ θερμὸν, ἢ ψυχρὸν οὐχ οἶόν τε ἐστὶν ἀκούσαντα εἶδέναι, ἀλλὰ γὰρ τῶν τοιούτων ἐστὶ [p. 180. 181] κρίσις ἢ ἀφή. Τούτων οὕτως ὀφεισθηκότων, ἡ διακρίσις τῶν γεγονότων καὶ γινομένων ἀριθμητικῶς γινομένη θεωρεῖται. Ὅν γὰρ τρόπον ἀπὸ μονάδος ἀρξάμενοι κατὰ προσθήκην μονάδων ἢ τριάδων καὶ τῶν ἐξῆς ἀθροισόμενων ἀριθμῶν ἐν τῇ σύστημα ποιοῦμεν μέγιστον ἀριθμῶν, εἴτα πάλιν ἀπὸ τοῦ κατὰ τὴν σύνθεσιν ἀθροισθέντος ἀφαιρέσει ¹¹¹ τι καὶ φαναποδισμόν ¹¹² λύσει τῶν συνεστώτων ἀριθμη-

VARIE LECTIONES.

⁹⁹ ἡ μονὰς om. C. ¹⁰⁰ δέκα. δὲ καὶ C. ¹⁰¹ τοῦτο C, M. ¹⁰² ἰῶτα, τὴν μίαν κεφαλαίαν Cf. Math. v. 18 et Iren. Adv. her. I, 5, 2 Massuet: Καὶ τοὺς δέκα αἰῶνας ὁσαύτως διὰ τοῦ ἰῶτα γράμματος· . . . σημαίνουσι λέγεσθαι· καὶ διὰ τοῦτο εἰρηκέναι τὸν Σωτήρα, ἰῶτα ἐν, ἡ μία κεφαλαία οὐ μὴ παρὶλθῇ, ἐνὸς ἂν πάντα γένηται. ¹⁰³ In hoc loco quædam excidisse sententiarum series ibidem facit. ¹⁰⁴ καὶ τῶν. ἡ τῶν Roepers. ¹⁰⁵ λαμβανομένη. λαμβανομένη· ἡ M, λαμβανομένη· καὶ Roepers. ¹⁰⁶ γέννη C, δὲ γέννη Chr. Petersen. ¹⁰⁷ ἀ τῇ οὐσίᾳ συναριθμουμένα? οἷς συναριθμουμένη ἔχει Roepers. ¹⁰⁸ ἐπιπτεύωμεν C. ¹⁰⁹ ὁ αἰσθητός. αἰσθητός C. ¹¹⁰ φιδικὸν ἢ ἀπιδικὸν. δίκαιον ἢ ἀδικον C, M. ¹¹¹ ἀφαιρέσει Roepers, ἀναίρεισι C, M. ¹¹² ἀναποδισμόν Roepers, ἀναλογισμόν C, M.

τικῶς ἐργαζόμεθα· (κτ.) οὕτω ἡ φησὶ καὶ τὸν κόσμον ἀριθμητικῶς εἶναι καὶ μουσικῶς δεσμῷ δεδεμένον ἐπιτάσσει καὶ ἀνέσει καὶ πρὸς ἡθικήν καὶ ἀφαιρίσει ἀεὶ καὶ διὰ παντός ἀδιάφορον φυλαχθῆναι. Τοιγαροῦν καὶ περὶ τῆς διανομῆς τοῦ κόσμου ἀποφαίνονται τοιοῦτόν τινα τρόπον οἱ Πυθαγόριοι.

Ἡ γὰρ καὶ πάρος ἦν τε καὶ ἔσται, τοῦτων ἀμφοτέρων κενώσεται ἀσπετος αἰὼν.

Εἴνων δὲ τούτων· τοῦ νεύου καὶ τῆς φιλίας. Ἀπεργάζεται δὲ αὐτοῖς ἡ φιλία ἀρθρῶν, αἵθιον τὸν κόσμον, ὡς ὑπόνοοῦσιν· ἔστι γὰρ ἡ οὐσία καὶ ὁ κόσμος ἓν· τὸ δὲ νεῖκος διασπᾷ καὶ διαφέρει καὶ πολλὰ πειρᾶται καταδιαίρουσα τὸν κόσμον ποιεῖν ὥστε πρὸς τὴν ἀριθμητικῶς τὴν μυριάδα εἰς χιλιάδας καὶ ἑκατοντάδας καὶ δεκάδας, καὶ δραχμὰς εἰς ὀβολοὺς καὶ κοδράντας μικροὺς κατακερματίζας τέμνει, οὕτω τὸ νεῖκος τὴν οὐσίαν τοῦ κόσμου, φησὶ, τέμνει εἰς ζῦα, φυτὰ, μέταλλα καὶ τὰ τοῦτοις παραπλήσια· καὶ ἔστι τῆς γενέσεως τῶν γινωμένων πάντων κατ' αὐτοὺς δημιουργῶν τὸ νεῖκος, ἡ δ' αὖ φιλία ἐπιτροπεύουσα καὶ προσουμένη τοῦ παντός ἵνα μένῃ, καὶ εἰς τὸ ἓν τὰ διηρημένα καὶ τοῦ παντός ἀπεσπασμένα συνάγουσα καὶ ἐξάγουσα τοῦ βίου, συνάπτει καὶ προστίθῃσι τῷ παντὶ, ἵνα μένῃ, καὶ ἔστιν ἓν. Οὐ παύσεται οὖν οὔτε τὸ νεῖκος τὸν κόσμον διαίρουσιν οὔτε ἡ φιλία τὰ διηρημένα τῷ κόσμῳ προσέμουσα. Αὕτη τίς ἐστιν, ὡς ἔοικε, κατὰ Πυθαγόραν ἡ τοῦ κόσμου διανομή. Λέγει δὲ Πυθαγόρας εἶναι ἀπορραγὰς τοῦ ἡλίου τοὺς ἀστέρας, καὶ τὰς ψυχὰς τῶν ζῴων ἀπὸ τῶν [p. 181—183] ἀστέρων φέρεσθαι· εἶναι δὲ αὐτὰς θνητὰς μὲν, ὅταν ᾤσιν· ἐν τῷ σώματι, οἰοῦναι ἡγκατορυγμένας ὡς ἐν | τάφῳ, ἀνίστασθαι δὲ καὶ γίνεσθαι ἀθανάτους, ὅταν τῶν σωμάτων ἀπολυθῶμεν. Ὅθεν ὁ Πλάτων ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τινος, τί ἐστὶ φιλοσοφία, ἐφη· ἡωρισμὸς ψυχῆς ἀπὸ σώματος, (κτ.)· Πυθαγόρου καὶ τούτων τῶν λόγων γενόμενος μαθητῆς, ἐν οἷς λέγει καὶ δι' αἰνιγμάτων καὶ τοιοῦτων λόγων· Ἐκ τῆς ἰδίας· ἐὰν ἀποδηγῇς, μὴ ἐπιστρέφου· εἰ δὲ μὴ, Ἐρινύες Δίτῃς ἐπικυροῦσιν σε μεταλεύουσιν· ἰδίην· καλῶν τὸ σῶμα, Ἐρινύας δὲ τὰ πάθη. Ἐάν οὖν, φησὶν, ἀποδηγῇς, τούτοιςιν ἐάν ἐξέρχῃ ἐκ τοῦ σώματος, μὴ αὐτοῦ ἀντιποιοῦ· ἐάν δὲ ἀντιποιήσῃ, πάλιν σε τὰ πάθη καθείρξουσιν εἰς σῶμα. Εἶναι γὰρ οὗτοι τῶν φυγῶν μετεσωμάτων νομίζουσιν, ὡς καὶ ὁ Ἐμπεδοκλής πυθαγορίζων λέγει.

A metice effluimus : (25.) ita dicit etiam mundum numerali aliquo et musico vinculo vinctum intentione et remissione et additione et sublatione semper et perpetuo integrum conservatum esse. Igitur etiam de dispensatione mundi in hunc modum discernunt Pythagorei :

Profecto enim et prius erat et erit, nec unquam, opinor, His ambobus vacuabitur immensum ævum.

Quibus autem his? Discordia et amore. Efficit autem illis amor indelebilem, æternum mundum, ut sibi persuadent; est enim essentia et mundus unum; discordia autem dissipat et differt et multa experitur dividendo mundum facere. Tanquam si quis numerando myriadem in chiliades et centena et decades et drachmas in obolos et quadrantes exiguos dirimens secat: ita discordia essentiam mundi, inquit, secat in animalia, plantas, metalla et quæ sunt his similia, et est generationis eorum quæ nascuntur omnium secundum eos artifex discordia, amor autem, rursus administra et custos universi ut maneat, et in unum dissecat et ab universo abscissa conducens et educens ex vita connectit et apponit toti, ut maneat, et est unum. Non desinet igitur neque discordia distrahere mundum neque amor ea quæ distracta sunt mundo attribuire. Hæc est, ut videtur, secundum Pythagoram mundi dispensatio. Dicit autem Pythagoras fragmina solis esse stellas et animas animalium 266-267 a stellis ferri. Esse autem eas morti obnoxias, cum sunt in corpore, quasi defossas tanquam in sepulcro, resurgere autem et evadere immortales, cum a corporibus liberamur. Unde Plato interrogatus a quopiam quid esset philosophia, respondit: Discessus animæ a corpore, (26.) quippe qui Pythagoræ et horum sermonum exultisset discipulus, in quibus sermocinatur et per ænigmata et huiusmodi dicta; Ex proprio ubi abieris, noli reverti; sin vero, Furias, Justitias auxiliatrices, te persequentur, proprium appellans corpus, Furias autem affectiones. Cum igitur, inquit, abis, hoc est excedis ex corpore, noli illud concupiscere; ubi autem concupisces, rursus te affectus compingent in corpus. Esse enim isti animarum transmigrationem in corpora statuunt, ut etiam Empedocles Pythagorizans ait. Oportet enim, inquit, voluparias animas, ut Plato dicit, cum humanam conditionem passæ non philosophabuntur, per omnia animalia

VARIE LECTONES.

ἡ ἐργαζόμεθα· οὕτω. ἐργαζόμεθα. Οὕτω C, M. ἡ διανομῆς. διαμονῆς C, M. Cf. infra l. 50.
 ἡ infra l. vii, c. 29. p. 248 ed. Ox. vero nomine auctoris affert hæc Empedoclea. ἡ Versus Empedocleus ante incognitus Steinii inseruit v. 110. 111. Cf. Philolog. vi. p. 160 et infra l. vii, 29' p. 248. 94, 95 ed. Oxon. ἡ. ἡν C, εἰ infra ἡν τε. ἡν C, M, ἡς Roepers. ἡ ἔσται C. ἡ οὐδέπω. τοῖω C. ἡ κενώσεται Roepers; coll. Empedocl. v. 183 Sturz. ὁδ Krsl. καὶνός ἐσται C, καὶνός ἐσται M. qui susp. κενώσεται, κενώσεται C infra. ἡ ἀσπετος. ἀσβετος C. ἡ εἰς ὀβολοὺς Roepers, καὶ ὀβολοὺς C, M. ἡ τὸ νεῖκος τὴν Roepers, τὸν εἰκοστὴν C, τὴν εἰκαστὴν susp. M. ἡ μετ' ἄλλα C. ἡ τὰ om. C. Cf. infra. ἡ συνάπτει. συνάγει C, M. ἡ ὥσιν. αἰσίν C. ἡ σώματος, Πυθαγόρου καὶ τούτων Roepers, σώματος. Πυθαγόρας οὖν καὶ τούτων C, M. ἡ Ad ea quæ sequuntur conferendus est libellus academicus C. Goettlingii Jenæ a. 1853 ed. Additamentum ad symbola Pythagorica. ἡ ἐν οἷς. ἐνία Goettlingius. ἡ Jamblich. Protrept. p. 340. Kiesel. ita: ἡ ἀποδηγῶν τῆς οἰκίας μὴ ἐπιστρέφου· ἡ Ἐρινύς γὰρ μετέρροισιν. ἡ ἰδίην. De Ionismo vide Goettlingii Opusc. varr. p. 367.

meare et plantas rursus in humanum corpus, et cum quidem philosophabatur in eodem corpore ter, in cognate stelle naturam ascendere, si non philosophabatur, rursus ad eandem. Posse igitur inquit interdum animam etiam mortalem evadere, cum a Furis superetur, hoc est ab affectibus, et immortalis, cum Furiis effugiat, qui sunt affectus.

νέσθαι, ἐὰν ὑπὸ τῶν Ἑρινύων κρατῆται², τοῦτέστι τῶν παθῶν, καὶ ἀθάνατον, ἐὰν τὰς Ἑρινύας ἐκφυγῇ, ἃ ἐστὶ πάθος.

27. Sed quoniam etiam obscure a Pythagora dicta ad discipulos per symbola orsi sumus dicere, placet etiam reliqua attingere, propterea quod etiam heresiarchæ similiter conati sunt uti symbolis, idque non suis, sed Pythagoreæ mutuali dicta. Docet igitur Pythagoras discipulos super his verbis: *Fasciculum vestis stragula colligato*; quoniam qui peregrinari instituit in locum colligant vestimenta sua ad usum itineris: ita paratos esse vult discipulos, quia quoties momento mors appropinquare possit, ne quid illi desit eorum, quæ disciplina percipienda sunt. Quapropter ex necessitate ubi primum lucebat **268-269** docebat exhortari inter se Pythagoreos colligare fasciculum vestis stragula, hoc est paratos esse ad mortem. *Ignem gladio noli scrutari*, iratum hominem dicendo noli irritare; igitur enim similis est iratus, gladio autem sermo. *Verriculum noli supergredi*, noli parvam rem despiciere. *Palman in adibus noli plantare*, emulationem in adibus noli excitare; pugnae enim et discordie est palma signum. *A sedili noli adere*, illiberalem artem noli tractare, ne servias corpori quod est caducum, sed confice tibi victum a luteris; poteris enim et alere corpus et animam efficere meliorem. *A solido pane noli mordere*, opes tuas ne minueris, sed ab reditu vive, custodito autem opes tuas tanquam panem illibatum. *Fabis noli texci*, regimen urbis ne acciperis; fabis enim sortiebantur magistratus illo tempore.

ὀλοκλήρον. *Κυάμους μὴ ἐσθιε*· ἀρχὴν πόλεως μὴ ἐκρίνον τὸν χρόνον³.

28. Hæc igitur et his similia Pythagorei docent, quos imitati heretici magna quædam quibusdam videntur dicere. Conditorem autem esse universorum quæ facta sunt dicti Pythagoreæ doctrina magnum geometram et arithmetam solem, eumque fluxum esse in universo mundo veluti in corporibus animam, ut ait Plato. Ignis enim est sol ut anima, corpus autem terra. Seorsum autem ab igne nihil unquam cerni posset neque comprehendere sine ali-

λέγει⁴, ἐὰν ἂν ἀνθρώπου πάθος γινόμεναι μὴ φιλοσοφῆσαι, διὰ πάντων ζώων ἔλθειν καὶ φυτῶν πάλιν εἰς ἀνθρώπινον σῶμα, καὶ ἐὰν μὲν φιλοσοφῇ κατὰ τὸ αὐτὸ τέλος, εἰς τὴν τοῦ συννόμου ἑστέρου φύσιν ἀνέλθειν, ἐὰν δὲ μὴ φιλοσοφῇ, πάλιν ἐπὶ τὰ πάθος. Δύνασθαι οὖν φησὶ ποτε τὴν ψυχὴν καὶ θνητὴν γενέσθαι, καὶ ἀθάνατον, ἐὰν τὰς Ἑρινύας ἐκφυγῇ.

κ'. Ἄλλ' ἐπὶ καὶ τὰ σκοτεινὰ ὑπὸ τοῦ Πυθαγόρου λεγόμενα πρὸς τοὺς μαθητὰς δι' ὀποσυμβόλων ἐνηρξάμεθα⁵. λέγειν, δοκεῖ καὶ τῶν ἐτέρων ὀπομνησθῆναι διὰ τὸ καὶ τοὺς αἰρεσιάρχας τοιαύτῃ τινὶ τρόπῳ ἐπικαιρηκεῖναι ὁμιλεῖν διὰ ὀποσυμβόλων, καὶ τοῦτο οὐκ ἴδιον⁶, ἀλλὰ Πυθαγορείων πλεονεκτῆσαντες λόγων. Διδάσκει οὖν ὁ Πυθαγόρας τοὺς μαθητὰς λέγων· Τὸν στρωματὸς | δεσμον δῆσον⁷. ἔπειτα οἱ ὁδοπορεῖν μέλλοντες εἰς δέσμα δεσμοῦσι τὰ ἱμάτια αὐτῶν πρὸς ἐτοιμασίαν τῆς ἐξόδου· οὐκ ἔτοιμους εἶναι θέλει⁸ τοὺς μαθητὰς, ὡς καθ' ἑκάστην στιγμήν τοῦ θανάτου ἐφεισθηκεῖν μέλλοντος, μηδὲν ἔχοντας⁹ τῶν μαθητῶν ἐνδείς. Ἀντίπερ ἐξ ἀνάγκης ὅμα τῷ [p. 185. 184] ἡμέραν γενέσθαι· ἐδίδαξε διακελεύεσθαι αὐτοῖς¹⁰ τοὺς Πυθαγορείους δεσμεύειν τὸν στρωματὸδεσμον, τοῦτέστιν ἐτοιμους εἶναι πρὸς θάνατον. Πῦρ μαχαίρῃ μὴ σκάλευε, τὸν τεθνηυμένον ἀνθρώπον, λέγων, μὴ ἐρέθιζε· πυρὶ γὰρ τοικεῖν ὁ θυμολύμενος. μαχαίρᾳ¹¹ δὲ λόγος. Σάρον μὴ¹² φέρβαινε, μικροῦ πράγματος μὴ καταφρόνει. **C** Φοίνικα¹³ ἐν οἰκίᾳ μὴ σῦττεις, φιλονεικίαν ἐν οἰκίᾳ μὴ κατασκευάζεις· μάχης γὰρ καὶ διαφοράς¹⁴ ἐστὶν ὁ φοίνιξ σημαῖον. Ἀπὸ δίφρου¹⁵ μὴ ἐσθίεις, βάνανσον τέχνην μὴ μεταχειρίζου, ἵνα μὴ δουλεύσης τῷ σώματι ὅτι φθαρὸν, ἀλλὰ περὶ τὸν βίον ἀπὸ λόγων¹⁶. ἐνίσταται γὰρ σοὶ καὶ τρέφειν τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν ποιεῖν κρείττονα. Ἀπὸ ὀλοκλήρου¹⁷ μὴ ἀποδίδας· τὰ ὑπάρχοντά σου μὴ μεῖοι, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς προσόδου ζῆθι, φύλασσε δὲ τὴν οὐσίαν ὡς ἄρτον ἀποδέχου· κυάμοις γὰρ ἐκληροῦντο τὰς ἀρχὰς κατ'

κ'. Ταῦτα μὲν οὖν καὶ τὰ τοιαῦτα οἱ Πυθαγόρειοι λέγουσιν, οὓς μιμούμενοι οἱ αἰρετικοὶ μεγάλα νομίζονται τιπὶ λέγειν. Δημιουργὸν δὲ εἶναι τῶν γενομένων¹⁸ πάντων φησὶν ὁ Πυθαγόρειος λόγος τὸν μέγαν γεωμέτην καὶ ἀριθμητὴν ἥλιον, καὶ ἐστηρίχθαι τοῦτον ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, καθάπερ ἐν τοῖς σώμασι ψυχὴν, ὡς φησὶν ὁ Πλάτων. Πῦρ γὰρ ἐστὶν ἥλιος ὡς¹⁹ ψυχὴ, σῶμα δὲ²⁰ γῆ. Χωρισθὲν²¹ δὲ πῦρ οὐδὲν ἂν ποτε ὁρατὸν γένοιτο, οὐδὲ ἀπτόν ἀνευ τινὸς

VARIE LECTIONES.

¹ Plat. *Phædr.* p. 249 b. M. ² κρατῆται pr. C. ³ ἐνηρξάμεθα. ἐνηρμεθα C, ἀνηρξάμεθα susp. M, ἐνηρξάμεθα Goettlingius et Roepers. ⁴ οὐχ ἴδιον C. ⁵ Diogenes et Jamblichus: τὰ στρώματα δὲ συνδεσμένα εἶναι. ⁶ ἴδιον C. ⁷ μηδὲν ἔχοντας τῶν παθητῶν ἐν δέσῃ susp. M. ⁸ διακελεύεσθε αὐτοῖς C. ⁹ μαχαίρᾳ. μάχαρᾳ C, M. ¹⁰ Plutarch. *Sympos.* viii, 7 et *Quæst. Rom.* 112: Μὴ σάρον ὑπερβαίνειν. Σάρον Roepers coll. Loberkio ad *Phrynicum*. p. 83: Ἀσάρον C, M. ¹¹ Plutarch. *De Isid. et Osir.* 10: Μὴ φοίνικα φυτεύειν. ¹² διαφοράς Roepers, διαφθοράς C, M. ¹³ Cf. Plutarch *Quæst. Rom.* 112. ¹⁴ τὸν βίον ἀπολόγον C. ¹⁵ Suidas s. v. Ἀναξίμανδρος: Ἀπὸ ὀλοκλήρου ἄρτον μὴ ἐσθίειν. ¹⁶ ἐκείνων τῶν χρόνων C. ¹⁷ γενομένων, λεγομένων C, M. ¹⁸ ἥλιος ὡς Roepers, ἥλιος C, ἥλιος καὶ s. ἡ susp. M. ¹⁹ σῶμα δὲ γῆ Roepers, σῶμα σιλήνη C, M. ²⁰ χωρισθέντων C.

στερεού, στερεὸν δὲ οὐκ ἄνευ γῆς. "Ὅθεν ἐκ πυρὸς ἅ
καὶ γῆς ἄερα τε ὁ θεὸς ἐν μέσῳ θέμενος τὸ τοῦ
παντὸς ἐδημιούργησε σῶμα. Ἀριθμεῖ δὲ, φησί, καὶ
γεωμετρεῖ τὸν κόσμον ὁ ἥλιος τοιοῦτόν τινα τρόπον.
Ὁ μὲν κόσμος ἐστὶν ὁ αἰσθητὸς εἰς, περὶ οὗ λέγομεν
ταῦν. Διήρηκε δ' αὐτὸν ἀριθμητικὰς τις ὧν καὶ γεω-
μέτρης εἰς μοίρας εἰς. Καὶ ἐστὶ ταῖς μοίραις ταύταις
ὀνόματα· Κριὸς, Ταῦρος, Δίδυμοι, Καρκίνος, Λέων,
Παρθένος, Ζυγὸς, Σκορπίος, Τοξότης, Αἰγόκερως,
Υδροχόος, Τχθῆς. Πάλιν τῶν δώδεκα μοιρῶν ἐκά-
στην διαιρεῖ εἰς μοίρας τριάκοντα, αἰτινὲς εἰσιν ἡμέ-
ραι μηνός. Πάλιν αὖ τῶν τριάκοντα μοιρῶν ἐκά-
στην μοίραν διαιρεῖ [p. 184, 185] εἰς λεπτά ἐξήκοντα,
καὶ τῶν λεπτῶν λεπτά καὶ ἑπὶ λεπτότερα. Καὶ τοῦτο
ἀεὶ ποιεῖν καὶ μὴ παύμενος, ἀλλ' ἀπορίζων ἐκ τού-
των τῶν μοιρῶν τῶν διηρημένων καὶ ποιεῖν ἐνιαυ-
τόν, καὶ αὖθις ἀναλύων καὶ διαιρῶν τὸ συγκαίμενον
τὸν μέγαν ἐνιαυτὸν ἀπεργάζεται κόσμον."

κθ'. Τοιαύτη τις, ὡς ἐν κεφαλαιοῖς εἰπεῖν ἐπι-
θόντα, ἡ Πυθαγόρου καὶ Πλάτωνος συνέστηκε δόξα,
ἀπ' ἧς Οὐαλεντίνος, οὐκ ἀπὸ τῶν Εὐαγγελίων τὴν
αἵρεσιν τὴν αὐτοῦ συναγαγὼν, ὡς ἐπιδείξομεν, δι-
καίως Πυθαγορικὸς καὶ Πλατωνικός, οὐ Χριστιανός
λογισθεῖ. Οὐαλεντίνος τοίνυν, καὶ Ἡρακλῆων, καὶ
Πτολεμαῖος, καὶ πᾶσα ἡ τούτων σχολή, οἱ Πυθαγόρου
καὶ Πλάτωνος μαθηταί, ἀκολουθήσαντες τοῖς καθη-
γησαμένοις, ἀριθμητικῇ τὴν διδασκαλίαν τὴν αὐ-
τῶν κατεβάλλοντο. Καὶ γὰρ τούτων ἐστὶν ἀρχὴ
τῶν πάντων μονὰς ἀγέννητος, ἀφάρτος, ἀκατά-
ληπτος, ἀπερινόητος, γόνιμος καὶ πάντων τῆς γενέ-
σεως αἰτία τῶν γενομένων· καλεῖται δὲ ὅπ' αὐτῶν
ἡ προσηρμημένη μονὰς Πατήρ. Διαφορὰ δὲ τις εὐ-
ρίσκεται πολλὴ παρ' αὐτοῖς· οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν, ἐν
ᾗ παντάπασι καθαρὸν τὸ δόγμα τοῦ Οὐαλεντίνου
Πυθαγορικόν, ἀθλήν· καὶ ἄζυγον καὶ μόνον τὸν
πατέρα νομίζουσιν εἶναι· οἱ δὲ ἀδύνατον νομίζοντες
δύνασθαι ἐξ ἀρρένος μόνου γένεσιν ὅλως τῶν γεγε-
νημένων γενέσθαι τινός, καὶ τῷ Πατρὶ τῶν ὅλων, ἵνα
γένηται πατήρ, σιγὴν ἐξ ἀνάγκης συναριθμοῦσι τὴν
σύζυγον. Ἄλλα περὶ μὲν αἰγῆς, πότερὸν ποτε σύζυ-
γός ἐστιν ἢ οὐκ ἐστίν, αὐτοὶ πρὸς αὐτοὺς τοῦτον
ἐχέτωσαν τὸν ἀγῶνα. Τὰ δὲ νῦν αὐτοὶ ἡμεῖς φυ-
λάττοντες τὴν Πυθαγόρειον ἀρχὴν, μίαν οὖσαν καὶ
ἄζυγον, ἀθλήν, ἀπροσδεῆ, μνημονεύσαντες ὡς
ἐκαίνοι διδάσκουσιν ἐροῦμεν. Ἦν ὅλως, φησί, γεν-
νητὸν οὐδὲν. Πατήρ δὲ ἦν μόνος ἀγέννητος, οὐ
τόπον ἔχων, οὐ χρόνον, οὐ σύμβουλον, οὐκ ἄλλην
τινὰ κατ' οὐδένα τῶν τρόπων νοσηθῆναι δυναμένην
οὐσίαν· ἀλλὰ ἦν μόνος, ἡρεμῶν, ὡς λέγουσι, καὶ

A quo solido, solidam autem nil sine terra: unde ex
igne et terra, aere in medio collocao, Deus univarsi
condidit corpus. Numerat autem, inquit, et metitur
mundum sol in hunc fere modum. Mundus visibilis
est unus, de quo nunc loquimur, Divisit autem eum
tanquam arithmeticus quidam et geometra in partes
duodecim, Suntque his partibus nomina: Aries,
Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo, Libra, Scor-
pius, Sagittarius, Capricornus, Aquarius, Pisces.
Rursus duodecim partium quamque dividit in partes
triginta, quæ quidem sunt dies mensis. Rursus tri-
ginta partium quamque 270-271 partem dividit
in minuta sexaginta et minutorum minuta et vel
minima. Et hoc semper faciens neq intermituens
unquam, sed concervans ex divisis his partibus et
conficiens annum et rursus resolvens et dividens
compositum magnam adum efficit mundi.

29. Talis quædam, si quidem semel eo delapsi res
summas attigimus, Pythagoræ et Platonis constat
ratio, a qua Valentinus, non ex Evangelis hæresin
suam concinnans, ut demonstrabimus, jure suo Py-
thagoreus et Platonicus, non Christianus existima-
bitur. Valentinus igitur et Heracleo et Ptolemaus et
universa horum schola, Pythagoræ et Platonis disci-
puli, secuti duces suos arithmetica pro fundamento
disciplinæ suæ posuerunt. Etenim horum est prin-
cipium rerum universarum monas non generata,
non intereids, non comprehensa, cogitatione non
percipienda, genitrix omniumque quæ exstant causa
existentiæ. Vocatur autem ab iis quam diximus
monas Pater. Diversitas autem quædam satis magna
reperitur apud eos. Alii enim eorum, ut sit prorsus
purum Valentini dogma Pythagoreum, infemineum
et injugum et solum Patrem statuerunt esse, alii au-
tem arbitrati fieri non posse, ut ex solo masculo
quodam generatio omnino generatorum existit, et
Patri universorum, quo existat pater, Sigen ne-
cessario adnumerant conjugem. Sed de Sige utrum
tandem conjux sit necne, ipsi inter se hoc habento
certamen. Nunc vero ipsi nos custodientes Pytha-
goreum principium, quod unum est et injugum, in-
femineum, inegenum, commemorantes ut illi docent
ostendemus. Erat omnino, inquit, generatum nihil,
Pater autem erat solus ingeneratus, non locum ha-
bens, non tempus, non consiliatorem, non aliam
ullam quæ aliqua ratione percipi cogitatione posset
essentiam. Sed erat solus, solitarius 272-273
ut dicunt, et requiescens ipse in semetipso solus.

VARIE LECTIONES.

" δίδυμος C. " αὖ τῶν. αὐτῶν τῶν C. " ἐκ τούτων τῶν. ἐκ τοῦ τῶν C, ἐκ τούτων M. " ἐνιαυτόν —
κόσμον Roepertus, ἀθάνατον — κόσμον C, M. " τούτοις? " Cum his et quæ sequuntur cf. Epitome
infra l. x, c. 13. p. 319. sq. ed. Ox. et Iren. c. hæ. 1, 4 sqq. " Cf. Iren. l. II, 5. p. 56 ed. Massuet.
Καὶ γὰρ περὶ αὐτοῦ τοῦ βυθοῦ (qui idem est ac πατήρ, cf. infra p. 319) πολλὰ καὶ διαφορὰ γινώμει παρ'
αὐτοῖς· οἱ μὲν γὰρ αὐτὸν ἄζυγον λέγουσιν, μὴτε ἀρρένα, μὴτε θῆλειαν, μὴτε ὅλως ὄντα τι· ἄλλοι δὲ ἀρρέ-
νῳ θῆλειαν αὐτὸν λέγουσιν εἶναι, ἐριαστροδίτου φύσιν αὐτῷ περιάπτοντες. Σιγὴν δὲ πάλιν ἄλλοι συνευνέτιν αὐτῷ
προσάπτουσιν, ἵνα γένεται πρώτη σύζυγος. " ἀθλήν Roepertus, ἀθλήν C, M. " πρὸς αὐτοῖς. πρὸς αὐτοῦ
M, an παρ' αὐτοῖς? " αὐτοὶ. αὐτοῖς C. " οὖσαν. οὐσίαν C, M. " ἀθλήν C, M. " ἐροῦμεν. Ἦν ὅλως,
ἐροῦμέν τε ὅλως C, ἐροῦμεν M. " ἡρεμῶν. " γινώμει — μόνος. Iren. l. 1, 4: " Ἐν ἡσυχίᾳ καὶ
ἡρεμίᾳ πολλὰ γεγονέναι. κ. τ. λ.

καὶ τῆς Ζωῆς, οἷς ταῦτα τὰ ὀνόματα χαρίζονται. Παράκλητος καὶ Πίστις, Πατρικὸς⁶⁶ καὶ Ἑλπίς, Μητρικὸς⁶⁷ καὶ Ἀγάπη, Ἀείνους⁶⁸ καὶ Σύνεσις, Ἐκκλησιαστικὸς καὶ Μακαριότης⁶⁹, Θελητὸς καὶ Σοφία. Ἀπὸ δὲ τῶν δεκαδύο ὁ δωδέκατος καὶ νεώτατος πάντων τῶν εἰκοσιοκτὼ αἰώνων, θῆλος ὢν καὶ καλούμενος Σοφία, κατενόησε τὸ πλῆθος καὶ τὴν δύναμιν τῶν γεγεννηκότων⁷⁰ αἰώνων καὶ ἀνέδραμειν εἰς τὸ βάθος τὸ τοῦ Πατρὸς, καὶ ἐνόησεν, ὅτι οἱ μὲν ἄλλοι πάντες αἰῶνες γεννητοὶ ὑπάρχοντες κατὰ συζυγίαν γεννῶσιν, ὁ δὲ Πατὴρ μόνος ἀζήγως ἀγέννησεν. Ἡθέλησε⁷¹ μιμησασθαι τὸν Πατέρα καὶ γεννησθαι⁷² καθ' ἑαυτὴν διὰ τοῦ συζύγου, ἵνα μὴ ἐν ἡ⁷³ ἔργον ὑποδείξαιρον τοῦ Πατρὸς εἰργασμένη, ἀγνοῦσα ὅτι ὁ μὲν ἀγέννητος, ὑπάρχων ἀρχὴ τῶν ὧν καὶ ῥῆμα καὶ βάθος καὶ βυθὸς, δυνατὸς ἔχει γεννησθαι μόνος, γεννητὴ⁷⁴ δὲ οὖσα ἡ Σοφία καὶ μετὰ πλείοντας γενομένη, τὴν τοῦ ἀγεννήτου δύναμιν οὐ δύναται ἔχειν. Ἐν μὲν γὰρ τῷ ἀγεννήτῳ⁷⁵, φησὶν, ἔστι πάντα ὁμοῦ, ἐν δὲ τοῖς γεννητοῖς⁷⁶ τὸ μὲν θῆλόν ἐστιν οὐσίας προβλητικῶν, τὰ δὲ ἀρρεν μορφωτικῶν τῆς ὑπὸ τοῦ θέλουσ προβολομένης οὐσίας. Προέβαλεν⁷⁷ οὖν ἡ σοφία τοῦτο μόνον ὅπερ ἡδύνατο, οὐσίαν ἁμορφον⁷⁸, καὶ ἀκατασκεύαστον⁷⁹. Καὶ τοῦτό ἐστι, φησὶν, ὃ λέγει Μωϋσῆς· Ἡ δὲ γῆ⁸⁰ ἦν ἀόρμητος καὶ ἐπουράνιος Ἱερουσαλὴμ, εἰς ἣν ἐπηγγέλματο ὁ Θεὸς εἰσαγαγεῖν τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ, λέγων· Εἰσάξω ὑμᾶς⁸¹ εἰς γῆν ἀγαθὴν ῥέουσάν μελι καὶ γάλα.

λα. Γενομένης οὖν ἐν τοῖς πληρώματος ἀγνοίας κατὰ τὴν σοφίαν καὶ ἁμορφίαν κατὰ τὸ γέννημα τῆς σοφίας, [p. 188. 189] ὁ ὁρμος ἐγένετο ἐν τῷ πληρώματι⁸² [οἱ αἰῶνες οἱ γενομένοι], ὅτι παραπλησίως ἁμορφα καὶ ἀτελὴ γενήσεται τῶν αἰώνων τὰ γενήματα καὶ φθορά τις καταλήφεται οὐκ εἰς μακρὰν ποτε τοὺς αἰώνας. Κατέφυγον οὖν πάντες οἱ αἰῶνες ἐπὶ δέξιν τοῦ Πατρὸς, ἵνα λυπούμενην τὴν Σοφίαν ἀναπαύσῃ· ἔκλαιε⁸³ γὰρ καὶ κατωδύρετο ἐπὶ τῷ γεγεννημένῳ ὑπ' αὐτῆς ἐκτρώματι· οὕτω γὰρ καλοῦσιν. Ἐλεήσας οὖν ὁ Πατὴρ τὰ δάκρυα τῆς Σοφίας καὶ προσεξάμμενος τῶν αἰώνων τὴν δέξιν, ἐπιπροβάλεῖν χελεύει· οὐ γὰρ αὐτὸς, φησὶ, προέβαλεν, ἀλλὰ ὁ Νοῦς καὶ ἡ Ἀλήθεια, Χριστὸν καὶ Πνεῦμα ἅγιον εἰς μόρφωσιν καὶ διαίρεσιν τοῦ ἐκτρώματος καὶ παραμυθίαν καὶ διανάπαιυσιν τῶν τῆς Σοφίας στεναγμῶν. Καὶ γίνονται τριάκοντα αἰῶνες μετὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Τινὲς μὲν οὖν αὐτῶν ταύτην εἶναι θέλουσι τὴν τριακοντάδα τῶν αἰώνων, τινὲς δὲ συν-
υπάρχειν τῷ Πατρὶ Σιγῇ⁸⁴ καὶ σὺν αὐτοῖς καταριθμῆσθαι τοὺς αἰώνας θέλουσιν. Ἐπιπροβληθεὶς οὖν ὁ Χριστὸς καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα ὑπὸ τοῦ Νοῦ καὶ τῆς Ἀληθείας, εὐθέως τὸ ἐκτρώμα τὸ ἁμορφον τοῦτο

A tem illis duodecimis et natu minimis omnium viginti octo æonum, qui femininus est et nomine vocatus Sophia, contemplatus multitudinem et potestatem æonum, qui generavere, recurrit in profunditatem Patris, et sensit reliquos omnes æones, utpote generatos, per conjugationem generare, patrem autem solum in iugum generavisse. Voluit igitur imitari Patrem et generare per se seorsum a conjuge, ut ne quid inferius Patre opus perfecisset, quippe ignorans, non generatum illum, cum existat principium universorum et radix et profunditas et imum, posse generare per se ipsum, Sophiam autem, quæ sit generata et post plures orta, non generali potestatem habere non posse. In non generato enim, inquit, sunt omnia simul, in generatis autem femininum est essentie projecticium, masculinum autem formativum essentie a femine projectæ. Projectit igitur Sophia hoc solum quod potuit, essentiam informem et inconditam. Et hoc est, inquit, quod ait Moses: Terra autem erat invisibilis et incondita. Illic, inquit, est bona illa et cælestis Jerusalem, in quam promissit Deus se introducturum filios Israel dicens: Inducam vos in terram bonam fluentem melle et lacte.

ἀκατασκεύαστος. Αὕτη ἐστὶ, φησὶν, ἡ ἀγαθὴ, ἡ ἐπουράνιος Ἱερουσαλὴμ, εἰς ἣν ἐπαγγέλματο ὁ Θεὸς εἰσαγαγεῖν τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ, λέγων· Εἰσάξω

31. Orta igitur intus in pleromate ignorantia circa Sophiam et informitate circa partem Sophiæ, tumultus exstitit in 276-277 pleromate, ne pariter informia et imperfecta evaderent ea, quæ ab æonibus erant generata, et interitus aliquis corripere post non multum tempus aliquando æones. Configurerunt igitur omnes æones ad precationem Patris, ut mærentem Sophiam placaret. Plorabat enim et ingemebat propter abortivum a se generatum; sic enim appellant. Miserratus igitur Pater lacrymas Sophiæ accepta precatione æonum insuper projicere jubet. Non enim ipse, inquit, projecit, sed Mens et Veritas Christum et Spiritum sanctum in formationem et discretionem abortivi et consolationem et placationem Sophiæ lamentorum. Et existunt triginta æones cum Christo et Spiritu sancto. Jam quidam eorum hanc esse volunt triacontadem æonum, alij autem una existere cum Patre Sigen cum iisque computari æones volunt. Insuper projectus igitur a Mente et Veritate Christus et Spiritus sanctus statim abortivum informem hunc Sophiæ a se sola et seorsum a conjuge genitum segregat ab universis æonibus, ne cernentes illum per-

VARIE LECTIONES.

⁶⁶ πατρικὸς C, M. Cf. Iren. I. I. ⁶⁷ μητρικὸς C, M. Cf. Iren. I. I. ⁶⁸ ἀείνους, αἰῶνος C, M. Cf. Iren. I. I. ⁶⁹ μακαριότης C, M. ⁷⁰ γεγεννηκότων C. ⁷¹ Ἡθέλησε δὲ? an Ἡθέλησε οὖν? ⁷² γεννησθαι Roepertus, ἐγέννησε C, M. ⁷³ ἦν, ἡ C. ⁷⁴ γεννητὴ C. ⁷⁵ ἀγεννήτω C. ⁷⁶ γεννητοῖς C. ⁷⁷ προσέβαλεν C, M. ⁷⁸ ἁμορφον C, M. ⁷⁹ ἀκατασκεύαστον, εὐκατάσκευστον C, εὐκατασκεύαστον M. ⁸⁰ I Mos. I, 2. ⁸¹ II Mos. xxxiii, 3: Καὶ εἰσάξω σε εἰς γῆν ῥέουσάν γάλα καὶ μέλι, coll. cap. iii, 8: Καὶ εἰσαγαγεῖν αὐτοὺς εἰς γῆν ἀγαθὴν καὶ πολλήν, εἰς γῆν ῥέουσάν γάλα καὶ μέλι, x. τ. ι. ⁸² Seclusimus quæ ad explicandum vocabulum πληρῶμα ex margine irrepsisse videntur: Ἐφοβούντο γὰρ οἱ αἰῶνες εἰ γενοῦντο vel simile quid susp. M. ⁸³ ἔκλαιε C. ⁸⁴ Σιγῇ, εἰς γῆν C, M.

turbentur per informitatem perfecti mones. Ut igitur A plane non compareat perfectis æonibus abortivi informitas, rursus et Pater insuper projicit unum monem Staurum, qui cum evasisset magnus, ut a Patre magnus et perfectus, in custodiam et munimentum æonum projectus, Terminus evadit pleromatis, habens in se omnes simul triginta æones; hi enim sunt illi qui projecti sunt. Appellatur autem hic Terminus, quoniam extra determinat a pleromate hystereia; Particeps autem, quoniam participat etiam hystereia; Palus autem, quoniam fixus est immotus et firmus, ut non possit quidquam hystereimatis devenire prope æones, qui sunt intus in pleromate. Extra igitur Terminum, Palum, Participem est quæ vocatur ab iis Ogdoas, eaque est Sophia quæ extra pleroma est, quam Christus insuper projectus a Mente et Veritate formavit effecitque, ut perfectus æon, nulla ex parte iis, qui sunt 278-279 intus in pleromate, inferior habitus evaderet. Postquam igitur formata erat extra pleroma Sophia, nec fieri poterat, ut pariter Christus et Spiritus sanctus ex Mente projecti et Veritate extra pleroma manerent, recurrit a formata illa Christus et Spiritus sanctus ad Mentem et Veritatem intra Terminum, una cum reliquis æonibus magnificans Patrem.

32. Postquam igitur exiit una quedam pax et concordia omnium intra pleroma æonum, placuit iis non solum per conjugationem magnificavisse C illum, verum magnificare etiam per oblationem frugum aptarum Patri. Omnes igitur consenserunt triginta æones unum projicere æonem tanquam communem pleromatis fructum, ut esset unitatis illorum et consensio et pacis signum. Et solus ab omnibus æonibus projectus Patri hic est, qui appellatur ab illis communis pleromatis fructus. Hæc igitur intra pleroma ita erant comparata. Et projectus est communis pleromatis fructus, Jesus (hoc enim nomen illi), pontifex magnus. Quæ autem est extra pleroma Sophia requirens Christum, qui formavit, et Spiritum sanctum, in magnum metum coniecta est, ne periret seorsum ab eo, qui formavisset sese et firmavisset. Et mœrore affecta est et in multa consternatione versata, reputans, quis easset formator, qui sanctus Spiritus, quo abisset, quis impedivisset quominus adesset, quis invidisset pulchrum illud et divinum spectaculum. In his constituta affectibus vertitur in precationem et applicationem ejus, qui sese dereliquisset. Precantem igitur illam miseratus est Christus, qui intra pleroma est, reliquique omnes æones et

της Σοφίας μονογενὲς | καὶ δίχα συζύγου γεγεννημέ-
νον ^α ἀποχωρίζει τὸν διὸν αἰῶνων ἵνα μὴ βλέποντες
αὐτὸν ταράσσονται διὰ τὴν ἀμορφίαν οἱ τέλειοι αἰῶνες.
Ἰν' οὖν μὴ δῶς τοῖς αἰῶσι τοῖς τελείοις καταπαύῃ
τοῦ ἐκτερώματος ἡ ἀμορφία, πάλιν καὶ ὁ Πατὴρ ἐπι-
προβάλλει ^β αἰῶνα ἕνα τὸν Σταυρὸν ^γ, ὅς γε γεγεννη-
μένος μέγας, ὡς μεγάλου καὶ τελείου Πατρὸς, εἰς
φρουρὴν καὶ χεράκιον τῶν αἰώνων προβεβλημένος,
Ὅρος γίνεται τοῦ πληρώματος, ἔχων ἐντὸς ἑαυτοῦ
πάντας ὁμοῦ τοὺς τριάκοντα αἰῶνας· οὗτοι γὰρ εἰσιν
οἱ προβεβλημένοι. Καλεῖται δὲ Ὅρος· μὲν οὗτος, ὅτι
ἀπορίζει ἀπὸ τοῦ πληρώματος ἔξω τὸ ὑστερήμα,
Μετοχὴς ^δ δὲ, ὅτι μετέχει καὶ τοῦ ὑστερήματος,
Σταυρὸς δὲ, ὅτι πέπηγεν ἀκλινῶς καὶ ἀμετανοήτως ^ε,
ὡς μὴ δύνασθαι μηδὲν τοῦ ὑστερήματος καταγενέ-
σθαι ^ς ἔγγυς ^ς τῶν ἐντὸς πληρώματος αἰώνων. Ἐξω
οὖν τοῦ Ὅρου, τοῦ Σταυροῦ, τοῦ Μετοχίως ἐστὶν ἡ
καλουμένη κατ' αὐτοὺς Ὑπόδοξ, ἥτις ἐστὶν ἡ ἐκτὸς
πληρώματος Σοφία, ἣν ὁ Χριστὸς ἐπιπροβληθεὶς ὑπὸ
τοῦ Νοῦ καὶ τῆς Ἀληθείας ^α ἐμάρψωσεν καὶ ἀπειρ-
γάσατο τέλειον αἰῶνα, οὐδενί ^β τῶν ἐντὸς [p. 189.
190] πληρώματος χείρονον . . . οὐ ^γ γένεσθαι.
Ἐπειδὴ δὲ μεμάρψωτο ἡ Σοφία ἔξω ^δ καὶ οὐχ οἶόν
τε ἦν ἴσον τὸν Χριστὸν καὶ τὸ ἅγιον [Πνεῦμα] ^ε,
ἐκ τοῦ Νοῦ προβεβλημένα καὶ τῆς Ἀληθείας ἔξω

λβ'. Ἐπεὶ οὖν μία τις ἦν εἰρήνη καὶ συμφωνία
πάντων τῶν ἐντὸς πληρώματος αἰώνων, ἔδοξεν αὐ-
τοῖς μὴ μόνον | κατὰ συζύγιαν δεδεξαμέναι αὐτὸν, δο-
ξάσαι [δὲ] ^α καὶ διὰ προσφοράς· καρπῶν προπόντων
ἐφ' Πατρί. Πάντες οὖν ἠδόκησαν ^β οἱ τριάκοντα
αἰῶνες ἕνα προβαλεῖν αἰῶνα, κοινὸν τοῦ πληρώματος
καρπὸν, ἵν' ἡ τῆς ἐνότητος ^γ αὐτῶν καὶ τῆς ὁμοφρο-
σύνης καὶ εἰρήνης ^δ. Καὶ μόνος ὑπὸ πάντων αἰώνων
προβεβλημένος τῷ Πατρὶ οὗτός ἐστιν ὁ καλούμενος
κατ' αὐτοὺς κοινὸς τοῦ πληρώματος καρπός.
Ταῦτα μὲν οὖν ἐντὸς πληρώματος ἦν οὗτος. Καὶ
προβέβλητο ὁ κοινὸς τοῦ πληρώματος καρπός, ὁ
Ἰησοῦς (τοῦτο γὰρ ὄνομα αὐτοῦ), ὁ ἀρχιερεὺς ὁ
μέγας. Ἡ δὲ ἔξω τοῦ πληρώματος Σοφία, ἐπιζη-
τούσα τὸν Χριστὸν τὸν μεμάρψωκα καὶ τὸ ἅγιον
Πνεῦμα, ἐν φόβῳ μεγάλῳ κατέστη, ὅτι ἀπολείπεται
κεχωρισμένου τοῦ μορψώσαντος αὐτὴν καὶ στηρί-
D σσαντος. Καὶ ἀλυπήθη καὶ ἐν ἀπορίᾳ ἐγένετο πολλῇ,
λογιζομένη, τίς ἦν ὁ μορψώσας, τί τὸ ἅγιον Πνεῦμα,
ποῦ ἀπῆλθε, τίς ὁ καλύσας αὐτοὺς συμπαραεῖναι, τίς
ἐφθόνητος τοῦ καλοῦ καὶ μακαρίου θεάματος ἔκειντο.
Ἐπὶ ^α τοῦτοις καθεστῶσα ^β τοῖς πάθεσι τρέπεται
ἐπὶ δέησιν καὶ ἐκτεταῖαν τοῦ ἀπολιπόντος αὐτήν. Ἀσο-
μένης οὖν αὐτῆς κατηλέσεν ὁ Χριστὸς ὁ ἐντὸς πλη-
ρώματος ὢν καὶ οἱ ἄλλοι πάντες αἰῶνες, καὶ ἐκ-

VARIAE LECTIONES.

^α γεγεννημένον C. ^β ἐπὶ προβάλλει C. ^γ τὸν σταυρὸς C, M. De Staurōsive Horō cfr. Iren. c. har. I, 2, 2. 4. et c. 5. ^δ μετοχὴς μετὰγωγός appellatur ab Irenæo I. l. 1. 2, 4 et c. 3, 1. ^ε ἀμετανοήτως ἀμετακινήτως ἀμερῶν, ἀμεταβλήτως? ^ς καὶ γένεσθαι C, M. ^α ἔγγυς ἐντὸς ἔγγυς pr. C. ^β ὁπὸ ἀπὸ C, M. ^γ Cf. Iren. I. l. 4, 1. ^δ οὐδενί τι? ^ε χείρονον... οὐ χείρονα νομομισμένον? ^ς ἔξω ἢ ἔξω? M. ^α πνεῦμα add. M. ^β δρου ἢ C. ^γ αὐτόν, τὸν υἱὸν C, M. ^δ add. M. ^ε ἠδίκησαν C. ^ς ἐνότητος, νεότητος C, M. ^α Post εἰρήνης exciderit σύμβολον. ^β Ἐπὶ. Ἐπεὶ C. ^γ καθεστῶσα C.

πέμπουσιν ἔξω τοῦ πληρώματος τὸν κοῖνὸν τοῦ πληρώματος καρπὸν, σύζυγον τῆς ἔξω Σοφίας καὶ διορθωτὴν παθῶν, ὧν ἐπαθεν ἐπιζητοῦσα τὸν Χριστόν. Γενόμενος οὖν ἔξω τοῦ πληρώματος¹ καρπὸς καὶ εὐρὺν αὐτὴν ἐν πάθεσι τοῖς πρώτοις τέτρασι, καὶ φόβῳ καὶ λύπῃ καὶ ἀπορίᾳ καὶ δέσσει, διορθώσατο² τὰ πάθη αὐτῆς, διορθούμενος δὲ ἑώρα, ὅτι ἀπολίσθαι αὐτὰ αἰώνια ὄντα καὶ τῆς Σοφίας ἰδία οὐ καλὸν, οὐτε ἐν [p. 190—192] πάθεσιν εἶναι τὴν Σοφίαν τοιοῦτοις, ἐν φόβῳ καὶ λύπῃ, | ἱκεταῖς, ἀπορίᾳ. Ἐποίησεν οὖν, ὡς τηλικούτους αἰὼν καὶ παντός τοῦ πληρώματος ἔκγονοι, ἱκετῆναι τὰ πάθη ἀπ' αὐτῆς, καὶ ἐποίησεν αὐτὰ ὑποστατικὰς³ οὐσίας, καὶ τὸν μὲν φόβον ψυχικὴν ἐποίησεν οὐσίαν⁴, τὴν δὲ λύπην ὀλιχὴν, τὴν δὲ ἀπορίαν δαιμόνιον, τὴν ἐπιστροφὴν, καὶ δέσσειν, καὶ ἱκεταῖαν ἀνοδὸν⁵, καὶ μετένοον καὶ δυνάμιν ψυχικῆς οὐσίας, ἥτις καλεῖται δεξιὰ. Ὁ δημιουργὸς ἀπὸ τοῦ φόβου⁶ τούτεστιν ὁ λέγει, φηοῖν, ἡ Γραφή· Ἀρχὴ σοφίας φόβος Κυρίου⁷. Αὐτὴ γὰρ ἀρχὴ τῶν τῆς Σοφίας παθῶν· ἐφοβήθη γάρ, εἰτα ἐλυπήθη, εἰτα ἠπόρησε, καὶ οὕτως ἐπὶ δέσσειν καὶ ἱκεταῖαν κατέφυγεν. Ἔστι δὲ πυρώδης, φηοῖν, ἡ ψυχικὴ οὐσία, καλεῖται δὲ καὶ τόπος [μεσότητος]⁸· ὅτι αὐτῶν καὶ ἑβδομάς⁹ καὶ Παλαιὸς τῶν ἡμερῶν¹⁰, καὶ ὅσα τοιαῦτα λέγουσι περὶ τοῦτου, ταῦτα εἶναι τοῦ ψυχικοῦ, ἐν φασιν¹¹ εἶναι τοῦ κόσμου δημιουργόν· ἔστι δὲ πυρώδης. Λέγει, φηοῖ, καὶ Μωϋσῆς· Κύριος ὁ Θεός σου πῦρ ἐστὶ φλέγον καὶ καταναλίσκον¹². Καὶ γὰρ τοῦτο οὕτως γεγράφθαι θελεῖ. Αἰτιᾷ δὲ τίς ἐστι, φηοῖν, ἡ δύναμις τοῦ πυρός· ἔστι γὰρ πῦρ παμφάγον, κατασβεσθῆναι μὴ δυνάμενον¹³. Κατὰ τοῦτο τοῖνυν τὸ μέρος θνητὴ τίς ἐστιν ἡ ψυχὴ, μεσότης τις οὐσα· ἔστι γὰρ ἑβδομάς¹⁴ καὶ κατάπαυσις¹⁵. Ὑποκάτω γάρ ἐστι τῆς ὁδοῦδος, ὅπου ἐστὶν ἡ Σοφία, ἡμέρα μεμορφωμένη¹⁶, καὶ ὁ κοῖνός τοῦ πληρώματος καρπός, ὑπεράνω δὲ τῆς ὀλιχῆς, ἥς¹⁷ ἐστὶ δημιουργός. Ἐάν οὖν¹⁸ ἐξομοιωθῇ τοῖς ἄνω, τῇ ὁδοῦδι, ἀθάνατος ἐγένετο καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ὁδοῦδα, ἥτις ἐστὶ, φηοῖν, Ἰερουσαλὴμ ἐπουράνιος· ἐάν δὲ ἐξομοιωθῇ τῇ ὀλῃ, τούτεστι τοῖς πάθεσι τοῖς ὀλιχοῖς, φθαρτὴ ἐστὶ¹⁹ καὶ ἀπώλετο.

λγ'. Ὅτι οὖν τῆς ψυχικῆς οὐσίας ἡ πρώτη καὶ μεγίστη δύναμις γέγονεν²⁰, εἰκόθεν διάβολος, ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου· τῆς δὲ τῶν δαιμόνων οὐσίας, ἥτις ἐστὶν ἐκ τῆς ἀπορίας, ὁ Βελζεβούλ, ἡ Σοφία ἀνωθεν ἀπὸ τῆς ὁδοῦδος ἀνερχοῦσα [p. 192. 193] ἕως τῆς ἑβδομάδος²¹. Οὐδὲν οἶδεν, λέγουσιν, ὁ

A emittunt extra pleroma communem plenitudinis fructum, conjugem extraneas Sophiae et correctorem passionum; quas perpassa est requirens Christum. Egressus igitur e plenitudine communis plenitudinis fructus cum reperisset illam in quatuor primis affectibus, et metu et dolore et consternatione et precatione; correxit affectiones ejus; corrigens autem videbat interire illas, quae aeternae essent et propriae Sophiae, non decere; neque in affectionibus esse Sophiam hujusmodi, in metu et dolore, supplicatione, consternatione. Fecit igitur, **280 281** ut tantus xon et universi plenitudinis soboles, ut discederent affectiones ab illa, reddiditque illas substantiales essentias, et metum quidem animalem reddidit essentiam, matrem autem materialem, consternationem autem diavolum, conversionem autem et precationem et supplicationem reddidit reditutionem et penitentiam, et potestatem animalis essentiae, quae vocatur dextera. Demiurgus a metu; hoc est quod ait, inquit, scriptura: *Timor Domini principium Sophiae*. Hoc enim principium Sophiae affectuum. Timebat enim, totum mœrebat, deinde consternabatur et ita ad precationem et supplicationem confugit. Est autem igneus; inquit; animalis essentia, expellatur autem et locus medietatis ab his et hebdomas et vultus dierum; et quae alia ejusdemmodi de hoc dicunt, haec valere de animali, quem aiunt esse mundi demiurgum; est autem igneus. Dicit, inquit, et Moses: *Dominus Deus tuus ignis est comburens et consumens*. Etenim hoc ita scriptum vult. Duplex autem quaedam, inquit, est potestas ignis; est enim ignis omnivorus qui exstingui nequeat. . . . Ex hac igitur parte mortalis quaedam est anima, cum medietas quaedam sit; est enim hebdomas et requies. Est autem subter ogdoade, ubi est Sophia, dies formatus, et communis plenitudinis fructus, supra materiem autem, cujus est demiurgus. Ubi igitur assimilabitur superioribus illis, hoc est ogdoadi, immortalis evadit ventque in ogdoade, quae quidem, inquit, est Jerusalem coelestis; ubi autem assimilabitur materiae, hoc est affectibus materialibus, fluxa erit et interit.

33. Sicubi igitur animalis essentiae prima et maxima potestas existit. . . . imago diaboli, rex mundi huius, demonum autem essentiae, quae quidem est e consternatione, Beelzebub, Sophia superne ab ogdoade operans usque ad hebdomadem: **282-283** Nihil plane novit, inquit, demiurgus.

VARIÆ LECTIONES.

¹ Ante καρπός excidisse videtur ὁ κοῖνός τοῦ πληρώματος. ² διορθώσατο C. ³ ὑποστατικὰς. ὑποστάτας C, M. ⁴ οὐσίαν. ἐπιθυμίαν C, M. ⁵ ἀνοδὸν. ὁδὸν C, M. ⁶ Psal. cx, 10; Prov. i, 7, 9, 10. ⁷ μεσότητος. om. C, M. Cf. infra l. 10 et Iren. l. i. 5, 3, ubi Ogdoas medietatis locum tenere dicitur. ⁸ εὐδομάς C. ⁹ Παλαιὸς τῶν ἡμερῶν. Cf. Daniel. vii, 9. 13. 22. ¹⁰ φασιν. φηοῖν C, M. ¹¹ Cf. supra p. 236, 69. ¹² La-eupham signavimus post δυνάμενον, quae alteram naturam ignis hausit. ¹³ εὐδομάς C. ¹⁴ ἑβδομάς καὶ κατάπαυσις Cf. I Mos. ii, 2: Καὶ συνετέλεσεν ὁ Θεός ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβτῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ, καὶ ἐποίησεν, καὶ κατέπαυσεν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὧν ἐποίησεν. ¹⁵ ἡμέρα μεμορφωμένη. ἡμέρα μεμορφωμένη C, ἡ μεμορφωμένη B. Scotus. Cf. Ep. Barnab. Cap. 15. et Ignat. Ep. ad Magnus. cap. 9: ἥς. ἡ C, M. ¹⁶ οὖν. om. C, M. ¹⁷ ἐστὶν. ἐστὶ Corperus. ¹⁸ Exciderunt quaedam ob ὁμοστέλειον, ut videtur. M. ¹⁹ εὐδομάς C.

gus, sed est insipidus et stultus, secundum eos, et A quod facit aut parat non intelligit. Ignoranti autem illi quodcumque facit Sophia operatur omnia et robur indit, illaque operante ipsum suis opibus fabricari mundum opinatus est: unde orsus est dicere: *Ego sum Deus et prater me alter non est.*

34. Est igitur secundum Valentinum tetractys fons sempiternæ naturæ radices habens, et Sophia, unde conditio animalis et materialis consistit. Vocatur autem Sophia spiritus, demiurgus autem anima, diabolus autem rex mundi, Beelzebul autem demonum. Hæc sunt quæ dicunt. Præterea autem arithmetica facientes suam doctrinam, ut antea dixi, statuunt eos, qui sunt in pleromate, æones triginta rursus insuper projecisse sibi ex eadem ratione æones alios, ut esset pleroma numero perfectio coactum. Ut enim Pythagorei dividerunt in duodecim et triginta et sexaginta: sic hi quæ sunt in pleromate subdividunt. Subdivisa autem sunt etiam ea, quæ sunt in ogdoade, et projecerunt Sophia, quæ est mater omnium animantium secundum eos, et communis pleromatis fructus 70 logos, qui sunt angeli cælestes, incolentes in Jerusalem, quæ supra est et in cælis. Hæc enim Jerusalem est Sophia, quæ extra est, et sponsus ejus communis pleromatis fructus. Projecit etiam demiurgus animas; hæc enim essentia animarum. Hic est secundum eos Abraham et Abraham hæc soboles. Ex materiali igitur essentia et diabolica fecit demiurgus animabus corpora. Hoc est illud dictum: *Et formavit Deus hominem limo de terra sumpto, et inspiravit in faciem ejus spiraculum vitæ, et factus est homo in animam viventem.* Hic est secundum eos interior homo, animalis, in corpore habitans materiali, quod est materialis, caducus, imperfectus, e diabolica essentia formatus. Est autem hic materialis homo secundum eos tanquam deversorium vel habitaculum modo animæ solius, modo animæ et 284-285 demonum, modo animæ et logorum, qui quidem logi sunt superne inspersi a communi pleromatis fructu et Sophia in hunc mundum, habitantes in corpore choico cum anima, quando demones non cohabitant cum anima. Hoc est, inquit, quod scriptum est in Scriptura: *Hujus rei gratia flecto genua mea ad Deum et Patrem et Dominum Domini nostri Jesu Christi, ut det vobis Deus habitare Christum in interiore homine, hoc est animali, non corporali, ut possitis intelligere, quid sit profundum, quod est Pater universorum, et quæ*

δημιουργός διος, ἀλλ' ἐστὶν ἄνους καὶ μωρὸς κατ' αὐτοὺς, καὶ τί πράσσει ἢ ἐργάζεται, οὐκ οἶδεν. Ἀγνοοῦντι δὲ αὐτῷ, ὅτι δὴ ἡ σοφία ἐνέργησεν πάντα καὶ ἐνίσχυσε, καὶ ἐκείνης ἐνεργούσης αὐτὸς ὥστε ἀπ' ἐαυτοῦ ποιεῖν τὴν κτίσιν τοῦ κόσμου· ὅθεν ἠρξάτο λέγειν· Ἐγὼ ὁ θεός, καὶ πλὴν ἐμοῦ ἄλλος οὐκ ἔστιν.

34. Ἔστιν οὖν ἡ κατὰ Οὐαλεντίνου τετρακτὺς πηγὴ τις ὁ ἀειδόνου φύσεως ριζώματ' ἔχουσα, καὶ ἡ σοφία, ἀπ' ἧς ἡ κτίσις ἡ ψυχικὴ καὶ ὀλικὴ συνέστηκε νῦν. Καλεῖται δὲ ἡ μὲν σοφία πνεῦμα, ὁ δὲ δημιουργὸς ψυχή, ὁ διάβολος δὲ ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου, Βελζεβούλ, ὁ δὲ τῶν δαιμόνων. Ταῦτά ἐστιν ἃ λέγουσιν. Ἐτι- [δὲ] πρὸς τοῦτοις, ἀριθμητικὴν ποιοῦμενοι τὴν πᾶσαν αὐτῶν διδασκαλίαν, ὡς προείπον, τοὺς ἐντὸς πληρώματος αἰῶνας τριάκοντα πάλιν ἐπιπροβεβλήκαμεν· αὐτοῖς κατὰ ἀναλογίαν αἰῶνας· ἄλλους, ἢ ἢ τὸ πλήρωμα ἐν ἀριθμῷ τελειῶ συνηβροισμένον. Ὡς γὰρ οἱ Πυθαγόρειοι διεῖλον εἰς δώδεκα καὶ τριάκοντα καὶ ἐξήκοντα [καὶ λεπτά λεπτῶν εἰσιν ἐκείνοις, δεδῆλωται], οὕτως οὗτοι τὰ ἐντὸς πληρώματος ὑποδιαίρουσιν. Ὑποδιήρηται δὲ καὶ τὰ ἐν τῇ ὀγδοάδῃ, καὶ προβεβλήκαμεν ἡ σοφία, ἥτις ἐστὶ μήτηρ πάντων τῶν ζώντων κατ' αὐτοὺς, καὶ ὁ κοινὸς τοῦ πληρώματος καρπὸς ὁ λόγος· ὅτινές εἰσιν ἔγγελοι [ἐπουράνιοι, πολιτευόμενοι ἐν Ἱερουσαλὴμ τῇ ἄνω, τῇ ἐν οὐρανῷ, αὕτη γὰρ ἐστὶν Ἱερουσαλὴμ ἡ ἐξω σοφία, καὶ ὁ νομφίος αὐτῆς ὁ κοινὸς τοῦ πληρώματος καρπός. Προέβαλε καὶ ὁ δημιουργὸς ψυχάς· αὕτη γὰρ οὐσία ψυχῶν· οὗτός ἐστι κατ' αὐτοὺς Ἀβράμ· καὶ ταῦτα τοῦ Ἀβράμ τὰ τέκνα. Ἐκ τῆς ὀλικῆς οὐσίας οὖν καὶ διαβολικῆς ἐποίησεν ὁ δημιουργὸς ταῖς ψυχαῖς τὰ σώματα. Τοῦτό ἐστι τὸ εἰρημένον· καὶ ἐκπλασέν ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον, χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς λαβών, καὶ ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρῶτον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς· καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν. Οὗτός ἐστι κατ' αὐτοὺς ὁ ἔσω ἄνθρωπος, ὁ ψυχικὸς, ἐν τῷ [p. 193. 194] σώματι κατοικῶν τῷ ὀλικῷ, ὃ ἐστὶν ὁ ὀλικὸς, φθαρτός, ἀτέλειος, ἐκ τῆς διαβολικῆς οὐσίας πεπλασμένος. Ἔστι δὲ οὗτος ὁ ὀλικὸς ἄνθρωπος οἰεῖν κατ' αὐτοὺς πανδοχεῖον ἢ κατοικητήριον ποτε μὲν ψυχῆς μόνης, ποτὲ δὲ ψυχῆς καὶ δαιμόνων, ποτὲ δὲ ψυχῆς καὶ λόγων, ὅτινές εἰσι λόγοι ἄνωθεν κατεσπαρμένοι ἀπὸ τοῦ κοινοῦ τοῦ πληρώματος καρποῦ καὶ τῆς σοφίας εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, κατοικοῦντες ἐν [σώμα]τι χοικῷ μετὰ ψυχῆς, ὅταν δαίμονες μὴ συνοικῶσι τῇ ψυχῇ. Τοῦτο ἐστὶ, φησὶ, τὸ γεγραμμένον ἐν τῇ Γραφῇ·

VARIE LECTIONES.

²¹ ὁ τι δὲ. ὅτι δὲ C. ²² Cf. Isa. xlv, 5: Ὅτι ἐγὼ Κύριος ὁ θεός, καὶ οὐκ ἔστιν ἐτι πλὴν ἐμοῦ θεός. V Mos. 1v, 35. 32, 9. ²³ Articulus ante κατὰ Οὐαλεντίνου fort. rectius deletur. ²⁴ πηγὴ τις. πηγὴ τῆς C, N. Cf. supra p. 260, 85. ²⁵ ριζώματ' τε C. ²⁶ ὁ Roperus, om. C, M. ²⁷ δὲ add. M. ²⁸ τοὺς Roperus, om. C, προβεβλήκαμεν M. ²⁹ ἐπιπροβεβλήκαμεν C, M. ³⁰ Quæ uncis inclusimus, in quibus post ἐκείνους existerit ὡς, e margine irrepserunt. ³¹ προβεβλήκαμεν M. ³² ζώντων. ζῶντων C, M. ³³ ὁ λόγους. ὁ λόγος C, M. ³⁴ κοινός. κοινωνός C, M. ³⁵ Ἀβράμ C. ³⁶ I Mos. 11, 7. ³⁷ λαβών. om. I Mos. 11, 7. ³⁸ ὁ ὀλικός. ὀλικός C, M. ³⁹ ἀτέλειος. τέλειος C, τελῶς susp. M.

Τούτου χάριν⁴⁰ κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα καὶ Κύριον τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα δῶ ὅμιν⁴¹ ὁ Θεὸς κατοικῆσαι τὸν Χριστὸν εἰς τὸν ἕσω ἄνθρωπον, τοῦτέστι τὸν ψυχικόν, οὐ τὸν σωματικόν, ἵνα ἐξι-
σχύσῃτε τοῖς, τί τὸ βάθος, ὅπερ ἐστὶν ὁ Πατὴρ τῶν ὁλῶν, καὶ τί τὸ πλάτος, ὅπερ ἐστὶν ὁ Σταυρὸς, ὁ ὅρος τοῦ πληρώματος, ἢ τί τὸ μήκος, τοῦτέστι τὸ πλήρωμα τῶν αἰώνων. Διὰ τὸ τοῦτο ψυχικὸς, φησὶν, ἐστὶν ἡ δύναμις τοῦ δημιουργοῦ, μωρὸς γὰρ ἦν καὶ ἄνοος, οὐκ εἰς πάντα ἡ σοφία, ἡ μήτηρ, ἡ ὁδοῦς αἰδοῖται.

42. Πάντες οὖν οἱ προφῆται καὶ ὁ νόμος ἐλάλησαν ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ, μωροῦ λέγει Θεοῦ, μωροὶ οὐδὲν εἰδότες⁴³. Διὰ τοῦτο, φησὶ, λέγει ὁ Σωτὴρ· Πάντες⁴⁴ οἱ πρὸ ἐμοῦ ἐληλυθότες κλέπται καὶ λησταὶ εἰσι· καὶ ὁ Ἀπόστολος· Τὸ μυστήριον⁴⁵ ὃ ταῖς προτέροις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη. Οὐδεὶς γάρ, φησὶ, τῶν προφητῶν εἰρηκα περὶ τούτων οὐδὲν, ὧν ἡμεῖς λέγομεν· ἠγνοεῖτο γάρ· πάντα⁴⁶. ἅτε δὲ ἀπὸ μόνου τοῦ δημιουργοῦ λελαλημένα. Ὅτε οὖν τέλος ἔλαβεν ἡ κτίσις, καὶ ἔδει λοιπὸν γενέσθαι τὴν ἀποκάλυψιν τῶν ὁλῶν τοῦ Θεοῦ, τοῦτέστι τοῦ δημιουργοῦ, τὴν ἐκκεκαλυμμένην, ἣν, φησὶν, ἐκκεκάλυπτο ὁ ψυχικὸς ἄνθρωπος, καὶ εἶχε κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν· ὅποτε οὖν ἔδει ἀρῆναι τὸ κάλυμμα καὶ ὁρῆναι ταῦτα τὰ μυστήρια, γεγέννηται⁴⁷ ὁ Ἰησοῦς διὰ Μαρίας τῆς Παρθένου [p. 194, 195] κατὰ τὸ εἰρημένον· Πνεῦμα ἁγίον⁴⁸ ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ. Πνευμά ἐστιν ἡ σοφία· καὶ δύναμις Ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι· Ὑψιστός ἐστιν ὁ δημιουργός· διὸ τὸ γεννώμενον ἐκ σοῦ ἁγίον κληθήσεται. Γεγέννηται⁴⁹ γὰρ οὐκ ἀπὸ Ὑψίστου μόνου⁵⁰ ὥπερ οἱ κατὰ τὸν Ἀδάμ κτισθέντες ἀπὸ μόνου ἐκτίσθησαν τοῦ Ὑψίστου, τοῦτέστι [τῆς σοφίας καὶ]⁵¹ τοῦ δημιουργοῦ· ὁ δὲ Ἰησοῦς ὁ καινὸς [ἄνθρωπος] ἀπὸ⁵² Πνεύματος ἁγίου, τοῦτέστι τῆς σοφίας καὶ τοῦ δημιουργοῦ, ἵνα τὴν μὲν πλάσιν καὶ κατασκευῇ τοῦ σώματος αὐτοῦ ὁ δημιουργὸς καταρτίσῃ, τὴν δὲ οὐσίαν αὐτοῦ τὸ Πνεῦμα παράσῃ τὸ ἅγιον, καὶ γένηται ἄλογος ἐπουράνιος ἀπὸ τῆς ὁδοῦς γεννηθείς⁵³ διὰ Μαρίας. Περὶ τούτου ζήτησις μεγάλη ἐστὶν αὐτοῖς καὶ σχισμάτων καὶ διαφορᾶς ἀφορμή. Καὶ γέγονεν ἐντεῦθεν ἡ διδασκαλία αὐτῶν διηρημένη, καὶ καλεῖται ἡ μὲν ἀνατο-

A sit latitudo, quæ est Saurus, terminus pleromatis, aut quæ longitudo; hoc est pleroma æonum. Propterea animalis, inquit, homo non percipit ea quæ sunt spiritus Dei; stultitia est enim illi. Stultitia autem, inquit, est potestas demiurgi; stultus enim erat ei insipidus et opinabatur se ipsum fabricari mundum, ignorans omnia Sophiam, matrem, ogdoadæm operari sibi ad fabricationem mundi nihil sentienti.

Θεοῦ· μωρὰ γὰρ αὐτῷ ἐστὶ· μωρὰ δὲ, φησὶν, ἄνοος, καὶ ἐνόμιζεν αὐτὸς δημιουργεῖν τὸν κόσμον, ἐνεργεῖ αὐτῷ πρὸς τὴν κτίσιν τοῦ κόσμου οὐκ αἰδοῖται.

33. Omnes igitur prophetae et lex locuti sunt per demiurgum, stultum, inquit, Deum, stulti nil sentientes. Propterea, inquit, ait Soter: Omnes, qui ante me venerunt, fures sunt et latrones, et Apostolus: *Mysterium, quod prioribus ævis non innotuit*. Nemo enim, inquit, ex prophetis dixit de his quidquam, quæ nos dicimus, ignorabantur enim; omnia. . . utpote per solum demiurgum dicta. Postquam igitur ad finem pervenit creatio, et oportuit deinceps revelari illius Dei, hoc est demiurgi, hoc est conditionem velatam, quæ, inquit, obvelatus erat animalis homo habuitque velamen super cor — postquam igitur oportuit tolli velamen conspicique hæc mysteria, natus est Jesus per Mariam virginem secundum id quod scriptum est: *Spiritus sanctus superveniet in te* (Spiritus est Sophia), **286-287** et virtus Altissimi obumbrabit tibi: (altissimus est demiurgus), ideoque quod nascetur ex te sanctum vocabitur. Generatus enim est non ab altissimo solo, sicut ii, qui secundum Adam creati sunt, a solo creati sunt Altissimo, hoc est demiurgo; Jesus autem, novus homo, a Spiritu sancto, hoc est Sophia, et demiurgo, ut fabricam quidem et apparitionem corporis ejus demiurgus exornaverit, essentiam autem ejus spiritus præstiterit sanctus, et exstiterit locus celestis ab ogdoade generatus per Mariam. De hoc questio magna est illis et dissidiorum dissensionisque causa, et hinc exstitit eorum doctrina bifariam divisa, quarum altera vocatur orientalis secundum eos, altera Italica. Et ii quidem, qui sunt ab Italia, quorum Heracleo est et Ptolemæus, animale dicunt exstiterisse corpus Jesu, et propterea in baptismo spiritus tanquam colum-

VARIE LECTIONES.

⁴⁰ Cf. Ephes. iii, 14, 16-18: Τούτου χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν Πατέρα (τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ) ἀπὸ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. . . ἵνα δῶ (ἴδῃ) αὐτὸν κατὰ τὸ πλῆθος τῆς δόξης αὐτοῦ ἐν δυνάμει κραταιωθῇ διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ εἰς τὸν ἕσω ἄνθρωπον, κατοικῆσαι τὸν Χριστὸν διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις ὁμῶν, ἐν ἀγάπῃ ἐρριζωμένοι, καὶ τεθεμελιωμένοι, ἵνα ἐξισχύσῃτε καταλαβέσθαι (γνώναι Orig.) οὖν πᾶσιν τοῖς ἁγίοις, τί τὸ πλάτος καὶ μήκος καὶ ὕψος καὶ βάθος. . . ὁμῶν. ἡμῖν C. ⁴¹ 70-72. I Cor. ii, 14. ⁴² οἱ δότες C. ⁴³ Ev. Joan. x, 8: Πάντες ὅσοι ἦλθον πρὸ ἐμοῦ, κλέπται εἰσὶν καὶ λησταί. ⁴⁴ Cf. Ephes. iii, 9, 10, Rom. xvi, 25. ⁴⁵ Post πάντα quædam excidisse videntur. ⁴⁶ γεγέννηται C. ⁴⁷ Luc. i, 35: Πνεῦμα ἁγίον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δύναμις Ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι, διὸ καὶ *quapropter* Iren., Cyr., Hilar. (Pict.) τὸ γεννώμενον [ἐκ σοῦ] (Cod. reg. Ephræm. resc., Cod. Vercellensis evangeliorum Latinus, Cod. Veronensis Lat., Iren., Cyr., Hilar. Pict.) ἅγιον κληθήσεται υἱὸς Θεοῦ. ⁴⁸ Γεγέννηται C, M. ⁴⁹ μόνου, μόνον C, M. ⁵⁰ τῆς σοφίας καὶ ex inferiore loco prave repetita videntur, id quod etiam Millero visum est, nisi quod is dicit ante v. Ἰησοῦς delet. ⁵¹ ἀπὸ C, M. ⁵² γεννηθείς C.

ba devenit, hoc est locus matris supernae Sophiae, et cessit animali et suscitavit eum ex mortuis. Hoc est, inquit, illud quod dictum est: *Qui suscitavit Christum a mortuis, vivificabit et mortalia corpora vestra, quae sunt animalia*. Limus enim sub devotionem venit. *Pulsis enim es, inquit, et in pulverem reverteris*. Rursus illi qui sunt ab oriente dicunt, quorum est Axionicus et Bardesanes, spirituale fuisse corpus Salvatoris; Spiritus enim sanctus venit super Mariam, hoc est Sophia, et potestas Supremi, demiurgica ars, ut conformaretur quod Spiritus Mariae dedisset.

καὶ Ἀρθουσιάνης ὅτι πνευματικὸν ἦν τὸ σῶμα τοῦ Σωτῆρος. Πνεῦμα γὰρ ἄγιον ἦλθεν ἐπὶ τὴν Μαρίαν, τοῦτέστιν ἡ Σοφία, καὶ ἡ δύναμις τοῦ Ὑψίστου, ἡ δημιουργικὴ τέχνη, ἵνα διαπλασθῇ τὸ ὑπὸ τοῦ Πνεύματος τῇ Μαρίᾳ δοθέν.

30. Haec igitur illi exquirunt inter se et si cui praeter hoc curae sit exquisivisse. Verum superaddit: Ut emendata erant peccata, quae pertinebant ad aëones qui intra sunt, praeterea quoque emendata erant peccata quae pertinebant ad oegdoadēm, Sophiae quae extra est, emendata autem etiam quae ad hebdomadē (edoctus enim est per Sophiam demiurgus ipsum non esse unum solam deum, ut optinebatur, et 288-289 praeter se non esse alium, sed intellexit edoctus a Sophia superiorem, insitotus est enim ab ea atque initiatus et edoctus magnam Patris et aëonum mysterium; et eloctus est illud neutrum; hoc est, ut ait, quod dicit ad Noëm: *Ego Deus Abrahami et Deus Isaac et Deus Jacob, et nomen Dei non indicavi eis*, hoc est mysterium non dixi, nec explicavi quis sit Deus, sed custodivi mecum in abscondito mysterium quod abscondi a Sophia) — oportebat igitur emendatis supernis secundum eandem necessitatem emendari etiam quae hic sunt. In hanc gratiam natus est Jesus Salvator per Mariam, ut emendaret quae hic sunt vellet Christus, qui erat supernae superprojectus a Mente et Veritate, emendavit passionibus Sophiae quae extra est, hoc est abortivi, et rursus natus per Mariam Salvator venit emendaturus passiones animae. Sunt igitur secundum illos tres Christi: qui est superprojectus a Mente et Veritate una cum Spiritu sancto, et communis pleromatis fructus, conjunctus Sophiae quae extra est, quae et ipsa vocatur Spiritus sanctus inferior primo, et tertius is, qui natus est per Mariam ad emendationem conditionis quae est secundum nos.

λική τις διδασκαλία κατ' αὐτοὺς, ἡ δὲ Ἰταλιωτικὴ. Οἱ μὲν ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, ὧν ἐστὶν Ἡρακλείδης καὶ Πτολεμαῖος, ψυχικὸν φασὶ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ γεγονέναι, καὶ διὰ τοῦτο ἐπὶ τοῦ βαπτίσματος τὸ Πνεῦμα ὡς περισσεύον καταλήλυθε, τοῦτέστιν ὁ λόγος ὁ τῆς μητρὸς ἀνωθεν τῆς Σοφίας, καὶ γέγονε τῷ ψυχικῷ, καὶ ἐγγεγενεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. Τοῦτο ἐστὶ, φησὶ, τὸ εἰρημένον. Ὁ ἐγγείρας ὁ Χριστὸν ἐκ νεκρῶν, ζωοποιήσας καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὁμῶν, ἦτοι ψυχικά. Ὁ γοῦν γὰρ ὑπὸ κατάραν ἐλήλυθε. Γῆ γάρ, φησὶν, εἰ, καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ. Οἱ δ' αὖ ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς λέγουσιν, ὧν ἐστὶν Ἀξιόνομος, Σωτήρος. Πνεῦμα γὰρ ἄγιον ἦλθεν ἐπὶ τὴν Μαρίαν, τοῦτέστιν ἡ Σοφία, καὶ ἡ δύναμις τοῦ Ὑψίστου, ἡ δημιουργικὴ τέχνη, ἵνα διαπλασθῇ τὸ ὑπὸ τοῦ Πνεύματος τῇ Μαρίᾳ δοθέν.

31. Ταῦτα οὖν ἐκείνους ζητεῖν ὡς κατ' αὐτοὺς καὶ εἰ τίς ἄλλος γένηται φίλον ζητεῖν. Ἄλλ' ἐπιλέγει. Ὡς διωρθωτο μὲν τὰ κατὰ τοὺς αἰῶνας ἐσὺ σφαλματα, διωρθώτο δὲ καὶ κατὰ τὴν ογδοάδα, τὴν ἔξω Σοφίαν, διωρθώτο δὲ καὶ κατὰ τὴν ἐβδομάδα (ἐβδόμη γὰρ ὑπὸ τῆς Σοφίας ὁ δημιουργὸς, ὅτι [p. 195-197] οὐκ ἐστὶν αὐτὸς θεὸς μόνος, ὡς ἐνὸς | μί, καὶ πλὴν αὐτοῦ ἕτερος οὐκ ἐστὶν, ἀλλ' ἐγνω διδάχθαι ὑπὸ τῆς Σοφίας τὸν κρείττονα κατηχηθῇ γὰρ ὁκ' αὐτῆς καὶ ἐμυθήσῃ καὶ ἐβδόμη τὸ μέγα τοῦ Πατρὸς καὶ τὸν αἰῶνων μυστήριον, καὶ ἐξεῖπεν αὐτὸ οὐδενί, τοῦτέστιν, ὡς φησὶν, ὁ λέγει πρὸς Μωϋσῆν. Ἐγὼ δὲ θεός. Ἀβραάμ, καὶ ὁ θεός Ἰσαὰκ, καὶ ὁ θεός Ἰακώβ, καὶ τὸ ὄνομα θεοῦ οὐκ ἀπηγγεῖλα αὐτοῖς, τοῦτέστι, τὸ μυστήριον οὐκ εἶπα, οὐδὲ ἐξηγήσασθαι, εἰς ἐστὶν ὁ θεός, ἀλλ' ἐφύλαξα παρ' ἐμαυτῷ ἐν ἀποκρύφῳ τὸ μυστήριον, ὃ ἤκουσα παρὰ τῆς Σοφίας). Ἔπει οὖν διωρθωμένων τῶν ἀνω κατὰ τὴν αὐτὴν ἀκολουσίαν καὶ τὰ ἐνθάδε τυχεῖν διορθώσεως. Τούτου χάριν ἐγεννήθη Ἰησοῦς ὁ Σωτὴρ διὰ τῆς Μαρίας, ἵνα διορθώσῃται τὰ ἐνθάδε, ὡς περὶ ὁ Χριστὸς, ὁ ἀνωθεν ἐπιπροβληθεὶς ὑπὸ τοῦ Νοῦ καὶ τῆς Ἀληθείας, διορθώσας τὰ πάθη τῆς ἔξω Σοφίας, τοῦτέστι τοῦ ἐκτρώματος, καὶ πάλιν ὁ διὰ Μαρίας γεγεννημένος ὁ Σωτὴρ ἦλθε διορθώσασθαι τὰ πάθη τῆς ψυχῆς. Εἰσὶν οὖν [κατ' αὐτοὺς] τρεῖς Χριστοί. ὁ ἐπιπροβληθεὶς ὑπὸ τοῦ Νοῦ καὶ τῆς Ἀληθείας μετὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, καὶ ὁ κοινὸς τοῦ πληρώματος καρπός, ἰσχύος, τῆς ἔξω Σοφίας, ἥτις καλεῖται καὶ αὕτη Πνεῦμα ἄγιον ὑποδεέστερον τοῦ πρώτου, καὶ τρίτος ὁ διὰ Μαρίας γεννηθεὶς εἰς ἐπανόρθωσιν τῆς κτίσεως τῆς καθ' ἡμᾶς.

VARIÆ LECTIONES.

Ἄνατολὶκὴ τις διδασκαλία. Cf. Clem. Alex. *Fragm.* p. 966 sqq. *Pott.* γέγονε. γέγονε φωνὴ Roepertus. Rom. viii, 11. ἦτοι καὶ τὰ C. M. Ἰ Mos. iii, 19. Ἀξιόνομος. Cf. Tert. *adv. Valentian.* c. 4. Ἀρθουσιάνης. Βαρθουσιάνης potius, vel Βαρθουσιάνης. Ζητήσαν C. ἐπιλέγει ἐπὶ λέγει C. κατηχηθῇ, κατηχηθῇ C. M. Cf. II Mos. vi, 2, 3: Ἐγὼ Κύριος, καὶ ὤφθη πρὸς Ἀβραάμ, καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, θεὸς ὧν αὐτῶν, καὶ τὸ ὄνομα μου Κύριος οὐκ ἐβλήσατο αὐτοῖς. Infra I. VII, c. 26, p. 258, 55 ed. Ox. locus his verbis recurrit: Ἐγὼ δὲ θεός Ἀβραάμ, καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, καὶ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ οὐκ ἐβλήσατο αὐτοῖς. θεοῦ μου C. M. διορθωμένων C. διορθώσῃται τὰ, Roepertus, διορθώσῃται C. M. πάθη. πλήθη C. M. αὕτη. αὕτη C.

Δ'. Διὰ πλείων νομίζω αὐτάρκως τὴν Οὐαλέν-
τινον ἀρῶσιν ὑποθαγόμενον οὕτως ὑποτιτυπώσθαι.
δοκεῖ δὲ καὶ δι' ἐλλείπων ^{70.00} τὰ δοκούντα αὐτοῖς ἐκ-
θέμενον παύσασθαι. Πλάτων τοίνυν περὶ τοῦ παντός
ἐκτεθέμενος μυστήρια γράφει πρὸς Διονυσίου τοιού-
τον εἶνα τρόπον λέγων. | Φρασεῖς δὴ σοι ⁷¹ δι'
αἰνιγμάτων ⁷², ἢ ἂν τι ἢ ⁷³ δέλεος ἢ πόρτου [ἢ
γῆς] ⁷⁴ ἐν πτυχαῖς πάθῃ, ὃ ἀναγνοὺς μὴ γινῶ ὥδε
γὰρ ἔχει· περὶ τὸν πάντων βασιλεῖα πάντα ἐστὶ,
καθεῖναι ⁷⁵ ἕνακα πάντα, καθεῖναι αἷτιος πάν-
των ⁷⁶ τῶν καλῶν. Δεύτερον περὶ ⁷⁷ τὰ δευτέρα,
καὶ τρίτον περὶ τὰ τρίτα. Τοῦ δὲ βασιλέως ⁷⁸
περὶ [καὶ] ὧν ⁷⁹ εἴπωρ οὐδὲν ἐστὶ τοιοῦτον. Τὸ
δὲ ⁸⁰ μετὰ τοῦτο ⁸¹ ἡ ψυχὴ ἐπικυτεῖ μαθεῖν ὅσα
[p. 197. 198] ἄρτα ἐστὶ, βέβηκουσα εἰς τὰ καυτῆς
συγτηγῇ, ὧν οὐδὲν ἱκανῶς ἔχει. Τούτῳ ⁸² οὖν
καὶ Διονυσίου καὶ Δωριδός, τὸ ἐρώτημα, ὃ πάν-
των αἰτίον ἐστὶ κακῶν· μᾶλλον δὲ ἡ περὶ τοῦ-
του φροντίς ⁸³ ἐν τῇ ψυχῇ ἐγγνωμένη ⁸⁴, ἥρ δὲ
μὴ τις ἐξαιρεθῇ ⁸⁵, τῆς ἀληθείας ὅτιος οὐ μὴ
ποτε τύχῃ ⁸⁶. Ὁ δὲ θαυμαστὸν αὐτοῦ γέγονεν,
[ἀκουσόν] ⁸⁷. Εἰς γὰρ ἄνδρες ⁸⁸ ταῦτα ἀκηκοό-
τες ⁸⁹ μαθεῖν [μὲν δυνατοί] ⁹⁰, δυνατοὶ δὲ μνημο-
νεῦσαι καὶ βασανίσαντες ⁹¹ πάντη πάντως κρῖναι
γέροντες ⁹² ἢ ἡδὴ ⁹³, οἱ φασὶ τὰ μὲν τότε πιστὰ
εἶναι δόξαντα, νῦν ἀπιστά, τὰ δὲ τότε ἀπιστά,
νῦν τοῦναντίον. Πρὸς ταῦτα οὐν σκοπῶν εὐλα-
βοῦ, μὴ ποτὶ σοι μεταμείληθαι τῶνδε ⁹⁴ ἀναξίως
ἐκπεσόντων. Διὰ τοῦτο ἐγὼ περὶ τούτων ⁹⁵
γέγραφα οὐδὲν, οὐδὲ ἐστὶ Πλάτωνος σύγ-
γραμμα οὐδὲν, οὐδὲ ἐστὶ ἀπόστοι. Τὰ δὲ ⁹⁶ νῦν
λεγόμενα Σωκράτους ἐστὶ καλοῦ καὶ νέου γε-
νότος. Τούτοις περὶ τῶν Οὐαλεντίως ὑπεστήσατο
τὸν πάντων βασιλεῖα, ὃν ἐφη Πλάτων, οὗτο· Πατέρα
καὶ Βυθὸν καὶ πᾶσι γῆν ⁹⁷ τῶν ἑῶν αἰώνων. Δεύτε-
ρον | περὶ τὰ δευτέρα τοῦ Πλάτωνος· εἰρηκότος, τὰ
δεύτερα Οὐαλεντίως· τοῦ ἐνδὸς Ὁροῦ τὸν Ὁρον ⁹⁸
ὁπίθετε πάντας αἰῶνας, καὶ τρίτον περὶ τὰ τρίτα
τὴν ἐξουσίαν τοῦ θροῦ καὶ τοῦ πληρώματος διαταγῇ
συνέθηκε πᾶσαν. Καὶ δεδῆλωκεν αὐτὴν δι' ἐλαχι-
στων ⁹⁹ Οὐαλεντίως· ἐν ψαλμῷ κάτωθεν ἀρξάμενος,
οὐχ ὥσπερ ὁ Πλάτων ἀνωθεν, λέγων οὕτω· Αἰθέ-
ρος ¹⁰⁰ πάντα κρεμύμενα πνεύματι βλέπω, πάντα
δ' ὀχούμενα ¹⁰¹ πνεύματι νοῦ· σάρκα μὲν ἐκ

57. Satis superque arbitror Valentini hæresin,
quæ Pythagorea est, adumbratam esse. Placet
autem etiam per exempla placitis eorum exposita
finem facere. Igitur Plato de universo exponens
mysteria scribit ad Dionysium in hunc fere mo-
dum: Dicendum est igitur tibi per ænigmata, ut si
quid tabellæ vel mari vel terra acciderit, qui eam le-
gerit non intelligat. Sic enim se habet. Circa omnium
regem cuncta sunt, et illius gratia omnia, et ille an-
ctor omnium pulchrorum. Circa secundum secundum,
tertia circa tertium. Sed circa regem ipsum **290-
291** at hæc quæ dixi nihil est tale. Quod autem
post hoc est, animus affectat discere qualia illa sint,
aspiciens in ea quæ sibi cognata sunt, quorum nihil
sufficiens se habet. Hæc est, o fili Dionysii et Do-
ridis, questio, quæ malorum omnium causa est, imo
vero cura de hoc in animo insidens, quam si quis non
instulerit, profecto nunquam veritatem assequetur.
Quod autem mirabile in eo factum est, audito. Sunt
enim homines, qui hæc audiverunt, pollentes acuminis,
pollentes memoria, et in examinando et iudicando
coherentes, provocati jam ætate, qui affirmant quæ olim
sibi credibilia visa sunt nunc incredibilia esse, tum
autem incredibilia visa nunc contra sibi videri. Hæc
igitur intuens cave, ne quando te pœniteat horum, quæ
tibi præter dignitatem exciderint. Propterea ego de
hæc re conscripsi nihil, nec Platonis extat scriptum
ullum, neque existet unquam; quæ autem modo di-
cuntur Socratis sunt, qui vixit ut conspicuus existit
cum juvenis esset. His cum incidisset Valentinus,
pro fundamento posuit quem omnium regem dicit
Plato, ipse Patrem et Bythum et Proarcham om-
nium æonum. Deinde cum Plato dixerit, circa
secundum secundum, Valentinus secunda Terminum
posuit omnesque intra Terminum mones, et tertia
circa tertium, quæ est extra Terminum et pleroma
dispositionem constituit omnem. Et declaravit Va-
lentinus eam brevissime per psalmum, ab imo or-
sus, non ut Plato a supremo, his verbis: Ab æthere
omnia suspensa spiritu tuor, omnia autem verba
spiritu percipio; carnem quidem quæ anima suspen-
sam, animam autem æere erectam, æerem autem ex
æthere suspensum, e Bytho autem fructus nascentes,
ex utero autem fetum crescentem, sic hæc sentiens:

VARIÆ LECTIONES.

^{70.00} διελέγων C. ⁷¹ Plat. Epist. 2, p. 312 d. ⁷² αἰνιγμῶν Pl. ⁷³ ἢ ἢ (sic) C. ⁷⁴ ἢ γῆς
ex Pl. add. M. ⁷⁵ πάντ' ἐστὶ, καὶ ἐκείνου Pl. ⁷⁶ καὶ ἐκείνο αἰτίον πάντων Pl. ⁷⁷ δεύτερον δὲ
περὶ Pl. ⁷⁸ Ἡ οὖν ἀνθρωπίνῃ ψυχῇ περὶ αὐτὰ ὀρέγεται μαθεῖν ποτ' ἄρτα ἐστὶ, βέβηκουσα εἰς τὰ αὐτῆς συγ-
τηγῇ, ὧν οὐδὲν ἱκανῶς ἔχει. Τοῦ δὲ βασιλέως περὶ καὶ ὧν εἶπον, οὐδὲν ἐστὶ τοιοῦτο. Τὸ δὲ μετὰ τοῦτο ἡ
ψυχὴ φασιν. Ἀλλὰ ποῦν τι μὴν τοῦτ' ἐστίν, ὃ καὶ Διονυσίου, κ. τ. λ. ⁷⁹ περὶ καὶ ὧν. περὶ ὧν C. ⁸⁰ Τοῦ
δὲ C. ⁸¹ μετὰ τοῦτον C. ⁸² φροντίς ὥδης Pl. ⁸³ ἐγγνωμένη C, ἐγγιγνωμένη Pl. ⁸⁴ εἰ μὴ τις ἐξαιρεθῇ
ταῖς Pl. ⁸⁵ τύχοι Pl. Hoc loco non exigua pars epistolæ silentio prætermissa est. ⁸⁶ ἀκουσόν ex Pl. add.
M. ⁸⁷ ἄνδρες. ἀνθρώποι Pl. ⁸⁸ ἀκηκοότες καὶ κλειούς Pl. ⁸⁹ μὲν δυνατοὶ om. C, δυνατοὶ μὲν μαθεῖν Pl.
⁹⁰ βασανίσαι C. ⁹¹ κρίνει γέροντες C. ⁹² γέροντες ἢ ἡδὴ καὶ οὐκ ἐλάττω τριάκοντα ἐτῶν ἀκηκοότες· οἱ νῦν
ἀπὸ σφίσι φασὶ, τὰ μὲν τότε ἀπιστότατα δόξαντα εἶναι νῦν πιστότατα καὶ ἀναγρίστατα γινώσκον· ἃ δὲ
τότε πιστότατα νῦν τοῦναντίον Pl. ⁹³ τῶνδε τῶν νῦν Pl. ⁹⁴ ἐκπεσόντων. Μεγίστη δὲ φυλαχὲ τὸ μὴ γρά-
φειν, ἀλλ' ἐκμανθάνειν· οὐ γὰρ ἐστὶ τὰ γραφέντα μὴ οὐκ ἐκπεσόντων. Διὰ ταῦτα οὐδὲν πόνοτ' ἐγὼ περὶ τού-
των γέγραφα, οὐδ' ἐστὶ σύγγραμμα Πλάτωνος· οὐδὲν, οὐδ' ἐστὶ Pl. ⁹⁵ τὰ δὲ. Ἀ δὲ C. ⁹⁶ πᾶσι γῆν. σι-
γῆν Bernaysius et Roepertus, πλάττην R. Schottius, προαρχῆν? ⁹⁷ τοὺς ἐνδὸς θροῦ ὁπίθετο susp. Roepertus.
Verum ægre desideratur ipsius θροῦ commemoratio, et in Roeperti conjectura articulus τοῦ ante θροῦ
vix potest abesse. ⁹⁸ καὶ αὐτὴν διελέγει τοῦ pr. C. ⁹⁹ Αἰθέρος. ἔθρος C, ἔθρους susp. M, Ἄέρος R. Schot-
tius. ¹⁰⁰ ὀχούμενα C.

Caro est materia, secundum illos, quæ pendet ab anima demiurgi; anima **292-293** autem ex aere evehitur, hoc est demiurgus e spiritu, qui extra pleroma est; aer autem ex æthere evehitur, hoc est Sophia, quæ est extra, ex illa, quæ est intra Terminus, et ex universo pleromate; ex Bytho autem fructus nascuntur, quæ est ex Patre omnis æonum progenies facta. Quæ igitur Valentino placuerunt satis exposita sunt. quorum alii aliter conformaverunt placita sua.

Πατρὸς πλῆρα προβολὴ τῶν αἰώνων γενομένη. Τὰ μὲν οὖν τῶ Οὐδαμνίῳ δοκοῦντα ἰκανῶς λέλειπται. σχολῆς προκύψασιν ὡς ἐξαιπεῖν, ἄλλου

38. Secundus quidam, qui æqualis fuit Ptolemæo, ita dicit: tetradem esse dextram et tetradem sinistram, et lumen et tenebras, et potestatem vero, quæ discessit et defecit, non a triginta illis æonibus dicit ortam esse, sed a fructibus eorum. Alius autem quidam, Epiphane, magister eorum ita dicit: Erat primum principium incomprehensibile atque inenarrabile et innominabile, quod Monoteia vocat, cum hac autem una existere potestatem, quam vocat Henoteia. Hæc Henotes et hæc Monotes non projiciendo ex se projecerunt principium rerum omnium intelligibile et non genitum et invisibile, quod Monada appellat; cum hac autem potestate **294-295** una existit potestas ejusdem cum ea essentialis, quam et ipsam voco τὸ ἐν. Hæc quatuor potestates ex se projecerunt reliquas æonum emissiones. Alii autem rursus eorum primam

A ψυχῆς κρεμαμένην, ψυχὴν δὲ αἰθέρος ἐξοχουμένην, αἶρα δὲ ἐξ αἰθέρος κρεμαμένην, ἐκ δὲ Βυθοῦ καρποὺς φερόμενους, ἐκ μήτρας δὲ βρέφος φερόμενον· οὕτως ταῦτα νοῶν· σὰρξ ἐστὶν ἡ ὕλη κατ' αὐτοὺς, ἥτις κρέματα ἐκ τῆς ψυχῆς τοῦ δημιουργοῦ. [p. 198. 199.] Ψυχὴ δὲ αἰθέρος ἐξοχεῖται, τούτεστιν ὁ δημιουργὸς τοῦ πνεύματος ἐξω πληρώματος. Ἄηρ δὲ αἰθέρος ἐξοχεῖται, τούτεστιν ἡ ἐξω Σοφία τῆς ἐντὸς δροῦ καὶ παντὸς πληρώματος. Ἐκ δὲ Βυθοῦ καρποὶ φέρονται, ἡ ἐκ τοῦ ἄλλως δογματίσαντος τὰ δόξαντα αὐτοῖς.

λη. Σεκοῦνδος μὲν τις κατὰ τὸ αὐτὸ ἅμα τῷ Πτολεμαίῳ γενομένουσιν οὕτως λέγει· τετράδα εἶναι δεξιάν καὶ τετράδα ἀριστεράν, καὶ φῶς καὶ σκότος· καὶ τὴν ἀποστῆσαν δὲ καὶ ὑστερήσανσαν δύναμιν οὐκ ἀπὸ τῶν τριάκοντα αἰώνων λέγει γεγενῆσθαι, ἀλλὰ ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν. Ἄλλος δὲ τις Ἐπιφάνης, διδάσκαλος αὐτῶν, οὕτως λέγει· Ἦν ἡ πρώτη ἀρχὴ ἀνενόητος, ἀρρήτος τε καὶ ἀνονόματος, ἣν Μονότητα καλεῖ· ταύτῃ [δὲ συνπαρχ]εῖν δύναμιν, ἣν ὀνομάζει· Ἐν[ό]τητα. Αὕτῃ ἡ Ἐνότης ἡ τε Μονότης προήκοντο μὴ προέμεναι ἀρχὴν ἐπὶ πάντων νοητῇ, ἀγέννητόν τε καὶ ἀόρατον, ἣν Μονάδα καλεῖ. Ταύτῃ τῇ δυνάμει συνπαρχεῖ δύναμις ὁμοούσιος αὐτῇ, ἣν καὶ αὐτὴν [p. 199.] ὀνομάζω τὸ ἐν. Αὗται αἱ τέσσαρες δυνάμεις προήκοντο τὰ λοιπὰ τῶν αἰώνων προβολὰς. Ἄλλοι δὲ πάλιν αὐτῶν τὴν πρώτην καὶ ἀρχέγονον ὁδοῦσιν οὕτως τοῖς

Iren. C. hæ. 1, 11, 2. Secundus autem primam ogdoadem sic tradidit dicens: Quaternationem esse dextram et quaternationem sinistram et lumen et tenebras, et discedentem autem et destitutam virtutem non a triginta æonibus dicit fuisse, sed a fructibus eorum.

5. Alius vero quidam, qui et clarus est magister ipsorum, in majus sublime et quasi in maiorem agnitionem extensus, primam quaternationem dixit sic: Est quidem ante omnes Proarche proænnoetos et inenarrabilis et innominabilis, quam ego Monoteiem voco; cum hac Monoteie est virtus, quam et ipsam voco Henoteiem. Hæc Henotes et Monotes cum sint unum, emisunt, cum nihil emisissent, principium omnium noeton et agennoeton et aoraton, quam archem sermo Monada vocat. Cum hac Monade est virtus ejusdem substantiæ ei, quam et eam voco Hen. Hæc autem virtutes, id est, Monotes et Henotes et Monas et Hen emisunt reliquas emissiones æonum.

5. Alii autem rursus ipsorum primam et arche-

Iren. ap. Epiphani. hæ. 32, 1. Σεκοῦνδος..... λέγει εἶναι τὴν πρώτην ὁδοῦσιν τετράδα δεξιάν καὶ τετράδα ἀριστεράν, οὕτως παραδιδοῦς καλεῖσθαι, τὴν μὲν μίαν φῶς, τὴν δὲ ἄλλην σκότος, τὴν δὲ ἀποστῆσαν τε καὶ ὑστερήσανσαν δύναμιν μὴ εἶναι ἀπὸ τῶν τριάκοντα αἰώνων, ἀλλὰ μετὰ τοὺς τριάκοντα αἰῶνας κ. τ. λ.

§ 5. Φασὶ δὲ καὶ οὗτοι, ὡς ἐπὶ τὸ ὑψηλότερον καὶ γνωστικώτερον ἵστασθαι τὴν πρώτην τετράδα οὕτως· Ἐστὶ τις πρὸ πάντων προαρχὴ προαεννόητος, ἀρρήτος τε καὶ ἀνονόματος, ἣν ἐγὼ Μονότητα ἀριθμῶ· ταύτῃ τῇ Μονότητι συνπαρχεῖ δύναμις, ἣν καὶ αὐτὴν ὀνομάζω Ἐνότητα. Αὕτῃ ἡ Ἐνότης ἡ τε Μονότης τὸ ἐν οὐσαι προήκοντο μὴ προέμεναι ἀρχὴν ἐπὶ πάντων νοητῇ ἀγέννητόν τε καὶ ἀόρατον, ἣν ἀρχὴν ὁ λόγος Μονάδα καλεῖ. Ταύτῃ τῇ Μονάδι συνπαρχεῖ δύναμις ὁμοούσιος αὐτῇ, ἣν καὶ αὐτὴν ὀνομάζω τὸ ἐν. Αὗται αἱ δυνάμεις, ἡ τε Μονότης, καὶ Ἐνότης Μονάς τε, καὶ τὸ ἐν προήκοντο τὰ λοιπὰ· προβολὰς τῶν αἰώνων.

§ 5. Ἄλλοι δὲ πάλιν αὐτῶν τὴν πρώτην καὶ ἀρχέ-

VARIE LECTIONES.

ἡ ἐξοχουμένην C. ὡς αἰθέρος. αἰθέρος C. M. ὡς αἰθέρος. αἰθέρος C. M. ὡς ἐξοχεῖται. ἐξοχεῖται C. M. τῆς. τοῦ C. M. δροῦ. σοροῦ C. Excidisse videtur membrum, quod pertinerebat ad explicationem verborum psalmi. Post λαεχται lacunam signavimus. προκύψασιν C. M. Sequentia Hippolytus transtulit ex Irenæo, C. hæ. 1, 11, 2, p. 53 sqq. ed. Massuet., cuius ipsa verba ex Epiphaniæ hæres. 32, 1 sqq. deprompta versioneque veteris interpretis sub textu Hippolyti et nostra versione apposuimus. Cf. etiam Tert. Adv. Valentinian. c. 38, et Theodoret. hæ. fab. 1, 8. γενομένου· οὕτως λέγει C. M. Cf. etiam Tert. l. l. c. 27. Ἐπιφάνης· ἐπιφάνης C. M. ἀνενόητος C. M. ἀρρήτος τε καὶ ἀρεντος δὲ καὶ C. M. ἀνονόματος C. M. ἣν μονάδα C. M. ἡ τε. εἴτε C. M. νοητῇ. νοητῶν C. M. ἀγέννητον C. M. ἣν ἀρχὴν ὁ λόγος μονάδα Epiphaniæ, quocum consentit vetus interpretes Iren. et Tert. l. l. : quod sermo Monada vocavit. ὁμοούσιος αὐτῇ. ὁμοούσιος· αὐτὴ C. M. ἣν ὀνομάζων C. M. προβολὰς C. 7. sqq. Cf. Tert. l. l. c. 35. ἀρχέγονον. ἀρχαίγονον C. M.

ονύμασιν ἐκάλει·σαν [πρῶτον προαρχήν, ἔπειτα Ἀνεννόητον, τὴν δὲ τρίτην Ἀρρήτην, καὶ τὴν] ¹⁷ τετάρτην Ἀόρατον. Καὶ ἐκ μὲν τῆς πρώτης Προαρχῆς προ-
βεδιῆσθαι πρῶτον καὶ πέμπτον τόπον Ἀρχήν, ἐκ δὲ
τῆς Ἀνεννόητου δευτέρου καὶ ἕκτου [τόπου] ¹⁸ Ἀκα-
τάληπτον, ἐκ δὲ τῆς Ἀρρήτου τρίτου καὶ ἑβδόμου
τόπου Ἀνονόμαστον ¹⁹, ἐκ δὲ τῆς Ἀοράτου Ἀγέννη-
τον, πληρωμα τῆς πρώτης οὐδοῦ. Ταύτας βούλονται
ταῖς δυνάμει· προὔπαρχειν τοῦ Βυθοῦ καὶ τῆς Σι-
γῆς ²⁰. Πολλοὶ ²¹ δὲ περὶ αὐτοῦ τοῦ Βυθοῦ καὶ διά-
φοροι γινώμει. Οἱ μὲν ²² αὐτὸν ἄζυγον λέγουσι, μῆτε
ἄρρενα μῆτε θῆλυον, ἄλλοι δὲ τὴν Σιγὴν θῆλειαν αὐτῷ
συμπαρεῖναι ²³ καὶ εἶναι ταύτην πρώτην συζυγίαν.
Οἱ δὲ περὶ τὸν Πτολεμαῖον ²⁴ δύο συζύγους αὐτὸν
ἔχειν λέγουσιν, ἅς καὶ διαθήσεις καλοῦσιν, Ἐννοίαν
καὶ Θέλειαν· πρῶτον ²⁵ γὰρ ἐνενοήθη τι προβαλεῖν,
ὡς φασιν, ἔπειτα ἠθέλησε. Διὰ καὶ τῶν δύο τούτων
διαθέσεων καὶ δυνάμεων ²⁶ [p. 199, 200.] τῆς τε Ἐν-
νοίας· καὶ τῆς Θελήσεως, ὡς περ συγγραθεῖσιν ²⁷
εἰς ἀλλήλας· ἡ προβολὴ τοῦ τε Μονογενοῦς καὶ τῆς
Ἀληθείας κατὰ συζυγίαν ἐγένετο, οὐστίνως ²⁸ τύ-
που· καὶ εἰκόνας τῶν δύο διαθέσεων τοῦ Πατρὸς διελ-
θεῖν ²⁹ ἐκ τῶν ἁοράτων ὁρατάς, τοῦ μὲν Θελήματος
τὸν Νοῦν, τῆς δὲ Ἐννοίας τὴν Ἀλήθειαν· καὶ | διὰ
τούτου τοῦ ἐπιγεννητοῦ Θελήματος ὁ ἄρρην εἰκὼν ³⁰,
τῆς δὲ ἀγεννήτου Ἐννοίας ὁ θῆλυς, ἐπεὶ ³¹ τὸ Θελημα

A et primigeniam ogdoasidem his nominibus appella-
verunt: primum Proarcham, deinde Anennoetum,
tertiam Arrhetum, et quartam Aoratum. Et ex pri-
ma quidem Proarcha emissam esse primo et quin-
to loco Archam, ex Anennoeto autem secundo et
sexto loco Acataleptum, ex Arrheto autem tertio
et septimo loco Anonomastum, ex Aorato autem
Agennetum, complementum primæ ogdoadis. Has
volunt potestates existere ante Bythum et Sigen.
Multæ autem de ipso Bytho et diversæ sententiæ.
Alii enim eum injugum dicunt, neque mascululum
neque femininum, alii autem Sigen femineam eum
ipso adesse et esse hanc primam conjugationem.
Ptolemæus autem ei qui sunt ab eo duas conjuges
eum habere dicunt, quas et dispositiones vocant,
B Cogitationem et Voluntatem; primum enim cogita-
vit aliquid projicere, ut ajunt, deinde voluit. Quapro-
pter et his duabus **296-297** dispositionibus et po-
testatibus, et Cogitatione et Voluntate, tanquam com-
missis inter se emissio et Monogenis et Veritatis
secundum conjugationem facta est, quos quidem
typos et imagines duarum illarum dispositionum
Patris provenisse ex invisibilibus visibiles, et ex
Voluntate quidem Nun, ex Cogitatione autem Ve-
ritatem. Et ob hoc adventitiæ Voluntatis masculus
est imago, non-natæ autem Cogitationis femininus,

γονον οὐδοῦδα τούτοις τοῖς ὀνόμασι κεκλήκασι· πρῶ-
τον Προαρχήν, ἔπειτα Ἀνεννόητον, τὴν δὲ τρίτην
Ἀρρήτην, καὶ τὴν τετάρτην Ἀόρατον. Καὶ ἐκ μὲν
τῆς πρώτης Προαρχῆς προβεδιῆσθαι πρῶτον καὶ
πέμπτον Ἀρχήν, ἐκ δὲ [τῆς Ἀρχῆς] τῆς Ἀνεννόη-
του δευτέρου καὶ ἕκτου τόπου Ἀκατάληπτον, ἐκ δὲ τῆς
Ἀρρήτου τρίτου καὶ ἑβδόμου τόπου Ἀνονόμαστον, ἐκ
δὲ τῆς Ἀοράτου Ἀγέννητον, πληρωμα τῆς πρώτης
οὐδοῦ. Ταύτας βούλονται ταῖς δυνάμει· προὔπαρ-
χειν τοῦ Βυθοῦ καὶ τῆς Σιγῆς..... καὶ γὰρ περὶ αὐ-
τοῦ τοῦ Βυθοῦ πολλοὶ καὶ διάφοροι γινώμει παρ' αὐ-
τοῖς. Οἱ μὲν γὰρ αὐτὸν ἄζυγον λέγουσι, μῆτε ἄρρενα,
μῆτε θῆλειαν, μῆτε ὅλως ὄντα τι, ἄλλοι δὲ ἄρρενό-
θην αὐτὸν λέγουσιν εἶναι, ἑμαρροδίτου φῶσιν
αὐτῷ περιάπτοντας· Σιγὴν δὲ πάλιν ἄλλοι συνευνέτιν
αὐτῷ προσάπτουσιν, ἵνα γέννηται πρώτη συζυγία...

Her. 33, 4... Δύο γὰρ οὗτος (sc. ὁ Πτολεμαῖος)
συζύγους τῷ θεῷ τῇ παρ' αὐτοῖς Βυθῷ καλοῦμένῃ
ἐπινοήσῃ τε καὶ ἐχαρίσατο. Ταύτας δὲ καὶ δια-
θήσεις (διάθεσιν οὐκ. ἐμ.) ἐκάλεισεν, Ἐννοίαν τε
καὶ Θέλημα· καὶ τὴν μὲν Ἐννοίαν ἀεὶ συνυπαρ-
ξασαν ἐν αὐτῷ, ἐννοουμένην ἀεὶ τὸ τί προβαλέ-
σθαι, τὸ δὲ Θέλημα ἐν αὐτῷ ἐπιγιγνώμενον· πρῶτον
γὰρ ἐνενοήθη προβαλεῖν, εἴτα, φησὶν, ἠθέλησε. Διὰ
καὶ τῶν δύο διαθέσεων τούτων ἡ καὶ δυνάμειον, δυ-
νάμει· γὰρ αὐτὰς πάλιν καλεῖ, τῆς Ἐννοίας καὶ τῆς
Θελήσεως· ὥστε (ὡς γε;) συγγραθεῖσιν εἰς ἀλλήλας
τῇ προβολῇ τοῦ Μονογενοῦς καὶ τῆς Ἀληθείας κατὰ
συζυγίαν ἐγένετο, οὐστίνως τύπου· καὶ εἰκόνας τῶν
δύο διαθέσεων τοῦ Πατρὸς· προελθεῖν τῶν ἁοράτων ὁρατάς,
τοῦ μὲν Θελήματος τὸν Νοῦν, καὶ διὰ τούτου τοῦ Θελήματος ὁ μὲν ἄρρην εἰκὼν τῆς ἀγεννήτου Ἐννοίας γέγονεν, ὁ

gonon octonationem his nominibus nominaverunt:
C primum Proarchem, deinde Anennoeton, tertiam
autem Arrheton et quartam Aoraton. Et de prima
quidem Proarche emissum esse primo et quinto
loco Archem, ex Anennoeto secundo et sexto loco
Acatalepton, et de Arrheto tertio et septimo loco
Anonomastum, et de Aorato autem quarto et octavo
loco Agenneton. Pleroma hoc primæ ogdoadis. Has
volunt virtutes fuisse ante Bythum et Sigen. . . .
Etenim de ipso Bytho varie sunt sententiæ apud
eos. Quidam enim sine conjugatione dicunt eum,
neque mascululum neque feminum neque omnino
aliquid esse, alii autem et mascululum et feminum
eum dicentes esse hermaphroditi genesis ei do-
nant; Sigen autem rursus alii conjugem ei ad-
dunt, ut fiat prima conjugatio.

Cap. 12, 1. Hi vero qui sunt circa Ptolemæum
scientiores duas conjuges habere eum Bythum di-
cunt, quas et dispositiones vocant, Ennceam et
Thelesin. Primo enim mente concepti quidquam
emittere, sicut dicunt, post deinde voluit. Qua-
propter duobus his affectibus et virtutibus, id est,
D Ennceas et Thelescos velut commissis in invicem,
emissio Monogenis et Aletheis secundum conju-
gationem facta est, quos typos et imagines duorum
affectuum Patris egressas esse, invisibilium visibiles,
Thelematis quidem Nun, Ennceas autem Aletheian,
et propter hoc adventitiæ Voluntatis masculus est
imago, innatæ vero Ennceæ femininus, quoniam
in natæ vero Ennceæ femininus, quoniam

VARIE LECTIONES.

¹⁷ Uncinis inclusa ex Irenæo supplevimus. ¹⁸ τόπων om. C. ¹⁹ ἀνονόμαστον C, M. ²⁰ σιγῆς. γῆς C, M.
²¹ Πολλοὶ — γινώμει. Ἄλλοι δὲ περὶ αὐτοῦ τοῦ Βυθοῦ ἀδιαφόρως κινούμενοι C, M. qui susp. διαφόρως κινού-
μενοι. ²² Post μὲν ex Irenæo fort. inserendum γάρ. Cf. etiam Tert. l. i. c. 24. ²³ σὺν παρῆναι C. ²⁴ Cf.
Tert. l. i. c. 33. ²⁵ Πρώτος C. ²⁶ διαθέσεως καὶ δυνάμεως C. ²⁷ ὡς περ συγγραθεῖσιν, ὡς περιγραθεῖς C,
ὡς περ γραθεῖσιν M. ²⁸ οὐ; τινος; ὡ; τινος; C, M. ²⁹ διελθεῖν. προελθεῖν? ³⁰ ὁ ἄρρην εἰκὼν, ὁ ἄρρενικός
C, M. ³¹ ἐπεὶ. ἐπὶ C, M.

quam Voluntas tanquam potestas existit Cogitationis. Cogitabat enim Cogitatio semper emissionem, neque tamen ipsa poterat emittere per sese, sed cogitabat; postquam autem Voluntatis potestas advenit, tunc quod cogitabat emisit.

39. Alius autem eorum magister Marcus, magicæ peritus, partim per præstigias peragens, partim autem etiam per dæmones decepit multos. Hic dicebat esse in se summam virtutem ab invisibilibus et innominatis locis redundantem. Et sæpe poculum sumens tanquam consecrans, et longius producens sermonem invocationis effecit, ut mistura purpurea appareret et aliquando rubra, ut opinarentur illi, qui decipiebantur, 298-299 gratiam quamdam descendere et sanguinolentam potestatem præbere potui. Vaser autem ille tum quidem multos decepit, nunc autem convictus desinet. Medicamentum enim, quod talem quemdam potest colore præbere, clam immittens in misturam, multum nugans exspectabat, ut affectum humido liquesceret et admistum inficeret potum. Medicamenta autem quæ hoc efficere possunt, in eo libro, qui est contra magos, prædiximus, ubi exposuimus, quomodo multos decipientes seducant, quibus si cordi erit accuratius ad ea, quæ dicta sunt, animum advertere, cognoscent Marci fraudes.

40. Qui et poculum minus miscens dabat mulierculæ ad consecrandum, ipse assistens et alterum manu tenens illo majus idque vacuum, et postquam consecravit mulier decepta, sumens infundebat in majus et identidem transfundens alterum in alterum addebat hæc verba: Illa, quæ est ante omnia, incomprehensibilis et ineffabilis gratia impleat tuum intus hominem et augeat in te intelligentiam sui, inspargens granum sinapis in bonam terram. Et talia quædam affatus atque obstupesciens et deceptam illam et qui adsunt tanquam miraculorum effector habebatur, cum majus poculum ex minore impleteretur, ut vel superfunderetur abundans. Atque hujus quoque artem in eo libro, quem prædiximus, exposuimus, ubi demonstravimus plurima medicamenta posse augmentum præbere, cum in illum modum admista sint humoribus, maxime vino temperato. Quorum unum ali-quod medicamentum in vacuo poculo elanculum

A ὡς περ δύναμις ἐγένετο τῆς Ἐννοίας. Ἐνενοεῖτο ἂν μὲν γὰρ αὐτὴ ἡ Ἐννοία τὴν προβολὴν, οὐ μέντοι γὰρ προβάλλειν αὐτὴ κατ' αὐτὴν ἡ δύναμις, ἀλλὰ ἐνενοεῖτο, ὅτι δὲ ἡ τοῦ θελήματος δύναμις [ἐπαγένητο] 39, τότε [δὲ] 40 ἐνενοεῖτο προβάλλει.

λθ'. Ἄλλος δὲ τις 39 διδάσκαλος αὐτῶν Μάρκος, μαγικῆς ἐμπειρὸς ἂν μὲν διὰ κυβείας ἐνεργῶν 40, ἀ δὲ καὶ διὰ δαιμόνων ἡπάτα πολλοὺς. Οὗτος ἔλεγεν ἐν αὐτῷ τὴν μεγίστην ἀπὸ τῶν ἀοράτων καὶ ἀκατονομάστων 37 τόπων εἶναι δύναμιν. Καὶ δὴ πολλάκις λαμβάνων ποτήριον ὡς εὐχαριστῶν, καὶ ἐπὶ πλεῖον ἐκτείνων τὸν λόγον τῆς ἐπικληθεῖς πορφυρέον τὸ χέραςμα ἐποίει [p. 200. 201.] φαίνεσθαι καὶ ποτὶ ἐρυθρὸν, ὡς δοκεῖν τοὺς ἀπατωμένους χάριν τινὰ κατεῖναι καὶ αἱματώδη δύναμιν παρέχειν τῷ πόματι. B Ὁ δὲ πανούργος τότε μὲν πολλοὺς ἔλαθε, νυνὶ δὲ ἐλεγχόμενος παύσεται· φάρμακον γὰρ τι τοιαύτην δυνάμενον χρόαν παρασχεῖν λαθραῖος; 39 ἐνὼν τῷ κεράσματι ἐπιπολὺ φλυαρῶν ἀνέμενον, ὅπως τῆς ὑγρότητος μεταλαβὼν 39 λυθῇ καὶ ἀναμίγην ἐπιχρωτίσῃ 40 τὸ πόμα. Τὰ δὲ δυνάμενα τοῦτο παρασχεῖν φάρμακα ἐν τῇ κατὰ μάγων βίβλῳ προείπομεν ἐκθέμενοι, ὡς πολλοὺς πλανῶντες ἀφανίζουσιν, οἷς ἐι φίλον περιεργότερον τῷ ἐξηρημένῳ προσεπισχεῖν, εἰσονται τὴν Μάρκου πλάνην.

μ. Ὅς καὶ ποτήριον μικρότερον 41 κερῶν ἰδίδου γυναικὶ εὐχαριστεῖν, αὐτὸς παραστῆς καὶ ἕτερον κρατῶν ἐκείνου μείζον κενόν, καὶ εὐχαριστήσας τῆς ἀπατωμένης δεξάμενος ἐπέχει εἰς τὸν μείζον, καὶ πολλάκις ἀντεπιγέγων ἕτερον εἰς ἕτερον ἐπέλεγεν οὕτως· Ἡ ἀπὸ τῶν δίων 41, [ἡ] ἀνεπρόσδοτος 42 καὶ ἀβύρτος χάρις πληρῶσαι σου τὸν ἔσω ἄνθρωπον καὶ πληθύναι ἐν σοὶ τὴν γνώσιν αὐτῆς, ἐγκατασπεύρουσα τὸν κόκκον τοῦ σινάπεως εἰς τὴν ἀγαθὴν γῆν. Καὶ τοιαῦτά τινα ἐπειτῶν καὶ ἐκστήσας τὴν τε ἀπατωμένην καὶ τοὺς παρόντας ὡς θαυμαστοὺς ἐνομίζετο, τοῦ μείζονος ποτηρίου πληρουμένου ἐκ τοῦ μικροτέρου ὡς καὶ ὑπερχεισθαι πλεονάζον. Καὶ τοῦτου δὲ τὴν τέχνην ὁμοίως ἐν 44 τῇ προειρημένῃ βίβλῳ ἐξεθέμεθα δειξάντες πλεῖστα φάρμακα δυνάμενα αὐξήσειν παρασχέιν ἐπιμύγνεντα οὕτως ὑγραῖς οὐσίαις, μάλιστα οἷνῳ χειρασμένῳ, ὃν ἐν τι φάρμακον ἐν τῷ κενῷ ποτηρίῳ κρύβδην ἔ...ος..... D χρῖσθαι. 43 ὡς μὴδὲν ἔχον δειξας, ἐπιγέγων ἐκ τ..... 44

Voluntas velut virtus facta est Ennoeæ. Cogitabat enim Ennoeæ semper emissionem, non tamen emittere ipsa per semetipsam poterat quæ cogitabat; cum autem Voluntatis virtus advenit, tunc quod cogitabat emisit.

δὲ θῆλος τοῦ θελήματος. Τὸ θέλημα τοίνυν δύναμις ἐγένετο τῆς Ἐννοίας. Ἐνενοίει μὲν γὰρ ἡ Ἐννοία τὴν προβολήν, οὐ μέντοι προβαλεῖν αὐτὴ καθ' αὐτὴν ἡ δύναμις ἀ ἐνενοίει, ὅτι δὲ ἡ τοῦ θελήματος δύναμις ἐπαγένητο, τότε δὲ ἐνενοίει προβάλλει.

VARIÆ LECTIONES.

39 Ἐνενοεῖτο. Ἐνενοεῖν C, M. 39 ἐπαγένητο supplevimus ex Irenæo. 40 add. M. 39 Cf. Iren. C. hæc. 1, 15, p. 59 sqq. ed. Massuet. 40 ἐνεργῶν Christ. Petersen, δώρων C, M. 37 ἀκατονομάστων C. 38 λαθραῖος C. 39 μεταβαλὼν C. 40 ἐπιχρωτίσῃ C. 41 μικρότερον. παρ' ἑτέρου C, M. 42 Hæc iisdem verbis apud Iren. c. hæc. 1, 15, 2, p. 61. 43 ἡ ἀνεπρόσδοτος. ἀνεπρόσδοτος C, M. Cf. Iren. 44 ὁμοίως. 44 Fort. ἐμπροσθεν ἐπιχρῖσας; καὶ. M. 44 Fort. τοῦ ἑτέρου οἴλῳ. M, τοῦ μικροτέρου?

καὶ ἐπαναχέων, ἀναλυομένου ¹¹ τοῦ φαρμάκου ὑπὸ
τῆς τοῦ ὕγρου μίξεως, ὄντος ψυχρούς, πλεονασμὸς
τοῦ κεράσιματος ἐγίνετο καὶ ἐπὶ τοσούτου ἤξανε,
ἐς ὅσον ἐπαναχυόμενον ἐκινεῖτο, τοιαύτης οὕσης
τῆς τοῦ φαρμάκου φύσεως· ὃ εἰ ἀποδοίτο ¹² τις πλη-
ρωθὲν, μετ' οὐ πολὺ εἰς τὸ κατὰ φύσιν μέτρον πάλιν
τραπήσεται, τῆς τοῦ φαρμάκου δυνάμεως σθεασθείσης
τῇ τοῦ ὕγρου παραμονῇ. διὰ μετὰ σπουδῆς τοῖς πα-
ροῦσι προσεδίδου πίνειν, οἱ δὲ ὡς θελόν τι καὶ θεῶ
μεμελετημένον φρίσσοντες ἅμα καὶ σπεύδοντες ἐπι-
νον.

[p. 201-203.] μα'. Τοιαῦτα δὲ καὶ ἑτέρα ἐπεχειρεῖ,
ὃ πλάνος ποιεῖν διὰ ὑπὸ τῶν ἀπατωμένων ἰδοξάζετο,
καὶ ποτὶ ¹³ αὐτὸς ἐνομίζετο προφητεύειν, ποτὶ δὲ
καὶ ἑτέρους ἐποίει, ὅτε μὲν καὶ διὰ δαιμόνων ταῦτα
ἐνεργῶν, ὅτε δὲ καὶ καὶ κυβεύων, | ὡς προείπομεν.
Πολλοὺς ¹⁴ τοίνυν ἐξαφανίσας, καὶ πολλοὺς τοιούτους
μαθητὰς αὐτοῦ γενομένους προσέδιδασκεν εὐκόλους
μὲν εἶναι διδάσκει πρὸς τὸ ἀμαρτάνειν, ἀκινδύνους
δὲ διὰ τὸ εἶναι ¹⁵ τῆς τελείας δυνάμεως καὶ μετέχειν
τῆς ἀνενοήτου ἐξουσίας· οἷς καὶ μετὰ τὸ βάπτισμα
ἑτέρον ἐπαγγέλλονται, ὃ καλοῦσιν ἀπολύτρωσιν,
καὶ ἐν τούτῳ ἀναστρέφοντες κακῶς τοὺς αὐτοὺς πα-
ραμένοντας ἐπ' ἐλπίδι τῆς ἀπολυτρώσεως, ὡς ¹⁶ δυ-
ναμένους μετὰ τὸ ἅπαξ βαπτισθέντας πάλιν ¹⁷ τυ-
χεῖν ἀρέσεως, διὰ τοῦ ¹⁸ τοιούτου πανουργήματος·
συνέχειν δοκοῦσι τοὺς ἀκροατὰς, οὓς ἐκπῶ νομίωσι
ἐδοκιμάσθαι καὶ δύνασθαι φυλάσσειν αὐτοὺς τὰ πι-
στὰ, τότε ἐπὶ τούτῳ ἄγρουν μὴδὲ τούτῳ μόνῳ ἀρκού-
μενοι, ἀλλὰ καὶ ἑτέρον τι ἐπαγγελλόμενοι ¹⁹ πρὸς τὸ
συγκρατεῖν αὐτοὺς τῇ ἐλπίδι, ὅπως ἀχώριστοι ᾤσι.
Λέγουσι γὰρ τι φωνῇ ἀρήρημ, ἐπιτιθέμενος χεῖρα τῇ
τῇν ἀπολύτρωσιν λαβόντι, ὃ φάσκουσιν ἐξελεῖν εὐ-
κόλως μὴ δύνασθαι, εἰ μὴ τις εἴη ὑπερδόκιμος, ἢ
ὅτε τελευτᾷ πρὸς τὸ οὗς ἐλθὼν λέγει ὁ ἐπίσκοπος.
Καὶ τοῦτο δὲ πανουργημα πρὸς τὸ δεῖ παραμένειν
τοὺς μαθητὰς τῇ ἐπισκόπῳ, γλιγομένους μαθεῖν τὸ
τί ποτε εἴη τοῦτο ἐπ' ἐσχάτων λεγόμενον, δι' οὗ
[τῷ] ²⁰ τελειῶν ἔσται ὁ μανθάνων· ἂ τοῦτο χάριν
ἐσιώπησα, μὴ ποτὶ τις κακοηθίζεσθαι ²¹ με αὐτοὺς
νομίσῃ, καὶ γὰρ οὐ τοῦτο ἡμῖν πρόκειται, ἀλλ' ἢ τὸ
δεῖξαι, ὅθεν τὰς ἀφορμὰς λαβόντες αὐτοὶ τὰ δόξαντα
ἐκστήσαντο ²².

λβ'. Καὶ γὰρ καὶ ὁ μακάριος πρεσβύτερος Εἰρη-
ναῖος παρρησιαστέρον τῷ ἐλέγχῳ προσενεχθεὶς τὰ
τοιαῦτα λούσματα καὶ ἀπολυτρώσεις ἐξέθετο ²³, ἄρο-
μερύτερον εἰπὼν ἂ πρᾶσσουσιν, οἷς ἐντυχόντες ²⁴
τινὲς αὐτῶν ἤρην | ται· οὕτως παρειήφηναι, δεῖ
ἀρνεῖσθαι μανθάνοντες. διὸ φρονεῖς ἡμῖν γεγνηται
ἀκριδέστερον ἐπιζητῆσαι καὶ ἀνευρεῖν λεπτομερῶς,
ἂ καὶ ἐν τῇ πρώτῃ λουτρῇ παραδίδασαι, τὸ τοιοῦτο

A postquam sublevis, idque tanquam nihil inani mon-
stravit, et affudit ex minore et rursus affudit; re-
soluto per misturam humidum medicamento utpote
flatuoso; abundavit mistura et in tantum crevit,
in quantum id quod affusum est movebatur, quo-
niam ista est medicamenti natura. Quod si quis
seponat, non multo post in naturalem mensuram
rursus abibit, medicamenti vi extincta humidum re-
mansione. Ideo properanter iis qui aderant prebe-
bat potum, illi autem tanquam divinum quiddam et
Deo mediatum horrentes simul et aventes bibebant.

300-301 41. Talia vero et alia conabatur
præstigiator ille facere, quapropter in eorum quos
deceperat admiratione erat, et aliquando ipse crede-
batur vaticinari, aliquando autem et alios insti-
tuebat, cum tum per demones hæc peragebat,
tum vero et præstigiis, ut prædiximus. Multos
igitur, quos deceperat, multosque qui tales discipuli
ejus exsisterunt, promovebat pronos esse ad pec-
candum edocens, immunes autem periculi, quia
profiterentur perfectam virtutem et participes es-
sent incomprehensibilis potestatis. Quibus etiam
post baptismum alterum pollicentur, quam vocant
redemptionem, et in hoc male corruptentes eos, qui
apud se remanserunt spe redemptionis, tanquam
qui semel baptizati in peccatum relapsi denuo pos-
sint absolvi: tali fraude attingere videntur audito-
res suos, quos ubi arbitrantur probatos esse
posseque ipsis arcana sua custodire, tum eo ad-
ducunt, et ne in eo quidem acquiescentes, sed etiam
C aliud quiddam pollicentes ad illos spe mulcendos,
ut in perpetuum vincantur. Loquuntur enim ali-
quid voce arcana manu imposita ei qui redemptionem
acceperat, quod aiunt se facile eloqui non posse,
nisi si quis sit maximo opere probatus, aut quando
moriatur, in aurem insusurret episcopus. Et hæc
vero fraus eo spectat, ut perperno remaneant dis-
cipuli apud episcopum, aventes discere, quid tan-
dem sit illud quod in extremo prodatur, quo per-
cepto in ordinem perfectorum evehatur discipulus.
Quæ eam ob causam tramisi, ne quis me illis ob-
trectare arbitretur; etenim non hoc nobis prope-
situm est, præterquam ostendere, unde profecti
placita sua condiderint.

42. Etenim et beatus presbyter Irenæus liberius
D coarguere illos aggressus tales lavationes et re-
demptiones exposuit, magis strictim elocutus quæ
patrant, quibus cum incidissent nonnulli eorum,
inficiati sunt ita esse receptas, quippe qui semper
doceantur inficiari. Quamobrem nobis oborta est
cura accuratius investigandi et indagandi singu-
latim, quæ et in primo lavacro tradunt, quod iis

VARIE LECTIONES.

¹¹ ἀναλυομένου Roesperus, ἀναδυομένου C, M. ¹² ἀποδοίτο C. ¹³ ποτὶ. ποτὶ μὲν M. ¹⁴ Πολλὰς C. ¹⁵ τ.
χυρίους εἶναι sup. Roesperus. ¹⁶ ἀπολυτρώσεως, ὡς Roesperus, ἀπολυτρώσεως C, M. ¹⁷ Fort. βαπτισθέν-
τας πασεῖν πάλιν, M. ¹⁸ διὰ τοῦ Roesperus, καὶ διὰ τοῦ C, M. ¹⁹ ἐπαγγελλόμενοι C. ²⁰ τῶν add. M. ²¹ κα-
κοηθίζεσθαι C. ²² συνεστήσαντο sup. Roesperus. ²³ Iren. c. hæc. I, 21. ²⁴ οἷς ἐντυχόντες, οἱ ἐντυχόντες
C, M. qui ei καὶ post ἐντ. inserendum censet.

appellant, et in altero, quod redemptionem vocant. Sed ne secretum quidem eorum nos fugit. Hæc autem concessa sunt Valentino ejusque asseclis. **302-303** Marcus autem imitatus præceptorem et ipse confligit visionem, arbitratus se hoc modo celebratum iri. Etenim Valentinus ait sese vidisse infantem recens natum, quem explorans inquit quisnam sit, is autem respondit affirmavitque sese Logum esse; deinde addens tragicam quamdam fabulam ex hac constare vult quam instituit hæresin. Cui similia conatus Marcus ait ad sese venisse Tetradem habitum muliebri (quandoquidem, inquit, virile ejus mundus ferre non potuit), et ostendisse sese quæ esset, et universorum ortum, quem nemini unquam neque deorum neque hominum revelavisset, huic soli enarravisse, his verbis usam: Cum principio Pater [cujus pater nemo est], incomprehensibilis ille et insubstantialis, qui neque masculinum neque femineum est, vellet ineffabile suum fieri effabile et invisibile figurari, aperuit os et protulit sermonem similem sui, qui prope astitit et monstravit ei quid esset, idemque invisibilis illius figura apparuit. Elocutio autem nominis talis quædam exstitit: locusus est vocem primam nominis ejus, quæ quidem erat ἀρχή, et erat syllaba ejus elementorum quatuor, deinde adjunxit secundam, eaque erat et ipsa quatuor litterarum, **304-305** deinceps locusus est tertiam, quæ quidem erat elementorum decem, quartamque elocutus est, eaque erat et ipsa duodecim elementorum. Erat igitur totius nominis elocutio elementorum triginta, syllabarum autem quatuor. Unumquodque autem elementorum suas litteras et suam speciem et suum

A καλοῦντας, καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ, ὃ ἀπολύτρωσιν καλοῦσιν. Ἀλλ' οὐδὲ τὸ ἀρρήτον αὐτῶν ἐβλήεν ἡμᾶς. Ταῦτα δὲ συγκαχωρήσας Ὁυαλεντίνῳ καὶ τῇ αὐτοῦ [p. 203. 204.] σχολῇ. Ὁ δὲ Μάρκος μιμούμενος τὸν διδάσκαλον καὶ αὐτὸς ἀναπλάσσει δράμα, νομίζων οὕτως δοξασθῆσθαι. Καὶ γὰρ Ὁυαλεντίνος φάσκει αὐτὸν ἐκτραχῆναι παῖδα νήπιον ἀρτιγέννητον¹¹, οὐ πυθόμενος ἐπιζητῆί τις ἂν εἴη¹², ὃ δὲ ὑπεκρίνατο λέγων, αὐτὸν¹³ εἶναι τὸν λόγον· ἔπειτα προσέειπε τραγικόν τινα¹⁴ μῦθον ἐκ τούτου συνίστην βούλεται τὴν ἐπιχειρημένην αὐτῷ αἵρεσιν. Τοῦτ' ἔτι δὲ ὁμοία τολμῶν ὁ Μάρκος λέγει ἐκλυθῆναι πρὸς αὐτὸν σχήματι γυναικεῖον τὴν τετράδα, ἐπειδὴ, φησί, τὸ ἀρρὲν αὐτῆς ὁ κόσμος φέρειν οὐκ ἔδύνατο, καὶ μνηύσαι αὐτὴν ἥτις ἦν, καὶ τὴν τῶν πάντων γένεσιν, ἣν οὐδὲν πρότερον οὔτε θεῶν οὔτε ἀνθρώπων ἀπεκάλυψε, τοῦτ' ὁ μόνος διηγήσασθαι οὕτως εἰπούσαν¹⁵. Ὅτε τὸ πρῶτον ὁ Πατὴρ αὐτοῦ¹⁶ ὁ ἀνεκνώστως¹⁷ καὶ ἀνούσιος, ὁ μήτε ἀρρὲν μήτε θῆλυ, ἠθέλησεν αὐτοῦ τὸ ἀρρὲν τὸν ῥῆτόν γενέσθαι καὶ τὸ ἀόρατον μορφωθῆναι, ἥνοιξε τὸ στόμα καὶ προήκατο λόγον ὅμοιον αὐτῷ, ὃς παραστάς ἐπέδειξεν αὐτῷ ὃ ἦν, αὐτὸς τοῦ ἀοράτου | μορφῇ¹⁸ φανεῖς. Ἡ δὲ ἐκφώνησις τοῦ ὀνόματος ἐγένετο τοιαύτη· ἐλάλησε λόγον τὸν πρῶτον τοῦ ὀνόματος τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἥτις ἦν ἀρχή, καὶ ἦν ἡ συλλαβὴ αὐτοῦ στοιχείων τεσσάρων, ἔπειτα συνῆψε τὴν δευτέραν, καὶ ἦν [p. 204. 205.] καὶ αὕτη στοιχείων τεσσάρων, ἐξῆς ἐλάλησε¹⁹ τὴν τρίτην, ἥτις ἦν στοιχείων²⁰ δέκα, καὶ τὴν τετάρτην ἐλάλησε, καὶ ἦν καὶ αὕτη στοιχείων δώδεκα. Ἐγένετο οὖν τοῦ ὀνόματος ὅλου ἡ ἐκφώνησις στοιχείων [μὲν]²¹ τριάκοντα, συλλαβῶν δὲ τεσσάρων· ἕκαστον δὲ τῶν στοιχείων ἰδία γράμματα καὶ ἰδίον χαρακτῆρα καὶ ἰδίαν ἐκφώνησιν καὶ

Iren. C. her., I, 14, f. Illam quæ est a summis et ab invisibilibus et innominabilibus locis quaternationem descendisse figura muliebri ad eum, (quoniam, inquit, ejus masculinum mundus ferre non poterat) et ostendisse quoque semetipsam quæ esset, et universorum genesim, quam nemini unquam neque deorum neque hominum revelavit, huic soli enarrasse ita dicentem: Quando primum Pater, cujus pater nemo est, qui est inexcogitabilis et insubstantivus, qui neque masculus neque femina est, voluit suum inenarrabile narrabile fieri, et quod invisibile sibi est formari, aperuit os et protulit Verbum simile sibi, quod assistens ostendit ei quod erat ipse, cum invisibilis forma apparuisset. Enuntiatio autem nominis facta est talis: Locusus est verbum primum nominis ejus: fuit ἀρχή, et syllaba ejus litterarum quatuor, conjunxit et secundam, et fuit hæc litterarum quatuor; post locusus est et tertiam, et fuit hæc litterarum X, et eam quæ est post hæc locusus est, et fuit ipsa litterarum XII. Facta est ergo enuntiatio universi nominis litterarum XXX, syllabarum autem quatuor; unumquodque autem elementorum suas litteras et suam characterem et suam enuntiationem etfigurationes et imagines ha-

Epiphani., hæc. 34, d. αὐτὴν τὴν πανυπερταγμένη ἀπὸ τῶν ἀοράτων καὶ ἀκατονόμαστον τοῦτον τετράδα κατεκλυθῆναι σχήματι γυναικεῖον πρὸς αὐτὸν, ἐπειδὴ, φησί, τὸ ἀρρὲν αὐτῆς ὁ κόσμος φέρειν οὐκ ἔδύνατο, καὶ μνηύσαι αὐτὴν εἴη, καὶ τὴν τῶν πάντων γένεσιν, ἣν οὐδὲν πρότερον οὔτε θεῶν οὔτε ἀνθρώπων ἀπεκάλυψε, τοῦτ' ὁ μόνος διηγήσασθαι οὕτως εἰπούσαν. Ὅτε τὸ πρῶτον ὁ Πατὴρ ὠδινεν ὁ ἀνεκνώστως καὶ ἀνούσιος, ὁ μήτε ἀρρὲν μήτε θῆλυ, ἠθέλησεν αὐτοῦ τὸ ἀρρὲν τὸν γεννηθῆναι καὶ τὸ ἀόρατον μορφωθῆναι, ἥνοιξε τὸ στόμα καὶ προήκατο λόγον ὅμοιον αὐτῷ, ὃς παραστάς ἐπέδειξεν αὐτῷ ὃ ἦν, αὐτὸς τοῦ ἀοράτου μορφῇ φανεῖς. Ἡ δὲ ἐκφώνησις τοῦ ὀνόματος ἐγένετο τοιαύτη· ἐλάλησε λόγον τὸν πρῶτον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἥτις ἦν ἀρχή, καὶ ἦν ἡ συλλαβὴ αὐτοῦ στοιχείων τεσσάρων, ἐπισυνῆψε τὴν δευτέραν, καὶ ἦν καὶ αὕτη στοιχείων τεσσάρων, ἐξῆς ἐλάλησε τὴν τρίτην, καὶ ἦν καὶ αὕτη στοιχείων δέκα, καὶ τὴν μετὰ ταῦτα ἐλάλησε, καὶ ἦν καὶ αὕτη στοιχείων δώδεκα. Ἐγένετο οὖν ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὅλου ὀνόματος στοιχείων μὲν τριάκοντα, συλλαβῶν δὲ τεσσάρων· ἕκαστον δὲ τῶν στοιχείων ἰδία γράμματα καὶ ἰδίον χαρακτῆρα καὶ ἰδίαν ἐκφώνησιν καὶ σχήματα καὶ εἰκόνες ἔχειν,

VARIE LECTIONES.

¹¹ ἀρτι γέννητον C. ¹² εἴη, εἶναι C. ¹³ αὐτῶν C. ¹⁴ τινα, λέγων pr. C. ¹⁵ Quæ sequuntur Hippolytus ex Irenæo exscripsit, cujus ipsa verba versionemque veterem textui supposuimus. ¹⁶ εἰπούσα C, M. ¹⁷ αὐτοῦ· ὠδινεν Epiphanius. Sed Irenæi lat. textus vitium arguit, cum offert: *cujus pater nemo est*, hoc est: ὃς πατὴρ οὐδὲς ἦν. ¹⁸ ἀνεκνώστως C. ¹⁹ μορφῇ C. ²⁰ ἐξῆς ἐλάλησε, ἐξελάλησε C. ²¹ στοιχείων C. ²² αὐτὸν om. C.

σχήματα καὶ εἰκόνας ἔχειν, καὶ μηδὲν αὐτῶν εἶναι, ὁ τὴν ἐκείνου καθορᾷ μορφήν, οὐπὲρ αὐτὸς⁷³ στοιχείον ἐστίν, οὐδὲ μὴν⁷⁴ τὴν τοῦ πλησίον αὐτοῦ ἑκαστον ἐκφώνησιν γινώσκειν, ἀλλ' ὁ αὐτὸς ἐκφωνεῖ⁷⁵, ὡς τὸ πᾶν ἐκφωνοῦντα τὸ ὅλον⁷⁶ ἡγεῖσθαι ὀνομάζειν αὐτὸν· ἑκαστον γὰρ αὐτῶν μέρος ὄντα τοῦ ὅλου τὸν ἴδιον ἦχον ὡς τὸ πᾶν ὀνομάζειν καὶ μὴ παύσασθαι⁷⁷ ἔχοντα, μέχρις ὅτου ἐπὶ τὸ ἑσχάτον γράμμα τοῦ ἑσχατοῦ στοιχείου μονογλωττήσαντα⁷⁸ καταντῆσαι. Τότε δὲ [καὶ]⁷⁹ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ὅλων ἐφη γενέσθαι, θῶν τὰ πάντα καταλθόντα εἰς τὸ ἐν γράμμα μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἐκφώνησιν ἡχῆσθαι, | τῆς τε ἐκφωνήσεως⁸⁰ εἰκόνα τὸ Ἄμην ὁμοῦ λεγόντων ἡμῶν ὑπέθετο εἶναι. Τοὺς δὲ [φθόγγους]⁸¹ ὁπάρχειν τοὺς [p. 205, 206.] μορφοῦντας τὸν ἀνούσιον καὶ ἀγέννητον⁸² αἰῶνα, καὶ εἶναι τοὺς τοὺς μορφάς, ἃς ὁ Κύριος ἀγγέλους εἰρηκε, τὰς διηλεκτικῶς βλέπουσας τὸ πρόσωπον τοῦ Πατρὸς⁸³.

μγ'. Τὰ δὲ ὀνόματα τῶν στοιχείων τὰ κοινὰ καὶ ῥητὰ⁸⁴ αἰῶνας καὶ λόγους καὶ ῥίζας καὶ σπέρματα καὶ πληρώματα καὶ καρποὺς ὀνόμασε· τὰ δὲ καθ' ἕνα αὐτῶν⁸⁵ καὶ ἐκάστου ἰδία⁸⁶ ἐν τῷ ὀνόματι τῆς Ἐκκλησίας ἐμπεριεχόμενα νοεῖσθαι. Ὁ στοιχείων τοῦ⁸⁷ ἑσχατοῦ στοιχείου τὸ ὕστερον [γράμμα]⁸⁸ φωνὴν προήκατο τὴν ἑαυτοῦ, οὐ ὁ ἦχος ἐξελεύθων [κατ'] εἰκόνα⁸⁹ τῶν στοιχείων στοιχεῖα ἰδία ἐγέννησεν, ἐξ ὧν τὰ τε ἐνταῦθα διακεκομῆσθαι⁹⁰ φησι, καὶ τὰ πρὸ τούτων γεγενῆσθαι. Τὸ μέντοι γράμμα αὐτὸ, οὐ

A sonum et figuras et imagines habere, neque ullum eorum esse, quod illius pervideat speciem, cujus ipso elementum est, neque vero vicini sui quemque elocutionem nosse, sed, quod ipse eloquatur, tanquam universum elocutum totum arbitrari appellare enim. Unumquemque enim eorum, cum pars sit universi, suum sonum tanquam totum appellare, nec desinere sonantem, donec ad extremam litteram extremi elementi singulatim eloquens deveniat. Tum autem et redintegrationem universorum dixit fieri, cum enuncta degressa in unam litteram unam eandemque elocutionem sonarent, elocutionisque imaginem Amen simul dicentibus nobis statuit esse. Sonos autem esse eos, qui figurent 306-307 insubstantialem et non generatum æonem, et esse hos figuras, quas Dominus angelos dixit, quæ perpetuo cernant faciem Patris.

43. Nomina autem elementorum communia et effabilia æones et logos et radices et semina et plenitudo et fructus appellavit, singula autem eorum et uniuscujusque propria in nomine Ecclesie una comprehensa intelligi. Quorum elementorum ultimi posterior littera vocem edidit suam, cujus sonus egressus ad instar elementorum elementa propria generavit, ex quibus et ea quæ hic sunt exornata esse ait, et generata quæ erant ante hæc. Ipsam quidem litteram, cujus sonus simul sequebatur so-

καὶ μηδὲν αὐτῶν εἶναι, ὁ τὴν ἐκείνου καθορᾷ μορφήν, οὐπὲρ αὐτὸς στοιχείον ἐστίν, ἀλλὰ οὐδὲ γινώσκει αὐτὸν, οὐδὲ μὴν τὴν τοῦ πλησίον αὐτοῦ ἑκαστον ἐκφώνησιν πολιορκεῖ, ἀλλὰ ὁ αὐτὸς ἐκφωνεῖ, ὡς τὸ πᾶν ἐκφωνοῦντα τὸ ὅλον ἡγεῖσθαι ὀνομάζειν· ἑκαστον γὰρ αὐτῶν μέρος ὄν τοῦ ὅλου τὸν ἴδιον ἦχον ὡς τὸ πᾶν ὀνομάζειν καὶ μὴ παύσασθαι ἔχοντα, μέχρις ὅτου ἐπὶ τὸ ἑσχάτον γράμμα τοῦ ἑσχατοῦ στοιχείου μονογλωττήσαντος καταστήσῃ. Τότε δὲ καὶ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ὅλων ἐφη γενέσθαι, θῶν τὰ πάντα καταλθόντα εἰς τὸ ἐν γράμμα μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἐκφώνησιν ἡχῆσθαι, ἧς ἐκφωνήσεως εἰκόνα τὸ Ἄμην ὁμοῦ λεγόντων ἡμῶν ὑπέθετο εἶναι. Τοὺς δὲ φθόγγους ὁπάρχειν τοὺς μορφοῦντας τὸν ἀνούσιον καὶ ἀγέννητον αἰῶνα, καὶ εἶναι τοὺς τοὺς μορφάς, ἃς ὁ Κύριος ἀγγέλους εἰρηκε, τὰς διηλεκτικῶς βλέπουσας τὸ πρόσωπον τοῦ Πατρὸς. Τὰ δὲ ὀνόματα τῶν στοιχείων τὰ ῥητὰ καὶ κοινὰ αἰῶνας καὶ λόγους καὶ ῥίζας καὶ σπέρματα καὶ πληρώματα καὶ καρποὺς ὀνόμασε· τὰ δὲ καθ' ἕνα αὐτῶν καὶ ἐκάστου ἰδία ἐν τῷ ὀνόματι τῆς Ἐκκλησίας ἐμπεριεχόμενα νοεῖσθαι ἐφη, ὡς στοιχείου τοῦ ὕστερον γράμμα φωνὴν προήκατο τὴν αὐτοῦ, οὐ ἦχος ἐξελεύθων κατ' εἰκόνα τῶν στοιχείων στοιχεῖα ἰδία ἐγέννησεν, ἐξ ὧν τὰ τε ἐνταῦθα κατακεκομῆσθαι φησι καὶ τὴν πρὸ τούτων γεγενῆσθαι. Τὸ μέντοι γράμμα αὐτὸ τὸ [sic] ἦχος τῷ ἦχει, οὐ ὁ

C bere, et nihil eorum esse, quod illius videat formam, quod ipsum super elementum est, sed nec cognoscere eum, sed ne quidem proximi ejus unum quodque enuntiationem scire, sed quod ipse enuntiat, ita omne quod enuntiat, illud quod est totum nominet. Unumquodque enim ipsorum, pars existens totius, suum sonum quasi omne nominare, et non cessare sonantia, quoad usque ad novissimam litteram novissimi elementi singulariter enuntiatia deveniant. Tunc autem et redintegrationem universorum dicit futuram, quando omnia devenientia in unam litteram unam et eandem consonationem sonant, cujus exclamationis imaginem esse Amen simul dicentibus nobis tradidit. Sonos autem eos esse, qui formant insubstantivum et ingenuum æonem, et esse hos formas, quas Dominus angelos dixit, quæ sine intermissione vident faciem Patris.

2. Nomina autem elementorum communia et enarrabilia æones et verba et radices et semina et plenitudines et fructus vocavit. Singula autem ipsorum et uniuscujusque propria in nomine Ecclesie contineri et intelligi ait. Quorum elementorum novissimi elementi ultima littera vocem emisit suam, cujus sonus exiens secundum imaginem elementorum elementa propria generavit, ex quibus et quæ sunt hic disposita dicit, et ea, quæ sunt ante hæc, generata. Ipsam quidem litteram, cujus sonus erat consequens

VARIÆ LECTIONES.

⁷³ οὐπὲρ αὐτὸς. οὐπὲρ αὐτὸ C. M. Cf. Iren. ⁷⁴ ἐστίν. οὐδὲ μὴν. ἐστίν, τόνου δὲ μὴν C. ⁷⁵ ἀλλ' ὁ αὐτὸς ἐκφωνεῖ. ἄλλο μὴδὲ ἐκφωνεῖν C, ἀλλὰ μὴδὲ ἐκφωνεῖν M. Cf. Iren. ⁷⁶ τὸ ὅλον. ὅτι τὸ C, Cf. Iren. ⁷⁷ παύσας C. ⁷⁸ μονογλωττήσαντι C, M. Cf. Iren. lat. ⁷⁹ καὶ om. C, M. Cf. Iren. ⁸⁰ ἐκφώνησιν ἡχῆσθαι, τὴν τε ἐκφώνησιν ἡχῆσθαι (sic) C. ⁸¹ φθόγγους om. C. ⁸² ἀγέννητον C. ⁸³ Cf. Matth. xviii, 10, ⁸⁴ ῥητὰ. ῥήματα C, M. ⁸⁵ ὀνόμασε C. ⁸⁶ ἰδία. ἰδίᾳ C, M. ⁸⁷ νοεῖσθαι. ⁸⁸ γράμμα om. C. ⁸⁹ κατ' εἰκόνα. ἰκανὸν C, εἰκόνας M. ⁹⁰ διακεκομῆσθαι C.

num deorsum, a syllaba ipsius receptam esse sursum dicit ad complementum universi, mansisse autem sonum inferne demissum tanquam foras projectum. Elementum autem ipsum, a quo littera cum pronuntiatione sua devenit deorsum, litterarum ait esse triginta, et unamquamque triginta illarum litterarum in sese habere alias litteras, per quas **308 309** nomen litteræ appellatur, rursus autem alias illas litteras per alias appellari litteras, et alias has per alias, ut in infinitum evadat multitudo singulatum litteris scriptis. In hunc autem modum apertius discat quispiam id quod dicimus: Delta elementum constat litteris quinque, Δ, Ε, Α, Τ, Α, et hæ ipsæ litteræ aliis scribuntur litteris, et hæ aliæ rursus aliis. Si igitur universa substantia litteræ Delta in infinitum evadit, cum semper aliæ litteræ alias generent et sese excipiant invicem, quanto magis illius elementi esse majus mare litterarum? Et si una sola littera sic infinita, videte universi nominis profunditatem litterarum, ex quibus Propatorem Marci laboriositas, vel dicam prava sedulitas, vult constare. Quapropter Patrem, qui nosset se comprehendere non posse, dedisse elementis, quæ et æones vocat, unicuique illorum proprium sonum effari, quandoquidem unus non possit univolum eloqui.

στοιχείοις, ἃ καὶ αἰῶνας καλεῖ, ἐν ἑκάστῳ αὐτῶν ἓνα τὸ ὅλον ἐκφωνεῖν.

44. His autem expositis Tetractyn ei dixisse: Jam volo **310-311** ipsam tibi Veritatem ostend-

sonum deorsum, a syllaba sua sursum receptam dicit ad impletionem universi, remansisse autem deorsum sonum quasi foras projectum. Elementum autem ipsum, ex quo littera cum enuntiatione sua descendit deorsum, litterarum ait esse XXX, et unamquamque ex his XXX litteris in semetipsa habere alias litteras, per quas nomen litteræ nominatur, et rursus alias per alias nominari litteras, et alias per alias, ita ut in immensum decidat multitudo litterarum. Sic autem planius discas quod dicitur: Delta elementum litteras habet in se quinque, et ipsum Δ et Ε et Α et Τ et Α, et hæ rursus litteræ per alias scribuntur litteras, et aliæ per alias. Si ergo universa substantia Delta in immensum decidit, aliis alias litteras generantibus et succedentibus alterutram, quanto magis illius elementi majus esse pelagus litterarum? Et si una littera sic immensa est, vide totius nominis profundum litterarum, ex quibus Propator Marci Silentium constare docuit. Quapropter et Patrem scientem incapabile suum dedisse elementis, quæ et æones vocat, unicuique eorum suam enuntiationem exclamare, eo quod non possit unum illud quod est totum enuntiare.

3. Hæc itaque exponentem ei quaternationem dixisse: Volo autem tibi et ipsam ostendere Veritatem αἰῶνας καλεῖ, ἐν ἑκάστῳ αὐτῶν τὴν ἰδίαν ἐκφωνήσιν. Ταῦτα δὲ σαφηνίσασαν αὐτὴν τὴν τετρακτὺν εἰπεῖν·

Α ὁ ἦχος ἦν συνεπακολουθῶν τῷ ἡχῳ κάτω³¹, ὅπῃ τῆς συλλαβῆς τῆς θαυτοῦ ἀνεληφθῆαι ἀνω λέγει εἰς ἀναπλήρωσιν τοῦ ὅλου³², μεμνημέναι δὲ εἰς τὰ κάτω τὸν ἦχον, ὥστερ ἐξω ριπέντα. Τὸ δὲ στοιχεῖον αὐτὸ, ἀφ' οὗ τὸ γράμμα συν τῇ³³ ἐκφωνήσῃ τῇ θαυτοῦ κατῆλθε | κάτω, γραμμάτων φησὶν εἶναι τριάκοντα³⁴ καὶ ἐν ἑκάστῳ τῶν τριάκοντα γραμμάτων ἐν [p. 206.] θαυτῷ ἔχειν ἑτέρα γράμματα, δι' ὧν τὸ ὄνομα τοῦ γράμματος ὀνομάζεται καὶ μὴ πάλιν τὰ ἑτέρα δι' ἄλλων ὀνομάζεσθαι γραμμάτων, καὶ τὰ ἄλλα δι' ἄλλων, ὥστε εἰς ἀπείρον ἐκπίπτειν τὸ πλῆθος, ἰδίᾳ τῶν γραμμάτων γραφέντων³⁵. Οὕτως δ' ἂν σαφέστερον μάθοι τις τὸ λεγόμενον· Τὸ δέλτα στοιχεῖον γράμματα ἔχει³⁶ ἐν θαυτῷ πέντε, τὸ δέλτα, καὶ τὸ εἰ³⁷, καὶ τὸ λάμβδα³⁸ καὶ τὸ ταῦ, καὶ τὸ ἄλφα, καὶ αὐτὰ ταῦτα ἐν γράμμασι δι' ἄλλων [γράφεται γραμμάτων, καὶ τὰ ἄλλα δι' ἄλλων]³⁹. Εἰ οὖν ἡ πᾶσα ὀπóστασις τοῦ δέλτα εἰς ἀπείρον ἐκπίπτει, ἀεὶ ἄλλων ἄλλα γράμματα γεννώντων καὶ διαδεχομένων ἀλλήλα, πόσω μᾶλλον ἐκείνου τοῦ στοιχείου μέζον⁴⁰ εἶναι τὸν πόντον⁴¹ τῶν γραμμάτων; Καὶ εἰ τὸ ἐν γράμμα ἀπείρον οὕτως, ὁρᾷτε⁴² ὅλου τοῦ ὀνόματος τὸν βυθὸν τῶν γραμμάτων, ἐξ ὧν τὸν προπάτορα ἡ Μάρκου φύλοπονία, μᾶλλον δὲ ματαιοπονία βούλεται συνιστῆναι. Διὸ καὶ τὸν Πατέρα ἐπιστάμενον⁴³ τὸ ἀχώρητον αὐτοῦ δεδοκέναι τοῖς τὴν ἰδίαν ἐκφωνήσιν ἐκβοῶν, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι

μδ. Ταῦτα εἰς σαφηνίσασαν αὐτῇ τὴν τετρακτὺν εἰπεῖν⁴⁴. | [p. 207.] ὅλω δὲ⁴⁵ σοὶ καὶ αὐτὴν ἐπιδείξαι

ἦχος ἦν συνεπακολουθῶν τῷ ἡχῳ, καὶ τὸ ὅπῃ τῆς συλλαβῆς τῆς θαυτοῦ ἀνεληφθῆαι ἀνω λέγειν εἰς ἀναπλήρωσιν τοῦ ὅλου, μεμνημέναι δὲ εἰς τὰ κάτω τὸν ἦχον, ὥστερ ἐξω ριπέντα. Τὸ δὲ στοιχεῖον αὐτὸ, ἀφ' οὗ τὸ γράμμα συν τῇ ἐκφωνήσῃ τῇ θαυτοῦ συγκατῆλθε κάτω, ὃ γραμμάτων εἶναι φησὶ τριάκοντα, καὶ ἐν ἑκάστῳ τῶν τριάκοντα γραμμάτων ἐν θαυτῷ ἔχειν ἑτέρα γράμματα, δι' οὗ τὸ ὄνομα τοῦ γράμματος ὀνομάζεται, καὶ αὐ πάλιν τὰ ἑτέρα δι' ἄλλων ὀνομάζεσθαι γραμμάτων, καὶ τὰ ἄλλα δι' ἄλλων, ὥς εἰς ἀπείρον ἐκπίπτειν τὸ πλῆθος τῶν γραμμάτων. Οὕτω δ' ἂν σαφέστερον μάθοις τὸ λεγόμενον.

ε. Τὸ δέλτα στοιχεῖον γράμματα ἐν θαυτῷ ἔχει πέντε, αὐτὸ δὲ τὸ δέλτα καὶ τὸ ε καὶ τὸ λάμβδα καὶ τὸ ταῦ καὶ τὸ ἄλφα, καὶ ταῦτα πάλιν τὰ γράμματα δι' ἄλλων γράφεται γραμμάτων, καὶ τὰ ἄλλα δι' ἄλλων. Εἰ οὖν ἡ πᾶσα ὀπóστασις τοῦ δέλτα εἰς ἀπείρον ἐκπίπτει, ἀεὶ ἄλλων ἄλλα γράμματα γεννώντων καὶ διαδεχομένων ἀλλήλα, πόσω μᾶλλον ἐκείνου τοῦ στοιχείου μέζον εἶναι τὸ πλάτος τῶν γραμμάτων; καὶ εἰ τὸ ἐν γράμμα οὕτως ἀπείρον, ὁρᾷτε ὅλου τοῦ ὀνόματος τὸν βυθὸν τῶν γραμμάτων, ἐξ ὧν τὸν Προπάτορα ἡ Μάρκου σιγῇ συνεστάναι ἔδογματις. Διὸ καὶ τὸν Πατέρα ἐπιστάμενον τὸ ἀχώρητον αὐτοῦ δεδοκέναι τοῖς στοιχείοις, ἃ καὶ τὴν ἰδίαν ἐκφωνήσιν ἐκβοῶν, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ἓνα τὸ ὅλον ἐκφωνεῖν. Ταῦτα δὲ σαφηνίσασαν αὐτὴν τὴν τετρακτὺν εἰπεῖν·

VARIE LECTIONES.

« κάτω, καὶ τῷ C. » τοῦ ὅλου· τοῦτου ὅλου C. » συν τῇ· συνέστη C. » τριάκοντα, τριάκοντα γραμμάτων, C. » ἰδίᾳ — γραφέντων, διὰ τῶν γραμμάτων γραφέντων; C. Cf. Iren. » ἔχει, ἔχειν C. M. » τὸ εἰ C, τὸ ε M. » τὸ λάβδα C. » Uncinis inclusa ex Irenæo suppleta om. C. M. » μέζον⁴⁰ εἶναι τὸν πόντον, μέζον εἶναι τὸν τόπον C, μέζον εἶναι τὸ πλάτος M Irenæum secutus. » οὕτως, ὁρᾷτε, οὕτως ὥς ὁρᾷτε C, Cf. Iren. » ἐπιστάμενος C. » τὸ ὅλον. » εἰπεῖν· εἰπε C. M. » δὲ, δὲ C. M.

τὴν Ἀληθεῖαν· κατήγαγον γὰρ αὐτὴν ἐκ τῶν ὑπερ-
θεν δομάτων¹, ἵνα ἴδῃς αὐτὴν γυμνὴν καὶ κατα-
μάθῃς αὐτῆς τὸ κάλλος, ἀλλὰ καὶ ἀκούσῃς αὐτῆς
λαλοῦσης καὶ θαυμάσης τὸ φρόνημα αὐτῆς. Ὅρα
οὖν κεφαλὴν, φασίν, ἄνω τὸ πρῶτον ἄλφα ω, τρά-
χληλον δὲ β² ψ, ὤμους, [ἅμα χερσὶ] γ³ χ, στήθη δὲ λτα
φ', [δια]φράγμα⁴ ευ⁵, κοιλίαν ζ⁶, αἰδοῖα η⁷, μη-
ρούς θρ, γόνατα ιπ, κνήμας κο, σφυρὰ λξ, πόδας μν.
Τούτέστι τὸ σῶμα τῆς κατὰ τὸν Μάρκον Ἀληθείας,
τοῦτο τὸ σχῆμα τοῦ στοιχείου, οὗτος ὁ χαρακτήρ
τοῦ γράμματος. Καὶ καλεῖ τὸ στοιχεῖον τοῦτο Ἀν-
θρώπων· εἶναι τε πηγὴν φωνῆς⁸ παντὸς λόγου, καὶ
ἀρχὴν πάσης φωνῆς, καὶ παντὸς ἀρρήτου ῥῆσιν, καὶ
τῆς σιωπαμένης Σιγῆς στόμα. Καὶ τοῦτο τὸ σῶμα
αὐτῆς. Εὐ δὲ μεταρσίον ἐγείρας τῆς διανοίας⁹
νόημα, τὸν [αὐτο]γεννήτορα¹⁰ καὶ πατροδότορα¹¹ B
λόγον ἀπὸ στομάτων Ἀληθείας ἄκουε.

μα¹². Ταῦτα δὲ ταύτης εἰπούσης, προσελέψασαν
αὐτῇ τὴν Ἀληθεῖαν καὶ ἀνοίξαντες τὸ στόμα λαλή-
σαι λόγον, τὸν δὲ λόγον [p. 207. 208.] ὄνομα γενέ-
σθαι, καὶ τὸ ὄνομα εἶναι τοῦτο, ὃ γινώσκωμεν καὶ
λαλοῦμεν, Χριστὸν Ἰησοῦν, ὃ καὶ ὀνομάσασαν αὐτὴν
παραυτίκα σιωπήσαι. Προσδοκῶντος¹³ δὲ τοῦ
Μάρκου πλείον αὐτὴν μέλλειν τι λέγειν, πάλιν ἡ
τετρακτὺς παρελθοῦσα εἰς τὸ μέσον φασίν· Οὕτως¹⁴
εὐήθη ἡγήσω τὸν λόγον σου. [δν]¹⁵ ἀπὸ στομάτων
τῆς Ἀληθείας ἤκουσας· οὐ τοῦτο, ὅπερ¹⁶ οἶδας καὶ
δοκεῖς ἔχειν πάλαι, τούτέστιν ὄνομα· φωνὴν γὰρ

A dere; deduxi enim eam ex supernis ædibus, ut
conspiceres eam nudam et cognosceres ejus pulchri-
tudinem, verum etiam auscultares ei loquenti ejus-
que prudentiam admirarere. Specta igitur caput
primum superne ΑΩ, cervicem ΒΥ, humeros [una
cum manibus] ΓΧ, pectus ΔΦ, præcordia ΕΥ,
ventrem ΖΤ, verenda ΗΞ, lumbos ΘΡ, genua ΙΠ,
tibiaς ΚΟ, talos ΑΞ, pedes ΜΝ. Hoc est corpus se-
cundum Marcum Veritatis, hæc species elementi,
hæc indoles litteræ. Et vocat hoc elementum Ho-
minem, et esse dicit fontem universi sermonis et
principium omnis vocis et universi ineffabilis dictio-
nem Silentii, quod tacetur, os. Et hoc corpus
ejus. Tu vero sublimem excitans mentis intelligen-
tiam accipe genitalem et patrum sermonem ex ore
Veritatis.

43. Hæc cum illa dixisset, intuentem eum Veri-
tatem ore aperto locutam esse sermonem, sermo-
nem autem nomen exstitisse, 312-313 et nomen
esse hoc, quod novimus et loquimur, Christum Jesu-
m, quod elocutam illam illico continuisse. Exspe-
ctante autem Marco plura eam locuturam, rursus
Tetractys in medium progressa dicit: Tam exillem
arbitratus es hunc sermonem, quem ex ore Veri-
tatis audisti; non hoc, quod nosti viderisque tibi
dudum tenere, hoc est nomen; vocem enim solum
tenes ejus, vim autem ignoras. Jesus enim est in-

θειαν· κατήγαγον γὰρ αὐτὴν ἐκ τῶν ὑπερθεν δομά-
των, ἵν' ἴδῃς αὐτὴν γυμνὴν καὶ καταμάθῃς τὸ
κάλλος αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ ἀκούσῃς αὐτῆς λαλοῦσης
καὶ θαυμάσης τὸ φρόνημα αὐτῆς. Ὅρα οὖν κεφαλὴν
ἄνω τὸ ἄλφα καὶ τὸ ω, τράχληλον δὲ β καὶ ψ, ὤμους
ἅμα χερσὶ γ καὶ χ, στήθη δ καὶ φ, διάφραγμα ε καὶ ι,
νότον ζ καὶ τ, κοιλίαν η καὶ σ, μηρούς θ καὶ ρ,
γόνατα ι καὶ π, κνήμας κ καὶ ο, σφυρὰ λ καὶ ξ,
πόδας μ καὶ ν. Τούτ' ἐστὶ τὸ σῶμα τῆς κατὰ τὸν
μάγον Ἀληθείας, τοῦτο τὸ σχῆμα τοῦ στοιχείου,
οὗτος ὁ χαρακτήρ τοῦ γράμματος. Καὶ καλεῖ τὸ
στοιχεῖον τοῦτο Ἀνθρώπων· εἶναι τε πηγὴν
φασίν αὐτὸ παντὸς λόγου καὶ ἀρχὴν πάσης φωνῆς
καὶ παντὸς ἀρρήτου ῥῆσιν καὶ τῆς σιωπαμένης
Σιγῆς στόμα. Καὶ τοῦτο μὲν τὸ σῶμα αὐτῆς. Εὐ δὲ
μεταρσίον ἐγείρας διανοίας νόημα τὸν αὐτὸν γεννή-
τορα καὶ πατροδότορα λόγον ἀπὸ στομάτων Ἀλη-
θείας ἄκουε.

ς¹⁷. Ταῦτα δὲ ταύτης εἰπούσης, προσελέψασαν αὐτῇ
τὴν Ἀληθεῖαν καὶ ἀνοίξαντες τὸ στόμα λαλήσαι λό-
γον, τὸν δὲ λόγον ὄνομα γενέσθαι, καὶ τὸ ὄνομα γε-
νέσθαι τοῦτο, ὃ γινώσκωμεν καὶ λαλοῦμεν, Χριστὸν
Ἰησοῦν, ὃ καὶ ὀνομάσασαν αὐτὴν παρ' αὐτῆ καὶ
σιωπήσαι. Προσδοκῶντος δὲ τοῦ Μάρκου πλείον τι
μέλλειν αὐτὴν λέγειν, πάλιν ἡ τετρακτὺς παρελ-
θοῦσα εἰς τὸ μέσον φασίν· Ὡς εὐκαταφρόνητον
ἡγήσω τὸν λόγον, δν ἀπὸ στομάτων τῆς Ἀληθείας
ἤκουσας· οὐ τοῦθ' ὅπερ οἶδας καὶ δοκεῖς [δοκ. i. od.
reg.] παλαιὸν ἔστιν ὄνομα· φωνὴν γὰρ μόνον ἔχεις

C tatem; deposui enim illam de superioribus ædificiis,
ut circumspicias eam nudam et intuearis formosi-
tatem ejus, sed et audias eam loquentem et admi-
reris sapientiam ejus. Vide quid igitur in caput ejus
sursum primum Α et Ω, collum autem Β et Υ, hu-
meros cum manibus Γ et Χ, pectus Δ et Φ, cinctum
Ε et Υ, ventrem Ζ et Τ, verenda Η et Ξ, femora
Θ et Ρ, genua Ι et Π, tibiaς Κ et Ο, crura Δ et Σ,
pedes Μ et Ν. Hoc est corpus ejus quæ est secun-
dum magum Veritatis, hæc figura elementi, hæc
character litteræ. Et vocat elementum hoc Homi-
nem; esse autem fontem aut enim omnis verbi et
initium universæ vocis et omnis inenarrabilis enar-
rationem et taciti Silentii os. Et hoc quidem corpus
Jesus. Tu autem sublimius allevans sensus intelli-
gentiam autogenitora et patrodota verbum ab ore
Veritatis audi.

4. Hæc autem cum dixisset illa, attendentem ad
eum Veritatem et aperientem os locutam esse ver-
bum, verbum autem nomen factum, et nomen esse
hoc, quod scimus et loquimur, Christum Jesum,
quod cum nominasset statim tacuit. Cum autem
putaret Marcus plus aliquid eam dicturam, rursus
quaternatio veniens in medium ait: Tanquam con-
temptibile putasti esse verbum, quod ab ore Veri-
tatis audisti. Non hoc, quod scis et putas habere
olim est nomen; vocem enim tantum habes ejus,
virtutem autem ignoras. Jesus autem est insigne

VARIE LECTIONES.

¹ δομάτων C. M. ² τὸ δὲ. an τὸ δεύτερον? ³ ἅμα χερσὶ om. C. M. ⁴ φράγμα C. M. ⁵ ευ. ε C. M.
⁶ ζτ. βτ C. M. ⁷ γσ. κσ C. M. ⁸ φῆσαι G. ⁹ τὸ τῆς διανοίας M, qui spatium vacuum esse in C ait.
¹⁰ αὐτογενήτορα. γεννήτορα C. M. ¹¹ πατροδότορα προπάτορα C. M. ¹² προσδοκῶντος C. ¹³ φασίν·
Οὕτως εὐήθη ἡγήσω R. Schottus, φασίν οὕτως· Ἠπθνήγησω C, φασίν οὕτως· Ἠ πλὴν ἡγήσω M. ¹⁴ δν
aid. M. ¹⁵ ἀληθείας. Ἦκουσας σου τοῦτο ὅπερ. C.

signe nomen, sex habens litteras, ab omnibus, qui sunt ex vocatis, invocatum. Alterum autem (h. e. Christus), quod est apud Æones pleromatis multiplex, alia est facie et diversa forma, quod cognoscitur ab illis cognatis, quorum magnitudines sunt apud eum perpetuo.

46. Has vestras viginti quatuor litteras scito tanquam imagines emanavisse ex illis tribus potestatibus, quæ amplectuntur elementorum quæ superne sunt universum numerum. Novem enim mutas litteras tibi persuadeo esse Patris et Veritatis, 314-315 propterea quod muti sunt, hoc est ineffabiles et indicti; semi vocales autem, quæ octo sint, Logi esse et Vitæ, quoniam sint tanquam mediæ inter mutas et vocales acceperintque superiorum emanationem, eorum autem, quæ sunt inferne, reversionem; vocales autem, quæ et ipsæ septem sint, Homini esse et Ecclesiæ, quandoquidem per Hominem egressa vox figuraverit universa; sonus enim vocis figuram iis circumdedit. Est igitur Logus habens et Vita octo illas litteras, Homo autem et Ecclesia illas septem, Pater autem et Veritas novem illas. In defectu igitur computi is, qui de sede remotus inest in Patre, descendit emissus ad eum, a quo segregatus erat, ad corrigenda ea, quæ acta erant, ut pleromatum unitas in bono constans fructum ferat unam in omnibus, quæ est ex omnibus, potestatem. Et ita qui est illarum septem, octo illa-

nomen, sex habens litteras, ab omnibus qui sunt vocationis cognitum. Illud autem, quod est apud æones pleromatis, cum sit multifarium existens, alterius est formæ et alterius typi, quod intelligitur ab ipsis, qui sunt cognati ejus, quorum magnitudines apud eum sunt semper.

5. Has igitur, quæ apud nos sunt viginti quatuor litteræ, emanationes esse intellige trium virtutum imaginales, earum quæ continent universum quæ sunt sursum elementorum numerum. Mutas enim litteras novem puta esse Patris et Veritatis, quoniam sine voce sint, hoc est et inenarrabiles et ineloquibiles; semivocales autem, cum sint octo, Logi esse et Zoes, quoniam quasi mediæ sint inter mutas et vocales, et recipere eorum quidem, quæ supersint, emanationem, eorum vero, quæ subsint, elevationem. Vocales autem et ipsas septem esse Anthropi et Ecclesiæ, quoniam per Anthropum vox progrediens formavit omnia; sonus enim vocis formam eis circumdedit. Est igitur Logos habens et Zoe octo, Anthropos autem et Ecclesia septem, Pater autem et Alethia novem. Ex minori autem computatione qui erat apud Patrem descendit, emissus illuc, unde fuerat separatus, ad emendationem factorum, ut pleromatum unitas æqualitatem habens fructificet unam in omnibus, quæ est ex omnibus virtus. Et sic is qui est numeri septem

A έχεις μόνον αὐτοῦ, τὴν δὲ δύναμιν ἀγνοεῖς. Ἰησοῦς μὲν γὰρ ἐστὶν ἐπίσημον ὄνομα, εἰς ἔχον γράμματα, ὑπὸ πάντων τῶν τῆς κλήσεως ἐπικαλούμενον. Τὸ δὲ παρὰ τοῖς [πέντε] αἰῶσι τοῦ πληρώματος πολυμερὲς τυγχάνον ἄλλης ἐστὶ μορφῆς καὶ ἑτέρου τύπου, γινωσκόμενον ὅτι ἐκείνων τῶν συγγενῶν, ὧν τὰ μεγέθη παρ' αὐτῶν ἐστὶ διὰ παντός.

μς'. Ταῦτα τὰ παρ' ὁμῖν εἰκοσιτέσσαρα γράμματα ἀπορροίας γίνωσκε ὑπάρχειν τῶν τριῶν δυνάμεων [εἰκονικ]ᾶς τῶν περιεχομένων τὸν ὅλον καὶ τῶν ἀνω στοιχείων ἀριθμόν. Τὰ μὲν γὰρ ἄφωνα γράμματα ἐννέα νόμισον εἶναι τοῦ Πατρὸς καὶ τῆς Ἀληθείας διὰ τὸ ἀφώνους αὐτοὺς εἶναι, τωτέστιν ἀρρήτους [p. 208. 209.] καὶ ἀνεκκαλήτους τὰ δὲ ἡμίφωνα, ὅκτω ὄντα, τοῦ Λόγου καὶ τῆς ζωῆς, διὰ τὸ μέτα ὡς περ ὑπάρχειν τῶν τε ἀφώνων καὶ τῶν φωνήεντων, καὶ ἀναδεξέσθαι τῶν μὲν ὑπερθεῖν τὴν ἀπορροίαν, τῶν δὲ ὅτι αὐτὰ τὴν ἀναφορὰν τὴν φωνήεντα, καὶ αὐτὰ ἐπὶ ὄντα, τοῦ Ἀνθρώπου καὶ τῆς Ἐκκλησίας, ἐπεὶ διὰ τοῦ Ἀνθρώπου ἡ φωνὴ προελθοῦσα ἐμόρφωσε τὰ ὅλα· ὁ γὰρ ἦχος τῆς φωνῆς μορφήν αὐτοῖς περιποίησεν. Ἔστιν οὖν ὁ μὲν Λόγος ἔχων καὶ ἡ Ζωὴ τὰ ὅκτω, ὁ δὲ Ἀνθρωπος καὶ ἡ Ἐκκλησία τὰ ἐπτά, ὁ δὲ Πατὴρ καὶ ἡ Ἀλήθεια τὰ ἐννέα. Ἐπὶ δὲ τοῦ ὑστερήσαντος λόγου ὁ ἀπεδρασθεὶς ἐν τῷ Πατρὶ κατήλθεν, ἐκπεμφθεὶς ἐπὶ τὸν ἀφ' οὗ ἐχωρήσθη, ἐπὶ διορθώσει τῶν πραγμάτων, ἵνα ἡ τῶν πληρωμάτων ἐνότης ἐν τῷ ἀγαθῷ ὅσα καρποφορῇ μίαν ἐν πᾶσι τὴν ἐκ πάντων δύ-

C αὐτοῦ, τὴν δὲ δύναμιν ἀγνοεῖς. Ἰησοῦς μὲν γὰρ ἐστὶν ἐπίσημον ὄνομα, εἰς ὧν γράμματα, ὑπὸ πάντων τῶν τῆς κλήσεως γινωσκόμενον. Τὸ δὲ παρὰ τοῖς αἰῶσι τοῦ πληρώματος πολυμερὲς τυγχάνον ἄλλης ἐστὶ μορφῆς καὶ ἑτέρου τύπου, γινωσκόμενον ὅτι ἐκείνων τῶν συγγενῶν, ὧν τὰ μεγέθη παρ' αὐτῶν ἐστὶ διαπαντός.

ε'. Ταῦτ' οὖν τὰ παρ' ὁμῖν εἰκοσιτέσσαρα γράμματα ἀπορροίας ὑπάρχειν γίνωσκε τῶν τριῶν δυνάμεων εἰκονικᾶς τῶν περιεχομένων τὸν ὅλον τῶν ἀνω στοιχείων τὸν ἀριθμόν. Τὰ μὲν γὰρ ἄφωνα γράμματα ἐννέα νόμισον εἶναι τοῦ Πατρὸς καὶ τῆς Ἀληθείας διὰ τὸ ἀφώνους αὐτοὺς εἶναι, τωτέστιν ἀρρήτους καὶ ἀνεκκαλήτους τὰ δὲ ἡμίφωνα, ὅκτω ὄντα, τοῦ Λόγου καὶ τῆς ζωῆς διὰ τὸ μέτα ὡς περ ὑπάρχειν τῶν τε ἀφώνων καὶ τῶν φωνήεντων, καὶ ἀναδέχσθαι τῶν μὲν ὑπερθεῖν τὴν ἀπορροίαν, τῶν δὲ ὑπὲρ αὐτὴν τὴν ἀναφορὰν τὰ δὲ φωνήεντα, καὶ αὐτὰ ἐπὶ ὄντα, τοῦ Ἀνθρώπου καὶ τῆς Ἐκκλησίας, ἐπεὶ διὰ τοῦ Ἀνθρώπου φωνὴ προελθοῦσα ἐμόρφωσε τὰ ὅλα· ὁ γὰρ ἦχος τῆς φωνῆς μορφήν αὐτοῖς περιποίησεν. Ἔστιν ὁ μὲν Λόγος ἔχων καὶ ἡ Ζωὴ τὰ ὅκτω, ὁ δὲ Ἀνθρωπος καὶ ἡ Ἐκκλησία τὰ ἐπτά, ὁ δὲ Πατὴρ καὶ ἡ Ἀλήθεια τὰ ἐννέα. Ἐπειδὴ τοῦ ὑστερήσαντος λόγου ὁ ἀπεδρασθεὶς ἐν τῷ Πατρὶ κατήλθε, πεμφθεὶς ἐπὶ τὸν ἀφ' οὗ ἐχωρήσθη ἐπὶ διορθώσει τῶν πραγμάτων, ἵνα ἡ τῶν πληρωμάτων ἐνότης ἐκείνη ἐχούσα καρποφορῇ μίαν ἐν πᾶσι τὴν ἐκ πάντων δύναμιν. Καὶ

VARIÆ LECTIONES.

ἵνα πάντων τῆς οmissio τῶν C, M. ἵνα ἐπικαλούμενον. ἐγκαλούμενα C, M. ἵνα πέντε, quod neque Epiphanius neque Irenæus lat. norunt, per errorem irrepsit in C. ἵνα εἰκονικᾶς. [καὶ εἰκον]ας M. ἵνα ὅλον. ὅρον C, M. καὶ uncinis inclusimus. Autē τῶν inserendum esse τὸν censet M. ἵνα μέσας C, M. ἵνα ἀπορροίαν. ἀπορίαν C. ἵνα ὅτι αὐτὰ. ὅτι αὐτὴν Iren. græc. : quæ subsint Iren. lat. : ὑπενέδρουν susp. Massuetius : an υποκάτω? ἵνα διὰ. καὶ C, M. ἵνα ὅτι καὶ ἡ Ζωὴ ἡ τὰ C. ἵνα ὑστερήσαντος C. ἵνα ἐχωρήθη ὅ. ἵνα ἀγαθῷ. an καθάρῳ? καρποφορεῖ C.

ναμιν. Καὶ οὕτως ὁ τῶν ἑπτὰ τὴν τῶν ὀκτώ ³⁶ ἔχομισατο δύναμιν, καὶ ἐγένοντο οἱ τρεῖς τόποι ³⁷ ὅμοιοι τοῖς ἀριθμοῖς, ὁδοῦδες ὄντες· οἷτινες τρεῖς ³⁸ ἐφ' ἑαυτοῦ, ³⁹ ἐλθόντες τὸν τῶν εἰκοσιτεσσάρων ἀνέδειξαν ⁴⁰ ἀριθμόν. Τὰ μέντοι τρία στοιχεῖα. ([α] ⁴¹ [p. 209. 210.] φησιν αὐτὸς ⁴² τῶν τριῶν ἐν συζυγίᾳ δυνάμεων ὑπάρχειν, ἃ ἐστὶν ἐξ, ἀφ' ὧν ἀπερρύθη ⁴³ τὰ εἰκοσιτέσσαρα στοιχεῖα), τετραπλασιασθέντα τῷ τῆς ἀρρήτου τετράδος λόγῳ ⁴⁴ τὸν αὐτὸν αὐτοῖς ⁴⁵ ἀριθμὸν ποιεῖ, ἅπερ φησὶ τοῦ Ἀνονομάστου ⁴⁶ ὑπάρχειν. Φορεῖσθαι δὲ αὐτὰ ὑπὸ τῶν ἐξ δυνάμεων εἰς ὁμοιότητα τοῦ Ἀοράτου ⁴⁷, ὧν στοιχείων εἰκόνας ⁴⁸ εἰκόνων ⁴⁹ | ἐξ διπλᾶ γράμματα ὑπάρχειν, ἃ συναριθμούμενα τοῖς εἰκοσιτέσσαροι στοιχείοις δυνάμει τῇ ⁵⁰ κατὰ ἀναλογίαν τὸν τῶν τριάκοντα ποιεῖται ἀριθμόν.

μζ'. Τοῦτου τοῦ λόγου καὶ τῆς οἰκονομίας ⁵¹ ταύτης καρπὸν φησιν ἐν ὁμοιώματι εἰκόνας πεφηνέναι ⁵² ἐκείνον τὸν μετὰ τὰς ἐξ ἡμέρας τέταρτον ἀναδάντα εἰς τὸ ὅρος ⁵³, καὶ γενόμενον ἔκτον, τὸν καταδάντα καὶ κρατηθέντα ἐν τῇ ἑβδομάδι, ἐπίσημον ὁδοῦδα ὑπάρχοντα καὶ ἔχοντα ἐν ἑαυτῷ τὸν ἀριθμὸν ἅπαντα τῶν στοιχείων, ὃν ἐφάνερωσεν, ἐλθόντος αὐτοῦ ἐπὶ τὸ βάπτισμα, ἡ τῆς περιστερᾶς κάθοδος, ἥτις ἐστὶν ω καὶ ⁵⁴ ἄλφα, δι' ἀριθμοῦ δηλουμένου ὀκτακοσίῳ ἐνός, καὶ διὰ τοῦτο Μωσῆς ἐν τῇ ἑκτῇ ἡμέρᾳ λέγειν τὸν ἀνθρώπον γιγνέναι. Καὶ τὴν οἰκονομίαν [p. 210. 211.] δὲ τοῦ πάθους ἐν τῇ ἑκτῇ τῶν ἡμερῶν, ἥτις ἐστὶν ἡ παρασκευὴ ⁵⁵, τὸν ἔσχατον ἀνθρώπον εἰς ἀναγέννησιν τοῦ πρώτου ἀνθρώπου πεφηνέναι. Ταύτης τῆς οἰκονομίας ἀρχὴν καὶ τέλος τὴν ἑκτὴν ὥραν εἶναι, ἐν ᾗ προσηλώθη τῷ ξύλῳ. Τὴν γὰρ τέλειον νοῦν, ἐπιπτάμενον τὸν τῶν ἐξ ἀριθμὸν δύναμιν ⁵⁶ ποιήσεως καὶ ἀναγεννήσεως ἔχοντα, φανερωσάι τοῖς

οὕτως ὁ τῶν ἑπτὰ τὴν τῶν ὀκτὼ ἔχομισατο δύναμιν, καὶ ἐγένοντο οἱ τόποι ὅμοιοι τοῖς ἀριθμοῖς, ὁδοῦδες ὄντες· οἷτινες τρεῖς ἐφ' ἑαυτοῖς ἐλθόντες τὸν τῶν εἰκοσιτεσσάρων ἀνέδειξαν ἀριθμόν. Τὰ μέντοι τρία στοιχεῖα ἀφίησιν αὐτὸς τῶν τριῶν ἐν συζυγίᾳ δυνάμεων ὑπάρχειν, ἃ ἐστὶν ἐξ, ἀφ' ὧν ἀπερρύθη τὰ εἰκοσιτέσσαρα στοιχεῖα, τετραπλασιασθέντα τῷ τῆς ἀρρήτου τετράδος λόγῳ τὸν αὐτὸν αὐτοῖς ἀριθμὸν ποιεῖ, ἅπερ φησὶ τοῦ Ἀνονομάστου ὑπάρχειν. Φορεῖσθαι δὲ αὐτὰ ὑπὸ τῶν τριῶν δυνάμεων εἰς ὁμοιότητα τοῦ Ἀοράτου, ὧν στοιχείων εἰκόνας εἰκόνων τὰ παρ' ἡμῖν διπλᾶ γράμματα ὑπάρχειν, ἃ συναριθμούμενα τοῖς εἰκοσιτέσσαροι στοιχείοις δυνάμει τῶν κατὰ ἀναλογίαν τῶν τριάκοντα ποιεῖ ἀριθμόν.

ζ'. Τοῦτου τοῦ λόγου καὶ τῆς οἰκονομίας ταύτης καρπὸν φησιν ἐν ὁμοιώματι εἰκόνας πεφηνέναι (πεφηνέναι coil. Reg.) ἐκείνον τὸν μετὰ τὰς ἐξ ἡμέρας τέταρτον ἀναδάντα εἰς τὸ ὅρος, καὶ γενόμενον ἔκτον, τὸν κρατηθέντα καὶ καταδάντα ἐν τῇ ἑβδομάδι, ἐπίσημον ὁδοῦδα ὑπάρχοντα καὶ ἔχοντα ἐν ἑαυτῷ τὸν ἅπαντα τῶν στοιχείων ἀριθμὸν, ἐφάνερωσεν

A rum nactus est potestatem, et facti sunt tres loci illi æquales numeris, utpote ogdoades, qui quidem tres sibi additi viginti quatuor illarum ostenderunt numerum. Tria autem elementa **316-317** illa (quæ ipse dicit esse ternarum in conjugatione potestatum, quæ sunt sex, unde emanarunt viginti quatuor elementa) quadruplicata ineffabilis quaternionis computo eundem atque illa numerum faciunt, quæ esse ait Innominati. Ferri autem illa a sex potestatibus in similitudinem invisibilis, quorum elementorum imagines imaginum sex duplices litteras existere, quæ adnumeratæ viginti quatuor elementis ex potestate analogæ numerum tricenarium efficiunt.

B

47. Hujus computi hujusque dispensationis fructum ait in similitudine imaginis apparuisse illum, qui post sex dies quartus ipse ascenderit in montem et factus sit sextus, qui descenderit et detentus sit in hebdomade, cum esset insignis ogdoas et in se haberet universum numerum elementorum, quem manifestaverit, cum ad baptismum venisset, columbæ descensus, quæ sit ω' et α', per numerum, qui ostenditur 801, et propterea Mosem dicere in sexto die hominem factum esse. Et dispensationem vero passionis in sexto die, quæ est parascève, **318-319** ultimum hominem ad regenerationem primi hominis apparuisse. Hujus dispensationis initium et finem sextam esse horam, in qua affixus est cruci. Perfectam enim Mentem intelligentem senarium numerum, qui potestatem haberet creationis et regenerationis, manifestavisse filiis lucis per eum, qui apparuit insignis, eam, quæ per ipsum

C

D

eorum qui sunt octo accepit virtutem, et facta sunt tria loca similia numeris, cum sint octonationes: quæ ter in se venientia viginti quatuor ostenderunt numerum. Et tria quidem elementa (quæ dicit ipse trium in conjugatione virtutum existere, quæ sunt sex, ex quibus emanaverunt viginti quatuor litteræ), quadrupertita inenarrabilis quaternionis ratione eundem numerum faciunt, quæ quidem dicit illius, qui est innominabilis, existere. Indui autem ea a tribus virtutibus in similitudinem illius, qui est invisibilis: quorum elementorum imagines imaginum esse eas, quæ sunt apud nos duplices litteræ, quas cum viginti quatuor litteris adnumerantes, virtute quæ est secundum analogiam, triginta faciunt numerum.

6. Hujus rationis et dispositionis fructum dicit in similitudinem imaginis apparuisse illum, qui post vi dies quartus ascendit in montem, et factus est sextus, qui descendit et detentus est in hebdomade, cum esset insignis octonatio, et haberet in se omnem elementorum numerum, quem manifestavit, cum ipse venisset ad baptismum, columbæ

VARIÆ LECTIONES.

³⁶ τῶν ὀκτὼ. τῷ νοητῷ C. ³⁷ ἀφ' ἑαυτοῦς C. ³⁸ ἀνεδέξαντο C. Cf. Iren. et infra p. 324, 9. 10. ³⁹ ἃ add. M. ⁴⁰ αὐτὸς. αὐτὸν C. ⁴¹ ἀπερρύθη C. ⁴² τῷ — λόγῳ. τῶν — λόγων C. ⁴³ αὐτοῖς τοῖς C. ⁴⁴ ἀνονομάστου C. ⁴⁵ ἀοράτου C. ⁴⁶ εἰκόνας C. M. ⁴⁷ εἰκόνων. εἰκόνων ὧν C. ⁴⁸ δυνάμει τῇ. δύναμιν τὴν C. ⁴⁹ οἰκονομίας. ἀναλογίας C. M. ⁵⁰ Cf. Matth. xvii, 1 sqq. Marc. ix, 2 sqq. ⁵¹ ω καὶ. ο καὶ C. ⁵² παρασκευῇ, ἡ C. ⁵³ ἀριθμὸν, δύναμιν ποιῆσαι καὶ ἀναγεννῆσαι ὡς ἔχοντα C.

postea accessit, regenerationem. Unde etiam duplices litteras insignem numerum habere ait; insignis enim numerus commistus viginti quatuor litteris triginta litterarum nomen effecit.

48. Usus autem est ministra septem numerorum magnitudine, ut consilii a semetipso consulti manifestaretur fructus. Insignem autem in presenti, ait, intellige eum, qui die insigni formatus est, qui quasi dispersus est et extra mansit, qui ipsius potestate et intelligentia per ipsius propaginem hunc septem potestatum imitatione septemplex potestatis animavit mundum, eumque animam constituit esse universi visibilis. Utitur **320-321** igitur et hic hoc opere tanquam sponte a se facto, illa vero ministrant, cum sint imitamenta rerum imitatione non expressarum, cogitationis matris. Et primum quidem cœlum fatiatur A, alterum autem E, tertium autem H, quartum autem, quod est medium inter septem, I litteræ potestatem, quintum autem O, sextum autem Y, septimum autem, quod est quartum a medio, Ω. Potestatesque omnes in unum complicatæ sonant et glorificant illum, a quo pro-

descensio, quæ est Ω et A; numerus enim ipsius unum et DCCC, et propter hoc Moysi in sexta die dixisse hominem factum. Et dispositionem autem in sexta die, quæ est in cœna pura, novissimum hominem in regenerationem primi hominis apparuisse, cuius dispositionis initium et finem sextam horam, in qua affixus est ligno. Perfectum enim sensum scientem eum numerum, qui est sex, virtutem fabricationis et regenerationis habentem, manifestasse filius luminis cum generationem, quæ facta est per eum, qui manifestatus est insignis, in eum numerum. Hinc etiam et duplices litteras numerum insignem habere ait. Insignis enim numerus commistus viginti quatuor elementis XXX litterarum nomen explicuit.

7. Usus est autem diacono septem numerorum magnitudinis, quemadmodum dicit Marius Sige, ut ab se cogitata cogitationis manifestetur fructus. Et insignem quidem hunc numerum in presenti ait eum, qui ab insigni figuratus est, intelligi, eum, qui quasi in partes divisus est aut præcisus et foris perseveravit, qui sua virtute et prudentia per eam, quæ est ab eo, emissionem hunc, qui est septem virtutum secundum imitationem hebdomadis virtutis, animavit mundum, et animam posuit esse huius universi, quod videtur. Utitur autem et ipse hic hoc opere quasi spontaneæ ab ipso facto, reliqua vero ministrant, cum sint imitationes inimitabilium, entymesis matris. Et primum quidem cœlum sonat A, quod autem est post illum E, tertium autem H, quartum vero et medium numeri VII Iulæ virtutem enarrat, quintum vero O, sextum autem Y, septimum autem et IV a medio Ω elementum exclamat, quemadmodum Marius Sige, quæ multa quidem loquacius exsequitur, nihil autem ve-

uolens τοῦ φωτός [τὴν] ³² διὰ τοῦ φανέντος ἐπισήμου ³³ [εἰς] τὴν δι' αὐτοῦ ἐπιγενομένην ἀναγέννησιν. Ἐνθεν καὶ τὰ διπλὰ γράμματα ³⁴ τὸν ἀριθμὸν ἐπίσημον ἔχειν φησὶν ὁ γὰρ ἐπίσημος ἀριθμὸς συγκερασθεὶς τοῖς εἰκοσιτέσσαροι στοιχείοις τὸ τριακονταγράμματον ὄνομα ἀπέτελεσε.

μη'. Κέχρηται δὲ διακὼν τῶ τῶν ἐπὶ ἀριθμῶν μεγέθει, ἵνα τῆς αὐτοβουλῆς [βουλῆς] ³⁵ φανερωθῇ ὁ καρπός. Τὸν μέντοι ἐπίσημον ἐπὶ τοῦ παρόντος, φησὶ, τὸν ἐπὶ τοῦ ἐπισήμου μορφωθέντα νόησον, τὸν ὥσπερ μερισθέντα καὶ ἔξω μέιναντα, ὃς τῇ αὐτοῦ δυνάμει τε καὶ φρονήσει διὰ τῆς ἑαυτοῦ προβολῆς τοῦτον τὴν [τὴν ζῶην] τῶν ³⁶ ἐπὶ δυνάμεων μιμήσει τῆς ἐκπαδουμένης δυνάμεως ἐψύχῳ κόσμῳ, καὶ ψυχῇ [p. 214. 212.] ἔθετο εἶναι τοῦ ὁρωμένου παντός. Κέχρηται ³⁷ μὲν οὖν καὶ οὗτος τῷδε τῷ ἔργῳ ³⁸, ὡς αὐθαίρετως ὅπ' αὐτοῦ γενομένη ³⁹, τὰ δὲ διακονεῖ ⁴⁰, μιμήματα ὄντα τῶν ἀμιμήτων, τῆς ἐνθυμήσεως τῆς μητρὸς. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος ⁴¹ οὐρανὸς φέγγεται ⁴² τὸ ἄλφα, ὁ δὲ μετὰ τοῦτον τὸ εἰ ⁴³, ὁ δὲ τρίτος τὸ ἦτα, ὁ δὲ τέταρτος, ὁ καὶ μέσος ⁴⁴ τῶν ἐπὶ τὴν τοῦ ἰούτα δυνάμιν, ὁ δὲ πέμπτος τὸ οὐ ⁴⁵, ἔκτος δὲ τὸ υ', ἑβδομος δὲ καὶ τέταρτος ἀπὸ τοῦ μέσου τὸ ω'. Αἱ τε δυνάμεις πάσαι εἰς ἓν συμπλακίσαι

ἐλθόντος αὐτοῦ ἐπὶ τὸ βάπτισμα ἡ τῆς περισσότερ᾽ ἀκόδοις, ἥτις ἐστὶν Ω καὶ Α· ὁ γὰρ ἀριθμὸς αὐτῆς μία καὶ ὀκτακόσται· καὶ διὰ τοῦτο Μωϋσῆς ἐν τῇ ἐκτῇ τῶν ἡμερῶν εἰρηκέναι τὸν ἀνθρώπων γεγονέναι. Καὶ τὴν οἰκονομίαν δὲ ἐν τῇ ἐκτῇ τῶν ἡμερῶν, ἥτις ἐστὶ Παρασκευὴ, τὸν ἔσχατον ἀνθρώπων εἰς ἀναγέννησιν τοῦ πρώτου ἀνθρώπου πεφηνέται, ἥς οἰκονομίας ἀρχὴν καὶ τέλος καὶ τὴν ἐκτὴν ὥραν, ἐν ᾗ προσηλύθη τῷ ὕλῳ. Τὸν γὰρ τέλειον νοῦν, ἐπιστάμενον τὸν τὸν εἰς ἀριθμὸν δυνάμιν ποιήσεως καὶ ἀναγενήσεως ἔχοντα, φανερώσαι τοῖς υἱοῖς τοῦ φωτός τὴν δι' αὐτοῦ φανέντος ἐπισήμου εἰς αὐτὸν δι' αὐτοῦ (εἰς αὐτὸν ἀριθμὸν cod. Reg.) γενομένην ἀναγέννησιν. Ἐνθεν καὶ τὰ διπλὰ γράμματα τὸν ἀριθμὸν ἐπίσημον ἔχειν φησὶν ὁ γὰρ ἐπίσημος ἀριθμὸς συγκερασθεὶς τοῖς εἰκοσιτέσσαροι στοιχείοις τὸ τριακονταγράμματον ὄνομα ἀπέτελεσε. Κέχρηται δὲ διακὼν τῶ τῶν ἐπὶ ἀριθμῶν μεγέθει, ὡς φησὶν ὁ Μάρκου Συγῆ, ἵνα τῆς αὐτοβουλῆς βουλῆς φανερωθῇ ὁ καρπός. Τὸν μέντοι ἐπίσημον τοῦτον ἀριθμὸν ἐπὶ τοῦ παρόντος, φησὶ, τὸν ἐπὶ τοῦ ἐπισήμου μορφωθέντα νόησον, τὸν ὥσπερ μερισθέντα ἢ διχοτομηθέντα καὶ ἔξω μέιναντα, ὃς τῇ αὐτοῦ δυνάμει τε καὶ φρονήσει διὰ τῆς ἀπ' αὐτοῦ προβολῆς τοῦτον τὸν τὸν ἐπὶ δυνάμεων καὶ (κατὰ cod. Reg.) μίμησιν τῆς ἑβδομάδος δυνάμεως ἐψύχῳ κόσμῳ καὶ ψυχῇ ἔθετο εἶναι τοῦ ὁρωμένου παντός. Κέχρηται μὲν οὖν καὶ αὐτός οὗτος τῷδε τῷ ἔργῳ ὡς αὐθαίρετως ὅπ' αὐτοῦ γενομένη, τὰ δὲ διακονεῖ μιμήματα ὄντα τῶν ἀμιμήτων τὴν ἐνθυμήσιν τῆς μητρὸς. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος οὐρανὸς φέγγεται τὸ α, ὁ δὲ μετὰ τοῦτον τὸ ε, ὁ δὲ τρίτος ἡ, τέταρτος δὲ καὶ μέσος τῶν ἐπὶ τὴν τοῦ ἰούτα δυνάμιν ἐκφωνεῖ, ὁ δὲ πέμπτος τὸ ο', ἔκτος δὲ τὸ υ', ἑβδομος καὶ τέταρτος ἀπὸ μέσου τὸ ω στοιχείον ἔκδοι, καθὼς ἡ Μάρκου Συγῆ, ἡ πολλὰ μὲν φλυαροῦσα,

VARIE LECTIONES.

³² τὴν et εἰς uncinis inclusimus. ³³ ἐπισήμου. ἐπισήμους C. ³⁴ γράμματα. πράγματα C. ³⁵ βουλῆς add. M coll. Iren. ³⁶ τοῦτον τὴν [τὴν ζῶην] τῶν. τοῦτον τὴν ζῶην τῶν C, τὴν ζῶην ex margine illatum videtur, perinens fortasse ad ψυχὴν lin. 70. M. ³⁷ κέχρηται C. ³⁸ τῷδε ἔργῳ C. ³⁹ γενομένη C, M. ⁴⁰ τὰ εἰ διακονεῖ. τὰ δι' εἰκόνων C, M. ⁴¹ Cf. Jo. Laurent. Philadelphien. Lyaus De mensibus II, 2. p. 38 ed. Roether. ⁴² φέγγεται. φαίνεται C. ⁴³ εἰ. α C, M. ⁴⁴ ὁ καὶ π'τος R. Schottus, καὶ ὁ μέσος C, M. ⁴⁵ τὸ οὐ. τὸ ου C, τὸ ο M.

ἡχοῦσι καὶ δοξά | ζουσιν ἐκεῖνον, ὅφ' οὐ προσβλήθη-
σαν, ἡ δὲ δόξα τῆς ἡχῆσεως ἀναπέμφθη πρὸς τὸν
Προπάτορα. Ταύτης μέντοι τῆς δοξολογίας τὸν ἦχον,
εἰς τὴν γῆν φερόμενον, ψοῖ πλάστην γίνεσθαι καὶ
γεννήτορα τῶν ἐπὶ τῆς γῆς τῆν δὲ ἁπλοῦς ἀπὸ
τῶν ἄρτι γεννωμένων ἡ βρεφῶν, ὧν ἡ ψυχὴ ἅμα
τῷ ἐκ μήτρας προελθεῖν ἐπιδοᾷ ὁμοίως ἐνδὸς ἐκάστου
τῶν στοιχείων τούτων τὸν ἦχον ⁸⁰. Καθὼς οὖν [αἱ]
ἐπτά, ψοῖ, δυνάμεις δοξάζουσι τὸν Λόγον, οὕτω καὶ
ἡ ψυχὴ ἐν τοῖς βρέφεσι κλαίουσα. [p. 212. 213] Διὰ
τοῦτο δὲ ψοῖ καὶ τὸν Δαβὶδ εἰρηκέναι· *Ἐκ στόματος
νηπίου* ⁸¹. καὶ *θηλαζόντων κατηργίστω* ⁸² ἁλν-
καὶ πάλιν *Οἱ οὐρανοὶ διηγούνται δόξαν Θεοῦ* ⁸³.
Ἐπὶ δὲ ἐν πόνοις γένεται ἡ ψυχὴ, ἐπιδοᾷ ⁸⁴ οὐδὲν
ἕτερον ἢ τὸ Ω, ἐφ' ᾧ ἀνισταί, ὥπως ⁸⁵ γνωρίσασα ἡ
ἄνω ψυχὴ τὸ συγγενὲς αὐτῆς βοηθὸν αὐτῇ κατα-
πέμψῃ ⁸⁶.

μθ'. Καὶ περὶ τούτων μὲν οὕτως. Περὶ δὲ τῆς τῶν
εἰκοσιτεσσάρων στοιχείων γενέσεως οὕτως λέγε· Τῇ
Μονότητι συνυπάρχειν Ἑνότητα, ἐξ ὧν δύο προβο-
λαί, Μονάς τε καὶ τὸ Ἐν, δις δύο οὐσαι ⁸⁷ τέσσαρες
ἐγένοντο· δις γάρ | δύο τέσσαρες. Καὶ πάλιν αἱ δύο
καὶ τέσσαρες εἰς τὸ αὐτὸ συντελεῖσαι ⁸⁸ τὸν τῶν ἐξ
ἐφανέρωσαν ἀριθμὸν, οὗτοι δὲ οἱ ἐξ τετραπλασιασ-

μηδὲν δὲ ἄλληθις λέγουσα διαβεβαιούται· αἵτινες·
δυνάμεις ὁμοῦ, ψοῖ, πᾶσαι εἰς ἀλλήλας συμπλα-
κεῖσαι ἡχοῦσι καὶ δοξάζουσιν ἐκεῖνον, ὅφ' οὐ προσβλή-
θησαν. Ἡ δὲ δόξα τῆς ἡχῆς ἀναπέμπεται εἰς τὸν
Προπάτορα. Ταύτης μέντοι τῆς δοξολογίας τὸν ἦχον
εἰς τὴν γῆν φερόμενον ψοῖ πλάστην γένεσθαι καὶ
γεννήτορα τῶν ἐπὶ τῆς γῆς.

η'. Τὴν δὲ ἀπόδειξιν φέρε ἀπὸ τῶν ἄρτι γεννωμένων
βρεφῶν, ὧν ἡ ψυχὴ ἅμα τῷ ἐκ μήτρας προελθεῖν ἐπιδοᾷ
ἐνδὸς ἐκάστου τῶν στοιχείων τούτων τὸν ἦχον. Κα-
θὼς οὖν αἱ ἐπτά, ψοῖ, δυνάμεις δοξάζουσι τὸν Λό-
γον, οὕτως καὶ ἡ ψυχὴ ἐν τοῖς βρέφεσι κλαίουσα καὶ
θρηνοῦσα Μάρκον δοξάζει αὐτόν. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ
τὸν Δαβὶδ εἰρηκέναι· *Ἐκ στόματος νηπίου καὶ
θηλαζόντων κατηργίστω* ἁλν- καὶ πάλιν *Οἱ οὐ-
ρανοὶ τῶν οὐρανῶν διηγούνται δόξαν Θεοῦ*.
Καὶ διὰ τοῦτο ἐν τε πόνοις καὶ ταλαιπωρίαις ψυχὴ
γενωμένη εἰς διυλισμὸν αὐτῆς ἐπιφωγεῖ τὸ εἰς ση-
μεῖον αἰνέσεως, ἵνα γνωρίσασα ἡ ἄνω ψυχὴ τὸ συγγε-
νὲς αὐτῆς βοηθὸν αὐτῇ καταπέμψῃ.

θ'. Καὶ περὶ μὲν τοῦ παντὸς ὀνόματος τριάκοντα
ὄντος γραμμάτων τούτου, καὶ τοῦ Βυθοῦ τοῦ αἰζαν-
τος ἐκ τῶν τούτου γραμμάτων, ἐτι τε τῆς Ἀληθείας
σώματος δωδεκαμελοῦς ἐν δύο γραμμάτων συνεστώ-
τος, καὶ τῆς φωνῆς αὐτῆς, ἣν προσομιλήσασα, καὶ
περὶ τῆς ἐπιλύσεως τοῦ μὴ λαληθέντος ὀνόματος καὶ
περὶ τῆς τοῦ κόσμου ψυχῆς καὶ ἀνθρώπου καθὰ
ἔχουσι τὴν κατ' εἰκόνα οἰκονομίαν, οὕτως· ἐληρη-
σεν. Κ. τ. λ.

Οὕτως οὖν ἀπαγγέλλει ἡ πάνσοφος αὐτῶν Σιγὴ τὴν
γένεσιν τῶν εἰκοσιτεσσάρων στοιχείων· Τῇ Μονότητι
συνυπάρχειν Ἑνότητα, ἐξ ὧν δύο προβολαί, καθ' ἃ
προεῖρηται, μονάς τε καὶ τὸ Ἐν ἐπὶ δύο οὐσαι τέσ-
σαρες ἐγένοντο· δις γάρ δύο τέσσαρες. Καὶ πάλιν αἱ
δύο καὶ τέσσαρες εἰς τὸ αὐτὸ συντελεῖσαι τὸν τῶν
ἐξ ἐφανέρωσαν ἀριθμὸν, οὗτοι δὲ οἱ ἐξ τετραπλα-

late sunt, glorificatio autem sonorum sursum missa
est ad Propatorem. Hujus autem glorificationis so-
num in terram delatum ait fectorem exstisse et
genitorem rerum terrenarum; documentum autem
repeti a recens natis infantibus, quorum anima,
simul atque ex utero emersit, exclamat pariter
uniuscujusque horum elementorum sonum. Sicuti
igitur, inquit, septem illæ potestates glorificant
Logum, ita etiam anima in infantibus lacrymans.

322-323 Propterea autem et David ait dixisse:
Ex ore infantium et lactentium perfecisti laudem, et
rursus: *Cæli enarrant gloriam Dei*. Quando autem
in ærumnis versabitur anima, exclamat nihil aliud
nisi Ω, quandoquidem cruciatur, ut anima, quæ
supra est, ubi cognovit id quod sibi cognatum est,
B adjutorem ei demittat.

49. Et de his quidem hactenus. De viginti qua-
tuor litterarum autem origine hæc docet: Una cum
Solitate exstare Unitatem, ex quibus duæ propagi-
nes, hoc est Monas et Unum, quæ additæ quatuor
exstiterunt; bis enim duo quatuor. Et rursus duo
et quatuor in unum compositæ senarium numerum
monstraverunt, hæc sex autem quadruplicata illas

rum loquens affirmat. Quæ virtutes, ait, omnes si-
mul in invicem complexæ sonant et glorificant
illum, a quo emisse sunt. Gloria autem soni mit-
titur in Propatorem. Hujus autem glorificationis
sonum in terram delatum ait plasmatores factum
et generatorem eorum quæ sunt in terra.

8. Ostensionem autem assert ab iis, qui nunc na-
scuntur infantibus, quorum anima, simul ut de
vulva progressa est, exclamat uniuscujusque ele-
menti hunc sonum. Sicut ergo septem virtutes,
inquit, glorificant Verbum, sic et anima in infan-
tibus plorans et plangens Marcum glorificat eum.
Propter hoc autem et David dixisse: *Ex ore infan-
tium et lactentium perfecisti laudem*; et iterum:
Cæli enarrant gloriam Dei. Et propter hoc, quando
in doloribus et calamitatibus anima fuerit, in re-
levationem suam dicit Ω in signum laudationis, ut
cognoscens illa, quæ sursum est, anima quod est
cognatum suum adjutorium ei deorsum mittat.

9. Et de omni quidem nomine, quod est XXX li-
terarum, et de Bytho, qui augmentum accipit ex
hujus litteris, adhuc etiam de Veritatis corpore,
quod est duodecim membrorum, unoquoque mem-
bro ex duobus litteris constante, et de voce ejus,
quam locuta est non locuta, et de resolutione ejus
nominis, quod non est enarratum, et de mundi
anima et hominis, secundum quæ habent illam, quæ
est ad imaginem, dispositionem, sic deliravit, etc.

Cap. 15, 1. Sic autem annuntiat perquam sapiens
eorum Sige generationem XXIV elementorum: Cum
Solitate esse Unitatem, ex quibus duæ sunt emis-
siones, sicut predictum est, Monas et Hen, quæ du-
plicatæ IV factæ sunt; bis enim duo quatuor. Et
rursus duo et quatuor in id ipsum compositæ VI
manifestaverunt numerum, hi autem sex quadri-

VARIE LECTIONES.

⁸⁰ τὴν δὲ τῶν δὲ C. ⁸¹ γεννωμένων C. ⁸² τοῦτον τὸν ἦχον C, M. et add. M. ⁸³ Psalm. viii, 3. ⁸⁴ κα-
τηργίστω C. ⁸⁵ Psal. xviii, 2. ⁸⁶ ὡς ἐπιδοᾷ C, ὡς abundans hoc loco ex margine illatum videtur, ubi
ait ὁπωσδήποτε aliquis notaverit correctionem ὡς, ut legatur ὥπως. M. ⁸⁷ ὥπως. ὁπωσ C. ⁸⁸ καταπέμψαι C.
⁸⁹ δις δύο οὐσαι. δις δύο οὐσαι C, an αἱ συνοῦσαι? ⁹⁰ συντελεῖσαι C.

viginti quatuor (sc. litteras). Et primi quidem quaternionis nomina, quæ **324-325** sancta sanctorum intelligantur et quæ pronuntiarī nequeant, cognosci a solo Filio. Hæc Pater novit quæ sint. Ea autem, quæ cum sacro silentio et cum fide enuntiantur, hæc sunt: Arrheus et Sige, Pater et Aletheia. Huius autem quaternionis universus numerus viginti quatuor est elementorum. Arrheus ('Αρρητος) enim habet septem elementa, Sige (Σιγή) quinque, et Pater (Πατήρ) quinque, et Aletheia ('Αλήθεια) septem. Pariter autem etiam alter quaternio, Logos et Zor, Anthropos et Ecclesia, eundem numerum elementorum reddiderunt. Et Salvatoris ineffabile nomen, hoc est Iesum ('Ιησούν), litterarum esse sex, ineffabile autem numeratis singulatim litteris litterarum viginti quatuor est, videlicet autem Χριστός (Χρειστός) duodecim. Ineffabile autem in Christo nomen triginta elementorum et ipsum est secundum litteras, quæ in eo insunt, elementis singulatim numeratis. *Christus* (Χρειστός) enim nomen elementorum octo est. Χεῖ (X) enim littera trium elementorum est, **326-327** Ρ (rho) autem duorum, εἰς (E) duorum, et Ι (iota) quatuor, Σ (sigma) quinque, et Τ (tau) trium, οὓς (O) autem duorum et σάν (s) trium. Ita id quod in Christo est ineffabile dicunt triginta esse elementorum. Et propter hoc aiunt eum dicere: *Ego Α et Ω*, ostendentem columbam quæ hunc habet numerum, qui est octingenta unum.

50. Et Iesus vero hanc habet ineffabilem originem. Etenim a matre universorum, prima tetraide, instar filiae provenit altera tetras, et exstitit ogdoas,

plicati viginti quatuor generaverunt figuras. Et quidem quæ sunt primæ quaternionis nomina sancta sanctorum intelliguntur, quæ non possunt enarrari; intelliguntur autem a solo Filio, quæ Pater scit quænam sunt. Alia vero, quæ cum gravitate et honore et fide nominantur, apud eum sunt hæc: Ἀρρητος et σιγή, πατήρ et ἀλήθεια. Huius autem quaternionis universus numerus est litterarum viginti quatuor. Ἀρρητος enim nomen litteras habet in se septem, σιγή quinque et πατήρ quinque et ἀλήθεια VII, quæ composita in se, bis quinque et bis septem, XXVIII numerum adimpleverunt. Similiter et secunda quaternatio Logos et Zoe, Anthropos et Ecclesia eundem numerum elementorum ostendunt. Et Salvatoris quoque narrabile nomen Ἰησοῦς litterarum est sex, inenarrabile autem ejus litterarum viginti quatuor, Ἰῆς et Χριστός litterarum XII, quod est autem in Christo inenarrabile, litterarum XXX. Et propter hoc ait eum Α et Ω, ut peristatē manifestet, cum hunc numerum habeat hæc avis.

2. Iesus autem hanc habet, inquit, inenarrabilem genitum. A matre enim universorum, id est primæ quaternionis, in illius locum processit secunda

A θέντες τὰς εἰκοσιτέσσαρας. Καὶ τὰ μὲν ^α τῆς [πρώτης] ^β τετράδος [p. 213. 214] ὀνόματα, ἅγια ἁγίων νοούμενα καὶ μὴ δυνάμενα λεχθῆναι, γινώσκεισθαι ὑπὸ ^γ μόνου τοῦ Υἱοῦ· ταῦτα ὁ Πατήρ οἶδε ^δ τίνα ἐστὶ. Τὰ μετὰ σιωπῆς ^ε καὶ μετὰ πίστεως ὀνομαζόμενα παρ' αὐτῷ ἐστὶ ταῦτα· Ἀρρητος καὶ Σιγή. Πατήρ καὶ Ἀλήθεια. Ταύτης δὲ τῆς τετράδος ὁ σύμπαξ ἀριθμός ἐστι στοιχείων εἰκοσιτέσσαρων. Ὁ γὰρ Ἀρρητος ἔχει στοιχεῖα ἐπτά, ἡ Σιγή (σιγή) πέντε, καὶ ὁ Πατήρ πέντε, καὶ ἡ Ἀλήθεια ἐπτά. Ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ δευτέρα τετράς, Λόγος καὶ Ζωή. Ἀνθρωπος καὶ Ἐκκλησία τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν τῶν στοιχείων ἀνδείξαν. Καὶ τὸν αὐτὸν Σωτήρος ῥητὴν ὄνομα [τοῦτέστι τὸν Ἰησοῦν] ^α γραμμάτων ὑπάρχειν ^β εἰς, τὸ δ' Ἀρρητον ^γ αὐτοῦ ἐπ' ἀριθμῷ τῶν κατὰ ἐν γραμμάτων ^δ στοιχείων ἐστὶν εἰκοσιτέσσαρων, Ἰῆς δὲ Χριστὸς (Χρειστός) δώδεκα, τὸ δὲ ^ε ἐν τῷ Χριστῷ Ἀρρητον γραμμάτων τριάκοντα καὶ αὐτὸ τοῖς ^ς ἐν αὐτῷ γραμμασι κατὰ ἐν τῶν στοιχείων ἀριθμουμένων ^ζ. Τὸ γὰρ Χριστὸς (Χρειστός) ἐστὶ στοιχείων ὀκτώ. Τὸ μὲν | γὰρ χεῖ ^α τριῶν, τὸ [p. 214. 215] δὲ ρ' δύο, καὶ τὸ εἰ ^β δύο, καὶ ι' τεσσάρων, τὸ σ' πέντε, καὶ τὸ τ' τριῶν, τὸ δὲ οὓς ^γ δύο, καὶ τὸ σάν ^δ τριῶν. Οὕτως δὲ ἐν τῷ Χριστῷ Ἀρρητον φάσκουσι στοιχεῖων τριάκοντα. Καὶ διὰ τοῦτο δὲ, φασίν, αὐτὸν λέγειν· Ἐγὼ τὸ ἀλφα καὶ τὸ ω ^ε, ἐπιδεικνύοντα τὴν περιστῆραν τοῦτον ἔχουσιν τὸν ἀριθμὸν, ὃ ἐστὶν ὀκτακκῆσια ἐν.

γ'. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ταύτην μὲν ἔχει τὴν Ἀρρητον γένεσιν. Ἀπὸ γὰρ τῆς μητρὸς τῶν ὧν, τῆς πρώτης τετράδος, ἐν θυγατρὸς τρίτῃ προήλθεν ^δ ἡ

σιασθέντες τὰς εἰκοσιτέσσαρας ἀπεκύψαν μορφάς. Καὶ τὰ μὲν τῆς πρώτης τετράδος ὀνόματα, ἅγια ἁγίων νοούμενα καὶ μὴ δυνάμενα λεχθῆναι, γινώσκεισθαι ὑπὸ μόνου τοῦ Υἱοῦ, ὁ δὲ Πατήρ οἶδε τίνα ἐστὶ. Τὰ δὲ σεμνὰ καὶ μετὰ πίστεως ὀνομαζόμενα παρ' αὐτῷ ἐστὶ ταῦτα· Ἀρρητος καὶ Σιγή, Πατήρ τε καὶ Ἀλήθεια. Ταύτης δὲ τῆς τετράδος ὁ σύμπαξ ἀριθμός ἐστι στοιχείων εἰκοσιτέσσαρων. Ὁ γὰρ Ἀρρητος ὄνομα γράμματα ἔχει ἐν αὐτῷ ἐπτά, ἡ δὲ Σιγή πέντε καὶ ὁ Πατήρ, καὶ ἡ Ἀλήθεια ἐπτά, ἃ συντεθέντα ἐπὶ τὸ αὐτὸ, τὰ δις πέντε καὶ δις ἐπτά τὸν τῶν εἰκοσιτέσσαρων ἀριθμὸν ἀνεπλήρωσεν. Ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ δευτέρα τετράς, Λόγος καὶ Ζωή, Ἀνθρωπος καὶ Ἐκκλησία, τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν τῶν στοιχείων ἀνδείξαν. Καὶ τὸ μὲν τοῦ Σωτήρος ῥητὴν ὄνομα (ὀκτώ καὶ δέκα) γραμμάτων ὑπάρχειν εἰς, τὸν (sic) δ' Ἀρρητον αὐτοῦ γραμμάτων εἰκοσιτέσσαρων, Ἰῆς Χριστὸς γραμμάτων δώδεκα, τὸ δὲ ἐν Χριστῷ Ἀρρητον γραμμάτων τριάκοντα. Καὶ διὰ τοῦτο φασίν αὐτὸν Α καὶ Ω, ἵνα τὴν περιστῆραν μὴνύσῃ, τοῦτον ἔχοντος τὸν ἀριθμὸν τοῦτο τοῦ ὀνόματος.

δ'. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ταύτην ἔχει, φησί, τὴν Ἀρρητον γένεσιν. Ἀπὸ γὰρ τῆς μητρὸς τῶν ὧν, τῆς πρώτης τετράδος, ἐν θυγατρὸς τρίτῃ προήλθεν ἡ δευτέρα

VARIE LECTIONES.

^α τὰ μὲν. ταῦτα μὲν C, M. ^β πρώτης om. C, M. ^γ ὑπὸ. δὲ ὑπὸ C, M. ^δ οἶδε. δὲ C. ^ε μετὰ σιωπῆς. Ἀν μετὰ σεμνότητος coll. Iren. ^ς τοῦτέστι τὸν Ἰησοῦν. Hæc verba, quæ lin. 12 expunximus, hinc transponenda esse videntur. Cf. Iren. ^ζ ὑπάρχει M. ^δ τὸ δ' Ἀρρητον. τὸ δὲ ῥητὸν C. ^ε ἐν γραμμάτων. ἐν γραμμάτων C. Post γραμμάτων C, M addunt τοῦτέστι τὸν Ἰησοῦν. ^ς τὸ δὲ. τῷ δὲ C. ^ζ καὶ αὐτὸ τοῖς. Hæc et quæ sequuntur usque ad lin. 19. Καὶ διὰ τοῦτο desunt in Irenæo. ^δ τῶν στοιχείων ἀριθμουμένων C, M. ^ε χεῖ. χρι C, χεῖ M. ^ς εἰ. ei C, M. ^ζ οὓς. ou C, M. ^δ σάν. v C. Ἀποκ. xxi, 13. Cf. ibid. 1, 8, 21, 6. ^ε προήλθεν C.

δεύτερα τετράς, καὶ ἐγένετο ὀγδοάς, ἐξ ἧς προήλθεν ἡ δεκάς· οὕτως ἐγένετο δεκαοκτώ. Ἡ οὖν δεκάς ἐπισυνελθούσα τῇ ὀγδοάδι καὶ δεκαπλασίονα αὐτὴν ποιήσασα τὸν τῶν ὀγδοήκοντα [προσεβίβασεν ἀριθμὸν, καὶ τὰ ὀγδοήκοντα] πάλιν δεκαπλασιάσασα ἡ τὸν τῶν ὀκτακοσίων ἀριθμὸν ἐγέννησεν¹¹, ὥστε εἶναι τὸν ἅπαντα τῶν γραμμάτων ἀριθμὸν ἀπὸ ὀγδοάδος¹² εἰς δεκάδα προσελθόντα¹³, [εἶναι]¹⁴ ἢ¹⁵ καὶ π¹⁶ καὶ ω¹⁷, ὃ ἐστὶν Ἰησοῦς· τὸ γὰρ Ἰησοῦς ὄνομα κατὰ τὸν ἐν τοῖς γράμμασιν ἀριθμὸν ἐστὶν ὀκτακόσις ὀγδοηκονταοκτώ. Καὶ τὸ ἀλφάβητον δὲ τὸ Ἑλληνικὸν ἔχει μονάδας ὅκτω [καὶ δεκάδας | ὅκτω]¹⁸ καὶ ἑκατοντάδας ὅκτω, τὴν τῶν ὀκτακοσίων ὀγδοηκονταοκτώ [p. 215] φῆρον ἐπιδεικνύον¹⁹, τοῦτέστι τὸν Ἰησοῦν, ἐκ πάντων συνεστῶτα τῶν²⁰ ἀριθμῶν. Καὶ διὰ τοῦτο γένεσιν σημαίνοντα.

να'. Περὶ δὲ τῆς τοῦτου δημιουργίας οὕτως λέγει· Ἀπὸ τῆς τετράδος τῆς δευτέρας δυνάμεις ἀπορρυσσάσας δημιουργητέαι²¹ τὸν ἐπὶ γῆς φανέντα Ἰησοῦν, καὶ τοῦ Λόγου²² ἀνατεπληρωτέαι τὸν ἄγγελον Γαβριήλ, τῆς δὲ ζωῆς τὸ ἅγιον πνεῦμα, τοῦ δὲ Ἀνθρώπου τὴν τοῦ ὕψιστου δύναμιν, τῆς δὲ Ἐκκλησίας τὴν παρθένον. Οὕτως ὁ κατ' οἰκονομίαν διὰ τῆς Μαρίας γενεσιουργεῖται παρ' αὐτῷ²³ ἄνθρωπος. Ἐλθόντος δὲ αὐτοῦ εἰς τὸ ὕδωρ, κατελθεῖν εἰς

A unde venit decas : ita existerunt octodecim. Decas igitur congressa cum ogdoade, postquam decuplicavit eam, octogenerarium numerum produxit, et octogenerarium rursus postquam decuplicavit, numerum qui est octingentorum genuit, ut sit universus numerus litterarum ab ogdoade secundum decadem progressus 888, quod est Jesus; Jesus enim nomen ex numero litterarum est 888. Et alphabetum vero Græcorum habet monades octo et decades octo et hecatontades octo, numerum octingentorum octoginta octo exhibens, 328-329 hoc est Jesum, qui ex omnibus numeris constat, proptereaque eum se vocare A et Ω, generationem suam ex omnibus ortam indicantem.

ἄλφα [καὶ ω']²⁴ ὀνομάζεσθαι αὐτὸν, τὴν ἐκ πάντων

B 51. De fabricatione autem hujus ita dicit : A quaternione altero potestates emanasse, quæ fabricaverint Jesum qui in terris apparuit, et Logi obtinuisse locum angelum Gabriel, Vitæ autem spiritum sanctum, Hominis autem Altissimi virtutem, Ecclesie autem virginem. Ita qui est ex dispensatione homo per Mariam editur secundum eum. Cum autem venisset in aquam, descendisse in eum tanquam columbam illam, qui ascendit superne et duodecimum

τετράς, καὶ ἐγένετο ὀγδοάς, ἐξ ἧς προήλθε δεκάς· οὕτως ἐγένετο δεκάς καὶ ὀγδοάς. Ἡ οὖν δεκάς ἐπισυνελθούσα τῇ ὀγδοάδι καὶ δεκαπλασίονα αὐτὴν ποιήσασα τὸν τῶν ὀγδοήκοντα προσεβίβασεν ἀριθμὸν, καὶ τὰ ὀγδοήκοντα πάλιν δεκαπλασιάσασα τὸν τῶν ὀκτακοσίων ἀριθμὸν ἐγέννησεν, ὥστε εἶναι τὸν ἅπαντα τῶν γραμμάτων ἀριθμὸν ἀπὸ ὀγδοάδος εἰς δεκάδα προσελθόντα, ἢ καὶ π¹⁶ καὶ ω¹⁷, ὃ ἐστὶν δεκαοκτώ· τὸ γὰρ Ἰησοῦ ὄνομα καὶ τὸν ἐν τοῖς γράμμασιν ἀριθμὸν ὡς ἐστὶν ὀγδοηκονταοκτώ. Ἐχει σαφῶς καὶ τὴν ὑπερουράνιον τοῦ ἡ καὶ τοῦ σ κατ' αὐτοὺς γένεσιν. Διὸ καὶ τὸν ἀλφάβητον τῶν Ἑλλήνων ἔχειν μονάδας ὅκτω καὶ δεκάδας ὅκτω καὶ ἑκατοντάδας ὅκτω, τὴν τῶν ὀκτακοσίων ὀγδοηκονταοκτώ φῆρον [ἐπειτα] δεικνύοντα, τοῦτέστι τὸ εἶναι, τὸν ἐκ πάντων συνεστῶτα τῶν ἀριθμῶν, καὶ διὰ τοῦ ἄλφα καὶ ω ὀνομάζεσθαι αὐτὸν, τὴν ἐκ πάντων γένεσιν σημαίνοντα. Καὶ πάλιν οὕτως· Τῆς πρώτης τετράδος κατὰ πρόσθεσιν ἀριθμοῦ εἰς αὐτὴν συντιθεμένης ὁ τῶν δέκα ἀνεφάνη ἀριθμὸς, κ. τ. λ.

γ'. Ἀπὸ τετράδος γὰρ προήλθον οἱ αἰῶνες· ἦν δὲ ἐν τῇ τετράδι Ἀνθρωπος καὶ Ἐκκλησία, Λόγος καὶ Ζωή. Ἀπὸ τούτων οὖν δυνάμεις, φῆσιν, ἀπορρυσσάσαι ἐγενεσιούργησαν τὸν ἐπὶ γῆς φανέντα Ἰησοῦν, καὶ τοῦ μὲν Λόγου ἀνατεπληρωτέαι τὸν τόπον τὸν ἄγγελον Γαβριήλ, τῆς δὲ ζωῆς τὸ ἅγιον πνεῦμα, τοῦ δὲ Ἀνθρώπου τὴν δύναμιν τοῦ Υἱοῦ, τὴν δὲ τῆς Ἐκκλησίας τόπον τῆς Παρθένος ἐπέδειξεν [δείξεν τοῖς R.g.]. Οὕτως τὸ ὁ κατ' οἰκονομίαν διὰ τῆς Μαρίας γενεσιουργεῖται παρ' αὐτῷ ἄνθρωπος, ὃν ὁ Πατὴρ τῶν ὅλων διελθόντα διὰ μητρὸς ἐξελέξατο

quaternatio, et facta est octonatio, ex qua progressa est decas; sic factum est XVIII. Decas itaque ad juncta octonationi et deruplam eam faciens LXXX fecit numerum, et rursus octuagies decies octingentorum numerum fecit, ut sit universus litterarum numerus ab octonatione in decadem progrediens octo et octuaginta et DCCC, quod est Jesus; Jesus enim nomen secundum Græcarum litterarum computum DCCC sunt LXXXVIII. Habes manifeste et supercelestis Jesu secundum eos genesim. Quapropter et A B Græcorum habere monadas octo et decadas VIII et hecatontadas VIII, DCCCLXXXVIII numerum ostendentia, hoc est Jesum, qui est ex omnibus constans numeris, et propter hoc A et Ω nominari eum, cum significant ex omnibus ejus generationem. Et iterum ita : Primæ quaternationis secundum progressionem numeri in semet ipsam compositæ X apparuit numerus, etc.

3. A quaternatione enim progressi sunt æones. Erat autem in quaternatione Anthropos et Ecclesia, Logos et Zoe. Ab iis igitur virtutes, ait, emanate generaverunt eum, qui in terra manifestatus est. Jesum, et Logi quidem locum adimpleasse angelum Gabriel, Zoes autem Spiritum sanctum, Anthropi autem Altissimi virtutem, Ecclesie autem locum Virgo ostendit. Et sic ille, qui est secundum dispositionem, per Mariam generatur apud eum homo, quem Pater omnium transeuntem per vulvam elegit per Verbum ad agnitionem suam. Cum autem ve-

VARIE LECTIONES.

¹ δεκαοκτώ. ἴωτα, εἴτα δεκαοκτώ, C, quod M mutavit in δέκα, εἴτα δεκαοκτώ. Nimirum non perscepit V. brarium, cum in libro suo reperisset ιη, depravasse in ἴωτα εἴτα [ἦτα], et deinde numerum ipsum denuo addidisse. ² ἐπισυνελθούσα, ἐστὴ συνελθούσα C. ³ προσεβίβασεν — ὀγδοήκοντα om. C. ⁴ δεκαπλασιάσαντα C. ⁵ ἐγέννησεν C. ⁶ ὀγδοάδος. ὀγδοάδα C. ⁷ προσελθόντα προσελθόντα C, M. ⁸ εἶναι delendum esse jam M suspicatus est. ⁹ ἢ, ἦτα C, M. ¹⁰ καὶ — ὅκτω supplevit M. ¹¹ ἐπιδεικνύοντα C, M. ¹² συνεστῶτα τῶν. τῶν συνεστῶτων C, M. ¹³ καὶ ω om. C, M. ¹⁴ ἀπερρεῖστα δημιουργητέαι C. ¹⁵ Cf. Luc. 1, 26-38. ¹⁶ τὸν τόπον. τούτων C, M. ¹⁷ αὐτῷ. αὐτῶν C, M.

numerum impleverat, in quo exstat semen eorum, A αὐτὸν ὡς περιστερὰν τὸν ἀναβαλόντα ²⁴ ἄνω καὶ qui sunt una cum eo sati et una descenderunt et ascenderunt. Hanc autem potestatem, quæ descendit in eam, semen ait esse pleromatis, habens in se et Patrem et **330-331** Filium et eam, quæ per hos cognoscitur, innominabilem potestatem Signæ et universos πόνες. Et hoc (sc. semen) esse Spiritum in eo, locutum per os Filii, confessum semet esse Filium hominis, et qui manifestaverit Patrem, postquam autem descendisset in Jesum, unitum esse cum eo. Et deiecit quidem mortem, aiunt, qui ex dispensatione est Salvator, notum autem fecit Patrem Christum [Jesum]. Esse igitur ait Jesum quidem nomen hominis, qui ex dispensatione est, positum autem esse ad assimilandum et adumbrandum illum hominem, qui erat in ipsum descensurus, quem in se recipiendo habuerit, et esse ipsum Hominem, ipsum Logum, ipsum Patrem et Arrhetum et Sigen et Veritatem et Ecclesiam et Vitam.

52. Et hæc quidem manifestum esse opinor omnibus, qui sunt sana mente, quam sint inepta longæque, remota a cognitione veræ fidei, cum sint frustula astrologiæ inventionis et Pythagoriciæ artis arithmeticiæ, sicuti discendi studiosi prospicietis, cum in iis, quæ antehac elucubravimus, hæc placita exposita sint. Sed quo apertius ostendamus hos non Christi esse discipulos, sed Pythagoræ: etiam eorum, quæ de meteoris astrorum ab iis decantantur, quan-

πληρώσαντα τὸν δωδέκατον ἀριθμὸν, ἐν ᾧ ὑπάρχει τὸ σπέρμα τούτων τῶν συγκατασπαρέντων αὐτῷ καὶ συγκαταβάντων καὶ συναναβάντων. Ταύτην δὲ τὴν δύναμιν τὴν καταβάσαν εἰς αὐτὸν [σπέρμα] ²⁵ φησὶν εἶναι τοῦ [p. 215. 216.] πληρώματος, ἔχον ἐν ἑαυτῷ καὶ τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱὸν τὴν τε διὰ τούτων γινωσκομένην ἀνονόμαστον | δύναμιν τῆς Σιγῆς καὶ τοῦ ἀπαντα, αἰώνας. Καὶ τοῦτο ²⁶ εἶναι τὸ πνεῦμα τὸ ἐν αὐτῷ, φωνήσαν ²⁷ διὰ τοῦ στόματος τοῦ Υἱοῦ ²⁸, τὸ ὁμολογήσαν ἑαυτὸν Υἱὸν Ἀνθρώπου καὶ φανερώσαν τὸν Πατέρα, κατελθὼν μένοιτο εἰς τὸν Ἰησοῦν ἠνώσθαι αὐτῷ. Καὶ καθέβη ²⁹ μὲν τὸν θάνατον. φασὶν, ὁ ἐκ τῆς οἰκονομίας ³⁰ Σωτῆρ. ἐγνώρισε δὲ τὸν Πατέρα Χριστὸν [Ἰησοῦν] ³¹. Εἶναι οὖν τὸν Ἰησοῦν B ὄνομα μὲν τοῦ ἐκ τῆς οἰκονομίας ἀνθρώπου λέγει, τεθεῖσθαι δὲ ἐξομοίωσιν καὶ μόρφωσιν τοῦ μέλλοντος εἰς αὐτὸν κατέρχεσθαι Ἀνθρώπου, ὃν χωρήσαντα ³² ἐσχηκέναι αὐτόν, αὐτὸν τε εἶναι τὸν Ἀνθρώπον, αὐτὸν τὸν Λόγον, αὐτὸν τὸν Πατέρα καὶ τὸν ³³ Ἀρρήτον καὶ τὴν Σιγὴν καὶ τὴν Ἀλήθειαν καὶ Ἐκκλησίαν καὶ Ζωὴν.

νῆ. Ταῦτα μὲν οὖν πρόβηλα εἶναι πᾶσιν ἐπιτιθετοῖς ὑγιαίνοντα νοῦν κεκτημένοις ὄντα ἄκυρα καὶ μακρὰν τῆς κατὰ θεοεπίδεικτον γνώσεως, ὄντα μέρη ἀστρολογικῆς ἐφευρέσεως καὶ ἀριθμητικῆς Πυθαγορείου, καθὼς οἱ φιλομαθεῖς εἴσεσθε, ἐν τοῖς προμεριμνηθεῖσιν ³⁴ ἡμῖν ἐκκειμένον τούτων τῶν δογμάτων. Ἦνα δὲ σαφέστερον τούτους ἐπιδείξωμεν οὐ Χριστοῦ μαθητὰς ³⁵, ἀλλὰ Πυθαγόρου, καὶ τῶν περὶ τὰ μετέωρα τῶν ἀστρῶν [p. 216. 217.] ἀπ' λη-

nisset ipse ad aquam, descendisse in eum quasi columbam eum, qui recucurrat sursum, et implevit XII numerum, in quo inerat semen eorum, qui conseminati sunt cum eo et condescenderunt et cuscenderunt. ipsam autem virtutem, quæ descendit, semen dicit esse Patris, habens in se et Patrem et Filium et eam, quæ per eos cognoscitur innominabilis virtus Signæ, et omnes πόνες. Et hunc esse Spiritum, qui locutus est per os Jesu, qui se confessus est Filium hominis et manifestavit Patrem, descendens quidem in Jesum, unitus est. Et destruxit quidem mortem, ait, qui fuit ex dispositione Salvator Jesu, agnovit autem Patrem Christum. Jesum esse ergo nomen quidem ejus, qui est ex dispositione homo, dicit, positum autem esse in assimilationem et figurationem ejus, qui incipit in eum descendere, hominis, quem capientem habere et ipsum hominem et ipsum Logum et Patrem et Arrheton et Sigen et Alethian et Ecclesiam et Zoen, etc.

Cap. 16, 1. Generationem itaque æonem et errorem ovīs et adinventionem adunantes in unum mystice audent annuntiare hī, qui in numeros omnia deduxerunt, de monade et dualitate dicentes omnia constare. Et a monade usque ad quatuor numerantes

διὰ Λόγου εἰς ἐπίγνωσιν αὐτοῦ. Ἐλθόντος δὲ αὐτοῦ εἰς τὸ ὕδωρ, κατελθεῖν εἰς αὐτόν ὡς περιστερὰν τὸν ἀναβαλόντα ἄνω καὶ πληρώσαντα τὸν δωδέκατον ἀριθμὸν, ἐν ᾧ ὑπάρχει τὸ σπέρμα τούτων τῶν συσπαρέντων αὐτῷ καὶ συγκαταβάντων καὶ συναναβάντων. Αὐτὴν δὲ τὴν δύναμιν κατελθοῦσαν σπέρμα φησὶν εἶναι τοῦ Πατρὸς, ἔχον ἐν ἑαυτῷ καὶ τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱὸν τὴν τε διὰ τούτων γινωσκομένην ἀνονόμαστον δύναμιν τῆς Σιγῆς καὶ τοῦ ἀπαντα, αἰώνας. Καὶ τοῦτο ²⁶ εἶναι τὸ πνεῦμα τὸ λαλήσαν διὰ τοῦ Ἰησοῦ, τὸ ὁμολογήσαν ἑαυτὸν Υἱὸν Ἀνθρώπου καὶ φανερώσαντα τὸν Πατέρα, κατελθὼν μὲν εἰς τὸν Ἰησοῦν, ἠνώσθαι δ' αὐτῷ. Καὶ καθέβη μὲν τὸν θάνατον, φησὶν, ὁ ἐκ τῆς οἰκονομίας Σωτῆρ, ἐγνώρισε δὲ τὸν Πατέρα Χριστόν. Εἶναι οὖν τὸν Ἰησοῦν ὄνομα μὲν τοῦ ἐκ τῆς οἰκονομίας ἀνθρώπου λέγει, τεθεῖσθαι δὲ εἰς ἐξομοίωσιν καὶ μόρφωσιν τοῦ μέλλοντος εἰς αὐτόν κατέρχεσθαι Ἀνθρώπου, τὸν χωρήσαντα αὐτόν, ἐσχηκέναι δὲ αὐτόν τε τὸν Ἀνθρώπον, αὐτόν τε τὸν Λόγον καὶ τὸν Πατέρα καὶ τὸν Ἀρρήτον καὶ τὴν Σιγὴν καὶ τὴν Ἀλήθειαν καὶ Ἐκκλησίαν καὶ Ζωὴν. X. τ. λ.

ἰβ'. Τὴν οὖν γένεσιν τῶν αἰώνων αὐτῶν καὶ τὴν πλάνην τοῦ προβάτου καὶ ἀνθρώπου ἐνώσαντες ἐπὶ τὸ αὐτὸ μυστικώτερον ἐπαχειροῦσιν ἀπαγγέλλειν οὗτοι οἱ εἰς ἀριθμοὺς τὰ πάντα κατὰγοντες, ἐκ μονάδος καὶ δυάδος φάσκοντες τὰ ὅλα συνεστηκέναι.

VARIE LECTIONES.

²⁴ ἀναβαλόντα. ἀναβάντα? ²⁵ σπέρμα om. C, M, qui scribendum esse opinatur: τοῦ πληρώματος [σπέρμα] ἔχον. ²⁶ τοῦτο. τούτων C, M. ²⁷ φωνήσαν. ἔφασαν C. ²⁸ υἱοῦ. αὐ. Ἰησοῦ? ²⁹ Καὶ καθέβη. Καθεβη C, M. ³⁰ ἐκ τῆς οἰκ. ἐκ οἰκ. C, ἐξ οἰκ. M. ³¹ Ἰησοῦν uncinis inclusimus. ³² χωρήσαντα C, M. ³³ τὸν add. M. ³⁴ προμεριμνηθεῖσιν C. ³⁵ οὐχὶ μαθητὰς C.

μένων¹⁴ ὅσα ἐπιτομή¹⁵ δυνατόν ἐστιν ἐκθέσθαι. Λέγουσι γὰρ ταῦτα· Ἐκ μονάδος καὶ δυάδος¹⁶ τὰ ὅλα συνιστάναι, καὶ ἀπὸ μὲν μονάδος ἕως τῶν τεσσάρων ἀριθμοῦντες, οὕτως γεννῶσι τὴν δεκάδα. Πάλιν δ' αὖ δυὰς προελθούσα ἕως τοῦ ἐπισήμου, οἷον δύο καὶ τέσσαρα καὶ ἕξ, τὴν δωδεκάδα ἀπέδειξε¹⁷. Καὶ πάλιν ἀπὸ τῆς δυάδος ἀριθμοῦντων ἡμῶν ἕως τῶν δέκα ἢ τριακοντάς¹⁸ ἀνεδείχθη, ἐν ᾗ ὀκτώδης καὶ δεκάδης καὶ δωδεκάδης. Τὴν οὖν δωδεκάδα¹⁹ διὰ τὸ ἐπίσημον ἐσηχῆναι συνεπακολουθήσαν²⁰ αὐτῇ τὴν ἐπίσημον πάθος, καὶ διὰ τοῦτο περὶ τὸν δωδεκάτον ἀριθμὸν τοῦ σφάλματος γενομένου τὸ πρόβατον ἀποσιγῆσαν πεπλανήσθαι²¹. . . . ὁμοίως δὲ καὶ ἐκ τῆς δεκάδος. Καὶ ἐπὶ τούτων τὴν δραχμὴν λέγουσιν, ἣν²² ἀπολέσασα γυνὴ ἀψασα λύχνον ἐξήτει, τὴν τε ἐπὶ ἐνὶ προβάτῳ ἀπώλειαν, καὶ τὴν τῶν ἐνεπήκοντα ἑννέα συντιθέντες ἑαυτοῖς²³ ἀριθμοὺς μυθεύουσιν [p. 217. 218.] ὡς τῶν ἑνδεκα ἐπισυμπλεκόμενων τοῖς ἑννέα ποιῶν τὸν τῶν ἐνεπήκοντα ἑννέα ἀριθμὸν, καὶ τούτου χάριν λέγεσθαι τὸ Ἀμήν, περιέχον ἀριθμὸν ἐνεπήκοντα ἑννέα· ἄλλον δὲ ἀριθμὸν²⁴. . . . οὕτω λέγουσι· Τὸ ἥγα στοιχεῖον οὖν τῷ ἐπισήμῳ ὀγδόδα εἶναι, ἀπὸ τοῦ ἀλφα ὀγδῶ²⁵ καίμενον τόπω· εἴτα πάλιν ἄνευ τοῦ ἐπισήμου ψηφίζοντας τὸν ἀριθμὸν

Καὶ ἀπὸ μονάδος ἕως τῶν τεσσάρων ἀριθμοῦντες οὕτω γεννῶσι τὴν δεκάδα· μία γὰρ καὶ δύο καὶ τρεῖς καὶ τέσσαρες συντιθεσθαι ἐπὶ τὸ αὐτὸ τὸν τῶν δέκα ἀκρίων ἀπεκρίθησαν ἀριθμὸν. Πάλιν δ' αὖ ἡ δυὰς ἀπ' αὐτῆς προελθούσα ἕως τοῦ ἐπισήμου, οἷον δύο καὶ τέσσαρες καὶ ἕξ, τὴν δωδεκάδα ἀπέδειξε. Καὶ πάλιν ἀπὸ τῆς δυάδος ὁμοίως ἀριθμοῦντων ἡμῶν ἕως τῶν δέκα ἢ ἀνεδείχθη, ἐν ᾗ ὀκτώ καὶ δέκα καὶ δωδεκα. Τὴν οὖν δωδεκάδα διὰ τὸν ἐπίσημον συνεσηχῆναι, διὰ τὸ συνεπακολουθήσασαν αὐτῇ τὸ ἐπίσημον πάθος λέγουσι, καὶ διὰ τοῦτο περὶ τὸν δωδεκάτον ἀριθμὸν τοῦ σφάλματος γενομένου τὸ πρόβατον ἀποσιγῆσαν πεπλανήσθαι, ἐπειδὴ τὴν ἀπόστασιν ἀπὸ δωδεκάδος γεγενῆσθαι φασκούς. Τῷ αὐτῷ τρόπῳ καὶ ἀπὸ τῆς δωδεκάδος ἀπόστασιν μίαν θύναμιν ἀπρωλλέναι μαντεύοντες, καὶ ταύτην εἶναι τὴν γυναῖκα τὴν ἀπολέσασαν τὴν δραχμὴν, καὶ ἀψασαν λύχνον, καὶ εὐροῦσαν αὐτήν. Οὕτως οὖν καὶ [ἐπὶ] τοῖς ἀριθμοῖς τοῖς καταλειπεύουσιν, ἐπὶ μὲν τῆς δραχμῆς τοὺς ἑννέα, ἐπὶ δὲ τοῦ προβάτου τοὺς ἑνδεκα ἐπιπλεκομένους ἀλλήλοις· τὸν τῶν ἐνεπήκοντα ἑννέα τίτταιν ἀριθμὸν, καὶ τὸ Ἀμήν τούτων λέγουσιν ἔχειν τὸν ἀριθμὸν.

β. Ὅσα ὁκτώσῳ δέ σοι καὶ ἄλλως ἐξηγουμένων αὐτῶν ἀπαγγέλλαι, ἵνα πανταχόθεν κατανοήσῃς τὸν καρπὸν αὐτῶν. Τὸ γὰρ στοιχεῖον τὸ ἦ συν μὲν τῷ ἐπισήμῳ ὀγδόδα εἶναι θέλουσιν, ἀπὸ τοῦ πρώτου ὀγδοῦ καίμενον τόπω· εἴτα πάλιν ἄνευ τοῦ ἐπισήμου ψηφίζοντας τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν τῶν στοιχείων καὶ ἐπισυνθέντες μέχρι τοῦ ἦ, τὴν τριακοντάδα ἐπιδεικνύουσιν. Ἀρξάμενος γὰρ ἀπὸ τοῦ ἀλφα καὶ τελευταῖον εἰς τὸ ἦ, τῷ ἀριθμῷ τῶν στοιχείων, ὑπεξαίρουμένος δὲ τὸ

lum per compendium 332-333 Necbit exponam. Dicunt quippe huc: Ex monade et dyade cuncta constare, et a monade quidem usque ad quatuor numerantes ita generant decadem. Rursus autem dyas progressa ad insigne (id est ε), scilicet duo et quatuor et sex, duodecadem efficit. Et rursus numerantibus nobis a binario ad denarium numerus tricenarius efficitur, in quo ogdoas et decas et dodecas. Duodecadem igitur propter insigne habuisse comitem suum insignem passionem, et propterea cum circa duodecimam numerum erratum esset, ovem a grege palatam in errorem actam esse. . . . similiter vero etiam ex decade. Atque hec respicientes drachmam loquuntur, quam perditam mulier accensa lucerna quærebat, et illud quod in una ove accidit damnum, et nonaginta novem inter se componentes 334-335 numeros fabulantur, undecim complicatis cum novem effici nonaginta et novem numerum, et huius rei gratia dici illud Amen complexum numerum nonaginta novem. Alium autem numerum. . . . Ita alunt: Literam H una cum episemo ogdoadem esse, quoniam ab A octavo alio sit loco: deinde rursus sine episemo computantes numerum ipsarum litterarum et componentes usque

quoque quatuor in unum compositis decem quorum generaverunt numerum. Rursus autem dualitas ab ea progressa usque ad episemon, duo et quatuor et sex, duodecadem ostendit. Et rursus a dualitate similiter numerantibus nobis usque ad X, XXX numerus ostensus est, in quo est ogdoas et decas et duodecos. Duodecadem igitur, eo quod episemon habuerit consequentem sibi, propter episemon passionem vocant, et propter hoc etiam X numerum cum habes quædam facta fuisset, ovem luxuriam aberrantem, quoniam apostasiam a duodecade factam dicunt. Similiter et a duodecade abscedentem unam virtutem perisse divinant, et hanc esse mulierem, quæ perdidit drachmam et accenderit lucernam et invenit eam. Sic igitur et numeros reliquos, in drachma qui sunt novem, in ove vero undecim, perplexos sibi met ipsis, XCIX numerum generare, quoniam novies undecim XCIX sunt; quapropter et Amen hunc habere dicant numerum.

ἐπὶ ἐννείκῃς τὰ ἑνδεκα ἐνεπήκοντα ἑννέα γίνεται· διὰ
2. Non pigritabor autem tibi et aliter eos interpretantes annuntiare, ut undique conspicias fructum eorum. Litteram enim H cum episemo ogdoadem esse volunt, cum ab Alpha beta octavo sit posita loco; rursus iterum sine episemo computantes numerum ipsarum litterarum et componentes usque ad H, tricecontadem ostendunt. Incipiens enim quis ab A et perficiens in H, per numeros litterarum, abstrahens autem episemon et insuper con-

VARIABLE LECTIOES.

¹⁴ ἀπ' αὐτοῦ (vel potius ἀπὸ τούτου) ελλημένων M, ἀν' αὐτῶν τεθρολλημένων vel ελλεγμένων? ¹⁵ ἐπιτομή, ἐπὶ τὸ μὴ C. ¹⁶ Cf. Iren. Contra Hær. i, 16, 1 sqq. ¹⁷ ἐπέδειξε C. ¹⁸ ἢ τριακοντάς. ἢ τριάκοντα C, ἢ λ M. ¹⁹ Cf. Iren. et quæ Massuetus ad hunc locum adnotavit his usus verbis: A duodenario numero abstracto semel episemo, qui quidem in litterarum ordinem et numerum non penit, superant undecim litteræ δυναταί. Hinc in duodecade πάθος, sex, quod alibi dicitur ἡραπειαι, ὑπερτέρημα, defectus unius litteræ: signum defectus seu passionis, quæ abscedente ἀπὸ φωνῆ ποιητέον φωνῆς duodecadē coniugii. ²⁰ συνεπακολουθήσαν C. ²¹ Cf. Luc. xv, 4-10. ²² Ante ὁμοίως lacunam pignavimus coll. Irenæo. ²³ δραχμὴν λέγουσιν, ἣν C. ²⁴ ἑαυτοῖς. ἑαυτοῦς C, M. ²⁵ Post ἀριθμὸν quædam excidisse videntur. ²⁶ ὀγδῶ. ἐν ὀγδῶ M.

ad H triginta numerum edunt. Profectus enim quispiam ab Alpha usque ad Eta numerum litterarum dempto epismo reperiet triginta numerum. Quoniam igitur ex tribus potestatibus uniliter est numerus triginta, ter ipse repetitus numerus nonaginta efficit; ter enim triginta nonaginta. Ita ogdoas numerum nonaginta novem peperit ex prima ogdoade et decade et duodecade, cujus modo in integrum cogentes numerum faciunt triacontadem, modo duodecimum dementes numerant undecim; similiter et decimum faciunt novem: **336-337** hæc autem complicantes et decuplicantes numerum efficiunt nonaginta novem. Quandoquidem autem duodecimum non relictis undecim ipso digressus deorsum abijt, alunt consequenter et hoc. Figura enim litterarum docet; undecimo enim litterarum loco positam esse litteram A, quæ numerum significat triginta, et positam esse eam secundum imaginem dispensationis quæ superne est, quoniam ab Alpha littera citra epismum ipsarum litterarum numerus usque ad A computatus ex advectione litterarum cum ipso A nonaginta novem efficit numerum. Lambda autem undecimo positum loco ad investigationem ejus qui est sui consimilis descendisse, ut numerum impleteret duodecimum, eoque reperto completum esse, apertum esse ex ipsa figura elementi. Lambda enim tanquam ad investigationem ejus qui sui consimilis est egressum ubi invenit et subripuit, duodecimi implevit locum elementi M, geminatis A compositi. Quam ipsam ob causam etiam sese (id est, Marcianos) effugisse per co-

tingens incrementum litterarum, inveniet tricenarium numerum. Usque enim ad E litteram XV sunt, post deinde appositus iis VII numerus II et XX perficit, cum autem appositum est iis H, quod est VIII, admirabilem triacontadem adimplevit, et hinc ostendit ogdoadem matrem triginta æonem. Quoniam igitur ex tribus virtutibus unitus est tricenarius numerus, ter idem factus XC fecit. Et ipsa autem trias in se composita VIII generavit. Sic ogdoas XCIX generavit numerum. Et quoniam duodecimus non abstinens reliquit sursum XI, consequenter dicunt typum litterarum in figura Logi positum esse (undecimam enim in litteris esse A, qui est numerus XXX), et secundum imaginem positum esse superioris dispositionis, quoniam ab Alpha sine epismo ipsarum litterarum numerus usque ad A compositus secundum augmentum litterarum cum ipso A XC et IX facit numerum. Quoniam autem A, quæ est undecimo loco in ordine, ad similis sui descendit inquisitionem, ut impleteret XII numerum, et cum invenisset eum adimpleta est, manifestum esse ex ipsa figuratæ litteræ. A enim quasi ad sui similis inquisitionem adveniens et inveniens et in semet rapiens ipsum, duodecimum adimplevit locum, M littera ex duobus Lambdis AA consistente. Quapropter et fugere eos per agnitionem XCIX locum,

A αὐτῶν τῶν στοιχείων καὶ συντιθέντες· μέχρι τοῦ ἤτα, τὸν τριάκοντα ἀριθμὸν ἐπὶ | δεκνύουσιν. Ἀρξίμενος γὰρ τις ἀπὸ τοῦ ἀλφα ἕως τοῦ ἤτα, τὸν ἀριθμὸν τῶν στοιχείων, ὁπεραιούμενος τὸν ἐπίσημον, εὐρήσει [τὸν] ³³⁶ τριάκοντα ἀριθμὸν. Ἐπει οὖν ἐκ τῶν τριῶν δυνάμεων ἡνωται ὁ τῶν τριάκοντα ἀριθμὸς, [τρίς] ³³⁷ αὐτὸς γινόμενος τὰ ἐνενήκοντα ἐποίησε· τρίς γὰρ τριάκοντα ἐνενήκοντα. Οὕτως ἡ ὀγδοὰς τὸν τῶν ἐνενήκοντα ἐννέα ἀπεκύρσεν ἀριθμὸν ἐκ πρώτης ὀγδοάδος· καὶ δεκάδος καὶ δωδεκάδος, ἥς [p. 218. 219.] ποτὶ μὲν εἰς ὁλόκληρον συνάγοντες τὸν ἀριθμὸν ποιοῦσι τριακοντάδα, ποτὶ δὲ τὸν δωδεκάκτον ὁφαιρούντες ψηφίζουσιν ἑνδεκα· ὁμοίως καὶ τὸν δέκατον ποιοῦσιν ἐννέα· ταῦτα δὲ ἐπισυμπλέκοντας καὶ δεκαπλασιάζοντες ἀριθμὸν ἐπιτελοῦσι τῶν ἐνενήκοντα ἐννέα. Ἐπειδὴ δὲ ὁ δωδεκάκτος αἰὼν καταλείψας τοὺς ³³⁸ ἑνδεκα καὶ ἀποστάς κάτω ἐχώρησε, φάσκουσι καταλλήλων καὶ τοῦτο ³³⁹. Ὁ γὰρ τύπος τῶν γραμμάτων διδάσκει· ἐνδέκατον γὰρ τῶν γραμμάτων κεῖσθαι τὸ λ', ὃ ἐστὶν ἀριθμὸς τῶν τριάκοντα, καὶ κεῖσθαι ³⁴⁰ αὐτὸ κατ' εἰκόνα τῆς ἄνω οἰκονομίας, ἐπειδὴ ἀπὸ τοῦ ἀλφα, χωρὶς τοῦ ἐπισήμου, αὐτῶν τῶν γραμμάτων ὁ ἀριθμὸς ἕως τοῦ λ' συντεθειμένος, κατὰ ³⁴¹ τὴν παραύξησιν τῶν γραμμάτων σὺν αὐτῷ τῷ λ' τὸν ἐνενήκονταεννέα ποιεῖται ἀριθμὸν. Ὅτι δὲ τὸ λ' ἐνδεκάτῃ ³⁴² κεῖμενον τόπῳ ἐπὶ τὴν τοῦ ὁμοίου αὐτῷ κατῆλθε ζητησὶν, ἵνα ἀναπληρώσῃ | τὸν δωδεκάκτον ἀριθμὸν, καὶ εὐρὴν ³⁴³ αὐτὸν ἐπληρώσῃ, φανερόν εἶναι ἐξ αὐτοῦ τοῦ σχήματος τοῦ στοιχείου. Τὸ γὰρ λάμβδα ³⁴⁴ ὥσπερ ἐπὶ τὴν τοῦ ὁμοίου αὐτῷ ζήτησιν παραγινόμενον, καὶ εὐρὸν καὶ ἀναρπάσαν ³⁴⁵,

ἐπίσημον καὶ ἐπισυντιθείς τὴν ἐπαύξησιν τῶν γραμμάτων, εὐρήσει τὸν τῶν τριάκοντα ἀριθμὸν. Μέχρι γὰρ τοῦ θ' (sic) στοιχείου πεντεκαίδεκα γίνονται· ἔπειτα προστεθείς αὐτοῖς ὁ τῶν ἐπτά ἀριθμὸς β' καὶ κ' ἀπέτελεσε, προσελθὼν τοῖς τοῦ η', ὃ ἐστὶν ὀκτώ, τὴν θαυμασιωτάτην τριακοντάδα ἀνεπλήρωσε, καὶ ἐντεθεὺς ἀποδεκνύουσι τὴν ὀγδοάδα μητέρα τῶν τριάκοντα αἰώνων. Ἐπει οὖν ἐκ τριάκοντα δυνάμεων ἡνωται ὁ τῶν λ' ἀριθμὸς, τρίς αὐτὸς γινόμενος τὰ ἐνενήκοντα ἐποίησε· τρίς γὰρ τριάκοντα ἐνενήκοντα. Καὶ αὕτη δὲ ἡ τρίς ἐφ' ἑαυτῇ συντεθείσα ἐννέα ἐγέννησεν. Οὕτως δὲ ἡ ὀγδοὰς τὸν τῶν ἐννέα παρ' αὐτοῖς ἀπεκύρσεν ἀριθμὸν. Καὶ ἐπὶ ὁ δωδεκάκτος αἰὼν ἀποστάς κατέλειψε τοὺς ἄνω ἑνδεκα, καταλλήλων λέγουσι τὸν τύπον τῶν γραμμάτων τῷ σχήματι τοῦ Λόγου κεῖσθαι (ἐνδέκατον γὰρ τῶν γραμμάτων κεῖσθαι τὸ λ', ὃ ἐστὶν ἀριθμὸς τῶν λ'), καὶ κατ' εἰκόνα κεῖσθαι τῆς ἄνω οἰκονομίας, ἐπειδὴ ἀπὸ τοῦ ἀλφα, χωρὶς τοῦ ἐπισήμου, αὐτῶν τῶν γραμμάτων ὁ ἀριθμὸς ἕως τοῦ λ' συντιθέμενος κατὰ τὴν παραύξησιν τῶν γραμμάτων σὺν αὐτῷ τῷ λ' τὸν τῶν ἐνενήκονταεννέα ποιεῖται ἀριθμὸν. Ὅτι δὲ τὸ λ' ἐνδέκατον δὴ τῇ τάξει, ἐπὶ τὴν τοῦ ὁμοίου αὐτοῦ κατῆλθε ζήτησιν, ἵνα ἀναπληρώσῃ τὸν δωδεκάκτον ἀριθμὸν καὶ εὐρὸν αὐτὸν ἐπληρώσῃ, φανερόν εἶναι ἐξ αὐτοῦ τοῦ σχήματος τοῦ στοιχείου. Τὸ γὰρ Α ὥσπερ ἐπὶ τὴν

VARIE LECTIONES.

³³⁶ τὸν ante τριάκοντα om. C, τὸν M. ³³⁷ τρίς add. M. ³³⁸ τοὺς. τὸν C, M. ³³⁹ Et hæc et quæ Epiphanius interpresque Latinus habent depravata sunt. Billius et Massuetus recte movent in Irenæi verbi loco λόγος substituendam esse litteram A. ³⁴⁰ καὶ κεῖσθαι. κεῖσθαι C, κεῖσθαι δ' M. ³⁴¹ κατὰ om. C, M. ³⁴² ἐνδεκάτῃ. ἐν δεκάτῃ C, M. ³⁴³ εὐρὸν C. ³⁴⁴ λῃβδα C. ³⁴⁵ καὶ ἀναρπάσαν. ἀναρπάσαν C, ἀναρπάσαν M.

τὴν τοῦ δωδεκάτου ἀνεπλήρωσε χώραν τοῦ Μ στοιχείου, ἐκ δύο ἰσάμεθα συγκειμένου. διὰ δὲ καὶ φυγεῖν αὐτοῦ; διὰ τῆς [p. 219.] γνώσεως τὴν τῶν ἐνενηκονταεννέα χώραν, τοῦτέστι τὸ ὑστέρημα, τύπον ἀριστερᾶς χειρὸς, μεταδιώκειν ἐκ τὸν ἐν, ὁ προστεθὲν τοῖς

νγ'. Κατεσκευάσθαι δὲ διὰ τῆς μητρὸς λέγουσι πρῶτον μὲν τὰ τέσσαρα στοιχεῖα, ἃ φησιν, πῦρ, ὕδωρ, γῆν, ἀέρα, εἰκόνα προεβλήθηαι τῆς ἀνω τετράδος· τὰς τε ἐνεργείας αὐτῶν συναριθμοῦντες, οἷον θερμὸν, ψυχρὸν, ὑγρὸν, ξηρὸν, λέγουσιν ἀκριδῶς ἐξεικονίζειν τὴν οὐδοῶδα. Ἐξῆς δὲ ἑ' δυνάμεις οὕτω καταριθμοῦσιν· ἐπὶ τὰ σώματα κυκλοειδῆ, ἃ καὶ οὐρανοὺς καλοῦσιν, ἔπειτα τὸν περιεπετιχὸν αὐτῶν κύκλον, ὃν καὶ οὐδοὺς οὐρανὸν ὀνομάζουσι, πρὸς δὲ τοῦτοις ἡλιὸν τε καὶ σελήνην. Καὶ ταῦτα ἑ' ὄντα τὸν ἀριθμὸν εἰκόνας λέγουσιν εἶναι τῆς [p. 219. 220.] ἀοράτου δεκάδος, τῆς ἀπὸ Λόγου καὶ Ζωῆς· τὴν δωδεκάδα [δὲ μνηύεσθαι] διὰ τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου καλουμένου. | Ταῦτα γὰρ δώδεκα ζώδια φανερώτατα τὴν τοῦ Ἀνθρώπου καὶ τῆς Ἐκκλησίας θυγατέρα, δωδεκάδα ἀποσπιάζειν λέγουσι. Καὶ ἐπεὶ ἀντεπεζεύχθη, φησὶ, τῇ τῶν ὧν φορεῖ, ὡκυτάτῃ ὑπαρχούσῃ, ὁ ὑπερβαν οὐρανός, ὁ πρὸς αὐτῷ τῷ κύτει βαρύνων καὶ ἀντιταλαντεύων τὴν ἐκείνου ὡκυτάτη

A gnitionem numeri, qui est nonaginta novem, sedem, hoc est defectum, imaginem sinistrae manus, 338-

339 aucupari autem unum, quod additum ad nonaginta novem in dextram ejus manum transtulit. ἐνενηκονταεννέα εἰς τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα μεταστήσας.

Efficia autem esse per matrem alunt (33) primum quatuor elementa, quæ sūt, scilicet ignem, aquam, terram, aerem, imaginem projecta esse illius quæ est superne tetradis, potentiasque eorum una numerantes, veluti calidum, frigidum, humidum, siccum, dicunt accurate reddere ogdoadē. Deinceps autem decem potestates in hunc modum computant: septem corpora orbicularia, quæ et cælos vocant, deinde orbem illum, qui illos complectitur, quem et octavum appellant cælum, super eos autem et solem et lunam. Et hæc, quæ numero 340-341 decem sunt, imagines alunt esse invisibilis decadis, quæ est a Logo et Vita; duodecadem autem declarari per zodiacum qui vocatur orbem. Hæc enim duodecim signa animalium manifestissime hominis et Ecclesiæ filiam duodecadem adumbrare dicunt. Et quoniam ex adverso junctum est, inquit, universorum conversioni, quæ est celerrima, quod superna est cælum, quod in ipsa concavitate gravat et ex-

τοῦ ὁμοίου αὐτῷ ζήτησιν παραγενόμενον καὶ εὐρὺν καὶ εἰς ἐαυτὸν ἀρπάζειν αὐτοὺς τὴν τοῦ δωδεκάτου ἀνεπλήρωσε χώραν, τοῦ Μ στοιχείου ἐκ δύο Α συγκειμένου. διὰ καὶ φεύγειν αὐτοῦ διὰ τῆς γνώσεως ἀριστερᾶς χειρὸς, μεταδιώκειν ἐκ τὸν ἐν, ὁ προστεθὲν τοῖς

ιγ'. Σὺ μὲν ταῦτα διερχόμενος, ἀγαπητὲ, εὖ οἶδα ὅτι γελᾷσιν πολλὰ τὴν τοιαύτην αὐτῶν οἰησίσοφον μαρίαν, κ. τ. λ.

ιδ'. Βούλομαι δὲ σοὶ καὶ ὡς αὐτὴν τὴν χτίσιν κατ' εἰκόνα τῶν ἀοράτων ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ, ὡς ἀνοοῦντος αὐτοῦ, κατεσκευάσθαι διὰ τῆς μητρὸς λέγουσι, διηγήσασθαι. Πρῶτον μὲν τὰ τέσσαρα στοιχεῖα φασί, πῦρ, ὕδωρ, γῆν, ἀέρα, εἰκόνα προεβλήθηαι τῆς ἀνω πρώτης τετράδος· τὰς τε ἐνεργείας αὐτῶν συναριθμοῦντες, οἷον θερμὸν τε καὶ ψυχρὸν, ξηρὸν τε καὶ ὑγρὸν, ἀκριδῶς ἐξεικονίζειν τὴν οὐδοῶδα. Ἐξῆς δέκα δυνάμεις οὕτως καταριθμοῦσιν· ἐπὶ μὲν σωματικὰ κυκλοειδῆ, ἃ καὶ οὐρανοὺς καλοῦσιν, ἔπειτα τὸν περιεπετιχὸν αὐτῶν κύκλον, ὃν καὶ οὐδοὺς οὐρανὸν ὀνομάζουσι, πρὸς δὲ τοῦτοις ἡλιὸν τε καὶ σελήνην. Ταῦτα δέκα ὄντα τὸν ἀριθμὸν εἰκόνας λέγουσιν εἶναι τῆς ἀοράτου δεκάδος, τῆς ἀπὸ Λόγου καὶ Ζωῆς προελθούσης· τὴν δὲ δωδεκάδα μνηύεσθαι διὰ τοῦ ζωδιακοῦ τοῦ καλουμένου κύκλου. Τὰ γὰρ δώδεκα ζώδια φανερώτατα τὴν τοῦ Ἀνθρώπου καὶ τῆς Ἐκκλησίας· θυγατέρα, δωδεκάδα σκιαγραφεῖν λέγουσι. Καὶ ἐπεὶ ἀντεπεζεύχθη, φασί, τὴν τῶν ὧν φορεῖν,

C hoc est deminorationem, typum sinistrae manus, sectari autem unum, quod additum super XCIX in dextram eos manum transtulit.

τὴν τῶν ἑ' χώραν, τοῦτέστι τὸ ὑστέρημα, τύπον τοῖς ἐνενηκονταεννέα εἰς τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα

3. Tu quidem hæc pertransiens, dilectissime, optime scis quoniam ridebis multum tantam illorum in tumore sapientem stultitiam. Etc.

Cap. 17. 1. Volo autem tibi referre quemadmodum et ipsam conditionem secundum imaginem invisibilem a demiurgo, quasi ignorante eo, fabricatam per matrem dicunt. Primo quidem quatuor elementa dicunt, ignem, aquam, terram et aerem, imaginem emissam esse superioris quaternionis: et operationes eorum cum eis innumeratas, id est calidum et frigidum, humectum et aridum, diligenter imaginare ogdoadem, ex qua decem virtutes sic enumerant: septem quidem corpora circumdata, quæ etiam cælos vocant, post deinde continentem eos circumulum, quem octavum cælum vocant, post deinde solem et lunam. Hæc cum sint decem numero, imagines dicunt esse invisibilis decadis ejus, quæ a Logo et Zoe progressa sit; duodecadem autem ostendi per eam, qui zodiacus vocatur circulus. XII enim signa manifestissime hominis et Ecclesiæ filiam duodecadem quasi per quamdam umbram pinxisse dicunt. Et e contrario superjunctum, in-

VARIE LECTIONES.

His lucem afferunt quæ Cassianus collat. 24, cap. 26, ait: Centenarius numerus de sinistra transferitur in dextram, et licet eandem in supputatione digitorum figuram tenere videatur, nimium tamen quantitatis magnitudine supercreascit. Veteres siquidem utebantur manuum digitis ut numerarent, et læva indicabant omnes numeros infra centenarium digitis varie conformatis, dextera vero numeros supra centenarium. Hinc illud Juvenalis de Nestore, Sat. x: *Atque suos jam dextera computat annos*, id est, vixit jam amplius centum annis. Et Sidonius Apollinaris lib. 11, epist. 9, *Ad Faustulum*, in fine: *Quandoquidem tuos annos jam dextera numeraverit*, id est jam centesimum annum attigisti vel superasti. Massenius. Cf. J. Wower, *De polymathia*, c. 7. 5. κατεσκευάσθαι δὲ διὰ κατεσκευάσθαι διὰ C. M. Ante verbum κατεσκευάσθαι Hippolytus non pauca prætermisit, quæ apud Eriphianum et interpretem. Lat. exstant. Hinc in C, M perperam hæc ita cohererent: χεῖρα κατεσκευάσθαι διὰ τῆς μητρὸς λέγουσι. Πρῶτον, κ. τ. λ. τὰς τε ἐνεργείας αὐτῶν. τοῖς δὲ ἐνεργείοις αὐτῷ C. Ἐξῆς δὲ. Ἐξ ἧς C. M. ἑ' μ. C. δὲ μνηύεσθαι om. C, δὲ M. ἀποσπιάζειν. ἐπισπιάζειν C, M. ἀντεπεζεύχθη. ἀντεζεύχθη C, M. φορεῖ. ἀναφορεῖ C, M.

quat illius celeritatem suam et tarditatem, ut intra triginta annos circuitiōnem a signo ad signum faciat; imaginem illud (id est cælum) esse dicunt Termini, qui matrem eorum, quæ triginta nomen est, amplectitur; lunamque rursus, cælum ambeuntem intra triginta dies, per dierum numerum exprimere æonum; et solem vero, intra duodecim menses circumplicentem et terminantem orbicularem suam reversionem, duodecadem monstrare; et ipsos vero dies, duodecim horarum mensuram habentes, imaginem vacuæ duodecadis esse; et ipsius vero **342-343** zodiaci orbis circuitum esse partium trecentarum sexaginta; unumquodque enim signum partes habere triginta. In hunc igitur modum et per orbem imaginem cognationis, quam intercedat inter numerum, qui est duodecim, et eum, qui est triginta, custoditam esse dicunt. Insuper autem et terram in duodecim plagas divisam dicentes, et secundum unamquamque plagam singulam quamque potestatem ex cælis per demissionem susipientem, et ad similitudinem parientem liberos demittenti per emanationem potestati, imaginem esse ejus, quam superne est duodecadis.

54. Ad hæc autem conatum demiurgum ejus, quæ superne est ogdoadis imitari infinitum et æternum

quint, universorum oneri cum sit velocissimum quod superpositum est cælum, qui (sic!) ad ipsam concavationem aggravat, et ex contrarietate moderatur illorum velocitatem sua tarditate, ita ut in XXX annis circuitum a signo in signum faciat, imaginem dicunt eam hori ejus, qui tricesimam nominis illorum matrem circumcontinet. Lunam quoque rursus suum cælum circumeuntem XXX diebus per diem numerum XXX æonum significare. Et solem autem in duodecim mensibus circumeuntem et perficientem circulearem suam apocatastasin, per duodecim menses duodecadem manifestare. Et ipsos autem dies duodecim horarum mensuram habentes typum non apparentis duodecadis esse; sed et horam dicunt, quod est duodecimum diei, ex triginta partibus adornatam propter imaginem triacontadiæ, et ipsius autem zodiaci circuli circummensurationem esse partium CCCLX; quodque enim signorum partes habere XXX. Sic quoque per circuitum imaginem copulationis eorum, quæ sunt duodecim, ad XXX custoditam dicunt. Atque etiam et terram in XII climata divisam dicentes, et in unoquoque climata unamquamque virtutem ex cælis secundum demissionem susipientem et similes generantem filios ei virtuti, quæ demiserit distillationem, typum esse duodecadis et filiorum ejus manifestissimum asseverant.

2. Ad hæc autem volentem aiant demiurgum superioris ogdoadis interminabile et æternum et inli-

ti **αὐτοῦ βραδυτῆτι**, ὡς ἐν τριάκοντα ἔστι τὴν περίοδον ἀπὸ σημείου ἐπὶ σημείον ποιεῖσθαι, εἰκόνα λέγουσιν αὐτὸν τοῦ Ὁροῦ, τοῦ τὴν τριακοντῶνυμον μητέρα αὐτῶν περιέχοντος· τὴν σελήνην τε πάλιν, τὸν οὐρανὸν ἐκπεριερχομένην **ἢ ἐν τριάκοντα ἡμέραις**, διὰ τῶν ἡμερῶν τὸν ἀριθμὸν τῶν αἰώνων ἐκτυποῦν **ἢ καὶ τὸν ἥλιον δὲ, ἐν δώδεκα μηνσὶν ἐμπεριεχόμενον** **ἢ καὶ ταρματίζοντα τὴν κυκλικὴν αὐτοῦ ἀποκατάστασιν**, τὴν δωδεκάδα φανεροῦν· καὶ αὐτὰς δὲ τὰς ἡμέρας, δώδεκα ὥρων τὸ μέτρον ἔχουσας **ἢ, τύπον τῆς κινήσεως [p. 220, 221.] δωδεκάδος εἶναι**· καὶ αὐτοῦ δὲ τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου τὴν περίμετρον εἶναι μοιρῶν τριακοσίων ἐξήκοντα· ἕκαστον γὰρ **ἢ ζώδιον μοίρας ἔχειν τριάκοντα**. Οὕτως δὲ καὶ διὰ τοῦ κύκλου τὴν εἰκόνα τῆς συναφείας τῆς δωδεκάδος πρὸς τὰ τριάκοντα **ἢ τετηρηθῆναι** **ἢ λέγουσιν**· **ἔτι μὴν καὶ τὴν γῆν** **ἢ εἰς δώδεκα | κλίματα διηρηθῆναι** **ἢ φάσκοντες**, καὶ καθ' **ἢ ἕκαστον κλίμα ἀνὰ μίαν δύναμιν ἐκ τῶν οὐρανῶν κατὰ κῆθετον** **ἢ ὑποδεχομένην καὶ [καθ'] ὁμοίωμα** **ἢ τίττουσαν τέκνα τῇ καταπεμπόσῃ κατὰ τὴν ἀπὸρροίαν δυνάμει** **ἢ τύπον [εἶναι]** **ἢ τῆς ἀνω δωδεκάδος**.

55. Πρὸς δὲ τούτοις θελήσαντα τὸν δημιουργὸν τῆς ἀνω ὁγδοάδος τὸ ἀπέραντον καὶ αἰώνιον καὶ ἀόρι-

ωκυτάτην ὑπάρχουσαν, οὐκ ἐπὶ χρόνος (sic) ὁ πρὸς αὐτῷ τῷ κύτει βαρύνων καὶ ἀντιταλαντεύων τὴν ἐκείνου ὠκύτητα τῇ αὐτοῦ βραδυτῆτι, ὥστε αὐτὸν ἐν τριάκοντα ἔσται τὴν περίοδον ἀπὸ σημείου ἐπὶ σημείον ποιεῖσθαι, εἰκόνα λέγουσι αὐτὸν τοῦ Ὁροῦ, τοῦ τὴν τριακοντῶνυμον μητέρα αὐτῶν περιέχοντος· τὴν σελήνην τε πάλιν αὐτῆς οὐρανὸν ἐκπεριερχομένην τριάκοντα ἡμέραις, διὰ τῶν ἡμερῶν τὸν ἀριθμὸν τῶν τριάκοντα αἰώνων ἐκτυποῦν· καὶ τὸν ἥλιον δὲ ἐν δεκαδύο μηνσὶ περιεχόμενον καὶ ταρματίζοντα τὴν κυκλικὴν αὐτοῦ ἀποκατάστασιν, διὰ τῶν δώδεκα μηνῶν τὴν δωδεκάτην φανερὰν ποιεῖν· τὰς δὲ ἡμέρας δεκαδύο ὥρων τὸ μέτρον ἔχουσας τύπον τῆς φαεινῆς δωδεκάδος εἶναι· ἀλλὰ μὴν καὶ τὴν ὥραν φασὶ τὸ δωδεκάτον τῆς ἡμέρας ἐκ τριάκοντα μοιρῶν κακοσμηθῆναι διὰ τὴν εἰκόνα τῆς τριακοντάδος· καὶ αὐτοῦ δὲ τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου τὴν περίμετρον εἶναι μοιρῶν τριακοσίων ἐξήκοντα· ἕκαστον γὰρ ζώδιον μοίρας ἔχει τριάκοντα. Οὕτως δὲ καὶ διὰ τοῦ κύκλου τὴν εἰκόνα τῆς συναφείας τῶν δώδεκα πρὸς τὰ τριάκοντα τετηρηθῆναι λέγουσιν· **ἔτι μὴν καὶ τὴν γῆν εἰς δώδεκα κλίματα διηρηθῆναι** **ἢ φάσκοντες**, καὶ καθ' **ἢ ἕκαστον κλίμα δύναμιν ἐκ τῶν οὐρανῶν κατὰ κῆθετον ὑποδεχομένην**, **λοιπὴν τίττουσαν τέκνα τῇ καταπεμπόσῃ τὴν ἀπὸρροίαν δύναμιν (sic)**, τύπον εἶναι τῆς δωδεκάδος καὶ τῶν τέκνων αὐτῆς σαφίστατον διαθεβαίνονται. Πρὸς δὲ τούτοις θελήσαντά φασὶ τὸν δημιουργὸν τῆς ἀνω ὁγδοάδος τὸ ἀπέραντον καὶ αἰώνιον καὶ ἀόριστον καὶ ἄχρονον μιμήσασθαι, καὶ

VARIE LECTIONES.

ἢ ἐκπεριερχομένην, ἐκπεριεχόμενήν C, M. **ἢ ἐκτυποῦν, ἐκτυποῦσαν C, M.** **ἢ ἐμπεριεχόμενον, ἐμπεριερχόμενον vel ἐκπεριερχόμενον?** **ἢ ἡμέρας δώδεκα ὥρων τὸ μέτρον ἔχουσας.** Recte observat Petavius horam apud Epiphaniū duas æquinoctiales continere. Quod evidentius indicat id, quod statim subiungit: **τὴν ὥραν, τὸ δωδεκάτον τῆς ἡμέρας, ἐκ τριάκοντα μοιρῶν κακοσμηθῆναι, Horam, quæ diei duodecima pars est, ex triginta partibus constare.** Sol enim diebus singulis circuli circuli describit, qui in XII partes triennarias divisi gradibus constat CCCLX, ac proinde singulis horis æquinoctialis XV gradus, duabus horis, sive XII diei parte, XXX gradus conficit. Masaneus. **ἢ γὰρ οὐκ, C.** **ἢ τὰ τριάκοντα, τριάκοντα C, M.** **ἢ τετηρηθῆναι, μετρηθῆναι C, μετρίσθαι M.** **ἢ τὴν γῆν, τὴν αὐτὴν C.** **ἢ διηρηθῆναι, ἀντρεθῆναι C.** **ἢ κατὰ κῆθετον, καθ' ἕκαστον C.** **ἢ καὶ καθ' ὁμοίωμα, καὶ ὁμοίωμα C, M.** **ἢ δύναμει, δύναμιν C, M.** **ἢ εἶναι om. C, M.**

στον καὶ ἄχρονον μιμήσασθαι, καὶ μὴ δυνθάντα, αὐτῆς καὶ τὸ ἄδειον ἐκτυπῶσαι διὰ τὸ καρπὸν αὐτὸν εἶναι ὑστερήματος, εἰς τοῦτο χρόνους καὶ καιροὺς ἀριθμοὺς τε πολυτελεῖς πρὸς τὸ αἰώνιον αὐτῆς τεθεῖσθαι, οἰόμενον ἢ ἐν τῷ πλήθει τῶν χρόνων μιμήσασθαι αὐτῆς τὸ ἄορατον. Ἐνταῦθα δὲ λέγουσιν, ἐκφυγούσης [p. 221—223.] αὐτὸν τῆς Ἀληθείας ἐπηκολουθηκέναι: τὸ ψεῦδος, καὶ διὰ τοῦτο πληρωθέντων τῶν χρόνων κατάλυσιν λαβεῖν αὐτοῦ τὸ ἔργον.

νε. Ταῦτα μὲν οὖν οἱ ἀπὸ τῆς Οὐαλεντινίου σχολῆς περὶ τῆς κτίσεως καὶ περὶ τοῦ παντός λέγουσιν, ἐκάστοτε καινότερα ἢ ἐπιγεννῶντες, καὶ τοῦτο καρποφορίαν νομίζουσιν, εἰ τις μεῖζον ὁμοίως ἢ ἐφευρὼν τερατοουργεῖν ὀφεί. Καὶ ἐκ τῶν Γραφῶν ἕκαστα πρὸς τοὺς προειρημένους ἀριθμοὺς ἐφευρίσκοντες σύμφωνα κατηγοροῦσι Μισίας | καὶ τῶν προφητῶν, φάσκοντες ἀλληγορικῶς ὅτι αὐτοὺς τὰ μέτρα τῶν αἰώνων λέγειν, ἃ παρατιθέναι μοι οὐκ ἔδοξεν, ὅντα φύλαρα καὶ ἀσύστατα, ἥδη τοῦ μακαρίου πρεσβυτέρου Εἰρηναίου δεινῶς καὶ πεπονημένως τὰ δόγματα αὐτῶν διελέξαντες, παρ' οὗ καὶ αὐτὸν ἐφευρήματα [παρελήραμεν], ἰπιδεικνύοντες, αὐτοὺς Πυθαγορείου φιλοσοφίας καὶ ἀστρολόγων περιεργίας ταῦτα σφτερισσάμενους ἔγκαλεῖν Χριστῷ ταῦτα παραδεδικέναι. Ἄλλ' ἐπεὶ ἱκανῶς νομίζω καὶ τὰ τοῦτων φύλαρα δόγματα ἐκτελεῖσθαι σαφῶς τε ἐπιδεικνύσθαι, τίνων εἶεν μαθηταὶ Μάρκος τε καὶ Κολάρβατος, οἱ τῆς Οὐαλεντινίου σχολῆς διάδοχοι γενόμενοι, ἔωμεν εἰ λέγει καὶ Βασίλειος. |

μη δυνθάντα τὸ μόνιμον αὐτῆς ἄδειον ἐκτυπῶσαι διὰ τὸ καρπὸν εἶναι ὑστερήματος, εἰς χρόνους καὶ καιροὺς ἀριθμοὺς τε πολυτελεῖς τὸ αἰώνιον αὐτῆς κατατελεῖσθαι, οἰόμενον ἐν τῷ πλήθει τῶν χρόνων μιμήσασθαι αὐτῆς τὸ ἀπείραντον. Ἐνταῦθα τε λέγουσιν ἐκφυγούσης αὐτὸν τῆς ἀληθείας ἐπηκολουθηκέναι τὸ ψεῦδος, καὶ διὰ τοῦτο κατάλυσιν πληρωθέντων τῶν χρόνων λαβεῖν αὐτοῦ τὸ ἔργον.

ισ. Καὶ περὶ μὲν τῆς κτίσεως τοιαῦτα λέγοντες, καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐπιγεννᾷ ἕκαστος αὐτῶν καθὼς δύναται καινότερον· τέλειος γὰρ οὐδεὶς ὁ μὴ μέγα ψεύσματα παρ' αὐτοῖς καρποφορήσας, κ. τ. λ.

A et interminum et intemporalē, et imparē ejus sempiterno et indelebili effingendo, quoniam fructus sit defectus, in hunc finem tempora et momenta numerosque multennes ad æternum ejus de supponisse, opinantem in longinquitate temporum sese imitari posse ejus æternum. Ibi vero dicunt, cum effugisset 344-345 eum Veritas, consecutum esse mendacium, et propterea expletis temporibus dissolutum esse ipsius opus.

55. Hæc igitur qui sunt a schola Valentini et de creatione et de universo dicunt, singulis vicibus magis nova adgenerantes, et hoc in fructu deputant, si quis novas rerum appellationes commentus miracula edere videbitur. Et ex Scripturis singula quæque ad numeros, qui memorati sunt, accommodantes erimantur Mosem et prophetas, cum dicunt allegorice mensuras æonum illos dicere: quæ apponere mihi visum non est, utipote nugatoria et vana, cum jam beatus presbyter Irenæus graviter et curate placita eorum excusserit, a quo et eorum inventa [accepimus], demonstrantes eos ex Pythagorica philosophia et astrologorum curiositate hæc mutatos imputare Christo illum hæc tradidisse. Sed quoniam arbitrator etiam horum vana commenta abunde exposita esse aperteque demonstratum, quorum sint discipuli Marcus et Colarbasus, Valentinianæ scholæ successores, videamus, quid dicat et Basilides.

nitum et intemporalē imitari, e. cum non potuisset perseverabile ejus et perpetuum deformare, ideo quod fructus sit labis, in temporum spatia et tempora et numeros multorum annorum æternitatem ejus deposuisse, existimantem in multitudine temporum imitari ejus interminatum. Hic dicunt, cum effugisset eum Veritas, subsecutum mendacium, et propter hoc destructionem adimpletis temporibus accipere ejus opus.

Cap. 18, 1. Et de conditione quidem talia dicentes, quotidie adinvenit unusquisque eorum, quem admodum potest, aliquid novi; perfectus enim nemo, nisi qui maxima mendacia apud eos fructificaverit. Etc.

VARIÆ LECTIONES.

ἢ μόνιμον. ἄχρονον C. M. ὀδόμενον. γενόμενον μὲν οὖν C. M. ἄορατον. An ἀπείραντον? ἐπηκολουθηκέναι C. καινότερα. κενώτερα C. M. μεῖζον ὁμοίως. μεῖζονας αἰῶνας Bunsenius (Analecta Anie-Nicaena, vol. I, 360: an μετωνυμίας vel ἀλαζονείας? ἀλληγορικῶς C. ἔδοξε τὰ φύλαρα C. πεπονημένους ὡς τὰ C. παρελήραμεν om. C. M. μετελήραμεν Bunsenius. σφτερισσάμενους C. Χριστῷ. Χριστῷ ὡς C. M. ταῦτα. ταῦτα Bunsenius. παραδεδικέναι. παραδεδικέναι servato ὡς Bunsenius et R. Scottus. λέγειν C.

ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΠΑΣΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ

BIBLION Z.

REFUTATIONIS OMNIUM HÆRESIUM

LIBER SEPTIMUS.

Hæc insunt in septimo libro refutationis omnium A hæresium :

346-347. 2. Quænam doctrina Basilidæ, quem Aristotelis placitis percussum ex illis hæresin constituisse.

3. Et quæ Saturnilus doceat Basilidæ pene æqualis.

4. Quomodo autem Menander aggressus sit docere ab angelis mundum factum esse.

5. Quæ Marcionis vesania, cujus doctrinam non esse novam, neque ex sacris Scripturis, sed ab Empedocle sumptam.

6. Quomodo Carpocrates ineptiat, qui et ipse dicit ab angelis mundum factum esse.

7. Cerinthus nihil ex Scripturis, sed ex Ægyptiorum placitis doctrinam conflavisse.

8. Quænam sint Ebionæorum placita, qui Judæorum potius ritibus sese applicent.

9. Quomodo et Theodotus aberraverit, qui alia ab Ebionæis corrasit, alia a Cerintho.

10. Et quænam Cerdoni visa sint, qui et ipse Empedoclea recoxit et male viam munivit Marcioni.

11. Et quomodo Lucianus, qui ex Marcionis disciplina prodiiit, pudore deposito pariter Deum proscindere ausus sit.

12. Cujus et Apelles disciplina usus non eadem quæ magister docuit, sed ex physicis profectus placitis naturam universi pro fundamento posuit.

13. Mari jactato per impetum ventorum consimilia cernentes hæreticorum placita debebant auditores præternavigare circumspicientes portum tranquillum. Tale enim mare est belluosum et innavigabile, tanquam, ut hoc utamur, Siculum, in quo perhibetur Cyclops et Charybdis et Scylla et scopulus Sirenum, quod pervagatum esse Ulixem

α'. Τάδε ἔνεστιν ἐν τῇ ἑξῆς τῷ κατὰ πασῶν αἰρέσεων ἐλέγχου ^α.

[p. 223. 224] β'. Τίς ἡ δόξα Βασιλείδου, καὶ ὅτι τοῖς Ἀριστοτέλους δόγμασι καταπλαγείς ἐξ αὐτῶν τὴν αἵρεσιν συνέστησε.

γ'. Καὶ τίνα Σατρονείλος ^β λέγει ὁ Βασιλείδης [σχεδὸν] συναχμάσας ^α.

δ'. Πῶς δὲ Μένανδρος ^α ἐπεβάλετο εἰπεῖν ὑπὸ ἀγγέλων τὸν κόσμον γεγονέναι.

ε'. Τίς ἡ Μαρκίωνος ἀπόνοια, καὶ ὅτι τὸ δόγμα αὐτοῦ ^α οὐ καὶνόν, οὐδὲ ἐξ ἁγίων Γραφῶν, ἀλλὰ Ἐμπεδοκλέους τυγχάνει.

ς'. Πῶς Καρποκράτης ματαιάζει, καὶ αὐτὸς ὑπὸ ἀγγέλων τὰ ὄντα φάσκων γεγενῆσθαι.

ζ'. Ὅτι Κήρινθος μὴδὲν ἐκ Γραφῶν ^α, ἀλλ' ἐκ τῶν Β Αἰγυπτίοις δοξάντων δόξαν συνεστήσατο ^α.

η'. Τίνα τὰ τοῖς Ἑβιωναίοις ^α δοκούντα, καὶ ὅτι ἦθεσιν Ἰουδαϊκοῖς ^α μᾶλλον προσέχουσι. |

θ'. Πῶς καὶ ὁ Θεόδοτος πεπλάνηται, ἃ μὲν τῶν Ἑβιωναίων ^α ἑρανοσάμενος [ἃ δὲ τοῦ Κηρίνου] ^α.

ι'. Καὶ τίνα Κέρδωνι ^α ἔδοξε, καὶ αὐτῷ τὰ Ἐμπεδοκλέους εἰπόντι καὶ κακῶς προβιδάσαντι τὸν Μαρκίωνα.

ια'. Καὶ πῶς Λουκιανὸς, μαθητὴς γενόμενος Μαρκίωνος, ἀπηρυθρίασεν ὁμοίως τὸν Θεὸν βλασφημῆσαι ^α.

ιβ'. Οὐ καὶ ^α Ἀπελλῆς γενόμενος μαθητὴς οὐ τὰ αὐτὰ τῷ διδασκάλῳ ἰδογμάτιας, ἀλλὰ ἐκ φυσικῶν δογμάτων κινήσει τὴν οὐσίαν τοῦ παντὸς ὑπέθετο.

ιγ'. Πελάγει κλυδωνιζομένῳ ὑπὸ βίας ἀνέμων τοιχότα ὀρώντας ^α τὰ τῶν αἰρετικῶν δόγματα ἔχρη τούτοις ἀκροατὰς παραπλεῖν ἐπιζητούντας τὸν εὖδειον λιμένα. Τὸ γὰρ τοιοῦτον πτελαγός ἐστι καὶ θηριώδες καὶ δύσβατον, ὥς εἰπεῖν τὸ Σικελιωτικόν, ἐν ᾧ μυθεύεται Κύκλωψ καὶ Χάρυβδις καὶ Σκύλλα ^α..... καὶ τὸ Σειρήνων ὄρος, ὃ διαπεύσαι φάσκουσι τὸν Ὀδυσ-

VARIE LECTIONES.

^α ἐλέγχου C. ^β Σατρονείλος C. ^α Βασιλείδης σχεδὸν συναχμάσας. Βασιλείδης λέων ἀκμάσας C, Βασιλείδης συναχμάσας susp. M. ^α Μένανδρος. ἀνδρὸς C. ^α ἐπεβάλετο. ἐπέβαλε τὸ C. M, qui pro τὸ susp. τῷ. ^α αὐτοῦ. αὐτὸ C. ^α ἐκ Γραφῶν. ἐγγράφων C. ^α συνεστήσαντο C. ^α Ἑβιωναίους. σιωναίους, βί supraser., C. ^α Ἰουδαϊκοῖς C. ^α Ἑβιωναίων, εὐί supraser., C. ^α Uncinis inclusa om. C. Cfr. infra cap. 35, p. 257 ed. Oxon. ^α Κέρδωνι. Σαχέρδωνι C. M. ^α ἀπηρυθρίασεν ὁμοίως τ. θ. βλασφημῆσαι. ἀπηρυθρίασε μόνος τ. θ. βλασφημήσεν C, καὶ μόνος vel βλασφημήσαι susp. M. ^α Οὐ καὶ. Ὅτι καὶ C. ^α ὀρώντας C. ^α Σκύλλα C, καὶ δὲ inserendum arbitratur M, σκόπελος Roepers.

εἰς Ἑλλήνων εἰ ποιηταὶ πανούργως χρησάμενον τῇ A narrant Græcorum poetæ astute usum inhospita-
τῶν παραξένων θηρίων ¹¹ δεινότητι· διάφορος γὰρ ἡ llum belluarum crudelitate; insignis enim earum
τούτων ὁμότης πρὸς τοὺς διαπλέοντας ἦν. Αἱ δὲ sævitia erat adversus eos, qui mare pernavigarent.
Σειρήνας λιγύ φθουσαι καὶ μουσικὴν [p. 324—326.] Sirenes autem suaviter canentes et canorum **348**
ἡπάτων τοὺς παραπλέοντας, παίδουσαι ἡδέϊα ¹² φωνῇ **349** pelliciebant præternavigantes, suadentes
προσάγειν τοὺς ἀκροαμένους. Τοῦτο μαθόντα φασὶ suavi cantu appellere eos qui auscultarent. Quo
τὸν Ὀδυσσεὶα κατακτῶσαι τὰς ἀκοὰς τῶν ἑταίρων, more comperto, sicuti Ulixem cera obliuisse aures
ἑαυτὸν δὲ τῷ ἔλλω προσδήσαντα παρατρεῦσαι ἀκιν- sociorum, ipsum autem malo religatum præterve-
δύνως τὰς Σειρήνας κατακούσαντα τῆς τούτων φθῆς. cium esse tuto Sirenas et exaudivisse illarum can-
Ὁ ποιῆσαι τοὺς ἐντυγχάνουσιν συμβουλὴ [ἐμῇ] ¹³ tum. Id quod facere eos qui hæc attingent, cohor-
καὶ ἡ τὰ ὅτα κατακτῶσαντας δι' ἀσθένειαν δια- tor, et aut auribus oblitis propter infirmitatem
πλῆσσαι τὰ τῶν αἰρῶ | σίων δόγματα μηδὲ ¹⁴ κατα- pernavigare hæresium placita, ne exauditis quidem
κούσαντας παθεῖν εὐκόλως δυνάμενα πρὸς ἡβονῇ, iis, quæ allicere facile possint ad voluptatem, vel-
ὡς λιγυρὸν ἄσμα Σειρήνων, ἡ ἑαυτὸν τῷ ἔλλω Χρι- uti suavis cantus sirenum, aut ad lignum Christi
στοῦ προσδήσαντα πιστῶς κατακούσαντα μὴ τα- religatum fideliter auscultantem non conturbari,
ραχθῆναι, πεποιθότα ὅτι προσεσφίγεται ¹⁵, καὶ ἐστη B reposita fide in eo, ad quem astrictus est, et firmo
κίναϊ ¹⁶ ὁρθῶς.

17. Ἐπειδὴ οὖν ἐν ταῖς πρὸ ταύτης ¹⁸ βίβλοις ἐξ
ἐκτεθείμεθα τὰ πρότερα, δοκεῖ νῦν τὰ Βασιλείδου
μὴ σιωπῆν, ὅντα ¹⁹ Ἀριστοτέλους τοῦ Σταγειρίτου
δόγματα, αὐτοῦ Χριστοῦ. Ἀλλ' εἰ καὶ πρότερον ἔκκει-
ται τὰ Ἀριστοτέλει δοκούντα, οὐδὲ νῦν ἀνῆλθον
προὔποθεσθαι ἐν συντόμῳ, πρὸς τὸ τοὺς ἐντυγχά-
νοντας διὰ τῆς τούτων ἔγγιον ²⁰ ἀντιπαράθεσις
συνεῖν εὐκόλως τὰ ὑπὸ Βασιλείδου ὄντα Ἀριστοτε-
λικὰ σοφιστεύματα.

18. Ἀριστοτέλης μὲν οὖν τὴν οὐσίαν διαιρεῖ τρι-
χῶς. Ἐστὶ γὰρ αὐτῆς τὸ μὲν τι γένος τὸ δὲ τι εἶ-
δος, ὡς ἔκκεῖνος λέγει, τὸ δὲ τι ἀτομον· ἀτομον δὲ οὐ
διὰ σμικρότητα σώματος, ἀλλὰ φύσει τομὴν ²¹ ἀνα- C
δέξασθαι μὴδ' ἦντινα οὖν δυνάμενον. Τὸ δὲ γένος
ἐστὶν οἷον ²² σωρὸς τις ἐκ πολλῶν καὶ διαφόρων κα-
ταμειγμένους σπερμάτων, ἀπ' οὗ γένουσι οἷον ²³
εἰνος σωροῦ πάντα τὰ τῶν γεγονότων εἶδη δαίκειν-
ται ²⁴. Καὶ ἐστὶ τὸ γένος [αἵτιον] ²⁵ πᾶσι τοῖς γεγε-
νημένοις ἀρχοῦν. Ἰνα δὲ σωρὸς ἔσται τὸ λεγόμενον,
θεῖω διὰ τοῦ ²⁶ παραδείγματος, δι' οὗ ἐπὶ τὴν ὅλην
τοῦ Περιπάτου θεωρίαν ἀναδραμεῖν ἔσται.

19. Λέγομεν εἶναι ζῶον ἀπλῶς, οὐχί τι ζῶον.
Ἐστὶ ἐκ τούτου τὸ ζῶον οὐ βοῦς, οὐχί ἵππος, οὐχί ἀν-
θρώπος, οὐ θεὸς, οὐκ ἄλλο τῶν ὀτιδήποτε ²⁷ ἐστὶ
θηλοῦν, ἀλλὰ ἀπλῶς ζῶον. Ἀπὸ τούτου τοῦ ζώου αἱ
πάντων τῶν κατὰ | μέρος ζῶων ἰδέαι τὴν ὑπόστασιν
ἔχουσι. Καὶ ἐστὶν ὑπόστασις ²⁸ τοῖς ζώοις τοῖς D
[p. 326. 327.] γεγεννημένοις ἐν εἰδεσι ²⁹ τοῦτο τὸ
ἀνείδειον ³⁰ ζῶον καὶ τῶν γεγεννημένων οὐδέν. Ἐστὶ
γὰρ ἀνθρώπος ζῶον ἀπ' ἐκείνου τοῦ ζώου λαμβάνον
τὴν ἀρχὴν, καὶ ζῶον ἵππος ἀπ' ἐκείνου τοῦ ζώου
λαμβάνον ³¹ τὴν ἀρχὴν. Ὁ ἵππος καὶ βοῦς καὶ κύων

A narrant Græcorum poetæ astute usum inhospita-
llum belluarum crudelitate; insignis enim earum
sævitia erat adversus eos, qui mare pernavigarent.
Sirenes autem suaviter canentes et canorum **348**
349 pelliciebant præternavigantes, suadentes
suavi cantu appellere eos qui auscultarent. Quo
more comperto, sicuti Ulixem cera obliuisse aures
sociorum, ipsum autem malo religatum præterve-
cium esse tuto Sirenas et exaudivisse illarum can-
tum. Id quod facere eos qui hæc attingent, cohor-
tor, et aut auribus oblitis propter infirmitatem
pernavigare hæresium placita, ne exauditis quidem
iis, quæ allicere facile possint ad voluptatem, vel-
uti suavis cantus sirenum, aut ad lignum Christi
relegatum fideliter auscultantem non conturbari,
reposita fide in eo, ad quem astrictus est, et firmo
pede consistere.

14. Quandoquidem igitur in sex libris prioribus
exposuimus priora, placet nunc Basilicæ doctrinam
non prætermittere, quæ sunt Aristotelis Stagiritæ
placita, non Christi. Sed tametsi etiam superius
explicata sunt Aristotelis placita, tamen ne nunc
quidem cunctabimur ea antea paucis attingere,
quo lectores ex illorum propiore juxtapositione
illico percipiant Basilicæ placita esse Aristotelis
argutias.

15. Igitur Aristotelis substantiam dividit trifa-
riam. Est enim ejus aliud quoddam genus, aliud
species, ut ille ait, aliud individuum; individuum
autem non propter exiguitatem corporis, sed quod
natura dividi nullo pacto possit. Genus autem est
tanquam acervus quidam ex multis et diversis
commisus seminibus, a quo genere tanquam quod-
dam acervo universæ eorum, quæ existunt, spe-
cies dispositæ sunt. Et est genus universis, quæ
exsisterunt, causa sufficiens. Ut autem apertum
 fiat, quod dico, ostendam exemplo, per quod ad
omnem Peripateticorum doctrinam pervenire li-
cebit.

16. Dicimus animal simpliciter, non aliquod
animal. Est autem hoc animal non bos, non equus,
non homo, non deus, non denique aliud quidquam
eorum quæ exstant significans, **350-351** sed
simpliciter animal. Ab hoc animali singulorum
quorumque animalium species principium habent.
Est est principium animalibus specialiter generatis
hoc specie carens animal, et generatorum nullum.
Est enim homo animal, quod ab illo animali princi-
pium ducit, et animal equus ab illo animali habens
principium. Equus et bos et canis et quodcunque

VARIÆ LECTIONES.

¹¹ παραξένων θηρίων. παράξενων θηρίων C, παραδόξων θηρίων susp. M, ἐμπλάστον κτηρῶν Roepers.
¹² ἡδέϊα. ἰδέϊα C, M. ¹³ ἐμῇ om. C. ¹⁴ μηδὲ. μὴ δὲ C. ¹⁵ προσεσφίγγει C. ¹⁶ ἐστηκέναι Roepers, ἐστη-
κεν C, M. ¹⁷ προταύταις C. ¹⁸ ὄντα. ἐὰ C, M. ¹⁹ τούτων ἔγγιον. τῶν ἔγγιον ὧν C, M, qui susp. τῶν.
²⁰ ἔγγιον. τῶν. ²¹ τομὴν. τὸ μὴν C. ²² οἷον. C. ²³ οἷον. C. ²⁴ δαίκεινται. διακρίνεται? Roepers.
²⁵ αἵτιον..... ὅν C, M, qui vestigia voce. θεὸς δὲν superesse dicit: πρῶτον Ferd. Christ. Baur in Annalib.
theologic. Tubingensib. a. 1856. Fasc. I, p. 117. ²⁶ διὰ τοῦ. διὰ τοῦ C, M. ²⁷ ὅτι ὅποτε C. ²⁸ ἐστὶν.
ὁπόστασις. ἐστὶ πᾶσι, οὐ suprascr., C, ἐστὶ πᾶσι M, qui susp. βᾶσις. ²⁹ ἔστι C. ³⁰ ἀνείδειον C. ³¹ λαμ-
βάνον. λαμβάνων C.

reliquorum animalium ab animali simplici habet principium, quod est horum nullum. (17.) Sin autem horum nullum est illud animal, ex non existentibus existit secundum Aristotelem eorum, quae generata sunt, existentia; etenim animal, unde haec sumpta sunt singula, est nullum; nullum autem cum sit, existit eorum, quae sunt, unum aliquod principium. Quis autem sit ille, qui posuit hanc substantiam eorum quae postea exstiterunt principium, cum devenerimus in eum locum, qui his destinatus est, prodemus.

18. Quoniam autem substantia trifariam divisa est, ut dicebam, in genus, speciem, individuum, et posuimus genus esse animal, hominem autem esse speciem a grege animalium jam secretam, at confusam tamen etiamnum, nec jam figuratam in speciem peculiaris substantiae: cum nomine figuravero hominem a genere sumptum, appellans Socratem aut Diogenem aut uno aliquo ex multis quae sunt nominibus, et nomine comprehendere hominem, qui species generis factus est, individuum appello talem substantiam. Sectum est enim genus in speciem, species autem in individuum, individuum autem ubi nomine comprehensum erit, nequit secari in aliud quiddam, sicut secabamus eorum, quae antea dicta sunt, unumquodque. Hanc Aristoteles primitus et potissimum et maxime proprie substantiam appellat, quae neque de subjecto aliquo dicitur, neque in subjecto est. De subjecto autem dicit veluti genus, quod dicebam animal, quod de omnibus singulatim subjectis animalibus, veluti bove, equo et quae sunt reliqua, communi nomine dicitur. Verum est enim dicere hominem animal esse 352-353 et equum animal et animal esse bovem et reliquorum quodque. Hoc est quod dicitur de subjecto, id quod potest, cum unum sit, de multis et diversis ad speciem pariter dici. Nihil enim differt equus ab homine, qua animal est, neque bos; definitio enim animalis est, quod in omnia animalia quadrare pariter dicitur. Quid enim est animal? Cum definiemus, omnia animalia comprehendet communis definitio. Animal enim est substantia animata, sensibilis, veluti bos, homo, equus, reliquorum quodque. In subjecto autem, inquit, est, quod in aliquo non tanquam pars existens, non potest seorsum esse ab eo, in quo est, veluti est, substantiae accidentium quodque, quod vocatur qualitas, secundum quod quales quidam

καὶ τῶν ἄλλων ζῶων ἕκαστον ἀπὸ τοῦ ζώου τοῦ ἀπλοῦ λαμβάνει τὴν ἀρχήν, ὅ ἐστι τούτων οὐδὲ ἐν. (17.) Εἰ δὲ οὐκ ἔστι τούτων οὐδὲ ἐν ἐκείνῳ τὸ ζῶον, ἐξ οὗκ ὄντων γέγονεν ἡ τῶν γεγεννημένων κατὰ Ἀριστοτέλην ὑπόστασις· καὶ γὰρ ὅτι τὸ ζῶον, ὅθεν ταῦτα ἐλήφθη κατὰ μέρος, ἐστὶν οὐδὲ ἐν· οὐδὲ ἐν δὲ ὄν γέγονε τῶν ὄντων μία τις ἀρχή. Τίς δὲ ὁ ταύτην καταβεβλημένος τὴν οὐσίαν τῶν γεγεννημένων ὁσαυτὸς ἀρχήν, ἐπὶ τὸν εἰκελὸν ἐρχόμενοι τοιοῦτων λόγον ἀρῶμεν.

ἡ. Ἐπειδὴ δὲ ἔστιν ἡ οὐσία τριχῇ [διηρημένη] ὡς ἔφη, γένος, εἶδος, ἀτομον, καὶ ἰδίμεθα τὸ γένος εἶναι ζῶον, τὸν δὲ ἀνθρώπον εἶδος τῶν πολλῶν ζῶων ἥδη περικυρμένον, συγκαχυμένον δὲ ὅμως ἐστὶ καὶ μὴπω μεμρφωμένον εἰς εἶδος οὐσίας ὑποστατικῆς, ὀνόματι μορφώσας τὸν ἀπὸ τοῦ γένους ληφθέντα ἀνθρώπον ὀνομάζων Σωκράτην, ἢ Διογένην, ἢ τι τῶν πολλῶν ὀνομάτων ἐν, καὶ ἐπειδὴ ὀνόματι καταλάβω τὸν ἀνθρώπον εἶδος γένους γεγεννημένον, ἀτομον καλῶ τὴν τοιαύτην οὐσίαν. Ἐτιμήθη γὰρ τὸ μὲν γένος εἰς εἶδος, τὸ δὲ εἶδος εἰς ἀτομον, τὸ δὲ ἀτομον ἐπειδὴ γίνηται ὀνόματι καταληγμένον, οὐχ οἷόν τι ἐτιμήσθαι κατὰ φύσιν εἰς ἄλλο τι, ὡς ἐτέροισιν τῶν προελεγμένων ἕκαστον. Ταύτην Ἀριστοτέλης πρῶτως καὶ μάλιστα καὶ κυριώτατα [οὐσίαν καλεῖ], ἡγε καὶ ὁποκειμένου τινὸς λεγόμενῃ, μήτε ἐν ὀποκειμένῳ οὖσαν. Καθ' ὀποκειμένου δὲ λέγει, οἷον ὅτι τὸ γένος, ὅπερ ἔφη ζῶον κατὰ πάντων τῶν κατὰ μέρος ὀποκειμένων ζῶων, οἷον βοῦς, ἵππου καὶ τῶν ἑφεξῆς, κοινῷ ὀνόματι λεγόμενον. Ἀληθὲς γὰρ ἐστὶν εἰπεῖν, [p. 227. 228.] ὅτι ζῶον ἀνθρώπως ἐστὶ, καὶ ζῶον ἵππως, καὶ ζῶον ἐστὶ βοῦς, καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον· τοῦτο ἐστὶ τὸ καθ' ὀποκειμένου, τὸ ἐν ἐν κατὰ πολλῶν καὶ διαφορῶν τοῖς εἶδεσι δυνάμενον ὁμοίως λέγεσθαι. Οὐδὲν γὰρ διαφέρει ἵππος ἀνθρώπου ἢ ζῶον, οὐδὲ βοῦς· ἕρος γὰρ ὁ τοῦ ζώου τὸ πᾶσιν ἀρμόζει τοῖς ζώοις ὁμοίως λεγόμενον. Τί γὰρ ἐστὶ ζῶον; Ἀν ὀρίσμεθα, πάντα ζῶα κοινὸς καταλήφεται ἕρος. Ζῶον γὰρ ἐστὶν οὐσία ἐμφυχος, αἰσθητικὴ· τοῦτο βοῦς, ἀνθρώπος, ἵππος, τῶν ἄλλων ἕκαστον. Ἐν ὀποκειμένῳ δὲ φησὶν, ἐστὶν, ὅ ἐν τινι μὴ ὡς μέρος ὀπάρχον, ἀδύνατον χωρὶς εἶναι τοῦ ἐν ᾧ ἐστὶ, [ὅ ἐστι] τῶν συμβεβηκότων ἕκαστον τῇ οὐσίᾳ, ἃ καλεῖται ποιότης, καθὼ ποιοὶ τινὲς λεγόμεθα, οἷον λευκοὶ, γλαυκοὶ, μέλανες, δίκαιοι, ἀδικοὶ, σώφρονες καὶ τὰ

VARIE LECTIONES.

ὑπόστασις· καὶ γὰρ. ὑπόστασις γὰρ C, M, qui post voc. ὑπόστασις aliqui d excidisse putat. οὐδὲ ἐν· οὐδὲ ἐν δὲ ὄν. οὐδὲ ἐν, οὐδὲ ἐν. Οὐδὲ ἐν δὲ ὄν C. M. τοιοῦτων. τοιοῦτον C, M. Ἐπειδὴ δὲ. Ἐπειδὴ C, M. διηρημένη om. C, M. Cf. infra p. 352, 15. συγκαχυμένον. ἐστὶ συγκαχυμένον C. ὑπόστατικῆς C, M. καὶ delendum censet Roperus. οἷον τε. οἷον C. Ante oculos habuisse videtur Hippolytus haec Aristotelis Cat. 5: Οὐσία δὲ ἐστὶν ἡ κυριώτατα τε καὶ πρῶτως καὶ μάλιστα λεγόμενη, ἢ μήτε καθ' ὀποκειμένου τινὸς λέγεται, μήτε ἐν ὀποκειμένῳ τινὶ ἐστὶν, οἷον ὁ εἰς ἀνθρώπου ἢ ὁ εἰς ἵππου. eodemque reddit infra p. 352, 15, 16. πρῶτως. πρῶτην C, M. κυριώτατα. κυριωτάτην C, M. Lacunam in C explevit M. ὅτι om. C, M. οἷον εἰ C, M. ἴφην Roperus: ἴφην C, M. κοινῶν C. λεγόμενον. λεγόμενον C, M. τοῦ καθ' ὀποκειμένου C. ἰδίμεθα C. Οὐδὲν. Οὐδὲ C, M. οὐδὲ. ὁ δὲ C. τὸ πᾶσιν. πᾶσιν C. ζῶον πᾶσιν ἀρμόζει τ. ζ. ὁ λεγόμενος s. λεγόμενος susp. Roperus. τοῦτο. οἷον susp. M. ὀπάρχων C. ὅ ἐστιν. ὅ ἐστι Roperus, ὅ ἐστι C, M.

τούτων παραπλήσια. Τούτων δὲ ἐν αὐτῷ καθ' αὐτὸ ἀδυνάτον ἔστι γενέσθαι, ἀλλὰ δεῖ ἐν τινι εἶναι. Εἰ δὲ οὕτε τὸ ζῶον, ὃ κατὰ πάντων λέγω τῶν καθ' ἕκαστα ζῶων, οὕτε τὰ "συμβεβηκότα, ἃ ἐν πᾶσιν οἷς συμβεβηκεν εὐρίσκειται, δυνατόν αὐτὰ καθ' αὐτὰ γενέσθαι, ἐκ τούτων δὲ συμπληροῦνται τὰ άτομα, ἐκ τῶν "οὐκ ὄντων καθίστηνται ἢ τριχῇ "διηρημένη οὐσία οὐκ ἐξ ἄλλων συνεστῶσα. Πρώτως "ἄρα καὶ κυριώτατα "καὶ μάλιστα λεγόμενη οὐσία εἰ ἐκ "τούτων ὑπάρχει, ἐξ οὐκ ὄντων κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην ἔστιν.

18. Ἄλλα περὶ μὲν τῆς οὐσίας ἀρκέσαι· τὰ λεγόμενα νῦν. Οὐ μόνον δὲ ἡ οὐσία καλεῖται γένος "εἶδος, ἄτομον, ἀλλὰ καὶ ὄλη καὶ εἶδος καὶ στέρεσις. Β Διαφέρει "δὲ οὐδὲν "ἐν τοῖς τοῖς μενούσης τῆς τομῆς. Τοιαύτης δὲ οὐσίας τῆς οὐσίας, ἔστιν ἡ τοῦ κόσμου διαταγὴ γεγεννημένη κατ' αὐτὸν τοιοῦτον τινα τρόπον. Ὁ κόσμος ἐστὶ κατὰ Ἀριστοτέλην διηρημένος εἰς μέρη πλείονα καὶ [διάφορα· καὶ] "ἔστι τοῦ κόσμου μέρος τοῦθ', ὅπερ ἐστὶν ἀπὸ τῆς γῆς μέχρι τῆς σελήνης, ἀπρονόητον, ἀκυβέρνητον, ἀρκεύμενον μόνῃ τῇ φύσει τῇ αὐτοῦ, τὸ δὲ μετὰ τὴν σελήνην ἐν πάσῃ τάξει καὶ προνοίᾳ καὶ κυβερνήσει τεταγμένον "μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ οὐρανοῦ· ἡ δὲ ἐπιφάνεια, πέμπτη τις [p. 228, 229.] οὐσα οὐσία, φυσικῶν ἀπηλλαγμένη στοιχείων πάντων, ἀφ' ὧν ὁ κόσμος τὴν σύστασιν ἔχει, καὶ ἔστιν αὕτη τις ἡ πέμπτη κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην οὐσία, οἰοῦναι οὐσία C τις ὑπερκόσμος. Καὶ γέγονεν αὐτῇ κατὰ τὴν διαίρεσιν τοῦ κόσμου καὶ ὁ τῆς φιλοσοφίας διηρημένος λόγος. Φυσικὴ γὰρ τις ἀκρόασις αὐτῇ γέγονεν, ἐν ᾗ πεπνύεται "περὶ τῶν φύσει καὶ οὐ προνοίᾳ διοικουμένων ἀπὸ τῆς γῆς μέχρι τῆς σελήνης πραγμάτων. Γέγονε δὲ αὐτῇ καὶ μετὰ τὰ φυσικὰ περὶ τῶν μετὰ σελήνην ὅλων· ἄλλη οὕτως ἐπιγεγραμμένη πραγματεία λόγων· γέγονε δὲ αὐτῇ *Περὶ ἀέματος οὐσίας* ἰδίου λόγος, ὅς ἐστιν αὐτῇ θεολογούμενος. Τοιαύτη τις καὶ ἡ διαίρεσις τῶν ὅλων, ὡς τύπῳ περιλαβεῖν, [καὶ τῆς] "κατὰ Ἀριστοτέλην φιλοσοφίας "Ὁ δὲ *Περὶ ψυχῆς* αὐτῇ λόγος ἔστιν ἀσαφής. Ἐν τριῶν γὰρ συγγράμμασιν ὅλοις οὐκ ἔστιν εἰπεῖν σαφῶς, ὅ τι φρονεῖ περὶ ψυχῆς | Ἀριστοτέλης. "Ὅν "γὰρ ἀποδίδωσι τῆς ψυχῆς ὅρον ἔστιν εἰπεῖν ῥᾶθρον, τὸ δὲ ὑπὸ ὅρου δεδηλωμένον ἐστὶ δυσέυρετον. Ἔστι γὰρ "ψοφί, ψυχὴ φυσικοῦ σώματος ὀργανικοῦ ἐντελέχεια, ἥτις "ποτέ ἐστι, λόγων [πάνυ πολλῶν] "δείτται καὶ μεγάλης ζητήσεως. Ὁ δὲ Θεός, ὁ πάντων τούτων τῶν ὄντων καλῶν αἴτιος, οὗτος τῆς ψυχῆς

dicimur, ut albi, caesi, nigri, iusti, iniusti, modesti et quæ sunt horum similia. Horum autem unum aliquod per se existere nequit, sed oportet in aliquo esse. Si autem neque animal, quod de omnibus dico quæ singula existunt animalibus, neque accidentia, quæ in omnibus, quibus accidunt, reperiuntur, possunt ipsa per se existere, ex his autem conflunt individua: ex non existentibus constat trifariam divisa substantia, quæ non ex aliis conflata est. Ergo si primitus et maxime proprie et potissimum appellata substantia ex his existat, ex non existentibus, si Aristotelem audimus, est.

19. Sed de substantia quidem satis erant, quæ nunc diximus. Substantia autem non solum genus, species, individuum appellatur, sed etiam materia et species et privatio. Differt autem nihil, cum maneat in his divisio. Talis autem cum sit substantia, mundi descriptio facta est secundum eum in hunc fere modum. Mundus secundum Aristotelem divisus est in partes complures et diversas, estque mundi pars, quæ est a terra usque ad lunam, carens providentia, gubernatione, contenta sola natura sua; illa autem, quæ est post lunam, in omni ordine et providentia et gubernatione constituta usque ad superficiem cæli; superficies autem, quæ est quinta 354-355 quædam substantia, a naturalibus elementis soluta est omnibus, unde mundus fabricam habet, estque hæc substantia quædam secundum Aristotelem quinta, tanquam substantia quædam supermundana. Atque est ei secundum divisionem mundi et philosophiæ sermo divisus. *Physica* enim quædam *auscultatio* ab illo elaborata est, in qua accurate egit de rebus, quæ natura et non providentia administrantur a terra usque ad lunam. Conscripsum autem est ab eo etiam post *physica* aliud quoddam peculiare opus de iis, quæ sunt post lunam, quod exinde *Metaphysicorum* nomen accepit. Conscripsit autem est ab eo de quinta substantia peculiaris liber, qui est ei liber de Deo rebusque divinis. Talis quædam est et descriptio universorum, ut universe complectamur, et philosophiæ Aristotelicæ. Disputatio autem ejus de anima obscura est. In tribus enim integris libris, non licet aperte dicere, quid tandem de anima sentiat Aristoteles. Nam quam reddat definitionem animæ, facile est dicere, quid autem definitione illa significatum sit, arduum est requirere. Est enim, inquit, anima naturalis corporis organici entelechia, quæ quid tandem sibi velit, disputa-

VARIE LECTIONES.

" αὐτὸ τῷ δυνατόν C. " οὕτε τὰ. οὕτε C. M. " ἐκ τῶν. τῶν C. M. " καθίστηνται. καὶ ἔστιν C. M. ἡ καὶ διελθὲν esse censei. " τριχῇ C. " Πρώτως. Πρώτη C. M. " κυριώτατα. κυριωτάτη C. M. " εἰ ἐκ Ruperus, ἐκ C. M. " γένος. τὸ γένος C. " Διαφέρει. Οὐ διαφέρει Ruperus. " οὐδὲν. οὐδὲ C. M. " Lacunam in C explevit M. " τεταγμένον. τεταγμένη C. " πεπνύεται. πεπνύεται C. M. " καὶ τῆς Ruperus, om. C. M. " φιλοσοφίας Ruperus, φιλοσοφίας C. M. qui conj. φιλοσοφίασαντα. " Ὅν. Ἦν pr. C. " Vide Aristot. *De anima* II, c. 1. M. " ἡ τις. ἥτις C. " λόγων πᾶν πολλῶν. λόγων C. λόγων M, redintegravit locum Ruperus, cum πᾶν πολλῶν ex l. 48 huc retrahenda esse perspexit. Nos ἐλλείπων conjeceramus.

Alone eget uberrima et magna questione. Deus autem, omnium horum quæ sunt bona auctor, hic ipsa anima difficilior est ad cognoscendum vel otiosius contemplant. Definitio autem, quam Aristoteles reddit de Deo, cognita quidem non est difficilis, sed quæ penitus perspicere nequeat. *Cogitatio enim*, inquit, est cogitationis, quod est omnino non existens. Mundus autem perennis, æternus est secundum Aristotelem; nihil enim habet in se vitiosum, quippe qui providentia et natura gubernetur. Instituit autem Aristoteles non solum de natura et mundo et providentia et Deo disputationes, verum compositum est ab eo etiam opus quoddam ethicorum, inscribit autem hos *Ethicorum libros*, per quos rectos ex pravis reddit auscultantium mores. Cum igitur Basilides deprehenderet non sola vi, sed etiam ipsis verbis et nominibus Aristotelis placita in evangelicam et salutarem nostram doctrinam transferens, quid relinqueretur, nisi **356-357** ut redditis, quæ aliunde sumpsit, declaremus hujus viri discipulis, eos, ut qui ethnici sint, a Christo nihil adjutum iri?

20. Basilides igitur et Isidorus, Basilidæ filius genuinus et discipulus, aiunt dixisse sibi Matthiam sermones absconditos, quos audiverit a Salvatore peculiariter edoctus. Videamus igitur quam aperte Basilides simul et Isidorus omnisque eorum cohors non simpliciter unum Matthiam calumnietur, verum etiam Salvatorem ipsum. Erat, inquit, cum erat nihil, sed ne nihil quidem illud erat aliquid ex illis quæ sunt, sed plane et candide, remoto omni sospitismo, erat prorsus nihil. Cum autem dico, inquit, erat, non dico quod erat, sed ut declarem quid mihi velim, aio, inquit, fuisse prorsus nihil. Est enim illud, inquit, non prorsus ineffabile, quod ineffabile nominatur; quippe ineffabile hoc vocamus, illud autem ne ineffabile quidem; etenim id, quod ne ineffabile quidem est, non ineffabile nominatur, sed est, inquit, supra omne nomen, quod nominatur. Etenim ne mundo quidem sufficiunt nomina, ita est multifariam divisus, sed deficiunt; nec fieri potest, inquit, ut omnium nomina reperiantur propria, sed oportet mente ex illadem nominibus eorum, quæ nominantur, proprietates ineffabiliter intelligere. Equabilitas enim nominum perturbationem incussit et commutationem rerum

A ¹ *ἔστι* ² *καὶ μακροτέρῳ λόγῳ θεωροῦντι γνωσθῆναι χαλεπώτερος*. ³ *Ὁ δὲ θεός, ὃν Ἀριστοτέλης ἀποδίδωσι περὶ τοῦ θεοῦ, χαλεπὸς μὲν οὐκ ἔστι γνωσθῆναι, νοηθῆναι δὲ ἔστιν ἀμύχανος*. *Νόησις γὰρ, φησὶν, ἔστι τοῦ νοήσεως, ὅπερ ἔστι παντάπασιν οὐκ ἔν*. ⁴ *Ὁ δὲ κόσμος ἀφθαρτός, αἰθερὶς κατὰ Ἀριστοτέλην ἔστιν· οὐδὲν γὰρ ἔχει πλημμελὲς ἐν αὐτῷ, προνοία καὶ φύσει κυβερνώμενος*. *Καταβέβηται δὲ Ἀριστοτέλης οὐ μόνον περὶ φύσεως καὶ κόσμου καὶ προνοίας καὶ θεοῦ λόγους, ἀλλὰ γὰρ γέγονεν αὐτῷ καὶ πραγματεία λόγων τις ἠθικῶν, ἐπιγράφει δὲ ταῦτα Ἰθδικὰ βιβλία, δι' ὧν σπουδαῖον ἐκ φαύλου τὸ τῶν ἀκρωμένων ἥθος ἐργάζεται*. *Ἐάν [οὖν] ὁ Βασιλειδῆς εὐρεθῇ μὴ τῇ δυνάμει μόνῃ, ἀλλὰ καὶ τοῖς λόγοις αὐτοῖς καὶ τοῖς ὀνόμασι τὰ τοῦ Ἀριστοτέλους δόγματα εἰς τὸν εὐαγγελικὸν καὶ σωτήριον ἡμῶν λόγον μεταρρυθμῶντος, τί λείπει* ⁵ *, ἥ τὰ [p. 229-231] ἀλλότρια ἀποδόντας | ἐπιδεικνύναι τοῖς* ⁶ *τούτου μαθηταῖς, ὅτι ἐθνικοὺς ὄντας αὐτοὺς Χριστὸς οὐδὲν ὠφέλησται;*

⁷ *Βασιλειδῆς τοίνυν καὶ Ἰσίδωρος, ὁ Βασιλειδῆος παῖς γνήσιος καὶ μαθητῆς, φασὶν* ⁸ *εἰρηκίνας Μαθίαν* ⁹ *αὐτοῖς λόγους ἀποκρύφους, οὓς ἤκουσε παρὰ τοῦ Σωτῆρος κατ' ἰδίαν διδασχθεῖς*. *Ἰδωμεν οὖν πῶς καταφανῶς Βασιλειδῆς ὅμου καὶ Ἰσίδωρος καὶ πᾶς ὁ τούτων χορὴς οὐχ ἀπλῶς καταφεύδεται μόνου Μαθίου, ἀλλὰ γὰρ καὶ τοῦ Σωτῆρος αὐτοῦ*. *Ἦν, φησὶν, ὅτε* ¹⁰ *ἦν οὐδὲν, ἀλλ' οὐδὲ τὸ οὐδὲν ἦν τι τῶν ὄντων, ἀλλὰ φύλως καὶ ἀνυπονοήτως δίχα παντὸς σοφισματος ἦν ὄλως οὐδὲ ἔν*. *Ὅταν δὲ λέγω, φησὶ* ¹¹ *, τὸ ἦν, οὐχ ὅτι ἦν λέγω, ἀλλ' ἵνα σημάσω* ¹² *τοῦτο ὅπερ βούλομαι δεῖξαι, λέγω, φησὶν, ὅτι ἦν ὄλως οὐδέν*. *Ἔστι γὰρ, φησὶν, ἐκεῖνο οὐχ ἀπλῶς ἀρρήτον, ὃ ὀνομάζεται* ¹³ *· ἀρρήτον γοῦν αὐτὸ καλοῦμεν, ἐκεῖνο δὲ οὐδὲ ἀρρήτον καὶ γὰρ τὸ οὐδ' ἀρρήτον οὐκ ἀρρήτον ὀνομάζεται, ἀλλὰ ἔστι, φησὶν, ὑπερᾶνω παντὸς ὀνόματος ὀνομαζόμενον*. *Οὐδὲ* ¹⁴ *γὰρ τῷ κόσμῳ, φησὶν, ἐφαρκεῖ τὰ ὀνόματα, οὕτως ἔστι πολυσχιδής, ἀλλὰ ἐπιλείπει· καὶ οὐ δέχομαι* ¹⁵ *, φησὶ, κατὰ πάντων εὐρεῖν κυρίως ὀνόματα, ἀλλὰ δεῖ* ¹⁶ *τῇ διανοίᾳ αὐτοῖς ὀνόματα τῶν ὀνομαζομένων τὰς ἰδιότητας ἀρρήτως ἐκλαμβάνειν* ¹⁷ *. Ἡ γὰρ ὁμωνυμία ταραχὴν ἐμπεποιήκει καὶ πλάνην τῶν πραγμάτων τοῖς ἀκρωμένοις. Τοῦτο πρῶτον σημα*

VARIÆ LECTIONES.

¹ *ἔστι*, *ἔστι* πάνυ πολλῶν C, M qui pro πολλῶν susp. πολλῶ. ² *Ἐάν οὖν*. *Ἐάν* C. ³ *λείπει*, *λήπει* C. ⁴ *ἐπιδεικνύναι τοῖς*. *ἐπιδεικνύναι* αὐτοῖς C, *ἐπιδεικνύναι* αὐτοῖς M. ⁵ *Quæ c. 20-27 sequuntur de doctrina Basilidis recensuit Bunsenius in Analectis Ante-Nicænis, vol. I, p. 57 sqq.* ⁶ *φησὶν*. *φησὶ* τότε C. ⁷ *λέγω*, *φησὶ*. *λέγω*, *φησὶ* C, L. Correxuit jam Jacobius, *Basilidis philosophi gnostici sententiæ*. Berol. MCCCXII. ⁸ *σημαίνω*, *σημαίνω*? Røperus. ⁹ *ἀρρήτον*, *δ* ὀνομάζεται Bunsenius secutus Bernay-ium: *ἀρρήτον ὀνομάζεται* C, M. ¹⁰ *αὐτό*, *αὐτὸν* τὸν ἀρχοντα conj. Gerh. Uhlhornius in libro *Das Basilidianische System mit besonderer Rücksicht auf die Angaben des Hippolytus dargestellt*, Göttingen 1855: Nos antea δὲ ἐν conjecturam. *τὸ οὐδ' ἀρρήτον* τὸ οὐκ ἀρρήτον C, M. ¹¹ *οὐκ* ante ἀρρήτον delendum censet Uhlhornius. ¹² *Οὐδέ*. *Οὐδὲν* C, M, Bunsenius. ¹³ *οὐ δέχομαι*. *An οὐχ ἰνδύγεται*, quod etiam Røperus conjectit? ¹⁴ *δεῖ*. *δὲ* C, M. ¹⁵ *αὐτοῖς ὀνόματα*, *αὐτοῖς ὀνόμασι* susp. M, οὐ τοῖς ὀνόμασι Bunsenius Bernay-ium secutus: *αὐτῇ [ἀνεῖν vel χορῇ] ὀνομάτων* Røperus. *Sententia desiderare videtur ex τῶν αὐτῶν ὀνομάτων*. ¹⁶ *In ἐκλαμβάνειν extremam litteram delere voluisse videtur librarius*. M. ¹⁷ *ἐκπεποιήκει* C.

τίσιμα καὶ κλέμμα τοῦ Περιπάτου λαβόντες ἀπα-
τίσει τὴν ἀνοίαν τῶν συναγελαζομένων ἅμα αὐτοῖς·
πολλὰς γὰρ γενεαῖς Ἀριστοτέλης Βασιλείδου γεγε-
νημένος πρότερος· τὸν περὶ τῶν ὁμωνύμων ἐν ταῖς
Κατὰ | γορίαις καταβέβληται λόγον, ἐν ᾧ ὡς ἴδον
οὔτοι καὶ καινὸν τινα καὶ τῶν· Μαθίου· λόγων
κρυφίων τινὰ ἕνα διασαφοῦσιν·

κα'. [p. 231, 232.] Ἐπεὶ οὐνοῦδὲν ἦν*, οὐχ ὕλη, οὐκ
οὐσία, οὐκ ἀνούσιον, οὐκ ἀπλοῦν, οὐ συνθένον*, οὐκ
ἀνόητον, οὐκ ἀναίσθητον*, οὐκ ἀνθρωπος, οὐκ ἀγ-
γελος, οὐ θεός, οὐδὲ ὅλως τι τῶν ὀνομαζομένων ἢ
δι' αἰσθησεως λαμβανομένων ἢ νοητῶν πραγμάτων,
ἀλλ' οὕτω καὶ ἐστὶ λεπτομερεστέρως* πάντων ἀπλῶς
περιγεγραμμένων, οὐκ ὦν θεός. (ὅν Ἀριστοτέλης
καλεῖ νόησιν νοήσεως, οὔτοι δὲ οὐκ ὄντα) ἀνόητος,
ἀναίσθητος, ἀδούλως, ἀπροαίρετος, ἀπαθῶς, ἀν-
επιθυμήτως κόσμον ἠθέλησε ποιῆσαι. Τὸ δὲ ἠθέλησε
λέγω, φησὶ, σημασίας χάριν, ἀθείλως καὶ ἀνόητως
καὶ ἀναίσθητως· κόσμον δὲ οὐ τὸν κατὰ Πλάτος καὶ
διαίρειν γεγεννημένον ὑστέρον καὶ δις οὕτω, ἀλλὰ
γὰρ σπέρμα κόσμου. Τὸ δὲ σπέρμα τοῦ κόσμου
πάντα εἶχεν ἐν αὐτῷ ὡς οὗτο σινάπεως κόκκος ἐν ἐλα-
χίστῳ συλλαβῶν ἔχει πάντα. ὁμοῦ, τὰς ῥίζας, τὸ
πρέμνον, τοὺς κλάδους, τὰ φύλλα, τὰ ἀνεξαρτήμητα
[μετὰ] τῶν κόκκων. [ἀπὸ] τοῦ φυτοῦ γεννώμενα
σπέρματα πάλιν ἄλλων καὶ ἄλλων πολλάκις φυτῶν
κεχυμένων. Οὕτως οὐκ ὦν θεός ἐποίησε κόσμον
οὐκ ὄντα. ἔξ οὐκ ὄντων, καταβαλλόμενος* καὶ
ὑποστήσας σπέρμα τι. ἐν ἔχον πᾶσαν ἐν αὐτῷ
τὴν τοῦ κόσμου πανσπερμίαν. Ἵνα δὲ καταφανέστε-
ρον ποιῶ τοῦτο ὅπερ ἐκείνοι λέγουσι· καθάπερ
ὦν δρῖθος εὐποικίλου. τινὲς καὶ πολυχρωμά-
του, οἷον τοῦ ταύνης ἢ ἄλλου τινὲς ἔστι μᾶλλον
πολυμόρφου καὶ πολυχρωμάτου, ἐν ὄντων. ἔχει
ἐν αὐτῷ πολλὰς οὐσιῶν πολυμόρφων | καὶ πολυ-
χρωμάτων καὶ πολυσυστάτων ἰδέας, οὕτως ἔχει τὸ
καταβληθὲν, φησὶν, ὑπὸ τοῦ οὐκ ὄντος θεοῦ οὐκ ὄν
σπέρμα [πανσπερμίαν] τοῦ κόσμου πολυμόρφον
ἁπλοῦ καὶ πολυούσιον.

κβ'. Πάντα οὖν, ὅσα ἐστὶν εἰπεῖν καὶ ἐστὶ μὴ εἰ-
ρόντα παραλιπεῖν, ὅσα τῷ μέλλοντι κόσμῳ γενέ-
σθαι ἀπὸ τοῦ σπέρματος [p. 232, 233.] ἐμελλεν
ἀρμόζειν*, ἀναγκαῖος καιροῖς ἰδίως* κατὰ προσ-

lis qui audiunt. Hoc primum plagium et furtum o
schola Peripateticorum sumentes decipiunt insi-
pientiam eorum, qui ad eos se congregant. Nam cum
Aristoteles multas generationes Basilidem antea
antecesserit, sermonem de homonymis in categori-
arum libris exsecutus est, quem hi tanquam pro-
prium quemdam et novum et unum ex Mathie ab-
conditis sermonibus jactant.

358-359. 21. Quandoquidem igitur nihil erat,
non substantia, non insubstantialia, non simplex,
non compositum, non incomprehensibile, non in-
sensuale, non homo, non angelus, non deus, neque
omnino quidquam eorum, quæ nomine appellantur,
sive sensu percipiuntur seu mente, sed ita et vel
subtilius omnibus prorsus sublati: non-ens Deus
(quem Aristoteles vocat cogitationem cogitationis,
hi autem non-entem) sine cogitatione, sine sensu,
sine consilio, sine proposito, sine passione, sine cu-
piditate mundum voluit facere. Voluit autem cum
dico, inquit, significationis gratia dico, sine volun-
tate et sine cogitatione et sine sensu, mundum autem
non illum, qui per latitudinem et separationem
postea factus est et difreptus, verum semen mundi.
Semen autem mundi omnia habebat in se ipso, ut
granum sinapeos in minimo comprehensa habet
omnia simul: radices, stirpem, ramos, folia, inno-
merabilia granorum a planta generata semina plan-
tarum, quæ aliæ et sæpenumero aliæ inde fundan-
tur. Ita non-ens Deus fecit mundum non-entem ex
non-entibus, cum dejiceret et supponeret semen
quoddam unum, quod continebat in se mundi uni-
versa semina. Quo autem planius faciam, quod illi
dicunt: sicuti ovum avis pervariæ ejusdem et
multicoloris, veluti pavonis aut alius ejusdem etiam
magis variæ et versicoloris, cum unum sit, revera
continet in se multas multiformium substantiarum
et multicolorum et multiplicium formas: ita habet
dejectum, inquit, a non-ente Deo non-ens semen
omnia mundi semina multiformia simul et multi-
faria in sese.

22. Omnia igitur, quæcunque licet dicere quæque
non reperta prætermittere, quæque futuro mundo a
semine erant 360-361 accretura, necessariis
temporibus peculiariter per accessionem augescen-

VARIE LECTIONES.

* πρότερος. πρώτος C, M, Bunsenius. * καὶ τῶν. ἐκ τῶν Bunsenius. * Μαθίου. Μαθαίου M. * κρυφίων
τινὰ ἕνα διασ. C, κρυφίων τινα ἐν διασ. C. κρυφίων τινα ἐννοίαν διασ. conj. M, κρυφίων ἐν διασ. Bunsenius. * Ἐπεὶ
οὐνοῦδὲν ἦν. Ἐπεὶ οὐδὲν C, M, Ἐπεὶ οὐδὲν ἦν Bunsenius secutus Bernaysium. * οὐ συνθένον. οὐκ ἀσύνθετον
C. * οὐκ ἀνόητον, οὐκ ἀναίσθητον. οὐ νοητὴν, οὐκ αἰσθητὴν susp. Jacobius: οὐ νοητὴν, οὐκ ἀναίσθητον Buns-
enius: an οὐ νοητὴν, οὐκ ἀνόητον, οὐκ αἰσθητὴν, οὐκ ἀναίσθητον, quod etiam Uhlhornius conjecit? * λε-
πτομερεστέρως. λεπτομερῶς C, M, λεπτομεροτέρως Bernaysius et Bunsenius, λεπτοτέρως conj. Roepertus et
Uhlhornius. * οὐκ ὦν θεός, ὁ οὐκ ὦν θεός Roepertus coll. lin. 14, 23, 59, p. 366, 42. * οὔτοι. οὗτος susp.
M. * πάντα. πάσας C, M, Bunsenius. * ἀνεξαρτήμητα τῶν κόκκων. ἀνεξαρτήμητα, μετὰ τὸν κόκκον C, M,
Bunsenius, ἀνεξ., εἰτα τὸν καρπὸν Roepertus. * ἀπὸ. δ C, τὰ ἀπὸ M, Bunsenius, καὶ τὰ ἀπὸ Roepertus.
* κεχυμένων. κεχυμένα C, κεχυμένα Bernaysius et Bunsenius. * οὐκ ὦν. ὁ οὐκ ὦν Roepertus.
* ὄντα. ὄν C, M, Bunsenius. Cf. infra lin. 14. et p. 320, 75 ed. Oxon. Ut nos etiam Jacobius correxit.
* καταβαλλόμενος C, M, Bunsenius. * σπέρμα τι. σπέρματα C, M. * ὦν C. * εὐποικίλου. ἐκ ποικίλου
C, ἐκ ποικίλου M, ἐκποικιλομένου Bernaysius et Bunsenius. * ὄντως. οὕτως C, ὅμως M, Bunsenius. * παν-
σπερμίαν Uhlhornius in-eruit, om. C, M, Bunsenius. Cf. cum antecedentibus doctrinam cosmogonicam, quam
Applan exponit in *Homiliis Clementis Rom.* hom. 6, c. 3-5. * ὅσα ante τῷ om. Bernaysius et Bunsenius.
* γενέσθαι. γενέσθαι Roepertus. * ἀρμόζειν. ἀρμόζει conj. M. * ἀναγκαῖος καιροῖς ἰδίως. ἀναγκαῖος
καιροῖς ἰδίως C, ἀναγκαῖος καιροῖς ἰδίως Bernaysius et Bunsenius, sicuti etiam M conjecerat.

tia, ut a tanto et tali Deo, qualem nec dicere neque cogitatione percipere poterat creatura, inerant recondita in semine, tanquam recens nato infanti dentes posthac cernimus et patricam accrescere substantiam et intellectum et quæcunque augescenti ex puero paulatim homini cum prius non essent accedunt. Quandoquidem autem non poterat dici projectionem existisse aliquam non entis Dei aliquid non-ens — refugit enim admodum et aversatur eorum quæ per projectionem existunt substantias Basilides — qualis enim projectionis usus, aut qualis materiæ suppositio; ut mundum deus fabricaret, tanquam aranea fila, aut mortalis homo æs aut lignum aut aliquid demum materiale operans sumit? Verum dixit, inquit, et factum est, et hoc est, ut aiunt isti homines, quod dictum est a Mose: *Fiat lux, et facta est lux*. Unde, inquit, existit lux? E nihilo; non enim scriptum est, inquit, unde, sed ipsum solum e voce dicentis; is autem qui dixit, inquit, non erat, neque id quod factum est fuit. Factum est, inquit, ex non-entibus semen mundi, verbum, quod dictum est: *Fiat lux*, et hoc, inquit, est quod dictum est in Evangelis: *Erat lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in mundum*. Caput principia a semine illo et illuminatur. Hoc est semen, quod habet in se universa semina, quod Aristoteles ait genus esse in infinitas divinum species, veluti dividimus ab animali bovem, equum, hominem, quod quidem est non-ens. Cum igitur tanquam fundamentum substratum sit mundanum semen, illi dicunt: Quidquid dico, inquit, post hæc factum esse, noli quaerere unde. Habebat enim omnia semina recondita in se et reposita tanquam non-entia et a non-ente deo ut florent præmeditata. Videamus igitur, quid dicant primum, aut quid **362-363** secundum, aut quid tertium id quod a mundano semine existit. Erat, inquit, in ipso semine filietas tripartita, per omnia non-enti Deo consubstantialis, generata ex non ente. Hujus filietatis trifariam divisæ aliud erat subtile, aliud crassum, aliud purgationis indigens. Subtile igitur statim ubi primum existit seminis prima dejectio a non-ente perripuit et surrexit et escendit ab inferno in superum poetica quadam usum celeritate

καταβολὴν ὑπὸ τοῦ οὐκ ὄντος ³⁶ διέσφυξε καὶ ἀνῆλθε καὶ ἀνέβραμε κάτωθεν ἄνω, ποιητικῶς τινι χρησάμενον ³⁷ τάχει.

tanquam penna aut cogitatio,

et devenit, inquit, ad non-entem. Illam enim pro-

VARIE LECTIONES.

³⁶ ἀξανάμενα. ἀξανάμενον C, ἀξανάμενον Bernaysius et Bunsenius. οὐ νοῦσαι C, M. Nos ante γένον οὐδὲ χωρῆσαι conjeceramus. ³⁷ καὶ uncinis inclusimus, ἀπὸ Bernaysius et Bunsenius ³⁸ προσγενέσθαι οὐσίαν. προσγενέσθαι οὐσίαν C, M, προσγενέσθαι οὐσίαν Bernaysius et Bunsenius. ³⁹ παραυξάνομενον C. ⁴⁰ ὕλης ὑπόθεσις. ὕλης ὑπόθεσις Bernaysius et Bunsenius. ⁴¹ ὡς. δ C, M, om. Bunsenius. ⁴² I Mos. 1, 3. ⁴³ γενόμενον. λεγόμενον Roperus. ⁴⁴ ὁ λεγόμενος. ἐλεγεῖς C. ⁴⁵ Ev. Joan. 1, 9. ⁴⁶ ὅτι C, M. ⁴⁷ οὐκ ὄντα. οὐκ ὄν C, M, Bunsenius. Cf. infra, l. x, c. 14, p. 320, 80-82. ed. Oxon.: ἔχειν γὰρ ἐν αὐτῷ τὰ πάντα, οἷον (τὸν C, M,) οὐκ ὄντα, ὁπὸς [τα] τοῦ οὐκ ὄντος Θεοῦ γενέσθαι προβεβουλευμένα. ⁴⁸ οὐκ ἀντὶ ὄντος om. corr. C. ⁴⁹ τό. δ C, M, om. Bunsenius. ⁵⁰ αὐτῷ. αὐτῷ C, M. Cf. infra p. 320, 83. ed. Ox. ⁵¹ Θεῷ ὁμοούσιος. θεομοούσιος C. ⁵² Uncis inclusa supplēvimus coll. p. 321, 86, om. C, M. ⁵³ οὐκ ὄντος. ὄντος C, M. Cf. infra p. 321, 83, 89. ⁵⁴ χρησάμενος C, M, Bunsenius. ⁵⁵ Hoin. Od. vii, 36. ⁵⁶ ἡ ἐν ὄντα. ἡ ἐν ὄντα C.

ἠθικὴν ἀξανάμενα ³⁶, ὡς ὑπὸ τηλικούτου καὶ τοιοῦ του Θεοῦ, ὁποῖον οὐκ εἶπεν οὐδὲ νοῦσαι ³⁷ δυνατὸ γέγονε χωρῆσαι ἢ κτίσις, [καὶ] ³⁸ ἐνυπῆρχε τεθησαυρισμένα τῷ σπέρματι, καθάπερ νεογενεὶ παιδίῳ ὁδόντας· ὅστιρον ὁρώμεν καὶ πατρικὴν προσγενέσθαι οὐσίαν ³⁹ καὶ φρένας καὶ ὅσα παραυξάνομεν ⁴⁰ ἐκ νέου κατὰ μικρὸν ἀνθρώπῳ ἢ μὴ πρότερον ἦν γίνεται. Ἐπεὶ δὲ ἦν ἀπορον εἶπεν προβολὴν τινὰ τοῦ μὴ ὄντος Θεοῦ γιγνέσθαι τι οὐκ ὄν, — φεύγει γὰρ πάντα καὶ δίδοικε τὰς κατὰ προβολὴν τῶν γεγονότων οὐσίας ὁ Βασιλεὺς — ποίας γὰρ προβολῆς χρεία, ἢ ποίας ὕλης ὑπόθεσις ⁴¹, ἵνα κόσμον Θεὸς ἐργάσθαι, καθάπερ ὁ ἀράχνης τὰ μηρύματα, ἢ θνητὸς ἀνθρώπος χαλκὸν ἢ ξύλον ἢ τι τῶν τῆς ὕλης μερῶν ἐργαζόμενος λαμβάνει: Ἀλλὰ εἶπε, φησί, καὶ ἐγένετο, καὶ τοῦτο ἐστίν, ὡς ⁴² λέγουσιν οἱ ἄνδρες οὗτοι, τὸ λεχθὲν ὑπὸ Μωσέως· Γενηθήτω φῶς, καὶ ἐγένετο φῶς ⁴³. Πόθεν, φησί, γέγονε τὸ φῶς; Ἐξ οὐδενός· οὐ γὰρ γέγραπται, φησί, πόθεν, ἀλλ' αὐτὸ μόνον, ἐκ τῆς φωνῆς τοῦ λέγοντος, ὁ δὲ λέγων, φησὶν, οὐκ ἦν, οὐδὲ τὸ γενόμενον ⁴⁴ ἦν. Γέγονε, φησὶν, ἐξ οὐκ ὄντων τὸ σπέρμα τοῦ κόσμου, ὁ λόγος ὁ λεχθείς ⁴⁵, Γενηθήτω φῶς, καὶ τοῦτο, φησὶν, ἐστὶ τὸ λεγόμενον ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις· Ἦν τὸ φῶς ⁴⁶ τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα τὸν ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. Λαμβάνει τὰς ἀρχὰς ἀπὸ τοῦ σπέρματος ἐκείνου καὶ φωτίζεται. Τοῦτο ἐστὶ τὸ σπέρμα, ὃ ἔχει ἐν αὐτῷ πᾶσαν τὴν παντοκραρίαν, ὃ φησὶν Ἀριστοτέλης γένος εἶναι εἰς ἀπείρους τεκνόμενον ἰδέας, ὡς τέκνομεν ἀπὸ τοῦ ζώου βοῦν, ἵππον, ἄνθρωπον, ὅπερ ἐστὶν οὐκ ὄν. Ὑποκειμένου τοίνυν τοῦ κοσμοῦ σπέρματος, ἐκείνου λέγουσιν, ὅτι ⁴⁷ ἂν λέγω, φησὶν, μετὰ ταῦτα γεγονέναι, μὴ ἐπιζητῆς πόθεν. Εἴγε γὰρ πάντα τὰ σπέρματα ἐν αὐτῷ τεθησαυρισμένα καὶ κατακείμενα, οἷον οὐκ ὄντα ⁴⁸, ὑπὸ τοῦ οὐκ ⁴⁹ ὄντος Θεοῦ γενέσθαι προβεβουλευμένα. Ἰδωμεν οὖν, τί λέγουσι πρῶτον ἢ τί δευτέρον ἢ τί τρίτον [p. 233. 234.] τὸ ⁵⁰ ἀπὸ τοῦ σπέρματος τοῦ κοσμοῦ γεγεννημένον. Ἦν, φησὶν, ἐν αὐτῷ ⁵¹ τῷ σπέρματι υἱότης τριμερής, κατὰ πάντα τῷ οὐκ ὄντι Θεῷ ὁμοούσιος ⁵², γεννητὴ ἐξ οὐκ ὄντων. Ταύτης τῆς υἱότητος τῆς τριχῇ διηρημένης τὸ μὲν τι ἦν λεπτομερὲς, τὸ δὲ [παχυμερὲς, τὸ δὲ] ⁵³ ἀποκαθάρσεως δεόμενον. Τὸ μὲν οὖν λεπτομερὲς εὐθείας πρῶτον ἅμα τῷ γενέσθαι τοῦ σπέρματος τὴν πρώτην

ὡσεὶ ⁵⁴ πτερὰν ἢ ἐν ὄντα ⁵⁵,

καὶ ἐγένετο, φησί, πρὸς τὸν οὐκ ὄντα· ἐκείνου γὰρ

δι' ὑπερβολὴν κάλλους καὶ ὀραϊότητος πᾶσα φύσις ὀρέγεται, ἄλλη δὲ ἄλλως. Ἡ δὲ παχυμερεστέρη ἐτι μόνουσα ἐν τῷ σπέρματι, μιμητικὴ τις οὖσα, ἀναδραμεῖν μὲν οὐκ ἠδυνήθη· πολλὴ γὰρ ἐνδεστέρα τῆς λεπτομερείας²² ἥς εἶχεν ἡ δι' αὐτῆς υἱότης ἀναδραμούσα²³, ἀπαλείπεται. Ἐπείρωσεν οὖν αὐτὴν ἡ υἱότης ἡ παχυμερεστέρη τοιοῦτω τινὶ πετρῷ, ὅποῦ διδάσκαλος ὢν²⁴ Πλάτων Ἀριστοτέλους ἐν Φαίδρῳ²⁵ τὴν ψυχὴν πετρῶν, | καὶ καλεῖ τὸ τοιοῦτο Βασιλεῖδης οὐ πετρὸν, ἀλλὰ Πνεῦμα ἁγιον, ὃ εὐεργετῇ ἡ υἱότης ἐνδυσσάμενη καὶ εὐεργετῆται. Εὐεργετῇ²⁶ μὲν, ὅτι καθάπερ θρυῖδας πετρῶν αὐτὸ κατ' αὐτὸ τοῦ θρυῖδος ἀπηλλαγμένον οὐκ ἂν γένοιτό ποτε ὀφηλὴν, οὐδὲ μεταρσίον, οὐδ' αὖ θρυῖς ἀπολελυμένος τοῦ πετρῶ οὐκ ἂν ποτε γένοιτο ὀφηλὴς οὐδὲ μεταρσίος. Τοιοῦτόν τινα τὸν λόγον ἔσχεν ἡ υἱότης πρὸς τὸ Πνεῦμα τὸ ἁγιον καὶ τὸ Πνεῦμα πρὸς τὴν υἱότητα. Ἀναφερομένη γὰρ ὑπὸ²⁷ τοῦ Πνεύματος ἡ υἱότης ὥς ὑπὸ πετρῶ ἀναφέρει τὸ πετρὸν, τοῦτοστι τὸ Πνεῦμα, καὶ πλῆστον γενομένη τῆς λεπτομερείας υἱότητος καὶ τοῦ Θεοῦ τοῦ οὐκ ὄντος²⁸ καὶ δημιουργήσαντος ἐξ οὐκ ὄντων, ἔχει μὲν αὐτὸ μετ' αὐτῆς οὐκ ἠδύναντο· ἦν γὰρ οὐχ ὁμοούσιον, οὐδὲ²⁹ φύσιν εἶχε μετὰ³⁰ τῆς υἱότητος· ἀλλὰ ὥσπερ ἐστὶ παρὰ φύσιν καὶ ἄλλοις τοῖς ἰχθύσι ἀπὸ καθαρῶς καὶ ξηρῶς, οὕτως τῷ Πνεύματι τῷ ἁγίῳ ἦν παρὰ φύσιν ἔκκειν τὸ ἀρρήτων³¹ ἀρρήτοτερον καὶ πάντων ἀνώτερον ὁνομάτων τοῦ οὐκ ὄντος· ὁμοῦ Θεοῦ χωρίον³² καὶ τῆς υἱότητος. Κατέλειπεν [p. 234. 235] οὖν αὐτὸ πλῆστον ἡ υἱότης³³ ἔκκειν τοῦ μακαρίου καὶ νοηθῆναι μὴ δυναμένου μηδὲ³⁴ χαρακτηρισθῆναι τινὶ λόγῳ χωρίου οὐ παντάπασιν ἔρημον οὐδὲ ἀπηλλαγμένον τῆς υἱότητος· ἀλλὰ γὰρ ὥσπερ εἰς ἄγρος ἐμβληθὲν μύρον³⁵ εὐωδέστατον εἰ καὶ ἐτι μάλιστα ἐπιμελῶς ἐκκενωθείη, ὁμοῦ ὅση τις ἐτι μένει τοῦ μύρου καὶ καταλείπεται, καὶ ἡ καχωρισμένον τοῦ ἄγγελου, καὶ μύρου ὁσμὴν τὸ ἄγγελον ἔχει, εἰ³⁶ καὶ μὴ μύρον³⁷, οὕτως τὸ Πνεῦμα τὸ ἁγιον μεμνηκε τῆς | υἱότητος ὁμοιον καὶ ἀπηλλαγμένον, ἔχει δὲ ἐν αὐτῷ μύρου παρακλητικῶς τὴν ὁδοναίαν, [τῆς υἱότητος]³⁸ ὁσμὴν· καὶ τοῦτο ἐστὶ τὸ λεγόμενον· Ὡς μύρον ἐπὶ κεφαλῆς τὸ καταβαίνειν ἐπὶ τὸν πῶγωνά τοι Ἀαρὼν³⁹, ἡ ἀπὸ τοῦ Πνεύματος τοῦ ἁγίου φερομένη ὁσμὴ ἀνωθεν κάτω μέχρι τῆς ἀμορφίας καὶ τοῦ διαστήματος τοῦ καθ' ἡμᾶς, ὅθεν ἤρξατο ἀνελθεῖν ἡ υἱότης οἶοναί ἐπὶ πετρῶν αὐτοῦ⁴⁰, φησὶ, καὶ τῶν μεταφρένων ἐνεχθεῖσα. Σπείδει γὰρ, φησὶ, πάντα κάτωθεν ὄντα, ἀπὸ τῶν χειρόνων ἐπὶ τὰ χρεῖττονα· οὐδὲν δὲ οὕτως ἀνόη-

pter exsuperantiam pulchritudinis et formositatis omnis natura expetit, alia autem aliter. Crassior autem illa adhuc manens in semine, utpote imitabilis quaedam, ascendere quidem non potuit; multo enim inferior subtilitate, quam habuit filietas, quam sua opo ascendit, relicta est. Instruxit igitur filietas crassior talibus sese quibusdam alis, qualibus Plato, is qui magister erat Aristotelis, in *Phædro* animam instruxit, et vocat tale Basilides non alas, sed Spiritum sanctum, quem induta beneficio afficit filietas et vicissim beneficio afficitur. Quippe beneficio afficit, quando veluti avis alæ ipse per se, remotæ ab avi, non facile in sublime ferrentur, nec rursus avis, remotâ ab alis, non facile ferretur in altum: Talem quamdain rationem habebat filietas ad Spiritum sanctum et Spiritus ad filietatem. Sublata enim a Spiritu filietas tanquam ab alis tollit alas, hoc est Spiritum, et ubi appropinquavit subtili filietati et Deo non-enti et qui fabricavit ex non-entibus, attingere quidem illum secum non poterat; erat enim non consubstantialis, nec naturam habebat cum filietate; sed sicuti contra naturam est piscibus et perniciosus aer purus et aridus, ita Spiritui sancto erat contra naturam ille ineffabilibus ineffabilior et omnibus superior nominibus non-entis dei simul locus et filietatis. Reliqui igitur eum filietas prope locum illum beatum et qui mente comprehendendi **364-365** alliguoque verbo designari nequeat, non penitus desertum nec sejunctum a filietate; sed veluti in vasculum infusum unguentum fragrantissimum si vel diligentissima cura evacuabitur, tamen odor quidam unguenti etiamtum manet et relinquitur, etiamsi a vasculo separatum sit et unguenti odorem relinet vas, etiam non unguentum: ita Spiritus sanctus remansit a filietate remotus et sejunctus, habet autem in se unguenti similiter vim suam, filietatis odorem; et hoc est, quod dictum est: Sicut unguentum in capite, quod descendit in barbam Aaron, a Spiritu sancto delatus odor ex alto in imum usque ad infirmitatem et gradum nostrum, unde cœperat surgere filietas, tanquam in alis aequilæ, inquit, ejusque dorso sublata. Nituntur enim omnia, inquit, ex imo in altum, a detrioribus in meliora: nihil autem adeo ineptum est eorum, quæ in melioribus sunt, ut ne descendat in imum (hoc est, non descendit quidquam eorum, quæ in alto sunt, in imum). Tertia autem filietas, inquit, ea quæ purgatione eget, immanis in magno universorum seminum acervo beneficia et edens et

VARIE LECTIONES.

²² λεπτομερίας C. ²³ ἀναδραμούσα, ἀναδραμούσα, ἀναδραμούσα δὲ Bernaysius et Bunsenius. ²⁴ ὢν. δ. C. δ. M. Bunsenius. ²⁵ Φαίδρῳ. Φαίδρῳ C. M. ²⁶ εὐεργετῆται C. ²⁷ γὰρ ὑπὸ. γὰρ ἀπὸ C. M. Bunsenius. ²⁸ οὐκ ὄντος. οἰκούντος C, διοικούντος conj. M. Correxit Jaenhius. ²⁹ οὐδὲ. οὐα (sic) δὲ C, οὐσίας δὲ M. Correxit Jacobus. ³⁰ μετὰ. αὐτῆς Bunsenius. ³¹ ἀρρήτων. ἀρρήτων C. M. Correxit Jacob. ³² ὁμοούσιον C. ³³ ἡ υἱότης. υἱότητος C. M. ³⁴ μηδὲ. μὴ μὲ δὲ C. ³⁵ μύρον C. ³⁶ ἔχει εἰ, εἰ C, ἔχει conj. M. ³⁷ μύρον C. ³⁸ τῆς υἱότητος add. Uhlhornius coll. l. 46. 47 et p. 321, 2 ed. Ox.: om. C. M. Bunsenius Jacobus, qui pro ὁσμῇ legendum esse censet ὁσμῆς. ³⁹ Cf. psal. cxxxii, 2. Ὡς μύρον ἐπὶ κεφαλῇ [κεφαλῆς] τὸ καταβαίνειν ἐπὶ πῶγωνα, τὸν πῶγωνα τὸν Ἀαρὼν. x. τ. λ. ⁴⁰ Cf. V Mos. xxxii, 11. Ὡς αὐτὸς σκεπάζει νοστίαν αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τοῖς νεοσσοῖς αὐτοῦ ἐπιπόθει, διὰ τὰς πετρῶνας αὐτοῦ ἰδέσθαι αὐτοῦ, καὶ ἀνελθεῖν αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μεταφρένων αὐτοῦ. Cf. II Mos. xix, 4.

recipiens. Quem autem in modum beneficia edat et recipiat, posthac dicemus, ubi ad locum ei rei proprium devenerimus.

παντοπερίας σωφ̄ εὐεργετούσα καὶ εὐεργετούμενη, ὅτερον ἐρούμαν κατὰ τὸν οἶκτον αὐτοῦ γανόμενοι λόγον.

33. Cum igitur exaliterit prima et altera escensio filietatis et manserit ibi Spiritus sanctus eo quo diximus modo, firmamentum in medio supramundorum et mundi collocatum — divisa enim sunt a Basilide quæque sunt in duas præcellentes et principes classes, et vocatur secundum eum alterum quoddam mundus, alterum autem quoddam supramundana, quod autem in medio est mundi et supramundorum *conterminus Spiritus ille*, is qui est et sanctus et filietatis habet manentem in sese odorem — cum igitur sit firmamentum, quod est super cælum, erupit et generatus est a mundano semine et seminario acervi *magnus archon*, caput mundi, pulchritudo **366 367** quædam et magnitudo et potestas indissolubilis. Ineffabilibus enim, inquit, est ineffabilior et potentibus potentior et sapientibus sapientior et quidquid dices omni pulchritudine præstantior. Ille postquam generatus est in altum, sese sustulit et sublimis abiit et sublatus est totus supernæ usque ad firmamentum; sed escensionis et sublationis firmamentum finem esse arbitratus, nec quidquam omnino esse post hæc opinatus, exaluit quidem subiacentibus omnibus, quæcunque restabant mundana, sapientior, potentior, illustrior, splendidior, denique quidquid dixeris eminens pulchrum præter solam filietatem, quam etiam tum relictæ erat in seminario. Ignorabat enim eam esse semet sapientiorē et potentiorē et superiorem. Arbitratus igitur se demum esse dominum et imperatorem et intelligentem architectum vertitur ad singularum quarumque partium fabricam mundi. Et primum quidem decrevit non manere solus, sed fecit sibi et generavit ex subiacentibus filium se ipso longe superiorem et sapientiorē. Hæc enim omnia antea secum statuerat non-ens Deus, cum seminarium poneret. Postquam igitur vidit filium, miratus est et admiravit et percussus est; talis enim quædam pulchritudo filii apparuit magno archonti; et considerare jussit eum ad dexteram suam archonem. Hæc est quæ secundum illos vocatur *ogdoas*, ubi considet *magnus archon*. Omnem igitur cælestem fabricam, hoc est ætheream, ipse fabricavit *domiurgus*, *magnus sapiens*, vigorem autem ei indebat

A τὸν ἔστι τῶν [iv] τοῖς κρείττοις, ὅτι μὴ καταλθῇ κάτω. Ἡ δὲ τρίτη υἱότης, φησὶν, ἡ ἀποκαθάρσεως δοσμένη ἐμμεμένηκε τῷ μεγάλῳ τῆς. Τίνα δὲ τὸν τρόπον εὐεργετῆται, καὶ εὐεργετῆται,

κγ'. Ἐπεί οὖν γέγονε πρώτη καὶ δευτέρα ἀναδρομή τῆς υἱότητος καὶ μεμνήκεν αὐτοῦ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸν εἰρημένον τρόπον, στερεώματα τῶν ὑπερκοσμίων καὶ τοῦ κόσμου μεταξὺ τεταγμένον — διηρηται γὰρ ὑπὸ Βασιλείδου τὰ ὄντα εἰς δύο τὰς προεχέας καὶ πρώτας διαίρεσεις, καὶ καλεῖται κατ' αὐτὸν τὸ μὲν τι κόσμος, τὸ δὲ τι ὑπερκόσμιον, τὸ δὲ μεταξὺ τοῦ κόσμου καὶ τῶν ὑπερκοσμίων μεθόριον. Πνεῦμα τοῦτο, ὅπερ ἐστὶ B καὶ ἅγιον καὶ τῆς υἱότητος ἔχει μένουσαν ἐν ἑαυτῇ τὴν ὁσμὴν — ὄντος οὖν τοῦ στερεώματος, ὃ ἐστὶν ὑπεράνω τοῦ οὐρανοῦ, διέσφριξε καὶ ἐγεννήθη ἀπὸ τοῦ κοσμικοῦ σπέρματος καὶ τῆς παντοπερίας τοῦ σωροῦ ὁ μέγας ἀρχὼν, ἡ κεφαλὴ τοῦ [p. 235—237.] κόσμου, κάλλος τι καὶ μέγεθος καὶ δύναμις λυθῆναι μὴ δυναμένη. Ἀρρήτων γὰρ, φησὶν, ἐστὶν ἀρρήτοτερος καὶ δυνατῶν δυνατώτερος καὶ σοφῶν σοφώτερος καὶ ὁ τι ἂν εἴπῃ πάντων τῶν καλῶν κρείττων· οὗτος γεννηθεὶς ἐπῆρεν ἑαυτὸν καὶ μετώρισε καὶ ἐνέχθη ὅλος ἄνω μέχρι τοῦ στερεώματος, τῆς δὲ ἀναδρομῆς καὶ τοῦ ὀφώματος τὸ στερεώμα τέλος εἶναι νομίσας, καὶ μηδὲ εἶναι μετὰ ταῦτα ὅλως· μηδὲν ἐπινοήσας, ἐγένετο μὲν ὑποκειμένων πάντων, ὅσα ἦν λοιπὴν κοσμικὰ, σοφώτερος, C δυνατώτερος, ἐκπρεπίτερος, φωτεινότερος, πᾶν ὃ τι ἂν εἴπῃ καλὸν διαφέρει χωρὶς μόνης τῆς ὑπολειμμένης υἱότητος ἐπὶ ἐν τῇ παντοπερίᾳ· ἡγροῖται γὰρ ὅτι ἐστὶν αὐτοῦ σοφώτερα καὶ δυνατώτερα καὶ κρείττων. Νομίσας οὖν αὐτὸς εἶναι Κύριος καὶ δεσπότης καὶ σοφὸς ἀρχιτέκτων τρέπεται εἰς τὴν καθ' ἑκάστα κτίσιν τοῦ κόσμου. Καὶ πρῶτον μὲν ἤξιωσε μὴ εἶναι μόνος, ἀλλὰ ἐποίησεν ἑαυτῷ καὶ ἐγέννησεν ἐκ τῶν ὑποκειμένων υἱόν· αὐτοῦ πολὺ κρείττονα καὶ σοφώτερον. Ταῦτα γὰρ ἦν πάντα προεβουλευμένος ὁ οὐκ ὢν Θεός, ὅτι τὴν παντοπερίαν κατέβλεπεν. Ἰδὼν οὖν τὸν υἱὸν ἰθαύμασε καὶ ἡγάπησε καὶ κατεπλάγη· τοιοῦτον γὰρ τι κάλλος ἐφαίνετο· οὐδὲ τῷ μεγάλῳ ἀρχοντι καὶ ἐκάθισεν αὐτὸν ἐκ δεξιῶν ὁ ἀρχὼν. Αὕτη ἐστὶν ἡ κατ' αὐτοῦς ὁγδοὰς λεγομένη, ὅπου ἐστὶν ὁ μέγας ἀρχὼν καθήμενος. Πᾶσαν οὖν τὴν ἐπουράνιον κτίσιν, τωτίσιν τὴν αἰθέριον, αὐτὸς εἰργάσατο ὁ δημιουργὸς ὁ μέγας σοφός· ἐνῆργει δὲ αὐτῷ καὶ ὑπετίθετο ὁ υἱὸς ὁ

VARIE LECTIONES.

ἡ ἀνότης. ἀκίνητος Bunsenius. ἢ ἐν add. M, om. C. ἡ ἐμμεμένηκε Roepertus, μεμνήκε C, M, Bunsenius. αὐτοῦ. αὐτὸ conj. Uhlhornius. τὸν. τῶν τὸν Uhlhornius. στερεώματα τῶν. στερεωμένων C, Uhlhornius, στερεωμάτων, M Bunsenius. προεχέας C, Bunsenius. μεθόριον C. ὄντος. ἐντός Bernaysius et Bunsenius. ἐγεννήθη C. λυθῆναι. λαληθῆναι Bernaysius et Bunsenius, coll. p. 321, 5 ed. Ox. κάλλος καὶ μέγεθος ἀνεκκαλήτω. Ἀρρήτων C. καὶ ante μετώρισε om. C Bunsenius. μετώρισε καὶ ἐνέχθη. μετώρισε καὶ ἐνέχθεις Uhlhornius. στερεώματος, τῆς δὲ. στερεώματος ἐστὶ, τῆς δὲ C, Uhlhornius, στερεώματος· ἐστὶ δὲ, τῆς Bunsenius. ὅλος· μηδὲν εἶναι C. μόνος τῆς ὑπολειμμένης. C. ἐστὶν αὐτοῦ. ἐστὶ νῦν τοῦ. σοφώτερα καὶ δυνατώτερα C, M, Bunsenius. κρείττων. κρείττω M, Bunsenius. υἱὸν C. ἐφαίνετο Bunsenius, ἐγένετο C, M, Jacobius, qui scribendum esse censet : x. ἐγένετο τῷ υἱῷ τοῦ μεγάλου ἀρχοντος. αὐτοῦς. αὐτοῦ C, αὐτὴν susp. M Bunsenius.

τῷ αὐτοῦ τοῦ δημιουργοῦ πολὺ σοφώτερος.

κδ'. Αὕτη ἐστὶν ἡ κατὰ Ἀριστοτέλην σώματος φυσικοῦ | ὁργανικοῦ ἐντελέχεια, ψυχὴ ἐνεργοῦσα τῷ σώματι, ἥς διχα τὸ σῶμα ἐργάσασθαι οὐδὲν δύναται μείζον καὶ ἐπιφανέστερον καὶ δυνατότερον καὶ σοφώτερον τοῦ σώματος¹¹. "Ὅν λόγον οὖν Ἀριστοτέλης ἀποδέδωκε περὶ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος πρότερος, Βασιλεῖδης περὶ τοῦ μεγάλου ἀρχοντος καὶ τοῦ κατ' αὐτὸν υἱοῦ διασαφεῖ. Τὸν τε γὰρ υἱὸν ὁ ἀρχὼν κατὰ Βασιλεῖδην [p. 237. 238.] γαγέννηκε¹², τὴν τε ψυχὴν¹³ ἔργον καὶ ἀποτελεσμα¹⁴ φησιν¹⁵ εἶναι ὁ Ἀριστοτέλης φυσικοῦ σώματος ὁργανικοῦ ἐντελέχειαν. Ὡς οὖν ἡ ἐντελέχεια διοικεῖ τὸ σῶμα, οὕτως ὁ υἱὸς διοικεῖ κατὰ Βασιλεῖδην τὸν ἀρρήτων ἀρρήτότερον θεόν. Πάντα οὖν ἐστὶ προνοούμενα καὶ διοικούμενα ὑπὸ τῆς ἐντελέχειας¹⁶; τοῦ ἀρχοντος τοῦ μεγάλου τὰ αἰθέρια, ἅτινα μέχρι σελήνης ἐστὶν· ἐκείθεν γὰρ ἤδη αἰθέρος¹⁷ διακρίνεται. Κεκοσμημένων¹⁸ οὖν πάντων τῶν αἰθερίων πάλιν ἀπὸ τῆς πανσπερμίας ἄλλοι ἀρχὼν ἀνέβη, μείζων μὲν¹⁹ πάντων τῶν ὑποκειμένων, χωρὶς μὲντοι τῆς καταλειμμένης υἰότητος, πολλὸ δὲ ὑποδεέστερος τοῦ πρώτου ἀρχοντος. Ἐστὶ δὲ καὶ οὗτος ἀρρήτος²⁰ ὅπ' αὐτῶν λεγόμενος. Καὶ καλεῖται ὁ τόπος οὗτος ἔδωμάς, καὶ πάντων τῶν ὑποκειμένων οὗτος ἐστὶ διοικητὴς καὶ δημιουργός· ποιήσας καὶ αὐτὸς ἑαυτῷ υἱὸν ἐκ τῆς πανσπερμίας, καὶ αὐτὸς ἑαυτοῦ²¹ φρονιμώτερον καὶ σοφώτερον, παρακλησίαις τοῖς ἐπὶ τοῦ πρώτου λελεγμένοις. Τὸ δὲ ἐν τῷ διαστήματι τούτῳ ὁ σωρὸς αὐτός ἐστι, φησὶ, καὶ ἡ πανσπερμία, καὶ γίνεται κατὰ φύσιν τὰ γινόμενα ὡς φθάσαν τεχθῆναι ὑπὸ τοῦ τὰ μέλλοντα λέγεσθαι²², ὅτε δεῖ καὶ οἷα²³ δεῖ καὶ ὡς δεῖ λελογισμένῳ²⁴. Καὶ τούτων ἐστὶν ἐπιστάτης ἡ φρονιτικὴς ἡ δημιουργὸς οὐδέ τις· ἀρχαί γὰρ αὐτοῖς, ὁ²⁵ λογισμὸς ἐκείνος, ὃν ὁ οὐκ ὦν ἔτι²⁶ ἐποίησεν²⁷.

κε'. Ἐπεί οὖν τετελείσται κατ' αὐτοὺς ὁ κόσμος ὅλος καὶ τὰ ὑπαρκόμενα καὶ ἐστὶν ἐνδεὲς οὐδὲν, λείπεται δὲ²⁸ ἐν τῇ πανσπερμίᾳ ἡ υἰότης ἡ τρίτη, ἡ καταλειμμένη εὐεργεσίη καὶ εὐεργετισθα²⁹. Ἐν τῷ σπέρματι, καὶ ἔδει³⁰ τὴν ὑπολειμμένην υἰότητα ἀποκαλυφθῆναι καὶ ἀποκατασταθῆναι ἀνω ἐκεῖ ὑπὲρ τὸ μεθόριον πνεῦμα πρὸς τὴν υἰότητα τὴν λεπτομερεῖ καὶ μιμητικὴν καὶ τὸν οὐκ ὄντα, ὡς γέγραπται, φησὶ· Καὶ ἡ κτίσις³¹ αὕτη συσπενδάει³² καὶ συνωδίνει τὴν ἀποκαλύψιν τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ ἐκδεχομένη. Ὥστε δὲ, φησὶν, ἐσμέν ἡμεῖς οἱ πνευματικοί, ἐνθάδε καταλειμμένοι· διακοσμήσαι

A et suggerebat filius ab ipso ortus, qui erat ipso demiurgo longe sapientior.

24. Hæc est illa secundum Aristotelem corporis naturalis organici entelechia, anima efficax in corpore, sine qua corpus operari nequit, majus quoddam et illustrius et potentius et sapientius corpore. Quam igitur rationem Aristoteles reddidit de anima et corpore prior, Basilides de magno archonte et eo quem statuit filio illustrat. Etenim et filium archon secundum Basilidem generavit, et animam opus et effectum **368-369** ait esse Aristoteles naturalis organici corporis entelechiam. Sicut igitur entelechia regit corpus, ita filius regit secundum Basilidem ineffabilibus ineffabiliorem deum. Omnia igitur sunt provisa et recta ab entelechia magni archontis ætheris, quæ quidem usque ad lunam pertinent; inde enim aer ab æthere discernitur. Ornatis igitur universis æthereis rursus a seminario alius archon surrexit, major quidem omnibus subjacentibus præter relictam filietatem, multo autem inferior primo archonte. Est autem hic quoque ineffabilis ab his dictus. Et vocatur hic locus hebdomas, omniumque subjacentium est hic rector et opifex, qui sibi et ipse fecit filium ex seminario, et ipse semet sapientior et intelligentior similiter his, quæ de primo diximus. Illud autem quod est in hoc gradu acervus ipse est, inquit, et seminarium, et existunt secundum naturam ea quæ existunt, ut supra dictum est, ab eo, qui futura quando oportet et qualia oportet et quomodo oportet meditatus est. Et horum est præfectus aut curator aut opifex nemo. Sufficit enim his ratiocinatio illa, quam non-ens, cum faciebat, inibat.

25. Quoniam igitur perfectus est secundum illos universus mundus et quæ sunt supramundana, nec quidquam deest ad perfectionem, relinquitur autem in seminario filietas tertia illa, quæ relictæ est ad beneficiendum et beneficiendum in semine: oportebat etiam relictam filietatem revelari et revolvī superne illuc super conterminum spiritum ad filietatem subilem et imitabilem et ad non-entem, ut scriptum est, inquit: Et creatura ipsa congemiscit et parturit revelationem filiorum Dei expectans. Filii autem, inquit, sumus nos spirituales, qui sumus hic relictæ ad ordinandas et effluendas

VARIÆ LECTIONES.

¹¹ τοῦ σώματος. τῆς ψυχῆς C, M. Bansenius. ¹² γαγέννηκε C. ¹³ τὴν τε ψυχὴν. τῆς τε ψυχῆς Bansenius. ¹⁴ φησὶν, ὡς φησὶν C. M. Correxit Bansenius. ¹⁵ ἐντελέχειας. μεγάλης C, μεγαλειότητος susp. M, Bansenius. ¹⁶ αἰθέρος. αἰθέριος C, M. Bansenius. ¹⁷ κεκοσμημένων C. ¹⁸ μέν. μέντοι C, M. ¹⁹ καὶ οὗτος ἀρρήτος. οὗτος καὶ ὁ ῥήτος Bansenius coll. p. 370, 89. ²⁰ αὐτὸς ἑαυτοῦ. αὐτὸν ἑαυτοῦ susp. M, Bansenius. ²¹ φθάσαν — λέγεσθαι. Locum desperatum ita tentat Roesperus, ut proponat φθάσαν ἐλάχθαι — γινέσθαι, Bihornius autem φθάσαντα — λέγεσθαι, R. Scottus λεχθῆναι pro τεχθῆναι, a reliquis abstinens, Bansenius ἐφθασε — γίνεσθαι. ²² δεῖ καὶ οἷα. δικαιῶ δὲ C, M. ²³ λελογισμένου. λελογισμένῳ C, M. ²⁴ ὃν δὲ ὁ C, M. Correxit Jacobius. ²⁵ ὅς. ὅτι C. ²⁶ ἰκαὶ ἐλογίζετο susp. M. ²⁷ δὲ. δὴ conj. M. ²⁸ εὐεργετισθα C. ²⁹ ἔδει. δὴ C, M, δὲ Bansenius. ³⁰ Cf. Rom. viii, 19: Ἡ γὰρ ἀποκαταβολὴ τῆς κτίσεως τὴν ἀποκαλύψιν τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ ἀπεκδέχεται. ³¹ οἶδμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις συσπενδάει καὶ συνωδίνει ἅρπαι τοῦ νῦν. ³² συσπενδάει C.

370 371 et corrigendas et perficiendas animas, quæ ita compositæ sunt natura, ut infra in hoc gradu permaneant : Usque igitur ad Moysen ab Adam regnavit peccatum, sicuti scriptum est : regnavit enim magnus archon, qui habet fines suos usque ad firmamentum, arbitratu semet solum deum esse nec quidquam super se esse ; omnia enim erant custodita abscondito silentio. Hoc, inquit, est mysterium, quod prioribus sæculis non intellectum est, sed erat illis temporibus rex et dominus, ut videbatur, universorum magnus archon, ogdoas. Erat autem et hujus gradus rex et dominus hebdomas, et est ogdoas ineffabilis, effabilis autem hebdomas. Hic est, inquit, hebdomadis archon, qui locutus est ad Moysen et dixit : *Ego Deus Abraham et Isaac et Jacob, et nomen Dei non indicavi eis* (ita enim volunt scriptum esse), hoc est ineffabilis ogdoadis archontis dei. Omnes igitur prophetae, qui erant ante Salvatorem, inquit, illinc locuti sunt. Quando igitur oportebat revelari, inquit, nos, qui sumus filii Dei, de quibus ingemuit, inquit, creatura et parturit expectans revelationem, venit Evangelium in mundum et pervenit per omnem principatum et potestatem et dominationem et omne nomen quod nominatur. Venit autem revera, tametsi nihil venit superne nec secassit beata filietas ab incomprehensibili illo et beato non-ente Deo. Verum enim sicuti naphtha Indica conspecta tantum e satis longinquo spatio ducit ignem, ita ex infero ab infirmitate acervi pertingunt potestates supra usque ad filietatem. Captat enim et ducit cogitationes ad instar naphthæ Indicæ, quasi captator (ἀρπάζας) quidam, magni ogdoadis archontis filius a beata illa post id, quod conterminum est, filietate. Quæ enim est in medio sancti Spiritus in contermino filietatis potestas fluentes et ruentes cogitationes filietatis communicat cum filio magni archontis.

372-373 26. Venit igitur Evangelium primum a filietate, inquit, per assidentem archonti filium ad archontem, et didicit archon se non esse deum universorum, sed generalium et habentem super se ineffabilis et innominabilis non-entis et filietatis repositum thesaurum, et conversus est ei melius, intelligens in qua esset inscitia. Hoc, inquit, est id quod dictum est : *Principium sapientiæ timor Domini*. Incepit enim sapiens fieri institutus ab assidente Christo, doctus quis esset non-ens, quæ

καὶ διατυπῶσαι [p. 238. 239.] καὶ διορθῶσθαι καὶ τελειῶσαι τὰς ψυχὰς κάτω¹¹ φύσιν ἐχούσας μένειν ἐν τούτῳ τῷ διαστήματι. Μέχρι μὲν οὖν Μωσέως ἀπὸ Ἀδὰμ ἐδασίλευσαν ἡ ἀμαρτία¹², καθὼς γέγραπται· ἐδασίλευσε γὰρ ὁ μέγας ἄρχων ὁ ἔχων τὸ τέλος αὐτοῦ μέχρι στερεώματος, νομίζων αὐτὸς εἶναι θεὸς μόνος, καὶ ὑπὲρ αὐτὸν εἶναι μηδὲν· πάντα γὰρ ἦν φυλασσόμενα ἀποκρύφῳ σιωπῇ. Τοῦτο, φησὶν, ἐστὶ τὸ μυστήριον, ὃ ταῖς προτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη¹³, ἀλλὰ ἦν ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις βασιλεὺς καὶ κύριος ὡς ἰδοὺαι τῶν ὧν ὁ μέγας ἄρχων, ἡ ὀρθότης. Ἦν δὲ καὶ τούτου τοῦ διαστήματος βασιλεὺς καὶ κύριος ἡ ἔδδομας, καὶ ἔστιν ἡ μὲν ὀρθότης ἀρρήτος, ῥητὴν¹⁴ δὲ ἡ ἔδδομας. Οὗτος ἐστὶ, φησὶν, ὁ τῆς ἔδδομας ἄρχων ὁ λαλήσας τῷ Μωσῇ καὶ εἰπὼν· Ἐγὼ εὐθεὶς Ἀβραάμ, καὶ Ἰσαὰκ, καὶ Ἰακώβ, καὶ τὸ ἔννομα τοῦ θεοῦ οὐκ ἐδήλωσα αὐτοῖς¹⁵ (οὕτως γὰρ θέλουσι γεγράφθαι), τούτῳ τοῦ ἀρρήτου τῆς ὀρθότητος ἄρχοντος θεοῦ. Πάντας οὖν οἱ προφῆται οἱ πρὸ τοῦ Σωτῆρος, φησὶν, ἐκείθεν ἐλάλησαν. Ἐπεὶ οὖν ἔδει ἀποκαλυφθῆναι, φησὶν, ἡμῶς τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ, | περὶ ὧν ἐστὲναξε, φησὶν, ἡ κτίσις καὶ ὧδινεν, ἀπεκδεχόμενη τὴν ἀποκάλυψιν, ἤλθε τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὸν κόσμον, καὶ διήλθε¹⁶ διὰ πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ κυριότητος¹⁷, καὶ πάντας¹⁸ ὀνόματος ὀνομαζομένου· ἦλθε δὲ οὕτως¹⁹, καίπερ²⁰ οὐδὲν κατήλθεν ἀνωθεν, οὐδὲ ἐξέστη ἡ μακαρία υἰότης ἐκείνου τοῦ ἀπερινοήτου καὶ μακαρίου οὐκ ὄντος θεοῦ. Ἄλλῃ γὰρ καθάπερ ὁ νόσθος ὁ Ἰουδαῖος, ἀφθεῖς²¹ μόνον ἀπὸ πάντων πολλῶν διαστήματος συνάπτει πῦρ, οὕτως κάτωθεν ἀπὸ τῆς ἀμορφίας τοῦ σωροῦ διήκουσιν²² αἰδυνάμει· μέχρις ἂν²³ τῆς υἰότητος. Ἀπτεῖ μὲν γὰρ καὶ λαμβάνει τὰ νοήματα κατὰ τὸν νόσθον²⁴ τὸν Ἰουδαῖον, οἷον ἀφθεῖς²⁵ τις ὧν ὁ τοῦ μεγάλου τῆς ὀρθότητος ἄρχοντος υἱὸς ἀπὸ τῆς μετὰ τὸ μεθόριον μακαρίας υἰότητος. Ἢ γὰρ ἐν μέσῳ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐν τῷ μεθόριῳ τῆς υἰότητος μεταβίβωμι τῷ υἱῷ τοῦ μεγάλου ἄρχοντος. [p. 239. 240.] καὶ· Ἦλθεν οὖν τὸ Εὐαγγέλιον πρῶτον ἀπὸ τῆς υἰότητος, φησὶ, διὰ τοῦ παρακαθημένου τῷ ἄρχοντι υἱοῦ· πρὸς²⁶ τὸν ἄρχοντα, καὶ ἐμαθεν ὁ ἄρχων, ὅτι οὐκ ἦν θεὸς τῶν ὧν, ἀλλὰ ἦν γεννητὸς καὶ ἔχων αὐτοῦ ὑπεράνω τὸν τοῦ²⁷ ἀρρήτου καὶ ἀκατονομάστου²⁸ οὐκ ὄντος καὶ τῆς υἰότητος καταλείμενον θησαυρὸν, καὶ ἐπιστρέψε καὶ φοβήθη, συνειὶς ἐν οἷα ἦν ἀγνοία. Τοῦτό ἐστι, φησὶ, τὸ εἰρημένον· Ἀρχὴ σοφίας φόβος Κυρίου²⁹. Ἦρξάτο γὰρ σοφίζεσθαι κατηχούμενος ὑπὸ τοῦ παρακαθημένου Χριστοῦ,

VARIÆ LECTIONES.

¹¹ κάτω. κατὰ C, M, τὰς Bunsenius. ¹² Cf. Rom. v, 13, 14 : "Ἀρχὴ γὰρ νόμου ἀμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ... ἀλλ' ἐδασίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι Μωσέως, κ. τ. λ." ¹³ Alludere videntur verba ad Coloss. ii, 5 et i, 26, 27. ¹⁴ ῥητὸν. ῥητὸς Bunsenius. ¹⁵ Cf. II Mos. vi, 2, 3 : "Ἐγὼ Κύριος, καὶ ὡφθην πρὸς Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, θεὸς ὧν αὐτῶν, καὶ τὸ ὄνομά μου Κύριος οὐκ ἐδήλωσα αὐτοῖς." Cf. Ephes. i, 21 : "ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς, καὶ ἐξουσίας, καὶ ἀνυψώσεως, καὶ κυριότητος, καὶ πάντος ὀνόματος ὀνομαζομένου, κ. τ. λ." ¹⁶ καὶ κυριότητος. κυριότητος C. ¹⁷ καὶ πάντος. πάντος C, M. ¹⁸ ὄντος Uhlhornius, οὕτως C, M, Bunsenius. ¹⁹ καίπερ. καὶ C, M, Bunsenius, καίτοι Uhlhornius. ²⁰ ἀφθεῖς. ἀφθεῖς sup. M. ²¹ διήλθον C. ²² ἀφθεῖς C, νόσθος M, Bunsenius, ἀφθεῖς s. ἀνάφθεῖς conj. R. Scellius. ²³ φοβήμενα. φοβόμενον C. ²⁴ πρὸς. τὸ πρὸς C, M. ²⁵ αὐτοῦ ὑπεράνω τὸν τοῦ. τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ C. τὸν ὑπεράνω τοῦ M, ὑπεράνω τὸν τοῦ Uhlhornius, ὑπεράνω αὐτοῦ τὸν τοῦ Roepers, τὸν τοῦ Bunsenius secutus P. Boetticherum. ²⁶ κατονομάστου C. ²⁷ Prov. i, 7.

διδασκόμενος τίς ἐστιν ὁ οὐκ ὢν, τίς ἡ υἱότης, τί ἐστὶν τὸ πνεῦμα, τίς ἡ τῶν ²¹ ὁλῶν κατασκευή, τοῦ ταῦτα ἀποκατασταθῆσθαι· αὕτη ἐστὶν ἡ σοφία ἐν μυστηρίῳ λεγομένη, περὶ ἧς, φησὶν, ἡ Γραφή λέγει· *Οὐκ ἐν διδασκαλίαις ἀνθρώπων τῆς σοφίας λόγος, ἀλλ' ἐν διδασκαλίαις πνεύματος* ²². Κατήχηθε, οὖν, φησὶν, ὁ ἄρχων καὶ διδασκῶν καὶ φοβηθεὶς ἐξομολογήσασθε ²³ περὶ ἀμαρτίας, ἧς ἐποίησε μεγαλύνων ἑαυτὸν. Τοῦτό ἐστι, φησὶ, τὸ εἰρημένον· *τὴν ἀμαρτίαν μου ἐγνώρισα, καὶ τὴν ἀνομίαν μου ἐγὼ γινώσκω, ὅτι ἐπὶ ταύτης ἐξομολογήσομαι εἰς τὸν αἰῶνα* ²⁴. Ἐπεὶ οὖν κατήχητο μὲν ὁ μέγας ἄρχων, κατήχητο δὲ καὶ δειδωκτο πᾶσα ἡ τῆς οὐδοῦς χτίσις καὶ ἐγνωρίσθη τοῖς ἐπουρανίοις τὸ μυστήριον, ἔδει λοιπὸν καὶ ἐπὶ τὴν ἐβδομάδα ²⁵ εἰσελθεῖν τὸ εὐαγγέλιον, ἵνα καὶ ὁ τῆς ἐβδομάδος παρακλητικὸς ἄρχων διδαχθῇ καὶ εὐαγγελισθῇσται ²⁶. Ἐκείλευμεν [οὖν] ²⁷ ὁ υἱὸς τοῦ μεγάλου ἀρχόντος τῷ υἱῷ τοῦ ἀρχόντος τῆς ἐβδομάδος· ²⁸ τὸ φῶς, ὃ εἶχεν ἄφας αὐτὸς ²⁹ ἀνοθεύειν ἀπὸ τῆς υἱότητος, καὶ ἐφωτίσθη ὁ υἱὸς τοῦ ἀρχόντος τῆς ἐβδομάδος, καὶ εὐαγγελίσασθαι τὸ εὐαγγέλιον τῷ ἀρχοντι τῆς ἐβδομάδος, καὶ ὁμοίως κατὰ τὸν πρῶτον λόγον καὶ αὐτὸς ἐφωτίσθη καὶ ἐξομολογήσασθαι ³⁰. Ἐπεὶ οὖν καὶ τὰ ἐν τῇ ἐβδομάδι πάντα πεφωτιστο καὶ διήγγεστο τὸ εὐαγγέλιον αὐτοῖς (τίσις γὰρ εἰσι καί· ³¹ αὐτὰ τὰ διαστήματα καί· αὐτοὺς ἀπειροί, καὶ ἀρχαί, καὶ δυνάμεις, καὶ ἐξουσίαι, περὶ ὧν μακρὸς ἐστὶ καί· αὐτοὺς πᾶν λόγος λεγόμενος διὰ πολλῶν, ὅθεν καὶ τριακοσίους ἐξήκοντα πάντεσσι οὐρανοῖς φάσκουσι, καὶ τὸν μέγαν ἀρχοντα αὐτῶν εἶναι τὸν Ἀδρασὲ διὰ τὸ περιέχειν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ψῆφον [p. 240—242] τέτ· ὥστε ³² τοῦ ὀνόματος τὴν ψῆφον περιέχειν πάντα, καὶ διὰ τοῦτο ³³ τὸν ἐνιαυτὸν τοσαύταις ἡμέραις συνεστάναι·) | ἀλλ' ἐπεὶ, φησὶ, ταῦθ' οὕτως ἐγένετο, ἔδει λοιπὸν καὶ τὴν ἀμορφίαν ³⁴ καθ' ἡμᾶς φωτισθῆναι καὶ τῇ υἱότητι τῇ ἐν τῇ ἀμορφῇ καταλειμμένην οἰοῦν ἐκτρώματα ἀποκαλυφθῆναι τὸ μυστήριον, ὁταίς προτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη, καθὼς γέγραπται, φησὶ· *Κατὰ ἀποκαλύψιν ἐγνωρίσθη μοι τὸ μυστήριον* ³⁵· καί, *Ἦκουσα ἁόρητα ῥήματα, ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ εἰπεῖν* ³⁶. Κατήλθεν [οὖν] ³⁷ ἀπὸ τῆς ἐβδομάδος τὸ φῶς, τὸ καταλθὲν ἀπὸ τῆς οὐδοῦς ἀνοθεύειν τῷ υἱῷ τῆς ἐβδομάδος, ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τῆς Μαρίας, καὶ ἐφωτίσθη συναξαθεὶς τῷ φωτὶ τῷ λάμψαντι εἰς αὐτόν. Τοῦτό ἐστι, φησὶ, τὸ εἰρημένον· *πνεῦμα ἁγίον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ* ³⁸, τὸ ἀπὸ τῆς υἱότητος διὰ τοῦ μεθορίου πνεύματος ἐπὶ τὴν οὐδοῶδα καὶ τὴν ἐβδομάδα διελθὼν μέχρι τῆς Μαρίας, καὶ δυνάμεις· Ἐφύ-

σθετας, quis Spiritus sanctus, quæ universorum fabrica, quo hæc evasura sint. Hæc est sapientia in mysterio dicta, de qua, inquit, Scriptura dicit· *Non in doctis humanæ sapientie verbis, sed in doctis Spiritus*. Instituitur igitur, inquit, archon et doctus et in timorem conjectus confessus est de peccato, quod commisit magnificans sese. Hoc, inquit, est, quod dictum est : *Peccatum meum intellexi et delictum meum agnosco, de hoc confitebor in æternum*. Postquam igitur instituitur est magnus archon, instituta autem est et erudita omnis ogdoadis creatura et intellectum est celestibus mysterium, oportebat posthac etiam ad hebdomadem venire Evangelium, ut etiam hebdomadis similiter archon edoceret et evangelizaretur. Incendit igitur filius magni archontis filio archontis hebdomadis lumen, quod ipse habebat incensum a sublimi a filietate, et illuminatus est filius archontis hebdomadis, et nuntiavit Evangelium archonti hebdomadis, et pariter ad priorem modum et ipse in metum conjectus et confessus est. Postquam igitur etiam in hebdomade omnia illuminata sunt et nuntiatum est Evangelium iis (creaturæ enim sunt per ipsos gradus ex illorum opinione infinitæ et imperia et potestates et dominationes, de quibus admodum longus est sermo secundum eos multis conceptus verbis, ubi et trecentos sexaginta quinque calcos loquuntur magnumque archontem eorum esse Abrasax, quando nomen ejus continet calculum 565, ut nominis 374-375 calculus comprehendat omnia, eamque ob causam annum totidem dies comprehendere) : postquam igitur, inquit, hæc in hunc modum facta sunt, oportebat posthac et deformitatem in nostra plaga illuminari et filietati in deformitate relicte tanquam abortivæ revelari mysterium, quod superioribus generationibus non innotuit, sicut scriptum est, inquit : *Secundum revelationem vocatum mihi factum est mysterium* ; et : *Audisti arcana verbum, quæ non licet homini loqui*. Devenit igitur ab hebdomade lumen, quod descendit ab ogdoade desuper ad filium hebdomadis, ad Jesum filium Mariæ, et illuminatus est una incensus cum lumine, quod illuxit in eum. Hoc, inquit, est, quod dictum est : *Spiritus sanctus superveniet in te*, hoc est, ille qui a filietate per conterminum spiritum ad ogdoadem et hebdomadem devenit usque ad Mariam, et visus Altissimi obumbrabit tibi, hoc est a potestas unctionis a cacumine desuper per demiurgum usque ad creaturam, quod est ad Filium. Eo usque autem

VARIÆ LECTIONES.

²¹ τίς ἡ τῶν. τίς ὁ τῶν C. ²² I Cor. II, 13. ²³ ἐξομολογήσασθε C, M. ²⁴ Cf. Psal. cxvi, 5 : Τὴν ἀνομίαν μου ἐγνώρισα, καὶ τὴν ἀμαρτίαν μου οὐκ ἐκάλυψα, εἴπα· Ἐξομολογήσομαι κατ' ἐμοῦ τὴν ἀνομίαν μου τῷ Κυρίῳ. ²⁵ ἐβδομάδα C. ²⁶ εὐαγγελισθῇσται M, Bunsenianus. ²⁷ οὖν om. C, M, Bunsenianus. ²⁸ ἐβδομάδος, et sic semper. M. ²⁹ αὐτὸς. αὐτοῦ C. ³⁰ ἐξομολογήσασθε C. ³¹ καί· καὶ κατ' C, Uthorianus, qui post αὐτοὺς excidisse putat τοὺς τόπους τῶν ἀρχόντων vel simile quid. ³² ὥστε. ὡς δὲ C, M, Bunsenianus. ³³ διὰ τοῦτο. διὰ τούτων C, M, διὰ τούτου Bunsenianus. ³⁴ ἀμορφίαν τὴν super. Boeperus. ³⁵ Ephes. III, 3, 5 : Κατὰ ἀποκαλύψιν ἐγνωρίσθη μοι τὸ μυστήριον.... ὃ ἐτέρας γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, & τ. λ. ³⁶ II Cor. XII, 4 : Καὶ ἤκουσεν ἁόρητα ῥήματα, ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι. ³⁷ οὖν om. C, M, Bunsenianus. ³⁸ Luc. I, 35.

ait constare mundum in hunc modum, quousque
omnis filietas, quae relicta sit ad benefaciendum
animis in deformitate et bene patiendum, confor-
mata necuta sit Jesum et escendat et veniat ema-
culata; et sit subtilissima, ut possit per se escen-
dere sicut prima. Omnem enim habet potestatem
in unam coactam naturaliter cum lumine, quod
illuxit desuper deorsum.

ὥς δύνασθαι δι' αὐτῆς ἀναδραμεῖν ὥσπερ ἡ πρώτη
κῶς τῷ φωτὶ τῷ λάμπαντι, ἀνωθεν κάτω.

27. Cum igitur venerit, inquit, omnis filietas et
erit super id quod conterminum est, hoc est Spi-
ritum, tum misericordiam experietur creatura;
gemiti enim adhuc et excrucietur et manet revela-
tionem filiorum Dei, ut omnes escendat hinc filietas
homines. Postquam igitur hoc factum erit, ad-
ducet, inquit, Deus in universum mundum magnam
ignorantiam, ut maneat omnia secundum natu-
ram, nec quidquam appetat ea quae sunt contra
naturam. Verum enim omnes animae huius gradus,
376-377 quotquot ita comparatae sunt, ut in hoc
immortales maneant solo, manebunt nihil intelli-
gentes, quod hunc gradum superet, neque melius
quid, et ne fama quidem erit eorum, quae superja-
cent; in his, quae subjacent, nec cognitio, ne im-
possibilia aventes subjacentes animae crucientur,
veluti piscis in montibus cupiens cum ovibus pasci;
foret enim, inquit, ista talis cupido perniciēs. Sunt
igitur, inquit, immortalia omnia, quae in loco suo
manent, mortalia vero, cum ex his, quae sunt se-
cundum naturam, transilire et evagari volent. Ita
archon hebbdomadis nihil intelligit eorum quae su-
perjacent; deprehendet enim hunc quoque magna
ista ignorantia, ut desistat ab eo mœror et dolor
et gemitus; concupiscet enim nihil eorum quae
sunt impossibilia, nec dolebit. Occupabit autem
pariter et magnam archontem ogdoadis hæc igno-
rantia omnesque subjacentes ei creaturas similiter,
ut nihil a nulla parte concupiscat quidquam eorum,
quae sunt contra naturam, neve doleat; et ita re-
stitutio erit omnium, quae sunt secundum naturam
fundata quidem in semine universorum in princi-
pio, disposita autem erunt temporibus suis. Sum-
mum autem cuiusque rei esse tempus, inquit, idoneus testis
Salvator est cum dicit: *Nondum venit hora mea*;
et magi stellam conspicati; erat enim, inquit, et
ipse sub genituram stellarum et horarum disposi-

Α στον ἐπισκιάσει ²² σοι, ἡ δύναμις τῆς χρίσεως ²³
ἀπὸ τῆς ἀκρωρείας ἀνωθεν [διὰ] τοῦ ²⁴ δημιουργοῦ
μέχρι τῆς κτίσεως, ὅ ἐστι τοῦ υἱοῦ. Μέχρι δὲ ἐκείνου
ψηλὸν συνεστῆκεναι τὸν κόσμον οὕτως, μέχρις οὗ ²⁵
πᾶσα ἡ υἱότης ἡ καταλειμμένη εἰς τὸ εὐεργετῆν
τὰς ψυχὰς ἐν ἀμορφίᾳ καὶ εὐεργετῆσθαι διαμορφου-
μένη κατακολουθήσῃ τῷ Ἰησοῦ καὶ ἀναδράμῃ καὶ
ἔλθῃ ἀποκαθαρίσθαι· καὶ γίνεταί λεπτομερεστάτη.

Πᾶσαν γὰρ ἔχει τὴν δύναμιν συνεστηρικμένην φυσί-

κ'. Ὅταν οὖν ἔλθῃ, ψηλὸν πᾶσα υἱότης καὶ ἔσται
ὕπὲρ τὸ μαθόνον, τὸ Πνεῦμα, τότε ἐληθῆσεται ἡ
κτίσις· στένει γὰρ ²⁶ μέχρι τοῦ νῦν καὶ βασανίζεται
καὶ μένει τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ, ἵνα
πάντας ἀνέλθωσιν ἐνταῦθεν οἱ τῆς υἱότητος ἀνθρω-
ποι· ἐπειδὴν [οὖν] ²⁷ γέννηται τοῦτο, ἐπάξει ²⁸, ψηλὸν,
ὁ Θεὸς ἐπὶ τὸν κόσμον ὅλον τὴν μεγάλην ἀγνοίαν,
ἵνα μὴν ²⁹ πάντα κατὰ φύσιν καὶ μὴδὲν μηδενὸς
τῶν παρὰ φύσιν ἐπιθυμήσῃ ³⁰. Ἀλλὰ γὰρ πᾶσαι αἱ
ψυχαὶ τοῦτο τοῦ διαστήματος, [p. 242. 243.] δοσι
φύσιν ἔχουσιν ἐν τούτῳ ἀδύνατοι διαμένειν μόνῳ,
μενοῦσιν ³¹ οὐδὲν ἐπιστάμεναι τούτου ³² τοῦ διαστή-
ματος διάφορον ³³ οὐδὲ βέλτιον ³⁴, οὐδὲ ἀκρότερον· ἔσται
τῶν ὑπερκειμένων ἐν τοῖς ὑποκειμένοις ³⁵ οὐδὲ γνώ-
σις, ἵνα μὴ τῶν ἀδυνάτων αἱ ὑποκειμέναι ψυχαὶ
ὀρεγόμεναι βασανίζωνται ³⁶, καθάπερ ἰχθὺς ἐπιθυ-
μήσας ἐν τοῖς ἔρσι μετὰ τῶν προβάτων νέμεσθαι·
ἐγένετο [γὰρ] ³⁷ ἂν, ψηλὸν, αὐτοῖς ἡ τοιαύτη ἐπιθυ-
μία φθορά. Ἔστιν οὖν, ψηλὸν, ἀφάρτα πάντα τὰ
κατὰ χώραν μένοντα, φθαρτὰ δὲ, ἂν ἐκ τῶν κατὰ
φύσιν ὑπερπηδῶν καὶ ὑπερβαίνειν βούλοιντο. Οὕτως
οὐδὲν ³⁸ ὁ ἄρχων τῆς ἑβδομάδος γινώσκει τῶν ὑπερ-
κειμένων· καταλήφεται γὰρ καὶ τοῦτον ἡ μεγάλη
ἀγνοία, ἵνα ἀποστῇ ἀπ' αὐτοῦ λύπη καὶ ὀδύνη καὶ
στεναγμός· ἐπιθυμήσει γὰρ οὐδενὸς τῶν ἀδυνάτων
οὐδὲ λυπηθήσεται. Καταλήφεται δὲ ὁμοίως καὶ τὸν
μέγαν ἀρχοντα τῆς ὀγδόδος ἡ ἀγνοία αὐτῇ καὶ πάσας
τὰς ὑποκειμένας αὐτῷ κτίσεις παραπηλώσας, ἵνα
μηδὲν κατὰ μὴδὲν ³⁹ ὀρέγηται τῶν παρὰ ⁴⁰ φύσιν
τινὸς μὴδὲ ὀδυνῇται· καὶ οὕτως ἡ ἀποκατάστασις
ἔσται πάντων κατὰ φύσιν τεθεμελιωμένων μὲν ἐν τῷ
σπέρματι τῶν ὁλῶν ἐν ἀρχῇ, ἀποκατασταθησομένων ⁴¹
δὲ καιροῦ ⁴² ἰδίως. Ὅτι δὲ, ψηλὸν, ἕκαστον ἰδίους
ἔχει καιροῦς, ἐκινῶς ⁴³ ὁ Σωτὴρ λέγων· Ὁδὲν ἤκει
D ἡ ὥρα | μου ⁴⁴, καὶ οἱ μάγοι τὸν ἀστέρα τεθεμελίον·
ἦν γὰρ ⁴⁵, ψηλὸν, καὶ αὐτὸς ὑπὸ γένεσιν ἀστέρων ⁴⁶
καὶ ὥρων ἀποκαταστάσεως ἐν τῷ μεγάλῳ προλελο-

VARIE LECTIONES.

²² ἐπισκιάσει C. ²³ χρίσεως. An χρίσεως? ὀγδόδος susp. Roperus. ²⁴ διὰ τοῦ. τοῦ C, M, Bunsenius. ²⁵ μέχρις οὗ. μέχρι σου C. ²⁶ Cf. Rom. viii, 19, 22: "H γὰρ ἀποκαταδοκία τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ ἀπεκδέχεται..... οἶδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις συστενάζει καὶ στυγνάζει ἄχρι τοῦ νῦν." ²⁷ οὖν om. C, M, Bunsenius. ²⁸ ἐπάξει. ἐπαύξει C. ²⁹ μὴν Ullhornius, Bernaysius et Bunsenius, coll. lin. 78, μὴ C, ἢ M. ³⁰ ἐπιθυ (sic) C in fine versus. M. ³¹ μενοῦσιν Roperus, quoniam consentire videtur Bunsenius, μένουσιν C, M. ³² ἐπιστάμεναι τούτου. ἐιστάμεναι. Τούτου C, ἐπιστάμεναι. Τούτου [M]. ³³ διάφορον. διάφορα C, M. ³⁴ οὐδὲ βέλτιον R. Scotius, Bunsenius, οὐ βέλτιον C, M, οὐ γὰρ βέλτιον Roperus. ³⁵ ὑποκειμένοις C. ³⁶ βασανίζονται C. ³⁷ γὰρ om. C, Bunsenius. ³⁸ οὐδὲν. οὐδὲ C, Roperus, quo servato Roperus post γινώσκει inserendum censet τι. ³⁹ κατὰ μὴδὲν. κατὰ μὴδὲνα C, M. ⁴⁰ παρὰ. κατὰ C. ⁴¹ ἀποκατασταθησομένων Roperus, ἀποκατασταμένων C, M, Bunsenius. ⁴² καιροῦς. καιρὸς C. ⁴³ ἐκινῶς C, unde conjicias ἐκινῶς; μαρτυρεῖ: μαρτυρὶς ἐκινῶς Bunsenius. ⁴⁴ Ev. Joan. ii, 4. ⁴⁵ Cf. Matth. ii, 1, 2. ⁴⁶ ἐπὶ γένεσιν δι' ἀστέρων Bunsenius: κατὰ γ. ὁπ' ἀστ. Jacobius.

γισμένος σωρῶν ἴ'. Οὗτός ἐστιν ὁ κατ' αὐτοὺς νενοσῶν ἄνθρωπος πνευματικός ἐν τῷ ψυχικῷ (ὅ ἐστιν υἱότης ἀναυθα ἀπολιπούσα τὴν ψυχὴν, οὐ θνητὴν ἀλλὰ αὐτοῦ μένουσαν κατὰ φύσιν, ἥπερ ἄνω λλοῖται ἢ πρῶτη υἱότης τὸ ἅγιον Πνεῦμα τὸ μεθόριον ἐν οὐκείῳ τόπῳ), ἰδὲν τότε περιβεβλημένος ψυχὴν.

Ἴνα δὲ μηδὲν τῶν κατ' αὐτοὺς παραλείπωμεν, ὅσα καὶ περὶ Εὐαγγελίου λέγουσιν ἀποδοῦμαι. Εὐαγγέλιον ἐστὶ κατ' αὐτοὺς ἡ τῶν ἀπαρχῶν γνῶσις, ὡς δεδήλωται, ἣν ὁ μέγας ἀρχὼν οὐκ ἠπιστάτο. Ὡς οὖν ἐδηλώθη αὐτῷ, ὅτι καὶ τὸ Πνεῦμα ἁγίον [p. 243. 244.] ἐστὶ, τοῦτο ἐστὶ τὸ μεθόριον, καὶ ἡ υἱότης καὶ θεός ὁ τοῦτων αἴτιος πάντων ὁ οὐκ ὢν, ἐχάραξ ἐπὶ τοῖς λευθεῖσι καὶ ἡγαλλιάσατο ἡ τοῦτο κατ' αὐτοὺς τὸ Εὐαγγέλιον. Ὁ δὲ Ἰησοῦς γεγέννηται κατ' αὐτοὺς ὡς προειρήκαμεν. Γεγεννημένος δὲ τῆς γενέσεως τῆς προδεδηλωμένης, γέγονε πάντα ὁμοίως κατ' αὐτοὺς τὰ περὶ τοῦ Σωτῆρος ὡς ἐν τοῖς Εὐαγγέλοις γέγραπται. Γέγονε δὲ ταῦτα, φησὶν, ἵνα ἀπαρχὴ τῆς φυλοκρινήσεως γένηται τῶν συγκαχυμένων ὁ Ἰησοῦς. Ἐπεὶ γὰρ ἐστὶν ὁ κόσμος διηρημένος εἰς οὐδοῦδα, ἥτις ἐστὶν ἡ κεφαλὴ τοῦ παντός κόσμου (κεφαλὴ δὲ τοῦ παντός κόσμου ὁ μέγας ἀρχὼν), καὶ εἰς ἑβδομάδα, ἥτις ἐστὶν ἡ κεφαλὴ τῆς ἑβδομάδος, ὁ δημιουργός τῶν ὑποκειμένων, καὶ εἰς τοῦτο τὸ διδόντα τὸ καθ' ἡμᾶς, ὅπου ἐστὶν ἡ ἀμορφία, ἀναγκαῖον ἦν τὰ συγκαχυμένα φυλοκρινθῆναι διὰ τῆς τοῦ Ἰησοῦ διαίρεσεως. Ἐπαθεν οὖν τοῦτο ὅπερ ἦν ἰσχυρὸν σωματικὸν μέρος, ὃ ἦν τῆς ἀμορφίας, καὶ ἀπεκατέστη εἰς τὴν ἀμορφίαν ἀνίστη δὲ τοῦτο ὅπερ ἦν ψυχικὸν αὐτοῦ μέρος, ὅπερ ἦν τῆς ἑβδομάδος, καὶ ἀπεκατέστη εἰς τὴν ἑβδομάδα ἀνίστη δὲ τοῦτο ὅπερ ἦν τῆς ἀκρωρείας οὐκείῳ τοῦ μεγάλου ἀρχόντος καὶ ἔμεινε παρὰ τὸν ἀρχόντα τὸν μέγαν ἀνήνεγκε δὲ μέχρις ἂν τοῦτο ὅπερ ἦν τὸν μεθόριον πνεύματος καὶ ἔμεινεν ἐν τῷ μεθόριῳ Πνεύματος ἀπεκατέστη δὲ ἡ υἱότης ἡ τρίτη δι' αὐτοῦ, ἡ ἐγκαταλειμμένη πρὸς τὸ εὐεργετῆν καὶ εὐεργετῆσθαι, καὶ ἀνῆλθε πρὸς τὴν μακαρίαν υἱότητα διὰ πάντων τούτων διελθούσα. Ὅλη γὰρ αὐτῶν ἡ ὑπόθεσις σύγχυσις ὁλοῦ παντοπεριμίας καὶ φυλοκρινήσεως καὶ ἀποκατάστασις τῶν συγκαχυμένων εἰς τὰ οὐκεία. Τῆς οὖν φυλοκρινήσεως ἀπαρχὴ γέγονεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ τὸ πάθος οὐκ ἄλλου τινός χάριν γέγονεν ὑπὸ τοῦ φυλοκρινθῆναι τὰ συγκαχυμένα. Τούτῳ γὰρ τῷ τρόπῳ φησὶν ὅλην τὴν υἱότητα τὴν καταλειμμένην ἢ εἰς τὴν ἀμορφίαν πρὸς τὸ εὐεργετῆν καὶ εὐεργετῆσθαι δεῖν φυλοκρινθῆναι, ὅ τῷ τρόπῳ καὶ ὁ Ἰησοῦς πεφυλοκρινῆται. Ταῦτα μὲν οὖν ἐστὶν ἡ

A thosis in magno acerto ratione preconceptus. Hic est, qui secundum illos intelligitur internus homo spiritualis in animali (quod est filietas, quæ hic reliquit animam, non mortalem sed ibi manentem, secundum naturam, qua ratione supra liquit prima filietas Spiritum sanctum, hoc est id quod conterminum est, in suo loco) sua tum indutus anima.

Verum ne quid doctrinæ eorum prætermittamus, quæcumque etiam de Evangelio docent exponam. Evangelium est secundum eos supramundanorum intelligentia, ut declaratum est, quam magnus archon non intellexit. Cum igitur declaratum 378-379 esset ei esse etiam Spiritum sanctum, hoc est id quod conterminum est, et filietatem, et esse Deum, horum auctorem omnium, eum qui non est, latatus est illis quæ dicta erant et exultavit : hoc est secundum eos Evangelium. Jesus autem generatus est secundum eos, ut antea diximus. Facta autem quæ antea declarata est generatione, facta sunt omnia, quæ pertinent ad Salvatorem, similiter secundum eos atque in Evangelis scriptum est. Facta autem hæc sunt, inquit, ut primitivæ divisionis classium eorum quæ commista erant evaderet Jesus. Cum igitur mundus distributus sit in ogdoadem, quæ est caput universi mundi (caput autem ogdoadis magnus archon), et in hebdomadem (caput autem hebdomadis opifex subjacentium), et in hunc gradum qui pertinet ad nos, ubi est deformitas : oportebat ea quæ confusa erant ex classibus separari per Jesu divisionem. Passum igitur est id quod erat ejus corporalis pars, quæ erat deformitatis, et redacta est in deformitatem ; resuscitatum autem est id quod erat in eo animale, id quod erat ab hebdomade, et rediit in hebdomadem ; resuscitavit autem id quod erat domesticum summi cacuminis, magni archontis, et mansit apud magnum archontem ; extulit autem usque ad id quod supra est illud quod erat contermini Spiritus, et mansit in contermino Spiritu ; purgata autem est filietas tertia per eum, quæ relicta erat ad bene faciendum et bene patiendum, et descendit ad beatam filietatem, postquam per omnia hæc pervasit. Omne enim eorum argumentum est tanquam seminaris confusio et classium divisio et restitutio confusorum in loca domestica. Classium igitur divisionis primitivæ factus est Jesus, et passio novæ alius ejusdem gratia facta est per divisionem classium eorum quæ confusa erant. Ea enim ratione ait omnem filietatem, quæ relicta erat in deformitate ad bene faciendum et bene patiendum,

VARIÆ LECTIONES.

ἴ' σωρῶν. σάρω M. ἥπερ. καίπερ C, M. Bunsenius, καθάπερ Jacobius. ἡ λλοῖται. λλοῖται C. αὐτοὺς. αὐτοῦ C, M. Bunsenius. ἡ γαλλιάσατο C. ἀπαρχὴ. ἀπ' ἀρχῆς C, M. Cf. infra lin. 55. φυλοκρινῆς ἑως C. κεφαλὴ δὲ τοῦ παντός κόσμου om. Bunsenius, an κεφαλὴ δὲ τῆς οὐδοῦδος? ἥτις ἐστὶν ἡ κεφαλὴ τῆς ἑβδομάδος, ὁ δημιουργός. ἥτις ἐστὶν ὁ δημιουργός Bunsenius, an κεφαλὴ δὲ τῆς ἑβδομάδος, ὁ δημιουργός? φυλοκρινθῆναι C, Bunsenius. σύγχυσις. σύγχυσις C. ὑπὸ. ἡ ὑπὸ M. Bunsenius, ὁ Ruperus, Jacobius. φυλοκρινθῆναι Bunsenius. καταλειμμένην. καταλειμμένην C, Bunsenius. δεῖν φυλοκρινθῆναι. διαφυλοκρινθῆναι B, Bunsenius, διαφυλοκρινθῆναι M.

oportere in classes dividi, qua ratione et Jesus per A
classes divisus est. Hæc igitur sunt, quæ et Basilides fabulatur, qui docuit per Egyptum, et ab his tantam sapientiam edoctus tales fructus tulit.

380-381 28. Saturnius autem quidam, qui per ideum tempus quo Basilides vixit, degit autem Antiochiæ, urbi Syriæ, docuit talia qualia etiam Menander. Alii autem quum Patrem incognitum universitati rerum existere, cum qui creaverit Angelos, Archangelos, Potestates, Viros. A septem autem angelis mundum existisse omniaque in eo, et ipsum hominem angelorum esse opus, cum simul desuper ab authentia lucida imago apparuisset, quam cum delinere nequiverint, propterea quod illico, inquit, recurrit sublime, cohortati sunt inter se his verbis: *Faciamus hominem secundum imaginem et similitudinem*, quo nato, inquit, cum bigmentum sese erigere non posset ob debilitatem angelorum, sed vermis instar reperet: miserata cum superna potestas propterea quod in similitudinem ejus factus erat, misit scintillam vitæ, quæ suscitavit hominem effectique ut viveret. Hanc igitur scintillam vitæ post obitum recurrere ad ea quæ sunt contribulata ait, et reliqua, ex quibus natus sit, in illa resolvi. Salvatorem autem ingeneratum statui esse et incorporalem et figura carentem, per speciem autem apparuisse hominem. Et Judæorum Deum unum angelorum esse ait, et quoniam voluerit Pater dominatu privare omnes dominantes, **382-383** advenisse Christum ad privandum dominatu Judæorum Deum et ad salvandum eos qui sibi obsequerentur, esse autem hos eos qui haberent scintillam vitæ in semetipsis. Duo enim genera hominum ab angelis facta esse ait, alterum malum, alterum bonum, et cum auxiliaren-

Iren. C. hæres. 1, 24, 4. . . Saturnius quidem similiter ut Menander unum Patrem incognitum omnibus ostendit, qui fecit Angelos, Archangelos, Virtutes, Potestates. A septem autem quibusdam angelis mundum factum et omnia quæ in eo. Hominem autem angelorum esse facturam, desursum a summa potestate lucida imagine apparente, quam cum tenere non potuissent, inquit, eo quod statim recurrebat sursum, adhortati sunt semetipsos dicentes: *Faciamus hominem ad imaginem et similitudinem*: qui cum factus esset et non potuisset erigi plasmata propter imbecillitatem angelorum, sed quasi vermiculus scarizaret, miserantem ejus desuper virtutem, quoniam in similitudinem ejus

καὶ Βασιλίδης μυθεύει σχολάσας κατὰ τὴν Αἰγυπτον", καὶ παρ' αὐτῶν τὴν τοσαύτην σοφίαν διδασχθεὶς ἐκάρπαρθησε τοιοῦτους καρπούς.

[p. 244. 245.] κη'. "Σατορνίλιος" δὲ τις δυναμὴ σὰς τῷ Βασιλίδῃ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, διατριβὰς δὲ ἐν Ἀντιοχείᾳ τῆς Συρίας, ἰδωμάτων τοιαῦτα ὅποια καὶ Μένανδρος. Αἰεὶ δὲ ἕνα πατέρα ἀγνωστον τοῖς πᾶσιν ὑπάρχειν, τὸν ποιήσαντα "Ἀγγέλους, Ἀρχαγγέλους, Δυνάμεις, Ἐξουσίας. Ἀπὸ δὲ ἐπὶ τῶν ἀγγέλων τὸν κόσμον γεγενῆσθαι καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, καὶ τὸν ἀνθρώπον δὲ Ἀγγέλου εἶναι ποίημα, ἀνωθεν ἀπὸ τῆς αὐθεντίας " φωτεινῆς " εἰκόνας ἐκφανέντος, ἣν " κατασχεῖν μὴ δύνηντες διὰ τὸ παρασχῆμα, " φωνῇ, ἀναδραμεῖν ἄνω ", ἐκάλυσαν ἑαυτοὺς λέγοντες Ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν ὁ γενομένου, φησὶν, καὶ [μὴ] " δυναμῖν ἀνορθοῦσθαι τοῦ πλάσματος διὰ τὸ ἀδρανὲς τῶν ἀγγέλων, ἀλλὰ ὡς σκώληκος σκαρίζοντος, οἰκτείρας αὐτὸν ἡ ἄνω δύναμις διὰ τὸ ἐν ὁμοίωματι αὐτῆς γεγονέναι, ἐπαμφε " σπινθήρα ζωῆς, ὃς διήγειρε τὸν ἄνθρωπον καὶ ζῆν ἐποίησε. Τοῦτον οὖν τὸν σπινθήρα τῆς ζωῆς μετὰ τὴν τελευταίαν ἀνατρέψειν πρὸς τὰ ὁμάφια λέγει, καὶ τὰ λοιπὰ, ἐξ ὧν ἐγένετο, εἰς ἐκεῖνα ἀναλύσθαι. Τὸν δὲ Σωτῆρα ἀγέννητον " ὑπέθετο καὶ δούματον καὶ ἀνίεον, δοκῆσαι δὲ ἐκπεφρημένα ἄνθρωπον. Καὶ τὸν τῶν Ἰουδαίων θεὸν ἕνα τῶν ἀγγέλων εἶναι φησι, καὶ διὰ τὸ " βούλεσθαι τὸν Πατέρα καταλύσαι πάντας τοὺς ἄρχοντας, παραγεῖναι τὸν [p. 245. 246.] Χριστὸν ἐπὶ καταλύσει τοῦ τῶν Ἰουδαίων θεοῦ καὶ ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν πεθομένων αὐτῷ εἶναι δὲ τοῦτους " τοὺς ἔχοντας τὸν σπινθήρα τῆς ζωῆς ἐν αὐτοῖς. Δύο γὰρ γένη τῶν ἀνθρώπων ὁπὸ τῶν ἀγγέλων πελάσθαι ἔφη, τὸ μὲν πονηρὸν, τὸ δὲ " ἀγαθόν, καὶ ἐπιειχὲς οἰ

esset factus, emisisse scintillam vitæ, quæ erexit hominem et articulavit et vivere fecit. Hanc igitur scintillam vitæ post defunctionem recurrere ad ea, qui sunt ejusdem generis, dicit, et reliqua ex quibus facta sunt illa (sic!) resolvi.

2. Salvatorem autem innatum demonstravit et incorporalem et sine figura, putative autem visum hominem; et Judæorum Deum unum ex angelis esse dixit. Et propter hoc quod dissolvere voluerint Patrem ejus omnes principes, advenisse Christum ad destructionem Judæorum Dei et ad salutem credentium ei; esse autem hos, qui habent scintillam vitæ ejus. Duo enim genera hic primus hominum plasmata esse ab angelis dixit, alterum quidem ne-

VARIÆ LECTIONES.

" τὴν Αἰγυπτον. τὸν Περίπατον Bernaysius et Bunsenius; sed cf. Euseb. H. E. iv, 7..... Σατορνίλιν τε Ἀντιοχίᾳ τὸ γένος καὶ Βασιλίδῃ Ἀλεξανδρίᾳ, ὃν ὁ μὲν κατὰ Συρίαν, ὁ δὲ κατ' Αἰγυπτὸν συνεστήσαντο θεομιστῶν ἀλτρεῶν διδασκαλῆς. Epiphani. hæres. 24, 1: Βασιλίδης μὲν οὖν... ἐν τῇ τῶν Αἰγυπτίων χώρᾳ σταλάμνος τὴν πορείαν ἐκείσε τὰς διατριβὰς ἐποίησε, x. τ. λ. " Cum his quæ sequuntur cf. Epiphani., hæres. 23. Theodoret. Fab. hæ. 1, 3, et Iren. C. hæ. 1, 24, ejus ipsa verba, quæ Hippolytus exscripsit, a veteri interprete Latine versa textui supposuimus. " Σατορνίλιος. Σατορνίλιος Epiphanius et Theodoretus, Σατορνίλιος Eusebius. " τὸν ποιήσαντα. τοῦτον ποιήσαντα C. " αὐθεντίας. Cf. infra cap. 33, p. 404, 46. " φωτεινῆς. φωνῆς C. M, κατὰ τὴν μορφήν τῆς ἀνωθεν παρακλύσεως φωνῆς Epiphanius. " ἦν. ἦν C. " ἄνω Ῥοεπερὺς, ἀνωθεν C. M. " Cf. 1 Mos. 1, 26: Ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν, x. τ. λ. " μὴ add. M. " Ἐπεμφε. πέμψαι C. " Σωτῆρα ἀγέννητον. Πατέρα ἀγέννητον C. M. " διὰ τὸ. διὰ τοῦτο C, M. " τοῦτους τοὺς. τοῦτους C, M.

δαίμονες τοῖς πονηροῖς ἰδοῦθουν, ἰληλυθῖναι τὸν
σωτήρα ἐπὶ καταλύσει * τῶν φαύλων ἀνθρώπων καὶ
δαίμονων, ἐπὶ σωτηρίᾳ δὲ τῶν ἀγαθῶν. Τὸ δὲ γαρῖν
καὶ γεννῶν * ἀπὸ τοῦ Σατανᾶ φησὶν εἶναι· οἱ πλείους
τε * τῶν ἀπ' αἰετοῦ καὶ ἰμφύλων ἀνθρώπων, διὰ
τῆς προσοπότητος * ταύτης ἔγκραυστίας *... τὰς δὲ
προφητείας ἃς μὲν ἀπὸ τῶν κοσμοποιῶν ἀγγέλων
ἠελαλήθησιν, ἃς | δὲ ἀπὸ τοῦ Σατανᾶ, οὗ καὶ αὐτὸν
ἀγγέλων ἀντιπρόστυτα τοῖς κοσμοποιῶ ὀφείλουσιν *,
μέλιστα δὲ τῶ τῶν Ἰουδαίων ἑσθ' *. Ταῦτα μὲν οὖν
δὲ Εὐαγγελιστοῦς. ἐκδοτικὸν ὡς ἐστὶν ἐν τοῖς κειν
αὐτ'. Μακάριον δὲ ὁ Πονηρὸς πολὺ τοῦτον μανικώ-
τερος, ἐὰ πολλὰ τῶν πλείονων παραπεμφάμενος ἐπὶ
τῷ ἀναιδιστέρῳ ὀρηκῆας θεοῦ ἀρχὰς τοῦ παντός ὑπ-
εβέτο, ἀγαθὸν τινα λέγων καὶ τὸν ἑτέρον πονηρόν·
καὶ αὐτὸς δὲ νομίζων κανὼν τι παρεσταγαγῆιν σχο-
λῆν ἐκείνουσαν ἀπορίαν γέμυσεν * καὶ κυριοκό βίου,
ὧν εἴς μαχίμος. Οὐδὲς * νομίζων ἡσασθαι τοὺς πολ-
λοὺς, δοὶ μὴ Χριστοῦ τυγχάνει μάθητης ἄλλ' Ἐμ-
πειδοκλεῖς πολλοὶ αὐτῶ· προγενεστέρου τυγχάνοντος,
ταῦτα * ὅριον ἰδογματίσει δύο εἶναι τὰ τοῦ παντός
αἷτια, νεῖκος καὶ φιλίαν. Τί γάρ φησιν ὁ [p. 246. 247.]
Ἐμπεδοκλῆς περὶ τοῦ κόσμου διαγωγῆς; Εἰ καὶ
πρόϊκταιμεν **, ἀλλὰ γὰ καὶ νῦν πρὸς τὸ ἀντιπαρι-
σθῆναι τῇ τοῦ κλεφτὸλογου αἵρεσιν οὐ σιωπήσομαι.
Οὐτός φησιν εἶναι τὰ πάντα στοιχεῖα, εἰς ὧν ὁ κόσμος
συνεστήκει καὶ ἔστιν, ἄξ, δύο μὲν ὀλικά, γῆν καὶ
ὕδωρ· δύο δὲ ἑργατὰ, οἷς τὰ ὀλικά κοσμεῖται καὶ
μεταβάλλεται, πῦρ καὶ ἀέρα· δύο δὲ τὰ ἐργαζόμενα
τοὺς ὀργάνους τὴν ὕλην καὶ δημιουργοῦντα, νεῖκος
καὶ φιλίαν, λέγων ὧδε πως

Τέσσαρα ¹¹ τῶν πάντων φιλόματι πρῶτον ἀκουε
 Ζεὺς [ἀρχῆς] ¹¹, "Ἡρη τε φερσέβιος, ἦδ' Αἰδωρφεύς.
 Νῆστις γέ ¹¹ ἡ θαρσύνει ¹¹ τέγγει ¹¹ κρουῖν μακρό-

265:28 οὐκ ἐστὶν τὸ πῦρ, Ἡρῆ δὲ φερέσθιος ἢ γῆ ἢ φέρουσα
καταβύθους καὶ ἀνέμους· οὐ γὰρ οὐκ ἐστὶν ἀνέμους καὶ καταβύθους.

quam, alterum autem bonum. Et quoniam demones pessimos adiuvant, remissæ Salvatorem ad dissolutionem malorum hominum et demoniorum, ad salutem autem bonorum. Nubere autem et generare a Satana deinceps est. Multi autem ex iis, qui sunt ubi et, et ab angelis abstinent, per factam hu-

lur daemones malis, venisse Salvatorem ad tollendos malos homines et daemones, ad salvandos autem bonos. Ducere autem uxorem et procreare prolem a Satana inquit esse; plerique autem eorum, qui sunt ab eo, etiam animantibus abstinent per tamque affectatam continentiam multos seducunt. Vaticinationes autem partim ab angelis mundifidelibus praedicatas esse, partim autem a Satana, qui et ipsum angelum statuit esse, qui adverteretur iis qui sunt in mundo angelis, maxime autem Deo Iudaeorum. Haec igitur Saturnus. Inde utini adli

29. Marcion autem Ponticus, multo his vesanior, plerisque ex plurimis omissis in majorem impudentiam progressus, duo principia universi statuit, cum bonum unum ponit, alterum malum. Et ipse opinatus esse novum quiddam subintrodixisse, scholam constituit vesania abundantem et caecina vita, quippe furiosus quidam erat. Nec arbitratus oblituros esse homines se non esse Christi discipulum sed Empedoclis, qui multo ante ipsum fuit, eadem definiit et docuit duas esse universi causas : discor-

diam et amicitiam. Quid enim docet **384-385**
Empedocles de mundi administratione? Etiam si
antes diximus, tamen etiam nunc in comparationem
haereseos hominis doctrinam suam sufficere non
solumus. Hic omnia elementa, ex quibus mundus
constituitur et existat, sex esse ait, quorum duo sint
materialia, terram et aquam; duo autem instru-
menta, quibus materialia instruantur et commu-
tentur, ignem et aerem, duo autem quae operentur
instrumentis materiem et dispensent, discordiam et
amicitiam. cum dicat sic fere:

Quatuor universarum radices primum audi.
Jupiter [lucidus] Junoque alma et Aidoneus
Nestisque quæ lacrymis humectat scaturiginem
[humanam].

Jupiter est ignis, Juno autem alma terra, quæ fert

iusmodi continentiam seducunt multos. Prophetia autem quaedam quidem ab iis angelis, qui mundum fabricaverint, dictas, quasdam autem a Satana, quem et ipsum angelum adversarium mundi fabricatoribus ostendit, maxime autem Iudeorum Deo.

VARÆ LECTIONES.

ἐπὶ μὲν — τοῖς δὲ τοῖς μὲν — ἐν δὲ C. M. ^a ἐπικαταλῶσι C. ^a γένει C. ^a πλείους τε. πλείους δὲ
 peribonduum censet M. qui verba et πλείους — ἐγκρατείας lunulis inclusit. ^a πρὸς ποιητοῦ C. ^a Post
 ἐγκρατείας lacunam signavimus: videatur excidisse verba πλεῖοντες πολλοῦ: ὅθεν καὶ οἱ πλείους αὐτῶν
 ἐμύθων ἀπέγονται, ὅπως διὰ τῆς προσκοιτῆς ὄθεν πολιτείας αὐτῶν τινὰς ἐπαγαγόντες εἰς τὴν αὐτῶν
 ἀνακτὴν Eriphanias. l. 1. § 2. ^a ὁπότεον. ὁπότεον C. M. ^a τῷ — ὁσφ. ὅν ὁσφ. C. M. ^a γέρουσαν.
 γέρουσα C. ^a ὡν τις μάχιμος. ὡν τις μάχιμος conj. M. R. Scotto hæc et glossa marginali nata: videntur
 ὡν τις sive εἰς Μάξιμος, quæ spectare arbitrat̃ur ad Maximum Cynicum, qui a concilio Constantinopoli-
 tano damnatus est: an μάχιμος? ^a Ὀδοτος. ἔτι C. ^a ταυτὰ ταυτα C. M. ^a Cf. supra p. 14. l. 1 — 14.
 Empedoclea ab Hippolyto conservata accuratius tractavit Schneidewinus Philol. vol. VI, p. 155 sqq. et
 Bern. ten Brink, ibid. p. 750 sqq. Recepit in Fragmenta Empedoclis Heur. Stein (Bonna, 1852). Post
 Steinium eosdem versus variis conjecturis tentaverunt Th. Bergk in censura Steiniani libelli in Jahnni
 Nov. Annal. philol. x. 1855, tom. LXVIII, p. 21 sqq. A Mollæchius in Quæst. Empedocl. spec. secundo
 Berolini 1855 edito, et Guil. Hollenberg in Empedocleis Berol. eodem anno editis. ^a Empedocel. vss.
 55—57. Karsten.; vss. 55 — 55. Stein., qui reliquorum scriptorum testimonia apponunt. Redempt̃ isidem
 versus infra. l. x. c. 7, p. 313 ed. Ox. ^a ἀργῶς om. C. ἀπρ infra p. 513. ^a τῷ. ἡ δὲ C. C. ^a γα. δὲ
 infra. l. l. ^a ἡ δακρυοῦς. γῆακρυοῦς infra l. l. ^a τέγγας. σπονδῆς (sic) infra. ^a μακρόντων. μακρόντων
 infra. Steinius ex aliis fontibus versum ita edidit: Νῆσι; ὃ ἡ δακρυοῦς τέγγας κροῦνωμα βροτίων, quem
 alii aliter tentaverunt, veluti B. Briukius in Philol. VI, p. 750 sqq.: Νῆσις δακρυοῦσα τ: ἐπὶ κροῦνών
 μακροῦτων.

fruges ad victum necessarias, Aidoneus autem aer, A quoniam omnia per eum videntes ipsum non conspicimus, Nestis autem aqua; solum enim hoc vehiculum, quod nutritionem efficit iis quæ aluntur, cum ipsum per se nequeat nutrire ea quæ aluntur. Si enim nutriret, inquit, nunquam fame corripere-
rentur animalia, cum aqua in mundo semper abundet. Propterea Nestis vocat aquam, quia cum efficiat nutritionem nutrire nequeat ea quæ aluntur. Hæc igitur sunt, ut primis lineamentis adombre-
mus, quæ mundi continent universam speciem: aqua et terra, ex quibus ea quæ nascuntur, ignis et spiritus, instrumenta et agentia, discordia autem et amicitia, ea quæ operantur per artem. Et amicitia quidem pax quædam est et consensus et charitas, quæ eo nititur, ut unus perfectus et consummatus sit mundus; discordia autem semper distrahit unum illum et dirimit vel reddit ex uno multa. Est igitur discordia causa universalis mundi, quam ait οὐλόμ-
νον esse, id est perniciolosam; curæ enim ei est, ut mundus per omne ævum idem 386-387 consti-
tat; et est omnium generatorum generationis dis-
pensator et effector discordia perniciosa, exitus au-
tem ex mundo eorum, quæ generata sunt, et com-
mutationis et in unum restitutionis amicitia; de
quibus Empedocles, scilicet esse immortalia duo et
ingenerata et quæ initium nascendi nunquam co-
perint, alio loco dicit in hunc fere modum:

*Profecto enim et prius erat et erit nec unquam, opinor, C
His quobus vacuabitur immensum ævum.*

Quibusnam his? Discordia et amicitia; non enim
cæperunt esse, sed ante erant et erunt in æternum,
quoniam, cum generata non sint, perniciem subire
nequeunt. Ignis autem [et aqua] et terra et ær
mortalia sunt et in vitam redeuntia. Cum enim
mortalia sunt hæc, quæ a discordia oriuntur, com-
prehendens ea amicitia adducit et apponit et con-
ciliat universo, ut universum permaneat unum, ab
amicitia semper dispositum in unum eundemque
modum eademque ratione. Quando autem amicitia
ex multis efficit unum, et ea quæ distracta sunt
conciliavit uni, rursus discordia abstrahit ab uno
et reddit multa, hoc est ignem, aquam, terram,
ærem, quæ ex his generantur animalia et cæta et
quæcumque partes mundi conspicimus. Et de mundi

τοὺς πρὸς τὸν βίον καρποὺς, Ἀιδωνεύς δὲ ὁ ἀήρ, ὅτι πάντα δι' αὐτοῦ βλέποντες²⁷ μόνον αὐτὸν οὐ καθ' ὁρώμεν, Νῆστις δὲ τὸ ὕδωρ· μόνον γὰρ τοῦτο ὄχημα τροφῆς αἰτίον γινόμενον πᾶσι τοῖς τρεφεμένοις, αὐτὸ καθ' αὐτὸ²⁸ τρέφειν οὐ δυνάμενον τὰ τρεφόμενα. Εἰ γὰρ ἔτρεφε, φησὶν, οὐκ ἂν ποτε λιμὸς κατελήφθη τὰ ζῶα, ὕδατος ἐν τῷ κόσμῳ πλεονάζοντος ἀεὶ. Διὰ τοῦτο Νῆστιν καλεῖ τὸ ὕδωρ, ὅτι τροφῆς αἰτίον γινόμενον τρέφειν οὐκ εἰσενεὶ τὰ τρεφόμενα. Ταῦτα μὲν οὖν ἵστιν ὡς τύπῳ περιλαβεῖν τοῦ κόσμου τὰ συνέχοντα τὴν ἑλὴν ὁπόθεν οὖν ὕδωρ καὶ γῆ, ἐξ ὧν τὰ γινόμενα, πῦρ καὶ πνεῦμα, τὰ ὄργανα καὶ τὰ δραστήρια, νεῖκος δὲ καὶ φιλία, τὰ δημιουργοῦντα τεχνικῶς. Καὶ ἡ μὲν φιλία εἰρήνη τίς ἐστι καὶ ὁμόνοια καὶ στοργή· ἵνα τέλειον κατηρτισμένον²⁹ εἶναι προαιρουμένην τὸν κόσμον, τὸ δὲ νεῖκος ἀεὶ διασπᾷ τὸν ἵνα καὶ κατακαρματίζει ἢ ἀπεργάζεται· ἐξ ἑνὸς πολλὰ. Ἔστι μὲν οὖν τὸ μὲν νεῖκος αἰτίον τῆς κτίσεως πάσης, ὃ φησὶν οὐλόμενον³⁰ εἶναι, τοῦτέστιν ὀλέθριον· μέλει γὰρ αὐτῷ, ὅπως διὰ πάντας αἰῶνας ἡ κτίσις αὐτῇ³¹ συνεστήκη³²· καὶ ἵστι πάντων τῶν [p. 247—249.] γενομένων τῆς γενήσεως δημιουργῶν· καὶ ποιητῆς τὸ νεῖκος τὸ ὀλέθριον, τῆς δὲ ἐκ τοῦ κόσμου τῶν γενομένων ἐξαγωγῆς καὶ μεταβολῆς καὶ εἰς τὸν ἵνα³³ ἀποκαταστάσεως ἡ φιλία· περὶ ὧν δ' Ἐμπεδοκλῆς ὅτι ἵστιν ἀθάνατα δύο καὶ ἀγέννητα³⁴ καὶ ἀρχὴν τοῦ γενέσθαι μηδέποτε εἰληφότα, ἀλλαχοῦ³⁵ λέγει τοιοῦτον τινα τρόπον·

*Ἦν γὰρ καὶ πάρος ἦν τε³⁶ καὶ ἔσσεται³⁷,
οὐδέ ποτ' ὦλε³⁸.
Τούτων ἀμφοτέρων κενώσεται³⁹· ἔσκατος⁴⁰ αὐτῶν.*

Τίμων τούτων; Τοῦ νεῖκου καὶ τῆς φιλίας· οὐ γὰρ ἤρξαντο⁴¹ γενέσθαι, ἀλλὰ προήσαν καὶ ἔσονται· ἀεὶ διὰ τὴν ἀγέννησιν φοβρὰν ὀπομεῖναι μὴ δυνάμενα. Τὸ δὲ πῦρ [καὶ τὸ ὕδωρ]⁴² καὶ ἡ γῆ καὶ ὁ ἀήρ θνήσκοντα καὶ ἀναβιόντα⁴³. Ὅταν μὲν γὰρ ἀποθῇ ταῦτα ὅπῃ τοῦ νεῖκου γινόμενα, παραλαμβάνουσα αὐτὰ ἡ φιλία προσάγει καὶ προστίθει καὶ προσοικειοῖ τῷ παντί, ἵνα μένῃ τὸ πᾶν ἐν, ὅπῃ τῆς φιλίας ἀεὶ διακοσμούμενον⁴⁴ μονοτρόπως καὶ μονοειδῶς. Ὅταν δὲ ἡ φιλία ἐκ πολλῶν ποιήσῃ⁴⁵ τὸ ἐν καὶ τὰ διασπασμένα προσοικειώσῃ⁴⁶ τῷ ἐνί, πάλιν τὸ νεῖκος ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἀποσπᾷ καὶ ποιεῖ πολλὰ, τοῦτέστι πῦρ, ὕδωρ, γῆν, ἀέρα, τὰ⁴⁷ ἐκ τούτων γεννώμενα ζῶα καὶ φυτὰ καὶ ὅσα μέρη τοῦ κόσμου κατανοοῦμεν. Καὶ περὶ μὲν τῆς τοῦ κόσμου ἰδέας, ὅποια τίς ἵστιν

VARIÆ LECTIONES.

²⁷ βλέποντες C. ²⁸ καθ' αὐτὸ C. ²⁹ κατηρτισμένον. κατηρτισμένον C, fort. καὶ κατηρτισμένον M. ³⁰ οὐλόμενον. Cf. infra p. 313, 74 ed. Ox. ³¹ αὐτῇ. αὐτῇ C. M. ³² συνεστήκη. συνέστηκε C. M. ³³ τὸν ἵνα. τὸ [ἐν] Sauppius. ³⁴ ἀγέννητα C. M. Cf. infra p. 390, 3. ³⁵ ἀλλαχοῦ. ἀλλὰ C. M. qui ἀλλὰ delendum arbitratur, nisi quid exciderit: ἀλλῃ τε λέγει καὶ τούτων τὸν τρόπον Roepers. ³⁶ Cf. supra p. 264, 32, 33, et quæ ibi adnotavimus. ³⁷ ἦ. εἰ C. M. ³⁸ τε. om. C. M. ³⁹ ἔσσεται. ἔσται C. ⁴⁰ οὐδέ ποτ' ὦλε. οὐδέ ποτ' ὦλε C. οὐδέ ποτ' ὦλε M. ⁴¹ κενώσεται. κενώσεται C. κενώσεται M. κενώσεται Sauppius. ⁴² ἔσκατος. ἔσκατος C. ⁴³ ἤρξαντο. ἤρξαντο C. ⁴⁴ καὶ τὸ ὕδωρ om. C. M. Cf. lin. 32. ⁴⁵ θνήσκοντα καὶ ἀναβιόντα. νησκοντα καὶ ἀναβιόντα susp. Sauppius. ⁴⁶ διακοσμούμενον. διὰ κοσμούμενον C. ⁴⁷ ποιήσῃ. ποιήσῃ C. ⁴⁸ προσοικειώσῃ. Roepers, προσοικονομήσῃ C, προσοικονομήσῃ M. ⁴⁹ τὰ καὶ τὰ susp. Sauppius.

ὅπῃ τῆς φύλλας κοσμουμένη^α, λέγει τοιοῦτόν τινα Ἀ

τρώπον·
Οὐ γὰρ^α ἀπὸ νότιο^α δύο κλάδοι ἀύσσονται^α,
Οὐ πόδες, οὐ θοὰ ῥούνα^α, οὐ μῆδεα γενήεντα^α,
Ἄλλα σφαῖρος^α ἔην καὶ ἴσος ἔστιν αὐτῇ.

Τοιοῦτόν τι καὶ κάλλιστον εἶδος τοῦ κόσμου ἡ φύλλα
ἐκ πολλῶν ἐν ἀπεργάζεται· τὸ δὲ νεῖκος, τὸ τῆς
τῶν^α κατὰ μέρος διακοσμήσεως αἰτίον, ἐξ ἐνὸς
ἐκείνου ἀποσπᾷ καὶ ἀπεργάζεται πολλά. Καὶ τοῦτο
ἐστὶν ὃ λέγει περὶ τῆς αὐτοῦ γεννήσεως ὁ Ἐμπε-
δοκλῆς·

[p. 249. 250. Ὡς^α καὶ ἐγὼ γινῶ^α αἰμὴ σφῆρας θεοῦ
[ὅς^α καὶ ἀλήτης,

τούτέστιν θεὸν καλῶν τὸ ἐν καὶ τὴν ἐκείνου ἐνότητα,
ἐν ᾗ ἦν πρὶν ὑπὸ τοῦ νεῖκος ἀποσπασθῆναι καὶ γε-
νέσθαι ἐν τοῖς πολλοῖς· τούτοις τοῖς κατὰ τὴν τοῦ
νεῖκος διακόσμησιν·

Νεῖκε^α γὰρ, φησί, μαινομένην πύλονος.

νεῖκος μαινομένην^α τεταραγμένην^α καὶ ἀστατον
τὸν δημιουργὸν τοῦδε^α τοῦ κόσμου ὁ Ἐμπεδοκλῆς
ἀποκαλῶν. Αὕτη γὰρ ἐστὶν ἡ καταδίκη καὶ ἀνάγκη
τῶν ψυχῶν, ὧν ἀποσπᾷ τὸ νεῖκος ἀπὸ τοῦ ἐνὸς καὶ
δημιουργεῖ καὶ ἐργάζεται, λέγων^α τοιοῦτόν τινα
τρώπον·

Ὡς καὶ^α ἐπίορκον ἀμαρτήσας ἐπομόσει,
δαίμονιοι τε^α μακραιῶνος λαλόχῃσι βίοιο^α,

δαίμονας τὰς ψυχὰς λέγων μακραιῶνας,^α ὅτι εἰσὶν
ἀθάνατοι καὶ μακροὺς ζῶσιν αἰῶνας·

Τρις^α μὲν^α μυριάς ὥρας ἀπὸ μακρῶν δὲ δὴ-
[τῶν, C

μάχαρος καλῶν τοὺς συνηγμένους ὑπὸ τῆς^α φύλλας
ἀπὸ τῶν πολλῶν εἰς τὴν ἐνότητα τοῦ κόσμου τοῦ νοη-
τοῦ. Τούτους οὖν φησὶν δὲ δὴσθαι καὶ

Ἔνομους^α παντοῖα διὰ χρόνον^α εἶδεα^α ὄν-
[τῶν,

VARIE LECTIONES.

^α κοσμουμένη λέγει, λέγει (sic) C. ^α Empedocl. vs. 360—62. Karsten., vs. 348—50. Stein., qui collatis aliis testibus hæc ita conformavit :

Οὐ μὲν ἀπὸ νότιο^α δύο κλάδοι ἀύσσονται,

Οὐ πόδες, οὐ θοὰ ῥούνα^α, οὐ μῆδεα λαγνήεντα,

Ἄλλα σφαῖρος ἔην καὶ ἀθήσματος ἐπὶ τοῦ μοῦρον, x. r. λ.

^α νότιο C. ^α αἰσονται C. ^α μῆδεα γενήεντα Sauppins. ^α ἄλλα σφαῖρος εἰς πάντοθεν ἴσος αὐτοῦ Schneidewip. l. l. : ἄλλα σφαῖρος ἔην καὶ πάντ' ἴσος ἐστὶν αὐτοῦ conj. M. : ἔην inietur v. Empedocl. Karsten. ; si vere, videndum an pro ἐστὶν substitutus ἔσαν, ac si Empedocles ἴσος dixerit pro ἴσος, ut Karstenius vult, an in καὶ lateat πάντῃ δ' (de αὐτοῦ enim nihil dubium), ipsum verum autem Hippolytus aliunde asseruit. Roperus. ^α τῶν defendunt esse censet Sauppins. ^α vs. 7. Karsten., vs. 384 Stein., qui eddit : τῶν καὶ ἐγὼ νῦν εἰμὶ, φυγὰς θεοῦ καὶ ἀλήτης. ^α νῦν om. C, M. additum ex aliis fontibus ^α Neiket γὰρ, φησί, μαινομένην πύλονος, Neikos μαινομένην. Neike γὰρ φησὶ μαινομένην καὶ C, M. : Neikos γὰρ φησὶ μαινομένην καὶ Mullachius. Verba Empedocles ipsa latere docet locus integrior apud Stein. vs. 382. Karsten. vs. 8. ^α τεταραγμένην. ^α τούδε Roperus, τὸ δὲ C, τόνδε M. ^α λέγων. δ λέγει susp. Sauppins. ^α Empedocl. vs. 372 sq. Stein., qui primus priorem versum Empedocles inseruit. Edidit autem Steinus :

Εὐτέ τις ἀμυλαχῆσι φόνῳ γυῖα μήνη

Αἵματος ἢ ἐπίορκον ἀμαρτήσας ἐπομόσει.

Contra Schneidewinus l. l. p. 162 proposuit :

Εὐτέ τις ἀμυλαχῆσι φρονῶν γυῖα μήνη

Αἵματος, ἢ ἐπίορκον ἀμαρτήσας ἐπομόσει

^α Empedocl. vs. 4. Karst. : οἷνε μακραιῶνος λαλόχῃσι βίοιο, Sielinus. Cf. Philolog. l. l. p. 162, 163, ubi Schneidewinus λαλόχῃσι ex Hesychio defendit : λαλόχῃσι susp. M. δαίμων, οἷνε βίοιο λαλόχῃσι μακραιῶνος Mullachius. ^α βίοιο, βίος C. ^α μακραιῶνας C. ^α Empedocl. vs. 5. Karst., vs. 374. Stein. ^α μὲν. μιν Sielinus, quauquam etiam Origenes habet μὲν. ^α ἀλλάσθαι C, M. ^α μάχαρος. μαχαρίας C, M. ^α ὑπὸ τῆς. ἀπὸ τῆς C.

quidem specie, qualis quædam sit ab amicitiis dispo-
sita, dicit in hunc fere modum :

Non enim a tergo duo rami surgunt,
Non pedes, non vegeta genua, non inguina genitalia,
Verum globus est et ab omni parte æqualis sibi.

Talem quamdam et pulcherrimam speciem mundi
amicitiis ex multis unam efficit; discordia autem,
quæ causa est per partem dispositionis, ex uno
illo distrahit et efficit multa. Et hoc est, quod de
sua generatione dicit Empedocles :

388—389 Quorum et ego nunc sum exsul divinitus
[et erro,

hoc est, Deum appellans quod unum est et illius
unitatem, in quo erat, antequam a discordia abstra-
heretur et versaretur in multis his, quæ sunt secun-
dum discordiæ dispositionem ;

Discordia enim, inquit, insaniente fretus,

discordiam insanientem perturbatum et instabilem
demiurgum hujus mundi appellans Empedocles.
Hæc enim est damnatio et necessitas animarum,
quas abstrahit discordia ab eo quod unum est et
administral, cum ait in hunc fere modum :

Qui et scelere commisso pejeravit

Dæmon, qui longævam nacti sunt vitam,

dæmonas appellans longævās animas, quia sunt
immortales et longa vivunt æva :

Triginta millia eos annorum a beatis segregatos
errare,

beatos appellans eos, qui per amicitiā coacti sunt
a multis illis in unitatem mundi intelligibilis. Nos
igitur ait errare et

Nascentes omnigenas per tempus species mortalium,
Difficiles vitæ mutantis vias ;

Difficiles vias ait esse animarum in corpora commutationes et transfigurationes. Hoc est quod ait:

Difficiles vias mutantes vias;

mutant enim animæ corpus ex corpore, cum a discordia commutantur et puniuntur et velantur manere in uno; puniri vero omnibus poenis a discordia animas commutatas corpus ex corpore.

Aetherea enim (inquit) vis animas versus mare fugat,

390-391 *Mare autem in terra solum expuit, terra [autem] in radios Splendentis solis, is autem ætheris injecti verticibus; Alius autem ex alio accipit, oderunt autem universi.*

Hæc est poena, qua punit demiurgus, tanquam faber, qui ferrum transformat et ex igne in aquam transmergit; ignis enim est æther, unde in mare transfert animas demiurgus, tellus autem terra; quare ait: ex aqua in terram, ex terra autem in ætherem, hoc est quod ait:

Terra autem in radios Splendentis solis, is autem ætheris injecti verticibus, Alius autem ex alio accipit, oderunt autem universi.

Invisas igitur animas et cruciatis et punitis in hoc mundo secundum Empedoclem congregat amicitia, cum sit bona quedam et miseretur genitum earum et inordinatam et pravam discordia inaniens dispositionem, et educere brevi e-mundo et conciliare uni nitatur et labore, ut omnia in unitatem cedant a se ducta. Propter hanc igitur perniciosam discordia dispensationem huius dispersit mundi ab omnibus animatis abstinere discipulos suos jubet Empedocles; esse enim ait corpora animalium quæ comeduntur punitur animarum habitacula; docetque eos, qui talibus dictis obtemperant, sese continere a muliebri consuetudine, ne participos fiant et consortes operum, quæ dispensat discordia, quæ opus amicitie solvat semper et distrahat. Hæc ait Empedocles esse summam legem administratio-nis universi, cum dicit sic fore:

Εργον ἄνδρ' ἀεὶ καὶ διασπῶν. Τοῦτον εἶναι φησὶν ὁ Ἐμπεδοκλῆς νόμον μέγιστον τῆς τοῦ παντός διοική-σεως, λέγων ὅδε πως:

Est necessaria res, deorum statutum priscum, Immortale, etabilibus obsignatum iuramentis,

Necessitatem vocans ex uno in multa per discordiam et ex multis in unum per amicitiam commutationem;

Ἀργαλέας βίδοιο μεταλλιδόσονται καλεῖθους Ἀργαλέας καλεῖθους φησὶν εἶναι τῶν ψυχῶν τὰς εἰς τὰ σώματα μεταβολὰς καὶ μετακομήσεις. Τούτ' ἐστὶν ὁ λόγος.

Ἀργαλέας βίδοιο μεταλλιδόσονται καλεῖθους μεταλλιδόσονται γὰρ αἱ ψυχὰς σῶμα ἐκ σώματος, ὑπὸ τοῦ νεῖκος μεταβαλλόμεναι καὶ κολαζόμεναι καὶ οὐκ ἔωμεναι μένειν εἰς τὸ εἶν' ἀλλὰ κολάζεσθαι ἐν πάσαις κολάσεσιν ὑπὸ τοῦ νεῖκος τὰς ψυχὰς μεταβαλλόμενας σῶμα ἐκ σώματος.

Αἰθέριον γὰρ, φησὶ, μένος ψυχὰς πόντος διώ-κει. [p. 250. 251.] Πόντος δ' ἐς χθονὸς οὐδας ἀπ-έπτυσσε. γαῖα δ' ἐς αὐτῆς ἑλλόν παθόντος, ὁ δ' αἰθέρος ἐμβάλλει εἰναίς. Ἄλλος δ' ἐξ ἄλλου δέχεται, σπινθέντι δὲ πάντες.

Αὕτη ἐστὶν ἡ κολασίς ἣν κολάζει ὁ δημιουργός, κα-θὰπερ χαλκεὺς τις μετακοσμῶν σίδηρον καὶ ἐκ πυρὸς εἰς ὕδωρ μεταβάπτων· κύρ γὰρ ἐστὶν ὁ αἰθέρ, ὅθεν εἰς πόντον μεταβάλλει τὰς ψυχὰς ὁ δημιουργός, χθὼν δὲ ἡ γῆ· ὅθεν φησὶν· Ἐξ ὕδατος εἰς γῆν, ἐκ γῆς δὲ εἰς τὸν αἶθρα, τοῦτέστιν ὁ λόγος.

Γαῖα δ' ἐς αὐτῆς ἑλλόν παθόντος, ὁ δ' αἰθέρος ἐμβάλλει εἰναίς. Ἄλλος δ' ἐξ ἄλλου δέχεται, σπινθέντι δὲ πάν-τες.

Μισοῦμενας οὖν τὰς ψυχὰς καὶ βασανιζόμενας καὶ κολαζόμενας ἐν τῷδε τῷ κόσμῳ κατὰ τὸν Ἐμπεδο-κλῆα συνάγει ἡ φιλία, ἀγαθὴ τις οὖσα καὶ κατοί-κτειρούσα τὸν στεναγμὸν αὐτῶν καὶ τὴν ἀτακτον καὶ πονηρὰν τοῦ νεῖκος τοῦ παρκομένου κατασκευήν, καὶ ἐξάγειν κατ' ὅλγον ἐκ τοῦ κόσμου καὶ προσοι-καιοῦν τῷ ἐνὶ σπείρῳ καὶ κοπιῶσα, ὅπως τὰ πάντα εἰς τὴν ἐνότητά καταστήσῃ ὑπ' αὐτῆς ἀγέ-μενα. Διὰ τὴν τοιαύτην οὖν τοῦ ἀθεοῦ νεῖκος διακόσμησιν τοῦδε τοῦ μεμερισμένου κόσμου πάν-των ἐμψύχων ὁ Ἐμπεδοκλῆς τοὺς | αὐτοῦ μαθητὰς ἀπέχεσθαι παρακαλεῖ· εἶναι γὰρ φησὶ τὰ σώματα τῶν ζώων τὰ ἐσθιόμενα ψυχῶν πεκολασμένων οἰκη-τήρια· καὶ ἐγκατατεῖ εἶναι τοὺς τῶν τοιοῦτων λόγων ἀφροσύμους τῆς πρὸς γυναικα ὁμιλίας· διδάσκει, ἵνα μὴ συνεργάζονται καὶ συνεπιλαμβάνονται τῶν ἔργων, ὧν δημιουργεῖ τὸ νεῖκος, τὸ τῆς φιλίας Ἐμπεδοκλῆς νόμον μέγιστον τῆς τοῦ παντός διοική-σεως.

Ἔστιν ἀνάγκη χρῆμα, θεῶν ψήρισμα πα-λάν, ἄλδιον, πλατέεσι κατεσπρηγισμένον ὅμοις, ἀνάγκη καλὸν τὴν ἐξ ἐνός εἰς πολλὰ κατὰ τὸ νεῖκος καὶ ἐκ πολλῶν εἰς ἓν κατὰ τὴν φιλίαν μεταβολήν.

VARIÆ LECTIONES.

¹ Empedocl. vs. 6. Karsten., vs. 375. Stein. ² φρεσίνους, φρεσμανον Steinius, γενόμενον Mullachius. ³ χρόνον. χρόνον C. M. ⁴ εἰδρα, ἰδρα C. ⁵ Empedocl. vs. 376. Stein. ⁶ τὰς σώματα C. ⁷ μετὰ κομήσεις C. ⁸ Empedocl. vs. 16—19. Karsten., vs. 577—580. Stein. ⁹ Αἰθέριον μὲν γὰρ σφρ μένος π'—ονδὲ διώκει Karstenius et Steinius. ¹⁰ πόντονδὲ διώκει, πόντον ἐς χθονὸς διώκει C. ¹¹ δ' ἐς χθονός δ. s. (una littera exesa) χθονός C. ¹² οὐδας, οὐδας C. ¹³ ἀπέπτυσσε, ἀνέπτυσσε Karsten. ¹⁴ γαῖα δ' ἐς, γαῖα δ' εἰς C. ¹⁵ παθόντος, ἀκάματος Karstenius et Steinius ex Plutarcho ¹⁶ εἰς C. ¹⁷ ὅδ' αἰθέρος ἐμβάλλει C. ¹⁸ δ' ἐξ, ἐξ C. M. ¹⁹ ὁμιλίας, ὁμιλήσας C. ²⁰ διδάσκειν C. ²¹ συνεργάζονται C. ²² συνεπιλαμβάνονται C. ²³ Empedocl. vs. 1, 2. Karsten., vs. 369, 70. Stein. ²⁴ Ἔστιν ἀνάγκη C. ²⁵ πλατέσι κατεσπρηγισμένον C.

θεός δὲ, ὡς ἔφη, τέσσαρες μὲν θνητοὺς, πῦρ, ὕδωρ, γῆν, ἀέρα, δύο δὲ ἀθανάτους, ἀγενήτους, πολυμήτους καὶ τοὺς διὰ παντός, τὸ νεῖκος καὶ τὴν φιλίαν· καὶ τὸ μὲν νεῖκος ἀδικεῖν διὰ παντός καὶ [p. 251, 252.] κλονεῖται καὶ ἀποσπᾶν τὰ τῆς φιλίας καὶ αὐτῇ προσνέμειν, τὴν δὲ φιλίαν δαί καὶ διὰ παντός, ἀγαθὴν τινα οὖσαν καὶ τῆς ἐνότητος ἐπιμελουμένην, τὰ ἀπεσπασμένα τοῦ παντός καὶ βαδασμομένα καὶ κεκολλημένα ἐν τῇ κρίσει ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ ἀνακαλεσθαι καὶ προσάγειν καὶ ἐν ποιεῖν.¹⁰ Τούτῃ τις ἢ κατὰ τὴν Ἐμπροκλήα ἡμῖν ἡ τοῦ κόσμου γένεσις· καὶ φθορὰ καὶ σύστασις· ἐξ ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ συνιστάσα φιλοσοφεῖται. Εἴηαι δὲ φησι καὶ νοητὴν ἢ τρίτην τινὰ δύναμιν, ἣν καὶ ἐκ τούτων ἐκινεῖσθαι δύνασθαι, λέγων ὡς αὐτὸς.

“Εἰ γὰρ καὶ ἐν ὁραδίνῃσι¹¹ ἀπὸ πραπίδων¹² Εὐμενέως καθαρῶν ἐποπτεύει¹³ μελέτην, Ταῦτα δὲ σοὶ μάλα πάντα δι’ αἰώνος παρέσονται.”
“Ἄλλα τε πόλλ’ ἀπὸ τῶνδε κτ’..... αὐτὰ γὰρ αὖτις¹⁴ Ταῦτ’ εἰς ἕδος ἑκάστον, δὴ γούτις ἐστὶν ἑκάστον.”
“Εἰ δὲ οὐ πόλλ’ ὁλῶν ἐκτρέφεις οἷα κατ’ ἄνδρας¹⁵.”

Μυρία δὲ πλεοναὶ τὰ ἀμβλύνοισι μέμνηται, ἧς ἅπαρ ἐκλείφουσι περιπλομένοιο¹⁶ χρόνιοι, Ἐπὶ αὐτῶν ποθέοντα φλὴν ἐπὶ γέναι¹⁷ λυέσθαι.
Πάντα γὰρ ἰσθὶ φρόνησιν ἔχειν καὶ γνώμασι¹⁸ σορ¹⁹.

λ’. Ἐπειδὴν οὖν Μαρκίων ἡ τῶν ἐκείνου κυνῶν τις διλακτῇ κατὰ τοῦ δημιουργοῦ, τοὺς ἐκ τῆς ἀντιπαράθεως ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ²⁰ προφέρων λόγους, δεῖ αὐτοῖς λέγειν, ὅτι τούτους οὕτω Παῦλος ὁ ἀπό-

A deos autem, ut dicebam, quatuor mortales, ignem, aquam, terram, solem, duo autem immortales, ingeneratos, hostiles sibi inter ipsos perpetuo, discordiam et amicitiam; et discordiam quidem injuste agere perpetuo et maiora concupiscere et abstrahere ea, quæ 392-393 sunt amicitiam, sibi quæ ipsi errogare, amicitiam autem semper et perpetuo, cum bona quædam aut et unitati consulat, ea, quæ abstracta sunt ab universo et cruciata et punita, in creatione a demurgo, revocare ad se et adducere et unum reddere. Talis quædam secundum Empedoclem nobis mundi generatio et perniciēs et conditio ex bono et malo constans exhibetur. Eas autem ait et tertiam quædam intelligibilem potestatem, quam etiam ex his subintelligi posse, his fere verbis usus:

Nam et ea densis præcordiis subtrahit Benevole puris observabis meditationibus, Et hæc tibi valde multa per ævum præsto erunt, Et alia multa ab hisce orta descendunt; sponte enim hæc in præciliarem indolem, prouti nata est natura singularium. Sin vero tu diveras inter se venaberis, qualia per homines Sexcenta misera obvia sunt, quæ obtundunt curas, Profecto te cito deficient vertentibus annis, Suam ipsorum concupiscentia charam ad gentem redire. Omnia enim scito sensum habere et sortem intellectus.

C 30. Quando igitur Marcion vel quis ex canibus ejus allatrat demiurgum, dum proferit ex contrapositione boni et mali rationes, oportet illis dicere, hæc neque Paulum apostolum, neque Marcium digi-

VARIE LECTIONES.

“ἐν ποιεῖν, ἐμπροκλῆα, ἐν ποιεῖν conj. M. “καὶ νοητὴν, κυνῶν τὴν C. “ἡν, ἣν C. “sq. Hos versus, qui ex solo Hippolyto innoverunt, ita rebugore periclitatus est Schneidewianus Philolop., VI, 166.

“Εἰ γὰρ μὲν σφ’ ὁδινῇσιν ἀπὸ πραπίδων ἐπελίσκει Εὐμενέως καθαρῶν ἐποπτεύει μελέτην, Ταῦτα γὰρ σοὶ μάλα πάντα δι’ αἰώνος παρέσονται.”
“Ἄλλα τε πόλλ’ ἀπὸ τῶνδε κατεργόμεν²¹ αὐτὰ γὰρ αὖτις Ταῦτ’ εἰς ἕδος ἑκάστον, δὴ γούτις ἐστὶν ἑκάστον.”
“Εἰ δὲ οὐ πόλλ’ ὁλῶν ἐκτρέφεις οἷα κατ’ ἄνδρας Μυρία δὲ πλεοναὶ τὰ ἀμβλύνοισι μέμνηται, ἧς ἅπαρ ἐκλείφουσι περιπλομένοιο χρόνιοι, Ἐπὶ αὐτῶν ποθέοντα φλὴν ἐπὶ γέναι λυέσθαι. Πάντα γὰρ ἰσθὶ φρόνησιν ἔχειν καὶ γνώματος αἰσάν.

Quem universe secutus est Steinios vs. 222 sqq., nisi quod vs. 226 ex emendat. Ritschellii, in quam etiam Meinekios incidit, dedit: τὸν κατῆχον, vs. 228 δεῖλὰ πλεοναί, vs. 229 ἡν (vel γῆν) ἅπαρ. Alia experti sunt alii, veluti A. Meinekios in *Diar. antiq. Marburg.* a. 1852, IV, p. 576, vs. 222 sqq.:

“Εἰ δὲ οὐ πόλλ’ ὁλῶν ἐκτρέφεις οἷα κατ’ ἄνδρας Μυρία δὲ πλεοναὶ τὰ ἀμυλῶνοισι μέμνηται ἧς ἅπαρ ἐκλείφουσι,

Roeperus vs. 225 malit ἐμμενέως, vs. 228 πλεοναί, vs. 231 γνώματος αἰσάν coll. Diog. Laert. III, 16, Bergkii (in censura ed. Steinmann in *Jahni nov. annalibus philol.* a. 1853, p. 25) vs. 224 ταῦτα δὲ, vs. 225 τῶνδε κατῆχον, vs. 227 εἰ δὲ ὁλῶν ἐκτρέφεται, vs. 228 μυρία δὲ πλεοναί, vs. 229 ἡν ὅ ἅπαρ ut Meinekios, καὶ ἐν. xen susp. etiam M. ὁραδίνῃσιν, ὁραδινῇσιν conj. M. ἑποπτεύει, ἐποπτεύει susp. M. μάλα, μάλλα C. Leg. κατεργεται. Terminationis vestigia supersunt. M. κατῆχεται Schneidewianus Philol., X, 364. αὖτις, ἤξει conj. M. ἕδος, ἡδὴ conj. etiam M. περιπλομένοιο C. Corr. sive γένων sive γαίν M. γνώματος αἰσάν, γνώματος ἰσθὶν conj. M. Cf. Sect. Emp. Adv. math. 8, 266, unde vera scriptura γώματος αἰσάν petita est, quam etiam supra p. 240, 30 restitimus. κακοῦ, καλοῦ C, M.

lis mutilatum renuntiavisse (horum 394 - 395 enim nihil in Evangelio Marci scriptum est), sed Empedoclem Metonis Agrigentinum, quem expilans ad hoc usque tempus opinabatur fugere omnes sese dispositionem universae auz hæræsis a Sicilia in evangelicas rationes transferre ipsi verbis. Age enim, o Marcion, sicuti contrapositionem instituit boni et mali, contraponam et ipse hodie, secutus tua, quæ opinaris, dogmata. Demiurgum ais mundi esse malum; exinde nonne erubescis Empedoclis doctrinas Ecclesiam te docere? Bonum esse ais Deum dissolvere demiurgi fragmenta; exinde non aperte Empedoclis amicitiam Evangelii loco proferis coram his, qui auribus accipiunt bonum tuum? Velas nubere, liberos procreare, abstinere a cibis, quos Deus creavit ad percipiendum fidelibus et his qui cognoverunt veritatem? Empedocles lates lustrationes docens? Secutus enim reapse per omnia hunc cibos recusare doces discipulos tuos, ne vescantur corpore aliquo, quod reliquum sit animæ a demiurgo punitæ. Solvis a Deo consociata matrimonia Empedoclis secutus doctrinam, ut tibi conservetur amicitia opus unum indiscretum. Discernit enim matrimonium secundum Empedoclem id quod unum est et facit multa, sicut demonstravimus.

31. Ergo primam et maxime germanam Marcionis hæræsin, ex bono et malo constitam, Empedocleam esse nobis declaratum est. Quoniam autem hoc nostro ævo novi aliquid et mirabilis conatus est Marcionista quidam nomine Prepon Assyrius, qui ad Bardesianem Armenium scripto fecit verba de hæræsi, ne hoc quidem silebo. Tertium professus principium 396 - 397 id quod justum est et in odio inter bonum et malum positum, ne sic quidem Prepon valuit Empedoclis doctrinas effugere. Mundum enim ait esse Empedocles cum, qui a discordia mala gubernetur, et alterum intelligibilem, qui ab amicitia, et esse hæc diversa principia duo boni et mali, medium autem esse diversorum principiorum justam rationem, qua colligantur discreta a discordia et adjungantur per amicitiam uni. Hanc

Α τοιος, οὗτε Μάρκος ὁ κολοβοδίκτυλος ἡ ἀγγέλιαν [p. 252. 253.] (τούτων γὰρ οὐδὲν ἔν τῳ κατὰ Μάρκον Εὐαγγελίῳ γέγραπται), ἀλλὰ Ἐμπεδοκλῆς Μήλωνος Ἀκραγαντεῖνος, ὃν σὺ λαγωγῶν μέχρι νῦν λαμβάνειν ἐπελάρθανε τὴν διαταγὴν πάσης τῆς κατ' αὐτὸν αἰρέσεως ἀπὸ τῆς Σικελίας εἰς τοὺς εὐαγγελικοὺς λόγους μεταπέρων αὐταῖς λέξει. Θέρε γὰρ, ὦ Μαρκίων, καθάπερ τὴν ἀντιπαράθεσιν πεποίηκας ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ, ἀντιπαρῶ κατὰ σήμερον κατακολουθῶν τοῖς σοῖς, ὡς ὑπολαμβάνεις, δόγμασι. Δημιουργὸν φῆς εἶναι τοῦ κόσμου πονηρὸν· εἰτα οὐκ ἐγκαλύπτῃ τοὺς Ἐμπεδοκλέους λόγους τὴν Ἐκκλησίαν κατηγών; Ἀγαθὸν φῆς εἶναι Θεὸν καταλόντα τὰ τοῦ δημιουργοῦ ποιήματα· εἰτα οὐ καταφανῶς τὴν Ἐμπεδοκλέους φίλαν εὐαγγελίῃ τοῖς ἀκροαμένοις τὸν ἀγαθόν; Κωλύεις γαμῖν, τακνοῦν, ἀπέχεσθαι βρώματων, ὧν ὁ Θεὸς ἔκτισεν εἰς μετάληψιν τοῖς πιστοῖς καὶ ἐπεγνωκόσι τὴν ἀλήθειαν· τοὺς Ἐμπεδοκλέους λαμβάνεις διδάσκων καθαρμοῦς; Ἐπόμενος γὰρ ὡς ἀληθῶς κατὰ πάντα τούτω τὰ βρώματα παραιτεῖσθαι τοὺς ἑαυτοῦ μαθητὰς διδάσκεις, ἵνα μὴ φάγωσι σῶμά τι λαβάνον φυγῆς ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ κεκολασμένης· λείπεις τοὺς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ συνηρμοσμένους γάμους τοῖς Ἐμπεδοκλέους ἀκολουθῶν δόγμασιν, ἵνα σὺ φυλαχθῇ τὸ τῆς φίλας ἔργον ἐν διαιρέσει. Διαίρει γὰρ ὁ γάμος κατὰ Ἐμπεδοκλέα τὸ ἐν καὶ ποιεῖ πολλά, καθὼς ἀπεδείξαμεν.

λα'. Ἡ μὲν οὖν πρώτη καὶ καθαριωτάτῃ Μαρκίωνος αἵρεσις, ἐξ ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ τὴν σύστασιν ἔχουσα, Ἐμπεδοκλέους ἡμῖν εἶναι πεφανέρωται· ἐπεὶ δὲ ἔν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις νῦν καινότερόν τι ἐπεχείρησε Μαρκιωνιστῆς τις Πρέπιον Ἀσσύριος, πρὸς Βαρδησιάνην τὸν Ἀρμένιον ἐγγράφως πηρήσας λόγους περὶ τῆς αἰρέσεως, οἷα τοῦτο σωπῆσθαι. Τρίτην φάσκων [p. 253. 254.] δίκαιον εἶναι ἀρχὴν καὶ μέσσην ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ τεταγμένην, οὗδ' οὕτως· δὴ ὁ Πρέπιον τὰς Ἐμπεδοκλέους διαφυγεῖν ἰσχυρεῖς δόξας. Κόσμον γὰρ φησὶν εἶναι ὁ Ἐμπεδοκλῆς τὸν ὑπὸ τοῦ νεῖκου διοκόμενον τοῦ πονηροῦ, καὶ ἕτερον νοητὸν τὸν ὑπὸ τῆς φίλας, καὶ εἶναι ταῦτας τὰς διαφερούσας ἀρχὰς δύο ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ, μέσσην δὲ εἶναι τῶν διαφόρων ἀρχῶν δίκαιον λόγον, καθ' ὃν συγκρίνεται τὰ δι-

VARIAE LECTIONES.

ἡ κολοβοδίκτυλος. Epitheton a viris doctis infelicitè attriectum vindicavit. J. S. W. in *The Journal of classical and sacred philology*. Cambridge. March 1855, p. 87, allatis his ex præfatione quæ dicitur Hieronymi ad Evangelium Marci in cod. Anianino: *Denique amputasse sibi post fidem pollicem dicitur, ut sacerdotio reprobis haberetur*, cet. Eadem narratio legitur etiam in codice Arabico, quem Fleischerus descripsit in *Zeitschrift der Deutschen morgenländischen Gesellschaft*, Leipzig 1854, vol. VIII, p. 586, quod testimonium H. Ewaldus debemus. Videtur autem Hippolytus hac appellatione ideo usus esse, ut simul alluderet ad mutilatum, quo Marcion uteretur, Evangelium, quod cum Lucæ esset, Hippolytus prave Marco ascribebat. Idem, cum Paulum Marco consociet, Marcionem Novi Fœderis canonem complectitur universum. οὐδὲν. οὐδὲ C. κατὰ om. C. Μήλωνος. Recius Μήλωνος. Cf. Sturzii Empedocli, p. 4. ἐγκαλύπτῃ. ἐγκαταλύπτῃ C. εἴτα οὐ, εἴ τοῦ C, εἴτα M. εὐαγγελίῃ C. Cf. 1 Tim. iv, 3: Κωλύόντων γαμῖν, ἀπέχεσθαι βρώματων, & (sic pr. C, ὧν corr. C) ὁ Θεὸς ἔκτισεν εἰς μετάληψιν κατὰ εὐχαριστίας τοῖς καὶ ἐπεγνωκόσι τὴν ἀλήθειαν, x. t. l. κεκολασμένης. καὶ κολασμένης C. Ἐταί δὲ. Ἐταί δὲ C. καινότερόν. καινότερόν C. Μαρκιωνιστῆς τις. Μαρκίων, νηοτῆς τις; C, M, qui pro Μαρκίων legendum esse censet Μαρκίωνος. Ἀσσύριος. Ἀσσύριος C. Prima littera nominis Barð. excess. M. ποθήσας. R. Scotus, ποθήσας C, M. Latetne in dai numerus librorum, veluti 6? οὕτως. οὕτως C, M. δὴ. δὲ C. τὰς Ἐμπεδοκλέους. — δόξας. τῆς Ἐμπεδοκλέους — δόξας C, M.

ἡρημένα ὑπὸ τοῦ νεῖκου καὶ προσαρμύζεται κατὰ τὴν φιλίαν τῇ ἐνί. Τοῦτον δὲ αὐτὸν | τὸν δίκαιον λέγει τὸν τῇ φιλίᾳ συναγωνιζόμενον ²² Μούσαν ὁ Ἐμπεδοκλῆς προσγορεύων, καὶ αὐτὸς αὐτῷ ²³ συναγωνιζοῦσθαι παρακαλεῖ, λέγων οὕτως·

²² *Ἐλάσαι θνητῶν ἔρεκτὴν τινα, ἀμβροτα Μούσα, ἡμετέρας μελέτας διὰ θροονίδος ἐλθεῖν*

Ἐρχομένων, ὡς αὐτὸς παρίστατο, Καλλιόπεια, Ἀμφὶ θεῶν μακάρων ἀγαθὸν λόγον ἐμβαλόντι.

Τούτους ²⁴ κατακολουθῶν Μαρκίαν τὴν γένεσιν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν παντάπασι παρητήσατο, ὅτι οὐκ εἶναι νομίζων ὑπὸ τὸ πλάσμα τοῦ ἀλεθρίου τούτου ²⁵ νεῖκου γεγονέναι τὸν λόγον τὸν τῇ φιλίᾳ ²⁶ συναγωνιζόμενον ²⁷, τοῦτίστι τῷ ἀγαθῷ, ἀλλὰ χωρὶς γενέσθαι εἶς· πεντεκαίδεκατῃ ²⁸ τῆς ἡγεμονίας Τιβερίου ²⁹ Καίσαρος κατεληλυθότα αὐτὸν ἀνωθεν, μέσον ὄντα κακοῦ καὶ ἀγαθοῦ, διδάσκειν ἐν ταῖς συναγωγαῖς. Εἰ γὰρ μέσος τις ³⁰ ἐστίν, ἀπῆλλαται, φησί, πάσης τῆς τοῦ κακοῦ φύσεως· κακὸς δ' ἐστίν, ὡς λέγει ὁ δημιουργὸς καὶ τούτου τὰ ποιήματα. Διὰ τοῦτο ἀγένητος ³¹ κατέβηεν ὁ Ἰησοῦς, φησὶν, ἵνα ἡ πάσης ἀπῆλλαμένος κακίας. Ἀπῆλλαται δὲ, φησί, καὶ τῆς τοῦ ἀγαθοῦ φύσεως, ἵνα ἡ μέσος τις ³², ὡς φησὶν ὁ Παῦλος, καὶ ὡς αὐτὸς ὁμολογεῖ· *Τί με ³³ λέγετε* [p. 254. 255.] *ἀγαθόν; Εἰς ³⁴ ἐστὶν ἀγαθός.* Ταῦτα μὲν οὖν τὰ Μαρκίαν διδόντα, δὲ ὃν ἐκλά- νησε πολλοὺς τοῖς Ἐμπεδοκλείους λόγοις χρησάμενος, καὶ τὴν ὅπ' ἐκείνου ἐφηρημένην φιλοσοφίαν ἰδὲ δόξῃ ματῶν αἵρεσιν ἀδελφὸν συνεστήσατο, ἥν ἱκανῶς ³⁵ ἐλέγχθαι ³⁶ ὅπ' ἡμῶν νομίζω μηδὲν τε καταβ- λείψθαι, ὃν κλειφολήσαντες παρ' Ἑλλήνων τοὺς Χριστοῦ μαθητὰς ἐκπρεψίζουσιν, ὡς τούτων αὐτοῖς γενομένων διδασκάλους. Ἀλλ' ἵνα καὶ τὰ τούτου ἱκανῶς ἡμῖν δοκῇ ἐκτεθείσθαι, ἰσχυροῦς τὶ λέγει καὶ Καρποκράτης ³⁷.

VARIE LECTIONES.

²² συναγωνιζόμενον C. ²³ αὐτῷ C. ²⁴ Hos versus, quor ex Hippolyto demum cognovimus, Schneidewinus ita redintegravit l. i. p. 167:

*Εἰ γὰρ θνητῶν ἔρεκτὴν τί σοι, ἀμβροτα Μούσα,
ἡμετέρας μελέτας διὰ θροονίδος ἐλθεῖν,
Ἐρχομένων ὡς αὐτὸς παρίστατο, Καλλιόπεια,
Ἀμφὶ θεῶν μακάρων καθαρὸν λόγον ἐμβαλόντι.*

Ab his Steinianus, cui sunt versus 338 — 341, ita discessit, ut versu ultimo ἐμβαλόντι servaret; Bergkiius tamen l. i. p. 26, negans posse ista ferri, quanquam certo restituit locum non posse confessus, hæc exco- gitavit

*Εἰ γὰρ θνητῶν ἔρεκτὴν τινα, ἀμβροτα Μούσα,
ἡμετέρας μελέτας ἀντὶ τῆς (s. καθαρῆς) διὰ θροονίδος ἐλθεῖν
(Ἐμπεδοκλῆς . . . τὸ πάρος ποτ' ἔδωκε)
Ἐρχομένων ὡς αὐτὸς παρίστατο, Καλλιόπεια,
Ἀμφὶ θεῶν μακάρων ἀγαθὸν λόγον ἐμβαλόντι.*

²² εἰ γὰρ θνητῶν ἔρεκτὴν τινα, sc. σοι conj. M. ²³ μακάρων M. ²⁴ Recensuit hæc verba Bunsenius in *Analect. Ante-Nicæn.* Vol. I, 99. ²⁵ τούτου. τὸ τοῦ C. ²⁶ Cf. cum his initium Evangelii Marcionitici. ²⁷ συναγωνιζόμενον C. ²⁸ ἑπτὰ πεντεκαίδεκατῃ. ἑπὶ πάντε καὶ δεκάτῃ C. ²⁹ Τιβερίου. τῆς ἐποχῆς C. ³⁰ μέ- σος τις. μεσότης C. M. μεσίτης Bunsenius coll. Galat. iii, 19. ³¹ ἀγένητος C. M. ³² ἡ μέσος τις. ἡ με- σότης C. ἡ μεσότης M. ἡ μεσίτης Roepertus et Bunsenius. ³³ Cf. Luc. xviii, 19; Marc. x, 18: *Τί με λέ- γεις ἀγαθόν; Οὐδεὶς ἀγαθός εἰ μὴ εἰς ὁ θεός.* Matth. xii, 17: *Τί με ἐρωτᾷς περὶ τοῦ ἀγαθοῦ; Εἰς ἐστὶν ὁ ἀγαθός.* Cf. Angerum in *Synopsis Ev. Matthæi, Marci, Lucae, Lipsiæ, 1852.* ³⁴ εἰς. εἰ C. ³⁵ ἐλέγχθαι φησὶν C. ³⁶ καὶ Καρποκράτης. Καρποκράτης C, M.

A ipsam justam rationem, quæ auxilietur amicitie, Musam Empedocles appellans et ipse sibi auxilio advocat in hunc fere modum:

Si enim circa mortales res, immortalis Musa,

Cordi tibi sunt meditationes in nostram mentem

Precenti hunc rursus adesto, Calliopea,
Circæ deos deantos integram doctrinam aperienti.

Hæc secutus Marcion generationem Salvatoris nostri prorsus respuit, absonum esse arbitratus sub- segmentum perniciosæ hujus discordiæ venisse ra- tionem, quæ auxilietur amicitie, hoc est bono; sed eorsum a generatione anno decimo quinto imperii Tiberii Caesaris delapsam cum superne, internæ- dium inter bonum et malum, decuisse in synago- gis. Si enim medius quidam est, remotus est, in- quit, ab omni natura mali; malus autem est, sicuti ait, demiurgus hujusque opera. Propterea, inquit, non-generatus descendit Jesus, ut esset ab omni remotus malitia. Remotus autem est, inquit, etiam a boni natura, ut ait medius quidam, ut ait Paulus, et ut ipse confitetur: *Quid me dicitis bonum? unus est bonus.* Hæc quidem 338-339 sunt quæ Mar- cioni placuerunt, per quæ in errorem duxit multos usus Empedoclis decretis, et ab illo inventam phi- losophiam ad suam opinionem traducens impiam hæresin constituit, quam nobis videmur satis coar- guisse, nec quidquam reliqui fecisse eorum, quæ Græcis suffragati Christi discipulos diffamant, quasi horum ipsis exstiterint magistri. Sed quoniam hujus quoque doctrinam satis videmur nobis exposuisse, videamus quid et Carpoerates dicat.

52. Carpocrates mundum et quæ sunt in eo ab angelis multo inferioribus non generato Patre fabricatum esse dici, Jesum autem ex Josepho genitum esse, et consimilis cum esset hominibus, justiorum reliquis exstitisse, animam autem ejus, firma et pura cum nata fuerit, recordatam esse ea, quæ viderit in circumlatione cum non generato Deo, propterea quæ ab illo ipsi commissam esse potestatem, ut per eum mundi fabros illos effugere valeret: quia et per omnia transgressam in omnibusque 400-401 liberatam rursus ascendisse ad eum, pariterque eam animam, quæ paria ipsi amplecteretur. Jesu autem animam dicunt ex lege exercitatum in Judæis institutis despoxisse illa, et propter hoc potestates accepisse, per quas destruxerit passiones, quæ ad puniendos homines comparatæ sint. Eam igitur animam, quæ similiter atque Christi anima possit despiciere mundifabros archontes, similiter accipere potestatem ad efficienda similia. Quare etiam eo superbia deventurum, ut alios pares ipsi esse Jesu dicant, alios autem vel etiam ab aliqua parte potentiores quosdam, quique etiam præstantiores sint illius discipulis, veluti Petro et Paulo et reliquis apo-

187. Καρποκράτης τὸν μὲν κόσμον καὶ τὰ ἐν αὐτῷ ὑπὸ ἀγγέλων πολλῶ ὑποδεσθῆκότων τοῦ ἀγενήτου Πατρὸς γεγενῆσθαι λέγει, τὸν δὲ Ἰησοῦν ἐξ Ἰωσήφ γεγενῆσθαι, καὶ ὁμοιον τοῖς ἀνθρώποις γεγονότα δικαιοτέρον τῶν λοιπῶν γενέσθαι, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ εὐτονον καὶ καθαράν γενουμένην διαμνημονεύσαι τὰ ὁρατὰ μὲν αὐτῇ ἐν τῇ μετὰ τοῦ ἀγενήτου Θεοῦ περιφορᾷ, καὶ διὰ τοῦτο ὕψ' ἐκείνου αὐτῇ καταπεμφθῆναι δυνάμιν, ὅπως τοὺς κοσμοποιούς ἐκφυγεῖν δι' αὐτῆς δυνηθῇ. ἦν καὶ διὰ πάντων [p. 255.] χωρήσασαν ἐν πᾶσι τε ἐλευθερωθεῖσαν ἀνελκυσθῆναι πρὸς αὐτὸν, [καὶ ὁμοίως τὴν] τὰ ὁμοία αὐτῇ ἀσπαζομένην. Τὴν δὲ τοῦ Ἰησοῦ λέγουσι ψυχὴν ἐννόμως ἡσυχμένην ἐν Ἰουδαίῳ εἶδει καταφρονῆσαι αὐτῶν, καὶ διὰ τοῦτο δυνάμεις εἰληφέναι. δι' ὧν κατήγγρα τὰ ἐπὶ κολάσει πᾶθ' προσόντα τοῖς ἀνθρώποις. Τὴν οὖν ὁμοίως ἐκείνη τῇ τοῦ Χριστοῦ ψυχῇ δυναμένην καταφρονῆσαι τῶν κοσμοποιῶν ἀρχόντων ὁμοίως λαμβάνειν δυνάμιν πρὸς τὸ πρᾶξαι τὰ ὁμοία. Διὸ καὶ εἰς τοῦτο τὸ τύφος κατεληλύθασιν, ὥστε τοὺς μὲν ὁμοίους αὐτῷ εἶναι λέγουσι τῷ Ἰησοῦ, τοὺς δὲ καὶ εἶναι κατὰ τι δυνατότερους τινὰς, ὄντας δὲ καὶ διαφωρτέρους τῶν ἐκείνου μαθητῶν, οἷον Πέτρου καὶ Παύλου καὶ τῶν λοιπῶν

Irenæus, C. heres. 1. 25. 1. Carpocrates autem et qui ab eo mundum quidem et ea quæ in eo sunt ab angelis multo inferioribus ingenito Patre factum esse dicunt. Jesum autem ex Josepho natum, et eum similibus reliquis hominibus fuerit, distasse a reliquis secundum id, quod anima ejus, firma et mundi cum esset, commemorata fuerit, quæ visa essent ubi in ea circumlatione, quæ fuisset ingenito Deo, et propter hoc ab eo missam esse ei virtutem, ut mundi fabricatores effugere posset, et per omnes transgressa et in omnibus liberata ascenderet ad eum, et eas, quæ similiter ei amplecterentur, similiter. Jesu autem dicunt animam in Judæorum consuetudine nutritam contempsisse eos et propter hoc virtutes accepisse, per quas evacuavit quæ fuerunt in penis passiones, quæ inerant hominibus

τῆς, φθίν, εἰς τὴν αὐτοῦ ψυχὴν δυνάμεις, ὅπως τὰ ὁραθέντα ὑπ' αὐτῆς ἀνῶν, ὅτε ἦν ἐν τῇ περιφορᾷ τοῦ ἀγνώστου Πατρὸς, ἀποστῆλθαι ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Πατρὸς αὐτῇ ἀνεμνημονεύσασα καὶ ἐνδυναμωθείσα φύγῃ τοὺς κοσμοποιούς ἀγγέλους ἐν τῇ μετὰ πάντων χωρήσει τῶν ἐν τῷ κόσμῳ πραγμάτων καὶ πράξεων τῶν ὁπὸ τῶν ἀνθρώπων γινομένων καὶ ἐν παραδότῳ ἀτόπων ἔργων καὶ ἀθεμίτων, καὶ ὅπως διὰ τῶν πρᾶξεων ἐλευθερωθεῖσα ἡ αὐτῇ ψυχῇ, φθίσ, τοῦ Ἰησοῦ ἀνέβη πρὸς τὸν αὐτὸν Πατέρα τὸν ἀγνῶστον, τὸν δυνάμεις αὐτῇ ἀποστῆλθαι ἀνῶν, ἵνα πασῶν τῶν πράξεων χωρήσασα καὶ ἐλευθερωθεῖσα διέλθοι πρὸς αὐτὸν ἀνω. Οὐ μὲν δὲ ἀλλὰ καὶ τὰς ὁμοίας αὐτῇ ψυχᾷ, τὰ ἴσα αὐτῇ ἀπασσομένης, τὸν αὐτὸν τρόπον ἐλευθερωθεῖσας ἀνω πηγαί πρὸς τὸν ἀγνῶστον Πατέρα ἐν τῷ τὰς πάσας πράξεις πραξάσας ὁμοίως τῶν πάντων ἀπὸλλυγίσας λοιπὴν ἐλευθερωθῆναι.

2. Eam igitur, quæ similiter atque illa Jesu anima potest contemnere mundi fabricatores archontes, similiter accipere virtutes ad operandum similia. Quapropter et ad tantum elevationis proventu sunt, ut quidam quidem similes sese dicant Jesu, quidam autem adhuc et secundum aliquid illo fortiores, qui sunt distantes amplius quam illius discipuli, ut puta quam Petrus et Paulus et reliqui apostoli, hos autem, ἔάν λάβῃ δυνάμεις, καὶ τὰ ὁμοία πρᾶξῃ καθάπερ τοῦ Ἰησοῦ. ὡς προείπον. Οὐδὲν εἰς τύφος οὗτοι ἐληλαχότες μέγα οἱ ὑπὸ τοῦ ἀπατεῖνος τούτου ἀπικτηθέντες ἐαυτοὺς προκαίοντες ἤγουνται καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἰησοῦ. Ἄλλοι δὲ ἐξ αὐτῶν οὐκ Ἰησοῦ φασιν, ἀλλὰ Πέτρου, καὶ Ἀνδρέου, καὶ Παύλου, καὶ τῶν

Epiphanius, heres. 27. 2. Οὗτος δὲ πάλιν ἀνω μὲν μίαν ἀρχὴν λέγει καὶ Πατέρα τῶν ὁλων καὶ ἀγνῶστον καὶ ἀκατονόμαστον, ἴσα τοῖς ἄλλοις εἰσάγειν βυλούμενος. Τὸν δὲ κόσμον καὶ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ ὑπὸ ἀγγέλων γεγενῆσθαι, τὸν παῦτι ὑπὸ τοῦ Πατρὸς τοῦ ἀγνώστου ὑποδεσθῆκότων· τοὺς γὰρ λέγει ἀποστῆλθαι ἀπὸ τῆς ἀνω δυνάμεως οὗτοι τὸν κόσμον πεποιηκίνα. Ἰησοῦν δὲ τὸν Κύριον ἡμῶν ἀπὸ Ἰωσήφ λέγει γεγενῆσθαι, καθάπερ καὶ πάντες ἄνθρωποι ἐκ σπέρματος ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς ἐγεννήθησαν, εἶναι δὲ αὐτὸν ὁμοιον τοῖς πᾶσι, βίῃ δὲ διειρηνομένην παροφροσύνην τε καὶ ἀρετῇ καὶ βίῃ δικαιοσύνης. Ἐπειδὴ δὲ φθίν, αὐτονόν ἔσχε ψυχὴν παρὰ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους καὶ ἐμνημόνευσε τὰ ὁραθέντα ὑπ' αὐτῆς ἀνω, ὅτε ἦν ἐν τῇ περιφορᾷ τοῦ ἀγνώστου Πατρὸς, ἀποστῆλθαι ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Πατρὸς αὐτῇ ἀνεμνημονεύσασα καὶ ἐνδυναμωθείσα φύγῃ τοὺς ἀγνῶστους ἀγγέλους ἐν τῇ μετὰ πάντων χωρήσει τῶν ἐν τῷ κόσμῳ πραγμάτων καὶ πράξεων τῶν ὁπὸ τῶν ἀνθρώπων γινομένων καὶ ἐν παραδότῳ ἀτόπων ἔργων καὶ ἀθεμίτων, καὶ ὅπως διὰ τῶν πρᾶξεων ἐλευθερωθεῖσα ἡ αὐτῇ ψυχῇ, φθίσ, τοῦ Ἰησοῦ ἀνέβη πρὸς τὸν αὐτὸν Πατέρα τὸν ἀγνῶστον, τὸν δυνάμεις αὐτῇ ἀποστῆλθαι ἀνῶν, ἵνα πασῶν τῶν πράξεων χωρήσασα καὶ ἐλευθερωθεῖσα διέλθοι πρὸς αὐτὸν ἀνω. Οὐ μὲν δὲ ἀλλὰ καὶ τὰς ὁμοίας αὐτῇ ψυχᾷ, τὰ ἴσα αὐτῇ ἀπασσομένης, τὸν αὐτὸν τρόπον ἐλευθερωθεῖσας ἀνω πηγαί πρὸς τὸν ἀγνῶστον Πατέρα ἐν τῷ τὰς πάσας πράξεις πραξάσας ὁμοίως τῶν πάντων ἀπὸλλυγίσας λοιπὴν ἐλευθερωθῆναι.

3. Τὴν δὲ ψυχὴν τοῦ Ἰησοῦ ἐν τοῖς τῶν Ἰουδαίων εἰσιν ἀναγραφάσας καταφρονῆσαι αὐτῶν καὶ διὰ τοῦτο δυνάμεις εἰληφέναι, δι' ὧν τὰ ἐπὶ κολάσει πᾶθ' προσόντα τοῖς ἀνθρώποις δυνηθεὶς πρᾶξαι καταφρονῆσαι τοὺς κοσμοποιούς ἔφυγεν. Οὐ μόνον δὲ αὐτὴν τὴν ψυχὴν τοῦ Ἰησοῦ τοῦτο δεδυνῆσθαι, ἀλλὰ καὶ τὴν δυναμένην διὰ τῶν πρᾶξεων χωρήσασαν καταφρονῆσαι τοὺς κοσμοποιούς αὐτοῦ ἀγγέλους, καὶ τοῦ Ἰησοῦ. ὡς προείπον. Οὐδὲν εἰς τύφος οὗτοι ἐληλαχότες μέγα οἱ ὑπὸ τοῦ ἀπατεῖνος τούτου ἀπικτηθέντες ἐαυτοὺς προκαίοντες ἤγουνται καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἰησοῦ. Ἄλλοι δὲ ἐξ αὐτῶν οὐκ Ἰησοῦ φασιν, ἀλλὰ Πέτρου, καὶ Ἀνδρέου, καὶ Παύλου, καὶ τῶν

VARIE LECTIONES.

Quæ sequuntur Hippolytus ex Irenæo hausit, ejus ipsa verba cum deperdissem, et veterem Irenæi versionem et quæ Latinis Irenæi verbis Græca apud Epiphanium fere respondent, lectui suppeditamus. Et etiam cum his Theodoret. Her. fab. 1. 5. γεγενῆσθαι C. M. αὐτῇ αὐτῷ M, qui in C. ultimam litteram exeam testatur. ἐλευθερωθεῖσαν ἀνελκυσθῆναι. ἐλευθερωθεῖσαν ἐληλυθῆναι C. M. καὶ ὁμοίως τὴν τὰ ὁμοία αὐτῇ. τὰ ὁμοία αὐτῆς C. M. εἰληφέναι ἐπικτελεσθῆναι C. M. κολάσει. κολάσει C. M. τοὺς αὐτοὺς C. M. ὁμοίους ὁμοίως C. καὶ εἶναι κατὰ τι. καὶ εἶναι C. M. δυνατότερους τινὰς, ὄντας δὲ δυνατότερους, τινὰς δὲ C. M.

ἀποστόλων, τούτους δὲ κατὰ μηδὲν ἡ ἀπολείπεισθαι A
[p. 255. 256.] τοῦ Ἰησοῦ. Τὰς δὲ ψυχὰς αὐτῶν ἐκ
τῆς ὑπερκαίμενης ἐξουσίας παρούσας, καὶ διὰ τοῦτο
ὡπαύτως καταφρονούσας ἡ τῶν κοσμοποιῶν ἡ,
τῆς αὐτῆς ἡξιώσθαι δυνάμεως καὶ αὐτὴς εἰς τὸ αὐτὸ
χωρῆσαι· εἰ δὲ τις ἐκείνων πλέον καταφρονῇσιν
τῶν ἐνταῦθα, δύνασθαι διαφορώτερον αὐτοῦ ὑπάρχειν.
Τέχνας οὖν μαγικάς ἐξεργάζονται ἡ καὶ ἐπαοιδάς,
φιλήματα τε καὶ χαριτήσια ἡ, παρίεθρους τε καὶ ὄνει-
ροπόμπους καὶ τὰ λοιπὰ κακοουργήματα, φάσκοντες
ἐξουσίαν ἔχειν πρὸς τὸ κυριεύειν ἥδὲ τῶν ἀρχόντων
καὶ τοιούτων τοῦτο τοῦ κόσμου, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῶν
ἐν αὐτῷ ποιημάτων ἀπάντων ἡ οἵτινες καὶ αὐτοὶ εἰς
διαβολὴν τοῦ θεοῦ τῆς ἐκκλησίας ὀνόματος πρὸς τὰ
ἔθνη ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ προεβλήθησαν, ἵνα κατ' ἄλλον
καὶ ἄλλον τρόπον τὰ ἐκείνων ἀκούοντες ἄνθρωποι, B
καὶ δοκούντες ἡμᾶς πάντας τοιούτους ὑπάρχειν
ἀποστρέφωσι τὰς ἀκοὰς αὐτῶν ἀπὸ τοῦ τῆς ἀληθείας
κηρύγματος, ἡ καὶ ἡ βλέποντες τὰ ἐκείνων ἀπαν-
τας ἡ ἡμᾶς βλασφημῶσιν ἡ. Εἰς τοσούτον ἡ δὲ με-
τενωματοῦσθαι φάσκουσι τὰς ψυχὰς, ὅσον ἡ πάντα
τὰ ἁμαρτήματα πληρώσωσιν ἡ ὅταν δὲ μηδὲν λείπῃ,
τότε ἐλευθερωθεῖσαν ἡ ἀπαλλαγῇαι πρὸς ἐκείνων
τὸν ὑπεράνω τῶν κοσμοποιῶν ἀγγέλιον θεὸν, καὶ
οὕτως σωθῆσαι πάσας τὰς ψυχὰς. Τινὲς ἡ δὲ
φθάσασαι ἐν μὲν παρουσίᾳ ἀναμιγῆναι ἡ πάσαις
[p. 256. 257.] ἁμαρτίαις οὐδέτι μετενωματοῦνται,
ἀλλὰ πάντα ὁμοῦ ἀποδοῦσαι τὰ ὀφλήματα ἐλευθε-
ρωθῶσιν τοῦ μηκέτι γενέσθαι ἐν σώματι. Τοῦ-
των τινὲς καὶ καυτηριάξουσιν τοὺς ἰδίους μαθητάς ἐν
τοῖς ὀπίσω μέρεσι τοῦ λοβοῦ τοῦ δεξιοῦ ὥτός. Καὶ
εἰδόντες δὲ κατασκευάζουσι τοῦ Χριστοῦ λέγοντες ὑπὸ
Πιλάτου τῷ καιρῷ ἐκείνῳ γενέσθαι.

λοιπῶν ἀποστόλων ἑαυτοὺς ὑπερφρεστέρους εἶναι
διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς γνώσεως καὶ τὸ περισσότερον
τῆς διαπάρεως διαφύρων διεξέρχων· ἄλλοι δὲ ἐξ αὐ-
τῶν φάσκοντες μηδὲν διενηνοχῆναι τοῦ Κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ. Αἱ γὰρ ψυχὰς ἐκ τῆς αὐτῆς περι-
φορᾶς εἰσι καὶ ὁμοίως κατὰ τὴν τοῦ Ἰησοῦ πάντων
καταφρόνησιν ποιούμεναι. Καὶ αἱ πάσαι, ψαῖ, ψυχὰς
τῆς αὐτῆς δυνάμεως ἡξιώθησαν, ἡ καὶ τοῦ
Ἰησοῦ ἡξίωται· διὸ καὶ ταῦτάς φασι χωρεῖν διὰ πάσης
πράξεως, καθάπερ ἀμέλει καὶ ἡ τοῦ Ἰησοῦ δι-
εήλυθεν. Εἰ δὲ καὶ τις πάλιν δυνήσῃ ὑπὲρ τὸν Ἰησοῦν
καταφρονῆσαι, διαφορώτερος ἔσται αὐτοῦ.

3. Artes enim magicas operantur et ipsi et incantationes, philtre quoque et charitesia et paredros et
omniopompos et reliquas malignationes, dicentes se potestatem habere ad dominandum jam principibus
et fabricatoribus hujus mundi; non solum autem, sed et his omnibus, quæ in eo sunt factæ. Qui et ipsi ad
detractionem divini Ecclesiam nominis, quemadmodum et gentes a Satana præmissi sunt, aut secundum
alium et alium modum quæ sunt illorum audientes homines, et putantes omnes nos tales esse, advertant
aures suas a præconio veritatis, aut et videntes, quæ sunt illorum, omnes nos blasphemant in nullo eis
communicantes cel.

4. Et id quod ait: Non exies inde, quoadusque novissimum quadrante reddas, interpretantur, quasi
non exeat quis a potestate angelorum eorum qui mundum fabricaverunt; sic (al. sed ait) transcorporationem
semper, quoadusque in omni omnino operatione, quæ in mundo, est fiat, et cum nihil defuerit ei, tunc li-
beratam ejus animam elevare (al. eliberari) ad illum deum, qui est supra angelos mundi fabricatores. Sic
quoque salvari et omnes animas, sive ipsæ præoccupantes in uno adventu in omnibus miscerentur opera-
tionibus, sive de corpore in corpus transmigrantes, vel immisæ in unaquaque specie vitæ adimplentes et
reddentes debita liberari, uti jam non faciant (al. fiant) in corpore.

VARIE LECTIONES.

ἡ μηδὲν. μηδὲνα C, M. ἡ καταφρονούσας. καταφρονεῖν C, M. ἡ κοσμοποιῶν. κοσμοποιῶν διὰ C,
κοσμοποιῶν διὰ τὸ M. ἡ ἐξεργάζονται. ἐξεργαζόμενοι C, ἐξεργαζόμενοι M. ἡ χαριτήσια C. ἡ καὶ
om. C, M. ἡ ἀπαντας. ἀπαντα C, M. ἡ βλασφημοῦσιν C. ἡ Irenæi versionem veterem textui
supposuimus. Cf. cum his etiam Epiphanium. ἡ ὅσον. ἡ ἂν susp. Sauppium. ἡ ἐλευθερωθείσας
susp. M. ἡ Τινὲς. Et τινες C, M. ἡ ἀναμιγῆναι. ἀναμίγησαν Bunsenius in Hippolytus and his age.
London 1854, p. 372.

A stolis, hos autem a nulla parte inferiores esse Jesu.
Animas autem 402-403 eorum ex superjacentie
potestate ortas, et ideo æque despicientes mundi
fabros, dignas habitas esse eadem potestate et
rursus in idem transire. Si quis autem magis quam
ille despiceret res terrenas, posse eum præstan-
tiorē evadere quam illum. Artes igitur magicas
usurpant et incantationes philtreque et charitesia
paredrosque et somniorum auctores reliquaque
nisielicia, profitentes sese potestatem habere, quæ
jam superiores evadant dominantibus et conditori-
bus hujus mundi, imo vero vel operibus in eo uni-
versis: cum quidem et ipsi ad diffamationem di-
vini Ecclesie nominis coram gentibus a Satana pro-
geniti sint, ut homines in hunc atque illum modum
B præcepta illorum audientes, ratique nos omnes
tales esse, advertant aures suas a præconio veritatis,
vel etiam intuentes quæ sunt illorum omnibus ho-
bis maledicant. In tantum autem aiunt migrare in
corpora animas, donec omnia peccata impleant;
ubi autem nihil reliqui sit, tunc liberatam (sc. ani-
mam) abscedere ad illum, qui mundi fabris angelis
superior sedeat, Deum, 404-405 et in hunc mo-
dum omnes salvatum iri animas. Quædam autem,
præverientes in una præsentia repleti omnibus
peccatis, non jam transcorporantur, sed omnia si-
mul reddentes debita liberabuntur, ut jam non in
corpora transeant. Horum quidam etiam inurunt
discipulos suos in posteriore parte dextræ auriculæ.
Et imagines etiam conficiunt Christi, dicentes a
C Pilato illo tempore factas esse.

tem in nullo dem inorari a Jesu. Animas enim ipsorum
ex eadem circumlatione devenientes, et ideo simili-
liter contemnentes mundi fabricatores, eadem di-
gnas habitas esse virtute, et rursus in idem abire.
Si quis autem plus quam ille contempnerit ea, quæ
sunt hic, posse meliorem quam illum esse.

Si quis autem plus quam ille contempnerit ea, quæ
sunt hic, posse meliorem quam illum esse.

53. Cerinthus autem quidam, ipso Ægyptiorum A disciplina exultus, dicebat non a primo Deo factum esse mundum, sed a virtute quadam, quæ separata sit ab ea potestate, quæ sit super omnia, ignoretque Deum, qui sit super omnia. Jesum autem statuit non ex Virgine natum esse, natum autem esse eum ex Josepho et Maria filium consimiliter reliquia hominibus omnibus, justioresque exstitisse et sapientiores. Et post baptismum devenisse in eum ab ea principitate, quæ est super omnia, Christum in figura columbæ, et tum nuntiavisse incognitum patrem et virtutes perfecisse, sub finem autem avolasse Christum a Jesu, Jesumque passum esse et resurrexisse, Christum autem a patiendo liberum permansisse, cum esset spiritualis.

406-407 34. Ebionæ autem consentiunt quidem mundum ab eo, qui revera Deus est, factum esse, quæ autem ad Christum pertinent, consimiliter Cerintho et Carpocrati fabulantur. Moribus Judaicis utuntur, secundum legem dicantentes sese justificari, et Jesum dicentes justificatum esse, cum observaverit legem; quapropter et Christum (unctum) Dei vocatum esse eum et Jesum, cum nemo ex reliquis observaverit legem; etenim si quis alius fecisset, quæ in lege præscripta sunt, ille evasisset Christus. Posse autem et semetipsos, similiter cum fecerint, christos evadere; etenim et ipsum hominem æque atque omnes esse dicunt.

35. Theodotus autem quidam natione Byzantius introduxit hæresin novam, docens ea, quæ sunt de origine universi, congrua ex parte doctrinæ veræ Ecclesiæ, cum a Deo omnia profecta esse consentit, Christum autem, e Gnosticorum et Cerinthi Ebionisque schola avellens, ait tali quodam modo apparuisse: et Jesum quidem esse hominem ex Virgine natum secundum voluntatem Patris, cum vixisset autem eodem quo universi homines modo et cum piissimus fuisset, postea in baptismo ad Jordanem cepisse

λγ. Κήρυθος δὲ τις ἴς, αὐτὸς ἴς Αἰγυπτίων παιδείᾳ ἀσκηθεὶς, διαγενὼν οὐκ ὑπὸ τοῦ πρώτου Θεοῦ γεγενῆσθαι τὸν κόσμον, ἀλλ' ὑπὸ δυνάμεως τινος κατωρισμένης τῆς ὑπὲρ τὰ ὅλα ἐξουσίας καὶ ἀγνοούσης τὸν ὑπὲρ πάντα Θεόν. Τὸν δὲ Ἰησοῦν ὡρίσθητο μὴ ἐκ παρθένου γεγενῆσθαι, γεγενῆσθαι δὲ αὐτὸν ἐκ Ἰωσήφ καὶ Μαρίας υἱὸν ὁμοίως τοῖς λοιποῖς ἀπασιν ἀνθρώποις, καὶ δικαιοτέρον γεγενῆσθαι καὶ σοφώτερον. Καὶ μετὰ τὸ βάπτισμα κατέλθειν εἰς αὐτὸν ἐκ τῆς ὑπὲρ τὰ ὅλα αὐθεντίας τὸν Χριστὸν ἐν αἰδεί περισσεύειν, καὶ τότε κηρύξειν τὸν ἀγνωστον πατέρα, καὶ δυνάμεις ἐπιτελεῖσαι, πρὸς δὲ τῷ τέλει ἀποπηγαῖν τὸν Χριστὸν ἀπὸ τοῦ Ἰησοῦ, καὶ τὸν Ἰησοῦν πεπονηθῆναι καὶ ἐγγεγῆσθαι, τὸν δὲ Χριστὸν ἀπαθὴ διαμεμενηκῆναι πνευματικῶν ὀπάρχοντα.

δδ. [p. 25^v: 358] Ἐβιωναῖοι δὲ ὁμολογοῦσιν μὴ τὸν κόσμον ὑπὸ τοῦ ὄντος Θεοῦ γεγενῆσθαι, τὰ δὲ περὶ τὸν Χριστὸν ὁμοίως τῷ Κηρίνθῳ καὶ Καρποκράτει μυθεύουσιν. Ἐθεσιν Ἰουδαίκοις ζωσι, κατὰ νόμον φάσκοντες δικαιοῦσθαι, καὶ τὸν Ἰησοῦν λέγοντες δεδικαιώσθαι ποιήσαντα τὸν νόμον διὰ καὶ Χριστὸν αὐτὸν τοῦ Θεοῦ ὀνομάσθαι, καὶ Ἰησοῦν, ἐπὶ μηδεὶς τῶν [ἐτέρων] ἐτελεσε τὸν νόμον· εἰ γὰρ καὶ ἑτέρος τις πεποιθήκει τὰ ἐν νόμῳ προστεταγμένα, ἦν ἂν ἐκεῖνος ὁ Χριστός. Δύνασθαι δὲ καὶ ἑαυτοὺς ὁμοίως ποιήσαντας Χριστοὺς γενέσθαι· καὶ γὰρ καὶ αὐτὸν ὁμοίως ἀνθρώπων εἶναι πᾶσι λέγουσιν.

λε. Θεόδοτος δὲ τις ὢν Βυζάντιος ἐισήγαγεν αἵρεσιν καινὴν, φάσκων τὰ περὶ μὲν τῆς τοῦ παντός ἀρχῆς σύμφωνα ἐκ μέρους τοῖς τῆς ἀληθοῦς Ἐκκλησίας, ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πάντα ὁμολογῶν γεγενῆσθαι, τὸν δὲ Χριστὸν ἐκ τῆς τῶν Γνωστικῶν καὶ Κηρίνθου καὶ Ἐβίωνος σχολῆς ἀποσπάσας φάσκει τοιοῦτον τι τὴν τρόπον πεφηνημένον· καὶ τὸν μὲν Ἰησοῦν εἶναι ἀνθρώπων ἐκ Παρθένου γεγεννημένον κατὰ βουλὴν τοῦ Πατρὸς, βιώσαντα δὲ κοινῶς πᾶσιν ἀνθρώποις καὶ εὐσεβέστατον γεγονότα ὕστερον ἐπὶ

6. Alii vero ex ipsi signant cauterisantes suos discipulos in posterioribus partibus exstantie dextrae surae.... Gnosticos se autem vocant, et imagines quasdam quidem depictas, quasdam autem et de reliqua materia fabricatas habent, dicentes formam Christi factam a Pilato illo in tempore, quo fuit Jesus cum hominibus.

Iren., C. hæres. 1, 26, 1. Et Cerinthus autem quidam in Asia non a primo deo factum esse mundum docuit, sed a virtute quadam valde separata et distante ab ea principitate, quæ est super universa, et ignorante eum, qui sit super omnia deum. Jesum autem subiecit non ex Virgine natum (impossibile enim hoc ei visum est), fuisse autem eum Joseph et Mariæ filium, similiter ut reliqui omnes homines, et plus potuisse iustitia et prudentia et sapientia ab hominibus. Et post baptismum descendisse in eum ab ea principitate, quæ est super omnia, Christum figura columbæ, et hunc annuntiasse incognitum Patrem et virtutes perfecisse, in fine autem revolasse iterum Christum de Jesu, et Jesum passum esse et resurrexisse, Christum autem impassibilem perseverasse existentem spirituales.

2. Qui autem dicuntur Ebionæi, consentiunt quidem mundum a Deo factum, ea autem, quæ sunt erga Dominum, non similiter (i. consimiliter) ut Cerinthus et Carpocrates opinantur. cet.

VARIE LECTIONES.

Ἦα καὶ οὗτοι Ἱππολύτου καὶ Ἰρηναίου ἀνέγραψαν, ἐκ τῆς ἀρχαίας ἐκδόσεως. Cf. etiam Theodoret., *Hæres.* 1, 26, 1, et infra l. x, c. 21, p. 327, sq. ed. Ox. αὐτὸς, καὶ αὐτός M et Bunsenius l. l. p. 375. ὁ Θεοῦ. om. C, M. ὁ υἱὸς. om. C, M. ἐκ τῶν C, M, τὸν ἐκ R. Scottus. ἁγνοῦσιν C, M. ἀποπηγαῖν. ἀποπηγαῖν C, M. Ἰησοῦ Χριστοῦ C, M. πνευματικῶν. πατρικῶν C, M. Cf. Irenæum, cuius veterum versionum textui supponimus. μὴ om. C, M. δικαιοῦσθαι C. δεδικαιώσθαι. δὲ δικαιοῦσθαι C. Χριστὸν τὸν τοῦ Θεοῦ ὀνομάσθαι Ἰησοῦν Bunsenius. τὸν ἐτέρων. τῶν C, αὐτῶν M, τῶν ἄλλων R. Scottus, τῶν πρὸ αὐτῶν Bunsenius. ὡς. ἦν C, M. εἰσῆγαγεν. εἰσῆγαγε δ' susp. M. καινήν. καινήν C. καὶ τὸν. τὸν susp. Sauppis.

τοῦ βαπτίσματος ἐπὶ τῇ Τορδάνῃ πεχωρημένοι τὸν Χριστὸν ἀνοθεν κατακληυθότα ἐν εἰδῇ περιστέρως, ἴδεν οὐ πρότερον τὰς δυνάμεις ἐν αὐτῷ ἀνηργημένοι, ἢ ὅτε ὁ κατακλὺν ἀνεδείχθη ἐν αὐτῷ τὸ πνεῦμα, ὃ εἶναι τὸν Χριστὸν προσαγορεύει. Θεὸν δὲ οὐδέποτε τοῦτον γεγονέναι οὗτοι ὁμολοῦσιν ἐπὶ τῇ καθόλῃ τοῦ Πνεύματος, ἑτέροι δὲ μετὰ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν.

λς. Διαφόρων δὲ γενομένων ἐν αὐτοῖς ζητήσεων ἐπεχείρησεν ὁ τις καὶ αὐτὸς Θεόδοτος καλούμενος, τραπέζιτης τὴν τέχνην, λέγειν δύναμιν τινὰ τὸν Μελχισεδεκ εἶναι μεγίστην, καὶ τοῦτον εἶναι μελίζονα τοῦ Χριστοῦ, οὐ κατ' εἰκόνα φάσκουσι τὸν Χριστὸν τυγχάνειν, καὶ αὐτοὶ ὁμοίως τοῖς προειρημένους Θεοδοτιανοῖς [p. 258. 259.] ἀνθρώπων εἶναι λέγουσι τὸν Ἰησοῦν, καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον τὸν Χριστὸν εἰς αὐτὸν κατακληυθέναι.

Γνωστικῶν δὲ διάφοροι γινώμει, ὧν οὐκ ἄξιον καταριθμεῖν τὰς φιλόρους δόξας ἐκρίναμεν, οὐσας πολλὰς ἀλόγους ὅτι καὶ βλασφημίας γεμούσας, ὧν πᾶν σμυνότερον ὁ περὶ τὸ θεῖον φιλοσοφῶντες ἀφ' ἑλλήνων ἠλέγχθησαν. Πολλῆς δὲ αὐτοῖς συστάσεως κακῶν αἰτίως γηγίνηται Νικολάος, εἰς τὸν ἐπὶ εἰς διακονίαν ὑπὸ τῶν ἀποστόλων κατασταθεὶς, ὃς ἀποστάς τῆς κατ' εὐθείαν διδασκαλίας ἐβδιδασκεῖν ἀδοκασίαν βίου τε καὶ βρώσεως, οὗ τοὺς μαθητὰς ἐνυβρίζοντας τὸ ἅγιον Πνεῦμα διὰ τῆς ἀποκαλύψεως Ἰωάννης ἠλέγχε πορνεύοντας καὶ εἰδωλόβουτα ἐσθιόντας.

λζ. Κέρων δὲ τις καὶ αὐτὸς ἀφορμὰς ὁμοίως παρὰ τούτων λαβὼν καὶ Σίμωνος, λέγει τὸν ὑπὸ Μωϋσέως καὶ προφητῶν Θεὸν κακηρυγμένον μὴ εἶναι Πατέρα Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τοῦτον μὲν γὰρ ἐγνώσθαι, τὸν δὲ τοῦ Χριστοῦ πατέρα εἶναι ἀγνωστον, καὶ τὸν μὲν εἶναι δίκαιον, τὸν δὲ ἀγαθόν. Τούτου δὲ τὸ

A Christum superne delapsum in specie columbae, quapropter non prius potestates in eo vigilasse, quam postquam is, qui delapsus erat, emicuerit in illo Spiritus, quem esse Christum appellat. Deum autem nunquam hunc factum esse volunt per descensum Spiritus; alii autem (sc. volunt Deum factum esse) post resurrectionem a mortuis.

36. Cum autem diversae inter illos orire essent quaestiones, aggressus est quidam, et ipse nomine Theodotus, nummulariam professus, dicere potestatem quamdam Melchisedec esse maximam, et hunc esse majorem Christo, cuius imaginem aiunt Christum referre, et ipsi consimiliter quos supra diximus Theodotianis hominem aiunt esse Jesum, et secundum eandem rationem Christum in eum descendisse.

Gnosticorum autem diversae sunt sententiae, quorum indignis arbitrati sumus quas referremus sententias, quippe quae multae sint et male sanae plenaeque blasphemiae, quibus admodum graviores circa nomen divinum qui a Graecis philosophabantur convicti sunt. Multifariae autem eartem malorum auctor illis extitit Nicolaus, unus ex septem illis ab apostolis ad diaconiam institutis, qui spreto quae ex recto erat disciplina docebat indifferenciam vitae et cibi, cuius discipulos illudentes sancto Spiritui per Apocalypsin Joannes coarguit scortantes et idololatrias videntes.

37. Cerdon autem quidam, et ipse simili modo ab his profectus et Simone, ait eum, qui a Mose et prophetis praedicetur Deum, non esse Patrem Jesu Christi. Illum enim cognosci, Christi autem patrem incognitum esse, et illum esse justum, hunc autem bonum. Hujus autem doctrinam corroborat Marcion.

Euseb. H. E. iv, 11. Ἐν γὰρ μὲν τῷ πρώτῳ αὐτὸς περὶ τοῦ Κέρωνος ταῦτα διέξεισι (sc. ὁ Εἰρηναῖος). Κέρων δὲ τις ἀπὸ τῶν περὶ τὸν Σίμωνα τὰς ἀφορμὰς λαβὼν, καὶ ἐπιθεμῆσας ἐν τῇ Ρώμῃ ἐπὶ Ἰγνίου, ἐναυτὸν κληρὸν τῆς ἐπισκοπικῆς διαδοχῆς ἀπὸ τῶν ἀποστόλων ἔχοντος, ἐβδιδάξε τὸν ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ προφητῶν κακηρυγμένον Θεὸν μὴ εἶναι Πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τὸν μὲν γὰρ γινώσκεισθαι, τὸν δὲ ἀγνῶτα εἶναι, καὶ τὸν μὲν δίκαιον, τὸν δὲ ἀγαθόν ὑπάρχειν. Διαδεξιόμενος δὲ αὐτὸν Μαρκίων ὁ Ποντικὸς ἠδύσησε τὸ διδασκαλεῖον ἀπρηδουρίασμένως βλασφημῶν.

quod a factorem et bellorum concupiscentem et inconstantem quoque sententia et contrarium sibi ipsum dicens.

Iren. C. haeres., i, 27, 1. Et Cerdon autem quidam ab illis, qui sunt erga Simonem occasionem accipiens, cum venisset Romam sub Hygino, qui octavum locum episcopatus per successionem ab apostolis habuit, docuit eum, qui a lege et prophetis annuntiatus sit deus, non esse patrem Domini nostri Christi Jesu. Hunc enim cognosci, illum autem ignorari et alterum quidem justum, alterum autem bonum esse.

2. Succedens autem ei Marcion Ponticus adimplavit doctrinam, impudorate blasphemans eum, qui a lege et prophetis annuntiatus est deus, malorum factorem et bellorum concupiscentem et inconstantem quoque sententia et contrarium sibi ipsum dicens.

VARIAE LECTIONES.

ἢ ὅτε. ἢ ὥστε C. ὅτοι. αὐτὸν C. περιστήρας C. φάσκουσι omittendum putat Sauppilus. γινώμει. εἰσι γινώμει susp. M. πολλὰς ἀλόγους. πολλῆς ἀλογίας Roepers. σμυνότερον C. περὶ. πρὸς conj. Bunsenius (Hippolytus and his age 1, 377. ἀφ' ἐξ? Sauppilus. ἠλέγχθησαν Roepers, ἠλέγχθησαν C, M. Cf. cum his Iren. C. haeres. i, 26, 3: Nicolaus autem magistrum quidem habent Nicolaum, unum ex vii, qui primi ad diaconiam ab apostolis ordinati sunt: qui indiscrete vivunt. Plenissime autem per Joannis Apocalypsin manifestantur qui sint, nullam differentiam esse docentes in machando et idololatriam edere. Quapropter dixit et de illis sermo: Sed hoc habes, quod odisti opera Nicolaitarum, quae ego odi. (Apoc. ii, 6.) ὁμοίως δὲ αὐτῶν C, M. Πολλοὶ δ' αὖ τῶν Bunsenius l. i, p. 378, qui p. 377 idem quod nos coniecerat. βρώσεως γινώσεως C, M. Sicut nos etiam Bunsenius coniecit, l. i, p. 378. ἐνυβρίζον τὸ C. Ἰωάννου C. Cf. cum his Iren. c. haeres. i, 27, 1, cuius Graeca, ex Eusebio sumpta veteremque versionem textui supposuimus, et Theodoret. Har. fabul. i, 24.

qui et contrapositiones conabatur et quæcunque A
410-411 placebant contra fabricatorem universi
 diffamabat. Consimiliter autem etiam Lactantius, hu-
 jus discipulus.

58. Appelles autem ab his ortus ait in hunc mo-
 dum esse Deum quemdam bonum, sicuti etiam
 Marcion supposebat, eum autem, qui universa crea-
 verit esse justum, qui fabricatus sit ea, quæ facta
 sunt, et tertium esse, qui cum Mose locutus sit,
 hunc autem esse ignem, esse autem etiam alium
 quartum, malorum auctorem; hos autem angelos
 nominat. Legem autem et prophetas proscindit, cum
 humani et mendacia dicat esse quæ scripta sunt,
 ex Evangelis autem vel Apostolo quæ ipsi placet
 sibi eligit. Philumenæ autem cujusdam sermonibus
 sese applicat tanquam prophetis revelationibus.
 Christum autem a superna potestate descendisse,
 hoc est a bono, illiusque ipsum esse filium, hunc
 autem non ex virgine esse natum, neque carne ca-
 ruisse eum qui apparuerit ait, sed ex substantia
 universi cum partes cepit corpus sibi confectisse,
 hoc est calidi et frigidi et humidum et siccum, et in
 hoc corpore latentem mundanas potestates vixisse
 tempus, quod vixerit in mundo; rursus autem a
 Judæis crucifixum eum mortuum esse, et post tres
 dies resuscitatum apparuisse discipulis, et monstrata
 figura clavorum et lateris sui persuasisse iis semet-
 ipsum esse et non phantasma, sed carnem sese
 habere. Carnem, inquit, postquam monstravit red-
 didit terræ, qua ex substantia erat, nihil alieni au-
 cupatus, sed ad tempus usus singulis sua reddidit,
 vinculum corporis solvens, calido calidum, frigido
 frigidum, humido humidum, siccum siccum, et ita
 abiit ad bonum patrem relicto semine vitæ in mundo
 per discipulos credentibus.

59. Videmur nobis et hæc satis exposuisse; quo-
 niam autem nihil irrefutatum prætermittere decre-
 vimus eorum, quæ a quibuscunque docta sunt,
 videamus quid etiam a Docetis inventum sit.

VARIE LECTIONES.

¶ **409** **410** **411** **412** **413** **414** **415** **416** **417** **418** **419** **420** **421** **422** **423** **424** **425** **426** **427** **428** **429** **430** **431** **432** **433** **434** **435** **436** **437** **438** **439** **440** **441** **442** **443** **444** **445** **446** **447** **448** **449** **450** **451** **452** **453** **454** **455** **456** **457** **458** **459** **460** **461** **462** **463** **464** **465** **466** **467** **468** **469** **470** **471** **472** **473** **474** **475** **476** **477** **478** **479** **480** **481** **482** **483** **484** **485** **486** **487** **488** **489** **490** **491** **492** **493** **494** **495** **496** **497** **498** **499** **500** **501** **502** **503** **504** **505** **506** **507** **508** **509** **510** **511** **512** **513** **514** **515** **516** **517** **518** **519** **520** **521** **522** **523** **524** **525** **526** **527** **528** **529** **530** **531** **532** **533** **534** **535** **536** **537** **538** **539** **540** **541** **542** **543** **544** **545** **546** **547** **548** **549** **550** **551** **552** **553** **554** **555** **556** **557** **558** **559** **560** **561** **562** **563** **564** **565** **566** **567** **568** **569** **570** **571** **572** **573** **574** **575** **576** **577** **578** **579** **580** **581** **582** **583** **584** **585** **586** **587** **588** **589** **590** **591** **592** **593** **594** **595** **596** **597** **598** **599** **600** **601** **602** **603** **604** **605** **606** **607** **608** **609** **610** **611** **612** **613** **614** **615** **616** **617** **618** **619** **620** **621** **622** **623** **624** **625** **626** **627** **628** **629** **630** **631** **632** **633** **634** **635** **636** **637** **638** **639** **640** **641** **642** **643** **644** **645** **646** **647** **648** **649** **650** **651** **652** **653** **654** **655** **656** **657** **658** **659** **660** **661** **662** **663** **664** **665** **666** **667** **668** **669** **670** **671** **672** **673** **674** **675** **676** **677** **678** **679** **680** **681** **682** **683** **684** **685** **686** **687** **688** **689** **690** **691** **692** **693** **694** **695** **696** **697** **698** **699** **700** **701** **702** **703** **704** **705** **706** **707** **708** **709** **710** **711** **712** **713** **714** **715** **716** **717** **718** **719** **720** **721** **722** **723** **724** **725** **726** **727** **728** **729** **730** **731** **732** **733** **734** **735** **736** **737** **738** **739** **740** **741** **742** **743** **744** **745** **746** **747** **748** **749** **750** **751** **752** **753** **754** **755** **756** **757** **758** **759** **760** **761** **762** **763** **764** **765** **766** **767** **768** **769** **770** **771** **772** **773** **774** **775** **776** **777** **778** **779** **780** **781** **782** **783** **784** **785** **786** **787** **788** **789** **790** **791** **792** **793** **794** **795** **796** **797** **798** **799** **800** **801** **802** **803** **804** **805** **806** **807** **808** **809** **810** **811** **812** **813** **814** **815** **816** **817** **818** **819** **820** **821** **822** **823** **824** **825** **826** **827** **828** **829** **830** **831** **832** **833** **834** **835** **836** **837** **838** **839** **840** **841** **842** **843** **844** **845** **846** **847** **848** **849** **850** **851** **852** **853** **854** **855** **856** **857** **858** **859** **860** **861** **862** **863** **864** **865** **866** **867** **868** **869** **870** **871** **872** **873** **874** **875** **876** **877** **878** **879** **880** **881** **882** **883** **884** **885** **886** **887** **888** **889** **890** **891** **892** **893** **894** **895** **896** **897** **898** **899** **900** **901** **902** **903** **904** **905** **906** **907** **908** **909** **910** **911** **912** **913** **914** **915** **916** **917** **918** **919** **920** **921** **922** **923** **924** **925** **926** **927** **928** **929** **930** **931** **932** **933** **934** **935** **936** **937** **938** **939** **940** **941** **942** **943** **944** **945** **946** **947** **948** **949** **950** **951** **952** **953** **954** **955** **956** **957** **958** **959** **960** **961** **962** **963** **964** **965** **966** **967** **968** **969** **970** **971** **972** **973** **974** **975** **976** **977** **978** **979** **980** **981** **982** **983** **984** **985** **986** **987** **988** **989** **990** **991** **992** **993** **994** **995** **996** **997** **998** **999** **1000**

ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΠΑΣΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ

BIBLION .H.

REFUTATIONIS OMNIUM HÆRESIUM

LIBER OCTAVUS.

α'. [p. 261, 262] Τάδε ἔστιν ἐν τῇ ὁγδόῃ τοῦ Α κατὰ πασῶν αἵρεσεων ἐλέγχου·

β'. Τίνα τοῖς δοκῆταις¹¹ τὰ δοκούντα, καὶ ὅτι ἐκ φυσικῆς φιλοσοφίας ἀλέγουσιν ἐδογματίσαν.

γ'. Πῶς ὁ Μονόμιος¹² ληρεῖ¹³ ποιηταῖς καὶ γεωμέτραις καὶ ἀριθμητικοῖς προσέχων.

δ'. Πῶς Τατιανὸς γεγέννηται¹⁴ ἐκ τῶν Οὐαλεντί-νου¹⁵ καὶ Μαρκιῶνος δοξῶν τὰς αὐτοῦ συνιστῶν¹⁶, ὁ δὲ Ἑρμογένης τοῖς Σωκράτους δόγμασι κέχρηται, οὐ τοῖς Χριστοῦ.

ε'. Πῶς πλανῶνται οἱ τὸ Πάσχα τῇ τεσσαρτεσκα-δεκάτῃ ἐπιτελεῖν φιλονεικοῦντες.

ς'. Τίς ἡ πλάνη τῶν Φρυγῶν, νομιζόντων Μοντα-νὸν καὶ Πρισκίλλαν καὶ Μαξιμῆλλαν προφήτας.

ζ'. Τίς ἡ τῶν Ἑγκρατιτῶν¹⁷ κενοδοξία, καὶ ὅτι¹⁸ ἐξ αὐτῶν καὶ¹⁹ οὐκ ἐξ ἁγίων Γραφῶν τὰ δόγματα αὐτῶν συνέστηκαν, [ἀλλ' ἐκ τῶν παρ' Ἰνδοῖς γυμνοσοφιστῶν²⁰.]

η'. Ἐπεὶ οἱ πολλοὶ²¹ τῇ τοῦ Κυρίου συμβουλῇ μὴ χρώμενοι, τὴν δοκὸν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ ἔχοντες, ὁρᾶν ἐπαγγέλλονται²² τυφλωτότερας, δοκεῖ ἡμῖν μηδὲ τὰ τούτων δόγματα σωπᾶν, ὅπως κἀν διὰ τοῦ ὅφ' ἡμῶν γινομένου ἐλέγχου πρὸς αὐτῶν²³ αἰδεσθέντες ἐπιγνώσι, πῶς συνεβούλευσαν ὁ Σωτὴρ ἐξαιρεῖν τὴν δοκὸν πρῶτων, εἴτα διαβλέπειν τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ. Αὐτάρκως οὖν καὶ ἱκανῶς ἐκθέμενοι τὰ τῶν πλειόνων ἐν ταῖς πρὸ ταύτης βίβλοις ἐπὶ τὰ, νῦν τὰ ἀκόλουθα οὐ σωπῆσομεν, τὸ ἀφθονον τῆς χάριτος τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐπιδεικνύντας, καὶ τοὺς τῷ δοκεῖν ἀσφάλειαν λόγων κεκτῆσθαι²⁴ ἐλέγξομεν, οἷγε²⁵ αὐτοὺς δοκῆτάς ἀπεκάλεσαν, [p. 262, 263] δογματίζοντες ταῦτα· Θεὸν εἶναι τὸν πρῶτον²⁶ οἰοῦν²⁷ σπέρμα συκῆς, μεγέθει μὲν ἐλάχιστον παντελῶς, δυνάμει δὲ ἀπειρον²⁸, τα-

412-413 1. Hæc insunt in octavo libro refutationis omnium hæresium :

2. Quænam Opinarii (Docetæ) opinati sint, quos a naturali philosophia profectos doctrinam suam profectos esse.

3. Quomodo Monoimus ineptiat poetis et geometria arithmeticeque sese applicans.

4. Quomodo Tatianus profectus sit a Valentini et Marcionis sententiis suas ipsius constituens, Hermogenes autem Socratis placitis usus sit, non Christi.

5. Quomodo aberrant, qui ut Pascha die decima quarta celebrent litigiosos contendunt.

6. Quisnam sit error Phrygum, qui Montanum et Priscillam Maximillamque prophetas esse putant.

7. Quænam Continentium (Encratitarum) sit inanis gloria, quorum præcepta ex ipsis, non ex sacris Scripturis profecta esse, [sed ex gymnosophistis apud Indos.]

8. Quoniam plerique consilio Domini non uti trahem in oculo habentes se videre prostentur, cum cæcutiant, placeat nobis ne horum quidem dogmata silere, ut vel per refutationem a nobis factam ex se ipsis prudentes cognoscant, quomodo consilium dederit Salvator eximendæ trabis primo, tum perspicientæ festuæ in oculo fratris. Sufficiens igitur satisque postquam exposuimus plurimorum doctrinas in septem qui hunc præcedunt libris, nunc quæ sequuntur non silebimus, monstrantes liberalitatem gratiæ Spiritus sancti, illosque qui opinando securitatem sermonum sese nactos esse putant, coarguimus, qui quidem semetipsos Docetas appellaverunt

414-415 talia professi : Deum primum esse, tanquam semen sit arboris fici, magnitudine quidem prorsus minimum, potentia autem infinitum, humi-

VARIÆ LECTIONES.

¹¹ Δοκῆταις C, M, qui codicis accentum variantem in δοκῆταις et ἀνοκῆταις servavit. ¹² ὁ Μονόμιος. ὁ μὲν Νόμιος corr. C, sicut infra l. x, c. 17, p. 325 ed. Ox. Οἱ δὲ κατὰ Νόμιον. Μονόμιος Theodoret. Hær. fab. i, 18. ¹³ ληρεῖ. ληροῖ C, M. ¹⁴ γεγέννηται. ἀλπειτικὸς γεγέννηται conj. M, an. κεκίνηται? Cf. supra p. 346. 24. ¹⁵ Οὐαλεντιανῶ C. ¹⁶ δοξῶν τὰς αὐτοῦ συνιστῶν Roesperus, δόξας αὐτοῦ συνιστῶν C, δόξας αὐτῶν συνιστῶν conj. M. ¹⁷ Ἑγκρατιτῶν C, M. ¹⁸ ἐξ αὐτῶν καὶ delenda esse censet M. ¹⁹ ἀλλ'—γυμνοσοφιστῶν uncinis inclusimus. ²⁰ Cf. Matth. vii, 3, 4. Luc. vi, 41, 42. ²¹ ἐπαγγέλλονται C. ²² πρὸς αὐτῶν. αὐτῶν? ²³ Post κεκτῆσθαι excidit οἰομένους vel tale quid. M. ²⁴ οἷγε. οἷς C, οἱ M. ²⁵ τὸν πρῶτον. τὸ πρῶτον conj. M; sed cf. infra l. x, c. 16, p. 324 Init. ed. Ox. ²⁶ οἰοῦν C. ²⁷ ἀπειρον om. C, M.

lis magnitudo, innumera multitudine, ad generationem sufficiens, metuentium refugium, nudorum tegumentum, pudendi velamentum, fructus quæsitus, ad quem venit quærens, inquit, ter et non invenit; propterea maledixit, inquit, arbori sici, quia dulcem illum fructum non invenit in ea, fructum quæsitum. Talis autem cum sit, ut strictim dicamus, tantusque, hoc est parvus et minutus secundum illos deus, mundus factus est, ut illis placet, in hunc fere modum. Postquam rami arboris sici teneri facti sunt, provenerunt folia, sicuti videre licet, deinde autem fructus, in quo infinitum et innumerable reconditum custoditur semen fici. Tria igitur esse opinamur, quæ primo a semine ficulneo exstiterint: stirpem quæ est arbor sici, folia et fructum, hoc est ficum, ut antea diximus. Ita, inquit, tres exstiterunt æones, a primo principio universi principia; et hoc, inquit, ne Moses quidem siluit, cum dicat voces Dei tres esse: *Tenebræ, caligo, turba, nihilque addidit*. Nihil enim, inquit, Deus tribus addidit æonibus, sed ipsi omnia universis quæ nata sunt præstiterunt atque præstant. Manet autem Deus ipse per se longe a tribus æonibus remotus. Horum, inquit, æonum principium generationis nactus, ut dictum est, quisque paulatim crevit et auctus est et evasit perfectus. Perfectum autem esse opinantur id, quod numeratur decem. Cum igitur numero et perfectione pares inter se evaserint æones, ut illi opinantur, triginta exstiterunt æones universi, quisque eorum decade absolutus. Sunt autem a se invicem discreti et honorem habent invicem unum, cum positione tantum differant, quia aliud primum est, aliud secundum, aliud eorum tertium. Positio autem iis differentiam potentie exhibuit; qui enim 416-417 proxime a primo deo, qui tanquam semen est, positionem nactus est, genitiliorem reliquis habuit potestatem, decies semet magnitudine mensus ipse immensus; qui autem positione primi factus est secundus, sexies semet comprehendit incomprehensibilis ille; is autem, qui jam tertius positione, in infinitam distantiam propter incrementa fratrum delatus, cum ter semet cogitaret, tanquam vinculum quoddam unitatis semetipsum vinxit æonum.

9. Et hoc opinantur hi esse id, quod dictum est a Salvatore: *Exiit seminans ad seminandum, et id, quod cecidit in terram pulchram et bonam, faciebat aliud centum, aliud sexaginta, aliud triginta*. Et

Α πινὸν μέγεθος, ἀνήριθμον ἐν πλῆθει, πρὸς γένεσιν ἀπροσέδεις ³⁰, φοβούμενων καταφυγή ³¹, γυμνῶν σκέπη, ἀσχύνης ³² ἐπικάλυμμα ³³, ζητούμενος ³⁴ καρπός, ἐφ' ὃν ἤλθεν ὁ ζήτων, φησί, τρίς ³⁵ καὶ οὐκ εὔρε, διὸ κατηράσατο, φησί, τῇ συκῇ, ὅτι τὸν γλυκὺν ἐκείνων καρπὸν οὐκ εὔρεν ἐν αὐτῇ, καρπὸν ³⁶ ζητούμενον. Τοιοῦτου δὲ ὄντος, ὡς εἰπὼν τύπων ³⁷, καὶ τηλικούτου, μικροῦ καὶ ἀμεγέθους ³⁸ κατ' ἐκείνους τοῦ θεοῦ, γέγονεν ὁ κόσμος, ὡς ἐκείνοις δοκεῖ, τοιοῦτόν τινα τρόπον. Ἀπαλῶν γενομένων ³⁹ τῶν κλάδων τῆς συκῆς προῆλθε φύλλα, ὥσπερ ἐστὶν ὁρώμενον, ἐπομένους δὲ ὁ καρπός, ἐν ᾧ τὸ ἀπειρον καὶ τὸ ἀνεξαρτίθμητον θησαυριζόμενον φυλάσσεται σπέρμα συκῆς. Τρία οὖν εἶναι δοκοῦμεν τὰ πρῶτως ὑπὸ τοῦ σπέρματος γεγόμενα τοῦ συκίνου. Πρῶτον, ὅπερ ἐστὶν ἡ συκὴ, φύλλα, καὶ καρπός, τὸ σύκον, ὡς προειρήκαμεν. Οὕτως ⁴⁰, φησί, τρεῖς γεγόνασιν αἰῶνες, ἀπὸ τῆς πρώτης | ἀρχῆς τῶν ὁλων ἀρχαί. καὶ τοῦτο, φησὶν, οὐκ ἐσιώπησεν οὐδὲ Μωϋσῆς λέγων, ὅτι οἱ λόγοι τοῦ θεοῦ τρεῖς εἰσιν. Σκότος, ⁴¹ γνῶσις, θύελλα ⁴², καὶ οὐ προσέθηκεν. Οὐδὲν γάρ, φησὶν, ὁ θεὸς τοῖς τρισὶ προσέθηκεν αἰῶσιν, ἀλλ' αὐτοὶ πάντα τοῖς γενητοῖς πᾶσιν ἐπήρκασαν καὶ ἐπαρκοῦσι. Μένει δὲ ὁ θεὸς αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν πολλὴν τριῶν αἰώνων κεχωρισμένος. Τούτων, φησί, τῶν αἰώνων ἀρχὴν γενέσεως λαβὼν, ὡς λέλεκται, κατ' ὀλίγον ⁴³ ἠῤῥῆσεν, καὶ ἐμεγαλύνθη, καὶ ἐγένετο τέλειος. Τὸ δὲ τέλειον εἶναι δοκοῦσιν ἀριθμούμενον δέκα. Ἰσὼν οὖν γεγονότων ἀριθμῷ ⁴⁴ καὶ τελειότητι τῶν αἰώνων, ὡς ἐκείνοι δοκοῦσι, τριάκοντα γεγόνασιν αἰῶνες οἱ πάντες, ἕκαστος αὐτῶν ἐν δεκάδι πληρούμενος. Εἰσὶ δὲ ἀλλήλων διαίρετοι καὶ ⁴⁵ τιμὴν ἔχοντες οἱ τρεῖς πρὸς ἑαυτοὺς μίαν, θέσει μόνῃ διαφέροντες, ὅτι τὸ μὲν ἐστὶ πρῶτον, τὸ δὲ δεύτερον, τὸ δὲ τρίτον. Ἡ δὲ θέσις αὐτοῖς διαφορὰν δυνάμεως παρέσχεν [p. 263, 264] ὁ μὲν γὰρ ἐγγιστα τῷ πρῶτῳ θεῷ, τῷ οἰονεῖ σπέρματι, θέσειως ⁴⁶ τυχὼν τῶν ἄλλων γονιμωτέραν ἔχει δυνάμιν, δεκάκις αὐτὸς αὐτὸν μεγέθει μετρήσας ὁ ἀμετρητός. ὁ δὲ τῇ θέσει τοῦ πρῶτου γεγόμενος δεύτερος, ἑξάκις αὐτὸν ⁴⁷ κατέλαθεν ὁ ἀκατάληπτος. ὁ δὲ ἡδὴ τρίτος τῇ θέσει, εἰς ἀπειρον διάστημα διὰ τὴν αὔξησιν τῶν ἀδελφῶν γεγόμενος, τρίς νοήσας ἑαυτὸν, οἰονεῖ δεσμὸν τινα τῆς ἐνότητος αὐτῶν ⁴⁸ ἔδωκεν αἰώνιον ⁴⁹.

Β. Καὶ τοῦτο εἶναι δοκοῦσιν οὗτοι τὸ λεγόμενον ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος: *Ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείραι, καὶ [τὸ] ἀσπρὸν εἰς τὴν γῆν τὴν καλὴν καὶ ἀγαθὴν ἐκοίσετο ὁ μὲν ἑκατὸν, ὁ δὲ ἐξήκοντα*

VARIE LECTIONES.

³⁰ Cf. I Mos. iii, 7. ³¹ καταφυγήν, — σκέπη Sauppius. ³² Luc. xiii, 6, 7; Matth. xxi, 19, 20; Marc. xi, 13, 14, 20, 21. ³³ ἐπικάλυμμα C. ³⁴ ζητούμενον καρπὸν Sauppius. ³⁵ τρίς. κύριος Roepers, sed cf. Luc. xiii, 6, 7. ³⁶ καρπὸν aut delendum aut in τὸν mutandum esse putat M. καρπὸν ζητούμενον delendum esse censet Sauppius. ³⁷ τύπων. τόπων C. ³⁸ ἀμεγέθους. μεγέθους C. ³⁹ Cf. Matth. xxiv, 52, Marc. xiii, 28. ⁴⁰ Οὕτως. Οὕτος C. Οὗτοι susp. R. Scotius. ⁴¹ Cf. V Mos. V, 19. Τὰ ῥήματα ταῦτα ἐλάλησε Κύριος πρὸς πᾶσαν συναγωγὴν ὁμῶν ἐν τῷ ὄρει ἐκ μέσου τοῦ πυρὸς (σκότος, γνῶσις, θύελλα, φωνὴ μεγάλη, καὶ οὐ προσέθηκε), καὶ ἔγραψεν αὐτὰ ἐπὶ δύο πλάκας λιθίνας καὶ ἔδωκεν ἑμοί. ⁴² θύελλα C. ⁴³ Ante κατ' ὀλίγον inserendum videtur, ἕκαστος. ⁴⁴ ἀριθμῷ. ἀριθμῶν C. ⁴⁵ διαίρετοι καὶ διαιρετικοί C, M. qui διαίρετοι καὶ minus recte susp. ⁴⁶ θέσειως τυχὼν. θέσειως, τυχὼν C, M. ⁴⁷ αὐτὸν. αὐτὸν C, M. ⁴⁸ αὐτὸν. αὐτὸν C, M. ⁴⁹ αἰώνιον. αἰώνων? Cf. Matth. xiii, 3, 8, Marc. iv, 3, 8; Luc. viii, 5, 8. ⁵⁰ τὸ ante πρῶτον om. C, M, qui τὸ σπέρμα excidisse existimat.

δὲ δὲ τριδύκοντα. Καὶ διὰ τοῦτο | εἶρηκε, φησὶν· Ὁ
 ἔχω⁶⁰ ὅρα ἀκούειν ἀκουέτω, ὅτι ταῦτα οὐκ ἔστι
 πάντων⁶¹ ἀκούσματα. Οὗτοι πάντες οἱ αἰῶνες οἱ τε
 τρεῖς καὶ οἱ ἄπ' αὐτῶν ἀπειράκις ἀπείροι πάντες· εἰσὶν
 αἰῶνες ἀρσενοθήλυες. Αὐξηθέντες οὖν καὶ μεγαλυνθέν-
 τες καὶ γενόμενοι⁶² οὗτοι πάντες ἐξ ἑνὸς ἐκείνου τοῦ
 πρώτου σπέρματος⁶³. τῆς συμφωνίας αὐτῶν καὶ
 τῆς ἐνότητος οἱ πάντες, εἰς ἓνα ὁμοῦ γενόμενοι αἰῶνα
 τὸν μέσον αὐτῶν, γέννημα⁶⁴ κοινὸν οἱ πάντες ἐγέν-
 νησαν ἐκ παρθένου μίᾳς, τὸν ἐν μεσότητι Μαρίας
 Σωτῆρα πάντων⁶⁵, ἰσοδύναμον κατὰ πάντα τῷ
 σπέρματι τῷ συκῆν, πλὴν ὅτι γεννητὸς⁶⁶ οὗτος, τὸ
 δὲ πρῶτον σπέρμα ἐκεῖνο, ὅθεν γέγονεν ἡ συκὴ,
 ἐστὶν ἀγέννητον. Κεκοσμημένον⁶⁷ οὖν τῶν τριῶν
 αἰῶνων ἐκείνων παναρέτως καὶ παναγῶς, ὥς δο-
 κοῦσιν οὗτοι διδάσκοντες, καὶ τοῦ παιδὸς ἐκείνου
 τοῦ μονογενοῦς (γέγονε γὰρ μόνος τοῖς ἀπείροις
 αἰῶσιν ἐκ τριγενοῦς· τρεῖς γὰρ αὐτὸν ἐγέννησαν
 ὁμοφρονούντες αἰῶνες ἀμέτρητοι⁶⁸)· κεκοσμητο
 μὲν ἀνευδὲς πᾶσα ἡ νοητὴ φύσις, φῶς δὲ ἦν ἅπαντα
 ἐκεῖνα τὰ νοητὰ καὶ αἰῶνια, φῶς δὲ οὐκ ἄμωρον
 οὐδὲ ἀργόν, οὐδὲ οἰονεῖ τις ἐπιποιούντος δοῦμενον,
 ἀλλὰ ἔχον ἐν ἑαυτῷ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀπειράκις
 ἀπείρων κατὰ⁶⁹ τὸ παράδειγμα τῆς συκῆς ἀπείρους
 ἰδέας ζῶων τῶν ἐκεῖ πολυποικίλων, κατελαμψέν
 ἄνωθεν εἰς τὸ ὑποκείμενον χάος. Τὸ δὲ φωτισθὲν
 ὁμοῦ καὶ μορφωθὲν [p. 264—266] ἐκείναις ἄνωθεν
 ταῖς πολυποικίλοις ἰδέαις, πῆξιν ἔλαβε καὶ ἀνεδέξατο
 τὰς ἰδέας τὰς ἄνωθεν ἀπάσας ἀπὸ τοῦ τρίτου αἰῶνος
 τοῦ τριπλασιάσαντος αὐτόν⁷⁰. Ὁ δὲ αἰὼν οὗτος ὁ
 τρίτος τοῦς χαρακτήρας βλέπων πάντας ἀθρόως τοὺς
 ἑαυτοῦ εἰς τὸ ὑποκείμενον κάτω σκότος κατελημμέ-
 νους, τὴν τε δύναμιν τοῦ σκότους οὐκ ἀγνοῶν | καὶ
 τὴν ἀφελὲς⁷¹ τοῦ φωτὸς ὁμοῦ καὶ ἄφρονον, οὐκ εἴσπεν
 ἐπὶ πολὺ τοὺς φωτεινοὺς χαρακτήρας ἄνωθεν ὑπὸ
 τοῦ σκότους κάτω κατασπασθῆναι· ἀλλὰ γὰρ ὑπ-
 ἔταξε τοῖς αἰῶσι [στεριώσας]. Στεριώσας οὖν⁷² κά-
 τωθεν, καὶ⁷³ διεχώρισεν ἀνὰ μέσον τοῦ σκότους
 καὶ ἀνὰ⁷⁴ μέσον τοῦ φωτὸς, καὶ ἐκάλεσε τὸ φῶς
 ἡμέραν, δὲ ἦν ὁπερὶν τοῦ στεριώματος, καὶ τὸ
 σκότος ἐκάλεσε νύκτα. Πασῶν⁷⁵ οὖν, ὡς ἔφη,
 τῶν ἀπείρων τοῦ τρίτου αἰῶνος ἰδεῶν ἀπειλημμέ-
 νων ἐν τούτῳ τῷ κατωτάτῳ σκότειν, καὶ αὐτοῦ τοῦ
 τοιοῦτου αἰῶνος ἐναπεσφράγισται μετὰ τῶν λοιπῶν
 τὸ ἐκτύπωμα, πῦρ ζῶν ἀπὸ φωτὸς γενόμενον, ὅθεν
 | μέγας ἄρχων ἐγένετο, περὶ οὗ λέγει Μωϋσῆς⁷⁶

A propterea dixit, inquit: Qui habet aures audiendi
 audiat, quia hæc non ab omnibus audiantur. Om-
 nes hi æones, et tres illi et qui ab his orti sunt
 infinites infiniti universi sunt æones masculino-
 feminei. Cum igitur creverunt et aucti sunt et ex-
 stiterunt hi omnes ex uno illo primo semine, con-
 centus sui atque unitatis cuncti simul, in unum
 congressi æonem ipsorum medium, partum com-
 munem universi genuerunt ex virgine una, Salva-
 torem eorum, qui in medietate sunt, omnium, ejus-
 dem ab omni parte potentie atque semen sicuti-
 neum, nisi quod hic genitus sit, illud autem pri-
 mum semen, unde sicuti arbor exsistit, non genitum.
 Postquam igitur ornatu sunt tres illi æones omni
 virtute et sanctitate, ut opinantur hi docentes, et
 B filius ille unigenitus (genitus enim est solus infinitis
 illis æonibus ex trigenito; tres enim eum genuerunt
 consentientes æones immensi): ornata erat
 absoluta omnis natura intelligibilis; lux autem
 erant universa illa intelligibilia et æterna, lux autem
 non informis neque ignava, neque tanquam indi-
 gens aliquo, qui subveniat; sed cum habeat in
 semetipsa secundum multitudinem illorum infinites
 infinitorum ad exemplum sicuti infinitas animalium,
 quæ illic sunt, pervoriorum species, luxit desuper
 in subjacens chaos. Id autem collustratum simul et
 conformatum illis. 418 419 quæ supra sunt per-
 variis speciebus, concrevit et accepit species su-
 pernas omnes a tertio æone, qui semetipsum tri-
 plicavit. Æon autem hic tertius cum notas suas
 videret universas simul in subjacentes infra tene-
 bras susceptas, cumque potestatem tenebrarum
 non ignoraret et simplicitatem lucis simul et libe-
 ralitatem, non passus est diu lucidas notas desuper
 a tenebris deorsum deripi; at enim subtruxit æo-
 nibus firmamentum cæli. Postquam igitur firmavit
 inferne, et divisit tenebras a luce appellavitque lucem
 diem, quæ erat super firmamentum, et tenebras ap-
 pellavit noctem. Universis igitur, ut dixi, infinitis
 tertii æonis ideis deprehensis in infimis his tene-
 bris, etiam ipsius hujusce æonis cum reliquis ex-
 pressa est imago, ignis vivus a luce genitus, unde
 magnus archon exsistit, de quo Moses ait: In prin-
 D cipio creavit Deus cælum et terram. Hunc dicit Moses
 igneum Deum, qui e rubo (ἀπὸ τοῦ βάρου) locutus
 sit, hoc est e tenebricoso aere (βάρος enim est uni-

VARIE LECTIONES.

⁶⁰ Matth. xiii, 9; Marc. iv, 9; Luc. viii, 8. ⁶¹ πάντων. πάντως C. ⁶² γενόμενοι. Ἀπὸ τῆς αἰῶ-
 γένοντο? Cf. supra p. 263, 55. ⁶³ Cf. supra p. 278, 66 sqq. ⁶⁴ γέννημα — ἐγέννησαν C.
 μίᾳς, τὸν ἐν μεσότητι Μαρίας σωτῆρα πάντων. μίᾳς, Μαρίας, σωτῆρα, τὸν ἐν μεσότητι πάν-
 των R. Scotius: Marias delemum esse putat Sauppius. Ἀπὸ μίᾳς, τὸν ἐν μεσότητι Σωτῆρα πάν-
 των? Cf. infra l. x, c. 16, p. 324. ed. Ox. γεννησάι ἐκ Παρθένου Μαρίας Σωτῆρα τῶν πάντων. ⁶⁵ γεν-
 τὸς — ἀγέννητον C, M. ⁶⁶ κεκοσμημένον. κατεκοσμημένον C, κατακοσμημένον R. Scotius. ⁶⁷ ἀμέ-
 τρητοι C. ⁶⁸ κατὰ καὶ κατὰ conj. M. ⁶⁹ αὐτόν. αὐτόν C, M. ⁷⁰ ἀφελὲς, ἀσφαλὲς; C, M. Cf. infra l. x, c.
 16, p. 324 ed. Ox. Correxist jam Bernaysius in Ep. critic. ad Bunsenium (Bunsenii Analecta Anti-Nicæna
 vol. III, p. 307, 8 not.) ⁷¹ αἰῶσι στεριώσας. Στεριώσας οὖν αἰῶσι. Στεριώσας οὖν C, M, αἰῶσι στεριώμα
 οὐρανῶν Bernaysius l. l. Cf. infra p. 324 ed. Ox. Ἐποίησεν οὐρανὸν, καὶ μέσον πῆξας, x. τ. λ. ⁷² Cf.
 I Mos. i, 4, 5, 7: Καὶ διεχώρισεν ὁ Θεὸς ἀνὰ μέσον τοῦ φωτὸς καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σκότους. Καὶ ἐκάλεσεν ὁ
 Θεὸς τὸ φῶς ἡμέραν καὶ τὸ σκότος ἐκάλεσε νύκτα. Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸ στεριώμα καὶ διεχώρισεν ἀνὰ
 μέσον τοῦ ὕδατος, ὃ ἦν ὑποκάτω τοῦ στεριώματος, καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ ὕδατος τοῦ ἐπάνω τοῦ στεριώματος.
⁷³ διεχώρισεν C. ⁷⁴ Πασῶν. Πάντων C, M. Cf. infra p. 325 ed. Ox. ⁷⁵ I Mos. i, l. 1.

versus aer tenebris subjacens), βάτων autem, inquit, A dixit Moses, quia desuper deorsum omnes pertransierunt lucis species, quibus aer permeabilis (βάτος) est. Non autem minus etiam nobis verbum a rubo notum sit, vox enim, significans verbum, est aer pulsatus, quo dempto verbum humanum non cognoscitur. Non solum autem verbum nobis a rubo, hoc est ab aere leges dat et nobiscum versatur, sed enim et odores et colores per aerem nobis facultates suas manifestant.

γος ἡμῖν ἀπὸ τοῦ βάτου, τούτεστιν ἀέρος, νομοθετεῖ ματα διὰ τοῦ ἀέρος ἡμῖν τὰς δυνάμεις τὰς αὐτοῦ
10. Hic igitur deus igneus, qui ignis a luce exstitit, mundum fecit ita ut Moses ait, ipse cum non subsistat tenebris tanquam substantia utens, perpetuo contumelias afficiens aeternas illas desuper inferne susceptas lucis notas. Usque 420-421 igitur ad Salvatoris apparitionem a deo lucis igneae, demiurgo, multa quaedam erat erratio animarum; animarum (ψυχῶν) enim ideæ appellantur, quia refrigeratae a supernis in tenebris peragunt, transmutatae e corporibus in corpora a demiurgo custodita. Haec autem ita esse, inquit, licet etiam ex Job intelligere, cum dicit: *Et ego sum erro et in locum e locis transiens et in domum ex domo*, et cum Salvator dicit: *Et si vultis recipere, ipse est Elias, qui venturus est. Qui habet aures audiendi audiat*. Inde autem a Salvatore migratio animarum cessavit, fides vero praedicatur ad remissionem peccatorum. Tali quodam modo unigenitus filius ille, cum æonum, qui supra sunt, ideam videret desuper transmutatas in tenebrosos corporibus, liberare eas descendens voluit. Cum autem sciret, ut pleroma universorum æonum simul viderent, ne æones quidem valere, sed consternatos eos corruptibiles corruptionem pati, magnitudine et splendore potestatis correptos: coegit se tanquam fulgur maximum in minimo corpore, imo vero tanquam lumen oculi sub palpebris coactum, et pervenit usque ad cælum, stellisque, quæ ibi sunt, contactis rursus se cogit sub palpebris oculi quando valit. Idemque cum facit lumen oculi, quod et ubique existit et omnia, nobis est occultum, cernimus autem nos nil nisi oculi palpebras, angulos candidos, membranam laxam, siuosam, venosam, tunicam corneam, sub ea autem pupillam racemosam, reticulatam, orbiculatam, et si quæ aliæ luminis oculi sunt tunice, quibus vestitum oculatum est. Ita, inquit, unigenitus filius superne aeternus, superindutus secundum singulos quosque tertii æonis æones, cum existit in triacontade æonum, intro-

Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. Τοῦτον λέγει Μωϋσῆς ὅτι πύρινον θεὸν ἀπὸ τοῦ βάτου λαλήσαντα, τούτεστιν ἀπὸ τοῦ σκοτεινοῦ ἀέρος· βάτος γάρ ἐστι πᾶς ὁ σκότος ὑποκαίμενος ἀήρ· βάτον δὲ, φησὶν, εἶρηκε Μωϋσῆς, ὅτι ἀνωθεν κάτω πᾶσαι διέβησαν τοῦ φωτὸς αἱ ἰδέαι βάτην ἔχουσαι τὴν αἴρα. Οὐδὲν δὲ ἦτον καὶ ἡμῖν ὁ λόγος ἀπὸ τοῦ βάτου γνωρίζεται· φωνὴ γάρ ἐστι σημαντικὴ τοῦ λόγου πλησσομένης ἀήρ, οὗ διότι λόγος ἀνθρώπινος οὐ γνωρίζεται. Οὐ μόνον δὲ ὁ λόγος καὶ συμπολιτεύεται, ἀλλὰ γὰρ καὶ ὅσμαι καὶ χρώματα ἐμφανίζουσιν.

1. Οὗτος οὖν ὁ πυροειδὲς θεὸς ὁ πῦρ ἀπὸ φωτὸς γενόμενος ποίηκε τὸν κόσμον οὕτως, ὥς φησι Μωϋσῆς, αὐτὸς ὢν ἀνυπόστατος, σκότος ἔχων τὴν οὐσίαν, ἐνυδρίζων αἰ τοῖς κατελειμμένοις ἀνωθεν κάτω τοῦ φωτὸς αἰωνίοις [p. 266, 267] χαρακτηρίσει. Μέχρι μὲν οὖν τῆς τοῦ Σωτῆρος φανερώσεως ὑπὸ τοῦ θεοῦ τοῦ φωτὸς τοῦ πυρώδους, τοῦ δημιουργοῦ, πολλή τις ἦν πλάνη τῶν ψυχῶν· ψυχὰ γὰρ αἱ ἰδέαι καλοῦνται, ὅτι ἀποφυγεῖσαι τῶν ἀνω ἐν σκότει διατελοῦσι, μεταβαλλόμεναι ἐκ σωμάτων εἰς σώματα, ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ φρουρούμενα. Ὅτι δὲ τοῦδ' οὕτως ἔχει, φησὶν, ἐπεὶ τὸ καὶ ἐκ τοῦ ἰωδ κατανοῆσαι λέγοντος· Καὶ ἐγὼ πλανῆτις καὶ τόπων ἐκ τόπων μεταβαίνουσα καὶ οὐκ ἐξ οὐκίας, καὶ τοῦ Σωτῆρος λέγοντος· Καὶ εἰ θέλῃτε δεῖσθαι, αὐτὸς ἐστὶν Ἑλλὰς ὁ μέλλων ἐρχεσθαι. Ὁ ἔχων ὅτα ἀκούειν ἀκούει. Ἀπὸ δὲ τοῦ Σωτῆρος μετενσωματώσεως πίπτουσι, πίστις δὲ κηρύσσεται εἰς ἀρετὴν ἀμαρτιῶν. Τοιούτον τινα τρόπον ὁ μονογενὴς Υἱὸς ἐκεῖνος, ὁ τῶν αἰώνων ἀνωθεν τὰς ἰδέας βλέπων τὰς ἀνωθεν μεταβαλλόμενας ἐν τοῖς σκοτεινοῖς σώματι, ρύσασθαι κατεβῶν ἠθέλησεν. Εἰδὼς δὲ, ὅτι τὸ πλῆρωμα τῶν ὧν αἰώνων οὐδὲ οἱ αἰῶνες ἀθρόον ἰδὲν ὑπομένουσιν, ἀλλὰ καταπλαγέντες· οἱ φθαρτοὶ φθορὰν ὑπομένουσι, μεγάθυοι καὶ δόξη δυνάμεις κατελειμμένοι, συστειλας αὐτὸν ὡς ἀστραπὴν μεγίστην ἐν ἐλαχίστῳ σώματι, μᾶλλον δὲ ὡς φῶς ἐφέως ὑπὸ τοῖς βλεφάροις συνεσταλμένος, ἐξικνεῖται μέχρις οὐρανοῦ, καὶ τῶν ἀστέρων ἐπιφάσας τῶν ἐκεῖ πάλιν αὐτὸν συστειλάει ὑπὸ τοῖς βλεφάροις τῆς ἐφέως ὅτε βούλεται. Καὶ τοῦτο ποιοῦν τὸ φῶς τῆς ἐφέως, καὶ πανταχῇ γινόμενον καὶ πάντα, ἡμῖν ἐστὶν ἀφανὲς, μόνον δὲ ὁρῶμεν ἡμεῖς ἐφέως βλέφαρα, καθοδὸς λευκοῦς, ὁμένα εὐρύον πολύπτυχον πολυκτηρόνα, χιτῶνα κερατοειδῆ, ὑπὸ δὲ τούτον κόρην βαγοειδῆ, ἀμφιδιηστροειδῆ, δισκοειδῆ, καὶ εἰ τινες ἄλλοι τοῦ φωτὸς τῆς ἐφέως εἰσι χιτῶνες, οὗς ἐστολισμένην χέκρυται. Οὕτως, φησὶν, ὁ μονογενὴς παῖς ἀνωθεν αἰώνιος

VARIÆ LECTIONES.

11 Cl. II Mos. iii, 2. ὁ βάτων. βάτων C, M, qui jam observavit Docetas hic in verbali βάτων ludere: πάτων si non scribendum, at certe audiendum esse putat Roepers. 11 Voc. θεός exesum, sed compendii reliquiae apparent. M. 11 ἐπεὶ C. 11 Joh. ii, 9. . . καὶ ἐγὼ πλανῆτις καὶ λάτρις τόπων ἐκ τόπου περιερχομένη καὶ οὐκ ἐξ οὐκίας, x. τ. λ. 11 πλανῆτις. πλανήτης C. 11 Μαθη. xi, 14, 15. 11 ἀθρόον. οἱ ἀθρόον C, οἱ ἀθρόοι Chr. Petersenius. 11 οἱ ὡς? Chr. Petersenius. 11 ἐπιφάσας τῶν ἐπιφασάντων C, ἐπιφασάντων M. 11 τοῦτο. ταῦτό? 11 ὁμένα εὐρύον. ὁμένας εἶν C, ὁμένα σάρκινον Roepers. 11 πολυκτηρόνα. πολυκτηρὸν pr. C, eadem manu mutatum in πολυκτηρόνα.

ἐπεδυσάμενος κατὰ ἕνα ἑκάστον τοῦ τρίτου αἰώνος^α αἰώνα, καὶ γενόμενος ἐν τριακοντάδι αἰώνων εἰσῆλθεν εἰς τὸνδε τὸν^β κόσμον τηλικούτος ὢν, ἥλικον εἰπομεν, ἀφανής, ἀγνωστος, ἄδοξος, ἀπιστούμενος. Ἰν' οὖν, φα- σὶν οἱ δοκῆσαι, καὶ τὸ σκότος ἐπεδύσθῃται τὸ ἐξώτε- ρον, τὴν σάρκα φησὶν, ἀγγέλους συνοδεύσας αὐτῷ ἀνω- θεν τὴν Μαριὰμ εὐαγγελίσαστο, φησὶν, ὡς γέγραπται. Ἐγενήθη^γ τὸ ἐξ αὐτῆς ὡς γέγραπται. Γεννηθὲν δὲ [p. 267. 268] ἐπεδύσατο αὐτὸ ἀνωθεν^δ ἑλθὼν, καὶ πάντα ἐποίησεν οὕτως, ὡς ἐν τοῖς Εὐαγγелиοῖς γέ- γραπται, ἡλούσατο εἰς τὸν Ἰορδάνην, ἡλούσατο δὲ τύπον καὶ σφράγισμα λαβὼν ἐν τῷ ὕδατι τοῦ γεγεννη- μένου^ε σώματος ἀπὸ τῆς Παρθένου, ἴν', ὅταν ὁ ἄρ- χων κατακρίνῃ τὸ ἴδιον πλάσμα θανάτῳ, τῷ σταυρῷ, ψυχῇ^ς ἐκείνῃ ἐν τῷ σώματι τραπέζῃ, ἀπεκδυσα- μένῃ τὸ σῶμα^ς καὶ προσηλώσασα πρὸς τὸ ξύλον, καὶ θριαμβεύσασα^ς δι' αὐτοῦ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας μὴ εὐρεθῇ γυμνῇ^ς, ἀλλ' ἐνδύσθῃται τὸ ἐν τῷ ὕδατι, ὅτε ἐδαπτίζετο, ἀντὶ τῆς σαρκὸς ἐκείνης ἐκτετυπωμένου σώμα. Τοῦτό ἐστι, φησὶν, ὃ λέγει ὁ Σωτὴρ· Ἐὰν μὴ τις^ς γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐκ εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· ὅτι τὸ γεγεννημένον^ς ἐκ τῆς σαρ- κὸς σὰρξ ἐστίν. Ἀπὸ τῶν τριακοντα οὖν αἰώνων τριακοντα ἰδέας ἐπεδύσατο^ς διὰ τοῦτο ἐπὶ τριακοντα ἔτη γέγονεν ἐπὶ τῆς γῆς ὁ αἰώνιος ἐκείνος, ἑκάστου αἰώνος ἰδέα ἐνιαυτῷ φανερούμενος^ς. | Εἰσὶ^ς δὲ καὶ ἀπὸ ἑκάστου τῶν τριακοντα αἰώνων ἅπασαι ἰδέαι^ς κατεληγμέναι ψυχαί, καὶ φύσιν ἔχει τούτων ἑκάστη νοεῖν^ς τὸν κατὰ φύσιν Ἰησοῦν, ὃν ἐκείνος ὁ μονο- γενὴς ὁ αἰώνιος ἀπὸ τῶν αἰωνίων τόπων ἐπεδύσατο^ς. εἰσὶ δὲ οὗτοι διάφοροι. Διὰ τοῦτο τοσαῦτα αἰρέσεις ζητοῦσι τὸν Ἰησοῦν περιμαχέτως, καὶ ἐστὶ πάσαις οἰκίαις αὐταῖς, ἀλλῇ δὲ ἄλλος^ς ὁρώμενος· ἀπ' ἑλλοῦ τόπου^ς, ἐφ' ὃν ἑκάστη^ς φέρεται, φησὶν, καὶ σπείθει δοκοῦσα τοῦτον εἶναι μόνον, ὃς ἐστὶν αὐτῆς συγγενὴς ἰσῆος καὶ πολλῆς, ὃν ἰδοῦσα πρῶτον^ς ἴδιον ἐγνώ- ρισαι μὲν ὡς^ς ἀδελφόν, τοὺς δὲ ἄλλους νόθους. Οἱ μὲν οὖν ἐκ τῶν ὑποκάτω τόπων τὴν φύσιν ἔχοντες τὰς ὑπὲρ αὐτοὺς ἰδέας τοῦ Σωτῆρος ἰδοὺ οὐ δύναν- ται, οἱ δὲ ἀνωθεν, φησὶν, ἀπὸ τῆς [p. 268. 269] δε- κάδος· τῆς μέσης καὶ τῆς ἐγδοάδος τῆς ἀρίστης^ς, ὅθεν ἐσμέν ἡμεῖς, λέγουσιν, οὐκ ἐκ μέρους, ἀλλ' ὅλον αὐτὸ τὸν Ἰησοῦν τὸν Σωτῆρα ἴσασι, καὶ εἰσὶν ἀνωθεν τέλει οἱ μόνον, οἱ δὲ ἄλλοι πάντες ἐκ μέρους.

VARIAE LECTIONES.

^α αἰώνος. αἰώνες C, M. ^β τόνδε τὸν. τον δέκατον C, M. ^γ Ἐγενήθη C. ^δ αὐτὸ ἀνωθεν. αὐτὸς ἀνωθεν? αὐτὸ ὁ ἀνωθεν? ^ε γεγεννημένου C. ^ς ψυχῇ. αὐτῇ C, M. ^ς Cf. Col. ii, 11, 14. 15. . . ἐν τῇ ἀπεκδύσει τοῦ σώματος τῆς σαρκὸς . . . ἐξελείψας τὸ κατ' ἡμῶν χειρόγραφον τοῖς δόγμασιν, ὃ ἦν ὑπεραντίον ἡμῖν, καὶ αὐτὸ ἔρχεν ἐκ τοῦ μέσου, προσηλώσας αὐτὸ τῷ σταυρῷ, ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας ἰδεοματίειν ἐν παρήρσει, θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν αὐτῷ. ^ς θριαμβεύσας C. ^ς Cf. II Cor. v, 3. . . Εἴπερ καὶ ἐνδυσάμενοι οὐ γυμνοὶ εὐρεθησόμεθα. ^ς Ev. Joan. iii, 5, 6. Ἀμὴν, ἀμὴν λέγω σοι, ἐάν μὴ τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βα- σιλείαν τοῦ Θεοῦ· τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς σὰρξ ἐστίν, x. t. λ. ^ς γεγεννημένον C. ^ς ἰδέα ἐνιαυτῷ φανερούμενος. ἰδέα ἐν αὐτῷ φανερούμενος C, ἐν αὐτῶν (sc. τῶν ἐτῶν) φανερούμενος conj. M, ἰδέα ἐνιαυτῷ φανερούμενος Roperus, ἰδέα ἐνιαυτῷ φανερούμενος, vel ἰδέα ἐνιαυτὸν φανερούμενος R. Scotius, ἰδέα ἐν αὐτῷ φανερούμενος Chr. Petersenius. ^ς Εἰσὶ. Εἴη C, M. ^ς ἅπασαι ἰδέαι. ἅπασα ἰδέα C, M, ἐν ἀπάσῃ ἰδέᾳ Roperus. ^ς φύσιν ἔχει τούτων ἑκάστη νοεῖν. φύσιν ἔχει τούτων ἑκάστην ὃ ἦν C, M, qui initio aliquid excidisse putat et ἔχειν τούτων ἑκάστην ὅλον conj. φησὶν, ἔχει τούτων ἑκάστη νόημα Roperus. ^ς ἄλλος. ἄλλος pr. C. ^ς τόπου. τόπου C, M. Siculi nos etiam Roperus et R. Scotius corrigendum esse censent. ^ς ἑκάστη. ἑκαστα C. ^ς πρῶτον. πρῶτος C, an πρῶτως? ^ς ἐγνώρισαι μὲν ὡς. ἐγνωρισμένους C, M; an μὲν ὡς non recto loco insertum et ante ἴδιον transponendum est? Chr. Petersenius. ^ς Cf. doctrinam Valenti- nianorum supra p. 272, et apud Irenaeum.

11. Hæc igitur sufficere arbitror prudentibus ad cognoscendam Docetarum perplexam et dissolutam hæresin, qui cum de materia inaccessible et incomprehensa audaciter disputarent, Docetas semetipsos appellaverunt, quorum non opinionem semel esse aliquos nuncupamus ineptientes, sed irabem ex tanta materia in oculo gestam coarguimus, si forte perspicere possint; sin non, certe ne alios obcecent: quorum dogma olim Græcorum sapientes antea commenti sunt magnam partem, sicuti cognoscere licet lectoribus. Hæc igitur sunt, quæ Docetis placuerunt. Quenam autem et Monoismo placeant non silebimus.

12. Monoismus Arabs longe a magnisonantis poetæ gloria discessit, talem quemdam esse hominem arbitratos, qualem poeta Oceanum, cum ait in hunc fere modum:

Oceanus et origo deorum et origo hominum.

Hæc aliis verbis commutans hominem ait esse universum (quod est principium rerum omnium) non genitum, immortalem, æternum, et filium hominis supra dicti genitum et passibilem, non tempore factum, non consilio, non prædestinatione. Talis enim est, inquit, potestas illius hominis. Huiusmodi autem cum sit potentia, natum esse filium celerius cogitatione et voluntate. Et hoc, inquit, est quod dictum est in Scripturis: *Erat et exstitit*, quod est: erat homo et exstitit filius ejus, quasi quis dicat: erat ignis et exstitit lux, non tempore nec voluntate nec prædestinatione, simul atque ignis erat. Hic autem homo una monas est non composita non divisa, composita divisa, plane amica, plane pacata, plane pugnax, plane adversus: 426-427 semulipsam hostilis, dissimilis consimilis, tanquam harmonia quædam musica omnia in semet continens, quæcunque aliquis dicat prætermittatque cum non cogitaverit, omnia exhibens, omnia generans. Hæc mater, hæc pater, duo immortalia nomina. Exempli autem gratia perfecti hominis considera, inquit, maximam imaginem iota unum, unum illum apicem, qui est apex unus, non compositus, simplex, monas sincera ex nihilo prorsus composita, compositus, multitudus, multipartitus. Indivisus ille unus, inquit, est unus multis faciebus et innumeris oculis instructus innumerisque nominibus litteræ iota apex, qui imago est perfecti illius hominis invisibilis.

VARIÆ LECTIONES.

10 πολυπλόκων fr. C. 11 περί ὕλης Chr. Petersenius: πολλῆς C, M, qui susp. ἀπό δόξης. Cf. infra lin. 95. 12 δοκῆτας. δοκῆτας; C, δοκῆτας M. 13 κατανοοῦμεν. κατονομάζομεν? 14 ματαίζοντες C. 15 τοιαύτης susp. Sauppius. 16 εἰ δ' οὐ, κἂν τὸ μὴ ἐτέρους τυφλώσαι. εἰδοῦσαν τοιμηντέρους τυφλώσαι C, M, qui εἰ δὲ (pro εἰ δὲ μὴ), οὐκ ἂν τοὺς ἡμετέρους τυφλώσαιεν susp.: εἰ δ' οὐκ, ἀλλὰ μὴ ἐτέρους τυφλώσαι Roperus, εἰ δ' οὐκ ἂν, τὸ μὴ ἐτέρους τυφλώσαι R. Scotius. 17 παλαί ol. παλαί C, M. 18 κατὰ. καὶ τὰ C, M. Sicuti nos etiam R. Scotius correxit. 19 Cf. hom. 2. xiv 201, 246, et supra p. 148, 10 not. 20 δ — ὧν lunulis inclusimus. 21 ὁ ἔστιν. ἔστιν C. 22 ἀγέννητον C, M. 23 γεννητὸν C, M. 24 ἀβουλήτως. ἀβασιλύτως C. Cf. lin. 14, 15. 25 Alludere videtur ad initium Evangelii Joannis. 26 ἔστιν. ἦν Roperus, ἔστιν δ' ἦν C, M. 27 εἰρηνηχὴ C. 28 ὅσα ἂν, ὡς ἂν C. 29 Ἀδτη μήτηρ — ὀνόματα. Cf. supra p. 132, 63, 64. 30 Cf. Matth. v, 18; Luc. xvi, 17. 31 πολυσχεδὸς C, M. 32 Sauppius. 33 πολυμερής. 34 ἡ ἄμερής. πολυμερής ἢ ἄμερής. 35 Ἐκείνη C, M. 36 μυριόμματος καὶ μυριώνυμος. Cf. supra p. 166, 20.

15. Ταῦτα μὲν οὖν αὐτάρκη νομίζω εἶναι τοῖς εἰς πεφρονηκόσι πρὸς ἐπίγνωσιν τῆς τῶν δοκῆτῶν πολυπλόκου 10 καὶ ἀυστάτου αἰρέσεως, οἱ περὶ ὕλης 11 μὲν ἀδάτου καὶ ἀκαταλήπτου λόγους ἐπιχειρημένους ποιήσαντες, δοκῆτάς 12 ἑαυτοὺς προσηγόρευσαν, ὧν οὐ τὸ δοκεῖν εἶναι τινὰς κατανοοῦμεν 13 ματαίζοντες 14, ἀλλὰ τὴν ἐκ τοσαύτης 15 ὕλης δοκὸν ἐν ὀφθαλμῷ φερομένην διελέγχοντες εἰ πως διαβλέψαι δυνήσωνται, εἰ δ' οὐ, κἂν τὸ μὴ ἐτέρους τυφλώσαι 16, ὧν τὸ δόγμα πάλαι οἱ 17 Ἑλλήνων σοφισταὶ προσοφίσαντο κατὰ 18 πολλά, ὡς ἔστιν ἐπιγνώμαι τοὺς ἐντυγχάνοντας. Ταῦτα μὲν οὖν τοῖς δοκῆταῖς τὰ δόξαντα. Τίνα δὲ καὶ Μονοῖμῳ δοκεῖ, οὐ σιωπήσομεν.

16. Μονόμιμος δ' Ἀραβὶ μακρὰν τῆς τοῦ μεγάλου φωνοῦ ποιητοῦ δόξης γεγέννηται, τοιοῦτόν τινα τὸν ἀνθρωπὸν νομίσας, ὅποιον δ' ποιητὴς τὸν Ὀκεανόν, οὕτω πως λέγων·

Ὀκεανὸς γένεσις τε θεῶν γένεσις τ' ἀνθρώπων 10.

Ταῦτα ἄλλοις λόγοις μεταστῆσας λέγει ἀνθρωπὸν εἶναι τὸ πᾶν 10 (ὃ ἔστιν 11 ἀρχὴ τῶν ὧν) ἀγέννητον 12, ἀφάρτον, ἀδίον, καὶ υἱὸν ἀνθρώπου τοῦ προεξηγμένου γεννητὸν 13 καὶ παθητὸν, ἀχρόνως γινόμενον, ἀβουλήτως 14 ἀπροορίστως. Τοιαύτη γὰρ, φησὶν, ἡ δύναμις ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου. Οὕτως ὄντος αὐτοῦ τῇ δυνάμει γενέσθαι τὸν υἱὸν λογισμοῦ καὶ βουλήσεως τάχιν. Καὶ τοῦτο ἔστι, φησὶ, τὸ εἰρημένον ἐν ταῖς Γραφαῖς· *Ἦν καὶ ἐγένετο* 15, ὅπερ ἔστιν 16· ἦν ἀνθρωπός, καὶ ἐγένετο υἱὸς αὐτοῦ, ὡς τις εἴποι· ἦν πῦρ καὶ ἐγένετο φῶς, ἀχρόνως, καὶ ἀβουλήτως, καὶ ἀπροορίστως ἅμα τῷ εἶναι τὸ πῦρ. 17 Ὁ δὲ ἀνθρωπὸς οὗτος μία μονὰς ἔστιν ἀσύνθετος ἀδιαίρετος, συνθετὴ διαίρετὴ, πάντα φιλή; πάντα εἰρηνηχὴ 18, πάντα μαχητή, πάντα πρὸς [p. 269. 270.] ἑαυτὴν πολέμιος, ἀνίμοιος ὁμοῖα, οἷοναί τις ἀρμονία μουσικὴ πάντα ἔχουσα ἐν ἑαυτῇ, ὅσα ἂν 19 τις εἴπῃ καὶ παραλείπῃ μὴ νοήσας, πάντα ἀναδεικνύουσα, πάντα γεννώσα. Ἀδτη μήτηρ, αὕτη πατήρ, τὰ δύο ἀθάνατα ὀνόματα 20. Ὑποδείγματός ἐδ' χάριν τοῦ τελείου ἀνθρώπου κατανοῆαι, φησὶ, μεγίστην εἰκόνα ἰῶτα ἐν, τὴν μίαν κεφαλαίαν 21, ἥτις ἐστὶ κεφαλὴ μία ἀσύνθετος, ἀπλῆ, μονὰς εἰλικρινὴς ἐξ οὐδενὸς ὧν τὴν σύνθεσιν ἔχουσα, συνθετὴ, πολυσχεδὸς, πολυσχηδὸς 22, πολυμερής. Ἡ ἄμερής 23 ἐκείνη 24 μία, φησὶν, ἔστιν ἡ πολυπρόσωπος καὶ μυριόμματος καὶ μυριώνυμος 25 μία τοῦ ἰ' κεφαλᾶ, ἥτις ἐστὶν εἰκὼν τοῦ τελείου ἀνθρώπου ἐκείνου τοῦ ἀδάτου.

17. Ἔστιν οὖν, φησὶν, ἡ μονάς, ἡ μία κεφαλαία, A καὶ δεκάς· δύναμις γὰρ αὐτῇ τὸ 1^{ον} τῆς μιάς κεφαλαίας, καὶ δύος, καὶ τριὰς, καὶ τετράς, καὶ πεντάς, καὶ ἑξάς, καὶ ἑπτάς, καὶ ὀγδοάς, καὶ ἐννεάς²², μέγχι τῶν δέκα· οὗτοι γὰρ, φησὶν, εἰσὶν οἱ πολυσχιδεῖς²³ ἀριθμοὶ ἐν ἐκείνῃ κατοικοῦντες τῇ ἀπλῇ καὶ ἀσυνθέτῳ τοῦ ἰῶτα κεφαλαίᾳ μὲν²⁴. Καὶ τοῦτο ἔστι τὸ εἰρημένον. Ὅτι πᾶρ²⁵ τὸ²⁶ πλήρωμα ἠρδόκησε κατοικῆσαι ἐπὶ τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου σωματικῶς· αἱ γὰρ τοιαῦται τῶν ἀριθμῶν συνθέσεις ἐξ ἀπλῆς καὶ ἀσυνθέτου τῆς μιάς κεφαλαίας τοῦ ἰῶτα σωματικαὶ γαγόνασι, φησὶν, ὑποστάσεις. Γέγονεν οὖν, φησὶν, ἀπὸ τοῦ τελείου ἀνθρώπου ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ὃν ἔγνωκεν οὐδεὶς, φαντάζεται δὲ, φησὶν, ὡς²⁷ γέννημα²⁸ θηλείας ἡ κτίσις πάσα τὸν υἱὸν ἀγνοοῦσα, οὗ υἱοῦ ἀκτίνας²⁹ ἀμυδραὶ πάνυ ἐμπαλίζουσαι τῷδε τῷ κόσμῳ συνέχουσι καὶ συγκερατοῦσι τὴν μεταβολήν, τὴν γένεσιν. Τὸ δὲ κάλλος ἐκείνου τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου μέχρι νῦν πᾶσις ἔστιν ἀκατάληπτον ἀνθρώποις, δοσι περὶ τὸ γέννημα³⁰ τῆς θηλείας εἰσι πεπλανημένοι. Γέγονεν οὖν, φησὶν, ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου οὐδὲν τῶν ἐνθάδε, οὐδὲ ἔσται πώποτε, τὰ δὲ γεγόνότα πάντα οὐκ ἀπὸ οὐλοῦ, ἀλλὰ ἀπὸ μέρους τινὸς γέγονε τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Ἔστι γὰρ, φησὶν, ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἰῶτα ἐν, μία κεφαλαία, ρεῖσα [p. 270—272]. Ἄνωθεν³¹ πλήρης³², ἀποπληροῦσα πάντας, ἔχουσα ἐν ἑαυτῇ, ὅσα καὶ ὁ ἀνθρώπος ἔχει, ὁ Πατὴρ τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

18. Γέγονεν οὖν κόσμος³³, ὡς φησι Μωϋσῆς, ἐν ἑξήμεραις, | τούτεστιν ἐν ἑξ δυνάμεσι ταῖς ἐν τῇ μὲν κεφαλαίᾳ τοῦ ἰῶτα· ἐβδόμῃ κατάπαυσις καὶ Σάββατον³⁴ ἀπὸ τῆς ἐβδόμαδος γέγονε τῆς ἐκεί³⁵.... γῆς καὶ ὕδατος καὶ πυρὸς, καὶ ἀέρος, ἐξ ὧν ὁ κόσμος ἀπὸ τῆς κεφαλαίας γέγονε τῆς μιάς. Οἱ τε γὰρ³⁶ κύβοι, καὶ τὰ ὀκταέδρα καὶ αἱ³⁷ πυραμίδες, καὶ πάντα τὰ τούτοις παραπλήσια σχήματα, ἐξ ὧν συντέθηκε πῦρ, ἀήρ, ὕδωρ, γῆ, ἀπὸ τῶν ἀριθμῶν γαγόνασι τῶν κατεἰλημμένων ἐν ἐκείνῃ τῇ ἀπλῇ τοῦ ἰῶτα κεφαλαίᾳ, ἥτις ἔστιν Ἰῶδ ἀνθρώπου τελείου τελείος. Ὅταν οὖν, φησὶν, ῥάβδον³⁸ λέγῃ Μωϋσῆς στρεφομένην ποικίλως εἰς τὰ πάθη τὰ κατὰ τὴν Αἴγυπτον, ἄτινα, φησὶν, ἔστι τῆς κτίσεως ἀλληγορούμενα³⁹ σύμβολα, οὐκ εἰς πλείονα πάθη τῶν δέκα⁴⁰ σχηματίζει τὴν ῥάβδον⁴¹, ἥτις ἔστιν ἡ μία⁴² κεφαλαία. Διπλῇ, ποικίλῃ αὐτῇ, φησὶν, ἔστιν ἡ δεκάπληγος, ἡ κοσμικὴ κτίσις. Πάντα γὰρ πλησσομένα⁴³ γεννᾶται καὶ καρ-

13. Est igitur, inquit, monas, apex unus, etiam decas, hæc enim potentia inest litteræ iota . . . unius apicis et dyas et trias et tetras et pentas et hexas et heptas et ogdoas et enneas usque ad decem; hi enim, inquit, sunt multifidi numeri, qui in simplice illo et non composito inhabitant litteræ iota apice uno. Et hoc est quod dictum est: Quia omnem plenitudinem complacuit habitare in filium hominis corporaliter. Tales enim numerorum compositiones ex simplice et non composito illo uno apice litteræ iota corporales exstiterunt, inquit, nature. Ortus igitur est, inquit, a perfecto homine filius hominis, quem novit nemo; fingit autem sibi, inquit, tanquam partum seminae creatura universa filium, quem ignorat, cuius filii radii valde obscuri accedentes huic mundo continent et cohibent conversionem, generationem. Pulchritudo autem illius filii hominis adhuc omnibus incomprehensibilis est hominibus, quotquot circa partum seminae aberraverunt. Factum est igitur, inquit, ab homine illo nihil eorum, quæ hic sunt, neque fiet unquam. Quæ autem facta sunt universa non a toto, sed a parte quadam facta sunt filii hominis. Est enim, inquit, filius hominis iota unum, unus apex, qui processit superne, 428-429 plenus, completus omnes, habens in semetipso, quæcumque etiam homo habet, pater filii hominis.

14. Factus igitur est mundus, ut inquit Moses, sex diebus, hoc est sex potestatibus, quæ in uno apice litteræ iota insunt; septima, requies et Sabbathum, ab hebdomade, quæ illic est, facta est . . . terræ et aquæ et ignis et aeris, ex quibus mundus ab apice exstitit uno. Etenim et cubi et octaedra et pyramides et omnes hæc consimiles formæ, ex quibus constat ignis, aer, aqua, terra, a numeris, orti sunt comprehens in illo simplice litteræ iota apice, qui est filius hominis perfecti perfectus. Quando igitur, inquit, virgam dicit Moses varie vibratam ad plagas Ægyptiacas, quæ quidem, inquit, sunt creaturæ per allegoriam dicta symbola, non ad plures quam decem plagas format virgam, quæ est unus ille apex. Duplex, varia hæc, inquit, est decuplagus, mundana creatura. Omnia enim cum percuntur generantur et fructum ferunt veluti viles. Homo ex homine erumpit, inquit, et divelli-

VARIE LECTIONES.

²² αὐτῇ τὸ 1. αὐτῇ τῷ 1? αὐτῇ τοῦ 1 susp. Sauppius, αὐ τοῦτο τοῦ 1? Chr. Petersenius. Fort. ante τῆς μιάς κεφαλαίας aliquid excludit. ²³ ἐννεάς. ἐνάς C. ²⁴ πολυσχιδεῖς C, M. ²⁵ μὲν. μία C. ²⁶ Coloss. 1, 19: "Ὅτι ἐν αὐτῷ εὐδόκησεν (ἠρδόκησεν) πᾶν τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι, coll. Col. 11, 9: "Ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς (εἰς ὃν εὐδόκησεν ἅπαν (πᾶν) τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος κατοικῆσαι σωματικῶς Orig.) Cf. supra p. 178, 90-92 et infra l. x, c. 10, p. 315, 36, 37 ed. Ox. et quæ l. Bernaysius de his locis disputavit in Epist. crit. l. I. p. 317, 318. ²⁷ πᾶν τὸ παν- ²⁸ τὸς C. ²⁹ ὡς. εἰς C, M. ³⁰ γέννημα C. ³¹ ἀκτίνας. καὶ τινες C. ³² γέννημα C. ³³ ἰῶτα ἐν, μία κεφαλαία, ρεῖσα ἀνωθεν. ἰῶτα ἐν μὲν κεφαλαίᾳ, ρεῖσιν ἀνωθεν C, M. Cf. infra l. x, c. 17, p. 325, 20, 21 ed. Ox. ³⁴ πλήρης. πλήρεις C. ³⁵ Cf. l. x, c. 17, p. 325, 23 sqq. ed. Ox. ³⁶ Σάββατον. Σαββάτου C. ³⁷ Inter ἐκεί- ³⁸ et γῆς lacunam signavit, cum major pars argumentationis interisse videatur. Cf. ea, quæ supra p. 426, 36-38 leguntur, cum iis, quæ infra l. x, c. 17, p. 325, 19 exstant. ³⁹ Cf. cum his Plato Tim. p. 53 C sqq. ⁴⁰ καὶ αἱ καὶ C, M. Cf. infra l. I. ⁴¹ ῥάβδον C. Cf. cum his et quæ sequuntur II Mys. vii sqq. ⁴² ἀλληγορούμενα. ἀλληγόρου C. ⁴³ δέκα. δώδεκα C, M. ⁴⁴ σχηματίζει τὴν ῥάβδον C. ⁴⁵ ἡ μία. ἡ μία C, M. ⁴⁶ πλεισσομένα C.

tur plagis quodam separatis, ut fiat et dicat legem quam tulit Moses a Deo acceptam. Secundum apocryphum unum lex est decalogus allegorice significans divina verborum mysteria. Omnis enim, inquit, scientia universorum decuplagus est et decalogus, quam novit nemo eorum, qui circa partum muliebri aberraverunt. Vel si Pentateuchum dicit totam legem, orta est a pentade in uno illo apice comprehensa. Totum autem, inquit, illis, qui non prorsus perfectum habent intellectum, est mysterium, novum et quod non antiquatur festum, lege constitutum, æternum in generationes nostras, Domini Dei Pascha, observatum ab illis, qui cernere valent, incipiente 430-431 die decima, quod est initium decadis, a quo, inquit, numerant. Monas enim usque ad decimam quartam summa est illius unus apicis perfecti numeri. Unum enim, duo, tria, quatuor sunt decem, quod est unus apex. A decima quarta autem, inquit, usque ad vicesimam primam huiusmodi dicit exstantem in uno apice mundi creaturam azymam in his omnibus. Quid enim indiguerit, inquit, unus apex substantia aliqua tanquam fermento extrinsecus ad Pascha Domini, æternum festum, quod est in generationes datum? Unversus enim mundus et omnes creationis causæ Pascha sunt, festum Domini. Gaudet enim Deus creationis conversione, quæ a decem plagis apicis efficitur unus, qui est Mosis virga a Deo data in manum Mosis, qua percutiens Ægyptiis convertit corpora, sicut aquam in sanguinem et reliqua huiusce consimiliter, ut locustas, quod quidem est fenum, elementorum in carnem conversionem dicit: *Omnis enim caro fenum*, inquit. Nihil autem secius et totam legem vixi hi in talem quemdam modum accipiunt, forsitan secuti, ut ego opinor, Græcos, qui dicunt esse substantiam et quale et quantum et ad quid et ubi et quando et situm esse et facere et habere et pati.

15, Itaque enim Monoimus ipse in epistola ad Theophrastum ait ipsis verbis : *Desinens quærerē Deum et creationem et hanc consimilia ; quære eum a te ipso et dicē, quisnam sit, qui in te omnia omnino sibi ipsi arrogat et ait : Deus meus, mens mea, in-*

A ποροεῖ, καθάπερ αἱ ἀμπαλοὶ. Ἄνθρωπος ἐξ ἀνθρώπου ἐξέστυται⁸⁸, ψηοί, καὶ ἀποσπᾶται πληγῇ τινα μεριζόμενος, ἵνα γένηται καὶ εἴη νόμον, ὃν ἔθηκε Μωσῆς παρὰ Θεοῦ λαθόν. Κατὰ τὴν κεφαλὰν ἐκείνην ὁ νόμος ἐστὶ τὴν μίαν ἢ δεκαλόγος ἀλληγορούσα τὰ θεῖα τῶν λόγων μουσῆρια. Πᾶσα γὰρ, ψηοὶν, ἡ γνῶσις τῶν ὅλων δεκαπληγὲς ἐστὶ καὶ δεκαλόγος, ἣν οἶδεν οὐδεὶς τῶν περὶ τὸ γέννημα⁸⁹ τῆς θηλειᾶς πεπλανημένοι. Ἐὰν εἴηης πεντάτευχον ὅλον τὸν νόμον, ἐστὶν ἀπὸ τῆς πεντάδος τῆς ἐν τῇ μιᾷ κατελιγμένης κεφαλῇ. Τὸ δὲ ὅλον ἐστὶ, ψηοί, τοῖς μὴ πεπληρωμένοις πενταλὼς τὴν διάνοιαν μουσῆριον, καὶνὴ καὶ μὴ παλαιουμένη⁹⁰ ἑορτῇ, νόμιμος, αἰώνιος εἰς τὰς γενεὰς ἡμῶν, Κυρίου τοῦ Θεοῦ Πάσχα⁹¹, διατηρούμενον⁹² τοῖς δυναμένοις βλέπειν ἐναρχομένης τῆς [ρ. 272. 273] δεκάτης, ἥτις⁹³ ἐστὶν ἀρχὴ δεκάδος, ἀφ' ἧς, ψηοὶν, ἀριθμοῦσιν. Ἡ γὰρ μονὰς ἕως τῆς τεσσαρεσκαδεκάτης ἐστὶ τὸ κεφάλαιον τῆς μιᾶς [κεφαλᾶς]⁹⁴ τοῦ τελείου ἀριθμοῦ. Τὸ τε γὰρ ἐν, δύο, τρία, τέσσαρα γίνεται δέκα, ὅπερ ἐστὶν ἡ μία κεφαλᾶ. Ἀπὸ δὲ τῆς τεσσαρεσκαδεκάτης⁹⁵, ψηοὶν, ἕως μιᾶς καὶ εἰκάδος ἐδδομάδα λέγει ὑπάρχουσαν ἐν τῇ μιᾷ κεφαλῇ τοῦ κόσμου τὴν κτίσιν ἀζύμον ἐν τοῦτοις ἁπασιν. Τί γὰρ⁹⁶ δεηθεῖη, ψηοὶν, ἡ μία κεφαλᾶ οὐσίας τινὸς οἰονεὶ ζύμης ἔξωθεν εἰς τὸ Πάσχα τοῦ Κυρίου, τὴν αἰώνιον ἑορτὴν, ἥτις ἐστὶν εἰς τὰς γενεὰς δεδομένη; Ὅλος γὰρ ὁ κόσμος καὶ πάντα⁹⁷ τῆς κτίσεως αἵτια Πάσχα ἐστὶν, ἑορτὴ Κυρίου. Χαίρει γὰρ ὁ Θεὸς τῆς κτίσεως τῇ μεταβολῇ, ἥτις ὑπὸ τῶν δέκα πληγῶν⁹⁸ τῆς κεφαλᾶς ἐνεργεῖται τῆς μιᾶς, ἥτις ἐστὶ Μωσῆως βᾶδος⁹⁹ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ δεδομένη, ἥ τῆς Αἰγυπτίους πλῆσσειν μεταβάλλειν¹⁰⁰ τὰ σώματα, καθάπερ τὴν χεῖρα Μωσέως¹⁰¹, τὸ ὕδωρ εἰς αἷμα¹⁰², καὶ τὰ λοιπὰ τοῦτοις παραπλησίως, [ὥς] τῇ ἀκρίδας, ὅπερ ἐστὶ χόρτος, τῶν¹⁰³ στοιχείων εἰς σάρκα μεταβῆλιν λέγει· Πᾶσα γὰρ σὰρξ¹⁰⁴ χόρτος, ψηοὶν. Οὐδὲν δὲ ἤττον καὶ τὸν ὅλον νόμον οἱ ἄνδρες οὗτοι τοιοῦτόν τινα τρόπον ἐκδέχονται, τάχα που καταχοῦσάρι εἶναι καὶ ποιεῖν καὶ ποσὸν¹⁰⁵ καὶ πρὸς τι καὶ πάσχα.

15. Τοιγαροῦν Μονέμιος αὐτοῦς, ἐν τῇ πρὸς Θεόφραστον ἐπιστολῇ διαβρήθην λέγει· Καταλείπων ζητεῖν Θεοὺ καὶ χρίσιν καὶ τὰ τοῦτοις παραπλήσια, ζήτησον αὐτὸν ἀπὸ σεαυτοῦ¹⁵, καὶ μάθε, τίς ἐστιν ὁ πάντα ἀπαξάλλως ἐν σοὶ | ἐξεδιοποιού-

VARIÆ LECTIONES.

²⁸ ἐξέσταιαι Roeporus, ἐξέσταιαι C, M. Sententia Demoeriti apud Stob. Floril. vi, 57 : Συνουσίη ἀποκλησίη σινική· ἐξέσταιαι γὰρ ἀνδρώποσι ἐξ ἀνδρώποσι. (Mullach, *Fragm. Demorriti*, iii, 50, p. 174) Roeporus. γέννημα C. Cf. cum his II Mos. xii. Cf. Mos. xii, 11. Πάσχα ἐστὶ Κυρίη (nl. Κυρίου). Vs. 14. Καὶ ἔσται ἡ ἡμέρα αὕτη μνημόσυνον καὶ ἑορτάσετε αὐτὴν ἑορτὴν Κυρίῃ εἰς πάσας τὰς γενεὰς ὁμῶν νόμιμον αἰώνιον ἑορτάσετε αὐτήν. Cf. Mos. xii, 3, 6. Τῇ δεκατῇ τοῦ μηνὸς τοῦ λαβύσαντος ἐξαστος πρόβατον ... Καὶ ἔσται ὁμῖν διατετραρημέριον ἑως τῆς τεσσαρεσκαίδεκάτης τοῦ μηνὸς τούτου, x. τ. λ. ³¹ ἦτις. εἰ τις C. ³² μῖας κεφαλὰς. μῖας C. Cf. Mos. xii, 18, 19. Ἐναρχόμενοι τῇ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου ἀπ' ὁσπέρas ἐξεθε ἀζύμα ἑως ἡμέρας μῖας καὶ εἰκάδος τοῦ μηνὸς ἑως ὁσπέρas. Ἐπτά ἡμέρας ζύμῃ οὐχ ἐνδρεθήσονται ἐν ταῖς οἰκίαις ὁμῶν. ³³ Τί γάρ Roeporus. Εἰ γὰρ C, M, Τί γάρ ἂν? Sauppius. ³⁴ πάντα τὰ Sauppius, πάντα C, M. ³⁵ πληγῶν Roeporus. αὐλῶν C, M. ἢ σικρ. ὢλων. ³⁶ ῥάβδους C. ³⁷ ἧ τῆς -- μεταβάλλειν. ἦν τοῖς Αἰγυπτίοις πλήρως μεταβάλλειν conij. M. Ἀν ἡ τοῖς Αἰγυπτίοις πλήρως μεταβάλλει? Chr. Petersenius. ³⁸ τὴν χειρὰ Μωσέως. An hac verba transponenda sunt post δεδομένη [sic]? ³⁹ Sententiarum nexus interpresus esse videtur. ⁴⁰ ὡς Chr. Petersenius, om. C, M. ⁴¹ τῶν. τὴν τῶν? M. ⁴² Cf. Isa. xl, 6. Πάντα σὰρξ ὥρτος, x. τ. λ. ⁴³ Cf. supra p. 58, 96-98, p. 263, 99 2. ⁴⁴ πόσον C. ⁴⁵ σεαυτοῦ. ἑαυτοῦ C, M. Cf. infra, l. x, c. 17, p. 326, 34 ed. Ox

αἰσός καὶ λόγος· Ὁ θεός μου, ὁ νοῦς μου, ἡ A
διάνοιά μου, ἡ ψυχὴ μου, τὸ σῶμά μου· καὶ
μᾶθε, πόθεν ἐστὶ τὸ λυπεῖσθαι, καὶ τὸ χαίρειν,
καὶ τὸ ἀγαπᾶν, καὶ τὸ μισεῖν, καὶ τὸ ῥηγορεῖν
μὴ θέλοντα, καὶ τὸ νυστάζειν μὴ θέλοντα, καὶ τὸ
ὀργίζεσθαι μὴ θέλοντα, καὶ τὸ φιλεῖν μὴ θέλοντα,
καὶ ἄν ταῦτα, φησὶν, ἐπιζητήσης ἀκριβῶς, εὐρή-
σεις αὐτὸν ἐν ἑαυτῷ" [p. 273. 274] ἐν καὶ πολλὰ
κατὰ τὴν κεφαλαίαν ἐκείνην, ὅφ' ἐαυτοῦ τὴν διέφο-
δον εὐρόντα". Ταῦτα μὲν οὖν ἐκείνοι, οἷς οὐκ
ἀνάγκην ἔχομεν τὰ παρ' Ἑλλήσι προμεμεριμνημένα
παρετιθεῖναι οὕτι προδήλως τοῖς ὅπ' αὐτῶν λεγομέ-
νοις τὴν σύστασιν ἔχειν" ἐκ γεωμετρικῆς τέχνης καὶ
ἀριθμητικῆς, ἣν" γενναίωτερον οἱ Πυθαγόρου μα-
θηταὶ διέδοντο, καθὼς ἐστὶ τοῖς ἐντυγχάνουσιν ἐπι-
γινώκει ἐν τοῖς τόποις, οἷς προδηγησάμεθα περὶ πά-
σης σοφίας Ἑλλήνων. Ἄλλ' ἐπεὶ καὶ τὰ" Μο-
νοϊσμοὺς αὐτάρκως διετήλεγκται, ἴδωμεν τίνα καὶ οἱ λοιποὶ
ὁφιοῦν.

15. Τατιανὸς δὲ", καὶ αὐτὸς γενόμενος μαθητὴς
Ἰουστίνου τοῦ μάρτυρος, οὐχ ὁμοία τῷ διδασκάλῳ
ἔφρονήσεν, ἀλλὰ καινὰ τίνα ἐπιχειρήσας ἐφ' αἰῶνάς
τινας ἀοράτους" ὁμοίως τοῖς ἀπὸ Οὐαλεντινίου μυ-
θολογήσας". Γάμον δὲ φθορὰν εἶναι παραπλησίως
Μαρκίωνι λέγει. Τὸν δὲ Ἀδάμ φάσκει μὴ σώζεσθαι
διὰ τὸ ἀρχηγὸν παρακοῆς γεγενῆσθαι. Καὶ ταῦτα μὲν
Τατιανός.

16. Ἐρμωγένης δὲ τις" καὶ αὐτὸς νομίσας τι
καινὸν φρονεῖν ἐφ' ὅν θεὸν ἐξ ὕλης συγχρόνως καὶ C
ἀγενήτου" πάντα πεποιημέναι· ἀδυνάτως γὰρ
ἔχειν τὸν θεὸν μὴ οὐκ ἐξ ὅτων τὰ γινόμενα ποιεῖν.
Ἐκείναι δὲ τὸν θεὸν ἀεὶ Κύριον καὶ ἀεὶ ποιητὴν, τῇ
δὲ ὕλῃ ἀεὶ δοῦλην καὶ | γινομένην, οὐ πάσαν δὲ.
[p. 274. 275] Ἀεὶ γὰρ ἀγρίως καὶ ἀτάκτως ῥερο-
μένην ἐκόςμηνος τούτῳ τῷ λόγῳ· δίκην χυτρίου"
ὁποκαταμένου βράζουσιν ἰδὼν ἐχώρισε" κατὰ μέ-
ρος, καὶ τὸ μὲν ἐκ τοῦ παντός λαβὼν ἡμέρωσε, τὸ
δὲ εἴσαθεν ἀτάκτως φέρεσθαι, καὶ τὸ ἡμερωθὲν τούτο

intelligentia mea, anima mea, corpus meum, et discere,
contristari et gaudere et diligere et odire et vigilare
non volentem et dormire non volentem et irasci non
volentem et amare non volentem unde oritur, et
cum hæc, inquit, requisiveris accurate, reperies eum
in te ipso secundum apicem illum unum et multa,
qui a se ipso exordium 432-433 repererit. Hæc
igitur illi, quibus non opus habemus ea, quæ apud
Græcos antea meditata sunt, juxtaponere, cum
aperite, quæ ab iis dicuntur, profecta sint ex geo-
metrica arte et arithmetica, quam Pythagore dis-
cipuli gnavius exposuerunt, sicuti lecturis cognos-
cere licet in locis, quibus antea de universa sa-
pientia Græcorum commentati sumus. Quoniam au-
tem et Monoimi doctrina satis coarguta est, videa-
mus, quænam et reliqui comminacantur sibi mei-
ipsis nomen vanum extollere cupientes.

16. Tatianus autem, cum et ipse discipulus existi-
terit Justinii martyris, haud consimilia atque ma-
gister sensit, sed nova quædam conatus dixit æones
quosdam invisibilis similiter atque Valentiniani con-
fingens. Nuptias autem corruptelam esse similiter
atque Marcion dicit. Adam autem salvari negat
propterea quod dux inobedientiæ existitit. Et hæc
quidem Tatianus.

17. Hermogenes autem quidam, et ipse arbitra-
tus se novum quiddam sentire, dixit Deum ex mate-
ria cœva et non genita universa fecisse; fieri enim
non posse quin Deus ex entibus faciat ea quæ
sunt. Esse autem Deum semper Dominum et sem-
per factorem, materiam autem semper servari et
434 435 quæ fiat, non autem totam. Semper
enim turbulenter et incondite motam eam compo-
suit hac ratione: instar olivæ igne subjecto ebul-
lientem eam cum videret, divisit ex parte, et aliud
ex toto sumptum domuit, aliud incondite moveri

VARIE LECTIONES ET NOTÆ.

Iren. apud Euseb. H. E. iv, 29. Καὶ τοῦτο νῦν
ἐξευρέθη παρ' αὐτοῖς (sc. apud Continentes), Τα-
τιανοῦ τινος πρώτως ταύτην εἰσενέγκαντος τὴν
βλασφημίαν· ὅς Ἰουστίνου ἀκροατὴς γεγονώς, ἐφ'
ὅσον μὲν συνῆν ἐκείνῳ, οὐδὲν ἐξέφηνης τοιούτου, μετὰ
δὲ τὴν ἐκείνου μαρτυρίαν ἀποστάς τῆς ἐκκλησίας,
οἰήματι διδασκάλου ἔπαρθεῖς καὶ τυφωθεῖς ὡς δια-
φύρων τῶν λοιπῶν, ἴδιον χαρακτὴρα διδασκαλείου
συνεστήσατο, αἰῶνάς τινας ἀοράτους ὁμοίως τοῖς ἀπὸ
Οὐαλεντινίου μυθολογήσας, τὸν γάμον τε φθορὰν καὶ
πορνείαν παραπλησίως· Μαρκίωνι καὶ Σατορνίνῳ
ἀναγορεύσας, τῇ δὲ τοῦ Ἀδάμ σωτηρίᾳ παρ' ἐαυτοῦ
τὴν αἰτιολογίαν (l. ἀντιλογία) ποιησάμενος.

Iren. C. hæres. i, 28, 1. Et hoc nunc adinven-
tum est apud eos (sc. Continentes), Tatiano quo-
dam primo hanc introducente blasphemiam. Qui
cum esset Justinii auditor, in quantum quidem apud
eum erat, nihil enarravit tale: post vero illius
martyrium absistens ab Ecclesia, et præsumptione
magistri elatus et inflatus, quasi præ cæteris esset,
D proprium characterem doctrinæ constituit, æones
quosdam invisibiles similiter atque hi qui a Valen-
tino sunt, velut fabulam enarrans, nuptiarum au-
tem corruptelas et fornicationes similiter ut Mar-
cion et Saturninus dicens, Adæ autem salutem ex se
contradictionem faciens.

" ἐαυτοῦ. σεστυῖ? " εὐρόντα. εὐρόν C. M. " ἔχειν. Roepers, ἔχει C. M, qui post λεγομέ-
νοις aditit οἶαν vel ὅθεν. " ἦν. ἦν C. " καὶ τὰ. κατὰ C. M. " Cf. cum his Irenæum, C. hæres. i,
28, 1, cuius Græca verba ex Eusebio hausta, veteremque versionem Latinam textui supposuimus.
" ἀοράτους. παρὰ τοὺς C. M. " μυθολογήσας. μυθολογήσας C. M, qui conj. μυθολογῆσαντας. " De
Hermogene cf. Tertull. Adv. Hermogenem; Clem. Alex. Eclog. prophetic. § 56; Euseb. H. E. iv, 24;
Theodoret. Fab. hæres. i, 19. " ἀγενήτου C. M. " χυτρίου. χ...τος tribus litteris evanidis C, χωνύ-
ματος M, qui putat in C scriptum fuisse χώματος. Cf. Tertull. Adv. Hermogen. c. 41: Inconditus et in-
confusus et turbulentus fuit materia motus. Sic enim et olivæ undique ebullientis similitudine opponis (al.
apponis: χ[υ]μα[τ]ος conj. Sauppilus. " ἐχώρισε. ἐχώρισε C. M.

aiunt, et quod domitium est, hoc esse mundum aiunt, aliud autem ferum manere et materiam appellari inconditam. Hanc substantiam esse universorum dicit, quasi novum ferens dogma discipulis suis; non autem cogitabat Socraticam hanc esse fabulam, a Platone melius quam ab Hermogene excultam. Christum autem filium esse fatetur Dei, qui universum creaverit, cumque ex virgine natum esse et Spiritu constiteret secundum Evangeliorum vocem; quem, postquam passus sit, resuscitatum in corpore apparuisse discipulis et in caelos revertentem in sole corpus relinxisse, ipsum vero ad Patrem migravisse. Testimonio autem utitur arbitrans defendi se per effatum, quod psalmista David dicit: *In sole posuit tabernaculum suum, et ipse tanquam sponsus procedens de thalamo suo, exsultabit ut gigas ad currendum viam.* Haec igitur et Hermogenes aggrediebatur.

48. Alii autem quidam natura litigiosi, scientia indocti, moribus pugnaciores declarant oportere Pascha die quarta decima primi mensis observari secundum legis institutum, in quameunque diem (sc. hebdomadis) incidit, suspicientes id, quod scriptum est in lege, maledictum fore eum qui non ita observaturus sit, ut præcipiatur, non attendentes ad id, quod lex constituta est Judæis verum Pascha sublaturis, quod ad gentes transiit et fide intelligitur, non littera nunc observatur: qui ad hoc unum attendentes præceptum non respiciunt id, quod dictum est ab Apostolo: *Testificor omni homini circumcidenti se, quoniam debitor est universæ legis facienda*. In reliquis autem hi continent cum omnibus, quæ Ecclesiæ ab apostolis tradita sunt.

436-437 19. Alii autem et ipsi natura magis haeretici, genere Phryges, praecognati a mulierculis decipii sunt, Priscilla quaedam et Maximilla vocatis, quas prophetissas esse putant, dicentes in eas cecidisse Paracletum Spiritum; et quendam ante ipsas Montanum simili modo celebrant tanquam prophetam, quorum libros infinitos habentes aberrant, cum neque quae ab iis dicta sunt ratione judicent, neque ad eos, qui judicare possunt, sese applicent, sed sine iudicio fiducia in iis collocaata adducuntur, plura quaedam per eos dicentes semet didicisse quam ex lege et prophetis evangelisque. Supra apostolos autem et quodcumque charisma hasce mulierculas extollunt, ita ut quidam eorum andeant majus aliquod quam Christum dicere in eis existitisse. Ili quidem patrem universi Deum omniumque rerum creatorem consimiliter atque Ecclesia conti-

εἶναι κόσμον λέγει, τὸ δὲ ἄγριον μένειν καὶ ὕλην
καλεῖσθαι ἄκοσμον. Ταύτην οὐσίαν εἶναι τῶν ἀπάν-
των λέγει, ὡς καὶ τὸν ὅλον φέρων ὄγκον τοῖς αὐτοῦ
μαθηταῖς, οὐκ ἐναντίος δέ, ὅτι Σακρατικὸς ὁ μῦθος
οὐτος τυγχάνει, ὑπὸ Πατρίωνος ἐξειρασμένος βέλτιος
ἢ ὑπὸ Ἑρμογένους. Τὸν δὲ Χριστὸν υἱὸν εἶναι ὁμο-
λογεῖ τοῦ τὰ πάντα κτίσαντος Θεοῦ, καὶ αὐτὸν ἢ ἐκ
παρέννου γεννηθῆναι καὶ πνεύματος συνομολογεῖ ἢ
κατὰ τὴν τῶν Εὐαγγελίων φωνήν, ὃν μετὰ τὸ πάθος
ἐγερθέντα ἐν σώματι πεφηνέναι ἢ τοῖς μαθηταῖς,
καὶ ἀναρχόμενον εἰς τοὺς οὐρανούς ἐν τῇ ἡλίῳ τὸ
σῶμα καταλείπειν ἢ, αὐτὸν δὲ πρὸς τὸν Πατέρα
πεπορεύσθαι. Μαρτυρεῖ δὲ χρῆται ἢ νομίζων ὑπὸ
τοῦ ῥητοῦ συνηγορεῖσθαι οὐ περ ὁ ψαλμωδὸς Δαβὶδ
λέγει· Ἐν τῷ ἡλίῳ ἢ ὅδεο τὸ σκῆνωμα αὐτοῦ,
καὶ αὐτὸς ὅς νυμφὸς ἐκπορευόμενος ἐκ πατρὸς
αὐτοῦ, ἀνυλίσσεται ὡς γίγας δραμεῖν ὁδόν.
Ταῦτα μὲν οὖν καὶ Ἑρμογὲν ἐπιχειρεῖ.

ιη'. "Ετεροι δέ τινες φιλόνοικοι τὴν φύσιν, ἰδιώται τὴν γνῶσιν, μαχιμώτεροι τὸν πρῶτον, συνιστάνουσι ὡς δὲ τὸ Πάσχα τῇ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ τοῦ πρώτου μηνὸς φυλάσσειν κατὰ τὴν τοῦ νόμου διαταγὴν, ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐμπέσῃ, ὑπόφωρμενοι ὡς τὸ γεγραμμένον ἐν νόμῳ ὡς, ἐπικατάρατον εἶσθαι τὸν μὴ φυλάξαντα οὕτως ὡς ὡς διαστείλλεται, οὐ προσέχοντες ὅτι Ἰουδαίους ἐνομοθετεῖτο τοῖς μέλλουσιν τὸ ἀλλήθινον Πάσχα ἀναίρειν, τὸ εἰς ἔθνη χωρῆσαν ἡ καὶ πίστει νοοῦμεν, οὐ φράμματα νῦν τηρούμενον ὡς εἰ μὴ ταῦτ' προσέχοντες ἐντολὴ οὐκ ἀφώρουν εἰς τὸ εἰρημένον ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου, ὅτι Διαμαρτύρομαι ὑμῖν περὶ τοῦ περιτεμνομένου, ὅτι ὀφειλέτης ἐστί τοῦ πάντα τὸν νόμον ποιῆσαι. Ἐν δὲ τοῖς ἑτέροις οὕτοι συμφωνοῦσι πρὸς πάντα τὰ τῇ Ἐκκλησίᾳ ὑπὸ τῶν ἀποστόλων παραδεχόμενα.

[p. 275, 276.] Ἐτεροι δὲ καὶ αὐτοὶ αἰρετικώτεροι τὴν φύσιν, Φρύγες τὸ γένος, πολληφθέντες ὑπὸ γυναικῶν ἠπάτηνται, Πρισκίλλης τινὸς καὶ Μαξιμίλλης καλουμένων, ἃς προφῆτιδας νομίζουσιν, ἐν ταῦταί ται Παράκλητον Πνεῦμα κεχωρηκέναι λέγοντες, καί τινα πρὸ αὐτῶν Μοντανὸν ὁμοίως δοξάζουσιν ὡς προφῆτην, ὃν βίβλους ἀπείρουσιν ἔχοντες πλανῶνται, μήτε τὰ ὑπ' αὐτῶν λελαλημένα λόγῳ κρίναντες, μήτε τοῖς κρίναι δυναμένοις προσέχοντες, ἀλλ' ἀκριτίαι· τῇ πρὸς αὐτοὺς πίστει προσφέρονται, πλεῖον τι δι' αὐτῶν ψάσκοντες [ὥς] ^α μεμαθηκέναι τῇ ἐκ νόμου καὶ προφητῶν καὶ τῶν Εὐαγγελίων. Ὑπὲρ δὲ ἀποστόλους καὶ πᾶν χάρισμα ταῦτα τὰ γυναῖκα δοξάζουσιν, ὡς τομῇν πλεῖον τι Χριστοῦ ἐν τούτοις λέγειν τινὰς αὐτῶν γεγονέναι. Οὐτοὶ τὸν μὲν Πατέρα τῶν ὅλων Θεὸν καὶ πάντοτε κτίστην ὁμοίως τῇ Ἐκκλησίᾳ ὁμολογοῦσι καὶ ὅσα τὸ Εὐαγγέλιον περὶ τοῦ Χριστοῦ

VARIAE LECTIONES.

²⁹ καὶνόν, καὶνόν C. αὐτόν, ὅτι C, M, qui dicit verbum in C magna parte exesum esse, sed apparet hoc fuisse, non τὸ, quare mihi γενέταται scribendum. ³⁰ συνομολογεῖ, μὲν ὁμολογεῖ C. ³¹ ἐρηγνάναι, πρὸξήναι C. ³² καταλειπόντων, καταλείπειναι C. ³³ χρήται, χράται C. ³⁴ Psal. xviii, 5, 6. ³⁵ συνιστάουσιν, συσταίνουσιν C. ³⁶ ὑπορριζόμενοι, ὑπορροισμένοι C. ³⁷ νόμον, νόμω, ὡς C, M. Correx. t. Sauppius. ³⁸ ὡς, οὐκ. C. ³⁹ χωρήσαν, χωρήσαν C, χωρήσουσιν susp. M. ⁴⁰ Galat. v, 3: Μαρτύρομαι ὅτι πάλιν (πάλιν al. om.) πᾶντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ, ὅτι ὀφείλεται ἐστὶν ἔidon τὸν νόμον ποιῆσαι. ὡς Mill. ⁴¹ recte delendum putat: ἢ ὡς Roepers.

μαρτυροῦν, καὶ νηστίας, καὶ ἑορτῶν, καὶ ἑρηφονίας, καὶ ραφανοφαγίας φάσκοντες ὑπὸ τῶν γυναικῶν δεδιδῶνται. Τινὲς δὲ αὐτῶν τῇ τῶν Νοητιανῶν αἵρεσι συνεσθῆναι τὸν Πατέρα αὐτὸν εἶναι τὸν ὕψιν λέγουσι, καὶ τοῦτον ὑπὸ γένεσιν καὶ πάθος καὶ θάνατον ἐληλυθέναι. Περὶ τούτων αὖτις λεπτομερέστερον ἐκθήσομαι· πολλοὶ γὰρ ἀφορμὴ κακῶν γιγνέται ἡ τούτων αἵρεσις. Ἰκανὰ μὲν οὖν καὶ τὰ περὶ τούτων εἰρημένα κρίνομεν, δι' ὧν τὰ πολλὰ φλόγα αὐτῶν βιβλία τε καὶ ἐπιχειρήματα πᾶσιν ἐπιδείξαντες ἀσθενῆ ὄντα καὶ μηδενὸς λόγου ἄξια, οἷς οὐ χρὴ προσέχειν τοὺς ὑγιαίνοντα νοῦν κεκτημένους¹.

κ'. Ἐτεροὶ δὲ αὐτοὺς ἀποκαλοῦντας Ἐγκρατίτας τα μὲν περὶ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ ὁμοίως καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ ὁμολογοῦσι, περὶ δὲ πολιτείας πεφυσωμένοι ἀναστρέφονται, αὐτοὺς διὰ βρωμάτων δοξάζειν νομίζοντες ἀπεχόμενοι ἐμψύχων, ὕδρωποτοῦντες² καὶ γαμεῖν κωλύοντες, καὶ τῷ λοιπῷ βίῳ καταξήρως προσέχοντες, μᾶλλον Κυνικοὶ ἢ Χριστιανοὶ οἱ τοιοῦτοι κρίνεται, οὐ προσέχοντες τοῖς διὰ τοῦ ἀποστόλου Παύλου εἰς αὐτοὺς προσηρμένους, ὅς προσητεύων³ τὰ μέλλοντα ὑπὸ τινων μάτην καὶ νηστειᾶς οὕτως ἐζη⁴. Τὸ δὲ πνεῦμα⁵ ῥητὸς λέγει⁶. Ἐν ὁστέροις καιροῖς ἀποστερήσονται τινες τῆς ὁρμαιοσύνης διδασκαλίας⁷, προσέχοντες πνεύμασι κληροῖς [p. 176—278] καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων, ἐν ὁπορίσει ψευδολόγων, κεκαυτηριασμένων τὴν ἰδίαν συνείδησιν, κωλύοντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων, ὃ ὁ Θεὸς ἐκτίσεν εἰς μετάνησιν μετὰ εὐχαριστίας τοῖς πιστοῖς καὶ ἐπαγγέλλεται τὴν ἀλήθειαν, ὅτι πᾶν κτίσμα Θεοῦ καλόν, καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον μετὰ εὐχαριστίας λαμβανόμενον. Ἀρτίζεται γὰρ διὰ λόγον Θεοῦ καὶ ἐντεύξεως. Ἰκανὴ μὲν οὖν αὕτη ἡ φωνὴ τοῦ μακαρίου Παύλου πρὸς ἑλεγχον⁸ τῶν οὕτως βιούντων καὶ σεμνυνομένων δικαίων εἰς τὸ δεῖξαι ὅτι καὶ τοῦτο αἵρεσις. Εἰ δὲ καὶ ἑτεροὶ τινες αἵρεσις ὀνομάζονται⁹. Καὶ τῶν¹⁰, Ὅριτων ἢ Νοχαιτῶν¹¹ καὶ ἑτέρων τοιούτων, οὐκ ἀναγκαῖον ἡγήμαι τὰ ὑπ' αὐτῶν λεγόμενα ἢ γινόμενα ἐκθέσθαι, ἵνα μὴ κἄν ἐν τούτῳ τινὰς αὐτοὺς ἢ λόγου ἄξιους ἡγῶνται¹². Ἄλλ' ἐπεὶ καὶ τὰ περὶ τούτων αὐτάρχει δοκεῖ εἶναι, παρέλθωμεν ἐπὶ τὴν πᾶσι τῶν κακῶν αἰτίαν αἵρεσιν Νοητιανῶν, τὴν τε ρίζαν αὐτῆς ἀναπτύξαντες, καὶ τὸν ἐνδον ὄντα ἴδον¹³ φανερόν ἀλέξαντες, παύσωμεν τῆς τοιαύτης πλάνης τοὺς ἐπαγομένους¹⁴ ὑπὸ πνεύματος βίαιου, δίκην χειμάρρου¹⁵.

A tentur et quæcunque Evangelium de Christo testatur, novant autem jejunia et festa et xerophagias et raphanophagias, dictitantes a mulierculis semet doctos esse. Quidam autem eorum Noetianorum hæresi assentientes Patrem ipsum esse filium aiunt, et hunc generationem et passionem et mortem subisse. De his deinde subtilius exponam, multis enim malorum causa existit horum hæresis. Idonea igitur et ea, quæ de his dicta sunt, censemus, postquam per pauca multos ineptos eorum et libros et conatus omnibus demonstravimus, utpote infirmos nulloque verbo dignos, quibus non esse applicare oportet eos, qui sana mente præditi sunt.

B 20. Alii autem semet appellantes Encratitas ea, quæ ad Deum et Christum pertinent, similiter atque etiam Ecclesia consentiunt, quoad vitæ institutionem autem inflati versantur, cum arbitantes sese per cibos gloriari abstineant animatis, aquam potent et nubere prohibeant et reliqua vitæ peraride studeant, Cynici qui potius quam Christiani judicantur, non attendentes ad ea, quæ per Paulum apostolum in eos prædicta sunt, qui prædicantes ea, quæ frustra quidam novaturi essent, dixit in hunc modum : Spiritus autem manifeste dicit : In novissimis temporibus discedent quidam a sana doctrina attendentes spiritibus erroris et doctrinis dæmoniorum, 438-439 in hypocrisis loquentium mendacium et cauteritiam habentium suam conscientiam, prohibitum nubere. abstinere a cibis, quos Deus creavit ad percipiendum cum gratiarum actione fidelibus et his qui cognoverunt veritatem, quia omnis creatura Dei bona et nihil rejiciendum, quod cum gratiarum actione percipitur : sanctificatur enim per Verbum Dei et orationem. Idonea igitur hæc vox beati Pauli ad refutandos eos, qui ad hunc modum vitam agunt et se justos jactant, ut demonstraretur hoc quoque esse hæresin. Sin vero et aliæ quædam hæreses appellantur Cainorum, Ophitarum vel Noachitarum et reliquorum hujusmodi, hanc necessariam duco quæ ab eis dicta vel facta sunt exponere, ne forsitan ideo semet aliquos vel verbo dignos existiment. Quoniam autem et ea, quæ ad hos pertinent, sufficere videntur, transeamus ad eam, quæ omnibus malorum causa existit, Noetianorum hæresin, eoque radice explicita et veneno, quod in eis est, manifeste demonstrato, coerceamus a tali errore eos, qui a violento spiritu instar torrentis ducuntur.

VARIE LECTIONES.

¹ δὲ τε C. ² τοὺς — κεκτημένους. τοῖς — κεκτημένος C. ³ ὕδρωποτοῦντες C. ⁴ I Tim. iv. 1-5. ⁵ λέγει. λέγει, ὅτι Paulus I. I. ⁶ ὁρμαιοσύνης διδασκαλίας. πιστεύω Paulus I. I. : Τῆς ὁρμαιοσύνης πιστεύω apud Origenem. ⁷ προσελέγχον C. ⁸ ὀνομάζονται. ὀνομάζοντο C, ὀνομάζοντο M. ⁹ Καὶ τῶν. καὶ τῶν C. ¹⁰ ἢ Νοχαιτῶν, ἢ Νοχαιτῶν? ἢ Ἐνωχαιτῶν? ¹¹ τινὰς αὐτοὺς ἢ λόγου ἄξιους ἡγῶνται. τινὰς αὐτοὺς ἢ λ. ἀ. ἡγῶμαι C, τινὰς αὐτοὺς λόγου ἄξιους ἡγῶνται Bunsenius in Hippolytus and his age Lond. 1884. Vol. I, p. 385 not., τινὰς αὐτοὺς λόγου ἄξιους ἡγῶμαι susp. Sauppius. ¹² ἐνδον ὄντα ἴδον. ἐνδύοντα οἶοναι C, M. qui pro οἶοναι susp. ὄριον, sive potius ἴδον. ¹³ ἐπαγομένους. ἀπαγομένους. conj. M. ¹⁴ χειμάρρου C.

ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΠΑΣΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ

BIBAION Θ.

REFUTATIONIS OMNIUM HÆRESIUM

LIBER NONUS.

1. Hæc insunt in nono libro refutationis omnium A
heresium :

2. Quenam sit Noeti blasphema insipientia, qui
Heracliti obscuro placitis sese applicuerit, non
Christi.

3. Et quomodo Callistus Cleomenis, Noeti disci-
puli, et Theodoti hæresi commista aliam hæresin
conflaverit, et quenam fuerit ejus vita.

4. Quinam fuerit recens adventus mirabilis dæ-
monis Elchassi, 440 441, tegumentumque pro-
priorum errorum esse speciem, qua legi sese applicet,
re vers autem gnosticis placitis vel etiam astrolo-
gicis artibusque magicis eum incumbere.

5. Quinam apud Judæos sint mores quotque eo-
rum differentia.

6. Multum igitur cum de omnibus hæresibus cer-
tamen existerit nobis, qui certe nullam irrefutatam
omissimus, jam relinquitor maximum certamen enar-
randarum refutandarumque heresium, quæ nostra
ætate insurrexerunt, per quas indocti quidam et te-
merarii Ecclesias dilacerare aggressi sunt, maxi-
mam perturbationem per totum mundum omnibus
fidelibus inficientes. Placet enim ut in sententiam,
quæ auctor malorum exstitit, irruentes coarguamus
quenam ejus principia sint, ut turiones ejus ab om-
nibus bene cogniti contemnuntur.

7. Exstitit vir quidam, cui nomen Noeto, genere
Smyræus. Hic introduxit hæresin ex Heracliti pla-
citis; cujus minister et discipulus sit Epigonus qui-
dam vocatus, qui Romæ degens supereminabat imp-
piam illam sententiam. Cujus discipulus factus
Cleomenes, et vita et moribus alienus ab ecclesia;
corroborabat doctrinam, Zephyrino illa ætate se
administrare arbitrante ecclesiam, viro indocto et
turpis lucri cupido, qui lucro oblato persuasus in-
dulgebat adeuntibus, ut Cleomenis discipuli flerent,

α. Τάδε ἐνίστιν ἐν τῇ ἐννάτῃ τοῦ κατὰ πασῶν αἰ-
ρέσεων ἐλέγχου.

β. Τίς ἡ Νοητοῦ βλάσφημος ἀφροσύνη, καὶ ὅτι
δόγμασιν Ἡρακλείτου τοῦ σκοτεινοῦ προσέσχεν, οὐ
τοῖς Χριστοῦ.

γ. Καὶ πῶς Κάλλιστος μίξας τὴν Κλεομένους
μαθητοῦ Νοητοῦ καὶ Θεοδότου αἵρεσιν, ἐτέραν καινο-
τέραν αἵρεσιν συνέστησε, καὶ τίς ὁ τούτου βίος.

δ. Τίς ἡ καινὴ ἐπιδημία τοῦ ζήνου δαίμονος
Ἠλχασαί, [p. 278. 279.] καὶ ὅτι σκέπη τῶν ἰδίων
σφαλμάτων τὸ δοκεῖν προσέχειν νόμῳ, τῷ δὲ ὄντι
γνωστικοῖς δόγμασιν ἢ καὶ ἀπυρολογικοῖς καὶ μα-
γείαις πρόσκειται.

ε. Τίνα παρὰ Ἰουδαίοις ἔθνη καὶ πόσαι τούτων
διαφοραί.

ζ. Πολλοὺς τοίνυν τοῦ περὶ πασῶν αἱρέσεων
γενομένου ἡμῖν ἀγῶνος μὴθέν γε ἀνεξέλεγκτον
καταλιποῦσι, περιλείπεται νῦν ὁ μέγιστος ἀγὼν,
ἐκδηγήσασθαι καὶ διελέγξαι τὰς ἐφ' ἡμῖν ἱπαναστά-
σας αἵρέσεις. δι' ὧν τινες ἀμαθείαι καὶ τολμηροὶ
διασκευανύουσιν ἐπεχειρήσαν τὴν Ἐκκλησίαν, μέ-
γιστον τάραχον κατὰ πάντα τὸν κόσμον ἐν πᾶσι
τοῖς πιστοῖς ἐμβάλλοντες. Δοκεῖ γὰρ ἐπὶ τὴν
ἀρχηγὸν τῶν κακῶν γενομένην γνώμην ὀρμήσαντας
διελέγξαι, τινες αἱ ταύτης ἀρχαί, ὅπως εὐγνωστοί
αἱ ἐκφυάδες αὐτῆς ἅπασι γενόμεναι καταφρονηθῶσι.

ζ. Γεγένηται τις ὀνόματι Νοητὸς, τῷ γένει Σμυρ-
ναῖος. Οὗτος εἰσηγήσατο αἵρεσιν ἐκ τῶν Ἡρακλείτου
δογμάτων· οὗ διάκονος καὶ μαθητῆς γίνεσθαι Ἐπίγο-
νός τις τοῦνομα, ὃς τῇ Ρώμῃ ἐπιδημήσας ἐπίσπειρε
τὴν αἵρεσιν γνώμην. Ὁ μαθητεύσας Κλεομένης, καὶ
βίῳ καὶ τρόπῳ ἀλλότριος τῆς Ἐκκλησίας, ἐκράτους
τὸ δόγμα, κατ' ἐκεῖνο καιροῦ Ζεφυρίνου διέπειν νο-
μίζοντος τὴν Ἐκκλησίαν, ἀνδρὸς ἰδιώτου καὶ αλο-
χροκερδούς. [β.] τῷ κέρδει προσφερομένῳ παιδὸ-
μενος συνεχῶς τοῖς προσιοῦσι τῷ Κλεομένει μα-

VARIE LECTIONES.

αἰλέγχου C. καινή. κενή C. M. νόμῳ, τῷ δὲ ὄντι. νόμῳ τῷ ζήνῳ, C, M, qui xan γνωστ. ei
προστίχεται conj. μαγίας C. παρὰ τὰ C, M. Fort. Ἰουδαίων, sive τὰ delendum. M. τὰ παρὰ
conj. Saupprior. cap. 6-12, recensuit Bunsenius in *Analecta Ante Nicæna* Vol. I, p. 363 sqq.
πολλοὶ τοίνυν C. μὴθέν γε Christi. Petersenius, μὴθέν τε C, M, μέθην τε Roepers, μὴθέν δὲ Bun-
senius. αἰρέσει; om. Bunsenius. διασκευανύουσιν C. πᾶσι τοῖς. πᾶσι C. ἐπὶ. ἐπὶ Bunsenius.
τῇ Ρώμῃ C. ὃς add. M, oi Bunsenius. Κλεομένει. Κλεομένη C.

θητεύεσθαι, καὶ αὐτὸς ὑποσυρόμενος τῷ χρόνῳ ἐπὶ Α et ipse allectus postmodum in eadem ruelat, dum ei consultat et adiutor malorum erat Callistus, cuius vitam et adinventam hæresin paulo post exponam. Horum secundum successionem permansit schola corroborans se et accrescens, propterea quod eis auxiliabantur Zephyrinus ei Callistus, quamquam nos nunquam morem eis gessimus, sed creberrime obstitimus eis eosque coarguimus et invitos coegimus veritatem confiteri: qui ad tempus quidem prudentes et a veritate coacti confitebantur, paulo post autem ad idem cœnum revolvebantur.

ἦ. [p. 280, 281] 'Ἄλλ' ἐπὶ τῆς γενεαλογίας αὐτῶν τὴν διαδοχὴν ἐπεδείξαμεν, δοκεῖ λοιπὸν καὶ τῶν δογμάτων τὴν κακοδιδοσκαλίαν ἐκθέσθαι, [καὶ] B πρῶτον τὰ Ἡρακλείτῳ τῷ σκοτεινῷ δόξαντα παραθεμένους, ἐπειτα καὶ τὰ τοῦτων μέρη Ἡρακλείτεια ὄντα φανεῶσαι, ἃ τυγχόντες οἱ νῦν προστάται τῆς αἰρέσεως οὐκ ἴσασιν ὄντα τοῦ σκοτεινοῦ, νομίζοντες εἶναι Χριστοῦ. Οἷς εἰ ἐνέτυχον, καὶ οὕτω δυσωπηθέντες παύσονται τῆς ἀθέου δυσφημίας. Ἄλλ' εἰ καὶ πρῶτον ἐκκεῖται ὅφ' ἡμῶν ἐν τοῖς φιλοσοφουμένοις ἡ δόξα Ἡρακλείτου, ἀλλὰ γε δοκεῖ προσαναπαρχθῆναι καὶ νῦν, ὅπως διὰ τοῦ ἐγγύονος ἐλλέγχου φανερώς διδαχθεῖσιν οἱ τοῦτου νομίζοντες Χριστοῦ εἶναι μαθητάς, οὐκ ὄντας, ἀλλὰ τοῦ σκοτεινοῦ.

Θ. Ἡρακλείτος μὲν ὅν φησιν εἶναι τὸ πᾶν διαίρετον ἀδιαίρετον, γεννητὸν ἀγήνητον, θνητὸν ἀθάνατον, λόγον, αἰῶνα, Πατέρα Υἱόν, Θεὸν δίκαιον. C Ὁκ ἡμοῦ ἀλλὰ τοῦ λόγου ἀκούσαντας ὁμολογεῖν σοφὸν ἔστιν, ἐν πάντα εἰδέναι, ὃ Ἡρακλείτης φησὶ, καὶ ὅτι τοῦτο οὐκ ἴσασιν πάντες οὐδὲ ὁμολογοῦσιν, ἐπιμέμμεται ὡδὲ πως. Ὁ ἐνρίσιον ὅπως διαφερόμενον ἐνυτῷ ὁμολογεῖται. καλὶντροπος ἁρμοσίη δὲ περ τοῦτον καὶ λήρης. Ὅτι δὲ λόγος ἐστὶν αἰὶ τὸ πᾶν καὶ διὰ παντὸς ὢν, οὕτως λέγει. Τοῦ δὲ λόγου τοῦδε δόξαν δὲ αἰετὸν εἶναι γίνονται ἄνθρωποι καὶ πρόσθεν ἢ ἀκοῦσαι καὶ ἀκούσαντες τὸ πρῶτον γινόμενον ἡρ πάντων κατὰ τὸν λόγον τόνδε ἀπειροῦν ἑοικασί περιώμενοι καὶ ἐπεὶ

442-443 8. Quoniam autem genealogiæ eorum successionem ostendimus, placet jam et dogmatum pravam doctrinam exponere, et Heracliti obscuri placitis prius allatis, tum etiam nonnulla eorum esse Heraclitea demonstrare, quæ fortasse qui nunc hæresi præsumunt non norunt esse Obscuri, cum Christi esse arbitrentur. Quæ si legerent, vel hoc modo pudore confusi desisterent ab impio convicio. Tametsi etiam prius a nobis exposita est in Philosophumenis sententia Heracliti, nihilominus placet etiam nunc eam e contrario juxtaponere, ut per propiorem confutationem aperte doceantur huius qui semet Christi arbitrantur esse discipulos, non esse, sed obscuri illius.

9. Heraclitus igitur [unum] ait esse universum divisum indivisum, genitum non genitum, mortale immortale, verbum, ævum, patrem filium, Deum justum. Eos, qui non mihi sed verbo auscultaverant, confiteri sapiens est, semet novisse universum unum esse, ait Heraclitus, et quod hoc non omnes norint neque confiteantur, reprehendit in hunc fere modum: Non intelligunt, quomodo differens sibi consentiat; reflexa harmonia sicuti arcus et lyra. Rationem autem esse semper, cum sit universum et per universum, ait in hunc modum: Rationis autem huiusce, quæ semper est, non intelligentes existunt homines et antequam audierunt et cum primum audierunt; omnium enim quæ secundum hanc rationem sunt imperitis similes sunt, dum periclitantur et verba

VARIÆ LECTIONES.

συμβόλου pr. C. συναγωνιστοῦ Bunsenius. αὐτῷ αὐτοῦ Bunsenius. συναίρεσθαι. συναίρεσθαι C. M. Correxerit etiam Bunsenius. ἀντικαθεστῶτων C. διαλεγγάντων C. Cf. II Petr. II, 22... κύων ἐπιστρέφας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξήραμα, καὶ ὅς λουσαμένη εἰς κύλισμα (al. κύλισρον) βορβόρου. καὶ Saupprius, om. C. M. παραθεμένους Bunsenius. ἐπειτα. ἐπὶ C. μέρη. An delendum? Cf. Saapin C. φιλοσοφουμένοις. φιλοσοφουμένους C. Cf. supra lib. I, c. 4, p. 14, 16. προσαναπαρχθῆναι. πρὸς ἀναπαρχθῆναι C. προσαντιπαρχθῆναι? ἐγγύονος ἐλλέγχου C. οἱ τοῦτου — μαθηταί, οὐκ ὄντες conj. Saupprius. Cum sequentibus cf. J. Bernaysii Ep. crit. ad Bunsenium et Adnotationes ad Heraclitea fragmenta in Bunsenii Analect. Ante-Nicæn. vol. III, p. 331 sqq. Ejusdem Neue Bruchstücke des Herakliti von Ephesus in Rheinisches Museum für Philologie. Neue Folge der Jahrgang 1853. p. 241 sqq. μὲν ὅν. μὲν ὅν ἐν susp. Bernaysius in Mus. Rhénan. p. 250. Cf. Bernaysius I. I. 248 sqq. λόγου Bernaysius et Bunsenius, δόξατο; C. M. ὁμολογεῖν Bernaysius, ὁμολογεῖν C. M. Bunsenius. ἔστιν. ἐστὶ καὶ susp. Saupprius. ἐν. ἐν C. εἰδέναι. εἶναι M. falso; cf. Bernaysius I. I. Eiusdem Heraclitus ἐν pro subjecto acceperit, Hippolytus certe ἐν pro parte objecti, quæ πάντα explicaret, habuit. εἰσάσιν C. Cf. Schleiermacher, Heraclitus der Dunkle in Wolf und Buttmann Museum der Alterthumswissenschaft p. 440 sqq. Bernaysius in Mus. Rhénan. Jahrgang 7, p. 94 not. ὁμολογεῖται. ὁμολογεῖν C. ὢν. ὢν C. αἰῶνος Bernaysius et Bunsenius. Cf. Fragm. 47 ap. Schleiermacherum. τοῦδε δόξαν. τοῦ δόξαντος C. M. αἰετὸν. ζετοῖ C. ἀκούσαντας C. γινόμενον C. ἀπειροῦν Bernaysius et Bunsenius, ἀπειροῦ εἶναι C. M. ἀπειροῦ Schleiermacherus.

et opera talia, qualia ego perago dividens secundum naturam atque declarans quomodo sese habeant. Puerum (filium) autem esse universum et per ævum æternum regem universi ait in 444-445 hunc modum: *Ævum puer est ludens, calculos in alea movens; pueri est regnum.* Omnium autem quæ existerunt patrem esse genitum non genitum, creaturam conditorem, audimus ex illo dicente: *Bellum omnium pater est, omnium rex, et alios deos ostendit alios homines, alios servos fecit alios liberos.* Esse autem *harmonia sicuti arcus et lyra.* Quod autem occultus, invisibilis, incognitus hominibus, his ait verbis: *Harmonia occulta manifesta melior.* Collaudat et admiratur præ iis quæ cognoscuntur ea quæ sunt incognita et invisibilia ejus potestatis. Esse autem eum visibilem hominibus et non ininvestigabilem, his ait verbis: *Quorumcunque est visus, auditus, intellectus, hæc ego profero,* inquit, hoc est visibilia præ invisibilibus. ex hujusmodi ejus sermonibus facile est cogniti: *Falsi sunt, inquit, homines quoad scientiam rerum manifestarum similiter atque Homerus, qui omnium Græcorum fuit sapientissimus. Etenim illum pueri pediculos interficientes fefellerunt dicentes: Quæquæ vidimus et deprehendimus, hæc derelinquimus, quæquæ autem neque vidimus neque deprehendimus, hæc ferimus.*

10. Ita Heraclitus in eodem loco ponit et æstimat manifesta atque occulta, quasi unum idemque manifestum atque occultum sine controversia exstet. Est enim, inquit, *harmonia occulta manifesta melior;* et: *Quorumcunque est visus, auditus, intellectus (hoc est organa), hæc, inquit, ego profero, non occulta proferens.* Igitur neque tenebras neque lucem, nec malum nec bonum aliud ait esse Heraclitus, imo vero unum idemque. 446-447 Vituperat igitur Hesiodum, quod diem et noctem [non] noverrit: dies enim, inquit, et nox idem est, his fere verbis usus: *Magister autem plerorumque Hesiodus; hunc putant plurima novisse, qui diem et noctem non cognovit; est enim unum.* Et bonum et malum: *Me-*

καὶ ἔργων τοιούτων, ὁποῖα ἔγὼ διηγεῖμαι, διαίρων κατὰ φύσιν καὶ φράζω ὅπως ἔχει. Ὅτι δὲ ἐστὶ Παῖς τὸ πᾶν καὶ δι' αἰῶνος αἰῶνος [p. 281, 282] βασιλεὺς τῶν ὅλων οὕτως λέγει· Αἰὼν Παῖς ἔστι καλῶν, πεπτεῶν· Παιδὸς ἡ βασιληΐη. Ὅτι δὲ ἐστὶν ὁ Πατήρ πάντων τῶν γεγενησθῶν γενετὴς ἁγίνης, κτίσις ἡ δημιουργὸς, ἐκείνου λέγοντος ἀκούομεν. Πόλεμος πάντων μὲν Πατήρ ἐστι, πάντων δὲ βασιλεὺς, καὶ τοὺς μὲν θεοὺς ἔδειξε τοὺς δὲ ἀνθρώπους, τοὺς μὲν δούλους ἐποίησε τοὺς δὲ ἐλευθέρους. Ὅτι δὲ ἐστὶν ἀρμονία ὁμοῦ περὶ τόξου καὶ λύρης. Ὅτι δὲ ἀφανὴς ὁ ἀόρατος ἀγνωστος ἀνθρώποις, ἐν τούτοις λέγει· Ἀρμονίᾳ ἀφανὴς φανερῆς κρείττων. Ἐπεισεὶ καὶ προβαυμάζει πρὸ τοῦ γινωσκόμενου τὸ ἀγνωστον αὐτοῦ καὶ ἀόρατον τῆς δυνάμεως. Ὅτι δὲ ἐστὶν ὁρατὸς ἀνθρώποις καλοῦ ἀνεξέυρετος ἐν τούτοις λέγει· Ὅσων ὄψις, ἀκοή, μάθησις, ταῦτα ἐγὼ προτιμῶ, φησὶ, τούτῳ τὰ ὁρατὰ τῶν ἀόρατων ἀπὸ τῶν τοιούτων αὐτοῦ λόγων κατανοεῖν ῥάδιον· Ἐξηπάτηται, φησὶν, οἱ ἀνθρώποι πρὸς τὴν γῶσιν τῶν φανερῶν παραπλησίως Ὁμήρῳ, ὃς ἐγένετο τῶν Ἑλλήνων σοφώτερος πάντων. Ἐκείνῳ τε γὰρ παῖδες φθεῖρας κατωκτείνοντες ἐξηπάτησαν εἰσόντας· Ὅσα εἶδομεν, καὶ καταλάβομεν, ταῦτα ἀπολείπομεν. Ὅσα δὲ οὐτε εἶδομεν οὐτ' ἐλάβομεν, ταῦτα φέρομεν.

Ὁὕτως Ἡράκλειτος ἐν ἰσῃ μοίρᾳ τίθεται καὶ τιμᾷ τὰ ἐμφανῆ τοῖς ἀφανέσιν, ὡς ἐν τι τὸ ἐμφανὲς καὶ τὸ ἀφανὲς ὁμολογουμένως ὑπάρχον. Ἔστι γὰρ, φησὶν, ἀρμονία ἀφανὴς φανερῆς κρείττων καὶ ὅσων ὄψις, ἀκοή, μάθησις (τούτῃσι τὰ δρᾶνα), ταῦτα, φησὶν, ἐγὼ προτιμῶ, οὐ τὰ ἀφανῆ προτιμῆσας. Τοιγαροῦν οὐδὲ σκότος οὐδὲ φῶς, οὐδὲ πονηρὸν οὐδὲ ἀγαθὸν ἑτερόν φησιν εἶναι ὁ Ἡράκλειτος, ἀλλὰ ἐν καὶ τὸ αὐτό. [p. 282, 283] Ἐπιτιμᾷ γοῦν Ἡσιόδῳ, ὅτι ἡμέραν καὶ νύκτα οἶδεν ἡμέρα γὰρ, φησὶ, καὶ νύξ ἐστὶν ἐν, λέγων ὡδὲ πως· Διδάσκαλος δὲ πλείστον Ἡσιόδος· τούτου ἐπιστάτα πλείστα εἶδέναι, ὅστις ἡμέραν καὶ εὐφρόνην οὐκ ἐγίνωσκεν· ἐστὶ γὰρ ἐν.

VARIÆ LECTIONES.

ἡ ὁποῖα C. ἡ διηγεῖμαι, διεπλῶν C. ἡ ὅπως C. ἡ Cf. Schleiermacher. ad fragm. 58, p. 429 sq. et Bernaysius in Rhein. Museum Jahrg. 7, p. 408 sqq. ἡ Ὅτι δὲ ἐστὶν ὁ. Ὅτι δὲ ἐστὶν ὁ πόλεμος M. Cf. J. Bernays. Ep. crit. in Bunsenii Analectis Ante-Nicanis, vol. III, p. 352 sq. ἡ γενετὴς Bernaysius I. I. p. 335, et Bunsenius, γενετῶν C. M. ἡ κτίσις. κτίσεως susp. M. Cf. Bernays. I. I. ἡ ἀκούομεν. ἀκούωμεν M et Bernaysius. ἡ Cf. Schleiermacher. ad fragm. 52, p. 408, et Bernays. Rhein. Museum, 9, p. 258 not. 2. ἡ ἔδειξε. ἀνέδειξε susp. Roeperus. ἡ Post ἐστὶν lacunam signavimus cum Bernaysio et Bunsenio; hoc loco aliquid excidisse vidit jam M. ἡ Post δὲ vocula verne exesa in C, quam lacunam M explevit voc. ἐστὶν. ἡ Cf. Schleiermacher. fragm. 56, p. 420. ἡ Alludit fort. ad Rom. 1, 19, 20. ἡ ἀνεξέυρετος. ἀνέξευρετον C. ἡ Ὅσων. Ὅσων C. ἡ τὰ ὁρατὰ. Bernaysius et Bunsenius inter τὰ ἐν ὁρατὰ lacunam signaverunt. ἡ ἀπὸ τῶν. Bunsenius commate posito ante ἀπὸ hęc arcus conjungit cum prioribus: M ante ἀπὸ aliquid excidisse censet. ἡ Cf. Vitarum Scripti. Gr. min. Ed. Westermann. Vit. Homer. p. 18, 25, 25, 28. ἡ Ἔστι γὰρ M. Τίς γὰρ C. Τί γὰρ; Bernaysius et Bunsenius. ἡ ἀρμονίᾳ. ἀρμονία ἡ C. Bernaysius et Bunsenius. ἡ ὅσων. ὅσων C. ἡ οὐτὶς—οὐτὶς—οὐτὶς—οὐτὶς conj. Sauppius. ἡ Post προτιμῆσας Bernaysius et Bunsenius interrogationis posuerunt. ἡ οἶδεν. οὐκ οἶδεν? Cf. lin 98, 99, et Hesiod. Theogon. v. 125 sq. 748 sqq. ἡ Cf. Ed. Zeller, Die Philosophie der Griechen in ihrer geschichtlichen Entwicklung. Erster Theil. Tübingen 1856, p. 455, not. 2. ἡ εὐφρόνην. εὐφροσύνην C. ἡ ἐγίνωσκεν. ἐστὶ γὰρ ἐν. Καὶ ἀγαθὸν καὶ κακὸν Bernaysius et Bunsenius, ἐγίνωσκεν. Ἔστι γὰρ ἐν ἀγαθὸν καὶ κακὸν C, M, ἐγίνωσκεν, ἐστὶ γὰρ ἐν καὶ ἀγαθὸν καὶ κακὸν Zellerus I. I.

Καὶ ἀγαθὸν καὶ κακόν· Οἱ γοῦν λαοί, φησὶν ὁ Α' Ἡράκλειτος, τέμνοντες, κελύοντες, πάντῃ βασανίζοντες κακῶς τοὺς ἀβήρωτοντας, ἐπατιῶνται¹· μὴδὲν² ἄξιον μισθόν³ λαμβάνειν παρὰ τῶν ἀβήρωτοντων, ταῦτα ἐργαζόμενοι⁴· τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰς⁵ νόσους. Καὶ εὐθὺς δέ, φησὶ, καὶ στρεβλὸν τὸ αὐτό ἐστὶ. Γραφεῖν⁶, φησὶν, ὁδὸς εὐθεία καὶ σκολιή (ἡ τοῦ ὀργάνου τοῦ καλουμένου κοχλίου⁷ ἐν τῷ γραφεῖ⁸ περιστροφῇ εὐθεία καὶ σκολιή· ἄνω γὰρ ὁμοῦ καὶ κύκλῳ περιέρχεται⁹) μία ἐστὶ, φησὶ, καὶ ἡ αὐτή¹⁰. Καὶ τὸ ἄνω καὶ τὸ κάτω ἐν ἐστὶ¹¹ καὶ τὸ αὐτό¹². Ὅδός¹³ ἄνω¹⁴ κάτω μίη¹⁵ καὶ ὠπτή¹⁶. Καὶ τὸ μιᾶρον φησὶ καὶ τὸ καθαρὸν ἐν καὶ ταυτὸν εἶναι, καὶ τὸ πότιμον καὶ τὸ ἄποτον ἐν καὶ τὸ αὐτὸ εἶναι· θάλασσα, φησὶν, ὕδωρ καθαρώτατον καὶ μιᾶρώτατον, ἰχθῦσι μὲν πότιμον καὶ σωτήριον, ἀνθρώποις δὲ ἄποτον καὶ ἐλθέριον. Λέγει δὲ ὁμολογουμένως τὸ ἀθάνατον εἶναι θνητὸν καὶ τὸ θνητὸν ἀθάνατον διὰ τῶν τοιούτων λόγων· Ἀθάνατοι θνητοί¹⁷, θνητοὶ ἀθάνατοι, ζῶντες τὸν ἐκείνων θάνατον, τὸν δὲ ἐκείνων βίον τεθνεώτες. Λέγει δὲ καὶ σαρκὸς ἀνάστασιν ταύτης φανεράς ἐν ἡ γεγενῆμεθα, καὶ τὸν Θεὸν οἶδα ταύτης τῆς ἀναστάσεως αἰτίον οὕτως λέγων· Ἐνθα¹⁸ δ' ἐόντι ἐπανίστασθαι καὶ φύλακας¹⁹ γίνεσθαι ἐργετιζόντων²⁰ καὶ νεκρῶν. Λέγει δὲ καὶ τοῦ κόσμου κρίσιν καὶ πάντων τῶν ἐν αὐτῷ διὰ πυρὸς γίνεσθαι οὕτως· Τὰ²¹ δὲ πάντα [p. 283, 284] οἰακίζει²² κεραυνός, τοῦτέστι κατεσθύνει· κεραυνὸν τὸ πῦρ λέγων τὸ αἰώνιον. Λέγει δὲ καὶ φρόνιμον τοῦτο εἶναι τὸ πῦρ καὶ τῆς διοικήσεως τῶν ὅλων αἰτίον· καλεῖ²³ δὲ αὐτὸ χρημωσύνην καὶ κόρον· χρημωσύνη δὲ ἐστὶν ἡ διακόσμησις κατ' αὐτὸν, ἡ δὲ ἐκπορώσις κόρος· Πάντα γάρ, φησὶ, τὸ πῦρ ἐπελθὼν κρινεῖ καὶ καταλήψεται. Ἐν δὲ τοιούτῳ τῷ κεφαλαίῳ²⁴ πάντα ὁμοῦ τὸν βίον νοῦν ἐξέθετο, ἅμα δὲ καὶ τὸν τῆς Νοῦ τοῦ αἰρέσεως, δι' ὁλίγων ἐπέδειξα· οὐκ ὄντα Χριστοῦ ἀλλὰ Ἡρακλείτου μαθητὴν. Τὸν γὰρ ποιητὴν²⁵ κόσμον αὐτὸν δημιουργὸν ποιητὴν καὶ αὐτοῦ γινόμενον οὕτω λέγει· Ὁ θεὸς ἡμέρῃ εὐφρόνῃ, χεიმὼν θέρος, πάλμος εἰρήνῃ, κόρος λιμός (τὰναντία ἅπαντα οὗτος ὁ νοῦς) ἀλλοιοῦται δὲ ὡς περ ὁκόταν²⁶ συμμυγῇ²⁷ [θύωμια] θύωμασιν²⁸· ὀνομάζεται²⁹ καθ'

dici certe, inquit Heraclitus, dum cadunt, urunt, omnimodo male cruciant egrotantes, causantur, quod non dignam mercedem accipiant ab aegrotis, dum hæc faciunt bona et morbos. Et vero rectum et innotum idem est. Fullonum, inquit, via recta et curva — instrumenti, quod dicitur coehlem in fullonica conversio recta et curva; sursum enim simul et in orbem circummagitur — una est, inquit, eademque. Et sursum et deorsum unum est idemque. Via sursum deorsum una eademque. Et impurum ait et purum unum idemque esse et potabile et non potabile unum et idem esse. Mare, inquit, aqua purissima et impurissima, piscibus quidem potabilis et salubris, hominibus vero impotabilis et perniciosa. Dicit autem sine controversia immortalis esse mortale et mortale immortale verbis huiusmodi: *Immortales mortales, mortales immortales, viventes illorum mortem, illorum vero vitam mortui*. Profitetur autem et resurrectionem carnis huius sensibilis, in qua nati sumus, et Deum novit huius resurrectionis auctorem his verbis: — — — — —

Dirit autem et mundi iudicium omniumque quæ in eo sunt per ignem fieri his verbis: *Omnia autem dirigit fulmen, hoc est corrigit, fulmen 448-449 ignem dicens æternum*. Dicit autem et sapientem esse hunc ignem et administrationis universi causam; vocat autem id inopiam et expletionem. Inopia autem mundi descriptio est ex ejus sententia, deflagratio autem expletio. *Omnia enim, inquit, ignis invadens judicabit et corripiet*. In hoc autem capitulo universam simul sententiam suam exposuit, simul autem et hæreseos Noeti, [quem] paucis ostendi non Christi esse, sed Heracliti discipulum. Creatum enim mundum ipsum opificem sui et creatorem esse dicit in hunc modum: *Deus dies nox, hiems æstas, bellum pax, expletio fames* — contraria universa: hic sensus — *mutatur autem perinde quasi commistum sit sufficientum cum sufficientis; nominatur autem ad cuiusque libitum*. Manifestum autem omnibus est insipientes Noeti successores et hæreseos antistites, etiamsi Heracliti eos auditores fuisse neges, certe tamen, cum Noeti placita amplectantur, aperte eadem confiteri. Sic

VARIE LECTIONES.

¹ ἐπατιῶνται. ἐπατιέονται Bernaysius et Bunsenius. ² μὴδὲνα conj. Sauppius. ³ ἄξιον μισθόν. ἄξιον μισθόν C, M, Zellerus, ἄξιοι μισθόν Bernaysius et Bunsenius. ⁴ ταῦτα ἐργαζόμενοι τὰγαθὰ καὶ [τὰ κακὰ] τὰς νόσους conj. Sauppius. ⁵ καὶ τὰς. κατὰ τὰς susp. Petersenius. ⁶ Γραφεῖν. Γραφεῖν C, M, Γραφεῖν Bernaysius, Bunsenius et Zellerus. ⁷ Post κοχλίου M, Bernaysius et Bunsenius ponunt colon. ⁸ γραφεῖν Bernaysius et Bunsenius. γραφεῖν C, M. ⁹ περιέρχεται Roepers, περιέχεται C, M, περιέχεται Bernaysius et Bunsenius. ¹⁰ Post ἡ αὐτή comma apud M. ¹¹ Post ἐστὶ M ponit punctum. ¹² καὶ τὸ αὐτό M conjungit cum sequentibus. ¹³ Ὅδός — μίη. Cf. Schliermacher. fragm. 28, p. 383. ¹⁴ Post ἄνω M aud. καὶ. ¹⁵ μίη. μία C, M. ¹⁶ Post ὠπτή M comma ponit. ¹⁷ Cf. Schliermacher. fr. 51, p. 498 sqq. ¹⁸ Ἐνθα δ' ἐόντι. Ἐνθα διὰ Θεόν τε Bernaysius in ep. crit. ad Bunsenium. Ἐνθαδὲ ἐόντας Bernaysius in Adnotat. ad Heraclitæ fragmenta et in Rhein. Museum 9, p. 241 et Bunsenius. Ἐνθαδὲ ἐστὶ vel Ἐν Θεῷ δέον τι susp. Petersenius. Ἐνθα Θεὸν δὲ Sauppius. ¹⁹ φύλακας Sauppius. ²⁰ ἐργετιζόντων. ἐργετὶ ζώντων Bernaysius. (Cf. ep. crit. p. 333 sq.) et Bunsenius: An ἐνεργετὶ ζώντων? Petersenius. ²¹ Cf. Bernaysius in Ep. crit. p. 334 sq. ²² Τὰ δὲ. Τὰδὲ susp. Sauppius. ²³ οἰακίζει Cf. Bernaysius in Rhein. Mus. 9, p. 231 sq. et Schliermacher. fr. 49, p. 493. ²⁴ καλεῖ. καλεῖς C. ²⁵ κατ' αὐτόν susp. Sauppius. ²⁶ sqq. Cf. Bernaysius in Adnotat. ad Heraclitæ fragmenta, p. 339 sqq. ²⁷ δι' ὁλίγων ἐπέδειξα. δι' ὁλ. ἐπέδειξε Bernaysius et Bunsenius, ἐν δι' ὁλ. ἐπέδειξα? ²⁸ ποιητὸν Bernaysius et Bunsenius, πρῶτον C, M. ²⁹ ὁκόταν. ὀπόταν C. ³⁰ συμμυγὰ θύωμια τὰ διαφόροις ὀνόμασιν ὀνομάζεται conj. H. Scotus. ³¹ θύωμια θύωμασιν Bernaysius et Bunsenius, θύωμασιν C, M, ὕδωρ θύωμασιν susp. Zellerus. ³² ὀνομάζεται. ἐνομῆλι susp. Roepers.

enim dicuntur : Unum eundemque Deum esse omnium opificem et patrem, ubi autem ipsi visum sit, apparuisse praeis hominibus iustis invisibilem ipsum; quando enim non videtur, invisibilis erat, quando autem videtur, visibilis, incomprehensibilis autem, quando comprehendi non vult, comprehensibilis autem, quando comprehenditur : sic eadem ratione insuperabilis et superabilis, non genitus et genitus, immortalis et mortalis. Quin Heracliti tales ostenduntur discipuli? Nonne ea ipsis verbis antea philosophatus est obscurus ille? Eum autem dicere eundem esse filium et patrem nemo nescit. Dicit autem in hunc modum : Quando igitur non factus fuerat pater, iuste pater appellatus erat, quando autem ei libit genituram sustinere, genitus filius factus est a seipso, non alius. Sic enim opinatur monarchiam 450-451 probari, unum idemque esse dicens patrem et filium appellatum, non alium ex alio, sed ipsum ex semetipso, nomine quidem patrem et filium appellatum secundum temporum vicissitudines, unum autem illum esse, qui apparuerit et generationem ex virgine sustinuerit et homo inter homines versatus sit, filium se ipsum conspicientibus constitatur propter factam generationem, patrem autem semet esse etiam illis, qui comprehendunt, non dissimulaverit. Ilunc, qui passioni ligni affixus sit et sibi spiritum tradiderit, qui mortuus sit et non mortuus, qui semet tertio die resuscitaverit sepulcro conditum et lancea vulneratum clavisque perfixum, hunc esse universi Deum et patrem ait Cleomenes ejusque chorus, Heracliteas tenebras multis afferentes.

μνημείῳ ταφέντα, καὶ λόγῳ τρωθέντα, καὶ ἥλοις τέρα εἶναι λέγει Κλεομένης καὶ ὁ τοῦτου χορὸς,

11. Hanc haeresin corroborabat Callistus, vir malitiae callidus et vaser ad seducendum, qui episcopi cathedram venabatur. Zephyrino autem, viro indocto et illiterato definitionumque ecclesiasticarum ignaro, quem mulcendo donis et postulationibus vetulis ducebat ad quodcumque volebat, cum donorum acceptor esset pecuniarum avidus, persuadebat, ut assidue rixas moveret inter fratres, dum ipse utriusque partis voluntatem postea astutis verbis sibi conciliabat, et tum quidem illis, qui recte sentiebant, privatim se eadem sequi dicens

A ἡδονὴν ἐκάστου. Φανερόν δὲ πᾶσι τοὺς ἀνοήτους ὡς Νουτοῦ διαδόχους καὶ τῆς αἰρέσεως προστάτας, εἰ καὶ Ἑρακλείτου λέγους ἂν αὐτοὺς ὡς μὴ γεγονέναι ἀκροατὰς, ἀλλὰ γὰρ τὰ ὡς Νουτὸν δόξαντα αἰρουμένους ἀναφανδὸν ταυτὰ ὁμολογεῖν. Λέγουσι γὰρ οὕτως : ἵνα καὶ τὸν αὐτὸν θεὸν εἶναι πάντων δημιουργὸν καὶ Πατέρα, εὐδοκῆσαντα δὲ πεφηνῆναι τοῖς ἀρχῇθεν δικαίοις ὅντα ἀόρατον. ὅτε μὲν γὰρ οὐχ ὁράται ἦν ἀόρατος, [ὅτε δὲ ὁράται ὁρατός,] ἀχώρητος δὲ ὅτε μὴ χωρεῖσθαι θέλει, χωρητὸς δὲ ὅτε χωρεῖται. οὕτως κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἀκράτητος [καὶ κρατητός,] ἀγέννητος [καὶ γεννητός,] ἀθάνατος καὶ θνητός. Πῶς οὐχ Ἑρακλείτου οἱ τοιοῦτοι δεχθῆσονται μαθηταί; Μὴ αὐτῇ λέξει διαφθασας ὡς ἐπιλοσόφησεν ὁ σκοτεινός; Ὅτι δὲ καὶ τὸν αὐτὸν γῆν εἶναι λέγει καὶ Πατέρα οὐδεὶς ἀγνοεῖ. Λέγει δὲ οὕτως. Ὅτε μὲν οὖν μὴ γεγέννητο ὁ Πατήρ, δικαίως Πατήρ προσηγέρυτο. ὅτε δὲ ἡδονήσεν γένεσιν ὑπομείναι, γεννηθείς ὁ γῆς ἐγένετο αὐτὸς αὐτοῦ, οὐχ ἑτέρου. [p. 284, 285] Οὕτως γὰρ δοκεῖ μοναρχίαν συνιστῆναι, ἐν καὶ τὸ αὐτὸ φάσκων ὑπάρχειν Πατέρα καὶ γῆν καλούμενον, οὐχ ἑτερον ἐξ ἑτέρου, ἀλλ' αὐτὸν ἐξ αὐτοῦ, ὀνόματι μὲν Πατέρα καὶ γῆν καλούμενον κατὰ χρόνων τροπὴν, ἵνα δὲ εἶναι τοῦτον τὸν φανέντα καὶ γένεσιν ἐκ Πατρὸς ὑπομείναντα καὶ ἐν ἀνθρώποις ἀνθρώπων ἀναστραφέντα, γῆν μὲν αὐτοῦ τοῖς ὁρώσιν ὁμολογούντα διὰ τὴν γενομένην γένεσιν, Πατέρα δὲ εἶναι καὶ τοῖς χωροῦσιν μὴ ἀποκρύφοντα. Τοῦτον πάθει ζύλου προσπαγέντα καὶ αὐτῷ τὸ πνεῦμα παραδόντα, ἀποθανόντα καὶ μὴ ἀποθανόντα, καὶ αὐτὸν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσαντα, τὸν ἐν καταπαγέντα, τοῦτον τὸν τῶν ὁλῶν θεὸν καὶ Πατέρα καὶ γῆν, οὕτως ἐπιστάγοντες πολλοὶς.

12. Ταῦτα τὴν αἰρεσιν ἐκράτουν Κάλιστος, ἀνὴρ ἐν κακίᾳ πανούργος καὶ ποικίλος πρὸς πλάνην, θηρώμενος τὸν τῆς ἐπισκοπῆς θρόνον. Τὸν Ζεφυρίνον, ἀνδρὰ ἰδιώτην καὶ ἀγράμματον καὶ ἀπειρον τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὅρων, ἐν παίδων δόμασι καὶ ἀπειρητοῖς ἀπειρημέναις, ἦγεν εἰς ὁ δὲ οὐλέτο, ὅντα δωρολήπτην καὶ φιλάργυρον, ἰερεῖον ἀπὸ στάσεως ἐμβαλεῖν ἀναμέσον τῶν ἀδελφῶν, αὐτοὺς τὰ ἀμφοτέρω μέρη ὑστερον καρκινώσις λόγοις πρὸς αὐτοῦ φίλαν κατασκευάζων, καὶ τοῖς μὲν ἀλήθειαν λέγων ὁμοίαν φρονοῦσι ποτε

VARIAE LECTIONES.

ἄνοήτους, ἡνοντοὺς C, M. ὡς λέγουσι ἂν αὐτοὺς Bernaysius et Bunsenius, λέγουσαν αὐτοὺς C, M, qui susp. λέγουσιν vel λέγουιν. τὰ τῷ C. ταῦτά. ταῦτα C, M. Bernaysius et Bunsenius. πεφηνῆναι C. ὅτε δὲ ὁράται ὁρατός, om. C, M. Bernaysius et Bunsenius. Cf. infra l. X, c. 27, p. 329, 41 ed. Ox. ἀκράτητος καὶ κρατητός, ἀγέννητος καὶ γεννητός. ἀκράτητος ἀκράτητος, ἀγέννητος C. ἀκράτητος, ἀγέννητος; M. ἀκράτητος; κ. κρατ., ἀγέννητος κ. γεννητός Bernaysius et Bunsenius. Cf. infra p. 329 ed. Ox. μὴ αὐτῇ λέξει μὴδὲ λέξει C, qui utriusque vocabulo superscribit τῇ τῇ. λεξείδια φθασας susp. Roepers, qui μὴ vix ferri posse censet. γεγέννητο. γέννητο C. γεννηθείς. γεννηθείς C. ἀναστραφέντα C. ποικίλος C. θηρώμενος C. Τὸν Ζεφυρίνον. Οὕτως τὸν Ζεφυρίνον Roepers, τὸν γὰρ vel τὸν δὲ Z. ? δόμασι. δόμασι C, M, Bunsenius, δωρήματι Bernaysius in Rhein. Mus. 9, p. 249 not., et Roepers. ἀπαιτήσεων. ἀπαιτήσεων Bernaysius l. l. ἀπειρημέναις. ἀπαράμνοις, nisi forte ἀπειρητοῖς Roepers. ὁ βούλετο. ὁ βούλετο C. ἀναμέσον C. καρκινώσις C. αὐτοὺς φίλαν C. μὲν ἀλήθειαν. μὲν ἐν ἀλήθειᾳ susp. M. λέγων ὁμοίαν. Hae verba uncinis inclusimus suadente Bunsenio. Cf. Hippolytus and his age vol. 1, p. 393 not.

κατ' ἰδίαν ^α τὰ ὅμοια φρονεῖν [λέγων] ἡπάτα ^β, ἅπαντες δ' αὐτοῖς ^γ τὰ Σαβελλίου ὁμοίως, ὃν καὶ αὐτὸν ἐξέστης δυνάμενον ^δ κατορθοῦν. Ἐν γὰρ τῷ ὄψ' ἡμῶν παραινέσθαι οὐκ ἐπικληρῶντο, ἡνίκα δὲ οὖν τῷ Καλλίστῳ ἐμόναζεν, ὅπ' αὐτοῦ ἀνεστέλετο πρὸς τὸ δόγμα τὸ Κλεομένους ῥέπειν ^ε φάσκοντες τὰ ὅμοια φρονεῖν. Ὁ δὲ τότε μὲν τὴν πανουργίαν αὐτοῦ οὐκ ἐνόει, ἀλλ' οὐκ ἔγνω, ὡς διεγρήσκει μετ' οὐ πολὺ. Αὐτὸν δὲ τὸν Ζεφυρίνον προεῖχον δημοσίᾳ ἐπειθε λέγειν. Ἐγὼ οἶδα ἓνα Θεὸν Χριστὸν Ἰησοῦν, καὶ πλὴν αὐτοῦ [p. 285, 286] ἑτέρον οὐδένα γεννητὸν καὶ παθητὸν. ποτὲ δὲ λέγων. Οὐχ ὁ Πατὴρ ἀπέθανεν, ἀλλὰ ὁ Υἱός· οὕτως ἀπαυστον τὴν στάσιν ἐν τῷ λαῷ διετήρησεν. Ὅ τὰ νοήματα γνόντες ἡμεῖς οὐ συν-εχωροῦμεν, ἐλλέγοντες ^ζ καὶ ἀντικαθίστάμενοι ὑπὲρ τῆς ἀληθείας· ὅς τις ἀπόνοιαν χωρῶν διὰ τὸ πάντας ^η αὐτοῦ τῇ ὑποκρίσει συντρέχειν, ἡμεῖς δὲ οὐ, ἀπεκάλει ἡμεῖς θεότους, ἐξ ἡμῶν παρὰ βίαν ^θ τὸν ἐνδομυχοῦντα ^ι αὐτῷ λόγῳ. Τοῦτου τὸν βίον δοκεῖ ἡμῖν ἀγαπῆτον ἐκθέσθαι, ἵνα κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἡμῖν ἔγεγοναι, ὅπως διὰ τοῦ φανῆναι τοῦ τοιοῦτου τὴν ἀναστροφὴν εὐπερίγνωστον καὶ τάχα ^κ τοῖς νοῦν ἔχουσιν εὐθὺς γένηται ἡ διὰ τοῦτο ἐπιχειρημένη ^λ αἵρεσις. Οὗτος ἐμαρτύρησεν ἐπὶ Φουσκιανοῦ ἐκάρχου ὄντος Ῥώμης· ὁ δὲ τρόπος τῆς αὐτοῦ μαρτυρίας τοιοῦτος ἦν· |

Ἰ. Οἰκέτης ἐτύγχανε Καρποφόρου τινὸς ἀνδρὸς πιστοῦ ὄντος ἐκ τῆς Καισαρὸς οἰκίας. Τοῦτον ὁ Καρποφόρος, ὅτε δὴ ὡς πιστῷ, χρήμα οὐκ ὀλίγον κατεπίστευσεν, ἐπαγγελόμενος κέρδος προσοίσειν ἐκ πραγματείας τραπεζιτικῆς· ὃς λαβὼν τράπεζαν ἐπεχείρησεν ἐν τῇ λεγομένῃ πισκινῇ πονηρικῇ ^α, ᾧ οὐκ ὀλίγα παραθήκαι τῷ χρόνῳ ἐπιστεύθησαν ὑπὸ χηρῶν καὶ ἀδελφῶν προσήματα τοῦ Καρποφόρου. Ὁ δὲ ἐξαφανίσας ^β τὰ πάντα ἡπόρει. Οὐ ταῦτα πράξαντος, οὐκ ἔλιπεν ^γ ὃς ἀπαγγεῖλη ^δ τῷ Καρποφόρῳ ὁ δὲ ἔφη ἀπατεῖν λόγους παρ' αὐτοῦ. Ταῦτα συνιδὼν ὁ Καλλίστος καὶ τὸν παρὰ τοῦ δεσπότης κίνδυνον υπορῶμενος, ἀπέδρα τὴν φυγὴν κατὰ θάλατταν πορεύμενος· ὃς εὐρὺν πλοῖον ἐν τῷ Πόρτῳ ἔτοιμον πρὸς ἀναγωγὴν, ὅπου ^ε ἐτύγχανε πλεόν ^ς, ἀνέβη πλευσόμενος. Ἀλλ' οὐδὲ οὕτως λαθεῖν δεδιόνηται· οὐ γὰρ ἔλιπεν ὃς ἀπαγγεῖλη τῷ Καρποφόρῳ τὸ γεγενημένον. Ὁ δὲ ἐπιστάς κατὰ τὸν λιμένα ἐπιβῆτο ἐπὶ τὸ πλοῖον ὁρμῖν κατὰ [τὴν] ^ζ μεμηνομένη ^η τοῦτο δὲ ἦν ἐσθὺς ἐν μέσῳ τῷ λιμένι. Τοῦ δὲ πορθ-

A eos fallebat, rursus autem iterum iis, qui Sabellii sententiam sequebantur, consimiliter, quem et ipsum pervertit, cum posset ille rectus esse. Dum enim a nobis admonebatur, non obdurecebat, ubi autem cum Callisto solitarius agebat, ab eo sollicitabatur, ut ad Cleomenis doctrinam vergeret, cum is similiter se sentire diceret. Ille autem tum quidem ejus fraudulentiam non intelligebat, postea vero cognovit, sicut paulo post enarrabo. Ipsum autem Zephyrium provehens adducebat, ut palam populo diceret: Ego novi unum Deum Christum Jesum, nec præter eum ullum **452-453** alium generatum et passibilem; tum vero dicens: Non pater mortuus est, sed filius: tali modo perpetuum rixam in plebe sustinuit. Cujus consilia cum cognovissemus, nos non concedebamus coarguentes et resistentes pro veritate: qui delatus ad dementia, propterea quod omnes ejus simulationi assentiebant, nos autem non, ditheos nos vocabat, sponte evomens virus, quod in intimis ejus visceribus latebat. Hujusce vitam placet nobis exponere, quia eadem ætate qua nos exstitit, ut moribus talis viri patefactis facile perspicitur et jam ab iis, qui mente præditi sunt, vilipendatur hæresis per eum suscepta. Ille martyrium fecit Faustiano præfecto urbis Romæ. Modus autem ejus martyrii fuit hujusmodi:

12. Servus erat Carpophori ejusdem viri fidelis e familia Cæsaria. Carpophorus ei, quippe fideli, pretium non parvum concedidit, jussitque eum sibi metueret lucrum parare ex argentaria: qui accepto pretio argentariam instituit in piscina, quæ vocatur publica, cui temporis progressu non parva deposita a viduis et fratribus concessita sunt prætextu Carpophori. Is autem omnibus consumptis in angustiis erat. Qui cum ea fecisset, non defuit, qui Carpophoro renuntiaret; hic autem dixit se rationem respondere ab eo. Harum rerum conscius Callistus et periculum a domino instans suspicatus, se abstulit fugam ad mare versus faciens: qui cum navem in portu invenisset ad exeundum expeditum, profecturus, quo illa erat profectura, ascendit. Sed ne sic quidem latere potuit; non enim defuit, qui renuntiaret Carpophoro quæ facta erant. Is autem astans ad portum conabatur in navem ferri nuntium secutus, ea autem collocata erat in medio portu. Portitore autem morante Callistus, qui e longinquo

VARIÆ LECTIONES.

^α κατ' ἰδίαν. καθ' ἰδίαν C, M, qui conj. λέγων τὰ ὅμοια φρονεῖν ἡπάτα· πάλιν δὲ αὐτοῖς φρονεῖν ποτὲ κατ' ἰδίαν τὰ Σαβ., κατ' ἰδίαν Wordsworthius. ^β λέγων ἡπάτα Bunsenius, ἡπάτα C, M. ^γ αὐ τοῖς. αὐτοῖς C, M. ^δ δυνάμενον. δυνάμενος susp. M, Bunsenius. ^ε ῥαπτεῖν. ῥέπειν vel τραπῆναι susp. M, ῥοπεῖν. nisi ipsam ῥαπτεῖν est aorist. 2. Roepers. ^ς ἐλλέγοντες; C. ^ζ παραβίαν C. ^η ἐνδομυχοῦντα C. ^θ τάχα — εὐθὺς Bunsenius Wordsworthium secutus, ταχέα — εὐθὺς C, ταχέα — εὐθὺς M. ^ι ἐπιχειρημένη C. ^κ πισκινῇ πονηρικῇ. πισκινῇ πονηλ. susp. Sauppius Cf. Festus s. v. ed. Lindemann. p. 198; ed. Müller. p. 215. Piscina publica erat regio urbis XII inter Aventinum et Caelium sita. Cf. W. A. Becker Rom. Antiq. I, p. 520 et 715. ^λ ἐξαφανίσας C. ^μ ἔλιπεν. ἔλειπεν C, sed ἔλειπεν his infra lin. 9 et 57, M, non defuit, flagrans Latinismus, qui his recurrit in proxime sequentibus. Bunsenius. ^ν ἀπαγγεῖλη. ἀπαγγεῖλας, itemque lin. 9; sed cfr. lin. 20 et fort. huic vel scriptori vel ætati condonandum aliquid in modis usurpandis ac permutandis licentiæ. Roepers. ^ξ ὅπου. ὅπου Roepers ^ο πλεόν Roepers, πλείον C, M, Bunsenius. ^π κατὰ τὰ. κατὰ C, M, Bunsenius. ^ρ μεμηνομένη. Syllabæ μὴν exesæ tenuia vestigia supersunt M.

conspexit herum, cum esset in navi atque cognovisset se esse captum, vitam abiecit et hæc extrema esse putans se in mare præcipitavit. **456-455** Nautæ autem postquam in scaphas desiluerunt, in vitum eum eripuerunt, dum ille, qui in terra erant, magna voce clamabant: et in hunc modum hero traditus Romam reductus est, quem herus in pistrinum dedit. Tempore autem elapso, ut forte evenit, fratres accedentes Carpophorum adhortabantur, ut poenæ eximeret fugitivum, dicentes confiteri eum se pecuniam apud quosdam conditam habere. Carpophorus autem, utpote pius, suam rem se omittere dixit, deposita autem sibi cura esse — multi enim flentes ei dicebant, se ejus prætextu concredidisse Callisto quæ concrediderant — precibusque motus jussit eum educi. Ille autem cum nihil haberet quod restitueret, et iterum aufugere non posset, quia custodiebatur, artificium mortis commentus est, et Sabbato simulans se ad debitores ire, ruit ad conventum Judeorum congregatorum, et astans turbam inter eos faciebat. Illi autem turbati ab eo contumeliis verberibusque eum affectum truserunt ad Fuscianum, præfectum urbis. Responderunt autem hæc: Romani nobis concesserunt patrias leges publice recitandas; iste vero ad nos ingressus impediēbat nos obturbans, dictitans se esse Christianum. Fuscianus autem cum pro tribunali esset, et per ea, quæ a Judæis dicebantur, in Callistum irasebatur, non defuit qui Carpophoro res gestas renuntiaret. Is autem ad tribunal præfecti festinavit clamavitque: Peto, domine Fusciane, ne tu ei fidem habeas, non enim Christianus est, ansam vero mortis querit, postquam pecuniam mihi magnam perdidit, sicuti probabo. Judæi autem cum hoc fraudem esse arbitrantur, quasi Carpophorus hoc prætextu eum liberare studeret, infestius etiam præfectum in clamabant. Is autem ab iis motus, flagellis eum cæsum tradidit in metallum Sardiniae. Tempore autem elapso, cum alii illic essent martyres, Marcia volens facinus aliquod bonum facere, quippe quæ Commodi erat pelfex dei amans, arcessivit beatum Victorem, qui illo tempore episcopus Ecclesiæ erat, et sciscitabatur quinam in **456-457** Sardinia essent martyres. Is autem cum omnium nomina traderet, Callisti non dedit, quia novit ejus conatus. Marcia igitur compos facta sui voti per Commodum dimissionis litteras dat Hyacintho, spadoni euidam presbytero, qui acceptis litteris in Sardiniam transnavigavit, et postquam eas illi, qui tunc temporis ei terræ præerat, tradidit, dimisit martyres excepto Callisto. Is autem genua flectens lacrymansque sup-

A μέως βραδύνοντος, ἰδὼν πόρρωθεν ⁷⁰ ὁ Κάλιστος τὸν δεσπότην, ὃν ἐν τῷ πλοίῳ καὶ γνοῦς αὐτὸν συνειληφθαι ⁷¹, [p. 286—287] ἠφείδησε τοῦ ζῆν, καὶ ἔσχατα ταῦτα λογισάμενος ἔβριψεν αὐτὸν εἰς τὴν θάλασσαν. Οἱ δὲ ναῦται καταπηδήσαντες εἰς τὰ σκάφη δέκοντα αὐτὸν ἀνέβλοντο, τῶν δὲ ⁷² ἀπὸ τῆς γῆς μαγάλα βοῶντων καὶ οὕτως ⁷³ τῷ δεσπότην παραδοθεὶς ἐπαρήχθη εἰς τὴν Ῥώμην, ὃν ὁ δεσπότης εἰς πίστιρινον ⁷⁴ κατέθετο. Χρόνου δὲ διαλόντος, ὡς συμβαίνει γίνεσθαι, προσελθόντες ἀδελφοὶ παρακάλουν τὸν Καρποφόρον, ὅπως ἐξαγάγῃ τῆς κολάσεως τὸν δραπέτην, φάσκοντες αὐτὸν ὁμολογεῖν ἔχειν παρὰ τισι χρήμα ἀποκείμενα. Ὁ δὲ | Καρποφόρος, ὡς εὐλαθεῖς, τοῦ μὲν ἰδίου ἔλεγεν ἀπειθεῖν, τῶν δὲ παραθηκῶν φροντίζειν (πολλοὶ γὰρ αὐτῷ ἀπακάλοντο λέγοντες, ὅτι τῷ αὐτοῦ ⁷⁵ προσήματι ἐπίστευσαν τῷ Κάλιστῳ, ὃ πιστευέσκεσαν), καὶ πισθεὶς ἐκέλευσεν ἐξαγαγεῖν αὐτόν. Ὁ δὲ μὴδὲν ἔχων ἀποδιδόναι, καὶ πάλιν ἀποδιδράσκειν μὴ δυνάμενος διὰ τὸ φρουρεῖσθαι ⁷⁶, τέχνην θανάτου ἐπενόησε, καὶ Σαββάτῳ σκηφάμενος ⁷⁷ ἀπῆλθεν ὡς ἐπὶ χρεώστας, ὥρμησεν ἐπὶ τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων συνηγμένων, καὶ στὰς ⁷⁸ κατεστασίαζεν αὐτῶν. Οἱ δὲ καταστασιασθέντες ὑπ' αὐτοῦ, ἐνυδρίσαντες αὐτὸν καὶ πλὴγὰς ἐμφορήσαντες ἔσυρον ἐπὶ τὸν Φουσκιανὸν ἔπαρχον ὄντα τῆς πόλεως. Ἀπεκρίναντο δὲ τάδε· Ῥωμαῖοι συνεγώρησαν ἡμῖν τοὺς πατέρας νόμους δημοσίᾳ ἀναγινώσκειν, οὗτος δὲ ἐπισεισθὼν ἐκώλυε καταστασίαζων ἡμῶν, φάσκων εἶναι Χριστιανός. Τοῦ δὲ Φουσκιανοῦ ⁷⁹ πρὸ βήματος τυγχάνοντος, καὶ τοῖς ὑπ' Ἰουδαίων λεγομένοις κατὰ τοῦ Κάλιστου ἀγανακτοῦντος, οὐκ ἔλεπεν ὁ ἀπαγγεῖλας ⁸⁰ τῷ Καρποφόρῳ τὰ πρασσόμενα. Ὁ δὲ σταύσας ἐπὶ τὸ βῆμα τοῦ ἐπάρχου ἔδσα· Δέομαι, κύριε Φουσκιανέ, μὴ σὺ αὐτῷ ⁸¹ πιστεῦς, οὐ γάρ ἐστι Χριστιανός, ἀφορμὴν δὲ ζητεῖ θανάτου χρηματὰ μου πολλὰ ἀφανίσας, ὡς ἀποδείξω. Τῶν δὲ Ἰουδαίων ὑποβολὴν τοῦτο νομισάντων, ὡς ζητοῦντος τοῦ Καρποφόρου ταύτῃ τῇ προφάσει ἐξελεῖσθαι αὐτόν, μᾶλλον ἐπιφθόνως κατεβίων τοῦ ἐπάρχου. Ὁ δὲ κινήθεὶς ὑπ' αὐτῶν, μαστιγώσας αὐτὸν ἔδωκεν εἰς μέταλλον Σαρδονίας. Μετὰ χρόνον δὲ ⁸² ἐτέρων ἔκει ὄντων μαρτύρων, θαλῆσασα ἡ Μαρκία ἔργον τι ἀγαθὸν ἐργάσασθαι, οὕσα φιλόθεος παλλαχὴ ⁸³ Κομόδου ⁸⁴, προσκαλεσαμένη τὸν μακάριον | Οὐίκτηρα, ὄντα ἐπίσκοπον τῆς ἐκκλησίας κατ' ἐκείνο καιροῦ, ἐπηρώτα, τίνας [p. 288 289] εἴεν ἐν Σαρδονίᾳ μάρτυρες. Ὁ δὲ πάντων ἀναδοὺς τὰ ὀνόματα, τὸ τοῦ Κάλιστου οὐκ ἔδωκεν, εἰδὼς τὰ τετολμημένα ⁸⁵ παρ' αὐτοῦ. Τυχούσα οὖν τῆς ἀξιώσεως ἡ Μαρκία παρὰ τοῦ Κομόδου, δίδωσι τὴν ἀπολύσιμον ⁸⁶ ἐπιστολὴν Ὑακίνθῳ τινὶ σπᾶδοντι πρε-

VARIE LECTIONES.

⁷⁰ πόρρωθεν C. ⁷¹ συνειληφθαι. συνελθῆσαι C. M. ⁷² τῶν δὲ, τῶν susp. Sauppius. ⁷³ οὕτως Bunsenius, οὕτως C. M. ⁷⁴ πιστιρινόν susp. Sauppius. ⁷⁵ τῷ αὐτοῦ. τῷ αὐτῷ C. ⁷⁶ φρουρεῖσθαι. φθορεῖσθαι C. ⁷⁷ σκηφάμενος C. ⁷⁸ στὰς. ἐπιστάς? ⁷⁹ φουσκιανός C. ⁸⁰ ἀπαγγεῖλας Roepers, ἀπαγγεῖλας C. M. Bunsenius. Cf. supra p. 455, §. 9. ⁸¹ σὺ αὐτῷ, αὐτῷ C. ⁸² Cf. cum his Dio Cass. l. lxxii, c. 4: Ἰστορεῖται δὲ αὕτη πολλὰ τε ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν σπουδάζει καὶ πολλὰ αὐτοῖς εὐρηγεται, ἅτε καὶ παρὰ τῷ Κομόδῳ πᾶν δυναμένη. ⁸³ παλαχὶ C. ⁸⁴ Κομόδου, Κομόδου? ⁸⁵ τετολμημένα. τολμημένα C. ⁸⁶ ἀπολύσιμον. ἀπολυσίμην C. M. Bunsenius.

στυτέρῳ, ὃς λαβὼν διέπλευσεν εἰς τὴν Σαρδόνιαν, καὶ ἀποδοὺς τῷ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ τῆς χώρας ἐπιτροπεύοντι ἀπέλυσε τοὺς μάρτυρας πλὴν τοῦ Καλλίστου. Ὁ δὲ γονυπετῶν καὶ δακρύων ἰκτέυει καὶ αὐτὸς τυχεῖν ἀπολύσεως. Δυσωπηθεὶς οὖν ὁ Ὑάκινθος ἀξιοῖ τὸν ἐπιτροπον ⁷¹... φάσκων θρέψας ⁷² εἶναι Μαρτίαν, ταπόμενος ⁷³ αὐτῷ τὸ ἀκίνδυνον· ὁ δὲ πεισθεὶς ἀπέλυσε καὶ τὸν Κάλλιστον. Οὐ παραγενομένου δ' Οὐδέτωρ πάνυ ἤχθετο ἐπὶ τῷ γεγονότι, ἀλλ' ἐπεὶ εὐσπλαγχνος ἦν, ἡσύχασε· φιλασόμενος δὲ τὸν ὑπὸ πολλῶν θνείδον ⁷⁴ (οὗ γὰρ ἦν μακρὰν τὰ ὑπ' αὐτοῦ τεταλμημένη), ἔτι δὲ καὶ τοῦ Καρποφόρου ἀντιπίπτοντος, πέμπει αὐτὸν καταμένειν ἐν Ἀνθείῳ ⁷⁵, ὁρίσας αὐτῷ μηνιαῖον τι ἐκτροφῆς ⁷⁶. Μεθ' οὗ κοίμῃσιν ⁷⁷ Ζεφυρίνος συναράμενος ⁷⁸ αὐτὸν σὺν πρὸς τὴν κατάστασιν ⁷⁹ τοῦ κλήρου, ἐτίμησε τῷ ἰδίῳ κακῷ, καὶ τοῦτον μεταγαγὼν ἀπὸ τοῦ Ἀνθείου εἰς τὸ κοιμητήριον κατέστησεν. Ὡς αἱ συνῶν καὶ, καθὼς φθάσας προεῖπον, ὑποκρίσει αὐτὸν θεραπεύων, ἐξηφάνισεν ⁸⁰ μὴτε κρίνειν τὰ λεγόμενα δυνάμενον μὴτε νοοῦντα τὴν τοῦ Καλλίστου ἐπιστολὴν, πάντα αὐτῷ πρὸς ἃ ἤθετο ὁμιλοῦντος. Οὕτω μετὰ τὴν τοῦ Ζεφυρίνου τελευτὴν νομίζων ταυ | χηκεῖναι οὐ ἔθροστο, τὸν Σαβέλλιον ἀπέπεσε ὡς μὴ φρονούντα ὀρθῶς δοκοῦν· ἐπεὶ καὶ νομίζων οὕτω δύνασθαι ἀποτρίψασθαι τὴν πρὸς τὰς Ἐκκλησίας κατηγορίαν, ὡς μὴ ἄλλοτρίως φρονῶν. Ἦν οὖν γόνος καὶ πανούργος καὶ ἐπὶ χρόνῳ συνήρπασε πολλούς. Ἐχων δὲ καὶ τὸν ἰὼν ἐγκείμενον ἐν τῇ καρδίᾳ, καὶ εὐθὺς ⁸¹ μὴδὲν φρονῶν, ἅμα δὲ καὶ αἰδοῦμενος τὰ ἀληθῆ λέγειν, διὰ τὸ δημοσίᾳ ἡμῖν ὀνειδίζοντα [p. 289. 290] εἰπεῖν· *Διόθεοι ὅστε· ἄλλα καὶ διὰ τὸ ὑπὸ τοῦ Σαβέλλiou συγχῶς κατηγορεῖσθαι ὡς παραδάντα* ⁸² τὴν πρῶτην πίστιν, λευθεῖν αἵρεσιν τοιάνδε, λέγων τὸν Λόγον αὐτὸν εἶναι Υἱὸν, αὐτὸν καὶ Πατέρα ὀνόματι μὲν καλοῦμενος ⁸³, ἐν δὲ ὃν τὸ ⁸⁴ Πνεῦμα ἀδικαίρετον οὐκ ἄλλο ⁸⁵· εἶναι Πατέρα, ἄλλο δὲ Υἱὸν, ἐν δὲ καὶ τὸ αὐτὸ ὑπάρχειν· καὶ τὰ πάντα γέμειν ⁸⁶ τοῦ θεοῦ Πνεύματος τὰ τε ἅνω καὶ κάτω· καὶ εἶναι τὸ ἐν τῇ Παρθένῳ σαρκωθὲν Πνεῦμα οὐκ ἕτερον παρὰ τὸν Πατέρα, ἀλλὰ ἐν καὶ τὸ αὐτό. Καὶ τοῦτο εἶναι τὸ εἰρημένον· *Οὐ πιστεύεις* ⁸⁷· ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ Πατρὶ καὶ ὁ Πατὴρ ἐν ἐμοί· Τὸ μὲν γὰρ βλεπόμενον, ὅπερ ἐστὶν ἀνθρωπος, τοῦτο εἶναι τὸν Υἱὸν, τὸ δὲ ἐν τῷ Υἱῷ χωρηθὲν Πνεῦμα τοῦτο εἶναι τὸν Πατέρα· Οὐ γὰρ, φησὶν, ἐρῶ

A plicabat, ut ei ipse dimissionem acciperet. Hyacinthus igitur precibus commotus postulat ut præces (eum dimittat), dictitans se altorem esse Marcæ, stipulans ei securitatem; ille autem persuasus dimisit et Callistum. Qui cum adesset, Victor mollesissime ferebat quæ facta erant, quoniam autem misericors erat, quietum se tenuit; cavens vero probra à multis facienda (non enim longo intervallo aberant ejus conatus), cum etiam Carpophorus adversaretur, dimittit eum commoraturum Antii, definito ei menstruo aliquo ad victum. Cujus post obitum Zephyrinus, consecutus eum socium et ministrum ad reprimeñdum clerum, ornavit eum suo damno, et Antio traductum in cœmeterio constituit. Cui cum semper adesset, et sicuti modo antea dixi, simulate eum coleret, perdidit virum, qui neque dicta judicare poterat, neque Callisti insidias sentiebat, quippe qui omnia cum eo colloquebatur, quæ illi grata erant. Sic post Zephyrii obitum arbitratus se esse nactum quod venabatur, Sabellium extruxit, utpote non recte sentientem, timens me et arbitrans se in hunc modum abstergere posse criminationem apud Ecclesias, quasi non aliena sentiat. Erat igitur præstigiator et ad fraudem acutus et tempore procedente multos secum abripuit. Cum autem et virus cordi insitum haberet nihilque recte sentiret, simul vero etiam verecundaretur vera dicere, propterea quod coram populo nobis convicians dicebat: **458-459** *dithei estis*, verum etiam propterea quod a Sabellio continenter accusabatur, tanquam primam fidem migraverit, adinvenit talem quamdam hæresin, dicens Logum ipsum esse Filium, eundem etiam Patrem nomine quidem vocatum, revera autem unum esse Spiritum indivisum; non aliud esse Patrem, aliud Filium, sed unum et idem esse, omniaque esse repleta divino Spiritu et superiora et inferiora, Spiritumque in Virgine carne indutum non esse aliud atque Patrem, sed unum idemque. Et hoc esse id quod dictum est: *Non credis quia ego in Patre et Pater in me est?* Visibile enim, quod, quidem est homo, Filium esse, Spiritum autem, qui in Filium cesserit, esse Patrem; non enim, inquit, profitebor duos deos, Patrem et Filium, sed unum. Pater enim, qui in eo exstitit, carnem postquam assumpsit, desicavit sibi unitum et fecit

VARIÆ LECTIONES.

⁷¹ Post ἐπιτροπον lacunam signavimus: ἐπιτροπον ἀπολύειν Bunsenius antea in ep. ad Harium data (Hippolytus and his age Vol. I, p. 392 not.): ἀπολύσεως Bunsenius postea in *Analecta Ante-Nicæna*.
⁷² θρέψας. In θρέψας vocabulum latere videtur significans negligentiam (un oubli). M, θρέψας altor, ut φύσας gentior Roepertus, quocum consentiunt R. Scottus collato vocabulo ὁ τρέσας, et Bunsenius, qui antea in ep. ad Harium data conjecerat φάσκων αὐτῷ μὲν τοῦτο ἐπιτρέψαι Μαρτίαν. ⁷³ ταπόμενος αὐτῷ τὸ ἀκίνδυνον. τὸ ταπόμενος, αὐτῷ δὲ εἶναι ἀκίνδυνον Bunsenius antea l. i., προζομένης (vel ταζομένης;) αὐτῷ τὸ ἀκίνδυνον Bunsenius postea l. i. ⁷⁴ τὸν — θνείδον. τὸ — θνείδον? ⁷⁵ Ἀνθείῳ. Apud Steph. Byz. Ἀνθεῖα — ἔστι καὶ Ἰταλίας Ῥώμης πλησίον, ἧτις καὶ Ἀντίον μετωνομάσθη. ⁷⁶ ἐκτροφῆς, ἐκτροφῆς pr. C. ⁷⁷ ἐκτροφῆς; corr. C, M, Bunsenius. ⁷⁸ κύμησιν C. ⁷⁹ συναράμενον. . . ἀράμενον C duabus litteris exesis, quarum prior a fuisse cognoscitur. M, συναράμενον = ἀργῶν, socium. Bunsenius. ⁸⁰ κατέστασιν. κατέστασιν susp. Sauppius. ⁸¹ ἐξηφάνισεν Roepertus, ἐξαφάνισεν C, M, Bunsenius. ⁸² εὐθὺς, εὐθέως susp. R. Scottus. ⁸³ παραδάντα. παραδάντος C, M, qui ante ὡς subaudiendum putat αὐτοῦ. ⁸⁴ Exeidisse aliquid h. l. potius quam depravatam esse putat M. ⁸⁵ ὃν τό. Fort. ἐντα secundum Bunsenium, sed non necessarium videtur esse. ⁸⁶ οὐκ ἄλλο C. ⁸⁷ γέμειν C. ⁸⁸ Ev. Joan. xiv, 11: Πιστεύετε μοι, ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ Πατρὶ καὶ ὁ Πατὴρ ἐν ἐμοί.

unum, ita ut Pater et Filius vocetur unus Deus, et hanc personam, cum una sit, non posse esse duas, et sic Patrem compassum esse cum Filio; non enim dicere vult Patrem esse passum unamque eam personam, ut effugiat blasphemiam in Patrem insipidus iste vaserque, qui sursum deorsum spargens blasphemias, modo ut contra veritatem loqui videatur, tum in Sabellii doctrinam incidens, tum in Theodoti non erubescit. Talia conatus praeiustigator ille scholam constituit adversus Ecclesiam ita docendo, et primus ea, quae ad voluptates faciunt, hominibus concedere ausus est, dicens omnibus a semet dimitti peccata. Nam si forte qui apud alium quem congregatur et Christianus vocatur quid peccaverit, sunt, non imputatur ei peccatum, modo Callisti scholae accedat. Cujus definitionem amplectentes multi, conscientia morsi simulque etiam a multis sectis rejecti, nonnulli vero et per condemnationem a nobis ex ecclesia eieci, ad eos transgressi ejus scholam repleverunt. Hic praecipit, tametsi episcopus peccet, etiamsi ad mortem, eum non oportere loco suo moveri. Hujus aetate inceperunt episcopi et 460-461 presbyteri et diaconi bigami et trigami in ordines ascisci. Verum etiam si quis in ordine constitutus matrimonium ineat, manere talem hominem in ordine quasi non peccaverit; de hoc perhibens dictum esse, quod ab Apostolo dictum est: Tu quis es qui iudices alienum aevum? Verum etiam parabolam de zizaniis ad hoc pertinere: Sinite sisaniam crescere cum tritico, hoc est in Ecclesia peccantes. Verum etiam arcam Noachi in solitudinem Ecclesiae dixit factam esse; in qua canes et lupi et corvi omniaque munda immundaque fuerint, sic dicentis in Ecclesia oportere esse consimiliter; et quaecumque ad hoc congerere poterat, in hunc modum interpretatus est. Cujus auditores delectati placitis permanent illudentes et sibi met ipsis et multis, quorum turbæ ad scholam illam confluent. Propterea et augentur superbiae turbis propter voluptates, quas non permisit Christus, quo contempto nullum peccatum prohibent, dicentibus eum ignoscere volentibus. Etenim et mulieribus permisit, ut, si innoxie essent flagrantique amore aetate indigna, vel dignitatem suam perdere nollent legitimo matrimonio, haberent unum, quemcunque elegerint, concubinum, sive sertum sive liberum, cumque haberet pro marito non legitime

duo deos, Patrem et Filium, alii. O γὰρ ἐν αὐτῷ γινόμενος Πατὴρ προσλαβόμενος τὴν σάρκα ἐθεοποίησεν ἐνώσας ἑαυτῷ, καὶ ἐποίησεν ἓν, ὡς καλεῖσθαι Πατέρα καὶ Υἱὸν ἓνα Θεόν, καὶ τοῦτο ἐν τῷ πρόσωπον μὴ δύνασθαι εἶναι δύο, καὶ οὕτως τὸν Πατέρα συμπεπονθέναι· τῷ Υἱῷ· οὐ γὰρ θέλει λέγειν τὸν Πατέρα πεπονθέναι καὶ ἐν εἶναι πρόσωπον... ἐκφυγεῖν τὴν εἰς τὸν Πατέρα βλασφημίαν ὁ ἀνόητος καὶ ποικίλος, ὁ ἄνω, κάτω σχιδάζων· βλασφημία, ἵνα μόνον κατὰ τῆς ἀληθείας λέγειν δοκῇ, πατὴρ μὲν εἰς τὸ Θεοδότου οὐκ αἰεῖται. Τοιαῦτα ὁ γόνος τολμήσας συνστήσατο διδασκαλείον κατὰ τῆς Ἐκκλησίας οὕτως διδάξας, καὶ πρῶτος τὰ πρὸς τὰς ἡδονὰς τοῖς ἀνθρώποις συγχωρεῖν· ἐπινόησε, λέγων πᾶσιν ὑπ' αὐτοῦ ἀφίστασθαι ἀμαρτίας. Ὁ γὰρ παρ' ἐτέρῳ τιμὴ συναγόμενος καὶ λεγόμενος Χριστιανὸς εἴ τι· ἂν ἀμαρτή, φασί, οὐ λογίζεται αὐτῷ ἡ ἀμαρτία, εἰ προσδράμοι τῇ τοῦ Καλλίστου σχολῇ. Οὐ τῷ δὲν ἀρεσκόμενοι πολλοὶ συνελθόντες πεπληγότες ἅμα τε καὶ ὑπὸ πολλῶν αἰρέσεων ἀποβληθέντες, τινὲς δὲ καὶ ἐπὶ καταγνώσει ἔκβλητοι· τῆς Ἐκκλησίας ὅ· ἡμῶν γινόμενοι; προσχωρήσαντες αὐτοῖς ἐπλήθυναν τὸ διδασκαλεῖον αὐτοῦ. Οὗτος ἰδοῦς μάλιστα ὅπως ἐπὶ ἐπίσκοπος ἀμαρτῆς, εἰ καὶ πρὸς ὀνόταν, [p. 290. 291] μὴ δεῖν κατατίθεσθαι. Ἐπὶ τούτου ἤρξαντο ἐπίσκοποι καὶ πρεσβύτεροι καὶ διάκονοι δίγαμοι καὶ τρίγαμοι καθίστασθαι εἰς κλήρους· εἰ δὲ καὶ τι· ἐν κλήρῳ ὢν γαμοῖς, μένειν τὸν τοιοῦτον ἐν τῷ κλήρῳ ὡς μὴ ἡμαρτηκότα· ἐπὶ τούτῳ φάσκων εἰρηθεῖν τὸ ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου βηθέν· Σὺ τίς εἶ; ὁ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων οὐκ ἐστίν; Ἀλλὰ καὶ παραβολὴν τῶν ζιζανίων πρὸς τοῦτο· ἔφη λέγεσθαι· Ἀρετὴ τὰ ζιζάνια συναύξαι τῷ σίτῳ· τούτέστιν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοὺς ἀμαρτανόντας. Ἀλλὰ καὶ τὴν κιβωτὸν τοῦ Νῶε εἰς ὁμοίωμα Ἐκκλησίας ἔφη γινόμεναι, ἐν ᾗ καὶ κύνες καὶ λύκοι καὶ κόρακες καὶ πάντα τὰ καθάρᾳ καὶ ἀκάθαρτα· οὕτω φάσκων δεῖν εἶναι ἐν Ἐκκλησίᾳ ὁμοίως· καὶ ὅσα· πρὸς τοῦτο δυνατός ἦν συνάγειν οὕτως ἡρμήνευσεν, οὐ οἱ ἀκραταὶ ἠσθέντες τοῖς δόγμασι διαμένουσιν ἐμπαίζοντες· ἑαυτοῖς τε καὶ πολλοῖς, ὢν τῷ διδασκαλεῖν· συρρέουσιν ὅλοι. Διὸ καὶ κληθύνονται, γαυριώμενοι ἐπὶ ὅλοις διὰ τὰς ἡδονὰς, ἃς οὐ συνεχώρησεν ὁ Χριστός· οὐ καταπονήσαντες οὐδὲν· ἀμαρτεῖν κωλύουσι, φάσκοντες αὐτὸν· ἀφίναί τοις εὐδοκοῦσι. Καὶ γὰρ καὶ γυναῖκες ἐν ἐτέρῳ, εἰ ἄνδρες εἴεν· καὶ ἡλικία γὰρ

VARIAE LECTIONES.

ἡ συναποθέναι C. ἡ ἐκφυγεῖν quædam omissa esse apparet, M. οὕτω πῶς ἐπὶ τὸν supplevit Bunsenius. Fort. excedit. ὁ δὲ ἄνω· ἰσοστάζων R. Scottus, Bunsenius, σχεδιάζων C. M. Cf. infra l. x, c. 27, p. 330, 58, 59, ed. Ox., ubi loco Sabellii nomen Noëti legitur. συγχωρεῖν. συγχωρεῖν C. εἴ τι. εἴ τι super. M. ἐκβλητοὶ ἐκκλητοὶ C. ὢν γαμοῖς. ὢν γαμοῖς C. Rom. xiv, 4. πρὸς τοῦτο. πρὸς τοῦτο C. Bunsenius. Cf. Matth. xiii, 29, 30: ὅς μὴ ποτε συλλέγοντες τὰ ζιζάνια ἐκρίζωσιν ἅμα αὐτοῖς τὸν σίτον· ἀρετὴ συναύξαι τὸν σίτον αὐτοῖς ἀμαρτίαις ἕως τοῦ θερισμοῦ. Ante ὁμοίως distinguunt in C. M. ἐμπαίζοντες C. διδασκαλεῖον C. οὐδὲν. οὐδὲν Bunsenius. αὐτόν. αὐτῷ C. αὐτοῖς Bunsenius. εἰ ἄνδρες εἴεν καὶ ἡλικία τε τε καὶ αἰώνια ἡ αὐτῶν ἀξία ἢ αὐτῶν ἀξίαν ἢ μὴ βούλοιντο καθάραι. διὰ τοῦτο νομίμως γαμῶσθαι ἔχει ἓνα C. M. qui, nisi gravior corruptio insit, post ἐπὶ τῇ ἀξίᾳ supplendum esse putat ἀμαρτεῖν εἰ scribendum: ἡλικία καλοῖντο αἱ ἐν ἀξίᾳ, τὴν αὐτῶν ἀξίαν ἢ (sive potius εἰ) μὴ βούλοιντο καθάραι· εἰ ἄνδρες εἴεν καὶ ἡλικίᾳ καλοῖντο ἀναξίᾳ, ἢ αὐτῶν ἀξίαν μὴ βούλοιντο καθάραι, διὰ τοῦτο νομίμως γαμῶσθαι ἔκαστῳ ὃν ἂν ἀφῇσιν· τὸν συγκοιτοῦν Wordsworthius. Εἰ ἄνδρες εἴεν καὶ ἡλικία

eos, qui omni lascivie et immunditie et sceleribus immisui sint, etiamsi fidelis sit, ubi sit conversus et 464-465 libro obediverit et crediderit, definit ut baptismo accipiat remissionem peccatorum. Hos autem dolos nectere conatus est, occasionem nactus a schola antea dicta, cui presuit Callistus. Multos enim cum animadverterit tali promissione captos, opportunum arbitratus est rem aggredi. Et nos vero, qui huic restitimus, non aivimus diutius seduci multos, cum coargueremus, esse hoc spiritus spurii efficaciam commentumque cordis inflati, istumque instar lupi excitatum esse adversus oves errantes multas, quas seducendo dispersit Callistus. Sed quoniam initium fecimus, neque hujus placita silebimus; et ubi prius vite rationem in lucem protulerimus ostenderimusque studium pietatis, quod

εἴη⁴⁶, ἐπιστρέφοντα⁴⁷ καὶ τῆς βίβλου κατακούσαντα⁴⁸ καὶ πιστεύσαντα, ὁρίζει⁴⁹ [p. 292—294] βαπτίσματα λαμβάνειν ἄφεσιν⁵⁰ ἁμαρτιῶν. Ταῦτα δὲ ἐτόλμησε τεχνάσαι τὰ πανουργήματα ἀπὸ τοῦ προειρημένου δόγματος ἀφορμὴν λαβὼν, οὗ προστήσατο⁵¹ Κάλιστος. Ἡδομένους γὰρ κατανοήσας πολλοὺς ἐπὶ τοιαύτῃ ἐπαγγελίᾳ εὐκαίρως ἐνόμισεν⁵² ἐπιχειρεῖν. Καὶ τοῦτω δὲ ἡμεῖς ἀντιστάντες οὐκ εἰσάγαμεν ἐπιπολὺ πλανηθῆναι πολλοὺς⁵³, ἀλλ' ἐλθόντας⁵⁴ εἶναι τοῦτο πνεύματος νόθου ἐνέργειαν καὶ ἐπίνοϊαν πεφυσιωμένης καρδίας, καὶ τοῦτον λύκου δίκην ἐπαγγεγερμένον πλανωμένοις προβάτοις πολλοῖς, ὃ ἀποπλανῶν⁵⁵ διεσκόρπισεν ὁ Κάλιστος. Ἄλλ' ἐπὶ ἡρέαμεθα, καὶ τὰ τοῦτου δόγματα οὐ σιωπήσομεν⁵⁶ εἰς φανερόν τε⁵⁷ ἀγαθόντες πρότερον τὸν βίον, καὶ δειξάντες⁵⁸ τὴν νομιζομένην ἀσκησιν προσποιητὴν ὑπάρχουσαν, αὐθις καὶ τῶν βητῶν κεφάλαια παραθήσομαι⁵⁹ ἵνα τοῖς αὐτοῦ ἐγγράφοις ὁ ἐντυγχάνων ἐνατενίσας ἐπιγνοίῃ, τίς καὶ ὅποια εἴη ἡ τοῦτω τετολημμένη αἵρεσις.

14. Hic legis disciplinam præterdit blandimenti gratia, dietians oportere circumcidi et legi convenienter vivere eos, qui crediderint, avellens nonnulla ex heresibus supra dictis. Christum vero ait hominem eodem modo quo universos homines factum esse, hunc autem non tunc primo e Virgine esse natum, sed etiam prius, et rursus pluries natum eum et nascentem apparuisse et exsistere, commutantem genituras et in alia corpora migrantem, Pythagoreo illo dogmate usus. Eo autem superbie venerunt, ut et futuri præciosi sese dicant, scilicet modulis numerisque artis modo dictæ Pythagoreæ tanquam fundamento usi. Hi etiam mathematicis et astrologiis et magicis sese applicant velut certis, quibus usi imprudentes perturbant, ut ipsos verbi potentis compotes esse arbitrentur; incantationesque et epilogos quosdam docent ad eos, qui a canibus morsui sunt, et ad dæmoniacos aliisque morbis conflictatos, quorum ne hæc quidem silebimus. Postquam igitur satis origines eorum exposui causasque conatum, transeam adhuc enarraturus scripta, per quæ cognoscent lectores et nugas illas et impia eorum molimina.

15. Οὗτος νόμου πολιτείαν προβάλλεται δελεάσματος δίκην, φάσκων δαῖν περιτέμνεσθαι καὶ κατὰ νόμον ζῆν τοὺς πεπιστευκότας, ἀποσπῶν τινα τὴν προειρημένον αἵρεσιν. Τὸν Χριστὸν δὲ λέγει ἀνθρώπον κοινῶς πᾶσι γεγενῆσθαι, τοῦτον δὲ οὐ νῦν πρώτῳ ἐκ Παρθένου γεγενῆσθαι⁶⁰, ἀλλὰ καὶ πρότερον, καὶ αὐθις πολλὰκις γεννηθέντα καὶ γεννώμενον πεφνηέναι καὶ φύεσθαι, ἀλλάσσοντα γενέσεις καὶ μετεσσωματούμενον, ἐκείνῳ τῷ Πυθαγορείῳ δόγματι χρώμενος. Τοσοῦτον δὲ πεφυσίωται, ὥς καὶ προγνωστικούς ἐκρυπτοὺς λέγειν, δηλονότι⁶¹ μέτροις καὶ ἀριθμοῖς τῆς προειρημένης Πυθαγορείου τέχνης ἀφορμαῖς⁶² χρωμένους. Οὗτοι καὶ μαθηματικοὶ καὶ ἀστρολογικοὶ καὶ μαγικοὶ προσέχουσιν ὥς ἀληθεῖς, καὶ τοῦτοις χρώμενοι τὰράσσωσι τοὺς ἀπρονας νομίζεῖν⁶³ αὐτοὺς λόγου δυνατοῦ μετέχειν ἱπποειδᾶς τε καὶ ἐπιλόγου, τινὰς διδάσκουσι πρὸς τε κυνοδήκτους καὶ δαιμονιῶντας καὶ ἐτέραις νόσοις κατεχομένους, ὧν οὐδὲ ταῦτα σιωπήσομεν. Ἰκανῶς οὖν τὰς ἀρχὰς αὐτῶν διηγησάμενος τὰς τε αἰτίας τῶν τολημάτων, παρέλεύσομαι ἐπιδιηγησάμενος⁶⁴ τὰ ἐγγραφα, δι' ὧν εἰσόνται οἱ ἐντυγχάνοντες τὸν τε λῆρον καὶ τὰ δόξα αὐτῶν ἐπιχειρήματα.

466-467 15. Baptismus igitur gregalibus suis in hunc modum tradit, talia quædam dicens seductis: Si quis igitur, filii, coivit cum qualicunque bestia vel masculo vel sorore vel filia, vel adulteravit vel scortatus est, vultque remissionem peccatorum nancisci,

[p. 294. 295] ἰε'. Τὸ μὲν οὖν βάπτισμα τοῖς ἀπ' αὐτ' ἐνοῖς⁶⁵ οὕτως παραδίδωσι, τοιάδε λέγων τοῖς ἀπατωμένοις· Εἰ τις οὖν, τέκνα, ἐπλησίασεν οἰωδῇ ποτὲ⁶⁶ ὥρῃ, ἢ ἀρρενί, ἢ ἀθελεῖ, ἢ θυγατρὶ, ἢ ἡμοίχευσεν ἢ ἐσέρευσεν, καὶ θέλει ἄφεσιν λα-

VARIE LECTIONES.

⁴⁶ εἰ καὶ πιστὸς εἴη. Vocis πιστὸς litteras στο In C exesas esse dicit M, qui addendum censet tunc: ὥς πιστὸς εἴη, καὶ Bunsenius, εἰ τις πιστὸς εἴη susp. Sauppins. ⁴⁷ ἐπιστρέφοντα. ἐπιστρέφοντα C, ἐπιστρέφοντα Ritschl I. I. ⁴⁸ κατακούσαντα. ἀκούσαντα Bunsenius, κατακούσαντας Ritschl. ⁴⁹ πιστεύσαντα. πιστεύσαντας Ritschl. ⁵⁰ ἄφεσιν. ἄφεσιν ἄφεσιν C. ⁵¹ προστήσατο Bunsenius, προσστήσατο C, M. ⁵² ἐνόμισεν C. ⁵³ πλανηθῆναι πολλοὺς. πλανηθῆναι, πολλοὺς C. ⁵⁴ ἐλθόντας C. ⁵⁵ ἀποπλανῶν C, Bunsenius. ⁵⁶ φανερόν τι C, φανερόν δὲ susp. Sauppins. ⁵⁷ καὶ δειξάντας. δειξάντας καὶ C, Bunsenius. ⁵⁸ γεγενῆσθαι C. ⁵⁹ δηλονότι. δηλόν C. ⁶⁰ ἀφορμαῖς. ἀφορμαῖς pr. C, ἀφορμαῖς corr. C. ⁶¹ νομίζεῖν. An ὡς νομίζεῖν, ut jam M coniecit? ⁶² ἐπιδιηγησάμενος. ἐπιδιηγησάμενος C, M. ⁶³ ἀπ' αὐτ'..... ἐνοῖς. ὅπ' αὐτοῦ ἀπαγομένους R. Scottus, ὅπ' αὐτοῦ ἀγομένους vel ἀπ' αὐτοῦ γενομένους? ⁶⁴ οὖν, τέκνα, πλησίασεν οἰωδῇ ποτὲ R. Scottus, οὖν τέκνα πλησίασει, ἢ οἰωδῇ ποτὲ C οὖν τέκνα πλησίασει, ἢ οἰωδ. conj. M, οὖν τέκνα ἐπλησίασεν, ἢ οἰωδ. Roeperus.

θεῖν τῶν ἁμαρτιῶν, ἀφ' οὗ ἂν ἀκούσῃ τῆς βί-
βλου ταύτης, βαπτισάσθω ἐκ δευτέρου ἐν ὀνόματι
τοῦ μεγάλου καὶ ὀφίστου Θεοῦ καὶ ἐν ὀνόματι
Υἱοῦ αὐτοῦ, τοῦ μεγάλου βασιλέως, καὶ καθα-
ρισάτω καὶ ἀνευστάτω καὶ ἐπιμαρτυρησάσθω
ἐαυτῷ τοὺς ἐπὶ μάρτυρας γεγραμμένους ἐν τῇ
βίβλῳ ταύτῃ, τὸν οὐρανὸν, καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ τὰ
πνεύματα τὰ ἅγια, καὶ τοὺς ἀγγέλους τῆς προσ-
ευχῆς καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸ ἄλας καὶ τὴν γῆν.
Ταῦτα τὰ θαυμάσια μυστήρια τοῦ Ἐλχασαί ἡ
ἀπὸ βήρυθα καὶ μεγάλα, ἃ παραδίδωσι τοῖς ἀξί-
οις μαθηταῖς οἷς οὐκ ἀρκεῖται ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ δύο
καὶ τριῶν μαρτύρων ἐνοφραγίζεαι τὰ ἐαυτοῦ κακὰ,
πάλιν οὕτως λέγων· Πάλιν λέγω, ὦ μοιχοί, καὶ
μοιχαλίδες, καὶ ψευδοπροφῆται, ἐδὲν θέλητε
ἐπιστρέψαι ἵνα ἀπεθῇσονται ὑμῖν ἡ ἁμαρτία,
καὶ ὅμην εἰρήνη καὶ μέρος μετὰ τῶν δικαίων, ἀφ'
οὗ ἂν ἀκούσῃτε τῆς βίβλου ταύτης καὶ βαπτι-
σθῆτε ἐκ δευτέρου σὺν τοῖς ἐνδόμοισιν. Ἄλλ'
ἐπὶ ἐπαυδαῖς τοὺς τοὺς εἰσπορευομένους ἐπὶ τε
προσδοκῶν καὶ ἐτέρων, δεξιόμεν. Λέγει δὲ οὕτως·
Ἄν τιν' οὖν ἄνδρα, ἢ γυναῖκα, ἢ νεώτερον ἢ
ἢ νεώτερον, κῶν λυσσῶν καὶ μαινόμενος, ἐν ᾧ
ἔστι πνεῦμα διαφθορᾶς, δάκνη ἢ περισχύσις,
ἢ προσφύσῃ, ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ δραμέτω σὺν παντί
τῷ φορέματι, καὶ καταβάς εἰς ποταμὸν ἢ εἰς
πηγὴν, ἔπου ἂν ἢ τόπος βαθύς, βαπτισάσθω
[σὺν] παντί τῷ φορέματι αὐτοῦ καὶ προσευ-
ξάσθω τῷ μεγάλῳ καὶ ὀφίστῳ Θεῷ ἐν καρδίᾳ
πίστει, καὶ τότε ἐπιμαρτυρησάσθω τοὺς ἐπὶ
μάρτυρας τοὺς γεγραμμένους ἐν τῇ βίβλῳ ταύτῃ.
Ἰδοὺ μαρτύρομαι τὸν οὐρανὸν, καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ
τὰ πνεύματα τὰ ἅγια, καὶ τοὺς ἀγγέλους τῆς
γῆς. Τούτους τοὺς ἐπὶ [p. 295. 296] μάρτυρας
οὐ κλέψω, οὐκ ἀδικήσω, οὐ κλονησθήσω, οὐ
μισήσω, οὐκ ἀσπλήσω, οὐδὲ ἐν πᾶσι πορνείοις
ἔδομησω. Ταῦτα οὖν εἰπὼν βαπτισάσθω σὺν
παντί τῷ φορέματι αὐτοῦ ἐν ὀνόματι τοῦ μεγά-
λου καὶ ὀφίστου Θεοῦ.

15. Ἔτερα δὲ πλίστα φλυαρεῖ, ταῦτα καὶ ἐπὶ
φθισικοῖς ἢ ἐπιλέγειν διδάσκων καὶ βαπτίζουσαι ἐν
ψυχρῷ τσοσαρποντάκας ἐπὶ ἡμέρας ἐπὶ ἡμέρας καὶ
ἐπὶ δαιμονώνας. Ὁ σοφίας ἀμύητου καὶ ἐπαι-
σίων δυνάμεων μεμειστωμένων! Τίς οὐκ ἐκπλαγῆ-
σται τῇ τοιαύτῃ καὶ τοσαύτῃ δυνάμει τῶν λόγων;
Ἄλλ' ἐπειδὴ καὶ ἀστρολογικῇ πλάνῃ καυχῆσθαι αὐ-
τοὺς ἔβην, ἐξ αὐτῶν ἢ δεξιόμεν· φησὶ γὰρ οὕτως·
Εἰκοὶν ἀστέρας πορνῆοι τῆς ἀσσερίας. Τοῦτο γὰρ
ὅμην εἰρηται, εὐσεβεῖς καὶ μυηταί· φυλάσσεσθε
ἀπὸ τῆς ἐξουσίας τῶν ἡμερῶν ἀρχῆς αὐτῶν καὶ

A immergitur iterum in nomine magni et altissimi Dei
et in nomine Filii ejus, magni regis, et purgator et
mundator et contestator sibi septem istos testes in hoc
libro scriptos: cælum et aquam et spiritus sanctos
et angelos precationis et oleum et salem et terram. Ea
sunt mirifica mysteria Elchasaï arcana illa magna-
que, quæ tradit dignis discipulis; in quibus haud
acquiescit impius iste, sed coram duobus tribusque
testibus consignat mala sua rursus ita dicendo:
Rursus aio, o adulteri et adulteræ et pseudoprophetae,
si converti vultis, ut peccata vobis remittantur: et vo-
bis pax erit et sors cum justis, simul ac primum hunc
librum audideritis et iterum immersi fueritis cum in-
dumentis vestris. Sed quoniam incantationibus illos
uti diximus ad eos, qui a canibus morsi sunt, alio-
que, ostendemus: ait autem in hunc modum: Si
igitur quem virum vel mulierem vel adolescentem vel
puellam canis rabiosus et furens, in quo est spiritus
perniciæ, monorderit vel vestes disciderit vel attinge-
rit, currito eadem hora cum toto vestitu et ubi descen-
derit in fluvium vel in fontem, ubi sit locus pro-
fundus, immergitur cum toto vestitu suo et preces fa-
cito ad magnum altissimumque Deum ex cordis fide,
tumque contestator septem illos in hoc libro scriptos
testes: Ecce contestor cælum et aquam et spiritus san-
ctos et angelos precationis et oleum et salem et terram.
Septem hos testes 468-469 contestor, quod non
amplius peccabo, neque adulterabo, nec furabor, neque
injuriā faciam, neque circumveniam, neque odium
habebo, neque contemnam, neque ullis pravis delecta-
bor. Hæc igitur dicens immergitur cum toto suo
vestitu in nomine magni et altissimi Dei.

προσευχῆς, καὶ τὸ ἔλαιον, καὶ τὸ ἄλας, καὶ τὴν
μαρτύρομαι, ὅτι οὐδέτι ἁμαρτήσω, οὐ μοιχεύσω,
οὐ κλέψω, οὐκ ἀδικήσω, οὐ κλονησθήσω, οὐ μισήσω,
οὐκ ἀσπλήσω, οὐδὲ ἐν πᾶσι πορνείοις
παρτί τῷ φορέματι αὐτοῦ ἐν ὀνόματι τοῦ μεγά-
λου καὶ ὀφίστου Θεοῦ.

16. Alia autem plurima ineptit, eadem etiam ad
phthisicos cantari præcipiens, et immergi frigidis
aquis quadragies per septem dies consimiliter etiam
dæmoniacos. O sapientiam inimitabilem et incanta-
tiones viribus refertas! Quis non obstupescet in tali
tantaque vi verborum? Sed quoniam et astrologico
errore eos usos esse diximus, ex ipsis ostendemus;
ait enim in hunc modum: Sunt stellæ malæ im-
pialis. Hoc jam vobis dictum est, pii et discipuli:
Cavete a potestate dierum, quibus imperium tenent,
neque initium facite operum diebus earum, neque im-

VARIE LECTIONES.

ἂν οὐδ' ἂν ἢς C, M. Sicuti nos correxerunt etiam Roepertus et R. Scottus. Cf. lin. 49. αὐτοῦ,
τοῦ αὐτοῦ C, M. καὶ καθαρισάτω, καθαρισάτω C, M. Cf. Epiphanius, hæc. XIX, 1: Ποτὶ δὲ πάλιν
ἄλλους μάρτυρας ἐπὶ ὁρισάμενος, τὸν οὐρανὸν φησὶ, καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ πνεύματ' αἱ φησὶν, καὶ ἁγίους τοὺς
ἀγγέλους τῆς προσευχῆς, καὶ τὸ ἔλαιον, καὶ τὸ ἄλας, καὶ τὴν γῆν. Ἐλχασαί C. θέλητε C. ἐνδύ-
ματιν. λύμασιν susp. Ritschl l. i. Ἄν τιν' οὖν. Ἄν τινῶν C, M. Ὀντιν' οὖν R. Scottus. περισχύσις.
Cod. περι. ἴση cum parvo ductu, qui videtur ultima pars litteræ γ. M. περισχύσις Roepertus.
ἔπου ἂν. ἔπου ἔαν C, M. σύν. om. C, M. προσευξάσθω. προσδεξάσθω C. ἐπιμαρτυρήσθω C.
Voe. πνεύματα lacuna absorptum. M. φορέματι C. ταῦτα Roepertus, ταῦτα C, M. φθι-
τικοῖς C. ἔτι δαιμονώνας. ἐπὶ δαιμονώνας C, M, qui vel δαιμονώσι scribendum, vel delendam esse
propositionem putat: πρὸς δαιμονώνας conj. Roepertus. δυνάμεων. δυνάμεως susp. M. ἐξ αὐτῶν.
ἐαυτῆς Roepertus. ὅμην. ἡμῖν C.

mergitur virum vel mulierem diebus potestatis earum, quando luna eas transit et congregitur cum eis. Ipsum diem cavele, donec egreditur ab eis, et tum immergitur et inchoale quodcumque initium operum vestrorum. Adhuc autem diem Sabbati honorate, quoniam est dies unus Verum etiam diem tertium hebdomadis cavele ne initium faciatis, quoniam rursum expletis tribus annis Traiani Caesaris, posteaquam Parthos sua potestati subiecit, ubi tres anni expleti sunt, exardescit bellum inter angelos impietatis aquilonis: propterea perturbantur omnia tegna impietatis.

ἐξουσία τοὺς Πάρθους, [ὅτε ἐπληρώθη τρία ἐτη] ὅτι ἀπρίστει ὁ πόλεμος μεταξὺ τῶν ἀγγέλων τῆς ἀσθελας τῶν ἀρχῶν διὰ τοῦτο τὰς ἀσθελας πᾶσαι βασιλείαι τῆς ἀσθελας.

17. Hæc igitur magna arcana quæ mysteria cum absurdum putet conculcari vel multis tradi, consilium dæi ut tanquam margaritæ pretiosæ custodiantur his verbis: *Hunc autem librum nolite* 470-471 *recitare omnibus hominibus, et hæc præcepta diligenter custodite, quia non omnes viri fideles sunt neque omnes mulieres rectæ.* Hæc vero neque Ægyptiorum sapientes in adytis perceperunt, neque sapiens Græcorum Pythagoras percepit. Si enim forte illa male exstitisset Elchassi: cur oportuisset Pythagoram vel Thaletem vel Solonem vel sapientem Platonem vel etiam reliquos Græcorum sapientes Ægyptiorum sacerdotum discipulos fieri, qui talem tantamque sapientiam habent ex sententia Alcibiadis, utpote mirificentissimi interpretis perditæ Elchassi? Jam igitur quæ de horum dementia dicta sunt ad cognoscendum sufficere videntur eis, qui sana mente præditi sunt; quare pluribus dicta non placuit uti, quippe quæ plurima sint derisive digna. Sed quoniam hæc quidem prætermisimus, quæ nostra ætate exsurrexerunt, neque ea, quæ ante nos, siluimus: placet, ut omnia exsecuti simus neque quidquam inenarratum relinquamus, dicere quinam et Judæorum sint mores et quænam horum differentie; hæc enim adhuc relinqui arbitror, quæ ubi ne ipsa quidem siluero, ad monstrandam veritatis doctrinam veniam, ut post longam certamen disputationis contra omnes hæreses habita, regni coronam consecrati pio vera credentes ne conlurbemur.

18. Judæorum quidem antiquitas unus erat mos; unus enim a Deo illis datus magister Moses unaque per hunc lata lex, una autem regio deserta et unus mons Sina, unus enim eorum legislator Deus. Rur-

α μὴ ποιῆτε τὴν καθάρησιν τῶν ἔργων ἐν ταῖς ἡμέραις | αὐτῶν, καὶ μὴ βασίλισσα ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἐξουσίας αὐτῶν, ὁπόταν διαπορεύηται. ἔξ αὐτῶν ἡ σελήνη καὶ συνοδεύη αὐτοῖς. Αὐτὴν τὴν ἡμέραν φυλάσσετε, ὥς οὐ ἐκπορεύεται ἀπ' αὐτῶν, καὶ τότε βασίλισσα καὶ ἐνάρχησθε ἐν πόσῃ ἀρχῇ τῶν ἔργων ὑμῶν. Ἐτι δὲ τιμῆσατε τὴν ἡμέραν τοῦ Σαββάτου, ἐπειδὴ ἐστὶν ἡμέρα μία ἐξ αὐτῶν. Ἀλλὰ καὶ τὴν τρίτην Σαββάτου φυλάσσετε μὴ κατάρχεσθαι, ἐπειδὴ πάλιν ἀληθινῶν τριῶν ἐτῶν Τραϊανοῦ Καίσαρος, ἀφ' οὗ ἐπέταξεν αὐτοῦ τῇ ἐτῇ ἀπρίστει ὁ πόλεμος μεταξὺ τῶν ἀγγέλων τῆς ἀσθελας.

17. Ταῦτα τοίνυν τὰ μεγάλα καὶ ἀπόβροχτα μυστήρια διλογον ἡγοῦμενος καταπατεῖσθαι ἢ εἰς πολλοὺς παραδίδωσθαι, συμβουλεύει ὡς πολυτελεῖς μαργαρίτας φυλάσσειν οὕτω λέγων [p. 296. 297] Τοῦτον δὲ τὸν λόγον μὴ ἀναγινώσκετε πᾶσιν ἀνθρώποις, καὶ ταύτας τὰς ἐντολὰς φυλάξατε ἐπιμελῶς, οἳ οὐ πάντες ἀνδρες πιστοὶ οὐδὲ πᾶσαι γυναῖκες ὄρθαι. Ταῦτα δὲ οὐδὲ Αἰγυπτίων σοφοὶ ἐν ἀδύτοις ἐχώρησαν, οὐδὲ ὁ σοφὸς Ἑλλήνων Πυθαγόρας ἐχώρησεν. Εἰ γὰρ ταυτὶ καὶ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ Ἠλχασαί, τίς ἀνάγκη Πυθαγόραν, ἢ Θαλῆν ἢ Σόλωνα, ἢ τὸν σοφὸν Πλάτωνα, ἢ καὶ τοὺς λοιποὺς Ἑλλήνων σοφοὺς μαθητὰς αὐτῶν Αἰγυπτίων ἱερέων ἐχούσι τὴν τοιαύτην καὶ τοσαύτην σοφίαν παρὰ Ἀλκιβιάδην, ἢ τῷ θαυμασιωτάτῳ ἑρμηνεῖ τοῦ θωακῆνους Ἠλχασαί; Δοκεῖ | τοίνυν ἵκανὰ εἶναι πρὸς ἐπιγνώσιν τὰ εἰρημένα τῆς τοῦτων μανίας τοῖς ὕψαινοντα νοῦν κατητημένους διὰ πλείοσι ρητοῖς οὐκ ἔδοξε χρῆσθαι, οὗτοι πλείστοις καὶ καταγέλαστοις. Ἀλλ' ἐπειδὴ ταῦτα παραλείπομεν τὰ ἐφ' ἡμῶν ἐπισηγημένα, τὰ τε πρὸ ἡμῶν οὐκ ἐπισήψαμεν, δοκεῖ, ἵνα διὰ πάντων ὦμεν πεπορευμένοι [καὶ] μὴδὲν ἀνεκδιήγητον καταλείπομεν, εἰπεῖν τίνα καὶ τῶν Ἰουδαίων [ἔθνη], καὶ τίνες αἱ ἐν τοῦτοις διαφοραὶ. Ἐτι γὰρ ταῦτα νομίζω παραλείπεσθαι, ἢ μὴδὲ αὐτὰ συνάψας ἐπὶ τὴν ἀπόδειξιν τοῦ περὶ ἀληθείας λόγου χωρήσω, ὅπως, μετὰ τὸν πολλὸν ἀγῶνα τοῦ κατὰ πασῶν αἰρέσεων λόγου ἐπὶ [τὸν] τῆς βασιλείας στέφανον ὁμησαντες εὐσεβῶς τὰ ἀληθῆ πιστεύοντες μὴ παρασώμεθα.

18. Ἰουδαίων μὲν ἀρχὴν ἐν ἡ' ἔθους. εἰς γὰρ ὁ τοῦτοις δοθεὶς παρὰ Θεοῦ διδάσκαλος Μωσῆς, καὶ εἰς ὁ διὰ τοῦτου νόμος, μία δὲ ἔρημος χώρα, καὶ ἐν ὅροις τὸ Σινά. εἰς γὰρ ὁ τοῦτοις νομοθετήσας Θεός. Αὐτοῖς δὲ

VARIE LECTONES.

ποιῆτε. ποιῆτε C. M. 11 διαπορεύεται C. 12 εἰ. διὰ? 13 πόσῃ ἀρχῇ. πᾶσιν ἀρχῇ? 14 ἐξ αὐτῶν. Litterarum ἐξ ad vestigia tantum supersunt. M. Σαββάτου? ἐξουσίας αὐτῶν? 15 φυλάσσετε μὴ κατάρχεσθαι. πύλας ἵστασθαι μὴ κατάρχεσθαι C. 16 ἐπέταξεν αὐτοῦ τῇ ἐξουσίᾳ τοὺς Πάρθους Roesperus, qui addit, tertio post subjectos Parthos anno lato defunctum esse Trajanum, motusque in Orientis regionibus ortos Adriannum eandem provincia coegisse: ἐπέταξεν δὲ τοῦ τῆς ἐξουσίας τοῦ Πάρθου C, ἐπέταξεν ἔχου [καὶ δεκάτου] τῆς ἐξουσίας τὸν Πάρθον susp. M. 17 ἔτι—ἔτι fort. glossæ ad verba quæ præcedunt lin. 60. 18 ἀπρίστει C. 19 Vocum τὰ μεγάλα tenia sunt in C vestigia. M. 20 Cf. Matth. vii, 6. 21 Ἠλχασαί, τίς ἀνάγκη—Ἠλχασαί? Ἠλχασαί τις, ἀνάγκη—Ἠλχασαί C. M. Sicuti nos etiam Roesperus conjecit. 22 Θαλῆν. Θαλῆν C. 23 ἀ. Delendum esse putat M. An ἄρα? 24 καὶ deleri vult Roesperus col. II. 25. 26 κατ. om. C. 27 καταλείπομεν C. 28 ἔθνη om. C. M. Cf. supra p. 440, 42. 29 χωρήσω C. 30 τὸν τῆς. τῆς C. 31 Vox εὐσεβῶς in C propterea evanida. M. 32 πιστεύοντες C. 33 ἔθους. ἔθους C. M.

recipiunt. Peragrunt autem patriam terram, semper proficiscentes nihil gestantes præter arma. Habent autem etiam in singula quaque civitate præsidem, qui ea, quæ ad hoc congeruntur, expendit vestes cibosque iis apparando. Vestitus autem eorum et habitus verecundus; tunicas autem duas vel duplicia calceamenta non sibi comparant; quando autem ea, quibus utuntur, vetustate obsoleverunt, tum alia admittunt. Nihil autem omnino neque emunt neque vendunt, quod autem quis habeat non habenti dant, quod ipse non habet accipit.

21. Permanent autem composite et assidue preces inde a prima luce, nihil prius vociferati quam Deum hymnis celebraverunt, et in hunc modum progressi singuli quique ad quod volunt operantur, et postquam usque ad quintam horam operati sunt, requiescunt. Tum rursus congressi in unum locum et perizonis linteis accincti ad obtegenda pudenda, in hunc modum frigida aqua abluuntur, et postquam ita purgati sunt, in unum conclave coeunt (nemo autem cum aliquo qui alienam sententiam amplectitur convenit in hac domo), et ad prandium accedunt. Postquam autem ordine conederunt cum tranquillitate **476-477** edunt panem, tum unum aliquod obsonium, ex quo cuique sufficiens pars. Non autem prius aliquis eorum gustat, quam precatu est benedicens sacerdos. Post prandium autem ubi iterum precatu est, incipientes et rursus desinentes hymnis Deum celebrant. Tum vestes, quibus intus convivantes induuntur, postquam deposuerunt tanquam sanctas—sunt vero linteæ—illas, quæ in vestibulo sunt, rursus recipientes ad grata opera festinant usque ad crepusculum. Cœnant autem consilii inter se quæ antea dicta sunt omnia facientes. Nemo autem unquam clamitabit, neque alia aliqua

γῆν, ἐκάστοτε ¹¹ ἀποδημοῦντας μὴδὲν φέροντας πλὴν ὅπλων. ἔχουσι δὲ καὶ κατὰ πόλεις προσετώτα, ὃ τὰ συναγόμενα εἰς τοῦτο ἀναλίσκει, ἐσθῆτα καὶ τροφὰς αὐτοῖς παρασκευάζων. Καταστολὴ δὲ αὐτῶν καὶ σχῆμα κόσμιον· χιτῶνας δὲ δύο ἢ διπλὰς ὑποδέσεις οὐ κτῶνται· ἐπὶ δὲ τὰ παρόντα παλαιωθῇ, τότε ἕτερα προσέονται. Οὐδὲν δὲ ὅπως οὐτε ἀγοράζουσιν οὐτε πωλοῦσιν, ὃ δ' ἂν ἐξη τις τῶ μὴ ἔχοντι δοῦς, ὃ οὐκ ἔχει λαμβάνει.

κα'. Παραμένουσι δὲ εὐτακτῶς ¹² καὶ ἐπιμόνως εὐχόμενοι ἰδεῖν, μὴδὲν πρότερον φθιγγάμενοι εἰ μὴ τὸν θεὸν ὁμνήσουσι· καὶ οὕτω προελθόντες ἕκαστοι ἐφ' ὃ βούλονται πράττουσι, καὶ ἕως ὥρας πέμπτης πράξαντες ἐπανάουσιν. Ἐπειτα πάλιν συνελθόντες εἰς ἓνα τόπον, περιζώμασι τὰ λιννοὺς περιζωσάμενοι πρὸς τὸ καλύφασθαι τὴν αἰσχύνην, οὕτως ὕδατι ψυχρῷ ἀπολούονται, καὶ μετὰ τὸ οὕτως ἀγνίσασθαι εἰς ἓν οἶκημα συνίσιν (οὐδεὶς δὲ ἑτεροδόξῳ σύμεισιν ἐν τῷ οἴκῳ), καὶ περὶ ἀριστοποιίαν χωροῦσι. Καθισάντων ¹³ δὲ κατὰ τάξιν μεθ' ἡσυχίας προσφύρονται [p. 299. 300] ἄρτον, ἔπειτα ἐν τῇ προσφάγειν, ἐξ οὗ ἕκαστῳ τὸ αὐταρκὲς μέρος. Οὐ πρότερον δὲ γεύεται τις αὐτῶν, εἰ μὴ ¹⁴ ἐπιτύχεται εὐλογῶν ὁ ἱερεὺς. Μετὰ δὲ τὸ ἄριστον ἐπιευχαριστῶν πάλιν, ἀρχόμενοι τε καὶ ¹⁵ πάλιν παύόμενοι ¹⁶ ὁμνοῦσι τὸν θεόν. Ἐπειτα τὰς ἐσθῆτας, ἃς ἰδὼν συνεστιάμενοι ἀμεινύνονται ¹⁷, ἀποδύμενοι ὡς ἱερεῖς, εἰσι δὲ λινὰ ¹⁸, τὰς ἐν τῇ προδῶ πάλιν ἀναλαμβάνοντες ἐπὶ τὰ φίλα ἔργα ὁρμῶσιν ἕως δεσφης. Δειπνοῦσι δὲ ὁμοίως τοῖς προειρημένοις πάντα ποιήσαντες. Οὐδεὶς δὲ πώποτε κραυγάζει, ἢ τις ἑτέρα θορυβώδης ἀκουσθήσεται ¹⁹ φωνῇ, ἥρμα δὲ ἕκαστος λαλοῦντας, εὐχχημόνως ἑτεροῖς τῷ ἑτέρῳ τὴν ὁμιλίαν συγχωρεῖ ²⁰, ὡς τοῖς ἑξῶθεν μυ-

καὶ πρὸς οὓς οὐ πρότερον εἶδον εἰσίσιν ὡς συνθησάτους. διὰ καὶ ποιοῦνται τὰς ἀποδημίας οὐδὲν μὲν ὅπως ἐπιχομιζόμενοι, διὰ δὲ τοῖς ληστὰς ἐνοπλοῖ. Κηδεμὴν δὲ ἐν ἑκάστῃ πόλει τοῦ τῆς πατρίδος ἐξαιρέτως τῶν ξένων ἀποδείκνυνται, ταμιεῖον ἐσθῆτα καὶ τὰ ἐπιτήδεα. Καταστολὴ δὲ καὶ σχῆμα σώματος ὁμοίων τοῖς μετὰ φόβου παιδαγωγούμενοις παισίν. (Ἀναπέμπεται τὰ παρ' ἀλλήλοισιν, καὶ οἱ πρῶτον ἰδόντες ἴσασιν ὡς περὶ συνήθεις. διὰ οὐδὲν ἐπιχομιζόμενοι ἀποδημοῦσιν ἀναλωμάτων ἕνεκα Porphyr. l. i.) Οὐτε δὲ ἐσθῆτας οὐτε ὑποδήματα ἀμειβούσι πρὶν ἢ διαβραχθῆναι τὸ πρότερον παντάπασιν ἢ δαπαναθῆναι τῷ χρόνῳ. Οὐδὲν δὲ ἐν ἀλλήλοις οὐτε ἀγοράζουσιν οὐτε (οὐδ' ἀγοράζουσι τε οὐδὲ Porph.) πωλοῦσιν, ἀλλὰ τῷ χρῆσιντι διδοῦς ἕκαστος τὰ παρ' αὐτοῦ (τὸ παρ' αὐτῶν Porph.), τὸ παρ' ἐκείνου χρῆσιμον ἀντιχομιζέται. Καὶ χωρὶς δὲ τῆς ἀντιδόσεως ἀκώλυτος ἡ μετὰληψις αὐτοῖς, παρ' ὧν ἂν ἐθελήσωσι (ὁμιλῶσιν Porph.).

ε'. Πρὸς γὰρ μὴν τὸ θεῖον ἰδίως εὐσεβεῖς· πρὶν γὰρ ἀναστῆναι τὴν ἡλίαν οὐδὲν φθιγγονται τῶν βεβήλων, πατέρους δὲ τινὰς εἰς αὐτὸν εὐχὰς ὡς περὶ ἑκατέοντες ἀνατελεῖ. Μετὰ ταῦτα πρὸς ἃς ἕκαστοι τέχναν ἴσασιν ὑπὸ τῶν ἐπιμελητῶν διατρέφονται (ἰδὲν ἀφίενται Porphyr. l. i. § 42), καὶ μέχρι πέμπτης ὥρας ἐργασάμενοι συνάγουσιν, ἔπειτα πάλιν εἰς ἐν ἀδρόζονται χωρίον, ζωσάμενοι τε σκεπάσασθαι λιννοὺς οὕτως ἀπολούονται τὸ σῶμα ψυχροῖς ὕδασι· καὶ μετὰ ταῦτα τὴν ἀγνείαν εἰς ἴδιον οἶκημα συνίσιν, ἐνθα μὴδὲν τῶν ἑτεροδόξων ἐπιτέτραπται παρελθεῖν· αὐτοὶ τε καθαρὸν καθάπερ εἰς ἀγίον τὸ τέμενος παραφύονται τὸ δειπνήτηριον. Καὶ καθισάντων (καθισάντων δὲ Porphyr.) μεθ' ἡσυχίας ὁ μὲν σιτοποιεῖ· ἐν τάξει παρατίθεται ἄρτους, ὃ δὲ μάγειρος ἐν ἀγγεῖον ἐξ ἐνὸς ἰδίσματος ἑκάστῳ παρατίθεται. Προκατεύχεται δὲ ὁ ἱερεὺς τῆς τροφῆς (ἀγνῆς οὐσίας καὶ καθαρὰς ἀδφ. Porphyr.), καὶ γεύσασθαι τινα πρὸ (τινα πρὶν Porph.) τῆς εὐχῆς ἀδείκνυν· ἀριστοποιησάμενος (ἀριστοποιησάμενος δὲ Porph.) ἐπιεύχεται πάλιν· ἀρχόμενοι τε καὶ παύόμενοι γεύονται τὸν θεὸν ὡς χορηγὸν τῆς τροφῆς. Ἐπειτα ὡς ἱερεῖς καταθέμενοι τὰς ἐσθῆτας πάλιν ἐπ' ἔργα μέχρι δεσφης τρέπονται. Δειπνοῦσι (πίνουσι Porph.) δὲ ὑποστρέφοντες ὁμοίως συγκαθεζομένοι τῶν ξένων, οἱ (εἰ Porph.) τύχουν αὐτοὺς παρόντας. Οὐδὲ (οὐτε δὲ Porph.) κραυγῇ ποτε τὸν οἶκον οὐτε θορύβος μολύνει, τὰς δὲ λαλιάς ἐν τάξει παραχωροῦσιν ἀλλήλοις. Καὶ τοῖς ἑξῶθεν ὡς μυστηρίον τι φρικτὸν ἢ τῶν ἐνδον σιωπῇ

VARIE LECTIONES.

¹¹ ἐκάστοτε. ἕκαστος τε C, ἕκαστος τις snsp. M. ¹² εὐτακτῶς. ἀτάκτως C. Correxerit M coll. Hn. 41, κατὰ τάξιν. ¹³ καθισάντων C. ¹⁴ εἰ μὴ. εἰμὶ C. ¹⁵ τε καὶ, δὲ καὶ C. ¹⁶ παύόμενοι C. ¹⁷ ἀμεινύνονται C. ¹⁸ λινὰ C. ¹⁹ ἀκουσθήσεται, ἀκολουθήσεται C. ²⁰ συγχωρεῖ. συνεχώρει C.

τῆριόν τι καταπαίσεσθαι τὴν τῶν ἔθδον σωπῆν. Νή-
φουσι δὲ πάντοτε, πάντα μέτρῳ καὶ ἐσθίοντες καὶ
πίνοντες.

deatur eorum, qui intus sunt, silentium. Semper
bentes.

κβ'. Πάντες μὲν οὖν τῇ προστάτῃ προσέχουσι, καὶ
ὅσα κελεύσει ²² ὡς νόμῳ πείθονται. Ἐποιδάκασι
γὰρ πρὸς τὸ ἐλθεῖν καὶ βοηθεῖν τοῖς καταπονουμένοις.
Πρὸ δὲ πάντων ὁργῆς ἀπέχουσι καὶ θυμοῦ καὶ πάν-
των τῶν ὁμοίων, ἐπιβουλά ταῦτα τοῦ ἀνθρώπου χρί-
νοντες. Οὐδεὶς δὲ ἄνθρωπος παρ' αὐτοῖς, ὅσα δ' ἂν τις
εἴπῃ, τοῦτο ὅρκου ἰσχυρότερον κρίνεται. Εἰ δὲ ὁμό-
σι ²³ τις, καταγινώσκειται ὡς μὴ πιστευθεὶς. Σπου-
δάουσι δὲ περὶ τὰς τοῦ νόμου ἀναγνώσεις καὶ προ-
φητῶν, ἐπὶ δὲ καὶ εἰ τι σύνταγμα [p. 300. 301] εἴη
πιστῶν. Πάνο δὲ περιέργως ἔχουσι περὶ βοτάνας καὶ
λίθους, περιεργότεροι ὄντες πρὸς τὰς τοῦτον ἐνε-
ργείας, φάσκοντες μὴ μάτην ταῦτα γεγονέναι.

κγ'. Τοῖς δὲ βουλομένοις τῇ αἰρέσει μαθητεύειν οὐκ
εὐθέως τὰς ²⁴ παραδόσεις ποιοῦνται, εἰ μὴ πρότερον
δοκιμάσωσιν, ἐπ' ἐνιαυτὸν δὲ τὰς ὁμίας τροφὰς
παρτιθέουσιν ἔξω τῆς ἐαυτῶν συνόδου ²⁵ ὅσιν ἐν
ἐτέρῳ οἴκῳ, ἀξινάριόν τε | καὶ τὸ λινὸν περίζωμα
καὶ λευκὴν ἐσθῆτα δύνανται. Ἐπειδὴν τοῦτω τῷ χρόνῳ
παῖραν ἐγκρατείας δῶ, πρόσσειν ἔγγιον ²⁶ τῇ διαίτῃ,
καὶ καθαρωτέρως ἀπολούεται ²⁷ ἢ τὸ πρότερον· οὐ-
δέπω ²⁸ δὲ σὺν αὐτοῖς τροφῆς μεταλαμβάνει. Μετὰ
γὰρ τὸ δεῖξαι εἰ ἐγκρατεῦσθαι δύναται, ἐπὶ ἑτῇ ἄλλῃ
δύο δοκιμάζεται τοῦ τοιοῦτου ²⁹ τὸ ἦθος, καὶ φανεῖς
ἀξίως οὕτως εἰς αὐτοὺς κρίνεται. Πρὶν δὲ αὐτοῖς συν-
εστῇ, ὅρκους φρικτοὺς ὀρκίζεται, πρῶτον μὲν
εὐσεβῆσαι τὸ θεῖον, ἔπειτα τὰ πρὸς ἀνθρώπους
δικαία φυλάξαι καὶ κατὰ μὴδὲνα τρόπον ἀδικῆσαι
τινὰ, μὴδὲνα δὲ μῆτε ἀδικοῦντα μῆτε ἐχθρὸν μισθ-
εῖν, προσεύχεσθαι δὲ ὑπὲρ αὐτῶν, συναγωνίζεσθαι
αὐτῶν ³⁰ τοῖς δικαίοις, τὸ πιστὸν πᾶσι παρέξειν, μά-

καταπαίσεσθαι· τοῦτο δὲ αἰτίον ἡ διηγετικὴ νῆψις καὶ τὸ μετρεῖσθαι παρ' αὐτοῖς τροφὴν καὶ ποτὴν μέχρι
κέρου.

ζ. Τῶν μὲν οὖν ἄλλων οὐκ ἔστιν ὅ τι μὴ τῶν ἐπιμελητῶν προσαζάντων ἐνεργοῦσι· δύο δὲ ταῦτα παρ'
αὐτοῖς αὐτεξούσια, ἐπικουρία καὶ ἔλεος· βοηθεῖν τε γὰρ τοῖς ἀξίοις, ὅπταν δύνανται, καὶ κατ' αὐτοὺς ἀφίσταται
καὶ τροφὰς ἀπορροῦμένοις ὀρέγειν· τὰς δὲ εἰς τοὺς συγγενεῖς μεταδόσεις οὐκ ἔχεισι ποιῆσαι διὰ τῶν
ἐπιτρόπων. Ὀργῆς ταμίαι δίκαιοι, θυμοῦ καθεκτικοί, πίστεως προστάται, εἰρήνης ὀπουργοί, καὶ πᾶν μὲν
τὸ βῆθαι ὑπ' αὐτῶν ἰσχυρότερον ὅρκον· τὸ δὲ ἄνθρωπος αὐτοῖς περισταταί, χειρὸν τι τῆς ἐπιτορίας ὑπολαμ-
βάνοντες· ἥδη γὰρ ἥδη καταγινώσθαι φασὶ τὸν ἀπιστοῦμενον διὰ τοῦ. Σπουδάουσι δὲ ἐκτόπως περὶ τὰ
τῶν παλαιῶν συγγραμματα, μάλιστα τὰ πρὸς ὠφέλειαν ψυχῆς καὶ σώματος ἐκλέγοντες. Ἐνθὲν αὐτοῖς
πρὸς θεραπείαν παθῶν ῥίξαι τε ἀλεξίτηροι καὶ λήθων ἰδιότητες ἀνερευνῶνται.

ζ. Τῷ δὲ ζηλοῦντι (τοῖς δὲ ζηλοῦσι Porph.) τὴν αἵρεσιν αὐτῶν οὐκ εὐθὺς ἡ πάροδος, ἀλλ' ἐπ' ἐνιαυτὸν
ἔξω μένουσι τὴν αὐτὴν ὑποτίθενται· διαίταν, ἀξινάριόν τε καὶ τὸ προεξημένον περίζωμα καὶ λευκὴν ἐσθῆτα
δύνανται. Ἐπειδὴν δὲ τοῦτω τῷ χρόνῳ παῖραν ἐγκρατείας δῶ, πρόσσειν μὲν ἔγγιον τῇ διαίτῃ καὶ καθαρωτέ-
ρων τὸν πρὸς ἀνθρώπων ὁδὸν μεταλαμβάνει, παραλαμβάνεται δὲ εἰς τὰς συμβουσίας οὐδέπω. Μετὰ γὰρ
τὴν τῆς καρτερίας ἐκδειξίν ὅσιν ἄλλοις· ἔπειτα τὸ ἦθος δοκιμάζεται (χομίζεται Porph.), καὶ φανεῖς ἀξίως
οὕτως εἰς τὸν ὅμιλον ἐγκρίνεται. Πρὶν δὲ τῆς κοινῆς ἀφίσταται· τροφῆς ὅρκους αὐτοῖς ἄνθρωποις φρικτοὺς, πρῶ-
τον μὲν εὐσεβῆσαι τὸ θεῖον, ἔπειτα τὰ πρὸς ἀνθρώπους· δικαία φυλάξαι (διαφυλάξαι Porph.), καὶ μῆτε
κατὰ γνώμην βλάψαι τινὰ μῆτε ἐξ ἐπιτάγματος, μισθῶσαι δὲ ἀπὸ τοῖς ἀδίκους καὶ συναγωνίζεσθαι (συν-
αγωνίζεσθαι Porph.) τοῖς δικαίοις, τὸ πιστὸν ἀπὸ πᾶσι μὲν Porph.) παρέξειν πᾶσι, μάλιστα δὲ τοῖς κρα-

A tumultuosa audietur vox; leniter autem singuli
quique loquentes, honeste alter alteri sermonem
concedit, ita ut illi, qui foris sunt, mysterium vi-
autem sobrii sunt, omnia modice et edentes et bi-
bentes.

22. Omnes igitur ad praesidem se applicant, et
quaecunque jusserit, tanquam legi obediunt. Sin-
duerunt enim misereri et auxiliari afflicto. Prae
omnibus autem ab ira se avertunt et iracundia
omnibusque consimilibus, insidiosa haec homini
judicantes. Nemo autem jurat apud eos, quacun-
que autem quis dicat, firmius hoc juramento testi-
matur. Si vero quis juraverit, damnatur quasi qui
fidem non habeat. Incumbunt autem legis lectioni-
bus et prophetarum, praeterea autem **479-479**
etiam si quod scriptum sit fidelium. Admodum au-
tem curiosi sunt circa herbas et lapides, curiosiores
efficacia eorum, cum dicant haud frustra haec esse
facta.

23. Iis autem, qui sectae discipuli fieri volunt,
non continuo praecepta sua tradunt, nisi antea eos
probaverint; per annum autem iis consimiles cibos
apponunt extra ipsorum conventum in alia domo
degentibus, postquam et dolabellam et linteum il-
lud perizonium et vestem albam tradiderunt. Ubi
hoc tempore documentum continentiae dedit, pro-
pius ad vitam victumque accedit puriusque abluat
quam antea, nondum vero cum iis cibum sumit.
Postquam enim ostendit, an se continere possit,
per duo alios annos tentantur ejusdem mores, et
dignus ubi visus est, ita inter eos censetur. Prius-
quam autem cum iis convivatur, terribilibus jura-
mentis obstringitur, fore ut primum quidem divi-
num numen pie colat, tum erga homines justitiam
custodiat nulloque modo quemquam injuria afficiat,
neminem autem, neque injuriosum neque hostem,
odio habeat, preces vero pro iis faciat, adjuvet

VARIAE LECTIONES.

²² ὅσα κελεύσει. ὅς' ἂν κελεύσῃ, vel ὅσα κελεύει susp. M; sed propter usum futuri latiore apud Hip-
polytum esse retinendum videtur. ²³ ὁμοίως. ὁμῶς C. ²⁴ τὰς. τοῖς C. ²⁵ συνόδου. Syllabarum συνοδ
tenuissima in C vestigia. M. ²⁶ ἔγγιον. ἔγγιον C, ἔγγιν M. ²⁷ καθαρωτέρως ἀπολούεται. καθαρωτέρως
ἀπολούεται C, M. ²⁸ οὐδέπω. οὐδυνέω C. ²⁹ τοιοῦτον, τοιοῦτον γὰρ C. ³⁰ ἀπὸ αὐτῶν C, M.

semper justos, fidem omnibus servet, maxime his, qui imperium teneant — non enim sine Deo accidere cuiquam dominationem — et si ipse dominetur, ut nunquam superbiat potestate, neque prodigus sit vel ornatu majore quam mos sit utatur; veritatem autem amet, eum vero, **480 481** qui mentiantur, redarguat, neque furium faciat, neque conscientiam iniquo quatuor polluat, ut nihil celet sectae suae consortes, aliis autem ut nihil prodatur, etiamsi ad mortem usque crucietur. Præterea jurat nemini se placita aliter traditurum atque ipse receperit.

24. Hujusmodi igitur juramentis eos, qui ipsis accedunt, devincunt. Sin vero quis peccati aliquis convictus fuerit, ex ordine ejicitur, ejectionem autem nonnunquam terribili morte absumitur. Juramentis enim et ritibus constrictus ne convictus quidem, quo reliqui fruuntur, particeps esse potest. Nonnunquam igitur corpus fame consumunt; quare, ubi ad extrema ventum est, interdum miserentur multorum jam morientium, sufficientem eorum ad mortem usque poenam existimantes.

25. Quoad judicia autem diligentissimi sunt et justi; judicant autem congregati haud pauciores quam centeni, quod autem defuit est ab his, impositum est. Venerantur autem legislatorem post Deum, et si quis ei maledixerit, punitur. Principibus autem et senioribus obedire docentur; sin vero decem eodem loco considunt, nemo eorum loquitur, nisi novem reliquis placeat. Et ne expuant in mediam et in dexteram **482-483** partem cavent; ut vero die Sabbati ab opere se abstineant, curant magis quam omnes Judei. Nam non solum cibos sibi præparant uno die ante, quominus ignem accendant, sed ne vas quidem loco movent, neque

licita tunc præstare. οὐ γὰρ δίχα Θεοῦ συμβαίνει **21** τινὶ τὸ ἀρχεῖν· καὶ αὐτοὶ ἀρχὴν, μηδέποτε ὑπερηφανεύσασθαι **22** ἐν ἑξουσίᾳ, μηδὲ ἀπειθήσειν **23** ἢ τινι κόσμῳ πλείον τοῦ Θεοῦ χρησασθαι· φυλάτθῃ [p. 301. 302] δὲ εἶναι, τὸν δὲ ψευδόμενον ἐλέγχειν, μηδὲ κλέπτειν, μηδὲ συνειδῆσθαι ἐπὶ ἀνὸρμ κέρδει μολύνειν, μηδὲν ἀποκρύπτειν τοὺς συναίρεσιώτας **24**, ἐτέροις δὲ μηδὲν ἐξισπεῖν, καὶ μέχρι θανάτου τις βιάζῃται. Πρὸς τοῦτοις ὁμνοῦσι μηδὲν μεταδοῦναι τῶν δογμάτων ἐτέροις ἢ ὡς αὐτοὶ μετέλαβον.

26. Τοιούτοις οὖν ὅρκοις δεσμεύουσι τοὺς προσερχομένους. Εἰ δὲ τις ἐν ἀμαρτηματί τι καταγνώσθῃ **25**, ἀποβάλλεται τοῦ τάγματος **26**, ὃ δὲ ἀποβληθεὶς δεινὴν μόρην ἔσθ' ὅτε διαφθείρεται. Τοῖς γὰρ ὅρκοις καὶ τοῖς ἔθεσιν ἐνδεδεμένοι οὐδὲ **27** τῆς παρὰ τοῖς ἄλλοις τροφῆς δύναται μεταλαμβάνειν. Ἐσθ' ὅτε οὖν τὸ σῶμα λιμῶ διαφθείρουσιν, **[28]** ἐν **28** ἐπ' αὐτοῖς ποτὶ ἐλεοῦσι **29** πολλοὺς ἤδη ἐκλείποντας, αὐτῶν **30** ἱκανὴν μέχρι θανάτου ἐπιτιμίαν ἡγοῦμενοι.

31. Περὶ δὲ τὰς κρίσεις ἀκριβέστατοι καὶ δίκαιοι· δικάζουσι δὲ συνελθόντες οὐκ ἐλάτους τῶν ἱκανῶν, τὸ δὲ ὁρίσθαι ὑπ' αὐτῶν ἀκίνητον. Τιμῶσι δὲ τὸν νομοθέτην μετὰ τὸν Θεόν, καὶ εἰ τις εἰς τοῦτον βλασφημήσῃ, κολάζεται. Τοῖς δὲ ἄρχουσι καὶ πρεσβυτέροις ὑπακούειν διδάσκονται. Εἰ δὲ ἐπὶ τὸ αὐτὸ δόξα καθέζονται, οὐ λαλήσει εἰς, εἰ μὴ τοῖς ἐνέα δόξαι. Καὶ [p. 302. 303] τὸ πῦσαι δὲ εἰς μέσον καὶ τὸ δεξιὸν μέρος φυλάττονται **32**· τὸ δὲ τῷ Σαββάτῳ ἀπέχεσθαι ἔργου προνέμουντες ἅλλων πάντων Ἰουδαίων. Οὐ μόνον γὰρ τροφὰς αὐτοῖς **33** παρασκευάζονται **34** μὴδ' ἡμέρας πρὸς τὸ μὴ πῦρ ἀπτεῖν, ἀλλ' οὐδὲ σκεῦος μετατιθέασιν, οὐδὲ ἀπο-

τοῦσιν· οὐ γὰρ δίχα Θεοῦ περιγίνασθαι τινὶ (τίσι Porph.) τὸ ἀρχεῖν· καὶ αὐτοὶ ἀρχὴν (ἀρχαί Porph.), μηδὲ ποτέ τι ἐξουρίξειν (ἐξουρία Porph.) εἰς τὴν ἑξουσίαν, μηδὲ (μὴ Porph.) ἐσθῆτι ἢ τινι πλείονι κόσμῳ τοὺς ὑποταγμένους ὑπερηφανεύσασθαι· τὴν ἀλήθειαν ἀγαπᾶν αἱ καὶ τοὺς ψευδομένους ἐλέγχειν (om. Porph.)· πρεβάλλεσθαι· χεῖρας κλοπῆς καὶ ψυχῇ ἀνοσιῶν κέρδους καθαρὰν φυλάξαι, καὶ μὴ κρύψαι τι τοὺς αἰρετιστάς, μὴτε ἐτέροις αὐτῶν τι μνησθῆναι, καὶ μέχρι θανάτου τις βιάζῃται. Πρὸς (δὲ αἰν. Porph.) τοῦτοις ὁμνοῦσι (ὁμνοῦσι Porph.) μηδὲν ἑνὶ μὴν μεταδοῦναι τῶν δογμάτων ἐτέροις ἢ ὡς αὐτοὶ μετέλαβον (παρέλαβον Porph.)· ἀπεξέσθαι δὲ ληστίας, καὶ συντηρήσειν ὁμοίως τὰ τε τῆς (τῆς om. Porph.) αἰρέσεως αὐτῶν β. β. καὶ τὰ τῶν ἀγγέλων ὁνόματα. Τοιούτοις μὲν ὅρκοις τοὺς προσιόντας ἐξασφαλίζονται.

27. Τοῖς δὲ ἐπ' ἀσχορίοις ἀμαρτημασιν ὁλότως ἐκβάλλουσι τοῦ τάγματος, ὃ δὲ ἐκκριθεὶς οὐκ ἔστιν ἰσχυρὸς μόρῃ διαφείρεται. Τοῖς γὰρ ὅρκοις καὶ τοῖς ἔθεσιν ἐνδεδεμένοι (ἐνδεδεμένοι Porph.) οὐδὲ τῆς παρὰ τοῖς ἄλλοις τροφῆς δύναται (δύναται Porph.) μεταλαμβάνειν, πομφαγῶν (πομφαγούντες Porph.) δὲ καὶ λιμῶ τὸ σῶμα τυχόμενος διαφείρεται (διαφείρομενοι ἀπόλλυνται Porph.). Αἰδὸς δὲ πολλοὺς ἐλεήσαντας ἐν ταῖς ἰσχύταις ἀναπνοαῖς ἀνέλαβον (ἀνάγκαις ἔλαβον Porph.), ἱκανὴν (τιμωρίαν δεδοκέναι νομίζοντες αἰν. Porph.) ἐπὶ τοῖς ἀμαρτημασιν αὐτῶν (αὐτῶν om. Porph.) τὴν μέχρι θανάτου βάσανον ἡγοῦμενοι (ἡγ. om. Porph.).

28. Περὶ δὲ τὰς κρίσεις ἀκριβέστατοι καὶ δίκαιοι· καὶ δικάζουσι μὲν οὐκ ἐλάτους τῶν ἱκανῶν συνελθόντες, τὸ δὲ ὁρίσθαι ὑπ' αὐτῶν ἀκίνητον. Σέβας δὲ μέγιστον παρ' αὐτοῖς μετὰ τὸν Θεόν τὸ ὄνομα τοῦ νομοθέτου, καὶ βλασφημία τις εἰς τοῦτον, κολάζεσθαι θανάτῳ. Τοῖς δὲ πρεσβυτέροις ὑπακούειν καὶ τοῖς πλείονι ἐν καλῶ τίθενται. Δόξα γοῦν συγκαταβόρμενων οὐκ ἂν λαλήσει τις ἀσυντῶν τῶν ἐνέα. Καὶ τὸ πῦσαι δὲ εἰς μέσον ἢ τὸ δεξιὸν μέρος φυλάσσονται· καὶ ταῖς ἐβδόμασιν ἔργων ἐράττωσθαι διαφορώτως Ἰουδαίων ἀπάντων. Οὐ μόνον γὰρ τροφὰς αὐτοῖς· πρὶ ἡμέρας μὴδ' παρασκευάζουσιν, ὡς μὴ πῦρ ἐναύουσι

VARIE LECTIONES.

21 συμβαίνειν. συμβαίνει C, M. **22** ὑπερηφανεύσασθαι. ὑπερηφανεύσασθαι R. Scottus. **23** ἀπειθήσειν. Ἀν ἀπειθήσειν? vel ἐσθῆτι cum adjectivo, quod latet in syllaba ἀπ? **24** Voce συναίρεσις caret lexico. M. Nova Stephani editio exempla affert ex Photii Bibliotheca. **25** Litteras uncis inclinas prorsus ablatas C supplavit M. **26** τάγματος. δόγματος C. **27** Vox οὐδὲ pene tota perit. M. **28** ἐν. In C duæ litteræ desunt. M. **29** ἐλεοῦσι. ἐλεῶσι C. **30** αὐτῶν. αὐτῶ C. **31** ὑπ'. ἀπ C. **32** φυλάττονται C. **33** αὐτοῖς. αὐτοῖς C. **34** παρασκευάζονται. παρασκευάζονται C, M.

πατίζουσι, τινὲς δὲ οὐδὲ | κλινίδιου χωρίζονται. Ταῖς A
δὲ ἄλλαις ἡμέραις ἐπὶ ἀποπατίσαι ⁴² θέλοιν, βό-
θρον ὀρύξαντες ποδῖαυον ἐπὶ σκαλίδι (τοιοῦτον γάρ
ἐστὶ τὸ ἀξινόριον, ὃ τοῖς προσιούσι μαθητεύσθαι
πρώτως διδάσκει), καὶ περικαλύψαντες τὸ ἱμάτιον
ἰζάνουσι, φάσκοντες μὴ δεῖν ὑβρίζειν τὰς αὐγάς,
ἐπειτα τὴν ἀνασκαφίσαν γῆν ἐπεμβάλλουσιν εἰς τὸν
βόθρον, καὶ τοῦτο ποιοῦσιν ἐκλε[γόμε]νοι [τούς] ⁴³
ἐρημότερους τόπους. Ἐκὼν δὲ τοῦτ[ο] ποιήσωσιν,
εὐθὺς ἀπολούονται ὡς μαινώσης ⁴⁴ τῆς ἐκκρί-
σεως ⁴⁵.

κς'. Διήρηται δὲ [κα]τὰ [χρ]όνον καὶ οὐχ
ὁμοίως τὴν ἀσκήσιν φυλάττουσιν, εἰς τέσσαρα μέρη
διαχωρισθέντες. Ἐτεροι γὰρ αὐτῶν τὰ ὑπὲρ τὸ δέον
ἀσκοῦσιν, ὡς μὴδὲ νόμισμα βαστάζειν, λέγοντες μὴ
δεῖν εἰκόνα ἢ φέρειν ἢ ὀφῆν ἢ ποιεῖν. Αὐτοὶ δὲ εἰς πό-
λιν τις αὐτῶν εἰσπορεύεται, ἵνα μὴ διὰ πώλης εἰσ-
έλθῃ, ἐφ' ἣ ⁴⁶ ἀνδριάντας ἐπείσει, ἀδελφὸν τοῦτο
ἡγοῦμενοι τὸ ὑπὸ εἰκόνας παρεῖναι. Ἐτεροι δὲ ἐπὶ
ἀκούσασί τινας περὶ Θεοῦ διαλεγόμενον καὶ τῶν τοῦ-
του νόμων, εἰ ἀπερίτμητος εἴη, παραφύλαξας τὸν
τοιοῦτον ἐν τόπῳ τινὶ μόνον, φονεύειν ἀπειλεῖ· εἰ μὴ ⁴⁷
περιτμηθεῖ· ὅς· εἰ μὴ βούλοιο πείθεσθαι, οὐ φεί-
δεται, ἀλλὰ καὶ σφάζει. Ὅθεν ἐκ τοῦ συμβαίνοντος
τὸ ὄνομα προσέλαβον, Ζηλωταὶ καλούμενοι, ὑπὸ τι-
νων δὲ Σικάριοι. Ἐτεροι δὲ αὐτῶν οὐδένα Κύριον
ὀνομάζουσι πλὴν τὸν Θεόν, εἰ καὶ αἰκίζοιτο τις ἢ καὶ
ἀναιροῖτο. Τοιοῦτον δὲ οἱ μετέπειτα [p. 303. 304.]
ἐλάττους ἐπὶ ἀσκή | σι γαγνήνται ⁴⁸, ὥστε τοὺς τοῖς
ἀρχαίοις ἔθεσιν ἐμμένοντας μὴδὲ προσφάσειν ⁴⁹ αὐ-
τῶν, ὧν εἰ ψάυσαιεν ⁵⁰, εὐθέως ἀπολούονται, ὡς τι-
νος ἄλλοφύλου ψάυσαντες. Εἰσὶ δὲ καὶ μακρόβιοι οἱ
πλείστοι, ὥστε καὶ πλεόν ἑκατὸν ⁵¹ ἔτεσι ζῆν. Φασὶν
οὖν εἶναι αἴτιον ⁵² τὸ τε τῆς ἀκρας θεοσεβείας καὶ
τῷ καταγνώσθῃναι ⁵³ ἀμέτρως προσφέρεισθαι ἐγκρα-
τιστὰς εἶναι καὶ ἀοργήτους. Θανάτου δὲ καταφρονοῦσι
χαίροντες, ἥνικα μετὰ συνεδρήσεως ἀγαθῶς τελευ-
τῶσιν· εἰ δὲ καὶ αἰκίζοιτο τις τοὺς τοιοῦτους, ἵνα
ἢ τὸν νόμον δυσφήμησιν ἢ εἰλωδύθων φάγῃ, οὐ

26. Discreti autem sunt temporis progressu, ne-
que eodem modo disciplinam custodiunt, in quatuor
partes cum sint divisi. Alii enim eorum nimis reli-
giosi sunt, ita ut ne numisma quidem tractent, ci-
centes non oportere quemquam imaginem, neque
ferre, neque spectare, neque conficere. Quapropter
ne ingreditur quidem in oppidum quisquam eorum,
ne per portam intret; cui statuae impositae sint,
quia nefas esse existimant sub imaginibus prae-
tere. Alii autem ubi audiverunt aliquem de Deo
dissidentem ejusque legibus, si non sit circumcissus,
cum deprehenderit talem hominem alicubi solum,
necem comminatur, nisi circumcidatur, cui,
si contemperare velit, non parcat, imo vero et trucidat
eum. Quare ex accidenti cognomen traxerunt, Ze-
lotae appellati, a quibusdam autem Sicarii. Alii
autem eorum neminem Dominum appellant praeter
Deum, etiamsi quis eos cruciet vel etiam interimat.
Adeo ⁴⁸⁴⁻⁴⁸⁵ autem aetate posteriores a disci-
plinæ severitate defecerunt, ut ii, qui in prae-
cipiis moribus permanent, eos ne attingant quidem; quos
si forte contigerint, illico abluuntur, quasi alieni-
genam quem contigerint. Sunt autem et longævi
plerique, ita ut vel plus quam centum annos vivant.
Ajunt igitur causam esse eximiae iustitiae pietatis im-
modicique, quo ad martyrium feruntur, studii, quod
continuentes sint iraeque temperent. Mortem autem
contemnunt, gaudentque quando bonae mentis sibi

ἐκείνη τῇ ἡμέρᾳ, ἀλλ' οὐδὲ σκευὴς τι μετακινήσει θαμβοῦσιν, οὐδὲ ἀποπατεῖν. Ταῖς δὲ ἄλλαις ἡμέραις βό-
θρον ὀρύσσοντες βάθος ποδῖαυον ἐπὶ σκαλίδι — τοιοῦτον γάρ ἐστι τὸ δίδόμενον ὅπ' αὐτῶν ἀξινόριον τοῖς
νεοσυστάτοις — καὶ περικαλύψαντες θοιμάτιν, ὡς μὴ τὰς αὐγάς ὑβρίζωιν τοῦ Θεοῦ, θακεύουσιν εἰς αὐτόν,
ἐπειτα τὴν ἀνορυχθεῖσαν γῆν ἐφίλκουσιν εἰς τὸν βόθρον, καὶ τοῦτο ποιοῦσι τοὺς ἐρημότερους τόπους ἐκλε-
γόμενοι. Καίπερ δὲ φυσικῆς οὐσίας τῆς τῶν σωματικῶν λυμάτων ἐκκρίσεως, ἀπολούεσθαι μετ' αὐτὴν καθά-
περ μεμιαμμένοις ἔθιμον.

ι'. Διήρηται δὲ κατὰ χρόνον τῆς ἀσκήσεως εἰς μοίρας τέσσαρας· καὶ τοιοῦτον οἱ μεταγενέστεροι τῶν
προγενεστέρων ἐλάττουσιν, ὥστε, εἰ ψάυσαιεν αὐτῶν, ἐκείνους ἀπολούεσθαι, καθάπερ ἄλλοφύλου συμ-
φυρῖντας. Καὶ μακρόβιοι μὲν, ὡς τοὺς πολλοὺς ὑπὲρ ἑκατὸν παρατείνειν ἔτη, διὰ τὴν ἀπλότητα τῆς διαίτης,
ἔμοιγε δοκεῖν, καὶ τὴν εὐταξίαν. Καταφρονεῖται δὲ τῶν δεινῶν, καὶ τὰς μὲν ἀλγυθῶνας νικῶντες τοῖς φρο-
νήμασι, τὸν δὲ θάνατον, εἰ μετ' εὐκλείας προσοί, νομίζοντες ἀθανάσιος ἀμείναι. Διηλεγεῖ δ' αὐτῶν ἐν ἅπασιν
τὰς ψυχὰς ὁ πρὸς Ῥωμαίους πόλεμος· ἐν ᾧ στρεβλοῦμενοι καὶ λυγισόμενοι καίοντο καὶ καὶ κλάμουντο
καὶ διὰ πάντων ὀδυνάσαντες τῶν βασιανιστηρίων ὀργάνων, ἵνα ἢ βλασφημήσωσι τὸν νομοθέτην, ἢ φάγωσι τι
τῶν ἀσυνήθων, οὐδέτερόν τι ὑπέμειναν παθεῖν, ἀλλ' οὐδὲ κολακεύσαι ποτε τοὺς αἰκιζομένους ἢ θαρρύσαι.

VARIAE LECTIONES.

⁴² ἀποπατίσαι. ἀποπατίσαι C, ἀποπατῆσαι sup. M. ⁴³ Uncis inclusa in C prorsus ablata sunt. M.
⁴⁴ μαινώσης. μὴ αἰνώσης C. ⁴⁵ Sequentia non habet Josephus. M. ⁴⁶ ἐφ' ἣ. ἐφ' ἣν C. ⁴⁷ εἰ μὴ. εἰ μὴ C.
⁴⁸ γαγνήται C. ⁴⁹ προσφάσειν. πρὸς φάσειν C. ⁵⁰ ψάυσαιεν Sauppium, ψάυσαιεν C. M. ⁵¹ ἑκατὸν. ἑκατὸν C.
⁵² αἴτιον — ἐγκρατιστὰς. αἴτιον τῆς ἀκρας θ. καὶ τοῦ τῷ κατ. ἀ. πρ. τὸ ἐγκρατιστὰς? αἴτιον τὸ τε τ. ἀ. β. καὶ τὸ κατὰ [πάντα] ἀγνῶς δὴ καὶ εὐμέτρως πρ. καὶ ἐγκρατιστὰς ingeniose conj. Sauppium. ⁵³ κα-
ταγνώσθῃναι. καταγνώσθῃ C.

council diem obeunt. Etiam si vero quis cruciei A π[ο]ίῃσαι ὁπομένων θανεῖν καὶ βασάνους βαστά-
hosce, ut vel legi maledicat, vel comedat, quod
idolis immolatum est, non faciet, sustinens mori et
cruciatu perferre, ne conscientiam suam violet.

27. Valet autem apud eos et resurrectionis dogma; profitentur enim et carnem resurrectionis immor-
talemque esse futuram, quomodo jam immortalis
sit anima, quam separatam nunc aiunt in uno loco
bene ventilato et luculento quiescere usque ad ju-
diciu, quem locum Græci cum audiverint bea-
torum insulas appellaverunt. Sed et alia eorum
dogmata postquam sibi vindicaverunt multi Græ-
corum, suas opiniones conflaverunt. 486-487 Est
enim eorum cultus divini numinis vetustior omni-
bus populis, ita ut appareat omnes, qui de Deo
loqui ausi sunt vel de mundi fabrica, non aliunde
tradita accepisse initia, quam a Judaica legislatione,
quorum in primis Pythagoras et Stoici apud Ægy-
ptios ab his edocti acceperunt. Dicunt autem et
judiciu esse futurum et universi deflagrationem
et injustos punitum iri in æternum. Colitur autem
inter eos vaticinatio et prædictio rerum futurarum.

28. Est igitur et alius Essenorum ordo, qui iisdem
moribus et victu utuntur, hac una autem in re ab
his differunt, quod matrimonium inveniunt, cum dicant
aliquid immane facere eos, qui matrimonium abro-
gaverint; in vitæ interitum id cedere, neque esse
excidendam liberorum successionem dicentibus,
cum, si omnes idem sentirent, facile excideretur
universum genus hominum. Tentant tamen per
triennium nuptas, cum autem ter purgatæ sint, ad
explorandum, num parere possint, ita eas in matri-
monium ducunt. Cum gravidis rem non habent,

κζ'. Ἐρρωταὶ δὲ παρ' αὐτοῖς καὶ ὁ τῆς ἀναστά-
σεως λόγος· ὁμολογοῦσι γὰρ καὶ τὴν σάρκα ἀνα-
στήσεσθαι καὶ ἔσσεσθαι ἀθάνατον, ὃν τρόπον ἦδη ἀθά-
νατός ἐστιν ἡ ψυχὴ, ἣν χωρισθεῖσαν νῦν φασιν ** εἰς
ἓνα χώρον εὐπνουν καὶ φωτεινὸν ἀναπαύεσθαι ἕως
χρίσεως, ὃν χώρον Ἕλληνες ἀκούσαντες μακάρων
νήστους ὠνόμασαν. Ἄλλα καὶ ἕτερα τούτων δόγματα
πολλοὶ τῶν Ἑλλήνων σφετερισάμενοι ἰδίᾳ δόξαν
συνεστήσαντο. Ἔστι [p. 304, 305] γὰρ ἡ κατὰ τού-
τους ἀσκησις περὶ τὸ θεῖον ἀρχαιοτέρα πάντων
ἐθνῶν, ὥς δεῖκνυσθαι πάντας τοὺς περὶ θεοῦ
εἰπεῖν τετολμηκότας ἢ περὶ τῆς ** τῶν ὄντων θε-
μιουργίας μὴ ἐτέρωθεν παρεληφέναι τὰς ἀρχὰς
ἢ ἀπὸ τῆς Ἰουδαϊκῆς νομοθεσίας, ὃν μάλιστα Πυ-
θαγόρας καὶ οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς παρ' Αἰγυπτίους τού-
τοις μαθητευθέντες παρελάβον. Λέγουσι δὲ καὶ χρί-
σιν ἔσσεσθαι καὶ τοῦ παντὸς ἐκκύρωσιν, καὶ τοὺς
ἀδίκους κολασθῆσεσθαι εἰσαεῖ. | Ἀσκαίται δὲ ἐν
αὐτοῖς τὸ προφητεύειν ** καὶ προλέγειν τὰ ἐσόμενα.

κη'. Ἔστι μὲν οὖν καὶ ἕτερον Ἑσσηνῶν ** τάγμα,
τοῖς μὲν αὐτοῖς ἡθεσι καὶ διαίτῃ χρώμενοι, ἐν δὲ
τούτων ἐνδιαλλάττουσι **, τῷ γαμῇ, δεῶν τε λέ-
γοντες **, ὄρῳ τοὺς ἀ[πο]ποιήσαντας ** γάμου·
πρὸς τὴν ἀναίρεσιν τοῦ βίου γίνεσθαι τοῦτο, καὶ μὴ
δεῖν ἐκκρίπτειν τὴν τῶν τέκνων διαδοχὴν φάσκοντες.
ὥς εἰ πάντες τοῦτο φρονήσαιαν, ἐκκοπήσεσθαι βλάβης
τὸ πᾶν γένος ἀνθρώπων. Δοκιμάζουσι μέντοι τριεῖς
τὰς γαμετάς· ἐπὶ δὲ τρις καθαρῶσιν εἰς [παί-
ρα]ν ** τοῦ δύνασθαι τίττειν, οὕτως ἄγονται. Ταῖς
ἐγκύμοσιν οὐχ ἐμιλοῦσιν, ἐπιδεικνύμενοι τὸ μὴ δι'

Μειδιῶντες δὲ ἐν ταῖς ἀληθείαις καὶ κατεργαζόμενοι τῶν τὰς βασάνους προσφερόντων εὐθυμοὶ τὰς ψυχὰς
ἠρίσαν, ὥς πάλιν κομψόμενοι.

ια'. Καὶ γὰρ ἔρρωται παρ' αὐτοῖς ἡδε ἡ δόξα· φθαρτὰ μὲν εἶναι τὰ σώματα καὶ τὴν ὕλην οὐ μόνιμον
αὐτοῖς, τὰ δὲ ψυχὰς ἀθάνατους ἀεὶ διαμένειν, καὶ συμπλέκεσθαι μὲν, ἐκ τοῦ λεπτοτάτου φοιτήσας αἰθέρος,
ὥστερ εἰρηταῖς τοῖς σώμασιν ἰσχυρῇ φυσικῇ κατασπώμενας· ἐπειδὴ δὲ ἀνεῖδον τὸν κατὰ σάρκα δε-
σμὸν, οἷα δὲ μακρὸς δουλείας ἀπὸ πλάγμενας, τότε χαίρειν καὶ μετεώρους φέρεσθαι. Καὶ ταῖς μὲν ἀγαθαῖς
ὁμοδοξοῦντες πεισὶν Ἑλλήνων ἀποβαίνοντα τὴν ὑπὲρ Ἰησίου διάνοιαν ἀποκρίσθαι καὶ χώρον οὐτε δρυοί, οὐτε
οὐτε νηυσὶ, οὐτε καύμασι βαρυνόμενοι, ἀλλ' ἐν ἑξ Ἰησίου πρᾶξι ἀεὶ ἔξωρος ἐπιπνέων ἀναφύγει· ταῖς δὲ
φασίαις ὁσώδη καὶ χειμῆριον ἀφορίζονται μυθῶν, γέμοντα τιμωριῶν ἀδολογῶν. Αὐτοῖς δὲ μοι κατὰ τὴν
αὐτὴν ἔνοιαν Ἕλληνες τοῖς τε ἀνδρείοις αὐτῶν, οὓς ἡρώας καὶ ἡμιθέους καλοῦσι, τὰς μακάρων νήστους
ἀναθεαίνοντα, ταῖς δὲ τῶν πονηρῶν ψυχῶν καθ' ἑδου τὸν ἀσεδῶν χώρον, ἐνθα καὶ κολαζόμενοις τινὰς μυ-
θολογοῦσι, Σίσυφους, καὶ Ταντάλους, καὶ Ἰξίονας, καὶ Τίτυους, πρῶτον μὲν ἀδίκους ὁριστάμενοι τὰς ψυχὰς,
ἐπειτα εἰς προτροπὴν ἀρετῆς καὶ καλίας ἀποτροπὴν· τοὺς τε γὰρ ἀγαθοὺς γίνεσθαι κατὰ τὸν βίον ἀμεί-
νους ἐλπίδι τιμῆς καὶ μετὰ τὴν τελευτὴν, τῶν τε κακῶν ἐμποδίζεσθαι τὰς ὁρμὰς εἰς, προσδοκῶντων, εἰ καὶ
λάθοιεν ἐν τῷ ζῆν, μετὰ τὴν διάλυσιν ἀθάνατον τιμωρίαν ὀφείναι. Τὰς μὲν οὖν Ἑσσηνοὶ περὶ ψυχῆς θεο-
λογοῦσιν, ἀφ' οὗτον δέλεαρ τοῖς ἀπαθ' γευσάμενοις τῆς σοφίας αὐτῶν ἐγκαθίσταντες.

ιβ'. Εἰσι δὲ ἐν αὐτοῖς, οἱ καὶ τὰ μέλλοντα προγινώσκουσιν ὑποσχόμενοι, βίβλους ἱερὰς καὶ διαφόρους
ἀγγελίας καὶ προφητῶν ἀπορρήγματος ἐμπαιδοτεριβόμενοι, σπάνιον δὲ εἰ ποτε ἐν ταῖς προαγορεύσεσιν
ἀποχρήσουσιν.

ιγ'. Ἔστι δὲ καὶ ἕτερον Ἑσσηνῶν τάγμα, ὃ διαίταν μὲν καὶ ἔθῃ καὶ νόμιμα τοῖς ἄλλοις ὁμοφρονοῦν,
διεστὸς δὲ τῇ κατὰ γάμον δόξῃ. Μέγιστον γὰρ ἀποκρίπτειν οἰοῦνται τοῦ βίου μέρος, τὴν διαδοχὴν, τοὺς μὴ
γαμούντας, μέλλον δὲ, εἰ πάντες τὸ αὐτὸ φρονήσαιαν, ἐκλιπεῖν ἅπαν τὸ γένος τάχιστα. Δοκιμάζοντες μέντοι
τριεῖς τὰς γαμετάς, ἐπειδὴν τρις καθαρῶσιν εἰς παῖραν τοῦ δύνασθαι τίττειν, οὕτως ἄγονται. Ταῖς δὲ
ἐγκύμοσιν οὐχ ὁμιλοῦσιν, ἐκδεικνύμενοι τὸ μὴ δι' ἡδονὴν ἀλλὰ τέκνων χρῆσιν γαμῇ. Αὐτοὶ δὲ ταῖς γυ-

VARIAE LECTIONES.

** ποιῇσαι. π. . ἡσαι duabus litteris ablati C. ποιῇσαι M. ** φασιν. ἔστιν C, M. ** περὶ τῆς. τῆς
περὶ C, M. ** τὸ προφ. καὶ τὸ προφ. ? Sauppius. ** Ἑσσηνῶν C. ** ἐνδιαλλάττουσι C. ** λέγοντες.
λέγοντος C. ** ἀ[πο]ποιήσαντας. Litteræ po prorsus ablatæ, M. ** [παίρα]ν. Lacuna ex Josepho ex-
pleta.

ἡδονὴν γαρεῖν, ἀλλὰ διὰ τίνων χρεῖαν. Ὁμοίως δὲ καὶ αἱ γυναῖκες ἀπολοῦνται καὶ αὐταὶ ἐπένδυμα ἑνδύεσθαι λινόν, ὃν τρόπον οἱ ἄνδρες τὰ περιζώματα. Ταῦτα μὲν οὖν [τὰ] κατὰ Ἑσσηνοῦς.

Ἐτέροι δὲ καὶ αὐτοὶ τῶν Ἰουδαίων ἰδῶν ἄσχηται καὶ κατὰ γένος [p. 365. 506] καὶ κατὰ νόμους Φαρισαῖοι καλούμενοι, ὡς τὸ μὲν πλείστον μέρος ἐστὶ κατὰ πάντα τόπον, πᾶσι μὲν Ἰουδαίων καλούμενον, διὰ δὲ τὰς ἰδίαις δοξαζομένας γνώμας ὀνόματι κυρίως ἑπικαλούμενον. Οὗτοι μὲν οὖν τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν διακρατοῦντες, ἐπὶ τοῖς κατὰ νόμον καθαροῖς καὶ μὴ καθαροῖς ἐπὶ νεῖκος ἑξτάζοντας διαμένουσι· τὰ τε τοῦ νόμου ἑρμηνεύουσι, διδασκαλοῦσι εἰς ταῦτα προδιδάσκοντας. Οὗτοι εἰμαρμένην εἶναι λέγουσι, καὶ τινὰ μὲν κατ' ἐξουσίαν εἶναι, τινὰ δὲ κατὰ τὴν εἰμαρμένην, ὡς τινὰ μὲν ἐφ' ἡμῖν, τινὰ δὲ τῆς εἰμαρμένης. Θεὸν δὲ πάντων εἶναι αἴτιον, καὶ μηδὲν ἀνευ θελήματος αὐτοῦ διοικεῖσθαι ἢ συμβαίνειν. Οὗτοι καὶ σαρκὸς ἀνάστασιν ὁμολογοῦσι, καὶ ψυχὴν ἀθάνατον, καὶ κρίσιν ἐσομένην, καὶ ἐκπύρωσιν, καὶ δικαίους μὲν ἀφθάτους ἔσεσθαι, ἀδίκους δὲ εἶσθαι κολασθῆσθαι ἐν πυρὶ ἀσέστω.

κθ'. Ταῦτα μὲν οὖν καὶ Φαρισαῖοι. Σαδδουκαῖοι δὲ τὴν μὲν εἰμαρμένην ἀναιροῦσι, [καὶ] τὴν θεὸν ἡ μὴδὲν τι κακὸν ὁρᾶν ἢ ἐπορᾶν ὁμολογοῦσιν, εἶναι δὲ ἐξ ἀνθρώπων ἐξουσίαν· τὸ αἰρεῖσθαι τὸ ἀγαθὸν ἢ κακόν. Ἀνάστασιν δὲ ἀρνοῦνται οὐ μόνον σαρκὸς, ἀλλὰ καὶ ψυχῇ μὴ διαμένειν νομίζουσι· [ταύτην δὲ] εἶναι μόνον τὸ ζῆν, καὶ τοῦτο δὲ εἶναι οὐ χάριν ἐγένετο ἀνθρώποις, ἐν δὲ τούτῳ πληροῦσθαι τὸν τῆς ἀναστάσεως λόγον, ἐν τῷ καταλείψαντας ἐπὶ γῆς τὰ τέκνα τελευτᾶν μετὰ δὲ θάνατον μετὰ ἰλπίσιν παθεῖν ἢ κακὸν ἢ ἀγαθόν· λύσιν γὰρ ἔσεσθαι καὶ ψυχῆς καὶ σώματος, καὶ εἰς τὸ μὴ εἶναι χρεῖν τὸν ἀνθρώπον, καθ' ὃ καὶ τὰ λοιπὰ ζῆα. Ὅτι δ' ἂν δράσῃ ἀνθρώπος ἐν τῷ βίῳ κακὸν, ἀνθρώποις κἄν διαλαχθῇ, [p. 306. 507] κικέρδηκε, τὴν ὑπὸ ἀνθρώπων διαφυγὸν κόλασιν· ὅτι δ' ἂν κτήσῃται καὶ πλουτήσῃ, δοξασθῇ, τοῦτο κικέρδηκε· μέλειν δὲ θεῷ μηδὲν τῶν κατὰ ἑα. Καὶ οἱ μὲν Φαρισαῖοι

ostendentes se non voluptatis causa matrimonium inire, sed propter liberorum usum. Simili autem modo etiam mulieres abluuntur ipsa quoque veste induta linteas, sicuti viri perizonias. Hæc igitur sunt, quæ ad Essenos spectant.

Alii autem et ipsi Judæorum mores colunt et quoddam genus 488-489 et quoddam leges Pharisei appellati, quorum maxima pars omnibus locis est, cum omnes quidem Judæi appellantur, propter singulares autem opiniones suas propriis nominibus vocentur. Hi igitur vetustam traditionem firmiter tenentes de iis, quæ secundum legem munda sint immundaque, non desunt litigiose disceptare, legisque sententiam interpretantur magistros ad ista studia producentes. Hi fatum esse aiunt, et aliqua arbitrio esse relicta, aliqua autem fato regi, ita ut aliqua penes nos sibi, aliqua autem e fato pendean. Deum autem universarum rerum esse auctorem nihilque sine ejus voluntate dispensari vel evenire. Hi etiam carnis resurrectionem profitentur et animam esse immortalem et judicium futurum et deflagrationem, et justos nunquam perituros esse, injustos autem in perpetuum punitum iri in igne inextinguibili.

29. Hæc igitur et Pharisei. Sadducei autem fatum tollunt, et Deum nihil mali agere vel providere profitentur, esse autem in hominum potestate electionem boni aut mali. Resurrectionem vero negant non solum carnis, sed etiam animam non permanere opinantur; hic autem tantum esse vitæ, et hanc esse causam cur homo factus sit, hæc autem re expleri resurrectionis notionem, quod relictis in terra filiis vitam finiamus; post mortem autem nullam esse spem patiendi vel malum vel bonum, solum enim iri et animam et corpus et ad nihilum venire hominem sicuti etiam reliqua animalia. Quidquid autem homo in hac vita fecerit mali, dummodo hominibus reconciliatus sit, lucrifecit, cum hominum 490-491 penam subterfugerit; quidquid autem quaesiverit et discescens excelluerit, hoc lucrifecit; nihil autem curare Deum eorum quæ ad singulos attinent. Et Pharisei quidem legem invicem

ναίειν ἀμπεχομένας ἑνδύματα, καθάπερ τοῖς ἀνδράσιν ἐν περιζώματι. Ταῦτα μὲν εἶη τοῦδε τοῦ τάγματος.

ιδ'. Δύο δὲ τῶν προτέρων Φαρισαῖοι μὲν, οἱ δοκούντες μετὰ ἀκριβείας ἐξηγεῖσθαι τὰ νόμιμα καὶ τὴν πρώτῃν ἐπάγοντες αἵρεσιν, εἰμαρμένην τε καὶ θεῷ προσάπτουσι πάντα, καὶ τὸ μὲν πράττειν τὰ δίκαια καὶ μὴ κατὰ τὸ πλείστον ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις κείσθαι, βοηθεῖν δὲ εἰς ἕκαστον καὶ τὴν εἰμαρμένην, ψυχὴν δὲ πάσαν μὲν ἀφθαίον, μεταβαίνειν δὲ εἰς ἕτερον σῶμα τὴν τῶν ἀγαθῶν μόνην, τὴν δὲ τῶν φαύλων αὐτῇ τιμωρίᾳ κολάζεσθαι. Σαδδουκαῖοι δὲ, τὸ δεύτερον τάγμα, τὴν μὲν εἰμαρμένην παντάπασιν ἀναιροῦσι καὶ τὸν θεὸν ἔξω τοῦ ὁρᾶν τι κακὸν ἢ μὴ ὁρᾶν τίθενται· φασὶ δὲ ἐπ' ἀνθρώπων ἐκλογὴν τὸ τε καλὸν καὶ τὸ κακὸν προαἰεῖσθαι, καὶ τὸ κατὰ γνώμην ἕκαστον τοῦτων ἑκατέρῳ προσεῖναι. Τυχὸς τε τὴν διαμονὴν καὶ τὰς καθ' ἑαυτοῦ τιμωρίας καὶ τιμὰς ἀναιροῦσι. Καὶ Φαρισαῖοι μὲν φιλόκληλοι τε καὶ τὴν εἰς τὸ κοινὸν ὁμόνοιαν

VARIE LECTIONES.

ἑπένδυμα. ἐπ' ἑνα C. τὰ em. C. M. Ἑσσηνοῦς C. ἰδῶν. ἰδῶν C. κυρίως. καιρίως C. ἐπὶ νεῖκος. ἐπεικὸς C. ἐπεικῶς M. Litterarum uncis inclusarum lenissima vestigia in C supersunt. Restitutus ex Josepho. M. ἐξουσίαν C. M. qui corrigendum esse putat τοῦ αἵρ. ταύτην δὲ R. Scottus, ταύτην δὲ C. M. qui ex eorum vocabulorum satis certa vestigia adesse affirmat: ἐπὶ γῆς? ἐν δὲ τούτῳ. ἐν δὲ τῷ C, ἐν δὲ τῷ M. Sicuti nos etiam R. Scottus conjicit. ἀνθρώπος ἐν. ἀνθρώπων ἐν sup. M. ἀνθρώποις κἄν. ἀνθρώποις καὶ C. M. ἀνθρώποις ἀν. Sauppius. διαλαχθῇ C. διαφυγὸν. διὰ φυγὸν. μέλειν. μέλλειν C. κατὰ ἑνα. Fortasse κατὰ γῆν vel κατὰ.

amantes sunt, Sadducei autem sui ipsorum. Hæc A secta in Samaria affhodum prævaluit. Et ipsi vero ad legis mores se applicant, dicentes oportere quatenus ita vivere, ut pulchre vivat et filios in terra relinquant. Ad prophetas autem non se applicant, neque ad ullos alios sapientes, nisi solum ad Moysi legem, nihil interpretantes. Hæc igitur sunt, quæ et Sadducei diligunt.

30. Quoniam igitur et quæ inter Judæos sunt differentias exposuimus, congruens mihi esse videtur, etiam cultum eorum divinum silentio non prætermittere. Est igitur apud Judæos in universum doctrina de cultu divino quadruplex: theologia, naturalis, moralis, hierurgica. Et deum quidem unum esse aiunt, et opificem universi et Dominum, qui fecerit universa, cum antea non fuerit neque ex subjacente quadam substantia coeva, sed volens et creans, et esse angelos eosque factos ad ministrandum rebus creatis, verum esse etiam spiritum quemdam potentem ad celebrandum et laudandum apud Deum semper permanentem; omnia autem in rebus creatis sensum habere, nihilque esse inanime. Et moribus student honestis modestaque vita, sicuti ex legibus cognoscere licet. Hæc autem olim accurate definita erant apud ipsos, qui antiquitus, non nuper legem traditam acceperunt, ita ut lector stupefeat in tanta modestia et accurata diligentia morum homini lege sanctorum. Hierurgicum autem ministerium summopere excultum est apud eos, decenter numini divino accommodatum, sicuti iis qui volunt, si librum, qui de his rebus agit, legunt, 492-493 facile est cognita, quam honeste et religiose Deo offerentes primitias eorum, quæ ab ipso in usum et commodum hominum donata sunt, ejus jussu ordinate et assidue ministraverint. Horum autem aliqua Sadducei negant; nolunt enim angelos vel spiritus exstare. Omnes autem simili modo Christum expectant, cum lex et prophetiæ adventurum prænuñtiant, Judæi autem tempus ejus adventus non agnoverint, ita ut remaneat suspicio putantibus, ea, quæ de adventu ejus dicta sunt, non esse impleta, expectent autem jam adventurum Christum, quia eum cum advenit non agnoverint, et signa temporum quod jam adfuerit videntes perturbentur et pudeat eos confiteri eum venisse, quoniam suis manibus eum necaverint, indignati cum ab eo convincerentur, quod legibus non obedivissent. Et eum, qui ita missus est a Deo,

A φιλόκληροι, οἱ δὲ Σαδδουκαῖοι φιλαυτοί. Αὕτη ἡ αἵρεσις περὶ τὴν Σαμάρειαν μάλιστα ἐκρατύνθη. Καὶ αὐτοὶ δὲ τοῖς τοῦ νόμου ἔδωκεν προσέχειν, λέγοντες δεῖν οὕτω ζῆν, ἵνα καλῶς βιώσῃ καὶ τέκνα ἐπὶ γῆς καταλείπῃ. Προφῆταις δὲ οὐ προσέχουσιν, ἀλλ' οὐδὲ ἐτίροις τισὶ σοφοῖς, πλὴν μόνῳ τῷ διὰ Μωσέως νόμῳ, μὴδὲν ἐρμηνεύοντες. Ταῦτα μὲν οὖν, ἃ καὶ οἱ Σαδδουκαῖοι αἰρετίζουσιν.

Λ'. Ἐπεὶ τοῖνυν καὶ τὰς παρὰ Ἰουδαίοις διαφορὰς ἐκτεθείμεθα²², εὐλογον δοκεῖ καὶ τὴν ἀσκησιν τῆς τούτων θεοσεβείας μὴ παρασιωπεῖν. Ἐπὶ μὲν οὖν ἡ κατὰ πάντας Ἰουδαίους κατὰ τὴν θεοσεβείαν πραγματεία τετραχῆ, θεολογικῇ, φυσικῇ, ἠθικῇ, ιερουργικῇ. Καὶ τὸν μὲν Θεὸν ἕνα εἶναι λέγουσι, δημιουργόν τε τοῦ παντός καὶ Κ[ύριον]²³, ποιήσαντα πάντα οὐ πρότερον ἔ[ντα]²⁴, οὐδὲ ἐκ τινος ὑποκειμένης συγχρόνου οὐσίας, ἀλλὰ θ[ε]λήσαντα καὶ κτίσαντα, εἶναι τε ἀγγέλους, καὶ τούτους γενομένους πρὸς λειτουργίαν τῆς κτίσεως, ἀλλὰ καὶ πνεῦμα ἑξουσιαστικὸν πρὸς δόξαν καὶ αἶνον Θεῷ αἰὶ παραμένον²⁵. τὰ πάντα δὲ ἐν τῇ κτίσει αἰσθῆσιν ἔχειν καὶ μὴδὲν εἶναι ἀψυχον. Ἦθους τε ἀντιστοιχοῦνται σεμεῦ καὶ σώφρωνος βίου, καὶ οὕτως ἐστὶν ἐκ τῶν νόμων ἐπιγινώσκειν. Ταῦτα δὲ πάλαι ἀκριβεζόμενα ἦν παρ' αὐτοῖς, ἀρχῇθεν, [οὐ] νεωστὶ²⁶ τὸν νόμον παρεληφόσιν, ὥς τὸν ἐντυγχάνοντα καταπληγῆναι ἐπὶ τοσαύτῃ σωφροσύνῃ καὶ ἐπιμελείᾳ τοῦ περὶ τὸν ἄνθρωπον νομοθετουμένου ἡθους. Ἱερουργικῇ δὲ λειτουργίᾳ ἀκριβῶς ἐξήσκητο παρ' αὐτοῖς εὐσχημόνως πρὸς τὸ Θεὸν προσφερομένη, καθὼς τοῖς βουλομένοις ῥάδιον ἐστὶν ἐντυχοῦσι τῇ περὶ τούτων ἐξαγορευοσῆ βίβλῳ μαθεῖν, ὥς σεμνῶς [p. 307—509] καὶ οὕτως τῷ Θεῷ ἀπαρχόμενοι τῶν παρ' αὐτοῦ δωρημάτων εἰς χρῆσιν καὶ ἀπόλαυσιν ἀνθρώπων, κελεύόμενοι εὐτάκτως καὶ παραμόνως ἐλειτουργοῦν. Τούτων δὲ τίνα οἱ Σαδδουκαῖοι ἀπαγορεύουσιν· οὐ γὰρ βούλονται²⁷ ἀγγέλους ἢ πνεύματα ὑπάρχειν. Οἱ δὲ πάντες ὁμοίως Χριστὸν προσδίδονται, τοῦ μὲν νόμου καὶ τῶν προφητῶν²⁸ παρεσόμενον προκηρυζάντων, τῶν²⁹ δὲ Ἰουδαίων τὸν καιρὸν τῆς παρουσίας μὴ ἐπιγινόντων, [ὥς]³⁰ ἐπιμένειν τὴν ὑπόνοιαν τοῦ δοκεῖν μὴ τὰ εἰρημένα³¹ περὶ τῆς παρουσίας τετελεῖσθαι, προσδοκῶν δὲ ἡδὴ Χριστὸν παρεσόμενον διὰ τὸ παρόντα³² μὴ ἐπεγνωκέναι, καὶ τὰ σύμβολα τῶν καιρῶν τοῦ ἡδὴ παραγεγεννημένου ὄντος ταράττεσθαι, αἰδεῖσθαι τε ὁμολογεῖν ἐληλυθέναι³³, ἐπεὶ³⁴ αὐτόχειρες αὐτοῦ γεγέννηται, ἀθανατοῦντες ἐλεγχόμενοι ὑπ' αὐτοῦ, ὅτι τοῖς νόμοις μὴ ὑπήκουσαν. Καὶ τὸν μὲν οὕτως ἀποσταλέντα ὑπὸ

ἀσχοῦντες, Σαδδουκαῖον δὲ καὶ πρὸς ἀλλήλους τὸ ἔθος ἀγριώτερον, αἱ τε ἐπιμερίαι πρὸς τοὺς ὁμοίους ἀπη-
νεῖ, ὥς πρὸς ἀλλοτρίους. Ταῦτα μὲν περὶ τῶν ἐν Ἰουδαίῳ φιλοσοφούντων εἶχον εἰπεῖν.

VARIE LECTIONES.

²² ἐκτεθείμεθα C. ²³ Κύριον. κτίστην susp. R. Scotus, κόσμον Roperus: καὶ fortasse his exaratum fuisse putat M. ²⁴ ἔντα. Lacunam explevit M. ²⁵ παραμένον· τὰ. παραμένοντα· C, M. ²⁶ παρ' αὐτοῖς, ἀρχῇθεν, οὐ νεωστὶ Sauppius, παρὰ τοῖς ἀρχῇθεν νεωστὶ C, M, qui in hoc verbo latere suspiratur ἐν θρεῖ. ²⁷ βούλονται. βούλονται· C. ²⁸ προφητῶν. προφητῶν τὸν? Sauppius. ²⁹ προκηρυζάντων, τῶν. προκηρυζάντων. Τῶν C, M. ³⁰ ἐπιγινόντων, ὥς. ἐπιγινόντων C, M, ἐπιγινόντων, ἐγένετο conj. Roperus. ³¹ Syllabæ ρημένα ablatæ. M. ³² τὸ παρόντα, τὸ τὸν παρόντα? ³³ Scripsimus ἐληλυθέναι. Initio lacunæ ε, in fine ai, et paulo ante accentus conspiciuntur. M. ³⁴ ἐπεὶ. ἐπὶ C.

τοῦ Θεοῦ, Χριστὸν οὐκ εἶναι τοῦτον λέγουσιν· ἐλευ-
σέσθαι δὲ ἑτέρον, τὸν οὐκ ὄντα, εἰς δὲ τὰ ὅτι μὲν
σύμβολα ἐκ μέρους, ὅτι δὲ νόμος καὶ οἱ προφῆται
προέφηναν, ὁμολογοῦσι, τινὰ δὲ καὶ πλανώμενοι
νομίζουσι· γένεσιν μὲν γὰρ αὐτοῦ ἰσομένην λέγουσιν
ἐκ γένους Δαβὶδ, ἀλλ' οὐκ ἐκ Παρθένου καὶ ἁγίου
Πνεύματος, ἀλλ' ἐκ γυναικὸς καὶ ἀνδρὸς, ὡς πᾶσιν
δρὸς γενέσθαι· ἐκ σπέρματος, φάσκοντες τοῦτον
ἰσομένον βασιλέα ἐπ' αὐτοῦ, ἀνδρα πολεμιστὴν καὶ
δυνατὸν, ὃς ἐπισυνάξας τὴν πᾶν ἔθνος Ἰουδαίων,
πάντα τὰ ἔθνη πολεμήσας, ἀναστήσει αὐτοῖς τὴν
Ἱερουσαλὴμ πόλιν βασιλεύον, εἰς ἣν ἐπισυνάξει ἅπαν
τὸ ἔθνος, καὶ πάλιν ἐπὶ τὰ ἀρχαῖα ἔθνη ἀποκαταστή-
σει βασιλεύον καὶ ἱερατεύον καὶ κατοικοῦν ἐν πε-
ποιθῆσει ἐν χρόνοις ἱκανοῖς· ἔπειτα ἐπαναστήναι
κατ' αὐτὸν πόλεμον ἐπισυναχθέντων· ἐν ἀκείνῃ τῇ
πολέμῳ πεσεῖν τὸν Χριστὸν ἐν μαχαίρῃ, ἔπειτα
μετ' οὐ πολὺ τὴν συντέλειαν καὶ ἐκπύρωσιν τοῦ
παντός ἐπιστῆναι, καὶ οὕτως τὰ περὶ τὴν ἀνάστασιν
| δοξαζόμενα ἐπιτελεσθῆναι, τὰς δὲ ἀμοιβὰς ἐκάστη
κατὰ τὰ πεπραγμένα ἀποδοθῆναι.

λα· δοκεῖ μὲν ἡμῖν ἱκανῶς τὰ πάντων Ἑλλήνων
τε καὶ βαρβάρων δόγματα ἐκτεθεῖσθαι, μὴ δὲ
ἀπολειπόμενα· μήτε [p. 309, 310] τῶν φιλοσοφου-
μένων μήτε τῶν ὑπὸ αἰρετικῶν φασκομένων· ἀν-
σποδείκτον, οἷς ἐξ αὐτῶν τῶν ἐκτεθέντων φανερόν
γενήσεται ὁ ἑλεγχος ἢ κλεψιλογησάντων ἢ τινὰ ἐρα-
νοσάμενων αὐτὰ τὰ ἐκ τῶν Ἑλλήνων πεπονημένα πα-
ραδεδότων ὡς θεῖα. διὰ πάντων οὖν διαβραμύνας
καὶ μετὰ πολλοῦ πόνου ἐν ταῖς ἐννέα βίβλοις· τὰ
πάντα δόγματα ἐξεκρίνας, πᾶσι τε ἀνθρώποις ἐφ-
έδον ἐν βίῃ μικρὸν καταλιπόντες, καὶ τοῖς παρόυσιν
οὐκ ὁλίγῃς· χαρὰς καὶ θυμῆδας· φιλομαθεῖαν
παρασχόντες, εὐλογον ἡγουμένα ὡς περ κορυφῇ τοῦ
παντός [τὴν]· περὶ ἀληθείας λόγον ἐπενέγκαι, καὶ
τοῦτον ἐν μίᾳ βίβλῳ ἐπὶ δεκάτῃ περιγράφαι, ὅπως ὁ
ἐντυγχάνων μὴ μόνον ἀνατροπῇ τῶν τετολημμένων
αἰρέσεων συστήσασθαι ἐπιγνούς κατὰ φρονῆσιν τῶν
ματῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν τῆς ἀληθείας δύναμιν ἐπι-
γνούς ἀξίως Θεῷ πιστεύσας ὁδηγῆναι δυνήσῃ.

A hunc Christum non esse dicunt, venturum autem
esse alium, qui nondum exstet, in quem cadere
signa ex parte, quibique lex et propheta præmon-
straverunt, consentiunt, aliqua autem etiam erra-
bundi opinantur; namque generationem ejus futu-
ram esse dicunt ex genere David, non autem e Vir-
gine et Spiritu sancto, sed e muliere et viro, si-
cuti omnibus definitum sit generari ex semine, fa-
tentes hunc futurum esse regem super ipsos, virum
belligerantem ac potentem, qui, ubi congregaverit
universum populum Judæorum omnesque populos
bello persecutus fuerit, instaurabit iis Hierosolyma
urbem regiam, in quam congregabit universum po-
pulum et rursus ad priscos mores reducet surgentem
regio et sacerdotali munere et habitantem in
confidentia per satis longa tempora; tum insurre-
cturum esse bellum contra eos congregatos; in illo
bello castrum esse Christum per gladium; tum
haud ita multo post successuram esse consumma-
tionem ac delagationem universi, et ita quæ de
resurrectione opinantur perfectum iri, mercedeque
cuique prout egerit tributum iri.

31. Videntur nobis sufficienter omnium et Gra-
ecorum et Barbarorum placita esse exposita, nihilque
remansisse irrefutatum 404-405 neque philo-
sophumenorum neque eorum, quæ ab hæreticis
dicta sunt, quæ ex ipsis expositis manifeste
argui sunt vel explendo vel quadam corru-
gando ea ipsæ, quæ a Græcis elaborata sunt,
proposuisse tanquam divina. Postquam igitur per
omnia percurramus et magno labore novem his
libris omnis placita edisimus, omnibusque homini-
bus parvum in vita vaticum reliquimus, et præ-
sentibus haud parva letitia et oblationis ein-
dium discendi præbimus, commodum arbitramur
tanquam famigium totius operis sermone de veri-
tate asserre eumque in uno libro decimo delineare,
ut lector non solum cum refutationem eorum qui
hæreses condere ausi sunt, cognoverit, insula sper-
nat, sed etiam, cum veritatis vim cognoverit, digne
ubi Deo crediderit, salvari possit.

VARIE LECTIONES

εἰς δὲ τὰ εἰς δὲ τὰ C, M. ἔκ μέρους. Excidine vocabulum ἀνατρέσθαι vel tale quid? πλανώμενοι. πλανώμενοι C. γενέσθαι C. μαχαίρῃ. μαχαίρῃ? ἐκτεθεῖσθαι C. ἀπολειπόμενα. ἀπολειπόμενα C. M. ταῖς ἐννέα βίβλοις, τοῖς ἐννέα βίβλοις C, vel τοῖς ἐννέα βίβλοις, ὁλίγῃς C, M. θυμῆδας C. τὸν αὐτὸν M.

τὴν φύσιν αὐτοὶ γένηνται, οὕτως δὲ διηγή-
σαντε· οἱ μὲν ¹⁸ ἐξ ἑνὸς τὰ πάντα, οἱ δὲ ἐκ πλεί-
ων· καὶ τῶν ἐξ ἑνὸς οἱ μὲν ἐξ ἀποίου, οἱ δὲ ἐκ [τοῦ]
ποιοῦ ¹⁹· καὶ τῶν ἐκ ποιοῦ οἱ μὲν ἐκ πυρὸς, οἱ δὲ
ἐξ ἀέρος, οἱ δὲ ἐξ ὕδατος, ἄλλοι δὲ ἐκ γῆς· καὶ τῶν
ἐκ πλείωνων οἱ μὲν ἐξ ἀριθμητῶν, [οἱ δὲ ἐξ ἀπείρων·
καὶ τῶν ἐξ ἀριθμητῶν] ²⁰ οἱ μὲν ἐκ δυοῖν, οἱ δὲ ἐκ
τεσσάρων, οἱ δὲ ἐκ τ', οἱ δὲ ἐκ ε'· καὶ τῶν ἐξ ἀπεί-
ρων οἱ μὲν ἐξ ὁμοίων τοῖς γενομένοις, οἱ δὲ ἐξ
ἀνομοίων· καὶ τούτων ²¹ οἱ μὲν ἐξ [ἀπα]θῶν, οἱ δὲ
ἐκ παθητῶν. ²² Ἐξ ἀποίου ²³ μὲν οὖν καὶ ἑνὸς σώμα-
τος τὴν τῶν ὁλῶν συνεστήσαντο γένεσιν οἱ Στωικοί.
Ἀρχὴ [p. 311, 312] γὰρ τῶν ὁλῶν κατ' αὐτοὺς
ἐστὶν ἡ ἀποιος ὕλη καὶ δι' ὁλῶν τρεπτὴ ²⁴· μεταβαλ-
λούσης δὲ αὐτῆς γίνεται πῦρ, ἀήρ, ὕδωρ, γῆ. ²⁵ Ἐξ
ἑνὸς δὲ καὶ ποιοῦ γεγενῆσθαι τὰ πάντα | θέλουσιν οἱ
τε ²⁶ περὶ τὸν Ἰππασὸν καὶ Ἀναξίμανδρον καὶ
Θαλῆ τὸν Μιλήσιον. Ἰππασος ²⁷ μὲν ὁ Μεταπόντιος
καὶ Ἡράκλειτος ὁ Ἐφέσιος ἐκ πυρὸς ἀπεφάνησαντο
τὴν γένεσιν, Ἀναξίμανδρος δὲ ἐξ ἀέρος, Θαλῆς δὲ
ἐξ ὕδατος, Ξενοφάνης δὲ ἐκ γῆς. ²⁸ Ἐκ γῆς ²⁹ γάρ,
φησὶ, πάντα ἔσσι, καὶ εἰς γῆν ³⁰ πάντα τελευτᾷ.
αὐτὴν ex aqua, Xenophanes autem ex terra. Ex

terra enim, inquit, omnia sunt, et in terram omnia
desinunt.

ζ. Ἐκ πλείωνων δὲ καὶ ἀριθμητῶν ³¹, οὕτω μὲν,
γῆς τε καὶ ὕδατος, τὰ ὅλα συνεστήκεναι φησὶν ³² ὁ
ποιητὴς· Ὀμηρος, ὅτι μὲν λέγων·

Ἄκασρόν ³³ τε θεῶν γένεσιν καὶ μητέρα Τηθύν ³⁴,

ποτὲ δὲ·

Ἄλλ' ὅμεις ³⁵ μὲν πάντες ὕδωρ καὶ γαῖα γέ-
[νοισθε].

Συμφέρεσθαι δ' αὐτῷ δοκεῖ καὶ ὁ Κολοφώνιος Ξε-
νοφάνης· φησὶ γάρ·

Πάντας ³⁶ [γάρ] γαίης [τε] ³⁷ καὶ ὕδατος ἐκγενό-
μεσθα ³⁸.

ἐκ πυρὸς, ἄλλοι ἐκ γῆς· καὶ τῶν ἐκ πλείωνων οἱ μὲν ἐξ ἀριθμητῶν, οἱ δὲ ἐξ ἀπείρων· καὶ τῶν ἐξ ἀριθμη-
τῶν οἱ μὲν ἐκ δυοῖν, οἱ δ' ἐκ τεσσάρων, οἱ δ' ἐκ πέντε, οἱ δ' ἐξ ε'· καὶ τῶν ἐξ ἀπείρων οἱ μὲν ἐξ ὁμοίων τοῖς
γενομένοις, οἱ δὲ ἐξ ἀνομοίων· καὶ τούτων οἱ μὲν ἐξ ἀπαθῶν, οἱ δ' ἐκ παθητῶν. Ἐξ ἀποίου μὲν οὖν καὶ
ἑνὸς σώματος τὴν τῶν ὁλῶν συνεστήσαντο γένεσιν οἱ Στωικοί. Ἀρχὴ γὰρ τῶν ὁλῶν κατ' αὐτοὺς ἐστὶν ἡ
ἀποιος ὕλη καὶ δι' ὁλῶν τρεπτὴ, μεταβαλλούσης τε αὐτῆς γίνεται τὰ τέσσαρα στοιχεῖα, πῦρ καὶ ἀήρ, ὕδωρ
καὶ γῆ. Ἐξ ἑνὸς δὲ καὶ ποιοῦ γεγενῆσθαι τὰ πάντα θέλουσιν οἱ τε περὶ τὸν Ἰππασὸν καὶ Ἀναξίμανδρον καὶ
Θαλῆ· ὧν Ἰππασος μὲν καὶ κατὰ τινὰς Ἡράκλειτος ὁ Ἐφέσιος ἐκ πυρὸς ἀπέλιπον τὴν γένεσιν, Ἀναξί-
μανδρος δὲ ἐξ ἀέρος, Θαλῆς δὲ ἐξ ὕδατος. Ξενοφάνης δὲ κατ' ἐνίους ἐκ γῆς.

Ἐκ γαίης γὰρ πάντα καὶ εἰς γῆν πάντα τελευτᾷ.

Ἐκ πλείωνων δὲ καὶ ἀριθμητῶν δυοῖν μὲν, γῆς τε καὶ ὕδατος, ὁ ποιητὴς Ὀμηρος ὅτι μὲν λέγων·

Ἄκασρόν τε θεῶν γένεσιν καὶ μητέρα Τηθύν

ὅτι δὲ·

Ἄλλ' ὅμεις μὲν πάντες ὕδωρ καὶ γαῖα γένοισθε.

Συμφέρεσθαι δ' αὐτῷ δοκεῖ κατ' ἐνίους καὶ ὁ Κολοφώνιος Ξενοφάνης· φησὶ γάρ·

Πάντας γὰρ γαίης τε καὶ ὕδατος ἐκγενόμεσθα.

VARIE LECTIONES.

¹⁸ Quæ sequuntur, hausta sunt ex Sexto Empirico, cujus verba textui supposuimus. ¹⁹ ἐκ ποιοῦ. ἐκ τοῦ
ποιοῦ C, M. ²⁰ οἱ δὲ ἐξ ἀπείρων· καὶ τῶν ἐξ ἀριθμητῶν om. C. ²¹ γενομένοις. γενομένους C, M.
²² τούτων. πρὸς τούτοις C, M. ²³ παθητῶν. Ἐξ ἀποίου. παθητικῶν. Ἀποίου C, M. ²⁴ τρεπτὴ. τρέπει
D. ²⁵ οἱ τε. οἱ δὲ C. ²⁶ Μιλήσιον. Ἰππασος. Μιλήσιον. ὧν Ἰππασος? ²⁷ Apud Karsten, fr. 8, p. 45.
Fort. versus restituendus qui apud Sextum. M. ²⁸ γῆν. τὴν γῆν C, M. ²⁹ ἀριθμητῶν. ἀριθμῶν C. ³⁰ φη-
σι C. ³¹ Hom. II, xiv, 201. ³² Τηθύν. τιθέν C. ³³ Ho. II, vii, 99. ³⁴ μὲν om. C. ³⁵ Συμφέρεσθαι.
Συμφέρετε, posito c super φε C. ³⁶ Fragm. 9, p. 46, Karst. ³⁷ γὰρ γαίης τε. γαίης C, M. ³⁸ ἐκγενό-
μεσθα. ἐκγενομεθα C, M.

A hunc autem modum disputaverunt: alteri ex uno
omnia (sc. generaverunt), alteri ex pluribus; et ex
iis, qui ex uno, alteri ex nulla qualitate prædito,
alteri ex aliqua prædito qualitate; et ex iis, qui ex
aliqua prædito qualitate, alii ex igne, alii ex aere, alii
ex aqua, alii e terra; et ex iis, qui ex pluribus, alteri
ex numerabilibus, alteri ex infinitis; et ex iis, qui ex
numerabilibus, alii ex duobus, alii ex quatuor, alii
ex quinque, alii ex sex; et ex iis, qui ex infinitis,
alteri ex similibus eorum quæ generantur, alteri ex
dissimilibus; et ex his alteri ex impassibilibus,
alteri ex patibilibus. Ex corpore igitur nulla quali-
tate prædito eoque uno universitatis originem con-
stituerunt Stoici. Principium ~~498-499~~ enim uni-
versi ex eorum sententia est materia nulla prædita
qualitate et omni ex parte mutabilis; ea autem cum
convertitur, nascantur ignis, aer, aqua, terra. Ex
uno autem eoque qualitate prædito facta esse vo-
lunt omnia et Hippasus et Anaximandri et Thalesis
Milesii scholæ. Hippasus quidem Metapontius et
Heraclitus Ephesius ex igne declaraverunt esse rerum
originem, Anaximander autem ex aere, Thales

terra enim, inquit, omnia sunt, et in terram omnia
desinunt.

7. Ex pluribus autem et numerabilibus, duobus
quidem, terra et aqua universum constare ait poeta
Homerus, tum quidem dicens:
Oceanumque deorum originem et matrem Tethyn,

lum vero:

Sed vos omnes aqua et terra factis

Concinere autem cum eo videtur etiam Xenophanes

Colophonius: ait enim:

Nos omnes enim ex terra et aqua exorti sumus.

Ex terra autem et ethere Euripides, ut licet cognoscere ex eo quod dicitur: *Ἰουριπιδὲς γὰρ*

Ἄβηρα ἐκ τῆς γῆς καὶ αἰθέρος Euripides, ut licet cognoscere ex eo quod dicitur: *Ἰουριπιδὲς γὰρ*

Ex quatuor autem Empedocles, cum ait in hunc modum: *Ἐκ τεσσάρων δὲ Ἐμπεδοκλῆς*

500-501 Quatuor universorum radices primum [audi.]

Jupiter lucidus Junoque alma et Aidoneus
Novitque quoniam lacrymis humectat scaturiginem humanam.

Ex quinque autem Ocellus Lucanus et Aristoteles; simul enim cum quatuor elementis assumpserunt quintum idque in orbem motum corpus, ex quo dicunt esse coelestia. Ex sex autem universi ortum posuit Empedocles schola. Cum enim ait: *Quatuor universorum radices primum audi*, ex quatuor statim esse originem; quando autem addit: *Ἐκ πέντε δὲ Ὀκελλος*

Discordia perniciosa praeter illos, ex omni parte
Et amicitia cum his, par ad longitudinem et latitudinem,

sex tradit universorum principia, quatuor quidem materialia, terram, aquam, ignem, aera, duo autem agentia, amicitiam et discordiam. Ex infinitis autem opinati sunt universorum esse originem Anaxagorae Clazomenii et Democriti et Epicuri scholae alique per multi, quorum antea ex parte mentionem fecimus. Sed Anaxagorae quidem ex similibus eorum quae generantur, Democriti autem schola et Epicuri ex dissimilibus itaque impatibilibus, hoc est ex individualis, Heraclidis autem Pontici et Aesclepiadis scholae ex dissimilibus quidem, sed patibilibus, sicuti ex inconcinnis corpusculis, Platonis autem schola ex tribus; haec esse dicunt Deum et materiam et exemplum. Materiam autem dividit in quatuor principia:

Ἐκ γῆς δὲ καὶ αἰθέρος Ἐυριπίδης, ὡς πάρεστιν ἐκδέξασθαι ἐκ τοῦ λέγειν αὐτόν·

Ἀβήρα καὶ γαῖαν πάντων γενέσθαι αἰθεῖα.

Ἐκ τεσσάρων δὲ ὁ Ἐμπεδοκλῆς·

Τέσσαρα γὰρ πάντων βιώματα πρῶτον ἄκουε·
Ζεὺς ἀήρ, Ἥρῃ τε παρθέσιος, ἡδ' Αἰδωνεύς,
Νῆστις δ' ἡ δακρύσις τέττει πρὸν τῶμα βρότειον.

Ex penta δὲ Ὀκελλος ὁ Ἀσκηνός καὶ Ἀριστοτέλης· συμπαραλάβον γὰρ τοῖς τέσσασι στοιχείοις τὸ πέμπτον καὶ κυκλοφορητικὸν σῶμα, ἐξ οὗ λέγουσιν εἶναι τὰ οὐράνια. Ἐκ δὲ τῶν ἑξήκοντα τῶν πάντων ὑπέθετο γενέσθαι οἱ περὶ τὸν Ἐμπεδοκλήα. Ἐν οἷς μὲν γὰρ λέγει τέσσαρα τῶν πάντων βιώματα, ἐκ τεσσάρων ποιεῖ τὴν γένεσιν· ὅταν δὲ προσθῇ·

Νεῖκος τ' οὐλόμενον διχα τῶν ἀτάλαντων ἀπάντη,
Καὶ φύλη μετὰ τοῖσιν, ἴσον μῆκος τε πλάτος τε,

ἑξῆς παραδίδωσι τὰς τῶν ὄντων ἀρχάς, τέσσαρας μὲν τὰς ὕλικας, γῆν, ὕδωρ, αἶρα, πῦρ, δύο δὲ τὰς δραστηρίους, φύλαν καὶ νεῖκος. Ἐξ ἀπειρῶν δὲ ἰδέσασαν τὴν τῶν πραγμάτων γένεσιν οἱ περὶ Ἀναξαγόραν τὸν Κλαζομένιον, καὶ Δημόκριτον, καὶ Ἐπίκουρον, καὶ ἄλλοι παμπληθεῖς. Ἄλλ' ὁ μὲν Ἀναξαγόρας ἐξ ὁμοίων τοῖς γεννωμένοις· οἱ δὲ περὶ τὸν Δημόκριτον καὶ Ἐπίκουρον ἐξ ἀνομοίων τε καὶ ἀπαθῶν, τοιούτοις τῶν ἀτόμων· οἱ δὲ περὶ τὸν Ποντικὸν Ἡρακλείδην καὶ Ἀσκληπιάδην ἐξ ἀνομοίων μὲν, παθητῶν δὲ, καθάπερ

VARIAE LECTIONES.

⁵⁰⁰ αἰθέρος. ἀέρος C. M. ⁵⁰¹ De hoc versu, quem ex Euripidis hymnis repetitam esse putat I. A. Fabricius, et, quem vir clariss. disputavit ad locum Sexti. ⁵⁰² Cf. quae supra p. 384 sq. ad hos versus adducuntur. ⁵⁰³ Ὀκελλος ὁ Ἀσκηνός. ὁ ἀσκη. γλος λευκανός C. ⁵⁰⁴ ἐξ οὗ. καὶ C. M. ⁵⁰⁵ δ' τῶν. δὲ τῶν C. ⁵⁰⁶ Empedocle. vss. 106 sq. Karsten., 79 sq. Stein. ⁵⁰⁷ διχα τῶν ἀτάλαντων. διγάζων ἀτάλλαντων C. ⁵⁰⁸ φύλη μετὰ τοῖσιν. φύλη μετὰ οἷσιν C. ⁵⁰⁹ ἑξ. ἑξ καὶ C. M. ⁵¹⁰ μὲν om. C. M. ⁵¹¹ ἀνάρχων. ἀνάρχων C. M.

Ex γῆς δὲ καὶ αἰθέρος Euripides, ut licet cognoscere ex eo quod dicitur: *Ἰουριπιδὲς γὰρ*

Ἀβήρα καὶ γαῖαν πάντων γενέσθαι αἰθεῖα.

Ex τεσσάρων δὲ Ἐμπεδοκλῆς, οὕτως λέγων

[p. 313, 314] Τέσσαρα τῶν πάντων βιώματα

πρῶτον ἄκουε
Ζεὺς ἀήρ, Ἥρῃ τε παρθέσιος, ἡδ' Αἰδωνεύς,
Νῆστις δὲ ἡ δακρύσις τέττει πρὸν τῶμα βρότειον.

Ex πέντε δὲ Ὀκελλος ὁ Ἀσκηνός καὶ Ἀριστοτέλης· συμπαραλάβον γὰρ τοῖς τέσσασι στοιχείοις τὸ πέμπτον καὶ κυκλοφορητικὸν σῶμα, ἐξ οὗ λέγουσιν εἶναι τὰ οὐράνια. Ἐκ δὲ τῶν ἑξήκοντα τῶν πάντων ὑπέθετο γενέσθαι οἱ περὶ τὸν Ἐμπεδοκλήα. Ἐν οἷς μὲν γὰρ λέγει· δ' τῶν πάντων βιώματα πρῶτον ἄκουε, ἐκ τεσσάρων ποιεῖ τὴν γένεσιν· ὅταν δὲ προσθῇ·

Νεῖκος τ' οὐλόμενον διχα τῶν ἀτάλαντων ἀπάντη.
Καὶ φύλη μετὰ τοῖσιν, ἴσον μῆκος τε πλάτος τε,

ἑξῆς παραδίδωσι τὰς τῶν ὄντων ἀρχάς, δ' μὲν ὕλικας, γῆν, ὕδωρ, πῦρ, αἶρα, δύο δὲ τὰς δραστηρίους, φύλαν καὶ νεῖκος. Ἐξ ἀπειρῶν δὲ ἰδογμάτισαν τὴν τῶν πάντων γένεσιν οἱ περὶ Ἀναξαγόραν τὸν Κλαζομένιον, καὶ Δημόκριτον, καὶ Ἐπίκουρον, καὶ ἄλλοι παμπληθεῖς, ὧν ἐκ μέρους πρότερον ἐμνήσθημεν. Ἄλλ' ὁ μὲν Ἀναξαγόρας ἐξ ὁμοίων τοῖς γεννωμένοις, οἱ δὲ περὶ τὸν Δημόκριτον καὶ Ἐπίκουρον ἐξ ἀνομοίων τε καὶ ἀπαθῶν, τοιούτοις τῶν ἀτόμων, οἱ δὲ περὶ τὸν Ποντικὸν Ἡρακλείδην καὶ Ἀσκληπιάδην ἐξ ἀνομοίων [μὲν], παθητῶν δὲ, καθάπερ τῶν ἀνάρχων ὄντων, οἱ δὲ περὶ τὸν Πλάτωνα ἐκ τριῶν εἶναι ταῦτα λέγουσι θεόν, καὶ ὕλην καὶ παράδειγμα. Τὴν δὲ ὕλην μερίζει εἰς τέσσαρας

ἀρχάς, πῦρ, ὕδωρ, γῆν. [p. 314, 315] αἶρα· θεὸν ἂν τὸν ταύτης εἶναι δημιουργόν, τὸ δὲ παράδειγμα νοῦν.

η'. Πεισιτομῆος· τοῖνον ὅτι πᾶσι τοῖσις ὁμολογουμένως ἄπορος εὐρίσκεται ὁ τῆς φυσιολογίας λόγος, αὐτοὶ περὶ τῶν τῆς ἀληθείας παραδειγμάτων ὡς ἔστι^α καὶ πιστοτεύκαμεν, δόκως ἐροῦμεν, κλ[ῆν]^β καὶ τὰ τοῖς αἰρεσιάρχαις^γ ἐπιτομή πρότερον ἐκθέμενοι, ἵνα καὶ διὰ τοῦτου εὐγνωστα τὰ πάντων δογματὰ παραστήσαντες φανεράν καὶ εὐγνωστον τὴν ἀλήθειαν ἐπιδείξωμεν.

θ'. Ἀλλ' ὅτι οὕτως δοκεῖ, ἀρξάμεθα πρῶτον ἀπὸ τῶν τοῦ ὅφους λειτουργῶν. Νασσηνοὶ^δ ἀνθρώπων καλοῦσι τὴν πρώτην τῶν ὄντων ἀρχὴν, τὸν αὐτὸν καὶ οὖν ἀνθρώπου· τοῦτον δὲ τριχῇ διαιροῦσιν. Ἔστι μὲν γὰρ αὐτοῦ, φασί, τὸ μὲν νοερὸν, τὸ δὲ ψυχικόν, τὸ δὲ χοϊκόν. Καλοῦσι δὲ αὐτὸν Ἀδάμαν, καὶ νομίζουσι τὴν εἰς αὐτὸν^ε εἶναι γνῶσιν ἀρχὴν τοῦ δύνασθαι γνῶναι θεόν. Καὶ ταῦτα πάντα τὰ νοερὰ, καὶ τὰ ψυχικὰ, καὶ τὰ χοϊκὰ περὶ αὐτὸν εἰς τὸν Ἰησοῦν καὶ ὁμοῦ δὲ αὐτοῦ λελαληκέναι τὰς τρεῖς οὐσίας τοῖς τρισὶ γένεσι. Τοῦ παντός οὗτοι^ς φάσκουσι τρία γένη^ς, ἀγγελικόν, ψυχικόν, χοϊκόν, καὶ τρεῖς εἶναι ἐκκλησίας, ἀγγελικὴν, ψυχικὴν, χοϊκὴν· ὁνόματα δὲ αὐταῖς, ἐκλεκτὴ, κλητὴ, αἰχμαλωτος. Ταῦτά ἔστι τὰ κατ' αὐτοὺς κεφάλαια, ὡς ἐν ὀλίγῳ ἔστι καταλαβεῖν. Ταῦτά φασί^ς παραδεδοκέναι τὸν Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κυρίου τῇ Μαριάνῃ, καταψευδόμενοι ἀμφοτέρων.

ι'. Οἱ δὲ^ς Περάται^ς, Ἀδέμης^ς ὁ Καρύστιος^ς καὶ Εὐφράτης ὁ Περαιτικός^ς, λέγουσιν ἕνα εἶναι κόσμον τινά, οὕτως καλοῦντας τοῦτον, τριχῇ διηρημένον. Ἔστι δὲ [τῆς] τριχῇ^ς διαιρέσεως [p. 315] παρ' αὐτοῖς [τὸ μὲν ἐν μέρος],^ς ὅσον ἢ^ς μὴ ἀρχὴ κατὰ πᾶν πηγὴ μεγάλη, εἰς ἀπειρα διαιρεθῆναι τῷ λόγῳ τμηθῆναι δυνάμενη. Ἡ δὲ πρώτη τομὴ καὶ προσεχέστερα^ς κατ' αὐτοὺς ἔστιν ἡ τριάς, καὶ [τὸ μὲν ἐν μέρος]^ς καλεῖται ἀγαθὸν τέλειον, μέγεθος πατρικόν· τὸ δὲ δεύτερον μέρος τῆς τριάδος οἰοῦν δυνάμεων

ignem, aquam, 502 - 503 terram, aera; Deum autem esse ejus opificem, exemplum autem mentem.

8. Persuasi igitur ab his omnibus sine dubio parum firmam inveniri physiologiam rationem, ipsi de veritatis exemplis, quomodo sint et prout nos consideramus, impavide loquemur, Insuper et hereticarum placitis summam prius expositis, ut, ubi etiam hoc modo perspecta omnium dogmata exposuerimus, apertam et perspectam veritatem ostendamus.

9. Sed quoniam ita placet, initium vocamus primum a serpentis cultoribus. Naesseni hominem vocant primum universorum principium, ipsumque et filium hominis, eum autem trifariam dividunt. Est enim ejus, inquit, aliud rationale, aliud animale, aliud choicum. Vocunt autem eum Adamas atque censent cognitionem ejus esse initium cognitionis Dei. Et haec omnia rationalia et animalia et choica cessasse in Jesum et simul una per eum locutus esse has tres substantias tribus generibus. Universi hi dicunt tria genera, angelicum, animale, choicum, tresque esse ecclesias; angelicam, animale, choicam; nomina autem earum: electa, vocata, captiva. Ea sunt doctrinae eorum capita, sicuti breviter complecti licet. Haec dicunt tradidisse Jacobum Domini fratrem Mariamæ, dissimulantes autem.

10. Peratae autem, Ademes Carystius et Euphrates Peraticus, dicunt esse unum aliquem mundum, ita vocantes hunc, trifariam divisum. Est autem trifariae divisionis apud eos 504 - 505 [una pars] quasi unum initium tanquam magnum fons, in infinita per rationem dissecabilis segmenta. Primum autem segmentum et potius secundum eos est trias, et una quidem pars appellatur bonum perfectum, magnitudo patria; secunda autem pars triadis tanquam potestatum innumera orationum multitudo;

τῶν ἀνάρμων ὀγκῶν. Προσηλωθέντες οὖν ὅτι πᾶσι τοῖσις ἄπορος δεικνύται ὁ τῆς φυσιολογίας τρόπος ἀνατρεθείσης τῆς γενέσεως; καὶ τῆς φθορᾶς, προθυμότερον ἀπώμεθα τῶν λόγων· καίτοι γε ἴαν ἐξετάζωμεν, διὰ τῶν ἐμπροσθεν αὐτάρκως ἤδη συμβεβίβασται τὸ κεφάλαιον.

Theodoret. *Hæc. fab.* i, 17. Ἀδέμης δὲ ὁ Καρύστιος καὶ ὁ Περαιτικός Εὐφράτης, ἀρ' οὐ Περάται προσηγόρευθησαν οἱ τούτων ὁμόφρονες, ἕνα κόσμον εἶναι φασὶ τριχῇ διηρημένον. Καὶ τὸ μὲν ἐν μέρος οὖν τινα πηγὴν εἶναι μεγάλην, εἰς ἀπειρα διαιρεθῆναι τῷ λόγῳ δυνάμενον. Τὴν δὲ πρώτην τομὴν τριάδα προσγορεύουσι καὶ καλοῦσιν αὐτὴν ἀγαθὸν τέλειον, μέγεθος πατρικόν. Τὸ δὲ δεύτερον δυνάμεων ἀπειρὸν τὸ πλῆθος.

VARIE LECTIONES.

^α ἔστι. ἔστι C. ^β Lacunam explevit M. ^γ τὰ τοῖς αἰρεσιάρχαις. Suppleendum esse videtur δεδοκέναι. Cf. supra p. 311, 25, 26. ^δ Ἀλλ' — ἀμφοτέρων. Cf. supra p. 132, 134 et Bernaysium l. i, p. 309-11. ^ε Νασσηνοὶ C. ^ς εἰς αὐτόν. Scribendum videtur esse αὐτῷ, quod sententia postulari jam Jac. Bernaysius vidit l. i. Cf. supra, p. 132, 68. ^ς γένεσι. Τοῦ παντός οὗτοι. γένεσι τοῦ παντός, οὗτος C, M, γένεσι τοῦ παντός. Τοῦτου Bernaysius. ^ς τρία γένη. τριγενὴ C, M. Sicut nos Bernaysius quoque et Ri Scottus correxerunt. ^ς φασί. φησιν C. ^ς οἱ δὲ Περάται — Περάται. Cf. supra p. 176, 178, Bernaysium l. i, p. 311-18 et Theodoret. *Hæc. fab.* i, 17, ejus verba ex Hippolyto hausta textui supposuimus. ^ς Περάται. C, M, Bernaysius. ^ς Ἀδέμης. Cf. supra p. 51 not. ad l. 16, 17. ^ς Καρύστιος. Καροίστιος, C. ^ς Εὐφράτης ὁ Περαιτικός. Εὐφράτης Περαιτικός C. ^ς τῆς τριχῇ. τριχὴς C, cf. supra p. 176, 72. ^ς τὸ μὲν ἐν μέρος. Haec verba b. l. delenda et lin. 15. ante καλεῖται inserenda esse videntur, ut ratio constet, quoniam dubitari nequit Hippolytum ipsum ita scripsisse ut textus habet, cum Theodoretus quoque cum eo concinat. Cf. supra p. 176, 73, 76. ^ς ὅσον ἢ. οἷον? Sicut nos etiam M, conjectit. ^ς προσεχέστερα. προσεχέστερα C, M. Cf. supra p. 176, 75. ^ς τὸ μὲν ἐν μέρος om. C, M, Bernaysius.

tertia specialis. Et est prima quidem id quod non a
genitum est bonum, secunda autem bonum ex se
genitum, tertia genitum : unde perspicue dicunt tres
Deos, tres logos, tres mentes, tres homines. Singulis
enim partibus mundi, divisione discreta, tribuunt et
Deos et logos et homines et quæ reliqua sunt. Desuper
autem ex non generatione et primo mundi segmento,
eum ad consummationem deinceps mundus consti-
tisset, descendisse Herodis temporibus trinaturatum
quemdam hominem et tricorporem et tripotentem,
vocatam Christum, in se habentem a tribus partibus
mundi omnia concrementa et potestates. Et hoc
esse voluit quod dicitur : *In quo inhabitat omnis
plenitudo divinitatis corporaliter*. Delata autem esse
a superjacentibus mundis duobus, et non generato
et ex se ipso generato, in hunc modum, in quo
versamur nos, omnifariam potestatum semina.
Devenisse autem Christum desuper a non genera-
tione, ut per descensionem ejus omnia salvarentur
trifariam divisa. Quæ enim, inquit, desuper deve-
nerant, ascendent per eum, quæ vero insidiata
506-507 sunt delapsis, abjiciuntur et punita
ablegantur. Quas autem esse partes dicit, quæ sal-
ventur, superjacentes, sejunctas ab interitu, tertiam
autem perire, quem mundum specialem vocat. Hæc
et Perata.

κείμενα, ἀπαιλλανγόντα τῆς φθορᾶς, το δὲ τρίτον
οἱ Περσῆται⁶².

11. Sethianis autem placet universi esse tria principia descripta. Unumquodque autem principium fieri potest, ut in humana anima omnis quæ docetur ars, veluti cum prope accesserit infans tibicini, posse eum tibiis cantare, vel geometræ, geometrica callere, vel alicui arti consimiliter. Principiorum autem, inquit, naturæ sunt lux et tenebræ, harum autem intermedius est spiritus intermistus. Spiritus autem intermedius positus

ed δὲ τρίτον καλοῦσιν ἰδικόν. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ὕ-
γους, τρεῖς νοῦς, τρεῖς ἀνθρώπους. Ἄνωθεν δὲ ἀπὸ τ-
ῆς αὐτῆς τῆς τοῦ κόσμου συντέλειαν, ἐν τοῖς Ἡρι-
τρίσμων καὶ τριῦναμον, καλούμενον Χριστὸν, καὶ ὁ
ἰλθεῖν εἰς τὸνδε τὸν κόσμον, ἐν ᾧ ἴσμεν. Κατελθὼν ὁ
ἀνω παρασκευάσει, τὰ δὲ τούτους ἐπιβουλεύσαντα πε-
ρὶ αὐτοῦνη σωθῆσθαι λέγουσι. τοῦτον δὲ τὸν κόσ-

Α ἀπαρὸν ⁶⁰ τὴ πληθὺς· τρίτον ἰδικόν. Καὶ ἔστι τὸ μὲν
πρῶτον ἀγέννητον [ὅπερ ⁷⁰ ἐστὶν ἀγαθόν· τὸ δὲ δευτέ-
ρον ἀγαθὸν αὐτογενές· τὸ τρίτον γεννητόν] ὅθεν
διαβήθησαν λέγουσι· τρεῖς θεοὺς, τρεῖς λόγους, τρεῖς
νοῦς, τρεῖς ἀνθρώπους. Ἐκδοτὴ γὰρ μέρει τοῦ
κόσμου, τῆς διαίρεσως· διακεκριμένης, διδοῖσι καὶ
θεοὺς καὶ λόγους καὶ ἀνθρώπους καὶ τὰ λοιπά.
Ἄνωθεν δὲ ἀπὸ τῆς ἀγεννησίας καὶ τῆς τοῦ κόσμου
πρώτης τομῆς, ἐπὶ συντελεῖσι λοιπὸν τοῦ κόσμου
καθεστηκότος, κατεληλυθέναι ἐπὶ τοῖς Ἡρώδου χρό-
νοις τριφυῇ ⁷¹ τινα ἀνθρώπων καὶ τρισώματων καὶ
τριδύναμον, καλούμενον Χριστόν, ἀπὸ τῶν τριῶν
ἐχοντα τοῦ κόσμου μαρὸν ἐν αὐτῷ ⁷² πάντα τὰ [τοῦ
κόσμου]· ⁷³ συγκριμένα καὶ τὰς δυνάμεις. Καὶ τοῦτο
εἶναι θέλουσι τὸ εἰρημένον· Ἐν ᾧ ⁷⁴ κατοικεῖ πᾶν
τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς ⁷⁵. Κα-
νενοχθῆναι δὲ ἀπὸ τῶν ὑπερκείμενων κόσμων δύο, τοῦ
τε ἀγεννήτου καὶ τοῦ αὐτογενήτου, εἰς τοῦτον τὸν
κόσμον, ἐν ᾧ ἔμενον ἡμεῖς, παντοίων ⁷⁶ δυνάμεων
σπέρματα. Κατεληλυθέναι δὲ τὴν Χριστὸν ἄνωθεν
ἀπὸ ἀγεννησίας ⁷⁷, ἵνα διὰ τῆς καταβάσεως αὐτοῦ
πάντα σωθῇ ⁷⁸ τὰ τριχῇ διηρημένα. Ἄ μὲν γάρ,
φησιν, ἔστιν ἄνωθεν κατενηνεγμένα, ἀνελκύσται δι'
αὐτοῦ, [p. 315. 316] τὰ δὲ ἐπιδοιλούσαντα τοῖς κατε-
νηνεγμένοις | ἀρίετα καὶ ⁷⁹ κολασθέντα ἀποπέμπε-
ται. Δύο δὲ εἶναι μέρη τὰ σοφῶς ἀνα λῆγει, τὰ ὑπερ-
ἀπὸλλύσθαι ⁸⁰, ὃν κόσμον ἰδικόν ⁸¹ καλεῖ. Ταῦτα καὶ

1α'. Τοις δὲ 33 Σηθιανοῖς 33 δοκεῖ, ὅτι τῶν ὅλων εἰσι
τρεῖς ἀρχαὶ περὶωρισμέναι. Ἐκάστη δὲ τῶν ἀρ-
χῶν 33 πέφυκε [δύνασθαι] 33
γενέσθαι, ὡς ἐν ἀνθρωπίνῃ ψυχῇ πᾶσα ἡτισοῦν δι-
δασκομένη τέχνη, οἷον 37 γένοιτο παιδίον αὐλητῇ
γενέσθαι αὐλεῖν, ἢ γεωμέτρῃ γεωμετερεῖν, ἢ τινὶ
τέχνῃ ὁμοίως. Αἱ δὲ τῶν ἀρχῶν, φασίν, οὐσίαι εἰσι
φῶς καὶ σκότος· τοῦτων δὲ ἕστιν ἐν μέσῳ πνεῦμα
ἀκέραιον· τὸ δὲ πνεῦμα τὸ τεταγμένον ἐν μέσῳ τοῦ

VARLÆ LECTIONES

76 ἀπειρόν. ἀπειρόν C, M. Cf. supra p. 176, 77. 77 ὅπερ — γεννητόν. om. C, M, Bernaysius. Cf. supra, p. 176, 79, 80. 78 τριφυῖ, τριφυθ C. 79 αὐτῶ, αὐτῶ C, M. 80 τοῦ κόσμου. Haec verba delenda esse iam Bernaysius vidit. Cf. supra p. 178, 89. 81 Coloss. II, 9. 82 σωματικῶς, σῶματι C. 83 παντοῖον, παντοῖα C, M. Sicuti nos etiam Bernaysius correxit. Cf. supra p. 178, 95. 84 ἀγεννησίας. τῆς ἀγεννησίας? Cf. supra p. 178, 97. 85 σωθῆ. σωθῆ C. 86 ἀφίεται καὶ. ἀφίει εἰχῆ καὶ C, M, ὁμοιωθῆ Bernaysius, ἀφίεται εἰχῆ conj. Saupplius. Cf. supra p. 178, 1. 87 ἀπὸλυθα C. 88 ἰδιόν. ἰδιόν C, M, correxit iam Bernaysius. Cf. supra p. 178, 8. 89 Περδᾶται C, M, Bernaysius. 90 Τοῖς ἐκ — οὐτοῖς λέγουσιν. Cf. supra p. 198, 57-206, 80; et Bernaysius l. I p. 518 sqq. 91 Σηθιανούς. Σιθιανούς C, M. 92 Post ἀρχῶν lacunam signavimus. Recte enim Bernaysius (l. I p. 329) perspicit, vel ipsum Hippolytum excerptum festinatione abreptum, vel librarium negligentem, utrumque autem hominem deceptum a p. 198, 58, 59 ἐκδύτην δὲ τῶν ἀρχῶν aberrasse ad p. 200, 61, 62, ἐκδύτην τῶν ἀρχῶν πάμπας, et ita factum esse, ut omittentur media interque ea periret subiectum πᾶν ὅτι, x. τ. λ. p. 200, 60, quod pertinet ad πάμπας. 93 δύνασθαι uncinis inclusivum suadente Bernaysio, qui hanc vocem ab initio ascriptam emendandi causa ad alterum γενέσθαι, quod existit lin. 41, 42, per errorem inseriam esse ante prius γενέσθαι putat. 94 οἶον, ἐἰ γὰρ γένοντο παιδὶον αὐλητῆ, δύνασθαι αὐλεῖν, x. τ. λ. Bernaysius : οἶονεῖ γένοντο παιδὶον [ἔγχρονον] αὐλητῆ γενέσθαι αὐλητῆ, ἡ γεωμέτρην γεωμέτρην, ἡ ἡπιοῦν τέχνη ὁμοίως. M : οἶον, ἐἰ γένοντο παιδὶον αὐλητῆ ἐγγύς, εἴσεται αὐλεῖν, x. τ. λ. ?

C. M. Berna
παρα
γελον
σιον, ε
δ απο

σκότους, ὅπερ ἐστὶ κάτω, καὶ τοῦ φωτός, ὅπερ ἐστὶν ἄνω, λέγουσιν, οὐκ ἐστὶ πνεῦμα ὡς ἀνέμου ῥιπή ^α ἢ λεπτή τις αὔρα νοηθῆναι δυναμένη, ἀλλ' οἰοεὶ τις ὁσμὴ μύρου ἢ θυμιάματος ἐκ συνθέσεως κατασκευαζομένου λεπτή, διοδεύουσα ^β δύναμις ἀνεπινοήτων τινι καὶ κρείττονι λόγῳ φορᾷ ^γ εὐωδίας. Ἐπεὶ τοίνυν ἐστὶν ἄνω τὸ φῶς καὶ κάτω τὸ σκότος καὶ τούτων μέσον τὸ πνεῦμα, τὸ δὲ φῶς [ὡς] ^δ ἀκτὺς ἡλίου ἀνωθεν ἀλλάμπουσα ^ε εἰς τὸ ὑποκειμενον σκότος, ἡ δὲ τοῦ πνεύματος εὐωδία φέρεται μέσῃ ἔχουσα τάξιν καὶ ἐξικνεῖται, ὥσπερ ἡ τῶν θυμιαμάτων ὁσμὴ ἐπὶ τῷ πυρὶ φέρεται, τοιαύτης δὲ οὕσης τῆς δυνάμεως τῶν δεηρημένων τριγῶν, τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ φωτός ὁμοῖ ἐστὶ κάτω ἡ δύναμις ἐν τῷ σκότει τῷ ὑποταγμένῳ. Τὸ δὲ σκότος ὕδωρ εἶναι φασι φοβερόν, εἰς ὃ κατέσπασται [p. 316—318] [καλ] ^ζ μετενέμεται εἰς τοιαύτην φύσιν μετὰ τοῦ πνεύματος τὸ φῶς. Φρόνιμον οὖν τὸ σκότος | ὅν καὶ γινώσκον, ὅτι, ἂν ἀπαρβῇ ἀπ' αὐτοῦ τὸ φῶς, μένει ^η τὸ σκότος ἔρημον, ἀφανὲς, ἀλαμπές, ἀδύναμον, ἀπρακτόν, ἀσθενές, τῷδε ^θ πάσῃ συνέσει καὶ φρονήσει βιάζεται κατέχειν εἰς αὐτοῦ τὴν λαμπρότητα καὶ τὸν σπινθῆρα τοῦ φωτός μετὰ τῆς τοῦ πνεύματος εὐωδίας. Εἰκόνα τούτου ταύτην παριστάγουσι, λέγοντες· Ὅσπερ ἡ κόρη τοῦ ὀφθαλμοῦ [ὅπερ] ὑποκειμένη ^ι ὀφθαλμίων ^κ ὀδᾶτων σκοτεινῇ φαίνεται, φωτίζεται δὲ ὑπὸ τοῦ πνεύματος, οὕτως ἀντιποιεῖται τὸ σκότος τοῦ πνεύματος, ἔχει δὲ παρ' αὐτοῦ πάσας τὰς δυνάμεις βουλομένας ἀφίστασθαι καὶ ἀνέναι. Εἰσὶ δὲ αὗται ἀπειράκις ἀπείροι, ἐξ ὧν τὰ πάντα τυποῦται ^λ καὶ γίνεται ἐπιμυγνυμένων διὰ τὴν σφραγίδων. Ὅσπερ γὰρ σφραγὶς ἐπιμυκνυμένησιν ἀκτὴν ^μ τὸν τύπον ἐπιφέρει αὐτῇ ^ν παρ' αὐτῇ ἡτισοῦν [ἦν] ^ξ μένουσα, οὕτως καὶ αἱ δυνάμεις ἐπιμυκνυμένησιν τὰ πάντα ἀπεριόριζοντα γένει ζώων ἀπειρα. Γεγονέναι ^ο οὖν ἀπὸ τῆς πρώτης συνδρομῆς τῶν τριῶν ὀρχῶν μεγάλης σφραγίδος ἰδεάν ^π, οὐρανὸν καὶ γῆν ^ρ, εἶδος ἔχουσαν παρακλήσιον ^σ μήτρα ὁμφαλὸν ἐχούσῃ μέσον. Οὕτως δὲ καὶ τὰς λοιπὰς ἐκτυπώσεις τῶν πάντων ἐκτετυπῶσθαι ὥσπερ οὐρανὸν καὶ γῆν μήτρα παρακλήσιον. Ἐκ δὲ τοῦ ὕδατος γεγονέναι φασι πρωτόγονον ἀρχὴν, ἀνεμὸν σφοδρόν ^τ καὶ λάβρον καὶ πάσης γενέσεως αἴτιον ^θ, βρασμὸν τινα καὶ κίνησιν ἐργαζόμενον τῷ κόσμῳ ἐκ τῆς τῶν ὕδατων κινήσεως. Ὑῆτον δὲ ἐπιτελεῖν εἶδος συρίγματος ^ι ὅπως παρακλήσιον, φέρων ὅθεν ἦν ὁ φορὼν ^κ ὁ κόσμος πρὸς γένεσιν ὀρμᾶ ὀργῆς ὡς μήτρα, καὶ ἐντεῦθεν θάλλουσι συνίστασθαι τὴν τῶν | ὄλων γένεσιν. Τούτων δὲ εἶναι πνεῦμα ἀνέμου ^λ λέγουσι τέλειον ὅθεν ἐκ τῆς τῶν

A inter tenebras, quæ sunt in ra, et lucem, quæ est supra, alunt, non est spiritus ut venti vis aut tenuis quædam aura, quæ sentiri potest, sed tanquam odor quidam unguenti vel suffimenti ex mistura fabricati tenuis, permeans potestas insensibilis quædam et vehementiori, quam quæ verbis exprimitur, vi odoramenti. Quoniam igitur supra est lux et infra tenebræ et harum intermedius spiritus, lux autem ut radius solis desuper illucescens in subjectas tenebras, spiritus autem odoramentum sese diffundit medium tenens locum et porrigitur, sicuti suffimentorum odor super igni sese diffundit; — cum hæc igitur sit potestas trifariam divisorum: spiritus et lucis simul est infra potestas in tenebris subjectis. Tenebras autem aquam esse alunt terribilem, 508-509 in quam derepta sit et translata in talem naturam cum spiritu lux. Mente autem cum præditæ sint tenebræ et cognoscant, ubi abstracta ipsi lux, manere tenebras desolatas, sine luce, sine splendore, sine vi, sine efficacia, debiles: ideo omni ratione et cogitatione nituntur continere in sese splendorem et scintillam lucis cum spiritus odoramento. Hujus imaginem hanc introducunt, dicentes: sicuti pupilla oculi sub subjacentibus aquis tenebrosa apparet, illustratur autem spiritu, ita sectantur tenebræ spiritum, habent autem apud se omnes potestates, quæ volunt recedere et redire. Sunt autem ipse infinites infinitæ, ex quibus omnia figurantur et nascuntur, cum instar sigillorum contingant. Sicuti enim sigillum cera contactum effligit efficit, ipsum per se manens quodquod fuit, ita quoque potestates contagione sua efficiunt omnia genera animalium infinita. Nata igitur esse ex primo concursu trium principiorum magni sigilli speciem, cælum et terram, formam habentem consimilem utero umbilicem habenti medium. Ita autem et reliquas figuras universorum effiguras esse sicuti cælum et terram utero consimiles. Ex aqua autem natum esse primigenium principium, ventum gravem et vehementem et omnis generationis auctorem, fervorem quemdam et motum efficientem mundo ex aquarum motu. Hunc autem perficere sibilo serpentis consimilem alati, in quem suspiciens mundus ad generationem ruit intensus sicuti uterus, et hinc volunt manasse universorum originem. Hunc autem esse spiritum venti dicunt perfectum Deum ex aquarum et spiritus odoramento et lucis splendore natum esse, et esse generamen semellæ men-

VARIE LECTIONES

^α ἀνέμου ῥιπή. ἀνεμὸς ἢ ῥιπή C, M. Bernaysius. ^β λεπτή διοδεύουσα. λεπτής, διοδεύουσα C, M; cf. supra p. 200, 72. ^γ φορᾷ. φορᾶς C. ^δ φῶς ὡς. φῶς C, M. Sicuti nos etiam Bernaysius correxit. ^ε ἐλλάμπουσα. ἐλλάμπουσα C, M; cf. supra p. 200, 76. ^ζ καὶ om. C. ^η μένει. μενεὶ Roperus, qui ita etiam supra p. 200, 86 corrigendum esse censet. ^θ τῷδε. τῷ δὲ C, τῷδε M, ἐπὶ τῷδε Roperus, οὕτω δὲ Bernaysius, ὡς? Sauppius. ^ι ὑπὸ ὑποκειμένων Bernaysius, ὑποκειμένων C, M. ^κ τυποῦται Bernaysius: κυκλοῦται C, M. ^λ κηρῷ. κληρῷ C. ^μ αὐτῇ. αὐτῇ C. ^ν ἦν. om. C, M, Bernaysius. ^ξ γεγονέναι. γέγονεν C. ^ο ἰδεάν. εἰδεάν C. ^π οὐρανὸν καὶ γῆν. οὐρανοῦ καὶ γῆς Bernaysius. ^ρ παρακλήσιον. παρακλήσιον C. ^σ ἀνεμὸν σφοδρόν. ἀνεμὸσφοδρόν C; cf. supra p. 204, 23. ^τ αἴτιον. ἀγέλον C; cf. supra l. 1. ^θ ἐπιτελεῖν εἶδος συρίγματος. ἐπὶ τέλειον εἶδος σύρματος Bernaysius. ^ι παρακλήσιον, φέρων ὅθεν ἦν ὁ φορὼν. παρακλήσιον, φέρων ὅθεν ἦν, ὁ φορὼν Roperus, παρακλήσιον μορφωθῆναι, ὁ φορὼν Bernaysius, παρακλήσιον περωτοῦ, ἐς ὃν ὁμοῖον? ^κ ἀνέμου. ἀνεμὸν C, M. Bernaysius.

tem: superne devenientem scintillam infra per-
mistam cum appendicibus corporis niti effugere,
effugientem 510-511 discedere neque liberatio-
nem reperire, cum aquis sit viucta. Propterea vo-
ciferata est ex aquarum mistura secundum Psalmi-
stam, ut aiunt. Omnis igitur cura lucis supernae
est, ut liberet scintillam, quae infra est, a patre,
qui infra est; vento, qui excitat fervorem et tur-
bam sibi que mentem illi generavit, qui, inquit,
non proprius illius est, quem, ubi viderit perfectum
logum lucis supernae, mutata forma sub specie
serpentis cecidisse in utero, ut mentem illam, lu-
cis scintillam, recipere posset. Et hoc esse id quod
dictum est: Qui cum in forma Dei esset, non rapi-
nam arbitratus est esse se aequalem Deo, sed se-
metipsum ezinanius formam servi accipiens. Et hanc
Sethiani. Haec igitur et hi dicunt.
Καὶ ταύτην εἶναι τὴν [δουλικήν] μορφήν οἱ κακώτατοι θύλακοι καὶ πολυτήμονες. Σηθιανοὶ. Ταῦτα μὲν οὖν καὶ οὗτοι λέγουσιν.

12. Sapientissimus autem Simon dicit in hunc
modum: infinitam esse potestatem, hanc esse ra-
tionem universorum. Est autem, inquit, infinita po-
testas, quae est ignis, secundum eum non simplex
quiddam, sicut plerique, qui dicunt simplicia esse
quatuor elementa, et ignem simplicem esse censue-
runt, sed esse ignis naturam duplicem, ejusque du-
plicis quidem naturae alterum vocat absconditum,
alterum manifestum; latere autem abscondita illa
in manifestis ignis et manifesta ignis ab abscon-
ditis existisse. Omnes autem, inquit, partes ignis
visibiles et invisibiles habitae sunt sensum habere.
Existit igitur, inquit, mundus qui generatus est
a non generato igni. Cœpius autem est fieri, inquit,
in hunc modum: Sex radices easque primas prin-
cipii generationis sumens is qui generatus est a
principio ignis illius; has enim radices existisse per
conjugationes ab igne, quas quidem appellat Mentem
et Intelligentiam, Vocem et Nomen, Ratiocinationem
et Cogitationem. Esse autem in sex his ra-
licibus infinitam simul illam 512-513 potestatem,
quam esse dicit eum qui stat, stetit, stabit, qui
cum effigatus erit in sex illis potestatibus, erit re-
vi, magnitudine, perfectione una eademque quae est
non generata et infinita potestas, nulla omnino ex

οὐδᾶτων καὶ τῆς τοῦ πνεύματος εὐωδίας καὶ φωτὸς
λαμπρόδος γεγονέναι: καὶ εἶναι γέννημα ὁ θείας
νοῦν ὅτι ἀνωθεν σπινθήρα κάτω ἀναμειγμένον
σὺν τοῖς περισυγκρίτοις σώματος σπινθήρει
ἐκφύγειν, ἐκφυγόντα [p. 318. 319] πορεύεσθαι
καὶ τὴν λύσιν οὐχ εὐρίσκειν διὰ τὴν ἐν τοῖς ὕδασι
δέσιν. Αὐτὸ ἰδὼν ἐκ τῆς τῶν ὁδῶν μίξεως κατὰ
τὸν Ψαλμῶδον, ὡς λέγουσι. Πᾶσα οὖν ἡ φρονεῖς τοῦ
ἀνω φωτὸς ἐστίν, ὅπως ρύσῃται τὸν κάτω σπινθήρα
ἀπὸ τοῦ κάτω πατρὸς, ἀνέμου ἐπαγείροντος βρασμὸν
καὶ ταραχὸν καὶ ταῦτ' οὖν υἱοποιήσαντος οὐκ
ὄντα αὐτοῦ, φάσκουσιν, [ἴδιον, ὅν] ἰδόντα τὸν τελειὸν
λόγον τοῦ ἀνωθεν φωτὸς αὐτὸν ἀπομορφώσαντα εἰς
ὅπως κεχωρηκέναι ἐν μητρὶ, ἵνα τὸν νοῦν ἐκείνον,
τὸν ἐκ τοῦ φωτὸς σπινθήρα, ἀναλαβὴν δυνήσῃ. Καὶ
τοῦτο εἶναι τὸ εἰρημένον Ὅς ἐν μορφῇ θεοῦ
ὑπάρχων οὐχ ἀραγαθὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἴσα
θεῷ, ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκένωσα μορφῇ δοῦλου λαβὼν.

13. Ὁ δὲ πάνσοφος Σίμων οὕτως λέγει: Ἀπέραν-
τον εἶναι δύναμιν, ταύτην ῥίζαν τῶν ὅλων εἶναι.
Ἔστι δὲ, φησὶν, ἡ ἀπέραντος δύναμις, τὸ πῦρ, κατ'
αὐτὸν ὅδ' ἐν ἅπλῳ, καθάπερ οἱ πολλοὶ ἀπλὰ λέ-
γοντες εἶναι τὰ [δὲ] τέσσαρα στοιχεῖα καὶ τὸ πῦρ
ἅπλῳ εἶναι νενομίσκασιν, ἀλλ' εἶναι τοῦ πυρὸς τὴν
φύσιν διπλὴν, καὶ τῆς διπλῆς ταύτης καλεῖ τὸ μὲν
τι κρυπτόν τὸ δὲ φανερόν κεκρυφθῆναι δὲ τὰ κρυπτά
ἐν τοῖς φανεροῖς τοῦ πυρὸς, καὶ τὰ φανερά τοῦ
πυρὸς ὅπ' οὖν τῶν κρυπτῶν γεγονέναι. Πάντα [δὲ] φησὶ,
νενομίσταί τὰ μέρη τοῦ πυρὸς ὁρατὰ καὶ ἀόρατα
φρόνησιν ἔχειν. Γέγονεν οὖν, φασὶν, ὁ κόσμος ὁ
γεννητὸς ἀπὸ τοῦ ἀγενήτου πυρὸς. Ἦρξατο δὲ,
φησὶν, οὕτως γίνεσθαι ἐξ ῥίζας τὰς πρώτας τῆς ἀρ-
χῆς τῆς γενέσεως ὁ γεννητὸς ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ
πυρὸς ἐκείνου λαβὼν ταύτας γὰρ ῥίζας γεγονέναι
κατὰ συζυγίαν ἀπὸ τοῦ πυρὸς, ἑστίνας καλεῖ
Νοῦν καὶ Ἐπίνοιαν, Φωνὴν καὶ Ὄνομα, Λογισμὸν
καὶ Ἐνθύμησιν. Εἶναι δὲ ἐν ταῖς ἐξ ῥίζας ὁμοῦ τὴν
ἀπέραντον δύναμιν, [ἣν] εἶναι φησὶ τὸν ἐστῶτα,
στάντα, στῆσαντον, [p. 319. 320] ὅς [ἐάν] ἐξεί-
κονισθῇ ἐν ταῖς ἐξ δυνάμεσιν, ἔσται οὐσία, δυνάμει,
μεγέθει, ἀποτελέσματι μία καὶ [ἡ] αὐτὴ τῇ ἀγεν-
νήτῳ καὶ ἀπεράντῳ δυνάμει, οὐδὲν ὅμως ἔχουσα ἐν-
δεστέρου ἐκείνης τῆς ἀγενήτου καὶ ἀπαράλλαχτου

VARIABLE LECTONES.

γεγονέναι, γεγονότα, Roepers. γέννημα, γέννημα C. νοῦν, νοῦν δὲ Roepers. περισυγκρίτοις
Bernaysius et Roepers, περὶ συγκρίτοις C. περὶ συγκρίτοις M. σώματος, τοῦ σώματος Roepers. ἐκ-
φύγειν Bernaysius, καὶ φύγειν C, M. ἐκφυγόντα, καὶ ἐκφυγόντα Bernaysius, ἐκφυγόντα δὲ Roep-
rus. Αὐτὸ ἰδὼν — μίξεως. Haec verba ad psal. xix, 3, alludere Bernaysius monuit. νοῦν υἱοποιήσαν-
τος Roepers, νοῦν ποιήσαντος C, M. Bernaysius. φάσκουσιν, ἴδιον, ὅν ἰδόντα. φάσκουσιν, ἰδόντα C, M,
δ, φάσκουσιν, ἰδόντα Bernaysius, φάσκουσιν, ἴδιον, ὅν ἰδόντα Roepers. ἐν μητρὶ, ἐς μητέρα Bernaysius.
Philipp. II, 6, 7. δουλικήν Roepers inseruit, om. C, M. Bernaysius. πολυτήμονες. Cernuntur
vestigia litterae η et compendii es. M. Σηθιανοί, Σηθιανοί C, M. Cf. supra p. 236 sqq. κατ' αὐ-
τόν, κατ' αὐτόν C, M. Cf. supra p. 286, 85. ἐκ ἐξ ὅρων esse dilectum monuit jam M. μὲν τι
μὲν οὐ C. Cf. supra p. 238, 86. τοῦ πυρὸς, τὸ πῦρ C, M. Siculi nos etiam R. Scottus correxit. Cf.
supra p. 239, 87, 88. φασὶν, φησὶν susp. M. ὁ γεννητὸς, ἀγενήτος C, M. Cf. supra, p. 240, 31.
γεννητὸς, ἀγενήτος C, M. Cf. supra p. 240, 33. συζυγίαν, συζυγίαν C, M. Cf. supra p. 240, 35.
δύναμιν, ἣν εἶναι, δύνανται εἶναι C, M. Bernaysius coll. libro sexto, p. 240, 38 per homoteleutou
verba δύναμις, οὐκ ἐνεργεία ἦντινα ἀπέραντον δύνανται ante εἶναι φησὶ excidisse putat. στάντα, πάντα
C. ἐάν om. C. Cf. supra p. 240, 39. ἡ αὐτὴ, αὐτὴ C, αὐτὴ M. Cf. supra p. 240, 41. ἀπαρά-
λάττου C.

καὶ ἀπεράντου δυνάμεως· ἐὰν δὲ μείνη δυνάμει· ἂν ἡ δυνάμει ἐν ταῖς ἐξ δυνάμεσι καὶ μὴ ἐξεικονισθῇ, ἀφανίζεται, φησὶ, καὶ ἀπολλύεται οὕτως ὥς ἡ δυνάμει ἢ γραμματικῇ ἢ γεωμετρικῇ [ἐν] ἡ ἀνθρώπου ψυχῇ ὑπάρξασα· μὴ προσλαβούσα τεχνίτην τὸν διδάξαντα. Αὐτὸν δὲ εἶναι ὁ Σίμων λέγει τὸν ἱστώτα, σπάντα, στησόμενον, ὅντα δύνανται τὴν ὑπὲρ τὰ πάντα. Ταῦτα τοίνυν καὶ ὁ Σίμων.

γ'. Ὁ δὲ Οὐαλεντινός· καὶ οἱ ἀπὸ τῆς τούτου σχολῆς εἶναι· λέγουσι τὴν τοῦ παντὸς ἀρχὴν Πατέρα, καὶ ἐναντία δὲ δόξῃ προσφέρονται. Οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν μόνον εἶναι καὶ γεννητικὸν, οἱ δὲ ἀδυνάτως ἔχειν γεννᾶν ἀνευ θηλείας καὶ τούτου σύζυγον προστιθείας Σιγῇ, Βυθὸν αὐτὸν ὀνομάσαντες. Ἐκ τούτου τινὲς καὶ τῆς συζύγου προβολὰς γεγενῆσθαι ἐξ. Β. Νούν καὶ Ἀλήθειαν, Λόγον καὶ Ζωὴν, Ἀνθρώπον καὶ Ἐκκλησίαν, καὶ εἶναι ταύτην τὴν οὐδοῶδα πρωτογενέτησαν· τὰς τε ἐντὸς τοῦ Ὄρου· ἂν προβολὰς γεγεννημένας· πάλιν καλεῖσθαι ἐντὸς ἂν πληρώματος, δευτέρα δὲ τὰ ἐκτὸς πληρώματος, καὶ τρίτα· τὰ ἐκτὸς τοῦ Ὄρου, ὅν ἡ γέννησις τὸ ὑπέρημα ὑπάρχει. Τὸ δὲ ἐκτὸς ἐν ὑπερῇματι προβληθέντος αἰώνος γεγενῆσθαι, καὶ τούτων εἶναι δημιουργὸν λέγει, μὴ βουλόμενος· αὐτὸν πρῶτον εἶναι θεόν, ἀλλὰ δυσφημῶν τε ἂν αὐτὸν καὶ τὸ ὑπ' αὐτοῦ γεγεννημένα, τὸν δὲ Χριστὸν ἐκ τοῦ ἐντὸς πληρώματος κατεληλυθῆναι ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ ἀποπλανηθέντος πνεύματος, ἃ κατοικεῖ ἐν τῷ ἔσω ἡμῶν ἀνθρώπῳ, ὃν σωζόμενόν φασὶ τούτου χάριν τοῦ ἐνοικοῦντος. Τὴν δὲ σάρκα μὴ σώζεσθαι θάλει, δερμάτινον χιτῶνα ἀποκαλῶν καὶ ἀνθρώπον φθειρόμενον. Ταῦτα ἐν ἐπιτομῇ [p. 320. 321] εἰσέπον, πολλῆς ὕλης κατ' αὐτοὺς τυγχανούσης καὶ διαφόρων γνομῶν. Οὕτως οὖν δοκεῖ καὶ τῇ Οὐαλεντινίου σχολῇ.

δ'. Βασίλειος δὲ· καὶ αὐτὸς· λέγει εἶναι θεὸν οὐκ ὄντα, πεποιημένον κόσμον ἐξ οὐκ ὄντων οὐκ ὄντα, οὐκ ὃν καταβαλλόμενον· τι σπέρμα, ὥσει κόκκον σινάπεως· ἔχοντα ἐν αὐτῷ τὸ πρέμνον, τὰ φύλλα, τοὺς κλάδους, τὸν καρπὸν, ἢ ὡς ὢν ταοῦ ἔχον· ἐν αὐτῷ τὴν τῶν χρωμάτων ποικίλην πληθύν· καὶ τοῦτο εἶναι φασὶ, τὸ τοῦ κόσμου σπέρμα, ἐξ οὗ τὰ πάντα γέγονεν. Ἐχει γὰρ ἐν αὐτῷ τὰ πάντα οἷον οὐκ ὄντα· ὅπ[ο]ς [τε] τοῦ οὐκ ὄντος θεοῦ γενέσθαι προδεβουλευμένα. Ἦν οὖν, φασίν, ἐν αὐτῷ τὸ σπέρματι υἱότης τριμερής, κατὰ πάντα

A parte inferior quam non generata illa et immutabilis et infinita potestas; sin verò manebit sola potestate in sex potestatibus et non effigabitur, evanescit, inquit, et perit ita ut potestas grammatica vel geometrica in animo hominis exstans, non adepta artificem qui doceat. Se ipsum autem esse Simon dicit eum qui stat, sterit, stabit, cum sit potestas illa quæ est super omnia. Hæc igitur et Simon.

13. Valentinus autem et qui eum sectantur esse dicunt universarum rerum principium Patrem, in contrarias autem sententias abeunt. Alii enim eorum solum esse et genitalem (sc. eum putant), alii autem non posse generare sine femina, ejusque conjugem addunt Sigen, Bythum ipsum appellantes. Ex ipso quidam ejusque conjuge projectiones factas esse sex Mentem et Veritatem, Logum et Vitam, Hominem et Ecclesiam, et esse hanc ogdoadæm primogenitricem; et eas, quæ intra Terminum exsisterant projectiones, rursus appellari, ea quæ intus in pleromate sunt, secunda autem, ea quæ extra pleroma; et tertia, ea quæ extra Terminum, quorum generatio hysterema exstat et hunc esse demiurgum dicit, nolens eum primum esse deum, sed maledicens et ei et illis, quæ ab eo facta sunt; Christum autem ex his, quæ intus in pleromate sunt, descendisse ad salvandum spiritum, qui aberravit, qui habitat in interiori nostro homine, quem salvari dicunt hujusce eum inhabitantis gratia. Carnem autem non salvari vult, pellentem. Hæc summam effatus sum, cum magna 514-515 sit doctrinæ eorum materia varietateque sententiæ. Sic igitur placet et Valentini Scholæ.

14. Basilides autem et ipse dicit esse Deum non-entem, qui sibi mundum fecerit ex non-entibus non-entem, cum non-ens deiecerit semen quoddam, veluti granum sinapeos habens in se ipso stirpem, folia, ramos, fructum, vel sicuti ovum pavonis habens in se ipso colorum variam copiam, et hoc esse dicunt mundi semen, ex quos res universæ exstiterunt. Habere enim in se ipso universa tanquam non-entia et a non-ente deo ut fierent præmeditata. D Fuit igitur, inquit, in ipso semine filietas triperita, per omnia non-enti Deo consubstantialis, ge-

VARIE LECTIONES.

ἂν δυνάμει. δυνάμει C. M. Cf. supra p. 240, 44. ἂν ἐν om. C. ἂν ὑπάρξασα. ὑπάρξει C. M. qui hoc vocabulum, quod supra non legitur, nostrum locum turbare monet. ἂν διδάξαντα. διδάξαντα susp. Roepers. ἂν Αὐτὸν C. M. Cf. quæ Hippolytus supra p. 270 sqq. de Valentinianis exposuit, a quibus vero ea, quæ hic leguntur, admodum discrepant. ἂν ἐντὸς τοῦ ὄρου. ἐντὸς τοῦ ὄρου C. M. Sic enim nos etiam R. Scottus correxit. ἂν ἐντὸς. τὰ ἐντὸς susp. M. ἂν τρίτα· τρία C. ἂν Τὸ δὲ ἐκτὸς — γεγενῆσθαι, Τὸ δὲ ἐκτὸς — γεγενῆσθαι M. Τὸ δὲ ἐκτὸς — γεγενῆσθαι R. Scottus. Inter Τὸ δὲ ἐκτὸς, pro qua fori. ἐκ τοῦ legendum est, lacuna esse videtur. ἂν βουλόμενος. βουλόμενον pr. C et R. Scottus. ἂν δυσφημῶν τε. δυσφημῶν τε C. M. δυσφημῶν τε R. Scottus. ἂν κατοικεῖ. κατοικεῖ C. Cf. supra p. 356 sqq. ἂν καὶ αὐτὸς. καὶ υἱὸς αὐτοῦ? ἂν ἐξ οὐκ ὄντων οὐκ ὄντα, οὐκ ὄν—σπέρμα Uhlhornius l. 1. ἐξ οὐκ ὄντων, οὐκ ὄντα, οὐκ ὄν—σπέρμα C. M. cf. supra p. 358, 6, 7, 14, 15. ἂν καταβαλλόμενον. καταβαλλόμενον C. M. ἂν σινάπεως C. ἂν ἔχον. ἔχοντα C. φασί. φησὶ susp. M. ἂν οἷον οὐκ ὄντα. — Ἦν οὖν. τὸν οὐκ ὄντα ὑπὸ τοῦ οὐκ ὄντος θεοῦ γενέσθαι. Προδεβουλευμένα ἦν οὖν C. τὸν οὐκ ὄντα ὑπὸ τοῦ οὐκ ὄν. θ. γ. Προδεβουλευμένη ἦν οὖν M. Cf. supra p. 360, 48, 49. ἂν φασίν. φησὶ susp. M. ἂν αὐτῷ. αὐτῷ C.

nerata ex non-entibus. Hujus filietatis trifariam di-
 vise aliud erat subtile, aliud crassum, aliud purga-
 tionis indigens. Subtile igitur statim, ubi primum
 exsistit seminis prima delectio a non-ente, perru-
 pit et ascendit in superum et devenit ad non-entem;
 illum enim omnis natura expulsi propter exsuperan-
 tiam pulchritudinis, alia autem aliter. Crassior
 autem illa adhuc manens in semine, utpote imita-
 bilis quaedam, ascendere quidem non potuit —
 multo enim inferior erat subtiliore — instruxit au-
 tem se ipsam tanquam alis Spiritu sancto; hunc
 enim beneficium afficit filietas induta et vicissim be-
 neficio afficitur. Tertia autem filietas purgatione
 eget; hæc mansit in universorum seminum acervo,
 et ipsa beneficia edens et recipiens. Esse autem
 quiddam, quod vocetur mundus, alterum autem
 supermundum; dividuntur enim ab eo quæquæ sunt
 in duas principes classes. Quod autem horum in-
 termedium est, vocat *conterminum Spiritum sanctum*,
 qui odorem filietatis habet. A seminario acervi
 mundi seminis erupit et generatus est magna
 archon, caput mundi, pulchritudine et magnitudine
 ineffabili. Hic postquam in **516-517** altum sese
 exulsi usque ad firmamentum, putavit non esse
 supra semet ipsum ullum alium, et exsistit subjacen-
 tibus omnibus splendidior et potentior præter re-
 lictam filietatem, quam ignorabat esse semet sapien-
 tiorum. Hic igitur ad fabricam mundi versus primum
 generat sibi filium se ipso superiore, et hunc ad
 dexteram suam considerare jussit; atque hanc hi
 dictitant esse ogdoadem. Ipse igitur cœlestem fa-
 bricam universam fabricatur. Alius autem archon
 a seminario surrexit, major quidem omnibus sub-
 jacentibus præter relictam filietatem, multo autem
 inferior priore, quem vocant hebdomadem. Hic est
 omnium, quæ subter ipso sunt, factor et opifex et
 rector, et ipse sibi fecit filium sapientiorum et in-
 telligentiorum. Hæc autem omnia secundum præ-
 meditationem esse illius non-entis dicunt, esse au-
 tem mundus et gradus infinitos. Ad Jesum autem ex
 Maria natum, venisse Evangelii potestatem, quæ
 devenerit et illuminaverit et ogdoadis filium et heb-
 domadis, ad illuminandum et ex classibus separan-
 dam et purgandam filietatem relictam ad benefa-
 ciendum animis et bene patiendum. Et semet esse
 filios aiunt, qui eam ob causam sint in mundo, ut
 docendo animas purgent et simul cum filietate
 ascendant ad supernum patrem, quo prima venerit
 filietas, et eo usque constare dictitant mundum,
 quousque omnes animæ simul cum filietate illuc ve-

A τῷ ὅτι οὐκ ὄντι θεῷ ὁμοούσιος, γεννητῇ ἔξ οὐκ
 ὄντων. Ταύτης τῆς | υἱότητος τριχῇ διηρημένης ὡς
 τὸ μὲν τι ἦν λεπτομερὲς, τὸ δὲ παχυμερὲς, τὸ δὲ
 ἀποκαθάρσεως δεόμενον. Τὸ μὲν οὖν λεπτομερὲς
 εὐθέως πρῶτον ἅμα τῷ γενέσθαι τοῦ σπέρματος
 τὴν πρώτην καταβολὴν ὅπῃ τοῦ οὐκ ὄντος διέσφριζε
 καὶ ἀνῆλθεν ἄνω, καὶ ἐγένετο πρὸς τὸν οὐκ ὄντα
 ἐκείνου γὰρ πᾶσα φύσις ἐργεταὶ δι' ὑπερβολὴν
 κάλλους, ἄλλη ὡς δὲ ἄλλως. Ἡ δὲ παχυμερεστέρη
 ἐστὶ μένουσα ἐν τῷ σπέρματι, μιμητικὴ τῆς οὐσίας,
 ἀναδραμεῖν μὲν οὐκ ἐδυνάθη (πολὺ γὰρ ἐνδεεστέρη
 ἦν τῆς λεπτομεροῦς), ἀναπαύσασθαι δὲ αὐτὴν τῷ Πνεύ-
 ματι τῷ ἁγίῳ· τοῦτο γὰρ εὐεργεταὶ ἡ υἱότης ἐνδυ-
 ταμένη καὶ εὐεργεταίται. Ἡ δὲ τρίτη υἱότης
 ἀποκαθάρσεως δεῖται· αὕτη μεμένηκεν ἐν τῷ τῆς
 παντοσπερμίας σωτῆρι, καὶ αὕτη εὐεργετοῦσα καὶ
 εὐεργετοῦμένη. Εἶναι δὲ τι καλοῦμενον *κόσμος*,
 τὸ δὲ ὑπερκόσμου· διαίρεται γὰρ ὅτι αὐτοῦ [τὰ
 ὄντα] εἰς δύο τὰς πρώτας διαίρειται. Τὸ δὲ τούτων
 μέσον καλεῖ *μεθόριον* Πνεῦμα ἁγίων, ἔχον τὴν
 ὁσμὴν τῆς υἱότητος. Ἀπὸ τῆς παντοσπερμίας τοῦ σω-
 τοῦ τοῦ κοσμοῦ σπέρματος διέσφριζε καὶ ἐγεν-
 νήθη ὁ μέγας ἄρχων, ἡ κεφαλὴ τοῦ κόσμου, κάλλει
 καὶ μεγέθει ἀνεκλήλητος. Οὗτος ὡφύσας [p. 321.
 322] εἰς δύο τοὺς στερεώματος φύθη μὴ εἶναι
 ἑαυτοῦ ἐπάνω ἑτερον, καὶ ἐγένετο πάντων τῶν ὑπο-
 καειμένων φωτεινότερος καὶ δυνατώτερος πλὴν τῆς
 ὑπολειπόμενης υἱότητος, ἣν ἠγνοεῖ οὖσαν αὐτοῦ
 σοφωτέραν. Οὗτος οὖν *τραπὴς* ἐπὶ τὴν τοῦ κόσμου
 δημιουργίαν πρῶτον γεννᾷ υἱὸν αὐτῷ κρείττο-
 να, καὶ τοῦτον ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ ἐκάθητο· καὶ ταύ-
 την οὗτοι φάσκουσι τὴν ὁγδοάδα. Αὐτὸς οὖν τὴν
 οὐράνιον κτίσιν ἅπασαν ἐργάζεσθαι. Ἐτερος δὲ ἄρχων
 ἀπὸ τῆς παντοσπερμίας ἀνέβη, μέζων μὲν πάντων
 τῶν ὑποκαειμένων χωρὶς τῆς ἐγκαταλειπόμενης
 υἱότητος, πολὺ δὲ ἐλάττω· τοῦ προτέρου, ὃν κα-
 λοῦσιν ἐβδομάδα. Αὐτὸς ἐστὶ πάντων τῶν ὀφ' αὐ-
 τὸν ποιητῆς καὶ δημιουργοῦ καὶ διοικητῆς· καὶ
 οὗτος ἑαυτῷ ἐποίησεν υἱὸν φρονιμώτερον καὶ σοφώ-
 τερον. Ταῦτα δὲ πάντα κατὰ προλογισμὸν εἶναι ἐκεῖ-
 νου τοῦ οὐκ ὄντος λέγουσιν, εἶναι δὲ κόσμους καὶ
 διαστήματα ἅπασιν. [Ἐπὶ] τὸν δὲ Ἰησοῦν τὸν ἐκ
 ἡμαρτίας κειρωμένον τὴν εὐαγγελίου δύναμιν, τὴν
 καταλθεῖσαν καὶ φωτίσανσαν τὸν τε τῆς ὁγδοάδος
 υἱὸν καὶ τὸν τῆς ἐβδομάδος, ἐπὶ τῷ φωτίσαι καὶ
 φωλοκρινῆσαι καὶ καθαρῶσαι τὴν καταλειπμένην
 υἱότητα εἰς τὸ εὐεργετῆσαι τὰς ψυχὰς καὶ εὐεργε-
 τεῖσθαι. Καὶ αὐτοὺς εἶναι υἱοὺς φασιν, οἱ τοῦ-
 του χάριν εἶσιν ἐν κόσμῳ, ἵνα διδάξαντες τὰς
 ψυχὰς καθαρῶσαι καὶ ἅμα τῇ υἱότητι ἀνέλθωσι

VARIE LECTIONES.

ἅπαντα τῷ. πάντων C, πάντα M. Cf. supra p. 362, 51, 52. ἡ γεννητῇ, γεννητῇ supra l. 1.
 διηρημένης, διηρημένου C. ἡ πρῶτον ἅμα. ἅμα πρῶτον C, M. Cf. supra, p. 362, 55. ἡ ἄλλη-
 ἄλλη C, M. Cf. supra, p. 362, 60. ἡ ἐνδυταμένη, ἐναυτομένη C, M. Cf. supra p. 362, 68. ἡ εὐ-
 εργεταίται, εὐεργετοῦσα C, M. Cf. supra l. 1. ἡ καὶ αὕτη, καὶ αὕτη C. ἡ κόσμον, κόσμος M. ἡ ὑπερ-
 κόσμια, ὑπερκόσμιον C, M. Cf. supra p. 364, 10. τὰ ὄντα om. C, M. Cf. supra p. 361, 8. καλεῖ
 μεθόριον, καλλιμεθόριον C. ἡ διέσφριζε C. ἡ οὗτος οὖν. Οὗτος δὲ C, M. ἡ Αὐτός, Οὗτος conj. Sauppinus;
 vel cf. supra p. 366, 58. ἡ ἐλάττω, ἐλάττω C. ἡ Αὐτός—οὗτος. Οὗτος—αὐτός? Cf. supra p. 368,
 59-61. ἡ Ἐπὶ τὸν δὲ. Τὸν δὲ C, M. ἡ τὸν τῆς, τῆς C, M. ἡ υἱοὺς, αἰτίους C, M. ἡ οἱ τοῦτου, ὅπου
 τοῦτου C, M.

ἡ γὰρ
 quos J.
 λεγόμεν
 καὶ κατὰ
 omnia
 συναρπ
 inserend
 p. 368.
 inserend
 61.
 Delendum

πρὸς τὸν αὐτὸν πατέρα, οὗ ἡ πρώτη ἐχώρησεν υἱότης· καὶ ἕως τούτου συνεστάνει φάσκουσι τὸν κόσμον, ἕως πᾶσαι αἱ ψυχαὶ ἅμα τῇ υἱότητι χωρήσουσι²¹. Ταῦτα δὲ καὶ Βασίλειος· τερατολογῶν οὐκ ἀσχύ-
νεται.

15. Ἰουστίνος δὲ²² καὶ αὐτὸς ὁμοία τοῖς τοῖμας οὕτως λέγει· τρεῖς εἶναι ἀρχὰς τῶν ὅλων ἀγεννήτους, ἀρβενικὰς δύο, θηλυκὴν²³ μίαν. Τὴν δὲ ἀρβενικὴν ἡ μὲν τις ἀρχὴ καλεῖται Ἀγαθὸς, αὐτὸς μόνον οὕτω λεγόμενος²⁴, προγνώστης τῶν ὅλων· ἡ δὲ ἑτέρα πατὴρ πάντων τῶν γεννητῶν, ἀπρόγνωστος καὶ ἀγνωστος καὶ ἀόρατος, Ἐλωεὶμ δὲ καλεῖται, φησὶν. Ἡ [δὲ] θῆλεια²⁵ ἀπρόγνωστος, ὀργίλη, διγνώμος, διαύματος, καθὼς ἐν τοῖς περὶ αὐτοῦ λόγοις λεπτομερῶς διηγησάμεθα, τὰ μὲν ἄνω αὐτῆς μέχρι βουδῶνος εἶναι παρθένον, ἀπὸ δὲ βουδῶνος τὰ κάτω²⁶ ἔχιδνα²⁷. [p. 322 | 324] Καλεῖται δὲ ἡ τοιαύτη Ἐδέμ καὶ Ἰσραήλ. Ταῦτα· φάσκει ἀρχὰς εἶναι τῶν ὅλων, ἀφ' ὧν τὰ πάντα ἐγένετο. Τὸν Ἐλωεὶμ δὲ ἀπρογνώστως ἔλθεῖν εἰς ἐπιθυμίαν τῆς μετοπαρθένης, καὶ ἐπιμιγέντα γεννήσαι ἀγγέλους δώδεκα. Τούτων τὰ ὀνόματα²⁸ καὶ οἱ μὲν πατρικοί [τῷ πατρὶ] συναίρονται²⁹, οἱ δὲ μητρικοί τῇ μητρὶ. Τούτους εἶναι τοῦ³⁰ ἀλληγορικῶς εἰρηκότος Μωσέως· τὰ ἐν τῷ νόμῳ γεγραμμένα. Πειποτῆσαι δὲ τὰ πάντα ὑπὸ τοῦ Ἐλωεὶμ καὶ τῆς Ἐδέμ, καὶ τὰ μὲν ζῶα ἅμα τοῖς λοιποῖς ἀπὸ τοῦ θηριώδους μέρους, τὸν δὲ ἀνθρωπινὸν ἀπὸ τῶν ἀνωθεν τοῦ βουδῶνος. Καὶ ἡ³¹ μὲν Ἐδέμ κατατεθεῖσθαι ἐν αὐτῇ τὴν ψυχὴν, ἥτις αὐτῆς δύναμις ἦν [Ἐλωεὶμ δὲ τὸ πνεῦμα]³². Τούτον δὲ φάσκει μαθόντα ἀνελθῆναι πρὸς τὸν ἀγαθὸν καὶ καταλείπειν³³ τὴν Ἐδέμ· ἐφ' ᾧ ὀργισθεῖσαν ταύτην πᾶσαν τὴν³⁴ ἐπιβουλήν ποιησθαι κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ Ἐλωεὶμ, ὅπερ κατέθετο ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. Καὶ τούτου χάριν ἀπεσταλκέναι τὸν πατέρα τὸν Βαρούχ διαταττόμενον τοῖς προφήταις, ἵνα ρυσθῇ τὸ πνεῦμα τοῦ Ἐλωεὶμ, καὶ πάντας ὑποσεσῶνται ὑπὸ³⁵ τῆς Ἐδέμ. Ἀλλὰ καὶ τὸν Ἡρακλέα φάσκει προφήτην γεγονέναι, ἠτεῖσθαι δὲ αὐτὸν ὑπὸ τῆς Ὀμφάλης³⁶, τοῦτέστιν ὑπὸ τῆς Βάβελ, ἣν Ἀφροδίτην ὀνομάζουσιν. Ὑστερον δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρώδου γεγονέναι τὸν [δὲ]³⁷ Ἰησοῦν υἱὸν Μαρίας καὶ Ἰωσήφ, ᾧ τὸν Βαρούχ φάσκει λελαληκέναι· καὶ τούτῳ δὲ ἐπιθεσθὲν λευκέναι τὴν Ἐδέμ, μὴ δεδυνῆσθαι δὲ αὐτὸν ἀπατῆσαι, καὶ τούτου χάριν πεπονηκέναι σταυρωθῆναι³⁸ οὐ τὸ πνεῦμα ἀνελθῆναι πρὸς τὸν Ἀγαθὸν λέγει.

A nerint. Hæc igitur et Basilides mirabilia narrans non erubescit.

Taûta δὲ καὶ Βασίλειος· τερατολογῶν οὐκ ἀσχύ-
νεται.

15. Justinus autem et ipse consimilia his conatus ait in hunc modum : tria esse principia universorum non generata, mascula duo, femininum unum. Masculorum autem unum principium vocatur Bonus, ipsum hoc solum vocatus, præcius universorum; alterum autem pater omnium generatorum, non præcius et ignarus et visu carens, Elohim autem vocatur, inquit. Femininum autem non præcians, iracundum, bimens, bicorpor, sicuti in nostra de eo disputatione subtiliter exposuimus, superiora ejus inguinibus tenus esse virginem, inferiora⁵¹⁸⁻⁵¹⁹ autem ab inguinibus inde viperam. Vocatur autem hæc talis Edem et Israel. Hæc dicitur principia esse universorum, unde omnia exstiterint. Elohim autem non præciantem venisse in cupiditatem semivirginis illius, et corporibus commissis generavisse duodecim angelos. Horum nomina et paterni quidem patrem comitantur, materni autem matrem. Hos esse cum allegorice dixerit Moses ea, quæ in lege scripta sunt. Facta autem esse omnia ab Elohim et Edem, et animalia quidem simul cum reliquis e bestiali parte, hominem autem ex partibus supra inguina. Et Edem quidem deposuit in eo animam, quæ ipsius potestas erat [Elohim autem spiritum]. Hunc autem dicitur, postquam didicerit, escendisse ad Bonum et deseruisse Edem; propter quod iratam eam omnes insidias facere spiritui Elohim, quem hic deposuit in homine. Et hanc ob causam patrem legavisse Baruch, mandata dantem prophetis, ut liberaret spiritum Elohim, et omnes allectos esse ab Edem. Sed et Heronem dicitur prophetam exstitisse, superatum autem eum esse ab Omphale, hoc est a Babel, quam Venerem nominant. Postea autem diebus Herodis exstitisse Jesum, filium Mariæ et Josephi, ad quem Baruch illum dicitur esse locutum; et huic vero insidiatum esse Edem, non autem potuisse eum seducere, et propterea fecisse, ut in crucem suffligeretur; cujus spiritum escendi se ad Bonum dicit. Et omnium vero, qui ita stultis illis et debilibus sermonibus obtemperant, spiritum quidem salvatum iri, corpus autem et animam Edem

VARIE LECTIONES.

²¹ χωρήσουσι. χρήσουσι C. ²² Cf. supra p. 218 sqq. ²³ τούτοις. Ad Sethianos respicere videtur, quos Justinus excipit libro v. 23. ²⁴ θηλυκὴν. θῆλυν C, M. Cf. supra p. 218, 64. ²⁵ λεγόμενος. λεγόμενον C. M. Cf. supra p. 218, 65. ²⁶ Ἡ δὲ θῆλεια. Ἡ θῆλεια C, M. Cf. supra p. 218, 67. ²⁷ τὰ κάτω. καὶ κάτω C, M. Cf. supra p. 218, 69. ²⁸ ἔχιδνα. ἔχιδνα C. ²⁹ Lacunam signavit jam M. Plura hic ommissa esse videntur. Cf. supra, p. 218, 79-83. ³⁰ τῷ πατρὶ om. C. Cf. supra p. 218, 84. ³¹ συναίρονται. συναίρουται C, M. Cf. supra l. i. ³² Post τοῦ lacunam signavimus respicientes ad p. 220, 90, 91. Forti inserendum : παραδείσου ἔδρα. ³³ Καὶ ἡ. Καὶ τῇ M, καὶ τὴν Roepers, καὶ ἡ — κατατίθεται susp. Sauppius. Cf. supra p. 220, 4. ³⁴ Ἐλωεὶμ δὲ τὸ πνεῦμα om. C, M. Verba hæc ex p. 220, 5 sumpta hic esse inserenda jam Roepers monuit. ³⁵ καταλείπειν. καταλειπνέται C, M. Cf. supra p. 222, 41 et 224, 61. ³⁶ πᾶσαν τὴν. Fort. delendum τὴν M. ³⁷ ὑπὸ. ἀπὸ C, M. ³⁸ Ὀμφάλης C, ut libro V. M. ³⁹ τὸν δὲ. Delendum potius videtur δὲ quam scribendum τόνδε M.

illius derelinqui, quam et terram Justinus demens A Kal¹ πάντων ἐκ τῶν οὕτως τοῖς μαρτοῖς καὶ ἀδρανέσι
vocal.

16. Docetis autem talia dicunt: Esse primum Deum tanquam semen arboris fici, ab hac autem profectos esse tres æones, tanquam stirpem et folia et fructum; hos autem projecisse 520-521 triginta zones, unumquemque decem; unitos autem esse eos secundum decades omnes, solum autem positionibus differre, ut alii aliis sint priores. Projectos autem esse infinites infinitos zones, et esse universos masculofemineos. Hos autem consilio capto simul congressos ex [cum] medio zone genuisse ex virgine Maria Salvatorem omnium, ab omni parte consimilem primo Deo, qui tanquam semen ficulneum sit, hac re autem inferiorem, quod genitus sit, semen enim, unde fici arbor, non-genitum. Erat igitur magna æonem lux tota, nullam insuper recipiens orationem, habens in semetipsa omnium animalium species. Hanc, cum intraverit in subiacens chaos, causam prebuisse iis, quæ exsisterunt et sunt, et deveniens superne specierum æternarum expressit infra in chaos formas. Tertius enim æon, qui se ipsum triplicaverat, cum videret notas suas universas detractas in tenebras, quæ infra sunt, cumque neque tenebrarum immanitatem ignoraret, neque lucis simplicitatem, fecit cælum, et postquam intermedium firmavit, divisit tenebras a luce. Universis igitur speciebus tertii æonis et ejus ipsius imaginem superari ait a tenebris, quæ ignis vivus a luce ortus exstitit, unde dicunt magnum archontem exstitisse, de quo Moses disputat, cum dicit esse hunc deum igneum et demiurgum, qui etiam ideas omnium transmutat continuo in corpora, hac est anima, quapropter dicunt Salvatorem supergeneratum esse, qui monstrat viam, quæ effugit superate animæ, Jesu autem indutum fuisse potestatem illam unigenitam; ideo non potuisse spectari ab aliquo propter exsuperantem magnitudinem splendoris. Omnia autem accidisse ei dicant, sicuti in Evangeliiis scriptum est.

522-523 17. Qui autem Monoimum Arabem

λόγοις παιδομένων [τὸ μὲν πνεῦμα] ὁ σωθὲν | σεσθαι, τὸ δὲ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν τῆς Ἑδέμ καταλείπεσθαι, ἦν καὶ γῆν Ἰουστίνος ὁ ἀπρὸν καλεῖ.

17. Οἱ δὲ Ἀδοκῆται τοιαῦτα λέγουσιν· εἶναι τὸν πρῶτον θεὸν ὡς σπέρμα συκῆς, ἐκ δὲ τούτου ἀληθινῶς τρεῖς αἰῶνας, ὡς τὸ πρῶτον καὶ τὰ φύλλα καὶ τὸν καρπὸν· τούτους δὲ προβεβληκέναι [p. 324. 325] λ' αἰῶνας, ἕκαστον ἰ' ἡνῶσθαι· ὁ δὲ αὐτοὺς κατὰ δέκα πάντας, μόνον δὲ διαθέσσει· διαφέρειν τινὰς τινῶν πρῶτους¹⁰. Προβεβληθῆναι δὲ ἀπειράκις ἀπειρῶν αἰῶνας, καὶ εἶναι τοὺς πάντας ἀβήρονθῆλεις. Τούτους δὲ βουλευσαμένους ὁμοῦ συναβήροντας ἐκ τοῦ μέσου αἰῶνος¹¹ γεννησάιν ἐκ Παρθένου Μαρίας Σωτῆρα τῶν πάντων, κατὰ πάντα ὁμοῖον τῷ πρῶτῳ B σῶματι ἐν σπέρματι¹² συκῆν¹³, ἐν τούτῳ δὲ ἤττονα, τῷ¹⁴ γεννητὴν εἶναι¹⁵, τὸ γὰρ σπέρμα, ὅθεν ἡ συκὴ, ἀγέννητον. Ἦν οὖν τὸ μέγα τῶν αἰῶνων πῶς ὅλον, οὐδεμίαν ἐπιδεχόμενον κόσμῳσιν, ἔχον ἐν αὐτῷ πάντων τῶν ζῶων ἰδέαν· τοῦτο ἐπιφοιτήσαν ἐς τὸ ὑποκείμενον χάος παρσχηκέναι αἰτίαν τοῖς γεγενομένοι καὶ οὕσι, καταδὴν τε ἀνωθεν ἰδεῶν¹⁶ αἰωνίων ἀπεμάζαντο¹⁷ κάτω [εἰς] τὸ χάος¹⁸ τὰς μορφάς. Ὁ γὰρ τρίτος αἰὼν, ὁ αὐτὸν τριπλασιάσας, ὅρῳ τοὺς χαρακτῆρας αὐτοῦ πάντας κατασπομμένους ἐς τὸ κάτω σκότος, οὐκ ἀγνοῶν τὴν τε τοῦ σκότους δεινότητα καὶ τὴν τοῦ φωτὸς ἀρελότητα, ἐποίησεν οὐρανὸν καὶ μέσον πῆξας διεχώρισαν ἀναμέσον τοῦ σκότους καὶ ἀναμέσον τοῦ φωτὸς. Πασῶν οὖν τῶν ἰδεῶν¹⁹ τοῦ τρίτου αἰῶνος²⁰ καὶ αὐτοῦ τὸ ἐκτύπωμα κρα²¹ | τεῖσθαι φησιν ὑπὸ τοῦ σκότους²², πῦρ²³ ὡν αὐθις ζῶν ὑπὸ τοῦ φωτὸς γενόμενον ὑπῆρξεν, ἐξ ἧς²⁴ φάσκουσι τὸν μέγαν ἀρχοντα γεγενῆσθαι, περὶ οὗ Μωϋσῆς ὁμιλεῖ, λέγων εἶναι τοῦτον θεὸν κύρινον καὶ δημιουργὸν, ὃς καὶ τὰς ἰδέας πάντων μεταβάλλει διὰ εἰς σῶμα. Ταύτας τὰς²⁵ ψυχὰς²⁶, οὐ χάριν φάσκουσι²⁷ τὴν Σωτῆρα παραγεννηθῆναι²⁸, ἐπιεικνύοντα τὴν ὁδὸν, δι' ἧς φαύονται αἰκρατοῦμεναι φυχὰς, ἡνδεῶσθαι δὲ τὸν Ἰησοῦν τὴν δύναμιν ἐκείνην τὴν μονογενῆ· διὰ μὴ δύνασθαι θεαθῆναι ὑπὸ τινος διὰ τὸ μεταλλόμενον²⁹ μέγαθος τῆς ὁδοῦς. Πάντα δὲ συμβεβηκέναι αὐτῷ φασὶ καθὰ ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις γέγραπται.

[p. 325. 326] 17. Οἱ δὲ³⁰ κατὰ Μονόιμον³¹ τὸν

VARIAE LECTIONES.

Kal — παιδομένων. Kal πάντα δὲ τὸν — παιδομένον Roepers. ¹ τὸ μὲν πνεῦμα om. C, M, qui jam vidit post παιδομένων nonnulla excidisse. ² Cf. supra p. 412 sqq. ³ Δοκῆται. Δοκῆται C, Δοκῆται M. ⁴ λ' αἰῶνας, ἕκαστον ἰ' ἡνῶσθαι. λ' αἰῶνας ἕκαστον ἡνῶσθαι C, M. ⁵ διαθέσει. θέσει? Cf. supra p. 414, 56. ⁶ πρῶτους. Μαλὶν πρωτεύοντας. M. ⁷ ἐκ τοῦ μέσου αἰῶνος. ἐς τὸν μέσον αἰῶνα? Cf. supra p. 416, 75, 76. ⁸ σῶματι ἐν σπέρματι. σῶματι ἐν πάσματι C, θεῷ, τῷ οἰονεῖ σπέρματι? Cf. supra p. 416, 64. ⁹ συκῆν. ἐκείνῳ C. Cf. supra p. 416, 78. ¹⁰ ἤττονα, τῷ. ἤττονα, διὰ τὸ C. Ex ultima syllaba voc. ἤττονα factum AIA M. ¹¹ γεννητὸν εἶναι. ἀγέννητον εἶναι C. Cf. supra p. 416, 79. ¹² ἰδεῶν C. ¹³ ἀπεμάζαντο. ἀπεμάζαντο. C. ¹⁴ εἰς τὸ χάος. τὸ χάος C, M, qui vocabula a librario serius inter lineas scripta uncinis inclusit. ¹⁵ ἰδεῶν C. ¹⁶ Forie post αἰῶνος nonnulla exciderunt. Cf. suprat. p. 3-5. ¹⁷ Post σκότους lacunam signavit M. ¹⁸ πῦρ — ὑπῆρξεν. πῦρ ζῶν ἀπὸ τοῦ φωτὸς γενόμενον, οὐ καὶ σφραγὶς (ex transpositis ὡν αὐθις facta) ὑπῆρξεν conj. Roepers coll. iis, quæ supra leguntur, p. 418, 6, 7: ὁ πῦρ δὲ αὐτοῖς ζῶν ἀπὸ τ. φ. γ. ὑπῆρξεν? vel ὁ πῦρ ζῶν ἀπὸ τ. φ. γ. ὑπῆρξεν? ¹⁹ ἐξ ἧς. ἐξῆς sup. M, ἐξ οὗ? ὅθεν? Cf. supra, p. 418, 7. ²⁰ σῶμα. Ταύτας τὰς. σῶματα. Ταύτας τὰς susp. M, σῶματα, τούτεστι τὰς? : σῶματα εἶναι δὲ ταῦτα; conj. Roepers, qui fort. etiam ex σμμάτων post σῶματα addendum esse putat. ²¹ Post ψυχὰς lacunam signavit M. ²² οὐ χάριν φάσκουσι ex conjectura M, οὐ χάριν ἀσχοῦσι C. ²³ παραγεννηθῆναι pr. C. ²⁴ μεταλλόμενον C. ²⁵ Cf. supra p. 424 sqq. ²⁶ Μονόιμον. Νόιμον C, M. Cf., quæ supra ad p. 412, 5 adnotavimus.

Ἀραβὰ φασιν εἶναι τὴν τοῦ παντός ἀρχὴν πρῶτον ἀνθρώπου καὶ υἱὸν ἀνθρώπου, καὶ τὰ γενόμενα, καθὼς Μωϋσῆς²¹ λέγει, μὴ ὑπὸ τοῦ πρώτου ἀνθρώπου γεγονέναι, ἀλλὰ ὑπὸ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, οὐχ ὅλου, ἀλλ' ἐκ μέρους αὐτοῦ. Εἶναι δὲ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἰῶτα, ὃ ἐστὶ δεκάς, κύριος ἀριθμὸς, ἐν ᾧ ἐστὶν ἡ τοῦ παντός ἀριθμοῦ ὑπόστασις, δι' οὗ πᾶς ἀριθμὸς συνέστηκε, καὶ ἡ τοῦ παντός γένεσις, πῦρ, ἀήρ, ὕδωρ, γῆ. Τοῦτου δὲ ἔντος ἰῶτα²² ἐν²³ καὶ κεφαλαία μία, τέλειαν ἐκ τελείου, ρυεῖσα κεφαλαία ἀνωθεν, πάντα ἔχουσα ὅσα καὶ αὐτὴ²⁴, ὅσα καὶ ὁ ἀνθρώπος ἔχει, ὁ πατήρ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, — γεγονέναι οὖν φησὶ τὸν κόσμον. Μωϋσῆς ἐν ἐξ ἡμέραις, τοῦτέστιν ἐν ἐξ δυνάμεσιν, ἐξ ὧν ὁ κόσμος ἀπὸ τῆς κεφαλᾶς γέγονε τῆς μιᾶς. Οἱ τε γὰρ κύβοι καὶ τὰ ὀκτάεδρα καὶ αἱ πυραμίδες καὶ πάντα τὰ τούτοις παραπλήσια σχήματα ἰσπεφανῆ²⁵, ἐξ ὧν συνέστηκε ἡ πῦρ, ἀήρ, ὕδωρ, γῆ, ἀπὸ τῶν ἀριθμῶν. γηγόναι τῶν κατελημμένων ἐν ἐκείνῃ τῇ ἀπλῇ²⁶ τοῦ ἰῶτα κεφαλῆς, ἥτις ἐστὶν υἱὸς ἀνθρώπου. Ὅταν οὖν, φησὶ, ράβδον λέγῃ²⁷ Μωϋσῆς στρεφομένην εἰς Αἴγυπτον τὰ πάθη, καταλέγει τὸν κόσμον τοῦ ἰῶτα ἀλληγορουμένως²⁸, οὐδὲ πλείονα τῶν δέκα²⁹ παθῶν ἱσχυρὰ μάλιστα. Εἰ δὲ, φησὶ, θέλεις ἐπιγινώσκειν τὸ πᾶν, ἐν σεαυτῷ ζήτησον τίς ὁ λέγων· Ἡ ψυχὴ μου, ἡ σὰρξ μου, ὁ νοῦς μου, καὶ ἐν ἑκάστῳ κατεδιδουμένως ὡς ἑτέρος αὐτῷ· τοῦτον νοεῖ τέλειον ἐκ τελείου, πάντα βίω ἡγουμένον οὐκ ὄντα τὰ καλούμενα καὶ τὰ πάντα ὄντα. Ταῦτα μὲν οὖν καὶ Μονοῖμυ δοκεῖ.

ἡ'. Τατιανὸς³⁰ δὲ παραπλησίως τῷ Οὐαλεντίνῳ καὶ τοῖς ἑτέροις φησὶν αἰῶνας εἶναι τινὰς ἀοράτους³¹, ἐξ ὧν³² ὑπὸ τινος κάτω³³ τὸν κόσμον δεδημιουργῆσθαι καὶ τὰ ὄντα. Κυνικωτέρῳ [p. 326. 327] δὲ βίβη ἀσχεῖται³⁴ καὶ σχεδὸν οὐδὲν Μαρκίανον³⁵ ἀπειμφαίνε πρὸς τὰς δυσφημίας³⁶ καὶ τὰς περὶ γάμων νομοθεσίας.

ιβ'. Μαρκίαν δὲ³⁷ ὁ Ποντικὸς καὶ Κέρων ὁ τοῦτου διδάσκαλος καὶ αὐτοὶ ἐρίζουσιν εἶναι τρεῖς τὰς τοῦ παντός³⁸ ἀρχάς, ἀγαθὸν δίκαιον, ὕλην· τινὲς δὲ τοῦτον μαθητὰν πρὸςθεῖσαι [δ']³⁹ λέγοντες ἀγαθὸν, δίκαιον, πονηρὸν, ὕλην. Οἱ δὲ πάντες⁴⁰ τὸν μὲν ἀγαθὸν οὐδὲν ὅλως⁴¹ πεποιθέναι, τὸν δὲ δίκαιον οἱ μὲν τὸν πονηρὸν⁴², οἱ δὲ μόνον δίκαιον ὀνομάζουσι, πεποιθέναι δὲ τὰ πάντα φάσκουσιν ἐκ τῆς ὑποκειμέ-

A sectantur, aiunt esse universorum principium hominem primum et filium hominis, et ea, quæ facta sunt, sicuti Moses dicit, non a primo homine orta esse, sed a filio hominis, non toto illo, sed ex parte ejus. Esse autem filium hominis litteram iota, quæ est decas, principalis numerus, in quo est universi numeri substantia, per quem quisque numerus constat et universi origo, ignis, aer, aqua, terra. Hic autem cum sit iota unum et apex unus, perfectum ex perfecto, apex, qui processit superne, omnia habens in semetipso, quæcunque etiam homo habet, pater filii hominis; — factum igitur esse ait mundum Moses sex diebus, hoc est sex potentatibus, ex quibus mundus ab apice illo exstitit uno. Et enim et cubi et octaedra et pyramides et omnes B hisce consimiles formæ comparium superficierum, ex quibus constat ignis, aer, aqua, terra, a numeris ortæ sunt comprehensis in illo simplice litteræ iota apice, qui est filius hominis. Quando igitur, inquit, virgam dicit Moses vibratam ad plagas Ægyptiacas, recenset mundum litteræ iota allegorice, neque plures quam decem plagas formavit. Sin vero, inquit, vis cognoscere universa, in te ipso quære quisnam sit, qui ait: anima mea, caro mea, mens mea, et qui unumquodque sibi ipsi arrogat quasi alius quis. Hunc intellige esse perfectum ex perfecto, omnia sua propria existimantem non-entia quæ vocantur omniaque entia. Hæc igitur et Monismo placent.

18. Tatianus autem consimiliter Valentino creaturisque ait æones esse quosdam invisibiles, ex quibus a quodam inferiore mundum esse fabricatum et ea quæ sunt. Vitæ autem admodum 524-525 cynica studet et nullo fere modo a Marcione dissentit quod et ad diffamationes attinet et ad leges de nuptiis latas.

19. Marcion autem Ponticus Cerdoque hujus magister et ipsi definiunt esse tria universi principia: bonum, justum, materiam; quidam autem eorum discipuli addunt [quartum] dicentes, bonum, justum, malum, materiam. Cuncti autem (sc. dicunt) bonum omnino nihil fecisse, justum autem alii malum, alii autem solum justum nominant, fecisse autem universa dicunt ex subjacente materia; non enim

VARIÆ LECTIONES

²¹ Μωϋσῆς C. ²² ἰῶτα ἐν καὶ κεφαλαία μία. ἰῶτα ἐν κεφαλῇ μιᾷ legendum esse censet M. coll. p. 426, 49, ubi C. habet ἰῶτα ἐν μιᾷ κεφαλῇ. ²³ Verba ἰῶτα — ἀνθρώπου parenthesis esse putat Roepers, continuata sic oratione: γεγονέναι, ὡς φησὶ Μωϋσῆς, τὸν κόσμον. ²⁴ ἔχουσα ὅσα καὶ αὐτὴ, ἔχουσα ἐν ἑαυτῇ? Cf. supra p. 428, 50. ²⁵ ἰσπεφανῆ Roepers, ἰσα ἢν C. M., qui hæc verba coll. p. 428, 58 uncinis inclusit. ²⁶ ἀπλῇ, διπλῇ C. Cf. supra, p. 428, 59. ²⁷ λέγῃ, λέγει C. ²⁸ εἰς Αἴγυπτον — ἀλληγορουμένως, εἰς Αἴγυπτον, τὰ πάθη καταλέγει τοῦ κόσμου τῷ ἰῶτα ἀλλ'. conj. M et Bernaysius, εἰς τὰ κατὰ τὴν Αἴγυπτον πάθη, κατ. τ. κ. τ. l. ἀλλ'. Roepers, εἰς τὰ κατ' Αἴγυπτον πάθη, λέγει τὸν κόσμον τοῦ ἰῶτα ἀλλ. susp. R. Scottus, εἰς τὰ κατὰ τὴν Αἴγυπτον πάθη, λέγει τὸν κόσμον τῷ ἰῶτα ἀλληγορουμένως. ὡς (ἀλληγορουμένως) Cf. supra p. 428, 61-63. ²⁹ πλείονα τῶν δέκα. πλείονων δὲ C. πλείονα τῶν δώδεκα legendum esse putat M. coll. p. 428, 63. Sicuti nos etiam Bernaysius correxit. ³⁰ Τατιανὸς—νομοθεσίας. Cf. supra p. 432, 22-27. ³¹ ἀοράτους. ποτὲ τοὺς C. M. Cf. supra p. 432, 24, ubi παρὰ τοὺς legitur in C. et verba Irenæi illie textui supposita. ³² ἐξ ὧν. ἐκ τῶν C. M. ³³ κάτω. τῶν κάτω? Sauppius. ³⁴ ἀσχεῖται καὶ, ἀσχεῖσθαι C. M. ³⁵ τὰς δυσφημίας. τῆς δυσφ. C. ³⁶ Μαρκίαν δὲ, κ. τ. λ. Quæ noster supra p. 382-394 de Marcione et p. 408 sq. de Cerdone scripsit, valde ab iis, quæ hic leguntur, abhorrent. ³⁷ τοῦ παντός, τοὺς παντός C. ³⁸ δ Sauppius, om. C. M. ³⁹ πάντες. πάντα C. ⁴⁰ ὅλως. ἄλλως C. M. ⁴¹ τὸν πονηρὸν. καὶ τὸν πον. Sauppius. μόνον. μόνον τόν? Sauppius.

hanc fecisse, sed irrationabiliter, necesse enim esse ut ea, quæ orta sint, similia sint ei, qui fecerit. Quapropter etiam parabolis evangelicis in hunc modum utuntur dicentes: *Non potest arbor bona fructus malos facere*, et quæ sequuntur, ad hoc diciuntur pronuntiata esse, quæ ab ipso male censentur. Christum autem filium esse boni et ab eo missum esse ad salvandum animas, quem interiorem hominem vocat, dicens eum tanquam hominem apparuisse, cum non sit homo, et tanquam carnem habentem, cum non habeat carnem, qui specie apparuerit neque genituram sustinuerit neque passionem, verum specie tantum. Carnem autem non vult resurgere, matrimonium autem perniciem esse dicens ad vitam admodum cynicam adducit discipulos, in his putans se agere facere demiurgo, si iis, quæ ab ipso facta sunt vel constituta, se absterneat.

20. Apelles autem, hujus discipulus, cum ipsi improbarentur quæ a magistro dicta sunt, sicuti antea diximus, nova doctrina supposuit quatuor esse ocos, quorum unum dici bonum, quem neque propheta cognoverint, cujus esse filium Christum; alium autem opificem universi, quem non deum esse vult, alium autem igneam, qui apparuerit, alium autem malum, quos angelos vocat, addens vero Christum et quantum dicit. Sese autem applicat libro, quem Revelationes appellat Philomene cujusdam, quam prophetissam esse arbitratur. Carnem autem Christum non ex Virgine assumptisse, sed ex adjacente mundi substantia. In hunc modum contra leges et 526-527 prophetas opera concinnavit, dissolvere eos conatus, quasi qui mendacia loculi sint neque Deum cognoverint; carnesque perire consimiliter Marcioni dicit.

21. Cerinthus autem, ipse in Ægypto exultans, non a primo deo factum esse mundum voluit, sed a virtute quadam angelica longe separata et distante ab ea principalitate, quæ est super universa, et ignorante deum, qui est super omnia. Jesum autem dicit non ex Virgine esse generatum, natum autem esse eum ex Josepho et Maria filium consimiliter reliquis hominibus, et excelluisse iustitia et prudentia et intelligentia supra omnes reliquos. Et post baptismum devenisse in eum ab ea principalitate, quæ est super omnia, Christum in figura columbæ, et tum nuntiavisse incognitum patrem et virtutes perfectisse, sub finem autem passionis avolasse Christum a Jesu; passum esse Jesum, Christum autem a patiendo liberum mansisse, cum esset Spiritus Domini.

νης ὅλης· πεποιθέναι γὰρ οὐ καλῶς, ἀλλ' ἀλόγως· ἀνάγκη γὰρ τὰ γενόμενα ὅμοια εἶναι τῷ πεπονηθέντι. ἀπὸ καὶ ταῖς παραβολαῖς ταῖς εὐαγγελικαῖς οὕτως χρώνται λέγοντες· Οὐ δύναται δένδρον καρπὸν καρποῦς ποιεῖν, καὶ τὰ ἐξῆς, εἰς τοῦτο φάσκον· εἰρησθαι τὰ ὅτι αὐτοῦ κακῶς νομιζόμενα. Τὸν δὲ Χριστὸν υἱὸν εἶναι τοῦ ἀγαθοῦ καὶ ὅτι αὐτοῦ πέμψθαι ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν ψυχῶν, ὃν ἴσω ἀνθρώπων καλεῖ, ὡς ἀνθρώπον φανέντα λέγων οὐκ ὄντα ἀνθρώπον, καὶ ὡς ἑσαρκον οὐκ ἑσαρκον, δοκῆσαι πεφνηνῶτα, οὕτε γένεσιν ὁμοειδέντα οὕτε πάθος, ἀλλὰ τῷ δοκεῖν. Σάρκα δὲ οὐ θέλει ἀνίστασθαι, γάμον δὲ φθορὰν εἶναι λέγων κυνικωτέρῳ βίῳ προσάγει τοὺς μαθητάς, ἐν τοῦτοις νομίζων λυπεῖν τὸν δημιουργόν, εἰ τῶν ὅτι αὐτοῦ γεγονότων ἡ ὀρίσμενον ἀπέχοντο.

κ'. Ἀπελλῆς δὲ ὁ τοῦτου μαθητῆς ἀπαρεσθελὶς τοῖς ὑπὸ τοῦ διδασκάλου εἰρημένοις, καθὰ προειπόμεν, ἄλλῃ λόγῳ ὑπέθετο τέσσαρας εἶναι θεοὺς, ὧν ἓνα φάσκει [ἀγαθόν], ὃν οὕτε οἱ προφῆται ἔγνωσαν, οὐ εἶναι υἱὸν τὸν Χριστόν· ἑτέρον δὲ τὸν δημιουργόν τοῦ παντός, ὃν οὐ θεὸν εἶναι θέλει, ἑτέρον δὲ πύρινον τὸν φανέντα, ἑτέρον δὲ ποιητὴν οὐκ ἀγγέλους καλεῖ, προσθεὶς δὲ τὸν Χριστὸν καὶ πέμπτον ἐρεῖ. Προσέχει δὲ βιβλίῳ, ἣν φανερῶσαι καλεῖ Φιλομένης τινός, ἣν προφῆτιν νομίζει. Τὴν δὲ σάρκα τὸν Χριστὸν οὐκ ἐκ τῆς Παρθένου λέγει προστεληθέναι, ἀλλ' ἐκ τῆς παρακειμένης τοῦ κόσμου οὐσίας. [p. 327. 328] Οὕτως κατὰ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν συντάγματα ἐποίησε, καταλύειν αὐτοὺς ἐπιχειρῶν ὡς ψευδῆ λαλελήκοτας· καὶ θεὸν μὴ ἔγνωκός· σάρκα· τὰ ἀπώλυθαι ὁμοίως Μαρκίῳ λέγει.

κα'. Κήρινθος δὲ ὁ ἐν τῇ Αἰγύπτῳ ἀσκηθεὶς αὐτός, οὐκ ὑπὸ τοῦ πρώτου θεοῦ τὸν κόσμον γεγονέναι ἠθέλησεν, ἀλλ' ὑπὸ δυνάμεως τινος ἀγγελικῆς, πολὺν χωρισμένης καὶ διεστώσης τῆς ὑπὲρ τὰ ὅλα αὐθεντίας καὶ ἀγνωστῆς | τὸν ὑπὲρ πάντα θεόν. Τὸν δὲ Ἰησοῦν λέγει μὴ ἐκ Παρθένου γεγενῆσθαι, γεγονέναι δὲ αὐτὸν ἐξ Ἰωσήφ καὶ Μαρίας υἱὸν ὁμοίως τοῖς λοιποῖς ἀνθρώποις, καὶ διενηνοχέναι ἐν δικαιοσύνῃ καὶ σωφροσύνῃ καὶ συνέσει ὑπὲρ πάντας τοὺς λοιπούς. Καὶ μετὰ τὸ βάπτισμα κατεβλήθει εἰς αὐτὸν ἐκ τῆς ὑπὲρ τὰ ὅλα αὐθεντίας τὸν Χριστὸν ἐν εἰδὲ περισσότερῃ, καὶ τότε κηρύξει τὸν ἀγνωστον πατέρα καὶ δυνάμεις ἐπιτελέσαι, πρὸς δὲ τῷ τέλει τοῦ πάθους ἀποπτήναι τὸν Χριστὸν ἀπὸ τοῦ Ἰησοῦ· πεπονηθέναι τὸν Ἰησοῦν, τὸν δὲ Χριστὸν ἀπαθῆ μεμενηθέναι, Πνεῦμα Κυρίου ὑπάρχοντα.

VARIE LECTIONES.

20. Cf. Matth. vii, 18. Οὐ δύναται δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς ποιεῖν x. t. λ. 21. ὃν. ὃν τόν? 22. ἀλλὰ, ἀλλ' ἢ? Sauppins. 23. προσάγει. προσάγων C. 24. Ἀπελλῆς — Χριστόν. Cf. supra p. 410, 3—28. 25. ἓνα φάσκει ἀγαθόν. ἓνα φάσκον C. M. ἓνα εἶναι φάσκον Roepers. 26. Προσέχει — ἢν. Προσέχειν — ἢ C. Προσέχειν — ἢν susp. M. 27. προφῆτιν. προφῆτην C. 28. Cf. Matth. v, 17. 29. σάρκα. σάρκα? 30. ἀπώλυθαι C. 31. Cf. supra p. 484, 39—51. 32. γεγενῆσθαι C. 33. ὁμοίως. ὁμοιον C. M. Cf. supra p. 404, 44. 34. τότε. τοῦτον? Sauppins; sed cf. supra p. 484, 47. 35. καί. καὶ τὰς? Sauppins; sed cf. supra p. 404, 48. 36. Ἰησοῦ. υἱοῦ C. M. Siculi nos etiam R. Scottus correxit. Cf. supra p. 404, 49

κδ'. "Εβωναῖοι" δὲ τὸν μὲν κόσμον ὑπὸ τοῦ ἁ
δυνως¹¹ Θεοῦ γεγονέναι· λέγουσι, τὸν δὲ Χριστὸν
ὁμοίως Κηρίνθῳ. Ζῶσι δὲ πάντα κατὰ νόμον Μωϋ-
σοῦ¹², οὕτω φάσκοντες δικαιοῦσθαι.

κγ'. Θεόδοτος· δὲ ὁ Βυζάντιος εἰσηγγήσατο¹³ αἵρεσιν
τοιαύτῃ, φάσκων τὰ μὲν ὅλα ὑπὸ τοῦ δυνως¹⁴ Θεοῦ
γεγονέναι, τὸν δὲ Χριστὸν ὁμοίως τοῖς προειρημένοις
γνωστικοῖς φάσκει τοιοῦτον τινὲ τρόπον πεφηνέναι·
εἶναι δὲ τὸν Χριστὸν χροῖν¹⁵ ἢ ἀνθρωπῳ¹⁶ πῖσιν,
ἐν δὲ τούτῳ διαφέρειν, ὅτι κατὰ βουλὴν Θεοῦ γεγέ-
νηται ἐκ Παρθένου, ἐπισκιάσαντος τοῦ ἁγίου Πνεύ-
ματος, οὐκ ἐν τῇ Παρθένῳ σαρκαθέντα· ὕστερον δὲ
ἐπὶ τοῦ βαπτίσματος κατεληλυθέναι τὸν Χριστὸν ἐπὶ
τὸν Ἰησοῦν ἐν εἰδὲι περιστερᾶς, ὅθεν φασὶ μὴ πρό-
τερον τὰς δυνάμεις αὐτῷ ἐνεργηθῆναι. Θεὸν δὲ οὐκ
εἶναι τὸν Χριστὸν θέλει. Καὶ τοιαῦτα Θεόδοτος.

κδ'. Ἴτεροι δὲ¹⁷ καὶ ὡσαύτως¹⁸ πάντα τοῖς
προειρημένοις [p. 328—330] λέγουσιν¹⁹, ἐν μόνον
ἐνδιαλλάξαντες ἐν τῷ τὸν Μελχι | σιδὲκ ὡς δυνάμιν
τινα²⁰ ὑπεληλυθέναι, φάσκοντες αὐτὸν ὑπὲρ πάσαν
δύναμιν ὑπάρχειν, οὐ κατ' εἰκόνα²¹ [δὲ]²² εἶναι τὸν
Χριστὸν θέλουσιν.

κε'. Οἱ δὲ Φρύγες²³ ἐκ Μοντανῶ²⁴ τινος καὶ
Πρισκίλλης καὶ Μαξιμίλλης τὰς ἀρχὰς τῆς αἵρέσεως
λαβόντες, προφήτιδας τὰ γύναια νομίζοντες καὶ
προφήτην τὸν Μοντάνον²⁵, τὰ δὲ²⁶ περὶ τῆς τοῦ
παντός ἀρχῆς καὶ δημιουργίας ὁρθῶς λέγειν νομί-
ζουσι²⁷, καὶ τὰ περὶ τὸν Χριστὸν οὐκ ἄλλοτρίως
προσεληφασιν, σὺν²⁸ δὲ τοῖς προειρημένοις σφάλλον-
ται, ὧν τοῖς λόγοις ὑπὲρ τὰ Εὐαγγέλια προσέχοντες
πλανῶνται, νηστείας καινὰς²⁹ καὶ παραδόξους³⁰
ὀρίζοντες.

κς'. Ἴτεροι δὲ³¹ αὐτῶν τῇ τῶν Νοητιῶν αἰ-
ρέσει προσκειμένοι τὰ μὲν περὶ τὰ γύναια καὶ³²
Μοντάνον³³ ὁμοίως δοκοῦσι, τὰ δὲ περὶ τῶν³⁴
ἄλων Πατέρα δυσφημοῦσιν, αὐτὸν εἶναι Ἰῶν καὶ
Πατέρα λέγοντες, ὁρατὸν καὶ ἀόρατον, γεννητὸν
καὶ ἀγέννητον, θνητὸν καὶ ἀθάνατον· οὗτοι τὰς ἀφορ-
μὰς ἀπὸ Νοητοῦ τινος λαβόντες.

κς'. Ὁμοίως δὲ³⁵ καὶ Νοητός, τῷ μὲν γένει ὧν
Σμυρναῖος, ἀνὴρ ἀκριτόμυθος καὶ ποικίλος³⁶, εἰσ-
ηγγήσατο τοιαύτῃ αἵρεσιν, ἐξ Ἐπιγόνου τινὸς εἰς Κίλο-
μένην χωρήσασαν, καὶ οὕτως ἕως νῦν ἐπὶ τοὺς δια-
δόχους διαμείναντα, λέγων ἕνα τὸν Πατέρα καὶ Θεὸν
τῶν ἄλων· τοῦτον πάντα πεποιηκότα ἀφανῆ μὲν τοῖς
οὔσι γεγονέναι ὅτε ἠεὶ βούλετο, φανῆναι δὲ τότε ὅτε
ἠεὶ θέλει³⁷ καὶ τοῦτον εἶναι ἀόρατον, ὅτε μὴ ὁράται,

22. Ebionæi autem mundum quidem ab eo, qui
revera Deus est, factum esse dicunt, Christum au-
tem consimiliter Cerintho. Vitam autem agunt per
omnia secundum legem Moysi, ita dicentes sese
iustificari.

23. Theodotus autem Byzantius introduxit hæ-
resin huiuscemodi, dicens universa quidem ab eo,
qui revera Deus est, profecta esse, Christum autem
consimiliter supra dictis gnosticis ait tali quodam
modo apparuisse : esse autem Christum ejusdem
generis atque omnes homines, hac re autem esse di-
versum, quod secundum consilium Patris natus sit
ex Virgine, cui obumbraverit Spiritus sanctus, non
in Virgine incarnatum ; postea vero in baptismo
delapsus esse Christum super Jesum in specie co-
lumbæ, quapropter aiunt non prius potestates in
eo vuisse. Denique autem non esse Christum vult.
Et talia Theodotus.

24. Alii autem etiam omnia eodem modo, quo ii,
528-529 qui antea dicti sunt, loquuntur, una
tantum re differentes, quod Melchisedech tanquam
pro potestate quadam [maxima] habent, dicentes
eum supra quamque potestatem esse, cujus inma-
ginem referre Christum volunt.

25. Phrygæ autem ex Montano quodam et Pri-
scilla Maximillaque initia hæresis suæ nacti, pro-
phetissas esse mulierculas illas putantes et propheta-
m Montanum, et quæ ad universi originem et
fabricam attinent, recte dicere solent, et quæ ad
Christum, non inepte amplexi sunt, falluntur autem
cum supra dictis, ad quorum verba magis quam ad
Evangelia sese applicantes errant, jejunia nova et
monstruosa definientes.

26. Alii autem eorum Noetianorum hæresi stu-
dentes ea, quæ ad mulierculas illas atque Montanum
pertinent, consimiliter sentiunt, quæ autem ad
universorum Patrem, diffamant, ipsum esse Filium
et Patrem dicentes visibilem et invisibilem, gene-
ratum et non generatum, mortalem et immortalem :
hi a Noeto quodam profecti.

27. Consimiliter autem et Noctus, genere quidem
Smyrnaeus, vir ungar et vaser, introduxit hanc
hæresin, quæ ad Epigono quodam ad Cleomenem
venit et sic usque adhuc in successores permansit,
dicens unum esse Patrem et Deum universorum ;
hunc, qui omnia fecerit, occultum rebus creatis
redditum esse, quando voluerit, apparuisse autem
tum, cum voluerit ; eumque esse invisibilem, quando

VARIE LECTIONES.

¹¹ Cf. supra 406, 53-61. ¹² Ἐβωναῖοι. Ἐβωναῖοι C. ¹³ δυνως. δυνος C, M. Cf. supra p. 406, 53.
¹⁴ Μωϋσοῦ. Μωϋσῆ C, M. Cf. supra, p. 406, 62-75. ¹⁵ εἰσηγγήσατο. εἰσηγγήσατο C, M, εἰσηγγαγεν supra
I. I. ¹⁶ δυνως. δυνος C, M. ¹⁷ κοινόν. Litteræ om̄ prorsus evanilæ. M. ¹⁸ ἀνθρωπῳ. ἀνθρώποις ?
¹⁹ Cf. supra p. 406, 76-408, 82. ²⁰ ὡσαύτως Sappius, ἐξ αὐτῶν C, M. ²¹ λέγουσι C. ²² δυνάμιν τινα.
δύναμιν τινα μεγίστην? Cf. supra p. 406, 78. ²³ οὐ κατ' εἰκόνα R. Srotius, οὐ κατ' εἰκόνα C, M. ²⁴ δὲ
uncinis inclusimus sua lente R. Scotio. ²⁵ Cf. supra p. 436, 65-80. ²⁶ Μοντανῶ. Μοντάνου M; sed cf.
supra I. I. ²⁷ Μοντάνον. Μοντάνον? ²⁸ τὰ δὲ. τὰ τε? ²⁹ νομίζουσι. νομίζονται susp. M. ³⁰ σὺν Sappi-
pius, ἐν C, M. ³¹ καινὰς. κινὰς C, M. ³² παραδόξους. παραδόξαις C, M. ³³ Cf. supra p. 436, 80-88.
³⁴ καί. κατὰ susp. M. ³⁵ Μοντάνον. Μοντάνον? ³⁶ τὸν τῶν Sappius, τῶν C, M. ³⁷ Cf. supra p. 440,
22 sqq. et p. 448, 41 sqq. ³⁸ ποικίλος C.

non videatur, visibilem autem, quando videatur; A non genitum autem, quando non gignatur, genitum autem, quando gignatur ex Virgine; impassibilem et immortalem, quando non patitur et non moriatur, ubi autem passiones subiverit, pati et mori. Hunc Patrem ipsum Filium arbitrantur pro temporibus vocari secundum accidentia.

Horum hæresin corroborabat Callistus, cujus vitam exposuimus diligenter, qui et ipse hæresin peperit; a quibus initia 530-531 nactus et ipse profitens unum esse Patrem et Deum, hunc opificem mundi, hunc vero esse Filium nomine quidem dictum et nominatum, re autem [unum] esse Spiritum; Spiritus enim, inquit, Deus non alius est quam Logus, vel Logus quam Deus. Una igitur hæc persona nomine quidem divisa, nec vero re. Hunc logum unum esse Deum arbitratur et incarnatum esse dicit. Et eum quidem, qui secundum carnem visus est et comprehensus, Filium esse vult, eum autem, qui inhabitat, Patrem, tum quidem ad Noeti doctrinam delapsus, tum vero ad Theodoti, nihil firmi tenens. Hæc igitur Callistu.

23. Hermogenes autem quidam et ipse cum vellet aliquid dicere, dixit Deum ex materia cœva et subjacente universa scisse; fieri enim non posse, Deus ex entibus faciat ea quæ facta sunt.

29. Alii autem quidam quasi novum aliquid subintroducunt ex omnibus hæresibus corrogatum, mirabili libro confecto ex Elchasaï quodam nominato, hi principia universi consimiliter profitentur a Deo exstitisse, Christum vero unum non profitentur, sed esse superiorem quidem unum, eundem vero transfundi in corpora multa sæpenumero, et nunc vero in Jesu; consimiliter tum quidem ex Deo cum natum esse, tum autem spiritum exstitisse, tum autem ex Virgine, tum autem non; et hunc vero postea semper in corpora transfundi et in multis per tempora apparere. Utuntur autem incantationibus et baptismis, in quibus elementa profitentur. Superbiunt autem astrologia et mathesi et magicis artibus. Futuri autem præcios sese dicunt.

30. [Abraham jussu] Dei commigrat ex Mesopotamiæ urbe Haran in regionem nunc quidem Palestinam 532-533 et Judæam appel-

Τούτων τὴν αἵρεσιν ἱεράτῳ Κάλλιστος, οὗ τὸν βίον ἐκτεθείμεθα ἀσφαλῶς, δ; καὶ αὐτὸς αἵρεσιν ἀπεγέννησεν· ἐξ ὧν [p. 330. 331] ἀφορμὰς λαβὼν καὶ αὐτὸς ὁμολογῶν ἓνα εἶναι τὸν Πατέρα καὶ Θεὸν τοῦτον· δημιουργὸν τοῦ παντός, τοῦτον δὲ εἶναι ὕδιν ὀνόματι μὲν λεγόμενον καὶ ὀνομαζόμενον, οὐσίᾳ δὲ [ἐν]· εἶναι [Πνεῦμα], Πνεῦμα γὰρ, φησὶν. ὁ Θεὸς οὐχ ἑτερόν ἐστι παρὰ τὸν Λόγον, ἢ ὁ Λόγος παρὰ τὸν Θεόν. Ἐν οὖν τούτῳ πρόσωπον, ὀνόματι μὲν μεριζόμενον, οὐσίᾳ δὲ οὐ. Τοῦτον τὸν Λόγον ἓνα εἶναι Θεὸν ὀνομαζει καὶ σαρκώσθαι λέγει. Καὶ τὸν μὲν κατὰ σάρκα ὁρώμενον καὶ κρατούμενον ὕδιν εἶναι θέλει, τὸν δὲ ἐνοικούντα Πατέρα, ποτὲ μὲν τῷ Νοητοῦ· δόγματι περιρρήγνυμι, ποτὲ δὲ τῷ Θεοδότῳ, μηδὲν ἀσφαλὲς κρατῶν. Ταῦτα τοῖνυν Κάλλιστος.

κτ'. Ερμολόγης δὲ τις καὶ αὐτὸς θελήσας τι λέγειν, ἔφη τὸν Θεὸν ἐξ ὕλης συγχρόνου καὶ ὁποκειμένης τὰ πάντα ποιηθῆναι· ἀδυνάτως γὰρ ἔχειν τὸν Θεὸν μὴ οὐχὶ ἐξ ὄντων τὰ γενόμενα ποιεῖν.

κθ'. Ἐτεροι δὲ τινες ὥς καινόν τι παρισάγοντες ἐκ πασῶν αἱρέσεων ἐρασιδάμενοι, ξένην βίβλον σκευάσαντες Ἠλχασαï τινος ἐπονομαζομένην, οὗτοι τὰς μὲν ἀρχὰς τοῦ παντός ὁμοίως ὁμολογοῦσιν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ γεγονέναι, Χριστὸν δὲ ἓνα οὐχ ὁμολογοῦσιν, ἀλλ' εἶναι τὸν μὲν ἄνω ἓνα, αὐτὸν δὲ μεταγγιζόμενον ἐν σώμασι πολλοῖς, πολλάκις, καὶ νῦν δὲ ἐν τῷ Ἰησοῦ, ὁμοίως [ποτὲ μὲν ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγενῆσθαι, ποτὲ δὲ πνεῦμα γεγονέναι, ποτὲ δὲ ἐκ Παρθένου, ποτὲ δὲ οὐ· καὶ τοῦτον δὲ μετέπειτα φαί ἐν σώμασι μεταγγιζέσθαι καὶ ἐν πολλοῖς κατὰ καιροὺς δεικνύσθαι. Χρυσόστομος δὲ ἐπα[ο]ιδάζει καὶ βαπτίσματα ἐπὶ τῇ τῶν στοιχείων ὁμολογίᾳ. Σεισθήναι δὲ περὶ ἀστρολογίαν καὶ μαθηματικὴν, καὶ μαγικοῖς. Πιργνωτικὸς δὲ αὐτοὺς λέγουσιν.

λ'. τοῦ Θεοῦ μετοικεῖ ἐκ τῆς Μεσοποταμίας πόλεως Χαρβάν εἰς τὴν νῦν μὲν Παλαιστίνην καὶ [p. 331. 332] Ἰουδαίαν προσαγορευο-

VARIE LECTIONES.

27 ὅτε. ὅταν? Sauppis. 28 θνήσκειν. Τοῦτον τὸν πατέρα αὐτόν. θνήσκειν τοῦτον τὸν πατέρα· αὐτόν C, M. 29 αὐτόν. αὐτόν καὶ? Sauppis. 1 Cf. supra p. 450 sqq. 2 ἀσφαλῶς. σαφῶς susp. M. 3 Hoc loco aliqua excidisse ex sequentibus lin. 4—7, sicuti ex iis, quæ supra p. 458, 80 sqq. leguntur, apparet, cum τοῦ λόγου mentio hic desideretur. 4 Θεὸν τοῦτον. Θεὸν τὸν? Sauppis. 5 ἐν ἀδμ. M. 6 εἶναι πνεῦμα. εἶναι C, M. supra p. 458, 81. 7 κρατούμενον. σταυρόμενον susp. R. Scottus. 8 θέλει. θέλει C. 9 Νοητοῦ. Νοητῶ C. 10 περιρρήγνυμι. περιρῆγ...μενος, duabus litteris evanidis, C. M. 11 Cf. supra p. 432, 28 sqq. 12 Cf. supra p. 462, 47 sqq. 13 Vocis πολλοῖς vestigia exstant, sed non prorsus certa. M. 14 ἀστρολογίαν. Litteræ ἀστρ. plane evanide. M. 15 Post μαγικὸς excidisse ἐπτόνηται susp. M: μαγικὴν? Sauppis. 16 Post lin. 28, quæ fol. 132 cod. terminatur, aliqua folia intercidunt ordoque reliquorum foliorum turbatus est, cum fol. 137; hic inserendum sit, quod infra, p. 355, 55, fol. 133, excipit. 17 Cf. Chronicon Hippolyto tributum, quod typis describi fecit Jo. Alb. Fabricius, in edit. opp. S. Hippolyti. Tom. I, p. 49 sqq. sect. 9, p. 55. 18 De Abrahamo Dei jussu ex Mesopotamia in Palestinam commigrante hic sermonem fieri sequentia aperte demonstrant. 19 ἐκ. εἰ; C, M, qui pro πόλεως lin. 30, susp. πόλιν.

μένην χώραν, τότε δὲ Καναανίτιν, περὶ ἧς καὶ κατὰ Α
 τοῦτο τὸ μέρος τὸν λόγον οὐκ ἀμείλως παρεδώκαμεν
 ἐν ἑτέροις λόγοις. διὰ τοῦτο τοῖνυν γίνεται ἡ καταρχή
 τῆς κατὰ τὴν Ἰουδαίαν ἀξίωσης, ἥτις τὴν προση-
 γορίαν μετέσχευ [τοῦ ὀνόματος] ²⁰ ἐξ Ἰούδα, παῖδός
 τοῦ Ἰακώβ τοῦ τετάρτου, οὗ καὶ ²¹
 κέκληται, διὰ τὸ ἐξ αὐτοῦ τὸ βασιλικὸν γένος εἶναι.
 Ἀβραάμ ²² μετοικεῖ τῆς Μεσοποταμίας. ²³
 ἑκατοντούτης ²⁴ γενόμενος [γεννᾷ τὸν Ἰσαάκ· ὁ δὲ
 Ἰσαάκ ἑτῶν] ²⁵ γενόμενος ᾧ γεννᾷ τὸν Ἰακώβ· ὁ δὲ
 Ἰακώβ ἑτῶν πς· ²⁶ γεννᾷ τὸν Αὐσί· ὁ δὲ Αὐσί ἑτῶν μ'
 γεννᾷ τὸν Καθθ· ὁ δὲ Καθθ ἑτῶν [ἐγένετο δ'] ²⁷,
 ἦν ἡ καὶ συγκρατῆθε τῶν Ἰακώβ εἰς Αἴγυπτον. Γίνεται
 τοῖνυν πᾶς· ὁ χρόνος, ὃν παρέρχομεν Ἀβραάμ καὶ πᾶν
 τὸ αὐτοῦ γένος κατὰ τὸν Ἰσαάκ [τῆ] ²⁸ ἐν τῇ τότε κα-
 λουμένη Καναανίτιδι γῇ, ἐστὶν αὖ. Τοῦτου δὲ γίνεται Β
 [πατὴρ] ²⁹ Θάρρα, τοῦτου Ναχώρ, τοῦτου Σερούχ ³⁰,
 τοῦτου Ραγαῦ, τοῦτου Φαλλῆ, τοῦτου Ἐβερ ³¹,
 ὅθεν καὶ τὸ Ἑβραῖους καλεῖσθαι. ³² ἦσαν
 οὐκ ἔθνη, ὧν καὶ τὰ ὀνόματα ἐκτεθειμένα ³³ ἐν ἑτέροις
 βίβλοις, μὴδὲ τοῦτο παραλιπόντες κατὰ τόπον ³⁴, βου-
 λόμενοι ³⁵ τοῖς φιλομαθεῖσιν ἐπιδεικνύουσι ἣν ἔχομεν
 στορ· γῆν περὶ τὸ θεῖον τὴν τε ³⁶ ἀδίστακτον γνώ-
 σιν, ἣν ἐν πόντοις κατέχημεθα περὶ τὴν ἀλήθειαν.
 Τοῦτου δὲ τοῦ Ἐβερ ³⁷ γίνεται πατὴρ Σαλᾶ, τοῦτου
 δὲ Καϊνᾶν ³⁸, τοῦτου δὲ Ἀρραξᾶς ³⁹, οὗ γίνεται Σημ,
 τοῦτου δὲ Νῶε, ἀφ' οὗ κατὰ πάντα κόσμον γίνεται
 καταχλυσιμὸς, οὗ οὐτε Αἰγύπτιοι, οὐτε Καλδαῖοι,
 οὐτε Ἕλληνες μέμνηται, οἳ κατὰ τόπους οἱ τε ⁴⁰
 ἐπὶ τοῦ Ἰγύγου καὶ Αἰουκαλλωνος γεγέννηται κατα-
 χλυσιμοί. Εἰσίνουσι καὶ ἐπὶ τούτων γενεαὶ ε', ἐστὶν υἱς'. C
 Οὕτως εὐσεβέστατος γενόμενος καὶ θεοφιλεὶς μόνος
 ὅμα γυναῖκα καὶ τέκνους καὶ ταῖς τούτων τρισὶ γυ-
 ναιξί [p. 332. 333.] διέφυγε τὸν γεγνημένον καταχλυ-
 σμὸν ἐν κινδυνῷ διασωθείς, ἥς καὶ τὰ μέτρα ⁴¹ καὶ τὰ
 λεῖψανα, καθὼς ἐκτεθειμένα, ἕως νῦν ἀποδείκνυται
 ἐν δρετίν Ἀραράδ καλουμένοις, οὗσι πρὸς τὴν τῶν
 Ἀδιαβηνῶν χώραν. Ἐνδεῖν οὖν ἐστὶ τοῖς φιλοπό-
 νως ἱστορεῖν βουλομένοις, ὡς φανερώς ἐπιδεδείκται
 τῶν θεοσεβῶν γένος ἀρχαιότερον [ὅν] ⁴² πάντων
 Καλδαίων, Αἰγυπτίων, Ἑλλήνων. Τί δὲ καὶ τοὺς
 ἐπάνω τοῦ Νῶε καὶ θεοσεβεῖς καὶ θεοῦ ὁμιλητάς
 δουάζειν νῦν χρῆ, ἱκανῆς οὕσης ⁴³ πρὸς τὸ προκε-

latam, hunc vero Canaanitidem, de qua et hac ex
 parte rationem haud negligenter reddidimus in aliis
 libris. Propterea igitur sit exordium incrementi
 (sc. populi) in Judea, quum nomen nacta est ex Juda,
 filio Jacob quarto, cujus (sc. Jacob) etiam [Israel
 nomen] vocatum est, quia ex illo regia gens [est.
 Abraham] commigrat ex Mesopotamia [annos 75
 natus, et] centum annos natus [gignit Isaac; Isaac
 autem annos] natus 60 gignit Jacob; Jacob autem
 annorum 86 gignit Levi; Levi autem annorum 40
 gignit Caath; Caath autem annos [quatuor erat
 natus], quando cum Jacob descendit in Aegyptum.
 Fit igitur universum tempus, per quod peregrina-
 tus est Abraham omnisque ejus gens secundum
 Isaac in terra tunc Canaanitide vocata, anni 215.
 Hujus autem sit [pater] Thare, hujus Nachor, hu-
 jus Sarug, [hujus Reu, hujus Phaleg, hujus Heber],
 unde etiam sit, ut Hebraeorum nomine vocentur
 [Judæi; temporibus autem Phaleg orta est disper-
 sio gentium]; erant autem hæ 72 gentes, quarum
 etiam nomina exposuimus in aliis libris, ne hoc
 quidem prætermittentes suo loco, cupientes di-
 scendi studiosis demonstrare amorem, quæm ha-
 bemus erga divinam numen, et indubitatam cogni-
 tionem, quam cum laboribus nobis paravimus circa
 veritatem. Hujus autem Heber sit pater Sale, hujus
 autem Cainan, hujus autem Arphaxad, cujus sit
 Sem, hujus autem Noe, cujus tempore totius terræ
 sit inundatio, cujus neque Aegyptii neque Chaldei
 neque Græci meminerunt, quibus in singulis locis
 illæ et Ogygis et Deucalionis temporibus factæ inun-
 dationes acciderunt. Sunt igitur et horum genera-
 tiones 5, anni 495. Hic cum piissimus esset et Dei
 amicus, solus una cum muliere et ⁵³⁴⁻⁵³⁵ lib-
 eris horumque tribus mulieribus effugit diluvium
 quod factum est, in arca servatus, cujus et mensu-
 ræ et reliquæ, sicuti exposuimus, adhuc usque
 monstrantur in montibus Ararat vocatis, qui sunt
 Adiabenorum regionem versus. Intelligere igitur
 licet iis, qui studiose spectare volunt, quam aperte
 demonstrata sit Dei cultorum gens velutior omni-
 bus Chaldeis, Aegyptiis, Græcis. Quid autem eos
 quoque, qui ante Noe fuerunt, et cultores et disci-

VARIE LECTIONES.

²⁰ τοῦ ὀνόματος. Lacunam explevit Roepertus: Spatium vacuum litterarum 11 in Cod. M. ²¹ Spatium vacuum lit. 13. M. κληρονομία αὐτῆς susp. Roepertus, Ἰσραὴλ τὸ ὄνομα? ²² εἶναι Ἀβραάμ. Lacunam litterarum 11 explevit Roepertus. ²³ Spatium vacuum litterarum 26. M: καὶ γεννᾷ τὸν Ἰσαάκ, susp. Roepertus, ἑτῶν γεγνημένος αὐ, καί? ²⁴ ἑκατοντούτης. ἑκατὸν τούτης C. ²⁵ γεννᾷ τὸν Ἰσαάκ· ὁ δὲ Ἰσαάκ ἑτῶν. Spatium vacuum litterarum 22. M, ὁ δὲ Ἰσαάκ ἑτῶν Roepertus, qui dubitat an numeri 26 et 23 apud Millerum perperam pro 16 et 12 expressa sint, cum nihil amplius desideretur. ²⁶ πς· πς· C. M. ²⁷ ἐγένετο δ'. Lacuna litterarum 9. M, ἐγένετο καὶ susp. Roepertus. ²⁸ τῇ post Ἰσαάκ uncinis inclusit M. ²⁹ πατὴρ. Lacuna litterarum 5. M. Sicuti nos etiam Roepertus et Bunsenius (Hippolytus and his age 2 ed. vol. 1, p. 399 not. +) lacunam expleverunt. ³⁰ Σερούχ. Σερούρ C. M. ³¹ τοῦτου Ραγαῦ, τοῦτου Φαλλῆ, τοῦτου. Ἐβερ, om. C. M. Sicuti nos etiam Roepertus et Bunsenius omissa suppleverunt. ³² Lacuna litterarum fere 23. M, τοὺς ἀπὸ Σημ γεγνημένους coll. Gen. x, 21, susp. Roepertus, τοὺς Ἰουδαίους· ἐπὶ δὲ τοῦ Φαλλῆ ἐγένετο ἡ τῶν ἱδρῶν διαστορῆ· conj. Bunsenius. ³³ ἐκτεθειμένα C. ³⁴ παραλιπόντες κατὰ τόπον, βουλ. καταλιπόντες, κατὰ τόπον βουλ. C. M. ³⁵ βολόμενοι. βολόμενος, C. ³⁶ τὴν τε. τὴν δὲ C. M. ³⁷ Ἐβερ. Ἐβερ, C. M. ³⁸ Καϊνᾶν. Καϊνᾶν C. M. ³⁹ Ἀρραξᾶς. ἀρᾶξ (sic) C. ⁴⁰ οἱ τε. οἱ τε C. ⁴¹ ἥς καὶ τὰ μέτρα — ἀποδείκνυται. ἥς καὶ τὰ μέτρα σαφῶς ἐκτεθειμένα, καὶ τὰ λεῖψανα ἕως νῦν ἀποδείκνυται susp. R. Scottus. ⁴² ὃν Sauppius coll. lin. 69, om. C. M. ⁴³ οὕσης. οὕσης τῆς. C. M.

pulos Dei nominare nunc oportet, cum sufficiat A meum tautis της περι αρχαιοτης μαρτυρίας; quoad rem propositam hoc de vetustate testimonium?

31. Sed quoniam non praeter rem esse videtur demonstrare has in sapientia studiis versatas gentes posteriores esse quam Dei cultores, ex re est dicere, et unde genus eorum, et quando ipsae commigrantes in has regiones nomen non ex ipsis regionibus acceperint, sed ipsae adiecerint ex his, qui primo orti sunt et incoluerunt. Nascuntur Noe tres pueri Sem, Cham, Japheth; ex his universum genus hominum completum est: et quaeque regio incolitur; verbum enim Dei erga eos invaluit dicentis: *Crescite et multiplicamini et replete terram*. Tantum cum valuerit unum verbum, generantur ex tribus illis pueri in genere 72, ex Sem 25, ex Japheth 15, e Cham 32. Cham autem nascuntur pueri ex praedictis 32 hi: Chanaan, ex quo Chanaan, Mesraim, ex quo Aegyptii, Chus, ex quo Aethiopes, Phuth, ex quo Libyes. Hi ipsorum lingua adhuc usque proavorum nomine vocantur; Graece autem quibus nunc nominibus vocati sunt nominantur. Sin vero neque horum regiones antea incoltae sunt, neque a principio genus hominum ostenditur, hi autem filii Noe viri Dei cultoris sunt, qui et ipse discipulus factus est virorum Dei cultorum, qua de causa effugit magnam aque temporariam comminationem: quidni vetustiores erant Dei cultores quam universi Chaldaei, Aegyptii, Graeci, quorum pater ex hoc Japheth generatur, nomine Javan, ex quo Graeci et Iones? Sin vero gentes circa philosophiae studium versatae multo iuniores quam gens 536 - 537 Dei cultorum et quam diluvium utique ostendantur: quidni et barbarae et quotquot in mundo et cognitae sunt et incognitae iuniores his apparebunt? Hujus igitur doctrinae potius discite, Graeci, Aegyptii, Chaldaei omneque genus hominum, quid Numen divinum quaeque hujus bene composita sit fabrica, a nobis, Dei amata, et qui non jactanter hoc colimus, sed veritatis scientia usque modestiae ad eum demonstrandum sermones facimus.

32. Deus unus, primus et solus et universorum creator et Dominus, coaevum habuit nihil, non chaos infinitum, non aquam immensam vel terram solidam, non aera densum, non ignem calidum, non

λα'. 'Αλλ' ἐπεὶ οὐκ ἄλογον δοκεῖ ἐπιδείξαι ταῦτα τὰ περι σοφίαν ἡσυχολημένα ἰδὴν μεταγενέστερα ὄντα τῶν θεῶν/σεβαστέων, εὐλογον εἶπαι καὶ πόθεν τὸ γένος αὐτοῖς καὶ πότε μετακίχσαντες ταῖς ταῖς χώραις, οὐ τὸ ὄνομα ἐξ αὐτῶν τῶν χωρῶν μεταίχον, ἀλλ' αὐτοὶ προσεποίησαν ἐκ τῶν πρώτως ἀρξάντων καὶ κατοικησάντων. Γίνονται τῷ Νῶε τρεῖς παῖδες Σημ, Χάμ, Ἰάφεθ· ἐκ τούτων πᾶν γένος ἀνθρώπων πληθύνεται καὶ πᾶσα χώρα κατοικεῖται· ῥῆμα γὰρ θεοῦ ἐπ' αὐτοὺς ἔρχεται· εἰπόντος· Ἀύξανθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν. Τούτων δυνάμενος ἐνδὸς ῥήματος γεννῶνται ἐκ τῶν τριῶν παῖδες κατὰ γένος οὗ, ἐκ μὲν τοῦ Σημ κα', ἐκ δὲ τοῦ Ἰάφεθ ιε', ἐκ δὲ τοῦ Χάμ λθ'. Τῷ δὲ Χάμ γίνονται παῖδες ἐκ τῶν προσηρημένων λθ' οὗτοι· Χαναάν, ἐξ οὗ Χαναανοὶ, Μισραῖμ, ἐξ οὗ Αἰγύπτιοι, Χοῦς, ἐξ οὗ Αἰθίοπας, Φουθ, ἐξ οὗ Αἰθίοες. Οὗτοι τῇ κατ' αὐτοὺς φωνῇ ἔως νῦν τῇ τῶν προγόνων προσηγορίᾳ καλοῦνται· εἰς δὲ τὸ ἑλληνικὸν οἱς νῦν ὀνόμασι καλεῖνται ὀνομάζονται. Εἰ δὲ μὴδὲ τὸ οἰκίσθαι τὰς τοῦτων χώρας πρότερον ἦν, μὴδὲ ἀρχὴν γένος ἀνθρώπων δεικνύται, οὗτοι δὲ υἱοὶ τοῦ Νῶε ἀνδρὸς γίνονται θεοσεβοῦς, ὃς καὶ αὐτὸς μαθητὴς γεγέννηται ἀνδρῶν θεοσεβῶν, οὗ χάριν διέφυγε πολλὴν ὕδατος πρόσκαιρον ἀπειλὴν· πῶς οὐ προγενέστεροι ἦσαν θεοσεβεῖς; πάντων Καλδαίων, Αἰγυπτίων, Ἑλλήνων, ὧν πατὴρ ἐκ τούτου Ἰάφεθ γεννᾶται, ὄνομα Ἰωβάν, ἐξ οὗ Ἑλληνες καὶ Ἰωνες; Εἰ δὲ τὰ περι φιλοσοφίας ἐναποσχοληθέντα ἰδὴν πολλὰ μεταγενέστερα τοῦ τῶν [p. 333, 334.] θεοσεβῶν γένους καὶ κατακλισμοῦ πάντως δεικνύται, πῶς οὐ καὶ βάρεβα καὶ ὅσα ἐν κόσμῳ γνωστά τε καὶ ἀγνώστα νεώτερα τούτων φανήσεται; Τούτου τοίνυν τοῦ λόγου κρατήσαντες, μάθετε Ἑλληνες, Αἰγύπτιοι, Καλδαῖοι καὶ πᾶν γένος ἀνθρώπων, τί τὸ θεῖον καὶ [τίς] ἡ τοῦτου εὐτακτοῦ δημιουργία, παρ' ἡμῶν τῶν φίλων τοῦ θεοῦ, καὶ μὴ κομπόλογον τοῦτο ἡσυχάζον, ἀλλ' ἐν ἀληθείας γυνώσκει καὶ ἀσκήσει σωφροσύνης εἰς ἀπόδειξιν αὐτοῦ λόγους ποιομένων.

λθ'. Θεὸς εἰς, ὁ πρῶτος καὶ μόνος καὶ ἀπάντων ποιητὴς καὶ Κύριος, σύγχρονον ἔσχεν οὐδὲν, οὐ χάος ἀπειρον, οὐκ ὕδωρ ἀμέτρητον ἢ γῆν στερβάν, οὐκ ἀέρα πυκνὸν, οὐ πῦρ θερμὸν, οὐ πνεῦμα λεπτὸν, οὐκ

VARIAE LECTIONES.

ταῦτα, ἐν ταῖς ταῖς? Sauppins. "οὐ το. οὐ τὸ C. "I Mos. I, 28, "λθ' ὅτοι. λθ' τοῦτου C, M. "Χαναάν. Χάρι C. "Μισραῖμ. Μετσαῖμ C, Μετσαῖμ, M. "Sequentia recensuit Bunsenius in *Analect. Ant-Nicen.* vol. I, p. 331 sqq. "γένος. γένους C. "θεοσεβεῖς. οἱ θεοσεβεῖς; usup. Sauppins coll. lin. 69. "ἐναποσχοληθέντα. ἐναπασχοληθέντα C. "κατακλισμοῦ. κατὰ λογισμοῦ C. "πάντως Bunsenius, πάντως C, M. "μάθετε Bunsenius secutus Harium: μαθητα C, M, qui post ἡμῶν lin. 98 vel alio loco hujus periodi excidisse putat Elachon. "Post vocabulum θεῖον, quo fol. 157 cod. clauditur, interpunctio maxima a recentiori manu addita est. A voce καὶ fol. 155 incipit. Cf. Bunsenius (*Hippolytus and his age.* vol. I, p. 399). "καὶ τίς ἡ Bunsenius: καὶ ἡ, C, M. "κομπόλογον. κομπόλογος M, Bunsenius, κομπόλογος vel εἰς κόμπον λόγων, κομπόλογος, κομπόλογος coll. lin. 20, 21, κλεφίλογος coll. p. 544, 27 susp. R. Scottus: κομπόλογος? Cf. H. Stephan. lex. vol. IV, p. 1792 (ed. Didot). "ἐν Sauppins, ἡ C, M, Bunsenius. "Cum his et sequentibus cf. *Ὁμιλία Ἱππολύτου εἰς τὴν αἵρεσιν Νοήτου* tr. 5, § 9 sqq. (*S. Hippolyti Opp.* ed. Jo. Alb. Fabricius, vol. II, p. 12 sqq. — *Hippolyti Romani quae feruntur omnia Graece e recognitione Pauli Antonii de Lagarde, Lips. et Londin.* 1858, p. 59 sqq.)

οδρανοῦ μεγάλου κυανέαν ὁροφὴν ²². ἀλλ' ἦν εἰς ἄνθρωπον ὡς ἐμπειρος πρῶτον, πλὴν ὅτι ²³ ἡδύλησε ποιεῖν ὡς ἐμπειρος ὢν τῶν ἐσομένων· πάρεστι γὰρ αὐτῷ καὶ πρῶτως. Διαφόρους δὲ ²⁴ τοὺς ἐσομένους ἀρχὰς πρῶτον ἐδημιούργει, πῦρ καὶ πνεῦμα, ὕδωρ καὶ γῆν, ἐξ ὧν διαφόρων τὴν αὐτοῦ κτίσιν ἐποιεῖ, καὶ τὰ μὲν μονούσια, τὰ δὲ ἐκ δύο, τὰ δὲ ἐκ τριῶν, τὰ δὲ ἐκ τεσσάρων συνεδίσμει. Καὶ τὰ μὲν ἐξ ἐνὸς ἀθάνατα ἦν· λύσις ²⁵ γὰρ οὐ παρακολουθεῖ· τὸ γὰρ ἐν οὐ λυθῆσεται πώποτε· τὰ δὲ ἐκ δύο ἢ τριῶν ἢ τεσσάρων λυτὰ, διὰ καὶ θνητὰ ὀνομάζονται· θάνατος γὰρ τοῦτο κέκληται, ἡ τῶν δεδομένων λύσις. Ἰκανὸν οὖν [οἶμαι] ²⁶ νῦν τοὺς εὖ φρονούσιν ἀποκαχεῖσθαι, οἱ, εἰ φιλομαθῆσονται καὶ τὰς τούτων οὐσίας καὶ τὰς αἰτίας τῆς κατὰ πάντα δημιουργίας ἐπιζητήσουσιν, εἰσονται ἐντυχόντες ἡμῶν βιβλίου περιεχούσης Πατρὸς τῆς τοῦ παντὸς οὐσίας· τὸ δὲ νῦν ἱκανὸν εἶναι ²⁷ ἐκθέσθαι τὰς αἰτίας, ἃς οὐ γινόντες ²⁸ Ἕλληνας κομφῶ· τῷ λόγῳ τὰ μέρη τῆς κτίσεως ἐδόξασαν, τὸν κτίσαντα ἀποφάντες· ὧν ἀφορμὰς σγόντες οἱ αἰρεσιάρχαι ὁμοίως ²⁹ λόγοις τὰ [p. 334. 335.] ὅπ' ἐκείνων ³⁰ προειρημένα μετασχηματίσαντες, αἰρέσεις καταγελάστους συνεστήσαντο.

λγ'. Οὗτος οὖν μόνος καὶ κατὰ πάντων θεὸς Λόγον πρῶτον ἐνοηθεὶς ἀπογενεῖ, οὐ Λόγον ὡς φωνήν, ἀλλ' ἐνδιάθετον τοῦ τανθεὶς λογισμὸν. Τοῦτον μόνον ἐξ ὧτων ἐγένετο, τὸ γὰρ ἐν αὐτῷ ὁ Πατὴρ ἦν, ἐξ οὗ τὸ ³¹ γεννηθὲν. Αἰτίον τοὺς γινόμενους Λόγος ἦν, ἐν αὐτῷ ³² φέρων τὸ θέλειν τοῦ γεγεννηκότος ³³, οὐκ ἀπειρος τῆς τοῦ Πατρὸς ἐνοίας· ἅμα γὰρ τῷ ³⁴ ἐκ τοῦ γεννησαντος προελθεῖν, πρωτότοκος τοῦτου γινόμενος φωνή ³⁵, ἔχει ³⁶ ἐν αὐτῷ τὰς ἐν τῷ Πατρὶ προενοηθείσας ³⁷ ἰδέας, ὅθεν κελεύοντος Πατρὸς γίνεσθαι κόσμον τὸ κατὰ ἐν Λόγος ἀπατελεῖτο ἀρέσκων θεῷ. Καὶ τὰ μὲν ἐπὶ γενέσει πληθύνοντα ἄρσενα καὶ θήλεα εἰργάετο· ὅσα δὲ πρὸς ὀμπρεσίαν καὶ λειτουργίαν, ἡ ἄρσενα θηλειῶν ³⁸ μὴ προσδεόμενα, ἡ οὕτε ἄρσενα οὕτε θήλεα. Καὶ γὰρ αἱ τούτων πρῶται οὐσίαι ἐξ οὐκ ὧτων γινόμεναι, πῦρ καὶ πνεῦμα, ὕδωρ καὶ γῆ, οὕτε ἄρσενα οὕτε θήλεα ὑπάρχουσιν, [οὗτ' ἐξ] ἐκάστης τούτων δύναται ³⁹ προελθεῖν ἄρσενα καὶ θήλεα, πλὴν εἰ βούλοιο τὸ κελεύον θεὸς ἵνα Λόγος ὑπουργῇ ⁴⁰. Ἐκ πυρὸς εἶναι ἀγγέλους ὁμολογῶ, καὶ οὐ τοῦτοις παρῆναι θηλείας λέγω. Ἥλιον δὲ καὶ σελήνην καὶ ἀστέρας ὁμοίως ἐκ πυρὸς καὶ πνεύματος, καὶ οὕτε ἄρσενας οὕτε θηλείας νενομίκα, ἐξ

A spiritum tenuem, non coeli magni cyaneam cameram; sed erat unus, solus pro se, qui, dum voluit, fecit omnia quae sunt, quae non erant antea, nisi quod voluit ea facere, utpole gnarus futurorum; adest enim ei et praescentia. Diversa autem rebus futuris principia prius fabricabatur, ignem et spiritum, aquam et terram, ex quibus diversis suam creaturam faciebat, et alia quidem unius substantiae, alia ex duabus, alia ex tribus, alia ex quatuor colligabat. Et ea quidem, quae ex uno, immortalia erant; solutio enim non consequitur; unum enim quod est nunquam dissolvitur; quae autem ex duobus vel tribus vel quatuor, solubilia, propterea et mortalia nominantur; mors enim hoc vocata est, ligatorum solutio. Sufficiens igitur [puto] me jam sana mente praeditis respondisse, qui, si discendi cupidi erunt et horum substantias causasque universalia fabricae anquirent, cognoscent lecturi nostrum librum, qui scriptus est *De universa substantia*; nunc autem sufficiens esse exposuisse causas, quarum ignari Graeci factanter paries creaturae glorificaverunt, creatorem cum ignorarent; a quibus occasiones nacti haeresiarchae **538-539** consimilibus doctrinis transformantes, quae ab illis antea dicta sunt, haereses deridiculas confecerunt.

33. Hic igitur solus et super omnia Deus Logum primum cogitando egignit, non Logum veluti vocem, sed interiorem universae ratiocinationem. Hunc solum ex entibus genuit; ens enim ipse pater erat, ex quo id quod genitum est. Causa eorum quae existunt Logus erat, in semetipso gestans voluntatem genitoris, haud ignarus paternae cogitationis. Nam simul atque ex genitore processit, primogenita ejus facta vox, habet in semetipso ideas in Patre praecogitatas, quare, Paire jubente fieri mundum, singula Logus perficiebat placens Deo. Et ea quidem, quae nativitate multiplicantur, mascula et feminea fabricabantur; quaecunque autem auxilio sunt et ministerio, vel mascula femineorum haud indigentia, vel neque mascula neque feminea. Etenim primae horum substantiae, quae ex non entibus factae sunt, ignis et spiritus, aqua et terra, neque mascula neque feminea sunt, neque ex ulla earum procedere possunt mascula et feminea, nisi si velit jubens Deus, ut Logus inserviat. Ex igne esse angelos profiteor, neque his adesse femineas dico. Solem autem lunamque et stellas consimiliter ex igne et spirito ei neque masculas neque femineas esse arbitratus sum;

VARIAE LECTIONES.

²² ὁροφὴν R. Scottus, μορφήν C, M, Bunsenius. ²³ πλὴν ὅτι, πλὴν ὅτε C, M, Bunsenius. ²⁴ δι. τε C, M, Bunsenius. ²⁵ λύσις, λύσις C ubique. M. ²⁶ οὖν οἶμαι, οὖν C, M, Bunsenius, qui post εἶναι lin. 20 οἶμαι vel ἡγοῦμαι vel simile quid excidisse putat. ²⁷ ἱκανὸν εἶναι, εἶναι ἱκανὸν conj. Roepers. ²⁸ γινόντες C. ²⁹ κομφῶ, κομφῶ? ³⁰ ὁμοίως, οἰκείως susp. R. Scottus. ³¹ ὅπ' ἐκείνων, ὑπάρχοντα C. ³² οὗ τὸ, οὗ τοῦ susp. Roepers. ³³ γεννηθὲν, Αἰτίον τ. γινόμενους λ. ἦν, ἐν αὐτῷ, γεννηθῆναι αἰτίον τ. γινόμενους, Λόγος ἦν ἐν αὐτῷ C, M, Bunsenius. ³⁴ γεγεννηκότος C. ³⁵ γὰρ τῷ, γὰρ τὸ C. ³⁶ γινόμενος φωνή Bunsenius, γινόμενος, φωνή C, M. ³⁷ ἔχει, ἔχει C. ³⁸ ἐν τῷ πατρὶ προενοηθείσας Christ. Petersenius, ἐν τῷ πατρικῷ ἐνοηθείσας C, M, Bunsenius, ἐν νοῖ (vel νῷ) πατρικῷ ἐνοηθείσας susp. R. Scottus. ³⁹ ἄρσενα θηλειῶν, ἄρσενα ἢ θηλειῶν C. ⁴⁰ ὑπάρχουσιν, [οὗτ' ἐξ] ἐκάστης τούτων δύναται, αὐτὸ ὑπάρχουσιν οὕτε ἐκάστης τούτων δύναται conj. M, ὑπάρχει· οὗτ' ἐξ ἐκάστης τούτων δύναται Bunsenius. ⁴¹ ὑπουργῇ contr C, ὑπουργεῖ pr. C.

ex aqua autem animalia natantia esse volo et pennata, mascula et feminea; sic enim fuisse Deus qui voluit genitalem esse humidam substantiam. Consimiliter ex terra reptilia et bestias omniumque generum animalium mascula et feminea: sic enim adinstitabat rerum factarum natura. Quaecunque enim voluit, faciebat Deus. Hæc per Logum fabricabantur, quæ aliter fieri non possunt atque facta sunt. Quando autem sicuti voluit etiam fecit ea, nomine vocando significavit. Super hæc universorum principem fabricans ex omnibus compositis substantiis confecit; non Deum **540-541** volens facere fœellit, neque angelum (ne erra), sed hominem. Nam si Deum te voluisset facere, poterat; habes Logi exemplum; hominem volens, hominem te fecit; sin vero vis et Deus fieri, obedi ei, qui te fecit, neque obnitere nunc, ut super parvum fidei tibi reperio magnum etiam concedi possit. Huius Logus solus ex ipso; ideo et Deus, substantia cum sit Dei; mundus autem ex nihilo; ideo non Deus; hic admittit etiam solutionem, quando vult qui eum creavit. Deus autem, qui creavit, malum non faciebat neque facit; [facit] honestum et bonum, bonus enim qui facit. Qui autem factus est homo animal suæ potestatis erat, non dominantem mentem habens, non consilio et imperio et potestate omnia superans, sed servum et omnia habens adversaria; qui cum suæ potestatis sit, malum adgenerat, quod ex accidenti perficitur, cum sit nihil, nisi facias; dum enim volumus et arbitramur aliquid malum, malum nominatur, quod non est a principio, sed adnascitur. Qui cum suæ potestatis sit, lex a Deo definiebatur haud frustra; nam si non posset homo velle et velle, cur etiam lex definiretur? Lex enim animali rationis experti non definitur, sed fronum et flagellum, homini vero præceptum et poena faciendi quod iussum est et non faciendi. Huius lex definita est per justos viros antiquitus; propius a nostra ætate per ante dictum Moysen, virum pium et a Deo dilectum, lex definiebatur plena gravitate et iustitia. Cuncta autem regit Logus Dei, primogenitus Patris puer, vox luciferi, quæ ante stellam Veneris est. Postea iusti viri exstiterunt amici Dei: hi prophete

Α ἑδωτος δὲ ζωὴν νηκτὰ εἶναι θέλω²² καὶ πτηνα, ἀρσενὰ καὶ θήλεα· οὕτω γὰρ ἐκείλευσεν ὁ θεὸς τὰς θηδὲς γόνιμον εἶναι τὴν ὄψαν οὐσίαν. Ὁμοίως καὶ γῆς ἐρπητὰ καὶ θηρία καὶ παντοδαπῶν ζώων ἀρσενὰ καὶ θήλεα· οὕτως γὰρ ἐνεδέχετο ἡ τῶν γεγενημένων φύσις. Ὅσα γὰρ ἠθέλησεν, ἐποίησεν ὁ θεός. Ταῦτα λόγῳ ἐδημιούργει, ἐτέρως γενέσθαι μὴ δυνάμενα, ἢ ὡς ἐγένετο. Ὅτε δὲ²³ ὡς ἠθέλησε καὶ ἐποίησε, δυνάμει καλέσας ἐστήμηνεν.²⁴ Ἐκ τούτων τὸν πάντων ἀρχοντα δημιουργῶν²⁵ ἐκ πασῶν συνθέτων οὐσιῶν ἐσκεύασεν· οὐ θεὸν θέλων [p. 335—337.] ποιῆναι ἱερωτάτην, οὐδὲ ἀγγελόν (μὴ πλανῶν), ἀλλ' ἀνθρώπον. Εἰ γὰρ θεὸς σε ἠθέλησε ποιῆσαι, ἐδύνατο· ἔχεις τοῦ λόγου τὸ παράδειγμα· ἀνθρώπον θέλων, ἀνθρώπων σε ἐποίησεν· εἰ δὲ θέλεις καὶ θεὸς γενέσθαι, ὑπάκουε τῷ πεποιημένῳ, καὶ μὴ ἀντιβαίνει νῦν, ἵνα ἐπὶ τῷ μικρῷ πιστὸς εὐραθείς καὶ τὸ μέγα πιστευθῇαι δυσνοήσης.²⁶ Τούτου²⁷ ὁ λόγος μόνος ἐξ αὐτοῦ· διὰ καὶ θεός, οὐσία ὑπάρχων θεοῦ· ὁ δὲ κόσμος ἐξ οὐδενός· διὰ οὐ θεός· οὕτως ἐπιδέχεται καὶ λύσιν, ὅτε βούλεται ὁ κτίσας.²⁸ Ὁ δὲ κτίσας· θεὸς κακὸν οὐκ ἐποίησεν οὐδὲ ποιεῖ· [ποιεῖ] καλὸν²⁹ καὶ ἀγαθόν, ἀγαθὸς γὰρ ὁ ποιῶν. Ὁ δὲ γενόμενος ἀνθρώπος ζῶν αὐτεξούσιον ἦν, οὐκ ἀρχοντα νοῦν³⁰ ἔχον, οὐκ ἐπινοία καὶ ἐξουσία καὶ δυνάμει πάντων κρατοῦν³¹, ἀλλὰ δοῦλον καὶ πάντα ἔχον τὰ³² ἐναντία· ὅς τῳ αὐτεξούσιον ὑπάργειν τὸ κακὸν ἐπιγεννᾷ, ἐκ συμβεβηκότος ἀποτελούμενον, [δύ] μὲν οὐδὲν³³, ἐάν μὴ ποιῇ· ἐν γὰρ τῷ θεῷ καὶ νομίζειν τι κακὸν τὸ κακὸν ὀνομάζεται, οὐκ ὅν ἀπ' ἀρχῆς, ἀλλ' ἐπιγενόμενον³⁴. Ὅθ³⁵ αὐτεξούσιον ὄντος νόμος ὑπὸ θεοῦ ὤριζετο οὐ μάρτυν· εἰ γὰρ μὴ³⁶ εἶχεν ὁ ἀνθρώπος· τὸ θέλειν καὶ τὸ μὴ θέλειν, τί καὶ νόμος ὤριζετο³⁷; Ὁ νόμος γὰρ ἀλόγῳ ζῳῳ οὐκ ὀρισθῆσεται, ἀλλὰ χαλινός καὶ μάστιξ³⁸, ἀνθρώπῳ δὲ ἐντολὴ καὶ πρός τιμον τοῦ ποιῆναι τὸ προστεταγμένον καὶ μὴ ποιεῖν. Τούτῳ νόμος ὤρισθη διὰ δικαίον ἀνδρῶν ἐπικνωθέν, ἔγγιον ἡμῶν διὰ³⁹ τοῦ προσηρμένου Μωϋσέως, ἀνδρὸς εὐλαβοῦς, καὶ θεοφιλοῦς, νόμος ὤριζετο πλήρης σεμνότητος καὶ δικαιοσύνης. Τὰ δὲ πάντα δοικαὶ ὁ λόγος ὁ θεοῦ, ὁ πρωτόγονος Πατὴρ τοῦ Πατρὸς, ἡ πρὸ φωσφόρου φωσφόρος φωνή⁴⁰. Ἐπειτα ὁ δικαίος ἀνδρὸς ἡ γενένηται φίλος θεοῦ·

VARIE LECTIONES.

²² θέλω. θέλων C. M. λέγω susp. Roperus. Sicuti nos etiam Bunsenius corrigit. ²³ Ὅτε δὲ. Ὅτε δὲ ἡ C. ²⁴ ἐστήμηνεν. Ἐπὶ—ἀρχοντα. ἐστήμηνεν ἐπὶ—ἀρχοντα ὅν Bunsenius. ²⁵ δημιουργῶν Roperus, Bunsenius, R. Scottus, δημιουργόν C. M. ²⁶ Cf. Matth. xiv, 21 et 23: Εἰ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστὲ, ἐπὶ ὅλγα ἡς πιστὸς, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω. Cf. etiam Luc. xiv, 17. ²⁷ Τούτου. Τούτων Roperus. ²⁸ Οὐδὲ ποιεῖ· ποιεῖ καλὸν Bunsenius suadente Wordsworthio, οὐδὲ ποιεῖ· καλὸν C. M. qui post ποιεῖ inserendum esse putat ei μὴ vel ἡ, οὐδὲ ποιεῖ, ἀλλὰ καλὸν Roperus, οὐδὲν· ποιεῖ δὲ καλὸν R. Scottus. ²⁹ ἀρχοντα νοῦν Bunsenius, ἀρχον, οὐ νοῦν C. M., ἀρχον ὅν, νοῦν Wordsworthius. ³⁰ κρατοῦν. κρατῶν C. ³¹ ἔχον τὰ. ἔχοντα C. ³² ἀποτελούμενον, ὅν μὲν οὐδὲν, ἀποτελούμενον μὲν οὐδὲν C. ἀποτελούμενον, ὅν οὐδὲν susp. M. ³³ ἐπιγενόμενον. ἐπιγενόμενον Bunsenius. ³⁴ Vox ὅθ prorsus evanida. M. ³⁵ εἰ γὰρ μὴ, οὐ γὰρ μὴ C. οὐ γὰρ εἰ μὴ Roperus. ³⁶ θέλειν, τί καὶ νόμος ὤριζετο. θέλειν τι, καὶ νόμος ὤριζετο C. M. ³⁷ μάστιξ ἡ C. ³⁸ ἐπικνωθέν, ἔγγιον ἡμῶν διὰ ἐπικνωθέν χινουμένον, ὡς διὰ? ³⁹ Μωϋσέως C. ⁴⁰ Cf. II Petr. i, 18, 19. Καὶ ταύτην τὴν φωνὴν ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐξ οὐρανοῦ ἐνεχθεῖσαν σὺν αὐτῇ ὄντας ἐν τῷ ὄρει, καὶ ἔχομεν βεβαιώτερον τὸν προφητικὸν λόγον, ὅ καλῶς ποιεῖτε προσέγοντες ὡς λόγῳ φαίνοντι ἐν ἀρχιμαρτῷ τοῦ πατρὸς, ἵνα οὐ ἡμέρα διαυγάσῃ καὶ φωσφόρος ἀνατείλῃ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, x. t. λ. ⁴¹ Cf. cum his Hippolyti librum de Christo et Antichristo § 2 (ed. Paul. Anton. de Lagarde, p. 2; ed. Jo. Alb. Fabric. p. 5): Ἐκταῖς γὰρ οἱ μακάριοι προφηταὶ ὁσθαλμοὶ ἡμῶν ἐγένοντο, προορῶντες διὰ πιστεύουσιν τὰ τοῦ λόγου μυστήρια· τινὰ (ἄτινα codd.) καὶ ταῖς μεταγενεστέραις γενεαῖς δηκόντησαν, οὐ μόνον τὰ παρρηχητά εἰπόντες, ἀλλὰ καὶ τὰ

οὗτοι προφηταὶ κέκληνται τὸ διὰ προφάνειν τὰ μέλλοντα. [p. 337. 338.] Οἱς οὐχ ἐνὸς καιροῦ λόγος ἐγένετο, ἀλλὰ διὰ πασῶν γενεῶν αἱ τῶν προλεγομένων φωναὶ εὐαγγελίζονται παρίσταντο· οὐκ ἔκει μόνον, ἥνικα τοῖς παροῦσιν ἀπεκρίναντο, ἀλλὰ καὶ διὰ πασῶν γενεῶν τὰ ἐσόμενα προεφάνησαν· ὅτι ἡ μὲν τὰ παροφωμένα λέγοντες ὑπεμνήσκον τὴν ἀνθρωπότητα· τὰ δὲ ἐνεστώτα δεικνύοντες, μὴ βραδυμεῖν ἐπειθον· τὰ δὲ μέλλοντα προλέγοντες, τὸν κατὰ ἕνα ἡμῶν ὀρῶντας πρὸ πολλοῦ προειρημένα ἐμφόβους καθίστων·, προσδοκῶντας καὶ τὰ μέλλοντα. Τοιαύτη ἡ καθ' ἡμᾶς πίστις, ὃ πάντες ἄνθρωποι, οὐ κενό· ῥήματι πειθομένων, οὐδὲ σχεδιάσασαι καρδίας συναρπαζομένων, οὐδὲ πιδανότητι εὐπειας λόγων θελομένων, ἀλλὰ δυνάμει θεῶν λόγοις λελαλημένοις οὐκ ἀπειθοῦντων. Καὶ ταῦτα θεὸς ἐκέλευε Λόγῳ. Ὁ δὲ Λόγος ἐφθέγγετο λέγων, δι' αὐτῶν ἐπιστρέφον τὸν ἄνθρωπον ἐκ παρακοῆς, οὐ βίᾳ ἀνάγκης δουλαγωγῶν, ἀλλ' ἐπ' ἐλευθερίαν ἐκουσίῳ προαιρέσει· καλῶν. Τοῦτον τὸν Λόγον ἐν ὑστεροῖς ἀπέστειλεν ὁ Πατήρ, οὐκ ἐκτὶ διὰ προφάντου λαλεῖν, οὐ σκοτεινῶς κηρυσσόμενον ὑπονοεῖσθαι θέλων, ἀλλ' αὐτῷ φανερωθῆναι τοῦτον λέγων, ἵνα ὁ κόσμος ὁρῶν δυστοικήθῃ οὐκ ἐντελλόμενον διὰ προσηγοριῶν, οὐδὲ δι' ἀγγέλου φοβούμενα ψυχὴν, ἀλλ' αὐτὸν παρόντα τὸν λελαληκότα. Τοῦτον ἐγνωμεν ἐκ Πατρὸς οὐ μόνον ἀνελήφοτα καὶ τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον διὰ καινῆς πλάσεως πεφορηκότα, ἐν βίῳ διὰ πάσης ἡλικίας ἐληλυθότα, ἵνα πάσης ἡλικίας αὐτοῦ νόμος γενήθῃ καὶ σκοπὸν τὸν ἴδιον ἄνθρωπον πᾶσιν ἀνθρώποις ἐπιδείξῃ παρόν, καὶ δι' αὐτοῦ ἐλέγξῃ, ὅτι μὴδὲ ἐποίησεν ὁ θεὸς πονηρὸν, καὶ ὡς αὐτεξούσιος ὁ ἄνθρωπος ἔχων· τὸ θέλει καὶ τὸ μὴ θέλει, δυνατὸς ὢν ἐν ἀμφοτέροις· τοῦτον ἄνθρωπον ἴσμεν [ἐκ] τοῦ καὶ ἡμᾶς φυλάματος γεγονέναι. Εἰ γὰρ μὴ ἐκ τοῦ αὐτοῦ ὑπῆρξε, μάτην νομοθετεῖ μισεῖσθαι τὸν διδάσκαλον. Εἰ γὰρ ἑκεῖνος ὁ ἄνθρωπος ἐτέρας ἐτύγχανεν οὐσίας, εἰ τὰ ὅμοια κελύσει ἐμοὶ τῷ ἀσθενεῖ πεφυκότι, καὶ πῶς οὗτος ἀγαθὸς καὶ δικαίος; ἵνα δὲ μὴ ἕτερος παρ' ἡμᾶς νομισθῇ, καὶ [p. 338. 339.] κάρματον ὑπέμεινε, καὶ πεινῆν ἠθέλησεν, καὶ διψῆν· οὐκ ἠρνήσατο, καὶ ὕπνῳ ἠρέμησεν, καὶ πάθει οὐκ ἀντείπε, καὶ θανάτῳ ὑπέκρουσε, καὶ ἀνάστασιν ἐφανέρωσεν, ἀπαρξάμενος ἐν πᾶσι τοῖς τοῦ ἴδιου ἄνθρωπον, ἵνα τὸ πάχων μὴ ἀθυρήσῃ, ἀλλ' ἄνθρωπον σεαυτοῦ ὁμολογῶν, προσδοκῶν καὶ σὺ ὁ τοῦτο παύσῃ.

At vocati sunt, quia præmonstrant futura. Quibus non una ætate sermo factus est, sed per omnes generationes ante dictorum voces conspicuæ aderant: non tum solum, quando præsentibus respondebant, sed etiam per omnes generationes futura præmonstrata sunt: tum quidem præterita dicentes in memoriam eorum reducebant genus humanum: præsentia autem monstrantes ne incuriosi essent suadebant, futura autem prædicentes singulos nostrum oculis cernentes ea, quæ multo tempore ante prædicta sunt, perterritos reddebant, expectantes ei futura. Talis nostra est fides, o homines universi, qui non vanis verbis fidem habemus, neque subitaneis cordis motibus abripimur, neque blanditiis sæcundæ sermonum mulcemur, sed vi divina verbis dictis fidem non denegamus. Et hæc Deus Logo imperabat. Logus autem loquebatur, per verba convertens hominem ab inobedientia, non vi necessitatis in servitutem redigens, sed ad libertatem voluntario consilio vocans. Hunc Logum posterioribus temporibus mittebat Pater, non amplius per prophetam loqui neque obscure prædicatum subintelligi eum volens, sed ipso visu apparuisse hunc dico, ut mundus eum videns revereretur non per prophetas præcipientem, neque per angelum terrentem animum, sed ipsam præsentem qui locutus est. Hunc cognovimus ex Virgine corpus assumpsisse et veterem hominem per novam formationem gestasse, in vita per quamque ætatem venisse, ut cuique ætati ipse lex fieret, finemque suum proprium hominem omnibus hominibus ostenderet præsens, et per semetipsum argueret nihil fecisse Deum mali, et suæ potestatis esse hominem, qui possit velle et nolle, cum ad utrumque valeat; hunc hominem scimus ex nostra massa factum esse. Nisi enim ex eadem exstitit, frustra legem fert imitandi præceptorem. Si enim ille homo alius forte erat substantiæ, cur similia imperat mihi debili nato, et quomodo hic bonus et justus? Ne autem diversus a nobis censeretur, etiam laborem sustinuit et 544-545 esurire voluit et sitire non recusavit et somno quievit et passioni non repugnavit et morti obtemperavit et resurrectionem manifestavit, tanquam primitias offerens in his omnibus proprium suum hominem, ut tu patiens ne animum despondeas, sed hominem temetipsum proficiens expectes et tu, quæ huic exhibuisti.

VARIÆ LECTIONES.

ἐνεστώτα καὶ τὰ μέλλοντα ἀπαγγελίαντες (εἶπον — ἀπήγγειλαν Gaiianum misc.), ἵνα μὴ μόνον πρόσκαιρος εἶναι ὁ προφήτης θεωρῇ, ἀλλὰ καὶ πάσαις γενεαῖς προλέγων τὰ μέλλοντα ἀληθῶς (ὡς codd.) προφήτης εἶναι νομισθῇ. ὅτι R. Scotius, ὅτι C. M. Bunsenius, ἐκ Wordsworthius. ἡ μὲν τὰ. τὰ μὲν susp. Roepertus. ἡ καθιστῶν C. ἡ λέγων, δι' αὐτῶν. δι' αὐτῶν τῶν λόγων Bunsenius, λέγων, διὰ λόγων? ἐπ' ἐλευθερίαν ἐκουσίῳ προαιρέσει R. Scotius, quem secutus est Bunsenius, ἐπ' ἐλευθερίαν ἐκουσίῳ, προαιρέσει C. M. φανερωθῆναι τοῦτον λέγων, ἵνα φανερωθῆναι τοῦτον, λέγων, [ἀπέστειλεν] ἵνα Bunsenius et R. Scotius, φανερωθῆναι τοῦτον λέγων, ἵνα? πεφορηκότα, πεφυρηκότα? Sauppius. ἔχων. ἔχῃ susp. M. τοῦτον ἄνθρωπον. οὐ τὸν ἄνθρωπον C, αὐτὸν ἄνθρωπον Roepertus, ὁλὸν ἀνθρώπου conj. R. Scotius. ἴσμεν ἐκ τοῦ Bunsenius, εἰς μὲν τοῦ C, ἐκ μὲν τοῦ M. Roepertus. γεγονέναι. Latinismus, nisi scribere debetur pro γεγονότα. Bunsenius. νομοθετεῖ. ἐνομοθετεῖ susp. M. διψῆν. διψεῖν C. ἄνθρωπον. ἀνάνθρωπον conj. Wordsworthius. προσδοκῶν. προσδοκῶν C. πατήρ πατέσχην Bunsenius, πατέστιν susp. Roepertus.

34. Talis de Numine divino vera est doctrina, o A homines Græci et Barbari, Chaldei et Assyrii, Egyptii et Libyes, Indi et Æthiopes, Celtæ et imperium tenentes Latini, omnesque Europæ Asiæque et Libyæ incolæ, quibus consiliarius ego flo, dum humani logi exsto discipulus et ipse humanus, ut accurentes doceamini a nobis, quisnam sit verus Deus huiusque bene ordinata fabrica, non vos applicantes ad sophismata artificiosorum sermonum, neque ad vanas promissiones fallacium hæreticorum, sed ad veritatis non grandiloque simplicitatem gravem, per quam cognitionem effugietis instantem ignis iudicii combustionem et Tartari caliginosi vultum Illuminum, a logi voce non collustratum, et æstus sempiterni stagni gebennæ flammæ, et Tartarum tenentium angelorum punitorum vultum semper minitantem, et vermem ad corporis substantiam admotum, ad exæstians corpus tanquam ad cibum. Et hæc quidem effugies Deum verum doctus, habebis autem immortale corpus et incorruptum una cum anima, et regnum colorum nancisceris, tu qui in terra degisti et caelestem regem cognovisti, eris autem consors Dei et cohæres Christi, non concupiscentiis vel passionibus vel morbis obstrictus. Factus enim es Deus; quæcumque enim sustinulisti mala homo cum sis, hæc dabat, quia homo es; quæcumque 546-547 autem subsequuntur Deum, hæc præbere promisit Deus, quia deificatus es, immortalis generatus. Hoc est illud. Cognosce te ipsum, dum agnoscis Deum qui te fecit. Si quis enim se ipsum cognovit, contigit ei, qui ab illo vocatus est, ut cognosceretur (sc. a Deo). Ne contendatis igitur adversus vos invicem, homines, neque dubitate redire. Christus enim est Deus super omnia, qui peccatum ab hominibus ablueret constituit, novum perficiens veterem hominem, postquam imaginem eum vocavit ab initio, per effigiem quam erga te habet ostendens charitatem, cuius præceptis ubi obediveris gravibus et boni bonus factus fueris imitator, eris ejus consimilis ab eo honoratus. Non enim mendicior est Deus, qui et te deum fecit ad ipsius gloriam.

35. Τοιοῦτος ὁ περὶ τοῦ θεοῦ ἀληθὲς λόγος, ὃ ἀνθρώποι Ἕλληνες τε καὶ βάρβαροι, Χαλδαῖοι τε καὶ Ἀσσύριοι, Αἰγύπτιοι τε καὶ Αἰθίοες, Ἰνδοὶ τε καὶ Αἰθίοες, Κέλται τε καὶ οἱ στρατηγούντες Λατίνοι, πάντες τε οἱ τὴν Εὐρώπην Ἀσίαν τε καὶ Αἰθίαν κατοικοῦντες, οἷς σύμβουλος ἐγὼ γίνομαι, φιλανθρώπου λόγου ὑπάρχων μαθητὴς καὶ φιάνθρωπος, ὅπως προσδραμόντες διδασκῆται παρ' ἡμῶν, τίς ὁ ὄντως Θεὸς καὶ ἡ τοῦτου εὐτακτοῦ δημιουργία, μὴ προσέχοντες σοφισμασὶν ἐντέχνων λόγων, μηδὲ ματαλοῖς ἐπαγγελταῖς κλειφύλων αἰρετικῶν, ἀλλ' ἀληθείας ἀκόμπτου ἀπλότητι σεμνῇ. δι' ἧς ἐπιγνώσεως ἐκφαύξεσθε ἱεραρχομένην πυρὸς κρίσεως ἀπειλήν καὶ ταρτάρου ζοφεροῦ ὄμμα ἀφώτιστον, ὑπὸ Λόγου φωτὸς μὴ καταλαμφθῆναι, καὶ βρασμὸν ἀενάου λίμνης | γέννης φλογὸς, καὶ ταρταρούχων ἀγγέλων κολαστῶν ὄμμα δαί μένον ἂν ἀπειλῇ, καὶ σκόληκα σώματος ἀπουσίαν ἐπιστροφόμενον, ἐπὶ τὸ ἐκδράσαν σῶμα ὡς ἐπιστρέφον. Καὶ ταῦτα μὲν ἐκφαύξῃ Θεὸν τὸν ὄντα διδασκῶν, ἔξεις δὲ ἀθάνατον τὸ σῶμα καὶ ἀθάνατον ἄμα ψυχῇ, [καὶ] βασιλείαν οὐρανῶν ἀπολήψῃ, ὃ ἐν γῇ βίους καὶ ἐπουράνιον βασιλεῖα ἐπιγνοῦς, ἔση δὲ ὁμιλητὴς Θεοῦ καὶ συγκατηρόντος Χριστοῦ, οὐκ ἐπιθυμαῖς ἡ πάθει καὶ νόσοις δουλούμενος. Γέγονας γὰρ Θεός· ὅσα γὰρ ὑπάρχουσιν πάθη ἀνθρώπου ὄν, ταῦτα εἰδίδου, ὅτι ἀνθρώπος εἶς, ὅσα δὲ παρακολουθεῖ [p. 330.] Θεῷ, ταῦτα παρέχειν ἐπιγγელται Θεός, ὅτι ἰθεοποιήθης, ἀθάνατος· γεννηθείς. Τοῦτόστι τὸ, Γνωθὶ σεαυτὸν, ἐπιγνοῦς τὸν πεποιχκότα Θεόν. Τὸ γὰρ ἐπιγνώ-
C ναι· ταυτὸν ἐπιγνώσθῃαι συμδέχῃαι τῷ καλουμένῳ ὀπ' αὐτοῦ. Μὴ φιλεχθρήσῃαι τοῖνον· ταυτοῖς, ἀνθρώποι, μηδὲ τὸ καλινδρόμεῖν· διστάσῃαι· Χριστὸς γὰρ ἐστὶν ὁ κατὰ πάντων Θεός, ὃς τὴν ἁμαρτίαν ἐξ ἀνθρώπων ἀποκλίνειν προστάζει, νέον τὸν παλαιὸν ἀνθρώπον ἀποτελῶν, εἰκόνα τοῦτον καλέσας ἀπ' ἀρχῆς διὰ τύπου τὴν εἰς σε ἐπεκινώμενος στοργὴν, οὗ προστάγμασιν ὑπακούσας σεμνοῖς, καὶ ἀγαθὸν ἀγαθὸς γινόμενος μιμητὴς ἔση ὁμοῖος ὀπ' αὐτοῦ τιμηθείς. Οὗ γὰρ παρὰ Θεὸν καὶ οὗ Θεὸν ποιήσας εἰς δόξαν αὐτοῦ.

VARIE LECTIONES

* ἐκφαύξεσθε. ἐκφαύξασθαι C. " ζοφεροῦ Røeperus; ζοφερόν C, ζοφερόν M, Bunsenius. " Cf. cum his fragmentum ex libro Hippolyti Adv. Platonem de causa universi (p. 220 ed Fabric.; p. 68 ed. de Lagarde). " καταλαμφθῆναι. καταλαμφθῆναι C. " γέννης φλογὸς Bunsenius et R. Scottus. γέννητρος (sine accentu) φλογὸς C, γέννητρος φλογὸς M, γέννητρος φλογὸς Røeperus, γέννης, γέννητρος φλογὸς susp. Bunsenius. R. Scottus ingeniose conjicit librum quemdam ad veram lectionem γέννης φλογὸς in margine ascripsisse πρὸς i. e. πυρός, ad rariorem illam formulam explicandam, et inde coll. lectionem esse natam. " μένον. μένον C, ροφερόν ὄμματι ἐπαπειλοῦντες Hippolytus, l. l. " σκόληκα σώματος ἀπουσίαν ἐπιστροφόμενον, ἐπὶ τὸ ἐκδράσαν σῶμα ὡς ἐπιστρέφον. σκόληκα ἀπαίστως ἐπιστροφόμενον ἐπὶ τὸ ἐκδράσαν σῶμα ὡς ἐπὶ τροφῇ Bunsenius, cui astipulatur R. Scottus, σκόληκα, σώματος ἀπουσίαν, ἐπιστροφόμενον ἐπὶ τὸ ἐκδράσαν σῶμα ὡς ἐπιστρέφον Wordsworthius, σκόληκα ὡς ἐπὶ σώματος ἀλουσίᾳ ἐπὶ τὸ ἐκδράσαν σῶμα ἐπιστροφόμενον, Røeperus, σκόληκα σώματος ἐπ' οὐσίαν ἐπιστροφόμενον, ἐπὶ τὸ ἐκδράσαν σῶμα ὡς ἐπὶ τροφῇ? " καὶ ἀντὶ βασιλείαν om. C. " εἰδίδου. εἰδίδου C, M, εἰδίδου Bunsenius, διὰ σοῦ Wordsworthius, εἰδίδου Røeperus. " ὅτι R. Scottus et Bunsenius, ὅτι C, M. " ἰθεοποιήθης Sauppius, θεοποιήθης C, M, Bunsenius. " ἐπιγνοῦς. ἐπιγνώνας Bunsenius. " Τὸ γὰρ. Τὸ γὰρ, M. " φιλεχθρήσῃαι Bunsenius, φιλεχθρήσῃαι C, M. Alludit ad Proverb. in. 30. Bunsenius " τὸ καλινδρόμεῖν. τὸ καλινδρόμεῖν Røeperus. Cf. supra p. 114, 32. " ὁ κατὰ πάντων Θεός, ὃς τὴν. ὁ κατὰ πάντων Θεός τὴν Bunsenius Cf. Rom. ix, 5 ἔξ ὧν ὁ Χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὃ ὢν ἐπὶ πάντων Θεός εὐλογητός εἰς τοὺς αἰῶνας et Hippolyti fragmentum Contra hæresin Noëi cujusdam § 6 (Tom. II, p. 10 ed. Fabric.; p. 47, 48 ed. de Lagarde). " οὐ. οὐ C. " τιμηθείς. Οὐ. τιμηθείς. Λού C, M, Bunsenius. Sicuti nos etiam Røeperus correxit.

ADNOTATIONES ET ADDENDA.

P. 2. Procerum recensuit Bunsenius in *Analectis Ante Nicænis*, vol. 1, p. 349-352, ejus lectiones discrepantes hoc loco addendæ esse videntur: B 13 μηδὲν ἄξιον] μὴ ἀνάξιον. C 8 μηδὲ] μήτε. A 15. μόνον] μόνου. B 3 εἰ] ὅτι C 7 νυστάζουμεν] νυστάζομεν D. ποιούμενοι] σημειούμενοι A 4 (col. 3021) ἐκ δογμάτων] ἐκ δὲ δογμάτων. A 10 ἐπιβαλόμενος] ἐπιλαβόμενος.

P. 100, B 2 (col. 3097). Alfred Maury, qui de pluribus auctoris nostri locis disseruit in *Ephemeridibus* quæ inscriptæ sunt: *Revue archéologique (Etudes sur les documents mythologiques contenus dans les Philosophumena d'Origène. Année VIII, Paris 1851, p. 233, 364 et 635. Année IX, Paris 1852, p. 144)*, totum hunc locum interpretatus est l. l. IX, p. 152. — Christ. PETERSEN.

Ibid. C 9. Maury Plinii locum *H. N.* XXXV, 51, respiciens, pro λακωνικῶν legendum censet Σικελικῶν. l. l. IX, p. 152, n. 3. — Christ. PETERSEN.

P. 104, B 7. Totum locum interpretatus est Maury (l. l. IX, p. 154), respiciens ad Plinii locum *H. N.* XXX, 2, 2. — Christ. PETERSEN.

P. 106, B sqq. Totum locum interpretatus est Maury. l. l. IX, p. 155. — Christ. PETERSEN.

P. 138, D 1. Pro θνητῇ Maury (l. l. VIII, p. 241, n. 2) proponit legendum θνητοῦ, cum Adonis, non Venus, sit mortalis. — Christ. PETERSEN.

P. 140, C 14 Pro χροῖσμον ἀλλὰ χροῖσματι Maury (l. l. VIII, p. 642, n. 1) legendum censet χρ. ἀλλ. καὶ χροῖσματι. — Christ. PETERSEN.

P. 140, A 5 sqq. Cum verba ab auctore nostro ex Evangelio secundum Thomam allata non legantur in Evangelio quod ejus nomine exstat, Maury (l. l. VIII, p. 645, n. 1) suspicatur illud esse diversum ab hoc quod jam antea possidebamus, sed idem, quod sæpius allegatur in opere Πλάτωνος Σοφία inscripto, nuper edito a Petermanno. — Christ. PETERSEN.

P. 142, A 13. Etiam Maury pro αἰθέρους scripsit αἰθέρους l. l. VIII, p. 639, n. 4. — Christ. PETERSEN.

P. 152, C 2. Pro ἀνακτόρῳ Maury (l. l. VIII, p. 244, n. 1) legendum censet ἀνακτεῖρ. — Christ. PETERSEN.

Ibid. 5. De Mercurii in monte Cyllene simulacro cf. Pausanias VIII, 17, 1-2. — Christ. PETERSEN.

P. 158, B 5. De voce Πάπαν Maury (l. l. VIII, p. 644, n. 1.) lectorem rejicit ad Pollucem III, 7; Suidam s. v. *Æschyli Supplic.*, v. 905, Herod. IV, 57. — Christ. PETERSEN.

Ibid. 14. De hac Phrygum doctrina, quæ etiam p. 146 commemoratur, tractans Maury (l. l. VIII, p. 644, n. 2) lectorem rejicit ad Plutarchum *De Iside et Osiride*, c. 69. — Christ. PETERSEN.

P. 164, Cult. De hoc loco disseruit Maury (l. l. IX, p. 147. — Christ. PETERSEN.

Ibid. A 10. Maury etiam Θέσμων pro Θέμων scripsit l. l. IX, p. 150. — Christ. PETERSEN.

Ibid. B. Equidem versus ex hymno aliquo, qui Homero ascribebatur, in Venerem desumptos crediderim. De Veneris et Proserpinæ affinitate cf. Gerhard (*Auserlesene Vasenbilder* I, p. 46) et vetus epigramma apud Aristotelem servatum, quod commentatus est Welckerus in *Sylloge epigrammatum*. Bonnæ 1828, n. 205, p. 254. — Christ. PETERSEN.

P. 168, A 7. Maury (l. l. VIII, p. 243, n. 4.) nomen Ἀδᾶμ Samothraciæ habet pro ἀδάμαστον, quo

cognomine ornari dicit Cabirum magnum, alibi etiam Herculem, Plutonem atque Martem. — Christ. PETERSEN.

Ibid. 11. De verbis ἀνέρα συριχτάν cf. Maury l. l. VIII, p. 645 n. 2. — Christ. PETERSEN.

P. 178, B. Maury (l. l. VIII, p. 366, n. 1) pro τῆς πρώτης τοῦ κόσμου τομῆς legendum censet, τῆς τοῦ κόσμου πρώτης τομῆς, sicuti legitur p. 504. — Christ. PETERSEN.

Ibid. D 2. De hoc loco commentatus est Maury l. l. VIII, p. 366. — Christ. PETERSEN.

P. 180, B 5. Maury (l. l. VIII, p. 366, n. 5) supplevit τοὺς ἐκτὰ ἀστέρας, omisso ἐκβαλεῖν. — Christ. PETERSEN.

Ibid. 6. Τὸν μὲν οὖν κ. τ. λ. Idem supplevit Maury l. l. VIII, p. 366, n. 4. Christ. PETERSEN.

Ibid. 12. Στερεὰ etiam Maury restituit l. l. VIII, p. 367, n. 1. Christ. PETERSEN.

Ibid. C 7. Maury etiam δοδακατημέρια restituit ex Sexto Emp. l. l. VIII, p. 367, n. 2. — Christ. PETERSEN.

Ibid. 13. Αἰδόμενος κ. τ. λ. Idem restituit Maury l. l. VIII, p. 367, n. 4. Christ. PETERSEN.

Ibid. D 2. τροπικὰ μὲν. Idem restituit Maury l. l. VIII, p. 367, n. 5. — Christ. PETERSEN.

P. 182, A 7. Pro Κλάδης et p. 50, pro Ἀχέμενης Maury (l. l. VIII, p. 368) legendum censet Ἀδάμης, sicuti legitur in cod. p. 502, et apud Theodoretum loco ibi allato. — Christ. PETERSEN.

Ibid. B 5. Pro Ὅν δὲ πρότον — ἀνδρώπη Maury (l. l. VIII, p. 365, n. 2) virgula post δύνειν posita legendum censet, τὰ μὲν ἄνω κεφαλὴν πάσχειν, τὰ δὲ ὑποκαίματα μέρη συμπάσχειν. — Christ. PETERSEN.

P. 208, C 1. De Bacchicis Orphei cf. Gieseke, *Das Verzeichniss der Werke des Orpheus bei Suidas* in Museo Rhenano. N. F. VIII, 1853, p. 110 et 119. — Christ. PETERSEN.

Ibid. 4. Videtur quidem, ut Dunckerus et Schneidewinus adnotarunt, auctor noster Philyam Atticæ cum nobiliore urbe Achæiæ confudisse, sed non ita, ut Philiunta pro Philya poneret, sed τῆς Ἀττικῆς scriberet pro τῆς Ἀχαιῆς, nisi manuscripti est vitium. Nam etiam Philunte Eleusinia celebrabantur atque juxta templum Cereris picturæ erant antiquæ. Paus. II, 12, 4, et 13, 5. — Christ. PETERSEN.

Ibid. 6. Pro λεγομένη μεγαληγορία, quæ cod. exhibet, non legendum est τῆς λεγομένης Μεγάλης ὄργια, sed ἡ λεγομένη μεγάλη Φλοιά. vel τῆς λεγομένης μεγάλης Φλοιάς ὄργια, sicuti recte cod. exhibet p. 210, 25: τὰ τῆς μεγάλης Φλοιάς (ἰον) ὄργια, ubi tantum litteræ ιον vel omittendæ vel mutandæ sunt in τὰ vel αὐτὰ. Nam Φλοιά etiam alibi cognomen Proserpinæ est e. g. Spartæ. Hesychius de ea hanc præbet glossam: Φλοιάν τὴν Κόρην τὴν θεὸν οὕτω καλοῦσι Λάκωνες. Vlm vocabuli explicat Plutarchus *Sympos.* V, 8, 3. Cf. Stephani *Thes.* s. v. φλώ. Totus vero locus Latine reddendus est ita: Pro Eleusiniis mysteriis Philiunte sunt magnæ, quæ dicitur, Phloææ ὄργια.

De hoc loco disserens Maury (l. l. IX, p. 149) respiciendum monet ad tabulas Acacesii, urbe Arcadiæ, servatas, de quibus loquitur Pausanias VIII, 37, 2. — Christ. PETERSEN.

P. 243. not. ad lin. 85-87. Pro 2. Mos. 2, 7 lege 1. Mos. 2, 7.

Col. 3255 A 6 usque ad 3260 B 2. Etiam hunc locum Bunsenius recensuit in *Analectis Ante-Nicæ-*

πρὸ Vol. I, p. 353-359, ejus lectiones discrepantes hoc loco adjicio: 296, ἐνεργῶν] ὁρῶν, recte quidem, ut videtur. 296, 2η] δὲ 298, ἐνίων] ἐνίων, recte. 298, μικρότερον] παρ' ἐτέρου 298, ἡ ἀνεγνώστως] ἀνεγνώστως 298, κεκαρασμένῳ] κεκαρασμένα 298, ἐκ τοῦ

ἐτέρου πολλάκις 998, ἀναλυομένου] ἀναλυομένου 298, μέτρον οἰμ. 300, ποτὶ] ποτε μὲν 300, βαπτισθέντας] βαπτισθῆναι 300, ἀφίσταται, διὰ] ἀφίσταται: καὶ διὰ 300, γλιχομένους] γλιχόμενος 302, μηνύσαι] μηνύσαν 302, εἰπούσαν] εἰπούσα.

INDICES

IN

ΦΙΛΟΣΟΦΟΥΜΕΝΑ

INDEX LOCORUM EX SCRIPTURA SACRA.

Gen. 1, 1. p. 418.
Gen. 1, 2. p. 274.
Gen. 1, 2. p. 242.
Gen. 1, 3. p. 360.
Gen. 1, 4, 5, 7. p. 418.
Gen. 1, 6, 7. p. 330.
Gen. 1, 7. p. 172.
Gen. 1, 26. p. 380.
Gen. 1, 26, 27. p. 242.
Gen. 1, 28. p. 230, 334.
Gen. 1, 31. p. 242.
Gen. 2, 2. p. 242.
Gen. 2, 2. p. 280.
Gen. 2, 7. p. 282, 242.
Gen. 2, 8. p. 230.
Gen. 2, 10. p. 170, 244.
Gen. 2, 10, 11, 12. p. 170.
Gen. 2, 13. p. 172.
Gen. 2, 14. p. 172.
Gen. 2, 14. p. 172.
Gen. 2, 16, 17. p. 208, 224.
Gen. 3, 1-7. p. 192.
Gen. 3, 7. p. 414.
Gen. 3, 13. p. 416.
Gen. 3, 19. p. 280.
Gen. 3, 24. p. 280.
Gen. 4, 5-5. p. 192.
Gen. 4, 13. p. 192.
Gen. 10, 9. p. 192.
Gen. 12, 1. p. 208.
Gen. 27, 1. p. 192.
Gen. 27, 15 sqq. p. 192.
Gen. 28, 5. sqq. p. 156.
Gen. 28, 17. p. 156.
Gen. 30, 37. sqq. p. 196.
Gen. 35, 10. p. 192.
Gen. 37, 5-28. p. 192.
Gen. 41, 2, 5. p. 150, 152.
Exod. 2, 21, 22. p. 150.
Exod. 3, 2. p. 418.
Exod. 3, 8. p. 160, 274.
Exod. 4, 2-4. p. 192.
Exod. 4, 24, 25. p. 192.
Exod. 6, 2, 5. p. 288, 370, 91, 92.
Exod. 7. sqq. p. 428.
Exod. 7, 9-13. p. 192.
Exod. 10, 22. p. 206.
Exod. 12, 5. sqq. p. 428, 430.
Exod. 13, 22-26. p. 246.
Exod. 18, 14-23. p. 150.
Exod. 19, 4. p. 364.
Exod. 20, 11. p. 242.
Exod. 20, 15-15. p. 308.
Exod. 24, 17. p. 256.
Exod. 33, 5. p. 274.
Num. 21, 6-9. p. 190, 192.
Deut. 4, 24. p. 256.
Deut. 4, 35. p. 282.

Deut. 5, 17. p. 208.
Deut. 5, 19. p. 414.
Deut. 9, 5. p. 356.
Deut. 31, 20. p. 160.
Deut. 32, 11. p. 364.
Deut. 32, 39. p. 282.
Deut. 33, 17. p. 170.
Jos. 3, 7-17. p. 148.
1 Sam. 10, 1. p. 174.
1 Sam. 16, 45. p. 174.
1 Sam. 16, 14. p. 174.
Job. 1, 7. p. 116.
Job. 2, 9. p. 420.
Job. 40, 27.
(s. 40, 54), p. 156.
Psalm. 2, 9. p. 146.
Psalm. 8, 3. p. 522.
Psalm. 18 (19), 2. p. 522.
Psalm. 18 (19), 4. p. 468.
Psalm. 18 (19), 5. p. 146.
Psalm. 18 (19), 5, 6. p. 434.
Psalm. 21 (22), 7. p. 156.
Psalm. 21 (22), 21, 22. p. 154.
Psalm. 23 (24), 7. 9. p. 156.
Psalm. 23 (24), 8. p. 156.
Psalm. 23 (24), 10. p. 156.
Psalm. 26 (27), 3, 10. p. 154, 510.
Psalm. 31 (32), 5. p. 372.
Psalm. 34 (35), 17. p. 154.
Psalm. 81 (82), 6. p. 148.
Psalm. 81 (82), 7. p. 148.
Psalm. 109 (110), 1. p. 222.
Psalm. 109 (110), 4. p. 216, 250.
Psalm. 110 (111), 10. p. 280.
Psalm. 117 (118), 19. p. 222.
Psalm. 117 (118), 20. p. 222.
Psalm. 117 (118), 22. p. 146.
Psalm. 132 (133), 2. p. 364.
Prov. 1, 7. p. 280, 372.
Prov. 3, 30. p. 546.
Prov. 8, 23-25. p. 242.
Prov. 9, 10. p. 280, 372.
Ies. 1, 2. p. 242, 228.
Ies. 1, 3. p. 228.
Ies. 2, 4. p. 248.
Ies. 5, 7. p. 238.
Ies. 7, 14. p. 166.
Ies. 28, 10. p. 150.
Ies. 28, 16. p. 146.
Ies. 40, 6. p. 450.
Ies. 40, 13. p. 174.
Ies. 41, 8. p. 154.
Ies. 43, 1, 2. p. 154.
Ies. 43, 5. p. 282.
Ies. 49, 3. p. 154.
Ies. 49, 13, 16. p. 154.
Ies. 53, 8. p. 154.
Ies. 54, 1. p. 162.

Jerem. 1, 3. p. 244.
Jerem. 17, 9. p. 162.
Jerem. 31, 13. p. 162.
Dan. 2, 45. p. 148.
Dan. 4, 7-9. p. 258.
Dan. 7, 9, 13, 22. p. 280.
Hos. 1, 2. p. 250.
Matth. 2, 1, 2. p. 378.
Matth. 3, 18. p. 162.
Matth. 3, 10. p. 160, 248.
Matth. 3, 12. p. 358.
Matth. 3, 13. p. 144.
Matth. 3, 18. p. 282, 426.
Matth. 3, 45. p. 144.
Matth. 3, 48. p. 196.
Matth. 7, 3, 4. p. 412.
Matth. 7, 6. p. 160, 468.
Matth. 7, 11. p. 196.
Matth. 7, 13. p. 164, 158.
Matth. 7, 13, 14. p. 166.
Matth. 7, 14. p. 120.
Matth. 7, 18. p. 524.
Matth. 7, 21. p. 158.
Matth. 10, 5. p. 214.
Matth. 10, 27. p. 144.
Matth. 10, 54. p. 212.
Matth. 11, 3. p. 158.
Matth. 11, 14, 15. p. 420.
Matth. 13, 5-9. p. 160.
Matth. 13, 5, 8. p. 416.
Matth. 13, 9. p. 416.
Matth. 13, 13. p. 150.
Matth. 13, 29, 50. p. 460.
Matth. 13, 51, 33. p. 168.
Matth. 13, 53. p. 152.
Matth. 12, 44, 152.
Matth. 17, 1. sqq. p. 515.
Matth. 18, 10. p. 306.
Matth. 19, 17. p. 142, 396, 82-398.
Matth. 20, 22. p. 154.
Matth. 21, 19, 20. p. 414.
Matth. 21, 31. p. 158.
Matth. 24, 32. p. 414.
Matth. 25, 21, 23. p. 540.
Matth. 27, 53, 55. p. 158.
Marc. 4, 3-9. p. 160.
Marc. 4, 5, 8. p. 416.
Marc. 4, 9. p. 416.
Marc. 4, 12. p. 150.
Marc. 4, 21. p. 144.
Marc. 4, 51, 52. p. 168.
Marc. 9, 2. sqq. p. 316.
Marc. 10, 18. p. 142, 596.
Marc. 10, 38. p. 154.
Marc. 11, 13, 14, 20, 21. p. 414.
Marc. 13, 28. p. 414.
Luc. 1, 26-38. p. 328.
Luc. 1, 33. p. 280, 374.

Luc. 5, 9. p. 248, 160.
 Luc. 5, 17. p. 238.
 Luc. 6, 41, 42. p. 412.
 Luc. 7, 22. p. 158.
 Luc. 8, 5-8. p. 160.
 Luc. 8, 5, 8. p. 416.
 Luc. 8, 8. p. 416.
 Luc. 8, 10. p. 159.
 Luc. 8, 16. p. 144.
 Luc. 11, 33. p. 144.
 Luc. 12, 5. p. 144.
 Luc. 13, 6, 7. p. 414.
 Luc. 13, 19. p. 168.
 Luc. 13, 4-10. p. 352.
 Luc. 16, 17. p. 426.
 Luc. 17, 4. p. 142.
 Luc. 17, 21. p. 140, 153.
 Luc. 18, 19. p. 142, 144, 596.
 Luc. 19, 17. p. 340.
 Luc. 24, 39. p. 410.
 Jo. 1, 1-4. p. 194.
 Jo. 1, 3, 4. p. 150.
 Jo. 1, 9. p. 172, 560.
 Jo. 2, 1-11. p. 152.
 Jo. 2, 4. p. 576.
 Jo. 3, 5, 6. p. 422.
 Jo. 3, 6. p. 118.
 Jo. 3, 8. p. 154.
 Jo. 3, 14. p. 192.
 Jo. 5, 17. p. 178.
 Jo. 4, 7-14. p. 206.

Jo. 4, 10, 14. p. 172, 230.
 Jo. 4, 21-24. p. 166.
 Jo. 5, 37. p. 154.
 Jo. 6, 44. p. 158.
 Jo. 6, 53. p. 152.
 Jo. 8, 21. p. 154.
 Jo. 8, 44. p. 196.
 Jo. 9, 1. p. 172.
 Jo. 10, 7. p. 198.
 Jo. 10, 8. p. 281.
 Jo. 10, 9. p. 156.
 Jo. 15, 33. p. 154.
 Jo. 19, 26. p. 228.
 Jo. 20, 23, 27. p. 410.
 Act. 2, 24. p. 206.
 Act. 8, 9-24. p. 254, 258.
 Rom. 1, 19, 20. p. 414.
 Rom. 1, 20-26. p. 138.
 Rom. 1, 27. p. 140.
 Rom. 5, 13, 14. p. 370.
 Rom. 8, 11. p. 286.
 Rom. 8, 19, 22. p. 368, 374.
 Rom. 9, 5. p. 548.
 Rom. 10, 18. p. 146.
 Rom. 14, 4. p. 469.
 Rom. 16, 25. p. 281.
 1 Cor. 2, 9. p. 216, 222, 250.
 1 Cor. 2, 45, 14. p. 158.
 1 Cor. 2, 15. p. 572.
 1 Cor. 2, 14. p. 284.
 1 Cor. 10, 11. p. 160.

1 Cor. 11, 32. p. 178, 244.
 2 Cor. 5, 5. p. 422.
 2 Cor. 12, 2-3. p. 158.
 3 Cor. 12, 4. p. 374.
 Gal. 3, 28. p. 158.
 Gal. 4, 26. p. 148.
 Gal. 4, 27. p. 162.
 Gal. 5, 3. p. 434.
 Gal. 5, 17. p. 226.
 Gal. 6, 15. p. 138.
 Ephes. 1, 21. p. 370.
 Ephes. 2, 17. p. 156.
 Ephes. 3, 5, 5. p. 574.
 Ephes. 3, 9, 10. p. 284.
 Ephes. 3, 14, 16-18. p. 184.
 Ephes. 5, 15. p. 158.
 Ephes. 5, 14. p. 146.
 Philipp. 2, 6, 7. p. 510.
 Philipp. 2, 7. p. 206.
 Col. 1, 19. p. 426.
 Col. 1, 26, 27. p. 270.
 Col. 2, 3. p. 370.
 Col. 2, 9. p. 178, 426, 504.
 Col. 2, 11, 14, 15. p. 422.
 1 Tim. 4, 1-5. p. 456, 458.
 1 Tim. 4, 3. p. 594.
 1 Petr. 1, 24, 25. p. 228.
 2 Petr. 1, 18, 19. p. 510.
 3 Petr. 2, 22. p. 440.

INDEX LOCORUM EX SCRIPTIS PROFANIS.

ANACREONTAE (nr. 63 Bergk p. 835) 152.
 ANONIMI POETAE. Carmen ignoti auctoris 168, 170. —
 Versus poetae ignoti in Esculapium 96. — Versus in Elen-
 sinis dictus 161, cf. not. — Versus antea ignoti, Parme-
 nidi vel Pampho Atheniensii ascripti 164.
 APPION in Homiliis Clement. Rom. Hom. VI, 3-5, 538.
 ARATUS Phaedon. 62, 114, 116, 120, 116, 122, 194, 194, v.
 268 sqq., 118, v. 532 sqq., 120, v. 535 sqq., 122, 1.
 ARISTOTELES. De Anima II, 1, 534. Categ. 5, 350.
 CLEMENS ROMANUS (v. Appion.) Ep. II, 12, 158. Hom.
 5, 52, 158.
 DEMOCRITUS (ed. Millach.) III, 50, p. 174. — 428.
 ELCHASAITAE Fragmenta, 466, 470.
 EMPEDOCLES, 14, 144, 240, 264, 386, 588, 584, 586,
 590, 392, 396, 500.
 EPIPHANES VALENTINIANUS. Fragment. — 292, 294.
 EURIPIDES. Hymn. Fragm., 488.
 EVANGELISM SEC. THOMAS (?) 140, 142.
 HERACLITUS. 164, 190, 442, 444, 446, 448, 450.
 HESIODUS. IV, 8-10, 216, 218, vi, 20, 212, 79-214, 89.
 HESIODUS Theog. 108 sqq., 46, 79. — 123 sqq., 748,
 446.
 HIPPOCRATES, 142.
 HIPPOLYTUS. De Christo et Antichr., §. 2, 540. — Adv.
 Pison. de causa universi (p. 230 Fabr., p. 68 Lagarde),
 544.
 HOMERUS. II, iv, v. 350 et alibi, 148, vii, v. 99, 498,
 xiv, v. 201, 148, 424, xiv, v. 246, 148, 424, xv, v. 56-
 58, 210, xv, v. 189, 150, 210. — Odys. iv, v. 584 sqq.,
 162, v. v. 184-186, 190, v. v. 483-187, 210, vii, v. 36,
 362, x, v. 304 sqq., 246, xiv, v. 1, 2, 144, xiv, v.
 2-4, xiv, v. 5, xiv, v. 6 sqq., 146, xiv, v. 9 sqq.,
 148.
 FL. JOSEPHUS. Bell. Jud. II, 8, 2-14, 470, 470, 8.
 JESUS. Adv. her. i, 11, 2, 5, 292, 294, i, 11, 5, 294,
 i, 12, 294, 296, i, 13, i, 302, 544, i, 25, i, 254, 256, i, 25,

3, 254, i, 25, 256, i, 24, 580, i, 25, i, 2, 598, 402, i, 4, 2,
 402, 404, 2, 26, 1, 404, i, 26, 2, 406, i, 1, 26, 3, 406, 1, 28,
 1, 432.
 JUSTINUS GNOSTICUS. Fragm. 216, 21-30.
 (LIBER BARUCH) — 218, 228, 228, 230.
 JO. LAUS. PHILADELPH. LITUS De Mensibus. II, 2, p. 58
 ed Rother, 520.
 MARCUS GNOSTICUS. Fragm., 298, 502, 544.
 MONOMUS. Fragmenta, 424, 450. Ep. ad Theophrast.,
 430, 432.
 NAASERI. Hymnus 'And sou kathe xtl., 152, 174, 176,
 — Fragmenta, 152, 154, 156, 158, 142, 144, 146, 148, 148,
 150, 160, 160, 168, 172, 174.
 ORACULA SYBILLINA. — 188, 190.
 PERATAE. Fragm., 178, 188, 190, 190, 194, 196, 198, —
 Ex libro Peratarum, qui inscribitur Pronstii, 184, 188.
 PINDARUS. Hymn. in Jovem Ammonem, 154, 156.
 PLATO. Clitoph., p. 407 D, 56, Epp. n, p. 312 D sqq.,
 288, 290, Legg. iv, p. 715 B, 53, Phaedr. p. 245, 34; p.
 248, 36; p. 249 B, 266. Republ. x, p. 617 E, 56. Tim. p.
 21 sqq., 258, 260, p. 36 C, 64, p. 41 A, 53, p. 53, C, 429.
 PLUTARCHUS. De animae procreantia in Timaeo Platonis
 p. 1012, 260.
 PTOLEMAEUS EUSOEQUE SCHOLA. Fragm., 294, 298,
 PYTHAGORICI. Jusjurandum, 260, 262, — Symbola, 266,
 268.
 SETHIANI Fragm. (Paraphrasis Seth) — 200, 206, 208,
 212, 214.
 SEPTUS EMPERICUS Adv. Mathem., 50, 52, 56, 60, 62,
 95, 180, 182. — Adv. Phys., 496, 500.
 SIMON MAGUS. Fragmenta, 124, 126, 256, 238. — Revela-
 tio magna, 240, 242, 248, 250, 252.
 THEODORETUS. Fab. her., 502, 506.
 VALENTINIANI. Fragmenta, 270, 272, 274, 274, 276,
 282, 286, 286, 288. — Psalms Valentini, 290.
 XENOPHANES. Fragmenta, 28, 456.

INDEX NOMINUM.

Ἀσπὸν 564.
 Ἀδδρητὶς 26.

Ἀδελ 192, 206.
 Ἀδελφὸν vel Ἀδελφὸν 206, 282,
 370, 532.

Ἀδρασις 572.
 Ἀγάθουρος 218.
 Ἀγαμέμνων (nomen) 74.

'Αγαυή 186.
 'Αδάμ 116, 418, 122, 156, 152, 206, 220, 224, 228, 286, 370, 432.
 'Αδάμας 132, 134, 136, 140, 148, 150, 156, 164, 502.
 'Αδαμνα 168.
 'Αδέμη; ὁ Καρύστιος; 503.
 'Αδιαβηνοί 534.
 'Αδμητος 186.
 'Αδράστεια 36.
 'Αδωνας 218.
 'Αδωνις 138, 168.
 'Αδάμας 186.
 Αθηνά 256.
 'Αθηναίοι 162.
 Αίας (nomen) 78, 80.
 Αίας 78.
 'Αιδωνεύς 384, 500.
 Αιγύπτου 86, 182, 268.
 Αιγύπτιοι 14, 108, 112, 136, 142, 144, 190, 258, 346, 410, 470, 486, 491, 532, 534, 536, 544.
 Αιγύπτιος 162, 404.
 Αιγυπτος 26, 124, 148, 150, 168, 190, 192, 378, 428, 522, 526, 532.
 Αιγυπτος μικρά 190.
 'Αίδης 31, 42, 124.
 Αιθαίος 12.
 Αιθέρ 48.
 Αιθίοπες 534, 544.
 Αιθιοπία 172.
 Αιθίοψ 62.
 Αἴθουσα 186.
 Αἰμόνιοι 168.
 Αἶρος 154.
 Αἶολος 186.
 'Ακαδημαϊκή αἵρεσις φιλοσόφων 42.
 'Ακαδημαῖκοι 42.
 'Ακαδημία 42.
 'Ακαδημῖος 2.
 'Ακείμης ὁ Καρύστιος 48.
 'Ακραγαντίνος 394.
 'Αλαλοκομενεύς 134.
 'Αλέξανδρος (nomen) 78.
 'Αλέξανδρος ὁ Μακεδών 44, 60.
 'Αλκιβιάδης 462, 470.
 'Αλκυονεύς Φλεγραιός 136.
 'Αμύν 218.
 'Αμύντης πόλις 212.
 'Αμυκος 78.
 'Αμυκος (nomen) 78.
 'Αμυμώνη 188.
 'Ανακρέων 152.
 'Αναξαγόρας 2, 24.
 'Αναξαγόρας Ἡγησιδούλου ὁ Κλαζομένιος 20.
 'Αναξαγόρας ὁ Κλαζομένιος 500.
 'Αναξίμανδρος 2, 16, 498.
 'Αναξίμανδρος Πραξιάδου Μιλήσιος 16.
 'Αναξίμανδρος 2, 18, 20.
 'Ανδρομέδα 122, 124.
 'Ανδρόνικος (ὁ Περιπατητικὸς) 210.
 'Ανθελόν 456.
 'Αντιόχεια 380.
 'Αζώνικος 286.
 'Ασά 186.
 'Απκμία 462.
 'Απείλῃς 346, 410, 524.
 'Απολλόδοτος 24.
 'Απόλλων 96.
 'Απολλώνιος G3, 68.
 'Απραξία 186.

'Αραράς 534.
 'Αρατος 62, 114, 116, 118, 120, 122.
 'Αραφ 424, 522.
 'Αρδησιάνης 286.
 'Αρης 70.
 'Αρήλ 186.
 'Αρίσταρχος (ὁ Σάμιος) 66.
 'Αριστένης ὁ μουσικός 12.
 'Αριστοτέλης 2, 16, 38, 40, 238, 346, 348, 350, 352, 354, 356, 358, 360, 362, 366, 368, 500.
 'Αριστοτελικὸς 348.
 'Αρχαδία 136.
 'Αρχαίοι 118.
 'Αρχτος 120.
 'Αρχτος μεγάλη 120.
 'Αρχτος μικρά 120.
 'Αρμένιος 394.
 'Αρσινόη 186.
 'Αρτεμις 98.
 'Αρφαξάδ 532.
 'Αρχέλαος 2, 24, 30.
 'Αρχιμήδης 66, 68, 70.
 'Αρχιππος 14.
 'Ασία 544.
 'Ασκληπιδεύς 500.
 'Ασκληπιός; 96.
 'Ασσύριοι 136, 138, 140, 168, 172, 544.
 'Ασσύριος 394.
 'Αστεροπαῖος 78.
 'Αστεροπαῖος (nomen) 78.
 'Αστράμφουχος 186.
 'Αττική 208.
 'Αττις 158, 164, 168, 186.
 Αὐγείας 250.
 Αὐτονόη 186.
 'Αφροδίτη 66, 70, 138, 224, 226, 518.
 'Αφροδίτη (ἡ πολυτίμητος) 164.
 'Αγαμέμνων 218.
 'Αχιλλεύς (nomen) 78.
 'Αχιλλεύς 78, 186.
 'Αφειδος (ὁ Αἰδύς) 234, 236, 250.

B

Βάβελ 218, 224, 226, 518.
 Βαβυλών 26, 174.
 Βαβυλώνιοι 108, 494.
 Βαχχεύς 170.
 Βαχχυάδ 208.
 Βαρδισιάνης 394.
 Βαρούχ 216, 218, 220, 224, 226, 228, 230, 518.
 Βασιλεὺς 344, 346, 348, 354, 356, 360, 362, 364, 366, 368, 378, 380, 514, 516.
 Βελζεβοὺλ 280, 282.
 Βελίας 218.
 Βένα 186.
 Βενιαμίν 152.
 Βήλ 218.
 Βήρωτος 186.
 Βοιωτοί 134.
 Βορέω 102.
 Βουμέγας 186.
 Βραχμάναι 44.
 Βραχμάνες 2, 44, 46.
 Βριάρης 186.
 Βριμάς 164.
 Βριμώ 164.
 Βυζάντιος 406, 526.

Γ

Γαδρηήλ 218, 328.
 Γαία 46, 48.

Γαλιλαία 152.
 Γανυμήδης 188, 228.
 Γελωνός 218.
 Γεών 172, 222.
 Γή 32.
 Γηρούνης 132, 150, 216.
 Γίγαντες 48, 156.
 Γιττηνός (Σίμων ὁ Γ.) 234.
 Γλαύκος 184.
 Γνωστοί 176, 408.
 Γοργώ 102.

Δ

Δαβὶθ 174, 322, 454, 492.
 Δαμάσιππος 26.
 Δανάη 228.
 Δαναῖος 186.
 Δάνδαμυς 44.
 Δευκαλίων 532.
 Δήλιος 12.
 Δημήτηρ 186, 208.
 Δημοκρίτος 2, 26, 500.
 Δημοκρίτος Δαμασίππου 'Αδερφίτης 26.
 Δίσυλος 156.
 Διδύμη 186.
 Διδυμοί 82, 180, 268.
 Δίκη 266.
 Διογένης 350.
 Διόδωρος ὁ Ἑρετριεύς 12.
 Διονύσιος 288, 290.
 Διόνυσος 208.
 Δοκταί 410, 412, 420, 424, 518.
 Δράκων 116, 122, 194.
 Δρυῖται 2, 14, 46.
 Δωρίς 290.

E

'Εβερ 332.
 'Εβίων 406.
 'Εβωναιοί 346, 406, 526.
 'Εβραίοι 532.
 'Εγκέλεδος? 186.
 'Εγκαταίται 412, 436.
 'Εδέμ 170, 218, 220, 222, 224, 226, 228, 230, 244, 246, 518.
 Εἰρηναῖος 300, 344.
 'Εκάτη 102.
 'Εκκαβάδακαρα 186.
 'Εκτωρ 78.
 'Εκτωρ (nomen) 74, 76, 78.
 'Εκφρανός 2.
 'Εκφρανός τις Συρακούσιος 28.
 'Ελένη 252, 254, 256.
 'Ελευσίη 136, 164, 208.
 'Ελευσίνα 146, 162, 164.
 'Ελευσίνα μυστήρια 208.
 'Ελίκη 120.
 'Ελλην 186, 236.
 'Ελληνες 2, 6, 8, 48, 80, 118, 120, 124, 130, 134, 144, 150, 152, 162, 190, 214, 232, 234, 258, 260, 346, 398, 408, 424, 430, 432, 444, 470, 484, 492, 494, 496, 532, 534, 536.
 'Ελληνική γῆ 234.
 'Ελληνικός 214, 258, 326, 534.
 'Ελωσίμ 218, 220, (bis) 222, 224, (bis) 226, 228, 230, 516, 518.
 'Εμπαδοκλῆς 2, 14, 16, 208, 210, 266, 346, 382, 384, 388, 390, 392, 394, 396, 398, 498, 500.
 'Ευγόνασι 116, 118, 122, 194.
 'Ευδομίον 138, 188.
 'Επίγονος 440, 528.
 'Επίδαυρος Ἰαονία 96.
 'Επίκουρος 2, 40, 42, 500.
 'Επιφάνης 292.

Θάλα
 θαλά
 θαλά
 θαλά
 θαλά

Ἐρεβός 48.
Ἐρετριεύς 12.
Ἐρινύες 266.
Ἐριχθόνιος 186.
Ἐρμίας 148.
Ἐρμῆς 118.
Ἐρμῆς 66, 70, 118, 144, 146, 152.
Ἐρμῆς Κυλλήνιος 144.
Ἐρμῆς τρισμέγιστος 186.
Ἐρμολύτης 412, 452, 454, 530.
Ἐρμύτιμος Σάμιος 12.
Ἐρως 48.
Ἐρύθεια 216.
Ἐρυθρὰ θάλασσα 120, 148, 190, 246.

Ἐρως 188.
Ἐσπερίδες 188.
Ἐσσηνοί 472, 486.
Εἰς 122, 192, 194, 206, 220, 224.
Εἰδοία 60.
Εὐάτ 172.
Εὐάτ 186.
Εὐρωπίδης 498.
Εὐρύστρατος 18.
Εὐρώπη 544.
Εὐφορβός 12, 14, 78.
Εὐφορβός (νομος) 78.
Εὐφορβός 172, 174, 222.
Εὐφράτης ὁ Περσικὸς 48, 182, 502.
Ἐπίσιος 14, 498.

Z

Ζάμολξις 14, 46.
Ζαράτας 12, 260.
Ζαράτας ὁ Χαλδαῖος 12.
Ζετάρ 150.
Ζεύς 52, 54, 46, 48, 66, 68, 70, 72, 122, 156, 168, 256, 384, 500.
Ζευρυῖνος 440, 450, 456.
Ζηλωταί 482.
Ζήνων 2, 26, 40.
Ζυγός 84, 182, 268.
Ζωδάριον 186.
Ζωράστρις 186.

H

Ἡγησίβουλος 20.
Ἡλίας 420.
Ἡλγασαί 458, 462, 466, 470, 530.
Ἡμέρη 48.
Ἡρακλεία λίθος 172, 198.
Ἡρακλίδης (ὁ Ποντικὸς) 500.
Ἡρακλείτης 412, 450.
Ἡράκλειτος 2, 16, 190, 440, 442, 444, 446, 448.
Ἡράκλειτος ὁ Ἐπίσιος 14, 498.
Ἡράκλειτος (ὁ σκοτεινός) 256.
Ἡράκλειτος ὁ σκοτεινός 458, 442.
Ἡρακλίων 252, 270, 286.
Ἡρακλῆς 216, 218, 226, 250, 518.
Ἡρῆ 584, 500.
Ἡρόδοτος 120, 150, 214, 216, 218.
Ἡρώ 188.
Ἡρώδης 178, 192, 226, 504, 518.
Ἡσαδαίος 218.
Ἡσαύ 192.
Ἡσιόδος 2, 46, 416.
Ἡφαιστος 186.

Θ

Θάλασσα 184.
Θαλής 2, 16, 24, 470, 498.
Θαλής ὁ Μιλήσιος 8, 170, 498.
Θάρρα 532.
Θεία 48.

Θέμις 48.
Θεοδοτιανοί 405.
Θεόδοτος 346, 438, 458, 526, 530.
Θεόδοτος (alius) 406.
Θεόδοτος (Βυζάντιος) 406, 526.
Θεόφραστος 430.
Θέτις 188.
Θέτις 154.
Θράκιος 46.
Θρασυμήδης 234.
Θρήττα 8.
Θωμάς 140, 142.

Ἰακωβ 156, 192, 208, 238, 370, 532.
Ἰακωβὸς τοῦ Κυρίου ὁ ἀδελφός 134, 502.
Ἰαλδαδαὸ 116.
Ἰαίνιος 96.
Ἰαπατός 48, 184.
Ἰαργός 156.
Ἰασίδης 122.
Ἰασιών 188.
Ἰάραθ 206, 534.
Ἰδαίος 154, 170.
Ἰερμίας 162.
Ἰερουσαλὴμ 166, 492.
Ἰερουσαλὴμ ἡ ἀνω 282.
Ἰερουσαλὴμ (ἡ ἀπουράνιος) 274, 280.
Ἰερουσαλὴμ (ἡ κάτω) 162.

Ἰη 186.
Ἰησοῦς 152, 152, 156, 174, 226, 228, 278, 284, 286, 288, 312, 324, 326, 328, 330, 374, 378, 396, 398, 400, 402, 404, 406, 408, 422, 424, 502, 516, 518, 520, 526, 530.

Ἰησοῦς Χριστός 284, 408.
Ἰησοῦς (Ilius Nun) 148.
Ἰεάριος 188.
Ἰλιον 14.
Ἰνδικός 370.
Ἰνδοί 2, 26, 44, 412, 544.

Ἰνός 186.
Ἰσθμὸς ὁ μέγας σοφός 150.
Ἰσθμῶν 148, 150, 406, 422, 470.

Ἰούδα 238, 532.
Ἰουδαία 254, 532.
Ἰουδαῖος 346, 400, 406, 486.
Ἰουδαῖοι 254, 380, 382, 410, 454, 440, 454, 470, 482, 486, 488, 490, 492.

Ἰουστίνος 150, 214, 216, 218, 252, 516, 518.
Ἰουστίνος ὁ μάρτυρ 432.

Ἰνπαρχος 68.
Ἰνπασος 498.
Ἰνπασος ὁ Μεταπόντιος 498.
Ἰνπικράτης 142.
Ἰνπικων 2.

Ἰνπικων ὁ Ἐγγίνος 50.
Ἰσαάκ 206, 288, 370, 532.
Ἰσιδωρος 356.

Ἰσις 142, 144, 186.
Ἰσραήλ 148, 190, 192, 218, 226, 228, 258, 274, 518.

Ἰταλία 5, 12, 286.
Ἰταλικὴ φιλοσοφία 8.
Ἰταλιωτικός 286.

Ἰγθύδες 88, 180, 268.
Ἰωάννης 408.

Ἰάβ 116, 420.
Ἰωνας 534.

Ἰωσήφ 192, 226, 398, 404, 518, 526.

Ἰωβαν 534.

K

Καδὸ 532.
Κάδριος 159.
Κάτιν 192, 206.
Καῖνδαν 532.
Καῖνοι 438.
Καῖσαρ 452, 498.
Κάλιανος 46.
Καλλισπεία 396.
Κάλλιππος 438, 440, 450, 452, 454, 456, 458, 462, 464, 528, 530.
Καλλιστιανοί 462.

Κανὸ 152.
Καπανεύς 186.

Καρκαμάνος 218.
Καρκίνος 84, 88, 182, 298.

Καρποκράτης 346, 398, 406.
Καρποφόρος 452, 454, 456.

Καρύστιος 48, 182, 502.
Καρρακασσημογλίρ 186.

Κασσιόπεια 122.
Καυθὰν 218.

Καυλακαὺ 150.
Κέλαδος 186.

Κέλεος ὁ Καρύστιος 182.
Κελεός 186, 208.

Κελταί 2, 14, 46, 544.
Κέρδων 346, 408, 524.

Κήρινθος 346, 404, 406, 526.
Κήτος 122.

Κηφεύς 122, 124, 184.
Κηφισὶς λίμνη 154.

Κίρκη 24.
Κλαζομένιος 20, 500.

Κλαομένης 438, 440, 450, 528.
Κλεοπάτρα 186.

Κοῖος 48.
Κολάρδατος 72, 232, 544.

Κολοφώνιος 28, 498.
Κόμοδος 454, 456.

Κόρη 158, 186, 208.
Κορύβας 154, 168.

Κορύβαντες Φρύγιοι 156.
Κουρήτας 170, 126.

Κουρήτας Ἰδαίος 154.
Κουρήτης 186.

Κρεῖος 48.
Κρεῖος 80, 180, 182, 268.

Κροῖσος 8.
Κρόνος 48, 66, 72, 168, 184, 190.

Κρότων τῆς Ἰταλίας 12.
Κύκλωπες 48.

Κύκλωπες 346.
Κυλλήνη 152.
Κυλλήνιος 144.

Κυνικοί 436.
Κυνόσουρις 120.
Κυνόσουρα 120, 122.

Κύρος 28.
Κύων 120, 522.

A

Αἶθεν 218.
Αἶδις 486.

Αἰατίνος 544.
Αἰανδρός 188.

Αἰαὺ 532.
Αἰευκάνος 500.

Αἰευκὰς πῆληρ 148.
Αἰευάπιος 2, 26.

Αἰών 62, 84, 88, 268.
Αἰῶν 188, 228.

Αἰμνος 146.

Αἶθρας 156, 254, 256, 534, 544.
 Αἰδύη 254, 544.
 Αἶθρας 254, 256, 250.
 Αἶνος, 150, 208.
 Αἰγιος 144.
 Λουκιανός 346, 410.
 Λουκιόν 40.
 Λύρα 118, 194.
 Λύσις 14.

M

Μαδάρ 150.
 Μακιδόν 44, 60.
 Μαξιμίλλη 412, 436, 528.
 Μαρθάν 60.
 Μαρία 134, 236, 284, 286, 288, 404, 416, 516, 518, 520, 526.
 Μαριάμ 420.
 Μαριάμ ἡ ἑτοιμμένη 150.
 Μαριάμνη 154, 502.
 Μαρία 134, 456.
 Μαρκίον 346, 392, 294, 396, 398, 408, 410, 412, 432, 524, 526.
 Μαρκίων (ὁ Ποντικός) 582, 524.
 Μαρκιωνιστής 394.
 Μάρκος (evangelista) 502 (ὁ καλοδοξάκτου) 394.
 Μάρκος (gnosticus) 232, 206, 298, 302, 308, 510, 512, 544.
 Μαρτίος 356.
 Μεγάλη (sc. μήτηρ) 208, 210.
 Μελέγχρος 186.
 Μελέχρης 184.
 Μελέτη 28.
 Μελλισαῖος 406, 528.
 Μένανδρος 346, 390.
 Μενέλαος 78.
 Μενέλαος (nomen) 78.
 Μεσοποταμία 156, 550, 552.
 Μεσσηνίς 534.
 Μεταπόντιος 498.
 Μήδεια 186.
 Μήν 186.
 Μήνη 102.
 Μήτηρ μεγάλη 170.
 Μιλήσιος 8, 170, 498.
 Μίσυρ 186.
 Μιχαήλ 218.
 Μιων 594.
 Μνημοσύνη 46, 48.
 Μοίρα 186.
 Μονήμιος 412, 424, 450, 432, 522.
 Μοντανός 412, 436, 528.
 Μορμώ 102.
 Μούσα 396.
 Μούσαι 46.
 Μουσαῖος 150, 208.
 Μύθων 186.
 Μωσῆς 116, 150, 192, 206, 220, 226, 256, 242, 244, 246, 252, 516, 544, 560, 570, 408, 410, 430, 570, 490, 518.
 Μωυσῆς 160, 190, 192, 196, 220, 222, 236, 274, 280, 288, 570, 414, 418, 428, 520, 522, 526, 540.

N

Νάα 132, 170, 218, 220, 224, 226, 228, 230.
 Ναασσηνοί 150, 152, 170, 176, 502.
 Ναβουχοδονόσορ 238.
 Ναζαρέτ 226.
 Νάρκισσος 188.
 Ναχώρ 532.
 Νεβρόν 186.

Νεβρόν 192.
 Νεῖλος 22, 156.
 Νήστις 584, 500.
 Νικάσιος 408.
 Νοητικοί 436, 438, 528.
 Νοητός 438, 440, 448, 528, 450.
 Νογασται 458.
 Νομαί 48.
 Νύξ 48.
 Νύξ 460, 532, 534.

Σ

Σαφρόνης 2, 28, 498.
 Σαφρόνης ὁ Κολοφώνιος 28, 498.
 Ο
 Ὀδυσσεύς 78, 346, 548.
 Ὀδυσσεύς (nomen) 78, 80.
 Οἰωνή 186.
 Ὀκείλλος ὁ Λευκανός 500.
 Ὀλυμπιάς 186.
 Ὀλυμπος 46.
 Ὀμῆρος 148, 180, 210, 434, 498.
 Ὀμπάλη 186, 226, 518.
 Ὀρδομένης 28.
 Ὀρφεύς 150, 208.
 Ὀσίρις 142, 144, 168, 186.
 Ὀστάτης 186.
 Οἶ 186.
 Οὐαλεντίνος 126, 128, 252, 258, 260, 270, 282, 288, 290, 292, 300, 344, 412, 432, 512, 514, 522.
 Οὐίκτηρ 454, 456.
 Οὐρανός 32, 48.
 Οἶος 186.
 Οὐάδ 186.
 Ὀψιόχογος 118, 120, 112, 194.
 Ορβίαι 438.

Π

Παλαιστίνη 550.
 Πάν 170.
 Πάπια 156.
 Πάπας 156, 165.
 Παρθένος 62, 84, 88, 180, 268.
 Παρθία 462.
 Πάρθοι 468.
 Πάρις 188.
 Πάρις (nomen) 78.
 Παρμενίδης 2, 26.
 Πάρος 28.
 Πάτροκλος (nomen) 76, 78.
 Παῦλος (apostolus) 140, 396, 400, (ὁ μακάριος Π.) 458.
 Π. ὁ ἀπόστολος 158, 392, 458.
 Πέλαγος 48.
 Πελασγός 456.
 Πελλάδες 186.
 Πελοπόννησος 22.
 Περάται 150, 188, 502, 506.
 Περαιτική 52, 176, Περαιτική αἵρεσις 182, 194, 198, Περαιτικά συντάγματα 184, Περαιτικοὶ λόγοι 184.
 Περαιτικός 48, 182, 502.
 Πέργαμος 96.
 Περιπατητικοί 40, Περιπατητικός 210.
 Περπίπτος 348, 356.
 Πέρσαι 108, 212, 214.
 Περσεύς 122.
 Περσεφόνη 158, 164.
 Περσίδης 186.
 Πέτρος (apostolus) 258, 400.
 Πηνελόπη 144.
 Πιερία 46.
 Πλάτο 404.

Πλάτων 2, 22, 30, 58, 60, 68, 258, 258, 260, 266, 268, 270, 288, 290, 362, 434, 470, 590.
 Πλατωνικός 258, 270.
 Πλατωνικοί 52, 232.
 Πλούταρχος 208.
 Πολυδευτής 78.
 Πολυδευτής (nomen) 78.
 Πολυκράτης ὁ Σάμιος τύραννος 8.
 Ποντικός 258, 500.
 Πόρτος 452.
 Ποσειδών 184.
 Πραξιόδης 16.
 Πραξιόδης? 186.
 Πρίπων 594, 596.
 Πράμος 186.
 Πράπος 228.
 Πρισκεῖλα 412, 436, 528.
 Πρόχνη 186.
 Προμηθεύς 184.
 Πρωτεύς Αἰγύπτου 162.
 Πτολεμαῖος (astronomus) 72.
 Πτολεμαῖος (gnosticus) 232, 270, 286, 292, 294.
 Πτολεμαῖος ὁ Ἀρσινόης 180.
 Πυθαγόρας 2, 8, 10, 12, 14, 16, 46, 124, 126, 258, 260, 262, 264, 266, 270, 350, 432, 470, 486.
 Πυθαγόρας, ὃν Σάμιον τινες λίγουσιν 8.
 Πυθαγόρειοι 14, 268.
 Πυθαγόρειοι 232.
 Πυθαγόρειος 258, 266, 268, 270, 288, 350, 464.
 Πυθαγόρειος φιλοσοφία 14, 46, 544.
 Πυθαγορικοί 180, 232.
 Πυθαγορικός 258, 260, 264, 270, 282.
 Πυθαγορισταί 14.
 Πυρραῖς 66, 68.
 Πύρρος Δήλιος 12.
 Πύρρων 42.
 Πύρρων ὁ Ἀκαδημικός 2.
 Πυρρώνειοι 42.

Ρ

Ῥαγαῦ 532.
 Ῥαρία 156.
 Ῥαφαήλ 186.
 Ῥαῖλ 162.
 Ῥέα 48, 158, 168, 186.
 Ῥεῖα 48, 168.
 Ῥωμαῖοι 454.
 Ῥώμη 256, 440, 452, 454, 462.

Σ

Σαδάω 258.
 Σαβῆλλος 450, 456, 458.
 Σαδουκαῖοι 472, 488, 490, 492.
 Σαήλ 218.
 Σαλά 532.
 Σαλαμὴν 60.
 Σαμάρεια 234, 256, 490.
 Σάμιος 8, 12, 66, 260.
 Σαμάρρατες 152, 168.
 Σαούλ 174.
 Σαρδονία 454, 456.
 Σαρπηδών (nomen) 76.
 Σάταν 218.
 Σατανᾶς 582, 402.
 Σατορνείος 346, 380, 382.
 Σαυλασαῦ 150.
 Σαίρηνας 346, 548.
 Σακουνός 232, 292.
 Σαίλην 158.
 Σαπφώρα ἡ βλέπουσα 150.

Σερούς 532.
 Σῆδ 206, 214.
 Σηθιανοί 150, 198, 210, 214, 506, 510.
 Σηθιανοὶ ἄλγοι 206.
 Σῆμ 206, 532, 534.
 Σηροί 462.
 Σιδύλλα 290.
 Σιδόνιοι 120.
 Σικάριοι 482.
 Σικελία 594.
 Σικελιωτικός 346.
 Σίμων (Magus) 124, 126, 128, 232, 234, 236, 240, 242, 248, 250, 252, 256, 258, 408, 510, 512.
 Σίμων ὁ Γιττηνός 234.
 Σίμων ὁ μάγος 236, 254.
 Σινά ὄρος, 470.
 Σιών 146.
 Σκορπίος 86, 268.
 Σκύθης 218.
 Σκυθία 216.
 Σκύλλα 346.
 Συμωναῖος 440, 528.
 Σολοῖα 462.
 Σολάν 186.
 Σόλων 258, 470.
 Σουριήλ 186.
 Σταγειρίτης 548.
 Στέφανος 118, 194.
 Στησίχορος 254.
 Στίλβων 68.
 Στάα 486.
 Στάξ 190, 210.
 Στοιχοί 2, 14, 40, 496.
 Συρία 380, 462.
 Συρράκουσαι 28.
 Συρρακούσιος 28.
 Σωκράτης 2, 16, 24, 50, 290, 350, 412.
 Σωκρατικός 434.

Τ
 Ταγαθενά ποταμός 44.
 Τάλας? 186.
 Τάρταρα 48.
 Τάρταρος 90.
 Τατιανός 412, 432, 522.
 Ταύρος 82, 180, 268.
 Τηθύς 48, 498.
 Τιβέριος Καίσαρ 596.
 Τίγρις 172, 212, 222.
 Τιθωνός 188.
 Τίμαιος 258.
 Τοξότης 60, 86, 180, 268.
 Τραϊανός 462, 468.
 Τρίχη 96.
 Τριπολέμιος 186, 208.
 Τροία 60.
 Τρωϊκά 12.
 Τρωϊκός πόλεμος 254.
 Τυδεύς? 186.
 Τύρος 254.
 Υ
 Υάκινθος 456.
 Υδρογόρος 60, 86, 268.
 Υπαρίων 48.
 Φαίδων? 186.
 Φαίδρος 502.
 Φαίλγ 532.
 Φαραῖα 212.
 Φαρισαῖοι 472, 488, 490.
 Φεισών 170, 222.
 Φελλήνη 456.
 Φερσεφονία 96.
 Φιλουμένη 410, 524.
 Φλεγραῖος 136.
 Φλόγων 186.
 Φλοῦς 208.
 Φλυσις 210.
 Φοιδεία 170.
 Φοίβη 48.

Φοίνικες 120.
 Φοινίκη 162, 254.
 Φοῦδ 534.
 Φουσκιανός 452, 454.
 Φρύγες 140, 142, 154, 156, 158, 160, 162, 166, 168, 412, 436, 528.

Χ
 Χαλδαιοὶ 62, 184.
 Χαλδαῖος 182.
 Χαλδαῖος vel Χαλδαῖοι 52, 54, 56, 58, 60, 62, 136, 180, 494, 532, 534, 536, 544.
 Χάμ 206, 534.
 Χαναάν 534.
 Χαναανίτις 532.
 Χαναανοὶ 534.
 Χας 46, 48.
 Χαρρά 530.
 Χάρυβδις 346.
 Χορζάρ 184.
 Χοῦς 534.
 Χρυστός (Χριστός) 524.
 Χριστιανοὶ vel Χριστιανός 112, 174, 270, 436, 454, 458.
 Χριστός 120, 134, 140, 146, 176, 178, 182, 184, 236, 258, 260, 276, 278, 284, 286, 288, (plur.) 324, 45, 326, 330, 244, 348, 356, 372, 382, 398, 400, 404, 406, 408, 410, 412, 434, 438, 442, 448, 450, 464, 492, 504, 512, 524, 526, 528, 530, 544, 546.
 Χριστός Ἰησοῦς 512, 530, 430.
 Χρύσιππος 2, 40.
 Ψ
 Ψαννής 136.
 Ψόγγης 532.
 Ψικανός 48, 424, 498.

ORDO RERUM

QUÆ IN TOMI XVI PARTE TERTIA CONTINENTUR.

ORIGENES.

HEXAPLORUM QUÆ SUPERSUNT.

Liber Ezechielis.	2400	Amos.	2401
Codex Syriaco-Hexaplaris Ambrosiano-Mediolanensis.	2402	Abdias.	2402
Prophetia Ezechielis.	2403	Jonas.	2403
Monitum in Daniele.	2404	Michas.	2404
Testimonia de codice Chisiano.	2405	Nahum.	2405
Daniel iuxta LXX.	2406	Habacuc.	2406
Daniel iuxta Theodotionem.	2407	Sophonias.	2407
In Prophetis Minores monitum.	2408	Aggeus.	2408
Osee.	2409	Zacharias.	2409

PHILOSOPHUMENA SIVE OMNIUM HÆRESIUM REFUTATIO.

Præfatio Emman. Milleri.	3009	LIBER VI.	3009
Præfatio Lud. Dunckeri.	3010	LIBER VII.	3010
Argumenta librorum.	3011	LIBER VIII.	3011
LIBER PRIMUS.	3012	LIBER IX.	3012
LIBER IV.	3013	LIBER X.	3013
LIBER V.	3014		

FINIS PARTIS TERTIÆ TOMI DECIMI SEXTI.

3002
 3003
 3004
 3005
 3006
 3007
 3008
 3009
 3010
 3011
 3012
 3013
 3014
 3015
 3016
 3017
 3018
 3019
 3020
 3021
 3022
 3023
 3024
 3025
 3026
 3027
 3028
 3029
 3030
 3031
 3032
 3033
 3034
 3035
 3036
 3037
 3038
 3039
 3040
 3041
 3042
 3043
 3044
 3045
 3046
 3047
 3048
 3049
 3050
 3051
 3052
 3053
 3054
 3055
 3056
 3057
 3058
 3059
 3060
 3061
 3062
 3063
 3064
 3065
 3066
 3067
 3068
 3069
 3070
 3071
 3072
 3073
 3074
 3075
 3076
 3077
 3078
 3079
 3080
 3081
 3082
 3083
 3084
 3085
 3086
 3087
 3088
 3089
 3090
 3091
 3092
 3093
 3094
 3095
 3096
 3097
 3098
 3099
 3100
 3101
 3102
 3103
 3104
 3105
 3106
 3107
 3108
 3109
 3110
 3111
 3112
 3113
 3114
 3115
 3116
 3117
 3118
 3119
 3120
 3121
 3122
 3123
 3124
 3125
 3126
 3127
 3128
 3129
 3130
 3131
 3132
 3133
 3134
 3135
 3136
 3137
 3138
 3139
 3140
 3141
 3142
 3143
 3144
 3145
 3146
 3147
 3148
 3149
 3150
 3151
 3152
 3153
 3154
 3155
 3156
 3157
 3158
 3159
 3160
 3161
 3162
 3163
 3164
 3165
 3166
 3167
 3168
 3169
 3170
 3171
 3172
 3173
 3174
 3175
 3176
 3177
 3178
 3179
 3180
 3181
 3182
 3183
 3184
 3185
 3186
 3187
 3188
 3189
 3190
 3191
 3192
 3193
 3194
 3195
 3196
 3197
 3198
 3199
 3200
 3201
 3202
 3203
 3204
 3205
 3206
 3207
 3208
 3209
 3210
 3211
 3212
 3213
 3214
 3215
 3216
 3217
 3218
 3219
 3220
 3221
 3222
 3223
 3224
 3225
 3226
 3227
 3228
 3229
 3230
 3231
 3232
 3233
 3234
 3235
 3236
 3237
 3238
 3239
 3240
 3241
 3242
 3243
 3244
 3245
 3246
 3247
 3248
 3249
 3250
 3251
 3252
 3253
 3254
 3255
 3256
 3257
 3258
 3259
 3260
 3261
 3262
 3263
 3264
 3265
 3266
 3267
 3268
 3269
 3270
 3271
 3272
 3273
 3274
 3275
 3276
 3277
 3278
 3279
 3280
 3281
 3282
 3283
 3284
 3285
 3286
 3287
 3288
 3289
 3290
 3291
 3292
 3293
 3294
 3295
 3296
 3297
 3298
 3299
 3300
 3301
 3302
 3303
 3304
 3305
 3306
 3307
 3308
 3309
 3310
 3311
 3312
 3313
 3314
 3315
 3316
 3317
 3318
 3319
 3320
 3321
 3322
 3323
 3324
 3325
 3326
 3327
 3328
 3329
 3330
 3331
 3332
 3333
 3334
 3335
 3336
 3337
 3338
 3339
 3340
 3341
 3342
 3343
 3344
 3345
 3346
 3347
 3348
 3349
 3350
 3351
 3352
 3353
 3354
 3355
 3356
 3357
 3358
 3359
 3360
 3361
 3362
 3363
 3364
 3365
 3366
 3367
 3368
 3369
 3370
 3371
 3372
 3373
 3374
 3375
 3376
 3377
 3378
 3379
 3380
 3381
 3382
 3383
 3384
 3385
 3386
 3387
 3388
 3389
 3390
 3391
 3392
 3393
 3394
 3395
 3396
 3397
 3398
 3399
 3400
 3401
 3402
 3403
 3404
 3405
 3406
 3407
 3408
 3409
 3410
 3411
 3412
 3413
 3414
 3415
 3416
 3417
 3418
 3419
 3420
 3421
 3422
 3423
 3424
 3425
 3426
 3427
 3428
 3429
 3430
 3431
 3432
 3433
 3434
 3435
 3436
 3437
 3438
 3439
 3440
 3441
 3442
 3443
 3444
 3445
 3446
 3447
 3448
 3449
 3450
 3451
 3452
 3453
 3454
 3455
 3456

ORDO RERUM

QUÆ IN TOMI XVI PARTE TERTIA CONTINENTUR.

ORIGENES.

HEXAPLORUM QUÆ SUPERSUNT.

Liber Ezechielis.
Codex Syriaco-Hexaplaris Ambrosiano-Mediolanensis.
Prophetia Ezechielis.
Monitum in Daniele.
Testimonia de codice Chistiano.
Daniel juxta LXX.
Daniel juxta Theodotionem.
In Prophetis Minores monitum.
Osee.

2400
2592
2692
2766
2768
2774
2839
2929
2929

Amos.
Abdias.
Jonas.
Michas.
Nahum.
Habacuc.
Sophonias.
Aggeus.
Zacharias.

2961
2970
2970
2974
2982
2984
2996
3008
3004

PHILOSOPHUMENA sive OMNIUM HÆRESIUM REFUTATIO.

Præfatio Emman. Milleri.
Præfatio Lod. Dunckeri.
Argumenta librorum.
LIBER PRIMUS.
LIBER IV.
LIBER V.

3009
3015
3015
3017
3053
3124

LIBER VI.
LIBER VII.
LIBER VIII.
LIBER IX.
LIBER X.

3205
3305
3347
3369
3415

FINIS PARTIS TERTIÆ TOMI DECIMI SEXTI.

